Digitized by Google

14
32 G
11

HIEROGLYPHICA,

SIVE DE SACRIS AEGYPTIORVM, ALIARVMQVE GENTIVM literis Commentarij IOANNIS PIERII Valeriani Bolzanij Bellunenſis,

A CAELIO A[redacted]TIN C [redacted]duobus Libris aucti, & multis imaginibus illuſtrati.

. LECTORI.

Habes in hiſce Commentariis non ſolùm variarum hiſtoriarũ, numiſmatum, veterúmq; inſcriptionum explicationem, verumetiam præter Aegyptiaca & alia pleraq; myſtica, tum locorum communium ingentem magna cum oblectatione ſyluam: tum ſacrarum literarum, in quibus haud rarò & Chriſtum ipſum, & Apoſtolos Prophetáſq; huiuſmodi locutionibus vſos fuiſſe videmus, exquiſitam interpretationem: vt ſanè non temerè Pythagoram, Platonem, alióſq; ſummos viros ad Aegyptios doctrinæ gratia profectos intelligas: quippe cùm hieroglyphicè loqui nihil aliud ſit, quàm diuinarum humanarúmq; rerum naturam aperire. Vale, & hoc periucundo iam per Pierium oblato beneficio feliciter fruere.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

BASILEAE,
PER THOMAM GVARINVM, M. D. LXXV.

1649 f. Bernardino Luccio Priore

ILLVSTRISSIMO COSMO MEDICI FLORENTINORVM DVCI, HETRVRIÆ'QVE PRINCIPI, HEROI INCOMPARABILI, IOANNES PIERIVS VALERIANVS S. P. D.

CVm mecum reputo, COSME Princeps Illuſtriſſime, reputo autem ſæpiſsimè, quanta fuerit & genij & ingenij tui felicitas in laudatiſsimæ vitę tuæ negotiorumq; electionibus, cùm omnes te vnanimi totius patriæ tuæ conſenſu, in tam tenera ætate, ditioni ampliſsimæ præponerēt, & in hanc celſam honoris ſedem extollerent, tum certè quonam modo tantam rerum molem in hac tempor̃u perturbatione ferre ac ſuſtinere poſſes, ſanè quàm, pro eo ac debui, ſolicitus eſſe cœpi. Verùm cùm actionis adminiſtrationisq; tuæ progreſſum, & quam vitæ rationem complexus es, conſidero, gaudio planè maximo ita perfundor ac exulto, vt etiam planè videā te Fortunæ locum illum, ſingulari omnium beneuolentia & ſumma virtutis exiſtimatione non ſolùm tüeri potuiſſe, ſed etiam eam virtutis opinionem de te concitauiſſe, vt vel maximis regnis gubernandis te dignum præbueris. Nam qui fructus à bono veroq; principe ſoleat expectari vel maximus, huiuſce iam non adumbratam imaginem, ſed luculentam expreſſamq; formam nobis exhibuiſti: atq; vt inſigne cōmodum ſubditis tuis adferre poſſes, in primis operam dediſti, vt tanquā agrum melioribus ferendis ſegetibus deſtinatū, lolio zizaniáve, ſic Rempub. tuā labe vitijsq; contagioſis perpurgares, dum corruptores coërces, externas diuini nominis cōtumelias, blaſphemias, periuria, & id genus extrema ſcelera pro virili, iureq; tuo prohibes, emēdas, tollis, ac punis: nihilq; magis è tua dignitate, nec rē Deo (huius enim miniſter & eſt & dicitur bonus quivis Princeps) gratiorem, nec ciuibus tuis ſalubriorē exiſtimaſti, quàm ſi ad huiuſcemodi honeſtatis ac pietatis ſcopū & metā in curriculo tuo gnauiter & ſtrenuè contendás: pro quo etiam labore & indefeſſo ſtudio certò nouiſti tibi diuinitùs immortale præmium eſſe propoſitū, cùm tā glorioſi conatus & curſus dux & magiſter CHRISTVS prolixè polliceatur illis rerum omniū feliciſsimos ſucceſſus, qui religionem puriorem ardenter amant, & ornare ſedulò contendunt. Quamobrem Coſme Princeps ornatiſsime, fas mihi ſit quęſo, meo quodam more, & ſingulari quadam erga te gentemq; veſtram pietate, liberius quædā vſurpare & adferre, quæ ex officio prætermit-

tere non poſſum:teq; exhortari, & admonere, vel iam currentem, vt dici ſolet, incitare potius, vt quem hactenus animũ ad publica iuuanda cõmoda attuliſti, eum nõ deponas, ſed tibi etiam atq; etiam vigilandum, ac pro Repub. conſilio & labore excubandũ exiſtimes: ſtudiaq; omnia, cogitationes & curas in iis rebus ponendas, quibus clauum tanti dominij in maximis fluctibus tenere, et amplas ditiones tuas, in ſummis rerum difficultatibus tueri ac gubernare poſsis. Hoc ipſum facilè totum aſſequêris, ſi Deum verum in CHRISTO verè, vt facis, agnoſcẽs, ſumma fide & obſeruantia colas, ames, venereris, & gloriæ ſanctiſsimi nominis eius, doctrinæ cœleſti, Eccleſiæ tranquillitati amplificandæ conſeruandæq; dies noctesq; ſtudeas: in dominio ad quod es adhibitus, publicam, vt hactenus feciſti, ſalutem quæras, ſubditorum incolumitatẽ cures & tuearis, honeſtam diſciplinam inſtituas, vel iam inſtitutam conſerues, florentem ditionem legibus, iuſtitia, concordia ſtabilire pergas. Magnum, inquies, eſt hoc et arduum munus, moleſtiarumq; plenum, & quod non niſi ab iis præſtari poteſt, quibus diuinitùs peculiare donũ conceſſum eſt: mihi autem homini ſatis alto perfruenti otio hæc præſcribere longè facilius, quàm inuenire quenquam qui ad hunc ſcopum propius collimet. Rectè ſanè, ſed quorſum hęc? Vt teipſum, Clariſsime Princeps, reſpicias, teq; eum eſſe firmè credas, in quem Deus Opt. Max. immenſa ſua benignitate, tam ampla cõferre voluit beneficia, vnumq; conſtituere Ducem, ac veluti paſtorẽ, magnis & latè diſsitis populis, vt eos cõmodè prudenterq; regendo paſcendoq;, in hoc tuo principatu idea quædam ſanctæ Reipub. eluceres: ideoq; duos præclaros tibi comites addere voluit, Iuſtitiam et Religionem: quarum altera fortunas, vitam & dignitatẽ ciuium & populorũ conſeruas & contines: altera ad veram ſalutem veramq; felicitatẽ omnes cõuocas, & proprio laudabiliq; exemplo tantũ non adducis. Reſpice igitur COSME Princeps munus tibi aſsignatũ à Deo, talentumq; tam liberaliter tibi impertitũ, ac cœleſte tuum illud nomen non ſine diuino numine ideo tibi obveniſſe, vt (quod olim de Sparta prouerbium iactatum eſt) quam nactus es Hetruriam, eam excolas, & omni virtutũ genere exornes. In primis autẽ, vt decet veræ virtutis amatorem, artes quibus doctrinæ liberales continentur, ſtudio, liberalitate, & officiis tuis cõplectaris: inſunt enim in artibus illis fontes & cauſæ ſapientiæ, virtutum, legum, & honeſtæ diſciplinæ, quę omnia quàm principatui & prouinciis tuis neceſſaria ſint, vnus omnium Principum optimè nouiſti, qui nullis ſumptibus, laboribus nullis peperciſti, vt præſtantiores ingenuarum artium doctores gymnaſiis

mnaſiis præficerentur, iuuentutémq; liberaliter inſtituerent. Et ſi quis tandem inveniatur qui ab egregia aliqua virtute commendationem ducit, hunc tua benevolentia dignum iudicas, ac benignè complecteris, autoritate defendis; foues, & dignis præmiis ornas: vt iam nemo mirari debeat, probos homines & doctiſsimos quoſq; certatim ingenij ſui partus libenter illi cõmendare, cuius vel nominis ſplendore, gratiam & ornamentũ ſcriptis concilient ſuis. Quã quidem ob rem nec mihi, qui annos permultos in veſtra ſum clientela, cõmittendum putaui, vt, cùm multi eam voluptatem, quã incredibilem ex iſta magna dignitate animis ſuis perciperent, ſcriptis declararent, vellentq; te hunc ſummũ honorẽ ex tuo merito ſplendore diutiſsimè adminiſtrare, ego vnus in tanta omnium lætitia tacerẽ, nec ſcripto teſtificarer commune omniũ noſtrûm gaudium ex eo potiſsimùm natũ eſſe, quòd te vnum in hac durioris temporis propagatione diuinitùs delectum videmus, qui literas literatóſq; viros ſingulari benignitate foues atq; illuſtras, ac adverſus intolerandam inſcitiam & immanem barbariem defendis. Vt igitur huiuſce perceptæ meæ lætitiæ aliquam ſignificationem darem, cõmentarios ſatis multos diuerſorũ amicorũ, quibus id denegare nec potui nec debui, rogatu, de ſacris Aegyptiorum literis hoc tempore in vnum veluti corpus cõſtrictos in tuo nomine apparere volui: in quibus vel deſcribendis vel tractandis magnã operam & ſedulum ſtudium nos poſuiſſe, boni omnes qui noſtra legere dignabuntur, facilè intelligent. Quam verò feliciter id à nobis tentatũ ſit, aliorum iudicium erit: labores certè incredibiles ſuſtinuimus, dum earum rerum explicationem adferre ſtuduimus, quæ naturę obſcuritate varietatéq; involutæ, multíſq; obſtructæ difficultatibus, plurimorũ vel inſigniter eruditorũ hominũ ingenia exercere detineréq; potuerint: vt etiã æquiorem mihi fore Lectorẽ ſperẽm, vbi viderit me primum in tanta rerum varietate, magnitudine ac difficultate, maximo ſtudio maximáq; animi contentione in hoc argumento elaborare voluiſſe, & honeſto exẽplo multorũ ſtudia excitare. Quanquã hoc loco extiterunt, qui in ipſo operis veſtibulo à tam laborioſo me deterrere ita ſtuduerunt incœpto, vt etiã vel arrogantiæ vel imprudẽtię nota & crimine me verberarint, quòd vnus è multis exiſtimarẽ aliquã abſolutã explicationem me nunc tandẽ huic tam obſcuro argumento adferre, & tam immenſam rerũ abditarũ ſeriem ex Aegyptiorũ ſacerdotũ arcanis eruere poſſe confiderem. Quin potius rei difficultate ob oculos verſata, inexhauſti operis laborem declinãdũ cenſuerũt, præſertim cùm in huiuſmodi enodandis nõ pauci ex

Gręcis & Latinis Barbaríſq; ſcriptorib. omne ſtudiũ & operã ſine
fruge cõſumpſerint, quòd opus tale rerum atq; artium omniũ pro-
pémodum rationem naturámq; comprehendat. Præterea vetuſtis
earum literarum monumẽtis partim temporum, partim hominũ
incuria deperditis, ea dicebant ſcriptorũ inopia laborandũ eſſe, vt ſi
ętas, ſi ingeniũ, ſi alia pleraq; adeſſent, vix tamen ad exitũ perducere
concederetur tantę molis argumentum, quod idem adeò ſit ex ho-
minum memoria ſublatum, vel potius abolitum, vt nulli vnquam
vſui ſit hæc elucubratio futura, cùm præſertim hoc ipſo tẽpore nul
lus quãtũlibet profunda eruditione ſit, qui vel obeliſcos qui Romę
aut alibi adhuc viſuntur, vel admirandam illam Bembi menſam in-
telligat, aut interpretari poſsit: vanúmq; eſſe, ingenium in eo perti-
nacius intendere, quod te nunquã omnino ſperes aſſecuturum. His
ego reſponſum volo, me non eſſe neſcium plurima ex his vnà cum
Aegyptiorũ regno, doctrina, inſtitutione, ac ferè omni eorum no-
mine ita eſſe abolita, vt ſi vel ipſe reuiuiſcat Heraiſcus, qui fertur o-
lim omnia ſacerdotũ eorum monumenta literaſq; myſticas vno ſta
tim obtutu intellexiſſe, rerúmq; ſimul interpretationẽ cõfeciſſe, iã
nunc laboret incaſſum, ſi quid tale aggrediatur. Sed eſto non poſſe
me, non poſſe alium quempiam totum hoc ſacrũ perluſtrare, idcir-
cóne pręclaro & laborioſo incœpto deſiſtẽdũ, quòd vni omnia prę-
ſtare negatũ ſit? Idcircóne veterũ numiſmata & ſtatuas artificioſius
elaboratas, quas tanto ſtudio perquirimus, tanta diligentia effodi-
mus, tanto ſumptu reſarcire curamus, quæcunq; fuerint vel nare,
vel manu, vel pede, vel alio quopiam membro mutilæ, in fornaca-
lem ignem ad vſum calcis coniiciemus? quomodo enim nobis vel
voluptati vel admirationi eſſe poterunt, ſi non vndecunq; perfe-
ctæ fuerint, quando nihil iſti dignum putant, precioſum nihil, niſi
quod eſt abſolutiſsimũ? Agè igitur Cosme, ſi horũ ſententiã pro-
bas, monumenta aliquot tum vetera tum recentia ex amœniſsimis
tuis ędibus abiice: ſtatuas illas mira Michaëlis Angeli Bonaroti indu
ſtria fabrefactas, è Diui Laurentij tẽplo eliminandas cura: nam & il-
lis aliquid deeſt, & hę extremã artificis deſiderant manum: vt de his
tantùm loquamur quos in noſtræ cõmentationis ſerie duces liben-
ter ſuſcipimus. Pliniũ habere domi nemo velit: profeſſus enim ſe na
turalis aut mundi hiſtoriæ libros editurum, non omnia nouit, non
omnia perquiſiuit, in orbis deſcriptione multa prætermiſit, mon-
tes aliquot non recenſuit, flumina pleraque non commemorauit,
vrbes tunc celebres non agnouit omnes, quadrupedum, piſcium,
auium, ſtirpium, ac aliarum quarundam vim ac proprietatẽ parum

accu-

accuratè propoſuit? Quid Plutarchũ, quid Aelianũ, quid Athenæũ, quid Pauſaniã memorem, cùm horũ nemo omnia, quæ in ſuſcepto argumẽto dici potuiſſent, dixerit? Quid Paulum Iouium, cuius tanta in ſcribenda hiſtoria laus eſt, vt eandem pleriſq; veterũ eripuerit, & cum vel primis parẽ habeat? Huius'ne incomparabilis viri ſcripta reijciemus, quòd in ea temporũ ſerie aliquot annorũ hiſtoria conciſior ſit? Id exiſtimo nemo, niſi prorſus humanarũ rerũ imperitus, approbauerit. Tu certè Coſme Princeps domeſtico idipſum improbas exẽplo, qui quanto potes ſtudio, quicquid reparari poteſt, inſtauras, & quorũ virtutes vel imitaris, vel etiam excellis, eorũ etiam imagines vel opera ſtudioſe perquiris. Sed ne in hoc multus ſim, harum cõmentationum labor nulli rei magis mihi videtur aſsimilandus, quàm illi de quo dixi ſtatuarũ effodiendarum & inſtaurandarũ ſtudio: vt enim illæ vtcũq; mutilæ, gratę eſſe ſolent, ſic noſtra hæc (niſi me inſtituti Operis fallat amor) etſi nõ omnia cõplectẽtur, habitura tamen ſpero aliquid, quo ſeſe humana ingenia oblectare poſsint. Nihil igitur mihi cum illis ſit, qui quòd deſperẽt invicti mẽbra Glyconis, Nodoſa corpus nolint prohibere chiragra. Nouimus humanarum viriũ terminos circũſcriptos, & aliquid eſſe prodire tenus, ſi nõ datur vltra. Quamobrẽ quis tandem iniquiore in eum erit animo qui mortaliũ ingenia, induſtria & laborib. ſuis quocunq; modo vel delectare, vel iuuare conetur? Nam de præſentis argumenti vel oblectatione vel vtilitate, quam earum rerum explicatio & cognitio affert, ſi velim pro dignitate dicere, nullus vnquam exitus reperietur. Quòd ſi vnicuiq; rei nõ exigua nobilitas ex antiquitate comparatur, ſcriptorũ opinio eſt, literas has quibus inde vſi ſunt Aegyptij, tunc primũ excogitatas, cùm veteres illi ante diluuium viri, qui rerum cœleſtium rationem primi mortalium indagaſſe tradũtur, duas diuerſa materia columnas conſtituerunt, lateritiã vnam, alterã lapideam, in quibus totũ de cõſummatione mundi arcanũ exſcriberent: ſunt enim qui deſcriptionẽ huiuſmodi, animaliũ cęterarũq; rerum figuris conſtitiſſe aſtruerent, in quibus tamẽ philoſophi, poetæ, hiſtorici, diuinarum etiam diſciplinarum ſententias deliteſcere viderunt. Conſtantiſsima enim fama celebratum fuit, ſacerdotes illos Aegyptios omnem naturæ obſcuritatem adeò manifeſtè ſibi cognitam profeſſos, vt eandem quaſi per manus traditã, diſciplinã hęreditariã poſsiderent. Hac ipſa pręclara fama cõmotus admirandus ille Pythagoras, Aegyptũ ſibi adeunda luſtrãdãq; putauit, ac ab iiſdẽ ibi ſacerdotibus talia cepit arcanarũ rerum documẽta, vt non ab re de illo paſsim dictum ſit, mente Deos adiit, & quæ natura negauit

viſibus humanis, oculis ea pectoris hauſit. Tātaq; huius viri fuit admiratio, vt Crotoniatæ & Metapontini (apud quos etiā de vita deceſsiſſe fertur) ex eius domo templum facerēt, ac veluti numen colerēt. Quid Plato, vt ingenij doctrinæq; princeps, & philoſophorū Deus & haberetur & vocaretur, nónne id Aegyptiacę peregrinationi debet referre acceptum? Nónne Moſes ipſe, quem Pharaonis filia adoptauit, regióq; modo peritis Aegyptiorū adhibitis præceptoribus educauit ac erudiuit, magni ſapientiſq; nomine honoratus eſt? Sed ne in cōquirendis multis laborare videar, cum hac hieroglyphica inſtituendi ratione ſimilitudinem habere comperio diuinas noſtrorum literas, ita omnia myſtico quodam ſenſu ſcripta quæcunq; Moſes, quæ Dauid, quæ Prophetæ reliqui cœleſti ſpiritu afflati protulerunt. In noua verò lege nouóq; inſtrumento cùm Aſſertor noſter ait, Aperiam in parabolis os meum, & in ænigmate antiqua loquar, quid aliud ſibi voluit, quàm hieroglyphicè ſermonem faciam, & allegoricè vetuſta rerum proferam monumenta? Et illud, IESVS in Parabolis loquebatur ad turbas, nōne ſermones ſuos arcano quaſi velamine quodam contegebat? Pari modo videmus Apoſtolos ab vſitato loquendi more receſsiſſe, vt ſacra de Deo dicta à cæteris ſcriptis, ſicvt merita dignitate, ita & forma quadam diſcernerentur, ne cœleſtium myſteriorū maieſtas paſsim & indiſcretè pateſceret, ſanctúmq; canibus, & margarita porcis exponerentur. Demetrius certè Phalereus apud Philadelphum Alexandrię regem, plerisq, audientibus affirmauit, nō licuiſſe Gręcis Hebraicā hiſtoriā attingere: quin illuſtriū ſcriptorū quoſdā eam rē tractare auſos, adverſa mētis valetudine & languore corporis tandiu conflictatos, donec ab incœpto deſtitiſſent, tanquā id arcanum profanis eſſet gentibus manifeſta ira numinis interdictum. Ad quod ipſum ſi nunc multi reſpicerēt, modeſtius aliquando ſe gererēt. Vides enim quæ de humana diuinaq; diſciplina vetuſtas illa ſub rerum verborumq; quorundam involucris occultauerat, & quòd peritiſsimi quiq; inter ſe hoc velvti ænigmatum genere vti conſueuerūt. Mihi igitur vitio verti non debet, ſi omnem operā & ſtudiū ad harū rerum explicationē contulerim, quas tanto in precio à præſtantiſsimis quibuſq; ſemper habitas nouimus. Angelo Politiano, Petro Crinito, Philippo Beroaldo ſummæ laudi datum, quòd primi vnum vel alterum ex his locum interpretati ſint. Mihi igitur vt idem attentem cur negetur? Et ſi is non ſum, qui cum illis auſim eruditione contendere, (fuerunt enim ex iis quos æquus amauit Iupiter) ſi quid tamen non intermiſſus labor, & in evoluendis remotioribus libris perſeuerantia valent

lent

lent, non vnum iam aut alterum locum, ſed ad multa volumina de arcanis huiuſmodi, aliqua poſteritatis gratulatione me cõſcripſiſſe grati, ni fallor, profitebuntur, ac oblectationẽ & vtilitatẽ ab harum rerũ tractatione nõ diſiunxiſſe. Maximas certè cõmoditates & vtilitates conſequemur, ſi ex multis expertibusq; rationis animantibus exempla ſumere voluerimus, & virtutũ quas ſequamur, & vitiorũ quæ fugiamus. Nec deerit occaſio rectè ſentientibus, qui accõmodatè ad religionẽ noſtrã hæc retulerint & expoſuerint. Nec etiam arborum & herbarum cõſideratio nobis ocioſa eſt, cùm B. Paulus, & ante eum Dauid ex rerũ creatarũ cognitione, Dei magnitudinẽ & dignitatẽ intelligi tradant. Quæ cùm ita ſint, quis noſtrûm tam torpeſcenti, ac terrenis fæcibusq; immerſo erit animo, qui ſe nõ innumeris obſtrictũ à Deo beneficiis fateatur, cùm ſe hominẽ creatũ videat, & omnia quę cœlo, aère, aqua terraq; continentur, hominis cauſa generata eſſe, ſeq; non ſolùm rerum cœleſtium contemplatorem eſſe, verùm etiam eorum omniũ quæ vniuerſum cõplexu ſuo continet, dominum eſſe conditum? Hæc ſi ita ſuis viribus et animo expenderentur, atq; oculis quotidie cernũtur, mirabilẽ excitarent in nobis erga Deum amorẽ. Verùm iam tempus, vt quæ, cõiunctiſſimis efflagitantibus amicis, cõmentariis ſingulis cõprehenſa ſint, vno veluti obtutu ſpectanda exhibeã: quos quidem cõmentarios, optime Princeps, ad te mitto, vt quibus poſſim officiis meã in te fidem, perpetuamq; obſeruantiã declararẽ, vehemẽter etiam atq; etiam rogans, vt hos ipſos ad te veniẽtes, id eſt, munuſculũ Pierij tui, quo ſe præſtantẽ virtutẽ tuam memoria ſempiterna colere velle declarat, ne aſpernêre, libroſq; ipſos vnà cum autore tuendos conſeruandoſq; ſuſcipias. A Leone animantiũ omniũ præſtantiſſimo fortiſſimoq; auſpicandum putaui, in quem cùm oculos attentius cõieciſſem, ſtatim ardentiſſimus ille animi tui vigor affulſit: quare nemini cõuenientius quàm vni tibi eum etiam peculiariter dedicari poſſe iudicaui: meq; ad id faciendum in primis incitauit, quod in tua ciuitate, quæ ſemper fuit leonum altrix, magna ſpes afferebatur, vt Leo meus nuper ablactatus, educationis incrementa opiparè eſſet apud te conſecuturus. Multo enim indiget cibo: nec quenquam hodie noui, qui liberalius ac libentius vno te ſit impenſam hanc, quæ tua eſt humanitas, facturus, cùm præſertim largiſsima tibi ſit earum rerum copia, quibus Leo meus paſcendus eſt: mox verò vbi vires indeptus idoneas fuerit, tuorum literatorum ope curaq; ſaginatus, nulla noſtra verecundia theatris exhibitus, ſpectaculo quovis publico feliciſsimis tui nominis auſpiciis emittatur. Vale.

RERVM QVAE SEXAGINTA HIS COMMENTARIIS CONTINENTVR, CATALOGVS.

PRimo Commentario, ad Coſmum Medicen Florentinorum Ducem, deſcribitur Leo, cuius, vt reliquorum omnium, ſymbola ſuo loco in Indice copioſè notãtur fol. 1

Secundo, ad Guidonem Aſcaniũ Sfortiam Card. Elephantus & Rhinoceros 17

Tertio, ad Lælium Taurellum Iureconſultum, Taurus, & Bubulum genus 22

Quarto, ad Petrum Victorium, Equus 31

Quinto, ad Floriũ Mareſium Bellunenſem, Canis 39

Sexto, ad Cælium Calcagninum, Cynocephalus, Simia 45

Septimo, ad Achillem Bochium Bononienſem, Ceruus, Cornua. 51

Octauo, ad Romulum Amaſæum, Formica, Scarabeus, Echinus terreſtris 57

Nono, ad Fabium Vigilem Spoletanũ, Porcus ſivè ſacrá Sus 63

Decimo ad Lactantium Ptolemæum, gregalia quædam, nempe Capra, Hircus, Oryx, Ouis, Aries 71

Vndecimo, ad Proſperum Sanctacrucium Romanum, Lupus, Hyæna, Lynx, Vrſus, Panthera, Tigris, Vrus 79

Duodecimo, ad Petrum Curſium Romanũ, Aſinus, Mulus, Camelus 87

Decimotertio, ad Ioannem Antoniũ Egregium, Lepus, Vulpes, Fiber, Talpa, Muſtela, Mus, Felis vel Aelurus 95

Decimoquarto, ad Bernardinũ Maffæum Cardinalem Serpens in genere, Baſiliſcus, Vipera 102

Decimoquinto, ad Achillem Maffæum Romanum, Serpens in ſignis militaribus, Caduceus 111

Decimoſexto, ad Marium Maffæum Romanum, Aeſculapius, Gorgonæ, Scorpius, Salamandra, Dipſas, Meduſa, Hydra 117

Decimoſeptimo, ad Aegidium Viterbienſem Card. Ciconia, Merops, Cucupha, Ibis, Dagnis, Grus, Miluius 124

Decimooctauo, ad Cornelium Muſæum Epiſcopum Bipontinum, Vultur 130

Decimonono, ad Paulum Iuſtinianum Abbatem, Aquila 137

Viceſimo, ad Actium Syncerum, Phœnix, Pelecanus, Vulp-anſer, Noctua, Cornix, Paſſer 144

Viceſimoprimo, ad Iacobum Sadoletum, Accipiter 151

Viceſimoſecundo, ad Victoriam Dauolam, Piſcaria Dominã, Columba, Turtur, Hirũdo 157

Viceſimotertio, ad Angelum Colotium Baſſum, Olor, Luſcinia, Pſittacus, Pica, Larus, Cepphus, Gryphs, Coruus 164

Viceſimoquarto, ad Nicolaum Cordatũ, Pauo, Gallus, Gallina, Callinago, Anſer, Perdix, Coturnix 170

Viceſimoquinto, ad Thomam Miliarium Bellunenſem, Struthiocamelus, Veſpertilio, Otis, Alcedo, Curuca, Cuculus, Capriceps, Vpupa, Florus, Salus, Ardea, Cinnamus, Velia, Aſio, Iynx, Caprimulgus, Turdus, Erythacus, Cinclus 178

Viceſimoſexto, ad Petrum Melinum, Romanum, Apis, Culex, Coſſi, Fucus, Veſpa, Muſca, Ephemerus, Cicada, Araneus, Tippula 185

Viceſimoſeptimo, ad Ioannem Grimanũ patriarcham Aquilegienſem, Delphinus, Polypus, Chamæleo, Taranda 194

Viceſimooctauo, ad Liuiũ Podocatharũ Cypri Archiepiſcopũ, Teſtudo, Cancer, Pinna, Oſtrea, Locuſta, Cochlea, Sepia, Purpura, Echinus marinus, Conchyliũ 200

Viceſimonono, ad Matthæum Macingum, Crocodilus, Fluuialis equus, Phocas, Murana, Anguilla, Rana 206

Trige-

Index Librorum.

Trigeſimo, ad Paulum Iouium Epiſcopum Nucerinorum, Piſces, Torpedo, Remora, Anthia, Cephalus, Scarus, Mullus, Sargus, Paſtinaca, Nebrias, Fuca, Raia, Scolopendra, Pholis, Squatina, Clupea, Apua, Hirundo, Lepus marinus, Spongia, Glanis, Silurus, Thunnus 111

Trigeſimoprimo, ad Coſmam Gerium, ea qua per Piſcem in vniuerſum 117

Trigeſimoſecundo, ad Ioannem Iacobum Fuggerum, Caput, Bicipitium, Tricipitium, Quadrifrons, Coma, Semicrinitum caput, Canities, Barba, Ceruix, Dorſum, Humeri 225

Trigeſimotertio, ad Urbanum Bolzanium, Oculi, Aures, Naſus, Os & dentes, Lingua, Guſtus 233

Trigeſimoquarto, ad Sebaſtianum Corradum, Cor, Clibanus, Sartago, Craticula, Spina dorſi, Pudenda, Umbilicus, Venter, Pellis 241

Trigeſimoquinto, ad Ioannem Manardum, Manus, Pedes, Calcaneum, Genua 250

Trigeſimoſexto, ad Franciſcum Robortellum, Digiti & Menſura 259

Trigeſimoſeptimo, ad Bernardinum Tomitanum, Digiti & Numeri 267

Trigeſimooctauo, ad Herculem Conzagam Card. Litera & Diſciplina 276

Trigeſimonono, ad M. Antonium Paſſerem Patauinum, Iſis, Circulus, Rota, Quadratum, Meta, Trinum 285

Quadrageſimo, ad Ianum Vitalem Panormitanum, Veſtimenta, Pileus, Indumenta atrata, Pera 293

Quadrageſimoprimo, ad Ioannem Cornelium Fanini F. Venetum, Bulla, Annulus, Diadema, Titulus, Sceptrum, Torques & Phaleræ, Adamas, Sapphirus, Smaragdus, Iaſpis, Uniones, Amethyſtus, Pecten, Speculum 301

Quadrageſimoſecundo, ad Nicolaum Rodiulum Olica ducem, Arma, Arcus, Sagitta, Haſta, Framea, Scutum, Gladius, Securis, Falx, Serra, Galea, Thorax, Pugio, Caſtra 308

Quadrageſimotertio, ad Nicolaum Scombergum Card. Sedes ſeu Sella, Currus, Fulmen 319

Quadrageſimoquarto, ad Ioannem Baptiſtam Montanum, Sol, Luna, Stella 326

Quadrageſimoquinto, ad Thomam Campegium Epiſcopum Feltrenſem, Nauis & partes, nempe Anchora, Temo, Retia, Hamus, Tridens 334

Quadrageſimoſexto, ad Benedictum Agnellum, Urna Nili, Lucerna, Faces, Turibulũ, Phiala, Ignis, Fumus 338

Quadrageſimoſeptimo, ad Marcum Mantoum Iureconſultum, Lyra, Fiſtula, Tuba, Tibia, Tympanum, Tintinnabulum, Vocales ſeptem, Liber 346

Quadrageſimooctauo, ad Arnoldum Arlenium, Incus, Malleus, Tridens, Aratrum, Flagellum, Frænum, Colus & fuſus, Laqueus, Catena, Iugum, Clauus, Cuneus, Uncus, Plumbum, Veſtis, Clauis 353

Quadrageſimonono, ad Aloiſium Cornelium, Lapis, Mola, Ara, Aedes, Iani, Columnæ, Obeliſci, Mutili, Perpendiculum, Cardo 361

Quinquageſimo, ad Hieronymum Fracaſtorium, Palma, Laurus, Cedrus, Myrtus 368

Quinquageſimoprimo, ad Hieronymum Roboreum, Quercus, Hedera, Smilax, Amygdala, Nux iuglans, Capparis 375

Quinquageſimoſecundo, ad Laurentium Granam, Funeſtæ arbores, nempe Cupreſſus, Pinus, Populus, Apium, Myrtus, Salix, Morus, Caprificus, Lotos. folio 379

Quinquageſimotertio, ad Reginaldum Polum Card. Olea, Vitis, Ficus 385

Quinquageſimoquarto, ad Aloiſium Priullum, Pomum Italum, Perſicum, Punicum 394

Quinquageſimoquinto, ad Iulium Medicem, Roſa, Vepres, Cardui ſcolymus,

Amaranthus, Ferula 399
Quinquageſimoſexto, ad Ioannem Antonū Pollionem, Spica, Lolium, Milium, Modius ſiue Calathus, Cornu copia 404
Quinquageſimoſeptimo, ad Ludouicum Beccadellum Archiepiſcopum Raguſinū, Papyrus, Faba, Cicer, Arundo, Sinapi 410
Quinquageſimo octauo, ad Franciſcum Fantonū, Hortenſia, Cepe, Allium, Rapum, Fungus, Cucurbita, Papauer, Verbena, Filix, Abſinthium, Hyſſopus, Aſparagus, Capparis, Mandragora, Bulbi, Cicuta, Ruta, Coniza, Heliotropium, Lupinum, Nyctæretum, Blitum, Beta, Capillum Veneris, Apiaſtrum, Braſſica 416
Quinquageſimonono, ad Baſilium Amerbachium, varia Deorum & hominū ſimulacra 427
Sexageſimo, ad Theodorum Zuinggerum, Serpens, Cerberus, Felis, Vitulus, Capricornus, Cancer, Aquila, Crater, Lyra, Arcus, Nodus, Catena, Quinarius numerus, Pentagonum, Pyramis, Cubus, Octaëdrum, Icoſaëdrum, Papauer, Iris, Hyacinthus, Narciſſus, Hyſſopus, Myrtus, Salix, Cedrus, Palma, & quatuor anni temporum hieroglyphica. 438

AVTORES, QVORVM TESTIMONIIS IN HIS COMMENTARIIS VSVS EST PIERIVS.

ABſinis Rhetor
Abſyrtus
Acron
Aelianus
Aegyptij ſacerdotes
Aeneas Platonicus
Aeſchylus
Africanus in Georg.
Agriculturæ libri Conſtant. Imp. inſcripti
Albertus Magnus
Alcinous Platonicus
Alexander Aphrod.
D. Ambroſius
Ammianus Marcell.
Anacreon Teius
Apollodorus
Apollonius Rhodius
Apollonij Rhodij interpres
Appianus Alexandrinus
Apuleius
Aratus
Arati interpres
Ariſtophanes
Ariſtophanis interp.
Ariſtides Adrianus
Ariſtoteles
Arrianus
Artemidorus
Athanaſius
Athenæus
D. Auguſtinus
Auerroës
Auſonius Burdegalenſis
Baſilius Magnus
Bedas Venerabilis
D. Bernardus
Biblia ſacra
Boëtius Seuerinus
Callimachus
Caſsiodorus
Catullus
Cebes Thebanus
Cenſorinus
Chariſius Soſipater
D. Chryſoſtomus
Cicero
Claudianus
Clemens Alexand.
Clemens Pontifex
Cleomedes
Columella
Cornelius Celſus
Cornelius Fronto
Cornelius Tacitus
Demetrius Triclinius
Demetrius Phalereus
Demoſthenes
Didymus
Diodorus Siculus
Dionyſius Halicar.
Diogenianus
Dion Cocceius hiſtoricus
Dion Pruſenſis Chryſoſtomus
Dioſcorides
Ennius
Eraſmus Roterod.
Eucherius
Euripides
Euſebius
Euſtathius
Eutropius
Feſtus Pompeius
Flauius Vopiſcus

Flo-

Florentinus de re Ruſt.
Fortunatus
Franciſcus Petrarcha
Fulgentius
Galenus
A.Gellius
Gregorius Nazianzenus
Gregorius Pont.
Hali Amberagel
Haliabbes Arabs
Harpocration
Heliodorus
Heraclides Ponticus
Hermes Aſtronomus
Hermes Triſmegiſtus
Hermolaus Byzantius
Herodotus
Herodianus
Heſiodus
Heſiodi interpres
Heſychius Hieroſolymitanus
Heſychius Grammaticus
Hierocles
D.Hieronymus
Hippocrates
Homerus
Homeri interpres
Horatius
Horus Apollo
Iacobus Zieglerus
Iamblichus
Ioannes Picus Mirandulanus
Ioannes Reuchlin Phorcenſis
Ioannes Scholaſticus
Ioannes Stobæus
Ioannes Scotus
Ioannes Grammaticus Zezes
Ioſephus
Irenæus
Iſaacius Zezes
Iulius Capitolinus
Iulius Firmicus
Iulius Frontinus
Iulius Pollux
Iulius Nypſus
Iuſtinus hiſtoricus
Iuuenalis
Lactantius Firmianus
Lactantius Statij interpres
Lucas Minoritanus
Lucianus
Lucretius
Lycophron
Macrobius
Manethon
Martialis
Martianus Capella
Maximus Tyrius
Michael Byzantius
Muſonius
Nicander
Nicandri interpres
Nicephorus
Nonius Marcellus
Numenius
Oppianus
Origenes Adamantius
Orpheus
Ouidius
Pandectæ Iuris
Papinius Statius
Paulus Diaconus
Paulus Iuriſconſultus
Paulus Oroſius
Pauſanias
Petronius Arbiter
Petrus Aponenſis
Philo Iudæus
Philoſtratus
Phocylides
Phurnutus
Pindarus
Pindari interpres
Plato
Plautus
Plinius in Naturalibus hiſtorijs
Plinius iunior
Plotinus
Plutarchus
Pontius Paulinus
Porphyrius philoſophus
Porphyrion Grammaticus
Priſcianus Grammaticus
Probus Valerius
Probus Æmilius
Proclus Lycius
Procopius
Propertius
Prudentius
Pſellus
Ptolemæus Alexandrinus
Quintilianus
Quintus Curtius
Quintus Calaber
Ruffinus Aquilegienſis
Salomon Trecenſis
Seneca
Seruius Honoratus
Sextius Medicus
Sextus Aurelius hiſtoriographus
Sibyllini libri
Sidonius Apollinaris
Silius Italicus
Solinus
Sophocles
Spartianus
Speuſippus
Stephanus de Gentibus
Strabo
Suetonius
Simeon Antiochenus

Syneſius
Tertullianus
Themiſtius
Theocritus
Theocriti interpres
Theodorus Gaza
Theon Arati interpres
Theophilus Iuriſconſultus
Theophylactus
Theophraſtus
Diuus Thomas Aquinas
Thucydides
Tiberius Donatus
Tibullus
Titus Liuius
Trogus Pompeius
Tryphon Grammaticus
Valerius Flaccus
Varro
Vectius Baſſus
Vegetius
Veterum varia numiſmata
Victorinus Rhetor
Virgilius Maro
Vitruuius
Vlpianus Iureconſultus
Xenophon
Zenodotus
Zezes
Zoroaſtres

AVTORVM, QVORVM TESTIMONIIS IN *Hieroglyphicis Pierius vſus eſt, finis.*

LOCO-

LOCORVM QVORVNDAM SACRAE SCRIPTVRÆ, QVÆ HIC PASſim exponuntur, Index.

GENESIS.

Cap. III. *Inſidiaberis calcaneo eius* 434.a.b
Cap. III. *Homo ipſe tuum obſeruabit caput, & tu illius calcaneum* 258.c
6 *Non permanebit ſpiritus meus in hominibus iſtis, ſunt quia caro* 414.a
9 *Anima illius in ſanguine eſt* 154.d
23 *Habitabat autem Ephron in medio filiorum Hethios* 111.a
35 *Reges de lumbis tuis egredientur* 245.a
36 *Tauri decor eius* 31.a

EXODI.

Cap. XXVIII. *Et fecerunt veſtimentum poderem ſub vmbone, &c.* 295.f
33 *Poſteriora mea videbis, faciem, & cæt.* 160.e

LEVITICI.

Cap. II. *Quicquid obtuleris ſacrificij, ſale condies, &c.* 220.b
2 *Cùm autem obtuleris ſacrificium coctum in clibano de ſimila* 243.e
6 *Quæcunque illa attigerit, ſanctificabitur* 253.a
8 *Sacrificium pro ſacerdotum conſecratione, pollices manuum & dexterorum pedum, hoſtiæ ſanguine oblinuntur* 257.d
8 *Azymorum calathus ab Aarone & filiis eius offerendus* 277.c
11 *Et quicunque morticina eorum tetigerit, &c.* 283.b
11 *Vt adoretis talpas & veſpertiliones* 179.f
15 *Vertantur in lapides, donec pertranſeat populus tuus Domine* 363.a
17 *Vbi monemur ſanguinem non eſſe comedendum* 154.c
19 *Manus eius offerant hoſtiam Domino.* 250.f
21 *Non radent caput, neq; barbam* 232.a
22 *Si fractum ſi cicatricem habens* 58.b.c
Si non poterat manus eius inuenire. 255.d
23 *Septem diebus comedetis azyma* 262.f
23 *Animam quæ peccauerit, offerre donum ſimilam cum oleo* 385.f
23 *Panes duo primitiarum dicti ex duabus decimis ſimilæ fermentatæ* 277.c
23 *Salices de torrente ſumi præcipiuntur.* 383.c
27 *Omnis æſtimatio ſiclo, &c.* 145.e
27 *De conſecratione, præſertim Aaronis.* 238.a
28 *Adimas tunicæ fimbrias aurea cur tintinnabula, maláq; Punica* 349.e
Pontifex humeros primùm præcingi iubetur, mox logium aſſumere 279.b

DEVTERONOMII.

Cap. VIII. *De Dipſade, vbi terrificã illam deſcribit ſolitudinem* 121.d
12 *Vbi ſanguinem hoſtiarum pro anima eſſet, monet Moſes* 154.b
17 *Quicunq; rex fuerit conſtitutus, non multiplicabit ſibi equos* 34.f
21 *Si mulierẽ quis ex hoſtico viderit, vt vxorem ducere concupiſcat* 231.b
23 *Locum habebis extra caſtra, &c. gerens paxillum in baltheo* 101.f
25 *Pro menſura peccati erit & plagarũ modus, &c.* 274.b
32 *Comedit Iacob, & impletus eſt, & recalcitrauit* 31.a
32 *Funiculus hæreditatis ſuæ Iſrael* 266.d
32 *Sanguinem vuæ biberunt* 390.c
33 *Qui appropinquant pedibus eius, de doctrina eius, &c.* 256.f
53 *Et ſanguinem vuæ biberet meraciſſimũ* 390.c

IVDICVM.

Cap. VI. *Si ros in ſolo vellere fuerit, & rogo vt ſolum vellus ſiccum ſit* 281.f.282.a
7 *Curuatis genibus biberunt* 46.d

Locorum Scripturæ Index.

REGVM.

1 *Reg.* 5. *Arca Domini iuxtà locata, noctu fractum diſsiliiſſe, manéque dorſum, &c.* 232.f

1 *Reg.* 24. *Canem mortuum perſequeris.* 43.b

1 *Reg.* 28. *Mulierem quæ Pythonem habeat, ſibi ſiſti cupit Saul.* 109.c

2 *Reg.* 9. *Ecquis ego ſum ſeruus tuus, &c.* 43.b

2 *Reg.* 22. *Aſcendit fumus de naribus eius.* 237.d

3 *Reg.* 12. *Minimus digitus meus compactior eſt lumbus patris mei* 245.a

3 *Reg.* 1. *Ponite filium meum Salomonem in mulam* 92.e

4 *Reg.* 4. *Mors in olla eſt* 381.a.b

4 *Reg.* 6. *Eliſæus vidit auxiliares equites in monte* 33.c

IOB.

Cap. III. Si non ex ventre matris meæ dux illis ſui 249.b

19 *Manus Domini tetigit me* 253.b

38 *De cuius vtero egreſſa eſt glacies?* 249.e

39 *Quis dimittet aſinum liberum* 89.f

39 *Num derelinquet oua ſua in terra, vt quæ puluis, &c. de Herodio* 126.e

Nunquid in ſapientia tua plumeſcit accipiter. Ibid.

Struthio in terra relinquit oua ſua, &c. 179.a

PSALMORVM.

Pſal. 1. *Tanquam lignum quod plantatū eſt ſecus decurſus aquarum, &c.* 365.f

1 *Hic arbori ſimilis eſt ad aquæ riuum ſatæ.* 441.a

7 *Caligo ſub pedibus eius* 282.e

8 *Videbo cœlos tuos, opera digitorum tuorum* 259.e

10 *Palpebræ eius interrogant filios hominum* 235.b

17 *Deus poſuit tenebras latibulum ſuum.* 206.f

18 *Pes meus ſtetit in via recta* 257.c

20 *Quoniam pone eos dorſum* 232.f

21 *Ego ſum vermis, & non homo* 60.e

21 *Circundederunt me canes multi* 45.b

22 *Circundederunt me vituli multi, tauri pingues, &c.* 30.f

26 *Ne repellas me* 169.b

26 *Delinquentis hominis brachium conteritur* 255.e

28 *Dominus diluuiū inhabitare fa.* 284.d

29 *Vox Domini quæ ceruos perficit.* 55.f & 56.a

31 *Nolite fieri ſicut equus & mulus* 36.c & 92.c

31 *Conuerſus ſum in ærumna mea dum configitur ſpina* 400.e

35 *Homines & iumenta ſaluabis Domine* 74.f

38 *Tabeſcere feciſti quaſi araneam animam meam* 193.b

39 *Ecce commenſurabiles poſuiſti dies meos* 264.a

29 *Seruaſti me ne deciderem in lacum* 284.f

40 *In Idumæam extendam calceamentum meum* 300.c

41 *Abyſſus abyſſum inuocat* 284.e

44 *Eructauit cor meum verbum bonum.* 242.b

44 *Cùm nobis aderas, inimicos noſtros cornu petebamus* 30.f

49 *Peccatori autem dixit Deus, Quare tu enarras iuſtitias meas, &c.* 240.a

50 *Aſperges me Deus hyſſopo, & mundabor* 440.e

57 *Furor eorum par eſt anguium furori.* 106.c.d

27 *Alienati ſunt peccatores ab vtero, ira eis ſecundum ſimilitudinem* 107.b

58 *Conuertentur ad veſperam, & fame conficientur vt canes* 43.b

59 *Moab lebes ſpei meæ* 408.c

63 *Tenuiſti manum dexteram tuā* 254.b

63 *Super oues paſcuæ tuæ* 277.e

64 *Quoniam calix in manu Domini.* 409.b

65 *Igne nos examinaſti, &c.* 344.e

66 *Impoſuiſti homines ſuper capita noſtra* 257.c

67 *Et virtus eius in nubibus* 282.f

67 *Congregatio taurorum in vaccis populorum* 31.a

67 *Extimula feras ex arundineto* 415.b

68 *Lingua canum tuorum hoſtium, &c.* 40.a

69 *Fiat menſa eorum in laqueum* 277.f

70 *Quaſi prodigium factus ſum multis.* 145.a

70 *Donec annunciẽ brachium tuum generationi omni quæ ventura eſt* 251.a

72 *Penè effuſi ſunt greſſus mei* 406.f

73 *Mei penè moti ſunt pedes* 256.e

73 *Tu confringes caput draconis in aquis.* 113.c

77 *Ego confirmaui columnas eius* 367.c

77 *Calix in manu Domini vini meri plenus mixto* 390.e

77 *Exacerbauerũt Altiſſimum in inaquoſo* 281.b

77 *Et ſorte diuiſit eis terram in funiculo diſtributionis* 266.d

78 *Deum exquiſiui manibus meis nocte coram eo* 250.f

79 *Exterminauit eum aper de ſylua* 67.e

80 *Educto de petra melle ſaturauit eos.* 283.c

80 *Vaſtauit vineam tuam, Domine, ſus ſyluestris* 65.d

80 *Manus eius ad cophinum ſeruierunt.* 408.c

81 *Et erit tempus eorum in ſeculum* 104.d

83 *Inuenit turtur nidum, vbi poneret pullos ſuos* 161.c

83 *Inuenit ſibi paſſer domum* 150.f

83 *Deus meus pone eos vt rotam* 289.b.f

90 *Anni noſtri quaſi aranea reputantur* 193.b

91 *Sicut cedrus Libani multiplicabitur. Et, Confringet Deus cedros Libani* 373.e

92 *Senectus mea in oleo pingui* 387.e

101 *Factus ſum ſicut nycticorax in domicilio* 148.e

102 *Renouabitur vt aquilæ iuuentus tua* 141.b

103 *Qui facit angelos ſuos ſpiritus, & miniſtros ſuos flammam vrentem* 433.e

103 *Inter montes tranſibunt aquæ, potabũt eas omnes beſtiæ agri* 283.b

103 *Herodij domus dux eorũ* 126.d.130.a

106 *Deſerta reddidit flumina, & aquarũ fluxus in ſitim tranſmutauit* 283.e

109 *Ex vtero ante luciferũ genui te* 249.e

110 *Dixit Dominus Domino meo, ſede à dextris meis* 252.d

113 *Iordanis conuerſus retrorſum* 220.c

115 *Calicem ſalutaris accipiam* 409.b

115 *Precioſa in conſpectu Domini mors ſanctorum eius* 427.e

117 *Labores manuũ tuarũ comedes* 255.b

123 *Erepta anima noſtra ſicut paſſer de laqueo, &c.* 150.f

125 *Sicut torrens in auſtro* 283.f

126 *Sicut ſagittæ in manu potentis* 309.f

130 *Impiorum conciſa ceruices* 232.d

134 *Educit nubes ab extrema terra, fulgura vertit in pluuiam* 325.d

136 *In ſalicibus, in medio eius ſuſpendimus organa noſtra* 383.c.d

138 *Semitam meam & funiculum meum inueſtigaſti* 266.e

146 *Et pullis coruorum inuocantibus eum alimenta ſubminiſtrat Deus* 168.d

PROVERBIORVM.

Cap. I. Fili mi, audi doctrinam patris, &c. 135.d

5 *Non reſpicies ad mulierem meretricem: fauus enim deſtillans, &c.* 187.c

6 *Vade ad formicam ô piger, &c.* 57.e 58.c

7 *Donec transfigat ſagitta iecur* 244.f

7 *Quaſi bos ductus ad victimam* 28.c

30 *Lepuſculus plebs inualida* 95.d

30 *Effodiant eum corui de torrente* 169.b

30 *Lepuſculus ſapientibus ſapientior* 96.e

30 *Ceruus amicitiæ, & gratiarum pullus fabulentur tecum* 56.b

ECCLESIASTES.

Cap. IX. Melior eſt canis viuus leone mortuo 42.e
21 Florebit amygdalum, & pingueſcet locuſta, &c. 379.a
21 Et diſſipetur capparis 379.c

CANTICORVM.

Cap. I. & IIII. Oculi tui columbarũ. 160.e
Cap. 1 Oſculetur me oſculo oris ſui 430.c
2 Vox turturis audita eſt in terra noſtra. 161.f
2 Capite nobis vulpes paruas, quæ demoliuntur vineas 97.f
5 Fratruelis meus albus & rubicundus. 296.f
5 Similis es tu fratruelis meus damulæ, aut hinnulo ceruorum 56.b
5 Comæ tuæ iunctæ canalibus 435.b
7 Statura tua ſimilis facta eſt palmæ 371.a

SAPIENTIÆ.

Cap. XII. Miſiſti anteceſſores exercitus tui veſpas 189.f
12 Melior eſt iniquitas viri, quàm mulier benefaciens 246.c

ECCLESIASTICI.

Cap. VI. Cauendum ne animos, veluti taurus, extollamus 30.f
10 Si momorderit ſerpens in ſilentio 109.b

ESAIEÆ.

Cap. I. Caupones tui miſcent vinum aqua 282.c
1 Quomodo facta eſt meretrix ciuitas fidelis 95.d
2 Proijciet idola, &c. vt adoraret talpas & veſpertiliones 99.c
5 Mandabo nubibus meis ne pluant ſuper eam imbrem 282.e
5 Mandatum eſt nubibus, ne pluerent imbrem ſuper vineam Soreth ibid.b
6 De Seraphim duabus, qui ſenis ſinguli alis præditi, &c. 225.b
34 Erit cubile draconum, et paſcua ſtruthionum 179.a
38 Sicut pullus hirundinis, ſic clamabo. 162.d
40 Quis menſus eſt pugillo aquas 264.e
55 Venite, emite abſq; argento & abſq; commutatione vinum & lac 188.b

HIEREMIÆ.

Cap. IIII. Ventrem meum ventrem meum doleo 242.c.249.e
5 Vos igitur non timebitis me, qui poſui arenam terminum maris 251.e.f
8 Turtur & hirundo & ciconia cuſtodierũt tempus aduentus ſui 161.d.176.a
17 Clamauit perdix, congregauit quæ non peperit 176.e
46 Fugite ab occurſu gladij, quem columba vibrabit 158.f

EZECHIELIS.

Cap. XIII. Væ iis qui aſſuunt ceruicalia ſub omni cubito manuum 265.a.b
16 Et catena circa collum tuum 301.d
Et impoſui tibi armillas circa manus tuas 305.f
17 Aquila grandis magnarum alarum 142.e
32 Et extraham te in hamo meo, & extendam te ſuper terrã, campos implebis, &c. 338.a
34 Et cùm puriſſimam aquam biberetis, reliquã pedibus veſtris turbabatis 177.b
37 Aperiam ſepulturas veſtras, & educam vos de Babylone 284.f
47 Ioſeph duplicẽ funiculum habet 266.d

OSEÆ.

Cap. VII. Corda eorum ſicut clibanus incaluerunt 243.d

MICHEÆ.

Cap. VII. Tu peccata noſtra in profundum mare demerges 218.c

ABACVC.

Cap. III. Quia aſcendes ſuper equos tuos 32.c.33.c
3 Vbi dicit, in aquas ſalſas armẽtum à Deo inducendm 281.c
3 Fluminum terra ſcindetur 283.e
3 Venter meus turbatus eſt in me 249.e
3 Pro iniquitate vidi tentoria Aethiopiæ, turbabutur pelles terræ Madian 250.a

Boues

3. *Boues non aſſiſtunt ad præſepia* 277.e

SOPHONIÆ.

Cap. I. Extendam manum meam ſuper Iudam, & ſuper habitantes Iſrael 253.b

ZACHARIÆ.

Cap. IX. Ecce rex tuus veniet tibi 88.b

MATTHÆI.

Cap. VI. Cum facis eleemoſynam, noli tuba canere ante te 434.e

6. *Neſciat ſiniſtra tua, quid faciat dextra.* 434.e

10. *De calceamentis pedibus non inducendis interpretatur* 413.a

10. *Qui non habuerit odio animam ſuam, perdet eam* 435.a

13. *Simile eſt regnum cælorum reti miſſo in mare* 222.d

15. *Non decet panem filiorum dare canibus.* 35.b

15. *Quare vos tranſgredimini præceptũ Dei propter traditionem veſtram* 282.c

17. *De iuuene lunatico, qui nonnunquam in ignem, nonnunquam in aquam, &c.* 329.d

17. *Si quis habeat fidem quantum eſt granũ ſinapis* 415.e

19. *Facilius eſt camelum per foramen acus intrare.* 93.f

23. *Camelum deglutiunt, & culicem liquãt.* 93.d

24. *Vbi fuerit cadauer, illic & aquilæ congregabuntur* 141.c

24. *Orate ne fuga veſtra fiat hyeme vel ſabbato* 282.f

26. *Triſtis eſt anima mea vſq; ad mortẽ* 434.f

MARCI.

Cap. X. Calix quem ego bibo 409.b

LVCÆ.

Cap. XXIIII. Piſces aſſos comeſt 222.d

IOANNIS.

Cap. VIII. Niſi lauero te, non habebis partem mecum 434.a

12. *Niſi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipſum ſolum manet: ſi autem mortuum fuerit, multum fructũ adfert* 427.e

ACT. APOST.

Cap. II. Diſpertitæ linguæ tanquam ignis. 240.a

5. *Illi autem ibant à conſpectu concilij, quòd digni habiti eſſent qui pro, &c.* 274.a

D. PAVLI AD ROM.

Cap. II. Qui oſtendunt opus legis ſcriptum in cordibus ſuis 242.a

AD CORINTH.

1. *Cor. 15. Omnes quidem reſurgemus, ſed non omnes immutabimur* 403.c

AD COLOSS.

2. *Coloſſ. 3. Mortui eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo* 427.e

AD EPHES.

Cap. IIII. Sol non occidat ſuper iram veſtrã. 408.b

AD PHILIP.

Cap. I. Cupio diſſolui, & eſſe cum Chriſto. 430.c

3. *Cauete canes, cauete malos operarios* 39.f

4. *State in Domino* 46.c

AD HEBRÆOS.

Cap. VII. Adhuc enim in lumbis patris erat, quando obuius ei factus eſt Melchiſedech 245.a

11. *Circumierunt in melotis.* 395.f

APOCAL.

Cap. XVI. Et vidi de ore draconis ſpiritus tres immundos in ranarũ ſimilitudinem 211.b

17. *Aquæ quas vidiſti, ſuper quas meretrix illa ſedet* 283.d

INDICIS LOCORVM SAcræ Scripturæ finis.

CAROLI UTENHOUII IUNIORIS GANdaui, ad clariſſimos viros, Arnoldum Arlenium Peraxylum, & Michaelem Iſingrinium, in Ioannis Pierij Ualeriani Hieroglyphicōn Libros quinquagintaocto, Epigramma.

Δεῦτ' ἄγε Πιερίδες, τίς μοι λόγος ἔπλετε μοῦσαι,
 Ἄρμενος εὖ μέλπειν ἔασι τοι, οἷα μέλει;
Θεῖον ὅπως σοφώτερον τέκος ὑψώσωμεν ἐπαίνοις
 Πιέριον, χαρίτων φῶς τε κλέος τε τελῶν,
Πιέριον παῖς ὕπατον κράτος Αὐσονιάων,
 Πιέριον γλώττης ἥλιον Αὐσονίης.
Δεῦτ' ἄγε, Πιερίδων κλέος ἀθανάτων μουσάων
 Κλέπτε, Πιερίης Πιερὶς ἔστω τροφός·
Πιερὶς οὐκ ἐτεὸν τροφὸς ἔπλετο οἱ, ἀλλά γε μήτηρ,
 Ἤ νυ ἔπειτα, πατὴρ Φοῖβος ὁ μάντις ἔην.
Πιερὶς εὐνηθεῖσα γὰρ Ἀπόλλωνι τεκεῖν
 Γείνατο μιᾶς ζαθέῳ σπέρματ' ἀφρόμενον.
Οὐδὲν θαυμαστὸν καὶ τῶν πολὺ φέρτατος ἐστὶ
 Πιέριος κἂν τοῖς γράψιμον, ἠδὲ λαλεῖν.
Οὔτι τόσον Μεγάλου ταῖς χιλιάδεσσιν Ἐράσμου,
 Ἢ ταῖς Βουδαίου χαλκογράφοισι τύποις
Ἄρτι χαρασσομέναις μερόπων τις ἐτέρπετο τόσσον,
 Ἠὲ Μελαγχθονίοις τόσσον ἔχαιρε βίβλοις.
Ὅσσον ἰδὼν, ἐχάρην, τάδε Πιερίοιο πόνημα
 Ἀμφ' ἱεροῖς λογίων γράμμασι Μεμφιτίων.
Ἐνθάδε Νειλιακῶν γνώσῃ μυστήρια λαῶν,
 Ἐνθάδ' ἀρρήτων ἐπίσταο ἱερειῶν,
Ἐνθάδε μαστεύσεις παλιγγονίων στίχα μύθων,
 Παιδείων Γραικῶν, παντοδαπῶν Λατίνων.
Τὸν πάρος ἄγνωστον, πρῶτον καινὸν ἔθηκεν
 Χαλκογράφων πολλῶν ἔξοχ' Ἰσγγρείνιος,
Χαλκογράφων ὃν τῇ Βασιλείας οἱ ἄστει ταύτῃ,
 (Καί περ ἔχει πολλοὺς ἡ Βασίλεια κλυτούς)
Μήτι πιῶν δαπανῶν ὃς φείδετο, μήτε πόνοιο,
 Εἰς τὸ φάος βίβλους κρέσσονας ὄφρα βάλοις.
Τίεται Πιερίῳ πρῶτον χάριν, ἔτι καὶ αὐτῷ
 Ἀρλενίῳ πάντων κύδεϊ Φλανδρογενῶν·
Ἀρλενίῳ πολλῶν τοῦ δ' εὑρόντι περ παλαιῶν
 Ἠδὲ νέων, Γραικῶν Ῥωμαϊκῶν τε βίβλων·
Ὕστατ' Ἰσγγρεινίῳ τοῦ δὲ χαλκογράφων ὄχ' ἀρίστῳ,
 Ὃς τάδε λαμπροτάτοις σοφοῖς ἐχάραξε τύποις.
Τὸν λάβε θησαυρόν, τεκύτην βιβλιοθήκην
 Οὐ Πτολεμαῖος ἄναξ πλεῖν ποτ' ἔχεσκεν, ἰών.
πρὸς Πιέριον. Οὖλε, καὶ χαῖρε, τέως καὶ ὁμοῖα πλέονα γράψον
 Βιβλία, καὶ σὺ γράφε βίβλον δ' εὖ ἐρανίην,
Ῥεῖά κεν ὥσπερ ἀτὰρ τελέσειας ταῦτά γε, δώσει
 Σοὶ βιότοιο θεὸς τέρμα πολυχρόνιον.

Ἔῤῥωσθε, καὶ ἑκάστοτε εὐτυχεῖτε.

IO. PIERIVS VALERIANVS AD COSMVM MEDICEM FLORENTINORVM DVCEM, DE IIS QVÆ

per Leonem ſignificantur, ex ſacris Aegyptiorum literis.

A MVLTA quidem ſunt, quæ Leone ſuper tam philoſophi
quàm hiſtorici, necp nō aruſpices diſſeruere: ſed neque veriora,
neque admirāda magis ab eorū vllo, quàm ab Ægyptijs ſacerdotibus & obſeruata,
& poſteritati cōmēdata ſunt: tot ea ſcilicet extāt, quæ viri illi totius auſim dicere
arcanorum naturæ conſcij, ſuper animaliū ingeniis maximè omniū diligenter explorauerunt. Eam verò eſſe in
Leone præſtantiam norint omnes, vt vel ſingula eius
membra non eorū tantùm ſacerdotū inuētione, ſed & gentiū, ætatumque penè omniū cōſenſu, myſtici alicuius ſignificati argumentū prębuerint. Tot ſunt veterum monumenta, in quibus Leonina facies variis hieroglyphicis expreſſa nūc
magnanimitatem, nunc animi corporiſque vires, nunc Solem & terram, nunc naturorum erga parentes obſequiū, nūc animi domitorē ſignificat: aliis mox pictu-
B ris amoris petulantiā, oratoriæ partem facultatis, vigilantiam, cuſtodiam, terrificum hominem, dominatorem, Nili incrementū, clementiā, vindictam, & pleraque alia cōmonſtrabat. Nulla tamen naturæ vi admirabilior eſſe iudicat̄ quàm
ipſa qua egregiè pollet magnanimitate. Ab ea igitur primùm omniū ordiemur, *De magnanimitate. Leonis.*
quam Ægyptij ſacerdotes ea de cauſa per Leonē pictū intelligi volebāt, quòd
inter quadrupedes nullū aliud animal præſtare magis animo exploratū habuere. Eam præterea Leonis eſſe imaginem, vt magni & generoſi animi ſimulacrū
præ ſe ferat, vt in Phyſiognomorū obſeruationibus inuenitur. Caput enim magnum habet, pupillas ignitas, faciem obrotūdam, & ad radiorū ſimilitudinem
iubas vndecūque diffuſas, quibus colla armoſque veſtiat. Id enim Leonum genus
animoſius eſſe theatra Romana ſæpius oſtendere. Atque hę quidem, quò diffuſę
magis, vulnerū eò magis cōtemptum indicant. Eos Homerus ἠυγενείους appellat:
de quibus dicitur, leonē nō terreri laruis, neque à ſubula excipi. Quare Diogenes
cùm apud Xeniadem ſeruiret, amicis volētibus eum redimere, negauit velle ſe:
C An neſcitis, inquiens, Leones nō iis ſeruire à quibus aluntur, ſed altores potius
ſeruire leonibus? Pari magnanimitate Antigonus Demetrij filius, cùm vrgentibus hoſtibus olim retrocedere cogeret̄, negabat ſe fugere, ſed vtilitatē à tergo
ſitam perſequi. Huiuſmodi verò faciem horridè iubatam in morem hiſtricis irritatæ aſpicias in Antonini nummo, qualeſque illi ſunt, quos throno Solis Ægyptij ſubiecere affinitatē demonſtrantes, quam cum ipſo Deo iubarū imitatione *Antonini nummiſma.*
habere videretur. Nam degeneres ac perinde pauidiores illi omnino ſunt, qui
criſpiorib. breuioribuſque ſunt iubis. Neque aliud ſibi vult diuina lectio, cùm Dei
populum ſicut catulū Leonis exurgere, & ſicut leonem exilire ſcribit. Quanta
enim illa ſunt indicia magni animi, cùm quis crucem ſuā tollit, & Chriſtū ſequitur, cùm Principū furias cōtemnit, cùm ferocia ſæuaque verbera aſpernatur, cùm
cæſus denique gladiis bidentis inſtar nullā neque murmure, neque querimonia conſternationē oſtendit, cùm victo ſeculi terrore, ſpretiſque corporis pœnis, igni, beſtiis, tortoribuſque traduntur: deſpiciunt enim & contemnunt omnia quæ ſunt

in poteſtate mortaliũ, & imitatur eum, qui Leo de tribu Iuda nuncupatur: atq; hic demũ ille ille homo eſt impauidus, qualem dari ſibi Democritus poſtulabat ad ſummi boni ſpecimen, qui ſcilicet animum à terrore liberaſſet. D

ANIMI CORPORISQVE VIRES.

Aiunt verò, Admetũ leonem & aprum iũxiſſe, ex quo illũ animi corporiſq; virtutes copulaſſe intelligendũ. Per leonem enim animi vim: per aprum, vt ſuo loco dictum, robur corporis interpretantur. Addũt, eum eodem argumento Apollini atq; Herculi acceptiſsimũ fuiſſe, quos media ſapientia & ingenitæ cuiuſdam virtutis indole ſibi cõciliaſſet. Quin etiam Poëtæ feroces in bello viros θυμολέοντας vocare conſueuerunt.

ROBVR.

Eſt & illud hieroglyphicum, per anteriora leonis robur ſignificare, propterea quòd in eo animali membra illa robuſtiora ſunt: ab excellenti enim vi quadã vniuſcuiuſq; rei ſignificata ſua Ægyptij deſumebant. Expreſsit robur hoc Lucret. Carus cùm ita ſcripſit: E

Principiò genus acre leonum ſæuáq; ſecla
Tutata eſt virtus. Neq; alia de cauſa leonem cœlo adſcriptum multi prodidere, niſi q; ſol eo tempore quo ſignũ id permeat, maximè ſit validus atq; robuſtus, moxq; degeneret in poſteriora declinãs. Quia verò, vt Pauſanias ait, decet bellatorẽ hominem in cõflictu aduerſus hoſtem, omni poſthabita mãſuetudine atq; clementia, ſæuire, Lacedæmonij Martem θυρεταὶ appellauere: eoq; ſpectare Homericum illud ait de Achille dictum, λέων δ' ὣς ἄγριος οἶδεν. Cuiuſmodi ſignum in Simandij Ægyptiorũ regis nominatiſsimi ſepulchro ſpectari ſolitũ autores tradũt, quem leonis ſpecie figuratũ hoſtes in fugam vertere vidiſſes, vt ex eo & animum & robur & vigilantiã regis perſpicere liceret. Videre verò eſt in Neruæ Traiani nummo fortitudinẽ hanc ita figuratã, vt claua leonino inſideat capiti. per clauam fortitudinẽ ſignificari dictum in Roboris cõmentario: per caput verò leoninũ animi generoſitatẽ interpretamur: vtroq; enim opus eſt, qui Ducis inuicti nomẽ affectet ſibi vẽdicare. Quod verò pertinet ad leonis robur, tradunt autores Hyllum Herculis filium, eò quòd viribus præſtaret, Leonẽ Cithæroniũ cognominatũ: quem cùm Euchemus Arcas interfeciſſet, Rex à Megarenſibus ſalutatus eſt, apud quos oraculũ erat, eum ſibi adſciſcendum, qui leonẽ interfeciſſet. Quod ſimile fuit Diocletiani facto, qui tunc ad ſe rerum ſummam peruenturã acceperat ab oraculis, cũ primũ aprũ interemiſſet: ob idq; cùm plurimos cõfeciſſet apros, queri per iocũ ſolebat, ſe quotidie apros interficere, nũquã aũt Imperatorẽ declarari, donec virũ nomine Aprum iugulaſſet. In nũmo quodam pulcherrimo C. POBLICII Q. F. cernere eſt fortitudinis ſimulacrũ, quod leonẽ ſuffocat claua à pedib. ſtrata, pharetra cũ ſagittis antepoſita. Hippothoon Poëta robur hoc leoninũ pulcherrimo deſcripſit ſenariolo, quã apud Io. Stobæũ inuenimus: γῆρας λέοντος κρεῖσσον ἀκμαίων νεβρῶν: cuiuſmodi verba ſenex ille dicit apud Ariſtophanẽ, Veſpis, ἐγὼ τὸ ἐμὸν νομίζω γῆρας εἶναι κρεῖττον ἢ πολλῶν κοννῖνες νεανιῶν. Leonis ſenectã maximè florẽte hinnulorũ iuuẽtute meliorẽ eſſe ſcribit Hippothoon: & ſenex ille Ariſtophanicus ſenectutẽ ſuã pubeſcenti multorũ iuuenum F

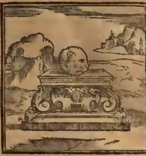
Traiani numiſma.

C. Poblicij Q. F. numiſma.

virtu-

A virtuti gloriabundus anteponit. Cicero verò in Officiis, vim nõ aliter leoni peculiarem eſſe dicit, quàm vulpeculæ fraudem.

VIGILANTIA CVSTODIAQ.

VErumenimverò per leonis caput Aegyptij ſacerdotes vigilantiã atq́ʒ cuſtodiam oſtendebant. Cauſam addebant, quòd ſolum hoc ex animalibus recuruos vngues habentibus, ſimulatq́ʒ natum eſt, cernit. atq́ʒ hinc Plutarchus ſolare animal leonẽ haberi putat. Sanè illi nomen ἀπὸ τοῦ λάω τὸ θεωρῶ inditũ aiunt etymologiarum indagatores. Somni præterea parciſsimi eſt, oculosq́ʒ habet inter dormiendum ſplendeſcentes, ac quodammodo patefactos, quod in cuſtodiæ ſignum recepere: & ſanè multi crediderunt leones omnino inſomnes eſſe, quod Manethon Aegyptius in iis B quæ ſcripſit ad Herodotum tradit. Huiuſce rei argumentũ nonnulli obſeruauere, quòd caudam aſsiduè inter quieſcendum motat. Cæterùm incredibile eſt, vt putat Ariſtoteles, animal vllum perpetua vti vigilia: ſed inde perſuaſi ſunt qui talia ſe obſeruaſſe profitẽtur, quòd leo magnos habet oculos palpebrasq́ʒ perexiguas, vt non oculum poſsit penitùs obtegere, intuentiq́ʒ ſplendor ille ſeſe offert, qui plurimus emicat ab eius pupilla: quare ſemper ſomni expers eſſe videatur. Quapropter ſignificanter admodum, non tantùm Mycenarum portis, ſed etiam reliquorum ædificiorum, præcipuè verò fanorũ valuis, ædiũq́ʒ ſacrarum veſtibulis leones, tanquam diuinorum cuſtodes, vt eſt paſsim cernere, ſtatuebantur. Quiq́ʒ iis inſomniam attribuunt, inde eos Soli dedicatos autumãt, eandem cum leone conditionem habenti, quippe qui patenti igneoq́ʒ oculo terram conſpectu perpetuo atq́ʒ infatigabili tueatur. Cùm verò cõſtet, Alexandrũ Magnum præter alia quæ in homine præclara fuerunt, vigilantiſsimũ etiam fuiſſe, quod in exemplo à grue ſumpto alibi diximus, non miror, etſi aliæ etiam huius rei cauſæ eſſe poſſunt, eum in nummis quibuſdã leonino ſpolio caput indutum ſpectari, ab cuius altera facie ſimulacrũ Iouis eſt ſedẽs, læua baculo innixus, dex- C tera Aquilam pretendens, literæ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, nẽpe quòd ab Hercule per Caranum primũ Macedoniæ regem duceret genus: nam Hercules Nemei Leonis ſpolio vbiq́ʒ inſignis, vel quòd eximię magnitudinis leonẽ ſpectãte Spartanorũ legato ſtrauit. Quanquã non ſum neſcius, Philippum regem poſt Olympię nuptias per quietem ſibi viſum coniugis aluo inſignem infixiſſe bullam, cuius ſculptura leonis imaginem haberet: quod & vxorem grauidã eſſe, & animoſum filium pariturã, coniectores periti reſpondere. Hinc Alexander in matris honorem leonis ſpolio maximè gauiſus, & eadem de cauſa cùm ſomnio monitus Alexandriam in Ægypto ædificaſſet, eam Leontopolim appellauit: quãuis eius ſucceſſores Alexandriã à cõditore ipſo maluerint vocitari. Quod verò pertinet ad leonis ſomnũ, Phyſiologos ait Adamantius hęc de catulo leonis ſcribere, cum quippe ſimulac natus eſt, tribus diebus et tribus noctibus dormire, tum deinde patris rugitu tanquã tremefacto concuſſoq́ʒ cubilis loco catulum dormientem expergefieri, eoq́ʒ trahit dictũ illud à Iacobo in ſacra lectione: Catulus leonis Iuda ad prædam fili mi aſcendiſti, requieſcẽs accubuiſti vt leo, & quaſi leæna, quis ſuſcitabit eum? Atq́ʒ etiam illud ex ſecundo Balaamis reſponſo: Recumbens vt

Portis valuisq; fanorũ cur leonina capita aff. gãtur.

Alexander Magnus in numiſmate.

Leõtopolis.

leo requieſcet, & quaſi leæna, quã ſuſcitare quis audebit? quod dubio procul ad D
Chriſti ſepulturã pertinet. Sed enim intelligere etiam poſſumus dormiſſe eum ſicut leo, ob ſplendeſcentes inter dormiendum oculos, vt ſcilicet diuinitatem ipſam cum eo nihil quicquã ſopitam intelligamus. Quod autem de oculis inter dormiendum ſplendeſcentibus à nobis additũ eſt, ea de cauſa factum, vt aurem iis velleremus, qui viri alioqui doctrina magni atque pij, in eo tamen lapſi ſunt, quòd animam Chriſti putarũt per tẽpus illud, quo cadauer eius ſepulchro conditum fuit, apud inferos paſſam: quod humana ipſa natura piorum hominum audire reformidat. Animaduerte autem Origenis traductionem Latinam loco hoc, vt ferè paſsim, valde corruptam eſſe.

TERRIFICVS.

ATque eo quidem ſigno quo robur & vigilantiã indicabant, eodem & terrificum hominẽ, qui reliquos aſpectu ſolo conſternaret, ſignificabant: cu-
Agamemnonus clypeus. iuſmodi ſimulachrũ in Agamẽnonis clypeo fuiſſe, Pauſanias teſtis eſt, ad formidinem alus incutiendam. quod quidem ſcutum in Olympiæ templo per aliquot tempora pependerit, inſcriptione etiam adiecta: E

Οὗτος μὲν φόβος ἐστὶ βροτῶν, ὁ δ' ἔχων Ἀγαμέμνων.

Quod ita reddere poſſumus:

Terror hic eſt hominum, quiq; hunc gerit eſt Agamemnon.

Eſt autem Leo eius naturæ, vt etiam ſi ferum nihil moliatur, intuentes tamen terreat: ea eſt in oculis eius vis, ea maieſtas. Vnde tam Græci quàm Latini Poëtæ terrorem deſcripturi, comparationem ab huiuſmodi animalis ferocia libentiſsimè deſumpſere. Meritò itaq; Chabrias Athenienſiũ dux, vt alij, Philippus Macedo, dicere ſolebat, formidabiliorẽ eſſe ceruorũ exercitũ duce leone, quàm leonũ duce ceruo. Atq; tãta porrò vis tantusq; vigor animali alioqui robuſtiſſimo ita in oculis conſiſtere tota videtur, vt eorũ vel minima offenſione ſupraquàm credibile ſit debilitari videatur, leuiſsimiq; obiectu amictus pecude igna-
Lyſimachi præclarũ factum numiſmate teſtatũ. uior fiat: quod & in theatris ſæpius Roma ſpectauit, & Lyſimachi exemplo cõprobatũ eſt, quem Alex. Magnus in idem clauſtrũ cum ferociente leone incluſerat: ille verò hanc ingreſſus viã, domita ſtrangulataq; belua, & Regi admirationi fuit, & vitę cõſuluit ſuæ, meruitq; vt huiuſmodi factũ æterna numiſmatũ memoria prorogaretur. Quin non in oculis tantũ eius terror, verùm etiã in rugitu F
cõſtat: itaq; Pindarus eũ εὐρίβρομον Olympiis, hoc eſt, latè rugientẽ vocat, Ageſidamo, vt in Vulpe diximus. Id verò fit tãta ferarũ omniũ trepidatione, vt, quod Ambroſius cum Baſilio teſtant̃, animantiũ multa quæ vel eius impetũ per celeritatẽ euaſerint, horrenda tamẽ eius indignantis audita voce, veluti vi quadam perculſa atq; attonita cõſternentur, & plerũq; ita deficiant præ metu perdita, vt nullo negocio capiãtur. Quinetiam qui per ſomniũ imaginatus fuerit habere ſe leoninũ caput, Onirocritæ volũt eũ in aduerſarios terribilẽ fore ſignificari, nõnunq; verò & principatus & dominationes aſſecuturũ. Ab huiuſmodi verò ru-
Marci Euangeliſtæ imago hieroglyphica. gitus magnitudine Marcus è quatuor Euãgeliſtis vnus, leonis imagine, vt eſt à Daniele pręuiſus, ita in hodiernũ vſq; diem hieroglyphicè figuratur, quòd ipſo ſtatim operis initio vocem in deſerto clamantẽ ingẽti ore tonat. Ita Eucherius.

DOMINATOR.

SAnè Baſilius leonẽ pro dominatore animaliũ rationis expertiũ ponit: obſeruatumq; eſt in oſtentis, vt ſi fortè mulier aliqua leonẽ pariat, fore vt ab exteris gentibus vinceretur ea reſpublica in qua id cõtigiſſet: quod non in humano

tantùm

A tantùm genere, ſed etiam in quocunq; alio diuerſæ formæ animanti pollere tantundem comperias apud aruſpices. Obſeruatum eſt in Cô inſula, cùm ouis de grege Nicippi cuiuſdam priuati hominis leonem peperiſſet, non fuiſſe huiuſce rei euentũ irritum, arrepta inde ab eo dominatione. Hinc illa ſocietas leonina, quæ longè plura ſibi aſſumit quàm relinquat, de qua Ariſto. Iur. Conſ. Caſsium reſpondiſſe refert, ſocietatem talem coiri non poſſe, vt alter lucrum tantùm, alter damnum ſentiret: & hanc ſocietatẽ leoninam ſolitum appellare L. ff. X V I I. T. pro Socio. l. X I X. & Dion Chryſoſtomus ſermone περὶ βασιλείας, Homerũ ait ſapienter boui æquiparaſſe Agamemnonem eo verſu,

Ηΰτε βῦς ἀγέληφι μέγ' ἔξοχος ἔπλετο πάντων.

Minimè verò vel leoni, vel aquilę ſimilem dixit, propterea quòd dominationis ea ſunt exempla.

SVMMA CALLIDITAS INGENII.

NIhil verò grauabor antiquã in argumentũ huiuſmodi fabulã ſubiungere, quæ mortalibus vtili admodũ documento futura ſit. Diuulgata per orbẽ Fabula elegans.
B erat fama oraculi quod ab Ioue Ammone prodierat, Alexandrũ Macedonẽ breui ad ſe venturũ, quem filiũ eſſe confitebatũ ſuũ: ſolicitari hinc ad obſequiũ terrę Reges Principemq; vt ſibi conciliarent inter ſe certare muneribus: præcipueq; Ptolemæus Æpypti Rex dei ſui filiũ veneraturus magnam pecuniæ vim parat, quantũ ſcilicet vectigalis vno die ex Nili oſtiis & Memphiticæ vrbis portoriis collegiſſet. Erant verò cuiuſq; generis pecuniæ ex rebus omnibus hinc inde collectæ ad aliquot talentorum millia, id totũ ſine delectu xenij nomine ad Alexandrum deferri curat. Obtulerunt ſpontè veterinam operã, mulus, equus, aſinus, & camelus, qui pecuniã cum fide conuectandã ſuſcepere. Hi vix biduũ à Memphi progreſsi facti ſunt obuiam leoni, qui & ipſe intellecto Herculis cultu, quẽ Macedo ſuſcepiſſet, dum rebus ſtudet ſuis, Regẽ ſalutaturus iter in Macedoniã tẽdebat. Data itaq; & accepta hinc inde ſalute, cùm deſtinatũ, vt fit, omnes iter enarraſſent, adſciſcitũ comes leo quaſi cuſtos atq; præſidiũ aduerſus latrocinantes affuturus. Hic de pecuniis certior factus, habere dixit ſe quoq; certam drachmarum ſummã quas pro cõmeatu ferret: ſed eſſe illas ſibi plurimũ incommo-
C das, quòd oneribus geſtandis nequaquã aſſuetus eſſet: rogat itaq; oneris additamentũ leue ſingulis futurum inter ſe diſpartitũ ſuſcipiant, magni hoc beneficij loco habiturus: obſequuntur illi officioſiſsimè, ac paucas admodũ illas leonis drachmas inter ſe diuiſas in ſacculos quiſq; ſuos admiſcẽt, iterq; mox continuãt ſuũ. Venerãt in pingues Aſiæ cãpos, cùm leo armentorũ multitudine cõſpecta dies aliquot ibi commorari è re ſua fore deſignauit, ſimulataq; laſsitudine aliquot dietũ quiete ſibi opus neceſſe dixit, quaſq; depoſuerat pecunias repoſcit: illi adapertis cõfeſtim ſacculis, ipſum, quæ ſua eſſent, ſibi deſumere licere inquiunt. Leo cũ pleraſq; alias magno numero drachmas eadẽ nota ſignatas in vno quoq; ſacculo conſpexiſſet, læto magnoq; rugitu ædito: Drachmæ, inquit, meę multas admodũ drachmas ſingulę pepercre, atq; mox quotquot erant ſuis ſimiles abſtulit pro ſuis. Quid quòd Hannonẽ Carthaginenſem præclarũ virũ, cuius meminit Plinius, in exilium actum ferũt, quia leonem ferundis oneribus aſſuefecerat, argumento inde capto, vt Plutarchus ait ἐν πολιτικοῖς παραγγέλμασι ad Traianum, quòd qui leonem cicurare potuiſſet, ad longè maiora etiam aſpiraret.

HOMO QVI VEL SVAM VEL ALIENAM ferocitatem edomuerit.

EOdem oſtento mortaliũ triumphis leones iũctos à M. Antonio, atq; id qui

dem ciuili bello generoſos ſpiritus iugum ſubituros portendere. id quod Cicero Philippicis illi obiicit, dum currũ eius leonibus iunctum, imperioſi hominis inuidiã oſtentare memorat. Et Epiſtolis ad Atticũ, qui augurium id formidabat, ait: Tu Antonij leones pertimeſcas, caue, nihil eſt illo homine iucundius: & quę ſequuntur reliqua. Sanè hominem qui arte, ingenio vel autoritate longè potentiorem ſe addicat ſibi atq; ſubiiciat, per leonẽ ab homine domitũ intelligimus, quippe quòd feræ alioqui ferociſsimæ validiſsimæq; impetum ferocitatemq; ſopire mollireq; potuerit. Hac vtitur cõparatione Nazianzenus, vbi Baſilium ait non modò ſibi conciliaſſe prius Euſebium, ſed in ſuam ita ſententiam attraxiſſe, vt eius conſiliis & monitis in omnibus parère videretur. Notum ex hiſtoriis quid Megarenſibus acciderit, apud quos Caſsius leones, quos ædilibus ludis præparauerat, reliquiſſet. Cùm verò ciuitas per Calenum caperetur, Megarenſes ferarũ carceres effregerũt, earum vinculis relaxatis, vt irruentibus hoſtibus obiectæ, negotiũ eis tantiſper faceſſerent, dum ſibi per morã aliquam conſulere poſſent: ſed enim longè aliter euenit, quia leones in ciues ipſos truculenti ſæuitia cõuerſi, tantã inermium ſtragem edidere, dum obuios quoſq; adoriunt, D E
ſternunt, atq; dilacerãt, vt ſpectaculum id fuerit vel ipſis hoſtibus perquàm miſerabile. Atq; vt huiuſmodi multa prætereamus, iam verò Pythagoricum præceptum eſt, animalia curuunguia (ita mihi liceat γαμψώνυχα interpretari) nutrienda non eſſe, quippe rapacitatem e ciuitate ſummouendã. Idem ſentit Æſchylus, cùm leonis catulum in Republica non alendum eſſe dicit his verbis:

Οὐ χρὴ λέοντος σκύμνον ἐν πόλει τρέφειν,
Μάλιστα μὲν λέοντα μὴ ᾽ν πόλει τρέφειν.
Ἢν δ᾽ ἐκτραφῇ τις, τοῖς τρόποις ὑπηρετεῖν.

Catulum leonis alere in vrbe non iuuat,
Magis cauendum ne leonem nutrias,
Quem qui educarit, eius & mores ferat.

Euripides verò nullo eos pacto cenſet admittendos, Pythagorę pręceptũ ſecutus, in quo ſapienter quidem Æſchylus hæc ſuper Alcibiade, impotentiores id genus homines non accipiendos: cęterùm ſi accepti fuerint æquo animo ferendos. At Euripides, vt Ariſtophanicus clamat Dionyſius Ranis, ingenuè magis locutus, ſiquidem vt apud Homerum habetur,

ὡς οὐκ ἔστι λέουσι καὶ ἀνδράσιν ὅρκια πιστά.

FVROR INDOMITVS. F

IMmenſum itaq; furorem, quo quis impotẽtius exardeſcat, ſignificare ſi collibuiſſet, leonem effingebãt catulos ſuos diſcerpentẽ, imò exoſſantem, vt Gręcum vocabulum ἀποστέοντα interpretemur, non autẽ ἐκποιοῦντα (vt in vulgatis Hori exemplaribus eodẽ Capite bis poſitum nihil ſignificat) quo quidem furore correptum olim Herculem, autores tradunt, eoq; inſaniæ prouectum, vt non hoſpitis tantùm filios enecarit, verùm & in ſuos ipſius filios vſqueadeò ſæuire ſolitũ, vt eos interfecerit: quod nõ abſimile eſt à pictura leonis proprios catulos diſcerpentis. Sanè Theocritus in Megara Herculis fœmina, de furore quem is in liberos exercuerit hæc dicit:

Σχέτλιος ὃς τόξοισιν ἃ οἱ πόρεν αὐτὸς Ἀπόλλων

ἤ τινος

A Ἤ τόθ᾿ κηρῶν, ἢ ἐριννύος αἰνὰ βέλεμνα
Παῖδας ἐοὺς κατέπεφνε, καὶ ἐκ φίλων ἄλετο θυμόν,
Μαινόμενος κατ᾿ οἶκον δ᾿ ὅδ᾿ ἔμπλεος ἔσκε φόνοιο.
Τοὺς μὲν ἐπεὶ δύστηνος ἐμοῖς ἴδον ὀφθαλμοῖσι βαλλομένους ὑπὸ πατρί.
Infelix qui miſsilibus de munere Phœbi
Siue ea Parcarum, vel Erinnyos impia tela,
Gnatis ipſe ſuus furiis agitatus ademit
Charam animam, vt domus ipſa cruore aſperſa nataret.
Hos ego confoſſos manibus cecidiſſe paternis
Iuſſa oculis ſpectare meis, miſerable viſu.

Poëtæ quoque noſtri leonem iracundũ notant, vnde illud apud Horatiũ: Prometheа inſani leonis vim ſtomacho appoſuiſſe noſtro, cùm de excandeſcentia loqueretur. Elegãtiſsimè quoque, neque nõ eruditiſsimè Lucretius cauſam furoris iſtius perquirit, cuius carmina nõ iniucunda quæ repetantur ponere nõ pigeat:

Sed calidi plus eſt illis quibus acria corda
B *Iracundáque mens facile efferueſcit in ira,*
Quo genere in primis vis eſt violenta leonum,
Pectora qui fremitu rumpant plerunque gementes,
Nec capere irarum fluctus in pectore poſſunt.

Superius verò dixerat cùm de varietate animi loqueretur:

Eſt etiam calor ille animo quem ſumit in ira,
Cùm ferueſcit, & ex oculis micat acrius ardor.

Eius verò indicium excandeſcentiæ eſt, cùm caudæ verberibus ſeſe excitare viſus fuerit, quod ita Heſiodus tangit in Herculis ſcuto:

πλευράς τε καὶ ὤμους
Οὐρῇ μαστιόων ποσσὶ γλάφει, οὐδέ τις αὐτὸν
Ἔτλη ἐς αὐτὸν ἰδὼν σχεδὸν ἐλθεῖν. οὐδὲ μάχεσθαι.

Quem Catullus ſecutus Galliambico ſuper Atti dixit:

Agè cæde terga cauda, tua verbera patiant
Face cuncta mugienti fremitu loca retonent.

Et quæ ad furoris incitamentũ & indicium ſequuntur: nam & corrugare fron-
C tem pugnaturus cernitur, quod σκύζειν Græci dixere: & ſuperciliorũ contractionem ἐπισκύνιον vocãt. Index autem pręcipuus eſt leonini animi cauda, perinde ac equorum aures, eáque propriè in leone dicitur álcea, quòd præcipuum in ea robur conſtet: vel quòd incitamentum quoddã ſit ad aſſumendas vires animúmque commouendum: initio irarum terra flagellatur, increſcente verò excandeſcẽtia terga etiã ſua verberant: id ea de cauſa fieri putat Alexãder Aphrodiſeus, quòd eorum anima vehementius moueatur, ſitque vltionis admodum appetẽs: cauda verò vtatur veluti homines manu, qua illi ſe plerũque in excandeſcentia complodere ſolent: ita animalia hæc ira cõmota, cùm id, quod ſeſe lædit vlciſci nequeũt, eo ſibi modo ſolatium ſolent excogitare. Eſt itaque furor leoni familiaris, vnde apud Maronem, Iræque leonum, legitur. & Ouidius: Iram vultus habet, de eiſdem ait. quare Poëtæ leonem peculiariter feram dicunt. ita Callimachus:

θηρὸς ἀερτάζων δέρμα κατωμάδιον.

Quòd verò catulos ab eo exoſſari pingerent, cauſa eſt, quòd medulla leoni vel nulla, vel perexigua eſt, vt omnium animalium ſolidis omnino oſsibus conſtare videantur, quaſi inde accreſcat furor, quòd labor his confringẽdis ſit merce-

deminor cùm minimũ id ſit quod ſuctui poſsit inſeruire. Sunt præterea oſſa illa dura adeò, vt ex colliſis ignis veluti ex ſilice excutiatur. Hinc animal eſt maximè febri obnoxiũ. Febrẽ verò nihil aliud eſſe, quàm ſuperantẽ totius corporis calorem, medicorũ omniũ cõſenſu manifeſtum eſt. Febri deniq; nomẽ ab igne Græcum πυρὸς, à feruore Latinũ eſt: quo morbo leones toto vitæ tempore cruciati feruntur: eaq; de cauſa Lucretius triſte leonum ſeminium appellauit. Sanè prouerbiũ hinc emanauit, ἐγέλασεν ὁ λέων, quotiens rarũ aliquod hilaritatis exemplum intueamur. Thucydidis id dictũ in Cylonio ſcelere ſubnotando, cùm ſcilicet indoluiſſet demũ Athenienſis populus Cylonem per factioſiſsimas factiones quietum Reipub. ſtatum interturbare, & quaſi poſt diuturnam mœſtitiam ad hilaritatem demum reſpexiſſet, vt impetu in hominem facto, eum vel in inuiolabilis Deæ templum aufugientem perſecuti ſint pleriq;, diſtractumq; inde magno totius ciuitatis gaudio trucidarint. D

Prouerbiũ.

REMEDIVM IN FEbrem nactus.

EO itaq; incommodo vexantur leones: tametſi vnus Albertus negat eſſe eos febriculoſos: cui in Germania nato, alito atq; educato, vbi totum ferè vitæ ſpatium conſumpſit, vtrum de leone loquenti potior ſit adhibenda fides, quàm Ægyptiis inter leones quodãmodo genitis, cumq; ipſis totum vitæ tempus verſatis, alij viderint. Ego ſanè diſciplinas eorum in huiuſmodi re ſecutus, compertum eſſe inquam, leonem febri correptum vel ſi ad furorem vſque exæſtuet, vnius paſtione ſimiæ liberari. Quapropter Ægyptij ſacerdotes ſi febricitantem hominem, & ſibimet auxilia comparantem ſignificare vellent, leonis ſimiam veſcentis hieroglyphicum ponere ſoliti ſunt: tanta enim indignatione ſimiam fert leo, vt nullum animal auidius perdere deſideret. Cauſa eſt animalis petulantia, leonem indigniſsimis modis exagitantis. Nam ſimulac vel ex arbore aliqua vel ex alio tuto latentiq; loco nacta fuerit occaſionem in leonem inſiliendi, pro magno habet negotio caudæ ſeſe eius applicare, natibusq; affigere, atque ita quibuſcunque poteſt ludibriis Regi ſuo illudere: quòd cùm impatienter ferat leo, impotenter admodum in huiuſmodi animal efferaſcit: quæ plenius in Cynocephali commentario diſcuſsimus. Sed vt mirari deſinamus animal adeò ignobile generoſiſsimo omnium infeſtum eſſe, ſcimus etiam culices in leonum greges petulanter adeò ferocire, vt eos magna interdum clade ad internecionem adigant. Inter enim arundineta Meſopotamiæ leones innumeri iuxta fluminũ ripas et fruteta vagãtur, eo tempore quo hyemis clementia ibi molliſsima eſt, ſemper innocui: verùm vbi per æſtatem cœlum exarſerit, regionibus iis æſtu candefactis ambuſtisq; propémodum, ipſi tam vapore ſideris quàm multitudine culicum agitantur, quorum denſiſsimis examinibus per eas terras omnia referta ſunt, qui quidem ad ſplendorem oculorum tanquam ad humidiora membra conuolantes eos appetunt, palpebrarũ libramentis mordicus inſidentes. Hinc leones cruciati diutius, aut fluminibus, ad quæ remedij cauſa confugiũt, abſorbentur, aut amiſsis oculis immanius efferaſcunt, quod ni fieret, omnis ea quę ad Orientẽ latè diffunditur plaga, huiuſmodi beſtiis oppleretur. Id ſibi cõpertum eſſe

A eſſe teſtatur Ammianus Marcellinus Rerum geſtarum libro decimo octauo.

SVPER IGNE SOLICITVS.

ATque hoc quidem animal, quod ignem ingenitum, & in ipſis oſsibus abſtruſum geſtat, ignem tamen præcipuè formidat, adeò vt nihil ęquè vereatur atque prætentas faces, quibus ad ferociam eius domitandam nihil efficacius: quod & Homerus teſtatur eo carmine:

Καιόμεναί τε δεταί τάς τε τρεῖ ἐσσύμενός περ.

Ardenteſque faces, quas quamuis ſæuiat, horret.

Et Pindarus Nemeis: πῦρ δὲ παγκρατὲς θρασυμαχανῶν τε λεόντων ὄνυχας ὀξυτάτους ἀκμάν τε δεινοτάταν σχάσαις ὀδόντων. In cuius trepidationis admirationem adducti Ægyptij ſacerdotes, hominem ſuper igne formidoloſe ſolicitum, & quaſi veſanientem, oſtendere ſi vellent, leonis ſimulachrũ, & faculam pingebant. Id nos vix autoribus credebamus, antequã & Florentiæ, & demũ Romæ leones hac potiſsimũ ratione domari cõſpiceremus. Simulachrũ hoc in marmore cæſum Romę vidi via Leoniana, quæ ad Popularem ædem ducit, erutum fruſtum ex Auguſtorũ mauſo-

B leo. Leo erat humi ſeſsitans capite ſublato, & in tergus verſo: in trãſuerſum adſculpta erat fax pinea cum nuce in ſummo capulo, tęniaque à face in leonis tergus porrigebatur. Quãuis verò apud autores ſcriptũ repererim, nihil aliud ex hieroglyphico huiuſmodi ſignificari, quàm, vti dicebamus, eum qui ſuper igne pauidus eſſet: ſi tamen liceat mihi ſententiã his meã admiſcere, rei iſtius interpretationem eſſe dixerim, edomitũ furorem. Cauſam cur ita ignẽ expaueſcat leo, Peripatetici eam afferunt, quòd eius animalis vis pręcipua in oculis cõſiſtat: quique oculos ſicciores calidioreſque habent, ij maximè omniũ ignem auerſantũ. In idem verò ſignificatũ adduci poſsit ilicis folium leonino pedi ſubiectũ: ſiquidem Magi ferunt leonem iligneo folio calcato torpeſcere: eandemque vim eſſe folio ſcillæ traditum à Zoroaſtre, non illo inquam antiquo, ſed qui poſt Plutarchum fuit.

RELIGIOSA FORMIDO.

ET ne lõgius à leonina formidine digrediamur, gallũ is identidẽ, et pręcipuè albũ, vt Ambroſ. ait, à quo etiã Pythagoras abſtinendum iubet, mirũ in modũ perhorreſcit: quod pro ſymbolo colendę diuinitatis accipi quidã

C prodidere. Siquidẽ gallus, de quo Lucretius,

Quem nequeunt rabidi contra conſtare leones

Inque tueri, ita continuo meminere fugai.

diuinũ quiddam prę ſe fert, vti latius in Commẽtario de volucre ca perſcripto diſſeruimus. Diuinitatẽ verò omnis terrena poteſtas reformidat, ac reuerẽt. Leones porrò cùm Deûm matri ſint dedicati Terræ, ipſi addicti intelliguntur: et ſuperius bonã leonis partem, quippe quod à iubis eſt reliquũ, terram præ ſe ferre dicebamus. Sed enim aliã huius formidinis cauſam adducit Proclus libello de Magia: ait enim, gallũ & leonẽ pręcipuè ſolaria eſſe animalia: ſed cur gallũ leones vereantũ, nõ poſſe nos à materia, ſenſúue rationẽ aſsignare, ſed à ſuperni tantũ ordinis cõtemplatione, quia ſcilicet præſentia viſue ſolaris virtutis magis gallo infuſa ſit, quàm leoni cõceſſa. quod ex eo cõiectare videtũ, quod exploratũ omnibus eſt, applaudere illum hymnis ſurgenti Soli, quaſique iubar eius aduocare, eo pręſertim tẽpore, quo ex medio Antipodũ cœlo digreſſus ad nos

deflectit. Affirmat etiã ſolares quoſdã angelos in galli effigie nõnunquam appa- D ruiſſe, qui cùm in ſe ſine forma ſint, nobis tamen, qui ſumus in certã effigiẽ informati, forma ſe pręditos ea videndos exhibuêre. Contrà verò Dęmones nõnunquã leonina fronte viſos, qui obiecto gallo repentè in auras euanuerint: quare ſolent etiamnũ diebus his, ſuperſtitionis eius ſtudioſi, gallinaceũ pullũ in pelliciendis eis concilij cauſa pręmactare. Ad hęc tradunt Grçecorum nonnulli, qui doctrinã Ægyptiorũ ſequuntur, animã Cecropis, quẽ in leonem trãſmutatum credebant, immolatis gallis gallinaceis, characteribus quibuſdam ſubſcriptis euocari, ſeq; illam eis oſtendere: quod tamen eſſe ludibrium Æneius Euxitheus affirmat, Dęmonesq; ita nos præſtigiis fallere contendit. Quòd verò Dæmones, qui leonina fronte apparuerint, obiecto euaneſcant gallo, inde procedere dicit Proclus, quòd in eodem ordine conſtituta, quæ inferiora ſunt, ſuperiora ſemper vereri coguntur. Quemadmodũ modeſti pleriq; viri, dum virorũ diuinorũ imagines intuentur, hoc ipſo aſpectu vereri ſolent turpe aliquid perpetrare. Lucretius verò ex ſectæ ſuæ pręceptis ait eſſe gallorum in corpore quædam E

Semina, quæ cùm ſunt oculis immiſſa leonum
Pupillas interfodiunt, acremq; dolorem
Præbent, vt nequeant contrà durare feroces.

Mirum verò, quòd veteres obſeruarunt leonem etiã herbã ita nuncupatã, quæ ſurculis ſeſe circumplicando plurimũ nocet, gallũ ita abhorrere, vt ſi puella adhuc intacta, menſtrua tamẽ, nuda paſsis crinibus leguminũ ſegetem circumeat, gallum in manibus habẽs, exareſcat gramen id, prorſusq; deficiat. Id qualecũq; eſt, à Democrito tamẽ traditũ eſt, vt aſſerit Sotion. Sed qui alieniores à ſuperſtitione ſunt, arcanãq; naturæ vim quandã contẽplant, ſemina aiũt galli ſanguine contingi debere, hæcq; ita ſata ab Leone herba nulla poſtmodum iniuria affici.

INVNDATIO.

INcrementũ verò Nili, quẽ NVM Ægyptiaca lingua nuncupant, quod apud nos ſignificat nouum atq; recens, oſtendere cùm vellent, leonis identidẽ hieroglyphicum faciebãt: quippe cùm Sol Herculei terga leonis adit, Nili diluuiũ excitat, duplumq; recentis aquæ Sole in eo ſigno commorãte ſæpius exundat: quæ vis aquę per ſpatioſam Ægypti planitiem latè diffuſa, ſolũ ea fertilitate grauidum reddit, qua non ipſi tantum indigenæ ſibi alimenta colligunt, ſed magnã F orbis partem fame leuant. Propter eam verò aquarũ redundantiã, quam Leonis beneficio conſequi ſe quotannis experiuntur, inſtitutum eſt, & apud gentes

Leonina capita aquas eructantia.

omnes vno iam conſenſu receptum, vt canales, tubiq; & ſiphones, qui aquam eructãt, per terebrata foramina in leonina capita ad id locis opportunis adſculpi ſolita aquam immittant, quæ inde ex leoninis rictibus euomi videatur. Qua ratione autem capita ea leonum in ſimis præcipuè conſtituenda ſint, quoq; ordine diſponenda, atq; vt ea tãtùm quæ contra columnas fuerint perterebrari debeant ad canalem vſq;, qui cœleſtem aquam ex tegulis excipit, reliquis inter hęc ſolidis, vti quæ cadit vis aquæ per tegulas in canalem ne deiiciatur per intercolumnia, neue tranſeuntes perfundat, ſed ea tantùm quæ ſunt contra columnas, ex ore ructus aquarũ emittere debeãt, Vitruuius latè docet. Obſeruauerat ſiquidem is, aquarum redundantiam per leonem apud Ægyptios ſignificari, atque hoc in omnibus antiquorum ædificiis fieri paſsim viderat. Et vt ſemel dicam, fontes & aquarum tubi, qui ab aquęductibus quibuſcunq; prominebant, leoninis figuris ornabantur: vt qui fons admirabili opere Viterbij antiquam hanc diſci-

A diſciplinam oſtentat. Et vt alia diſsimulem, Romæ in Area Lateranenſi leones duo ſunt nigri lapidis ante æneam M. Aurelij ſtatuam poſiti, qui dubio procul fontibus inſeruiebant. Indicio ſunt ora perterebrata in adaperto rictu, & infernè foramina in guttur vſq; immiſſa, & inter pedes pro pectore canaliculus excipiundæ aquæ, dimittundæq; intercauatus. Tale aliquid obſeruaui in agro Brixiano extra portam Orientalem ad ſecundum lapidem, ubi iuxta viam, quę tota magnis aquarum riuis atque diuortiis inſtructa eſt, leo marmoreus antiquiſſimi operis, vtris inſtar inflatus, rictum eodem modo ad aquarum effluuium patefaciebat. Sed neq; in iis tantùm quæ ad aquam euomendam pertinent, leonum effigies apponi conſueuerunt, verùm etiã propterea quòd leo, cœleſtis ille inquam, aperire claudereq; videtur aquarum cataractas. Atq; in hæc vſq; tempora nunquam antiquata eſt veterum conſuetudo, vt oſtiorum clauſuræ, claues, annuliq; foribus affixi leoninis rictibus ornentur, quod apud Ægyptios factitari ſolitum ait Theon in Arati commentariis; quamuis quod ad oſtia pertinet, ad eam, qua de ſuperius dictum eſt, cuſtodiam potius reſpicere, quàm ad B aquarum fluctus, crediderim. Illud non omittam quod Horus Apollo tradit, in ſupplicationibus pluuias expoſcentibus pleriſq; in locis leonum ora vino proluí fuiſſe morem. Sed aduertendum eſt vulgatos Hori codices hoc loco deprauatos eſſe.

SEMEL TANTVM ENIXA.

Cvm verò perſuaſum haberent Ægyptij, leænas ſemel tantùm in vita pártere, id quod cũ Herodoto pleriq; alij prodidere: mulierẽ itidem quæ vnius tantùm filij mater fuiſſet, per leænam ſculptã ſignificare conſuerunt. Eſt in hanc ſententiam Æſopi fabella veteribus ſcriptoribus approbata. Cùm vulpes leænæ fœcunditatem ſuam obiiceret in generoſitatis cõmendationem: illam verò inceſſeret, quòd & ſemel in vita, & vnũ tantùm páreret: leænam reſpondiſſe, ſe quidem ſemel & vnum párere, ſed eum leonem. *Aeſopi fabella.* Huius raritatis cauſam plerique reddere commenti ſunt, eamq; potiſsimũ adinuenere, quòd catuli in vtero iam vnguibus obortis matricem diſcindant, ediq; partum, ea vnguium acie in enixu lacerata: vel quòd vnà cum primo partu locos amittat, quam deliram eſſe fa C bulam Ariſtoteles aſſeuerat, eaſq; vel quinquies vita párere, quod explorauerit in terra Syria, demonſtrat. Primũ enim quinq;, ac per annos ſingulos vno ſubinde pauciores, donec ad vnicum, & mox ad ſterilitatem declinauerint, in qua reliquum vitæ ſpatium degant. Aliàs magna ex parte geminos, quod per longam annorum ſeriem Florentiæ experimento compertũ eſt: ſed cùm plurimum ſex, nonnunquam etiam vnum. Philoſtratus affirmari ait à rerum peritis, ter eas tota vita párere: primò quidem treis, mox duos, inde vnũ: víſam tamen aliquando leænam quæ octo vtero geſtarit. Sedenim quam Philoſophi rationem raritatis huiuſce in pariundo conati ſunt inuenire, Baſilius Magnus ad prouidentiam Dei refert, cuius imperio factũ ſit, vt animalium ea quæ facilè capi poſſent, longè eſſent cęteris fœcũdiora: quocirca tam lepores, quàm damę, quàm etiam oues, ferè ſæpius & geminos pluresq; pariunt fœtus, ne genus deficiat feris iis, quæ ſanguine gaudent, carniuoræq; ſunt. At ea quibus pro cibatu cætera ſunt, certum eſt longè minus fœcunda eſſe: quapropter ait, Leonis vix vnius Leæna mater euadit. quæ quidem raritas pariundi, cùm non alij animalium generi certius contingat, meritò Ægyptij, quod in pluribus accidit obſeruantes, ſemeliparam per Leænæ hieroglyphicum oſtendebant.

CLEMENTIA. D

PRæter hæc alia quoque, leone ſuper, hieroglyphica inueniuntur, quæ quoniam apud eos non reperi qui literas hieroglyphicas interpretati ſunt, ſed potius obſeruatione inuenta mihi videntur, breuiter attingã. Ex iis clementia eſt, quæ per leonem & ſubſtratũ hominem, ita tamen vt leo ſit incolumis, ſignificetur, propterea quòd infeſtiſsimè ſolicitatus ab homine leo, dummodo ſit intactus, non vnguibus eum lacerat, nec vlla iniuria afficit, ſed quatit ſolum, atq; vbi ita perterruerit, dimittit: quod ita Ouid. ſcribit:

Corpora magnanimo ſatis eſt proſtraſſe leoni.

Seueri Pij Aug. nummus. Ad huiuſmodi ſignificatum non fruſtra vidimus in Seueri Pij Aug. nummo ſimulacrũ mulieris quod leoni exporrecto inſidet, manu quidem vna haſtam terræ affixam tenens, altera fulmen quaſi abiiciens, non autem in iaculandi geſtu, cũ inſcriptione huiuſmodi, INDVLGENTIA AVG. IN CAR. neq; quicquam aliud legi poteſt.

CASTIGATIO.

PRæter clementiam ineſſe Leoni caſtigationis etiam iudicium, ex eo didicimus, quod traditũ ab Eudomo citat Ælianus, leonem, vrſam, & canem eodem cõtubernio à magiſtro quodam alitos & educatos, ſine vlla iniuria aliquãdiu pacatiſsimè conuixiſſe, ac ſi domeſtica & eiuſdem generis animalia fuiſſent: verùm cùm vrſa quodam impetu percita cõtubernalem canem dilacerаſſet, cõmotum leonem violati hoſpitij ſcelere in vrſam proruiſſe, eaq; pariter dilacerata meritas pro eane pœnas exegiſſe. E

VINDICTA.

LOngè verò diuerſum à ſuperiori ſignificato eſt, quòd vlciſcendi ſtudiũ per leonẽ telo confoſſum pleriq; pingere inſtituerũt. Vulneratus enim leo obſeruatione mira percuſſorem nouit, & in quantalibet multitudine vnũ appetit, & ſi detur copia, fœdiſsimè lacerat & diſcerpit. Ferunt Iubæ Maurorũ regi pręſtantis animi iuuenem fuiſſe comitem, dum per deſerta Africę rerũ ſuarum componendarũ ſtudio rex eũ exercitu proficiſceretur, ex itinere verò leonem obuiã factum à iuuene illo ipſo ſagitta percuſſum in ſyluã receſsiſſe: anno verò pòſt cùm Iuba rebus ex voto cõpoſitis eâdem copias traduceret, eundẽ illum leonem obſeruato iuuene à quo vulnus acceperat, vnũ illum è tam magno militũ numero violentiſsimo curſu hoſtiliter aggreſſum nulla vi cohiberi potuiſſe, quin correptum iuuenẽ miſerabiliter dilaceraret, nemineq; aliorũ lęſo vltione ea contentũ deceſsiſſe. F Cambyſes. Pythagorici porrò animã Cambyſæ regis Ægypti in leone ſe deprehendiſſe aiebãt, vnde illi animus imperij cupidiſsimus fuerit, & maxima quæq; ſemper appetierit. Cæterùm hæc quoq; poteſt aſsignari cauſa, quòd illis temporibus, quibus claruit, neminẽ in vltionẽ eo magis propenſum fuiſſe notũ eſt, qui nunquã Ægyptios perſeq odiis armiſq;, & omni vexationis incõmodo affligere deſtitit, eis ſemper infenſus, donec in omni Ægypto rerũ potitus, ſacris omnibus profanatis, populos totius regionis malè tractãdo, defeſſus potius quàm ſatiatus eſt. Facit ad hoc illud, quòd viſi leonis oſtentũ, belli principiũ cõiectores atq; augures tradũt indicare, quod quidẽ eleganti trimetro apud Gręcos exprimitur.

Λέοντας ἰδὼν δυσμενῶν δηλοῖ μάχας.

Viſæ leonum imagines noctu indicant occidionem ab hoſtibus.

REGIVM AVGVRIVM.

ALioqui regibus augurium dare leones ſoliti ſunt, vt is qui Iuliano Imperatori

A tori Gordiani tumulum cum exercitu prætergreſſo ſeſe obtulit immaniſsimo corpore eius aciem inuaſurus, à qua multiplici telorum ictu confoſſus eſt. Obitus enim regis ex hoc portendebatur, inquit Ammianus. Verùm antea Maximino Cæſari cum Narſeo Perſarum rege iam cõgreſſuro, itidem leo & aper ingentes trucidati ſimul oblati ſunt: tamen euenit vt is ea fera admodum gente ſuperata, incolumis & ſine damno diſceſſerit. Et Sandrocottus Indus obſcuro genere, cùm Alexandri furorem pedum pernicitate declinaſſet, feſſusq́ ſomnũ in ſylua captaret, à lambente leone ſudorem ſibi ſenſit abſtergi: quoq́ pacto inde, præfectis Alexandri oppreſsis, Indiæ regnum inuaſerit, à Trogo traditur. *Sandrocotti augurium.*

ANNVS MENSES'QVE.

ET quoniam incidimus in auguria, non ab re fuerit id commemorare, quòd leæna, quæ catulos octo vtero geſtabat, à venatoribus in Meſopotamia cæſa exenterataq́, quo tempore Apollonius Tyaneus eà iter faciebat, indicauit eo interpretante annum vnum, & menſes octo illum apud Barſanem Babyloniæ moraturum. Interrogantibusq́ comitibus, cur non potius annos IX interpre-
B taretur, cùm ex paſſere & pullis octo à ſerpente deuoratis apud Homerum annos identidem nouem Calchas intellexiſſet: Editi iam illi fuerant, reſpondit Apollonius, hi verò adhuc in vtero nondum fœturam compleuerant, quare menſibus potius quàm annis aſsimilantur.

CRAPVLA.

SVnt etiam qui hominem ad ſatietatem vſq; crapulatũ, per leonem fruſta carnium depaſcentem indicari velint. Animal ſiquidem hoc cibo incõtinenter admodũ vtitur, multaq́ deuorat ſolida ſine vllo diſſectu quæcunq; poteſt: mox à ſaturitate nihil biduo aut triduo edit. quam ſcilicet voracitatem Iuuenalis tangit, vbi multa paſcendum carne leonem dixit: atq; inde fit vt grauis illi ob cruditatem exhalet anima, quæ teterrimi ſemper odoris eſt: quocirca nonnulli grauẽ animam ſignificantes, leonis os hians facere conſueuerunt. Huius fœtoris ergò Martialis videtur muliebre pudendum leonem appellaſſe eo verſu:

Quare ſi pudor eſt Ligella, noli
Barbam vellere mortuo leoni.

C Taxat enim eam, quæ cùm vetula eſſet, pilos vellere pertentaret. & alij lupanar olidum dixere. Quanquam non deſint, qui loci huius interpretationẽ longius acerſitam ad Cenchrenas, quas leones Nicander appellauit, referant: huiuſmodi enim ſerpentes morſu ſanguinem exorbent, & genitale ſemen ex precioſiſsima ſanguinis decoctione fieri Medici conſentiunt, vnde dixit Iuuenalis:

Accipiat ſanè mercedem ſanguinis.

MERETRIX.

SAnè meretrices per leænæ nomen intelligi, multis veterum ſententiis & monumentis conſtat. Tale aliquid habes apud Ariſtoph. Lyſiſtrate in iuramento fœminarum: Non ſtabo leæna in Tyroneſti. Huiuſmodi petulantiæ cauſa Ezechiel Hieroſolymam leænam vocat, & Heliachim catulum eius, qui ductus eſt in Ægyptum. Alium rurſus catulum Ioachim, quem in cauea, vt LXX ediderunt, Nabuchodonoſor Babylona traduxit, Michaël Byzan-

tius meretrices quaſdam ex Megara Sphinges appellatas ait, quòd humano capite manſuetudinem præ ſe ferrent, cæterum corpore reliquo leonino rapacitatem, & imperium quod in amatores exercent, indicaret. Et Megaricæ Sphinges in opprobrium dici ſolitum de meretricibus, ob impuros ſcilicet mores Megarenſium, quos veterum ſcriptores omnes damnant. Facit ad hanc rem veteris Poëtæ ſenariolus admodum venuſtus: D

Ἴσον λεαίνης καὶ γυναικὸς ὠμότης.

Par eſt leænæ & fœminæ crudelitas.

Sed & ante vrbem Corinthum Veneris erat templum, iuxtáque Laidis tumulus, cui leænæ ſimulacrum appoſitum videbatur, ariete inter priores pedes apprehenſo: quod nimirum petulantiam eam indicabat, qua præcipuè laſciuiunt arietes, de quibus loco ſuo diximus.

TACITVRNITAS.

LEænæ verò elinguis ſimulachrũ ex ære quod Athenienſes ſtatuêre Iphicratis opus, ex effigie quidẽ leænæ, meretricis nomen, ex linguæ verò defectu taciturnitatẽ eius indicabant. Cùm enim Armodius & Ariſtogiton de liberanda à tyrannis patria cõſilium iniiſſent, coniuratióque delata eſſet, comprehenſam illi leænam ſcortum eorum vtrique admodum familiare, ad mortem vſque tormentis variis excruciarunt: ea tamen conſtantiſsimè omnia pertulit, nec quenquam prodidit, ſupra fœmineam imbecillitatem fortitudinis admirandæ memorandũ exemplũ: quam Athenienſes vt honoribus honeſtarent, ne ſcortum tamen celebrare viderentur, eiuſdem nominis animal ob taciturnitatem elingue, erigendũ decreuere. Conſtantiſsimũ meretricis huius exemplum citat Tertullianus, quò noſtri animoſiores fierent, cùm leui adeò de cauſa repertæ ſint vel mulieres quæ tam forti animo pro amicorũ ſalute non ſolùm tormenta paruifecerint intolerabilia, ſed ſponte ſuum ipſe cruciatũ auxerint. Nam hæc eadem, vt ille ait, carnifice iam fatigato, poſtremò linguã ſuam comeſtam in faciem tyrãni ſæuientis expuit, vt expueret & vocem, ne cõiuratos cõfiteri poſsit, ſi etiã victa voluiſſet. B

CYZICENI.

Cyzicenorũ pecunia.

SI quis verò incidat in monetam, quæ leonis imaginem ex vna parte habeat, ex altera verò Cybelem deorũ matrem, ſciat eam eſſe Cyzicenorũ pecuniã, quæ celebris admodum eſt ob id, quòd pulcherrimè ſcalpti erant. Et quia pro XXVIII drachmis Atticis imputabãtur, quæ ſumma ducales aureos duos reddit, & aliquantulum plus: vna enim argenti drachma Marcelli Veneti pondus æquat. Atque hi ſunt Cyziceni ſtateres, qui rem egregiè factam indicabant. F

Magorum porrò ſuperſtitio, cõſiderata leonis alacritate perniciſsimóque curſu, muſtelæ dentem leonino corio adalligatũ, ad pedum tumorem atque adeò imbecillitatem adhibere cõmenta eſt, id quod apud Lucianũ Tychiades ridet, orta inter Cleodemũ & Dinomachũ medicos contentione, vno eorum leoninũ, altero ceruinũ corium præferente, vt per incantamenta Eucrati laboranti amuletum aliquod apponerent. Controuerſia verò omnis inter eos eſt, dum ille fomentũ aliquod miſerabiliter implorat, vtrum ceruus an leo magis pedibus valeat, atque eorum vter alacriori feratur curſu. Meritò igitur Virgilianus Æneas, tergum Getuli immane leonis dat Salio, velocitatis præmium, qui primam in ſtadio coronam meruerat, niſi dolo Niſi fuiſſet interturbatus.

HERCVLANVS LEO QVID.

QVid verò ſibi velit Herculanus leo, magis diuulgatum eſt, quàm vllo ſit

opus

A opus cõmento latius declarare. Illud tamen nõ omiſerim, Herculem illum Ægyptium, qui cum Oſiride, vt Antiquitatum ſcriptores tradunt, Italiam ab amariſſimo Gigantum iugo liberauit, per leonem intelligi, neq; quenquam alium. Plures enim Hercules fuiſſe, & Arrianus & Diodorus hiſtorici prodidere: hunc autem omnium primum leonis inſignia geſtaſſe, tradunt. Cæterũ Heraclitus Ponticus ſuperatũ ab Hercule leonem ideo fingi dicit, quia Argiuus ille, de quo Græci plurima ſcripſerunt, Hercules, furorem illum, quo ex atra bili plurimum laborauit, tandem edomuerit. Satis enim exploratum eſt ex iis quæ antea dicta ſunt, animal id per ſemetipſum immoderatis animis excitari. Sunt tamẽ qui per Herculem myſticè Solis lumen intelligant: leo verò cùm Soli dicatus ſit, manifeſtũ eſt quid ſibi velit Hercules, & leo. Nam & hinc Iubari ſtellæ nomen, qui Phoſphorus eſt, quòd ſplendor eius in modum leoninæ iubæ diffunditur.

VIRTVS.

VTcunq; verò leoninum ſpolium virtutis hieroglyphicum eſt, caq; de cauſa Herculi dicatur, quem pro virtute veteres poſuere: ideoq; Diogenes conB ſpicatus quendam eo ornatu ſibi glorioſe placentem, exclamauit: Ecquid virtutis indumentum vituperas? Sed enim non leonis tantùm, verùm alterius etiam animantis geſtare pellem, heroicum fuiſſe morem, didicimus ex Apollonij commentariis, vbi Poëta ſcribit:

Δέρμα δ' ὁ μὲν ταύροιο ποδηνεκὲς ἀμφ' ἔχετ' ὤμους.

Et apud Virgilium Euandrus:

Demiſſa ab læua Panteræ terga retorquet.

VIRES CEDERE SApientiæ.

IN Antiochi numo videas leonem quendam propémodum humi procumbentem, & ſuperuolantem noctuam, quod nonnulli veſpertinum crepuſculum indicare arbitrati ſunt: quippe cadente Sole, noctem, quam per auem eam intelligi volunt, exurgere. Ego verò per huiuſmodi hieroglyphici figmentum ſignificare crediderim, vires cedere ſapientiæ. C Nam per leonem robur, per noctuam Mineruam intelligi, ſuis locis cõmentaria hæc oſtendêre. Eiuſdem argumenti eſſe puto leonem in numo, cuius inſcriptio eſt, ΜΙΛΗΤΩΝ, qui anterioribus pedibus inclinat ad humum, ſupernè verò caduceus exporrigitur, vt ſcilicet id oſtendat, vires quantumlibet feroces ſapientum eloquentiæ cedere. Numum vidi apud Maffeos Romæ. Quòd verò ſignum Iunonis Argis ſpectabatur palmite redimitum, ſubiecto pedibus eius corio leonino, id habebat hieroglyphici, quòd nouercam vtriuſque priuigni exuuiis inſultantem oſtenderet. Callimachi id inuentum tradunt, qui Iunoni vitem induxit. Rem huiuſmodi tangit Tertullianus.

VIRES CEDERE ELOquentiæ.

L V N A.

D

Vlſebatur in Olympię templo Dianæ ſimulachrum alatum, dextera pantheram, ſiniſtra leonem continens. Per alas volucrem Lunæ curſum interpretemur, quæ ſeptem viginti dierũ ſpatio totum permeat ſigniferũ, quem Sol vix annuo temporis ſpatio perluſtrat. Panthera varietates eius indicat, quas vnoquoq; menſe XII ſuis nominibus deſignatas alibi recenſuimus. Leo Solis vim, qua ſplendorem ſibi cõparat, ea tantùm parte lucens, qua eius radiis illuſtratur.

S O L.

T E R R A.

E

Fieri etiam ſolita erant apud veteres ſimulachra quædam radiata, ita tamẽ vt vnius ſimulachri radij omnes ſurſum verſus tenderent, alterius ad inferiora demitterentur, atq; ea ita cõformata, vectanda leonibus cõmendarentur. Sciendum autem ex Vectij cõmentatione, Solem & Terrã ex eo figmento veteres intellexiſſe, quippe quos Aſſyrij ADAD, & ADAGARTIN vocabant: ADAD quidem Solem, qui radiis deorſum inclinatis inferiora viuificat, mulcet, educat, omniũ quippe terra naſcentiũ autor: ADAGARTIN verò Terram, quæ cõceptam à ſolaribus radiis virtutẽ, eandem, quã licet, ſurſum verſus erigit. Ita veluti ſponſa viri appetens, vt Platonicũ dictum interim vſurpemus, rerum omnium ſuarũ ſtipata fœtu, ſeſe habendã exporrigit. Sedenim ipſa leonis effigies vtrunque referre videtur hieroglyphicum, quippe quæ anterioribus partibus Solem F exſcribit, poſterioribus verò Terram. Quod tamen Adagartin pro tellure poſitum putat Vectius Baſſus in cõmentario Germanici, qui Phænomena ſcripſit, vbi de Erigone agitur, virginẽ, inquit, dici Cererem arbitrati ſunt pleriq;, ſpicarum quas tenet indicio: alij Adagartin malunt. Sunt qui & Fortunam, quoniam ſine capite aſtris inſeritur. Nigidio Figulo placet iuſtitiam, vel æquitatem, quo nomine etiã Terram ipſam dici alibi comprobauimus, & legiferam vbiq; Cererem apud Poëtas appellari comperias, vt ab iuſtitiæ nuncupatione, neq; hoc quidem alienum videatur, & cum Tellure iuſtiſsima conſenſum habeat. Hinc apud Maronem proſpero terræ ſubiugandæ omine Æneia puppis: Prima tenet roſtro Phrygios ſubiuncta leones. Veluti etiam homines inſidentem leoni nonnunquã videas, quem is

ANIMI DOMITOR.

ſtimulo

A ſtimulo regat, quod eſſe animi regem omnino videtur ſignificare : neque enim
Æneium illud ad ſacra tantùm patria refertur, quæ in Cybeles honorem fieri ſo
lita: nec ſolum reſpicit beneficium, quod, vt additum eſt, fuerit

Ida profugis gratiſsima Teucris.

Subiiciuntur verò leones Magnæ Deæ vehiculo, identidemq́ trahunt &. cur-
rum Solis: atq tam variè à veteribus tradita, ad vnum eundemq́ demum intel-
lectum tendunt. Demum hęc duplex in leone natura, qua quidem anterioribus
partibus cœleſtia refert, poſterioribus verò terram, quæſtionem illam facilè po
teſt ſoluere, qua nonnulli mirantur, cur leonis effigies in diuinis noſtrorum lite
ris modò Chriſto, modò Dæmoni attribuatur: pro Chriſto quippe apud Pro-
phetas non ſemel poſitus, vt ſuprà diximus: pro maligno verò, Petrus epiſtola
prima rugientem leonem dixit: & Dauid, Libera à leonibus vnicam meam, cla-
mat. Quibus reſponſum facio, anteriora quæ ſunt leonis, fortitudinis, & regiæ
virtutis habere ſignificatum, atq ita pro Chriſto poni. Nam Ireneus vbi myſte-
rium Dei in rebus ſtrenuè gerendis, in dominando, in regendo vim & autori-
B tatem oſtendi diſputat, leonis imaginem ait id præmonſtraſſe, quæ vni ex qua-
tuor Euangeliſtis fuerit attributa: inferiora autem, partem quippe terream, fu-
gacitatis & inſidiarum : caudam enim ſubter vterum cùm fugit ſubiicit : cauda
ferit ex obliquo per inſidias: quæ omnia Dæmonem exſcribunt, quo nihil à bo
no fugacius, nihil in mortales inſidioſius.

CHRISTVS HOMO DEVS.

DEniq, vt etiam aliter philoſophemur, cœleſtis eſt anteriore parte leo, ideo
admiranda Chriſti opera veram nobis ante oculos proponũt diuinitatẽ.
Nemo enim qui à Deo nõ ſit, ait Nicodemus, opera ea facere poſsit quæ ipſe fa
ciebat. Poſteriore terrã ſapere videtur : ea frigida eſt, inde ad minima quædam,
galli quippe cantum, prætentam facem, leuis obiectum amictus, quin ad ſimiã,
& ilicis folia, atq etiam ſcillę, leo timidus eſt, & ad fugam promptiſsimus. Et hu
manus Chriſtus mortem timet, perpetuæ non ignarus, quæ ſtatim ſubſecutura
eſſet, immortalitatis: effugere cruciatum tentat, patremq́ orat, vt acerbiſsimus
à ſe calix auferatur: & inde ita debilitatus, vt præ trepidatione genibus inſiſtere
C non poſſet. Quòd ſi vtraq natura in Chriſto eſt, leo cùm ſit eiuſmodi, rectè in di
uinis literis modò Deo, modò mortalibus accommodatur.

EA verò præcipuè de cauſa eorum ſenten-
tiam approbarim, qui ferociores quoque
animos iuſtitię ſeſe ſubiicere ꝑ hieroglyphicũ
huiuſmodi arbitrantur: quia nuper in Cauar-
tiano agri Bellunẽſis vico ſuburbano reperti
ſunt magno numero numi, ab quorum vna fa
cie mulier corona inſignis longaq́ induta pal
la ſedet, manum ad enſis inuerſi capulum ex-
tendens, ita vt apex ipſius capuli volam im-
pleat: literæ circumſcriptæ, IVSTITIA. Ab
altera facie, eadem mulieris effigies penè nu-
da, amictu quidem toto in exporrectam retro
dextram appenſo, læua ſupra leonis caput po
ſtremis pedibus reſidentis iniecta : literæ ad-
ſculptæ ſunt, LEONIS HVMILITAS.

IVSTITIAE cultus.

NATORVM OBSEQVIVM erga parentes. D

LEones autem domitos, & Magnæ Deæ currui ſuccedentes, Lucretius aliter interpretatur, qui velit figmentum id ſignificare, liberos quantumlibet feroces obſequētes eſſe debere parentibus: ait enim,

Adiunxere feras, quòd quamuis effera proles
Officiis debet molliri victa parentum.

AGRICVLTVRA.

VArro tamen in Cybeleio curru duo conſideraſſe videtur, leonem vtiq; terræ ſymbolū, vti paulo antè dicebamus: mox quia genus id animalium in longinquis, & à nobis remotiſsimis regionibus inuenitur, nullā ait eſſe terræ partem tam remotā quam coli ſubigiq; nō oporteat: ita omnes, quæ vel hieroglyphica ſunt, vel quoquo modo myſtica, in ſuam quiſq; artem, vel diſciplinā quam profitētur, trahūt. Diodorus autem, E vti ſuus eſt mos, hiſtorias ſibi confingit ex cōmodo ſuo, leonesq; ideo Cybeles currum trahere confictū ait, quòd ab his ea educata fuerit. Vtrū verò curru vehatur Dea, an ſella ſedeat, quantum ad ſignificatū pertinet, parui refert: nam in *Fauſtinæ numm.* Fauſtinæ numo Cybelem Turritam leoninæ ſellæ inſidentem videas, quæ orbem intra manum & genu tenet: inſcriptio, MATRI MAGNÆ.

MIXTA QVID.

QVod verò pluribus in antiquorū monumentis, præcipueq; ſepulchralib. cernere eſt, leones aliquod animal apprehēdiſſe, quippe vel ouem, vel taurum, vel anguē, vel huiuſmodi quippiā, ex eo conijcere potes, ſepulti animū aut naturam talem fuiſſe, cuiuſmodi eſt illud, quod apprehenſum fuerit: quippe ſi ouem, vel agnū, vt in ſepulchro quodā Romæ ſub Æſculapij pronao habetur, intelligas hominē ferocitate demolita manſuetudinem amplexatum: ſi taurum, temperantiam: ſi anguem, prudentiā, vel quid huiuſmodi, prout animalis quod deteētum fuerit ſignificatū exiget, interpretaberis. Si verò hoſtiliter captum vel diſcerptum, eius naturæ hoſtem malè habitum. Nam in numo quodam argen- F *Auguſti Cæſaris numm.* teo Auguſti Cæſaris validiſsimæ formæ leonē videas, qui ceruū ſuperat dentibus in armos affixis: quod fortè referri poteſt ad Actiacam victoriam, quam is

FEROCITATE POSITA aſſumpta manſuetudo.

ACTIACA VICTORIA.

A Apollinis fauore conſecutus eſt, in qua, vt apud Maronem,

Omnis Arabs, omnes verterunt terga Sabæi.

Pauorem enim ex ceruo loco ſuo ſignificare diximus.

AMORIS PETVLANTIA.

QVæſierit hîc aliquis, quid ſibi velint leonis anteriora, quæ in Chimæra fuiſſe traduntur, cuius figuram Homerus ita deſcripſit:

πρόσθε λέων, ὄπιθεν δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα.

Eam autem amoris petulantiam, quæ fuerit à Bellerophonte coërcita, ſignificare clari pleriq; autores volũt. Huiuſmodi enim ſunt amoris initia, qui primo ſtatim inſultu leonina feritate nos aggredi videtur: dictumq; Epicharmi Comici:

Amoris mollitiem, leonis robore domitandam.

δαμετὶς ἔρως λεοντέᾳ δυνάμει θαλερός.

Eoq; reſpexiſſe videtur Horatius, cùm de iuuene perdito amore capto ait:

Vix illigatum te triformi
Pegaſus expediet chimæra.

B Capra procacitatem atq; laſciuiam, cui animoſus idem Heros fortiter obſtitit. Draco, inſultusq;, pugnam adeò periculoſam. quæ omnia ex peculiaribus commentariis toto hoc Opere ſuis quæq; locis explicantur.

TRES ORATORIÆ PARTES.

NAzianzenus verò, neq; nõ interpres Heſiodi, per chimærã treis Rhetoricæ partes intelligũt: Iudicialem quippe per leonẽ, ob terrorẽ quẽ reis incutit: Demonſtratiuã per capram, quòd in eo genere dictio plurimũ ſoleat laſciuire: Deliberatiuam demum per draconem, ob varietatem argumentorũ, longioresq; circunductus, & ſpiras quibus in perſuadendo opus eſt: vnde etiam monſtrimater fingitur ab Heſiodo, Echidna nomine, per quam ποικίλον νῦν καὶ πολυειδῆ, intelligi contendunt, quippe mentem multis & variis prædicam diſciplinis.

SACRORVM INITIA.

NEq; prætereunda eſt leonis facies illa, quę omnium prima viſa eſt Ezechieli, per quam eius diſciplinæ periti aiunt initiãdorum ſacrorum admonitionem nobis oblatam. Eam verò in primis viſam, quòd à principũ vita ſoleat to-

C tius populi conſenſus legem ſibi cõſtituere. Ad valuas igitur templorum, ſuſtinendis modò poſtibus, modò hyperthyris, modò pronais locorũ vbiq; leones ſubiiciuntur, vt cum Maronis dicto, vel præcipuo potius ſummi Dei pręcepto, Deos primùm venerari meminerimus. Et nullam eſſe gentem tam efferam, neq; animum tam indomitũ, qui non poſsit religionis cicuratione, beneficioq; molliri, atq; ita miteſcere, vt nullum inde ſit onus detrectaturus.

LEONES TARVISINI QVID.

LEones duo pro foribus, vt ferè paſsim inſigniora templa habent, Taruiſij ſunt, qui in pronao cathedralis à dextera draconem alatum vnguibus impactis cõprimit, draco retorto collo leonis pectus admordet: praua quidem cogitatio cor inceſsit, fortis verò animus eam actutùm elidit: à læua leo leunculũ apprehenſum pectori ſubiicit ſuo: generoſus quippe animus ſeipſum vincit.

SPHINGES QVID.

QVas verò ſphingas humanicipites, reliquo corpore leonino pro templis proſtare locorũ vbiq; cernere eſt, ſunt qui figmentũ omnino hieroglyphi cum interpretentur ea intelligentia, vt humanam naturam præſtare cæteris animantibus admoneamur. Nam alibi principatũ ex capite intelligi diſſeruimus.

Leonem autem brutorum omnium principem eſſe, manifeſtum, qui humano D ſubiectus imperio reliqua ſecum trahit. In diuinis verò literis imperium in bruta omnia homini datum legimus. Sphinga ſanè monſtrum ex parte dimidia virginis formam præ ſe tuliſſe, figmento Grçcorum tradit Adamantius. Alij interpretantur, totius terræ dominiũ religioni cedere, cui ferocia quantumlibet animalia ſeſe ſubiiciant, imperiumq́ꝫ ſuſcipiant.

LIBRI PRIMI FINIS.

AD CLARISSIMVM ET REVERENDISSIMVM GVIDONEM ASCANIVM SFORTIAM, CARDINALEM S. FLORAE, DE IIS QVAE PER ELEphantum & Rhinoceronta ſignificantur ex ſacris Ægyptiorum literis.

TERRESTRIVM Animalium hieroglyphica publicò ſpectaculo emiſ- E ſurus, Leonemq́ in primis, quippe eorum dominum, auſpicijs inclytiſſimi Coſmi Medicei Florentinorum Ducis exire procuraui, & quòd ſtudium clariſſimæ eius ciuitatis ſemper fuit Leones publicè alere, & quodam Ægyptiorum more honorificè tueri, & quòd generoſa eorum magnanimitas in ipſo Duce laudabilibus tot effulget exemplis, vt non alij cuipiam argumentum huiuſmodi dedicari deberetur. Sequebatur Elephas, animal quippe quo neq; vaſtius, neq; portentoſius natura rerum tulit: ſed deformitatem beſtiæ tot dotibus, ipſisq; tam præclaris inſigniuit, vt in omni vitæ tenore humanum genus (quod ſanctius animal Poëtæ canunt) ab eo bruto ſi non ſuperatum, certè laceſſitum eſſe videatur, aut pari conditione decertare. In eo autẽ excellit Elephas, quòd à ſe natura ſuggerente & morum, & virtutum documenta præbeat: quod homines niſi doceantur, vix aſſequi poſſe fateantur: ſed multa ſunt quæ ab eo tanquam à morum idea homines deſumere & imitari coacti fuerint. Eſt enim Elephas ingenita munificentia nobilis, temperantia inſignis, æquitate ſumma conſpicuus, præcipuus declinator inſaniæ, vaniloquentiæ hoſtis, pietatis cultor, & ea celebris manſuetudine, vt F alienam etiam crudelitatem abhorreat, contra minus validas feras pugnare dedignetur, in iram autem nunquam efferatur, niſi acerbitate iniqua, enormiq; aliqua iniuria concitatus: deniq; regalem & ipſe animum, ne omnia hîc accumulem, in omnibus referre videatur. Quæ quidem Reuerendiſſime Domine tibi, non vt te doceam, non enim ſus Mineruam, aiunt, ſed vt in memoriam redigantur, hoc Commentario enarrabuntur, exempliſq; citatis cõprobabuntur. Nec ad quenquã ex veſtro ordine, hic Commentarius mitti potuit vel aptius, vel conuenientius, quàm ad eum qui humanitate, fide, pietate, & multarum virtutum, quæ ſupra ætatem in te conſpiciuntur, commendatione longè clariſſimus & eſſet, & haberetur. Vale.

A SVIS VIRIBVS POLLENS.

VT igitur ab iis ordiamur quæ ſuper Elephanto Ægyptij tradiderunt: hominem, in primis opulentum, ſuis quippe viribus pollentem, aliorũ nihil indigum, qui dicere tutò poſsit, in me eſt omnis ſpes mihi, qui ſibi conducentia olfactu quaſi quodam enanciſcatur, per animal hoc, imò per vnam tantùm eius promuſcidem, hieroglyphicè ſignificabant, in eam ſcilicet admirationem adducti, quòd talem, tantamq; habeat, vt ea vna officiis ferè omnibus illi oppidò ſufficiat: ea vice manus vtatur, vnde etiam nomẽ: ea bibat, ea cibum ad os admoueat, eam rectori, cuius omnibus imperiis ſe præbet obſequentiſsimũ, erigat, offeratq;, ſiue is in ceruicẽ animalis ſummã ſuſtolli voluerit, ſiue ad terrã deſcendere: quin arbores eadem proſternit, in acie tela de manibus dimicantiũ detrahit, equites ab equo deripit, pedites correptos quoquò libuerit proiicit, & quotiens immerſus per aquas ingreditur, ea ipſa ædita in ſublime reflat atq; reſpirat. Proprio itaq; & elegãti vocabulo Lucretius hac de cauſa elephantos anguimanos dixit, quòd promuſcidem ipſam inſtar anguis quoquo verſum flectat, reflectat, contrahat, porrigat, lubricet & incuruet. Sunt qui viſos ætate noſtra affirmarint gladiũ longitudine
B duorum cubitũm ad promuſcidem alligatũ geſtantes, atrociſsimas in bello cædes edidiſſe. Sanè quantũ ad vires pertinet, nunquã ſe Cato apud Ciceronẽ ait cum adoleſcens eſſet, vires tauri aut elephanti deſideraſſe: quod dubio procul indicat, inter bruta tauros & elephantos viribus alia omnia antecedere.

REX.

AD hæc Ægyptij regem hominem per elephanti ſimulachrũ intelligebant, nõ ea tantùm de cauſa, quòd cùm gregatim ſemper ingrediantur, is qui maximus eſt natu gregem ducit, quod in regibus eligendis multarũ nationum & gentium mos fuit, vt id muneris ſenioribus demandaretur: hinc apud Hebræos Seniores, apud Athenienſes Palæologi, apud Romanos Senatores rerum habenas moderare ſoliti: verum propterea quòd habet hoc animi regij peculiare, vt genua non flectat adeò notabiliter vt animalia reliqua, calcaneũ verò leuiter incuruet. Nam genua non flectere, dubio procul oſtendit ſupplicabundum nõ eſſe: flectere verò calcaneum, humanitatem, qua maximè præditus eſt, indicat. Nam apud Philoſophos morũ inſtitutores, pes indicium eſt affectus illius qui
C humilioribus applicatur. Penes verò quem ſit rerũ poteſtas, decet quidem cum humanum eſſe, humaniſq; rebus commoueri: genua verò flectere non oportere, manifeſtum eſt. Habitus & in oſtentis elephantus regiæ ſublimitatis ſignum, qui Aureliano, multò ante eius imperium donatus eſt, ſolusq; tunc omniũ priuatus elephanti dominus fuit, vt legere eſt apud Fl. Vopiſcũ. Nam & Scandrocotto Indo homini humili genere nato, quẽ Alexãder Magnus ob linguæ procacitatẽ interfici iuſſerat, pernici fuga elapſo, cùm mox latronib. cõtractis aduerſus Alexandri Præfectos bellum moliretur, Indiam ab eorũ dominatione liberaturus, viſendæ magnitudinis elephãtus ferus vltrò ſe obtulit, & velut domita manſuetudine cum in tergũ ſuſtulit: quod eum regẽ futurũ portento fuit, nec fefellit euentus. Siquidem oppreſsis Alexandri præfectis, Indiæ ſibi regnum aſſeruit, eaq; autoritate polluit, vt Seleucus Alexandri ſucceſſor in Perſide cùm Indiam affectaret, regno illi relicto res cum eo cõponere ſatis habuerit. Præterea ſcriptores rerum, aſsiduum cum ſerpentibus certamen gerere tradunt elephantos, ſerpẽtes inter alia ſignificata loco ſuo diſpoſita, terrarũ orbem, prouincias,

CAESAR.

D
& regiones pro vario picturæ geſtu ſignificare oſtendimus: eas verò qui domitari voluerit, viribus in primis eſſe præditum oportet, abundare opibus, vt quæ bello neceſſaria ſunt facilè comparet, & cum ipſis prouinciis arma ſemper exercere. Quapropter, vt mihi videtur, Natura ipſa rerum humanarum cognitionem hoc exemplo deſcripſit, quippe quæ elephantum ſuis viribus optimè premunierit, & quæ regem addeceant adiecerit ornamenta, moresq́ & virtutes etiam regias vni illi ante omnia bruta, vt paulo infrà docebimus, clargita ſit. Quod verò pertinet ad prouinciarũ ſubiugationem, videre eſt in C. Cæſaris numo elephãtum promuſcide ſurrecta, aduerſus quem ſerpens quaſi concertaturus inſurgit: in altero videas ſerpentẽ ipſius elephanti pedibus obtritũ, in quo inſcriptio eſt, CÆSAR. Potes ex illo, laceſsitũ bello, & hoc, confectum intelligere. Neq; verò me fugit, elephantũ Maurorum lingua Cæſam appellari ſolitũ, quod Spartianus in Ælio Vero tradit, primumq́; Cęſaris cognomine nuncupatum, qui elephantum occiderat. Sed inepta hęc inſcriptionis cauſa mihi videtur: crediderim autem potius ad munificentiã ſpectare, qua Cæſar elephantos exhibuerit. E

C. Cæſaris numus.

A F R I C A.

QVem verò elephantum in Q. C. MARI numo compereris, ibidibus adiectis hieroglyphicum id Africam prouinciã ab eo domitã, ditionemq́; Imperij in Ægyptũ vſq; propagatã, ſignificare crediderim. Elephanti porrò Pompeij Magni currum ſubiere Africo triumpho: & in numo argenteo admodum pulchro Scipionis Imp. inſcriptio, cuius galea elephantini capitis ſpeciẽ habet, infernè aratrum, antè ſpica poſita eſt: quę omnia ad Aphricę triumphum, & annonam inde largiter aduectam ſpectant. Inſcriptio, Q. METELLVS. F

Q. C. Mari numus.

Scipionis argenteus numus.

V. L E G I O.

IN militaribus verò ſignis, elephanti legionis quintæ vexillis adpingebantur, propterea quòd C. Cęſare aduerſus Lucium Scipionem ciuili bello decertante, ea legio negotium ſibi contra elephantos dari poſtulauit, req́; ſtrenuè geſta reliquæ victoriæ occaſionem præbuit.

O R I E N S.

SEd Auguſto currum ex quatuor elephantis S. P. Q. Romanus in numis decreuit, quòd, vt puto, ſpoliis Orientis onuſtus Imperatoriũ inde triumphũ duxerit. Id honoris Tib. Cæſar poſt adeptum imperium patri deferendum curauit, quod ipſa teſtatur inſcriptio, quę ſic habet: TIB. CÆSAR DIVI AVG. F. AVGVST. P. M. TR. PO. XXIIX. DIVO AVGVST S. P. Q. R. Eundem honorẽ Claudius Auiæ Liuię Circenſi pompa, currũ quippe elephantorũ Auguſtęo ſimilẽ decernẽdũ curauit. Sed & DIVO AVG. Veſpaſiano currus ex

D. Veſpaſiani numus.

A rus ex quatuor elephantis in numo eſt, cuius latus alterum inſcriptionem habet ad reliquos honores tertij conſulatus: nam qui ſua virtute ad Imperatorij faſtigij culmen euectus erat, re in Oriente bene geſta, paribus cum Auguſto honoribus honeſtandus fuit: ita Elephas iunctus, prouinciam patriam ſubiugatam hieroglyphicè ſignificabit. Eſt & Philippi Imperatoris numus, in quo elephantus gradiens ſub magiſtro cum inſcriptione, ÆTERNITAS AVG. *Philippi imperatoris numus.*

MVNIFICENTIA.

EST autem inter virtutes regias illa, quæ ſolet ante alias populorum beneuolentiã conciliare, munificentia: hac oſtentanda magni principes elephanto plurimũ vſi ſunt. Hinc videas in Antonini Pij numo elephantem promuſcide in ſemicirculũ ſurſum verſus lunata: inſcriptio eſt, MVNIFICENTIA AVG. Atq; itidem in numo L. Septimij Seueri Pertinacis Aug. Imp. VIII. elephas eſt promuſcide in eundem modum curuata, cum eadem ipſa inſcriptione, MVNIFICENTIA AVG. S. C. Nanq; hoc eos ſpectaculis exhibitos oſtendit, atq; hinc eorũ Imperatorũ intelligenda munificentia, qui eos modò in certamen cõmiſere, modò in ſaltationem, modò vt funes ſcanderẽt & inambularent, edidere. Quod ſi ad eorum quoq; animalium liberalitatem trahere volueris, ſanè munificos hos & liberales inuenias, ſiue ij curatoribus ſuis, ſiue etiam puellis, quarum amore ſe captos oſtendère, munera elargiri ſoliti ſunt: quandam enim admirandam eorum in homines beneuolentiam, gratumq; in educatores animũ ſcribit Ælianus, exemplo illius qui pro domino multũ diuq; pugnauit, cumq; ſagittis interfectum, promuſcide ſublatum ad præſepe ſuum aſportauit. *Antonini Pij numus, et Seueri Pertinacis.*

TEMPERANTIA.

SEd quid illud, quod etiam in temperantiæ ſignificatum, aut eius qui ſeruare modum in rebus norit, per elephantũ qui cibum caperet exprimebant? Aſſuetus enim certæ pabuli menſuræ, ſi quid largius opulentiusq; appoſueris, tantum aſſumit quantũ quotidiana cõſuetudine paſcere ſit inſtitutus. In Syria cùm domi quidam educaretur, magiſter accepta hordei menſura dimidium ſingulis diebus interuertebat: cumq; aliquando præſente domino totam illi menſuram appoſuiſſet, ſimulatq; animaduertit elephantus duplicatam eſſe pabuli portionem, hordeũ id in partes duas promuſcide diſgregauit, tam æquas, ac ſi vel modio quis demenſus eſſet, vnaq; magiſtro portione derelicta, cõſuetam ſibi partem abſumpſit: cuius facti meminit Plutarchus.

ÆQVITAS.

NEq; quidem exemplum aliud prætereundum, ex quo æquitatis etiã idem hoc animal ſeruantiſsimũ eſſe fateamur. Quidã menſuræ quę magiſtro impendebatur, & lapillos, & puluerem immiſcebat, quò de pondere aliquid fraudaret: animaduertit elephas apud illum carnes elixari, accedensq; cinerem è foco in ollam paria facturus iniecit.

DECLINATOR INSANIAE.

EST illud verè regium, inſanos & dementes homines euitare. Quapropter Ægyptij hominem tali prudentia præditũ, vt nihil ſibi cum ſtultis & fatuis eſſe vellet, oſtendere cùm ſtuderent, elephantum & caprum hie-

roglyphicè ponere ſoliti ſunt:ac de Capro quidem ſuo cõmentario quæ vſui ve D
nerunt,perſcripta ſunt. Cauſam picturæ huius eſſe dicunt,quòd elephantus in-
ſpecto capro quamprimũ fugit,tantum eſt inter eos naturæ morumq́ diſsidiũ,
vt virtus vitium nullo poſsit pacto tolerare. Facit ad hoc etiam antiquiſsimum
Moſaicæ legis inſtitutum,quo principes vbi deliquerint,ſacra facere admonen
tur ex hirco,cùm alioqui priuati homines capram vel agnum immolarent.

VANILOQVENTIA cuitata.

CVm verò vaniloquum genus hominum regi cuipiam deſpectui habitum, ac ſedu lò euitatum oſtendere cutaſſent, elephantum & porcum adpingebant:Elephas enim porci audito grunnitu, in fugam ſe proripit eueſti- giò, nõ ſecus ac generoſiores equi præſertim Scythici,aſinorũ ruditum impotenter admo- dum exhorreſcũt,quod exemplo Darij explo ratũ eſt. Nihil porrò quicquã tam cõueniens Regi, quàm dicacitatẽ vaniloquentiamq́ ab ædibus ſuis procul ſummouere, eamq́ inimi- cam ſibi conſtituere, vt adagio receptum ſit, E Fidem regiam aſſeuerando in iis quę omnino credi volumus atteſtari. De porcis autẽ,quos pice oblitos,& mox igne flammatos Megarẽſes in Antipatri elephantos immi ſerint, eosq́ ita fugarint,in Porci ipſius commentario hiſtoria recitata.

REX VILIVM ASSEctator.

QVia verò cornua animalium nulli maio ra,neq́ ſpecioſiora quàm elephanto,hac ipſa etiam de cauſa regem oſtendit: cornua e- nim, vt in Cerui cõmentario declaratum eſt, dignitatis & ſublimium honorum ſignifica- tum habent.Hominẽ igitur Ægyptij amplio- ri aliqua dignitate tituloq́ honeſtatũ, qui ta- men nulla vel maieſtatis vel decori ratione ha bita viliſsima quæq́ ſectaretur, ſordesq́ om- F nes perſcrutaretur, ſignificare ſi vellẽt, hiero- glyphicũ elephanti qui mures venaretur pro- ponebant, indignus quidem tam vaſta mole labor.Eademq́ nota inurendum facinus,quo Domitianum iam Imperatorem ſtylo muſcas perfodientem deriſum accepimus:vel patrem eius Veſpaſianum de lotio vecti- gal exigentem, quanquam eius lucelli odor ei bonus videretur. Verùm ſuper hac re notum adagium, Mures negligit elephantus. Ac nę quis cauilletur, ele- phanti dentes inſignes eſſe,non cornua,Pauſanias omnino eſſe cornua conten- dit,tum aliquorũ animalium exemplo,quibus aut in ſupercilio, aut in naribus cornua naſcantur,tum quòd per aliquot annorum periodos corrupta decidãt, & noua ſuppullulẽt, igneq́ molliantur, quod in dentibus haudquaquam fit,& quod in cranio oriantur.

Mures negligit Elephantus, Adagiũ.

METICVLOSVS.

ESt & illud regum ferè omnium proprium,vt ipſi ad ſuam (quod aiunt) vm- bram expauſcant,ita potentiæ comes additus vniuſcuiuſq́ rei metus. Ele- phan-

A phantum autem conſternationis hieroglyphicũ eſſe manifeſtum,ſi præſertim ij ad ſtagna limpidæ aquę,vnde ſeſe tanquam in ſpeculo contemplari queant,deducti pingantur: quam ſpeciem ſupra modum reformidant, aut certè abhorrent,& auerſantur, ea'q; de cauſa turbidam omnino bibũt. Atq; hinc Indorum populi,apud quos magnus earum belluarũ prouentus eſt, ſi quos fluuios cum his tranare parent,illunes nubilasq; noctes obſeruare conſuerunt.

LONGO TEMPORE QVID EFFECTVM.

SVnt qui pullum elephanti pingãt,quippe cui nondum dentes enaſci cœperint,ſi longo quid temporis interuallo factum ſignificare voluerint:hunc enim vtero geſtari Theophraſtus decennium ſcribit:quanquam Ariſtoteles,Ælianus, & alij annos longè pauciores ponant: vtcunq;,vulgatum inde dicteriũ, Citius elephantos párere,quotiens tarditatem negotij alicuius inceſſere voluerimus.De iis verò quæ minimè fieri poſſe ſperemus,Ennius dixit,prius locuſta pepererit Lucam bouem.Ita enim prius Romani vocauerũt elephantos,quod à noſtris in Lucania primùm viſi.

B VICTVS PROVISIO.

ESt & illud apud Horum celebre hieroglyphicum ſuper elephanto,vt ſi hominem frugi,& de victus ratione ſolicitum indicare vellent,elephantũ pingerent dentes ſuos terra condentem.Eum ſiquidem aiunt ſimulac caducos dentes ſuos intellexerit,ſponte auellere,& terra infodere. Verũ ego crediderim potius vitæ ſuæ proſpicientem,quàm victui legendum,Philippumq; ipſum deceptum aliqua forſitan Ægyptij vocabuli æquiuocatione. Manifeſtũ enim eſt ex receptorum autorum probatione,elephãtos dentes ſuos nonnunquã in venatu alliſos arboribus excutere,ſcientes ſe eorum cauſa peti,vt ita præda derelicta vitæ ipſi ſuæ proſpiciant. Et ne indicio ſint venatoribus, quotiens præ ſenecta deciderint, eos etiam tum humo condunt, vnicuiq; tamen ſit integrum quam maluerit ſentiam ſequi.

CONCORDIÆ DISCORDIÆQ. EFFECTVS.

HVic verò ſignificato ſubiiciemus illud, quo nonnulli Salluſtij ſententiam, quæ eſt,Concordia paruæ res creſcunt,diſcordia maximæ dilabuntur,nouo cõmento pingere,non tamen infeliciter excogitarũt. In illo Formica in Ele-C phantũ creſcit appoſito caduceo,in hoc Elephantus in Formicã deſinit,aqua & igni pro rebus maximè contrariis adiectis. Verũ ex huiuſmodi figmento ſi caduceum et aquã et ignẽ ſummoueas,perfectus etiã intellectus ſignificari poteſt, quippe qui minimorũ æquè ac maximorũ cognitionem ſit optimè conſecutus, omniumq; vnam quaſi ſcientiã coniunxerit. Sed enim interpretamentũ hoc perinde ac illud arbitrariũ eſſe, nõ inficior. Sed dicet aliquis,Quorſum Elephãtus ad Formicã? Plutarchus porrò de formica multa magnificè locutus,quod animal eſt omnium minimum, ita de maximo non diſſimilia ſe dicturũ profitetur.

STVPOR.

ATq; hic qui mentis tot exhibuit experimenta, quo vel Cicerone id aſſerente libro de natura Deorum primo, belluarum nulla prudentior, ſtuporis tamen nota propter vnã vaſtitatẽ nonnullis habitus,vt legere eſt apud Diogenianum, cui Philoſtratus etiam ſubſcribere videtur, dum neq; elephanto,neq; dentibus eius quicquam eſſe cum lyra dixit, neq; quidem cum peritis viris, cuius hæc Amphione verba ſunt, quæ quidem ideo Græcè ponere libuit, quia in impreſsis exemplaribus corrupta leguntur: ἐλέφαν οὐδαμῶ τῆς λύρας ὕπω οἱ ἄνθρωποι

ἀδύτου ὅτι αὐτῷ τῶν θείων, οὐδ' ὅτι τοῖς χρήμασιν αὐτῷ χρήσονται. quod perinde eſſet, atque illud D
quod de aſino ferũ, Nihil illi cũ lyra. Quin & Plautus in hãc ſententiã: Meus he-
rus elephanti corio tectus non ſuo eſt, neq; plus habet ſapientiæ, quàm lapis. In
quã ſententiã Grçci dicunt ἐλέφαντος ἀφυέστερος ὁδί. Et Tertullianus eũ beſtiam vo-
cat inſulſiſsimã, etſi quam in diuinis literis præ ſe ferat imaginem. Eucherius ho
minem eũ ſigno huius dicit indicari, qui magna & enormia ſcelera perpetrarit,
citato ad hoc Solomonis loco: Et adducebant ad Solomonẽ ſimias & elephan-
tos. Et tamen Indici, cùm omniũ ſint ferociſsimi, adeò vt difficulter cicurari poſ
ſint, ad inſtrumẽti muſici pulſationem cantilenarumq; modulationes animum
intendunt, aureſq; ad audiendum arrigunt, atq; hinc ita demulcentur, vt nullo
alio cõmento efficacius comprimant ferocitatem. Sanè tria elephantorum ge-
nera autores ponunt, paluſtres, montanos, & campeſtres. Paluſtres omnino
dementes leueſq; eſſe, montanos prauos & inſidioſos, campeſtres manſuefieri
facilius, & longè dociliores eſſe: quos nequaquã ſtupidos exiſtimãt illi qui eos
in theatris figurarum notas & mutationes varietateſq; callere, multorũ teſtimo
nio compertũ aſſerunt. Romę illud accidiſſe proditũ eſt, cùm eorũ grex & ſalta- E
tiones, & orbiũ lubricationes edoceretur, indociliorẽ fuiſſe vnũ: qui cùm à ma-
giſtris increpatus & caſtigatus eſſet, noctu viſus eſt ad vmbrã Lunæ inſtitutio-
nis documẽta illa per ſemetipſum attentare, meditari, & exercere. Verũ hæc nõ
ita fortè videantur admiranda, quæ ſame magiſtra diſcere cogantur: illa potius
admiremur, quæ faciũt feri nullis vnquã legibus inſtituti, probitate, prudentia,
& ęquitate, nullis ferè animãtibus inferiores.

PIETAS.

QVid q; ſponte ſua naturæ quadam ſub-
limitate præditi, pietatem colunt, & reli
gionem obſeruãt? Noua enim apparente Lu
na, ſponte, vbi iure ſuo degunt, viuo ſe flumi-
ne purificant: ſi morbis infeſtantur, Deorum
auxilium implorant, herbas cœlum verſus ia-
ciunt, earum internuncio eò preces allegan-
tes: qui quidem geſtus excipiendus eſt ab iis,
qui pietatẽ ex elephanto picto exprimere vo- F
luerint. Idem humanis proximi ſenſibus, ſer-
monem patriũ intelligũt, gloriam & honores
ambiunt, ignominia notati mortẽ infamæ vi-
tæ præferunt, quã interdũ, alia ſibi conſciſcen
dæ mortis occaſione negata inedia finierunt.
Quoties verò in theatris oppreſsi, amiſſa fu-
gæ ſpe vulgi miſericordiã ſupplicarũt, et qua-
dam ſeſe lamentatione complorantes, totũ ca
ueæ conſeſſum in lachrymas concitarunt.

MANSVETVDO.

CVm tamen tanta ipſi ſint æquitate man-
ſuetudineq;, vt crudelitatis alienæ mini-
ſterio fungi minimè cogi poſsint, quod irri-
to olim Bocchi conatu apparuit, cõtra minus
validas feras pugnare prorſus negant, cùmq;
maioribus non niſi laceſsiti: & in grege pecu-
dum ambulantes, occurrentia manu dimo-

uent,

A uent,ne quid obterant imprudentes,tantaq́ꝫ illi imbecillioris huius gregis reuerentia, vt vel feri ex arietis cõſpectu mirificè cicurentur, leneſq́ꝫ atqꝫ tractabiles fiant.autor Plutarchus Sympoſiacῶn XII. Quid quòd aberrantem hominem in ſolitudine factum obuiam non modò nõ trucidant, aut alia afficiunt iniuria, ſed clementer & placide ſeſe duces præbent,& viam illi commonſtrant? Quod verò de ſermone dicebamus,quem patrium intelligant,ac etiam certũ eos inter ſe habere tradit Oppianus, verùm nõ niſi à magiſtris ſuis intellectum. Iam illud ætati noſtræ claro innotuit experimento, eos magiſtri ſui dicto audientes eſſe, ſiue progrediendum,ſiue regrediendũ ſit:quem feriãt,quibus abſtineant,quos inuadant,vbi temperandum irę,ex ipſius magiſtri ſermone cognoſcere:vt non immeritò confirmata ſit opinio, huiuſmodi eſſe quandã illi belluæ cum genere humano ſocietatẽ,vt M.Tullij dictum ea re ſuper identidem vſurpemus. Cùm igitur elephas iuſti & moderati imperij ſpecies quodãmodo eſſe videatur, meritò Regis nomẽ, tum ob virtutes, quas ſuperius in eo recenſuimus,tũ ob hanc ipſam manſuetudinem atqꝫ clementiã adeptus eſt. M. Antonius cognomento
B Philoſophus, nihil quicquam eſſe dicebat quod Imperatorem Romanũ magis commendaret gentibus, quàm clemẽtia, eaq́ꝫ de cauſa, neqꝫ quidem in rebelles ſuos ſæuitum voluit. Hæc Cæſarem Deorũ adſcripſit numero, hæc Auguſtum conſecrauit, hæc Pio cognomentum dedit,hac eadem de cauſa Senatus Ro.timore eo liberatus,quem ex Maximini Imp. immanitate cõtraxerat,clementiſſimis Impp. Maximo Balbino et Gordiano ſtatuas cũ elephantis decreuit. Quamuis alia de cauſa Gordiano tertiò quadrigæ elephantorum decretæ ſunt, quippe vt qui Perſas viciſſet triumpho Perſico triumpharet. Sed qualis ea in animali bruto mãſuetudo fuit, quam recitat Plutarchus! Romæ cùm pueri quidam per laſciuiam elephãti promuſcidem ſtylis pupugiſſent,iratus ille vnum ex illis arripuit, cũ in ſublime iaculaturus, ſublatoq́ꝫ ad hoc præ metu puerorum ingenti clamore, ſocij mori-
C turi vicem deplorantium,tanto omnium mœrore elephas intellecto, arreptum puerum humi molliter depoſuit, ſatis habens metu illo puerilem audaciam caſtigaſſe.

IRA LACESSITA.

QVamuis verò ita natura manſueti ſint, in iras tamen acriter incitãtur,perturbatiq́ꝫ irritatione aliqua acerbiore immaniter efferaſcũt (Iuſtus enim, vt in Diuinis habet̃ literis,cùm iraſcitur,peior eſt)eo caſu tã hoſtibus quàm ductoribus ſuis pernicioſi.Quã in eo animali naturã cùm non ignoraret Annibal, eam in vſum ſuum conuertit: quippe cùm in pręlati fluminis tranſitũ elephãtos compellere non poſſet,neqꝫ materiæ qua naues cõficeret copiã haberet,ferociſſimũ elephantem ſub aure vulnerari iuſſit,percuſſoremq́ꝫ tranſnatato ſtatim flumine procurrere: elephas exaſperatus ad perſequendum ſui doloris autorem, tranſiuit amnem, & ita reliquis idem audendi exemplum fecit, vt Stratagematῶn libro primo apud Iulium Frontinum habetur:idq́ꝫ in traiiciendo Rhodano factum Liuius tradit: quamuis variatam actæ rei memoriam eſſe confiteatur. Sanè Mauri affirmant cor duplex elephanto eſſe,altero quidem iraſci,altero ad lenitatem induci: atqꝫ hoc illud eſt quod horum vtrunqꝫ munus ſupra modum

exequitur. Sanè elephas ad hæc vſq; tempora longa ſeculorum ſerie in Italia fa- D
bulofus habitus, neq; hominũ quiſquam adduci poterat tam deformem imma-
nemq; belluam, qualem quantamq; in picturis aſpiciebãt, iis dotibus excellere,
quibus apud rerum ſcriptores inſignis habebatur. Nam quamuis trecenteſimo
abhinc anno Fridericus II. Imp. elephantum ad nos ex Idumæa tranſuexerit, &
ſuperiori ætate alter in Italia viſus fuerit, nihil tamen præter corporis vaſtita-
tem, quod celebratione dignũ cenſeretur, ſuper illis memoriæ proditũ extabat.
Cæterùm omnẽ hiſtoriæ antiquæ fidem adimpleuit Hanno elephas, quẽ initio
diximus ab Emanuele Luſitaniæ rege, Indiæq; triumphatore, Leoni X. Pont.
Maximo dono miſſum, ac Romæ vidimus, Reuerendiſsime Domine: tanta in-
genij, intelligẽtiæ atq; docilitatis exempla præſtitit ea ætatula: quadrimus enim
huc aduectus erat, vt nõ modò quæ à ſcriptoribus tradita fuerant credamus, ve-
rùm autores ipſos in hoc animantiũ genus quaſi inuidos, eleuaſſe plurima, quæ
longè magnificẽtius illuſtranda fuerant, ſuſpicio ſit. Hinc factũ, vt ad eius ſigni-
ficata, & eorũ cauſas recenſendas effuſior acceſſerim, qui priuſquã animal inſpi-
cerem, ne pro anilibus fabulis eorũ bona pars acciperetur, veritus fuiſſem. Illud E
autem profiteri poſſumus, de reliquis animantibus quæcunq; fidem excedere
videantur, ſcriptorum autoritati nos acquieſcere: ſuper elephãto verò quæcũq;
admirãda traduntur, nos in Hannone, vel paria, vel veteribus illis longè maio-
ra, oculata fide deprehendiſſe, cuius rei Romã ipſam frequentiſsimũ totius or-
bis theatrũ teſtem appellamus. Sed minimè loco hoc diſsimulandum, quod ſu-
per eiuſdem Hannonis ingenio Michaël Syluius, regis ſui ad ſummũ Pontificẽ
orator, ſummæ, vt noſti, vir integritatis, fideiq; ſanctiſsimæ, atq; alij narrauère,
remq; multorum teſtimonio comprobauère. Cùm deſtinaſſet Emanuel Rex
eum Romam Pontifici Maximo donũ ire, naui quam inſcenderet iam inſtructa
parataq; ad profectionem, nullo vnquam pacto per aliquot dies fieri potuiſſe,
vt Hanno vel duci ſe ad nauim, vel ſi quo modo adductus fuiſſet, eam vellet in-
ſcendere, vſqueadeò auerſabundus profectionem huiuſmodi reformidabat.
Cumq; rex ea re ſuper ſolicitus admodum eſſet, magniſq; pollicitationibus v-
numquenq; inuitaret, qui deducendi aſportandiq; Hannonis negotium ſuſce-
piſſent, neq; quiſquam nomen profiteretur ſuum, inſuſurratũ demum eſt regiis
auribus, eius belluæ magiſtri dolo hæc fieri, quippe qui puellæ cuiuſdã amore F
perditus ægrè ferret ſe in tam longinquas regiones ablegari, proindeq; Hãno-
ni perſuaſiſſet ne ſe abduci pateretur abuchendum: quippe eum in loca ſterilia,
inamœna & barbara, vbi ludibrio contumeliiſq; omnibus tanquã hoſticæ ter-
ræ animal afficeretur, neq; victui neq; ornatui eius vel neceſſaria, vel commoda
ſuffectura: longum ad hæc iter & incõmodum, & vaſtum maris æquor arandũ,
vt ſatius eſſet in qua tunc erat terra quamprimũ contrucidari, quàm per tot via-
rum difficultates ad ærumnoſiſsimã deniq; vitã peruenire. Rex hac re cognita,
magiſtrũ Hannonis ad ſe quamprimũ acceſſiri iubet, ſeq; dolos eius cõperiſſe
dicit, ageret itaq; vt intra triduũ Hanno in nauim imponeretur, idq; ni prope-
rè fieret, interminatus eſt actutùm ſe hominem extremo ſupplicio affecturũ, vt
aliis exemplo eſſet, qui mandatis regiis fucum facere auſi eſſent. Hac regis aſpe-
ritate territus elephanti magiſter, cùm nullã in cunctatione ſalutẽ intueretur, di-
ſcipulã belluam aggreditur, docet ſe maleuolorũ quorũdam fraude ſubornatũ,
qui & felicitati vtriuſq; inuiderent, & regi optimo malè obtemperantes eſſent:
longe autem ſecus rem habere, quàm illi mentiti eſſent. Siquidem nõ ad imma-

De elephanto, hiſtoria iucunda.

nia

A nia & efferа loca profecturi erant, ſed ad vrbem orbis terrarum dominã, amœno loco ſitam, vbi rerum deliciarumq́ omniũ quotquot vel auidiſsimi cuiuſq́ cupiditate expeti poſsint, copia fertiliſsima redundaret. Ibi eſſe Principem, cui totus penè terrarũ orbis aſſurgeret: apud quem is in deliciis habendus eſſet, & tanquam Luſciniæ pullus, lautitiarum blanditiarumq́ affluentia nutricandus: proinde bono animo eſſet, ſecumq́ primo quoq́ tempore lætus & alacer nauẽ inſcenderet, affuturos nauigationi Deos, & curſum omnem incredibili felicitate proſecuturos. Ita Hannonem ab eodem magiſtro in aliam ſententiam deductum, vbi ſigna data ſunt, vltrò nauem conſcendiſſe, neq́ vlla vnquam imperia toto itinere detrectaſſe.

DE RHINOCERONTE.

QVi Rhinocerонta in Domitiani numis inſpexẽre, quid id ſignũ ſibi velit, quæritare ſolent. Ego factũ id ad Principis adulationem dixerim, qui animalia huiuſmodi ſpectaculis obtulerit, cuiuſmodi munus illud fuit, quod à Valerio Martiale celebratur: *Rhinoceros in Domitiani numis.*

B *Præſtitit exhibitus tota tibi Cæſar arena,*
Quæ non promiſit prælia Rhinoceros.
O quàm terribiles exarſit pronus in iras,
Quantus erat cornu, cui pila Taurus erat.

IRACVNDIA EX TARditate ferocior.

SVnt enim qui lentitudinẽ iraſcendi, ac nullum mox adhibitũ modum excandeſcentiæ, per huius animalis hieroglyphicũ intelligant. Nam in eo conueniunt autores, magna id indigere irritatione: ſed vbi iraſci cœperit, eſſe ferociſsimũ, quod & altero Martialis expreſsit epigrammate:

Sollicitant pauidi dum Rhinocerонta magiſtri,
Seq́ diu magnæ colligit ira feræ.
Deſperabantur promiſsi prælia Martis,
Sed tamen is rediit cognitus antè furor.
C *Nanq́ grauem gemino cornu ſic extulit vrſum,*
Iactat vt impoſitas taurus in aſtra pilas.

REX POTENS IMBECILlioris artificio petitus.

SVnt qui volentes potentẽ aliquem regẽ imbecillioris alicuius artibus vexatũ intelligere, elephantũ pingunt in certamen à Rhinocerõte laceſsitũ. Naſcitur hic ſiquidem natura hoſtis elephanto, longitudine ei penè pari, ſed cruribus multò breuioribus, colore buxeo, vt Plinius. Cornu is ad ſaxa limato ſe pugnæ præparat: in dimicatione aluum maximè petit, quam eſſe molliorem intelligit, eaq́ perfoſſa actutùm ſuperat elephantum.

ROBVSTVS.

SAnè fortem atq́ robuſtũ Diuinæ literæ, vt Eucherius tradit, per Rhinocerontis imaginem accipiunt, illudq́ Iobis ex Hebræo fertur: Nunquid vult rhinoceros ſeruire tibi? Terribilis, ait is, fera rhinoceros, cui gemina in naribus cornua: atq́ ita in Domitiani numis obſeruauimus, in quibus Rhinoceros ſpe-

ctatur nares gemino cornu inſignis, qualem celebrat Martialis. Prӕterea qui D nuper allatus eſt ex India inferiori ad Luſitaniæ regem, cuius imaginē ad Leonem X. P. M. tranſmiſſam vidimus, vnum quidem in nare cornu habet, alterū supernè prorumpit, non adeò magnum, ſed præualidum eſſe Luſitani omnes, qui animal viderunt, atteſtantur. At longè curioſius hoc videndū: in Diuinis ſiquidem literis μονοκέρωτι, & ῥινοκέρωτι, Vnicornē ſcilicet & Naricornē plerisꝗ locis confuſim acceptum fuiſſe, nimirū à nouis & veteribus Theologis, qui cùm hiſtoriā ignorarent, duo hæc vnum eundemꝗ eſſe crediderūt, ita vbiꝗ ab aliis vnicornē, ab aliis naricornem vno eodemꝗ loco poſitū inuenias. Id quod accidiſſe puto, quòd, vti diximus, plerisꝗ horū idem eſſe animal arbitrati ſunt Rhinoceronta & Monoceronta, cùm alioqui longè diuerſa ſint, ſeparatimꝗ à Plinio vtrunꝗ poſitum, qui libro octauo. capite poſt vigeſimum primo, Monocerotem aſperrimam ait ferā, reliquo corpore equo ſimilem, capite ceruino, pedibus elephanto ſimilis, cauda apro, mugitu graui, vno cornu nigro media frōte cubitorum duûm eminente. Quæ quidem deſcriptio eum ſignat, quem vulgus Halicornū vocat, quem aiunt pudicitiæ ita amantem eſſe, vt nō niſi puellæ virginis ope capi poſſit, quā venatores ibi ſtatuerint ſedentem quò animal id potum pabulatúmue ſe conferre animaduerterint. Accurrere enim vnicornem ad puellam huiuſcemodi, inclinatumꝗ caput in eius gremiū collocare, altiſsimoꝗ mox occupari ſomno: ſignoꝗ venatoribus à puella dato approperare eos, & feram nullo negotio capere, atꝗ hoc vnius tantū cornu prӕmio, quod contra venena pollere prӕdicant: ramenta quippe eius efficaciſsimè ſanare, & toris ſtratis partem eius impoſitam, ſi quid veneno vitiatum apponatur, ſudorem emittere. Rhinoceronta verò eodē libro Plinius capite XX. ponit, qui cornu nō in fronte habeat, ſed in naribus: alterum eum à Dracone hoſtē genitum elephanto, & quæ ſuperius allata ſunt de vtriuſꝗ pugna. Sanè alibi in Diuinis literis Rhinoceronta hieroglyphicū eſſe fortis & robuſti viri, vti ſuperius dictum notat Eucherius citato ex Iobe loco: Nūquid volet Rhinoceros ſeruire tibi? Et apud Balaam ſcriptum inuenias, Cuius fortitudo quaſi Rhinocerōtis, vt Latinæ plerꝗ omnes habent interpretationes, quamuis Sanctes vnicornis reddiderit. Igitur ſi quid ariolandum, cùm Pſalmo hoc vigeſimo primo comparatio referatur ad animalia robuſtiſsima & indomita, diuinumꝗ auxilium contra eorū impetum F atꝗ vim imploret, quippe vt Chaldæi & Arabes expoſuerūt. Salua me à feroci fortiſsimo ſicut leone, & à rege potēte, cuius potētia ſit ſicut Naricornis, eāꝗ plerꝗ lectionē probent, non dubitarim aſſerere loco hoc Rhinocerontis legere. Vbi verò Pſalmo XXVIII mentio fit amabilioris animalis, dicatur quippe Sarion apud Hebræos, quod Grӕci reddidêre ἠγαπημένος ὡς υἱὸς μονοκερώτων, Latini verbum verbo reddētes, dilectus quemadmodū filius Vnicornium: vetus etiā traductio Vnicorniū habeat, nulli dubiū eſſe crediderim, quin caſtior iſtius loci lectio ſit μονοκερώτων. Atꝗ hæc, mi Domine, ſunt quӕ ſuper Elephanto, qui Rhinoceronta ſecum traxit, colligere per occupationes licuit. Tu qui ætatē omnē, horasꝗ omnes aſsiduæ lectioni ſoles impendere, longè illuſtriora reconditioraꝗ forſitan inueneris, quæ ſi ad manus meas peruenire nō potuerūt indulgendum eſt mihi: non enim ignarus es quantum mihi Principū obſequia, negotiorumꝗ turbationes de ſtudiis literarum ſubtrahant, crebrisꝗ me interpellationibus auocent. Quare tu atꝗ alij, qui vitæ meæ rationem inſpicitis, mihi eſtote æquiores, cùm præſertim admoneat Maro, neminem eſſe qui poſſit omnia.

AD

AD ERVDITISSIMVM LAELIVM TAVRELLVM ILLVSTRISS. COSMI DVCIS FLORENTINORUM iuri Præfectum, de iis quæ per taurum & bubulum omne genus ſignificantur ex ſacris Ægyptiorum literis.

IN publica peccare commoda videar, doctiſſime Taurelle, ſi Tauri mei mugitus neſcio quos Sereniſſimo Duci Coſmo meo, imò tuo, imò proborum omnium patrono, dedicare non erubuerim. Nam quamuis non ſim neſcius eum ſtudioſorũ commodis applaudere, maiorum ſuorũ exemplo, qui omnes ſummã & eam æternam laudem cõparauere, dum ſcilicet literas & virtutes, & bonos omnes mores in Italia, atqueadeò in ipſa clariſſima ciuitate Florentia florere, & in honore eſſe, omni ſtudio, conatuq́ omni curauere: negotia tamen, quibus iuuenis ornatiſſimus nunc in tanto rerum Italicarũ motu & perturbatione detinetur, non permittunt, vt importunus accedam, tametſi ſapientiſſimè & magna cum ciuium ſuorũ commendatione omnia temperet & moderetur, ita vt omnes, curam ſtudiumq́ ſenile in ætate tam viridi admirentur. Quare Taurello potius amico benigniſſimo eum alendum curandumq́ dedi, cui cibus is, quo Taurus noſter paſcitur, ſufficit abunde, vt cùm opportunũ fuerit, resq́ ipſa monuerit, ſuo tempore & loco Taurellus de Tauro, quæ in eo ſunt laudabilia, atq; magnæ etiã admirationis, proferat, & ratiocinetur, Principémq; ingenio præſtantem, quibus dotibus animal polleat, & ſi dicere licet, quibus virtutibus inſignis habeatur, interdum commonefaciat. Nam quæ homines rectè laudabiliterq; faciũt, cùm illi ad hæc agenda nati ſint, & vnuſquiſq; ab animo ſuo, qui ratione pollet, poſſit exempla deſumere, quia tamen dotes hæ ab humana natura demanant, non vſqueadeò ſunt in nobis admirandæ: ſed quæ feræ faciunt animalia, quibus ſingulis ferè ſingulis motus ſunt impertiti, ſi vltra naturæ ſuæ fines proue hantur, eo precioſiora iudicantur, quo magis interdum humanum genus in certamen prouocare comperiuntur: cuiuſmodi multa admiranda ſuper Elephanto proximo Commentario ad Reuerendiſſimum Sfortiam commemorauimus, quibus non inferiora forſitan de tauro vel bouillo omni genere dicturi ſumus.

TEMPERANTIA. D

ADmirabilem quandam in Tauro continentiam cùm animaduer-
tiſſent Ægyptij Sacerdotes, temperantia præditum hominem,
ab humanarum quippe rerum affectu non alienum, cæterum mo
deſtiæ ſeruantiſsimum, ſignificare ſi vellent, Taurum naturæ ad-
modum robuſtæ ac validæ faciebant: cuiuſmodi ſpeciem Philo-
ſtratus Paſiphaë deſcripſiſſe mihi videtur, cùm ductorem illum gregis pugna-
cem, ſuperbum, exultantem, ſpecioſum cornibus, colore niueo, lato gutture,
ceruice craſſa, palearibus latè longèq; pendentibus, armis ad aſpectum inhor-
reſcentibus effingit: qualem quippe faciem habemus in numo quodam argen
teo, cuius inſcriptio eſt, M. L. THORIVS. Cauſam huius hieroglyphici eam
Philoſophi tradunt, quòd animal hoc ſit calidiſsimum, atque inguine præci-
puè potens, ita vt vno tantùm initu citra motum impleat efficaciſsimè. quòd ſi
cõtingat vt ab naturali aberrarit loco, vaccam ea in quam occurſarit parte, qua
præditus eſt inguinis firmitate, vulnerat, non ſecus ac ſi telo eam acuto impe-
tiiſſet. Vſqueadeò verò ſemen illi promptuarium eſt, vt exectum taurum im- E
pleſſe tradat Ariſtoteles: atque hinc plerıq; veteres ſcriptores, viri pudẽda Tau
rum appellauere, vt muliebria βυζάλιον. Animal tamen hoc in libidinem vſque-
adeo concitatum & furens non ſæpius quàm bis die inſcendit, à conceptu vero
ipſius vaccę modeſtus caſtusq;, nihil vlterius tentat. Huius rei cauſam in vacca
multi ponunt, quæ taurum propter rigorem genitalis nimiamq; tentiginẽ, ve-
luti ceruæ etiam, neque non teſtudines faciunt, rarò patiatur. Vnde dixerit Ho
ratius de fugitiua puella:

Nondum ſubacta ferre iugum valet *Aequare, nec tauri ruentis*
Ceruice, nondum munia comparis *In venerem tolerare pondus.*

Sedenim ſpectandum hoc exemplum continentiæ habere cauſam in tauro, ma-
nifeſtum eſt ex eo, quòd ſpontè taurus à conceptu diuortio quaſi facto ſecubat,
ac vt in Epiro maximè videre eſt, trium plerunq; menſium ſpatio non apparet,
ſed errabundus, vt apud Virgilium eſt, Latus niueum molli fultus hyacintho,
Ilice ſub nigra pallentes ruminat herbas: &, quod ait Ariſtoteles, ἀπημαγελᾶ, quod
non infeliciter quidam abarmentatur dixere, hoc eſt, ſeorſum à vaccarum con- F
ſortio, grege conuictuq; paſcitur. Quod dictum volui, vt vnuſquiſq; ſciret quo
geſtu taurus pingendus ſit in continentiæ ſignificatum. Vt verò ad verbũ ἀπημα-
γελᾶ, & ex hiſtoria prouerbium reuertamur, hæc eò ſpectant, vt impoſitum pe-
tulantiæ modũ, & probatiſsimã ex ea pictura continentiã intelligamus: atq; ita
fortè accipiendũ illud apud Theocritũ, ᾤχετο καὶ ταῦρος ἀν' ὕλαν, in ſyluã abſceſsit tau-
rus. ſed hęc tamẽ, q̃a copioſè & feliciter ſunt ab eruditiſsimis pleriſq; viris, præ-
ſertim Eraſmo Roterodamo, tractata, nos nõ vlterius proſequemur. Neq; verò
me latet in Epiro Pyrrhicas boues fuiſſe mirę magnitudinis, quæ quia Veneris
expertes eſſent, & omnino intactę cuſtodirent, ἄταυροι dicebantur: ſed hoc illis
hominũ cura, nõ natura dabat. Eædem neq; iungebantur, ideoq; iniuges dictę,
quòd intaminatæ pudicitiæ ſymbolum præ ſe ferrent. Mineruæ inprimis ma-
ctabantur, virginitatis, quæ iugum neſciat, indicium. Ex iis autem ſatis manife-
ſtum eſt, nos in libidinis tẽperãtia dubio procul ab eo genere vinci, quod alio-
qui procaciſsimũ, & in riuales pugnaciſsimũ eſſe conſtat. Quare haudquaquã
leui de cauſa cœleſtis ille Taurus Veneri dedicatus: neq; Venus temerè à ſapiẽ-
tiſsimis Poëtis aurea vocitata, quæ quidẽ ſyncerã, caſtã & purã generandi cupi-
ditatem

A ditatē cœlitùs inſpirat, non laſciuias petulantiores, adulteria turpia, & impudi-
cam humani generis contumeliam, quam voluptatibus dediti mortales, dum
appetentius æquo per ſummā incontinentiam conſectantur, cogi ſe vi ſiderum
affirmare audent, quò ſuæ velum impudentiæ prætendant, cùm tamen à cœlo
nihil non vndecunq́ ſanctiſsimū emanare veriſsimè dicat Plato. Sed enim ſi nō
ex ciuilis vitæ moribus, ſi non ex diſciplinis, & ſapientum præceptis, ſi non de-
nique legum minis ad honeſtatē inſtitui potuimus, agè agè iam à brutis rectam
viuendi rationē indipiſcamur, & ingeniū eorum ſecuti, noſtræ opem feramus
imbecillitati. Tali autem continentia fuiſſe præditum Druſum, fama canit, qui
ſe vxori, quandiu in expeditione Germanica fuit, conſeruauit. Et quod de Tau-
ri ſecubitu dicebamus, Peſcenium quoq́ Nigrum ferunt ignarum rei venereæ
fuiſſe, niſi quantum procreandis liberis impenderetur. Inuenies huiuſmodi e-
xempla in hiſtoriis etiā recentioribus, vt de Pemone Bellunenſi, quem Vtinen-
ſes ob integritatem, iuſtitiam, ſummamq́ prudentiam, Principem ſibi delege-
re. Neq́ ſua in hoc fraudandū laude fœmineum genus, cùm Zenobia illa Au-
B reliani Imp. etiam hoſtis epiſtola cōmendetur, quæ Gallieno remp. negligen-
ter adminiſtrante, imperium ſibi cōparauit. Eam ferunt cùm ſemel concubuiſ-
ſet expectatis menſtruis ſe continere ſolitam, ſi prægnans eſſet: ſin minus, pote-
ſtatem quærendis liberis viro conceſsiſſe. Vulgò tamen apud Seras nefas eſt à
conceptu fœminam adiri. Eius continentiæ atq́ modeſtię cauſa, qua boues ita,
vti oſtenſum eſt, commendantur, Mycerinus Ægypti rex Cleopis filius, filiam
quæ ſe ſuſpenderat, quòd ſtupratam ſeſe a patre ferret indigniſsimè, lignea bo-
ue auro ſolido ſuperinducto condiderat. Et antiquiſsimis Hebræorū ſacris of-
ferre vitulum, eſt carnis impotentiā peruiciſſe, vt Origenes Leuitico interpre-
tatur. Exempla verò huiuſmodi ea de cauſa nonnunquā interſerimus, quia to-
tus hic noſter labor ad eorū vſum ſuſceptus eſt, qui pictura delectantur, vt præ- *Hieroglyphi-*
ter Ægyptiaca, & alia pleraq́ myſtica, hiſtoriam etiā habeant, quam ad id quod *corum vſus.*
elegerint argumentum accommodare poſsint.

MODESTIA.

NEq́ alia de cauſa crediderim ego mulieres Elienſes, cùm Baccho, quē cole-
bant, preces funderent, orare ſolitas, vt βοέῳ ποδὶ, taurino quippe pede ad
C ſe veniret, niſi vt ſuam ita modeſtiā oſtentarent: nihil enim minus fœminam de-
cet quàm præcipitantia, vel ardor audaciæ. Quare Dido Virgiliana cū mode-
ſta inducitur, breuiter, & vultū demiſſa profatur. Figurabant verò Græci Dio-
nyſium tauri ſpecie, quòd eundē, & Oſirim intelligebāt: de cuius probitate atq́
iuſtitia, ſummisq́ in humanū genus beneficiis, multa multis in locis hoc cōmen
tandi genere dicenda ſunt. Porrò Dionyſius apud Argiuos βυγενὴς, quaſi boui-
genā aut ex bouillo genere dicere vellent, cognominabatur. Quòd verò ſupe-
rius dictū eſt, cœleſtē Taurū pios & honeſtos atq́ legitimos amores afflare, nō
ſum neſcius, Iulium Maternum iis impudicitiā minari, qui Taurum habuerint
in horoſcopo: maluiſſem eum prolificum, aut fœcundum dicere, ne notam eam
cœlo inuſiſſet immeritò. Huius ſanè fertilitatis, & præſentaneæ ſeminis facul-
tatis ergò, inſtitutū aiunt boni ominis cauſa, vt in condendis oppidis ſulco illo
primigenio imprimendo, bos mas non caſtratus, & vacca iungerentur, & cùm
ſacrificabant circum mœnia, quinto quoq́ anno integra animalia mactabant.
Sanè Orpheus menſem μονοκέρωτα μόσχον appellat, vnicornē quippe vitulū. Et Eu-
ſtathius Ἰλιάδ. α. menſem ait bouem dici, vtpote qui ſit generationis effector,

AD hæc Niliaci illi ſacrorum cuſtodes, cùm hominẽ à priori petulantia ſibi modeſtius conſulentem ſignificare vellent, non ſimplici forma taurũ, ſed caprifico caput, colla, armosq́ redimitum pro iſtiuſmodi virtutis hieroglyphico proponebant. Caprifico enim ea vis eſt, vt laſciuientium taurorum, & quantumuis ferocientium naturam vſqueadeò cõpeſcat eorũ collo circundata, vt immobiles propèmodũ eos reddat: cuiuſmodi taurum ab Hercule compreſſum domitumq́ myſtico fabulamẽto Græcia cõfinxit, perinde ac reliqua etiam monſtra ſuperata, ceſsiſſe virtuti vitium hieroglyphicè ſignificãt: tametſi non ſum ignarus, quæ de tauro Herculeo traduntur, referri à pleriſque ad Acheloum amnem, cuius fabula quia omnibus eſt ſcholis tritiſsima, mihi nunc fuerit diſsimulanda. Origenes Adamantius taurorum immolationem, quæ in diuini numinis tabernaculo fieri iuſſa eſt per Hebræorum legem, ſignificare dicit apud nos ſuperbiæ tumorem & inſolentiam eſſe mactandam. De vitulo verò in holocauſtum offerendo copioſiſsimè ſcribitur ab eodem, Leuitico homilia ſecunda. D E

Taurus ab Hercule ſuperatus.

PETVLANTIAE frænum.

OBTVTVS AMATORIVS.

NEq́ tamen illud omitti debet, obtutum amatorium, qui modeſtia ſeruata fiat, ad Tauri oculos referri ſolitũ à peritiſsimis. Vnde illud, βλέπειν ταυρηδὸν, quod tum in Platonis, tum in Xenophontis Cõuiuiis, & Phædone, & alibi, eadem ferè ſententia poſitum animaduertas: tametſi nonnulli rem ad indignationis ſignificatum retraxere, toruumq́ tueri interpretantur: quo ſignificato apud Ariſtophanem ſuper Æſchylo dictum, ἔβλεψε γοῦν ταυρηδὸν ἐγκύψας κάτω. Aſpexit igitur tauricè ad humum lumina deiectus. Hac enim facie iratus Æſchylus inducitur ab Ariſtophane. Neq́ ſum neſcius toruitatem à taurorũ ferocia dictam, vt etymologiarum autores tradunt, qui toruitatem tauri acerbitatem interpretantur. Huic longè diſsimile eſt βοῶπις, quo quidem oculorũ pulchritudo atq́ gratia ſignificatur. In iis tamen quos ſuperius citaui, nimirum de amatorio obtutu intelligitur, in quo modeſtia primas obtinet, isq́ plurimum fieri ſolet in obliquum, & id toruum eſt. F

BONORVM OBSEQVIVM.

ALia porrò picturæ ſpecie, hominem ea modeſtia præditum, vt facilè eum queas à perperam factis auertere, indicare ſi vellent, taurum genu dextero illigatum pingebant: hunc enim ſi dextero alligaueris genu, manſuetũ & vincula conſequentẽ inuenies. Hoc cũ Romæ Clementis VII. principatu Græculus quidã effeciſſet, ducto ſæpius ferociſsimo tauro per vniuerſam vrbem, quẽ tenui admodum funiculo ita religarat à genu, peritiſsimi Magi nomen apud imperitos aſſecutus eſt. Edomitæ aũt ferociæ hieroglyphicũ

A apud Georg. Anſelmū vidi, impreſſum numo taurū, cauda ſurrecta, capite cer-
nuo, anteriore crure læuo genuflexū, ſub querno ſtipite, à quo laurea pēdebat:
ab altero latere caput leonino ſpolio armatum. Inſcriptio, MILOCROTON.

PROLES MASCVLA, PROLES FOEMINEA.

AEgyptij iidem ſacerdotes, vbi maſculā prolem myſticè deſcribere vellent.
taurum ab inſcenſione in dextram ſe partem demittentem figurabant: ſi ve-
rò fœmineum fœtum exprimere voluiſſent, eundem in læuam auertentē ſe pin-
gebant. Compertum ſiquidem eſt, taurum à conceptu diſcedentem ſi deflexerit
in dextram, marem eſſe genitum: ſi ab læua abſceſſerit, fœmineum eſſe fœtū. Ad
hæc Parmenides, fœtū tunc eſſe patri ſimilem aſſerit, cùm à dextra locorū par-
te editur: matri verò, cùm ab læua. Hippocrates tradit ſiniſtro teſte obligato ma
rem generari, dextro verò fœminam: tantiq́; eſſe dextrarū ſiniſtrarūq́; partium
in maribus fœminiſq́; cognoſcendis obſeruationem, vt ſi mammarū prægnan-
tis mulieris dextra flacceſcat, macra'ue repentè fiat, ſi gemellos paritura fuerat,
marem abortū fieri dicant: ſi verò ſiniſtra macreſcat, fœminam deperdi. Quin
B & Onirocritæ hæc eadem intelligunt, cùm imaginari dextra parte dentes amiſ-
ſos, marium conſanguineorum obitū ariolantur, ex ſiniſtra verò fœminarū. In
dextra autem parte vteri materni ſæpius moueri mares, in læua verò fœminas
cōſtat. Albertus ſibi compertū ait, mulierem quādam fœminas tantū párere ſo
litam ea de cauſa, quòd à conceptu ſemper in læuū latus decūberet: admonitam
verò cœpiſſe in dextrā conquieſcere, ac ſolos deinde mares genuiſſe. Neq; verò
diſsimulandum quod ad Ægyptiorū commentū facit, Septentrioni vim maſcu
lam ineſſe, quod neq; quidem Ariſtoteles diſsimulauit: docet enim is, ſi maſcu-
los plures creari volumus, admiſſuræ tempore dies ſiccos, & halitū Septētrio-
nis eligendū, & cōtra eum ventū greges paſcendum: ſin verò fœminas genera-
ri velimus, Auſtri captandos flatus, & in eum paſcua dirigenda, quòd vis in eo
vento muliebris inſit. Africanus quoque rem hanc tangit in Georg. Ait enim:
Si marem velis, Aquilone ſpirante admiſſurā faciendā: ſi fœminā, Auſtro. Sed,
enim de læuis dexteriſq; mundi partibus magnū eſt inter autores diſsidiū. Vnà
enim cum Ægyptiis dexteras mundi partes ſolſtitiales, ſiniſtras brumales intel-
C ligit Empedocles: de quo ita Galenus, ἐμπεδοκλῆς δὲ δεξιὰ εἶναι τὰ κατὰ τὰς θερινὰς τροπάς,
ἀριστερὰ δὲ κατὰ τὰς χειμερινάς. Neq; deſunt qui primas olim fœminas ad ortū & meridiē
terra genitas, mares verò ad Septentrionē & occaſum fabulentur. Plato tamen
Ariſtoteleſq́; alia ratione orbem diuidentes, Orientales eſſe dextras, à quibus
initiū motus: læuas autē occiduas tradidere, vt idē Galenus recitat, πυθαγόρας καὶ
πλάτων καὶ ἀριστοτέλης δεξιὰ τοῦ κόσμου ὑπάρχειν εἶναι τὰ ἑῶα, ἀφ' ὧν ἀρχὴ ἐστὶν τῆς κινήσεως, ἀριστερὰ τὰ ἑσπέρια.
Contrà Varro Latinę linguæ lib. VI. cœlum ait dictū templū: eius cœli partes:
quatuor conſtitui, ſiniſtram ab Oriente, dexterā ab occaſu, anticam ad meridiē,
poſticam ad ſeptentrionē. Cui Plinius ſubſcribit dicens, errantia ſidera contra-
rium mundo curſum agere, quippe læuū ſemper illo in dexterā præcipiti. quā-
uis Feſtus anticam eam cœli partem, quæ ad meridiem ſole illuſtratur, dexterā
vocat, ita enim anticā interpretatur: poſticam verò ad ſeptentrionē, ſiniſtrā. Al-
cinous in Græcorū monumentis adnotatum ait morem ſacrificādi ſeruatū diu,
vt circumcurrerent aras, curſum auſpicati ab læuo dextrorſum, Zodiaci quadā
imagine, cuius motus ſit mundo diuerſus ad exortum vergens: mox verò ab
dexteris læuorſum procurrerent, quo motu cœlum rotari manifeſtum. Contrà
Ægyptiorū poſitionē T. Liuius libro ab Vrbe cōdita primo, dexteras ad meri-

diem partes Augurũ inſtituto, ad ſeptentrionem ſiniſtras ſtatutas ait. Ad hanc D
ſententiam facit quod Pſalmo apud Hebr. 89 legitur, Aquilonem & dextrum
tu creaſti: quod nonnulli Auſtrum interpretantur, alij mare. Cum Hebræis ve-
rò conſentiunt & Chaldæi, qui Auſtrum ponunt. Sedenim & Auſter pro mari
nõ ineptè accipitur, ſi ſphęra recta ſtatuatur polis ad finitorem inclinatis. Nam
Ægyptij, quos Cleomedes, non poſtremi nominis autor, ſecutus eſt, ipſam mũ-
di totius figurã aliter deſcripſere, vtpote qui Aurorã eſſe caput, Borealia dexte-
ra, Auſtralia ſiniſtra conſtituere: maritimiſq; piſcibus tum ob alias cauſas, quas
loco ſuo recenſuimus, tum ob id pręcipuè abſtinebãt, quòd Nilum à ſiniſtra or
tum, quippe fœminea fœcundaq; parte, in dexteram quippe virilem ſterilemq;
(ita enim erant eorum cõmenta) illapſum, quippe vbi mare ſit, corrumpi dice-
rent. Nam de maris ipſius ſterilitate ſuo loco diximus: atq; ita dexteram oram,
hoc eſt, maritimam, cõſiderato Ægypti ſitu, perditionis ſymbolum ſtatuebant.
Neq; hîc diſsimulandum, quòd apud Eucherium, vbi de Aquilone loquitur,
qui pro Dæmone accipiatur, inuenies eum vocari dexterum, & ita ipſum quo-
quę ſibi dexteri nomen adſciſcere. Nam & Hieronymus quartis Hebræorum E
caſtris Aquilonem dexterum appellari tradit, ſed ſalſum ait nomẽ cùm de Dæ-
mone eius venti domino intelligatur, qui vndecũq; ſiniſter, ſiniſtra omnia mor
talibus oggerat appetenda. Cauſam tamen Eucherius ſuper dexteri nomine a-
liam ab hac arbitratur, quippe quòd perperàm agere volenti dexter adſit obſe-
cundando, ſuadendo, procliuiter attrahendo. Nam illud palàm eſt, ait, in Sacris
literis diabolum geſtare Aquilonis nomẽ, eaq; locutione quicquid bonis cona
tibus aduerſatur accipi: is enim bonorum operum ardorem extinguit, atq; om-
nia frigefacit: & ob id & infideles & impij, contumaces ſceleratiq; homines, eo
notant hieroglyphico. Vnde illud: Ab Aquilone pandet omne malum. Et quia
flatus vehemens quò frigidior, eò magis ignem in quem inciderit exſuſcitat, di-
ctum, Ab Aquilone exardeſcẽt mala ſuper terrã. Tetigere et Poëtæ noſtri dex-
teras læuaſq; cœli partes. Sedenim Maro & Naſo, nullius addicti iurare in ver-
ba magiſtri, eas non diſtinxere. Lucanus Ægyptiorum adhæſit factioni, & ſen-
tentiam ipſe ſuam declarauit eo loco:

Ignotum vobis Arabes veniſtis in orbem,
Umbras mirati nemorum non ire ſiniſtras. F

hoc eſt, in Auſtrales partes non porrigi. In hoc autem id intereſt, vbi quis vni-
uerſi ſtatuat caput: quo ſuper argumento plu-
ra dicere noſtri nõ eſt inſtituti, quare ad ipſas
rerum ſignificationes reuertamur.

AVDITVS PROMPTVS.

AVditu enim duo ex quadrupedum ge-
nere maximè pollent, Ceruus & Bos:
quamvis, vt in Aſino dictum, Ariſtophanis
interpres Murem & Aſinum præferat: quod
alij viderint. Sedenim Ceruus quamvis acer-
rimi ſit auditus, tantiſper tamen eo excellit,
quandiu arrectas auriculas tenet, quas vbi
demiſerit, non ſolùm non præſtat auditu, ve-
rumetiã laborat ſurditate. In Tauro aures ad
audiendum promptæ ſemper, atq; eo pręſer-
tim tempore, quo fœmina pruritu exagitata mugierit, quo non amplius quàm
per ho-

A per horas ad ſummum treis afficitur, eo tempuſculi ſpatio niſi taurus acceſſerit, naturam colligit, neq; antea quàm vigeſimo pòſt die mas à fœmina repetitur, quod raròtamẽ accidit, quia taurus quantumlibet longè abfuerit, accepta voce ſtatim accurrit. Eaq; de cauſa Ægyptij ſacerdotes per auriculã tauri pictam, & auditum & obſequn ſedulitatem indicabant. Pari modo iuuenca quoq; tauro ſe morigerã præbet. Sanè Vaccam Ægyptij Veneri dedicarũt, quam cœleſtem vocant: & Iſidis ſuæ frontem cornibus inſignitam oſtentabant, quippe ob obſequium quo ipſa quoq; tauro paret, ſimulac incitari eius ad venerem mugitũ audierit. Licet verò ſingulis animantibus voces propriæ ad initum ſint, vt ſuibus, & capris, & ouibus, nulli tamẽ grauior quàm bubus fœminis. In reliquis porrò animaliũ generibus mares grauius ſonant quàm fœminæ: in bubus econtrariò eſt, ait Ariſtoteles: nam boum fœmina grauiorem quàm mas vocem habet.

N E P T V N V S.

AT cùm mugitus pelagi taurino ſit nõ abſimilis, & ipſi Neptuno tauros immolabant, & eum ab eodem mugitu μυκηταὶ appellabant: quia idem Deus
B à ſacerdotibus nonnunquã ταῦρος nuncupatus eſt. Quos verò tauros Neptuno ſacros eſſe volebant, vndecunq; nigros deligi iuſſerũt, vt ita pelagi colorem exhiberent. Atram enim, nigram obſcurámue maris aquã dicere mos vbiq; eſt: vnde etiam Aquilam ab aquæ colore, quippe fuſco, dictam volunt, deumq; ipſum cæruli comũ, & cæruleo indumento veſtitũ paſsim inuenimus. Ad hæc pectus illi prævalidum, armiq; taurorum in morẽ carnoſiores attribuuntur. Hinc in pulcherrimo Syracuſanorum numo latum conſpicias portũ, in cuius medio *Syracuſanorum numus.* ea membrorũ habitudine taurus procumbit, delphinis circùm colludentibus. Qui verò ludi Taurij nuncupati fuerunt apud Romanos, haudquaquã Neptu- *Ludi Taurij.* no, ſed inferis diis inſtituti erant ad ſedandam peſtilentiam quæ Tarquinio Superbo Rege in mulieres grauidas ſæuiebat: inde ſcilicet ortam, quòd caro taurina populo diuendita fuerat. De Neptuno verò qui ταῦρος, vt apud Heſiodum Scuto Herculis, vocaretur, alij dicunt propter vndarum ſonum, quę, vti dicebamus, boum inſtar mugiãt: alij, quia Neptunus taurina induebatˉ galea: vel quia ita eũ Bœotij vocitabant à tauri ſacrificio quod illi erat inſtitutũ, de quo Maro:

Taurum Neptuno, taurum tibi pulcher Apollo.

C

F. L V V I I.

QVin & fluuios ipſos cornigeros vel ταυροκράνους, hoc eſt, tauricipetes, & taurituos, vt luculentam apud Græcos locutionem interpretemur, paſsim effingunt. Hinc Tybris Maroni,

Corniger Heſperidum fluuius regnator aquarum,
Et gemina auratus taurino cornua vultu

Eridanus Vt apud Ouidiũ in Metam. Granico nata bicorni, nõ vt vulgata habẽt exemplaria, Gracili cognata Granico. Sic tauriformis Aufidus Horatio. Nam & taurũ à Perilao Phalaridi dono datum, Gelonis fluuij fuiſſe imaginem, apud Pindarũ Pythiis legas. Et Timæus taurũ eum quamuis ita dicatum, ab Agrigentinis in mare proiectum aſſerit, ne qua tam ſæui tyranni memoria ſupereſſet. Cõpluribusq; demũ in locis flumina taurina ſpecie fingi ſolita cõperimus, vt Eurotas aqud Lacedæmonios, Cephiſus apud Argiuos, Aſopus apud Sicyonios et Phliaſios fuere: quem tamen Athenienſes humana facie figurabãt, cornibus tantũ à fronte prominentibus: ſiue propter mugitũ, quem, vti dictũ, ciere flumina taurorum inſtar videntur, & taurorum inſtar atrocia ſunt, vt Fe-

ſtus ait: ſiue quòd cornua fluminibus ab flexuoſis eorũ lapſibus attribuuntur. D

TONITRVS.

QVod verò pertinet ad mugitum, mythologi philoſophi abactas Geryonis boues impulſu Herculis, tonitrus hieroglyphico ſignificato intelligi debere autumant: quæ quidem ſententia eorum eſt, qui Heſiodi philoſophiam interpretantur, ea ſcilicet de cauſa, quòd Poetę plerunque tonitrus auditos mugire dixerint. Abigi verò ab Hercule dicuntur, quia Solem per Herculem intelligebãt. Solis igitur calor in nubes illapſus, earumque rigore coarctatus, ſimulac defractis nubibus erumpit, mugitus eos ciere conſueuit.

LÆTITIA.

LAtè verò diffuſum eſt hieroglyphicum illud, vt per vituli ſignum lætitia ſignificetur: vnde etiam Vitulari verbum, hoc eſt, lætitiæ ſignum prębere, & exultando, geſtire, apud veteres vitulantes, gaudentes, lætabundosque dici comperias: vt nõ temerè apud coniectores Hebræos legas, laſciuientẽ currentemque taurum per ſomnium imaginari, futuræ lætitiæ ſignum eſſe: addi verò lucri aduentantis ſignificatum, ſi per huiuſmodi quietem paſcentes viſi fuerint. Eius verò laſciuiæ cauſa Pſalmographus clamat circundatum ſe à vitulis multis, & à pinguibus tauris obſeſſum. E

ANNONÆ FELICITAS ET PENVRIA.

QVoniam verò & in ſomnia, & in id bouis ſignificatum incidimus, quo læta nobis omnia proponuntur: qua ratione quóue modo bouillum pecus annonæ ferocitatem, atque itidem penuriã ſignificet, ex diuinis noſtrorũ literis hiſtoriam repetere minimè fuerit importunum. Satis enim conſtat, quemadmodum Ioſippus ille ſomniator Iacobis filius, ob inuidiã fuerit à fratribus venundatus, atque in Ægyptũ adductus, vbi longam ſeruierit ſeruitutem, vtque poſtmodum primas apud regem obtinuerit, poſteaquã nocturnam eam imaginẽ, quæ ſeſe Pharaoni altius dormienti obtulerat, interpretatus eſt. Imaginatus enim erat ille ſeptem boues, pulchro, hilari & pingui aſpectu ab ripa Nili ad paludem aberrantes, quas ſeptẽ alię deformi macie paluſtri eo loco emergentes exceptas conficerent: mox verò exiſtimabat ſeptenas ſe ſpicas cernere multa fruge cõſpicuas, & quæ iam ſecari poterant: eas totidem numero ſpicæ ſterilitate inſigni ex proximo occupare videbantur (hoc verò viſum ſecundo loco, quod ex Hetruſca diſciplina in oſtentis expetitur, primo additum, atteſtatum facit, vt etiam in Gedeonis vellere diximus.) Hic iuuenis rerum prudentiſsimus, eximiam quandam ſeptem annorum feracitatem ex eo portendi pollicitus eſt, quam optimę illæ boues cum frugiferis ſpicis inſpectæ denunciarent: quippe quòd ſit animal agrorum cultui pręcipue idoneũ, telluris felicitatem per eas interpretari oportere: cuius lætitiæ cauſa futura eſſet Nili inundatio, vnde viſæ eſſent illæ boues emergere: idque per ſpicas, quę hilari eſſent aſpectu manifeſtius ſignificari, annorum quippe ſeptem lætiſsimũ prouentum: cætera quæ his auerſa apparuiſſent, totidem annorũ famem demonſtrare, quæ vbertatem illam eueſtigiò ſubſecutura eſſet. Eſt nimirũ palus ſterilitatis indicium, ſterilisque paſsim tũ à poëtis, tum ab oratoribus appellatur. Cùm autem interpretationẽ huiuſmodi euentus approbaſſet, Rex Ioſippi conſilio fretus nõ modò famem ab Ægypto depulit, ſed finitimos etiam populos abunde ſaturauit. Aiunt itaque Ægyptij, eius beneficij memores, homini gratiã ita relatã voluiſſe, vt ſimulacrũ Serapidis cũ modio in capite, huius rei monumẽtũ eſſe decreuerint. Sed enim alibi de Serapi. Mirũ autem F

A tem memoratu eſt, quantũ honoris vetuſtas iis attribuerit, qui humano victui
vel induſtria, vel cura, vel ope priuata conſuluiſſent. Liuius autor eſt, auratam
bouem extra portam Trigeminam Minutio Auguri poſitam à populo collata
ſtipe, quòd farris preciũ intimis nundinis ad aſſem redegiſſet. Farre enim victi-
taſſe populũ Rom. per CCC. annos ab Vrbe cõdita, Verrius Flaccus ꝓdidit.

APud Perſas barbara cerimonia bos fron-
te in leoninã faciem conformata, ex an-
tro cornibus arreptus educebatur ad ſacrifi-
cium: de quo Papinius:

Indignata ſequi torquentem cornua mitram.

quippe cùm taurus plurimùm terrenum ani-
mal ſit, terræ & inferis poteſtatibus damna-
tum, Soli tamen ab ea gente dedicatus, vim
eam oſtendere videbatur, quã Sol in vniuer-
ſam terrã exercet. Quòd autem extraheretur
B ex antro, deliteſcere vim eius in terræ viſceri-
bus indicabat, quam vt euocarent, & frugum
feracitati conſulerent, ſacrificij genus id inſti-

TERRA FRVGIFERA.

tuerunt. de quo etiam in Leone. Neq; quidem alia de cauſa bouem quãdam ab
Argo tot luminibus prædito cuſtoditam fabulantur, niſi vt terram ipſam oſten
derent noctu ab ipſo cœlo tot ſtellarum luminibus inſignito non indiligenter
obſeruari, donec à Mercurio, quippe à Sole cõficiatur, cuius oriente iubare ſtel
larum lumina paſsim extingui videantur. Quid autem aliud portendere viſus
eſt bos ille arator, qui decuſſo iugo triclinium, in quo cœnabat Veſpaſianus, ir- *Bouis portentum.*
rupit, ac fugatis miniſtris quaſi repentè defeſſus procidit ad ipſos accumbentis
pedes, ceruicemq; ſummiſit, niſi terrarũ orbẽ amariſsimo Vitellianæ domina-
tionis iugo preſſum, opem à gente Flauia depoſcere, quæ iam rerum eſſet poti-
tura? Terram itaq; bos eo oſtento præ ſe tulit.

OPIS IMPLORATIO.

HÆc autem opis imploratio per bouem facta, adducit in memoriã alteram
C Scytharũ more bouillo interueniente corio factam: apud eos enim opis &
auxilij imploratio fieri ſolebat mactato boue, in corio cuius, qui opẽ ſibi afferri
ri ab amicis poſceret, reiectis in tergum manibus ſeſsitabat: qui verò auxilium
pollicerentur, dextero pede corium calcabant. proſati quantũ prꝗſtare poſſent:
quem morem latè ſcribit Lucianus dialogo de amicitia, cui titulus Toxaris. Et
quod ad hoc fertur de Homolottorum ſacrificio, qui fœdera ſancientes bouem
in munitiſsimas partes diſſecabant, etiamnum durat apud eoſdem Scythas, qui
oram inter Tanaim & Phaſim accolunt, nunc Cercaſsios appellatos: eos nõnul
li Ziccos eſſe volunt: hi autem ſi grauem aliquam iniuriam acceperint, implora-
turi amicorum auxilium bouem mactant, pelleq; detracta, & humi diſtenta, in
eaq; ſedentes, carnibus bouis in minutiſsima fruſta diuiſis, partẽ vnicuiq; ad-
uenienti porrigunt: quiq; accipiunt, ita ſe eo fœdere deuinctos intelligũt, vt ſe,
fortunaſq; ſuas omnes parati ſint exponere pro amici, qui viſcerationem hanc
fecerit, iniuria vindicanda.

FRVGVM OPVLENTIA.

QVi verò boues iuncti in numo Veſpaſiani iam Imperatoris & Cos. v. ha- *Bos in Veſpaſiani & C. Marij C. T. numo.*
bentur, atq; alij ſimiliter iugati in C. Marij C. T. numo, nimirum aratio-

nis partes procuratas, & rei frumentariæ cõmoda declarant: nam & apud coniectores, vti ſuperius dictum, arantes boues imaginari, lætiſsimam prænunciãt frugem, & opulentam rerum felicitatem. Quin & nomen boui à nutriendo factum, βῶ quippe nutrio: labore enim ſuo in exercenda terra continuò nos paſcit. Hinc Græci βούφορον felicem agriculturam vocant, quibus φαγός agricultura eſt, & bouis etiam epitheton. D

IVSTITIA.

QVoniam verò ipſa frugũ opulentia ſæpe ſub iuſtitię vocabulum cadit, eaq́; de cauſa Gentes Legiferam Cererem appellarunt: longè cõuenientius Diuinæ literæ per bouẽ eos intelligunt, qui iuſtitiæ iugum trahunt, boniſq; & frugalibus operibus laborẽ ſuum intendunt. De quibus Paulus citat illud ex Moſe: Non alligabis os boui trituranti. quod mox ita declarat: Nunquid de bubus cura eſt Deo? an propter nos vtiq; dixit? quia debet in ſpe qui arat arare, & qui triturat in ſpe fructus percipiendi. Et Hieroſolymitanus Heſychius pleriſq; diuinarũ literarũ locis bouem poni pro homine ait, qui iuſtitiæ ſit operibus intentus: idq́; eſt bouẽ offerre in ſacris: vt ouem, à malis abſtinere. Alibi verò Aaron vitulum pro ſe & pro domo ſua tanquam iuſtus, hircum verò pro peccato iubetur immolare. Sed quod obſeruat Heſychius memoria repetendum, Leuitico, Pontificem, hoc eſt, doctores prohiberi ad Arcam teſtimonij quocũq; tempore ingredi, ne vtiq; curioſius inquirant, quemadmodum verbum caro factum eſt: quomodo qui forma Dei erat, in forma Dei factus eſt: quomodo exinaniuit ſemetipſum, & in cœlis manſit. Horum enim fides ſalutem affert, periculum inquiſitio. Sed nunc demũ indulget vt ingrediatur, cùm pro peccato arietem in holocauſtũ obtulerit, tunicam linteã induerit, femoralibus linteis pudenda celarit, zona lintea ſuccinctus fuerit, linteã cydarim impoſuerit capiti: hoc eſt, quando Deo conciliatus erit, perpurgatus mentem corpuſq; nitidus, caſtus, iuſtus, & intellectum diuini muneris gratia, decoreq́;, hoc eſt, ſapientia redimitus. E

PECVNIA.

Bouis effigies in numiſmate Athenienſiũ.

ATheniẽnſes autem quò frugali adeò labori gratiam referrent, Bouis effigiem numiſmatis honeſtarũt: id autem didrachmũ erat, vt nono libro Pollux: vnde prouerbiũ, *Βοῦς ἐπὶ γλώσσῃ βέβηκε*, Per linguam bos inambulat: de iis qui accepta ab aduerſariis pecunia, mox præuaricati ſuſceptas cauſas deſeruere, vti feciſſe Demoſthenes fertur, qui etiam id ſibi gloriæ vertit, quòd vt taceret plus accepiſſet, quàm qui diu orauerat. Hinc apud Homerum & alios tot numero boum precium rebus præſtitũ inuenias, vt illud Iliad. ἑκατόμβοι' ἐννεαβοίων, quorum ſinguli ſcilicet flocci centum aureis numis æſtimabantur. Id enim honoris boui veteres habuerunt, ob multas, quas ex eo conſequimur vtilitates, vt in aureorũ numum parte vna bouis effigies, in altera principis facies cuderet. Nam quòd pecunia aliquando fuerit ex corio bubulo, eoq́; ſpectare Didûs mercaturam, aſſeuerare non auſim: tametſi Tib. Donato commentũ placet. & Gręcorũ nonnulli ante Numam ſcorteas & oſtracinas pecunias in vſu fuiſſe dicunt: quod & Trãquillus literis mandauit, & illud fama tenet, aſſes ligneos & ſcorteos ab eodem Numa, qui poſtea ferrum admixto ære ſignarit, in cõgiario populo datos, Apud rerum ſcriptores inuenias ſæpe Imperatores exercituum rei pecuniariæ inopia, ſcortea perſoluiſſe ſtipendia, mox illatis pecuniis iuſtũ vnicuiq; preciũ reſtitutũ. Præclara Venetiis eſt Michaëlium familia, quæ aureos inſculptos clypeis geſtat, quod illi honori, vt aiũt, datum: quia bello quod contra Saracenos F

Scortei numi.

pro

A pro Hieroſolymis Balduino Rege ſuſceptũ fuerat, duce claſsis & Venetiarum Dominico Michaële, deficiente ſtipendiorũ commeatu, qui remigibus et ſociis naualibus exoluerctur, excogitauerit is coriũ ſignare minutioribus fruſtis, idq́ pro ſtipendio, aliis pro argenteorũ, aliis pro aureorum precio numeratis, impe rauit promulgatione ſolenni, vt pro certi precij denariis à lixis & cauponibus, & cuiuſq́ mercis inſtitoribus acciperentur, multa indicta recuſantibus: ita oc curſum exercitus neceſsitati: cúmq́ domum reuerſus eſſet, publicam fidem perſoluturus, conuocatis omnibus qui pecunias ſcorteas eas haberent, totidem argenteas iis, aliis aureas repræſentauit. Sed numus hic ſcorteus, qui à Numa diſtributus, teſſeræ potius vicem geſsit, quàm pecuniæ: temporarius enim fuit. Numum tamen ſcorteum D. etiam Hieronymus agnoſcit. Nam quod de boue precij nomine pronunciato dicebamus, apud Homerum Hecatomben ἐννεάβοιον inſtitutam legimus, quod interpretes nonnulli nouem boum precio comparatam intelligunt. Erat in Draconis legibus irrogata multa quædam δεκάβοιον. In ſpectaculis, quæ Deli celebrabantur, præco pronunciare ſolitus erat tot boues B datum iri: vnde putarunt quidam, bouem Deliorum potius fuiſſe numũ, quàm Athenienſium. Cæterũ Plutarchus bouis figuram in numis cudere inſtitutum à Theſeo tradit, vel ob Taurum Marathonium, quem ipſe edomuerit: vel ob Minois ducem, quem ſingulari certamine deuicit: vel vt hoc honore bobus præſtito ciues ad agriculturam alliceret. Sanè vt idem Plutarchus Publicolæ vita, bouis precium centum obolis imputabatur, quamuis Pollux, vt ſuperius dictum, didrachmum tradat: pecudis verò decem. Prius enim quàm numorum vſus eſſet, pecudibus atq́ iumentis plectebantur ſontes. Quare bouis, pecudis, ſuiſq́ etiam ſigna plerunq́ in numis inciſa ſunt.

Bouis figuram cur numo inſculpſerit Theſeus.

VOCALIS PRIMA.

SEd vt ad rem noſtrã reuertamur, à Phœnicibus etiã eſt honos habitus boui, qui literarũ, vt fama eſt, inuentores, primæ vocalis nomine bouẽ appellitabant, cùm animal ſit humano vſui maximè neceſſarium. Quod verò neceſſarium eſt, vti dicit Heſiodus, neq́ ſecundum, neq́ tertium eſſe debet, ſed primum ilicò: prima verò litera eſt A, quæ ſuapte natura ex imo barathri, nullius veluti reliquæ inſtrumenti indiga, vtputa linguæ, dentium aut labiorũ, libera pronun C ciatur, primaq́ in infantibus articulata dignoſcitũ. At & terra, cuius ſymbolum eſt bos, prima omnium humanæ conſuluit infirmitati, prima alimenta ſubminiſtrauit, prima rerum omnium vſus, vtilitatem, ab ea poſcentibus clargita eſt.

ITALIA.

ROmani porrò tantum honoris boui tribuerunt, vt Italiam ipſam ab olim Italis nuncupatis Bobus appellatam prædicent: quamuis Græcorum figmento Eratoſthenisq́ in primis confictũ ſit, Italiam ab Italo rege dictam, qui Emorgeti ſucceſſerit. Non temere tamen Varro boues cæteris pecudibus honore præſtare præſertim in Italia, & propter vtilitatem, & propter cognomen exiſtimauit. Neq́ dedignati ſunt Romani, quod memorat Plutarchus, Bubulci nomen in familias admittere, perinde ac etiam & Porcios, et Caprarios dici ſe alij non erubuerunt.

VIſebatur olim in Argiuorum foro taurus à lupo ſuperatus: hieroglyphicum id pugnam indicabat, quæ inter Danaum & Gelanorem de regno fuit. Horum ſiquidem animaliũ portento, dum comitia procraſtinantur, oblato, victoreq́ lupo, omnium ſuffragia ad Danaum declinarunt, quem vtpote

D

CIVIS OPPRESSVS à peregrino.

externum lupum eſſe dicebant, cùm Gelanor inter eos verſatus ciuilia eorum negotia tractaſſet, ideoq́ꝫ ciuis. vti bos humanæ conſuetudinis confortia non reformidat, haberetur. Argiui itaq́ꝫ figuram eam rei monumentum eſſe voluerunt, quod in Lupi cõmentario latius explicauimus. Antiquiſsimã porrò legẽ fuiſſe, memoriæ proditũ eſt, eum qui bouem occidiſſet, non aliter capite damnari, quàm ſi ciuem interfeciſſet. Vnde apud Athenienſes Erechtheo imperante, cùm ſacro quodã Bouem mactare neceſſe eſſet, vt ſacrum ritè perageretur, necꝫ legi fraus fieret, inſtitutum vt Popa, quem illi βουφόνον appellabant, ſimul ac bouem percuſsiſſet, relicta ad aram ſecuri, arrepta ſtatim fuga ſolum verteret, & ex Attica prorſus aufugeret: quod facinus ne impunitum relinqueretur, decre- E tum ſit ſecurim ipſam in iudicio ream conſtituere: ex quo illa iudicandi quotannis conſuetudo poſtmodum inoleuit. Apud Priſcos etiam Romanos inuenias capitale fuiſſe, ſi quis bouem interemiſſet.

OPVS ET LABOR.

DE opere demũ & labore hieroglyphica paſsim vulgata ſunt, deſcripta quidem cornua, capu'tue bouis, maris opus: fœminæ verò, laborem anxietatem'q́ꝫ ſignificare: quamuis in impreſsis Hori codicibus βοὸς dictio vtroq́ꝫ lemmate deſideratur: ſcribendum enim ęſt ex vetuſtis codicibus manuſcriptis, βοὸς ἄῤῥενος κέρας: & inferius, βοὸς δὲ θηλείας κέρας. Diſtinguũtur verò à cornuum ſpecie mas & fœmina: quippe quòd marium & maiora & tortuoſiora ſint, fœminarum verò & minora, & vno flexu conſpicua, cuiuſmodi ferè ſunt nouæ Lunę cornua: ſed in hoc ſignificato nonnulli ſarcula, ligones, &, ſi Deo placet, raſtra etiã ad cornua religarunt. Sunt qui nulla maris fœminæ'q́ꝫ differentia, bouillum caput exertum pelle, purgatum'q́ꝫ carne, pro labore & tolerantia proponant.

Hori locus emẽdatus.

FRVCTVS EX LABORIBVS.

ET ſi fructũ ex laboribus perceptũ indicare velint, caput huiuſmodi floribus F & corollis redimitũ faciãt, corymboſq́ꝫ & ſerta hinc inde à cornibus ſuſpendãt: cuiuſmodi faſcia molem Æliã ambibat, vt fruſta quædã quę adhuc integra operis parte permanſerũt, oſtendũt: ſiue id ſacrificiorũ videlicet Tauroboli aut quid huiuſmodi ſit indicium, cùm iuxta viciſsim & patina adſculpi ſoleat, quod pręcipuè in templorũ parietibus, inter triglyphos vbiq́ꝫ ſpectamus, ea'q́ꝫ de cauſa capita illa coronata plurimũ habentur: ſiue larga laborũ præmia interpretari malimus, vt Romæ in eadẽ Adriani mole patina, munificentiã, bouillo capite labores, ſiue res ſortiter geſtas oſtentãtibus. Nam poſt vitæ præclarè actę curſus labores'q́ꝫ ſuperatos, apotheoſis ipſa pręmium Imperatoriis familiis decernebatur: aut ea excitabantur mauſolea, vel pyramides, vel columnæ, quę ibi cõditos ſupra mortales euectos gloria cõmonſtrarent. Apud Petrum Melinum Romę vidimus ahenũ bouis caput antiquiſsimi operis ſcitè factum & venuſtè, quod olim fuit ad trabis alicuius ſimam, aut mutilum, aut coronã, pro ſultura accommodatũ, eo omnino geſtu factum, vt laborioſo nixu ſuſtentaſſe aliquid videatur: eſt enim caput gutturi appreſſum, criſpantibus'q́ꝫ palearibus conatus ſpeciẽ oſten-

A oſtentat, quod dubio procul ad tolerantiæ laborisq́; ſignificatum referendum eſt. Memorabile ſanè veterum Germanorum inſtitutũ fuit, vxori ducendæ boues iunctos, frænatũ equum, & ſcutũ cum framea gladioq́; mittere dotis nomine, vt vxor (ait Tacitus) venire ſe laborũ periculorumq́; ſociam his incipientis matrimonij auſpiciis admoneretur: idem in pace, idem in præliis ſe paſſuram, auſuramq́;. Laborem enim iũcti boues, bellum paratus equus, & data arma denunciabant. Apud autores Græcos inuenias bouẽ, quòd terræ laboribus exercendis ſit deſtinatus, γῦαν appellari. Apud Mathematicos Tauro aſcendente genitos, laborioſos atq; perpetuæ deditos ſeruituti, propterea quòd animal ad iugum pręcipuè natũ eſt. Qua de cauſa Tyriis Carthaginem ædificare aggreſsis, intermiſſum opus eſt bouillo capite adinuento, alioq́; vrbis mœnia tranſlata: videbatur enim oſtentum id nil niſi laborem & anxietatẽ minitari, donec equi mox adinuento capite, læti alacresq́; belli ſignum excepêre. Horum alterũ Virgilius diſsimulauit, qui fabulam ſcribebat, non hiſtoriam, rem tamen agnouiſſe viſus, quòd bello genus intractabile futurum dixit, ſed facilem victu per ſecula

Germanorũ olim mos in ducenda vxore.

B gentem, quippe quæ vel iuguni acceptura eſſet, vel fræno coërcenda: quamuis non poſtremi nominis interpretes facilem victu interpretari malint ad victum comparandum: qua in ſententia Seruius eſt,

ABSVSDA RES.

ATq; ne à boue & equo longius diſcedamus, eſt illud ex horũ alterutro hieroglyphicum, vt cùm abſurdè & imperitè factum quid oſtendere voluerimus, bouem cum clitella, vel equum aratro adiunctũ figuremus: quam quidem rem & abſurdam ſanè, & ab cuiuſlibet ingenio vel viribus alienam prouinciam innuere volumus: quod luculenter vno verſu complexus eſt Horatius:

Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.

Quod etiam Quintil. ex Epiſtolis ad Atticum tangit, vbi libro quinto inquit: Non noſtrum onus, bos clitellas. Dixerat enim Cicero quinto ad Atticũ libro: Clitellæ boui ſunt impoſitæ, illa'ne, non eſt noſtrum onus, ſed feramus. Sed ad noſtra redeamus.

IVDÆI.

C IN Diuinis literis Iudęi, vt ſæpe dictum, hieroglyphicè per bouem intelliguntur. Nam Hieroſolymitanus Heſychius bouem eum accipit qui mãdata tantum legis ſimpliciter obſeruat, vtpote quòd bos ſit laboris ſignum. Eucherius ſignificationem ad omnes trahit, qui vitam laboribus exercent: & Moſaicum illud, Non alligabis os boui trituranti, interpretatur, vt neminem mercede ſua fraudandum intelligat.

APOSTOLI.

APoſtolos quoque per boues accipit, qui ſuſcepto Chriſti iugo vniuerſum terrarum orbem Euangelico vomere perarauerunt. Illud verò, Quaſi bos ductus ad victimam, quod pro vecordia nonnulli dictum accipiunt, de Domino omnino intelligit, qui pro ſalute noſtra eam quaſi ſtultitiã ſuſcepit. Ante fores templi ad abluendas ingredientiũ manus lauacrum aheneum boues XII. ſuſtinebant, qui quidem frontibus tantùm extabant, terga & poſteriora occultabant. Per boues eo geſtu hieroglyphycè factos, Gregorius Paſtores Eccleſiarum intelligit, quorũ aperta & in propatulo propoſita opera cernimus, ſed quę ipſi clàm faciant ſentia'ntue, Dei iudicium, non noſtrum eſſe debet: id enim ait ſibi velle, quòd eorum lateant poſteriora.

VITIOSVS. D

QVod verò pertinet ad vaccã, per hieroglyphicũ eius Diuinæ literæ, vt idẽ
tradit Eucherius, hominem vitiis, quæ corporis ſunt, plenũ indicant, cita-
to loco ex Pſalmo, Inter vaccas populorũ. Sed illud de vaccis fœtis quas Palæ-
ſtini ad trahendam arcam Domini ſine rectore iunxerũt, vitulis earũ intra cau-
las domi detentis, ita interpretatur: fideles quidem intelligi, qui tamen foris hu-
manis affectibus torqueanť, illi alligati à recto tamẽ itinere non declinent, quia
arcam Domini portãt, mandata quippe eius menti firmiter inſidentia. Et idem
alibi ad Valerianũ: Tũc verè Bethſamis tẽdimus, cùm viã rectitudinis gradien-
tes, ad vicina erroris latera, etiãſi affectus pignorũ auocẽt, minimè declinamus.

PODAGROSVS.

SEd quid illud, quo ex bouillo pede podagroſum hominẽ ſignificabãt? Bos
enim præcipuè vngulis cũ dolore articulorum laborat, quo quãuis non in-
tereat, vngulas tamen interdũ amittit, & pedes vehementer intumeſcũt: vnde fi
ctum ab Ægyptiis, Tauri cœleſtis pedem extra regionẽ ſuã in Æthiopas expor
rigi, quorũ & pedes, & articulos eſſe tumori egregiè obnoxios, exploratũ eſt: E
& in Italiã tranſgreſſos, paucisſimos inuenias qui nõ articulorũ vitio laborent.

À LABORIBVS QVIES.

SOlutus porrò bos, & præſepi redditus, partã à laboribus quietem oſtendit:
quod antiquiſsimum Ægyptiorum hieroglyphicum Græci adagio proſecu
ti ſunt, βοῦς ἐπὶ φάτνῃ dicentes, cùm exautoratũ hominem, & donatum iam rude,
ocioq; & tranquilliori vitæ reſtitutum ſignificare voluerint, quia ſcilicet moris
eſt ab laboribus boues ad præſepe ſiſtere, atq; illis pabulũ ſumminiſtrare. quan-
quam ſunt qui prouerbium ad mollioris vitæ ſignificatum detorqueant, & in-
geniũ à labore procliue ad libidinem ex hoc intelligi contendant. Sanè quidem
Hebræi coniectores, ceſſationis & ignauiæ ſignũ eſſe dicunt, cùm quis dormiẽ
tes tauros videre ſe per ſomnium viſus fuerit. Vtcunq; autem, XII. illi maiores
qui regnum à Sabaco Ægyptiorũ rege relictum ſponte moderandũ ſuſcepêre,
vt oneri magis quàm honori tantam regni curã ſibi fuiſſe teſtarentur, in celebri
illa pyramide, quam cõmune collegarũ omniũ ſepulchrũ conſtruxêre, cõtigna-
tionẽ tecti, quæ vno conſtabat lapide, præſepibus adſculptis inſigniuêre, ad quæ F
ſcilicet tot laboribus exantlatis, tot curis abiectis & ablegatis, requieturi demũ
eſſent. Huic contrariũ eſt, Bos ſub iugo, de iis qui perpetuo labore fatigantur.
Quòd verò nos ab Ieſu aſſerti in libertatẽ cenſemur, id ita intelligendũ, Iudæis
impoſitum fuiſſe legis iugum tanquam ſeruis, vt quaſi per vinculum ad præce-
ptorum obedientiam traherentur, atq; ita Deo ſeruire diſcerent, & aſſuefierent:
præcipit enim lex, Non mœchaberis, nõ occides. An verò nos, quia ſumus libe-
ri, mœchandi licentia abutemur, & ſicariã ſine metu faciemus? nequaquã: imò
nobis neq; quidẽ concupiſcere, neq; vel iraſci præceptũ eſt. Arctiora igitur ſunt
iugi noſtri vincula: at non ita, ſi rem rectè perpendamus. Nam lex imperatoriè
mandat, ne quid perperàm agamus. Aſſertor noſter præcidendas monet vitio-
rum cauſas, vt neq; quidem facere quicquam præter ius & fas in animũ induca-
mus. Hæc enim eſt vera libertas, cùm noſmetipſi ſponte abiicimus vitiorũ iu-
gum, cùm libidinum ergaſtula confringimus, & è malarum cogitationũ vora-
ginibus emergentes, vinculis omnibus expediti, in ſynceritatis liberos campos
euadimus, abſtinemusq; nõ tanquã ſerui à flagitiis metu flagri, ſed tanquã inge-
nui, piè ſanctèq; educati, ſponte probi modeſtiq; filij, & quia patrem diligimus,
omni

A omni ſtudio, meditatione conatuq́ monitis eius ita obtemperare contẽdimus, vt ne cogitare quidem vllum velimus ſcelus. Boni enim qui ſunt, niſi ſponte bo ni ſint, nullum ex bonitate ſua præmiũ aſſequũtur. Nam & Abraam & Enoch, Noe, & patrum plerįq alij, ſine legis ſeruitute Deo placuerunt. Lex verò tunc data eſt, cùm ſeruili contumacia non modò Moſi non audire, ſed ipſius etiam Dei, qui videntes eos atq ſentientes in libertatem ex Ægyptiorum oppreſsione aſſeruerat, mandata detrectare pertinaciſsimè cœperunt: & quæ plurima in hanc ſententiã diſputat Irenæus. Sed iam ad diuerſorum deorum, quos ſub bouilla imagine ſuperſtitio antiqua coluit, conuertemur.

BVCEPHALI.

PRæteruendum autem non eſt, etiamſi τὸ σαμφόρον, bouilli capitis notam equis inuſtam, illis ex ſigno dediſſe nomen apud Theſſalos, quippe vt Bucephali appellarentur: ita enim Gens eos vocabat equos ea nota inſignitos, cuiuſmodi fuit nominatiſsimus ille Bucephalus qui Alexãdro Macedoni tam charus fuit. Falluntur autem qui putant equũ eum à bouillo capite, vel à cornibus quibus
B animal id præditum fuiſſe dicitur, ita nuncupatum. Nam quòd equi nonnulli apud Theſſalos Bucephali vocent, oſtendit Ariſtophanes ἐν νεφ. Quantæ verò commendationis eſſent equi Theſſalici, vel Delphico probatur oraculo:

Theſſalicus præſtat ſonipes, mulierq́ Lacæna.

& quæ proſequitur Strabo.

IVPITER.

NEq verò Græci tantùm mutatũ in bouem Iouẽ conſinxerunt, verumetiam Ægyptij Iouem illum ſuũ, qui & Oſiris, & Pater, & Iuſtus, & Dux, & Rex, & Conſultor in ſacris eorũ literis appellatur, per bouẽ indicabant, eũq Apim cognominauerunt. Quem quidem tanto proſecuti ſunt cultu, vt ingentia ſuper eo volumina ſcripta fuerint à pleriſq: eoq vanitatis progreſſum, vt eum boue alioqui ſterili genitum prædicarent. Bouem nanq fulgure afflatam fieri grauidam, eoq conceptu Apim naſci, perſuaſum habuère: de quo quidem cùm nulla ſit magis decantata fabula, conſultò ego illam prætereo, ſi modò ſigna tantùm, quibus Apis inſignitus eſſet, indicauero. Toto is corpore niger erat, in fronte candorem quadræ præ ſe ferebat, in tergo effigiem aquilæ, cantharũ in palato,
C duplices in cauda pilos: qui verò multis locis ſculptus viſitur, Lunæ etiam ſpeciem in latere geſtat, vt in palatio quodam Romæ apud D. Marcelli ædem. Atque hic ille eſt Apis quem Hebræi, Moyſe in monte morã trahente, ſibi Deum conflauère, eam ſecuti conſuetudinem, quàm in Ægypto eſſe conſpexerant.

DIANA.

INuenies etiam Dianam, quam Tauri Scythica gens colunt, Taurionem appellari: Tauris enim eam opitulari putant. Eadem etiam ταυροπόλος dicitur, vt apud Apollodorũ: & à cornuũ figura ταυρωπὸς: ταυρῷ verò apud Taurios. Cur verò ταυροπόλος vocaret, varia eſt opinio: dicũt enim alij, ὅτι ὡς ταῦρος πέριεισι πάντα; alij, quia Taurũ à Neptuno in Hippolytum immiſſum œſtro affixo per vniuerſam terram exagitauerit. Alij dicunt Iphigenia cùm è Scythia in Africã aufugiſſet, Deæq́ ſimulachrũ dicaſſet, ταυροπόλον Dianam appellatam, propterea quòd è Tauris populis eò allata eſſet. Alij nomen ex hiſtoria ea deſumptum putant, quòd Nicander ait taurum à Diana ſuppoſitum loco Iphigeniæ, cùm eã in Aulide Græci eſſent immolaturi: quamuis Phanodemus vrſam eam fuiſſe dicat, plerįq verò ceruam. tanta fuit in ea ſuperſtitione varietas, & inconſtãtia.

P A L L A S.

D

QVin & Pallas ταυρόπολα dicta, & apud Andrios ταυροπόλος. Nam cùm Anthropius Taurum Agamemnoni & Menelao dediſſet, iuſsit vt vbi taurus è naui proſiliiſſet, ibi Mineruæ ſimulachrum erigerent: ita enim numen conciliari poſſe, proſperamq́ illis nauigationem futurã. Accidit autem vt taurus is in Andrum inſulam exiliret: memores ergo præcepti reges, ſtatuam erigendam curauere, quæ poſtea id cognomenti Mineruæ dederit.

B A C C H V S.

ET Bacchus, vt ſuperius dictũ, in tauri nuncupationẽ venit, quem ταυροφάγον veteres appellauere, propterea quòd, vt Sophocles autor eſt, qui Dithyrãbum viciſſet, bouem aſſequebatur præmium, veluti Tragicis olim hircus debebatur. Ariſtophanes tamẽ nomẽ id in Cratini contumeliam detorquet, quaſi ebrium inſimularet. Apud Athenæum legere eſt, Bacchum tauro & pardali eſſe ſimilem, ob ebrioſorum violentiam: vinoſam enim eſſe pardalim, loco ſuo poſitũ. Lycophron eum omnino taurum vocat, Poëtæ Draconem Tauri patrem canũt, per illum Iouem, per hunc Bacchum intelligentes. Sed vt ad Apim reuertamur, is in ciuitate Memphi Solis inſtar excipiebatur, & apud Heliopolim taurus Soli ſacer erat, quem Neriton appellabant. Illud verò fabuloſum iudico, quod Hermiti oppido tradunt fuiſſe taurum, qui maculas per ſingulas diei horas permutaret: de quo Macrobius. Verùm hoc nihil ad hieroglyphica. E

B I T H O N I S   R O B V R.

QVi verò taurus humanis humeris geſtatus Argis viſebatur, Bithonis factum indicabat, qui ſuo fretus robore, dum Argiui Ioui ſacrificarent taurum in humeros ſuſtuliſſe fertur: ſummum enim virium experimentũ apud veteres erat tauris robore præſtare. Hinc Milo apud Theocritum celebratus, qui taurum pede arreptum ad amicam traxerit. Hinc Buſiridis nomen, quòd duos ſolus boues quaquà vellet traheret. Fuit verò is Ægypti rex, quem Poëtæ crudelitatis in humanum genus atrociſsimæ notauerunt. In Seleuci autem numis & taurus & alibi tantùm cornua ſpectãt, quippe quòd is Alexandro ſacrificaturo, ſylueſtrem taurum è vinculis elapſum ambabus tenuit. In eius ſtatuis videas nonnunquam cornua ſuperaddita.

P I E T A S.

F

IN antiquis operibus iuuenes duo ſubiecti iugo, currum trahere conſpiciebantur, erant hi Bithon & Cleobes fratres. Hieroglyphicũ id eorum indicabat pietatem, qui matrem currui impoſitam ad Iunonis templum vexerint. Hiſtoriam & Pauſanias & alij tradidêre.

V E L O C I T A S   N E G O T I O R V M.

DVo verò tauri inter ſe pugnare per nocturnam imaginem viſi, negotiorũ velocitatem præſagire dicuntur, vt Hebraicæ quædam ſomniorum interpretationes prodiderunt. Aſtronomi eum furiis agitandum dicũt, cui decimus octauus tauri gradus naſcenti affulſerit: eaq́ de cauſa locum eum tauris duobus ſeſe cornu petentibus ſignatum veteres voluêre.

D I S E R T A   P R O L E S.

HEbræi verò iuniores cornupetam taurum per ſomnium imaginari, indicium eſſe dicunt diſertiſsimæ prolis ſuſcipiendæ: quò fortè ſpectat Virgilianum illud, taurum Pollioni paſcendum:

Iam cornu petat, & pedibus qui ſpargat arenam,

A propterea quòd noua ille carmina faciat, qui quidem ſunt ingeniorum fœtus, καὶ τὸ περίεργον & hoc addam (quamuis nõ ſum neſcius, quid Grammatici ſuper locutione quæ noua eſt, diſputent) dici tamen poſſe Virgilium ad Pindaricum illud reſpexiſſe, quod Olympiis habetur Epharmoſto:

αἴνει δὲ παλαιὸν μὲν οἶνον, ἄνθεα δ' ὕμνων νεωτέρων.

Vinum quippe à vetuſtate commendare congruum eſſe: à nouitate autem poëmata. Flores enim pro recenti re poſitum aiunt interpretes.

OCCVLTVM CONSILIVM.

APud Romanos ſigna militaria, alia vocalia, alia muta dicebantur. Vocalia quæ Imperator tribunis, tribuni mox ordinibus dabant, vt ſcilicet aut noctu, aut in peragendis vigiliis, aut explorationibus obeundis, ac in ipſa quoque interdum acie, cùm tumultu omnia cõfuſa eſſent, ipſi ſe viciſsim noſcitarẽt. Muta variis animalium figuris elaborata præferebantur, ſed ſuũ quęq; ſignificatum habebant, quippe vt vnum exempli cauſa ponam, Minotauri effigies tunc extollebatur, cùm ſecretò & tacitè rem gerendã admonebantur: oſtendebat enim
B hieroglyphicum id, conſilia ducum non minus occulta eſſe debere, quàm fuerit Minotauri ſedes, quippe Labyrinthus. Hinc ille ſapiens videlicet eorum Imperator Q. Cecilius Metellus Macedonicus, percontantibus tribunis quónam exercitum huc illuc agitaret: Si putarem, reſpondit, tunicam meam meorũ eſſe conſiliorum conſciam, eam actutùm abſcinderem, combureremq;. Tutiſſimum enim (ait Vegetius) in expeditionibus creditur, facienda neſciri.

VICTORIA.

MActatus autem bos, quales vbiq; locorum conſpiciuntur, victoriæ plurimum, partiſq; triumphi ſignum erat, præſertim apud Romanos, vnde Iuuenalis huiuſmodi ſignificato,

Duc in Capitolia magnum, cretatúmq; bouem.

Id verò obſeruatione dignum eſt, quòd Spartiatæ in hoc ſacrificij genere diuerſam à Romanis rationem ſecuti ſunt. Nam cùm Romani, victoria per hoſtium cædes parta, bouem ſacrificare cõſueſſent: cùm verò ſine pugna & ſanguine rerum potiti eſſent, ouem immolare: hi contra in victoria pacata taurum ſacrificabant: ſi verò pugnando viciſſent, gallum: quandoquidem ampliora, magiſq;
C homine digna, quæ ratione atq; prudentia, quàm quæ vi atq; corporis tantùm fortitudine confecta eſſent, iudicabant.

LVCAS EVANGELISTA.

ET quoniam multa ſunt quæ de pietatis noſtræ inſtitutis ad hanc faciũt doctrinam, quæ Criſtianorũ cõuentus ſanctionibus ſuis per imagines exprimenda conceſſere, ea nequaquã diſsimulanda ſunt: cuiuſmodi ea eſt quæ per allatũ boue Lucã Euangelij ſcriptorẽ oſtendit: ſiue propter eam ipſam tauri continentiam atq; temperantiã, qua de facta eſt ſuperius mentio, cùm Lucas ipſe caſtiſsimus ab ineunte ætate, vt fertur, fuerit, omnẽq; vitã egerit incorruptus, immaculatus, ſine vxore, ſine liberis, in cœlibatu perſeuerãs, nullũ vnquã veneris vſum nouerit: ſiue propterea, q; per vituli myſticũ vultũ, Chriſtum nobis prædicat immolatũ, quem Dauid ſuper altare prędicit imponendũ: atq; manſuetudinem, quã præ ſe tulit Deus homo factus, teſtimonio ſuo literarũ monumentis illuſtratam poſteritati commendauit: ſiue quòd à ſacrificiis, vel à ſacerdotio ſumat, vt ait Eucherius, operis exordiũ, ita enim ſcribit: Fuit in diebus Herodis ſacerdos nomine Zacharias: quam interpretationem admittit etiam Irenæus

MANSVETVDO. D

QVantum verò pertinet ad animalis iſtius manſuetudinem, Lucretius poeta ita cauſas eius reddidit:

At natura boum placido magis aëre viuit,
Nec nimis irai fax vnquam ſubdita percit,
Fumida ſuffundens cæcæ caliginis vmbras,
Nec gelidis torpet telis perfixa pauoris,
Inter vtroſq; ſita eſt, ceruos, ſæuóſq; leones.

Paulò verò antè, cùm de varietate animi loqueretur, manſuetudinem hanc in aëreis corporibus eſſe contenderat: & quia cauſas reddiderat, cur leo indignabundus eſſet, cur ceruus timidus, non immemor naturam humanam rerum omnium ſpecies amplexari, ſic ſubdit:

Sic hominum genus eſt, quamuis doctrina politos
Conſtituat pariter quoſdam, tamen illa relinquit
Naturæ cuiuſq; animi veſtigia prima,
Nec radicitus euelli mala poſſe putandum eſt, E
Qua procliuius hic iras decurrat in acres,
Ille metu citius paulo tentetur, at ille
Tertius accipiat quædam clementius æquo:
Inq; aliis rebus multum differre neceſſe eſt
Naturas hominum varias, móreſq; ſequaces.

Prout verò variis affectibus mouetur homo, ad eius animalis bruti naturam comparatur cui per eam ſit aſsimilis: nam in brutis ſimplices plurimùm ſunt naturæ, vt initio diximus.

FEROCITAS EVITANDA.

QVàm diuerſum autem illud eſt, quòd manſuetudinem ex boue picto ſignificantes, ferocitatē itidem & furibundam petulantiā per taurum indicabant, vbi fœni faſciculum cornibus alligaſſent: recepta ſunt hæc iam apud omnes, vnde dixerit Horatius:

Fœnum habet in cornu, longè fuge.

Pſalmographus noſter eodem vtitur dicterio, dum Pſalmo 44. dicit: Cùm nobis aderas inimicos noſtros cornupetebamus: κερατιοῦμεν enim habet Græcus codex, proq; valida & victrici pugna Theologi commentanť. Et VI. Eccleſiaſtici F capite legas: Cauendum ne animos, veluti taurus, extollamus. Quod verò attinet ad fœnū, id ideo factitari ſolitū, ait Plutarchus, vt ferocitatē laſciuiāq; ex nimia pabuli vbertate reſultare admoneremur. Dicteriū verò celebritatem accepiſſe à Sicinio quodam, prodiť, qui cùm effuſiſsima dicacitate omnes carperet, vni M. Craſſo parcere compertus eſt, curq; vni illi parceret, interrogatus, fœnū eum in cornu geſtare reſpondit. Sanè Romanis mos fuit cornupetarū boū cornua fœno circumligare, quò obuiam prodeuntes admonerent ab illo cauendū. Eo figmēto Heſiodus populiuoros (liceat ita mihi δημοφάγους Græcū vocabulum Latinū facere) nūcupauit, qui quidem diuitiarū opulentia laſciuientes reliquos impeterent, ac proculcarent. Eſt & tale aliquid apud Sophoclem, & Solonis ad hoc dictum haudquaquā aſpernandum. Sed illud potius afferamus, quod Pſalmo XXII. ſcriptum, Circundederunt me vituli multi, tauri, pingues obſederūt me: vbi intepretes per vitulos plebeiā Iudæorū multitudinem intelligūt, laſciuientem quippe, ſolutamq; iuuentutem omni prorſus regula carentē: per tau-

A ros verò Pontifices, Scribas, & Seniores, propter ætatem nimirum, & prærogatiuam, qua cæteris anteſtabant, pingues appellati: quia multis Dei donis ante alios omnes fruebantur. Nam & alibi Moyſes in hanc ſententiam futura longè præuidens: Comedit, inquit, Iacob, & impletus eſt, & recalcitrauit dilectus: pinguedine & carne diſtētus eſt & obductus, & dereliquit Deum factorem ſuum. Eodem modo accipiunt Theologi dictum Pſalmo LXVIII. Taurorum congregationem, Pontifices & Scribas, & reliquos Iudæorum Principes intelligendo, qui & temerarij, & cornupetæ eſſent, Chriſtumq́; & Apoſtolos ferociter inceſſuri forent. Minimè verò loco hoc prætereundum eſt, quòd Theologi noſtri Iacobis prædiuinationem de Ióſippo, Tauri decor eius, transferunt ad Chriſtū: Taurus quidem ob vtranq; diſpoſitionem; alius ferus vt iudex, alius manſuetus vt aſſertor, qui generi humano ſalutē dedit, cuius cornua eſſent crucis extrema. Nam & de parte nauis antenna, dictum inuenimus,

Cornua velatarum obuertimus antennarum.

Hac autem virtute crucis, & hoc more cornutus, ait Tertullianus, vniuerſas gen-
B tes etiamnū ventilat, per fidem auferens à terra in cœlum, & tunc ventilabit per iudicium, deiiciens de cœlo in terrā. Vbi etiam de Simeone & Leui loquitur: In concupiſcentia ſua ſubneruauerunt taurum, de Chriſto identidem intelligi volunt, cuius neruos ſacerdotes præcipuè, clauis ſuffigendos curauerunt.

PIERIVS VALERIANVS AD PETRVM VICTORIVM, DE IIS QVÆ PER EQVVM SIGNIFICANTVR EX SACRIS ÆGYPTIORUM LITERIS.

CUPERES Petre Victori, vt ex amicis nonnullis intellexi, qua ratione modoq́; hieroglyphica Leonis, Elephanti, & id genus animalium plurimorum explicuiſſe me accepiſti, quæ fuerint Equi quoq; ſignificata apud eoſdem Aegyptios ti-
C *bi deſcribi. Verùm ſcias pauca ea eſſe quæ ſuper equo Sacerdotes illi tradiderint: quippe qui animal id vti profanum aſpernabantur: neq; enim Sacerdoti licebat equo vehi. Sed enim Græci Latiniq́;, neq; non Hebræi, multa ſuper eo ſcitu digniſſima memoriæ prodiderunt, quæ hoc explicabimus Commentario. Præter enim id quod obſequi tibi iucundiſſimum exiſtimabam, inuitauit me ad huiuſmodi lucubrationem animalis ipſius dignitas, vigor, & naturæ eius ſpectatiſſima quædam excellentia. Non enim ex eo genere eſt, quod parui facere debeamus, cùm tot ex equo humano generi commoditates obueniant, ſiue domeſticis, ſiue publicis ſit vſibus adhibendus. Sed fruſtra hîc equum laudare aggredior, cùm ſuper eo tam multa, tam præclara toto paſſim Commentario reperiantur: quæ qualianam ſint, hinc iam, vt inſtituimus, dicere incipiamus.*

BELLVM. D

PRIMVM verò omnium equi hieroglyphicum eſt, belli ſignũ eſſe, clariſsimo Virgilij teſtimonio, dicentis,

Bello armantur equi, bellum hæc armenta minantur.

Et duellicam equorum prolem Lucretius appellat. Idem hoc intellexiſſe Ægyptios didicimus ex Plutarcho, quod & in Leone tetigimus: Horũ quippe poſt obitum apparuiſſe Oſiridi, quem multarum rerum vſum edocuerit, præcipueq́ quod animal bello vtilius eſſet ſciſcitanti, equum ei negotio maximè commodum, reſponderit. Cumq́ Oſiris Leonem præſtare arbitraretur, reſpondiſſe Horum: Poſſe quidem eum auxilio eſſe, verùm vbi ſemel fugam arripuiſſet, irreuocabilem abire, cùm alioqui bellatori neceſſe eſſet nonnunquam cedere, nonnunquam ex inclinata iam acie rurſum hoſtes aggredi, proq́ loco & tempore Fortunæ ſeſe imperiis accõmodare: idcircoq́ equum omnibus his officiis omnino magis officioſum eſſe. vnde Xenophon tertio de Græcorum reditu: Vna, ait, equites re præſtãt, quòd in fuga certius eſt illis ſubſidium. Ariſtoteles Ethicis, virtutem in equo eam præcipuè laudat, qua ſit ad currendum portandumq́ hominem idoneus, & ad inuadendũ expectãdumq́ hoſtem minimè formidoloſus. Galenus de Partibus, præualidum ait animal & generoſum, cùm ἰσχυρὸν dicit, μή τι ἄθυμον. Hinc illud apud Maronem, E

Generoſus pullus in aruis.

P V G N A C I T A S.

VESPAE.

NEq́ temerè Veſpas ἱπποπλυφικὰς ex equino cadauere ſignificari tradiderunt Ægyptij: imò non temerè eſſe dixerunt, quòd ex corrupto eius cadauere veſpæ progenerẽtur. Hoc enim tantùm apud Horum ſuper equo reperias, & peruulgatus apud omnes verſus fertur:

ἵπποι μὲν σφηκῶν γένεσις: ταῦροι δὲ μελισσῶν.

Nam culices ab equi, ſed apes ab origine tauri.

Diligentes enim rerum naturalium obſeruatores ex bouillo occipitis cerebro apes gigni tradidere: ex aſini cerebro crabrones, vti ex equo veſpas, atq́ ex humano cadauere ſerpentem. Non tamen hìc ſimpliciter veſpæ intelligendum, ſed quod per veſpam identidem ſoliti eſſent ſignificare: per cuius hieroglyphicum pugnacitatem & infeſtum aduerſus hoſtes ingeniũ oſtendebant, de qua inter inſecta loco ſuo diſſeruimus. F

C E L E R I T A S.

AD hæc celeritatis indicium eſt equus: quodq́ apud Lucretium Fortis equi vis legit, Marcellus celeris exponit: eoq́ ſpectare volunt Virgilianũ illud,

Quidnam egregium ſi fœmina forti Fidis equo?

vbi Arruns Camillam equi pernicitate fretam, non virtute ſua ſtrenuã incuſat. Multa verò inuenias apud rerum ſcriptores ſuper equorum pernicitate, ſed id ego tantùm memorabo, quòd Alanis à Probo Imper. deuictis, equus in præda repertus eſt, qui, vt captiui atteſtabantur, centum ad diem paſſuũ millia decurreret, perq́ octo vel decẽ dies vigore minimè fracto perduraret. Sed enim eam

in mi-

A in militaribus equis ſugacitatem imperator ipſe contempſit, repudiatumq́ fugitiuo militi potius quàm forti conuenire iudicauit. Ὠκυρόην Nympham apud Heſiodum inuenias, quod nomen ob velocitatem effictum autumant interpretes: vim quippe aquarum eam intelligentes, qua nauigia curſu celerrimo rapiuntur. Quiq́ Neptuno adpinguntur equi, pernicis eiuſdem curſus indices habentur, qui maritima fit nauigatione. Naues enim equorum curruumq́ vſum affatim ſuggerunt: vnde & equos & currum Neptuno videmus attributos: nam is apud Maronem,

Flectit equos curruq́ volans dat lora ſecundo.

Iam & prouerbiũ à Cicerone vſurpatũ ſuper celeritate, tum equis tum velis, ad Quint. Frat. Sic ego te ſæpe excitante curſu, corrigam tarditatẽ tuam tum equis tum velis. De omni verò conatu adhibito, Officiis: Cum his velis equisq́ decertandum eſt. Aſtronomi vndecimo Virginis gradu equum admouent ad hominis velocitatẽ indicãdã, qui cum eo ſit gradui lucem auſpicatus. Adpingebatur verò Neptuno equus anteriore parte figura ſua, poſteriore verò effigie piſcis, B qui caudã in ſpiram replicaret: quod & veteres ſculpturæ paſsim & pleriq́ Gallieni numi palàm faciũt, in quibus inſcriptio eſt, NEPTVNO CONS. AVG. Nota præterea eſt fabula, in Deorum concilio pro imponendo Athenis nomine, percuſſa à Neptuno petra exiliiſſe ferum. Nam & interpres Pindari rem tangit huiuſmodi. Paſsim verò apud veteres Neptunus Equeſtris dictus. Aiũt inſuper, primo illi equo quem Neptunus protulit Scyphio nomen fuiſſe: adeò ſibi concors in nugis tota Grçcia ſemper fuit, vt nulla ſit tam abſurda fabula, quę aliquo aſſertionis teſtimonio careat. Quodq́ fictum à Poëtis eſt, Saturnum in equum verſum, quem tunc etiam pernicitate inſignem canunt, vti Maro,

Pernix Saturnus & altum Pelion hinnitu fugiens impleuit equino.

quidam ex Aſtronomis ad aſtri velocitatem figmentum referunt, cùm ampliſſima cœli ſpatia diurno motu velociſsimè tranſcurrat, ſi quanto diſtet interuallo, quamq́ magno circuitu ſupra planetas reliquos feratur conſiderauerimus: quamuis altero motu, quem hi naturalem dicunt, tardiſsimus planetarum omnium videatur. Ab huiuſmodi pernicitate Abacuntis prophetæ dictum, Quia C aſcendes ſuper equos tuos, Theologi de Apoſtolis prędictum volunt, vnde repentina ſalus eſſet omnibus piis prouentura. Et vnius ſanè celeritatis ergò Virgilianus Æneas præmia prima proponit, equum inſignem phaleris, ei qui pedũ curſu primus metam attigerit. Et in numiſmatis, nunc equus currens, nunc ipſe Pegaſus alis adiectis cuſus, ſummarem alacritate geſtam oſtendit.

SOL.

ALiàs verò alatus equus Soli etiam attribuitur. Nam in Galieni numis alatus equus eſt cum inſcriptione, SOLI CONS. AVG. In numo verò Q. TITI in quo Pegaſus, quaſi nõ ſatis ex eo expreſſa eſſet celeritas, qua in obeundis Reipub. negotiis vſus fuerat, barbato eius capiti ex altero latere cuſo addirę alæ, cuiuſmodi ſpecie Mercurius aliquot in veterũ monumentis cõſpicitur inſignitus. Non deſunt verò qui Pegaſum in monetis etiã Corinthiorum fuiſſe tradãt, quẽ Eubolus, Anchiſe, τὸν παλαιὸν πῶλον appellarit. Porrò Pindarus Bellerophontem eo inuectum Pegaſo, frænũ aureum dono à Pallade per ſomniũ accepiſſe commemorat, vnde poſtea infrænandorum equorum vſus ad poſteros emanarit: eoq́ monumento voluerint Corinthij rei memoriam teſtatam. Maro autem noſter fræna Lapitharum inuentum tradit eo Georgicon loco, *Galieni numiſma.*

Fræna Pelethronij Lapithæ, gyróſq; dedere
Impoſiti dorſo, atq; equitem docuere ſub armis
Inſultare ſolo, & greſſus glomerare ſuperbos. D

HVMANAE VITAE lubricitas.

SVnt & qui Centauros in hoc eodem accipiant ſignificato: quod'q; illi pubetenus humana forma, reliquũ equina fingantur, vitę noſtrę terminũ pernici curſu occupari ſignificare putent, propterea quòd mira lapſi lubricitate incauti ſemper arripimur. Nullus enim tam ſenex, qui ſe annum adhuc non ſperet ſuperaturũ. Sed enim Centauro alibi erit locus ſuus.

FAMA.

NOn ſum verò neſcius, autores eſſe, qui Pegaſum, qualem quippe paſsim in Hadriani & L. Pap. Curſoris, & aliorum quorundam numis aſpicimus, famæ potius quàm celeritatis indicium eſſe contendant. Naſcitur is ex Meduſæ cæde: ſiquidem virtus cùm terrorem amputauerit, famam generat. Terroris & admirationis hieroglyphicum eſſe Meduſæ caput, oſtendimus in Serpente, cùm de Domitiani geſtamine loqueremur. Fama autem vbi primùm genita per hominum ora incipit volitare, Muſarum excitat fontem in Parnaſſo, quippe quòd illuſtrium virorum pręclara facinora vatibus ſcribendi ſuggerũt argumentum. Quòd verò in Papirio à re ipſa etiam cognomento Curſoris honeſtato, ex Pegaſo alacritatem & feſtinantiam hominis ſignificari dixeramus, capreæ inſuper fugacis ſpolium & fulmen & ſagitta, quæ in eodem ſpectantur numo, ad noſtrum faciunt intellectum. E

PROFVGVS.

SEd quoniam eſſe video qui Perſea quoq; Pegaſo inuectũ putent, examinandus eſt apud Heſiodũ locus, Scuto Herculis, vbi ἱππότα περσεὺς à poëta dictũ: quo loco Commentatores aiunt, animaduertendum ἱππότην profugũ ſignificare: eam'q; eſſe gloſſographorum interpretationem. Auus enim Acriſius Perſea F domo expulit, quem minimè moris eſt vſquam equitem inducere, ſed talaribus à Mercurio acceptis præditum aëra perſulcare: de quo ſic Ouidius:

Pennis ligat ille reſumptis
Parte ab vtraq; pedes, telóq; accingitur vnco,
Et liquidum motis talaribus aëra findit.

Vnde etiam Catullo pinnipes appellatur. Eodem modo apud Homerum inuenies Hippotã Neſtorem, pro profugo, vt vetuſtiores grammatici interpretantur eo τῆς Βοιωτίας loco:

τοῖς δὲ καὶ μετέειπε γερήνιος ἱππότα Νέστωρ.
His inde Gerenius exul Neſtor ait. Talem'q; recitant fabulam: Herculem Pylo bellum intuliſſe, propterea quòd Neleus eum à cæde Iphiti purgare recuſaſſet. Tum etiam propter filiorũ eius inſolentiam, qui cùm XII. eſſent, eo freti numero præclara omnia ſibi pollicebantur. Diu verò bellum protractũ, neq; quandiu Periclymenus, vnus ex ipſius Nelei filiis vixit, vrbs vnquã capi potuit: poſtea verò quàm is mutatus in Apem Herculano currui explorator inſedit, ſummonente prodẽteq; Pallade extinctus eſt ab Hercule: capta itidem euerſaq; Pylos

A los eſt, vndecimq; Neſtoris fratres interempti. Sed enim Neſtor prius emiſſus fuerat ad Gerenios vbi educaretur, qui ſolus ſuperſtes in patriā inde reſtitutus eſt, & ab educationis loco Gerenius: ab effugio verò, quo ſaluatus eſt, Hippota.

FRÆNATA FEROCITAS.

VVlgatiſsimum illud eſt argumentum, hominem feroci inuictoq; animo, imperio tamen & rationi obſequentem, hieroglyphicè per frænatum equum ſignificari. Hinc Panætius apud Cic. Africanum ſolitum ait dicere, vt equos propter crebras contentiones prœliorū ferocitate exultantes domitoribus tradere ſoleant, vt his facilioribus vti poſsint: ſic homines ſecundis rebus effrænatos ſibiq; præfidentes, tanquam in gyrum rationis & doctrinæ duci oportere. Animal nimirum ferox atq; magnanimū, quod leges tamen ſubiit, nec frænum depulit ore, vt ait Horatius, de equo qui hominis opem implorauit, ſeq; frænari ſit paſſus. Et Maro:

Sed tamen iidem olim curru ſuccedere ſueti
Quadrupedes, & fræna iugo concordia ferre.

B In huiuſmodi ſententiam eſt Scipionis dictum non incelebre. Quum Romani contra Antiochum iam in Aſiam traiecíſſent, isq; legatos demum de pace miſiſſet ad Scipionem, reſpondit is: Id prius factum oportuit, non poſtquam & frænum & ſeſſorem accepiſſet. Sed illud quoq; animaduertendum eſt, de Carthaginis portento, quod murorum fundamenta fodientibus oblatum eſt: quippe vt apud Maronem, caput acris equi, hinc gentem fore bello egregiā præmonſtratum. Quod verò ſubiungit, Facilem victu, nō de bouillo capite, vt Seruius, ſed de ipſo eodem equino intelligendū, cuius oſtenti ea ſit interpretatio, vt facilem victu per ſecula gentem, facilem quę tandem vinceretur, exponamus: hoc enim magis ad Virgilianā accedit ſententiam, quamuis in Tauri cōmentario Seruianum intellectum illuſtrare conati ſumus. Coniectores verò, vt eò redeam, eos qui ſe caput equinum, vel caninum, vel aſininum habere ſomniarunt, in ſeruitutem vel id genus ærumnas dedendos eſſe ſuſpicantur. Sunt enim tria hæc animalia ſeruituti mirum in modum obnoxia. Addam & illud eorundem Onirocritarum interpretamentum, quo viſum aiunt in ſomnis equum qui ſe portet,

C polliceri, vt amica amantis imperio facilè ſit ſubiicienda, morigeraq; in poſterū futura. Nam de pullo indomito pro puella adhuc intacta, Anacreontis carmina paulò inferius loco ſuo recitabuntur. In Diuinis literis, vbi Eliſæus montem auxiliaribus equitibus plenum per adapertos pueri oculos cōſpexit, quosq; vates Abachus Domini equos, & equitatus nominat, animas intelligit Adamantius, quæ frænū diſciplinæ ſanctioris accipiunt, iugumq; ſuauitatis, quæ ab ipſo Domino proficiſcitur, portāt, eiusq; ſpiritu regi patiuntur. Beatasq; illas appellat, quæ dorſum curuauêre ſuum, vt dorſo verbū Dei ſeſſorem accipiant: cuius fræna patiantur. & quoquouerſum ille impulerit iter arripiant: eius deniq; habenis moderati, nō ex libidine ſua, ſed tanti ſeſſoris arbitrio flectantur, curſum ineant, & conſiſtant. Eucherius ſanè inueniri ait in Diuinis literis equum pro viro ſanctitate prædito poni: coq; ſpectare Abachuntis illud alibi dictum, Qui aſcēdes ſuper equos tuos. Sanè Græci Palladi nomen ab equo domito inditū tradunt: &, vti ſuprà diximus, apud Pindarū legas frænum Corinthi ab ea inuentum, & Pelopi dono datum: & in Ilij captura inſtar montis equum Græci Palladi dicarunt. Hoc verò ſignificat, ferocitatem omnem doctrina molliri atq; cicurari, quod ita luculenter Horatius expreſsit:

Nemo adeò ferus eſt, vt non miteſcere poſſit: D
Si modo culturæ patientem commodet aurem.

IMPERIVM.

IN augurali verò diſciplina, equos imperij ſignificatum ſæpe fuiſſe, comperimus, vt qui apud C. Iulium Cæſarem natus eſt, humanis propè pedibus, vngulis ſcilicet in digitorum modum ſubſciſsis. Ei enim orbis terræ imperium portendi, Aruſpices reſpondêre, apud quem equus huiuſmodi eſſet editus. Eum itaque Cæſar magna aluit cura, nec patientem ſeſſoris alterius primus aſcendit. Cuius etiam inſtar pro æde Veneris genetricis dedicauit: quamuis prodigia reliqua ita deſpectui ſemper habuerit, vt ab incœpto nunquã vllo, prodigiis quãtumlibet aduerſis abſterritus aut retardatus ſit. Sed enim eadem animalis ſpecies quæ imperium illi præſagiuerat, eadem inquam & mortem prœmonſtrauit. Siquidem equorum greges, quos in traiiciendo Rubicone conſecrauerat, ac vagos ſine cuſtode dimiſerat, paulò antea quàm occiſus eſſet comperiit pertinaciſſimè pabulo abſtinere, vbertimq; flere. Eo porrò affectu equi pleriq; in dominos ſunt, vt eos interemptos lugeant, inquit Plinius, lachrymasq; interdũ deſiderio fundant. Vnde non inſcitè de Pallante Virgilius: E

Poſt bellator equus poſitis inſignibus Aethon
It lachrymans, guttisq; humectat grandibus ora.

Ad huius imitationem non minori forſitan affectu alterius equi amorem in dominum Sillius Italicus ita decantat:

Agnouit ſonipes, arrectiſq; auribus acrem
Hinnitum effundens ſternit tellure Vageſum,
Quem tunc captiuo portabat in agmina dorſo:
Hinc rapidum glomerans curſum per lubrica pinguis
Stante cruore ſoli, & mutilata cadauera caded
Euolat, ac domini conſiſtit in ora iacentis:
Inde inclinatus collum ſummiſſus & armos,
De more inflexis præbebat ſcandere terga
Cruribus, ac proprio quodam trepidabat amore.

Sed vt ad portenta reuertamur, illud memoriæ proditũ eſt, quemadmodũ Nero aſturconẽ, quo maximè delectabatur, poſteriore corporis parte in ſimiæ ſpeciem abiiſſe per quietẽ videre viſus, ac tantùm capite integro hinnitus edere canoros, oſtento fuit quòd illa equi ferocitas in ſimiæ ludibriũ eſſet abitura. Dedit & Ælio Pertinaci feroci viro, qui poſt ſublatũ Commodũ imperiũ arripuit, inuadendi regni ſignum equus. Nam ea qua natus eſt hora, equus pullus in tegulas aſcendit, atq; ibi breui temporis ſpacio cõmoratus, ſimul & decidit & expirauit. Quod quidẽ huic in Villa Martis genito, & ad bellica negotia nato, futuræ ſublimitatis, quamuis breui duraturæ, augurium fuit. F

A LABORIBVS QVIES.

Equi in Nerue numis. QVid verò ſoluti, paſcentesq; in Neruæ numis equi ſibi velint, cuſæ ibidẽ literæ declarant, in hunc ſcilicet modũ: VEHICVLATIONE ITAL. REMISSA. quod nonnulli referunt ad argumentum illud quod in Boue ad præſepe tractauimus. Sed accipiendum potius de tributo quod Italia omnis in vchiculationes exoluebat, vt & Magiſtratuum ſarcinæ, & exercituum, & alia huiuſmodi publica tranſportarentur: quod tributi genus Nerua vti oneroſum nimis Italiæ remiſerit vniuerſæ: qua de ſententia plura dicerem, niſi doctiſsimus

A mus planè vir Fab. Vigil Spoletanus rem exactiſsimè pertractaſſet.

I T A L I A.

SVnt qui putent equos in hoc numo Italiam ſignificare, eóq; adducuntur argumento, quòd in argenteo numo & aliquot æreis obſeruatur caput equi frænati cum inſcriptione R O M A. Ab eius occipitio ſceptrum, in cuius ſumma parte caput itidē equi videatur: ab altera parte, Roma ipſa galeata, vti mos eſt. Alij numi ſunt cum equinis capitibus ab vtraq; parte ſingulis, cum inſcriptione R O M A. Sed enim cùm equum ipſum multifariam in Latinorum & Græcorum numis obſeruauerim, neq; Italiam neque aliam quampiam prouinciam, regionem've, aut ciuitatē ſignificare contenderim, ſed aut bellum, aut itinerationem, aut decurſionem, vt in Neronianis pleriſq;: aut velocitatem, vt in Papirianis: & alia prout locis ſuis explicantur.

M A V R E T A N I A.

NIſi qui (ſi videant in Hadriani numo equum à pedite rectum cum inſcriptione M A V R E T A N I A, ita enim ſcriptū per E ſecunda ſyllaba) intelli-
B gere velint prouinciam eam in deditionem acceptā, vel quid huiuſmodi. Sanè aliquot ex huiuſmodi numis vna in parte caput habent Hadriani, ab altera equum, quem mulier duobus armata iaculis ducat: quod nimirum indicat genus id bellandi, quo plurimum vtitur ea prouincia.

M A V R I F E R O C E S.

QVin poſterioribus etiam ſeculis militares quidam ordines, qui ſub equitū magiſtro militabāt, dimidios rutili coloris equos duos in alba parma ſeſe quodammodo laceſſentes, orbe viridi, cuius luteus erat vmbilicus, interpoſito, præferebant, iiq; M A V R I F E R O C E S appellabantur. Quòd verò aliqui ex numis Italiam per equum ſignificari crediderint, fortè ſuſpicati ſunt ex eo numo qui equum exultantem habet, flore quodam ſupernè ſito: ab cuius altero latere inſcriptio eſt, R O M A N O R.

E Q. V I C T O R I A.

CVr verò potius nō putemus numum hunc in rei geſtæ monumentum eſſe cuſum? quia bello Punico, quod cum Hannibale geſtum eſt, cœperint ali-
C quando Romani etiam equis ſuperiores eſſe, cùm prius robur eorum omne in legionibus conſiſteret: flos enim ille ſupernè additus, principium atq; ſpem bonæ frugis indicat. Sanè Virgilius rem tantam haudquaquam reliquit indictam, cùm de Marcelli laudibus ita cecinit:

Hic rem Romanam magno trepidante tumultu
Siſtet, equis ſternet Pœnos.

At in Cephalęniorum etiam numis equus ſignari ſolitus, cuius rei mentio apud Plutarchum. Apud Smyrnæos Fortunæ ſimulachrum fuit à Bupalo quodam probo ſanè viro factum, in cuius capite pullus equinus inſidebat, & Amaltheæ cornu manum implebat, de quo apud Pauſaniam Meſſenicis.

S Y R A C V S A N I.

VTebantur & Syracuſani equi nota. Nam Athenienſibus illis qui apud Syracuſas capti Niciana clade pro ſeruis veniêre ſub haſta, frons equi charactêre inuſta eſt. In aliquot eorum numis equus & ſeſſor habetur cum inſcriptione ΙΕΡΩΝΟΣ, quod nimirum eius in equeſtri militia, ſed præcipuam in certaminibus gloriam oſtendit, quem ea de cauſa tot laudibus Pindarus poëta immortalitati conſecrauit. Aliæ quoque Reſpub. atque alij plerique Princi-

pes equi ſigno vſi ſunt, vt nihil deniq; priuatum videam, quod ad Italiã ſpectet. D

TARENTINI.

QVinetiam in numo, cuius inſcriptio ΤΑΡΑΣ, eques etiam iaculator inſpicitur, ob equeſtrem ſcilicet militiam, quam egregiè Tarentini ſunt exercere ſoliti: vnde apud Græcòs, Tarentinos ordines inuenias ex equitibus huiuſmodi conſtitutos: & ταραντίζειν verbum, eo ſe militiæ genere exercere.

SAGITTARII SENIORES ORIENTALES.

EQui verò duo dimidiati coloris lutei, in cæruleo clypeo, quem ruber circulus ambibat, auerſi proſilientes à centro, quod luteum in medio rubræ peltæ, pro vmbilico appoſitũ erat, ita vt ab ipſa pelta trames coloris eiuſdem ad rubrum vſq; ambitum protenderetur, eius ordinis erat inſigne, qui SAGITTARII SENIORES ORIENTALES appellabantur. Militabant ij ſub magiſtro militum Præſentiali nuncupato.

SECVNDI THEODOSIANI.

LVteus etiam equus erat in imo parmæ ferrugineæ coloratioris, cuius vmbilicus albus rubro continebatur circulo, quem alter coloris lutei circuibat. E SECVNDORVM THEODOSIANORVM hic erat clypeus, qui ſub eodem militum magiſtro ſtipendia faciebant. Hi nimirum Theodoſij principatu in militiam adlecti.

CONSTANTIA.

ERat & alia legio, quæ rutilum equum in cærulea parma geſtabat: in medio viridis orbis conſtitutus, cui quadrupes toto inniti pectore videbatur: ea CONSTANTIA nuncupabatur, quæ ſub magiſtro peditum merebat, Conſtantio quippe Principe inſtituta.

IMMODERATVS IMPETVS.

REs ipſa adhortari videtur, vt & hiſtoriæ ſacræ myſterium, quantũ ad equũ pertinet, reuelẽ. Nam pro immoderato & rationis experte impetu equũ poni apud legiſlatorẽ Moſem, ex eo manifeſtũ eſt, quòd non deſignari principem equorũ educatorẽ dicit: quod ita capiundũ eſt ex Philonis ſententia, vt ineptum eum ad principatũ exiſtimemus, qui voluptatibus cupiditatibusq; & nequitiæ deditus ſtare loco neſciat, & fræna ferox ſpumantia mandat. Lex ipſa eſt Deut. F cap. 17. Quiq; rex fuerit cõſtitutus, non multiplicabit ſibi equos, nec reducet populũ in Ægyptũ, equitatus numero ſubleuatus, præſertim cùm Dominus præceperit vobis, vt nequaquã amplius per eandẽ viã reuertamini. Nam qui talia mente cõcipit, effræno illi & feroci equo ſimilis eſt, de quo vulgatũ adagiũ, Secede equinis à pedibus procul, ab equo inquam illo, qui ſemper Ægyptum, hoc eſt, voluptatum & illecebrarum planitiem appetit inſultare, quocirca frænis catenisq; compeſcendus, niſi velimus in perniciem rapi, & noſmetipſos vna cum fortunis dare præcipites. Nã vt optimè ait Euripides, ἀχαλίνων στομάτων ἀνόμου τ' ἀφροσύνας τὸ τέλος δυστυχία, Infrænis oris exlegisq; dementiæ finis infortunium. Sæpe autem in Diuinis literis equus aberrãtem & vagum hominem indicat, qui ſine ratione vlla feratur: vt, Fallax equus ad ſalutem. &, Nolite fieri ſicut equus & mulus, quibus non eſt intellectus. Callidum verò Antiſthenis dicterium, cùm Plato vehementer laudaret equũ in pompa quadam equeſtri, hinnitu crebro ferociaq; excelſos ſpiritus præ ſe ferentẽ, is qui hominis iactantiam libenter inceſſebat. Et tu, inquit, videris bonus equus euaſurus. At Themiſtocles, cùm mutatos eius mores ex procaciſsimo in maximè temperantem pleriq; admirarentur,

A An non, inquit ille, videtis aſperos & indomitos pullos in optimos equos euadere? Non imprudenter itaq; Prudentius elationem animi deſcribens ait:

Fortè per effuſas inflata ſuperbia turbas
Infræni volitabat equo.

NEQVITIA IN TEMPERANTIAM VERSA.

QVod verò ſuper Ægypti delitijs dictũ, D. Ambroſius ex Apoſtoli dictatis eo tempore ait Paſcha celebrari, quo Iſraelitici Ægyptum reliquêre, ſolennitatemq; eam, animarum tranſitum interpretari, à vitiis ad virtutem, à corporis affectibus ad animi conſtantiam atq; ſobrietatem, à malitię nequitiæq; fermento, ad veritatem & ſtabilem ſynceri propoſiti firmitatem. Mollitiem quippe in Ægyptiis & alia multa carpit Hadrianus, maximeq; optare videtur, vt melius eſſet morata ciuitas, Alexandriam notans. Legitur in libris Sibyllinis, MILES ROMANE ÆGYPTVM CAVE. Quod licet de Pompeio Magno dictum interpretati ſint multi, ſolicitiq; aliquando Romani fuerint, ne Ptolemæum armis in regnum reſtituerent, hac religione deterriti: alia tamen, eaq;
B longè verior, eius oraculi videtur interpretatio, præceptum ſcilicet eſſe illis hoc velamento, vt quibus datum eſſet imperio populos regere, Ægyptum cauerẽt: quippe delitias & molliciem, eaq; omnia quæ mox fortiſsimum id genus hominum, vt primùm laſciuire cœpit, turpiter adeò effœminauit, vt peſſum penitus ierit, imperio in eos tranſlato, quos vt omnium deſpicatiſsimos expuebant, & omni contumeliarum genere inſectabantur. Sed quanto erat ominoſior Ægyptus Pop. Romano, ſucceſſum tanto proſperiorem Ægyptiis ex Romanorum aduentu in regionem eam oracula pollicebantur. Apud Memphim enim in aurea columna literis Ægyptiis ſcriptum erat, tum demum Ægyptum liberam fore, cùm in eam veniſſent Romani faſces, eorumq; prætexta: quod apud Proclũ grammaticum ſe legiſſe teſtatur Pollio, nimirum qui virtutem & rerum diſciplinam admittit, vitiis liberatur. Sed enim Romani pace iam terra mariq; parta, molles Ægyptiorum delitias ſuſcepere: illi, delitiis amotis, priſtinam Romanorum virtutem induſtriamq; ſibi mox vendicauere. Sed alio loco de faſcibus dicendum erit. Quod verò facit ad rem, Adamantius ad dictum illud de Ioſippo,
C Et totius Ægypti principatum obtinet, ita philoſophatur: Libidinem quippe calcauit, nequitiam euitauit, omneſq; corporis voluptates edomuit atq; frænauit. Hoc enim eſt totum Ægypti principatum gerere. Vide verò Chryſoſtomũ oratione quam habuit in vigilia Epiphaniæ, de Ægypto multa in hanc ſententiam differentem.

RATIO ET CVPIDITAS.

EST tale aliquid apud Platonem, Phædro, qui rationem atq; cupiditatem per dexterum & ſiniſtrum bigarum equos intelligendum proponit, improbiq; ac impuri ora lupatis frangenda ad cruoris vſq; illiſum præcipit:

Donec humi ſonipes temeraria crura ſuperbus
Imprimat, & tellus clunibus icta tremat,
Mox facili des lora manu, pariterq; feratur
Obſequio parens mannus vterq; tuo.

SVPERBIA. PERTINACIA.
CESPITATIO. INSOLENTIA.

NAm & in Moſaico illo quadrupede vitia quatuor deprehendit Philo, quæ vnà cum ſeſſore in mare proiicienda deperdendaq; ſint. Elatum in primis

pedem illum, quem ſuperbiam illi vocauere: quam pes alter comitatur, qui ſecũ D
trahit velocem ad vitæ perniciem proeliuitatem, in quam frequẽter admodum ceſpitat, cernuusq́ canterij more in foſſam lapſabundus corruit. Ex poſticis pes alter malæ perſeuerantiæ ſubſequentem pertinaciam oſtendit, alter perperam factorum exultationem: quæ omnia effrænum & exultantem Platonis equum mira ſimilitudine deſcribunt. Iocoſè verò Teius Anacreon cùm muliebrem faſtum, arrogantemq́ animum inceſſeret, puellam quandam equino comparauit pullo, in quem nemo adhuc inſcendiſſet, atq; ita aſſultim nullo cohibita fræno temerè vagaretur: cuius ſententiæ verſus hi ſuperfuere:

Πῶλε Θρηικίη τί δή με
Λοξὸν ὄμμασι βλέπουσα
Νηλεῶς φεύγεις; δοκεῖς δὲ
Μηδὲν εἰδέναι σοφόν. ἴσθι
Τοί καλῶς μὲν ἄν τοι τὸν χαλινὸν
Ἐμβάλλοιμι, ἡνίας δ' ἔχων
Στρέφοιμ' ἀμφὶ τέρματα δρόμου.
Νῦν δὲ λειμῶνάς τε βόσκεαι,
Κοῦφά τε σκιρτῶσα παίζεις.
Δεξιὸν γὰρ ἱπποπείρην
Οὐχ ἔχεις ἐπεμβάτην.

Quos quidem vtcunq; potui, candore haudquaquam pari Latinos feci: E

Pulle Thraicia ecquid, ô, me
Torue luminibus petitum
Impiè fugis? videris
Nil quidem ſapere: at perita
Pulchrè eris tibi ſi lupatos
Illigauero, moxq́ habenas
Sumpſero, atq; circumuertero
Metæ in ambitum, atq; finem.
At tu amœna prata paſcis,
Molle ſed laſciuienti
Non erit magiſter vſquam
Seſſor, inſultare qui te
In modum probè inſtruat.

Ad hoc facit lepidiſsima Ode illa Horatiana de indomita vitula:

Nondum ſubacta ferre iugum valet
Ceruice, nondum munia comparis
Aequare, nec tauri ruentis
In venerem tolerare pondus:
Circa virentes eſt animus tuæ
Campos iuuencæ, nunc fluuiis grauem
Solantis æſtum, nunc in vdo
Ludere cum vitulis ſalicto F
Prægeſtientis. Et altera, vbi hæc ſunt ſuper equa:
Quæ velut latis equa trima campis
Ludit exultim, metuitq́ tangi
Nuptiarum expers & adhuc proteruo *Cruda marito.*

Quòd verò Anacreon mulierem equini pulli cognomine vocitarit, facit idem Nicander, metaphoram eandem ſcitè proſecutus, vbi de iis agit, quæ contra venenum vtilia ſunt: puellare quippe lac adhiberi commodum. Is enim lac pulli, pro lac puellare, Anacreontio vocabulo poſuit, eo verſu:

Θηλυτέρης πώλοιο χύσιν ὁπόταν ἄλλο τε νύμφαις.

quod caſtigatius in manuſcriptis codicibus νύμφης legitur. Fœminei quippe pulli lac, &, ſi fieri poſsit, virginis, viridiſsimo ſcilicet ætatis flore vigentis, balſamo (vt vulgata obiter corrigantur exemplaria, in quibus βλαστήμοιο ſcriptum eſt) inſtillandum monuit. Hic interpretes nõ de equini pulli lacte dictum volunt, ſed de muliebri, quod Eraſiſtrati autoritate confirmant, dicentis οἱ δὲ τὸ θηλάσιμον, vtile eſſe lac muliebre.

Mere-

A MERETRICIA PROCACITAS.

DIomedis verò filiæ (illius inquam Thracij Regis inſaniſsimi) libidinis furore ſamoſiſsimæ, equis, quæ aduentantes deuorarent, cõparantur à Poëtis. Vnde ortum prouerbium tradunt autores Græci, διομήδεια ἀνάγκη. Atq; ita interpres Ariſtophanis ἐκκλησιαζούσαις interpretatur: quanquã Euſtathius hoſpites à patre ſolitos interimi, & equis in pabulum apponi tradit, fabulam ſcilicet ſecutus, quam à Poëtis fictam vno omnium conſenſu repererat. Quò verò hæc eo accipi intellectu debere, quẽ ex clariſsimis autoribus excerpſimus, vnicuiq; magis conſtet, à peritis vſurpatũ inuenias hippobinon appellari hominem, qui ſit libidini venereisq; negotiis intemperanter deditus: quod nomen ab equi natura deductum, ignorat nemo. Adde quòd hippopornon ad extremam dicimus cõtumeliam, cùm ſupremam cuiuſpiam nequitiam, & immoderatam laſciuiam exprobramus. In Diuinis quoq; literis dictum in hanc ſententiam, inſanientes quoſdam factos in fœminas, quòd vnuſquiſq; ſuper vxorem proximi ſui hinniebat. Equinam vates ille dedit homini vocem, vt equinam in eo petulantiam ar-
B gueret. Non enim eſt omnis homo, homo, diceret Adamantius, ſed ea quis nequitia præditus homo equus eſt: vt homo in honore poſitus, nulla tamẽ prędi-tus ſapientia, homo iumentũ eſt; iumẽtis enim inſipientibus is perquàm ſimilis habetur. Et generatio viperarum, de qua Dominus, homouipera appellari poteſt. Neq; aliud quippiã hieroglyphicè per duplicẽ centauri formã intelligi vult Maximus Tyrius, quàm voluptatis vinculum. Quotieſcunq; enim accidit, vt ſerinæ partes tyrannidem in nobis occupent, ardorq; cupiditatis nobilitatem animi corripiat, opprimat, ſeruitioq; addicat ſuo, propter turpitudinum obſequia homo in belluam vertitur. Ridiculè vero faceteq; admodum Ariſtophanes, Xenophantis, ruſticorũ morum hominem, & furibundum à Nebulis ſub Centauri ſpecie repræſentari dicit. Ipſumq; Chironis nomen ex ea ſignificatione, quod & deteriorẽ ſignificat, ioco anſam dedit, cùm Centauros duos inter ſe pugnantes in tabula peſsimè pictos Diogenes conſpexiſſet: interrogauit enim, vter eorum Chiron eſſet, viſus de nomine quærere, cùm ſenſu vter peior eſſet intelligeret. Et quoniã in Diuinis literis, qui turpibus & immundis officiis detinentur,
C iumenta ſunt, pecoraq; prona & ventri obediẽtia, fornicatores Hieroſolymitanus Heſychius admiſſarios equos vocat hieroglyphico admodũ proprio. Idem Pſal. XXXI. Nolite fieri ſicut equus & mulus: quod ita exponunt interpretes, Nolite amore mulierũ furere, ſicut infrænes equi. Notum enim eſt, eos ſuam ad voluptates intemperãtiam hinnitu ſubinde prodere, vtpote qui omnino quid bonum, quid malum, quid honeſtum, quid turpe ſit prorſus ignorãt. Sedenim meretriciam hanc petulantiam à tam multis per equinæ imaginis hieroglyphicum indicatam, nemo Virgilio melius & plenius expreſsit, vbi Georg. ita canit:

Scilicet ante omnes furor eſt inſignis equarum,
Et mentem Venus ipſa dedit, quo tempore Glauci
Potniades malis membra abſumpſere quadrigæ:
Illas ducit amor trans Gargara, tránſq; ſonantem
Aſcanium, ſuperant montes, & flumina tranant,
Continuóq;, auidis vbi ſubdita flamma medullis,
Vere magis, quia Vere calor redit oſſibus, illæ
Ore omnes verſæ in Zephyrum ſtant rupibus altis,
Exceptántq; leues auras, & ſæpe ſine vllis

Coniugiis vento grauidæ, mirabile dictu, D
Saxa per & ſcopulos, & depreſſas conualles
Diffugiunt, non Eure tuos, non ſolis ad ortus
In Boream, Corumq́, aut vnde nigerrimus Auſter
Naſcitur, & pluuio contriſtat ſidere cœlum.
Hic demum hippomanes, vero quod nomine dicunt
Paſtores, lentum deſtillat ab inguine virus
Hippomanes, quod ſæpe malæ legere nouercæ,
Miſcueruntq́ herbas, & non innoxia verba.

Sed neq; minor eſt equorum furor, qui zelotypia etiam ita laborant, vt riuales acerrimè caſtigent. Viſum enim aiunt in Syria, vbi ſyluestriũ equarum armenta vulgò paſcuntur, præire ducem, qui, ſi iunior aliquis libidinis cauſa equam inſcenderit eam initurus, ita indignetur, vt eũ nulla interiecta mora perſequatur, donec comprehenſum verendis mordicùs priuet. In hoc autem animalium genere fœminæ maribus cõtinentiores ſunt. Abſyrtus enim ait equam vbi ſe conceepiſſe nouit, marem vlterius nõ admittere. Neq; verò loco hoc prætereundũ, E quod & ad hippomanis vim, & ad immodicam equorũ impotentiã, & ſubitam in venerẽ concitationẽ pertinet, venenũ illud, quod ſæpe malæ, vti dicebamus, legêre nouercæ, à furore, in quem agit equos, appellatũ, tanti eſſe roboris & efficaciæ, vt cùm Phormis quidam Mænalius equos duos à Dionyſio Argiuo fabrefactos in Olympia dicaſſet, abdito in eorum altero, vt Elei arbitrabantur, eo viru, vt alij, in liquatum metallum immixto, cõſtiterit allectos ita eſſe equos ad initum ſui, vt non niſi flagellis amoueri potuerint. Hiſtoriam ponit Pauſanias. Varia autem eſt antiquorũ ſuper hippomane viru ſententia. Nam Theocritus Heſiodum ſecutus, plantam eſſe videtur exiſtimaſſe, qui φαρμακεύτρια dicat:

Ἱππομανὲς φυτόν ἐστι παρ' ἀρκάσι. τῷ δ' ἔπι πᾶσαι
Καὶ πῶλοι μαίνονται ἀν' ὤρεα, καὶ θοαὶ ἵπποι.

idq; periti, diligentesq; agnoſcunt viri. Alij Theocrito pertinaciter aduerſantur, neq; plantam eſſe hippomanes, neq; tale aliquid in Arcadia naſci aſſeuerantes: idq; vnum veriſsimũ autumant, quod de caruncula fici inſtar in pulli fronte recens editi inhærente traditum eſt à Theophraſto. Agnoſcit tamẽ & Crateuas plantam, eamq; fructum habere fici ſylueſtris inſtar, folium verò fuſcum docet, quemadmodũ papauer: quin & ſpinoſum eſſe, idq; veneficiis amatoriis immixtum mirificè pollere: hinc nonnulli φυτὸν illud Theocritianum pro φῦμα, hoc eſt, tuberculum, fronti quippe huiuſmodi pulli adnatum, interpretantur. Nam & Archilochus φυτὸν pro φῦμα poſuit, atq; ita facilè de caruncula poſſe intelligi. Sed enim quod Theocritus ait id apud Arcadas inueniri, nimirum ad plantam referri debet: non enim dicendũ, pullos in Arcadia tantùm editos, hippomanes in fronte geſtare, quod omnibus ferè accidit vbicunq; locorũ genitis. De plantis verò veriſsimum eſt, alias alio loco naſci, vel pollere magis hoc quàm illo loco prouenientes: ſed ambiguitas hæc omnis ex locutionis huius quæ eſt hippomanes, æquiuoco orta eſt, cùm tria ſint vocis huius ſignificata: vnum virus illud, quod equa in libidinem concitata emittere ſoleat è natura: de quo Maro,

Lentum deſtillat ab inguine virus. idq; tantus autor, in re ſeria vero dici nomine hippomanes autumat. Dixerat & Tibullus:

Et quod, vbi indomitis gregibus Venus afflat amores,
Hippomanes cupidæ ſtillat ab inguine equæ.

Mani-

A Manifeſtum enim eſt ex horum deſcriptione, hippomanes hîc neq; pro planta, neq; pro caruncula poni. In Arcadia autem eſſe plantam, etiam furoribus amatoriis damnatam, cur inficiari poſsit quiſpiam, non video, antiquis tot autoribus rem ipſam agnoſcentibus. Inueniri demum carunculam, inſtar caricæ, in fronte pulli applicitam, quam mater niſi mordicus decerpſerit deuorauerítq;, ab amore curáq; educandi filij abalienetur, Theophraſto, Plinio, & aliis id tradentibus. Qua de re idem Maro:

Quæritur & naſcentis equi de fronte reuulſus
Et matri præreptus amor,

Cauſam nullam video cur quiſpiam aduerſetur. Neque audiendi ſunt qui nihil aliud hippomanes apud Maronem & Theocritum, addam & Tibullum, ſignificare contendunt ſcholiis in Dioſcoridem, niſi furorē grandem, vt eorum verbis vtar, & vbiq; adiectiui nominis modo poni, cùm iam vocem eā triū eſſe rerum, quæ quidem & cerni, & manibus attrectari poſſunt, vocabulū ſubſtantiuuḿq; verum indicauerimus. Neq; tamen negamus, ἵππων locutionem pleriſq;
B nominibus applicatam, magnitudinem proceritatemq; ſignificare, vt hippoſelinon, hippomarathrū, et multa huiuſmodi, quæ ſuperfluum eſt enumerare: ſed hæc non ſunt tanti, vt negare poſsint hippomanes veram eſſe in Arcadia plantam, cuius figuram neq; non vim amatoriis veneficiis peculiarē, Crateuas apud Theocritum deſcripſerit: neq; carunculam auferant, quæ ſit omnibus manifeſta: neq; deſtillationem amoueant, quæ Tibulli, Virgilij, Probi, Ariſtotelis deniq; ipſius autoritate continetur: in eandem enim furoris efficaciam conueniūt virus illud, planta Arcadica, & ficulneus ille tuber à maleficis propinata. Hæc fortè nos moroſius proſecuti ſumus, quàm ſuſcepti operis ratio poſtulaſſet: ſed grauiſsimo viro, ætate noſtra præſtanti, qui tria hęc de rerum natura tollere conatur, reſpondendum fuit, ſi Veneti Poëtæ noſtri, ſi Romani, ſi Siculi dignitatem in ſuo cuiuſq; genere ſummorum tueri concedatur.

PROFANVS.

SAnè quidem Ægyptij ſacerdotes animal hoc alioqui tam generoſum, tam vtile, tam domeſticum, repudiauere, ac per hieroglyphicum eius profanum intelligi decreuere: cuius rei cauſam eam fuiſſe ſuſpicor, quæ maiores etiam noſtros in Italia ab eo abſtinere tam religioſè iuſſerit, vt à ſacrorum flamine minimè tangeretur, propterea quòd damnatum inter venena fel habere proditū eſt.
C Alij rem ſimplicius interpretantes, dicunt inde factū, ne ſi longius digrederentur, fraus interdum ex negligentia fieret ſacris. Ea enim de cauſa ſacerdotum etiam noſtrorū familiis data ocia, ne profanis occupationibus, aut curis diſtraherentur, ſed in precibus tantùm Deo allegandis occupati eſſent, & laudes illi ſepties in die dicerent. Perſeuerarit autem in noſtra vſq; tempora, vt primores Antiſtites equo per vrbem vehi, ſolennibus præſertim diebus, contra morem & decorum haberetur, præterquàm vno maximè omnium feſto die, quo nouus Pontifex Maximus ad Lateranum deducitur: tunc enim in albis equis omnes Præſules conuehi moris eſt.

AVTORITAS.

CVmq; apud Romanos veteres Dictatoria dignitas admodū ſacroſancta eſſet, vetuſta quadam lege nefas Dictatori erat equitare. Cauſas alias atq; alias memorat Plutarchus, vita Fabij: ſiue quòd maiores vires pedeſtribus ineſſe copiis arbitrarent, propter eáq; oportere Imperatorē in phalange perma-

nere, neque locum deſerere: ſiue quòd eius principatus autoritas & magna eſ- D
ſet, et quodammodo tyrannica in reliquarum omnium rerum adminiſtratione,
voluerint tamen in hoc Dictatorem inferiorem populo videri. Fabio tamen
Maximo Dictatori deſignato, poſt cladem ad Thraſymenum acceptā, primùm
equus conceſſus in tanto rerum diſcrimine, quò principatus magnitudo ac mo
les oſtenderetur, maiorisq; apud omnes autoritatis haberetur. Eſt enim equus
animal omnino ſuperbum, & equitare magnificum habetur. Vnde Ariſtippus
apud Horatium, cùm Diogenis vilitatem argueret, ſplendidius multò eſſe di-
cit, equus vt me portet, alat Rex. Id verò Diogenes, ac pleriq; alij, philoſopho
minus dignum arbitrabantur. Quare Plato cùm in equum aliquando conſcen-
diſſet, ſtatim deſiliit ad terram, ſe vereri dicens μὴ ἱπποτυφίᾳ ληφθῇ, ne equino quo-
piam faſtu contaminaretur.

FABII CONTATORIS VIRTVTES.

SEd vt ad imagines noſtras reuertamur: in lapillo Onyce argumentū multi-
plex vidi artificioſe admodum ſcalptum. Equino enim capite eſt, humana fa
cie in pectus barbata, gruinis pedibus, cauda gallinacei: literæ ſunt, FAB. Ex B
quo quidem figmento virtutes eas facilè coniectes, quibus Fabius Contator
inſignis fuit. Nam principatum in bello ex equino capite, prudentiam ex huma
no pectore barbato, prouidentiam & contationem, atque etiā ſpeculationem
ex pedibus gruinis, victoriā ex pulli gallinacei cauda interpretamur: quorum
omnium cauſæ in ſuis quæq; Commentariis ſunt explicatæ.

ANIMI DESPONSIO.

NEq; fortè ingratum fuerit hieroglyphicū, quo deſperatio, aut rei quā quiſ-
piam aggreſſus fuerit, inauſpicatus ingreſſus ſignificetur, vbi quis equum
ceſpitantē, aut prioribus prolapſum pedibus adpingeret, cùm ipſa præſertim
res & prouerbio & auguriis veterum confirmetur. Nam quod ad prouerbium
attinet, quod fertur: Rideo, inquit Galba, canterie, Siſinnius Capito ita inter-
pretatur, qui principio rei alicuius inchoatæ deficiunt animo. Nā cùm Sulpi-
tius Galba in prouinciā exiens, ad portam ipſam canterium ſuū animaduertiſ-
ſet cecidiſſe: Rideo, inquit, canterie te iam lapſum eſſe, cùm tam longū iter itu-
rus, vix id ſis ingreſſus. Ex oſtentis verò vnū ſufficiat cōmemoraſſe, quod Fla- F
minio Cōſuli feroci viro Arretij fertur obtigiſſe, cùm is indignè ferens per me-
diam iam Italiā vagari Pœnū, atq; obſiſtente nullo cædibus & incendiis omnia
vaſtantē, ad ipſa Romana mœnia oppugnanda proficiſci, ſigna ocyus conuelli
iuſsiſſet, cùm primùm in equū inſiliit, equus repentè corruit, Conſulemq; la-
pſum ſuper caput effudit: inauſpicati nimirū incœpti ſignū, quo paulo pòſt ipſe
cum exercitu concidit, fœdiſsima ad Thraſymenum clade ſuperatus.

DIFFICVLTAS.

NEq; indecenter inter picturas huiuſmodi referetur, equus in foſſam prola-
pſus, aut in voraginē aliquam demerſus, vbi luti tenacitate pertinaciſsimè
detineatur, neque ſeſe valeat expedire, ſi negotij alicuius difficultatem, aut in-
commodum exprimere voluerimus: quippe quòd plurimùm ita eſt canteriorū
natura, quos oneribus cōportandis addicimus, vt ſi aliquā in voraginem deci-
derint, tam ob onus quo grauantur, quàm ob liuidæ paludis cœnū, in quo re-
cumbant, ſupra modū implicentur, vnde ægrè attolli queant. Hinc illud apud
Liuiū a Iubellio Taurea Campano obiectū, Minimè ſis canterius in foſſa, cùm
longo certamine cū Claudio Aſellio Ro. delaſſatus ſe ſubducere meditaretur:
cuius

A cuius rei nõ apparente ratione, ad dolos conuerſus hoſti ſuaſit, vt equo dimiſſo in cauam viam deſcenderet, vbi ſecum pedes congreſſurus eſſet. Quod cùm Romanus intrepidè, nulla interpoſita cunctatione, feciſſet, Taurea eo iactato diſterio, admiſſo ſtatim equo profugit: quaſi dicere voluerit, nolle ſe eò demittere, vnde difficillima futura eſſet emerſio.

CERES.

SEd vt nihil quod ad equi imaginem faciat, quantũ induſtria conſequi poſſumus, omittamus: fuiſſe legimus apud Phigalenſes ſimulachrum Cereris in antro conſecratum, habitu ſedentis in petra, equinis capite comaq́ꝫ, cæterà muliebri ſimile, adnexis draconum & ferarum pluriũ imaginibus, quæ circa caput illudebant, palla nigra ad talos demiſſa, in cuius manu vna delphinus, in altera columba ſuſtineretur. Sedenim quamuis huiuſmodi ſimulachrũ Cereris nonnulli fuiſſe dicant, ego tamẽ Veneris potius crediderim: niſi dicamus pabulum & opulentiam, quæ per Cererem ſignificatur, incitamentũ eſſe ad illecebras & petulantiam. Equinum enim caput non eſſe ab laſciuia alienũ, ex iis quæ paulo
B antè diximus, manifeſtum eſt. Draconũ ſpiras amatorios nodos, voluptariasq́ꝫ implicationes ſignificare, Serpente ſuper indicat commentarium. Delphinum amoris ſimulachrũ eſſe, tam ex hiſtoria, quàm ex tot Veneris ſignis, quibus id genus piſcis admouetur, alibi comprobauimus. Columbam deniq́ꝫ referre Venerem, ſuo capite diſputatum eſt. Acquieſcendum tamen Pauſaniæ, Cererem eam eſſe dicenti. Sedenim, vt in Sue diſſeruimus, eandem eſſe Cererem & Venerem Ptolemæi Aſſertoris tempore declaratum eſt. Cæterum poteſt huiuſmodi picturæ ſpecies ipſius etiam rerum naturæ hieroglyphicum eſſe: Equinum quippe caput ob inſitam animali pernicitatem innuere velociſsimos cœleſtium orbium motus: Columbam tractus aërios, vt ſuo loco dictum: Mare Delphinum, vt in numis paſsim: Anguium inuolucra ſinuoſos omnium toto terrarum orbe lapſus, de quibus apud Platonem Socrates, vt in Serpente teſtatum fecimus. Feræ reliquæ vitas animantium omnes oſtendere videntur. Saxum terræ firmam & ſtabilem ſedem ſua ſe ſoliditate continentem. Antrum denique ac nigram pallam ea plurima, quæ de rerum cauſis & originibus minus adhuc
C comperta deliteſcunt, vt in ſimulachris Iſidis caput pedesq́ꝫ ex nigro lapide, de qua dictum alibi.

QVIBVS DIIS EQVI SACRI.

QVòd verò Marti primùm omnium ſacer equus eſſet, ex eo conſtat, quòd Decembr. Idibus, illi equus, qui à dextra victor fuiſſet, immolabatur. Dextera enim maſculina cenſeri diximus in Tauro: & mares animos Marti paſsim videmus attributos: de quo latius in pudendi virilis interpretatione, neque non in Scarabeo. Sacrificij verò huius cauſam nonnulli putant, vt Martem hoſtia, quæ illi plurimum eſſet accepta conciliarent. Nam & Pauſanias ait, Tyndarum raptæ filiæ iniurias vlturum, cum Menelao marito procis aliis in locum vnum conuocatis, immolato prius equo, vt bellum aduerſus Troianos ſuſciperent, iuramento adegiſſe. Neq́ꝫ deſunt qui ſacrũ quòd Decemb. Idib. fieri ſolitum dicebamus, Octobri menſe factum autument, eaq́ꝫ de cauſa equũ eum Octobrem itidem appellatum: fuiſſeq́ꝫ non leuem Romæ de capite eius contentionẽ inter Suburranenſes & Sacrauienſes, vt id ſcilicet ij in Regiæ pariete, illi ad Turrim Maniliam affigerent. Vtcunq́ꝫ verò, equus panibus caput redimitum habens, Octobribus Idibus pro frugibus in campo Martio mactabatur.

Ideo verò equum potius quàm bouem immolabant, quia equus animal bello D
dicatum, ad frugum potius perniciem, quàm auctum, ſpectare videbatur. Bos
verò ad frugum prouentum & commoditatem natus. Quin etiam autores
ſunt, equos à Romanis non ideo mactari ſolitos, vt Martem ſibi conciliarent,
ſed vt ſupplicium ex eo ſumerent, per quem conſtat Troiam fuiſſe captam, vn-
de ſe oriundos illi profitebantur. Sedenim perfrigida & ieiuna admodum ca-
lumnia hæc mihi videtur in Romanum nomen, vt populus tot virtutibus inſi-
gnis, immeritum animal quotannis ita multaret: quiq; grauiſsimas iniurias ho
ſtibus ſæpe condonare ſoliti eſſent, vni huic immortali in equos odio tam per-
tinaciter inhærerent. Lacedæmonij verò, vt Feſtus aſſerit, equũ ventis in mon-
te Taygeto ſoliti ſunt immolare, eundemq; ibidem adolere, vt cinis ventorum
flatu per fines quamlatiſsimè diſpargeretur. Cæterùm Pauſanias Soli equum
in eo monte tradit à Lacedæmoniis mactari ſolitum Perſarum more. Hinc Cu-
rioni Xenophon equum donat, quem Soli ſacrificet, cùm eam apud Perſas eſſe
Solis victimam non ignoraret. Idem autor eſt apud Sauromatas equos ad ſa-
cra, & ad cibos ali: vnde apud Epigrammatarium noſtrum. E

Uenit ab epoto Sarmata paſtus equo.

Sarmatas enim Romani dicunt, quos Græci Sauromatas, vt Plinius quarto.
Apud Stephanum diuerſi populi, quãvis vtraque gens Scythica. Apud Salen-
tinos Ioui dicatus equus viuus in ignem coniiciebatur: perinde ac Rhodij quo-
tannis quadrigas Soli conſecratas in mare iaciebant, quòd vulgatũ eſt eum tali
vehiculo circumuehi mundum. Vti etiam in Illyrico, ea de cauſa quòd Triden-
tis ictu terra equũ excierit, quatuor equos nono quoque anno marinis flucti-
bus habendos iaciebant. Apud Philoſtratũ, Heroicis, legas pullum equinũ co-
loris albi, & fręni ſeſſoriſq; adhuc ignarum, Soli ſacrificandum pro victoria aſ-
ſequenda, idq; ſuaſu Palamedis perterrefactis aliquando Græcis, quòd Solis
deliquium dum circũſident Troiam inſpexiſſent. Has quaſdam veluti phaleras
equo libuit addere, quas ſumptu noſtro comparatas ſi quis approbaret, iis vte-
retur: qui verò ornatum alium expetiuerit, vel ex aliis quærat, vel impenſa ſi-
bi comparet ſua.

F

PIERIVS VALERIANVS AD FLORIVM MARESIVM BELLVNENSEM, DE IIS quæ per canem ſignificantur ex ſacris Ægyptiorum literis.

QVi verò potius Canem meum ſacris quidem Aegyptiorum adytis educatum, ſed mea huc aduectum diligentia, dono dare debueram, quàm tibi, mi Flori iucundiſsime? Quotieſcunque enim ea conſiderabam, quæ ſapientiſsimi illi viri per Canis hieroglyphica ſignificari tradiderunt, dum diuinæ mentis interpretem, dum ſacerdotem, dum tutelares Deos eo poſito ſubinnuebant, dum grati animi ſignum, dum memoriæ & amicitiæ ſimulachrum, dum vatem, dum philoſophum, ac ipſum literarum autorem Mercurium, fidem, obſequium, & pleraque alia per idem animal intelligebant, toties mihi tui, qui alumnus meus es, ſpecies offerebatur: cuius ſtudium in diſciplinis, integerrimos mores, inſignem pietatem, liberrimi beneuolentiſsimiq; animi can-

A *mi candorem & ſynceritatem, tam longa multorum annorum experientia perſpexiſſem. Sed parum exiſtimabant hac me cogitationis hilaritate perfuſum, niſi rem ipſam ſcriptis etiam mandare ſtuduiſſem, atque ita longè affluentiori voluptate commemorando perfunderer. Hunc igitur ex omnium animantium grege delectum tibi dedicaui, non vt quæ Canis fuerint ſignificata, docere te mihi conſilium eſſet: ſed vt ſæpius inter ſcribendum relegendumq́ obueniret, vnde ego bonitatis tuæ frequentius memor, hac ipſa diuturnius iucunditate perfruerer. Reliquum eſt, vt ex beneuolentiſſimo eius ingenio meam erga te beneuolentiam contemplere, perinde ac commendabiles ego mores tuos præclaris, quæ Cani attribuuntur, dotibus æquiparare ſoleo: quippe qui exiſtimem, ſperemq́ velut ille ad Heroum, deorumq́ ſimulachra contemplanda natura ipſa promptiſſimus inuenitur, tu quoq;, quod non ignauiter facis, Canem vitæ quoddam exemplar tibi ſis propoſiturus. Verùm agè iam ex ipſo commentario Canis ipſius ingenium exploremus.*

SACRARVM LITERArum profeſſor.

B IN PRIMIS autem rerum diuinarum profeſſorem per canis effigiem interpretabant̃, propterea quòd eum, qui ſacras literas profeſſurus ſit, id omnium plurimùm meditari oportet, vt canis inſtar aſsiduè latret: hominum vitia nunquã inceſſere deſiſtat, animum ferum gerat, nullius profani gratiam ineat, quod et canes faciunt in eos, quos herilis non eſſe familiæ, vel viſu, vel olfactu deprehenderint. Tales apud Hebrços habẽtur Elias, Hieremias, Ezechiel, Oſee, ac plerique alij. Talis apud Græcos cumprimis Diogenes, cui nomen à cane vulgò etiam dictatum, & ab eo Cynica ſamilia perpetua vitæ auſteritate celebris. Cui quidem haud multum abſimilis altera per omnem penè orbem in noſtram vſque diem propagata: quanquam ea ſanctioribus apud nos inſtitutis, & verioris diſciplinæ profeſsione, laudabilioréque profanæ cuiuſque rei contemptu, ſub eodem duplici panno, & perpetua pedum nuditate conſpicua. Non deſuerunt enim vnoquoq; tempore, qui luxum & delitias aſpernarentur, paruoq; & minimo contenti, cùm vitam ipſi à
C vitiis liberam profiterentur impuros omnes reprehenſionibus arguerent, caſtigarentq;. Atq; huc deniq; progredi debet ſacerdos optimus, vt dum nullum flagitioſum hominem verbis incaſtigatum præterit, vel ipſam impudentiæ notam minimè pertimeſcat.

PROPHETA.

SAnè propter increpandi libertatem Prophetam adſimilauimus cani, eiq; latranti. Huius ſignificati ratio alia apud Horum eſt, quia ſcilicet præter reliquorũ animalium morem ſimulachris Deorum cuſtodiendis canes apponuntur, eaq; ipſi identidem intuendo videntur admirari, nõ ſecus ac propheta meditationi deditus, omnem cogitationis ſuæ conatum dirigit in Deum. Sanè ſanorum antiſtites, ſacrorumq; & oraculorum interpretes, Liuius Adaſtro, Prophetas vocat, de quibus ita:

Cùm capita viridi lauro velari imperant
Prophetæ, ſancta ita caſte qui purant ſacra.

Animaduertendum eſt autem, omnem canis vſum aut à latratu, aut à dentibus

expeti. Ac de mordacitate quidem ſatis. Quod verò ad latratum facit, nō ignoremus eſſe os interpres eorum, quæ mens in penetralibus meditatur: ſanè Propheta vates itidē eſt, per'q́ os ipſa mēs ex imis arcanisq́ adytis oracula ſua promulgat: frater enim mentis eſt os, mens verò verborum fons: atq́ ita per os excogitata omnia veluti fluenta de fonte profluūt. Sed enim quia parum eſſet aliorum vitia damnare, deterrere, dilacerare, niſi ad rectā viuendi rationem omnia conuerterentur, ad ipſius inquam diuinitatis contemplationem dirigerentur, cùm Ægyptij ſacerdotes animaduertiſſent canem, vti ex fragmentis Hori dicebamus, præter aliorum animantium morem, ad ſimulachra Deorum aſpectare, firmoq́ ea lumine contueri, quaſi Propheta idem factitare ſoleat meditationi tantùm deditus, vnde per arcana Dei penetralia referentur, atq́ is hinc futurorum ſcientiam aucupetur, hieroglyphicum huiuſmodi congruenter admodum excogitarunt, qui artē hanc diuinandi, teſte Tullio, putātur longinquitate temporum innumerabilibus penè ſeculis cōſecuti: & ab his acceptum crediderim, quod Thraſybulo cuidam inter Iamidas, ita ab Iamo, cuius meminit Pindarus, appellatos, celeberrimo, ſtatua eſt in Olympia poſita, per cuius humerum dextrum muſtela obreperet, & diſſectus canis exerto iecinore iuxtà iaceret. Quod vaticinij ſignum interpretor, cùm nonnulli tradant Thraſybulum à cane vaticinium excogitaſſe. Nam & muſtelæ cor linguæ ieiunæ ſuppoſitum, fatidicam mentem excitare ferunt Magi. Pauſanias tamen incompertum ſibi eſſe profitetur, quis primus è cane vaticinia deſumpſerit, tametſi Thraſybulum ſcripſit ſolum hoc aruſpicinæ genere vſum, eiusq́ rei coniecturam ex ſtatua, quam in Olympia illi poſitam cōmemorauimus, deſumi. Vt verò ad Prophetam reuertamur, Gregorius Pont. cùm profeſſores legū ſacerdotes appellari dicat, eoſdem ait & prophetas nonnunquam appellari conſuetum eſſe, quòd talem animum gerere debeant, qualem ſuperius in Cane deſcripſimus: id quod à pleriſque minimè præſtari idem his verbis lamentatur: Sæpe nanq́ rectores improuidi humanam amittere gratiam formidantes, loqui liberè recta pertimeſcunt, & iuxta veritatis vocem, nequaquam gregis cuſtodiæ paſtorum ſtudio, ſed mercenariorum vice deſeruiunt, quia lupo veniente fugiunt, dum ſe ſub ſilentio abſcondunt. Hos itaque per Prophetam Dominus increpat Eſaiam, canes mutos eos appellans, qui latrare nequeant. Ne verò quis in vates & ſacerdotes calumniæ anſam ex eo capiat, quod D. Paulus ait, Cauete canes, cauete malos operarios, Ambroſius de marinis eo loco intelligendum ait, quorum omnino munus tantùm eſt, vt reliquum animantium genus deprædentur. Sed quàm horrenda ſunt quæ ad Eſaiæ increpationem addidit Ezechiel? Fili hominis ſpeculatorem dedi te domui Iſraël, & audies de ore meo verbum, & annunciabis eis ex me: Si dicente me ad impium, morte morieris, non annunciaueris ei, necq́ locutus fueris, vt auertatur à via ſua impia, & viuat, ipſe in impietate ſua morietur, ſanguinem autem eius de manu tua requiram. Quod quidem eo periculoſius eſt, ait Heſychius, quòd ignauia hæc pluribus eſt nocumēto: ſacerdos enim negligens, aut ipſe peccans, aut non vindicans in peccatoribus, illicit eos qui rudes ſunt, ad ſimilia: ideoq́ legiſlator, Leuitico, peccatum ipſius ſacerdotis, peccatum populi appellauit. *Leuit. 4.*

CVSTODIA.

ID quod etiam ex Ambroſij ſententia ad excubias pro ſalute dominorū refertur: deberecq́ nos, ait is, promptuarium tenere verbum, ne quaſi mutæ canes commiſſam

A commiſſam nobis fidei cuſtodiam, quodam pręuaricationis ſilentio deſeruiſſe
videamur. Hoc eodem ſignificato theologi accipiũt illud ex LXVIII. Pſalmo:
Lingua canum tuorum hoſtium intinguetur ſanguine: vbi per canes, Chriſti
ædium ſacrarũ antiſtites interpretantur: hi ſiquidẽ parandi ſunt in aduerſarios,
qui gregibus inſidias meditantur, vt oues ab omni hoſtium iniuria tutæ cuſto-
diantur. Quam propemodum ſententiam ſecutus Plato libro de Repub. II, v-
bi militem ciuitatis cuſtodem informat: Naturam, ait, generoſi adoleſcẽtis qui
ad diſciplinã huiuſmodi educetur, nihil differre à generoſi canis ingenio: vtrũq;
ipſorum ſagacem eſſe oportere, manſuetum erga ſuos, aduerſus autem hoſtes
immitem. Nam ea eſt generoſi canis natura, vt erga familiares & notos ſit mi-
tiſsimus, aduerſus verò alienos & ignotos ferociſsimus, quos ſimulac viderit,
ægrè ferre ſe indicat, etiam ſi nihil quicquam mali ſit ab eis perpeſſus: ſufficereq́;
ad inimicitias ſatis habet, ſi qui recens venerit, non fuerit è domeſticis. Non ab
re igitur, qui D. Bernardi viri de pietate Chriſtiana optimè meriti vitã ſcribũt,
matrem eius aiunt prægnantem imaginatam in ſomniis eſſe, catulum ſe candi-
B dum, dorſo rutilum, & latrantẽ in vtero geſtare: vnde illi à ſapiente viro reſpon
ſum, futuram eam optimi catuli matrem, qui diuinarum ædium cuſtodiam ſu-
ſciperet, latratumq́; aſsiduum contra profanos & impios exerceret. Hinc etiam
canis comes, & viator angelum comitatur, quem Raphël in libro Prophetico
non ocioſè ſibi & Tobiæ filio adiungendum putauit.

DII LARES.

EAdẽ ratione canes apud ethnicos Laribus præ-
ſides fuiſſe dicunt, Deosq́; ipſos Romani ideo ca
ninis pellibus inducrãt, quòd ſicuti canes mites man
ſuetiq́; ſunt in domeſticos, in alienos verò feri, for-
midoloſiq́;: ita & Lares, quibus totius familiæ cura
credita eſſet, haberentur. Proditũ ſanè memoriæ eſt,
Iliados Mineruæ templum in Daulia fuiſſe, in quo
canes alerentur, qui Græcis tantùm aduentantibus
ſe mites, manſuetos ac ludibundos offerrent: in bar-
baros verò feri, atroces ac indignabundi ſemper irruerent. Neque deſunt ho-
C die barbarorum nationes aliquot, quæ canes hoſtium cadaueribus quoquo
modo conquiſitis alant, eosq́; in prælia mox ducant, quibus in hoſtem immiſ-
ſis, fœdiſsimæ interdum ſtragis ſpectaculo perfruantur. Æſculapij ſimulachro,
quod Epidauri fuit, à Thraſimede Pario Arignoti filio elaboratum, canis ad-
ſculptus aſſiſtebat, cùm Deus in throno ſedens dextera baculum teneret, læ-
uam ſupra draconis caput porrigeret: cuius meminit Pauſanias. Eius argumen-
ti eam ait hiſtoriam fuiſſe, quòd Æſculapius in ſolitudine Titthei montis expo-
ſitus ab auo Phlegya, cuius filiam Apollo clàm compreſſerat, à capella alitus, &
à cane cuſtoditus fuerit.

ARBITER GENIVS'VE.

SEd aliam Chryſippus rationem cur Lares caninis tergoribus velarentur at-
tuliſſe dicitur: quippe quòd ipſi genios prę ſe ferũt, qui cuſtodię noſtrę ideo
tanquã arbitri ſint delegati, vt improbè factorum dictorumq́; pœnam à nobis
exigant, ſceleraq́; & impietatẽ omnem vlciſcantur, quotiens humanitate poſt-
habita in brutorũ vitam declinauerimus, quam ipſi genij, nõ ſecus ac ſagaciſsi-
mi canes, inſequantur, & ad merita ſupplicia pertrahãt. Hoc ipſum Cenſorinus,
multis aliorum opinionibus allatis demùm affirmat, eſſeq́; genios ita aſsiduos

nobis obſeruatores appoſitos, vt ne puncto quidē temporis longius abſcedāt. D
Atq; hi ſunt qui nos nōnunquam impellunt, ſæpe reuocant, prout nunc ſalutaria, nūc pernicioſa appetierimus. Sed noſtræ pietatis autor, ne ab aliis hęc quæramus, Genios cuſtodiæ noſtræ appoſitos, & affirmauit, & Dei patris faciem eos quotidie contueri commonuit. Meritò itaq; Laribus (quando iidem & Genij ſunt, nos Angelos dicere maluimus) canis vtpote tutelare animal hieroglyphicè dedicabatur. Sed nō ſine piaculo videor mihi præterire poſſe quod apud veteres ſcriptores legi, Vulcani templum apud Ætnam Siciliæ montem fuiſſe, cuius lucum incolerent canes, qui caſtè pieq; adeuntibus adblandirentur, impuros verò pollutoſq; rem quaſi diuinitùs pręſagientes miſerabiliter lacerarēt.

Matth. 18.

V E S P I L L O.

EX his itaq; factum vt Ægyptij veſpillonem, ſacrorumq; tutelarem, æditumq; libitinarium per canis effigiem indicarent, obſeruato firmo illo immobiliq; obtutu, quo animal id ipſa Deorū hominumq; ſimulachra cuſtodiæ ſuæ credita contemplať. Nam cùm apud Ægyptios cadauera vitro condita, non adipe ſuillo, vt nonnulli ſunt interpretando decepti, in longum tempus aſſeruarentur, erantq; & libitinarij quibus curę erat ea cuſtodire, eò ſpectare crediderim canē apud Maffæos Romæ, in pulcherrimi operis cippo humi iacentem, ſurrecto verò capite inſcriptionem, quæ huiuſmodi eſt, intuentem.

C. IVLIO VRBANO
ET IVLIÆ OPTATÆ CONTVBERNALI, ET C. IVLIO VRBANO PECVLIARI
FILIO E
POTS. SVIS

G R A T V S A N I M V S.

NEq; tamen ignoro eſſe aliquos, qui huiuſmodi hieroglyphicum, quo ſcilicet canis vel ſimulachrum aliquod vel conditum cadauer intueretur, hominem beneficij accepti memorem ſignificare contendant. Canis porrò illos qui de ſe benemeriti fuerint nunquam obliuioni tradit, cuius rei paulo pòſt mirifica quædam exempla ſubiiciemus.

M E M O R I A.

VNde & memoriæ ſimulachrum Canis eſt, quæ ſcilicet circa præterita verſatur: & in prudentiæ tricipitio, id ſibi vult caninum caput, cùm Leoninū, intelligentiam, & pręſentium conſiderationem: lupi verò caput prouidentiam, ac perinde futura indicet, quod alibi diffuſius explicauimus. Socrates quoque tunc per canem iurat in Phædro, cùm illam Lyſiæ orationem memoriæ tradidiſſe firmiter arbitratur. F

F I D E S.

IN Phædone verò per canem iurat, cùm putat fidem & obſequium præſtandum iis, qui rerum habenas in ciuitatibus moderantur. Sanè C. Mamilij numus eſt, qui limitibus metandis S. C. præfectus aliquandiu fuit, in quo canis cidetur allatrare: eo quippe ſignificato, vt fidem præſtandam in primis admoneatur is, qui negotio eiuſmodi præficitur.

C. Mamilij numus.

A M I C I T I A.

EIus verò fidei ratione habita, hieroglyphicū pro amicitia plerunq; canis ponitur, in qua quidem primū fides expetiť ex Ciceronis & omniū ſententia: mox animus, ſi vſu veniat, ad promerendum promptiſsimus. Mirifice verò ſpectatur in canibus illa officioſa adeò dominorū adulatio. At [illegible] mihi temperare ne-

A nequeo, quin amoris & fidei exẽpla quædã cõmemorem, quæ in ipſis canibus
eluceſcere plerunq; cõperiuntur. Nã Leuctricas puellas treis à Spartanis iuueni-
bus quibuſdã conſtupratas, mox occiſas, & in puteũ deiectas indicio canis Sce-
daſo patri peregrè aduenienti, & latratu & curſitatione ad puteum fuiſſe prodi
tas nunc diſsimulabo, alia quædã maioris forſan admirationis repetiturus. Cõ-
foſſo enim inteſtinis bellis ciue Romano, aiunt nõ potuiſſe quempiã caput eius
abſcindere, vſquequo canẽ qui dominũ cuſtodiebat, procq; eo ferociter pugna-
bat, ab inſtantibus interemptũ ſummotũq; vidiſſent. Ambroſius refert, occiſo
Antiochiæ milite canem cadaueri comitẽ adſtitiſſe, qui dum eiulatu mœſto ra-
pti domini deſideriũ diu teſtaretur, ingentem hominũ coronã ad fidelitatis ſpe-
ctaculum contraxerit, donec eo inſpecto qui cædem patrauerat, in eũ inſilierit,
tamq; diu prehenſum cõtinuerit, donec re patefacta percuſſor ſit in ſupplicium
raptus. Illud verò præcipua eſt admiratione dignũ, quod ab Æliano traditũ eſt,
Colophoniũ quendam vnà cum ſeruo & cane, mercatum in Ioniam conceſsiſſe
ad vrbem Theon: cúmq; ſeruus, qui pecunias ferebat, naturæ ſatisfacturus ali-
B quantulũ à via deflexiſſet, loculo humi depoſito immemorẽ abiiſſe: canẽ ad eius
cuſtodiam perſtitiſſe, donec illi re infecta, quòd pecuniæ nõ aderant, rediiſſent,
canemq; in eodem loco apud marſupium offendiſſent, qui quòd abſq; potu, ci-
boq; diu perſeuerauerat, ita reddito depoſito expirauerit. Sed quid illud quod
apud Plutarchũ de Pyrrho fertur? eum aliquando factum obuiam cani, qui ca-
dauer herile cuſtodiebat, vbi triduũ abſq; cibo permãſerat: quod cùm Pyrrhus
ſepelire iuſsiſſet, canem ſibi diligenter curandum imperauit: euenit vt haud ita
multò pòſt Pyrrhus exercitum luſtraret, aſsidebat regi canis, tacitusq; quieſce-
bat, cùm interim interfectores heri nomina daturi præſtò fuerunt: exiliit ſtatim
canis vbi eos adeſſe vidit, magnoq; hoſtes latratu inceſſens ad Pyrrhum iden-
tidẽ reſpectabat, vt non illi ſolùm, verùm omnibus qui aderant facti ſuſpicionẽ
concitarit ingentem. Correpti igitur illi, minimiſq; quibuſdã indiciis conqui-
ſiti, ſcelus confeſsi ſunt, atq; ita pœnas iuſsi pẽdere. Fuit & alter Pyrrhus ab rege
illo, qui tantę fidelitatis canem habuit, vt cùm mortuus, & in rogo poſitus eſſet,
ſubſecutus itidẽ canis in pyram ſeſe coniecerit, & concremari pertinaciſsimè vo
luerit. Fuit & Polo hiſtrioni apud Gręcos celeberrimo canis, qui poſt impoſitũ
C rogo dominum in eaſdem ſponte ſe coniecerit flammas. & alius eodem quo ſal-
tator Theodorus ſepulchro cõditus fuerat, catellus includi voluit. Iamq; et Eu
polidis Poëtæ comici canis Augeas nomine celebratur, qui mortuo ſepultoq;
domino prę mœrore & ipſe cõtabuit, erepti domini deſiderio tandẽ extinctus.

PHILOSOPHIA COMMVNICATA.

HIeroglyphicum & Cerberus argumentum habet: Gręcorum enim nõnul-
li non incongruè forſan exiſtimarũt, abſtractum Herculis opera ex obſcu-
ris Erebi penetralibus tricipitem Cerberum, patefactã ab Heroë philoſophiã,
quæ prius in arcanis deliteſcebat, indicare. Ea verò vna ceruice contenta, tribus
diſtinguit capitibus, quorũ vnum Rationi, Naturæ alterum, tertium Moribus
inſeruit. Vnde pręter edomita tot mõſtra, Herculem ipſum ferũt ſagittas in Iu-
nonem iaculatũ, & Plutonẽ etiã telo, vt Homerus inquit, triſulco ſauciaſſe. Phi-
loſophus enim vir, dum ſolerti indagine ſublimia quęq; perueſtigat, nactus ali-
quid captu dignum, mente veluti pennato quodam vtitur telo, quo quicquid il
lud fuerit aſſequatur. Neque quidem locus vllus eſt, necq; abſceſſus tam remo-
tus, tã abditus, tam inacceſſus, quò non peruenerit philoſophia: terræ ſiquidem

hęc penetralia perſcrutatur,quod eſt Plutonem ipſum telo impetere,atq; etiam D ferire:hoc inquam eſt rerum naturã enanciſci:tot in orbe terrarum monſtra domitat,ferinos quippe mores componit,& ciuilibus,honeſtis et vtilibus legibus addicit. Mox vt de Poëta Flaccus etiam,

Pectus præceptis format amicis,
Aſperitatis & inuidiæ corrector & iræ.

Cœlum demum inſcendit, & inde quicquid rationi obnoxiũ eſſe poteſt aucupatur,cunctaq; proſpectat,& ad amuſsim omnia nũ recta ſint explorat. Herculis ad hęc clauam,qua heros is fuerit in domitandis monſtris vſus, philoſophiã, monſtra verò animi vitia ſignificare interpretatur Floridis Apuleius. Atq; vt ad Cerberum reuertar, ſunt qui rem ſimpliciter accipiant, caninis eũ capitibus effictum à Poëtis,propterea quòd Tartareus is cuſtos habeatur. Hiſtoriam tamen Hecatæus Mileſius ſuper eo tradit, ſerpentem in Tænaro fuiſſe, quem ea de cauſa canem appellarint, quòd morſu eſſet admodum lethifero, homineſq; quos iciſſet,ſtatim interficeret,eumq; ab Hercule deductum ad Euryſthea. Sed hæc ſcriptorum ſemper fuit licentia, vt ex commodo quiſq; ſuo fabulas confingeret. Mihi autem magis arridet figmentum prius poſitum, qui tam præclaros viros,tam erudite rem ipſam interpretari videam. E

ANVBIS.

ADdemus & Anubin Deum per canis effigiem ab eiſdem Ægyptiis figuratum,de quo veteres quidam hiſtorici prodidêre, vnà eum cum Oſiride gigantes ex Italia pepuliſſe. Canino verò capite fuiſſe eum, ex eo commentum, quòd Iſidis & Oſiridis corpora cuſtodierit, quod vti dictum ſuperius,canibus eſt admodum peculiare, eaq; de cauſa canem galeis inſculpi morem eſſe, quod in veterum numis compluſculis obſeruaui.

ORIZON.

SEdenim ſuper Anubi Plutarchus longè eruditius rẽ perſcrutatus,remotiora diſciplinarũ penetralia recludit, ac terminatorem in ſphærã circulum per Anubin in fabulis, per canem inſcriptione ſacra & hieroglyphica ſignificari tradit:quippe qui Nephthyn apud Ægyptios inferius hemiſphæriũ eſſe contendit:Iſin verò ſuperius: lucidum hoc & diurnũ, obſcurum illud & nocturnum: vtriuſq; verò participem Anubin, qui & interdiu & noctu viſu pariter fruaẽ. Eandem enim vim apud Ægyptios Anubis habet, quã apud Græcos Hecate,cui ſupera & inferna dedicarunt. Nam cùm triceps effingeretur Hecate, vnũ omnino caput caninũ, equinum alterum,humana verò figura tertiũ adſculpebatur, quod tamen hiſpida & ruſticana facie ſimulabant:cuius picturæ hieroglyphiciue cauſam in Equo latius enarrauimus. F

DIANA.

SATVRNVS.

SVnt qui per Anubin Saturnũ interpretenẽ,quòd omnia ex ſeſe pariat, atq; ita ſit & luminis,& tenebrarũ particeps: quia materia obſcura eſt,forma verò conſpicua. Qui fabulas de iis,quæ rerũ initio facta fuerint ab Oromaze memorant, cœlo inquiunt & aſtris fabricatis cuſtodem eum adhibitum, atq; hinc canis figmentum excogitatum.

Princeps

A PRINCEPS.

PRæter ea quæ iam poſita ſunt de cane ſignificata, ſacerdotes iidem Ægyptij ſi principem aut legiſlatorem ſignificare vellent, canis hieroglyphicum cum diademate, ſiue faſcia, vel amiculo faciebant, reliqua corporis facie nuda, propterea quòd veluti leuiſomna canum, vt eum Lucretio iocer, fido cũ pectore corda in Deorum ſimulachris diligenter obſeruandis detinentur. Sic etiã princeps qui iura ſit daturus, Regem qui anteacto tempore claruerit nudum contemplari debet, quid'ꝙ ſibi velit ea faſciola, examinare: id quod omnium maximè Periclem Athenienſem ſactitare ſolitum perhibent. Quotieſcunꝙ enim is magiſtratũ aliquem inibat, ipſa honoris delati inſignia, & vnumquodꝙ geſtamen pro concione alloquebatur, quid ea ſibi vellent, qualem virum poſcerent percontabatur, ſéque mox ad perſonam quam induebat, ſtrenuè decenterꝙ gerendã adhortabatur, B tanta omnium admiratione, vt non immeritò eum & tonitrus, & fulgura ciere prædicarent, apesꝙ mel in os eius infantis congeſsiſſe faterentur. Quòd verò faſcia regiũ ſit inſigne, oſtendimus cõmentario de Geſtaminibus reliquis. At qui Ptoëmphanes populi ex Africæ parte Canis non effigiem, pro principe coluerunt, ſed viuum ipſum pro rege ſibi delegere, cuius motum obſeruabant, ac ex eo quid faciundum, vbi ſtandum, quò progrediendum, religioſiſsima quadam auguratione intelligebant.

MILES.

ABſꝙ faſcia verò canis, copula tamen religatus, non incongruũ eſt ſacramento addicti militis hieroglyphicum: copula ſcilicet obedientiæ iuramentum præ ſe fert: canis verò ipſe militis officium, quod præcipuũ eſt, intentum eſſe ducis imperio, ſiue iter arripiendum, ſiue pugna ineunda ſit, ſiue vbi receptui cani ceptũ ad ſigna redire: quæ quidem obſequia à canibus obſeruari quotidie videmus. Quid verò illud, quòd ſi inter ſe canes rixentur, offeraturꝙ fera æquè illis inuiſa, facta ſtatim inter ſe pace vnanimiter in ferã conuertuntur? cuiuſmodi decet milites eſſe, qui tametſi inter ſe aliquando diſsideant, aduerſus tamẽ com C munes hoſtes vnanimiter præliantur: cuiuſmodi exemplum in L. Syllę legionibus habemus, quæ cùm pernicioſa ſeditione furerent, efferatis Imperator annũciari iuſsit hoſtem adeſſe, & ad arma vocantium clamorẽ tolli, atꝙ ita diſcuſſa ſeditio eſt, vniuerſis aduerſus hoſtes animũ intendentibus. Et Scorilus, vel vt alij, Cocis, vt alij, Cotio Dacarũ Dux, cùm diſſociatũ bellis ciuilibus pop. Ro. intellexiſſet, neꝙ tamen fortunã tentandam arbitraretur, metu'ne externo bello pax inter ciues conciliaretur: hortantibus ſuis, & acriter depoſcentibus occaſionem arripiendam, duos ille canes in conſpectu populariũ cõmiſit, iiſꝙ acerrimè inter ſe pugnantibus, mox lupũ emiſit, quẽ protinus canes omiſſa inter ſe ira vno ſtatim animo aggreſsi ſunt: eoꝙ exemplo Dux ipſe continuit barbaros ne pugnã incæptarent, temerario impetu Romanis profuturo. At ea quoꝙ generoſitas animi requiritur in ſtrenuo milite, ne is, vt ſuper Ænea Virgil. neque auerſos dignẽ ſternere morte, nec imbecilles prouocare bellatores, aut armatus inermes, aut vir fœminas, puerósue. Cõperta eſt hæc eadẽ in canibus animi magnitudo: velut in eis, quos Albaniæ rex Alexãdro Macedoni dono miſit: nã cùm ex duobus quos habebat vnũ huic dediſſet, exploraturus Alexander ani-

malis vigorē, iuſsit vrſos, mox apros, & deinde damas emitti: ille verò contem- D
ptu immobilis iacebat. Sed enim Alexander ſegnitie tanti corporis offenſus, cū interimi iuſsit: quod vbi Regi nunciatum, alterum miſit, addito, ne in paruas belluas experiri vellet. Imperator itaq; leonem primò, moxq; elephantum induxit, quos canis ſtatim ſtrauit: cuius inſignem pugnam Plinius accuratiſsimè deſcripſit XL. octaui libri capite.

MENAPII.

MInimè mirum igitur quòd in canone prouinciarum & militum, qui à Conſtantino vſq; ad Theodoſium, Honorium & inferiores pleroſq; alios ſub Imperatore Romano militabant, clypeus habebatur, in quo luteus canis in alba parma, cuius medium pelta rubra occupabat: hic verò canis infernè poſitus ſub ipſa pelta pedibus ſurſum verſis: erat is eius ordinis inſigne, qui MENAPII dicti ſub magiſtro militum per Thracas ſtipendia faciebant.

TERTIODECIMANI.

CAnem eodem geſtu inuerſum in altero clypeo vidi, ſed qui cærulei coloris eſſet, parma identidem alba, cuius vmbilicus aureus, quem ruber circulus B
ambibat, ab altero denſioris luti cęruleo ipſe quoq; circunſcriptus: inſigne hoc erat TERTIODECIMANORVM, qui eiuſdem militię ordo fuit ſub eodem magiſtro militum.

OBSEQVIVM.

ERat & illud hieroglyphicum, quòd Ægyptij ſacerdotes obſequium, et ad domini iuſſa nutúmue regreſſum ſignificare ſi vellent, canem conuerſo in dorſum capite pingebant. Nullum porrò animal cane magis eſt dicto parens, quem abeuntem facillimo vociferatu reuoces, etiam ſi ſit iamiam capturus prædam, increpitus intermittat, iuſſus inſequi prouolet, eum denique quotiens erit libitum vltrò citróq; verteris. Theologi noſtri veteres dictum illud ex Eccleſiaſte, Melior eſt canis viuus leone mortuo, ita interpretantur, vt obſequij iſtiuſmodi rationem habuiſſe videantur: nā per leonem mortuū, ait Eucherius, cacodæmonē intelligunt, de cuius ſalute nihil vlterius ſperandum eſt: non enim poteſt ad pœnitentiā redire: per canem autem viuum, aberrantē quidem, F
& interdum contumacem hominem accipiunt, qui tametſi nonnunquā præuaricator fuerit & ceruicoſus, ad obſequium tamen & meliora reduci poteſt. Et vt ad canis morigerū admodum ingenium reuertamur, libet ex Plutarcho memorabile obſequij facillimæq; docilitatis exemplū in animali huiuſmodi recitare, idq; in theatro Marcelli ſpectatore Veſpaſiano editū. Mimus eò quidā canem introduxit omnibus ferè ſaltationibus eruditū, qui cùm ægritudinem poſtmodum ſimularet, panem mimus porrigebat, eo detracto pharmacū propinauit, mox is trementi ſimilis cruciari, diſtorqueri, capitiſq; grauedine laborare viſus, demū quaſi mortuus concidere ſeq; exporrigere, permittereq; vt quoquouerſum traheretur, huc & illuc abiiceretur, vti fabulæ commentū exigebat. Opportune autē cùm res poſceret ſenſim mouiſſe ſe tanquā è profundo aliquo ſomno concitatum, proſiliiſſe demum, & ſigna quædam veluti lætitiæ & exhilarationis edidiſſe, atq; alia pleraq; magna omnium admiratione colluſiſſe. Hæc autor ille teſtatur, qui nihil vnquā ineptè moliri deprehenſus eſt. Sed quod pertinet ad obſequium erga dominum, habet hoc canis cōmune cum ſubus, de quibus comper-

A compertum ait Plinius, furto abactos, agnita voce ſuarij, merſo nauigio inclinatione lateris vnius, ad dominum remeaſſe.

ADVLATOR ET SCVRRA.

SVnt qui adulatorem, blandiloquum, & mordacem ſimul ſcurram, per canis hieroglyphicum oſtendãt, quorum alter in obſequium plus æquo pronus, & alter quęlibet in quemuis opprobria fingere ſæuus. Diogenica hæc eſt interpretatio, ipſius de ſe teſtimonio. Nã is interrogatus ab Alexãdro, ob quæ facta Canis nomen vulgò ſortitus eſſet: Quia, inquit, dantibus blandior, non dantibus oblatro, malos etiam mordeo. Quin & coniectores, vt apud Hebręos legi, eum qui per nocturnam quietem imaginatus ſit canem videre, obtrectatoribus obiectum fore præſagiunt. Alexander idem dum ſibi luſum quærit, ſportulam Diogeni oſsium plenam dono miſit. Accepit eam Cynicus, & ſuperaddidit: Caninus hic quidem cibus, ſed donum haudquaquam regium. *Diogenis ſcomma in Alexãdrũ.*

FAMES.

B CAninam quandam famem memorãt, quam Gręci βυλιμίαν appellauere, nos eſuritionem dicere poſſumus: vtcunq; Dauides hanc eruditiſsimè tetigit Pſalmo LVIII, vbi canit: Conuertent̃ ad veſperã, & fame conficient̃ vt canes, ciuitates hac illa peruagantes, cùm futuram Iudæorũ mendicitatem pręſagiret: nam et ipſum famis vocabulum frequenter pro mendicitate vſurpatũ inuenias.

DESPICATVS.

IN Sacris literis plurimùm inuenias canem pro re humili, abiecta et cõtemptibili poſitum. Quem ſermonem ne quis Neapolitanorũ tantùm eſſe putet, de Mephiboſeta Ionathæ filio legimus, cùm inſperatis à Dauide beneficiis affectus eſſet, & cõtinuò menſæ Regię ſodalitio dignatus, dixiſſe eum, humilitatem profeſſus ſuam: Ecquis ego ſum ſeruus tuus, vt reſpiceres ſuper canem mortuum, cui ego ſum ſimilis? Et Dauid ipſe cùm Regem ſuum Saulem ſe hoſtiliter inſectantem in manibus ſolum habuiſſet, chlamydis regiæ oram præcidiſſe contentus, ſubſecutus eum clamauit: Quem perſequeris Rex Iſraël? quem perſequeris? canem mortuum perſequeris. *1.Reg.cap. 24.*

FVGA.

C QVòd ſi fugã notare voluerimus, canem identidem, ſed ſubiecta inter crura cauda figurabimus. Hieroglyphici cauſam nemo eorũ quos in hoc argumento ſequimur, explicauit. Figmentũ ego à re ipſa dubio procul ſumptum crediderim, vulgato in hæc tempora prouerbio, vt eum qui animum deſpondeat, vel ab incœpto propter ignauiam perculſus meticuloſè deſiſtat, ſubiicere eum, inter crura caudam obiiciamus. Quotiens enim canes fugam arripiũt, præ metu abacti caudam inter crura ſubiiciunt. Quod cùm inſigniter etiam in lupo obſeruatum ſit, Maro elegantiſsimè rem ipſam deſcripſit, vt ſuo loco dictum.

CLADIS PRÆSAGIVM.

IN Aruſpicina memoriæ proditum eſt, huiuſmodi geſtum caudę vtero ſubiectæ, in victimis quæ adolerentur futurę cladis præſagiũ dediſſe, obtorta verò ſi foret cauda, bellorum difficultatem portendere, vt apud Didymũ legere eſt.

VICTORIÆ PRÆSAGIVM.

ALiter autem curſu perciti ſeu prædam inſequantur, ſeu temerè laſciuiant, ſurrectam, aut exporrectam caudam habere ſolent, cuiuſmodi effigies eſt in numo. C. Poſthumi, in quo cernere eſt currentem canem, cauda ita vti dice- *C. Poſthumi numus.*

bamus, ſurſum verſus incuruata: quod quidem in hoſtiis crematis obſeruatum, ex aruſpicum diſciplina futuræ victoriæ portentum erat. Sedenim in numo eo currentem canẽ, celeritatem ſignificare coniicimus ex iaculo, quod eſt infernè ſitum: vnde rem properanter confectam, victoriámue citò partam, ſi ſequamur Aruſpices, id indicabit. D

IMPVRVS AMATOR.

SVnt etiã qui ſatis impuros amatores exprimant per ſimulachrũ canis, non ea tantùm de cauſa, quòd κύων, vt Euſtathius interpretatur, παρὰ τὸ κύω, quod amare eſt, deducatur, ſed quòd lepores auidiori quodam affectu conſectet: quorum ſignificatum inter nequitias improbiores repoſuimus. Necq; quidem Ouidius ſignatè magis Apollinis affectum incomparabilem exprimere potuiſſet, quàm luculentiſsima ea quam ponit comparatione, his verſibus decantata:

Vt canis in vacuo leporem cum Gallicus aruo
Vidit, & hic prædam pedibus petit, ille ſalutem:
Alter inhæſuro ſimilis iamiámq; tenere
Sperat, & extenſo ſtringit veſtigia roſtro: E
Alter in ambiguo eſt, an ſit comprenſus, & ipſis
Morſibus eripitur, tangentiáq; ora relinquit.
Sic deus & virgo eſt, hic ſpe celer, illa timore:
Qui tamen inſequitur pennis adiutus Amoris
Ocyor eſt, requiémq; negat.

LIENIS VITIA.

HOminem qui aliquo ſplenis vitio affectus ægrè habeat, quæcq; in vniuerſum ad lienem attinent, Aegyptij ſacerdotes per canis hieroglyphicum ſignificabant. Gracillimum enim ac tenuiſsimum lienem canis habet: quòd ſi vel mors, vel rabies eum inuaſerit, à ſplene eſt: quin etiam illi ipſi qui correptum rabie canem medicare voluerint, morbum contrahunt, ac ſplenetica plurimùm ea labe affecti pereunt: & qui canem eo morbo laborantem diſſecuerit, ea afflatus exhalatione: contagionis vim efficaciſsimã experitur. Vrina quocq; rabioſi canis quomodocunque calcata nocet, maximè vlcus aliquod habentibus. Quin F huius lotio, etiã non rabidi: tam pernicioſa vis eſt, vt ſi quis in id ſuum congeſſerit, ad generationẽ pigrior torpore lumborum fieri dicatur. Proinde rabido cani contagioſum adeò virus ineſt, vt omnia rabiant quæ momorderit; excepto homine. Nã quæ illi accidit ex huiuſmodi contagie lues, mania eſt, vt eruditiſsimi hac ætate viri diſputant: nã & Feſto rabies propriè morbus caninus eſt. Quòd verò ſcribit Ariſtoteles, canes ipſos interire morbo hoc, & quæ morſa ſunt πλὴν ἀνθρώπου, nonnulli clari quidem viri πρὶν legunt, vt celerius quàm homo intereant, exponant. Sedenim vt ea miſſa faciam, quæ hominibus à rabioſo cane morſis accidiſſe longo pòſt tempore Albertus & Auicenna prodidêre, legi apud Plutarchum, rabiem in homine non fuiſſe cognitã diſcretámue ab aliis morbis Ariſtotelis tempeſtate, necq; inde vſq; ad Aſclepiadem cuipiã innotuiſſe. Cæterùm hæc ipſi viderint clariſsimi viri, qui rem enucleandam ſuſcepêre. Illud ego ſuper hoc addam, vniuſcuiuſq; canis morſum tam pernicioſum eſſe, vt ferant, eum qui ſemel fuerit à cane læſus, peſtilenti contagione gallinarum incubitus, pecorum fœtus, & abortus interuentu ſuo vitiare, eiuſq; introitu alterius vulnera aggrauari.

Olfactus

A OLFACTVS.

SEd vt ad Canis ſignificata redeamus, olfactũ Aegyptij ſacerdotes per id animal inter alia ſignificabant: nempe eum qui, quod prius latuiſſet, indagine ſua deprehendere, ex huiuſmodi hieroglyphico intelligebant. Satis enim conſtat olfactum eſſe cani præcipuum, de cuius ſagacitate (eam enim præcipuè canibus attribuit Cicero, & à ſagire, quod acutè ſentire eſt, deductum aſſerit) plurima paſsim videntur exempla. Dominum enim qui vel diutiſsimè abfuerit agnoſcunt olfactu ſolo, & ignotũ quoq; ſi repentè veniat. Scrutantur in venatu veſtigia atq; perſequuntur, contantem ad feram inquiſitorem loro retrahentes, etiam ſi aquam ea tranſilierit, & abditiſsimo quouis loco ſeſe occultauerit. Illud ſanè quotidianum in canibus præcipuè Gallicis, vt quem prius numum alicui eorum oſtenderis, abduciq; mox è conſpectu canẽ iuſſeris, ac ſub aliquo tapete vel ſtragulo numum eũ abdideris, introductus mox canis ac numum inquirere iuſſus, olfactu ſolo fretus rem tibi quamprimum deprehendat, latebráſque vbi numus erat abſconditus, & latratu & exultatione ſignificet.

B RISVS.

QVia verò canis circa lienem ea quæ ſuprà memorauimus patitur, totaq; animalis vita inde pendêre videtur, factũ eſt vt Aegyptij ſacerdotes quæ ſuper riſu conſiderarent, per canem identidem explicarent. Rariſsimum enim vel difficillimum eſſe riſum iis qui ſplene laborant, medici tradunt: & ea eſt canis prærogatiua, vt is à venatoribus maximè expetatur, qui faciem magis, vt vulgò aiunt, melancholicã præ ſe ferat: ſignum enim id eſſe bonitatis aiunt, perniciores q; & in curſu perſeuerantiores, qui tales ſunt, eſſe prædicant. Apud Auicennam legas lienem ea ad ſe recipere & attrahere, quæ ſanguinem benignum, clarum, copioſum & lucidum reddant, quem inde riſus & hilaritatis cauſam autores eſſe putant, quippe quòd ex ita affecto ſanguine ſpirituum excitetur multitudo, claritasq; animam exhilaret. Sed enim hoc vtcunq; habeat, coniectores etiam, vt apud Artemidorum legere eſt, ex ſplene in ſomnis viſo & riſum, & voluptates augurãtur: canibus verò cùm lien & tenuis, & vitio maximè obnoxius ſit, neceſſe itidem eſt eos hoc hilaritatis affectu aut nihil, aut parum moueri. Ab iis verò quæ vel abſunt aut ſupra modum adſunt animali cuipiam Aegyptij ſignificationes ſuas comminiſcebantur. Accidere verò facilè poteſt, vt alicuius

C hominis memoriis natura huiuſmodi ſit indicanda, vt in M. Craſſo, qui ob id Agelaſtos vocitatus: vt in C. Lælio, & in Socrate, quos eodem ſemper vultu eademq; fronte fuiſſe, proditum eſt.

LEVITAS IN MORIBVS.

VErùm habet ſuum & riſus ipſe ſignificatum. Interpres enim Apollonij riſum leuitatis ſignum eſſe dicit: vnde ſapienter Iſocrates importunũ riſum minimè amandum eſſe monuerit.

CVLTVS CANIS.

SAnè aliæ quoq; nationes, quanti animal id facerent, multis exemplis teſtatũ reliquêre. Et Cyrum prædicant, Cyrum illum, inquam, omni laude maiorẽ, à cane nutritũ ſuorum omnium aſſeueratione, ſiue ſtudioſè conficta fabula fuerit, quò venerabilior haberetur. Quippe apud Romanos etiã in magno fuêre cultu, licet à Capitolij proditione eos in crucem rapere ſit cœptum. Annuo enim ſupplicio inter ædem Iuuentutis & Summani, viui in furcas arbore ſambuca figebantur, quòd eorum negligentia iactura ea facta videretur. Alioqui ge-

nito mane catulo res diuina hoſtiarũ vice fieri ſolita, adeò puros eos ad cibum exiſtimabant, adeóq; numinibus placandis idoneos, fuiſſeq; olim celebriores epulas catulina appoſita, noſtrorum ſcriptorum teſtimonio ſatis exploratum; & apud Plautum etiam factam huius rei mentionem inuenias Saturione. D

QVIBVS DIIS CANES SACRI.

QVibus verò Numinibus canes donarentur, dicere non pigeat. Siquidem Romani eos Genetiæ, Græci Proſerpinæ mactabant: vulgò verò Lupercalibus, quæ Romani in Panos Lycei venerationem celebrabant, canẽ immolabant, quoniam natura ipſa lupis canes aduerſarentur. Alij cœptam hoc in Romuli gratiam factitari tradunt, vti conſtans fama eſt eum à lupa nutritum. Sacra tamen hæc primùm ab Euandro inſtituta nonnulli aſſerunt, Maroniano præcipuè verſu freti, quo

Euander gelida monſtrat ſub rupe Lupercal
Parrhaſio dictum Panos de more Lycei.

Cæterùm apud Argiuos Cyoniæ deæ propter partus facilitatẽ ſacri erant. Sed animaduertendum eſt, pleriſq; locis Cyoniæ vocabulum corruptum eſſe ſcriptorum negligentia, qui Lyoniã fecere, vel quòd arbitrati ſunt à ſoluendi partum facilitate vocabulum conformatum. Apud Lacedæmonios Marti canis propter audaciam et inuadendi promptitudinẽ offerebatur: eorum enim ephebi inter ſe certaturi, priuſquam certamen inirent, canis catulum illi Deo, vtpote fortiſsimo, victimam ex cicuribus validiſsimã offerre ſe arbitrabantur. Ex aliis Græcis nemo, vt Pauſanias ait, præter Colophonios, talibus ſunt operati: hi enim catellam nigram Triuiæ ſacrificabant. Et Caribus mos fuit canem immolare, vnde κάρειον θῦμα. Erant & Canaria apud Romanos auſpicia, quibus apud Catulariam portam rutilæ canes non procul ſcilicet à rubro colore ſacrificabantur, vti ait Atteius Capito, cùm pro frugibus contra vredines atq; ſæuitiam Caniculæ ſideris faciebant. De ſacrificio huiuſmodi Ouid. Faſtorum quarto: B

Pro Cane ſidereo canis hic imponitur aris,
Et quare fiat nil niſi nomen habet.

Plerique tamen ideo factum dicunt, vt flaueſcentes fruges ad maturitatem perducerentur. Sidus enim Caniculæ frugibus eſt admodum inimicũ. Non ignoramus autẽ & Thracas cùm alibi, tum præcipuè in Zerintho Samothraciæ antro nihil fere libentius immolare, & epulari ſolitos, quàm canem, memorabili Euripidis nece, qui propter mactatum ab eo canem, vt nonnulli aiunt, ab Archelai canibus interceptus, miſerrimè laceratus eſt. Quamuis alij dicunt Arridei Macedonis, & Crateræ Theſſali inuidorum opera, quòd gratia plurimùm polleret apud Regem, canes eas immiſſas fuiſſe, corrupto pecunia Lyſimacho, earum curatore. F

IMPVDENTIA.

NAm id quoq; canis eſt ſignificatum, eaq; de cauſa apud Homerum Helena ſe canem accuſat, quòd abominanda tot malorum cauſa atque autor fuerit, ita Hectorem allocuta: δᾶερ ἐμεῖο κυνὸς κακομηχάνου ὀκρυοέσσης. Apud eundem Agamemnon quoq; accuſatus ab Achille κυνὸς ὄμματ' ἔχων. Nam vt apud Pollucem legimus, canis oculum habere dicitur is, qui nimio plus impudens eſt, cui ſi etiam importunitatem adieceris, Homeri eiuſdem κυνάμυιαν feceris pro impudentiſsimo, muſcæ ſcilicet & canis ingenio copulato. Cynomyiam Euthymius ſyl-

uestris

A veſtris muſcæ genus agnoſcit, quod inter cætera muſcarum genera eſt impudentiſsimum, de qua Pſal. LXXVII. quanquam ſuper hac alibi. Hanc Catullus impudentiam expreſsit, vbi Aemen codicillos reddere pernegātem canem cenſet appellandam. Et Mathematici impudentem litigatorem oſtenſuri, duobus zodiaci locis canino capite hominem ſtatuunt, ſecundo quippe Arietis gradu, & Capricorni XVII. Sed nos hîc de ea loquimur impudentia, qua quis fretus, pro iuſtitia vel pietate audeat vnumquenque vel ex potentioribus hominem erroris admonere, vel impuritatis arguere, dummodo ſpes profectus affulgeat, nec importuna temeritas in vitium prolabatur.

PETVLANTES IVNIORES.

NOn prætereibo hic militarem ordinem eorum, qui PETVLANTES IVNIORES appellabantur ſub magiſtro militum per Illyricum: ij enim, vt aſſumptum nomen hieroglyphica pictura teſtarentur, canem luteum in rubra parma præferebant, in cuius medio orbis erat coloris lutei, canis ſupernè pedibus, quoad fieri poterat, exporrectis. Sanè quidem, vt veterum quorundam eſt

B interpretatio, in diuinis literis Romani milites, qui Pilato præſidi adſiſtebant, canes vocitantur, vti Pſal. XXI, Circundederunt me canes multi: quippe qui ſecundum legem immundi cenſerentur, atque admodum etiã impudentes eſſent conſpuendo ſacroſanctam Domini faciem, caput eius arundine percutiendo, coronam ſpineam affigendo, & omni opprobrij genere cœli Regem deludendo, vti eius miniſterij mortales penè omnes. Eoque Theologi tradunt Domini dictum in Euangelio, Non decere ſumptum de filiorum manibus panem dare canibus. Quæ quidem notæ ſi à canino genere elui poſſent, nihil ferè inter animalia rationis expertia cane venerabilius haberetur, vt qui non ciuitates modò ſibi honori poſitas habuerint, quod ab Alexandro Magno factum amiſſa cane Pertha nomine Theopompus ait, verùm etiam longè maiora præconia monumentaque ſecundum Ægyptios ritus omnino meruiſſe videantur.

PIERIVS VALERIANVS AD CAELIVM CALCAGNINVM DE IIS QVÆ PER Cynocephalum ſimiam, & id genus reliqua, ſignificantur ex ſacris Ægyptiorum literis.

IVcundiſſimum illud hoſpitium, quod mihi apud te per duas continuas hebdomadas Ferrariæ fuit, effecit vt ea omnia incommoda, quæ perpeſſus eram, iacturáſque omnes, quas in tanta rerum conuerſione feceram, inciperem obliuiſci. Nam cùm tu me Romana clade perterrefactum, neque non Florentinæ vrbis, atque adeò totius Italiæ turbationes & motus fugientem, ocyus tandem cupidum in patriam meme recipere feſtinantem, iungere iter iuſsiſſes, & apud te dies aliquot commorari, inuitatis quotidie viris literatura præſtantibus, magnam mœrori meo conſolationem adhibuiſti, ſuauiſsimíſque illorum ſermonibus ægritudinis totius acerbitatem deliniuiſti, præcipuè verò eruditiſſimo Manardo illo tuo ſæpius vocato. Ea demum fuit vtriuſque humanitas, vt nunquam apud quempiam aliàs hilarius acceptum me meminerim, ita vterque veſtris me lucu-

brationibus certatim oblectare contendebatis: tu, dum remotiſſima quæque profundiſſimæ eru- D *ditionis arcana, apud autores veteres deliteſcentia, è tenebris eruebas: ille, dum medicinæ philoſophiæq́ loca pleraq́, abſtruſosq́ ſenſus, & longa annorũ ſerie ad hunc vſq́ diem ignorata, multis ægritudinibus remedia luci dare admitebatur. Hinc factũ, vt ego à vobis tali refectus cibo, cùm primùm ad Aegyptiaca mea Commentaria datus eſt reditus, veſtræ memor liberalitatis, qui me nullo laborum veſtrorum fructu fraudare voluiſtis, ſtatim cogitarim amicitiam tam honeſta de cauſa olim vobiſcum initam, aliquo teſtimonio comprobare. Atq́ ita Cynocephali Aegyptiaci Commentariũ (id enim ob varietatem ipſam præcipuè placuit) nomini tuo nuncupaui. Argumentum quidem, niſi me ſtudiorum meorum ratio fallit, fortè non indignum quod tu tantæ vir eruditionis euoluas, quo in legendo, tametſi nihil tibi lectionum omnium helluoni nouum occurrerit, ſaltem vt mea erga te beneuolentiæ ſignum ſit atq́ monumentum, opto.*

NAM Cynocephali, quem Latinè Canicipitem interpretabimur, hieroglyphica, tum multa ſunt, tum eo nullum apud Ægyptios ſanctius animal, neque ſacratius fuit. Eadem penè forma eſt, qua caudata Simia, & propter eam ſimilitudinem ipſe quoque Cer- B copithecus appellatur. Sed enim noſter is corporatura maior, validior, efferatiorq́ eſt, facie caninæ ſimilior, vnde & nomen apud Græcos accepit: quamuis multa in hoc genere ſunt, quæ humanam potius faciem quàm caninam referunt, facilèq́ apud nos mira manſueſcunt cicuratione. Cynocephalorũ, de quibus hic agimus, lacte & Numidæ & Meniſmni viuunt, armentis ex eo genere comparatis, maribus præter ſobolis cauſam interemptis: quod ideo dictum volui, ne quis Cynocephalum hunc, de quo dicturi ſumus, accipiat, vt multi perperàm, pro genere illo hominum, quod & Megaſthenes, & plerique alij prodidêre, capitibus eſſe caninis, pro voce latratum edere, ferarum pellibus velari, anguibus venatu & aucupio veſci. Nam, vt optimè noſti, agreſtes homines huiuſmodi Pauſanias ab Euphemo quodam ex Caria oriundo viſos tradit in inſulis Oceani, quo tempeſtate delatus fuerit, quum in Italiam nauigaret.

LVNA.

CVmprimis autẽ Cynocephalus Lunæ erat hieroglyphicum, propterea quòd animal F id pari quodam afficitur conſenſu cum Lunæ coitu. Nam ipſa eadem hora qua Luna, nullo illuminata candore Soli cõiuncta tranſit, nobiſq́ videtur penitus euanuiſſe, Cynocephalus mas ipſe quoq́ viſu deficere comperitur, neque interim cibum capit, ſed humi procumbens ægrè habet, quaſi Lunæ raptum ingemiſcat. Fœmina verò præter id quod ea quoque luminibus capitur, & cum mari pari afficitur ægritudine, ſanguinem inſuper egerit è natura. Quapropter alebantur in templis Cynocephali, ob id potiſſimum, vt Solis & Lunæ coitus exploratiſſimè deprehenderetur. Hinc Cornelius tradit Simias triſtes Luna caua: nam affectus idem omnino in id genus omne diffunditur, quanquam in Cynocephalis & maior & exploratior eſt.

LVNÆ ORTVS.

ADORATIO.

A Apud eoſdē Ægyptios ſacerdotes Cynocephalus ſtans Lunæ ortum ſignificabat: ad eam ſpeciem addebant, vt manus in cœlū ſublatas haberet, & diadema regium capite geſtaret, propterea quòd, vt dicebamus, Cynocephalus valde ſolicitus eſt ſuper ortu Lunę, qua caua angore afficiatur prorſusq́ cæcutiat. Simulac igitur ea cœperit illuceſcere, et ipſe viſus particeps fieri, quaſi Deo agat eo geſtu gratias, & ſacerdotij ornatu quodā inſtructus indeptam vtriq; lucem gratuletur, eo quo diximus hieroglyphico figuratur. Ideo verò ſtantem pingi voluêre, quòd ſtare conueniat adoranti: quem morem fuiſſe etiam apud Romanos, indicat Val. Martialis Epigrāmat.

Multis dum precibus Iouem ſalutat
B *Stans ſummos reſupinus vſque in vngues* *Aethon.*

Porrò adorandæ nouæ Lunæ morem, & manus in prece ſuſtollendi, Horatius attigit, ode illa:

Cœlo ſupinas ſi tuleris manus,
Naſcente Luna ruſtica Phidyle,
Si thure placaris & horna
Fruge Lares auidáq; porca.

Quinetiā Virgil. ſtatū & ſublatas in cœlū manus eſſe adorationis indiciū oſtendit, vbi Anchiſen inducit obſeruato augurali portento illo, quo flamma caput Aſcanij corripuęrat, mollesq́ comas tactu innoxia lambere viſa fuerat: is nanq;

Oculos ad ſidera lætus
Extulit, & cœlo palmas cum voce tetendit.

Et cùm mox in atteſtationem intonuiſſet, & delapſa cœlo ſtella per vmbras facem ducens multa cum luce cucurriſſet, ſignaretq́ vias, tum longo limite ſulcus lucem daret, & latè circùm loca

Sulphure fumarent, genitor ſe tollit in auras,
C *Affaturq́ Deos, & ſanctum ſidus adorat.*

Status porrò Philoni inconuertibilis mentis indiciū eſt, ac ſeſe Deo applicātis, qui nulla præditus vacillitate, ſtabilis firmusq́ permanēs, vt cuncta moueantur autor eſt. Videre eſt in argenteo quodam numo, quē bene literatus adoleſcens Proſper Publicola Sancrutius mihi Romæ videndū dedit, huius argumenti ſimulachrum cum inſcriptione VOT. PVB. quę ſuſcepta ſunt in gratiam IMP. CÆS. TRAIANI HADRIANI AVG. Proditū autē eſt, ſtantes Ioui ſacrificaſſe, votaq́ & preces allegaſſe. Sed cùm Opi rem ſacram faciebant, illicq́ ſupplicabant, vota'ue concipiebant, ſedentes id facere ſolitos, eo ſcilicet ſigno eam eſſe Terram matrem indicātes. Sed enim Pythagoras proprio dogmate adoraturos ſedere iubet: quamuis Plutarchus vſurpatum à Numa dicit: vt hinc colligamus, vota rata firmaq́ eſſe debere. Quod verò ad ſtatū pertinet, magiſter noſter Paulus Apoſtolus totiens ſtandū admonet, dum dicit: State ergo, neq; velitis iterū ſummittere vos iugo ſeruitutis, & illi ſemper inhærere. Atq; alibi: State conuerſi ad Dominū. & alibi: Quoniā tunc viuimus, ſi ſtatis ad Dominū côuerſi. Et in Gedeonis militia exautorātur illi qui ad aquā ducti flexêre genua, & in

terram procidére: qui vero ſtantes accepta in manum aqua eam lambere obſeruati ſunt, ad pugnam delecti rem fortiter geſſerunt. Quinetiam in Niceno Concilio ſtatutum legas, vt die Dominica, & diebus Pentecoſtes, ſtantes ad orationem Domino vota reddamus: alia verò ratione ab ipſo reſurrectionis Dominicæ die vſque ad certos dies, de quibus dicere noſtri non eſt inſtituti: nam toto anno plures eſſent colligendi, idque importunum videretur. De ſuſtollendis verò manibus loco ſuo, in Manuum Commentario plura. D

ÆQVINOCTIA.

AEquinoctium vtrunque Ægyptij ſacerdotes ἰσοημερίας ſcribere ſi vellent, Cynocephalum ſedentem effingebant, cauſam eam ſecuti, quòd animal id vtriuſque æquinoctij tempore duodecies, per horas quippe dici ſingulas, ac duabus itidem noctibus eiuſmodi, potus excrementa profundit: vnde non abſurdè factũ, vt ſedentem cynocephalum in fontium apicibus ſtatuant, quaſi iugem & perennem aquam ex eo ſibi conciliari arbitrentur. Ad hæc, in his ipſis temporum cardinibus cynocephalus duodecies, horis quippe ſingulis quanto poteſt argutiore vlulatu vociferatur. Etenim horarum obſeruandarum ratio cleψydris prius excogitata eſt, quarũ præcipuus vſus in vrbe Achanta trans Nilum fuit, vbi inter alia vas admodum ingens erat, in quod ſingulis diebus ſacerdotes ſinguli numero trecenti & ſexaginta, ad anni ſcilicet rationẽ qui apud eos habebatur, ſubductis intercalaribus quinque, de quibus in Vulture ſatis dictum, aquam ex Nilo deſerebant, quæ ſuo emiſſa cauo per eius generis horologium horas indicaret: inuentum eſt poſtea tum vocis, tum ſonori tympani ſignificatione, more cynocephali eas diſcernere. Mos autem, vti dictum, erat apud Ægyptios, vt in horologiis aqueis cynocephalum adſculperẽt, ex pene cuius fiſtulato aqua deſtillaret, ea adhibita diligentia, vt quantũ ſatis eſſet immitteretur, néue cauum nimis arctum, neque nimis patens eſſet: hoc nimis celerem effuſionem, illo ſtrangulationẽ ſæpius efficiente. Ex iis verò quæ ſuprà poſita ſunt datur intelligi, quodnam ſit animantium id genus, quod nullo expreſſo nomine Victorinus Rhetor memorat eo loco, vbi M. Tullius Rhetoricis tẽporis finitionem quærit. Ait enim is, Trimegiſtum, quum in Ægypto eſſet, ſacrum quoddam animal Serapidi dicatum duodecies toto die vrinam ſacere obſeruaſſe, idque pari ſemper interpoſito tempore, vnde ipſe diem per duodecim horas dimenſum eſſe coniecerit, exindeque hunc horarum numerum conſtitutum: quanquam ſunt qui velint ex cœli dimenſione, quæ ſecundum muſicam rationem in duodecim partes diuiſa fertur, horas itidem duodecim adinuentas. Aſtronomi enim diem & noctem, quotquot alteruter horarũ noſtrarum fuerit, in horas ipſi ſuas XII. ſingulos partiuntur. Aquam porrò maiores noſtri, quantum per totum diem ſufficeret, exceperunt tenuiſsimo cauo diffluentem, eaque in duodecim partes diuiſa, ex partibus horarum numerum ſtatuerunt. E F

QVIES.

QVantum verò pertinet ad ſeſſum, ſeſſus, vt Iamblichus ad Porphyriũ ſcribit, quietis indicium eſſe videtur, de quo plura inter arbores diſſeruimus, vbi deum in loto ſedentem ab antiquis, idque ex Naſamonum inſtituto, pingi ſolitum, & qua cauſa, declarauimus. In æquinoctiis verò illa vtriuſque temporis æquè dimenſi paritas, quietis cuiuſdam indicium haberi poteſt, cùm nihil ſubſultet, quod alterutram partem inquietet, vtraque verò firma ſtabiliſque in æquilibrio conquieſcat.

LITERAE.

A Literas quoq; per cynocephali ſimulachrũ intelligebant Ægyptij: quia quoddam eorum genus eas callere exiſtimabant, ſeq; illis ob literarum cognitionẽ cognatos eſſe: ſimulac enim cynocephalus in templum inductus erat, eorũ ritu educandus colendusq;, ſacerdos illi albiolum, calamum & ſepiam apponebat, exploraturus an ex eo genere eſſet, quòd in cultum recipi deberet, quippe ſi quid ſcribendo cognationem ſuam approbaſſet: ea de cauſa Mercurio ſacer erat, qui literarum omnium autor habebatur. Ex quo iam credere poſſumus, ſimiam olim latrunculis ludere didiciſſe, & elephantum literarum Græcarum ductus in puluere ſcriptitaſſe: muremq; quod pro comperto Albertus ponit, in conuiuiis candela diſcumbentibus prætenta, duchi miniſteriũ præſtitiſſe. *Mus in conuiuio.* Mira hæc fortaſſe videantur iis qui ſententiã Ana-

B xagoræ probant, animalia omnia ab homine rationẽ habere dũtaxat actiuam: paſsiuam autem, vt ita dicam, & tanquam mentẽ, quamq; mentis interpretem dicunt, nunquã habere. Sedenim & Pythagoras & Plato aſſerere videntur rationis participes animas eſſe, vel eorũ animantiũ quæ vulgò rationis expertia vocentur, tametſi ratione non vtantur, tum propter incongruã ineptamq; corporũ compaginem, tũ verò quòd diſſerendi facultate careant, vt in ſimiis & id genus aliis humani cuiuſcunq; ferè operis imitatricibus eſt cernere. Quinimò Diogenes his etiã intelligentiæ aërisq; participatũ impertit, quæ vt magis minùsue ſint humanæ figuræ ſimilia, ita magis minùsue intelligant. Econuerſò autem, vt apud Ariſtotelem & Phyſiognomos alios habetur, ita mores in humana perpendimus natura, prout effigies, ipſaq; corporis ſpecies ad brutorũ aliquod refertur, vtpote aſinina labia, craſſa quippe prominentiaq;, tarditatem & ſtuporem ingenij: caninas maxillas iracundiam ſimul & fidelitatem: hiſpidam anguſtamq; frontem, quippe ſuillam, impuritatem morum, indocilitatemq; hominis indicare: atq; ita ferè ſingulis in articulis ingenium noſtrum ad brutorum ſimilitudinem explorari. Pari igitur ratione cynocephali, ſimiarumq; genus o-

C mne, quorum bona pars mira quadam ſimilitudine faciem humanam, pedes autem & manus omnino referunt, humano itidem ſenſui & operationi, artibusq; propinquiora ſunt, & propemodum intelligere nobiſcum pariter iudicantur. Non prætertibo hîc, quod ad hanc pertinet ſimilitudinem, quod Galenus in aggreſsionibus Anatomicis ait, ſe multas ſimias & Cynocephalos diſſecaſſe, ſi humani corporis copia non affuiſſet, miramq; in iis ſimilitudinem cum humano corpore deprehendiſſe. quare Ennius rectè admodum ſcribit,

Simia quàm ſimilis turpiſsima beſtia nobis.

Sed eſto ſimilitudo hæc ingenij cauſa. Quid hi ſuper elephanto dicturi ſunt, quo quid brutum magis, & ab humana figura diuerſius? Ei tamen beluæ eſſe quandam cum genere humano ſocietatem, M. Tullius Epiſtolis ex confirmata hominum opinione non negat.

VNDE BRVTORVM CVLTVS apud Aegyptios.

ALi verò coliq; animalia, quæ rationis expertia dictamus, ſunt qui ab Iſide tradant inſtitutum, quæ honorem hunc coniugi, eidemq; fratri Oſiridi præſtan-

præſtandum induxerit, magna agrorum parte ſacrificulis adiudicata, morémq; D fuiſſe initiò, vt quæ quiſq; vellet animalia in hunc vſum aleret, quibus vita functis, tanquã Oſiris occubuiſſet, luctũ inſtaurabant. Cæterùm poſtea delectum habitũ, & cynocephalo in primis honorẽ attributũ propter excellentem quandam, vt rerum periti aſſerunt, animalis iſtius naturã humano propemodum generi proximã: vt verò profani putant, quippe qui rerum hiſtorias ex vulgo mutuantur, factũ aiunt, propterea quòd Oſiris huiuſmodi ſatyrorũ genere ſit plurimùm delectatus. vti noſtro etiã tempore vaniſsimi pleriq; faciunt. At Romanis etiã id nequitiæ genus in vſu fuit. Quare nebulonem Vedium luxuriæ carpit Cicero, quòd ſibi obuiam factus cum duobus eſſedis & rheda equis iuncta, & lectica, quodq; in eſſedo haberet cynocephalum, neq; deeſſent etiam onagri: quare nunquã hominem nequiorem autumat ſe vidiſſe. Quin verò & Satyros eos appellatos conſtat. Magna horum vis in Subſolanis Indorũ mõtibus, quæ Cartadulorũ dicitur regio, humana propemodum effigie, tamq; quadrupedes, quàm rectè currentes, tantæ pernicitatis in curſu, vt propter velocitatẽ non niſi ſenes aut ægri capiantur. Atq; hinc ridiculũ illud Alexandri Magni militibus E obuenit, qui loco quodam per Indiam facientes iter, Cercopithecos adeò multos inſigniq; magnitudine conſpicati, qui ad exercitus ſimilitudinẽ quem infernè ſub ſignis progredi obſeruabãt, ordines & ipſi ſeruare videbantur, in eos velut in hoſtes montium iuga inſidentes impetum fecerunt, ſuiq; erroris admoniti à locorum peritis, non ſine rubore arma inhibuerunt.

SACERDOS.

SEd vt ad hieroglyphica redeamus, ſacerdotem etiam hieroglyphicè per cynocephalum Ægyptij ſignificabant, propterea quòd aiunt animal id neq; piſce, neq; pane ex piſcibus confecto veſci, quali Oritæ plurimũ vtuntur: Indorũ ea gens, qui nullum alium cibum nouere, quàm piſcium, quos vnguibus diſſectos ſole torrent, atq; inde panẽ ex his faciunt, vt Clitarchus memoriæ prodidit. Veluti tres apud Babylonios familiæ olim fuere, quæ nullo alio cibo victitabant, quàm piſcibus areſactis & piſtillo tuſis, ac F demũ in offas coactis, veluti pane: cuiuſmodi religio in Chriſtianæ quoq; pietatis collegia quędam emanauit, quæ perpetuã carnium abſtinentiã ſibi conſtituerunt, quod tamẽ apud eos honeſtiori de cauſa & longè maioribus argumentis inſtitutũ: externi tamẽ ſacerdotes & piſce, & huiuſmodi etiã pane veſcebantur, quo Ægyptij tantùm abſtinebant, piſcémq; hi demũ omnẽ, vt Cõmentario ſuo dictum, religioſè admodum abhorrebant: eaq; potiſsimũ de cauſa, tanto cynocephalum cultu proſequebantur, in quo ſuæ religionis timorẽ obſeruarent.

CIRCVNCISIO.

CVmq; circunciſionis ritum Ægyptij ſuſcepiſſent, animaduertiſſentq; canicipites hos circunciſos naſci, rati, nõ temerè, ſed diuinitùs ei animantiũ generi id obtigiſſe, maiori eos habuere venerationi, vnam eãdemq; cognationem cum illis omnino profitentes. Circuncidere verò antiquiſsimum fuiſſe Ægyptiorum inſtitutum, ab eiſq; ritum ſumpſiſſe Iudæos, Diodorus fabulatẽ: quem ſecuti ſcriptores quidam alij, proprium hoc, & vetus Ægyptiorum arbitrati ſunt, quem morem Colchi, vtpote Ægyptiorum coloni, neq; non Hebrei apud

Circunciſionis Aegyptiorũ antiquus mos.

A eos educati poſtea tenuerint. Sed eorum hæc eſt fabula, qui diuinarum literarum hiſtoriam tam longa annorum ſerie apud populos nationesq́ omnes rece ptam obſcurare conati ſunt: cui tamen & Strabo & Cornelius Tacitus ſubſcribunt, qui circumcidere genitalia Iudæorum inſtitutum aſſeuerēt. Sedenim qui veterum monumenta ſtudioſius perſcrutantur, Abrahamum norunt ſignum populo ſuo dediſſe circuncisionem, qua ſui ab Ægyptiis diſtinguerentur. Non igitur diceret Irenæus, ad ſimilitudinem cynocephali circuncidebant Ægyptij, ſed ab Hebræis ritum hunc Ægyptiorum natio magna ex parte ſuſcepit, quæ virum illum per annos multos in Ægypto degentem, & de diuinis aſsiduè diſſerentem admirata eſt, pluribus & veteribus & nouis ſcriptoribus id aſſerentibus. Sed fac nihil horum inueniri, validius id mihi argumentum eſt, quod ex hiſtoria deſumitur, mutilandorum genitalium legem antiquis temporibus popularem apud Ægyptios non fuiſſe: cuius rei Pharaonis filiam teſtem appello locupletiſsimam, quæ cùm in ripa profluentis fluuij Moſem comperiſſet, eueſtigiò circunciſum agnouit, & fœtum gentis Hebraicæ nuncupauit. Quòd ſi

B circuncidendi mos Ægyptiorum itidem fuiſſet, quinam ex hoc ſigno in cognitionem eam deuenire potuerit? Ex quo illud etiam ſuſpicari licet, non omnium Ægyptiorum inſtitutum fuiſſe mutilationem huiuſmodi, ſed ſacerdotum tantùm, vt à prophanis ſecernerentur: quod apud Hebræos ſemper populariter obſeruatum eſt. Notum illud eſt, Iudæos olim contra Hadrianum mouiſſe bellum, qui ne mutilarentur genitalia vetare voluerit.

CORDIS APERTA SIMPLICITAS.

DE myſterij autē ratione varia traduntur ab autoribus penè omnibus: ſed præcipuè quidē nihil præter obſcœnorū munditiam ea re quæſitū exiſtimant. Alij figurā eam fuiſſe aiunt, ſed quā ne ipſi quidem Hebræi ſatis intellexerint. Nō deſunt qui id inſigne ob eā cauſam genti inditū putent, quo numeroſa illa progenies cœlitùs Abrahamo promiſſa, à ceteris eſſet gētibus diſcreta. Antiqui omnes Theologi, ex hoc, circuncidendi cordis figurā & typum aſſerunt, quòd ea pars quæ circunciditur, ſimilitudinē quandā habeat cordis: iuſsiſſe verò Deū vt ea nudaretur, quò oſtenderet, aperto & ſimplici corde oportere nos

C viuere, vtpote quæ in ea corporis parte quæ omniū ferè gentiū ritu pudoreq́ velari ſolet, inſtituta ſit: quia ſecretioris illius circunciſionis quæ in corde fieri debet, indiciū fuit. Circunciſi enim ſumus, inquit Apoſtolus, circunciſione non manu facta. Nam & propheta identidē clamat: Circuncidite duritiā cordis veſtri. Declamant ſuper hoc Lactantius, Eucherius, Irenæus, Græci Latiniq́ omnes. Nā illa, inquiunt, carnis mutilatio in Iudæis, niſi ſignificaret cordis circunciſionē, careret vtiq́ ratione: quia ſi Deus id vellet tantum, à principio ſic hominem formaſſet, vt præputiū non haberet. Quæ verò ſuper hac re multa admodum magiſter noſter Paulus ſenſerit, cùm ſint quotidie in piorū manibus, & publicè recitentur, ſuperuacaneū ea repetere iudicaui: idq́ ſat fuerit monuiſſe, Origenē Adamantiū ſuper hoc legendū epiſtola ad Romanos cap. 2, lib. 2, & alibi paſsim, ita tamē, ne Chryſoſtomū, Baſilium, & ex noſtris neminē prætereamus.

IRACVNDIA.

AD hæc Aegyptij ſacerdotes iracundiā per Cynocephalum indicabant. Eſt enim Cynocephalus ante omnia animalia iracūdus, indignabundusq́, de quo id dici poteſt quod de Pane Theocritus,

καὶ οἱ ἀεὶ δριμεῖα χολὰ ποτὶ ῥινὶ κάθηται. quaſi dicamus,

Semper acerba illi pro naribus aſsidet ira. D

Nam omnino & Panes & Satyros & Sphingas & Simias et Cynocephalos idē propémodū genus, diuerſis tamen inter ſe diſtinctū ſpeciebus, autores ponūt.

Sphinx. Naſcunt̃ verò Sphinges apud Troglodytas Æthiopes, forma haud ei diſsimili qua pinguntur, fuſco pilo, mammis in pectore geminis, monſtro ſimiles: ſunt etiam paulò pinguiores: naturam habent in cicurationem admodū procliuem, pluribus exercitiis diſciplinisq́ aptam. Albertus quocp inter ſimiarum genera ſphingem agnoſcit, inſignem duabus in maxilla maculis nigricantibus, cauda coloris itidem ſubnigri & oblonga. Harū ego vnam Veronæ cùm eſſem, vidi, mammis illis & glabris & candidis à pectore propendentibus: circumducebat eam circulator quidam Gallus, ex ignotis antea inſulis recens aduectā. Oſtentabat idem cuniculos noſtris quadruplo maiores, mira quippe corporis obeſitate diſtētos, & quod, niſi quis viderit, credere vix queat, præditos quaternis ſingulos genitalibus, humanorū digitorum inſtar & ſimilitudine cohærentibus. Ipſa verò Sphinx toto erat pectore glabello, facie & auribus humanis propioribus, dorſo hiſpido ſupra modum, fuſco & oblongo admodū pilo, eoq́ denſiſſimo. Rector læuum brachium quo catenam, cui erat alligata, regebat, ferrea manica obarmatum habebat, dextra baculum gerebat, quem in faciem animalis identidem prætendens, bipedem ſecum ambulare, & loco etiam ſaltare interdum & obgannire faciebat, multamq́ hinc à ſpectatoribus ſtipem aucupabat̃. E

Cuniculi ex ignotis inſulis.

ARCANA TEGENDA.

PORrò Sphinges in Ægyptiorum templis hieroglyphicè admonent myſtica dogmata, præceptaq́ & inſtitutiones ſacras, per ænigmatum nodos à profana procul multitudine inuiolata cuſtodiri debere, & in arcanis tantùm tractari: cuius ergò taciturnitatis effigie huius tabellas & literas ſignare diu delectatus eſt Octauianus Auguſtus, quā poſtea repudiauit, vſus inde, felicis ominis cauſa, Alexandri imagine.

INGENII ACVMEN.

EA verò haſtæ Palladiæ cuſpidi ſubiecta, vt in ea Mineruæ ſtatua, quā Athenis olim erectam ait Plinius, oſtendit nihil tam abditum & reconditum eſſe, quod ingenij acumine exeri & palàm proferri non poſsit: ita quidem Sphinges. At qui Cynocephali vocantur, corpore ſunt deformi, ferum omnino, vti diximus initio, atq́ indomitum animal, quod nulla ratione modoq́ ſæuit: ſupercilio aſpectuq́ ſunt horrido & truci, vt genuinam, qua de ſuprà dicebamus, bilem ex facie poſsis agnoſcere. F

DIVINA IN OCCVLTO.

ADdentur & Sileni Cynocephalo, ſunt enim & hi, vt Pauſanias atteſtatur, ex Satyrorum grege, quos cùm ætatis iam prouectioris eſſe cœperint, Silenos appellare conſuerunt: quorum hieroglyphicū erat, diuinitatem in re quapiam deliteſcere. Erāt enim Sileni, vt ex Platonici Alcibiadis dicto colligimus, imaguncula quædam ſectiles, ita concinnatę, vt diduci & explicari poſſent: quæ vbi clauſæ erant, nihil aliud quàm ridiculam & monſtroſam quandam tibicinis ſpeciem oſtentabant: vbi verò aperiebantur, venerabile numen aliquod exerebant. Hinc Alcibiades Sympoſio, Socratem

A cratem Silenis ſimilẽ eſſe dicit, quòd is longè alius eſſet interius intuenti, quàm ſummo habitu videretur. Vnde etiam Σιληνοὶ ἀλκιβιάδου dici ſolet, de re quæ prima fronte vilis ac ridicula videatur, interius tamen ac propius contemplanti ſit admirabilis.

VRINATOR.

SEdenim ne reliqua Cynocephali ſignificata prætereamus, per ſimulachrum eius vrinatorem etiam intelligebant: quandoquidem animalia reliqua inter natandum obhorreſcere, rugiſq; ſtrigoſa fieri perhibentur: vnus Cynocephalus, vt apud Horum eſt, in quencunq; locum tranare perrexerit, nullo vel ſqualloris vel horroris indicio fertur enatare: cuius quidem natationis facilitas vnà cum literarum peritia, quæ potiſsimùm in Cynocephalo diſcernuntur, eam animali cõciliant laudem, quæ doctis & experientibus viris tribuebatur, vt ſcilicet & literas & natare didiciſſent: contrà verò in ignauos & nulli negotio idoneos, nulliuſq; diſciplinæ aut exercitij participes, Athenienſes dicere ſolebant, μήτε νεῖν, μήτε γράμματα, neq; quidem natare, neq; literas. cuius prouerbij mentionem facit B in Legibus Plato, atq; etiã Ariſtides in Apologia quadam. Quòd verò hęc liberalia eſſent ſtudia, apud Tranquillum legimus, Octauianum Auguſtum nepotes ſuos & literas & natare, aliaq; rudimenta per ſe plerunq; docuiſſe. Iam & de Caligula ad eius ignominiã dictum, quòd admodũ docilis ad cætera, natare neſcierit. Porrò vrinator non eſt ſimpliciter poſitũ, ſed eum ſignificat qui profunda quæq; perueſtiget: vnde locos apud ſcriptores perdifficiles, Delio natatore indigere dicimus: egregiè enim Delij natandi peritia celebrantur.

ORBIS TERRARVM.

PEr idem animal orbem terrarũ ἱερογλυφικῶς Ægyptij ſignificabant. Nam cùm duas & ſexaginta primarias terræ habitabilis regiones ponerẽt, quas & Hali Amberagel in tractatu vltimo Aſtrologiæ memorat, obſeruarunt magna in id genus animaliũ cura adhibita, partes totidem in Cynocephalo moriente quę quotidie ſingulæ perirent, mox à ſecundo & ſexageſimo die quod reliquũ eſſet corporis interiret. Erat verò apud eos ſacerdotes ſumma religio, vt quicunque ſingulis diebus intermortuus eſſet articulus præſecaretur, riteq; vnguentis mo C re ſuo obunctus ſepeliretur. Quòd verò mos fuerit Ægyptiorũ vnguento plurimo cadauera inungendi, durauit etiam apud Chriſtianos diutiſsimè mos hic: quod ex Tertulliano coniectari poſſumus, ita dicente: Si Arabiæ queruntur, ſciant Sabæi pluris & carioris ſuas merces Chriſtianis ſepeliẽdis profligari, quàm Dijs fumigandis. Sed vt ad orbis partitionem reuertamur, Deus excelſus, diceret Clemens, penes quem rerum omnium poteſtas eſt, in ſeptuaginta & duas partes diuiſit totius terræ nationes, eiſq; principes Angelos pręfecit: mox Chriſtus Apoſtolos totidem, antequam pateretur, per omnem terrarum orbem dimiſit, qui Euangelium prędicarent. Aſtrologi ſuam quandam ſecuti commoditatem, ſexagenis tantũ partibus orbem diuiſere: de quibus ita Proclus in Sphæra: Sed nec interualla circulorum in toto orbe à ſe inuicem ſtata ſunt, verùm pro ſphærarũ deſcriptione ad hũc modũ diſpenſari ſolent. Diuiſo in LX partes meridiano quouis circulò, ſeptentrionalis circulus à polo ſexageſimarum partium quiſq; interuallo notatur, Æquator ab vtroq; tropico ſexageſimis quaternis diſtat. Reliqua ex Iacobo Zieglero, huius doctrinæ peritiſsimo, cognoſcere poteris, cuius tu eruditionem admiratus, cùm principem is neminẽ virum in Italia, atque adeò in ipſa vrbe Roma reperiſſet, à quo ſuſciperetur, tu ipſe mi Cœli ho-

Aegyptiorũ mos vngendi cadauera.

minem & probum & literatum, vti Anacharſin Solon, complexus, in contuber D nium tuum admiſiſti, & vt doctrinam ſuam poſteritati cõmunicare poſſet, per ea quæ illi præſtas commoda effeciſti.

DE SIMIA.

HAERES INVISVS.

IAM verò quædam ſuper Simia conquiramus: qua ſuper id tráditur, quòd iidem ſacerdotes, vbi hæreditatem in inuiſos collatam ſignificare voluiſſent, hieroglyphicum Simiæ, quæ paruulam ponè Simiolam duceret, facere conſueuerunt: cuius argumenti cauſam eam apud Horum legas, quòd duas ipſa ſimiolas vno partu perfert. Sedenim earum alteram magis diligit, alteram ita negligit, vt eam etiam odio proſequi videatur. Quam verò cu- B randam ſuſcipit, moroſè adeò complectitur, & ante ſe comprehenſam geſtat, oſtentat omnibus, tractariq; gaudet, gratulationem intelligens, vt magna ex parte fœtum ipſa ſuum, cui tanto affectu fauere videbatur, attrectando enecet: mox alterum quem negligere cœperat, educare cogatur, in eum omni mox conuerſa cura.

HOMO NIHILI AC NEQVAM.

VVlgatiſsimum verò illud eſt, & omnium ſcriptorum ætatumq; teſtimonio receptum, Simiam pro deſpicatiſsimo & maximè nequam homine haberi, vt pro Cteſiphonte Demoſthenes, Æſchinem tragicam eſſe ſimiam dicit, quòd perſonatus quodammodo verborũ grauitate videretur, cùm alioqui peſsimus atq; nequiſsimus ciuis eſſet. Et Dion hiſtoricus de obtrectatoribus, quos ego, ait, non pluris facio, quàm, vt dicit ſolet, ſimias. Apud Cic. epiſtolis, Simium inuenias pro nihili homine poſitũ. Quodq; hiſtoriis Græcis memoriæ mandatũ eſt, Simiæ, quam rex Moloſſorum in delitiis habebat, improbitas minimè præ- F tereunda. Illa enim, cùm Spartiatæ oraculum ab Ioue Dodonæo petiuiſſent de victoria ſciſcitantes, legatiq; vas illud in quo inerant ſortes collocauiſſent, vrnã euertit, ſorteſq; diſsipauit. Negant verò hiſtorici, vt Cicero de Diuinatione refert, Lacedæmoniis vllum vnquam oſtentũ hoc triſtius accidiſſe: nam quę præpoſita erat oraculo ſacerdos, dixiſſe fertur, De ſalute Lacedęmoniis eſſe, non de victoria cogitandum. Neq; verò Plautus ineptè Simiam beſtiam, nunc nihili vocat, nunc nequiſsimam, Milite, ac Pſeudolo: & Rudente, pro lenone in ſomniorum coniectatione ponit, quando lenonibus nihil eſt ſceleſtius neq; perditius, ingrato dubio procul & inuiſo mortalibus genere, quodq; eſt, vt ipſe dicit, Deorum odium atq; hominum.

VITIORVM DISSIMVLATOR.

AD hæc, hominem ſua diſsimulantẽ vitia, turpitudinemq; domeſticã occultantem, notare ſi vellent Ægyptij, Simiam micturientẽ faciebant: ipſa enim eſt ea verecundia prædita, vt quotieſcunq; lotiũ fecerit, excrementũ illud, quod etiam in fæce reliqua feles faciunt, effoſſa obruat terra, aut alia quapiam re ſuper ingeſta omnino occulat. Sed quoniã impreſsi codices in damno ſunt, quantum

A ad Simiæ nomen, quæ ſit caſtior lectio, in Fele, hoc eſt, in Æluro diſputatur.

IMPVDENTIA.

PETVLANTIA.

Mihi quidem longè ſignificantius per Simiã impudentia videtur oſtendi poſſe, quàm huiuſmodi verecundia. Ea ſiquidem partibus iis, quas verecundia occultari iubet, aſsidua ſeſſione depilatis, natibuſq; ita turpiter denudatis, improbum exhibet ſpectaculum: & eius generis mares, præcipueq; Cercopitheci, natura procaciter excitata, frequenti quantumlibet ſpectatorum theatro, ſatis cum impudentia pudendi tractatione laſciuiunt, eorum inſtar ſatuorum quos nunc Ægyptij, vt omnibus ad Nilum locis palàm eſt, Mauriq; & Turcæ omnes ſimulac talia perpetrare conſpexerint, magnoperc venerantur, ſummaq; & innocentia & ſimplicitate præditos arbi-
B trantur, remq; putant admodũ piam ſe facere, ſi cumulatam in hos ſtipem cõtulerint. Sed vtcunq; illa, Pithecuſæ inſulæ, quod ad hanc facit morũ prauitatem, notę ſunt in Tyrrheno mari, quibus nomen inditum à ſimiis, in quas Candulus & Atlantus, vt apud Harpocrationẽ ex Aſchylis Sardiani iambis legiſ, fratres, omniũ ea ætate profligatiſsimi impoſtores à Ioue transformati ſunt, cùm aduerſus eum quoq; ſallaciarũ machinas admouiſſent. De quibus ita Ouid. Fabulis:

Inarimem, Prochytamq; legit, viridiq; locatas
Colle Pithecuſas, habitantum nomine dictas,
Quippe Deûm genitor fraudem & periuria quondam
Cercopum exoſus, gentiſq; admiſſa doloſæ,
In deforme viros animal mutauit, vt iidem
Diſsimiles homini poſſent ſimileſq; videri.

Sanè quidem petulantiam quis hoc ſcriptionis genere ſignificaturus, nullo cõmodius animali vtetur, quàm ſimia: cuius improbitate conſiderata Plato in Ci-
C uitate ſua Therſitem ait, illum omnium qui ad Ilium venêre turpiſsimum, tantęq; impudentię monſtrum, vt Achillem Agamemnoni exprobrare nihil veritus fuerit, ſeq; heroibus ingerere temerarius aſſuerit, in ſimiam cõmutatum eſſe, imitariq; adhuc hominum facta, nõ re, ſed ſpecie ipſa mutata: quod etiam Q. Calaber Paralipomenis tangit. Nam ſi cùm inter homines ageret, tam perditæ fuit inſolẽtiæ, vt ne regibus quidem imperatoribuſq; ipſis quicquam parceret, minimè mirum, ſi, poſtquam in bruta tranſiuit, eundem animi tenorem ſeruat, importunitatemq; omnem aduerſus leonem ipſum ferarum omniũ regem exercet. Sanè Lycophron Therſitem ipſum πιθηκόμορφον appellat: & vulgò genus hominum huiuſmodi ſimiis ſolemus æquiparare. Ac in eam improbitatem ita nos aliquando luſimus ſermone ad Leonem X. P. M.

Deniq; ſic petulans generoſo infenſa Leoni
Simia, quæ natibus, caudæq;, & clunibus huius,
Tantum animi eſt paruus, affixa procacibus auſis,
Hoc tam magnum animal vexátq; agitátq;, nec vllam
Eſſe moram patitur, muſca importunior, apta
Illa feros vitare vngues & dentis acumen,

Lubrica dum fidit ſaltu, lembúſq; lacertis, D
Déq; ſuo quærit ſibi tot ludibria Rege.

FEBRIS MEDELA.

RELiquum hîc erat, vt ex eorundem ſacerdotum dictatis remedium febris ex Leone ſimiã veſcente ſignificari ſubiiceremus, ſed ſuper hoc ſatis in Leone.

SVI ADMIRATOR.

Generoſum Pindari dictum.

QVo ſit in prolem ſuam affectu ſimia, paulo antè diximus. Hinc autẽ aliud oritur hieroglyphicum. Fuerunt enim qui Suffenos Catullianos per fœtã ſimiam aptè ſignificari poſſe contenderent, qui ſcilicet ſine riuali dicta facta've ſua vnicè amant & venerantur. generoſum Pindari dictum, qui genus hoc hominum philautia, hoc eſt, cęco amore ſui perditum irridens, adulatores non aliter viros probos & amicos videri ait inſipientibus, quàm ſimiæ pulchræ pueris iudicantur. Ait enim Pithiis, καλός τοι πίθων παρὰ παισί: bella quidem ſimiola eſt pueris. Nam & Horatius adulatorem in obſequium plus æquo pronum, ita ad diuitis nutum mutari ſcribit, vt credas mimum partes agitare ſecundas. Simia verò mimum exſcribit, quòd vna omnium maximè atq; efficaciſsimè quæcunque B fieri viderit imitatur. De philautia Syneſius vir literatiſsimus, cùm epiſtolas accuratius à ſe ſcriptas aliquando colligeret, vereri ſe dixit, ne quod ſimiis accidit, eueniat ſibi: illæ enim, ait, cùm natos animalium omnium turpiſsimos pariant, putant ipſæ tamen eos eſſe omnium formoſiſsimos. Atq; vtinam, mi Cæli, non idem & ego fallar, qui tantum vigiliarum hieroglyphicis his indagandis impenderim, tantum laborum conſcribendis exhauſerim, vt quod nunc hominum eſt ingenium, poſteaquàm me ſtudioſorũ animos oblectare exiſtimauero, ludibrio ſim. Quid enim, inquient, ad nos literarum Ægyptiarum fabulæ, cùm nunquã ſatis temporis per ætatem etiam longiſsimam ſuperſit, vt vel Latina vel Græca diſcere quis poſsit? quanto ſatius fuerat quatuor hos & viginti annos, qui contexendis ſex circiter & quinquaginta huius argumenti cõmentariis periêre, vel eloquentiæ, vel traducendis autoribus Græcorum optimis impendiſſe: aut ſi frigidus obſtabat circum præcordia ſanguis, mihi potius latenter inſtituiſſe viuere, ne per continuam genij defraudationem corpus affligerem, vnde diuturnas grauiſsimasq; tot ægritudines cõtraherem, neq; tamen hinc vllam apud potentiorum quenquam gratiam mihi compararem. Vera hæc, nõ inficior, dicturi ſunt. Sed quid agerem? Suus cuique attributus eſt error. Si quid tamen fuerit F quod vel tibi, vel tribus amicis aliis non vſquequaq; diſplicuerit, ſatis me conſecutũ arbitratus, habeant ſibi ſua regna reges, reſpondebo, meamq; iudicio triũ circiter amicorum induſtriã approbari vſqueadeò æſtimabo, vt pro laboribus tantis ingentem mihi mercedem cumulatiſsimè perſolutam rationibus meis ſim nulla contatione relaturus. Vale, meq; Manardo, more tamen illo tuo, plurimum commenda.

A PIERIVS VALERIANVS AD MAGNIFICVM ACHILLEM BOCCHIVM BONONIENSEM, DE IIS QVAE PER CERVVM SIGNIFICANTVR EX ſacris Ægyptiorum literis.

Singularis illa mentis integritas, ſummáq; eruditio tua, Achilles Bocchi nobiliſſime, noſtræq; amicitiæ firmitas, perpetuáq; conſtantia iubent, vt quantum in me eſt, tui memoriam nullo vnquam tempore apud me deſituram aſſiduè celebrem: ſiue nos coniunxerit olim ſtudiorum ſimilitudo, ſiue fortunæ quædam paritas, quòd eodem tempore pari militia tibi Bononiæ, mihi Romæ eaſdem diſciplinas profiteri contigerit, eorundemq; amicorũ, quos diu coluimus, patrocinio protegi. Nullæ tamen te amandi cauſæ maiores extiterunt, quàm congreſſus illi periucundi, perutiles, & in primis mihi ſalutiferi, cùm triſtiſſimo illo meo, Italiæq; totius tempore recens Florentia cum Mediceis meis eiectus, Bononiæ te ſuperiori æſtate conueni: in tanta enim rerum mearum omnium iactura facta neminem habui, qui ſapientioribus ſermonibus mœrorem, miſerias calamitatesq; B meas molliret, alleuarétq; magis, quàm amiciſſimæ officioſiſſimæq; conſolationes tuæ: ita te prudenter per totius vetuſtatis exempla, pérq; ea quæ ætate noſtra conſpexeramus, de humanarum rerum viciſſitudinibus diſſerentem audire plurimum iuuabat. Accedebat huc tua illa verborũ bonitas, mira vultus hilaritas, et feſtiua ſemper oratio, qua me ita deliniri ſentiebã, vt ad ærumnas meas mitigandas nihil accidere poſſet vtilius, nihil accõmodatius. Tecum itaq; totos illos dies eſſe, tecum ambulare, tecum ſedere nunquam deſtiti, donec maximã eius, quæ me tum oppreſſerat, anxietatis partem à ceruicibus meis excuſſiſſe mihi viſus es, ægritudiniſq; illius feritatem nõ parum mitigaſſe. Poſtea verò quàm acerbitas illa temporum in mitiorem verſa eſt fortunam, elapſus è cuſtodia Pontifex, patriæ Medicei, Romæ nos reſtituti, mihiq; res ſatis bellè ſucceſſere, factum eſt vt me tot iam laborum difficultatúmq; nihil omnino pœniteret. Hippolyti enim mei liberalitate ſum egere vetitus, liberiúſq; mihi otium indultum eſt. Unde datus eſt ad literarũ ſtudia reditus, & deſertæ diu Muſæ repetitæ. In his autem ea prima fuit cura, vt quæ tractaſſe me olim noſti hieroglyphica, diutius in ſitu eſſe minimè permitterem. Accinxi me itaq; ad poliendũ eo tunc conſilio, vt ſi niueus doctorũ amicorũ calculus acceſſiſſet, modò hoc, modò illud Commentarium emitterẽ. Quod vt cõmodius fieri poſſet, eruditiſſimis viris amicis meis libellos ſingulos ſin C gulis inſcripſi, vt ipſi nõ magis mea, quàm ſua cauſa, quod corrigendũ exiſtimaſſent, accuratius emendare quodammodo cogerentur. Ex his Ceruus tibi dedicandus fuit, propterea quòd ſermones illi, quos calamitoſo meo illo tempore tecum fuiſſe repetebã, argumentũ id præcipuè habuiſſe memini, vt tot inuectas multis ab hinc annis in pleroſq; Principes calamitates, quales & quantas Europa ferè tota vidimus, eorũ delirio deriuatas inde procedere querebamur, quòd id hominum genus amicos ſynceriores veridicóſq; propemodũ faſtidiret, plurimúmq; adulatores ſubdolóſq; paraſitos vnicè adamaret. Præcipuum verò Cerui eſſe hieroglyphicũ apud Aegyptios, vt ſi hanc iudicij captiuitatẽ indicare vellent, Ceruũ fiſtula illectũ pingerent: vt ſi qua huiuſmodi tendiculæ pararentur, haberet ſcitus homo quod ſibi proponeret præcipuè fugiendum.

AB ADVLATORIBVS PESSVNDATVS.

AEGYPTII hominem dolo ab adulatoribus circumuentum ea pictura ſignificabant. Quòd verò Ceruo inſitum natura ſit paſtorali fiſtula, vel ſuaui aliquo modulantium concentu demulceri, tantáq; hinc affici voluptate, vt immemor ſui nullo prorſus negotio capiatur, vel iniecto alicunde telo, quod propter animi abalienationem adeſſe tunc minimè ſuſpicatur.

euestigiò transfodiatur, atque ita fiat adblan- D
dientium præda, lætum aliquod ludibrio ſuo
cõuiuium exhilaraturus: quemadmodũ cum
pernicie ſua ridiculi fiunt, qui lenociniis iſtiuſ-
modi ſeſe offerunt capiendos: vt rectè mihi
Antiſthenes philoſophus dixiſſe videatur,
longè ſatius eſſe in coruos, quàm in adulato-
res incidere. Hæc iam tunc in cõgreſſu illo Bo
nonienſi dicta puto meminiſti, cùm tu, vt ſem
per ſoles doctè aliquid declamare, ſubieciſti:
Sapientiſsimè quidem Antiſthenes, qui vt iu-
uenturẽ ſuam (nam ea potiſsimùm ætas huic
obnoxia eſt incommodo) ab Archilocheæ vulpis calliditate liberaret, vtili o-
mnibus documento futurus, coruos aiebat non tam hominibus obeſſe, quàm
adulatores. Corui ſiquidem corporis tantũ oculos effodiũt, quos ne vtiles qui-
dem non poſtremi nominis philoſophi exiſtimauerũt: alij, vt contemplationis E
impedimentũ neſcio quod ſpontè effoſſos abiecerũt. Adulatores verò, mentis,
quæ noſtri diuina pars eſt, oculos eruunt, intellectum ſcilicet atque iudiciũ, qui-
bus tantùm reliquis pręſtamus animantibus, obtenebrant: quibus ita perditis,
euenire neceſſe eſt, vt nihil fiat humanitati reliquũ. Idem etiam dictitabat, Mere
trices bona omnia amatoribus ſuis comprecari, præter vnam mentem atque pru
dentiam: ita adulatores iis quos affectantur, omnia felicia ominari, pręterquam
ſapere, ac ſeipſos noſcere. Addidiſti etiã illud, quod Criſpus Paſsienus dicere ſo
lebat, nõ eſſe claudendum hoſtium adulationi, ſed aperiendum, veluti ſolet ami
cæ, quę ſi fores impulit, grata eſt: ſi effregit, gratior: prodeſſe enim in hoc arbitra
batur, vt homo inde qualis eſſe debeat, admoneret. Reſpondi ego: Argutè qui-
dem Paſsienus opinabatur, ſed paucìſsimi quos ardentiſsima virtus vndecunque
munierit, hoc aſſequi potuerunt: reliquis pleriſque omnibus, ob humanæ naturę
imbecillitatem periculum imminet, nè ſi ad hæc aures patefecerint, tanquam vi-
tuli inter lupos circumueniantur, vt Cratetis Cynici ſententia declarauit. Con-
trà verò ſapienter illi vitam inſtituerunt, qui non ad oſtentationem viuunt, non F
populares aures captant, ſed ſibi rerum ſuarũ conſcij, rationem ipſam, veram vi
uendi ducem, ſibi propoſuerũt. Quare cùm veritas ſemetipſum noſcere doceat,
impediat adulatio: illa virtutis viam, hæc vitiorũ ſemitam collaudet: illa bonis,
hæc malis parêre cõpellat, reiiciatur à nobis penitus adulator more philoſophi
Timonis, qui Demeam aſſentatorem ligone percuſsit. Nullũ enim animãtium
genus aſſentatoribus, ait Plutarchus, pernicioſum magis: nullum quod citius iu-
uentutem in præcipitium agat: nullum quod facilius fortunas, honores, vitam
denique ipſam radicitùs euertat. Ideóque Diogenes interrogatus, quæ beſtia mor-
ſum haberet nocentiſsimũ: Si de feris, inquit, interrogas, obtrectator: ſi de cicuri
bus, adulator. Nam veluti aucupes blandulo quodã ſtridore & mellita vocula
ſimplices auiculas aut in viſcum implicant, aut in pedicas iniiciũt: ita pellicit ho-
mines adulatio, & mox in omne ſcelus impellit, eóque impulſum & inuolutum,
in vitam demùm calamitoſam trahit, peróque caput & pedes in profundiſsimam
ærumnarũ voraginẽ demergit. Rectè itaque dicere ſolebat Ariſtonymus: Ligna
dum ignem nutriunt ab ipſo conſumi: diuitias, dum adulatores alunt, ab eis la-
befactari. Excepiſti tu: Rectè quidem mi Pieri: nam in memoriam illud mihi re-
uocaſti,

A uocaſti, quòd & Phauorinus philoſophus Actæonis fabulam à ſuis canibus, quos alebat, deuorati, ad adulatorum trahit euentum, quorum finis & intentio eſt totum abſumere, ſi poſsint, dominũ. Quod cùm ita ſit, Antiſthenes ſiue Diogenes Cynicus cum ligone ſuo ſummo opere commendandi, qui quod in vita pernicioſiſsimum eſſet animaduertentes, vrbaniſsimo dicterio alter, caſtigatione alter, homines ad morum integritatem & prudentiam natos admonere voluerint, ne peſsima paraſitorum contage labefactati, per imprudentiam in tam procliuia vitæ diſcrimina peſſum raperentur, omniumq́ꝫ ignominiæ, contumeliis atq́ꝫ ludibriis expoſiti, eorum quibus ſe ſuaq́ꝫ omnia crediderant, proditione perderentur. Subſecutus ego ſum: At ne Ceruum tantùm muſicæ capi lenocinio perſuaſum habeamus, equos etiam, ferocia alioqui animalia, eadem affici ſuauitate, Perſica ex hiſtoria compertum, magno eorum detrimento, qui bellatores eos effœminatis cantilenis & modulis aſſuefeciſſent. Murænas quoq́ꝫ & thriſſas piſcium genera euocari concentu & tintinnabulis, exploratum vulgò: quamuis murænas genituræ tantùm tempore, vtpote quæ ſerpentium ſequi ſi-
B bila feruntur, quibus eas admiſceri tradunt. Iam & Otus, cui nomen inter aues ab auribus eſt, tanquam cantaminibus circumuentus modulamine afficitur, humerosq́ꝫ iactare, ſaltitare, & nutare vertice quaſi modulos teneat aſpicitur: ſed nulli horum muſica eſt exitio veluti ceruis, quapropter hinc potius Ægyptij hieroglyphicum ſuum deſumere voluerũt. Sanè quo minus mirum ſit ceruum muſicæ modulos intelligere, apud Ælianum legitur eum Indicæ vocis callere ſonum, ſermonemq́ꝫ percipere, neq́ꝫ alium quempiam ita facilè: quamuis Ptolemæo Philadelpho ceruus fuerit, qui Græcum idioma prorſus intellexerit. At iam ſatis ſuper Cerui muſica euagati, reliqua nunc eius animalis ſignificata ſubiungamus.

PRÆCIPITANTIA.

PErcito quempiam ingenio, temereq́ꝫ ac nulla ratione ſeſe mouentem (vt plerunque furores ſunt qui Panici vocantur: quippe cùm nulla vrgente cauſa quis in fugã ſe proripiat, negotium've, quod præ manibus erat, ſtatim abiiciat, inceptumq́ꝫ deſerat) Ægyptij per ceruum & viperam adpictam intelligebant.
C Pugna enim huic cum ſerpente, cuius etiam cauernas inueſtigat, nariumq́ꝫ ſpiritu extrahit renitentem, vt luculenter his verſibus Lucretius:

Naribus alipedes vt cerui ſæpe putantur
Ducere de latebris ſerpentia ſecla ferarum.

Ideo ſingulare abigendis ſerpentibus remediũ, ceruini cornu ſuffitus, vt apud Nicandrum legitur. Idem ipſe tamen tam acer anguium hoſtis, qui tanto eos conatu perquirit, ſimulac ex improuiſo viperam conſpexerit, in pedes ſe repentè proripit, ac fugit, ingenita ſcilicet naturæ diſcordia concitus, quæ illi accidit, vt idem Poëta refert,

Propter diſsimilem naturam diſsimileſq́;
Texturas inter ſeſe, primaſq́; figuras,
Multa meant inimica per aures, multa per ipſas
Inſinuant nares infeſta atq́; aſpera tactu.

Sanè coniectores etiam tradunt, eum qui per nocturnam quietem imaginatus fuerit videre ſe ceruum quempiam inſtantem tergo, longeq́ꝫ ſequentem, futurũ vt qui tale ſomniũ viderit, ea ſit formidaturus, ex quibus nulla ſit offenſio ſubſecutura, ac perinde fruſtrà timeat.

PRAVITAS EDOMITA. D

SIquid verò ad vetera ſignificata addere cõcedatur, cùm vipera ſit profligatiſsimis tota vita ſceleribus inquinatiſsima, alia mariti, alia matris parricidio polluta, venenum'que eius atrociſsimũ, quod omnem, vt aiunt, exuperat medicinam, aptè mihi feciſſe videbitur, ſi quis vel regem vel magiſtrum vel iudicem quempiam in ſcelera vindicem ſeſe acerrimũ exhibentem, per ceruum & extractam è cauernis viperam, quam mordicùs apprehenderit, figurarit. Eodẽ etiã hieroglyphico virũ intelligemus, q morũ impuritatẽ corrigat, ſcelera eluat, prauitatẽ emẽdet, & quod idẽ ait Poëta:

Veridicis hominum perpurget pectora dictis,
Et finem ſtatuat cupedinis atq; timoris,
Exponátq; bonum ſummum, quò tendimus omnes, E
Quale ſit, atq; viam commonſtret tramite paruo,
Qua poſsimus ad id recto contendere curſu,
Quidve mali immineat rebus mortalibus olim.

Hoc enim eſt maleficũ ſerpentem, qui clàm in inſidiis excubat, è latebris extrahere, extractum interficere, interfectum denicꝫ deuorare.

FVGACITAS.

FVgitiuũ dubio procul hieroglyphicè notare qui vellent, currentem ceruum deſcribebãt. Eſt verò fugacitas ceruo natura inſita. Hinc Lucret. Et fuga ceruis A' patribus datur, & patrius pauor incitat artus. Quã verò pedum alacritatem in Achille fuiſſe autores tradunt, vt ποδάρκης, καὶ πόδας ὠκὺς paſsim ab Homero vocitetur, ſunt qui autument inde partum, quòd eius infantia ſub Chirone fuerit ceruorum medullis plurimùm enutrita. Porrò illum aſſecutum eſſe ceruos abſcꝫ canibus, & retium inſidiis, Pindarus Nemeis canit:

κτένον τ' ἐλάφους ἄνευ κυνῶν, δολίων δ' ἑρκέων.

Nam de agilitate cerui ſuperfluum eſt verba facere, cùm ſcriptis omnium in primis celebretur, præcipuè verò κατ' ἐξοχὴν quandam, Laconũ chorus, Ariſtophanica Lyſiſtrate, dicat, ſaltandum pedibus eſt tanquam ceruus aliquis. Sed quod de Achillis nutrimento & nomine poſitum eſt Nazianzenus Achillem dictum ait, quòd ſine cibo fuerit educatus: χιλὸς enim cibus & ſuccus eſt: ille verò crudis tantùm ferarum artubus paſci fuerit aſſuetus. Sed & quod de Chironis inſtitutione circumfertur, mirum ab Homero nuſquam huius rei mẽtionem fieri, cùm tamen Apollonius, & qui poſt Homerum fuerunt Poëtę plericꝫ omnes, educatum Achillem à Chirone tradant. Addam huc Telephum Herculis & Auges filium, quem Alæus Auges pater in Panthium montem expoſuerat, à cerua educatum eſſe, vt apud Lycophronis interpretem habetur, quod & nomen ipſum oſtendere videtur: cerui quippe nutricatum ſignificat. F

INTERQVIESCENS.

QVamuis autem curſum perniciſsimum Ægyptij ex cerui currentis ſpecie intelligi monuiſſent, quia tamen is requiem inter currendum aliquam facit conſiſtenscꝫ manet, dum qui ſequitur appropinquet, tum fugam item arripit, factum eſt vt hominem aliquam laboribus ſuis requiem interponentem ſignifi-

A ſignificare ſi vellent, currentē quidem ceruū pingerent, ſed retrò ſpectantē, cùm in ſolius tantùm fugacitatis ſignificato caput ſurrectū ſtatuerent, vt cornua per dorſum demiſſa reſiderent. Ideo verò ceruus dum fugit, interquieſcere cogitur, quòd tenui imbecilloq; eſt inteſtino, quod leuiter etiā percuſſum rumpi poſsit, cute adhuc integra permanente. Deniq; imbecillum adeò animal eſt ceruus, vt tactus ab aſpalatho, ea eſt ſpinæ ſpecies, emoriatur. Verùm hoc & alia de cauſa, & alio etiā poteſt modo pingi, quippe ſi tres plures've ceruos natātes feceris, capitibus alterius clunibus impoſitis, atq; eorum primum auertentem ſe quaſi ad poſtremū ſe locū recepturū: quo quidem officio mutuo ſe adiuuant, cùm ex Sicilia transfretant in Calabriam per æſtatem, pabuli gratia, idq; plurimùm iuxta vrbem Rhegium, qui propterea quòd onus capitis ſuper aquas extantis haud facilè ſuſtinēt, inter natandum ſinguli ſuper anterioris lumbos caput imponūt: dux verò cùm defeſſus eſt ad vltimum trāſit locum, atq; ita mox alius atq; alius labore ita cum quiete communicato incolumes tranſeunt. Si cui tamen quod ſuperius poſitum eſt hieroglyphicum magis placuerit, res in medio poſita eſt.

B FORMIDO.

STuporem præter hæc, formidinemq; per ceruum & puniceas pennas prætentas ſignificari, omnibus innotuit, tam ex iis qui Animalium hiſtorias cōſcripſere, quàm ex Virgiliano carmine, qui Turnū attonito quodā pauore perculſum ceruo æquiparat puniceæ ſepto formidine pennæ. Libet verò loco hoc de pennis ad ceruorū formidinem excogitatis hiſtoriam enarrare, quæ non tantùm Virgilij carmen explicabit, verùm etiā hieroglyphico huic argumento plurimum afferet claritatis. Narrabat mihi Io. Antonius Pollio Geloum Princeps, Pontificij contubernij mihi ſocius, ſtare adhuc in Sicilia hanc venationis antiquæ rationē, quæ ſic fieri ſoleat. *Venationis antiquæ ratio.* Nobiles vbi renunciatū fuerit ceruorū greges vſquā oberrare, alter alterū inuitantes properè conueniunt, afferuntq; ſecū ſcorpionem aut arcum ſinguli, & faſciculum virgarum, quæ omnes ferrea cuſpide præpilatæ ſint, quarum caput alterum in ſummo perforatum eſt, funiculo perpetuo per virgas ſingulas ea tranſmiſſo. longitudo earum ad pedes quatuor vel circa. Cum ad locū peruenere vbi ceruos congregatos norunt, latè diffuſi equi-
C tes peditesq; modum agri, quanto ſatis eſt ambitu circumſiſtūt, ſtationemq; vnuſquiſq; ſuam per interualla certa ſuſcipiunt. Hic faſcem quiſq; ſuum explicat, primaq; virga ad finitimi vltimam alligata, reliquas per decempedæ circiter interuallum ſingulas terræ affigit: idem alter, idem alij faciūt, donec ceruos vndecunque concluſere. Virgis ita diſpoſitis pennarum punicearum, quas in hunc vſum magno numero fucatas habent, faſciculos licio ſuſpenſos ad traductum per virgas funiculū hic & illic alligant, qui aura vel leuiſsima impulſi varia iactatione motentur. Stationarij mox in proxima ſeſe quiſq; abdunt virgulta, ſagittiſq; intentis expectant taciti. Liciorum hoc ſeptum ingreditur eques tantùm vnus cum odoriſequis canibus, iiſq; non admodum magnis. Hunc venationis magiſtrum vocant. Is vbi gregem nactus eſt, ſenſim accedit, latratuq; catulorum tantùm fretus, agmen incipit agitare: illi conferti omnes vnà fugam capeſſunt: at cùm ad licia pennaſq; illas penſiles peruenere, ſubitò pauefacti vlterius progredi non audent, ſed illarum motum & fulgorem declinantes ad læuā non procul flectunt, & rutilantes faſciculos illos proſpectantes tanquā muro incluſi circumaguntur: ſubſequitur magiſter, nomine quenq; vocans ex ſtationariis, prout vnicuiq; fit proximus, atque huic primum vel ſecundum, illi tertium aut

quintum aut ſeptimum ex libidine ſua telo excipiendum deſtinat, futurum ſagittario dedecori & ignominiæ, niſi oblatum à magiſtro ſauciarit, vel ſi alium quempiam quàm nuncupatum appetierit. Magiſter ita agmen tandiu circum agit quaſi per pomœria progreſſus, donec ita præda omnis per omniũ vices cõcidat exanimata. Hæ ſunt itaq; pennæ illæ, quarum formidine attoniti ſtupidi've facti cerui, abalienato prorſus animo cõſternantur. Has enim nõ aliter pauent, quàm elephanti colorem album: tauri phœniceum ac rubicundum: tigres tympanorũ ſonitum: vrſi leones've mappam, amiculum've in caput iniectum: de quo locis ſuis. Sed quod ad ceruum pertinet, dant hoc nonnulli animalis ſtoliditati, ingenitoq; cuidam ſtupori, qui ei de re qualibet oriatur. Natura omnino ſunt hrmeticuloſi, quia frigidiuſculi: philoſophi enim animalia eo omnia formidine magis laborare tradunt, quo frigidiora ſunt: idq; quotidiano comprobatur experimento. Ceruos verò eſſe frigidos, lachryma dulcis argumento eſt, quæ ſalſuginoſa eſt apris, qui magna pollent caliditate. Hinc fit vt ille fugiat, hic hoſtem adoriatur, proq; viribus iniuriam vlciſci pertentet. Sed cur non Lucretij Latini philoſophi, caq; de cauſa mihi ſæpius citandi, luculenta ſuper hoc carmina recitemus? D E

At ventoſa magis ceruorum frigida mens eſt,
Et gelidas citius per viſcera concitat auras,
Quæ tremulum faciunt membris exiſtere motum.

Atq; idem ſuperius dixerat:

Eſt & frigida multa comes formidinis aura,
Quæ ciet horrorem membris & concitat artus.

Huius rei doctrinam ſecutus Horatius ait:

Quem tu ceruus vti vallis in altera
Viſum parte lupum, graminis immemor
Sublimi fugies mollis anhelitu.

Et Græci ἐλάφου αἶθρα omnino dixerunt pro maximè formidoloſo. Et Cleonymũ taxat Ariſtophanes timidiſsimum hominem, quem Nebulæ per figuram cerui referebant. Sed enim quod de animalis frigiditate philoſophi diſſerunt, longè aliter apud Euthymium inueni, vt in ſubiecto habetur hieroglyphico. F

VEHEMENS APPETENTIA.

VEhementiſsimi enim deſiderij ſignum eſſe ceruum ad aquæ fontem adſpectantẽ, Diuinæ indicãt literæ, dum ita canũt: Quemadmodum ſitibunda cerua inhiat ad aquarũ riuos, ita anhelat anima mea ad te Deus. Cerua enim ſuapte natura ita calida eſt, aiunt ſacri interpretes, vt frigidiſsimis reptiliũ carnibus mirificè releuetur, ideoq; eas auidius appetit, quibus abſumptis naturali illo calore κατὰ τὴν ἀντιπάθειαν magis ac magis concitato, ſtudioſiſſimè gelida fontium fluenta perquirat.

FORMIDO SVBLATA.

QVòd autem Herculem ceruum enecantem multa artificum opera proponunt, ſumptum ex Poëtarum fabulis argumentũ, in quo tamen hieroglyphicus

A phicus deliteſcit intellectus, pauorem è mortalium vita ſublatum ex eo ſignificari tradit Heraclitus, qui pleraque fabularum figmenta in hieroglyphicum hunc modum interpretatus eſt. Sed quantum ad timiditatem pertinet, cùm affectus huiuſmodi in ſeruis præcipuè deprehendatur, vtpote qui ſeorſum ab ingenua liberalitate ſint vel educati vel inſtituti, mos apud Comicos in primis inoleuit, vt fugitiui, quod omnino timidorum eſt, cerui appellarentur. Eius timoris ergò Achilles apud Homerum ignauiam obiicit Agamemnoni, dum ceruino cum corde præditum obiurgat. Pomp. Feſtus ſeruos fugitiuos vnius tantùm literæ mutatione ceruos nuncupari ſolitos tradit. Sed enim vt eo vocitarentur nomine, non ipſa tantùm fugacitas in cauſa fuit, verùm etiã hiſtoria. Aiunt enim Seruium Tullum ædem in Auentino Dianæ ſacraſſe, diemque inſtituiſſe Idibus Auguſti, quo die ipſe cerua natus eſſet: mos verò erat vt Deæ ara ex cornib. fieret, cæſorumque ceruorum capita valuis & parietibus affigerentur, ipſumque Dianæ ſimulachrũ, vt in pleriſque numis habetur, cum ceruo effingeretur, quòd animalia ea in eius eſſe tutela dicerentur. Ab vtriuſque igitur rei ſimilitudine, & ſcurrili

B propémodum in regem ioco, ſerui fugitiui cerui cœpti ſunt appellari. Addam id, animalia ea ceruos quaſi geruos dictos, quòd cornua geſtãt vſque adeò grandia. Nam & Ceres quaſi Geres à gerendis frugibus dicta, vt Etymologici putant. Illud verò ſeruile identidem eſt, quòd onus tam magnum cerui gerunt capite, quoniam ponderum geſtatio ſit ſeruorum propria.

AVDITVS ET SVRDITAS.

SVrrectas auriculas cerui, auditus acris ſignificatum eſſe, oſtẽdit illud, quod ὠτὶν ἱστᾶν prouerbium fertur, quod arrectis auribus Maro, & arrigere aures Terentius interpretatur. Contrà verò pro ſurditate eaſdem demiſſas pingere moris eſt, quia tunc cerui acutiſsimè audiunt, cùm ſurrectas aures protendère: cùm verò eas demiſere, vix proximum excipiunt ſonum, Nam cùm auditus, vt placet Empedocli, fiat illiſi ſpiritus in clauiculatam aurium partem introrſus adnexã, quã tintinnabuli vicem præbere dicit, vtpote celſo loco ſitam, pulſuique obuiam, accidit vt negato per huiuſmodi aurium depreſsionem ingreſſu, ſurditas obue[illegible]iat neceſſariò. Alia quædam Medici comminiſcuntur, ſed quæ nihil

C ad rem noſtram attinent: hoc ſiquidem ſignificatum ex geſtu deſumitur auris, quæ cùm ſurrigitur, pateſit: cùm verò demittitur, auditum obturat. Nam & Ariſtoteles ceruos ait, cùm aures demiſerint, facilè capi, quòd inſidias nõ ſenſerint: cùm verò eas intenderint, facilè inſidiarum admoneri.

MVLIEROSVS.

SI qui verò mulieroſum hominem, & multarum concubitum appetentem notare vellent, ceruum exporrecto genitali pingebant. Is ſiquidem cùm turgente iam venere coitum appetit, non in vna tantùm immoratur, ſed mutat, breuique interpoſito tempore aliam atque aliam ſuperegreditur. Aiunt verò ceruorũ coitum non eſſe ſtatarium vt reliquorũ animalium, ſed ceruam ſimulac marem accepit, identidem currere, applicitumque ceruum & rem nihilo ſecius peragentem dorſo vectare, illum duobus tantùm pedibus terræ innixum pertinaciter ſubſequi, nec niſi re peracta deſilire.

LASCIVIÆ POENITENTIA.

ILlud ſpectandæ probitatis exemplum eſt, quòd volentes hominem propter propriam petulantiam, qua lapſus fuerit, pudore affectum ingenuo ſignificare, ceruum in ſcrobe deliteſcentem oſtentabãt. Is enim cùm fœminam implerit,

A quo Dux ipſe polleret, tribuebat: idq; multis ſtratagematũ exemplis apud rerum ſcriptores paſsim verum eſſe comperitur. In hanc ſententiam Demades Philippo, qui contra Athenienſes ſuperior euaſerat adulaturus, ἠγνόεις, ἔφη, ὦ βασιλεῦ, τὴν τῆς πόλεως δύναμιν, εἰ ἀθηναίων μὲν φίλιππος, μακεδόνων δὲ χάρης ἐστρατήγει. Noſſes, inquit, ô Rex, ciuitatis robur, ſi Athenienſium Philippus, Macedonum verò Chares exercitui præfuiſſet. Chares enim Dux fuerat Athenienſium. Non omittendum hic, quòd Tertullianus noſſe ait ſe Chriſtiani gregis paſtores aliquos in pace leones, in prælio ceruos: quòd quidem vir ad martyrij cruciatus impauidus & paratiſsimus, ad ineptias tollendas feruentiſsimus, neq; animos puſillos, neq; ignauiam quorundam ferre poterat.

A C T Æ O N.

FRiuola verò mihi videtur Anaximenis interpretatio ſuper Actæonis fabula, de qua ſuperius mentionẽ fecimus, qui cõuerſus ideo dicatur in ceruum, & à canibus ſuis dilaceratus, quòd periculis quæ venãdo ſubierat demùm conſideratis, ætate iam ingraueſcente timidior factus, in ceruũ transformari ſit viſus, cumq; canes nihilo ſecius aleret, patrimonium conſumpſiſſe, idq; à canibus
B laceratum eſſe ſignificare, cùm potius hiſtoria, non fabulæ cuiuſquã figmentũ, inuento huic dederit argumentũ. Actæonẽ enim & Cippũ cornutos editos, Plinius autor eſt. Quin apud Max. Tyriũ legas, apud Corinthios, Bacchiadarũ facinus in Actæone Dorico adoleſcente diſcerpendo admiſſum, Bœotio illi aſsimilatũ, in quo Actæon à veris eſt canibus laceratus. Quòd verò Homerus ait, Dianã per iuga montiũ errantem gaudere telis, & capreis ac fugacibus ceruis delectari, ſunt qui ad Actæonis fabulam conuertũt: ſunt qui vetuſtam philoſophiam ſecuti, ſagittas eas quæ ceruum aſſequunĩ hieroglyphicè ſolares radios indicare velint, quorũ ſcilicet repercuſſu, cornua ipſa pro loci, vbi Luna eſt, conditione, & appareant & obducanĩ. Nam & Lucretius tela hæc ita interpretaĩ,

Non radij Solis, neq; lucida tela diei.

Dianam autem capreis & ceruis tantùm gaudere, Homerus dicit, leonibus autem minimè: nempe quia circa Taygeta aut Erymanthum eam venari dicit, vbi leones non habentur. Elei ſanè Dianã ἐλαφιαίαν vocant, vt apud Pauſaniam eſt, quamuis aliter alij nomen interpretãtur. Videas tamen paſsim Dianæ ſimula-
C chro ceruum vtplurimùm in venatum obiici, qualem præcipuè ſpeciem in Hadriani numo cernere eſt, cum inſcriptione, ΑΡΤΕΜΙΣ ΕΦΕΣΙΑ. In aliis quoque eiuſdem Hadriani Dianæ itidem Epheſię ſimulachrũ geminis duûm ceruorum inter ſe auerſorum clunibus inſidere conſpicias, atq; aliter in aliis. Et cerua eſt in multis Gallieni numis cum inſcriptione, DIANÆ CONS. AVG. Ea enim ambitione fuit, ingenio vir alioquin impuriſsimo, vt Deos omnes ad ſui cuſtodiam & conſeruationem occupatos eſſe iactaret. Hinc feras ferè omnes quotquot numinibus dicauit antiquitas, numis ſuis eadem inſcriptione cudẽdas curauit, quorum vis magna paucis antè annis in agro Bellunenſi reperta eſt. Neq; tamen Dianæ tantùm, verùm etiam Milanioni, & Atalantæ heroibus ceruus dedicabatur, quorum ſimulachra cum hinnulo in Olympia fuiſſe Pauſanias teſtatur. Quòd verò aiunt Iphigeniam cùm iamiam ad aras patris iuſſu mactanda conſtitiſſet in ceruam demutatam, ac ipſius Dianæ numine in Tauricam regionem aſportatam, Nicander in taurum ait, Phanodimus in vrſam: atque ita omnia variant in Græcorũ fabulis, à quibus longè diuerſa leguntur apud Lycophronem & eius interpretes.

Hadriani numus.

Gallieni numi.

VIVACITAS. D

VIuacitatem ex picto ceruo ſignificari, quod Ægyptiorum commentum eſt,
magis exploratum arbitror, quàm vlla ſit opus commentatione perquire-
re. Datum enim illi eſt à natura, vt quamdiutiſsimè viuat. Verùm cùm id ſacer-
dotes oſtẽdere volebant, cornua maximè ramoſa faciebãt, ſiquidem vnoquoq́;
anno ramus horũ cornibus adiicitur, ſed vt nonnulli obſeruarunt, non vltra ſex
annos, ab eo tempore ſimilia reuiuiſcere, neq; ætatem inde diſcerni poſſe, ſed ex
dentibus, quos tũc cùm grandæuus eſt, aut paucos, aut nullos habeat. Sed enim
experimento compertũ eſt, cornua ſeneſcentiũ aſperiora quotannis fieri enor-
mioraq́; pluribusq́; tuberculis & mucronibus horrida, quo magis in ſeniũ ver
gant. Animaduertendũ autem in manu ſcriptis Hori codicibus antiquis, πολυ-
χρόνια σημαίνει ſcriptum, non πολυχρόνιον, vt in impreſsis habetur, quod Multa tẽpo-
ra interpretandum eſſet. Sed parui hoc momenti. Agathoclea Syracuſanorũ ty
rannum ferunt ceruum venando interfeciſſe, circa cuius collum torquis erat a-
heneus, ſuperinducta iam pelle tectus, in quo huiuſmodi legebatur inſcriptio,
ΔΙΟΜΗΔΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΙ. quẽ Princeps ipſe magna veneratione ſuſceptũ Dia- E
næ ſtatim cõſecrauit, diutiſsimeq́; apud Peucetios Italiæ populos in percelebri
Dianæ templo, cuius meminit Ariſtotcles, torquis ille conſpicuus fuit. Supera-
re verò eos trecentos annos multi prodidêre, pleriq; plures, pleriq; pauciores:
quod quidem vtcunq; habeat, receptiſsimum eſt eos eſſe viuaciſsimos, & viua-
citatis elogio paſsim à Latinis Græcisq́; ſcriptoribus appellatos,

VIR VNDECVNQVE perfectus.

SEd iam tempus eſt vt ruminationis ſigni-
ficatum exequamur, ſi prius tamen locum
apud Plinium expenderimus, vbi de cerui ru
minatione loquitur, quem ſylueſtriũ tunc ru
minare, cùm à nobis aluntur, dicere videtur,
quaſi cicuratio ſit ruminationis cauſa. Sed e-
nim, vti reor, vel aliquid deeſt, vel, q; addu-
ci non poſſum, Ariſtotelem non expreſsit,
qui eo probat argumento ceruos ruminare,
quia idem faciunt alti à nobis. Ait enim, ex fe
ris ea tantùm ruminare nouimus, quæ ali- F
quando cum hominibus degunt, vt ceruus,
hunc enim ruminare, manifeſtum eſt. Huius
verò rei ſignificatum ex Diuinis literis inter-
pretandum, ex quibus animalia quæ ruminant, & vngulas bifidas habent, pro-
fana non eſſe didicimus: quod quidem eo velamento ſubinnuit, cum qui ſacris
ſit initiaturus, pietatis meditatione, neq; nõ doctrina iudicioq; præſtare oporte
re. Bifida ſiquidem vngula diſcernẽdi doctrinam, & ſingulorum indicat exami-
nationem, quam per ipſas rerum diſtinctiones aſſequimur, vt rectum ab indire-
cto, lepram à non lepra diſcernere poſsimus: ruminatio verò, vt ſæpe dictũ, pie-
tatem & diuinarum rerũ meditationem oſtendit: horum qui altero careat, tan-
quam ineptus reiiciendus. Alterius ſiquidem altera poſcit opem res & cõiurat
amicè, diceret Horatius, de quo tamen ſignificato in Porco latius ex Philone.
Eoq́; forſitan ſpectat dictũ illud ex XXIX. Pſalmo, vt apud Græcos eſt, φωνὴ κυ-
ρίου καταρτιζομένη ἐλάφους, Vox Domini quæ ceruos perficit, vt alij, Præparat. Signi-
ficat verò καταρτίζειν, inſtruere aliquem ad negotiũ, quod exequendũ ſuſceperit.

Vox

A Vox igitur Domini, quæ ceruos, hoc eſt, viros non indignos qui admittantur ad ſacra, inſtruit, & ad certam vitæ rationem inducit, ea eſt, quæ per Prophetarum vaticinia, per Euangelicam inſtitutionem, per Apoſtolorum prædicationes, per Doctorum optimorum interpretationes nobis innotuit. Adamantius, cuius ſententiam Euthymius mihi ſequi videtur, eò rem trahit, vt eos viros Dominus ad profectum ſapientię ducat, qui ſerpentes ſint aſsiduè perſecuturi (qui ſermo merè eſt hieroglyphicus) hoc eſt, bellum cum hæreticis, & falſorum dogmatum autoribus geſturi, diabolicꝗ tentamenta conatuſcꝗ eius omnes exuperaturi: quo debellato certamine, triumphabundi mox cantare valeant ex altero ſupra quadrageſimum Pſalmo: Quemadmodũ anhelat ceruus ad fontes aquarum, ita ſitibundus ſit animus meus ad te Deus: ſitiuit, inquam, animus meus Deum eum qui fortis eſt, qui viuit. His verò ceruis montes excelſi peruij, ſublimitas quippe cœleſtis illuceſcit, ſupremacꝗ doctrinæ faſtigium, quod nubes omnes exuperat, quò, ſimulac mortalium inſidiis appetuntur, aut canum latratibus exagitantur, tutò confugiant, & ſine perturbatione ſoſpitentur. Vbi verò

B in Diuinis ipſis literis, Prouerb. quippe Solomonis legitur, Ceruus amicitię, & gratiarũ pullus fabulentur tecũ, hieroglyphicè quidem, ait Eucherius, ita interpretantur, vt ceruũ amicitiæ accipiendũ putent Chriſtum totius dilectionis & charitatis magiſtrum: nam & alibi, & præcipuè Cantico, Chriſtus ex cerui imagine deſcribitur: vt eo loco, Similis es tu fratruelis meus damulæ, aut hinnulo ceruorum. Gratiarum verò pullum quem accipiamus, niſi columbinũ, ac perinde ſanctum Spiritum, qui ſit omnium gratiarum, quippe vt veteres vocabulum vſurpant, χαρισμάτων diſtributor? Admonemur ergo per Solomonis præceptionem, vt ſemper Chriſti, vel Spiritus ſancti ſolatia requiramus. Sed antequam cornuum ceruinorum genera prætercamus, id obſeruandũ, è ceruorum genere qui cornibus latis ſunt, Tragelaphos, vt tradit Eucherius, Diuinis literis nũcupari. Animaduerti interdum è ſummis fraxini arboris ramis naſci quid ad huiuſmodi cornuum ſimilitudinem, ſurculo quippe aliquo detruncato, mox gummi de cortice exudante, qui in eam mox ſpeciem Virgiliani viſci more creſcat, & vario flexu modò in ſpiram, modò inſtar acanthi, flexibus anguineis in-

C curuetur: id quicquid ſit lignum omnino eſt, atcꝗ admodum ſolidum, ſed forma lata ſtriiſcꝗ multiplicibus loricata.

Columbinus pullus.

FEROCITAS IN TIMIDITATEM VERSA.

SEd quoniam in Tragelaphum incidimus (qui nomẽ id adeptus eſt à cornibus, quæ propter latitudinem & ſtrias huiuſmodi hircinis admodum ſimilia ſunt, ramoſa tamen, ſed non in acutum tendentia) quid de Hippoceruo dicemus, quem noſtra vidit ætas, anteriore parte equum, poſteriore ceruum, ſeſſoris & ephippij patientem, ingreſſu tamen incommodo, vtpote qui modò aſſultu, infeſta modò ſuccuſſatione ſeſſorem conquaſſaret? Miſit hunc dono Fridecus primus Mantuæ Dux Franciſco Galliarum Regi, ſalutis noſtræ anno XXXIIII. ſupra M. D. Quòd ſi quid huiuſmodi pingere voluerimus, non incongruum erit animalis huius hieroglyphicum, ferocem impetu primo hominem ſignificare, qui mox in pauidum eueſtigiò degeneret, & in fugacitatem elabatur.

DE CORNIBVS. D

SPECIOSÆ FORTVNÆ INCONSTANTIA.

QVoniam verò Ceruus ad Lunæ ſimilitudinem cornua nunc amittit, nunc reparat (nam & ſideri cornua & decidere & ſuccreſcere videntur) hieroglyphicũ nonnulli ponunt cerui cornua, ſi quempiam ab ignobilitate modò ad honores euectum, modò ab honoribus ad ignobilitatem redactum aſsiduo fortunæ rotatu, varioq́; euentu, ſignificare voluerint. Solis enim animaliũ cornua decidua recidiuaq́; annis omnibus Ariſtoteles Achaicis Ceruis hoc ait accidere, eosq́;, vt ſuprà dictũ, præ pudore tandiu latitare, & loca difficilia acceſſu petere, donec alia renaſcantur: quamuis caſtratis aiunt, neque decidere, neque ſi prius deciderint, renaſci. Toto verò opere cornua dignitatis, potentiæ, fortitudinis, autoritatis & imperij indicia eſſe commonſtrantur.

SACROSANCTA DIGNITAS.

HInc aliud naſcitur hieroglyphicum, vt ſacroſancta dignitas ex vnoquoq; cornu ſignificeť, quod antiquiſsima omnis veterũ indicat diſciplina. Honoris enim, vti dicebamus, & potentiæ ſignum tam apud Gentiles, quàm apud Chriſtianæ pietatis cultores, quiq; eos præceſſerũt Hebræos habita cornua. In Diuinis ſiquidem libris cornu paſsim pro Regia poſitũ reperimus, complexaq́; ſimilitudine quadam inter ſe, cornu, radiũ, & coronã. Inde Moſes cornibus inſignis effingitur, cuius facies diuini Solis lumine correpta, radiis quibuſdam igneis promicare videbatur, adeò vt Iſraëliticus populus cùm ſplendorẽ eũ ferre non poſſet, oculis ad obtutũ cæcutientibus, ab eo, vt velata facie verba faceret ſtudioſiſsimè cõtenderũt. Eadẽ porrò dictio apud Hebræos, & cornu & coronã denotat. Vnde ſæpius apud Latinos in Diuinis literis cornu pro corona poſitum: paſsim'q; ex inſtituto veteri coronæ regiæ radiorũ referunt ſimilitudinem: vt nõ temerè olim inſtitutũ ſit eas in Apollineo capite XII. precioſis lapillis cõfici, qui ſplendore ſuo promicantes caput vniuerſum radiis illuſtrarẽt. Totidem autem radiis coronas regias conſtare, tum ex numis veterum, monumentisq́; aliis vel ære fuſis vel marmore inciſis, tum ex Virgiliano carmine videmus, vbi Latinus fœdera certaminis inter Æneam & Turnum ſancturus, F

Quadriiugo vehitur curru, cui tempora circum
Aurati bis ſex radij fulgentia cingunt
Solis aui ſpecimen.

Significarũt & in portentis cornua dignitatẽ, vt purpurea illa, cum quibus bos albus olim natus, Albino Clodio tũ primum in lucem edito: imperatoriã enim illi dignitatẽ portendiſſe, perſuaſum eſt. Quæ quidẽ ille iam grãdis cùm Tribunus effectus eſſet, in tẽplo Apollinis Cumani ſuſpẽdit, ſortesq́; illis has eduxit:

Hic rem Romanam magno trepidante tumultu
Siſtet, equis ſternet Pœnos, Gallúmq; rebellem.

Sed hæc verboſius fortè quàm par erat explicuimus, nulla tuarum occupationum ratione habita, mi Bocchi. Sed noſti cerui cornua eſſe inſigniter ramoſa, quęq́; τῶν παςάδων τρόπον pro cœnaculis ad parietes affingantur, in quorũ ſcilicet ramos hoſpites domeſticiq́; omnes, annulos, ſudaria, pileos, & id genus multa ſoleant appendere, cùm ſe vel cœnaturi, vel accubaturi, volũt expeditos: Hinc tot ea fuerunt quæ ceruinis cornibus applicata reperiſti. Quæ quidem ſi tuæ non

A reſpondent expectationi, quid ego veniam à te deprecer, qui maximè omnium vnus noſtri occupationes meas? Pro ſumma verò eruditione tua dabis operam, vt Ceruus meus & torquibus aureis, & inſignioribus aliis monilibus adornetur, vnde aliquod in eo ſanctiſsimæ amicitiæ noſtræ monumentum poſteritati relinquatur.

PIERIVS VALERIANVS AD ROMVLVM AMASÆVM, DE IIS QVÆ PER FORmicam & Scarabeum & Echinum ſignificantur ex ſacris Ægyptiorum literis.

QVod maximè omnium animalium duo te, Formica ſcilicet & Scarabeus (quorum vitæ alterum negocioſæ, eius alterum quæ in naturæ Deorúmq; contemplatione verſetur, hieroglyphica ſunt) in admirationem traxerint
B *minimè mirum eſt, eruditiſſime Romule, cùm & veteres Philoſophos omnes in certamen commiſerint, vtrum brutum, humanum, an diuinum etiam eorum eſſet ingenium altercantes: & an ea vera ſint, quæ lib. de Nat. Deo. apud Ciceronem legimus, in formica non modò ſenſum, verùm etiam mentem, rationémq; atque memoriam eſſe. Pythagorici enim, vt optimè noſti, animam omnem quæ ſenſibus & memoria ſit prædita, rationis identidem atq; etiam orationis eſſe participem aſſeuerant, neque interioris tantùm, verùm etiam exterioris, qua vniuſcuiuſque generis animalia, quantum neceſſe habeant, inter ſe mutuò loquantur. Minimè verò mirum eſſe, eorum quæ bruta vocamus, verba non diſcerni à nobis, Italis videlicet aut Græcis, cùm barbarorum etiam multorum verba minimè diſcernamus, qui vtrum loquantur an vociferentur, diſtinctè ſatis non ſanè poſſumus intelligere. Quanquam proditum eſt, fuiſſe etiam apud antiquos, qui ſermonem animalium omnium intelligerent, inter quos Melampum & Tireſiam præcipuè memorant, & multorum ſcriptis celebratum Apollonium Tyaneum, quem referunt in amicorum cætu & audiſſe & intellexiſſe hirundinem alijs nunciare, aſinũ prope vrbem onuſtum tritico cecidiſſe, triticumq; humi diffuſum, Philoſtratus vbi hiſtoriam iſtiuſmodi narrat, paſſerem fuiſſe ſcribit, quem ita loquentem Apollo-*
C *nius intellexit. Vtcunq; verò, calluiſſe eum & auium & brutorum id genus linguas, vno omnes conſenſu tradunt. Sedenim parũ hoc mihi videtur quod, vt alia miſſa faciamus, Formicæ Scarabeiue inter ſe loquantur, cùm alia in his ſpectemus, quæ prudentiam, quæ pietatẽ, quæ legum obſeruantiam, quæ agendarum intelligendarúmq; rerum, quæ vel Philoſophis interdum negocium faceſſere conſuerint, notitiam præ ſe ferant, quòd in multis humanæ vitæ commoditatibus illa ipſa quotacunq; animalia nobis documento fuerint, & viuendi propemodum rationem indicarint. Sed næ ego ineptus, qui ſuper his ad Romulum Amaſæum eruditiſſimum eloquentiſſimúmq; virum diſſeram. Sedenim dabis hoc amicitiæ noſtræ, vt etiam liceat ineptire, déq; iis ſermonem facere, quæ tu decies in anno longè diſertius & eruditius è ſuggeſtu publico docere ſoleas. Noſtram verò hanc diligentiam non eſt vt obſcuram quiſpiam exiſtimet, quòd in tam tenui moremur inſecto, cùm in eo tam magna naturæ miracula deliteſcant: quæ Aegyptij ſacerdotes diligenter contemplati eſſent, hæc per Formicam ſuis hieroglyphicis adſcriptam ſignificari voluerunt.*

A in humanis eſſent, imitabantur, ad diligentiſsimam hanc inueſtigationem, ſolicitosq́; labores formicam accommodat: quam, ſi ita eſſet, Vlyſſes poſt obitũ aſſectari cogeretur, qui nobis ab Homero exemplar datus eſt, in quo quid virtus & quid patientia poſſet intueremur, idemq́; laborioſus omnium Poëtarum celebratione decantatur. Plato autem Phædone tradit, eorum animas qui popularem ciuilemq́; virtutem abſq; philoſophia, conſuetudine exercitationeq́; freti exercuerint, in formicas abire poſt obitum. Nam & ea quæ de Myrmidonibus narratur fabula, Theogenes eo quod ſuper Ægina ſcribit opere, quem ſcriptorem Pindaricus interpres citat, Æginetas ait olim in ſubterraneis ſpeluncis habitaſſe, quamq́; excauabant terram in cultum arborum egerere ſolitos, mox fructus congeſtos introferre, vnde à formicarum ſimilitudine nomen illis Myrmidonum acceſſerit. Sed enim de Myrmidonibus priſcorum fabula eſt, ne Græci vnquam nugari deſinant, Iouem in formicam mutatum Eurymeduſam Archelai compreſsiſſe, vnde Myrmidon genitus eius gentis caput.

P I E T A S.

B RE ctè autem & pietatem, quęq; mutuò mortales mortalibus officia debent, per formicam expreſſeris, ſi commeare eas in formicarium ſpectes formicæ alterius cadauer inferentes, prodire ex cauo aliquas, factasq́; obuiam quaſi conſternatas retrocedere, bis idem terq́; factitare: alias demum vermiculos ab inferiori loco, vtpote redemptionis pręmia, quibus cadauer redimant, cõuectare: alias verò tẽtare, ſi quæ diſſectæ fuerint, vt partes cõmittant, & cohærere faciãt, impellere etiam, vt quæ nihil intermittant, quò explorent, an per ſe demùm redire queãt. Quòd ſi quis, vt Æliano teſte Cleanthes inquit, animalia hæc rationis expertia contenderet, ſola huius rei contemplatio admiratione errorẽ emendare poteſt. Quantũ verò pertinet ad victus conuectationẽ. Petrarcha noſter maluiſſet hæc de ape potiùs quàm de formica dici, ne furacitati adeò fauere videremur. Nã & in fabulis eſt, formicæ quæ nunc ſunt, homines aliquando fuiſſe agreſtes, eodem fermè ingenio, quo reliqui ferè omnes ruſtici dãnantur furaces ſcilicet & raptores: qui licet in id genus animalia fuerint tranſmutati, priſtinũ tamen conuectandi prædas, & rapto viuendi morem obtinuerũt. Animaduertendus verò locus eſt Leuitico cap. XXII, Si fractum, ſi cicatricẽ habẽs: vbi
C Septuaginta pro Si fractũ, Si formiculoſum repoſuere: per quem loquendi modum hieroglyphicũ ſcilicet, interpretes eum intelligi volunt, qui cogitationem omnem in terrena & ſecularia negotia conferat, neque penſi habeat quicquam niſi vt cibo potuq́; ſaturetur: quandoquidem hæc eſt formicarum vita, vt quæ ventri apta ſint & commoda, vndecunq; contrahant congregẽtq́;, vt notat Heſychius: illudq́; Solomonis quo de ſuperius, Vade ad formicam ò piger, & vias eius conſidera: ita intelligit, nempe quia pigrum ignauumq́; ad negotia prouocabat, nõ vt qualia formica facit, rapto ſcilicet viuendo, faceret, ſed vt laborem, diligentiam, prouidentiamq́; eius in rectis operibus æmularetur.

I N Æ Q V A L I T A S.

SVnt qui collegas impares, aut inæqualitatem in moribus, in dignitatibus, in cenſu, & in omni deniq; vitæ colore ſignificantes, camelum & formicam pingant, laborioſum vtrunq; animal, ſed facie, magnitudine, reliquoq́; ingenio magnopere inter ſe diſsident, vt nullis comparationis terminis circunſcribi valeant. Apud Ægyptios fateor hieroglyphicum hoc non haberi, ſed vſitatiſsimi prouerbij citatio, μύρμηξ ἢ κάμηλος, ne prætereatur monet.

OPVLENTIA. D

ILlud exploratum ſatis, opulentiam per formicas ſignificari non tam apud Ægyptios, quàm etiam apud Aruſpices, ſiue de noſtratibus, ſiue de Indicis intelligamus: quarum hæ quidem victui neceſſaria oppidò congerunt, Indicæ aurum, & precioſam ſupellectilem accumulant: vt non immeritò formicaria bona de affluenti diuitiarum copia dicantur, quam augures iis portendi aſſeuerant, apud quos illæ rem congerãt: veluti Midæ illi Phrygi, cùm puer eſſet, dormienti formicæ in os tritici grana congeſſere, ex quo ditiſsimum hunc fore ita prædictum eſt, vt euenit.

MVLTITVDO INFESTA.

ALioqui formicæ infeſtæ multitudinis ſignũ apud Aruſpices fuere, vt quæ Neroni mortis appropinquantis præſagium attulerunt, qui ſibi viſus eſt per ſomnum pennatarum formicarum multitudine oppleri. Nam & pauld pòſt concitata in eum multitudo, mortem accelerare compulit. Ferales etiam fuere Tiberio, quę ſerpentem ab eo in delitiis habitum adhuc viuentem corroſere: nam aruſpices cauendum ſibi eſſe à multitudine reſponderunt. Sunt qui E
inauſpicatas eſſe putent ob colorem, qui omnino feralis eſt: quanquam in Pephno inſula Laconiæ formicæ candicant.

INTERITVS.

IN vniuerſum autem coniectores ideo formicas indicium eſſe mortis aſſeuerant, quòd terræ filiæ ſint, & in ſubterraneis cauis habitent, quò identidem mortuorum cadauera inferuntur.

AVDITORVM FREQVENTIA.

AT ſolis literarum profeſſoribus lætum eſt ex Onirocritarum diſciplina formicas in aures obambulantes imaginari: ſiquidem aiunt puerorum multitudinem hinc ſignificari, quæ ad audiendum cumulato numero ſit aduentura: vnde Martialis in optatiſsima Grammatici commoda iocatus ait:

Sic te frequentes audiant capillati.

INANIS GLORIA.

PRobatiſsimi ſapientiſsimiq́ue morum ſcriptores quidam κενοδοξίαν per formi- F
cæ hieroglyphicum expreſſere. Inanem noſtri gloriam dicũt, qua nos ipſos ſupra modum & meritum æſtimamus, taciti q́ue nobis applaudimus. Latet enim plurimum hoc vitium in abditis animi receſsibus, cogitationisq́ue delitiis paſcitur & educatur. Formica verò in cauernis ſeſe libenter continet, nec niſi neceſſitatis cauſa prodit in propatulum, cùm ſcilicet aut ſpeculatum, aut prædatum properat, vel congeſtas opes curat: de quarum ſolicitudine ſuperius ſatis dictũ. Habet verò hoc formica cũ cenodoxia ſimillimũ, quòd laboribus & fructibus inſidiatur perinde ac inſidioſa peſtis: hæc quicquid præclarè egerimus, & quaſcunq́ue adoreas acquiſiuerimus, labefactare furtim aggredit: illa in opes iam paratas, hæc in virtutes, & partã iam exiſtimationẽ populabunda. Fecimus quid in bello fortiter, fors & corona donati ſumus, ſurrepit hæc clanculum, & folia decerpit ſingula, dum noſtra nos facinora narramus, & glorioſum militem, vt in comœdiarũ fabulis eſt, imitamur. Prudenter aliquid cauimus, id quicquid eſt cenodoxia vitiat, & gloriandò mutat in imprudentiam. Beneficio aliquem affecimus, deſtruit illud gloriatio, efficitq́ue vt de quo benemeriti fuerimus, maleficio ſe à nobis affectum putet, operamq́ue ita & oleum perdamus. Plurimum

A temporis in ieiuniis, in vigiliis, in orationibus, in continentia, in animi corporiſq; moderatione, ſine vlla mentis auerſione conſumpſimus, aduenit cenodoxia, quæ fructum omnem, quem per labores tot collegeramus, rapidiſsimè depopuletur. Ingenioſè, doctè & accuratè aliquid conſcripſimus, ſed dum nos ipſi illud efferimus, & aut noſtros non apparere labores ingemiſcimus, aut eorum venditatione moleſta gloriam affectamus, cenodoxia illa, illa inquam ſtatim obſcurat quæ alioquin futura erant illuſtria, proq; ingenio ſtoliditatem, pro doctrina imperitiam, pro ſtudio negligentiam obiectat. Danda itaq; eſt opera, vt laudabilia quidem faciamus, ex quibus gloria ſponte naſcatur: ſed cùm eã viſi fuerimus acquiſiuiſſe, negligamus potius quàm efflagitemus: ita enim cumulatior, & corollariis etiam aucta vltrò percita ſubſequitur. Siquidem virtus ipſa ſibi precium eſt, nihil indigna laudis, diceret Claudianus: eam tamen vel inuitam honor & commendatio comitatur.

DEPOPVLATIO.

B SEd vt ad Ægyptios reuertamur, agrorum vaſtationem & infrequentia ſacta loca, quæ populoſa prius fuerant, per formicam & origani faſciculum ſacerdotes illi ſignificabant: per formicam, vti ſuperius declaratum eſt, hieroglyphicum populi, quod paſsim iam habetur: per origanũ, ſolitudinẽ eius intelligentes. Ea ſiquidẽ herba loco appoſita quà formicę meant, modico vel ſalis, vel ſulfuris puluiſculo ſimul inſperſo, efficit vt iter deſerant, ſuiſq; relictis cauernis aliò migrent. Nam & Sotionis in agricultura pręceptum eſt, origanum ſylueſtre frumenti aceruis circunſpargere, ne formicæ grana depopulentur. Sed ſi actutùm eas tollere quis velit, experimento compertũ eſt, facilius ſummoueri poſſe, ſi captas aliquot combuſſeris, & cinerem in cauum inieceris: in agro verò ſi candefactum ferrum in ceſpitem vbi nidificant impegeris. Eſt verò origanũ herba vulgo etiam nota Romæ, & aliis Italiæ locis, Latinè cunila bubula appellatur, quam vtpote præcipuè ſuam Ligures littorales Cornabuliam vocant putri, vt prouerbio fertur, aptiſsimam ſalſamento. Cæterùm cùm permultæ eius ſpecies ab autoribus referantur, eademq; variis cognomentis appelletur, ſatis fuerit atteſtari cunilam bubulam eſſe, quæ origanon Græcè dicitur, quam à teſtudine, cùm ea viperam ederit, ad incolumitatẽ carpi dicit Ariſtoteles, & ab eo Plutar-

C chus. Apud Plinium legas, contra ſerpentes priuatim quæ cunila bubula appellatur: apud Ariſtotelem, ciconiæ cùm vulnus acceperint (eas enim cum ſerpentibus aſsiduè dimicare cognitum) origanũ plagæ imponunt. Theodorus Gaza vir accuratiſsimus, vbicunq; ſit Origanũ interpretandũ, Cunilam reddit. quorum teſtimonia fuerunt adducenda, quia nonnulli cunilam bubulam eandem & origanũ eſſe, pertinaciter negant. Addam illud, cùm inter tres præcipuas origani ſpecies onites connumeretur, doctiſsimos ætate noſtra viros de hac nõ parum dubitare, eamq; ſibi incognitã ingenuè profiteri. Noſtri Bellunẽſes ſpeciẽ quandam origani, caule, foliis, & floribus grãdioribus vulgò apud nos prouenientem, Puleliũ aſininũ vocant, vnde putarim onitis vocabulũ, vtpote quod ἀπὸ τοῦ ὄνου, qui aſinus eſt, cõmodiſsimè deduci poteſt, apud nos ita Latinè interpretatum: ea verò herba nimirũ cunila eſt. Ne verò cuipiã mirũ adeò videatur ineſſe vim eiuſmodi gramini tam vulgari, vt formicas fuget, Ambroſius herbam quandã memorat Gillam appellatã, cuius folia turtur nidis ſuis excluſo fœtu ſuperiacere ſoleat, eoq; pacto pullos ab luporũ incurſu deprędationeq; tutari. Lupus enim folium huiuſmodi vſque ad fugam abhorret. Leopardus verò allium

ita ſibi ſentit abominabile atq; contrarium, vt ſi quis eo locum vbi ille moretur, D
cōſricuerit, exilire cogatur & aufugere. Ælianus primo de naturis Animalium ſcribit, Noctuas à Ciconiis ſuo nido procul ſummoueri, platani eò foliis importatis, quorū contactū noctuæ ferre nequeant, ex eo in torporem illabentes: ciconiasq; ita pullorū ſuorum incolumitati proſpicere, quibus aſsiduè noctuæ inimicabiliter inſidiantur: de quarum alitum inimicitiis ſuo loco dictum. Neq; verò ciconiæ tantùm, turturéſue aut teſtudines medelā ſibi nanciſcuntur naturę ductu, verumetiam & canes & ſues, & ex animalibus pleraq; alia. Canes quidem cùm fellis vitio laborant, gramen illud ſuū decerpunt. Sues, ſi cephalalgia crucienī, fluuiales cancros inueſtigāt. Muſtelæ rutam, ſi quando colubrū comederint, carpunt. Angues marathro lippientes oculos depurgant. Huiuſce rei quænam ſit cauſa, non ocioſè quæritur à quibuſdam: quippe cùm animalia hęc talia neq; didicerint ab aliis, neq; quidē doceri potuerint, cur ita norint quę ſuis ſint ægritudinibus vtilia: quæ nos aliis diſputanda in medio relinquemus, iis iam contenti quæ ad veterum picturas declarandas facere videbuntur.

INCOLVMITAS. E

FEliciter mihi quidam videntur excogitaſſe, vt ſi hominem grauiore aliquo morbo confectū, minimæ tamen rei cuiuſpiam ope incolumitate redditum ſignificare vellent, vrſam lingua in formicas exporrecta hieroglyphicè pingerent: vrſam enim ferūt formicarum eſu, quas lingua illexerit, ac mox potu adhibito degluticrit, morbi opem ſibi comparare: quod eo præcipuè tempore facit, cùm primùm è ſpecu prodit, vbi ieiuna hyemarit. Nam Aron in primis agreſte paſcitur (eam dracontij ſpeciem Medici ponunt) cuius acerbitas inteſtinū inedia concretum laxat: quod ſi nullam attulerit opem, formicis eo modo deuoratis, incolumitati priſtinæ reſtituitur.

LATEBRÆ.

DE latebris verò in quibus aliquis ſe contineat, per veſpertilionis alam, & formicam indicatis, inter reliqua veſpertilionis ſignificata diximus.

DE SCARABEO.

AC de Formica quidē hęc dicta ſufficiant. Quod verò pertinet ad F
Scarabeū, Appion ille Grammaticus, quem cymbalum mūdi Tiberius eſt appellitare ſolitus, rideri à pleriſq; viſus, quòd curioſa nimiū interpretatione Solis operū ſimilitudinem vermiculo tam exiguo, tā bruto ineſſe collegerit, ad excuſandos gentis ſuę ritus, quæ pilularem ſcarabcū magna ex Ægypti parte inter numina coluerit, quē reliqui etiā in fabulis tanta veneratione proſecuti ſunt, vt ſcribere nō dubitarint, quemadmodū ſcarabeus inexorabilē ſe vel ad Iouis preces oppoſuerit, qui multis ab eo verbis contendebat, vt cū aquila rediret in gratiā, coactūq; Iouē ipſum alia ratione tantæ ire obuiam inimicitiæ. Cæterū ſi quæ de ſcarabeo traduntur vera ſunt: vera autē vt credamus eſſe, nō ipſius Appionis tantùm autoritas, verùm & Ariſtotelis & Plutarchi, & aliorū ſcriptorū excellentium conſenſus efficit. Imò vt nihil hi ſcripſerint, quæ paſsim noſmetipſi fieri poſſumus oculata fide perſpicere, non verū aſſeuerare, peruicacis eſſet ingenij. Tam igiī ſuper operibus eius admiranda cùm ſint, tantum abeſt vt vel Appion, vel Ægyptij alij ſacerdotes, qui ſignatè adeò rem interpretati ſunt, ridendi videanī, vt merita po-

A tius, hoc eſt, magna & ingenti laude fraudandum minimè ſit eorum inuentum.

M V N D V S.

CVr enim quis Ægyptios ſacerdotes irrideat, quòd mundi ſpeciē, motusq́ ipſos per ſcarabeum ſignificare tradiderint, ſi pilulas illas, in quibus ſeminium ex ſeſe primùm habuerint, ac in vermiculos primùm, mox in certam effigiem conformati fuerint, ad mundi ipſius imaginem & rationem fieri compertum eſt? Scarabeus enim certo anni tēpore bubulum excrementum nactus, materiam eam ſibi ſuſcipit elaborandā, quod primo ſtatim Pacis ſuæ verſu mordet Ariſtophanes, αἶρ' αἶρε μάζαν ὡς τάχιστα κανθάρῳ. Quo loco mazā Poëta pro excremento poſuit, vtcunq́ primùm ex ea pilulas cōficit, vt iam mundi ipſius formā initiò imitetur, mox eas ab exortu occaſum verſus poſticis impellens pedibus, non intermiſſa rotatione protrudit, ipſe interim auerſus ortum ſpectat, quaſi de induſtria id det operā, vt cœli ipſius exemplar intuendo, imaginē eius exprimere conetur. Quid verò illud, quòd inter trudendū à Subſolano in Africū fertur, quaſi aſtrorū curſui fieri obuiam contendat, qui quidē proprio motu ab Africo B ad Subſolanū eſt? Neq́ me præterit, eſſe qui non bouillum, ſed aſininum excrementū ad hoc opus deligi autumant, & ab eo inter volutandum genitale ſemen fimo ſuperfundi cōminiſcantur, vnde materies ipſa concipiat. Addunt etiā, vt hiſtoria ſit veriſimilior, nomen ipſum conuenire, quòd canthon aſinus ſit, vnde cantharus inſectū id denominetur. Sed hęc varietas ad nos nihil, cùm de pila ſermo ſit, quā ex fimo ſcarabeus informet, atq́ mox in aquas volutādo protrudat.

G E N E R A T I O.

PRoximum huic ſignificatū eſt, rerum procreationē atq́ principium, ex eiuſdem animalis imagine ſignificare. Siquidē ex aquis in lucem prodeunt ſcarabei, veluti rerū omnium generationem ab aquis eſſe Philoſophi nō poſtremę autoritatis autumant: Homerū quippe ſecuti, qui totiens Oceanū rerum parentem omniū appellat. Nam ea quis quotidie non tueaē, ſcandere aquas in cœlū, diceret Plinius, eaſdemq́ cadentes omniū terra naſcentiū eſſe cauſam, fruges inde gigni, arbores fruticesq́ viuere, vitalem etiā herbis animam elargiri, omnes deniq́ terræ vires aquarum eſſe beneficia? Quod verò ſcarabeos diximus ex aquis primùm lucem auſpicari, ex hiſtoria cognoſcere eſt, quòd ſcilicet ſimul ac C pilæ illæ ex fimo fabricatæ ſunt, ſcarabeus terrā infodit, vbi eas per dies octo & viginti ſepultas occulat, quot itidē diebus Luna duodecim Zodiaci ſigna perambularit: atq́ hæc hyeme potiſsimū rigente fiunt. Dumq́ ita pilæ terra coopertę confouentur, animantur primū in vermiculos, inde paulatim in id genus informantur, fimo tamen vti folliculo quodam incluſi: nono autē & vigeſimo die pater è nido prodit, pilulas egerit, & ſingulas, vti dicebamus, protrudendo in aquam prouoluit, vtpote qui diem eum Solis & Lunæ coitū conciliare non ignorat, ac perinde mundi ipſius generationem quandam aſsimilare, orbe inde Lunæ nouæ oriri incipiente. Pilæ autē in aquis mollitæ primùm, atq́ haud ita multò pòſt adapertæ cū fuerint, informati iam excluduntur ſcarabei, & nigrum it campis agmen. Quòd ſi formica tanto hominum conſenſu prouidæ titulum conſecuta eſt, quòd in conuectandis aſſeruandisq́ prædis admodū ſedula eſſe videatur, quos honores habendos ſcarabeo excogitabunt mortales, qui nō humanarū tantùm rerū peritos eos, verùm & cœleſtium, & diuinarū propemodum non ignaros intueanē? Certè non immeritò κανθάρου σοφώτερος prouerbium celebratur, ab iis qui ſingularem in eo vermiculo ſapientiam animaduerterunt.

VNIGENITVS. D

QVòd verò apud Ægyptios legitur, vnigenitũ hieroglyphicè per ſcarabei figurã ſignificari, non eo tantùm modo accipiendum, quo quempiã vnicum filium vnigenitum appellare conſueuimus: ſed ea etiam de cauſa, quòd ab vno tantùm genus agnoſcat, imò quòd ſolus ipſe ſibimet ſeminiũ fuerit: ſinguli enim ex pilulis ſingulis procreati, nequaquam habẽt ad quod genus referant ſuum, ſed abſq; vlla propagine, nulla maris genitura, nullo fœminæ conceptu, vermium ſpontè naſcentium inſtar in eam ſpeciem prodierunt.

DEVS IN HVMANO CORPORE.

EXigere videtur locus is, vt quò æquiores Ægyptiis ſimus, Deum optimum maximũ humano corpore aſſumpto ſcarabei ſimilitudinem ſubiiſſe, Theologorum dictis oſtendamus: neque verò quiſquam indignum facinus clamitet, Deum ipſum omni admiratione maiorem, inſecto omniũ viliſsimo, teterrimo putidiſsimoq; aſsimilari, qui legerit apud D. Auguſtinum Soliloquiis, de admiranda Chriſti humanitate dictum: Bonus ille ſcarabeus meus non ea tantùm de cauſa, quòd vnigenitus, quòd ipſemet ſui autor, mortaliũ ſpeciem induerit, ſed quòd in hac fæce noſtra ſeſe volutarit, & ex ipſa naſci homo voluerit. Neq; verò itus eſt probus ille Theologus, pietatis & integritatis columẽ, dum in nitidiſſimo Dei fulgore cõtemplando, hominiſq; ex oppoſita parte cloacalem quendam putorẽ expendendo, ſub turpiculam locutionis quodãmodo ſtomachoſæ nauſeam, delicatiori cuipiã habitam iri deriſui, qui ſatis exploratum haberet, Deũ ſe vermem etiã per Prophetam appellaſſe: proindeq; eos qui tanti myſterij cognitionẽ aſſequerentur, ac perinde ſtercorariã ſcarabei procreationem ex hiſtoria callerent, dictũ vtroq; pollice probaturos. Quod verò ad Pſalmographi dictũ pertinet, Ego ſum vermis, & non homo, fuere nonnulli qui pro Vermis, Sum ſcarabeus, traduxere: quaſi diceret, Contemptiſsima res ego ſum. Euthymius ita ex Chriſti perſona humiliare ſeſe Dauidem ait, qui alioqui & Propheta erat & Rex, alibiq; ſe canẽ mortuũ appellare, vt libro Regũ legitur: Qui verò putant dictũ hoc propter humanã Chriſti generationem, quæ abſq; vlla viri coniunctione fuit, id nobis indicare videntur, quòd quemadmodũ vermis è pluuia naſcitur deſuper in terrã veniente, ita & Chriſtus ſuperno ſancti Spiritus in virginem aduentu generatus eſt, quã ob cauſam Chriſtus vermis dicitur. F reliqua videris apud Adamantiũ Concione in Lucam quartadecima, quam de Domini circuncisione conſcripſit. Porrò Auguſtini ductum eò quoq; deduci poteſt, quòd Aſſertor noſter ait, Ego ſum vermis, & non homo: quia ſcilicet ex mare & fœmina homo naſci ſolet, ego verò non ex maſculo & fœmina ſecundũ ritum humanũ, atq; naturam, ſed in exemplum vermis natus ſum, cuius non eſt aliunde ſemen, ſed in ipſis in quibus coaleſcit corporibus ſua eſt origo. Clementis Recognitionum opus circumſertur qualecunq;, non vocabulis tantùm vitiatum, verùm ſententiis etiam deprauatũ, in quo quidem multa à malignis ingeniis in inſtitutionis noſtræ ludibriũ inculcata ſunt. Sed hęc corrigere alterius fuerit cenſura, illud hoc loco tantùm attingã, quòd circa Sexti finem ſcriptũ eſt, Nos vt canthari libenter volueremur in ſtercore: vbi is qui gloſſemata quædam adſcripſit, non vt Canthari, ſed vt Cantherij legendum putat: ratus nimirum Campanum prouerbiũ ad hoc facere, Cantherius in foſſa. In epiſtolis verò bonus ille vir quiſquis cenſor fuerit, ſed nõ ſatis eruditus, audacter Cantherij ſecit, cùm Cãthari dubio procul ſit legitima lectio, ex hac ipſa quã retulimus hiſtoria

Pſal. 21.

A hiſtoria naturali deſumpta. Sed ne quid quod ad vermem facere ſuccurrat, prætereamus, is prauæ nonnunquã cogitationis inquietudinem hieroglyphicè ſignificat: quod Eucherius ad Eſaiæ dictum trahit, Vermis eorũ non morietur.

VIR PATER'VE.

CVm verò ita naſcatur ſcarabeus, vt nullo fœminæ beneficio progignatur, ſolaq́ꝫ patris cura, labore & diligentia vitã auſpicetur (nõ enim fœmineum eſt inter eos genus) hinc fit vt Ægyptij ſacerdotes PATREM ſignificaturi, ſcarabei prætulerint imaginem: & vbicunqꝫ maris officium, maſculamq́ꝫ vim exprimi voluerint, non alio magis vterentur hieroglyphico: nã veluti pro matris & fœminei ſexus ſymbolo vulturem pingebant, quòd illa abſqꝫ patris ope procrearetur, vti commentario ſuo diſputatum eſt: ita virum ob ſimilem, quam attulimus, cauſam, per inſectum huiuſmodi intelligi voluerunt.

STRENVVS BELLATOR.

ET quoniam bellatorum animi ea maximè ratione commendãtur, ſi viriles fuerint, virorumq́ꝫ ſit bella gerere, Maronis Homeriq́ꝫ præcipuè autorita-
B te, illi ipſi ſacerdotes maſculam virtutem atqꝫ ferociam per ſcarabeum expreſſere, cuius imaginem anulis inſculptam milites geſtaſſe, tradit Ælianus: de quo plura apud Plutarchum libro de Iſide & Oſiride. Erat & ſignum Romanorum militũ ſcarabeus, quo virilem animum præſtare ſe debere admonerentur, neqꝫ muliebriter quicquam meditari facereúe: eaqꝫ de cauſa dictum ab Horatio,

Tyrtæusq́ꝫ mares animos in Martia bella
Verſibus exacuit.

Contrà verò & Phrygas & ἀχαιΐδας, in effœminationis opprobriũ Virgilius & Homerus, vterqꝫ ſuos appellauit, quòd nihil ſaperent maſculum, ſed muliebri torpore ignauiaqꝫ ceſſarent.

SOL.

CVm verò plures ſint ſcarabeorum ſpecies, trium Ægyptij meminere, quarum vna αἰλουρόμορφος appellatur, quæ ſcilicet felis faciem mira refert ſimilitudine, eſtq́ꝫ radiis quibuſdam inſignita: eáqꝫ de cauſa ſolis hieroglyphicum formam hanc eſſe voluerunt. Aiunt verò Æluron, qui apud Latinos nunc cati nũc
C felis nomine receptus eſt, oculorum pupillarumq́ꝫ vſum cũ Solis curſu ἀντιπαθῶς quadam commutare, quippe quæ et noctu, & ingruente matutino tempore vegetiores fiunt, & acutius cernunt, ad ortum vſque iubaris, inde ſenſim incipiũt hebetari meridiem verſus, atqꝫ ita quo magis ad occaſum declinat Sol, eo minus obſcuriores fieri. Ad hæc ſcarabeo digituli ſunt vnicuiqꝫ triginta, totidẽqꝫ ſunt menſis dies quibus Sol ortu continuo gradatim per ſingula ſigna curſum peragit ſuum.

LVNA.

ALtera ſpecies bicornis eſt, ideóqꝫ ταυροειδὴς appellata, tauri quippe inſignis facie. Hæc Lunæ ſubiicitͬ, propterea quòd cœleſtem taurũ Ægyptij Lunæ exaltationem cõmentati ſunt. Gigni hos ex vermibus, Ariſtoteles, qui lignis aridis innaſcunt͂, aſſerit. Primũ enim vermes ipſi immobiles fiunt, mox diſrupto putamine id ſcarabeorũ genus exit. Cæterũ Plinius genus hoc, cui tauri cognomen cornicula dedere, terreſtre putat: eos idcirco alij terræ pediculos vocãt. Lucanos appellat Nigidius, quibus cornua prælonga biſulcis dentata ſorcipibus in cacumine cùm libuit ad morſum coeuntibus, quales infantiũ remediis ex ceruice ſuſpendunt͂: eos in Veneta regione Gramphos, quaſi Ceramphos, hoc eſt

bicornes appellamus. Cornicula ea non tantùm collo ſuſpenſa ad quartanas, D quibus id remedij applicat Plinius, verùm etiam in frigidiuſcula lauatione vrinatoribus ad neruorum ſtuporem, qui plerunq; fit in aquis, amuletum creditur: nam & id incommodi vulgò gramphum vocitamus.

MERCVRIVS.

ERat & ſua hieroglyphico Mercurij ſpecies dedicata, quippe vnicornis, & ab reliquis ſorma admodũ diſsimilis. Necq; ſum neſcius, quendam etiã eſſe paruum admodum ſcarabeum frumenta erodentem, qui cantharis appellatur: oritur is ex erucis fici, piri, & pini: fiunt enim ex his omnibus vermes, cæterũ hę poſtmodum more muſcarũ coeunt. Ridiculam Metrodorus Scepſius obſeruationem ponit, noſtro etiam tempore haudquaquam abolitã, in frumentis oleribusq; ab earum iniuria ſoſpitandis, quod in Cappadocia inuentũ prodit, ob multitudinem cantharidũ: menſtruas quippe mulieres ire per media arua, hortósue, retectis (ſit verbo venia) ſupra clunes veſtibus, erucasq; ita, ac vermiculos ſcarabeosq;, ac noxia alia decidere. Alibi ſeruatur vt nudis pedibus eant, capillo cinctuq; diſſoluto, verſu eo pronunciato, φεύγετε κανθαρίδες, λύκος ἄγριος E ὑμᾶς διώκει: Faceſsite cantharides, lupus agreſtis vos inſequitur. Cauendum verò ne id oriente Sole faciant, ſementem enim tunc areſcere proditum.

LETHALIS A' SOLE FEBRIS.

AD hæc Ægyptij hominem lethali febre extinctũ, quam ſub dio ſolares radios perpetiendo contraxerit, ſignificare ſi vellent, ſcarabeum cæcũ effingebant, oculos quippe vel acu, vel alia leui cuſpide transfoſſum, ita vt exoculatus omnino videretur. Aiunt enim ſolares radios ſcarabeo inimicos eſſe, quibus ſi vehementius impetatur, accidere vt ſtatim obcæcetur: ſimulac verò cæcus effectus fuerit, breui etiam commori.

VIRTVS ENERVATA DELICIIS.

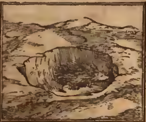
ATque hic tam egregius bellatorũ ductor, tam alienus à mollitia eſt, vt cùm primùm venereas roſas olfecerit, emoriatur: quaſi virtutẽ quantumuis maſculam illecebris eneruari documento ſit: quod quidem vel ab Ariſtotele traditum, anſam dat hieroglyphico non inſulſo: ſi, puta quis velit Hannibalem durũ Capuę deſidentem, effœminatũ pingere, ſcutum illi cum ſcarabei ſigno tribuat, F oras verò clypei roſarum ſertis ambiat, aut quid huiuſmodi. Sunt etiam in hominum genere permulti qui roſarum halitum ferre non poſſunt, atq; in iis precij quantiuis viri. Nam cùm Romæ eſſem, vidi Oliuerium Caraffam magnæ celebritatis Cardinalem, qui roſarũ tempore quotannis ſecedere cogebatur, ſeq; intra ſuos, quos in Quirinali habebat, hortos claudere, cuſtodiis ad oſtia diſpoſitis, ne quis aut ſalutantum, aut amicorũ officij gratia ingredientium roſam inferret. Et in Romana nobilitate inſignis vir Petrus Melinus, ingenio, eruditione, & loco nobilis, roſarum odore plurimùm offendebatur. Atq; hęc de ſcarabéo, quæ memoria complecti potui ſuccurrerunt: plura omnino ſcripturus, niſi Commentarium, quod eo ſuper olim paraueram Vulturi adiunctum, ex clariſsimi viri Alberti Pij Carporum Comitis ſcrinio ſurreptum, & à neſcio quo bibliotapho, vel fuco potius, in Germaniam aſportatum, adhuc deſiderarem.

A

DE ECHINO TERRESTRI.

ECHINUM Ægyptij, quod hactenus legerim, literis ſuis nõ inſeruẽre: multa tamen ſuper eo ſignificata Græci Latiniq́ excogitarũt, quæ admiratione ingenij propemodum cum iis quę Formica ſuper & Scarabeo diximus, conferri poſsint: atq; ea quidem ad humanæ vitæ commoda, vtili exemplo futura: cuiuſmodi illud eſt, quod in primis commemoratu dignum exiſtimaui.

OPPORTVNITATIS captator.

HOminem quippe temporum omniũ conditioni ſeſe accõmodantem per id animal ſignificari, et quod ait Phocylides, καιρῷ λατρεύοντα. Nouit ſiquidem Echinus (de terreſtri nunc loquor, nam de marino inter piſces alibi agetur) cubilia ſua Aquilonum & Auſtrorum mutatione cõmutare. Duas enim cubilibus feneſtras facit, alterã Notum verſus, Boream verſus alteram: quaćq; parte ventum futurũ præcognoſcit, feneſtram obturat, alterã recludit: ſin intra tectum alatur, ad parietem diſcedit.
B Quod Cyzici quidam cùm obſeruaſſet, conſecutus opinionem eſt apud omnes, vt ventos qui ſpiraturi eſſent ex ſe ipſe præcalleret: id quod alij Byzantij eueniſſe tradunt, fortè quòd tunc rerum ſumma apud Byzantinos eſſet. Sed vbicũq; illud acciderit, ſatis nobis eſt id ab Echino fieri, quod documento nobis eſt, præcauere fieri poſsit, ne imminens nos occupet calamitas: ea ſi vicerit, ne aduerſus præualentis fortunæ impetum reluctabundi fruſtra fatigari velimus: flectendam verò viam velis, cùm obniti contrà non detur, quocq; trahit fortuna, iter intendendum. Non enim eſt, vt idem inquit Phocylides, in ventum reflandũ. Quin potius tales ſimus, vt quo nos cunque rapit tempeſtas, æquo animo deferamur, atq; vt optimè Virgilius monet, ſi quo Italiam contingere cœlo nequeamus, quia ſcilicet

Mutati tranſuerſa fremunt, & veſpere ab atro
C *Conſurgunt venti, atque in nubem cogitur aër,*
Nec nos obniti contrà, nec tendere tantùm
Sufficimus, ſuperat quoniam fortuna, ſequamur,
Quáq; vocat vertamus iter.

Atque hoc illud eſſe crediderim, quod in Echino tanti facere videtur Archilochus, dum ſuper animalis huius prudentia ita ſcribit:

πόλλ' οἶδ' ἀλώπηξ, ἀλλ' ἐχῖνος ἓν μέγα.

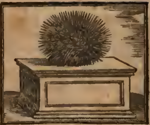
Multa quidem Vulpes, magnum vnum nouit Echinus. Vel vt numero numerum reddamus.

Scit multa Vulpes, vnum Echinus, at magnum.

Sanè Solomon Erinacium inter animalia terræ minima, quę ſapientibus ſapientiora ſunt, nominat, vt Septuaginta edidere. Nam leporem vulgata ponunt.

CONTRA PERICVLA MVNITVS.

ILlud quocq; ſuper Echino ſignificatum ponunt, vt per hieroglyphicum eius hominem ab inſidiis & periculis, ac cuiuſcunq; fortunæ caſibus, tutum oſtentent. Siquidem is ſimulatq; ferarum ſe impetentium odorem latratúmue ſenſe-

rit, in orbem ſeſe colligit, roſtro pedibusq́ intrinſecus teſtudinis more contractis, tergore omni pilæ inſtar conglobato, ſpinisq́ quibus vndecunq́ munitus eſt, ad incolumitatem erectis otiatur, contactum ſuum omnibus formidabilem reddens. Ad hæc autem reſpexiſſe videtur Horatius poëta, cùm ſe ita contra fortunæ impetum præparatum ſcribit, vt ſua inuolutus virtute, tutus ab eius iniuria fiat. Ita enim inquit: D

Fortuna ſæuo læta negotio, &
Ludum inſolentem ludere pertinax,
Tranſmutat incertos honores,
Nunc mihi nunc alij benigna:
Laudo manentem: ſi celeres quatit
Pinnas, reſigno quæ dedit, & mea
Virtute me inuoluo, probámq;
Pauperiem ſine dote quæro.

E

PROCRASTINATIONIS damna.

ATque hoc tam prudẽs alioqui animal in opportunitate captãda, & periculis euitandis ingenio, & natura præmunitus, damni tamen alicuius, ob procraſtinationem ingruentis, hieroglyphicum eſt, ſi illi fœtus adijciatur ſuus. Id enim malum ex contatione maius effectum oſtendit, propterea quòd aluo ſtimulata quandiu poteſt partũ differt, quo fit vt fœtus magis inoleſcens, maiorem poſtmodum in pariundo dolorem afferat. Duo eius genera omnino ſunt, marinum & terreſtre, vtrique nomen apud Græcos Echino. Terreſtris de quo iam diximus, omnibus innotuit ſub Erinacij nomine. Huius quoq́ ſpecies duæ ſunt, Suilla, & Canina, quæ quidẽ rictu & pedibus aut ſuillis aut caninis ſimilibus diſtinguuntur. De Suillis Eucherius: Erinacij chœrogrilli nuncupantur magnitudine propè mediocrium cuniculorũ, qui de cauernis petrarum procedentes, gregatimq́ in eremo, quæ eſt contra Mare mortuum, pabulantur, qui & Echini dicuntur, ita ſpinoſo defenduntur tegmine, vt nec contingi quidem poſſint. Par huic cum formica ſolertia comparando victu, qui poma aculeis affixa congerat in cauernam: infamis tantùm eſt inuidiæ nota: quod cùm optimè norit ſe propter cutem præcipuè peti, cuius vſus poliendis velleribus inſeruit, ſimulac in periculum ſe adactum videt, vrina ſua emiſſa tergus omne conſpergit, ſibi conſcius id inde putreſcere, aculeosq́ ſpontè mox decidere. F

A PIERIVS VALERIANVS AD FABIVM VIGILEM, SPOLET. DE IIS QVÆ per ſacram ſuem ſignificantur ex ſacris Ægyptiorum literis.

PAlæmonem olim aiunt magni nominis Grammaticum, incomparabilem M. Varronis eruditionem admiratum, literarum eum porcum appellaſſe, tanta ſibi interea earum prærogatiua adrogata, vt Virgilium diceret tam tum de ſe præſagiſſe, cùm cecinit:

Audias hæc tantùm vel qui venit ecce Palæmon.

vnum ſe quippe futurum, qui de ſcriptoribus iudicaturus eſſet, cuius ferulæ atq; cenſuræ omnes veterum & iuniorum lucubrationes ſubiici deberent: natas ſecum literas, ſecum interituras ſummâ vanitate iactaret. Hic eſt Rhemmius Palæmon patria Vicetinus, cuius monumentum hodie in Sumano monte agro Vicetino imminente cum epitaphio oſtenditur, vbi rus ei fuiſſe veriſimile eſt, cùm diàs etiam agricolationis & vineti ſtudioſiſsimũ fuiſſe, & C. Plinius oſtendat: ſed ea fuerit ductus gloria. Certè dictum illud hominis de Varrone non à grammatico, qui literarum tyrocinia doceret, non ab inſano aut inepto viro quopiam effuſum, ſed vt diuinitus potius editum accipimus: nam & olitor ſæpe nõ contemnenda protulit. Nos quippe Varronem non ea de cauſa literarum porcum vel à Palæmone vel ab aliis appellatum aſſerimus, quòd ſcripta eius ſint vlla in parte lutulenta, vel ex hara producta, ſed quia nihil ſit Varrone ipſo neq; lautius, neque copioſius, neq; magnificentius, qui tam multa, tam varia, tam præclara conſcripſerit, magnæ ſtudioſis omnibus vtilitati futura, niſi acerbiſsima temporum clades theſauros eos poſteris inuidiſſet: quare is omnium conſenſione vir doctiſsimus, ac omniũ diſciplinarũ parens, totius prædicatione vetuſtatis habitus. Quòd verò doctrina eius porco æquiparata ſit, ea eſt cauſa, quòd nullum animal à ſue, pluribus magiſq; variis condimentis aptum, quòd nihil ea carne parabilius, & omnium epularum vſui magis expoſitum, quinquaginta propè ſaporibus ex eo, vt veteres obſeruarunt, excogitatis, vt non alio ex animali copioſior, neq; lautior humano victui materia ſuppeditetur: perinde ac multa et varia Varronis ſcripta argumentum nullum intactum relinquere, ſplendidiſsimóq; rerum omnium apparatu vniuſcuiuſq; animi famem explenere. Hæc igitur cùm ſuper Varrone ipſo meditarer, fortè accidit vt ſcripta quædam mea recognoſcerem, quæ ſcilicet olim ad ἱερογλυφικῶν interpretationem elucubraueram, eáq; inter amicos diuiderem, mei erga ſe vel amoris vel obſeruantiæ teſtimonium: prorupit ex hisce porcus Aegyptius, quem aufugere tentantem cùm poſtico arreptum pede comprehendiſſem, cui dono conuenienter hunc mitterem cœpi circũnſpicere: Varronem quippe aliquem depoſcebam: hîc mihi tu Fabi Vigil occurriſti mortalium eruditiſsime, cui meritò hanc condimentorum lautitiem καὶ συμπλοκὴν ὄψων ποικιλίαν, quam de porco memorant, vti Varroni congruam, ita tua perquàm ſimilem opulentia dedicarem. Nam tu quoq; nullum dicendi genus, argumentum nullum, nullam arcanæ quantumlibet doctrinæ partem intactã reliquiſti, quæ de diuinis humaniſq; ſtudiis, de rerum natura, de moribus, de ratione dicendi, de quacunq; demum re vel dici, vel excogitari poſſunt, tuo illo magno ingenio, feliciſsimaq; memoria complexus es, vt vix alterum ætate noſtra conſpiciam, quem Varroni illi literatiſsimo conferre poſsim. Quare porcum hunc meum tibi deberi meritò iudicaui, cuius immolatione ſanctiſsimum amicitiæ fœdus tam piè ſemper inter nos cultum & obſeruatum, quæ tua eſt animi ſynceritas, ſpero me perpetuò confirmaſſe.

B

C

PERNICIES. D

AEGYPTII ſacerdotes vt odium, quo ſuille genus omne perſequebantur, literis ſuis teſtatum relinquerent, pernicioſum hominem Suis hieroglyphico ſignificari inſtituerunt. Eſt enim natura animal admodum vitioſa, pruritu impotens, Luna maximè deficiente: conſtatq́ pariter eorum corpora vitiari, qui lac eius biberint, lepraq́ & putida ſcabie contaminari. Quinetiam frequens ſuillę carnis eſitatio aciem obtundit ingenij. Vnde iocum Diogenes excepit in athletas, de quibus interrogabat quidam, cur icti non ſentirent: Quia, reſpondit ille, ſuillis ac bubulis carnibus educati ſunt: ad animum ſcilicet vertens quod alter de corpore quæſierat. Huiuſmodi enim cibi quamuis corpus obdurent, mentis tamen acumen hebetant. Ad hæc, maleficum eſt etiam monſtrum, quia ſatis cladem non exiguam infert, damnoſamq́ facit pauperiem, dum teneriorem ſegetem non depaſcit modò, ſed & fœdè proculcat, & roſtro eruit. Vnde primum hoc animal Cereri ſacrificatum Poetæ teſtantur: & fabulæ exortæ ſunt de Cromyonia ſue Apri Calydonij matre, vno ex Theſei laboribus. Itaq; Salaminij lege ſtatuerunt, vt eorũ ſuum dentes attererentur, qui ſegetibus cladem aliquam intuliſſent, de quo publicè ſtatutum eſt apud Bellunenſes meos. B

SENSVS MAXIMÈ BRVTVS.

PRæcipua verò fuit apud Ægyptios de ſue ſignificatio, vt per eius ſimulachrum intellectu myſtico ſenſum materiæ penitus affixum, atq; illi præcipuè coalitum indicarent, quod licet in animantiũ omnium, nedum in omni brutorum genere conſpiciatur: neſcio quo pacto tamen longè magis brutũ, in ſue plurimum apparere: vnicuiq; manifeſtũ eſt. Hic verò ſenſus rationi plerunq; ſeſe conſtituit aduerſariũ, non aliter quàm materiæ ratione habita, corpus animæ tã multis in negotiis reluctatͬ: de quo pręclara Platonis, Phędonis, ſentẽtia, τῷ μὲν θείῳ, καὶ ἀθανάτῳ, καὶ νοητῷ, καὶ μονοειδεῖ, καὶ ἀδιαλύτῳ, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως, καὶ κατὰ τ' αὐτὰ ἔχοντι ἑαυτῷ ὁμοιότατον εἶναι ψυχὴν, τῷ δ' ἀνθρωπίνῳ, καὶ θνητῷ, καὶ ἀνοήτῳ, καὶ πολυειδεῖ, καὶ διαλύτῳ, καὶ μηδέποτε κατὰ τὰ αὐτὰ ἔχοντι ἑαυτῷ ὁμοιότατον αὖ εἶναι σῶμα. Animam quidem perquam ſimillimã eſſe parti ei quæ diuina eſt, & immortalis, intelligibilis, vniformis, & inſolubilis, & eodem ſemper modo circa eadem habeat: corpus verò identidem ſimillimũ humanæ, & mortali, & incognito, & multiformi, atq; diſſolubili, & quod nunquàm circa eadem, eodem habeat modo. Ex argumentis autem huiuſmodi, quicquid apud Philoſophos altercationis eſt in explorandis naturæ ſecretis, emanauit, aliis rationẽ rerum, aliis ſenſum præferentibus, eam illis incorruptibilem perinde ac animam eſſe aſſerentibus, his hunc cogitationi, veluti & ipſos corporis affectus, propinquiorem eſſe concertantibus. Quare minimè mirum eſt Ægyptios, & qui diſciplinam eorum ſecuti ſunt, in contemplandis iis potiſsimùm quæ à corporibus diſſeparata viderentur, occupatos, porcum quippe animal ſenſui tantùm deditum aſpernatos eſſe: quippe qui corpus identidem ſuummet, vt in Papyro commonſtrauimus, minimi faciebant, eiusq; alendi, curandiq; negocium perexiguum ſuſcipiebant: ſenſui, quem falli in vnoquoq; animantium facillimè poſſe ſuſpicabantur, parciſsimè fidem adhibebãt: contrà verò Ariſtoteles, quiq; eum ſequuti ſunt, ſenſum ita ſunt admirati, vt eum cogitationibus omnibus prætuliſſe videantur. Sed noſtra nos ſignificata proſequamur. F

VANILOQVENTIA.

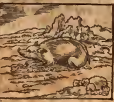
AEgyptij autem ſacerdotes, vt apud Horum eſt, ſi vaniloquentiã hieroglyphicè

A phicè ſignificare vellent, & ſuem & auerſum Elephantum ſculpere conſuerunt, idq́ perinde erat, ac ſi rationem à brutali ſenſu auerſam oſtendere voluiſſent. Nam cùm Elephanti ſignificata Cõmentario ſuo conſcriberemus, eum in omni ferè virtutis numero, ſi de brutis hoc dicere liceat, rationis propemodũ participem inueniebamus. Huic ſus opponitur, qui antipathiæ ipſius cogente vi, vſq; adeò eſt elephanto inuiſus, vt ab eo nullo poſsit concilio tolerari: ſed cùm primũ auditus fuerit eius grunnitus, fugam elephas arripere cogatur. Nota hiſtoria eſt, quemadmodum Megarenſes ab Antipatro afflicti, cùm ad manifeſtum exitium premerentur, vtereturq́; ille elephantorum robore, excogitarint porcos pice oblitos, & iniecto mox igne flammatos in elephantorum gregem immittere: quo facto validiſsimum Regis conatum negotio minimo irritũ reddidere, victoria per ingenium ſibi comparata.

VIS ANIMI LABEFACTATA.

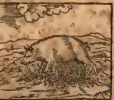
ANimoſum alioqui hominem, qui tamen improuiſa aliqua ſpecie ſit exterritus, per porcum & fugientem leonem exprimere quorundam inuentum B fuit. Aiunt enim Leonem Suis congreſſum declinare: viſumq́; aliquando cùm ſuem aggrederetur, vt ſetis horrentem aſpexit, aufugiſſe. Sed enim hoc leoni haudquaquam accidit ob naturæ diſsidentiam vt elephanto, ſed ob horrificam Suis indignati ſpeciem, quam cogatur exhorreſcere.

SOPHISTAE.

ET vt, quod initio dicere cœperamus, proſequamur, ſacerdotes illi cùm nihil æquè abhorrerent quàm inanes ſophiſtarũ nugas, & cauilloſas verborum argutias argumentorumq́; decipulas in naturæ viribus indagandis, eiuſmodi notæ hominẽ per ſuis hieroglyphicũ ſignificabant. Eodem intellectu apud Hebræos ſuillã abſtinere præceptũ ait Philo, admonitosq́; nos ea diuina lege vt ſophiſtas euitaremus, per euitabilem huiuſmodi animalis impuritatem: illi enim acutiſsimis tantùm accuratiſsimisq́; rerum diſtinctionibus, quod per bifidam animalis vngulam interpretatur, quaſi luto inhæſitantes, ita illis adhæreſcunt, vt inde nunquam auelli poſsint, ſed ad extremam vſq; ſenectutem ibi C dem computreſcunt: nam & porci nihil illuſtre, nihil purum, nihil limpidum amant, ſed turbida tantùm, ſpiſſa & ſordida & fæculenta ſectantur: inq́; his præcipuam ſtatuunt voluptatem.

A BONIS MORIbus alienus.

PEr porcum itaq; inhæſitantem luto, vel, vt Cratetis intellectum ſequar, roſas conculcantẽ diſpergentemq́;, à bonis honeſtisq́; moribus alienum hominẽ indicabant. Nam cùm Diuinæ paſsim literæ roſas & odorata omnia ponant pro vitæ morumq́; ſynceritate, ſusq́; ita roſas aſpernetur, vt de iis qui ſiniſtro, prauo maleficoq́; ſunt ingenio dicatur, aptiſsimum excogitatũ eſt hieroglyphicum, ὗς ἐν ῥόδοις. quo prouerbio Cratetẽ vſum aiũt opuſculo quod γένωνας vocauit. Quin viuere in Arabia ſuillum genus vllo genere poſſe negant: quippe cùm ea regio ſit odoramentorum altrix, à boni cuiuſq; odoris hoſte meritò declinatur, & vt luculentiſsimè Lucretius,

Deniq, amaracinum fugitat ſus, & timet omne

Unguentum: nam ſetigeris ſubus acre venenum eſt, D
Quod nos interdum tanquam recreare videtur.
At contrà nobis cœnum teterrima cùm ſit
Spucities, eadem ſubus hæc tam munda videtur,
Inſatiabiliter toti vt voluantur ibidem.

Eódem ſpectat quod Aſſertor noſter, Nolite, inquit, margarita veſtra ante por-
cos proiicere: eos qui ſcelerum tantùm fœtoribus illuuieq́ delectantur, porcos
intelligens, putorem quippe omnem tanquam odorem ſuauiſsimum expeten-
tes. Nam quod ad lutũ pertinet Ciceronis ſcomma eſt, actione in Verrem VI.
Nam nos quidem quid facimus in Verre, quem in luto volutatum totius cor-
poris veſtigiis inuenimus?

DISTINCTIO.

AD hæc ſciendũ, vngulam bifidam in Sacris literis electionis & diſtinctio-
nis ſymbolum eſſe: quod apertius dicunt, cùm oportere ſacerdotem mo-
nent, vt lepram à non lepra ſciat internoſcere: ſcelerum quippe differentias, iu-
ſtum ab iniuſto, & à curuo rectum, Horatius poëta diceret. E

COGITATIO.

RVminatio autem, vt in Ceruo dictum, memoriam & cogitationẽ indicat.
Vtroq; aũt horũ opus eſt, ſi recto & ſapienti iudicio eſſe volumus: præſtan-
dum quippe diſcernendi acumine: vnde aureum illud Pythagoræ præceptum,
DE REBVS DIVINIS ABSQVE LVMINE NE LOQVARE. hoc
eſt, dandam eſſe operã diſciplinis, quę veritatis lumen ſubminiſtrent, ſi ſacra tra-
ctare volueris. Sed parũ id profuerit, niſi & memoria, & iudicium, bonæq; men-
tis acceſſerit examinatio. Hinc exploditur ſus, qui licet vngula ſit fiſſa, minimè
tamen ruminat. Tales ij ſunt, quanto hodie numero dij boni, qui licet recti pra-
uiq; cognitionẽ optimè callere videantur, cœno tamen volutati cùm doctrinã
ipſi ſuam ad rectam viuendi rationem minimè dirigant, optimè, vt Menander
ait, periti praua ſectantur. Diuinarũ enim literarũ doctrina, vt cum Origene lo-
quamur, non ſolùm ſacramentorũ debet ſcientiã continere, verùm etiam mores
geſtaq́ informare diſcentiũ. Pleriq; alij quoq; dixerunt, ruminare eſſe deuolue-
re ſe ad legis meditationem: fiſſam verò vngulam habere inter mundum & im- F
mundum diſtinguere: hoc quidem literarũ & præceptionum peritiam habere,
illud verò meditationẽ eſſe, & diuinæ prouidentiæ, qua rectè omnia diſpenſat,
in omnibus cogitationẽ, quam veteres Prophetæ eructationem, vt noſtri red-
dunt, appellauere; vt, Eructauit cor meum verbum bonũ: quancunq; enim vir-
tutem à vitio ſelegerimus imitandam, eam continua repetitione mandere, & in
habitũ aſſuefacere debemus. Seligere verò eſt diuidere literam à ſpiritu, & quę-
dam ſecundũ hiſtoriam ſolam edocere, quædam ſecundum contemplationem,
quædam verò ſecundũ vtrunq; intelligere. Nam qui præſtare hoc idoneus eſt,
ille mundus: qui verò vnius tantùm partis eſt particeps, immundus. Hæc He-
ſychius. Neq; diſsimulanda eſt Irenæi meditatio ſuper hoc loco, qui cùm pro-
ximè fuerit ad Apoſtolorum tempora, multa diuinæ illius ſynceritatis inter-
pretamenta percepit: cuiuſmodi hoc poſito ex lege: Quæcunq; ex animalibus
duplicem vngulam habent & ruminant, munda eſſe; quæcunq; autem aut neu-
trum, aut alterum tantùm horum habent, vt immunda ſegregari. Per mundos
is eos intelligit, qui ea quæ de Patre & Filio tradita ſunt ab eccleſia, firmiter cre-
dunt, & in vtroq; requieſcunt, vtpote quæ ſit eorũ firmitas quę duplici ſunt vn-
gula,

A gula, & inſuper Dei traditiones die noctúq; meditantur, cogitationes ſuas bonis operibus accommodantes, quæ quidem præcipua eſt ruminantium virtus. Immunda autem, quæ neq; in Deum fidem habent, neq; traditiones eius meditantur, cuiuſmodi ſunt qui vocantur Ethnici, idololatriæ abominationibusq; dediti, nil ſyncerum, nil laudabile ſapientes. Ex eorum autem numero, qui quidem ruminant, vngulam verò duplicem non habent, Iudæi ſunt in primis, quibus quidem mandata Dei plurimùm in ore ſunt, ſed neq; Patrē & Filium agnoſcunt, neque ſenſum à litera diſtinguere ſunt idonei. Alij demùm duplicem vngulam habent, non tamen ruminant: quo in numero ſunt hæretici, qui ſacras ſemper literas euoluunt, argutasq; rerum finitiones perueſtigant, & quicquid vel ineptè vel impiè ſentiūt, aliquo ſemper diuinarum Scripturarum dicto corroborare contendunt, ea tamen neſciunt, aut nolunt ad veri ſenſus examinationem conuertere, ad iuſtitiam, ad bonos mores dirigere quæ legerunt. Nam bona eorum pars & Patrem & Filium agnoſcere, colere, & toto mentis affectu venerari profitentur, quid tamen aut Pater aut Filius ſtatuerit, ne minimùm quidem meminiſſe volunt. Et ne longè exempla repetamus, cui nam hominū generi magis in ore eſt IESVS CHRISTVS, quàm iis qui hodie concordiā vnanimitatemq; totius Chriſtianiſmi, quam vnam ſibi Ieſus Chriſtus Dei filius à nobis omnibus depoſcit, auerſantur, & admittere cane peius & angue vitant? Hinc tot piorum cædes, templorum profanationes, inceſtus, adulteria promiſcua, ſacrorum cenſuum direptiones, conciliandi ſe Deo contumacia, promiſſæ diuinitùs expiationis abnegatio, ſacrorum ferè omnium irriſio, & omniū quęcunq; dictu factúq; abominanda ſunt, profligatiſsima expeditio. Quod nō noſtri modò Prophetæ præuidere, ſed Maro ipſe, non noſtri generis vates, diuinaſſe videtur, cùm hæc ſcribit oracula:

B

Hinc mouet Euphrates, illinc Germania bellum,
Vicinæ ruptis inter ſe legibus vrbes
Arma ferunt, ſæuit toto Mars impius orbe:
Vt cùm carceribus ſeſe effudere quadrigæ,
Addunt ſe in ſpatia, & fruſtra retinacula tendens
C *Fertur equis auriga, nec audit currus habenas.*

PROFANVS.

MEritò igitur per porci ſimulachrum Ægyptij profanum intelligebant. Suſq; tantæ apud Ægyptios abominationis erat, vt ſi quis eum vel incuria tetigiſſet, cum ipſis ſtatim veſtibus ad fluuium lotum abiret, ſubulciq; nullum omnino templum ingrederentur, connubioq; aliorum prohiberentur. Scythæ quoque ſues adeò contemnebant, vt ne alere quidem eos in regione ſua vellent. Apud Romanos Flamen Dialis porcum tangere ſine piaculo non poterat. Quid, quòd religioni, pietatis etiam noſtræ fuit pontificibus, ne de ſue cognomentum profiterentur? atque ob eam cauſam inſtitutum vt Romanus Pontifex, quamprimùm deſignatus eſt, honeſtum aliquod ſibi nomen aſſumat, more hoc à Sergio cœpto, cui cùm nomen à rictu porci eſſet incuria parentis inditum, ne vox ea cederet in religionis ludibriū, Sergium ſe vocari iuſsit. Neq; verò ſum neſcius, ex Ægyptiorum cognatione ſolos Panſelenos ſuilla in cibum vſos, propterea quòd aiunt Typhona cùm ſuem inſectaretur, ligneum ſepulchrum apud Panſelenon offendiſſe, in quo Oſiridis cadauer vitro conditum, vti gentis mos eius erat, aſſeruabatur, atq; eo prouectum odio, quod illi aduer-

ſus Oſirim peculiare fuit,membra eruta diſcerpſiſſe,mox in rei tam nefandæ me D
moriam Panſelenos populos ex ſue conuiuia inſtituiſſe, quaſi liceret iam ſepul-
chro eo tam fœdè profanato,in profligatiſsimũ quodcꝑ præuaricationis & con
tumaciæ genus prorumpere.

NABVCHODONASOR.

INuenies in Diuinis literis Nabuchodonaſora, quẽ ναυποδόνοσορ geographus
Strabo appellat, Suis nomine vocitatũ Pſalmo LXXX. Vaſtauit vineã tuã
Domine ſus ſyluestris: idcꝑ ea de cauſa, quòd in voluptatũ luto volutaretur, &
quia omni ſpurcitiæ genere immundus eſſet. quanquam loco hoc nõnulli Sal-
manaſarem potius intelligi volunt. Nos autem per ſuem, vti ſuperius ex He-
ſychio dictũ,eum accipimus, qui quidem habet ſcientiam diuinorũ, ſed ea non
rectè vtitur, vtpote quam incongruis polluat facinoribus, vitæ turpi atque im-
mundæ deditus: de quo Petrus, Præſtaret his iuſtitiæ viam non cognouiſſe,
quàm ea cognita retrò reuerti, ſancta ſibi tradita diſciplina ignauiter derelicta:
quandoquidem his verè accidit prouerbium, Canis ad vomitũ ſuum reuerſus:
&,Sus lota in volutabro cœni,Omnes denicꝑ qui vel immunditię, vel gulę,vel B
reliquæ incuriæ ſemetipſos dedunt,porcorum & canum vitam deſumpſiſſe lex
intelligit,inquit Irenæus.Quin & idipſum nomen ὗς,opprobrij cuiuſdam indi-
cium:nam vocalem ipſam υ Caius Iulius Romanus vbi de præpoſitionibus diſ-
ſerit,ad vituperationis pathos exprimendum idoneam eſſe dicit ex Hermetis
ἐν τῷ κρυφίῳ λόγῳ, teſtimonio: additam poſtea fuiſſe F literam,noſtroſcꝑ Fu di-
xiſſe. mox Fυſe, hodie paſsim Fy,cùm putoris aliquid perhorreſcimus.Facit ad
hoc Pſalmographi teſtimonium,Saturati ſunt porcina:quam lectionem Euche
rius ita agnouit,vt hieroglyphicum etiam eius interpretaretur: Iudæos quippe
arcanis diuinæ legis prius inſtructos abſtinuiſſe profanis, porcina mox ſua, id
eſt,priuatorum dogmatum immunditia, quam eis & Chriſtus obiectat, ſatura-
tos,dumcꝑ negant Chriſtum,eandem impietatem,dicit,etiam ad ſuos poſteros
tranſmiſiſſe. Gloſſa illa interlinearis vulgò dicta, minimè quidem contemnen-
da,immunditiem hanc attingit, & pro reliquijs quas reliquerunt paruulis ſuis,
addit:Dixerunt enim,Sanguis eius ſuper nos,& ſuper filios noſtros.Animad-
uerte tamen in Hebraico ſcriptum eſſe Beni,quod filios ſignificat,non porcinã.
Sed enim ne à hieroglyphicis noſtris auocemur,argumentum hoc de humanis F
hoſtijs à Iudaico populo immolatis,commodiori loco,in ipſo calce operis,vbi
multa huiuſmodi repetentur, ſine vllius fortè moleſtia percurremus.

INDOCILITAS.

FVerunt ſanè plerique veterum,qui per hieroglyphicum Suis,indocilitatem
intelligi voluere: nam apud Phyſiognomos Suilla frons, breuis quippe &
hiſpida,capillis ſurſum verſus erectis,indocilitatis indiciũ eſt manifeſtiſsimum:
eſt enim animal maximè brutũ Sus, nullumcꝑ animalium magis indocile, cùm
reliquæ omnes pecudes aliquid habeant,in quibus dum viuunt,vſus,vel indu-
ſtria, vel frugalitas proſit: ſuillum autem pecus nihil afferat vtilitatis niſi mor-
tuum tantùm. quanquam Spartanorum inuentum fuerit porcos in pugnam in-
ſtruere,& ad bellandum idoneos reddere:porcorũ enim marium ludicra certa-
mina, perinde ac etiam coturnicum, in eorum Phœbeo pueri faciebant, illis ad
hunc morẽ educatis inſtructiſcꝑ magno rei bene gerendæ augurio iis præſum-
pto, quorum porci viciſſent. Eius tamen indocilitatis ergò Marſias,qui Apol-
linem in Muſicæ certamen prouocauit, ſuillam fertur caudam poſtmodum ha-
buiſſe,

A buiſſe, quippe quòd temerarius eius conatus turpiter illi ob imperitiã ceſſerit. Et Philoſtratus Arcadas rudes appellat, & ſuibus ſimiles, tum ob alia multa, tum quòd arborũ fructibus vti ſues plurimum turgeant, ſintq́, vt ait Horatius, fruges conſumere nati. Eadem ratione ex hara productũ, non ſchola, ait M. Tullius in Piſonem, indoctũ & illiteratum ſignificare volens, quod allatum fuerat. Quin & Hippocratis Coi, Medici illius clariſsimi filij, ob indocilitatem & incomptos mores à Comicis proſciſsi, ſuem ſapere ferebantur: non ſecus ac Varronẽ ipſum, tantæ virum eruditionis, Palæmon Vicentinus grammaticorũ dicaciſsimus, literarũ porcum vocitabat: ipſe enim hunc literatũ quidem, ſed ſine delectu, intelligi voluit, quòd omnia dum ſciri expediret, in ſaſeem coniiceret maiore curioſitate, quàm iudicio, nihil ſatis penſi aut conſtituti habens, quid, aut quantũ diceret. Quanquã, vt initiò diximus, Palæmonis dictum in Varronis laudem, ob doctrinæ copiã & varietatẽ, qui lautiſsimus ac ſuauiſsimus fuerit animorũ paſtus, modeſtiæ cauſa propoſuerimus intelligendũ. Ceſsit denicꝫ res in prouerbiũ, vt cùm imperitiſsimũ quencꝫ eruditiſsimo cuipiam ſeſe con-
B ferre viderimus, Sus Mineruam dicamus: quod ita Theocritus expreſsit, ὗς ποτ' ἀθηναίαν ἔριν ἤρισεν. Et eodem ferè intellectu quo aſinus ad lyram, σάλπιγγος ὗς ἀκούει. Subiiciamus & illud, ὗς ἐκώμασεν, de iis qui faciunt quid ineptè admodũ et imperitè: nam illud, Sus Mineruã, Feſtus Pompeius exponit, cùm is id docet alterum, cuius ipſe eſt inſcius. Atcꝫ vtinã, mi Fabi, prouerbium in me non retorqueatur, qui de his ad te ſcribere ſim aggreſſus, & pleracꝫ etiã alia argumenti huiuſcemodi commentaria ad aliorũ inſtitutionẽ elucubrarim. quid enim (dicent naſuti plericꝫ viri) ſibi vult aulicus vir iſte cum Cõmentariis de ſacris Ægyptiorum literis? quaſi non ſatis ſit ad multarum rerum elegantem declarationẽ Tullius, ad eruditionem Plinius & Plutarchus, ad ſcientiã Plato vel Ariſtoteles, totq́ꝫ alij Græci atcꝫ Latini ſcriptores, qui nihil intactũ reliquerunt, quibus legendis ætas nulla, quantumuis longa, ſufficiat. Sed quid agerem, ſi quando mihi tẽporis aliquid ab officiis vacuum relinquebatur? luderémne alea? aut latrunculis? aut alio quopiam inſaniendi modo? At nunquã ita otioſus fui, vt vllum mihi ludi genus placere potuerit. venaretur, confabularetur, aut quid aliud ciuile faceret, quo ipſe ſibi non inuiſus eſſet, & nulli moleſtus viueret, neque nos nugis obtun-
C dere cogitaret. Atqui hæc mihi alea cordi ſemper & pila fuit, hæc venatio, hæc confabulatio mea: inuitum neminem ad lectionem traho, mihi ipſe luſi, inuidia nulla ſit, ſi vnuſquiſque ſua nouerit ire via.

STVPIDI TARDIVE.

PAri cũ Arcadibus ratione Bœotios, quòd ventri & gulæ ſupra modum dediti eſſent, craſſa'que hinc Minerua præditi mentis tarditate laborarent, ita cognominatos aiunt autores non ignobiles, Achæus, Eubulus, Mneſimachus, & Alexis: vnde adagium ὗς Βοιώτια. Et apud Pindarum & Cratinum conſtat Bœotios ſues aliquando nuncupatos, propterea quòd Hyantes, qui expulſi fuerunt à Cadmo, eam olim regionem incoluerint, ſumpta inde cauillandi cauſa, vt pro Hyantibus, Hyas, hoc eſt, ſues eos populos appellarent. Sed & alij quocꝫ gentem eam voracitati deditam atteſtantur. Porrò Pindarus Olimpiis, fugere ſe ait ſuem Bœotium, probrum ſcilicet ſtupidi & ſtolidi, quod inflictum erat ſui generis hominibus.

LVXVRIOSAE deliciæ. D

PEruetuſtum autem fuit apud hieroglyphicos Ægypti ſacerdotes, delitias, victus luxum, & laſciuiam, ex porci ſimulachro ſignificare. Argumento eſt columna in æde Thebis Ægyptiis olim erecta, in qua plurimæ in Menin regē execrationes deſcriptæ erant, qui primus omnium Ægyptios à parſimonia ad luxuriam, à modeſtia ad intemperantiā, à virtute ad effœminationem illexit: quapropter ſimulachrum eius Porcum eſſe voluerunt. Meritò itaq; Rhadamanthus apud Claudianum huiuſmodi genus hominum petulans, ingluuioſum, & vorax, in ſues condendos damnat eo loco:

At qui deſidia ſemper vinóq; grauatus,
Indulgens veneri, voluit torpeſcere luxu,
Hunc ſuis immundæ pingues detrudit in artus.

At Xenophon Socratē ait in conuiuiis, ad quæ nō niſi coactus accedebat, temperatè ſemper atq; parciſsimè cibum cepiſſe, iocoq; dicere ſolitum, Circen multis huiuſmodi appoſitis homines in ſues conuertiſſe: Vlyſſem verò mutari minimè potuiſſe, quòd Mercurij memor eſſet, qui conſilium ei dederat, tum ſuamet parſimonia & abſtinentia vteretur. Tale aliquid apud Muſonium libro de Victu legas. Plotinus quoq; cùm animal hoc maximè voluptariū agnoſceret, vbi diſſertat de Palingeneſia, in id eos reuerti dicit qui vitam omnem in libidinibus & voluptatibus egerint. Epicurus, qui felicitatem in huiuſmodi vita poſuit, ſcitè notatur ab Horatio, qui ſectatores eius cognomento Porcorum nominauit, Epiſtolis: B

Me pinguem & nitidum bene curata cute viſes,
Cùm ridere voles Epicuri de grege porcum.

GANEA.

SAnè quantum ad eius animalis carnem pertinet, delicatam cœnam apud Arcadas Hecatæus, vt apud Athenæum legere eſt, ex maza & ſuilla carne deſcribit. Verrius ait à Suilla veſci carnibus cœptum, quòd animal id nullius eſſet vtilitatis. Nam vt Varro animam illi pro ſale datam aſſerebat ne putreſceret: ait Chryſippus, nihil porrò ſus habet præter eſcam, nullumq; animal pluribus & diuerſioribus condimentis idoneum. vt nō temerè T. Quintius Romanorū Imperator (ſunt qui T. Flaminium ponant) dum apud Chalcidenſem hoſpitem diuertiſſet, variaq; ſibi appoſita fercula obſeruaſſet, admiratus fuerit vnde ei ſolſtitiali tempore tam varia & tam multa venatio contigiſſet: Atqui, inquit hoſpes, omnes iſtiuſmodi dapes ex ſue domeſtico fuerunt. Tum (quod addidiſſe non pigeat) promptè Quintius, & acutè: Talis eſt, inquit, ædepol Antiochi exercitus, cataphracti alij, alij velites, alij haſtati aut legionarij phalange compoſiti, verùm omnes Syri ſunt. Porrò nihil, vti ſuprà dicebamus, ea carne parabilius, & omniū epularū vſui magis expoſitum: nam quinquaginta propè ſapores ex eo, teſte Plinio, excogitatos ſuprà memorauimus, neq; alio ex animali numeroſiorem ganeæ materiā ſuppeditari. Hinc apud Comicos, lurcones, paraſiti, ganeoneſq; ſerui, ſuillam ſemper ſibi depoſcunt, pernam, glandem, ſumen, callum, pernitam offulam, & ſimilia. Et ſeruus ille Plautinus cùm ſe ſolum domi ac ſine arbitro relictum iri ſperaret: Quanta, inquit, pernis peſtis erit, quanta lumbis. Galenus F

A lenus porrò ſuillam carnem cæteris laudabiliorem facit. Auerroës quoq; porcinam carnem, ex Auicennæ placitis, cæteris præferendam aſſeuerat, veluti hominibus natura cognatiorem: et humanum ſuillumq; ſanguinem in omnibus exactam habere ſimilitudinem, perinde ac etiam carnis eandem eſſe rationem, optimi quiq; medici ſcriptis prodidêre.

CIBORVM VARIETATE SATVR.

Apud aliquos inuenio, hominem ciborũ varietati deditũ per paſcentẽ ſuem ſignificari: facilè enim is vnicuiq; aſſueſcit cibo, neq; ſuis parcit fœtibus, neque ab humanæ carnis eſu refugit: os enim porci vulgus prouerbio appellat quaſi rotundum, & quod nullo eſcæ genere abſtineat, omnia voret, omnia auiditate deglutiat, nihil quantumuis putre atq; impurum horreſcat: ita deniq; animalia hæc gaudẽt pabuli mutatione, & copia, implenturq; carne, & obeſiores facti mirificè opimantur ipſa cibi varietate, cuiuſmodi menſam Plato Syracuſanã vocat, καὶ σικελικὴν ποικιλίαν ὄψων, epiſtola quadã ad Dionis amicos nominauit. Vnde etiã Horatius inter delitias eas quas Ode prima libri tertij recenſet, Siculas e-
B tiã dapes ponit, cuiuſmodi diſtentũ ingluuie Dionyſiũ minorẽ Ariſtoteles refert Politia, quem nonnunquã ad nonageſimũ vſq; diem ebriũ perſeueraſſe tradunt. Neq; abſimilem huic Heliogabalum Lampridius inceſsit, qui nunquam minoris quàm centũ ſeſtertiis cœnarit. Vnde centenarias cœnas Septimius Florens, Apologetico, vituperat, cùm alioqui centenariæ cœnæ à centũ aſsibus ex ære dictæ ſint, vt Grammatici veteres interpretantur. Sed de ſeſtertiis alibi.

SALACITAS ET ÆSTAS.

Eſt & ſalacitatis ſignum ipſa Sus, qua pecude, ait Cicero, nihil genuit natura fœcundius: neq; aliam eius improbitatis cauſam afferunt, quàm & multiplicem & aſsiduã voracitatem, cùm longè aliter euenire in agreſtibus videamus, quippe qui ſemel, & eodem ferè omnes die, vt Plutarchus ait, æſtate ſcilicet incipiente, fœtum edant: vnde vulgatum eſt dicterium, non expectandum vlterius pluuiam cùm ſus pepererit. Itaq; nonnulli ſuem hanc pro ęſtate ponunt, de quo quidem verſus vulgatus à Plutarcho recitatur:

Μηκέτι νυκτὸς ὕδωρ ἥκον τίκῃ ἀγριοτόκα σῦς.

C Domeſticæ verò & ſæpius, & quocunq; tempore pariunt, propter eam quam diximus pabulorũ vbertatẽ, quæ geniturę redundantiã plantis etiã, nedum animalibus affatim ſubminiſtrat. Eandem in homine ſalacitatis cauſam tradit Empedocles. Hinc ait etiam Euripides, ἐν πλησμονῇ τοι κύπρις, ἐν πεινῶντι δ' οὔ, vult crapulatum Cypris, haud famelicũ: quod ab Achæo ſumptum, qui multò antè dixerat, πεινῶσι γὰρ ἡ κύπρις πικρά, amara Cypris eſt eſurientibus. Noſtri dixerunt, Sine Cere re & Baccho friget Venus. Sanè quidem Ægyptij mortuorũ ventres eximere, & in ſole diſcindere ſoliti ſunt, vt qui ſcelerum omnium cauſa eſſent, atq; ita vel expiarent, vel vti de impulſore pœnas ſumere viderentur. Huic verò ſalacitati congruere videtur illud quod χοιροπωλεῖν verbum à porco finxêre, quod corpus proſtituere, quæſtuiq; exponere ſignificaret. Apud Ariſtophanem χοῖρον, id eſt, porcum, pro muliebri natura poſitũ inuenies: ac noſtri identidem porcum virgineum inguen blando & iocoſo vocabulo appellauêre. Iidem ſubare dicũt nequitiæ verbum, quo Epodis vtitur Horatius ad rem impudicam tranſlatum, quod eſt perditè impudenterq; & brutorum more commiſceri.

ANNORVM CERTVS NVMERVS.

In portentis verò porcellos ſupra mammarũ numerum editos, tot annorum

eſſe ſignificatores volunt, quot numero nati ſunt: ideoq́ porcam eam quæ Lauinij triginta capitum fœtum peperit, portendiſſe volūt, XXX annos illos exigendos fuiſſe priuſquam Lauinienſes oppidum Albam cōderent: párere enim oportet porcas quot mammas habent, vt obſeruat Varro: ſi minus pariant, fructuariam idoneā non eſſe: ſi plures, portentū. Eius autem Suis quę fuerit Æneæ portento, ac porcorū veſtigia, ſuis adhuc temporibus apparuiſſe, affirmat Varro. Idem, quòd eorū ſimulachra ahena in publico loco ſtatuta erant, & corpus matris à ſacerdotibus quaſi in ſalſura fuerit oſtentabaт. Ita nullo vnquā tempore defuerūt, qui ſub diuini cultus velamento, huiuſmodi aliquo inuento rudes inſipientiū mentes per ſuperſtitionē modò hanc, modò illā deludere cogitarint. D

L A T R O.

NEq́ quidem prætereunda Sus eſt tot antiquis ſcriptoribus celebrata, quā Cromyoniā nuncupatam, vt prædictū eſt, Theſeus dicitur ſuſtuliſſe: cuius rei meminit Plutarchus & Strabo. Sunt qui fabuloſè, vt eiuſmodi pleraq́, certamen id à Græcis confictum putent: fuiſſe verò hanc mulierem quę latrociniis regionem omnem infeſtaret, nonnulli prodidêre. Sunt qui Aprum Pſalmo 79. E
Exterminauit eum aper de ſylua, pro cacodæmone intelligant. Sunt qui Veſpaſianum præmonſtratum velint, qui Iudæos bello afflixit. quodq́ ſequitur, Singularis ferus depaſtus eſt eam, Titum hunc eſſe aiunt eius filium, qui aſſumpto ad imperium patre, profectoq́ Romam ſolus remanſit, Hieroſolymamq́ oppugnatione conſumpſit. & ita Eucherius accipiendum cenſet.

I M P E T V S.

QVid verò illud, quòd omnium poëtarū conſenſu, impetus & bellica ferocitas per ſuem, verùm eum agreſtem, indicatur? Ferocem enim bellatorē ſi velint inſigniori aliquo vocabulo honeſtare, Apro eum ſimilem dicūt. Apud Ariſtophanē Lyſiſtrate, mulierū chorus, ſi per Deas, inquit, hodie me cōmoueris, ſoluā ego ſuem meum. Et eadem comœdia Laconū chorus minatur ſe cum Leonida tanquā apros irruturū. Nam pugnacitas vſqueadeò illi propria eſt, vt prouocatus à venatore minimè fugiat, ſed vltrò pugnā capeſſat, & in oſtentata tela nihil veritus irruat: vnde in prouerbiū ceſsit, cùm de audacibus aut nimiū promptis loquimur, ad nos venire per haſtā vt ſylueſtrē ſuem. Romani noſtri, F
vt ſæpius animaduerti, venatores eos ignominia notant, qui feruente iam venatione Apro conſpecto, illum non illicò prouocauerit: atq́ hinc de eo qui ſibi rixas contentiones've quæritat, ὑῶ δεῖται dicitur. Harum rerum cauſa extremæ Germanorū gentes Æſtyi appellatę, pro armis formas aprorum olim geſtare ſolitę, vnà cum Matris deorū inſigni, qua ſuperſtitione etiā inter hoſtes ſeſe tutos arbitrabantur. Apri porrò vim, & fulmineū illud robur admirаť Oppianus: quandoquidē in venatione opreſſus, tandē cùm occubuerit dentes vſqueadeò ignitos præ ſe ferat, vt ſetæ de collo adhuc trepidantib. auulſæ, dentibuſq́ admotæ, quaſi prunis ardentibus applicitæ concriſpentur, ſicq́ propius adhæreſcant cōcrementur. Sanè canes ſi tūc temporis eius dentes attigerint, attacti cutem perpetuis ſtigmatibus inuruntur. Tantam hanc tamen belluæ iſtius ferocitatem & impetū (vt ὡς τὸ πλεῖστον hoc dicā) facilè declinari poſſe docet Democritus, qui eos ab Apris impeti negat qui cācri vngulas ac pedes alligatos geſtarint. Quòd verò aprum hunc vniteſtem Homerus dixit, haudquaq́ huiuſmodi coitus raritatem, vt aliqui putant, indicat, ſed hiſtoriam ipſam, quam veriſsimā eſſe dicit Ariſtoteles: plerunq́ enim inter paſcendum eo quo defertur impetu truncis & ſtipitibus

A pitibus acutis teſtes atterere, vt vix vnus interdum relinquatur incolumis.

ÆSTAS ET HYEMS.

AEſtatem per fœtam ſuem ſignificari tam ex hiſtoria, quàm ex vulgato dicte-
rio docuimus. Nunc cur Aper hyemale tempus hieroglyphica imagine ſi-
gnificaret, referendum. Hyemis vtiq; facies hiſpida eſt, aſpera & horrida: hiſpi-
dus, aſper & horridus eſt Aper. Humida, lutoſa, pruinoſaq́; hyems eſt: humidis,
lutoſis pruinoſiſq́; locis Aper delectatur, quibus dum fruitur, oblaſciuire ſibi
maximè omnium videtur. Adde quòd hyemali fructu, quippe glande, paſcitur.
Adonin ab Apro confectum, mythologi prodidêre, quem Venus luget inſola-
biliter: id quid ſibi velit, operæprecium fuerit explicare. Adonin myſteriorũ in-
terpretes ſolem eſſe autumãt. Hemiſphæria duo ſtatuũt Aſtronomi, lucis vnũ,
tenebrarum alterum. Fines deſcribunt in Zodiaco hemiſphærij ſuperioris ab
Arietis puncto primo ad Virginem vſq; permeatã, inferioris à Libra ad extre-
mos vſq; Piſces. In ſuperioribus autem his ſignis maior lucis participatio, in in-
ferioribus longiores tenebræ. Incolit elegans Venus ſuperius hemiſphærium,
B lutulenta ſus inſerius. Cùm igitur ſol nobis excipi videtur à tenebris, Adonis
ipſe conficitur: hinc reliquum eſt vt Venus luctu & mœrore contabeſcat, quæ
luce quam amabat priuata, lugubrẽ quodãmodo pallã induere cogatur. Hinc
idẽ apud Ægyptios longè quæſitus Oſiris, & Cereris tandẽ inuentus diligẽtia.

V E N V S.

DIu verò apud Ptolemæũ cognomento Aſſertorem diſputatũ ferunt à peri-
tiſsimis viris de Plutone, declaratumq́; demũ eſt eundem eſſe & Oſirim &
Plutonẽ. Cererem autem eandem ac Venerem haberi: cui cùm nitor & mundi-
tia ſit cordi, meritò ſibi proponit ſuem ſemper abominabilem, animal vti mani-
feſtum eſt, ſpurciſsimũ, quod in Adonis elegantiã vſqueadeò ſæuire geſtat. Sa-
nè apud Sicyonios, cùm victimarum omnium femora Veneri adoleri ſolita eſ-
ſent, vnius tantùm Suis ob huius facti memoriã femora nõ adurebantur. Quo-
niã verò Venerẽ hìc eam ponimus quã Cœlitẽ appellat Plato, quæ pura, nitida,
lucis ac ſplendoris ſtudioſa eſt, non humilem vulgaremq́;, quæ ſuæ ſibi conſcia
turpitudinis in antro ſecubat, fornicibus & arborum vmbris ſepta, minimè ab-
C ſurdũ eſt quod ex veterib. nõnulli tradidêre, ſuillũ genus adeò inuiſum Veneri,
quòd immũdiſsimi ſunt ſues ex omni manſueto pecore, vti ſuperius oſtenſum.

A D O N I S.

QVa demum effigie oſtentaretur Adonis iſte in hyemalis temporis hiero-
glyphicum, recitare non pigeat. Simulachrum enim eius in Libano mon-
te olim tali habitu viſebatur, obnupto ſcilicet capite ſpecie triſti, faciem manu
læua, dextra amictum ſuſtinente, in quem lachrymæ confluere videbantur: quę
omnia ſpeciem hyemis deſcribunt.

C H A O S.

ET quoniã ita ſunt mortaliũ ingenia, vt quod ab vno aliquo ſcriptore ſit ex-
cogitatum, aut memoriæ mandatũ, nunquã alij deſint qui priorũ induſtriã
labefactare conentur, ſunt qui tradant Ægyptios non ea de cauſa ſuillo generi
pepercisse quòd impurum id eſſe decreuiſſent, ſed venerationis ergò, quòd ani-
mal id tenebrarum ſymbolum haberetur: cumq́; illi tenebras longè antiquiores
luce prædicarẽt, cuiuſmodi quippe erat illud quod dixêre Chaos, inanis, bruta,
& ſtupens materia, formæ expers, ac tenebrarũ omniũ conceptaculum, eaq́; de
cauſa porcum tenebrarũ & cæcitatis ſimulachrũ eſſe profiterẽtur, quòd oculos

ita ſupernè obumbratos ſupercilij prominentia fortitus eſt, vt cœlum tot luminibus inſigne, tot lampadibus illuſtre, nunquã intueatur, cernuus verò ſemper humum deſpiciat, terram inquam ipſam, & noctis & totius obſcuritatis parentem vnicè contempletur: congrua admodum viſa eſt ſimilitudo, & vera ſympathia, vt qui tanto cultu tenebras proſequerentur, animal auerſum à luce identidem admirarētur: nam ea quoq; de cauſa Crocodilum, vt loco ſuo dictum, pro Deo coluerunt. Porrò Alexander Aphrodiſieus ſuem ait pronum adeò ciboq; deditũ, vt ſi fortè ſurſum aſpicere cogatur, protinus ſtupore perculſus ſileat ob inſolentiam. Addunt hepar eius imminui caua Luna, atque conſenſum cum ea quendam habere. Lunæ verò ſunt pulla omnia dedicata. D

PORCI CVLTVS.

QVinimò adiiciunt, non Ægyptios tantùm id honoris porco habitum voluiſſe, verùm alias etiam gentes porcum inter numina collocaſſe. In Creta enim ſacra erat ſus, quòd creditum ſit animal hoc naſcenti Ioui mammam ſummiſiſſe, puerique vagitum, ne audiretur à quopiam, grunnitu peruiciſſe: licet hoc Amaltheæ capræ aſsignent plurimi, vſqueadeò nullum apud vetuſtatem illam E totius imperitam veritatis, tam impudens mendacium erat, quod vanitas eorũ temporum non admitteret, & religioſiſsimè approbaret.

MILITARIS ORDO.

POrcum ſanè Romani inter ſigna militaria nõ ſunt admittere dedignati, quę quintum obtinebant locum, & inſtructæ aciei rationem figuram've quandam, porcinam frontem appellabant.

IOVII.

IN geſtaminibus verò militaribus Romanorum quæſierit fortè aliquis, quid ſibi velit ſus coloris rufi, habitu quodam ſedentis, poſitis quippe clunibus, ac reliquo corpore ſurrécto, quæ ſpectatur in cæruleo clypeo, cuius marginem ruber ambit circulus. Inſigne hoc erat eorum ordinum qui IOVII appellabantur, Diocletiani principatu, & ſub illuſtri viro Magiſtro peditum nuncupato militabant.

HONORIANI.

IN eadem igitur Romana militia præferebatur & albus clypeus, cuius aureus F erat vmbilicus à luteo circulo circunſcriptus. Circulo innitebantur dimidiati porci duo coloris praſini, alter alterũ inſpectantes. Inſigne hoc erat eorum militum qui Honoriani vocati ſunt ab Honorio principe inſtituti, hiq; ſub Magiſtro equitum ſtipendia faciebant.

AGRICOLA.

SEd vt ad Ægyptios redeamus, ſunt qui aliam etiam affirmēt cauſam cur animal hoc Ægyptij voluerint inuiolabile: nempe quòd apud eos porci agricolationis vſum præſtarent, frumentariamq; rem alicubi ſolis eorum operis adiuuarent. Nam qui, vt Exodus ait, propinquiorem Nilo regionem accolunt, quæ ſatis mollis & irrigua eſt, nullo aratri, raſtri've aut ſarculi vſu freti, ſuillibus tantum veſtigiis terram ſubigunt, exundante ſcilicet Nilo remolleſcit terra, cumq; redierit in alueum ſementem faciunt, inde porcos abigentes occulunt & terræ mandant, dum illi & rictu terram ſubuertunt, & ſparſa per agrum ſemina pedibus occulcant. Sanè Latini vtiliſsimum ſatis ſulcum porcum appellauere, rarum eum ſcilicet, qui deducitur aquæ deriuandæ gratia, quippe vt aquam frumentis nocere prohibeat. Inde veteres porcare pro prohibere vſurpauerunt,

quamuis

A quamuis Varro elatam terrã inter duos ſulcos ideo porcam vocari dicit, quòd ea ſeges frumentum porricit. Sic cùm diis exta dabant, porricere dicebãt. Quoniam autem mirificè inter ſe congruunt hieroglyphica cum ſacrificiorum ritibus, quòd vtraq; iiſdem cauſis plurimùm inniti videantur (nam vti paulo antè poſitum eſt hieroglyphicum vaniloquentiæ per porcum, quem elephantus auerſetur: in ſacrificiis identidem immolatur porcus ab laborantibus delirio verborum, atq; etiam inſania, & quod terrenis præcipuè ſenſibus addictus applicitusq; eſt, ſponteq; & voluptuoſè admodum inhæſitat luto laſciuiæ, turpitudinumq; ſimulachrum habetur. Idem in ſacrificiis Maiæ, & dis terrenis offertur: & ita demùm in pleriſq; aliis hieroglyphicis, idem conſenſus eſt) non incongruam rem me facturum exiſtimaui, ſi de porcorum immolatione plenius quædam appoſuiſſem: ab eo autem quod delirio ſuper nuper attigeramus, incipiam.

DELIRII PIACVLVM.

IMmolari ſiquidem porcum ab laborantibus inſania verborumq; delirio, multiſcius Plautus indicat
B Menæchmis:

Nunc ipſi naturæ Deo mihi reſpondeas
Adoleſcens, quibus hic precijs Porci veneunt,
Sacres, ſynceri: nummum vnum en à me accipe,
Iube te piari de mea pecunia:
Nam ego quidem inſanum eſſe te certò ſcio.

In eandem ſententiam Horatius Sermonibus:

Immolet ecquis hic porcum Laribus.

quòd is inſania minimè laborare videretur qui diues, neq; periurus neq; ſordidus haberetur.

SACRIFICIVM.

SEd tam multis porrò myſteriis Porcus ſacrificari ſolitus, vt animaliũ ſoli ſues θύσαι ἀπὸ τοῦ θύειν, quod immolare eſt, meruerint appellari: Latinè ſacres, teneri adhuc, & in veteri comœdia ſues myſterici nuncupantur, eaq; laudatiſsima erat hoſtia, ſi quis inuen
C tus eſſet porcus, qui ſolidas vngulas non diuiſas haberet. Quod ne cui mirum videatur, ſciendum eſt ex Ariſtotele, in Macedonia Æmathcolicas ſues vnguibus eſſe ſolidis.

SACRAMENTVM.

PEr porcum ſanè iurare Agamemnonem apud Homerũ legimus. Et pugiles certamẽ inituros iuxta Horcij Iouis ſtatuam in Elide mactato porco iurare ſolitos, ſine fraude ſeſe comparaſſe, tradit Pauſanias. Quin etiam iudices præfectosq; certaminũ eodem ſacro, & apud eandem ſtatuã iuraſſe tradit. Nulli verò porcum illum per quem illi iuraſſent edere licuiſſe: quare Talthibius Homericus porcũ quem Agamemnon pro iuramento ſtatuerat, arreptũ in mare præcipitem dedit. Addemus & illud, cenſores Romanos cõpleto quinquẽnio luſtrari ſolitos, ſacrificia de ſue, oue, tauro facientes, quæ vnica dictione SOLITAVRILIA vocabantur, vt obiter apud Pædianũ in Diuinationem corrigas, quod duabus locutionibus diſsitum legitur in vulgatis codicibus, Soli taurilia. Cereri autem porcus, vti dictum, in primis mactabatur, ſiue quòd paſtu ſegetũ & diſsipatione, magnas aruis inferat clades, vt apud Ouidium, *Prima putatur*

D

Hoſtia ſus meruiſſe mori, quia ſemina roſtro
Eruerit pando, ſpémq; interceperit anni.

ſiue conciliandæ fœcunditatis gratia, cùm animal ſit (vt id identidem repetamus) fœturæ admodum prolificæ. Adhiberi ſanè ſacrificio Cereali porcam auream & argenteam nuncupatam, ait Atteius Capito, quæ etſi numero hoſtiarũ non ſint, nomen tamen earum habere, alteram ex auro, alteram ex argento factam. Propudiatus verò porcus dictus eſt, vt idem aſſerit Capito, qui ſacrificio gentis Claudiæ velut pulpamentum, & exolutio omnis recontractæ religionis eſt. Sed vt ad fœdus reuertamur, porco etiam cæſo ſacra fieri ſolita, quotiens inter populos confecto bello, vel pax fieret, vel fœdera cõfirmarentur. Sed quod Virgilius fœminino genere, Cæſa iungebat fœdera porca, dixerit, Quintilianus quædam, ait, non tam ratione quàm ſenſu iudicantur: vt illud, Cæſa iungebat fœdera porca. fecit elegans fictio nominis: quòd ſi feciſſet, porco, vile erat. Quod verò Seruius ait falſo dictũ à Virgilio, porca, quòd ad hoc ſacrificij genus porcus adhiberetur, Tranquillus vita Claudij, cum Regibus fœdus in foro icit, porca cæſa, inquit: tametſi Liuius quoq; porcum ſtatuit. Sedenim apud Feſtum inuenies, hæc porcus, in ſacrorum Pontificalium libris ſcriptum eſſe. Porcam autem dicit Veranius, quæ familię purgandæ cauſa Cereri itidem ſolita eſt immolari, quòd pars quædam eius ſacrificij fieret in conſpectu eius mortui, cuius funus inſtituebatur. Extant autem etiam hodie ſacrificiorum huiuſmodi veſtigia Romano ſolo: nam veteri quodam inſtituto in defuncti memoriam corbes ſuillæ carnis atq; etiam bubulæ in fruſta conciſæ oſtiatim circumferunt, ſingulisq; ædibus fruſtum carnis vnum impendunt: quiq; lautiorem hanc faciunt viſcerationem, panem & vini ſextarium adiiciunt. E

NVPTIALIA.

QVin etiam nuptiarum initiis, antiquis regibus porcum mactare mos erat. Et potentiores quiq; viri in Hetruria nuptialibus conuiuiis, nouæ nuptę maritiq; Dis tutelaribus porcum immolabant, quod etiam priſci Latini & Gręci in Italia factitabant. Vnde is qui ſponſam ducturus cùm omnia apparaſſet, & ſpe ſponſæ fruſtratus eſſet, exclamauit: F

ἀπώλολον γ᾽ ὗς, καὶ τάλαντον, καὶ γάμος.
Periit quidem ſus, & talentum, & nuptiæ.

Hyſteria ſanè feſta erant quibus ſus Veneri mactabatur Argis inſtituta, cuius rei meminit Callimachus: quanquã apud Sicyonios omne animaliũ genus Veneri, vt alibi diximus, præter vnum ſuem ſacrificari ſolitum inuenias. Ariſtoph. Sed veneri porcus non ſacrificatur. Cauſam ſuperius expoſuimus.

TERRA IVNO'VE.

MActabatur etiam Maiæ, ſed prægnãs, quę omnino terra eſt, & vt ait Cornelius Labeo, nomen illi à magnitudine inditum: quæ etiam in ſacris Magna mater, & Opis vocabatur: cui ſceptrum etiam in ſiniſtra manu addebatur, quòd eam Iunonis potentiam habere putabant. Quanquam ſunt qui Maiam eandem & Proſerpinam interpretantur: ideoq; illi porca fieri, ſuemq; mori meruiſſe, quia ſemina, vti dictum eſt, pando eruerit roſtro. Proſerpinam verò eſſe vim ſegetum & frugum omnium per hyemem terræ abditam, per mitius verò tempus in ſuperiori apertaq; regione commorantem, mythologi docuere, Maiæ autem porcus ſacer erat, quò illi cum alio quopiã nullo quàm cum terra quic-

A ra quicquam cõmune eſſe manifeſtius intelligamus, ſitq; deniq;, vt Flaccus ait, amica luto ſus: victimæ enim numinibus aut per ſimilitudinem, aut per contrarietatem immolabantur: qua in ſententia Virgilius dixit,

Et in verubus torrebimus exta colurnus,

in antipharmacum ſcilicet, vt hoſtia nocens eo itidem virgulto coquatur, quod vitibus nocet: nam ea de cauſa præceptum ab eodem fuerat, ne inter vites corylus ſereretur. quanq; Feſtus colurnũ haſtile ex corno arbore mauult eſſe, quàm ex corylo: contrà verò Soſipater Cariſius colurnum barbariſsimum eſſe literarum tranſmutatione dicit, cùm ſit Corylus arbor: ita enim apud eum ſcribitur.

HVMANA HOSTIA.

REliquum eſt vt de humanis hoſtiis loquamur, quando conſtat porcos id beneficij humano generi contuliſſe, vt pro nobis in huiuſmodi ſacrum ipſi ſuccederent. Nam ſcelera illa mactandorum hominum vbiq; ferè locorum admiſſa, minimè fabuloſum: manifeſtum ſiquidem eſt eiuſmodi fuiſſe ſacrificium

B Tauricæ Dianæ, quod receptorum autorum fide teſtatiſsimum. Neq; quidem Scythæ ſolùm hæc perpetrauere facinora, quos propter ingenitã barbaris ipſis feritatem id feciſſe minimè mirum videtur. Sed & Ægyptij antiquitùs tales Iunoni hoſtias immolarũt. Romani quoq; ipſi Iouem quem Latialem vocabant, humanis hoſtiis coluere. Iam Sicinius Dentatus multis certaminibus illuſtris, primus apud Romanos hoc ſacrum Marti fecit. Sed enim alios quoq; fuiſſe dicit Athanaſius, qui poſtquam à bello victores rediiſſent, captiuos per centurias diuiderent, deq; ſingulis vnum deſumentes, eum Marti iugularent. Hinc Virgilianus Æneas Pallantis ſatis manibus facturus,

Sulmone creatos
Quattuor hic iuuenes, totidem quos educat Vfens:
Viuentes rapit, inferias quos immolet vmbris,
Captiuóq; rogi perfundat ſanguine flammas.

Diodorus ahencum Saturni coloſſum apud Carthaginẽ fuiſſe memorat, cuius brachia porrecta in gyrum erant, quiq; ad eum peruenire adoleſcentes ſacrifi-

C candi cauſa cogebantur, in foueam ignis incidebant: hacq; ſacrificij crudelitate diutiſsimè prolem ipſi ſuam illi mactauerunt Deo, qui & filios ſuos deuoraſſe perhibetur: mox cùm aliquãdo ſcelus abhorruiſſent, ſeruitia in hũc vſum emere inſtituerunt. Subſecuta inde peſtis eſt, mox obſidio grauiſsima, quare illi Saturnum ſibi ſuccenſere rati, trecentos impuberes ingenuos ſacrificarunt: quamuis, vt in Lucernæ hieroglyphicis meminimus, nonnulli ducentos tantum ponunt. Galli etiã morem hunc ſacrificandorũ iuuenũ in Saturni cultum D. Auguſtino teſte ſuſceperunt. Phœnices quoq; atq; Cretenſes eò & ipſi prouecti ſunt inſaniæ, vt filiorũ ſacrificiis Saturnũ ſibi placari arbitrarentur, ne inhumanitatis iſtius nota vni Heliogabalo inuratur, qui humanas hoſtias libenter immolauit, lectis ad hoc pueris nobilibus & decoris per omnẽ Italiã, patrimis & matrimis, vt maior eſſet vtriq; parenti dolor. Neq; temerè Appion & Iulianus Apoſtata, & alij Hebræos carpunt, quòd humanis oſtiis abuſi ſint, cùm in ore omnium verſetur Iephtæ Galaaditarum principis deteſtabile facinus, qui contra Ammonitas profecturus vouit, ſi victor reuerteretur, illum Deo ſe immolaturum, quicunque primus de ſuæ domus foribus egreſſus occurriſſet ſibi: accidit verò vt re ex voto confecta reuertenti filia ſua vnigenita cum tympanis & choris

gratulabunda occurreret prima, qua conſpecta ſciſsis ſibi veſtimentis infelici- D
tatem ſuam & luctuoſam filię calamitatem miſerabiliter deplorauit:necp tamen
impio abſtinuit ſacrificio, cùm generoſa virgo viriliter inſtaret, ne pater voti
reus fraudaret Deum, duûm tantum menſium implorata mora, qua in monti-
bus virginitatem ſuam defleret: quo elapſo tempore ad patrem magno animo
rediit,ſeq́ obtulit ſacrificādam. Sed id impiè Iulianus & Appion, quòd Iudæos
omnes in vnum eundemq́ ordinem redigunt, atqueadeò Chriſtianorum quo-
que inſtituta,detortis præpoſterè horum exemplis,malignè admodū inſectan-
tur,contumacium & à diuino præcepto præuaricantium moribus innixi,quos
neq́ nos vnquam imitati ſumus,nec ab vllo vnquam pio ſuſcepti: idq́ diſsimu
lant illi quod à regio Pſalmographo tam acriter improbatur, vbi Pſalmo ſexto
ſupra centeſimum clamat, præuaricatores quoſdam à vera pietate abalienatos
eò dementiæ prolapſos,vt & filios & filias ſuas cacodæmonibus mactare non
exhorruerint: & vt rem magis exacerbaret, indignationemq́ ſuam exaggera-
ret,eiuſdem ſtatim rei repetitione facta, innoxium ait filiorum ſuorum ſangui-
nem ab eis effuſum,& Cananæorum ſimulachris oblatum, terra fœdiſsimè pol- E
luta, quæ ſcelus tantum, & vſqueadeò impium, execrari videretur. Quin &
Chryſoſtomus,oratione cōtra Iudæos tertia obiicit eis,quòd filios & filias ſuas
dæmoniis immolarint. Negat hoc Adamantius contra Iulianum, ſed de ſacrifi-
cio piorum,& Deo ritè facientium loquitur, non eſſe eos Iudæos intelligens,
qui à legitimis Iudæorum ſacris receſſerunt. Chryſoſtomus præuaricatores ta-
xat, quia dæmoniis ea faciebant. Et tamen hodie ſunt inter Iudæos qui cùm nō
poſsint Chriſtianæ ſeueritatis metu homines immolare, qua ratione tamen hu-
mano ſanguine ſacra faciant excogitarunt, eo quippe à thermis, à cucurbitula-
riis quouis precio promercati:ita eo in vitreum aliquod vas infuſo, & ad arden
tes carbones admoto exciendis dæmonibus abutuntur, quos appellarint, quo-
ad ſanguis ille deferbuerit,ad mandata adſiſtentibus, & ad omnia quæ iis ſciſci-
tati fuerint reſpondentibus. Sed vt hæc non à Iudæis Domini, ſed à malis & re-
bellibus factitata prætereamus, Porcumq́ noſtrum iam rude donaturi honeſta
etiam miſsione pro meritis ornemus, quid ab eo beneficij conſecuti fuerimus
confitendum. Siquidem Diophantes Lacedæmonius, qui de ſacris Deorum F
opus admodum curioſum elucubrauit,porcum ait loco hominis immolari cœ-
ptum ab Athenienſibus:nam prius, vti dictum, qui centum homines cecidiſſet,
Marti hominem faciebat. Magna igitur ſuillo pecori gratia debetur, cuius im-
molatione vita ſit humano generi condonata.

Iudæos etiā hodie humano ſanguine ſacra facere.

PIERIVS VALERIANVS AD LACTANTIVM PTOLEMÆVM NOB. SENEN. DE IIS QVAE PER GREGALIA QVAEDAM SIGNIficantur ex ſacris Ægyptiorum literis.

CRegalium nonnullorum ſignificationes ex Aegyptiorū adytis erutas, ſuper quibus multa, literatiſsime Lactanti, apud egregiè probum virū Hieronymū Mandolum Picolomineum cœnantes in amœniſsimis eius hortis, locuti fueramus, vt in commentarium redigerem ſuaſiſti, quòd argumenti raritas lectionem hanc faceres non iniucundam, &, vt addebas, etiam optabilem: quòd ſuper his Græci pauca admodū dixiſſent,

A *dixiſſent, Latini verò pene omnes huiuſmodi ſcientiam propémodum ignoraſſent, minimè quidem hi æq; illi tacituri, vel rem adeò doctam in tenebris & ſitu computreſcere permiſſuri, hæ ſi diſciplinæ tunc cognitæ fuiſſent. Quota enim ea portio eſt, quam vel Tacitus, vel Ammianus, vel Macrobius, & ſi qui alij talia curarunt, vix primis libatam labiis attigerunt? Suaſu igitur incitatus tuo, quæcunq; & hîc & illic comperiſſem, & ex veterum præcipuè numis potius quàm ex libris didiciſſem, in vſum tanteùm aſſeruabam meum, quòd Principes, quos colimus, huiuſmodi antiquitatum cognitione delectari plurimùm animaduerteram, vt ſcilicet pro re quæ naſci poſſet, interdum haberem quod ſuper his non ineptè neq; imperitè dici videretur: quædam enim omnino huius generis eſſe mihi perſuadebam. Poſtea verò quàm & tu & Bartholomæus Carolus Picolomineus, neq; non Marius Bandinus, ſodales tui, tam emunctæ naris viri, quiq; vnà cænabãt, egregiè ipſi quoq; literati, induſtriam ſtudiumq; hoc qualecunq; meum commendare cœpiſtis, tuq; præclara tot, quæ ſcitu iucunda in veterum numis obſeruaras, explicaſſes, eſſentq; omnes eo in argumento facti attentiores, facile impetraſti, imò, vt verius loquar, perpuliſti, ne iſtiuſmodi rei curam, quæ omnium literatorum ingenia videretur oblectatura, deſererem. Aiebas enim Latinos hac ſcilicet in re Græcis inferiores eſſe, quòd præter Marcum illum*
B *Varronem, & noſtrum Plinium, vixq; alterum ab eo, neglexiſſe quodammodo viſi fuerint eruditionem, quam Græci tam veteres quàm iuniores tanto ſtudio amplexi ſint, vt ne leuiſſima quidem contempſerint, & ita res tam publicas quàm priuatas minutiſſimè perquiſierint, eaſq; memoriæ commendare nequaquam erubuerint, vt nihil in protritis, curtiſq; etiam ſcrutis præterierint, cuius aliquam non habuerint rationem: hinc magnam antiquitatis tam in verbis quàm rebus cognitionem, ad noſtram vſq; ætatem perueniſſe. Fuiſſe noſtros ſeueriores, & ſublimium tantùm materiarum amatores: accideréq; hinc, vt eorum multa quæ ad ritus, ad mores, ad rem domeſticam, ad negotij quotidiani vſum faciunt, per noſtrorum incuriam incognita nobis ſint: per Græcorum verò diligentiam, qui tam Latinorum quàm ſuorum res perquirentes noſtræ obuiam ierint negligentiæ, plurima nouerimus, quorum neminem eorum qui nunc eruditi habentur, pœnitere poſſit: & quæ plurima in hanc ſententiam diſſeruiſti. In hoc igitur ſtudiũ cùm, quantum per occupationes meas licebat, auidius incubuiſſem, multa conſcripſi commentaria, quæ tamen emendare non potui, quòd principum virorum, quibus addictus eram, negotia quæ tractabam, incœptum opus ſæpius interrupere cogitationéſq; meas aliò omnes auertere.*
C *Et quia te in primis impulſore factum hoc eſt, neceſſe quoq; tibi fuerit horum partem recognoſcere, polire, caſtigaréq;, ne vel ego tibi fruſtra paruerim, vel tu vir admodum grauis rem nihili conſuluiſſe videaris. Quæ tibi obuenerunt ea ſunt, de quibus ſermo tunc noſter fuit, cùm vir rariſsimus Franciſcus Bandinus Archiepiſcopus veſter numiſmata in agro ſuo nuper inuenta magno numero in menſam noſtram iuſsiſſet effundi, in quorũ bona parte, hirci, oues, arietes ſignati erant: traxere hæc reliquum gregem, vt vna viderentur caula poſſe commodè coërceri.*

DE CAPRA.

ESTO igitur prima de Capra conſideratio, quoniam ea vago laſciuoq; admodũ ingenio prędita, & vorandi auiditate hac illac curſitans, locoq; ſtare neſcia, è grege prima omnium prodiit.

AVDIENDI PROMPTITVDO.

HOminem auditu præpollentem Ægyptij hieroglyphicè ſignificare ſi vellent, Capram ponere ſoliti ſunt, quam per aures perinde atque per nares ſpiritum & emittere, & viciſsim recipere vnà cùm Ægyptiis tam Archelaus quàm Alcmæon autores grauiſsimi prodidere:

quamuis opinionem hanc maximè reprobat Ariſtoteles, humanamq́ diligen- D
tiam id nulla adhuc diſſectione deprehendiſſe, aut ſenſu aliquo euidentiore con
iicere potuiſſe, firmiter aſſeuerat: Ægyptiis tamen commentum placet.

CONSTERNATIO multitudinis.

SVnt qui multitudinem vniuſcuiuſq; caſu cõſternatã obſtupefactamq́ indicare volentes, capram villo à mento dependente comprehenſam pingant. Accidit enim vt ſi earum vnam ex grege arunco eo apprehenderis, cæteræ ſtent veluti ſtupidæ, ſuos in illam vnam oculos coniicientes. Sunt verò qui loco hoc modò eryngium, modò moly, vel origanum etiã quærant, quem caulem ſi ouis capella've paſcendo auulſerit, & in ſublimi conſpicuum erexerit, grex reliquus abiecta pabuli cura attonitus reddatur, neque prius pabuli memor fiat, quàm caulis ille à paſtoribus ab ore pecudis abſtractus abiiciatur. Cuius fabulæ autores etiam citant Ariſtotelem & Plutarchum. Nos hieroglyphicum de apprehenſa capræ barba, quam Opilius Aurelius ſpi- E
rillum vocari dicit, aruncum Plinius, ex Naturali hiſtoria deſumpſimus.

PRO VITIBVS SACRVM.

QVid autem ſibi vellet hieroglyphicũ aheneæ capræ inauratę, quam Phliaſiĳ tanto cultu proſequebantur, vt illi etiã preces allegarent, Pauſanias declarat. Quippe cùm manifeſtum ſit, ſydus, quã Capram appellant, exortu ſuo vitibus nocere, id honoris ei habitum voluêre, quòd, ne id accideret, ea potiſſimũ ratione caueri poſſe iudicarũt. Animal porrò id cùm ſit ex domeſticis omnibus damnoſiſsimum, lege in Acropolin Athenis adire prohibitũ, morſu noxio vniuerſa germina abrodens, & vt more Iuriſconſultorũ, ac prætorĳ edicti loquar, pauperiem faciens. Aliĳ Baccho Caprum ob hoc mactare maluerunt, vt beſtia quæ morſu peſtilenti vitibus maximè nocet, immolata, Deum vitibus conciliaret. Nam & Aſcolia ſacra, de quibus Virgilius: Vnctos ſaliêre per vtres, ea de cauſa Baccho ſunt inſtituta, quia vtres ex hircinis capriniſq; pellibus fieri conſuerunt. Quoniam verò caper vitem abrodens eam veluti veneficio vitiat: excogitatum eſt in Bacchi gratiam id in vtres ludibrium, vt ſcilicet eos flatu tumefa- F
ctos per humum diſponerent, ſuperq; eos ſaltationibus laſciuirent, vnde lubricitate pellis ſuopte pingui delibutæ pingues identidem fallerẽtur, præcipitesq; ſaltatores, ſine vllo tamen incommodo, conciderent, effuſumq́ omnium riſum excitarent. Eadem antipathiæ cauſa dictum à Virgilio autumant:

Et in verubus torrebimus exta colurnis.

Corylos enim vitibus vicinitate ſua nocere, experimẽto compertum eſt: quamuis Feſtus columna haſtilia ex corno arbore ſacta potius, quàm ex Corylo velit. Contrà verò inuentum eſt ex tam peſtilente in vites animali maximam capere vtilitatem, eiuſq; beneficio augeri vindemiam: ſiquidem apud Africanũ legas cornua caprarum numero tria circum arborem cui vitis maritata ſit, in terram affigi, acumine deorſum immiſſo, ore cornuum ſupra terram paululum extante, vt pluuia velut in vas influere poſsit, id factum vberrimæ fertilitatis in vitibus auxilium eſſe. Nihilo ſecius, vt idem Africanus autor, non morſus tantùm vitem lædit, verùm pulmo etiam eius contra vini vim arma capit, ſi aſſetur, & ebrioſo cuipiam in cibum detur: efficit enim vt vapor ille qui temulentiam induit, retundatur, inaniterq; diffletur & euaneſcat. Quin etiã hircinus adeps, quo

falx

A falx putatoria obuncta fuerit,ne pediculi in vite generẽtur,prohibet,ab eodem proditum Africano.

VNIVERSA MVNDI machina.

Hieroglyphicum erat & Panis ſignum,ex quo tota mũdi machina intelligebatur: capripes enim erat,humana reliquum effigie. Inferior ea pars terrã hirtam & hiſpidam oſtendebat: humana verò læuitas atq; mollities,tranquillum & defæcatum æthera, mundi ipſius ducem. Huic inſuper illa in Nymphas procacitas attributa,& nunquam ſatiata libido:mundus ſiquidem aſsiduè rerum ſpecies progenerat, & humore plurimũ vtitur,materia quippe generationi in primis & apta & commoda. Quare ſimulachrum Panos tam ſyluis & agris,quàm hortis & fontibus & puteis vt tutelaris apponebatur. Commentitiũ verò eſt,quòd Pana nonnulli ita dictũ arbitrantur,quia Penelopes & totius turbę procorũ filius fuerit,qua in ſentẽtia Theocritiana eſt
B apoſtrophe ad Penelopen,Syringe, θοὸν τίκτε ἰθυντῆρα. quem quidem Epimenides ex Ioue & Calliſtone genitum aſſerit,poëmatibus:gemellos enim fuiſſe Pana & Arcada.Sed Ariſtippus,Arcadico,Iouis & Nymphæ Æneidos prolem agnoſcit.Sed qui veterum fabulas ſpeciem quandam eſſe philoſophiæ autumãt, deliteſcentem in illis doctrinam ita ſolent explicare,vt Pana ideo dici velint, quòd, vti monueramus,ſimulachrũ eius vniuerſi naturam exprimat: forma enim eius rebus quaſcunq; tuemur accommodata eſt.Cornua ſiquidem & Solis & Lunę ſimilitudinem eſſe perhibent.Nam alibi cùm de Moſe loqueremur,radiatã eius faciem pro cornuta à nonnullis acceptam ea de cauſa docuimus,quòd apud Hebræos radius & cornu ſint æquiuoca.Pantheræ pellem,ſtellarum,vt Probus arbitratur,vt quidam alij,ſimulachrũ eſſe terræ,quæ mira ſit varietate conſpicua: inferioris partis villos omnium terra naſcentiũ imaginem haberi. Fiſtulam ſpirantium in orbe toto ventorũ imitationem. Caprinam faciem repentinas procellarũ turbationes,quæq; toto aëre ſunt mutationes,indicare. Iam per ſemora hirta,ſyluoſa loca:per crurum exilitatem,montiũ abrupta figurari. Sunt qui fal-
C cem etiam manu prætentã illi attribuunt,quod dubio procul labores,quos operibus mortales impendunt,indicaret. De hirco autem qui Alexandri Macedonis apud Danielem indicium fuerit, alio loco dictum. Hic illud potius ponam quod Eucherius tradit,ex Capræ ſymbolo iuſtos intelligi ex Gentibus præcipuè venientes,eoq; ſpectare Solomonis dictũ,Capillatura tua ſicut grex caprarum quæ reuelatæ ſunt ex Galea:ſumpta ſcilicet inde ſimilitudine, quòd capræ de ſublimi cibum petunt,veluti pij quę ſupernè ſunt ad animi cibũ inueſtigant.

L I B I D O.

Caprinum ad hæc genus in Chimęra:capra enim & Chimęra idem:quippe in nequitia Bellerophontis virtute domita,mediũ tenet:quod libidinis affectũ notat,ea videlicet de cauſa,quòd huius generis animal in libidinẽ & procacitatem ſit immodicũ,hœdosq; petulcos eadem ratione dictos à Virgilio legimus.Deq; Satyris identidem capripedibus eadem omniũ conſenſu feruntur, non poſſe quidem eos libidine ſatiari. Minimè verò fabuloſum eſſe de Satyris cõmentum,oſtẽdit Plinius,qui illos in Subſolanis Indorum montibus inueniri tradit,humana effigie animal perniciſsimũ,vt propter velocitatem niſi ſenes aut ægri capi nequeãt. Sed & Pauſanias hæc de illis audiſſe ſe profitetur, Euphe

mum quendam probatę fidei virum aliquando ſibi narraſſe, cùm in Hiſpaniam D
nauigaret, aduerſa tempeſtate ſe in exteriorem Oceanum eſſe delatum, poſtq́ multorum dierum nauigationem, ad inſulas quaſdam deſertas perueniſſe, quas homines ferino truciq́ aſpectu ſylueſtres inhabitabant, corporibus hirtis, pilorum colore ſubruſo, caudis equina penè maioribus præditi: qui poſteaquam nautas illuc aductos inſpexiſſent, ocyus omnes ad extremũ littus accurêre, vocem quidem nullam, ſed ſtridorem quendam informem & inarticulatũ emittentes: in fœminas autem quæ naui illa caſu vectabantur, eos adeò furioſos inuaſiſſe, vt ægrè ab iniuria etiã cæſi flagris abigi, ſummoueriq́ potuerint. Veritos verò nautas ne quid indignum paterentur, inhibita naui procul in anchoris ſtetiſſe: barbaram verò quandam mulierem, quam ſecum habebãt, in littus expoſuiſſe: in quam omnes poſtea petulantiſsimè debacchantes per omnia corporis caua libidinem exercuerint: easq́ Satyrorum inſulas à nauigantibus appellari, Euphemus idem aſſerebat.

FEBRIS.

SVnt qui febrem ex Capræ ſimulachro ſignificẽt, propterea quòd animal id E
eo ſemper incõmodo laboret: hinc anima illi ſemper ardentior, ita vt attacta paſtu exurere videatur. Vehementem verò in quocunq́ animali calorẽ, febrem eſſe, tum Ariſtoteles, tum alij prodidêre. Ea autẽ de cauſa in eius venditione dominus ſanitatem præſtare minimè cogitur: tantùm verò ſufficere, ſi eam eo die bibiſſe comediſſeq́ profiteatur. Florentinus autor admodum celebris, qui inter multa quæ reliquit literarum monumenta, etiam de re ruſtica nõ incurioſè conſcripſit, ita ſemper febricitare capras ait, vt ſi quando deficiat febris, intereat.

AVGVSTI GENESIS.

IN numis quibuſdam argenteis Capricorni cœleſtis ſignum hieroglyphicè cuſum aſpicias: indicat id, vt ex Tranquillo didici, Auguſti geneſim. Nam cùm Theogenes mathematicus ad quem in ſeceſſu Apollonię vnà cum Agrippa comite acceſſerat, genituram eius inſpexiſſet, exiliiſſetq́ & adoraſſet eum, tantam mox fiduciam fati Auguſtus habuit, vt ſchema ſuum vulgauerit, numumq́ illũ
Auguſti numus. argenteum nota ſideris Capricorni, quo natus eſt, percuſſerit. Numum hunc attrectaui, in quo Capricorni ſignum eſt in piſcem deſinens, quòd ſphæram in- F
tra priores pedes poſitam euoluere videtur: ab altera parte Auguſti caput.

MERETRIX.

VT verò redeamus ad Capram, ea cùm peſtilenti morſu pręcipuè noceat, ingenij meretricij, conuenienti admodũ hieroglyphico, ſymbolum habetur, ab ore quippe cuius damna tot mortalibus inferuntur: nam veluti germina præcipuè Capra perueſtigat, quæ depaſcitur auidiſsimè: ita meretrix cupida eſt in primis adoleſcentioris ætatis, vtpote quę ob imperitiam magis idonea ſit vt facillimè decipiatur. Vnde non illepidè Nicò Attica meretrix αἴξ, id eſt, Capra cognominata eſt, quoniam mercatorem adoleſcentem Thallum, qui in Atticam caricas & mel Hymettium empturus aduenerat, abliguriſſet. Θαλλὸς autem germen eſt, quem luſum haud iniucundè Machon ita explicat:

ἐπικαλεῖτο δ' αἴξ, ὅτι τὸν μέγαν
κατέφαγ' ἐραστὴν ποτὲ Θαλλόν. quod nos ita reddidimus:

Nicò olim meretrix fuerat, mox Capra vocata
Eſt, quòd amatorem eximium cognomine Thallum
Fortiter abſumpſit. Necq́ aliam ob cauſam capræ lumbi ſacrificiis offerri

A offerri apud Hebræos prohibebâtur: niſi quia neceſſe erat lumbum eſſe imma-
culatum, vel, vt alij, integrũ, vt alij, perfectum. Capra verò cùm pro delinquen-
te ponatur, immaculatos lumbos habere non poteſt.

NEQVITIÆ FACINOROSITAS.

MEritò itaque viri libidinoſi probra & impudica facinora notare ſi vellent
Ægyptij ſacerdotes, hircum potius quàm taurum pro hieroglyphico fin-
gere inſtituerunt. Taurus enim licet inguine ſit præcipuè validus, & in re vene-
rea perpetranda promptiſsimus, non tamen inſcendit quoad anniculus fiat: ne-
que quidem iuuenca recentior quàm annicula venerẽ patitur, niſi oſtento: hir-
cus verò ſeptima poſteaquàm natus eſt die, vt apud Ælianum, alij ſeptima di-
xerunt hebdomada, rem veneream aggreditur, improle tamen & infœcundum
ſemen eiiciens, veluti tauri quoq; vſq; ad bimatũ, licet alioqui non niſi quadri-
mos eos generationem implere nonnulli contendant. Sedenim hircus celeriùs
porrò quàm quoduis aliud animal inſcendit, rectéq; ab Horatio libidinoſus ap
pellatur: cuius fœcũditatis gratia inter Deos inſipienti ſeculo annumeratus ali-
B quando eſt, perinde ac Panes ac Satyri. Is quippe apud Ægyptios Mendeſio ci
uitate multarum & formoſarum puellarũ collegio curabatur, ſacro incluſus fa-
no, cui ſelectiores capras non indiligenter educabant. autor Plutarchus. Et Ve
neris ſimulachrum, quæ hirco inſideret, Pauſanias obſeruauit, non alia de cauſa
puto, quàm ob huiuſmodi petulantiã. Et Mathematici mulierem nudam, quæ
hircum humero geſtet, vigeſimoſecundo gradui Virginis adſcripſere, ex eo im-
pudicitiam eius ſignificaturi, qui gradu eo oriente natus eſſet. Huic generi bru-
torum ſimilis fuit Heliogabalus, qui mulieres nunquã iterauit præter vxorem:
ille, vt Alexander Seuerus ait, non ſolùm bipedum, ſed etiam quadrupedũ ſpur
ciſsimus. Iam verò Sacræ literæ dum hircos hœdoſq; immolandos monent,
nequitiã omnemq; libidinem iugulandam indicant, vt interpretatur Adaman-
tius: cuiuſmodi etiã interpretamentum habes apud Cyrillum, perinde ac etiam
reliqua Leuitico contenta, vt facilè iis accedã, qui opus id adſcribunt Adaman-
tio. Hœdi autem ferè paſsim in Diuinis literis hieroglyphicè pro perditis & ne-
quam hominibus, libidinis & aliorũ ſcelerum facinoribus inquinatis deſignan-
tur: idq; manifeſtiſsimè cognoſcitur ex eo, quòd Dominus noſter conſumma-
C tionem ſeculi, vt ait Heſychius, narraturus, ouibus à dextera ſtatutis pollicitus
eſt eis iuſtorum benedictionem: in hos autem à ſiniſtra ſegregatos, dira illa om-
nia, quæ in profligatiſsimũ quenq; decernuntur, comminatus eſt. Ita verò pro
ſceleribus hircus ponitur, vt in Diuinis literis ſtatuatur ante aras hircus viuens,
ſacerdoſq; vtraq; manu ſuper caput eius impoſita confiteatur vniuerſas popu-
li iniquitates, delicta, admiſſaq; prauè & impotenter, omniaq; in eius caput in-
crepans oggerat: mox per hominem certum in inuiam deſertamq; ſolitudinem
emiſſum deportari iubeat. Illud etiam addunt ad cauſam, quòd aſperum gerit
pilorum indumentum: aſperum interpretantur peccato refertum: atq; ita mor-
tale genus omne myſticè per hircum accipitur, quia nihil eſt peccato aſperius,
diceret Heſychius. Sedenim quod de capro emiſſario tetigimus, ſunt qui eum
ſignum eſſe velint profugarum legionum quæ à Deo defecerunt, quæq; in fœ-
ditatem & horrorem damnatæ in omne ſæculum, ceciderunt.

DIABOLVS.

ADamantius itaq; hircum ait diaboli ſymbolum eſſe, vbi ita interpretantur:
Cùm verò ad martyrium duceris hircum obtuliſti, quia ſcilicet autorem

peccati diabolum iugulaſti. Hinc vulgò receptũ vt malo dæmoni cornua paſ- D
ſim attribuantur. Nequitiam porrò per dæmonem intelligi, in humanicipite
ſerpente loco ſuo declaratũ eſt. Iam hirſutos apud Eſaiam inuenias genera dæ-
monum: hos nonnulli etiam doctiſsimorum Incubones vel Satyros, aut quoſ-
dam ſylueſtres homines putauerunt. Maximus Tyrius, vbi Midæ fabulam ſcri-
bit, qui Satyrum per inſidias ceperit, à quo omnia fieri aurea impetraſſet, Saty-
rum, inquit, ebrioſum dæmonem, infuſo in frontem mero captum.

PETVLANTIA DOMITA.

GRæci autem poëtæ caprum ab Hercule domitum ea de cauſa finxerunt,
quòd is cùm procaci laſciuia homines ipſos antecelleret, domitus à virtu-
te; impoſitũ petulantiæ modum, extinctosq́ꝫ libidinis æſtus, ſuppreſſosq́ꝫ pro-
cacitatis impetus demonſtraret. Nam eius nequitiæ vir fuit, vt triginta vna no-
cte mulieres aliquando feratur iniiſſe: & vt apud Athenæum, idem ſeptem die-
bus quinquaginta filiabus Theſtij virginitatẽ imminuit. Illud de Proculo, qui
Probi tempore tyrannidem inuaſit, vel ex epiſtola ſua manifeſtũ eſt, qua ſe no-
cte vna captiuas decem ex Sarmatia conſtupraſſe gloriatur, ſeq́ꝫ inter fortes an- E
numerari affectat, dum mollitiem ſuam maximè commemorando manifeſtat.
Quòd verò Iunoni capras immolare primus Hercules inſtituerit, id ea de cauſa
factum, quòd alterius hoſtiæ ſibi facta copia non fuerit, cùm ei Deæ ſacrificare
vellet, propterea quòd ſibi aduerſus Hippocoonta pugnanti aduerſata non eſ-
ſet: quæ res tangitur à Pauſania libro tertio. At Lacedæmonij Dianæ cogno-
mento Corythaliæ ſacrum in agris facientes, non niſi caprarum carnes in obſo-
nium adhibebant, neq́ꝫ aliud animal præter id in huiuſmodi ſacris immolari fas
erat. Apud Xenophontem legas, Athenienſes, quo tempore Perſæ cum ingen-
tibus copiis Athenas deleturi in eorum fines inuaſerant, Dianæ votum feciſſe,
tot illi ſe Capras immolaturos, quot hoſtes occidiſſent.

ADVLTERÆ CONIVGIS MARITVS.

NEq́ꝫ illud inuentũ adeò nouum eſt, vt nullam ſapiat antiquitatẽ, quòd ho-
die vulgò caprum cum appellamus, qui coniugem habeat adulteram: erat
enim & hoc apud veteres hieroglyphicũ: atq́ꝫ illud inſuper adagium ferebatur
in ſpurios, ſi de patre quiſpiã quæritaret, vt τῆς μητρὸς ὡς αἴξ, reſponderent, Matris F
quippe, vti capra itidem, vtpote qui de patre incertũ ferret, propterea quòd ca-
pellis nullum ducem paſtores conſtituunt, vt ait Ariſtoteles, vel vti ſuos oui-
bus arietes, ſuos bubus tauros, & ita pleriſq́ꝫ aliis. Caprarũ ſiquidem natura in-
ſtabilis, lubrica, atq́ꝫ mobilis admodum eſt: quare hœdus in caprilibus à matre
tantùm dignoſci poteſt. Meritò itaq́ꝫ vir, de cuius liberis vxor tantùm poſsit
internoſcere, hircus appellatur, & ἱερογλυφικῶς per hircum figurabatur. Nam &
Catullus in hanc ſententiam, Putare cæteros hircos, dixit. Quòd verò ſunt non
illiterati viri, qui dicterium inde ſumptũ putant, quòd hirci ſuas fœmellas iniri
facilè patiuntur, etiã ſi coràm ſpectauerint, vt quem notat Iuuenalis cùm dixit,

Doctus & ad calices vigilanti ſtertere naſo:

aliter traditum ab Æliano legimus, qui ſentire hircos riualitatis affectum teſta-
tur exemplo Grathis paſtoris Calabri, cuius dormiẽtis cerebrũ caper cornibus
in eum incitatis eliſerit, propterea quòd deprehenſus eſſet ab eo cum capella
quam amabat venerea copula miſceri, de quo Probus Georgicôn primo: ſed
vti dictum, copioſius Ælianus. Ruſticum enim & imperitum id genus homi-
num, hac plurimũ nequitia famoſum inuenias: vnde iocus apud Theocritum,

ὦ πόλος

A ὡ πόλος ὅκκ' ἐσορῇ τὰς μηκάδας οἷα βατεῦνται,
τάκεται ὀφθαλμὼς, ὅτι οὐ τράγος αὐτὸς ἔγεντο.
Aepolus inſcendi videat ſiquando capellas,
Liquitur obtutu, quòd non caper ipſe creatus.

Quòd verò vulgò Becchum eiuſmodi notæ hominem appellant, quippe cui coniunx ſit adultera, atque etiamnum animal hoc ita vocitent, antiquiſsimam eſſe dictionem, in Græcorum habetur commentariis. Apud hiſtoricos enim legere eſt, Pſammetichum Ægypti Regem Phrygiorum antiquitatem de qua magna inter Phrygas & Ægyptios contentio fuerat, in Ægyptiacis pueris humano omni conſortio inhibito educatis, eo argumento deprehendiſſe, quòd ex ſuapte natura Bech pronunciarent, quæ vox propriè caprarum & hircorũ eſt, eoq́ vocabulo Phryges panem appellarent. Roſtrum verò auium pleriſq; nũc Italiæ locis, olim verò tota Gallia becchum nuncupabatur: & Beccare paſsim pro mordere decerpereúe dicitur. Quaſi verò fuerint primitùs homines à Capris enutriti, naturaq́ ipſa vocem enunciare docuerit, quæ ad alimoniam ma-
B gis neceſſaria videretur, id honoris Phrygibus adiudicatum, vt antiquiſsimi omniũ haberentur. Quaq́ ratione balántes oues, & latrantes canes appellamus, eadem illi becchos hircos vocauere.

DE ORYGE.

INter minores Ægyptij greges Oryx eſt, quem nonnulli Caprarum adſcribunt generi. Hunc ex omnibus animalibus ſolum auerſo pilo eſſe, autores tradunt.

MATHEMATICVS.

PEr hoc animal pictum aut ſculptum, mathematicum hominem hieroglyphicè intelligebant: ſiquidem Ægyptij, cùm Sothen aſtrum illud ſuũ, quam nos Caniculam appellamus, magno cultu proſequerentur, deq́ die, quo præcipuè oriretur, ſoliciti admodum eſſent, animaduerterunt Orygem ſideris eius ortum ſentire, atq; etiam clamore edito ſignificare, quaſi vel ortum nunciet, vel ſaluere iubeat. Sed enim eo tempore quo aſtrum illud oritur, aiunt capras om-
C nes, quotquot Ægyptus habet, conuerſas ad ortum proſpectare, peractamq́ ita reuolutionem cum fide fieri exploratam: conſentireq́ in id Mathematicorum ſupputationes. Quinetiam, vt nonnulli alij tradunt, oryx ſtat contrà, contueturq́ ſtellam, ac veluti numen adeſſe ſentiat, procumbit adorabundus: quare primas illi partes in huiuſmodi ſignificato tribuere, cùm συμπάθεια tam inſignis cum eo ſidere animal moueret, & ea viderent ab eo deprehenſa, quæ longa mortalium ſtudia non niſi multarum ætatum ſucceſſu & obſeruationibus per manus traditis, conſequi potuere, cœli motu præſertim aſsiduè variante, quadãq; veluti trepidatione vacillante.

SOBRIETAS.

HAbet & id temperaturę cum Sirio, quòd velut ille ſitim ſemper affert mortalibus (vt Maro dixit) ægris, hic aſsiduam, imò perpetuam ſitim perfert, & ex natura loci potu omnino caret. Quare virum perpetuò ſitientem, imò dixerim ego maximè ſobrium, per huius animalis effigiem ſignificabant: quin & remedia ſitientibus ex eo comparabant, liquore quodam in eius corpore hauſtus ſaluberrimi reperto.

DE OVE. D

OVIS nunc perſequar ſignificata, verùm ea non tam ab Ægyptiis quàm ab Hebræis & Græcis autoribus deſumpta: quibus nonnulla etiam addemus à Romanis accepta: trahet verò ſecum hæc dictio agnum ſimul & arietem.

STVLTITIA.

IN primis autem ſignificatum illud ſuper oue comperi, vt ex eius ſimulachro ſtultitia ſignificaretur: nam vſurpatione vulgi, ouis cognomento inſipientes appellantur, in quos adagium etiam fertur, προβάτου βίον ζῆν. De ſocordia verò ſtoliditateque animalis illud in ore omnium, προβάτειον ἦθος, inſtar ouis Latini dicunt, quod more ouium Græci. Et Ariſtophanes, Veſpis, ad huiuſmodi ſtoliditatem reſpiciens, conſidere ait ouillum pecus in concilio. Quare Accius in ſomniis ponit ouilem fœtum in Tarquinium B concitatum, tanto verò impetu arietantem, vt Regem ſolo proſternat: quod Brutum indicabat, quem Tarquinius hebetem æquè ac pecus eſſe putabat, nomine etiam ex re quæ ſimulabatur indito, cùm tamen is pectus egregiè ſapientia munitum gereret. Sed & Fabius Maximus, quòd ab ineunte ætate aliquanto hebetior videretur, quietemque & taciturnitatem adamaret, neque ad capeſſendas diſciplinas promptitudine aut docilitate vlla præditus eſſe iudicaretur, magnamque de ſe torporis & inſipientiæ ſuſpicionem apud domeſticos concitaſſet, Ouiculæ cognomento appellatus eſt. Porrò autem in ſacris cùm ouem offerre Deo admonentur, expertes rationis motus inſipientesque cogitationes, & quæcunque per imprudentiam peccauimus, corrigere iubemur, vt admonet Cyrillus, ſed longè plenius Origenes. Hinc χρυσόμηλον appellauit Diogenes virum quendam indoctum, ſed ſplendidè veſtitum. Nam & prouerbium illud, vti ſuperius, Ouiles mores, de iis qui minimùm ingenio valent, dictum inuenias. Diuinæ etiam literæ pleriſque locis homines diuinæ inſtitutionis expertes indocileſque, nunc oues, nunc pecora nuncupant, quòd in contempla- F tionis ſublimitatem ſuſpicere nequeunt: ſed cùm ſoli ſint voluptati dediti, ea imitantur animalia, quæ, vt Græci eſt nominis etymologia, natura prona atque ventri obedientia finxit. De huiuſmodi genere hominum quòd rectè olim inſtituendum eſſet, dictum aiunt, Homines & pecora ſaluabis Domine. Nam quòd Dominus præcipit, eum qui voluntaria dona offert, de bubus vel de ouibus offerre, ex vtroque iumento ſimilem deſignans hominem, qui nihil acuminis neque ad virtutem, neque ad malitiam haberet, ſed traheretur ab alio, vti & boues & oues, quæ animalia ſunt inſigniter manſueta, eos qui manu trahunt facilè ſequentia: ideoque non omnium hæc munera, ſed Iudæorum tantùm eſſe videbantur, propterea quòd illis, tametſi virtutis nihil operarentur, ſufficiebat tamen nihil iniquè agere. Atque huc Dauidicum illud citat Heſychius, Homines & iumenta ſaluos facies Domine. Neque ſum neſcius, paſtores ouium apud Ægyptios ignominiæ cuiuſdam nota & penè profanos habitos, quo nomine Appion, vt apud Ioſephũ eſt, Iſraeliticos populos appellitabat, neque ipſi hoc in hiſtoria ſacra diſſimulant. Sed vt ſimplicitatem illam viuendi, quæ colligitur

A tur tam ex noſtra, quàm ex antiqua gintium penè omnium memoria, prætereamus (certatim enim ſcriptores omnes primum hoc humanæ vitæ inſtitutũ laudibus omnibus ad cœlum ferunt) eſt & myſtica interpretatio, qua Ægyptij poſteriores ij, qui à priſcis illis longè deſciuerant, non paſtores ipſos, ſed paſtorum ſignificatũ odio proſecuti deprehenduntur. Nam qui corporis incitationibus, eiusq; voluptatibus indulgere ſibi permiſerit, dubio procul hos, qui recta moneãt, quadã veluti execratione declinabit. Atq; id deniq; erat in cauſa, vt abolitis iam antiquioribus illis priſcorum ſacerdotũ inſtitutionibus, qui papyro victitabant, qui caſtimoniam & ſynceram animi puritatem amplectebantur, recentiores mox ex otio & opulentia ad delitias & illecebras prolapſi, in quas curſu effuſiſsimo ferebantur, cœperint paſtores huiuſmodi pariter aſpernari & abominationi etiam habere, vtpote qui, vt ait Horatius, nil vellent ab iis audire, nil diſcere quod ægros leuare poſſet, fidis offenderentur medicis, amicis iraſcerentur, ſi quando eos à funeſta veterni ſuffocatione arcere properarent. Sic & Cainus paſtorem fratrem, hominem quippe pietati addictum, ferre non po-
B tuit, cùm ipſe terrenis tantùm affectibus emancipatus eſſet. Sic paſsim etiam nunc probi modeſtiq; viri à potentioribus ignominioſè accipiuntur: ſceleſti, impoſtores, paraſiti, & ambubaiarum collegia in honore ſunt. & quæcunq; appetierint commoda conſequuntur, atq; ita demum

Potores, bibuli, media de nocte Falerni
Oderunt porrecta negantem pocula, quamuis
Nocturnos iures te formidare vapores.

DOCTOR VIRTVTIS.

VT verò ad paſtores noſtros reuertamur, paſtorem ouium Ambroſius interpretari videtur diſceptatorem rationis, doctoremq; virtutis. Et vbi ſcriptum, filios arietum Domino afferendos, principes eccleſiarum exponit Eucherius: & oues intelligit eos, qui ſimplici, vera, puraq; fide pietatem hanc noſtram amplectuntur: de quibus Chriſtus, Oues meæ vocẽ meam audiunt. & ad Petrum: Paſce agnos meos. Quo ſuper exclamat Salomon: Paſce animas pecorum tuorum. de quibus ſcriptum eſt, Arietes duos in primitiarum ſacrificio ad
C ſeptem agnos immaculatos anniculos, & vitulum vnum de armento adiici debere. Præclara quippe mandata, diceret Heſychius, & virtutes quas ſequi, alias velut oues oportet, ad primã illam oblationẽ applicandas. Quòd verò Aaron pontificalibus iam ornamentis inſtructus arietẽ obtulit in holocauſtũ, per arietem Theologi, vt idem Heſychius, Chriſtum intelligunt immolatũ: ille enim ducatum præbere ouibus euntibus in paſcua, & ad egreſſum ingreſſumq; à caulis & in caulas ſolet: ſicut & Chriſtus dux perfectæ couerſationis eſt, à quo videlicet ea ſumpſit exordium, atq; ideo intrare per ſe & exire ouibus præcipiebat.

INNOCENTIA.

ANte alia autẽ tam ouis quàm agnus hieroglyphicum eſt innocentiæ. Hinc illud apud Cyprianum ſapientiſsimè ſcriptum libro de Liuore: Meminiſſe debemus quo vocabulo Chriſtus plebem ſuam appellet, quo titulo gregem ſuum nuncupet. Oues nominat, vt innocentia Chriſtiana ouibus æquetur. Agnos vocat, vt agnorum naturam ſimplicem, ſimplicitas mentis imitetur.

MANSVETVDO.

ET imbellem, purum, ſimplicem, ac egregiè manſuetũ hominem, eundemq; immaculatum, ac pectore candidiſsimo præditum hieroglyphicè ſignifica-

re qui volunt, agnum pingere conſuerunt: id enim manſuetiſsimum eius ingenium expoſcere videtur. Nam & ipſo vocabulo ἀγνὸς, puritatem caſtitatemq́ ſignificat. Et antiqui ſacrificuli auguresq́ maximam oſtiam ouilli pecoris appellabant, non ab amplitudine corporis, ſed ab animo placidiore. Comprobant etiã hoc Sacræ literæ, & noſtri Seruatoris inſigne, Agnus, ab omni Chriſtianorum antiquitate ſumma exceptus veneratione: de quo fertur illud à priſcis vatibus dictitatum, TANQVAM AGNVS. Nam vt agnum coram tondente obmutuiſſe, agnum patibulo applicitum, anniuerſaria nobis commiſeratio & ploratus redintegrat. Et præcurſor ille Deo plenus, agnum hunc intento digito cõmonſtrauit. Hoc verò picturæ genus cùm ſynodo ſexta iam antiquatum eſſe percepiſſem, necq́ ſatis mihi faceret Latina traductio, ad Græca me cõtuli exemplaria, in quibus rem ita traditam inueni. Ἔν τισι τῶν σεπτῶν εἰκόνων γραφαῖς ἀμνὸς δακτύλῳ τοῦ προδρόμου δεικνύμενος ἐγχαράττεται, ὃς εἰς τύπον παρελήφθη τῆς χάριτος τὸν ἀληθινὸν, ἡμῖν διὰ νόμου προϋποφαίνων ἀμνὸν χριστὸν τὸν θεὸν ἡμῶν. Τοὺς οὖν παλαιοὺς τύπους καὶ τὰς σκιὰς ὡς τῆς ἀληθείας σύμβολά τε καὶ προχαράγματα τῇ ἐκκλησίᾳ παραδεδομένους κατασπαζόμενοι τὴν χάριν προτιμῶμεν, καὶ τὴν ἀλήθειαν ὡς πλήρωμα νόμου ταύτην ὑποδεξάμενοι. ὡς ἂν οὖν τὸ τέλειον καὶ ταῖς χρωματουργίαις ἐν ταῖς ἁπάντων ὄψεσι περιγράφηται, τὸ τοῦ αἴροντος τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου ἀμνοῦ χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν κατὰ τὸ ἀνθρώπινον χαρακτῆρα καὶ ἐν ταῖς εἰκόσι ἀπὸ τοῦ νῦν ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ ἀμνοῦ ἀναστηλοῦσθαι ὁρίζομεν, δι' αὐτοῦ τὸ τῆς ταπεινώσεως τοῦ θεοῦ λόγου κατανοοῦντες καὶ πρὸς μνήμην τῆς ἐν σαρκὶ πολιτείας τοῦ τε πάθους αὐτοῦ καὶ τοῦ σωτηρίου θανάτου χειραγωγούμενοι καὶ τῆς ἐντεῦθεν γενομένης τῷ κόσμῳ ἀπολυτρώσεως. Id eſt: In quibuſdam venerandarum imaginum picturis agnus digito præcurſoris indicatus delineatur, qui receptus eſt in effigiem doni illius optatiſsimi, quo genus humanũ Deus Opt. Max. honeſtauit, cui gratiæ nomen ab excellentia quadam indidimus. Ille enim ſub eo velamento verum agnum, ad quem dictata noſtrorum veterum reſpexere, CHRISTVM Deum noſtrũ oſtentat. Nos verò figuras, & deſcriptiones veterũ, prout ſunt veritatis notæ, præfigurationesq́ Eccleſiæ conceſſæ, honorificè atq́ libenter amplectentes, gratiſsimum tamen donum illud à Deo nobis liberaliter erogatum prſerimus, ipſam rei veritatem, vt quæ illa veterũ dictata iam adimpleuerit, admittentes. Vt igitur quod perfectum atq́ abſolutũ eſt in picturationibus etiam, quæ omniũ oculis obiiciuntur, deſcribatur, agnũ qui peccata mundi tollit CHRISTVM Deum noſtrũ humana poſthac effigie, pro antiquo illo agno pingendũ eſſe decernimus: quippe qui per huiuſmodi figuram humilitatem verbi illius quod à Deo proceſsit, intelligamus, memoresq́ ſimus eum noſtri corporis exuuias ſuſcepiſſe, ac perinde cruciatibus affectum morte nobis ſalutifera deceſsiſſe, mundumq́ inde redemptum eſſe, manu quaſi præuia doceamur. Quid verò ſuper his Latinus interpres, quid Doctores afferant, alij viderint. Decr. de conſecratione. diſt. 3. cap. ſextã ſanctam Synodũ. Traducere enim mihi religio fuit, cùm illa iam ſint ab eccleſia recepta. Quin & ouem pro manſuetudine poni paſsim videas, præcipuè verò in Euangelica, vti dictũ, diſciplina, vbi oues ab hœdis ſegregandæ prædicuntur. Vitam ſiquidem illi peragunt intaminatam, qui manſuetudinem amplectũtur: & ab eo qui mitis eſt, & humilis corde, ſuſcipiunt morũ rationem, paratiq́ ſunt tanquam oues ad iugulationem, ſi ſit opus, trahi, vt Dominum imitentur. Sanè ouem Heſychius hominem præ ſe ferre tradit in Diuinis literis, qui ſimplex admodũ ſit, neminiq́ noceat, & à perperàm factis abſtineat: de quo plura alibi. Hœdi verò petulci ſunt atq́ erratici, qui prærupta quæq́ rupium, & loca præcipitiis expoſita conſectantur.

OPVLENTIA.

Apud alios hiſtoriæ ſacræ ſcriptores, ouis eſt prouentus etiam & feracitatis

A indicium, cui Grecę dictionis vox ipſa etiam fauere videtur. Nam vt pleriq; interpretantur, πρόβατον quaſi πρόβχοις appellatur, quod rerum earum opulentiam ſignificat, quæ ad victum faciunt. Sed vt in ouibus perſiſtamus (latum enim eſt τῦ προβάτυ vocabulum) vbi Heſiodus ait, μυριομήλους μήλων οὐκ' εἰδότας, interpretes aiunt μῆλον ὄντως de imperio & opibus debere intelligi, propterea quòd principes olim paſtoralem vitam agere ſoliti ſunt. Sanè veteres in tanto oues honore habuêre, vt ex iis tantùm opes fieri exiſtimarent: & pecuniã & peculium inde dicta Iuriſconſulti tradunt: ideóq; fictum oues lanam olim auream habuiſſe. Hinc cùm Hercules ex Africana victoria nihil præter oues abegiſſet, aurea mala ſecum aſportaſſe dictus eſt: μῆλον enim dicitur ouis, & ea locutione pomum vſurpatur. Sunt enim qui ſcribant in illis hortis, qui Heſperidum fuiſſe dicuntur, oleaſtros tantùm progerminari: alij autem cotonea ibi lætiſsimè prouenire tradunt, eáq; à colore aurea nuncupata. Nam quæ in manu Herculis poma tria ſtatuuntur in antiquiſsimis ex ære ſtatuis, cotonea ſunt: de quorum ſignificationibus loco ſuo inter arbores diſſeruimus. *Herculis aurea mala.*

B

FELICITAS.

IN Hetruſca diſciplina obſeruatum inuenio felicitatem ex oue portendi, præſertim ſi ouis inſolito colore fuerit: quod mihi Virgilius optimè tetigiſſe videtur, vbi, Pollione, dicit:

Ipſe ſed in pratis Aries iam ſuaue rubenti
Murice, iam croceo mutabit vellera ſucco.

De quo legitur apud Hetruſcos: Purpureo aureóue colore ouis ſi aſperſa fuerit, Principi ordinis & generis ſumma cum felicitate largitatem auget: genus, progeniem propagat in claritate, lætioremq; efficit. Ex quo nata inter greges Atrei aurea agna, principium diſcordiarum illi ac Thyeſti fuit, fratre ſcilicet inuidia fraternæ felicitatis exulcerato. Vnde illa citantur à Cicerone ex antiqua tragœdia Atreo, de Nat. Deorum III.

Addo huc quod mihi portento cœleſtûm pater
Prodigium miſit regni ſtabilimen mei,
Agnum inter pecudes aurea clarum coma.

Auream enim agnam Thyeſti puero natam, & Pauſanias & Plato meminêre: a-
C nimalq; id ex lapide impoſitũ eius tumulo, eiuſdem rei monumentũ, Pauſanias idem atteſtatur. Eſto autẽ hoc apud hiſtoricos. Sed felicia illa portendi ex euentis comprobatũ, tunc præcipuè, cùm agnus natus eſſet vellere in fronte purpureo. In villa Antonini cuiuſdam plebej viri, eo die atq; hora, qua Geta, Antoninus inde nuncupatus, Mediolani natus eſt. Verùm is in cuius ædibus agnus editus fuerat, cùm imperiũ Antonino ex hoc portendi audiſſet ab aruſpice, de ſe dictũ putans, ne fatum propalaretur, agnum ſtatim occidit: quod omen fuit Getam, qui & Antonius vocabatur, vt ſubſecutum eſt, ab Antonino fratre necandum eſſe, quod apud Ælium Spartianũ, & alios habetur. vſqueadeò autores ea etiam quę nihil attinent, in vſum aſciſcunt ſuum. Eædem oues Diadumeno naſcenti imperiũ portendêre, cùm in agris patris oues purpureæ duodecim natæ eſſent, quarum vna tantum varia fuerat. Et Mathematici, quos tamen hic ridet Ambroſius, cum ad eroganda multa idoneũ, atq; itidem ad acquirendum dicunt, qui inuadente in horoſcopum Ariete fuerit in lucẽ editus. Nam hoc animal & vellus abſq; vllo dolore moleſtiáue deponit, & à natura facilè rurſum eodem veſtitur. In eãdem ferè ſententiã Ambroſius interpretatur diuinam legem

vbi aſinã oue mutãdam in ſacrificiis inſtituta Dei iubent. Aſina quidem animal laborioſum, ouis verò frugi, & nõ parui prouentus. Fructu igitur mutandũ eſſe laborẽ, dicit Dominus, id ſub hoc verborũ velamẽto ſubinnuens, quòd vniuſcuiuſꝗ laborioſi operis finis ad fructũ reſpicere debeat. Neꝗ tamen ignoro eſſe qui ſimpliciter intelligi velint prȩceptũ hoc, ea de cauſa, quòd aſina ſit immũda, ideoꝗ in ouem, quæ munda eſt commutandã. Sunt qui hoc verborũ inuolucro dicant, laborẽ & induſtriam omnẽ affectu ſimplici commendandam, per ouem ſimplicitatẽ tantùm, vt etiam ſuperius dictum eſt, accipientes. Qui verò profundiùs rem exquirere ſibi videntur, liberandam aiunt animã ab iis quæ fructum non habẽt, cuiuſmodi ea ſunt quæ ſolo ſenſu percipiunť, cùm fructus per ouẽ omnino exprimať, per aſinã verò ſenſus ipſi materiæ ſimpliciter appliciti. D

MVLIEBRE OFFICIVM.

QVòd verò nouã nuptam veteres in pelle lanata conſidere iubebant, vetuſtum referre morem videtur, quòd id veſtimẽti olim vſui fuerit. Sed illud magis veriſimile, quòd hoc geſtu adductas ſe ad præſtandam lanificij operam marito polliceri videntur. Nam ad hæc vſꝗ tempora pleriſꝗ Italiæ locis, poſtero quàm noua nupta mariti domum ingreſſa eſt die, illi è geniali thalamo mane prodeunti obuiam propinqui fiunt, colum, fuſum & lanam, acum & forficem, rutabulum, peniculum, quodꝗ cuiꝗ in promptu fuerit inſtrumentum, omneꝗ vas domeſticũ offerentes, quò ea muliebris haud ignara officij, ſe non ad delitias & voluptates, ſed ad faciendam lanam, & alia quæ frugi ſint curanda veniſſe reminiſcatur. E

FOECVNDITAS.

SAnè quidem Iunoni regnorũ & opulentiæ præſidi, partuumꝗ ſoſpitatrici, oues ambiguæ, hoc eſt, vt Bebius Macer ait, cum duobus agnis altrinſecus alligatis ſacrificabantur à matronis quæ gemellos peperiſſent. At Sicyonij graues oues dis beneuolis & fortunatis, quas ipſi εὐμενίδας, Athenienſes σεμνὰς vocabant, felicitandȩ rei domeſticæ cauſa immolare conſueuerunt. Herculi quoque diuitiarũ & prouẽtus Deo, ouis ramis quatuor impoſita pro boue, qui ſe ſacris ſurripuerat, litaſſe perhibetur: vnde ipſe Melon, & Melius appellatus, quod Latinè diceretur Ouilius. In Pomi verò cõmentario plura ſuper hoc narrabũtur. F

PECVNIA.

AD hȩc, licet Ouidius & alij non imperitè dixerint pecuniã à pecudibus appellatã, quòd peculiũ, vti ſuperius oſtenſum, olim omne à gregũ numero cenſebať, eaꝗ de cauſa Maronianus Corydon diuitias oſtẽtaturus ſuas dixerit.

Mille mea Siculis errant in montibus agnæ:

illud tamen ſatis conſtat, æs prius nota pecudum ſignatum à Seruio Romanorum rege: vnde Varro etiam, vt apud Marcellum eſt, vnum ouem multam dictam aiť, cùm citatus neꝗ reſpondit, neꝗ excitatus eſt. Vnum verò virili genere dixit, ſiue quòd numum intelligeret, ſiue ad imitationẽ Homeri. Ab hoc Marcelli loco fragmentum eſt etiam in antiquiſsimo, quem Romæ vidi, codice. In commentariis tamen ſacrorum Pontificalium crebrò lectum aiunť, hic ouis, & hæc agnus, ac porcus: quæ, inquit Feſtus, non vt vitia, ſed vt antiquam conſuetudinem teſtantia debemus accipere. Ex quibus omnibus liquidò apparet, non ineptè pecudem pro diuitiarum hieroglyphico accipiendam.

PHTHIRIASIS.

SVnt qui hominẽ pediculoſitate confectum ſignificare ſi velint, ouillam illi pellem

A pellem inducat̃, quam lupi caput impactis dentibus dilaceret: ſiquidem ouium quas lupus occiderit pelles ac vellera, & facta ex his veſtis, longè quàm cætera aptiora ſunt ad pediculos procreandos. Quod cùm ſit, tum ab Ariſtotele, tum ab aliis receptum, quęſière multi cauſam, illudq́; cupedinariorum experimento deprehenderunt, carnes huiuſmodi quæ lupinis dentibus laceratæ fuerint, dulciores eſſe: quod tactum ab Horatiò volunt, vbi inter ea quæ iucũdiora delitiis regiis enumerat, hœdum etiam ereptum lupo recenſet: quod ego tamen ad frugalitatem potiùs retulerim, vtpote qui eo loco parſimoniam in primis laudet, hisq́; tantũ carnibus fruatur, quæ aut inemptæ ſint, aut, niſi abſumant̃, peritur̨ę. Vel ex eo magis iucundum, quia qui ſemel amiſſus erat, ſit receptus. Sed vtcũq; illi, ſanè dulcedinis huius cauſam eſſe dicunt calliditatẽ, & igneã propè vim, quę ſit in anima lupi, vtpote quæ oſſa vel duriſsima in vtero liquefaciat, ariditate permollita: eueniréq; inde vt carnes facilius atque celerius putreſcant, ſi morſu fuerint huiuſmodi vitiatæ: lanasq́; identidem contaminatas, contagionẽ illam etiam in veſtibus pertinaciter perſeruare. Cęterũ ſunt qui iudicent hoc non à co- B lore vel putredine prouenire, ſed ab aſperitate potiùs, &, vt Medicorũ vtar vocabulo, vellicatiua quadam vi, quæ carnẽ ſcabritie interterat, pruritũq; ſuſcitet, vnde poſtmodũ humanæ cutis humore corrupto, pediculi ſuboriantur: abſurdumq́; eſſe dicũt aſſerere vim illam à lupi ſpiritu morſuúe vſqueadeò in vellera diffundi, quæ totiens abluant̃, ſolentur, depurgentur, inungant̃, defæcentur, ac propemodũ excoquantur. Referũt verò venatores, & caupones, animalia quæ ictu vno procubuerint, vno, vt ita dicã, ſpiritu ſuffocata, ſolidiora, minusq́; putrefactioni obnoxia reddi. Quare Homerus rerũ omniũ doctrina inſignis, ſiue coria, ſiue lora cõmendet, bouis ea dicit eſſe ἰφικταμένοιο, ictu quippe valido mactati. Itaq; eorum quæ neq; morbo, neq; ſenecta pereunt, ſed iugulatione, coria validiora ſunt, neruoſioraq́;. At quæ pluribus conficiantur plagis, difficulterq́; aut contanter exagitata delaſſataq́; perimantur, pręſertimq́; ſi ferro ſaucientur, facilè putreſcere, neq; in alterum diem aſſeruari poſſe. Eorum autem quæ tam lenta exanimentur morte, contaminatam vim & in pelles, & in vellera, quin & in vngues penetrare, præcipuè autem ſi mordentur à feris: vngues etiam ipſos obnigreſcere, ſanguine, humore, & medullis etiam ipſis præ timore & cruciatu C contaminatis, indiciumq́; id tabis eſſe. Quare minimè mirũ ſi contagio huiuſmodi etiam in vellera diffluat, coriaq́; tentet, & omnia denique computreſcere compellat. Atq; hinc pediculoſitatis ſignificatum.

DISCORDIA.

DIſcordiam verò & mores maximè diſsimiles Ægyptij Poëtęq́; omnes ſignificare cùm volũt hieroglyphicè, lupum & agnum, aut ouem ponunt. Vnde apud Horat. legas,

Lupis & agnis quanta ſortitò obtigit,
Tecum mihi diſcordia eſt.

Et de maximè inter ſe diſcrepantibus Ouidius ait,

Nat lupus inter oues. Aiunt verò eam eſſe antipathiæ vim, vt plerunq; agni recenter nati, neq; vllius animalis extra caulas effigiem intuiti, audito repentè luporũ vlulatu exanimaſcant, ſubitarioq́; eo perculſi metu mortui concidant. Quinetiã periti rerum pręadicant horum animalium inanima etiam in eadem naturę diſſenſione perſeuerare. Ouillas enim fides ſi aliis ex lupino inteſtino factis fidibus aſſocientur,

& abſonas & præ metu mutas permanere. Idem de tympanis & ouilla pelle & lupina factis accidere tradit Oppianus: ſimulac enim pulſantur, ouillum mutum eſſe, lupinum ſolum exaudiri. D

DE ARIETE.

FEROCITAS.

Sed quantū in agno manſuetudinis ſuperius agnoſcebamus, tantum in ariete ferocitatis experimur: ſimul enim ac cornua accreuerunt, pugnaciſsimi fiunt, neq; ſe tantùm in ſuo genere laceſſunt, incurſanteſq; inuicem arietant, verùm & homines impetunt, in bellumq; prouocāt. Vnde etiam dicteriū celebratur, κριὸς ἀσελγοκέρως. qua fortè de cauſa Marti cœleſtis Aries dedicatus: & ſi qua Planetis in humano corpore vis, fel à Marte regi dicit: in eo verò ſedes iracūdiæ, & bilis. Et Adamātius immolatos apud Hebręos Arietes, apud nos iracundiā iugulari debere, putat intelligendū. E

BELLVM.

Siue igitur pugnacitas hæc in cauſa fuerit, ſiue ſanctius inſtituti homines, cùm aliqua affecti eſſent iniuria, vltionis procurationem non à ſe, vtpote qui ex manſueto & innocuo eſſent genere procreati, proficiſci, ſed ab hoſtiū improbitate atq; iniuſtitia, indicare teſtatumq; facere vellent, indicturi cuipiam bellum, arietem per fœcialem præmittebant, quem in hoſtiū fines immitteret, vel honeſtam ita cauſam ſuam oſtenſuri, quòd nō niſi prouocati bellum gerere cogerentur, vel, quod alij malunt, vt hoſtilem agrum ſuæ iam prædæ expoſitum indicarent. Vtcunque, Aries, vt ait Heſychius, vexilli noſtri, hoc eſt, Crucis hieroglyphicum eſt, Crux verò redemptionis: Aries ille, inquam, qui pro Iſaache in holocauſtū oblatus eſt, in virgulto Sabech, vt Septuaginta ediderūt, à cornibus religatus. Sabech verò remiſsio interpretatur, quia crucem, quæ remiſsionis virgultum fuit, præmonſtrabat.

RIVALITAS.

Svnt qui riualitatem hieroglyphicè per arietes duos cornibus ſe inuicē laceſſentes ſignificari dicant: quandoquidem in eiuſmodi certationem amoris cauſa ferri eos perhibent: quippe qui offenſionem intelligant ſibi fieri, ſi quas amant oues, ab aliis ſaliri conſpexerint: quod hirci plurimùm negligentes, ſuſq; deq; ferre ſolent. F

VENVS.

IN huiuſmodi verò venerei affectus hieroglyphicum, aries multis eſt veterum monumentis impoſitus. Nam qui ante Corinthi vrbem intra priores pedes leænæ, quæ Laidis tumulo impoſita erat, viſebatur, libidinem nimirum eius meretricis indicabat. Erat & apud Eleos in templo Veneris ſimulachrum eius inſidens arieti, Scopæ, vt Pauſanias ait, opus,

eiq;

A eiq́ cognomen erat παιδήμιον, quod arietinæ procacitati videtur conuenire.

VETVLIPETA PROCVS.

NAm quantum ad arietis libidinem attinet, per eum ita in nequitiam concitatum, hominem qui vetularum concubitum aſſectaretur, nonnulli notandum cenſuere, quòd is primùm vetuſtiores fœminas inire conſuerit, quarum facta copia nouellas minimè perſequatur.

SALVBRITAS.

MErcurium autem aiunt apud Tanagræos cum Ariete humeris inſidente ſolitũ effingi, eumq́ κριοφόρον Pauſanias ait appellatum. Erat id partæ ſalubritatis hieroglyphicum: quandoquidem Mercurius expiatione arietis, quem circum vrbem geſtauerit, peſtilentiã quæ Tanagras inuaſerat, ſuſtuliſſe dicitur: in cuius facti memoriam, die eius feſto pulcherrimus quiſpiam ex Tanagræa iuuentute delectus, arietem humeris impoſitũ frequẽtiſsima totius B ciuitatis pompa circum mœnia geſtare cõſueuerat.

CVSTODIA.

APud Corinthios verò æneum Mercurij ſimulachrum viſebatur, cui aries aſsiſtebat. Cauſam fuiſſe Pauſanias dicit, quòd Mercurium maximè omnium deorum cuſtodire greges, prouentusq́ ex eis augere perſuaſum ſit. Sed enim cùm ita Mercurio facundiæ Deo præſidi aries apponatur, maximúq́ humanæ vitæ præſidium ſit oratio, vt Comici Græci dicterium eſt, minimè mirũ, ſi Iſocratis Rhetoris ſepulchro aries triginta cubitorum adſculptus fuit, in quo Siren cubitorum ſeptem inſideret: nam ea quoq́ orationis ſuauitatem indicabat. Et ferunt aſtrologi, Mercurium in Ariete collocatum, orationis promptitudinem, & ex tempore dicendi facultatem dare. Sed ne ab Iſocratis ſepulchro diſcedamus, propè etiam menſa appoſita, quæ Poëtas haberet ac eiuſdem præceptores, in quibus & Gorgias aſtronomicam ſphæram inſpectabat, & Iſocrates ipſe omnifariæ doctrinæ hauriendæ cupidus adſiſtebat.

HAMMON.

C IN Saloninæ numo aries eſt cũ inſcriptione, HAMMONI CONS. AVG. Animal enim hoc in veterum ſculpturis frequentiſsimũ habetur, præcipueq́ Hammonem Deum, ſpecie illa ſua reciprocicorni, vt Laberij dictum vſurpem, ſignificabat. Hunc vulgus Iouem, Ægyptij Solem eſſe contendebant cornuaq́ radios oſtentare: de quibus alibi locupletius. Spectare tamen eſt in Gallieni nu- *Gallieni numus.* mo arietem inſcriptione addita, IOVI CON. AVG. Hammonem verò veteres ſalutis Deum, vti Latini Iouem à iuuando dictum interpretabantur, exq́ arietino capite eundem Deum qui omnium ſaluti proſpiceret, ἰσοπολυψικῶς intelligebãt. Hecatæus Abderita Ægyptios ait Hammonis voce vſos, cùm ſe inuicem ſalute præpoſita compellarent, allocutoriamq́ eſſe vocẽ, qua boni ominis cauſa Deum in primis ita venerarentur. Isq́ mos in pleriſq́ noſtræ pietatis collegiis obſeruatur, vt quicunq́ pultauerit, non prius ad colloquium admittatur, quàm ad Virginis Deiparæ ſalutationem reſpõderit. Cumq́ veterũ mos eſſet, in mortuorum conditoriis bene defunctis ominari, eos dis manibus cõmendabant: alij columnas quæ ſepulchris erigebantur, inſcriptionis huiuſmodi loco, arietinis capitibus hinc inde adſculptis inſigniebant, corymbis intermedio propendentibus, qui foliorum & fructuũ varietate laſciuirent. Sed quod ad Ham-

monem attinet, ſcriptores rerũ paruula quędam cornua in vtroq; tempore eum habuiſſe ferunt. Qui verò penitiorem doctrinã perſcrutati ſunt, propriũ id louis nomen apud Ægyptios fuiſſe tradunt. Alij dicunt arieticũ caput ideo Hammonis eſſe ſignum, quòd is Ægypti rex, pręclaris admodum rebus à ſe geſtis, in galea vſus ſit arietini capitis inſigni. Aiunt & cùm Herculi illi vetuſtiſsimo ad eum viſendi ſtudio profecto ſe olim oſtentaret, arietino capite, quem mactauerat, vertici ſuo impoſito, & pelle ea villoſa circundatum, alia pelle amictum heroën admiſiſſe. Et Saporis Regis geſtamen celebrat Ammianus aureo capitis arietini figmento elaboratum. Quod & inſigne militiæ, & quaſi ſodalitatis cuiuſdam ſuę, recentiſsima memoria Carolus fortiſsimus Burgundionũ Dux, Caroli V. Imperatoris auus adſciuit, aureum Arietis caput ſingulis pro geſtamine imponendo, & Arietini capitis cognomento ſodalitatẽ vocando: eã Tortionis aurei vulgò appellarunt, ꝙ ea locutio caput arietinũ lingua patria deſignaret. D

DECVSSATIO.

SEd vt hæc, quamuis ad vetuſtatis imaginem vſumq; facta, miſſa faciamus, appellat nos Aries ille toto cœlo conſpicuus, qui rerum temporumq; diuiſionem, æquaſq; vtrorunq; portiones oſtentat, vniformem toto anno diei noctiſq; partitionem, auctum & decrementum ęquilibrio ſemper appenſum. Cur verò Aries huic ſit diſpenſationi præfectus, ea affertur cauſa, quòd proprium illi eſſe aiunt ab æquinoctio verno ſuper dexterũ latus incubare, veluti Sol quoque ad Septentrionales, quippe dexteras, vt Ægyptij ſtatuunt, mundi regiones deflectit: ab autumnali verò æquinoctio ſiniſtro incubat lateri, veluti etiam Sol in læuam declinare, & auſtralia ſigna occupare conſpicitur. Pari propemodum ratione malorum ſemina ipſis fructibus incluſa, brumali die ſpontino motu conuerti in contrarias partes obſeruatum, quippe quæ peracto iam omni maturitatis numero, natura opifice, quæ rerum omnium altrix eſt, retrò cedere, & ad radicem, ad propaginem, ad ſpecierum earundem progenerationem tendere videantur. E

PRINCIPIVM ANNI.

APud Aſtronomos Aries pro anni principio capiť, & eo notatur hieroglyphico: variaq; eſt ingeniorum ſedulitas iſtius rei rationem afferre conantium, Hebræis pręſertim nõnullis Libram potius caput aſſerentibus, quòd par fuerit omnia perfecta, & ſeminibus fœta, ſummo ab opifice creari, eò vero tempore fruges omnes maximè maturuiſſe. Quod verò Aries inde locum occupauerit, ex lege factum ad illius temporis ſolennitatem celebrandam, quo liberati ſunt ex Ægypto. Sed quod aiunt tunc temporis nõnulli, quo mundus eſt genitus, Arietem cœli mediũ tenuiſſe, in mundi quippe vertice conſtitiſſe, quiſnam id potuerit coniectare non video, cùm in ſphærica cœli figura neq; vertex, neq; imum, neq; ortus, neq; occaſus, qui eodem temporis articulo ſint, iidem, eodem momento gentibus omnibus dari potuerit. Nã niſi omnibus ea ratio gentibus inſeruiat, admittenda nõ eſt. Solem verò qui dicat in hoc vel illo ſigno fuiſſe, nemo nõ intelligat. Aſtronomi quidẽ in Ariete volunt, & Virgilij doctrina non paruam his autoritatẽ adiungit, dum ita ſuper verni temporis amœnitate canit: F

Non alios prima creſcentis origine mundi
Illuxiſſe dies, aliúmue habuiſſe tenorem
Crediderim: ver illud erat, ver magnus habebat
Orbis, & hybernis parcebant flatibus Euri,

Cum

A *Cùm primùm lucem pecudes hauſere, virúmq;*
Terrea progenies duris caput extulit aruis,
Immiſſæq; feræ ſyluis, & ſidera cœlo,
Nec res hunc teneræ poſſent perferre laborem,
Si non tanta quies iret, frigúſq; calorémq;
Inter, & exciperet cœli indulgentia terras.

Quòd verò Commentarij huius finem Virgiliani carminis amœnitate condire quæſierim, optime Lactanti, non ineptè me feciſſe arbitror, qui te fortè gregalium ruſticitate, ſtyloq; modoq; paſtorali, virum tam elegantem, offenſum & delaſſatum ſuſpicabar. Tu quicquid id fuerit, vt omnia amicorum ſoles, boni conſule, & Pierium virtuti doctrinæq; tuæ deditiſsimum, vt facis, ama.

PIERIVS VALERIANVS AD PROSPERVM SANCTACRVTIVM NOBILEM ROMAnum, de iis quæ per Lupum, Hyænam, Lyncem, Vrſum, Pantheram, Tigrim, & Vrum ſignificantur ex ſacris Ægyptiorum literis.

B *NEſcio quo tuo fato acciderit, optime lepidiſsiméq; Proſper, vt qui mortalium es iucundiſsimus, in truculentiſsimas omniũ feras incideris. Tibi enim ludis meis Aegyptiacis, quos propediem iſtic Patauij ſum commiſſurus, ducti ſorte obtigere, Lupus, Hyæna, Linx, Vrſus, Panthera, Tigris, & demùm, Vrus, cũ quibus tibi ſit, quantum animis viribúſq; valeas, congrediendũ. Has omnes vel captiuas facias vel cicures, vel conficias, vel fortè etiam deuores neceſſe eſt, lege ita ſodalitia, Coſmogeriis comitiis decernente mandantéq; exceptione, quæcunq; poſsit excogitari, ſummota penitùs. Scio, adhæc, firmiſsimi licet animi iuuenis, totus es commotus, qui à beſtiarum venatione paſtúq; ſemper abhorrueris. Nolim tamen putes edictum in te factum, acerbi quicquam, aut æquum iuſtúmue minus continere: quod ea potius de cauſa decretum eſt, quia nouæ indomitæq; feræ cicurandæ cùm eſſent, neminem habuimus quem in huiuſmodi negotio tibi præferendum exiſtimaremus. Tanta enim eſt vultus animiq; alacritas tui, vt facile ſperemus, ſimulac in theatrum deC ſcenderis, illæq; furorem, feritatem, rabiem, aut ſæuitiam quaq; ſuam in te concitarint, futurum vt tu ſola Gelaſini tui hilaritate omnes actutùm manſueſacias, & ſimulac ſemel arriſeris, adblanditúſue fueris, ad pedes tibi omnes eueſtigiò procubituras. Vidimus enim ſæpius homines quauis bellua ferociores, quos tu, vti tuus eſt mos, dicto aliquo ſalſo, aut liberiore aliqua admonitione tactos caſtigatóſq; contra te irritaras, ſimulac furore perciti & impotentes irruerent in te minabundi, ad ſolam vultus tui iucunditatem, veluti aliqua incantatione perculſos ſubſtitiſſe, conſternatóſq; animi omnem ſtatim indignationem amiſiſſe, ſpontéq; tibi ſeſe dedere, & quibuſcunq; rebus gratificari poſſent obſequium polliceri. Quare cùm velut Orpheus lyra moduliſque, tu ſola illa comitate fretus tua, ferocitatem omnium mitiges, furorémq; delinias, agè nulla iam contatione exhibitas à me feras aggredere, victoriã ex illis omnino reportaturus: quia in Aegyptiorum fanis alitæ atq; educatæ, literas mihi videntur didiciſſe. Proinde facile erit iuueni literatiſsimo eas quoquò volueris trahere, & ad omne obſequium paratiſsimas efficere: id quod iam in Lupo, qui prodiit primus, experiri potes.*

DE LVPO.

D

PERINIQVE' mihi facere videntur, qui Ægyptios ſolos de brutorum cultu deriſui habẽt, atq; conuitiis & cauillationibus etiam perſequuntur, cùm nationes ferè omnes eadem fuerint ſuperſtitione aliquando contaminatæ, præſertimq́; terra Græcia, quę maximè omnium ſapientiã ipſam aluiſſe prædicatur: Romanaq́; reſpublica, apud quam cæremoniæ primas ſemper partes obtinuere. Græci enim lupum in honorem Apollinis venerabant̃, in Martis, atque adeò Romuli Remiq́; venerationem Romani. Alias etiam belluas afferre poſſem, quę apud hos & alios, diuinos ſibi honores aſciuere. Sed quoniã de lupo dicere propoſitum eſt, quod ad eum attinet præcipuè proſequemur.

APOLLO.

FVit autem, vti dictum, fera hæc pleriſq; locis Apollinis memoriæ dedicata: eiusq́; ſimulachri ea aſſeritur cauſa, quòd oculorũ acie potens adeò ſit, vt noctis tenebras euincat, acutiſsimo quippe polleat viſu, intempeſtaq́; nocte, etiam ſi Luna ſileat, clariſsimè tamẽ intueatur, & in prædis inuadendis poſt nocturnã B famem antelucanũ tempus obſeruet, à Sole aũt totum eſt lucis beneficiũ. Vtraque verò de cauſa, & quòd potens lumine eſſet, & quòd ante lucẽ prodiret ad prędam, Lycopolitana Thebaidos in Ægypto ciuitas hieroglyphicũ lupi forma Apollini dedicauit, eiq́; in lupi ſpecie ſacra faciebãt, tantoq́; apud eos ciues cultu habitus eſt, vt cùm lupum tanquam Deũ venerarentur, ſoli ex Ægyptiis ouibus veſcerent̃. Hinc ipſum Solem Homerus λυκηγενέτην vocat, non ea quidem cauſa, quòd in Lycia genitus credatur: nam fabula hæc, vt Heraclides Ponticus aſſeuerat, recens admodum eſt, neq; temporibus Homeri adhuc cuiquam innotuerat: ſed veluti diem ἠριγένειαν, propterea quòd ἦρ, hoc eſt, diluculum generet: ita Solem λυκηγενῆ dixit, quòd matutini ſplẽdoris autor ipſe ſit, vel potiùs quòd Lycabanta progeneret, hoc eſt, annum, cui nomen, vt nonnullis placet, à luporum ſimilitudine quadam inditum: illi ſiquidem auctos imbribus fluuios tranaturi, caudas mordicùs inuicem apprehendunt, longoq́; ordine ſeriatim aquis immerguntur, tutoq́; tranſmeant, id quod Sol ipſe in animalibus Signiferi prætereundis facere videtur, dum continuata quadam ſerie finem vnius, alterius principium facit. Sanè aliquot in ſignis Apollinis lupos adſculptos videas, de quo diximus in Ancilibus. Colebatur & apud Athenienſes in Apollinis gratiam lupus, quiq́; fortè animal id interfeciſſet, lege damationis promulgata parare iubebatur, F

quę ei funerando forent neceſſaria, vt ita magiſtratus quod ſui iuris eſſet officiũ executi viderentur, & religione reſpub. ſolueretur. Eam huiuſce cultus nonnulli cauſam memorant, quòd Latona prægnans per duodecim dies in lupũ tranſmutata, Delum ſe contulerit, vbi illi facultas pariundi fuit: quapropter lupæ certa anni dimenſione omnes intra dierum XII. ſpatium pariunt, quod Philoſtephanus tradidit Commentariis, de quo inferius latius.

Mars

A

M A R S.

MArti idem dedicatus, ſiue, vt eſt in fabulis, propter Romuli Remiq́ꝫ educatum, quod deridet Feſtus, qui velit non à ruma, ſed à virtutũ magnitudine vtriuſq; fratrum inditum nomen, quòd ῥώμη, notum apud Græcos vocabulum, fortitudinem ſignificet, vt inde ſcilicet ŋ nomẽ adepti ſint, veluti ἀπὸ τῆς ἀλκῆς Alcides: ſiue propter ipſam voracitatem, quæ in bello crudiuora eſt: inde in Sacris etiã literis legas, Gladius meus deuorabit carnes. Hinc & Mauorti nomen, vt nõnulli arbitrati ſunt, quaſi mares vorantẽ dicere voluiſſent: bellatores enim mares eſſe debere, & mares dici, alibi oſtẽſum. Martios porrò lupos Virgilius, Martiales Horatius vocãt. Et apud Plautũ eos in tutela Martis cognoſcit Strabax adoleſcens, ita profatus: Fuit ędepol Mars meo iratus patri: nam oues illius haud procul abſunt à lupis. Gręci ſanè Poëtæ λυκόφονοι vocant ſtrenuos bellatores: validi enim omnino ſunt lupi, & in fallendis hoſtibus aſtutiſsimi. Robur verò eorum plurimùm in armis eſt, vt apud eundem Plautum.

Quaſi lupus ab armis valeo, clunes infractos fero.

B Ob aſtutiam verò Pindarus aduerſus inimicos comparare ſe vnumquenq; monet λύκοιο δίκαν, more lupi, ad id ſcilicet reſpiciens, quòd lupus tortuoſis ambagibus veſtigia perplexa ponit, modò hac, modò illac procurrens, vt nõ facilè qua te parte ſit inuaſurus, aſpicias.

R A P T O R.

BEllicoſis verò viris pleriſq; omnib. is natura mos inſitus vt cõuectare iuuet prędas, & viuere rapto, id quod etiã inter pręcipua virtutũ ſuarũ pręconia, magnificè atq; glorioſa admodũ recenſere ſolẽt. Vnde furacẽ & raptorẽ hominem per lupũ oſtendi, multi aptũ & congruẽs exiſtimarũt hieroglyphicũ: quod quidem minimè alienũ eſt à veterũ diſciplina, eorum maximè Philoſophorum conſenſu, qui palingeneſiã poſuere, vt remotiorẽ doctrinã illam, quam ab Ægyptiis acceperãt, nouo cõmento huiuſmodi fabularũ inuolucris occultarent. Illi enim hominẽ qui ſemper promptus & paratus fuiſſet ad rapinas, poſt obitum in lupũ abire tradiderũt, vt in Phędone Socrates: quę tamẽ dictata Porphyrius & Iamblichus nõ ſunt paſsi diutius in tenebris latitare: ſed quid ea ſibi vellẽt, latiſsimè omnia pandere curæ preciũ habuere. Hos ſecutus Poëta Claudianus,
C prędones ait ab Rhadamantho lupis obiici ſolitos: ridiculèq;, vt aſſolet, Ariſtophanes Simonẽ bonorum publicorũ depeculatorẽ exprimi per lupum à Nebulis iocatᷓ. Et lupi nomẽ in Diuinis literis, vt obſeruarunt Theologi, non ſecus ac vulpeculæ, ſemper in mali cuiuſpiã ſignificatũ accipitᷓ. At cacodæmon eſt interdum lupus, plerunq; tamen raptor, Euãgelio: Intrinſecus aũt ſunt lupi rapaces. Quòd verò Iacob ait, Beniamin lupus rapax, mane capiet prædam, veſpere autem reddet: de Pauli conuerſione dictum, & Eucherius & alij plerique putant.

IMPROBITAS MEretricia.

ET qui meretriciam improbitatẽ per lupæ ſimulachrum ſignificari contendunt, hieroglyphicũ nimirum id à rapacitate deſumptum autumãt. Notum enim, meretrices lupas appellari, & inde Lupanaria dici. Ea de cauſa Meſſalina flagitioſum imperatoriæ maieſtatis dedecus, Lyciſcæ nomen mentiri delectabatur, de qua Satyricus Poëta:

Tunc nuda papillis
Conſtitit auratis nomen mentita Lyciſcæ.

Cicero Miloniana, Clodius ſemper ſecum ſcorta, ſemper lupas ducebat. D

FORMIDATOR INANIUM.

ATque hoc tam bellicoſum, tam noctiuagum animal, minima quadam re, lapidis quippe alicuius audito tantùm ſtrepitu, terreri ſolet. Vnde ſacerdotes Ægyptij, ſi quem vanis rumoribus, & inanis rei formidine conſternatum indicare vellent, hieroglyphicum ex lupo & ſaxi telo aliquo propè aſsito facere conſuerunt: ita enim eſt eorum ingenium, vt qui neque ferrũ euitent, neque fuſtem tremiſcant, lapidem tantùm impendiò perhorreſcant, cuius ictum adeò pernicioſum ſentiunt, vt qua parte tacti fuerint, computreſcant, vermibus quàm ocyſsimè redditis. Quinetiam reperti ſunt qui vel duorum concuſſu lapidum ſtrepitũ cientes, ferociſsimos à ſe lupos abegerint. Nobis pueris narrare ſolebat Laurentius pater, homo minimè vanus aut fabuloſus, cum is ex Noricis Alpibus in Bellunenſem agrum deſcenderet via plurimum ſcrupuloſa, ſibi nocte præuento ad quintum ab vrbe lapidem repentè tres E lupos viſendæ magnitudinis apparuiſſe, quos cùm qua ratione ſummoueret, ſecum agitaret, id ſibi diuinitùs incidiſſe menti, vt deiecto in terram retinaculo, quo per noctem equus ad præſepe religabatur, altero capite manu comprehenſo, id cœperit ponè trahere: quod quidem annulis fibulisque aliquot ferreis præditum cùm ingentem per viam ſtrepitum cieret, ſaxeosque ſcrupulos quotquot incurſando offendiſſet excitaret, perterrefacti repentè lupi, quaſi vis magna canum incubuiſſet, præproperè fugam arripuerunt. Non prætermittã ſuper hac lupi trepidatione, hominẽ à lupo præuiſum ſubitò conſternari, & vocem, amittere, quod non ex Virgilio tantùm, ſed & ex Platone Politiis habetur: atque ita vice verſa, ſi homo prius lupum viderit, cum eadem pati.

INDEMNIS FVGA.

HOminem in hoſtes illapſum, qui parua admodum iactura facta euaſiſſet, oſtendere ſi conſtituiſſent, lupum extrema cauda glabrum facere conſuerant: is enim agitatus à venatoribus, quaſi conſcius ſibi amatorium virus exiguo eius ineſſe villo, ne captus humanę omnino ſatisfaciat voluntati, eum abiicit: aiunt enim non idem pollere, niſi viuenti direptum. F

TVTVS RECEPTVS.

EVm verò qui vel prædatum, vel in aciem progreſſus, maiore incumbente vi quàm ſuſtinere ſe poſſe confideret, ſe nulla accepta clade in tutum recepiſſet, indicare ſi vellent, currentem lupum, cauda præcipuè ſub vterum immiſſa reductaque proponebant. Summa enim lupo calliditas in periculis declinandis, primumque illi ſtudium fuga ſibi conſulere, ſéque ſoſpitẽ ſyluis reddere: vnde λύκος πρὸ τῆς βοῆς σωθεὶς, habetur in adagiis. Reducere verò caudam ſub vterum, præcipuum eſt ſignum pauitantis. Quod cùm Maro noſter non ignoraret, ingenium eius deſcripſit his verſibus, quos recitare non pigeat:

Ac velut ille, priuſquam tela inimica ſequantur,
Continuò in montes ſeſe auius abdidit altos
Occiſo paſtore lupus, magnóque iuuenco,

Conſcius

A *Conſcius audacis facti, caudámq; remulcens*
Subiecit pauitantem vtero, ſyluáſque petiuit.

ABORTVS.

SAcerdotes iidem Ægyptij ſi mulierem abortientem indicare vellent, picturam eam inſtituerant, qua Lupus ab equa calcibus impeteretur, vel aliquo modo calcaretur, propterea quòd perſuaſum habebatur, ita ea inter ſe natura diſsidere animalia, vt prægnans equa ſi Lupum tetigiſſet, ſtatim abortum faceret: neq; hoc effici de tactu ſolùm, verùm etiam ſi veſtigium tantùm illius preſsiſſet, tantam ineſſe Lupo veneficij vim, vt omnino abortiret.

AB INFORTVNIIS POTENTIOR.

LOngè verò diuerſum illud, quòd hominem ex infortuniis calamitatibusq; beatiorē potentioremq; factū ſignificare ſi vellent, equū in cuius clunes Lupus morſum infixiſſet, effingere conſuerunt: ferunt enim equos quibus dimicatio cū Lupis fuerit, præſtantiores reddi. Eos Græci λυκοσπάδας, nos volſilupos dicere poſſumus, nō ea quidem de cauſa quā nonnulli cōmenti ſunt, ita eos à frę B natis lupis vtpote animoſis & ferocibus appellatos, ſed quià multorum experimēto compertū eſt, pullos qui cum Lupo certarint, euaſerintq;, in bonos & velocipedes mox euadere: huiuſmodi enim euentus equos & animoſiores & pernicioſiores reddit: imò quia & animoſi & agiles fuerint effugerūt: factoq; ita in feris periculo ſolemus eos approbare, idq; omniū conſenſu receptū. Qui tamen ab iniuria ita ferox euadit, longè ignauior fit naturæ ſecreto quodam, ſi, vt Pamphilus lib. Rerū naturalium tradit, Lupi veſtigium calcarit: tunc enim ait eū cruribus obtorpeſcere. Quinetiam tanta eſt illi cum equo naturæ diſſenſio, vt eum quantumlibet ferocem & generoſum, vel mortuus & terra cōditus abſterreat: inuentiq; ſunt hodie qui omniuolam principum quorundam impotentiam eluſuri, cùm equum haberent inſigniorē, quem loci dominus ſibi depoſcebat, admoniti ſunt lupinum inteſtinū in via, qua producendus erat equus, clanculum ſepelire, ea'q; mox equus in principis conſpectū eductus, ſimulac inteſtini odorem ſenſit, nulla vnquam agitatione, nulliſq; ſtimulis impelli potuit vt eà tranſiret, atq; ita vel ſternacis, vel indomiti, vel renitentis accepta nota, repudiatus à principe, priori domino ſuo relictus eſt. Addam & hoc naturæ miraculum: e C quis torminū doloribus cruciatis nullum præſentius eſſe remedium, quàm inteſtini lupini cinctus, quem Romæ in vſum huiuſmodi aſſeruari apud pleroſq; comperi. Quod verò de conſternatione dicebamus, non ſunt noua hæc cōmenta, vt terriculamenta infodi ſoleant, quæ vel hoc vel illud animal inſigniter abhorreat. Nā apud veteres quoq; viguit hęc ſuperſtitio, vt eo loco, quà iter acturi ſunt equi, infoſſa aliqua his terrorem incutiant, & ab incepto curſu alioſum auertant, vel conſternati vlterius progredi recuſent. Porrò Amphionem Thebanum memorant Pelopi quædam tradidiſſe, vt ob iter ſepelirentur, quibus nō Oenomai modò equi perterrefacti ſint, verùm omnes quotquot illac in poſterum curſum arripuere: extitiſſeq; loco nomen Taraxippo, de re inditum.

IMPATIENS FAMIS.

IIdem hominē famis impatientē exprimere ſi curaſſent, Lupū vel hiantē ore, vel terrā mordicùs apprehendentē hieroglyphicè figurabant. Lupus enim cū prædæ inhiat, rictu latè diducto currit: alioqui ſi prędæ copia nō fuerit, peculiare habet eſuriens terrā deuorare. Sunt tamen qui non hoc ad ſaturitatē à Lupo fieri contendant, ſed vt iumentū aliquod inuaſurus grauior & ponderoſior fa-

ctus prædam citius defatiget, cui ſtatim, qui mos eſt illi, ſe dentibus appenderit, D quæ quidem eſt Alberti opinio. Sed quoniam ita in Luporũ ingenium incidimus, non iniucundum relatu fuerit quod apud eundem autorem de lupi cuiuſdam induſtria pro comperto ponitur: hunc ſcilicet cùm animaduertiſſet ſyluestrem quandam ſuem cum numeroſo fœtu ad locum auena ſatum itare pabuli gratia, offendiſſetq́ꝫ proſtratum arboris truncũ ramis etiamnum proſtantibus, arrepto in os ligno librarum circiter XL, ſuper truncum efferri ſaltu aſſueuiſſe, ac in ramos repere, mox adueniente cũ prole porca vnum curſu rapido de porcellis arripit, in arborem feſtinanter ſcandit, ibiq́ꝫ tutò conſiſtens rapto potitur, & in matris conſpectu fruſtra adgrunnientis & ſæuientis filium depaſcitur.

PROPERANTIA.

CEleriuѕ quid maturatum per lupi catulum ſignificari ſemel tantùm reperi: Lupam enim intra XII. parere dies ſabulantur Ægyptij. Sed enim Philoſtephani ſuper hoc verba, vt locum ſuperius tactum ampliemus, quantum mihi videtur, non rectè accepta ſunt, qui libro, cui Commentaria nomen fecit, dicere videtur, XII. eſſe certos anni dies, quibus lupæ omnes pariant. Ariſtoteles B ſanè, quòd fœtum XII. tantùm geſtent dies, eſſe inexploratum ſibi profitetur, perinde ac illud etiam quod aiunt eas ſemel tantùm in vita parere.

ANCEPS CONSILII.

VVlgatum autem & adagiis & hieroglyphicis illud eſt, hominem qui Lupum auribus teneat, ſignificare quempiam in eo ſtatu, quo negotium aliquod neq́ꝫ relinquere, neq́ꝫ exequi tutò poſsit. Nam res prouerbio confirmata, & fertur in primis, Tiberioq́ꝫ præcipuè vſurpatione dictum repetitum. Et Phormione Terentius, Antiphonem dicere confingit, auribus ſe tenere Lupum, neque quo modo dimitteret cum à ſe inuenire poſſe, neq́ꝫ qua ratione retineret ſcire. Et cauſa eius ambiguitatis ſponte ſatis manifeſta eſt, quam hic repetere mihi minimè neceſſarium videtur.

VENEFICIORVM AMVLETVM.

ILlud potius referam, hominem tutum à veneficiis per lupi roſtrum ſignificari, quòd perſuaſum eſt id ſi portis præfixum fuerit, veneficia ei non obeſſe fa- F miliæ, quæ ædes illas inhabitet. Hæc verò veneficiorum commemoratio adducit in memoriam mihi homines in Lupos trãsformari minimè olim fabuloſum habitũ. De Demarcho enim Olympionica, qui demutatus in Lupum, decimo pòſt anno rurſum faciem receperit humanam, apud Pauſaniã legere eſt, et apud Plinium: peculiareq́ꝫ id Arcadibus fuiſſe, vt trans paludem quandam prouecti, in lupos abirent, & ſi per nouennium humanas carnes abſtinuiſſent, decimo pòſt anno eòdem reuerti, vnde tranſuecti fuerant, ac in homines redire, decem annorum addito ſenio. D. etiam Auguſtinus, Ciuitate Dei, Varronem ait hæc de Arcadibus memoriæ tradidiſſe.

PEREGRINVS.

CIuẽ ex boue, animali quippe domeſtico, nobiſcũ alito atq́ꝫ educato, ſignificari loco ſuo diximus. Ex lupo aũt peregrinũ intelligi, hiſtoria eadẽ oſtendit. Danaus enim cũ in Argiuos mouiſſet peteretq́ꝫ Gelanorẽ expelli, qui tunc Argis imperabat, lupũ & taurũ pugnãtes cõſpicatus, ſe lupi vice ſtatuẽs, qui nã foret pugnæ exitus operiebaẽ. Lupo verò victoria potito, ædẽ Apollini Lycio vouit

A vouit, atq; ita rerum potitus eſt, cùm facilè ciuibus perſuaſum eſſet deos victorem Danaum per portentum eiuſmodi deſignare, quòd Gelanor inter eos educatus eſſet, hic verò peregrinus foris aduenıſſet: itaq; in imperium aſcitus expulſo Gelanore: eaq; de cauſa in Argiuo foro Lupi & Tauri inuicem pugnantium effigies ex ære quamdiutiſsimè permanſerunt, quas Pyrrhus Epirotarum rex inſpectas exhorruit, domeſtici admonitus oraculi, tūc inſtare ſibi fatalem diem, cùm Lupum & Taurum pugnantes aſpexiſſet. Quantum verò pertinet ad portentum, eadem ſentiunt Pauſanias & Plutarchus, Gelanorem per bouem, Danaum per Lupum acceptos: ſed in re geſta referenda id diuerſi abeunt, quòd Plutarchus Danao portentum oblatum ſcribit, Pauſanias ciuibus animaduerſum, ciuiliq; contentione de imperio certatum, dilatiſq; in alterum diem comitiis, manè monſtrum id accidiſſe, populiq; iudiciū fuiſſe vt Danaus in regnum admitteretur, Gelanor profugus ſolum verteret.

MACEDO.

B MAcedonem Herculis comitem, qui ſub Oſiride militauit, ea de cauſa per lupum ſculptum intelligi, Diodorus aſſerit, quòd is lupi geſtamine delectaretur. Iam & Romani veteres lupum inter militaria ſigna ſtatuère.

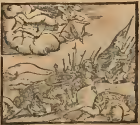
SALII.

IN recentiorum verò Impp. Theodoſij, Honorij, & quorundam aliorum domeſtico canone, quo legiones ordineſq; totius eorum militiæ recenſentur, Saliorum quoq; habetur inſigne, qui eo appellati nomine ſub militum Præſentiali nuncupato militabant: parma quippe cuius aureus erat vmbilicus, quem ruber ambibat circulus, hunc alius latior violacei coloris admodum diluti, in ſummo cuius roſa erat: à medio lupi hinc inde dimidij duo, qui ad florem ſupernè poſitum ſpectabant, mox parma rubro margine claudebatur. Minimè verò mirum, ſi qui Saliorum ſibi nomen adſumpſerant, Martis etiam animalia in geſtaminibus habere voluerunt.

AVGVRIVM MORTIS.

IN aruſpicina ſanè inuenias Lupum mortis auſpicia feciſſe: Maximino enim Imperatori, viro & Thraci & bellicoſiſsimo, exitium portenderunt lupi circiter quingenti ſimul ingreſsi vrbem in quam ipſe ſe receperat, cùm in Italiam C aduerſus Maximum & Balbinum profectus eſt. Et coloniā quam C. Gracchus inſtaurata Carthagine, quā Iunoniam appellauerat, deduxiſſe fertur, infelicem futuram aruſpices dixere, propterea quòd lupi bis metas ibi poſitas ſubito incurſu ſubuerterant, infauſtum huiuſmodi oſtentum eſſe aſſeuerantes. Et ea Iudæorum clade quam ſub Hadriano paſsi ſunt, lupi & hyænæ per vrbes paſsim irruentes vlulabant.

PESTILENTIA.

APud Philoſtratum lupus futuræ peſtilentiæ ſignū eſt, vbi Palamedes, propterea quòd lupi ex Ida frequentes in pueros qui caſtris miniſtrabant impetum fecerant, ſuadet Apollini Lycio ſacrificandum, qui feras eas ſuiſmet ſagittis interficeret, ac ſimul imminentis peſtilentiæ calamitas ſummoueretur. Apud Sicyonios templum erat olim Apollini Lycio dicatum ea de cauſa, quòd ferunt aliquando lupos ita eorū gregibus infeſtos, vt nullum poſſent ex re pecuaria

fructum percipere: quare conſulto Deo reſponſum acceperunt, ex ligno quodã D
arido, quod humi iacebat, corticem detrahendum, cum'q; admixtum carnibus feris exponendum: quas cùm illi guſtaſſent, internecione periêre. Sed & apud Trœzenios Dianæ Lyceæ templum fuit ab Hippolyto dicatum, inde, vt Pauſanias putat, expulſis lupis.

PROSPERITAS.

FElicioribus verò auſpiciis lupa geminos Marte ſatos educat. Trogo enim commentum placet, ea de cauſa Romulum & Remum Martis filios dictos, quòd nutricem lupam habuerint, propterea quòd lupa in Martis tutela eſſet. hinc antiqua Romæ tot extant monumenta, in quibus Romulus & Remus par ui atq; lactentes lupinis vberibus inhiant. Eadem in ſomnis vberibus ſuis Seuerum alit in imperij futuri præſagium. Neq; prætereundum quòd Geloni Syracuſano adhuc puero, & in ſcholis erudimenta prima diſcenti, lupus auxilio fuerit, vt imminenti vitæ periculo ſubduceretur. Nam cùm & præceptor eius & frequentes diſcipuli in ludo literario eſſent, viſendæ magnitudinis lupus irrupit, Geloniſq; tabulis morſu arreptis ire foras properabat. Gelon haudquaquam territus, ne tabellis priuaretur, eas manu non ſegniter tenens lupum ſequebatur: poſtea verò quàm foras proceſſere, gymnaſium repentè corruit, magiſtrum'q; & condiſcipulos oppreſsit, Gelo incolumis euaſit. E

HYAENA.

ERAM penè Hyænam præteriturus, autorũ offenſus perplexitate, tam diuerſa ſuper ea tradentiũ, vt parum cognita eſſe animalia ſuſpicarer: ſed quoniam non ei legi addictus ſum, vt animaliũ hiſtoriam perſcribam, ſed quę tantùm ad Ægyptiorum cõmenta faciãt perquirã, cuiuſmodi ea ſint, ex iis quæ collegimus, intelliges.

VICTVS HOSTIS.

HIeroglyphicum Hyænæ præcipuum erat contentionẽ, vt apud Ægyptios ſacerdotes reperi, ſignificare. Quòd ſi victum hoſtem intelligi voluiſſent, eum à dextro latere ſtatuebant, quòd aiunt, ſi ad dexteram conuerſa cum venatore pugnam inierit, eam ſemper eſſe potiorem. Nam cùm flecti niſi circumactu totius corporis nequeat, ſpina continua per collum & dorſum totum porrecta, F
prægreſsi hominis veſtigia occupare conatur: quod ſi ſucceſſerit, quaſi magica quadam vi, quæ in eius tantùm dextera corporis parte pollet, alienari mente circumuentũ hominẽ, & ſi equo inſideat, decidere, atq; ita omnino victũ interfici.

VICTOR HOSTIS.

SIn victorem hoſtem ſignificare vellent, animal idem cum venatore ab læua congreſſum effingebant, quòd diuulgatũ eſt Hyænã ſi non ab læua hoſtem occuparit, nihil ea magica vi pollere, ipſam verò quaſi attonitã deficere, ac nullo penè negotio capi. Sed enim quæſierit aliquis, ſi pingenda ſit Hyæna animal orbi noſtro incognitum, qua figura ſit. Tradunt eam magnitudine & colore lupi præditam, hirſutiorem tamen, acie in vtraq; oris parte perpetua, oculo vario, & colores mutante, nullis gingiuis, dente continuo, equina iuba per collum & dorſum totum ſetis durioribus inhorreſcenti, neq; imaginarium eſſe animal, vt pleriq; ſuſpicantur, de quo grauiſsimi tot autores permulta quàm diligentiſsimè diſſeruerint, quæ niſi ex viſu iis cognita fuiſſent, haudquaquam puto eos in re vana atq; mendaci vſqueadeò laboraturos.

A MORVM INSTABILITAS.

INſtabilem verò quempiã, nihil quippe in eodem vitę tenore ac modo, quem ſibi propoſuiſſet, perſeuerantẽ, ſed aliàs quidem probum, ſortem, audacemq́; tam animi quàm corporis ſui domitorem, aliàs verò improbum, inualidũ, miſerumq́; & ad cupiditates omnes impotentẽ, ſignificare ſi vellent, Hyænam itidem hieroglyphicè proponere conſuerunt: huic ſiquidem animali vtranq; ineſſe naturam, & alternis annis eſſe marem, alternis fœminam fieri, Ægyptij præcipuè prodiderunt, & Ægyptios ſecuti pleriq; alij. Cæterùm Ariſtoteles cõmentitium hoc eſſe profitetur, vulgoq́; perſuaſum eas annua vice ſexũ permutare: quia captæ aliquot (per quã raro autem capiunt̃, pręſertim fœminæ) tenellę adhuc ſine genitalibus fuerint. Mares enim impendiò timent libidinis æmulos, & ideo grauidas cuſtodiũt, morſuq́; prolem maſculam vbi detur occaſio caſtrant. Licet non ſum neſcius traditum à grauiſsimis autoribus, habere quid Hyęnam ſub cauda poſitum figura ſimile genitalis fœminæ, ſed ſine vllo meatu, ſub quo meatus excrementorũ ſit: virile verò ſimiliter atq; in lupis & canibus habetur.
B Fœmina etiam præter ſuũ illud, ſimile vt mas habet ſub cauda ſine vllo meatu, à quo excrementorũ meatus eſt: ſub eo genitale verum habet. Id ita eſſe contendit Ariſtoteles, qui difficulter vnicuiq; Naturæ miraculo videtur aſſentiri. Sed miror in hoc tam veteres quàm recentiores autores diuerſos ab Ariſtotele tam conſtanter ire, quod ab iis temerè fieri haudquaquam adduci poſſum, cùm pręſertim Ælianus Hiſtoriæ huiuſmodi ſcriptor diligentiſsimus tradat, τὴν ὕαιναν τῇ μὲν ἄῤῥενα εἰ θεάσαιο, τὴν αὐτὴν ἐς νέωτα ὄψει θήλειαν, εἰ δὲ θήλειαν νῦν, μετὰ ταῦτα ἄῤῥενα. κοινωνεῖ δὲ ἀφροδίτης ἑκατέρας, καὶ γαμῶσί τε, καὶ γαμοῦνται, ἀνὰ ἔτος πᾶν ἀμείβουσα τὸ γένος. Hyænam ſiquando quis marem inſpexerit, eandem mox fœminam videbit: ſin modò fœminam, poſtea marem aſpiciet. Promiſcuè verò coitu alterutræ coniungunt̃, ineuntq́; & ineuntur, per annum vnum ſexus viciſsitudinem alternantes. Qui quidem autor cùm Ariſtotele longè poſterior fuerit, id ſcriptis credere minimè auſus eſſet, niſi aut compertum ipſe, aut fide dignorum teſtimonio certum habuiſſet. Accedit & Tertulliani ſcriptoris & doctiſsimi & diligentiſsimi autoritas, qui ita ſcribit: Hyænam ſi obſerues, ſexus annalis eſt, marem & fœminam alternat.

ADVERSÆ FORTVNÆ DOMITOR.

C ADuerſas verò calamitates & infortunia toto vitæ curſu intrepidę ſuperantem hominem inſignire ſi vellent, Hyænæ corium indutum eum pingere ſolebant: quippe quòd ex Magorum ſuperſtitionibus perſuaſum eſt, qui corium id induerit, aut aliquid ex eo ſecum habuerit, quaqua eum vel per medios hoſtes penetraturum, neq; futurum quenquam qui illi iniuriã inferre auſit, vſqueadeo hinc eius incolumitati cautũ eſſe, vt iam credi poſsit, eos qui linguam Hyænæ ſub pede habeant, quod idem Magi perhibent, à canibus minimè tanquam Scipiones alteros latrari.

LARVARVM LACESSITOR.

HÆc ab Ægyptiis ſacerdotibus ſuper Hyæna tradita ſunt. Vnum addidêre Latini, ac pulcherrimũ quidem hieroglyphicum: vt ſi hominem laruas, vt ita dicam, inceſſentem, neq; defunctorũ manes quieſcere permittentem, maledicta quippe & accuſationes in mortuos ingerentem comminiſcentemq́; notare vellent, Hyænã in ſepulchretis monumentũ aliquod effodientem faciãt, cùm ſatis exploratũ ſit ab vno hoc animali ſepulchra erui inquiſitione cadauerũ, q̀ ſit humanæ carnis auidiſsima. Iulius Capitolinus eas Belbos appellatas ait in vita

Gordiani tertij, decem'q; tunc temporis fuiſſe in vrbe Roma profitetur. Viſa ve D
rò tunc eſt illa dentis vnius perpetua ſeries, qua prædita eſt Hyæna: id quod ne
mirum adeò ſit, in quibuſdam etiam hominibus aliquando ſpectatum. Nam
Pruſiæ regis filius vnum tantùm os habuit dentium loco, ob'q; id Monodos ap
pellatus. Ita & Pyrrhus rex Epirotarum. Porphyrius eo commentario quod de
abſtinendo ab vſu carnium conſcripſit, ab Indis ait Hyænam hanc Crocutam
vocitari: ſed Crocutam autores diuerſam ab Hyæna ponunt. Reliquum eſt de
antipathia quæ intercedit Hyænæ cum Panthera, dicere, quale'q; inde factum
ſit hieroglyphicum: quocirca & hoc & alia eius ſignificata memorabimus.

DE PANTHERA.

SPECIOSIOR ATQVE VALIDIOR A' DETERIORE SVPERATVS.

QVàm tetrum animal Hyæna ſit, quam'q; aſpectu fœdum, ex iis quæ
ſuperius allata ſunt, cōſtare vnicuiq; poteſt. Longè verò diuerſa eſt B
Panthera, qua nulla penè fera eſt villorum varietate ſpecioſior, vehe-
mentior nulla, nulla impetuoſior: vis tamen occulta quædam Hyæ-
næAntherā exuperat. Quare cùm ſacerdotes Ægyptij ſuperatum ab inferio-
ribus vel à deterioribus hominem intelligi vellent, duo tergora, Pantheræ v-
num, Hyænæ alterū committebant, aſſuebant'q;: ſiquidem compertum eſt tan-
ta inter ſe repugnantia ea diſſentire, vt ſi ſimul aſſuantur, vel etiam contraria ſu-
ſpendantur, Pantheræ pili decidant, Hyænæ verò nullo detrimento afficiātur:
quæ quidem tanto eſſe Pantheris metu dicitur, vt occupatæ ab ea, tanta animū
conſternatione deſpondeant, vt ne reſiſtere quidem conenť. Hinc autem com-
mentum putarim, pilos cuiuſcunq; generis & inutiles, maximè palpebras, au-
ferri medicamento quodam ex Hyænæ corde in cinerem concremato, & cere-
bro eius illito. Præſtant hoc etiam, quod Hyænæ tergus in Pantheræ pilos effi-
cit, Aquilarum pennæ, quæ admixtas reliquarum alituum pennas deuorant.

IMPROBITAS.

INſatiabilem autem hominem, & omnium appetitorem, per Pantherā ſigni-
ficari ea de cauſa fertur, quòd nullum nō animal ea venatur, vnde illi nomen: F
nam Panthera Grçcum omnino vocabulum agnoſcit Varro, quòd ab omnifa-
ria feritate, adde etiam venatione, deducitur: ſiue quòd omnium penè ferarū co
loribus variegata ſpectetur: nam & hæ atq; tigres maximè omnium animalium
varietate inſignes perhibentur. Sanè inter pantheras, pardalin fœminā, pardum
marem plerique agnoſcunt. Ariſtophanes huius non immemor improbitatis,
pardali notam inurit impudentiæ, cùm neq; ignem neq; pardalin æquè impu-
dentes ait atq; fœmina eſt, quippe quæ omnia corripiat atq; conſumat.

DISSIMVLATOR INGENII.

PPæterea hominē Ægyptij ſuorum vitiorū diſſimulatorem, qui'q; prauum,
quo prçditus eſſet, ingenium ita occultaret, ne vel à domeſticis deprehendi
poſſet, pantherę ſimulachro notabāt. Ferūt enim eius odore mirè ſollicitari qua-
drupedes, ſed capitis toruitate terreri: quod ipſa docente natura ſatis intelli-
gens, occultato eo, ac odoris tantùm facta copia inuitatas corripit: atq; hæc eſt
eius in venando ſolertia. quamuis Plinius animalium nullum odoratum putat,
niſi credamus, ait, de pantheris quicquid dictum eſt. Sentiunt tamen cū Ægy-
ptiis

A ptiis Ariſtoteles & Plutarchus, qui plurima dicunt animalia magno ſtudio pantheram ſectari odore eius delectata: quod, niſi Plinius odorem pro ſuauecolentia capit, nonnihil admirationis afferre poteſt, cùm ferarum & omnium dubio procul animantiũ odor quotidiana mortalium experientia canibus innoteſcat. Quin equi odore tantùm Cameli percepto, in fugam auerti perhibentur. Recitata eſt loco ſuo hiſtoria, quemadmodum Cyrus aduerſus numeroſiſſimũ Crœſi equitatum dimicaturus, Camelos contrà inſtruxerit, quorum odore conſternati equi, fugam ruptis ordinibus corripuerint, Crœſi conatum ita fruſtrati.

EBRIOSITAS.

QVòd autẽ odore vſqueadeò intenſo Panthera polleat, eam Philoſophi cauſam arbitrantur, quòd maxima prædita ſit caliditate, indeq́ odorem illum excitari: cumq́ ita cum vino conſenſum quendam habere videatur, Baccho ea olim fertur dedicata. Sed quoniam ſunt qui per eam ebrioſitatem intelligant, hieroglyphicũ à re ipſa deſumptũ ego crediderim: ſunt enim Pantheræ vini admodum auidæ, & à venatoribus ebriæ plerunq́ capiuntur, fontibus quo potatum eunt, ſuauiſsimo, perueteri potentiq́ vino medicatis, tanta copia, vt fonticuli aquula longè ſuperetur: exiliores enim ad hoc fontes dedita opera perueſtigant. Interdum ne rem perditum eãt, & ſimul operam eludant, ſi latebrarum commoditatem iuxta fontem nacti fuerint, perforatas arundines intra terram modicum defoſſas in fontem vno immittunt capite, altero in locum vbi deliteſcunt, adducto, obſeruatoq́ animalis aduentu, per vtrem ad hoc paratũ ſtatim tubo vinum infundunt, quòd vina veluti vena de fonte proſiliens, meracitate ſua magis illectat, remq́ celerius maturat, illis plerunq́ anteaquàm ſitim expleuerint, procidentibus. Vidimus ſanè numum antiquiſſimum ex ęre quod apud Maffæos habetur, in quo Liberi caput iuuenile hedera redimitũ, ab altera verò facie Panthera & Thyrſus pulcherrimo opere cuſi ſunt. Et in Gallieni pleriſque Pantheræ nota eſt cũ inſcriptione LIBERO P. CONS. AVG. Sunt qui Tigrin eſſe contendant, de qua paulò infrà dicemus.

MORVM VARIETAS.

QVoniam verò Panthera variis eſt maculis colorata, pleriq́ morũ varietatem per eius pellem oſtendere inſtituerunt. Nam & earum genus variè ab C autoribus appellatum, proq́ Pantheris Variarum nomen apud Latinos receptum. Quare animaduertendus eſt apud Pædianũ locus vbi Vercias pro Varias hactenus ferè paſsim lectum eſt: de Pantheris enim illic loquitur. Eædem & Africanæ ſimpliciter vocabantur, quòd in Africa frequens admodum eſt earum genus: fuitq́ vetus ſenatuſconſultum, ne liceret Africanas in Italiam aduehere, Gn. Aufidij tribuni plebis rogatione mox derogatum. Sanè Claudius Cęſar in ſpectaculis, vt apud Tranquillum eſt, exhibuit Africanas, conficiente turma equitum Prætorianorum. Quantum verò pertinet ad colorum varietatem, iocoſè dictum apud Plautum, Epidico, vbi Theſprio variè ſe valuiſſe dicit: cui reſpondet Epidicus, Caprigenum & Pantherinum genus ſibi non placere, in quo quidem non coloris tantùm varietate ſenſus eſt, vt interpretum bona pars opinaẽ, ſed ab ipſius Capræ natura ſumptũ, quæ ferè ſemper febricitat. Quod verò ſpectat ad Pantheram, varietas morũ non ex vario eius colore tantùm intelligitur, ſed quòd & vehemens eſt, & ad impetus propenſa, & pernix, corporeq́ ad agitationẽ perquàm idoneo. Vnde per eam in Diuinis literis varij animorum motus indicantur, de qua Hieremias: Nunquid Æthiops pellem ſuam

immutauit, & ſuam Pardus varietatem? quod non ſolùm, inquit Ambroſius, D
de figura, ſed etiam de mobilitate furoris accipitur, eò quòd Indorum populus, & atri homines Æthiopum genus, ad fidei pietatiſq; candorem inuitati, tenebroſis terræ cauernis inſueti, inquietiſq; ac mobilibus mentis atq; animi mutationibus decolorati, boni propoſiti gratiam tenere non poſsint, neq; ad emendationem correctionémue vllam remeare, qui ferinam ſemel induerit immanitatem. Eucherius pro dæmone accipit, qui ſubdolus & varius ſit in humano genere peruertendo.

DE TIGRIDE.

APud Ægyptios tigridem non inueni, apud Græcos & Latinos frequentiſsimè: de qua ſignificata illa præcipuè celebrantur, quæ ad immanitatem, ad ſæuitiam, ad vltionem, ad pernicitatem, ad amorem erga filios pertinent: quinetiam apud aliquot gentes diuini cultus particeps iudicata.

SOL. E

SOlis enim ſimulachrum eſſe perhibebatur. Sed Sol & Bacchus idem numen habitum, vt vetus Græcorum habet theologia, eaq; apud Indos in honorem Solis culta. Indi ſiquidem clunes eius tantùm menſis inferebant, cæteris partibus ob Solis reuerentiã abſtinebant. Idq; ea de cauſa, quòd hoc animal ſimulac ortum eſt priores pedes attollere fertur verſus exorientem Solem: quem Solis adorandi morem Maro videtur expreſsiſſe, cùm XII. Æneidos ſcripſit:

Illi ad ſurgentem conuerſi lumina Solem
Dant fruges manibus ſalſas. Ita in veteribus habetur exemplaribus.

FEROCIA emollita.

QVod verò pertinet ad ferociã, per animalis iſtiuſmodi effigiem deſcriptam, indomitos & efferatos animos indicamus. Et Poëtæ cùm hominis cuiuſpiam immanitatẽ egregiè notare volunt, Hyrcanas illas tigrides his vbera prædicant admouiſſe. Et quæ Bacchi currui iunguntur, vt plerique autores ſunt, indicant moderatum vini vſum ferocientis
animi ſæuitiã demulcere. Ita Polyphemus apud Ho- F
merum, omnem exuperans crudelitatem, Maroneo delinitus vino, Vlyſsi mollius adblandit̃. Et heroës illi Troiani apud Homerũ eundem, qui laudibus arguitur vini vinoſus, ferocitatem ſæpe, æſtuantiſq; bile cordis acerbitatem vino deliniere: hominiq; valde irato apud Plautum propinandum edicitur, vt ille vino bilem diluat. Naturæ enim conſentaneum, cibo potuq; rigato corpore, ab eo diſcuti triſtitiam. Quare Zeno Cittieus interrogatus, cur, cùm Philoſophus eſſet, & natura ſeuerus, in conuiuio tamen hilarior videretur: Atqui, inquit ille, Lupinum ſuapte eſt natura amarum, dulceſcit tamen aqua maceratum. Atq; hoc illud eſt, quòd Armenias curru ſubiungere tigres, Bacchi Orgiis inſtitutum.

VLTIO.

VLtionem ſignificare qui volunt, tigridem & equum ab ea dilaceratum pingunt. Nota eſt hiſtoria, quemadmodum eius venator, fœtus recens editos obſeruat: ad quos, cùm mater pabulatũ abierit, auferendos perniciſsimo fertur equo, ſurreptiſq; catulis, qui ſunt ſemper numeroſi, in curſum fertur quãto po-

A teſt citatiſsimum:reuerſa Tigris vbi nidum vacuum reperit, velociſsimo curſu totam circũluſtrat regionem, donec fugientem venatorem deprehenderit, in quem omnem conuertit impetũ:ille ſtatim vnum è catulis proiicit, ſuſcipit hunc tigris mordicùs, & retrouerſa in nidum refert: alacri mox curſu eadem veſtigia repetit, exiguoq; temporis interuallo venatorem aggreditur:ille rurſus catulum alterũ abiicit, curſuq; nunquam intermiſſo nauem verſus prouolat. Suſcipitur hic quoq;, & rapidiſsima velocitate reportatur: idq; & tertiò & interdum quartò fit, donec venator conſcenſa naui vix duobus & nonnunquã vno tantùm catulo ablato auſugiat, equo relicto:in quem illa poſteaquàm fruſtra toto littore frendens deſæuit, omnem conuertit vltionis ſæuitiam, totumq; diſcerpit, et miſerabiles ſocij furti pœnas pendere compellit. Apud Iobem, vt in Hebræo eſſe dicit Eucherius, tigris periit, eò quòd non fuerit prædam aſſecuta, B de fœminea arrogantia dictum volunt.

VLTIO.

PERNICITAS.

IAm pernicitatis ſignificatum ex iis quæ ſuprà dicta ſunt deſumitur, cùm citatiſsimum equum ter & pluries aſſequatur, curſu retrorſum repetito.

AMOR IN FILIOS.

ITa etiam charitas pietaſq;, & affectus in filios ſummus, ex eadem hiſtoria cõſideratur: mox & vltionis ſtudium, cùm in relictum equum tanta ferocitate ſæuiat.

MVSICAE HOSTIS.

SVnt qui Muſis auerſum ingeniũ, omnemq; Muſicæ lepiditatem odio proſequentem, per tigrim & tympanum pingant. Aiunt enim eam ita tympani ſonũ exhorreſcere, vt eo audito mirabiliter inſaniat, eoq; furoris prouehatur, vt ſemetipſam dentibus impetat, viſceraq; ipſa ſua fœdè dilaceret atque diſcer- C pat.

DE LYNCE.

LYncem in luporum genere pleriq; recenſuerunt, eiq; Ceruario cognomentum indidêre. Sunt qui Lynces eſſe quas Græci θῶας vocant, arbitrentur. Sedenim θῶες ex hyena & lupo mixto genere naſcuntur. Vtcunq; verò autores varient, Lyncem Plinius animal eſſe peregrinum & in Æthiopia frequens ait: Ceruarios autem lupos ſeptentrionalibus regionibus frequentiſsimos eſſe conſtat. Sed parum me mouerit eandem ſpeciem pluribus orbis locis inueniri: nam quæ videmus in Ceruario lupo, ea in Lynce identidem reperiuntur, acutiſsimus quippe obtutus, macularũ in pelle varietas: vnde apud Maronem, Maculoſæ tegmine Lyncis: & quod omnium manifeſtiſsimum eſt ſignum, Lyncurius lapis ex concreta eius animalis vrina.

ACVTISSIMVS OBTVTVS.

NOnnulli igitur cùm lyncem omniũ quadrupedum clariſsimè cernere conſideraſſent, hominem qui viſu maximè polleret ſignificaturi, animal id hie-

roglyphicum poſuere. Sanè multi eas affirmant conuexa etiam montium viſu D penetrare.neq; defuere philoſophi,qui fieri poſſe hoc cõmentati ſunt ex imagine quæ certo ab terra ſpatio ſummo in aëre pendeat,quam Lynx,vtpote quę ſit oculo admodum defæcato,intueatur. Cuius rei exemplum experimur deiecto in cauũ aliquod vas numo,quem,tametſi longè receſſerimus, ſimulac vas aqua expletum fuerit,intuemur,fundo etiam ipſius vaſis in aquæ ſuperficie ſe oſtentante:quippe rerum earum radiis in aquæ ſummum ſeſe exporrigentibus ea ibi ſpecies redditur,quę aqua inde ſubducta,vaſculi curuitate intercipitur, ac ne vi deri poſsit præpeditur. Ab hac Lynce,Lynceos oculos appellatos, quibus cernendi vis acutiſsima ſit,plerique putant. Vnde magnæ vir eruditionis Fran. Petrarcha,pętos illos oculos quos lyricis totiẽs laudibus extollit,ceruarios appellauit:ad id ſcilicet alludens,quòd lyncem ætas noſtra lupum ceruarium arbitratur. Alij oculos lynceos à Lynceo Idæ fratre Argonauta dictos autumãt, qui ea quoq; quæ ſub terra condita eſſent ſpectare ferebatur. Poëtæ ſanè plerique penetrabilem huius aciem celebrarunt,maximè verò Pindarus, qui Caſtora in quer cu abditũ,penetrante per lignum acie ab eo inſpectum, atq; ita cõiecto in arbo- E rem pilo confoſſum interfectumq; ſcribit. Fuit & alter Lynceus, qui Carthaginenſium claſſem à Lilybæo Siciliæ promontorio portu Carthaginis exeuntem proſpectare, & numerũ cum fide recenſere ſolitus,ſcriptorũ teſtimonio fertur. De quo Horatius:Non poſsis oculo quantum contendere Lynceus.

DE VRSO.

SEd iam nos appellat vrſus,non iniucunda fortaſſe, niſi oculi iam defeſsi ſunt,ſpectacula præbiturus.

PROFECTVS CVM ÆTATE.

HOminem originis principio deformem,mox formoſum effectum,ſiue cuius vita ineunte ætate diſſolutior fuerit, nullaq; ratione moderata, cum ætate tamen modus & diſciplina ſanctior accreuerit, Ægyptij ſacerdotes intelligere cùm vellẽt,vrſam fœtam pro hieroglyphico ponere conſuerunt. Compertum ſiquidem eſt,vrſam fœtum edere ſine oculis, ſine F pilis,cruribusq; propèmodum & membris aliis indiſcretum, informem denique carnem catto minorem,maiorem mure,de qua vngues tantùm promineant,cætera ſanguis concretus eſſe videatur,quem poſtea pectori femoribus apprimendo fouet eodem incubitu quo volucres oua,paulatimq; ita cõformat, & lingua ſubinde lambendo perfectum reddit. Vtitur hoc exemplo Ambroſius ad nos cohortandos,ne prolem noſtram,quantum ad animi rationem pertinet, inſtar vrſini partus initiò editam, ita informem coaleſcere patiamur, ſed diſciplinarũ linguis lambendo curemus, vt ad humanam, quippe rationis participem effigiem cõformetur. Nam de lingua quæ ſignificet eloquentiam, alio diſſeruimus Commentario.

EX INEDIA MACIES.
MORES OCCVLTI.

ADdunt hominẽ inedia cõfectũ intelligi per vrſam in ſpecu latitantẽ, & ore pedes lambentem:cuius quidem pigerrima eſt natura, ſolitaria, latebroſa, cõmercij ſocietatisq; cuiuſlibet euitatrix:quod eſſe mores eos ſignificat, qui ſoleant in imo mentis receſſu deliteſcere:atq; itidem corpus ſimile ſortita eſt, graue,

A ue,compactum,indiſtinctum,prægelidę feræ,quæ ſpelæis in primis gaudet,ac-
commodatũ: vnde φωλάδες ἄρκτοι dicuntur à Theocrito. Nam, vt Theophraſtus
& Soſtratus aiunt, vrſi primum antra habitationibus commoda oſtenderunt:
hi ſiquidem tempore dierum circiter X L, licet longè plures alij ponant, quibus
in receſſu aliquo deliteſcunt, priorum pedum ſuctu viuere, ac nihil edere perhi-
bentur: cui rei documentum habetur captum per id tempus inteſtino inani eſſe,
atq; ita id conniuere, vt adductum propè cohæreat. Id verò libenter ab eo fieri
tradit Ælianus, cùm ſe præpinguem ſenſerit, ac pleniore corpore grauatũ, quò
pinguedine cõcocta fiat agilior. Apud Euſtathium legas Athenienſes aliquan-
do famis vltione multatos indignata Diana, quòd vrſam, quæ in Munychio e-
ius ſacello nata eſſet, interfeciſſent, vt ita per inediam affligerentur, qui animal
inediæ patientiſsimum ſuſtuliſſent.

VIRAGO.

MVlierem præſtãtem animis, non molli, ſed virili vigore præditam, plerịq;
ſignificare dum volunt, vrſam pingunt,Ántherã alij: ſunt enim hæ ex o-
B mnibus animalibus maribus ferociores animoſioresq;, cùm in cæteris fœminæ
ſint omnino molliores. Plutarchus tamen non vrſam, ſed Leænam ponit in hoc
albo cum Panthera, vbi rationem ineſſe brutis diſputat. Cæterùm in eodem ge
nere fœminas omnes æqua cum maribus fortitudine pollere contendit. Quare
Menæchmus etiam apud Plautum, vxorem quam timet Leænam vocat, dum
leoninum cauum intelligit ædes, in quibus illa habitabat. Vrſorum autem ſæui-
tia nobilitatæ ſunt regiones, Lucania, Vmbria, Britannia. Nam ex Britannia ve
lut ex altero terrarum orbe, longa & periculoſa nauigatione, vt tunc videbatur
temporis, aduecti vrſi ad populi Ro. ſpectacula, maximæ fuerunt admirationi.

PVELLARIS ÆTAS.

QVia verò ſuapte natura vrſæ cohibẽt ſe intra frutices vel ſpelæa, niſi quan
tũ pabulationis gratia prodire cogũtur, iſq; mos plurimũ in rectè inſtitu-
tis ciuitatibus obſeruatˉ, vt innuptę puellę domi clauſę cuſtodiantˉ, non abſurdè
nõnulli cõmenti ſunt puellas vrſæ ſimulachro referre: nã & hoc quoq; ſapit an-
tiquitatẽ. Siquidem apud Euripidem Hypſipilæ, & apud Ariſtoph. Lemniis, ac
C Lyſiſtrate, puellas apud Athenienſes olim vrſas vocari ſolitas legimus: & apud
Pollucẽ ἀρκτεύεσθαι verbũ inuenias, quod latinè ſonat in vrſas abire. Id verò erat cũ
puellæ, anteaq; nuptiarũ tẽpus appeteret, pudicitiæ cauſa Dianę conſecrabantˉ.

PROVIDENTIA.

NEq; illud diſsimulandum, licet ab Ægyptiis minimè traditum, quòd per re-
cedentem in cauum vrſam, nõnulli prouidentiam ſignificari volunt. Vrſa
enim, vt apud Ælianum legas, ita prouida eſt, vt ſaluti ſuæ conſultura, cùm ſe in
cauum recipit ad peculiarem inediã, ne per veſtigia deprehendi poſsit, tantũ il-
li natura calliditatis indulſit, auerſis veſtigiis irrepat retro, eo ſcilicet modo quo
traxit Auẽtinas Cacus in antra boues, atq; ea ſpecie venatores fallat, cùm egreſ-
ſa inde videatur, non autem ingreſſa.

IRA.

NEq; defuere qui per vrſi ſimulachrũ iram immanẽ intelligi voluerint, quòd
id animal immodicis ſoleat animis excitari, & in omnem truculentiam ef-
ferri: vnde apud Claudianum legas, Rhadamanthum ſolere vrſis ingerere tru-
culentos. Sanè Mathematici iracundum eum futurum dicentes qui ſub primo
& vigeſimo Tauri gradu naſcitur, vrſum ibi ſtatuunt retro ſpectantem, hoc eſt,

ad ea quæ facta ſunt indignantem. Hinc Martialis lib. VI. D

Rabido nec perditus ore,
Fumantem naſum viui tentaueris vrſi,
Sit placidus licet, & lambat digitóſq; manúſq;.

Ira enim, vt Theocritus ποτὶ ῥινὶ κάθηται. Quin ab irritatione nomen olim vrſis impoſitũ: Vr enim Hebraica lingua incitationem ad iram ſignificat: & Vr Madianitarũ Rex ab Iſraëlitis occidione cæſus, ſignificat, vt Adamãtius interpretatur, affectũ huiuſmodi ab iis qui Deũ ſequuntur debere protinus abſcindi. Alij nequaq; abſcindendum cenſent, ſed veluti ſubſidio paratum diligenter aſſeruandũ, vt cùm res poſtularit, aduerſus noſmetipſos, pro iis quæ inutiliter turpiter'ue geſſerimus, iraſcamur. quã ſolam animi perturbationẽ etiã Epictetus ſapienti cedit. Hæc enim iuſta & neceſſaria iracundia eſt, vt noſtri cenſent, qua vnuſquiſq; in iis quibus errauit, aut perperàm geſsit, indignatur, & ſemetipſum incuſat. Ex qua quidẽ indignatione ignis quidã in nobis accenditur, qui velut in agrũ ſterilẽ immiſſus, conſumptis excoctiſq; voluptatis peſsimæ radicibus, bono diuinarũ inſtitutionũ ſemini glebã præparat fœcundiorẽ. Atq; hic ille ignis eſt, quẽ ſe Aſſertor noſter profitetur in E terrã immiſſurũ, atq; vt ſuccendatur, nõ indiligentẽ operam daturũ. Alibi verò indignatio ferociáq; vrſina in Diuinis literis indiciũ fuit Hieroſolymitani excidij, vt Eucherius interpretatur 4. Reg. Nam cùm Eliſæus aſcenderet in Bethel, ſcandenti ſemitã obuiam facti ſunt pueri paruuli de ciuitate egreſsi, qui illudebant ei dicentes, Aſcende Calue, aſcende Calue. Quos Eliſæus indignitate rei cõmotus, in Dei nomine deuouit, cõtinuóq; vrſi duo de ſaltu proximo prodierunt, qui ex eis duos & quadraginta pueros lacerauerunt. Id ſub figura tunc geſtum, Imperatores duos præmõſtrabat Veſpaſianũ & Titum Romanorũ Principes, qui poſt duos & quadraginta annos ab aſcenſu Domini, captis Hieroſolymis, tantã Iudæorũ deſolationem fecere, vt deletũ penitùs ſit eorum regnum.

IMBECILLVS PRINCEPS.

Ciuitatem imbecillo rectam principe ſignificare qui volunt, vrſi caput pingunt: inualidiſsimum enim eſt vrſo caput, quod contrà leoni fortiſsimum. Aiuntq; vrſos aluearia nõ mellis pabuli've vllius gratia inceſſere, apeſq; irritare, ſed ſalutis ergò, vt ſcilicet apum aculeis ora vulnerati, ſanguineq; ita emiſſo, F grauedini qua plurimùm laborãt, remediũ cõparent. Venatores noſtri aiunt, ſi maior aliqua vis, quam ſuperare deſperet, vrſo incubuerit, eum ſibi cõſcium imbecillitatis, qua caput eius laborat, ſi fugiẽs ad prærruptam aliquam rupem peruenerit, manus ſupra caput tollere, iiſq; pectinatim firmiter cõplicatis, reliquo conglobato corpore præcipitem ſe dare, atq; ita capturam euadere.

DE VRO.

NOn innotuit Ægyptiis Vrus bos Germanica, ſed ante feras alias egregiè ſylueſtris.

CAPTIVITATIS IMPATIENS.

PEr quem, eum qui ſibi mortem conſciſcat, ne in manus hoſtiũ concidat, nonnulli congruenter hieroglyphicum propoſuerunt. Eſt enim vrus eiuſmodi, qui propter ferocitatem vel nunquã, vel difficulter capi poteſt. quòd ſi eò inciderit vnde deſperet poſſe euadere, ſemetipſum præ ira ſuffocat, vſqueadeò ſe genitũ ad libertatem putat, qua deniq; nihil vnicuiq; animantium generi optabilius eſſe videatur.

PIE-

A PIERIVS VALERIANVS AD PETRVM CVRSIVM ROM. CIVEM, DE IIS QVÆ PER ASINVM, MVLVM ET CAMELVM ſignificantur ex ſacris Ægyptiorum literis.

NE fortè cõmentitia ea putes, Petre curſi lepidiſſime, quæ multa adèo nudiuſtertius Cytorio in iugo tuo, vbi bona pars Academiæ cœnabamus, à veteribus tam Aegyptiis, quàm Græcis, atq; etiã Latinis, ſuper Aſini ſignificationibus tradita commemorauerã, curæ precium fore duxi, quantum ſolicitudine præſtare potui, primo quoq; tempore pleniori obſequio tibi ſatisfacere. Videbaris enim illa, quod facile animaduerti, attentioribus admodum auribus haurire, & auidiuſcule, vt ita dicàm, deglutire, ſed vix adduci poteras ſcriptores illos veteres in Aſino perſcrutando fuiſſe adèo curioſos: & quoniã vmbra etiam eius in vaniſſimi negocij prouerbium ceſſerat, reliquum etiam corpus paruipendendũ exiſtimabas. Collegi igitur tam ea, quæ tum memoriter diſſeruerã, quàm
B *quæ aliàs ſparſim à me fuerant ea re ſuper adnotata, eorum citatis teſtimoniis, qui talia memoriæ prodidere, vbi tantùm res depoſcere videbatur: nam minùs omnia tunc ex tempore dicere aggreſſo ſuccurrebant. Quare tunc non pauca prætermiſſa ſunt, quæ recitata longè maiori tibi admirationi futura fuerant: quæ quidẽ nunc, qualitercunq; à me conſcripta ſint, benignè accipias velim. Et ſi minùs tibi lucubratio ipſa ſatisfecerit, vt quæ nimium properata non ita omnia complecti potuerit, voluntatem tamen animumq; meum exiſtimes, quantũ in me fuit, tibi amico tam veteri, tam probo, ſatis plurimùm facere ſtuduiſſe: non enim recens mea erga doctrinam & ingenium tuum beneuolentia, firmaq; atq; conſtans amicitia, quæ ab ipſo primùm die, quo Romã diu patria cariturus applicui, cœpta, mirificũ in dies accepit incrementũ: acceſſit & tam vnanime concorsq; contubernium, conuictúſq; per annos aliquot iucundiſſimus. Ita ego pluribus atq; iis non leuibus de cauſis tibi ſemper coniunctiſſimus, ſcripta cogitationesq; meas communicare tecum maximè conueniens exiſtimaui: quòd optimi integerrimiq; amici, qualis es tu, vt meliores euadamus in cauſa ſunt, ſi quid admoneant: vel, vt alacriores ad lucubrandum accedamus efficiunt, ſi probent. Sed enim quid oneris gerat Aſinus inſpiciamus.*

C

IGNARVS HOMINVM'QVE LOCORVM'QVE.

CVMPRIMIS autem rerum omnium ignarum per aſellicipitem hominem ab Ægyptiis ſacerdotibus ſignificari, & Horus & plerique alij prodidere: eam'qʒ imperitiam in eo præcipuè notari volebant, quæ plurimùm ex ſolitaria accidit educatione, quippe cùm quis tanquã Aglaus alter, intra priuatos parietes ſemper altus & educatus, pedem è domo, vel è patria nunquam tuliſſet foras, oportere ſcilicet hunc parum experientem eſſe, & officiorum hoſpitalium inſcium. Iſraël itaque diu apud Ægyptios educatus & hieroglyphicõn optimè peritus, cùm Iſſacharem filium ſuum aſinum appellaſ- Gen.49.

ſet,intra terminos eum occubiturũ dixit.Non enim longius peregrinari ſolent D
aſini,vt equi,& muli,ſed intra prouinciam,in qua nati ſunt, plurimum cõtineri.
Addidere etiam prouerbiũ in imperitos,Aſinus ad lyram : quod nõ admodum
abſimile eſt ab Horatiano illo,vt qui narraret aſello fabellam ſurdo,hoc eſt,ob-
ſtupefacto,quiq; nullum ex ea re ſenſum perciperet. Ideoq; Cicero in Piſonem:
Quid nunc te aſine literas doceam? nõ opus eſt verbis,ſed fuſtibus.Adeò enim
ſubiecti addictiq; fuſtibus ſunt aſini,vt vulgus paſsim verbera plagasq; flagris
inflictas,Aſiniatas vocitet.Hanc ſanè mentis tarditatẽ Scipio apud Numantiã
ita C.Metello exprobrauit,vt diceret,ſi quintũ pareret mater eius,aſinum fuiſſe
parituram. Quin & Iunius Baſſus homo dicaciſsimus,vulgò aſinus appellatus
ob ſtuporẽ ridiculosq; mores. Ob huiuſmodi ludibriũ,& ignauię cõtemptum,
qui pilæ ludo victus eſſet aſinus appellabatur:qui verò viciſſet,rex.quẽ morem
tangit Plato, Thæteto, & lib.9. Pollux. Ad hoc reſpexit etiam Horatius, cùm
epiſtola ad Mecœnatem ſcribit:At pueri ludentes,Rex eris aiunt,ſi rectè facies.
Contrà verò quod ad peregrinationẽ attinet,Vlyxem,quem Homerus ea præ-
cipuè de cauſa ſapientem effectum putat,quòd is E

πολλῶν ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα, καὶ νόον ἔγνω.

quiq;,vt ait Horatius,Quid virtus & quid ſapientia poſsit,vtile nobis propoſi
tum eſt exemplar : nomen ipſum inquam Vlyxem etymologicè quidam haud-
quaquã ignobiles ſcriptores interpretantur ὁλοξενὸν, omniũ quippe hoſpitem:
nam Æoles,quod alij verterũt Ὀδυσσεὺς,λ litera quam amant incolumem retinue-
runt,eosq; Latini ſecuti ſunt,Vlyxem enunciantes . Neque tamen ſum neſcius,
Icariũ eius patrem aliam nominis afferre cauſam, Odyſſea, quæ nihil quicq; eſt
nunc ad cõmemorandum neceſſaria. Aſinus porrò in fabulis pro imperitiſsima
perſona ponitur,& in argumento fatuitatis atq; dementiæ ſemper habetur : in
quem demum,vti Plotinus innuere videtur,ille redit, qui ſenſus expers, bruta-
lem & ſtolidam vitam vixerit. Quocirca Vlyxes apud Gryllum Plutarcheum,
cùm bruta reliqua ratione aliqua vti fateatur,Aſinũ tantũ ac pecudem ab omni
rationis vſu ſemotos reperit.Neque quidem inficiatur Gryllus,ſed plures inter
homines eiuſmodi ingenio præditos confidenter aſſeuerat. Huius non imme-
mor ſtoliditatis Ouidius,Midam,quòd ſententia ſua ruſticam Panos cantilenã F
diuinæ Apollinis modulationi præferendam iudicauerit, ea pœna multatum à
Deo finxit,vt quæ iudicio peccauerant humanæ aures,in aſini auriculas demu-
tarentur.Interpres tamẽ Ariſtophanis,Pluto,vt hæc quoq; repetamus,tres me-
morat cauſas cur Midas aſininis auribus fuiſſe prædicetur:ſiue quòd acutiſsimi
eſſet auditus,cuiuſmodi ſunt Aſini,quos præter mures,cæteris animantibus au
ditu præſtare tradunt:ita enim interpres ille,quiſquis is eſt,ſcribit: ἢ ἐπεὶ ὁ ὄνος μᾶλ-
λον τῶν ἄλλων ζώων ἀκούει πλὴν μυός.Hinc Apuleianus aſinus de ſe ait: Recreabar quòd
auribus grandiſsimis præditus cuncta longulè etiam diſsita ſentiebã:ſiue quòd
Phrygiæ pagum incoleret,cui nomen ὄνου ὦτα,Auriculę aſininæ:ſiue quòd explo
ratoribus accuratiſsimè ſit vſus,delatoribusq; plurimùm delectaretur : vnde il-
lud de principibus fertur,Regum aures innumeræ.

PETVLANTIA.

IMmodicam verò petulantium luxuriam per animal hoc in diuinis literis no-
tari indicio eſt quod celeber ille Propheta ait:Quorum carnes ſunt, vt carnes
aſinorum.Et Plato dum antiquorum figmenta ſequitur,ne ſacratioris illius do-
ctrinæ,quam apud Ægyptios perceperat,arcana propalaret,hæc non incurioſè
tracta-

A tractauit, ac de alijs quidem animalibus paſsim multa, de aſino verò hoc præcipuè dixit diſputante apud Phædonem Socrate: Homines qui fœdis cõcupiſcentijs manus dediſſent, ventriq́ꝫ dediti per inertiam atq; laſciuiam ingloriam inutilemq́ꝫ egiſſent vitam, neque quicquam penſi pudoris've habuiſſent, in aſinos poſt obitum deijci.

IMPVDENTIA.

SVnt enim qui per Aſinum impudentiam ea de cauſa ſignificari velint, quòd aſinus ſua tantùm commoda deſtinatiſsimo quodam animo proſequatur, & modò ſuę morem gerat voluntati, nihil penſi habeat, caſtigationes contemnat, verbera etiam nihili faciat. Id in aſino vitium ita notat Xenophon, vt de ſe V. de Græcorum reditu dicat: Eo inquam tempore, ſi quem iniuriæ vllo genere laceſſiui, non poſſum non confiteri, vel aſinis me, qui eſſe dicuntur omnium quadrupedum inuerecundiſsimi, inuerecundiorem fuiſſe. Quòd verò Ioſippus cor aſini & canis impudentiam obijcit Appioni, hac eadem ſententia in vno ſtoliditatem & imperitiam, in altero maledicentiam inceſsit.

B POPVLVS IVDAICVS.

ET populus Iudaicus, vtpote qui ſublimioris doctrinæ, quæ in diuinis corũ literis deliteſcit, intellectũ minimè percipiũt, ſimplicitatemq́ꝫ ſcriptorũ tantùm proſequuntur, ob huiuſmodi ſtuporẽ & imperitiam aſinæ aſsimilatur, quã Chriſtus poſthabuerit inſceſo eius pullo, qui factus eſt ea doctrina dignus, quã ille nos docuit. Aſina enim illa, vt Græci theologi deprehendère, populi prioris ſymbolum fuit, quæ ſcripti onus pertulerit: eſt enim animal ad onera tantùm & labores genitũ, vt Eucherius dicit: ſuper quam Apoſtoli veſtimenta ſua iniecere, hoc eſt, veterem hominem exuere. Pullus verò, de quo Zacharias, Ecce Rex Cap. 9. tuus veniet tibi iuſtus, & ſaluator ipſe pauper, ſedens ſuper pullũ aſinæ, propter priſtinã imperitiã, iuniorem indicabat populũ, aſinæ quidem filium, vt Euangeliſtæ cum pleriſq; alijs reddidere: nõnulli filiũ ſubiugalis poſuere, animalis quippe quod operibus & officijs ſeruilibus omnibus ſubijcitur: pleriq; Gentiliũ nationem appellarunt, quæ Chriſtum inſidentem tulit, promiſſamq́ꝫ à prophetis & lege ſalutẽ minimè deſpexit: Agnouit enim Aſinus præſepe Domini ſui. Hoc

C porrò citato loco Eucherius, per aſellũ, ait, quem inſedit Dominus, ſimplicitas fidelium exprimitur, plebs ſcilicet quæ Dei notitiam non habebat, quam Chriſtus regẽdo & præſidendo, ad Hieruſalem, hoc eſt, ad pacis conſpectũ adducit.

A' DEO ET SACRIS alienus.

ASinum porrò Ægyptij adeò impurũ exiſtimabant, vt animal etiam dæmoniacũ arbitrarentur, propter quandam cum eo ſimilitudinem. Quò verò oſtenderent eum admoueri ſacris minimè debere, hominem cum ſeceſpita poſitis in terram genibus effingebant, cum enſe ad mactationem parato, ſed manibus poſt terga religatum: inde aſinum apponebant, euentum rei nimirum fore irritum indicantes. Oderant autẽ id animal Ægyptij, non propter imperitiam & ineptias tantùm, & contumelioſam eius naturam, verùm propter colorem etiam ex albo nigroq́ꝫ confucatum, quem à Deorum ſacrificijs alienum abo

minabantur. Erat verò apud eos mos, vt aſinum ludibrijs omnibus inceſſerẽt, luto ceſpitibusq́ paſsim impetitum, contis etiam ſtimularent, quáq́ ſe locus offerret opportunus, præcipitem agerent. Vnde prouerbium in contemptibiles Aſinus Aegyptius. deſpicatiſsimosq́ homines emanarit, Aſinus Ægyptius. Apud Hyberboreos tamen inſtitutas dicit Pindarus κλειταῖς ὄνων ἑκατόμβαις, illi enim Apollini aſinos mactabant. Nam vt apud Callimachum legere eſt,

τέρπουσι λιπαραὶ Φοῖβον ὀνοσφαγίαι,

Exhilarant pingues Phœbum epulæ ex aſino.

Citat Apollodorū etiam Clemens Stromatis, de huiuſmodi ſacrificio. Gaudere verò Apollinem vitæ arbitrum eorū iugulatione dicunt, propter aſſultus, quos indicio viuacitatis in cæde faciunt, difficulterq́ occidi ſoleãt magnis quantumlibet ictibus percuſsi. Quantum verò pertinet ad impuritatem, apud alios vni Priapo ſacer habebatur, ob verendi ſcilicet enormitatem, qua ſupra modū præditi ſunt aſini, atq́ inde ſunt ad generandū admodum ſegnes: cõpertumq́ eſt omnes alios ea genitalis productione cõſpicuos, ad generationẽ ineptos eſſe, quòd in emiſsione per eam longitudinem ſemẽ tranſmeans & hebetetur, & frigidius B fiat. Neq́ verò noſtro tantùm tempore viri huiuſmodi aſinorum inſtar habentur, ſed olim etiam, vt gratiſsimus ille Imperatori Commodo, qui de pene vltra animaliū modū prominente Onos appellatus eſt, eaq́ de cauſa ditatus, & Herculis ſacerdotio præpoſitus. Tacebo Heliogabali emiſſarios, in huiuſmodi genus monſtrorum conquiſitionẽ: tacebo noſtrorum etiam temporū opprobria.

EGREGIVM PRINCIPIVM CITÒ DESTITVTVM.

NEq́ abſurdum eſt ſignificatum illud, quod ex vulgi prouerbio deſumptū eſt, cùm præclarè venuſteq́ aliquid inchoatum citò deſeritur, currentem aſinum pingere. In ore enim omnium eſt, aſini ſuccuſſationem parum admodū procedere. Sanè legas apud Ælianum, aſinos eos præcipuè qui ſunt in Mauritania citatiſsimo gradu curſum inchoare, paruoq́ confecto itinere citò deficere, vnde neceſſe ſit eos ad equos alligatos reſti attrahere. Hinc Trigæus Ariſtophanicus ſuum illum ſcarabeum aſinum appellat: monens ſcilicet ne curſu nimium pernici viam auſpicetur, ſed paulatim & ſenſim volet, vt labori ſufficere F poſsit, quod longè ſecius accidit in Indicis, qui quidem, vt idem Ælianus autor eſt, cùm iter arripiunt, tardius incedunt, paulatimq́ progrediendo feruntur incitatiùs, rapidiſsimeq́ gradiuntur.

STOLIDITATIS LVDIBRIVM.

TOt autem ea ſunt quæ de aſinorum ſtoliditate traduntur, vt ſubinde ſit ad eam redeundum: quam ſi apertius Ægyptij deſcribere voluiſſent, animal omnium maximè docile deligebãt, ſimiarum quippe gregem, inter quas aſinum vel ſaltare, vel tibijs canere, vel etiam diſceptare fingebant, rem quidem tam dictu quàm ſpectatu ridiculam, ſed quæ in ſeceſſu pondus habeat.

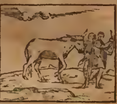
INDOCILITAS.

ALiter frænatum aſinum in huiuſmodi ſignificatum proponebant, quippe quòd animal ſit minus idoneum ad diſcendum. Vnde etiam Mathematici eum qui ortu ſuo ſextumdecimum Leonis gradum ſortitus ſit, indocilem futurum præſagientes, frænatum aſinum tunc oriri fingũt: irritam eo modo inſtitutionem futuram indicãtes. Eſt apud Platonem Legum III, iuxta finem prouerbium, Ab aſino excuti, de ijs qui grauia & magna vel difficilia profeſsi, ab incœpto tur-

A pro turpiter deſiſtunt. Sedenim miror vnde Grammaticus quidã adductus ſit, vt Platonis prouerbium hoc ita ſit interpretatus, vt de iis dictum voluerit, qui relictis voluptatibus & inquinamẽtis quibuslibet voluptificis & belluinis (hæc enim eius verba ſunt) ad meliorẽ mentem regrediuntur. cui quid aliud reſpondeam, quàm vt ipſius Platonis verba ſubiiciam? τίνος δὴ καὶ τοῦθ' ἡμῖν αὖ χάριν ἐλέχθη, δεῖν φαίνεταί μοιγε, οἷον ἵππον τὸν λόγον ἑκάστοτε ἀναλαμβάνειν, καὶ μὴ καθάπερ ἀχάλινον κεκτημένον τὸ στόμα, βίᾳ ὑπὸ τοῦ λόγου φερόμενον κατὰ τὴν παροιμίαν, ἀπό τινος ὄνου πεσεῖν. Cuius verò rei gratia hęc dixerimus, mihi oſtendendũ eſt, oratioq́ ipſa tanquã equus hinc atq; inde coërcenda, ne effrænum veluti os nacta, ipſoq́ dicendi impetu prouecta, vti prouerbium eſt, ab aſino quopiam excidat. Sed cùm is & hîc & alibi ſæpe cadat ab aſino, in luto hominem hæſitare permittamus, neq; tollere rurſum fractum crure planum procuremus. Id verò eo magis indignè ferendũ, quòd teſtimonium ſibi accerſit ex Euangelica lectione quã ſuprà citauimus, vbi Seruator noſter aſinæ pullum obequitat: neq; intelligit longè aliud eſſe, inuectari aſello in vrbem Hieroſolymã, aliud ab aſino excuti, vel mente alienari: nam & iocus ex locutio-

B nis enunciatæ ambiguo reſultat, cùm ἀπ' ὄνου, etiam ἀπὸ νοῦ ſonare videatur.

IRRISIO.

VT verò reliqua proſequamur, eſt & irriſionis indicium aſinus, propterea quòd rictu labiisq́ latè diductis, dentibusq́ deformiter denudatis irridere videatur. Quin & qui aliquem deludunt, appreſſa ad aures manu aſininas auriculas imitãtur: vnde Perſianum illud in huiuſmodi deriſionem, Auriculas aſini quis non habet? Sanè Diogenes cùm ei quidam diceret, Multi te derident: Et illos, inquit, fortaſsis aſini. Altero ſubijciente, Sed illi non curant aſinos: At neq; ego illos, inquit.

SOPHISTARVM NVGÆ.

SIlentio præterire non poſſum, Sophiſtas noſtros, cum aſino illo ſuo tam fœdo, tam ſpurco, tam abominabili, quem ita in delicijs habẽt, vt ſine aſino nihil meditentur, nihil moliantur, nihil aggrediant̃. Nulla vnquã tam grauis, neq;

C tam ſeria res in conſultatione ponitur, vt nõ ipſi aſino ſuper agendum cenſeant: ſedenim iis optimè res cum aſino, qui περὶ ὄνου σκιᾶς, diſciplinã omnem ſuam oſtentant, ac omnium ignari, quodq́ peius eſt, indociles, de re nihili ſemper altercantur. Ad horum porrò ſimilitudinem Democritus Iudæos ponit, qui in ordinarijs, vt inſcriptio eſt, hiſtorijs, eos tradit aureum aſini caput adorare conſueſſe, ſingulisq́ ſeptennij ſpatijs alienigenam ſemper hominem inſidijs exceptum in cõuentibus ſuis membratim diſcerpſiſſe: quod & Plutarchus Cheronæus Sympoſiacis quęſtionibus, & Cornelius Tacitus hiſtorijs memoriæ prodidere: quã vti manifeſtiſsimam calumniam, ab Appione olim excogitatã, & Ioſephus conſtantiſsimè refellit, & Adamantius contra Celſum acriter redarguit. Noſtra tamen tempora Symeonẽ puerulũ Tridenti videre, quem blanditijs illectũ, & in ſynagogam perductũ, Iudæi ſocialiter eo ſacrificij genere trucidarunt, ſtylis per vniuerſum corpus infixis, vnde ſanguinis quiſq; guttam viuis artubus exhaurirent. Teſtis ara facti, quæ quotannis ibidem à pijs inuiſitur.

ADVLATORVM ILLECEBRÆ.

ERat verò illud ad bonos mores excogitatum hieroglyphicum, quòd veluti maiores noſtri ſeruos ebrios, lingua pedibusq́ titubãtes in liberorũ cõſpe-

ctum ad vitij ludibriũ, producebant, quò ipſi diligentius cauerent, ne in huiuſ D
modi turpitudinẽ inciderent: ita ſacerdotes Ægyptij aſinum inter flores & vnguenta ſtatuebant, quorum nihil ad ſenſum eius pertineret, ex hoc ſcilicet perniciem, quæ potentioribus præcipuè aſſentatorum machinis inſidiatur, indicantes, cùm inde riſui & ludibriis omnium exponantur, qui enormes adulatorum aſſentationes aucupantur. Pleriq; enim magni alioqui viri à Muſis & Gratiis alieniſſimi, omniq; turpitudinis genere ſpurciſſimi, coràm tamen & dignitatis, & eruditionis, & temperantiæ non ſolùm commendari patiuntur, verùm etiam, niſi facias, indignantur.

I G N A V I A.

APud multos aſini ſignificatum eſt ignauia, quæ quidem cùm ſit omnibus nota, ſuperfluum eſt eam latius explicare. Ex hac tamen nota Palæſtini aſini excipiendi ſunt, qui equos ipſos pernicitate prouocare dicũtur, traditum ab Adamantio. Et apud Euphratem Xenophon primo de Cyri minoris exped. inuentos ait aſinos, qui equos curſu facilè ſuperarent. Nam cùm ad eos equites proximè acceſsiſſent, curſum illi arripiebant: cumq; longiùs profecti eſſent inte E
rim reſtitabant, atq; ita ſæpius iterata fuga equites fallebant. Et Saracoras legi aſinos non ad onera comportanda, ſed ad gerendum bellum adornare. Apud Pollucem ſanè legas per ὄνον inter alia ſignificata inferiorem dici molam, ita à tarditate ceſſatione've quæ aſino propria eſt, appellatam. Et populos quoſdã memorat Xenophon, qui nõ alia victitãt induſtria vel arte, quàm ſodiendis τοῖς ὄνοις, hoc eſt, lapidibus iis, qui ad onos fabricandos idonei ſunt. Et in ſacris noſtrorũ literis, vbi vulgata interpretatio habet, opus eſſe vt mola aſinaria ſuſpendatur, ὄνος tantùm apud Græcos legitur. Deniq; ne rem tam apertã multis inſerciamus ambagibus, Catullus id ipſum intelligit cum ſuper Æmylio quodam impuriſsimo dicit, Et non piſtrino traditur, atq; aſino? Ne legamus, atq; aſinus, hoc eſt, perinde ac aſinus, vt erudituli quidam putant: ne've interpretemur lectionem, Atq; aſino, ad concitandum ſcilicet circa molam aſinum, vt nonnulli ex cõmentatoribus exponũt. Sed vt ad aſininam ignauiam reuertamur, hanc intelligebat Antiſthenes, cùm Athenienſium iudiciũ in creandis magiſtratibus notaturus, F
ſuadebat eis, vt aſinos ad agriculturam deligerent: quos cùm illi negarent idoneos ad arationem: Atqui, inquit ille, non ſatis vobis eſt Magiſtratum elegiſſe, ſiue aptus, ſiue ineptus vir ille ſit ad gerendum?

E R E M I T A.

SEd quoniam de onagro facta eſt ſuperius mentio, minimè prætereundũ eſt quòd Diuinæ literæ per onagrum eremitas intelligunt, qui à popularibus turbis ſecedentes, in ſolitudinariis & ab hominum veſtigio ſemotis locis vitam degunt, vni Deo tantũ dediti, quod tradit Eucherius: de quibus dixerit Iobes, Quis dimittet onagrum liberum? ſed quia ſequitur, Et vincula eius quis ſoluit? de Iudæis quidam dictum volunt, quorum præcepta vinculis comparantur.

MVLIER MALE' MORIGERA.

SVnt qui mulierem conceptum euitantem, aut virum admittere nolentem, per aſinã, & fuſtem inhærentem tergo, deſignent: ea enim ſemen à coitu reiicit, niſi interpelletur, quamobrem ſtatim poſt coitum neceſſe eſt eam verberari agitariq;, & ignauiam qua prædita eſt ſolitudine caſtigari. Quinetiam mares ipſos fuſtibus ſalire cogũt: vnde vulgò mos eſt viros minimè officioſos, Aſinos

appel-

A appellare. Quid verò illud, quòd huiuſmodi pertinacia demortui etiam ſpoliis inhęreſcit? vngulæ ſiquidem aſininæ viuentem partum enecant, mirificeq; maturant: quare Medici abortibus euocandis, nec aliter eas in ſuffitũ adhibere conſueuerunt.

PRÆGNANTIÆ DISSIMVLATRIX.

MVlierem ad hæc prægnantiã occultantem notare cùm volunt, parientem aſinam pingunt. Obſeruatum enim eſt, id eam impendiò cauere, ne vel in conſpectu hominum, vel in luce pariat: quare ducenda eſt in tenebras, cùm excludendi tempus aduenerit.

SOLSTITIVM VEL TEMPVS ANNVVM.

B PVllus verò Aſinæ nunc ſolſtitium, nunc tempus annuum indicat, quòd eo tempore plurimum & pariant, & admittantur, vt eorum ſeminis frigiditas cœli calore adiuuetur, & frigoris impatiens animal eo naſcatur tempore, quod eius imbecillitati ſit idoneum: annum enim integrum omnino geſtant.

VIR FRVGI, VXOR prodiga.

MInimè prætereundum eſt illud, quod inſignium pictorum & ſculptorum etiam opere nobilitatum eſt, vt cùm virum in re cumulanda ſolicitum, neq; aſsiduos quantumlibet labores declinantem, vxorem verò prodigam, & ad omnia perdenda diſsipandaq; intentam hieroglyphicè ſignificare vellent, hominem ſparti funiculũ torquẽtem, illam verò Aſelli effigie aſsidẽtem à tergo, & opus quantumcunq; fieret abrodentẽ effingebant. Sunt qui Polygnoti opus id fuiſſe dicant: meminê-
C re verò & Pauſanias & Plinius, ac mox Romę tum in Capitolio, tum in Vaticanis hortis inſculptum marmore obſeruatũ. Hinc quid ſibi velit Propertianus verſus, admonemur:

Dignior obliquo funem qui torqueat ocno,
Aeternúmq; tuam paſcat aſelle famem.

Illud πάρεργον addam quod Pauſanias ponit aſellam, nõ aſellum marem in pictura ſpectatam, quæ funem abroderet. Plutarchus commentariis περὶ τῆς εὐθυμίας, apud inferos argumentum pictum ait, ſed Aſinum non nominat.

PATERFAM. PARCVS: FAMILIA PRODIGA.

DIodorus aſinorum imaginem iſtiuſmodi apud Ægyptios oſtentari tradit, aſinũ quippe vnum longioris funis nodos cõplicare, ac alios à tergo clanculum diſſoluere, vno porrò eodemq; argumento cum ſuperiori, quod nonnulli Ionicum figmentum putant, cęterùm pictorum & ſculptorum ingenio variatum. Alterũ tamen hoc patremfamiliâs frugi, familiam verò prodigam & perditam oſtendit: nimirum enim nodum plicare, ſignificat congerere, accumulare, rẽ facere: diſſoluere verò, deſtruere, diſperdere, atq; ꝓdigere. Sanè apud Piniũ,

vbi opera Ariſtolai Pauſiæ filij recenſentur, inter alia eſt piger qui appellatur D
Ocnos, ſpartum torquens, quod aſellus abrodit: quanquam hoc eo ſignificato
accipi poteſt, vt ignauorum opera excipi à pernicie intelligamus.

BONVM OMEN.

QVòd verò ſimulachrum & aſini & aſinarij æneum eſt ab Auguſto dicatū, vtriuſq; nomen in cauſa fuit, quòd ab his ipſe victoriæ præſagium cepit, cùm apud Actium ei in aciem deſcendenti facti obuiam eſſent, agaſoniq; nomē Eutycho eſſe, beſtiæ verò Niconi intellexiſſet: quid enim non bene ominaretur victoriæ nomen bonæ fortunæ iunctum? Sed habuit augurium hoc aliquid quod mouere poſſet, cùm tam ſpecioſa eſſent nomina: quid autem in illo fuerit, mirum eſt, quòd C. Mario apud Fanniam Minturnis cuſtodiæ credito, aſinus qui ruditu quodam ingenti vociferatus fuerat, in domum eius à fonte curſu rapido profectus, ſperandæ ſalutis maritimo itinere augurium dedit. Iam & in augurali ſi quis ægrotet, vidiſſe aſinum qui à lapſu ſe ſuſtulerit, indicat eum conualiturum, in ominibus dicente quopiam, Viden' vt aſinus ſeſe erexerit? decumbentem indicat ſurrecturum. E

VINITOR.

NE tamen animalis iſtius ſtuporem, ſegnitiem & ruditatem vſquequaq; deludamus, grati animi opus fecerimus, ſi qua nos parte iuuerit, expoſuerimus, & illi pro merito gratias habuerimus. Siquidem vineas colere nõ alio nos doctore didiciſſe nonnulli tradunt, quàm aſino, quando his putandarū vitium & autor & præmonſtrator fuerit. Nam abroſo ab eo vitis palmite, vindemiam inde feraciorem prouenisse obſeruatum eſt: idq; ſumma ſecuti diligentia mortales, lætiorem ſibi quotannis prouentum compararunt. Eius rei monumentum Naupliæ ſpectabatur, vbi lapideus aſinus grata poſteritatis memoria dedicatus fuerat. Huc illud addam, quòd is neq; mortuus quidem officium facere deſiſtit: ſiquidem Vadimonius compertum ait, caluariam eius in hortorum medio depoſitam, ad loci fertilitatem facere.

OCHVS REX.

OChum autem Perſarum regem [illegible] per aſini ſimulachrum in primis Ægyptij notauere, qui cum maxima intercedebant odia, vt fieri ſolet inter F
eos qui de imperio, deq; libertate dimicāt. Hic eſt Ochus ille auaritia in primis famoſus, adeò vt vrbem eandem intrare nunq; voluerit, ne aureos, qui ſinguli ſingulis mulieribus ex lege Cyri debebantur, erogaret. Vnum miror, apud Tertullianū Cyrum eundem & Ochum dici: hunc inquam Ægyptij ſceleratū polluтumq; aſinum cognomento vocitabant: in quos ille, vt Dinon ſcripſit, hæc eſt retorquere ſolitus, Aſinus profectò veſtrū deuouebit bouē, Apinq; ita poſtmodum mactauit, aſiniq; eos imaginem auream cõpulit adorare, quo nihil illi vnquā ignominioſius accepêre. Falſum verò illud eſt, & ab omni veritate alienū, quod Cornelius Tacitus tradit de aſinino capite, quo de ſuperius, à Iudæis loco numinis habito, in quo impudentiſsimè mētitur, & ea de cauſa mendaciorū loquaciſsimus à Tertulliano appellatur: ac perinde vanus eſt in Iudæorū origine repetenda, dum eos modò Creta, modò Libya oriundos ſcribit, modò Æthiopum prolem comminiſcitur: & in omnibus quæ de Moſe loquitur, deliria mera ponit. Ægyptiorū autē exemplo, Cliſthenes cùm infeſtiſsimo Sicyonios odio proſequeretur, eorum tribus in ridicula cognomenta cõmutauit, eas tum ὑάτας, tum ὀνεάτας, tum χοιρεάτας appellando, Suarios quippe, Aſinios, & Porcarios.

Labor

A **LABOR INDEFESSVS ATQVE SERVILIS.**

REceptum & illud eſt, ſeruilem laborem per aſinum clitella inſtratum ſignificare: cuius rei cauſa magis vulgo nota eſt, quàm verbis explicari neceſſe ſit, quippe quòd animal indefeſsi ſit laboris, vniꝗ; & perpetuę onerum vectationi, vexationibusꝗ; aliis damnatū eſſe videať. Porrò legas Eccleſiaſtico: Cibus, virga & onus aſino, vt panis & diſciplina & opus ſeruo. Aſini etiā cutis poſt obitum, ne quid eius vnquā requieſcat, foraminibus dilacerata, aſsiduæ cribrorum inſeruiat agitationi. Quod porrò laboris ſignificatū etiam ad ſomnia progreditur: ſi qs enim, vt alibi diximus, aſini ſe aures habere imaginatus fuerit per quietem, ingruere homini ſeruitutē & ærumnas, coniectores autumant. Ita etiam ſi quis aſininum ſe caput habere ſomniauerit. Sed quod ad hanc ſententiam facit, nequeo illud diſsimulare, quod iocoſè factū eſt à Ptolemæo, qui Heraclidis Lycij de laboris laudibus lucubrationem feſtiuiter illuſit. Nam cùm is librū cui titulum fecerat πόνου ἐγκώμιον, Regi ſibi obuiam facto, quidꝗ; præ manibus haberet interroganti, obtuliſſet, Rex accepto libro, π primum tituli elementū ſtatim ab-
B raſit, atꝗ; ita pro laboris laudatione, aſini commendationē legendum oſtendit, quippe ὄνου ἐγκώμιον, labores ſcilicet illos, quot tot ille laudibus in cœlum extulerat, ad aſinum potius quàm ad hominem ſpectare. Ita enim delicioſum ac molle potentiorum genus ingenuis etiā laboribus, induſtriæꝗ; generoſæ, laudabilibusꝗ; vigiliis illudunt, cùm fruges conſumere nati, tantillum hoc etiam gloriæ, quod per genij fraudationē quęrimus, iniquiſsimè inuident. Sed illud in Ptolemæi ſcomma facetè Lucianus Menippo, decretū recitat apud inferos ex Caluarij dicto, vt diuitum animę quę rurſus in vitā remittendæ eſſent, in aſinos demigrarent, donec in tali rerum ſtatu, ad multa annorū millia aſini ex huiuſmodi aſinis renati onera ferrent, atꝗ; inſuper à pauperibus agitarentur. Meminiſti autē, doctiſsime Curſi, argumentū hoc ſermoni noſtro anſam præbuiſſe, cùm in medio conuiuio in magnorū quorundam hominum inſolentiam acriter excandeſceres, qui ocio & laſciuia diffluentes, & omni nequitiæ genere contaminati, literatos viros omnes laborū cauſa aſinos appellauerāt: fuerint, aiebas, qui ſtupidos, qui profanos, qui ridiculos, qui animalia maximè omniū bruta aſinos exiſtimarint: lōgè diuerſum illud eſt, quòd apud Hebręos, præcipuè Cabaliſticos,
C aſinus eſt ſapientię ſymbolū, cuius quippe ideam conſtituunt SAPHIROTH, eam afferentes rationem, quòd eū qui ſapientię ſit operam daturus, victu admodum tenui, & eo plurimùm plebeio contentū eſſe oporteat, cuiuſmodi parſimonia præditum eſſe aſinū ignorat nemo: ad hęc, penuriam, laborem, plagas, & famem patientiſsimè tolerare, neꝗ; ad vllam excandeſcere contumeliā, vndecūꝗ; illata fuerit: animo eſſe paruum, inopem atꝗ; ſimplicem, vt qui nullum inter carduos & lactucā diſcrimē habeat: corde ſit minime vafro, minimè cupiditatibus contaminato: bile ita caręat, vt cum omni animantiū genere pacem ſibi perpetuam conſtituerit: nec vllum ſit onus quod detrectet, quod nō obſequioſè ſuſcipiat, & ſi ſit opus, pro boue terrā proſcindat, plauſtrum trahat, præcipuè verò machinæ maximè omniū neceſſariæ piſtrino æternū ſeruiat, ligna, poma, olera, frugū genus omne comportet, ſit deniꝗ; totius humanæ cōmoditatis aſsiduus & inſatigabilis miniſter, vt etiā, quod aiunt, myſteria portare compellatur. Meritò itaꝗ; Ammonius Alexandrinus magno Origene & Porphyrio diſcipulis, clarus, aſinū his condiſcipulum fertur adhibuiſſe. Neꝗ; verecūdatus Cleanthes appellatione huiuſmodi, confidentiſsimè reſpondit, Aſinus quidem ſum, ſed

qui portare poſſum ſarcinam Zenonis. Valebit igitur Ariſtoteles, qui opere de D
Moribus non quẽcunq; fortẽ eſſe exiſtimat, qui quamcunq; toleret vel ignomi
niam vel calamitatẽ vel incommodum, virtutẽq; vllam negat in patientia ſitam
eſſe, homo mollis & delicatus, qui tamen liquidò perſpiciebat, ſi fortitudo par-
tem haberet in patientia, futurum dubio procul vt Aſinus animaliũ ſortiſsimus
haberetur. Hęc atq; alia multa in Aſini commendationem declamaſti. Atq; ego
acerbiorem tuã iram illam hoc ſermone cõmitigauerã, qui labores quidẽ agno-
ſceremus, omnẽ verò ignauiã ad eos haud grauatè relegaremus, qui cautũ lege
veteri ſciremus, vtilitatis quæ ex frugi adeò animali percipitur ratione habita,
vt honore cum hominibus pari dignaretur. Nam cùm primogenita ſacrificari
præceptum ſit, homo tantũ atq; aſinus excepti, vt ille ſcilicet certo precio redi-
mat, hoc oue, animali iumentorũ omniũ precioſiſsimo innocentiſsimoq; cõmu
tari poſsit. Sed ne vllũ officioſiſsimę ſeruitutis genus huic brutorũ generi deſit,
noſtris etiã morbis nos leuare, ac eos ad ſe recipere perferreq;, naturæ ipſius vi
quadam occulta, minimè detrectarũt. Nam vt Apuleius libro de re Ruſtica ait,
ſi quis à ſcorpio ictus ſuper aſinum aſſederit ad caudam conuerſus, tranſibit in E
aſinam dolor, & is pro percuſſo torquebitur. Addit & Democritus fabellam
ſuam, qui ait, percuſſum à ſcorpio ſi ſtatim ad aſinum quempiam accedens in au
rem eius dixerit, Scorpius me percuſsit, non doliturũ amplius, dolore ſcilicet in
aſinum tranſeunte, qui mox pedendo emoritur, vt Zoroaſtres addit. Facetio-
res quidam, morbos ſuos phratoribus, quos ex itinere caſu obuiam habuerint,
commendare ſolent, ſicq; illi addixerint, tranſire ad eos incommodum, donato-
rem liberari. Sed præſtat id potius, quamuis κατὰ πάρεργον, referre, quòd hic morbo
rum tranſitus in rebus etiã inanimis inuenitur. Nam apud Quintilios pręceptis
de re ruſtica legimus, ſi lactens adhuc infans febre vexetur, cucumeres paris lon
gitudinis duos dormienti, hinc vnum, inde alterum admouendos, vt cutẽ con-
tingãt, feruorem omnem in cucumeres tranſire, infantem incolumem fieri. Sed
iam tempus eſt vt Aſinorum ſuccuſſatione delaſſati, in mulum inſcendamus.

DE MVLO.

QVoniam verò progenerat aſinus mulum, par eſt vt mulum aſino
ſubiiciamus, mox à laborũ ſocietate camelũ mulo ſubiungamus. F

NOTHVS.

AB eo verò incipiã ſignificato quod vulgo magis protritũ eſt.
Spurium enim hominẽ cognomento muli nemo non appel-
lat: atq; olim ea de cauſa mulos Lunæ vehiculo adhibuerunt: quia veluti mulus
non ſuo genere, ſed alieno creatur, ſic ea Solis, nõ ſua fulgore lucet. quod & Ca-
tullus noſter agnoſcit, vbi, Siue notho es lumine Luna, dicit. Nam quòd alij fa-
ctum hoc ob ſterilitatis ſimilitudinem dicunt, quòd ſcilicet Luna perinde ſte-
rilis ſit atq; mulus, dicere nõ auſim, qui acceperim à Cabaliſticis, Planetarũ, ſtel-
larum, atque adeò cœli totius vires, rerum omnium formas in vnum lunare cor-
pus, tanquã in matricem infundere, eamq; poſtmodũ parturientiũ in morem vi
ſua ſpecies nouatusq; omnes cõformare, factasq; et adultas omniũ oculis oſten
tare. Quòd ſi res ita ſe habeat, ea ſit'ne ſterilis appellãda, viderint alij. Nothũ ve
rò, qui ſine patre ſit, hominẽ nuncupare, non tam ſeculi noſtri mos eſt, quàm re-
motioris etiã ætatis, ob adulterinũ, qui nulli non innotuit, conceptũ. Cyrus ta-
men legitimo quãuis matrimonio generatus, mulus eſt dictus, propterea quòd
gene-

A generoſiore matre natus èſſet, Aſtyagis quippe Regis filia, cùm pater Medorũ imperio ſubiectus eſſet: de quo verſus feruntur huiuſmodi ab oraculo editi, qui bus ſuga Lydis indicitur ſimulac mulus Medorum inuaſerit regnum:

ἀλλ' ὅταν ἡμίονος βασιλεὺς μήδοισι γένηται,
καὶ τότε Λυδὲ ποδαβρὲ πολυψηφῖδα παρ' ἕρμον
φεύγειν μηδὲ μένειν, μηδ' αἰδεῖσθαι κακὸς εἶναι.

Quamuis alij per mulum bellicas tempeſtates intelligunt, propterea quòd plurimus ſit belli tempore mulorum vſus. Ferunt verò Medum aſinum primum equæ vim intuliſſe, eaq́ꝫ inde grauida facta, mortales id ſeminij parare didiciſſe.

ALIENVS AB AMORE.

SVnt præterea qui hominẽ alienũ ab amore, mulæ ſimulachro notari velint, propterea quòd ea ſit tantæ contra amorẽ efficaciæ, vt puluerẽ in quo ſe mula volutauerit, corpori inſperſum, mitigare amoris ardorem tradant Magi. Sed quanti bone Deus eſt ἡ συμπάθεια καὶ ἀντιπάθεια τῆς φύσεως, concordia ſcilicet repugnantiaq́ꝫ rerum, in hoc quoq́ꝫ animalium genere ſuperſtitioſa magorum ſedulitate deprehenſa! Nam quę ipſa adeò ſterilia ſunt, diuerſiſsimi tamen generis fœcun
B ditati conſerunt: ſiquidem ſetas aiunt ex cauda mulæ, ſi iunctis euellantur, inter ſe colligatas in coitu, mulieres cogere vt etiam inuitæ concipiant.

STERILITAS.

SEd præcipuum apud Ægyptios eſt mulæ ſignificatum, ſterilitatem indicare: cuius partum prodigioſum eſſe ad expiationem vſq́ꝫ, veteres credidêre. Eas verò ad progenerandum ineptas ob id autores tradũt, quòd animalia quæcunque tertij ſunt generis, diuerſis quippe generibus prognata, non gignant. Quas verò Theophraſtus in Cappadocia & Syria vulgò parere exiſtimauit, Ariſtoteles diuerſum ponit genus, quos hinnos appellãt: fert hos præcipuè terra Syria ſupra Phœnicẽ, qui ſimilitudine quadam nomen mularum acceperunt, cùm genus omnino diuerſum ſit. Coeũt hæc animalia, & mutua inter ſe ratione progenerant. Alcmæon in mularum genere mares ideo ſteriles eſſe dicit, quòd tenuem admodum genituram habeant, ac perinde frigidiuſculam: fœminas verò propter locos minimè adapertiles, quod & Horus noſter et Empedocles tradidere: breues enim illi ſunt, pumileſq́ꝫ & reſtricti, venerijq́ꝫ auerſe coaliti, vt ne
C que genitura recta in illos labi, neq́ꝫ ſi illabatur percipi poſsit, id quod in diſſectionibus Diocles optimè ſe obſeruaſſe confirmat. Eandem porrò ſterilitatem per mulum exprimunt & Diuinæ literæ. Nã Pſalmo XXXI. mulo fieri ſimiles prohibemur, propterea quòd animal id intellectu careat, perinde ac equus etiã. Hoc inſuper ſterile eſt animal, quippe nulla virtutis ſemina concipit, nec fructũ vllum producit, atq́ꝫ hoc partim malè affectæ naturæ cauſa, qua præditum eſt, partim propter inertiã, qua ſit ad aliquid agiliter agendum ignauiſsimum. Non prætermittam loco hoc, Eleum agrũ ita equorũ generoſitati conſecratũ eſſe, vt mulorũ genus non ferat: intra regionem etiam ſi admittatur aſinus & rem peragat, equam non concipere. quod plurimum admiratur Pauſanias. Vtcunq́ꝫ verò hæc habeant, nemo ignorat ſterilitatem, quæ mularum propria eſt, fuiſſe cau ſam cur partus huiuſmodi in annalibus aliquando obſeruati, habiti ſint oſtenti loco: bonũ verò an malum portenderent, in ambiguo eſſe facit euentorũ varietas. Siquidẽ C. Valerio, & M. Herennio Coſs. cùm mula in Apulia peperiſſet, totũ annũ domi foriſq́ꝫ tranquillũ fuiſſe cõperimus, ſiniſtra tamẽ quędã obnunciata. Sed quod omniũ pernicioſiſsimum Rom. Reip. fuit, inter Cæſarẽ & Pom

peium exorta bella mulæ partu edito, L. Paulo, M. Marcello Coſs. multi prodi D
derunt. Cumq́ alia Romę ad XII. portas peperiſſet M. Lepido, Munatio Plan
co Coſs. ſubſequutę ſunt nonnullæ ſociorum direptiones, dum bella per Bru
tum & Caſsium in prouinciis gererentur. At nihil quicquã tale euenit L. Sci
pione, C. Lælio Coſs. cùm identidem mula Reate peperiſſet.

MATRONARVM IMPVDICITIA.

INuenio & apud quoſdam matronarum notam in partubus, ex mulæ parientis prodigio ſignificari, quòd earum pilenta mulis iunctis trahi ſolita ſint, vt numis aliquot ſpectare licet.

INEXPECTATI EVENTVS.

ALiis magna rerum molimina mularum partus oſtendère, in iis præſertim rebus, quæ præter ſpem & expectationem omnium accidère: vt Dario Babylonem eluſa totiens opera oppugnanti, quam tunc demũ cepit, vt vulgatiſsima eſt hiſtoria, cùm ex peruulgato per hoſtes ipſos omine, mula Zopyri, cuius conſilio, opera, ingenio & fide vſus eſt in eo negocio peragendo, fœtum edidiſſet. Simile & illud fuit, quod Galbam ad res nouas animoſiùs tentandas confir- E
mauit, apud quem mula pepererat. Nã Zopyrus inde animũ ſumpſerat, quòd Babylonios conuiciabũdos è propugnaculis audierat inclamare, Darium non antè vrbe potiturum quàm mula peperiſſet, euentumq́ rei apud ſe cõpererat. Galba aui ſui omen exceperat, qui aruſpicibus rerum ſummã puero promittentibus reſponderat, cùm mula pepererit. Habet enim mula regiũ neſcio quid etiã in Diuinis literis: vt Regũ III. Dauid, Ponite filium meum Solomonẽ in mulam meam: dicens meam, oſtendit quòd & ipſe in mulam ſedebat. Nobis verò, mi Petre, quid ſperandum, quidúe timendum eſt, qui mulæ fœtum domi nuper inſpeximus? Anno enim hoc ſalutis noſtræ duodeuigeſimo ſupra milleſimũ & quingenteſimum, Leonis X. ſexto, quarto Non. Aprilis, qui dies de Aſſertoris noſtri nece publico luctu nefaſtus fuit, apud ampliſsimũ dominum meũ Iulium Card. Medicen, hora lucis tertia, mulæ, vti noſti, partus editus. Quòd ſi quis, vt Galbę, portendi huic aliquando ſummam rerum amplitudinem dixerit, vt eueniat non erit hoc præter expectationem & ſpem hominum, qui vulgò illi talia ominantur, qui de hominis prudentia, de morum integritate, rerumq́ peritia, omnia ſibi pollicentur. Id vnũ precibus à Deo depoſcendum, ne, quod factum F
eſt Pauli & Marcelli conſulatu, Iulij Pompeiiq́ diſcordiæ, in magnã vrbis perniciem ſuſcitentur: ne, quod Lepidi Planciq́ conſulatu accidit, inteſtina bella miſerabiles ſociorum direptiones inuehant: ne præter expectatum, magnum aliquod & inexcogitabile malum oboriatur, maximarumq́ in Italia vrbium capturas, populationes, incendia, vaſtitatem inducat, cùm præſertim tam dira ea ſint, quæ ſidera, quæ fatidici vates, vetuſta etiam de noſtris temporibus oracula, nocturnæ diurnæq́ ſæpius exauditæ voces, breui futura minitantur: quibus conſentire videtur præſaga mali tacita quædam in mortalium omnium cordibus trepidatio. Sed enim nos interim Deo freti, quicquid eventurum eſt forti animo tolerandum nobis proponamus, incœptumq́ laborum ingenuorũ iter, dum licet, alacriter peragamus. Sed illud non omiſerim, mulas non ſui generis tantùm animalia párere aliquando viſas, verùm etiam equos, vt anno circiter MCCCCLXII, in Arenate Brutiorum agro mula equum peperit pilo flauo, crinibus rutilis, oculis rufis: quem pòſt Loiſius Arenas apud Brutios longè princeps, ad Ferdinandum Neapolitanorum regem miſit.

VOLV-

A

VOLVPTARIA VENVS.

STerilitatis demùm, quam ſuperius poſuimus, ergò, qui laſciuum hominem, venere quippe non ad prolem, ſed ad voluptatem tantùm atque ſpurcitiem vtentem ſignificaſſent, vel mulum qui equam ſaliret, vel mulam ſurrecta cauda prurientem pingere conſuerunt. Huic enim generi, quamuis ad progenerãdum inepto, genitalia tamen ad voluptatem natura conceſsit. Quod illis dictum velim, qui animalia rationis expertia, nullo neq; voluptatis, neq; iraſcentiæ, neque cupiditatis ſenſu affici contendunt, moueriq; ad huiuſmodi incitationes naturæ quodam impulſu, vt vel ſe ſoſpitent, vel ſpecies propagentur. Neq; quidem dicendum aſſerunt, leonem audentem animoſumq; eſſe, neq; quidem ceruum pauidum, ſed quodammodo pauidũ, illumq; quodammodo animoſum: perinde ac ſi dicerent, animalia hæc neq; cernere, neq; audire, ſed quodammodo cernere, audireq; quodãmodo: neq; vociferari, ſed quodammodo vociferari: atq; vt ſemel dicam, ea non omnino viuere, ſed quodammodo viuere.

MVTVA OFFICIA.

B EO verò modo quo prouerbiis argumentum datum, hieroglyphica ſæpius excogitata, & huiuſmodi picturationum ſpecies adinuentæ, vt, ſi quis mulos duos mutuò ſe ſcabentes pinxerit, mutuam operam ſignificari coniiciemus, ex eo quòd huiuſmodi vtimur adagio, id ipſum innuentes, cùm ſcilicet dicimus, Mutuò muli ſcabunt. Quamuis ſunt qui prouerbium hoc non niſi ad improbos & imperitos ſeſe inuicem efferentes ſpectare putent. Scripſit verò M. Varro librũ eo titulo, cuius teſtimonium citat Nonius. Rectè verò accommodari poterit pictura hæc ad id quod Horatius ridet Epiſtolis:

Frater erat Romæ Conſulti Rhetor, vt alter
Alterius ſermone meros audiret honores,
Gracchus vt hic illi foret, hic vt Mutius illi.

Et de Poëtis pauló pòſt:

Diſcedo Alcæus puncto illius, ille meo quis?
Quis, niſi Callimachus? ſi plus depoſcere viſus,
Fit Mimnermus, & optiuo cognomine creſcit,

C

DE CAMELO.

IPſa quidem munerum laborumq;, vti dicebamus, ſocietas, quæ Camelo cum aſinis & mulis coniuncta eſt, exigere videt, vt ad eundem gregem reuocentur. Quoniã verò cùm Porci ſignificata recenſeremus, incidimus in Camelum, quem profanum perinde ac ſuem deprehenderamus, inde videtur exordiendũ, vt qua de cauſa veteres id exiſtimarint, explicemus. Porcũ enim ideo profanum oſtenderamus, quia non ruminaret, vngula tamen eſſet bifida: alterum hoc longè diuerſum animal, profanum & ipſum tamen, propterea quòd vngula ſit ſolida, tametſi ruminat.

IMPERITVS DISCEPTATOR.

VNde fit vt per Camelum myſtico ſenſu illi notentur, qui diſtinguendi ſeligendiq; ratione minimè præditi ſunt, qui ſcilicet ſacra profanis, humana diuinis nullo diſcrimine cõmiſcent, ruminantes vtiq; veluti & Cameli faciunt, argumentorũ ſcilicet formas aliquot concipientes, ſententiã modò hanc, modò illam animo agitantes. Sed enim ſolipedes qui ſunt, hoc eſt, imperiti, neq; rerum

D neq; verborũ diſcrimina diſcernentes, ita omnia confundunt, vt curuum à directo nequeãt internoſcere. Quocirca nõ immeritò apud Chriſtianæ pietatis proceres lege admodum ſeuera cautum eſt, ne quis literarũ imperitus, acutiſsimo quamuis ingenio polleat, de diuinis quicquam diſſerere confidentiùs audeat. Neq; porrò ad Theologicã ſpeculationem dabatur acceſſus, niſi de diſceptatoriis & naturalibus diſciplinis exactiſsima fuiſſet quæſtio prætentata. Verùm omnia iamiam

In peius ruere, ac retrò ſublapſa referri.

vſqueadeò quæ friuola ſunt, nulliuſq; momenti, ſtudioſiùs cõſectamur: quæ verò pondus habent, quæ locupletem veræ diſciplinæ redundantiam ex toto, vt aiunt, calatho elargiri poſſunt, vix attingimus. Iurè igitur eos reprehẽdit Aſſertor noſter, qui culicem liquant, Camelum verò tanquam potabilem deglutiũt. Culicem enim liquãt, hoc eſt, minutiſsimè mandunt illi, qui minima tantùm in lege perueſtigant, quibus ſtudioſiùs inſiſtant, vbi omnes ingenij vires intendant: Camelum verò, hoc eſt, peruerſorum actuum tortuoſitatẽ, aut quæ alioqui magni ſunt momenti, deglutiunt, hoc eſt, paruipendunt, nullo quippe manſu, ruminationéue deuorãt: quaſi nihil ad rem pertineat, ſacra habere ludibrio, & ſceleratiſsimis quibuſq; facinoribus inquinari. Cæterùm cùm plurima ſint ſuper Camelo adnotatu digna, miror Ægyptios tam parcè eius vſos hieroglyphico, cùm præſertim animal eſſet illis admodũ familiare. Sed enim illi dubio procul, vt etiam in equo fecerunt, à ſacris alienum animal ſedulò auerſabantur. E

CRVRA FEMORA'QVE CONCIDVA.

NAm vix illud ab eis proditum conſtat, vt hominem cui inter gradiendum ſemora incuruari viderẽtur, eaq; de cauſa ſegnius ingrederetur, per Cameli ſimulachrũ exprimerent, propterea quòd, vt ipſi aſſerũt, ſolus ex animalibus ſemora etiam incuruet, vnde illi cameli cognomentum, aſpera in lenem litera commutata, quaſi Camerus antea diceretur, παρὰ τὸ κάμπτειν, quod incuruo ſignificat, & τὸ μηρὸν, ſemur. Camelus enim, vt præter Ægyptios autor eſt Herodotus, quatuor in poſterioribus cruribus femora gerit, & genua totidem, id quod omnino negat Ariſtoteles, genua ſingula in ſingulis cruribus eſſe contendens, to F tidemq; artuum flexus: vt verò plures eſſe videantur, euenire propter alui interuallum, latamq; ſemorum diuaricationem. Vtcunq; verò Philoſophi de re diſputent, Ægyptij per huiuſmodi picturam, hominem qui ſub pondere deficere quodammodo videretur, greſſuq; admodũ vacillanti progrederetur, innuebant. Huiuſmodi mihi fuiſſe videtur Claudius Cæſar, quem ingredientem deſtituebant poplites minùs firmi.

FORTIS.

EST tamen in Camelo mirus dorſi vigor, & onerum gerendorum robur indefeſſum, vt fame etiam ac ſiti pertinaciſsimè tolerata, in plures ſub onere perſeuerent dies. Vnde Mathematici figuram eius XVII. Leonis, Libræ XVI. Scorpionis XX. gradibus intulerint, fortem & validum virum eum pollicentes, qui vno horum gradu ſupra Finitorem emergente, natus eſſet.

OPVLENTVS.

QVoniam verò ſunt qui Aſſertoris noſtri ſententiam in opulentos dictam, faciliùs ſcilicet Camelum per acus foramẽ intrare, quàm diuitẽ in Regnum Dei,

A Dei,ita accipiant, vt nõ de Camelo animali ſit intelligendum, ſed de grandiori quodam reſtium genere: ſciendum ex Origenis ſententia,de animali potiùs accipiendum:eaq́ꝫ de cauſa diuitem Camelo comparatũ,quòd Camelus omnium animantium,ſi formam ſpectes,tortuoſiſsimum ſit,vt(veluti ſuperiùs dictum) ea de cauſa plura ſemora,pluraq́ꝫ genua habere videatur:ita plura diuitũ negotia,pluresq́ꝫ atq́ꝫ variæ ſunt auocationes,cupiditatesq́ꝫ,quibus implicari eos,diſtrahi rapiq́ꝫ neceſſe eſt. Anguſtius verò acus foramen,arctio[illegible]m arguit viam quæ ducit ad vitã,vt idem ait Adamantius. Deniq́ꝫ Camelus ru[illegible]inat quidem, ſed ſolida eſt vngula:veluti pleriq́ꝫ diuitum cogitant quidem agnoſcuntq́ꝫ quid agendum,ſed propter peccandi facilitatem occaſionemq́ꝫ ſępius oblatam, cùm cruribus ſint infirmiorib.iiſq́ꝫ perplexis,lõgè procliuius in libidines & reliqua vitia dilabunt. Nam,vt prima ad Timoth.epiſtola Paulus ait,radix eſt omniũ malorũ cupiditas,raroq́ꝫ diuitiæ niſi cũ iniuſtitia congerunt:tali,inquit Eucherius,adminiſtratione res iſta capit,tali cuſtode ſeruatur,adeo quędã ſocietas eſt penè etiã nominis duabus his rebus,vitiis et diuitiis:vnde olim nos ita luſimus:

B *De vitijs quòd diuitiæ cumulentur apertum eſt,*
Nomen idem vitijs diuitijsq́ꝫ datum.

Operæprecium verò mihi videtur hoc loco,quod ſuperiùs diſsimulauimus,interpretationem Eucherij piam admodum ſubtexere dicti illius,Liquantes culicem,Camelum autem deglutientes.Culex,inquit ille,ſuſurrando vulnerat,Camelus autem ſponte ſe ad ſuſcipienda onera inclinat. Liquauerunt ergo Iudæi culicem,cùm vnà omnium ſucclamatione ſeditioſum latronẽ dimitti petierunt: Camelum autem glutierunt,cùm eum qui ad ſuſcipienda noſtrę mortalitatis onera ſponte deſcenderat,vt extingueretur clamando peruicerunt.

ZELOTYPIA.

SVnt qui per Camelũ zelotypiã ſignificẽt, propterea quòd animalia reliqua tempore quo rei venereæ cupidine,vel rabie potius incitata geſtiunt,in ſuũ tantũ genus ſęuiunt ac ſæuiunt: camelus autẽ in hominem etiã,atq́ꝫ in vnumquodq́ꝫ aliud animal efferaſcit,et vſqueadeò ſibi timet ab omnib.vt ſolitudines petat,& id temporis ab omniũ cõſortio diſſeparatus, ſolam fœminã affectetur.

REVERENTIA IN MATRES.

C ILlud etiam tam ad eruditionẽ, quàm ad bonos mores plurimum facit, quòd nonnulli per Camelum reuerentiã in matres ſignificari tradunt: is enim nunquam matrem ſuperuenit ſuam: quinetiam ſi quis cogat,ipſe non patitur. Iam cùm aliquando admiſſarius non haberetur,curator pullum matri opertæ admiſit, qui dum coiret delapſo operimento agnouit matrem, & quamuis coitum abſoluerit, memor tamen commiſsi ſceleris,paulò poſt vbi data eſt occaſio,camelariũ morſu defixo interemit, quæ quidem pientiſsima modeſtia cùm ſit camelis admodum familiaris, inde factum facilè crediderim, quòd olim nupturæ camelis virginibus ſupplicabant. Quę verò de Cameli erga matrem reuerentia diximus,ex Ariſtotele ſumpta ſunt,quę Auicennæ etiam aſſenſu confirmantur. Simile quoddam aduerſus matrem accidit equo cuidam regis Scytharum, qui vt facinus expiaret,ſemetipſum præcipitem ex editiſsimo loco dedit,atq́ꝫ ita animam efflauit. Cęterùm non ita faciunt equi omnes. Quin Ariſtoteles tunc perfectum eſſe armentum dicit, cùm parentes ſuã ineunt prolem, quod par crimen eſt cum eo, qui matrem tentat: ad quod Ouidiana Myrrha reſpexiſſe videtur, cùm dixit,Fit equo ſua filia coniux.

TRACTABILITAS. D

EST & illud inter hieroglyphica reponendũ, quod per Camelum à puerulo rectum, mãſuetudinem maximè tractabilem aptè ſignificarunt. Siquidẽ manſueti adeò ſunt Cameli, atq; bilis tam expertes, vt vaſta illa moles minimi cuiuſq; pueruli arbitrio gubernetur. Contrà verò equus, cùm generoſo ſit animo ac prę feroci, magna aduerſus Camelum afficitur antipathia, neq; aſpectum odorémue eius ferre poteſt. Notum eſt, quod ſuperius attigimus, quid egerit Cyrus aduerſus validum Lydorum equitatum, cui ſuas copias impares ſuſpicabatur: ingentem enim is camelorum gregem ante pedites in acie prima ſtatuit, factóq; Lydorum equitum impetu, ſimulac equi camelorũ odorem hauſere, ſubitò conſternati non ſolùm inſidentes præcipitauerũt, ſed peditum quoq; ordines protriuerunt: atq; ita pars illa, cui Crœſus plurimum fidebat, eluſa.

CIBI. POTVSQVE abſtinentia.

E

LOnga autem ieiunia, & diuturnæ ſitis tolerantiã per idem animal ſignificari, ex eo manifeſtũ eſt, quòd nullum animal tanta inſigne magnitudine, tam exigua cibi paucitate nutritur, neq; dies plures ſitim tolerat, cùm ſatis cõſtet in duodecimum vſq; diem camelos ſine potu perdurare, vnde à Poëtis eſitientes appellantur. Habes iã Petre Cur, Aſini, Muli, atq; Cameli laborioſorum animalium ſignificata, quãtum memoria complecti potui: reliqua tu, ſi argumentum placuerit, & doctrina & iudicio tuo ſupplere poteris.

PIERIVS VALERIANVS AD IOAN. ANTONIVM EGREGIVM NEPOTEM, DE IIS quæ per Leporem, Vulpem, & alia minoris generis quædam animalia ſignificantur ex ſacris Ægyptiorum literis. F

IUcundiſſimus frater tuus Vendrandus, quem præter cognationẽ, ob ſummum ingenium & bonarum literarũ ſtudium vnicè diligo, proximis hiſce diebus, vt noſti, Roma in patriam ſe contulerat, pauciſſimóſq; dies hîc moratus, de digreſſu cœpit illicò cogitare: conatus ſum iuuenem dies aliquot detinere, ille tamen cùm omnino Venetias ſibi quamprimùm redeundum repeteret, non hîc temporis conditione, non loci amœnitate, & tranquilla anni temperie remoraturus, vt in officio eſſet Illuſtriſſimo Cardinali Mediceo Mecœnati noſtro, qui eum ſatis ægrè dimiſiſſet, eius fidiſſimo & æquè gratiſſimo ſeruitio tantiſper cariturus, exolui properantem, ac ne eum vlterius morari pergerem, ſuaſi etiam vt magis properaret, qui patroni ingenium à teneris nouerim, quem aluerim, quem formauerim, quem, ſi licet, ornauerim, mox coluerim, & colam ſemper vita hos dum reget artus, ob ſummã animi præſtantiã, & optimam vtriuſq; linguæ cognitionem, bonarúmq; artium

A *artium & diſciplinarum omnium ſtudium, vt verè oculus ſummi Antiſtitum ordinis cenſeatur, tum ob ſingularia & aſsidua propenſiore animo in me meoſq; officia, & ampliſsimam eius munificentiæ largitionem, quibus iugiter ſuos fouet, amplexatur. Quoniam verò paucis abhinc diebus caueam nonnullarum auium, tum cicurum, tum ſylueſtrium & externorum, Nicolao Cordato Iuriſconſulto noſtro dono dederam, æquum viſum fuit per fratrē, qui te ex itinere conuenturus fuerat, aliquid & ad te mittere: opportunèq; Lepuſculum alueram, educaueramq; ablactatum à paruulo: neque non vulpeculam, & ipſam cicurem: nec noſtri generis felem, ſed Aegyptiacam, diuerſumq; à noſtris murem, eum autem ob nouitatem Ponticus fortè ipſis minimè poſthabendum: fibrum etiam ex Pannonia, muſtelamq; & talpam ex Italia: quos in vnam omnes incluſos caueam ad te perferendos eidem Vendrando commendaui. Quæ dona ſi quam tibi voluptatem attulerint, gaudebo: ſin verò tu tam ſeuerus es, vt nullis neq; nugis, neq; delitiis moueare, de conſtantia & ſupercilio tuo tibi gratulatus, lætabor tamen identidem meæ erga te beneuolentiæ ſignum, qualecunq; ſit, pro loco & tempore aliquod exhibuiſſe.*

B

DE LEPORE.

PRÆCIPVA ſunt leporis ſignificata, vigilantia, auditus, effœminatio, pauor, venuſtas, fœcunditas, ſolitudo, conatusq; ſummus: quorum cauſæ quantum per otium licebit, noſtra hac commentatione commemorabuntur.

VIGILANTIA.

AEgyptij ſanè ſacerdotes per Leporis hieroglyphicum vigilantiam in primis intelligebant. Cauſam ponit Horus, quòd lepus oculos inter dormiendum patefactos oſtentet, vnde etiam in adagium ceſſerit, Leporinus ſomnus, quotiens vigilantiam eius qui dormitare videatur, intelligendam proponimus, cùm tamen perſpicaciſsimis oculis omnia quę vſu ve niant, in agendis rebus perluſtrare non ceſſet. Xenophon ad hęc ſcribit, leporem palpebris clauſis vigilare, adapertis dormire: vt non temerè forſitan nonnulli leporem ἐκ τοῦ λάειν, quod

C aſpicere eſt, dictum exiſtimarint.

AVDITVS.

PLutarchus verò totius antiquitatis indagator curioſiſsimus, diſciplinarūq; omnium quantūuis abditarum explorator accuratiſsimus, à quo longè plura quàm ab alio quopiam ad materiam hanc facientia decerpi poſſunt, ex leporino ſimulachro auditū hieroglyphicὼs intelligi apud Ægyptios affirmat. Lepus enim aures proportione reliqui corporis maximas omniū animaliū habet, auritiq; ideo ob excellentiam vocantur à Poëtis. Quin & ipſa locutio λαγὼς, vt nonnulli ex Gręcis interpretant̄, ab auriū magnitudine cōformata eſt: ſiquidem ὠ̃ας, vt ſcis, auris apud Dores: quæ tamē locutio iam apud omnes recepta eſt: & λα particula ampliationis eſt, augetq; ſignificatū, vt perauritus Latinè ſonet.

EFFOEMINATIO.

ESt præterea lepus eneruatæ cuiuſdam effœminationis ſignum, huiuſmodi hieroglyphico iam paſſim inuulgato: idq; tum propter pilorum mollitiem, quam Heliogabalus in laſciuioribus delitiis vnà cum perdicum plumulis ſubalaribus habuit, quāq; lepidiſsimus adnotat Catullus in fœdæ mollitudinis ſcor

to:tum etiam propter pulpamenti vim, de quo Liuij Andronici dicterium per- D
uulgatũ, quod Terentius, vt Flauius Vopiſcus atteſtatur, ab eo mutuatus eſt, Tute lepus es, & pulpamentum quæris: à Græcis verò Liuius acceperat, ita dicentibus, δασύπους κρεῶν ἐπιθυμεῖ. Addũt ad cauſas eximiam etiam timiditatem, qua maximè laborãt, quod aut mollium hominum, aut muliercularũ proprium eſt. Lepus itaq; in Diuinis literis impurus eſt, qui quidẽ licet ruminet, vngulam tamen bifidam non habet, ſed pedes diuaricationibus pluribus, iiſdemq; admodum infirmis diſsitos. Quoniã verò delicatæ admodũ eſt imbecillitatis, Iudai-
Prouerb. 30. cum ſignificat populũ, ait Heſychius, de quo Solomon, Lepuſculus plebs inualida, poſuit in petra cubile ſibi. Timidus etiã eſt lepus, qui cubile habet in corde formidoloſi Iudæi, quod ita notat vox Diuina, Væ cordibus trepidis, & manibus remiſsis. Laſciuia in lepore plùs quàm delicata, quem gentes, vt ſuo loco dictum, Veneri dedicarunt. Eadem in Iudęis improbitas, Eſaiæ teſtimonio, dicentis: Quomodo facta eſt meretrix ciuitas fidelis plena iudicij? Sed de laſciuia gentis huius atq; procacitate, multa paſsim teſtimonia ſuis loco & tẽpore dicentur.

TREPIDATIO. B

QVòd verò formidinis & trepidi pauoris hieroglyphicũ lepus habeatur, facit id ſupremè timidum eius ingeniũ, cui pauor ſupra vnum quodq; aliud animal peculiaris, à quo, vti Pollux ait, etiam πτὼξ appellatur: πτώσσειν enim formidare eſt. Vnde Demoſthenes in Æſchinem inuectus, ait, λαγὼ βίον ἔζης δεδιὼς καὶ τρέμων, καὶ ἀεὶ πληγήσεσθαι προσδοκῶν: Lepori ſimilem viuis vitã, pauitans & tremens, impendentia ſemper flagra proſpectans. Hinc Cornificij poëtæ dictum memoratur ciuili bello, qui milites ſuos ſępe fugientes, galeatos lepores in opprobriũ appellitabat. Apud Hebræos Saphan occultationem, vt ita dicam, ſignificat: & locutio ea per ❤ ſcripta lepuſculum ſignificat, quod inſitam huic animali pauitationem, ſi dicere concedatur, notet, qui ſcilicet in cubilibus libentiſsimè deliteſcat. Atq; hinc factum vt leporis occurſum augures ominoſum, improſperũ & inauſpicatum dixerint, quod quidem nõ noſtri tantum temporis vulgus credit, ſed veteribus etiam perſuaſum fuiſſe, teſtatur ſenariolus,

φανεὶς ὁ λαγὼς δυσυχεῖς ποιεῖ τρίβους.

Inauſpicatum dat iter oblatus lepus.

Archidamus autem Zeuxidami Spartiata, quamuis alij Lyſandrũ ponunt, Co- F
rinthiorum vrbem aggreſſus cùm leporem ex loco muris vicino excitatum animaduertiſſet, omine in hoſtes conuerſo, futurũ ait ad milites vt hoſtes facilè caperentur: eius quippe caſu vſus ad incendendos eorum animos, & taxandã hoſtium ignauiam, quòd vrbs ea minimè bellicoſa videretur, quã tuti adeò lepores inhabitarent. Pari propemodum euentu Arnulpho rege, qui Berengario auxilium tulerat, Romam oppugnante, excitus è latebris clamore tumultuq; militum, lepus vrbẽ verſus curſum arripuit: hunc milites toto temerè agmine conci to inſequi cùm cœpiſſent, curſuq; & clamoribus acrius deterrerẽt, Romani qui pro propugnaculis ſtabãt, vrbẽ eo impetu peti veriti, cui ſe longè impares propter defendentium inopiam arbitrabantur, pari conſenſu deſertis mœnibus ad terram ſe ſummiſere. Barbari occaſione freti, ſellis equorũ & veterinorũ ad mœnia in cumulum aggeſtis, per eas nullo reluctante in mœnia euaſere, leoninãq; vrbem (primaria nunc Romanæ vrbis eſt regio hæc) nullo negotio ceperunt.

VENVSTAS.

EST & venuſtatis ſymbolum lepus, Venerisq; fœcunditatis ergò chariſsimus omnium

A omnium exiſtimatur, cui non ſine religione ſacer eſt, & inter eius delitias adnumeratur. Operæprecium verò eſt apud Philoſtratũ in picturis videre leporem hunc ſub arbore mâlo inter Amores otiantem, quẽ decidentia terræ poma depaſcentem, multaq́ſemeſa prætereuntem, & modò hæc, modò illa cõmordentem vbi illi deprehenderũt, ibi tũ alius comploſis manibus, clamore alius, alius chlamyde ventilata iactataq́ perterrefaciunt: ſuperuolitant alij feram vociferatione illam excitantes, & modò huc modò illuc curſu percitam agitant: pedeſtres alij veſtigia conſectantur, alius tanquã aliquid iaculaturus impetũ in eam facit, alioq́ auertit: alius lepuſculi cruribus inſidias molit̃: ille vbi in vlnas iamiã apprehenſus eſt, molliſsima pilorum lubricitate fretus, minimo ſe negotio expedit, ſublimiq́ ſublatus ſaltu capturam euadit. Riſu itaq́ Amores diffluũt, collabẽtesq́ præ laſciuia, et nimia cachinnorũ agitatione, alius in latus, alius ſupinus, reſupinus alius, per herbas paſsim ſtrati prouoluuntur. Sagittam verò nemo vnus intorquet, ſed viuum capere contendunt, gratiſsimam Veneri matri victimam oblaturi. Atq́ ita lepus præcipuè Veneri debetur. Accedit huc & Valerij

B Martialis teſtimonium, qui perſuaſum mortalibus ait, ex leporinę carnis eſu formoſiores venuſtioresq́ fieri homines, falſo & mordaci eius Epigrãmatis ioco:

Si quando leporem mittis mihi Gellia, mandas
Formoſus ſeptem Marce diebus eris:
Si non derides, ſi verum Gellia mandas,
Ediſti nunquam Gellia tu leporem.

Et quod ſuper Alexandro Seuero dictitatum eſt, quem & formoſum & humanum & cultum & venuſtum & affabilem ex aſsidua lepuſculorum eſitatione factum aſſerebant. Vnde verſus illi circunferebantur ex Epigrammate:

Venatus facit & lepus comeſus,
De quo continuum capit leporem.

Tum Plinius vbi ex Catonis ſententia ſcribit, leporis aſſumpto cibo fieri ſomnioſos, vel fieri, vti nõnulli legũt ſomnos, aut quod magis placet, formoſos: ſtatim enim ſubiungit, tum vulgò etiam perſuaſum conciliari ex eo corpori gratiã. Sed quod ad ſomnioſos pertinet, Medici dicunt leporinam carnem melancholiam alere, & ſenſus ſpiritales obſtupefacere, quia craſſum generat ſanguinẽ, vt

C libello de Victus ratione Pſellus ait: nam caro ea ſubfrigida omnino eſt, & humoris plurimum habet, quæq́ eiuſmodi ſunt eſcæ, ſomnos nimirum ciere comperiuntur. Prætereo de induſtria quod impuri faciunt amatores, ope leporis amorem ſibi conciliantes, quod etiam libenter eſt à Philoſtrato diſsimulatum, quando ſpurciſsimum id genus hominum pernicioſum eſt, neq́ dignum vt à quopiam redametur, cùm in amore conciliando candor ſynceritasq́ mẽtis, non magicæ violentiæ conquirendæ ſint.

FOECVNDITAS.

Nimirum verò fœcunditatis hieroglyphicũ eſt lepus, animal vt poterei venereæ deditiſsimũ. Nam fœmina dum interim quæ peperit lactat, identidem ſuperfœtat, neq́ vllũ vnquã parturiendi facit interuallũ. Mas verò præter id quod more marium progenerat, fœtũ ipſe quoq́ concipit & excludit, pariq́ cùm fœmina modo educat. De quo ſcribit Archelaus, benignã fuiſſe naturam, quæ innocua & eſculentis tantùm nata animalia, fœcunda fecerit, quibus etiam vtrãq́ vim tradiderit, ac maſculo fœminas eſſe omnes, ac ſine mare ęquè gignere voluerit. Ariſtoteles tamen hoc omnino pernegat, maremq́ in iis & fœminã

ſeparatim agnoſcit: quia verò fœmina ſępenumero marem ſuperueniat, factum D
vt rerum ignari mutuo eos impleri coitu crediderint. Cęterùm Archelao Philo
ſtratus, Plutarchus, & plerique alij ſubſcripſere, qui cum longo poſt Ariſtotelem
tempore fuerint, neque quid ille tradidiſſet ignorauerint, haudquaquã credibile
eſt eos rem de qua tam perſpecta eſſet apud omnes obſeruatio, temerè auſos aſ-
ſeuerare. Nam Philoſtratus ferre quidem omnes in vtero partũ ait, fœminas ta
men nõ niſi ad conceptum idoneas agnoſcit. Democritus huiuſmodi ſexus mu
tationem per varias vices fieri dubio procul affirmat, quod alij viderint.

SOLITVDINARIVS.

NOn imperitè nonnulli hominem ſolitudinarium & reliquorum contuber-
nia declinantem, per leporem in cauum ſe proripientẽ deſcripſere: nunquã
enim duos pluresue in eodem cubili verſari comperias, ſed qui maximè vicini
ſunt, vnius vel circa iugeris interuallo ſecubant, cumque ſe recipiunt cubitum, ne
deprehendi poſsint, multũ prius hac & illac diſcurrunt, veſtigiaque varijs amba-
gibus obturbant, poſtremò magno ſublati ſaltu in cauum quieturi proſiliunt,
autor Plutarchus. Sanè Salomon Parabolis, lepuſculum ſapientibus ſapientio- E
rem dicit, qui cùm optimè ſuam intelligat imbecillitatẽ, ad cauernoſas lapidum
latebras confugiat, infirmitatemque ita ſuam tueatur.

CONTENTIO
laudis.

PVlcherrimũ verò mihi commentũ illud inter hie
roglyphicas literas videtur, quo veteres Ægyptij
contentionis illius ſtudium, quã ęmulationẽ appella
mus, ab Heſiodo maximo opere commendatã, cùm
iurgioſam & inuidam illam alterã vituperet, per exa-
nimatum leporem & canem ſeſe cohibentẽ effinge-
bant: cuius picturę cauſam Plutarchus idem pulcher
rimè deliniauit, canes dicens qui lepores inſequãtur,
ſi cõtigerit vt eos vinceẽt, diſcerpere & ſanguine ſeſe
proluere inquinareque mirificè gaudẽt: quòd ſi animũ
lepus deſponderit, neque vllum iam effugio locũ ſupereſſe viderit, quod plerũque
accidit, quantumcunque ſpiritum habet in intentiſsimo conſumit curſu, vt ita de-
ficiat exanimeturque: tunc compertũ eſt canes ſimulac ita exanimẽ conſpexerint,
omnino nõ attingere, ſed conſiſtere ſibique temperare, motare caudas, argumen- F
tumque manifeſtũ omnino prębere, ſe non carnium, ſed victorię tantũ gratia de-
certaſſe: atque hoc ſæpiſsimè & paſsim euenire vnà venatorũ omniũ aſſeueratio-
ne confirmatur. Quod verò de leporis curſu dicebamus, id in memoriam addu
cit quòd reprehenditur à Quintiliano M. Varro, qui dixerit ſe à præceptore au
diuiſſe leporẽ quaſi leuipedem dici. Sed enim apud Varronẽ legas leporẽ Græ-
cum eſſe vocabulũ, Siculoſque quondam è Gręcis λέπορειν dicere, cùm tamen non
neget facilè euenire potuiſſe, vt cùm à Roma Siculi ſint orti, quod in veteribus
anitalibus habebatur, hinc vocabulũ illuc tulerint, eodem apud nos relicto no-
mine. Quoniam verò controuerſia nunc magna eſt, vtrum daſypus & lepus v-
num idemque ſit animal, an diuerſa, loco Plutarchi ſuperius citato manifeſtè ſcri-
ptum, Canes qui daſypodas inſequãtur. Mox de eodem animali: Quòd ſi λαγὼς
animum deſponderit. Vterque autem omnino hirtipes: id ſibi vult δασύπους. Iam &
antiquum dictum oſtendimus, δασύπους κρεῶν, quẽ Liuius Andronicus Lepus ver
tit. Plinius tamen daſypũ diſtinguit à lepore, vt eo loco: Pili acutè exeũt daſypo-
di in buccis intus, & in pedibus, quæ vtraque Trogus & in lepore deprehẽdit. Et
alibi:

A alibi: Coagulum inutile leporis, hœdi laudatum, præcipuum tamen daſypodis.
Alibi: Lepus omniũ prædæ naſcẽs, ſolus præter daſypodem ſuperfœtat. Alibi:
Superfœtãt & daſypus & lepus tantùm. Alibi: Daſypodes omni menſe pariunt
& ſuperfœtant, veluti lepores: qui quidem loci, vt cõgruant, Delio indigent na-
tatore, ita confuſa omnia. Sedenim quæ Plinius de pilis loco primo poſuit, me-
ra ſunt Ariſtotelis verba. Sunt autem ex peritis qui daſypodem Plinio poſitum
pro cuniculo arbitrãtur, quem nuſquam nominat Ariſtoteles. Sanè Varro tria
ponit leporum genera: vnum Italicum, primis pedibus humilibus, poſteriori-
bus altis, ſuperiore parte pulla, ventre albo, auribus longis. Secundum genus
Gallicum, idq́ꝫ plurimùm candidum, quales paſsim Alpes etiam Noricæ progi
gnunt. tertium quos Hiſpania producit, ſimiles noſtratibus ex parte quadam:
hos cuniculos vocant. Si quis autem vnum atqꝫ idem animal eſſe contenderit
ex Plutarcho aut aliis, idq́ꝫ liquidò docuerit, gratiæ illi meritò debebuntur.

HISPANIA.

VLtimũ autem genus hoc, omnino Hiſpaniæ eſt hieroglyphicũ, vt cernere
B eſt in quibuſdam Hadriani numis. Et Catullus ab hoc animalium genere
Hiſpaniam inſigniuit, vbi dixit epigrãmatibus: Cuniculoſæ Celtiberiæ fili. Le-
porem verò et currum Rheginorũ fuiſſe monetam, apud Pollucem legas. Nam
Anaxilas Rheginus cùm Olympia viciſſet, Rheginorum numis & leporem &
currũ impreſsit, de quo etiã Ariſtoteles lib. Rhetoricorũ tertio. Aiunt verò le-
pores in Sicilia olim non fuiſſe, importatos verò per hunc Anaxilã, hanc illi me
moriam cõparaſſe: aduectionẽ enim ex curru ſignificari, niſi quis victoriã malit.

TERIVNGI MILITES.

OBſerues autem alicubi lepores duos dimidios coloris lutei in punicea par
ma, cuius mediũ rubra occupat columella, ſupra quam pila lutea, facie in-
ſignis humana, coloris identidẽ lutei ſuſtinet. Geſtamen id erat ordinis TERI-
VNGORVM ſub magiſtro militum præſentiali merentium.

VALENTIANENSES.

IN eadẽ veteri militia lutea erat parma viridi circulo circũſcripta, in cuius me-
dio columella punicea ab imo margine ad centrũ vſqꝫ porrigebat: inde duæ
lunulæ coloris eiuſdem ſeſe in aduerſum incuruabant, inferiori parte columellę
C applicitæ, ſuperiore aliquantulũ diſsidẽtes: à medio verò columnę lepores duo
dimidij, colore & ipſi puniceo, ſed denſiore, in diuerſa proſiliebant. Inſigne hoc
erat, vt vetuſta indicãt monumẽta, VALENTIANENSIVM, à Valente Prin
cipe delectorũ, qui ſub illuſtri viro magiſtro militum per Thracas militabant.

DE VVLPE.

VVlpem lepori ſubiungere non incongruũ videtur: quare eius quo-
que ſignificata ſuſcipiam explicanda, quanquam apud Ægyptios ſu
per ea nihil aut minimum quid traditum reperias. Tota verò vulpes
Græcorum & Latinorum eſt.

CALLIDITAS DOLOSA.

PEr eam vtiqꝫ vafrum, callidum aſtutumq́ꝫ hominem, ac dolis omnibus in-
ſtructum ſignificari tradunt, de qua Horatius:

Nunquam te fallant animi ſub vulpe latentes.

Huic dolos à natura datos Lucretius atteſtaẽ. Et apud Varronẽ inſignis adeò
eſt animalis huius calliditas, vt vulpinari inde verbũ confictũ fuerit, quòd ἀλω-

πεκίζειν dixere Græci, cùm aſtute doloſéq; fieri aliquid, exprimere ſignificantius D voluerint: atque etiam pro decipere ἀλωπεκίζω: hanc αἴθωνα Pindarus Olympiis Ageſidamo nuncupat, idq; διάπυρον, quippe promptitudinem, & ſagacitatẽ morum ſignificare ait Demetrius Tridinius eius interpres. Verba Pindari ſunt: τὸ γὰρ ἐμφυὲς οὔτ' αἴθων ἀλώπηξ, οὔτ' ἐρίβρομοι λέοντες διαλλάξαιντο ἦθος. hoc eſt, Neq; callida vulpes, neque latè rugientes leones quem à natura acceperint morem immutarint. Vulpem ſanè Siculi ob verſutiam facillimamq; in deludẽdis canibus motationem, doliq; promptitudinem, Cinædum appellauere. Deniq; hæc, vbi quid vafrè ſcitè dictum factúmue fuerit, in Æſopijs ſabulis principatum obtinet, veluti Dauus in Comœdiis: atq; apud Philoſtratum ſabularum choream circa Æſopum laſciuientem ductat: & vulpibus apud Claudianũ Rhadamanthi ſententia fallacium hominum animæ immittuntur. Aſſertor noſter ſuper Herode loquens, Dicite, ait, huic vulpi: ſubdolam nimirum & vafram eius aſtutiam notans: de qua Plutarchus Moralibus ait, Pardum vulpem olim contemnere ſolitum, quòd ipſe tot colorum lepóre pellem variegatam haberet: cui vulpes reſpondit, in animo ſibi eſſe eam colorum varietatem, quam ille haberet in ter- E gore. Ideo autem vulpem ſenem laqueo capi non poſſe dictitatũ. Et vt ſemel dicam, vel à Prophetis, vt ait Adamantius, nec vulpis nec lupi nomen vnquam fuit ad bonum aliquod vſurpatum. Quod verò in Diuinis literis legitur, Partes vulpium erunt, tradentur, indicat, in manus doloſorum & fallacium verſutorumq; hominum, diceret Euthymius, cuiuſmodi ferũtur eſſe Palæſtini, à quibus Saul vnà cum exercitu in inſidias tractus, occidione occiſus eſt. Quamuis Adamantius dici de iis interpretatur, qui extremo iudicio dæmonibus malis addicentur. Sunt enim hæ vulpes illæ quę vineas Domini corrumpũt, vt apud Theocritum puerulo fœcundam vitem cuſtodienti vulpes duæ inſidianť, quarum vna matureſcentes vuas populatur, altera panarium properat exhaurire. Et quod ad Theocritianum hoc facit, Ariſtophanes Equitibus, milites vulpibus aſsimilauit, quòd racemos eſitent per agros, diſsipatiſq; vitibus non exiguam, quaqua incubuerint pauperiem faciant.

MALA COGITATIO.

ILlæ verò (vt ad ſacra redeamus) quæ Canticorum cantico ſponſi iuſſu capi F iubentur, quia noua teneraq; vitium germina corrodunt, prauę cogitationes ſunt, & intelligentia peruerſa, quę à genio malo ſuggeritur. Nouellas porrò vulpes occupari iubet, priùs ſcilicet quàm adoleſcant & altius inſideant, fiantq; aduerſus rectè viuendi rationem pugnaciores. Dum enim mala cogitatio in initiis eſt, de corde facilè poteſt exturbari: quæ ſi frequenter iteretur, diutiusq; inſueſcat permanere, quodam quaſi vſucapionis iure, animã facillimè ad conſenſum adducit: confirmato autem intra cor conſenſu, procliuis inde eſt ad peccandum effectus. Hinc illa Naſonis admonitio:

Opprime dum noua ſunt ſubiti mala ſemina morbi,
Et tuus incipiens ire reſiſtat equus.
Nam mora dat vires, teneras mora percoquit vuas,
Et validas ſegetes, quæ fuit herba, facit.
Quæ præbet latas arbor ſpatiantibus vmbras,
Quo poſita eſt primum tempore, virga fuit.
Tunc poterat manibus ſumma tellure reuelli,

Nunc

A *Nunc ſtat in immenſum viribus aucta ſuis.* Itaq;
Principiis obſta, ſerò medicina paratur,
Cùm mala per longas conualuere moras.

MAGNVS CONATVS CVM DOLO.

SI quid autem omni conatu, omniq; arte doloq; factũ, hieroglyphicè veteres oſtendere voluiſſent, leoninæ pelli vulpinam aſſuebant, quarum altera vires, altera fraudes indicaret, id quod, vt inquit Plutarchus, adagij loco ſæpe vſurpatum eſt à Lyſandro. Dicere nanq; ſolebat is, Leonis ſpolio vulpeculæ pellem aſſuendam: quippe vbi per vires ſufficere nõ poſſes, & aſtum & dolos adiiciendos. Omnem enim is ingenij vim ad hoſtes dolo fraudeq; decipiendos conuerterat. Quam ſententiam ſecutus Maro, Dolus an virtus quis in hoſte requirat? ait. Dixerat verò longè prius Pindarus in hãc ſententiam, τόλμᾳ γὰρ ἐοικὼς θυμὸν ἐριβρεμετᾶν θηρῶν λεόντων ἐν πόνῳ, μῆτιν δ᾽ ἀλώπηξ. Leonibus vaſtùm rugientibus audacia animum miniſtrat ad inuadendum, conſilium verò vulpes.

RATIOCINATIO.

B AD hęc nonnulli adiungunt, hominẽ diſcurſu mentis & ratiocinatione vtentem, per vulpem ſignificari, quæ aurem ad terram apprimat: ea enim paludoſam aliquam regionem peragratura, ſi de ſoli firmitate dubitauerit, aure admota terræ conatur, an ſtrepitum ſentiat exploratura: quem vbi percepit, non eſſe ſoli firmitudinem coniectat, ſed infirmũ et voraginoſum locum, ideoq; non progreditur: nullo verò audito ſonitu, omni ſemota cunctatione ire pergit audacter. Videtur autem inde vti ratiocinatione, vt obſeruat Plutarchus, perinde ac ſi quod ſtrepit moueri cognoſcat, quod mouetur infirmum eſſe, quòd verò infirmum inacceſsibile. Tradit idem autor, Thracas in paludibus explorandis huiuſmodi vulpium indagine plurimùm vti, quas in obſequium aſſuetas alunt, & ad huiuſmodi negotia præmittunt.

MVNIMENTVM.

QVòd ſi munimentum ab inſidiis alibi per platani folium à ciconia geſtatũ, nidoq; illatum ſuo, & per rutæ ramuſculum ad alam gallinæ ſummiſſum ſignificari diximus, non erit incongruum idem hoc hieroglyphicum per vulpem quæ ſcillam geſtet exprimere: illa enim ſcillã latebris apponit ſuis, vt à luporum
C iniuria tuta ſit. Nam lupum conuelli aiunt ſcillæ contactu.

DE FIBRO.

FIbri ſignificata dicturus, id primùm ambigi video, nunquid is caſtor ſit, quo de apud Horũ mentionem factam inuenimus. Nam qui caſtoris ingeniũ, mores & faciem deſcribunt, eadem ipſa pingunt, quæ veteres noſtri de fibro retulere: eundemq; & fibrum & lytram Varro ponit; fibroſq; eos appellari quaſi fimbrios dicas, ab extremis fluminum oris in quibus maximè verſantur. Succidunt enim arborum radices per fluuiorum margines, vbi cubilia ſibi parant. Vnde Plautus: Sic me ſubes quotidie quaſi fiber ſalicem. Sunt qui extremas fluminum oras lytras olim dictas autument, & antiquos fibrum pro extremo poſuiſſe. Vnde in ſaguli fimbriæ, & in iecinore extremum fibra, hinc Fiber dictus. Sunt tamen qui lytram diuerſam à fibro velint, & fibrum à caſtore, caſtoremq; à lytra aliud eſſe animal contendãt. Sed enim treis eiuſdem generis ſpecies obſeruarunt Scythę,

ruſticum, nobilem, & regem, quos à villorum mollitie & colore, neq; non ma- A
gnitudine, diſtinxere, delicatiſsimum omnino lutram appellantes. Accolere ve
rò omnes fluuiorum ripas, foramina diuerſa facere, mutare domicilia pridie
quàm flumen creſcat, in conuectandis in cauum pomis, miræ eſſe ſolertiæ. Ho-
rum porrò teſtes caſtorea nuncupari, vimq́; maximam eſſe iis qui naſcuntur in
Ponto, in aliis regionibus non æquè pollere.

PETVLANTIÆ SVPPLICIVM.

PEr animal hoc Ægyptij ſacerdotes eum qui pœna ſit affectus ob nequitiã,
qua fuerit in muliere aliqua petulans, ſignificabant. Proditum enim eſt, fi-
brum in venatione deprehenſum ſuos ſibi teſtes abſcindere, atq; eos proiicere,
gnarum ſe eorum præcipuè aſſequendorum cauſa peti. Nam & adulteri eadem
affici pœna ſolent, vt deprehenſi pręſectis teſtibus dimittantur. Omnibus verò
animalibus natura duce oſtenſum, vt & commoda ſua norint, & nocentia con-
trariaq́; ſciant declinare. Hinc illud epiſtola Saporis regis ad Conſtantium Im-
peratorem, cui ſuadere conabatur, vt bona Aſiatici regni dimiſſa parte, quieti et B
incolumitati ſuæ conſuleret, hoc beſtias factitare dicens, quæ cùm aduertãt cur
maximo opere capiantur, illud propria ſponte amittant, vt viuere deinde poſ-
ſint impauidæ. Amputari tamen hos ab eo animali cùm capitur, negat Seſtius
diligentiſsimus medicinę, quinimò paruos eſſe ſubſtrictosq́; & adhærentes ſpi
næ, nec adimi ſine vita animalis poſſe: adulterari autẽ renibus eiuſdem, qui ſunt
grandes, cùm veri teſtes exigui admodum reperiantur, ammoniaci coloris cir-
cundati liquore, veluti mellis ceroſi, odoris grauis, guſtu amaro & acri, vt ſter-
nutamenta olfactu moueant. Vtcunq; verò, ſiue ſponte ſiue vi teſtes auferan-
tur, cùm ſatis conſtet eos ea præcipuè de cauſa conquiri, non ineptè datus hie-
roglyphico locus, vt per id animal, id ſupplicij genus oſtenderet, quo mœcho-
rum laſciuia puniri conſueuit, atq; ita malè tractari.

ATRI FESTI'QVE DIES.

SVnt qui atros feſtosq́; dies per fibros ita diſtinguant, vt cùm feſtum ſignifi-
cari velint, anteriora eius pingãt, propterea quòd populi plerìq; qui noſtræ
pietatis ritu viuunt, à Ponto & à Septentrione in Pannoniã vſq; porrecti, an-
terioribus membris pro carne veſcuntur, poſterioribus piſcis loco: caudam ve C
rò eius animalis, quæ præpinguis prægrandisq́; eſt, ſalitam plurimùm condi-
tamq́; pro tarico piſculento habent, eaq́; ieiuniorũ tempore, quo nobis ex con-
ſtitutione Pontificia carnibus interdictum eſt, menſis inferunt: eiuſmodi enim
dies pleræq; nationes atros vocant, quibus carne veſci ex lege noſtra non licet.
Ea verò illi ratione ſe tuentur, quòd poſteriores fibri partes aquis ſemper inna
tantes, piſcem dicant, & eſſe arbitrentur, quia ſcilicet animal id tam aquaticum
eſt quàm terreſtre, cùm in extremo riparum ſemper degat: partẽ quæ caput ver
ſus tendit, terræ dedicarunt, & carnem eſſe voluerunt.

DE TALPA.

QVONIAM verò Talpa nõnihil habet ſimilitudinis cũ fibro, quòd
ipſa quoq; in terræ cauis habitat, vt de ea poſt fibrum dicamus, ad-
monemur.

CÆCI-

A CÆCITAS.

VVlgatiſsimum eſt talpam pro cæcitate poni, vulgatiúſque prouerbium, τυφλότερος ἀσπάλακος, propterea quòd animal perpetuæ cæcitatis tenebris damnatum eſt, lucemq́ȝ ita habeat aduerſariam, vt ſimulac ad diurnam claritatem educta fuerit, emoriatur. Atq; hoc illud eſt quod Academicis quæſtionib. ait Cicero, Quid talpam? num deſiderare lumen putas? Nihil ea prorſus videt, neq; quidem oculos habet, vt veteres tradidere: vt verò obſeruarunt alij, habet vtique partes eaſdem omnes quibus oculi integri conſtant, nigricantem quippe illum orbiculum & quod intra eum continetur, quam pupillam vocant, atq; etiam portionis albidæ ambitionem, ſed non tam liquidò quàm oculi conſpecti & eminentes. Nec in partem exteriorem apparere hæc poſſunt, propter cutis, quę craſsiuſcula circùm obducta eſt, corpulentiam, vtpotè cùm natura inter generandum lædatur, atq; ita opus inchoatum relinquatur. Vtcunq;, apud Heſychium talpa huiuſcemodi cæcitatis ergò hieroglyphicum eſt & ignorantiæ, cùm oculus ſua pollens vi, cognitionis & intelligentię ſignum habeatur. Eucherius hæreticos per talpam in diuinis literis accipit, vtpote qui, licet aliquid cernere videantur, ipſum liquidæ veritatis lumen minimè diſcernunt.

B

AVDITVS E' LONGINQVO.

NEque verò deſunt qui auditum ex quantumuis remoto loco per talpam ſignificari tradant: liquidius ſiquidem audiunt talpæ obrutæ terra, tam denſo atque ſurdo naturæ elemento. Quinetiam exploratoribus mos eſt caput in ſcrobem aliquã ſummittere, cùm procul aduentantes turmas, vel equitatum præſentire voluerint.

PRÆSAGIVM.

FVerunt & qui per hoc animal præſagium intelligi aſſeuerarent. Explorarunt ſiquidem Magi, vt Proclus tradit, cor talpę ad præſagium mirificè conferre. Nam, vt Porphyrius etiam atteſtatur, veteres illi diuinatores ſimulac talparum corda deglutiſſent, accipiebant ſubinde præſentem animam Dei ritu vaticinantem, quod ſimilitudinem quandam habet cum auditu illo promptiſsimo: ſiquidem quæ præſagimus minimè cernentes, ſentire videmur tamen. Fuiſſe verò talpam in cultu apud imperitam rerum vetuſtatem, didicimus ex Eſaia, vbi dicit: Simulachra quæ fecerat ſibi, vt adoraret talpam & veſpertiliones.

C

DE MVSTELA.

IDem verò vaticinium Muſtelam huc accerſit, quòd perſuaſum ſit quandam eius diſciplinæ vim in ea conſiſtere.

ARVSPEX.

ARuſpicem enim, vel eum qui quoquo modo futura prædiceret, per eius imaginem ſignificari dixerunt: eaq; ob idipſum Thraſybuli ſimulachro, quod in Olympia dicatum erat, adſculpta fuit, vt meminit Pauſanias: illi enim præter diſſectum canem, qui iecinoribus patefactis adiacebat, muſtela quoq; dexterum humerum obrepebat, ſingula diuinationis hieroglyphica.

INFORTVNIVM.

PEr eandem pictã, infortuniũ etiam intelligebant: animal enim inauſpicatũ infauſtumq́; eſſe perhibetur iis, quorũ habitet do-

mos:inſidiatur ſiquidem domeſticis animalibus, præſertimq́ auibus tam altili- D
bus quàm nidum ſub tecto facientibus, easq́ ad internecionem vſque perſequi
tur. Occurſus eius pleriſq́ religioſus habetur. Alij etiam in negotiis obeundis
vel nomen ipſum horreſcunt, vtpote contrarium efficaciæ.

VIRAGO.

HOrus Ægyptiacus autor ait, per animal hoc mulierem virilia facinora pertentantem oſtendi, propterea quòd oſſeo ſit genitali prædita. Impedior autem verecundia, ne ſignificatum hoc apertius explicem, quàmq́ inter ſeſe mulieres turpitudinem, abſq́ viris exercere nonnunquam deprehenſæ ſint. Id potius ponam, ſingulare ſtranguriæ remedium eſſe genitale id, ſi raſum tritumq́ detur, vt Ariſtoteles de hiſt. Animaliū teſtatur. Nam & Strophilus ſcribit, muſtelæ genitale eſſe ſolidum inſtar oſsis, cuius ramenta ſi in potu dentur, ſingulare remedium ſit vrinæ ſtillicidio. Eam à Thebanis coli ſcribit Ælianus, quòd Ælcmenæ Herculi pariundo laboranti opem tulerit haud contemnendam.

DE MVRE. E

MVrem aſſociari ſibi depoſcit muſtelæ nomen, cùm præſertim in omni familiari ſupellectile corrumpenda, non minorem mus iniuriam & detrimentum afferre ſoleat quàm muſtela.

DETRIMENTVM.

PRæcipuum enim eius eſt ſignificatū, vt hieroglyphicum detrimenti ſit atq́ perditionis: is ſiquidem, vt apud Ciceronē eſt, dies ac noctes aliquid ſemper rodit, ac omnia quę rodit inquinat & inutilia reddit. Quare in oſtentis quoq́, ſi mures aliquid corroſiſſent, pernicioſa portendi aiebant iis, quorum inſtrumentum aut opus eſſet, quod ita corruptum erat: veluti ante Marſicum bellū, quòd clypeos Lanuuij abroſi eſſent, maximum id portentum aruſpices dixerunt, & eorū quæ ſubſecuta ſunt incommodorum indicium. Iam & Carboni imperatori mures exitium abroſis faſciis, quibus in calceatu vtebať, portendêre. Sed ſalſè riſit hæc Cato, cùm eum quidam conſuleret, quid oſtenti eſſet, quòd ſorices noctu caligas abroſiſſent: reſpondit enim is, non eſſe oſtentū ſi ſorices caligas abrodant, ſed ſi caligæ ſorices ipſos abroſiſſent. Sed enim Cicero quãuis id & ipſe F
ridere videatur, cùm iam reſpub. titubare cœpiſſet, Platonis politiam corroſam turpiter à muribus apud ſe deprehendit. Et ſi parua licet conferre cum magnis, nos quoq́ portenta hæc tetigêre. Nam quamprimum Romã applicui, ſedemq́ ibi fixi, ne miſerrimas incenſæ, deuaſtatæ, ac penè dirutæ patriæ calamitates fœdiſsimasq́ clades ante oculos in dies mihi atrociores ſpectando fieri ſentirem, mihi accidit, vt pulcherrimū Horatij opuſculum, quod in delitiis habebam, mures à liciis, quibus conglutinatus erat, protinus abroderēt, omnibusq́ paginis ita diſciſsis inutilem codicem efficerent: mox & Pindarum aggreſsi, eum quoque ab eadem parte qua plicatus conglutinatusq́ erat, inquinarūt: quod oſtenti loco fuiſſe, euentus poſtea comprobauit, non eſſe Romæ locū Muſis, & amœnioribus his diſciplinis, Iulio II. theſauros omnes ad mutuas Chriſtianorū ferè omnium cædes effundente: idq́ magna & ſtudiorum meorum & diuturni temporis iactura compertum habui, donec viceſimo pòſt anno, ex quo huc migraueram, Hippolyti Medicei diſcipuli mei liberalitate atq́ beneficentia ſui tãdem ſubleuatus, vſu rerum ad vitæ neceſsitatem, quod ſatis eſſe duxi, ſuffecturo.

OPTIO

A

OPTIO.

EOdem vtebantur hieroglyphico ſacerdotes Ægyptij, ſi optionem atq; iudicium ſignificare voluiſſent. Mus quippe plures diuerſosq́; panes aut poma nactus, puriſsimum optimumq́; ex omnibus quo veſcatur deligit. Quapropter in panificiis emundis, optionem ex huiuſmodi murium indicio facere ſolitũ eſt multis. Idem in fructibus aliis, præſertimq́; melopeponibus, ſumma nepotũ curioſitate obſeruari videmus, cũ eos meliores eſſe conſtet, quos mures cœperint abrodere. Plinius vbi de Ponticis muribus loquitur, mirari videtur quonã modo autores intellexerint eorum palatum in guſtu ſagaciſsimum eſſe.

IMBECILLITAS.

SVnt qui per murem exanimatum, imbecillitatem intelligi poſſe tradant: is ſiquidem minimo quoq; incõmodo exanimaſcit, plerunq; verò ſponte moritur effluentibus inteſtinis: hinc τὸ μυὸς ὄλεθρον dici ſolet, qua ſimilitudine Menander vſus eſt, vt citat Ælianus lib. 2, cap. 10, cùm valetudinarius quiſpiã ipſa fuerit naturæ imbecillitate conſumptus. Muribus enim in vniuerſum vita breuiſ-

B ſima: vnde muſculus apud Horatium alteri ait, Viue memor quàm ſis æui breuis. Sunt qui putent ſoricẽ ea de cauſa dictum, quia σορὸν apud Græcos putridum ſignificet, quod huic qua de loquimur imbecillitati congrueret. Sed enim multò magis placet eorum ſententia, qui quemadmodum ſuem ἐκ ὑὸς à nobis factum conſtat, ita ἐκ ὕρακος ſoricem deductum aſſeuerant. Nicander ſanè ὕρακας mures appellauit Ætolûm lingua, apud quos ὗς, hoc eſt, ſus, ὕραξ dicitur. Murem verò, quòd roſtrum habeat ſuilli perquàm ſimile, Suis etiam cognomento dicunt, quod interpres Nicandri obſeruauit. Sus verò ſorexq́; tanta concordia naturæ conſentiũt, vt quod Magi tradunt, ſi quis muris iecur in ficu porco vorandum dederit, animal id eum qui dederit, nullo edito grũnitu vltrò deinceps adſectetur quoquò ierit: quod ego Patauij factum memini nonnullorũ iuuenum aſtu, qui ganeæ potius quàm diſciplinis dediti erant, non ſine totius viciniæ querelis, quæ ſibi porcos incertis autoribus abduci lamentabatur.

AMATORIÆ DELICIÆ.

LOngè verò diuerſum illud, quòd illecebras amatorias petulcioresq́; laſciuias per album murem ſignificare, non Ægyptiorum modò commentũ, ve-

C rùm & Græcorum fuit. Nam de muris ſalacitate multa ſunt à pleriſq; prodita: ſed præcipuè mihi videtur Plautus rem expreſsiſſe, vbi Phroneſium Dinarcho ſuadere conatur, vt multiuolus ſit in re venerea: ſic enim ait: Sed tamen cogitato mus puſillus quàm ſit ſapiens beſtia, ætatem qui vni cubili nunquã committit ſuam, qua ſi vnum obſideatur, aliunde profugium quærit. Moris verò fuiſſe muris nomine amatoribus adblandiri, ex Epigrammatarij verſu noſcitur:

Nam cùm me murem, cùm me tua lumina dicas.

Ob notiſsimam verò muris ſalacitatem, mulierem quandam portentoſæ libidinis, qualem noſtri Meſſalinam fuiſſe memorant, ab Epicrate Myoniam, quaſi nos murinam dicamus, appellatam ait Ælianus.

INTAMINATA MVNDITIA.

QVem verò intelligat Ælianus & Philemon per album murem, nemo ex noſtris, quod hactenus legerim, explicauit: ſi tamen ad Pliniũ & alios probatiſsimos autores aſpexeris, eum eſſe coniicies, quem Armenium vocamus, villi pelliumq́; mollitie delicatum, Franciſci Petrarchę verſibus pro caſtitatis hieroglyphico nobilitatũ, vtpote qui delicatioris cuiuſdã munditiæ exemplar haud-

quaquam ignobile eſſet, cui ſcilicet ſpurcitia tantæ ſit abominationi, vt limo ante oſtium caui illito, capi potius à venatoribus, quàm eo fœdari patiatur: quod cùm ſanctioris ſit amoris proprium, intemeratæ caſtitatis ſymbolum, quæ diuina tantùm flamma ſuccendatur, à peritiſsimis rerum ponitur. D

ARGIVI.

INuenitur & in numis muris ſignum: eam verò Argiuorum præcipuè monetam fuiſſe, Plutarchus ait, apud quos fuiſſet moris, vt numum imagine muris inſignitum cuderent.

DE FELE.

SI pro Æluro felem reddidero, ſatis ſcio paratos emiſſarios eſſe qui me dẽtibus inuadãt. Sed enim quę Plinius de fele refert, dum quęrit quo ſilentio, quamq́ leuibus veſtigijs auibus obrepant feles, quamq́ occulto ſpeculatu in muſculos inſiliãt, tum ea quę ab Aniano poeta memorant apud Gellium, quę ab Ægyptijs eo ſuper ſunt memorię prodita, cuius oculi ad vices Lunæ, aut ampliores fiũt, aut minores domeſtico huic animali, quod Albertus modò cattũ, modò murilegũ appellat, cõgruere manifeſtũ eſt. Sunt & qui muſionẽ vocẽt. Felẽ aũt alij, quę vulgò felina, alij qui Martes appellãt, eſſe volũt, eoq́ & Varronis & Columellæ autoritatẽ trahũt. Nam quæ illi vnà cum Nicandro de venatu auium clandeſtino nocturnoq́ tradunt, martẽ id facere ſatis exploratũ eſt. Sed quoniã de harum nomine pleriq́ certant, ne temerè vni magis quàm alteri faueamus, æluri vocabulum interim vſurpabimus, de quo in antiquo Feſti Pompeij codice hæc adinueni: Eſt ælurus animal leoni cùm procreãt perſimile, olim ſylueſtre: maximè muribus aduerſatur, ſalax, oculi cuius acie flammea, ad imitationem lunæ creſcunt & decreſcunt. Nam veluti Luna pro ſolaris luminis participatione faciẽ quotidie variat, ita ælurus pari cum luna conditione afficitur, nunc aucta, nunc imminuta pupilla, prout Lunę orbis nunc ſe plenũ, nunc dimidiatũ, nunc cauũ, nunc tuberoſum oſtentat. Licinius Vmbrei in Nerea: Murũ ſtrages ælurorum oculi vt minuti Lunam ariolantur. Quibus quidem verbis neſcio an explicatius cattus noſter domeſticus à quopiã deſcribi poſsit. Sed quoniã de æluro ſatis conſtat, de Latina locutione nondũ per hos liquet, quamuis totiens Cicero felẽ & canẽ inter Ægypti numina ſocialiter enumeret, dubio procul cattũ intelligens. Æluri ipſius, ſi catti nomen ita abhorrent, ſignificata referamus. E F

IMPLORATIO.

VEteres cùm hominem in manus hoſtiũ illapſum, qui miſerabiliter auxilium imploret, indicare vellent, ſoricem pingebãt ab æluro comprehenſum: exauditur enim ſtatim miſerabilis eiulatus, & vox veluti auxilium implorãtis, vbi mus in dentes incidit eiuſmodi: vnde prouerbiũ, Sorex Hecaten. Cauſam Simnius Capito ſic interpretatur, quòd is qui in manus hoſtium incidit, illorum ducem implorat. Eſt verò ęluros, vt Verrius ait, ſub tutela Hecates. Apud mythologos inuenias Iouem ludicro certamine Apollinem cum Hecate tenella adhuc ætate commiſiſſe, argumento propoſito, vt ipſi quoq́ certatim animalia conformarent atq́ producerent, terręq́ theatrum implere procurarent: tum Apollinẽ ſtatim hominẽ protuliſſe, aduerſus quem Hecate Simiam oppoſuerit à ſe factã: exceptam riſu rem Apollo leone terribili producto interturbauit. At Hecate ludo etiam indignata vinci, ælurum genuit. Maiore hinc Apollo effuſus riſu, murem

A rem in Hecates ludibrium protulit: illa magis indignata cùm vi non poſſet vincere, ad artes cõuerſa, ſimiam in leonem, ælurum in murem acriter incitauit. Leo diu à ſimia natibus eius affixa, tota eſt arena ad furorem vſq; exagitatus: mus autem fugiens ad Apollinis pedes procubuit, atq; ita ſeruatus. Vlturus autem leonis iniuriam Deus, vim medicam in ſimiæ ſanguinem immiſit, qua leo febre correptus ſanarẽ, atq; ita factum vt leo ſemper ſimiæ paſtum appetierit: æluri autem genitale ſemen ita reddidit igneum, vt eius generis fœmina, de re omni animantium generi voluptuoſa, et augi & cruciari ad miſerabilem vſq; vociferationem compellatur. Alij rem tametſi manifeſtè fabuloſam, ita geſtam memorãt: Solem & Lunam initiò rerum in certamen deueniſſe, vt terram animalibus replerent, cura eiuſmodi illis à ſummo opifice demandata: ſtatimq; leonẽ ea, qua inſignis eſt, ſpecie à Sole conformatum: Lunam verò æmulatione concitam cùm Deos omnes in nouæ belluæ admiratione detentos animaduertiſſet, neq; opus id æquaturã ſe confideret, æluron protuliſſe, animal quippe leoni perquam ſimile, ſed & animis & ſpecie tanto inferioribus, quanto luna ipſa Sole deterior eſt.

B Oborto interim inter Deos riſu, indignatum Solem eam fuiſſe Lunę temeritatem, vt ſecum auſa eſſet contendere, murem eueſtigiò procreaſſe, vt æluri contentionẽ eluderet: tum Lunam maioribus ingenii viribus conuocatis, quantacunq; potuit arte conatuq;, quantoq; maximè ſtudio proficere potuit, ſimiam progenuiſſe: id quoq; animal cùm ridiculum adeò apparuiſſet, eluſusq; omniũ cachinnatione Lunę conatus fuiſſet, adeò id indignè Luna tulit, vt ſempiternas inter ſimiam & leonem, neq; non inter æluron & murem, cõmiſerit inimicitias.

LVNA.

Apud Ægyptios ſanè æluri præcipuum hieroglyphicum erat, vt ex eius imagine Luna intelligeretur, in cuius cultum magna æluron veneratione proſequebantur. Satisq; conſtat eum qui animal eiuſmodi vel incuria occidiſſet, populari tumultu variis ſuppliciis malè tractari, & enecari ſolitum: cuiuſmodi ſuperſtitionis exempla in Romanum ciuem edita ſunt Ptolemæi illius tempore, qui à Romanis in ſocietatem & amicitiam receptus eſt. Porrò nullum apud Ægyptios Iſide numen maius, neq; venerabilius fuit. Iſis verò quãuis & Aſtrocyona è cœleſtibus ſignis addictum habeat, in primis tamen accipitur pro Luna.

C Quicquid verò cum Luna conſenſum aliquem hàberet, id apud eos honori habebatur. Ex quo verò Soli Luna maxime dicitur aduerſa, æluros lunare animal ſympathiæ vi animalia Soli notabiliter ſubiecta genuino quodã odio proſequitur, vtputa ſoricem, qui totus eſt Solis, adeò vt etiam, vti dictum ſuperius, illi Smynthei cognomentum indiderit.

ORTVS ET OBITVS RERVM.

QVid verò ſibi vellet æluros ille in ſummo Siſtri apice, ſub quo forma illa orbicularis, cui quatuor veluti tintinnabula mobilia æquis inter ſe interuallis applicata erant, ex Plutarcho declaratum eſt: ſignificabat enim hæc ſpecies, omnia quę generationi corruptioniq; obnoxia ſunt, lunari globo ſubiici, infra quẽ omnia mouentur & alternant, quippe quæ ſint ex quatuor illis principiis, quæ elementa placuit appellari, cõflata, igne quippe, terra, aqua, & aëre. Cur verò animal hoc Lunę ſimulachrũ excogitaſſent, ea affertur cauſa, quòd tum variũ eſt colore & aſtu, tum noctu magis quàm interdiu exercitio deditum. Eſt præterea fœcundæ admodum ſalacitatis temperaturæq;, cum Luna perquã ſimile. Nam vnũ primò pàrere fertur, inde duos, inde tris, inde quatuor, atq; ita viciſsim ad

ſeptimum vſq; peruenire, ibiq; ſiſtere, ita vt toto vitæ curſu octo & viginti natos edat, quot itidem luces in Luna dinumerantur in Zodiaci tranſcurſu peragendo. Ad hæc eius facies à ſeptimo quoq; die, in aliam ſpeciē abit. Verùm quę de animali traduntur, fabuloſa forſan aliquando deprehendi poſſunt, illud minimè confictum quod de pupillis eius fertur, quæ non tantùm ad Solis curſum quotidie cōmutentur, verumetiam ab incremento decrementoq; lunaris globi quotidie varient, quod tum in aliis, tum in iis quos Syrianos vocamus liquidò apparet. Nam qui æluron deſcribunt, & variis cum maculis inſignem memorant, eam ſibi ſpeciem videntur propoſuiſſe. D

MVLIEBRIS SALACITAS.

QVòd verò ſalaciſsimam fœminam per æluri fœminæ ſimulachrum nonnulli ſignificari dixerint, non ea tantùm cauſa fuit, quòd plurimum Lunæ fœcunditatem, quæ humoris ab ea manantis beneficio tota terra mariq; luxuriat, admirarentur, quàm etiam quòd ipſius animalis ingenium ita affectū animaduerterant: fœminæ enim in eo genere natura admodum libidinoſæ ſunt & ſalaces, tametſi initium vix pati poſſunt, in quo propter ignitam genituræ vim plurimum, vti dictum eſt, cruciantur: mares tamen ad coitum ipſæ frequenter alliciunt, inuitant, cogunt, puniunt etiam, niſi pareant. Vnde vulgò nūc homines qui operam nequitiæ dant incontinētiùs, & pudore proſtituto laſciuiunt, Cattorum commercia frequentare dictitamus. E

DISSIMVLATOR TVRPITVDINIS.

VItiorum diſsimulatorem per micturientē ſimiam ſuo loco ſignificari diximus, quoniam ita in Hori codicibus impreſsis inueneramus: poſtea verò quàm & manu ſcriptos codices & antiquos nacti ſumus, non πίθηκον eo loco, ſed αἴλουρον inuenimus, quod quidē vero propius viſum eſt, cùm eo omnes ingenio catti ſint, vt quanto poſſunt ſtudio ventris excrementa, vel attracto, ſi copia ſit, puluere ſepeliant, vel alia re quapiam omnino occulant. Ægyptij ſanè cùm in propatulo ac viis ipſis cibum caperent, cattorum tamen exemplo ventrem domi exonerare, atq; id quidem clanculum, aſſuêrant. Munditiem hanc Hebræi quoque iubentur obſeruare, vt Deut. 23. Locum habebis extra caſtra ad quem egrediaris ad requiſita naturę gerens paxillum in Baltheo, cumq; ſederis fodies per circuitū, & geſta humo cooperies quo releuatus es. Qui mos & apud Perſas tantæ fuit religionis, vt qui alio quopiam inſpiciente non modò quicquam non euomerent, ſed ne lotium quidem emitterent: quiq; palàm id facere aggreſſus eſſet, facinoroſa notabatur ignominia. Quid verò quòd ad hanc vſq; diem aiunt Alexandriæ vrbe Ægypti, totius orbis emporio frequentiſsimo celebrata, indigenas expuentem quempiam non aliter abhorrere, quàm apud nos ludibrio & reprehenſioni ſit obnoxius, qui palàm ventris crepitum emiſerit? F

AVGVSTEI.

ET quoniam noſtra omnis dictio ad ſculpturas picturasq; & geſtamina contendit, minimè diſsimulanda ſunt legionum atq; ordinum inſignia, quæ ſe pro re obtulerint: nam pleriq; hominum cùm in huiuſmodi ſigna picturáſue incidunt, quid ea ſibi velint, anxiè admodum percontari ſolent. Ab Ægyptiis enim ea primordia ſumpſerunt, vel haudquaquā diſsimilia ſunt ab eorū inuentis. Cattus igitur in huiuſmodi geſtaminibus inſigne fuit, vt vetuſtæ indicāt inſcriptiones, eius ordinis qui AVGVSTEI vocabantur: hi ſub magiſtro peditū ſtipendia faciebāt. Erat verò cattus is praſini coloris in alba parma, quam ruber circu-

A circulus ambibat, latè marginem circumplexus: geſtus eius vt currentis, reflexo in dorſum capite.

FELICES SENIORES.

Albi dimidius cattus rubri coloris in parma punicea dilutiore ſpectabat, qui à margine rubro ſurrectus, pedibus ad luſum compoſitis, adblãdiri videbatur. Inſigne hoc erat, quãtũ ex vetuſtis ipſius reliquiis colligere potuimus, FELICIVM SENIORVM, qui ſub eodem magiſtro peditum militabant.

ALPINI.

SVb eodem Duce ſignũ etiam militare fuit, in quo cattus coloris punicei diluti recta facie progrediens habebatur in parma viridi, cuius marginem albus circulus ambibat. Geſtamen hoc erat militum qui ALPINI vocabantur.

Sed iam Io. Antoni chariſsime, nolim otium tuum curioſitate aliqua mea interturbare, dum moroſa & leui forſan dictione ſtudiorum tuorum curſum intercipio. Hæc igitur pro qualicunq; munuſculo ita ex improuiſo comparato ſatis fuerint: de reliquis, ſi argumentum minimè diſplicuerit, aliàs plura coràm
B conferemus.

PIERIVS VALERIANVS AD CLARISS. CARD. BERNARDINVM MAFFEVM, DE IIS quæ per Serpentem in genere ſignificantur ex ſacris Ægyptiorum literis.

IUcundiſsima illa amicitiæ ſuauitas tuæ, meúſq; erga te cultus, & peruetus admodum obſeruantia, quæ Romæ primùm, vel à primis laudatiſsimæ adoleſcentiæ tuæ annis inſtituta, mox Patauij, quò ad ingenij cultum capeſſendum conceſſeras, clariſsimarum virtutum tuarum, ingenijq; ſanctiſsimi cognitione aucta eſt, & tuo in omnibus rebus meis patrocinio confirmata, efficiunt vt nullo vnquam tempore, neque longiſsimo quantumuis loco remotus, immemor tui eſſe poſsim. Quare licet aliquot abhinc annis te non viderim, núncq; maximè longè abſis, & in Cardinalatus ſplendorem aſſumptus, neceſſe eſt te magnis omnino negotiis & occupationibus detineri, tam mihi ta-
C *men oculis inhæreſcis, ac ſi te coràm continuò conſpicerẽ. Hinc factum eſt, vt cùm domi aliquantulum otij nactus lucubrationes illas, quas tantopere videre concupiſcis, recognoſcerem, eáſque in libellos vnamquamq; ſuos dirigerem, earum partem ad te mittere cogitarim: id opportunè nec ne fecerim non ſat ſcio: at certè amanter & ex officio à me factum hoc certò ſcio, vt ſcilicet haberes iſtic, in iſta qua fulges amplitudine, ſi tibi tantulum horæ vel à publicis curis, vel à tuis ſanctioribus ſtudiis vacuum relinqueretur, quod cũ Pierio tuo loquerere, qui te ſemper vnicè ſanctéq; coluit ac obſeruauit. Neq; tamen tanquam ſummæ eruditionis tuæ neſcius, arbitratus ſum non me quicquam allaturum tibi: verùm quia nullum vnquam abs te ſermonem vberiorem, dum vnà fuimus, haurire me ſolitum meminerim, quàm de literis & diſciplinis, id dedi operam, vt de literis & diſciplinis noſter hic per libellum, quem ad te miſi, congreſſus eſſet. Erit verò ſermo de iis quæ per ſerpentis imaginem apud veteres ſignificabantur, quibus & Ægyptij ſacerdotes, & pleriq; alij, pro literis vſi ſunt: quæ quamuis fortè haud incognita ſint tibi, decies tamen repetita placere ſemper poterunt, quæ de doctrina ſemel placuere: quare te ad rem recognoſcendam, vbi primùm per otium licuerit, ſpero non inuito animo acceſſurum.*

ANGVIS atque adeò reptilium aliquot ſignificata dicturus, cùm D
pro varia eorum pictura, diuerſisq́ ſpeciebus varia identidem ſi-
gnificata ſint, curę precium eſſe exiſtimaui genus eiuſmodi priùs
tractare, cuius effigies excogitata eſt auſpicacior auguſtiorq́, ma-
gno apud veteres in cultu habita: cęrulea quippe facie, colore ni-
tido, ſquamis pellucentibus, capite minimè formidoloſo, à quo noſtræ erit di-
ctionis initium. Cum his Baſiliſcum enumerant, tametſi eius animalis violen-
tiam mortales reliqui longè aliter interpretantur. Poſt Baſiliſcum aſpis eſt, ac
mox vipera, à quibus Ægyptij multa hieroglyphicōn argumenta deſumpſere,
& diuinæ noſtrorum literæ horum ſæpe mentionem faciūt, ſed Dana illum re-
ligioſè præferunt, qui opem omnibus præſentaneam polliceatur: quare quæ-
nam ſint ea quæ hinc ſignificentur, dicere iam incipiamus.

MVNDI MACHINA.

MVndum vniuerſum Ægyptij ſacerdotes ſcribere volentes, anguē qui cau-
dam propriam dępaſceretur, eumq́ variis inſignem maculis pingebant:
de quo Claudianus: E

Perpetuúmq́ virens ſquamis, caudámq́ reducto
Ore vorans tacito relegens exordia lapſu.

Quod dubio procul ſignificat omnia, quæ diuina prouidentia in mundo gene-
rantur, ab eodem cùm ſolui cœperint, ſiue paulatim imminui atq́ deficere, in ſe-
ſe recipi, fieriq́ illud propemodum, quod apud quoſdā Æthiopiæ populos aſ-
ſiduo eſt in vſu, qui cùm nullo alio nutriātur cibo quàm piſcium, humana dein-
ceps cadauera piſcibus obiectant, victū quem ab eis acceperāt ex ſeipſis repen-
dentes. Hęc verò cauda ab ſuo animali corroſa, receptæ autoritatis aſſumptum
illud ſignificat, quod vno omnium conſenſu fertur, decrementum vniuſcuiuſ-
piam rei alterius incrementū eſſe. Aiunt verò Phœnicū hoc fuiſſe hieroglyphi-
cum, per draconem in orbem redactū, caudamq́ ſuam deuorantē, id exprime-
re, vt appareat mundum ex ſeipſo ali, & in ſe reuolui. Nam cùm æterna ſint ele-
menta, neq́ corruptione neq́ variatione per ſe vlla immutentur, corruptioni ta-
men ac variationi ſubiecta videntur, ea parte qua ſpecierum informationi ad-
miſcentur, vi tamen ipſa incolumi permanente: quippe veluti ex literis nihil ſe-
paratim ſignificantibus apud Chalcographos ſiue impreſſores librarios dicere F
malimus, nomina componuntur quæ aliquid copulata ſignificāt: mox vtilitate
ipſa, impreſſo notatoq́ libro, quātum vſui venerit recepta, nomina ipſa dictio-
nesq́ omnes corrumpunt̄, ſolutæ literæ incolumitati priſtinę generiq́ ſuo reſti-
tuunt̄, & in alterius formæ vſum aſſeruantur: ita corpora quæ Græci συγκεχυμένα,
iuniores Philoſophi confuſa, hoc eſt, in vnum conflata dicunt, cùm aduenerit
exitus, diminuiq́ cœperint, ſigillatim in eadem ipſa reſoluuntur elementa, alia-
rum itidem ſpecierum compoſitioni obnoxia, ac ſemper expoſita: quod ex no-
ſtris optimè Pacuuius intellexit, ad hoc luculentiſsimis his verſibus alludens:

Quicquid eſt hoc, omnia animat, formas, alit,
Auget, creat, ſepelit, recipitq́ in ſeſe omnia,
Omniúmq́ idem eſt pater, indidémq́ eadem
Quæ erunt deintegro, atque eôdem occidunt.

Eôdem reſpexit Lucretius cùm dixit:

Deniq́ iam ruere hoc circum ſuperáq́ quod omne
Continet amplexu terrai procreat ex ſe

Omnia

A *Omnia, quod quidam memorant, recipitq́ perempta,*
Totum natiuum mortali corpore conſtat:
Nam quodcunq́ alias ex ſe res auget alitq́,
Diminui debet, recreari cùm recipit res.

Sed ne multa adeò cõgererent Ægyptij ſacerdotes, néve longis diſcere volẽtes
ambagibus implicarẽt, cùm omnem illi naturæ obſcuritatẽ manifeſtè adeò ſibi
cognitam profiterentur, & quaſi per manus proditam hæreditariã diſciplinam
poſsiderent, vno contenti hieroglyphico, mũdi conditionẽ omnem expreſſam
eſſe voluerunt. Serpens igitur caudam depaſcitur ſuam, vt generũ immortalita
tem, qua rerum naturã Deus inſigniuit, oſtẽtet: vt principium ad finem directũ
eſſe, finemq́ ad principium reflecti doceat. Nam vt hoc apertius explicetur, ex
plantis fructus, velut ex principio finis: ex fructibus verò ſemen, in quo planta
ipſa deliteſcit, atq; ita principium ex fine. Sic nihil deniq; viuum intra mundum
perit, ſed eorum quæ nobis interire videntur, ſolæ mutantur ſpecies: de quibus
Virgilius, nec morti eſſe locum dixit. Idem per atomos ſuos Democritus intel-
B lexit, quamuis vocabulum nonnulli contendunt impropriè eſſe dictum: indiui-
dua tamen corpora ea eſſe voluit, quæ diſiuncta cùm fuerint, neq; legãtur, neq;
internecionẽ recipiãt, nec ſectionibus diuidantur, ſed omne per æuũ infinitã in
ſe retineant ſoliditatem. Hoc illud idem figmentũ eſt, quòd Saturnũ, quem pro
tempore figurãt, aiunt filios deuorare ſolitũ, Iouem verò interceptũ, lapide ſup
poſito, quem Saturnus deglutierit. Terreſtria porrò huic varietati cõmutatio-
niq; rerũ plurimùm obnoxia eſſe, per huiuſmodi figmentũ indicabãt: animã ve-
rò, quæ per Iouẽ, vt Plotinus interpretatᷣ, fingitur, immortalem eſſe. Sane Heſio
dus poſteaq; prolẽ à Saturno & Rhea ſuſceptã enumerauit, illud ſtatim adiecit:

Καὶ τοὺ μὲν κατέπινε κρόνος μέγας, ὅσις ἕκασος
Νηδύος ἐξ ἱερᾶς μητρὸς πρὸς γόνατ᾽ ἵκοιτο.

Atq́ hos deglutit Saturnus, vt ille vel ille
Diuino ex vtero genua ad materna veniret.

Quod ita accipiunt interpretes: Naſcũtur è terra rerum ſpecies, & in terrã mox
recidunt: nam Rhea defluxus eſt, & corruptio mundi. Quęcunq; igitur tempus
C protulit, eadem tempus abſumit: vnde ſacris quibuſdam apud nos dicitur, pul-
uerem eſſe hominem, & mox in puluerem reuerſurum.

Non omittenda verò ſunt quę de figura anguis, Mundũ ipſum mira ſimilitu
dine referẽtis, veteres Philoſophi quaſi ludẽtes cõſcripſere, ipſam rerũ ſpeciẽ v-
niuerſam nõ temerè oculis omniũ ſubijcientes. Siquidẽ ꝓ corpore quod habet,
grauiſsimũ eſt animal, perinde ac terra, quæ ponderib. librata ſuis ob grauitatẽ
inſitã in centrũ vndecunq; cecidit. Præterea verò toto diſtentus humi corpore,
per terrã repit, vnde etiã genus id nomẽ accipit, modò ſerpẽs, modò reptile nun
cupatũ. Sed quoniã huiuſmodi terrę hieroglyphicũ loco ſuo copioſius tractabi
tur, ne nunc ſtylo vniuerſi ſpeciẽ percurrenti morã aliquã interponã, omittetur.
Eſt præterea lubriciſsimũ, quemadmodũ aqua, atq; inter ſerpẽdũ pandos ac re-
pãdos vndarũ flexus imitatᷣ: & apud fabularũ ſcriptores draco euripus erat, qui
Heſperidũ hortis in inſula poſitis tutelaris effingebatᷣ: & amnes quoſdã ſpiras
circũ terrarũ orbẽ replicare inſtar anguiũ Socrates ait, Phædone. Quinetiã He-
ſiodus Echidnã ait dimidia ſui parte Nymphã, dimidio altero immanẽ anguẽ:
pro qua interpretes vapores accipiũt exhalantes à mari, neq; nõ omnẽ humoris
vim. Nympha verò eſt ob id, quòd ſubminiſtrat nutrimẽtũ. Serpẽs propterea,

quòd flumina tortuoſis ambagib. ferunẽ, perinde ac ſerpentiũ, vti dicebamus, D
corpora ſinuoſis plurimũ flexibus obrepũt. Sed quod facit ad Nymphã, quę lo
ci omnino genius eſt, occulta quippe vis illa quæ graminibus & plantis vitã fo,
uet, auctũq́ſ ſubminiſtrat, ignarus nõ ſum quoſdã alios draconẽ hortorũ cuſto,
dem pro radicibus arborũ accepiſſe, quòd tortuoſę ſint vti ſerpentes, & in terrã
adactæ, perinde ac anguiũ genus in terræ viſcerib. plurimùm deliteſcit: ita verò
draconis ſpeciẽ hanc pomis operã præſtare vt aſſeruẽt: radicibus enim aut cæ
ſis, aut exiccatis, poma etiam auferri neceſſe eſt. Aeriũ verò ſpiritũ, de quo latius
in Baſiliſci ſignificationib. diceẽ inferius, per ſibila, quæ vel ad audie̅tiũ horrorẽ
nõnulli eorum excitare ſolent, intelligimus. Squamæ verò, ſtellarũ mundũ am,
bientiũ varietatẽ, quiq́ſ ignes in ſupremo micãt orbe hieroglyphicè ſignificant:
nam et hinulę pellis varietatẽ, quã Pan geſtare ferẽ, ſtellas ex maculis imitari ait
Probus. Eandẽ Libero patri attributã, idẽ ſignificare tradit Euſebius lib. de prę,
par. Euang. primo, vbi Oſirim, Siriũ, Liberũ, Solẽ, & Phaneta, ex Homeri, Eu,
molpi et Orphei verſibus eundẽ eſſe diſſerit: de quo loco ſuo plura erũt inferius
repetenda. Eſt & alia ſuper hoc cõſideratio, q anguis hyberno ſitu membrana E
corpori, præcipuè aũt oculis, obducta obcæcatur, verno verò tempore fœnicu,
lum paſtus, id Græcè μάραθρον eſt, eiusq́ſ ſucco oculos inungens, impedimentũ il,
lud exuit, & acutiſsimo quo pollet viſui reſtituiẽ, ſenectute̅q́ſ ita ſingulis depo,
nit annis, nudusq́ſ propémodũ vernat, & glabro corpore iuuenis, vt Maro ait,

Lubrica ſublato conuoluit pectore terga.

Leberida verò, membranã ſcilicet quã deponit, ita exuit, vt à capite orſus ad cau
dam replicet, interiore parte in exteriorẽ, exteriore in interiorẽ verſa, cute intus
altera ſubnaſcente. At mundus quoq́ſ (de inferiori hoc mundo loquimur) hye,
mali tempore pruinoſo, quodã nõ modò obcæcatus, ſed vndecunq́ſ obductus
ſitu, annuo peracto ſpatio, Zephyris flare incipientibus, ſqualorẽ abijcit, quęq́ſ
rerum ſemina intus fuerãt ſuperioris defectu caloris obſtruſa occultataq́ſ, extrà
aperiunẽ excluduntur q́ſ, ac ſenectute depoſita per vices iterũ iuueneſcũt. Quin
etiã quæcunq́ſ de anguis renouatione traduntur, cũ hac ipſa mundi noſtri reno
uatione cõſenſum habe̅t: ferunt enim colubrũ cùm exuere incipit, ab oculis pri,
mùm detrahi, ita vt obcæcari videatur, tum caput exuitur, glabrũq́ſ hoc omni, F
no antè quàm reliquũ corpus, apparet. Arbores quoq́ſ oculos primùm exerũt,
gemmas alij vocant, germen alij: ſed inoculatio inde, inſitionis genus: mox exſi,
nuant flores, paulatimq́ſ fructuum fœtus aperiunt. Neq́ſ vere tantùm exuit an,
guis, verumetiam autumno, & pro locorũ tempórumq́ſ conditione: æſtate etiã,
Ariſtotele hoc aſſerente, licet id abneget Plinius. Atqui mundum etiam nõ ve,
re tantùm hæc facere, ſed æſtate autumnoq́ſ omni, tot ſpecies, tãtosq́ſ ortus, va,
riosq́ſ nouatus aperire, pro regionum ſitu ac rerum natura, conſpicimus.

IVVENTVTI REDDITVS.

SVnt verò qui per angue̅ & leberida hieroglyphicôs homine̅ oſtendãt iuuen
tuti redditum, ſi vel de morbo, aut alia aliqua lue aut calamitate, ſquallorem
atq́ſ maciem depoſuerit, ſitq́ſ demùm habitior atq́ſ validior factus. Libet verò
fabellã ſuper huiuſmodi renouatione, ex Nicandro & eius interpretibus recita,
re. Mortales enim aiunt impetraſſe olim à dijs multis precibus, vt perpetuo iu,
uentutis munere donarentur, atq́ſ ita nunquã in poſterũ ſenio cõtabeſcere̅t, ſed
quandiu vnicuiq́ſ viuere permiſsũ eſſet, integris viribus & florenti ſemper æta,
te vegeti perſeuerare̅t. Hanc igiẽ ſimulac benignitate Iouis accepiſſe̅t, imperitos
adeò

A adeò rerum fuiſſe, vt eam aſino vectandam commendarint: hunc verò ſiti conſectum ad fontem quendam perueniſſe, in quo ſerpens loci cuſtos ſtatiuam habebat cuſtodiam, cumq́ inde bibere tentaſſet, à ſerpente prohibitũ, neq́ alia conditione bibẽdi facultatem illi factam, quàm vt id omne quod vehebat onus angui mercedis nomine conceſsiſſet: ex eo inde tempore omnes angues ſenectute ſingulis annis abiecta iuueneſcere, homines verò ſenio confectos emarceſcere, ac ſtoliditatis pœnas luere, quòd iuuentutem tanto expeditam ſtudio negligenter cuſtodiſſent. Hinc illa Tibulli querimonia:

Anguibus exuitur tenui cum pelle vetuſtas,
Cur nos anguſta conditione ſumus?

Sed quoniam in fabularum figmentis varij admodum Græci ſunt, easq́ vnuſquiſq́ ſuo ex commodo, & vt adlibuerit comminiſcitur, ferunt alij Promethea cùm cœleſtem ignem furatus eſſet, eumq́ mortalibus communicaſſet, nullam illos accepti muneris gratiam Prometheo retuliſſe: quod cùm Iupiter approbaſſet, pharmacum hominibus quo ſenectutem amolirẽtur, elargitus eſt, quod donum aſino vectãdum illi deſtinarint, atq́ illa mox ſubſecuta, de aſini imprudentia, de ſerpentis aſtutia, de commutatione, quæ ſuperius enarrata ſunt. Meminit huius fabulæ Sophocles, κωφοῖς. Quoniam verò aſinus ille & ſitim eò contulerat, factum eſt vt ex pacto ſerpens eam quoq́ ſibi vendicaret, hinc ſupra modum illos ſiticuloſitate pleriq́ eorum pertentare ſolent, quos momorderint: de quo tamen plura loco ſuo dicuntur, vbi Dipſadis ſignificata recenſemus.

B

T E M P V S.

Erat autem aliud hieroglyphicum ſerpentis, caudam ſuam ſub guttur attractam occultantis, eaq́ ſpecie in Saturni dextera manu ſtatuebatur, quem pro annuo circuitu, pro tempore, pro ætate, pro immortalitate poni ex multorum ſcriptis accepimus. De anno apertiſsimè Maro:

Atq́ in ſe ſua per veſtigia voluitur annus.

Quòd verò ſerpens temporis ſignũ eſſet, cauſam Cyrillus hanc ſubijcit, quòd in longitudinẽ porrigitur, et multis cõplicatur ſpiris, quę ſunt multę dierũ annorũq́ ſeries, taciteq́ proſerpit, nullo edito ſtrepitu: vnde Poëta non incelebris dixit,

C *Labitur occultè fallitq́ volubilis ætas.*

Verùm ea quoq́ cauſa eſſe poteſt ſuppreſſę caudæ, quòd tempus aut à præterito, aut à præſenti, aut à futuro conſideratur, quæ omnia incerta nobis omnino ſunt: præteritũ ſiquidẽ intueri minimè poſſumus, & cùm principio careat, neq́ mente quidem concipitur: futurum longè minùs, quia nondum eſt, & finis eius prorſus incognita, qua de Horatius tertio Carminum:

Prudens futuri temporis exitum
Caliginoſa nocte premit Deus.

Pręſens verò cùm ſit inſtabile, velociſsimeq́ trãſcurrat, vix percipi poteſt: veluti ſi digitũ in defluentẽ aquã intingamus, diſcernere nõ poſſumus vtrũ in pręterita, an in futura, an in præſenti: quia pręterita iam elapſa, futura nondũ adhęſit, pręſens pũcto ipſo ſtatim elabitur: quę cùm omnia cognitioni noſtrę ſubducantur, Ægyptij forſitan pro hieroglyphico huiuſmodi caudã ita reduci occultariq́ voluerunt.

CALAMITAS.

Habet & vocabulũ ipſum, Temporis, hieroglyphicã omnino ſignificationem, vt hoc obiter attingamus, & à pernicioſa Saturni vi nõ admodũ alienam. Nam Poëtæ tempus edax rerũ eſſe dicũt. Neq́ Latini tantùm, verùm etiã

Syri & Hebræi dictionẽ Tempus, pro calamitoſo rerũ ſtatu ponere cõſueuerũt. D Nã, Et erit tempus eorũ in ſeculũ, primo & octogeſimo pſalmo legas, & huiuſmodi paſsim multa. Quòd verò hic in ſeculũ legiť, interpretes de calamitatibus dictũ volunt, quæ poſt neglectũ Chriſtum perpetuò erant Iudæos oppreſſuræ.

MVNDI MOLES.

SVnt qui aliam etiam picturam ſimulachrum've mundi fuiſſe dicant, vt ſcilicet intra circulum æreum ſerpentis effigiem accipitrino capite inſignem circunducerent ad ⊖ propémodum literæ ſimilitudinem: ære quippe ignem referente, circulo magnitudinem & formam orbis indicante, ſerpente bonũ dæmonem, cuius merito ac beneficio omnia alantur, vigeant, ac perennent. Sed nõ elementalem hunc orbem tantũ ex hieroglyphico huiuſmodi colligimus, verum etiam & cœlum ipſum, quod ſub Iani figmento fabularũ inuolucris occultatur: Ianum enim ab eundo dictum, peritiores aſſerunt. Mundus itaq; initiũ ex ſe faciens, cùm in ſe reuertať, figuræ ipſius, quæ poſita eſt, rationẽ oſtendere videtur.

ANNVS.

CÆterùm quia Ianus vbiq; anni dominus decantatur, quẽ à circuitu vocatũ E dicebamus, eundem'q; ac Apollinẽ intelligũt, veluti Dianã Ianam olim appellatã affirmant, quos vtriuſq; anni arbitros eſſe teſtať antiquitas, præcipuè verò Vergil. cùm dicit, *Vos ô clariſsima mundi Lumina, labentẽ cælo quæ ducitis annũ, Liber & alma Ceres.* Nam & Lucretius ſerpere ſolem dixit vt annum ſtruat:

Annua Sol in quo contundit tempora ſerpens. Quòd verò Maro Liberum & Cererem huc inculcarit, doctiſsimè factum, vtpote qui apud Orpheum legerat,

ἥλιον ὃν Διόνυσον ἐπίκλησιν καλέουσιν.

& apud Euripidem & Ariſtotelẽ eundẽ Solem & Bacchũ eſſe, de quo nos apertius alibi. Dionyſiũ eundẽ & Bacchũ & Liberũ & Solẽ, aut igneã ſolis vim, non ex Orpheo tantũ, ſed & Euripide, Ariſtotele & Euſebio Macrobio'q; citatis indicauimus, vbi apud eundem Virgiliũ ex antiquis codicibus legendũ oſtendimus, Qui ducitis annũ, ſcilicet Liber & alma Ceres: licet, quæ lumina, idem ſit.

ÆOLVS.

IPſa autem macularũ varietas, & anni ſignificatũ in ſerpente detectũ, id in memoriã adducit, quòd Æolum eiuſdẽ varietatis gratia vetuſtas tempeſtatibus F præpoſitũ effinxit, per quem annũ ipſum intelligebant, eaq; de cauſa Hippotæ filium dixére, quòd celeri curſu tempus elabatur. Equis enim hoc à natura tributum, vt naſcantur ad curſum, quod loco ſuo diſputatũ eſt. Habere verò Æolũ filios XII ait Homerus, mares ſex, fœminas totidẽ. Mẽſes ij ſunt, ait Phurnutus, quorũ qui fœcũdi fruges omniũ vſui reponũt, fœminæ dicanť: qui verò ſteriles ſunt, mares habeanť. Apud alios lõgè ſecus inuenio, ex religione quippe veterũ mẽſes ſingulos ita dis ſingulis adſcriptos, vt Ianuario Iuno præficiať, Februario Neptunus, Martio Minerua, Aprili Venus, Maio Apollo, Iunio Mercurius, Iulio Iupiter, Auguſto Ceres, Septembri Vulcanus, Octobri Mars, Nouembri Diana, Veſta Decembri. Apud celeberrimũ Cardinalem Hippolytũ Medicem cippum Romæ vidi marmoreũ obrotundũ, in quo duodecim hæc numina pulcherrimo opere circũſculpta ſunt: qui quidẽ cippus indicans Auguſti Octauiani menſam illam, qua de Suetonius mentionẽ facit, cõſueſſe eum & ſodales amiciores ad duodenariũ vſq; numerũ deorũ habitu cœnitare, & δωδεκάθεον cõuiuiũ celebrare, ad eius certè rei argumentũ mirificè conformatus eſt: nã & figura quæ pro Apolline ſculpta eſt, Auguſti ipſius faciem totã refert & exſcribit, quod & in ple-

A in pleriſq; alijs eius Dei ſtatuis factum obſeruauimus. Sed nos ad anguẽ noſtrũ reuertamur, quo ſuper animaduerti, pleroſq; figurã eius in orbem circunducti, & caudã nunc occultantis, nũc admordentis, nunc depaſcẽtis, cõfundere: quod ita diſtinguendũ eſt. Quæcunq; de mundi anniq; varietate reciprocationeq; dicta ſunt, ea per caudæ morſum intelligunt. Sed enim cùm æternitatẽ, ſiue vt nõnulli malunt, æuũ ſeculum've ſignificabant, ſerpentẽ pingebãt cauda tantũ ſub corpus, ita vt deliteſceret, reducta: ſic enim circuitus ille perpetuus intelligebat.

BASILISCVS.

Anguis aũt huius ſpecies ea erat, quem VRAEON Ægyptij, Baſiliſcũ Græci vocãt. Animal id duodecim nõ amplius digitorũ magnitudine, vt autores noſtri prodidere, candida in capite macula, & quodam diademate, vnde regiũ illi nomẽ, inſigni: ſiue Baſiliſcus ea de cauſa dictus fuerit, quòd eius aſpectũ reliqua ſerpentiũ genera vereantur. Hic ſanè flexu haudquaq; multiplici corpus impellit, quod reliquæ faciũt ſerpentes, ſed celſus & erectus à medio incedit, quę omnia cũ Nicãdri verſibus his optimè quadrãt:

B Τεκμαίρευ δ' ὀλίγον μὲν, ἀτὰρ προφερέστατον ἄλλων
Ἑρπυστῶν βασιλῆα, τὸ μὲν δέμας ὀξυκάρηνον,
Ξανθὸς ἰδὲ τρία δῶρα φέρων μῆκός τε, καὶ ἰθύν·
Οὐχ ἄρα δὴ κείνου σπειραχθέα κνώδαλα γαίης
Ἰυγὴν μιμνοῦσιν ὅτ' ἐς νομὸν ἠὲ καὶ ὕλην.

Surrectum verò pectus in animali huiuſmodi, in obeliſcis & alijs Ægyptiorum monumẽtis animaduertas, præcipuè verò in numo quodam qui Fabatio cuſus eſt, in cuius altera facie caput eſt cum ſpolio capreæ, ab occipitio vaſculum in modij formulam, quale etiam in Antonini Aug. & aliorum quorundam numis cernere eſt, nuſquã verò frequentiùs, quàm in Ægyptica Bembi tabula ex ære, vbi Baſiliſci huius forma ſæpe conſpicitur, capite aliàs accipitrino, aliàs humano, aliàs vt hìc figurauimus. Quod verò Albertus de ouo galli gallinacei fimo obruto tradit, quodq; inde Baſiliſcus enaC ſcatur, ſitq; figura eius omnino gallo ſimilis, cauda tamen ſerpentina, fabuloſum iudicant peritiores.

ÆTERNITAS.

Sed enim cur Ægyptij per hoc potiùs colubri genus, quàm per aliud quodquam ſeculũ æternitatémue ſignificarent, cauſa erat, quòd inter ſerpentiũ genera hoc vnũ interfici vi non poteſt, ſi Horo Niliaco hieroglyphicõn nõnullorum autori fides adhibenda eſt: quinimò tanta huic vni vis eſt, vt animalia reliqua ſolo ſibilo fuget, quo audito ſerũt omnes auium cantus coerceri, fruticeſq; & herbas nõ vllo morſu, ſed olfactu aſpectúve ſolo enecari. Archelaus tradit, vt apud Ælianũ habetur, veterinum olim iumentũ in Africæ ſolitudine quadam defeciſſe, ad cuius cadauer ſerpentes plurimę ventitarint vt eius viſcera depaſcerentur, interim Baſiliſci audito ſibilo omnes profugiſſe, aut in ſabulũ ſeſe abdidiſſe: progreſſum verò Baſiliſcũ, per otiũ ſine cuiuſquã tumultu quantũ appetierat eſitaſſe, cumq; ſatur iam abiret, iterũ edidiſſe ſibilũ, quod indiciũ fecerat ſerpentibus alijs ad eſcam tutũ patẽre reditũ, atq; ita eas oblatã prædam repetijſſe.

CALVMNIIS AFFLICTVS.

Hæc igitur Baſiliſci vis quæ ſine morſu pernicioſa ſit, argumentũ hierogly-

phici dedit Ægyptijs ſacerdotibus, vt ſi hominem à calumniatoribus malè accc D
ptum, & mortiferis delationibus afflictatum ſignificare vellent, Baſiliſcum apponerent: nō enim alia ratione calumniatores homines conficiunt, quàm faciat Baſiliſcus: clàm ſiquidem illi principum auribus inſuſurrāt, nullo palàm morſu infixo, quò diluendi anſa præripiatur: atq; ita plerîq; falſò delati, extrema quæq; pertulere. Sed ne talem ac tantam Baſiliſco vim ineſſe quiſpiam admiretur, Thebiorum natio peſtifera adeò fuit, vt vel ſolus oris eorū halitus exceptus, interimendi vim habuerit, illorumq; præſentiā nō animalibus tantùm, verumetiam ſatis noxiam fuiſſe: de quibus hæc & alia ſecundo Sympoſiorum Didymus.

OCVLI DIVVM.

IN ea tamen religione Baſiliſcus habitus apud Ægyptios, vt ex auro dedicaretur. Caput autem illi accipitrinum faciebāt, oculosq; eo artificio concinnabant, vt & claudi & aperiri poſſent. Hunc ſimulatq; oculis adapertis ꝓferebāt, vniuerſa Ægyptus lætitia atq; hilaritate perfundebatur, perinde ac ſi deorum oculi eos aſpicerent, opemq; præſentem omnibus polliceretur: in luce igitur & in propatulo omnes eſſe, & riſui & iocis atq; conuiuijs dare operam. Quòd ſi clauſis eum oculis extuliſſent, ibi tum omnia mœrore luctuq; confundi, auerſos & iratos eſſe deos exiſtimari, abdere ſe omnes in tenebras, & obſcura penetralia, miſerabiliq; deploratiōe pro ſe quenq; niti, vt deorum indignationem quacunq; poſſent ratione mitigarent. Non fuit horū ignarus Philon: & Epies quidam diuinorum interpres apud Ægyptios nominatiſſimus, rem memoriæ prodidit. Figura autem hæc ita habetur in Bembæa tabula. Vt verò hæc magis innoteſcant, Iouem Ægyptij, autore Plutarcho, ſpiritum eſſe dicunt: ſpiritus nulli animalium vehementior quàm Baſiliſco, ideoq; nulli magis diuinitatis ſymbolum quadrat.

SPIRITVS. F

POrrò anguis apud eos hieroglyphicum eſt ſpiritus illius qui per vniuerſam mundi molem difflatur. Anaxagoras quoq; quatuor elementis conſtitutis, quæ per anguem ſignificari ſtatim initiò diximus, rectorē adiungit, ſiue ſpiritū, ſiue Deum, ſiue mentē, vt Probus interpretatur, per quem hæc quatuor regantur: quod Virgilius etiam nullius ignarus diſciplinæ affirmat dicens:

Principio cœlum ac terras camposq; liquentes,
Lucentémq; globum Lunæ, Titaniaq; aſtra
Spiritus intus alit, totámq; infuſa per artus
Mens agitat molem, & magno ſe corpore miſcet.

Quem enim Anaxagoras νοῦν, is ſpiritum & mentem dixit. M. Tullius Platonis ſentētiam, quæ in libro de Anima eſt, ſecutus, principiò terram ait ſitā in media mundi parte, circunfuſam eſſe hac animabili ſpirabiliq; natura, cui nomen aër.

ÆOLIPILÆ.

NOn imperitè igitur qui Æolipilas cauant, ſolent illis in cōuexo draconē ſuperinducere, ex cuius ore circa mediū ſito ſpiritalis illa fiſtula promineat, quæ ventū proflet. Sunt verò pilæ huiuſmodi æreæ, cauæq;, in quas per anguſtiſsimum

A ſtiſsimum punctum humore inſtillato, vbi ad ignem admotæ concaleſcere cœperint & efferueſcere, ſpiritum vehementem admodum efflāt: humor ſiquidem caloris vi rareſactus, magnam aëris copiam generat, cuius cùm minimè capax ſit ea concauitas, vehementi eo impetu cogitur erumpere: cui ſi tantillum argenti viui infundatur, ex diſcordia quam materia hæc habet cum calore, inquietata magis aqua vehementius expirabit.

SVCCESSVS VOTI.

TAntam verò affinitatis cū Dis exiſtimationē Baſiliſcus aſſecutus eſt, vt auſi olim ſint mortales ſanguinem eius difficillimè conquiſitum curioſius aſſeruare, Saturni eum ſanguinē appellantes: quem ſi penes ſe haberent, exiſtimabāt & ſucceſſus petitionū à Poteſtatibus, & à Dijs etiam precū, morborū remedia, beneficiorumq; munera largius impetrari. Aſtrologi quoq; Baſiliſco tantū tribuunt, vt ſtellam in corde Leonis ſitam, Baſiliſcū appellent, quam Chaldæi rerū cœleſtium reginam & dominam exiſtimarunt, quod in Arati commentarijs tradit Theon, vbi de leone agitur, neq; diſsimulat Nicephorus in Aſtrolabij ſtru-
B ctura. Quanquā in vniuerſum ineſſe anguibus vim magicam ad gratiā ſibi comparandam, Magi tradidère, quibus perſuaſum eſt primum vniuſcuiuſq; Draconis ſpondylum mulcere aditus Poteſtatem, principumq; gratiam conciliare.

SACERDOTIVM SACROSANCTVM.

QVi verò ſerpens ſacerdotum inſigne oblongo obuolutus pileo geſtabat, monumēto erat, vt ſi quis cōtra Reges (penes enim ſacerdotes Ægyptiorum erat imperiū) auderet inſurgere, ſciret ſe in venenatos morſus incurſurum.

ORIS VIS.

HAc autem de cauſa oris vim deſcribere ſi voluiſſent, colubri ſignum protuliſſent: nā coluber nullis alijs corporis partibus validior quàm ore ipſo. Celebratum eſt illud ad horrorem incutiendum, δῆγμ᾽ ἀσπίδος, cùm virulentum & immedicabile vulnus aliquod intelligi volumus. Aſpidū ictui vel nullū, vel rarum admodum remedium inueniri, tradit Ælianus: compertumq; eſt plerunq; ictu læſos huiuſmodi, vix horis quatuor ſuperſuiſſe. Et Moſes cantico venenū aſpidum ait inſanabile. Euſtathius, eam morſu lethiferū ſomnū ſuperinducere:
C Plinius, ea percuſſos torpore & ſomno necari tradit: eaq; de cauſa ſomniculoſa dicitur à Siſenna. Color aſpidis plurimū niger, quibuſdā & cineritius: quādoq; etiā aſpis fulua deprehēſa eſt, quā ego in agro Bellunēſi vidiſſe olim reminiſcor.

FVROR IMPLACABILIS.

IMplacabilem furorem Diuinæ literę per ſerpentem voluminib. implicatū, & qui linguis micet ore triſulcis (ita enim deſcribitur irritatus) expreſſere. Pſal. LVIII legas: Furor corū ſerpentini furoris inſtar, & ſicut aſpis, & quæ ſequuntur. Incomparabilis porrò eſt in angue furor, qui ſimulac ſe læſum ſenſit, ita veſanè furit, vt nunquam abſiſtat donec venenum intulerit, aut præ rabie exanimetur, vt ait Euthymius. Et quoniā feritate, vti dictum, reliquas colubras aſpides antecedūt, poſito genere ad iſtius accedit ſpeciem quæ maximè ſit intractabilis.

CONTVMACIA.

INde aliud deſumitur hieroglyphicum: ſunt enim qui cōtumacem hominem, nulli quippe legum imperio, vel magiſtratuum edicto, potentiorúmve iuſsis parère deſtinatum, per aſpidem aurem obturantem aptè ſignificari tradant: ea ſiquidem vbi ſe excantationibus acceſiri ſenſerit, ſtatim vna in terram aure defoſſa, alterā cauda obturat, ne carminū vocem exaudiat, atq; ita Magorū conatū

cludit. Verã autem eſſe ſerpentium excantationẽ, manifeſtiſsimè cõſtat Pſalmo D
L V I I, vbi Dauid ita canit: Furor eorũ par eſt anguiũ furori, ſicut Aſpidis ſurdę, & obturantis aures ſuas, quæ vocẽ ritè quantũlibet excantantiũ non exaudiat.

DE VIPERA.

VXOR INIMICA MARITO.

AD hæc vipera ſuo quodam ingenio prædita, extra ordinem ſua habet hieroglyphica, quorum illud præcipuum, quòd mulierem quæ virum oderit ſuum, cui mortẽ etiam intentet, neq; niſi coitus tantùm gratia blandiatur, per pictam viperam ſacerdotes illi intelligebant: ea ſiquidẽ, vt apud Horum eſt, cùm mari copulatur, caput eius ori inſertat ſuo, atq; in concubitus cõflictu nimia voluptatis vi ſuperata, capite maris mordicùs amputato, maritum extinguit. Id cùm Plinius, Nicander, Galenus, tum plerīq; alij autores grauiſsimi tradunt, miror Albertum vnum è noſtris conatũ eos redarguere, qui dicant viperam in coitu mariti caput amputare. Sed miſſa faciam quæ Galenus & alij ſcripſere in hanc ſententiã, Nicandri verò carmina tam pulchra minimè prætermittenda fuerint: E

Μὴ σύγ' ἐνὶ τριόδοισι τύχοις, ὅτε δήγματι θυιὰς
Πέρκνος ἔχις θύνοι πεπληγὼς φολόεντος ἐχίδνης,
Ἡνίκα θορνυμένου ἔχιος θολερῷ κυνόδοντι
Θουρὰς ἀμὺξ ἐμφῦσα κάρην ἀπέκοψεν ὁμεύνου,
Οἱ δὲ πατρὸς λώβην μετεκίαθον αὐτίκα τυτθοί,
Γεινόμενοι ἐχιῆες ἐπεὶ διὰ μητρὸς ἀραιὴν,
Γαστέρ' ἀναβρώσαντες ἀμήτορες ἐξεγένοντο.
Οἴη γὰρ βαρύθει ἀποκύματι· τοὶ δὲ καθ' ὕλην
Ὠοτόκοι δ' ὄφιες λεπυρὴν θάλπουσι γενέθλην.

Quæ ſic Latinè traduci poſſent.

Dij meliora velint, ne tunc incautus apertis
In triuiis, cùm fortè acres mas luridus atræ
Coniugij eucſit dentes, & fulminu ictum,
Vipereo occurras generi, námq; illa in apertas
Excipiens ſemen fauces, caput inde mariti
Complexu in dulci abſcindit: mox damna parentis F
Extincti fera progenies vlciſcitur, aluo
Materna abroſa, & catuli ſine matre oriuntur:
Sola etenim hæc animam fœtum, reliquæ oua colubræ
Per ſyluam excluduntq́; fouentq́; in cortice prolem.

Neq; me præterit, eſſe qui alia quædam ſerpentiũ genera animal pa'rere tradant, qua ſuper hiſtoria multum diuq́; annis proximè elapſis decertatum eſt inter literatos viros, lite adhuc ſub iudice deſtituta, cùm etiam fuerint ætate noſtra, qui has quas putamus viperas vtriuſq; ſexus electas viuarijs incluſere, eaſq; alio rũ inſtar animalium coniungi, concipere, pa'rere, educareq́; fœtus ſuos experimento compererint, nullo parentum deſiderato. Quòd ſi quis in hoc negotio plura depoſcat, ab editis iam eorum libris deſumendum fuerit. Sanè alia etiam eſt viperæ generatio: ſiquidem Ariſtoteles, vt apud interpretem Theocriti legitur, lacertam exiccatam ait in viperam mutari.

FILII CONSPIRANTES IN MATREM.

VT verò reliqua proſequamur, filios aduerſus matrem conſpirantes, Ægyptij ſacerdotes per eiuſdẽ viperæ hieroglyphicũ notabãt. Quòd ſi quis hominum

A minum tantũ ſceleris admiſiſſet, articulatim eum acutis calamis cæſum iubebãt viuum ſuper ſpinarum aceruos comburi, meritò maximũ omnium ſcelus iudicantes ei mortem inferre, à quo vitam quis accepiſſet. Hac verò de cauſa dicunt viperas in parricidæ culeum includi ſolitas: nam Simia, quam Iuuenalis innoxiã appellauit, filios, vt in Cynocephalo diximus, ſuos necare ipſa ſolet. Canis verò & Gallus non alia de cauſa creditur cum his idem ſubire ſuppliciũ, niſi quia & ipſi impiè facere videntur, quòd & ſorores & matres ipſas ſaliant. Sed quod ad parricidium attinet, non id tantùm animantium genus eo ſcelere cõtaminatur, verumetiã phalangia, vt & polypos & fluuiales equos taceam, eadem prorſus impietate notata ſunt: hæc enim fœtu numeroſo, quippe ſupra triginta interdũ, edita, matrem quamprimùm orta fuerint interimunt, nonnunquã & patrem, eo viperis immaniora, quo illæ naſcendi neceſsitate, hæc iam nata, nulla cogente cauſa, nullo inuitante commodo, ſponte ſe parricidio polluunt. Non præteribo quòd Theophraſtus negat viperarum vterum à catulis ſuis exedi: namque autor ille ſummæ inter Græcos diligentiæ, aliam in his maternæ mortis cauſam comminiſcitur, diſrumpi quidem ſpontè vterũ, vtpote qui anguſtus adeò ſit, vt tam numeroſæ prolis multitudinem & incrementum capere non poſsit. Idem marinis acubus euenire, quas admodum tenues prolis multitudo diſrumpi cogat. Quòd verò Dominus Phariſæos viperarum ſobolem vocat, ad Dauidicum illud ſpectare dicit Irenæus, Alienati ſunt peccatores ab vtero, ira eis ſecundum similitudinem ſerpentis, ſiue quia venenum ſemper ſub lingua promptiſsimum habebãt, ſiue quia erga patrem ingrati abdicatique ſunt, nullam hæreditatis partem aſſecuti, ſiue ob perplexas vias, quas à recto itinere declinantes occupabãt, per ambages & deuia progredientes.

Parricidæ ſupplicium.

Pſal. 57.

B

ABORTVS.

PRæter hæc ſunt è iunioribus, qui abortiuum incommodũ per viperam mulieris pedi ſuppoſitam ſignificare commenti ſint, quod apud veteres nuſquã memini me legere. Figmenti tamen huius cauſam minùs explodendam apud Plinium olfeciſſe videor: ſiquidem is traditum ait à veteribus, mulierem prægnantem ſi viperã ſiue ſtudio, ſiue incuria tranſcenderit, abortum facere, vſque adeò viperæ venenum vel afflatu ſolo in humani generis perniciem graſſatur, fitque ita ſerpens ea humanorum partuum faſcinatrix, quòd illi ritè parere non liceat: vt minùs iam miremur venenum illud quo Scythæ ſagittas ſuas inficere cõ ſuerunt irremediabili ſcelere, non aliis libentius rebus confici ſolitum quàm viperina ſanie, & humano admixto ſanguine.

C

VVLNVS AMATORIVM.

QVæ verò de morſu viperæ ponũtur à Platone Sympoſio, eius ſcilicet ictu tactos aperire nolle quid patiantur niſi iis qui ſimiliter ægrotant, myſticè, vti ſuus eſt mos, poſita ſunt. Sed cur Platoni veritatis diſcipulo innitamur, cùm liceat homini Chriſtiano Platonis ipſius præceptores, Prophetas quippe & ſapientes alios legere, qui de mundo, & iis quæ ſupra mundum ſunt, accuratiſsimè diſſeruere, cœleſtisque numinis afflatu cognita, mortaliũ ingeniis cognoſcenda ꝓpoſuere, perque eos ad eam, quæ vera & ſola eſt, ſapientiã peruenire? In hoc autem ſerpente, ſacratioribus interim interpretationibus omiſsis, noſtræ nobis imbecillitatis conſcii, humaniora quædam proſequemur, quæ ſi non ad diuinorum intelligentiã, ad mores certè, & vitæ noſtræ conditionẽ facere videbuntur, eamque ingrediemur viam, quam admirandus Philon primus omnium videtur

aperuiſſe. Dicemus igitur viperinum hunc morſum ſpectare nimirum ad illud D
amatoriæ mollitudinis hieroglyphicum, quod apud nos in Diuinis literis per ſerpentem qui Adamum decepit, probatiſsimorũ autorum opinione deſignatur: in illo enim, vt hi tradiderunt, voluptatis, nequitiæ, mollitiei͡q; fomes delitteſcit. Picturata ſiquidem cutis, vt cum ipſo Philone & alijs ſuper hoc latius philoſophemur, varias delicatas͡q; rerum omnium illecebras præ ſe ferre videtur. Et mortale genus nulla re magis afficitur, quàm rerum varietate. cuius rei experimentũ eſt in pictura, in fictili fabrili͡q; arte qualibet, aliqua ratiõe digeſta. Quin & natura ipſa varietate ad laſciuiam vſ͡q; delectari videtur. Plantarum enim diuerſicolores flores, varia germina, ſpecioſi fructus, & alia at͡q; alia forma, his͡q; at͡q; illis coloribus intincti, ac multiformes animalium facies, viſum oblectant, quibus ſi ſupra modum delectemur, in eorum admirationem nimium illecti, inhæſitare videmur luto, proni͡q; in faciem procũbere, toto͡q; ventre ſerpere: terreno enim veſcimur cibo, poſthabito cœleſti: nam vt optimè ait Horatius,

Inſani ſapiens nomen ferat æquus iniqui,
Vltrà quàm ſatis eſt, virtutem ſi petat ipſam. E

Illo prius aptè propoſito ſubſequitur:

Quid cenſes munera terræ,
Quo ſpectanda modo, quo ſenſu credis & ore?

Ad hæc comeſſationes & ebrietates, gulæ miniſtræ, non minùs quàm mordax ſerpens miſeros artus animæ depaſcuntur. Reptatus autem nihil aliud ſignificat, quàm animum qui attolli nequeat in ſublime, ſemper͡q; deiectus ad ſola terræ commoda prorepat. Spiræ cõglobata͡q; volumina mille, quibus aſsiduè decipimur, laqueos intento veluti digito demonſtrant. Latebris gaudet coluber, latebris & voluptas impura, quæ veluti in ſcrobibus & hiatibus, in humanis quippe ſenſibus occultatur. Hinc apud Græcos Mycheæ Veneris ſacra, quæ in ſpecubus & abditiſsimis penetralibus celebrantur: μυχὸς enim receſſus eſt. Et ſcitè Lyſiteles Plautinus adoleſcẽs Trinummo, amorem laſciuum latebricolarum hominum corruptorem vocat: ſuper hoc Tertullianus ita declamat: Abſcondat itaq; ſe ſerpens quantum poteſt, totam͡q; prudentiam in latebrarũ ambagibus torqueat, altè habitet, in cæca detrudatur, per anfractus ſeriem ſuam euoluat, F
tortuoſè procedat, nec ſemel totus lucifuga beſtia: hæc ille. Venenoſa verò ſibila veluti ſurrepentis ipſius mali blandimenta quædã ſunt: nam boni ſpecie decipimur. Ad hæc futurum dicit Deus, vt homo ſerpentis caput obſeruet, ille hominis calcem aggrediatur: malorum illud affectuum principiũ contagionem͡q; mentis ex multiplicis voluptatis vſu indicat, cùm eius præcipua vis noſtræ inſideat cogitationi. Per calcem verò animę pedem intelligimus, quę illa eſt portio deſpicatiſsima, qua materiæ vti ſolo innitimur, altrix inquã, & cibaria poteſtas, libidinis irritamẽtum, & voluptariæ totius laſciuiæ magiſtra. Eſt hæc, inquam, Philonis ſententia, cui D. Ambroſius è noſtris libenter accedit, & ex ſerpentis ſpecie figuram delectationis intelligi aſſeuerat Hexaëmero, & ad Sabinum epiſtola. Nam & Origenes reptile venenatum in nobis eſſe dicit, cùm mulierẽ aſpeximus ad concupiſcendũ eam, at͡q; vt in ea penetralia & ſacra adyta ſubeamus, vnde ſublimiora quædã ad puriorẽ aërem patefactis hiulcæ terræ foribus proferamus. Nónne idẽ Origenes de immaculato Virginis vtero, & ortus vitæ͡q; eius integritate perpetua loquens, eam ait ne͡q; ſerpentis perſuaſione deceptam, ne͡q; venenoſis eius flatibus infectam? Cyprianus de ſerpẽte eodem contra No

uatianum

A uatianum: Plus metuendus eſt, inquit, & cauendus inimicus cùm latenter obre-
pit, cùm per pacis imaginem fallens occultis acceſsibus ſerpit, vnde & nomen
ſerpentis accepit: ea eius eſt ſemper aſtutia, ea eſt circumueniendi hominis cæca
& latebroſa fallacia: ſic à principio ſtatim mundi fefellit, & verbis mendacibus
blandiens rudes animas incauta credulitate decepit.

DE SYRTIBVS ANGVIPEDIBVS.

FAbulam Libycã ponit Dion Chryſoſtomus oratione quinta, ab iſtiuſcemo
di commento non admodum alienam. Eſſe quidem in Libya ferarum genus
ex promiſcuo beſtiarum plurium, & diuerſorum generum coitu progenitum:
id autem immane admodum ſæuumq́ & ferociſsimum circa Syrtes plurimùm
verſari: cibi gratia tum feras reliquas venatu, tum humanum paſtum conquire-
re quàm auidiſſimè. Eius verò monſtri naturam faciemq́ forma eſſe huiuſmodi
conſpicuam: corpus quidem muliebre: idq́ admodũ formoſum, laſciuè tumen-
tes papillæ, totumq́ pectus ac ceruix pulcherrima, colore cutis nitidiſsimo: mi-
ra ab eius oculis proſiliebat hilaritas, quæ intuẽtem quemlibet in amorem pro-
B diuiter alliceret: reliquum autem corporis horridum, & ſquamarum ſcabritie
aſperum & intractabile: infernè demum in longum anguem deſinebat, cuius ca
put in extrema parte poſitum acre admodum eſſet & mordaciſsimum: alis non
eſſe præditum, ſed ſphyngis inſtar factum, neq́ tamen eloqui, vt illæ faciunt, ſed
draconum in morem ſibilum tantùm ædere acutiſsimum. Feras has tota Libya
plurimas, atq́ omnium quæ quot & qualibuſcunq́ pedibus ingrediantur velo
ciſsimas, vt nemo eſſet tam alacer, qui earum inſultus effugiſſe gloriari poſſet.
Animalia itaq́ reliqua quotquot nactæ fuerint, pernicitate ſua fretæ ac robore,
per vim aſſequuntur & opprimunt, ſed vnum hominem dolo tantùm blandi-
tijsq́ adoriuntur, & ſuperant, vtpote quæ pectoribus tam amabilibus oſtenta-
tis, ſpectatores vti pręſtigijs implicant, fallaciſsimosq́ amoris laqueos intentãt
conciliandis cõgreſsibus admodum idoneæ: in hos quippe cùm inciderint, nul
lum cient tumultum, nihil hoſtile minantur, immotæ verò manent oculis inte-
rim ad terram magna cum modeſtia deiectis, inſtar ſpecioſæ lepidæq́ fœminæ
ad colloquij congreſſum inuitant, lenocinijsq́ omnibus alliciunt: ſimulac verò
C quis, vt voluptuoſorum hominum imprudentia eſt, cominus acceſſerit, extem-
plò eum arripiunt, iniectis quas aduncis vnguibus præditas habent manibus,
tandiu priùs occultatis, quoad prædæ capiundæ oblata ſit occaſio: inſurgit ex-
templò ſerpẽs à tergo aggreſſus, apprehenſumq́ lethali morſu transfigit, vene-
noq́ immiſſo necat eueſtigiò, mox cadauer miſerabile ſerpens & feræ ipſæ læ-
tantes vnà ſocialiter depaſcuntur. Ad hæc addit, Herculem Libycum iter eà fa-
cientem in eas incidiſſe, quas vbi primùm è longinquo proſpexiſſet, curſum ar-
ripuerit perniciſsimum: illæ autem cùm diu nec ignauiter ſubſecutæ, pr ęd am ta
men eam naneiſci minimè potuiſſent, indignatione ſuccenſæ omnem in ſe cru-
delitatem conuertêre, ora pectoraq́ vnaquæq́ ſua fœdiſsimè dilacerata diſcer-
pentes. Ita monitos eſſe nos debere, vt more Herculis, improbitatem atq́ laſci-
uiam tantummodo fugiendo ſuperemus. Quod quidem figmentum ex aurea il
la Eccleſiaſtici ſententia mihi deſumptum videtur, Peccatum tanquam colubrũ
fugiendum: paratum id enim eſſe vnumquenq́ ad ſe accedentem haud grauatè
ſuſcipere.

FAVNVS ANGVIS.

HVic perquàm ſimile eſt quod apud antiquiores Gręcos ſuper Hecate pro-

ditum, eam alij Semelem vocāt, quæ tandiu Fauni patris nequitiæ reſtitit & ob- D
luctata eſt, etiam virga myrtea verberata, & vino oppreſſa, donec ille in anguē
transformatus, filiam ſpiris vndiq; colligatam improbitati ſuæ parēre compule
rit. Cuius fabulæ apud veteres indicia fuerint, ab Hecates templo lōgè ſummo-
ta myrtus: vitis ſupra caput ſigni eius extenſa: vinumq́; quod proprio nuncupa
re nomine non licebat, ſub lactis vocabulo inferri ſolitum, quiq; ibidem paſsim
obrepunt innoxij ſerpentes: quæ quidem fabula facilè oſtendit eandem diuina-
rum humanarumq; rerum diſciplinam vniuerſo mortalium generi diuinitùs in
vſu habitam, ſed ab alijs nullo verborum aut rerum inuolucro, ab alijs ſenſu my
ſtico, ab alijs per ſymbola, ab alijs per ſimilitudines, per fabulas ab alijs memo-
riæ ſcriptorum diligentia commendatam, aut à patribus acceptam, poſteris per
manus proditam: laceſsit enim aſsiduè humanum genus, quod & Apoſtolus
Paulus apud Deum queritur, Faunus pater naturæ ſtimulis importunus, id eſt,
originis ipſius compages coagmentatioq́; & modò myrto, hoc eſt, imaginatio-
ne Veneris, modò vino, hoc eſt, lætitia & hilaritate, modò ſpiris ingētibus, hoc
eſt, multiplici voluptatis ipſius varietate ſuggeſta, nos oppugnat, perq; eam de- E
mùm exuperat. Atq; hęc illa patris domus, cuius obliuiſci nos debere, admonet
Propheta.

SENSVS A' VOLVPTATE, MENS A' SENSV DECEPTA.

MVlieris porrò figura apud Diuinarum literarum interpretes pro ſenſu ac-
cipitur, viri verò pro mēte: vnde quidam Adam terrenam mentem inter-
pretati ſunt. Hic igitur ſiue Faunus, ſiue, vt noſtri rectiùs, ſerpens, accingit ſe pri
mùm ad expugnandam mentem, ſubuertendumq; intellectum. Hic ſua virtute
opibusq; fretus, hoſtem repellit acerrimè, vti Adamū decet. Quid ille vafer &
malignus? Eam adoritur, ſenſus ipſius obiectat commoda, delicias proponit o-
mnes, voluptatū explicat illecebras, quarū guſtu vel minimo expugnatur Euæ
imbecillitas: illa incautum opprimit Adamum, mendaciumq; cōmenta, lenoci-
nio ſuo atq; blanditijs eum cogit aberrare. Athanaſius ſanè cùm puritatem ani-
mi, quæ in Adamo primitùs fuit, in ſpiritualium rerum cōtemplatione tantùm
occupato, metaphoricè Paradiſum à Moſe nominatū oſtendiſſet, ibidem adie- F
cit quo pacto ſenſus mentem à ſpiritalium rerum meditatione ſerpentis conſilio
ad corporis voluptates auerterit abſtraxeritq́. Diuus Auguſtinus in 48 Pſal-
mū, Singulis, inquit, noſtrûm ineſt mulier hęc: quippe caro noſtra, Eua eſt, quæ
ſeducit virū, id eſt, rationem: per quam carnem labitur homo, quem lapſum cal-
canei nomine quod à ſerpente fuerit impetitum, Prophetę appellauerunt. Hinc
Menander Samarita occaſionem ſumpſit ſceleſti pernicioſiq; dogmatis, qui nu
ptias & generandi ſtudium à viperinæ naturæ ſatana mentiebatur emanaſſe.

SENSVS QVINQVE.

IN Euangelica lectione virgines quinq; fatuæ totidemq́; prudentes cum lam-
padibus producuntur, quæ, vt Ambroſius putat, ſenſus quinq; in ſapiētibus
ſuo lumine lucidos, eoſdemq́; in inſipientibus erroris tenebris obfuſcatos indi-
carent. Quare videndum an Fulgentius rectè ex Apollophanis Epico, vt ipſe
dicit, carmine commentus ſit Saturnum ſatum νοῦν appellari, quòd νοῦς Græcè ſen-
ſus dicatur, quem pro mente & intellectu poni paſsim inuenimus: niſi ea de cau
ſa vocabulum vſurpemus, quòd per ſenſum, vt Ariſtotelici, ad rerum cognitio-
nem deuenimus: à νοῶ enim νοῦς. Quod tamen alicubi νόος ſignificatum vſurparit
pro

A pro ſenſu, id in Aonibus Valentinianis habetur: nam is Ariſtotelem ſecutus, λόγον à Nῶ emiſſum prædicabat, rationem quippe à ſenſu proficiſci, de quo Irenæus lib. 11, cap. 39, & 40. nam hæc nũc noſtri non ſunt negotij. Duo verò ſunt, ſi credimus Ariſtoteli, quæ noſtri ad vnamquanque rem motus cauſa ſunt: vel ipſa ſcilicet cogitatio, ſi nunc intellectum vereamur appellare, vel ſenſus, rerum enim aut vtilium, aut commodarum, aut quas quoquo modo bonas exiſtimamus, imaginatio, vel ab ipſa cogitatione procedit, quia tales fore exiſtimamus, vel ab eo quod ſenſu experti ſumus. Ipſa igitur vel cogitatio vel ſenſus, imaginationem creat, imaginatio ſtatim excitat appetitionem, appetitio affectum, affectus motum, vt ad aſſecutionem perueniatur. Noſtri igitur primi parẽtes duo, intellectus & ſenſus. Intellectum verò hic accipio cogitationem quæ certo ſit curſu peracta. Senſus vbi intellectui paret, perpetua vtitur tranquillitate, ipſoque deliciarum paradiſo perfruitur: vbi verò intellectus ſeſe ſenſui manciparit, tota aberrat via, & à priore illa amœnitate quieteque ad labores, & inuiſas rerum omnium turbas eiicitur.

B MALVS DÆMON.

QVòd verò malum dæmonem per viperinam figuram indicamus, multorum conſenſus accedit. Nam & apud D. Hieronymum draco inter diaboli cognomenta numeratur: & diabolus locutione Mali ſæpe ponitur, vt in prece quotidiana diceret Cyprianus, Sed libera nos à malo: quod tamen ipſe, libera nos à maligno, protulit. Sed præcipuè Eccleſiaſtici X. eo loco, Si momorderit ſerpens in ſilentio: ſi quem, ait is, ſerpens diabolus occultè momorderit, & nullo conſcio, cum peccati veneno infecerit, & quæ ſuper pœnitentia ſequuntur. Et cauſam addidere nonnulli linguæ motationem, quæ tam multiplex appareat, ex quo multiplicia eius incitamenta interpretantur. Nam qui eius miniſter eſt, aliud porrò lingua loquitur, aliud corde meditatur: his Dominus ait, Generatio viperarum, quomodo poteſtis bona loqui, cùm ſitis mali? Et in diuinis literis alibi factum ſilentium in cœlo legas, dum committeret bellum draco cum Michaële archangelo: alibi contritũ ab Aſſertore noſtro caput draconis in Iordane fluuio, atque ita nos ab eius dominatione liberatos: & huiuſmodi pleraque alia. Nam & Pythones genus dæmonum eſt, & Pytho ſerpens apud gentiles C effingitur, quem Apollo ſagittis confecerit: quod quid ſibi velit, alibi diximus. De Pythonibus habemus in geſtis Pauli, qui vnum ex his exire iuſſerit è muliere, quam is occupauerat, propterea quòd clamitabat illa, & Paulũ & eius comites eſſe ſeruos ſummi Dei, qui viam ſalutis annunciarẽt. Id verò dolebat Paulus, inquit Origenes, quòd indignum iudicaret ſermoni ſuo à Pythonis ſpiritu teſtimonium exhiberi. Et Regum primo Saul mulierem, quæ Pythonem habeat, ſibi ſiſti mandat, vt per incantationes, Samuelis animam euocaret. Sũt qui dicant (vt hoc ἐν παρέργῳ admoneamus) Samuelis non animam, ſed imaginem Pythoniſſæ oggeſtam: ſunt qui Dei permiſſu veram animam aſſerant, vt ex calamitatis, quæ Sauli totiens prædicta fuerat, aſſeueratione, acrius cruciaretur: alioquin vt Deut. XVIII, maximè cũ abominatur Deus qui Pythones conſulat.

DELECTATIO.

QVantum verò pertinet ad delectationem, audimus Deum Opt. Max. ita illum execrantem deuouentemque, vt ſuper pectus ſuum, & vtero incumbens ſuo, ſit ſemper inceſſurus ſerpens: quod, vt diximus, Philoni, Ambroſio,

Athanaſio & aliis ſubſcribētibus, de terrenis delectationibus intelligitur: quare in id quoq; deuouit ſerpentē Deus, vt terra perpetuò veſceretur. Ac ne Menippeam ſabulam ab aliis recitatam ſeriis his admiſceam, adagiū illud ex ea tantùm attingam, quod de Lamia fertur, quæ libidinis appetitu percita, Menippi admodum iuuenis ſanguinē deglutire cupiebat, ab Apollonio Tyaneo, vt memorat Philoſtratus, dictum, ὄφιν θάλπεις, καὶ σὲ ὄφις, anguem concupiſcis, teq; anguis: quòd is ſcilicet mulieres appeteret, & ab eiſdem identidem expeteretur. Quid Plato? nónne Moſaicam ſecutus hiſtoriam ait Phædro, dæmonem aliquem in ipſo ſtatim principio rebus humanis voluptatem immiſcuiſſe, veluti oblectamentum aliquod non inconcinnum, adulatori grauiſsimæ beſtiæ maximæq; calamitati, natura inſeruerit? D

LIBIDINIS ANTIDOTVM.

ANimaduertendum verò eſt naturam oſtendiſſe nobis, ieiuni hominis ſputo ſerpentem necari poſſe: ex quo tacitè ſubmonuit, Venereas voluptates libidiniſq; ardórem, ieiunio identidem extingui: nam hæc ſine Cerere & Baccho, vt ait ille, omnino frigent. Et Matth. 9. adoleſcēs ab impuro oppreſſus dæmone, nō niſi oratiōne & ieiunio curari poteſt, vt Aſſertor noſter admonuit. Et E quoniam ſunt quibus commentitiū hoc videtur, aſſerit id Galenus περὶ κράσεων tertio, aſſerunt idem Alexander Aphrodiſeus, autor minimè contemptibilis, & Plinius, & pleriq; alij rerum naturalium ſcriptores, qui rem ita tradunt: Si ſaliua ieiuni hominis in os vel vulnus Scorpionis, vel ſerpentis, vel alterius venenati animalis inciderit, & ad interiora penetrauerit, exitialem eis eſſe. quod & Lucretius his verſibus tangit:

Eſt itaq; vt ſerpens, hominis quæ tacta ſaliuis
Diſperit, ac ſeſe mandendo conficit ipſa.

Cauſam Philoſophi perſcrutant, aiuntq; fieri hoc ob magnā inter vtrunq; animal contrarietatē: ſerpens ſiquidem frigida & ſicca eſt corporatura, homo autē calida & humida: hinc alterū alterius viſu tactuq; exhorreſcere, humanoq; ſputo tactum anguem æquè fugere, ac ſi feruentem in aquam incidiſſet, id ſi penetrarit in fauces, etiam extingui. Quòd verò aiunt pollere ad hoc ieiunioris hominis ſaliuam, ſciendum & ab ieiuno quoq; morſum eſſe peſtilentem. F

PETVLANTIÆ FINIS.

NEq; abſimile eſt à ſacris inuentis, quod de Chimæra dicitur, cuius extrema pars in draconem deſierit. Amorem enim laſciuum per figmentum illud ſignificari tradunt autores optimi: cuius finis quínam alius eſſe poteſt, niſi voluptuoſa procacitas? quæ tamē vt ex voto ſacta tranſactaq; omnia ſint, venenum demum interneciua animi exulceratione relinquit, quæ latius in Leone, vbi de Chimæra agitur, ſunt explicata, vbi & quid ſuper hoc Heſiodi interpretes afferunt, addidimus. Talis dubìo procul ſerpens incautam Eurydicen afflixiſſe fingitur à Poëtis.

VOLVPTAS MATVRÈ EXTINCTA.

HErculem verò, quem vetuſtas illa pro virtutum omnium tam animi quàm corporis idea propoſuit, angues etiamnum in cunabulis eliſiſſe canunt: quippe cum innuentes, qui ad magna præclaraq; negotia ſit natus, debere vel à teneris vnguiculis extinguere voluptates. Meritò igitur inſigne ſacinus hoc vtili omnibus exemplo ſuturum, tot in marmoribus ſculptum videas, atque in

numis

A numis etiam: cuiuſmodi ille eſt, cuius altera facies inſcriptionem habet ΚΡΟ-
ΘΩΝΙ. Literæ verò reliquæ in numo, quem attrectauimus, detritæ ſunt. Quòd
ſi qui figuram huiuſmodi autumant inſtitutam, vt fortitudinem, incolumita-
tem, ac membrorum robur, quo Crotoniatæ vulgò prædit ferebantur, Hercu-
li commendarent, non laboro: quippe qui non ignorem bonæ valetudinis lau
dem ſcriptorum omnium conſenſu Crotoniatis attributam, adeò vt in vno cer
tamine Olympico ſeptem viri, qui reliquos virtute præceſſerant, pariter Croto-
niatæ omnes ſint reperti: quod latius apud Strabonē libro Geographiæ ſexto.
Vnde etiam dictum illud emanarit, κρότωνος ὑγιέστερον. Deq; optima valetudine
Plautus ait, pugilicè, atque athleticè: nam membra fortia vegetaq́; magis om-
nino ea ſunt, quæ minùs ſeſe voluptatibus & nequitiæ dediderunt. Sed vt ad
anguem reuertamur, ne adeò mirum ſit eum voluptatis & libidinis habere ſi-
gnificatum, legimus apud Plutarchum eos puellarum amaſios aliquando de-
prehenſos eſſe, omniaq́; amoris & nequitiæ ſigna præbuiſſe: veluti is qui Æto-
liæ cuiuſdam amore captus, noctu eam adire ſuetus, puellæ corpori circunfu-
B ſus, hac atq; illac illabens, illam nunquam neq; vltrò neq; inuitus lædebat, op-
portuneq́; ſub diluculum recedebat: quod cùm ij quibus puella curæ fuerat in-
tellexiſſent, eam aliò migrare compulerunt: ſerpens per triduum et quatriduum
non adeſſe, ſed diligenter accurateq́; circuire, illam quæritans: quam vbi mox
inuenit, caſu illi obuiam factus, non vti ſolitus erat mitis & blandus, ſed aſper
& horridus in eam inſiliit, manibusq́; primùm ſpira ad corpus adſtrictis, caudę
reſiduo femora flagellabat, leuem quidem iram præ ſe ferens, quæ licet indul-
gentia aliqua permixta eſſet, caſtigationem tamen apertè demonſtraret.

ARAXA.

NEq; quidem diſsimulandum, quòd Scythæ huius ſalacitatis ergò, quæ per
ſerpentem ſymbolicè fingitur, Araxam famoſæ libidinis fœminam, cuius
Diodorus tertio meminit, ſemiuiperam figurabant: humana quippe forma vm
bilico tenus, reliqua viperina. Ferunt hanc cum Hercule copulatam filios treis
genuiſſe, Agathyrſum, Gelonum, & Scytham iuniorem, qui totidem gentium
mox autores fuiſſe perhibentur.

CONTINENTIA.

C IN ſacris Hebræorum literis Dana ſerpentem æreum Moſcos admonitu fa-
ctum legas, qui aduerſantem voluptatibus virtutem præ ſe ferebat, hominemq́;
à peſtifero quouis veneno ſoſpitem reddebat: ea eſt continētia, atq; conſtantia,
atque ideo ex ære, hoc eſt, fortiori perenniorîq; materia conformatur: æs enim
valde ſolidum eſt, neque vlli obnoxium rubigini: quare nexas ære trabes apud
Virgilium legas ad perennitatem catenarum: & monumentum ære perennius
apud Horatium eodem ſenſu. Idem & viuentiū ſalubritati aduerſus putreſcen-
tia efficaciſsimo eſt remedio. Acuti quoq; mucrones ærei cadaueribus infixi, ea
ne putreſcant, vel vt diutiſsimè ſaltem aſſeruentur, efficiunt.

CALLIDITAS.

SEd neq; calliditas prætereunda eſt, quæ per ſerpentis imaginem indicatur.
Et Moſes prudentiſsimum inter bruta ſerpentem dixit. Animal præterea
motu varium eſt, atq; ad ſubſidium defenſionemq́; præcipuè paratum, quodq́;
hoſtem vlciſci probè poſsit & norit. Draconi vero ſimilis eſt virtus indagatrix,
quæ diligenter omnia perſcrutetur, rimeturq́; ſtudioſiſsimè: ideoq́; ab acuto
viſu nomen illi factum. Et quoniam in primis voluptatem ex eo ſignificari dixi-

mus, vt quod inſtat agamus, ea demum vera voluptas eſt, quæ ex intellectu de- D purgato, & ſano ſenſu perfectiſsima redditur, vnde abſolutum oritur iudicium, quo freti poſſumus noſmetipſos prudenter tueri, atque ſapienter conſeruare. Quod igitur vitæ periculum amatoriæ morſiunculæ, & voluptatum vulnera, intortiq́ deliciarum laquei intentare videbuntur, id omne temperantia depellat, longeq́ ſummoueat: illa enim vna incontinentiæ opponitur aduerſaria: equum hęc, vtpote ferocientis improbitatis & vitioſæ cupidinis ſimulachrum, mordeat, atq́ ita vitio proſtrato, ſeſſorem in virtutis æqua planitie ſanum incolumemq́ ſiſtat.

PIERIVS VALERIANVS AD ACHILLEM MAFFÆVM PATRITIVM ROM. DE SERpente in aliquot ſignis militaribus, deq́ caduceo ad rem ipſam, ex ſacris Ægyptiorum literis.

E

CVI verò opuſculum hoc alterũ de quibuſdam ſerpentis ſignificationibus, in ſignis præcipuè militaribus, deq́ caduceo, nuncupem potius, quàm tibi, Clariſs. Achilles? qui præter abſolutam Legum peritiam, totius etiam es antiquitatis non incurioſus aſſectator: cuiq́ hac domi naſcuntur tam patris tui viri elegantiſsimi cura, quàm accuratiſsima aui illius tui clariſsimi diligentia, qui cùm à ſecretis Pauli Veneti II. P. M. eſſet, quantulumcunq́ otij publicis à negotiis ſurripere poterat, totum id rerum harum cognitioni ſtudióq́ tradebat: méque fateor à vobis mutuò accepiſſe plurima in toto hoc negotio meo, quæ tibi reddere, poſt rem arbitrio meo digeſtam, iuſtum æquumq́ exiſtimaui. Accipies igitur à me redhibitionis, ſed liberæ & ingenuæ nomine, multarum rerum expreſſa ſignificata, quarum figuræ imaginéſq́ apud vos laudabili cura cuſtodiuntur: illúdq́ præcipue familiaribus nobilium domorum inſignibus argumentum, contra nonnullorum quorundam eruditorum opinionem ſcriptum oſtendiſti, quod ex ipſa vetuſtate deſumptum, & apertiſsimè comprobatum perlegiſti. Subieci, me quoque ſentire tecum, & in hoc comprobando non parum allaboraſſe Imperatorum veterum atque adeò militum inſignia, & in parmulis & in ſignis more noſtro picta fuiſſe multa enumeraui, præſertim eorum qui ſerpentem protuliſſent: nam circa caduceum ſolicitus plurimùm eſſe videbaris & quæ de principatus hieroglyphicis multa diſſerui. F *Iuſsiſti mox vt ea omnia conſcriberem, quòd per otium ea recognoſcere conſtituiſſes. Quamprimùm igitur mihi quoque per otium licuit, quod optare te tantoperè contenderas, efficere procuraui, idq́ quàmlibentiſsimè, qui quantum in lucris ponerem nõ ignorabam: ſimúlq́ mihi ſtimulus addebatur ad ſtudia hæc veluti poſtliminiò reuiſenda, quæ in multarum occupationum quaſi concurſu, diutius fuerant intermiſſa. Tuæ præterea humanitatis opera, multa in melius reſarciri poſſe videbam, vt ita minimè fortè peritura eſſe lucubratio mea, quæ talem tantúmq́ ſibi argumenti huius non lectorem modo, verùm etiam adiutorem comparaſſet: cenſuram enim doctrinámq́ tuam ſpero mihi plurimùm profuturam.*

IMPE-

A

IMPERATOR.

PRIMVM igitur hieroglyphicum in hoc genere illud erit, quod ad rerum ſummam pertinet. Sacerdotes enim Ægyptij ſi vellent Imperatorem, aut potentiſsimum quempiam Regem per inſtitutas ab eis imagines indicare, anguem, vt apud Niliacum Horum eſt, in ſpiram collectum faciebant, palatij cuiuſdam ſpecie in voluminum medio ſtatuta: ſiquidem domus regia in imperij totius centro ſita eſſe debet, vt omniũ ęquè commodis conſulatur. Nam Plato Legum quinto, Reip. ſuæ vrbem iubet in medio regionis, quoad fieri poteſt, poni. Et Geneſeos 23, cùm dicendum eſſet, Erat autem Ephron longè princeps Hethęorum: ſcriptum inuenias ad huius inſtar hieroglyphici, Habitabat autem Ephron in medio filiorum Hethios. Hinc rerum ſcriptores memoriæ non temere prodiderũt, Antoninum Pium in vrbe ſemper ſediſſe, vt ita medius nuncios vndiq; citiùs accipere poſſet: ideoq; ne lõgiùs abeſſet, nullas vnquam expeditiones obiuit, prædia ſua tantùm in Campania nonnunquã viſere contentus: quãuis eſſe ſcio qui

B factum hoc ab eo dicant, quòd grauem eſſe prouincialibus comitatum Principis etiam nimis parci exiſtimaret. Diodorus autem licet alia quoq; ſerpentis ſignificata commemoret, quin tamen & imperium ex eiuſdem animantis pictura intelligi poſsit, nequaquam inficiatur. Quidam hominem regni potitum hieroglyphicè ita deſcribunt, vt cum manu ſerpentem comprimere indicẽt, cuiuſmodi ſimulachrum eſt in numo Aurelij Cæſ. Aug. Pij filij, in quo ſigillum eſt, ſerpentem à medio manu tenens, admouentem caput dexteræ cibum porrigenti. *Numus Aurelij Cæſaris.*

OSCVS.

MAnethon Ægyptius autor, quiſquis ille fuit, ait Oſcum, qui Tyrrhenis imperauit, inſigne ſerpentis habuiſſe: Oſcosq;, ait Seruius, populos dici vbi plurimũ ſerpentes abundant, in Campania quippe: nam Oſcum hunc aiunt coloniã eò tranſmiſiſſe, Hetruſcis tũc Italiæ ferè totius rerũ potientibus: vrbemq; in ea regione longè principem, ab accipitris augurio, quẽ Hetruſca lingua Capim appellabant, nominaſſe, vt ſcriptores quidam vetuſtiores memorię prodiderunt: licet tempore ſuccedente creditũ ſit, eam ita à campeſtribus locis nuncupatam. Poëtæ verò Hecatæum ſecuti, eoſdemq; Hecatęus, Capyn Troianũ vi-

C rum vrbis autorẽ fuiſſe tradunt, & ab eo nomen. Sed hæc vteunq; fidem faciant (in nulla enim re magis autores diuerſi abeunt, quàm in vrbium originibus repetendis, dum Græci ſibi omnia adſcribũt, Latini ſua poſsidere contendunt, nationes pleræq; aliæ non ignobiles eſſe volunt) ſatis conſtat Oſcum, Ægyptiorũ principum more, ſerpentis inſigne geſtaſſe, & Oſcos eius colonos inde nuncupatos. Oſcus dubio procul Hetruſcum nomen eſt, & apud eos ad hæc vſq; tempora viperę Oſcorzones appellanť, ſi modò vipera ſerpẽs ille ſit, qui tota Venetia vulgò Maraſſus diciť. Et ſacrę apud nos literę ſerpẽtẽ principis elogio nominarũt, dũ ait Aſſertor noſter, fore vt huiuſmodi princeps foras eiiciatur, cùm de diabolo loquereť, qui per ſerpentem multis in locis vtriuſq; inſtitutionis noſtrę figuratur. Hanc interpretationẽ D. Ambroſius è noſtris nequaquam aſpernať.

IVNO DOMINA.

ET indicandi dominij cauſa, in Iunonis quoq; dextera ſerpẽtis caput ſtatuebatur, in læua verò lapideum ſceptrum, cùm Iuno ipſa dominij pręſes apud gentes haberetur, incederetq;, vt ipſa de ſe apud Virgiliũ dicit, Diuûm regina, Iouisq; & ſoror & coniunx.

IVNO CONSERVATRIX. D

Iuliæ Mamææ numus.

NAm in Iuliæ Mameæ Aug. numo ſimulachrum eſt, ſinus fluentes collectũ, læua haſtæ adnixa, dextera anguem in ſpiras conuolutum porrigente: vbi anguis omnino imperium, haſta defenſionem indicat: quod vt conijciam facit inſcriptio, quæ in hunc modum legitur, IVNO CONSERVATRIX.

ORBIS DOMINIVM.

SErpentes quoq; leonibus, qui Opis deæ ſimulachro apponebantur, adiuncti, terrarum orbem vel orbis ipſius dominium ſignificabant. Argutum verò dictum apud Græcos contra potentiores ciuili quadam libertate iactari ſolitum, ὄφις, ἂμ μὴ φάγῃ ὄφιν, δράκων οὐ γενήσεται: Anguis, niſi anguem comedat, non fiet draco. Nam inter ſerpentum genera, Dracones ij vocantur qui corpore ſunt immaniore, vaſtioreq; magnitudine, tametſi pro quocunq; angui plerunq; nomen autores vſurpant. Quem igitur Imperatorem ſtatuas, eo adagio aiebant illi, ei neceſſe eſſe Reges & Principes multos deglutire, vt ita Rex regum fieret, & dominantium dominus.

IMPP. DVO. E

IN Græcorum etiam numis dominium per ſerpentũ effigiem ſignificari obſeruauimus: nam in numo quodam videas ſerpentes duos ad ſemicirculi curuaturam inuicem ſpectantes, caudis introrſum incuruatis, cuius inſcriptio dominiũ penes duos eſſe demõſtrabat: ita enim habebat, ΔΥΝΑΡΧ. ΕΞ ΥΠΑΤ. Β. Quod ita apertiùs exprimitur, δυναρχία ὑπὸ τῶν δύο.

PROVINCIÆ PRINCEPS.

QVòd ſi regem Ægyptij prouinciæ tãtùm alicui iura legesq; dantem pingere voluiſſent, dimidiatum, vt apud Horum eſt, anguem figurabant, per animal quidem Regem, per ſegmentum verò, quòd non vniuerſo imperaret orbi, ſubindicantes: omnipotentem ſiquidem ex integro dracone intelligi, ſuperius oſtenſum eſt. Sanè anguis ille qui Tarquinij Superbi animum perculit, anxiũq; reddidit, cùm à columna lignea repentè elapſus omnes vertiſſet in fugam, tota rei miraculo curia conſternata, nimirum ſignificabat nouum & inexpectatum principem, eundemq; iuuenem L. Brutum, de columna lignea, hoc eſt, de ſtupore, quem diu ſimulauerat, proditurum. Lapis enim & caudex, pro ſtupido & alienatæ mẽtis homine, apud Comicos ponitur. F

REX OPTIMVS.

SI verò Regem optimum ſignificare procuraſſent (κάλλιστον enim, non autem νέκυον, in emendatis Hori codicibus habetur) anguem vtiq; in orbem collectum effingebant, cauda mordicùs apprehenſa, ſed regis nomen in ſpiræ medio deſcribebant. Quin etiam certam anguis ſpeciem μεσὶ cognominatã, huic ſignificato adhibebant. Cur verò anguem fingerent ſibi caudam admordentem, autores quos ſequimur nuſquam tradunt: ſed ſi ariolari licet, indicabat, omnia vſque ad minima vltimaq; curæ eſſe regi, qui bonitatis nomen ſit adepturus, cùm ea præcipuè de cauſa Sardanapalus & plerique alij infames habiti ſint, quòd ſimulac ad principatum peruenere, omni abiecta cura ſibimet tãtùm vacare, ſeq; vnos curare inſtituerunt.

REX TVTELARIS.

QVòd ſi Regem Ægyptij ſuum vel alium quempiam in obeliſcis aut monumentis aliis curam populi ſui geſsiſſe regiam atteſtarentur, eumq; tutelarem

A rem fuiſſe commonerent, anguem vigilem, vertice quippe ſurrecto, elatoq́ pectore ſculpebant, cuiuſmodi ſpecies adhuc pleriſq́ locis inſpicitur: hic verò pro regio nomine CVSTOS inſcribebatur, vtpote quòd æquè vigilabundum eſſe deceat Regem, cui gentium regniq́ tutela ſit curæ credita. quare apud Homerũ Somnus Neſtoris perſonam indutus, his verbis compellat Agamemnonem:

οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα,
ᾧ λαοί τ' ἐπιτετράφαται, καὶ τόσσα μέμηλε.

Quam ſententiam ita reddamus:

Non decet ignauum tota producere ſomnum
Nocte virum, ſub conſilio, ſub numine cuius
Tot populi degunt, cui rerum cura fideſq́,
Credita ſummarum.

Quod P. Scipio, vir alioqui rebus tot præclarè geſtis omni laude maior, cùm minimè præſtaret, ſomnolētię taxatione malè apud Romanum populum audiebat. autor Plutarchus libro ad Traianum Imper. de ciuili inſtitutione. Sanè verò dracones à viſu, quem acutiſsimum habent, nomen apud Græcos habuere. Palladi autem eadem de cauſa dedicatur, quia nomen id παρὰ τὸ πάντα ἀθρεῖν, καὶ βλέπειν, καὶ περὶ ταύτην νοεῖν, factum nonnulli tradunt: prudentiamq́ hinc interpretantur, quæ omnia perſpiciat, & ante omnes intelligat. Carpit Horatius quendam, qui in amicorum vitiis tam acutè cerneret quàm aquila, aut ſerpens Epidaurius, puto prouerbium ſecutus, ὄφιος ὄμμα. Neq́ temere Ariſtophanes finxit angues duos Pluti oculos in Æſculapij lambere, cuius rei beneficio ille ex cæco cernere cœpiſſet.

B

HEROS.

QVòd autem Heroibus in vniuerſum draco ſacer habeatur, ea de cauſa Plutarchus, Agide, factum putat, quòd ex medulla hominis ſerpens gignũ ſoleat: quod non ignorauit Virgilius cùm ad Anchiſæ tumulum hæc accidiſſe memorauit:

Adytis cùm lubricus anguis ab imis,
Septem ingens gyros ſeptena volumina traxit
Amplexus placide tumulum, lapſusq́ per aras:
Cerulea cui terga notæ, maculoſus & auro
C *Squammam incendebat fulgor, ceu nubibus arcus*
Mille trahit varios aduerſo ſole colores.
Obſtupuit viſu Aeneas, ille agmine longo
Tandem inter pateras & leuia pocula ſerpens,
Libauitq́ dapes, rurſusq́ innoxius imo
Succeſsit tumulo, & depaſta altaria liquit.

Quod quidem non temere fictum à Poëta, ſed ex hiſtoria deſumptum. Athenienſibus enim contra Medos apud Salamina naualem pugnam inituris, ſerpens draco in naui dicitur apparuiſſe, ſecundiſsimo rerum, quæ proſperè ſubſecutæ ſunt, prodigio: cuius rei monumentum in Salamine templum fuit Cychreo, vt apud Pauſaniam eſt, dicatum, quòd Apollo reſponderit ſerpentem illum Cychreum heroëm fuiſſe, qui auxilium allaturus adueniſſet.

EPAMINONDAS.

EPaminondas autem Imp. ille clariſsimus, qui ad Mantineã tam fortiter occubuit, draconis geſtamine inſignis fuit. Eo verò loco vbi pręliũ cõmiſſum eſt, columnã erexit antiquitas cum clypeo draconem in eius memoriã ſculptum

oſtentante. Quod Pauſanias ideo factum arbitratur, quòd is ex Spartiatarũ co- D
gnatione, quæ Thebis erat antiquiſsima, progenitus diceretur, quorum id gen
tile eſſet inſigne, quippe quòd à ſeminio anguineorum dentium, quos Cadmus
ſeuerit, oriundi eſſent: Spartanosq́ ipſos in Laconia inde originẽ duxiſſe non-
nulli credidere, quos olim ὀφιοδέιρυς nuncupatos alia de cauſa hiſtorici tradide-
runt: cùm enim annonæ caritate laborarent, compulſi ſunt ſerpentes, quorum
vis magna in Laconia multiplicauerat, in humani cibi vſum conuertere. Sed
quoniam de clypeis & geſtaminibus militum atq; cohortium multa dicturi ſu-
mus, quia id præcipuè contendebas, vt aduerſus eruditorũ quorundam ſenten-
tiam veterum exempla tibi ſuggererentur, quò non eſſe nouum inſtitutum fa-
milias variis geſtaminibus tum colorum, tum diſſectionum, atq; etiam inſcul-
ptarum in illis animantium, figurarum, plantarum, inſtrumentiue alicuius adie-
ctione diſcerni, comprobare poſſes: priuſquam ad horũ explicationem aggre-
diar, alia quædam ad principatum & nominis claritatem per anguem common-
ſtrata dicere neceſſarium eſt. Sed priùs aliqua de oſtentis.

AMPLITVDO NOMINIS. E

IN oſtentis enim ſummam nominis amplitudinem portendere anguis fertur, non iis tantùm quæ ad imperium aut alium quemcunq; principatum attinẽt, ſed ad ea quoq; quæ vel ingenio vel arte celebritatem ſibi aliquam comparauere: vt in hiſtrione Roſcio, artis ſuæ gloriam præmonſtrauit: cùm enim puerum anguis dormientem noctu complicaſſet, pater ad aruſpices detulit, qui reſponderunt, nihil illo puero clarius, nihil nobilius fore.

DOMINIVM.

AVreliano verò, quamuis modicis parentibus ortus eſſet, ſummum tamen imperium anguis portendiſſe fertur, cùm eius pueri peluim plerunq; cinxiſſet, neq; vnquam occidi potuiſſet: poſtremò matrem eius, quæ templi Solis ſacerdos erat, & aruſpicinæ non ignara cùm hoc vidiſſet, ſerpentem quaſi familiarem occidere noluiſſe. Pari præſagio Seuero imperium præmonſtratum eſt, cui dormienti, vt Spartianus ait, in ſtabulo, ſerpens caput cinxit, & ſine noxa, expergefactis ac acclamantibus familiaribus, abiit. Quin & Maximini iunioris, quem pater ſecum Imperatorem appellauit, caput dormientis ſerpens circundedit, futuræ dignitatis argumento. Quid autem ſomnia? nonne ipſa F
quoque vel in conceptu vel in partu quotiens draconem obtuliſſent, eiuſdem amplitudinis prænuncia fuerũt? Mamæa Alexandri Seueri mater, pridie quàm puerum cum pareret, ſomniauit ſe dracunculum enixam ediḋiſſe. Nam & Alexandro Macedoni draco dominij claritatem præſagiuit, qui matri Olympiæ congreſſus in ſomnis. Hoc idem de Pomponia Africani Scipionis matre traditum eſt, & ipſi draco circunfuſus nihil attulit nocumẽti. Dedit & Auguſto Imperij præſagiũ oſtento ſimili. Nam eùm Actia mater eius ad ſolenne Apollinis ſacrum media nocte veniſſet, poſitaq; in templo lectica, dum cæteræ quoq; matronæ dormirent, obdormiſſet, viſus eſt draco repente ad eam irrepere, pauloq; pòſt digreſſus: illa verò expergefacta quaſi à concubitu mariti ſe purificauit, & ſtatim in corpore eius extitit macula veluti picti draconis, quæ nunquam eximi potuit, adeò vt publicis inde balneis perpetuò abſtinuerit. Sed enim facile fuit oſtenta quæ principibus viris aut nobilitate aut opibus claris accidiſſent, ad futuram eorum amplitudinem accommodare, quid de ſeruis dicemus infima fortuna genitis? Spartacus venalis cùm Romam delatus eſſet, deprehenſus

eſt

A eſt dum quieſceret, habere ſub capite draconē in ſpirā complicatū: quem Thracia itidem mulier conſpicata vaticinandi peritiſsima, ſignum eſſe dixit magnæ cuiuſdam & formidabilis potentiæ, quæ tamen infauſtum eſſet exitum habitura. Idem ſerpens vbi defectus caſu aliquo fuerit, imperij adeſſe finem identidem oſtēdit. Nam Tiberius Cæſar ſerpentē draconem in deliciis habere ſolitus, eicꝗ manu ſua cibū miniſtrare: quem cùm is corroſum à formicis repeiſſet, monitus eſt cauendam ſibi eſſe vim multitudinis: formicas enim populi ſignificatum habere, nō fabula tantùm Pelei Theſſaliæ Regis, verùm et portenta & prodigioſa ſomnia declarant. Nam & Nero paulò antè quàm extingueretur, viſus eſt ſibi per ſomnium pennatarum formicarum multitudine oppleri. Sed enim de formica loco ſuo plura. Quod ad ſerpentem pertinet, idem Nero qui ſerpentis ſpolium à matre pro amuleto commendatum, brachio alligatum aliquādiu geſtauerat, inde memoriæ maternæ tædio abiecerat, tūc id perquiſiuit incaſſum, cùm omnia contra ſe fremere comperiſſet, maternæ erga ſe pietatis ſerò memor.

ASIA.

B ANtea verò quàm militaria ſigna promoueam, ſcrupulus ille mihi videtur eximendus, quòd nonnulli per ſerpentes tris, Aſiam prouinciam ſignificari putant, non ſecus ac ibes Ægyptum, elephanti Africam, cuniculus Hiſpaniā, equus Italiam, quæ ſigillatim ſuo quæꝗ Commentario declarata ſunt. Id ea de cauſa ſuſpicari videntur, quòd numi plerīꝗ argentei conſpiciuntur, quorum inſcriptio eſt, CÆSAR IMP. VII. ab altero latere angues tris, quorum duo pectoribus hinc inde ſinuoſe ſurrectis attolluntur, tertius iacens capite caudam vnius, cauda verò caudam itidem alterius implicat. Hos inter Victoria ſurrigitur calathiſco inſiſtens, quippe ad ipſius terræ Aſiaticæ feraciſsimam vbertatem ſignificandam. Inſcriptio verò eſt, ASIA RECEPTA. Sed enim ego angues eos tris indicare crediderim, Imperium Romanum tris iam orbis partes occupaſſe: Europā enim diu poſſederant, Africam paulò antè ſubiugarant, nūc Aſia recepta, & ad reliquas applicata, tertiam quoꝗ partē adepti videbantur.

PRÆFECTVS MILITVM.

QVod verò pertinet ad inſignia militum, numus eſt Cæſaris Dict. III. in quo Victoriæ caput eſt, alatū quippe, & capillis in nodum collectis, ab altera cuius facie Roma gradiens, ſtola ad pedes demiſſa, capite, vti mos, galeato, ancile ſiniſtra geſtans, læua trophæum, quod humero inhæret, ſuſtentans: à latere verò ſerpēs Draco prorepit capite ſurrecto, magnis voluminibus terga trahens, cuius inſcriptio eſt, C. CLO. VI. PRÆF. M. Caius Clodius VI. præfectus militum. In ſacris literis legas, draconum capita in aquis à Deo contrita, quod Pſalmo quarto ſupra LXX. habetur: quod milites, centuriones & duces eos ſignificat, qui fuerant à Pharaone immiſsi, vt Iſraëliticum populum perſequerentur: ꝗ aquarum mox inundatione ſuffocati ſunt, atꝗ ita contriti. quodꝗ mox ſequitur phraſi longè inſigniori, Tu confregiſti caput Draconis, Pharaonem ipſum intelligit. Qui myſticum ſequūtur ſenſum, hæc ad Chriſtum referunt, qui dæmonis vim omnem ſuſtulerit. *Cæſaris numus.*

C

COHORTES.

QVin & cohortiū erant inſignia, perꝗ ſingulas earum, vt Flauius Vegetius ſcribit, ferebant ad prælīū à Draconariis, quo nomine κατ' ἐξοχὴν ſigniferos omnes appellitabant. Quo verò pacto geſtarentur, videre eſt apud Ammianū Marcellinū, vbi pompam deſcribit quam Conſtantius Imp. vrbem ingrediens

duxit: erant enim, vt is inquit, & dracones haſtarum aureis gemmatiſq; ſummitatibus illigati, hiatu vaſto perflabiles, et ideo velut ira perciti ſibilantes, caudarumq; volumina relinquentes in ventum. De iis Claudianus. D

Manſueſcunt varij vento ceſſante dracones.

Erat verò ſignum draconis purpureum, vt idem Ammianus atteſtatur. Atqui non in ſignis tantùm ſerpentes militibus vſu fuêre, ſed viui etiã pugnatorib. ſociis auxiliũ non contemptibile præſtitêre. Legimus enim Annibalem mõſtraſſe Antiocho nauali prælio pugnaturo, vt in hoſtiũ claſſem vaſcula iacularentur viperis plena, quarum metu perterriti hoſtes à dimicatione & nauticis miniſteriis impedirẽtur. Idem cùm Pruſias iam cedente claſſe ſua feciſſet, victor euaſit. Antiquæ verò illius militiæ veſtigia quædam habentur apud vos Maffęos Romę in Canone quodã circa Theodoſij tẽpora et aliquanto etiã prius cõfecto, in quo militũ omnes ordines recenſent, geſtaminaq; ipſa ſuis etiã coloribus picta conſpiciuntur, quę quiſq; manipulus turmaq;, ex quadrupedib. vel alitibus, vel ex colorũ varietate ſigna ſibi deſumpſiſſent: ex quib. quæ facerẽt ad anguẽ, quoniam id operis ordo ſibi depoſcere videbat, ſubiicere nõ importunũ iudicaui. E

SENIORES MENAPES.

EX his enim ſeniores Menapes dicti, anguem luteum pro inſigni habebant in parma viridi, cuius marginem rubor limbus ambibat. Vmbilicus argenteus erat, circa quem luteus circunducebatur circulus. Hic autem ſerpens terga infernè habebat, caput & caudam ſurſum verſus inflectebat.

CORTONACENSES.

QVi verò coloris albi draconem præferebant in rubra parma, cuius vmbilicus erat argenteus, in margine verò circuli duo, quorum interior praſinus, albus exterior, ij Cortonacenſes appellabantur, & cum ſuperioribus vtriq; ſub Magiſtro peditum ſtipendia faciebant.

THAIPSALI.

NAm qui ſub equitum Magiſtro militabant Thaipſali, niſi codex in damno eſt, & Theſſali fortè caſtior lectio ſit, nuncupati, cæruleũ geſtabant anguẽ, terga læuam verſus porrigentem, in dexteram verò caput & caudam incuruantem: qui geſtus in Cortonacenſibus diuerſus erat. Horum verò parma alba, vmbilicus identidem argenteus, circum quem ruber ducebatur circulus. Inter caput & caudam colubri, violaceus erat orbiculus. F

PRÆCEPTI FABRICÆ.

INter geſtamina verò Fabricæ præfectorum, quæ ſex numero erant, dimidiatus ſerpens luteus in horum vno conſpiciebatur, parma cærulea, aureus vmbilicus, margo ruber, intra quem à lęua parte onyx paruus cum Æthiopis ſigillo. Sequebantur ij virum illuſtrem, Magiſtrum officiorum appellatum.

SAGVNNENSES.

SEd angues duo in huiuſmodi militũ geſtaminibus colore rubro, ſiue, vti ex Ammiano diximus, purpureo, ad ſimilitudinem X. Gręcæ literæ in trãſuerſum ſiti, in cærulea parma, cuius marginem ruber limbus circundaret, eorum erat inſigne qui ſub Magiſtro peditum merentes, Sagunnenſes appellabantur.

BIANENSES.

HVmanicipitis autem ſerpentis effigies in cærulea parma ipſe quoq; vnicolor, ſpiris duabus circa vmbilicum aureum datis, capite eo humano ſuperarrecto. & in auerſum reſpiciente, cauda aliquantulũ infernè ſummiſſa propenden-

A denteq́ʒ, geſtabatur à militibus qui ſub Magiſtro militum per Illyricum merebant, Bianenſes nuncupati.

HONORIANI IVNIORES.

ERat inter hos quoq́ʒ mutilati ſerpentis inſigne, cuiuſmodi eorum habebatur qui Honoriani iuniores vocabantur. Serpentis id fruſtum luteũ, totam ferè parmam circumplexum. Inter caput & ſegmentum quadra erat & ipſa lutea, angulis in os & in cęſuram verſis, in qua teſſella conſpiciebatur purpurei coloris. Intra anguem parma omnis rubra, extra tergũ circulus albus ducebatur, vmbilicus erat argenteus. Erant ij ſub illuſtri viro equitum Magiſtro.

MARCOMANI.

SVb eodem præfecto merebant & Marcomani, qui dimidium ipſi quoq́ʒ ſerpentem præferebant coloris identidẽ lutei in alba parma, cuius aureus erat vmbilicus. Inter ſegmentum & caput lutea etiam lunula cernebatur adpicta.

CVRATII IVNIORES.

B COntrà verò in nigra parma luteus erat ſerpens eodem circunductus modo, & ipſe curtus, orbiculo quodam cæruleo inter caput & inciſionem collocato: vmbilicus ad angulos rectos decuſſatus, partes duas aduerſis angulis oppoſitas albas, duas cæruleas habebat. Geſtabãt hoc Curatij iuniores ſub eodem Magiſtro equitum militantes.

MAVRIALITES.

AT dimidij duo ſeq́ʒ inuicem inſpectantes albi coloris in parma viridi, quã margo ruber ambibat, eorũ erat geſtamen qui ſub eodem Magiſtro equitum Maurialites appellabãtur. Huius quoq́ʒ parmæ vmbilicus decuſſatus erat tranuerſis lineis, cuius duæ oppoſitæ partes albæ, aduerſæ cæruleæ.

FABRICÆ.

PRæter ſex illa inſignia, quorum ſuperius mentionem fecimus, præfectus Fabricę ſeptem alios ordines ducebat totidem geſtaminibus inſignes, in quorum vno ſerpens luteus dimidia ſui parte conſpicuus, capite truncoq́ʒ parte cæſa in lęuam verſis: parma cærulea. Inter ſerpentis caput atq́ʒ ſegmentum orbiculus erat luteus: vmbilicus quoq́ʒ in obliquum decuſſatus, partim aureus, partim argenteus erat.

C DEFENSORES.

DVos verò angues in caducei ſpeciem implicatos, capitibus ad oſculũ coeuntibus, in parma cærulea, quam ruber ambitus latè circuibat iuxta marginem, illi geſtare ſoliti ſunt qui Defenſores vocabãtur. Horum præfectus erat illuſtris vir militum Præſentialis nuncupatus.

SEXTA PARTHICA.

INteger etiam caduceus, hoc eſt, totis expreſsis anguibus, iiſq́ʒ vnà cũ baculo, luteis, in parma cærulea, cuius marginem purpureus circulus ambibat, inſigne erat legionis eius quæ Sexta Parthica vocabatur. Militabat ſub Magiſtro militum per Orientem.

ANGLEVARII.

SVb militum autem Præſentiali Angleuarij erant, quorum inſigne fuit caduceus ruber, in baculi cuius ſummitate pila erat, vnde angues prorumpebãt, & ad oſculum iuxta parmę medium adflectebantur. Parma erat ſapphirei coloris, at dilutioris, quam purpureus ambitus circuibat.

CORNVTI. D

AT ſub Magiſtro militũ præſentiali (alia hæc erat præfectura) Cornuti merebant, quorum geſtamen erat parma tota lutea, ſed nigro circulo aliquantulum interiùs circũducto, in medio cuius angues rubri duo, non è baculo, ſed velut è cippo quodam identidem rubro emiſsi ad oſculum incuruabantur. In cippi medio ancile paruum erat colore perpictum luteo, duabus in medio nigris lineis à dextera ad læuam in parallelum diſſecantibus, in ſuperiore cuius parte T. centurionis ſignum notatum erat: de quo alibi diximus.

FALCONARII.

IN eadem Magiſtri militum Præſentialis militia geſtamen erat in parma tota purpurea angues duo cærulei, colore tamen dilutiore, binæ vtrinq; aures acutæ, longéq; ſurrectæ. Hi non baculo, ſed lato cuidam pedamento committebantur (liceat ita columellam appellare, quæ ſuſtinebat angues) vnde mox in ſuperiorem caducei partem curuabantur. fulcrum illud lato ſpatio binas hinc inde plicas acutis angulis porrigebat. medium huius ſpatij vmbilicus aureus occupabat: qui id præferebant, milites Falconarij nuncupabantur. E

VINDICES.

IIs proximi erant & ordine & præfectura vocati Vindices, qui cæruleas Mori inſtar colubras in caducei morẽ flexas pro inſigni habebant in parma tota lutea, vbi angues pedamẽto cõmittebãt̃ appliciti coalitiq;. aureus erat vmbilicus.

SAGITTARII NERVI.

DVcebat & Magiſter peditum ordinês aliquot caduceis inſignes, ex quibus præcipuè erant ſagittarij Nerui, qui dimidio vtebantur caduceo, quorum ſcilicet parma coloris erat praſini, rubro circunducto limbo. Parmæ medium occupabat orbis luteus, in quo angues purpureæ rubro coalitæ fulcimento, ad oſculum in circuli ſe formam incuruabant.

BATAVI.

HOrum ſocij erant qui cæruleos geſtabant angues in caducei morẽ flexos, in parma tota rubra: anguium verò pedamentum album erat veluti ſquamis acutis quatuor altera ſuper alteram ſcandentibus, quarum apices infernè ſummittebantur. Bataui autem erat eorum nomen.

MARCOMANI IVNIORES. F

IIs additi erant Marcomani iuniores, & qui ipſi caducei formam præferebant: albas quippe angues in clypeo rubro, cuius margo albo circumplectebatur circulo, qui fundamentum ad angues vſq; coloris eiuſdem proferebat.

MARCOMANI SENIORES.

NEq; quidem hinc aberãt ſeniores Marcomani, qui hunc eundẽ ſecuti præfectũ, praſinas habebãt caducei colubras in alba parma, quã luteus ambibat circulus: rubra verò erat ſedes pro fulcro ſuppoſita, cui applicitæ erãt colubræ.

ATECOTTI IVNIORES.

ORdinibus his adnumerabantur illi quoq;, quorũ geſtamen erant angues ex caduceo lutei, cum rubro pedamẽto in cærulea parma dilutiore, quam margo ruber ambibat: intra ambitum anguium figura cordis erat coloris purpurei. Hi verò Atecotti iuniores appellabantur.

EXCVLTATORES.

VNus etiamnum ordo caduceatus eundem Magiſtrũ peditum ſequebatur, quibus nomen erat excultatoribus. Geſtabant ij caduceũ ex luteis angui-

A bus auritis, quorum terga criſpis acutioribus inhorreſcebant. Alba erat parma, quam margo ruber amplectebatur.

BRACHIATI.

QVi verò ſub Magiſtro equitũ caducei geſtamen vſurpabant, albas prǽferebant colubras cum pedamento identidem albo in parma praſina, quam ru ber ambibat limbus, hicq; Brachiati vocabantur. Reliqua verò inſignia, quæ innumera penè ſunt, per commentaria cæterorũ animalium, vt loco quæq; congruebant ſingula diſpoſita ſunt, partim in arma & ſigna reliqua militaria congeſta. Nunc quia res nobis cum angue eſt, & in caduceũ incidimus, ſatis habituri ſumus ſi reliqua caducei ſignificata Commentario hoc explicuerimus.

DE CADVCEO.

Caducei ſpecies tota prorſus Ægyptiaca eſt, quã Mercurio prǽcipuè veteres conſecrarunt, draconibus duobus, mare ſcilicet & fœmina, parte media voluminis ſui inuicem in nodum, quem Herculis vocant, obligatis, quorum primæ partes reflexæ in circulum preſsis B oſculis ambitum circuli iungunt, caudæ verò ad Caducei capulum reuocãtur, ornanturq; alis ex eadem capuli parte naſcentibus.

GENESIS.

ARgumentũ huius hieroglyphici cõmenti ad geniturã hominis, quæ geneſis appellat̃, Ægyptij protendunt, deos præſides homini naſcenti quatuor eſſe memorantes, δαίμονα, τύχην, ἔρωτα, καὶ ἀνάγκην. Ac priores duos Solem & Lunam intelligũt, quòd Sol autor ſpiritus, caloris & luminis, humanæ vitæ genitor & cuſtos eſt, ideóq; naſcẽtis dǽmon credit̃. Luna τύχη, quia corporũ præſes eſt, quǽ fortuitorũ varietate iactantur. Amor oſculo ſignificat̃, Neceſsitas nodo: pinnæ mentis velocitatẽ indicant, qua pernicius nihil. Inuolucrũ verò draconũ, iter vtriuſq; flexuoſum oſtendit. quæ omnia & pleraq; alia Macrobius diligẽter examinauit, à quo, quǽ diffuſius quis exponi quæſierit, petendũ. Occultam ſanè rerum originẽ per ſerpentis effigiem Valentiniani cõmonſtrabãt, poſitionẽ inteſtinorum noſtrorũ per quæ eſca inſertur, in exemplũ adducentes, quǽ ſerpentinæ ſpiræ inſtar in vtero deliteſcens, occultatæ in nobis genitricis ſubſtãtiæ ſpecimen habeat.

MINÆ PAX'QVE.

C SVnt autores haudquaquã aſpernãdi, qui ſerpentes illos mutuis nexibus implicitos, minas & pacẽ ſimul oſtentare putẽt, cuiuſmodi ſimulachrũ Gephyrei armato exercitui prǽtuliſſe ferunt̃, cũ Eumolpus Athenienſes profligauit: illi enim Caduceũ prǽtendẽtes, & pacẽ quietis, & minas inſultantib. offerre viſi.

TERRA.

INterpretationẽ eam quæ Caduceũ ad geneſeos ſignificatũ trahit, Ægyptiacã eſſe nõ negarim, ſed alia quadã ratione à Macrobiano cõmento ſeciore. Siquidem Ægyptij, cum maximè omniũ humanũ genus ex cœno genitũ profiterentur, colubros terræ filios eſſe nõ ignari, prout etiã in oſtentis aliquot accipiunt̃, fingentes colubros ita mutuo cõplexu ad oſculũ tendere, omnẽ indicant humanitatem, ſi ſalua eſſe velit, oportere in eiuſmodi cõcordiã cõuenire. Caduceatores itaq; ſerpentes eo complexu coniunctos prǽferũt, vt eos qui aliis iniuriã facere moliuntur, humanitatis admoneant. Quòd verò terræ ſignum ſit anguis, pleriſq; hiſtoriarũ locis, ſed eo præcipuè reperias, vbi Crœſus aduerſus Cyrum bellũ ſuſcepit: eo enim tempore vis colubrorũ ingens in ſuburbanis Sardium locis repentè coorta eſt, quos equi in paſcua dimiſsi paſsim deuorarunt: reſpon

derunt diuinationum periti, futurum vt externæ gentes indigenas conſumerẽt; D
indigenam enim eſſe colubrum, terræq́ filium: equum verò & aduenam & bel-
licoſum hoſtem, de quo ſuo ſatis dictum Commentario.

CONCORDIA.

VErùm ſi quid in longa huiuſmodi rerũ indagine ariolari licet, putarim ego
picturationẽ hanc in pacis & cõcordię ſignificatum inde ſumptã, q̃ ſerpen
tis effigies pleriſq; locis pro bello & odio, funeſtaq́ alia quauis clade poni ſolita
eſt: oſculũ aũt, & pacis & cõcordiæ ſignũ eſſe, negarit nemo. Quin & ſacræ pie-
tatis noſtrę literę pacis oſculũ identidẽ atteſtant̃. Virga, vt loco ſuo latius oſten
ditur, tum diſciplinã, tum eloquentiæ vim indicat. Si quis igit̃ pietate grauis, &
eloquentia potens, altercãtes aggreſſus, nullam bello ſalutẽ eſſe docuerit, dubiũ
bellorũ omniũ euentũ dixerit, funeſta pernicioſaq́ demũ eſſe bella cõmonſtra-
rit, & quęcũq; alia ad huiuſmodi rẽ pro loco, tẽpore, perſoniſq́ facientia excogi
tare et eloqui potuerit, perfacilè is diſcordes animos in cõcordiã trahet, duoſq;
angues, hoc eſt, odia mutua doctrinę ſuę virga in vnũ obligabit, quibus ad oſcu
lum coëuntibus, cõuenire animos & ad concordiã cõuerſos eſſe, meridiana lu- E
ce clarius apparebit. Neq; me fugit, eſſe ouorũ genus in magna Galliarũ fama,
quod anguineũ appellãt Druidæ, q̃ ex numero ſuorũ ouorum faciant angues,
cõuoluentes ea, & ſaliuis fauciũ corporumq́ ſpumis cõglomerantes, vt tãdem
fiat ex multis vnũ, ſiue angues ea ſint oua ſpiris ita conglobati, artificiq́ comple
xu adſtricti: ſaliuarumq́ profluentiũ humore cõcreto cruſta ſuperinducat̃. Vt-
cunq;, id ſanè conſtat, ouum hoc quodcũq; ſit, ad victorias litium, ac ad cõcilian
dos ſibi Regũ aditus mirè laudari, perinde ac etiã pinguem anguis in pelle dor-
cadum (ne draconũ, vt in corruptis Plinij codicibus habetur, dicamus) neruis
ceruinis alligatũ in lacerto, conferre ad iudiciorum victoriã perhibet̃, cuiuſmo-
di rebus magica ſuperſtitio mortaliũ plurimos eludit. Quòd ſi hoc credibile vi-
deatur, Philoſtrato etiã, præter innumeras quas cõfinxit fabulas, fides adhiben
da eſt, qui Gygis annulum habuiſſe lapidem ſcribit, qui montanis Indiæ locis
criſtatorum quorundam draconũ capitibus inſit. De quo quidem annulo mul-
ta Plato libro de Iuſto, & ab eo Tullius Officiis, quòd is qui eũ geſtaret, pala in
volam conuerſa, à nemine ſpectaretur quandiu pars illa palam attingeret.

PAX. F

PLeriſq; ſanè locis videre eſt anguiũ huiuſmodi globos in vnã quaſi maſſam
adſtrictos, de iugorũ verticibus ad ima peruolui. Et in Æthiopia aiunt tan-
tam anguiũ vim conuenire, conuoluiq́ in gyrum inuicẽ, vt mõtis ſpeciẽ procul
aſpicientibus reddãt: cuiuſmodi quidẽ cõplexus anguiũ, & frugiſera eorũ con-
cordia, cauſa, vt Plinius inquit, videt̃ eſſe, quare exterę gẽtes caduceum in pacis
argumentũ circundata effigie anguiũ fecerint: neq; enim criſtatos eſſe in cadu-
ceo mos eſt. Ad hęc numiſmata tot caduceis inſignita, pacis inſcriptionẽ præfe-
runt, vt in nũmo Cęſ. Veſp. Aug. P. M. TR. P. COS. VIII. ſigillum eſt cũ ca
duceo, et ramo oliuę, inſcriptione adiecta, PAX AVGVST. Vidimus et numũ
aureũ Bononiæ apud Achillinos, in quo ſimulachrũ alatũ eſt cũ caduceo & ſer-
pente quodã à pedibus abeũte, cuius inſcriptio eſt, PACI AVGVSTÆ. Illius
ſanè ſerpentis abitus ablegatũ aliò bellũ oſtẽdit. Aliæ in hoc numo literæ ſunt,
TI. CLAVD. CÆS. AVG. P. M. TR. P. Nã in altero ex ære eiuſdẽ Ti.
Claudij numo alatũ ſigillũ eſt, dextera veſtimentũ à pectore ad faciẽ tollẽs, lęua
caduceũ exporrigit, pedibus ſerpentẽ ſinuoſum calcat, quod bello oppreſſo pa
cem condonatam omnino ſignificat. FELI-

A

FELICITAS.

CAduceo verò ſi cornu copiæ adiiciatur, felicitatis indiciũ eſt, quod in eiuſ-
dem Veſpaſiani & aliorum numis obſeruauimus. Nam & Hadriani nu- *Hadriani*
mus eſt eodẽ ſignificato atq; inſcriptione, quæ in Traiani habetur, quippe FE- *Traianiq;*
LICITAS AVGVST. Vidimus etiã in Antonini Pij numo caduceũ, & oli- *Impp. numi.*
uæ ramũ fructibus & foliis onuſtũ, cuius eſt inſcriptio, FELICITAS AVG. *Antonini Pij. Seueri*
In Seueri verò Macrini Auguſti numo, non oliuæ, ſed haſta in læua eſt manu: *Macrini.*
caduceus dextera prætendit: inſcriptio, FELICITAS TEMPORVM. S. C.
Haſtam autem intra alia ſignificata humanæ etiã ætatis indiciũ eſſe alibi oſten-
dimus, ac perinde temporis. In Iuliæ Mameæ numo dea læuo cubito columel- *Iuliæ Ma-*
læ aſſurgẽtis capitulo innitĩ, dextera caduceũ tenet: inſcriptio, FELICITAS *meæ.*
PVBLICA. S. C. Columna enim habet neſcio quid in ſignificato quod ad pu
blicũ pertineat, de qua loco ſuo plura. Ex his dubio procul cõſtat, quid ſibi velit
caduceus ille, qui ſitus eſt in medio cornuum duorum in numo Druſi: quid'q; *Druſi.*
ſolus ille in numo cuius inſcriptio eſt, M. PLETORI CEST. EX S. C.

B

ELOQVENTIA.

SEd qui ſerpentem pro aſtu poni docti ſumus ex Ariſtotele dicẽte, animalia
quędam eſſe aſtuta per ſe, ſicuti ſunt ſerpentes: magis verò ex lectione ſacra,
quæ prudentiam huic in primis animali tribuit: ea etiam de cauſa angues cadu-
ceo complicari putamus, quòd oſtendere voluerint, & calliditatem & pruden-
tiam neceſſarias eloquentiæ, quæ per virgam ſignificatur, quippe quæ regat di-
ctis animos. Neq; deſunt qui virgam auream in Mercurij manibus, à qua Deus
ipſe χρυσόῤῥαπις appellatur, dignitatis & excellentiæ, quæ illum ornant qui & ſci-
tè & opportunè norit orationem contexere, ſignum eſſe contendunt.

SAPIENTIA.

VIrga verò Palladi totius ſapientiæ
deæ, ab Homero paſſim accõmoda-
tur. Vlyſſis quoq; ſocij vno virgæ capi-
te, falſa quippe perſuaſione ac inſipiẽtia,
in brutorũ ſpecies transformantur: alte-
ro virgæ capite, vera quippe diſciplina
ac rerum peritia, in humanam reſtituun-
C tur effigiẽ. Reliqua verò taceo, quæ Mo-
ſes vbiq; virgæ fretus munere ſcribitur
effeciſſe: nam alibi ſuper hoc ſuus erit lo-
cus. Quam verò nunc tractamus, ea eſt
diuina virgula, de qua M. Tullius in cal-
ce primi libri Officiorũ ait: Quòd ſi om-
nia nobis, quæ ad victũ cultum'q; perti-
nent, quaſi virgula diuina, vt aiunt, ſup-
peditarentur. Atque hanc dicendi formam apud alios etiam autores inuenies,
qui ex hoc effuſiſsimam eam Dei Opt. Max munificentiam intelligunt, quæ o-
mnia ſecundat, fortunat atq; felicitat.

VERA DISCIPLINA.

EVndem hunc ſcipionem noſtri ſic figurant, vt ad omnium ferè templo-
rum facies iuxta limina, coloſſeæ magnitudinis figuram humanã pingant,
quæ Chriſtum puerulum in humeros ſuſtulerit: quod, vt mea fert opinio, nam
hiſtoria omnino apocrypha eſt, ea de cauſa fit, vt ſi Chriſtum geſtare humeris,

hoc eſt, veram ſapientiam enanciſci volumus, dandam eſſe operam impenſiſsimam diſciplinæ admoneamur, robori cuius innixi, rapidos quorumcunq; amnium curſus profunditatemq́; ac torrentiũ impetus facilè ſuperemus. Er quod Iacob ait, In virga noſtra Iordanem pertrãſeamus: ſanè Iordanis vel quoduis aliud flumẽ, fluxos animi motus, & voluptariæ mollitudinis affectus indicat: virga diſciplinã, ſine qua non eſſe progrediendũ Grȩco monemur adagio, qua qui firmiter innituntur, nullis perturbationum occurſibus deturbantur, nullis vndarum quantumlibet inturgentium fluctibus immerguntur: pedibus verò per ima vel ipſius pelagi demerſis vix crure genu'ue tenus alluimur: capita autem, vt ait ille, cõdimus intra ſidera, Deumq́; ipſum ſuſtinere humeris videmur, ac veri demum euadimus χειροφόα, in quos vbi ſagittæ fuerint immiſſæ, eadem in iaculatores ſuos ſpontè retorquentur, vt in vulgata habetur hiſtoria. Quid enim in vniuerſa literarum peritia facilius, quàm eorum calumnias repellere, ac ſuiſmet, vnumquenq; iaculis conficere, qui ſanctiſsima noſtræ pietatis inſtituta vel inceſſere vel conuellere aggrediatur, quæ certo Dei ſit præſidio firmata, ac magni veriq́; numinis munimento quàm validiſsimo roborata? D E

PIERIVS VALERIANVS AD MAGNIFICVM MARIVM MAFFÆVM ROM. PATRITIVM, de iis quæ per Æſculapium, Gorgonas, Hydras, & id genus alia ſignificantur, ex ſacris Ægyptiorum literis.

TIBI verò, elegantiſſime Mari, tertium de ſerpentium ſignificationibus commentarium dedicandum indicaui, vt vniuerſa hæc materia quæ à vobis honoratiſſimis fratribus magna ſui parte profecta eſt, ad vos identidem rediret, laudaſtiq́; ea quæ ad Reuerendiſs. Cardinalem, quæq́; ad Achillem fratres tuos miſeram, ſignificaſtiq́; libellos illos pro humanitate tua libenter à te lectos, in illis tamen deſideraſſe quædam alia, vt opus abſolutũ vndecunq; videretur, præter Aeſculapium, fabuloſa ſcilicet illa, Gorgonas, Hydras, & id genus alia: tum quædam venenatorum genera, Dipſadem, Scorpium, Salamandram, quòd in illis quoq; ineſſe debere hieroglyphica augurareris: proinde curaſti vt hæc mihi nomine tuo per Florũ noſtrũ ſignificarentur, ne conietus iis eſſe vellem, quæ duobus illis Commentariis collegiſſem. Reſpondi, dilectiſsime Mari, agere me gratias incomparabili humanitati tuæ, quòd ita me admonueris: mearumq́; nugarũ qualeſcunq; eſſent curam ſuſcipere dignareris: ſed quòd in prioribus illis non omnia ſim complexus, minime per negligentiam eſſe factum ſcias: imò quia veritus ſum vos fratres viros tam præſtantes, magnis & innumeris Chriſtianæ Reipub. negotiis oppreſſos, dictione mea tam leui diutius occupare, ſummumq́; fuiſſe breuitatis ſtudium, ne in publica peccarem cõmoda, ſi tempora eorum longo morari ſermone voluiſſem. Quoniã verò ita te cupere declaraſti, vt illa ad argumentum hoc adderentur, dedi operam vt ea quoq; colligerem: quæ cùm longè plura eſſent quàm pro corollario ſubiici poſſent, eadem impeditus verecundia, ne nimia nugarum congerie importunus fierem, longè tolerabilius eſſe iudicaui, ſi reſidua hæc in vnũ, idq́; iuſtum adſtruerem commentariũ, ac veluti ſerpens linguis micat ore triſulcis, tribus itidem libellis loqueretur. Nam ſi alituum pleraq;, quadrupedum multa, humani tantũ corporis aliquot, multa de plantis, de piſcibus & aliis rebus non admodum pauca, cur nõ & tria de tanta ſerpentium varietate conſcribi poſſent? Sed enim hoc tertium nulli conuenientius dedicari debuit quàm tibi, qui autor impulſorq́; fueris vt ea conquirerentur, egóq; importuni notam perbelle declinauero, cùm tu ipſe crabrones in te ſponte tua concitaris. Vale. F

ÆSCV-

A

AESCVLAPIVS.

ANGVIS ſignificatum apud Romanos, perinde ac apud Græcos & Ægyptios, ſanctum ſemper fuit, per quem nimirum ipſum ſalubritatis Deum Æſculapium intelligebant, quod numiſmata, quod marmora, quod Græcæ Latinæq; omnes hiſtoriæ teſtantur, plurimæq; paſsim ſtatuæ, per quarū crura & genua ſerpens flexuoſis voluminibus implicatur, locorum vbiq; Romæ, ac in toto terrarum orbe conſpiciuntur. Ineſſe quidem angui remedia multa, experimento compertum eſt, neq; vllum eſſe aiunt apud Medicos volumen, quod anguium in ægritudinibus beneficia non latiſsimè demonſtret: vt minùs miremur ſerpentis effigiem ex ære in contum ſurrectam à Moſe, in quam populus oculos intendens, ab incommodis, quæ ſe in itinere tam longo oggerere potuiſſent, diuino aſpirante præſidio liberarentur: de quo loco ſuo plura diximus. Quinetiam, vt ad remedia reuertamur, inuentum eſt ab Antonio Muſa Auguſti medico, in vlceribus inſanabilibus viperas edendas dare, miraq; ita celeritate perſanare. Et B quamuis pernicioſa multa ſint ex anguibus exempla, non ita tamen alienum à ratione eſt eorum genus, ſi modò quæ bruta honeſtè atq; prudenter facere videntur, ratione ea fieri concedamus, vt non aliquando magna & amicitiæ & fidei documenta præſtiterint, & eam iuſtitiæ partem exercuerint, quæ in homine rarò admodum inuenta perhibetur.

HOSPITALITATIS IVRA.

SCribit Plutarchus, aſpidem ab Ægyptiaco viro quodam patriæ religionis ſuperſtitione tam familiariter alitam, vt ad menſam aſsiduè ventitaret: quæ cùm catulos enixa eſſet, quorū vnus hoſpitis filiū enecauit, regreſſa parēs, intellecto facinore, filiū & ipſa ſuū morte multauit, ac voluntariū exiliū ſibi in perpetuum delegit. Apud Philoſtratū legere eſt, Aiaci Locrenſi draconē manſuetum in deliciis fuiſſe, cui cibū de menſa cōmuni miniſtrabat, quemq; perinde ac canē ſecum comitem adducebat: addit, eum quinq; cubitorū magnitudinē expleſſe. Neq; illud prætermittendum, quantū ad ſalutis ſignificatū pertinet, publicatum eſſe, Neronē à percuſſoribus, quos in eū Meſalina immiſerat, ſerpentis ope ſeruatum, cùm è puluino, vbi ipſe quieſcebat, ſe proferens, eos abſterruiſſet, ſiue ea C fabula fuerit, ſiue ſerpentis exuuiæ, quas ex voluntate matris dextero brachio adalligatas aliquandiu geſtauit, ac tædio tandē maternæ memoriæ abiecit, rurſusq; vti alio Cōmentario diximus, extremis ſuis rebus fruſtra requiſiuit, quippe qui ſperaret aduerſus infortunia, quæ vndiq; iam pertimeſcebat, amuletum id ſibi profuturum.

SERVATOR.

QVinetiā ferunt Heleos aduerſus Arcadas dimicaturos, ſerpentis ope victoriam conſecutos, oblato ſibi puero, dum in aciem deſcenderent, quem nudum ante omnes ordines ſtatuerunt, Arcadibusq; irruentibus puer is in draconem mutari viſus, cuius horrenda ſpecie perturbati Arcades, diſruptis ordinibus fugam turpiter arripuère: in cuius rei monumentū Helei ſacello ibi erecto vbi condi ſerpens viſus fuerat, Soſipolin inde Deum religioſiſsimè coluerunt.

SALVS.

MEritò verò ſalutis ſignificatū ſerpens ſibi vindicaſſe videtur, à quo, vt initiò dicebamus, multa in humanum genus remedia procedunt. Apud Lactantium legas ictui viperino præſens admodum eſſe remediū viperam ipſam exuſtā & in cinerem redactam. Citat hanc artis medicæ peritiam Adamantius,

vbi homilia XVII. ſuper Numeros, ſacrificiorum dæmonicorum virus per ſa- D
crificia, quę olim Deo offerebantur, depelli dicit, veluti ſerpentium venena me-
dicamentis nihilominus ex ſerpentibus confectis depelluntur, vt perhibent. A-
pud Cebetem obſerues, viperæ dẽte ſemel tactum quempiã, nulla deinceps ve-
nena formidare. Tradunt alij, qui viperæ iecur conditum ſemel hauſerit, nul-
lius inde ſerpentis ictum pertimeſcere debere. Quid verò illud quod a Dioſco-
ride traditum eſt, homines qui viperis conditis in cibum vti cõſuerint, longio-
ra vitæ ſpatia producere, & ad ſummã ſenectutem incolumes peruenire? Iſigo-
nus Cirnos memorat Indorum genus, qui centenis quadragenis annis viuant,
quia viperinis carnibus alantur: ad hæc, neq; capiti neq; veſtibus eorum, noxia
corpori ineſſe animalia. eamq́; cauſam videtur Tertullianus afferre, cur tanta ſit
ceruo viuacitas, quippe quòd ipſe ætatis ſuæ arbiter ſerpẽte paſtus, veneno au
geſcit in iuuentutem: vel, veneno languido exit in iuuentutem, vt vulgata ha-
bent exemplaria. Et Nazianzenus, vbi Baſilij rudimenta cõmendans, philoſo-
phiam & politiores alias literas à Chriſtiano homine minimè contemnẽdas eſ-
ſe differit, viperam in exemplum adducit, ex carne cuius ſingulare remediũ gra- E
uioribus morbis excogitatũ eſt: id ad hãc vſq; diem à maximè fera pernicioſaq́;
beſtia κατ' ἐξοχὴν Theriacum vocamus. Sunt qui tradant viperas in Arabia, vbi
balſamũ colligitur, innoxias ictu, quòd venenũ balſami leniatur ſucco, quo illæ
dicuntur ali. Addam & illud, tametſi τὸ πάρεργον, quod apud Theophraſtũ legas,
viperarũ morſibus tibicinem qui moduletur adhibitũ, efficacitatẽ habere me-
dicinæ. Quæ quidem cõmemorare libuit, vt non immeritò numiſmata tot cuſa
exiſtimemus, quæ ſerpentem habent cũ inſcriptione ſalutis: veluti ille eſt in ſpi-
ram collectus cuius inſcriptio, SALVS ANTONINI AVG. In alio eiuſdem
numo ſerpens eſt tractu ſinuoſo, tortiliq́; obrepens virgæ, quã ſignum ibidem
adiectũ dextera humi applicat. Atq; in alio Dea ipſa læua virgam gerit, dextera
poculũ angui porrigit: inſcriptio, SALVS AVG. COS. III. In aliis ipſe ſel-
la ſedens paterã porrigit angui ſuo de loculo exeunti, caputq́; pateræ admouen
ti: inſcriptio, SALVS AVG. In numo verò M. Aurelij Seueri Alex. ſedenti ſi-
mulachro pateramq́; porrigenti aſſurgit anguis, cum inſcriptione, SALVS PV-
BLICA. Sed ne ſingula cõmemorem, quæ quidem ſunt innumera, Cõmodi,
Criſpinæ, & aliorũ, per angues deniq; omnes ſalutem intellexere. Quòd autem F
ferunt Æſculapium ſub anguis ſpecie Romani legati nauem ſpontè ingreſſum,
cùm ipſi Epidaurũ aduerſus peſtilentiam opem imploraturi adnauigaſſent, ſcri
bunt Græci tale aliquid ſibi etiam obtigiſſe, cùm ipſe idem Deus draconis effi-
gie à Nicagora Echetimi vxore ad Sicyonios mulorum bigis inuectus eſt. Neq;
deſunt qui ſuper Æſculapio comminiſcantur hiſtoriam: educatũ quippe draco
nem ab eo, in Pelei montis loco, qui Pelethronius à florũ vbertate nuncupatur:
Throna enim flores vocant lingua Theſſala: Addunt anguem eũ fuiſſe nigrum,
vtero ſubuiridi, figura pulchra, triplici dentium ordine, fronte & ſupercilio ad-
modum pingui, cui præ pinguedine toruli veluti quidam ſub mentum redu-
cti, barbæ ſpeciem reddebant, quæ lurido fellis colore intincta videretur. Ictus
eius innocuus, illi quem ſorices infigunt perquàm ſimilis, etiam cùm vehemen-
ter lædere conabatur. Genus hoc ſerpentum aſsiduè cum aquila bellum gere-
re aiunt, ſæpeq́; in eius nidum prorepere, ouaq́; depaſci, ac illi ſemper inſidias
ſtruere, cùm præſertim ad prædam abuolarit, quaſi Iouem vlciſci velit, qui do-
minum ſuum fulmine ſuſtuliſſet. Horũ autem conflictum operępreciũ eſt apud
Nican-

Numiſmata plurima cũ ſerpentibus quare cuſa.

A Nicandrũ legere. Sed vt apud Pauſaniã eſt, dracones qui Æſculapio adpingebantur, colore erant ſubflauo, quales in Epidauria tellure tantùm inueniri tradit. Cùm verò Æſculapius Apollinis, hoc eſt, ſalubritatis filius fingatur, ideo nonnulli dixere, ſerpentis eum inſignia geſtare, quòd homines cùm in ægritudinibus, vt Homerus inquit, neq; non Heſiodus, citò ſeneſcant, ſalubritate adueniente iterum iuueneſcere videãtur. Spectatur hoc idem in ſole, dum ab hyemali ſenecta ad vernam ſeſe proripit iuuentutem.

PRVDENTIA.

Quòd ſi medicinę rationẽ habeamus, ſerpens hic prudentiã indicarę videbitur: nam & Aſſertoris noſtri dictũ eſt, nos eſſe debere prudentes, admonentis, ſicuti ſunt ſerpentes. Ideo ex Valentinianis quidam ſophiam illam ſuam ſerpentem factam dicunt, quapropter & contrariam extitiſſe factori Adę, & rerum cognitionem hominibus infudiſſe, eaq; de cauſa ſerpentem omniũ ſapientiorem habitum: de quo latius apud Irenæum. Nam cùm prudentia non pręſentia tantùm examinet, verùm & lapſa & futura meditetur, & tanquam è ſpecula
B proſpectet, medicum exſcribere videtur, quem oportet, inquit Hippocrates, penſitare diligenter,

Ὅς τ' ᾔδη τά τ' ἐόντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρό θ' ἐόντα.

Quæ ſunt, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur.

quod quidem hieroglyphicè per tricipitium in Apollinis etiã ſimulachro factũ inuenies, cuius pedibus ingentis vaſtitatis ſerpens triceps ſubiiciebatur. Capita ea, canis vnum, lupi alterum, tertium leonis: de quo alibi diſſeruimus, & prudentiæ ſignum id eſſe demonſtrauimus.

PERNICIES.

Viſebatur autẽ in Delphis apud oraculum ſerpens, qui ſingulari certamine videretur Apollinem prouocare. obſeruatum à Plutarcho. pernicies enim ſaluti ſemper aduerſatur. Inter agalmata Pontificia, quæ Romæ in Pulchræ ſpeculæ receſſu, ob veterum quippe artificiũ admirationem, viſuntur, Iulius II. admirandæ illud vetuſtæ artis & ingenij ſignum reſtituit, Apollinem ἑκατηβελέτην, vbi vipera ſerpit ab imo laurini trunci, cui dextero innititur femore. Non temerè illa facta, ſed tum hæc quæ modò retulimus, tum Pythonis, hoc eſt, ægri-
C tudinarij veneni eadem indicat, quem Apollo, vt Ouidius,

Mille quidem fodit telis & pluribus hydrum.

Statuæ verò huius facies osq; ipſum Octauiani Auguſti videtur eſſe, eiusq; iunioris lineamenta quæ ſpectantur in numis, repræſentat. Sunt autem Pythones & dęmonum genus, cui, vt ſcribit Adamantius, dracones aliiq; ſerpentes miniſtrare perhibentur. Sed de iis alio commentario plura diſſeruimus.

GIGANTES.

Diodorus quoq; per ſerpentem voluminibus implicatum, malum interpretatur, pręcipuęq; Gigantum genus qui terrarum orbem olim oppreſſere. Et Cõmodus Imperator, vti legere eſt apud Lampridiũ, homines obtortis pedibus, vtpote dracontéis, Gigantas appellare ſolitus, eosq; ſagittis ex libidine configere. Et ſtatuas giganteas penè omnes obtortis cruribus videas, vt anguipedes illos Terræ filios oſtentent: nam & Naſo anguineos habuiſſe pedes ait Gigantes, qui centum quiſq; brachiis cœlum capere conati ſunt, eo verſu:

Cùm centum quiſq; parabat
Inicere anguipedum captiuo brachia cœlo. Et Ætna Maro:

Hic natura ſua eſt aluo tenus, ima per orbes D
Squammeus intortos ſinuat veſtigia ſerpens.

HORRIFICVM.

QVas verò colubras Eumenidũ crinibus obuolutas aiunt, ab Æſchylo poeta tragico primùm excogitatũ Pauſanias atteſtatur, cùm antea nihil neq; in his, neq; in alio quopiam ex infernis deis quicquã eſſe horrificũ exiſtimaretur. Manifeſtiſsimũ eſt enim totum hoc terroris argumento confictũ, loca tamẽ ea terribilia eſſe ex Aſſertore noſtro totiens audimus, vbi ſit fletus & ſtridor dentium, & quæ paſsim ſacræ literæ de gehenna ponũt. Vt verò ad anguium terrificum hieroglyphicũ reuertamur, nõ temere Tib. Gracchus timuiſſe videt̃, cum in ſpatioſa galea, qua in bellis vti conſueuerat, angues offendit oua peperiſſe, fœtusq; iam formatos, paulò antequã multitudine Quiritũ oppreſſus interficeret̃.

VASTITAS.

IAm draconem, quem mali ſignificatum habere dicũt, Crocodili nõnulli ſpeciem eſſe putant, fortaſſe quia vaſtiore pingeretur corpore: nam alicubi mirificè creſcũt. Maximus enim Tyrius tradit, apud Indos Alexandri tẽpore draconem fuiſſe quinq; iugerum magnitudine, cui boues & oues in cibum Indi miniſtrarent. Alij omne ſerpentum genus indifferenter accipiunt, cuiuſmodi monſtrum Annibal à tergo ſubſequi proſpexiſſe fertur, belluam quippe vaſtã & immanem circumplicatam ſerpentibus, quæ quacunq; incederet, omnia arbuſta, virgulta & tecta peruertebat, quod vaſtitatem Italiꝫ portendere diuinitùs intellexit. Neq; temere Fauſtina viſa ſibi in ſomnis ſerpentes párere, ſed ex his vnum ferociorẽ, cùm Antoninum & Commodũ in vtero geſtaret: quod vita deinde Cõmodi voluptuoſa ſimul ac pernicioſa, re ipſa comprobauit, non hominẽ, ſed immanem hydrum ad humani generis internecionem emiſſum. Argiphontem Pauſanias dictum ait Mercurium, quia ὀφιοκτόνος fuerit, ſerpentem quippe ſuſtulerit, quem nonnulli ἀργὸν vocãt, vel quaſi ἀργὸς, ἀπὸ τοῦ φονεύειν, quòd cꝫde abſtineat: pacis enim Deus eſt Mercurius. quãuis Leutychidas Lacedæmonius Ariſtone patre nobilis, neq; ſua obſcurus virtute, portenta hæc atq; alia eludere conſueuerit: nam cùm propinquioris portæ claui Draco circumuolutus eſſet, monſtrũq; id eſſe vates denunciaret: Minimè mihi quidem videtur, inquit, ſed ſi clauis draconi circumuoluta eſſet, monſtrum eſſe aſſeuerarem. F

VOLVMEN.

ALibi cur dracones Cereri vectandæ adhiberent̃, explicuimus: ſed quoniã nihil prꝫtereundum exiſtimaui, quod in ſignificationũ argumentum apud ſcriptores veteres comperiſſem, addendum quoq; fuit, ſcripta lucubrationesq; in anguium nomen deuenire: ſiquidẽ Zezes Heſiodi interpres, dracones quibus vecta Ceres Proſerpinam quꝫritabat, ſignificare ait volumina quꝫ Triptolemus de agricultura conſcripſit, eoq; loco δήμητραν, Terram matrem interpretatur: conſueſſe enim Dores γ in δ vertere, ita quæ γῆ μήτηρ, δήμητηρ mox dicta.

TROPHONIVS.

SImulachra quædã iuxta Ercynam fluuium in ſpecu quodam fuiſſe memorat Pauſanias, quæ dicata erant cum ſceptris, circa quꝫ dracones obuoluti complicabantur, quæ nonnulli antiquarũ rerum ignari, Æſculapij & Hygiæ ſimulachra exiſtimabãt, cùm tamẽ & Ercynꝫ & Trophonij eſſent hieroglyphica, quibus etiam antiquitas dracones conſecrauit, ſiue ob oraculorum prudentiam, ſiue ob rei quꝫ in promptu erat ſimilitudinẽ, quòd oracula Trophoniana ſubterraneo

A raneo in ſpecu reddi ſolita, in ſpecu aũt & ſubterraneis cauernis angues libẽtiſsimè latitare, ignorat nemo. De Trophonio pleni ſũt doctorũ ętatis noſtræ libri.

BOREAS.

BOream quoq; ventum aiunt hieroglyphicè viperinis caudis, pedum loco, prędità figurari: qua quidem ſpecie inſignis cum Orithyiæ raptu in Olympia viſebatur in donario à Cypſelidis dicato.

DE SCORPIO.

INTER ſerpentia Scorpius non habet locũ, ſed quia venenoſum eſt animal, hîc minimè prætereundus fuit: ſuper eo tamen partem eam tractare prius inſtituimus, quæ cum crocodilo negotium habet.

HOSTIVM CÆDES MVTVA.

HOſtes enim duos pari conditione inter ſe dimicantes, viciſsimq; in damna mutua concurrẽtes, oſtendere ſi vellent Ægyptij ſacerdotes, Scorpium &
B Crocodilum pingebant: nam ij genuino quodam inter ſe odio flagrantes, ſimul atq; alter alterum inſpexerit, in mutua funera ſponte rapiuntur, amboq; eadem dimicatione perimuntur. Quia verò & terreſtris & marinus Scorpius inuenitur, de marino hîc dubio procul intelligendũ. Quòd ſi rem eueſtigio peractam indicare voluiſſent, crocodilum ſcorpio ſubiectũ pingere mos erat: ictus enim ſcorpij quamprimùm interimit crocodilum: ſin diſtractam diutiùs pugnã, diffi cultereq; in necem deuentum oſtenderent, ſuperatum à crocodilo ſcorpium faciebant: is enim motu ſegnis longè diutius laborat antequam hoſtem aſſequatur, & interficere poſsit.

DOLI FALLACIÆ'QVE.

TErreſtris verò ſcorpius doli atq; fallacię ſignũ habetur in primis: eſtq; apud Sophoclem, Captiuis, prouerbium in hanc ſententiam, ἐν παντὶ γάρ τι σκορπίος φρουρεῖ λίθῳ, quippe ſub omni lapide ſcorpiũ inſidiari. Sic & Theriacis Nicander:

σκορπίος ἀπροϊδὴς ὀλίγῳ ὑπὸ λᾶι λοχήσας.

Scorpius inſidias parua ſub caute tetendit.

Apuleius acerbitatem morum per ſcorpium notat, vbi illa: Noſti quendã bar-
C barum noſtræ ciuitatis Decurionem, quem Scorpionem præ morũ acritudine vulgus appellat. De inſidiis verò quæ poſt aliquam felicitatẽ ſubſecutę fuerint, Sidonius de fortuna loquens ait: Quæ virum, vt ſcorpiùs, vltima ſui parte percuſsit. Quin & mathematici, vel Ambroſio teſte, percuſſorẽ, & ad inuadendum ex inſidiis promptum eum futurum dicunt, quem Scorpius naſcentẽ exceperit.

INNOCVA PRAVITAS.

IS in aquã merſus ſi figuretur, innocuam ſignificat prauitatẽ: quandoquidem & ipſe & ſerpentes alij qui præualent in ſicco, ſi præcipitentur in aquã, vt Cyprianus ait, pręualere nõ poſſunt, innoxiiq; efficiuntur. Diuinæ verò literæ per ſcorpium indicãt & diabolum & eius ſectatores, de quibus Euang. Dedi vobis poteſtatem calcandi ſuper ſerpentes et ſcorpiones. De ſerpente autem, quod ad hanc rem facit, ſatis ſuperq; ſuperius dictum eſt.

LIBIDO.

AD hęc libidinẽ & nequitiã ſcorpius pictus oſtendit, eiq; ex humani corporis partibus pudenda ſunt dedicata. Ei ſigno Mars dominaẽ, adulteriorum ſemper infamia notatus. Et milites omnes mulieroſos ait Ariſtot. Et ſupra fini-

torē prodeunte Scorpio ortos, Mathematici laſciuos eſſe dicunt, quare huc forte ſpectat illud diui Hieronymi dictum de virgine ad Auitum: Cauendū, ne arcuato vulnere ſcorpij vulneretur. Cœleſtem verò Scorpium, ob aculeū, qui eſt inſtar teli, ſunt qui velint humani generis perditionē ſignificari, cùm Libra Veneri dicata, inter Scorpij chelas poſita, matrimonij concordiam oſtendat. D

TERRA.

AB eiſdem Mathematicis deſumptum crediderim id Scorpij ſignificatum, vt pro terra nonnunquam figuretur: aiunt ſiquidem illi necem à terreſtribus animalibus iis obuenturam, quibus Mars in Scorpio certo quodam loco repertus fuerit. Ad hæc numus quidam eſt, in quo quadrigę ſunt cum Victoria & his literis, Q. EL. IVLI BVRSIO. ab cuius altera facie caput eſt cum laurea & alis, ab occipitio cuius fuſcina eſt & Scorpius, quod victoriam terra mariq; partam ſignificare videatur.

AFFRICA.

VTrum verò doli fallaciæq; Pœnorum, quæ tot bellis vniuerſo terrarum orbi per tot annos innotuêre, an corporum color fuſcus, an quid aliud argumentum dederit, vt Scorpius Africæ terræ ſymbolum haberetē, diu multi quæſiuêre. Id ſanè conſtat, in Hadriani quibuſdam numis Scorpium non aliter Africam ſignificare, quàm cuniculus Hiſpaniam, equus Italiam oſtentet. In quā ſententiam vt adducar, facit ingens atq; adeò pernicioſa Scorpionum multitudo, quam ea regio gignit, aduerſus quos Strabo ait remedia ab indigenis excogitata, cùm dormitum eunt pedes allio, atq; etiam lectos ipſos illinere. Animaduertendū verò, ſi Scorpiū pingere cōtingat, ne quis Nicandri verſu decipiatur, vbi autor ille dicit, à cuſpide nouē compagibus ſpondylos contineri: τοῦ δ' ἤδη κέντρῳ σφόνδυλοι ἐννεάδεσμοι ὑπὲρ τρίχας ὀμβρίας. Ἐννεάδεσμοι non eſt ibi ſimpliciter pro nouem nodis poſitum, vt Antigonus & Demetrius arbitrati ſunt, ſed pro multis, ait interpres: ſeptē enim tantū cōpages habere caudā ſcorpij, manifeſtū eſt: ſæpe verò nouem pro multitudinis numero ponitur. Quin etiā Nicander idem δικέντρον dixit, de eo qui duos tantùm aculeos haberet: quæ quidem opinio eſt Apollodori. Et de nobis numero ſeptē, vnicuiq; cernere volenti facilè cōſtabit. E

DE SALAMANDRA. F

SAlamandra quoq; inter malefica venenoſaq; animalia recenſetur: quare illam quoque quanta poterimus dexteritate tractabimus. Eſt hæc crocodilo terreſtri facie perquàm ſimilis, licet non ſit ſtellione maior, maioris quippe lacertæ magnitudine, quales ego in Bellunenſis agri ſaltibus Caſtalioneo ſeceſſu meo magnis imbribus excitatas aſpexi: & in fontis mei cuiuſdam aquæductu, quem macerie atq; ceſpitibus ſtruxeram ſeptimo pòſt anno cùm eū reficerem, multas inueni ipſum fluentis aquæ marginem accolentes, paruo inter ſe diſtantes interuallo, ea ipſa figura coloribusq; prædita, qua pingitur ab autoribus.

AB IGNE CIRCVMFVSO NON OFFENSVS.

HOminem vndiq; ignibus impetitum, ſiue cladibus iis quę per ignem ſignificātur, obiectū, minimè tamen vlla ex iis parte læſum ſignificare ſi vellent Ægyptij ſacerdotes, Salamandram pingere conſueuerunt: ea ſiquidem per ardentes carbones inambulans, nullo ab his afficitur nocumento; tantus enim illi rigor

A gor, vt ignem tactu extinguat, non alio modo, quàm glacies.

CONSTANTIA.

NAzianzenus pro conſtantia Salamandram ponit, dum animal id in igni medio, qui omnia domat, non ſolùm lætari dicit ac viuere, ſed eum omnino etiam extinguere. Ita ſe cum Baſilio, Athenis in igne perfidiæ Deum verum colendo incolumes verſatos gloriatur, quinetiã eum profeſsione ſua atq; conſtantia ſuppreſsiſſe.

AMATOR.

SVnt qui per huiuſmodi ſpeciem, per Salamãdram quippe in igne poſitam, amatorem oſtentent, quòd amorẽ ex igne ſignificari apud omnes vulgatũ ſit, vt in Facibus latiùs à nobis dictum, & ardere ſe amantes omnes profiteantur: cumq; ita vitam in æſtu trahant, eruditè ſe feciſſe putant, ſi figuram huiuſmodi ardoris ſui ſimulachrũ prætulerint. Sed enim hoc haudquaquam mihi probatur: quia ſi Salamandra ignem rigore extinguit ſuo, ea vtiq; non æſtuat, quod in primis amator ſentire ſe clamat, vtpote qui vel intimis medullis exuratur, vel
B lentis penitus ignibus maceretur: hunc vrat amor, hunc vrat proteruitas, cùm feruidus ſit puer Veneris, Cupidoq; ſemper ardẽtes acuat ſagittas, Ardeat Atrides medio in triumpho virgine rapta, & quæ plurima in hunc modum Poëtæ ſcribere conſueuerunt: vti etiam apud Maronem, Cæco carpitur igni Dido, agnoſcitq; eadem veteris veſtigia flammæ: vritur infelix, ardet amans, traxitq; per oſſa furorem, ac totam incenſa per vrbem debacchatur. Mitto quòd fabulantur alij, Salamandram igne paſci, atq; ideo amantẽ referre, quòd ille ſit huic veluti cibus, quo ſe oblectet aſsiduè.

AMORIS NVTRIMENTVM.

SIgnificãtius enim hoc exprimi potuiſſet, ſi beſtiola illa poſita eſſet paulò muſca grandi maior, quæ in medio nata igne, per ignem ſalit atq; inámbulat, id quod in Cypro inſula videri autores tradunt græriis fornacibus, vbi chalcites lapis ingeſtus diebus cõpluribus crematur: de qua quidem illud ſpectãdum maximè, quòd quamprimùm longiore paulò volatu à flammis abſceſſerit, emoritur. Hanc alij Pyralin, alij Pyrauſtam vocãt. Zenodotus in eius cognomine videtur hallucinari, cui de lãpade id attribuit, quod minutulo cuidã papilionum
C generi ineſſe videmus, æſtiuis tẽporibus, veſpertino crepuſculo ſtatim incipiente, quã Apuleius nouo, vti ſuus eſt mos, vocabulo Flammidem appellat, multi Nitedulam, certè Græci Lampyridem vocitarunt. Verùm hæc qua de loquimur Cypria, longè alia eſt. Quòd verò dictum eſt Salamandram inambulatione ſua ignem extinguere, autores grauiſsimi ſunt qui cõtrà vnà cum Sextio ſentiunt, ignemq; ab ea lædi omnino negant, idq; Plinianis adhuc temporibus Romæ incompertum erat, neq; adhuc aliquis ſe vidiſſe teſtabatur: nos verò eã non modò ardentes prunas non extinguere, verùm etiam eueſtigiò emori experimento comperimus, animali eo à Bernardino Pollano nobili Taruiſino, hoſpite tunc meo, ab eodem fonte meo allato in domum. Alij verò qui rem vt exploratam & ipſi ſcribunt, cauſam etiã inueſtigarunt cur id efficiat Salamandra: animal enim ſine ſquamis & cute eſſe, corpus habere frigidum, & maximè humidum, quo ſingula quæcunq; contigerit humectet multò magis, quàm limaces faciant: humoremq; illum à corpore tam longè diffluentem, vim eam habere, vt ignem extinguat quem attigerit: Ἀτρωξ ῥινὸν ea de cauſa Nicander eam appellat, ſiue quòd cute careat, quæ ῥινὸς dicitũ, ſiue quòd à cute humor ille largius emanet.

HIRPI.

D

NE verò adeò alienum à fide videatur, Salamandrã & aliquod aliud animal poſſe per medium ignem incolume tranſire, ſcimus familias quaſdam in agro Faliſcorum fuiſſe, qui ſuper ambuſtam igni ſtruem ambulantes non adurerentur, Hirpos illos vocauêre, & ob id perpetuò S. C. militiæ omniumq; aliorũ munerum vacationem habuiſſe. Sed enim ætate noſtra vidimus Romæ Benedictum quendam Teutonicum arte ſpeculorum fabrum, qui non temere profitebatur ſe per flammas medias inceſſurum citra vllum vel capilli vnius detrimentum, quem & plurimũ, & Teutonico ritu valde promiſſum habebat. Vidi ego hominem manus in liquefactũ plumbum immittere, idq; ex candenti patella in volam accipere, æquè ac ſi argentum viuum aut tepida fuiſſet aqua, introductus olim ad hoc ſpectaculum ab ampliſsimo viro Bernardo Vibienio, qui mox magni nominis ſacerdos Cardinalis fuit, in cubiculum Ioannis Medicei tunc Cardinalis, in conſpectu cuius hæc fiebant, cùm ego tanti præſulis manũ oſculaturus acceſsiſſem, quadriennio antè quàm is ad ſummum Pontificatum aſcendiſſet. Quòd verò aiebat Benedictus hoc ſe arte magiſtra facere, quippe qui vnguenio quodam partes eas oblineret, quas ab igne ſaluas vellet, id in memoriã adducit quod Varro ait, Hirpinos eos, de quibus paulò antè dicebamus, ſolitos medicamento quodam pedum plantas ungere, atq; ita per ignem ambulantes multa, vt Virgilius, premere veſtigia pruna. Inueni verò, quod ad hanc rem facit, apud Andream Græcæ nationis medicum, cui multum interpretes Nicandri tribuunt, hoc de Salamandra traditũ, vt ſi quis eius ſanguine vel manus vel veſtem obunxerit, quod oblitum fuerit, ab igne nihil quicquam lædi: quamuis Plinius hoc non facilè credat. Eiuſmodi medicamini admiſcěti alij album en oui. Atiam minus admiremur quod in quadrigarij annalibus legitur, oblitam alumine materiam ſuccendi non poſſe, idq; eſſe verum, Sylla in Archelaum bellante comprobatum. Sanè laricem inter arbores neq; flammam emittere, neq; niſi longa et vehementi exuſtione in carbones abire maniſeſtũ eſt, quod in fornacibus exploratũ, reliquis lignis admixtũ longo temporis interuallo cõſumi. Hoc & Cæſari in expugnatione caſtelli cuiuſdam, quod Larignũ nomine dixerunt, quia larice præmunitum fuit circa Alpes, non citra ſummã admirationẽ cognitum. Lino verò, quod nonnulli Carpaſium appellant, de quo Pauſanias, ardere id perpetuò ante Mineruæ illius ſimulachrum, quod cœlo, vt fama fuit, delapſum, in Acropoli viſebatur, Patauij ego pro ellychniis in lucernis aliquãdo vſus ſum: materia enim integra & incolumi perdurãte, tãdiu ardet, quãdiu oleo intinctum fuerit. Naſcitur id inter venas aluminis, ac veluti denſior quædam cartilago interſpergitur, cuiuſmodi ſunt granatorum malorum interſepimenta.

E

F

CORRVPTOR OMNIVM.

SEd vt ad Salamandrã redeamus, nunquid eorũ quoq; nobis arriſerit ſignificatum, qui damnoſum hominem, omnes quibuſcũ verſetur, aliqua pernicie aut iniuria labefactãtem, & quacunq; inceſſerit calamitatis aliquid inuehentem, per Salamandram oſtendi voluerunt: quippe cui ſit pernicioſa adeò vis, vt arboris quam irrepſerit poma omnia inficiat veneno, & eos qui ederint, necet frigida vi nihil aconito diſtans, ait Plinius, atq; his quædam magis exitialia, quę apud autorem ipſum latè recenſentur. Illud ſanè admiratione dignum quod traditur ab Æliano, ſues Salamandra impunè veſci, verũ vbi quis eius ſuis, qui Salamandrã deuorarit, carnẽ ederit, pręſentaneo eo veneno correptum interimi.

DE

A

DE DIPSADE.

A Frigidiſsimo animali ad ardentiſsimũ accedere, ad hiſtoriæ nõnunq́ venuſtatem pertinet: quare incõmodis recitatis, quæ de Salamandræ gelu procedunt, iam quæ de Dipſadis ardore proueniãt, memorabimus. Animal id reptiliũ pernicioſiſsimũ, corpore modico, ac viperino perquã ſimili, ſed ad ictũ violentiſsimo: de quo ita Nicander, Theriacis, vbi

Ναὶ μὴν διψάδος εἶδος ὁμοίιον, ἡ χερὶ ἐχίδνῃ
Παυροτέρη θανάτου δὲ θοώτερος ἵξεται αἶσα
Οἷσιν ἐνισκίμψῃ βλοσυρὸν δάκος.

Dipſadis hanc ſpeciem iuret quis, ni minor inſit
Vipereo generi vis mortis, at ocior ijs qui
Affixi fuerint truculenti fulmine dentis.

Figurã eius Soſtratus à reliquis colubris ita diſtinguit, vt eam dicat habere caudam duabus lineis nigricantibus diſtinctam, corpore reliquo albicante.

SITICVLOSITAS.

B Cernere olim erat in littore quod è regione maioris Sirtis inter Libyã & Ægyptũ porrigitur, columnã quandam in qua vir moribundus cælatus erat, cuius pedes ſerpens impactis dentibus affligebat, ſpirisq́ volubiliter implicabat. Erant & mulieres aliquot, quarum aliæ aquatum ibant, aliæ aquam decumbenti propinabãt: adiacebant paſsim & ſtruthiorum oua hinc inde ſtrata temerè. Quæ quidem ſpecies tota prorſus hieroglyphica hominẽ ſignificabat bibaciſsimum, vel ardentiſsima confectum ſiti, vt Lucianus interpretatur: id quod etiam ad totius illius regionis naturam indicandam accõmodari poteſt, nam ea ſiti laborat in primis. Serpẽs verò ille circa pedem obuolutus & mordicùs inhærẽs, Dipſas erat. Veneno verò hęc eſt plurimo & immedicabili, quosq́ momorderit, vſqueadeò inflãmat, vt propemodum exardeſcere videantur, ac igne veluti circumfuſo concremari. Supremè verò ſitiunt, quoq́ magis potant, eò potandi auidiores fiunt, vt ſitis ea nulla aquarũ vi ſedari poſſe videatur, verùm eo magis ſæuire quo magis alluitur & irrigatur, perinde ac ſi quis ignem oleo ſuperfuſo extinguere conaretur. Hinc non infacetè nomen confinxit Ouidius, cùm lenam quandam temulentam, Dipſadem appellauit:

C

Eſt quædam nomine Dipſas anus,
Ex re nomen habet, nigri non illa parentem
Memnonis in roſeis ſobria vidit equis.

Neq́ fortè importunum fuerit, Epigramma quod olim in Framarianum facetiſſimum æuo noſtro ſcurrã luſimus, Ouidiano luſui ſubijcere. Id eſt huiuſmodi:

Narrabat quidam vim Dipſados exitialem,
Perpetuam infundat quæ pede fixa ſitim,
Nempe ſitim, tria quam nequeant extinguere Nili
Oſtia, vel magnus ſtagna perhauſta cadis,
Interiore loco Libyæ, Garamantas ad ipſos,
Quà fouet arenti Struthius oua ſolo,
Quippe vbi quis miſera ſpaciatus fortè per arua,
In pede fulminei vulnera dentis habet.
Ritè duæ dextra famulæ, totidémq; ſiniſtra
Hæc gerit, hæc pleno vaſe propinat aquas,
Illa propinatus alias ſuperingerit, illa

Nec mora, nec requies, pocula mille parat. D
Frammarianus ad hæc; hanc ô mihi quærite amici,
Figat vt illa meos officioſa pedes.

Sapienter itaq; vt reliqua, Moſes Deuteronomio inter maximè pernicioſa animalium genera Dipſadem poſuit, vbi terrificā illam deſcribit ſolitudinē, in qua erat ſerpens flatu adurens, quippe Baſiliſcus, & ſcorpio animal inſidioſiſsimum omnium: mox adiecit, & Dipſas: quod vt atrocius redderet, ſubiecit, & nullę omnino aquæ, quæ ſcilicet opem eſſent aliquam allaturæ. Eadem de cauſa Apollonius poëta terram aridam Dipſadem vocat. Admiratur autem Aphrodiſieus, cur illi quos animal hoc momorderit, ſitim illam intolerabilem Theriaca epota ſedent, cùm genus id medicaminis ex ſiccis & calidis rebus conficiatur: neq; adduci poteſt id alia ratione fieri, niſi mutuo conſenſu quodam, viperarum, quæ admiſcētur, carnes antipathiam habere aduerſus quodvis animal venenoſum.

APPETENTIA.

NEq; verò ſitis ipſa ſimpliciter paſsim intelligenda, ſed nōnunquam pro effrænata rei cuiuſpiam appetentia capitur: nam & ſitibundum pro maximè B cupidum autores ponunt: & ſitim Onirocritæ nihil aliud præ ſe ferre autumāt, quàm auidiſsimam cupiditatem. Ipſa porrò ſitis hieroglyphicè ſæpe ponitur in Diuinis literis, vt Ambroſius ſuper hydropico in domo Phariſæi curato diſſerit: nam ſitire impium dicit, dum huius mundi bona concupiſcit. Iam & ſitire aurum, in huiuſmodi ſignificationem paſsim inuenias, non aliter quàm & auri ſacra fames, Poëta dixit. Deliteſcit autem, vt ad Dipſadem reuertamur, anguis id genus in inſidijs inter Struthiorū oua, quæ Garamantes non ad cibum tantùm perquirunt, verumetiam ad vaſculorum & poculorum vſum, quippe qui propter ſolum arenidum & exuſtum argilla carent, qua nos vaſa noſtra fictilia conformamus. Quin etiam eiuſmodi ouis, quæ aliquanto grandiora fuerint, diſſectis, elegantiſsimos ſibi pileos faciunt, ex ouis ſingulis binos, quibus capita obtegant, eoq; geſtamine plurimùm delectantur.

DE MEDVSA.

MEduſa quoq; figmentum licet fabuloſum, aliqua ſubminiſtrauit hieroglyphica. F

TERROR.

ILla enim horrificis anguiū hiatibus tremenda, terroris ſignificatū habuit. Pręſectum verò caput id à Perſeo, terrorē ſummotū ab eo patria procul indicat virtute duce, quæ per falcatū enſem & interpoſitū ſpeculū effingitur.

PRVDENTIA.

IN hiſtorijs Theogneti antiquitatū ſcriptoris (nam alium poëtam Comicum memorat Athenæus) Meduſa legitur ex tribus Phorci filijs magis aſtu pollens, quæ regnum à patre derelictum in magnā auxerit opulentiā, atq; eius prudentiæ cauſa ſerpentinū caput illi confictū à poëtis. Cæterùm Apollonius Rhodius ἐν τῷ τῆς ἀλεξανδρείας κτίσει, omnia quę morſu lædūt genita dicit ex guttis eius ſanguinis qui ab obtruncato Gorgonis capite deſtillauit, quamuis Acuſilaus nata hæc ex Typhonis ſanguine aſſeueret. At Nicander Heſiodi teſtimonio τιτάνων ἀφ' αἵματος, quippe Titanum à ſanguine nata hæc mauult, quod tamen apud Heſiodum, in ijs quæ extant operibus, nō inuenitur. quare nōnulli ſcribunt Heſiodum à Nicandro falſò citatū, qui poëtarū morem & licentiā non examināt, cùm etiā Oratorib. in declamādi genere tā nomina quàm hiſtorias pro cōmodo ſuo commu-

A commutare, atque etiam præter fas quædã in vſum ſuum extorquere cõcedatur.

STVPOR ET ADMIRATIO.

QVam verò Meduſam Domitianus Imperator pro pectore eſt geſtare ſolitus, vt in pulcherrimo eius ſigillo ſpectauimus, omnino ſtuporem quem de ſe omnibus in negocijs quæcunque tractaret concitatum volebat, ſignificaſſe tradunt: quamuis nonnulli non alia cauſa factum putant, niſi vt patris geſtamẽ vſurparet: nam in pulcherrimo Veſpaſiani ſigno apud Melinos Romæ, Gorgonem huic pro pectore adpoſitam aſpexi. Alij factum à Domitiano in honorem Mineruæ volunt, quòd numi id ſibi colendum præcipuè ſuſceperat: nam clypeus huiuſmodi ſerpentum horrore præmunitus, in primis Palladi dedicatus erat. Eam Euſtathius ideo Glaucopin appellatã cenſeri ſcribit, quòd ex Poëtis nonnulli dracones Glaucopas vocitarint, quamuis & à formidoloſo aſpectu dici poſſe non inficiatur, quòd leones illi qui præcipuè Regij nuncupantur, quosque loco ſuo inter alia ſignificata ſymbolum terroris eſſe oſtendimus, glauci à colore nominentur.

Domitiani ſigillum.

Veſpaſiani ſignum.

B PRVDENTIA.

NEque tamen deſunt qui Gorgonis caput pro Mineruæ pectore ſtatutũ, prudentiæ, vti id ſuperius, ſignum eſſe contendant, quæ locum habeat in pectore, qua qui præditi ſunt, facilè alios confundere, vel imperitiæ redarguere, ſaxeosque quodammodo reddere, vbi adlibuerit, poſsint. Apud Poëtas tamen Pallas Meduſæ caput ad incitandum, vel ad terrorem incutiendum prætendit, vt tradit Ouidius loquente Perſeo:

Nunc quoque vt attonitos formidine terreat hoſtes,
Pectore in aduerſo, quos fecit, ſuſtinet angues.

Idque præcipuè cernere eſt in ſcuto Herculis apud Heſiodum: quamuis non ſum neſcius, eſſe multos qui opus id Heſiodi illius celeberrimi, quippe vt Naſo, Seruantis pecudes vallibus Aſcra tuis, eſſe negent, alios qui ad CCL tantùm carmina Heſiodi, reliqua ſubiuncta ab Ariſtophane grammatico contendãt. Sanè Megacles Athenienſis legitimum agnoſcit opus, ſed Heſiodo ſuccenſet, quòd Vulcanũ finxerit matris inimicis arma fabricaſſe. Apollonius Rhodius & Steſichorus Heſiodi omnino eſſe volunt: ait igitur,

C

οὐ γὰρ σφιν μένος ἦκεν, ἐπεὶ Γλαυκῶπις Ἀθήνη
αἰγίδ' ἀνασείουσα. Quem Statius ita ſecutus eſt:

Secta prætendens colla Meduſæ
Ceu ſtimulis accendit equum.

DE HYDRA.

ERam me iam de his anguium voluminibus explicaturus, cùm maiori me obuolutum negocio conſpexi: ſupererat enim Hydra, quæ me vltimo loco aggreſſa moraretur: quare ope Herculis implorata, ipſam quoque ita confecimus.

SOPHISTÆ.

HYdræ ſignificatum, cuius vno præciſo anguineo capite, alia atque alia eueſtigiò repullularent, multi alijs atque alijs modis interpretati ſunt: nos ea contenti eſſe poſſumus expoſitione quã Plato, Euthydemo, poſuit, vbi per eam perinde ac per cancrum ſophiſticas ait nugas ſignificari. Hydram Pauſanias vno tantùm capite præditam ſcribit; ſed enim Piſander Camireus multa illi capita

tribuit. Alcæus ἐννεακέφαλον eam vocat, πεντηκοντακέφαλον Simonides, quem Maro D
noſter ſequitur, vbi dicit:

Quinquaginta atris immanis hiatibus hydra.

Sedenim hi numero vſi ſunt multitudinẽ ſignificante, more poëtico: numerus
enim nouenarius, neq; non quinquagenarius, ex ijs ſunt qui multa ſignificant:
vt illud apud eundem Maronem, Quinquaginta intus ſamulæ, pro plurimę. Ita
ἐννεάγηρα κορώνη in Arati carmine, pro multæ viuacitatis, quod ſuperius in cauda
Scorpij tetigimus, & in Digiti cõmentario, vbi de numeris agitur, latius expli-
cuimus: vbi paſsim numeri illi recenſentur, qui tam apud Græcos quàm apud
Latinos pro multitudine vſurpantur.

INVIDIA.

NOnnulli ex peritioribus inuidiam per Hydræ ſpeciem ſignificari tradunt,
ideoq́; in nullo alio monſtro domitãdo Herculem magis laboraſſe, quam,
vt Horatius ait, ſupremo tandem fine domari comperit. Ea verò paluſtris fingi-
tur, & è ſordidò cœno pullulare, quòd non niſi in abiecto viliq́; animo reperia-
tur: qua de cauſa Ouidius inuidiam in imis vallibus latitare cõfinxit: ita reliqua E
quæ ſuper ea conſcribit, ad hydræ ſignificatũ omnia quadrare comperies. Nam
& Erichthoniũ, quem alij pedes anguineos habuiſſe, alij ſerpentem illi ad cuſto
diam datum ſcribunt, inuidiam ſignificare nonnulli arbitrati ſunt: ea enim poſt
res præclarè geſtas ſuboriri ſolet, & in cordis penetralibus occultari, virulento
ad cuſtodiam adiecto ſpiritu. Atq; hoc illud odium eſt, quod Diodorus ex ſer-
pente picto ſignificari tradit.

EDOMITVM A' VIRTVTE VITIVM.

HAbet & pietas noſtra heroas ſuos, quorũ è numero fortiſsimũ illum cœlo
intulit, qui fatalem draconem ex vrbi ſubiecto lacu quotidie proſilientem,
nunc longo voluminum tractu ſpatioſa per arua latè proſerpentem, nunc ſpiris
implicatũ collectumq́; in inſidijs per frutices & florulenta gramina latitantem,
horrenda interdum letiferaq́; die noctuq́; ſibila diſpergentẽ, immani veneno-
ſarum fauciũ hiatu letum omnibus intentantẽ, nulloq́; non die mortaliũ aliquẽ
deuorarę ſolitũ, interfecerit. Nõ temerè hæc literarũ monumẽtis tradita, tametſi
rem vti geſtam Concilia maiorũ noſtrorũ actis inſerendam vetuerũt. Videtur F
enim hæc picturæ ſpecies vnũquenq; admonere virtutis, cuius telo fretus illece
bras amatorias, quę dubio procul per ſerpentẽ exprimi cõſuerũt, fœdasq́; volu
ptates ex lacu, hoc eſt, ex infirma fluxaq́; mollitie mẽtis emergentes, ſinuoſis vo
luminibus, hoc eſt, varijs delectamẽtorũ laqueis manusq́; pedesq́; hominũ im-
plicantes, arctiſsimisq́; vinculorũ nexibus obſtringentes, nullo timore percul-
ſus ſummouere contendat, ſimulq́; odiũ & æſtuãtia indignati cordis incitamen
ta, vnde rixæ, cõtumeliæ, calũniæ, peſsimæq́; perſuaſiones ortæ, magna ſemper
rerũ humanarũ pernicie, vti ſibila teterq́; halitus per cogitatus auresq́; noſtras il
labẽtes extinguere aggrediat: malos deniq; affectus, prauosq́; mores omnes, q
graſſatoris veluti quodam inſultu animũ incautũ adoriunt, cuius puritatẽ, quæ
per virgunculã intelligit, virulenta cõtagione turpiter labefactãt: letaliq́; morſu
in pedes affixo, vniuerſum corpus cõtactu vitiãt, proſerpẽteq́; in dies magis pe-
ſtilenti morbo fœdiſsimè interficiũt, firmo cõſtantiq́; ꝓpoſito perdomitet, ani-
mumq́; incolumitati nitoriq́; ſuo aſſertũ reſtituat patri. Operęprecciũ eſt videre,
quẽadmodũ virgunculã puellã expoſitã adapertis faucib. rictuq́; latè diducto,
in parentũ ac totius vrbis conſpectu iamiã inuadere tẽtaret ingluuioſus draco,

vtq;

A vtq; tam præſtans animi iuuenis intrepidè eum aggreſſus, vibrato pilo, ferróq; per os medium adacto, pertranſitaq; ceruice terga illa immania transfoderit, at tollentemq; interim iras & cærula colla tumefactum, harena moribundum ſtrauerit, fruſtraq; volumina illa terrifica quatientem replicantemq;, pluribus tandem ictibus ad ſaxum alliſo capite cõfecerit, atq; ita verè fortitudinis coronam, & deorum illatus numero conſecrationem etiam fuerit aſſecutus.

PIERIVS VALERIANVS AEGIDIO VITERBIENSI, CARD. S. P. D.

IMPIE me facturum exiſtimo, niſi ſtudiorũ meorum, qualiacunq; eſſe poſſunt, rationem omnem ad te deferam, quem humaniſſimum ſemper eorundem moderatorem habui. Nam duriſſimis etiã temporibus, cùm ea omnia deeſſent quæ vniuſcuiuſq; ingeniũ ad labores inuitare ſolent, rebuſq; ſæpius deſperatis nõ Romam tantum, verùm etiam ipſa literarum ſtudia deſerere ſolicitarer, cùm B *præſertim eſſem non ſemel in officij ſocietatem à Banniſio, qui de Maximiliano ſuo tam multa, tam honorificè prædicabat, inuitatus, vna tamen autoritas tua in cauſa fuit, cur non vſque adeò animũ deſponderẽ: tu enim nunc hortando, nunc monendo, nunc opem auxiliumq; tuum pollicendo, bono me ſemper animo eſſe iuſsiſti. Neq; per te ſtetit, dummodo æquiora fuiſſent tempora, quin aliquod ſtudijs meis otium aliquãdo compararetur: quo vno ego grauitatis & beneuolentiæ tuæ præſidio ſuſtentatus, anguſta illa omnia ea conſtantia pertuli, quam in tot annos firmiſſimam perdurare, amici dubio procul omnes admirabantur. Quem verò non confirmaſſent frequentiſſimæ illæ adhortationes tuæ, cùm tanta me charitate cõplecterere? cùm me non priuatim modò, ſed publicè etiam commendares? Poteróne ego vnquam dememiniſſe præclariſſimæ illius concionis tuæ, quam frequentiſſimo totius'ne Vrbis, an orbis dicam, conſeſſu, tantæ vir autoritatis habuiſti, vbi cùm è re nata quædam ætatis noſtræ lumina laudibus in cœlum extuliſſes, quæ tua de me quoq; ſpecula, quæ prædicatio fuerit, Roma (ſcimus quanta huic nomini vis) tunc nouit vniuerſa: in quo licet illa pietati erga te meæ permiſeris, non quòd merita poſtularent mea, id tamen de me iudicium teſtimoniumq; tuum multarum inde vigiliarum incitamentum* C *fuit. Hinc factum vt lucubrationes aliquot alias, tum in primis Aegyptiaca illa commentaria de rerum ſignificationibus, tot annorum vigilias, tot dierum atque noctium ſudores, tot in reconditiſsimis rebus eruendis luciq; dandis conatus, in eam demum ſpeciem informarim, vt conſpici nullo iam meo, quamuis maximè verecundi, rubore poſſe confidam. Quod verò in huiuſmodi negotio abſoluendo reliquum eſt, cùm vniuerſum opus inſignire nunc ſpecioſis literatorum hominũ nominibus conſtituerim, argumentaq; ipſa partiri, ne vno continenter libro complexa, odioſum ob rerum multitudinem volumen efficiant, amicos mihi quoſdam deſignaui, quorum hortatu modò hoc, modò illud à me conſcriptum eſſet (noſti hoc πλουταρχικὸν:) id enim maximè commodum viſum eſt quod ambitioni prætexerem, amicorum ſcilicet impulſu me tam multa elaboraſſe: quando hodie id plurimùm vitio verti video, quòd laborioſa quis aut difficilia aggredi auſus ſit, quòd honeſtam induſtriam turpi otio prætulerit. Inter hos autem eorum in primis rationem mihi habendam propoſui, qui mihi talia meditanti ſuffragati ſunt: cumq; tu omnium maximè non modò album adieceris calculum, ſed autor penè fueris ne inchoatum hoc opus olim abijceretur, mihi præcipuè delectus es, cuius nomini lucubrationum huiuſmodi partem nuncuparem. Quòd ſi meum hoc inſtitutum non aſpernatus fueris, fac ex te ſciam, quod præcipuè animal tibi velis inſcribi. Putes verò inuitatum te ad Coritianas cœnas, in quibus diſcumbent tecum Bembus, Sadoletus, Sanazarius, & plerique alij, quos à te ſummo*

opere diligi, & à quibus te plurimi fieri non ignoro: vbi tamen id tantùm honoris extra ordinem D
tibi habendum ſit; vt eius animalis, quod tibi apponi iuſſeris, ferculum accipias. Obſecro vero te
pro ſummo meo erga te cultu & incomparabili obſeruantia, ne aliter huc deſcendere dedigneris,
quàm vocatus olim ad Elegiacam Amorum meorum cœnam conferre te non erubuiſti, &
meam hanc qualemcunq; grati animi declarationem eo vultu ſuſcipias, quo me ad exhibẽdum
huiuſmodi munus totiens accendere conſueſti.

AEGIDIVS CARDINALIS PIERIO VALERIANO SVO. S. P. D.

QVantùm me cõmouerint literæ tuæ, ſuauiſſime mortalium Pieri, vt ſine incre-
dibili voluptate cogitare, ita verbis ſatis aſſequi nunquã poſſem. Nam tametſi
antiqua illa amicitia noſtra, omnia quæ ab amiciſſimo expectari poſſunt, ab
humaniſſimo iſto ingenio tuo mihi expectanda eſſe pollicebatur, nõ erat tamen
vt vnquã aut præcipuè hoc tempore, diuinis illis tuis lucubrationibus, tot huius
ætatis luminibus, poſſe me hominem admodum tenuem & obſcurũ inſeri, ſperare auderem. Sed E
vt nihil infelicius quàm in mala ingenia incidere, ita nihil felicius, quàm in bona. Mentis enim
iſtius bonitas fecit, vt nec huius temporis abſentia diuturna obfuerit, nec mea ſuperiorum tempo-
rum negligentia, ne culpam fortè aptius dixerim & peccatum. Dicis enim, cùm laborares rebus
parum ſecundis, minùs arridente fortuna, perſæpe te à me fuiſſe in bonã ſpem erectũ, & ad me-
lius ſperandũ confirmatũ. Diſpeream ſi quid vnquam occurrit mihi in vniuerſa vita, vnde plus
angar, erubeſcã, doleam, quàm quòd ſolis verbis iſto tunc officio functus ſum, cuius ego rei cùm re-
cordor (recordor aũt frequentiſſimè) non modò facti, aut infecti potius me pœnitet, verumetiam
mei ſupra quàm cogitare quis poſſet, & piget & pudet. Quòd verè & boni conſulueris, & bene
merentiſſimis iſtis clariſſimiſq; viris annumerari me ſtatueris, facis, vt cùm iurè illi quidem hæc
à te recipiant, vnus ego, cui nullo iſta iure tribuantur, grauiſſimo obſtringar ære alieno, quo qui-
dem non ſum in cõtrahendo promptior, quàm futurus ſim, ſi vnquã dabitur, in ſoluendo. Ani-
mal mihi peculiare eſt cœnis ineptum Ciconia, vbiq; non obſcurũ exemplum pietatis: nõ ab Ari-
ſtotele & ſenſilium ſtudioſis modò memoriæ proditum, verùm à Theologia arcana Hebræorum
tum culta, tum diuinis honoribus venerata. In arcanis enim eum habet locum ea auis, vt nihil F
poſſit aut reperiri ſacratius, aut diuinius excogitari. Poteris, ſi videbitur, auem vt in hominibus
paſcendis ineptã, ita in alendis parentibus laudatã cõmendare. Quòd ſi id minùs ad rem quam
tibi propoſuiſti, facit, dici poſſet, quãdo Ciconiã ad dapes ferre nõ eſt, columbã ſimilem afferri lice-
re. Sed iam ſus nõ vlterius Mineruã. Ego nõ ad Corytianas cœnas, vbi quãdoq; quaſi digladiatiũ
pugna pluſquã Centaurea, ſed velut in arcanũ Corytium ſpecum, qui, vt Pomponij verbis vtar,
mirificus & pulcher, ac paulo pòſt totus auguſtus & verè ſacer, habitariq; à Dijs & dignus et cre-
ditus. Nam ſi datores ἑάων Dij, quis neget antrũ Muſæ tuæ à dijs inhabitari, qui eodem tempore
Aegypti gloriã inſtauras, quo Turca euertit? ſimulq; illa ſenſit inde malum dæmonem militiã
delentem, tyrannide prementẽ, ſigna, ſtatuas, marmora, & quicquid antiqui ſplendoris erat, di-
ripientem. Hinc te Dijs comitibus nõ cæmenta, nõ ſaxa, nõ vanas pyramides, ſed ſapientiæ vete-
ris, ſed diuinæ eruditionis, ſed arcanarum ſacrarumq; literarum ſepulta monumẽta reponere,
ignota mortalibus arcana inſtaurare, lucẽ canæ doctrinæ, quam à Græcis abeſſe audiuit Solon,
poſt tot ſecula ab inferis reuocare. O felicem Aegyptum: longè quidem illa felicior à te facta eſt
cùm cecidit, quàm cùm ſtaret: illa enim humi ſita à Selym Turcarum principe occupari potuit,
hæc vt ſapiens Ciconia altum in cœlo nidum ſtruens, in æuum tuta viuet ſempiternũ. Vale. Ro-
mæ, M. D. XXV. VII. Id. Aprilis.

PIERIVS

PIERIVS VALERIANVS BELLVNENSIS AD
A AEGIDIVM VITERBIEN. CARD. DE IIS QVAE PER CICONIAM, MEROPEM, CVCVPHAM, IBIN ET GRVEM *ſignificantur, ex ſacris Aegyptiorum literis.*

ECce tibi, Præſtantiſsime vir, Ciconia illa tua pietaticultrix, Sacerdoti omnium pientiſsimo dedicata, quam tu ſcilicet non reliquis tantùm volucribus, verùm & vniuerſo animantium generi ſolitus es anteponere: quippe quòd adeò peculiaris & ingenita ſit illi pietas, vt & ipſum humanum genus, in huiuſmodi capienda adorea, longo poſt ſe interuallo reliquiſſe videatur. Hinc non in Aegyptiacis tantùm hieroglyphicis ſculpta, verùm etiam in Romanorum principum numis ſummo cultu cuſa reperitur.

PIETAS.

Videre enim eſt eam paſsim in Hadriani numis, inſcriptione etiam adiecta,
B PIETAS AVGVSTA. Significabat hæc hominem erga parentes pium, & veræ charitatis officijs inſignem, quippe quæ parentes nunquam deſerat, ſenectutem eorum curans, non modò ſeneſcentium, ſed quotieſcunque opus eſt vt alantur opera liberorum. Alites enim hæ nec patrem neque matrem errare huc illuc cibi cauſa patiuntur, ſed operam dant vt in cubili maneant, & eorum labore paſcantur, quos ipſi genuerũt, educaruntque. Vnde pientiſsimũ illud ἀντιπελαργεῖν, vſurpatum in adagijs. Et antiquiſsima lex Pelargica, honore nominis his auibus habito, de parentibus, vt ita dicamus, renutricandis. Sed quas nos, rogo, mortalium aut naturæ ipſius leges curioſius veſtigemus, cùm in ſacris literis, poſt tria illa de diuino cultu præcepta in Decalogo cõtenta, primum rerum humanarum decretum à ſummo Deo ſit, Parentes venerari? quæ doctrina apud Hebræos primùm popularibus literis mandata eſt, vt omnibus eſſet in promptu fugiendorũ expetendorumque notitia. Identidem verò nos admonent diuinæ literæ, vt ſi diuturniore vita frui cupimus, & patrem, & matrem cum primis honore proſequamur. Vnde ſenariolus ille dictitatus in ſcholis,

C ἱκανῶς βιώσεις γηροβοσκῶν τοὺς γονεῖς,
Diu viues, ſenectam ſi parentum nutrias.

Quam ſententiam Homerus ita ſibi ſurripuit: οὐδὲ τοκεῦσι
θρέπτρα φίλοις ἀπέδωκε, μινυνθάδιος δέ οἱ αἰών.
Et quoniam charis nunquam genitoribus æquum
Reddidit officium, immatura eſt morte peremptus.

Cæterùm Athenienſes eos tantùm filios huic legi addictos voluerunt, qui vel diſciplinis, vel honeſtis artibus fuiſſent à parentibus inſtituti: qui verò negligenter educati eſſent, nihil eos parentibus debere. In hanc ſententiam Boëtius hiſtoriam recitat minimè contemnendam, libro de Inſtitutione ſcholaſtica, de eo qui malè à patre inſtitutus, cùm poſt multa & enormia ſcelera per patris indulgentiam perpetrata traheretur ad crucẽ, accerſito ad ſe patre, quaſi pietatis officio, veniã actæ per flagitia vitæ petiturus, dum oſculũ ſe ferre ſimulat, ei naſum dentibus amputauit, memorabili nimirum omnibus exemplo futurus, educationem eſſe, quæ vniuſcuiuſque vitã inſtituat, & ſiue boni, ſiue mali euaſerimus, vni illi acceptum ferre nos debere. Neque obijciat quis, ingenium vnicuique ſuum in vtero matris ipſius attributum, cùm vel in brutis animalibus Lycurgus, con-

cione ſuper liberorum inſtitutione, rationeq́ legum ferendarum habita, oſten- D
derit ex duobus catulis, quos ab eiuſdem matris vberibus ſubductos, in ſyluis alterum, in culina alterum educandos curauerat, vbi aliquantulū adoleuiſſent, in media concione ſimul emiſſos, ad patinam hunc in medio poſitam, ad leporē illum, qui ſtatim emiſſus erat, inſequendum accurriſſe. Atq; hoc illud eſt quod apud Horatium legimus:

Venaticus ex quo
Tempore ceruinam pellem latrauit in aula,
Militat in ſyluis catulus.

At quanto magis honorandum eſt ingenium Ciconiæ, eo magis damnandum eſt humanum genus, cùm ſatis olim celebres ciuitates eò impietatis ferantur irrupiſſe, vt ſenes quicunq; ſexageſimum ætatis annum exceſsiſſent, de ponte in ſubiectum profluentem deijcerentur: aut ſi fabula eſt, tam perdito fuiſſe quenquam ingenio, qui rem vſqueadeò abominandā cōmentari ſit auſus. Vtcunq; fabula inde anſam cepit, quòd aliquando ſenes eius ætatis Romæ in Senatum ad ferenda ſuffragia non admitterentur. In Comitia verò per pontem, qui colli- E
culos duos iungeret, tranſitus erat: qui verò prohiberētur eò accedere, Depontani appellabantur. Sed vt manifeſtas fabulas, bona Feſti & Eraſmi venia omittamus, alij lege longè iniquiore ſanxerunt, ea ætate ſenes mortis inter ſe certamen inire, vt inutilis, quod illi cenſebant, ætas faceſſeret, victusq; neceſſaria & iuuenibus & adultis viris largius ſuppeterent: quod moris in Iulide Co inſulæ vrbe Menander fuiſſe notat, vt apud Stephanum legitur. Menandri verò verſus qui ſuperant, ita legi debent:

καλὸν τὸ κείων νόμιμον ἐϛὶ φανία,
ὁ δυνάμενος ζῆν καλῶς, οὐ ζῇ κακῶς.
Lex pulchra Cea ciuitatis Phania,
Cui læta non eſt vita, ne triſtis ſiet,
Ferro iubentur præſecare incommoda.

Vltimum hoc, quę legis ſanctio eſt, apud Stephanum non habetur, ſed ex hiſtoria omnino ſubiungendum.

IMPIETATI PRAELATA pietas.

IN piſcium Cōmentario cum Hippopotami ſignificata recenſeremus, memorabile illud Ægyptiorum documētum recitauimus, quo illi ſceptra regia in ſumma parte Ciconiæ capitibus inſignita faciebant, fluuialis equi vngulis in imum appenſis: ex eo innuere volentes, amplexandam, colendam, ſuſpiciendamq́ eſſe pietatem, gratumq́ animum ingrato præferendum: impietatem verò, cuius hieroglyphicum eſt Hippopotamus, peſſundandam. Amphibium enim animal hoc patrem ſolet de matris coitu, quem affectat, malè multare. Id ſceptri in ahenea Bēbi tabula ita habetur. F

DE MEROPE.

SVnt qui Meropem etiam in hoc ſtatuent ſignificato, cui pietatē eandem in parentes Ariſtoteles attribuerit. Eam Ælianus omnino in Ciconiarum genere poſuit, eſſeq́ in parentes ea nutricandi pietate, vt eorum ſenium haudquaquā opperiatur, quibus pientiſsimā educandi cu-

A di curã impendat, ſed quamprimum volare cœperit, ſponte animum ad neceſſa-
ria parentibus ſubminiſtranda conuertat: quapropter eam auium iuſtiſsimam
appellauit. Figuram eius apud Simeonem quendam Antiochenum, qui multa
de animalium vi medica cõſcripſit, ita traditam inueni. Meropi animali volatili
pectus eſſe accipitrinum, ventrem albicare, tergum & apicem auro ſimilem, ge-
nas candidas, roſtrum magnum, indeq; nomen cõſecutam, quòd procliuis ad-
modum ſit ad contrahendam cum humano genere amicitiam. Homines enim
μέροπας appellare præcipuè Homericum eſt. Sunt qui gangrenam eam vocent.
Id verò inſigne eſt in eius ingenio, vt paritura huc & illuc tranſmigret identidẽ,
vt ita fallat, neq; facilè partus eius deprehendi poſsit. Verũ enimuero diuerſum
hoc Merops habet à Ciconia, quòd cunabula in terra facit, corporis grauitate
ſublime petere prohibita: in ſpecu itaq; nidificat, ſex pedum defoſſa altitudine,
quod & de Caſsita fabuloſe perhibetur. At Ciconia nidum in altiſsimarũ abie-
tum verticibus ponere comperitur, quamuis quónam è loco venirẽt, quóve ſe
referrent Plinianis adhuc temporibus incompertum erat. Sed quantum ad re-
B gium illud ſceptrum pertinet, Plutarchus hoc de grue ſentire videtur, opuſculo
cui titulus, Quæ'nam ſint prudentiora animalia, terreſtria an aquatica. Gruem
enim facit fluuiali equo oppoſitam, ea qua de ſuperius cauſa dictum eſt.

DE CVCVPHA.

PHilippus ille, qui fragmenta quædã ex hieroglyphico literarũ Ægy-
ptiarum interprete, cui Horapollinem nomen faciunt, ſatis arioſè
collegit, & Græco ſermone ſcripta poſteritati commendauit, Cucu-
pham quandam nominat in huiuſmodi pietatis ſignificatũ. Nomen
mihi, vt ingenuè fatear, nondum cognitum vocabuli nouitate, ſiue potius ea Ci
cuma ſit, quę & ipſa parentũ curã ſuſcipit, & à Latinis inter Ciconiarum genera
recenſetur. Sed enim in his facilè ſum ijs, qui certiora comperint, acquieturus.

GRATVS ANIMVS.

SEd vtcunq;, gratum animum is per eius alitis hie-
roglyphicũ ſignificari dicit apud Ægyptios, pro-
pterea quòd vnum hoc animal (ita enim illic habe-
tur) ante alia omnia genitoribus ſenio confectis eo-
C dem modo gratiã rependit, quo ales ipſa fuerit edu-
cata: in eodem enim loco vbi fuerit à parẽtibus enu-
trita, eis nidum parat, pennas vellicat inutiles, eoq;
cibum importat (τρόφας enim in manu ſcriptis codi-
cibus antiquis, non τρύφας, legitur) idq; quoad re-
ſumptis pennis ipſi ſibi ſufficere queant. Atque hæc
eſt, quam ait in ſacris ſceptris pręrogatiuam habere.

Apud Suidam in Reciconiãdi prouerbio, vt nouo vocabulo verbi Gręci pro-
prietatem explicemus, nimirũ legere eſt, in eiuſmodi ſceptris πέλαργον adſculpi,
quæ dubio procul Ciconia eſt. Atq; ego animaduerti quibuſdam in numis hu-
iuſmodi ſceptri ſpeciem Ciconiæ capite inſignem eſſe.

VERNVM TEMPVS.

HAbetur & tepidi temporis hieroglyphicũ Ciconia, quippe quæ aduenien-
te hyeme in tepidiores regiones tranſmigrat, verno verò tempore nos in-
uiſit: quare Petronius eam felici cõpoſitione exulyemen vocauit. Hinc in æſta-
tis pictura Ciconiam nonnulli addidere, quando cõſtat eam ex erraticis auibus
æſtatis aduenam eſſe.

INuenio & munimẽtum ab inſidijs atq; veneficijs per Ciconiã platani folium geſtantem ſignificari: ea ſiquidẽ huiuſmodi folio nidis impoſito, editis ouis ea ab noctuarũ iniuria defendit. Compertũ enim eſt, ſi noctua ea contigerit, faſcinari: incubationem quippe omnem, ac ſi oua eſſent ſubuentanea, irritã fieri, quod obſeruauit Ælianus. Nouit verò Ciconia amuletum id, vt eò nõ accedat noctua, vbi platani folium fuerit. Quid enim cõmune eſſe poteſt aliti letali cum arbore geniali? Vel eam ineſſe folio vim dicemus, vt ab eiuſmodi faſcinatione valeat oua liberare. D

MVNIMENTVM AB inſidiis.

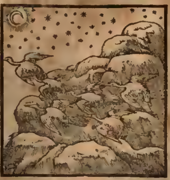
MEDICINA.

QVòd ſi Ciconiam ore tenentem origani ramuſculum quis figurarit, hieroglyphico eo medicinam ſibi comparatam indicabit: nam eius herbæ paſtione Ciconiæ ſtomachi faſtidium leuant. B

VIGILIÆ SPECVLATIONES'QVE.

IN augurali diſciplina Ciconiæ vigiliarum cuſtodumq; vrbium ſigna perhibentur, propterea quòd ædiũ faſtigia & acroteria plurimùm inhabitãt. Hinc augurium Attilæ dederunt, futurũ vt Aquileiam, quam per triennium obſederat, multiſq; oppugnationibus attriuerat, expugnaturus eſſet: viſę ſiquidem Ciconiæ vno impetu ex vrbe migrare, fœtuſq; ſuos ſublatos roſtris per rura foras aſportare. vnde ille vrbem eueſtigiò perituram præſagiuit, oſtenſoq; militibus augurio, expugnatione perquamproperè parata, voti compos euaſit. Et, ſi parua ponere cum magnis licet, Patauij ſub Ezelini dura dominatione, cùm iniecta eſſet Iordano Bonzio viro ſtrenuo tyrannicidij concepti calumnia, ob quam is damnatus eſt, domuſq; eius diſiecta, & à fundamentis euerſa, obſeruatum eſt paucis antè diebus Ciconiam, quæ in ſumma illarũ ædium turri nidum ſtruxerat, paulatim nidum ipſum auellere cœpiſſe, moxq; eum in Manfredi Cuticelli turrim tranſtuliſſe, ibiq; oua poſuiſſe: quod caſu factum credere difficillimũ eſt. F

MILITARIS DISCIPLINA.

EST & militiæ hieroglyphicũ Ciconia, in ea ſiquidem frequenter illud agitatur, qua quis ratione locum ponendis caſtris præcipiat: vel ſi maior ingruat vis, quo pacto motis caſtris hoſtẽ fallat. Compertum verò eſt huius generis alites magno numero certo cõgregari loco, ex omniq; prouincia omnes in vnũ cogi, vt nulla ſui generis relinquatur cui liberũ ſequi fuerit, idq; prædicta veluti die: & ſiue diſcedant, ſiue aduenient, etiam obſeruãtes fallunt, quòd nocturnis vtrunq; temporibus aggrediuntur. Quid quòd & concilia inter ſe in cõcionis morem agitare eas obſeruatum eſt? vt in Come Pithonis patentibus Aſiæ campis congregatæ inter ſe cõmurmurant, tamq; ſeuerè diſciplinam

nam

A nam hanc exercent, vt eam quæ nouiſsimè aduenerit, lacerent, atque ita cæteris negligentiæ caſtigatę admonitis, caſtra ſubito volatu mouent, & vnanimi profectione commeant.

HOSTIS PROFLIGATVS.

PRimùm verò illud optimi eſt imperatoris munus, vt hoſtes longè à patrijs ſedibus ſummoueat. Serpentem loco ſuo belli & ingruentis calamitatis eſſe ſignum, multis oſtendimus argumentis: atqui nullum animal contra ſerpentes acrius, neq; aſsiduè magis dimicat, quàm Ciconia: quare honos illi ſerpentium exitio habitus, capitaleq; fuit pleriſq; gentibus, ſi quis Ciconiam occidiſſet, pœna eadem legibus ſtatuta, quæ homicidis: quod Theſſalos religioſè admodum obſeruaſſe, tradit Plinius, & pleriq; alij. Et apud Stephanum de vrbibus legas, Θετταλίας οἱ ποιῶν τῇ οὐκ ἔξεστι πελαργοὺς κτείνειν, διὰ γὰρ τῆς χώρας ὄφεις ἀναιρεῖν. Id quod notatum volui, ne quis πελαργὸς legeret, vt in vulgatis habetur exemplaribus. Vnde fortè factum, vt dum illi vtili hac de cauſa parcitur, prohibitum ſit eam menſis inferre, non aliter quàm bouem olim occidere atq; ciuem, eidem ſubijciebatur ſuppli-

B cio. Sed veluti neq; boui perpetua fuit immunitas, ita Ciconiæ in culinā & ipſæ raptæ: in quo tamen hoc illi acceſsit honoris, vt cùm delicati alij cibi plurimum ab hoc vel illo ganeone priuatim conquiſiti laudatiq; fuerint, vna Ciconia edicto Prætorio epulis inferri meruerit: de quo Flaccus in Gallonij gulam, qui acipenſerem tantùm approbabat, ita ſcripſit:

Quid tum Rhombos minus æquora alebant,
Tutus erat Rhombus, tutóq; Ciconia nido,
Donec vos autor docuit Prætorius.

Nam Ruffus quidam vir Prætorius, vt apud Porphyrionem legimus, quidam Aſellum dicunt, inſtituit vt Ciconiarum pulli manderentur: isq; mox repulſam in Prætura paſſus, huiuſmodi ſcazonte proſciſſus eſt:

Ciconiarum Ruffus iſte conditor, *Hic & duobus elegantior Plancis,*
Suffragiorum puncta non tulit ſeptem:
Ciconiarum populus vltus eſt mortem.

C Cornelius Nepos, qui principatu Auguſti obijt, cùm ſcriberet de ſaginādis alitibus, turdosq; paulò antè cœptos ſaginari monuiſſet, addidit, Ciconias magis placere quàm Grues, quamuis longè ſecus humanum mox palatum iudicauit: nam grues inter primas, Iouij etiam noſtri iudicio, commendantur.

IRRISIO.

PRætereundus nō eſt Perſianus locus, per quem Ciconiam illuſionis & ſugillationis ſignum haberi dicimus, vbi dicit:

O Iane, à tergo quem nulla Ciconia pinſit.

Ad id ſcilicet reſpiciēs, quòd petulciores homines cùm quempiam ludibrijs inceſſere aggrediuntur, ſolēt digitis in vnum adſtrictis exporrectisq;, quaſi ciconiani roſtri ſpeciem reddentes, identidem pinſando abeuntes eludere, qui mos in principum aulis frequentiſsimus.

DEVS.

ADdemus & illud, poſſe etiam hieroglyphico Dei Ciconiam ea ratione figurari, quòd his alitibus non ineſſe linguam obſeruatū, ideóq; earum vocem murmurationi potius eſſe ſimilem quàm clangori. Nam & Crocodilum ea de cauſa Dei ſimulachrum Ægyptij ſtatuebāt, de quo ſuo dictum Commentario:

elinguis enim omnino eſt crocodilus: idq; tam ſignificat Deum tacito omnia ſilentio perficere, quàm non debere nos ſuper eo loqui, quem nulla queat humani vis ingenij ſatis admirari. D

ANIMVS DIVINIS INTENTVS.

NEq; verò minori obſeruatione dignum illud, quòd purum animum, ſupra terrenas fæces elatum, & diuinarum tantùm rerum meditationi deditum, per Ciconiã hieroglyphicè ſignificãt ſacræ etiã noſtrorũ literæ. Faſtigia enim apiceſq; rerum ſemper quæritat Ciconia: quiq; Hebraicã ſequuntur lectionẽ apud Pſalmographum, quod vulgò legitur, Herodij domus dux eſt eorũ, ij reddunt, Ciconiæ domiciliũ abies præbeat: vel, Ciconia nidum ſuum ponit in abiete, arbore ſcilicet ſupra reliquas verticem attollente. Quod quidem ex Hebræorum diſciplinis memini te, Pater ampliſsime, pro concionibus declamitare, nidos ſcilicet eius alitis in excelſiſsimis abietibus poſitos oſtendentem, multa ſuper ea ex vndecimo Leuitici capite, octauo apud Hieremiã, quinto apud Zachariã, & tertio ſupra centeſimum Pſalmo memorantem, præcipuè verò XXXIX Iobis locum declarantem, qui non intellectus longè alienum habeat ſenſum, quàm pleriq; interpretes opinati ſunt. Quædam enim ibi enumerantur animantes, præcipuè autem aues, in quibus multa, in primiſq; maniſeſta atq; clariſsima apparet prouidentia, inter quas Haſsida iſta tua eſt, quam noſtram eſſe Ciconiam (id enim rectè memini) contendebas, de qua dictum ab Iobe: Num illa relinquit humi oua ſua, vt quæ puluis excalfaciat, pes opprimat, fera calcet? Quem locũ interpres tuus enarrans, ait nequaquã ita eſſe, ſed Haſsidam auem vt clementiſsimam, ita & prudentiſsimã, eminentiſsimis in ſpeculis arboribuſq;, montiumve aut ædificiorum apicibus nidificare, humo humilibus've locis minimè credere animalium acceſſum, omneſq; fortunæ caſus inacceſſæ altitudinis altiſsimo conſilio cauere: quamuis Latinus interpres, oua eam humi relinquere tradiderit. Velle verò theologos, quos enumerabas, multa ineſſe Ciconiæ diuina lumina, omnium ſupremum, quo maximè dando clemens appareat Deus. Naſci præterea pleraſq;, imò innumerabiles animas tantæ lucis faſtigio ineptas, raras admodum aptas, propterea quòd corpore mortali obtectæ ſunt, cuius ſi quando obliuiſcantur, gradum illum eminentiſsimũ, vt aſtrum proprium, ſemper ante oculos habituræ ſunt, ita vt nidum illum antiquum agnoſcant, quæq; inferiora illo ſunt, contemnant & aſpernentur. E F

VOLVPTATVM ET MALOrum affectuum diſsipatio.

HAbet & hoc Ciconia commune cum ſuperis, quòd, vti dicebamus, bellum illi aſſiduè cum ſerpentibus eſt: quod quidem animantium genus ita prorſus terreſtre eſt, vt humi repat, humi ſemper vel adhæreſcat, vel in abditiſsimas ſe terræ latebras occultet. Ita animus qui mortalium delicias auerſetur, terrenoſq; affectus humi propémodum obuolutos longè ſummoueat, & penitus amoliatur, per hieroglyphicum huius alitis, quæ ſerpentem dilaceret, aptè ſignificabitur. Serpentem verò inter alia ſignificata petulciorum voluptatũ, mollium q; illecebrarum ſymbolum eſſe, pleriſq; locis toto hoc Opere declaratum eſt, ſuo verò Commentario pleniſsimè.

ANI-

A ANIMVS AD HVMILIA DEIECTVS.

AD hunc itaq; modum Ciconiæ nidulantur: ſed ſi ſuper ea vnquam mentio fit, quòd humi oua deponat, alterius ſignificati gratia confictum, quaſi rem ab ingenio ſuo alieniſsimam aggrediatur: eritq; Ciconiæ humi oua deponentis hieroglyphicũ, animus ad humilia deiectus. Aliqua eſt omnino anima talis, atq; vtinam non innumerabiles huiuſmodi reperirentur, quæ, licet totæ in res diuinas vergant, totæ aſſurgant, totæ humanas res cõtemnant, totæ diuinis aſpirẽt, quadam tamen vulgarium animarum labe contagioneq; fit, vt cum aliis mortalibus verſentur, eorum'q; curas inaniſsimas in neceſſariis parandis, in periculis vitandis, in familia, domo, agris, honoribus, aliiſq; id genus ſexcẽtis procurandis imitenť. Atq; ita auis cœli gratia nata, dum ad humana ſerpit, humi oua collocare dicta ſit, & à ſanctiſsimis naturæ ſuæ inſtitutis aberrare. Memini verò et illud diſputaſſe te, Latinorum aliquot per Haſsidam Caſsitam interpretatos, fabuloſeq; Gelliũ fabulam cõmentum de nidificatione in agris & in ſegetibus: ſed eum apologũ, non hiſtoriam ſcripſiſſe: dicebaſq; Latinos noſtros, vnà cum
B Græcis, quippe qui ſint ad diuinos ſonos ſoli barbari, cùm ſacris literis careant, aſpirationem grauem in C literã mutare ſolitos, et pro filio Noa, Ham, ſcriptitare Cham: pro Ahab, Achab: pro Ohozia, Ochozia. Et Blondũ in aſportãdo diui Marci corpore ſuum tergis operto, exclamatum ſcribere; Cancir Cancir, ab iis qui Alexandriæ cuſtodes erant, cùm Hazir Arabum lingua enunciaſſent, quæ vox ſuem ſonat: eſſe verò Arabum linguam Hebræorum linguæ non abſimilem, & hos & illos æquè ſuillam abominari, manifeſtum eſt. Qui quidem error à quodam noſtri temporis nouo interprete, omnibus diuinarũ inſtitutionum ex hiſtoriæ tam veteris quàm nouæ libris, ſupraquã dici poſsit auctus eſt. Sed hæc alij viderint. Nos quæ ad alitis ſignificata ſpectare videbanť, quæq; ad rem ipſam attinerent, ita vt vides, qua potuimus cura collegimus,

Ne tua dicta vagis nequicquam credita ventis,
Effluxiſſe meo fortè putes animo.

Hæc demum eſt illa Ciconia quam per literas apponi tibi iuſſeras, Pater ſapientiſsime, inſipida illa quidem futura, niſi aromatibus ex Arabia illa tua petitis, largeq; ſuperfuſis, commendationem aliquam acquiſierit. Sed iam reliqua huius
C generis aggrediamur.

DE IBI.

DE Ibi nunc dicere conſentaneum eſt, quæ quidem omnino eſt Ciconiæ ſpecies, excelſa ea quidem, rigidis cruribus, procero roſtro, multò tamen alia quàm noſtra. Atq; eædem in Ægypto duplici genere diſtinguunť: ſunt enim aliæ candidæ, aliæ nigræ. Candidæ apud Peluſiũ tantùm non ſunt, cùm in reliqua tota Ægypto habeanť: ideo verò cãdidæ appellatæ, quia capite ſunt & collo penè candido, reliquo tamen corpore nigricante. Nigræ contrà apud Peluſium tantùm, in cætera Ægypto nullæ. Sunt verò hæ nigræ totæ cruribus gruinis, roſtro maxima ex parte adunco. Sed quæ candidæ dicuntur, pedibus ſunt humanis propè ſimilibus, & graciliori capite.

ÆGYPTVS.

QVæ quidem geminæ ſpecies in Ægypto tantùm repertæ, argumentum dedêre, vt Ibes geminæ pro Ægypto ipſa figurarentur, vtpote quæ ei tantùm

regioni familiares & proprię eſſent. Eas in huiuſmodi ſignificatũ paſsim in obeliſcis videas. In numis verò Q. C. Mari, obſeruauimus Ibes Elephanto adhibito, earũ quippe regionũ hieroglyphica, quas ipſi ditioni Romanæ ſubieciſſent, aut in quibus æternæ memoriæ aliquid dignũ effeciſſent. Sunt verò aues hæ ita Ægypti propriæ, vt extra eam regionẽ viuere nõ poſsint, aſportatęq́ ocyſsimè moriantur. Eſt & alia ratio cur Ægyptũ hieroglyphicè ſignificarent Ibes: nempe cùm ea regio Delton, à Δ Grecæ literę figura nuncuparetur, eam cum Ibibus ſimilitudinem habet, quòd alites hæ literam eam inceſſu pedum, interſtitio ad æquales trianguli lineas diducto, figurare videantur: idemq́ roſtrũ patefactum ſignat: ποιεῖ γὰρ τῇ τῶν ποδῶν διαστάσει πρὸς ἄλληλα, καὶ πρὸς τὸ ῥύγχος ἰσόπλευρον τρίγωνον. D

C O R.

QVoniã verò Ibis Mercurio in primis dedicata erat, qui totius cordis & ſermocinationis dominus habebatur, ales ea cordis hieroglyphicũ proponebatur: nam et alibi cor in thuribulo poſitũ, Aegypti habere ſignificatum oſtẽdimus. Verùm alia ibi ratio. Quod verò ad Ibin pertinet, auis ea ſimulac nata eſt, ſi perpendatur, duas æquè drachmas ponderat, Plutarcho referente, quod vtique põdus eſt par cordi nuper nati pueruli: τὴν γὰρ ἶβιν φασὶν ἐκκλαφθεῖσαν εὐθὺς ἕλκειν δύο δραχμάς, ὅσον ἄρτι παιδίου γεγονότος καρδίαν. Medici verò cauſam aliam adducunt, quia ſcilicet ſuapte natura Ibes cordi mirificè conferant, de quo apud eos locupletius. Sed enim ſuper hoc in Accipitre plura. B

SALVBRITAS.

EAdem, quia medicamenti genus quod in maximo ad ſalubritatem vſu eſt, cõmonſtrauit, roſtri aduncitate per eam partẽ ſe proluens, qua reddi ciborum onera maximè ſalubre, & in primis neceſſarium eſt: eo illa geſtu figurata, ſalubritatis apud Aegyptios hieroglyphicũ fuit. Eo autem præſentaneo remedio cùm vulgò vterentur Agyptij, euenit, vt poſtquam eius vtilitas vniuerſo terrarum orbi communicata eſt, dictitatum ſit, in Aegypto omnes eſſe Medicos: quod ab Homero ſumptum multi poſtea vſurparunt. Acceſsit huc ciborũ abſtinentia, ſuccorum herbarumq́ non incurioſa cognitio, de quibus licet alij multa, plurima tamen Aegyptij deprehendêre: inſtitutumq́ apud eos, vt ſingulorũ morborum ſinguli eſſent Medici, vnde Medicorum illic coaluerit multitudo. Alij eam afferunt cauſam, cur Ibes ſalutis ſimulachrum eſſent, quòd ex Arabia in Aegyptum volent alatæ ſerpentes, quibuſcum Ibes certamen ineunt, Ægyptioſq́ ab earũ iniuria defendunt. Earum verò ſerpentium alæ minimè pennatę perhibentur, ſed veſpertilionũ alis perquàm ſimiles, glabra ſubtiliq́ membrana quadã inſignes. Nota eſt hiſtoria, quemadmodũ Moſes florente iam ætate, vt Ioſephus memoriæ prodidit, Ægyptiorũ copiis aduerſus Æthiopas hoſtes infeſtiſsimos profecturis, dux à Pharaone, ita oraculo præmonente, electus: quia is per loca magna vi ſerpentũ occupata ducturus erat, vim Ibidum ingentem papyraceis inſtrumentis in arcarum ſpeciem contextis incluſerit, F

rit,

A rit, incolumemq́ ita exercitũ earum alitum ope pręſidioq́ ad hoſtes traduxerit.

MALVM EX BONIS INItiis ſubſecutum.

PErniciem aliquam ex inſtitutis optimis ſanoq́ conſilio ſubſecutam Ægyptij ſignificare ſi voluiſſent, Ibin & Baſiliſcum facere conſueuerunt: ſiquidem ex Ibidis ouo Baſiliſcum naſci, plericq veterum tradiderunt. Cauſamq́ inſuper eam philoſophi afferunt, quòd auis ea multiuora ſit, & ſerpentum venenatorumq́ genus omne abliguriat, quorũ virulenta putredine oua ipſa prędita, animal id perniciosum efficiant. Ægyptij ſanè cùm Ibin alioquin egregiè colant, oua tamen eius, ne quid tale progeneretur, inuenta frangunt,

INEFFICACIA voti.

DEſidem ac adeò eneruatum hominẽ, vt nulla in re ſibi ſufficere poſsit, fruſtraq́
B omnia tentet & aggrediatur, neque vllius rei compos per ſummam ignauiam euadat, hieroglyphicè ſignificare ſi vellent, Crocodilum Ibidis pennam in capite geſtantẽ effingebãt: compertum enim eſt animal id ad rapinam & impetum alioqui promptiſsimũ, ſi penna Ibidis demulceatur, ita obtorpeſcere ac debilitari, vt immobilis reddatur, omnem priſtinæ rapacitatis violentiam obliuiſcatur, tanquam aliqua faſcinatione ſit repentè demutatus. Quinetiam ſerpentum genus omne reddi immobile penna huiuſmodi ipſis iniecta, ex Democrito tradit Florentinus libro de re ruſtica.

VOCALIS PRIMA.

ERat & Ibis auis primæ literæ ſymbolum: ſiquidem Plutarchus ait Mercurium, qui primus literas Aegyptiis cõmunicauit, Ibim primam eſſe literam voluiſſe. Sed enim ipſa quocq literarum elementa non apud Ægyptios tantùm,
C ſed etiam apud Græcos Romanosq́; hieroglyphicũ aliquid habuere: vt, A indicium erat abſolutionis, C condemnationis, N verò & L, comperendinationis, per quam non liquere ſignificabãt. Vniuerſi enim iudices, vt Pedianus ait, in ciſtam tabellas ſimul coniiciebant ſuas, ſingularibus literis ſignatas. Interdum etiam ſententiã ſuã cur quis damnaret, aut cur abſolueret, perſcribere conſuerãt.

DE DAGNIDE.

INter Ægypti aues celebris eſt Dagnis, ab infeſta mordacitate ita nuncupata: δάκνω enim mordeo eſt.

EBRIETAS.

PEr eam ſupra coronam aliquã ſtatutã, ebrietas ſignificabatur: eas enim volucres Ægyptij in ſympoſiis, quibus redimiti eſſent coronis aduincire ſoliti ſunt, vt aſsiduè morſiunculis vellicando cantitandoq́, potantes dormire non permitterent.

DE GRVE.

D

GRuum ſignificata in poſtremis minimè habēda ſunt, quibus multa cum humana diligentia, rectèq; regendæ familiæ ratione, communia ſunt.

CVSTODIA.

SEd illud in primis referam, quo exercitus ducem ab hoſtium inſidiis ſe cuſtodientem ſignificabant. Proponebant quippe Gruem vigilem, hoc eſt, lapillum pede ſuſtinentem: illę enim excubias ordine ſuo tota nocte diſponunt, lapillumq; ideo prenſant, vt laſſatis ſomno decidens indiligentiam coarguat. Cæteræ dormiunt capite ſubter alam condito, alternis pedibus inſiſtentes. Philippus ille, qui breuiſsima Hori Apollinis lemmata in Græcam linguam traduxit, loco hoc γρηγεροῦσι κατ' ἐχθροὺς Romano vocabulo tunc à Græcia cum imperio recepto, vſus eſt. Harum alitum vigilantiam imitatus Alexander Macedo, ſi quando peruigilandum eſſet, ne ſomni violentia opprimeretur, vas ahencum propè thorum adſiſtebat, ſupra quod brachiũ exporrigebat, pilam, vt Ammianus Marcellinus ait, argenteam manu complexus, quæ ſi quando ipſe ſomno vinceretur, elapſa, ſonoro ſtrepitu ſomnum abrumperet. Sed enim idem autor Iulianũ Cęſarem abſq; pila, vel inſtrumento alio, quotiens & quantum voluiſſet, euigilaſſe profitetur. E

DEMOCRATIA.

EX eo verò collegio quod Grues celebrant inter ſe nonnulli dicunt democratiã hieroglyphicè ſignificari: cum pluribus enim cõſultandũ, ſi quid rectè feciſſe volucrimus, & felicē rebus noſtris ſucceſſum optauerimus. Æſymnio Megarenſi honeſtiſsimo loco nato, dum ſuper hoc conſulta poſceret, reſpondiſſe Apollinem Delphicum ait Pauſanias, referret ad multos, ſi gerere quid feliciter vellet: plurimorum enim ſententiis auditis, facilè eſt quod optimum ſit diſcernere. Ea de cauſa Megarenſes, ne vllam interpretandi oraculi occaſionem amitterent, vel quidpiam quod intelligi potuerit præterirent, comitia ad heroum ſepulchra habere deinceps decreuere: nam plures eſſe mortuos manifeſtum. Sanè quidem apud noſtros conſenſus vniõq; partium in eandem ſententiam aut rem, Latino vocabulo formã ab ipſis Gruibus videtur accepiſſe, vt inde CONGRVERE, pro conuenire dicamus. F

PRVDENTIA.

SI aũt volantem Gruem cum lapillo pinxiſſent, hieroglyphicũ id prudentiã ſignificare dicebaẽ. Ex probatiſsimis enim autoribus didicimus, Grues, dũ in ſublime volant, lapillũ ideo geſtare, vt lapſu illius explorẽt, ſupra terrã'ne an mare

A mare volitent, quod intelligunt ex ſono, ac proinde cōſidendū ne, an vlterius procedendum ſit. Maximus Tyrius cauſam aliam memorat lapilli aſſumendi. Nam quoniā in volatu fluitare videnť inſtar nauis, quam agitēt impellantq́ vndę, ſuæ ſibi conſciæ imbecillitatis, anteaquàm volatui ſe credant, lapillum roſtro ſuſcipere, quo vnaquæq́ earum veluti firmamento vacillaturi volatus vtatur, eamq́ habeat ſalutis ſuæ cuſtodiam. Atque hoc eſt quod apud Solinū legas, Grues harenam deuorare ſublatisq́ lapillis ad moderatam grauitatem ſaburrari. Quarum prudentiam cùm Deucalion nō ignoraret, eum à diluuij clade ſeruatum aiunt Gruum beneficio: hunc enim Pauſanias ait ad ſuperuolantium Gruum clangorem enataſſe, atq́ ideo montem, in quem demum euaſiſſet, Geranium, in harum alitum honorem, appellaſſe.

B SVBLIMIVM RERVM INDAGATOR.

QVòd ſi abſq́ lapillo volantem Gruem figuraſſent, hominem ſublimiū indagatorem, & eorum quæ terra procul, & à materia remota ſunt ſtudioſum, ſignificari volebant. Ipſa enim præpes altiſsimè volat, vt longè lateq́ ſpeculeť. Quòd ſi ſubſidere nubes infrà deſpexerit, nunquā ad terram ſe demittit, vſque adeò tempeſtates & ventorū procellarumq́ motus ſummo ſtudio declinat, vtpote quæ ſit quietis amantiſsima. Si verò acciderit vt in tempeſtate aliqua deprenſa ſit, confeſtim ad terrā ſe cōfert, atq́ humi potius quieſcit. Quòd ſi quam in alitem Plotinus hominē tranſmutari dixerit, qui abſq́ ſapientia ſublimia tractauerit improbiùs, cùm nullam ille ſpeciē ponat ſublimis huius volatus, nempe Gruem ipſam ex Plotini ſententia commodè pinxerimus.

PERSEVERANTISSIMI MORES.

PVlcherrimum & illud eſt, quòd alij excogitarunt, hominem qui cum ætate mores minimè cōmutauerit, ſed eodem ſemper ingenio perſeuerauerit, per Gruis pennas indicare. Reliquarum enim auium pennæ per ætates ferè omnes mutantur, nigreſcereq́ in ſenecta perſpiciuntur, ſed Gruum eodem ſemper colore perſeuerant.

C ORDINIS OBSERVATOR.

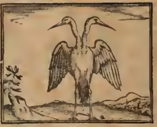
QVinetiam in moribus eadem propoſiti conſtantia cōſideratur, cùm Grues in volatu ordinem pertinaciſsimè ſeruent. Quare Palamedes apud Philoſtratū Vlyſsi obiicienti literas, non ab eo, ſed à Gruibus inuentas: reſpondet is, Grues quidem, quod ad literas attineat, nihil adinueniſſe, verùm ad ordinem, quem nunquam Vlyſſes ſeruare didiciſſet, earum curam referri. Vlyſſem enim aiunt quotiens in bello aut Hectori, aut Sarpedoni, aut Ænee obuiam fieret, ordinem deſerere ſolitum, & ad imbecilliora declinaſſe.

LABORIS TOLERANTIA.

INdefatigatum verò laboribus hominem ſignificātes, alas vel pedes Gruum in manibus eius ſtatuebant: ferunt ſiquidem non laſſeſcere vllo labore, qui neruos ex alis aut cruribus Gruis habeat.

FERACITAS.

IN oſtentis Grus biceps feracitatis indiciū eſt. Appion enim tradit, Oenæo in Menide rerū domino bicipitem Gruem apparuiſſe, vberrimāq́ eo anno an-

nonam in Ægypto fuiſſe. Ad hæc, auem ſub alio Rege conſpectã quatuor capitibus inſignem, lætiſsimumq; frugum omnium prouentum ſubſecutum. D

VER ET HYEMS.

SVnt qui per venientem Gruem, tempus vernum, per abeuntem, hyemem ſignificari tradant: quandoquidem ea ales omnino eſt veris & hyemis nuncius, modò veniens, modò recedens, propterea quòd calorem & frigus peregregiè præſentiat. Itaq; cùm frigus ingruit, altè ſublata vaſtum quid inclamat: cùm verò clementius eſt nacta cœlum, per interualla vocem emittit, & taciturna propémodum allabitur. atq; ita vel ex acceſſu, vel receſſu, & ex earum voce, nunc veris, nunc hyemis admonemur.

DE MILVIO.

B

NE verò picturæ deſint, ex quibus temporum qualitates indicentur, cùm æſtatem cicada, autumnalem vindemiam epops, brumale tempus alcyone, ver cuculus, luſcinia, & aliquot aliæ, aduolat huc Miluius, in huiuſmodi ipſe quoq; hieroglyphicorũ caueã includendus.

VERNVM TEMPVS.

ERat enim Miluius ipſe quoq; verni tẽporis hieroglyphicũ, propterea quòd ales ea verno primùm tempore incipit apparere, certiſsimumq; ſit eius nuncium. Vnde etiam prouerbiũ emanarit, Miluiis procumbere: quia ſcilicet pauperum ſit mos, hyeme iam deſæuiente, qua malè ſemper afficiuntur, aduentantibus Miluiis procumbere eo genuum cultu, quo Reges coli ſolent, vt apud Suidam legas. Ariſtophanes ait, eo apparente contrariũ autumno tempus ingruere, adeſſeq; tondendi opportunitatem. Nomen autem illi ἰκτῖνος apud Græcos ab aduentu, quòd tanto ſcilicet deſiderio expectatus accedat. Hanc autem loci temporiſq; cognitionem ſacræ etiam noſtræ literæ per Miluium oſtendunt, in quibus habetur: Miluius in cœlo non ignorat tempus ſuum: Turdus & hirundo & ciconia, tempus ipſę quoq; aduentus ſui obſeruauère, populus autẽ meus iudicium Domini non cognouit. F

LOCVPLES.

SVnt qui locupletem hominem, latiſq; agrorum poſſeſsionibus ditiſsimum, per Miluij volantis hieroglyphicũ ſignificari tradant: ſiquidem is dum prędam enanciſcitur, ſpatioſiſsima aeris interualla vno oberrat impetu, quaſi latifundia deſcripturus. In huiuſmodi ſignificatum Iuuenalis Satyra nona:

Tot Miluis intra tua paſcua laſſis.

Et Perſius prius dixerat:

Diues arat Curibus quantum non Miluus oberret.

RAPACITAS.

SEd enim Philoſophi antiquiores illi q doctrinã ab Ægyptiis magna ex parte mutuati ſunt, deq; hominum moribus per palingeneſiæ figmenta diſſeruere, cuiuſmodi eſt Plato, quiq; eum ſecuti ſunt Plotinus & Harpocratiõ, Boethus & Numenius, rapacitatem per alitem huiuſmodi intelligi tradidere, homineſq;

A neſcp eos qui auaritiæ ſtuduiſſent, promptiq́ ſemper ac parati ad imbecilliorũ expilationes, & rapinas, & violentas tyrannides fuiſſent, in Miluios ac lupos conuerti, vt Socrates, Phædone, diſputat, abireq́ omnia in ea genera opinati ſunt, quorum in vita moribus ſimiles fuiſſent. In diuinis quoq; literis Miluus pro graſſatore prædonéue ponitur, Pſalmo, vbi ſecundum Hebræos haberi ait Eucherius, Milui abies domus eſt. Ariſtophanes ad hãc alludens rapacitatem, ἰκτῖνα dixit παντόφθαλμον ἅρπαγα τρέφων, aliturus omnituum ac rapacem Miluũ. Admiratur Plinius rapaciſsimam & famelicam ſemper auem, nihil rapere vnquam ex funerum ferculis, quæ veteres erant ad ſepulchra afferre ſoliti: perſuaſi ſcilicet defunctorum animas eundem tenere ſenſum, & iiſdem affici voluptatibus, quæ vnicuiq;, dum viueret, placuiſſent. Addunt & aram Olympiæ, quam alites huiuſmodi nunquã infeſtarint. Idem ſacri ſunt apud Britannos, non enim Miluium iis occidere licebat.

NAVIGATIO.

SVnt qui nauigationem, ſunt qui gubernandi rationẽ ex Miluij volantis hie-
B roglyphico ſignificari tradant, propterea quòd multorum ſit opinio, ait Plinius, didiciſſe homines ex Miluiis temonem nauibus immittere, quippe cùm obſeruaſſent Miluium cauda modò huc, modò illac flexa, vice claui volatus ſui curſum dirigere, natura ſcilicet in liquido cœlo monſtrãte, quod opus facto eſſet in humido profundo.

AD CORNELIVM MVSAEVM PRAESVLEM, BITONTINVM, DE IIS QVÆ per Vulturem ſignificantur, ex ſacris Ægyptiorum literis.

INterrogaſti me, Præſul honoratiſſime, quænã illa ſit Uultur mea, quam libris editis Germani quidam ex Horo Niliaco à me Latinam factam diuulgarunt. Sedenim ſcias me olim Romæ dediſſe eam videndã clariſſimo Alberto Pio Carporum principi erudititiſſimo, verùm ex eius ſcrinio, vnà cum aliquot aliis huius notæ ſcriptis à neſcio quo laborum alienorum ſuppreſſore ablatam & in Germaniam aſportatam. Cuius
C *facti indicium eſt, quòd docti quidam viri, cùm opuſculum id legiſſent, Hori eſſe arbitrati, ſcriptis prodidere, Horum Apollinem de ſacris Aegyptiorũ literis à Io. Petro Ualeriano Latinum factum. Ioannis autem Petri mihi eſt peculiare nomen (cur enim id inficiar?) priuſquam M. Ant. Sabellicus præceptor meus id Uenetiis in Pierium immutaſſet. Sed Horus Apollo à me non eſt conuerſus, frequenter verò in ſcriptis huiuſmodi citatus: argumenti enim huius alios etiam autores eosq́ multos habui. Utcunq; ea deperdita lucubratione, alteram reparaui: ablati enim illius reliquiis archetypi toto pluteo diſſipatis, hanc priori illi non abſimilem informaui, quam tibi dono darem, qui aliquid ex hoc meo argumento lecturum te libenter ſignificaſti, quod quidem ſummæ tuæ erga me humanitati potiùs, quàm vlli ſtudiorum meorum meritò attribuerim, & tamen in iis aliquid eſt, vnde huiuſce generis lucubrationes tibi fortè minimè diſpliciturras mihi confingam: ſiquidem ego libentiſſimè, hinc occaſione qualibet arrepta, vt hac parte videre poteris, ad noſtræ pietatis doctrinam, diuinarumq́ literarum interpretes me conferre ſoleo. Ex iis verò tam multa excerpſi, vt profiteri valeam, autorem alium neminem meo huic argumento, quod multis iam commentariis auctum eſt, plura ſuppeditaſſe. Neq; enim ego vnquam impurum nonnullorum ingenium approbaui, qui dum politiores haberi volunt, ſacras*

noſtrorum literas, vtpote ſquallorem, quod vnum obiiciunt, quendam præ ſe ferentes, attingere pertimeſcunt: ſed enim in ea ſemper ſententia fui, nullam eſſe lectionē quæ plus afferre poßit eruditionis, quàm ſanctorum hominum, qui diuina tractant, inſtitutiones. Nam ſi artium ferè omnium liberalium finis deniq; eſt, vt veram edocti rationem, bene honeſtéq; viuere adlaboremus, fateor me, quantulumcunq; hoc ſtudiorum genere aſſequi licuit, non plura, neq; admirabiliora ex quibuſuis diſciplinarum quarumcunq; magiſtris exhauſiſſe, quàm ex myſteriorum, quæ ad pietatem noſtram faciunt, interpretibus, ſiue rerum naturam, ſiue morum ſynceritatem, ſiue quæ ad veritatem, & Dei Opt. Max. cognitionem pertinent, inſpexerimus. Sed ego imprudens, qui hæc tibi commemorem, qui tandiu, tam diligenter, tam aßiduè in omnium doctrinarum lectione verſatus es, quiq; alios hæc per doctißimas conciones tuas, tam doctè, tam eleganter, tam copioſè doceas potiùs, quàm à quoquam doceri poßis. Idcirco his omißis, ad rem ipſam, quam, qualiſcunq; ſit, recognoſcere cupis, accedamus. D

DE VVLTVRE.

E VOLVCRVM genere nullam omnino Vulture magis admirandam inuenias, ſiue peculiares in eius vita, & ab omni vulgo ſemotos mores, ſiue conceptum, partum, educationemq; alitis, ſiue excellentes quaſdam ingenij dotes, ſiue ſignificata varia per eam in picturis, in portentis, in dicteriis poſita conſideres. Neq; illa quidem plebi obuia & vnicuiq; expoſita, ſed magnis regibus atque diis accommodata, ipſis etiam philoſophis, ac peritiſsimis theologis explorata: per huius nanq; ſimulachrum hieroglyphicumue, annum, matrē, ſiue, vt apud Ammianum eſt, naturæ vocabulum, mundum, intuitum aut ſpeculationem, terminum, hæredipetam, ſtragem, præſagituram, miſerationem, iuſtitiam, liuorem, Pallada, Iunonem, & quædam alia, veteres ſignificabant. E

ANNVS.

QVoniam verò ex ea præcipuum erat anni ſignificatum, qua ratione ſit id receptum, operæprecium fuerit explicare. Vultur, vt apud Ægyptios habetur, trecentos eos quinq; & ſexaginta dies, quibus annuū conficitur tempus, ordine mirifico dipartitur. Nam cùm annum Ægyptij per tris tantùm qualitates metirentur, ver quippe, æſtatem, & hyemem, quæ ſingula tempora centum F viginti diebus conſtare voluerūt, ac vti Theopompus ait, hyemē Saturnū, æſtatem Venerē, ver verò Proſerpinā appellabant: quinq; inſuper dies addiderant, quos intercalares vocitabant: Vultur verò ad eiuſmodi partitionē anni accommodata, cumprimùm concitata fuerit ad conceptū, qui fit à vento, quinq; continuos dies ſine cibo & potu conſumit in eiuſmodi initu, natura in ventum adaperta: mox centum & viginti dies prægnans manet, totidemq; diebus pullos educat: reliquos CXX dies immunis eſt, ſuarumq; tantùm rerum ſatagit, neq; prægnationi, neque educationi intenta. Summotis itaq; intercalaribus, ad antiquiorem illam rationem trahere poſſumus ſupputationem illam Xenophontis libro qui περὶ πόρων inſcribitur, vbi ſex mancipiorum millia, ſi ſinguli ſingulis diebus obolū lucrifaciāt, vnoquoq; anno hos ſexaginta talenta vectigalis allaturos: ſic enim CCCLX dies in vnius anni tempus videtur enumeraſſe. Sed ne quid, quod vel vtile vel delectabile eſſe poſsit, prætereamus, ſuper horū quinq; dierum, qui anno ſuperant, argumento fabella fertur, quemadmodū Rhea cum Saturno clanculum rem habuerit, idq; vbi Sol exploraſſet, imprecationibus deuouerit

A uouerit, neue menſe, neue anno pareret. Mercurium verò deę amore captũ hoc iniſſe conſilium, vt opem laboranti ferret: Lucinam quippe deam talorum ludo illectam detinuiſſe, atq; ita ab ſexageſimo quoq; die lucem vnam interuertiſſe, donec dies ſibi quinq; cõparaſſet, quos anno vertente certis illis temporibus elapſis, immunes, liberos, exemptosq;, cùm nuſquã nomina dediſſent, ad anni ſupplementum accõmodaret: factumq; ita eſt, vt per huiuſmodi dies Rheæ facultas pariundi fuerit. Hos intercalares Aegyptij habent, Deorũq; ſuorum adſcribunt genethliaco. Ferunt verò die primo Oſirim, rerum dominũ futurum, editum: ſecundo Aruerin, quem Apollona, & ſeniorem Horum nonnulli vocant: tertio Typhona, verùm hunc intempeſtiuè, neque proprio meatu egreſſum, ſed ex diſrupto latere: quarto Iſim: quinto Nephthen, quam nõnulli finem, vel potiùs interitũ, alij Venerem, alij Victoriã appellarũt. Satis hęc ad intercalares dies quinq;. Quid verò ſibi de diis quinq; commentum velit apud Plutarchum quærere licebit. Neq; verò hic numerũ illum CCCLXV. cœlorũ, cuius principem Abraxan Baſilidis deliramenta conſtituerunt, curioſiùs proſequar, B ne rem tam ſeriam inanibus & ridiculis fabulis infarciã. Illud addam, quantũ ad anni rationẽ pertinet, quod Vmbricio teſte Plinius ſcribit, Vulturẽ oua XIII. párere: quod ad inſtar totidẽ Lunæ coitionũ accipio, quę per vniuerſum annũ potiſsimum obſeruantur. Porrò annus etiam apud Perſas in dies CCCLXV. deſcribebatur: eaq; de cauſa igni illi ſuo, quem ſacrũ & ęternũ vocabant, totidẽ ſacerdotes iuuenes inſtituerãt, qui canentes, ignem quaqua geſtaret, ſequerent.

ANNORVM CENTENA.

ANnum itaq; per Vulturem apud Aegyptios ſignificari non leui de cauſa, manifeſtum eſt. Ab hoc aliud ſequitur hieroglyphicum, vt per eandem alitem vel ſenio confectam, vel demortuam, centũ annos intelligamus: eam enim augures magna ſemper religione ſunt obſeruare ſoliti, ac per ſingulas vultures annorũ centena totidem portendi tradiderũt: duodecimq; illas quas Romulus obſeruauit, imperiũ Romanũ ad MCC. annos duraturũ oſtẽdiſſe: quod obſeruatũ à Vectio tradit Varro: exceptum mox à Cenſorino, qui circiter milleſimo ab vrbe cõdita anno claruit: quod ita poſtmodũ eueniſſe, fœda ac miſerabili totius Italię clade, quodq; acerbius eſt, totius literaturæ interitu, ſatis cõſtat. Nam C quo tẽpore capta eſt vrbs Roma, et in ciues omnes occidione aut miſera captiuitate ſæuitũ à Genſerico, qui doloſè ſeruis impoſitis eã occupauit, anni circiter MCCVIII, ab ea cõdita numerant, vt Paulus Diaconus in iis quæ addidit Eutropio, neq; non Oroſius recenſent, peneq; tunc periit Romanũ nomen. quare Vectij quadrat inteprętatio, tametſi hanc Romani imperij ruinã nonnulli properãtius annis aliquot accipiunt. Sub Athalarico tamẽ (ita in numis nomẽ eius inſcribit, non Halaricus) qui Vrbẽ quatuor & XL. annis antea inuaſerat, Imperatore Romano incolumi, non extinctũ, ſed valde attritũ Imperiũ eſt. Neq; ſum neſcius, Imperij ſpeciẽ quæ ab Auguſto inceperat, in Auguſtulo finitã, qui metu Odoacris, qui totã Italiam ſibi armorũ vi ſubdiderat, perterrefactus, purpuram Imperatoriam ſponte abiecit, maieſtatemq; illam depoſuit, barbaro tyranno tota rerũ conceſſa poteſtate, quod fuit anno ab Vrbe condita circiter MCCXXIX, à C. Cæſare; DXVII, à ſalute noſtra CCCCLXXV. Sanè dignitas hęc apud noſtros, occidentales ſcilicet, ad CCCXXX annos non reſumpſit purpuram, quam omniũ primus Carolus Magnus ab interitu propemodum vẽdicauit. Eò verò tunc miſeriæ redacta eſt Rom. maieſtas, vt Odoacer ipſe de

Roma Odoacria vocanda cogitarit, quò nominis etiã Romani memoria abo- D
leretur: factumqꝫ omnino fuiſſet, niſi qui meliùs aut piè magis ſentiebãt, perſua-
ſiſſent Regi, maiorem illi apud omnes gloriã futuram, Romam domitã, quàm
Odoacriam inſtauratam. Neqꝫ verò prætereundum eſt, in noſtrarũ etiam mi-
ſeriarum memoriã, quod rerum ſcriptores prodidere, Octauiano etiam primo
Conſulatu augurium captanti duodecim ſe Vultures, vt Romulo, oſtendiſſe:
atqꝫ iam ex eo tempore, anno quippe vitæ X X, ad monarchiam aſpirabat, quæ
longa annorum ſerie ad nos vſqꝫ permanauit, ſi non imperij viribus, ſaltem titu
lo tenus, & licet aliquando interrupta, in eundem tamen titulum poſtmodũ re-
ſtituta, prout temporum viciſsitudines permiſere. Quorum quidẽ temporum
hiſtorias ſi perpenderimus, ad annos circiter M C C. ab Auguſto, inueniemus
Pontificũ totiusqꝫ Senatus decretis magnũ id Imperij nomen abolitum, perqꝫ
annos multos adulterinã fuiſſe Imperatoris nuncupationem. Quanquã ne tam
venerabili titulo defraudaremur, aliquot pòſt annis, ſanctiſsimo Gregorij V.
Pont. Max. decreto, noua quadam ratione anſa præbita eſt, vt ea maieſtas per
Electores certos conſeruaretur, cuiuſmodi ſuffragiorũ ratione poſt Othonem, E
Othonis ſecundi filium, primus omniũ Henricus Imperator declaratus. Quo-
rum electio ita aliquando deſpicatui habita, vt Othocarus Bohemiæ Rex voca
tus ab iis ad Imperium capeſſendum, vltro contempſerit, qui pluris Bohemiæ
Regem eſſe exiſtimaret, quàm Romę Imperatorem: atqꝫ illi tandem ad Rodol-
phum Habsburgi Comitem, qui Magiſter curiæ Othocari erat, deuenere. Sed
ne longiùs ab inſtituto noſtro recedamus, qualiacunqꝫ hæc fuerint, illud inter
hæc obſeruatione dignum mihi videtur, ter iam hanc annorum M C C. ſuppu
tationem, tribus in maximis imperiis, æquo propèmodum temporis ſui curri-
culo, inſignes admodum rerum mutationes adduxiſſe. Primam à Romulo ad
Genſericum, ſiue quis ad Odoacrem maluerit, ſecundam ab Octauiano Augu-
ſto ad Fridericos, tertiam Conſtantinopolitanã à Fl. Conſtantino ad Conſtan-
tinum eum, qui oppreſſus ab Othomano Turcarũ duce, vitam & imperium fi-
niuit, qui etiam eiuſdem nominis matrem habuit cum imperij conditore. Nam
inter duos hos Byzantij principes anni mille centum ſupra vnum & nonaginta
decurrerãt. Neqꝫ obſtat quod à Valente mathematico inſpecto vrbis horoſco-
po prædictum ſit, imperiũ id ad annos D C X C V I. duraturũ, quia poſt eam an- F
norum ſummam qualeſcunqꝫ fuerint Principes ſiue viri ſiue fœminę, à Maximi
tamẽ Conſtantini inſtitutis pendêre videbãtur. Sub Turca verò longè alia im-
perij forma, longè aliæ leges, longè alij ritus ſuperinducti. Itaqꝫ cur annorũ cen-
tena per ſingulas Vultures ſignificarentur, inde ſumptũ, quòd eas ad centũ vſqꝫ
annos viuere cõpertũ eſt apud antiquiores, quibus aſtipulatur Ambroſius. Nũc reliqua huius imaginis hieroglyphica aggrediamur.

MATER SIVE NAturæ genius.

CVm ergo in genere Vulturum mas nuſquam inueniatur, omnes autem fœminę ſint, vtpote quæ ex vẽto concipiãt, manifeſtũ eſt cur Ægyptij ſacerdotes per eam alitẽ vropygio ſurrecto, atqꝫ ad Aquilonem verſo, matrem aut naturam ipſam intelligerent: mater ſiquidem fœmineũ eſt animal. Vultur enim, vti dictũ, tempore cõceptus appetente, quod

per

A per quinqꝫ dies illos quos ſuprà memorauimus, producitur, natura in Aquilonem, vt Ægyptij tradunt, in Eurũ, vt Plutarchus, exporrecta adapertaq́ꝫ ab eodem initur, non ſecus ac plantæ Zephyris genialibus iniri traduntur. Sedenim hic diſsimulare non poſſum nonnullorum imprudentiam, qui Horum Apollinem citant nouo verbo ὀργύζω, confićto, vltimoq́ꝫ Hori capite appellato verba etiam infarciunt, ὅταν ὀργύζῃ πρὸς σύλληψιν ἡ γυνή, cùm in codicibus manu ſcriptis, iisq́ꝫ pleriſqꝫ quos euolui, non ὀργύζῃ, ſed ὀργάζῃ ſcriptum reperiatur: vti etiam aliquanto pòſt de ceuente vacca, cap. τῶν ἀκολ. ἐπειδὰν αὖ γοῦν ἡ θήλεια ὀργῶσα πρὸς σύλληψιν ᾖ. ὀργᾷ δὲ οὐ πλεῖον ἢ ἐφ' ὥρας τρεῖς. Quæ porrò de Vulture apud Horum habentur, vndecimo in impreſsis capite ſunt, non vltimo: Perdurat verò Vultur quinqꝫ eos dies pertinaciſsimo ieiunio macerata, tale eſt eius in concipienda prole ſtudium atqꝫ cupiditas. Neqꝫ quidem negarim alia etiam eſſe volucrum genera (ὀργώσας enim, non γυπώσας, in caſtigatis Hori codicibus legitur) quæ vel inter ſe, ſi mas non adſit, fœminæ, æquè ſaliant, & mutua libidinis imaginatione cõcipiant, vel vt nonnulli arbitrati ſunt, ipſo puluere in naturam vi pruritus attracto, cuiuſmodi ſunt co-
B lumbæ, gallinæ, perdices, anſeres, & vulpanſeres, quarum tamen oua irrita, minimeq́ꝫ prolifica ſunt, ad cibi tantùm vſum facientia, minora reliquis, ac minùs iucundi ſaporis, cæterùm magis humida. Tertullianus: Et gallina, ait, ſortita eſt de ſuo párere, ſed Vultures fœminas tantùm párere aiunt. Oua huiuſmodi, quia vt pleriqꝫ omnes aſſerũt, ex vento generantur, & zephyria, & hypenemia, quaſi ſubuentanea dicere velint, appellantur. Eos verò nõ audiendos dicit Ariſtoteles, qui dicunt, vere tantùm hæc fieri, incubatione derelicta, cùm & iuuencæ expertes adhuc coitus ea pariant. Cæterùm idem autor, qui ſubuentanea omnia infœcunda eſſe vult, in quodam auiũ genere exiſtere ſimile piſcibus, ſpontina oua ad fœcunditatem progenerantibus, nõ inficiatur, quod nimirũ de Vulturibus in primis fertur. Eas porrò autor is quoqꝫ volare verſus Auſtrũ, atqꝫ ita ab Aquilone iniri prægnantesq́ꝫ fieri tradit, perq́ꝫ tres annos párere: quod etiã apud agricultores Conſtantini legimus. Apud Heſiodũ οἰωνοί interpretes aiunt: Vultures, quarũ oua ſubuentanea ſunt, abſqꝫ maris copula, neqꝫ alia earum generatio reperitur. Neqꝫ deſunt interpretes etymologici, qui dicant οἰωνὸς quaſi οἰονὸς, quòd οἶον ὠὸν ſibi ſit, quippe qui ſine maris auxilio ex vento concipiat. In cu-
C ius quidem fœcunditatis commendationẽ illud addere nõ incongruũ eſt, quòd non intra ſuum tantum genus ea felicitas cõtinetur, ſed proficua quadam vi ad aliorum etiam beneficium celebratur. Penna ſiquidem vulturina ſubiecta pedibus, adiuuat parturientes. Id verò quod de Vulturum huiuſmodi conceptu fertur, ne quis fabuloſum putet, inter quadrupedes etiam equas aliquot ex vento cõcipere, Probus ex comperto refert, quod & D. Auguſtinus, diuinarũ humanarumq́ꝫ rerũ peritiſsimus, affirmat: & velociſsimos ex eo genere iugales apud Homerum comperies haudquaquã fabuloſè dictum. Baſilius Magnus ex hoc omnibus animaduerſum cupit, vt cùm noſtrum arcanum nonnullos homines irridere conſpexerimus, quaſi fines naturę cancellosq́ꝫ egrediatur, quòd fieri nõ poſſe contendant, vt virgo pariat, virginitate ipſius integra, illæſa atqꝫ intemerata perſiſtente: cõtemplari debere nos, Deum exempla pleraqꝫ iam inde ab initio præmiſiſſe, ex ipſaq́ꝫ natura rerum ſemina quędam conſperſiſſe, vnde poſſet vnuſquiſqꝫ, vbi quod alta iam mente conceperat, effeciſſet, talibus mirabilibus fidem adhibere, atqꝫ ita iis occurrere voluiſſe, quorũ ſtuporine dicã, an peruerſitati, nihil quicquã aliud perſuadere queas, quàm quod vel manibus attingũt,

vel oculis aſſequuntur. Hinc ait Ambroſius, neminē ſubuentaneo Vulturis au- D
dito conceptu, rerum naturalium ſcriptoribus refragari: cùm verò virginem di-
uino afflatam numine peperiſſe audierint, riſum inceptare. Tangit hoc idem A-
damantius, vbi Celſo reſpondet, duplex Almę ſignificatum ex Hebręorũ inter-
pretatione obiectanti. Sed enim de intacta virgine, non autem de adoleſcentula
(quod Theodotion Epheſius & Aquila Ponticus intelligendũ fruſtra conanť
perſuadere) prophetatũ eſt priuſquàm in Babylona fieret populi trāſmigratio,
hoc eſt, anteaquā Medi & Perſę principatũ inuaderent. Reddita autē ſunt hęc
in ſermonē Gręcũ ab ipſis Iudęis multùm ante tempora aduentus Domini no-
ſtri, vt nulla relinquať ſuſpicio, inquit Irenęus, ne fortè morē nobis gerentes Iu-
dæi, hęc ita ſint interpretati, qui quidem ſi cognouiſſent nos futuros, & his teſti
moniis vſuros quę ſunt ex eorũ ſcriptis, nunq̃ & hęc & monumēta prophetarũ
reliqua comburere dubitaſſent. Venerunt igitur in Latinorũ manus Græco ſer
mone tranſlati Hebręorũ libri multò antequā Romani Iudæos in poteſtatem
redegiſſent, Macedonibus quippe adhuc Aſiā poſsidentibus. Ptolemęus enim
Lagi cupiens bibliothecā, quā Alexandriæ ſtruxerat, illuſtrib. ſcriptorũ omniũ E
monumentis implere, ab Hieroſolymitanis petiit fieri ſibi copiā vt eorũ libri in
Gręcũ ſermonē transferrentur. Illi, qui tũc Macedonibus parebant, Septuagin-
ta viros ex primoribus, & vtriuſq; linguæ cognitione præſtantibus, ad Ptole-
męũ miſerũt: qui veritus ne, ſi inuicē cõſultarent, veritatē abſconderēt, eos om-
nes in ſingula contubernia ſeparauit, iuſsitq; vt vnuſquiſq; pro ſe librũ eundem
transferret, eoq; in libris ſingulis ordine ſeruato, opereq; perfecto, omnib. mox
conuocatis, & per libros ſingulos interpretationem ſuam vnoquoq; eorũ pro-
ferente, ita omniũ ſententiā eandē eſſe conſtitit, ac ſi ab vno tantũ traductiones
omnes emanaſſent. Neq; tamē ignoro eſſe qui rem aliter geſtā narrent, & Pen-
tateuchũ tātùm à LXX. traductũ contendant, & nõ ſeparatos, ſed vnanimi con
cordia ſententiā vnoquoq; ſuā proferēte. Sed ego & Irenęo, & antiquis aliis po
tiorem adhibeo fidem. Quare nõ eſt vt calumniatores, Almam, iam excogitent
loco virginis legitimi nominis, & à tot eruditis agniti, ſubſtituere contendant.
Plurimùm verò (vt ad Vulturem redeamus) indignatur Adamantius, pleroſq;
adhibere fidem hiſtoricis philoſophiſq; hęc de Vulture & aliis aliquot animan
tibus, quæ ſine maris coniũctione concipiunt, indubitatò tradentibus, & Deũ F
negāt qui hæc in aliquot aliis animalibus facit, poſſe etiam in hominibus idem,
vbi adhibuerit, facere. Et Græcorum pleriq; credunt homines primùm ex limo
pcreatos: nos nõ credemus ex dimidia humanæ ſubſtātiæ parte, iuſſu Dei, imò
eo de ſe ita ſtatuēte, fieri potuiſſe, vt IESVS ex eo filius naſcereť? Eſto igiť Vul-
tur documēto nobis, ne myſteriũ illud ſacroſanctũ, vnde vera ſalus, veraq; felici
tas nobis obtigit, fabuloſum fuiſſe vel minimũ
quidē ſuſpicari vnquā in animũ inducamus.

MISERATIO.

AD hęc Ægyptij ſacerdotes miſerationem
per Vulturem femora ſua roſtro proſcin
dentē exprimebāt: illa enim centum & viginti
diebus, quib. in filiorũ educatione detinetur,
nunquā ad prędā longius prouolat, vni illi cu
ræ intenta, ne pullos deſerat, deq; propinquo
tantùm quæ fuerint in promptu conuenatur.
Quòd niſi aliud quicquam ſuggeratur occur-

rátue

A ratue, quod filiis in alimentũ paret, ipſa ſuis femoribus roſtro vellicatis ſanguinem ciet, quem filiis exugendũ prębeat: tanta curat charitate, ne illi victus egeſtate deficiãt. Sanè verò factum hinc crediderim, vt maiores noſtri, cum incomparabilem prorſus Aſſertoris noſtri miſerationẽ, qui pro ſalute noſtra ſanguinem ſuum profundere non dubitauit, alitem hanc, non autem Pelecanem, in ſacroſanctæ crucis apicem, ea femorum vellicatione ſpectandam popularium omnium oculis erexerint. Nã quamuis omnino per Pelecanem incredibilis erga filios amor hieroglyphico longè alio ſignificetur, nuſquã tamẽ apud antiquiſsimos rerum ſcriptores, qui ſaxũ hoc euoluerunt, legimus auem aliã, quàm Vulturem, femorũ ſuorũ vellicatu pullos ſuos paſcere conſueſſe. Phœnicem tamen & ipſum vellicare femora, ſed, vt ſuo loco diſputatur, non vt eo filios alat, quos nullos habet, ſed vt ex eo fuſo vermiculus ille oriatur, qui mox exeat in Phœnicem. Alia verò ratione mortem opperere Pelecanẽ, vt filios ſoſpitet ſuos, Ægyptij tradiderunt: de quo quid illi tradiderint, ſuo diſſeruimus Commentario.

IVSTITIA.

B HErodotus Vulturẽ ab Hercule pro iuſtitiæ ſymbolo habitam tradit, quòd ea iuſtiſsima omnium auium, quę volatilibus veſcantur, iudicetur: eaq́; de cauſa ſemper apud eum magnæ æſtimationis fuiſſe, lætariq́; ſolitum cùm inter res agendas Vulturem aſpexiſſet. Vultur enim nihil quod viuit attingit, nec animatum quicquã interficit, quod accipiter & aquilæ faciunt: cadaueribus verò contenta, nullius vnquã auis paſtione pollui viſa eſt, vt Ægyptij obſeruauêre. Eadẽ fructus nunquã lædit, nec vlla in re animali cuiquã manſueto nocet. Quare mirũ videtur quod traditũ eſt à Dionyſio, aquilarũ pullos, quorũ nidus erat in Palma quę Tarquinij Superbi regiæ incũbebat, dum parentes abſunt incurſu ſubitò à Vulturibus diſcerptos. Sed id videtur ea pręcipuè de cauſa diri prodigij loco habitũ, quòd cedes ea ab animãtis genere profecta ſit, quæ in animatum animal ſæuire minimè cõſuerit. Vtcunq́;, nõ immeritò innocentes Vultures ait Hermodorus Ponticus apud Plutarchũ: nam & ab iis quæ maximè nocere ſoleant animantibus, mortale genus liberãt: ex volucribus enim in auxilio contra ſerpentes primam aiunt eſſe Vulturem: corq́; eius alitis habentẽ, tutum eſſe non ſolùm à ſerpentum impetu, ſed etiam à ferarũ & latronũ periculis: & vt
C aliquid omnino dicant, à regum etiam indignationibus incolumem euadere.

DESIGNATIO.

ALia quędam ex Vulture hieroglyphica cõmenti ſunt Ægyptij ſacerdotes, ex iis quæ ab ea plurimùm fieri obſeruarũt. Nam ſcopum, ſiue locum quô quis tendere deſignarit, per eam alitem altè volantẽ expreſſere, propterea quòd Vulturem ſupra reliqua omnia animãtia acutiſsimo viſu præditam aſſerebant: atque oriente Sole occaſum verſus aſpicientem, decedente verò ad orientem ſpatioſiſsimis quantumlibet interuallis eſculentum, quod vſui ſuo competit, proſpectum enanciſci, vnoq́; ad id volatu quaſi ſagittam ad ſcopum ferri. Quin etiam, vt D. Hieronymus atteſtatur, trãſmarina cadauera ſentiunt. Sunt autem qui viſui, ſunt qui odoratui, quo ſagaciſsimè pollent, rem adſcribant: ſed vtcunque hoc ab ingeniis hominum diſputetur, illud ſatis conſtat, Ægyptios intuitum ea loci deſignatione, in remotiſsimas quantumlibet partes, per Vulturis hieroglyphicum ſignificaſſe.

TERMINVS.

QVinetiam circumſcriptũ terminũ per eiuſdem alitis picturã intelligi vole-

bant, propterea quòd, ſi conflictus vſquam futurus eſt, ſocum ipſa præſcribit, D vbi acies concurſuræ ſunt, & pugnam inituræ, quo ſeptem antè diebus, vt Ægyptij tradunt, vt alij, triduo tantùm præuolant. Hinc illud apud Plautum, Truculento, de cœnipeta Dynarchus ait: Iam quaſi Vulturij triduo prius prædiuinãt quo die eſuri ſint.

PRÆSAGITVRA.

AB hac verò præſagiendi vi, quòd tot ante dies vbi ſtrages futura ſit præſentiũt,iidem ſacerdotes Ægyptij præſagituram ex Vulturis ſimulachro ſignificabãt:iidẽq; aſſerunt, conſueſſe priſcos Reges belli tempore exploratores dimittere, qui obſeruarẽt in quãnam exercitus partem Vultures imminerent, inde cõmonefacti ſtragem ibi futuram, vbi earũ alitum grex frequentior incubuiſſet. Quæ quidem huiuſmodi alitis prouidentia redigit in memoriam mihi, quòd Hermes aſtronomus eum qui Vulturis cœleſtis afflatũ ab horoſcopo ſortitus fuerit, ſapientẽ & prouidũ in negotiis obeundis futurũ aſſerit, imperiumq; ſuum, nam & Regem fore pollicetur, valido munimine, animoq;, conſilio & prouidentia optimè valiturũ. Quòd ſi priuatæ vitæ fuerit, pecunioſum omnino futurũ, multos eius auſpiciis bene res geſturos, magnasq; diuitias comparaturos. Præter hæc etiam aſſerunt, futurũ eum militum ductorẽ, cui Vultur volans in horoſcopo feliciter affulſerit, eundemq; magnis ſemper negotiis deditum, honoratiſsima quæq; modò in hãc orbis partem, modo in illam appetiturũ, quo nomẽ in longinquas regiones extẽdat, populosq;, ciuitates & regna extera ditioni ſuæ ſubiiciat, cui libenter omnes, tanquam Indi Auguſto, inſeruiant, & ſtudiis omnibus obſequantur. B

HÆREDIPETA.

IVniores hæredipetã, mortuorũ quippe bona captantem, per Vulturem ſignificari tradunt: vnde mordax apud Senecã dictum: Si Vultur es, cadauer expecta. Huc etiam alluſit Martialis epigrammatarius:

Cuius Vulturis hoc erit cadauer?

In primis verò diuinæ literæ neq; aquilã, neq; Vulturem menſis inferri volunt. Hic Adamantius illos in iis nominari putat, qui alienis mortibus incumbũt, qui arte fraudéue teſtamenta ſubiiciunt, velut mortuorũ cadaueribus inhiantes, propterea quòd his auibus ſemper mortuorũ, ait, corporum cibus eſt, & ex cadaueribus nutriuntur & viuunt. Ea verò de cauſa profanæ ſunt in diuinis literis, vt ait Hieroſolymitanus Heſychius, quòd per eas homines intelliguntur, qui rixis & bellis gaudent, vt cadaueribus, viſceribus quippe miſerorum & atro ſanguine depaſcantur, cùm minimè oporteat hominem contemplationi deditum, aliorum caſibus paſci & enutriri. F

F V N V S.

SVnt, qui Marti Vulturẽ dedicatã aſſerãt, quòd diuerſo ab aliis ingenio prædita omnem viuentiũ conſuetudinẽ abhorreat, ſtudiũq; omne ſuũ circa huiuſmodi cædes intẽdat, atq; demũ funeſta omnia hieroglyphicè ſignificet. Sanè cùm natura omnia in ſeſe recipiat, ſitq; decidentiũ omniũ receptaculũ, Vulturq;

vti

A vti ſæpe dictum, naturam exscribat, non mirum ſi quæ ſponte cadauera nanciſcatur, tam pro naturæ quàm funeris ſigno accepta eſt, à veteribus. Olim autem apud Iberos Vultures erant pro ſepulchro, ſicut apud Hyrcanos Canes, ob id dicti ſepulchrales. De Iberis ità Sillius XIII.

Tellure, vt perhibent, is mos antiquus Ibera,
Exanima obſcœnus conſumit corpora Vultur.

De his Virgilius dixit: Alitibus linquere feris. De his Homerus, οἰωνοῖσι πᾶσι. De his Octauianus Philippenſi prælio cuidam ſuppliciter ſepulturam precanti reſpondit, Iam iſtam in volucrum poteſtate fore.

PEREGRINVS.

SVnt qui peregrinũ hominem & ignotũ omnibus, hieroglyphicè per Vulturem aptè ſignificari dicant, propterea quòd multæ Vultures exercitum ſequentes repentè apparere ſoleant, volatu ſemper ob raritatem prodigioſo, & tamẽ vnde, cõſtet nemini: quapropter eos ex diuerſo orbe nobis incognito aduolare plerięȝ putant, argumento, quòd nemo, vt Herodotus Bryſonis rhetoris pater aſſerebat, nidum Vulturis vidiſſet. Illæ ſanè in excelſiſsimis & inacceſſis rupibus nidificãt: & quanquam difficulter nidum aut pullos eius alitis videris, aliquando tamen viſos tradit Ariſtoteles.

B

CONCVPISCENTIA.

QVòd verò Poëtæ fingunt eam Tityi iecur abrodentem,

Per tota nouem cui iugera corpus, vt apud Maronem legere eſt,
Porrigitur, roſtróq; immanis Vultur obunco
Immortale iecur tundens, fœcundáq; pœnis
Viſcera, rimatúrq; epulis, habitátq; ſub alto
Pectore, nec fibris requies datur vlla renatis.

ab Ægyptiacis cõmentis haudquaquã diſsimile eſt. Anima enim, vt Philoſophi Poëtæq; veteres cõmentantur, in portionẽ rationis participem vnam, & rationis expertem alterã diſpertitur. Sedenim quæ rationi adglutinata eſt portio, ſupra ſenſum & ſenſibilia ſublata, quanto poteſt luctamine, tanquã Vulcani congreſſum effugiat Pallas, ſemetipſam ſibi aſſerere meditatur, quæ verò aliena eſt

C à ratione brutis proxima, temerè omnia vel appetit, vel concitat. Appetentis autem vim totam in hepate Philoſophi plerięȝ conſtituunt. Quare quòd concubitus illegitimos Tityus appetierit, iecur ab alite rodi fingitur, ſiue ea Vultur, ſiue, vt alij quidã, aquila ſit, quæ illud abrodat. Vtcunq; noctu ait Heſiodus tantum accreſcere, quantum die fuerat abſumptũ, propterea quòd mentis agitatio noctu præcipuè vigeſcit, cogitationesq; & conſilia noctu vndiq; ſuggeruntur. Sedenim quia dictũ eſt ſuperius, Vulturẽ odoratu ſagaciſsimo ad putredinem deferri, cogitationis inquiunt nonnulli principiũ, motusq; omnis à corde profiſciſcĩ, qui quidẽ eſt voluntatis fons: vt ex Homero & Poëtis aliis tam Græcis quàm Latinis accepimus. A' corde igit̃ eſt quòd malè habet iecur: itaq; Tityus ratione hac à Vulture laceratur. Sedenim Triclinius apud Pindarum viſcera Tityi à ſerpentibus diſcerpi depaſciq; dicit, quæ quidem eſt Poetarũ licẽtia nõ in his fabulis tantùm, verùm etiã in hiſtoriis, ex cõmodo ſuo quæcunq; voluerint variare.

LIVOR.

NOnnulli liuorem ex hieroglyphico hoc interpretantur, eoq; ſpectare Tityanam Vulturem in appendicibus Virgilij,

Quæ ſemper lacerat, comeſtq; mentem,

Viuit pectore ſub dolente vulnus, D
Quod Chironia nec manus leuarit,
Nec Phœbus, ſobolesſue clara Phœbi.

In quam ſententiam alitis huius figmentum Petronius Arbiter, Nicagoras, & Ariſtoxenes accepere.

DIVINA PROVIDENTIA.

QVòd denique Vulturem nonnulli Promothei etiam cordi abrodendo applicant, Ægyptiacæ eruditioni longè accõmodatius eſt: Vulturẽ enim in mundi modum conſiderant. Cui picturæ illa etiam applicatur cauſa, quòd mundus celeri quadam volubilitate verſetur, & cadauerum naſcentiũ occidentiumque perennitate paſcatur: cúmque in corde ſapientiæ ſedem veterũ plerique poſuerint, alitis huius cor depaſcentis hieroglyphicum, ali ſuſtentarique mundum diuinæ ſapientiæ prouidentia, quæ nec ipſa finiri nouit, nec mũdus ceſſare ab eius alimentis vel tantillum queat, manifeſtiſsimo ſignificat argumento.

CONSVMMATIO.

NEque illud parui momenti myſterium eſt, quòd cùm perfectũ quid in rerum natura Ægyptij ſacerdotes indicare vellent, Vulturem & ſcarabeũ ponere conſueuerunt, vtpote qui ex duobus his ſimulachris Palladem & Vulcanum, vt ipſi aiebant, intelligerent. Comprehendebant autem picturã hanc vno tantùm argumento, ex quo maſculo fœmineum, vt ita dicam, ſexum ſignificari profitebantur. Ita tamen imagines diſponebant, vt ſi Vulcanũ ſignificare vellẽt, ſcarabeum primò inceptarent, mox in Vulturem deſinerent: ſin Mineruam intelligi vellent, à Vulture principium ſumentes, in ſcarabeum deſinebant. Cęterùm quia primo ſtatim obtutu noua hæc fortè videbuntur, ea latiùs explicabimus pro eorum inſtitutione, qui nondum rerum naturalium ſacris initiati ſunt. E

PALLAS ET IVNO.

ILlud autem in primis non ignorari velim, cœlo in ſuperius & inferius hemiſphærium diuiſo, Ægyptios quod ſupra finitorẽ eſt Palladi conſecraſſe, quod verò infra ab oculis ſemper noſtris ſummotum, Iunoni dedicaſſe. Et quoniam cœlum ipſum muliebri genere Vraniam, non οὐρανὸν, quod præcipuè etiam apud Arabes erat, vocitabant, vtpote quæ Solis, Lunæ, ſtellarumque omniũ mater haberetur & Vulturem, vt ſæpe dictum, omnino fœminam intelligerent, vtrunque itidem hemiſphæriũ, quo cœlum conſtat vniuerſum, per Vulturis hieroglyphicum exprimebant, atque ita tam Pallada quàm Iunonem, ſimulachro Vulturis ſignificabant. Quinetiã vnicuique muliebri ſigno alitem hãc pro geſtamine addidere, atque ita demum vnamquanque Deam vnius figuratione Vulturis intellegebant. Vt verò ad Vulcanum & Pallada reuertamur, mundum in vniuerſum Ægyptij ex mare atque fœmina conſtare profitebantur, ſolos verò deorũ Vulcanum & Pallada maſculo fœminas aſſerebant, cùm tamen, vti caſtigatiores Hori codices habẽt, ſupra Vulcani caput ſcarabeũ, ſupra verò Mineruę, Vulturem ſtatuere ſoliti eſſent. Atqui mundũ ex ſcarabeo, qui tantùm mas eſt, ab eiſdẽ intelligi, ſuo oſtendimus commẽtario: ex Vulture autẽ Pallada ſignificari, quæ ſupremũ eſt hemiſpheriũ, ac muliebri ſexu perhibetur, vt paulò antè dicebamus: atque ita fieri vt Palladis & Vulcani opera, quicquid in rerũ natura cernere eſt, formã cõſequatur, & ad abſolutã ſpeciem redigat. Nam Pallas ingenio capaciſſimo freta, nihil nõ concipit, nihil nõ parturit: Vulcanus verò eo quo pollet artificio optimè peritus, ignis ſui accedẽte beneficio, omnia quæ fuerint diſſoluenda li- F

A daliquat, contrà verò alia cogit in duritiem, firmoq; concretu peruincit. Atque hoc illud eſt quod Maximus Tyrius principium artis Vulcanum ab Homero dictum autumat: nam & quem ignem Prometheus furatus dicitur, Heſiodiani interpretes vitam variis artibus implicatam exponunt. Neq; ſeciùs in iis quę ad ſapientiam ſpectant, de quo pòſt latiùs dicemus, operatur.

ARS ET INGENIVM.

EA verò de cauſa cōmenti ſunt Ægyptij Vulturem adiūgere Scarabeo, qua itidem fabulæ Pallada Vulcano matrimonio collocatā fingunt. Vſurpatū aūt à veteribus maximè, quod in Orphicis etiam hymnis obſeruatur, duas has vires in eadem ſubſtantia meditari, quarū altera cōtemplatur, quod munus eſt Palladis: altera præeſt corpori, quod ad Vulcanū ſpectat, easq; cognominibus maris & fœminæ nuncupare. Sed enim alij omniū hanc cœleſtiū animorū prærogatiuā eſſe dicunt, vt vtrunq; obeāt munus, concipiendi quidem per cōtemplationē, quæ à ſuperiori poteſtate corū infundit intelligentiæ: ſimulq; agendi in inferiorū corporum cura, quę ſibi credita regant, inſtruantq; qua ratione per

B afflatū datur, atq; etiā è periculis eximant, & ſoſpite valetudine tueantur. Vnde etiam Empedocles cùm ſe Deum iam effectum aſſeueraret, puerum & puellam eſſe ſe dictitabat, cuius hæc circumferuntur carmina, quæ rem atteſtantur:

> Χαίρετ᾽ ἐγὼ δ᾽ ὑμῖν θεὸς ἄμβροτος, οὐκέτι θνητὸς
> Ἤδη γάρ ποτ᾽ ἐγὼ γενόμην κούρη τε κόρος τε.
> *Immortalis ego, haudquaquam mortalis habendus,*
> *Sumq́, valete omnes, puer ecce, puellaq́ factus:*

Atqui etiamſi rem vlterius ſcrutari voluerimus, hominē, de quo apud Philoſophos conſideratio, vtriuſq; ſexus eſſe cōperimus: vnde quantū pertinet ad intellectum, nullū diſcrimē Socrates inter marem & fœminā diſcernebat, eandemq; virtutem atq; docilitatem in vtroq; deprehēdebat: cœleſtemq; illum nos etiam talē agnoſcimus, cuius appellatione & angeli ipſi, & ſæpe mali dæmones intelliguntur: cui nuncupationi noſtrę etiā Sacræ literæ adſtipulantur, frequentiſsimùq; hoc apud Prophetas de bonis angelis, ac de malo etiā dæmone, qui nihil natura differt ab illis. In Euangelio ſcriptū eſt: Inimicus homo hæc fecit. Deniq; apud antiquos, quamuis duos hos tantū Ægyptij maſculo fœminas duxerēt, in

C deos omnes vtriuſq; ſexus teſtimonia reperias. Quinetiā minimè cōmentitium eſt, vtriuſq; naturæ homines inueniri, qui partē inter ſe vtranq; peragant, cuiuſmodi ſunt populi ſupra Naſamonas, confineſq; illis Maclias, Calliphanis teſtimonio ſatis cogniti, ac in reliqua etiā Europa deprehēſi, ne apud ſolos Lunēſes hermaphroditū exiſtimet annalium cōmentator Feneſtella: ſeueraq; admodum lege cautū, vt quem mauelint ſexū eligāt, altero ſi abutanī, capitali ſupplicio puniēdi. Qui verò hermaphroditi ex marmore facti paſsim reperiunī, facie quippe muliebri, māmiſq; notabiliter tumētibus, aluo coxendicibuſq; grandiorib. virilíq; natura procacius excitata, ad ſuperiorē intellectū referri debent. Huius imaginis ſimulachrū pulcherrimū Romæ apud Petrum melinū vidi. Sed vt ad deos, de quibus agebamus, reuertamur, Ægyptij tum alia pleraq;, tum pręcipuè liberorū procreationem, ſententia à Græcorū fabulis aliena, inuentū eſſe aiunt Palladis & Vulcani. Atqui Scarabeus natos ex materia putida conformat, humiq; fouendam condit. Vultur ex halitu ſuperioris aeris prolem ſuſcipit: iuncta hæc hominē efficiunt, in cuius diſpoſitam materiā animus immittitur cœlitùs, dum ſcilicet embryon in matris vtero coaleſcit. Porrò quòd Vultur et matris &

Palladis ſymbolum eſt apud Ægyptios, id in memoriã adducit, quod in diuinis D literis mater ſępe hieroglyphicè pro ſapientia ponitur, vt apud Solomonẽ Prouerbiis: Fili mi audi doctrinam patris, id eſt, Dei, & non diſcedas à lege matris tuæ, id eſt, ſapientiæ. Quòd verò natã ex Iouis capite Pallada cõfinxere, ſciendũ eam pro intellectu Iouis accipi, in eiusq́ꝫ prouidentia conſiſtere: quapropter in Mineruæ gratiam antiqua ſuperſtitione Sapientiæ templa, eaq́ꝫ potiſsimùm in arcibus, dedicabantur. De capite autem veteres præcipuũ animæ regimẽ emanare iudicarũt, quod & alij poſtea multis experimẽtis cognitũ prodidere. Præterea veluti caput ſuperior pars humani corporis eſt, ita æther, in quo regimen rerum, & totius prouidentiæ cauſa, vertexq́ꝫ deorum, vt apud Euripidem eſt:

Lucidus hic terræ qui circumfunditur æther.

Nullo pręterea matris beneficio genita Minerua, quo magis cum ſcarabeo ſine compare genito, cõmercium inire poſsit. Virtutis ſiquidẽ generatio diuerſa eſt ab eiuſmodi rebus, quæ parium cõcubitu fiunt. Hinc Iouem nõnulli aiunt cõſilium (ita enim βουλὴν exponendũ) deglutiſſe, & mox Palladem edidiſſe: quippe qui conſultor & ſapiens ſit habendus, nõ alia quàm cõſilij via ad prudentiã deuenire poteſt. B Alij fabulam aliter cõtexuere, dum Iouis caput à Vulcano cõminutum aiunt, ſitq́ꝫ ita de patrio vertice nata dea. Ignis ſiquidẽ quo in operibus ad demonſtrandã naturæ puritatẽ vtimur, humanæ eſt inſtrumentũ induſtrię. Ignis occulta omnia dat luci: quod verò quis exquirit, ſi fuerit inuentum, id is & parere, & tanquã fœtum edere videtur. Sanè vetuſtas (id enim ſępe repetendũ) Mineruã omniũ operum inuentricem ſapientiſsimã ponit: & omnia apud nos per Filiũ facta ſunt. Orta illa ex Iouis capite confingĩt. Vera Minerua, ſine qua factũ eſt nihil, noſter quippe Ehich, hoc eſt, artifex, quod nomen ſecundo loco literę ſacræ ponunt, nutu conſilioq́ꝫ intimo ſummi Dei, nõ inferiorum operum more, ſed ex Dei capite emanauit. De hoc, Prouerbiis: Et Ehich ſecundum ſe artifex, & Ehich deliciæ quotidianæ. Noſtri: Cum eo eram cuncta componens, et delectabar per ſingulos dies. Ita ſemper diuina dubio procul diſpẽſatione apud nationes omnes aliquis ſemper veritatis fulgor illuxit. Nam ignis quẽ Hebræi, vt Reuchlin obſeruauit, Eſth vocant, vnum eſt ex primoribus Dei nominibus. Ab eo nomine Græci ἑστίαν, Romani Veſtam fecere, de qua Ouidius:

Nec tu aliud Veſtam quàm puram intellige flammam. F

Quare triplex illa diuinorũ nominum obſeruatio, quæ ad omniũ ferè gentium, quę diſciplinis vſæ ſunt, vſum faciunt, diligẽter animaduertẽda, ita enim habẽt:

Hebræi	Hu	Ehich	Eſth.
Græci	ζεὺς	ἀθηνᾶ	ἀφροδίτη.
Latini	Iupiter	Minerua	Venus.
Theologi	Idem	Ens	Ignis.
Antiqui	Nox	Cœlum	Æther.

Deniq́ꝫ Deus, inquit Apoſtolus, qui dixit in tenebris lucem ſplendeſcere, ipſe illuxit in cordibus noſtris, ad illuminationem notitiæ claritatis Dei, in perſona IESV Chriſti.

IGNIS DVPLEX.

CVm itaq́ꝫ Pallas translucidus & purus ignis intelligatur, ne Græcorum figmenta huiuſmodi prętereamus, meritò Vulcani nuptias auerſatĩ, vt in virginitatis ſuę puritate perſiſtat: neq́ꝫ quidẽ ea coniugem aſpernatĩ, ſed ab eo cõtingi cõtaminariúe minimè patitur: ſiquidem is, quo vtimur, ignis, qui materię adhæreſcit, aere tamen cõmiſtus, Vulcanus eſt. Affectat is nuptias Palladis, quantóq́ꝫ

A toťq; conatu poteſt ſurſum verſus erigiť, ac niſi perpetuis materiæ vinculis præpeditus quodammodo in ergaſtulis detineretur, nimirũ ſponſæ thalamũ aſcenderet. Iouis hic & Iunonis filius effingitur, Homero id aſſerente: quorundam verò commento, Iunonis tantùm, vt apud Heſiodum:

ἥρη δ' ἥφαιστον κλυτὸν οὐ φιλότητι μιγεῖσα Γείνατο.

Illuſtrem Iuno nulli coniuncta marito Vulcanum genuit, proptcrerea quòd denſiori applicitus materiæ, atq; vti pauimẽto adglutinatus, ne ad ſublimia ſuſtolli poſsit, coërceať. Inferiora aũt hæc Iunoni adiudicata eſſe tunc oſtendimus, cùm infernũ hemiſphæriũ eam ſortitam eſſe cõmemorauimus. Quare Varro dicere ſolebat, Vulcanũ intelligi de vehementiore, vtpote fabrili fornacaliq; igne, Veſtam verò de domeſtico. Vtcũq; autem, flamma nihil aliud eſt quàm aër craſsiuſculus incẽſus: inferior verò aër hic Iuno, ſic ea Vulcanũ generat. Claudus idem perhibetur, ſiue quòd ob denſum materiæ meatũ, conſenſum habet cum iis quę vmbrã reddunt: vmbræ verò plerq; omnes obliquæ ſunt, neq; ſine ſolido corpore eſſe queũt, inde etiam conficta claudicitate, quòd progredi nequeat abſq;
B aliquo quaſi ligneo baculo: ſiue quia ſuperioris mucronis motum diuerſum & inęqualem ab inferiori, vbi depaſcitur, efficit, qui cùm ſit omnino tardior, claudicare Deum ideo dixere. Verùm apud Homerum vtroq; pede claudicat, quia ſcilicet nunc in dexterã, nunc in læuã agitatur, dum aërem perrumpere contendit, cuius denſitas, ne aſcendat ad Palladem, obſiſtere videatur: inde cùm ſit corpori adalligatus, dum ſe vinculis liberare nititur, modò hunc, modò illũ pedem tentat è compedibus extrahere, vnde motari quoquouerſum, & vndequaq; diſtorqueri cogitur, atq; ita ſpeciẽ hominis vtroq; pede claudicãtis exhibet. Proiectus ab Ioue de cœlo in terram fertur Vulcanus idem, nempe quia, vt nonnulli tradunt, qui primi ignis vſum adinuenere, in ardentem materiã aliquã fulmine tactam incidẽre, atq; ita mox vtilitate cognita, ad ignaria deuentũ: quam inter varias opiniones, vnde ignis datus mortalibus, primã ita Lucretius ponit:

Illud in his rebus, tacitus ne fortè requiras,
Fulmen detulit in terras mortalibus ignem
Primitùs, inde omnis flammarum diditur ardor.

DRACHMAE DVAE, ſiue cor.

C HIs igitur notis Ægyptij tam in myſteriis ſuis edocendis, quàm in naturæ ſecretis aperiendis, & ciuilium morum pręceptis proponendis vtebãtur. Sed & in reliquis diſciplinis ab eodẽ ſcriptionis genere non recedebãt: vt ſi de mathematicis rebus locuturi, in numeris drachmas duas oſtendere voluiſſent, Vulturẽ, ait Horus, ponebãt. Cauſam nonnulli cõmenti ſunt, quia vnitas apud Ægyptios duarum drachmarũ inſtar æſtimatur. Vnitas verò vnà cum binario, totius eſt numeri generatio. Meritò itaq; ſi drachmas duas indicare vellent, Vulturem pingebant, quandoquidem & matris & generationis prerogatiua polleat, perinde ac vnitas ipſa vnà cũ binario, numeros omnes generãt. Quare cùm ita mater eſſe videať, optimè Vulturi cõpetit. Vtcũq;, curta ſunt hęc in exẽplaribus Hori, quod alij viderint, ſi caſtigatiora in exẽplaria inciderint. Cęterùm ſi ariolandũ ſit in re vſqueadeò perplexa, putarim ego cor hinc ſignificari, qui legerim apud eoſdẽ ſacer-

dotes, vel qui doctrinam eorum interpretati ſunt, infantium anniculorum cor D duabus drachmis ponderari, augeri autẽ per annos ſingulos drachmis itidem duabus ad annos vſq; qnquaginta: inde per annos alios eodẽ decreſcere Æqui librio, quo ad id vſq; tempus auctũ fuerit, hominẽq; tũc deficere cùm ad drachmas iam duas cor ipſum redactũ fuerit: ita vitã humanã centum annis plurimũ circunſcribi, niſi aut negligenter, aut intemperanter acta, ipſa ſibimet, vti turdela, incõmoda cõpararit, ſeq; parte aliqua fraudauerit: nam cor affectũ iniuria, & trãquillitate ſua defraudatũ, pro moleſtiarũ portione properantius efflaceſcit & deficit. Quæ quidẽ cùm admodũ inſignia ſint apud Ægyptios, nõ vno erunt loco repetenda. Id autem annorũ ſpatium cùm vulturinæ cõgruat vitæ, ſitq; vitæ omnis vis in corde ſita, facilè vnicuiq; cõſtare puto, cur drachmę duę ex Vulturis ſimulachro ſignificentur. Sanè verò ſiue numus hic fuerit duabus drachmis imputatus, qui vulturis imagine ſignaretur, ſiue alia fuerit eius nota, illud manifeſtũ eſt, didrachmam apud veteres numi pondus fuiſſe, quem ſuo nomine Siclum Hebræi vocabant, qui quidẽ XX. obolis imputabatur: frequentiſſimusq; eſt huius locutionis vſus in diuinis literis, vt alij ſiclum, alij didrachmam E ponant. Nam Leuitici cap. VII, ſupra vigeſimũ, vbi legislator precium ponit quo ſe redimere poſsit is, qui honorem animę ſuæ Deo vouerit, legas, à quinto anno ad vigeſimum qui ſe Deo vouerit, ſiclis viginti poſſe redimi, Septuaginta interpretes, viginti didrachmis reddidere. Ita illud preciũ maſculi à vigeſimo anno vſq; ad ſexageſimũ, quinquaginta ſicli argenti ad menſum ſanctuarij, idem Septuaginta tranſtulerũt, quinquaginta didrachmæ. & multa paſsim huiuſmodi. Adeò verò illis arridebat didrachmę vocabulũ, vt ſi drachma vna eſſet enunciandũ, didrachmæ dimidiũ potius, quàm drachmã vnã, aut ſicli dimidiũ ponerent: cuius facti rationem, & cur hoc pondus ſanctum appellaretur, legas apud Hieroſolymitanum Heſychium, libro eius ſeptimo in Leuiticum cap. XXVII. Atq; vt huius monetæ pondus ad temporis noſtri vſum deducamus, ſciendum obolum eius precij eſſe qui Romæ nũc literis aliquot immutatis Baliocus, quaſi obolicus dicere velint, appellatur. Drachma verò pondus eſt eius numi, qui Romæ Iulius hodie vocatur. Venetiis Marcellus argenteus eiuſdem ferè ponderis eſt: vti etiã Ferrariæ atq; Mantuæ vulgò Buxoloti nomine. Aureus quoque numus drachmæ ferè pondus æquat: atq; ita ſiclus argenti vel didrachma, F vno Mocenico Veneto imputatur, qui proximè accedit ad Iulios duos: non enim hæc ad vnguem explanari poſſunt, propter locorum varietatem: quia Iulij monetæ Romanæ precium, extra Romanæ Pontificiæ'ue ditionis loca, minoris quàm Romæ æſtimatur: contrà Mocenicus moneta Veneta, extra Venetorum ditionem precioſior eſt quàm apud ipſos, vel eorum ſocios. Aurei quoque tam precio variant, quàm varij ſunt qui eos cudunt domini. Sed ponderis in eodem genere parua admodum differentia. Atq; hęc ſunt, eruditiſsime Præſul, quæ doctrinam Ægyptiorum ſecutus ſuper Vulture conſcripſeram: neſcio an plura in eo archetypo fuerint, quem ſurreptum initio conqueſtus ſum, puto tamen hæc ad huiuſmodi myſterij cognitionem factura ſatis. Multa verò de induſtria præterij, veritus ne nimia prolixitas delicatioribus faſtidio eſſet: & otij, quod mihi exiguum concedebatur, habenda ratio fuit, cùm multa alia, ac penè innumera ſint in huius generis commentaria, ſi per otium licuerit, redigenda, vt amicis argumentũ hoc, vix vlli hactenus attentatum, depoſcentibus, quantum pro tenuitate mea præſtare potero, ſatisfaciam.

A AD CLARISS. ABB. D. PAVLVM IV-
STINIANVM PIERIVS VALERIANVS,
de iis quæ per Aquilam ſignificantur ex ſacris
Ægyptiorum literis.

SUmmum ingenij tui acumen, ſuauiſsimi mores, incõparabilis benignitas & eximia in amicos omnes liberalitas effecerunt, Paule Iuſtiniane vir rariſsimè, vt Aquilam tibi ex auiario meo Aegyptiaco dedicare cogitauerim, quippe quòd tu alitis huius pleraſq;, vt ita dicam, virtutes, aut excellentis naturæ dotes, præ te ferre mihi compertus es. Sed potior nimirũ cauſa fuit, quòd Iuſtinianæ familiæ geſtamen eſt Aquila aurea, quia ſcilicet progeniem hanc ex Iuſtiniani Imp. ſanguine deduci omnibus eſt exploratiſsimum, celeberrimi illius inquã Imperatorũ, qui Byzantij præcipuè claruit, & vniuerſo præfuit Orienti: illi ſiquidem Aquilam in ſignis auream præferebant, qui Orienti præerant: qui verò Occidenti, quod in hanc vſq; diem cõtinuatur, fuſcam, bicipitẽ autem vtranq;, ſed vno tantũ corpore conſpicuam: quod hieroglyphicum erat, adminiſtrationem atq; potentiam in duos diuiſas,
B *vnius tamen eſſe conſilij atq; voluntatis. Ex ea vos progenie progreſſi, in Venetamq́; nobilitatem cooptati, regias virtutès ineſſè vobis per ætates ſingulas teſtatiſsimũ effeciſtis, Fabiorumq́; Romanorum exemplo bello Hieroſolymitano pro Chriſtiana pietate cõtra barbaros fortiter dimicantes, in acie ad vnum cæſi, mox vno tantùm, qui Venetiis ſupererat, vitamq́; cælibem Deo vouerat, rogatione Senatus ad maritalem copulam compulſo, reparata familia, ex qua breui pòſt tempore tot illuſtrium Senatorum effulſere lumina, Marcus Iuſtinianus, ſummæ vir probitatis: Beatus ille Laurentius, ſacra literatura ſcriptisq́; nobilis, ſanctitate vitæ inſignis, & primus Venetiarum Patriarcha: Leonardus Diui Marci procurator, Græcis Latinisq́; literis ornatus: adde Bernardos, Vrſatos, procuratores ipſos quoq;, & honoratiſsimis legationibus functos, vltimum hunc inſuper vigilantiſsimũ claſsis Venetæ imperatorem: ætate verò noſtra Sebaſtianum & Antonium literis & diſciplinis eximios, qui legationibus ipſi etiam ad ſummos quoſq; principes feliciſsimè adminiſtratis, patriæ chariſsimi, gentis huius ſplendorem offuſcari minimè permiſerunt. Tuam autem hæreditariam illam à maioribus tuis acceptam probitatem, & à te ſtudioſiſsimè cultam appellarem, quam Venetiæ prædicant, admirata eſt Patauium, Gallia nouit vniuerſa, & vbiubi literarum ſtudia florent, omnes geſtiunt celebrare: ſed de re omnibus*
C *manifeſta, ne actum agam, néue modeſtiam offendam tuam, qui mauis probus eſſe, quàm videri, longior non ero. De te verò quid ſentiam, quid reliqui ſummis laudibus efferant, non tibi, ſed ſeculis ſpero me aliquando in propatulo poſiturum. Nunc ad Aquilam aggrediamur.*

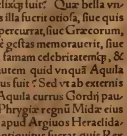
DE AQVILA.

AQVILA, vt hinc exordiar, non temerè cognomento Romana meruit appellari, cùm nulla ferè fuerit in vniuerſo terrarum orbe pars, quà daretur acceſſus, quam auſpicatiſsimo ductu Romanæ non ſubiecerit autoritati. Quamuis non ſum neſcius, Perſas multò ante Romanos auream Aquilam pennas extendenti ſimilem ſacraſſe. Huic autem vni aliti, ætatum & aruſpicum omnium conſenſu, id honoris datum, vt magnarum rerum proſperi ſemper euentus ſignificatione, auſpicia faceret, Buteonem, Sanqualin, Immuſculum ac Vulturium longè anteiret, reliquarum verò volucrum oſtenta, quæcunque oblata eſſent interuẽtu ſuo aboleret, neq; per aërios tractus omnes, vlli cederet, quàm fulmi-

ni. Cùm verò auſpicia portẽtaq́ omnia ferè ſimiles quaſdam habeant ſignifica- D
tiones cum Ægyptiorum hieroglyphicis, & manifeſta inter ſe germanitate con
ſentiant, non ab re fuerit in aquila primùm auguria, mox hieroglyphica percur-
rere, vt hoc honoris ei tribuatur cuius eſt in auguriis prærogatiua.

RERVM PROSPERITAS.

PRæcipuum itaq; eius ſignificatum eſt, vt oblatam diuinitùs proſperitatem
oſtendat: quod iam inde initium ſumpſit, quòd Anacreon autor antiquiſsi-
mus ſcribit, Iouem aduerſus Titanas profecturũ, ſacrificium Cœlo feciſſe, Aqui
læq́ volatũ proſpero ei auſpicio victoriã portendiſſe: quæ cùm ſubſecuta eſſet,
inſigne bellicum auream inde Aquilam geſtaſſe. In huiuſmodi autem auguriis
id veteres obſeruabant, vt quo geſtu Aquilã ſpectaſſent, magni dicerent inter-
eſſe. Nam ſi volantem conſpexiſſent, fauſtiſsimum & citra puluerem augurium
putabant, vti Arexion Parrhaſius indicauit Xenophonti expeditionem in Bi-
thynos agitanti. Sin verò ſedentem animaduertiſſent, magnum omnino eſſe au
gurium, pręclaræq́ rei alicuius indicium, in qua tamen peragenda laboris plu-
rimũ eſſet adeundum, propterea quòd ſedentẽ Aquilam aues reliquæ infeſtare E
conſueſſent: cuiuſmodi augurium eidem Xenophonti tunc oblatum eſt, cùm
Epheſo ad Cyrum iter arriperet: dexterę enim Aquilæ, quæ ſedebat, obuiam fa
ctus, futuræ celebritatis, magno tamen labore comparandę, vt poſtmodũ pro-
bauit euentus, omen accepit. Nimirum autem illud in Aquila præcipua admi-
ratione dignum eſt, quòd vna omnium animantium idem apud gentes natio-
nesq́ omnes ſemper indicarit, cùm plæraq; alia ita vel populorum vel gentium
certarum propria fuerint, vt quanto huic vel illi feliciora portenderent, infauſta
aliis & ærumnoſa magis minitarentur, quę locis quęq; ſuis toto opere cõmon-
ſtrantur. Verùm Aquila cui non ſemper proſpera felixq́ fuit? Quæ bella vn-
quam hominum memoria depugnata ſunt, in quibus illa fuerit otioſa, ſiue quis
Aſſyriorum, ſiue Medorum, ſiue Perſarum hiſtorias percurrat, ſiue Græcorum,
atque adeò Macedonum mònumenta, resq́ præclarè geſtas memorauerit, ſiue
Romanorum, qui mox omnium excepêre gloriam, famam celebritatemq́, &
ſublimem felicitatis apicem, admiretur? Apud hos autem quid vnquã Aquila
frequentius? quid honoratius? quid vnquam ſacratius fuit? Sed vt ab externis
ordiamur, quanta illud admiratione dignum, quòd Aquila currus Gordij pau- F
peris alioqui viri iugo per totum diem inſedit, vnde Phrygiæ regnũ Midæ eius
filio præmonſtratum. Vel illud potiùs, quod cùm apud Argiuos Heraclida-
rum ſamilia defeciſſet, ex qua Regẽ eligere mos illis antiquitus fuerat, quis Rex
creari deberet per oraculum ſciſcitantes, reſponſum acceperũt, Aquilã id oſten-
ſuram: paucisq́ admodum pòſt diebus, Aquila ſu-
pernè delapſa ſuper Ægonis domo cõſedit, atq; ita
omnium conſenſu Aegon Rex creatus. Hieroni
quoq; Siculo admodum adoleſcenti, priuatæ fortu-
næ homini, Aquila, quæ primo bello quod iniit, in
eius clypeo reſedit, Regemq́ eum aliquando futu-
rum indicauit. Vulgatiſsima ea ſunt quę de Tarqui-
nio Priſco memorantur, cui Romam migranti A-
quila pileum ex itinere abſtulit, futuri, vt Tanaquil
vxor interpretata eſt, principatus augurio. Quin
& Diadumeno Macrini filio in agro ambulãti, aqui

la pi-

A la pileũ abſtulit, quẽ in capite cuiuſdã regiæ ſtatuę depoſuit, id honoris aruſpici bus adoleſcenti pollicentibus. Et quoniã in noſtra deuenimus, C. Marius cùm nidũ Aquilæ cum ſeptẽ pullis puer adhuc in agro reperiſſet, eũq́; gremio ſuſceptum ad patrẽ detuliſſet, is admiratione motus, conſultis aruſpicibus, ſepties penes filiũ rei ſummã futuram accepit, quòd in tot, quos geſsit, conſulatibus apparuit, quos eo numero primus omniũ aſſecutus eſt. Quãuis Plutarchus, Romanarum quodãmodo hoſtis hiſtoriarũ, rem ideo fabuloſam exiſtimat, quòd autores tradant Aquilã nõ vltra duos pa'rere, tametſi Muſęus dixerit ab ea tris excludi, vnum ali, duos abdicari. Cui reſpõderi poteſt, id oſtẽto feciſſe fidẽ, quod & patri admirationẽ incuſſerat, præter morẽ ſeptem genitos: illi enim portẽtoſi partus Varroni noſtro ſunt, qui longè morẽ excedunt, vti porca quę triginta capitum fœtus enixa, Æneæ auguriũ dedit. Cęterũ, quod ad numerũ facit huiuſmodi, Albino etiã ſeptima poſtquã natus eſt hora, cõuiuio quod eius celebritati deputabatur, cùm ei fierẽt nomina, ſeptẽ Aquilę paruulæ de nidis allatę ſunt, & quaſi ad locũ circa cunas pueri cõſtitutæ: quod omẽ pater co procliuius admiſit, q̃ rariſsimũ eſt in illis regionibus vbi Hadrumentũ, huius natale ſolum,

B in Africa, videre Aquilas. In huiuſmodi oſtentũ accepit Octauianus, quòd ſibi ad quartũ lapidem Campanæ viæ in nemore prandenti, Aquila ex improuiſo panẽ de manu rapuerit, cũmq́; altiſsimè volaſſet, rurſus ex improuiſo leniter delapſa reddiderit. Eadẽ nunquã antea Rhodi cõſpecta, ante paucos dies q̃ Tiberius inde reuocaretur, felici admodũ auſpicio in culmine domus eius aſſederat. Et Claudij, qui diu inter ludibria aulæ fuerat, ſub Caio demum fratris filio conſulatũ adepti, quãprimum cum faſcibus ingreſſus eſt forũ, pręteruolãs aquila dexteriore cõſedit humero, indicio futuri apud eum Imperij manifeſto. Acie aũt Bebryacenſi, priuſquã cõcurſum eſſet à militibus, Aquilæ duæ in conſpectu omniũ conflixere, victaq́; altera tertia ſubuenit à ſolis ortu, quæ victricẽ abegit. Ita duob. inter ſe decertantibus Imperatoribus, Veſpaſianus, qui Orienti pręerat, rerũ potitus eſt. Quin & maximo, qui turbulentiſsimis Reip. temporibus Imperator electus eſt à Senatu, vt Maximini obuiã iret crudelitati, quamuis humillimo genere nato, patre quippe plebeio homine, arte ferrario, vt alij dicunt carpentario, auſpiciũ imperij dederat Aquila, cùm eo nato carnẽ bubulã & qui

C dem multã in eius cellã proieciſſet, quæ anguſto patebat impluuio: eam deniq́; cùm iaceret, nec quiſquã auderet attingere religionis timore, iterũ ſuſtulit, & in proximũ ſacellum, quod erat Iouis Præſtitis, detulit. Eadem oſtento huiuſmodi infantẽ adhuc Aurelianũ vinctum faſciola ſine vlla noxa de cunis ſuſtulit, & in aram quæ iuxta ſacellum fortè ſine ignibus erat, depoſuit. Verùm hæc temere fortè accidere potuerunt, cùm nulla non die ignobiliſsimis etiã viris Aquilæ ſeſe oſtentent, & his etiam admirabiliora nonnunquam faciant, quorum tamen nemo vllam aſſequitur celebritatem. Oſtenta in illis obſeruata, quòd eorum qui ad aliquã rerum amplitudinem euehuntur, dicta factaq́; omnia quantumlibet leuia repetuntur, & oraculorum inſtar in acta referuntur. Sed demus hoc contentioſis. Illud puto non negabunt, alicuius eſſe momenti, quòd Aquilæ gerendis rebus tam ſæpe ſe duces exhibuerint, & quaſi diuinitùs miſſæ, vel quid agendum oſtenderint, vel quò res euaſuræ eſſent præmonuerint. Cùm natus eſſet Alexander Macedo, Aquilæ duæ tota ea die præpetes ſupra culmẽ domus inſederunt, omen duplicis Imperij, Europæ Aſiæq́; præ ſe ferentes. Ea autẽ quę à claſſe in continentem progreſſa, ibiq́; firmata, augurio fuit, Perſas terra, non

mari debellandos eſſe, Alexandri ipſius interpretatione, ſecus quàm Parmeno D
ſentiret. Et difficillimo eo prælio, quod cum Darianis apud Arbellã cõmiſſum
eſt, quo nullum vnquã acrius inter eos fuit, Aquila paululum ſupra caput Ale-
xandri placidè volitare viſa, nec armorum ſonitu, nec gemitu clamoréue vllo
morientiũ territa, diuq́; circa equum ipſius regis pendenti magis quàm volan-
ti ſimilis apparuit, præſagio, vel indicatione potiùs, quò res euaſura eſſet, mani-
feſtiſsima. Augurium huiuſmodi legas apud Tacitum Fabio Valenti oblatum.
Cùm is exercitum in bellum ageret, ipſo profectionis die Aquilam leni meatu,
prout agmen incedebat, veluti ducem viæ prouolaſſe, longumq́; per ſpatiũ, nul
lo gaudentium militum clamore, augurium accipientiũ, & alitem ſaluere iuben
tium, terrefactã, ita iter continuaſſe, vt haud dubiè magnę & proſperę rei omen
acciperetur. Eiuſmodi auſpicij lætitia Vitellio fuit, copias aduerſus Othonem
præmittenti: ſiquidem à parte dextera repentè Aquila aduolauit, luſtratiſq́; ſi-
gnis, ingreſſos viam ſenſim anteceſsit. Et memorabili ea pugna, qua Locrorum
XV. millia tantùm, ducenta & viginti millia Crotonenſium profligarũt, qua pu
gnabãt parte Locri, Aquila ab acie nunquã receſsiſſe fertur, eoſq́; tãdiu quoad B
vincerent circumuolaſſe. Quid, quæ Deiotaro Regi auguriũ dedit, ex itinere
diuertendum? cui ille obſecuturus cùm eſſet, conclaue mox illud, vbi Rex man-
ſurus erat, ſi ire perrexiſſet, proxima nocte corruit. Eadem Mario reditum cum
ſumma gloria triumphabũdum pollicita eſt, cùm anguem arreptum vnguibus
dilaceraſſet, et in aquas abieciſſet, & oceaſum inde verſus abuolaſſet: quæ Cice-
ro luculentiſsimis carminibus in Mario decantauit.

IMPERATORIA MAIESTAS.

OMnibus igitur nationibus et gentibus Aquilam in oſtẽtis Imperij magni-
tudinem portendiſſe multis exemplis apparuit. Cæterùm cùm multæ ſint
Aquilarum ſpecies, eam Ægyptij ſacerdotes in regio hoc ſignificato deligebãt,
quæ à nigricanti colore fulua poteſt appellari: huic enim Rex deorum Iupiter,
regnũ, vt Horatius ait, permiſit in aues vagas: in ea regiæ virtutes omnes eluce-
ſcunt, quippe quæ viribus omniũ præſtantiſsima, vna fœtus ſuos alit atq; edu-
eat, vna pernix, concinna, polita, apta, intrepida, ſtrenua, liberalis, minimè inui-
da, minimè petulans, verùm quadam etiã modeſtia pręd ita: ea non clangit, non
lippit, nõ murmurat, ſed regios deniq; mores, regiam prorſus maieſtatem in o- F
mnibus imitatur. Quin etiã inuenias homines eo naſo præditos, cuiuſmodi A-
quilæ roſtrũ eſt, pro regiis ęſtimari ſolitos, quod Plato tradit, & Plutarchus re-
ceptũ aſſeruit: Perſęq́; hominũ id genus mirum in modũ cõmendabant: eiuſmo
diq́; fuiſſe Cyrum, hiſtoriarum autores tradunt, atq; ea ſe ſpecie factũ gloriari ſo
litum. Sed quoniam roſtri τὸ γρυπῶδες, illud eſt quod iſti regium exiſtimant, ani-
maduertendũ duplex eſſe τοῦ γρυποῦ genus: vnum, cui à fronte ſtatim naſus inſur-
git, id impudentis animi ſignum ponit Ariſtoteles, ſimilitudinemq́; eam ad
coruum propius accedere: alterum, cui naſi curuatura ſeparatur à fronte, circaq́;
medium intumeſcit, & in vnci ſpeciem exit. Hoc eſſe magnanimitatis indiciũ, &
ad Aquilam referri, Philoſophus idem tradit. Meritò itaq; Pyrrhus quoq; mul-
tis à ſe rebus magnificè præclareq́; geſtis, Aquilę cognomento plurimũ gaude-
bat: quanquã ea erat modeſtia, vt non omnem ſibi rerum geſtarum gloriã vſur
paret, ſed bonam eius partem in milites transferret. Nam cùm aliquando rebus
bene geſtis domũ rediiſſet, illumq́; milites Aquilam appellitarent: Per vos, in-
quit, Aquila ſum, qui veſtris armis veluti pennis ſubleuor. Vidimus eius nu-
mum,

A mum, in quo Aquila cũ fulmine ſub pedibus iacente, & ramis duobus quernis in coronã flexis, cum inſcriptione Dorica, ΑΠΕΙΡΩΤΑΝ. ab altera parte caput eſt, quod alij Iouis, alij Pyrrhi ipſius eſſe dicunt: nam inſcriptio Epirotarum videtur ad Regem ſpectare. Querna verò corona, quæ apud Romanos hieroglyphicum eius eſt qui ciuem ſeruarit, in hoc numo glandes Chaonias & oracula Iouis Dodonæi ſignificare poteſt. Apud Pindarum legas Aquilam ita voluerũ reginam ab Ioue declaratam, veluti Delphinũ piſcium, vtriuſq; pernicitate genus omne ſuum exuperante. Hinc idem ait, Aquilã in ſceptro Iouis præfigi ſolitam. Neq; verò mirum, Pindarum vbiq; honoris tantum Aquilæ tribuiſſe, cùm Aquilæ apud Thebanos nõ aliter inter numina colerentur, quàm Cynocephali, Crocodili, & alia quædam bruta apud Ægyptios in cultu fuere, &, vt ſumus paſsim totis his Commentarijs oſtenſuri, pro dijs habita.

APOTHEOSIS.

CVm igitur Imperatorem atq; regem Aquila deſcriberet, eorũ etiã iuſtis dedicabatur, qui filijs ſuperſtitibus decedebant: eos enim in-
B ter diuos referre mos erat: cuiuſmodi morẽ Herodianus in Seuerianis iuſtis latiſsimè proſequitur, ex quibus Aquila, ſimulac ignis pyræ ſubiectus eſſet, ex intimo ſuggeſtus tabernaculo emittebatur, quæ Principis animam in cœlum referre videret. eamq; in numiſmatis videre eſt, nonnunquam cum ſpolijs, nonnunquam cum faſtigio: ſic enim ſuggeſtum illum, in quo cadauera principum cremabantur, Cicero videtur appellaſſe, cuius formam apud Herodianum legimus, & in pleriſq; numis conſpicimus. Vſqueadeò verò ſunt Imperatoribus Aquilę dedicatæ, vt ne in extremo quidem vitæ eos deſeruerint, deq; cœlo, quibuſcunq; modis poſſent ſigna dederint, ſi qua poſſet ad ſalutem via præmuniri. Nam eidem Imperatori Seuero ſigna mortis attulerunt Aquilæ quatuor, à quibus ſibi viſus eſt per no-
C cturnam imaginem in cœlum rapi. Et Octauianum Auguſtum, cùm luſtrum in Campo Martio magna populi frequẽtia conderet, Aquila ſæpius circumuolauit, tranſgreſſaq; in vicinam ædem, ſuper nomen Agrippæ ad primam literã ſedit: vnde aruſpices interpretati ſunt, eum paulo pòſt moriturum: quod haud ita multò pòſt euentus cõprobauit. Videre autem eſt in numo, cuius inſcriptio eſt DIVI AVGVSTI PATRIS, Aquilã igni ſubiecto, quod ego ad iuſta eius retulerim, quamuis nonnulli ſacrũ eſſe putant, propterea quòd Imperatoria, quæ Greci Hecatomben appellant, ex centũ leonibus & centũ Aquilis celebrata fuerint ab aliquot Imperatoribus, & à Græcis etiã, quod tradit Iulius Capitolinus in vita Maximi & Balbini. Sed nihil hoc ad Auguſtum, de quo nihil tale memoriæ proditũ. In numo cuius inſcriptio eſt, DIVVS PERT. PIVS PATER, Aquila eſt pilæ inſidens, quaſi eum ſupra cœli cõuexa ſublatũ eſſe velit innuere: nã altera inſcriptio eſt, CONSECRATIO. Atq; hæc in diui M. Antonini Pij numis multipliciter habetur, nonnunquã cum fulmine, nonnunq; etiã Antoninum ipſum inter alas geſtans, nonnunq; verò cubicularem lectulũ in cœlũ tollens, cum inſcriptione, CONSECRATIO. Qui Bellunenſi in agro reperiunẽ argẽtei, ex vno latere pulcherrimũ ipſius Antonini caput habent cũ inſcriptio-

ne, DIVVS ANTONINVS, ex altero Aquilam aræ rotundi ambitus inſiden- D
Veſpaſiani. tem: Inſcriptio, CONSECRATIO. Verùm etiã in Veſpaſiani numo Aquila eſt quæ pilam geſtat, atq; in eiuſdem alis tabernaculum corymbis & ſertis redimitum.
Hadriani. In Hadriani numis aliquot, Imperator ipſe ſceptrum ab Aquila recipere videtur, quaſi illi ab Ioue delatũ eſſet Imperium, quod & inſcriptio declarat,
Sabinæ Auguſtæ. PROVIDENTIA DEORVM. In numo diuæ Sabinæ Auguſtæ Aquila eſt cũ fulmine, & inſcriptione, CONSECRATIO. quamuis in fœminarum iuſtis Pauo, non Aquila, eſt adhiberi ſolita, de quo in Pauonis commentario.

REX PIVS ET MISERICORS.

SEd iam nos appellant Aquilæ virtutes, illaq́; in primis, quòd pium & miſericordem Regem, qui ſcilicet victum & neceſſaria inopibus eroget, oſtendere qui volunt, Aquilam eam proferunt, quam à vigore, quo egregiè prędita eſt, Oſsifragã appellant: ea enim pullos, quos ſub aquila, vel montana ciconia, inuida illa inquam & famelica, quã Græci γυπαιέτην, noſtri aliquot vulturinam Aquilam nuncupant, nido eijcit, parentis adhuc operam deſiderantes, cùm volandi facultatem nondum adepti fuerint, ad ſe recipit, atq; educat, benigneq́; tuetur, E dum quantum ſatis ſit adoleuerint.

BENIGNITAS.

QVę quidẽ manſuetudo fecit, vt iuniores (nã apud Ægyptios cõmentũ huiuſmodi nõ inueni) ſi benignitatẽ cõmodiſsimo hieroglyphico explicare vellẽt, Aquilã cum alia quauis alite ex eadẽ olla cibũ capientẽ fingerent. Sed qm̃ in Aquilæ benignitatẽ incidimus, miſſum illud facere nõ poſſum, quod admiratione dignũ apud Plutarchũ legi, vt ſi cui argumentũ placuerit, totius hiſtoriæ ſcenã ſibi pingendam curet. Cùm peſtis olim Lacedæmona exhauriret, oracula monuerũt mali vim ceſſaturã, ſi quotannis nobilẽ aliquã virginẽ immolaſſent. Obſecuti Lacedæmonij, oraculi fidẽ approbauerũt. Fortè verò euenit vt Helenæ ſors obtigerit, quę cùm mactanda duceretur, Aquila deuolãs ſacrificuli gladium abripuit, & ad armenta delatum ſuper iuuencã demiſit: cuius prodigij argumento παρθενοθυσία, id genus ſacrificij ſublatũ eſt, quod memoriæ prodidit Ariſtodemus. Idẽ olim eueniſſe Romæ in Valeria Luperca, & eadẽ de cauſa, tradit Ariſtides Italicarũ rerum volumine decimonono, quem idem Plutarchus citat. F

RELATA GRATIA.

CRates verò Pergamenus, quod & Steſichorus Poëta poëmate proſecutus eſt, hiſtoriã ab eiuſmodi beneficentia nõ abſimilẽ recitat. Nam cùm decẽ & ſex meſſores quendã è ſocijs aquatũ miſiſſent, reperit is apud fontẽ ſerpentẽ, qui cõplexus Aquilam arctiſsimis eam ſpiris implicitã ſuffocabat. Ille vt falce meſſoria armatus erat, audacter progreſſus, ferro ſerpẽtem diſſecuit, Aquilã liberã abire permiſit: cumq́; hauſta in vrnam aqua redijſſet, ſocijs ſingulis poculũ miniſtrauit: mox cùm & ipſe quoq; bibere vellet, præſtò adfuit Aquila, quæ poculum ab ore diſpulit eiectũ procul: dumq́; meſſor factum miratur, & Aquilã, quam probè nouerat, increpat, eamq́; apud ſocios ingrati animi ream agere meditatur, vi-

det

A det eos & hic & illic concidentes vitam exhalare, vnde ſimul & aquam, quã illi biberant, veneno infectam, & ſe periculo ſubductum intellexit, beneficiumq́ in volucrem optimè collocatum, manifeſtiſsimè cognouit.

CONVICIORVM CONTEMPTOR.

QVantum verò illud eſt, & verè regium, quòd Aquila eſt cõuiciorum contemptrix? Vnde nõnulli cõmenti ſunt Aquilã figurare ſtatu immobili cõfidentem, nulla pennarũ aſperitate terribilem, neq; hiatu roſtri minacem: iuxta hanc cornicem ſummittere, eo geſtu, vt & laceſſere, & conuicia facere videatur, ſi conuiciorum contemptorem hieroglyphicè referre voluerint. Cornicẽ enim aiunt ſolere Aquilã laceſſere, & in certamẽ quodammodo prouocare: illã verò non plus cornicis conuicia & importunitatem facere, quàm elephas culicem.

PATERNA DIFFICVLTAS.

SEd enim ab his diuerſa ponere videntur Ægyptij ſacerdotes, qui moroſum patrem, & difficilem admodũ in filios, per eius generis Aquilã cui Pygargo nomen ab albicanti cauda eſt, ſignificari voluerint, ſiue hęc γνησίης ſit, de qua ſu-
B perius: ea enim maximè omnium animalium pullos faſtidit ſuos: vt non immeritò Plotinus eos qui ſine ratione modóq; ciuitates atq; imperia gubernãda regendáq; ſuſceperint, poſt obitũ per παλιγγενεσίας Aquilas fieri dixerit. Damnat & Baſilius in hoc ingenium Aquilę, & in educãda prole ſua iniquiſsimã appellat.

SOLITVDO REGNI.

QVòd verò per Aquilam regni ſolitudinẽ intelligimus, ſunt qui factũ ea ratione defendant, quòd regium eſſe dicant, vnum è filijs heredem inſtituere, vni rerum habenas commendare, quandoquidem, vt ait Ouidius,

Non bene cum ſocijs regna Venuſq́ manent.

Et apud rerum ſcriptores quotidie legimus, potentiſsimas vrbes euerſas, clariſſima deleta regna, illuſtres familias extinctas, & in populos omnia malorũ genera debacchari cœpta, ſimulac poteſtas regia pluribus fuerit cõmunicata. Quinetiam Iſocrates, quamuis de regimine multa quoquo verſum diſputet, & nunc huic, nunc illi rationi fauere, pro loco quem tractandum ſumpſerit, videatur, æquabiliorem tamẽ ciuibus monarchiam oſtendit, propterea quòd illa ambitio-
C nes, omnium popularium diſſenſionum ſemen, extinguat: quod cùm Ariſtoteles quoq; mirum in modum approbaret, Homeri ſententiã ſecutus, quòd diſputationibus ſuis pondus adderet & autoritatem, verſum eius citauit:

ὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔστω, Εἷς βασιλεύς.
Multos eſſe duces haudquaquam proderit: eſto
Rex vnus, princeps vnus, qui publica tractet.

Non indecenter igitur Aquila, vt vulgato per Ariſtotelem Muſæi verſu fertur,

Tris parit, atq; duos nido eijcit, educat vnum.

Sed, vti ſuperius oſtendimus, ſpecierũ diuerſitas in eo genere efficit, vt contraria ſuper alitis natura autores ſcribere videantur. Vtcunq; verò, educationis huiuſmodi ratione habita, per Aquilæ pullum ſolitudinem interpretabantur.

PERNICIOSA POTENTIA.

QVinetiã iidem ſacerdotes Ægyptij potentiã cuiuſpiã, quæ ſocijs & amicis omnibus pernicioſa eſſet, per Aquilæ pennas ſignificabãt. Huiuſmodi ſiquidẽ ea vis eſt, vt aliarũ auiũ plumas, ſi cõmiſceantur, interterere, & quodãmodo deuorare videant: quod & in tergoribus pantherę atq; hyænę identidẽ fieri cõpertũ eſt. Pantherinũ quippe tergus hyænæ cedere ſuo loco diximus. Eandẽ

inter iuglandē & quercū antipathiā eſſe,ſcribit Plinius,tanto quidē naturę diſsi D
dio,vt ſi quercus iuxta nucē iuglandē ſata ſit,prorſus emoriatᷣ. Eſt & illud huic
miraculo perq̃ ſimile,quod de cardamo fertᷣ. Olus id apud Perſas vſitatiſsimū,
cuius natura eſt humorē omnē terrę ad ſe ita attrahere,vt reliquæ circūpullulan
tes herbę cogantᷣ exareſcere:de quo prouerbiū eſt apud Ariſtophanē.Id alio vo
cabulo Scaphon vocāt,Iberis eſt Dioſcoridi,Ægyptijs Semeth,Naſturtiū Ro-
manis.Cauſam verò ſuper Aquilæ pennis Philoſophi cōmentātur, ꝙ cùm auis
ipſa ſit omnib. alijs infenſa,deriuet vis ipſa animalis in res quoq; eius inanimes,
per ſympathiæ contagionem.Alij peſtiferā maleolentiæ vim quandā ineſſe aliti
deprehendêre,propter quā tacta ab ea facilè cōputreſcāt: indicio eſſe reliquias
eius heſternas neq; ab ea ipſa,neq; ab alio quopiā animaliū repeti.Permeare ve
rò cōtagionē eam etiā in pennas,quę alienas iuxta ſe poſitas adurere propémo-
dum pro cōperto traduntᷣ.Ita eius qui rerū ſumma potiatᷣ maieſtas, fulgore ſuo
reliquos obſcurat,& veluti micātiſsimum Solis iubar,vbi exortū fuerit,lucē o-
mnibus ſtellis intercipit.Obijciunt alij hoc in multorū principū tyrannidē & ra
pacitatē,quibus nō ſine rerū tuarū iactura poſsis adhęreſcere.Quomodocunq; E
aūt quiſpiā acceperit,natura hoc cōparatū,vt debiliora à validiorib.abſumantᷣ.

ERVDITVS IMPVRVS.

IN Diuinis literis,quę rem hanc auſterius tractāt,Aquila,gryphus,haliętus &
miluius rapacitatē ſignificāt,& à ſacris vt immunda reijciuntᷣ: per quas alites,
vt ſignat Heſychius,intelligimus eos,qui ſublimia quidē perſcrutari videantur,
cœli quippe motus & rationē,ſtellarū ſitum atq; naturā,quæq; ſuperioribus in
elementis igne & aere fiunt varietates,cōtemplationi vigilijsq; non ſua tantùm
cauſa,ſed aliorū etiā inſtitutionibus dediti,vita tamē & impuri ſint & malefici,
dum vel inſidias alijs intendūt,vel ſordida quæq; cōuenantur, ſuarū ita rerū ſa-
tagentes,vt ad cōmoditates ſuas omnia cōtrahāt,inexplebiliq; auaritia æſtuan
tes,nō ſuis tantū fruantur,ſed imbecilliorū quoq; bona diripiāt,qualē Hierony-
mus notat lib. de Viuendi forma ad Ruſticū monachum,ſuper eremita quodā,
qui publicas priuataſq; eleemoſynas in ſuum & ſuorū tantū vſum verterat. Ita
enim ſcribit: Vidimus & planximus Crœſi opes vnius morte deprehenſas, vr-
bisq; ſtipes quaſi in vſum pauperum congregatas,ſtirpi & poſteris derelictas. F

MALVS DÆMON.

NOn imperitè igitᷣ Aquila diuo Gregorio malignus eſt ſpiritus animarū ra-
ptor.Vt verò ea quæ de pernicioſa dominatione dicta ſunt,quę omnia ad
mūdi huius principē accōmodari poſſunt,iam prætereamus, habet & hoc pro-
prium Aquila quòd piſces ab alto aëre cōſpicata, eos pręcipiti curſu delapſa ra-
pit.Piſces verò animarum hieroglyphicum eſſe,dictum Commentario ſuo.

PRINCEPS SIBI TANTVM STVDENS.

ADiungunt ad hæc Ægyptij ſacerdotes,Regem rerū tantū ſuarū ſatagentē,
neq; aliorum incōmoda calamitateſve miſerantem, per quā propoſuiſſent
Aquilā oſtendi,eam quippe in aſtruendo nido ſolicitā:illa ſiquidē in ſolis excel
ſis,arduis & præcipitibus locis nidulatur, & omnino longè ſublimius volat,q̃
volatilia reliqua.Hinc fit vt ab aliarū auiū conſortio atq; conſuetudine ſeſe ab-
ducere videatur,qui quidē pleriſq; Regibus mos eſt,qualem in Hadriano ſexto
Pont.Max.viro Batauo vidimus,qui humanā omnem conſuetudinē ita auerſa-
batur,vt nō niſi propria vel vtilitate vel neceſsitate cogente, ſui vidēdi copiam
faceret.Quòd ſi,quod rarò admodū vidiſſes,ſpatiatum in ſubiectos Pontificio

palatio

A palatio campos obequitaret, nullis accitis comitib. nullo, vt Pontificū mos eſt, æris tinnuli ſigno dato, iter arripiebat: ſimulac principes, antiſtitesq́ꝫ & cohors reliqua ex officio aſſecuti eſsēt, equū ipſe, nullius ſalutationē moratus, citatiore greſſu perurgebat, conſpectumq́ꝫ omnem hominū, tanq̃ nihil ad ſe eorum ingeniū pertineret, effugere properabat, ſeq́ꝫ in intimas palatij latebras occultabat.

PRÆ FAME MORIENS.

QVòd ſi hominē eo mortis genere periturū, quod Homero Platoniq́ꝫ omnium eſt miſerrimū, ijdem ſignificare voluiſſent, hieroglyphicū habebant Aquilæ, cuius roſtrū eſſet enormiter incuruatū: ſeneſcentibus enim Aquilis roſtrum ſupernū accreſcit adeò, incuruaturq́ꝫ ſubinde magis ac magis, vt nulla demùm aperiendi data copia, inedia plerunq́ꝫ deficiat & extinguat. Hinc illa in bibaces, Aquilę ſenectus, exprobratio: quippe quæ amiſſa edēdi facultate, humorem aſsiduè ſorbillare cogitur, vitamq́ꝫ aliquandiu pertenui ea ope protrahere. Ac, ne vſquam deſint Gręcorum fabulæ, commenti illi ſunt fuiſſe olim hominē, qui hoſpitem affeciſſet iniuria, proindeq́ꝫ deorum ira in Aquilam cōmutatum,
B inq́ꝫ ſceleris pœnam eo affectum malo, vt fame conſumeretur.

IVVENTVS RENOVATA.

ADdunt alia quædā iuniores, vt illud ex Pſalmo interpretentur, Renouabitur vt Aquilæ iuuentus tua: quod neſcio cur nōnulli legunt, Reuocabitur, cùm Græcè ſit ἀνακαινισθήσεται. Diuus Hieronymus Aquilā ait, vbi cōſenuerit, pennis ſupra modū grauari, ideoq́ꝫ ſontem ab ea quæri, cuius aſpergine pennas egerat, quibus leuata calorē intra ſe colligit, ſanariq́ꝫ tum primùm oculos, mox ab immerſatione in iuuentam redire. Eucherius Aquilas ait vi nimiæ ſenectæ implumes fieri, & nido relatas à pullis ſuis viciſsim miniſtrātibus paſci, donec deterſo ſenij veterno, cū pennis volandi etiā vſum recipiāt. D. Auguſtinus Aquilam ait ſenio grauatā roſtri immodicè creſcentis aduncitate eò redigi, quod paulo antè dicebamus, vt nec os aperire, nec cibum vllo pacto capere poſsit: impulſam itaq́ꝫ naturę vi collidere roſtrum ad petrā, cuius attritu excuſſa ea parte quę rędundabat, ad cibū redire, atq́ꝫ ita ex eo ſenio reparari, vt omnino iuueneſcere videatur. Noſtri petrā loco hoc Chriſtum intelligūt: proq́ꝫ roſtro obunco, pra-
C uitatis peruerſitatisq́ꝫ opera, q̄ Phyſiognomici eius figuræ naſum, vti ſuperius dictum, iracundię & rapacitatis indiciū eſſe volunt: huiuſmodiq́ꝫ homines auaros plurimū alieni appetētes, & vltionis ſtudioſos inueniri. Vitia verò hæc nō alia excuti ratione, quàm per Chriſti diſciplinā queūt, atq́ꝫ ita pro iuuentutis renouatione animi depurationē intelligunt. Corpus enim noſtrū ab adoleſcentia pergit in ſeniū, verū anima ſapientis, pij probatiq́ꝫ viri, à ſenecta in adoleſcentia trāſmittiť, atq́ꝫ ita homo hic exterior flacceſcit, & deficit indies, interior verò eo magis vigeſcit ac renouatur, quo diutius in iuſti honeſtiq́ꝫ meditatione exercitioq́ꝫ vitā degit. Tale aliquid apud Platonē inuenias, dicente Socrate: Tunc ſanæ mentis oculus acutè cernere incipit, cùm corporis oculus incipit hebeſcere.

APOSTOLI.

QVod verò legitur Euangelio Matthæi, Vbi fuerit cadauer, illic & Aquilę cōgregabunť: per cadauer Adamantius Dominicę paſsionis myſteriū interpretatur, per Aquilas Apoſtolos, de quibus etiā dixerit Eſaias: Aſſumēt pennas ſicut Aquilę, & current, & nō laſſabunť, & ibunt, & nō eſurient: ſiue vt alibi legitur, Currēt & nō laborabūt, iter faciēt, & non laſſabunť. Huic interpretationi adſtipulatur etiā Eucherius, qui loco hoc Euāgelico pro Aquilis ſanctas ani-

mas accipi tradit:& Salomonicũ illud, Via Aquilæ in cœlum, de Chriſti aſcen- D ſu intelligi debere cõtendit. Quòd ſi ad eruditionem hanc profana etiam adiungere liceat, Antipatri memorabile fertur epigramma, ſiue illud Speuſippi fuerit, in Platonis ſepulchrum, quem vt diuinũ antiquitas vniuerſa venerata eſt, cuius ille animam ad ſepulchrum è cœlo allapſam in Aquilæ ſpeciem agnoſcit:

Αἰετὲ, τί πῆ βέβηκας ὑπὲρ τάφον, ἢ τινὸς, εἰπὲ
Ἀστερόεντα θεῶν οἶκον ἀποσκοπέεις;
Ψυχῆς εἰμὶ Πλάτωνος, ἀποπταμένης ἐς ὄλυμπον
Εἰκὼν, σῶμα δὲ γῆ γηγενὲς ἀτθὶς ἔχει.

Cur Aquila ad tumulum hunc volitas dic:nunquid ab aſtris .
Hîc habitare Deum fortè aliquem intuita es?
Imò anima extincti ſum diua Platonis, Olympum
Quæ colo, ſed corpus terrigenum Attica habet.

INGENIVM VELOX.

PIndarus & aliis pleriſq; locis, tum præcipuè Nemeis, ingenij promptitudinẽ & velocitatem per Aquilam oſtendit, ſumpta ab eo cõparatione, q; prędam E etiam valde procul diſtantem mira pernicitate nanciſcatur, viſuq; ita polleat, vt profundiſsima quæq; proſpectet: quæ omnia ingeniorum acumini ſunt accommodata. Idem cùm Bacchilidis & æmulorũ ſuorũ gloriã eluat, coruos illos, ſe vnũ Aquilam iactat, q; promptiſsimo ingenio nihil non concipiat quantumlibet arduũ, & à terra mariq; remotũ, mox & ſtyli velocitate quæcunq; cõceperit aſſequatur. Ad huiuſmodi rerum amplitudinem alludere mihi videtur Ariſtophanes, Auibus, cùm Athenienſibus aut adulaturus, aut eorum ſpes inanes eluſurus ait, αἰετὸς ἐν νεφέλῃσι γενήσεαι. Nimirum enim oraculum acceperant Atheniẽſes, fore vt tãto vrbes reliquas poſt ſe interuallo relinquerẽt, quãto Aquila reliquas aues volatu ſuperat. Et Soſithei dictum illud celebre ſuper vi eius impetuoſa:

Εἷς μυρίους ὄρνιθας αἰετὸς φοβεῖ:

Vna Aquila innumeras exagitabit aues.

N I L V S.

ATque Aquila hac quidem de cauſa Nili fluminis hieroglyphicum in ſacris Ægyptiorum literis habita: quoniã enim Nilum perniciter currere, tantaq; F profunditate inſurgere obſeruatum eſt primùm Promethei tempore, eam enim fuiſſe Aquilam nonnulli tradunt, quæ Promethei cor diſcerperet, quippe cùm cauſas incrementi perueſtigare non poſſet, ab Hercule demùm Aquilam cohibitam, qui fluminis impetum partim aggeribus, partim foſſarum deriuio coërcuerit, Prometheaq; omnes exundationis cauſas edocuerit. Inter autem vetuſta Nili cognomenta AQVILÆ nomen inuenias, quod nomen à colore nonnulli dictum putant, vtpote qui, vt Maro ait, viridem Ægyptum nigra fœcundat harena: & æquora ab eo colorari Catullus inquit, noméq; illi à limo, quem trahit, factum aiunt Etymologici, nam mare in longa inficit ſpacia, eaq; de cauſa Melas olim, & mox Melon appellatus Ennio, Auſonio, & aliis: idq; etymon in nomine à nigrore Feſtus & Seruius agnouere.

ALTA COGITATIO.

NOn defuere tamen qui Aquilam huiuſmodi Promethei cor adrodentẽ, ad mores trahere conarentur, ac profundæ cogitationis principem ſignificare contenderent. Sed ne diutius in Prometheo hæſitemus, quæ noſtri ſuper Aquila ſenſerint, potius aperiamus.

DIVVS

A DIVVS IOANNES.

SAnè homines cùm ſolam auium omniũ Aquilam eſſe diuinam autument, & antiquitas eam Ioui tela geſtare crediderit, inde perſuaſi ſunt, quòd eam omnium maximè oculo valere conſpexerant, longiſsimoq́ꝫ interuallo minutiſsima quæcꝫ diſcernere, Homeri ad hoc accedente teſtimonio, ita dicentis;

ὥστ᾽ αἰετὸς ὅν ῥά τε φασὶν
ὀξύτατον δέρκεσθαι ὑπουρανίων πετεηνῶν.

Vt Iouis ales,
Cuius acutam aciem perhibent præſtare volucres
Ante alias, quotquot cælo ſpatiantur aperto.

Et hymno Mercurij, vbi Apollo de Mercurij occultatione loquitur, qui ita lati-
taret, ait, vt necꝫ ipſum vel Aquila, quæ tam acutè videt, inſpexiſſet. Hinc Theo
logi noſtri D. Ioannem Euangelij ſcriptorem per Aquilę hieroglyphicũ à diui-
nis illis vatibus præmonſtratũ deprehendêre. Sanè Aquilam (vt nomen etiam
interpretemur) ab acutè videndo dictam nonnulli ex veteribus aſſerunt, vtpo-
B te qui Aquilam quaſi aculam ab acumine dictam velint: quamuis, vt paulo antè
dicebamus, alij ab aquilo colore vocem ducant: eſt enim aquilus color fuſcus &
ſubniger, ab aqua denominatus. Vtcunqꝫ autẽ, acutiſsimi viſus Aquila eſt Ioan
nes, qui oculi acie in altiſsimæ diuinitatis receſſum directa, præ omnibus maxi-
mè ſuperioris naturæ ſecreta reuelauit: cuius facies Ezechieli viſa ſupremum ex
quatuor locum obtinere: qui ad abolendam Abionitarum hæreſim, quæ Chri-
ſtum hominem tantùm, non Deum etiã aſſeuerabat, ad altiſsima remotiſsimaq́ꝫ
rerum principia præpetibus euolauit pennis, deq́ꝫ penitiſsimo diuinitatis nido
nitidiſsimas ac maximè pellucidas illas gemmas ſurripuit, quæ poſtmodum in-
tuentium oculis quantumlibet conniuentibus hallucinantibusq́ꝫ micantiſsimi
luminis claritatem attulere. Illic enim erat lux vera, quæ ſola lumen mortalibus
èlargitur. Hic ille deprehendit humanarum diuinarumq́ꝫ rerum omnium λόγον
initio fuiſſe, atqꝫ penes Deum, ipſum denicꝫ Deum, ipſam eſſe rationem, quæ a-
pud nos ſub Verbi nomine recepta eſt: vt reliqua miſſa faciam, tam multis diui-
næ ſapientiæ luminibus illuſtrata. Hęc eſt denicꝫ illa Aquilę volitantis effigies,
C diceret Irenæus, quam ſacri præuidere vates, quæ Ioannis noſtri beneficio, ſpi-
ritus in Eccleſia aduolitantis gratiam manifeſtat. Nam hic altè exorſus princi-
pium, quod à patre eſt, effigiem Verbi, quæ refertur in filio, & præclarã eius ge-
nerationem enarrat, tanta cum fiducia rem tam arduã aggreſſus, vt Aquilæ ſym
bolo meritò figuretur: Ioannes inquam ille altiloquus, ꝙ Aquilæ referatur hie-
roglyphico, ipſa ſuſceptæ lucubrationis materia ſublimis, ait Eucherius, & ab i-
pſo rerum principio repetita, in cauſa fuit. Proinde cùm volatu ſublimi in ipſam
Dei omnipotentis aulam elatus ſit, & oculorum aciem viſu præpollens in admi
randæ diuinitatis faciem infixerit, doctrinam nullo antea mortaliũ ingenio con
ceptam ab alto detulit, cuius initium, In principio erat Verbum.

STATVTA FIRMITER SEDES.

HOc quocꝫ ſacerdotũ Ægyptiorum hieroglyphicum fuit, per Aquilam, quę ſaxum geſtaret, hominem ſignificare, qui firmam ſtabilemq́ꝫ in ciuitate, locóve aliquo, ſedem ſibi poſuiſſet: illa enim ſimulac nidum ſibi comparauit, quò poſsit firma & inconcuſſa rem ſuam procurare, lapidem quempiam exquirit, quem in nido pro libramento collocet: necꝫ aliã huius rei cauſam ſacerdotes illi tradidere, ſatis habentes conſtructi nidi firmitatem per huiuſmodi argumen-

tum indicaſſe. Nam & firmandis nauibus, priuſquam anchoræ vſus repertus eſ- D
ſet, id opis ſaxa contulêre, id quod Apollonius Argonautas feciſſe ſcribit: vt mi
nimè mirum ſit, ſaxum, etiam in Aquilæ nido poſitū, inſeruire ſtabilitati. Cæte-
rùm lapidem hunc cum eſſe credere poſſumus, qui ἀετίτης appellatur, Aquilinū
Latini dicunt, ad multa remedia vtilem: adq; id præcipuè, quòd partum contra
omnes abortuum inſidias cuſtodit. Idem muliebribus feminibus adalligatus,
quotidiano experimento mirificè prodeſſe, pariundiq; facilitatem inducere cō-
peritur. Eo incenſo morbum Herculanū, hoc eſt, furorem qui plerunq; ex atra
bili accidit, qua potiſsimū Herculem laboraſſe tradunt, explorari putant. Inædi
ficari nido aſſerunt autores noſtri, nihil igne deperdere, prægnantem eſſe, alio
velut in vtero ſonante. Sed vim illam medicam non niſi in nido direptis polle-
re, magorum tradit ſuperſtitio: neq; tamen in omnium generum nidis inueniri,
ſed in Melęnaëti tantùm, Pygargi, Morphni, ſiue vt Homerus, Perenі, atq; Gne
ſij. Duas verò Aëtitis ſpecies agnoſcit Zoroaſtres: vnum denſum & ſolidum,
alterum rarum & inanem: ineſſeq; ſolido vim illam perficiendi fœtum, & vſque
ad partus debita tempora continendi. Occurrebant hîc multa ſuper lapide ſi- E
gnificata, quandoquidem ex eo ab Aquila in nidum collocato, rerū ſtabilimen-
tum Ægyptij ſignificare commenti fuerant: caq; firmitas ad Capitolij immobi-
le ſaxum referenda videbatur: quæq; veteres paſsim de cultu lapidis ſanxiſſent:
vtq; vel nomen ipſum magni inſtar numinis aliquando habitum: quæq; hîc pie
tas noſtra de petra ſentiret: ſed quoniam nobis cum Aquila res erat, quę lapidis
eſſent, in commentario quod eſt ſuper ædificiorum partibus, transferre, ibiq;
commodius de argumento huiuſmodi diſſerere cōſtituimus, cùm multa adhuc
ad Aquilam pertinentia ſupereſſent.

TERRARVM DOMINATIO.

ET vt longo circumuecti circuitu rurſus ad imperij ſignificatū reuertamur,
noſtræ etiam ſacræ literę per Aquilam terrarū dominationem intellexerūt,
vbi apud Ezechielem legimus, Aquilam viſendæ magnitudinis, quę latè paſsis
alis, immaniq; membrorū ductu, oppleta plumis, varietate inſignis, vnguibus
ferox & minabunda, pręperi volatu ad Libanum applicuerit, Cedriq; inde me-
dullam, tenelloſq; ſurculos euulſerit, tota altiorū frondiū ſummitate decerpta, F
adhæc ſuccisis etiamnū vitium ſeminibus, quæ omnia Babylona tranſlata ſunt,
ibiq; ſata. Neq; huic abſimilem alteram adiecêre, quæ vitium earū palmites de-
prædaretur. Per priorem illam noſtri aiunt Nabuchodonoſora Babyloniæ Re
gem interpretari: per alteram hanc Ægypti tyrannum, quorum prior Hieroſoly
mam cepit, & populū cum Rege ipſo Sedechia principibuſq; alijs in captiuita-
tem abduxit: alter verò, cùm bellum aduerſus Aſſyrios mouiſſet, Iſraëliticū po-
pulum ſeruitutis affectum tædio ad ſe traduxit. In vtroq; Rege Aquilæ hiero-
glyphicum proponitur, ſed longè latior interpretatio eſt in ea quæ Nabucho-
donoſora deſcribit. Alæ ſiquidem diffuſæ, numeroſos indicant exercitus, quos
ille ſecum traxerat. Membrorum exporrecta longitudo, regni eius diuturnita-
tem. Plumæ nihil aliud ſibi volunt quàm diuitias, quibus locupletiſsimus eſſet.
Varietas plumarū, rerum ab eo geſtarum gloriam indicat. Armorū horrorem,
vngues. Libanus Iudęæ claritatem atq; celſitudinem longa annorum ſerie con-
ſpicuam, vnde ille medullam Cedri auulſerit, quippe nobilitatem extirparit, &
ſummas quaſq; frondes decerpſerit, hoc eſt, ne tenerrimæ quidem Regum pro-
li, ætati ſcilicet infirmæ, pepercerit. Sed enim totam oraculi ænigmatici ſeriem
inter-

A interpretatur Adamantius in eundem Ezechielem homilia vndecima.

AQVILARVM INSIGNIA QVÆDAM.

QVòd verò initio dicebamus Iuſtinianam familiam aurea inſignem Aquila, alios huc trahit ex antiquis, quorum claritas geſtaminibus huiuſmodi innotuerit. Sed illud priùs dicam, quod diſsimulandum in huiuſmodi narratione minimè videatur.

TERRARVM VMBILICVS.

APud Delphos ſcilicet duas fuiſſe Aquilas ex auro, quod monumentũ erat terrarum vmbilicũ apud eos eſſe, quem Iupiter ea ratione explorauerit, vt Aquilas duas, vnam ab Oriente, alteram ab Occidẽte dimiſerit, quæ pernici volatu in aduerſum allapſæ, ſupra Pythona factæ obuiã ſunt: quo loco deſignato, declaratũ eſt ibi terræ habitabilis medium eſſe, iſcꝙ honos gentinis Aquilis habitus, vt in templo ibidem excitato, aureæ conſtituerentur. Atcꝙ hinc illud innoteſcit, quod in Maronianis appendicibus legitur:

Pallas Cecropias tuetur arces,

B *Delphos Pythius orbis vmbilicum.*

Ab Apolline autem ad Reſpub. & milites tranſire ipſo narrationis ordine inuitamur: ad eorum igitur inſignia quædam oſtendenda calamum conuertemus: gentilem enim ſcutorum vſum, variasꝙ in eis imagines, aut picturas, quæ familiarum indicant ſtemmata, cognationesꝙ, tametſi viri haudquaquam contemnendi, eſſe hæc recentioris ætatis inuenta exiſtimarint, nos antiquiſsimi moris eſſe, & hìc & alibi toto Opere diſſeruimus.

LACEDÆMONII.

NAncꝙ Aquila, quæ draconem arreptum geſtet, Lacedæmoniorum rempublicam oſtendit: huiuſmodi enim ſigno literas illi publicè obſignabant. Tradit hoc Ioſephus, vbi literas Lacedæmoniorum recitat Arij eorum Regis ad Hebræos Onia Pontifice datas, quarum ſentẽtia ea erat, vt profiterentur Lacedæmonij ſe per Abrahamum Iudæorum eſſe cõſanguineos, proinde gentem ipſam hortabantur, vt quæ Lacedæmoniorum eſſent pro veteri neceſsitudine communia ducerent. Epiſtolam eam Ioſephus ait complicatam figura quadran-

C gula fuiſſe, cocꝙ obſignatam argumento, quod ſuprà poſuimus. Quòd verò deſignarit epiſtolam fuiſſe quadrangulam, alios atcꝙ alios indicat complicandarũ epiſtolarũ modos apud hos vel illos extitiſſe: alij enim paginis, alij tabellis, voluminibus alij in vmbilicos complicatis ſcribere conſuerunt.

CLEARCHVS.

CLearcho autem Heracleenſium Tyranno, qui Iouis ſe filium dixit, in publicum prodeunti aurea Aquila velut argumentum generis præferebatur.

HERCVLIANI IVNIORES.

EIuſmodi coloris Aquila, quippe lutea, trunco inſidens in parma luti ſapphirei, cuius marginẽ eodem colore, ſed admodũ dilutiore, circulus ambibat, Herculianorũ iuniorũ erat, qui ſub Magiſtro militũ Pręſentiali militabãt, quod in antiquis quibuſdam eius militiæ cõmentarijs inueni apud Maffæos Romæ.

HERCVLIANI SENIORES.

SEniores verò Herculiani cæruleã Aquilam alis vtrincꝙ paſsis habuêre in rubra parma, cuius latus ambitus in margine lutei coloris erat, quẽ nigra lineâ circunducta in partes duas æquidiſtãtes diſſecabat. Erant verò Iouiniani, ſiue, vt apud Vegetium eſt, Iouiani, atcꝙ Herculiani, Illyricæ legiones duæ, quæ ſena

millia militũ habebant, quos Diocletianus, qui ſe Iouẽ Latinè vocitabat, & Ma- D
ximianus, qui pro Hercule ſe gerebat, cùm ad Imperium perueniſſent, pro meri-
to virtutis ita nominibus à ſe inditis, appellandos cenſuere, eoſq́ cunctis legio-
nibus prætulerunt. Tela verò illis erant plumbatæ, quos Manobarbulos voca-
bãt, eoſq́ portabãt ſcutis inſertos, ijſq́ opportunè iactis, hoſtes equoſq́ priuſ-
quàm nõ modo ad manũ, ſed ad ictum miſsiliũ peruenirent, graui admodũ per-
cuſsione cõſauciabant, Imperatoreſq́ illi horũ opera bella plurima cõfecerunt.

IOVINIANI IVNIORES ET SENIORES.

IOuinianorum autem qui Iuniores vocabãtur, inſigne erat Aquilæ apotheo-
ſis, redimiculo ſupra caput impoſito. Ales ipſa natiui coloris in parma lutea,
quæ rubro primùm circulo claudebatur, inde altero ſapphirei coloris toto mar-
gine complectebatur. E' pectore autem Aquilæ aureus extabat vmbilicus. Se-
niores verò purpuream geſtabant Aquilam in parma cærulea, duoq́ erant pro
margine circuli, ruber interior, exterior luteus.

QVARTODECIMANI.

CÆrulei coloris aliquanto diluti Aquilam geſtabant Quartodecimani, qui E
ſub Magiſtro militum per Thracas militabant. Ea verò ales in alba parma
inſidebat orbi ceruleo denſioris luti, intra quem circulus ruber erat, à cuius me-
dio aureus extabat vmbilicus. Verùm hæc ſatis fuerit attigiſſe, ne opuſculum
vniuerſum inſignibus & geſtaminibus farciamus. Hæc atq́ alia pleraq́ huiuſ-
modi ſcriptores rerum memoriæ prodiderunt, quæ ſi proſequi velim, nullus
vnquam futurus ſit modus: quare manum de tabula, ſitq́ iam ſuper Aquila ſa-
tis ſuperq́ declamatum.

PIERIVS VALERIANVS BOLZANIVS BELLVNEN. AD CLARIS. ACTIVM SYNCERVM, DE IIS QVÆ PER PHOENICEM, PELECANVM, ET QVASDAM alias aues ſignificantur ex ſacris Ægyptiorum literis.

F
*TIBI verò SYNCERE ACTI cariſſime, Phœnicem & Pelecanũ, quiq;
in ipſam hiſtoriæ ſeriem quibuſdã veluti laqueis detenti ſeſe inuicem implicue-
runt, ſociatiq; in hunc locum aptiſſimè conuenerunt, Noctuam, Cornicem &
Paſſerem, dedicare cõſilium fuit. Ac Phœnicem quidem ea de cauſa, quòd ve-
luti ille admirabili quadã inſignis pulchritudine, viſu rariſſimus poſt longiſſi-
ma temporis interualla conſpicitur, ita Latinæ linguæ nitor, & eloquentiæ cultus ornatúſq; per
tria fermè Phœnicis ſecula deſiderati, ætate demum noſtra, beneficio, opera, & labore plurimũ
tuo ſuſcitati, ſpectãdos ſeſe theatris iam omnibus exhibuere. Pelecanum ob eã, quæ præcipuè com-
mendaris, in amicos omnes charitatem atq; beneficentiã, vt nemo vnus hodie magis amico ami-
cus, quàm Syncerus Actius eſſe prædicetur. Noctuã, quæ tuarum indicium ſit lucubrationũ,
quas Minerua haudquaquã inuita elegãtiſſimas elaboraſti. Cornicem ob diuturnitatem, quæ
ſcriptis debetur tuis, non modo vno plus ſeculo, ſed perpetuò ſumma omnium commẽdatione vi-
cturis. Paſſerem ob orationis tuæ Veneres Cupidinéſq;, quæ nihil ſuauius neq; iucundius exco-
gitari poteſt. Sedenim quæ multa atq; præclara de ingenij tui ſublimitate dici poſſent, ea cõſultò
prætereo, quia tu lõgè maior es quàm mea te capere poſſit cõmendatio: quis enim Soli lumẽ affer-
re, niſi fatuus quiſpiã, aggrediatur? Igitur cùm tuo ipſe ſis ſplẽdore clarus, principatũ hũc in lite-
raturæ*

A *raturæ candore tuum ſuo ſe præſidio tuentem miſſum faciemus, quodq́ noſtrum eſt inſtitutum, ad animalium quæ interpretanda ſuſcepimus, ſignificationes conuertemur: quæ quidem quales & cuiuſmodi ſint, quamuis tu eas tum ex Græcis Latiniſq́ ſcriptoribus non ignoras, tum ex admirabili illa venerabilis antiquitatis tabula ænea, quam ſimul apud Bembum inſpeximus, potes edoceri, quæ omnem Aegyptiorũ hiſtoriam antiquiorẽ, argento atq; auro delineatam oſtentat. Quid tamen & nos ſuper his compererimus, ex ipſo Phœnice indicare iam incipiemus.*

INSTAVRATIO.

AEGYPTII ſanè ſacerdotes, cùm longa quid annorum ſerie intermiſſum, & iam antiquatum eſſet, quippe ludi, ſacra, ceremoniæ, ſupplicationes, mores, ritúſve aliqui, triumphorum ſplendores, vel quid huiuſ-
B modi, eueniſſetq́; poſtmodũ vt eadem inſtaurari contigiſſet, Phœnicem in huius rei ſignificatum ſculpere conſuerunt. Vnicum eum plerique omnes autores tradunt orientales habitare ſolitudines, ab omni hominum commercio viſuq́; ſeparatum. Nomen illi Plinius inditum ait à phœnice arbore, quæ palma Romanis eſt, ob id, quòd ex Syagrorum genere vna quæ in Chora eſt intermoritur, ac ex ſeipſa renaſcitur. Phœnix quoq; noſter vbi moriendi tempus ipſemet aduentare præſenſit, poſt annos, quos viuere perhibetur, circiter quingentos, in Ægyptum fertur, vbi ad humum demiſſus (ita enim Ægyptij rem memoriæ prodiderunt) roſtro ſemetipſum vellicat, acceptoq́; ex eo vellicatu vulnere cruorem emittit, ex quo primùm ceu vermiculus naſcitur, mox pullus fit alter, forma priori ſimilis, qui quamprimum pennas indeptus eſt, confert ſe vnà cum patre in Heliopolin, quę in Ægypto eſt, vbi primum Phœnicem ortum ait Athenæus, quò ſimulac venerit, oriente mox Sole moritur, nouo pullo in regna ſua tranſmigrante. Vnde minimè mirum eſt, duos aliquando Phœ-
C nices ſimul viſos proditum ab hiſtorijs. Alij ſcribunt defunctum parentem à Phœnice pullo in eandem Soli dicatam vrbem geſtari Smyrnea ſphæra reconditum, quod nõ inficiatur Adamantius: ſed enim cuius textoris manu obrotunda illa ciſtula contexatur, maxime velim edoceri. Ouidius hoc prius dixerat XV. Metamorph. vnam eſſe alitem quę ſeſe ipſa reparet atq; reſeminet: nam vbi vitæ ſuæ ſecula compleuit, ſtructo in palmæ alicuius vertice, ex caſia, nardo, cinnamo & myrrha nido, ſe ſuperimponit, finitq́; in odoribus æuum: inde Phœnicem alterũ renaſci de patris corpore, qui cùm ſatis virium per ætatem indeptus fuerit, vt oneri ferundo ſufficiat, nidum è ramis auellat, ſuaq́; incunabula & ſepulchrum patris in Heliopolin deferat, atq; vt ipſe dicit, reponat ante ipſius Solis fores: res quippe ingenioſiſsimo quouis Poëta digna. Horus nihil amplius ait, quàm ab Ægyptijs ſacerdotibus alterum defunctum illum ſummo cultu ſuſcipi, cui myſtæ iuſta ea ritè redderent, quæcunque in reliquis alijs ſacris animalibus facere mos erat. Quæ verò de nido eius Manilius ſenator togatorum, vt aiunt, diligentiſsimus, tradidit, quæq́; inde nouis adiectis ad fabulam commentis poſteri licentioſius ampliarunt, cùm maximis ille nobilis doctrinis, doctore, quod aſſerit Plinius, nullo fuerit, hi verò nullo veterum autorum

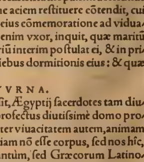
teſtimonio fabulentur, quæ ſit adhibenda fides, aliorum fuerit iudicium. Obij- D
ciet aliquis Lactantium, ſummũ, non inficior, virum: ſed is, vt etiã Ouidius, poë
ma ſcribit, non hiſtoriam. Ego ſanè ſuper Phœnice atq; Pelecane, de quo paulo
pòſt, ſuperq́; nõnullis alijs, maiorem his adhibeo fidem, qui eadẽ in regione lo-
ciſq́; vbi animalia hæc reperiuntur, & geniti & educati ſunt, ac ea perinde cõſpi
cere aliquando potuerunt, quàm ijs qui auditu tantùm eorũ naturas excepere.

Quamuis verò de moriẽdi modo, deq́; funerandi ratione ſuper Phœnice ſcri
ptores diuerſi abeant, in eam tamen omnes concordiam deueniunt atq; conſen
ſum, vt Phœnicẽ nouũ ex præmortui corpore fieri nequaquã inficientur: eſſeq́;
hoc pleniſsimũ atq; firmiſsimum futuræ reſurrectionis ſpecimen, Tertullianus
aſſeuerat, quippe qui de Phœnice loquens ait: Ille ſemetipſum libenter funerãs
renouat, natali fine decedens, atq; ſuccedens iterum Phœnix: vbi iam nemo, ite-
rum ipſe, qui nõ iam alius idem. Quid expreſsius in hanc ſcilicet reſurrectionis
cauſam? aut cui alij rei tale documẽtum? (de reſurrectione quippe loquit.) Ad-
dit & hęc etiã ſcriptis ſuis: Et florebis, inquit Deus, velut Phœnix: id eſt, de mor
te, de funere, vti credas de ignibus quoq; ſubſtantiã corporis exigi poſſe. Proſe E
quitur mox rationes ſuas. Multis paſſeribus anteſtare nos Dominus pronun-
ciauit: ſi nõ & Phœnicibus, nihil magnũ. Inde ſubijcit ironiam: Sed homines ſe-
mel interibunt, auibus Arabię de reſurrectione ſecuris. Ita ille paſsim acerrimus
Chriſtiani nominis propugnator, labentem hanc aciem reſtituere cõtendit, cui
veluti ſacræ innixus anchoræ, vxore quoq; vna eius cõmemoratione ad vidua-
lis pudicitiæ obſeruationem adhortatur. Probè enim vxor, inquit, quæ maritũ
in pace præmiſit, pro anima eius orat, & refrigeriũ interim poſtulat ei, & in pri-
ma reſurrectione conſortium, offertq́; annuis diebus dormitionis eius: & quæ
plurima omnium lectione digna proſequitur.

ABSENTIA DIVTVRNA.

VTeunq; autem de morte Phœnicis traditũ ſit, Ægyptij ſacerdotes tam diu-
turnæ migrationis ergò, eum qui peregrè profectus diutiſsimè domo pro-
cul abfuiſſet, per hanc alitem ſignificabant: propter viuacitatem autem, animam
hîc diuturno tempore verſatã. Nam animi patriam nõ eſſe corpus, ſed nos hîc,
quandiu viuimus, peregrinari, non Ægyptij tantùm, ſed Græcorum Latino- F
rumq́; autores præſtantiſsimi, noſtraq́; in primis pietas, paſsim admonuere.

SOL.

CVm verò Phœnix vnicus omnino eſſe
perhibeatur, & pulchritudine volatilium
genus omne longo poſt ſe relinquat interual-
lo, quippe qui ſit aureo circa colla fulgore rubi
cundus, cætero corpore purpureo cæruleam
caudam roſeis pennis diſtinguentibus, criſtis
faciẽ caputq́; plumeo apice, vt Plinius diceret,
honeſtatus, ſimulachrũ Solis ab Ægyptijs fere-
batur, cui, quòd ſolus ſit, à raritate nomen: quo
quidẽ nihil admirabile magis intuemur, dum
lumen ille ſuum longè lateq́; per ima etiam pe-
netralia exiguo quouis aditu veluti ſuprema quadã inundatione diffundit, eaq́;
de cauſa Polys cognominabatur: id enim eſt apud Philippũ Ægyptij vocabuli
ſignificatũ voce Græcanica inductum, à multarũ ſcilicet dotum opulentia ma-
gnitudinéve, quia omnia ſibi collata latiſsimè ſuperat & excellit.

PRÆ-

A PRÆSTARE.

AEgyptij deniq; cùm Sole magis quàm reliqui homines gaudeant, eiusq; beneficio perfruantur, quo maximè ſeruet tempore, prouincijs reliquis quantumlibet remotis & in Septentrionē declinantibus grauis, Ægyptijs ſolis eſt cōmodus, Nilo tunc ſcilicet exundante. Cùm verò per Phœnicē Solem intelligerent, per eundem exundationem identidem ſignificabant. Neq; tamen ſimplex erat apud eos exundationis vocabulū, ſed id PRÆSTARE ET EXCELLERE etiam indicabat: atq; vti cuiuſquam eſſet in aliqua vel ingenij, vel corporis, vel opum dote claritas, ita eum exundare dicebāt. Nos quoq; rariſsimos doctrina virtuteq; viros, qui longè reliquos antecellūt, Phœnices appellare cōſueuimus. Oppoſito verò modo multitudo, pro vilitate ponitur: vt, vnus è multis, apud Pliniū Epiſtolis, ex vulgaribus quippe & ignobilibus hominib. Et apud Ciceronem, multi ſępe eodē ſenſu. In ſacris literis Pſal. LXX. Quaſi prodigium factus ſum multis, hoc eſt, imprudentibus, inſipientibus & ignobilibus.

B

DE PELECANO.

EX eadem ſolitudine Pelecanus occurrit, quā Latini Plateam, vt putat Gaza, vocauere. Nam ſunt qui Plataleam eam apud Plinium vocandam exiſtiment, voce hac ex Ciceronis de Natura Deorū lib. ſecundo deſumpta. Idem nomen apud Hebręos Quat, à nonnullis Pelecas, ab alijs onocrotalus interpretatur. Pelecanū ſanè auem paruam eſſe, quæ ſolitudine delectetur, Eucherius ſcribit. Eſſe tamē aliud Pelecanorum genus in Nilo, non inficiatur, paſsimq; in ſtagnis & lacuſtribus locis habitare, penè cygnis ſimile, niſi quòd paulò maiores ſunt. Atq; hi forſan onocrotali, quos Veneti ſyllabis aliquot ademptis crotos vocant. Deuorāt hi cōchas auidiſsimè, multitudinemq; laxo admodum ingeſtā gutturi euomūt, atq; ita mox quod aptum cibo quaſi coctum abſumunt, cruſtas negligūt. De eq; genere hoc dubio procul quæ dicturi ſumus hieroglyphica deſumuntur.

INSIPIENTIA.

INſipientem hominē, quippe qui nullam rerū
C rationē examinet, per Pelecani hieroglyphicum ſignificari tradunt Ægyptij, propterea quòd auis ea cùm poſsit in editioribus locis nidificare, veluti prudentiora faciunt volatilia, quæ ita ſe à multorum iniuria ſubducunt, ea ſatis cum imprudentia ſpatioſas areas perquirat, in quibus terra defoſſa oua ibi edita deponat: quod ſimulac animaduerſum eſt à paſtoribus, vel ab ijs qui id genus alites aucupātur, vbi primùm pulli excluſi ſunt, eò properant, & vel aridis boum excrementis, vel alio quopiam fomite locum ſepiūt, mox ignem inijciunt: (ὑμβάλλωσι enim in manu ſcriptis codicibus, non ὑπεκβάλλωσι) Pelecanus autē quamprimùm conſpexit fumum, ocyus aduolat, & longè maiore imprudentia quàm nidificauerat, ignem alarum quaſſatione quærit extinguere, cæterùm ignis ventilatione agitatus, vehementius incenditur: perſtat illa nihilo ſecius flammas alis verberare, rata ſe opem ita filijs allaturam: ſed enim contrà accidit quàm ſperarat, quia pennis omnibus ita exuſtis, euolandi facultate priuatur, ac

que ita minimo negotio capitur. Animaduerte verò in antiquis Hori codicibus D eſſe, ἐφ' ἧς καὶ κατακαιόμενος τὰ ἑαυτοῦ παιδία, non vt in vulgatis, καὶ κατακαιόμενα. Hinc Ægyptij reliqui, qui ſacris initiati non erant, alite hac nulla religione veſcebantur: pietatem autem in filios huiuſmodi, vitio dabant inſipientię. Dicebant enim Pelecanum non conſulto, vti Vulpanſeres faciunt, ad id certamen ferri, ſed per imprudentiam, & mentis alienationem quandam (ἀνοίας enim, nō εὐνοίας, in manu ſcriptis Hori codicibus habetur) quare tanquam auem inauſpicatò genitam ac malè feriatam contemnebant, nullo eam honore proſequentes. Hebræi nomen id huius alitis, quo de ſuperius mentio facta eſt, punctis ijs præſignant, quæ profanam eam, & à menſis reiectam indicant. Sanè Leuitico Pelecanū, quem Septuaginta interpretes cum ibide, porphyrione, cygno, herodio, & charadrio nominant, ideo cum his omnibus profanū decreuere, quòd longigutture ſunt, ſi nouum licet proferre vocabulum: quæ autem alites ſunt huiuſmodi, cibum nō ex aëre, aut ex arboribus aucupantur, ſed vel à terra, vel ex mari, fluminibus' ve aut ſtagnis: vt ibis ſerpentes venatur, porphyrion vermes, pelecanus & cygnus piſces: ex earum figura hominem ſcilicet intelligentes, qui cibo poſthabito cœleſti, terreno paſcatur, aut marino, hoc eſt, mentem ad inferiora deijciat, diuinoq; neglecto cultu, humana quæq;, atq; ea & ſordida & parum vtilia perquirat. Sordidi enim vermes, ſordida reptilia. Piſces verò parum conferunt ad nutrimentum, de quibus loco ſuo diſputabimus. E

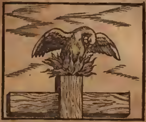
PIETAS ET AMOR IN FILIOS.

SAcerdotes tamen Ægyptij alitem hanc cum primis ſacrā venerabantur, eiq; parcendum exiſtimabāt, & honoris cauſa nullo pacto vt menſis inferretur, æquum arbitrabātur, cùm factum id, quòd pro filiorum ſalute neci ſe tam atroci dederet, non imperitiæ ſtupori' ve aut imprudentiæ imputarent, ſed incomparabili paterni affectus charitati, ſupremæq; miſerationi, qua erga filios maximè omnium afficiatur. Fallere enim venatores, eoſq; tranſuerſos ſeducere, non ſine ſpe fugæ, quod vulpanſer agit, parui omnino momenti eſt. Femora etiam, quod vultur facere perhibetur, vellicare, vt excuſſo ſanguine filij paſcantur aliquandiu, non magni admodum eſt cruciatus. Sed enim in adeò penetrabiles furentis ignis ardores inijcere ſe, eaq; perſeuerantia tam cruciabili tormento torreri, ſuprà quàm excogitari poſsit admirandum. Quod'nam enim animal tam fatuum, tam ſtupefacto ſenſu inueniemus, quod ad vnius prunæ tactum non eueſtigiò reſiliat? quod adeò robuſtum atq; impauidum, vt accenſam non expaueſcat flammam? Animoſi atq; imperterriti ante omnia animantia leones: illi tamen tam feroces, tam indomiti, tanto animi corporiſq; vigore præditi, conſternantur ſtatim ad vnius prætentæ faculæ conſpectum, præq; timore propemodum exanimaſcunt. Videt Pelecanus ignem, cuius non ignorat vehementiam, audacter accedit, ardorem in membra ſingula intolerabili cruciatu penetrātem ſentit, necq; loco dimouetur: exuritur penè tota, neq; tantillum quidem conſternatur, patientiſsimaq; conſtantia vigens, ſaluti filiorum intenta potius, quàm ſuæ mortis genere omnium atrociſsimo conficitur: tanta in eo charitas, tantus amor, tanta vis pietatis eluceſcit: & quiſpiam audebit eam ſtuporis inſimulare, & malè feriatam auem appellare? Subit ad hanc ſententiam Arſinoës recordatio, quæ à Ptolemæo fratre inſidijs & fraude decepta, cùm percuſſores in duos filios impuberes immiſſos à fratre cōſpicata eſſet, complexa eos ad ſe fugientes, ea parte qua vulnera filijs intendebantur diu corpus ſuum cædēdum oppoſuit, F

multiſq;

multisq́ue ita vulneribus ſaucia, eorum tamen ſaluti conſulere non potuit, illi enim in matris gremio inter oſcula ipſa truculentiſsimè trucidati ſunt. Quòd ſi
A Pelecanum ſimili caſu ſeſe morti obijcientem, inſipientem appellauerimus, longè quidem inſipientiorem Arſinoem dicemus, quæ ita pro filijs trucidari pateretur, cùm præſertim ipſa non ad mortem, non ad vincula, ſed ad nuptias & regni ſucceſsionem à Ptolemæo depoſceretur. Sed tantum abeſt vt vel Arſinoe, vel Pelecanus ſint imprudentiæ damnandi, vt omnium cõſenſu merita, hoc eſt, ingenti laude, ob incomparabilem, quam omnes admirentur, charitatem, minimè fraudandi eſſe iudicentur.

MISERATIO.

SEdenim noſtri quoq́ue cum Ægyptijs ſacerdotibus in hoc pingendi genere conſentientes, Pelecanũ pro miſeratione ponunt, & Aſſertoris noſtri hieroglyphicũ in ſumma cruce ſtatuũt, qui nos ſoſpitaturus, atrociſsima torqueri morte voluerit. Agnoſcit & Eucherius Pelecanum prò Chriſti ſymbolo. quamuis Hieronymus
B tradit eam pullos ſuos roſtri percuſſu interficere, pœnitentem mox factum, nido in ipſo per triduum lugere, poſtremò ſeipſam grauiter vulnerare, & ſanguinẽ ſuũ ſuper filios effundere, quo illi perfuſi reuiuiſcant: quod alij viderint. Sed quòd eam alitem, vt etiam alijs pleriſq́ue perſuaſum eſt, roſtro pectus diſſecantẽ pingunt, vt ita fuſo ſanguine filios alat ſuos, ab Ægyptiorum hiſtoria valde alienũ eſt: illi enim vulturem tantùm, vti ſuo diximus Commentario, id facere tradiderunt, neq́ue non, vt paulo antè dicebamus, Phœnicem: ſed hunc non pietate adductum, vti vultur, ſed fato ita coactum ſuæ conſulere poſteritati. Sunt & mutua filiorum officia, qui parentibus vicem reddunt, & eſcã fameſcentibus ſubminiſtrant, verùm ijs quæ à parentibus in eos proficiſcuntur, haudquaquã paria. Quòd verò Celſus perſuaſum facere nititur, eos humanũ genus ſuperare pietate, Adamantius hæc ab ijs geri natura tantùm duce profitetur.

C SOLITVDO.

NOſtræ autem ſacræ literæ per hieroglyphicum Pelecani, ſolitudinem interpretantur, cuius factum ſe eſſe ſimilem Dauides canit, quia ſcilicet errabundus tunc per ſolitaria diffugiebat loca, qui Saulis Regis indignationẽ euitaret: quod vt apertius explicaret, nycticoracis etiã ſimilitudinem adiecit, qui quidẽ non luce, ſed tenebris in comparandis vitæ ſuæ neceſſarijs plurimùm fruitur.

DE VVLPANSERE.

SEd ne longius ab hac in filios charitate diſcedamus, inſigne illud quoque exemplũ incõparabilis amoris eſt, quòd à Vulpanſere præſtatur.

FILIVS.

FIlium, vt inquit Horus, vt alij, affectum in filios, ſcribere ſi vellent Ægyptij ſacerdotes, Vulpanſeris hieroglyphicum faciebant. Ales hæc ex anſerum genere, qua lautiores epulas non norat olim Britannia, tanto filios amore proſequitur, vt ſi vnquam accidat, vt cum filijs in venatores incidat, ſimulatq́ue conſpecti ſunt illi, pater & mater ſpontè accurrunt, ſeq́ue ipſos venatoribus dedunt,

vt ita eos à filĳs aliorſum auertant: ἀλεσῶν enim, non ἀλεσῶν, in antiquis manu ſcriptis codicibus habetur. D Cuius pietatis ergò viſum eſt Ægyptĳs animal huiuſmodi magna proſequi veneratione. In ĳſdem enim manu ſcriptis exemplarib. eſt, αἰγυπτίοις ἔδοξε σεβάζειν τὸ ζῶον, non autem συμβάλλειν, vt habetur in impreſsis. Porrò Britanni, qui, vti dicebamus, Vulpanſerem in delicĳs habebāt, noſtrum anſerem religioſum opinabantur, eoq; abſtinebant. Nam cùm de moribus eorum Cæſar loqueretur, eos dixit anſerum cibo non veſci, perinde ac etiam neq; gallina, neq; lepore. Verùm iſtud, olim.

DE NOCTVA.

RElìquum eſt vt & Noctuæ, & aliarum auium quas promiſi ſignificata proſequamur, quæ cùm noſtrates ſint, Latinis & Græcis plurimùm innotuere, quare de his longè certiora ſumus allaturi.

MINERVA.

PRimarium Noctuæ ſignificatum eſt, vt Minerua per hieroglyphicū eius intelligatur, de qua ipſa Glaucopidis etiam cognomentum ſumpſit, ſiue propter cæſium oculi colorem, quo qui prædìti ſunt, præſtantioris & acutioris ingenĳ feruntur eſſe, ſiue propter lucubrandi contemplandiq; munus, quòd animi vis nocturni potiſsimùm temporis ſilentio vegetatur. B Qua de cauſa dracones etiam, Gorgoneum quippe caput, ægidi adſculpebantur. Acutiſsimum enim eſſe draconi viſum, ex eo potiſsimū apparet, quòd ab intuendo illi nomen, vt in Serpentis commentario copioſius. Addunt alĳ tertiam quandam cauſam, quia nuſquam Noctuarum vis maior quàm Athenis, vbi dea ipſa præcipuè colebatur, vnde prouerbium illud emanarit, γλαῦκας Athenas ferre, ſiue id ob Noctuarum copiam, ſiue ob numorum multitudinem, qui Noctuæ ſignum habebant. Acerbè verò Demoſthenes in huiuſmodi Noctuæ cultum luſit, cùm è carcere populi Athenienſis elapſus fugeret: F nam ad Palladis arcem ſubinde reſpectans, ſublatis manibus: O' Pallas, inquit, vrbium domina, cur tribus infauſtiſsimis beſtĳs delectaris, Noctua, dracone, & populo? ex vna ſortè cæcitatem, ex dracone liuorem animorum, ex populo inſtabilitatem & inconſtantiam intelligens.

SAPIENTIA.

SAnè verò cùm Minerua conſilĳ prudētiæq; Dea diceretur, aliquot in oſtentis Noctua ſapientiæ ſignum fuit: vt quę in Hieronis priuati adhuc hominis haſta conſediſſe conſpecta eſt primo bello quod inĳt: nam aruſpices hinc eum cautum in conſilio futurum prædixêre, id quod ſapientiſsimum totius eius vitę regimen comprobauit.

VANÆ SAPIENTIÆ STVDIVM.

SEd quantum pertinet ad doctrinæ ſtudium lucubrationesq; ipſas, interpretationem eiuſmodi non reſpuit Baſilius, ſed eos intelligi vult, qui vanæ ſapientiæ ſtudĳs incumbūt. Nam vt illius aſpectus noctu quidem valet, Sole autem illuceſcente nō mediocriter obſuſcatur, ita iſtorum hominū mens acutiſsima quidem ad inanium rerum cognitionem eſſe videtur, hebetiſsima verò caliginéq;

A ligineq́ oppleta ad veram lucem hallucinatur, neq́ liquidò quicquã intueri poteſt. In hanc ferè ſententiam Hieroſolymitanus Heſychius Noctuã comedi prohibitum ait, quia lucis beneficio nocte polleat, interdiu cæcutiat, ex quo illi debeant intelligi, qui legis contemplatione & ſcientia plurimùm gloriantur, Euangelicam autem claritatem ferre non poſſunt.

NOCTVARVM NVMISMATA QVÆDAM.

IN numis aliquot videas Palladis ipſius ſimulachrum cum ingenti vmbone, dextera ad oram vmbonis adiecta, virga à pectore ad ſolum applicata, cui videtur inniti: nam virga, vt in caduceo diſputarum, diſciplinã oſtendit. Sub vmbone noctua eſt: inſcriptio, ΒΡΕΤΤΙΩΝ. Ab altero latere caput galeatum, cum Pegaſo in plano galeæ. Sunt verò Brettij, quos nos Bruttios vocamus, vt Hermolao Byzantio, qui Stephanum deflorauit, placet, à Bretto Tyrrhenorũ ciuitate, quam Brettus Herculis filius condidiſſe fertur: quin & regio ipſa Brettia nuncupata, neq́ non & Lingua. Ariſtophanes, μάλιστα δεινὴ γλῶσσα βρεττία παρῶν. Antiochus autem Italiam vocatam olim Bruttiam dicit, mox Oenotriam. Alibi ve
B rò videre eſt in numis caput Palladis galeatum, ab cuius altera parte noctua eſt proſtrato innitens carcheſio, iuxtaq́ quadrigæ cum Victoria, laurea circunducta cum baccis. Huiuſmodi autem numos argenteos magno numero cõperies. Literæ in nonnullis quæ legi poſsint, Α Θ Ε. à tergo caput ipſius Palladis galeatæ. varijq́ admodum ſunt hi Noctuarum numi.

VICTORIA.

POrrò Noctua Athenienſibus indicium victoriæ fuit, cuius etiam volatus in adagium ceſsit, γλαὺξ ἵπταται, cùm profligatos hoſtes, & ſubſecutam victoriam innuerẽt. Id verò ſibi proponebant, propterea quòd auis hæc, vti dictum, Mineruæ ſacra crederetur, quæ quidem dicta eſt etiam malè conſulta Athenienſium fortunare. Atq́ hac de cauſa Demoſthenes oratione περὶ παραπρεσβείας, Solonis verſus citat:

> ἡμετέρα δὲ πόλις κατὰ μὲν Διὸς οὔποτ' ὀλεῖται,
> αἶσαν καὶ μακάρων θεῶν φρένας ἀθανάτων.
> Τοίη γὰρ μεγάθυμος ἐπίσκοπος ὀβριμοπάτρη
> Παλλὰς Ἀθηναίη, χεῖρας ὕπερθεν ἔχει.

C Noſtra quidem ciuitas nunquam fato Iouis neq́ Deorum immortalium arbitrio peritura eſt. Talis illi contigit cuſtos, magnanima ſcilicet potentiſsimo patre genita Pallas Athença, quę manus ſupra caput eius habet. In adagijs autem, rebus quibuſcunq́ feliciter & ex animi ſententia ſuccedentibus, dici conſueuit vſitatiſsimum apud eos illud, Noctua volat.

PECVNIÆ.

APud eoſdem Noctuæ ceſſerunt in pecuniarum nomen: hinc apud Plutarchum in vita Lyſandri à Gylippi ſeruo dictũ, multas ſub domini ſui tegulis Noctuas cubitare. Gylippus enim cùm ex ingenti pecunia, quam Lacedæmonem aſportare iuſſus erat, partem interuertiſſet, eam ſub ædium ſuarum tegulis occultauerat: cumq́ ſeruorum teſtimonia contra dominos non admitterentur ex lege, & irritum facerent iudicium, callidè admodum ille commentus eſt rem aperire ſub eo verborum inuolucro, vt indicio pecuniarum facto, neq́ ille accuſaſſe dominum videretur, neq́ ius vllum violaſſe, Athenienſis tamen reipub. commodo conſuluiſſe. Alibi Noctuas Laurioticas pro pecunijs appellatas inuenias, non, vt nõnulli putant, à circunducta in numis laurea, quę admodũ con

ſpicua eſt, ſed à Laurio Atticæ regione auriuenifera. Obſerues tamen in huiuſ D
modi numis non modò laureas circa Noctuas, ſed eas laureo etiam ramo inſi-
dentes cudi, eius dubio procul hieroglyphico victoriæ, qua de ſuperius memi-
nimus. In aliquot procumbentem leonem ſuperuolat, cum inſcriptione, ΑΝ-
ΤΙΟΧΟΥ, quod nimirum hoſtis ferocitatem Athenienſium prudentiæ ſuccu
buiſſe ſignificat. Sunt aliquot numi in quibus Noctua cum Iouis facie cuſa eſt,
eos diobolares fuiſſe tradũt: quibus verò Noctuæ duæ impreſſæ ſunt, quatuor
obolis expendebantur.

MORS.

APud Ægyptios verò Noctua mortis erat hieroglyphicũ, vulgatiſsimo iam
etiam apud nos & Oratorum & Poetarum teſtimonio, Noctuam letale ali
quid, aut inauſpicatiſsimum infortunium afferre. Cauſam huiuſmodi ſignifica-
tionis duplicem inuenio: vnam, quòd cùm cornix vitæ longioris ſymbolum ha
beatur, compertum eſt Noctuam quadam naturæ diſcordia, eius nidis magis
quàm aliarum auium inſidiari, repere eam clanculum, noctis tenebris fretam, &
vel pullos, vel oua cornicis inuadere atq; deperdere. Nam & in manu ſcriptis E
Hori codicibus legas, ἄρτι γὰρ ἰσέρχεται εἰς νοσσοὺς τῶν κορωνῶν. quę vltima locutio in im
preſsis exemplaribus deſideratur. Altera conſideratio eſt, quòd mors furtim ir-
repit, & nox pro morte ponitur, vt illud:

In æternam clauduntur lumina noctem. & alibi:

Sed nox atra caput triſti circumuolat vmbra.

& ſimilia paſsim. Eucherius lumẽ in Diuinis literis pro die, iuſticia, fide, proſpe-
riſq; cunctis poni autumat: contrà tenebras pro nocte, iniquitate, infidelitate,
aduerſiſq; omnibus, ac perinde pro errore, & ignorationis cæcitate, atq; etiam
mortis acerbitate. Deniq; diuinæ literæ mortem ſæpe pro vniuerſa calamitatũ
ſtrue ponũt: ſicuti etiam viuificare, pro liberare à periculis & ærumnis: ita enim
interpretes exponunt illud Pſal. LXXI, Et conuerſus viuificaſti me. Demum
Noctua noctis domina perhibetur, vnde illi apud Latinos nomen. Quòd ve-
rò nocturno cantu ſuo infortunium ſemper aliquod minitetur, Pyrrhi tantùm
Epirotarum Regis exemplum ponam, qui cùm Argos expugnatũ duceret, in-
feliciſsimæ atq; ignominioſiſsimæ mortis ſignũ accepiſſe fertur à Noctua, quæ F
haſtæ illius ex itinere inſediſſet. Nam cùm is detracto inſigni à galea, ne interno-
ſceretur, in Argiuos oppidanos cædem inceptaſſet, aniculæ cuiuſdã filius cum
haſta leuiter vulnerauit. At cùm Pyrrhus impetum in percuſſorem feciſſet, Ar-
giui mater, quæ ſupernè ſpectabat, periculum intuita, tegulam ambabus mani-
bus arreptam ſuper regis galeam effudit: quo ictu cùm exanimatus concidiſſet,
Zopyrus quidam, qui ſub Antigono militabat, Rege cognito accurrit, detra-
ctáq; galea ferrũ gutturi admouit, ſed toruis Pyrrhi oculis attonitus, os & men-
tum eius pro iugulo recidit. Hoc igitur mortis ſignum illud eſſe crediderim,
quod ab lictore ferebatur ad damnatũ publico iudicio, pręſertim apud Æthio-
pas, à quibus Ægyptios aiunt multa rituum id genus mutuatos: nam pios eos
ante omnes extitiſſe, familiaritates eorum cõmerciáq; cum dijs, & inuicem agi-
tata conuiuia, de quibus & Homerus & alij ſcripſerunt, facilè indicant ita fuiſſe
tunc hominibus perſuaſum. Eo verò ſigno viſo reus ſpontè ſibi mortem conſci
ſcebat, magno & ſibi & patriæ dedecori futurus, niſi feciſſet: adeò illi Regem
ſuum vt numen venerabantur, vulgóq; adorabant. Atqui ferunt quendam per
hæc morti deſtinatum, cùm de fuga cœpiſſet agitare, priuſquàm periculo ſe
abſtra-

A abſtraheret, zona à matre ſtrangulatum: adeò perſuaſum fuit genti, non licere mortem magiſtratuum pronunciatione decretam, exilio vel ſubterfugio quopiam alio cõmutare: vt iam ſeucra Lacænarum exempla in deſertores filios edita mirari deſinamus. Quamuis verò Regem illi ſuum tanto cultu & obedientia proſequerentur, ſupra Regem tamen, qui Meroëm incolebant, Memphitici ſacerdotes erant, quibus memoriæ proditum ius olim fuiſſe mortis Regi per internuncium imperandæ, alteriuſq; in demortui locum, cùm libitum eſſet, conſtituendi. Sed nos ad hieroglyphica, quæ tractanda ſuſcepimus, reuertamur.

MVTVA HOSTIVM DETRIMENTA.

SI verò hoſtes duos capitali odio detrimenta & inſidias alterũ alteri ſempiternis indignationibus molientes, manuſq; mutuarum cædium ſanguine commaculantes, notare vellent Ægyptij ſacerdotes, Noctuam & cornicem proponere conſuerunt, quarum vſqueadeò immortales ſunt inimicitiæ, vt & hæc & illa in mutua ſemper damna odium exerceant: cornix enim interdiu oua Noctuę rapit, abſumitq;, ſibi conſcia Noctuam interdiu cęcutire. At Noctua contrà, vti
B dicebamus, noctu in oua cornicis inuadit, quę ſubfuretur ac edat: ſicq; altera interdiu, altera noctu potentior. Quinetiam, quod ad earum inter ſe temperaturã nullo modo congruentem, facit, ſunt qui exploratũ ſe habere dicant, confuſum vtriuſq; ſanguinem coire non poſſe.

ABSTEMIVS.

LOngè ſalubrius eſt ſignificatum illud, quo hominem ſibi ab ebrietate cauentem ſignificare volentes, Noctuam oua ſua deſugentem effingebant: quandò memorant oua Noctuæ ea vi pollere, vt ſi per triduum ebrioſis in vino dentur, tædium eius adducãt, & abſtemios homines reddãt: quod etiam apud Philoſtratum aſſertum comperij, qui abſtemium ſcribit ita reddi puerum, vt donec vixerit vini odio teneatur, ſi priuſquam vllum vini guſtum nouerit, Noctuina oua leuiter cocta, illi ſorbillanda propinentur: vini enim odium inde ſuboriri, quia temperatior hic fiat naturalis calor.

PATROCINIVM FRVSTRA IMPLORATVM.

ADdit his Horus, vt ſi hominem ad alicuius miſericordiam, patrocinij vel ſa
C lutis cauſa euentu irrito confugientem ſignificare vellent, paſſerem & Noctuam ſoliti eſſent figurare: ſiquidem ille, vel alia quæpiam auicula, vbi aucupis infeſtas artes declinare ſtuduerit, ad Noctuam confugiat, cuius patrocinio ſperet ſe periculum euitare poſſe: ſedenim ibidem intercipiuntur, vbi ſibi perfugiũ adeſſe propoſuerant.

TYRANNVS.

HVius quodammodo generis eſt Nycticorax, quæ tyrannidem ſignificat, ob occultationem ſcilicet conſiliorũ, quæ diſsimulare potentiores pro magno habent negotio. Huic ſignificato Callimachus anſam dedit, qui tyrannos loqui veluti σκῶπας ait: σκῶπες verò αἱ νυκτικόρακες dicitæ, quaſi σκώπτες, quòd ſcilicet eorum ſermones nocturni plurimi ſint, & in arcanis habeantur, vti Nycticoraces noctu plurimũ obſtrepunt. Et quoniam ales hæc mihi inter lucubrandũ obſtrepuit, minimè prætereunda fuit, vt omen eius eluderemus.

HYPOCRITA. D

EAm diuinæ literæ inferri menſis non permittunt, quoddam hominum genus hieroglyphicè innuentes, qui palàm ſtrepitum nullum, tumultum nullum, inſidias nullas mouent, ſed hypocritæ triſtes, omnem manſuetudinis, modeſtiæ, benignitatiſq; colorem præ ſe ferunt, clàm verò fornicationes, immunditias, crapulas, ebrietates, & multa humani generis opprobria conſectantur: latet enim interdiu Nycticorax, noctu verò prodit ad infauſta negotia, deq; culminibus ædium letalia quæq; meditatur, & inuiſum quieſcentibus tumultum excitat inauſpicatiſsima.

CHRISTI HVMILITAS.

EAdem verò cauſa, qua Chriſti humilitatem agnoſcimus in humana forma ſuſcipienda, quem ſcilicet modò vermem, modò ſcarabeum, modò quid huiuſmodi aliud in diuinis literis appellatum comperimus, Nycticoracem quoq; nuncupatũ Theologi veteres obſeruauere, & ipſum inquam, & vnumquenq; ex ijs qui eum tempore hallucinationis ſectabãtur, nempe quòd tam Chriſtus, quàm Chriſtiani, deſpectui ludibrioq; fuerint apud Gentes. vnde Paulus: Nos E Chriſtum prædicamus crucifixum, Gentibus quidem ſtultitiam, Iudæis ſcandalum. Eoq; ſpectare aiunt Pſalmi dictum: Factus ſum ſicut Nycticorax in domicilio: de quo apud Eucherium. Sunt qui Noctuam & Nycticoracem eandem alitem putent, & qui hanc bubonem eſſe contendant: neque tamen deſunt, qui Orientalem eſſe auem autument, noſtris parum cognitam, apud quos nominis tantùm interpretatio manifeſta ſit, nocturnus quippe coruus.

DE CORNICE.

COrnicem ea potiſsimũ de cauſa noctuæ ſubiunximus, vt qui ſummã ex vtraq; diſcordiã intelligi oſtenderamus, ex altera tantùm, quippe Cornice, concordiã ſignificari comprobemus, ſi tamen cur Martem & Venerem per Cornices duas Ægyptij ſignificarent, oſtendi prius curauerimus. Ex alitis huius fœtu duo tantùm oua oriri compertũ eſt, inde autem & marem & fœminã pariter excludi. Quòd ſi, quod raròd accidit, geminos vel mares, vel vtranq; fœminã gigni contigerit, cœlibem vtrunq; vitam agere: F coniugatorũ verò ſi alterum moriatur, marem cum nulla vnquam alia Cornice copulari: neq; etiam ſemel viduata fœmina, marem vnquam amplius quærit vſquedum viuit, ſed, vt apud Maronẽ eſt, ſola in ſicca ſecum ſpatiatur arena. Vnde fit ex Ægyptiorum diſciplina, vt in Cornicem vnam tantùm incidentes, inauſpicatum eſſe mortales putent: quod Ælianus etiam tradit, viduato ſcilicet animali obuiam facti, ac perinde cœlibem ſolitariamq;, hoc eſt, triſtem, ac neceſſarijs deſtitutam adminiculis, vitam degendam eſſe. Hinc etiam Zezes apud Heſiodum, vbi poëta vxorem auſpicatò ducendam monet, ſi, ait interpres is, Cornices duas obſeruaueris. Sunt qui auem hanc inauſpicatæ omnino putent garrulitatis, à quibuſdam autem impendiò laudatur.

MARITALIS COPVLA.

ET eodem quidem argumento, ijſdemq; Cornicibus geminis, congreſſum maritalis copulæ legitimũ indicabant, quòd aiunt eas ita inuicem copulari, quemadmodũ homines naturali more coniunguntur. Hinc illud, quòd ore eas coire vulgus arbitratur. Præterea omnia quæ coruinam ſpeciem habent, raròd coire ſolent, identidemq; ſacrũ matrimonij fœdus nulla labefactari petulantia,

vel

A vel improbioris laſciuiæ nequitia debet, vti multos legimus non niſi liberorum quærendorum cauſa coniungi ſolitos, à conceptu ſibi temperaſſe: qui quidem modus & tenor ſobriè ac honeſtè ſeruatus in cauſa fuit, vt per Cornices duas nuptiarum fieret hieroglyphicum.

CONCORDIA.

CÆterùm quia in nullo vnquam vitæ colore ac ſtatu concordia magis expetitur quàm in maritali cõmercio, Cornix hinc ipſa concordiæ ſymbolũ habetur: ideóq; vulgò Græci, vt Hori interpres Philippus obſeruauit, nuptialibus feſtis ἐκκορικορώνη clamitare cõſuerant, cùm tamen ignorarent, ex inſtituto veteri Cornicem in nuptijs omine auſpicatiſſimo nominari ſolitũ. Animaduertendum autem in Græcanica illa ſucclamatione aliquid deſiderari, videndúmq; apud Æſchylum, Danaidibus, ita ſcribi, ζωὴ κόρη τε, καὶ κέρας, καὶ τοῦ βίῳ ἐκκορεῖ, pro κόρειν κορώνας. Nonnulli verò dicunt hortandi modo enunciãdum, ἐκκορεῖ κόρας κορώνας, quod neſcio quid eſſe volebant, quod cantillatum verecundiã ijs, qui liberis operam dabant, auferret: quæ ſi quis vberius ſibi declarari cupiat, ad cõmentaria B Pindari ſe conferat, Pythijs, ode tertia. Sed vt ad cõcordiæ hieroglyphicum reuertamur, alitis huius ſimulachrum ſæpe vidimus in Fauſtinę Auguſtæ numis, cum inſcriptione, CONCORDIA. Eóq; nimirum Iuuenalis reſpexit, cùm veterem concordiam dixit nido increpitare. quamuis ſuperiore ætate fuerunt, qui ciconiam ad hoc ſignari arbitrati ſunt: ſedenim quam in nummis cõſpeximus, nihil habet quod ad ciconiæ effigiem referri poſsit.

CORONA VRBIS.

COrnix verò in manu Palladis, cuius ſimulachrum aheneum ſub dio Coronæ viſebatur, ciuitatis ipſius & nomen, & nominis cauſam ſignificabat. ait enim Pauſanias, Coronem ciuitatem ideo eo nomine nuncupatam fuiſſe, quòd in fundamentis, dum vrbs ea in Peloponneſo cõderetur, ahenea Cornix inuenta fuerit: ea verò κορώνη Græcè nimirum eſt.

GARRVLITAS.

SEd eſto, fuerit Cornicis ſimulachrum in manu Palladis in clara admodũ Peloponneſi ciuitate, longè ſecus Athenis, vbi Cornices ad arcem Palladis nõ C aduolabant, de quo Lucretij ſunt carmina in hunc modum:

Eſt & Athenæis in montibus, arcis in ipſo
Vertice, Palladis ad templum Tritonidis almæ,
Quò nunquam pennis appellunt corpora raucæ
Cornices, non cùm fumant altaria donis.
Vſqueadeò fugitant, non iras Palladis acres
Peruigili cauſa Graiùm vt cecinere poëtæ,
Sed natura loci hoc opus efficit ipſa ſuapte, &c.

Ex Græcorum igitur ipſorum ſententia, abiecta repulſáq; Cornix à Pallade eſt, vtpote quæ meditationum peruigilio infeſta ſit, & mentis agitationem interpellet obturbetq; garrulitate ſua, cuius eſt hieroglyphicum. Inde autem & Cornicari verbum, quo vtitur Perſius:

Neſcio quid tecum graue cornicaris inepte, &c.

Id Græcè κρώζειν, de garrientibus.

TABELLARII FIDES.

SEdenim ea quæ ad Crocodilorũ vrbem ſupra ſepulchrũ quoddam Cornix in columna ſublata erat, fidelem operam in tabellario munere præſtitã indi-

cabat:huiuſmodi enim honos & ſepulchri & columnæ habitus eſt olim Corni- D
ci à Marrhe Ægyptiorum rege, quòd munus id diligenter obiuiſſet, quò volandum, aut vbi ſiſtēdum, ſumma docilitate perdocta. Sepulchrum id viſebatur ad paludem Myridis appellatum.

PROSPERITAS VITÆ.

IVſtum vitæ ſpatium ab homine feliciter decurſum Ægyptij ſacerdotes hieroglyphicè tunc intelligendum proponebāt, cùm Cornicem vita functum figurallent. Viuere enim Cornices multos dicuntur in annos: & Lucretius Cornicum ſecla vetuſta dixit. Compertum verò eſt ex aliis huius viuacitate, carnes etiam eius in cibum ſumptas, nō tantùm ad diuturniorē vitam conferre, verum etiam in longiſsimis morbis, & carnes eſſe, & nidum contritum illinere vtiliſsimum. Quòd autem tradiderunt Ægyptij centū eas annos ſuperare, animaduertendum eſt, annos de quibus ſacerdotes illi mentionem faciūt, quadriennes eſſe ſingulos, ratione à Sothcos ortu ſupputata, quatenus ſcilicet ſuperātibus vnoquoque anno ſolari horis ſex, integer demū dies vnus, qui apud nos intercalaris habetur, apud illos integrum & perfectū annum abſoluit. Quare qui annos eas E
ferè quingentos viuere dixerunt, haud ita multùm diuerſi abeunt ab Ægyptijs. Neque me prçterit, Ariſtotelem arbitratū, nullum animal homine diutius viuere præter Elephātum: quod ſi ad huius ætatis ſpatia referamus, breuiſsima admodum erit viuaciorū animalium vita. Cæterùm Ægyptiorum traditioni ſubſcribunt plerique autores minimè contemnendi: acceptiſsimumque illud apud omnes dictum, Cornice viuacior: vt non temerè mihi videatur Heſiodus ſcripſiſſe,

ἐννέα τοι ζώει γενεὰς λακέρυζα κορώνη
ἀνδρῶν ἡβώντων. Et reliqua de animalium ætatibus ex grauiſsimis autoribus exploratiſsima. Quem ſecutus Plutarchus eo opuſculo, quo bruta etiā ratione vti differit, ὧν ἑκάστης φασὶ ἂν ἀποθάνῃ ἄῤῥεν, οὐκ ὀλίγον χρόνον, ἀλλὰ ἐννέα χηρεύσει γενεὰς ἀνθρώπων: quarum vniuſcuiuſque vir ſi occubuerit, nō breue temporis ſpatium, ſed nouem hominum ætates vidua permaneat. Theon tamē in Arati carmine ἐννεάγηρα κορώνη, non pro nouem ætatibus, ſed pro multis accipiendum cenſet, eſſéque tantundem ac ſi πολύγηρα κορώνη dixiſſet: eam enim eſſe nouenarij numeri vim, vt pro multitudine accipiatur: de quo etiam in caudam ſcorpij diſputatū à nobis eſt ſuper Ni- F
candri verſu. Quinque itidem ætates hominū Cornicem viuere legas apud Ariſtophanem. Pſalmographus autem intra octoginta annos plurimū ætatem hominis concluſit, quæ ſumma in Cornice eſſet quadringentorū annorum. Atqui receptū eſt apud noſtros ex diuinis Hebrçorū literis, aliquos noningentos circiter annos peruixiſſe, qui vt etiā ad veterē Ægyptiorū rationem ſupputentur, quadrimeſtribus annis ad calculum reductis, vt nōnulli accipiunt, erunt omnino anni rationis noſtræ multò plures, quàm nunc viuitur. Sed vt ſacra miſſa faciamus, quorum fides à Theologis abſque cōtrouerſia eſt accipiēda, nónne Seras adhuc populos ſupra CCC annos viuere prædicant? Quare ſi fides rerum ſcriptoribus adhibeatur, nihil hîc diuerſum ab alijs allatū ab Ariſtotele fatendum erit, ſi modò is nullū animal homine diutius viuere profeſſus eſt. Sed fuerit varia annorum ratio pro locorum & gentium inſtitutis, dummodo vno autorum omnium conſenſu Cornix viuaciſsima reperiatur.

IVVENILIS SAGACITAS SENILI EXPERIENTIAE PRAEPOSITA.

ILlud ad hanc materiam facit, quod huius viuacitatis ergò prouerbiū factum aiunt,

A aiunt, Cornici oculos configere, quo Cicero, Macrobius, & D. etiam Hieronymus vſi ſunt, volentes antiquitati vel ſublatam, vel diminutam autoritatem nouo iuniorum inuento commonſtrare. Porrò Ciceronianum illud pro L. Murœna, Inuentus eſt ſcriba quidam Gn. Flauius, qui Cornicum oculos confixerit, eò ſpectat, vt aduenifſe eum rationem oſtendat, qua legum ſacrorumq́ interpretibus autoritatem & exiſtimationem imminueret, cùm eo præcipuè nomine colerentur à rudi populo, quòd faſti diebus penè ſingulis ab eis petendi eſſent, vt ex eius arcani peritia cognitioneq́ creſcerent, ſuamq́ illam ſcientiam magis ac magis populo venditarent: is verò cùm ſingulis diebus ediſcendos faſtos populo publicaſſet, re iam diuulgata peruicit, vt in minori deinceps precio ſacrorum interpretes haberentur, atq́ ita conſilia eorum de tuenda exiſtimatione prorſus euertit, Cornicumq́ demum oculos confixit, fama per magnam inuidiam ſibi comparata. Quod verò ad mentis prauitatem pertinet, ibi Propertius tangit, vbi de lenæ cuiuſdam ingenio & ſagacitate diſſerit, pluribusq́ eius vaframentis & impoſturis enarratis, vt vno omnia verbo claudat, ait:

B *Poſſet & attentos aſtu cæcare maritos,*
Cornicum immeritas eruit vngue genas.

Sumptum ex hiſtoria, quòd Areopagitæ puerum damnauerunt, propterea quòd is Cornicum oculos ſtudioſius erueret, pernicioſiſsimæ mentis id ſignũ eſſe iudicantes, quæ multis malo futura eſſet, ſi adoleuiſſet.

INQVIETVDO.

HOrus hominem in aſsiduo motu mentisq́ agitatione ita verſatũ, vt neq́ dum cibum capit interquieſcat, per Cornicis pullos ſignificari tradit. At rectius per Cornicem & duos illos pullos ſuos dixerimus: hæc enim volans, volãtes identidem pullos aliquandiu paſcit. Nihil verò magis negotioſum hominem indicat, quàm & rerum ſata gere, & nihilo ſecius interim aliquid ciitare.

C HYEMS.

APud Heſiodum Cornix eſt hyemis ſymbolum, vt eius interpres eo verſu tradit:

μή τοι ἐφεζομένη κρώζῃ λακέρυζα κορώνη. quòd ita Maro tranſtulit;

Tum Cornix plena pluuiam vocat improba voce,
Et ſola in ſicca ſecum ſpatiatur arena.

Apertius Euphorion: ἰσθμαίνῃς ὅτι κρώζει κορώνη.

DE PASSERE.

LOngè diuerſum à cornice Paſſeris eſt ingenium, ac perinde vitæ breuitas anguſtiſsima: Paſſerũ enim mares anno diutius durare nõ poſſe, cõpertũ eſt: cuius rei cauſa ſalacitas incõtinentiſsima, quæ tot hominũ etiam ante diem effœtos exhauſtosq́ viribus tradit ſenectuti.

ANNVVM VITÆ TEMPVS.

SEdenim & Ægyptij, & aliæ quoq́ nationes, tempus annuũ per Paſſeris hieroglyphicũ intellexere. Nam & Calchas in artificioſo augurandi genere ce-

leberrimus, ex Paſſerũ numero, quot ſerpens deuoraſſet, belli Troiani tempus D auguratus eſt, qui pro Paſſeribus annos, pro angue tẽpus intelligeret, vt in Serpente Saturnum ſignificari ex huius animalis geſtamine demonſtratum. Solum enim Tempus edax rerũ, tuq́ inuidioſa vetuſtas Omnia deſtruitis. Quare iam taceat Epicurus, neq amplius portenta derideat, neq vlterius aſſeueret Paſſerem nihil ſimile habere cum annis, cùm & Græcorum diſciplinæ, & hæc Ægyptiorum oracula teſtatiſsimum relinquant, tempus annuum ex figura Paſſeris non temerè ab Homero & aliis poſitum.

PROLIFICA SALACITAS.

Idem Ægyptii ſacerdotes ſi prolificum hominem & petulantiæ intemperantius deditum ſignificare vellent, Paſſerem pingebãt πυῤῥὸν, ſuluum quippe & æris inſtar rubicundum, nõ autem pyrgetem, quod nonnulli turricolam interpretati ſunt, cùm exemplaria Hori manu ſcripta πυῤῥὸν legendum indicent. Paſſer enim titillatione immodica & ſeminis vbertate concitatus, vel ſepties vna hora fœminam ſalit, nunquam egens genituræ. Eiuſmodi porrò ſalacitatis obſeruatio effecit, vt ad langueſcentem venerem excitandam Paſſeres in cibo, vel E eorum oua Medici propinarent: ideóq eos Veneris currum trahere mythologi confinxerunt. Iam & Therſicles ait Paſſerum eſitationem rem veneream plurimùm adiuuare.

SIRENES.

QVin & Sirenas quæ ſuauitate cantus & mollibus quibuſdam illecebris illectos homines apud ſe ad mortem vſq feruntur detinuiſſe, Paſſeris effigiem à pectore ſuprà, fœmineam verò infrà habuiſſe tradunt quædam Græcorum fabulæ, vt in Suidæ Collectaneis habetur: quamuis alii, aues eas fœminea tantùm facie fuiſſe prodiderint. Has verò Veneris illicium ſignificare vſitatiſsimo hieroglyphico, negat nemo.

PETVLANTIA PERNICIOSA.

ADdunt & perniciem, quæ ſubſequitur ex nequitia, per Sirenis imaginẽ ſignificari: eóq trahunt nautas illos apud Homerũ cantilenis illectos, exitii ſibi cauſam comparaſſe. Sapientiſsimumq́ ideo Vlyſſem fingunt, quòd ſociorũ auribus cera oblitis, pereundi periculũ ſuſtulerit, ſibiq́ cauerit, ne illi quicquã, F quod imperaret, aut nutu ſignificaret, facerẽt, ad mâlum ſe vinculis alligari paſſus, neq prius diſſolui, quàm in tuta ſuperato periculo euaſiſſent.

ELOQVENTIA.

SApientiores tamen, Sirenas pro hieroglyphico eloquẽtiæ, feliciſsimæq́ perſuadendi vi poſuerunt: vnde dictum illud de Catone Grammatico:

Cato Grammaticus Latina Siren.

Et Apollonius Tyaneus apud Philoſtratum, in Apollinis templo ſuſpenſas etiam aureas Sirenum illecebras memorat, in huiuſmodi ſignificatum. Atq vt ad Paſſerem reuertamur, diuinæ etiam literæ alitis huius hieroglyphicũ nonnunquam pro anima ponũt, quæ voluptatibus & ſenſui dedita facilè ſeducatur, nequitiæq́ laqueis identidem irretiatur. Vnde Pſalmographus ille fatidicus pluri mùm exultat, animam ſuam ereptam eſſe, veluti Paſſer, de venantiũ laqueis. Et Pſal. 83. Inuenit ſibi Paſſer domum: qui ſcilicet prius erat erraticus & vagabundus, modò his, modò illis illecebris auocatus. At vbi ſacras cœpit ædes frequentare incolereq́, domum eſt ſibi viſus inueniſſe.

A IO. PIERIVS VALERIANVS AD IACOBVM SADOLETVM VIRVM PRÆSTANTISS. de iis quæ per Accipitrem ſignificantur ex ſacris Ægyptiorum literis.

COmmentaria de ſacris Aegyptiorũ literis, quæ aliquot abhinc annis inter varias occupationes, quæ ſtudiorum meorum curſum ſæpius interrupere, conſcripſeram, prout ab amicis, modo hoc, modo illo poſcebantur, ita ſua ſingulis diſtribuere conſueui: tota enim hæc lucubratio ad eorum fuit obſequium accommodata. Inter hæc tamen cùm Accipitrem pleriq; à me extorquere contenderent, impetrare minimè potuerunt, quòd eum, honoratiſsime Pater, præcipuum mei erga te cultus & obſeruantiæ argumentum eſſe conſtitueram. Memor enim tuorum erga me meritorum, neque non humanitatis ac beneficentiæ, qua me totiens duro meo tempore liberaliſsimè proſecutus es, id ſemper in animum induxi meum, vt quando nullam tot beneficijs gratiam referre poſſem, quantum ſaltem tibi deberem, apud omnes ingenuè profiterer. Accipitri
B itaque meo id præcipuè mandaui, vt quaqua iter arriperet, quàq; expatiaretur, ſi modo probante Deo volatum auſpicatus eſſet, Sadoleti merita locorum vbique meo nomine prædicaret: neque tamen magni ſe effeciſſe aliquid arbitraretur, ſi doctrinam hominis in vnoquoque diſciplinarum genere abſolutiſſimam, ſi ſummum ingenium, ſi beatiſsimam eiuſdem eloquentiam atteſtaretur (non enim noſtra hæc indigent prædicatione, quæ ſua ſe vi per vniuerſum iam terrarum orbem immortali cum laude diuulgarunt, nomenq; nullo vnquam tempore interMoriturum ſibi ipſa peperere) ſed ijs quædam admirabiliora patefaceret, nulli quippe parem in eruditione tanta humanitatem, nulli in tam varijs aulæ noſtræ conflictibus caſtiores mores, nulli manus ad promerendum promptiores, nulli ad amicorum quorumcunq; res iuuandas officia præſentiora. Natos è literatis hominibus pleroſque ſibi, natos alios patriæ, domeſticiſve ſuis, alios ita huic vel illi, vt per factiones etiam reliquos inſectentur: Sadoletum vnum ad totius humani generis commoditatem huic ſeculo ab immortali Deo datum. Hæc ſecum allaturus eſt Accipiter noſter, quem pro teſtimonio opera ipſa tua omnibus cognitiſſima ſubſequentur, neq; non omnium, quotquot ætate noſtra viri probi ſunt, ſucclamatio con-
C ſenſu mirifico repetita. Sed enim tu, qui vt literatiſsimus es, ita etiam humaniſsimus, cum hæc leges, puta te Pygmæorum agmen intueri, quod dormienti Herculi negocium faceſſere conetur, armaq; eius omnia ſibi aſſerere meditetur, qui tametſi nihil proficere videantur, de ridiculo tamen conatu delectabile poſſunt ſpectaculum exhibere. Interim quid Accipiter ex Aegypto attulerit, explicare incipiam.

DE ACCIPITRE.

ACCIPITRIS quidem ſignificata multa & admodũ varia ſunt, cùm ex eo victoria, celeritas, aër, ſacerdotium, Sol, Deus, Animus, Mars & Venus, & pleraque alia hieroglyphico ſchemate oſtendantur, quorum cauſas ſigillatim explicare noſtri fuerit inſtituti.

SOL.

PRæſtantiſsima autem omnium apud Ægyptios conſideratio ſuper Accipitre fuit, vt Soli eum æquipararent, ſolariſq; vigoris ſymbolum hieroglyphicumq; inter volucres omnes cõſtituerent, propterea quòd animal eſſet geni

turæ, vt compererant, fœcundiſsimæ, eaq́ꝫ de cauſa in eo genere τριόρχην recenſe- D
bant, quē Latini Butionem appellarunt, ſiue quòd re ipſa tris habeat teſtes, ſiue
quòd duos tantæ ſalacitati ſufficere nō poſſe crediderint. Ea nūcupatione Aga
thoclem Siciliæ tyrannum à Timæo hiſtoriarū ſcriptore notatū obſeruauimus,
quem tota pueritia κοινὸν πόρνον fuiſſe tradit, nec minus petulanter reliquum ętatis
tempus in nequitia peregiſſe. Cæterū Accipiter præter id quòd egregiè eſt pro-
lifica vi prǫditus, id etiam commune habet cum Sole, quòd & viuaciſsimus eſſe
perhibetur, & iubaris ipſius radios firmiter intuetur. Vnde etiam fit vt Medici
ad oculorū morbos Accipitrinæ herbæ vtantur beneficio. Qui quidem rerum
conſenſus etiam tranſit ad metalla: ſiquidem ferūt oſſa ex eius tibiis admota au-
ro, ita id attrahere, quemadmodū Magnes ferrum ſibi cogit adhæreſcere: nimi-
rum enim Chymici aurum ſolare metallum ponunt. Porrò autem Accipitrem
Apollinis nuncium dici, legas apud Adamantiū. Plutarchus, qui eundem Oſi-
rim & Solem interpretatur, omnino propter eximiā videndi facultatē hoc aſſer
tum putat. Habet & aliam cum Sole ſimilitudinē Accipiter, quòd, vt perhibēt,
tricesimo quoq́ꝫ die ſoleat fœminæ conſortium appetere, vti Sol eo circiter tem E
poris interuallo ſuperato, Lunæ coniungitur. Ea verò fuit mortaliū religio, Me
dicinæ inuentum Apollini adſcribentiū, vt in deſperatis à clinica medicina mor
bis, cuiuſmodi quartanæ ſunt, in quibus parum illa, aut nihil pollet, perſuaſum
ſit, vel puluerē, in quo ſe volutauerit Accipiter, lino rutilo in linteolo adalligari
decumbentis collo, remedio, vt aiunt, efficaciſsimo.

DEVS.

SEd cur ego diſsimulē quod ab Euſebio re-
fertur ſuper alitis huius præſtantia, vt in-
quit ille, à Zoroaſtre traditū, Deū accipitris ha
bere caput? quippe qui inter omnia ea quæ la-
bem nullā aut corruptionē ſentiant, primus in-
genitus, neq́ꝫ interiturus vnquam, partium ex-
pers, ſibiq́ꝫ ipſe ſimillimus, bonorum omnium
auriga atq́ꝫ autor, rerum pater omniū optimus
ac prudentiſsimus, ſacrum iuſtitiæ lumen, abſo
lutiſsima naturæ perfectio, eiusq́ꝫ inuentor, &
ſapientia: quas dotes cum Soli plerique attri- F
buant, quanto magis eius autori ſummo conueniunt, qui tabernaculum ſuum
in eo, vti apud ſcriptores diuinos legitur, collocauit.

SVBLIMITAS.

MOtum ad hæc philoſophantis cuiuſpiā, qui rectà feratur in ſublime, nul-
la prauę rationis ſallacia perplexitatéve labeſactatus, ſed quicquid hic cō-
ſpexerit, ſtatim ſurrigat ad Deum, iidem ipſi ſacerdotes oſtendere ſi vellent, Ac-
cipitrem ſurſum verſus aëra captantem pingere conſuerunt. Cætera enim vola-
tilia ſi curſum arripuerint in ſublime, obliquo ferri tractu, curuatisq́ꝫ ſpatijs agi
coguntur, neq́ꝫ rectà curſum poſſunt intendere. Solus autem Accipiter ſubli-
mipeta recto meatu volat.

HVMILITAS.

COntrà verò ſi à ſublimium conſideratione ſeſe ad hæc inferiora demiſerit,
quasq́ꝫ ibi ideas cōſpexerat in cētro hoc recognoſcat, neq́ꝫ ab recto quicq́ꝫ
aberrarit itinere, volētes indicare, Accipitrē idētidē ſeſe ad terrā dimittentē facie
bāt: nam volucres reliquę veluti ſurſum verſus volaturæ, per circuitus aſcēdūt:
ita

A ita cùm deſcendunt, tranſuerſo tortuoſoq́ volatu id facere cogunt. Verùm Accipiter vti ſurſum verſus efferendus rectà fertur: ita ſi ſupernè delapſus ad terram humipeta fiat, recto ad nos tramite defertur.

ANIMVS.

CVm itaq; potiores volandi partes Accipitri dat, ſint, animusq́ ſit Platoni alatus, ſint volatilia etiam in Paradiſum deliciarum, quippe in animã ad hominem adducta, quod varios ipſius cogitatus oſtendit, nõ immeritò Accipiter tam ob hoc, quàm etiam ob ea quæ ſuperius dicta ſunt, animi ſimulachrũ habetur Apud Ægyptios: hicq́ duo quos ponunt motus, totidem in animo affectus indicant, qui tunc Accipiter ſublimipeta eſt, cùm cogitationem in Deum & in cœleſtia ſurrigit: humipeta verò, cùm ſe ad ea quæ terræ beneficia ſunt, examinanda applicauerit. Accipitrem igitur ſurſum verſus tendentem ſi quis pingat, animum qui ad diuina ſuſtollatur intelligemus, quem ſi ad inferna delabentem effinxerit, philoſophum præcipuè Peripateticũ, cuius ſcilicet omnis contemplatio circa materiam verſatur, delineatum intuebimur. In vniuerſum autẽ, vt Heſychius ait, volatilia in ſacris literis homines oſtendunt qui contemplationi vacant, terrenis ſe negociis haudquaquã immiſcentes: quòd ſi neceſſe fuerit ab ea ſe deiicere, ſtatim reuolant in ſublime. Nam et Eucherius ſanctum virum hieroglyphicè poni tradit per Accipitrem in Diuinis literis, ſiue ea de cauſa quam ſuperius attigimus, ſiue quia volucris hæc præcipuè, mutata veteri penna, inſigniter renouatur. Ita vir qui ſe Deo dedicat, inueterata prioris vitæ ſtudia proiiciens, ſimplicem bene viuendi regulam aſſumit, ad quam omnem vitæ ſuæ rationem dirigat: eoq́ ſpectare Iobis dictum, Nunquid in ſapientia tua plumeſcit Accipiter?

B

MARS ET VENVS.

ERat & illud apud ſacerdotes Ægyptios memorabile commentum, quòd Martem & Venerem per duos vtriuſq; ſexus Accipitres intelligebãt, quorum marem Marti, fœminam Veneri dedicabant. Cauſam figmenti eam memorant, quòd reliqua fœminei ſexus animalia maribus concubitum aſsiduum depoſcentibus minimè morigera ſint, quod vna præſtat Accipiter: trigeſies enim vno die requiſita, quantumlibet ſeceſſerit, appellata à mare iterum atq; iterũ obſequitur. Fœminas verò maribus morigeras, ſiue, vt in aliquot Hori codicibus habetur, in Venerem procliuiter pronas, elogio Veneris Ægyptij honeſtabãt: difficiles autem ruſticas & moroſas, ab huiuſmodi cognomento repellebant. Alia itẽ cauſa eſt cur Martis vocabulo Accipiter accipiatur, quia ſcilicet ex traditione quadam aſtronomica ſanguinem à Marte regi nouerant, cuius Accipiter eſt egregiè ſitibundus, eſt autem animal omnino violentum, imperioſum, cędis cruorisq́ auidum, hinc apud Platonem, Phœdone, legas eorum animas qui dominationem per violentiam & iniuriam & rapinas exercuerint, poſt obitum in Accipitres & miluios abire.

C

RAPINA.

HVnc quoq; ſacræ literę, Leuitico, menſis inſerri prohibẽt, propterea quòd rapax alioquin animal, ad impietatis quidem diſciplinam, vt diceret Heſychius, cicuratur, & imperata facere aſſueſcit: vſus tamen eius ad ſimplicium auium exitium expetitur. Hi ſunt, qui ſacerdotalem huius vel illius familiæ vitam profeſsi, meliora ſecuti videbantur, vt nihil iam his ad hominis verè Chriſtiani tranquillitatem abeſſe videretur, principum tamen aulas affectantes, ad

rapacitatem,ad priſtinos reuerſi mores,& ſuis & aliorum libidinibus inſeruien- D
tes, diuina profanaq; omnia commiſceni: hinc hæreſum fauor, atq; fomentum:
hinc bellorum adhortationes,impulſionesq;:hinc bonorum preſſuræ vexatio-
nesq;, populorum cædes, vrbium incendia, regnorum euerſiones, terrarumq;
deſolationes oboriunt. Sic olim Baſilius,ſic Athanaſius,ſic Chryſoſtomus, ſic
magno numero alij malè habiti:ſic nunc armorum ſonitum totus ferè Chriſtia-
nus orbis exciuit,quæ tragœdia quã ſit habitura cataſtrophen, nemo cõiectare
poteſt,calamitatẽ tamen in Chriſtianũ nomen facilè omnes præſagire poſſunt.

FILIORVM ABDICATIO.

SImile quid aquilæ in Accipitre accidere tradũt Ægyptij, cùm ſcilicet tria pa-
riat, vnum tantùm ouum ſeligere,fouere,ac alere, reliqua verò duo confrin-
gere. Quapropter iidem ipſi ſacerdotes,ſi quem filios domo exactos ablegantẽ
exprimere voluiſſent, Accipitrem fœtam vel incubantem pingere ſoliti erant:
ita tamen rem accipiebãt, vt qui abdicaret, vel à ſe reiiceret,propter egeſtatem
& inopiam id facere cogeretur. Nam eadem in Accipitre cauſa fertur,cùm in a-
quila non indigentia,ſed faſtidium in cauſa ſit,vt vnum tantùm alat. Feruntau- E
tem incubationis tempore vngues Accipitri decidere, quorum adminiculo de-
ſtituta, fit vt vix ad alimenta,quæ vni ſufficiant conquirenda, idonea ſit:quare,
ne qui reliquus eſt vnus pereat, omne in eum ſtudium & diligentiam impendi.

VITA VITALIS.

SEd illud interim obliuiſci nolim,alitem hanc indicium eſſe vitalis vitæ, ſiue
id propter ſanguinem,cuius eſt auidiſſimus,ſiue propter Solis imaginẽ,quã
exeribit,ſiue,quod receptum erat apud Aegyptios, circa centeſimum ætatis an-
num,vti ſupra dictum eſt Vulturis Commentario,hominem ex defectu cordis
deficere,vt Plinius etiam atteſtatur:nam,vt Varro tradit,hominis anniculi cor,
quod ſæpe in his Commentariis repetendum erit, duarum eſt drachmarũ, atq;
ita ſingulis annis vſq; ad quinquageſimum, accedunt binæ, conſtatq; hominis
quinquagenarij cor centum drachmis: ab eo tempore, annis ſingulis totidem
imminuitur drachmis, quot excreuerat: creditũq; inde, ex defectu humani cor-
dis non vltra centeſimum annum poſſe homines viuere:cuiuſmodi vitæ termi-
num in homine ſtatuiſſe videtur etiã Dioſcorides (Aſtrologũ illum Dioſcori- F
dem intelligo, ex cuius dictatis ea excerpſit Varro) ille enim hac ipſa ratione cõ
pertum ſe habere ſcripſit Alexandriæ inter libitinarios, quorũ ibi cura mortuos
exenteratos & aromatibus delibutos diutiſsimè conſeruare hominem plus cen
tum annis viuere nõ poſſe: eaq; de cauſa Empedocles, quem in hoc Ariſtoteles
ſecutus eſt,ante omnia cor iudicauit increſcere, quòd hominis vitã maximè con
tineat. Quãuis Hippon, Democritus,Anaxagoras,Diogenes,atq; alij nõnulli
aliter,quorũ bona pars cerebro principatum formationis attribuunt. Quod ta
men pertinet ad annorum centena,Mathematici & diuinæ noſtrorum literæ vi
ginti inſuper addũt,neq; amplius cuiquã eſſe conceſſum aſſerũt, atq; hoc terra-
rum orbe iam mortalibus expleto, & vitæ noſtræ decreto quaſi quodam diuini
tùs promulgato. Illud etiam adiiciunt,Moſem ſolum, Dei (vt Iudæorũ libri lo-
quuntur) familiarẽ, centũ vigintiquinq; annos vixiſſe, qui cùm quereretur quòd
iuuenis interierit,reſponſum ei ferunt à numine,neminem plus eſſe victurũ,hęc
Pollio. Plurimùm verò octoginta & vnũ à natura & à ſyderibus cõceſſum aiũt,
quod vitæ ſpacium his potiſsimũ cõdonatur,qui & corpore & animo valeant,
vt Platoni,Dionyſio, Heracleotæ, Diogeni Cynico,Eratoſtheni & Xenocrati

A Platonico liberaliter conceſſum. Qui verò centeſimum attigerint, Carneades, à quo tertia Academia eſt, quæ dicitũ Noua, necq́ non Cleanthes & Xenophanes Colophonius, Democritus Abderita, Iſocrates rhetor, & Gorgias Leontinus, cum aliis plerisq́ memorantur.

ÆGRITVDINE CONFLICTATVS.

QVòd autem dictum eſt imminui cor in ſeniũ vergentibus, ſunt qui cor dentibus ambeſum pro homine ponãt qui ægritudinibus afflictetur. Nam Homerus frequenter admodum iis & exedi & conſumi cor ait, qui vehemẽtiori aliqua animi ægritudine conflictãtur, quòd ipſe vnà cum Heſiodo facilè homines in anxietatibus & ærumnis in ſeniũ ire peſſum aſſeuerat, fatalemq́ necq́ non naturalem ætatem ita vitio vel imprudentia noſtra comminui. Pythagoras quocq́ volens nos admonere, vnicuiq́ vitæ ſuæ curã minimè negligendam eſſe, cruditè ſimul ac ſapienter imperauit, μὴ ἐσθίειν τὴν καρδίαν, hoc eſt, adhibendã eſſe diligentiam, ne noſmetipſos ægritudinibus ſubiicere contendamus: quæ potiſsimùm in cauſa plerisq́ ſunt, vt dono diuûm conceſſus vitæ curſus interrumpatur.

B ANIMA.

QVoniam verò Latini ſermonis autores, animum quo ſapimus, animã qua viuimus eſſe dicunt, nos eorũ ſecuti diſtinctionẽ, cùm ſuperius de iis quę ad animũ pertinent ex propoſito argumento diſſeruerimus, nunc quę ad animã faciant exequemur: quanquã differentiã eam nõ vſquequaq́ receptã video, vnde neceſſe ſit interdum, vel in eodem vtrunq́ ſignificato ponere, vel alterutrũ vſurpare. Animam igitur quæ noſtræ ſit vitæ fundamentũ & ſedes, Ægyptij ſacerdotes per Accipitrẽ intelligi voluêre, quandoquidẽ BAIETH apud eos is eſt, qui apud Gręcos ἱέραξ, apud nos Accipiter: Ægyptiaca verò elemẽta illa ſi per ſyllabas diuidantur, BAI per ſe animam, ETH verò cor ſignificat. Vtebantũ enim illi libenter ex huiuſmodi compoſitione vocibus, ex quibus ipſa rei natura, vel originatio, vel aliqua vis appareret: quod & apud Hebræos frequentiſsimum eſt, vt vnà cum locutione ipſa, res etiam qualis, cuiuſmodiúe ſit, intelligatur: vt quo vocabulo cœlum nominant, conſtare id ex aqua & aëre doceant: cùm Adã dicunt, & craſſam qua compacti ſumus terræ materiam, & inſitã ſimul mentem

C oſtendunt: mentem enim terræ applicitam, id nominis ſignificare tradit Philo. Sed iam quid cõmercij anima cum ipſo corde habeat, videamus. Ægyptiorum opinio fuit, cor eſſe animę receptaculum: quaſi igitur nominis coagmentatio ſignificetur, & ineſſe animam cordi conſtet, per Accipitris ipſius dicturã animæ reminiſcebantur. Necq́ quidem Ægyptij tantùm, verùm & Stoici animã in corde potiſsimũ ſtatuerunt: ſentiendi enim vires omnes ad ſenſum, quem ex re ipſa cõmunem vocamus, vti flumina ad mare, confluunt: hic autẽ, ſi Ariſtotelẽ ſequimur, in corde eſt. Necq́ abſurdè dixerimus, ab eo mari quincq́ corporis ſenſus, viſum, auditũ, guſtatum, odoratũ, tactũ, quaſi quincq́ maria mediterranea, diffuſos intrare corporis continentẽ, quæ manifeſta Platonis in Theæteto ſententia fuit. Quòd verò ſuper animo paulò antè dicebamus eum Accipitri comparatũ, imò alitẽ ipſam pictam congruũ huius eſſe ſymbolum, redigit in memoriã mihi Zoroaſtris dictum: alatũ quippe eſſe animũ, quod apud Platonẽ latiſsimè diſſeritur, decidentibusq́ alis pręcipitẽ eum in corpus ferri, illisq́ mox ſuccreſcentibus ad ſuperos reuolare. Sed percontantib. eum diſcipulis, quo pacto alis bene plumantib. animos volucres ſortiri poſſent: Irrigetis, inquit, alas aquis vitę. Iterum ſciſcitantibus, vnde has aquas peterent, ſic per parabolã, qui erat hominis

mos, reſpondit: Quatuor amnibus Paradiſus Dei alluitur & irrigatẽ, indidẽ vobis ſalutares aquas hauriatis. Quæſierit verò aliquis, qui'nam hi fluuŋ ſint, vt ſi Accipitrẽ merſare ſuũ ibi velit, eos nanciſcatẽ. D. Ambroſius flumina Zoroaſtris quatuor, virtutes totidẽ, in quas diuiditẽ ſapiẽtia, prudentiã quippe, temperantiã, fortitudinẽ, & iuſtitiã intelligit: fontemq́ue eſſe ſapientiam, ex quo flumina hęc quantacunq; ſunt deriuentẽ: nam in Diuinis literis ſons paſsim accipitur pro ſapientia, ad quẽ accedere ſitiẽtes admonemur, de quo plura in Cœlo aquis irriguo. Vbi verò Plato in alarum, quas animę tribuit, mentionem incidit, per alas naturalem eã intelligentiã capit, quę, vt inquit Alcinous, eſt intellectio quędam in anima quæ corpori ſit applicita, non ea quę animo à corpore ſoluto cõuenit: ea igitur, cùm labem à corpore contraxit, nunquã ſeſe tollere humo poterit, niſi fluminibus, quæ poſita ſunt, infectum eluerit ſcelus. Quoniã verò ſunt qui duram metaphorã contendant, Gangem, Nilum, Tigrin, & Euphratẽ, ea enim iis amnibus nomina ſaciunt, pro quatuor illis virtutibus poni, quæ omnẽ in hominum vita principatũ obtinẽt, minimè fuerit importunũ hæc latius interpretari.

PRVDENTIA. D E

EX amnibus his Gangem primum enumerant, qui pro prudentia ponatur. Trahit hic ramenta auri, carbunculum, praſinũ lapillũ, quem alio nomine Smaragdum vocamus. Aurum pro inuentis prudentiũ ſæpius accipimus: vnde diuinũ numen per Prophetam ait, Odi illius aurũ et argentũ: de quo quidem alio loco cõmodius. Deuoluit & ſplendidũ carbunculum, in quo ſcilicet animę noſtræ viuit igniculus, qui ſi tempore ſuſcitetur, neq; apta fomenta deficiãt, micantiſsimũ ignis ſulgorẽ totis ſit ędibus exhibiturus, vt in anima corpori inſita, pennarũ radices actæ altius inhæreſcãt, quæ ſi prorũpere ſemel cœperint, breui ſint omnẽ corporis molem per ſublimẽ aëra libraturæ. Per Smaragdũ verò virorem intelligas: porrò autẽ quæ virent, viuacitatẽ præ ſe ferunt. Oſtendit pręterea viror, pręteriti ſeminis vitam. Aurũ fulgore ſuo pręſentiũ rerũ precia proponit. Carbunculus excitato lumine, quid futurum ſit, quidu'e aduentet, aperit. quæ tria ſunt prudẽtiæ munera. Ganges ad hęc Phiſon eſt Hebręis vocabulum ſignificare tradunt oris mutationẽ, ſiue dicere velimus, ſermonis varietatẽ: non enim Ganges vnam tantùm gentem circuit, ſed, vt aiũt, omnem terrarũ orbem ambit, & vt nõnulli opinati ſunt, vel myſticè rem intelligentes confinxere, in Libyam vſq; prolabitẽ: manifeſtè enim accipiendũ, mythologũ nõ ad hiſtoriã, ſed ad myſticũ aquarũ ſenſum animũ adieciſſe. Atqui prudentię munus eſt prodeſſe quãplurimis, neq; vllam tam remotã, tam efferã gentẽ prętermittere, quã beneficio non demereatẽ: ideoq́; in omnem terrã exiuit ſonus eorũ qui nos piè ſanctèq; inſtituerunt. F

TEMPERANTIA.

GAngi mox Nilum adiungunt, per quẽ temperantiã intelligi volunt. Alluit Nilus planitiem Ægypti: Ægyptus in Diuinis literis voluptatem & deliciarũ illecebras ſignificat, vt de ferociente equo, ſuo dictum Cõmentario, qui latos Ægypti campos gaudet inſultare. Lex igitur Iſraeliticis data eſt, in Ægypti captiuitate detentis, hoc eſt, nequitię ac effœminationibus impuriſſimè deditis, vt ex Ægypto quamocyſsimè recederenr, ſuccinctiq́; lumbos agnum ederent, quod eſt temperantię ſignũ: caſtos enim oportet, & viuo ablutos flumine, ſacra Deo ſerre, ſupremiq́; numinis Paſcha celebrare. Gæon hic amnis Hebræis eſt, à quo terram etiam Æthiopicam perluí dicunt, nempe vt deſpicatiſsimum corpus abluat, & libidinis ardorem extinguat. Æthiopia enim, vt nonnulli diuinarum

A rum literarum interpretes exponũt, abiecta, vilis, & deſpicata ſonat, cuiuſmodi
noſtrum eſt corpus Æthiopiæ perquàm ſimile, quod ſcelerum inſectæ maculæ
deturpant, & aduſꝗ nigri coloris ferrugine inficiunt.

FORTITVDO.

TErtius amnis Tigris eſt, qui fluuiorum omniũ velociſsimus perhibetur, no
menꝗ illi tam animali omniũ rapaciſsimo, quàm fluuio velociſsimo, a ſagit
ta eſt, Armeniorũ lingua: qua enim parte ex Armenia in Meſopotamiã labitur,
ibi propter rapidiſsimã velocitatem Tigres ſagitta dicitur. Per hunc fortitudi-
nem interpretantur, quòd fortitudo curſu quodam pernici concita, obſtantia
quæquæ demoliri atꝗ proſternere videatur, nulliſꝗ obicibus oppoſitiſꝗ mo
libus aut obſtaculis impediri, quin quò ferri deſtinarit, eò victrix prorumpat.

IVSTITIA.

QVartus eſt Euphrates, per quem fœcunditatem & fructuum exuberantiam
intelligi volunt, ac perinde iuſtitię ſymbolum eſſe. Ex nulla ſiquidem virtu-
te opimiores lętioresꝗ fructus colligi feruntur, quàm ex ęquitate. Hinc Ceres,
B quod ſępe diximus, legifera Poëtis, eademꝗ Aſtrea. Hinc tellus ipſa iuſtiſsima,
ac ipſius iuſtitiæ ſimulachrũ perhibetᷣ. Putãt verò pleriꝗ Euphratẽ ἀπὸ τοῦ εὐφραίνειν
appellatũ, quòd nulla rés magis quam æquitas ac iuſtitia, humanũ genus læti-
tia perfundat, & hilaritate repleat affluentius. Ex his igitur manifeſtum eſt, qui-
bus aquis implumis Accipiter noſter luſtrari poſsit, atque identidem ita plu-
meſcere eáſꝗ alas emittere, vt non ſupra nubes tantùm, quod faciũt grues, ſeſe
attollere, verùm ſuper omnes cœlorum orbes efferri valeat, pariꝗ cum Aquila
honore acceptus, in ipſius Iouis gremium audeat volitare.

SANGVIS.

HAbet præterea ſimilitudinem Accipiter cum anima, vt aquã omnino non
bibat, ſed ſolo ſanguinis ſuctu ſitim leuet, quo vno & anima ipſa nutriri
quodamodo videtur. Ideo veteri illo inſtituto, libaminibus quæ pro anima
parabantur, ſanguis apponebatur. Et Deut. XII, ſanguinẽ hoſtiarũ pro anima
eſſe monet Moſes, idcircoꝗ non debere nos animam comedere cum carnibus.
Paſsim verò Leuitico monemur, ſanguinem nõ eſſe comedendum, quia vniuſ-
cuiuſꝗ carnis anima ſit in ſanguine. Sed pręcipuè cap. XVII. interminatᷣ Deus
C exitium cuilibet, tam ex domo progenieꝗ Iſraelis, quàm etiam hoſpitibus & pe
regrinis, qui apud eos diuertiſſent habitaréntue, ſi ſanguine veſci auſi fuerint.
quem ea de cauſa datum eis aſſeuerat, vt ſuper altari per eum animas ſuas expia
rent, eſſetꝗ ita ſanguis animæ litatio, dum funderetur per altaris circuitum, &
quod reſiduum eſſet, terra operiretur. Quòd verò dictum, vniuſcuiuſꝗ animã
in ſanguine eius eſſe, nequaquã intelligendum eſt, ſubſtantiã animæ eſſe ſangui-
nem, ait Heſychius, ſed quòd ſocietatem cum carne per ſanguinem habeat. Vn-
de quidam ſanguinem animæ vehiculum appellarunt: emiſſus enim vbi frigere
cœperit, à carne diſſoluitur, auolatꝗ anima. Eáꝗ de cauſa Ægyptij, ſi ſanguinẽ
ſignificare voluiſſent, Accipitris imaginem faciebãt. Multorũ ſanè opinio fuit,
animam eſſe ſanguinem, ſiue, vt Empedocles arbitrabatur, in ſanguine. Hinc il-
lud apud poëtas: Purpureã vomit ille animã. Et: Vitam cum ſanguine fudit. &
alia huiuſmodi. Et apud Ouidiũ, Pythagorico monitu exturbare quorumcũꝗ
animaliũ cognatas nobis animas nefanda cæde ideo prohibemur, ne ſanguine
ſanguis alatur. & in hanc ſententiam tum apud Græcos, tum apud Latinos plu
rima. Quamuis alio ſignificato accipi purpuream animam, alio de Piſcibus cõ-

mentario docuimus, vbi agitur de purpura vno ictu collidenda, ſi ſanguinẽ ad tinctum comparare voluerimus. Sed quantũ ad eos pertinet qui ſanguinẽ animę cõmiſcent, ego non ita fuerim impius vt non profitear, de brutorum animis hoc tantùm intelligi, de quibus cap. IX Geneſeos ſcriptum eſt, Anima illius in ſanguine eſt, cùm in homine tantùm ex animalibus, anima per ſe vitalis ſit, ſuaq́ſe contineat immortalitate. Et quamuis Salomon pro concione tertia, vnũ eundemq́ interitũ hominis & iumentorũ, & æquã vtrorunq́ conditionem, ex impiorum opinione poſuerit, ex ſua tamen ſententia, puluerem ad terram reuerti, ſpiritum ad eum qui dederat, aſſeuerat. Baſilius ad hęc, vbi concione octaua die quinto locum exponit, Educat terra animã viuentem, brutorũ tantùm animam eſſe ſanguinem diſputat. Alit verò ſanguinem coactum in carnem ſuapte natura verti: carnem autem corruptã in terrã redire, vnicuiq́ manifeſtũ: itaq́ iumentorũ animã terreã quandam eſſe naturã. Eos verò valere iubet, quos nihil quicquam pudet animas ſuas, & equorũ, & canum, in eadem ſpecie collocare: quiq́ ſeipſos etiam, & mulieres, & frutices, & æquoreos piſces olim fuiſſe reminiſcantur, idq́ aſſerere nõ erubeſcant: quos quidem piſces fuiſſe nemo ſanæ mentis dixerit: quo verò tempore iſthæc literarũ monumentis mandauere, expertes magis rationis quàm piſces fuiſſe, quiſquis mente iudicioq́ polleat, dubio procul aſſeuerarit. Illud verò cõmercij cordi eſt cum ſanguine, vt ex Philoſophorum obſeruatione compertũ ſit, cor iis omnibus eſſe, quibus & ſanguis: id quod etiã de iecinore proditur. Neq́ tamen infirma eſt eorum opinio, qui nõnihil ſanguinis ab iecinore procedere iudicarunt. Sedenim potior eorũ, qui ſanguinis principatum cordi dedicarunt, à quo, tanquam à fonte perenni, in venarũ cõceptacula diffundatur: nuſquã enim niſi in corde ſanguinem concreſcere, ex Medicorum & Ariſtotelis traditione didicimus, in quo quidem primũ oritur, etiam antequam totum corpus informetur, quæ idem latius libro de Animalibus tertio pertractat. Ac ne interim nos plura de anima, de corde, de ſanguine diſſeramus, ea conſulto pręteribimus quæ dici poſſent, ſi quid cordi, quid iecinori, quid arteriis, quid venis inſeruiat, & vnde triplex animæ poteſtas originem & fundamentum cõſequatur, repetere voluiſſemus: ſedenim hæc ita breuiter tacta ſufficere viſa ſunt pro redditione cauſę, cur talia ſacerdotes Ægyptij pingere cõmenti eſſent. Illud addam, ſanguinem religioſiſsimo Hebręorũ ritu in ſummo cultu ſemper habitũ, quem ex alite qualibet effuſum ſimulac oſtẽderint, inſperſo puluere ſepelire pro magno negotio habẽt, quòd perſuaſum illis ex Prophetarũ dictatis, ſanguinem ad contractæ labis abolitionem, & animorũ depurationẽ facere: ſed nõ intelligũt, myſteriũ id ad precioſiſſimũ CHRISTI ſanguinẽ ſpectare, cuius aſpergine maculæ omnes noſtræ, cùm expiari voluerimus, abluuntur.

VICTORIA GLORIA'VE.

DEniq́ propter eas dotes, quas huic aliti natura ſupra volatiliũ aliorum conditionem elargita eſt, factũ vt in vniuerſum Accipiter eſſet excellentię hieroglyphicum, præcipueq́ victoriã ſignificaret: nam reliquas omnino volucres volatu antecellit. Neq́ fruſtra Theoclymenus apud Homerũ, obſeruato Accipitris auſpicio, Telemachũ bene ſperare iubet, eiusq́ genus in Ithaca ſupra reliquorũ omniũ gloriã potens, celebre & illuſtre futurũ pollicetur. Ea ſanè Accipitris prerogatiua eſt, vt agilitatis in volando principatũ obtineat, ab eoq́ deſumantur pręclara illa alarum inſignia, quæcunq́ in huiuſmodi deueniant glorię ſignificatum. Hinc Victoriæ hieroglyphicum paſsim in numis & monumentis aliis

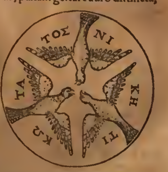
A aliis alatum, quia victoriæ partæ fama ſeſe ſtatim humo tollit, amplexaq́ue gloriā per ſummū æthera latè volat, perq́ue immenſos terrarū tractus expatiatur, offenſiones impedimentaq́ue omnia agilitate ſua declinans. Hinc ipſi numi Victoriati dicti, quibus Druſus in Tribunatu plebis octauam partem æris argento miſcuit. Hinc Muſis coronæ ex pennis quas ex Sirenum alis euulſere, poſtquā eas in certamen impulſu Iunonis cōgreſſas facilè ſuperauerāt, vt Euſtathius & Pauſanias meminere: quamuis alij Sirenas indignatas ſpōtè alas depoſuiſſe dicant, reiq́ue monumentum eſſe Apteram ciuitatem, ea de cauſa cognominatā. Vtcunq́ue verò, ad id Homerū alluſiſſe ait Euſtathius, cùm ἔπεα πτερόεντα protulit: quem Horatius noſter ſecutus, volare verba dixit. Et noſtri per pennas columbæ deargentatas in Pſalmo, ſermones Dei interpretātur, vt ait Adamātius, quod merū eſt hieroglyphicū. Philoſophi ad diſſectionem aëris, quæ verborum tanquā alarum illapſu fiunt, id referendū autumāt. Sedenim de Muſis alibi locus erit ſuus.

VICTORIA PERPETVA.

B QVamuis autem & in Olympia, & vulgò eſſet alatum Victoriæ ſimulachrū, apud Athenienſes tamen exarmatum alis cernebatur, vt & Pauſanias & Heliodorus Periergeta meminere: Mineruæq́ue id fuiſſe ſignū dedicatū, in cuius dextera manu malum Punicum eſſet, in læua galea, de quo ita Harpocration: Λυκοῦργος ἐν τῷ περὶ ἱερείας, ὅτι νίκης ἀθηνᾶς ξόανον ἄπτερον, ἔχον ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ ῥοιὰν, ἐν δὲ τῇ εὐωνύμῳ κράνος ἐτιμᾶτο. Id ea de cauſa factū Pauſanias tradit, ne Victoria diſcederet Athenis, ac aliò quopiam abuolaret. Ita numen apud ſe perpetuò detineri poſſe arbitrati ſunt Athenienſes, dum alarum omen, veluti quoddam inſtabilitatis ſignū, reformidabant. Nam quæ Amori alæ attribuuntur, ad frequentiſsimas in eo rerū viciſsitudines referuntur, vt Propertius de eo qui figuram eius pinxerat libro II.

Idem non fruſtra ventoſas addidit alas,
Fecit & humano corde volare deum:
Scilicet alterna quoniam iactamur in vnda,
Noſtráq; non vllis permanet aura locis.

Alæ autem à Cyro viſæ, quę Darij humeris inhęrentes, vna Aſiam, altera Europam inumbrabant, nimirum victorię ſignum portendēre. Solitus verò eſt Da-
C rius, qui ſibi totius orbis victorias proponebat, pallam geſtare auro diſtinctā, quā aurei Accipitres tres, velut roſtris inter ſe concurrerent, adornabāt, literis ΝΙΚΗΤΙΚΩΤΑΤΟΣ, inter alas & ſingulorum caudas diſpoſitis. Et Antiochus magnarū ſibi conſcius expeditionum, quia multa ſtrenuè fecerat, gentes plurimas debellauerat, vrbes innumeras ſubegerat, longa victoriarū continuatione illuſtris, Accipitris cognomine vocari geſtiebat. Septem autem Accipitres qui Vulturē inſectabantur, victorię eius ſignum hieroglyphicè conſtituti fuere, quam viri ſeptem in Smerdis Magi exitium cōiurati, aſſecuti ſunt, votiq́ue compotes facti, patriam ab

illegitimo Rege liberauerunt. Ille ſiquidem regnum ſibi nullis natalibus comparauerat, veluti vultur non ex legitimo conceptu, ſed ſine patre generatur ex

vento. Eſt & illud victoriæ ſignificatum hieroglyphicum, quod in antiqua columna Viterbij ſpectatur, duos ſcilicet Accipitres ex diuerſo aduolantes, per quos, vt nonnulli tradunt, Herculis ab Alpibus, et Oſiridis à Brunduſio motus in Gigantes, neq; non victoria deſcribitur. Neq; verò ea ſolùm de cauſa, quòd Accipiter volatu præſtet, quodq; alæ victoriæ attribuũtur, ales ea victoriç ſymbolum eſt, verùm ob id etiã quòd eius pugna tam artificioſa eſt, coq; aſtu patratur, vt neceſſe ſit hoſtem qui cum congreſſus fuerit, omnino vinci. Nam ſi cum fortiori res agatur, tum ſeſe in aëre reſupinat, vngues ſurſum verſus intendens dimicat, alas verò caudamq; inferius expandit, quibus vice ſoli fungatur. Vnde fit vt cùm aduerſarius voti cõpos fieri minimè poſsit, vel re infecta abire cogatur, vel omnino ſuperetur. Quæ quidem ſolers dimicatio cùm ſit etiam noctuarum propria, quæ maiore circundante multitudine reſupinæ pedibus repugnant, collectæq; in altum roſtro & vnguibus totę teguntur, Accipiter ſimulac pugnam animaduerterit, aduolat noctuis opem allaturus, atq; ita quodam naturæ conſenſu eis auxiliatur. Nam & noctua apud Athenienſes victoriæ hieroglyphicum fuit, de qua ſuo loco, quæ ad rem ſpectant, diximus. D E

Sed minimè ἐν παρέργοις puto ponere quod in quodam Canone Imperialium militiarum apud Maffæos Romæ vidi, militarẽ ordinem fuiſſe qui Accipitrem luteum in parma identidem lutea geſtabant. Erant hi, qui Sagittarij Venatores nuncupabantur, qui ſub Magiſtro peditum ſtipendia faciebant. Sed & alius ordo LAVNI nuncupati, inſigne idem Accipitris lutei in parma identidem lutea geſtabant, & ſub eodem Magiſtro peditum merebant, eo tamen diſcrimine, quod ſagittariorum Accipiter caput in alam læuam vertebat, Launorum in dexteram. Iam de DIVITENSIBVS, Gallicana legione, quorum inſigne erat cæruleus Accipiter, colore tamen dilutiore, vnà cum tauro, in ipſius Tauri commentario dictum.

CELERITAS.

Diodorus per Accipitrem volantem, per quem alij victoriam interpretantur, celeritatẽ ipſe ſignificari tradit, propterea quòd in volatu ſit omnium volucrum velociſsima: vultq; ſignificatum ad res domeſticas transferri, quæ cito fiant. Leges & pterophoros apud Plutarchum, Othonis vita, qua locutione tabellarios intelligendum, quorum inſignia forent ſurrectæ pennæ, ad celeritatem indicandam. Inde Iuuenalis: F

Anxia præcipiti veniſſet epiſtola penna.

AER.

Accipiter ad hæc paſsis alis figuratus, elementum aëris indicat apud Ægyptios ſacerdotes. Atqueadeò alæ pennatorũ ſingulæ aërem ſignificant, vtpote ſolum auibus propriũ, perinde ac aqua piſcibus, terra aliis atq; aliis ſolum eſt. Animaduertẽdum verò, locum de pennis alis'ue corruptũ eſſe in impreſsis Hori codicibus, legiq; debere vt in manu ſcriptis exemplaribus antiquis, πτερὸν ὁ ἀήρ. Inde quędã deſiderari, quæ ad aliud pertinent ſignificatũ. Sunt qui ventos ex ea ſpecie ſignificari tradant. Ventus autem nihil aliud eſt, quàm incitatus & fluẽs aër. Triclinius apud Pindarũ Pelopis ἵππους ὑποπτέρους, velociſsimos exponit. Sunt qui cœleſtiũ corporũ ortum hinc interpretentur. Nam quæ ſidera ſuper horizontem attolluntur, volucriũ in morem ſurgere, & per immenſum inane ferri videntur. Pennata verò apud Mercuriũ talaria, nimirũ Homericũ illud innuũt, quòd verba ipſe volucria nuncupauit. Eadem ratione Irin et aëripedem & pro-

A & procellipedem vocant, quæ deorũ ſit internuncia, vt apud Maronẽ legimus:
Irin de cœlo miſit Saturnia Iuno.

ANIMVS.

Sed enim cùm etiam animi ſignũ ſit Accipiter, facilè identidem celeritatis indicium eſſe poteſt, cùm animi celeritas omnem exuperet velocitatẽ. Sed enim ſiue victoriã, ſiue hanc quam alij ponunt alacritatem, ex Accipitre ſignificari dixerimus, tantundem eſſe videtur.

SACERDOTIVM.

Neq; quidem tabellarij tãtùm alas geſtare iuſsi, verùm etiam ſacerdotes Ægyptij capita habuerunt alis inſignia: quod quidem geſtamen ideo ſuſcepe runt, quòd Accipitri ex eo honorem habitum voluerunt, quem dictitabant librum olim puniceis literis perſcriptum, Thebas ad ſacerdotes detuliſſe, in quo quidem libro, qui cultus, quiq; honos diis deberetur, quaq; ratione ſacra plurima procuranda eſſent, notatum erat. Hinc eos ſacerdotes à Poëtis noſtris Criſtatos appellari comperias, vt apud Martialem:

B *Linigeri fugiunt calui criſtataq; turba,*
Inter adorantes cùm ſtetit Hermogenes.

Habes honoratiſsime vir Accipitris hieroglyphica, lectionẽ non quidem tuo ſublimi ingenio dignam, neq; multiplici eruditioni tuæ neceſſariam, ſed cultus & obſeruantiæ in te meæ pignus. Neq; enim is ego ſum qui putem te ex dedicatione hac mea vel minimum creſcere, ſed ſi illi locus apud te in angulo aliquo concedatur, ſciam me laudis plurimum comparaturum. Vale.

PIERIVS VALERIANVS BOLZANIVS BELLVNENSIS AD ILLVSTRISS. HEROINAM Victoriam Daualam Piſcariæ principem, de ijs quæ per Columbam, Turturem, & Hirundinem ſignificantur ex ſacris Ægyptiorum literis.

C *Magni omnino ponderis eſt Pindari Lyricorum principis dictum illud, alio quamuis numero, in hanc certè ſententiam:*

Carmine res viuunt, carmina rebus egent.

Nam ſcriptor quantumlibet elegans & eximius, ſi vana & inania mandare literis aggrediatur, puta purpura ſimiam veſtiat, nihil aliud aſſequatur, niſi vt omnibus ſit deriſui atq; ludibrio. Si verò facta inclyta præclaraq; ab inepto imperitóque ſcriptore celebrentur, neglecta ſtatim turpiter exoleſcent. Hæc dum mecum reputo, honoratiſsima VICTORIA, tuámque erga deſideratiſsimum coniugem pietatem conſidero, illiúſque res præclarè geſtas Muſarum tuarum elegantia decorari conſpicio, fortunatiſsimum Principem appello, qui cum tot ante annos è vita migrarit, per te quotidie reuiuiſcat, clariorq; & illuſtrior euadat. Te autem non minus beatam, quæ materiam ſuſceperis tam inſignem, tam celebrari dignam, quæ immortalem gloriam tam illi ſit quàm tibi ſine dubio paritura: ideóque veſtræ plurimum gratulor felicitati. An non ille egregiè felix, qui virtutibus omnibus heroicis ornatiſsimus, rebus tot tantiſq; ſapientiſsimè procuratis, glorioſiſsiméq; confectis, poſt opima illa ſpolia tam præclara ad Ticinum parta, quaſi ſplendidius nihil in poſterum expectare poſſet, è vita migrans, vxorem te reliquerit tam piam, tam pudicam, tam doctam, tali præſtantem ingenio, eáq; facundia & arte ſcribendi præditam? vt quantum ille rerum geſtarum ſplen-

A

DE COLVMBA.

PERSEVERANTIS CONTINENTIÆ VIDVA.

QVAMVIS multa eſſent apud Ægyptios & nationes alias Columbæ ſignificata, illud tamen in primis continentiſsimis illis ſacerdotibus admiratione dignum habebatur, quòd cùm animal alioqui procaciſsimę ſalacitatis eſſet, laſciuiæq́ notam apud omnes ferè gentes contraxiſſet, incomparabile tamē exemplum continentiæ, ſummamq́ pudicitiam in ea deprehendebant, quòd marito fidem ſeruaret inuiolatam. Quare mulierem quæ vidua perſtaret ſignificare illi cùm inſtituiſſent, Columbam nigram pingere commenti ſunt. Pudicitia ſiquidem Columbis prima, & neutri nota adulteria: coniugij fidem non violant, communemq́ ſeruant domum, quam niſi cœlebs aut vidua non relinquit, & quandiu marito priori viduata eſt, alij non copulatur. Si verò iuſſa ſit à domino tranſire B ad ſecundas nuptias, fidem eandem ſeruat ſecundo, qua ſe priori obſtrinxerat, vt Propertius:

Exemplo iunctæ tibi ſint in amore Columbæ,
Maſculus & totum fœmina coniugium.

Idcirco Tertullianus in ſua illa Monogamia hanc in exemplum trahit, nos ad ſimplicitatem eius prouocatos ea de cauſa differens, quòd ea auis non innocua tantùm ſit, verùm etiā pudica, quam [illegible] Nigram autem illam Ægyptij faciebant, id ſcilicet indicantes, quòd ad ſecundas nuptias non tranſiſſet, ſed atrata viri prioris deſiderium præ ſe ferret: in luctu etiam pullo vti colore, multarum gentium mos eſt: quamuis apud Romanos in Imperatorū funeribus veſtibus albis, vt Plutarchus & Herodianus aſſerūt, vtebantur. Venetos autē Padanosq́ omnes atratis vti veſtibus, quòd Phaëthontis caſum adhuc lugent, fabuloſus idem Plutarchus ait: ſiue, quia niger color firmitatis & perſeuerantiæ ſignum. Colores enim alij ex vno in alium tranſeunt, obſcurioris q́ corporis admiſtione denſiores fiunt: ſed vbi ad nigrorem peruentū eſt, ibi conſiſtitur. Aiunt verò nonnulli, non omnium hanc Columbarum naturam eſſe, C vt pudicitiam ita cuſtodiant ſuam, at earum tantùm quas Gręci φάσσας vocant, paruis gallinaceis haud multò minores, quas ferunt trigeſimum ſæpius & quadrageſimum etiam vitæ annum excedere. Cœlibatum verò quem alterutro eorum extincto coniux alter fideliter ſeruat, & coruis & cornicibus & graculis cōmunem eſſe perhibent. Columbarum autem oblationem in ſacris Theologi ita accipiunt, vt coniugij tam firmi ratione habita, nos quoq; mentem ſtabili firmitate perſeueraturam Deo, vti vero coniugi, ſociemus.

CORRECTIO.

SEd & ille Columbarum pullos, aut par turturū obtuliſſe dicitur apud Adamantium, qui aliquem abſterruerit à vitiis & ſceleribus, hortandoq́ monendoq́ ad animæ ſimplicitatem traduxerit. Tangit hoc etiā Cyprianus, qui emiſſam ab Noë Columbam lapſorum imaginem præ ſe ferre commentatur. Sed his iam aliquantulum inſiſtamus, cùm nequaquam diuinæ literæ ſint ab hoc argumento diſsimiles, in quibus Columbam multipliciter figurari comperimus, ac perinde ſignificata etiā variari. Sed hîc ſeries exigit vt prius de fuſca loquamur, de aurea atq; argētea ſuo mox loco dicturi. Nam quæ ad Noam oleæ

virentis ramum ore geſtat, fuſca ponitur à Prophetis, eſſeq́ indicium perhibetur mentis, quæ à perperàm factis iam abſtineat, ſeq́ quieti dedat, hoc eſt, tranquillitati, quæ non niſi inde purgato à vitiis animo locum habet. Sub veſperam hæc reuertitur, deficiente quippe luce, quod tantundem eſt, ac ſi momentaneæ, aut breui temporis curriculo duraturæ felicitatis diceremus. Sub veſperam, inquã, aduolat, ne occupetur à nocte, quippe ne intercipiat à morte, priuſquàm infectũ eluerit ſcelus, atq́ ita perpetui carceris ſupplicio afficiatur. Promiſſam enim eſſe veniam ei, qui paratus ſit in poſterum benè, piè & honeſtè viuere, & à quibus emerſerit vitiis & voraginibus abhorrere, alio loco indicat vropygium auri fulgore illitum: de quo tamen apertius diſputatur inferius. De olea quoq́, quæ ſit miſericordiæ ſignum, ſuo loco dictum. D

ILLECEBRÆ AMATORIÆ.

QVòd verò ſacerdotes Ægyptij per volucris huius ſimulachrũ illecebras amatorias ſignificarent, duabus vtriuſq́ ſexus Columbis ſeſe inuicẽ exoſculantibus adpictis, ea de cauſa factum, quòd illæ non prius ad Veneris copulam, quàm ad oſculationem deueniunt. Hinc legas apud Senecam Mœcenatis dictum illud, Columbatim labra inſerens labris. Extant & Gallieni Imp. carmina ſatis luculenta, quibus laſciuiam huiuſmodi per amatorium etiam murmur ab eis exprimi declarat eo in epithalamio quod ipſe luſit, cùm fratrum ſuorum filios iungeret: E

Ite, ait, ô [redacted]
Omnibus inter vos, non murmura veſtra Columbæ, [redacted] *cant* [redacted]

Ea autem de cauſa, quòd oſculorum blanditias Columbæ norunt, dedicatas eas Veneri, Græcorum plerique tradidere. Cæterum Athenæus ob id factum putat, quòd in Cypro Columbæ primùm repertæ indeq́ ad gentes alias tranſmiſſæ. Veneri enim ſacrã eſſe Cyprum, omnes norũt. Propter verò ſalacitatem eam quæ notiſsima eſt in Columbis, Albertus non ineptè nomen iis inditum ideo putat, quòd lumbos colãt: in venerem quippe ſe vltrò incitent, ingenita nequitia ſtimulatæ, cuius ſedẽ in lumbis eſſe, alibi diſſeruimus. Apollodorus quoq́ in iis quę de Dis conſcripſit, columbam Veneri ſacram laſciuiæ ergò dicit, nomenq́ illi Græcè πολυσφαὶ, παρὰ τὸ πολυασῶς ἱεῷ, quòd ſupra modum amori det operam, arbitratur. Sanè Siculi olim perſuaſum habuere Venerem ab Erycis monte digreſſam, per dies nouem ſtato ſingulis annis tempore ſeceſſum colere, interimq́ nullas toto eo tractu Columbas apparere, abire enim illas Deæ ſuæ comites, nonam verò poſt diem aduentare vnam reditus prænunciam, quæ Veneris templum ingrediebatur, reliquas mox vno turmatim agmine reuerti, atque hinc gaudio exultantes Venerem adeſſę profitebantur, diemq́ eum hilarem, cantibus & iocis feſtiuum atq́ iucundum celebrabant. F

CHARITAS.

SAnè quòd mutuis ſeſe oſculis Columbæ ſuauienť, anſam dedit vt charitatẽ, amoris quippe pij virtutem, hieroglyphicè per Columbam nonnulli interpretentur. Et Apoſtolum citat Origenes, qui de charitate locutus Columbam protulerit. Eruditiſsimus etiã Cyprianus tã vitæ ſanctitate quàm facundia clarus, in iis quæ aduerſus Nouatianum pro vnitate cõcordiaq́ piorũ omniũ ſcripſit: Idcirco, ait, & in Columba venit ſpiritus ſanctus: ſimplex animal & lętũ, nõ felle amarum, nõ morſibus ſæuum, non vnguium laceratione violentum, cuius inge-

A ingenium eſt hoſpitia humana diligere, vnius domus conſortiũ noſſe, cùm generant ſimul filios educare (ita enim legendum eſt, non edere) cùm commeant volatibus inuicem cohærere, communi conuerſatione vitam ſuam degere, oris oſculo concordiã pacis agnoſcere, circa omnia demum humanitatis omnẽ implere legem. Noti ſunt humaniſsimi Gallorũ omnium mores, qui paſsim oſcula tanto ſtudio colunt, vt honori ſibi ducant, quòd adueniens hoſpes vxorem, ſorores, filias etiamnum virgines oſculo adhibito ſalutauerit, & in amplexũ acceperit, & in gremiũ ſibi aſsidere iuſſerit. Nam & apud Romanos olim licebat obuias quaſq; mulieres excipere oſculo: quod ideo Cato inſtitutũ tradit, vt explorarent an mulieres temetum olerent: capitale enim erat Romanis fœminis guſtare vinum: idcoq; ferunt fœminam quæ ſub Romulo vinum biberat, à marito impunè occiſam. Apud Lacedæmonios oſcula non conceſſa modò, ſed etiã inſtituti Ludi, propoſitaq; præmia iis, qui ſeniores lepidius ſuauiarent. Niſæorum id inuentum, & à Megarenſibus etiam in honorem Dioclis obſeruatum. Nam & illæ Romanorũ exoſculationes, vt fœmineo generi honos haberetur,
B ſancitæ ſunt, vt apud Plutarchũ legitur libro de claris Mulieribus: nempe quòd Aboriginibus in Tyberim inuectis, Roma quædã nomine inter mulieres quas ſecum adduxerant nobilis, autor fuit vt claſsis abſumeretur incendio, vnde coacti ſint ibi ſedem figere: quod cùm illis feliciter ſucceſsiſſet, eius generis præmia mulieribus detulerunt, quæ auſpicatiſsimi facti memoriam prorogarent. Ad hæc Nomadum aſperrima ruſticitas inceſsitur, quorum tanta fuit ſeueritas, vt ne filios quidem ſuos oſcularentur. In Diuinis noſtræ pietatis monumentis ipſum Aſſertorem noſtrum legimus charitatem, vt ita dicam, frigidam in Simone hoſpite, quòd oſculo non fuerit ab eo exceptus, exprobraſſe. Et ſacris Pontificiis Romæ ritu ſolenni per mutuas exoſculationes pacis auguriũ celebratur:

Ipſe etenim caſta dum operatur mente ſacerdos,
Oſcula dat, quæ dent ille vel ille alij.

A E R.

CRedidere nonnulli Columbam ab Aſſyriis coli in Semiramidis gratiã: ſed autores Græci, in Rheæ potius memoriam, vtpote qui aſſerant, aerem &
C aquam potiores eſſe partes, in quibus oſtentet ſe natura rerũ, pariq; ratione abſtinere eos à piſcibus. Cùm verò volatile vnumquodq; animal ſit aeris indiciũ, Columbam præcipuè nuncupatione hac hieroglyphicòve veteres honeſtarũt, quòd domeſticis alitibus nulla neq; lõgius domo neq; diutius abuolet, tecti tamen lariumq; memor ſumma fide reuertatur, & manſuetiſsima nobiſcum conſuetudine diuerſetur. Obiectabunt hirundinem alij, quæ trans mare etiam migret, ad ſibi domeſticam tamen ſedem redeat: ſed illæ nunquam cicurantur, neque vlla nobiſcum conſuetudine ſociantur: ſiue ea potiùs fuerit huius honoris cauſa, quòd illi tanta ſit cũ aere familiaritas, vt ibi tutius quàm humi verſari videatur, tantaq; ſit eius volatus facilitas, vt Maro dicat,

Radit iter liquidum, celeres neq; commouet alas.

perniciſsimus enim eſt eius volatus. Vnde Heſychius Columbam neq; nõ turturem hieroglyphica ponit hominis qui mente ſublimia quæq; facillimè penetret, & cõtemplationi ſit egregiè deditus. Meritò itaq; Syri qui aerẽ vſqueadeò colunt, tanta religione Columbæ pepercere, quod ita tangit Tibullus:

Quid referam vt volites crebras intacta per vrbes

C iij

Alba Palæſtino ſancta Columba Syro?

In numo ſanè Cibyratico Columba cuſa, hanc loci religionem mihi videtur in- D
dicare. De vrbe hac Horatius:

Ne Cibyratica, ne Bithinna negotia perdas.

In Cilicia ea eſt, quãuis & alia ſit minoris Phrygię. In numo autem inſcriptio eſt
ΚΥΒΙΡΑ. Signũ, Columba volans. Fuit & puella Phthia nomine, quam Iupiter
fertur adamaſſe, eiusq́ formã in Columbę ſpeciem cõmutaſſe, traditũ ab Ælia-
no. Sed hoc nihil facit ad Ægyptiaca. Quod verò de Semirami dicebamus, ad-
demus & illud ab ea deriuatũ, vt Perſæ matrum filiarumq́ ſuarũ coniugia non
abhorreant, vtpote quæ filium ad ſtupri vſq; conſuetudinem adamaſſe fertur.

IMPIVS INGRATVSQVE.

QVin hæc inuſta eſt Columbarum generi nota, quòd eorum mas iam vali-
dior factus, patrẽ roſtro impetit, & à matris conſortio tentat abigere, eiusq́
cõiugij locum occupare. Quapropter Ægyptij ſacerdotes impium ingratumq́
hominẽ, ac in eos qui de ſe bene meriti fuerint, perduellem ſignificare ſi vellent,
Columbũ, inquit Horus, aut pullũ eius qui matrẽ ſolicitaret, facere conſuerunt. E

CASTITAS.

SEd eſto laſciuũ animal columbinũ genus, contrà palumbes parciſsimi coi-
tus ſunt, ideoq́ quòd parc[illegible] lumbis, Albertus exiſtimat appellatos. Nam
& qui frequentiori vſu eos in cibum ſumptitare conſuerint, in venerem hebe-
tiores redduntur: quare non inſcitè illud de alitibus huiuſmodi dictum:

Inguina Torquati tardant, hebetantq́; palumbes:
Non edat hanc volucrem qui cupit eſſe ſalax.

SEMIRAMIA PROCACITAS.

QVoniam verò, vti dictum, ſama eſt Semiramin ſub effigie Colũbæ ab Aſ-
ſyrijs coli, Gnidius ſcribit eam à Columbis enutritam: & in Columbam in-
de conuerſam, qua ſpecie colebatur apud Aſſyrios: id quod de petulca eius im-
probitate intelligendum eſt, tametſi quos Diodorus citat, eam & modeſtam,
& nota admodum integritate præditam fuiſſe prædicant: neq; eam ignobiliter
natam inficiantur, vtpote quæ circa ſtagnum quoddam in parte Syriæ in cre-
pidinem aquis prominentem proiecta, aliquãdiu fuerit ab aquatilibus volucri-
bus, quæ apricatum eò ſe recipiebant, miro propemodum ſtudio educata, quip- F
pe quæ non ſolùm alimenta congererẽt iacenti, ſed perinde eam fouẽdo, ac im-
plumes pullos ab omni aëris iniuria protegerẽt, quoad paſtores crebcrrimo vo-
lucrum cõcurſu, inſolitaq́ trepidatione moti, ex proximis inſulis eò conuenien-
tes iacentem extulerunt, alitamq́; apud ſe diligenter Menoni, Regis Nini fami-
liari, in vxorem cõceſſere. Sed enim de famoſa eius fœminę procacitate Scauro-
bates Indorum Rex apud hiſtoricos ita in eam inuehitur, vt paſtorale ſcortũ, vt
Aſſyrij Regis concubinã fuiſſe proclamet, vt nullum egerit diem in caſtris ſine
adulterio, raroq́ vllus ad eam adulter bis admiſſus fuerit. Satis verò cõſtat tam
immoderatę libidinis fuiſſe, vt equum abominabili probro turpitudineq́ ada-
mauerit, autore Iuba. Eam ſanè ob libidinis feruorẽ Euphorion θυμβρὼ, hoc eſt,
ardentem appellauit, epitheto admodum proprio, perinde ac Callimachus Ve-
nerem eo verſu θυμβρῆς κύπριδ☉ ἁρμονίω, id eſt, ardentem Cypridis harmoniam.
Hanc Hieremias quoq; Columbæ notauit elogio, cùm Babylonios Hebræo-
rum excidio venturos vaticinaretur: Fugite, inquiens, ab occurſu gladij, quem
Columba vibrabit: per Columbam Babylonis cõditricem & eius populi auto-
rem

A rem innuens. Quòd autem vates hic fatidicus eam gladio inſignẽ inducit, de feroci & impigro eius ingenio multa rerum ſcriptores tradidere: ſed illud præcipuè facinus memorandum, quòd Nino Bactrianos obſidente, Menon hanc, vxorem quippe ſuam, accerſiuit: quę vbi primùm in caſtra venit, mulier acri ingenio Bactrianæ arcis ſitum contemplata, confeſtim viro rationem oſtendit loci modico negotio occupandi. Erat arx ab vna parte præceps, atque in profundam vallem inſigniter abrupta, quã hoſtes velut inacceſſam, nullo pręſidio cuſtodiebant. Huc audax mulier cum paucis, quos ſibi ad id facinus delegerat, per loca ab hoſtium oculis maximè auerſa, atque eadem aſpera & confragoſa, pręter ſpem omnium obrepſit: vnde cùm ſeſe veluti cœlo delapſa hoſtibus (quorum oculos Aſſyrius, dum negotium conficeretur, ſubita oppugnatione ab omni ſenſu eorum quæ fierent longè auerterat) ex improuiſo obtuliſſet, Bactriani omni ſpe retinendæ vlterius vrbis abiecta, alij aliò præcipiti fuga dilapſi, vrbem in regis arbitrio reliquere.

REGIVM AVSPICIVM.

B Adnumerantur verò Columbæ inter eas alites, quæ Regibus auſpicia faciant. Hinc Maroniano Æneæ, Columbæ geminæ à matre in auſpiciũ miſſæ. Et Cæſari originem inde trahenti proſpero fuerunt oſtento, cùm palmam eam nidis frequentare cœpiſſent, quam ipſe caſtris locum capiens, inter ſyluas quas cædebat repertam, conſeruari vt omen victoriæ iuſſerat: ea enim de cauſa mirum & inuſitatum videbatur, quòd id auium genus duram & aſperam frondem ſtudioſe ſoleat euitare. Et eadem die qua natus eſt Diadumenus Macrini filius, Aquila ei palumbum regium paruulum attulit, & in cunis poſuit dormienti, receſsitque ſine noxa: quod dubio procul eũ ab ineunte ætate Imperatorem futurum indicauit. Quinetiam aruſpices dixerunt Alexandrum Seuerum futurum Imperatorem, conſulti quid haberet auſpicij, quòd anicula quædam, quo die natus eſt, matri eius huius generis aues obtulerit. Apud Hebræos legas, prædiuitum ac potentiorum hominum morem fuiſſe, Columbarum alas gypſo illitas in ſummæ felicitatis ſignũ ſummis tectis affigere. Hoc Euthymius.

À SE MINIMÈ IRACVNDVS.

C Quod verò de bilis defectu in Columba paulò antè dicebamus, Ægyptij ſacerdotes hominem natura ipſa nequaquã iracundũ, qui tamen aliorum peruerſitate commoueri poſſet, oſtendere cùm volebant, Columbam pingebãt vropygio ſurrecto, propterea quòd eam, vti dictũ, vel non habere bilem, vel ſi habeat, in vropygio eſſe tradunt autores veteres. Vnde Græci cùm manſuetudinem exprimere vellent, ἠρεμὴν πελειάς, hoc eſt, quieta Columba dicere conſueuerant: & πρᾳότερος περιστερᾶς, eodem ſignificato. Quæ cùm porrò ſit gregaliũ omniũ manſuetiſsima, iudicata eſt à Moſe puriſsima, vt inquit Philo, veluti ex ſolitarijs ſola turtur delecta, quæ in eo auium genere, tali omnes antecellit ingenio. Neque temerè Dauides abuolandi deſiderio ſuccenſus, vt ſeſe periculis eximeret, pennas ſibi dari cupit, vt inſtar Columbæ volare poſsit. Pſalmo LV Columbam ponit, non Aquilam, non Accipitrem, longè fortiores impetuoſioresque alites, nempe quia eadem prædita eſt manſuetudine, tractabilitateque & ſimplicitate, qua Rex ipſe inſigniter pollebat. Puritatis huius meminere etiam autores Græci: quin & oſculorum, propter quæ ſit Veneri dedicata: & quòd ea de cauſa Dis adoleretur, quòd fel in interioribus haudquaquam habeat.

TREPIDATIO. D

ILlud autem vulgatiſsimũ eſt hieroglyphicum, Columbam pro trepidatione ponere: nam & nomen illi apud Græcos τρήρων hoc idem ſignificat: à τρέω enim deducitur, quod trepidare eſt. Et poëtæ tam Gręci quàm Latini paſsim in pauidis hanc vſurpant comparationem: vt Homerus,

αἳ δὲ βάτην τρήρωσι πελειάσιν ἴθμαθ' ὁμοῖαι.

Hæ pauidis greſſu ſimiles abiere columbis.

Quam ſimilitudinem Maro ita tranſtulit:

Præcipites atra ceu tempeſtate columbæ.

Etymologici enim τρήρων paronymon, non epitheton Columbæ ponunt.

SALVBRITAS.

CÆterùm quãuis aliqua det impietatis exempla, nihilo ſecius inter animalia maximè pura recenſetur, propterea quòd perſuaſum eſt eã carere bile, vti dictum: morboſaq́ & peſtilenti quantumlibet tempeſtate ſæuiente, qui non alia quàm earum carne veſcatur, contagio eiuſmodi non contaminari. Quare ſi peſtis vnquam debacchari cœpiſſet, nihil aliud in obſonium Regibus compa- E rabatur, quàm ex Columba: quamuis Diodorus vitulum alioqui & anſerẽ ſimplicem tãtùm, eorũ regum cibũ fuiſſe contendit. Sanè Florentinus lib. de re Ruſtica pullos columbarum neceſſarios eſſe dicit ijs, qui vires à morbo recolligũt.

MEDICINA PETITA A' DIS.

CVm verò aliquẽ, medicina ab aliquo Deorũ pręmonſtrata, à morbo cõualuiſſe oſtendere voluiſſent, Columbã, vel vt ſcribũt alij, Palumbem (nam hęc etiam in auguriis aliquando confundũtur) lauri ramuſculum roſtro geſtantem exprimebãt. Ales enim ea quotiens ægrotare cœperit, lauri folio decerpto ſibi ipſa medetur. Neq; verò palumbes tãtùm, ſed & graculæ merulæq́ & perdices lauri folio annuũ faſtidiũ purgãt. Coruus quoq; occiſo chamæleonte, quì etiã victori nocet, lauro infeſtum virus extinguit. Vnde dicterium frequentiſsimum eſt apud Græcos, ſcipionem laureum geſtare, de ijs qui in aliquas inſidias lapſi, vitæ periculum feliciter euaſerint. Medicinã autem multifariam ab oraculis petere antiquorum mos fuit, & ſuis quoq; temporibus petitã memorat Plinius: illi enim quotiens grauiori aliquo morbo correpti eſſent, ſoliti erãt in triuijs aut ſacris locis deponi, operientes vel oracula, vel ſomnia, quibus quid ad F ſanitatem faceret, edocerentur. Præterea non contemnenda fuit veterũ opinio, quam Homerus ſequitur, morbos ad deorum immortalium iram referri, meritoq́ ab eiſdem opem poſcere neceſſariũ eſſe. Philon medicus pharmaca quędã ſummæ efficaciæ, quæ ipſemet cõcinnare ſolitus erat, θεῶν χεῖρας appellabat, quòd nõ aliter ad ſalubritatem conferrẽt, quàm ſi dij ipſi manus ſuas ad curationẽ appoſuiſſent. Et Aſtrologi quoſdam homines à geneſi eo fato naſci prædicant, vt votorum potius ope, quàm medicinis, ab ægritudinibus & morbis liberentur. Notum eſt Alexandri Macedonis exemplum, cuius milites pleriq;, & cum his Ptolemæus, cui poſtea Ægypti regnum obtigit, ſagittis veneno intinctis ad Sami regnum, vel, vt alij ſcribunt, in Muſicanis, cùm vulnerati eſſent, neque remedium vllum ad ſalutem inueniretur, draconem in ſomniis, qui herbã quandam ore geſtaret, oblatum Regi, qui remedium ſibi ex illa imagine commonſtratum ratus, exquiſita inuentaq́ herba ea vulneribus adhibita, vel, vt nõnulli tradũt, potionibus inſtillata, eunctos ſanauerit. Solitum enim eſſe Deum Opt. Max. hac etiam ratione mortalium rebus ferre opem, & vt à dęmonibus quoq; ferretur

A tur permittere, vt noſtra nunc miſſa faciamus, ex multis veterum memoriis & poëtarum teſtimoniis confirmatur. Nam quod pertinet ad Æſculapium, quem ægritudinum cauſa conſulebant, in agro Bellunenſi Læbactiorum vico memoria eſt huiuſmodi:

ASCLEP IO. P. XE LIVS PO LIO MO NITVS PO SVIT.

Et Pannoniam è Norico à Bellunenſi territorio proficiſcētibus, Albæ Iuliæ monumentum offertur in hunc modum:

I. O. M. STAT. C. VALERIVS VALERIANVS EX VISV P.

Multaq; huiuſmodi paſsim reperiuntur. Quod verò traditū eſt à Poëtis, Homerus, qui ſomniū ab Ioue eſſe ait, Agamemnonem excitari facit ad præliandū, ſomno ab Ioue miſſo: Nauſicaam à Pallade, vt in agrū progrediaẗ, quò ſuſciperet Vlyſſem. & multa paſsim eodē modo. Virgilius quoq; hanc ipſam rē latiſsimè B & hic & illic proſecutus, nuſquam tamen plenius, quàm vbi de Latino loquiẗ:

At rex ſolicitus monſtris oracula Fauni
Fatidici genitoris adit, lucosq; ſub alta
Conſulit Albunea, nemorum quæ maxima ſacro
Fonte ſonat, ſæuamq; exhalat opaca Mephitim.
Hinc Italæ gentes, omnisq; Oenotria tellus
In dubijs reſponſa ferunt, huc dona ſacerdos
Contulit, & cæſarum ouium ſub nocte ſilenti
Pellibus incubuit ſtratis, ſomnosq; petiuit.
Multa modis ſimulachra videt volitantia miris,
Et varias audit voces, fruiturq; deorum
Colloquio, atq; imis Acheronta affatur auernis.
Hic & tum pater ipſe petens reſponſa Latinus,
Centum lanigeras mactabat rite bidentes,
Atq; harum effultus tergo, ſtratiſq; iacebat
Velleribus, ſubita ex alto vox reddita luco eſt.

C

ANIMORVM FVTVRA FELICITAS.

SEd quoniam incidimus in oracula, nuſquā ego plura notis hieroglyphicis ſimilia comperio, quàm in diuinis noſtrorū literis: ita omnia ſenſu myſtico conſcripta quæcunq; Moſes, quæ Dauid, quæ Prophetæ reliqui diuino afflati ſpiritu protulere. Talis eſt argentea Columba illa, cui aurum in dorſo, poſteriorem partem verſus inductum. Significat quidem hoc, vt Theologi noſtri interpretantur, inſtare à tergo aurum perpetuæ felicitatis. Nam quam quis quietem in humanis aſſequatur quæ præ manibus ſit, & ante oculos ſita, eā per argentū, quo anteriores Columbæ iſtius partes bracteatæ ſunt, accipiunt. Longè autem precioſiorem illam, quę ſubſecutura eſt poſt obitum, per aurum à tergo illitum, intelligunt, ſi modò, vti ſuperius monuimus, ante noctis tempus ad arcam cum oleæ ſurculo reuertamur. Nam & apud aruſpices profanos, feliciora tempora ſubſecutura indicatū eſt, ex aureo gibbo, quē ſibi acceſsiſſe in tergus Domitianus Imp. paulò antè quàm interficeretur, per nocturnā imaginē viſus erat ſe videre. Eucherius Columbā illam argento illitā, cuius poſteriora in ſpecie ſplen-

dentis auri radiabant, ſignificaſſe ait, prima quæq; in diuinis literis argento ful- D
gere, occultiorem verò ſenſum longè precioſiorē veluti aurum rutilare: longaq;
admodum diſceptatione rectè procuratum oſtēdit, vt illa ſermonum, qui de di-
uinis haberentur, caſtitas intemeranda à promiſcuis cunctorū oculis, in abdito
ſepoſita, ſuo quaſi quodam velamine pudicitiæ cōtegeretur cœleſtibus obum-
brata myſterijs, ſicut ſecreto ipſa ſuo diuinitas operiebatur. Nam quid aliud ſi-
bi vult, Aperiā in parabolis os meū, & in ænigmate antiqua loquar, quàm hie-
roglyphicè ſermonem faciam, & allegoricè vetuſta rerum proferam monumen
ta? Et illud: Ieſus in parabolis loquebatur ad turbas: niſi, ſermones ſuos myſtico
ſenſu conuelabat? Ita Prophetæ, ita Apoſtoli ab vſitato loquendi more receſſe-
runt, facilia in promptu habētes, magna in receſſu cōtinentes. Quod ea de cau-
ſa congruum fuit, vt ſacra de Deo dicta à cæteris ſcriptis, ſicut merito, ita & ſpe-
cie diſcernerentur, ne illa cœleſtium arcanorū dignitas paſsim & indiſcretè pate
ſceret, ſanctumq; canibus, & margarita porcis exponerentur. Ita cōſecrata vaſa
templi, inuoluta promiſcuus populus ferret, nec tamē conſpicerentur. Addam
& illud, quod ab eodem Eucherio traditum in ijs quę de formula ſpiritalis intel E
ligentię ſcripſit, Poſteriora in diuinis incarnationē (admiſere enim vocabulum
Theologi) filij Dei, quæ ſubſecutura eſſet, indicare: eoq; ſpectare quę per ange-
lum Moyſi dicta ſunt, Poſteriora mea videbis, faciem autem meam videre non
poteris, quia ſcilicet Patrem nouit nemo niſi filius, et cui voluerit filius reuelare.
Atq; hæc quidem de Columbæ hieroglyphicis Theologi veteres tradidere: &
argenteā eam, puriſsimo ſcilicet candore ſpectabilem fuiſſe dicunt, quę ſupra ca
put aſtiterit Aſſertori noſtro, dum ſanctiſsimæ illi aſpergini in Iordano tinctus
initiaretur. Columbæ autem oculos habere, vt Canticorū cantico, ea intelligi-
tur anima, vt tradit Adamantius, quę diuinas literas non in ſuperficie primori-
busq;, vt aiunt, labris, ſed ad intimū vſq; ſenſum exquirit. Duabus hæc dum ſe-
det, alis regitur: ijſdem nixa fertur in ſublime. Volamus, cùm philoſophica qua-
dam morte ſeparati à corpore, rapimur ad diuina: ſedemus, cùm in amicorū cō-
uentu atq; cōſortio, de ſobrietate, de temperantia, de modeſtia ſermones varios
cōmiſcemus: cuiuſmodi illi ſunt qui nos quotidie monēt, vt cum Columba pro
cantu gemitum edamus, cùm ſcilicet quę perperàm à nobis facta ſunt expendi- F
mus: id procuremus, vt veluti Columba felle careamus, hoc eſt, iracundię ama-
ritudinem à nobis amoueamus, vt Columba oſculis inhiemus, quippe pacem
ipſam vndecunq; perquiramus: vt columbæ gregatim volitemus, piorū ſcilicet
cōuentus candida ſimplicitate pręditos frequētemus: vt Columba ex rapto vi-
uere abhorreamus, nempe nulli eſſe iniurij, nulli detrahere, neminem offendere
caueamus: vt Columba, cùm cibum ſumimus, meliora grana ſecernamus, dicta
quidem præceptaq; ad inſtitutionē & bonos mores facientia, à turpibus ſeligen-
tes, ea guſtare properemus: vt Columba cadaueribus veſci abominemur, affe-
ctus ſcilicet qui corpori ſunt inſiti, qui ſenſibus adblandiunt, auerſemur: vt Co-
lumba in petræ foraminibus nidulemur. Petram Chriſtū diuinæ lectionis Ma-
giſtri interpretantur, in cuius vulneribus & plagis nidum noſtrū imponere de-
beamus, vt Columbæ iuxta riuos & fluenta reſideamus, vt vmbra accipitris in-
ſpecta, ſi fortè impetū in nos fecerit, poſsimus eū commodius & expeditius de-
clinare. Fluenta, riuos, aquam cœlitus ſtillantē pro diſciplina poni, alibi dictum:
hinc igitur lectionibus incumbendū admonemur, vt à mali dęmonis fraudibus
ita nos facilius ſubducamus. Vt Columba geminos pullos enutriamus. Co-

lumbam

A lumbam amorem ſuperius ſignificare dictum. Geminos igitur amores educemus, vnum quo Deum piè colamus, alterũ quo mortales alios ardenti quadam charitate proſequamur: quæ quidem ſi præſtiterimus, nihil nobis ad bene beatéq; viuendum eſt in poſterum defuturum.

DE TVRTVRE.

Parum Ægyptijs cognita Turtur fuit, niſi plura ſuper ea tradiderunt, quàm legatur apud Horum. Sed enim minimè veriſimile eſt, ſacerdotes eos in vniuerſa rerum natura toto vitæ tempore verſatos, non longè plura ac penè innumera intellexiſſe, quàm ea paucisſima, quæ, vt Plautus diceret, fruſtillatim hic & illic conſpiciuntur. Sed quoniam doctrina hæc prorſus extincta eſt, ſatis nobis fuerit, ſi quando corpus ipſum ab inferis reuocare non poſſumus, aliquam tamen rei vmbram ob oculos exhibere, ſiue ab Ægyptijs, ſiue ab Hebræis, ſiue à Græ-
B cis aut Latinis ea tradita reperiantur.

CONTINENTISSIMA VIDVITAS.

Plerique igitur continentisſimam viduitatem exprimere cùm volunt, Turturem in aliquo ramo inſidentem pingunt: ea enim coniuge vita functo, ita ſe ab aliarum volucrum conſortio ſeparat, tantíq; mœroris exempla exhibet, vt nunquam inde ſocietatem inire cum alio quopiam patiatur, ſed quod reliquum eſt vitæ, abſque coniuge in perpetuo cœlibatu degat, ſola volet, neq; in frondeſcenti ramo vnquam inſideat, eáq; omnia faciat, quæ ad luctum ſpectare, & ad viduitatis ac ſolitudinis mœrorem exprimendum aptisſima vel in homine videantur. Eiuſdem eſt etiam mas continentiæ, qui nulli amplius fœminæ copulatur, ſed in eodem comparis deſiderio perſeuerat. quinetiam dum viui ſunt, mas nullam aliam adit, quàm eam vnam, qua cum ſemel coniunctus fuerit, & identidem fœmina ſuum ipſa marem vnum tantùm agnoſcit. Quod quidem ex eo maiorem affert admirationem, quòd nullus adhuc hominum, neque quidem ipſe Paulus, auſus eſt legem viduitatis præſcribere: & tamen vna inuenia-
C tur auicula, quæ nos ſpontè in continentię moribus antecellat. Audiant, inquit Baſilius, mulieres ipſæ, vt animalia rationis expertia viduitatis honeſtatem indecoro iterati connubij anteponant, ſi hæc auicula, recordatione conſortis, coniugium alterius abnuit, ſua contenta ſolitudine.

PVDICITIA.

Apud Hebræos ipſos omnino reperias Turturũ par pudicitiam ſignificare: ſiquidem, vt apud eundem Baſiliũ habetur, in circunciſione par Turturum aut duos pullos columbarũ offerre mos erat, quod indicium eſſet pudicitiæ, ac vitæ cõtinentis exemplũ. Origenes porrò, ſiue ea Cyrilli fuerint, quæ in eãdem prorſus ſententiam plerisq; locis & huic & illi inſcripta reperiuntur, tunc offerre nos Deo muneri par Turturum inquit, cùm mentem noſtram Dei verbo velut vero coniugi ſociauerimus, ſicut hoc genus auium vnũ atq; illud idem caſtum ſeruare coniugiũ dicitur. Addit alibi, Apoſtolos, cùm de caſtitate ſermonem habent, eam per Turturem, quam memorauerint, intelligi. Diuinæ ſiquidẽ literæ per Turturem vnamquãq; animam caſtitate prẹditam intelligunt, de qua Pſalmo LXXXII dictum volunt, Inueniſſe eam nidum, vbi poneret pullos ſuos, hoc eſt, Eccleſiam, piorum ſcilicet cœtum, vbi virtutum genus omne appareret.

Turturis enim pulli pro virtutibus accipiuntur. Alibi diximus pudicitiã à Romanis velata facie pingi ſculpiq́ꝫ ſolitam, & apud alios teſtudini æquiparatam, quòd pudicarum eſt ſeſe domi continere, & frequentia loca omnia declinare. Atqui Turtur in ſecretioribus & remotis à multitudine locis vitam tranſigit, aut deſerta montium deligens, aut ſecreta ſyluarum à frequentiore auium aliarum cœtu ſequeſtrata. D

PROVIDENTIA.

OBlatio verò Turturis & columbæ in ſacris literis ſignificat, vt Heſychius exponit, hominem contemplationi deditum, qui munus offerat ſuum in ſcientia & manſuetudine ſpiritali: hic enim opus eſt prudentia, vt nõ excedat legis conſideratio circa res vanas occupata. Turturem quidem ponit, quia cognitionem atque prudentiam habet rerum, quas ſibi neceſſarias fore viderit, ita vt eius exemplo exprobraretur populus Iudæorum, Hieremia dicente: Turtur & hirundo & ciconia cuſtodierunt tempus aduentus ſui, populus autẽ meus non cognouit iudicium Domini. Columba autem munda eſt & ſimplex, præſentiæ ſancti ſpiritus index, quales eſſe oportet eos, qui diuinarũ literarum contemplationi ſeſe dedicarũt: quam quidem ſimplicitatẽ IESVS Aſſertor noſter Apoſtolis ita cõmendauit, vt eos ſimplices eſſe debere ſicut columba identidẽ admoneret, & beatos mũdo corde plurimũ affirmaret. Idcoq́ꝫ Ezechias cùm neq́ꝫ altũ ſapere vellet, neq́ꝫ maiora ſe quęrere paratus eſſet, Meditabor, inquit, vt columba. E

SALTATIO.

APud Philippum illum qui ſacerdotum Ægyptiorum lemmata quædã Gręcè ſcripta poſteritati tradidit, ſaltatorẽ hominem & tibiis deditũ, per Turturem ſignificari comperio, neq́ꝫ quicquam aliud: nam eã omnino tibiis mirum in modum affici compertũ eſt, quarum etiam audita modulatione, dare eã motus incompoſitos, & ſaltationem imitari dicunt: quinetiam eo cantu in inſidias allici atq́ꝫ capi. Ad huiuſmodi ſaltationem addemus, quòd Theocritus Idyllio cui Συρακούσιαι titulus eſt, loquaciores quaſdam fœminas Turtures vocat: illę enim non ore tantùm garrulitatem oſtentant, verùm etiam caudæ motu, qua propémodum obſtrepere videntur.

INTELLECTVS ÆTHEREVS.

AT in diuinis literis Turtur intelligentiã, quæ à diuino ſpiritu eſt, ſignificat, ait Eucherius, eo Cantici Canticorũ loco: Vox Turturis audita eſt in terra noſtra: neq́ꝫ inficiatur idem de columba dici. Sed ſpiritum ſanctum ex columba tunc intelligi vult, quando, quæ de ſacris literis diſputatio commentatioq́ꝫ profertur, ea manifeſta eſt & adaperta: tunc verò ex Turture, cùm res altis obſcuriſq́ꝫ myſteriis agitatur. F

DE HIRVNDINE.

ET quoniam Hirundo, quam Hieremias dicit turturi comitem itineris additam, in manus incidit, eaq́ꝫ non minus garrula quàm turtur notetur à Theocrito, naturæ puritatem quandam ſecuti, ſignificata eius ſuperioribus duobus, priuſquam abuolet, excipiemus, quæ ſunt huiuſmodi.

ÆQVALITAS.

AEgyptij per Hirundinẽ in primis, quæ filijs ſuis cibum ſubminiſtraret, hominem intelligebant qui liberis ęquas hęreditatis portiones diſtribueret. Neq́ꝫ

A Necꝗ nō principem, qui ſe ciuibus æquaret ſuis, necꝗ vllo vellet ornatu vel apparatu magis quàm reliqui, ſumptuoſiore accipi. Hirundo ſiquidem mira filios alit ęquitate, ſingulis cibum parem impartiens, ea adhibita diligentia, ne qui ſemel acceperit, bis accipiat, atcꝗ ita, vt par ſit omnium ſportula, procuret. Æqualitatis iſtiuſmodi adeò ſtudioſus fuit Hadrianus Imp: vt in victu familiari Homericum illud obſeruari voluerit, ne quis δαιτὸς ἐΐσης indigeret: quocꝗ obſonatoribus nullum relinqueret peccandi locum, ſępe fercula de menſis aliorum etiam infimorum apponi ſibi iubebat. Nihil enim ad conciliandos ſibi populorū animos æquè principibus prodeſt, quàm æqualitatis oſtentatio. Nam cùm potentia ſuapte natura odioſa ſit, per moderationem maximè omniū euadit amabilis.

INSTITVTIO.

SVnt qui calathum cum pullis hirundineis in aliquot veterum monumentis obſeruatum, hieroglyphicum inſtitutionis eſſe contendant, argumentū́mcꝗ eiuſmodi ad Oſiridis & Cereris beneficia in mortales collata, referant, quòd ſcilicet ab iis & viuendi leges, & agri colendi præcepta receperimus, & ęquo cum B reliquis iure vitam degere didicerimus. Legifera enim Ceres eſt Poëtis, de qua plura alibi. Et apud Diodorum in ſacris Ægyptiorum literis, Oſiris Iupiter, iuſtus, pater, dux, & conſultor omnium habetur: quæ ſiue ad inſtitutionem, ſiue ad æquitatem accommodes, omnia quadrabunt.

ARCHITECTVRA.

STudioſum ædificationis hominē, quícꝗ ampla ædificia, vel etiā oppida condiderit, per Hirundinem, quæ nidum aſtruat, intelligi nonnulli volunt: ab Hirundinibus enim aggeres fluminibus opponere, muros conſtruere, domos cæmentitias ædificare didiciſſe nos, qui de architectura ſcripſerūt autores optimi tradidere. Operæprecium verò eſt ſpectare alitis artem & ingenium. Cùm nidum luto conſtruit, ſtramento roborat ad lutariæ paleationis normam: ac ſi quando euenerit vt luti copia non ſuppeditetur, ipſa ſe totam aqua madefacit, mox volutat in puluere omnibus pennis, lutum ita contrahens, ne omnino illi materia deſit ad fabricandum. Manifeſtum autē induſtriæ huius argumentum in Heracleotico Ægypti oſtio præſtant vſqueadeò tenellæ auiculæ, molem continuatione nidorum ita vagāti Nilo inexpugnabilem opponentes ſtadij vnius C ſpatio, vt id humano opere perfici vix poſſe credatur: vnde mortalium primi, qui caſulas ædificare cœperunt, exemplar non tantùm ad ædes, verùm etiam ad aggeres & munitiones conſtruendas acceperunt.

PATRIMONIVM.

HÆreditarium patrimoniū ex aſſe filiis relictum, per nidum hirundineum apud ſacerdotes Ægyptios ſignificare tradit Horus, hieroglyphico inde deſumpto, quòd ab auiū nulla nidus tanto labore, tanto ſtudio, tam diuturnus, & poſteris quocꝗ vſui futurus ædificetur: nam ſi parentes intereant, eam adeūt hæreditatem filij, vel eam artem à parentibus edocti, vnde ſibi neceſſaria cōparare poſſint, norunt. Agnoſcit hoc Baſilius, vbi ait: Nemo paupertatē deploret ſuam, necꝗ is de ſua vita deſperet, actumcꝗ iam eſſe de ipſa putet, cui nihil eſt de patrimonio relictū: non enim deſunt artes & induſtriæ, quibus ſi nos exercere voluerimus, necꝗ Hirundinibus deteriores eſſe, vitā cōmodè agere valeamus. Huius verò hieroglyphici argumentū ex eo deſumptū ſcribit Horus, quòd, vti ſuperius dictum, Hirundo vſqueadeò filiorum cōmodis ſtudet, vt vel peritura, dum aqua perfuſa, & puluere volutata capturæ periculum adit euidentiſsimū,

nihilo ſecius ſedem filiis paratura opus perficere conatur. D

IMPLORATIO AVXILII.

INuenias apud Xenophontem (quiſquis ille fuerit) eo libello qui titulo de æquiuocis circumfertur, per aues has in nido ore patente pictas, populos auxilium implorantes hieroglyphicè ſignificari: nidus enim patriam, os verò adapertum clamorem & implorationem oſtendit. Hinc illud Ezechiæ cantico: Sicut pullus hirundinis, ſic clamabo. Vnde admodum eruditè Plautus Hirundines obiicit in ſomniũ Demonæ, quas Simia ſolicitabat, qui ſit filium ſtatim penes lares ſuos in phano Veneris opem implorantẽ inuenturus: illa enim Hirundinum more quodammodo transfretauerat, & ad conſuetas ſibi ſedes, domum quidem paternam, delata erat.

AMICVS INVTILIS.

APud aliquos Hirundinem pro amico poni tum inutili, tum ingrato & perdifficili, comperias, quippe qui moribus noſtris, & familiaris vitæ rationi difficulter aſſueſcat. Hirundo ſiquidẽ noſtro magis quàm vlla alia volucris contubernio freta, diu nobiſcũ verſata, noſtra omniũ maximè familiaris atque domeſtica, nullã tamen nobis vtilitatẽ affert, nunquã manſueſcit cicuratur'ue. E Proinde verno, hoc eſt, tranquillo aduentante tempore, nos inuiſit, & quaſi in officio futura præſtò eſt: hyeme verò, hoc eſt, turbido cœlo inſtante, aduerſáque fortuna ingruente profugit: qua ſimilitudine vtitur ad infidam amicitiã notandam, autor Rhetoricorum ad Herennium. Eaque de cauſa Pythagoras eas à tectis ablegauit, id ſcilicet innuere volens, huiuſmodi notæ homines euitandos, ac nullo pacto conſuetudinem & amicitiã cum illis iucundam eſſe. Id quod & Plutarchus Sympoſiacõn octaua decade latius explicauit, quæ ne tam multa congeramus, breuitatis cauſa prætерimus.

VERNVM TEMPVS.

ILlud verò nulli nõ innotuit, Hirundines plures cõuolantes à mari verni temporis indiciũ eſſe, cùm vulgatum ſit adagium, Vnam tantũ Hirundinem ver nõ facere. Accedit huc Ciceronianũ ſcomma in C. Verrẽ, vbi dicit: Satiſne vobis magnam pecuniã Venerius homo, qui è chelidonis ſinu in prouinciã profectus eſt, Veneris nomine quæſiſſe videtur? Alludit, inquit Aſconius, ad nomẽ, quod Hirundo, quam chelidona Græci vocant, Veris, id eſt, temporis verni ſit amica: illa enim adulto ſemper vere pręſtò eſt, totamque apud nos æſtatem agit. Atque hoc illud eſt quod Horatius ait, Cum Zephyris & hirundine prima. Et apud Ariſtophanẽ, Equitibus, παῖδες οὐχ ὁρᾶθ᾽, ὥρα, νέα χελιδών. apud Athenæum legas Rhodiis pręcipuum fuiſſe morem ſub tempus vernũ Hirundinẽ inuitare, idque χελιδονίζειν dicebant. Apud Ariſtophanem Hirũdo chlænã vendere, theriſtrum emere ſuadet: præteriiſſe quippe hyemem admonuit, adeſſe verò æſtatẽ.

GARRVLITAS.

CÆterùm D. Hieronymus et Cyrillus cum Ariſtotele cõſentientes, per pręceptum illud Pythagoricum, ὁμωροφίους χελιδόνας μὴ ἔχειν, abſtinendum à cõmercio garrulorum & ſuſurronum intelligunt: quam quidem ſententiam corroborat Alexandri hiſtoria, quem cùm quieſcentem Hirundo quædam magno garritu ſupra Regis caput importunè volitans interturbaret, Ariſtander Thelmiſeus pro domeſticis accipiendum, qui Alexãdro inſidias pararẽt, interpretatus eſt, quas tamẽ facilè deprehenderet, idque garritum indicare: quod euentus poſtmodum comprobauit, Alexandri Aeropi, quem ex amicorũ numero Theſſalis equitibus

A equitibus præfecerat, conſilio patefacto. Sanè κωτίλλει ἡ χελιδὼν Heſiodo, propter garrulitatem, vnde poëta is κωτίλλουσα formauit: κωτίλλειν enim garrire eſt: eoq́ cognomento ales hæc apud Anacreontem & Simonidem appellatur. Et Ariſtophanes, Ranis, muſæa hirundinũ vocat nugationem nihili, & quæ folijs leuior ſit. Sunt qui ſuper hoc D. Hieronymum impugnent, ſed ij fabuloſe potius, rhetoricéq́ laſciuiunt, quàm quicquã ſani afferant, præter ea quæ deſumunt ex Plutarcho. Nos ex Nicoſtrato garrulitatem hanc notatam his iambis afferemus:

Εἰ τὸ συνεχῶς καὶ πολλὰ καὶ ταχέως λαλεῖν,
ἦν τοῦ φρονεῖν παράσημον, αἱ χελιδόνες
ἐλέγονται ἡμῶν σωφρονίστεραι πολύ.

Loqui ſi indeſinenter, multaq́ & velociter,
Prudentiam indicaret, vtiq́ hirundines
Fortaſſe quàm nos ſapere dicantur magis.

LVCTVS ET QVERIMONIA.

B ALij Pythagoricum idem ſymbolum interpretantes referũt ad tragœdiam; quaſi triſte omen, lugubréq́ argumentum ſecum afferat Hirundo, quæ, vt apud Ioannẽ Grãmaticũ in Heſiodi Cõmentarijs legimus, cùm prius Philomela Pandionis eſſet, nũc Hirundo auis τηρεὺς, φησὶ, μὲ ἐβιάζετο: Tereus, inquit, mihi vim intulit. Nam quod nonnulli tradiderunt Philomelã in luſciniã abijſſe, idem autor Procnæ, nõ Philomelæ id obtigiſſe dicit: καὶ πρόκνη ἀηδὼν γεγονυῖα τὸν ἴτυν ὀδύρεται: Et Procne in luſciniam commutata Ityn deplorat. Idem apud Ouidium habemus:

Sola virum non vlta prius mæſtiſsima mater,
Concinit Iſmarium Daulias ales Ityn.

Ita & Horatius Flaccus de Procne loquens, quamuis nõ expreſſo nomine, luſciniæ tamen ſimilem dicit:

Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens,
Infelix auis & Cecropiæ domus
Aeternum opprobrium, quòd malè barbaras
Regum eſt vlta libidines. Et Catullus eodem modo:
Qualia ſub denſis ramorum concinit vmbris
C *Daulias abſumpti fata gemens Ityli.*

Sentit idem doctiſsimus Probus in Bucolicis. Sed hinc alia oboritur quæſtio; quoniam ſuper eadem hirundine dixerit Heſiodus,

Τόνδε μετ' ὀρθρογόη πανδιονὶς ὦρτο χελιδών:

Quem manè gemens Pandionis excit hirundo.

ὀρθρογόη exponunt interpretes, clamoſa, non autem diluculò flens, cùm Hirundo tota calamitet die, non autem manè tantùm aut veſperi, veluti facit luſcinia. Sed hîc quoq́ quantum pertinet ad cantus querimoniã & fletum, quæſtionem mouet Proclus, Platonis nixus teſtimonio, nullã alitem dicens dolore affectã canere: quare quod Heſiodus de Hirundine ὀρθρογόη ſcripſit, is ὀρθροβόη legendum cenſet, quæ ſcilicet matutinò clamet. Atqui nullo etiam teſte ſcimus auem nullam afflictam canere. Sed enim haudquaquã leuiter, ſed ex arte Poëta dixit Hirundinis loquacitatẽ lamentationẽ eſſe, fabulæ ratione habita, quæ de Pandionis filia fertur, cuius lamentationẽ paulo antè ex Io. Grammatico retulimus. Sed quonam modo Proclus lugere negat Hirundinẽ, cùm eam Pãdionis filiã agnoſcat? quóve modo ὀρθροβόη ſcribendũ contendit, cùm nõ matutinò tantùm, ſed toto vocife-

D

retur dic, diluculo verò haudquaquam magis? Sed vt ad Platonis ſententiam D
conuertamur, ille nimirum de auibus, quatenus aues ſunt, afflictas eas nõ cane-
re dixit: qui verò flebili quid Pandionis filijs attribuũt, ad eam, quæ de ijs fabu-
la vulgata eſt, reſpiciunt. Verùm operæprecium eſt fabulam, quemadmodum
apud Sophoclem digeſta eſt, poëmate de Tereo, ſubtexere. Pandiona quidem,
ait is, Athenienſem filias habuiſſe Procnen & Philomelam, quarum Procnen
Tereo Thraci in matrimonium collocarit, qui Ityn ex ea filium ſuſcepit. Aliquo
verò pòſt tempore accidit vt Tereus Athenas repetierit, Philomelã ad Procnen
vxorem deducturus in Thraciã, quam in Aulide Bœotię deflorauit, linguamq;
eius abſcidit, ne quid ad ſororem deferre poſſet. Cùm verò hæc in Thraciam ap-
puliſſet, hiſtoriã vt acta fuerat, acu pingit, remq; ita omnem manifeſtat. Procne
re cognita Ityn filium diſcerpit, patriq; Tereo epulãdum apponit. Hic verò vbi
ſe filium abſumpſiſſe cognouit, eas erat diſtricto iam gladio interfecturus, quas
Dei miſerti, vt aiunt, in aues tranſmutarũt, & Procne quidem luſcinia facta, Ityn
abſumptum lamentatur, Philomela Hirundo, Tereus mihi vim intulit, aſsiduè
clamat. Ille verò in epopem mutatus, ποῦ ποῦ gemens dicere videtur. Hæ cùm filiũ B
meum diſcerpſiſſent, cum mihi in epulas appoſuerunt. Quare Proclus veniam
antiquiſsimo poëtę dare poteſt, qui ſorores inſelicisſimas, etiam aues factas, ſor-
tem quanq; ſuam, quaſi permanente præteritæ calamitatis memoria, ita lamen-
tari confinxerit.

PEREGRINATIO.

IN coniecturis alioqui, habere ſe Hirundinis caput imaginari, peregrinationẽ
ſignificat: id enim earum auium præcipuè proprium, vtpote quæ neq; quidẽ
apud parentes degere ſoleãt. Hinc Hirundo quæ in Pyrrhi tabernaculo nidum
poſuit, rerũ quæ peregrè inſtituerat, irritum euentũ oſtendit. Indicauit id ipſum
Cyro, quæ in tectis eius nidificauit. Quamuis Dionyſio priori arcem relinquen-
ti, cùm ibi nidularentur, reditum portendêre.

RESIPISCENTIA.

SVnt qui reſipiſcentiam per Hirundinem acu transfoſſam oculos indicent: ea
ſiquidem ſi vulneratis oculis obcæcata fuerit, oculos tamen & lucem recupe-
rare fertur. Cuius rei cauſam commentantur, imperfectionem quandã qua prę- F
dita ſit, natura quippe nondum vires omnes ſubminiſtrante: in pullis enim tan-
tùm hoc euenire, quare ſi punctu læſi eorum oculi fuerint, ſupereſſe vigorẽ ad-
huc luminis, quem natura ipſa ſubminiſtrat. Lumen autem pro ſapientia & co-
gnitione poni, perinde ac pro imperitia & inſipientia tenebras, vnicuiq; mani-
feſtum crediderim. Tertullianus addit, vti eam ad hoc chelidoniæ ſuæ benefi-
cio, cuius ſcilicet herbæ ſucco pullorum oculos oblinat, atq; ita viſum reſtituat.
Ne tamen nullus ſit nobis ex Hirundine vſus, Cecinnam Volaterranum eque-
ſtris ordinis virum, legimus comprehenſas Hirundines in vrbe, ſecum in expe-
ditionibus afferre ſolitum, quas poſtmodum victoriæ nuncias amicis mittebat
in eundem nidum remeantes illito victoriæ colore. Vt minus iam illud admire-
mur, quod à Fab. Pictore traditum aiunt, cùm obſideretur præſidium Romanũ
à Iugurthinis, Hirundinem ablatam à pullis ad ſe mox cum epiſtola re-
dijſſe, vt lino ad pedes eius alligato, nobis ſignificaret
quoto die adueniente auxilio, eruptio
fieri deberet.

A PIERIVS VALERIANVS AD ANGELVM COLOTIVM BASSVM, DE IIS QVÆ PER OLOREM, LVSCINIAM, PSITTACVM, ET ALIAS ALIQVOT aues ſignificantur ex ſacris Ægyptiorum literis.

OPtimè quidem, doctiſſime Coloti, vt totius es antiquitatis ſtudioſiſſimus, bonarumq́; diſciplinarũ egregiè peritus, mecũ ſæpe de nõ cõtemnendis veterũ ſcriptorum inuentis, quocunq; ſcripta fuerint argumẽto, diſſeruiſti, etiam ſi nõ vſquequaq; eorum eniteſcat eloquentia: quæq́; ex diuturna & varia tam Græcorum quàm Latinorũ lectione, & eorũ etiã qui remotiora quædã literis mandauere, de prodigijs, de ſomnijs, de ſacrificijs, deq́; multis antiquorũ ritibus & inſtitutis collegeras, mecum cõmunicaſti, quæ licet ex vſu iam receſſerint, delectãt tamen, & veterum ſcripta reddunt ad intelligẽdum faciliora. Præcipuè verò ea mihi placuere, quæ de ponderibus & menſuris comperiſti, quæ pauciſſimi hactenus perſpexere, licet idem ſaxum voluere pleriq; ætate noſtra conati
B *ſint. Hæc, inquam, mecum ingenuè conferre, meaq́; viciſſim qualiacunq; eſſe auſcultare dignatus es. Quia verò videbas cogitationes meas ad materiam hodie, dicere poſſumus, intactam, vel parciſſimè à nonnullis traditam, intentas eſſe, ad Aegyptiorum ſcilicet hieroglyphica ſtudioſius anhelare, longamq́; iſtiuſmodi rei ſeriem iam inſtructam, non tamen abſolutam, quam tamen quanta poteram feſtinatione vrgebam, vt quod anguſtia temporis inuidebat, induſtria & vigilantia ſuppleret, ſubinnuere viſus es mihi, cupere te quamplurimum, quæ ſuper Olore cõſcripſiſſem inſpicere: nimirum enim quod ſenio tuo tam iucundo, tam facili, tam vrbano atq; feſtiuo cõueniebat, popoſciſti. Quare ego tuo huiuſmodi ſtudio delectationeq́; perſpecta, nihil cõtatus Olorem ad te miſi: poëticam quippe alitem optimo Poëtæ cantatricem in ſenectute ſua, ſuauiſſimã ſeni lepidiſſimo, qui ætatem iam grãdiorem pari cum Cygnis harmonia traducit, Sophocleamq́; ſecutus diligentiam, Muſas curſu nunquam intermiſſo proſequi perſeuerat. Subſecutæ autem ſunt Olorem aliæ quoq; eiuſdem ingenij volucres, Luſcinia, Pſittacus: quinetiam nonnullæ earũ æmulæ, ſed præraucitate ſua mimæ illarum potius quàm cantatrices, Pica, Larus, Miluius, Gryphus, & Coruus demum. His omnibus neceſſe eſt caueam pares vnicuiq; ſuam, quia tua indigent ſaginatione: quæ quidem tibi haudquaquam grauis futura eſt, viro eorum, quibus alites*
C *meæ paſci queãt, opulentiſſimo. Sed vt iocari deſinamus, tu vale, & quantulumcunq; id eſt quod exhibere potuimus, boni, vti ſolitus es, conſulito. quod enim ab amiciſſimo profectum eſt, id & ames, & charum habeas neceſſe eſt.*

SENEX MVSICVS.

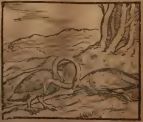
AEGYPTII ſacerdotes ſenem Muſicæ ſtudioſum per hieroglyphicam Cygni effigiem ſignificare conſueuerunt, quippe quem omnes eo ſuauius modulari ferunt, quo magis in ſenium vergit. Muſicæ verò illi ſymbolo (vt hoc obiter interpretemur) compoſitiſsimos mores intelligebant, veluti in ſenibus mores ipſos compolitiores, & ſibi maximè conſonos eſſe par eſt: de ijs loquor, qui Colotio ſimiles, ſanctius inſtituti, vitam integerrimam, & à turpitudinibus alienam peregêre. Socrates porrò apud Platonem, Cygnos tum magis dulciusq́ canere affirmat, cùm ſe breui præſentiunt morituros, quaſi lætantes Deo gratias agere videantur, quòd ad eum, cuius miniſtri ſunt, migrationem parent. Addit, homines quoſdam, cùm ipſi mortem expaueſcant, Cygnos quoque falſo criminari, cantusq́ huiuſmodi dicere doloris argumentum eſſe, quem ex aduentan-

te morte conceperint:ſedenim haudquaquam animaduertunt, in omni volati- D
lium genere nullam eſſe auem, quæ vel in eſuritione, vel in rigore, aut alio quo-
piam incommodo, quo ſe affectam ſentiat, emoduletur, cantillet've, non luſci-
niam quidem ipſam, non hirundinem, nõ epopem: quarum cantum, & luctum.
& querimoniam eſſe ſabulantur. Sibi verò videri neq; quidem aues has, neque
Cygnos præ dolore canere, ſed quia Phœbo ſacræ ſunt, eaq; lætitia concitatæ,
forſan & diuinatione præditæ, alterius vitæ bona præſagiunt. Hinc M. Tullius
Tuſculanis quæſtionibus Cygnos ait non ſine cauſa Apollini dedicatos eſſe,
ſed quòd ab eo diuinationem habere videantur, quia præuidentes quid in mor
te boni ſit, cum cantu & voluptate moriantur. Omnino autem quod de morte
narratur, falſis aliquot experimentis compertum eſt: tameiſi Lucretiùs poëta
peruulgatam tangit opinionem, cùm eos nece detortos, ac anxiè cruciatos, li-
quidam lugubri voce querelam attollere ait ex vallibus Heliconis. In quo illud
etiam animaduertendum, ad hoc & Horatium & alios reſpexiſſe, cùm poëtas
Cygni ſymbolo nuncuparunt.

P O E T A. E

NAm veluti Cygni ſenio confecti argutioribus, ob gutturis exilitatem, or-
ganis effectis ſuauiorem ſimul & vocaliorem emittũt vocem, ita etiam bo-
ni poëtæ, quo per ætatem magis profecerunt, ſcribere itidem ſolent & elegan-
tius & ſapientius. Sic Oedipus Coloneus ea conſcriptus ætate, qua propter ſe-
nium autor deſipere videbatur, à filio etiamnum rei familiaris malè curatę actus
inſaniæ reus, omnium quæ antea conſcripſerat operum cultiſsimum iudicatum
eſt. Et Iſocrates (vt Oratores etiam huc admittamus, nam & id dicendi genus
muſicum eſt, & certis conſtat numeris) Panathenaicam orationem, omnium
quas antea ſcripſiſſet luculentiſsimam, poſt octogeſimũ vitæ annum elucubra-
uit. Sic Pontanus & Vraniam & Meteorica, Syncerus Actius poëmata pleraq;
Aurelius Augurellus Chryſopœiam, & alij pleriq; ætate noſtra bene literati vi-
ri eo ſuauius cygneum hoc melos emodulati ſunt, quo magis viſi conſeneſcere.
Sic tu Muſas aſſectaris, quæ ſalis & lepôris plurimum præ ſe ferunt: deniq; om-
nia quæ ad eruditionem ſpectant, non ignauiter perueſtigas. An verò Plato-
nem diſsimulare poterimus, quem annum circiter octogeſimum agentem ſcri- F
bendo vita functum aiunt? Vt ſabuloſum minimè videatur, quòd Socratem.
perhibent per quietem exiſtimaſſe nouellum ſe Cygni pullum inter genua tene-
re, qui plumis repentè ſumptis euolauerit in ſublime, ætheráq; omnem ſuauiſsi-
mo clangore cõpleuerit: poſtridiéq; Platonem
ab Ariſtone patre ei commendatum in inſtitu-
tionem: viſoq; ſtatim puero dixiſſe Socratem ſe
runt, eam eſſe auiculam, cuius imago nocte pro-
xima ſibi per ſomnum fuerat obuerſata.

MVNICIPIBVS INiurius ſuis.

SEd, vt etiam attingamus poëtarum ſabu-
las, Cygnum aiunt hominem municipibus
ſuis iniurium hieroglyphicè ſignificare. Siqui-
dem Olores in volucrum genere id habent pe-
culiare, vt alter alterum depaſcatur, atq; inter ſe
morſus conuertant, vnde illum crediderim Pin
daro inhoſpitalem appellatum: id quod neſcio
qua æmulatione præſtãtiæ, in poëtis præcipuè,

A & nunc eſſe, & fuiſſe ſemper, exploratiſsimum eſt. Nam vt ipſi aiunt,

Qui velit ingenio cedere, rarus erit.

Adde quòd Meliſſus Euboicus auem hanc ita conuicijs plenam eſſe dicit, vt ea clamante, reliquæ aues quæ præſtò ſunt conticeſcere cogantur.

ANIMI CANDOR.

SEd fuerint hæc improborum exempla, cùm ego bene literatos viros eo benigniores candidioresq́ ſemper expertus ſim, quo magis & ingenio & eruditione pollerent. Pontanum aiunt omnium ingenia fouiſſe, de nullo vnquã etiam cum familiariſsimis obloqui ſolitum. M. Antonium Sabellicũ, quem ego per quinquennium audiui, tanto candore præditum agnoui, vt quia nulli vnquam detraheret, neminem carperet, necq́ manifeſtos quidem hoſtes inceſſeret, quos profeſsionis initio, moleſtiſsimos
B inuidia homini comparauerat, & quòd omnes alba, quod aiunt, linea notaret, non emunctí ſatis iudicij plerunque retulerit notam. Talem fuiſſe Romæ Pomponium Lætum aiunt, qui licet à multis iniuria laceſſeretur, nunquã tamen ipſe maledicendo calumnias propulſare curauerit. Talis apud nos Nicolaus Leonicus, talis tu, talis Iacobus Sadoletus, cuius nomen ætate noſtra in Modeſtiæ appellationẽ abijt. Sunt itaq; Cygni, qui verè literati ſunt, qui benigni, qui nulla ſyncerum animum macula labefactarunt. Nimirum enim candoris eſt indicium Cygnus, quem omnes inſignem memorant albedinis epitheto, ne λευκότητα albitudinem, vt Plautus, dicam. Ita apud Ouidium:

Ad vada Mæandri concinit albus Olor.

Et, candidior Cygnis, apud Virgilium. Theocritus ea de cauſa θηλυκύκνον dixit, quòd fœmineus color plurimùm à cãdore cõmendari ſoleat. Albos autem eſſe à natiuitate Cygnos, ait Hellanicus.

GLORIÆ CALCAR.

C IDem verò poëtæ hoc commune cum Cygnis habent, quòd gloriæ ſtudio trahuntur, fauoriſq́ & laudationis omnino ſunt auidiuſculi,

Nec petitur ſacris niſi tantùm fama poetis.

Cygni quoq; tunc ſuauius canũt, cùm Fauonius eos ad cantum viſus fuerit inuitare: ζεφύρῳ γὰρ χαίρονται πρὸς τὴν ᾠδὴν ἐλαφρῷ τ' εἰσθέω, ait Philoſtratus, Phaethonte. Sed longè venuſtius & plenius id recenſet, vbi paluſtria & aquatica loca verbis pingere conatur. Ælianus quoq; non canere eos ait, niſi flante Zephyro.

MVSICA.

QVod quidem ideo repetẽdum duxi, quia ſi quis Muſicã ipſam aptiſsimè deſcribere voluerit, nõ aliam libentius ſpeciem imitabitur quàm quæ in hunc modum ab eo autore oculis ſubijcit. Ex Oloribus verò qui vocaliores ſunt, in ripæ margine, circulo quodam facto, ſidunt, vbi argutum neſcio quid certandi ſtudio videntur emodulari. Cantilenæ verò ſignum videas puerulum alatum, qui ventus Zephyrus eſt, is enim cantũ Oloribus inſpirat, & elargitur. Pingitur verò is delicatus, mollis, cuiuſmodi eſt au-

ra eius, quam libenter adeò captamùs. Olorum verò plumæ identidem afflatu D eo ſurriguntur, quippe quæ repercuſſu venti commouentur.

APOLLO FIDICEN.

APud Card. Hippolytum Medicen alumnum meum, ſignum ex marmore pulcherrimè ductum habemus, qui nimirum Apollo Fidicen eſt: læuam enim manum admouet ad lyræ iugum: ea Cygni dorſo ſuſtinetur: Cygnus ipſe collo ſuauiter reflexo, roſtróque ad chordas verſo, parē cum lyra videtur harmoniam emodulari. Dextera dei dextro innititur genu, eáque plectrū continet: adiacet ibidem humi pharetra, vtpote ſignum, deum ipſum non ſemper arcum tendere, ſed aliquando tacentem Muſam cithara ſuſcitare. Et hæc quoque faciunt ad Muſicæ ſignificatum.

ORPHEVS.

SAnè Plato Ægyptiacæ doctrinæ nunquam immemor, cùm felicem illam ciuitatem conderet, illic fermè ait Orpheum Calliopes filium, cùm à mulieribus fœdè diſcerptus exceſsiſſet è vita, homine, quod erat, derelicto, in Cygnum B emigraſſe mutata ſpecie, vt qui inſignis Muſicus fuerat, Muſicam itidem perſeuerātius exerceret. Hinc locum mutuatus eſt Horatius noſter, cùm in Cygnum abire ſe ſcribit ad Mecænatem:

Iamiam reſidunt cruribus aſperæ
Pelles, & album mutor in alitem
Supernè, naſcunturq́ leues
Per digitos humerosq́ plumæ.

Et cùm piſcium ſilentio vocaliſsimam opponeret harmoniam, ita de lyra canit:

O mutis quoq́ piſcibus
Donatura Cygni, ſi libeat, ſonum.

Platoni ea ſuper Orpheo ſcribenti adſentitur Æneas philoſophus, qui quidem vbi ex Chaldæorum, Ægyptiorum & Græcorum opinione defunctorum animas euocari poſſe docet, Orphea Cygni ſpecie euocandū ait. Quòd ſi quis Homerum euocare voluerit, oportere eum Luſciniæ formam indutum apparere: F de qua paulo pòſt.

NAVIGATIO SECVNDA.

CVm verò Cygni & aquis & Fauonio plurimùm gaudeant, in ὀρνιθογονίᾳ ſolis nautis, veluti aquila tempeſtati, columbæ Regibus dedicantur. Hinc illud apud Virgilium:

Ni fruſtra augurium vani docuere parentes,
Aſpice biſſenos lætantes agmine Cygnos,
Aetherea quos lapſa plaga Iouis ales aperto
Turbabat cælo, nunc terras ordine longo
Aut capere, aut captas iam deſpectare videntur.
Vt reduces illi ludunt ſtridentibus alis,
Et cœtu cinxere polum, cantusq́ dedere:
Haud aliter puppéſq́ tuæ, pubéſq́ tuorum,
Aut portum tenet, aut pleno ſubit oſtia velo.

DE

A

DE LVSCINIA.

Veluti poſt Orphea,ex antiquorũ traditione,meritò ſuccedit Homerus, ita poſt cygnũ Luſcinia locum tenet,quando,vt paulo antè dicebamus, Cygnus Orphei,Luſcinia Homeri ſimulachrum eſt.

MVSICA.

NOn immeritò autem Muſicam,atq; omnibus eam numeris abſolutam,per alitis huius hieroglyphicum ſignificari tradiderũt, ſiue multiplicem vocis varietatem,ſiue delectabilem ſuauitatem, ſiue pertinacem in ea cõtinuationem admiremur, vt vna deniq; perfecta Muſicæ ſcientia ſonum moduletur, quem nunc continuo ſpiritu in longũ trahat,nunc inflexo variet, nunc conciſo diſtinguat,intorto copulet,promittat,reuocet,& ex inopinato inſuſcet. Quid cùm ſecum ipſa murmurat,quàm plena,quàm grauis,quàm acuta,quàm crebra,quàm extenta modulatio? atq; vbi viſum eſt,vt ſonus ipſe vibrans,vt ſummus,vt medius,vt imus exauditur? omniaq; tam paruulis in faucibus, quæ tot exquiſitis tibiarum tormentis ars hominum excogitauit. quibus Muſicæ leporibus enarB randis cum Luſcinia Plinius ipſe contendere videtur. Vt iam Luſcinias taceamus Græco & Latino ſermone dociles Druſo & Britãnico Claudij filijs fuiſſe. Huic autem aui tam genuina,tam voluptaria eſt modulatio,vt,ſi Ariſtoteli credendũ eſt,obſeruatũ ſit eam pullos erudire. quòd ſi procul à matribus alantur, non ita ſuauiter,neq; ita peritè canant. id quod tamen nõ mercedis neq; gloriæ ſpe faciunt,quæ duo mortalibus ad augendam induſtriam calcaria potiſsimum adhibẽtur,ſed vnius delectationis gratia qua ſeſe oblectat. Quòd ſi qua vnquã auis fuit,ex cuius cantilenis homines Muſicam excogitauerint, vt Chamæleon Ponticus arbitratur,nimirũ Luſcinia eſt,quam habuiſſe magiſtrã neminem pudere debeat,dummodo vim in hac re alitis non ignauiter aſſequatur.

GERMINATIO.

GErminationis tempus nonnulli per Luſciniam indicant, propterea quòd auis ea cùm primùm ſylua frondibus incipit opacare, diebus ac noctibus quindecim aſsiduè canat,lætitiam teſtata, quam ex verni temporis aduẽtu perſentit. ab eo verò tempore canit quidem,ſed non aſsiduè.

C

LVCVBRATIONES.

QVare factũ,vt qui eam vernis menſibus per totã ferè noctem dulci eo modulamine delectari obſeruarunt, vigilantiã ex eius hieroglyphico, noctur naſq; lucubrationes ſignificari dixerint. Nam niſi literarũ ſtudijs ſumma ineſſet delectatio,mirificusq; cõcentus,pro vniuſcuiuſq; ingenij captu, haud facilè reperias qui laborioſis vigilijs temerè velit inſeneſcere, atq; aſsidua mentis agitatione conſumi. Cui quidem ſententię fauet,quod Heſiodus ea ſimilitudine quã de Luſcinia ab accipitre in altum rapta, miſerabiliterq; cõquerente, poſuit. Per Luſciniam,vt interpretes addunt,Poëtam cauſa modulationis intelligit,ſemetipſum ſcilicet,qui fuerat à iudicibus vexatus: per accipitrem verò iudices, ob rapacitatem,qui Perſæ fratris largitionibus corrupti iniquè iudicauerant.

DE PSITTACO.

PSittacum apud Ægyptios,de quibus aliquid habuerim,nõ inueni: ſed autores,nationesq; reliquæ,auem in humani ſermonis imitatione omnium maximè admirabilem,indictam minimè reliquêre.

ELOQVENTIA. D

PEr eius enim effigiem eloquẽtem hominem, qualem ſe negat Tullius reperiſſe, ſignificabant, cùm nullum ex animalibus rationis expertibus articulatius humanas explicet voces: id quod ideo præſtat, quòd linguam habeat latiorem carnoſioremq́ꝫ, & humanæ propémodum ſimilem: nam quæ anguſtam habent, literas proferre non poſſunt. Atqꝫ hanc veriſimile eſt inter eas, quas Pſaphon Libycus enutriuit & inſtituit, principatũ obtinuiſſe: ille enim cùm alioquin vir eſſet perditiſsimus, & omni ſcelerum obſcœnitate contaminatus, viam excogitauit, qua nõ modò ſe purgaret infamia, ſed diuinos etiam honores poſt mortem aſſequeretur. Aues enim magno numero in ſeductũ penetrale clauſit, quas cicuratas, nemine conſcio, docuit canere, μέγας θεὸς ψάφων, magnus deus Pſaphon: mandauitq́ꝫ moriens, vt penetrale illud nulla interpoſita mora diſiectis feneſtris patefieret, atqꝫ ita prouolantibus per vrbem totam, totumq́ꝫ agrum auibus, & magnus deus Pſaphon, vbiqꝫ Græcè concinentibus, factum vt ſit creditus deus, & templa ſacraq́ꝫ illi fuerint inſtituta. B

DE PICA.

EST & Picæ docilitas ad humana verba, ſed quoniã nõ ita liquidè nec concinnè loquitur vt pſittacus, et quadam omnino raucitate ſermonem obſuſcat, præfractoq́ꝫ ſono ſyllabas enunciat, eſtq́ꝫ memoria minimè tenaci, vt niſi quæ didicit frequentius replicari audierit, facilè obliuiſcatur, ideo non meruit, vt Pſittacus, eloquentiæ titulum ſibi vendicare.

GARRVLITAS.

SEd pro garrulæ potius loquacitatis hieroglyphico poſita eſt, quod & in rudis plebeculæ ore quotidie verſatur, garrulos Picæ cognomento vocitãtis: ea enim & loquacitate plurima, & aſsidua vocum mutatione inſignis eſt, vtpote quæ diebus ferè ſingulis diuerſam emittit vocem. Cuius quidem garrulitatis ergò Baccho dedicatur, vt Plutarchus affirmat: dicacitate enim plurimùm ebrij valent, & arcanum demens detegit ebrietas, atqꝫ vt apud Horatium eſt, F

Fœcundi calices quem non fecere diſertum?

Sed enim ſuper hoc plurima apud Platonem in Legibus, vbi nullum tormentũ, ad veritatem eliciendam, vino efficacius adhiberi poſſe diſſerit. Mira ſunt quæ de Pica Plutarchus refert, quæ alioquin loquaciſsima, auditis Romæ buccinatoribus obſtupefacta ſiluerit eueſtigiò, tantoq́ꝫ ita ſilentio dies aliquot meditata, repentè quaſi expergefacta omnem eum buccinarũ ſonum, harmoniã & numeros ſumma omnium admiratione reddiderit. In portentis quoqꝫ Pica ſermonis ſignificationem habet, vt ea quæ Ezelino in Feltrinos mouenti facta obuiã, & in eius humeros delapſa, indicium fuit, populum cui plurimum in loquendo ſtudium, ad eius autoritatem ſe nullo negotio collaturum: pauloq́ꝫ pòſt, antea quam mœnibus appropinquaret, affuerunt ab ea vrbe legati, qui ſe duci dederent, pacataq́ꝫ ad eius arbitrium omnia nunciarent. Nonnulli verò ſcribunt huiuſmodi Picam militari ſigno inſediſſe, quam manu captam, & in augurij omen acceptam, Tyrannus ipſe expeditionibus omnibus ſeriò circuntulerit.

SIMVLATIO.

ESt & mendacij ſiue ſimulationis hieroglyphicũ Pica, vtpote quæ anteriore

A re parte candida ſit, poſteriore autem nigricet, amicum ſcilicet purum atq; ſyncerum affatu primo ſimulet, mox vel decipiat, vel eludat. De his Pythagoræ dictum aiunt, τῶν μελανούρων μὴ γεύεσθαι, minimè guſtandum ex ijs, quibus eſt nigra cauda: non admittendos in amicitiam homines ſimulatores & diſsimulatores hypocritas. Quod verò facit ad mendacium, Tryphon Grammaticus ait, τὸ ψεῦδος ἐν τοῖς ἐσχάτοις μελαίνεται, mendacium quippe in extrema parte nigreſcere.

DE LARO.

ET quoniam à Muſicis elegantibusq; volucribus in clamoſas incidimus & importunas, Larum quoq; neſcio quid obſtrepentem audiamus.

EXPECTATIONEM FRVSTRATVS.

HOminem, de quo magna aliqua fuerit expectatio, quam tamen ignauiter ſit fruſtratus, oſtendere ſi vellent, Larum figurabant: illa ſiquidem clamore arguto admodum cùm parturit vociferatur, partusq; edit plumoſos vtiq; ac ap
B primè pennatos, cæterùm carne admodum exigua. Sunt qui hãc auem eandem cum Cepphο eſſe putent, prouerbio decepti quod circumfertur, λάρος κέπφος. Sed enim diuerſam eſſe Larum alitem à cepphο, inde mihi ſuſpicio eſt, quòd Larò longè aliud eſt ingenium quàm cepphο ſit: cepphus enim ad cibum tenuia quæq; ſectatur, vt etiam marina ſit ſpuma contentus: Larus verò inter voraciſsimas numeratur, omniuorumq; animal eſſe fertur, vnde ſit à veteribus Herculi dicatus, quem helluonem maximum fuiſſe prædicant. Neq; temerè Ariſtophanes, Ranis, Cleonem rempub. omnem deuorantem, Laron vocarit. Præterea Heſychius Hieroſolymitanus, Larum ait eſſe auem quæ tam in mari quàm in terra verſetur, & vtriuſq; partis cibo, quem plurimum & vndecunq; perquiſitũ deuoret, enutriatur: perq; eam piorum menſis Leuitico prohibitã, eos à Theologis accipi, qui circumciſionem ſimul venerabantur, & baptiſmũ minus aſpernabantur, de quo Paulus, ipſo diuinarum inſtitutionum primordio, reſtitit in faciem Petro, licet ipſe Timotheum, vtpote vno ex parentibus Iudæo genitum, circuncidiſſet. Eos demum homines alitis huius hieroglyphico indicari poſſe
C manifeſtum, qui vitam ſuæ libidinis arbitrio degendã inſtituère, modò Iudæorum rigorem in diuinis literis æſtimantes, modò in ijs tantùm quæ ad voluptatem ſuam faciũt, excuſſo legis iugo, omnia ſibi licentius permittentes, Chriſtianumq; dogma in eo tantùm ſectantes, quòd de ſummi Dei clemẽtia, plus quàm audere debeant, ſibi pollicentur, mox perfractis vtriuſq; agonis carceribus, effuſiſsimo curſu in Mahumetiam, aut ſi quid hoc perditius, libertatem, & vitiorum omnium campum effunduntur. Quod verò ad Lari vocabulum pertinet, cùm adoleſcens adhuc eſſem, Luciani opuſculum De ijs qui mercede conducti aliena quadra degunt, vt ea ferebat ętas, Latinum feci. In eo locus eſt, ὥσπερ χειρὶ τῇ ἄγρᾳ, ἐνθέλων, καὶ ἅπερ ὁ λάρος ὅλον πολυχαιῶν τὸ δέλεαρ. Illud, καὶ ἅπερ ὁ λάρος, veluti gauia feceram, ſecutus Gazam, qui Laron gauiam reddit ex Eucherio, qui vbi de Laro mentio eſt in Pentateucho, eam gauiam eſſe dicit. Et ita reliqui, vulgatis Luciani codicibus in quibus λάρος habetur, decepti, modò gauiam, modò mergum traduxere. Ita & ego, cùm alia non extaret lectio, quam prę manibus habebam, profitebar: ſed poſteaquàm Romæ in vetuſtum Palatinæ bibliothecę codicem incidi, reperi loco hoc, καὶ ἅπερ λάβραξ, lectione longè caſtiore ſcriptum eſſe. Piſcis hic eſt edaciſsimus, quem lupum Latini vocant. De piſce autem & hami eſca eo

Luciani loco agitur, non de alitibus. Sed vt ad Larum noſtrũ reuertamur, ver- D
ſus Homeri eſt, ὡς ἐν τῆς ὀδυσσείας,

Σεύατ᾽ ἔπειτ᾽ ἐπὶ κῦμα λάρῳ ὄρνιθι ἐοικώς.

vbi Mercurij ornatus omnis ſcribitur: quem locũ Maro Æneid. quarto totum ſibi deſumpſit. Vbi verò de mutatione in hanc alitem agendũ eſt, ita eloquitur:

Hinc toto præceps ſe corpore in vndas
Miſit, aui ſimilis quæ circum littora, circum
Piſcoſos ſcopulos humilis volat, æquora iuxta.

Hîc Seruius: Incongruum, inquit, heroo credidit carmini, ſi mergum diceret, vt alibi ciconiam per periphraſin poſuit:

Candida venit auis longis inuiſa colubris.

DE CEPPHO.

SEd quoniam & Cepphus ipſe ſuam habet ſignificationem, quem is in hieroglyphicis locum teneat, videamus. E

FATVVS.

CEpphus vbiq; hieroglyphicũ eſt fatuitatis & ſtuporis, quo animal id egregiè laborat. Ferunt ſiquidẽ eum ſpuma marina victitare, cuius rei nõ ignari piſcatores, ſpumas è littore collectas eminus proiectant, ita volucres ad eſcam allectantes, mox cominus, inde etiam manu porrigentes, facillimo eas negotio capiunt. Theodorus hanc Fulicam interpretari videtur, ea, vt arbitror, ratione adductus, quòd Arati carmina quædam Virgilius ad verbum ferè Georgicis expreſſerit, atq; vbi ille κέπφον, hic fulicam poſuerit. Arati carmina ita habent:

Καί ποτε καὶ κέπφοι, ὁπότ᾽ εὔδιοι ποτέωνται,
Ἀντία μελλόντων ἀνέμων ἐλαδὰ φέρονται.
πολλάκι δ᾽ ἀγριάδες νῆσσαι, ἢ εἰν ἁλὶ δῖναι
αἴθυιαι χερσαῖα τινάσσονται πτερύγεσσιν. Virgilius ita reddidit:

Cùm medio celeres volitant ex æquore mergi,
Clamoremq́; ferunt ad littora, cumq́; marinæ
In ſicco ludunt fulicæ.

Quòd verò vnà iungãtur λάρος κέπφος in adagijs, geminatum eſſe opprobrium F dixerim, vt lapis caudex apud Terentium, & quod ad mergum & fulicam noſtros facit, ſcortatores nebulones, & alia huiuſmodi apud Horatium.

DE GRYPHE.

EXigere videtur rerum ſeries, vt qui ab olore Phœbea alite exorſi ſumus, Gryphes identidem Apollineos ſubiungamus, tametſi quid hi ſibi vellẽt, nunquã compererim apud Ægyptiorũ hieroglyphicorũ interpretes. Ægyptiũ tamen eſſe cõmentum Bembæa oſtendit tabula, in qua Gryphes multis varijsq; formis cælati, & ea etiam quam fabulantur effigie conſpiciuntur, paſsimq́; in terra Græcia, & Italia vniuerſa, quaq́; Romanũ olim imperium extendebatur, in myſticæ huius philoſophiæ vſum figurati.

APOLLO.

HI ſiquidem auritũ animalis genus, qui capita habent aquilæ, cætera leonis, vt pleriq; tradidere, & vt in ahenea Bembi menſa cernitur, cum alis ingentis admodum magnitudinis, Apollinem indicabant, veteresq́; eos Apollineo currui ſuccedere finxerunt, Gryphencumq́; Phœbum hac de cauſa vocitatum à nonnul-

A nonnullis manifeſtum eſt, quod ita tangit Claudianus:

At ſi Phœbus adeſt, & frenis Grypha iugalem
Riphæo tripodas repetens detorſit ab axe.

Et in Gallieni numis Gryphes cuſos inſpicias, cum inſcriptione, APOLLINI CONS. AVG. Duo verò animalia in ſuo quæque genere reliquis imperantia complectuntur, veluti Sol reliquis in cœlo micantibus ignibus imperitare, & luminis ſui magnitudine vbertateque reliquos omnes alere & illuſtrare videtur: meritò itaque ſacris profaniſque rebus omnibus, aris, ſepulchris, vrnis, tēplis, publicis priuatiſque ædibus cuſtodes paſsim adhibiti. Sunt tamen qui Gryphis figuram non, vt vulgò creditur, leonina in inferioribus ſpecie eſſe dicant, ſed equis haud abſimilem, verùm quæ capita cum incuruis roſtris aquilarū more, ſed ea aurita habeant: ita enim ab Ariſtæo Proconeſio memoriæ ſuper his proditum tradit Pauſanias.

NASONES.

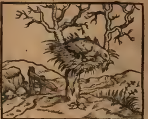
INuenies aliquando Naſones, id enim nomen à naſi magnitudine eſt, Gry-
B phos nuncupatos, quo quidem cognomento Syriç Rex Gryphus Cleopatræ filius appellatus eſt: fuit enim is viſenda naſi magnitudine præditus. Sed quid ego vlterius de Gryphis commentari pergam, cùm rerum ſcriptores dubitent, an huius imaginis animal inueniatur? Capite enim nono ſupra quadrageſimū libri decimi Plinius ſententiam atteſtatus ſuam ait: Pegaſos equino capite volucres, & Gryphas auritos aduncitate roſtri, illos in Scythia, hos in Æthiopia, fabuloſos reor. Idem tamē quarto libri XXXIII cap. apud Scythas ait aurū à formicis aut Gryphibus erutum. Sed hoc ait ex vulgatæ hiſtoriæ opinione. Nam illud Virgilianū, Iungentur iam Gryphes equis, nihil aliud ſibi vult, quàm euenturum vt ea quę minimè fieri poſſunt, protinus fiant: aëria quippe animalia cum terreſtribus eidem iugo ſummittantur, quod natura minimè patitur. Sed, bone Deus, quorſum Hydra multiceps? quorſum triceps Geryon? quorſum tribus compacta feris Chimæra? quorſum Sphinges, & monſtra alia? niſi vt partium complexum oſtendant, veluti ex verbo & diuerſis nominibus oratio conſtituitur. Quare qui ſimplicium ſignificationes rectè perceperit, facilè ad mixtorum
C interpretationem accedet, quæ cùm tibi, mi Coloti, cognitiſsima eſſe non ignorem, ſuperuacuum duxi plura ſuper his inculcare.

DE CORVO.

FInem eram his nugis facturus, qui mihi videbar plus nimio tibi obſtrepuiſſe, cumque coronidem ducere pararem, viſus mihi ſum crocitantem audire Coruum, quaſi ſe quoque Phœbeam alitem vēditaret, & in harum conſortium admitti ſe quoque poſtularet. Non ineptum iudicaui, qui orſus eſſem à candidiſsima, deſinerem in nigerrimā, à vocaliſsima in rauciſsimam, quòd ſciebā antipathiam iſtiuſmodi in naturæ rebus cōſiderandis ſuā habere voluptatē. Tu igitur neceſſe eſt ſummittas auriculas, & quicquid crocitauerit, & quicquid contra aliarum auium morem fecerit, boni conſulas.

FILIORVM EXHÆREDATOR.

COrui autem figura hieroglyphicū erat hominis qui liberos ſuos exhæredaret, abdicaret've, aut domo quoquo eijceret modo: aiunt enim cum pullos ſuos, ſimulac volādi poteſtatem aſſecuti fuerint, nido expellere, mox & regione

tota interdicere, quòd vſqueadeò ſit amans ſolitudinis. Faciunt hoc & ſubaquilæ, quarũ greges vſquã difficulter inuenias. Autores noſtri, qui rerum naturalium hiſtoriam conquirunt, magna ex parte ſcribunt, Coruum pullos quidem párere, ſed eos non alere, mœſtitia ſcilicet affectũ, quòd eos, ſimulac excluſi ſunt, pennis candicãtibus præditos aſpiciat, ac perinde vix à ſe genitos arbitretur. Vtcunq́, pro maximè laborantibus inopia, Pſalmographus ait: Et pullis Coruorũ inuocantibus eum alimenta ſubminiſtrat Deus. Cùm enim ita fuerint tanquam adulterini, à parentibus deſtituti, vel roré cœlitùs deſtillante, vel minutiſsimis quibuſdam animalibus, quę nidos eos circumuolant, nutriuntur, in ſupremę benignitatis ſummæq́ prouidentię diuini numinis argumentũ. Eucherius hinc filios fideles doctrina cœleſti imbutos, ex infidelibus tamen parentibus genitos, indicari ex veterum Theologorum traditione commonuit. D B

IMBRES.

IN augurijs Coruus, perinde ac cornix, de qua dictum alibi, imbrium ſignificationem habet. quare Nicander ita de Coruo: κόραξ τ' ὀμβρήεν κρώζοις, vbi ait interpres, ὅτι χειμῶνα δηλοῦσι οἱ κόρακες· φῦλα κολοιῶν ὕδατος ἐρχομένοιο διὸς πάρα σῆμ' ἐγένετο. Quẽ Virgilius ſecutus, de pluuiæ portentis ait:

Et è paſtu decedens agmine magno
Coruorum increpuit denſis exercitus alis.

DISCORDIA MIlitaris.

LOngè autem diuerſo à cornice ſignificato Coruus accipitur, quippe cùm ea, vt ſuo loco dictum, ſit concordiæ ſignũ, vt pleraq́ poëtarum elogia indicio ſunt. Corui contrà futurã quandoq́ inter collegas diſcordiã oſtenderũt, aquilam, quæ Auguſti tentorio ſuperſederat, duo numero inſectantes, à qua & afflicti, & ad terram deiecti ſunt, cùm is ad Bononiã Triumvirorũ copias traduxiſſet, Philippo rerum exitum, qualis inde ſubſecutus eſt, præſagiẽte. Fuerunt & Alexandro Babylona iter intendenti, infauſti ominis ſignum, Corui ſublimi volatu ſe mutuò inceſſentes, quorum afflicti quidam, ac penè diſcerpti, in illius conſpectu ad terram decidêre. F

EMANSOR.

ET quoniam in milites incidimus, eſt cur apud eos aliquantulum immoremur. Emanſorem ex Coruo figurato ſignificari, tam diuinæ quàm profanæ literæ docuerũt: quippe eum qui officiũ ſuum deſerat, veluti miles ignauus, qui ad conſtitutũ diem adeſſe iuſſus domi deſederit. Secundo Faſtorum habemus, Phœbum, cùm Ioui ſacrum facere inſtituiſſet, Coruum qui aquam de viuo fonte afferret, præmiſiſſe: qui cùm inſediſſet fico quæ acerbos adhuc fructus habebat, tandiu moratus eſt, quoad maturi fierent: inde paſtus anguem corripit, quẽ ad Apollinem defert, eum aduerſariũ cauſatus morã inieciſſe, ne aquam haurire potuerit: quem Phœbus cùm mẽdacij redarguiſſet, Coruum inde damnauit, vt quandiu ficus lacteus eſſet, aquam de nullo fonte biberet. Atqui multis antè

ſeculis

A ſeculis Coruus in Diuinis literis contumaciæ huiuſmodi nota inuſtus eſt: præmiſſus ille ſiquidē ab Noë ipſa ex arca, vt pacatæ'ne res eſſent exploraret, circa ſordes deſinentis diluuij deſedit: quod quidē, vt Hieroſolymitanus Heſychius philoſophatur, ſignū fuit futuros homines, qui admiſsi ad ſacra, ſublimiſq; ſcientiæ myſterijs initiati, animo poſtmodū inconſtāti, qui ſub fuſcarum pennarum veſte deliteſcebat, præclara incepta ignauiter fruſtraturi eſſent, inſtitutionis probę ſanctæq; cōſortia derelinquētes: vt inter Domini diſcipulos Iſcariotis filius Iudas tā turpiter quàm flagitioſe defecit à Dño. Sanè Cyprianus ad Nouatianū, Coruum hūc emiſſum à Noë, neq; reuerſum, q; ad cadauerū paſtum ſe cōuerterit, hæreticos indicare ait, qui ſecedentes ab Eccleſia, ad meliora, ad membra quippe ſua redire minimè curāt, ſed cum immundo grege perpetuis ſordib. volutant. Has volucres Abraham frumenta depaſcentes abegiſſe dicitur, vnde nomen meruit Abactoris, nimirum indicaturus futurū, vt is Aſſertoris liberatoriſq; nomen aſſequeretur, qui prauorū hominū collegia ſummoueret, qui impios tolleret, qui de ſacris literis, quæ animorū paſtus ſunt, malè ſentiētes oppri-
B meret. Ita Samſon, vt Hieron. quintis ſupra vigeſimis caſtris Hebræorū ait, à ſructibus ſuis aues abegit, vulpes quæ vineas exterminabāt in vincula cōpegit, interfectoq; leone illo rugiente, in eius mox cadaueris ore fauum mellis inuenit.

IGNOMINIOSA REPVLSA.

PEr hominem Coruis obiectū deſtinatum've, aut quid aliud ita expoſitū, id hieroglyphico manifeſto intelligimus, quod ignominioſe repulſum fuerit, è conſpectuq; ſummotū. Et quoniā dæmone malo nihil magis abominabile, nihil contēptius neq; abiectius, Eucherius monet eum ipſum in diuinis literis per Coruū intelligi, eo apud Solomonē loco: Effodiant eum Corui de torrēte. atq; hinc prouerbiū apud Græcos Comicos vſitatiſsimū, ἐς κόρακας. Sed erudite atq; copioſe alij de prouerbio. In iiſdē diuinis literis Pſal. XXVI. legitur apud Græcos, μὴ ἀποσκορακίσῃς με, quod nonnulli ad huiuſmodi prouerbiū trahunt, verbum'q; ἀποσκορακίζομαι, Suidæ agnitum dicunt, eo ipſo Dauidico citato verſu: & ignominioſæ repulſę mentione facta, Latini ſimpliciter, ne repellas me, reddidere. Sed enim Euthymius innuit poſſe id verbi ex metaphora ſcoriæ deſumi: nam ſcoria
C ſpurcitia illa eſt, in omni metallo, quę tanquam fæx, nulli vtilis operi, proijcitur: indeq; fieri ἀποσκορακίζειν, contemnere: & nomen ἀποσκορακισμός, contemptus.

RHETOR.

SVmuntur etiā hieroglyphica de celebris alicuius viri nomine, veluti à Corace rhetore, qui poſt Hieronis obitū primus Rhetoricā Syracuſis docuit: propter cuius celebritatē Metellus Diodorū rhetorem, quo magiſtro vſus fuerat, iam defunctū honoraturus, Coruū lapideū eius ſepulchro impoſuit, quaſi antiquiſsimo illi Coraci ſimilē indicare vellet. Cæterùm Cicero rem ſalſe detorſit cauillatus in Metellum, rectè eum feciſſe, propterea quòd diſcipulum non dicere, ſed volare docuiſſet, inconſtantiam ſcilicet Metelli, qua malè audiebat, eo ſcommate perſtringens.

APOLLO.

QVòd verò Coruus hieroglyphicū Apollinis haberetur, nōnulli ea de cauſa factū exiſtimant, qua caper Bacchọ, Sileno aſinus datur, & eadē ratione

E

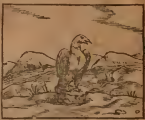

in antipharmacum aliȷ́s alia. Inauſpicatiſsimũ, D
aiunt, animal, auſpicatiſsimo oraculorum auto-
ri meruit immolari. Sedenim aliud eſt, hoſtia
hac vel illa deo cupiam facere, aliud ſpecie ſua
deum ipſum explicare: nam hoc modo dicimus
animalium figuras eſſe huius vel illius hierogly
phica, quorum figura poſita deus ſtatim ſuus
intelligatur. Igitur aliȷ́ dicunt, propterea quòd
mediȷ́s æſtiui temporis feruoribus, Solis benefi
cio fretus, pullos excludat ſuos, quod præter
aliorum animalium naturam Coruo datum, peculiare aliquid ſibi cum Sole in-
tercedere ſignificat. Inde legere eſt apud Petronium:

Si contra rerum naturæ munera nota,
Coruus maturis frugibus oua refert.

Sedenim cùm Porphyrius dicat libro De abſtinẽtia carnium, colorem nigrum
Soli dedicatũ, quòd eius calore humana etiam corpora fuſciora nigrioráq; red- E
dantur, ſitq́; Coruus inter aues maximè niger, manifeſta eſt cauſa cur is Apolli-
ni ſacer habeatur. Porrò Brachmanę colorem atrum in primis venerantur, pro-
pter Solem omnia denigrantem. Iam & Salomon rem egregiè nigram oſtenſu-
rus Canticorum cantico, Crines, ait, eius vt abietes, nigri ſicut Corui. Auem au-
tem eam Apollini prius familiarem fuiſſe, neq; non inſigni candore præditam,
Apollinis mox indignatione, quòd ad ſe dilectę Coronidis crimen detuliſſet, in
eam nigritiam demutatum fabularũ ſcriptores Heſiodum ſecuti meminêre. Sed
Artemo Pindarum cõmendat, qui, Pythȷ́s, diſsimulata quę de Coruo fertur hi-
ſtoria, Apollinem ipſum ſcripſerit per ſe Iſchios & Coronidis furtum deprehen
diſſe. Anaximãder in Horoſcopicis libris Apollini ſacrum ideo Coruum facit,
q; ſolus inter omnes aues vocum ſignificationes, quas accuratè admodũ augu-
res obſeruarint, habeat. Addam & illud, nigrorem ita Coruo ingenitum eſſe, vt
ad intinguendũ capillum, nihil eius ouo dicatur efficacius: & niſi inter tinguen-
dum ore oleũ cõtineatur, dentes quoq; ita nigros effici, vt mox vix poſsint elui.

SITIS. F

Coruum ſuperius ſiti damnatũ ab Apolline
dicebamus, ideóq; hieroglyphicũ eſſe in-
cõmodi eiuſmodi, eáq; de cauſa Nicandrũ ſcri-
pſiſſe, frequentiores eius alitis crocitatus ventu
ræ pluuiæ indiciũ eſſe. Sedenim Corui natura
ipſa ſiticuloſi ſunt per ſexagenos pręcipuè æſta-
tis dies, quibus ventris profluuio laborant, vl-
tróq; potu abſtinent, vt incõmodo illi obuiam
eant, aluum q; ſiſtant. Quare ſi cõſilium eius ani-
malis penſitemus, ſobrietatem conuenientius
quàm ſitim hanc vocitabimus.

IMPOSTVRA.

Non poſſum loco hoc diſsimulare, quàm aptè quiſpiã impoſtorẽ p Coruũ
ore ſaxũ tenentẽ, & vrnã appoſitã, ſignificarit. In Libya ſiquidem ſiticuloſa
admodũ regione, viri aquã, quã de remotis admodũ fontibus aut fluuȷ́s attule-
rint, in fictilia vaſa ad hoc cõparata diſtribuũt, quæ alioquin ventre ſunt admo-
dum capaci, ore tantũ patẽt quantũ ſatis eſt ad gallinaceũ ouũ recipiendũ, eáq;
minus

A minus obturata,ad captandum nocturni aëris beneficium,per ſumma domorũ tecta diſponunt. Corui rem intelligentes,non data alterius aquæ copia eò conuolant,immiſsiſq; in vrnas capitibus humorem ſorbillant,qui ſimulac deficere cœperit,lapillos conquirunt (quod Plutarchus ſe vidiſſe affirmat) quos afferentes in aquam ſubinde deijciunt,atq; ita ſurgente in dies humore,ſiti conſulant ſuæ. Idem ſcribit de cane, qui lapillos in amphoram oleariam conijciebat, donec oleo redundante lambere arbitrio poſſet ſuo. Dicet aliquis,philoſophũ hinc aut geometram ſignificari potius, quàm ſycophantam:quia rerum plenitudinem,mutuamq; corporum inter ſe repugnantiam atq; ceſsionem cognoſcãt, natura ipſa docente,& coruus & canis,& qui maiora etiam de intellectu ſuo miracula profitẽtur:in hoc autem probè norunt neceſſe futurum, vt in corporum conflictu alterum alteri cedat,eam quippe intelligant rationem, qua coronæ illius ſacoma deprehenderit Archimedes, quam Hieron Syracuſanorum rex faciundam locauerat,de quo latè apud Vitruuium.Ego verò ipſa edoctus re, impoſtorem potius oſtendi ex huiuſmodi hieroglyphico dixerim. Fuit ſiquidem B mihi Romæ famulus natione Gallus,patria,vt ipſe aiebat,Virdunenſis, Rolandinus ille,quem probè noueras Coloti ſaectulum,& morionem non ſanè illepidum,& cumprimis officij memorem ſui, cuius opera vtebar plurimum in ſcribendo. Allatus ad me Venetijs fuerat vini Cretici cadus generoſi admodũ atq; ſuauiſsimi:iuſsi,vti mos eſt talia non credere famulis,diligentius aſſeruari, amicis aduenientibus potius quàm mihi vſui futurum : interdum tamen vnciatim minimum quid hauriebatur: intermonebat ſubinde famulus, nectar (ſic enim ipſe vinum id appellitabat) facilè, ſi parcere ita pergerem, in maſſam obdurari poſſe,atq; etiam lapideſcere. Putabã ego de firmitate dici, quam vinum in dies veteraſcens acquirebat,atq;,Bene ſanè,reſpondebã. Quid autem? venit æſtas, viſumq; eſt cadum,ne conciperet æſtum,loco dimouere: cumq; in commodiorem cuppam transferre vellem,vix duobus inde ſextarijs effuſis, nihil amplius effluebat,ipſo tamen pondere permanente.Quid ſit miror, operculum ſupernè tollo,introſpicio,rem immiſſo intrò digito peruestigo: atq; ecce ibi vim glareæ ingentem quanta nux iuglandis eſt magnitudine, ad ſummum vſq; cadum ag- C geſtam,quam non in cuppam, ſed in vimineam corbem transfundere neceſſe fuit. Ita aſtutulus ille veterator quotidie aliquid ſubducebat, & ne tubulus, qui paulò infra cadi medium immiſſus erat, aliquando rem proderet, ad exhauſti vini modum lapillos eos,amoto ſupernè operculo,qua liquor infundi ſolet,immitebat, oppletoq; ita calculis cado, vt nullum amplius inſarcire poſſet, ſatis iam collectatus,non expectato vt res propalàm fieret,domo emigrauerat. Atq; hæc certò mihi videtur, quæ veriſsimè dici poſsit impoſtura,tot per tris continuos menſes lapillis ſubducti liquoris loco fraudulenter impoſitis. Sed agnoſco,mi Coloti,Parioniam loquacitatem,quam tamẽ ita auribus tuis familiarem ſcio,vt poſt tot auium clangores eam imitari non erubuerim,tua quippe fretus beneuolentia,quę dictionem meam longius protraxit,quàm tuæ poſtularent occupationes:itaq; omnia boni conſules, & vt tuus eſt mos,næuo etiam in amici articulo delectaberis.

PIERIVS VALERIANVS BELLVNENSIS AD NICOLAVM CORDATVM NEPOTEM IVRISCONS. DE IIS QVAE PER PAVONEM, GALLVM, GALLINAMQVE, Gallinaginem, anſerem, perdicem & coturnicem ſignificantur ex ſacris Ægyptiorum literis. D

PErquirēti mihi, cui magis cogitationes meas, quas de Pauone, Gallo, Gallinaq́, Gallinagine, Anſere non noſtri generis Perdice & Coturnice ex ſacris Aegyptiorũ literis in haſce noſtras miſiſſem, dono darem, Cordatiſſime Nepos, ex meis te potiſſimùm delegi, cui hæc familiariora guſtu ex clientũ noſtratiũ, & præcipuè externorum muneribus, qui his vel quotidie ædes tuas frequentāt, & veluti ſuperpondia ad te deferunt pro tuis reſponſis in perſonarum & fortunarũ ſuarum tutelā, vt grauioribus illis veræ (ni fallor) philoſophiæ ſtudijs delaſſatus, te ad harũ lectionē quandoq; transferas, moxq́; tibi & amicis tuis lautiores menſas pares, exhibeas, qui his opimè ſaturati, ex earũ indicijs ſeu ſignificationibus te referente ſecunda veluti cœna animũ pariter paſcant & oblectet, conferantq́; quantum hæ his ſalſamentis ſapidiores epulæ, & quotiens ad huiuſmodi diſcubuerint, & palato & animo ſimul faciāt ſatis: quas etiā Petrulo noſtro propinabis, quem iam videre videor diſcumbentem, & ſupra ætatem maiora ſatis audentem, cui Dij tutelam fortunent. Reliquum eſt, vt & tu de tuarum reliquijs mihi cõmunices: ſin minus (quando plures non flagitem quàm præſtare poſſis) præſcriptis verbis tecum experiar. Vale. E

IVNO.

IVNONI Pauo præcipuè dedicatus erat, deamq; ipſam nonnulli ſolo Pauonis hieroglyphico intelligebant. In Iuliæ Piæ Felicis numo ſignum Iunonis eſt cum haſta, & patera Pauone iuxtà appoſito, cum inſcriptione, IVNONEM, caſu quarto, quod lecturarum eſt. In Fauſtinæ verò numis idolum identidem eſt cum lancea & patera, à cuius pedibus Pauo inſcriptio eſt, IVNONI LVCINÆ. Iunonis autem auem eſſe hanc, eiuſq; currui F ſuccedere nonnulli ideo cõfingunt, quòd Iuno dubio procul opulentiam ſignificat: ea verò cùm exponitur ſpectanda, omnium in ſe oculos contrahit. Verùm ideo Pauones Iunoni conſecratos putat Athenæus, quòd huiuſmodi aues in Samo inſula prius repertæ fuerint, indeq; ad gētes alias delatæ: ſacra enim apud veteres fuit Iunoni Samos, & in Samiorum pecunia impreſſus Pauo, vt idem Athenæus autor eſt. Spectabatur & Mycenis Pauo pulchritudinis admirandę, in æde Iunonis, quam Hadrianus dedicauerat.

DIVITIARVM TVRPITVDO.

CÆterùm plerunq; diuitiarum finis in turpitudine conſiſtit, talesq; ſunt Pauonis pedes: quare Theophraſtus ſuper hoc ſapienter dixit, τ' ἄλλα πολυγρῶσθ, cùm admonere vellet, in ſpecioſa rerum oſtentatione etiam alia circumſpiciēda perſcrutandaq; eſſe, quaſi multa turpia & fœda viſu dictuq;, ſub tam formoſa ſpecie deliteſcant. quod Theophraſti dictum ita Horatius expreſsit:

Sed videt hunc omnis domus & vicinia tota
Introrſum turpem, ſpecioſum pelle decora.

Huiuſ

A Huiuſmodi ſunt apud Lucianum tragœdiarum libri, cocco, purpura, auro, argento've foris amplificè decorati, intrò verò ſimulac inſpexeris, nihil lætabile, nihil delicioſum deprehendas, ſed adulteria infanda, inceſtus, ſacrilegia, turpiſsimas cædes, & omne ſcelerum & impietatis genus: ὑψαυχεῖ enim, vt antiquus Phocylides ait, ὁ πολὺς πλοῦτος, καὶ δ' ὕβρεις ἀέξει: Diuitiæ elatũ faciunt, ſcelera impia adaugent. Argumentum autem huiuſmodi ἐθελοπλουτισμὸς exprimere qui voluerit, aptè Pauonem cauda paſſa, vnoq́ elato pede oſtentatoq́ figurabit.

DIVITIAE VICISSITVDINARIAE.

AST hominem qui modò diuitijs afflueret, modò rerum inopia premeretur, varioq́ euentu fortunæ volubilitatem iacturis & donis experiretur, ſignificare qui vellent, pro hieroglyphico Pauonis tantùm caudam facere conſueuerunt: caudam is ſiquidem ſingulis annis cum primis arborum frondibus amittit, cumq́ earundem germine recipit. Ab elaboratarum autem diuitiarũ ſimilitudine factum crediderim, vt Homerũ Platonici dixerint in Pauonem abijſſe, qui tantam rerum varietatem poëticis coloribus ornatam explicuerit.

B N O X.

NOctem verò ſignificantes, Pauonem ſurrecta in orbem cauda figurabant. Nam cùm Pauonem Argum interpretarentur, tot luminibus inſignitum, neq́ aliud quidpiã per Argũ quàm cœlũ nocturno tempore, ſi detur dicere, oculatiſsimum intelligerent, atq́ illi nomen à ſplendore atq́ velocitate inditũ profiterentur, vtrunq́ enim ἀργὸς ſignificat, neq́ alio tempore micantiſsimi ſtellarũ radij coruſcarẽt ſplendeſcerẽtq́ quàm nocturno, datus eſt fictioni locus, vt per oculatã eius alitis caudã nox ipſa ſenſu myſtico hieroglyphicoq́ ſignificaretur.

D I E S.

QVòd ſi diem innuere voluiſſent, eandem ipſam volucrem demiſſa cauda pinxiſſent, quaſi tunc nox ſtellas occulere videatur, cùm dies ipſe cœperit aduentare, tamq́ diu latitent ſtellæ, quandiu Sol ſupra terram eſt.

G L O R I O S V S.

VErùm eadem ſpecies quæ noctem ſignificabat, hominem etiam gloriæ plenum exprimebat. Pauo enim precioſam eam caudæ ſupellectilem tum plu C rimùm oſtentat, cùm plurimos ad ſe ſpectandum aduenisse conſpexerit: quòd ſi nullum admirari, adeſſe've cognouerit, eam recondit veluti indignatus. Hinc Ouidius, Laudata Pauone ſuperbior, de valde ſibi placente dixit. Quoniã verò fœminarũ eſt proprium, qualibet in re ſibi applauſum quærere, glorioſasq́ eſſe, inter Pauonem & fœminam mirus quidam naturę conſenſus eſt: vt minimè mirum ſit virginem in Leucadia vſqueadeò adamatam à Pauone, quem ipſa aluerat, vt ea defuncta ipſa etiam commori voluerit.

P R O D I G V S.

NOn ineptè autem nõnulli, perdito luxu prodigos, Pauonis imagine deſcribunt, in quibus quidem cauda miræ conſpicitur pulchritudinis: verùm ea neq́ ad volatum, neq́ ad motum vtilis, cùm pleriſq́ alijs omnibus volatilibus cauda vel ad volatum dirigendum loco temonis cuiuſdam attributa ſit, aut etiã vt motum iuuet, vicemq́ remorũ ſubminiſtret, Pauoni verò ea tam ampla, tam ſui prodiga, ad ſolam colorum oſtentationem data.

C O N C O R D I A.

IN numo DOMITIÆ AVGVSTÆ IMP. DOMIT. altera facie Pauonis effigies cũ inſcriptione, CONCORDIA AVGVST. Hæc ea Domitia eſt,

quam Domitianus Auguſtam ſalutauit, poſteaquã ex ea filium ſuſceperat, mox D
eam repudiauit, repudiatã ob inſtabilitatem ingenij cœpit iterum deperire, ite-
rumq́; eam duxit, quaſi populi precibus coactus. atq; huc ſpectare crediderim
Concordiæ, quæ ſcilicet maximè omniũ in connubijs expetitur, inſcriptionem.
Pronuba enim Iuno, cuius Pauo, vel ex Pauone imperium, cui fuerat reſtituta:
ſiue quòd cùm ſe Domitianus Iouem appellitari pateretur, vxorem etiam Iuno-
nis honore voluerit decorari.

FOEMINARVM CONſecratio.

SEd enim in Fauſtinæ numo, quem argenteum vi-
di, Pauo habetur cum inſcriptione, CONSE-
CRATIO. In numo etiam cuius inſcriptio hęc, DI-
VA PAVLINA, caput grandioris natu mulieris ab
occipitio velatæ, à tergo Pauo, qui eandem effigiem
inſidentem dorſo inter alas ſuſtollit, eadem quę in ſu
periori eſt inſcriptio, quippe CONSECRATIO.
obſeruatũ enim eſt in fœminarum cõſecrationibus,
Pauonem, auem quippe Iunoniam, è faſtigio emitti, E
prout in marium apotheoſi aquila Iouis ales emitte-
batur: quamuis in Diuæ Sabinæ Auguſtæ numo
aquila non Pauo ſit. Videmus etiamnum Fauſtinæ Piæ numum, in quo aquila
imaguncul ã cum radio geſtat, cuius inſcriptio eſt eadem, CONSECRATIO.
Sed minimè mirum Fauſtinæ aquilam ritu virorum datam, quæ viro ipſa dede-
rit imperium, quod etiã iure ſuo pleriſq; in rebus adminiſtrabat, non ſine Mar-
ci Antonini coniugis viri vndecunque probatiſsimi nota, cui cum amici ſuade-
rent, principis ſui ignominia offenſi, repudiandam eſſe Fauſtinam, ſi nollet eam
occidere, quę vt fama erat Cõmodum ex adulterio cõcepiſſet, & apud Caietam
conditiones ſibi & nauticas & gladiatorias elegiſſet: Atqui, reſpondit ille, fieri
hoc minimè poteſt, niſi dotem etiam reddiderimus: dos autem erat Imperium,
quod ille à ſocero, volente Hadriano, adoptatus acceperat. In numo tamen cu-
ius inſcriptio eſt, DIVÆ MAXIMINÆ, cum muliebri capite, quod Lunæ in-
ſidet cornibus ſurſum verſis, ab altera facie ſolus Pauo eſt, cauda in rotã paſſa:
inſcriptio, CONSECRATIO. Horum numorum vis magna, dum hęc ſcribe- F
bam, eruta eſt in agro Bellunenſi, vico Plauterio, cum ingenti Gallicuorum co-
pia. Ad huius ſimilitudinem factus & numus ille quem Romę apud Colotium,
alterumq; apud Georgium Anſelmum Parmæ vidi, in quo ſcilicet Pauo eſt cau
da in rotam effuſa, à cuius pedibus hinc inde S. C. notæ ſingulæ conſpiciuntur:
circumcirca, CONSECRATIO. ab altera facie muliebre caput occipitio ve-
lato: literæ, DIVÆ MARINIANÆ. Inferiorum ea Auguſtorũ aut mater, aut
coniux, quod ex operis ruditate conijcimus: nam quo tempore, non reperi.

DE GALLINA.

GAllinæ ſignificata, quę Pauoni ſubtexere viſum eſt, in hũc modũ habẽt.

TRIBAS.

MVlierem tribadem, vel quæ maris officium aggredi nõ erubeſcat,
vel etiã quæ viro dominari affectet, per Gallinã quę criſtam erexerit, caudamq́;
ſuſtulerit, cuiq́; etiã parua quædam calcaria promineant, intelligi veteres tradi-
derunt: ea ſiquidẽ vbi marẽ, quod nõnullæ faciũt, pugnãdo vicerit, cucurire in-
cipit, & exemplo mariũ tentat coitu ſuperuenire, Gallinasq; reliquas perinde ac

ſi

A ſi rem peragere poſsit, ſolicitat, & ſaliendo defatigat, criſtã caudamq́ erigit, atq; ea incedit ſpecie, vt non facile inde ſit, vtrum mas an fœmina ſit, internoſcere.

DIVINARVM FLAGELLATOR.

VIrum verò qui opulentiſsimas diuitias prodegerit, &, vt apud Horatiũ eſt, res maternas atq; paternas fortiter abſumpſerit, ſignificare qui volũt, Gallinam aureos numos depaſcentem pingunt: de qua miraculum id proditur, vt ſi auro liqueſcenti Gallinarũ membra miſceantur, illud in carnes eas conſumi deprehendatur: atq; ita ſit vt Gallina ſit auri venenũ. Tradit hoc Ariſtoteles, atque eum ſecutus Plinius. Coniectores tamen autumant eum, qui per ſomnium Gallinarum gregem ad ſe venientem, & domũ ingredientem inſpexerit, & diuitijs & honoribus auctum iri. quinetiam addunt, ſi Gallinæ ita per quietem viſæ, puſillæ admodum apparuerint, lucelli identidem tenuitatem præſagiri.

PERDITIO RERVM.

QVi fabulas delectabili philoſophãdi genere cõmenti ſunt, Sirenas confinxere, quæ blanditijs amatorijs & voluptuoſa nequitia homines ad ſe tra-
B herent, illecebrisq́ irretirẽt, apud quas mollitudinis omnifariæ luto inhæſitantes fœdè computreſcerent. Harũ pedes Gallinaceos fuiſſe tradũt, intellectu à ſuperiore non diſsimili. Scribũt enim huiuſmodi ſabularũ interpretes, ſignificari ex hoc hominem libidinibus deditũ, fortunas ſuas perſeueranti ſtudio diſpergere, inutiliterq́ prodigere, cuiuſmodi eſſe Gallinarum morem, cùm pleno aceruo paſcũtur, aſpicimus.

FOECVNDITAS.

SVnt qui ratione habita quotidiani fœtus, & geminorum aliquãdo pullorũ, qui ouo ex vnico excluduntur: ouorũ etiam, quæ nonnullæ gemina ſingulis diebus edunt, cuius generis Gallinas Patauij vidimus, tertio etiam nonnunquã addito, verùm eo abortiuo, ſola quippe cartilagine cõſpicuo, fœcunditatem per Gallinã & ouum ſignificari velint. Sanè de Gallinarũ fœcũditate Albertus multa. Illud mihi ſatis fuerit adnotaſſe, q; apud Macedones Gallinã repertam aiunt,
C quæ oua duodeuiginti ſemel ediderit, & in cubitu binos pullos ex ouis ſingulis excluſerit. Sed à mirifica omnino alitis fœcunditate factũ, vt Theologi veteres Gallinã pro piorum cõuentu poni tradiderint, ideoq́ dictum in Euangelio ait Heſychius: Sicut Gallina congregat pullos ſuos ſub alis.

SALVBRITAS.

QVę verò Gallina apud veteres Æſculapio eſt immolari ſolita, ſalubritatis indiciũ erat, ꝓpterea q; id ſacrificij genus ideo ſerũt inſtitutũ, q; carũ caro leuiſsimę ſit digeſtionis, ac perinde languentib. cõmoda. Huius rei locupletiſsimũ teſtimoniũ apud Angelũ Colotiũ deprehẽdimus: magnã quippe pedũ Gallinaceorũ copiã proximis dieb. defoſsã iuxta cippũ, in quo Romę Æſculapij ſtatua erecta erat, loco qui hodie Viuariũ appellat: quis enim tanto numero pedes eiuſmodi eò congeſsiſſet, niſi ſacrificiorũ reliquias ibidẽ relinquere mos fuiſſet?

SECVRITAS.

ATqui veluti per lauri ſurculum in ore columbæ, & per platani folium in ciconiæ nido ſecuritatem ſignificari prodidimus, cur non etiam per Gallinã, ad alam cuius rutæ ramuſculus applicitus ſit, ſecuritatẽ eodem modo pingi, hieroglyphicũq; ſapere fateamur? Siquidẽ Africanus in ijs, quæ de re agraria Con-

ſtantinus Cæſar colligi mandauit, ait Gallinas à fele tutas fore, ſi rutæ ſylueſtris ramuſculus ſub eius alam applicetur. Quin Democritus etiam tradit, eo præſidio munitas, neq; à vulpibus, neq; ab infeſto quopiam alio animali contingi.

DE GALLO.

GAllinacei Galli ſignificata quædã diſsimulare noſtræ fuerit verecundiæ, vtpote quæ vix ſaluo verborũ pudore ſcribi queant. Id tantũ dicamus, Gallũ alitem, eiuſdem nominis gentem interpretari. Scimus Gallinaceũ aliquando gentem ipſam Gallicam prodigio Vitellij demonſtraſſe, cui Viennæ pro tribunali iura reddenti, Gallinaceus ſupra humerũ ac deinde capiti ſuperaſtitit, quod ipſum venturũ in alicuius Gallicani hominis poteſtatem portendit, vt Tranquillus etiam interpretatur. Is mox ab Antonio, primo aduerſariarũ partium duce, oppreſſus eſt, cui Toloſę nato cognomen in pueritia Beccho fuit: ea verò voce Gallinacei roſtrũ & olim appellabãt, & nunc vniuſcuiuſq; alitis nuncupant: quam locutionem à Scythis omnium antiquiſsimis emanaſſe alibi diximus, quòd illi eubum Bech dicunt vocabulo genuino. Et E orto Galliarum aduerſus Neronem tumultu, Romæ paſsim columnis adſcriptum eſt, GALLI TE CANTANDO EXCITARVNT, aptè ſcilicet ad eiuſdem nominis gentem nuncupatione deflexa.

TI. IMP. NEQVITIA.

QVantum verò ad alitis petulantiã pertinet, crediderim ego pullum illum Gallinaceũ, qui excluſus eſt in manu Liuiæ, Tiberium adhuc in vtero geſtantis, cùm ipſa exploratura, an eſſet marem paritura, ouũ incubanti gallinæ ſubduxiſſet, idq; nunc ſua, nunc miniſtrarũ manu adeò vſq; fouiſſet, vt pullus excluderetur, nõ tantùm ſexum in Tiberio portendiſſe, quàm ſalacitatem et procacitatem eam, qua ille mox famoſiſsimus fuit.

PVRITAS ANIMI.

SEd quanto ſanctius fuerit hieroglyphica illa referre, per quæ animi diuinitatem ex Galli ſimulachro apud veteres intelligi ſolitam comprobemus? Py- F thagoræ præceptum eſt, Gallum nutrire: quod nihil aliud ſibi vult, niſi vt diuinam animi noſtri partem, diuinarũ rerum cognitione, quaſi cibo ſolido, & cœleſti propèmodum ambroſia paſcamus. Quare Socrates moriens cùm animi ſui diuinitatem, maioris mundi diuinitati ſperaret ſe copulaturũ, Gallum Æſculapio, id eſt, animorum Medico, iam extra omne morbi diſcrimen poſitus, debere ſe dixit: cùm enim de corpore migrandum intelligeret, conualuiſſe prorſus arbitrabatur. Vt verò interpretãtur alij, ea de cauſa dictum hoc à Socrate, quòd letali eo ſumpto pharmaco, ſanitatis beneficium iam ſentiret, cum exiret à corpore, à quo omnes animi morbi ſcatere pullulareq; ſentiuntur. Lactantius Firmianus Septimius Florens Apologetico, neq; non illi omnes qui cum Ariſtotele Platonis verba, non ſenſa, cauillis inceſſunt, hoc diſsimularunt, in quo ſummæ ſapientiæ veritas deliteſcebat. Sed vt animi Medicum cum his diſsimulemus, non deſunt Platonis interpretes, qui Galli huiuſmodi ſacrificium eò trahunt, vt animas in cœlum migrantes Phœbo pæana canere comminiſcantur.

A APOLLO.

INter ea quę Apollini dicata ſunt, quippe arietem, crocodilum, ſcarabeum, accipitrem, leonem, Gallus etiam à Chæremone Stoico & à Porphyrio recenſetur. Inſitum autem eſt Gallis, inquit Proclus, numen Apollinis aduocare, & veluti proprijs canticis aſſurgēti applaudere: & vt lib. de Diuinatione ait Cicero, animal hoc admodum canorum eſt ſponte ſua, nos verò ſacris hymnis canimus gallicinio Luciferum venturæ lucis prænunciū excitari, obductum caligine cœlum aperiri, dari copiam vt patefacta iam via, errores ambagesq́ omnes declinemus, canente Gallo valetudinarijs aliquam ſalutis, aut ſaltem alleuationis ſpem affulgere, meticuloſos trepidatione liberari, & multa quæ per inſidias parabantur diſsipari: quæ omnia aduenientis lucis beneficia ſunt. Neq; verò Soli tantū, verùm etiam Lunæ dicatum eum eſſe Pythagoras aiebat. Pauſanias vbi ſtatuas eorum qui cum Hectore ſingulari certamine congredi, cōiectis in vrnam ſortibus, minimè recuſaſſent, ab eo ꝓuocati, ab Achiuis in Olympia dicatas ait. Idomenei clypeum Gallo gallinaceo inſignitū fuiſſe tradit, propterea quod is à Mi-

B noë & Paſiphaë duceret originē, quæ Solis filia fuerit, cui Gallum dedicari conſtat, quia ortum eius præſentiat, & cantu indicet mortalibus.

EXCVBIAE.

QVia verò Gallus à prima medię noctis inclinatione explaudentibus, vt Lucretius ait, alis

Auroram clara conſuetus voce vocare,

matutino crepuſculo, matutinis aſtris Deum itidem laudantibus quotidie cōmodulatur, excubiarum & vigiliarum ſignum apud antiquos fuit, eaq; de cauſa Mercurio dicatus ferebatur. Ac vt noſtra quoque attingamus, eo multò ante lucem canente aberrans reſipiſcit Petrus, & vt Ambroſius ait, expergefactus facti culpam inceſsit ſui, amaroq́ fletu crimen rebellionis expurgat, ne mirum adeò ſit quòd datam aliti huic intelligentiam apud Iobem legimus.

PROPHETAE DOCTORES'VE.

C SVnt qui ſuper hoc Iobis dicto intelligi velint Prophetas, & ſacræ diſciplinæ doctores hieroglyphicè per Gallū accipi, propterea quòd illi inter vitæ pręſentis tenebras venturā lucem quaſi cantando pręnunciarunt: vnde illud in eorum ore frequentius, Nox præceſsit, dies autem appropinquat. Eſt & illud congruum doctoris munus, vt quibus, quid, quando, & quomodo ſit quidpiā indicandum, inſerendumq; animis, debeat veluti diuinitùs cognouiſſe: nō enim, inquit Eucherius, vna eademq; cunctis exhortatio cōuenit, quia nec cunctos par morum qualitas deuincit atq; cōſtringit. Itaq; Gallus certa per interualla modò hos, modò illos excitat, & antelucanū tēpus diſcrimine veluti quodā dipartit.

PVGNACITAS.

IN Eleorū arce Pallados ſimulachrū ex auro & ebore, Phidiæ opus, erat cum Gallo in galea ſurrecto, quod pugnacitatis hieroglyphicum eſſe Pauſanias arbitratur, cùm tamen nō inficietur Gallum Mineruæ cognomento Operatrici ſacrum eſſe. Sanè Sybaritę, gens ad omnes mollitudinis numeros nata, Gallum in vrbe eſſe prohibuerunt, ne nocturni ſomni quietē interpellaret: ideoq; & fabriles oēs artes ablegauerāt, vt memorię prodididit Athenęus, ne quid eſſet, quod voluptates ſuas interturbaret. Quod autem pertinet ad pugnacitatē, Nicander

Alexipharmacis, αἰχμήτῃσι νεοσσοῖς inquit, pugnacib. quippe pullis Gallinaceis exponit interpres, qui vt inter ſe dimicēt aſsiduè nati videantur, cùm pręſertim pugnam ſemel cœptā identidem repetant, neſcij cedere: vnde Græcū illud adagiū, ἀνεζύγας ᾠδὴ πῶς, inſultat Gallus, de redintegrantib. certamen: & Martis pullum eum vocat Ariſtophanes Auibus. Non eſt illud diſsimulandum, φ licet ſint animalia ad pugnam nata, inuentū tamen eſt incitari eos ad pugnacitatem allio in cibum dato, quod Græci σκοροδίζειν dicunt. Quod verò ait Salomon, Gallus ambulans inter gallinas lætus, Eucherius imperij eſſe dicit ſignificationem. Quòd ſi in numum incideris Gallinaceorū conflictu ſignatum, ſcias eum fuiſſe Dardanorum pecuniā, Polluce teſte: nam illi magnum pugnacitatis decus ſibi antiquitùs vſurpauere. Hinc honoratum ſemper apud Maronem Dardaniæ nomen, cùm ſecus Phryges ferè ſemper velut imbelles notarentur. Iam & Chryſippus Gallorum æmulatione nobis adijci ſtimulos ad fortitudinē, atq; inde quodammodo calcaria ſubijci ſcribit, libro de iuſtitia. Themiſtocles quoq; Gallorū exēplo, in quos acriter pugnantes inciderat, exercitū confirmauit, cùm oſtenderet eos nō pro patria, neq; pro penatibus, neq; pro maiorū ſepulchris, vxoribus've E aut liberis id incōmodi aggreſſos, ſed ea tantùm de cauſa, ne vincerentur, nolle alterū alteri cedere. Omnium verò pugnaciſsimos Gallos habuiſſe fertur Rhodos inſula, neq; quidem adhuc ibi degenerauit ea volucrū huiuſmodi ferocitas, & viſenda proceritas, vt in quibuſdā, inde Romam allatis, ipſi conſpeximus. A Galli verò pugnacitate factum vt gemma Alectoria, quā in Galli ventriculo inueniri tradunt, victoriā dicatur eam geſtantibus cōparare, qua Milo Crotoniates vſus, inuictus in certaminibus fuerit: de quo Plinius lib. XXVII. cap. X.

PERSÆ MILITES.

PErſarum porrò milites Galli nuncupabantur à Caribus, ob conos, quibus galeas ornatas habebant: eaq; de cauſa Artoxerxes hominē è Caria, qui Cyrum iaculo vulneraſſe creditus eſt, eo honeſtauit præmio, vt Gallum aureum in lancea præfixū ante aciem ferret. autor Plutarchus. Sedenim Athenæus Gallos in Perſide primùm ortos ait, vnde fortaſſe cognomentū id Perſæ potuerint habuiſſe. Ariſtophanes, vt ſuus eſt mos omnibus illudere, Gallum ait olim Perſis imperaſſe, vnde adhuc criſtatos in caſsidibus. Quæ verò ſimulachra tria totidē F Gallis adblandientia ſpectātur in Antonini Pij Auguſti numo, crediderim ego ad manſuetiſsimum eius ingenium ſpectare, vt qui pugnacitatem commitigare procuraret, qui omnem belli ferociam quāto potuit ſtudio emolliuerit, vtpote qui mallet vnū ciuem ſeruare, quàm mille hoſtes occidere, ſolusq; omniū Principum ſine ciuili ſanguine, & hoſtili etiam, quantum ad ſe pertineret, vixerit.

SVESANI.

Sueſanorum pecunia.

VNus autē Gallus toto ſurrectus corpore, cum phoſphoro à tergo ſtella addita, vt inſcriptio indicat, Sueſanorum pecunia fuit.

VICTORIA.

IN augurali verò diſciplina Gallus eſt victorię ſignū, propterea quòd auis illa victa ſilere ſoleat, canere ſi viciſſet. Hinc Lacedęmonij, vt apud Plutarchū eſt, cùm hoſtem viribus profligaſſent, Gallum immolabant: qui bouem tunc ſacrificare ſoliti eſſent, cùm ſine cæde victoria obtigiſſet. Ferūt Socratē Iphicrati duci animos adieciſſe, cùm Gallinaceos corā Callia pennis & roſtro dimicantes ei præmōſtraſſet: quod & Themiſtocles, vti diximus, ad ſuos animandos fecerat. Quod verò de cantu dicebamus, refert Tullius hiſtoriā ex Calliſthene Leuctri-

A cæ calamitatis tempore, quæ Lacedæmonios propémodũ oppreſsit, cùm apud Thebaidem Trophonio res diuina fieret, Gallos gallinaceos in eo loco ſic aſsiduè canere cœpiſſe, vt nihil intermitterent: tum augures dixiſſe, Thebanorum eſſe victoriam. Pergami omnibus annis ſpectaculum Gallorum edi ſolitum ſcribit Plinius: idq́ꝫ Athenis etiã inſtitutũ à Themiſtocle ſuperatis Perſis, ait Ælianus: quanquam ea & ludicro fieri apud Lucianum & Herodianum legas.

VINEARVM INCOlumitas.

MEthona ciuitas eſt in Trœzeniorum agro, cuius incolæ Gallum pro vinearum incolumitate mactare ſoliti ſunt, vt Africi venti, qui eas plurimum infeſtat, incurſionem vel auerterẽt, vel ſaltem emollirent: cùm enim flare inſtiterunt, vitium oculos exurunt, ſpemq́ꝫ vindemiæ fallunt. Moniti igitur ab aruſpicibus, ſacri genus hoc inſtituêre, vt viri duo Gallum vnum, & eum album, manu vterqꝫ ſua apprehenderẽt, & in diuerſa abeuntes trahẽdo diſ-
B cerperent, partemq́ꝫ vterqꝫ ſuam manu præferentes vincta loci omnia perluſtrarent, donec ita omnibus expiatis in eundem cõuenirent locum vbi Gallum diſſecuiſſent, ibiq́ꝫ partibus vtriuſqꝫ humi defoſsis, nullum eius anni incommodum ſe paſſuros perſuaſum habebant: iuuitq́ꝫ ſors, vt quandiu ſacrum id celebrauere, res illis ex voto ſuccederet. Quid verò ſit in cauſa, cur tanta vigeat in Gallo vis,

Ut nequeant rabidi contrà conſtare Leones,
Inq́ꝫ tueri, ita continuò meminere fugas:

nempe cùm vtrunque animal ſolare ſit, ex magorum obſeruatione ineſſe maiorem ſolaris virtutis vim Gallo quàm Leoni, idcirco Leonem potentiori cedere, ſatis ſuperq́ꝫ in Leonis commentario diſputatum à nobis, Procliq́ꝫ ſuper hoc opinio recitata.

IMPIETAS.

NEqꝫ prætereundũ eſt illud, quòd ex imagine Gallinacei impietas ipſa hiero-
C glyphicè figuratur: is enim matrẽ ſalit, vt hippopotamus, & patrem etiã immaniter inceſsit: eaq́ꝫ de cauſa ſapientiſsimi legumlatores Gallũ vnà cum vipera & cane in parricidæ culeum includendum cenſuerunt, vt qui eiuſdem criminis rei ſunt, eodem ſupplicio ſimul afficerentur, & pœnas pares luerent. Notum illud apud Ariſtophanem, quòd Philippides, qui patrem verberauerat, exemplo Galli factum tuetur ſuum: patrem enim ille malè multat.

DE GALLINAGINE.

ATtrahit ad ſe nominis ſimilitudo, vt Gallinaginem huic adnumeremus gregi, quamuis ſuper ea nihil Ægyptij.

BENEVOLVS.

SVnt qui beneuolum hominem per Aſcolopaca, quam Gallinaginem Latini vocant, pictam intelligãt, quòd auium nullam maiore erga hominem ſtudio affici compertum ſit. Magnitudo volucri quanta Gallinæ eſt, roſtrum longum, attagenæ color.

DE

DE ANSERE. D

SEd vt ad chortales redeamus, de Anſere dicendum, de qua tamen nulla apud Horum mentio: quãvis libellus ille qui ſupereſt, valde curtus ſit.

CVSTODIA.

SVnt qui per anſerem pictum, cuſtodiam interpretentur, idq́ ex Romana potius hiſtoria deſumptum, quàm ab Ægyptijs traditum. Neq; tamen ab huiuſmodi ſignificato phyſica abeſt ratio, quippe qui naturæ admodum pauidę cùm ſit, peruigili cura, vt acutiſsimus eſt ad ea ſentienda quæ latent, facilè excitatur, & minimo quoq; ſtrepitu expergiſcitur, vt ita olim Vrbem ipſam, ſedem ac domicilium Imperij, defenderit ac conſeruarit, vnde illi honores apud Romanos inſtituti: quanquam Heliogabalus totius humani ordinis inuerſor, omniumq́ bonorum morum illuſor, eos ita ſit vltus, vt canes iecinoribus anſerum paſcendos inſtituerit. Illud verò iuniorum commentum eſt, per anſerem alligatum ad anchoram, firmam cuſtodiam intelligere. Anchora porrò firmitudinis indiciũ eſt, vt loco ſuo dictum.

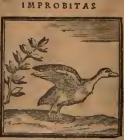
SILENTIVM OPportunum. E

NEq; hoc ab Ægyptijs obſeruatum, vt ſilentium in tempore ſeruatũ, per Anſerem qui lapillum roſtro apprenderit, ſignificetur. Auis enim hæc quæ clamore grauiter obſtrepenti ferè ſemper clangit, vt etiam inter paſcendum ſilere nequeat, exemplo eſt humano generi taciturnitatis etiam, vbi res exigit, obſeruandæ, quippe quæ ſalutem ſuã alto interdum ſilentio tueri ſoleat. Illæ ſiquidem, vt Ammianus autor eſt, ab orientali calore inualeſcente, in occiduam plagam tranſmeare conſueuerunt, cumq́ Taurum montem aquilis abundantem penetrare cœperint, fortiſſimarum volucrum vim pertimeſcentes, roſtra ſua lapillis occludũt, ne vlla vel extrema neceſsitate clangor elici poſsit: ijſdéq́ collibus agiliore volatu tranſcurſis, tutum iam iter nactæ, calculos proijciunt. Neq; me præterit, eruditiſsimum virum de diſciplinis omnibus & politioribus etiam literis optimè meritũ, hæc quæ Ammianus de Anſeribus ſcribit, gruum F eſſe aſſeuerare, quod alij viderint. Res hæc mihi ſuggerit in memoriam non imprudens Ariſtotelis cõſilium, quod Calliſtheni ſectatori & propinquo ſuo dedit, cùm eum ad Regem Alexandrum mitteret: admonuit enim hominem, vt quamrariſsimè, & id iucundè, apud eum loqueretur, qui vitę poteſtatem & necis in acie linguæ geſtaret.

IMPROBITAS.

ALioquin Anſer in vaticinijs, & rerum aliarum elogijs, improbitatem quandam præ ſe ferre videtur. Hinc Homerus in ſomnij præſagitione, procos per anſeres innuit: eiuſq́ inauſpicata garrulitas & à Virgilio, & à Propertio quibuſdam vitio data eſt. Auerſum enim adeò eſt à poëticis ſtudijs Anſeris ingenium, vt Phœbeam arborem laurum, quam ſibi exitialem, ſi eius folia veſcatur, intelligit, pertinaciſsimè fugiat. Nam cùm natura ſit admodum calidus, liquidis & frigidis delectatur cibis, lauationesq́ amat, & ea declinat quæ perniciem afferre poſsint. Laurum verò

igneam

A igneam eſſe ſuo loco diximus. Non diſsimulabo, quod ad procos attinet, inuenta aliquando in Anſeribus amoris erga homines exempla, vt proditum de eo qui puerum Amphilochum Olenium genere deperierit, quod & Clearchus & Theophraſtus teſtatũ reliquêre. Et Glaucen Ptolemæi Regis citharistriam memorat Plinius, quam Anſer, & eodem tempore Aries etiam adamarint. Alius Lacydi Philoſopho comes perpetuò dicitur adhæſiſſe, vt nuſquam ab eo, nõ in publico, non in balneis, non noctu, non interdiu digrederetur.

DETRIMENTVM.

EST & detrimenti hieroglyphicum Anſer paſcens, propterea quòd quacunque ille oletum ſuum ſparſerit, adurere omnia ſoleat: neque quicquam magis vel ſatis vel pratis officere, quàm ſi eò pabulatum Anſeres immittãtur. Quinetiam eorũ ſtercus, ſi muria diſſoluatur, & oleribus inſpergatur, omnia vitiabit. Tum Anſer ille poetarum perditiſsimus, qui inter olores ſatis cum impudentia ſtrepere notatur à Marone, à Cicerone quoque carpitur, quòd illi Falernum fundum Antonius dono dediſſet: quòd niſi & improbus & perditorum morum fuiſſet,
B cõiectura eſt Antonium id minimè facturum. eoque ſpectat Ciceronianum illud in Antonium, Anſeres de Falerno depellendi ſunt.

ACCVSATOR INANIS.

ET ne longius ab eo digrediamur, apud eundem oratione pro Sex. Roſcio, Anſerem inuenias pro eo accuſatore poſitum, qui obſtrepat tãtùm, noceat tamen nihil, cùm canis non tantùm allatret, ſed etiam mordeat. Eius verba ſunt non importunè repetenda. Anſeribus cibaria publicè locantur, & canes aluntur in Capitolio, vt ſignificent, ſi fures venerint: at fures internoſcere non poſſunt, ſignificant tamen ſi qui noctu in Capitolium venerint: & quia id eſt ſuſpicioſum, tametſi beſtiæ ſunt, in eam partẽ potius peccant, quæ eſt cautior. Quòd ſi luce quoque canes latrent cùm Deos ſalutatum aliqui venerint, opinor his crura ſuffringantur, quòd acres ſint etiam tum, cùm ſuſpicio nulla ſit. Simillima eſt accuſatorum ratio: alij veſtrûm Anſeres ſunt, qui tantummodo clamant, & nocere non poſſunt: alij canes, qui & latrant & nocere poſſunt.

SVOS TANTVM CVRANS.

C NEque illud diſsimulabimus, quòd hominem qui ſuæ tantùm familiæ curam ſuſcipiat, aut rerum tantùm ſuarum ſatagat, quid rei gerant alij ſecurus, ac minimè curioſus, per Anſerem ouis incubantem apto admodum hieroglyphico indicare poſſumus. Anſerẽ ſiquidem, vt Quintilij, qui de agricultura quam diligentiſsimè ſcripſerunt, tradidere, aliena oua in ſuo etiã genere fouere nequaquam ſolent: quare curatores eorũ, dum oua pariũt, certis characteribus vniuſcuiuſque fœtum ſignare debent, atque ita vnicuique ſua ad nouem ſupponere.

DE PERDICE.

DIſsimulanda fuerat & Perdix, ne pudendum ſuper ea ſignificatum propalàm proponeremus: ſed quoniam ſuſcepti operis ordo nos compellat, nihil eſt ſupprimendum quod inter hieroglyphica à veteribus adnumeratum inuenerim. Habere verò poteſt Perdix cum chortalibus locum, quòd ea quoque domi alitur, ſaginatur, & cicuratur. Sedenim vitia ideo ponuntur, vt reprehendi poſsint, quodque abominabile videatur, mortales audientes ipſi abſterreantur.

AMOR TVRPISSIMVS. D

IMpudiciſsimum hominem, tamq́ efferata nequitia perditum, vt in cōſangui neis quoq; nullo pudore ſit petulans, ſignificare ſi vellēt Ægyptij ſacerdotes, Perdices duas pingere ſunt ſoliti: ipſæ enim coniuge viduatę, ſeſe inuicem abu- tuntur. Mares quippe, vt cernere eſt ex ijs qui domi aluntur, inter ſe tumultuāt, clamitant, pugnamq́ de coitu cōſerunt, quos cœlibes vocant: qui autem victus in pugna fuerit, ſequitur victoris venerem, neq; aliud pugnæ præmium, niſi vi- ctum à victore pollui. Verùm hoc nō fieri ſemper, ſed certo anni tēpore, obſer- uatum ait Ariſtoteles. Illud ferè ſemper, vt cùm primùm pullus exire cœperit, à mare ſubigatur. ne tibi mirū adeò videatur, quòd Marcellus Perdicē ex auibus virili genere appellandū dicat, Varronis autoritate niſus. Romani ſanè pro hu- iuſmodi notæ puero, pullum dicere ſoliti ſunt: vnde Q. Fabiū, cui Eburno pro- pter candorem cognomen fuit, pullum Iouis appellarūt, quòd natis eius fulmi- ne icta fuerit, quaſi eam Iupiter appetiſſet, cùm potius interpretari debuerint, et eum, & eius amatores omnes igne perdendos eſſe. Apud Auſoniū quoq; Mar- cum quendā impudiciſsimū ſellem pullariā dictum reperias. In fabulis fertur à B quibuſdam, Perdicē venatorem matris amore deflagraſſe: vt eadē improbitas ſit filiorum in matres, quæ in eo alitum genere parentis eſt in filios. Sunt qui fi- gmento hiſtoriam, ſunt qui philoſophicum ſenſum applicent, ſed ipſa volucris impudica procacitas, argumentū fabulæ proculdubio ſuppeditauit. Quare mi- hi non deliciarum tantùm cauſa videtur Heliogabulus Perdicum plumulis in ſtratis, in puluinaribus, ac etiam accubitis paſsim vſus, quantum naturæ ſimili- tudine, cùm portentoſus ille, vir'ne dicam an brutū potius, nullum nequitiæ ge nus intactum reliquerit, pudore prorſus omni perdito atq; profligato.

IMMODERATA NEQVITIA.

SEd vt ſemel dicam, nihil ad eneruatiſsimam libidinem & impotentiſsimam ſalacitatem exprimendam Perdice commodius, quæ plerunq; de coitu tan- ta efferatur rabie, tantaq́ æſtuat libidinis intemperantia, vt mas oua interdum frangat, ne cubando detineantur fœminæ, quocirca illæ, vt fœtus ſoſpitēt ſuos, oua modò huc, modò illuc, quò mares fallant, transferre coguntur.

POteſt & celer profectus ex Perdicis pullo, verùm eo oui adhuc corticis parte aliqua veſtito, ſignificari. Perdix ſiquidem moræ velut impatiens, minimè expectat vt ouum incuba- tione ad tempus aperiatur, ſed occupatis ſpa- tijs ſponte erumpit, pertuſoq́ ouo vbi pri- mùm caput exeruit, pedeſq́ protulit, reliquo adhuc adhæreſcente cortice, procurrit, ſibiq́ ci- bum enanciſcitur. F

PRAECOX PROFECTVS.

REDITVS IN VIAM.

ABerrantem hominē aliquandiu, falſaq́ du- ctum opinione, ſed viæ demum redditum & recta ſentientē oſtendere qui volunt, Perdices duas grandiores faciūt, pullis aliquot inter vtranq; pictis. Si enim eueniat vt Perdix oua ſua fracta compere- rit, tanto incubationis ſtudio afficitur, vt aliena ſurripiat, nidoq́ inſoueat ſuo: verū illud euenit quod D D. Hieronymus & Ambroſius ex Hieremia tradunt, vt cùm pullos eduxerit, illos amittat; hi ſiquidem audita illius voce quæ oua pepere-

A pepererat, naturæ vegetatione perculſi, hac veluti nutrice deſerta, ad eā ſe conferunt, quæ oua illa vnde excluſi eſſent, ediderat. Clamaſſe, inquit vates, Perdicem, pulloſq́ quos minimè pepererat, congregaſſe, familiamq́ ita ſuam imprudenter auxiſſe, interimq́ pullis ad matris vocem procurrentibus, derelictā hanc inſipientiæ ſuæ demum admoneri. Noſtri tamen Theologi hiſtoriam hanc aliter interpretati ſunt: alij enim per Perdicem malum dæmonē accipiunt, qui Dei fœtus in prauitatis nido adulterina educatione ſibi ſperat enutrire. Per oua ſpem, quam de ſubigendis eis, & ſub imperio ſuo detinendis concipit: per eam verò auem quæ vera mater eſt, quæ oua illa ediderit, piorum conuentum interpretantur, ad quem, vti legitimam & naturalem matrem, ſimulac vocem eius audierimus, deſerta falſa, procurrimus. Adamantius per Perdicē aliena oua confouentem, intelligit hæreticos, genus quippe hominum Perdicis inſtar malignū, fraudulentum, callidum, quodq́ decipiendis venatoribus multū inſumit operæ: vbi tamē veræ matris, ſanctioris quippe inſtitutionis, vox audita fuerit, eos deſeri, atq́ ita pœnas ſuæ inſipientiæ luere.

B REI FAMILIARIS CONCORDIA.

NEq́ tamen aues hæ ita ſemper in libidinem efferaſcunt, vt nō interdum ardor ille deferueat, & vnanimi concordia mas & fœmina rem familiarē curent, quippe bina ouorum faciant receptacula, in quorum altero mas, in altero fœmina incubet, oua inter ſeſe partiti, excludatq́ vterq́ ſua, atque educet. quod quidem anſam dedit, vt rei familiaris concordiam in cōſortibus, per duas Perdices incubātes exprimere pleriq́ voluerint. cui rei aduerſari videtur, quod ſuperius de perdita earum incontinentia dictum, vbi marem oua frāgere indicatum libidinis impatientia, ne fœminæ incubatione detineantur. Sed id nō ſemper, ſed interdum accidere poſitum.

ASTVTIA IN EVITANDIS PERICVLIS VAFERRIMA.

QVinctiam vaferrimum in periculis euitandis hominem, aſtuq́ maximè pollentem ſignificantes, Perdicem & venatorem pingūt: quę quo pacto ſectantem eludat, & Ariſtoteles, & ab eo Plutarchus, accuratiſsima narratione perſcripſerunt, quę ſcilicet pullos adhuc inuolucres ſupinos proſterni, ſeq́ ſtramentis

C & paleis obtegi, aduentante venatore, ad ſibili ſignificationem aſſuefaciat: ipſa verò ante aucupis pedes prouolās, ſui ſpem capiūdi faciat, mox abuolet, ac ſubinde redeat, donec ita illudēs abducat eum à pullis procul, repetitoq́ mox ſibilo, vt Ariſtophanis interpres ait, abuolandū iam admoneat. Eoq́ ſpectare crediderim prouerbium, πέρδικος σκέλος, & πέρδικος ποῦς. Interpretes claudum quendam Perdicem nomine apud Ariſtophanē inueniunt, & ab eo adagiū in claudicantium aliorum ludibrium emanaſſe. Sed eſto aliquid in ſignificato claudicationis, natura tamen Perdicis efficit, vt ad dolos & vafritiē ſpectare prouerbiū opinemur, cùm ſcilicet ſubdolo quempiam ingenio hac progreſſurum ſperas, illc tamen e veſtigiò illac ſe proripit, atq́ ita vacillatione ſpectantiū ſpem eludit, vt iter eius, aut rerum progreſſus euentumq́ nunquam certa poſsis coniectura deprehendere. Nam qui verſus apud Athenæum citatur, ἔγχει πιεῖν μοι καὶ τὸ πέρδικος σκέλος, ad huiuſmodi pedum inconſtantiā, titubationemq́ eam quæ oritur ex nimio potu, facere videtur: pedes enim tentat vinū luctator doloſus, vt apud Comicum eſt. Nullū autē inter aues animal Perdice doloſius neq́ aſtutius: vnde illud Ariſtophanicū, ἐκπερδικίσαι, quippe Perdicis more periculū euadere: ait enim

eius interpres, αἱ γὰρ λαμβάνουσαι τῶν καρφῶν τοῖς ποσὶ ὑπτίας ἑαυτὰς ῥίπτουσι, καὶ οὕτως ὑποδυόμεναι λανθάνουσι καὶ ἐκκλίνουσι. Stramenta enim pedibus contrahentes, ſupinas ſe proſternunt, atque ita occultantur, & periculum declinant. Atq; hæc latius apud Plutarchum, libro quo diſputat, vtra prudentiora ſint animalia, terreſtriáne an marina. D

CONTVMELIOSVS.

ADdunt & contumelioſum hominem per alitem hãc ſignificari, quòd in ſuo genere maximè hæ tumultuari, diſsidere, & altercari viciſsim aſsiduè conſueuerint. Sunt verò Perdices aliæ nobiles, aliæ ruſticæ. Nobiles longè grãdiores ſunt, ſyluasq; & ſaltus plurimùm incolunt: ruſticæ arua et ſegetes peruagantur. Grandiores illæ ſunt etiam picturatiores, & pleriſq; Italiæ locis nomen retinent incolume. Romę tamen Starnas vocant, de quibus fortè Plinius dixerit: Miſit Hiſpania externas aues. Ruſticæ longè minores, ſuſciore pluma, & quodammodo cineritia. Idem vtriſq; ingenium, ſed doloſiores, pugnacioresq; ruſticæ, quas nunc Italia à ſono vocis Qualeas ferè vbiq; vocat.

ASTVTIA PRAVA.

HIeroglyphicum etiam ſapit Grçcorum mythologorum fabula, qua fingũt Dædali nepotem ob inuenta artis ſuæ arma quędam admodum vtilia, per inuidiam ab Athenarum arce ſumma præcipitem datum, qui terra vix tacta mutatus ſit in Perdicem. Cuius figmenti talis fertur interpretatio: Impuri homines cùm à ſapientiæ arce deciderint, à rectis honeſtiſq; ſtudijs alieni facti, tametſi aſtutia freti aliqua ſuis in rebus excellere videantur, hiſq; tractandis ſuper alios attolli, ſordidis tamen & improbis negotiationibus impliciti, ſublime nihil ſapiunt, ſed humi volitantes, doliſq; & fraudibus omnibus freti, rem quocunque modo ſacere tantùm ſtudent, libidinum & cupiditatum ſuarum laqueis & retibus impliciti obuolutiq;, eo Perdice deteriores, quòd illis vaferrima eſt ars ad elabendum, capturamq; declinandum, quod Græci dicunt ἐκπεδίζειν: hi neque capti fugam moliuntur, neq; ſi euadere poſsint, ſtudium adhibent vllum, vt ſalui fiant. Aſtutiæ huiuſmodi cauſa factum puto, vt Eucherius cacodæmonem ex Perdicis imagine ſignificari dixerit, eo loco: Clamauit Perdix, congregauit quæ non peperit. E

DE COTVRNICE. F

IN Coturnice multa ſunt quæ cum perdice conueniunt: pugnacitas quippe eadem, quo in ludo illa præcipuè celebratur, quam omnium victricem mirata eſt Alexandria, vrbe quippe tota in alitis huius pręconijs occupata. Hãc Erotes Ægypti procurator moroſitate neſcio qua impotens, in ludibriũ emit, atq; aſſam deuorauit, quo facto iuſſus eſt ab Octauiano Auguſto malo nauis affigi. Eſt & par improbitas naturæ, neq; odioſa minus, eo verò magis deteſtanda, quòd ad hãc impietas inſuper accedit & deorum contemptus, religioniſq; odium, & quantum illa ferocire poteſt execratio.

IMPVRITAS.

PEr eius enim hieroglyphicum ſacerdotes Ægyptij impuritatem indicabãt. vbi vulgati codicis Grçci mẽdũ animaduertas, in quo oryx quadrupes animal pro Coturnice poſitũ, et ita traductũ: neq; enim hîc quicquã de oryge apud Horum, apud quem in vetuſtis codicibus manu ſcriptis ὄρτυγα, non ὄρυγα, legas. Et eodem cap. vulgati etiam codices habent τὸ μόνον τῶν πτηνῶν, quod ſatis manifeſtum facit, de aue, non de quadrupede hæc dici. Ea verò de cauſa impura Co-

turnix

A turnix habebatur, quòd quotieſcũq; Luna ori-
tur, inauſpicatos clangores excitat aduerſus eã,
non quæ Deum ſaluere iubeat, aut laudatione
proſequatur, vt Solem gallinacei, ſed manifeſtiſ
ſima det indignationis aduerſus eã ſigna, quod
apud ipſos magnę dabatur impietati, cum ſum-
mo Lunam cultu proſequerentur. Ante omnia
autem terram fodicat (ita intelligẽdum, ὅτι γῆ ἐμ-
ποδίοις αὐτῶ σκάλλει ἀποξύνασαν τὴν γλῶ) pupillasq; ſibi
identidem conſcribillat, vtpote quæ indignè fe-
rat Lunam apparere, quam neq; quidẽ intueri patitur, atq; eadem facit in ipſius
Solis tam diuini aſtri exortu: qui mos nonnullis Æthiopum nationibus in So-
lis ortu, quem velut hoſtem maximè reformidant, & ne ſpectent, in loca palu-
ſtria fugientes, vbi nòn alia fruticum aut ſyluarum copia fuerit, ibi deliteſcunt,
Deum omni execratione proſequentes. Antiqui verò reges (nanq; non niſi ſa-
B pientes eligi ſolitos tum temporis, ſatis conſtat) cognita Coturnicis natura, quę
verũ horoſcopi ſignaret emerſum, animalis iſtius opera tanquã gnomone quo-
dam vtebantur: nõ ocioſe in id intenti, certũ exortus ipſius punctum deprehen
debant. Quapropter ſacerdotes ſolum hoc animal ex volatilibus quæ ciborum
vſum præbent, nullo tamen mactationis honore illi habito, comedebant, vtpo
te quòd contentionem quandam (deſideratur enim ἀντιδικία vulgatis in codici-
bus) præ ſe ferre videretur aduerſus præcipuum Deum ſuum.

PERDITISSIMA MALIGNITAS.

EAdem auis in ſolis, vbi libenter habitat, locis, ſi quem limpidulæ aquæ fon-
tem adinuenerit, ſimulac biberit, aquam reliquã roſtro pedibusq; corrum-
pere, lutoſamq; reddere, puluere etiã in eam ingeſto, nititur, ne cuipiã alteri ani-
mali ad potũ appetatur: quę quidem maligna, improba inuidaq; Coturnicis na
tura Ægyptijs argumentum dedit, vt malignum hominem per eius hierogly-
phicum notarent. Eiuſmodi verò morum impuritatem eodem modo damnat
Ezechiel quarto ſupra trigeſimum capite, dicens: Et cùm puriſsimam aquam bi
C beretis, reliquam pedibus veſtris turbabatis. Sedenim Ægyptios non tam ma
ligni in alios mouere mores, quos in turbãda Coturnix aqua profiteatur, quàm
ipſa aduerſus Lunam impietas, et ingrati animi ſignificatio, cùm tot à Luna ſint
animãtibus omnibus beneficia, de qua generatio, & alimenta rerum, quotquot
& hominum & brutorum vſui neceſſariæ ſunt. Nam quantum ad turbationem
aquæ pertinet, animalia quædam ſunt, quæ turbulentam & craſſam ſuauius bi-
bunt, vt Cameli, qui ne ex fluuio quidem prius hauriũt, quàm pede protrita ter-
ra aquã ſpiſsiorem effecerint. Neq; aliter potu gaudent Elephanti quoque, ſed
ij ne imaginis ſuæ toruitate terreãtur, turbidam bibunt. Verè autem Coturnix
Alcibiadis magiſtra fuit, qui dato Pericli conſilio de ratione potius non redden
da, trãquillam ciuium ſuorum quietem perturbaturus eſſet. Nam cùm iam pri-
mas in republica partes occupaſſet admodum adoleſcens, forteq; ſententiã in
Senatu de re ſeria diceret, ex eius ſinu Coturnix euolauit: quæ tamen totius Se-
natus curſitatione capta, Alcibiadi, non ſine venatoris ambitione, fortè etiam
præmio, reddita eſt. Quantum verò pertinet ad alitis huius eſitationem (vt hoc
pro corollario ſubijciamus) non defuere Medici qui eas à menſis ſummouerẽt,
tum quia veneni ſemen illis gratiſsimus cibus, cùm propter comitialem mor-

bum, quem, vt Plinius tradit, ſolę animalium ſentiunt præter hominem, eaq; de D cauſa veratrum appetere feruntur. Ariſtoteles tamen hominem tantùm comitiali morbo tentari ex omnium animantium genere aſſeuerat, Problematis. Sed enim Plutarchus capellas quoq; comitialem ſentire profitetur. Quod verò de veratro dicebamus, ita apud Lucretium legas:

Praeterea nobis veratrum eſt acre venenum,
At capris adipes, & coturnicibus auget.

Et Ouidius ad venenum ſpectans:

Ecce coturnices inter ſua prandia viuunt,
Forſitan & fiunt inde frequenter anus.

Nam vt in Serpente dictum, excogitatum eſt in morbis deſperatiſsimis viperas edendas dare, vnde nō modò ſalus, ſed vitæ etiam ſubſecuta ſit longitudo. Cur verò Phœnices Coturnicē Herculi ſacrificarent, cauſa eſt, quòd in fabulis eū ab hac alite ſeruatum aiunt: hunc enim Iouis & Aſtreæ filium in Libyam profectū, à Typhone occiſum eſſe autumāt, Iolaumq; Coturnicem eius naribus admouiſſe, cuius odore fuerit in vitam reſtitutus: & ne mendacio locuples abeſſet teſtis, E vulgatum eſt etiam dicterium, ὄρτυξ ἔσωσεν ἡρακλῆ τὸν καρτερόν, Fortem Coturnix ſoſpitauit Herculem. Alij cum dicūt eius alitis eſu à comitiali morbo, quo inſigniter laborauit, liberatū eſſe: quo ſi tentantur & Coturnices, facilè fieri potuit vt ſympathiæ vi aliqua, tacitáve atq; incognita naturæ potentia, vel nidore viuæ, vt nonnulli ponunt, alitis vſtulatæ, uel eſu potius, morbi genus id fugaretur, atq; ita Hercules vitæ redditus fuiſſe videretur, quod eſt vero ſimilius. Sed ne, Vir clariſsime, te magnis & aſsiduis Reipublicæ negocijs detentum vlterius demorer, mira hæc minimè videntur eſſe, quia variis medicina modis prodeſt, noxia modò per ſimilitudinē cognationemq; naturæ deducendo, modò per diſſenſionem cōtrariamq; vim expellendo, modò ſenſim abrodendo, modò per diſſolutionem mitigando, alijs atq; alijs inuentis, quæ ſalutaria quis nouit, adhibendo, vt tam contraria quàm cōſentanea pro morbi qualitate prodeſſe comperiātur.

PIERIVS VALERIANVS AD THOMAM MILIARIVM BELLVNEN. DE IIS QVÆ PER Struthiocamelum & minutiores aliquot aues ſignificantur ex ſacris Ægyptiorum literis. F

Contenderam ſuperioribus diebus ab Leonardo patre tuo, ne te aſsiduitate tam pertinaci, tandiu literarum ſtudijs inſeneſcere permitteres: id enim è re tua fore, & ad ſalutem tuam facere plurimum arbitrabar, ſi feruor ille adoleſcentiæ tuæ aliqua ocij interpoſitione cohiberetur: proinde aliquid comminiſceretur, quo tu Venetijs apud nos per geniales hos dies, quibus vindemia celebratur, aliquam laboribus tuis quietem interponere cogereris, vt aliquando nobiſcum amœniori cuipiam ſeſe concederes hilaritati, paulo pòſt ad lucubrationes tuas alacrior rediturus. Non enim animus ſine fultura corporis ſuſtineri poteſt. Neque mihi ſatis placet, quòd Platonem illum tuum aiunt ſponte atque ex animi ſententia Academiæ locum minimè ſalubrem delegiſſe, vbi philoſophantium apud ſe corpora macerarentur, debilioráq; fierent: ſiue mea hæc ſemper fuit imbecillitas, & ad hanc vſque ætatem natura ſpontè valetudinaria: ſiue perſuaſum habeam incommoda corporis ſtudiorum profectui plurimùm officere. Quantam enim

A *enim ego hinc iacturam fecerim, ſum mihimet ipſe conſcius. Et quantum cœli huius patrij beni-*
gnitas mihi contulerit, ipſa iam minus cadaueroſa facies, quam attuleram Roma, facile poterit
indicare: e triſti quippe quodam ſenio in proſperã, nitidam firmamq; virilitatem tranſmutata.
Sanè hinc ad vigiliarum perſeuerantiam, & legendi ſcribendiq; labores tolerandos longè ala-
criorem factum me ſentio. Tu quod magis probes, quidq; tibi magis conferre ſoleat, ipſe videris,
dummodo valetudinis atq; firmitatis ratio in primis habeatur. Fecit autem ille, vt omnibus in
rebus feſtiuiſſimus eſt, quod depopoſceram: tu verò reſpondiſti, venturum te libenter, ſi modò per
dies hos, quos in patria conſumpturus eſſes, vellem ego tecum quotidie vel venatione, vel aucupio
exerceri. Accepi conditionem, quantum ad aucupia pertinet: ac ne me imparatum deprehen-
deres, neve vlla nos tempeſtas, aut caſus, ne minus res cum auibus eſſe poſſet, interturbaret, auia-
rium varijs alituum generibus inſtructum comparaui, idq́; totum tibi, ludoq; tuo deſtinaui. Tu
cùm veneris, quid facturus ſis vide, ſimulac conuiuium ex eis inſtruere conſtitueris, vtrum ſim-
plices has carnes, ſine vlla peregrina iucunditatis aſpergine, ſine Apitiano vllo artificio ſis appo-
ſiturus: an, quia nonnullæ forſitan fatuæ, & ſine ſucco videbuntur, hîc condimenta illa aroma-
B *taria Venetijs allata ſis adhibiturus, ea verò quàm ſuauia, quàm odorata, quàm precioſa. Pro-*
pera igitur, vt quando per Aegyptum aucupia noſtra ſumus exercituri, apud Cleopatram fa-
cias nos cœnitare. Ego enim macellum depeculabor, & patinarum ſtruices apparabo, tu corolla-
ria & ſecundas menſas addere collatitio illo, vti conſueueramus, more non grauaberis.

DE STRVTHIOCAMELO.

FACILE quidem meminiſſe potes, optime Thoma, quo die Ca-
rolus V. Imp. à Clemente VII. P. M. Bononiæ coronam accepit,
ſacrificij genus quoddam à Germano milite media platea procu-
ratum: interfuiſti enim rei geſtæ, cùm bouem mactauerunt, cuius
vterum exenteratum, varijs alituũ generibus, aliorumq́; eſculen
torum farciminibus compleuere, lætum hilaremq́; diem ex his omnibus vnà
toſtis celebraturi. Ita nos nunc facturi videmur, qui Struthiocamelum, viſendæ
magnitudinis alitem, minutioribus pleriſq; auiculis in eius aluum ingeſtis con-
farciuimus. In collatitijs verò noſtris cœnis illis, quas poſt relictam Romam pa
triæ redditus, teq́; ſodali iucundiſsimo reperto propoſueramus, ſingula tãtùm
C ſingulis ciborum genera per ſortem educebantur. Noſti multa eius multiplici-
tatis eſculenta à conuiuis excogitata, vt legi fraus fieret ſumptuariæ, quæ inter
nos ſancita fuerat: res enim variꝗ ſub vno vel farinacco integumento, vel oma-
ſi cuticula deliteſcebant, ſed non id ganeæ, verùm hilaritatis cauſa. Quare cùm
hæc fieri ſoleant in ludum, nos quoque ludum boni ominis cauſa proſecuti, in-
genti illi minores alias aues ingeſsimus. Maxima ea omnino auium, ſi modò
auis appellanda eſt, cui plumæ tantùm ſunt, non tamen volatus: cui crura pe-
desq́; atq; vngulæ non forma tantùm, verumetiã magnitudine propemodum
bubuli. Sed hæc alij diſputabunt, nos plumatum alatumq́; animal in volucrum
ordinem interim admittemus.

IVSTITIA.

HVius ſanè pennæ, quoniam præter aliarum auium morem ęquales omnes
inter ſe ſunt, iuſtitiam & æqualitatem erga omnes ſignificant, vt apud Ho
rum habetur. Plurimus verò earum vſus ad conos bellicos, & galeas adornan-
das, tam apud veteres, quàm apud noſtros: cuiuſmodi illæ ſunt quę in eo numo
habentur cuius inſcriptio, TI. CÆSAR DIVI AVG. F. AVG. P. M.

TR. POT. XXIIII. Ibi enim pinnæ huiuſmodi in quodam ſerto ſitæ ſunt D
ſupra frontem ſigilli, cui ſubiecta eſt in inſcriptio, IVSTITIA. Numũ Bononiæ vidi apud Io. Achillinum. Ibidem apud Alexandrum Calcinium ſolum Iuſtitiæ caput in numo eſt, eum eodem pinnarum æqualium geſtamine, iiſdem literis, quippe, IVSTITIA. Sed enim vt ad alitem reuertamur, quoniam Struthiocameli ſtolidi adeò ſunt, vt cùm colla fruticibus occultauerint, latêre ſeſe exiſtiment, ſuccurrit Carneadis diſceptatio, qui Iuſtitiam nihil aliud eſſe quàm meram inſaniam profitebatur.

PINNÆ IN MOENIBVS.

AD eiuſdem ſpeciei ſimilitudinem murorum ſumma fabricari ſolita, cauſam dedere vt pinnę vocarentur, ab iis, vt Varro ait, quas inſigniti milites habere in galeis ſolent, & in gladiatoribus Samnites. Hinc intelliges de armatura Samnitium, quæ alibi apud Varronem & Plinium legeris.

ELEMENTORVM concordia.

SAnè ſi quis Ægyptiorũ more elementorum concordiam indicare voluerit, nõ imperitè picturam eam proponet, quam ipſe rerum opifex per animalia id præ ſe ferentia, cõſiderandã propoſuit, lutram ſcilicet, vel eius loco marinũ vitulum, Struthiocamelum, & hominem, vno vinculo religatos. Lutra ſiquidẽ, & vitulus marinus, media ſunt animalia inter terreſtria & aquatica, vinculumq́ illud oſtendunt, quo terrę applicitæ ſunt aquæ, ſuisq́ coërcentur finibus: quia diuina prouidentia cùm arenã terminum maris poſuiſſet, leges etiã impoſuit aquis, ne fines tranſgrederẽtur ſuos. Struthiocamelus autem ambiguus eſt inter terreſtria & aëria: verè enim volucris non eſt, quæ nequaquam à terra, vt volucris, attolli poteſt: pennæ autem alæq́ illi ob id tantùm à natura datæ, vt curſum adiuuent. Crura verò, vti dictũ, bouilla propemodum, vngulasq́ biſulcas habet. Deniq́ inter elementa omnia, & cœlũ ipſum, homo intermedius eſt conſtitutus. Ita per huiuſmodi picturam tota ipſa rerum machina deſcribitur. E

MVLTIVOLVS. F

DIuinæ literæ Struthiocamelum pro multiuolo homine, & certi nihil ſibi adſciſcente ponunt, videlicet qui ſacrę adſcriptus militiæ, profanis tamen negotiis implicetur, iisq́ tantùm tractandis occupetur. Nam quòd alatum eſt, contemplationem refert & exſcribit: ſed propter vaſti corporis magnitudinem tollere ſe humo nequit, alis tamẽ, vti dicebamus, ad curſum vtitur. Quòd pedes bouillos habet, terræq́ ſemper adhæreſcit, quę terræ ſunt ſignificata ſuſcipit: ita enim videtur Heſychius interpretari. Quod verò ad animalis huius ingreſſum attinet, tametſi volare nequit, perniciſsimè tamen currit. Struthiocamelos, ait Xenophon, quos apud Euphratem Cyri milites offenderunt, à nemine capi potuiſſe: tam longè enim modò pedum pernicitate, modò alarũ quaſi velificatione procurrebant, vt ſtatim equites deſperata præda inſequi deſiſterent.

HÆRETICVS.

QVod verò ſuperius diximus ex Heſychio, Eucherius quoq́ per animal huiuſmodi hæreticum hominem ſignificari tradit, qui habere quaſi videtur ſapientiæ pennas, volare tamen non poteſt.

HYPO-

A HYPOCRITA.

EVcherius idem ait de hypocritis dictum ab Eſaia: Erit cubile draconum, & paſcua Struthionũ. Parit ſiquidem oua Struthio, verùm, vt alibi diximus, necꝫ illa incubatu fouet, neque pullos nutrit. Ita hypocrita, quamuis rectè alios admoneat, & rectè faciendi viam addoceat, nullos tamen filios per vllum bene actæ vitæ exemplum generat. Hinc Iobes clamat: Struthio in terra relinquit oua ſua, & obliuiſcitur quòd pes ea ſit conculcaturus.

INSIPIENTIA.

AD hæc, vti paulò antè dicebamus, genuina illa animalis ſtoliditas effecit, vt imago Struthionis caput intra frutices abſcondentis, inſipientię hieroglyphicum haberetur, vt pote qui cùm auium ſit grandiſsima, ita vt altitudinem equitis equo inſidentis excedat, ſi tamen colla tantùm frutice occultauerit, latére ſe totam exiſtimet, cùm reliqua magna admodum corporis moles in aperto relinquatur. Ita dum in capite ſecura eſt, diceret Tertullianus, nuda, qua maior eſt, tota cum capite capitur. Diodorus tamen id à Struthiocamelo non ex ſtu-
B pore fieri contendit, ſed quia ſit ſibi conſcius habere ſe caput admodum debile, occultare id quamprimùm ſtudeat.

DE VESPERTILIONE.

MOnſtroſa quocꝫ eſt Veſpertilionis effigies, multacꝫ in ſe myſtica continet hieroglyphica.

AB EXILI FORTVNA IN ALTVM EVECTVS.

PRæcipuũcꝫ illud apud Ægyptios fuit, vt per animal huiuſmodi ſignificarẽt hominem qui debilibus & exiguis viribus ſiue nobilitatis, ſiue fortunę, ſiue etiã ingenij præditus, ita tamen repentè emerſerit, vt non ſe tantùm humo ſuſtuliſſe, ſed ſubito volatu elatus in ſublime ferri videatur: cuiuſmodi exemplorum plena Roma ſemper fuit. Veſpertilio ſiquidem licet pennas non habeat, ſola tamen membranula fretus volat, ita vt difficulter diſtinguas, ſit'ne auis, an mus. Quare apud mythologos argutè vafrèque duas eludit muſtelas, dum ſe alteri auem, alteri ſe murem venditat, atcꝫ ita capitis periculum euadit.

OFFICIA MVTVA.

C MIrum verò illud inter hoc tam brutum genus, quòd tanta ſe humanitate complectuntur, vt nulla conuenientius ſpecie figuráve officia mutua deſcribas quàm per Veſpertiliones alterum ab altero catenatim dependentes. Habet enim id genus mutuã inter ſe quandam beneuolentiam, ſæpécꝫ veluti catena quadam contexta, ſi qua vlli vis inferatur, mutuò ſibi cohærent, imbecillitati ſuæ opem ſibi inuicem afferentes, viſæcꝫ ſunt alia ab alia alarum hamis vnius ad alterum porrectis pendẽtes, longum veluti funem produxiſſe.

NVTRICATIONIS FACVLTAS.

MVlierem ijdem ſacerdotes lactis vbertate fœcundam & bene nutricãtem ſignificare ſi vellent, eandem ipſam alitem pingebant, quippe quæ ſola volucrum & dentes & mamillas humanis ſimiles habet, lactécꝫ nutrit pullos, v-

beribus mulierum in modum admotis. Nam Ægyptij ab ijs quæ in vnoquoq; D genere reliquorũ naturam aut mores excederent, ſignificationũ ſuarũ argumenta deſumebant. Quod verò ad mammas pertinet, Græci hanc alendi felicitatem indicaturi Dianæ ſimulachrũ mãmoſum effingebãt, cuiuſmodi illud fuit quod Epheſi tandiu tanto cõcurſu viſitatum, eamq; Latini ea de cauſa multimammiã appellarũt, cuius exempli multa hodie Romæ vetuſta ſigna conſpiciuntur. Minimè verò prætereundũ eſt, hoc loco in impreſſis exemplaribus Hori perperàm legi, γυναῖκα θηλάζουσαν καὶ καλῶς ἀνατρέφουσαν βουλόμενοι ζωγραφῆσαι, τρυγόνα ζωγραφοῦσι, cũ ex manu ſcriptis codicibus antiquis & hiſtoria ipſa legendũ ſit, βουλόμενοι ζωγραφεῖν, νυκτερίδα πάλιν ἔχουσαν ὀδόντας καὶ μαστοὺς ζωγραφοῦσι: hoc eſt, Volentes pingere, Veſpertilionem identidem dentibus & mammis præditã pingunt. Inde ſequitur pro redditione cauſæ, αὕτη γὰρ μόνη τῶν ἄλλων πτηνῶν ὀδόντας καὶ μαστοὺς ἔχει, ſiquidẽ ſola ea ex omni volucrum genere, & dentes ſimul & mammas habet. Quorſum enim dentes & mammæ ad turturem alitem minimè monſtroſam?

LVCIFVGA.

QVòd ſi hominem latebris & occulto ſeceſſu gaudentem, vel qui rei cuiuſpiam metu perculſus in apertum minimè prodire audeat, ſignificare vellẽt, E formicam & Veſpertilionis alam adpingere conſuerunt. Aiunt ſiquidem eam eſſe inter Veſpertilionem & formicas naturæ diſcordiam, vt ſi ala tantùm Veſpertilionis formicarum cauo admota fuerit, nulla earum foras progrediatur.

MORA.

QVin etiam ſunt qui tradãt credi ſolitum, formicam eò nunquam exire quò Veſpertilio vel ſemel acceſſerit: atq; ideo formicã ſub Veſpertilionis ala poſitam, & moræ & tarditatis aut impedimenti ſignificatum habere. Tranſit & ad columbas huiuſmodi ſympathia, quia vt Florentinus libro de re Ruſtica ait, colũbæ ſtationẽ minimè deſerunt, ſi Veſpertilionis caput ſupra turrim poſueris.

INSCITIA.

COgnitionem alibi per lumen ſignificari diximus, vnde etiam dare luci, pro declarare & edocere, ſæpe legimus: contrà verò inſcitiã per tenebras intelligimus, vnde hallucinari pro decipi per ignorantiam. Quoniam verò Veſpertilionis ea natura eſt vt tenebris gaudeat, neq; lucem ferre poſſit, diuinæ literæ dum Veſpertilionem à ſacris ſummouent, ἱερογλυφικῶς eum intelligunt virum, in F quo nullum diſciplinarum, aut veræ inſtitutionis lumen effulgeat, explodi debere. Alioqui apud Eucherium Veſpertiliones in diuinis literis idolorum monſtra ſunt. Propheta: Vt adoretis talpas & Veſpertiliones. Sunt etiam cogitationes immundæ, quas improbi dæmones ingerunt, vt idem ſentit.

SECVRITAS.

NEq; deſunt qui ſecuritatem indicaturi, Veſpertilionem inuerſo capite pingãt: is enim circumlatus domui viuus, & ſuper feneſtrã vel in hyperthyro, aut ipſis in valuis inuerſo capite affixus, maleficiorum amuletũ creditur, Plinio etiã id tradente, quod ad hæc vſq; tempora pleriſq; locis factitari videmus. Contrà verò, ſi quis eam amoliri arcereq; ab ędibus velit ſuis, platani folia ſuſpẽdat. Africanus enim in his quæ de agricultura conſcripſit, Veſpertilionem eò non ingredi tradit, vbi arboris huiuſmodi folia ſuſpenſa cõſpexerit. Pro corollario addam, occidi eas hedera ſuffumigata. Nam eas qui ſuſtuliſſe ſe profiteri ſigno aliquo velit hieroglyphico, Veſpertilionem faciet hederæ folio inſidentẽ. Nam Alcithoẽ Leucothoẽq; ſorores apud Ouidiũ, ſpreuiſſe Bacchi ſacra finguntur,

A caq́ꝫ de cauſa in Veſpertiliones mutatæ, vnde ſuffitum hederæ ita exhorrent, vt eo etiam necentur.

IMPVRÆ MENTIS HOMO.

HEſychius ait eam hieroglyphicum eſſe hominis, qui ſerò & parcè fidei documenta ſuſceperit, inq́ꝫ illis mente nõ ſatis firma verſetur, ſed in ambiguo omnia reponat, neq́ꝫ ſciat de terra ſua exire, ſed in quibus genitus eſt latebris libentiſsimè deliteſcat: Chriſtianus demum ſit, ſed parum fidelis: ſerò enim Veſpertilio prodit, ſub ipſum quippe crepuſculum veſpertinũ, atq́ꝫ vbi tribus aut quatuor ſpatiolis volatũ exercuerit, à noctis tenebris occupatur: neq́ꝫ longè fertur, ſed ſupra circũq́ꝫ tecta ſemper volitat, cùm Abrahamo Dominus peregrinationem indixerit, terra in qua alitus erat, quamq́ꝫ inhabitabat, derelicta, priſtinam ſcilicet imbecillitatem & craſſam originem nobis poſthabendam admonens, perinde ac etiã ſeparari nos à parentibus, & ſequi Dominũ doctrina moneat Euangelica. Veſpertilio demũ vtrũ ales an muſculus ſit, extat in ambiguo, cùm, vti paulò ante diximus, ipſemet in fabulis perſuadeat gallo ſe eſſe murem,
B catto verò alitem. Volat quidem, non tamen pennis, ſed membranulis innixus: neq́ꝫ pluma, ſed pilo, atq́ꝫ eo quidem murino, veſtitur. Ita homines pleriq́ꝫ volatu qualicunque præditi, baptiſmatis tantùm tinctum aſſecuti, apud catholicos Chriſtum fatentur Petrum Eccleſiæ ſpecificè præpoſuiſſe, apud hæreticos impudenter delirant atq́ꝫ præuaricantur: apud Iudæos Chriſtum rident, apud Mahumetanos tam Iudęos quàm Chriſtianos inceſſunt, impuriſsimũ hominũ genus, non modò Veſpertilionibus perquàm ſimile, ſed cui meritò ἀπὸ τῦ μαραίνεσθαι nomen inditum ſit, abominabile id quidem, & omnibus abhorrendum.

DE OTIDE.

Ωτίδας Gręci dicunt, quas aues Tardas Hiſpania, damnatas in cibis, propterea quòd oſsibus eius effractis teter odor ex medulla ad tædiũ vſq́ꝫ extemplò ſequitur. Sed enim Xenophon earum carnem ait multò ſuauiſsimam. De tarditate idem tradit, & faciles captu aſſerit, ꝙ nihilo quàm perdices longius prouolent, celerrimeq́ꝫ fatigentur. Ægyptij ſacerdotes hancquoque
C hieroglyphicis adnumerarunt.

IMBECILLVS FORtiori aſſurgens.

QVippe ſi hominem imbecillum, qui ferociori potentiorićq́ꝫ aſſurgeret, ac in rebus gerendis ſententijſq́ꝫ dicundis primas illi partes cederet, ſignificare ſi vellent, aut ita faciendum admonere, Otidem auem, & equum adpingebant: illa ſiquidem ſimulac equũ aliquem in conſpectu habuerit, nihil quicquam contata, illum quadam veluti venerationis oſtentatione excipit, circumq́ꝫ volitando & ſubſequendo deducendoq́ꝫ, officium facere quodammodo videtur.

NIL ALTVM SAPIENS.

CVm verò Otis omnino auis ſit, animi eſt identidem ſignũ: alatus enim animus paſsim apud Platonem. Sed hæc animũ indicat ignauũ ac ſtupidum, quippe quæ tarda eſt, corpulẽtiaq́ꝫ adeò grauis, vt vix ſeſe terra attollat: ita ter-

reni etiam affectus,quo quiſpiam detineatur,indiciũ eſt,quippe qui nihil ſubli- D
me ſapiat aut meditetur.

CONTVMAX.

AT ſi quis contumacem aliquem & monitoribus aſperum,ab omniq́ꝫ bono opere alienum,hieroglyphico referre voluerit, aptè Otidem & canem pinget:nulla enim auis canem exhorreſcit præter Otidem,quæ ſuæ ſibi conſcia tarditatis,ſimulac canem conſpexerit,aut latrantem audierit,ſtatim arrepta fuga ſe condit in latebras.Per canem autẽ ſuo cõmentario ſacerdotem pręcipuè ſignificari diximus in templis concionantem, de diuinis,de pietate, reliquiſq́ꝫ bonis moribus diſſerentem cõtra impios ſcilicet & improbos oblatrantẽ.Eum igitur qui ſubfugit & ſacerdotes, ingenio plurimùm cõtumaci eſſe conſentaneum eſt.

DE ALCEDONE.

ALcedonem,quod hactenus viderim,Ægyptij non poſuerunt:ea verò apud Italos ſua habet ſignificata.

TRANQVILLITAS. E

QVorum vulgatũ illud eſt, per Alcedonis nidum rerũ quarumlibet tranquillitatẽ indicari:mare ſiquidem per dies circiter quatuordecim, quibus auiculæ illę nidificant in littoribus incubantq́ꝫ,mira pacari ſerenitate compertum eſt.Eſt verò nidus ille miro artificio ex piſciculorum oſsiculis & ſpinulis contextus, ad gladij cuiuslibet ictum incolumis,figura cucurbitæ, præter vnum perexiguum cauum,qua ingrediendi & exeundi ſit parentibus aditus, cæterà concluſis.

IVSTITIVM.

TRanſit & ad res ciuiles figurę huiuſmodi ſignificatũ:nam hę ad maris varietates accõmodantur, eſt enim iuſtitij monumentũ:ideoq́ꝫ à Plauto dictum, Alcedones eſſe iuxta forum. Ad ſuſpenſas enim fori procellas,fluctuationeſq́ꝫ & turbines, hoc aptiſsimè refertur. Nam & Horatius merſari ſe ait,ſi quando res agere adhibuerit, ciuilibus vndis. Ita dies Alcyoniæ dicuntur, quibus fora conticeſcunt. Sunt verò dies Alcyoniæ, vt luculentiſsimo carmine Simonides tradidit,ſeptem ante brumam,dum ſcilicet incubat: & ſeptem à bruma,poſteaquam pulli excluſi fuerint: quibus quidem diebus ea tranquillitas non ſemper F noſtris locis,in Adriatico quippe ſinu,contingit,neq́ꝫ etiam Tyrrhena ora,at in Siculo mari ferè ſemper. Fit verò bruma, vt Heſiodi interpretes ſcripſere,menſe Ianuario,quem in honorem Bacchi Lenæum ipſi vocant: & eo menſe à Latinis Brumalia celebrari dicũt,quòd Bromus Bacchus appelletur.Sedenim Traiani tẽporibus,quod de ætate ſua Plinius profitetur, ad VIII.calend.Ianuarias fuit, quo die natus eſt noſtræ ſalutis Aſſertor.Accidit autem bruma, treſq́ꝫ cardines reliqui,in octaua ſingulorũ, Capricorni, Arietis, Cancri & Libræ,quæ diuturnitate temporis ob minutorũ aliquot neglectã intercalationẽ, minimè nunc reſpondere cõperias:nam octaua Capricorni,circa vigeſimã eſt nunc Decembris diem.Sedenim hæc perpendere Aſtronomorum diligentiæ dimittamus.

CONSVETVDINIS RARÆ HOMO.

ALcedonem præterea pingebant quotieſcunq́ꝫ vellent hominem raró prodeuntem, & minimo temporis momento cum hominibus verſatum ſignificare. Alcedonem ſiquidem videre eſt omniũ rariſsimè:ferè enim circa Vergiliarum occultationem,brumamq́ꝫ ipſam apparet, & vbi primùm per portũ non plus

A plus quàm nauem circumuolauerit, ſtatim abit, vt nuſquã præterea conſpiciatũ: de quo apud Steſichorũ latius. Cauſam huius nidulationis hybernę quærit Albertus, eam eſſe ſuſpicatus, ꝙ auicula ea rara adeò ſit textura, vt æſtate ꝓpter nimiam corporis ariditatem progenerare nequeat, hyeme verò obturatis præ frigore poris, humidiorecꝙ effecto corpore, fiat ad conceptũ idonea. Nõ diſsimularim hoc loco quod Antigonus ait, Alcedones vbi ſeneſcunt, Cerulos vocari. Verùm Ariſtoteles diſcernit inter ſe diuerſas, Alcedonẽ, Cerulũ, & Cornicem. Sunt qui harũ marẽ Cerulũ vocent, idcꝙ verũ eſſe tradũt interpretes Theocriti.

DE CVRVCA.

SVnt pleracꝙ de quibus Ægyptij parum, alij multum locuti ſunt, quæ tamen quoniam Ægyptiacis commentis non diſsimilia ſunt, in Struthiocamelum hunc infarcienda videntur, atcꝙ in his Curuca, & Cuculus.

ALIENI FILII PRO SVIS EDVCATI.

DE quibus vulgatiſsimum apud omnes ſcomma, hominem per eam ſignificari, qui filios adulterinos pro ſuis paſcat. Cuculus enim Curucæ abſum-
B ptis ouis, in eius nido ſua potiſsimũ oua ponit, vtpote qui ſe ignauũ minimecꝙ idoneum agnoſcat, qui poſsit pullis neceſſaria comparare. Suæ igitur ſibi conſcius imbecillitatis, eam init rationem ad prolis ſuæ tutelam, quippe qui omniũ auicularũ iniurijs ſit expoſitus, vereaturcꝙ ne ſi nidum ſtruat, minimo inde negocio depellatur, idcirco ad alienas cõſugere opes pergit. Curuca itacꝙ oua illa fouet & excludit, atcꝙ educat pro ſuis. Ariſtoteles, ſi modò legitimum eſt id opuſculum, De mirabilibus auſcultationibus, accidere hoc in Helice tradit: addit & in palumbium aut turturum nidis oua ea deponi.

DE CVCVLO.

MINIMA QVAQVE DE RE TIMIDVS.

CVculus quia timiditate maximè omniũ auium excedit, adeò vt à minimis quibuſcꝙ auiculis conuellatur, eascꝙ præ metu fugitet, cõmenti nonnulli ſunt, hominem minima quæcꝙ expaueſcentem, per alitis huiuſmodi picturam ſignificari. Vnde conuicia illa, ſiue quempiam
C adulteræ vxoris maritum dicere volumus, ſiue ignauum, ſiue ſtupidum, aut nullo animo præditum hominem notare, Cuculum appellamus, vt apud Horatium Sermonibus:

Tum Præneſtinus ſalſo multumꝗ fluenti
Expreſſa arbuſto regerit conuicia, durus
Vindemiator, & inuictus cui ſæpe viator
Ceſsiſſet, magna compellens voce Cucullum.

Solent, inquit Porphyrio, leuia ruſtici circa viam arbuſta vindemiantes à viatoribus Cuculi appellari: tum illi prouocati, tantã verborum amaritudinem in eos effundunt, vt viatores illis cedant, contenti eos Cuculos iterum atcꝙ iterum appellaſſe. Ego cùm Octobri menſe Roma Neapolim proficiſcerer, in eiuſmodi iocos incidi, per continuũ diem conuicijs huiuſmodi delectatus. Quare cum Acrone dicere poſſumus, hoc autem ipſa re nouimus, quemadmodũ viatores quos in itinere vindemiatores per agros cõſpexerint, cõuicijs agitare gaudeãt, illicꝙ ita reſpondere, vt Cuculum eum appellent quaſi pigrum, ignauum ſcilicet ac nihili hominem. Sed hoc parum eſt, & quod à Porphyrione dicitur, ſubfrigidum: hodie ſiquidem res agitur calumnijs etiam vehementioribus: viatores

enim eos nunc Pulterones, nunc Cornutos, nunc alijs atque alijs conuicijs inceſ- D ſunt: illi contrà, ſiue ciuis, ſiue magiſtratus, ſiue rex ipſe occentare cœperit, omne opprobrij genus regerunt, tegendisque retectis turpiſsima quæque minitantur, præſertim ſi celſiſsimis, quæ frequentes tota regione ſunt arboribus inſederint: quamuis id impunè toto agro Campano Neapolitanoque, tempore vindemiæ li- cet, ne quid Liberi libertati detrahatur. Atque hoc illud eſt quod Flaccus ait, Du- rus vindemiator & inuictus, cui ſæpe viator ceſsiſſet. Quoniã verò ſpecies Cu- culi certo anni tempore non multum differt ab accipitre, locus fabulæ datus, quã in Arati vita Plutarchus refert. Ipſa enim inducitur minores auiculas per- contari, quare fugerent ſe conſpecta, quæ nullam præ ſe ferat ferocitatem: quo- niam, reſponderunt, ſuſpicamur te aliquando futuram accipitrem.

TRANSMVTATVS.

POſſumus igitur hominẽ qui vel mores, vel effigiem ita commutarit, vt alius penè videatur, per eandem hanc auem ſignificare. Ea enim figurã immutare creditur, & in aliud tranſire genus, cùm inter accipitres omnino numeretur, li- cet vnguibus ſit haudquaquam aduncis, neque capite accipitri ſimilis, ſed colore E tantùm, roſtro quoque magnitudineque columbino potius quàm accipitrino.

PVLICVM DEFECTVS.

ALij porrò quoniam Ægyptios animaduerterant de pulicum defectu deſcri- bendo ſolicitos fuiſſe, quippe origanum in eo ſignificato propoſuerãt, ad- didere ipſi Cuculum & humanũ veſtigium, qua ſpecie pulicum exterminatio- nem indicarent. Ferunt enim, quo quis loco primùm audiat alitem illam, ſi de- xter pes circumſcribatur, ac veſtigium id defodiatur, nõ gigni pulices vbicunque puluis eo veſtigio compreſſus, ſparſus fuerit. Hæc obſeruarunt Magi. Pulicum verò nuncupatione, humiles ſordidæque curæ ſunt intelligendæ, quibus implici- ti vitam agimus anxiam & inquietam. Multa enim, licet ea pingere aut ſculpere inſanientis vanique ſit ingenij, ob exiguitatẽ, quæ minus repræſentari poteſt, vſu tamen loquendi frequenter vſurpantur.

IVNO.

PAuſanias vbi opera ea recenſet quæ Mycenis ſpectatu digna viderentur, in ſceptro, quod in Iunonis manu erat, Cuculũ inſediſſe dicit, eaque de cauſa ſi- F gnum ita fieri ſolitum quod Iunonis deſiderio Iupiter aliquãdo in eam auiculam ſe cõuerterit: tam inania illi de dijs ſuis cõminiſcebantur. Quinetiã locum Coccy- giũ appellatũ autores celebrant, in quo Iupiter in Cuculũ ſit mutatus. Apud in- terpretes Theocriti ita leges, Iouẽ Iunonis cõgreſſum appetijſſe, rẽ tamen occul tare voluiſſe: mutatũ itaque in Cuculũ, abijſſe in montẽ qui tũc Thronax, poſtea verò Coccyx appellatus eſt, eoque & Iunonẽ conceſsiſſe, quæ ſimulac aſſedit, Iu- piter in eius auis effigie ad eã aduolauit, ſeque in eius genua proiecit: repulit hunc Iuno excuſſo peplo, at ille ſtatim mutata facie acceptus ab ea eſt. Hine apud Ar- giuos Iunonis ſimulachrũ in throno collocari, in manu verò ſceptrum poni, ſu- pra quod Cuculus. O lepidos & otioſos deos, qui puerilibus his nænijs dele- ctarentur: ſed longè magis ineptos, qui talia ſcriptis mandare non erubuerunt.

NVPTIÆ.

CVm verò vincula iugalia curæ ſint Iunoni, putarim ego boni ominis cauſa Cuculum deæ dedicari ſolitũ: boni eſt enim augurij Cuculus, noſtrique ſo- lent ex eius cantu ducendæ vxoris tempus percontari. Caro autem eius ſi in ci- bum autumnali tempore veniat, cæteros ſapores exuperat.

A

VERNVM TEMPVS.

EST & verni temporis ſignum Cuculus; id quod vel imperitæ innotuit plebeculæ. Porrò nuncium eum veris ponit Heſiodus:

ἦμος κόκκυξ κοκκύζει δρυὸς ἐν πετάλοισι·

Ut cantum audieris quem reddit ab ilice coccyx.

Tunc enim exulare hominem dicit, quia verum eo nuncio veris aduentum intelligant. Piſtotherus apud Ariſtophanem, Auibus, vbi Cuculum Ægyptijs imperaſſe dicit, tam eos ait quàm Phœnices ad cantum huius auiculę, tanquam ad imperium triticum & hordeum demetere ſolitos: tempeſtiuior enim apud eos meſsis, quàm in Græcia & in Italia ſit.

DE CAPRICIPITE.

AGELASTOS.

HOminem qui nulla iucundiore conſuetudine poſſet ad riſum allici, quòd eius expers eſſet, veluti Socrates fuiſſe fertur, oſtendere ſi vellent, Capricipitem auem pingebant, quam liene omnino carere traduntin:liene verò ſedes eſt riſus, veluti amoris in iecinore, libidinis
B
in lumbis, iracundiæ in felle. Eaq́ue de cauſa dictum, columbam ſummam ſignificare manſuetudinem, quòd bile careat.

DE VPVPA.

FERACITATIS PRÆCOGNITIO.

VPupam Ægyptij cùm pinxiſſent, præcognitā vindemiæ feracitatem, ſiue lætum ac plenum vindemiæ prouentum indicabant, lætitiam ſcilicet aliquam affuturam, vt in Vite latius explicatur. Quia ſi ante vindemiæ tempus valde clangere audita fuerit, nimirum vini redundantiam prænunciare creditur.

EBRIETATIS REMEDIVM.

HOminem verò ebrietate laborantē, ac ſibi remediū cōminiſcentem, ſignificare cùm vellent, Vpupā & Capillū Veneris herbam pingebant: Vpupa ſiquidē vuis veſcitur immodicè, ita vt plerūq; inde ebria fiat, ac ſimulac ſe tētari
C ſenſit, Capillo Veneris decerpto efficaciſsimè ſibi medicatur. Herbā hāc ἀδίαντον Græci vocant, ἀπὸ τοῦ μὴ διαίνεσθαι, hoc eſt, eo quòd minimè marceſcat, neq; quidem ſi aqua perfundatur, immergaturve, neq; bruma putreſit, vt herbę reliquæ. Summouent autem Vpupam diuinæ literæ, quam piorū menſis inferri nolunt, querulam quippe volucrem, lugubrē atq; luctuoſam, quæ nihil vnquā niſi mœſtum & triſte meditatur. Vnde per alitis huius hieroglyphicum, hominē vitijs deditum intelligunt Theologi, propterea quòd nemo magis querulus, magisq́; mœſtus aſsiduè eſt, q̄ vnuſquiſq; vir improbus atq; flagitioſus: ſolicitat hūc admiſſorū ſcelerū cōſcientia, vel inquietū exercet admittendorū cupiditas & impotētia. Nam ſi tumore ſuperbiæ turgeſcat, quæ illi vnquā hilaritas arridebit? Faſtu cruciatur aſsiduè, neque vllos tantos putat honores, qui quod affectat explere poſsint. Repulſam paſſus eſt, infeliciſsimū ſe mortaliū putat. Auarus eſt, ſi iactura quantulacunq; fiat, vicem deplorat ſuam: ſi prædam cui inhiabat elapſam videt, miſerè cruciatur. Quid iracundus? an non ſtatim vt incenſus eſt pœnas vitij dat ſui? Vnde Salomon ei luctum mandat, cui iræ, cui rixæ, cui ſine cauſa manus ſanguinariæ. Quid inuidus? nónne ſuimet carnifex indeſeſſus? Quid libidinoſus? mentita eſt amica, æſtuat immenſum: expleuit cupiditatem ſuam, lan-

guet & erubeſcit. Quid vorax? diſtentus eſt, ægrè habet: fameſcit, extorquetur. D
Quid ebrioſus? aret guttur, pulmo inflammatur: potauit, mẽte capitur, titubat, ſemianimis deficit: atq; vt ſemel cum Flacco dicam,

An'ne magis Siculi gemuerunt æra iuuenci,

quàm eius animus qui ſit improbitati, facinoribusq́; addictus flagitioſis? Contrà verò probus modeſtusq́; vir, ruat cœlum, nulla re commouebitur, gaudebit ſemper, æquanimis erit ſemper, gaudẽtem hilaremq́; ſcit à Deo vocari, exultantem ſacris admoueri. Repulſam patitur, modeſtè fert: iactura afficitur, paruo cõtentus eſt: denunciantur inimicitiæ, pacem meditatur: ſolicitatur à maligno, reſiſtit audacter, lætumq́; tunc triumphũ agere ſibi videtur, cùm ſemetipſum edomuerit. Cibum & potum ita moderatè ſumit, vt neq; mentem offuſcet, neq; debilitet corpus: nullaq́; demum animi tranquillitas, nulla lætitia, hilaritas nulla huic comparari poteſt, quæ in rectè factorum cõſcientia requieſcit, cùm ſe pium cogitet, cùm ſe vitam puriter egiſſe reminiſcitur.

DE FLORO.

LOngè diuerſum ab Otide eſt ingenium Flori: nam quantum illa ve- E
nerationis in equũ oſtendit, tantum hæc exercet odij & ignominiæ.

FFROX A' MANSVETO ſuperatus

FErocem hominem ab humiliore manſuetioreq́; ſuperatũ, per Florum auiculã, quam ἄνθον Græci vocãt, ſignificabant. Paluſtris auis ea eſt, coloris pulchri, oculorum acie nõ ſatis valens, quæ cum equo ſemper pabuli gratia dimicat: herba enim vterq; paſcitur. Illa vocem eius interdum imitatur, inſiliensq́; aduerſus equũ, dorſum occupat, quãq; maximo poteſt morſu colla armosq́; vellicat, hisq́; auxilijs freta eum plerunq; fugat.

DE SALO.

QVando verò in has incidimus inimicitias, non diſsimiles ab his recenſebimus, quæ inter Salum & aſinum habentur ingentes. F

INIVRIARVM VLTIO.

AEgythum Ægyptij, quem Latini Salum vocãt, aſini vlcera roſtro excauantem pingunt, ſi hominem illatas filijs iniurias vlciſcentẽ ſignificare volunt. Nidulatur hæc plurimùm in ſpinis, acciditq́; vt aſinus pruritu vlcerum excitatus, ſcabendi cauſa ſe conferat ad ſpineta, atq; ita atterat vlcera, nidosq́; diſsipet: quod quidem illa adeò pauet, vt cùm etiam vocem rudẽtis audierit, oua abigat per abortum, pulli etiam metu labantur in terram: itaq; Salus ob eam iniuriam in Aſinum inuolat, vlceraq́; eius roſtro impetit, affixaq́; pertinacius quanto maximo poteſt conatu excauat. Deniq; atrox vſqueadeo odium inter eos eſſe autumant, vt ſi vtriuſq; ſanguinem commiſcueris, ſponte ſe vterq; ſubducat ac ſeparetur, antipathia, ne coeat, pertinaciſsimè repugnante.

NECESSITVDINIS AVERSATOR.

SI verò Florum vnà cum Salo pingerent, hominem qui alterius neceſsitudinẽ pertinaciter auerſaretur, ſignificabant: quare aues illæ aut auerſæ inuicem, aut capitibus ſaltem obtortis in diuerſa, pingendę ſunt. Commenti cauſa ea eſt, quòd implacabiles inter vtranq; inimicitiæ intercedunt, neq; vllo pacto fieri po

teſt

A teſt vt harum quoq; ſanguis exhauſtus cõmiſceatur: confuſum enim non aliter alter hinc, alter inde cõtrahitur, quàm oleum ab aqua ſubducitur, vſqueadeò natura ipſa diſsident. Quare tibi tria ſunt obſeruanda eiuſdem generis exempla, quorum natura inter ſe minimè congruat, ſitq; pertinaciſsimæ diſcordiæ, Salus & Florus, Salus & Aſinus, &, de quibus ſuo loco dictum, Cornix atq; Noctua. Nanq; vt nihil eſt appetentius, nihil rapacius ſimilium ſui, quàm natura, ita etiã diſsimilium nihil auerſum magis, ac magis abominabile.

DE ARDEA.

EXANGVIS DE NEQVITIA REDDITVS.

HOminem ita libidinis vſu confectum exhauſtúmq; vt propémodum exanguis ſit effectus, oſtendere qui vellent, Ardeolã illam pelam pingebant, quæ Græcè ἐρωδιὸς dicitur: ea de coitu ita angitur, vt ſanguinẽ ex oculis emittat, remq; ſummo cum dolore peragat, clamore vaſto atq; admodum inſuaui difficultatem atteſtante. Nomen illi apud Græcos inditum aiunt, ὅτι ἔαρ ἰδίει: nam ἔαρ quandoq; ſanguinẽ ſignificat. In collectaneis Sudæ B Grãmatici dictã volunt παρὰ τὸ ἐν ἕλεσι διατρίβειν, quòd in paludoſis & humidis locis verſetur, quaſi helodium dicas. Sunt qui eas inter grues recenſeãt: ſunt qui ſimilem grui dicant: & diuinarũ literarum interpretes de aue hac, vbi vulgata Pſalmorum editio habet, Herodij domus dux eſt eorum, varia tradiderunt.

TEMPESTAS.

SEd enim D. Auguſtinus, qui herodium fulicam arbitratur, tempeſtatis eam impendentis ſignum autumat. Sed enim apud Maronem Ardea & fulica diuerſæ ſunt volucres, tametſi vtraq; ſit indicium tempeſtatis: ait enim,

Cumq́; marinæ In ſicco ludunt fulicæ, notaſq́; paludes
Deſerit, atq; altam ſupra volat Ardea nubem.

Sed ſuper hac ſatis eſt à nobis in Ciconiæ commentario diſputatum.

DE CINNAMO.

AROMATARIVS.

HOminem ex aromatum mercimonijs diteſcentem ſignificantes, Cin-C namum auem pingunt. Auis ea in Arabia verſatur, quæ ſurculos cinnami congerit, ex quibus nidum ſibi conficiat, quocirca indigenæ plumbatis eum ſagittis decutiunt, mercis gratia: neque aliud mihi ſuper ea compertum eſt.

DE VELIA.

STVDIOSVS OTII.

STudioſum otij & commodorum hominem indicare qui volunt, Veliam auem pingunt: ea enim in vmbra & aura æſtatem agit, hyemem in apricis: nam & potentes, cùm in eos qui otio literario agit, hyemem in apricis: nam & potentes, cùm in eos qui otio literario dediti ſunt, cauillantur, genus hominum ignauum appellant, quod, vt apud Iuuenalem eſt, tecto gaudet & vmbra.

DE ASIONE.

IGNOBILITAS.

IGnobilem hominem, atq;, vti dici ſolet, Terræ filiũ, notare ſi vellent, Aſionem illum pingebãt, qui diuerſus à perenni eſt, corpore pingui & minimè vocali. Nihil enim habetur exploratum de generatione eius, cuiuſmodi, qualiſq; ſit: cæterùm Fauonijs tantùm flantibus

eum apparere cõſtat, veluti etiã pleriq; homines ignobiles, potentiorũ tantum D fauore aliquo, tali quippe adſpirante Fauonio, nullis alioqui natalibus, nulla probitate, nulla virtute, nulla muniti diſciplina, ad clariſsimas interdum dignitates euehuntur, omnibus, vnde hi prodierunt, admirantibus. Noctuarum hoc eſt genus maximũ, quibus pluma aurium modò ſurrigitur, vnde & nomen illi: otus enim Græcis eſt, de qua quidem apud Athenæum plura comperies.

MIMVS.

PEr hanc auem pleriq; mimum atq; paraſitum exprimunt: non enim à mimica multum diſtat ars paraſitandi, quam ita deſcribit Horatius:

Alter in obſequium plus æquo pronus, & imi
Deriſor lecti, ſic nutum diuitis horret,
Sic iterat voces, & verba cadentia tollit,
Vt puerum credas ſæuo dictata magiſtro
Reddere, vel partes mimum tractare ſecundas.

Eſt enim hæc auis omnium maximè imitatrix, & vt Plinius ait, paraſita, & quodam genere ſaltatrix. E

CORNVTI.

HÆc in clypeo atq; inſigni militum Romanorum, qui recentiori tempore, paulo antè quàm declinaret Imperium, ſub Magiſtro peditum merebant, ordinis eius ſignum fuit qui CORNVTI appellabantur: erat'q; ales praſini coloris in orbiculo luteo, quem cæruleus ambitus latè ductus circumplectebatur, à quo mox arctior & ipſe luteus, & circa marginem extremus ruber.

DE IYNGE.

IYnx inter lingua nobiles enumeratur, pro quo nomine Lyncẽ compluſculis in locis apud Pliniũ corruptè ſcriptũ offendes, indice etiã illo tam copioſo, eodem errore perplexè notato, quippe qui volucre animal quadrupedibus adnumerarint, Lyncem eam, quę noſtra hęc Iynx eſt, arbitrati. Fringillã hanc vulgo dicunt, vt Gaza putat. Græci pleriq; Romani ſermonis non vocem, ſed ſignificationem ſecuti, σεισοπυγίδα, Latini à caudæ cõtinuo motu, motacillam dici tradidere, Torquillam alĳ, à torque quo collum F inſignita eſt: alĳ turbinem, alĳ aliter nominarunt: ſed nos Pliniani codicis macula iam eluta, ad ſignificata noſtra reuertamur.

DICACITAS.

PEr eam pictam nõnulli dicacem hominem intelligunt, propter inſignem linguæ longitudinem: linguam enim habet ſerpentibus ſimilem, quam in longum menſura quatuor digitorum exporrigit, rurſum'q; contrahit intra roſtrum non complicatã, ſed terreni lumbrici more collectam, & in ſeſe reductam. Communis autem ſermo verboſos garruloſ'q; homines ab inſtrumento ipſo linguaces appellare ſolet. Sed ad linguam id etiã addemus, quòd pedes habet Iynx binis vtrinq; digitis inſignes: illi tamen hæc de Lynce dicta credidere.

INCANTATIO.

PAſsim verò pręcipuum ales hæc fuit incantationũ ſignum, propterea quòd ei amatoriũ quid natura ineſſe perſuaſum eſt. Quinetiam quæcunq; ad rem amatoriam veneficia, pharmaca, incantationeſ'q; comparantur, vno vocabulo Iyngas Gręci vocauere. Hinc apud Theocritũ intercalare illud, Pharmaceutria:

ἶυγξ ἕλκε τὺ τῆνον ἐμὸν ποτὶ δῶμα τὸν ἄνδρα.

Scri-

A Scribir Pindarus Venerē Iynga cœlitùs attuliſſe, quam Iaſoni daret: carmenq́ue docuiſſe, quibus Medeam in amorem allicceret.

VEHEMENS CVPIDITAS.

IDem Pindarus hieroglyphicè locutus ἴυγγι δ' ἕλκομαι ἦτορ dixit, vehementē cupiditatem ſignificare volens, vt eius interpretes exponūt. Iynx enim, vt interpretantur illi, vis illa dicitur, quæ cogitationē noſtrā ad cupiditatē & amorē trahit. Tradunt nōnulli Pithûs eam filiā fuiſſe, propter perſuadēdi vim: maxima enim perſuadendi vis ineſt amori, nihilq́ue tā incredibile dici poteſt, quod amanti non perſuadeas. Vnde rectè Ouidius: Credula res amor eſt. Addunt, eam amatorijs veneficijs incitaſſe Iouem in amorem Iûs. Sed enim Callimachus Echûs filiā dicit, & Iouem (tanta eorum temporum vanitas fuit, ne imperitia dicam) ab ea veneficijs coactum, vt ſecum rem haberet: vtcunq́ue, mox ab irata Iunone in eiuſmodi auiculam tranſmutatam, veneficijsq́ue amatorijs conſtruendis damnatam.

DE CAPRIMVLGO.

PERNICIOSA CONSVETVDO.

B PErnicioſæ conſuetudinis hominem indicaturus quiſpiā, Caprimulgum auē pingat: ea enim inter capras familiariter verſatur, appetitq́ue earum vbera ſugere quod cùm fecerit, vber extinguitur: capra, vt aiunt, excæcatur.

DE TVRDO.

SVIS ARTIBVS ELVSVS.

HOminem qui technis & cōmentis, conſilijſ've aut artibus proprijs eluſus malè perierit, &, vti dicitur, in laqueos quos tetenderat, inciderit, oſtendere qui volunt, Turdum viſcatæ implicitum virgulæ pingunt: quandoquidem, vt inquit Plautus, ipſa ſibi auis mortem cacat: viſcum enim nō prouenit, ait Plinius, niſi maturatum in ventre ac redditum per auium aluum, maximè palumbium & Turdorum. Apud Irenæum legas quid huic rei ſimile, de ijs qui in eligendo ſibi malo ſunt procliuiores & aduerſa mox quæ in ſe ipſi contrahunt, Deo imputant, cùm nihil aliud ſit, indurare cor Pharaonis, & Excæcare oculos populi, apud Deum, quàm gratiam ſuam quæ ſe largè volentibus infundit, à prauè & iniquè agentibus auertere. Nam ſimulac quis Deum dereliquit, quæ bona ſunt aſpernatus, amiſſa ſpiritus gratia, omnibus inde afficitur incōmodis, viam rectam non videt, & contumacem ſe opponit ad admonitiones, nullo pollet animę ſenſu, vt ſciat reprobare malum, & eligere bonum. Ita dicimus eum à Deo excæcari, & obdurari, quemadmodū Solem occidentem receſſu à nobis noctem facere, cùm alioqui nihil à Deo niſi bonum emanet, quemadmodum à Sole ſemper lumen & calór.

C

SVRDITAS.

ALioqui Turdus ſurditatis indicium eſt, cùm omnium auium eo plurimùm incommodo laborare Turdum, manifeſtum habeatur. Accedit huc & prouerbium κίχλης κωφότερος, de loquacibus, qui loquentes alios pati nequeant.

DE ERYTHACO.

SOLITVDINARIVS.

SOlitudinarium hominem qui ſignificant, Erythacum autem pingunt, quæ quidem ita ſeceſſu ac ſolitudine gaudeat, vt rarò duas vel in eodem ſaltu reperire poſsis. Eam Theodorus modò Syluiam, modò Rubeculam appellat, alterum à ſyluarum deſertis,

alterum à ruboris indicio, quod ex Græca dictione colligitur. D

DE CINCLO.

PAVPERRIMVS.

INueniebam extremæ paupertatis hominem per Cinclum auem pictam ſignificari. Cauſam Ælianus affatim explicauit, qui Cinclũ auẽ eſſe dicit imbecillam, inualidamq́ adeò, vt nidum ſibi ipſa parare nõ poſsit, alienisq́ ideo nidis ouifœtare. Eſt & apud Sudam aliqua de Cinclo mentio, cui nomen à caudæ motatione ſit σεισοπυγίς· ea nimirum lynx eſt, de qua nunc agebamus. Hanc ſanè vulgus pleriſq́ locis, Græcum vocabulum exprimendo, Codaquaſſulam dicit. Interpretes Theocriti hoc ipſum agnoſcũt, & κιγκλίζειν lumbos motare dicunt, quod Latini fluctuante lumbo reddidere.

CINGANI.

CVm itaq́ Cinclus inops adeò ſit, neq́ certo vſquã lare vtatur, nõnulli errones illos qui nunc totum terrarũ orbem mendicabundi cum chiromãticis vxoribus & liberis peragrant, nuſquã certas domos habentes, quos vulgo Cinganos vocamus, Cinclos ab auis huius ſimilitudine appellatos arbitrantur. E

ADVENA.

QVanquã in vniuerſum omne genus auiũ apud aruſpices pro peregrinis, aduenis & cõuenis accipitur, vt oſtenti eius declaratione patuit quod Alexandro oblatum eſt, dum condendæ vrbis Alexandrinæ in Ægypto modulum ab architectis depoſcebat, forteq́ eueniſſet vt neq́ gypſus, neq́ alba terra vſpiã inueniretur, quo ſitum & magnitudinem cupido Regi deſcriberẽt, architecti ad farinæ opem ſe contulerunt, eaq́ diſſeminata quaqua vrbis mœnia ducenda erant, accidit vt aues ad eam depaſcendã auidius aduolarent, quo quidem oſtento territus eſt Alexãder: ſed aruſpices reſpondere, proſpera vrbi ex hoc portendi, quòd futura eſſet omnium & nutrix & alumna, ſoliq́ vbertatem eſſet alienis quoq́ gentibus largiſsimè communicatura.

PIERIVS VALERIANVS AD MAGNIFICVM PETRVM MELINVM ROM. SENATVS CANCELLARIVM, DE IIS QVAE PER APEM, ET ID GENVS cætera ſignificantur, ex ſacris Ægyptiorum literis. F

VOlatilium ſignificationes, quas in aliquot digeſsimus cõmentaria, legiſſe te ſcribis, Petre Meline Romanorum ingeniorum præſens decus & ornamentum: in quibus & Apem habere voluiſſes, quæ, quòd mellifica eſt, ad domus tuæ gentile nomen cognationem quandã habere videatur. Proinde ſi quam, vt ſuperiori anno feciſti, ædium tuarũ partem picturis ornare pares, habiturũ te ſperas tui generis argumentũ, quo literatorũ oculos poſsis non inaniter oblectare. Feci non inuitus, quod tibi fore gratum intellexerã. Sed quod à melle te maiorũ tuorũ nuncupatione vocari putas, dixerim ego te id nominis à morũ potius tuorũ ſuauitate cõparaſſe, ſiue id ſumma humanitas meretur tua, ſiue affabilitas iucundiſsima, cuius lepôre omnes ad te trahis tibiq́ deuincis, vt de te verè dici poſsit, fauum mellis in ore tuo ſedem poſuiſſe: ſiue perelegãs ille ſcribendi tenor tuus, vbi ſolutã orationem aut carmen facis, amœniſsima quadã dulcedine legentem afficiant, euenit vt vndecunq́ merum mel & ſis, & habearis. Ac plenus rimarum ſum, neq́ me cohibere poſſum quin epigram-

A *epigramma illud cœnũ noſtris ſodalitijs olim decantatum erumpat. Quid enim prohibet apud ingenium Poëticæ ſtudioſiſſimum, aliquando poëtam agere?*

Romulei certant lepido certamine vates,
Nominis ecqua viget congrua cauſa tui.
Nam qui ex te norunt manare poëtica mella,
Mellinum à merito nomen id eſſe volunt.
Atq; alij malunt correpta parte Melinum
Dicere, Pegaſeum quòd melos ore canis.
Sis quodcunq; velis, nullo diſcrimine amandus;
Seu mihi Mellinus, ſiue Melinus eris:
Omnia congruerint, tanta dulcedine carmen
Pangis, & oranti ſpargis ab ore melos.

Id quod eò tibiglorioſius accidit, quòd horũ infelicitas temporum pauca admodũ nunc oſtendunt ingenia, quæ bonarum artium amore eruditionis've felicitate capiantur: eóq; alieniores pleriq; à doctrinæ ſtudijs euadunt, quo ſunt magis natalium ſplendore aliquo illuſtrati. Tu verò cùm ex
B *ea ſis domo ortus, in qua ſummi pleriq; viri gentiles tui, & veteri & recenti etiam memoria ad patriæ ornamentum geniti, inſignia rerum à ſe geſtarum monumenta reliquerunt, Cardinalia decora, primos in Vrbe honores, tituloſq; foris arma pro ſalute patriæ victricia, diuitias honeſtiſſimis artibus comparatas, nihil rerũ harum amplitudine contentus, à teipſo ſplendorem excitare quæſiuiſti, vt clariſſima ea familia dignus euaderes, patreq; in primis tuo ſenatore ſemper optimo, apud quem tanta educatus es ſanctitate. Acceſſere mox bonæ artes, & egregiæ diſciplinæ, Latinæq; & Græcæ literæ, quas eo conatu ſucceſſuq; aſſecutus es, vt pauciſſimi omnino ſint inter Romanam hanc nobilitatem, qui parem tecũ gradum hodie conferre poſſint. Sed quoniam non de literis tantùm, ſed de totius vitæ tuæ integritate, atq; animi magnitudine, ſi quis de te loqui cœperit, ſermo faciendus eſſet, parentumq; tuorũ benignitas omnis explicãda, qui me omnibus humanitatis officijs proſecuti, quam in filios exercere par eſt, beneuolentiam, charitatem, & ſtudium in me omne præſtiterunt, his in commodius tempus dilatis, quod nunc agendum inſtat, Apem ipſam, quam tibi meritò deberi iudicauimus, exhibendam curauimus. Ecce verò tibi eam, in cuius comitatũ, ne Fucus etiam, helluo ille ſatis impudens, & moleſtiſſimi Culex & Ve-*
C *ſpa ſeſe intruderent, repellere nunquã potui: ac ne vllus & moleſtiæ & importunitati finis eſſet, Muſca etiã, Cicada & Araneus ſe his admiſcuere. Tu quidem ſtrenuè nimirum & ex prudentia tua feceris, ſi, ne ab eorũ aliquo lædare, caueris. Verùm agè quid Apes ſibi velint videamus.*

POPVLVS REGI SVO OBSEQVENS.

POPVLVM Ægyptij ſacerdotes obſequentiſsimũ Regi ſuo ſignificare ſi vellent, Apem faciebãt illam vtiq; breuem, variã, & in rotunditatem cõpactilem, quæ ſola ex animalibus Regem more hominum habet, quem vniuerſum Apum agmen cõſectatur, æquè atq; homines Regi obtemperãtes. Rex verò vel aculeo caret, vel ad offenſionem minimè exerit: quæ quidem præcipua eſt in Rege virtus, qui in obeundis vitæ officijs, nõ magis iuſtitiæ aculeum, quàm dulcem mellis clementiam oſtentare debeat. Ac de populo quidem agnoſcit hoc idem Plotinus libro De ſuo cuiuſq; genio, qui ciuilem hominem, popularibus vtiq; ſtudijs deditũ, ſed qui perfectã virtutem conſequi minimè potuerit, ab obitu in Apem regenerari fabulatur: qui verò ciuilem virtutem ad amuſsim aſſecutus fuerit, eundem iterum hominem fieri contendit, & ad eadem munera rediturum.

REX. D

MEritò itaq; Regem, qui populos vnanimi beneuolentia ſibi deuinxerit, oſtendere qui vellent, examen Apum proponere cõſuerunt: ſiquidem is foras non procedit, niſi migraturo examine: cumq́; procedit, totum examen circa eum conglobatur, cingit, protegit, cerni non patitur reliquo tempore. Cùm populus in labore eſt, ipſe, inquit Plinius, opera intus circuit ſimilis exhortanti, ſolus immunis: circa eum ſatellites quidam lictoresq́; aſsidua cuſtodientes autoritate. Cùm proceſſere, ſe quæq; proximã illi cupit eſſe, & in officio conſpici gaudet. Vbicunq; conſedit, ibi cunctarum caſtra ſunt. Miſſam facio miram earũ circa Regem obedientiã, vt ſeſſum humeris ſubleuant, validius fatigatum ex toto portãt, multaq́; huiuſmodi, in quibus enarrandis tanta vtitur ſuauitate Plinius, vt eas ipſas Apes in eius ore mellificare dicas, vnde lepor ille tam dulcis eloquẽtiæ demanarit. Adamantius ait, Apes hæc nullo animi cõceptu facere, vt pleriq; contendunt, ſed naturæ ipſius diuinæ beneficio, quæ vel bruta eouſq; prouexerit, vt pleriſq; in rebus ratione præditos imitentur. Nos verò vult admonitos, vt vbi Apum mores cognouerimus, ducibus parẽre non recuſemus, negotiaq́; B ad Reipublicæ ciuitatumq́; ſalutem opportuna alacri animo ſuſcipiamus. Non enim amat id genus hominum Adamantius, qui ſub pietatis ſpecie ſuam obtegunt ignauiam, ſuoq́; tantùm otio & commodis conſulentes, negotia ſubfugitant, & veluti genus humanum oderint, humanas etiam conſuetudines auerſantur. Adeò verò eſt Apes, vt Muſonius obſeruat, conuerſationis & vitæ ſociæ amatrix, vt ſi ſola relinquatur, deſiderio tabeſcat & moriatur: quod ad popularis hominis naturam & ſimilitudinem referri poteſt. Atq; huc ſpectat Plutarchi illud ſuper exilio dictum, nos quaſi formicæ, vel Apes, ſi ex vna vel cauerna vel alueario exciderimus, hoſpites externiq; eſſe videmur. Hoc ipſum examinis ſignificatum in aruſpicina etiã reperitur, cuiuſmodi ſignum Dionyſio, paulo antè quàm regnare cœpit oblatum eſt, qui cùm equũ è voraginibus, in quas demerſus erat, nulla prorſus cõtẽtione extrahere potuiſſet, diſceſſerat, vt Philiſtus ait, ægrè ferens: cùm aũt aliquantulum progreſſus eſſet, ſubitò exaudiuit hinnitum, ad quem conuerſus equum alacrem lætus aſpexit, cuius in iuba examen Apum conſederat imperij quod occupauit indiciũ. Nam equum ſubiugationi frẽnoq́; F aptum eſſe, ſuo diximus commentario.

REGNVM.

AC ne ab Sicilia tam ſubitò diſcedamus, Hieroni quoq; iam iuſſu patris expoſito, propterea quòd ex ancilla natus eſſet, ne nobilitati paternæ dedecori foret, tamen ita humanæ opis indigenti Apes in os mella congeſſere: quo oſtento pater ab aruſpicibus admonitus, filium recolligendum duxit, moribus & diſciplinis ijs erudiendum curauit, per quas poſtmodum ad præmonſtratam Regni maieſtatem facile peruenit. Ita verò nomini regio fauorabiles ſunt Apes, vt in cauſa fuerint, ne Oneſili Regis Cyprij caput, quod in ludibrium Amathuſij ſupra portam vrbis ſuſpenderant, inſepultum diutius maneret: in id enim iam exanimatum, examen Apum mella contulerunt, fauiſq́; referſerunt. Hinc loci incolæ oraculi ſuper hoc requiſiti reſponſo moniti, caput honorificè ſepelierunt, Oneſiloq́; quotannis, vt Heroi, ſacra inſtituerunt.

A

GRATA ELOQVENTIA.

ADdunt nonnulli, ſuauem eloquentiam per hieroglyphicũ Apis ſignificari. Quanquam Diogenes ſuæ morem geſturus mordacitati, orationem blandam, vtpote ad fallendum vel ad gratiam paratã, mellitum laqueum vocitabat. Irridebat is Platonem perlibenter, cui paruulo in cunis dormienti Apes in labellis conſediſſent: ex quo reſponſum eſt, ſingulari illum ſuauitate orationis futurum. Ita præuiſa eloquentia eſt in infante per Apem. Et huiuſmodi tale D. Ambroſio è noſtris contigiſſe, memoriæ proditum eſt. Idem & Pindaro poëtæ accidiſſe Pauſanias tradit, cùm is puer adhuc Thebis digreſſus æſtiuo tẽpore Theſpias proficiſceretur, calore exuperante aliquantulũ à via declinauit, & ſub vmbra nonnihil acquieuit, cui in ſomnum ſoluto Apes in os mel congeſſere. Et ita demum quemcunque veteres ab eloquẽtiæ ſuauitate cõmendarent, eum ab Apibus nutritum dictitabant. Sic & Theocritus Comatã beatiſsimũ ait, cui huiuſmodi nutricatio contigiſſet. Apud Heſiodum, Theogonia, Muſæ amicorũ linguis rorem inſtillant. in caſtigatis enim exẽplaribus, non ἀοιδὴν, ſed ἐέρσην legitur:

B τῷ μὲν ἐπὶ γλώσσῃ γλυκερὴν χείουσιν ἐέρσην·

vbi interpretes ἐέρσην δρόσον interpretantur, ac perinde mel intelligi debere, inde verò eloquentiæ ſuauitatem. Sanè Pindarus amabile mel Iſthmijs poſuit, οἱ δ' ἐρατεινῷ μέλιτι, pro felici ſucceſſu, quem Iupiter propinat: vbi commentatores gaudium intelligi volunt, quod ex commendatione & laudibus percipitur, ſi præſertim illę ab eloquenti & erudito viro optimè prædicentur: qua quidem voce, teſte Themiſtocle, nulla ſuauior exaudiri poteſt.

POETICÆ AMOENITAS.

OMnium autem conſenſu receptum eſt, per Apis hieroglyphicũ poëticam intelligere amœnitatem, vt apud Horatiũ: Fidis enim manare poëtica mella: & vt ait doctiſsimus vndecunque Varro, Apes cauſa Muſarum eſſe dicuntur volucres: quòd ſi quando diſplicatæ ſunt, cymbalis & plauſibus & numeris reducuntur in vnum locum. Pindarus hymnorũ ſuauitatem & elegantiã, per mel candido lacte cõmixtum intelligendum dedit, vbi Nemeis dicit: ἐγὼ τόδε τοι πέμπω μεμιγμένον μέλι λευκῷ σὺν γάλακτι. Lac ponit Pindarus, quod à natura eſt, ac perinde

C genium & venam indicat. Mel verò, propterea quòd magno Apum labore cõficitur, artem & diligentiam ſignificat. Hinc clamat Horatius:

Vos ô Quintilius ſanguis carmen reprendite, quod non
Multa dies & multa litura coërcuit, & quod
Perfectum decies non caſtigauit ad vnguem.

Et ipſe de ſe, quantum pertinet ad laborem & diligẽtiam, quam ſcribundis verſibus adhiberet, ait:

Ego Apis Matinæ more modoq́.

Non enim temerè vſqueadeò aſſurgit Pindaro tam honorificè, cuius hymnum agnoſcat & vena diuite copioſum, & magno ſtudio & arte ſimul elaboratum. Quin & ſuam fert ſuper hoc loco ſententiam:

Natura fieret laudabile carmen an arte,
Quæſitum eſt. Ego quid ſtudium, ſine diuite vena,
Nec rude quid poſsit video ingenium: alterius ſic
Altera poſcit opem res, & coniurat amicè.

FVTVRI SECVLI BEATITVDO.

QVæſierit hîc ſanè aliquis, cur polliceatur Dominus ducturum ſe populum

ſuum in terram lacte ac melle fluentem: paſsim enim hieroglyphicum aliquid ſapit diuinarum literarum ſermo. Igitur Theologi noſtri, referente Heſychio, hoc ad futuri ſeculi delicias beatitudinemq́ transferunt, quòd ex cibis, quibus hîc vtimur, nihil his ſuauius neq; dulcius inuenitur: tum quia ſine labore comparantur, & nulla indigent præparatione. Nam bona illa abſq; vlla ſolicitudine, ſine dolore, ſtudio nullo, apparatu nullo, conditura nullius egentia, tanquã effuſo copiæ cornu ſuggeruntur. D

DVLCIVM APPETITVS.

APes autem quia dulcia tantùm guſtant, ſi paſcentes pingantur, hominẽ hieroglyphicè ſignificãt qui dulcibus tantùm rebus delectetur, dulciaq́; omni cura ſtudioq́; perquirat. Horatius cùm dulcedinẽ & ſuauitatem, quodq́; maximè placeret, exprimere vellet, Si iuuat, & melli eſt, inquit. Plutarchus libello De coniugalibus præceptis, Mulier, ait, quæ viri primo congreſſu territa coniugalem inde copulam ſubfugitat, ſimilis eſt ijs qui Apicularum aculeis patienter ſe offerunt, mella ipſa reformidãt. Ad eandem reſpiciens iucunditatem Catullus, ſuum illum Paſſerem, Lesbiæ ſuæ delicias, cùm maximè lepidum indicare velit, mellitũ fuiſſe dicit. Deniq; Virgilianus Damœtas cùm Pollionis amicis optat mella fluere, nihil aliud ſibi vult, niſi vt copioſiſsima rerum omniũ, quę ſuauiſsimæ iudicẽtur, vbertate diteſcãt. Egregiè verò Pindaricũ eſt, mel pro ſuaui, tranquillo, & maximè expetẽdo amabiliq́; bono ponere: quare de Olympijs victoribus ait, ὁ νικῶν δὲ λοιπὸν ἀμφὶ βίοτον ἔχει μελιτόεσσαν εὐδίαν: quod exponunt interpretes, victores vitæ reliquũ agere in terra melliflua, hoc eſt, tranquilla deinceps ſuauiq́; perfrui quiete. Idem cùm κόρον ἔχει καὶ μέλι dixit, mel etiam ſatietatem habet, nihil aliud voluit exprimere, niſi ſupremam quandam ſuauitatem atque dulcedinem ineſſe melli, quę tametſi ſupremè delectabilis eſt, ſatietatem tamen afferat: quam ſententiam παραδόξως protulit. Paulò ſecius Horatius ſenſum eundem attigit, vbi dixit, Dulcia ſe in bilem vertũt: quod tamen ex phyſica diſciplina eſt ab eo ſumptum: aiunt enim medici, cibaria dulcia confeſtim in bilem abire. E

DIVTVRNÆ VALETVDINIS PROSPERITAS.

INuenio vitæ proſperitatẽ ac inoffenſam valetudinem in lõga æui ſpatia productam, per hieroglyphicũ Apum in fœcundo oleæ ramo conſidentiũ ſignificari: id quod mihi Democriti reſponſum in memoriã adducit, qui olim interrogatus, qua ratione quis longiorem vitã aſſequi poſſet: Interiora, reſpondit, melle irriganda, exteriora verò oleo perungenda: quod hieroglyphicè acceptum oſtendit, animũ quantacunq; fieri poteſt ſuauitate permulcendũ, hilaritateq́; vndecunq; captandã, omni prorſus amaritudine atq; acerbitate procul ablegata, neq; quicquã quod exulceret, intromittendũ: corpus verò exercitio conſolidandum, quod quidem in otio torpeſcere neceſſe ſit. Nam vt cõmentario ſuo dictũ, oleum inter alia ſignificata, exercitiũ quoq; denotat. Sed enim Ariſtoxenus Pythagoricos plurimũ melle vſos tradit. Neq; tantũ calidi panis ſuffitu Democritus vitã dies aliquot in amicorũ obſequiũ produxiſſe fertur, verũ & vapore mellis naribus admoto. Omnino aũt ferunt, quibus mellis vſus frequentior fuerit, vitã diutius producere. Contrà verò qui cibis acidis delectent̃, breuioris eſſe vitę. Sanè Cyrnios populos, qui ſcilicet Corſicã inſulã incolebãt, longæuos vixiſſe tradit Athenæus, q; aſsiduè mellis vterent̃ cibo. Nam & Diophanes, qui de re ruſtica libros conſcripſit, longæuos euadere dicit qui mellis eſitatione delectati fuerint. Præſtat verò in ſenecta ipſa plurimùm pane & melle paſci: neq; enim ſolum F

A lùm, vt is aſſerit, viuacitatē adiuuat, ſed & ſenſus omnes ſanos & integros custodit. Quāvis, quod ad Athenæū ſpectat, noſtri mel Corſicū dicāt habere aliquid in ſe, quod amaritudinē ſapiat: vnde dixerit Ouidius de nefaſta & exitiali cera:

Ite hinc difficiles funebria ligna tabellæ,
Tuq; negaturis cera referta notis,
Quam puto de longæ collectam flore cicutæ,
Melle ſub infami Corſica miſit Apis. Et,
Sic tua Cyrneas fugiant examina taxos, Maro prius dixerat.

Inſanioſum mel apud Macronas memorat Xenophon, quod qui copioſius edisſent, & vomere & excernere cogebant̄, neq; quidem omnino ſtare poterāt.

MERETRIX.

Sed quoniā trahente rerum fluxu impegimus in mellis vitia, minimè diſsimulandum quòd quadrageſimis Hebrçorū caſtris Hieronymus putat Ionathā cōtra deteſtationē patris guſtaſſe mel intellectu myſtico, quod ſcilicet deſtillat à labijs mulieris meretricis, & ſorte deprehēſum, vix populi precib. liberatū. Porrò
B mel nō offerrē in ſacrificijs Dei: & cera quę dulcia cōtinet, nō lucebat in tabernaculo, ſed oleū puriſsimū, quod de oliuarū exprimit̄ amaritudine. Quòd verò ſit veriſimilis Hieronymi cōiectura ſuper Ionathā, Ariſtoteles tū milites pleroſque omnes mulieroſos eſſe, tū ſcriptores rerū, qui recēſent Hebrçorū mores, gētem eam eſſe ponūt ſalaciſsimā. Sed Ionathā pro innocentia ſua dicentē mihi videor audire: Cur igit̄ ego conqueſtus palàm ſum, ſatis imprudenter feciſſe patrem meū qui populū tam longę addixerit eſuritioni, vt vel modico cibo, quem ſors obtuliſſet, ſuorum vires veteuerit inſtaurari? Quorſum vlla hîc impudicitia? Nam quomodo ego, qui à ſole exoriente hoſtes vno tātū comitatus famulo, cū per inacceſſas crepidines ad eos irrepſiſſem, quotquot obuiam habui aggreſſus cecidi, & in fugā verti, et mox accitis meis, ad veſperā vſq; perſeuerātiſsima occidione perſecutus ſum, quo pacto deliciis & genio vacare potuiſſem, q̄ pro ſummo Dei noſtri honore, populiq; totius incolumitate, ad extremā vſq; delaſſationem cōfectus erā? quare illa obſecro adulterina, cōficta, ſubditítia, nequaq; à tā probo, tā pio, tā acri veritatis propugnaculo, tā immeritò de me vnquā cogitata crediderítis.

EXOTICÆ DISCIPLINÆ.

C Vt verò nos mellis damna proſequamur, id etiā addemus, quòd Hieroſolymitanus Heſychius nō Poëticā tantùm, verùm omnē Gentiū doctrinā per mellis Apúmue hieroglyphicum ſignificari tradit, quòd in ſuauitate verborum & eloquij dulcedine tota conſiſtit, rerū autē inanis eſt. Eoq; trahūt Solomonis illud ex Prouerbijs: Nō reſpicies ad mulierē meretricē: fauus enim deſtillans labia meretricis, & nitidius oleo guttur eius, nouiſsima aūt illius amara quaſi abſinthiū. Quo minus miremur, ſi qui longo pòſt tempore ſucceſsit, Plato quoq; Muſas ſui temporis meretriculas appellauit. Præceptū verò, vti paulò antè dicebamus, diuinis literis, ne quicquam mellis in ſacrificium Domino adoleatur, ſed in munus primitiæ eius offerri poſsint. Præcipit enim ex parte, illius ſapientiæ primitias offerri, non autem plenius ea vti, quippe vt fides noſtra non in ſapientia hominum conſiſtere videatur, ſed in virtute Dei, vt Paulus in priore ad Corinth. epiſt. Ea verò de cauſa mel, vt ait Eucherius, in ſacrificijs offerri prohibebatur, quia reſoluti blandimētis deliciarum, aut dulcedine voluptatum, non poſſunt myſteriorum Dei eſſe participes. Hinc paſcha Domini comedi cū amaritudine iubetur, quia ſit ſemper auſtera diſtrictio veritatis.

DE VITÆ DVLCEDINE AMARITIES. D

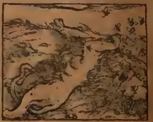
ATtingemus ea quoq;, quæ complexu rerum poſsint in orationem abſolutam coalſcere: vt ſi quis amaritudinem aliquam, aut infortunium, quod anteactæ vitæ ſuauiſsimum ocium & tranquillitatem exaſperet, per huius generis hieroglyphica explicare voluerit, nõ alia congruentius pictura ſignóve vtetur, quàm figurato mellis ſauo, de ſummo cuius abſinthiũ pullulet, herba nimirum amariſsima: quod quidem Lucretianum illud ſapere videtur, quod in noſtræ vitæ conditione frequenter occurrit:

Medio de fonte leporum
Surgit amari aliquid, quod in ipſis faucibus angat.

POPVLARIS FVGA.

COmmenti ſunt nonnulli popularẽ ſugam per examẽ Apum & ſubiectũ fumum indicare: quandoquidem Apes nulla re magis conſternantur, in fugamq; vertuntur, quàm fumo ſuppoſito. Atq; hac ſimilitudine vtitur Apollonius Argonautis, in deſcribenda Bebryciorum ſuga, ſimulatq; interemptum Amycum conſpexere. B

OBORTVS IN MOEſtitia lepos.

SEd longè ſuauius illud eſt, quod per Apes ex cadauerosi leonis ore prodeũtes innuitur. Pingi poteſt hoc, vbi quis aut à detractoribus malè habitus, inſigniorẽ fuerit exiſtimationem aſſecutus, aut inimicorũ contumelijs affectus clarior euaſerit, aut ex illatis iniurijs creuerit. Mordaciſsimus eſt enim leo, violentus, & ferox. Apes verò in eius faucibus mellificantes, proſpera & ſuauia quæ ſubſequuntur indicant. Verùm hiſtoria vetus anſam huic hieroglyphico ſubminiſtrauit: quippe Samſon Dauidanus tribulis cùm in ferociſsimi leonis occurſum illapſus eſſet, vltrò belluam adortus eam ſtrangulauit, peremptamq; ex publica via in ſyluam proximã pertraxit, eamq; ibi in abſcondito reliquit. Paucis verò pòſt diebus proiectæ belluæ cadauer inuiſurus eò redijt, vbi mira res oculis obiecta eſt: nam frequens Apum examen in tabidis eius faucibus fauos fabricare occœperant. Vnde illi poſtea quæſtionis argumentum fuit, quã Palæ- F
ſtinæ iuuentuti diſſoluendam propoſuit, Qui fieri poſſet, vt truculenta immanisq; res, eademq; voraciſsima, ſuauiſsimum ex ore cibum erogaret. Cuius quidem quæſtionis hiſtoriã ſolius vxoris ſilentio crediderat, eius fidem & taciturnitatem exploraturus. Hinc illa mox medio conuiuio, ob rem ab vxore proditã, exclamatio Samſonis plena acerbitatis exaudita, Nihil eſſe fœmina fallacius.

PROPHETARVN ORACVLA.

MInimè verò prætereunda ſunt etiam alia, quæ ſacris noſtrorum literis traduntur: Quàm dulcia faucibus noſtris eloquia tua ſuper mel & fauum ori meo. Et alibi: Iudicia Dei dulciora ſuper mel & fauum. Omnis enim prophetia ſuaues cœleſtis doctrinæ fauos, & dulcia diuini eloquij mella cõponit. Et Debbora libro Iudicũ prophetię particeps facta, Apis interpretatur, vt ait Adamantius. Et omnes deniq; Prophetæ ſub Apis nomine comprehũdunt̃, eorũq; ſaui ea ſunt oracula quæ literis mandauere. Atq; hoc eſt bonũ illud mel, quod comeſſe iubemur. Quicũq; enim oracula ea diuina meditatione cõplectit̃, ſcriptis vatũ noſtrorũ ſermonib. alitur & recreat̃, is mandatum illud diuinũ exequitur,

quo

A quo pręceptū eſt, Comede mel fili: bonū'q́ id eſſe reipſa protinus experiē. Quod autē de Aſſertore noſtro prædictū eſt, mel comedet: mel hic Adamātius noſtra de virtute colloquia ſignificare profitetur. Quotieſcunq; enim de abſtinendo à voluptatibus, de domitanda nequitia, de iuſtitia, de prudentia ex animo diſſeri mus, ſermonis iſtiuſmodi ſuauitatē libentiſsimè paſcit Deus, hosq́ liquores aſſiduè ſitibundus inquirit: cui ſi nequitiæ, ſi puſillanimitatis, ſi ſcelerū & ſtultitiæ amaruléta pocula propinauerimus, guſtū vt offenſus refugit, & vt fel odioſum auerſatur.

CONCORDIA.

ET quia moris erat infātes à lauacro ſuſceptos lactis & mellis guſtu primùm imbuere, nōnulli hoc ad cōcordię ſignificationē factū autumant, Tertulliano ita dicente: Inde ſuſcepti lactis & mellis concordiā pręguſtamus. D. etiā Hieronymus aduerſus Luciferarios de hac ipſa re in hūc modū: Nam & multa alia quæ per traditionem in Eccleſiis obſeruantur, autoritatē ſibi ſcriptæ legis vſurparunt, vt in lauacro ter caput mergitare, deinde egreſſos lactis & mellis pręguſtare concordiā. Id tametſi faciunt iam adulti, quandā tamē infantiæ ſignificatio
B nem præ ſe ferunt. Fuit verò aliquibus mos, vt loco mellis, vinū cum lacte propinaretur. Nam apud Occidentis populos diu obſeruatū eſt, vt tinctis ſacro lauacro ad eiuſmodi innocentiæ, quæ pręcipua eſt in parua ea ætatula ſimilitudinem quandam, vinum & lac tribueretur. Eoq; Tertullianus Eſaiæ dictum trahit: Venite, emite abſq; argento, & abſq; commutatione, vinum & lac.

CASTITAS.

INcorruptā ad hæc virginitatem, & caſtum animi propoſitū, per Apem ſignificari id argumento eſt, quòd ipſæ homines à coitu olidos acriter oderunt, & vt Plutarchus Coniugalibus pręceptis ait, Apes eos malè accipiunt, qui recentes à muliebri copula ſuperueniant: ſed mulieres quæ Veneri operam dederint, acrius inuadunt, quiq; vel vinum potum, vel vnguenta oleāt. Nam & Maro eas ignorare venerem his verſibus atteſtatur:

Illum adeò placuiſſe Apibus mirabere morem,
Quòd nec concubitu indulgent, nec corpora ſegnes
In venerem ſoluunt, aut fœtus nixibus edunt,
C *Verùm ipſæ folijs natos, & ſuauibus herbis*
Ore legūt. Hinc Pythijs ait Pindarus, οἱ δ' ἐν τούτῳ λόγῳ χρησμὸς ὄρθωσε μελίσσας. quo loco interpres ſubijcit: Propriè quidē Apes ſacras Cereris miniſtras appellauit, impropriè verò omnes alias, propter animalis puritatem. Nam & alibi ſacris eā Apibus delectari dicit. Alij Nymphas ſacrificiorū pręſides appellari tradiderūt. In diuinis quoq; literis Apē virginitatis imaginē eſſe dicit Eucherius, nulla tamen cauſa reddita, quia ſcilicet eam ſatis ex Marone cognitā arbitrareē.

ADVLATOR.

VErùm aliud ex Ape hieroglyphicum idem ponit Eucherius, nempe ſimulachrum eā eſſe adulatoris, vtpote quæ mel in ore habeat, in occulto caudæ ſpiculum: atq; ita homines qui lingua blandiuntur, latenter verò feriunt, ſignificare: loquendo enim mellis dulcedinē proponūt, re verò ipſa vulnus inferunt.

VLTIO.

NEq; defuerunt veteres Theologi, qui Apem vltionis & iracundiæ ſignum in diuinis literis eſſe dicerent, citatis ex Propheta locis: Et Apis quæ eſt in Aſſur. Et: Circundederunt me ſicut Apes.

ARTIFICIVM. D

NAm illud quod Solomō ait, Vade ad Apem, & diſce ab ea quàm laborioſa ſit operatrix, vnicuiq; maniſeſtum eſt artificij ſedulitatisq; illam eſſe hieroglyphicum, Virgilio pręſertim naturã eius tam luculenter explicante, vt verſus eos & decies & centies memoria repetiſſe neminem vnum pœnitere poſsit:

Nanq; aliæ victu inuigilant, & fœdere pacto
Exercentur agris: pars intra ſepta domorum
Narciſsi lachrymam, & lentum de cortice gluten
Prima fauis ponunt fundamina, deinde tenaces
Suſpendunt ceras: aliæ ſpem gentis adultos
Educunt fœtus, aliæ puriſsima mella
Stipant, & liquido diſtendunt nectare cellas.
Sunt quibus ad portas cecidit cuſtodia ſorti,
Inq; vicem ſpeculantur aquas & nubila cœli,
Aut onera accipiunt venientum, aut agmine facto, E
Ignauum fucos pecus à præſepibus arcent.
Feruet opus, redolénsq; thymo fragrantia mella.

Democritus tamen dicacitate (vt idem identidem repetã) libertateq; illa fretus ſua, diligentiam hanc & aſsiduam in re facienda curã improbaturus, parcos aiebat Apibus eſſe ſimiles, quæ vti ſemper victuræ laborarent. In quam ſentẽtiam Virgilianum illud potius detorquerem:

Sic vos non vobis mellificatis Apes.

SOLSTITIVM.

EST & ſolſtitij æſtiui hieroglyphicum Apes, quòd ſuo ad labores egreſſu, vt apud Ariſtotelem habetur, ſolſtitiũ id denunciat, eo quippe tempore, quaſi ferias quaſdam celebrent quieſcentes. Sed iam tempus eſt, vt & nos quoq; tandem aliquando quieſcamus ab intenta adeò Apum harũ inquiſitione, ſi modò vnum, quod haudquaquã prætereundum eſt, ſubiunxerimus, quod ab Mnaſea Pataræo de Apibus ſcriptum tradunt: eas humanum genus ab eſu carnium ad arborum fructus & hortenſia olim auocaſſe, condimento ſcilicet ſubminiſtrato, per quod vniuſcuiuſq; cibi, ſubacidi etiam & amari, ſapor commendaretur: F cuius etiam inuentionis huiuſmodi recitat hiſtoriam. Peloponneſi, ait ille, Meliſſa quędam cùm fauum Apum inueniſſet, prima omniũ guſtauit, mox & aqua dilutum bibit, remq; alijs indicauit, animaliaq; ipſa de ſe Meliſſas appellari, & ab hominibus ſumma cura & diligentia curari obſeruariq; mandauit.

DE CVLICE.

DE ſuauitate dulcedineq; hactenus locuti, meliſſæ tẽperamentũ ſecuti, quod ipſa non inſulſe, oppoſitis iuxta ſe ſimulq; poſitis, excogitauit, de acore iam dicere aggredimur, cuius hieroglyphicũ eſt culex.

ACORIS AVIDVS.

EA verò de cauſa cœptũ eſt propoſito Culice hominẽ acidis illectũ indicare, quòd Culices obſeruaſſent nõ admodum cupidè appetere dulcia, ſed acida quamauidiſsimè. Leuia hęc fortè videanĩ, ſi quis ſimpliciter acceperit. Sedenim veluti per mel omnẽ rerũ iucunditatẽ intelligebamus, ita per acorẽ quicquid eſt amœnitati contrariũ, nobis fuerit proponendũ. Eſſe enim homines qui iucunditatem omnẽ auerſentur, veriſsimũ eſt: & ne longius exempla quæramus, erat

mihi

A mihi nepos natura adeò triſti, vt ſi quem hilarius ridentem audiuiſſet, vltro ſto-
macheretur & excandeſceret, in reliquis vitę muneribus quantivis precij, & bo-
nus & prudens. Erat & alter ita riſui hilaritatiq́ꝫ deditus, vt ad obnũciatas quo-
rumcunq́ꝫ hominum calamitates riſu difflueret: quinetiã ad patris & matris in-
cõmoda vel ærumnas, etiam ſuas effuſiſsimè cachinnaretur. Præterea qui prin-
cipum vitas ſcribunt, hæc etiam quamvis humilia conſectantur: vt, indifferen-
tem in victu Iulium Cęſarem, & qui conditum oleum pro viridi appoſitum mi-
nimè fuerit aſpernatus: aut Octauianum Auguſtum minimi fuiſſe cibi, atq́ꝫ ferè
vulgaris, ſecundario pane, piſciculis minutis, caſeo bubulo manu preſſo dele-
ctatu, atq́ꝫ alios huiuſmodi alijs. Quod verò ad rem, quæ præ manibus eſt, per-
tinet, Tacitum Auguſtum Vopiſcus tradit amariores cibos appetiuiſſe: quare
minimè mirum, ſi Virgiliani carminis dulcedine, & Ciceronianæ orationis ſua-
uitate, ad inſectationem vſq́ꝫ offenſus eſt.

ANIMI AFFLICTIO.

SEd enim cadit & in ſacra nõnulla ciborũ amaritudo, vbi iubet Deus azymis
B veſci amarulentis, in quæ ſcilicet πικρία ſit immixta: quippe animam affligen-
dam, nullamq́ꝫ illi corporis dulcedinẽ per certos dies indulgendam. Feſtũ enim
illud nihil remiſſum, nihil voluptuoſum, nihil luxurioſum, nihil lautum ſibi de-
poſcit, ſed ſola animi afflictatione, & amaritudine, atq́ꝫ humilitate celebrãt. Hu-
iuſmodi eſt propitiationis dies: cùm enim afflicta fuerit anima, & humiliata in
conſpectu Domini, tunc ei condonat errata repropitiatus Deus.

DIALECTICA.

ESt genus Culicum minutũ admodum in volatiliũ inſectorum genere, quod
animal in aëre ſuſpenſum, oculi viſum inter volitandum fallit, niſi aciem in-
tenderis validiſsimã: corpus tamen cùm inſederit, acutiſsimo maximeq́ꝫ tenui
ſtimulo terebrat: ita quẽ volitantẽ cernere nequiueras, lęſus ſtimulantẽ ſentias.
Puto eum eſſe, quem Eucherius in Culicũ genere aculeis permoleſtum ait in di-
uinis literis, cyniphem appellatum: cuiuſmodi atrocitatis illud eſt, quã Serapia-
cam vulgò Romæ vocant. Per hoc animal Ægyptiorum plagis adnumeratum,
dialecticam artem intelligi putat Adamantius, quæ minutis & ſubtilibus verbo-
rum ſtimulis animos terebrat, & tanta calliditate circumvenit, vt deceptus nec
C videat, nec intelligat vnde decipiatur. Ab hoc autem pungendi munere Hiero-
nymus quoq́ꝫ doctrinæ Ariſtotelicæ ſpineta attribuit, contra Heluidium.

DE COSSIS.

AGMEN.

INgruentem quidem Culicum multitudinem Ægyptij ſignificare ſi
vellẽnt, Coſſos vermiculos ſi non pingebant, certè loquendo nomi-
nabant. Hieroglyphicè enim modò loquimur, modò ſcribimus. Idq́ꝫ
ea de cauſa, quòd ex huiuſmodi vermiculis Culices generantur. Sed
ex Culicũ multitudine infeſtũ aliquod agmen intelligebant. Vti enim Culices
quaquà feruntur ſunt incolis omnibus moleſtiſsimi, ita exercitus quantumli-
bet amicus quaquà iter fecerit, & moleſtus & damnoſus eſt. Quod ſi vllo vn-
quã tempore experimento compertũ fuit, infeliciſsima hac ætate noſtra per tot
continuos annos magna cum totius Italiæ clade perſpeximus. Longè enim gra-
uiora damna nunc ab armatis amicis inferuntur, quàm olim ab hoſtibus, qui vi
rerũ potiti eſſent: cuius mali cauſa eſt militum improbitas, ſummam diſciplinæ
militaris gloriam in ſola rapacitate reponentium.

DE FVCO. D

ADiungendus fuerat api Fucus, vtpote qui non digrediatur ab aluea rĳs, quibus ſemper inſidiatur: ſed quoniã dulcedinis antitheton ad culicem traxit, nunc ad Fucum conuertemur.

ALIENI LABORIS FRVCTVS.

HOminem ex alienis laboribus vtilitatẽ, delicias, gloriam ſibi comparantem ſignificare ſi vellent, Fucũ pingebant. Sunt hi grandiſsimi inter Apes. Sed enim Fucos fureſcꝫ apud noſtros cõfundi video. Plinius Fures inter illas grandiſsimos eſſe dicit. Ariſtoteles fures maiores quidẽ Apibus, ſed minores Fucis agnoſcit. Vtcũcꝫ, mellificandi nullam Fucus habet curam, ſed otioſus intus deſidet, vel cùm exit effert ſeſe ſuſim in ſublime, gyroſcꝫ volitat cum eiuſdem generis animalibus, qui exercitũ quaſi faciunt, quod vbi ſatis iam fecerint, quaſi ſe velut in campo exercuerint, redeunt domum, & epulis perfruuntur labore partis alieno. Contra illos Apes acerrimè dimicant, & vt Virgilius ait,

Ignauum fucos genus à præſepibus arcent.

E

DE VESPA.

APud Horum legas Veſpã ex corrupto crocodili ſanguine, vel ex eius cadauere procreari. Noſtri ex equino eam cadauere naſci volunt.

PERNICIES SVMMOTA.

VTcuncꝫ, Veſpa cùm apud Ægyptios corruptũ oſtenderet crocodilum, eadem ratione perniciem ſummotam extinctamcꝫ ſignificabat, quando, vti ſuo commentario dictum eſt ex Diodoro, Crocodilus & mala & ærumnoſa mortalibus illata commonſtrat.

PVGNACITAS.

CÆterùm philoſophi vetuſtiores pugnacitatẽ per hanc innuere videbãtur. Nam & equus, ex cuius corrupto ſanguine Veſpa oritur, belli eſt indicium, vt ſuo cõmentario probatũ. Et quod ad hanc facit pugnacitatem, Demoſthenes, vt apud Stobęũ περὶ ἀνδρείας ἐπιτελῶν, Antiſthenẽ ait aliquando à Diogene correptũ, vt qui exili admodũ voce homines caſtigaret, reſpondiſſe: Veſpas itidem ſonum haud magnum alis excitare, aculeum tamen acerrimũ habere. Quare apud Æneã philoſophũ Platonicum, Euxitheus dum Theophraſti dicta diluit, Si quę ille opinabatur vera eſſent, Veſpæ, inquit, item Hector colligabitur: ambo enim caput varia galea redimiti ſunt, ac perinde pugnaciſsimi. De galea ad id alludit quòd Homerus Hectora ſubinde κορυθαίολον vocat. Et mulierum chorus apud Ariſtophanem, Lyſiſtrate, quieturũ ſe dicit, niſi acceſſerit aliquis, qui tanquam Veſparum examen fodicare ſe, vel irritare aggrediatur. Atcꝫ hæc omnia noſtra ſunt. Sapientiæ enim XII. habemus: Miſiſti anteceſſores exercitus tui Veſpas, vt illos paulatim exterminarent. Importunũ fortè cuipiã videatur, ſi ἐκ παρέργου remediũ ſubiecero contra hanc Veſparũ pugnacitatem: ſed enim quod vtile vel cõmodum pleriſcꝫ futurum eſt, nunquã ego iudicauerim importunũ. Bellicoſo mollis opponitur. Malua oleris genus, à mollitie, vt pleriꝙ tradũt, dicta, Veſpis aduerſatur, precipuè ſylueſtris: cuius ſucco, vt Demageron & Pexamus ſcribunt,

A bunt, qui ſeſe illeuerit, à Veſpis non impetitur, neq; pungitur. Quinetiam ſi quis
punctus iam fuerit, eius herbæ ſucco, aut cõtuſis et impoſitis folijs ſanatur: aper
tiſsimo nobis documento, vt cùm res nobis cum furioſo fuerit, lenitatẽ ample
ctamur, quoq; acerbioribus ille verbis excanduerit, nos mitioribus reſponſis
ignẽ extinguere procuremus, illius dicti memores, μέγιστον ἐστιν ὀργῆς φάρμακον λόγος.

IMPERFECTI MORES CIVILES.

PLato, Phædone, eos qui popularem ciuilemq; virtutem, quam temperantiã
aut iuſtitiam nuncupant, exercuiſſent, non eam quidem ex doctrina philoſo
phorum, atq; ex eorũ ſententia deſcriptam, ſed ex conſuetudine quadam exerci
tationeq; ad aliorum exemplum acquiſitam, poſt obitum in Veſparũ, apũmve,
aut formicarum genus migrare contendit: his enim omnino aliquid natura de-
dit, quod ciuilis gubernationis ſimilitudinem quandam prę ſe ferat: nam & ipſę
collegia celebrant, tribusq; & centurias diſtinguunt, habitationesq; ſibi con-
ſtruunt magnificentiſsimas, in quibus cellę fauorum in morem ſexangulæ om-
nes. Sed Apum texta metarũ quaſdam propemodum formas imitantur. Veſpa
B rum caſtra potius ſunt, & Mauſolea, orbiculari ambitu, tabulatis ſuper altera al
teris aggeſtis. Huiuſmodi fabrica mirificè cõſtructa, cùm Belluni eſſem, ad me
allata eſt ex cuiuſdam ſyluæ ſolitudine. Septem ſunt concamerationũ orbes, al-
ter ſuper alterũ duorum digitorũ interuallo impoſiti, pilarum columellarumq;
interſtitio diſtincti, vt vnicuiq; commodum ſit ſpacium ad eundum & redeun-
dum ad domos ſuas. Diameter orbium ad quintum vſq; duodecim circiter di-
gitorũ: à quinto reliqui faſtigiatim coarctantur, vt vltimus ad quinos ſenóſve
digitos porrigatur. Maior orbis, primum quidem tabulatum, antiquæ arboris
ramo appenſus erat, cruſta ſupernè ad omnes ventorum & pluuiarum iniurias
contemnendas ſolidata munitaq;. Infrà hexagonales cellæ cõfertiſsimæ: ita reli
qua tabulata eadem cruſta cellisq; eiſdẽ ſabrefacta, ſuisq; columellis ſingula ſu-
ſtentata. E ſuperioribus verò ſtationibus beſtiolę omnes abuolauerãt: medias
concamerationes innumerabilis multitudo compleuerat, folliculo quodam te-
nuiſsimo, pro tegumento vniuſcuiuſq; loculi ſuperinducto, quorũ aliquot cùm
ſuſtuliſſem, animaduerti Veſpas capitibus in imum adactis, domos eas omnes
compleuiſſe. Quę verò in inferioribus erant tabulatis, tanquã embrya videban
C tur vermiculorũ inſtar imperfecta: ipſa quoq; eo tegumento, tãquam hybernæ
cochleæ, ſed admodũ tenui præmunita, in benigniorem verni temporis horam
aſſeruabantur: quæ tamen omnes, ſiquidem grauis hyems fuit, ibidem extinctæ
ſunt, neq; tamen computruit quicquam, & tot iam annos eadem forma ſtatuq;
ſpectantur. Expectabam quidem veris temperiem, vt quid acturæ eſſent explo
ratum haberem, ſed nihil vlterius proceſsit. Fabrica apud me remanſit, non ſine
magna omnium, qui eam conſpiciunt, admiratione, tantum artis & ingenij, tan-
tumq; in conſtruendo ædificio tam operoſo, perſeuerantiæ beſtiolis his ineſſe
obſtupeſcentiũ. Sed quoniam in aculeata hæc incidimus, libet obiter Plinij lo-
cum perpendere, vbi lib. XI. cap. octauo ſupra vigeſimũ, Aculeus, inquit, in ore
vt aſilo, ſiue tabanum dici placet. Vereor ne illud, SIVE TABANVM DICI
PLACET, adulterinum ſit & ſubdititium, vt pleraq; adhuc alia apud autorem
eundem addita, quæ niſi peritorum hominũ diligentia vetentur, indiligentię il-
li nomen inurant. Aſilus enim diuerſus à tabano eſt, Græcè οἶστρος, vel Marone
interprete, *Cui nomen Aſilo Romanum eſt, æſtrum Graij dixere vocantes.*
Tabanus verò muſca eſt lenta, cineritia, quæ Græcè μύωψ dicitur. Rarus præte-

rea eſt aſilus, tabanus numeroſiſsimus. Aſilũ, inquit Ariſtoteles, latiuſculis quibuſdam beſtiolis, quæ in fluuijs ſupernatant, enaſci: quamobrem magna aſilorum copia circa aquas, vbi id genus beſtiolarũ eſt: tabanos verò ex ligno. Item Soſtratus de animalibus quarto, œſtrum è fluuiali materia naſci tradit, μύωπας verò ex lignis. Idem Ariſtoteles alibi ſanguinea dicit animalia tabanos & aſilos, & paſsim demùm de ſingulis ſeparatim meminit. D

PERTVRBATOR.

PEruulgatum verò illud eſt, vt per hieroglyphicũ aſili ſignificetur is qui aliorum otia perturbat, quietisq́ rebus tumultum aut moleſtiam affert: eſt enim is, vt Maro cecinit,

Aſper, acerba ſonans, quo tota exterrita ſyluis
Diffugiunt armenta, furit mugitibus æther
Concuſſus, ſyluæq́, & ſicci ripa Tanagri.
Hoc quondam monſtro horribiles exercuit iras
Inachiæ Iuno peſtem meditata iuuencæ.

Maronianus autem verſus de aſilo Romana voce dicto nimirum, oſtendit verba illa apud Tranquillũ ab Othone Galbæ manibus deturbato, identidem obmurmurata in damno eſſe, ſi, vt vulgata habẽt exemplaria, legamus, τί γάρ μοι καὶ μακροῖς αὐλοῖς. quare caſtior omnino lectio ſubſtituenda. Nam illud quoq; quod magna eruditione viri commenti ſunt de longis tibijs, adhuc non liquet. E

DE MVSCA.

INſtat demùm, nobisq́ negotium faceſsit importuniſsima beſtiola, quæ licet ab omnibus ſolita ſit abigi, pertinacia tamen ſua peruicit, vt de ſe multi multa ſcribere cogerentur: nos ea tantùm quæ ad hieroglyphica faciunt, memorabimus.

IMPORTVNITAS AC IMPVDENTIA.

IMportunitatem ſanè atque impudentiam Ægyptij ſacerdotes notare ſi vellent, Muſcam haud indecenter faciebant: eã enim vt ſæpius & aſsiduè expellas & à te ſummouere contendas, tanta tamen impudentia prædita eſt, vt identidem redire, & infeſtare te minimè vereatur, nullam tuorum commodorum rationem habeat, ſiue loquare, ſiue dormias, ſiue bibas, ſiue cibum capias, ſiue legas, ſcribas, parata ſemper adſtat, vt in faciem inſiliat tuam, infeſta, importuna, incommoda, nulli rei niſi faſtidio de ſe concitando idonea. Hinc apud Ciceronem ſecundo de Oratore, ridiculè dictum de moleſtiſsimo iuuene, Abige Muſcas puer. Hinc Platonicus vir Æneas ſummæ philoſophus integritatis, dum Euxitheum introducit Theophraſti commenta deludentem, qui dictitabat animas relicto humano corpore id genus bruta ſectari, eiſque inhærere, quorum opera viſæ fuerint imitari, vt Hyperbolum quendam impudentiæ notaret, inquit: Muſca item Hyperbolum trahet, quippe par fuit vtriuſque impudentia. F

PERTINACIA.

EA tamen improbitas pertinaciſsima, qua nunquã rebus quietem eſſe ſinit, tanti fuit, vt inter prælia deorum, grauiſsimasq́ res poetarũ principem Homerum illexerit ad eius pertinaciæ perſeuerantiã memoriæ demandandam, hieroglyphicumq́ proponendũ, quo ferox hoſtis inſultat hoſti, neq; moram neq;

requiem

A requiem dat vllam, donec vulnus inflixerit, & audaciæ confidentiſsimæ munus executus fuerit. Ita enim apud eum legitur:

Καὶ οἱ μυίης θάρσος ἐνὶ στήθεσσιν ἐνῆκεν,
Ἥτε καὶ ἐεργομένη μάλα περ χροὸς ἀνδρομέοιο Ἰσχανάᾳ δακέειν.

Vnde etiam Hebræis Beelzebub dæmonis nomen, quem aliorum longè principem prędicant, cuius Muſca eſt hieroglyphicum, quod D. Hieronymus agnoſcit: nunquam enim ceſſat ille humanū genus modis omnibus infeſtare, & modò hos, modò illos ad perniciem laqueos tēdere, ac omnes, quibus nos perdat, vias intentare. Obſeruauerat etiam Eucherius, Muſcam in diuinis literis modò pro cacodęmone, modò pro impuro atq; malefico homine, modò pro idololatriæ ſpurcitia poni, eo Solomonis citato loco: Muſcæ morituræ exterminant olei ſuauitatem: hoc eſt, adeò malignum eſt Muſcarū genus, ac perinde Beelzebub, vt vel ſi moriendū ſit, dū aliqua noceat, quippe vel bonos alicuius mores corrumpat, vel virtutē aliquā infringat, ſe quoq; ſimul perdi pro nihilo habeat.

RES GESTA COMINVS.

B MVſca etiam aliquando in Laconū clypeis inſigne fuit: quam cùm quidam non omnino vera maiorem in parma figuraſſet, obijcienti quòd latitandi cauſa id feciſſet: Imò, reſpondit, ſignum eſt, me tam proximè ad hoſtes accedere, vt Muſca ab eis internoſci poſsit.

INDOCILITAS.

QVinetiā indocilitatis hieroglyphicū eſt Muſca: nullum ſiquidem omnium animantium minus docile exiſtimatur, neq; minoris intellectus. In qua ſententia eſt Plutarchus Sympoſiacôn octaua decade, duo tantū domeſtica animalia eſſe dicens, quę nunquam humano conuictu manſueſcant, neq; tactum admittāt, neq; conſuetudinem, neq; vllius rei aut diſciplinæ cōmunionem, quippe hirundinem & Muſcam, quam ſemper & indocilem, & feram permanere, vti omnibus patet, aſſeuerat. Videre etiam eſt in hominibus, eos egregiè temerarios & impudentes eſſe, omniaq; audere, qui nulla elegātiori doctrina præditi ſunt: contrà alios quo peritiores fuerint,

C eo modeſtiores verecundioresq; eſſe. Hinc apud Horatium hominē notari videas, qui cùm Athenis per annos aliquot libris inſenuiſſet, Romam reuerſus ſtatua taciturnior ingrederetur, quippe id cōtra vulgus ſentiens: nam ſenſus ille ex imperiti vulgi opinione deſumptus, cùm nimirū intelligat Horatius, probum doctumq; virum, eſſe malle eruditū, quàm videri, popularemq; aurā illam protinus aſpernari. Deniq; verum illud eſt quod Plinius Nepos ait Epiſtolis, recta ingenia debilitari verecundia, peruerſa cōfirmari audacia. atq; ita quo quis imperitior, eo impudentior atq; iactantior euadit, quod Grȩco etiam axiomate confirmatur, ἀμαθία μὲν θάρσος, λογισμὸς δ' ὄκνον φέρει: Imperitia quidem audaciā, eruditum verò rerū examen timiditatem affert. Meritò itaq; viro forti odioſa Muſca, & ſapienti temeritas. Ideoq; Hercules eas ſuo de ſacello abegiſſe dicitū, Myodem quem vocabant earum deum imprecatus. In Olympiæ ſacro ſortium carmine, tauro, deo eidem, vt aiunt, immolato, nubes earum toto eo agro abire cogebatur. Hunc ſuperius Beelzebuben diximus ex Hieronymo.

CYNICI.

IN ſacris noſtrorum literis habetur Cynomyiæ mentio nõ cõtemnenda, quippe inter Ægypti flagella enumerata. Muſcam eam caninã pleriq; dicunt, adiecta ſcilicet ad importunitatem canis etiam impudentia. Cynicorũ ſectam animali huic perſimilem dicit Adamãtius, qui ad reliquas improbitatis ſuæ deceptiones, voluptatem etiam et libidinem inter bona ſumma commemorabant. Nam quòd moleſti eſſent contra ciuiles omnes mores, omnia deridendo, multorũ eſt teſtimonio manifeſtũ. quòd verò & impudentes, vel vnius Diogenis improbũ facinus indicat, qui vel medio in foro ſpectante populo, hominem, vt ipſe iactabat, plantare non erubeſcebat. Ita pleriq; hodie, dum leuia quædam publicè reprehendunt, grauiſsima quæq; ipſi ſibi permittunt. Apud Eucherium locus animaduertendus eſt de Cynomyia, quæ nõ Muſca canina, vt quidam putant, Pſalmo ſit accipienda, ſed Muſca potius omnimoda. quod ſi admittatur, non per y Gręcam literam ſcribi debet prima ſyllaba, ſed per œ diphthongũ: atq; ita dicendum eſſet pro Cœnomyia, Muſcarum genus omne.

DE EPHEMERO. E

APud Cimmeriũ Boſphorũ Hypani fluuio veluti folliculos acinis maiores ferẽte, gignitur Ephemerus, animal quadrupes volatile, quod nos Diarium appellare poſſumus.

VNIVS DIEI VITA.

PEr hieroglyphicum eius infantem aliquem, qui nõ vltra vnius diei ſpatium vitam produxerit, nonnulli ſignificandum cenſent. Id enim animalis genus vt eruperit è folliculo, in pomeridianũ vſq; diei tempus viuit, & volat, mox deſcendente ſole macteſcit & languet, deinde occidente moritur, vita nõ vltra diẽ vnum prorogata. Eiuſdem imbecillitatis eſt papilio, in grandiſsimæ muſcę ſpeciem, colore albido, qui ex folliculo bombycis intra ſuam araneam cõditi tranſformatiq; erumpit, candidoq; exceptus velo, oua haud ita multò pòſt papauerum ſeminibus paulò maiora, edit plura numero, mox intra paucíſsimarum horarum ſpatium ab ouis editis emoritur: ex quo formari poſſet hieroglyphicum, quod indicaret, re bene geſta vitam exhalatam, vt Epaminondam Thebanũ, & Leonidam Spartanum feciſſe legimus. F Ac ne quis commentitiũ ac fabuloſum cenſeat quod ſuper Ephemero autores tradunt, vt bombycem prætereamus, quem tota iam Italia domi vnuſquiſq; contueri poteſt, in Britannijs fluuius eſt, vel, vt nonnulli tradunt, euripus pòtius, qui totam fermè inſulam diuidit: vtrinque in ripæ marginibus arbores ſunt, quæ folliculos ad oui anſerini magnitudinem ferunt: hi certo anni tempore in ſubiectam aquam decidentes, ſimulac molliti fuerint, aperiuntur, deq; ſingulis ſingulæ excluſæ aues abuolant, pipionibus paulò minores, candore inſigni, aliſq; adeò plumatis, vt altè ſtatim auferantur, neq; quò migrent vlli adhuc compertum aiunt.

DE CICADA.

AT verò beſtiolis his finẽ imponamus, admonet Cicada, quę cõtinuati ſoni raucitate moleſta, nos omnino videtur edocere, vt eius exemplo tædio eſſe caueamus, tam multa congerentes. Eius igitur hieroglyphica proſecuti, aues iam & volatilia reliqua valere iubebimus.

INITIATVS SACRIS.

AEgyptij ſacerdotes hominem ſacris initiatũ, & myſticæ diſciplinæ peritiam aſſecu-

A aſſecutum, per cicadam ſignificabant, in eam ſcilicet admirationem adducti, quòd animal tam exiguum, nullo oris cõmodo, non faucibus, non lingua prędi tum, tam argutè caneret tamen, tamq́ altum inſonaret. Eſſe huius inſtar doctrinam myſticam, & ſuas præſertim literas, quæ nullo ſyllabarum complexu, nulla partium orationis textura conſtructæ, ſed ſola animalis cuiuſpiã, vel alterius rei repræſentatione, abſolutæ ſignificationis orationem facere videantur, quę ſeſe longè diuerſo ab alijs literis modo legendam exhibeat. Putabant verò Ægyptij Cicadam, vt apud Horum legere eſt, per aculeum emodulari, quòd motu ſuo ſtridorem cieret veluti plectrũ quo citharæ pulſantur: ore quippe caret Cicada, eademq́ cæca eſt, prolixum tamen quiddam, compactum indiuiſumq́ gerit, ſimile ei quod linguæ ſpeciem refert in ijs, quibus aculeus in ore eſt, eoq́ ipſo rorem haurit, quod vnum illi & peculiare eſt alimentum. Vnde apud Maronem:

Dum cytiſo paſcentur apes, dum rore cicadæ.

Ceterùm de ſono diuerſa eſt aliorum ſententia, quippe qui attritus ſit interioris ſpiritus. Quinetiam experimẽto compertum eſt, Cicadam non canere per oris B aculeum, ſed colliſo, attrito agitatoq́ frequenter cauo vtero, quod pueri digitorum ſtimulatione non ſemel explorauimus.

DICACITATIS CASTIGATIO.

CVm verò ſonus ipſius animalis argutus quidam ſtridor potius ſit, quàm cantus vllus, & ſtrepitu aures offendat, natum inde prouerbiũ, Cicadę vterum ne ſcabito, quotiens reprimenda eſt cuiuſpiam dicacitas aut petulãtia, vt ſi pergat dicere quod vult, ſcurrilię aut maledico morſu impatientiorẽ aliquem tetigerit, ipſe poſtea repercuſſus, quæ nollet audiens erubeſcat. Et quod in hanc ſententiam ait Heſiodus:

Εἰ δὲ κακόν τ' εἴποις, τάχα κ' αὐτὸς μεῖζον ἀκούσαις.

Et huiuſmodi apud Sophoclem, Euripidem & Plutarchũ plura. Proclus Diadochus putat Cicadę cantum ex alarum, qualeſcunq; ſunt, attritu prouenire: ait enim, ὁ τέττιξ ᾄδει ὑπὸ ταῖς πτέρυξι τρίβων ἑαυτόν, καὶ ἦχον ἐκτυμπῶν: Cicada canit alarum freta miniſterio, ſemetipſam applodens, & ſtrepitum ita ciens. Quod & Heſiodus agnoſcit, πυκινὸν ὑπὸ πτερύγων.

VANA GARRVLITAS.

C CVr autem nonnulli vanã & inanem garrulitatem per Cicadam ſignificari dixerint, ex Ariſtotele, quem non intellexerunt, deſumptum crediderim, qui Platonis ideas à materia diſſeparatas, prioribus analyticis τερετίσματα eſſe dixerit, quippe vt nonnulli aiunt interpretes, nihil niſi inanem cantilenæ cuiuſdam garrulitatem præ ſe ferentes. Quem Cicadarum cantum vt importunũ & impudentem, ita Demetrius philoſophus notat, cùm à Domitiano pulſus Italia cum Apollonio quereretur: Cicadis, inquit, impunè licet obſtrepere, nobis ne quidem mutire fas eſt. Apud Ariſtophanem, κεφίλαις, quę iuſtus ſermo commendauerat, iniuſtus ait Cicadarũ plena eſſe. Sed enim quantũ ad Ariſtotelis τερετίσματα pertinet, piè magis fecerimus, ſi dixerimus diſcipulum longè honeſtius, quàm alij putent, de præceptore ſuo loqui, ſanctiusq́ ſentire ſuper ideis, quàm interpretes, noſtri præſertim temporis opinentur: quippe cùm Ariſtoteles de ijs tractaret quæ fa-

cerent ad demonſtrationē per ea quæ ipſe conſtituit artis elementa, nō obiicien- D
das huc ait ideas Platonis, quia τεμαπίσματα ſunt, hoc eſt, myſticum quiddam ſa-
piunt, atq; ideo nihil ad demonſtrationem qua de nos hic agimus, conferūt: in-
genij illud, atq; animi ſupra ſenſum elati negotiū eſt, hoc quod præ manibus eſt
nobis, vni applicitum eſt ſenſui. Vocabulum enim τεμαπίσματα, inter alia ſignifica-
ta myſteriū etiam ſignificat: & ſuperius Cicadam myſtici hominis hieroglyphi-
cum Ægyptijs eſſe commonſtrauimus. Sanè verò Propertius in garrulitatis
ſignificatum acanthidem lenam vocat, à ſermonis tædio & loquacitate, auriūq;
offenſione: nam acanthias Cicadæ epitheton eſt, quin & Cicadæ ſpecies Heſy-
chio. Aiunt porrò, ex eo animaliū genere fœminas ſemper taciturnas eſſe, quod
nonnulli ad frigiditatem referunt, qua ſint egregiè præditæ.

NOBILITAS GENERIS.

ILlud minimè prætereundum, Cicadam apud Athenienſes generis nobilita-
tem ſignificaſſe, quod apud Thucydidem in liminari pagina comperies, qui
τεττιγοφόρες, hoc eſt, Cicadigeros eos appellat, quòd apud Atheniēſes inſtitutum
erat, cicadas ex auro capitis ornamento geſtare, quæ indigenas & ingenuos ab E
aduenis & ſeruis diſtinguerent. Cauſam nonnulli cōminiſcuntur, quòd Cicadę
maximè omniū animalium indigenæ videantur: in ea ſiquidem regione qua ge-
nitę, viuunt moriunturq́;, cùm reliqua ferè omnia animalia aliquò migrēt, neq;
ſedem vllam firmam habere perſeuerēt. In vnaquaq; verò ciuitate & municipio
eos nobiliores dicimus, quorū maiores pluribus antè annis in patria ſua clarue-
rint: obiectatumq́; ideo Ciceroni totiens in opprobrium, quòd vir nouus eſſet,
quia plurimùm odioſa ſolet eſſe nouorum hominum ambitio, cùm Rempub.
in quam recèns adſciti fuerint, adminiſtrare contendunt.

MVSICA.

QVamvis autem alij aliter Cicadarum can-
tum acceperint, plures illi fuere qui Mu-
ſicen hinc intelligi cenſuerint: ideóq; Cicada
in citharœdi ſtatua citharæ inſidens, hiero-
glyphicū dedicabatur: quem morem Strabo
latius interpretatur: quanquā nuſquā deſunt
Græcorū fabulę, Eunomi citharœdi ſtatuam
celebrantium cum cithara, cui Cicada inſide- F
ret, propterea quòd is cum Ariſtone Rhegi-
no, Pithijs, muſico certamine deſtitutus eſt,
chorda vna fracta: verùm aiunt Cicadam ad-
fuiſſe ſuperuolantem, quæ ſuppleuerit vocis
illius vicem. Et apud Theocritum paſtor, qui Thyrſin commendare vult à car-
minis ſuauitate, melius eum canere quàm Cicadas, ruſtica & paſtorali ſimplici-
tate dixit. Deq; hac Plotinus mihi videt̃ intellexiſſe potiſsimùm, cùm homines
muſicis modulis affectos ac delinitos, in animalia muſica renaſci diſſerit. Quin
& fabella recitatur à Platone, fuiſſe olim quoſdam muſicos homines qui cantu
adeò allicerentur, vt præ modulatione cibumq́; potumq́; negligerent, eóq; de-
mum macilentiæ redactos, vt in Cicadas abierint, qui famem adhuc nullo alio
cibo quàm cantu leuent. Videre verò eſt homines eos qui ſermocinationibus
& loquacitati prolixius æquo dediti ſunt, corpore eſſe maiori ex parte gracilio-
ri: corpora enim extenuari ſermone nimio, philoſophi profitentur, quorum è
numero Lucretius noſter ita philoſophatur:

Nec

A *Nec te fallat item quid corporis auferat, & quid*
Detrahat ex hominum neruis ac viribus ipſis
Perpetuus ſermo, nigrai noctis ad vmbram
Auroræ productus ab exoriente nitore,
Præſertim ſi cum ſummo eſt clamore profuſus.

Sed ſatis iam obſtrepere cum Cicada viſi ſumus, quare ſit iam nugandi modus.

DE ARANEO.

IMportunũ fortè videatur inſectis his, atq; iiſdem volatilibus, Araneum aggregare: ſed traxit me beſtiolæ leuitas propémodũ volatilis, vt inter hæc locum ei conſtituerem. Pręterea, veluti nullus eſt illi angulus imperuius, haudquaquã vlla erit inuidia, ſi huius quoque commentarij angulum occuparit.

INANE OPVS.

EX carmine quidem Catulliano, per Araneum inane opus, nulliusq; precij B aut momenti rem ſignificari didicimus, vbi de ſe ipſe iocatus ait:

Nam tui Catulli Plenus ſacculus eſt aranearum.

Quod ſibi deſumpſit Lucianus in Pſeudologiſta: εὐρῶτος καὶ ἀραχνίων μεστὰ, carie & araneis oppleta. Verùm & ex hiſtorię ſacræ ſcriptoribus, ſignificatũ idem Præſulibus noſtris nõ improbatũ accipimus. Eo ſiquidẽ tẽpore atq; hora, qua Gregorius Patriarcha Conſtantinopolitanus, & Macarius, & Pyrrhus & ſocij, qui vnam in Domino noſtro IESV Chriſto naturã & voluntatem aſſerebant, centum & quinquaginta Præſulum ſententia damnati ſunt, plurimæ Araneorũ telæ, maxima omnium admiratione, in medium populum cecidere: ex quo ſignificatũ eſt, eas hęreticorũ ſordes Aranearum inſtar inanes fuiſſe, eoq; conuentu ſo lenniq; iudicio diſiectas eſſe. Nonageſimo ſanè pſalmo de infirmitate huiuſmodi legas: Anni noſtri quaſi Aranea reputantur: nam ea magna cura & ingenti labore contexitur, ob tenuitatem verò minimo quolibet occurſu diſsipatur. Alio pſalmo: Tabeſcere feciſti velut araneam animam meam, ſuper eadem imbecillitate humana dictũ volunt. Et earum telæ, vt Eucherius, concupiſcentiæ noſtræ C opera ſunt, quæ nulla denſantur ſoliditate, venti cuiuſlibet humani iniuriæ expoſita. Apud alios ita interpretatum inuenias: Exile admodum animal eſt Aranea, & anima flagellis & amaritudine conſcientię perculſa macerataq;, attenuari videtur: cõtrà cùm genio dat operam, pingueſcere dicitur, & opiparè ſaginari. Sunt qui ex Hebraico non Araneam, ſed tineam hîc ponant.

PLVVIA.

ALioqui tela huiuſmodi futuræ indicium eſt pluuiæ, quòd animal id ſereno texere quodammodo vereatur, non ignarum ſerenitatibus tenuem magis ac perflatibus obnoxium eſſe aërem, quibus ambobus opera ſua diſsipari contingit: nubilum verò, vtpote craſsiorem glutinoſioremq;, eius operis tenuitati commodiorem experitur.

LEGVM INÆQVALITAS.

VVlgus verò non ineptè per Aranearum telas & retia, apto admodum hieroglyphico legum notat inæqualitatem, propterea quòd veluti muſcæ & volatilia alia puſilla, ſi in eas inciderint, capiuntur & pereunt, fortiora verò animalia perrupto texto facilè quoquò libuerit elabuntur: ita leges imbecillam & tenuem plebeculam cohibent atq; caſtigãt, potentioribus verò nihil aduerſan-

tur, qui eas ex arbitrio tollunt, ſcindunt, abrogant, & refigunt. At non ita Antiochus tertius, qui ciuitatibus ſibi ſubditis ſcripſerat, vt ſi quid vnquam per literas mandaſſet quod legibus aduerſaretur, ne curarent, tanquam illud eſſet ſe neſciente ſcriptum. D

DIALECTICA.

PEr Araneas Ariſton Chius Dialecticorum ſermones intelligebat, quæ quidem artificioſe admodum elaboratæ eſſent, nulli verò inſeruirent vſui. Eandem idem diſciplinā cœno in vijs iacenti aſsimilabat, nulli quippe vtilitati eſſe, ingredientibus autē & impedimento & moleſtiæ. Idem eos qui diſciplinæ huic operam curioſius darent, ijs qui cancros largè veſcerentur ſimiles eſſe dictitabat, exigui enim cibi cauſa circa magnum teſtarū cumulum occupari. Dialecticam verò omnem Zeno Philoſophus iuſtis quidem mēſuris comparabat, quibus tamen eius artis periti non triticum aut vtile quidpiam metirentur, ſed paleas, aut quiſquilias alias id genus.

DE TIPPVLA. E

VErùm ecce tibi Tippulam, mihi nihil tale cogitanti, neq; ſentienti, ex improuiſo huc irrupiſſe: quare quid ea quoq; ſibi velit, videamus, etiamſi nihil ab Ægyptijs, quod meminerim, ſuper ea traditum habeatur.

LEVITAS.

SVnt qui ſummā leuitatem, vtputa quam Maro de Camilla canit, per Tippulam aptè ſignificari poſſe dicant. Beſtiolæ quippe genus id ſex pedibus præditum, ſed tantæ leuitatis, vt ſuper aquam currens non deſideat. Hinc Plautus: Neq; Tippula leuius eſt pondus, quàm fides lenonia.

PIERIVS VALERIANVS AD NOBILISS. MAXIME'QVE REVERENDVM IOANNEM GRIMANVM PATRIARCHAM AQVILEGIENSEM, DE IIS QVAE PER Delphinum & Polypum ſignificantur, ex ſacris Ægyptiorum literis. F

LVſtricū diebus, qui proximè præterierunt, cùm Pientiſſime Præſul purificationis ergò puluinaria ſeptem te ſecuti inuiſiſſemus, eſſentq; vnà tecū eruditiſſimi viri Angelus Colotius, Baptiſta Caſalius, Pinpinelus, Antonius Maroſticanus, & Petrus Aleander, quibus candidius nil terra tulit, quorum cōmendatione tuam ego amicitiā recèns indeptus eram, multaq; inter equitandū de ambitioſiſſimo monimentorū ſtudio, quod veteribus illis adeò placuiſſet, vltro citroq; dicerentur: ſuggerebant enim argumentū tot diſiectorū paſſim ædificiorū moles tam immanes, quæ tota geſtatione noſtra occurrebant: magnamq; dicendi materiā ſuppeditabat arcana illa pingendi cælandiq; ratio, quæ apud eos fuiſſet, qui mutam quandā orationem per rerū imagines mente concipiendam, non vllo vocis ſono, literarum'ue complexu enunciandā excogitaſſent, autoribus dubio procul Aegypti ſacerdotibus, quos vniuerſæ mox nationes, vbivbi vlla rerū diſciplina vigeat, tacito conſenſu cunctis in operibus imitari ſtuduiſſent. Sub hoc ſermone Quirinale prætervecti, ad Altæ ſemitæ latus deflexeramus, in hortos tuos, vbi antiquiſſimi operis templum olim fuit, in quo ruinis obruto ſigna etiamnum pleraq; vetuſtiſſima ſub ruderibus ſubterranei eius templi reperta à vobis fuerant, ad quæ ſpectanda magna ingenuorum multitudo confluebat. inter ea

autem

A *autem opera præcipuum erat Ueneris ſimulachrum, quæ Cupidinem manu regebat, ipſe verò Delphinum cauda apprehenſum ſurrigebat, ille Polypum iuxta Cupidinis pedes hærentem ſolo mordicùs apprenderat. Hîc tu, qui veterum operibus adeò delectaris, quærebas, quid id ſibi vellet argumentum. Neq; aberant ex loci curatoribus, qui viſitantium opiniones exceperant innumeras, plurimùm verò qui rem temerè factam arbitrabantur, animaliáq; illa adornatum tantùm appoſita putarent: vel ſi quod in ea re conſilium fuiſſet, certè non vllum aliud, niſi vt ſtatuæ penè nudæ aliquo firmarentur fulcimento, facile lapſuræ niſi adminiculis huiuſmodi veluti adglutinatæ præſepitæq; ſuſtentarētur, neq; alterius cuiuſpiam rei ſignificationem præ ſe ferre: niſi fortè quis diceret, Venerem mari ortam, maternúq; pecoribus Cupidinem adblandiri. Tuq;, mi Domine, ad me conuerſus, quid ſuper hoc mihi videretur poſtulaſti. Ego autem argumentum id omne ad Aegyptiorum traxi diſciplinam: tuq; Uir ampliſſime libenter auſcultare me viſus es, meamq; dictionem amici reliqui non improbarunt. Proinde rogaſti me, vt quæ ſuper Delphino & Polypo huiuſmodi diſſeruiſſem, ea ſcriptis explicata tibi darem, velle te per otium rem diligentius examinare. Feci quod petieras, idq; libenter admodum, quòd magnopere gaudebam datam*

B *mihi occaſionem, qua poſſem tibi tam ſtudioſo, tam pio, tam planè probo Principi in ea re morem gerere, in qua per dies aliquot induſtriam ego meam, quantulacunq; eſſe poterat, exercuiſſem. Miſi igitur ad te piſces eos duos quos popoſceras, atq; ea ſimul omnia, quæ illis capiundis in verriculo deprenſa ſunt. Nam multa Delphinus dum mare cauda verrit in ſagenam immiſit: & Polypus cirris, & quibus exaſperantur cotyledonibus fretus, plurima ſecum attraxit, nullo diſcrimine congeſta. Ea vtiliáne eſſent, an inutilia, nolui meum eſſe iudicium, ſed ipſum rete prout eductum erat, cum tota præda protinus afferendum ad te curaui. Tuum erit quæ vſui fore videbuntur, verriculo in ſiccum attracto, ſeligere: quæ minus ad rem faciēt, eijcere. Sed antea quàm ad complexum figurarum, quas explicaturi ſumus, aggrediamur, neceſſarium eſſe viſum alterutrius ſimplicia ſignificata percurrere, vt habita ſingulorum cognitione, faciliùs coagmentationem ipſam conficere poſſimus.*

DE DELPHINO.

INCOLVMITAS.

INCIPIENTES igitur à Delphino, id in primis referre libet quod totiens in humani generis beneficium ceſsit, quippe pleriſque mortalium extremo vitæ periculo laborantibus, ab animali

C hoc ſpontè auxilium allatum. Neque enim temerè frænatus Delphinus pictus, incolumitatis indicium fuit, quod dubio procul ob multos ab vndis eius opera ſeruatos factum opinamur. In Neptuni ſiquidē templo, quod apud Iſthmon erat, viſebatur Palæmon puer ſuper Delphine & auro & ebore confectus, quem Herodes Athenienſis dicauerat. Nam & Palæmoni nautæ pro incolumi nauigatione vota faciunt. Idem enim & Melicerta & Portunus eſt, cui, vt apud Virgilium habetur, ſeruati votum ſoluunt in littore nautæ, vt Glauco, & Panopeæ.

TARAS.

QVod verò ſignum in argēteo numo Delphino vehitur, TARAS is eſt, vt etiam indicat inſcriptio, de quo Ariſtoteles meminit Tarentinorum politia, apud quos numiſma numum dicit appellari, in qua Taras Herculis Delphino vectus. quanquam apud Aſiaticos quoq; puerum Delphino inſidentem fuiſſe in numis, tradit Strabo. Sed Phalantum Lacedæmonem memorat Pauſanias, qui Tarentum coloniam duxit, priuſquàm Italiā attingeret naufragium in Criſæo mari feciſſe, cui Delphinus opem tulerit, ſublatumq; dorſo in littus incolumem expoſuerit. Steſichorus hiſtoriam huic ſimilem Crithei teſtimo-

nio recenſet, Telemachũ Vlyſsis filium cùm adhuc puer in alto maris littore luſitaret, in ſubiectas aquas corruiſſe, mox Delphinorum beneficio receptum, qui puerum ſurrexerint, & expoſuerint, idcirco patrem Delphinorum inſigne poſtmodum ſtudioſius adamaſſe, eamq́ꝫ ſculpturam & in enſe & ſcutis habuiſſe, & in annulo vſum pro ſigillo. Quare apud Lycophronem eum δελφινόσημον appellari comperias: quod ea etiam de cauſa fortè dictum exiſtimes, quòd Philoſtratus eum ſubſimum fuiſſe dicit. Delphini verò & ſimo admodum roſtro ſunt, vnde animal repandiroſtrum, Pacuuio. Et Simonis nomine gaudent appellari, quaſi vocem intelligant. Vt verò interim omittamus Arionem Delphini opera & vectatione, de latronum nautarum manibus liberatũ: cuius rei teſtimoniũ diutiſsimè in Tænaro habitum donarium, ex ære Delphinus cum inſidente Arione: quod argumentum in numis etiam cuſum vidi, eum quippe nudum Delphino vectum, dextera victoriã prætendere, læua lyram ſuſtinere. Prætercamusq́ꝫ Heſiodi poëtæ per errorem in templo Nemeæi Iouis ab incolis trucidati cadauer, quod in mare fuerat à percuſſoribus abiectum, à Delphino inter Locridem & Eubœam expoſitum. Et Melicertæ corpus, quod in Iſthmo Delphinus expoſuerat, inuentum à Syſipho. Virginem quandam Lesbiam vetuſti autores tradidere cum amatore ſuo demerſos in aquam, Delphinorum auxilio incolumes euaſiſſe. Veteres deniq; Delphinum tanta veneratione proſequebãtur, vt eum neq; venarentur, neq; vllo pacto lædere fas iudicarent: quæ quidem religio in ætatem vſq; noſtram propagata eſt, cùm multos reperias qui Delphinum vel interficere, vel veſci ea de cauſa ſcelus putent, quòd quædam illi ſint cum humano genere commercia, promptuariumq́ꝫ ſit nauigantibus auxilium. D E

BACCHVS.

QVòd verò Delphinũ Baccho adpingunt, nõ ſolùm ad fabulã ſpectat, ſed etiam ad hiſtoriã, quòd vinum marina aqua mixtum facilius cõſeruatur, vt Columella ſcribit ſe ab agricola patruo didiciſſe. Et Dionyſius hac de cauſa ad mare fugiſſe fingitur, quod apud Athenæum habemus. Cur verò aqua maris adeò vino conferat, rationem & Plinius & Dioſcorides & alij tradidere.

APOLLO DELPHICVS.

ATqui non Neptuno & Baccho ſolùm, verùm etiam Apollini Delphines dedicantur, multasq́ꝫ eius aras apud Græcos Delphinis inſculptas fuiſſe, Plutarchus atteſtatur. Ad hæc nõnulli addunt, Apollinem Delphini ſpecie adnaſſe ad Delphos, apud quos præcipuè colitur: quanquam & Delphi antea fuerant Neptuno ſacri, vti Calauria Trœzeniorum inſula Apollini, quæ loca mox dij ipſi inuicem permutarint, vt apud Pauſaniam eſt. De Calauria tamen neſcio quid diuerſum tradit Stephanus, cuius opus De gentibus, Hermolaus Byzantius in compẽdium redegit. Quantum verò pertinet ad Apollinem in Delphinum tranſmutatum, Creti cum commẽtum aiunt: illi enim Apollinem totius ſalutis autorem celebrabant, neq; quenquam vllum euadere infortunium arbitrabantur, niſi Apollinis ope ſoſpitaretur. ad quod fortè tacitè reſpexit Horatius, Sermonibus, vbi ſe garruli cuiuſdam importunitatem, qui hominem necabat, euaſiſſe gauiſus ait, Sic me ſeruauit Apollo: quamvis de foro loquatur, quò nugator ille in ius tractus fuerat: ibi enim erat Apollinis templum. Cretes denique ab vnoquoq; malo liberationem Apollini ferebant acceptam. Nam & quòd fabulæ fabulantur homines in Delphinos tranſmutatos, ea de cauſa confictum aiunt, quòd Delphinis ducibus nautæ ſeruati fuerint. F

PERI-

A PERICVLORVM FVGA.

APud noſtros etiam vulgò Delphini ſunt tuti receptus indicia, quippe qui quotiens futuram tempeſtatem præſentiunt, in portus accurrere, deq; vndis exilire cernuntur, quaſi velint reliquos inuitare, vt in ſtationes properè ſe recipiant, neq; nauigia alto eredant. D. etiam Thomas Delphinum ait futuræ tempeſtatis prognoſticũ eſſe minimè cõtemnendũ, vbi viſus fuerit in maris ſuperficie frequentius ſe vibrare, aut plures quodammodo laſciuire inter ſe colludentes. Cauſam philoſophi deprehendêre, quòd hyemali procella ingruente, cõſurgunt exhalationes ab imo mari, quæ hyemis fomenta ſuggerunt, calorq; tunc in Delphinis excitatur: caloris verò cùm propria ſit agitatio, euenit vt idem animal ſæpius emergat, ſeq; frequentius oſtentet. Vnde illud apud Pliniũ, Delphinos tranquillo mari laſciuientes, flatum ex qua veniunt parte præſagire.

IMPERIVM MARIS.

ITa verò Delphinus maris regem ſignificat, vt pro aqua mariq; ipſo paſsim in numis excudatur. Præcipuè autem Sunij Neptunus ſub Delphinis imagine
B colebatur. Neptuno verò aquarũ domino nullo non in ſigno eius adſculpebatur. Pulcherrimus extat numus, cuius inſcriptio eſt, NERO CLAVDIVS CÆSAR AVG. GER. P. M. TRI. P. IMP. PP. vbi Neptunũ ipſum videas in portu ſedentem, id enim quietis indiciũ: dextera temonem terræ adprimentẽ, quod ſignum nauigationis eſt in portum ſoſsilem: læua verò Delphinũ amplectentem, quod maris blanditias & tranquillitatem oſtendit, iramq; & cõmotionem fluctuũ omnem ibi demolitã. Ibidem celeberrima illius ædificij forma eſt, cum inſcriptione, POR. OST. In qua quidem portus illius effigie naues diuerſi generis minutiſsima figura elaboratas, nõ ſine magna artificis cõmendatione conſpicias. Atq; vt hinc hieroglyphicum, quo de agitur, interpretari aggrediamur, epigramma Græcum extat, cur Cupidinis ſignum vna manu Delphinum, altera flores contineat, in hunc modum interpretatione facta:

Οὐδὲ μάτην παλάμαις κατέχει δελφῖνα καὶ ἄνθος,
Τῇ γὰρ μὲν γαῖαν, τῇ δὲ θάλασσαν ἔχει·

Non temerè quippe illum vna manu Delphinum, altera flores cõtinere, vtpote
C qui ſit hinc terræ dominus, inde maris. Eſt & in numo M. Agrippæ L. F. COS. III. Neptuno reduci ſignum S. C. cuſum, in quo Neptunus læua tridenti altè innititur, dextera verò Delphinũ exporrigit. In Q. Naſidij numo nauis eſt cum ſtella & velo pleno, ab altera parte caput, tridente ab occipitio poſito: infrà Delphinus eſt: inſcriptio, NEPTVNI. quod tutam Q. Naſidij nauigationem Neptuni beneficio peractam indicat. Tam igitur ex ijs quæ dicta ſunt, Delphinum ante omnia maritima Neptuno ſacrum intelleximus, quàm reliquarum etiam aquarum ſymbolum, ex celebri Corinthiorũ ſigno, apud quos fons fuit, in quo Neptunus æneus ſitus erat, ſub cuius pedibus Delphinus aquam effundebat. Sedenim cùm hæc multa ſint, hæc de Neptuno dicta ſufficiant, ſi modò id addidero, quòd per Neptunum vice verſa, vnuſquiſq; etiam piſcis accipitur, vt apud Nguium: Coquus edit Neptunum, Venerem, Cererem: hoc eſt, piſces, olera, panem. vbi aduertendum Venerem hortis præfici.

VELOCITAS.

ESt & illud præcipuum ex Delphino ſignificatum, vt ſit velocitatis indiciũ, aut mirificæ agilitatis. Conſtat enim vnicuiq; maris accolæ, quanta ſe velocitate Delphini iaculẽtur, quæ cùm refertur, incredibilis habetur ijs qui nõ ſpe-

ctarint. Eſt autem dubio procul velociſsimũ omnium animalium tum aquatiliũ D rum terreſtrium, quippe qui malos etiam nauigiorum maiorũ superſiliant, perinde ac ſagitta pernices, vt apud Ariſtotelem habetur, ἁπάντων δοκεῖ εἶναι ζώων τάχυστον καὶ τῶν ἐνύδρων καὶ τῶν χερσαίων, καὶ ὑφάλλονται πλοίων μεγάλων ἱστούς. De agilitate verò, qua maximè præditus eſt, prouerbium emanauit, Delphinum nare doces, ſi quis imperitus peritiſsimũ inſtituere aggrediatur: perinde ac illud, Sus Mineruã: quod eruditiſsime Præſul, in me forſitan nõ immeritò retorſeris, q de ĳs ad te ſcribere cœptarim, quæ tu longè me plenius & melius alios docere poſsis. Nam & illud noſti, Nemeis, Mileſiam ſaltu pernicíſsimũ Delphino aſsimilatum à Pindaro.

CITA NAVIGATIO.

IN nauigatione autem cùm celeritas in primis expetatur, non incongruè Delphinus eſt nauigandi ſignum, ſiue quòd ipſi naues obuiã factas comitantur, & quodam gratulationis affectu choreas circumducãt. Ab ea verò ſulcandi maris facilitate qua Tyrrheni plurimùm olim claruere, qui piraticã exercentes vniuerſo ferè orbi terrori erant, Delphinorum cognomentum in Græcorum fabulis adepti ſunt, cùm preſertim Pelaſgi, referente Myrſilo, Crotone occupata Tyr E rhenam etiam regionem inuaſiſſent, in qua diutius cohabitantes nauticam didicere. Habiti verò inter piratas etiam Pelaſgi, vnde nationibus reliquis inuidiæ plenum erat eorũ nomen, idq́ apud Maronẽ ſemper ad contumeliam ponitur.

MATVRITAS.

PEruulgatum verò illud eſt, quod maturè agendum ſignificat, ſi Delphinus anchoræ vel alligetur, vel, vt veteres fecerunt, obuoluatur, vno contationẽ, altero celeritatem ſignificante, quæ ſimul iuncta, inuicemq́ temperata, maturitatem faciunt, & quod Horatius ait, & properare loco & ceſſare indicãt: id Græci σπεῦδε βραδέως enunciarunt. Sunt qui hieroglyphici huius inuentum Auguſto tribuant, quòd & adagium & ſignum huiuſmodi ſolitus ſit identidem repetere. Habetur ea ſpecies, qua Delphinus anchoræ ſe circumuoluit, in Titi Veſpaſiani numis. Sed fortè non diſpliceat in huiuſmodi ſignificatũ trahere, quod in numo quodam æreo apud Maffæos inſpexi Romæ, bouem humana facie perſonatum, ſupra quem Delphinus imminet: per hunc enim celeritatem, per bouem tarditatem intelligimus, quæ illius animalis propria eſt. Actionem verò ex hu- F mana facie colligimus, quòd hominum proprium in primis ſit res gerere. quanquam de boue laruato alibi.

AMOR IN SIMPLICIOREM ÆTATEM.

INuenio etiã ex Delphini ſimulachro amorem in ſimpliciorem ætatem ſignificari, quem puerilis ætatis amaſium non vno exploratum eſt exemplo, qualia ab vtroq́ Plinio referuntur: vt non immeritò tot in numis Delphinum cernere ſit ab alato Cupidine frænatum. Et Veneris ſtatuas pleraſq́ vidimus, quibus adſculptus eſt Cupido, qui vel Delphino inſideat, vel alio quoquo modo regat cum apprehenſum.

GRATVS ANIMVS.

NEq́ tamen ea pro fabulis habenda quæ recitat Pauſanias, qui grati animi ſignũ in hoc animali ſe vidiſſe in Poroſelene Ioniæ vrbe teſtatur: inclamatus enim à puero, properare ad eũ ſolebat, ſubiectoq́ dorſo ei, ſi adhibuiſſet, ad vecturam ſeſe accommodabat, propterea quòd ab eo redemptus piſcatorũ manus euaſerat, curato etiam vulnere quod illi fecerant. Ab Egeſide proditum ait Plinius, in Ialyſo Rhodiorum vrbe Hermiam puerum Delphino longa conſue

tudine

A tudine vectari ſolitũ per fluctus, ſed ſubita mox procella ſuperueniente demerſum. Idemq́; Naupacti etiam accidiſſe, à Theophraſto eſt literarum monumentis datus. Admiratur Plutarchus tantam animalis iſtius humanitatẽ, ſiquidem non educatione, veluti canes & equi, non vlla alia neceſsitate, velut elephanti pantheræq́; & leones ab hominibus liberati, ſed genuino quodã affectu ſpontè ſint humani generis amatores: ideoq́; crocodilorum hoſtes infenſiſsimi, propterea quòd crocodilus humano ſemper generi inſidiatur, atq; ita ipſa naturæ repugnantia inimicitias generat.

NEQVITIA.

PHyſiognomici ſanè laſciuos & petulantes eos in primis iudicãt, qui ſimum, vt Delphini, naſum habeant: proptereaq́; Socrati nequitia, quam ex ipſa facie præ ſe ferret, vitio data eſt, quod ita ſe natura affectum inficias non iuit: cæterùm ſe naturam cõtinentia domuiſſe: id quod etiam Plato in Sympoſij fine multis argumentis teſtatum facere eſt aggreſſus.

ADVLATORVM INFIDELITAS.

B NOn præteribo hîc, quod Socion philoſophus ait Delphinum adulatorem eſſe, qui ciborũ reliquijs, quæ à nauigãtibus affatim in mare projciuntur, allecti comiterq́; accepti ſaturatiq́;, natãtes quandiu affatim vnda ſubeſt ac ſuppetit officioſe comitantur, in ſiccum verò littus nunquam excedunt. Sic adulatores, quandiu tranquillitas affulget, permanent, amicos in hoc vitæ curſu dum plana faciliaq́; & proſpera omnia ſunt, adeunt, deducunt, colunt: cùm verò ſcrupea difficiliaq́; acciderint, ſtatim abſcedunt: de quibus Horatius noſter:

At vulgus infidum & meretrix retro *Periura cedit, diffugiunt cadis*
Cum fæce ſiccatis amici *Ferre iugum pariter doloſi.*

GIBBEROSI.

VVlgò verò vſurpatum, vt gibberoſos Delphini cognomento notemus. Et antiquiſsimus autor Pacuuius, animalia hæc incuruiceruicũ pecus appellauit. Sed & gibba ſuum habet ſignificatũ, vtpote quę futurorum indicium ſit, vt apud Tranquillum aruſpices Domitiani gibbam per ſomniũ ſibi acceſsiſſe viſam interpretati ſunt. Et quoniam pars eſt prudentiæ, futura præuidere, gibbe-
C roſos aiunt omnes aſtutos eſſe, multaq́; pollere ſagacitate.

IMPVRI AMORIS SATIETAS.

MAximè verò mihi natura ipſa per Delphinũ philoſophari videtur, quem terra procul, adeò violentum, pernicem atq; agilem eſſe iuſſerit, eundem autem ſimulatq; terram attigerit, vix in arenam exceptũ confeſtim emori: vnde dixerit Horatius de re maximè abſurda, contraria, & ſibi valde repugnanti, Pingit Delphinum in ſyluis. Ita impatiens eſt animal hoc terreni ſoli. Adagiũ verò eſt in eos qui magnum aliquid polliciti, minimũ præſtiterint, δελφῖνος ἐν χέρσῳ βία. Quæ quidem eò ſpectãt, vt cùm amorem ex Delphino ſignificari oſtẽderimus, eatenus amorem omnia virtutis experimenta pręſtare admoneamur, quatenus terra procul in alto ſeſe exercet, & in ſublime ſæpius ſeſe cœlum verſus, marinæ vndæ purificatione expiatus, ac ſereni tantùm aëris affectator eiaculatur. Terra autem & animalia terræ addicta, vti ſerpentes, ſues, & alia quædam, voluptariæ mollitudinis indicia ſunt, tum ipſam rei venereæ ſpurcitiam innuũt, quò ſimulatq; Delphinis acceſſerit, ſtatim expirat. Huiuſmodi enim eſt impuri amoris cõditio, vt cùm quis id, quod longo temporis interuallo appetierit ſtudioſiusq́; ambiuerit, aſſecutus eſt, in amando deinceps flacceſcere ac refrigerari videatur,

plerunq; etiam vel faſtidio, vel odio ſuccedente, tam alienus ab amata re fiat, vt nihil magis auerſetur. Hinc illæ deceptorum querelæ:

Cui mea virginitas auibus libata ſiniſtris?

Hinc apud Maronem exclamat Dido:

Te propter Libycæ gentes Nomadumq; tyranni
Odere, infenſi Tyrij, te propter eundem
Extinctus pudor, & qua ſola ſydera adibam
Fama prior: cui me moribundam deſeris hoſpes?

Quare Lyſias apud Platonem, amantes ait, cumprimū libidinem expleuerint, collati beneficij pœnitere: id quod in eo accidit amore, qui turpitudini ſit emancipatus. In eo verò quem neq; Plato, neq; alius quiſpiam pro dignitate ſatis vnquam laudauit, longè aliter euenire manifeſtum eſt.

DE POLYPO.

ENumeratis quæ apud autores, quos legere licuit, habentur, Delphini ſignificationibus, ad Polypum res ipſa, quæ præ manibus eſt traducit, vt demùm quid ſibi velit Delphinus qui Polypum mordicùs apprehenderit, conijcere valeamus.

REI FAMILIARIS ACCVMVLATOR.

AEgyptij ſacerdotes hominē qui rem familiarem ex quibuſcunq; rebus, vtilibus ſimul ac invtilibus, nullo diſcrimine, nulliusq; rei ratione habita, congereret augeretq;, ſignificare ſi vellent, Polypū pingere ſoliti ſunt. Ille enim cùm prodigè admodū multa deuoret, prudens tamē rei familiaris omnia temerè colligit & conuenatur, & in cubili ſuo recondit, ſelectisq; vtilibus atq; cōſumptis, invtilia mox, quippe teſtas, & cancrorum cruſtas, & putamina conchularum, & ſpinas piſciculorum abigit. Eos Ælianus vehementes ait eſſe ad vorandū quæcunq; oblata fuerint, eſſeq; adeò impotentes, vt ne paſtu quidē mutuo abſtinere deprehendantur, quiq; in retibus minores incluſi fuerint, maiorum eſcam eſſe.

OMNIVM ABLIGVRITOR.

QVin etiā eum qui aliena abligurierit, & ſua mox abſumat, notare cùm vellent, Polypum flagella curtum & detruncatum effingebāt. Aſſerunt enim autores Ægyptij, Polypum ita famis impatientē eſſe, vt ſi alius cibus non ſuggeratur quem deuoret, proprijs flagellis veſci. Vnde dixerit Alcæus ἔδω δ' ἐμαυτὸν ὡς πολύπους, (quem verſum citat Athenæus) Ipſum me comedo vt Polypus. Heſiodus quoq; ἐν ἔργοις cū Ægyptijs ſentiens de Polypo ait: ὅτ' ἀνόστεος ὃν πόδα τένδει, quiq; ſuo exoſsis pede veſcitur. Præterea Oppianus Halieuticis: ἀλλ' οἵγε λαφύξαντες, αἰζόμενοι θαλάμῃσι πήξαντες δαινῶνται ἑὰς πόδας ἠύτε σάρκας ἀλλοτρίας. Idipſum Ælianus aſſerit, venatione deficiēte ſuis eum veſci cirris, alijs mox pro ijs qui abſumpti fuerint ſuccreſcentibus. Heledonem autem πλεονασμῷ τοῦ λ, ἀπὸ ἑαυτὴν ἔδειν, quòd ſemetipſam edat, appellatam, Polypi ſpeciem etymologici Grammatici contendunt. Nam & Pherecratem ſummæ autoritatis virum, hæc eadem de Polypo ſenſiſſe tradunt. Quin & Carneadem id ipſum agnouiſſe manifeſtum, cùm dialecticam Polypi ſimilē eſſe dictitaret, qui præ fame ſuamet flagella paſceretur. Eos verò aucta iam doctrina peritiores factos, in ſuaſmet opiniones mox graſſari, easq; deſtruere: quæ quidem curioſius à me cōquirenda fuerunt, quia Plinius Ariſtotelem ſecutus id fieri negat: quiq; reperti ſint corroſa habere brachia, id eis à murænis vel congris euenisse aſſerit, cum quibus aſsiduum certamen habent. Plutarchus

A tarchus tametſi in Ariſtotelis ſententiã ſuper hoc nonnunq̃ illabatur, cum Ægyptijs tamen hoc idem tradit, qui tam præſtantiũ autorũ ſcripta arguere mendacij vereatur: quaſi verò non & alia ſint animalia, quæ ſua met membra in cibum abſumãt, cùm cercopithecos videamus totas interdũ ſibimet caudas abrodere: quare cautio eſt, ne qui animalibus huiuſcemodi delectãtur, carnes eos attingere permittãt, quia ſimulatq; carnibus aſſueti fuerint, eius facti auidiores, morſus in ſemetipſos vltrò cõuertunt. Id ego cùm hæc ſcriberẽ, apud Mediceos proceres domi fieri à quodã efferatioris naturę cynocephalo quotidie conſpiciebam.

VICTORIA VTI NESCIVS.

HOminem victoria potitum, vti tamen victoria neſcientem, intelligere cùm vellent, ſacerdotes ijdem congrum & ſubiectum Polypum pingebant. Qua ſpecie potuiſſet Annibal figurari, cùm ſtrage ea Romanorum ad Cannas edita, Romam oppugnatum ire neglexiſſet. Aiunt verò, quoties Polypi cum congris certamen ineunt, à congris facilè ſuperari: cæterùm nullam eſſe congris facultatem vt Polypos depaſcere valeant, quòd ij læuore atq; lubricitate corpo
B ris, qua ſunt egregiè præditi, morſus hoſtium effugiant, & mutilatis tantùm aliquando flagellis elabantur.

TYRANNVS.

QVòd ſi hominem Ægyptij municipij ſui longè principem, ſed tyrãnica in ciues dominatione vtentem, notare vellent, Polypum & locuſtam adpingebant: locuſtæ ſiquidẽ dominationẽ videntur in Polypos exercere, primasq; inter eos obtinere partis, vt apud Horum legitur. Cęterùm Ariſtoteles priores Polypo tribuit, tantoq; eum terrori formidiniq; eſſe ſcribit, vt ſi locuſta Polypũ in ijſdem retibus eſſe ſenſerit, præ metu exanimetur quamprimùm extincta. Habet hæc Gammari fluuialis ſimilitudinem, longè tamẽ maior atq; vaſtior eſt, & albicantior, cùm Gammari ſubnigricent: quanquam & nigricantes admodum locuſtas in Liguſtico mari eſſe cõſpexi. Pedes huic vtroq; ex latere quini, ijs adnumeratis qui in forcipem exeunt denticulatum: octoni verò Gammaris. Sed eſt ſuus de locuſta locus in cruſtaceorum commentario.

MORIBVS ALIORVM ACCOMMODATVS.

C PEruulgatũ verò illud eſt, vt homo qui ſe varijs hominum moribus accõmodet, ſitq; omnium, vt Latini dicunt, horarum, per Polypum ſaxis adhærentem exprimatur, quẽ maximè omniũ colorẽ mutare conſtat, ijsq; ſimilẽ reddere quibus appropinquauerit ſaxis. Huic autem ſimiles eſſe homines dicimus, qui pro loco & tempore viuendi rationẽ aucupantur, ſcq; eorũ, apud quos degunt, voluntati atque ſententijs in omne obſequium proni dedunt, omni poſthabita ingenuitate. Cauſam demutationis iſtiuſmodi multi reddere conati ſunt, eamq; alij voluntariam, alij naturalem, alij coactam tradidere. Voluntariam, quòd id aſtu quodam faciat. Naturalem, quòd tranſlucidum ſit eius corpus. Neceſſariã, quòd præ metu ita tranſmutetur, vt homo etiam pro varia cordis concitatione hoc vel illo colore genas perfunditur. Voluntariã ſanè reprehendit D. Ambroſius, propterea quòd Polypus dolo malo hoc faciat, vt incautos ad ſe piſces trahat, eosq; deuoret. Theophraſtus id in genuinã quandã animalis ignauiã reijcit, quòd vbi conſternatus ſit, tumultu aliquo colorem mutet, vt hominẽ facere dicebamus: vnde prouerbium illud emanarit, τὸ κακοῦ τρέπεται χρώς, mutatur color ignaui. Formidoloſi enim omnino ſunt Polypi, propterea quòd admodum frigidi, eaq; cumprimis demutationis cauſa perhibetur: id quod apertius Phocy-

lides damnat. quòd ſi ea ſit mutationis cauſa, reprehenſioni omnino obnoxius D videatur. Sed enim pleriq; veterũ ingenium huiuſmodi vſqueadeò approbauerunt, vt etiam proponerent ad imitãdum, ea de cauſa potiſsimùm Vlyſſem eſſe habitum ſapientem aſſeuerantes, quòd verſuto eſſet ingenio præditus: vnde ei apud Homerum πολυτρόπῳ cognomentum. Et ſuauidicus ita ſuadet Pindarus:

Ποντίου θηρὸς χρωτὶ   μάλιστα νόον προσφέρων   Πάσαις πολίεσσιν ὁμίλει.

quam ſententiam ita ex commodo tranſtulimus:

Age agè colore Polypi   Mentem apparatus optimè   In vrbe qua velis mane.

Suadet hoc ipſum Theognis, cuius ſententia eadem cum Pindarica:

Mentem habeas quam multicolor dum cautibus hæret   Polypus.

Eſt enim vbi Theognidianus verſus ita legitur:

πουλύποδος νόον ἴσχε πολυπλόκου ὃς ποτὶ πέτρῃ
Τῇ προσομιλήσῃς, τοῖος ἰδεῖν ἐφάνη.

Sed enim improbat hoc Baſilius Magnus, adulatorem'q; vocat Polypum libro De gentilium lectione, quòd veluti ille colorem ad ſubiecti ſoli ſpeciem demutat, ita paraſitus ad audientium voluptatem ſententiã ſtudeat variare. Sed quod Pindarus & Theognis tradunt, eò ſpectat, vt ſtudium omne in calliditate dexteritateq; viuendi reponamus, vt ſimulare, neq; non diſsimulare, pro loco, pro re, pro tempore, quod obfuturum videatur, apud eos quibus adhæſimus, euitare ſciamus: quod ſi virtute incolumi fiat, neq; animi integritatem flagellauerimus, euenire omnino neceſſe eſt vt faciliorẽ & minus inuidioſam vitam peragamus. Libet verò demutationis iſtius cauſas altius repetere, atque ipſam rei naturam, quantũ ad hoc pertinet, oculis ſcribendo ſubijcere, tam probabilia mihi videntur, quæ ſuper hoc veteres ex Empedoclis opinione tradiderunt. Poroſitates quippe exhalabiles ineſſe rebus omnibus, quas vel cernere, vel attrectare liceat: neq; enim animalibus, neq; plantis, neq; terræ & mari tantum, verùm etiam lapidibus manifeſtè inſunt ſpiramenta quamplurima: quinetiam in ære & ferro: omnia enim ſpontè vitiantur, cùm aliquid exhalet aſsiduè, pariq; ratione difflentur, atq; interteratur: per poroſitates enim exiliunt & excluduntur particulæ illæ interclusæ, quæ ad elementi ſui puriſsimi ſimplicitatem redire feſtinãt, fæx'q; corpori adhæreſcit, quæ rubigo eſt in ijs quę rubigini ſunt obnoxia, putredo in ijs quę putrefieri apta ſunt, atq; hinc omnia tendunt ad interniciem. Eam poro- F ſitatum exhalationum'q; naturã nonnulli arbitrio ſuo ἐμπλοκὰς dixere, πληγὰς alij, alij verò ὤσεις τινὰς, καὶ πιλήσεις. Maximè verò maritimis in petris, quę ſalſugino-ſa maris aſpergine alluuntur refrigeranturq;, par eſt partes has, & meatus huiuſmodi deprehendi, cùm hæ tenuiſsimo quodam halitu corrumpantur: licet id in ſolidioribus oculata fide minimè poſsis explorare, propter materię denſitatem, & pororum cõſtipationem. Cæterùm ſi Polypi carnem intueare, ſine vlla prorſus contatione poroſiſsimam, & tranſmeatibus aptiſsimam iudicabis: exoſsis enim ea eſt, vt Heſiodi dictum vſurpem, & mira quadã raritate perſpicua. Cùm itaq; pauore aliquo perturbatur, tota ferè vi ſenſibili ſeſe colligente, quemadmodum in homine gelidus in formidine circa cor ſanguis coit, corpus reliquũ per ſe quidem ſatis tranſlucidum, tum maximè rarefit, & tranſmeabilis apparet: vnde veluti vitrum nitidum, colorem quemvis, albo excepto, propter aliquam omnino craſsitiem, quæ ſuppoſitum inumbrat corpus, facillimè contrahere poteſt, atq; ita tranſmutari.

A

DE CHAMAELEONTE.

INuitat rei ſimilitudo, priuſquàm reliqua Polypi ſignificata recenſeamus, loco hoc de Chamæleonte, deq́ Taranda dicere, quorum alter colores corporis vti Polypus, pro corporis cui adhæſerit, ratione, mutat: alter vicinarum rerum colores nullo attactu, ſed ſola tantùm attrahit exhalatione.

VERSIPELLIS.

PEr Chamæleonta verſipellem hominē ſignificari volunt: ſed quod nonnunquam polypo virtuti datur, in Chamæleonte vitioſum ſemper autumāt, q́ mutationem huiuſmodi non niſi in timore faciat: quanquā in eo & diuerſo vitę tempore colores mutari tradit Ariſtoteles. Sanè Chamæleon paucas in corde tantùm ſanguinis habet guttas: quæq́ ſanguine ſunt exiguo animalia, omnia frigidiora ſunt: quæ frigida, identidem & timida. Vtcunq́ verò accipiatur Chamæleontis natura, ſiue id ingenita vigoris debilitate faciat, ſiue quòd corpus, vti apud Leonem X. P. M. Romæ vidimus, vitreum propémodum atq́ tranſlu-
B cidum habeat, vno omnium conſenſu verſipellis, puta Vlyſſes quiſpiā, aut Lyſander, aut Alcibiades, per Chamæleontem figurari poteſt. Hunc, vt Tertullianus ait, pellicula ambit, corpori nullus ineſt ſuccus, pectus vix à terra ſuſpendit, gradum magis demonſtrat, quàm explicat, ieiunus ſemper & indefectus, oſcitans veſcitur, ſollicans ruminat, de vento cibus. Hoc ſoli Chamæleonti datum, quod vulgò dictum eſt, de corio ſuo ludere. Quod verò apud Plinium legitur de portentoſa eius magnitudine, quæ par ſit crocodilo, viderint alij: nam quem nos apud Leonem X. vidimus, vix palmum excedebat.

DE TARANDA.

SEd enim ſi Taranda innotuiſſet Ægyptijs, inde potius quàm ex Polypo aut chamæleonte verſutiæ huiuſmodi ſignificatum deſumpſiſſent. Fera ea eſt apud Sarmatas inuētu rara, captuq́ difficilis, de qua Ariſtoteles philoſophus eo libello, quem de admirāda hiſtoria conſcripſit, hæc memoriæ prodidit, vt ex Nicolao Leonico, dum is Patauij Ariſto-
C telem ipſum nobis ea qua ſcripſit lingua interpretaretur, audiui: illam quippe apud Gelonos Scythię populos reperiri, bouis magnitudine, capite ceruino, admirandæ admodum & ſingularis naturæ, ſiquidem ad omnem locorum & fruticum apparentias, ſetarū colores, quibus totum corpus hirtum conueſtitumq́ habet, illicò permutare. Quòd ſi ſuper hoc philoſophari liceat animali nondum nobis viſo, dixerim ego, quemadmodum in polypo τὸ διάφανον, quo corpus eius tranſlucidum eſt, & in chamęleonte etiam tranſmeabile dicebamus, ita ſetas Tarandæ pari modo perſpicuas eſſe, vt facilè coloris cuiuſlibet aura in eas tranſiliat, diffluentesq́ ad ſe ita colores repræſentet.

MENTIS ATTONITÆ CONSTERNATIO.

HOminem ad hæc, vt ad polypum reuertamur ſubito aliquo pauore ita conſternatum attonitumq́, vt nec periculum neq́ damnum quod vrgeat ſentire videatur, per polypum ſignificare mos erat: ſiquidem is ita meticuloſus eſt, quod Athenæus atteſtatur, vt vel ſtrepitu audito, vel piſcatore viſo, minimè cedat, aut fuga ſibi conſulat, vt reliqui faciunt piſces, ſed aut ſaxis quæ in promptu fuerint ſeſe applicat, aut captantis manum apprehendit, cruribus've ſe alligat: neq́ alia ferè eſt eorum captura.

POESIS.

D

ADdunt & hoc hieroglyphicũ inueniri, vt ſi ſacerdotes ijdem Ægyptij poëſin exoticam ſignificare vellent (nam de ſua ſanctius ſentiebant) polypi caput figurarent, quod quidem eſculentis appoſitum ſuauiſsimi ſaporis, ganeæq; iucundiſsimum eſſe perhibetur, cęterùm horrenda prodigioſaq; ſomnia parere deprehenſum eſt. Quocirca ſi quis futura de inſomnijs conſulturus eſſet, ab eſu Polypi abſtinere præmonebat, perinde ac etiã ne fabas ederet. Perſimilem autẽ huic eſſe poëticen dictitabãt, quę fabulas amatoriasq; illecebras ſectaretur, ipſo quidẽ dicẽdi lepôre delectabiles, ſed bonis morib. & honeſtiori diſciplinę maximè pernicioſas: cuiuſmodi genus meretriculas appellauit Plato, & ab inculpabili ciuitate ſua iuſsit exulare. Nolim tamen in hoc albo diuinã illam poni, quę ſanctiorib. eſt moribus accõmodata, quã nõnihil habere diuinitatis nõ inficiat Ariſtoteles, quã cœlitùs afflari cõfirmat Plato, quæ apud omnes gentes nationesq; omnes in ſummo ſemper cultu habita, ipſo etiã ſanctitatis nomine celebratur.

DISCESSIO SVBITA.

AEgyptij ad hæc, ſi quem ita pertinaci animo amantem, vt amata relinquere B minimè poſſe videatur, ſubito tamẽ euentu aliquo abalienatum ſignificare ſi vellent, Polypum & pulicariam herbam adpingebant. Polypi enim ita eſcis adhæreſcunt, vt auelli inde non poſsint, & quancunq; rem apprehẽderint, tam firmiter tenent, vt adglutinati videantur: quod ab Homero ſumptum Ouidius ita luculenter expreſsit, Metamorph. quarto:

Vtq; ſub æquoribus deprenſum polypus hoſtem
Continet, ex omni demiſſis parte flagellis.

Eos enim potius detrunces, ꝙ poſsis vllo conatu petris, aut quicquid apprehẽderint, auellere: & vt Nazianzenus ait, ſi quis eum de cubilibus trahere per vim velit, aut è petris aliquid euellet, aut certè è carne ipſius petris affixũ aliquid relinquat. Admota tamen cunila herba reſilire protinus dicunt, ꝙ odorẽ eius ferre nõ poſsint. Quæ verò ſit cunila ſiue pulicaria, quamq; varijs nominib. ab autoribus appelletur, ſuo cõmentario inter ſagminea ſignificata diſſeruimus. Aiũt & aquã dulcẽ ſuperinfuſam eadem pollere vi, quòd natura ipſa Polypus dulcia omnia auerſetur, & omni gaudeat amaritudine, eaq; de cauſa non inueniri Polypos in Ponto, quia mare id multis aquarum dulcium corriuijs ſupra aliorũ marium ſaporem dulceſcere quodammodo videatur. Alij mare id à Polypo vitari putant, quia ſit animal ob imbecillitatem ſuam frigoris impatiens: mare verò illud ad Boreã quippe vergens, aſsiduis penè frigoribus obnoxiũ eſſe, manifeſtũ.

AMORIS FIRMITAS.

VT verò demum ad eam Veneris ſtatuã deueniamus, quæ cauſa fuit vt tam multa ſuper Delphino & Polypo conquireremus, ſuperfluum quidem eſt ſuper Delphino dubitare, cur Cupidini adijciatur, cũ amoris in eo ſigna tot deprehenderimus. Quod aũt pertinet ad Polypum, erant qui amoris firmitatẽ ex Polypo ita delphini morſu detento intelligendum cõtenderent, id quod ex ipſa ſeſe applicandi pertinacia, qua inſignis eſt Polypus, conijciebant. Ego verò tris argumenti huius interpretationes excogitaui. Vel enim pauorem & ignauiam, quę vitia Theophraſtus in Polypo præcipua deprehendit, deuoranda eſſe amatori homini dicendum, Delphini in eorum locum promptitudine atq; agilitate adſumpta: quandoquidẽ, vt ait Ouidius, Ingenij eſt experientis amor: atq; vbi multa in hanc ſententiam diſputauit, concludit demum, vt

Qui

A *Qui non vult fieri deſidioſus, amet.*
Vel, quoniam diligentiſsimus eſt rerum cumulator Polypus, intelligi poſſe arbitror, facultates omni quantumlibet cura & diligentia cōgeſtas, citò, vbi amore capti fuerimus, prodigi, inutiliterq́ꝫ diſsipari. Quàm exemplo enim, ait Lyſiteles Plautinus, ſæuis ſagittis percuſſus eſt, illicò res foras labitur, liquitur, & quæ ſequuntur. Vel qui Delphinum amoris indicium eſſe oſtendimus, Polypū verſutię, dicere poſſemus, admoneri nos eo ſigno verſutiam amanti cumprimis apprehendendam, &, quod fieri ſolere Plato dicit, in amatæ rei mores transmigrandum, vti quippe Polypus in colorum mutationibus, prout vnicuiq́ꝫ rei adhæſerit, facit. Sed enim ea potius de cauſa Veneri Polypum adſculpi exiſtimandum, quòd inter piſces ſit omniū ſalaciſsimus, adeoq́ꝫ libidini deditus, vt nimio veneris vſu omnibus defectus viribus debilitetur, neq́ꝫ iam ad cibum ſibi conquirendum idoneus effectus, minimo negocio ab alijs capiatur, & à paruulis quibuſq́ꝫ piſciculis cancellis & cancris exedatur, obſeruatum ab Æliano. Quin etiam aiunt eos ob huiuſmodi nequitiam non amplius anno viuere, id quod eadem de cauſa paſſeribus etiam accidere tradit Ariſtoteles. Quin & Polypos etiam fœminas, propter crebros partus, ocyſsimè deficere. Quanquam aliquando repertus ſit Polypus aceracei generis magnitudinem excreuiſſe, qualem illum Græci prædicant, qui Puteolis per ſubterraneum cauum ingreſſus noctu apothecam ſalſamentorum plenam depopulabatur: eius enim amaritudinis auidiſſimos eos eſſe paulo antè oſtendimus, donec re demum patefacta, vix à magno hominum numero confectus eſt.

B

HYEMALE SOLSTITIVM.

ADdemus & illud, in manu ſcriptis Hori codicibus legi, δύο πολυπόδας ζωγρημένοι καὶ βαδίζοντες δρόμον ἡλίου τὸν ἐν ταῖς χειμερίαις τροπαῖς σημαίνουσι· quod eſt, duos Polypos vinculis coërcitos, & progredientes tamē, curſum Solis quem in brumali converſione peragit, ſignificare. Quanquā impreſſorum codicum lectio, quæ eſt δύο πόδας, nequaquam diſplicet: ſed ſi progreſſum exprimere volueris, videndum eſt, ſi pedes illigatos pinxeris, qua id ratione tuearis. At de hyemali conuerſione ſermo eſt, quæ, vt in ſphæræ conſideratione manifeſtè licet inſpicere, progreſſum Solis omnino contatiorem oſtendere videtur, in vltimis enim Sagittarij & primis Capricorni gradibus Sol ad horizontem vix loco dimoueri, aut quamlentiſsimè diurnos parallelos conficere videtur. Ad cuius rei tarditatem accedit & eorundem parallelorum ijſdem fermè diebus repetitio, dum conuerſio peragitur vt ſtare loco potius Sol, quàm quoquam motu ſuo progredi videatur. Quare ſiue pedes, ſiue Polypos colligatos accipere malueris, non ſum admodum laboraturus: mihi ſatis fuerit, & codicum ſuper hoc varietatem, & ipſam rei quæ ſignificatur, hiſtoriam declaraſſe. Tu verò, quanquā cogitationes has noſtras ſublimi illa doctrina tua longè inferiores intelligas, pro ſumma tamen humanitate, qua precipuè commēndaris, deſpicere haudquaquam velis. Nihil enim in rerum natura temerè à Deo factum, quicq́ꝫ Deo, vt tu facis, propinquius adhæreſcunt, nihil quicquam aſpernari debent, quod eodem, vnde originem traxerit, periodo quodam ſuo redire animaduerterint.

C

K

PIERIVS VALERIANVS AD AMPLISS. PATREM LIVIVM PODOCATHARVM CYPRI ARCHIEPISCOPVM, DE IIS QVAE PER TESTVDINEM, COCHLEAM, Cancrum & id genus teſtacea ſignificantur, ex ſacris Ægyptiorum literis. D

PRoximis hiſce diebus, Ampliſſime pater, cùm mihi agalmatũ tuorũ ſupellectilem aperires, antiquiſſimiq; operis, ex ære, auro, argẽto ducta, & marmore calata ſigna, numiſmataq; plurima veterũ illa ingeniorũ atq; artiũ monumenta minime cõtemnẽda delectabili ſpectaculo mihi propoſuiſſes, habere te opera hac in delicijs ea plurimùm de cauſa dicebas, quòd à ſummæ claritatis viro Ludouico Podocatharo Cardinali Capitaquenſi patruo tuo cõparata cõgeſtáq; fuiſſent. Quẽ virũ generoſis natalibus inſigné, Medicina celebrẽ, Philoſophia clarũ, vitæ integritate laudatiſſimũ, virtutes ipſæ in omni vitæ colore eximiæ, ad amplitudinẽ eã extulerũt. Proinde quidvis eſſet apud te quod illius memoriã renouaret, ſiue veſtis, ſiue vas, ſiue libri, ſiue quæ tam multa extãt doctrina eius cõmentaria, tanquã ſacra omnia à te cuſtodiri, & in honore etiam haberi: dignũ quidẽ E *eius hominis inſtitutũ, qui optima quæq; ſibi ad imitandum propoſuerit. Quæ quidem cùm tibi acciderent iucundiſſima, eo quoq; non parum delectari videbaris, quòd ego multa in veterũ monumentis illis, & myſtica & in doctrina alicuius receſſu delitescentia inter ſpectandũ explicabam, interpretabarq; cuiuſmodi illud fuiſſe memini, quid ſibi vellet Teſtudo Veneris ſubiecta pedi quid altera ex ære cupróve Damaſceni operis in vſum, vt coniectura erat, bullæ facta, cauda quippe replicata, qua lorum aut licium tranſmitti poſſet, atq; ita geſtari: quid in numis aliquot Teſtudo alia. Quæ tibi cùm expoſuiſſem, poſtulaſti ea tibi ſcripto credita exhiberi, quod quidem libentiſſimè feci, cùm id ſemper ſtuduerim, vt quacunq; poſſem ratione meum erga te animum aperire, id ſedulò facerẽ, quod incomparabilis probitas tuáq;, benigniſſimaq; comitas, & egregia quædam mentis tuæ ſynceritas exigere videbantur. Accedebant & beneficia in me promptiſſima vultus alacritate collata, & quòd literatos omnes quacunq; poſſes occaſione demereri, ſemper appetyſti. Sed quoniam parum me tibi præſtitiſſe videbar, ſi Teſtudinis tantùm ſignificata conſcripſiſſem, addidi ad eam quædam alia ex eodem teſtaceorum genere, quæ nõ minoris mihi viſa ſunt eruditionis, quàm quæ Teſtudine ſuper efferebantur. Multa enim hieroglyphica Aegyptij ſacerdotes ex Cancro, Locuſta, Pinnis, & huiuſmodi alijs deſumpſere: quæ omnia quantum me-* F *moria ſuccurrerunt, vno commentario enarrata conſcriptaq; tibi dedicaui. Tu quotiens ea in agalmatis illis tuis vel cuſa vel ſculpta inciſaq; videris, aut menſis illata cõſpexeris, Pierij tui memineris velim, qui te ſummo cultu, ſummáq; ſemper eſt obſeruantia proſecutus.*

DE TESTVDINE.

TESTVDO igitur inter cruſtacea primum occupabit locum, quoniã ipſa narrationis iſtius argumentum præbuit, & pictura eius in hoc ſymbolorum genere eſt admodum ſpecioſa.

IN POTENTIORIS DITIONEM REDACTVS.

HOminem in potentioris cuiuſquam poteſtatem adeò redactum, vt nullum iam ſperet effugium, oſtendere qui volunt, Teſtudinem ſolari percuſſam radio, ac ſupernatantem in aquæ ſummo pingunt: ipſa enim vehementioribus Solis radijs impetita ita exſiccatur, vt in gurgitẽ deferri nequeat, idq́ præcipuè mari Indico, vbi & multæ & magnæ ſunt, & Solis vis acrior: vnde fit vt vel facillimè capiatur, vel cùm in prædam mergi non poſsit, inedia extinguatur.

FOR-

A

FORTVNARVM CONTEMPTVS.

FVerunt ætate noſtra ingenia perelegantia, quæ cùm varijs fortunæ ictibus impeterentur, quos cõtra mira adniterentur alacritate, fortunæ aduerſę contemptos impetus per hominem naufragũ in Teſtudinis huiuſmodi agitatæ fluctibus tergus inſilientem effingerent, ſolari addito radio, cuius beneficio ne abſorberentur accideret.

VIRGINVM CVSTODIA.

CVr verò Phidias cùm Veneris ſimulachrum Eleis ex auro & ebore conficeret, teſtudinẽ altero eius pede preſſam appoſuerit, multi quæſiuere, præſertim cùm Pauſanias rei ſignificatum alijs relinquat interpretandum. Sed enim illud potiſsimùm ex interpretatione prudentem fertur Phidiã innuere voluiſſe, virgines cuſtodiendas eſſe, coniugatas verò domus curam gerere, ac taciturnas eſſe debere: vtrãque enim id primum omnium decere, quod Plutarchus in Coniugalibus pręceptis exponit, qui oportere ait mulieres à Luna diuerſas eſſe, quę cùm iam à Sole abſceſsit, lucida claráque cernitur: eadem cùm Soli ſucceſsit, euaB neſcit: contrà verò debet vxor modeſta præſente tantum viro à cæteris conſpici, eodem verò abſente domi agitare ac ſeſe occulere. Nam & Salomon ſeptimo cap. Sapientiæ, inter reliqua meretriciæ procacitatis ſigna id etiam notat, quòd domi ſe cohibere non poſſit, ſed publica loca, fora, plateaſque celebret. Et Paulus ad Timotheum viduas damnat adoleſcentiores, quæ ocioſæ diſcunt alienas domos perambulare. Conſueſſe verò mulieres teſtudineas ſecum imagines geſtare, quas Veneri dedicarent, ex eo manifeſtum, quòd Theſſalæ matronæ Laida meretricem illam inclytam ligneis teſtudinibus zelotypia concitatæ interemerunt in templo Veneris, magno populi conuentu: ob quod facinus erexere poſtea templum Veneris profanatæ, quæ nefandam cædem in templo admiſerãt, vt confeſsione ſceleris veniã petentes deam ſibi placarent. Et id geſtaminis fuiſſe teſtudinem tuã facilè crediderim, cùm ita concinnata ſit, vt licio ſuſpendi poſſit. Apud Ægyptios autem tanta erat pudoris cura, vt mulieribus interdictum eſſet calceorum vſu, quò prodire palàm verecundarentur, ac veluti teſtudines intra ſua ſe tecta cohiberẽt. Hinc Antiſthenes anſam nactus eludendi AthenienC ſium vanitatem, ſe nunquã ſolo in quo nati eſſent exceſsiſſe gloriantium: Commune hoc, inquit, habetis cum teſtudine & cochlea.

MVNIMENTVM.

ALij per teſtudinis corticem munimentum intellexere, quòd ita eam natura munierit, vt cõtra tela poſsit ipſa per ſe ſufficere, & iniurias propulſare. Hic itaque receptus, & ad omnes incurſus oppoſitum propugnaculum, anſam dedit adagio, vt quotiens aliquid valde tutum velimus innuere, in primiſque ſecurum eſſe, dicamus, ὅσον μέλει τῇ χελώνῃ μυιῶν, quantũ muſcarũ ſolicita eſt teſtudo. Cuius omnis felicitatem ſecuta Cæſariana familia, domeſticũ eum morem habuit, vt paruuli domus eius in teſtudineos alueos excepti lauarentur. Quapropter Ceionius Poſthumius nato iam Albino filio, cùm ingentem teſtudinem à piſcatore muneri accepiſſet, vir literatus iam inde magnam ſpem cõcepit de futura filij nobilitate: curari itaque teſtudinem iuſsit, & infantuli miniſterijs dicari. Exemplaria Hori quæ impreſſa circunferuntur, in huiuſmodi ſignificatũ ὄρτυγος ὀστέον habent, interpreteſque coturnicis os reddidere. Sed in manuſcriptis codicibus ὄρυγος legi, quod facit ad hãc ſententiã: teſtudines enim orygas appellatas, παρὰ τὸ ὀρύττειν, quod fodere eſt, vel excauare, apud Vitruuiũ legas: à quarũ ſimilitudine bellica etiam

machina ad fodiendos excauandosq́ muros cõparata, teſtudinis nomẽ habet: D nam & Horus ſignificati iſtiuſmodi cauſam redditurus ait, διὰ τὸ δυσπαθὲς εἶναι τὸ τοῦ ζώου ὀστέον, ꝓpterea ꝙ os animalis huiuſmodi difficulter admodũ frangi diſſolui've poteſt: quod in munimẽti ſignificato ꝗd ſibi velit coturnicis os, haudquaq́ video.

MORS DIFFICILIS.

HOminem letalibus vulneribus quantumvis altè acceptis difficillimè morientem, per teſtudinis abſciſſum caput aptè pinxeris: quandoquidem tanta ineſt eius carni viuacitas, vt earum caput, præſertimq́ marinarum, auulſum buſto conniuentes aliquandiu oculos oſtentet, connitentq́ ad admotam manum: quinetiam ſi ad os eam admoueas, mordere etiam adnitatur.

SEGNITIES.

ALiàs pigrum ſegnemq́ hominem, aut rei cuiuſpiam tarditatem atq́ contationem ſignificare qui vellent, Teſtudinem gradientẽ pingere conſuerunt, quam Pacuuius feliciter tardigradam appellauit: lento enim adeò gradu mouetur, vt in prouerbiũ emanarit in ſegnes & pigros. Hinc Plautinus Ægio, Teſtudineum hunc tibi grandibo gradum, inquit, ſi fuſtem ſumpſero. Et apud Am- E mianum lepidiſsimum diſtichon legas de Teſtudinis tarditate:

Θᾶττον ἔην λευκοὺς κόρακας, πτηνάς τε χελώνας
εὑρεῖν, ἢ δόκιμον ῥήτορα καππαδόκην.

Promptius eſſe albos coruos, volucresq́ chelonas,
Quàm quenquam eſſe probum rhetora Cappadocem.

Quinetiam aſſerunt animal hoc contagioſa adeò pollere ſegnitie, vt ſi pes eius dexter inferatur nauigio, id ire tardius credatur: quod obſeruarunt magi.

MORDACITAS.

SVnt qui mordaciſsimum hominem atq́ egregiè maledicum, per teſtudineũ caput exertis dentibus intelligi velint: nam Teſtudo ore omnino eſt omniũ robuſtiſsimo, quippe quæ quicquid dentibus apprehenderit, vel lapidem etiã, perfringit ac deuorat.

PELOPONNESII.

IN Peloponnenſium numis Teſtudo cudebatur, vnde, vt legere eſt apud Pollucem, dicteriũ illud emanarit, τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν σοφίαν νικῶσιν χελῶναι· quod in adoleſcentiæ noſtræ prælud ijs neſcio quibus ita tranſtulimus:

Quando chelonis vincitur ſapientia,
Atq; ipſa virtus, Atticum vt prouerbium eſt.

Vnde obolum Eupolis καμιχέλωνον dixit. Ad id verò quod Peloponneſiaca erat moneta, lepidè T. Quintius cùm Achæi expeditionem aduerſus Zacynthios meditarentur, eos admonuit, vt cauerent ne more Teſtudinũ caput extra Peloponneſum proferentes, in periculum aliquod inciderent.

DE CANCRO.

TEſtudo in numis obſeruata, alterius numi reminiſci facit, in quo Paguri forma cuſa eſt, quare hinc ad eius generis ſignificata tranſimus.

C OE I.

CAncer in numis, compactile ſcilicet genus id quod corpore eſt obrotundiore, cuiuſmodi pleriq́ cæleſte ſignum figurãt in Zodiaco, Chiorum indicat rempub. Tradunt id & Pollux, & alij: ſed enim niſi quiſpiam autor eſſet, numus argenteus id ſatis indicaret, in quo Pagurus is eſt cum inſcriptione ſuperne ΚΩΙΩΝ, infernè ΛΕΥΚΙΠΠΟΣ.

A SPEI FRVSTRATOR.

PLeriq; hominem à pulchris incœptis deſiſtentem, & ſpem omniũ ignauiter fruſtrantem, intelligi cùm vellent, Gammarum noſtrum fluuialem pingere ſoliti ſunt, manu ad os eius iniecta: nam is, cùm à te capi facillimè poſſe putes, retrouerſum velociſsimo ſeſe curſu eiaculatur: vnde vulgò etiam in aliqua re falſis, quam ſe nactos arbitrarentur, Gammarorũ venationem obijcimus. Hęc verò receſſus obliquatiò adeò Cancris propria eſt, vt Ariſtoph. Pace, dixerit,

οὔποτε νικήσεις τὸν καρκίνον ὀρθὰ βαδίζειν: *Rectum iter vt carpat cancer non viceris vnquam.*

Atq; fortè non deerit qui dicterio huiuſmodi mihi ſæpe negotium faceſſant, ſi vnum aut alterum noſtri huius argumenti interpretamẽtum meo probabilius, quod facilè poterit euenire, compererint. Neq; mihi profuerit, rem Latinis ingenijs hactenus intactã, excogitaſſe, primumq; in lucem efferre: me ſcilicet omnia non vidiſſe clamitent, eorum quę ex paucis didicerint obliti, cùm tamen omnia ea quæ ad hoc negotium accõmodari poſſunt, non vna hominum vita, ſed neq; multa etiam ſecula ſint indagini ſuffectura.

B INCONSTANTIA.

SCitè admodum Ioannes ille cognomento Scholaſticus, ſcalarum anacephalæoſi, hominẽ qui modò riſui indulgeat, modò luctui, modò auſteritati atq; temperantiæ ſe reddat, modò delicijs diffluat, & voluptatibus implicetur, Cancro æquiparauit, nunc antè, nunc retrò, nunc in tranſuerſum gradienti, miraq; vitã ſuam inconſtãtia traducẽti: virq; is ſapiẽtiſsimus, de ingenij eiuſmodi profectu nihil ſibi quicq; pollicetur, quod ad vllam ſit vnquã frugem peruenturũ.

SOPHISTA.

EIuſdem ſubterfugij cauſa ſophiſtã ſignificare qui volunt, Cancrum pingũt: eos enim huic animali perſimiles Plato dicit, Euthydemo, quos vbi validiori aliqua ratione deuictos comprehenſosq; putes, tunc retro fugaci curſu elapſi per diuerticula atq; ſubterſugia, maiorẽ priore tibi laborem intentant, ſi vilem ac inanem prorſus curam eos conſectandi ſuſceperis. Sedenim non in ſophiſtas tantùm, ſed in ipſam etiam Dialecticã obortũ eſt à Canero cauillum. Nam Ariſton philoſophus vt eam eluderet, dicere ſolebat, eos qui Dialecticã enixiori conatu ſectarentur, ijs aſsimilari qui Cancris veſcerentur: cibi enim admodum exigui gratia, circa oſſa tam multa numero, tantum laboris inſumi.

SOPHISTARVM OPPRESSIO.

SPecies demum illa picturę, qua Hercules tot immaniũ monſtrorũ domitor, in opprimendo etiam cancello laboraſſe porticibus penè omnibus oſtentatur, nihil aliud ſibi vult, vt veteres interpretantur, quàm ſophiſticas eas nugas huius obtritas diſciplina. Fabuloſe verò iocatur Plato, cùm Herculem aduerſus Cancrum deſudaſſe dicit. Quòd verò Cancer ſit inter ſydera collocatus, nonnulli ea de cauſa confictum volunt, quia conuerſione regreſſuq; tam peculiari eo in animali animaduerſo, per eius imaginem oſtendere voluerint Solis curſum, qui cùm eò progreſſus fuerit, retrorſum auferri, ac tantundem aufugere videatur. Veluti Caper oppoſita ratione confictus, quia Sol ab eo ſigno, toto poli noſtri tractu, altiora petere cõtendat: caper enim dum paſcitur, accliuiora editioraq; loca perquirit. Huiuſmodi verò cõmentum nõ ex orbis totius cõditione, ſed ex cœli noſtri ſitu ſphæraq; ipſa ad arcticum obliquata excogitatum eſt: nam ad æquinoctialem circulum appropinquantibus Cancer deprimi videretur, æquinoctij ſigna attolli; ad id tamẽ faceret, quòd Solis progreſſus & regreſ-

ſus omnino à Capricorno ad Cancrum, mox à Cancro ad Capricornum, ſecto D
duobus locis æquinoctiali conſideratur.

ARCANA REVELATA.

SI quid verò abditum & arcanum luci proditum ac reuelatum oſtēdere quis
vellet, pagurum & eius generis piſces, qui latebris gaudent, face appoſita fi-
gurabāt: conſtat enim eos nocturno tempore, admoto lumine, de penitiſsimis
etiam cauernis euocari. Ea verò de cauſa Cancri ad nocturni luminis ſplendorē
accurrunt, quòd id omne genus teſtacea noctu plurimùm paſci ſolent: comper-
tumq́ue eſt plenilunio ea magis pingueſcere, propterea quòd liceat his tota tunc
nocte pabulari, copioſioribusq́ue tunc eſcis enutriri, vnde pinguiores fiant, vt ij
exiſtimāt qui plenilunio nullam ineſſe vim cœlitùs hæc in cruſtaceis efficiendi,
remq́ue ita ad cōmodiorem naturæ rationem deducunt: quamvis vnà cum Baſi-
lio Magno, magna philoſophorum pars ſentiat.

INQVILINVS.

INquilinum autem hominem oſtendere qui vellent, cancellum illum qui vul-
go Gammaruſius dicitur, pingebant: is enim ſemper eſt concharum hoſpes, E
perq́ue vacuas cōchulas modò has, modò illas, prout excreſcit, mutat domicilia,
atque ita ſemper ædes alienas inhabitat.

MAGNA INCOEPTA IRRITA.

RIdiculum fortè illud videatur, quòd commenti ſunt nonnulli elephantum
cum Gammari cauda pingere, ſi magna incœpta fruſtra & inaniter ceſsiſſe
notare vellent, non ſecus ac illud Horatianum eſt, ex montium fœtura murem
ridiculum enaſci. Sed enim cùm res ipſa det ridendi materiam, non ineptè mihi
videntur excogitaſſe huiuſmodi ſpeciem, quę non tam ſignificato, quàm pictu-
ra ipſa riſum poſſet excitare.

DE PINNA.

QVæ Pinnæ cōmercia cum cancellis habent, depoſcere videntur vt eas
cancro ſubiungamus. Nam vt Theophraſtus ait, vita fortaſſe conchis
ſeruari non poſſet, niſi ope cancri. Pinnæ aūt in concharū genere ſunt. F

ALIENÆ OPIS INDIGVS.

VIrum qui ſe atque ſua negligēter curet, neque ſine alterius ope conſilio've poſ-
ſit conſulere rebus ſuis, oſtendere ſi vellent Ægyptij ſacerdotes, Pinnam &
cancellum paruum pingere cōſueuerunt: nam is in Pinna conditus in vtriuſque ſata
git vſum: cōchula enim præ fame patefacta, piſciculi veluti ad eſcam alliciuntur,
quos vbi cancellus inhærentes animaduerterit, Pinnæ ſtatim labra morſu velli-
cat, illa eo ſigno admonita concham occludit, atque ita eſculentis potitur: eo verò
cuſtode priuata, breui, vt Ariſtoteles aſſerit, tempore deficit. Hoc idem habe-
mus apud Ciceronē, cuius verba repetere non fuerit importunū. Pinna duabus
grandibus patula conchis cum parua ſquilla ſocietatē coit cōparandi cibi: itaque
cùm piſciculi parui in concham innatauerint, tum admonitu ſquillæ Pinna mor
ſu comprimit conchas, ſic diſsimilibus beſtiolis cōmuniter cibus quæritur. Can
cellum verò huiuſmodi tum à venatione, tum à cuſtodia, Græci pinnotherē &
pinnophylaca nuncupauerunt. Eſt hæc ſquilla parua admodum, quam nonnul
li paraſitum piſcem vocāt, vtpote qui ſit dapis aſſectator: colore albido eſt, cor-
pore perpuſillo, cauda ferè ſemper ſubter vterum, vbi coactus fuerit, incuruata.

A AB INEVNTE ÆTATE LIBIDINOSVS.

EVm verò qui ab ineunte ætate cœperit in petulantiam laſciuire, & munera Veneris exercere, per Pinnam fœtus oſtentantem ſuos intelligebant: conchulæ enim huiuſmodi in concha genitæ, antequam excludātur, inter ſe quamprimùm coire dicuntur, vt non immeritò concha ipſa ſit Veneri dedicata, atque eam ex concha genitam veteres fabulentur. Concha itidem Cyprum deuectam canunt, quod nonnulli ad ſalacitatem referunt, quæ concitetur ex earum cibo: non ſecus enim ac oſtrea, libidinoſa eſſe perhibentur.

DE OSTREIS.

ILla enim Helleſpontiaco ludibrio, ne deo dicam, ita dedicantur, vti concha Veneri, putarim ob earū copiam, quæ Lampſaceno littore, totoq; Helleſponto ingens eſt: vnde Ityphallico veteris Poëtæ ipſi Priapo dicto, ita legitur:

Nam te præcipuè in tuis vrbibus colit ora
B *Helleſpontia, cæteris oſtreoſior oris.*

qui verſus apud Terentianum reperiuntur.

HVMANVM GENVS.

PEr ea verò picta ſculptáve humanum genus ſignificari, philoſophorum antiquiſsimi tradiderunt. Hinc diuinus Plato humanum genus oſtreorū ſimile eſſe dixit: nulla enim potuit ſimilitudine noſtræ imbecillitatis naturam ſignificantius explicare, cùm oſtrea indiciū eſſe dixit animi in corporis carcerem & tenebras coniecti: ita enim Deus corpori animam adglutinauit, vt neceſſarium ſit hominem corporis affectibus tangi vel inuitum. Quid verò aliud illa vel diuinæ vel ſtellaris eſſentiæ ſcintilla hìc patitur, niſi quòd dum corpori adhæreſcit, & vinculis ſe coërceri ſentit, & in quodam obſcuritatis carcere detineri? vnde fit vt ſuæ plerunq; immemor originis, modò ſenſui ſe, modò appetentiæ ſubijciat, & alieni facta iuris, cum materia, cui adglutinata eſt, rapiatur in præceps. Piſcatore igitur Petro opus eſt, qui nos aut ſcopulis auulſos, aut de imo maris fundo erutos, Aſſertori noſtro littora reuiſenti, pœnitētiæ prunis aſſos in eſcam apponat, vt ita abſumpti in ipſius diuinitatis amplexu, ad ſublimioris vitæ conſortia
C tranſeamus. Quòd verò teſtam oſtrea pro pelle habent, quæ ſine eorū interitu auferri non poteſt, eorum ſunt hieroglyphicū, qui nec ſquamas ignorantiæ deponere poſſunt diuinis admonitionibus quantumlibet inſtituti, nec cultrū ſpiritus ſuſcipere patiuntur, qui quidem, vt Hieroſolymitanus Heſychius ait, etſi in mari baptiſmatis inueniantur, etſi in fluminibus pœnitentiæ, abominabiles tamen ſunt: cumq; vitam ſortiti ſint in ſacri lauacri tinctura, vocationem tamē regenerationemq; corruperunt, dum neq; pinnulas neq; ſquamas inducere procurarunt, ſublimem videlicet vitam, cognitionemq; diuinorū, quę cœleſtis eſt, ſed obcæcato corde in ignorantiæ voraginibus detinentur, & propterea in his qui ſquamas habent nequaquam adnumerantur. Quare Paulus fornicatorem, auarum, idolis ſeruientem, maledicum, ebrioſum, detractorem, legum bonorumq; morum corruptorem, à fratrum commercio ſubmouet: oſtrea enim hæc ſunt, & id genus reliqua, quæ ſine ſquamis & pinnulis eſſe deprehenduntur.

DE LOCVSTA.

LOcuſta quid iuncta polypo ſignificaret, eo loco declaratum, vbi polypi ſignificata recenſuimus. Quid verò ipſa per ſe ſignificet, nunc dicendū.

SEDITIOSVS. D

POpularis ſeditionis ſtudioſum hominem ſignificare qui volunt, Locuſtas
duas marinas ſeſe inuicē incurſantes pingunt: videre enim eſt ſæpe vniuer-
ſas, tanquā gregis collegium celebrare, dimicare interim inter ſe cornibus arie-
tum modo, ac mutua flagellatione inuicem ſæuire: & genuinum eſt ciuibus, in-
quit Pindarus, inuicem inuidere.

TEMPERANTIA.

QVoniam verò incidimus in Locuſtā, nominis adducti ſimilitudine, quid
per terreſtrem etiam ſignificaretur, explicabimus. Ophiomachum, quem
alij ſtellionem interpretantur, nos terreſtrem Locuſtam eſſe comperimus. Per
hanc Ægyptij modeſtiam, temperantiam, atque continentiam intelligebant,
quippe quæ nequitiæ virtutes oppoſitæ ſunt: ea ſiquidem ſerpētem oppugnat,
voluptatem quippe terræ prorepentem allidit. Ipſa autem crura habet, quæ cor
puſculum altè tollant humo, à terraq́ interim eorum innixu reſiliat, & feratur in
ſublime, colliſoq́ ſerpentis capite intellectui proximior fiat, qui quidem terre-
nis obrepere neſcius, ab ijs diſiungi abalienariq́ aſsiduè meditetur. Non diſsi- E
mulabo hic ſacræ lectionis locum, de Præcurſoris victu, quem conſtans fama
eſt Locuſtis veſci ſolitum, ἤσθιε δ' ἀκρίδας ὁ πρόδρομος, καὶ μέλι ἄγριον. Sunt qui ab Locu
ſtarum campeſtrium intellectu abhorreāt, cauliculosq́ herbarum neſcio quos
quòd eodem illi nomine nuncupentur, pro animali comminiſcuntur, quibus
noſter ille veritatis præcurſor veſceretur. Atqui Diodorus, & alij autores gra-
uiſsimi, populos in Æthiopia quoſdam agnoſcunt, qui non alio quoquam cibo
vtantur quàm Locuſtis, ob id Acridophagos appellatos. In India quoque gen-
tem quibus Mandrorum nomen Clytarchus & Megaſthenes dederunt, Locu-
ſtis alı Agatharchides & alij prodiderunt, trecentosq́ eorū vicos annumerant.
Eſt autem hæc viridis, & prioribus pedibus longiſsima, ijsq́ admodum graci-
libus, quos motat aſsiduè. Manifeſtiſsimè verò in hoc præcurſoris cibo Locu-
ſtam animal agnoſcit Adamātius, dum vndecima in Lucam homilia dicit: Non
habuit domeſticum mel, & humana diligentia percolatum, ſed ſylueſtre, minus
quippe iucundi ſaporis, vtpote qui eo ad vitæ tantùm vſum & neceſsitatem, nō
ad delicias vteretur, ex alitibus verò non grande prępingue've vllum, quo ſe li F
berius inuitare poſſet: non aëriuolam, quæ cibum præberet delicatiorem: ſed
exiguum admodū volucre, quod vix à terra eſurgeret, ſaltitaretq́ potius quàm
volaret. Quid plura quęritamus, conſtanter aſſeritur, Locuſtas eius fuiſſe cibū,
paruulum animal, & illi ſatis mundum.

FAMES.

SVnt qui per huiuſmodi Locuſtam, famem intelligant, propterea quòd ma-
gnam ſatis inferunt calamitatem, cùm agminatim innumerabili aliquando
multitudine congregatæ ſegetes inuaſerint, magna clade radices abrodentes,
quare diuinatrix apud Theocritū dicitur. Cùm enim apparuerit, famis eſt præ-
nuncia Multa Locuſtę huius ſignificata ponit Eucherius, ſed quoniam nullam
ſuper illis cauſam adducit, in quo nos præcipuè verſamur, ea prætermittēda iu-
dicaui: vnum illud tantùm tangam, quòd per cōparationem reſurrectionis Do
minicæ ſimilitudo quædam ſit, cùm aſſultum Philo dicat per Locuſtam ſignifi-
cari: nullum enim è terreſtribus animal tanta ſe pernicitate proripit in ſaltum, ſi
corpuſculi rationem habeamus. Sed hæc alij viderint.

A P E D E S.

INuenies in diuinis literis aliud Locuſtæ huius hieroglyphicum, vt apud Salomonem, Eccleſiaſte, pro pedibus poni, eò quòd animal id pedum longitudine pro corporis modulo omnia excedit animantia. Scriptum igitur: Florebit amygdalum, & impinguabitur Locuſta: hoc eſt, ſuperuenient cani, & pedum accedet tumor, podagra ſcilicet, quæ plurimùm ætatem grandiorem infeſtat, quod nos à ſextò ſupra quinquageſimum quatuor iam annis non ſine cruciabili dolore acerbiſsimaq; ſtudiorum iactura cogimur experiri, hæreditate hac ab auunculo relicta, & vnà cum accepto ab eo ſacerdotio miſerabiliter alita. Alibi tamen Salomonis verba ex Hebraico codice diligentius examinauimus, quòd ſuper his varia eſt multorum interpretatio.

DE COCHLEA.

ADdetur his Cochlea, inter eſculenta piſcium vice pauperibus accepta, B quæ tamen olim altilis effecta, illataq; menſis, Romanas delicias auxit.

TERRENIS ADDICTVS.

PEr eam diuinæ lectionis interpretes ferè omnes animum terrenis affectibus mancipatum intelligunt, inde ſimilitudine libenter ſumpta, ſi quem ſenſui deditum, vt voluptatibus brutorum inſtar inhæſitantem oſtendere voluerunt. Heſiodus eam felici compoſitione φερέοικον appellauit, quam domipartam dicere poſſemus, quòd ita ſit domui ſuæ applicita, vt eam ſecum aſsiduè portet.

DE SEPIA.

SEpiam quidem inter cruſtacea recenſere minimè congruum videbatur: quia tamen dorſum oſſeo illo integumento inſtar clypei munitum habet, huc ipſa etiam transferetur.

PVLCHRA INCOEPTA TVRPITER CEDENTIA.

ID verò præcipuũ ſuper Sepia ſignificatum apud Ægyptiòs ſacerdotes erat, vt per eam ſignificarent hominem, qui multa, pulchra & magna pollicitus, da C turus omnino ſpecioſa virtutis exempla videbatur, & per ſummam inde ignominiam fœdè lapſus, omnium fefellerit expectationem: ea enim cùm ſpectandã ſe venatoribus præbuerit, ſimulatq; in ſe aciem inſtrui conſpexerit, & claſsicum cani, atramentum in aquas euomit, quibus infectis, demptaq; ita venatoribus congrediendi copia, elabitur. Quòd ſi inter fugiendum acciderit vt aperto iterum campo deprehendatur, ſtatim in effuſam atramenti nubem ſe recipit, atq; ita ſæpius ac identidem fruſtratur venatoris ſpem, nulla ſui facta copia, vt deprehendi poſsit, idq; non in congreſſu tantùm facit, ſed plerunq; etiam ludendi ſtudio quodam, atq; etiam inſidiandi. Effundunt verò ſuum id atramentum & polypus & lolligo, quam vulgo piſcem atramentarium vocant: verùm ij non niſi metu perculſi: Sepia verò non modò cùm metuit, verùm, vti dicebamus, animi interdum gratia. Ei verò atramẽto tanta vis ineſt fuliginis, vt ſi in lucernam addatur, ſummotis reliquis luminibus, adſtantes omnes fœdo liuore coloratos oſtentet, vt Æthiopes videantur.

THETIS, ET SIMVLATIONVM INVOLVCRIS OBTECTVS.

HVjuſmodi verò occultationis cauſa confictum à Græcis crediderim, Thetim in Sepiam cõmutari ſolitã, dum vel eluderet, vel ſeriò fugitaret Pelea il-

lam

lam inſequentẽ. Nam & promontorio cuidam in Iolco Sepiadi nomen inditũ, D vbi factum hoc perhibent. Ita deniq; hominem qui multis ſimulationum inuolucris tegeretur, eſſetq́; occultæ multiplicisq́; naturæ, per pictã Sepiã notabant.

M E N D A C I V M.

ALij mendaciũ ex hoc figmento intelligi volunt, propterea quòd, vt Grãmaticus Tryphõ ait, οἱ τοῖς ἐσχάτοις μέρεσι μελαίνεται καὶ ἀμαυροῦται: in extremis quippe partibus nigreſcit, & obſcuratur. Callidi enim impoſtores, mendaciorumq́; confictores, ſolent ſemper aliqua præijcere, quæ vera, clara & aperta videantur, quibus inſpectãdis dum oculi ſunt intentiores, aſtutè mox mendacij nubem offundunt. Quoniã verò atramentũ id, quo ſeſe occulit effuſo, in cauda eſt, ea de cauſa Melanuros appellatur. Atq; hoc Pythagoram intellexiſſe volunt cùm præcipit, μὴ γεύεσθαι τῶν μελανούρων, de ijs quæ nigra ſunt cauda guſtandũ non eſſe. In hanc verò ſententiam præclarè Cicero ad Q. fratrem: Multis enim ſimulationũ inuolucris tegitur, & quaſi velis quibuſdam obtenditur vniuſcuiuſq; natura: frons, oculi, vultus perſæpe mentiuntur, oratio verò ſæpiſsimè.

I M P R O B I T A S.

E

QVod tamen ſymbolũ Plutarchus libro De liberis educandis ita interpretatur, vt ſuboſtendere dicat, cõmercium cum improbis nõ habendũ, eos ſcilicet qui à virtute ad turpitudinem ſe recipiant, fugiendos. Nam & apud Romanos, nigrũ vel atrum pro moribus infamibus & pernicioſis accipitur. Hinc illud diuulgatũ: Hic niger eſt, hunc tu Romane caueto. Porrò dies atri, qui ſunt infauſti, inauſpicati, lugubres, & infelices appellantur: quãvis noſtri vulgò dies atros intelligant, qui ieiunijs deſtinati ſunt, quibus quidem & corpus macerandum, & à carnium delicijs præcipitur abſtinendum.

L I T E R Æ.

AEgyptij ſanè cùm literas ſignificare vellent, iuncum, cribrum, & Sepiam ponebant, de quibus ſigillatim diſputare alterius loci eſt: nam eorum omniũ, quæ literas & diſciplinas indicarent, certum conſcripſimus cõmentariũ. Quod verò ad Sepiam attinet, quæ pro theca atramentaria poni ſolita ſit, ac perinde literas ſcripturamq́; ipſam ſignificet, nõ apud Ægyptios tantùm habetur, verùm & apud noſtros, vti Perſianum illud oſtendit: F

Tum queritur, craſſus calamo quòd pendeat humor,
Nigra quòd infuſa vaneſcat ſepia lympha.

Atramentum ſanè Græci σηπιόμελαν appellant. Tholos verò eſt Ariſtoteli, qui Sepiæ ineſt. Heſychius ex eo vocabulo turbamentum interpretatur: id enim ταραγμένας oſtendit.

VIRI AMOR IN MVLIEREM INFIDAM.

SVnt qui amorem coniugalem in viro firmum, in fœmina lubricum, ſignificare ſi velint, Sepiam tridente confoſſam pro iſtiuſmodi rei hieroglyphico faciant, propterea quòd in eo genere ſi fœmina percuſſa fuerit, accurrit mas opem allaturus, fœminæq́; quacunq; poteſt ope auxiliari contendit: quòd ſi mas ictus fuerit, fœmina ſui tantùm ſolicita, quamprimùm fuga ſibi ſalutem quærit.

T E M P E S T A S.

SVnt & tempeſtatis argumentum Sepiæ: nam pictæ ita vt in aquæ ſummum exiliant, magnas procellas paulo pòſt erupturas indicãt. Cauſam reddit Plutarchus: quia cùm mollia omnia frigus impendiò caueant, hæc vna præcipuè cùm ſit ea carnis nuditate mollitieq́;, neq; teſta, neq; pelle, neq; ſquamis munita,

ſed

A ſed vnum tantùm tegumentum oſſeum in dorſo ſortita, tempeſtatem facillimè præſentit: igitur veluti frigus euaſura, neque non agitationes, quæ in imo mari fiunt, exilire, & incômodum illud videntur euitare. Quare polypus etiam pari propémodum mollitie præditus, ad terram properat, ſeq́ꝫ petris alligat, ventorum iamiam aduentantium portentum.

DE PVRPVRA.

IN hunc gregem veniet & Purpura, ſuis & ipſa ſignificationibus inſignis: de animali quidem, non de colore, qui loco alio tractandus eſt, præſens erit examinatio.

MALEDICVS.

MAledicum hominem probos improboſq́ꝫ æquè carpẽtem ſignificare qui volunt, Purpuram exerta pingunt lingua, quæ quidem illi tam acuta & valida eſt, vt ea & conchulas, & quaſcunq́ꝫ ſui generis teſtas perforare poſsit: quæ cùm ita ſint omniuoræ, frequens illud in edaces dictum emanauit, Purpura voracior: de quo apud Athenæum plura comperies.

B

DE GVLA MVLTATVS.

ATq́ꝫ inde fortè prouerbium, quòd Purpuræ plurimùm per linguã eſcas inquirentem capiuntur. Et qui hominem qui de ganea pœnas dederit, ſignificare volunt, conchylium huiuſmodi naſſæ per linguam applicitum pingunt, ſiquidem eius captura in hunc ſæpius efficitur modum: paruæ denſæq́ꝫ admodũ naſſæ ſtrombus piſcis includitur, hunc auidiſsimè captat Purpura, quẽ ſimulac illuc occluſum olfecerit, inſerta per naſſæ iuncos lingua eum aſſequi contendit, dumq́ꝫ ille volutatione luctatur, ea magis ac magis linguã protendit: accidit verò vt in eo conatu tumefiat, vt nulla eam extrahendi copia relinquatur, atq́ꝫ ita detenta per linguã captiua fiat. Verùm hoc picturæ genus in huiuſmodi ſignificatum aliter etiam figuratur: conchulam quippe pingunt, quæ Purpuræ linguã morſu comprehenderit. Piſcatores ſiquidem cùm Purpurã norint concharum paſtionem auidius appetere, has in naſſas magno numero cõiectas in mare demittunt, oblongo fune ad naſſas alligato: ſentiunt optatã eſcam Purpuræ, porrectiſq́ꝫ intra naſſarũ iuncos linguis, eas infeſtãt: at illæ aculeo extimulatæ incolumitati ſuæ conſulturæ contrahunt ſeſe, corticibuſq́ꝫ clauſis morſu perquàm acri linguã infeſtam comprimunt, pertinaciſsimeq́ꝫ detentã haudquaquã amittunt, atq́ꝫ ita pendentes ſua captæ auiditate Purpuræ tolluntur.

C

VNO EXANIMATVS ICTV.

HOminem verò interemptum ictu oſtendere qui volunt, Purpurã ſaxo eliſam pingunt: ſiquidem infectores aiunt, quas Purpuras in artis ſuæ vſum parant, ſaxo vno ictu colliſendas, vnde ſubitarius ille ſanguis ad tinctum optimus emanat: q̃ ſi ictu feſellerit, neq́ꝫ Purpura ſtatim exanimata fuerit, fruſtra repeti, quia pr̨ dolore ſanguis in vniuerſum corpus diffuſus euaneſcat. Hinc aiũt Homerũ totiẽs de ĳs qui valido aliquo vulnere perempti fuerint, Purpurea eos morte ſublatos dicere: quem imitatus Maro, nunc Purpureã vomit ille animã, nunc quid huiuſmodi ſæpe protulerit. quamvis ad ſanguinẽ, in quo anima ſedẽ habeat, Seruius hoc referri putat, de quo ſatis in Accipitris cõmentario dictũ.

SECESSVS.

SVnt qui ſeceſſum per Purpuram oſtendant, propterea quòd Purpura non niſi in imo reperiatur pelago: vnde verbum apud Apollonium Argonauti-

côn primo, πορφύρειν, quod purpuraſcere dicere poſſumus, vbi profundum eſſe D interpres exponit, ea quam memorauimus Purpurę natura repetita. Hinc mare purpureum, pro profundum, poëtæ ſæpius poſuere.

DE ECHINO.

MArinus huc Echinus obuoluitur, lenticulari propémodũ figura, cochleari cruſta, ſcabritie varia, crebris lineamẽtis rectilineis, quatenus in ſphærica figura fieri poteſt, picturata, ijſdem quibus terreſtris armatus ſpinis, verùm ijs micãtioribus, & nunc cocco, nunc purpura, nunc puniceo colore ſplendeſcentibus: qua parte roſtrum à medio ventre exerit, reductior, à tergo gibboſior. atq; is eſt de quo Martialis ait,

Cortice depoſito mollis echinus erit.

DIFFICILIS ATQVE MOROSVS.

ATque vt ad eius ſignificata iam aggrediamur, hominem qui cum difficulter, vel nulla vnquam ratione conſuetudinem inire poſsis, ex hieroglyphico eius commonſtrabant, quippe quem quaqua tractare volueris, aſpentate re- B nitentiaq; horridum experiare. atq; itidem ex hoc aſperitatem eam, quam Horatius damnat, agreſtem, inconcinnam, atq; grauem, per hoc animal notabant: nam & nomen illi παρὰ τὸ ἰχεῖν κατ᾽ ἀντίφρασιν pleriq; impoſitum aſſeuerant, quia ſcilicet haberi non poſsit propter ſpinas, quaſi Latinè velis intractabilem dicere. quamuis ſunt qui de nomine id ſentiant, vt echinum dictum velint ἀπὸ τοῦ ἔχειν ἑαυτὸν ἀφανῶν τῶν σαρκῶν οὔσας, quòd ſcilicet ita ſeſe cohibeat, vt nulla carnium appareant veſtigia neq; ſigna.

IVDICIORVM SEVERITAS.

ERant autem apud veteres vaſa Echini nomine nuncupata, quæ ſcilicet animalis iſtius imaginem referebant, quorum in iudicijs vſus erat. Sanè iudices, de quibus Pollux meminit vbi de diætetis & dicaſtis agit, Echinum ahencũ aut opere fictili factum habere conſueuerunt, in quem teſtium dicta ſcriptaq; iudicia conijcerentur: ex quo ſignificabatur, nõ licere cuipiam impunè illis manus admouere, neq; inuertere, aut immutare quicquam, ſine graui ſupplicio.

NAVIGATIO TVTA. F

SVnt etiam qui per Echinum tutam nauigationem intelligant: ille ſiquidem imminente tempeſtate, quam non ſecus ac terreſtris ventos præſentit, attractis lapillis ſeſe munit, arenaq; nauium inſtar ſaburrat, ne vi fluctuum vlla verſari iactari've poſsit: id enim maximè cauet ne aculeis exarmeт. Baſilius Magnus audiſſe ſe profitetur à quodam rerum maritimarũ peritiſsimo, qui diceret, habere ſe pro comperto, Echinum cùm ventorũ perturbationem ſæuitiamq; maris præſenſiſſet, calculum correptum haud exiguum ſubijſſe, ſeq; ſub ipſo tanquam anchora ſtabiliuiſſe. Sanè quidem nautæ ſimulac eos id factitare conſpiciunt, futuram hoc indicio ventorũ agitationem tempeſtatemq; præſagiunt, nauigiáq; cõtinuò pluribus anchoris infrenant. Admiratur Ambroſius Hexaëmero, quo ingenio is iſta collegerit, quo doctore perceperit, quis ei fuerit auguriorum interpres. Falli ſæpe homines aere perturbato, quòd plerunq; res ſine tempeſtate ſuccedat: non falli Echinũ, & homini rationis participi documento eſſe. Vnde animali tam exiguo tanta ſcientia, vt non modò quod futurum eſt infortunium antè præuideat, verumetiã qua ratione impendenti periculo ſit obuiã eundum, nõ verbis, nõ ſophiſmatis, non ambagibus oratorijs, ſed re ipſa commonſtret?

MA-

A

MACILENTIA.

AD hæc macilentiſsimum hominem per idem animal intelligebant, cui quidem ſit hoc peculiare, vt nullam intus carnem contineat, foris & ſpinulas, & cruſtam, vti dictum, cochleariam tantum habeat: inueniuntur in eo tamen nigra quædam vice carnis, quæ vtcunque ſint, à ganeonibus tamen expetuntur. Quod verò ad macilentiam facit, cum ad annum integrum aiunt abſtinere cibo. Non relinquã intactum quod apud Euſtathium legi, interna ventris Echinum appellata: vnde Callimachus,

ὅττι μάλιστα βοῶν ποθέουσιν ἐχῖνον.

De boue quem cupide magis aſſectantur echinum.

Idq́ꝫ ea de cauſa, quòd intra ſe cibũ contineat, quod præcipuũ eſt vẽtris munus.

INSTAVRATIO.

EXercitum, aut quid huiuſmodi ex diſsipatis reliquijs inſtauratum, ſi quis pingendo ſignificare voluerit, non imperitè Echini marini dilaniationem quandã figurabit: ille enim in fruſta diſcerptus, ſi projciatur in mare, confluen-
B tibus ſpontè in vnum partibus iterum committitur, & efficacisſimè ſolideſcit.

DE CONCHYLIO.

COnchylium quoq́ꝫ aliquid habet quod ἱερογλυφικῶς accipi poteſt, tametſi animal ipſum huc nõ admittatʼ, ſed quos generat vniones.

LACHRYMÆ.

SVnt qui gemmas omnes in ornatu Veneri deberi putẽt, quòd ſcilicet eam maximè comptam eſſe deceat, & delicijs omnibus affluentem. Gemmæ tamen aliquot ſua quædam habent ſignificata, veluti vniones, quos lachrymarum ſymbolum eſſe pleriq́ꝫ prodidere, ſumptum ſcilicet à coniectoribus, qui lachrymarum profluuium per viſas in ſomnis margaritas oſtendi tradunt: nam & apud Sudam legas, μαργαρῖται δηλοῦσι δακρύων ῥόον.

PIERIVS VALERIANVS AD ERVDITISSIMVM VIRVM MATTHÆVM MACINGVM VENETUM, de ijs quæ per Crocodilum & aliquot Amphibia ſignificantur ex ſacris Ægyptiorum literis.

C

POterit, & meritò quidem, eruditiſsime Macinge, aliquis qui non æquo fortè erga nos animo fuerit, vtrunq; noſtrûm ad Chriſtianæ pietatis vindices deferre, qui ſanctiſsimum amicitiæ tam mutuæ tam antiquæ numen tanto ſub ſilentio, Aegyptiorum quodammodo ſecuti religionem, coluerimus. Aegyptiaca enim prorſus eſt hæc ſuperſtitio, Deum ſub ſilentio colere. Sed enim qui de pietate aliter quàm Euangelia doceant, & ſacri canones imperent, vel ſentit, vel ſibi ſequendum credendúmve propoſuerit, is dubio procul impietatis crimine condemnandus, acriterq́; puniendus eſt. Manifeſtum autem eſt, Aegyptios olim Crocodilum adoraſſe, quod nos non modo abhorremus, ſed & Poëtæ veteres, qui mores hominum facile tolerãt, modo ſatyricè rident, dum eorum aliquis dicit eos portenta colere, modo vt rem magis exacerbent, addunt, Crocodilum adorans. Cauſam tamen eam Aegyptij allegare ſoliti ſunt, quòd Crocodilus ſilentij ſit hieroglyphicum, quandoquidem animal id lingua careat, & ita ſilentij ſignificatum præ ſe ferat: quod

vterque noſtrûm per tot annos nimium ſuperſtitioſe coluimus. Ne igitur cauillandi cui- D
piam anſam demus, exiſtimaui ſilentio huic nuncium remittendum, atque ita in viam re-
deundum, id quod vt tu quoque facias adhortor. Miſi itaque ad te ſequeſtrem Crocodilum
ipſum, qui quoniam Aegyptiacè loquitur, quippe per rerum figuras & ſigna, cauſam omnem
tibi liquidius explicabit. Quoniam verò Crocodilus hic ab intima vſque Aegypto iſtuc Vene-
tias traducendus fuit, exenterare eum oportuit, & accuratiſſimè ſalire: loco verò fæcis exem-
ptæ, infarciuimus in vterum eius eadem diligentia fluuialem Equum, Phocam, Muranam,
Anguillam, & Aegyptiacam quandam ranam. Animalia inquam hæc vtcunque adduci
potuerint, ad te miſi, ruptóq; ita ſilentio me piorum conſortio aggregaui. Tu ſi quæ in ijs quæ ad
rem tuam faciant inueneris, arbitrio vtaris tuo: reliqua quæ nullius apud te momenti vide-
buntur, ἐς κόρακας, vt dicitur, proijcias licet.

DE CROCODILO.

QVONIAM à poëtis noſtris, atque etiam à pleriſque alijs Ægy-
pto ea eſt obiecta inſamia, quòd & monſtra colerent, & Croco- E
dilum præcipuè adorarent, cur hoc animal inter reliqua apud
ipſam nationem ſacra, locũ haberet, diſſerendum: ita fiet vt quid
imperiti colerent, quid ſapientes intelligerent, manifeſtum fiat,
atque inde minus eorum ſuccenſeamus philoſophiæ.

DEVS.

COlebant ſiquidem Ægyptij Deum ſub Crocodili, quod non inficiamur,
imagine, propterea quòd ſolus inter animalia elinguis eſſe deprehenſus
eſt, quod diuinitatis munus eſſe perhibent. Nam & in Pythagoræ ſymbolis ha-
betur, linguam in primis eſſe coërcendam, vt Deum imitemur. Proximè accedit
ad hanc ſententiam ſapiens ille neq; illiteratus vir qui opuſculum de moribus,
carminibus ſcriptum edidit, dum eum Deo proximum eſſe ait, qui vbi ratio po
ſtulat, tacere norit. Deus enim ſub alto profundóq; ſilentio mortalium facta
omnia diligenter examinat, omniúmq; merita inſpicit, próq; re, loco & tempo-
re ſingula moderatur. Quod verò de dijs ſilentium apud eos eſſet, vel Harpo-
crate indicarit, cuius effigiem preſſo obſignatóq; ore ideo dedicarũt, quòd cæ F
remonias ritúsq; ſuos qua ratione inſtituti eſſent, in vulgus propalari nolebãt,
atq; ita ſacra inuolui ſilentio procurabãt. Quin & Mercuriũ illum ſuum, quem
Nilo prognatum patre prædicabant, tanto ſilentij cultu proſequebantur, vt ne
nominare quidem eum fas arbitrabantur. Nam quem Θὼθ appellabant, qui Pla-
toni Theu, Propertio noſtro Theutates eſt, alium fuiſſe dicunt, qui ſcilicet Ar-
gum interfecit, quíq; leges illis atq; literas tradidit, à quo & Septembrem men-
ſem eo nomine vocitarunt. Et Cabaliſtæ Dei miniſtros aiunt propitios nobis
fieri, vel ſi tantùm nominis eorum meminerimus, aut eorum notas præ oculis
habuerimus, ſignatáſve geſtauerimus, etiam ſi ore nunquam enunciemus: præ-
cipuéq; TETRAGRAMMATON diuinitùs datum nomen ineffabi-
le, noſtræ cum Deo reconciliationis ſignum, propterea quòd literarum, qui-
bus notatur, ſatis eſt reminiſci. Meritò itaq; Helias ſacerdotes Baalis ridet III
Regum XVIII, dum eos adhortatur maiore vti voce, quòd eorũ Deus in
diuerſorio forſan eſſet, aut in itinere, aut certè obdormiſceret, ita fieri poſſe vt
excitaretur. Sed quid nos tot gentiliũ fabulas euoluimus, cùm ſacræ inſtitutio-
nis noſtræ literæ in templis quotidie canant: Te decet ſilentium Deus in Sion.

Æquum

A Æquum eſt quippe vt tacito verecundoq́ ſilentio trepidationem quam ex tan-
tæ maieſtatis conſideratione concepimus, profiteamur. Et: Sileat omnis terra
Deo. In quam ſententiam Petrus apud Clementem: Quæ ſummo ſunt ſilentio
honoranda. Deus enim, vt Cyprianus ait, nõ vocis, ſed cordis auditor eſt. Nam
& Anna Samuelis mater, quę typum Eccleſiæ præ ſe tulit, ante conceptum cùm
ſterilitatem deploraret, Dominum non clamoſa petitione, ſed tacitè & modeſtè
intra ipſas pectoris latebras precabatur. Loquebatur quidem ea prece occul-
ta, ſed manifeſta fide: loquebatur non voce, ſed corde, quia ſic ſciebat Deum au
dire: ideoq́ quod petebat efficaciter impetrauit, quia fideliter poſtulauit. Et pu
blicanus quem Dominus probat, nõ erectis impudenter ad cœlum oculis, ne-
que ſublatis indecenter manibus, pectus ſuum tundens, & peccata ſua conte-
ſtans, diuinæ miſericordiæ auxilium implorabat. Habet inſuper Crocodilus
eam cum Deo ſimilitudinem, quòd eius ſolius oculi pellicula tenui transluci-
daq́ à fronte demiſſa obteguntur, atq́ ita cernat, cùm alijs ita minus cernere vi-
deatur. Ita oculũ Dei perluſtrare, intuerić omnia, res ipſa indicat, cùm nos eum
B nequaquã cernere, aut noſtra ia hæc explorare, plurimùm opinemur. Sed quan
tum pertinet ad ſermonem, noſtra in primis eſt pietas defendenda, apud quos
totiens legitur, HÆC DICIT DOMINVS, cùm ſimplex ſit Dei ſubſtantia,
neq́ membris vllis neq́ cõpagibus compoſita: non igitur os neq́ linguam ha-
bet Deus qui loqui poſsit. Id verò ſic accipiendum, vt tunc Deus loqui videa-
tur, cùm aliquid inſpirat in ſanctorũ fatidicorumq́ vatum corda, vel etiam vo-
cis ſonum afflatu ſuo facit ad eorum aures pervenire. Nam ſi vox humana aër
ictus dicitur, poteſt & vox Dei dici aër ictus vel vi, vel voluntate diuina. Itaque
illuminata mens per Dei ſpiritum formatur in verba, vnde locutus Deus ho-
mini dicatur, quoniam humana fragilitas aliter audire de Deo non poteſt. Præ-
terea, vti Adamantius inquit, veteres Deo ſermonẽ attribuére: quia cùm norint
homines hoc miniſterio voluntatẽ alterius alteri innoteſcere, agnoſcant ea quę
ſibi per Prophetas deferuntur, diuinæ indicia eſſe voluntatis. Mortales enim
haudquaquam intelligerent in hac vel illa re Dei contineri voluntatem, niſi ea
locutus diceretur, cùm eorum ſenſus nequaquam percipere poſsit, voluntatem
cuiuſpiam per ſilentium inter homines indicare poſſe.

C

ORTVS.

ORtum ad hæc pingere ſi voluiſſent, geminos Crocodili oculos faciebant,
quos habet inſtar ſuis, verùm ex toto feri corpore prominentes, & emiſsi-
tios. Atq́ ita pars ea, quæ lucis conceptaculum tã inſigniter extet, exortui vide-
tur aſsimilari. Eſt tamẽ & alia ratio iſtius ſignificati, quòd animal hoc ſuapte vi,
nullo parentum incubitu fomentóve, formam & lucem acquirit, veluti Sol per
ſemetipſum exoritur. Crocodili enim tã fluuiales quàm terreſtres cùm in ſicco
partum ediderint, oua ſua terræ cõmittunt gremio, quibus tamen ſemper aſsi-
dent, dum catuli animentur, & excludantur. Locum verò eligunt, ad quem ſum
mo auctu eo anno egreſſurus ſit Nilus, quaſi diuinatione quadã oua transferen
tes. In numis verò aliquot ſimulachrũ Orientis radiato fingitur capite, dexte-
ra in altum ſublata, eaq́ paſſa, quod in Gallieni pleriſq́ numis habetur, inſcri-
ptione addita, ORIENS AVG. quam quidem manum patefactam, & radios
ipſos, Marc non vno loco videtur explicaſſe:

Ubi primos craſtinus ortus
Extulerit Titan, radyſq́ retexerit orbem.

OCCASVS.

QVód ſi occaſum identidem pingere procuraſſent, Crocodilum humi toto D
profuſum corpore deliniabant, quippe quadam incubantis ſpecie, ſpontè
enim ad ima quæque ferri gaudent, immerſiq́ꝫ fluuijs humi libenter obrepunt,
ſoloq́ꝫ adhæreſcunt, delphinorum & aliorum hoſtium metu, quòd norũt quàm
molli tenuiq́ꝫ cute in ventre ſint. Dies præterea maxima ex parte agunt in ter-
ra, noctes in aqua, teporis vtrunque ratione: noctu enim tepidiorem aquam ex-
periuntur. Ita Solem imitari videntur, qui nobis emergere matutino tempore,
veſpertino immergi videtur. Ad hęc Crocodilo viſus in aqua hebes, extrà acer-
rimus: ita illi præcipuè accidit, Solis occaſu obſcura omnia, exortu clara atque
perſpicua redduntur.

TENEBRÆ FVNESTVM'VE.

TEnebras autem (quo vocabulo tam funus, atratumq́ꝫ pomparũ apparatũ,
quàm mortem ipſam, quæ lumina claudit decedentiũ, intelligebant) ſigni-
ficare cùm adlibuiſſet, Crocodili caudam faciebant: is enim ſimulac animal ali-
quod ceperit, caudę opera vtitur ad exanimandum, ea enim captiuum vincit, ac E
mox plectendo conficit. Vis ſiquidem omnis, ac omne Crocodili robur, in cau
da ſitum. Id verò commodè figurabitur, ſi abditus in ſpecu ſola exporrecta cau-
da pictus fuerit: nam & illi proprium eſt ſpelæa ſubire, in quibus quatuor inter-
dum menſes hyemis inedia pertinaci deliteſcit, vnde fortè tenebrarũ deductum
eſt ſignificatum. Sed enim hęc etiam ad eam facere opinionẽ poſſunt, quòd ideo
Crocodilum colerent, quia hinc etiã diuina quædam ſpecularentur. Nam quòd
Dei ipſius & caput & ſubſtantia imperſcrutabilia ſint, cum Crocodilo faciunt
in ſpecu latitante: quare Seraphim faciem atq́ꝫ pedes Dei velare ad arcã Domi-
ni dicuntur, quòd diuinæ maieſtatis principium atq́ꝫ finem verbis nemo valeat
explicare, necq́ꝫ picturatione vlla declarare: definire verò nulla prorſus circum-
ſcriptione quiſpiam aggrediatur. Quam vero de Deo cognitionẽ profitemur,
eam ex operibus perpendimus, quod à poſterioribus diceret Ariſtoteles. Qua-
re Gentes admonebat IESVS Deus noſter, Si nolitis mihi credere, credite ope
ribus quæ ego facio. Ita igitur ſapientes illi Crocodilum imaginati ſunt in ſpe-
cu, cauda tantũ exerta, abſconditũ. Nam Pſalmo etiam XVII dicitur Deus po
ſuiſſe tenebras latibulum ſuum, vt planè ſignificetur, obſcura multis & incogni F
ta eſſe, quæ de Deo pijs tantùm innotuerunt, vtpote quæ Deus ipſe occulat in
tenebris: & vt Origenes Adamantius ait, manifeſtũ eſt raro admodum perve-
niſſe ad homines Dei cognitionem, idq́ꝫ paucisſimis contigiſſe, ſiue quòd ob
mentis hebetudinem ad eius micantisſimæ lucis radios cæcutimus: ſiue quòd
inquinata mens eius non recipit puritatem: ſiue quòd humanum hoc corpus
adeò fæculentum animum etiam obturat, ne poſsit ſpiritum eius admittere: ſiue
quòd intellectus noſtri virtus ſit adeò imbecilla, vt immenſitatem eam nulla ca
pere poſsit coniectura. Nam & de Moyſe legimus, cũ vbi Deus eſſet caliginem
ſubijſſe, Deiq́ꝫ iudicia prophetæ abyſſum vocare conſuerunt. Quin & IESVS
ipſę, Nemo, inquit, cognouit filiũ niſi Pater, nec Patrem niſi filius, & cui filius
reuelauit. & in hanc ſententiam paſsim à noſtris plurima. Eaq́ꝫ de cauſa Ioannes
filium lucem ponit, quia is & ſeipſum illuminat, & Patrem in conſpicuo ponit,
qui adhuc latêret in tenebris, niſi per filij manifeſtationem innoteſceret. Nobis
verò niſi lux illa orta eſſet, adhuc in vmbroſa mortis regione ſederemus, diceret
Eſaias. Vnde aũt, niſi diuino diſpẽſante ſpiritu, imaginatus eſt Orpheus dicere,

Nox

A Nox quæ lucem emittis: Quod & Pſalmographus: Emitte lucem tuam & veritatem tuã. Tabernacula enim Dei tenebrę & latibulum, vti diuinæ literę paſsim memorãt. Sed plura ſuper hoc dicturi ſumus in Ignis commentario, vbi Faces.

PERNICIES.

IN vniuerſum autem per id animal ſculptũ, malum, damnumve aut pernicies alijs illata, ſi Diodoro credimus, apud Ægyptios ſignificabatˉ, omninoq́ꝫ inex plebilis rapacitatis hieroglyphicum habebatur: animal enim eſt multæ rapinæ, vnguibus ad diſcerpendum promptiſsimis, morſu aſpero tetroq́ꝫ, vt quod den tibus lacerat, nunquam ſanetur. Impunè verò inter eos enatat, qui ſe adipe eius ſeri perunxerit. Quod factitaſſe Firmum Ægypti tyrannum, qui oppreſſus eſt ab Aureliano, teſtimonio Aurelij Feſtiui, Vopiſcus tradit.

SALACITAS.

ERat & ſalacitatis indicium, vt ipſi dicunt Ægyptij, propterea quòd abundanti fœtura prolifici ſunt Crocodili, libidiniſq́ꝫ vſqueadeò contagioſæ, vt è dextera eorum maxilla dentes lacerto dextero alligati, nequitiam credãtur ſti-
B mulare. Terreſtris porrò Crocodili, quem Scincum, vt alij, Scingum appellant, roſtrum & pedes in albo vino poti, laſciuiæ cupiditates accendere apud magiæ ſcriptores legas, & huiuſmodi quædam apud Dioſcoridem & Plinium.

FVROR.

FVrorem ad hæc Ægyptij, & quæ inde calamitas aut clades accepta eſſet, per Crocodilũ ſemetipſum verberantẽ indicabãt, propterea quòd is irrita prædæ cuiuſpiã ſpe fruſtratus, in ſemetipſum furit, ſupra modum indignabundus.

LATROCINIVM.

NEgotiorum impedimenta, inſidiasq́ꝫ & latrocinia, quę cõtra viatores exercentur, per idem animal etiam oſtentabant. Et Typhonem, quem Βεβυῶνα dicunt, in Crocodilum abijſſe aſſeuerabant, tametſi nonnulli Typhonis comitem ponant. Crocodilus autem aſsiduè negotiatoribus inſidiatur, quo genere latrocinij Typhonem infamem tradunt. Quapropter cùm illi honores omnino decreti eſſent, ex manſuetis animalibus aſinum illi nutriebant: ex feris verò Crocodilum & fluuialem equum. Inſtitutum enim erat apud eos, quibuſdam Dis, ne nocerent tantùm, ſacra facere: atque ita quo magis illos ſibi conciliarent, ani-
C malia eiuſdem ingenij, quo illos fuiſſe perſuaſum habebant, colere conſuerant. In Apollinis verò ciuitate, quò iniurias à Typhone Oſiridi illatas vlciſcerentur, de Crocodilo veſci lege ſinguli tenebantur. Certo igitur die conuenari ſolebãt, & quotquot caperent, interſectos eos ante templum, rei à ſe bene geſtæ monumentum teſtimoniumq́ꝫ proſternebant.

HELLVO.

IIdem ſacerdotes helluonem ſignificantes Crocodilum hianti ore pingebant: is enim cibo ſatur, quem immodicè ſumit, ſomno ſopitus in littore ſe proſternit eſculento ſemper ore, ad quem auiculæ trochili, quæ ſenatores & reguli dicuntur, pabuli ſe gratia conferunt, inuolãteſq́ꝫ dentes depurgant, atq; ita magis & magis ad patentiorem hiatum ſcabendi dulcedine prouocant: quod ichneumon perpetuus eius hoſtis ſi quando fuerit conſpicatus, ſaltu ſe in guttur eius immittit, introq́ꝫ progreſſus donec feri cor morſu lancinet, moribundam mox feram derelinquens abit incolumis. Alij crapulam ideo ſignificari per Crocodilum tradunt, propterea quòd is meatu careat, per quem ciborum excrementa deijci ſoleant: quare eadem mox digeſta & indigeſta per os reiectare neceſſe

habet, quæ mox aues aduolantes depaſcantur, perinde ac qui præter ſatietatem D nimio farciuntur cibo, cùm digerere ipſi non poſſunt, euomere coguntur. Qui verò cultui habiti à ſacerdotibus nutriebantur, tanta erant manſuetudine, vt nō modò vocem accerſentiū agnoſcerent, & attrectari paterentur, verùm etiā fauces adapertas porrigerent, denteſq; manib. depurgari, abſtergiq; linteo permitterent.

AB IGNOBILI GENERE AD CLARITATEM EVECTVS.

COmmenti ſunt nōnulli, hominem qui nulla ſanguinis claritate, minimiſq; principijs ad ampliſsimas celeberrimaſq; dignitates, ad opes, ad honores euectus eſſet, per Crocodilum & ouum eius pingere. Illud enim de Crocodilo fertur, nullum animal à tam paruis initijs in tantam excreſcere magnitudinem. Ouum enim nō multò maius edit quàm anſeris, & fœtus inde excluſus pro portione eſt, attamen ad cubita vſq; quindecim, vel etiam ſexdecim creſcendo porrigitur. Sunt qui eos tandiu augeri aſſerant, quandiu viuunt. Facit ad hoc Æſopia fabella non illepida de Crocodilo, generis nobilitatem, & ſua & antiquorū præclara facinora apud vulpem extollente: cui argutè illa reſponderit, ex cute E vetus eius ac diuturnum exercitium, vel eo tacente, prodi.

INVICTVS.

ADdunt nonnulli, laceſsitum iniurijs hominem, neq; tamen ſuccumbentem aut victū, per Crocodili tergus ſignificari, propterea quòd id ſupernè corticoſum adeò ſit, vt contra omnem ictum, inuictum habeatur. De vigore verò eius elangueſcente, ſi quis eum penna ibidis demulceat mitigetq;, in Ibidis commentario dictum eſt loco ſuo. Apud Horū inuenias veſpam ſuperuolitantem Crocodilo indiciū eſſe, vel ipſius animalis ſanguinem corruptū, vel Crocodilum mortuum: veſpa enim ex putreſactis oritur cadaueribus. Verùm id quoq; myſticè, cùm mala ea quæ per Crocodilum ſignificantur, indicare vellent facta iam mitiora vel omnino ſublata: aliter frigida & inanis ea eſſet interpretatio.

ÆGYPTVS.

CRocodilus catena religatus ad palmam, in æreis pleriſq; numis habetur, cum inſcriptione, COL. ÆG. Colonia Ægyptus. Ab altera facie duo ſunt humana capita, quorum alterum ad Orientem ſpectat nauali corona inſigne: literę ſupernè ſunt, IMP. vbi nimirum per Crocodilum ipſa ſignificatur Ægyptus. F Quòd verò ſit religatus ad palmam, Auguſti omnino victoriā oſtendit, quam etiam in obeliſco campi Martij notari iuſsit, Ægypto in ditionem redacta. Duo illa capita, Auguſti vnum alterum Agrippæ eſſe crediderim, de quo Virgilius: Tempora nauali fulgent roſtrata corona. In alio Auguſti numo argenteo Crocodilus eſt, ſupra quem ſcriptū, ÆGYPTO. infrà CAPTA. ab altera facie Auguſti caput, cū circunductis literis, CÆSAR DIVI F. COS. VI. Et pictor Nealces, cuius meminit Plinius, cùm prælium nauale Ægyptiorum et Perſarum pinxiſſet, quod in Nilo, cuius aqua eſt mari ſimilis, factum volebat intelligi, hieroglyphico apertiſsimo hoc declarauit, quod arte non poterat: aſellū enim in littore bibentem κατὰ πάρεργον pinxit, & Crocodilum inſidiantem. Eſt & numus L. ÆL. AVREL. COMMOD. vbi Commodus ipſe ſub Herculis imagine pede dextero Crocodilum calcat, læua clauem ſuſtentat, dextera Ægypto ſiſtrum prętendenti ſpicas porrigit. Inſcriptio rem declarat, INDVLGENTIÆ AVG. Atq; hæc de Crocodilo dicta ſufficiant.

A

DE FLVVIALI EQVO.

PLurimum verò ſecum affert impietatis improbus ingratuſq; Hippopotami animus, qui nulla genitorem reuerentia proſequitur, & alienis bonis diripiendis natura promptiſsimus exiſtit.

IMPIETAS.

MEritò enim Ægyptij ſacerdotes cùm impium, cùm ingratũ, cùm iniuſtum quempiam notare vellent, Hippopotamũ proponebant. Admonituri verò mortales omnes vitia ea omnino eſſe declinanda, totaq; animi fortitudine ſupprimenda, duas eius animalis vngulas deorſum inuerſas facere conſuerunt: ſiquidem is ab ineunte ſtatim adoleſcentia patri incipit infeſtus eſſe, tentatq; ſi poſsit eum decertando ſuperare, quem ſæpe in pugnam prouocat: quòd ſi acciderit vt victor euadat, matris coitum affectat, vita patri cõdonata: ſin victus aut cohibitus à patre fuerit, neq; tam ſcelerati voti compos fieri potuerit, perdurante tamen prauitate tãtiſper conatum differt, donec adoleſcat, factuſq; iam robuſtior atq; validior, deteriorem ætate factum patrem inuadit, fœdiſsiméq; necatum petulantiſsimè dilaniat. Inuerſas igitur vngulas eas ideo ſtatuebant, vt qui rem ſpectarẽt, quid illæ ſibi vellent cõmonefacti, propenſiores fierẽt ad pietatẽ.

B

ID quod tantæ apud eos curæ fuit, vt principũ ſceptra, & huiuſmodi pleraq; inſignia, atq; geſtamina & monumenta, armaq; aliquot quorum quotidianus eſſet vſus, ita inſignirent, vt in ſumma potiore q; parte ciconiam præfigerent ex ære, vel ex auro argento've factã, infernè verò vngulam Hippopotami ſubijcerent, quòd impietati præferendam eſſe pietatem indicaret. Species verò vngularum ijs eſt, quales bubus, licet dorſum, iuba, & hinnitus equi ſit, vnde illi nomen. Ineſt præterea talus biſulcorum modo, dentes vt aprorum exerti, leuiter tamen: roſtrum reſimum, apri cauda etiam, magnitudo & interiora aſini, tergoris craſsitudo tanta, vt ex eo venabula fiant, & ſcuta galeæq; impenetrabiles, niſi humore madeant, munire poſsit.

PIETAS IMPIETAti præferenda

C

IMPROBITAS EDOMITA.

CElebratiſsima verò eſt ſpecies illa, quæ viſebatur olim Hermopoli. ea ſcilicet pictura, vt Hippopotamus eſſet, ſupra quẽ ſculptus erat accipiter cũ ſerpente dimicans. Cuius argumenti ſignificatũ id eſſe tradunt Ægyptiarum literarum periti, vt Typhonem ab Oſiride vi domitũ, cùm de principatu certamen conſeruiſſent, intelligendum autument: per fluuialem equũ Typhonem ab Oſiride vi domitum, per anguem principatum interpretantes: atq; ita improbitatem potiores ſibi partes aſſerere conantem, virtuti demùm cedere ſubinnuant. Eadem de cauſa cùm ſacra faceret eo die, quo Iſidis aduẽtus è Phœnicia celebratur, fluuialem equũ religatum libis inceſſere per ludibriũ conſuerant. Non diſsimularim hic Aureoli tyranni tumulũ ad pontẽ Aureolum Inſubriæ ſupereſſe, à Claudio Cæſare ſex elegorum verſuum epitaphio nobilitatum, in cuius conditorij parte prima Hippopotamus ſit inciſus, quem ſerpens cauda mordicus apprehenſa complectitur, Id puto ſignificare, tyrannidem tãdem temporis ſpa-

Huius ſymboli iconem vides proxima pagina.

VIRTVTI CEDIT improbitas. D

tio domitam. De Aureolo enim qui Gallieni tẽpore cum pleriſque alijs tyrannidem arripuit, plura legas apud Trebellium Pollionem, & Iulium Capitolinum. Epigramma tumulo inſcriptum à Claudio Imp. ita fertur:

Κλαύδιος Αὐρεόλῳ μετὰ δήϊον Ἄρεα καῖσαρ
Τὰ κτέρεα δῆκε τῷ ὡς θέμις οἶδε βροτοῖς.
Τῷ γε καὶ ζωῶ, ἀλλ' ὄυκ ἰθέλησε φόνμια
πάσαις ὠδηρίταις τῶ στρατῶ ἀντιθέοις.
Κεῖνος δ' οἰκτίρμων καὶ σώματος ἴχατ' ὀπίζων
Αὐρεόλυ, γέφυραν ἔσατο τῷδε τάφῳ.

H O R Æ.

HOras etiam Ægyptij ſacerdotes per fluuialem equum ſignificare ſoliti ſunt: qua verò de cauſa id facerent, neque Horus ſcripſit, neq; nos apud quempiam traditum inuenimus: ſi quid tamen ariolari liceat, dixerim ego, quia depaſcit ſegetes, deſtinatione, vt ferunt, antè determinatas in diem: non enim vti boues & pecora reliqua, hac illac errabundi modò hic modò illic aliquid carpunt, ſed tãquam meſſores ad opus certum conducti, ſuam vnoquoque die partem pabulantur. Horæ verò nomen plerunq; pro tempore cuiuſcunq; maturitatis accipitur, cuius apud Græcos apertiſsimum eſt ſignificatum. Cùm verò ita pabulatũ prodit, ea vtitur aſtutia, vt velut ex agro ferentibus veſtigijs progrediatur auerſus, ne quæ reuertenti inſidiæ comparentur. Vel ea fortè de cauſa horas indicare dictus, quòd diem & noctem duplici natura dimetitur: ſiquidem interdiu in imis aquis latet, noctu in terram egreditur. Apud Ægyptios autem nox cũ die pari propemodum horarum numero aſsiduè diſpeſcitur. E

DE PHOCA.

PHoca fluuiali addetur equo, cui ſimiliter vita in aqua & in terra communis: eam nos vitulum marinum à ſpecie tergoris inſtar boum villoſi nuncupamus. F

SOMNICVLOSVS.

SVperfluum verò eſſe videtur rationem afferre, cur ſomniculoſus homo per ſimulachrũ eius exprimeretur, cùm de profundo eius ſomno diuturnaq; veternoſitate tam multa paſsim à Græcis Latiniſq; autoribus memoriæ prodita reperiantur, quo ſcilicet pacto ſternunt ſe ſomno diuerſo in littore Phocæ.

INFORTVNII MAGNI TVTELA.

ID potius referam, quòd hominem ita res ſuas procurantem, & aduerſus pericula auxilia diſponentem, vt à quocunq; vel maximo infortunio tutus habeatur, ſignificare qui volunt, cum Phocæ corium indutum pingunt. Vitulum ſiquidem marinum ex aquatilibus fulmine non ici obſeruatũ eſt, tantaq; mortalium id perſuaſione receptum, vt vulgò cingula ex eiuſmodi corio comparentur, quæ infortuniorum iſtiuſmodi amuletum eſſe creduntur. Veteres autem cala-

A calamitates à potentioribus illatas, fulminum iactibus æquiparare ſoliti ſunt. Et fulminare dicuntur Reges, cùm quid in alicuius perditionem moliuntur. Sic, Cæſar ad altum fulminat Euphratem, apud Maronem legas: apud Ouidium verò, ſe totiens Auguſti fulmine petitum.

VRINATOR.

VRinatorem etiam hominem per animal huiuſmodi ſignificare mos fuit, quando in ſicco genitum nullum hoc magis vndis ex diſciplina ſoleat aſſuefieri. Pariunt enim in continenti Phocæ, pauloq́ post catulos educunt, vt mari aſſueſcant, & eveſtigio reducunt, idq́ ſæpius factitant, vſquequò paulatim ita conſueſcant maris contubernium non aſpernari.

DE MVRAENA.

MVræna quoq; in ſiccum exit, & terreſtrium commercio delectatur Quid verò hinc ſignificetur, videamus.

ALIENIGENARVM PROCVS.

B PEr hanc pictam Ægyptij ſacerdótes hominem alienigenarũ concubitum appetentem, externiſve matrimonio copulatũ intelligebãt: ſiquidem hæc, vt Licinius Macer tradit, fœminei tantùm ſexus eſt, ideóq; de mari egreſſa ſerpentibus copulatur, atq; inde concipit: ob id ſibilo à piſcatoribus tanquã ſerpentibus euocari & capi. Ariſtoteles tamen, vtpote qui Murum marem agnoſcit, vti ſuus in pleriſq; huiuſmodi mos eſt, hoc negat, tametſi in terram prodire, atq; ibi ſæpe capi, non inficiatur. quãvis Andreas Phyſicus, qui Nicandro gloſſemata quædam ſubiecit, totum id mendacium eſſe profitetur, & neq; Murænas in continentem prodire, neq; viperis per littora cõmiſceri contendit. Attamen cum Ægyptijs Archelaus id aſſerit pro cõperto, neq; diſsimulat Nicander, qui piſcatores ait, quamprimùm Murænas in continentem exire conſpexerint, metu perculſos in mare ſtatim ſe demergere, quò ſe ab viperarum ictu tueantur. Hoc idem D. Ambroſius, Hexaëmero, Baſilium Magnum ſecutus aſſirmat.

MORES CONIVGIS FERENDI.

AViperis enim ait ſibilo Murænas euocari, idq́; perinde ac ſi hieroglyphicũ eſſet interpretatur, id ſcilicet ex hoc innui, vt mulieres admoneantur, ferendos
C eſſe mariti mores, ſi licet fallax vir, aſper, inconditus, temulentus, lubricus, multaq; in hanc ſententiam.

ADVLTERIVM.

BAſilius ex hoc congreſſu anguis & Murænæ adulterium interpretari videtur: admonet enim eos qui nuptijs inſidiantur alienis, diſcant, cuinam feræ, cui reptili ſint ſimiles, cùm naturæ quoddam adulterium viperę Murænæq; cõiunctio videatur. atq; huc potius reſpicit Ægyptiorum hieroglyphicum. Quare minimè mirum ſi Craſſus, vir ſatis impurus, Murænam miræ docilitatis exanimatam luctu proſecutus eſt, qui vxores tris abſque luctu ſepelierat, quod illi à Domitio obiectatum legimus.

SÆVITIA OCCVLTA.

NEq; incongruum erit hieroglyphicũ, ſi occultam quandam ſæuitiam ſignificaturi, ſanguinariam quippe crudelitatẽ in molli alioqui atq; effœminato homine, per irritatã Murænam expreſſerimus, immani Romanorũ procerum exemplo, qui ſeruitia olim Murænis exponebant excarnificanda, cùm ea alioqui beſtia exedentula ſit, vt diceret Tertullianus, atq; etiã exanguis, & excornis.

DE ANGVILLA. D

INuitare videtur ſimilitudo quædam, vt Anguillã murænæ ſubiun-
gamus, nõ quòd hęc inter amphibia ſit, ſed quòd erratica, quadãq́
cognatione murænam attingat, quippe cùm hæc fluuialis, illa mari-
tima ſit anguilla. Nam quæ in mari reperiuntur anguillæ, à flumini-
bus omnes inferuntur, ſuntq́ ibi omnes peregrinæ: in alienã tamen adſcitæ pa-
triam, alienos etiam mores imitantur, & labem magna ex parte eluunt, quam ex
terrena fæce ſecum attulerunt. Eius verò ſignificata rara admodum apud Ægy-
ptios fuerunt. Noſtri multa hieroglyphicis Ægyptiorum ſimilia, quæ per eius
imaginem intelligenda eſſent, excogitarunt.

SIBI SOLI NATVS.

VNum enim id tantùm ſuper Anguillæ nota traditum ab Ægyptijs inueni,
vt hominem omnes alios auerſantem, & ſeorſum ab aliorum conſortio ſi-
bi viuentem, per ſimulachrum eius ſignificarent, propterea quòd eam nũquam
cum vllo alio piſcium verſari, neq́ quidem coniugali inter ſe vſu miſceri depre-
hendiſſent. Sunt qui velint eas ſpontè in luto humeſcenteq́ humo provenire. E
Sunt qui eas ſcopulis ſe atterere dicant, ea ſtrigmenta viueſcere, neq́ aliam ea-
rum eſſe generationem. Baſilius Anguillas non alio vllo modo, niſi ex fęculen-
ta materia limoq́ procreari tradit, quarum neq́ ouum, neq́ vllum alium ad ſuc
ceſsionem modum conſtare compertum eſt. Ariſtoteles porrò neq́ marem ne-
que fœminam in illis eſſe teſtatur, neq́ prolem ex ſe aliquam creare poſſe, cùm
neq́ ouum, neq́ ſemen ſortitæ ſint. Ouum in nulla vnquã Anguilla viſum, ne-
que fœtum in vtero deprehenſum, vt in ijs quæ animal gignunt: capillamentis
tamen & lumbricis quædã ſimilia in ventriculo reperiri, non tamen ea vnquam
animaſcere, neque eo loco gigni aut immorari, quæ ſint in fœtum euaſura, quia
non ſecus ac cibus concoquerentur. Quòd verò alij dicant meliores eſſe fœmi-
nas, quas à capitis forma ſecernunt, quippe repandiore his, maribus verò ob-
longiore, atque ita eas quæ à cæteris diſcreparent, fœminas appellarint, philoſo
phus idem non maris aut fœminæ, ſed generis differentiam agnoſcit.

MEMORIA POST OBITVM EXTINCTA.

COmmentii ſunt alij hominem, de quo nulla poſt obitum memoria ſuperſit, F
per Anguillam mortuam ſignificari: illa ſiquidem mortua nõ ſuperfluitat,
nec ſurſum fertur, vt maxima ex parte piſces cæteri faciunt, ſed peſſum in pro-
fundum rapta, in eodem quo genita eſt limo cõputreſcit. Id ea de cauſa fit, quòd
ventre ſunt admodum exiguo, atq́ ideo minus inanes. Totũ verò corpus cum
ferè ſolidum ſit, neq́ ferè quicquam aëris admittat, & caro ipſa glutinoſa admo-
dum, nec quid peruium relinquat, fit vt ſimulatq́ expirarint ſuomet pondere
grauatæ peſſum ferantur.

PROFANVS.

IN diuinis Hebræorum literis eædem profanæ ſenſu myſtico dicuntur: neque
enim ſquamoſæ ſunt, quiq́ huiuſmodi ſunt piſces, in aquæ profundũ immer-
ſari, & in cœno libenter volutari conſpiciuntur. Ad horũ ſimilitudinem, animi
qui terrena tantùm ſapiunt, idonei non ſunt vt ad ſacra proponantur.

IMPATIENS ALIENI COELI.

AD hæc, hominem in alieno cœlo difficulter habentẽ intelligentes, Anguil-
lam in hydrijs duabus pingebant, capite ſcilcet in vnam, cauda in alteram
demer-

A demerſis. Anguilla ſiquidem nullam vehementem tolerat mutationē, & ſi æſtate de lacu in piſcinam transferatur, viuere nequit, etiamſi frigida aqua fuerit.

FVGIENTIA SINE SPE SEQVI.

HOminem inſuper qui fugitiuam rem aliquam nulla conſequendi ſpe ſectaretur, indicare ſi vellent, Anguillam pingebant, quam manus à cauda prehenderet: tanta enim eſt lubricitate prædita, vt de prenſantium manibus elabatur quamfacillimè, difficulterq́ cōtineri poſsit. Subterfugīj iſtiuſmodi ſimilitudinē ſibi deſumpſit Athanaſius, vbi epiſtola ad Ægypti epiſcopos dicit: Tametſi el abi millies tanquam Anguillæ conentur.

SPES CERTA RE SVPER AMBIGVA.

QVòd ſi certam eſſe ſpem de ambigua re quapiā oſtendere voluiſſent, obuolutam eam ficulneo ſolio pinxiſſent, quòd ſcabritie ſua prenſanti ſit adminiculo nequaquam irrito. Vnde prouerbium, ὡς τεύτλῳ τὴν ἔγχελυν.

PER DISCORDIAS CIVIVM LOCVPLETATVS.

B HOminem verò ex ciuilibus ſeditionibus & tumultuoſis diſcordījs creſcentem, reḉ auctum ſignificātes, eum in Anguillarum venatione occupatum effingebant. Aqua ſiquidem quieta limpidaq́, earum captura nulla propemodum, magna verò ſi perturbetur. Quare piſcatores tempeſtates obſeruant, lacuum'ue aut fluminum turbationes, vnde aqua limoſa fiat, magnas inde capturas paruo negotio conſequentes. Rem tradit Ariſtoteles & pleriq́ alīj, tum Ariſtophanes, Equitibus, hiſtoriam luculenter admodum explicat, Allantopola dicente: Eadem quidem tu feciſti, quę venatores Anguillarū faciunt. Sed cur non Ariſtophanem ipſum ſua lingua loquentem audiamus?

Ὅπερ γὰρ οἱ τὰς ἐγχέλεις θηρώμενοι πέπονθας,
Ὅταν μὲν ἡ λίμνη καταστῇ, λαμβάνουσιν οὐδέν·
ἐὰν δ' ἄνω τε καὶ κάτω τὸν βόρβορον κυκῶσιν
αἱροῦσι, καὶ σὺ λαμβάνεις, ἢν τὴν πόλιν ταράττῃς·
Feciſti vt is qui captat anguillas facit,
Quieta cùm ſunt ſtagna venatur nihil:
Sed cœnum vbi omne illac & hac ſubuerteris,
C *Captura magna eſt. Tu quoq; vbi perturbaueris*
Hinc ciuitatem & inde, plurimum capis.

Quam ſententiam Cicero ſibi deſumpſit, oratione in Catilinam ſecunda: Honores quos quieta Republica deſperant, turbata conſequi ſe poſſe arbitrantur.

DE RANA.

RAna verò ita in hoc album admittenda eſt, vt hieroglyphica tota videatur: nam anteaquàm facta ſit, in huiuſmodi materiam dare incipit argumentum.

IMPERFECTVS.

MVlta eſſe in humanis operibus imperfecta, indignè, vt mihi videtur, plurimi conqueruntur. Quis enim vndecunq́ perfectum opus vllum pręſtare poſsit, ſi mortalium nemo omnibus abſolutus numeris reperitur? Quin ipſa rerum natura multa nobis oſtendit, quæ inchoata reliquerit: neq́ tamen ob hoc eius quiſquam indiligentiam reprehendat: id quod ſpectare eſt in Rana præcipuè, per cuius effigiem non immeritò ſacerdotes Ægyptīj rei cuiuſpiam imper-

fectionem intelligebant. Videre ſiquidem eſt plerunque huius generis animalia in limo, vbi procreantur, altera parte Ranam, altera verò terram ipſam indiſtinctam, viuentique portiunculæ applicitam. Sæpe enim flumine, aut lacuna, lamáve aliqua, vel ſponte, vel deriuatione aliqua decedente animal id imperfectum deſtituitur, quod tum primũ informari cœperat & coaleſcere. Omnibus his fidem Nili facit inundatio, quæ rerum iſtiuſmodi miracula omnia prorſus excedit: eo quippe deturgente, muſculi & varij generis animalia reperiũtur, inchoato opere aquæ terræque in parte corporis viuente, nouiſsima effigie etiamnum terrena. In Ranis verò qualibet maturitate genitis, natura ſemper imperfecta: quod in ipſa præcipuè lingua exploratum eſt, quam applicitam & cohærentem habent, cùm tenax ſit earum materia, neque diſtincta ſatis compoſitione. prima verò cohæret, intima abſoluta à gutture, vnde genus illud vlulatus intra aquas reddũt, quàm ὀλολύγονα φωνὴν vocant, quæ vti Plutarchus ait, amatoria & coniugalis eſt. D

INVERECVNDVS.

Idem ipſi ſacerdotes ſi hominem inuerecundum notare voluiſſent, Ranã deſcribebant: ferunt enim eam ſanguinem nõ niſi in oculis habere: qui verò ſubſanguineos habent oculos, ex Ariſtotelis & Adamantij phyſiognomici ſententia, inuerecundi audaceſque ſunt: iracundiam, vbi ſicci: vbi humidi, ebrioſitatem: ſubrubeſcentes ſi latè pateant, intemperantis oris hominem, mulieroſum, ſtolidum, & aleonem indicant. In grandioribus rubor, neque libidini neque gulæ modum poni vllum oſtendit. Quòd ſi glauci ſanguineique fuerint, hinc calliditatem, inde veſaniæ proximiorem audaciam coarguent. Quia verò canes plurimùm oculos ſanguine ſuffuſos habẽt, hinc apud Homerum Achilles caninos oculos ob impudentiam obijcit Agamemnoni: de quo ſatis in Cane. E

CVRIOSITAS.

PArit impudentia curioſitatem, vnde alterum elicitur hieroglyphicũ. Nam hominem in alienis negotijs explorandis plus æquo ſolicitum, quique dicta factaque ſingulorum aſsiduè percontetur, & impudenter arcanorũ omnium ſpectator eſſe concupiſcat, per Ranam identidem ſignificabant: oculi enim animali huic prominentes ſunt & emiſsitij, vt facilè ſpectandi contuendique omnia curioſitatem præ ſe ferant. Et qui homines eiuſmodi ſunt oculis præditi, doloſi, ſtolidi, ineptique ſimul & importuni plurimùm reperiuntur. Hoc tamẽ ſignificatum in Rana nõ ab oculorum ſpecie tantũ, verùm ab occultiore doctrina quadam deſumptum videri poteſt. Tradunt enim Magi, Ranæ oculos cum luſciniæ carnibus in ceruino loro alligatos, præſtare vigilantiam ſomnolentia fugata. Vnde ſpectandi promptitudo nõ indecenter excogitata. Sanè vulgatum id tum apud Græcos tum apud Latinos, ineſſe oculis pudorem, quibus tamen niſi modus imponatur, procliuiter eoſdem in oppoſitũ huic virtuti vitium prolabi. Alioqui Rana tanta prędita eſt verecundia, tamque pudoris ingenui ſtudioſa, vt in propatulo nunquam admiſceatur: ſed enim cùm in aqua coire nequeat, noctu exeunt, atque ita noctem quàm longa eſt complexu mutuo cohærent. F

LONGO POST TEMPORE PROGREDIENS.

APud Horum legas, hominem qui diuturniori tempore pedes æger ſeſe mouere nequiuerit, ſi tamen aliquando ingrediendi beneficium conſecutus, per Ranã poſticos tantùm pedes habentem ſignificare: ea enim poſteaquàm nata & informata eſt, ſine pedibus aliquandiu viuit, adoleſcenſque poſticos primùm pedes profert.

SOPHI-

A SOPHISTA.

EST & in ſacris noſtrorum literis myſtica de Ranis Aegyptiacis mentio perquàm frequens, quæ iugiter in Aegypto pluerint. Sophiſtarũ nugas, & dialecticorum garrulitatem, per eas doctores quidam intelligunt, ſiue ob nullius ſignificantię vocem tam argutã, tamq́ pertinacem, ſiue quòd in luto voluptuoſa ſit earum habitatio: quorum vtrunq; Sophiſtis attribuitur. Ab excellentia autem Sophiſtam Aegyptium vno doctorum omnium conſenſu dicere mos eſt, quod ad Protea nonnulli referunt, qui ſe omnia in rerum miracula transformaret. Sunt qui Ranæ hieroglyphico hæreticos notent, qui, vt Eucherius ait, in cœno viliſsimorum ſenſuum commorantes, vana tantùm garrulitate oblatrare non deſinunt. Aeneas vir Platonicus, Theophraſto, Ranę vtitur exemplo, dum Cleonta garrulitate nobilem taxat: Neceſſariũ, ſi vera ſit opinio Theophraſti, quòd animæ poſt obitum brutis applicarentur, quorum vitam viuere viſi fuerint, vt Ranæ & Cleo vnà ſemper futuri eſſent. À vocis autem aſperitate Ranæ nomen apud Græcos βάτραχοι, quaſi βοάτραχοι dicas, quod apud interpretes
B Theocritianos Thaliſijs inuenias. βοάτραχοι verò, ſi nobis dicere liceat, aſperiſonum poſſumus interpretari. Vnde de maximè diſsimilibus dicitur, Rana cum grillo: id enim locuſtarum genus valde muſicum, & ob acutum molliter ſtridorem, conciliando ſomno à delicatis hominibus expetitur.

DÆMONES.

QVinetiam in diuinis literis Ranæ ſimulachra ſunt cacodæmonum, quod libro Apocalypſeos luculentè ſcriptum eſt: Et vidi de ore draconis ſpiritus tres immundos in Ranarum ſimilitudinem.

POETÆ.

ADamantius tamen aſpera quadam ſeueritate commotus, per Pharaonicæ plagæ Ranas myſtico ſenſu poëtarũ carmina ſignificari putat, quòd inani quadam & inflata modulatione, cuiuſmodi eſt Ranarum ſonus, ſiue ille cantus ſit, mortale genus omne in fabularum ineptias illexerit. Nulli enim rei animal id idoneũ aut vtile, inquit ille, cõperitur, niſi quòd improbis & importunis clamoribus ad negocioſorũ atq; ocioſorũ ſimul faſtidium vſq; obſtrepat. Miror verò tantæ eruditionis virum hæc de poëtis ſenſiſſe, cùm præſertim vbiq; ſit interio-
C ris, vt ipſe dicere ſolet, literæ ſpeculator: neq; animaduerterit, dũ poëtas carpit, Moyſi, Hieremiæ, Eſaiæ, & pleriſq; omnibus Prophetis alijs ſe conuitia facere, qui vaticinia illa de diuinis humaniſq́ rebus cuncta luculentis carminũ numeris cõſcripta elaborataq́ libris demandauêre. Quòd ſi quos reprobare volebat, diceret ſaltem quæ carmina, quippe Ithyphallicáne, an Feſcenina, an titrochaica Bacchi, quos Poëtas intelligeret, ne ob huius vel illius impuritatẽ ſanctiſsimum hoc omnibus nomen profanaret, ipſumq́ totius mundi conditorem Deũ, qui apud Gręciæ totius Chriſtianos poëtę nomine ſanctè colitˀ, inceſſere videretur. Nam quẽ nos factorẽ cœli & terræ dicimus, Græci dicunt ποιητὴν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς.

SILENTIVM.

COntrà verò, vt vnde diſceſsimus reuertamur, inuenias ſilentiũ ſignificari etiã per Rubetam ranam illam grandiſsimã, quæ geminis veluti cornibus inſignita eſt, propterea quòd obſeruarũt magi, ſi ea in multitudinẽ vociferationib. obſtrepentẽ inferatur, ſilentiũ fieri. Eoq; ſpectare nonnulli putant Ranam illam Mecœnatis celebratiſsimã, qua is literas & tabellas obſignare ſolitus erat, vtpote qui ea quę literis crederet, ſilentio inuoluenda eſſe cõmoneret. Sedenim

cùm Rana, non rubeta, in omnium ſermone, ego eò potius rem ſpectare dixerim, quaſi Mecœnas id in Auguſti gratiam factitarit, de quo etiamnum infantulo illud fertur, quòd in auito ſuburbano obſtrepentes fortè Ranas ſilere iuſſerit: cui quidem commento adeò fauit vetuſtas illa, vt ex eo negentur ibi Ranæ coaxare, quaſi etiam adhuc tanti Principis imperio obſequantur. Voluiſſe igitur Mecœnatem hieroglyphico eo ſchemate taciturnitatem polliceri, in ijs quæ Auguſtus eius fidei credidiſſet, non ſecus ac Ranæ ipſæ moroſa adeò garrulitate inſignes, illi adhuc infantulo paruere. Nam Sextus Aurelius & Eutropius ſcribunt Mecœnatem præcipuum amicorum Auguſto fuiſſe, ob taciturnitatem, quam tamen in eo nonnunquam deſideratam ab Auguſto Tranquillus ait. De Ranis id fertur, quòd in frigidiores coniectæ fontes obmuteſcant, tranſlatæ in tepidiorem paludem vocales fiant. D

RVSTICITAS.

QVæ verò Rana in paruulo numo quodã Romæ apud Maffæos habetur, cùm ab altera numi illius facie Dianę pharetratæ ſimulachrũ dubio procul inſpiciamus, facilè in eam coniecturã ferimur, vt fabulam eam commõſtret, qua ruſtici & maligni homines aduerſus eius matrẽ Latonã vſi ſunt, atq; ideo diuæ illius imprecationibus omnes in Ranas cõmutati. Vel cùm dea ſit humoris domina, animal illi maximè omnium aquaticum dedicetur: nam & adagium eſt, aquam Ranæ, cùm quid cuiquam quod maximè placeat, & voluptati ſit, donatur. Sunt verò Ranæ conuitiatrices, & agreſtem illam aſperitatem egregiè præ ſe ferunt, tamq; olim importunæ, vt inito cum muribus fœdere, Abderitarũ regionem incolis inde expulſis deſolarint: in quorum ingentem multitudinẽ quæ cladem huiuſmodi fugiebat, Caſſander Antipatri cùm incidiſſet, eos in ſocios recepit, agrumq; illis in Macedoniæ finibus aſsignauit. E

PIERIVS VALERIANVS BELLVNENSIS AD PAVLVM IOVIVM NVCERINORVM EPISCOpum, de ijs quæ per aliquot piſcium genera ſignificantur, ex ſacris Ægyptiorum literis. F

ERam omnino commentariũ hoc de piſciculorum aliquot ſignificationibus, Paule Iouî doctiſsime deſerturus, quòd multa in eo piſcium genera continebantur, ex quibus neminẽ ætate noſtra frugem vllam colligere poſſe ſuſpicabar: ita quæ fuerãt olim piſcium nomina, vulgo hodie deſiderantur. Metuebam verò labores in horum ſignificationibus meos minimè gratos ideo futuros, quia in nonnullis non ſatis mihi conſtabat, qua ratione vel exemplo poſſent eorum imagines deſcribi, quarum bona pars eſſet mortalibus ignota. Naturas quidẽ & ſignificata prout apud veteres autores inueneram, facile poterã explicare: ſed quorundam nomina tam Græca quàm Latina, non videbar ita poſſe reddere, vt in foro cetario quis poſſet huius vel illius piſcis ſpeciem deprehendere. Quòd ſi ea de cauſa hieroglyphica hæc conſcripta ſunt, vt eorum quis vti poſſet imaginibus, irritus hic plerunq; futurus conatus videbatur, quoniam hoc præſtare me poſſe minimè confidebã. Videbam ad hæc multos qui prouinciam hanc ſuſcepiſſent, in tam multis hallucinari fallíq;, eamq; cõtrouerſiam de pleriſque piſcibus tot ab hinc annis agitatam, eruditorum penè omnium defatigatis ingenijs, adhuc ſub iudice pendére, neque liquere prorſus, per varias nõ incurioſorum hominum opinio-

A *opiniones, eorũ multa quæ vel quotidie in menſam apponuntur, quo fuerint apud Latinos aut Græcos nomine nuncupata. Poſtea verò quàm eam te ſuſcepiſſe prouinciam intellexi, vt multa piſcium genera, quo nomine apud veteres vocarentur, edoceres, in eã ſum erectus ſpem, vt & tu, qua inſignis es doctrina, ſolicitudine atq; diligentia, neq; non alij in tãta ætatis noſtræ eruditione, quanta non aliàs vnquã milleſimo ab hinc anno floruit, facile conſequamini, vt vniuſcuiuſq; piſcis nomen ex vulgo redimere poſsimus, & obliteratam penè huiuſce rei ſcientiam per vos reſtitutam intueamur. Quare quod perdere deſtinaueram commentarium adſeruaui, te vno fretus, qui bonã eorum partem tam accuratè cœperis indicare, idq; tibi dedicandum duxi, vt ſi quid in eo eſſet, quo quis vti vellet, te potiùs quàm me piſcium magiſtrum agnoſceret, & qua quiſq; pictura faciendus eſſet edoceretur, atq; ita laboris huius particeps fieres, dum piſcem ego interiorem, tu exteriorem condîre procurares. Sed iam, ſi quid ab hiſtoriarum, quas tanto cum lepôre, tanta cum fide ſcribis, occupationibus ocij tibi ſupereſt, naſſam hanc noſtram inſpiciamus.*

DE TORPEDINE.

B MAXIMAM omnibus admirationem in primis afferre videtur magica propemodum vis in Torpedine conſiderata: ſed nos ea ſuper quid Ægyptij ſenſerint, enarremus.

MVLTORVM ASSERTOR.

EVm qui multos ſeruaſſet, Ægyptij ſacerdotes per Torpedinem pictam ſignificari inſtituerant, ſiue quòd opem ferat piſciculis natandi et emergendi adhuc imperitis, eos ad ſe recipiens, quod præcipuè obſeruatũ eſt in fœtu proprio, quem & emittit, & intra ſe recipit: viſaq; interdum Torpedo eſt grandis, quæ fœtus intra ſe octoginta haberet: ſiue, vt ipſi Ægyptij tradidere, quòd vnà cum piſcibus alijs in verriculo deprehenſa, omnes plerunq; ſoſpitet, cùm ne vis quidem hominum innumera poſsit verriculum educere, manibus & pedibus penitus obtorpeſcentibus: quia venenum quod effundit, per retia dilapſum in funes omnes quantumvis longos ad manus vſq; piſcantium irrepit, & vniuerſum mox occupat corpus. Quin autores ſunt qui pro comperto tradãt, Torpedinem hamo captam malum illud ſuum in lineam tranſmittere, inde per arundinem, moxq; in piſcatoris brachium diffundi, quo protinus obſtupefacto, venatio in irritum cedat. C Si quando tamen piſcibus alijs obuolutæ contrahuntur è mari, torporem experti ſunt multi quamprimùm piſcem virga tangere voluerint. quare in Anconitano mari maximè cauent ne rete in altum iaciant, piſcatoribus ea incommoda ſæpe ſubeuntibus. Quæ quidem vis torporem infundendi, cùm non in appropinquantium tantùm corpora, cominuſve eam attingentium, verùm è longinquo, vel ſi haſta, vel arundine tentetur, lacertos quantumlibet validos cogat obtorpeſcere, pedes ad curſum velociſsimos alliget, & obſtupefaciat, argumentum dedit vt hominem ignauia egregiè præditum, per hieroglyphicũ eius indicari commodiſsimè poſſe plerique dicerent. quodq; magis mirum eſt, piſces etiã quos attigerit, eodem torpore afficit: idq; non in piſces tantùm, ſed in vnũquodq; animal præſtare affirmat Plato, ita de Torpedine in Menone loquens: καὶ γὰρ αὕτη τὸν αἰεὶ πλησιάζοντα καὶ ἁπτόμενον ναρκᾶν ποιεῖ. Vehemens enim virus illud inſuperabili frigore præditum, vbi duriorem aliquam materiam nactum fuerit, quippe vel vimen, vel funẽ, illi pertinacius & copioſius adhæreſcit, circumfuſumq; aëra facilius contaminat, atq; ita perrepit, non ſecus ac flamma ipſa per incenſum filum vehementius tranſmeat, quàm ſi cum torre iactetur. Sic

& aqua fluuialis capite vno in eam declinato ſenſim aſcendit, & totum denique D
madefacit. quod tamen in craſsiori elemento ſenſim atq; contanter fit, in aerio
quamocyſsimè fieri contingit.

DE REMORA.

ADmirabilis eſt & Echeneis, qua nõnulli, vt indicat Ariſtoteles, vtun-
tur ad iudiciorum cauſas & amatoria veneficia, & quę non vt teſtu-
dinis pes nauigijs importatus tarditatem nauigationis inferre dici-
tur, ſed naues ipſas attactu ſolo ſiſtere, ac veluti anchora infrænare:
vnde moræ alicuius iniectæ naſcitur hieroglyphicum.

IMPEDIMENTVM.

NAm ea de cauſa impedimentum & obiectam tardationem per eam ſignifi-
cari prodiderũt, quòd piſciculus is non maioris ferè quàm pedalis magni-
tudinis, limacis magnæ ſimilis, nauigia ſtare cogat, nullo ſuo labore, non reti-
nendo, neque alio modo quàm adhærendo: infrà enim carinæ applicitus pin- E
nis, quas etiam tenues admodum habet, in tranſuerſum dilatatis, tanti robo-
ris eſt, vt ruant venti licet, diceret Plinius, & ſæuiant procellæ, imperet furori,
ac vires tantas compeſcat, quosq; non vlla interdum vincula, non anchoræ
pondere irreuocabili factæ præſtare queant, quantumlibet magnos ipſe paruu-
lus adeò infrænet impetus, & mundi rabiem domet. Echeneidi nomen à tenen-
dis nauibus inditum: vnde etiam epigrammatarij quidam veteres anchoram
Echeneida vocitarunt, Latini Remoram dixerunt. Huius habita impedimenti
ratione Plautus ait: Nam quid illæ me tam diutius remorantur remeligenes?
eo enim nomine Remoram appellat. Locum citat Feſtus ex Patina, Comœdia.

SALVS.

MVtianus muricem appellat, qui na-
uem à Periandro Cnidum miſſam
cum mandatis, vt pueri nobiles ca-
ſtrarentur, tandiu in medio mari re-
tardarit, donec principē ſceleris pœnituiſſet, ac F
alia quæ decretum abrogarent mandata præve-
niſſent: remq; eo probari teſtimonio, quòd eius
piſcis conchulæ Veneri Cnidiæ dicatę, facti me-
moriam diutiſsimè propagarint.

PARIVNDI FACILITAS.

SVnt qui ex piſciculo hoc pariundi facilita-
tem ſignificari dicant, quòd exemptus aquis, ſaleq; duratus, in eum vſum aſ-
ſeruetur, vt grauidis alligatus partus facilitate iuuet, vnde ὠδινολύοντα, quaſi ὠδινο-
λύοντα eum appellauere Græci. Non ab re verò me facturum exiſtimo, ſi ca-
lumniam obiectam Plinio, quòd Ariſtotelem arguerit imperitiæ, ſuſtulero, ſi-
mulq; præſtantes hos autores, quos librariorum imperitia cõmiſit, conciliaue-
ro. Locus eſt apud Plinium de Remora: Pedes eum habere arbitratur Ariſto-
teles, ita poſita pinnarum ſimilitudine. Sedenim apud Ariſtotelem, vnde locus
hic de hiſtoria animalium lib. 2. cap. 14. deſumptus eſt, non ita habetur: quin eo-
rum is errorē arguit, qui pedes eum habere prodiderunt, quibus omnino caret:
ſed

A ſed quoniam pinnas habet pedibus ſimiles, hinc fit vt pedibus inſtare videatur. Sed cur non ipſa Ariſtotelis verba ponamus: ἔστι δ' ἰχθύδιόν τι τῶν πετραίων ὃ καλοῦσί τινες ἐχενηΐδα. Paulo autem infrà: πόδας δ' αὐτοί φασιν ἔχειν πόδας, οὐκ ἔχοντα, ἀλλὰ φαίνεται διὰ τὸ τὰς πτέρυγας ὁμοίας ἔχειν ποσί. Sed quoniam impium propemodũ eſſet credere Plinium Ariſtotelis verba ad verbum penè transferentem, quod præ omnium oculis erat, inficiatum eſſe, aut autorem immeritò vellicaſſe, crediderim ego dictionem Ariſtotelis ſubdititiam & adulterinam eſſe, fuiſſe tamen in alicuius codicis margine notatam à quopiam, qui Pliniana verba Ariſtotelisq́ eadem agnoſcebat, vt ita lectores admoneret, Plinium ex Ariſtotele illa decerpſiſſe: poſtea verò librariorum imperitia intertextam eam locutionem, vt pleraq́ id genus alia toto opere deprehenduntur. Legamus igitur cum Ariſtotele Plinium conciliantes: Pedes cum habere nonnulli arbitrantur, cùm minimè habeat, ſed ita videri propter pinnas, quæ ſunt pedibus ſimiles. cui ſententiæ meæ, ſpero, vnumquenque peritum virum procliuiter acceſſurum.

B

DE ANTHIA.

Plutarchus eo libello quo diſſerit, vtrum aquatica an terreſtria animalia magis prudentia præſtent, quem piſcem Homerus ἱερὸν, id eſt, ſacrum appellauit, Anthiam eſſe videtur opinari. Euſtathius tamen ἱερὸν, magnum interpretatur, vt ἱερὸν μένος, & ἱερὰ ὠδιλάψιμα, cui Athenæus etiam accedit. Alij ἄφετον καὶ ἱέρωσας, hoc eſt, emeritum exponunt, veluti ſacrum bouem dicimus, qui ſit à iugo in poſterum dimiſſus. Cæterùm Homerus eo verſu qui legitur, Ἰλιάδ. π.

ὡς ὅτε τις φὼς
Πέτρῃ ἔπι προβλῆτι καθήμενος ἱερὸν ἰχθῦν
Ἐκ πόντοιο θύραζε λίνῳ καὶ ἤνοπι χαλκῷ·

In procurrente vti quiſquam
Caute ſedens ſalſo ſacrum de gurgite piſcem
Extrahit æratis hamis, linóq; prehenſum:

ſacrum ideo piſcem appellaſſe videtur, quòd maritima omnia fuerint antiquitùs ſacra, & piſcari religioſum eſſet: veluti Vlyſsis ſocij nõ niſi magna fame coa-
C cti ad piſcationem confugiunt: ita enim Homerus:

Ἀλλ' ὅτε δὴ νηὸς ἐξέφθιτο ἤϊα πάντα
Καὶ δὴ ἄγρην ἐφέπεσκον ἀλητεύοντες ἀνάγκῃ
Ἰχθῦς ὄρνιθάς τε φίλας, ὅ, τι χεῖρας ἵκοιτο
Γναμπτοῖς ἀγκίστροισιν, ἔτειρε δὲ γαστέρα λιμός·

Sed poſtquam in ratibus penus eſt exhauſta, marino
Quærere venatu victum coguntur iniquum,
Piſceſq; volucreſq;, manus quò intendere poſſent
Incuruis captant hamis, vis nanq; adigebat
Imperioſa famis. Huc & Theocritum citant Berenice, Leucum piſcem appellaſſe ſacrum. Eratoſthenes putat Chryſophryn potius ſacrum appellari, & hoc aiunt ſentire Galatea Callimachum. Theocritianus piſcator aureum, quem cepiſſe ſomniauerat, piſcem Neptuno chariſsimum eſſe religioſiſsimè veretur. Sed multi Elopem, nonnulli Pompilum dicunt. Et Delphinum etiã ſacrum volunt. Plinius Planos omnes ſacros exiſtimari autumat. Vtcunq; tamen autores alijs atq; alijs faueant, bona eorum pars in Anthiam conſentiunt, rarum inuentu piſcem, frequentiorem tamen circa Pamphiliam, de

quo habita raritatis ratione dixerit Martialis Epigrammatarius: D

Ad palatinas acipenſera mittite menſas,
Ambroſias ornent munera rara dapes.

Quem ſanè inter ſelectiores cibos ponit M. Tullius Tuſculanis, necnon libro De finibus bonorum & malorum. Nec ſum neſcius, qui reperitur in Arethuſa fonte, alium forma eſſe, & alia de cauſa ſacrum. Cur verò tam multa ſuper Anthia quæſierimus, ea fuit cauſa, quòd hieroglyphicum eius ſignificatum poſituri, noluimus quempiam à nobis contendere, piſcis eius formam & nomen noſtro ſeculo cognitas, cùm omnis anteacti temporis curioſitas in re perveſtiganda defeſſa, nihil adhuc certi protulerit.

SECVRITAS PERICVLIS LIBERA.

ID autem noſtri fuerit inſtituti, dicere quemadmodum per Anthiæ piſcis figuram ſecuritas à periculorũ omnium timore libera proponitur. Hieroglyphici cauſam afferũt, quòd quo is in loco ſit, nullam ibi belluam reperiri cõfeſſum eſt: eum ſiquidem non aliter vitant belluę, quàm ſuem Elephanti, gallũ leones: quo iam indicio ſecuri ſpongiatores vrinantur. Quod verò diximus Planos omnes B Plinio ſacros eſſe, certiſsimã ait ille ſecuritatem vidiſſe Planos piſces, quia nunquam ſint vbi maleficæ beſtiæ, qua de cauſa vrinantes ſacros eos appellant.

SECVRITAS OTIOSA.

QVoniam verò perdifficile eſt certam piſcis huiuſmodi formam adinuenire, cùm ætate noſtra vel ignotus mutato nomine inter alios obrepat, vel indignatus alios ſibi præferri ſponte ſolum verterit, neq maria noſtra inuiſere amplius dignetur, non ab re me facturum exiſtimaui, ſi quandoquidem in ſecuritatis hieroglyphicum incidimus, neq ſatis de piſce conſtat, alias quaſdam eius ſpecies, quæ vſui cuipiam fortè futuræ ſint, ex numis veterum ſubſtituiſſem. In numo enim Neronis dea eſt ſella ſedens, dextera manu ad aurem appreſſa, ſiniſtra trophæum in virgula tenens, crure ſiniſtro, quàm longum eſt, exporrecto, cuius inſcriptio eſt, SECVRITAS. Et quantum pertinet ad dexteram eo modo ſitam, Plinius Epiſtola quadam ad Romanum ait: Nihil quod in dexteram aurem fiducia mei dormias. Quod verò ad exporrectum crus pertinet, Lucianus libello De ĳs qui ſalario conducti degunt: Vt illud quod in votis omnium eſt, extenſis pedibus tandem accubare poſsis. Tale quiddam apud Ariſtophanem, Pluto. In altero Neronis eiuſdem dea ſedens, ara antè poſita, radium læua tenet, dextera caput ab occipitio ſuſtentat. de quo geſtu Terentius: Faciam in vtramvis aurem ocioſus vt dormias. Baſilius & Menander id de ocioſo dici volunt, turpiq qui ſit deſidiæ deditus. Inſcriptio verò numi, SECVRITAS, vt in ſuperiori. In numo verò Imp. M. Iul. Philippi Aug. dea ſedet, dexteraq ſagittam tenet, lęuam ſupra caput tollit innixã ſellæ. Hieroglyphici inſcriptio, SECVRIT. ORBIS. In numo Antonini Pĳ Aug. Brit. dea ſedens cum radio in læua, dextera capiti & ſellæ innititur. Inſcriptio, SECVRITATI PERPETVÆ. In numo Lucillæ Auguſtæ nutrix eſt ſedens, tribus infantibus appoſitis, quorum vnus lactens in gremio eſt, duo ante pedes vnà colludunt: inſcriptio, SECVRITAS. In numo, circa quem literæ, IMP. M. OTHO. CÆSAR AVG. TR. P. à læua dea ſtans, quæ lęua ſcipionem tenet, dextera aquilam: literæ, SECVRITAS P. R. Sed enim partim hæc in Sellæ commentario, atque vbi de Aquila ſaxum geſtante diſſeruimus, neque non in Anchora, repetuntur. F

DE

A

DE CEPHALO.

IEIVNVS.

SVNT qui iciunum hominem oſtendere volentes, Cephalum ex mugilum genere translittoranum pingant: is enim non niſi mucore veſcitur ſuo, quamobrem ipſe ſemper ieiunus: atque hinc illa inteſtini ganeæ adeò expetita ſuauitas. κεστρεὺς à Græcis appellatur, à nonnullis Plotes. Atque inſuper adagium circunfertur, κεστρεὺς κεστρεύς, de ieiunis. Tantiq́ ſtuporis is eſſe fertur, vt in metu occultato capite, deliteſcere corpus reliquum arbitretur: coq́ nonnulli non illepidè prouerbium trahunt.

VITANDI PERICVLI SOLERTIA.

PEr eundem Ceſtrea qui modò ſtuporem præ ſe ferebat, vitandi periculi ſolertiam ſignificari comperio: ſiquidem is, vt luculentiſsimè ſcripſit Oppianus, cùm ſe retibus circumventum ſenſerit, in ſublime ſeſe alacri iaculatur ſaltu, totoq́ virium conatu in ſummam vndam affectat emicare, ac plerunq; accidit vt ſubera tranſiliat, quibus retia ſuſpenduntur, atque ita capturam euadat.
B Secus tamen accidit in ſtagnis Venetis: noctu enim eos potiſsimum capiunt, incenſa igne fornacula, quam in cymbulæ prora ſtatuunt. Eam duæ, vel interdum plures cymbæ à dextera læuaq́ adhærentes, leui tacitoq́ lapſu comitantur. Cephali tum ſiue metu perculſi, vibrantibus in aquarum ima radijs, ſiue eandicanti eo ſplendore allecti (nam cura eſt vt illuſtris admodum flamma ſuccendatur) pernici ſaltu delphinorum in morem extra vndas ſeſe quà flamma micat eiaculantur, atq; ita ſpontè in paratas ad id cymbas dèciduut, captura ingenti ad ſatietatem plerunq; exuperante, ſpectaculo autem maximè delectabili.

DE SCARO.

PRVDENS CAPTIVITATIS DECLINATOR.

AT magna eſt prudentia Scarus, per quem callidum captiuitatis declinatorem ſignificari tradunt. Is enim, inquit Ouidius eo volumine quod Halieuticon inſcribitur, quod opus olim à Nigidio elucubra-
C. tum aiunt, ſi naſsis incluſus fuerit, non fronte erumpit, nec infeſtis viminibus caput inſerit, ſed auerſus caudę ictibus crebris fores laxat, atq; ita retrorſum erumpit. Apud Ælianũ legas, eum ſimulac caudam extra naſſam protulerit, à ſocijs mordicùs apprenſa cauda foras extrahi: ſi verò protulerit caput, adeſſe qui cauda ſua porrecta anſam effugiendi præbeat.

INGLVVIOSVS.

HOminem voracem & ingluuioſum, lamia quippe laborantem, ait Horus, per Scarum pictum intelligebant, tum quia ſolus in genere ruminat, quàm etiam, quia obuios quoſq; piſciculos depaſcitur. Ariſtoteles quoq; ſolum hunc inter piſces quadrupedum ritu ruminare creditum autumat, diuerſaq́; omnino ab alijs ſpecie ventris eſſe, cuius inteſtinum ſimplex etiã ſe replicat, & in vnum continuumq́ reſoluitur. Aſsimilatur is Auratis ſpecie ſquamarum, ſed colore atq; ſapore præſtat, vt qui Sapphiri gemmæ radioloſ imitetur, tãtæ apud veteres exiſtimationis, vt Ennius eum Iouis cerebrum appellarit. Eum autem ideo ruminare aiunt, quòd dentes neque ſerratos, neq; vtrinq; conſertos habeat, ſed altera tantùm oris parte planos. Nam & animalia reliqua quæ ruminant, parte

altera dentium carent: proviſumq́ à natura, vt quod malè manſum eſt,ea repe- D
titione conteratur,atq; ita confici poſsit.

DE MVLLO.

DIANA LVCINA.

ET Diana illa ſyluicultrix marino culta ſimulachro eſt: nam ea per
Mullum piſcem, quæ Gręcis omnino Trigla eſt,exprimebatur,alie-
niſsimo, vt multis videt̃,hieroglyphico. Cauſam ponit Euſtathius,
quòd piſcis huiuſmodi ter, vt poëta Cilix ait,anno pariat. Dianam
verò leuandis partibus inuocari, Lucinæ nomen indicat: ea ſiquidem,vt apud
Catullum, Lucina dolentibus, Iuno dicta puerperis. Meritò itaque cui ſit ter
anno ſoluendi partus facultas data,Dianæ gratum,& cumprimis familiare ani-
mal exiſtimatur. Nam quòd tria ſint virginis ora Dianæ, quid ſibi velit, alibi
declaratum. Athenæus Triglam Dianæ dicari propter venationem putat: illæ
enim marinos lepores hominibus letales, perinde ac terreſtres hos venatici ca- E
nes inſectantur, neq; ab eorum viru mali quicquam patiuntur vel ob impedien
dæ Veneris vim, quam ferunt ineſſe vino in quo ſuffocata fuerit, quod Ther-
pſicles apud Athenæum ait epotum viro Veneris vſum adimere, mulieri con-
cipiendi facultatem inuidere.

DE SARGO.

ALIENI LABORIS FRVCTVS.

HOminem ex aliorum laboribus ſibi fructum & gloriam vſurpantem,&
alienam,vt ita dicam, meſſem demetentem, ſignificare qui volunt, Sar-
gum & mullum pingũt: ſequitur enim Sargi reliquias mullus, atq; vbi
ille luto excitato abierit, fodere enim poteſt, mullus deſcendit,& paſcitur. Na-
ſcitur Sargus in Ægyptio mari ferè: vnde Lucilius,

Quem præclarus Elops, quem Aegypto Sargus mouebit.

Sed enim Brunduſinum maximè commendat Ennius. F

DE PASTINACA.

PARRICIDÆ SVPPLICIVM.

CVm qui parricidij pœnas dederit,ſignificare ſi vellent Ægyptij,piſca-
torium hamum Paſtinacã piſcem attrahentem pingebant:ea ſiquidem
venatu detenta, ſpinam quam in cauda geſtat, in raptorem eiaculatur,
ictu maximè letali,niſi coagulo leporis vel hœdi vel agni drachmæ pondere ex
vino ſuccurratur,quod & huiuſmodi,& aliorum marinorum ictibus præſenta-
neo eſt remedio. Hoc verò τὸ παρέργως dictum ea de cauſa opportunum fuerit,
quòd cuiuſcunq; incommodi remedia, paſſa ſunt, vt vulgus ait,palma vbique
proferenda. Eſt verò Paſtinaca, quem Græci τρυγόνα vocant. Eam aculeo vim
ineſſe tradit Ælianus, vt ſi quis eo frondentem arborem pupugerit, haud ita
multò pòſt folia omnia décidant, arborq́; veluti magnis ſolis ardoribus exic-
cata prorſus exareſcat.

DE

A

DE NEBRIADE.

VORACITAS INSATIABILIS.

HOminem cibum immodicè ſumptum euomentem, ac nihilo ſecius inſatiabiliter mox crapulantem ſignificaturi, marinam muſtelam pingebant, quæ Nebrias eſt nonnullis: ea enim ore, vt Ægyptius interpres Horus ait, parit, innatansq́ mox quæ pepererat conuenatur, atque depaſcitur. Sepias itidem ac lolligines ore párere ſunt qui velint: id redarguit Ariſtoteles, partus foueri ore dicens, & emitti, proptereaq́ putari eas ore párere.

DE FVCA.

REI DOMESTICÆ STVDIOSVS.

DOmeſticæ rei ſtudioſum hominem qui ſignificarent, Fucam piſciculum, his ſimilem quas vulgò Tincas appellamus, ſed colore ſubuiridi, pingebant: ea enim ſola ex marinis piſcibus nidum ſibi conſtruit,
B & in ſtragula parit.

DE RAIA.

CAPTATOR.

CAptatorem hominem notare ſi vellent, Raiam pingebant: geſtat enim illa ante oculos ſuos gemina fila, in capilli ſpeciem, extrema quorum rotundis quibuſdam præpilantur quaſi eſcæ cauſa additis: his ea, vbi locis arenoſis aut fæculentis obturbato ſolo ſe abſconderit, piſcatur, attollens fila illa ſibi præpendentia. Dum enim piſciculi occurrunt, & capita machinamenti penſilis pulſant, ipſa ſenſim fila ſubducens eos allicit, donec ad os admoueat, atque ita repentè corripiat. Sepia quoque hoc eodem vtitur machinamento, in cancris alliciendis, quorum auidiſsima eſt.

DE SCOLOPENDRA.

ANIMVS A` VITIIS DEPVRGATVS.

C HOminem qui animum ſuum à vitijs affectibuſve cruciabilibus depurget, quæq́ ſe lædant, eximat & expellat, ſignificare ſi vellent, Scolopendram effigiabant: eam nonnulli Centipedam vocant. Ea autem vbi hamo deprehenſa fuerit, quamlongiſsimè poteſt ſeſe exporrigens, hami lineam abrodit, quo deuorato, interiora ſua foras euomit, donec hamum eijciat, dein recipit intrò ac valet ea qua prius ſalubritate.

DE PHOLI.

PARTO FRVENS.

HOminem ijs quæ ſudore proprio compararit fruentem indicaturi, Pholim piſcem pingebant. Ea enim mucorem quem ipſa emittit ad altam craſsitiem ſibi obducit, vt tota viſco delibuta videatur, ita vt in eo quaſi cubili conquieſcat, vnde illi nomen: φωλεύειν enim nidificare eſt. Videndum verò, an hæc ſit Auſoniana Tinca ita paſsim hodie nuncupata, quam natura ipſa videtur in vulgi pauperisq́ plebeculæ ſolatium protuliſſe.

DE SQVATINA. D

FABER LIGNARIVS.

ET Squatina meruit inter huiuſmodi ſignificata recenſeri, per quam fabrum lignarium intelligi volebant. Eſt enim piſcis tam aſperæ, ſcabrę́que ac validæ cutis, vt ebur eâ, neque non ligna quantumlibet dura, poliantur. Nam ex mari fabriles quoque vſus veniunt, vt omittamus fabrilia inſtrumenta omnia in huius piſcis capite deprehenſa. Quin & ſerram conficere didicimus ex huius piſcis oſſe ita crebrò mucronato, qualis longa annorum ſerie ſuſpenſa fuit tholo ante D D. Petri & Pauli conditorium, priuſquā à Iulio II. illa venerandæ antiquitatis monumenta ſolo æquarentur, iactis mox tam ingentis machinæ fundamentis, quam neque nati natorum, nec qui naſcentur ab ipſis, vllo vnquam tempore conſpecturi ſunt.

DE CLVPEA.

LVNARE CORPVS. E

IN Arari Galliæ fluuio piſcis eſt quem vocant Clupeam, Veneti Chieppam, Romani Lacciam. Sed quantum Romæ carnis & mollitudine & bonitate præſtat, tantū apud Venetos vilior, plebeiuſque habetur, vt qui in eiuſmodi ſtagnis minimè pingueſcat, ſpinarum verò multitudine atque denſitate faſtidio ſit. Sed vtcunque apud nos ſit, in eo Galliæ fluuio ita Lunæ naturam imitatur, vt ea creſcente candeſcat, decreſcente verò nigreſcat. Accidit verò ei, vt cùm corpus nimium auctum fuerit, ſpinæ quoque, quæ per vniuerſam carnem continuatis quibuſdam ordinibus porriguntur, & ipſæ quoque adcreſcant, adeoque extendantur, vt animal id interimāt, quod in mirabilibus Italicis tradit Heliodorus. Qui quidem piſcis ſi Ægyptijs innotuiſſet, nimirum Lunæ eum hieroglyphicum poſuiſſent. Aiunt etiam in eius capite lapidem grano ſalis ſimilem, qui faciat ad quartanas.

DE APVA. F

EST piſciculorum genus quod ex ſola pluuia procreatur, Apuam Latini vocant, aſpiratione Græci vocabuli repudiata: ἀφύην enim illi παρὰ τὸ ὕειν eam dicunt. Liguſtica Tyrrhenaque omnis ora, cum plurimùm p literam in ch vertat, vulgò Anchuam vocitat, n etiam litera ad incitatiorem primæ ſyllabæ ſonum adiecta. Sunt qui has in halecularum genere connumerent.

FESTINANTIA.

ERat is piſciculus feſtinantiæ ſignum: nam vbi vel minimum concaluerit, coctus eſt: vnde adagium, Ad ignem Apua, cùm quid celerrimè factum, vel ipſo temporis momento ſignificamus, de quo in Auguſto apud Tranquillum. Et prouerbio dictum ἴδε πῦρ ἀφύα, quaſi ſatis ſit ad eius cocturam ſpectaſſe tātùm ignem. Hanc Veneri ſacram ait Athenæus, quam Stilpon philoſophus Megarenſis Neptuno cùm immolaſſet, promeruit vt ea ciuitas magno Apuarum prouentu fuerit à Deo locupletata.

A

DE HIRVDINE.

Hirudo quoque aquatile animal, cuius plurimus in medendo vſus ſignificata quædam habet hieroglyphica.

SANGVINARIVS.

Crudeliſsimum ſiquidem hominem, & humani cruoris auidiſsimum, per eam ſignificari notius eſt, quàm adnotare oporteat. Et Cimæta apud Theocritũ, Pharmaceutria, quam poëta tranſtulit ex Euphorionis Mimis, non aliter ab amore ſibi ſanguinem exuctum lamentatur, quàm ſi limoſa Hirudo corpori ſuo applicita fuiſſet:

Αἲ αἶ ἔρως ἀνιαρὲ τί μευ μέλαν ἐκ χροὸς αἷμα
Ἐμφὺς, ὡς λιμνᾶτις ἅπαν ἐκβδέλλα πέπωκας·
Heu crudelis amor noſtro ſaturate cruore,
Summa affixa cuti velut hunc ſuxiſſet hirudo.

INSATIABILITAS.

B Verùm ea etiam inſatiabilitatis eſt ſignum, quandoquidem ad ſuctum admota non prius ab opere deſiſtit, quàm tota ſit ſupra modum ſanguine tumefacta: quod ita expreſsit Horatius:

Non miſſura cutem niſi plena cruoris hirudo.

DE LEPORE MARINO.

MINIMA DE CAVSA EXANIMATVS: vel, DAMNA MVTVA.

Qui marinum Leporem pingunt humano tactum digito, mihi videntur ſignificare voluiſſe, vel hominem minima de cauſa exanimatum: quandoquidem ferunt eum qui non modò digito, verùm etiam virga Leporem marinum attigerit, quamprimùm eum exanimaſcere, & niſi promptuarium ſit remedium, etiam mori. Vel mutua damna ex eadem pictura libet interpretari: nam hieroglyphicum hoc apud veteres non inueni: quia humanus attactus Lepori etiam eſt exitialis, in Indico præſertim mari, vt à Licinio Macro traditum ait Plinius. Ita nuſquam non mollis Lepus. Nam & per ruricolam, mollitiem quandam effœminatam intelligi ſuo loco diximus inter quadru-C pedes, tum ob timiditatem, tum ob pulpamenti copiam, quorum vtrunque fœminarum proprium, cùm audacia virilis omnino ſit. Caro enim pars fœminea dicitur. Neque poſtremi nominis philoſophi ſunt, qui oſſa à mare, carnem à fœmina procreari velint, & ad embryi coagmentationem vtriuſque concurrere genituram. Facit præterea ad effœminationis ſignificatũ, quòd Hippon Philoſophus ex ſeminibus tenuibus magis fœminas, ex denſioribus mares fieri contendit: quod tamen eorum diſſertationi relinquimus, qui naturæ ſecreta altiùs rimantur. Nam cùm ſint qui totam hanc fabricam ex mare conſtare dictitent, neque fœminam præter fomentum quicquam aliud conferre de ſuo, Anaxagoras tamen, Parmenides, Empedocles & Epicurus aliquid etiam ex parte matris ad generationem accedere aſſeruerunt, præcipuè verò Alcmæon: ſed vt Cenſorinus ait, is non definitè ſe ſcire confeſſus eſt, ratus neminem poſſe perſpicere.

SPONGIA.

SEd cur Spongiam prætereamus, quæ & ipſa inter aquatica enumeratur animalia, vtpote quæ refugiat ad tactum, ſeq́ in anguſtum colligat? Vtcunq́ verò, ſua hæc habet hieroglyphica. D

BIBACISSIMVS.

VVlgatiſsimum enim eſt, naturæ bibacioris hominem per Spongiam ſignificari, ea quæ omnibus in promptu eſt cauſa, attactu ſolo tantum humoris exugendi. Quo accedit feſtiuum vulgi dicterium in Veſpaſianum iactari ſolitum, quod dictitabat eum procuratoribus pro Spongijs vti, quòd quaſi ſiccos madefaceret, & exprimeret humentes. Credebatur enim procuratorem rapaciſsimum quenq́ ad ampliora officia ex induſtria promouere, quò locupletiores mox condemnaret, atq́ ita ille eorũ rapto frueretur. Quòd verò ſcriptores hic ſiccos pro pauperes ponunt, cum Horatiana facit elocutione: vt Epiſtolis,

Sin prodeſſe tuus paulòq́ benignius ipſum
Te tractare voles, accedes ſiccus ad vnctum. E

quippe, vt palàm eſt, pauper ad locupletem.

ABOLITVS.

AB Auguſti tempore receptum eſt, vt pro abolitione Spongia capiatur, ex quo ille Aiacem ſuum, quam tragœdiã penitùs aboleuerat, in Spongiam incubuiſſe reſpondit, ad enſem alludens, in quem Aiax ſponte ſua incubuerat.

MOLLITIES.

ALij mollitiem etiã per Spongiam ſignificari voluerunt: de quo Plutarchus opuſculo eo, quo docet, qua ratione internoſcere adulatorẽ ab amico poſſimus, Comici, cuius non ponit nomen, dictum citat: αἰ μὴ ποιήσω σπογγιᾶς μαλακώτερας τὸ πλέονας, Niſi corpus ſpongia mollius reddidero, de verberibus loquens, quibus eum cædendum interminabatur.

DE GLANI.

VErùm agè inter minutos hos proceriorem vnum aut alterum inſeramus, vt ita piſciculorum, qui præmiſsi ſunt, ſordes emendentur.

PATERNA DILIGENTIA IN FILIIS EDVCANDIS. F

PAternam in filijs educandis diligentiam, eamq́ accuratiſsimam exprimere ſi vellent, piſcẽ Glanim pingere inſtituerãt. Oua enim is quæ fœmina deſtituerit, perſeueranti cuſtodia tutatur ad quadrageſimũ & quinquageſimũ vſq́ diem: ab ijs deniq́ non abſcedit, donec ita coaleſcat ſoboles, vt ab reliquorum piſcium iniuria ſe tueri valeat. Tantumq́ eius affectum eſſe ferunt, vt dum oua deſerere minimè patitur, à piſcatoribus ea trahentibus in vada facillimè capiatur, tam ardenti animo, tamq́ pertinaci ſtudio apud illa permanere contendit. Hæc Ælianus, qui Glanim etiam Siluri ſpeciem ſimilitudinemq́ habere dicit.

DE SILVRO.

ESt verò Silurus, vt veteres omnes autores tradũt, beſtia malefica, quæ, vt inquit Plinius, & homines & equos deuoret. Sed & Glanim Pauſanias ait hominum eſſe deuoratorem. Nequaquam verò Sturio eſſe poteſt neq́ Glanis, neq́ Silurus, cùm minimè fera eſſe poſsit Sturionis natura, tam molli delicatoq́ ore prædita, quæ ſiue ex porculetis in eam euadat magnitudinem

A nem,ſiue alterum ſit genus, ἐκ τῶν ὑὸς piſci nomen ὗς apud Athenæum: atq; is in-
ter grandiores. Idem verò autor, & Porcos, & Siluros inter Nili piſces enume-
rat. Et Hiſpania omnis Sturionem Sulium vocat,literis trãſpoſitis, quaſi velint
Suilum dicere,hoc eſt,Hycam. Sunt quidem in Danubio Siluri celebres,ſed nõ
minus hyca,qua de re aliquid dicit Hermolaus:ſed hæc alij viderint.

DE THVNNO.

DE Thunno, cuius vſus tam recentis, quàm ſale durati, frequentiſsi-
mus per vniuerſum terrarũ orbem eſt,cùm nullo nõ in littore capia-
tur,nihil aliud inueni quod hieroglyphicis inſeri poſſet, niſi vel ſtra-
bonem,vel limis oculis proſpectantem,ex eo ſignificari.

LIMI OCVLI.

LÆuo enim ille oculo plus cernit,vtroq; hebete: quare Byzantij frequentiſ-
ſima eſt eorum captura quo tempore transfretant, quia micantiſsimi lapi-
dis,qui ab imo freti lucet, fulgore perculſi, in ſinum qui ab læua eſt, numeroſiſ-
B ſimo diffugiunt cœtu. Apud Æſchylum legas, ſiniſtrum oculum intorquere
Thynni more. Sed hoc pertinet ad prouerbia.

PIERIVS VALERIANVS AD MAXIME REVERENDVM COSMAM GERIVM, DE IIS QVÆ PER PISCEM IN VNIVERSVM SIGNIFICANTVR, DE'QVE MARI mox copioſe,ex ſacris Ægyptiorum literis.

*SVperiori anno cùm te & amicos alios Patauij philoſophantes inuiſiſſem, deq;
veſtris & noſtris ſtudiis (ſi modo mea in vllo ſtudiorum genere cenſeri poſſunt)
multa contuliſſemus,quibus explicandis ſcripta ego neſcio quæ mea vobis legen
da propoſuiſſem,animaduerti Coſma ſtudioſiſsime,pro tuo erga me amore, ma
gna te affectum lætitia,quòd eum quem ſciebas per longa temporum interual-
la multis & inuiſis occupationibus à literarum ſtudijs auocatum, audentem tamen inſpiceres
de literis aliquid reminiſci,proindeq; veluti Entellum aliquem, cui iam gelidus tardante ſene-
cta ſanguis hebeſceret,in certamen accenderes & excitares,orare diſcedentẽ me cœpiſti,vt iſtiuſ-
C modi generis ſcripta ſæpius ad te legenda tranſmitterem. Ego tamen etſi te noſtris nihil indigere
exiſtimabam,quem vniuſcuiuſq; doctrinæ præceptis & inſtitutis abundare oportere perſuaſum
habebam,qui apud eruditiſſimum Romulum Amaſæum tota educatus adoleſcentia,nunc Bo-
namicum,Lampridium,& alios iſtic habeas,à quibus veluti ab oraculo, tuis omnibus ſatisfieri
cogitationibus poteſt, neq; me quicquam tam reconditum, tam rarum de Muſarum arcanis
afferre poſſe,quod illis & tibi,qui eos audis,non longè ſit exploratius,quàm ego per interrupta to
tiens literarum ſtudia potuerim obſeruare,conſtitui tamen aliquid ad te mittere, quod meæ in
te obſeruantiæ ſignum & monumentum eſſet, idq; præcipuè delegi, quod ſi non doctrina,certè
ipſa rerum varietate delectare poſſet. Nam cùm piſcium quaſdam ſpecies ex hieroglyphicis decer
ptas,& tui & mei amici quidam accepiſſent,ſupererat adhuc de piſcibus in vniuerſum,quid ve
teres illi ſacerdotes Aegyptij ſenſiſſent,dicere. Id commentarium adhuc à nemine occupatum
veluti πολυγίτης ὗός apud me diligentius aſſeruabatur, quod tibi dedicandum exiſtimaui. Tu
quicquid id fuerit, pro tua comitate hilariter ſuſcipias velim. Videbis verò hîc quantæ fuerit
abominationis apud Aegyptios Piſcis,quem nos tanto mox honore proſecuti ſumus, quantum
inter mortales ſuper eo ſit vniuſcuiuſq; ferè nationis iudicio variatum. Sed ne tam longa morer
epiſtola,rem ipſam hinc auſpicabimur.*

PROPHANVM. D

PROPHANVM in primis atq; abominabile per piſcem apud Æ-
gyptios ſacerdotes ſignificari proditum, quem & pollutum aie-
bant, & à mënſis ſuis amouebant, in eo ſcilicet piſcium genus da-
mnantes, quòd hi plurimùm alter alteri graſſatur cibi cauſa: præ-
terea quòd nullius ſit nutrimenti, tanquam facilè computreſcat,
vt cùm minimè aſſeruari poſsit, prouerbium in ſordidos emanarit, Piſcis repoſi-
tus. & apud Plautum dicterium vulgatum, Piſcis nequam niſi recens. Quin etiã
conſtat Æthiopas illos qui ſola piſcium alimonia victitarũt, breuioris omnino
vitæ quàm nos eſſe. Deniq; vt in Phædone eſt, apud Platonẽ, nihil naſci in mari
Ioue dignum exiſtimabãt. Sanè Zoroaſter vnà cum Magis, inter animalia quæ
bonis maliſq; genijs obnoxia ſint, diſcrimen poſuere, vt bonis dedicata opinen-
tur, veluti canes, & volatilia, & teſtudines terreſtres: malis verò, aquatica om-
nia: eumq; beatum putant euaſurum qui plura enecet.

DVÆ MORTALIVM CONDITIONES.

ILlud ad hanc vſq; diem à Iudæis magna religione ſeruari manifeſtum, vt ex B
Moſaicæ legis præcepto piſcem non attingant, niſi qui pinnatus ſit, & ſqua-
moſus: lubricos verò læueſq; omnes auerſentur: id quod ita interpretatur Ada-
mantius, vt per aquas, mare vitę huius intelligat, in cuius fluctibus mortales aſ-
ſiduè volutamur: in hoc mari noſtro piſces qui pinnulis iuuantur, & ſquamis
muniuntur, ad ſuperiora facilè ſuſtolluntur, & aëri huic viciniores fiunt, veluti
qui libertatem ſpiritus quærant. Talis eſt ergo ſanctioris vitæ vir quiſq;, qui in-
tra retia fidei concluſus, bonus piſcis ab Aſſertore noſtro nominatur, & in vas
conſeruationis immittitur. Squamoſi verò quorſum? per hos intelligit idem au-
tor homines qui parati ſint vetera indumenta deponere, nouumq; hominem in-
duere, & vt Gregorius Nazianzenus diceret, ἐγκαινίζειν. Latini Græcam ſecuti
locutionem, encæniare dixerunt, vt ita omni mentis duritia depoſita, animum
Deo tractabiliorem offeramus. Qui verò neq; pinnas neq; ſquamas habent, ij
in imis ſemper verſantur vadis, & in cœno plurimùm volutantur, veluti ſunt
anguillæ, rhombi, & huiuſmodi reliqua, quæ nequeunt ad aquæ ſummitatem
aſcendere, ad ſuperiora quippe peruenire: atq; ij ſunt qui luto, hoc eſt, turpitu- F
dini & vitijs inhæſitantes, ad vitales auras ſuperioremq; ſpiritum attolli ne-
queunt: adeò carne turgidi, & vndecunq; oppleti confertiq; ſunt, vt neq; depo-
nere facilè quicquam poſsint, neq; ſe attollere, aut ab ea cui affixi ſunt fæce ſuble-
uare, hoc ita terreſtrium affectu grauati, vt nullam cœleſtium curam ſuſcipiant,
crapulæ tantùm, libidinibus, cupiditatibuſq; ſuis implicati: quibus quidem vo-
raginibus hauſti, ſimulatq; ceciderint, nihil quicquam conantur emergere, ſed
ita recumbentes, in eodem quo hæſerint luto volutari delectantur. Eodem in-
uoluuntur cœno philoſophi qui naturæ tantùm principijs inſiſtunt, ad naturæ
verò ipſius autorem, cuius ſpiritus ſuper aquas fertur, nunquam attolluntur.
Eodem implicantur Iuriſconſulti, qui leges non iuſtitiæ ſtudio, ſed lucri tantùm
cupiditate profitentur. Eodem volutantur ſacerdotes, qui cæremonias ore te-
nus proſequuntur, quid verò per cæremonias intelligi fieri've debeat, aſpernan-
tur. Quin etiam Oratores, neq; non Poëtæ qui facundiæ tantùm vbertatem, af-
fluentiſsimoſq; verborum fluctus, ingentemq; vocum ſtrepitum, canoraſq;
nugas admirantur, quæ verò ad integræ vitæ inſtitutionem faciunt, nihili pen-
dunt, vnà cum ſuperioribus in imo huiuſmodi ſundo, quippe vbi liuidiſsima

maximeq;

A maximeq́ eſt profunda vorago, ſupini detinentur. Atque hoc eſt illud profanum, quod vetus illa pietas tantopere auerſabatur. Gentes tamen aliquas inuenies (vt alienigenarum quoq; inſtituta conquiramus) quibus piſces ſacrificare mos fuerit, veluti Bœotij faciebant, qui ſelectiores quaſdam anguillas ex eo genere quæ Capaides appellantur, præcipuæ commendationis in Eubœa, dis immolare conſuerant. Paſsim verò piſcatores Neptuno Thunnum, qui maximus eſſet, ſacrificabant ſpe capturæ. Et Phaſelitæ Lyciæ populi ſalſamenta Cylabræ cuidam heroi offerebant, eius conditura piſces ita puros arbitrati, vt deos etiã alios piſciculis huiuſmodi ſale conditis placari opinarẽtur. Sunt verò qui apud eos id ea de cauſa inſtitutum ſcribant, quia regio illa ab origine prima ſalſamentis ex piſce factis empta fuerit.

PVRIFICATIO.

QVòd verò Ægyptij mare profanum arbitrabantur, alij longè ſecus exiſtimarunt. Nam M. Tullius vbi rationes de parricidæ pœna commemorat, oratione pro Sex. Roſcio Amerino, ea potiſsimùm de cauſa inſui reos culeo dicit, ne cùm in flumen abiecti delati eſſent in mare, ipſum pollucrent, quo cætera, quæ violata ſunt, expiari putantur. Ad hæc Proclus tradit, ſulfur & maris aquã ad purificationem adhiberi. Et Euripides Platonem ſecutus in Ægyptum, cùm morbo quodam implicitus, ſacerdotũ ſuaſu mari ſe expiaſſet, incolumitati redditus eſt: eaq́; de cauſa verſum hunc ille iſtius rei memor ſuis poematibus inſeruit, θάλασσα κλύζει πάντα τ' ἀνθρώπων κακά. Ariſtophanes quoq; tale aliquid attigit, cùm dixit: πρῶτον μὲν αὐτοὺς ἐπὶ θάλασσαν ἤγομεν, ἔπειτ' ἐλοῦμεν. Neq; ritum ignorauit huiuſmodi Catullus, vbi ita canit:

Ecquid ſcis quantum ſuſcipiat ſceleris?
Suſcipit ô Gelli quantum non vltima Thetis,
Nec genitor Nympharum abluat Oceanus.

Neq; temerè Clemens inducit Petrum, antequam cibum ſumeret Tripoli lauiſſe in mari, alibiq; libenter eum in eodem lauare. Et apud Homerũ Telemachus Palladi ſupplicaturus, in æquore manus lauit: quę quidem purificatio omnium gentium conſenſu de mari ſumpta, baptiſmum ab omnibus præuiſum nationibus indicat, quæ ſola vera eſt purificatio. Diuinæ enim literæ per mare vnitatis numero baptiſmum intelligũt, vt Theologi docuerunt. Nam & Michæas propheta mare baptiſmum appellaſſe viſus, cùm dixit: Tu peccata noſtra in profundum mare demerges. Mare verò lauacrum huiuſmodi ea de cauſa nuncupatur, vt ſentit Euthymius, quòd animarum ſordes, quæ illic eluuntur, recipit, & quia purgat: omnia autem quantumlibet lutulenta flumina inuehutur in mare, lateq; ab eo admittuntur, ſed tamen nihil intra ſe continet ſordidi, fæceſq; omnes ad littora, ſed eas perpurgatas, continua reijcit alluuione.

DAMNVM ET VTILITAS.

ALiunt verò qui ſacerdotum Ægyptiorum cõmenta curioſius ſectantur, Tritonem ideo biformem pingi ſolitum, ſuperiori quidem parte hominem, inferiori verò piſcem, vt ex humore nos & vtilitatem & damnum conſequi moneremur, cùm illi ex humana natura bonũ atq; proficuum, ex piſce non niſi perniciem interpretarẽtur. Sed enim de Tritone alibi. Quamuis autem apud Ægyptios perniciem piſcis ſignificaret, in oſtentis tamen boni ominis habitus eſt nonnunquam: vt qui Auguſto pridie quàm Sicilienſem pugnam claſſe committeret, in littore deambulanti exilijt è mari, & ad pedes procubuit, quaſi nuncius

Neptuni,amicitiam eius ſibi cõciliantis:tanta fuit eorum hominum in quos co- D lebant deos vanitas & impudentia.

SILENTIVM.

SVnt verò qui Pythagoræ præceptũ,quo edixit ipſe,ἰχθύων μὴ γεύεσθαι,propter ἐχεμυθίαν quã religioſe adeò præcipere cõſuerat, factũ putent:piſcium enim taciturnitate nihil eſt quietius, prouerbio inde deſumpto, Piſce taciturnior: quapropter viſi fuerint piſces Pythagoræ quodammodo contubernales. Et Lucianus Alcyone,ἄφωνα γοῦν δὴ πάγχυ καθ' ὕδατος διαιτώμενα:muta, quæ aquã incolunt. Ita Lucretius mutas eos natãtes appellauit. Ex piſcibus autem, vno excepto boca, cui à boando, id eſt vocem emittẽdo nomen inditum,reliqui omnes dubio procul taciturni ſunt. Et quamvis, vt apud Ælianum eſt, quidam, vt lacerta, chromis, aper,grunnire videantur,ſibilare chalcis, & cuculum imitari coccyx, tenuia tamen ita ſunt ea vocis indicia,vt inter vocales recenſeri minimè mereantur. Niſi verum illud eſt quod Pauſanias Arcadiæ fluuiũ memorat,in quo piſces naſcantur quos Pæcilias vocant,qui turdorum auium voces edant, quodq; ſimiles in Aorno fluuio Philoſtephanus Cyrenæus memorat, quosq; vocales in Clitore E fluuio ponit Mnaſeas Patrenſis. Taciturnitatis verò huiuſmodi quæ ſit in piſcibus,ita Flaccus meminit:

O mutis quoq; piſcibus Donatura cygni ſi libeat ſonum.

Quàm appoſitè autem & Claudianus ſilentiũ hoc piſcibus attribuit,dum Rhadamanthum ait loquaciſsimos viros, & qui auſi ſunt arcana prodere, in piſces indui apud inferos iubere his verſibus:

Qui iuſto plus eſſe loquax, arcanáq; ſueuit
Prodere,piſcoſas fertur victurus in vndas,
Vt nimiam penſent æterna ſilentia vocem.

Atqui Piſcibus orientibus genitos,dicaciſsimos futuros ait Manilius quarto:

Néve ſit vt primos animo procedere piſces,
Garrulitas odioſa datur linguæq; venenum,
Verba maligna nouas muſſantis ſemper ad aures,
Crimina per populum populi fert ore bilingui.

Sed vt ad Pythagoram redeamus, Plutarchus, Sylla, eum ait veſci ſolitũ iis quæ F dis immolata fuiſſent:cùm verò piſcium nullus ad ſacrificiũ idoneus haberetur, ea quam ꝓfitebatur religione ab eis abſtinendũ cenſuiſſe. Sed quantũ pertinet ad ſacrificiũ,non cõſtare id multis docuimus exẽplis. Idẽ Pythagoras mare Saturni lachrymas eſſe dictitabat,quaſi vellet ex hoc eius impuritatem innuere.

HVMANÆ VITÆ CONDITIO.

AEgyptii ſacerdotes igitur,vti propoſitum eſt,mare perniciem vocabant,ea præſertim de cauſa,quòd cùm totius alimenti ſui beneficia ex Nilo conſequerentur,corrumpi eum ſimulac mari commiſcebatur animaduertebant: atq; ita mare dicebant quod in humano genere vitale eſt vitiare. Vt verò ſcripturæ hieroglyphicę ſpeciem aliquam oculis ſubiiciamus,in Sai pro veſtibulo templi, quod Palladi dedicatum erat huiuſmodi viſebatur argumentum: Infans, ſenex, accipiter inde,mox piſcis,poſtremóq; omnium fluuialis equus: quod humanæ fragilitatis conditionem indicat à pueritia vergentis in ſenium,ac iterum repueraſcentis:accipiter verò Deum,ac perinde amorem,quódq; in nobis diuinũ eſt, ac vitã ipſam vitalem oſtendebat. Piſcis,odium ſimul atq; mortẽ,propter mare, quod exitium atq; perniciem appellitabant. Equus verò fluuialis impudentem violen-

A *Naſcimur*
B *Seneſcimus*
C *Viuimus*
D *Morimur*
E *Naturæ diſsidio.*

A violentiam notabat, vt qui nec patri quidem parcat ſuo, verùm eũ interficit, vt matris ipſe connubio potiatur. atq; ita propémodum concors ea diſcordia, quæ corporum temperaturam conſtituit, cùm diſsidere penitùs cœperit, atq; vnum in alterum violentius graſſari, mors inde ſequatur neceſſe eſt. Fluuialis enim equus ideo pro diſsidio ponitur, ꝙ in duobus cõtrarijs elementis viuit, aqua & terra: noctu enim egreſſus aquis ſegetes depaſcit: & binis eſt vngulis præditus, vti boues: de quarũ quidẽ vngularũ diſtinctione in Sue ſatis ex diuinis literis diſputatũ.

ODIVM.

ODium itaq; per piſcem interpretabãtur, maritimaq́; demum omnia tanta religione & horrore proſequebantur, vt ne nautas quidem alloque-
B rentur, rati vel ex eorum ſermone ſe contaminari: ita eos arbitrabantur à communi omnium aliorum victu & moribus diſſentire, cùm ex mari, quod Homerus nullius frugis eſſe dicit, victum hi tamẽ & neceſſaria ſibi compararent, quæ Theon grammaticus apud Plutarchũ diſputat Sympoſiacis: cumq́; elementum id ab humana natura non ſolùm alieniſsimum, verùm etiam illi inimiciſsimum aſſeuerarẽt, nullum cum ijs commercium habere voluerũt, quod vel in mari gigneretur aleretúrve, aut id inhabitaret. Neq; tamen ignarus ſum Plutarchũ de mari præclarè ſentire, vt eorundem Conuiuiorum habetur decade quarta: ſed nos hoc loco Ægyptiorum dictata, quę interpretanda deſumpſimus, in primis cõmemoranda cenſemus. Nam illi cùm tam pertinaciter mare abominarentur, moſq́; eſſet in ſacrificijs ſal adhibere, ne marino vterentur, id ex Hammonis fonte depoſcebant: aſ-
C ſerebatur enim inde ſal è palma contextis ciſtulis, quod purum arbitrabantur, quia ex ipſo fonte, non ex mari proueniebat, cuiuſmodi ſalis vis magna in Noricis Rhæticisq́; iugis atq; conuallibus circa fontium margines concretum vulgò reperitur, neq; alterius ferè tota Germania ſalis habetur vſus.

DIVINORVM AB HVMANIS SEPARATIO.

FVerunt è veteribus, qui ſegregationes aquarũ ab aquis, apud Moſen, ita interpretati ſunt, vt animos quoſdam ſpiritu ſuo vegetos expertesq́; corporis aſſererent ſignificari per aquas, quæ ſupra cœlos in firmamento longè alijs pręſtantiores cõſediſſent: infrà verò, in ipſis quidem terrenis locis deteriores malignosq́; morã traxiſſe, atq; etiamnũ trahere: idcircoq́; dicũt, eas aquas quę ſupra cœlos collocatæ ſunt, Deum laudare: per aquas autem eas quæ ſub cœlis ſunt collocatæ genios interpretantur, quantum ſpiritu naturáq; ſua conari poſſunt, improbiſsimos, ab ea nimirum altitudine, quæ ad probitatem ſecundum naturam accommodatur, in ipſum imum prauitatis fundum, vitijq́; ſentinam deturbatos. Eas verò aquas vt turbulentas, vt ſeditioſas, vt affectuum perturbationumq́; procellis & turbinibus fluctuantes exæſtuantesq́;, maria nõ iniuria nuncupatas fuiſſe, propter mutationis facilitatem, & momentorum voluntatis ele-

ctionisq́ motuũ inſtabilitatem. quam quidem interpretationẽ vt altè nimis re- D
petitam, & paucisſimorum ingeniorum intellectui peruiã, Baſilius haudquaq́
magnifacere videtur. Ægyptijs tamen argumentũ placuiſſe, indicium eſt, quòd
cœlũ rore pluuiũ venerabantur, quòd humor huiuſmodi à probis illis naturis
defluere videretur, quæ propter mentis puritatem dignæ eſſent, quæ decentem
accõmodatamq́ Deo creatori laudem redderẽt, diſciplinamq́ illã cœleſtem in
inferiora ſparſim diffundere profeminareq́ viderent. Minimè igitur mirũ eſt ſi
mare ſacerdotes illi vſqueadò abominabile exiſtimabant, q́ cœleſtis roris puri-
tatem cõtaminaret, & amaritudine ſua dulcedinem eam omnem peracerbã red-
deret, eiusq́ indignationis ergò tantum in maritima omnia odium, vt etiã inſu-
lares vti profanos auerſarentur. Et mox receptum apud ſcriptores, inſulares o-
mnes malos eſſe, Lerios autem peſsimos: quod in Siculos haudquaquã meritò
nõnulli detorſere, perinde ac in Leriorum locum Chios alij quidã ſubſtituerũt,
nulla carminis habita ratione. Nam, vt hoc obiter explicemus, epigrãma eſt ve-
tuſtum admodum, quod in vulgus prodijt, vulgatis in exemplaribus:

καὶ τόδε Δημοδόκου Χῖοι κακοί, οὐχ ὁ μὲν, ὃς δ' οὔ, B
πάντες, πλὴν Προκλέους, καὶ Προκλέης δὲ Χῖος.

Non ſum neſcius Chios hominũ nequisſimos olim habitos, quod vt credatur,
ſatis eſt Theophraſti iudicium, qui eos ait oratorem quendam ſenem ad Lace-
dæmonios deſtinaſſe, qui quòd eum puderet ſenectutis, canitiem ſuccis fucaue-
rat, cumq́ is publicè dicere incœpiſſet, ſurrexit Archidamus in ea tum Repub.
longè princeps, dixitq́: Quã obſecro ſermonis incolumitatẽ habiturus eſt hic,
qui mendacium non in anima ſolùm, verùm etiam in capite circumfert? Strabo
tamen, decimo, carmen hoc Phocylidæ adſcripſit, Leriosq́, nõ Chios, ponit, vt
legendum ſit, Λέριοι κακοί, & in fine, καὶ Προκλέης Λέριος: cui lectioni ego magis faueo,
quo Χῖος, pro Χῖος primam κατὰ συναίρεσιν producit. Quidam eruditisſimus alioqui
vir Patroclum pro Proclea reddidit. Carmen itaque in hunc modum vtrobiq́
reſtituendum:

καὶ τόδε Φωκυλίδου, Λέριοι κακοί, οὐχ ὁ μὲν, ὃς δ' οὔ,
πάντες, πλὴν Προκλέους, καὶ Προκλέης Λέριος.

Id nos ita Latinum fecimus:

Hoc quoq́ Phocylidæ dictum, Lerij mali, at illud F
Non ita vti dicas, hic malus, ille minus.
Praui omnes inquam, Procleam ſi dempſeris vnum,
Et tamen ipſe etiamnum eſt Procleas Lerius.

In quam quidem poëtices amœnitatem quamvis κατὰ πάρεργον, ideo tamen defle-
ctere collibuit, quia dum hæc commentarer venit in mentem mihi epigramma-
tis Cornelij Caſtalij Feltrenſis, Iuriſconſulti in foro Veneto clariſsimi, quod ne-
minem eruditum legiſſe pœniteat:

Afrani & Capito fratres, Neptunia proles,
Quorum iam tota eſt aurea facta domus:
Ambigitur multùm de vobis, peior vter ſit:
Nam nemo id dubitat ne ſit vterq́ malus.
Iudice me Capito tu longè es peſſimus omnium,
Et tamen eſt frater te quoq́ deterior.

Quod quidem ſcomma deſumptũ eſt ex epiſtola Phalaris ad Adimantum, quã
cõmodi tui cauſa libuit adſcribere: ἀκούω σε διαφέρεσθαι πρὸς τὸν ἀδελφὸν, ὁπότερος ὑμῶν ἐστὶ χεί-
ρων, σὺ μὲν ἐκεῖνον λέγοντος, ἐκεῖνος δὲ τὸ ἔμπαλιν σέ. ἐγὼ δὲ οἴομαι, μᾶλλον δὲ καλῶς ἐπίσταμαι, τὸν μὲν ἄλλων
ἁπάντων

A ἀπάντων ἐκείνους εἶναι κακίω· σὺ δὲ, ὅτι ἐκεῖνον, ὅτι ἄλλους ἁπάντων σὺ δοκεῖς· Audio te cũ fratre tuo altercari, vter veſtrûm peior ſit, cùm tu quidẽ illũ dicas, contrà verò ille te: ego verò exiſtimo, imò perbellè mihi cõpertũ eſt, illum vtiq; alijs omnibus, te verò vno, neq; illum neq; aliorum hominum quempiam eſſe peiorem. Addam illud vnum, ſi non ſatis nugarum eſt, quod ad Phocylidæ nomen epigrammati Græco inſertum pertinet, videndum an eò ſpectet id ſalſe dictum à Cicerone epiſtola ad Atticum libri quarti nona, καὶ τόδε Φωκυλίδου, vbi Pompeium perſtringere videtur, qui licet egregiè de Repub. loqueretur, parum tamen aut nihil differret à cęteris. Vnde illud ad eundem Atticum lib. VII. Epiſt. Dionyſius vir optimus, ego quos tu bonos eſſe dicas nõ intelligo, ipſe nullos noui: id quod probando latiſsimè proſequitur. Sed nos iam ſatis.

NEQVITIA.

QVoniam verò mare ipſum in primis ſalſum eſt, & ſal inde plurimum conficitur, totumq; illud elemẽtum ſi exiccari poſſet, in ſal abiturũ eſt, Ægyptij ipſum quoq; ſal ita auerſabantur, vt ne pane quidem ſalito veſcerentur: quippe B cùm viuendi, vt ſæpe dictum, puritatem in primis adamarent, id fixum immotumq; animo gerebant, vt omnia nequitiæ irritamenta ſummouerent: itaq; ſal ipſum ſummo ſtudio rejiciebant, quod meram eſſe nequitiã intelligebant, cùm propter calorem ſal irritare libidinem, ſeminalemq; vim expergefacere & acuere feratur: vnde ſalacitas petulantiæ nomen. Exemplo verò ſint oſtrea & cõchylia in hunc vſum à nepotibus ſummo ſtudio conquiſita. Quin etiã mures abroſo ſale prægnãtes fieri tradit Ariſtoteles: ἁλιγενὴς præterea Venus, illicq; ſalacitatis ergò fanum ad portum maris aruſpices poni apud veteres iubebant. Et marini Dei omnes laſciuiores fœcundioresq; ponuntur à poëtis. Nimirum & illa Cœli virilia Saturni falce reciſa, & in mare prolapſa, Venerem gignunt, quippe omnes fructuũ vires abſciſæ, atq; in humores viſcerum veluti in mare proiectæ, ſicut illic Venerem, ita hìc libidinem gignunt. Theologi noſtri ſenſu longè ſeciore ſal accipiũt pro doctrina Euãgelica, idq; ſibi velle quod capite Leuitici ſecundo dicitur: Quicquid obtuleris ſacrificij ſale cõdies, nec auferes ſal fœderis Dei tui de ſacrificio tuo: in omni oblatione offeres ſal. quaſi dicere velit legiſlator, C quodcunq; docueris, quodcunq; correxeris, in quacunque virtute verſatus fueris, ad Apoſtolicam æmulationem atq; imitationem tete accommoda: ſal enim terrę Apoſtoli, Domini ipſius teſtimonio. Nam ſicut omnis cibus ad nutrimentum aptus, diceret Heſychius, omni modo ſale conditur, ita omnis ſermo vtilis ad iuuandum, Apoſtolicæ omni modo ſapientiæ neceſſarium habet condimentum. Sed vt ad mare reuertamur, fluxum id atq; lubricum, non vti ſal, ſolidum, & frugalibus vſibus commodum. Minimè prætereundus hic in diuinis literis locus, vbi legere eſt Iordanem fluuium retrorſum fontem verſus curſum ſuum reflexiſſe, quod, vt D. Ambroſius opinari videtur, ſignificat mollitudinem animi ad maris laſciuiam profluentem curſum tenuiſſe, & ad fontem, quippe ad originem, hoc eſt, Deum animi ipſius autorem cõuerſum eſſe. Quoniam verò ſcriptum eſt partẽ aquæ Iordanicæ defluxiſſe in mare, partem verò cõuerſam ſubſtitiſſe, Adamantius qui per Iordanem baptiſmum intelligit, ſententia priori non abſimili figuram hanc eſſe dicit, vt per ſubſiſtentes aquas accipiamus eos, qui eo abluti lauacro in pietatis dulcedine perſeuerãt: per eam verò partem quę defluat in mare, intelligamus eos, qui licet ad baptiſmũ venerint, in vitiorum tamen amaritudinẽ dilabuntur, eaq; ſalſugine corrupti, ſynceræ vitæ ſuauitate ca

reant, cùm manifeſtum ſit in tota hominũ vita nihil dulcius innocentia reperiri, D peccato verò nihil amarius, etiam ſi quædam aſpectu primo dulcia videantur. Sic apud Salomonẽ legitur Eccleſiaſte: Nam in nouiſsimis, inquit, amarius felle inuenies, quod initiò dulce videbatur. Faciũt ad hoc & Græcorũ fabulæ. Nam Arrianus in Indiæ deſcriptione fuiſſe ait inſulam incultã in Erythræo mari, Noſolam nomine (ſed Noſorã apud Stephanũ legere eſt) centũ fermè ſtadijs à littore diſtantem, quam indigenæ Soli ſacram eſſe affirmarent, in quã nemo tranſiret, aut ſi tranſiſſet, nõ amplius appareret, quoniã eam vna Nereidum incoleret obſcuro nomine, omnibus viris qui eò nauem appuliſſent, commiſceri ſolitã, ac eos poſtea in piſces conuerſos in mare dimittere: quo ſcelere iratum ei Solem ex inſula migrare iuſsiſſe, neq́ eam renuiſſe, precatam tamen vt inſita ſibi voluptatis appetentia euaneſceret, Deumq́ optatis annuiſſe, ac omnes, quos illa veneficijs mutarat in piſces, in homines rurſus ex piſcibus cõmutaſſe, vnde Ichthyophagorum genus emanarit. Ouidius tamen ait eam in piſcem mutatã, eoq́ modo libidinis pruritus extingui potuit, ſi modò hæc eo loco intelligenda:

Nam, an vt cantu, nimiumq́ potentibus herbis, E
Verterat in tacitos iuuenilia corpora piſces,
Donec idem paſſa eſt. IIII. Metamorph.

Atq́ alibi apud eundem autorem piſce legas Venerem latuiſſe: fuſus enim fuga tusq́ Veneris ardor, quonam euadat niſi ad frigidam piſcium naturam, in quibus nullus alimenti fomes, quo iterum ſuccendi queat? Hinc noſtris etiam ieiunijs piſcis apponitur, vt eius cibo laſciuiæ calor tepefiat, atq́ hinc etiam occaſio aliqua caſtimoniæ requiratῦ. Neq́ obſtant quæ ſuperius de maris & maritimorum ſalacitate diſſeruimus, quia piſcium genus, vt nonnulli diſputant, tametſi degat in mari, ἀτρύγετος tamẽ ea de cauſa mare ſæpius Homero dicitur, quòd fructum nullum gignat, ſed fluuiorũ & imbrium dulcis humor per antiperiſtaſin amaritudinis corruptus, atq́ in ſeſe collectus, veluti calor in aëre frigidiore deprehenſus, per frigidioris venti colluctationem in fulmẽ abit, ita hic frigida materia quæ nõnihil terreni ſecum traxerit, intra calidam comprehẽſa, varia piſciũ genera producit, quorũ inſitum frigus tepore inde maris facilè cõfouetur. Non enim omnia piſcium genera progenerant, argumento eſt, quòd ſimulac in mare F pluuiæ deciderunt, Solq́ flagrantius per ſudum irradiarit, extemplò videas ſuperficiem maris innumerabilibus piſciculorũ animulis pullulare, in quibus infinitus Apuarũ numerus, quę à Græcis ἀφύαι, quòd ex pluuia generantur, nomen accepere: oſtrea tamen ac cõchylia, quæ libidinoſa diximus, plus aëris admittũt, ac perinde ſpumoſiora ſunt, & ſalſugini coalita & applicita, quare minimè mirũ ſi accidat hęc ſalaciora fieri. Atqui nõ hic teſtacea neq́ cruſtacea inter piſces aſſumimus, ſed duo illa tantũ genera quę initiò poſita ſunt, vel lubrica, vel ſquamoſa: in his enim noſtra plurimũ dictio verſata eſt. quanq́ Manilius eos qui Piſces horoſcopum habuerint, libidinoſos futuros præſagit Aſtronomicôn IIII.

Scilicet in piſcem ſeſe Cytheræa nouauit,
Cum Babyloniacas ſummerſa profugit ad vndas,
Anguipedem alatos vngues Typhona ferentem,
Inſeruitq́ ſuos ſquamoſis piſcibus ignes.

AMICITIA FIRMA.

ALio qui ſal amicitiæ ſymbolũ fuit, durationis gratia: corpora enim ſolidiora facit, & diutiſsimè cõſeruat, vnde hoſpitibus ante alios cibos apponi ſolitum

A litum, quo amicitiæ firmitas ac perſeuerantia ſignificetur. quare plerique omnino ſum habent, ſi ſal in menſam profundi contigerit: contrà verò fauſtum, ſi vinum atque id merum effuſum ſit. Vel, quia velut ex aquis ſal multis & fuſilibus in vnũ quoddam & ſolidũ coit, ita ex diuerſo conuenientes in vnum animi coaleſcant, fiatque Platonicum illud, μία ψυχή.

A' MVSIS ET GRATIIS ALIENVS.

SEd vt ad piſcem reuertamur, cùm animalia reliqua tam terreſtria quàm volatilia, multa dẽt & ingenij & docilitatis experimẽta, ſoli piſces indociles prorſus & ſtupidi ſint, præter pauca admodũ, quæ vel in Delphino, vel in paucisſimis aliquot admiramur, mos apud Ægyptios inoleuerat, vt cognomento piſcis hominem à Muſis & Gratijs alienum cauillantes appellarent. Sed qui piſcium partes tuentur, multa etiam in eo animantium genere deprehendunt, quæ mentis aliqua veſtigia præ ſe ferant, ſed propter habitationis disſidentiã, ea hominibus minus cognita: terreſtria ſiquidem & aëria domi propemodũ & in noſtro ferè omnia municipio cõtemplamur, quare multa facilius licuit explorare: Ægy
B ptijs verò ea minus innotuiſſe quàm alijs, qui nullum cum piſcibus cõmercium habere voluerint. Nam vt reliqua huiuſmodi multa disſimulem, in Eloro Siciliæ fluuio, qui vrbem Eloram à ſe ita nuncupatã præterfluit, cicurũ genus piſciũ fuiſſe tradit Apollodorus: inclamati enim accedebant, & cibum è porrigentis manu placidisſimè capiebant. Citat Stephanus Chronicon primum, vbi hęc ab Apollodoro memoriæ demandata fuerint. At veterum parſimonia nunquam ſatis laudari poteſt: nam apud Homerum nõ Græcos ſolùm, quo tempore circa Helleſpontum militabant, piſcibus abſtinuiſſe comperias, ſed & Phæacas, Horatij etiã noſtri teſtimonio, helluones procosque ipſos Penelopes ſola ganea nobiles, quamvis inſulares eſſent, marinum obſonium nullum appetijſſe. Vlyſsis verò ſocios videas nõ niſi extrema neceſsitate coactos expiſcari, quippe cõmeatu omni abſumpto, ne Solis boues attingerent, nõ obſonij cauſa, ſed vt famis ſociam, quę ob ingenitã importunitatem maleſuada dicitur à poëtis, aliquo pabulo mitigarent. Videas apud Satyricos piſcium eſculenta, vtpote quæ tantùm ad luxũ & ingluuiem ſpectẽt, ſæpius improbari. Neque lautiora aliter Romanis,
C vbi ſe delicijs dedere cœperunt, cõuiuia fuere, quàm opiparè piſcibus inſtructa, eo in quã tempore quo illis omni turpitudinis genere laſciuire licentius ſibi permittebant, priſtina prorſus abolita diſciplina, quod Satyricus poëta carpit:

Atque ita defecit noſtrum mare, dum gula ſæuit
Retibus aſſiduis penitus ſcrutante, macello
Proxima nec patitur Tyrrhenum creſcere piſcem.
Inſtruit ergo focum prouincia. Ne verò quæ Seneca in Romanorum luxuriam libro Quæſtionum tertio refert, hîc ſtomachoſius repetam, Catonẽ meritò admirari ſolitũ accepimus, quomodo ciuitas ſalua eſſe poſſet, in qua piſcis pluris quàm bos venundaretur: quod in hac quoque temporum miſeria paſsim fieri, manifeſtum eſt.

GANEA.

NEque quidem ſatis fuit piſcibus in eſcarum principatũ admitti, verùm eò improbitatis & petulantiæ proceſſere, vt ſoli ſibi obſonij nomen vſurparint: nam veteres ὀψοφάγους, hoc eſt, obſonatores, vt Latini vocabulũ à Gręcis mutuati dixerunt, eos appellabant, qui piſces vndecunque conquiſitos ſtudioſius compararent. Demoſthenem aiunt cùm Philocratẽ cupediarię impudicitiæque crimi

naretur, eum ex auro proditorio & ſcorta & piſces cōmercatū accuſaſſe. Quin- D etiam pro Cteſiphonte, cùm quidam in comitijs eſſe iam comedendi horam clamitaret, Nullo, inquit, pacto bone vir nos hodie piſcedulos reddes: quaſi lurcones & ganeones ex vno piſcis eſu notare vellet. Antagoram poëtam Antigonus Rex increpuit meritò, cùm eum deprehendiſſet in Congro piſce cōdiendo diligentius intentum, quamvis ipſe regis curioſitatem conuerſo cauillo illuſerit non infacetè: Antigonus enim dixerat, Putas'ne Antagora, Homerum cùm illa ſcriberet, in Congro condiendo vnquam occupatum fuiſſe? cui Antagoras: Putas'ne Antigone Agamemnonem cùm illa faceret, quo quis modo congrū condiret, ſolicitum fuiſſe? Piſcem igitur pro ganea poni nō ignarus Horatius, cùm Iccium ad frugalitatem hortaretur, eumq́ commendaret quòd tali eſſet animo præditus, vt neq́ rerū opulentia moueretur, neq́ vilioris cibi frugalitatē aſpernaretur, quippe qui in medio poſitorum abſtemius herbis viueret, his tamen ita contentus eſſet, ita ſibi rerum omnium opulentiam redundare putaret, ac ſi eum liquidus fortunæ riuus inauraret, id mox adiungit:

Verùm ſeu piſces ſeu porrum & cæpe trucidas: E

hoc eſt, ſiue lautiore victu, ſeu parco delectaris: per piſces delicatiores, vti dictū, epulas, per porrum & cæpe, frugalitatē intelligēs. Omnis enim caro, inquit Heraclitus, corpus eſt, vel corporis pars: maritimorū verò vis tanquā anima cōpacta, gratiā & voluptatē illis cōparauit. Sanè Plato, qui nihil ex Ægyptiorū opinione in mari naſci Ioue dignum dixit, marina ipſe corpora Dis amiciſsima arbitratus eſt: quare nonnulli aſſerunt Ægyptios ſacerdotes nō alia ratione maritimis abſtinuiſſe, niſi vt piè caſteq́ viuerēt, veriti forſan, qui delicias omnes auerſarentur, ne piſcis & cibus eſſet ſimul & condimentū. Beatos enim illos tantùm iudicabant, qui ſimplicem ac neceſſarium cibum delicijs quibuſcunq́ præferebant, quod & ſaluberrimum eſſe Plinius atteſtatur. Diodorus tamē primum ex radicibus, ſecundum ex piſce cibum apud Ægyptios fuiſſe contendit. Ceterùm nos de ſacerdotibus, nō de prophanis loquimur: nam & Horus ipſe autor Ægyptius, alios omnes dicit piſce veſci ſolitos. Neq́ neſcimus ex lacu à Myride foſſo tantā fuiſſe piſcium capturā, vt argenti talentū ſingulis diebus vectigalis nomine reginæ perſolueretur. Aliarum verò gentiū ſacerdotes non modò piſcem F non abhorruerūt, ſed & loca quædā Dis ſacra eſſe cōmenti ſunt, vt ſolis ipſis piſces inde capere liceret: cuiuſmodi erant Rhiti in Attica regione iuxta Eleuſinorum fines aluei quidem ipſi tantùm fluminū, cùm aqua omnis, quæ illic flueret ac reflueret, marina eſſet, quæ loca Cereri & Proſerpinæ ſacra dictitabāt, ac perinde ſolis ſacerdotibus deberi. Quinetiā ætate noſtra, fluminum, ſtagnorum lacuumq́ plurimorū expiſcationes ſacerdotū tantùm ditioni addictę ſunt. Quoniam verò pleriſq́ locis mordet Eraſmus Chriſtianiſmi mores ſuper eſu piſciū & ieiunijs, dum modò ita dicit: Cùm olim præcipuus gurgitū luxus fuerit in piſcibus, mirum eſt hodie religionis cauſa vulgus piſcibus veſci. Alibi: Olim veſci piſcibus pro delicijs habebāt, & infami vocabulo dicebantur opſophagi: nunc ea res magna eſt ſanctimonia. Alibi his mordaciora cōminiſcitur, quaſi velit oſtendere, adactos eſſe nos legibus, vt ieiuniorū tempore piſcibus veſci cōpellamur. Reſpondemus ad hæc ex ſanctiſsimorū patrum ſententia, piſces nō ex edicto nobis oggeri, ſunt enim multa & frugum & olerū genera, quibus nutriri valeamus: neq́, vt per argutos ſalſosq́ iocos ritum perſtringit, ad ſanctimoniam vllius cuiuſpiam opinione ſpectare: ſed cùm Chriſtiano homini tum ſemper,

A tum in ieiunio maximè laſciuiæ omnis abſtinentia proponatur, cibíq; in primis affluentia luxusq; corrigatur, piſces tamen ad ieiuniorum conſolationem indultos eſſe, qui quidem delectare aliquantulum; ſaginare verò aut obeſum corpus reddere minimè poſsint: nullius enim, vt ſæpe dicimus, aut parui ſunt nutrimenti, ideóq; cibus eſt corporibus, quod non Platonica tantùm, ſed noſtra etiam ſibi philoſophia depoſcit, debilitandis idoneus. Sed Gregoriũ ipſum audiamus. Epiſtola eius eſt ad Auguſtinum Britanniarum præſulem, in qua quantum ad ieiunia pertinet, piſcium eſum ait ita homini Chriſtiano indultum eſſe, vt hoc ei infirmitatis ſolatium, non luxuriæ pariat incendiũ: monetq; inſuper, vt qui carnibus ſibi abſtinendum conſtituêre, ſumptuoſiora marinarum belluarum conuiuia inſtruere haudquaquam velint. Decret. diſt. IIII. c. deniq;. C. & poſt pauca. Atqui ganeam ex piſce nõ ea tantum cauſa ſignificari dicendũ, quòd auidius à lurconibus expetatur, quòd ipſe quoq; piſcis natura vorax eſt, quã quidem Virgilius notat, Ciri, propterea quòd Thetis Scyllã Niſi eius opem implorantem in piſcẽ vertere noluerit, verita ſcilicet ne actutũ ab alijs piſcibus deuoraret;

B *Nam miſeros mutauit virginis artus*
Cæruleo pollens coniux Neptunia regno:
Sed tamen externam ſquamis veſtire puellam,
Infidosq́, inter teneram committere piſces
Non ſtatuit, nimium eſt auidum pecus Amphitrites.

ANIMÆ.

NOn ignorandum verò piſces eruditioribus animas eſſe, quòd ex putiore quodam conſtent elemento, neq; multum concretus aliorũ morentur, primiq; animatorum à Deo creati, vt obſeruat Philo, quodammodo animalia, & non animalia, vel vt ita dicam, mobilia inanimata, quibus ad ſolam corporis incolumitatem Deus animalem ſpiritum afflarit, veluti ſal carnibus ne putreſcat adhiberi ſolet. Apud Feſtum Pompeium legas genus piſciculorũ maiorum pro animis humanis Vulcano dari ſolitũ, quotannisq; piſcatorios ludos trans Tyberim in area Vulcani menſe Iunio celebratos. In quo illud animaduertendum, vulgatos Feſti codices in damno eſſe, cùm in antiquo manu ſcripto legerim, quod

C id genus piſciculorum viuorum datur ei Deo pro animis humanis: non autem genus piſciculorum maiorum: nam ſi maiores, quomodo piſciculi? Eſt & alterũ eodem loco mendum, quòd ſcriptum eſt eos ludos fieri ſolere à pop. Rom. cùm vetus codex habeat, à prætore Rom.

INNOCENTIA.

NEq; deſunt qui piſcem innocentiæ hieroglyphicum eſſe contendant, cùm omnino ſint innocui, neq; elementũ ſuum ad inſidias alijs inſerẽdas tranſgrediantur. eóq; ſpectare dicunt Pythagoræ præceptum, qui abſtinendum eſſe piſcibus edicto cauerit, ne perſequerentur inſontes.

DÆMONES IMPROBI.

ALij per animalia quæ in aquis degũt, improbos dæmones ſignificari tradiderunt, vt in ſacris literis Ionethes Chaldæus interpretatur: & ſuperius vbi ſegregatas aquas ab aquis expoſuimus, aliorũ quorundã ſententiam idem ſentientiũ recitauimus. Sanè Magi dæmonas aqueos dicũt laſciuiæ libidiniſq; præfectos: & marinos deos vetuſtas omnis pro hieroglyphico laſciuię poſuit. Et piſces maris Euthymius ait poſitũ pro dæmonibus, qui inter vitæ noſtræ fluctuationes verſantur, & in amara prauorum ſalſugine vitam ducunt.

GENTES. D

IN Chriſtianę verò pietatis inſtitutionibus, gentes quę diuinum cultum nondum ſuſcepiſſent, per piſces indicabantur. Atqui gentes huiuſmodi dæmonũ cultui paſsim deditæ erant, quare piſcatoribus hæc à Deo prouincia demandata, vt piſces in ſacerdotum imperia redigerentur. Porrò Aſſertor noſter Euangelio piſces aſſos comeſt, quod indicat, ſacrificium quod offertur Deo, non elixum, ſed aſſum eſſe debere, fidem quippe veluti igni probatã, & ſancto ferventem ſpiritu offerẽdam. Eodem reſpicit, Ambroſio teſte, Seruatoris eiuſdem noſtri dictum Euangelio, ſimile eſſe cœli regnum reti miſſo in mare, quod piſcium genus omne congreget, quæq; ibidem ſubſequuntur: vbi nimirũ de mortalium animis ſermo eſt, quæ ad ſanctioris vitæ inſtitutionem attrahant. Quin & Propheta cùm de piorum congregatione loqueretur, ſuper maria fundatam eam dixit. Apertiſsimè Eſaias: Ecce, inquit, gentes quaſi ſtillæ ſitulæ. L X X ſic reddidere, Sicut aquæ multæ, quod idem eſt.

IGNORANTIA.

SQuamatum quidem & pinnulatum piſcium genus ſatis expoſitũ eſt ex Origene, quæ ſcilicet eius hominis hieroglyphica ſint, qui veterem poſsit hominem exuere: ideoq; omne quod habet ſquamas & pinnulas, tam in mari quàm in fluminibus & ſtagnis, electo populo comedere conceſſum eſt. Illud addendũ ex Heſychio, ſquamas ignorantiæ hieroglyphicum eſſe, quæ quidem opera beneficioq; ſcientiæ excuti amouerìq; poſſunt. Id in Paulo liquidò commonſtratum, qui cùm veritatem ignoraret, cæcus factus eſt: addita verò Chriſti doctrina, quã Ananias ei prędicauit, ceciderũt vt ſquamę ab oculis eius, & mox vidit. E

AQVÆ.

ASſyriorum verò religio fuit, vt piſcibus abſtinerent in Rheæ venerationẽ, quæ quidem ea illis dea erat, quæ pluuijs potiſsimùm dominatur: ῥέω enim fluo eſt: putabant enim illi ex aqua & aere naturam rerum præcipuè conſtare, proq; vnda piſces, pro aëre columbam venerabantur: de qua ſuo loco dictum.

FACELITIS.

QVamvis alij factum hoc in Facelitidis deæ, quæ Veneris fuiſſe filia perhibetur, cultum afferunt, camq; olim in piſcem cõmutatam, quam Syrij pro dea colucre, atq; in eius honorem Baſſo referente piſces argenteos in templa detulere. Chalon amnem in Syria ponit Xenophon, in quo magni & manſueti piſces, quos Syri veluti ſacroſanctos habent, eoſq; violari, æquè ac columbas, nefas putant. F

DERCETO.

QVin & Derceto, ſiue vt tradunt alij, Atargaten, muliebri effigie, quæ in piſcem ab vmbilico deſineret, ſummæ venerationis deam in templis apud Aſcalonem habuere. Et vt his finem imponamus, Oxyrynchitæ Ægypti populi piſcem vrbis ſuæ cognominem ſummo cultu pro dea coluerunt, hicq; canem & mactare & eſſe ſoliti ſunt in Cynopolitarum ignominiam & opprobrium, quòd illi piſcem Oxyrynchum apud ſe pro deo habitum, comedere non verecundarentur. Cynopolitarum enim deus Anubis fuit, quem canino, vt ſuo loco dictum, capite faciebant.

HIEROGLYPHICORVM TOMI primi finis.

HIEROGLYPHICORVM

IOANNIS PIERII VALE-riani Bolzanii Bellunenſis, Commenta-riorum, ſiue de ſacris Aegyptio-rum, aliarúmque Gentium literis,

TOMVS II.

In quo adiecti ſunt à CAEL. AVGVSTINO CVRIONE duo libri, multa pulcherrima Hieroglyphica, quæ à Ioanne Pierio aut prætermiſſa, aut non ſatis explicata fuerant, continentes.

BASILEAE.

ILLVSTRI AC GENEROSO heroi D. Ioanni Iacobo Fuggero, Kirchbergæ, Vveiſſenhorni, &c. domino, literarum præſidi, ac ſtudioſorum omnium Mecœnati, Ioannes Pierius Valerianus

S. P. D.

Cum ea munera, quibus humanum genus Deus liberaliſſimè honeſtaũ voluit, mecũ ipſe cõſidero, IO. IACOBE Fuggere heros ornatiſſime, in eam opinionẽ adducor, vt exiſtimẽ nullũ maius reperiri poſſe, quàm literarũ flagrans ſtudiũ, vel diſcendi cognoſcẽdíve cupiditatẽ potius, ex quibus & rerũ bonarũ voluntatem excitari, & verarũ intelligentiã naſci perſpicimus, nihilq; in rerũ natura exiſtere, quod ita tum mores erudiat, tum viam quaſi muniat ad ſummũ ſplendorẽ conſectandum, quàm παιδείαν humanitatẽ inquã atq; doctrinã. Idem planè te ſentire video, qui cùm omnem ſemper excellentẽ in ſocietate humana virtutẽ memorabilẽ extitiſſe cognoueris, tum ingenij, doctrinæ, ſapientiæ honores præcipuã habuiſſe erga mortale genus famam ac cõmendationẽ non ignoras. Hanc vt verã & expreſſam minimeq; adumbratã tibi cõparares, nihil prætermit-
B *tendum putauiſti quod ad verũ ingenij cultũ, animumq; doctrina informandũ pertineret. Luſtrandam itaq; primò vnà cum fratribus Galliã eruditiſſimis hominibus & liberalibus ſtudiis affluentẽ, mox Italiã omniũ bonarũ diſciplinarũ altricẽ cenſuiſti: ac inde eam ſapiẽtiæ morúmq; laudẽ paulò pòſt ad tuos reuerſus veſtræ Germaniæ oſtendiſti, vt iam omnes cognoſcerẽt te nõ ſolùm eximia ad recta vitæ inſtituta progreſſionẽ feciſſe, ſed eos etiã aditus quaſi adaperuiſſe, quibus lætos vberéſq; fructus ad genus humanũ redundaturos et ſperarẽt, et iam etiã cernerẽt: eámq; ſpem et expectationẽ de præſtanti cõſilio tuo, ſucceſſus planè cõfirmauit et auxit. Videmus enim admirabilẽ illam tuam virtutẽ non modò elegantiſſimarũ artiũ inſtitutione, ſcientia ac iudicio cõmendari, ſed etiã animi magnitudine, clientelis, munificẽtia, liberalitatéq; mirũ in modũ illuſtrari, vt cõmoda, quæ ex tanta tua fortuna & amplitudine omnino maxima ſperabamus, longè maiora nos iam cõſecutos fateamur. Quamobrẽ vt multa prætermittã, egregia quadã ac planè inuicta animi celſitudine te præditũ declaraſti, cùm maximas opes profunderes, vt bibliothecam magna librorũ Latinorũ, Græcorũ, Hebraicorũ, aliarumq; linguarũ multitudine ex Italia, exteriſq; prouinciis cõportata cõſtrueres & exornares, vt quàm multorũ hominũ ſtudia lau-*
C *datiſſimo exẽplo ad dignitatẽ, ad rectiorũ diſciplinarũ cultũ excitares. Tua enim ſemper laus erit, tibiq; acceptũ referre debebũt ſtudioſi, quòd multis cõmodis fruũtur, et quòd animũ optimarum artiũ ſcientia diſciplinarũq; ſtudijs excolere poſſint. Verùm his in omnes collatis beneficijs, quæ maxima ſunt, acquieſcendũ tibi minimè iudicaſti, quin potius maiora moliris, ac alterã illam planè regiã benignitatẽ adhibendã, dum afflictos recreas, iacẽtibus dexterã iſtam tuã pietate præſtante porrigis, de bonorũ cõmodis & ornamẽtis cogitas: dum omnes deniq; liberalitate immortalibusq; beneficijs tibi deuincis. Siquidem exiſtimaſti te pro tua fortuna poſſe, pro acerrimo ſingulariq; iudicio debere, vt curares tenuiores, felicioribus tamẽ auſpicijs natos adoleſcẽtes, tuis ſumptib. in Germania, Italia, & Gallia benignè tantiſper fouendos & ſuſtentandos, dum eos in omni bonarũ artiũ genere progreſſus feciſſent, vt docendi alios munus iam ſuſcipere ac obire poſſint. Quo quidem inſtituto nullũ illuſtrius, nullum ad cõmemorationẽ nominis tui cum omni poſteritate adæquandã aptius eſſe iudicamus: hac enim ratione declaras te maximo ſemper honore dignũ, teq; per ſtudioſe ea ſequi, ex quibus vera, non adumbrata, laus naſcitur, & nomen tuũ tot etiã & tam præclaris teſtimonijs virtutiq; monumentis ad omnẽ memoriam cõmendatũ celebrabitur. Nam quæcunq; accuratius nunc ſcripta & expolita Germanorum opera ſunt, ea ferè omnia ad te miſſa, & tuæ felicitati credita legũtur: & ſi nõ autorum cõmendatione, vel tuo ſaltẽ nomine ſunt in manibus. Tibi debetur (de alijs eruditiſſimorũ virorũ lucubrationibus, quæ ſatis*

O ij

multa ſunt, nihil dico) quòd Demoſthenē, Aeſchinem, Iſocratem, Pauſaniā, ad noſtrorū homi- D
num cognitionē tranſlatos habemus, dum eruditione præſtātem virū Hieronymū Uuolfium in
clientelam ſuſcipis, ac præmÿs ornas. Hæc cùm ſermone omniū ad nos perferuntur, cùm in editis
libris videmus et legimus, felices eos iudicamus, quib. Dei beneficio datum, vel vſu familiaritatis,
vel officÿs aliquib. tibi cōiungi, qui à tantis ornamentis cōmendationē ducis. Quapropter ego pri-
mus fortaſſis eorū, qui ne de facie quidem te norint, accuratè operā dedi, vt aliqua in re animū ti-
bi atq; obſeruantiā probarē meam. Nam Hieroglyphicorū meorū cōmentariorū alterū Tomū
ad te mittendū cenſui, vt vnicum ſtudioſorū ornatorē, cunctarumq; artium bonarū præſidem:
adductus nō ſolū humanitate ac benignitate tua, plurimis quidē & ampliſſimis officÿs perſpecta
ſtudioſis omnib. verùm etiā, vt iā dixi, opinione quæ apud me eſt, de egregia tua erga literas pro-
mouēdas volūtate. Cui quæſo aptius ac cōuenientius huiuſcemodi ſcripta mitti poſſunt, q̃ ei qui ita
illa ſemper amauit & excoluit, vt in his ipſis vel tractādis, vel iudicandis longe omnib. præſtet, ac
maximè inſignis habeatur? Acceſſit huc et ſimilitudo quadā, quā te habere video cū ornatiſſi-
mo Florentinorū principe Coſmo, qui cùm familia Medicea ortus ſit, hoc eſt, ſapientiæ ſtirpe, auita
quadā benignitate ſolus hoc tempore in Italia inuentus, literarū, venuſtatis, elegantiæ, atq; adeò E
virtutū omniū vindex. Quamobrē cùm ſingulos ferè Commentarios amicis varÿs inſcripſiſſem,
priorē Tomum in vniuerſum huic optimo Principi tuendū cōſeruandumq; permiſi. Pars ratio-
ne ſatis feliciter agi cum hoc altero Tomo iam exiſtimaui, ſi eum in tuam clientelam de me abſen-
te, deditiſſimo certè, tanquā præſente ſuſceperis, quod te facturum pro ſingulari tua humanitate
minimè dubito, cùm iam Fuggerana domus in ipſa Germania nō ſolùm ſingulos ac vniuerſos de-
bitis officÿs cōplectatur, ſed virtutis ipſius quaſi ſeminariū exiſtat. Præterea ſi requirendus erat
literarū patronus, quis hoc tempore citius comparandus, apud quem tanquā portum, ipſæ contra
barbariam opem et patrociniū inueniant? Equidem quod ad me attinet, quotieſcunq; ad inge-
nium, ſtudia, & inſtituta, tua in quā et Coſmi Medices cōſideranda animū confero, non poſſum
non cōfiteri me maximo cumulari gaudio, cùm propter multa, quæ et ſapiēter facitis, et optimè
ratione temporū habita ſtatuitis, tū quòd in tanta bonorū Principū orbitate, tātaq; beneficorū
& liberaliū hominū inopia, qua hodie paſſim in orbe Chriſtiano (quod pudet dicere) laboramus,
pro humanitate, pieſantia liberalitate prolixa, alÿs libentiſſimè ea largimini, quæ magnis la-
boribus ſingulari induſtria conſecuti eſtis: quodq; omnes intelligūt vos in beatis & omni copiarū
genere florentibus ciuitatibus principem locum tenere, in ſumma tamen veſtra fortuna virtutis F
laudem magis eniteſcere, quàm fortunæ gratiam. Quæ iam tuæ ἰβοχῇ adferimus, explicationē
continēt eorum quæ ſacerdotes Aegyptÿ ἱερογλυφικῶς circa corporis humani fabricam commēti
ſunt, auſpicati à capite longè nobiliſſima parte: ne quis exiſtimet hos ipſos Aegyptios ita brutorū
cultui deditos, vt non etiam hominē qua meretur veneratione ſuſceptū reliquis omnibus prætu-
lerint, ac μικρόκοσμον agnouerint. Nam ſi multa eruditi viri admirati, quæ illi in eo animantiū
genere quod nos rationis expers ducimus, obſeruaſſent, longè ea plura ſunt, quæ ſolo ex homine ſa-
crarū apud eos literarū materiā ad ſua illa hieroglyphica ſuppeditarint, quippe cuius membra
ſingula in huiuſmodi myſteria receperunt. Haſce meas lucubrationes ſeparatim eo nomine tibi
deberi intelligebā, quo ſtudioſi & boni omnes cōmuniter ingenÿ ſui monumēta tibi deberi profi-
tentur. Et certè ſi iuſti rerū æſtimatores eſſe volumus, literati, optimisq; ſtudÿs dediti, nulla alia
ratione maiorē ſuorum laborū commendationē ſperare poſſunt, quàm ſi in eius Principis nomi-
ne illas apparere fecerint, in cuius autoritate et iudicio præcipua proborum doctorumq;
pars acquieſcit, & qui animi magnitudinem diligentia, integritate &
conſilio ſuſtinet, atq; tum literarum gloria, tum etiam ſa-
pientiæ laude fruitur. Uale.

IO-

A IO. PIERII VALERIANI HIEROGLYPHICORVM COMMENTARIORVM, AD IOANNEM IACOBVM FVGGERVM, DE IIS QVAE PER CAPVT SIGNIFICANTVR, EX *ſacris Aegyptiorum literis.*

PRINCIPIVM.

PRÆCIPVVM quidem Capitis hieroglyphicum apud omnes ſuit, vt ex eo principium intelligeretur: id vel frequentiſsimus autorum vſus, vel nominis ipſius indicat originatio: ſiquidem ita vocatum ait Varro, quòd ab eo capiant initium & ſenſus, & nerui. Vel cotidianus ſermo apertè declarat, dum aliquem eſſe huic vel illi rei caput dictitamus: dum à capite aliquid exordiri: dum in pro-
B uerbijs, piſcem à capite primùm putere, Græci dicunt, cùm malorum publicorum & priuatorum cauſam in reipublicæ vel familiæ cuiuſquam principe conſiſtere profitentur, ad id Platonicum ſcilicet innuentes, tales eſſe ciues, quales qui primatum inter eos obtinent. Et Cicero, caput eſſe ad beatè viuendum ſecuritatem ait. Pro præcipuo verò, ad Appium epiſt. An tibi obuiam non prodirem? primùm Appio Claudio, deinde Imperatori, deinde more maiorum, deinde, quod caput eſt, amico. Sed quid alienis adeò immoremur, cùm noſtris abundè vti poſsimus? Ipſo ſtatim Bibliorum principio, Beresith, Aquila vertit, ἐν κεφαλίδι, in capitulo, quòd caput initium cuſtosq́ue rerum ſit: vulgata editio fecit, In principio, quod hieroglyphici eſſet interpretamentum. Alij dixerunt, in capite, in Filio: nam mundus per ipſum factus eſt. Quod verò in Eſaiæ viſione habetur de Seraphim duobus, qui ſenis ſinguli alis præditi, binis caput Dei velabant, binis alteris eiuſdem pedes obtegebant, per adopertum caput, exordia Dei incomperta eſſe interpretatur Adamantius: per obtectos verò pedes, nouiſsima non comprehendi: ſola media in conſpicuo
C eſſe, opera quippe eius, diuinæ indicia prouidentiæ, cœlorum motus varios, Solis, Lunæ, ſtellarumq́ue progreſſus, terræ, maris, & aëris viciſsitudines, & quæcunque in rerum natura ſuo ſunt ordine diſpoſita: ſed enim quæ ante iſta fuerint, nouit nemo. Ex ijs quæ ſunt, Deum intelligimus: poſt hæc quæ futura ſunt, credere quidem poſſumus, ſed ſcire nequimus. Vnde legas apud concionantem in diuinis literis Regem: Annunciate mihi priora, & nouiſsima quæ erunt, & dicam vos eſſe Deos.

DIVINITAS.

IN Deo ſanè Caput cùm ponimus, id quod in eo conſtat diuinitatis intelligimus, quæ cuncta ſcilicet præcedit, & cui omnia ſubiecta ſunt, diceret Eucherius. Idem & Hieronymus tradit eo libello, in quo, quid ſit diuinitas, explicat. Tam inſano verò cultu Ægyptij caput omne venerabantur, vt à capitibus & armis brutorum prorſus abſtinerent, diuinitati iniuriam facere arbitrati, ſi quis illa eſitaſſet. Platonici tradunt humanum caput ad mundani orbis ſimilitudinem compactum, in eoq́ue duos animæ diuinos circuitus interlocatos, eſſeq́ue membrum diuiniſsimum, ac reliquorum omnino princeps: reliqua, vt capiti ſeruiant adiuncta. Caput, ait Hieroſolymitanus Heſychius, vt hoc obiter addamus,

vniuſcuiuſque animalis ratione pollentis mens dicitur, cuius ſedes cerebrum: D vnde caput, & cuncta quæ adhærent iecori, ſuper altare in holocauſtum poneге iubemur: nam & cor & iecur cõcupiſcentiæ noſtræ impetum, motumq; continet. Hinc Paulus nobis bene precatus, Pax, inquit, Dei quæ exuperat omnem ſenſum, cuſtodiat corda veſtra, & intelligentias veſtras. Idem Heſychius huc adnectit illud ex Eſaia: Omne caput languidum, & omne cor mœrens, à planta pedis vſq; ad verticem non eſt in eo ſanitas: quod enim in nobis eſt rationis, vt dictum, in vtroque habitat, & corde & cerebro. Non decet autem mentem ſobriam diuidi, ſed eſſe veluti vinculum, quod affectus noſtros ad ſanam rationẽ adiungat atq; deuinciat.

DOMINIVM.

ET quamvis per ſe caput principatus indicium ſit, longè tamen ſignificãtius hieroglyphiceq; magis id oſtendit, ſi faſcia redimatur, ſiue ea corona, ſiue, vt apud Græcos, diadema vocetur. Nam & coniectores eo redimiculo caput inſignitum per ſomnium viſum, dominij ſignum autumant. Sẽd enim diademati ſuus eſt locus inter veſtimenta, vbi reliqua tractamus inſignia: nunc de capite E ſimpliciter verba facimus.

MVNDI MOLES.

SErapidis ſimulachrum apud veteres autores celeberrimum, cœlum habere caput dicebatur. Vnde Euſtathius eruditè primo Iliados, veteres ait cœlum pro capite accepiſſe: atq; ita Pallas de cœlo deſcẽdit, incitatiorem Achillis iram compreſſura. Sed quoniam multa ſuper eo toto opere dicẽda ſunt, quòd id ſibi numen Ægyptij pro rerum natura confinxere, nõ importunum fuerit loco hoc totam hieroglyphicam eius effigiem, per quam mundi totius moles indicatur, ſemel eo modo deſcribere, quo exhibita eſt ab oraculo, quod vt fertur ipſe de ſeipſo in Nicocreontis Cyprij regis gratiam his carminibus enunciauit:

εἰμὶ θεὸς τοῖος δάμασι οἷας κἀγὼ εἴπω,
οὐράνιος κόσμος κεφαλὴ, γαστὴρ δὲ θάλασσα,
Γαῖα δέ μοι πόδες εἰσὶ, τὰ δ᾽ οὔατ᾽ ἐν αἰθέρι κεῖται,
ὄμματα τηλαυγὲς λαμπρὸν φάος ἠελίοιο.

Sed quoniã in Macrobianis aliquot codicibus pro lectione quæ eſt, τοῖος δάμασι, F legere eſt caſtigatiore verſu, τοῖος δὲ μαθεῖν, ſi cui ea magis arrideat, dicamus:

Sum Deus, vt diſcas, talis, qualem ipſe docebo,
Cæleſtis mundus caput eſt, mare venter opacum,
Terra pedes, aures verſantur in æthere ſummo,
Lux, oculi, quam ſolis habet ſplendentis imago.

Vbi animaduertẽdum, ventrem pro mari, & vice verſa, mare pro ventre etiam apud alios accipi, præſertimq; apud coniectores. Nam Hippocrates Cous horum ſententiam ſecutus, eum ægrotum qui per nocturnã imaginem mare perturbatum viderit, morbo ventris tentari conijcit, idq; minimè contemptui habendum iudicat, qui adhibitis remedijs, quo nutricatu is curandus ſit, ſtatim docet. Quin apud nos etiam in ſacris literis aliquid in hanc ſententiam de Deo legere eſt. Nam, vt Cyprianus ait, mali dæmones ita per fabulas ea deprauabant, quæ manifeſtiſsimis paſsim verbis in diuinis literis explicantur: vt illud in hanc ſententiam apud Eſaiam LXVI. Quam mihi ſedem ædificabitis? aut quis locus ad requiem mihi? cœlum mihi thronus eſt, terra autem ſcabellum pedum meorum, quod, quo ſit intellectu accipiendum, videris apud Adamantium ſuper

A per Geneſi, homilia prima. Apud Hieremiam XXIII. Non'ne cœlum & terram ego impleo? Et Prouerb. XV, In omni loco oculi Dei ſpeculātur bonos & malos. Hinc Cyprianus idem, in abditis & ſecretis vel ſemotis locis, in cubiculis etiam ipſis, orandum monet, idq́ magis fidei conuenire, vt ſciamus Deum vbiq́ eſſe præſentem, audire omnes & videre, & maieſtatis ſuæ plenitudine in abdita quæq́ & occulta penetrare. Cùm itaque veteres per Serapin vniuerſam mundi molem, & ipſa rerum principia intelligerent, certatim cum templis magnificentiſsimis honeſtarunt: cuiuſmodi ea fuerunt quæ in Memphi & in Alexandrea celebrabantur. Pauſanias Athenis etiamnum templum Serapidis fuiſſe narrat Ptolemæi in gratiam ſtructum. Inuaſerat autem Ptolemæum Lagi ſuperſtitio ex dæmonis apparitione, qui iuſſerat, vt apud Euſtathium eſt, mitti nauem, quæ appulit, Phocidi, & accepto inde oraculo Sinopen acceſsit, indeq́ Iouis Serapidis ſimulachrum tranſtulit, quod quidem cuiuſnam eſſet materiæ diſcerni non poterat, nempe vt chaos ipſum, cuius ſymbolum erat, præ ſe ferret. Et quod illi ſimulachrum in templo Alexandreæ ita vaſtum erectum eſt, vt dextera vnum parietem, alterum læua perſtringeret, ex omnibus metallorū lignorumq́ generibus compoſitum ferebatur, vt nihil non cōplecteretur quod terra vel proferat, vel intra viſcera abditum occultarit.

B

LOCVPLETATIO.

EA autem potiſsimum de cauſa Serapis in cultu erat, quòd perſuaſum mortalibus fuit, inde locupletiores diuitias obuenire. Ait enim Pſellus, dæmonas nobis ſæpe diuitias polliceri. Porphyrius magnorum dæmonum principes Serapin & Proſerpinam agnoſcit. Nam omnino qui apud Ægyptios Serapis, apud Græcos Pluto eſt, & Pluto idem qui diuitiarū deus. Hinc auariſsima meretrix apud Catullum ſolicita eſt vt ad Serapin deferatur, cui preces alleget, diuitias & opes petitura, quòd is dæmonum princeps locupletandis ſupplicibus dare operam, eius ſuperſtitionis errore crederetur, atq́ ideo geſtare calathum, de quo paulo pòſt plura, vnde bona hæc liberaliſsimè depromerētur: nunc pauca hæc pro re ſufficiat attigiſſe.

C

L V C R V M.

ESt & lucri ſignum caput, verùm id apud cōiectores: illi enim capitis magnitudinem inſolitam, per nocturnā imaginem oblatam, diuitiarum acceſsionem ſignificare tradunt, propterea quòd vulgò numi, vt apud Artemidorum eſt, capita vocantur.

S A L V S.

REceptum etiam eſt apud omnes, vt caput pro ſalutis hieroglyphico ponatur, idq́ in extremo diſcrimine cōmendare, id adiurare, id deuouere. Hinc totiens apud Homerum ea loquendi figura, ἐπ' ἐμῷ κάρη, ἐπ' ἐμῷ κάρῃ. Hinc Tib. Gracchus cùm ſalutem ſuam populo commēdaret, manu capiti ſuperpoſita ire perrexit in Capitolium, quod illi malè vertit, interpretantibus inimicis, eum eo ſigno diadema ſibi depoſcere. Tale aliquid apud Ariſtophanem Acharnanibus legas, dicente Dicæopoli: Et ſi non iuſta profatus fuero manu ſupra caput impoſita, quæq́ vniuerſus approbet populus. Sed & portenta huic ſubſcribunt ſignificationi: tacta ſiquidem de cœlo Cæſarum æde, capita omnibus ſtatuis ſimul deciderunt: quo quidem oſtento præmōſtratum eſt, Cæſarum progeniem vnà cum Nerone eius gentis vltimo defecturam.

DOCTRINA IMPERIO'VE PRÆSTANTES. D

ANtiquum autem fuit inſtitutum, eos honore numiſmatũ decorare, qui vel doctrina vel imperio cæteris antecellerent. quare Mitylenæi Sapphûs imaginem numis impreſſere, Homerum Chij, autore Strabone. Horum exemplum ſecuti Mantuani principes, Maronis ſui ſpeciem in numis aliquandiu expreſſere, non immeritò ſibi alumno eo applaudentes, qui Venetiam vniuerſam ſui nominis celebritate ſempiternæ gloriæ commendarit. Plurimùm verò principum imagines poſteritati per eiuſmodi monumenta innotuêre, neq; numis tantùm, verum etiam gemmis expreſſæ: vt tot ſtatuarum memoriam, quibus non ſuam tantùm ſimilitudinem humano habitu inſignem eſſe voluerunt, verùm etiam facies ſuas dijs adſcribi, vtq; ipſi eorum nominibus vocitari ſe iuſſerint, prætereamus. Longè illud ſimplicius, quòd Octauianus Auguſtus numum cuſit in quo ſingula ex vtraq; facie capita, atq; ea quidem pulcherrimè elaborata: eorum alterius inſcriptio eſt, DIVOS IVLIVS. alterius AVGVSTVS DIVI F. quam quidem inſcriptionem multis alijs in monumẽtis vſurpauit, vt in lapidibus qui ruinarum iniuriam effugerunt, paſsim Romæ legitur: cui vt adblandiretur Maro, Æneidos ſexto, Diui eum genus appellauit: in antiquiſsimis enim Romanæ bibliothecæ codicibus habetur, AVGVSTVS CÆSAR DIVI GENVS. E Idem cùm Sphingem repudiaſſet, qua tabellas ſignare ſolitus erat, non ſine multorum conuicijs, qui ænigmata illũ miſsitare cauillabantur, Alexandri aliquandiu imagine ſignauit, quoad ſua demum vti collibuit, cùm autoritatis iam validiſsimè corroboratæ, clariſsimusq; haberetur. Quin ea ſignare, qui quoq; ſubſecuti ſunt principes, perſeuerarunt.

PROSPERITAS.

QVod verò pertinet ad Alexandri imaginem, perſuaſum olim fuit, peruulgata inter homines opinione illi proſperè omnia ſucceſſura, omnesq; eius actiones adiuuari, qui Alexandrum vel auro vel argento expreſſum geſtitaret, adeò vt Macriana familia, quam ſuo tempore nobiliſsimam Romæ fuiſſe Trebellius atteſtatur, Alexandri effigiem cõſueuerit habere quaſi familiarem, apud viros quidem in auro vel argento, apud mulieres in reticulis, & dextrocherijs, & in annulis, & in omni ornamentorum genere. Quin & Antoninus Seueri filius Alexandri ſtudioſiſsimus fuit, cuius imagines cùm paſsim renouaſſet, mortales, vt huic eius ſtudio adularentur, ſtatuas aliquot erexere, quæ vno corpore facies duas geſtarent, Alexãdri ſcilicet & Antonini. Quam quidem ſuperſtitionem Chryſoſtomus acerrima inſectatur increpatione: nam & eo tempore abuſus huiuſmodi circumligandi aurea Alexãdri Macedonis numiſmata capiti vel pedibus, auferri nondum potuerat. F

DIVINA PROVIDENTIA.

IN Theodoſij & aliorum qui eo ſeculo fuerunt Imperatorum inſignibus, in atrio præſidis Thebaidos nuncupati, argumentum hoc pictum ſpectabatur, cuius exemplum in quodam eius militiæ ordinum officiorumq; canone deſcriptum Romæ apud Maffæos inſpexi. Tabula eſt libris quodam ordine diſpoſitis onuſta, quorum nonnulli ſyllabarijs quibuſdam notis inſcripti ſunt, quibus per compendium contentæ in eis rationes indicabantur: alij nihil præſcriptum habẽt. Supra tabulam faſtigium attollitur, in media cuius facie genij duo latum ſuſtentãt orbem, in quo caput inſtar humani, cuius ita inſcriptio eſt, DIVINA PROVIDENTIA. In angulis verò tabulæ quæ deſcriptos, vti diximus, libros continet,

A continet ſingulis capita ſingula ſunt appoſita, quorum ſuperius à dextera inſcriptionem circunductam oſtendit, VIRTVS. alterum à læua, SCIENTIA. inferius à dextera, AVCTORITAS. quartum à læua, FELICITAS. Quod quidem, vt puto, innuit rerum omniũ gerendarũ ſummã à Deo primùm emanare, eumq́ conciliandũ in primis, vt noſtra omnia fortunentur. Mox neceſſariã eſſe virtutem, quippe animoſum, aptum, & idoneum eſſe debere hominem qui prę clara ſit facinora aggreſſurus. Verùm virtutem ſolam parum prodeſſe, niſi acceſſerit & diſciplina, cuius ſcientia eruditi, & tempora & occaſiones internoſcamus. Sedenim & hæc & illa vix ſufficiunt, niſi & autoritas adiuncta fuerit, qua milites populiq́ ſub imperio contineantur, iuſſaq́ non cunctanter exequantur. Vnde legas de Veſpaſiano, cùm eſſet iam à militibus ſalutatus Imperator, autoritatem & quaſi maieſtatem quandam inopinato ſcilicet & adhuc nouo principi defuiſſe, quæ nõ prius acceſſerit, quàm è plebe quidam luminibus orbatus, item alius debili crure, ſedentẽ pro tribunali pariter adijſſent, orantes, vt Tranquillus ait, opem valetudinis demonſtratã à Serapide per quietem, reſtituturũ
B oculos, ſi inſpuiſſet: confirmaturũ crus, ſi dignaretur calce cõtingere: cumq́ vix fides eſſet rem vllo modo ſucceſſurã: ideoq́ ne experiri quidẽ auderet, extremò hortantibus amicis palàm pro cõcione vtrunq́ tentauit, nec euẽtus defuit, atq́ ita, quod primùm deſiderabatur, autoritatẽ indeptus eſt. Sed & quarta neceſſaria eſt, felicitas quippe: licet enim animis valeas, experientia ſis eruditus, autoritateq́ cõmunitus, niſi tibi res feliciter cedat, ruere plerunq́ omnia, & elabi in irritum experieris. Addita huic & altera tabula cum eiſdem libris & librorum notis & genijs in faſtigio orbem cum capite ſuſtollentibus, ſed angulares circuli af fixi adſcripta habent nomina ſingula ſinguli, VER, ÆSTAS, AVTVMNVS, HYEMS, vt ſcilicet admoneamur, diligenter nos animaduertere debere, vt ſuo quæq́ tempore agantur, procurentur'ue.

MVSA.

NVdum autem mulieris caput, quale Nympharum fingunt, nullis geſtaminibus appoſitis, quæ hieroglyphici notitiam afferre ſolent, ſed quod comã habeat nonnunquam ab occipitio nodo comprenſam, nonnunquam in hume-
C ros negligenter diffuſam, Diodorus Muſæ hieroglyphicum eſſe contendit, cuius dicto ſtandum, cùm in huiuſmodi rebus indagandis non incurioſus fuerit, tametſi nonnunquam ſententiam ex vulgo mutuatur.

TERROR.

MVliebre ſimulachrum horrifica ſpecie fabrefactum apud Corinthios, imago terroris erat, de quo Pauſanias lib. II. Atq́ huc nonnulli trahunt Meduſæ caput, quam Domitianus pro pectore geſtare gauiſus eſt, vt ſui admirationem apud omnes incuteret. Quamvis non deſint, qui factum id ab eo in gratiam Palladis, quam vnicè coleret, interpretantur. Sedenim de Meduſa plenius in Anguium commentario.

ADVERSARIVS.

APud mathematicos faciem inuenias collo, ore, oculis, & toto capitis geſtu tortuoſam, idq́ cõtradicentem aduerſariũ ſignificare: cuiuſmodi ſimulachrũ in X. Scorpij gradũ intulere, eoq́ ſupra horizontem aſcendente in lucẽ editũ,

ceruicis fore indomitæ, opinioniſq; deſtinatæ, futurum eſſe præſagiunt. D

R O M A.

MVlieris verò caput galeatum in pleriſq; numis Romam oſtendit, non tantùm quia Romani nihil nō armis arrogarint, aut quia ſuam ad Martē originem referre voluerint, quàm vt arcanum illud ſuum de Romæ nomine publicari vetito, peritis quidem rerum patefacerent, vulgo verò tenebricoſius obſcurarent, re ad interpretationem aliam diſtracta. Gergithius enim autor minimè contemnendus, antiquum Romæ nomen Cephalon fuiſſe tradit, quæ quidem

Tantum alias inter caput elatura eſſet,
Quantum lenta ſolent inter viburna cupreſſi.

Sed nos quid ſoliciti ſumus, quibus rationibus Roma ſit caput, cùm Dominus Deus noſter Chriſtus Petro prædixerit, nomen illi Cephas cōuenire, quem ſcilicet Romæ principatui deſtinaſſet. Aliàs verò cùm eum Petrū nominat, ad Capitolij immobile ſaxum alludit, ac perinde omnium, non Romanorum tantùm, ſed quaqua tota terra habitabilis extēderetur, caput futurus eſſet. quod dictum volui, vt Oecolampadij cōuerſio diligentius expenderetur, qui cùm Theóphy- E
lactum Latinum faceret, verba illa, πάσης τῆς οἰκουμένης, videtur prætermiſiſſe.

DE BICIPITIO.

C V S T O D I A.

QVo verò humana capita, quorum alterum maris, quod intrò aſpiceret, alterum fœminæ, quod extrà proſpectaret, cuſtodiam ſignificare Ægyptij tradiderunt, propterea quòd hieroglyphici huiuſmodi beneficio ſeſe à nullo dæmonum infeſtari poſſe perſuaſum habebant: & vt Horus ait, figura hæc ſatis ſuperq; ad tutelam ſufficere credebatur, nullis vel literis, vel imprecationibus appoſitis, quæ infortunium amolirentur.

D I M A N E S.

INuenias plerunq; in veterum monumentis capita duo, duabus additis infernè literis D. M. quod DIS MANIBVS, hoc eſt, defunctorum tutelaribus ſacrum vel cōmendatum intelligas. Cæterùm, vti dicebamus, Ægyptij id ipſum F
innuere volentes, & tutelam ſignificantes, nullas addebant literas. Manes verò & ſuperos & inferos, augures dicebāt, inuocabantq; eos ita nuncupatos, quòd per omnia ætheria terrenaq; manare arbitrabantur.

ANIMADVERSIO SEVERA.

TEnedium numum memorat Pollux, ab vna cuius parte duo eſſent capita, ab altera ſecuris, cuſa. Seueriſsimæ hoc animaduerſionis ſignum, vt in Armis alibi diximus, habebatur, qua Tenediorum Rex filium percuti iuſsit adulterij conuictum, lata prius ab eo lege, vt in adulterio deprehenſi mas & fœmina eodem ſupplicio ſecuri ſubijcerentur. Quo iudicio cùm neq; filio peperciſſet, rem eo monumento iuſsit inſigniri. Meminit huius legis etiam Ariſtoteles in Tenediorum republica. Et prouerbium in acerbos iudices inde factum, Tenedia ſecuris.

P R V D E N T I A.

QVòd verò bicipitium Iani apud Romanos celeberrimū fuit, ſunt qui prudentiam ſolertiamq; regis prę ſe ferre autument: prudentis enim hominis eſt pręterita noſcere, futura verò multò antè præuidere. Hinc illa apud Perſium excla-

A exclamatio, cùm hominis neſcio cuius prudentiam deſideraret:

O' Iane, à tergo quem nulla ciconia pinſit.

Eodem fermè ſignificato Anteuorta Poſtuortáq;, diuinitatis aſſumptitiæ comites colebantur.

ANNVS INIENS.

NEque tamen deſunt, qui bicipitium hoc ad munus occludendi aperiendiq; anni referant: nam & Cyprianus bifrontem eum exprimi ſcribit, quòd in medio cõſtitutus, annum incipientem pariter & recedentem ſpectare videatur. Quæ verò ſuper hoc Ouidius latè deſcribit, apud eum videnda prætereo. Imberbe Iani bicipitiũ in numo quodam eſt, ab cuius altera parte quadrigæ ſunt, cum Ioue fulminante: inſcriptio literis foſsilibus, ROMA, quod nimirum ipſius Reip. ſigillum fuerit. Geminus verò Ianus vtraq; facie barbatus in argenteo numo eſt, in quo literæ, L. F. M. F. O. V. R. I. Ab altera parte trophæum eſt cum flagello & ſceptro, cuius apex ſerpentinus: Roma iuxtà, quę coronam ciuicam trophæo ſuperimponit.

B

SATVRNI BENEFICIA.

IAnicolos pleroſque numos videas capitibus geminis vna ceruice contentis, vna parte ſignatos, altera naui. Sunt qui ex hieroglyphicis huiuſmodi Saturni beneficia ſignificari tradant, Ianumq; eo monumento Saturno gratiam relatam voluiſſe, qui naui ex Ægypto in Italiam vectus agriculturam commonſtrarit: nam à ſatu illi nomen apud Latinos fuit. De ratico verò huiuſmodi numo ita Ouidius:

At bona poſteritas puppim ſignauit in ære,
Hoſpitis aduentum teſtificata Dei.

Hunc verò fuiſſe primum numum cuſum, & à Iano ipſo ſignandi æris morem inuentum, pleriq; memoriæ prodidere. Sed & Cecropis effigies biceps facta, quòd linguas duas calleret, Græcã & Ægyptiacam. Porrò fama eſt Athenienſes Ægyptiorum colonos fuiſſe, è Sacenſi ciuitate duce Cecrope deductos, vt Nazianzenus, in Monodia Baſilij.

C

BENE CONSVLTORVM ſtabilitas.

INCONSTANTIA.

ALioqui Mathematici bicipitium inconſtantiæ hieroglyphicum poſuere. Nam tertio ſupra vigeſimũ Leonis gradu bicipitis hominis ſimulachrũ oriri confinxere, quòd eo aſcendente gradu natum, inconſtantis ac leuiter mutabilis voluntatis atq; ſententiæ fore præſagiunt.

COntrà verò quos Ianos huiuſmodi bicipitio inſignes pleriſque locis videas, ſed ſine manibus ac ſine pedibus, quadrangulari quodam ſcapo ita præciſo, vt ab humeris vbi in quadrum abire incipit, deorſum verſus magis ac magis anguſtetur, per hieroglyphicum hoc ſunt qui firmitudinem & ſtabilitatem eorum denotari dicant, quæ ſapienter & maturo conſilio gerantur. Quòd verò manibus & pedibus careant, vim diuinam oſtendit, cui nihil

horum opus vt quod facere deſtinarit efficiat: Deus enim ſimul & annuit, & to- tum nutu tremefecit Olympum. Et alter, Dicto citius tumida æquora placat. Illa præterea dilatatio quæ fit à baſi ſurſum verſus aſcendendo, oſtendit humana omnia, quo diuinitati propius accedunt, eo auguſtiora amplioraq́ue fieri. Vnde apud Maronē Dido apotheoſin ſibi, ob res à ſe præclarè geſtas pollicita, dicit:

Et nunc magna mei ſub terras ibit imago. de quo alibi latius.

DE TRICIPITIO.

GERYONES.

PEr tricipitium verò Geryonem in primis ſignificari paſsim inuenias. Quid autem ſibi Geryones velit, & vtrum hiſtoricū an fabuloſum fuerit cōmentum, vt adhuc in ambiguo ſit, ſcriptorum varietas efficit: vulgatior tamen ea eſt opinio, tris in Hiſpania fratres vnanimi concordia imperiū obtinuiſſe, quos Hercules oppreſſerit. Græci, vt ingenio ſunt ad comminiſcendum noua promptiſsimo, alia atque alia ſuper Geryone tradiderunt: ſed inter eos Hecatæus Geryonem affirmat loca circa Ambraciam & Amphilochos tenuiſſe, E indeq́ue abactas boues, quæ ſpecie mira reperiantur in ea regione valde herbida, & paſcuis lætiſsima. Alij in Euxino ponto vrbem τειχαςωνίας memorant, cuius principem Geryonem Hercules ſuſtulerit, cumq́ue boues ſpecioſiſsimas eius abigeret, interroganti cuius illæ fuiſſent, reſponſum, Geryonæ Tricareni, quod tricipitis ſonat, inde datum locum fabulæ.

HISPANIA.

SAnè vt Hiſpania, quę tripartitò diuiſa eſt, per hieroglyphicum Geryonis intelligatur, tum autores plerique, tum Imp. Hadriani tertium Conſulis numus oſtēdit, in quo ſimulachrum triceps haſtæ innixū, quod dubio procul factum ob Hiſpaniam peragratā, ſiue vt originationem ſuam oſtenderet, quòd Gaditana eſſet matre genitus, vt apud Spartianum eſt.

LVNA MENSIS'VE.

INterpretes Heſiodi τεκύφαλον μεσοῖα Lunam ſignificari contendunt: alij tempus præſens, præteritum & futurum: alij triplicem menſis diuiſionem, quæ ternis apud Græcos denarijs diſpeſcitur, apud Latinos in Nonas, Idus, & Calendas diuiditur. Græcorum nuncupationes ſunt, ἱσαμένε, ἐνδὶ δίχα, φθίνοντος, quarum nuncupationū vltima, dierum numeri Romano more retrocedunt.

AVXILIARES.

NEque me præterit Plutarchū in libro De ciuilibus inſtitutionibus ad Traianum, aſſerere Geryonē multis oculis, multis manibus & pedibus præditū ea de cauſa vulgò dictitatum, quòd in negotijs obeundis conſilio vno, multorū opera vti cōſuerit; quod in principe vel alio quopiam, cui reipub. ſumma credita ſit, cōmendabile plurimū habetur. Non enim omnia poſſumus omnes. Idcircoq́ue Pelopides laudatur, qui legationē initurus, cùm ſe ad dicendū parum idoneum intelligeret, adiutorē ſibi ſociumq́ue muneris Epaminondā cooptauit. Sic Nicias cū ad labores tolerandos imbecillo admodū corpore & inexperto eſſet, Lamachū ſibi & robuſtū & induſtriū ſociū accepit. Quòd verò ait Plutarchus Geryonē pluribus oculis manibusq́ue præditū, eundē & quadricipitē legas apud

Ari-

A Ariſtophanem, vbi de Lamacho loquitur, βȣ̃λει διαμάχεσθαι γηρυόνῃ τετραπτίλῳ.

SOL.

TRriceps quoq; Serapidis imago in numiſmatis quid ſibi velit, in brutorũ commentarijs ſparſim attigimus: ſed id nunc locupletius explicandum eſt. Tricipitiũ eſt ex tribus animalibus, quorũ in medio eſt leonis caput vaſtũ admodũ, dextra parte canis applaudibũdi blandientiſq;, læua lupi: ſupernè calathus inſidet: quæ ſpecies vniuerſa anguis ambitu complexa eſt. Qui Solem hinc interpretanẽ, ex capite Leonis tempus præſens indicari volunt, quòd eius conditio inter præteritum futurumq; actu præſenti valida feruensq; ſit. Præteritum ex lupi capite conijciunt, quod animal eſt admodum obliuioſum: obliuio autem de præterito eſt. Futurũ ex adblandientis canis effigie, quod eſt indicium ſpei, quæ nobis ſemper adblanditur: ſpes verò ſemper
B de futuro eſt. Competit verò Soli temporis cõſideratio. Quid verò ſibi velit ſerpens, vt Deus ſit, vt temporis autor, alio cõmentario ſatis explicatũ eſt: alibiq; oſtendimus huiuſmodi tricipitium prudentiæ conuenire. Calathum verò loco hoc aiunt altitudinem ſideris commonſtrare, vimq; refertiſsimam ac opulentiſsimam, quia in eum omnia terrena redeunt, dum immiſſo calore rapiuntur.

IVPITER ÆQVVS.

QVamvis qui Serapin Iouem eſſe dicunt, modium eius capiti ſuperpoſitum ea de cauſa figurari autumãt, q; omnia ſint æquis diſtributionibus ab ipſo rerũ omniũ arbitro moderata. Nã vt optimè Maro, Rex Iupiter omnib. idem.

DIANA.

ET Dianæ ſimulachrũ tribus inſigne capitibus celebratur, quorũ vnum equinum, caninum alterum, tertium humanum, ſed faciei admodum ruſticana. Vnde Maro,

Tergeminámq; Hecaten tria virginis ora Dianæ,

dixit. Apud Æginetas tamen vna tantùm facie & vnico corpore fingi Hecatẽ, talemq; apud eos
C ſtatuam ſe obſeruaſſe Pauſanias tradit, Alcamenemq; primum tria illa ſimulachra inuicem connexa excogitaſſe. Quid verò ſibi velit equus, canis & ruſticana illa facies, in eo ſimulachro alibi docuimus.

QVADRIFRONS.

QVATVOR ANNI QVALITATES.

CVr verò Ianus quadrifrons pleriſq; locis informari ſolitus ſit, ea fuit cauſa, quòd illi rerum omnium principia fineſq;, introitus exituſq;, dedicati eſſent: quin & quæ illi templa erigebantur, quadrata ſpecie fiebant. Et mercatorum ſtationes trapezitarumq; menſæ, in eiuſmodi Ianis habebantur, de quibus apud Horatium:

Hæc Ianus ſummus ab imo perdocet.

Ad id etiã ſpectabat ea effigies, vt quatuor anni qualitates indicaret, quas Greci Latiniq; horas vſitatiſsimo vocabulo appellarunt. Horatius de Ioue: Varijſq;

P

mundũ temperat horis. Et quoniã in horas incidimus, erat apud Megarenſes Iouis ſimulachrũ, ſupra cuius caput & Parcæ & Horæ ſtatutæ erãt ea de cauſa, inquit Pauſanias, ꝙ fata in Iouis omnino poteſtate conſiſtãt: Horas verò, quippe quæ nos anni tempora dicimus, arbitrio ſuo diſponat. Cæterũ quod ad Parcas attinct, Æſchylus Iouem quoq; ipſum fato ſubiectum eſſe dicit, ita ſuper eo locutus: οὔκουν ἂν ἐκφύγοι τὴν πεπρωμένην. Atq; hinc fortè Parcę illi ſupra caput inſident. D

IANI FILIÆ IIII.

CRitolaus tertio τῶν φαινομένων, Iani ſimulachrum ideo quadrifrontem figurari dicit, quòd filię eius quatuor laqueo gulam fregerint, Iani patris deſiderio, quem agricolæ lapidibus obruiſſent: vbi de Iano illo loqui videtur, qui Saturni filius perhibetur, qui vino finitimis agricolis cõmunicato, cùm ij ſuauitate illecti plus æquo hauſiſſent, in ſomnumq; prolapſi diu iacuiſſent, experrecti demùm, venenumq; ſibi propinatum arbitrati, conſurrexerunt in Ianum, eumq; lapidibus oppreſſerunt. Hæc eadem à Plutarcho referuntur.

QVINCVCEPS. MANASSES.

QVinis verò frontibus neminem præter Manaſſem formatum legi, qui Rex Hebręorum poſteaquàm prophetam Eſaiam ſuſtulit, quincuplici facie ſtatuam ſibi poſuit, vt longè plura ſe perſpicere indicaret, quàm Prophetę, qui Videntes appellabantur. E

SEPTICEPS.

MVLTISCIVS.

MAthematici, ſi Petri Aponenſis inuenta ſumus admiſſuri, quæ vnde deſumpta ſint, quamq; antiquum ſit argumentum illud, alibi declarauimus, hieroglyphicum ſeptem capitibus inſigne, quintodecimo Geminorum gradu ſtatuêre, inde ſignificantes, ſub eo graduum numero in lucem editum multiſcium fore: quippe nullum doctrinæ genus, artem nullam, nullam denique linguam eſſe celebrem, quam is non ſit optimè conſecuturus: eundem tam publicis quàm priuatis rebus agendis aptiſsimum, & inter mortales admirabilem omnino fore pollicentes. F

DE COMA.

CApilli verò cùm ad caput pertineant, hieroglyphicis eius poſtulant adſcribi, qui nimirum in diuinis literis cogitationes quibus ornatur anima, mensq; contegitur, ſignificare ferunt à venerandæ antiquitatis theologis: anima enim ipſa cogitationes generat, perinde ac caput ſibi capillos profert, quibus ornetur & obtegat. Hinc illud, Capillos capitis noſtri numeratos eſſe, cogitatus quippe noſtros omnes Deo pateſcere. Tondere aũt, ſuperfluas & inutiles cogitationes ſummouere ſignificat, quæ niſi tondeantur, vel obcęcant, vel aliquod aliud afferunt impedimentum. Eucherius pilos veterũ cogitationum indices eſſe dicit: ideoq; imperatũ à Moyſe, vt Leuitæ abradant omnes corporis ſui pilos. In Nazaręis autem non tondere, neq; quidem pati vt eorum caput à nouacula tangatur, indicium eſt, eos cogitatus ſuos, atque omnem vitæ rationem, ita Deo dedicaſſe, vt nihil in eis ſuperfluum appareat. Nam & qui ſacerdotibus mandauerunt vt barbã nutrirent, quod in Nazaræorum quandam ſimilitudinem olim Concilia pleraq; ſtatuerunt, fieri hoc intellexerunt,

A tellexerunt, vt hi dum barbam capillo'ſve vel viderent vel attrectarent ſuos, ſui
identidem officij recordarentur, cogitatus quippe ſuos in Deum dirigendos,
totum eſſe ſanctum debere ſacerdotem, bono ſemper vti conſilio, & in ſe nihil
admittere, quod vel mutare vel ſummouere ſit opus. Quis eſt hic, dicet aliquis,
vt laudem Deo demus? Eſto vel nullus, vel quamrariſsimus, admonitio ta-
men hæc ſub oculos aſsiduè obuerſata, proficere aliquid poteſt, veluti reliqua
quoque ſacerdotis ornamenta geſtaminaque aliquid præ ſe ferunt ſingula, quę per
hieroglyphicũ quæque ſuũ, hominem integritatis admoneãt. At decies in die vel
iuſtum cadere clamitabunt, ideo'que tondendum identidem, vt auellendarum co
gitationum prauarũ memores identidem ſimus: ſeducere enim ſeipſum homi-
nem, qui ſe ſine peccato eſſe profeſſus fuerit. Atqui ſanctius eſt longe'que laudabi
lius, in eo mentem cogitationẽ'que omnem collocare, ne potius peccemus, quàm
quotidie peccare, vt emendationis admoneamur. Sed enim quantũ ad comam
attinet, modum his moribus Gregorius ſapientiſsimè præſcripſit, qui quarta &
vigeſima libri primi epiſtola, capillos ipſe quoque in capite ait exteriores cogita-
B tiones indicare, & præſentis vitæ curas exprimere, quæ quidem ex negligẽti at-
que torpeſcente ſenſu coortę, quia minus opportunè prodeũt, nobis quaſi non
ſentientibus pullulant. Igitur alijs qui pręficitur ſacerdos, neque prorſus debet ſo
licitudines exteriores à ſe proijcere, neque illis multum inhærere. Coma itaque ne-
quaquam deglabretur, ſed ne immoderatius excreſcat, diligenter attondeatur.
Quod verò de non abradenda in rotundum facie capillorum, lege prohibitum
eſt, vel vt LXX reddidere σισόην, facere more barbarico, quod nonnulli denſio-
ris capilli tædio factitant, ob paganorum inſtituta nonnulli vetitum putant,
apud quos voueri comas, & puerorum capita dæmonibus offerre mos fuit.

SERVITVS.

CÆterùm raſitatio capitis apud Græcos pa
riter & Latinos diu ſeruitutis indiciũ fuit.
Ideo'que Agrippæ Poſthumi ſeruus nomine Cle
mens magna auſurus, vt pro Agrippa iam ne-
cato, cui nonnihil omnino ſimilis erat, ſeſe fer-
ret, & res nouas in repub. concitaret, furatus do
mini cineres, Coram Hetruriæ promontorium
C vectus ignotis ſeſe abdidit locis, donec (inquit
Tacitus) crinem barbamq́ue promitteret: nam ſer
ui caput raſitabãt. Apud Ariſtoph. Auibus, Pi-
ſtotherus admiratur poëtam, qui ſe Muſarum
ſeruum dixerat, comatũ eſſe. Et apud Latinum
Comicum, tanquam mirum de ſe futurum dicit Amphitryone ſeruus Soſia,

Ut hodie abraſo capite caluus accipiam pileum.

LIBERTAS.

ONirocritæ frontem capillis glabram imaginari, indicium eſſe autumant li
berationis à moleſtijs & impedimentis. Quin & caluitium ipſum, accerſi-
tis in iudiciũ, aut ſupplicium timentibus, effugium oſtendit. Idcirco verò Lace-
dæmonij frontes abradi, capillum à tergo demitti iuſſerunt, vt longè tutiores in
bello eſſent, adimereturq́ue hoſti facultas in pugna capillum apprehendendi.
Nam & barbam etiã ea de cauſa, pręter Græcorũ aliorum morem, raſitare con-
ſuerunt. Quòd ſi fugam meditarentur, inſtabat à tergo vinculum atque anſa,
quo capi poſſent: atque ita præ capturæ metu deſtinatiore animo conſiſtebant,

aduerſiq; dimicabant. Pollux Euboicos opiſthocomas vocatos ait: & Hectorem Timæus ea per terga fuſa coma inſignem deſcribit, id quod Abantes primos omnium excogitaſſe Homerus tradit. Idem Homerus καρηκομόωντας Græcos ea de cauſa vocat, vt antiqui eius interpretes tradunt, quòd moris eſſet apud Græcos comas nutrire, in ſignum fortitudinis: Theſeáq; primum aiunt anteriorem capitis comam Apollini Deliaco dediſſe. D

MOLLES.

ALioqui coma tam apud Græcos, quàm apud Latinos, mollitiei ſemper ſignum fuit: comatum enim puerum Græci probri cauſa dicunt. Et Cicero paſsim, capillum nunc compoſitum & delibutum, nunc comptum & madentem, nunc calamiſtratam in vnguentato Conſule comam inceſsit. Vituperat & Maro madentem crinem Mæonia ſuffultum mitra.

DE SEMICRINITO CAPITE.

OSiris nõ ſemel dicẽdus eſt nobis, tot & tanta fuerũt ea quæ ſuper hominis celebritate veteres memoriæ prodiderũt, dum commentũ alij, hiſtoriam alij conſectanĩ, veluti de ſemicrinito eius capite varia traduntur. E

OSIRIDIS PEREGRINATIO.

NAm eam effigiem in Oſiridis memoriam fieri, autor eſt Xenophon, quiſquis ille fuit qui ſcripſit Æquiuoca, quod nonnulli peregrinationem eius oſtendere interpretantur. Ita verò habebat ſimulachrum huiuſmodi, vt qua parte crines & barba promittebantur, ita prolixi ſingerentur, vt alteram oris partem omnino cooperirent. Cauſam hanc afferunt: quòd toto expeditionis tempore quo Gigantas bello perſecutus eſt (id decennium in Italia fuiſſe ferũt) capillum & barbam nutricrit, quam mox in Ægyptũ reverſus depoſuerit. Vnde mos inoleuit apud Ægyptios, vt peregrinantes barbam & comam nutrirẽt. Superioribus annis facies huiuſmodi dextera parte capitis crinita, læua abraſa, Viterbij antiquo lapide viſebatur: egoq; apud Petrum Melinum virum Rom. nobilitate & literarum peritia inſignem marmoreum capitulum vidi à ſiniſtra parte capillatum, à dimidia altera glabellum.

MARIVM INTERITVS.

COniectores (nam libenter hos in comitatum accipimus, quòd eorum dictata magnum cum Ægyptiacis hieroglyphicis ſimilitudinem habẽt) rem aliter interpretantur. Nam dexteram capitis partem capillis denudatam imaginari, oſtendere aiunt mares conſanguineos extingui debere: quòd ſi nullos habuerit, damnum nihilo ſecius aliquod extimeſcendum. F

FOEMINARVM INTERITVS.

SI verò læua capitis pars ſine capillis eſſe viſa fuerit, cui hoc acciderit, fœminas, ſi quas habet conſanguinitate iunctas, interituras oſtendit. Si non habeat, alicunde damnum omnino obuenturum: cognatorum enim hi ſignificatiuum caput conſtituũt. Dexteras verò partes mares, ſiniſtras fœminas, in Tauri commentario non ex coniectorum tantùm opinione, ſed & medicorum & philoſophorum & aſtronomorum etiam traditionibus indicauimus.

SOLIS VIÆ.

QVi demum Oſiridis rem curioſius interpretantur, Solem aiunt apud Ægyptios Oſiridis nomine acceptum, & manifeſto naturas ipſius argumento læuas partes abraſas oſtentare, dexteras verò hiſpidas. Nam quo tempore dexteras,

A dexteras, hoc eſt, ſeptentrionales mundi partes inambulat, virent omnia, herbis, fruticibus, arboribusq́ tum pubeſcentia, tum hiſpida: quo in læuam vertente, abradi omnia videntur.

SENECTVS MISERA.

OCcipitium verò caluum, vt ijdem coniectores opinantur, ſenectutem indicat inopem & infelicem.

IACTVRA.

QVòd ſi toto capite caluitium eſſe viſum fuerit, amiſsionem eorum quæ ad vitæ ornamenta pertinent, præmonſtrari tradunt. Quin & abradi caput, niſi ſacerdotes ſint, aut ſcurræ, aut quòd id facere conſuerint, malum portendit, bona quippe eorum vi auferenda: nauigantibus naufragium, morbo affectis periculum extremum, citra mortem tamen, quòd moris ſit naufragio facto capillum deponere, neq́ non à morbo conualeſcentibus.

SVPERFLVA SVMMOTA.

QVòd verò ſacerdotes Ægyptij quotidie raſitabant, neq́ vllum capillorũ
B veſtigium toto capite cerni patiebantur, hieroglyphicè ſignificare volebant, ſuperflua omnia ſummouenda, cuiuſmodi ſignificatum habetur XXI Deuteronomij, vbi ſi mulierem quis ex hoſtico viderit approbaueritq́, ita vt eam vxorem ducere concupiſcat, iubetur inter alia caput eius detondere, vnguesq́ præcidere: hoc eſt, vt Cyrillus interpretatur, ſi quid in profanis diſciplinis deprehenderimus, quod approbemus, idq́ in vſum noſtrum transferre cupiamus, dandam operam vt ex his quæ ſuperflua fuerint, amputentur.

VIRTVTIS DECOR.

IN diuinis deniq́ literis multa leguntur de Samſonis coma, quam ſtudioſiſſimè nutriuerit, propterea quòd dum ea capiti eſſet applicita, quo diffuſior erat, eo ipſe viribus valentior, & ad iniecta quęlibet vincula diſrumpenda robuſtior efficiebatur: ea verò detonſa, deficiebat viribus, & toto robore deſtituebatur. Intelligitur verò Samſon Nazaræus, vir aliquis Deo dicatus: comam enim is ordo religioſiſsimè, vti dictum, nutribat: per quam ampliſsimæ virtutis ornamentum accipimus, quæ caput, hoc eſt intellectum noſtrũ decoret, quæ quo magis excreſcit, eo fortiores aduerſus aduerſarios motus efficimur. Per alieni-
C genas qui vincula contendunt inijcere, humanos affectus & cõcupiſcentię vim intelligimus: id enim innuunt preces ſacræ, dum parci nobis ab alienis ſupplicamus. Quòd ſi eueniat vt humana victi fragilitate mulieris Dalidę, hoc eſt corrupti ſenſus amore corripiamur, declinamus in ſomnum, & in eius gremiũ obdormiſcimus, obliti ſcilicet eorum quæ rationis lumine irradiati vigilantes operabamur, iam facti deſides ignauiq́, bona opera intermittimus: ita mulieris dolo tondemur, hoc eſt, voluptatis inſidijs illecti ſpiritus fortitudinẽ amittimus, & in hoſtium ita poteſtatem incidimus, qui nos vexent, exagitent, & ludibrio habeant. Nulla enim re magis cruciatur homo, quàm rerum humanarum cura: aut enim ſimulac huic deditus fuerit, auaritia, aut amore, aut odio, aut inuidia, aut alia quapiam lue moleſtationeq́ malè affectus aſsiduè laborat. Vbi verò reſipiat (id enim eſt vbi expergefactus fuerit) errorem agnoſcit ſuum, pœnitentiamq́ adductus amiſſam ſtudet comam reparare, paulatimq́ vires ita reſumere, donec priſtino recuperato robore, peccato iam moriturus, cum vniuerſo inimicorum conuentu exitialem in ſe ruinam trahat, extinctaq́ omni cupiditatum & vitiorum manu, mundo etiam ipſe moriatur.

DE CANICIE. D

SENECTVS.

SVperuacuum videtur per canos ſenectutem locorũ vbiq; ſignificatam dicere, ſed illud cõmemoratione non iniucundum fuerit, quod in hanc ſententiam oſtenta olim pręmonſtrauere. Galbæ ſiquidem, cùm is prouinciam Hiſpaniam Tarraconenſem ingreſſus ſacrificaret intra ædem publicam, accidit vt puero è miniſtris acerram tenenti capillus repentè toto capite caneſceret: quod rerum mutationem ſignificare aruſpices reſpondere, ſucceſſurumq; iuueni ſenem. Nam is Neroni Claudio ſucceſsit, qui alterum & XXX natus annum ſublatus eſt, ipſe tertio & ſeptuageſimo ætatis anno Imperium adeptus. Sed enim coniectores ominoſum habent, ſi vel puer vel adoleſcens in ſenem mutari ſibi viſus fuerit: mortis enim propediem affuturæ ſignum hoc volunt. Neq; lætum eſſe, ſi contrà ſenex fieri ſe puerum imaginatus fuerit, portendere enim hoc imprudenter eum aliquid facturum, quod ei nocumentum afferat, propterea quòd, vt Homerus ait,

αἰεὶ δ᾽ ὁπλοτέρων ἀνδρῶν φρένες ἠερέθονται, E

DEVS PATER.

INuenies in diuinis literis Deum viſenda canicie figuratum, vt apud Danielem: Capilli capitis eius quaſi lana munda. Angelos hinc Eucherius, & albatorum multitudinem ſignificari tradit. Alij ad humanæ naturæ ſimilitudinem transferentes, ideo fieri autumant, vt dierum antiquitas inde ſubinnuatur: Deo enim nihil antiquius. Quod ea de cauſa libentius adnotaui, quia ſcio eſſe pleroſque etiam quantivis precij viros, qui Deum patrem ea canicie inſignem pingi nequaquam approbent.

DE BARBA.

DE barba verò alijs atq; alijs temporibus, apud alias & alias gentes varia ſemper fuit inſtitutio, neq; conſtans vnquam vſus. Verùm de ritibus nũc dicere ſuperſedebimus, quòd materiam huiuſmodi perpetua nuper declamatione percurrimus, vbi rationes explicuimus, cur ſacerdotibus comam nutrire vetitum ſit, barbam verò abradere non concedatur. Verùm hic ſignificata tantùm proſecuturi ſumus. F

VIR.

VNum ergo atq; id præcipuum eſt barbæ hieroglyphicũ, vt virilitatis indicium ſit. Nam etſi alia ſunt ſigna quæ marem à fœmina ſecernunt, quia tamen pleriq; viri dicuntur effœminaſcere, mulieresq; identidem virum induere, barba viri illius ſignum apud veteres habitũ, qui non ſexu, ſed virtute ipſa longè alius à fœmina reperitur. Nam & mulieres, ſi quæ virtutem hanc conſecutæ ſint, viriliter agere dicunt. Vnde Horatius de Cleopatrę animis ait: Nec muliebriter expauit enſem. Quòd verò virum barba ſignificet, multa ſapientũ dicta teſtantur. Nam barbam ſe ideo geſtare Diogenes reſpondebat, vt ſe virum eſſe ſubinde recordaretur. Haliabas & pleriq; philoſophi admodũ clari, barbam dixere viris à natura ornamenti dignitatisq; cauſa contributam. Inde Artemidorus, filios tantũ ornamenti patribus afferre dicit, quantũ ori barba decoris addit. Cynicus apud Lucianũ tam deforme putat eſſe ornatum barbæ auferre viris, quàm leoni iubas attondere. Theſea perhibent tondere barbam nunquã voluiſſe, vt virtutem ipſe ſuam eo profiteretur indicio, qui tamen omnium primus ante-

A anteriorem capitis comã Apollini Delíaco dedicauit. Sed hæc tam multa ſunt, vt ſi omnia complecti velim, nunquam habitura ſint finem. Ad noſtra igitur reuertamur. Sed nec radetis barbam, inquit qui Dominus eſt: vel, vt LXX, Non corrumpetis barbæ faciem, quia perfectionis noſtræ ſignum eſt barba, Hieroſolymitanus ait Heſychius. Neq; enim eſt congruũ, virtutes, quarum barba ſymbolum gerit, corrumpere, agentes nos nõ ſub vero, ſed ſub falſo & ficto habitu. Theologi veteres, quos imitatur Eucherius, eo loco Regũ, vbi Hanno Ammonita nuncijs Dauidicis, qui de patris obitu Regem conſolaturi aduenerãt, barbas abſtulit ad ignominiã, hiſtoriam ad myſticum ſenſum deducentes, Hannonem iniurioſum diabolum eſſe dicunt, qui ſubinde bene facere volentibus barbam abradit, hoc eſt, fortitudinem adimit. Ita apud eos barba erat fortitudinis hieroglyphicum, quia ſcilicet virum indicat. Atq; vbi Dominus XXI Leuitici cap. repetit ad ſacerdotes filios Aaron: Non radent caput, neq; barbam, inquit, caput & barba, ait Heſychius, ſapientiæ eſt & perfectionis noſtræ ſignum.

ORTA SENESCERE.

B CVr verò intonſa ſemper barba ſit Æſculapio, cùm tamen pater eius Apollo impubis paſsim oſtentetur, capillo eius tantummodo luxuriante hieroglyphicum philoſophi ſic explicuerunt. Nimirum ille rerum autor viridi ſemper fruitur iuuenta: verùm omnia quæcunq; generantur, in ſeniũ ocyus aut ſerius vergunt. Sed quamvis ita paſsim barbatus Æſculapius figuraretur, apud Sicyonios tamen ſimulachrũ eius imberbe ex auro & ebore confectum fuiſſe, Pauſanias tradit.

IMPERITIA.

FAcere mihi videtur ad inſtitutum negotium (vt id etiã addamus) quòd ſacerdotes illi imperitum hominem, eumq; præſertim qui vniuerſum vitæ tempus domi ſeſsitarit, nec aliorum mores hominum peregrinaſve vrbes inſpexerit, vt ita rerum ignarus ſit, ne

C rei cuiuſpiam rationem norit, non amicitiæ, nõ hoſpitalitatis iura ſuſceperit, ipſe quis ſit, vtrum ſit, an non ſit, id quoque neſciat, per aſininum caput humano appoſitum trunco ſignificabant. Aſinum enim eſſe imperitiæ hieroglyphicum, ſuo ſatis commentario declaratũ eſt. Solitos verò Ægyptios humana corpora brutorum capitibus inſignire, prout hoc vel illud animal alia atque alia præ ſe ferebat ſignificata, teſtimonio ea multa ſunt, quæ in gemmis, in marmoribus, in æs, ad hanc vſq; diem monumenta ſuperauerunt, quorum intellectus ad ſimplicium ſignificationes referendus eſt. Hæc enim hoc loco perſequi, infiniti laboris eſſet, & reliquis commentarijs de animalium ſignificationibus deriperet argumentum.

DE CERVICE.

ADiuncta capiti ceruix eſt, ita vt caput rarò ſine ceruice proponatur. Ea autem vel ſola aliquod habet hieroglyphicum. Nos igitur & naturã &

hominum mores ſecuti, aliquid etiam ſuper ea referemus. Neque enim fruſtra D
illa modò mollis atque ſummiſſa, modò rigida erectáq; , ſed veluti ex habitu
geſtúq; aliquid præ ſe fert quod omnibus manifeſtum videatur, ita non indili-
genter veteres ſua inde ſignificata deſumpſere.

SVPERBIA.

IN diuinis ſanè literis pro arrogãtia atq; ſuperbia ceruix accipitur: quare Pſal-
mo trigeſimo ſupra centeſimum, impiorum conciſas ceruices legas, pro edo-
mita ſuperbia. Quamvis eo loco non deſunt qui funes, hoc eſt, vincula legen-
dum aſſeuerant, quæ ſcilicet inſolentes iniecturos ſe minitabantur, Pro elati ve-
rò animi ſigno: Filiæ Sion ambulauerunt extento collo.

FEROCITAS.

NOſtri ferocitatem per ceruicis hieroglyphicum exprimere maluerunt: vn-
de Horatius Epiſtolis:

At vos   Seu calidus ſanguis ſeu rerum inſcitia vexat   Indomita ceruice feros.

Et elatæ rigidǽq; ceruicis homines phyſiognomici ſuperbos eſſe dicũt. Et apud
Eſaiam cap. XV, contumax huiuſmodi vitula, ſternax, & indomita, pro ingenij E
noſtri documento notatur. Et Pſalmo XXVIII ſupra centeſimum: Dominus
iuſtus concidet ceruices peccatorum.

AVDACIA.

PRo audacia, multa apud Ciceronem, vt illud in Verrem: Tamen ſi qui erũt
tantis ceruicibus recuperatores, qui audeant in prouincia, cùm prætor ad-
ſit, contra voluntatem eius iudicare: & huiuſmodi pleraq;.

SVMMISSIO.

COntrà verò ſummiſſum animum appoſito iugo ſignificat, eſtq; hierogly-
phici huiuſmodi metaphora apud ſcriptores vſitatiſſima. Cic. in Ant. Dan
dæ ceruices erunt crudelitati nefariæ: legiones ad vrbem adducere, & eas in cer
uicibus noſtris collocare cogitat. Et de natura Deorum, Itaq; impoſuiſtis in cer
uicibus noſtris ſempiternum dominium. Abſque iugi verò ſigno in obſequij ſi-
gnificatum vitula eſt Oſeæ X. quæ trituram amare docta, ſuper Ephraimei col-
li pulchritudinem tranſitura ſit.

DE DORSO. F

CEruici ſubijcitur dorſum. In dorſo gibber eſſe ſolet. Gibberoſus ho
mo hieroglyphicum eius eſt, qui, vt in diuinis literis habetur, reijci-
tur à ſacris, eumq; ſignificat qui flagitiorum ſarcina oneratus eſt, ne-
que tamen errorem aut delictum intelligat ſuum, vtpote qui non vi-
deat manticæ quod in tergo eſt. Vide verò illud, Quid operatur gibberoſus
quaſi rectus? ab Rege Iſraël dictum in Regem Syriæ.

FVGA.

DOrſum autem fugæ manifeſtum eſt hieroglyphicum. Vnde primo Re-
gum, vbi de Dagonis idoli caſu ſcribitur, Arca Domini iuxtà locata, no-
ctu fractum diſsiluiſſe, manúq; dorſum eius tantùm inuentum: quod indicium
fuit, veri numinis aduentu falſum eiectum, & in fugam actum. Nam qui fu-
giunt, perſequentibus dorſum dant. Eadem ſententia Pſalmo ſcriptum: Quo-
niam pones eos dorſum: hoc eſt, coges eos arrepta fuga dorſum obvertere. Id
noſtri dixere, terga dare.

A DE HVMERIS. VIRES.

Humeri dubio procul vires & fortitudinem, vt Eucherius ait, in ſacris literis indicant. Vnde propheta cùm magni arcani onus crucem ipſam geſtandam prędiuinaret, Poteſtas, inquit, ſuper humerũ eius. Cic. de Senectute: Cùm humeris bouem ſuſtineret viuũ. Et orat. pro Flacco: Reſpub. quam vos vniuerſam in hoc iudicio veſtris humeris, veſtris inquam humeris, Iudices, ſuſtinetis. & ita ſæpius.

PIERIVS VALERIANVS BOLZANIVS, AD VRBANVM BOLZANIVM PATRVVM, DE IIS QVÆ PER Oculos, Aures, Naſum, Os, & in eo partes ſignificantur, ex ſacris Ægyptiorum literis.

B *Facile meminiſſe potes, honoratiſſime Patrue, quarto ab hinc menſe cùm Venetijs eſſem, teq́ viri illi clariſſimi, Daniel Ranerius, Nicolaus Leonicenus, & Leonicus Thomæus adijſſent, Græcas adhuc literas ætate tam confecta docentem inſpecturi, quænam illa fuerint, quæ ſuper oculis ex totius antiquitatis eruditione repetiſti, quæq́ illi ad propoſitum argumentum addidere, quid ſuper auribus, quid ſuper ore & eius partibus examinarint. Nam eum tu diem, ob eorum amicorũ conventum, & tam variam rerum eruditionem inſpectam, quæ hinc inde emicuit, inter totius vitæ tuæ iucundiſſimos recenſuiſti. Comperimus verò te in honeſtiſſimo ſtudioſorum cœtu Pindari oracula interpretantem, fortéq́ locum illum explicabas, Nemeis, Diniæ, μασθίει δὲ καὶ τόφεις ὄμματι θάλει πᾶσις· hîc tu horum aduentu plurimùm exhilaratus, opportunè de lætitia, quæ ſtatuerit in oculis fidem, diſſeruiſti. Ceſtis enim, interpretabaris, voluptas ex oculis fidem facere: lætitiam ſcilicet oculi patentioris figura hieroglyphicè apud Aegyptios ſignificari, in ijsq́ iucunditatis præcipuam eſſe ſedem, quia gaudium ſe primùm ab oculis prodat. Eorum enim tum intentione, tum remiſſione, tum coniectu, tum hilaritate, motus animorum explicari, atque vt noſtri aiunt, eos nimis argutos, quemadmodum animo affecti ſumus, loqui. Polemonis dictum haberi, oculos eſſe tanquam fores animi: per oculos quidem animum emicare, indidémque animum introſpici: ex quo nonnulli oculum verum cordis nuncium dictitarunt. Vſque-*
C *adeò verò totã corporis vim in oculis incumbere, vt Zamolxis & Abaris philoſophi totius corporis curatione opus eſſe dixerint, ſi quis oculis mederi vellet, quòd ſi corpus curare quis affectaret, animum in primis depurgandum. Subieciſti mox: Eſſent autem multa ex Aegyptiorum doctrina in oculorũ hieroglyphicis: ſed ne vos κατὰ πάρεργους importunè demorer, reliqua Pindarica proſequar. Imò, reſpondit Ranerius, peropportunè, Vrbane pater, in hunc ſermonem incidiſti, vt de literis Aegyptiacis loquerere. Nam per totum heſternum atque hodiernum diem hoſpites hoſce meos Leonicenum atque Leonicum fatigaui, ſuper huiuſmodi generis doctrina eos percontatus, qui quidem multa eruditiſſimè, tanquam ſacra Cereris aperuerunt. Sed quod ad ſingulorum partes faceret, hærere ſe aqua in pleriſque ingenuè profeſſi ſunt. Cauſa autem huius inquiſitionis erat, quòd tabulæ cuiuſdam ob antiquitatẽ admirabilis exemplum ad me Roma miſit Bembus meus, obeliſcorum etiam plurimas notas, quæ illic reperiuntur, quas quia ex Aegypto olim aduectas manifeſtum eſt, túq́ Aegyptum peragraſti, vbi magna eſt inſcriptionum huiuſmodi copia, & quæ tua ſemper fuit in antiquitate omni cognoſcenda cura, ſtudium, & diligentia, putamus te rerum huiuſmodi non ignarum. Ad hæc Horum Aegyptium à Philippo quodam Græcè redditum accepimus, qui materiam hanc*

tractauit: ſed codicem huiuſmodi, quamuis ab Aldo noſtro publicatum, plurimis locis mutilum & imperfectum inuenimus, non vtique Aldi, viri diligentiſſimi, negligentia, ſed exemplarium vitio, quæ rariſſima reperiuntur, atque ea in damno omnia. Eáque de cauſa nunc ad te conueneramus, ſi quid horum noſti, à te libenter audituri. Et quoniam oculi iam hieroglyphica commemorare cœpiſti, ea rogamus (vt etiam pro amicis his meis loquar) ne nobis inuideas. Hic tu: Grauiſſimum viri optimi onus ceruicibus meis impoſitis, cùm pauca admodum ea ſint, quæ præſtare poſſim, vt veſtro reſpondeam deſiderio: ſiquidem argumentum hoc in tot pyramidum & inſcriptionum antiquarum memoriis, quas non in Aegypto tantùm, verùm & Romæ, & plerisq; aliis in locis aſpexi, me quoq; diu multúmq; torſit, cùm rerum harum obſeruationes apud ſcriptores diligentiſſimè conquiſierim, interpretationes autem, præter leuia quædam, nuſquam repererim, eáſq; tantùm nutu veluti quodam indicatas, vt aſſeritis: Niliacíq; opuſculum, in quo talia promittuntur, lemmata ſummatim quædam attigerit: atque ea, qualiacunq; ſint, in manus noſtras corruptiſſima peruenerint: quare, vti dicebam, quid ſuper hac re polliceri poſſim, quod ſatis vobis faciat, non habeo: pudórq; non minimus me abſterret, de ſecretioribus literis apud eos loqui, quos nihil, quod ſciri poſſit, ignorare, compertiſſimum habeam. Ne tamen ruſticitatem vllam induiſſe videar, quæ pauciſſima mihi cognita ſunt, proferam, ea ſpe, vt à vobis & meliora & reconditiora ſim magno meo cum fœnore recepturus. Et ne tempus in excuſationibus quantumuis honeſtis conteram, quæ de oculorum hieroglyphicis recitare poſſum, quando ita vos iubetis, vt vt in memoriam venerint, explicabo. quod eo libentius facio, quia dum vos chariſſimas animas conſpicio, ſuccurrit illud Euripidis:

ὄμματ' εὔνου φωτὸς βλέπειν γλυκύ·
Suaue eſt viri beneuoli oculos intueri.

IVSTITIA.

APVD Ægyptios ſacerdotes primùm omnium iuſtitiæ ſeruatorem per oculi patentis hieroglyphicum ſignificari compertum eſt: frequensq; dicterium apud Græcos, quod minimè ignoratis, δίκης ὀφθαλμός. Tum Plato Legum nono, iuſtitiam ſpeculatricem atque vindicem appellat. Chryſippus oculos iuſtitiæ acres, rectos, atque immotos facit, quòd eum, qui rectè iudicaturus ſit, non oporteat huc aut illuc oculos ab honeſto deflectere. Illud etiam noſtis ex Diphili Comœdia:

ἔστιν δίκης ὀφθαλμὸς ὃς τὰ πάνθ' ὁρᾷ· quod Nepos meus ita reddidit:
Eſt qui tuetur cuncta iuſtitiæ oculus.

Apud epigrammatarios, qui temporis iniuriam peruicere, pulcherrimum habemus pentametrum:

ὄμμα δίκης καθορᾷ πάντα τὰ γιγνόμενα· quod Nepos idem:
Cernunt omnia quæ fiunt lumina iuſtitiæ.

Hinc aliqui in facienda dictis fide, iuſtitiæ oculum atteſtantur. Orphei quoque id de Sole dictum, ὄμμα δικαιοσύνης, cui iuſtitiam in primis veteres dedicaſſent. Vnde Bithynni, quod ſcribit Arrianus, iudicia ex aduerſo Solis ſedentes exercere conſueuerant. Et veteres Theologi iuſtitiam prodidere, vt Proclus ait, è medio Solis throno per cuncta propagari, omniaq; veluti Sol ipſe omnium moderator eſt, dirigere.

MODE-

A MODERATOR.

MArcus Tullius veſter Solem mundi mentem & temperationem appellat, Scipionis ſomnio. Et vetuſtiſsimi illi ſacerdotes moderatorem hieroglyphicè ſignificaturi, oculum & ſceptrum facere ſoliti ſunt: nonnunquã in ſceptro ipſo ramuſculos complicare, vt in complexum coëuntes oculi ſpeciem in medio ſpectandam informarent: eáq; ſpecie Oſirin, quaſi multoculum dicere vellent, intelligebant. Nam OS Ægyptiaca lingua, multum: IRI verò oculum ſignificat: cuius interpretationis & Plutarchus lib. de Iſide & Oſiride, neq; non Euſebius meminere.

SOLIS VIS.

IMaginẽ enim Oſiridis apud Plutarchũ fulgenti admodũ amiculo veſtitam habemus, ex quo Solis vis intelligebãt. Apud Euſebium εἶναι μὲν τὸν ὄσειν πολυόφθαλμον ὄντος. Hinc Homericum illud:

ἠέλιός θ᾽ ὃς πάντ᾽ ἐφορᾷ, καὶ πάντ᾽ ἐπακούει.

Quem ſecutus Maro dixerit:

B *Sol qui terrarum flammis opera omnia luſtras.*

Illud verò non ignoratis, eundem eſſe Oſirin & Dionyſium: vnde Eumolpus,

ἀστροφαῆ Διόνυσον ἐν ἀκτῖνισι πυρωπόν.

CVSTOS.

QVin etiam ab officio in vniuerſum corpus præſtito, cuſtodem ex oculo hieroglyphicè ſignificari comperimus. Vnde oculos nonnunquam geminos totidem capitibus incumbentes aſpeximus, quod DIS MANIBVS interpretantur. Capita enim Manes apud Ægyptios, oculos verò diuinitatem præ ſe ferre manifeſtum eſt. Maximè verò admirandam eſſe cuſtodiam, quam oculus pupillæ præſtat, ex Euthymio didicimus: ſiquidem Pſalmo XVII philoſophatur, Tunica ſuper tunicam, & alia quædam integumenta eam muniunt, quorum alia tenuia & translucida ſunt, ne vllam pupillæ, quæ ſuapte natura humida eſt, ac perinde mollis, inferant aſperitatem: alia verò exterius craſsiora, vt palpebrarum tunica, quæ duobus eſt ſemicirculis diſtincta, vt pulueris atq; aëris incurſum, & paruula quæque animalia in oculos inuolare ſolita, repellat C atq; ſummoueat. Quin pilis etiam vallatæ ſunt, vt ſudorem propè fluentem aliò auertãt, neq; in oculum influere permittant. Acutũ enim et ſalſum ſudorem eſſe, ac perinde moleſtum & cruciabilem, ſi oculum attigerit, futurum.

DEVS.

PRęclara autẽ illa ſunt, quæ de Deo ipſo per figuram nuncupationémve oculi cõmonſtrato, intelligebant: veluti ſcilicet in minori mundo oculi ſunt articulorum omniũ præſtantiſsimi pulcherrimíq;, ac omnium actuum moderatores, ita Deum illum optimũ maximũ, mundi oculum, patrem luminum à Iacobo nuncupatum, omnia formoſitate tranſcendere, omniáq; gubernare, atq; vt ait Apoſtolus, nihil eum latêre, cuius oculis omnia nuda & aperta ſint, atq; ita bonos & malos ſpeculetur: & vt quæ pro facie ſunt homo videt, ita quæ deliteſcunt in imo corde proſpicit Deus, & perſcrutatur. Hinc eruditorũ opinio eſt, θεὸν ἀπὸ τοῦ θεάομαι dictum, quippe quòd omnia proſpiciat, vt inquit Eucherius: quicq; oculi in diuinis literis Deo attribuuntur, eius ſunt ſignum intelligentiæ, cui porrò nihil occultum ſit. Cyrillus libro nono Apologiæ, qua Iuliani Apoſtatæ maledicta cauillationéſque in pietatem noſtram refellere aggreſſus eſt,

vbi ille Moſcos ænigmata reprehendit, qui verbis, non occultis rerum inuolu- D
cris, humanum genus erudire debuiſſet, is omnes qui antiquitùs habiti ſunt ſa-
pientes, huiuſmodi inſtitutionis genere vſos indicat: cumq; Ægyptios memo-
rat, eos dicit per oculum, & adiectum ſcipionem, vt paulò antè diximus, Deum
intelligere voluiſſe, quippe ſummam ſuper omnia naturam, quæ ſcilicet omnia
conſpiceret, ac omnium dominaretur. per ſceptrum enim paſsim Regiam intel
ligi dignitatem. Quinetiam abſque oculi pictura pleroſq; veterum reperimus
Deum per ſtantem baculum figuraſſe. Cur verò ex humanis membris oculum
illi pro Dei ſigno deſumpſiſſent, eam afferunt rationem, oculum humanum mi-
ſtura ſuæ materiæ aliquid lucis poſsidere, quod in nonnullis tam efficaciter ex-
ploratum eſt, vt per medias noctis tenebras, oculis repentè patefactis clarè cer
nant: id quod præcipuè Tiberio imperatori contigiſſe prædicant. Et ætate no-
ſtra M. Antonium Sabellicum, dum apud nos Græcè diſceret, de ſe affirmãtem
audiui, quotieſcunq; noctu excitaretur, aliquandiu & libros & inſtrumentum
cubiculi vniuerſum liquidiſsimè diſcernere ſolitum. Quo conſtituto, cõgruum
identidem erit, vnicum ac primarium illud lumen, quod omnem ſupereminet E
lucem, cùm ſit ſeditione ſulgentiſsimi ſplendoris potens, eiusq; omnino do-
minus, pro luce meritò nominari, cum mundi lucem profiteri, ac per oculum, lu
cis receptaculum figurari.

ANGELI.

QVatenus verò noſter oculus, licet alicuius ſit particeps lucis, alterius tamen
luminis indiget, ſi videre velit, cum Diuos, ſiue Angelos, ſiue vt veteres
plurimùm dicebant, genios referre autumant, qui quidem ſine ſuperioris lumi-
nis, hoc eſt, Dei ipſius irradiatione, obire per ſe proprium munus intelligentię
nequeant: intellectum enim quaſi oculum videri, qui non ex ſe, ſed lucis parti-
cipatione videt. Oculum porrò, hoc eſt, ipſum intellectus vigorem, non omni-
no eſſe ſimplicem, alioqui aduentantis lucis compoſitionem concretumq; mi-
nimè pateretur. Hinc communis eſt autórũ ſententia, conſtare angelos ex actu
& potentia: quod altiori quadam inquiſitione elucidari deberet, niſi ſolam hie-
roglyphicorum commentationem mihi demandaſſetis.

SERMO. F

VT cœptum igitur proſequamur argumentum, eundem Oculum inveni-
mus eſſe ſermonis hieroglyphicum apud Ægyptios, ſermonemq; ipſum
dupliciter conſiderari. Vno modo, quatenus loquendi facultatẽ à natura conſe
cuti ſumus: altero, quo in hoc vel illud idioma linguã inflectimus, & in proprio
artem & elocutionem adhibemus. Simplicem itaq; ſermonem illum per linguã
tantùm figurari: ſed ſi cultum & elegantiam acceſsiſſe innuere vellent, linguæ
oculum ſubſanguineũ ſubijciendum. Vigorem enim in eo quendam ita oſten-
debant, aut animæ principatum, cuius in ſanguine ſedes eſſe fertur. Sic autem
perfectos animæ ſermones effinxiſſe viſi, ſimilitudine à nobilitate ſumpta, quæ
vt præcipuè oculis ineſt, ita etiam ſermoni congruit, caſuum quippe multiplici
deſinentia, pronunciationis varietate, accentuum tenore, alio atq; alio oris, ac
totius demum corporis motu, vel ab arte, vel à natura concurrentibus.

CONTEMPTOR DIVŨM.

ALicubi videmus in ſolea inſculptum oculum, quod iuniores pro animo
Deo ſubiecto, & ad eius obſequia parato, poſuerunt, quod ego aliorũ iu-
dicio reliquerim. Scimus nos ſoleam ſimpliciter calcandi ſupprimendiq; indi-
cium

A cium eſſe,ipſo vno,quod ſatis eſt,Virgilio dicente:

Atq; metus omnes,ſtrepitumq; Acherontis auari
Subiecit pedibus. Ideoq; diuûm contemptorem,impium & perditum hominem intelligi,videri conuenientius.

FAVOR.

NEq; deſunt qui oculũ fauoris & beneficentiæ ſignũ dicant:& in ſacris verbum Aſpicere,ſignificare ſe propitium & benignũ oſtendere. Videmus enim apud Maronem,vbi Iupiter Libyæ defixit lumina regnis, reginã ritè quietum accipere in Teucros animum,mentemq; benignã. Contrà verò de Pallade acriter irata,Diua ſolo fixos oculos auerſa tenebat. Hunc verò fauorem,qui per oculum indicatur,theologi noſtri gratiam vocãt. Vnde quos Deus aſpicit,fortunari:quos auerſari videtur,derelinqui,& infelices eſſe profitemur. Et quoniã nutus plurimũ in palpebris cõſiſtit,ſunt qui palpebras attributas Deo,locutionis eius quæ in diuinis literis habetur,hieroglyphicum eſſe dicant. Vnde de incõprehenſibilibus eius ſacramentis atq; iudicijs,diceret Eucherius, Pſalmo,di-
B ctum:Palpebræ eius interrogant filios hominũ. Hieronymus quoq; ijſdem verbis palpebras ait incomprehenſibilia iudicia Dei eſſe eodem citato verſu.

CASSVS LVMINE.

IN diuinis literis,vt hoc ſubijciamus,obcæcatus pro eo ponitur,qui Dei nullam habet cognitionẽ,neq; vllã veritatis lucem intueri poteſt. Quod verò Aſſertor noſter ait de oculo,qui mentem infeſtet atq; ſeducat,eruendo,ineptè quidam,imò impiè atq; Iudaicè carneũ oculum re ipſa effodiendum abijciẽdumq; intelligunt: vnde nonnulli,nacta hinc calumniandi anſa, in Chriſtiani iugi ſuauitatem,onerisq; leuitatem,dura nimis præcepta Chriſti vocauerũt. Cæterùm ſi tam ſtupidi ſunt vt Euangelicæ lectionis ſenſum nõ intelligant,ſciant Chryſoſtomum,Cyprianum,& Hilarium,doctos probosq; alios pleroſq; omnes de amicis illis declinandis intelligere,quorum nobis pernitioſa ſit cõſuetudo, dum vel exemplo,vel etiã adhortationibus abducere nos à bonis moribus & à vitæ integritate cõnituntur. Omnia enim fatemur amico deberi,ſed vſq; ad aras. Atq; hìc ſubticuiſti mi Patrue,profatus tantùm,ne reliqua proſequerere,honorẽ ha-
C bere te auribus grauiſsimorum hominum,cùm lepidè THOMÆVS coniectari ſe profeſſus eſt,cur tibi tacendum imperaſſes, addens in explicanda rerum natura,obſcurioribusq; ſcriptorum locis in lucem eruendis, ſibi, vtpote viro philoſophiæ ſtudijs dedito,nullam eſſe debere verecundiã. Nam tu, inquit,oculũ amoris laſciui etiã eſſe ſignũ ideo dicere noluiſti, ne Venerẽ ex obſcœno carmine lumine eſſe pæto probare cogereris. Atqui poteras Venereũ huiuſmodi oculum ex Heſiodi Theogonia proferre: hunc enim, vt noſti, poëta vetuſtiſsimus ἑλικοβλέφαρον appellat,quaſi laſciuiæ amorisq; plenum, & mobilitate lubrica quoquo ſe facilè vertentẽ,hominisq; mentem,in quem inſpexerit,tenaciſsimè complicantem,ſumpta Heſiodiani vocabuli à clauiculis vitiũ metaphora,quaſi aſpicientes laqueis & vinculis deuinciãt atq; conſtringãt. Hìc tu Patrue: Scio quid me deceat. Sed ea potius de cauſa finẽ feci,quòd nuper prælegendo,& nunc dicendo,laſſulus mihi videbar: quare niſi vobis graue eſt, vos reliqua proſequimini, οἷμαι φίλτροισι ἐστὶ κεἰπεῖν καὶ λέγειν. Hìc Thomæus multa de te honorificè locutus, admittendã laſsitudinis excuſationẽ dixit. Vt verò dictionẽ tuam proſequeretẽ lepidus ſenex,multa ſuper amore ex Muſæo & Platone diſſeruit, quẽadmodũ is ex pætis amati corporis oculis in amãtis pupillas inuolet,ibiq; aperta ſibi via in

Q

mediũ vſq; cor penetret atq; tranſiliat, ſiue ſpiritus, ſiue ſanguis ſit tenuiſsimus, D qui corpus in alienum tam lubricus illabatur, idcircoq; ſignatè admodum in uereeundi, ac maxime petulantis hominis hieroglyphicũ fieri ex oculo ſubſanguineo, obſeruatum ab iis, qui phyſiognomiæ ſcientiam tradidere: quare apud Lucianum de laſciuo & admodum improbo adoleſcente dictum, habuiſſe eum ὕφαιμον ὀφθαλμόν. Neq; temerè Ouidiũ inter laſciuiæ ſigna poſuiſſe, purpureas genas pollice tangendas, cuius hæc ſunt carmina:

Cùm tibi ſuccurret Veneris laſciuia noſtræ,
Purpureas tenero pollice tange genas.

LIBIDINOSVS.

ITaq; ſi hominem Veneris vſui intemperãter deditum ſignificare quis voluerit, eius aiebat oculos glabris ex toto palpebris effingẽdos, quarum pili tunc defluere incipiãt, cùm res venerea cœperit exerceri, eoq; magis décidunt, quo amplior accidat eius rei vſus.

PRAESTANTIA.

B

ADdebat deniq; ad ea quę de amoré aut pulchritudine, aut alia quapiã charitate quę affectum excitet, diſſeruerat, oculũ eſſe vbiq; hieroglyphicum rei quæ maximè præſtet, quæq; chariſsima omniũ habeãt: Catullianaq; illa tot exempla, quę toto paſsim opere comperiuntur, rei locupletiſsimũ facere teſtimoniũ. Sed quòd inſularum peninſularumq; omnium ocellum dicit, ex Pindaro deſumptũ, qui Agrigentũ Sicilię oculum vocet, Olympiis, ode ſecunda, σικελίας τ' ἦν ὀφθαλμός. Atq; in hanc ſententiã Tullius: Hi duos oculos terræ maritimæ effoderunt.

VITA MORSQVE.

F

PEr adapertũ autem oculũ hieroglyphicè vitam ſignificari, veluti per eum clauſum, mortem. Hinc apud Homerũ totiens, intueri ſolem, pro viuere: hinc claudi lumina, apud eundem, neq; non apud noſtros vbiq;, pro mori. Oculos enim morientibus operire, rurſusq; in rogo pateſacere, Quiritum magno ritu ſacrum fuiſſe legimus, ita more condito, vt neq; ab homine ſupremùm eos ſpectari fas eſſet, & cœlo nõ oſtendi neſas, autore Plinio.

METEORA.

IAm & monoculos Cyclopas hieroglyphicè cõfictos ea de cauſa, quòd eorum oſſiciũ circa fulgurationes, & fulmina, & huiuſmodi alia verſari cõmentum fuit, quæ quidem in aëre fieri maniſeſtum. Aër autẽ cùm in medio ſit ſitus, datus eſt locus fabulæ, vt oculo vnuſquiſque vno tantùm in media frõte ſito præditus haberet. Ita interpretes Heſiodi Theogonia cõmentati ſunt.

IOVIS PROVIDENTIA.

STatuam demum Iouis in ſubdiali ara, ad quam Priamum Troia capta incenſaq;

A ſacq; confugiſſe proditum, tribus inſignem oculis fuiſſe ex Pauſania cognitum: idq; ſimulachrum à Sthenelo Capanei filio Argos tranſlatum. Hieroglyphicè verò indicaſſe tripliccm eius prouidentiã, qua cœleſtia, maritima, & inferna curat: ætherium enim eum paſſim, & ab omnibus appellari. Quòd maris imperium gerat, & noſtri ſæpius, & Æſchylus atq; alij apud Græcos oſtenderunt. Quòd infernus etiam ſit, Homerus καταχθόνιος eum vocat. Atq; idem de Iunone apud Maronẽ: Iunoni infernæ dictus ſacer. Atq; hic cùm Leonicus & ſcreatu

& pituitę abſterſione paulùm ſubſtitiſſet, RANERIVS excepit: Quantũ ex ijs quæ hactenus allata ſunt obſeruaui, pauca admodũ & ieiuna propemodũ ea eſſe conſpexi, quæ veterum traditione ad hieroglyphicorũ explicationem extare cõperimus. Animaduerti verò te Thomæ cautè admodum ad Græcorum &
B Latinorum eruditionem cõfugiſſe, vt rem ipſam locupletares, abundãtioremq; redderes: quod & Vrbanus egregiè fecerat, cùm ad ſacras pręcipuè literas defle xiſſet. Nam quamvis rerum effigies pro verbis poſitæ ſint ab Ægyptijs, in ijs tamen, vti video, philoſophorum, poëtarum, hiſtoriarum, & diuinarũ etiam diſciplinarum ſententiæ deliteſcunt: quæq; illi anguſtis oculorum ſpatijs incluſere, reliqui ea per latiſsimos eloquentiæ campos produxere: vnde anſa datur cõmodiſsima, rem amplificandi, & quaqua libuerit, cum ſimile nuſquã deſit argumentum, peruagandi. Rectè quidem Raneri doctiſsime iudicas, reſpondit LEONICENVS, Ægyptiorum argumentum hoc latiſsimè diffundi poſſe. Nam & Hetruſcorũ doctrinam de prodigijs, & ipſa Onirocritarum cõmenta, cùm phyſica magna ſui parte ſint, ab Ægyptijs emanaſſe crediderim, qui pręſertim videã ipſum Hippocratem noſtrum tantæ claritatis medicum, decumbentiũ ſuorum ſomnia vſqueadeò magnifacere, vt ad hanc vel illam imaginem, quę videri viſa fuerit, morborum, quibus affligerentur, naturam explorauerit, ſeduloq; his animaduerſis, opportuna remedia ſingulis adhibuerit: quę quoniam ab eo diligen
C tiſsimè deſcripta ſunt, ſuperfluum fuerit commemorare. Tum RANERIVS: Habendæ mihi ſunt tibi Leonicene gratiæ non vulgares, qui coniectores mihi chariores eſſe facis, dum eos Ægyptiacum quid ſapere docueris, quibus ſum ab ineunte ætate mirificè delectatus. Dumq; Vrbanus, atq; mox Thomæus loquerentur, titillabat me cupiditas quædam, vt ad ea quæ dicebant, de ſomnijs quædam nõ incongrua ſubijcerem: ſed verebar ſermonis tam iucundi curſum interturbare. Atqui, inquit LEONICENVS, opportunè vir clariſsime partẽ hanc de ſomnijs tractaſſes, nobiſq;, ſi horũ ego animos perſpectos habeo, rem gratiſſimam feciſſes: quare omnes te obſecramus, vt quæ dicturus eras, iamiam incipias explicare. Subſecutus eſt RANERIVS. Cum oculo, de quo hactenus multa ſunt dicta, cilia cõponenda mihi videntur, neq; non ſupercilia. De cilijs Leonicus, dum palpebrarum tangeret nuditatem, optimè.

SEVERITAS.

SVperciliũ ego pro ſeueritatis hieroglyphico poſitũ video, cuius vos eam afferentis rationẽ, ſenibus peculiarẽ eſſe ſeueritatẽ, eoſq; paſsim ita habitos. His verò ſuperciliũ maximè nutriri, & plerũq; ita hirſutũ haberi, vt tondendũ ſit, vnicuiq; manifeſtum: quod propterea euenit, vt veſter tradit Ariſtot. quia ſuper-

cilia compagini ſunt appoſita oſsium, quæ ſeneſcente ætate laxantur, & ita plus humoris tranſmitti patiuntur, vnde ſupercilijs alimentum affatim impendatur. D

HILARITAS.

SEd longè ſecus inuenimus Onirocritas ſentire, qui ſupercilium hilaritatis indicium eſſe poſuerunt, boniq́; alicuius aduentantis præſagium, ſi & denſum & bene coloratum apparuerit: maximè verò ſi mulier ea fuerit, quæ per ſomniū id ſe videre imaginata ſit: fœmellis enim id ſtudium accuratius, vt etiam intinguant, ad venuſtatem augendam. Solere nos præterea & ſerenitatem frontis, & animi iucunditatem, ex ſupercilij relaxatione interpretari.

LVCTVS.

GLabellum verò ſupercilium ſomniare, luctus eſſe ſignificationem, ijdem Onirocritæ commenti ſunt: cuius ſigni cauſam afferunt, quòd veterū mos eſſet ſupercilium in luctu vellicare.

IVNO.

ID quoq; mihi videtur obſeruatione dignum, quod apud Sex. Pompeium habetur. Oculi ſuperius integumentū in tutela Iunonis eſſe, quòd eo protegantur oculi, per quos luce fruimur, quam ab Iunone tribui putabant, atq; inde Lucinam eam dictam. Et partem eam capitis illi dicatam tradit Varro. E

NVMEROSA PROLES.

APud eoſdem cōiectores, eum qui tris oculos habere ſe vel plures imaginatus ſit, ſi ducturus vxorem ſit, bene illi euenturum portenditur: filios enim quos quæſierit, breui ſuſcipiendos. Indicium enim filiorum eſſe oculos, Artemidorus tradit, ſomniorū oraculis explicandis, propterea quòd & amabiles ſunt, & inſtar oculorum chari, neq; non ſeneſcentibus parentibus duces, miniſtriq; agendorum. Quod enim ad amorem facit, in promptu eſt dictitare nos, ferre in oculis eos, quos charos habemus, & vnicè diligimus. Præterea dixiſſe Ciceronem ad Atticum: Oderat, nunc fert in oculis. Et apud Catullum, nil charius eſſe oculis: Ni te plus oculis meis amarem, & huiuſmodi multa.

ORBITAS.

SI verò quiſpiam vtroq; oculo per nocturnā imaginem obcæcari ſe viſus fuerit, eum aut filijs orbandum, aut fratres, aut parentes amiſſurum aiunt. Fratres quidem, propterea quòd oculi inter ſe germanitate quadam coniuncti cenſeantur. Parentes, quoniam lucem præ ſe ferunt, in quam nos eorum beneficio prodierimus. Quin etiam filios, ea quæ ſuperius allata eſt cauſa. F

SECVRITAS.

CÆterùm ſi quis compeditus ſit, aut alia quapiam calamitate circunſeptus, bene illi euenturum, ſi obcæcari ſibi videatur: ſecuritatis enim id eſſe indicium, propterea quòd mala quæ circunſtent, minimè ſit inſpecturus.

CÆCITAS.

NEq; diſsimulandum id quod ab eodem Artemidoro traditum eſt: Oculum in aure ſitum in ſomnijs videri viſum, cæcitatis indicium eſſe, quippe quod oſtendit, auriū tantùm beneficio percipi, quæ oculis legi conſuerunt. Idemq́; ſignificari, ſi per ſingulos manuū digitos oculos quis diſpoſitos inſpexerit, propterea quòd cæci tentabundi, manibus oculorū

A vice vtantur. Quæ quidem commenta cùm mecum, iam à Leoniceno monitus, reputare cœpi, Ægyptiorum inuentis tam ſimilia eſſe conſpicio, vt inter hieroglyphica non immeritò locū habere poſſe videantur, quòd & pictura commodè poſſunt exprimi, & certam rei rationem ſuſcipiunt. Ad hæc THOMÆVS: Vera quidem, & nulli nō approbanda ſunt hæc, ornatiſsime Raneri, quę dicere commentus es: atq; ego in ea ſum ſentētia, vt nihil ferè differre putem, vtrum talia quæ recitaſti, an vetuſta ea hieroglyphica pręponi debeant. Sed quoniam in aures incidiſti, venit in memoriam mihi, in ijs etiam eſſe multa, quæ doctrinam ſapiant Ægyptiacam: qualia quæ ſint, ſi permittant ſocij, libenter enumerem. At quid (reſponderunt omnes) acceptius & iucundius ſit nobis futurū, hoc præſertim ſermone ſuſcepto, polyhiſtor noſter Thomæe Leonice, cùm quanta qualiſq; ſit eruditio tua ignoret nemo? Tum ILLE: Veſtræ hoc eſt benignitatis dictū, nam noſtra quàm pedeſtria ſint ſatis intelligo: ſed qualiacunq;, dicā tamē.

ÆQVVM DOMINIVM.

APud Græcos in Creta ſimulachrum Iouis abſq; auribus fuiſſe fertur, argu-
B mento, vt qui cæteris iura daturus eſt, neminem vllum priuatim auſcultare debeat, ſed omnibus publicè conſulere. Eaq; de cauſa ſapienter Alexander verè Magnus, alteram præbere aurem accuſatori, alteram reo reſeruare ſolitus erat. Quòd ſi quis eum, aut iudicem aliquem, aurem vnam vel auertentem, vel manu appreſſa obturantem effinxerit, ad huiuſmodi ſignificatum non inconcinnum, vt puto, fecerit hieroglyphicum.

SAPIENTIA.

QVatuor verò aures, manusq; totidem, quibus Lacedęmonij ſimulachrum Apollinis præditum eſſe voluerunt, vero nimirum hieroglyphico, nihil aliud ſignificabant, niſi ſapientiā, cuius Deus ille ſymbolum eſſet. Eam autem & multarū rerum auſcultatione, & operibus identidem agendis cōparari. Non enim dignè ſapientem cum dixeris, qui ſe rerum cognitioni tantùm emanciparit, niſi & facta, quæ probes, inſpicias,
C quæq; is & diligēter & probè examinarit, in vtile aliquod vel ſibi vel alijs opus promulgarit. Res enim gerere, & captos oſtendere ciuibus hoſtes, attingit ſolium Iouis, noſter ait Horatius. Neq; me fugit alios eſſe qui hieroglyphicum hoc Lacedæmoniorum ſummo Deo attribuunt, quia ſumma rerum ſit Pythagorica τετρακτύς, de qua multa dicenda eſſent, ſed enim non ſunt hìc ad cōmemorandum neceſſaria.

DE NASO.

SAGACITAS.

QVoniam verò Naſus eſt inter aures, interq; oculos medius, non eſt hîc prætereundus. Eius autem hieroglyphicum præcipuum eſt, ſagacitatem indicare. Naſutiq; vocabulum Feſto ſagacem notat, quòd vniuſcuiuſq; rei odorē ſtatim explorat, & prius ſcilicet ſentiat quàm inſpexerit. Sic auritum, ab audiendi curioſitate dictum. Sic oculatum, qui ex prompto oculi vtitur beneficio. Sic cordatum, qui corde præſtet. Tu verò VRBANE pater, quia ſacræ literæ odoratum ſæpe Deo Opt. Max. attribuunt, quo ſenſu ſit nobis accipiendum, explicare ne graueris precor. Tum tu Patrue?

De Naſo quidem vnum tantùm nūc ſuccurrit, quod ad hanc rem facere videa- D tur. Nares quippe in Deo perſcrutationē eam ſignificare, qua ipſe corda hominum odoratur: eoq́ ſpectare illud ex lib. Regū: Aſcendit fumus de naribus eius. Alibiq́ in ſacris literis, odorari, cuius & indicium & inſtrumētum eſt naſus, placere ſignificat. Ita Noe ſacrificante odoratus eſt Dominus Deus odorem ſuauitatis: hoc eſt, placuerunt illi ſacra, quæ vir ille probus obtulerat. Idcirco Lex hominem qui vel paruo, vel magno nimis, vel obtorto naſo fuerit, ab altari ſancto ſummouet, ne ſcilicet accedat ad miniſterium eius. Tales ſunt, quibus vel pauca admodum habentur in diuinis inſtitutionibus quæ ipſi probent, vel quibus omnia nullo diſcrimine tam bona quàm mala placēt, vel illi, quibus mala prauaq́ tantùm placent, diceret Heſychius. Deinde ad Ranerium conuerſus: Scio verò coniectores hac parte ſuper multa commentos, quæ tu recenſere potes Raneri, qui partem hanc tibi agendā ſuſcepiſti. Libentiſsimè, reſpondit RANERIVS. Et quando incidimus in naſum, vt ordinem ſequar tuum, apud Onirocritas Vrbane pater, cum qui ſe magno naſo per ſomnium viderit, magna in rebus agendis ſagacitate prudentiaq́ fore promittitur. Hinc etiam emunctæ naris viros di- E ci cos vſitatum, qui acri ſunt iudicio conſpicui.

MORS.

SI verò aliquis morbo decumbat, & abſq́ naſo ſe imaginetur, futurā illi mortem inde præſagiunt, quòd ea pars actutùm abit à cranio.

SERVITVS.

VT verò ad aures redeamus, id in primis iocoſum eſt quod apud eoſdem Onirocritas habetur de auribus aſininis, quas qui ſe habere per ſomnium imaginatus fuerit, ſeruitutem ĩ atque ærumnas ingruere homini præſagiunt, niſi fuerit is philoſophus, cui tantùm eam ſpeciem proſpera ominari tradūt, ob tardiorem aurium motum, quæ cōtanter in huiuſmodi animali mouentur, quemadmodum firmam eſſe debere philoſophorum auſcultationem volunt. F

LONGA SERVITVS.

QVin etiam humanæ aures apud eoſdem coniectores ſi ſeruo homini plures acceſsiſſe viſæ fuerint, longæ ſunt ſeruitutis indiciū: multa enim oſtendunt extare imperia, quæ ſomniatoris ſit auditurus.

AMPLITVDO FAMILIÆ.

COntrà verò ſi paterfamiliâs is fuerit qui plures habere ſe aures imaginetur, familiæ huic aiunt amplitudinem ſignificari, propterea quòd plures filios & ſeruos dicto parentes ſit habiturus.

LVCRVM.

OPificibus autem inſomnium idem lucrum apportat: audiet enim multorū voces opera locantium. Verùm hæc & huiuſmodi pleraq́, vt ingenuè fatear quid ego ſentiam, ingenĳ humani argutias potius oſtendūt, quàm ſolidiorem vllam ſapiant diſciplinam. His dictis ad te Patrue conuerſus addidit: Nunc tu autem Vrbane pater, ſi quid ſacratius habes ſuper auribus, in medium afferre potes. Tum tu nihil cunctatus:

CONTEMPLATIO.

DVm de ſupercilio diſputatum eſt, vnum mihi videtur eſſe præteritum, per quod

A quod homo intelligitur ſublimium diuinarumq́ rerum contemplatione detentus, propterea quòd ſupercilia eminẽtiori ſunt loco ſita, circaq́ organa quæ ſenſum contineant, qui mentis agitatione moueatur. Is verò nimirum ſedem habet in cerebro. Neq́ negarim apud profanos ſuperciliũ pro faſtu poni, faſtuoſosq́ ſuperciliosos dici.

OBEDIENTIA.

SEd ad aurem potius tranſeamus, quę ijſdem in ſacris literis hieroglyphicum eſt obedientiæ, vbi præcipuè Moyſes ſecundo immolato ariete, ſacrificio quod Explicationis LXX dixerunt, alij Conſummationis, vel vt vulgata habet editio, in conſecratione ſacerdotũ. Is alijs ritè factis, inſuper de hoſtiæ huiuſmodi ſanguine extremum dexteræ auriculę tum Aaronis, tum filiorum eius tetigit: quod, vt interpretantur Theologi, ad obedientiam refertur, quam præſtare debemus Domino, memores ſcilicet Adamum propter relictam abiectamq́ obedientiam paradiſô eiectum, & ſolum vertere coactum. Agnouere hieroglyphicum hoc noſtri etiam poëtæ, vt Horatius:

B *Nemo adeò ferus eſt, vt non miteſcere poſſit,*
Si modo culturæ patientem accommodet aurem.

Atq́ illud etiam Sermonibus:

Demitto auriculas vt iniquæ mentis aſellus.

CONTVMAX.

COntrà verò veluti auris adaperta obedientiæ ſignũ eſt, ita & obturata hieroglyphicum eſt cõtumaciæ, hominisq́ mandata detrectãtis, idq́ ſibi velle, quod apud Eſaiam legimus: Surdi clamãtem audite. Abſciſſam eam, ſunt qui idem ſignificare aſſerant, ſummoto quippe obedientiæ miniſterio.

CALVMNIATOR.

AD hæc, præter huiuſmodi contumaciam Theologi per àmputatam aurem accipiunt eum quoq́ qui detractionibus & calumnijs in alios oggeſtis delectantur, & turpium impudicorumq́ ſermonũ laſciuia capiuntur: proba verò conſilia, & admonitiones de honeſta & homine digna ratione viuendi, carie peius & angue protinus auerſantur. Carpocrates porrò hæreticorum ſceleratiſſi-
C mus, qui mala & bona omnia, non natura mala neq́ bona, ſed opinione hominum ita vocari diſputabat, vt quodcunq́ adlibuiſſet, id identidem licere perſuaderet, meritò diſcipulos ſumma dexteræ auris inuſta particula pręſignabat. Nã eodem modo, ſed ſtygmate longè grauiori, eorum omnium non aures tantùm, ſed oculi etiam, & naſus, & os, atq́ lingua inuri deberent, qui delirijs huiuſmodi audiendis tempus inſumunt. Hic, cùm aliquantulum incenſus eſſe videreris, LEONICVS commotiunculam eam ſedaturus ita ſermonem excepit. Dum de extrema auris particula loquereris Vrbane, venit in mentem mihi Recordationis hieroglyphicum, quod per pollicem & indicem ad infimã aurem appreſſos figuratur. Nam inter agalmata Ferdinandi ſecundi Neapolitani Regis numus erat, in quo auris manu apprendebatur. Commentum literæ ab altera parte declarabant, ΜΝΗΣΘΗ, vltima tamen litera parum conſpicua: quod cum Maroniano quadrat carmine,

Cynthius aurem vellit, & admonuit. Conſecrata enim auris eſt Memoriæ. Hinc illud apud Plinium: Eſt in aure ima memoriæ locus, quẽ tangentes atteſtamur. Eſt poſt aurem æquè dexteram Nemeſeos, quę dea Latinum nomen ne in Capitolio quidem inuenit, quo referimus tacto ore proximũ à minimo digitũ, veniã

ſermonis à Dijs expoſcentes, ne ſcilicet eius memores nos vlciſci velint. Obſeruaui verò aurem in gemma quadam inciſam, cuius extremã partem expaſſa manus pollice atq; indice tantum leuiter comprehendebat, literis identidem, quæ rei facerẽt interpretationẽ, adſculptis, ΜΝΗΜΟΝΕΥΣΩΝ. Id nonnulli alijs gemmis imitari conati, cũ literas neſcirẽt, ΕΥ diphthongi charactêres inuertêre. Sed quòd vltima ſyllaba ϟΣ per M Latinam literã expreſſere, ſæpe in quibuſdam numis eam pro Σ poſitã inſpeximus, & ϟΣ vice verſa loco M Latinæ. In numis autem multæ aliæ literæ deiectæ cõſpiciunt̃, vt ϖ pro B. ω pro E. & ſimilia: quod ideo dictum volui, ne fallant impoſtores, qui noua interdum opera, atq; ea quidem deprauata, pro veteribus venditare non erubeſcunt. Vt verò Fuſcus frater meus referebat, apud Angelum Colotiũ Baſſum antiquarium Latinè Græceq; eruditiſsimũ Romæ viderat gemmam eodem ſculptam ſigno, cuius inſcriptio erat, ΜΝΗΜΟΝΕΥΕ, vti etiam ſuperior. Ad huius hieroglyphici figmentum reſpexiſſe mihi videtur Ouidius eodem loco, quem ſuprà citauimus: D

Si quid erit de me tacita quod voce loquaris,
Pendeat extrema mollis ab aure manus. E

FVTVRVM OPVS, VEL QVID AGENDVM.

EST & futuri operis indiciũ auris ad audiendũ intenta, ab eius dubio procul officio, in quo eſt rei quędam formula. Auſcultatio enim initiũ eſt & imago quædã operis quod aggreſſuri ſumus: eoq; ſpectãt numiſmata tot cũ inſcriptione, ADLOCVTIO, in quibus milites obuerſis intentisq; adſtare auribus conſpiciuntur.

DOCILITAS.

ILla verò quæ de figura aurium à phyſiognomicis traduntur, docilitatem, benignitatem, manſuetudinem ex auribus extantibus ſignificare, faciũt quidem ad eorum doctrinam, ſed ad negotium noſtrum parum afferunt vtilitatis.

INDOCILITAS.

PErinde ac etiam preſſas aures, & ſimiarum inſtar temporibus adhæreſcentes, ſtuporis & imperitiæ, quæ doctrinam nullam admittant, ſignũ eſſe perhibent: quæ ſi quis in hieroglyphicorum vſum trahere voluerit, integrum vnicuiq; dicimus, ſuo iure ludere. F

DE LINGVA.

SEd vt ad linguam conuertar, iam res exigit: quandoquidem quod ſuperius Vrbanus de oculo linguæ ſubiecto ad perfectam ſermonis rationem indicandam dixit, alterius ab eo non alieni admonet hieroglyphici. Lingua hæc eſt manu prætenta. Nam qui per linguã ſermonem articulari voce coagmentatum intelligebant, adiecta manu quæ illam comprehenderet, eloquentiam ſignificabant. Sanè quidem Hebræi per Laſon, quæ lingua eſt, ſermonem intelligunt, vnde fortè λαλεῖν Gręcis. A' Dico verbo nimirum Latini Dinguam olim appellauere: inde D litera in L mutata, Æolum more, linguam fecimus: vt etiam Sellam, quæ prius à ſedeo, ſedda dicebatur. Aiunt tamẽ Grammatici veteres, Pompeium Magnum dinguam ſemper ſcribere ſolitum. Eſto igitur ſermo lingua: verùm pnunciatio manu, hoc eſt, artificij ope indiget, vt in vſum deducatur, & appareat eloquentia. Nam manum operis eſſe ſymbolum vnicuiq; manifeſtũ eſt. Quicquid verò vel in iudicando, vel in demonſtrando, vel in deliberando cõtingit, nequaquã ſolo cogitationis termino cõtinetur, ſed actione ipſa perficitur. Opus autem facere cùm ſit proprium manus, et ab ea

præro-

A prærogatiua poteſtatem etiam indicet, non abſurdè linguam manu rectam eſ-finxere, in eloquentiæ ſignificatum, quæ quidem, vt Maro canit, regat dictis animos, & temperet iras. Speciem eam in aliquot obeliſcis obſerues: priuatim verò manum quæ linguam comprehenſam tenet, ex marmore vetuſtiſsimo, ex aliqua ſtatua nimirum auulſam, apud Viuem Hiſpanum Pontificium medicum Romæ Fuſcus frater conſpexiſſe fatebatur. Sed vt ea quæ ad hanc rem pertinẽt proſequamur, non improprio quorundam inuento excogitatum eſt, hanc dicendi vim per linguam perforatam, à qua catenulæ quamplurimæ religatæ ad aures ſubſequentis multitudinis applicarentur, ſignificare. Nam Herculem Galli ſenem admodum, corpore tamen præualido, crudo, viridiq; faciebant, leonis ſpolio, claua, pharetra, & arcu intento præditum, armatumq; eo geſtu vt ingredi videretur, facie tamen in humerum conuerſa ad numeroſam multitudinem, quæ greſſum eius ſubſequeretur, ad quorum omnium aures catenæ ſingulæ aureæ adiunctæ eſſent, quæ mox in vnum quaſi nodum collectæ, in perforatam Herculis linguam immittebantur. Contemplari verò erat in ea pictura vultum B Herois blando manſuetoq; geſtu hilarem, ipſosq; cœtus hominum ita catenis tractos ſponte properare, quaſi alius alium præuenire concertarent. Quod quidem ſiue Gallorum fuit inuentum, ſiue Lucianus ipſe, qui rem conſcripſit, quæ erat ingenij felicitate, fabulam ex ſe cõmentus eſt, nihil meo iudicio ad eloquentiæ vim exprimendam ſignificantius excogitari potuit, neque magis hieroglyphicum. Nam quod ad Gallicanum figmentum ſpectat, Cornelius Tacitus Gallos ait duas ſemper artes ſtudioſius exercuiſſe, militarem quippe, & diſceptandi rationem. Reliqua ad hanc rem pertinentia, quid ſingula ſibi velint, apud Lucianum ipſum inſpicienda. Et quoniam eloquentia tam boni quàm mali cauſa fuit, eſtq; quotidie, meritò Anacharſis quid eſſet in homine peſsimum, quidq; optimum, interrogatus, Lingua reſpondit.

MERCVRIVS.

Lingua porrò Mercurio ſacra, quam ab eo regi ſidere Mathematici tradunt, velut ſplenem à Saturno, hepar à Ioue, à Marte ſanguinem, cerebrum & cor à Sole, à Venere renes & genituram, ſtomachum à Luna. Sermonis itaq; præſes C Mercurius, vnde apud Homerum Deus hic ad fluuij Xanthi ripam, Deorum inter ſe orto certamine, Latonæ committitur, ſermo quidem rerumq; memoria aduerſus obliuionem. Quid enim magis inter ſe contrarium, quàm orationis uis, & obliuio? Aiunt verò Ægyptij, Mercurium primùm omnium verba in ordinem redegiſſe, multiſq; rebus indidiſſe nomina: literas eius inuentum fuiſſe, Deorumq; cultum inſtituiſſe, quæ ſine magna vi eloquentiæ mortalium mentibus inſinuari minimè potuerint. Apud alias quoq; gentes in honorem Mercurij, qui Deorum præco fingitur, lingua in ſacris diſſecta præconi tradebatur. Facit ad hoc nominis ipſius interpretatio: nam Hermen ἀπὸ τοῦ ἐρεῖν καὶ μήσασθαι, quod omnino loqui ſignificat, deductum aiunt. Quiq; veterum figmentorum rationem explicant, per Mercurium nihil aliud intelligi volunt, quàm ſermonem ipſum, quo ſolus homo ex terreſtribus animalibus honeſtatus eſt. Vel Hermes nuncupatus eſt ἀπὸ τοῦ ἔρυμα εἶναι, quòd humano generi ſermo ſit veluti pręſidium quoddam & munimentum, vnde διάκτορος initiò περὶ τὸ διαλέγειν fuerit appellatus: eaq; de cauſa linguas illi dedicarint, quòd ea corporis noſtri pars, intelligentiæ noſtræ conceptus apud propinquas animas diſſerendo explicet. Eſt etiam illi cognomentum ἐριούνιος, quòd magnę cuiuſdã ſit vtilitatis, ſummaq;

ope eos adiuuet, penes quos ſit illius facultas. Vnde etiam σῶκος dictus: nō enim ſermo in perniciem aut detrimentum, damnum've vllum, mortalibus datus, ſed vt hominem ſoſpitet atq; tueatur. Quocirca ſalutem, id eſt, canis imaginem ad cuſtodiam adhibitam Mercurij ſimulachro ſemper adijciebant: atq; illi ædem in foro, vbi eloquentiæ vſus plurimùm viget, ſtatui monet Vitruuius ex aruſpicum diſciplina. D

DISCIPLINÆ.

NEq; verò mirum, ſi omnia Mercurio ſcripta, inuenta, meditationum'q; ſuarum argumenta, Ægyptij ſoliti ſunt inſcribere, ſolum'q; illum & ſapientiæ & eloquentiæ arbitrum iudicarunt, quando is, autore Seleuco, tota rerum vniuerſalia, ſiue principia malimus dicere, viginti millibus voluminū (quæ reperimus, quæ accepimus, damus) explicauit: vt verò Manethus aſſeuerat, triginta millibus: quibus etiam addidit ſex millia quingenta, & vigintiquinq;, in quibus libros de dijs empyreis centum, de æthereis totidem, mille de cœleſtibus elucubrauit, quæ ſi membranæ tot cōuolutæ eſſent, vix fidem facerent: facit tamē horum mentionem Iamblichus, magnæ vir apud Græcos autoritatis. E

SOMNVS.

ERat & lingua in ara poſita, quæ ſomnū ſignificabat, quod Apollonius Argonauticôn primo indicat, vbi dicit:

> πίος ἐπὶ τε γλώσσῃσι χεύοντο
> Αἰθομένας, ὕπνου δὲ διὰ κνέφας ἐμνώοντο·

quæ tuus Vrbane nepos ita Latinè reddidit:

> *Interea exuſtis libamina linguis*
> *Spargebant, nigra captantes nocte ſoporem.*

Quoniam inquit interpres, antiquis mos erat ſomnum captantibus victimarū linguas adolere Mercurio, propinatiſq; crateribus vinum ſuperlibare, idq; ex antiqua philoſophia, quandoquidem ſermo eſſe Mercurius perhibetur, cuius inſtrumentū eſt lingua, quæ quidem ſomno incidente quieſcit tacita. Atq; hinc repertū eſt eam adolere Mercurio, quod & Homerus ipſe tetigit, γλώσσας δ' ἐν πυρὶ βάλλον, Linguas imponit in ignem. Qui verò fabulas conſectantur, hiſtoriam huiuſmodi à Direchida in Megaricis traditam recitare ſolent. Alcathum Pelopis ob Chryſippi cædem in exiliū actum, peregrè profectum, vt alibi verſò ſolo degeret. Accidiſſe verò vt leoni fieret obuiam, qui Megara deuaſtabat, in quem & alij complures à Megarenſium Rege miſsi fuerant: ſed Alcathus aggreſſus feram, eā cōficit, linguaq; eius in ara poſita, Megara e veſtigiò reuerſus eſt: cum'q; ij qui à Rege miſsi fuerant nunciaſſent ſe monſtrum debellaſſe, Alcathus feram elinguem oſtendens, mendacij eos redarguit. Atq; hinc apud Megarenſes inſtitutum aiunt, vt ſacrificijs quæ fierent in poſterum, linguæ aris imponerentur. Philochorus libro de ſacrificijs ea de cauſa linguas Mercurio adoleri dicit, quoniam in corpore pars optima ſit, quæ'q; ſibi rerum vendicat principatum. F

SILENTIVM.

ADdemus & illud ex Homero, præciſas linguas indicium eſſe ſilentij: ille enim, vt noſtis, ait, ἀλλ' ἄγε τέμνετε γλώσσας, iamdudum incidite linguas, pro, ſilentium capeſsite, vt interpretes exponunt. Quo quidem admiſſo omine, cùm iam ſatis ſuper'q; nugatus fuerim, opportunè mihi ſilētium imperabo. Tu verò mi Patrue, hominis ſuſcepto ioco, At nolim, reſpondiſti, virum tam probum, tam modeſtum, tam eruditum, in abſciſſæ linguæ turpiſsimam ignominiam inci-

IMPVRVS.

A incidere:ſiquidem ea præciſa in diuinis literis, impurum indicat hominem, qui
ſordidam,neſariam ac profligatiſsimam vitam viuat, atque ideo repellatur à ſa-
cris,ab omni piorum moderatorumq́; hominum conuentu turpiter & ignomi
nioſe reiectus:de quo Dauid:Peccatori âutem dixit Deus, quare tu enarras iu-
ſtitias meas,& aſſumis teſtamentum meum per os tuum? Tu verò odiſti diſci-
plinam,& quæ ſequuntur. Quòd verò coniectas in ignem linguas apud Ho-
merum citaſti,noſtras cuperem ego in flammam eam inijceremus, quam Aſſer-
tor noſter accendit,cùm XII comites ab eo electi, afflati ſunt, igneis linguis ab
vniuſcuiuſque vertice promicantibus.Huiuſmodi enim linguæ ſplendorè tan-
to conſpicuæ,omnino ſignificarunt eam orationis vehementiã,ardorem illum,
illamq́; fandi vim cœlitùs illis affuturã, vt quæ à diuino Magiſtro præcepta ac-
ceperant,per vniuerſùm mox terrarũ orbem perſuaſibili (penetrat enim ignis)
ſermone diſſeminarent, ſanctiſsimisq́; monitis mortale genus incenderent, ab-
errantesq́; latè mentes,& inſcitiæ torpore ſrigeſcentes,pietatis ardore ſuccẽſas,
ad hoſtiæ puræ atque immaculatæ ſacrum incitarent, eſſetq́; eorum fulgurum
B ſonitus in omnem terram exiturus : ſonitus inquam fulgentium earum lingua-
rum,quas ad incudinem fabricatas diceret Pindarus,qui linguam ferream, Py-
thijs,veritatis indicium ponit:ἀψευδεῖ δὲ πρὸς ἄκμονι χάλκευε γλῶσσαν.Nam dubio pro-
cul lingua ſi fabricata fuerit ad incudinem,ferrea erit:ſi ferrea,ſolidiſsimæ firmi-
tatis. Mendacia enim imbecilla ſunt, quia tempus veritatem in lucem adducit,
atq; ita mendacium euaneſcit. Sanè quidem hodie vel vulgò dicitur veritatem
ad malleum durare,quod idem ferè eſt,quod Pindarus ad incudinem dixit. Poſ
ſent autem alia multa ſermone ſuper hoc examinari,atque hinc ad Apollinis ple
ctra,& multiplices Muſarum choros ſterni via, ſi præcipuè dentes ad linguam
ſocij conferantur:ſed quoniam ego iam edentulus nullam eis amplius gratiam
debeo,cur mihi ſit pro eis laborandum nuſquã video. Præter hæc cùm reliqua
linguæ diſputatio de guſtu nos appellet,eaq́; ſit potius phyſica quàm hiſtorica,
ad Leonicenum hæc meo calculo tranſtulerim. Conſenſere reliqui, neque inui-
tus ille ita loqui cœpit.

C
DE GVSTV.

NEmpe, vt ſuſceptum proſequar argumentum,ſi de oculis,de auribus,de
naribus,quid præſtare queant,diſſeruimus,guſtatus quoq; his accedit,
ſeq́; tractari poſtulat,ne per ignominiam præteritus videatur. Eſt autẽ
hic duplex apud Ægyptios,quorum ſacerdotes ſi delibatum aliquid leuiter,ne-
que tamen plenius guſtatum ſignificare vellent, hieroglyphicum linguæ inter
primores dentes nonnihil exporrectæ proponebant. Sed ſi abſolutam guſtus
plenitudinem oſtendere curaſſent,primores gutturis partes,quæ intimæ adhæ
rent linguæ,figurabant. Aſſerebant enim illi,quod Medici noſtri etiam nonnul
li prodiderunt,perfectum guſtum in linguę radice conſiſtere:inde enim neruos
quoſdam,& ſentiendi vim illam prouenire. Neq; tamen ſum ignarus, eſſe mul-
tos,qui guſtatus prærogatiuam attribuunt palato.Sanè Diogenes explorari ſa
porem aiebat propter fungoſitatem mollitiemq́; linguæ, perq́; commiſſas illi
corporis venas,perfundi ſapores ad ſenſum elicitos, nõ aliter atq; ſpongia exu-
ctos.Huiuſmodi verò ſenſum in anima ſedem ſuam poſuiſſe.Quamvis verò di-
cat Alcmæon,humore teporeq́;,atque adeò mollitie linguæ ſapores internoſci,
Ægyptij nequaquam cognoſcendi ſaporis inſtrumentũ ſolam linguam eſſe con

ſenſerunt, ſed cum multis alijs, palatū præcipuè participem agnouere: & in nō D nullis, quæ gutture carent, ſimile quidpiam linguæ eſſe, vt in quodam piſcium genere qui ventrem habent ori propinquum, ineſſe intus ſentiendi facultatem. Sunt & alij rerum naturalium ſcriptores, qui linguā aiunt ſapores quidem ſentire & iudicare: eorū verò ſuauitatem amaritudinemq́ in deſcenſu, vnde degluciuntur, exploratò ſentiri. Quare Philoxenus magis fortè quàm philoſophi ganeæ peritus, gruis gulam optabat, vt voluptas illa longius deglutiendo produceretur. Quātum verò ad palatū pertinet, ſcimus Catonem guſtus ſedem in eo eſſe credidiſſe. Nam cùm lurconi cuidam ambienti, vt inter eius familiares reciperetur, negare vellet, ei dixit, nō poſſe ſe cum eo viuere, qui plus palato quàm corde ſaperet. Aduerſus tamen Ægyptiorum, & horum omnium opinionem inſurgit Ariſtoteles, qui linguam in primore ſui parte vim perfectius ſentiendi ſaporem, obtinere contendit: nam interiore ſi tangat, minus illam ſentire: quod in catapotijs ex aloë, vel amariore aliquo ſucco paſtillo've deuorandis, manifeſtius experimur. Nam cùm illa intra duorum digitorū ſummitatem contenta in imas fauces immiſerimus, vix tantillū ſentimus amaritudinis, quę ſi quis lingua E vel ſumma lambat, vix ferre poſſet. Videtur verò natura ipſa, vti rectè reliqua, ita hoc ſapientiſsime cōſtituiſſe, vt hæc ſentiendi vis iuxta labia, & in prima conſiſteret lingua, quò ſapores omnes admittendos exigendos've, anteaquàm ori demandarentur, exploraremus. Quòd verò quiſpiam dicat eo vehementiorem eſſe ſaporis guſtatum, quo magis cibus ingeſtus ori opulentius & contantius mandatur: reſpondent periti homines, non ideo maiorem guſtandi vim in radice linguæ inſitam eſſe, ſed propter diuturniorem moram, & affluentiorem ſaporis copiam vehemētius ſentiri. Hæc atq; alia multa priſci philoſophi inter ſe diſſidentes prodidere, vt minimè mirum ſit eos de rerum principijs, & alijs à ſenſu remotis diſſentire, ſi re ſuper omnibus tam explorata diuerſi abeunt, nec certi quicquam conſtituere potuerunt.

DE ORE ET DENTIBVS.

SEdenim vt iam ad totius oris fabricam conuertamur, Ariſtandri Telmeſij ſententia eſt, os & eius partes eſſe quaſi hieroglyphicum quondam domus, dentes cumprimis incolas oſtendere. Hoc verò dupliciter accipi: aut enim domeſticos eſſe, aut alienigenas. Itaq; ſuperiores dentes domeſticorum incolarum ſigna eſſe, propterea quòd pars illa ſuperior toto ferè capiti adglutinata eſt atq; cognata. Inferiores verò alienos ideo commonſtrare, quòd maxilla ea, quæ illos ſuſtinet, tota ſit mobilis, atq; ita aduentitium neſcio quid præ ſe ferre videatur. F

DETRIMENTVM.

SVnt autem qui detrimentum per dentes putent ſignificari, in ijs quæ in ſermone vel voce cōſiſtunt, eiusq́ famam dilacerari obtrectantium calumnijs obiectā. Nam & poëtæ oratoresq́ omnes hinc mordere, carpere, rodereq́ metaphoricè dixerunt, quoties cuiuſquam nomen ſcurriliter traductum, aut hoſtiliter infamatum innuere volunt. Sed quòd planos tantùm in huiuſmodi ſignificatum coniectores ponunt, Satyrici noſtri ad acriorem vim amplificandam genuinum adhibuere, & alij caninos etiam immiſcuerunt.

VERECVNDIA.

APud philologos hieroglyphicū verecundiæ os videtur eſſe: vnde de impuden-

A dentibus dici ſolet, eos os non habere. Hinc Cato Maior Lentulo, qui ſputũ in
eius faciem eiaculatus fuerat, abſterſa tantùm facie dixit: Affirmabo omnibus
Lentule, falli eos qui te negant os habere, argutè vulgatam hominis impuden-
tiam notando, quamvis de ſputi copia dicere videretur.

AMOLITIO.

NEq; neſcius ſum pro amolitione, vt ita nunc dicam, veteres expuendi geſtũ
vſurpaſſe: vt Theocritus, ὡς μὴ βασκανθῶ δὲ τρὶς εἰς ἐμὸν ἔπτυσα κόλπον. & multa a-
pud alios huiuſmodi, quæ recitare ſuperfluum eſſet. Nam quæ maximè abhor-
rebant, quæq; opprobrio habebant, ea ignominia deſignabant. Quin & vete-
ribus Chriſtianis mos fuit, eſtq; adhuc, ad immunda verba expuere, quodam
veluti expiationis modo. Ita illud apud Tertullianum lib. ad vxorem altero, ac-
cipiendum: Cùm aliquid immundum flatu expuis.

HOROSCOPVS.

SEd vt os tandem comprimam, vno adhuc hieroglyphico illud obturabo,
quod apud Horũ Niliacũ habetur, vt cibo ſuper aliquid attingamus. Nam
B illic per hominem qui horas comedat, hieroglyphicum explicari tradunt horo-
ſcopum intelligendo: nõ quia horas comedat homo, quod fieri minimè poteſt,
ſed quia ab horis alia atq; alia humano generi alimenta ſubminiſtrãtur. Huiuſ-
modi verò horarum paſtum commodè fortè exprimere poterimus, ſi ex vniuſ-
cuiuſq; horæ prouẽtibus aliquid decerpſerimus, puta, roſas, ſpicam, & pomum
aliquod, quæ in vnum faſciculum colligata, ori adaperto admoueantur. Horas
porrò hic intelligendum tris eas anni partitiones, quæ ſuo quæq; tempore ſin-
gula maturant, ver quippe, æſtatem, autumnũq;: quæ tempora Ægyptij, qua-
tuor vnumquodq; menſibus noſtris complexi ſunt, ex Hori regis partitione, à
quo his etiamnum nomen horis inditum, vt quadrimeſtris eſſet vnuſquiſq; eo-
rum annus: de quo diffuſius alibi. Quin Perſç atq; Aſſyrij, quos nos annales, ho
ras vocitarunt, & Græci horographos eorum ſcriptores. Apud Lucianũ enim
legimus, ὁ μὲν κῦρος παλαιὸς τῶν περσῶν βασιλεὺς, ὡς δηλοῦσι οἱ περσῶν καὶ ἀσσυρίων ὧροι. Cùm ve-
rò Horus ab Ægyptijs Apollo eſſe prędicetur, noſtri vnà cum Gręcis nomen
idem ad quatuor & viginti horas tranſtulere, quas Solis eſſe filias Homerus di-
cit: de quibus, vt hoc κατὰ πάρεργον ponã, veterem habemus fabulam, Horomazen,
C cùm in mundi fabrica, reliqua digeſsiſſet, quatuor & viginti deos in ouum in-
cluſiſſe. Id cùm Arimanij gnati ludo perforaſſent, bona malis immixta prodijſ-
ſe, atq; ita quantacunq; fruamur iucunditate, quocunq; ſimus gaudio exhilara-
ti, ſerus quid veſper vehat, nos neſcire. Hic cùm finem facere viſus eſſet Leoni-
cenus, ad inclinatum iam ſolem aſpectans Ranerius: At nos, inquit, quid ſerus
veſper aduexerit probè ſcimus, qui bonam huius diei partem tam iucundis ſer-
monibus exegerimus. Vtinam verò ſæpe daretur occaſio iſtiuſmodi conuen-
tus celebrandi: & cum dicto, ſalute dicta ſurrexit: quod & alij fecere, die prius
conſtituto, quo iterum eſſent conuenturi: illi domum, ego in nauim abij, mox
Florentiam, quò fueram, vt ſcis, per Iulij Card. domini mei literas accerſitus, at-
que ibi primo quoq; tempore, tam ea quæ ex te audierã, quàm quæ viri illi eru-
ditiſsimi diſſeruiſſent, quæq; convenire mihi viſa ſunt, in commentaria mea
Ægyptiaca tranſtuli, veſtra ope fretus & latius et plenius explicandi multa, quę
curta & anguſta nimiũ compererã apud autores poſita: neq; verò fiuit me tem-
poris breuitas quæ quiſq; diſputaſſet ad amuſsim dirigere, & ipſa quę audiſſem
verba repræſentare, quod nonnulli ex amicis à me poſtulabant: id enim nego-

R

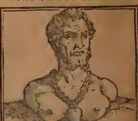
tium multū mihi temporis abſtuliſſet, nec meæ me occupationes id facere per- D
miſiſſent. Satis igitur à me factum puto, ſi res ipſæ breuiter, quantum memoria complecti potui, recitatæ ſint. Verùm agè benigniſsime Patrue, Ariſtarchum indue, atq; hunc caſtigandi laborem minimè grauem ducas: quęcq; me rectè meminiſſe compereris, aſteriſco inſignias: quæ ſegniter & oſcitanter excepta, obelo deſodices, vt ego hæc alijs communicaturus, iudicio adiutus tuo, audentius id facere confidam. Vale.

AD SEBASTIANVM CORRADVM DE IIS QVÆ PER HVMANVM COR, ET GENIturæ vaſcula ſignificantur, ex ſacris Ægyptiorum literis.

ECce tibi Cor meum, Corrade iucundiſſime, cui etiam addidimus genituræ vaſcula, eáq; mundiſſima pudiciſſimáq;. Cor quidem à meo deſumptum, qui ſummā eruditionem tuam, frugaliſſimū ſtudium, acutum deniq;, quo polles, iudiciū, et multum admiror, et plurimū diligo. Genituræ verò vaſcula, cauſa tua, à quo fruges tot proficiſcuntur, quibus ſtudioſi omnes auidiſſimè paſcuntur: quemq; hactenus cibum vel putridū vel adulterinum ſæpe mandere coacti ſunt, tua nūc cultura, tuo ſtudio diligentiáq; valeant tam recenti, maturo, legitimóq; frui. Neq; fructus huiuſmodi ex Ciceronianis tantùm hortis electi, ſed ex totius Latini nominis poſſeſſionibus agriſq; decerpti, quorum hactenus arbores vel teredinibus, vel erucis, vel viſco, vel vlceribus, conductorū plurimum negligentia, neſcio qua, vitiatæ fuerant, per te nunc perpurgatæ, cultæ, ſarritæq;, in priſtinam rediere viriditatem, vberrimam incolumémq; feracitatem. Sed quod etiam pertinet ad vaſcula tam in diuinis noſtrorum literis, quàm in ſacris Aegyptiorum, neq; non apud Græcos, præter ea quæ à corde deſumuntur ſignificata ſermonis ipſa quoque indicia ſunt. Qui cum igitur ego libentius ſermocinarer, quàm tecum, qui ſponte me in tam vtilium ſermonum tuorum partitionem admiſiſti, qui clariſſimo Egnatio collegam conſularem me in Quæſtura tua cognitione creari procuraſti? Quare mihi videbor non ſine magnæ voluptatis ſenſu loqui tecum, quotieſcunq; memor ero ſcriptorū meorum, qualiacunq; ſint, aliquid à te legi, non id fortaſſe ingenio & eruditioni tuæ reſponſurum, aliquod tamen daturum mei erga te animi teſtimonium. F

DE CORDE.

VIRI PROBI SERMO.

VT verò à corde exordiamur, per id ita concinnatum vt loro catenulá've ſuſpenſum à gutture propenderet in pectus, probi hominis orationem indicabant, vt qui mentiri aut fallere neſciret, ſed vti vulgò dici ſolet, ea ex ore proferret, quæ corde concepiſſet: ea ſcilicet loqueretur, quæ ipſe ſentiret, omni fuco mendacióq; procul. Hoc ipſum Cicero, toto pectore, de ſynceritate loquens, dicit. In pectore enim ſedē habere cor, manifeſtum. atq; illud, Aperto pectore, frequentiſsimo eorum vſu, qui citra fucū loqui ſe profitentᷣ. A' quo loquendi candore Mercurius fuerit ἀργειφόντης appellatus, candidū enim veteres ἀργιὸν dicebant.

A cebãt. Præterea pectus pro receſſu quodam accipit ſapientiæ. Vnde Horatius:

Non tu corpus eras ſine pectore.

Et in hanc ſententiam accipit Ambroſius, quòd Apoſtolus ille, qui ante alios diuina ſapientia donatus eſt, ad CHRISTI pectus reclinet in cœna caput.

CONSILIVM.

Atque hæc illa eſt bulla, quæ puerilis ingenuitatis inſigne fuit, de qua multa ſuo diximus commentario. Quoniam verò cordis erat eius figura, admonitos inde pueros volebant, vt frugalia ſemper conſilia ſecuti, corde pręſtare eo narentur: corculum enim veteres pro ſolerti & acuto dicebant. Et animæ partem rationis participem, cor appellari ſolere dicit Adamantius. In huiuſmodi ſignificatum accipi locum illum Pauli, epiſtola ad Rom. Qui oſtendunt opus legis ſcriptum in cordibus ſuis. Quis enim putet, quòd dicit, in cordibus, in membro corporis quod cor appellatur, tanquam in membrana aliqua legem ſcriptam intelligi? vnde enim caro tantos prudentiæ ſenſus concipere vel oſtentare poſſet? aut tanta memoriæ receptacula continere? Nam & quòd diuinæ literæ B cor Dei ſæpe nominant, intelligendum ex eo arcanum illud diuinæ ſapientiæ, quæ à patre eſt: vt Pſalmo, Eructauit cor meum verbum bonum, innuens filium IESVM Chriſtum altæ illius ſapientiæ myſterio genitum, ita Eucherius.

VITA.

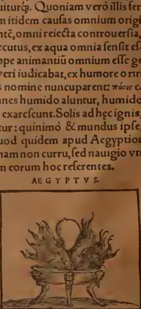
Ita verò in conſilij ſignificatum accipi cor plerunque ſolet, vt humanæ etiã vitæ rationem præ ſe ferat, quod ex pernicioſo auſpicio Cæſaris exploratum. Ille enim quo primùm die in ſella aurea ſedit, & cum purpurea veſte proceſsit, valde conſternatus eſt cum Spurina aruſpice ſuo, corde in extis bouis optimi non inuento: aiebat enim ille, vereri ſe, ne conſiliũ & vita Cæſari deficeret, quorum vtrunque à corde proficiſcitur. Nam philoſophorũ omnium conſenſu, nullum animal ſanguine præditum, ſine corde & iecinore inuenitur: qua de re quæſtio magna inter eos fuit qui diuinationis præcognitionẽ eiuſmodi profitebantur, potuerit'ne hoſtia ſine corde viuere, an ad tempus amiſerit? quanquam Cæſar id eluſiſſe fertur, audaciorique animo reſpondiſſe lætiora quædam, neque pro oſtento ducendum, ſi pecudi cor defuiſſet: quod quidem non ſemel, ſed bis ei ſacrificanti, quod meminit Plinius, accidit, vt cor in extis non inueniretur. Neque C Cæſari tantùm non inuentum in hoſtijs, peractum vitæ tempus oſtendit, ſed & Heluio Pertinaci eo die, quo occiſus eſt, ſacrificanti, negatur in hoſtia cor repertum, & cùm id vellet procurare, caput extorum non deprehendit. Et Theologi noſtri ſecuti Prophetarum dictata, conſilium in corde reſidere dicunt, in eóque agendorum omnium radicem ſtatuunt, docente Domino, in corde eſſe quod coinquinat hominem: & vbi mundo corde ſacræ literæ habent, ſynceras intelligunt cogitationes. Quaque ratione conſilij ſymbolum eſt, eadem pro illa intellectus parte, à qua regimur, figuratur: vt illud: Quare cogitationes aſcendunt in corda veſtra? aſcendunt, dominantur, primum ita locum aſciſcunt ſibi, vt veſtra omnia conſilia conculcent. Ita verò facit cor ad animam, quæ vitæ noſtræ materia eſt, vt priſci vates illi animæ receptaculum eſſe cor ſignificaturi, id hieroglyphicè animæ ventrem appellarint: atque ita intelligendum eſſe illud apud Hieremiam: Ventrem meum, ventrem meum doleo. Heſychius ait: Nam quem ventrem? Ipſe ſubinfert: Et ſenſus cordis mei conturbati ſunt: ideóque inteſtina huiuſmodi aqua lota offerre admonemur in holocauſtum, hoc eſt, abditas latentesque cogitationes eluere, & diligenter abſtergere.

NILI DILVVIVM.

SAcerdotes Ægyptij cœlum & terrã diluuio liqueſcentes, exundationẽ quippe Nili, quę tam à terra quàm à cœlo eſſet, vti alibi diſputatum, oſtendere cùm vellent, cordis ſimulachrũ proponebant, cui lingua eſſet applicita: ex corde quidem Nilum ipſum intelligentes, qui ſua potens vi affluentiſsimã humoris copiam è terræ viſceribus educeret, vti motus omnis à corde principiũ habet. Sanè illi, cordi totius corporis principatum, præfecturam, arbitriumq; tribuunt, ac perinde Nilum Ægypti dominum agnoſcũt, necq; quicquã aliud eam eſſe, quàm Niliacæ alluuionis vliginem profitentur. Per linguam verò confluentes vndecũq; imbrium eluuies, quas eo quo plurimum intumeſcit tẽpore in Æthiopia maximas fieri compertiſsimum habebant, quibus in Nilum collabentibus cataclyſmo facto Ægyptum vniuerſam ſub aquis merſari, veluti lingua humore vndecũq; ad ipſam confluente, ſemper in vdo eſt, & aliquo ſemper corriuio irrigatur alluiturq;. Quoniam verò illis fertiliſsima rerum omnium vbertas à Nilo eſt, rerum itidem cauſas omnium originemq; in humorem referebant, omniumq; parentẽ, omni reiecta controuerſia, celebrabant. Quorũ opinionẽ Thales Mileſius ſecutus, ex aqua omnia ſenſit eſſe, & in aquam viciſsim reditura: principium quippe animantiũ omnium eſſe genituram, eandemq; humidam: ex quo ſimile eſſe veri iudicabat, ex humore oriri omnia: quæ ratio fuit vt maritum Græci potionis nomine nuncuparent: πόσις enim vtrunq; horũ ſignificat. Præterea ſtirpes omnes humido aluntur, humido ad fruges euadunt, humoris autẽ penuria interim exareſcunt. Solis ad hęc ignis, ſiderumq; omnium aquarum exhalationibus alitur: quinimò & mundus ipſe, vt præſtantiſsimi philoſophorum aſſeuerant: quod quidem apud Aegyptios tam perſuabiliter receptum erat, vt Solem & Lunam non curru, ſed nauigio vti dicerent, ad nutrimentum ſcilicet & generationem eorum hoc referentes.

AEGYPTVS.

PRæcipuam autem Aegypti effigiem ex imagine cordis in ardenti ara thuribulo've cõſidentis, oſtẽdere conſuerũt: calida enim ac humida eſt Aegyptus, in Auſtralibus pręſertim locis, quemadmodum & cor: idemq; in ſiniſtram hominis partem toto declinat turbine. Alibi verò Antarcticas regiones, ſiniſtras ab eis appellari docuimus: in illis autẽ oriri Nilum, in quo ſumma eorũ religio, & à quo paulò antè omnia proficiſci, ex eorũdem inſtitutis dicebamus. Quod verò pertinet ad thuribulum, Hippon philoſophus, vt ex Cratete didicimus, fabula cui titulus πανόπται, cœlum veluti præfurnium eſſe dixit, homines verò carbones. Sed hæc melius ex Homero declarabuntur: ait is, nullius diſciplinæ quantumlibet remotæ neſcius, Iouem cum reliquis dijs, Solẽ quippe ſtellasq; omnes ad Æthiopũ epulas inuitatos accedere, quaſi velit id, quod paulò antè dicebamus, innuere, hauriri ex vdo nutrimenta ſideribus. Accumbunt verò apud Aethiopas, quia circa Oceani oram non niſi Aethiopes habitãt, quos vicinia Solis, vel diuturna parallelorum mora vſq; ad

A nigri coloris ſpeciem exurit. Occanũ autem quemnã alium hic intelligamus, niſi Nilum, cui antiquiſsimũ id cognomentũ fuit, propterea quòd Nilum illi, vti dictũ, totius humoris fontem arbitrarentur, Ægyptumq; ipſam ſuapte vi tãtam aquarum redundantiã euomere? Erit itaq; cor Ægypti inſtar, hoc vti ſanguinis, ita hęc primariũ totius humoris receptaculũ: thuribulum verò conuiuas ipſos, vtpote ſacrificulos, indicabit hoſtiarũ ſuper ignẽ poſitarũ nidore exhilaratos.

ARDENS ORATIO.

SEd cur nõ potius dicamus, cor ita in thuribulo poſitũ ſignificare orationes, preceſve, quæ puro ex corde proferuntur ad Deũ? idq; eſſe thus illud mundum, quod ſibi Deus offerri mandat in diuinis literis, ex quo ſcilicet odorem capiat ſuauitatis. In Euangelio Matthęi, vbi Dominus perperàm agere Phariſęos inquit, qui nõ obligare iuramentũ, quod per altare fieret, arbitrabanť, ſed quod per donum altari illatum: Adamãtius cor hominis inter alia ſignificata idem & altare intelligit: per votum verò, recti alicuius operis deliberationem, quod faciundum ſimulac inſederit animo, oblatũ, vti votum, interpretatur. Nam & Latini vota alia cõcepta, alia nuncupata vocãt. Priora illa ſunt de quibus hic intelligit Adamantius. Quoniã verò multi palàm dona hæc eleemoſynarũ, precum, ieiuniorũ, offerunt corde, tamẽ ſunt alieni à Deo, hi Phariſæi ſunt cęcorũ duces, qui quæ exterius perpendunt, quæ verò interius ſunt minimè contuenť: ita per dona iurandũ cenſent, non per altare, à quo donis ipſis accidit ſanctitas. Monet igitur Dominus vt cõſideremus cuiuſnodinam ex corde eleemoſynæ, vel pſalmi, vel preces, vel ieiunia offeranť: atq; ita qui teſtẽ altare, hoc eſt, cor & cõſcientiã appellat, per altare iurat, ac perinde omnia quæ continenť in eo, cõplectitur.

COELVM.

PLutarchus hanc cordis effigiem ſubiecto in foco ſuccenſam, cœlũ indicare contẽdit, animumq; illum, qui propter ęternitatẽ nulli vnquã ſenecturi obnoxius eſt. Et Apuleianus Triſmegiſtus ab Hippone nõ admodũ diuerſus, Ægyptũ cœli agnoſcit imaginẽ, iiſq; omnibusq; quiparari, quę in cœlo gubernanť, exercenturq;: et ſi dicendũ ſit verius, terrã eam totius mundi templũ eſſe. Quin etiã inuenias apud nõnullos, vniuerſum terrarũ orbẽ in diuinis literis nõnunq̃ Ægypti nomine nũcupatũ: vt eo Pſalmi loco, Veniẽt legati ex Ægypto: ppterea q; vniuerſam terrã eodem, quo Ægyptus, modo coagmentatã imaginentur.

CLIBANVS.

CONSCIENTIA IGNE EXAMINATA.

FAcit verò ad hanc cordis ſignificationẽ Clibanus in diuinis literis paſſim propoſitus, cui cor hominis aptiſsima cõfertur ſimilitudine, de quo tam frequens in Moſaicis libris, et Prophetarum aliorum oraculis mentio reperitur, ſiue per ſimilitudinem, ſiue ſit pro inſtrumento ſacrorum poſitus. Clibanus enim pręfurnium eſt apud Latinos: per eius figurã interpretes cor hominis, vti dictũ ſuperius, intelligunt. Nam quædã Deus apud maiores noſtros, veteres inquam Prophetas apponi ſibi vult Clibano cocta, hoc eſt, tacita mẽtis agitatione examinata, cũ ſcilicet nos erroris pœnitet, et cõſcientia noſtra ardore quodam occulto intra ſe ſuccendiť, vitiũq; ipſa ſuũ paulatim exurere contendit.

SACRORVM ARCANA.

ADamantius putat ex Clibani forma, quæcũq; in diuinis literis profundiora vel inenarrabilia ſunt, ſignificari, quippe quæ recondita delitеſcunt in

ſenſu mētis, necꝙ facilè ad imperitum vulgus proferri poſſunt: ſunt enim multa D huiuſmodi, ſicuti de Camelo, & Suc, altero quidem ruminante, ſed qui pedem integrum habeat: altero verò bifidam prę ſe ferēte vngulam, ſed qui minimè ruminet. Ita etiam de Adamo per Euam aſtu ſerpentis deceptā, in præuaricationē adducto, quarum hiſtoriarū myſticum ſignificatū locis ſuis expoſuimus ex Philone. Apud Ezechielem, vt ad Adamantium reuertamur, quæ de Cherubino vel de Deo media ſui parte ſuccēſo, vel de admirabili illa viſione, ſunt literis demandata, niſi coquantur in Clibano, necꝙ quidem mandi, necꝙ deuorari, ita vt ſunt cruda, poterūt: hoc eſt, vt cruditatem hanc interpretemur, niſi qui latet interius ſenſus diuini calore ignis molliaē, excoctusꝙ ita cibus fiat vt mandi poſſit, & ad nutrimentum aſſumi, aliquid ſemper occurſabit, aſperitate ſua difficile, quod ab eorum guſtu mortales auertat. Oſeæ dictum eſt: Corda eorū ſicut Clibanus incaluerunt: quod longè ſeciore à ſuperioribus ſenſu tunc fieri intelligendum eſt, cùm vitiorum ardor cor ipſum interius exurit, quippe cùm mortales flagranti cupidine incenſi, ſuam ipſimet perniciem affectantur: in medio enim hæc poſita ſunt, vtrum res ad ſacrificiū coquere, an exurere potius inutiliter velimus. E Atꝙ ita Clibanus varia interioris affectus habet ſignificata, proꝙ ſenſu myſtico figuraē. Minimè verò prætereundū videtur, quod Hieroſolymitanus Heſychius hieroglyphicè ſuper Clibano philoſophatur eo Leuitici loco: Cùm autem obtuleris ſacrificiū coctum in Clibano de ſimila. Nam per Clibanū Mariæ virginis vterum ſignificari tradit: Clibano enim ignis ſuperponiē, qui ſupponitur in craticulæ miniſterio. Veluti enim Clibanus & ignem & panem coquendum deſuper accipit, ita Dei genitrix ſpiritum ſanctum, & Dei verbum in vtero ſuo conficiendum maturandumꝙ ſuſcepit: & quæ multa in hanc ſententiam proſequiē. Eſt verò Clibanus, tum furnus, tum ſartago, aut teſta quædam grandior, operculo vel ferreo, vel ex ære premunita, ſupra quod ardētes prunæ ingeruntur, vt quod intrà poſitum eſt, coquatur, cōdiaturve. alicubi totum hoc opere figulino conficitur. Ad huius autem ſimilitudinem formata eſt pectoris concauitas, per quam ſpiritus vltro citroꝙ commeat. Columella ſcrobem Clibano ſimilem fieri monet, vt imus quàm ſummus ſit patētior, quo radices latius euagari poſsint. Ex hac itaꝙ forma nonnulli Prophetarum ſcripta Clibano ſimilia dicunt, quæ plus habeant in receſſu, quàm ore ſummo polliceantur. F

DE SARTAGINE.

EST & Sartago ab hieroglyphicis huiuſmodi non abſimilis: nam eodem penè ſignificato, ſacrificium Deo facturi, quædam in ſartagine frigere iubemur.

RESIPISCENTIA.

EA tamen differentia, quòd in Clibano tacitæ conſcientię ſtimulus adurit, in ſartagine culpam agnoſcimus, eāꝙ noſmetipſos incuſando ream facimus, quasꝙ mereri nobis videmur pœnas vltrò depoſcimus, & modò hūc modò illum errorem ſolicita repetitione verſantes animo, quæ ſatisfaciendi ratio nobis reliqua ſit, agitamus. Aliꝗ rem eò trahunt, vt prophetarum oracula toto mentis ardore verſanda ſubmoneāt: inde enim fieri, vt repetita ſæpius, & inter ſe cōglobata, facilè intelligi & explicari poſsint, vt hinc eàm ſaltē quæ ad mores pertinet doctrinam aſſequamur. Alio verò modo ſartago apud Heſychium accipitur pro cruce Chriſti; ſiquidem cibus, qui prius ineptus erat ad mandendum, ſimulatꝙ

A mulatq́ſartagini fuerit incoctus, mandi poteſt: ita corpus Chriſti antequã pateretur ſi foret eſui exponendum, vt ipſe de ſe ſæpe futurũ aiebat, abominabantur humanæ aures, reſpondebantq́ omnes, durus eſt hic ſermo: quomodo poteſt hic corpus ſuum apponere vt manducetur? poſt crucem verò patefactũ eſt, id diuino munere diſpenſationeq́ fieri poſſe: nam totũ illud myſterium in Chriſti paſsi commemorationem inſtitutum eſt.

DE CRATICVLA.

CRaticula tota prorſus Hebræorũ eſſe videtur, ſed enim Cyrillus hieroglyphicum in ea agnoſcit Ægyptiacum.

IRA.

AIt enim eam ſubiecto igni, & corde ſuperimpoſito, furoris & indignationis apud ſacerdotes illos indicium fuiſſe, vt ex eo ſcilicet cordis bile ſuccenſi excandeſcentiam oſtenderent.

POENITENTIA.

B NOſtri hoc ſanctius intellexere, qui Craticulam pœnitentiæ ſignum poſuere (liceat verò mihi Theologorum dictata ſectanti, eorum interdum vocabula vſurpare) non tamen hinc tacitam mentis exulcerationem intelligentes, ſed amaritudinem conſcientię minimè ſimulatam, manifeſtiſsimis verò conſpicuam argumentis: quippe vbi luctu, lachrymis & lamentatione conficimur ob ea, quę nequiter, improbè atq́ iniquè patrauerimus, vnde mox fletus ex intimo cordis fonte prorumpens carnem maceret, ieiunia debilitent, abſtinentia comminuat, atq́ arefaciat. Hæc enim eſt illa in propatulo poſita ſui conflictatio, quę ſuccenſos diuini amoris igne carbones omnibus oſtẽdit, exemplumq́ alijs prębet, qua ſe quis ratione poſsit abnegare. Hinc nonnulli quos ardens inuitat ad æthera virtus, non flagrantem modò animum præ ſe ferunt, verùm & corpus ipſum tormentis obiectare non dubitant. Talis olim pientiſsimus Laurentius fuit, qui dum edaci corpus igne torreretur, longè magis animo in ipſius Chriſti amorem accendebatur, ſacrificiumq́ Deo ſanctum & immaculatum, interius cor, exterius corpus, in vera craticula vſtulatus offerebat. Neq́ tamen ſum neſcius Adamantium hæc, quæ de craticula dicta ſunt, ad diuinæ lectionis inC quiſitionem adducere, cùm ea ſcilicet ardenti ſtudio conſectamur, quæ nullo obtecta velamine vnicuiq́ ſunt intellectui peruia, cuiuſmodi ſcilicet eſt ſenſus, quem hiſtoricum Theologi nominarunt. Qua verò ratione craticula Chriſti mortem & reſurrectionem ſignificare poſsit, apud Heſychium videndum, Leuit. II. eo loco: Si autem in craticula fuerit ſacrificium.

CONDITORIVM.

EX eo autem quòd cor in abſceſſu pectoris latitat, & intra pręcordia ſe redu cit, diuinæ literæ cor plerunq́ non tam pro ijs quæ in abdito profundoq́ mentis receſſu conduntur, quàm pro quarumcunq́ rerũ receptaculo, vbi hæc in diuturnum tempus aſſeruandæ reponuntur in occulto, per cordis effigiem exprimere conſuerunt. Vnde in ſepulchri etiam ſignificatum cor accipiunt. Chriſtus enim Euangelio manifeſtè ſepulchrum cor terræ nuncupauit: Sic erit, inquiens, filius hominis in corde terræ tribus diebus & tribus noctibus.

CONCORDIA.

NEq́ verò me pigeat iuniorum etiam inuentum antiquis his ſubtexere, qui cõmenti ſunt in concordiæ ſignificatum duo corda vinculo colligata figu-

rare, quod à corde vocabulum, non à citharæ chordis deductum exiſtima[illegible]

DE SPINA DORSI.

OSſa quin etiam & neruos aliquot Aegyptij inter hieroglyphica retulere: cuiuſmodi os illud eſt, quod à ſumma ceruice multis diſtinctum internodijs per vniuerſum dorſum excurrit.

TITILLATIO.

PEr eius enim picturam, nequitiam petulciorem, concitatamq́; titillationem ſignificabãt: ſiquidem humanam genituram à cerebro delabi, perq́; id oſsis defluere, non Aegyptiorum modò, ſed multorum etiã aliorum opinio fuit, Alcmæonis verò pręcipua, quam vnà cum Hippocrate poëtarum aliquot autoritas confirmauit. Sentire hoc ipſum Plato videtur, dum ſeminij vim vertebralis oſsis defluuium eſſe tradit. Hinc Maro:

Exoriare aliquis noſtrũ ex oſsibus vltor.

quod ad Anaxagoræ ὁμοιομερείαν nonnulli referunt, cuius opinionem Lucretius acriter inceſsit, quòd putarat is,

Oſſa videlicet ex pauxillis atq; minutis
Oſsibus, & ſic de pauxillis atq; minutis E
Viſceribus viſcus gigni, ſanguenq́; creari,
Sanguinis inter ſe multis coeuntibus guttis.

Democritus eam ex totis prodire corporibus, pręcipuisq́; eorũ partibus, veluti carnoſis, fibris, & oſsibus, arbitratus eſt. Cæterùm philoſophorum & medicorum plurium diligentia ſecus rem inuenit, qui genituram minimè eſſe oſsis vllius medullam, ſed ſanguinem potius aſſerunt: quibus Pythagoras etiam adſtipulatur, dum eam probatiſsimi ſanguinis ſpumam eſſe contendit, ac alimenti nutrimentũ. Huiuſmodi porrò ſanguis ab hepate ad renes immittitur, per meatus inde ad id aptos flexuoſo quodam tramite ad teſtes dil[illegible]itur, quod in diſſectionibus apertiſſimè compertum eſt. Vnde Anchiſes apud Maronem paterna impulſus charitate clamat:

Proice tela manu ſanguis meus.

Quod ad imitationẽ Pindari dixiſſe videt̃, qui Nemeis ita, πλαυγὸς ἄφαρ φέγγος αἰχμᾷ δ' αὐτόκα ζῶ, τὸν χαρ' αἷμα. Quidam philoſophorũ rerum venerearum libidines in iecinore contineri arbitrati ſunt, quod à Lactantio quoq; memoratur lib. de F
Artificio. Et Mathematici iecur à Venere regi autumant, in eoq́; amoris ſedem poëtę omnes agnoſcunt, dum Cupidinem iecur ſagittis appetere vlceareq́; cõqueruntur. atq; ita VII. Prouerb. Salomon: Donec trãsfigat ſagitta iecur eius. Verùm aliud eſt concupiſcere, aliud cõmoueri ad procacitatem: alterum enim mentis, alterum corporeæ munus eſt viuacitatis. Quæ verò ad iecur pertinent, in Vulture ſatis examinata ſunt. Sedenim cùm renes oſsi, quod ſuprà poſuimus, adhæreſcant, non imperitè figmentum hoc ſuum Aegyptij cõmenti ſunt: nam & Aſtronomi renes & genituram in Veneris poteſtate cõſtituunt. Renes ait Varro ita dictos, quaſi riui ab his obſcœni humoris oriantur. Quòd verò & lumbi eidem oſsi adiacent, Aegyptij per lumbos Venerẽ innuebant: hinc apud Comicos & epigrãmatarios poëtas vbi quid laſciuius enunciandum fuerit, frequens adeò de lumbis mentio, dum fluctuantes eos alij, alij exporrectos, alij aliter dicunt. Tangit & Perſius hoc, vbi laſciuorum poëmatum recitationem inceſsit, dicens: Cùm carmina lumbum intrant. & inferius: Summa delumbe ſaliua. Habemus & in ſacris cõcentibus, vſq; ad noctem renes increpuiſſe, et imple-

A tos illuſionibus lumbos. Et Gen. XXXV. Reges de lumbis tuis egredientũ. Præ-
terea vbi Paulus de Leui ad Hebræos ſcribit: Adhuc enim, ait, in lumbis patris
erat, quãdo obuius ei factus eſt Melchiſedech. Neq; tamẽ inficias ierim, aliquot
diuinarũ literarũ locis lumbos poni pro virtute, vt XII. cap. Regum tertij, qui
tamẽ apud Hebræos primus inſcribitur, vbi Roboam ſeniorũ ſpreto conſilio ſa
lutari, adoleſcẽtiorũ, in quorũ adulatione fuerat educatus, animos prætulit, qui
ferociores erant: ſuaſerunt enim illi vt rex iuuenis & imperitus rerũ, fortẽ ſe atq;
terribilem populo oſtentaret, & ita loqueretũ ad eos: Minimus digitus meus cõ-
pactior eſt lumbis patris mei. quo reſponſo amaritudinis pleno factũ eſt, vt ſta-
tim à tribubus decẽ deſertus fuerit, regno quod pater auxerat, ad duas tantũ tri
bus imminuto. Quamvis verò diuinæ literæ lumbis plurimũ tribuãt, vbi de
genitura mentio ſit facienda, nõ illæ tamẽ oſſa ipſa ex Ægyptiaca diſciplina reij-
ciunt. Nam vbi Laban accipit hoſpitio Iacoben ſororis ſuæ filiũ agnitũ, ſignifi-
care volens etiã ex patris conſanguinitate eũ ſibi coniunctũ eſſe, Os, ait, meũ es,
& caro mea: quaſi ad id reſpiceret, quod veteres pleriq; philoſophi tradidere
B oſſa ex virili ſemine in embryone gigni, ex materna verò genitura virili circũſu-
ſa, carnẽ ipſam fieri. Sed quòd alicubi Lũbos, in vulgatis habetur editionibus,
Symmachus vertit latera: ſed eodem vtrunq; ſignificato, concupiſcibilis animæ
pars, ſignatur: iuxta enim latera renes ſunt. In lumbis ſanè maxima, aiunt inter-
pretes, eſſe ſolet incitatio ad concupiſcentiam, aduerſus quam renes noſtros &
cor noſtrũ aduri, in ſacris adorationibus ſuppliciter imploramus, quippe vt &
naturali appetitui, & voluntati ſimul obſiſtere valeamus. Hac de cauſa dicebat
Apoſtolus: State præcincti lũbos veſtros, vero tamen cingulo, hoc eſt, volupta-
te ea, quæ vera ſit, quæ ſcilicet à caſtitate & cõtinentia oritur: quod dubio procul
eſt à Domino deſumptum, vbi præcinctis nos iubet eſſe lumbis. Nam & apud
Romanos cinctus armatũ ſtrenuũq; ſignificat, vt diſcinctus contrà imbellem &
effœminatũ. Iam & hoſtiæ renes ignibus traditi, dubio procul ſignificant geni-
talium partiũ ardores extinctos eſſe: quicq; omne quod pingue eſt de renibus &
omnibus interioribus obtulerit, tũc verè purgatus omni libidinis vitio, pro de-
licto hoſtiã iugulauerit. Sed quoniã hæc in diuinis literis & ſæpe & multipliciter
habentur, non importunũ fuerit, quod ad hanc ſententiã facit, locũ ex Leuitico
C repetere, vbi de pacificorũ ſacrificijs agitur: vbi ſanè legislator iubet duos renes
cum adipe quo teguntur ilia & reticulum, ſiue, vt alij edũt, fibras iecinoris cum
renunculis, adoleri ſuper altare in holocauſtum: ex his, vt ait Hieroſolymitanus
Heſychius, legiſlator vult nuptiarũ deſiderium offerri Deo, vt prolis cauſa, non
fornicationis, proveniat, & honorabile ſit coniugiũ, & torus immaculatus. Iun
git verò iecur renibus, quia delectatio ſine concupiſcentia in eo ſedem habere
fertur: hepate verò in renes vim operationis ſuæ miniſtrante, quod per deſide-
rium quam Græci ἐπιθυμίαν vocant, motum fuerat, ad deſiderium effectus conci-
tatur, quæ duo ſimul adolenda ſunt, vt ſcilicet neq; praua nobis proponamus,
& ſi quo modo ſuggerãtur, abolere feſtinemus: & vt verbis vtar Heſychij, quia
in hepate concupiſcentiæ requieſcere putantur, propterea pinnã, hoc enim ex
LXX deſumit, hoc eſt, ſummitatem cum renibus auferri præcipit, & offerri ad
altare, vt ab omni mala delectatione mundemur, ſcientes quòd primitiua cogi-
tationum noſtrarum Deo neceſſe habemus auferre. Demũ vt à gentibus quo-
que arma nobis mutuemur, Poëta venuſtus in hanc ſententiam ait:

Principijs obſta, ſerò medicina paratur, Cùm mala per longas inualuere moras.

TEMPERANTIA.

D

NImirum in ſacris noſtrorum literis id erat temperantiæ ſignum, quòd in ſa-
lutari victima lumbos eximi mos erat, tanquã impuros, ait Philo, propter
concitandæ libidinis titillatum, ſemine per eos irriguo. Diuino autẽ præcepto
lumbos præcingi iubemur, cùm ſacra illa ſolennia ferimus, quæ tunc temporis
inſtituta ſunt, cùm exeuntes ex Ægypti captiuitate, hoc eſt, ex voluptatũ & deli
tiarum illecebris, agnum, hoc eſt, puritatẽ edere admonemur, & in caſtimoniæ
conuictu diſcumbere. Apud Nilum autem huiuſmodi lex de temperantia lata
eſt, qui, vt Ambroſius, Geon eſt, vnus ex quatuor Paradiſi fluuijs, qui virtutem
hanc ſignificare dicit̃, de quo ſatis in Accipitris cõmentario diſſeruimus. Quod
verò de vaſculorũ perplexitate dicebamus, admittit id etiã Ariſtoteles, qui te-
ſtes libramenta quędam eſſe dicit, quorũ beneficio ſemen ad penem cõmodè la
batur: necꝫ id ſemel aſſeruit, dum eorũ aduerſatur opinioni, qui teſtes ſolos ge-
nituræ receptaculum putant. Innititur verò is exemplo tauri, qui iam exectus
vaccam impleuerit. Quendam etiã ait Albertus Magnus cuſtratũ, prolificam in
coitu operam nauaſſe: licet Galenus ab Ariſtotele diuerſus eat, teſteſcꝫ omnino E
ſeminis receptacula eſſe contendat. Quin etiam Auerroes in hoc à ſuo diſſentit
Ariſtotele. Quibus reſponſum fieri poſſet, ſi teſtes in hũc vſum à natura tribu-
ti eſſent, animalibus vticꝫ omnibus id officij ſubminiſtrarent, necꝫ vlla eſſet abſ-
que illis propagatio: ſecus verò plerunꝫ repertũ, vt quæ recitauimus exempla
teſtant̃. Cadunt igitur cauſa, qui ſolis, quos oggerunt, teſtibus innitunt̃. Ab hac
ſpina cauda exit: ea curta, in diuinis literis oſtentat eos, quibus nulla de futuris
cura, qui diem nouiſsimum, futurũcꝫ Dei iudicium aſpernantur, qui ſubinde di-
cunt Edamus & bibamus, pereat qui craſtina curat: cras enim fortè moriemur,
quia mors aurẽ vellens, viuite ait, venio. Eſt enim cauda pars corporis extrema.

DE PVDENDIS.

PVdendorum ſignificata his adiungere neceſſariũ eſt. Nam vetuſtas
illa vt minus vitioſa fuit, ita ſimplicius apertiuſcꝫ de vnaquacꝫ re phi
loſophata eſt: necꝫ erat tunc temporis in humano corpore quicquã,
quod vel viſu, vel nuncupatione ſua, turpe iudicaretur. Prauis verò F
moribus ſuccreſcentibus, multa decernenda fuere tam ſactu eſſe quàm dictu tur
pia, vt qui rebus ſuis modũ præſcribere neſcirẽt, ipſius ſaltem turpitudinis infa
mia abſterrerentur. De antiquiſsima igitur diſciplina dicturus, quæ ad ſignifica
tionem figuræ illius, quæ tam viſu quàm dictu obſcœna iudicatur, pertineãt, ve
niam mihi dari poſtulo, ac in eam hæc accipi partem cupio, propter quam &
prius excogitata à veteribus illis fuerunt, & à me nũc in communem vſum pro-
palata, eo quidem conſilio, vt hæc illis ſciberentur, qui ſanctius inſtituri, re-
rum viſcera & intimas medullas, non verborum ſuperficiem, examinarent.

MAGNANIMITAS.

ESto igit̃ prima pudendi virilis ſignificatio, quæ tot columnis inciſa, tot obe
liſcis notata, tot alijs veterũ monumẽtis inſculpta, magnũ & erectũ viri for-
tis animũ oſtẽtarint. Extant adhuc columnarũ fruſta aliquot in Seſoſtreos me-
moriã erectarũ, quę literis Ægyptiacis inciſę ſunt, in quibus vtriuſcꝫ ſexus natu-
rę inſculptæ conſpiciunt̃. Seſoſtrẽ enim hunc Theopõpus lib. III appellat, quẽ
Seſonchoſin aliqui nominarunt, qui ſcilicet Ægypto regnauit vniuerſæ, impe-
riũcꝫ in Europã protulit, de quo apud Herodotũ multa. Vbi igitur in columnis
aut

A aut obeliſcis ab eo poſitis virilia pudēda conſpexeris, bellicoſos, ſtrenuos, & magnanimos viros armis ab eo ſuperatos intelligas. Nam & cōiectores, mulierem quæ virum & liberos habeat, ſi cōmutatam ſe in marem ſomniauerit, viduam breui futurā conijciunt, atq; ita viri muneribus ſuncturā. quæ verò liberos non habeat, mares parituram. quæ virgo ſit, futurum vt primo quoq; tempore matrimonio elocet. Ita ſemper ea humani corporis pars aliquid ſemper indicat, quod ad negotia virilia pertineat.

FORMIDOLOSVS ET IMBELLIS.

VBi verò in monumentis iiſdem muliebria videris inciſa, argumentum eſt, imbelles, molles, & inertes homines ab eo ſubiugatos, cuius nomē vel nota ſuperpoſita fuerit. Ad quod dubio procul re-

B ſpexit Homerus, cùm Therſitem Græcorum puſillanimitatem increpantem his verbis inducit, κάκ' ἐλέγχε' ἀχαιΐδες, οὐκ ἔτ' ἀχαιοί. Id quod ad Numanum ſeſe & ſua glorioſe iactantem non inuenuſtè tranſtulit Maro, dum eum, ô Phrygiç (neq; enim Phryges) in obſeſſa Troianorū caſtra dicentē inducit. Alibi virorum negotia ita prçſcribit, vt hi bella pacemq; gerere deberēt. Et Horatius virilē Cleopatræ animū obſtupeſcit, quæ generoſius perire quçrens, enſem haudquaquā muliebriter minus expauerit. Apud eūdem Tyrtçus poëta non mulieres, ſed mares potius animos in Martia bella verſibus exacuit. Ouidius quoq; in Eunuchū, cùm militem virū eſſe debere aſſereret, Iſta mares tractāt, dixit, tu ſpes depone viriles. Ad hçc Onirocritæ dicūt, ſi princeps quiſpiam in fœminā ſe degeneraſſe per nocturnā ſit imaginē arbitratus, futurū vt loco deijciatur, propterea ꝙ mulieres plurimū imperijs virorū ſubijciuntur.

Vicit armis ſtrenuos, vicit fama inertes.

INNOCENTIA. CRIMEN.

NOn eſt hoc loco prætereundus ſacrificij veteris mos, vbi maſculi vocabu-

C lum inſontem, & nulla criminis macula notatū intelligi debere autumant Theologi, per fœminam verò crimen. Cyrillus enim Leuitico, homilia prima, ſiue ea ſit Origenis, vbi agitur de vitulo maſculo ſine macula offerendo, maſculum ait intelligi, qui peccatū ignorat, propterea quòd fœmina ſit peccati ſymbolum. Labilis enim, mollis, & ad delinquendū procliuis admodū eſt mulier. Maſculum igitur ſit munus quod Deo offers, hoc eſt, muliebre nil habeat, concupiſcentia vacet, fragilitatem aufugiat, nihil molle, nihil diſſolutum meditetur. Et maſculi deniq; nuncupatio in diuinis literis virū indicat virtutibus perfectum, qui præſenti fortiq; animo ſemper eſt, cùm mulier contrà tātæ ſit infirmitatis, vt Salomon Sapientia dixerit, Melior eſt iniquitas viri, quàm mulier benefaciēs. Et mares tantū ſtirpis Aroneæ iubet Dominus veſci ſacrificato, quia ſcilicet nō omniū eſt de Deo diſputare, ſed eorū tātùm qui nihil fœmineū, nil fluxū in cogitationibus habeāt. Demū, ne de Deo diſputare præſumamus, quādiu per quaſdam declinationes diffluentes, vel domeſticas curas, vel inania negotia, à maſculorum dignitate vigoreq; exciderimus. Similiter in victima peccati, maſculus tātùm de genere ſacerdotali veſcetur carnibus eius; ad pœnitentiam enim forti

opus eſt ſenſu, ait Heſychius, & intentione virili. Cui Pſalmographus ita ſucci- D
nit: Viriliter age, vigoreḿq; audacter amplectere, & in quãcũq; prouinciã te dele
gauerit Dominus, eã & alacriter ſuſcipe, & non ignauiter adminiſtra. Porrò vir
qui teſticulos auulſos habeat in diuinis literis, hieroglyphicũ eſt hominis qui vi
tam prius piè ſanctéq; inſtitutã habuerit, iuuentuteḿq; omnẽ bonis operibus
exercuerit, ingraueſcente verò ætate ad nequitias & inquinamenta declinarit.
Nam cùm teſtes, vti ſuperius oſtenſum eſt, virtutis indicia ſint, euiratio molli-
tiem dubio procul effœminationeḿq; ſignificat, ipſo ſe vocabulo prodente. Vel,
vt Heſychij ſententia eſt, ſecuiſſe ille abſtuliſſéq; ſibi teſticulos videt̃, cuius im-
pius animus ſceleratáq; mens timorẽ Domini veráq; abiecerit pietatem, perin-
de ac ſi crudelis manus ſemetipſum abſciderit, hoc eſt, ſeſe à Dei coniunctione,
quę ſita eſt in virtutibus, abſtulerit, & bonę frugis prole fœtificationéq; priuaue
rit, ipſo q̃ppe abiecto ſigno, per quod vera virilitas in homine cognoſci poſsit.

ERGA PARENTES
ingrati.

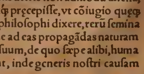
ANtiquorum autem religione inſtitutũ fuit
Gallos, euiratos quippe ſacerdotes, Deûm
Matri miniſtrare, perpetuæ eius ſeruituti addi- E
ctos, quòd qui patris, matriſve nomen violaue
rint, eo ſupplicio damnandi viderentur, ne poſ-
ſent ipſi vnquam fieri parentes: in qua ſententia
fuiſſe Lucretium, hæc eius carmina declarant:

Gallos attribuunt, quia numen qui violarint
Matris, & ingrati genitoribus inuenti ſunt,
Significare volunt indignos eſſe putandos,
Viuam progeniem qui in oras luminis edant.

COELI FOECVNDITAS.

QVæ verò de Cœli pudendis à Saturno falce abſciſis et in mare deiectis vete
res fabulati ſunt, ſententiã pr̨e ſe ferunt à diuinis literis non admodũ alienã,
Deũ quippe omniũ rerũ ſpecies cõformaſſe, moxq́; pr̨ecepiſſe, vt cõiugio quæq;
ſuo creſcerẽt, replerẽtq́; terras: id quod & pleriq; philoſophi dixere, rerũ ſemina
cœlitùs delapſa tempore quæq; ſuo coaluiſſe, inde ad eas propagãdas naturam
vſum Veneris indicaſſe. Iam & Oſirim Ægyptij ſuum, de quo ſæpe alibi, huma
na effigie pudendis obſcœniùs excitatis faciebant, inde generis noſtri cauſam F
(Sol enim Oſiris) & per quem capite geſtabat
calathum, educationis beneficium ſignificaturi.

MERCVRIVS, VEL
efficax ſermo.

SErmonis efficaciã perſuadendíq; vim oſten-
tare veteres ſi voluiſſent, Mercurij ſimula-
chrum grandiori iam ætate, barbatum, & effœ-
to propemodum corpore, natura tamen obſcœ
nius excitata, eáq; tantùm parte validiſsimum fa
ciebant, cuiuſmodi ſignum Cyllenis fuiſſe Pau-
ſanias tradit: atq; ego ſigillum ea ſpecie æneum
apud Fabium Caluum Rauennatem Romæ vi-
di: cui quidem ſigno, præter hæc veſtis erat ſuſ-
ſarcinata, in cuius ſinum poma, fœturæ ſcilicet
indicium, condebantur, nempe quòd ſermo cu-
ius omnino ſymbolum eſt Mercurius, in grandiori, prouectioríq; ætate vim
quandam propemodum generandi, tranſigendíq; aliquid habeat, vt quod in
conſul-

A conſultatione propoſitum eſt, deliberet, perſuadeat, ac omnino conficiat. Artemidorus Onirocrita ſcribit, ſe quoq; Cyllenis vidiſſe Mercurij ſimulachrum, cuius ſpecies non alia erat, quàm pudendi virilis effigies: eaq; de cauſa coniectores ſuper ſermone diſſerunt, quæ quis per eius partis imaginem ſomniauerit.

INVETERATA NEQVITIA.

ADdi ſolita eſt Hermæis huiuſmodi veſtis longo ſyrmate tracta, quorũ quidem ſimilitudinem Theophraſtus Ereſius in homines nequam & intemperantes detorquebat, propterea quòd ſyrma, ventrem, pudenda, & barbam tantùm haberent: ita illi veſtem traherent fœminarũ more, ventri dediti eſſent, atq; libidini, nequitiam in ætatem etiam grandiorem producerent, cùm vitia quædam, vt Satyricus monet, cum prima ſint barba reſecanda.

SERMO INANIS.

INanem verò ſermonem oſtendere volẽtes, Mercurium eundem iuniori ſpecie ac prorſus impubi cùm effinxiſſent, attracta illi pudenda vel deſidentia faciebant: in his enim qui nondum ex ephebis exceſsiſſent, infœcundam & imper B fectam eſſe orationem animaduerterant, vtpote quòd ætas illa ad prudentiam nondum eſſet idonea. Huiuſmodi verò ſignum vidi Neapoli in magnificentiſſimis Mactaleonum ædibus.

PROVENTVS.

IAm & Priapi ſimulachra in hortis ſtatui ab antiquis ſolita, ne multum in his immoremur, prouentus qui depoſceretur ſignificatum habebant. Ea verò de cauſa fieri conſueſſe ait Varro, quòd horti omnes in tutela ſunt Veneris, quę totius eſt generationis Dea.

CONTINENTIA.

FRænum libidinibus atq; nequitiæ impoſitũ & imponendum eſſe, admonere cùm vellent Ægyptij ſacerdotes, genitale viri manu cohibitum atq; coercitũ pingebãt, quippe hominis cõtinentiã eo geſtu deſcribentes. In appendicibus vtiq; ad Virgilianũ opus adiectis, cuiuſcunq; illi fuerint ioci, ſapienter quidem cõpedibus Vene C rem cõſtringendam inuenies, quantumq; natis creandis ſeruiat adeundã, vt corruptũ ibi locum ex Lactantij Firmiani lectione corrigamus: ita enim apud eum legas:

Vina ſitim ſedent, natis Venus alma creandis
Seruiat, hos fines tranſiluſſe nocet.

Approbesq; interim eorũ fortitudinem, qui potius excaſtrari voluerint, quàm illicito coitu contaminari: cuius facti fidem apud Cyprianũ & Origenem quærito. Præcipuum autem illud in Chriſtianorũ inſtitutis præceptum ponit Euſebius, γαστρός τε καὶ τῶν ὑπὸ γαστέρα κρατεῖν, ventrẽ quippe, quæq; ſub ventre ſunt, coercẽda. Sanè Anacharſis Scytha cõuiuio acceptus apud Solonẽ, ita mox decubuit cõpoſitus, vt vna manu pudẽda, altera verò os obſignaret, palma ad id appreſſa, daturus quippe per huiuſmodi geſtum cõtinentiæ atq; ſilentij monimẽta. Eã verò toto vitæ tempore cõtinentiã à delicijs omnib. alienã ſecutus eſt Anacharſis, quare ſtatuis eius inſcriptum erat, ΓΛΩΣΣΗΣ, ΓΑΣΤΡΟΣ, ΑΙΔΟΙΩΝ ΚΡΑΤΕΙΝ. quippe, linguã, ventrem, mentulam cõpeſce. Nam ille nimirũ ante omnes probus eſt, qui tribus his egregiè ſibi tẽperarit. Neq; verò paruã huius cõtinen-

tiæ laudem meruiſſe videtur Alexander Macedo, cui adhuc iuueni cùm puella, D noctis bona parte peracta, deducta eſſet, vt cũ eo dormiret, quærenti regi tarditatis cauſam, reſpondit illa, expectaſſe ſe donec maritus cubitum iret: cõmotus Alexander miniſtros acriter obiurgauit, reducite, inquiẽs, hanc: parũ ẽm abfuit quin veſtra culpa factus fuerim adulter. Quin & captiuas Darij puellas quanta integritate ſeruauerit, ignorat nemo. Exẽpla hæc adoleſcens, ætate feruidus, delicijs affluens, adulatoribus vndiq; circũſeptus, ſponte præſtitit, vt nos qui monitis dubio procul ſanctioribus eruditi ſumus, aliquando cogeret erubeſcere.

VENVS VERECVNDA.

NOn defuiſſe verò vnquã qui verecundiã adamarẽt, tot Veneris ſimulachra in antrũ abdita, de quibus alibi meminimus, indicio eſſe poſſunt. Adhęc iuxta Mantineã Nigræ Veneris ſacellũ apud Meliaſtas fuit, ad verecundiã quippe, qua præditum eſſe debet humanum genus, indicandam. Reliqua enim animantia die plurimùm & in propatulo, homines verò & clàm & plurimũ noctu liberis dare operam ſolent. Simulachri huius meminit Pauſanias lib. VIII.

EXTINCTA LIBIDO. E

APud Ægyptios genitalia à Titanibus deſecta, & in fluuiũ demerſa comperias, quòd libidinis ardorem extinctũ, aut extinguendũ eſſe, myſtico eo ſacro intelligendũ. Græci Herûs & Leandri fabulam cõmenti ſunt, vt extincto lucernæ lumine, calore quippe naturali deficiente, iuuenilis quoq; concupiſcentię ardorem extingui ſignificarent, atq; ita tam marem quàm fœminam gelida ſenectutis procella exagitatos in aquas immergi, ac deniq; ſuffocari. In ſacris noſtrorum literis ſententia huic fabulæ non abſimilis de flore amygdalæ, de locuſta & cappari habetur, quam loco ſuo ſatis explicauimus. Neq; tamẽ illud cõtemnendum, quòd Græci extinctos cõpreſſosq; nequitiæ ſtimulos à viro forti, hoc eſt, virtute prædito, indicare volentes, Anteum illum ſuum Terræ filium ab Hercule colliſum fingunt: nihil enim aliud eſt Anteum à terra procul ſublatum enecare, quàm à libidinoſo tactu manus & mentem procul amouere.

COELESTE RERVM OMNIVM PROMPTVARIVM.

PAnos vrbs in Ægypto fuit, in qua huius etiam dei coloſſus viſebatur ingui- F ne procaciter extento, qui flagellum in Lunam à dextra eius ſitam attolleret. Pana enim illi ad Lunæ ſimulachrum addere voluerunt, quòd omnia mortalium vſui neceſſaria putarent à Luna ſuppeditari. Sed quid hoc ſibi vellet argumentum, facilius ex Cabaliſticæ diſciplinæ ſignificationibus eruemus. Aiunt enim eius myſterij ſapientes, omnem ſiderum vim, quæ rerum procreationi cõparata ſit, in lunare prius corpus infundi, tanquam in penum aliquã promptuariam, mox illam pro rei vniuſcuiuſq; materia formã vnicuiq; ſuam fideliter erogare: idq; ſibi velle videtur in Panos manu flagellum, quaſi accepta eo geſtu doceat expendere.

SOL.

IN Sudæ collectaneis legas Priapi ſimulachrũ, quẽ Horũ Ægyptij eſſe dicunt, læua penem arrectum continere, dextera ſceptrum diſco & pennis inſignitũ, quę omnia Solis vim oſtentẽt: ex genitali ſiquidem obſcœnius attrectato ſignificari aiunt, quę abdita ſunt in viſceribus terræ ſemina, vi ſolis erumpere: per ſceptrũ verò imperiũ, quod in cœleſtibus & terreſtribus gerit, cuiuſq; opera & terra & mari patefacta ſeſe mortalibus exhibuere, vſuſq; & cõmoditates rerũ omnium

A nium ſubminiſtrarunt. Diſcus orbem quo circunfertur indicat: pennæ verò ve-
locitatem, totius cœli ambitu quatuor & viginti horarum ſpácio cotidie decur-
ſo. Sic illis philoſophatum eſt temporibus, vt rem tam ſeriam, et omni modeſtia
& verecundia tractandam, ad nequitiæ turpitudiniſq; imaginationes traherẽt.
Sic Iudæi quoq; Beelphegori nonnunquam initiati ſunt, ignominiæ quippe ſi-
mulachro, quem Priapum Latini vocant, Moabitarum de more ferentes ſacra,
grauiſsima contra ſe numinis omnipotentis iracundia concitata. Sic Athenarũ
eruditio arcanaq; myſteria vniuerſum orbem eluſere. Atq; huc demùm in Eleu-
ſinæ Cereris ſacris tormentum illud cæremoniarum, ad occluſas portas diutur-
nior mora, linguæ obſignatio, & tot habituum & ornatuũ, quot Apuleius enu-
merat, varietas tendebat, vt poſteaquam per quinquennium anxij anhelabun-
diq; magni alicuius oraculi cognitionem expectarant, & rei cuiuſpiam diuinæ
maieſtatem quandam, diceret Tertullianus, ſe viſuros concepiſſent, ſub naturæ
ſignificatione ſimulachrum virilis membri tot faſcijs, tot integumentis tandiu
coopertum, reuelatum tandem intuerentur, quodq; quotidie ad naturę requiſi-
B ta non ſemel tangere cogerentur, vidiſſe ſe pictum aut ſculptum, ſub religioſiſsi-
mi iuſiurandi prohibitione profiteri vetarentur. quodq; longè magis ignomi-
nioſum eſt, huc philoſophi, huc principes, huc ipſi Romanarum rerum domini
Auguſti, leuitate neſcio qua pellecti perhibentur.

DE VMBILICO.

QVoniam verò vmbilicus quædam communia habet cum genitalibus, exigit locus ipſe, vt quæ partis eius ſignificata ſunt, explicentur.

PATRIA.

VMbilici ſignificata alij alio modo acceperũt: ſunt enim qui Iouem, ſunt qui
mediũ, ſunt qui finem per ſimulachrũ eius intelligãt. Iouem quidem ex vm-
bilico ſignificare videas apud Curtiũ lib. IIII, cuius effigies ſmaragdo & gem-
mis alijs coagmẽtata erat. Et hoc idem indicat numus quem apud clariſs. patri-
tium Venetum Stephanum Tepolum vidi, cuius inſcriptio eſt, ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ
ΠΕΙΕΡΙΑΣ ΖΕΥΣ. ibi enim quædam huiuſmodi ſpecies habetur. Medium ve-
C rò, vt qui dixit Delon orbis vmbilicum. Finem Martialis, cùm ſcripſit:

Iam peruenimus vſq; ad vmbilicum.

Sed eo loco intelligendus eſt voluminis terminus, qui cùm volumẽ explicatur, in fine omnino eſt: cùm verò idem obuoluitur in ſpiram collectum, medium tenet locum. Sed enim Onirocritæ per vmbilicum dubio procul patriam intelligunt, vnde ſcilicet educationis auſpicia ſuſcipiuntur: & per ea quæ vmbilico accidant in ſomnijs videri viſa, de patria vaticinari ſolent.

MEDIVM.

VIdetur verò patria vnicuiq; homini orbis medium eſſe, cùm ab eo loco, vbi quiſq; lucem auſpicatus eſt, & terrarum ſitum, & mundi ſpatia metiri incipiat, et quoquo verſum iter arripuerit, patriam ſemper quaſi centrũ ſtatuat. Sed apertiſsimè Cicero vmbilicũ pro medio poni oſtendit in Verrẽ actione VI. Et raptam eſſe Liberã, quã eandem Proſerpinã vocãt, ex Ennenſiũ nemore, qui locus, quòd in media eſt inſula ſitus, vmbilicus Siciliæ nominat̃. In homine quoq; vmbilicus medio totius corporis loco cõſtituitur, ſiue circulũ circunduxeris lacertis manibuſq; exporrectis, ſiue ad quadræ figuram factum eum imagineris. quanq; de medio hominis diuerſa eſt & Vitruuij & Varronis opinio: hic enim

inguen in homine maſculino medium agnoſcit, vmbilicũ ille. Apud Martialem D medios lambere comperias, quod ad Varronis ſententiã accedit: nam fœminæ inguen eſſe medium, idem quoq; Vitruuius confitetur.

F I N I S.

CVm autem & finem ſignificet vmbilicus, oſtendendum quid vmbilicus in libro ſit, de libro enim loquitur Martialis, cùm ſe perueniſſe dicit ad vmbilicum vſq;, vti paulo antè dicebamus. In quo quidem multi hallucinantur, dum alij vmbilicos eſſe putant, defenſacula ca ænea quibus librorum anguli ornãtur ſimul & muniuntur: quandoquidem cornua etiã eodem errore vocari crediderint à poëtis, præcipuè verò bullam in libri medio affixã. Alij ſigna eſſe quędam arbitrantur, quibus antiqui librorum fines concludere ſoliti eſſent: idcoq; Porphyrionem citant, qui ad vmbilicum, ad finem interpretetur, apud Horatium:

Deus deus nam me vetat

Inceptum celeres promiſſum carmen iambos

Ad vmbilicum ducere. Alij clauos ad ſimilitudinem bullæ, qui pro ornamento affigi ſoleant tabulis quibus libri cõglutinantur, intelligunt. Alij, vt ex errore E vno in aliũ trahantur, rati ſe apertè rem indicaſſe, locum Ciceronis ex tertio de Oratore citant: Sed tum ita ſolet narrare Scæuola, conchas eos & vmbilicos ad Caietam & Lucrinum legere cõſueſſe: ibi per vmbilicos, lapillos intelligunt lotos & politos, ita enim ſcriptis prodidere, cùm hæ buccinorũ quorundam teſtulæ ſint, quæ turbinatim cõuoluuntur, in faſtigiũ acuminatæ vmbilici forma, qui ex lapide olim fieri conſueuit, ad vmbilici noſtri ſimilitudinem. Vt verò & Martialem & Horatiũ idem dicentes, neq; non Catullum & Ouidium etiam intelligamus, qui vmbilicũ hunc eodem omnes ſignificato poſuere, ſciendum libros olim fieri ſolitos ductu plurimùm perpetuo, vna quippe pagina, nõ vt nos illis diſſectis, & in quaterniones quos dicimus confertis: & quia complicabantur ad inſtar ſpiræ conuoluti, inde volumina dicta ſunt à voluendo. In extrema autem pagina firmitudinis ergò paruus admodũ bacillus, ex cedro quippe, aut buxo, cupreſſo' ve, vel ex ebeno, vel ex ebore adglutinabatur, ad latitudinis modum, quà membrana præciſa erat, hunc vmbilicũ appellabant, cuius quidẽ capita volumine complicato hinc & inde proſtarent: ſolebantq; ea ex argento, vel auro, F vel etiamnum gemmis ad ornatum præmuniri: atq; ea ſunt quæ cornua nõnulli vocitarunt, vt Ouidius ad librum Epiſtola Triſtium prima:

Candida, nec nigra cornua fronte geras,

hoc eſt, neq; ebore, neq; argento, aut nitida vlla gemma vmbilici præmuniãtur, cuius facies atrata luctum præ ſe ferat. Martialis XI.

Explicitum nobis vſq; ad ſua cornua librum.

Sic apud eundem, vti ſuperius dictum, quod & apud Horatium, vmbilicus pro fine ponitur: quia principiũ libri eſt vbi à titulo incipit explicari: finis, vbi tota reuoluta pagina peruentum eſt ad vmbilicũ. Huius ego generis volumina multa vidi, eaq; vetuſtiſsima, alia ex membranis, alia ex Nilotica papyro, alia Græcis, alia Hebraicis, alia etiam Arabicis literis perſcripta. Non præteribo papyracea illa monumenta, quæ in arcis Æliæ theſauris Romæ aſſeruantur, in quibus archetypa eſt Conſtantini Imperatoris donatio, papyraceum eſſe textum, glutine quodam delibutum, mox aut aprina ſana, vel vitro exæquatum ac perpolitum, vt & ſcripturæ patiens fuerit, neq; vlla calamũ aſperitate offenderit, miro quippe læuore complanatum.

A

CASTIMONIA E' CONCVPISCENTIA.

EXciſus vmbilicus apud Diuinarum literarum interpretes caſtimoniam ſignificat: eo enim modo quo præciſum præputium circunciſionis illius eſt ſignum qua libidinem atq; nequitiam à corde reſecare debemus, ita in fœminis vmbilici amputatio caſtimoniam indicat: virtus enim eius in vmbilico eſt. Hinc de profanatis proſtitutiſq; Hieroſolymis Ezechiel ita lamentatur: In qua die nata es, non eſt exciſus vmbilicus tuus, vuluæ igitur matris adhæreſcit: hoc eſt, nihil quicquam anima ab originatione ſeparatur, ſed patriæ coalita eſt, & applicita mollitudini, vt minimè mox mirum ſit eam, quæ omnia ſubſequuntur, turpia perpetrare. Nam quod ex Iobe dicebamus, virtus eius eſt in vmbilico. ſub vmbilico ventris legere videtur Eucherius, vt per hoc fœminæ ſignificet genitalia, ſicut in viro lumbos dicimus. Nam vmbilicus dubio procul eſt concupiſcentię ſignum.

DE VENTRE.

B NAm Venter quoq; ſua continet hieroglyphica, eaq; ab vmbilico, de quo nunc dicebamus, non admodum aliena: quare nuſquã de eo quàm poſt vmbilicum, poſſumus commodius meminiſſe.

PRINCIPIVM.

ABſolutũ perfectumq; opus ſignificat, vti diximus, vmbilicus. Contrà venter, in ſacris præcipuè literis, nunc principij, nũc originis indicium eſt, cum ſcilicet quis vel à natiuitate, vel ab eo quo ſapere cœpit tempore, factum inceptum've aliquid oſtendere voluerit, ex vtero, ventre've dicet. Ita Iobes: Si non ex ventre matris meæ dux illis fui: de miſericordia loquens, qua pauperes ab ætatis initio proſequi cœpiſſet.

MARE.

IN Serapidis deſcriptione figuráve, de qua plenius alibi, γαστὴρ καὶ θάλασσα legitur: venter quippe mare eſt. &, vti ſuperius notauimus, Hippocrates decumbentem quempiam, qui mare conturbatum in ſomnijs ſibi ſit videre viſus, morbo cum ventris tentari conijcit, ſimilitudine puto à mari ſumpta, quòd veluti flumi
C na fonteſq; omnes in ſe recipit, ita venter omnia conſumat.

INSATIABILITAS.

VNde poëtæ ventrẽ pro ganea, & inſatiabilitate, vorationeq; paraſitica ponunt, vt apud Horatium Epiſtolis:

Quicquid quæſierat ventri donabat auaro. Sed ibi apertius:
Scilicet vt ventres lamna candente nepotum
Diceret vrendos. Epimenidis in Cretenſes obiurgationem Paulus Apoſtolus repetit, qui γαστέρας ἀργὰς, ventres quippe ignauos eos appellat. Verſus verò ille ita in codicibus aliquot antiquis habetur:

Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ κέρδεα, γαστέρες ἀργοί·

Semper mendaces Cretes, cõmercia peſsima, ventres ignaui. Iam &, Viuite ventres, Lucilius dixit. Et quod apud Terentium legitur, Pugnos in ventrem ingere, Donatus de toto paraſito ventrem intelligi poſſe dicit. Apud Sudam, & in alijs prouerbiorum collectaneis paraſiti cuiuſdam reſponſum habetur, qui ventris opprobrium obiectum ſibi ita refellit, vt probrum id omnium pulcherrimũ exiſtimare ſe dicat: præſtare enim eo ventrem alijs rebus, quòd plenus, leuis agilisq; ſit, atq; ſtrenuus: inanis verò, grauis, & invtilis. De adipali ſanè lautitia ga-

neaq; verbum apud Græcos γαστρίζεσθαι. In Diuinis literis Pſal. X V I, impletum D
ventrem legas, pro inſatiabilitate atq; ingluuie. Quiq; gulæ & nequitiæ impe-
randum præcipit philoſophus, ventri, vti ſuperius dictum, temperãdum, & his
quæ ſub ventre ſunt, inquit. Sanè quidem Ægyptij mortuorum ventres exime-
re, & in Sole diſcindere ſoliti ſunt, vt qui ſcelerum omnium cauſa eſſent, atq; ita
vel expiarẽt, veluti de impulſore pœnas ſumere viderentur. Verùm hæc pleriq;
dictu quidem ſpecioſa dicant, non tamen imitanda ſibi proponent, lepidumq;
orationis Catonianæ principium in diſſuadenda lege agraria ita exordientis
obijcient: Arduum eſſe ad ventrem verba facere, qui careat auribus: nam & in
hanc ſententiam Græcum eſt prouerbium, γαστὴρ οὐκ ἔχει ὦτα.

HVMANA DELICTA.

SAnè ventres, Leuitico, modò aqua eluendi, modò extra caſtra exportandi,
apto admodũ hieroglyphico, reatus, maculas quippe noſtras indicant: quia
Fimus in Diuinis literis pro delictis accipitur: ea verò vel corrigi poſſunt, atq;
ideo elui: vel expiabilia ſunt, eaq; procul deportanda, ne contagione vlla pars,
quæ ſyncera eſt, contaminetur. Qui verò Deo venter in Diuinis literis attribui- E
tur, ſecretam ſubſtantię eius originem indicat: vnde illud Pſalmo, Ex vtero ante
lucem genui te. Significat alibi iudicia eius incomprehenſibilia, diceret Euche-
rius, quæ rimari nulli datũ eſt, de quo Iobes: De cuius vtero egreſſa eſt glacies?
& gelu de cœlo quis genuit? Idem Eucherius, qđ apud Abacunta legitur, Ven-
ter meus turbatus eſt in me, ita interpretatur, vt per ventrem hieroglyphicè ra-
tionis vas & receptaculum intelligat. Apud Hieremiam, vbi, Ventrem meũ do
leo, pro mente accipit. Quòd autem de ſpiritali, nõ de corporeo loqueretur, in-
dicium eſt quod ſequitur, Senſus cordis mei conturbati ſunt. Manifeſtè autem
Euangelio: Qui credit in me, flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ. Contrà
verò de ventriloquis inuenias in ijſdem Diuinis literis: nam vbi Leuitico legi-
tur, Ne declines ad magos, L X X reddiderunt, Ne ſequimini ventriloquos: per
hos Theologi falſos Prophetas intelligunt, qui Deum profeſsi, à Deo aliena
quæq; docent, falſasq; doctrinas & prophetias comminiſcuntur, cõtra quos di-
xerit Ezechiel: Væ prophetis inſipientibus, qui ſpiritum non diuinum, ſed ſuũ
ſequũtur. Maxima eſt enim omnino, inquit Heſychius, diabolici erroris & frau F
dis ſpecies, ventriloquorum inuentum, & quæ multa ſuper hoc exequitur.

DE PELLE.

TRahit ad ſe venter pellem, quadã propémodum ſimilitudine, qua ſuper
in Diuinis literis aliquot inuenias hieroglyphica, cuiuſmodi ſunt hæc:

VEXATIO.

PElles hieroglyphicè in Sacris literis vexationes ſunt, quæ hominem ad mor
tem vſq; commacerant, imbecillumq; reddunt: diſtractæ enim illæ in vſus
varios, in vaſa, in opera multa, patiendo probatæ laudem à Domino conſe-
quuntur. Nam, vt Paulus ait, afflictio patientiam generat, patientia probatio-
nem, probatio ſpem, ſpes virtutis firmamentum, & inconcuſſam in operibus
bonis ſtabilitatem.

MORS.

SVnt qui locum ex Geneſi, Et fecit eis tunicas pelliceas, eo interpretentur hie
roglyphico, vt mortalitate conueſtitos eſſe eos intelligi velint. Nam cutis
omnino eos indicat, qui ſolis exterioribus intenti, interius emarceſcunt. Apud
Plutar-

A Plutarchum lib. de Iſide & Oſiride, tympanum humanam ſapit naturam, atque ideo mortalitatis hieroglyphicum eſt. Conficitur verò tympanum ex pelle plano, latoq́ circulo circumducta.

SCORTA.

INuenies & pro meretrice pelles poſitas Leuitici XV, Veſtem & pellem quā habuerit, lauabit aqua. quem locum citat Hieroſolymitanus Heſychius, ſententiæ huius interpres. Iam & apud Romanos meretrices ſcorta dicūtur, à ſcorteis pellibus, quibus pro ſtrato vtebantur. Idem pellem pro diuitijs poni dicit, & pro cognatione alicubi.

CASTRA, VEL BELLICVS APPARATVS.

ALio ſignificato pellis pro tentorio & caſtris ipſis ponitur, propterea quòd vetuſti moris fuit, tentoria ex conſutis pellibus cōfigere. In Abacuntis cantico: Pro iniquitate vidi tentoria Æthiopiæ, turbabuntur pelles terræ Madian: hoc eſt, Madianitarum caſtra vertentur in fugam & diſsipabuntur.

B PIERIVS VALERIANVS AD IO. MANARDVM FERRARIENSEM, DE IIS QVÆ PER MANVS ET PEDES SIGNIFICANTVR, EX SACRIS Ægyptiorum literis.

Summa quidem ingenij amœnitas tui, raraq́ admodum eruditio, iudiciumq́ in omni diſciplinarum genere exactiſsimū acerrimumq́, quibus te præditum ſuperioribus diebus animaduerti, cùm apud Cælium Calcagninū cœnaremus, effecere vt doctiſsimæ illius cœnæ nunquam immemor ſim euaſurus. Sed quoniam parum eſt gratum animi affectum in corde tacitum fouere, niſi vbi facultas datur, eum palàm feceris & in propatulum expoſueris, cùm nihil mihi commodius nunc ad meum erga te amorem explicandum occurrat, quàm earum rerum commentarium, de quibus plurimus ea cœna ſermo fuit, id quamprimùm ad te curaui tranſmittendū: ibi enim tu per abditiſsima philoſophorum arcana medicorumq́ ſapientiam ingreſſus, nihil obſcurū reliquiſti, quod ſuper pulſu, venis & arterijs quæri poſſet: quamq́ neceſſarium eſſet, medici non modò cor, verùm C etiam manus ipſas eruditas eſſe, manifeſtiſsimè docuiſti: fruſtra enim eſſe mentis diſciplinam, & ſcientiam, niſi eam manus opere facto comprobarēt. Cumq́ medicamina plurima, quæ manibus tuis ipſemet confeceras, recenſuiſſes, opportunè Vincentius Caprilis conuiua noſter lepidiſsimus acclamauit, Manardum te deniq́ eſſe à manuum ardore diuinitùs appellatum: itaq́ tunc manum Cælius, & alij, qui accumbebant omnes, ſuis quiſq́ laudationibus in cœlum extulere. Ego verò aliam ingreſſus ſemitam, nihil à re, quæ præ manibus erat, abſcedens, eadem hæc, quæ nunc deſcripta ad te legenda miſi, ad verbum propémodum manu ſuper declamaui: quæ quidem ſi legenti tantum placuerint, quantum audienti probare videbantur, minimè putabo me oleum & operam perdidiſſe, ſperans ſcilicet inde aliquid futurum, quod initam hanc ex literis amicitiam apud poſteros faciat teſtatiſsimā. Neq́ tu illa ſupprimes, ſi rectè diligentiam tuam perpendi, quæ ad humani generis vtilitatem paucíſsimis antea cognita reſeraſti. Facit hoc idem Cælius noſter, qui quotidie aliquid de Muſarum penetralibus eruit, & in promiſcuū vſum exponit, inde perpetuam ſibi laudem, & amicis nomen comparaturus. Noſtra verò hæc qualiacunq́ ſint, ſi non vtilia, vti veſtra, certè aliqua ex parte ſpero fore delectabilia. Tu igitur quod auribus libenter haurire viſus es, oculis nunc & mente perfruere.

DE MANV. D

QVę fuerint manu ſuper hieroglyphica apud Ægyptios ſignificata, quiſq; honos ei habitus ab eius nationis ſacerdotibus, Manarde mi, diceba-mus: ea nunc in hunc modum, vti dicta fuerant, repetemus.

OPVS.

MAnus apud Ægyptios ſacerdotes operis in primis hieroglyphicum fuit, eaq; picta ſculpta've, hominẽ ædificationis ſtudioſum ſignificabat, quippe qua in operibus faciundis plurimùm vtimur, cuiuſq; beneficio rerũ artificia conſtant, & conceptæ in animo excogitationum imagines oculis ſubijciuntur. Vt verò ait Hippocrates, in vnaquaq; arte manus vnuſquiſq; ad opus, quod facere deſtinarit, accommodat: natura enim, vt ait Cic. dedit homini manus multarum artium miniſtras. Artemidorus coniector artes ex manu ſignificari ea de cauſa dicit, quòd earum opera artes exerceãtur. Iam & oblatę in ſomnijs manus ſi pulchræ formoſæq; ſint, felicem rerũ agendarũ ſucceſſum indicant, & ijs præcipuè, qui manibus opus faciũt, vt idem tradit Artemidorus. Et Pindaricũ illud Olympijs celebratur ode IIII, χέρσιν δὲ καὶ ἦτορ ἴσον. vbi per manus opera, per cor B audaciã intelligendã interpres Triclinius obſeruat. In ſacris quoq; noſtrę pietatis libris, manus operis hieroglyphicum habentur, eo præſertim loco vbi Deus Moyſi mãdat, vt ſerpẽtis caudã apprehẽdat manu. Actionẽ hîc per manũ ſignificari tradit Philo: ſiquidẽ nullo fieri modo poteſt, vt voluptates, quas per ſerpentẽ ſignificari alio cõmentario diximus, coërceri, opprimi've valeãt, niſi prius manus, hoc eſt, ſynceros animi affectus, vtpote rectorũ operum miniſtros expediamus, & in omne pietatis miniſteriũ promptiſsimas habeamus, atq; ita demũ arreptus intrepidè ſerpens virga fiat, hoc eſt, voluptas in diſciplinã, quę per virgã figuratur, vt in Caduceo declaratũ eſt, quamprimùm abeat, atq; ita abſolutã veritatis cognitionẽ partim intelligẽdo, partim experiũdo, cõſequatur. Apertius verò manus opus eſt eo loco, Exod. XIIII, Et viderũt Ægyptios mortuos ſuper littus maris, & manũ magnã quã exercuerat Dominus cõtra eos. Huiuſmodi ſignificationem etiam Græci veteres admiſere. Nã Lacedęmonij ſic inuocandos deos exiſtimabãt, vt manũ etiã admoueremus, noſtrã ſcilicet operã addentes: neq; enim eos aliter exaudire. In quã ſententiã Saluſtianus Cato: Nõ votis, F neq; ſupplicijs muliebribus auxilia deorũ parantur: vigilãdo, agẽdo, bene cõſulendo, proſpere omnia cedũt: vbi ſocordiæ te & ignauiæ tradideris, nequicquã deos implores, irati infeſtiq; ſunt. Sed vt ad noſtra redeamus, Pſal. LXXVIII, Deum exquiſiui manibus meis nocte corã eo: quamvis apud eos qui Hebræos ſequuntur, nulla hìc de manibus mentio. Verùm alij exponunt, manibus, id eſt, bonis operibus, quæ tamẽ nocte, hoc eſt, occultè, & in Dei tantùm cõſpectu fierent. Nam & Aſſertor, Neſciat, inquit, lęua, quid dextera agat tua. Dum attollit Moyſes manus ſuas, vincitur Amaleches: hoc eſt, vt interpretatur Adamãtius, opera & actus ſuſtollit ad Deũ, nõ humi iacẽs, obrepẽſq; reptiliũ inſtar terrę applicitus, ſed ad Deũ porrectos, inq; cœlum ſurrectos. Quodq; Leuitico præcipitur, Manus eius offerãt hoſtiã Domino, Theologi per manus opera interpretantur. κατ' ἐξοχὴν verò quandã, manus Dei pro ipſo accipitur Filio, per quem facta ſunt omnia, vt Eucherius & alij pleriq; interpretanť illud Eſaiæ: Omnia hæc manus mea fecit. Sed longè manifeſtius alibi vates idem clamat: Brachiũ Domini cui reuelatũ eſt? vbi Theologi, vt apud Heſychiũ eſt, Filiũ dubio procul intelligi debere profitentur, Patri ſcilicet ὁμοούσιον. quod ne cui ambiguũ relinqueretur,

labores

A labores eius pro nobis ſuſceptos ſtatim ſubijcit, vir extra omniũ aleam diuiniſ-
ſimus: ait enim: Labores noſtros ipſe tulit, & dolores noſtros ipſe portauit, ipſe
aũt vulneratus eſt propter iniquitates noſtras, afflictuſq; eſt propter ſcelera no
ſtra. Diſciplina pacis noſtræ ſuper eum, & liuore eius ſanati ſumus. Pſalmo ſanè
LXX, Donec annunciem brachium tuum generationi omni, quæ ventura eſt.
Theologi ſubiectam antiquitùs interpretationem huic verſui memorãt, poten-
tiam tuam, & iuſtitiã tuam, id eſſe brachium. Vbi verò hoſtiæ ſalutaris brachiũ
dextrũ ſeparari, dariq; muneri ſacerdoti præceptũ eſt, Cyrillus, vel Adamantius
potius, per huiuſmodi brachiũ à vulgo ſeparatũ ſignificari ait, pontificẽ debere
dextera quæq;, hoc eſt, proba & honeſta facere, vt qui tanquã lampas illuceſcit
in atrio, exemplo reliquis eſſe poſsit, nõ opinione tantùm, verùm etiã operibus,
quam quiſq; viam ad virtutem & pietatem ingrediatur: cõtrà verò ſiniſtra, hoc
eſt, praua & turpia non attingat, vitaq; ſit omnino integra & inculpabili.

INNOCENTIA.

Euthymius vbi de manuũ puritate ſermo fit
in diuinis literis, per manus actiones opera-
B tioneſq; inquit ſignificari, eò quòd per eas ope-
ra fieri ſoleant. Earũ autem puritas dubio procul
inſontẽ oſtendit: vnde etiã abluendarũ manuum
geſtus innocentiæ ſignũ eſt, quaſi illas non con-
taminatas habere profiteamur. Antiqui enim
quando cõteſtari volebant ſe alicuius innoxios
eſſe ſceleris, neque impuris ſe facinoribus immi-
ſcuiſſe, aſſenſum've præbuiſſe, in multitudinis
conſpectu manus abluebant, vt ſcilicet ex illa ma
nuum mundicia animæ identidem puritatem indicarent. Inde Deut. cap. XXI.
vbi cadauer in agro cæſum quis repererit ignorato cædis autore, ſeniores ciuita
tis quæ loco ita polluto proxima fuerit, accerſiri iubentur, & in deſerta ſterilíq;
conualle vitula facere, ſuper quam lauent manus, vt ita expientur & ipſi & ciui-
tas, populuſq; omnis abſoluatur. Sic circundaturum ſe altare Domini Pſalmo-
graphus vates profitetur, cùm vnà cum innocẽtibus manus ſuas abluerit. Et Pi
C latus cùm iniquæ ſententiæ crimen in Hebræos reijceret, innocentiã ſuã atteſta-
turus, manus publicè lauit. Datas aũt homini manus ideo ait Athanaſius, vt ad
rerũ neceſſariarũ vſum inſeruiãt, & ad preces Deo porrigendas attollãtur: atq;
vti palàm eſt, manus eſt quæ cibũ & alimenta omnia legit, condit, inſtruit, & ori
admouet: manus eſt, quæ præclara facinora in pugnæ vel diſcriminũ cõflictu fa
cit: ab ea eſt ſcribẽdi cõmoditas & elegãtia, quã Propheta honeſtauit, de Deo di
cens, Calamus ſcribæ velociter ſcribẽtis, quo ſcilicet diuinę vocis oracula expri
muntur. Manus ſacra infert altaribus, & pietatis omne munus peragit, ſacramẽ-
ta cœleſtia nobis ſubminiſtrat, & myſteria reliqua ritè perficit & operatur: eam di
gnatus eſt Dei filius cõmendare, cùm dixit: Dextera Domini fecit virtutem, de-
xtera Domini exaltauit me. Manus deniq; eſt, quæ omnia cõfecit, omnipotẽtis
Dei teſtimonio, per prophetã dicẽtis: Nónne manus mea fecit hæc? Manus eſt
totius corporis propugnaculũ: quæ dum illud totũ oberrat, totũ defendit, totũ
comit, totũ veſtit, totum ornat, vniuerſę eius molis dominã ſe re ipſa profitetur.

AVTORITAS.

Hinc manus autoritatemq; & poteſtatẽ ſignatiſsimè indicat, vt in ſacris pieta
tis noſtræ canimus, in manu Dei eſſe omnium poteſtates, & iura regnorũ

omniũ. quo ſignificato dictũ à Pſalmographo, Exaltet manus tua, vt Theologi D
ſunt interpretati. Iam apud Hieremiã: Sicut lutũ in manu figuli, ſic vos in manu
mea domus Iſrael: de ſumma Dei potentia. Et illud minimè diſſimulandũ, quod
poëta Cæcilius ait: Deũ quis nõ ſummũ putet, cui in manu ſit quẽ eſſe dementẽ
velit, quem ſapere, quem inſanire, quem in morbũ inijci, quẽ contrà amari, quẽ
auerſari, quem expeti? Sic ad Terentiã Cic. Verùm hęc nõ ſunt in noſtra manu.
Et aruſpices, nulla quamvis ſanctiore imbuti diſciplina, cùm prãdenti Veſpaſia
no humana manus triclinio illata fuiſſet, & ſubter menſam ſubiecta, præſagium
fuiſſe reſpondere, rerum poteſtatẽ ad Veſpaſianũ aliquãdo peruenturã. In Dei
verò manu eſſe omnes fines terræ, ſacra piorum vatum oracula teſtãtur, quî fie-
ri poſſet admirantium, vt aqua longè altior terra, ita ſuſpenderetur, ne continen
tem omnem obrueret, quoquo verſum circunfuſa. Tametſi non deſuerunt anti-
quorum ingenia, quæ natura fieri hoc cõmentarentur. Ptolemæus quippe Al-
mageſto, triginta ſe neſcio quas ſtellas Arctico polo affixas deprẽdiſſe profitetur,
quę cùm ſiccæ frigidęq; naturæ ſint, vi ſua repellant aquas: terram autem ea par
te, qua illę micant, vt ſibi natura ſimilem, & temperatura quadã à Saturni ſidere E
copulatam exerant, & ſuſpenſam teneant. Alij Magneti hoc attribuũt, quo lapi
de tota illa pars, quæ ad Arcticum verſa eſt, incruſtata quodãmodo cõperitur:
tantamq; illi vim dum ſe ad polum erigit eſſe dicũt, vt vniuerſum terræ corpus
eodẽ trahat, atq; ita bonam eius partẽ vndis extare faciat. Alij alias atq; alias ſu-
per hoc rationes cõminiſcũtur, cõ cauitates ſubterraneas, oualem figurã, protu-
berationes, & cõmenta alia ingenioſe magis quàm verè excogitata, quæ omnia
ſi ſuſcepti operis ratio pateretur, facilè refelli poſſent, vtpote quæ tam validiſsi-
mis naturæ rationibus, quàm hodiernæ nauigationis exploratione, falſa depre-
henduntur. Sed hęc illi viderint. Baſilius Magnus totum hoc ad architecti ſum-
mi Dei ſapientiã refert, admirationemq; omnem
dirigere nos ad eius prouidentiam adhortatur.
Nam & apud Hieremiam Prophetã ipſe rerum
opifex clamat: Vos igitur non timebitis me, qui
poſui arenã terminum maris? quaſi nulla alia in
re magis potentiam vireſq; ſuas oſtentarit. Ille e- F
nim cùm abyſſos circumuallaret, legem impoſuit
aquis, ne datos tranſiliant fines, ſignatiſq; termi-
nis coerceantur.

IGNAVIA.

EXpedita autẽ manus, & in propatulum pro-
lata, ita opus, autoritatem, atq; poteſtatẽ in-
dicabat: contrà verò, nihili hominem, ignauum
& ocio deſidiaq; torpeſcentem ſignificare ſi vel-
lent, manus eius in ſinum conſertas effingebant:
qui porrò ſtatus ignauiſsimi nebulonis eſt, cùm
præſertim Anaxagoras ideo ſapientiſsimũ om-
niũ animantiũ videri hominem dixerit, quia ma
nibus inſtructus foret. Quod dictũ Plutarchus
in Moralib. repetit, neq; diſsimulat Ariſtoteles.

FVRACITAS.

APud autores aliquot inuenias læuã manum
pro furacitate poſitã. Nam Plautus, Perſa,
vbi Sophoclidiſca lena Pechnij pueri manũ de-

poſceret,

A poſceret, atq; ille dexterā porrexiſſet, reſpondit ea: Vbi illa altera eſt furtifica læua? Ita & Catullianum illud intelligitur de Marrucino, qui manu ſiniſtra nō bene vtebatur, ſed in ioco atq; vino tollebat lintea negligentiorum.

PLAVSVS.

PLauſum autem, lætitiæq; & gratulationis ſignum, manibus in eum geſtum figuratis vt ſeſe complodere viderentur, ſignificare, theatra Romana, et poëtarum pulpita ſæpius oſtenderūt. Id autem in Sardanapali ſtatua, quæ Tharſi erat, exprimebaĩ, cū inſcriptione, quę modis omnib. laſciuiendū eſſe cōmoneret.

IMPEDIMENTVM.

COmplicatas verò manus digitis pectinatim inſertis, adeò vetus illa religio impedimenti ſignum eſſe credidit, vt parturientiū nixibus obſtare, ne partum edere poſſent, quandiu manus eo geſtu tenerentur, perdita admodum ſuperſtitione perſuaſum habuerint.

LIBERTAS.

B QVemadmodū verò per manus ita complexas impedimentū ſignificabāt, ſic per eas explicatas libertatem innuebant. Numus eſt Tib. Claudij Cæſ. in quo videre eſt ſigillum, quod dextera pileum tenet, læuam quàm latè poteſt diſcapedinatā exporrigit, cum inſcriptione, LIBERTAS AVGVSTA. quamvis verò pileus per ſe ſit libertatis ſignū, manus ea tamen ita paſſa ſignificatū adauget. Sed enim vt de parturiētiū faſcinatione per implexas manus dicebamus, ita contrarium eſt in numo Iuliæ Piæ, vbi partus felicitas explicatur, in quo Venus læua haſtæ innititur, dexteram expanſam oſtendit, cum inſcriptione, VENVS GENETRIX. Romani enim genus à Venere, propter Æneam eius filium, ſe ducere aſſeuerabant, maximè verò gens Iulia.

VENVS GENETRIX.

QVæ quidē cōdente & dicāte Iulio Cæſare, templū erexit Veneri Genetrici, cuius rei Plinius, Tranquillus & alij meminere. Legimus & Cæſaris teſſeram fuiſſe, Venus Genetrix: vt Syllæ, Apollo Delphicus: Marij, Lardeus. Obſeruandū autem in numo ſcriptum eſſe GENE- C TRIX per E media ſyllaba, pro vt veteres grammatici ſcribendum monent, cùm tamen genitor per I notandum agnoſcant.

LIBERALITAS.

ESt & illud frequentiſsimo latinitatis vſu dictitatū, Manus remittere, liberalitatis et donationis ſignificato, quo loquendi modo luſores præcipuè vtunĩ: nam remittere manus, eſt cōdonare colluſori iactum, quem ſua ipſe manu damnoſum feciſſet, debueritq; ob id numos exſoluere. Hinc legere eſt in epiſtola Octauiani Auguſti ad Tiberiū: Ego perdidi viginti millia numûm, ſed cùm effuſè in luſu liberalis fuiſſem, vt ſoleo plerunque: nam ſi quas manus remiſi, cuiq; exegiſſem, aut retinuiſſem quod cuiq; donaui, viciſſem vel quinquaginta millia: ſed hoc malo, benignitas enĩ mea me ad cœleſtem gloriā efferet. Præcipuè verò dextrā liberalitatis & erogationis indiciū eſſe voluerunt, vtpote quæ, vti prompta eſt, & ad capiendū expeditiſsima, ita & ad porrigendū erogandumq; vſitatiſsima. Vnde Græci δῶρον illud ſuū menſuræ de manu ſumptæ vocabulū, de quo alibi locus ſuus, deductū volunt, quòd ſcilicet inde dona porrigant. Sed quoniā tā liberalitatis q̄ libertatis ſignificatū in dextera

tera ponunt,huiuſmodi diſciplinam longè melius ſacræ noſtrorum literæ pro- D diderunt:veteres enim Theologi qui diuinorum nominum ſignificata perſcrutantur,eam ineſſe vim in Dei dextera intellexere,vnde pulchra, grata, lætaćq; omnia prouenirent,propriоćq; nomine Michaelem vocari.at Græcorū Theologia Michaelis vim in Deo eam eſſe dicunt, quam Mathematici Veneri dedicarunt. Pſal.decimo ſupra centeſimū iubetur Chriſtus ſedere à dextera Dei patris, vbi Theologi per ſeſſum requiem,& fruitionem diuini imperij, & patri & filio propriam,& honore parem intelligūt:per Dei verò dexterā effuſiſsimā eius benignitatem interpretantur. Læuam demū Aramei eam in Deo vim eſſe dicunt, vnde fortia,dura,& caſtigantia procedāt:idćq; numinis Gabrielem appellatum, quod Aſtronomi ex Græcorum Theologia Martem eſſe dixerunt.

VER. HYEMS. SOL.

Apud Græcos Latinosćq; poëtas plerunq; reperimus centimanū Briareū, centimanumćq; Gygē:quin & Homerus Solem ἑκατόγχειρα nuncupauit:quorū ſignificata cum hieroglyphicôn inſtar interpretētur,nō importunum fuerit hîc explicaſſe. Interpretes Heſiodi,per Briareū vernū tempus dici tradunt,ob herbarū,florum,& frondium copiā, quam affluēter adeò ſuppeditat. per Gygem verò hyemē,& ipſum centimanū,ob ea multa,quæ iamdudū collecta cōgeſtaćq; in varios mox vſus diſtribuit, & negocijs quæq; ſuis accommodat. Quòd verò & Sol centimanus Homero ſit,multa & innumerabilia eius officia, quę magis aperta cognitaćq; ſunt,q̃ recenſere oporteat,effecerūt. E

OFFICIA MVTVA.

Ceſſit & in prouerbiū mutui beneficij,officijćq; ab officio prouocati,Manus manū ſcabit,ex Epicharmi Comici verſiculo,quē in ore fuiſſe ſemp Prodico Sophiſtę,Socrates apud Platonē memorat,Axiocho. Erat verò huiuſmodi:

ἁ δὲ χεὶρ τὰν χεῖρα κνίζει, δός τι καὶ λάβοις τι·

Næ manus manum fricabit, Da quid, auferes quid.

Sedenim illud vulgatum magis: χεὶρ χεῖρα νίπτει, δάκτυλοι δὲ δακτύλους· F

ſic enim manu ſcripti codices habēt,quod alij ſuo freti ingenio corrigere voluerunt,quæ trimetri eſſet ratio minus animaduertentes:

Manus manum, digiti interim digitos lauant.

OPEM FERRE.

Eadem dextera,quæ pullaria Plauto dicitur,paſsis digitis opis ferendæ fuit hieroglyphicum,cuiuſmodi ſpecies in Opis deæ ſimulachro aliquot in nummis obſeruatur,quaſi ea opem omnibus velle ſe ferre polliceatur. Quinetiam & nunc vulgò,& apud veteres vſurpatū illud τὴν χεῖρα ἐπιβάλλειν, manum admouere, quotiens operam noſtrā alicui negocio adiutricē adijcimus. Hinc apud Maronem Palinurus ad Æneā clamat: *Da dextram miſero,& tecum me tolle per vndas.* Sanè illud ſumptū à ſacris,in quibus quiſpiā adueniens admota victimæ manu, fiat & ipſe particeps ſacrificij. Sed hoc frequentius apud noſtros,cum infantes ab originali labe per ſanctas aquas expiātur, luſtricusćq; eorū dies celebrāt:quicunq; enim manus admouerint ad infantē,dum ſacrū id peragitur, paternis ſeſe obligant officijs,& arctiſsima pietatis neceſsitudine & nato & parentibus coniunguntur,propemodumćq; affines fiunt. Quod verò de manibus ſacrificio ad-

motis

A motis dicebamus, quod theologi noſtri interpretanť eo Leuitici loco, Quicũq;
illa attigerit, ſanctificabitur, id dicũt oſtendere, q; in diſputationib. quæ de Deo
ſunt, theologicisq; myſterijs, ſufficit nobis tantũmodo tãgere, quẽadmodũ qui
vult igne calefieri: nam is ſi interius manũ immittat, pro eo quòd poterat et ſatis
erat calefieri, cõburitur: ſic qui pfundius, vel altius de Deo diſputare præſumit,
pro eo q; glorioſius aliquid oſtentare affectat, in blaſphemiam cadit, dum diui-
norum dogmatũ nequit ſublimitatẽ aſſequi. Ea de cauſa populus Iſraëliticus nõ
aſcendebat in mõtem Domini, ſed iuxta radices corona ducta deſidebat: quod
vtinã ſuperioris ſeculi tẽpora animaduertiſſent, nõ em ſanctiſsima hęc doctrina
tot ineptorũ hominũ, ne ignauorũ dicã, nugis atq; cœno implicata eſſet & cõta
minata. Sed Deo Max. gratia, qui noſtra demũ ætate tot autorũ veterũ theſau-
ros aperuit, vt in vnaquaq; diſciplina proficere volentibus, verã, facilẽ breuẽq;
viam patefacere dignatus eſt. Quod verò ad hãc rem facit, monet Paulus, haud
facilè cuiquã manũ imponendã, de ordinibus nimirũ cõmunicandis, quorũ vis
& ratio in ſpiritus ſancti cõtributione cõſiſtit, iuxta ritũ, quo impoſitis ſupra ca
B put manibus ſacerdos dicit, Accipe ſpiritũ ſanctũ. Id verò diligẽtiùs examinan-
dum imperat Paulus, ne indigno, vel improbo, vel imperito talia conferantur.

FLAGELLVM.

SIgnificat etiã flagellum manus in diuinis literis, vt apud Sophoniam: Exten
dam manũ meam ſuper Iudam, & ſuper habitantes Iſraël, & diſperdam de lo
co hoc reliquias Baalis. Et beatus Iobes de calamitatibus, plagis, & infortunijs
ſuis loquẽs, Manus Domini, inquit, tetigit me. Et illud, Tradentur in manũ gla
dij, caſtigabũtur gladio ſignificat, vtpote qui occidione occidẽdi ſint. Iam quod
alibi legitur, Firmaſti ſuper me manum tuam, de caſtigatione intelligendum eſt.

PIETAS.

IN Antonini numo pietas ipſa dexterã exporrigit expanſam, læua donarium
in ſubiectam aram porricit. In L. Ælij Cæſaris numo aureo, dextera ſigilli eo-
dem eſt geſtu, lęua donũ tenet, cum inſcriptione, PIETAS. Quod verò dictum
eſt in Cynocephalo, paſſas in cœlum manus adorationẽ ſignificare, videas id in
Gordiani Pij numo, in quo ſigillum eſt paſſas hinc inde manus ad cœlum attol-
lens cuius inſcriptio eſt, PIETAS AVGVST. Et Iarbas apud Maronẽ dicitur

C *Multa Iouem manibus ſupplex oraſſe ſupinis.*

Iam & Salomõ Trecenſis nõ ignobilis ſacræ Scripturæ commentator, ſacerdo-
tes, inquit, cùm ſanctum BENEDICTVM pronunciant, nomen inquam id
ſanctum XII. literarum, extendunt manus ſuas.

SVPPLEX.

APud nationes aliquot inuenias, reiectas
poſt tergũ manus, easq; connexas, ſupplicẽ
hominẽ ſignificare. Eam formã in huiuſmodi ſi-
gnificato peculiarem apud Aſſyrios fuiſſe tradit
Ammianus, vbi lib. XVIII. Antonius ab Vrſi-
cino agnitus in hoſtili acie, obiurgatorio ſono
vocis increpitus, proditor & nefarius appella-
tus, ſublata tiara, quã capiti ſummo ferebat ho-
noris inſigne, deſilijt equo, curuatisq; membris
humũ vultu penè contingens, eum ſalutauit, pa
tronũ appellans & dominũ, manũ poſt tergum
cõnectens, Ignoſce mihi, inquit: & quæ pro criminis depulſione ſubſequuntur.

CAPTIVITAS.

SI enim apud Romanos huiuſmodi ſpecies manuũ poſt terga reuinctarũ, captiuitatis nimirum indicia ſunt, & Virgiliano confirmatur carmine, D

Ecce manus iuuenem interea poſt terga reuinctum

Paſtores magno ad regem clamore trahebant. & multis vbiq; terrarum monumentis, ex ære & marmore dedicatis, paſsim intueri licet. Ita lib. de Amicitia Cic. de eo qui litigare ſe ſimulãs blandiať, atq; ad extremũ dat manus, vinciq; ſe patitur, vt is qui illuſus ſit, plus viciſſe videatur. Talem Aſtronomi figurare ſolent, vbi oſtendere volunt eum ab inimicis ſuperandum, & in eorum poteſtatem redigendum, qui XIII. Sagittarij gradu lucem auſpicatus fuerit.

PACIFICATOR.

QVæ verò ſpecies in M. Catonis Proprætoris numo cernitur, vbi victoria eſt ſedens, manu exporrecta, pollice ſummiſſo, quod puto victoriam conſilio partam ſignificare, vt illud, quod alibi explicatum eſt, Romanos ſedendo viciſſe, huc accommodetur. Ille porrò geſtus in manu res compoſitas oſtendit, qui habitus in ſtatuis pacificatorum exprimi ſolet: vt in equeſtri coloſſea ex ære M. Aurelius, in area Lateranenſis baſilicæ viſitur, de qua in Digitis. E

RESTITVTOR.

IN alio IMP. SEV. ALEXANDRI AVG. numo ſimulachrũ eſt læua haſtæ innixũ, dexteram porrigens, vola & digitis demiſsis, pollice pendente, in quo literas eas tãtùm inſpexi quæ RESTITVTOR diceret, reliquas diſcernere non potui. Verùm apertius in Gratiano numo porrigitur manus mulieri altero genuflexæ genu, cum inſcriptione, REPARATIO REIPVB.

SALVTATIO.

ERat & ſalutationis indiciũ, dextera iuncta dextræ, quod apud Varronẽ, atq; etiã apud Callimachũ Ætijs habetur. Vnde Virgilius in eandẽ ſententiam Æneam inducit cum patre in Elyſijs loquentem ita queri: Cur dextræ iungere dexterã non datur. In hunc ſanè diem mos hic perdurat, vt hoſpites & peregrinos, & quoſcunq; notos peregrè venientes, dexterarũ coniunctione ſalutemus.

ADORATIO.

NEq; verò tantũ porrectis in cœlum manibus adoratio fieri ſolita, ſed et auerſa manus ad oſculum expoſita, adorationis indiciũ eſt. Hinc illud apud Plinium, quandã eſſe in dextera religionẽ, quæ oſculis auerſa appetiť. Qui adorãt, inquit Hieronymus in Ruffinũ, ſolent manũ deoſculari. Vnde Hebręi deoſculationẽ pro veneratione vſurpant: eiuſmodiq; loquendi forma per totã iam Italiã, ex quo Hiſpanos in dominationẽ admiſimus, inoleuit, cùm prius id honoris nõ niſi Pontificibus deberet. Et nõnulli Catuli ſomniũ de Auguſto referunt, quaſi Iupiter cõpluribus prætextatis tutorẽ à ſe poſcentibus, vnũ ex eis demonſtraſſet, ad quem omnia deſideria ſua referrent, eiuſq; oſculũ delibatũ digitis ad os ſuum retuliſſet. Alioqui, vt in Cynocephalo dictũ, ſublatæ in cœlũ manus adorationis indiciũ ſunt. Apud Ciceronẽ Quęſtionib. Academicis admirationis id ſignũ eſt, vbi dicit: Hortenſius autẽ vehementer admirãs, quod quidẽ perpetuò Lucullo loquente fecerat, vt etiã manus ſępe tolleret: nec mirũ, nam nunq̃ arbitror contra Academiã dictũ eſſe ſubtilius. Peruulgatũ verò eſt Catullianũ illud in hanc ſententiã: Admirans, ait, hęc manuſq; tollens, Dij boni, & quę ſequunť. F

CONSENSVS.

IN militaribus verò allocutionibus ſublata manus, cõſenſus et approbationis

hiero-

A hieroglyphicũ eſt. Vnde totiens apud Xenophontem, ſi, quod propoſitũ eſſet, ſcitum facere ſe profiterentur, manus tollere iubebantur. Sed enim hoc ritu Hebræorũ prius inſtitutũ fuit, quod pleriſq; locis habetur: & Aaron Leuitico, tollens manum, populo bene precatus eſt. Ita nobis quoq; faciundum imperauit Paulus: Orate, inquiẽs, in omni loco attollentes puras manus. Et Tertullianus, vbi de oratione pro ſalute Imperatoris agit: Illuc ſuſcipiẽtes (ait) Chriſtiani, manibus expanſis, quia innocuis: capite nudo, quia non erubeſcimus: deniq; ſine monitore, quia de pectore oramus: & quæ ſequuntur in hanc ſententiam.

FOEDVS.

SEd neq; Pythagoricũ illud prętereundum, μὴ παντὶ ἐμβάλλειν δεξιὰν, non vnicuiq; dexterã porrigendam: quippe non temerè eſſe quempiã in amicitiæ familiaritatiſq; fœdus admittendum. Citat hoc ſymbolum in hanc ſententiam Plutarchus eo commentario, quod de multorum amicitia conſcripſit: & Solonis dictum illud in primis fertur, φίλους μὴ ταχὺ κτῶ· οὓς δ' ἂν κτήσῃ, μὴ ἀποδοκίμαζε: Amicos ne citò cõpares: quos autem acquiſieris, ne reĳcias, contemnáſve. Mos verò adhuc

B eſt noſtris pręſulibus, in admittendis in clientelam amicis manũ porrigere exoſculandam, quod firmũ quaſi fœderis & conciliationis ſignum habetur. Obſerues etiã apud Amianum, rerum geſtarũ lib. I. ſuprà XX, Nebridium, qui cõtra Conſtãtium vnus omniũ iurare noluerat, metu militũ, qui ferrum in hominem ſtrinxerant, ad Iulianum profugiſſe, ſuppliciterq; oraſſe, vt timoris leuandi cauſa ei dexteram porrigeret. cui Iulianus: Ecquid, ait, præcipuũ amicis ſeruabitur, ſi tu dexterã attigeris meã? Plutarchus in Catone Vticenſi morem tangit oſculandi manus Imperatoris apud Romanos: neq; id quidem omnibus, ſed paucis admodum honoris gratia conceſſum. Vnde etiam in diuinis literis legitur: Tua dextera me ſuſcepit. quod ita interpretantur Theologi: Mos eorũ eſt qui opem alicui ſint allaturi, dexterã porrigere, in qua & vis, & aptitudo, agilitaſq; magis promptuaria, quàm in læua. Et Pſal. LXIII, Tenuiſti manum dexterã meam: id eſt, optimi Aſſertoris inſtar manũ meam apprehendiſti, meq; de terra & ſeruitute Babylonica eduxiſti. Alĳ ſic exponunt, vt per dexteram manũ à Deo tentam, meliora ac laudabiliora opera intelligantur, quæ benigno Deus animo ſuſceperit. In ſacrificĳs demum manuum impoſitio nũc benedictionem miniſtra-

C bat, nunc peccatorum remiſsionem, nunc Sancti ſpiritus aduentum, nũc expiationes, quas ſolo percipimus intellectu, ait Heſychius.

FIDES.

QVia verò fides in fœderibus primũ expetitur, Numa Romanorũ Rex conſtituit, vt manus eæ quæ fidei ſacra facerent, ad digitos vſq; inuoluerentur, quod fidei tutandæ indicium eſſet, cuius pręcipuè ſedem in dextera eſſe docuit: vel, vt arcana in abdito habeantur. Porrò fidem in manibus Arabes adeò colebant, vt fœdus nunquam facerent, niſi ſanguine ex vola iuxta maiores digitos eorum qui fœdus inirent, lapide quodam eliſo, intinctoq; inde flocco ac lapidibus ſeptem, qui forent in hunc vſum cõparati, illitis, ſuis interim Oratal & Alilat numinibus vnicis inuocatis. Agnoſcit & Maro fidem per dexteram ſignificari, quare Dido apud eum exclamat:

En dextra, fidéſq;, Quem ſecum patrios aiunt portare penates.

Atq; hoc eſt quod Achemenidi Anchiſes

Dat dextram, atq; animum præſenti pignore firmat.

Velamen verò illud, quo fidei ſimulachrũ, vel manus ipſę obtegerentur, album

fuiſſe cõſtat. Vnde Maro canam fidem appellauit, vt nonnullorum eſt opinio: D quamvis & literatiſsimi viri ſunt, qui canam ideo fidem à Virgilio dictam putant, quòd primum omniũ templum Fidei fuerit à Roma Æneæ filia conditum, vt in fragmentis Pompeij, diuino illo numine rerum opifice iam tum Romanæ originis initio, quod futurum olim erat, præmonſtrante, vt quod imperium ibi ſine fine permãſurum parabatur, fundamentũ pietatis in fide iecisse tot antè ſeculis conſtaret. Horatius tamẽ velaminis albi mentionẽ facit, vbi dicit: Et albo Rara fides colit velata panno. Id enim ad ſinceritatẽ, quæ requiritur in fide, indicandã excogitatũ: à fide enim fucus omnis abeſſe debet, neq; vllo ſubterfugij colore candor eius violari. Quapropter iuſtè magnanimiterq; Romani fidem hoſtibus etiã ſeruandam rati, Cannenſi clade accepta, cùm Hãnibal quibuſdam captiuis redimendi ſe poteſtatẽ feciſſet, fide ab eis accepta redeundi, niſi res confici poſſet ea quam propoſuerat conditione doloſe illi vnius diei iter progreſsi, ſimulato negotio, in caſtra hoſtica redierunt: inde quaſi ſacramento ſoluti, tanquam liberi eſſent, ſecuri cõfidentesq; Romã ſe contulerunt. Indignatus Hannibal, dum eos ſibi dedi poſtularet, ipſe etiã S. P. Q. R. factum ægerrimè tulerũt, E neq; vllis ciuium ſuorum precibus aut lachrymis vinci potuerunt, quin publicè ad Hannibalem remitterentur. Sed quid vetuſtiorum malè prauèq; facta cõquirimus, ſi recentioribus ſeculis doloſa huiuſmodi fide deceptum Adelbertũ Bauemburgi Regulum legimus, turpi noſtrorum principum ignominia, quẽ Atto Maguntiæ archiepiſcopus blanditijs pellectum, ad Ludouicum Regẽ capitalem eius hoſtem attraxit, iuramento pollicitus ſe procuraturũ, vt quemadmodum eum ſaluum de munitiſsimo, vbi erat, loco educebat, incolumẽ identidem reduceret. Cùm itaque paulùm extra portas prodijſſet, Atto coniectis in Solem oculis, iter longum & horam iam tardam cauſatus, ſatius fore dixit redire, commodùm vt corpus aliquo cibo curarent, itineris laſsitudinem ita leuaturi. Cui Adelbertus, nihil ſuſpicatus mali, non difficulter aſſenſit. Reuerſi igitẽ, ſumptoq; ientaculo, dant ſe iterum in viam, ac ſimulatq; in Ludouici conſpectu conſtitere, Adelbertus in manus Regis deditur: quo proditionis Attonẽ audacter incuſante, iuramento, inquit Atto, tũc planè ſatisfactũ, cùm te impranſum eductum, intrò vt prãderes reduxi. Sed hęc improba barbari hominis facta prętereamus, & ad fidem reuerſi, haberi eam dicamus in Hadriani numo quodam, læua tenentẽ orbem planum: id nonnulli ſpeculum eſſe contendunt, nam id quoq; ſignificatũ habet fidei, additaq; eſt erecta columella, ob fidei quippe tum rectitudinem, tum firmitatẽ. Multò verò manifeſtius duæ manus iunctæ, fidei ſunt hieroglyphicum, quod in pleriſq; numis antiquorum obſerues, inſcriptionibus etiã additis, modò FIDES EXERCITVVM, modò FIDES ROMANORVM. Sed huiuſmodi manus iunctæ ad alia etiam extenduntur ſignificata. F

FELICITAS.

QVandoquidẽ alicubi ſimulachra duo dexteras iungẽtia felicitatis hieroglyphica ſunt, caduceo pręſertim appoſito: rebus enim pacificè cõpoſitis, congruum eſt publicã priuatamq; ſubſequi tranquillitatẽ. In Hadriani numo tenet ipſa dea caduceum manu vna, altera Imperatorẽ apprehendit: inſcriptio eſt, FELICIT. AVGVSTI. Vbi verò idẽ Imp. genibus quendã procumbentẽ ſubleuare videtur, quid ſibi velint iunctæ dexteræ, declarat inſcriptio, RESTITVTORI GALLIÆ. Quod verò ſuperius dexteram ſalutationis ſignũ eſſe diximus, in numo qui TRAIANVS HADRIANVS inſcribitẽ, Imperatorẽ ipſum

videas

A videas dexteram Dei ſedentis dexteræ iungentem, cum inſcriptione ſub baſi poſita, ADVENTVS AVG.

IVDEX.

SEd & abſciſæ manus ipſę hieroglyphicum ſuum habuere, quod minimè fuit prętereundum. Spectari enim ſolitas Thebis iudicū ſtatuas abſq; manibus, Plutarchus ait: & eam quæ Principem referret auerſis eſſe oculis, vt iuſtitiam & à donis alienam eſſe debere, & nulla mulceri facundia oportere ſignificarent. Nam Stratoclem & Dromoclidem quis iniquo animo nō ferat, quorum ſermo omnis cùm de Reipublicæ negotio aliquo capeſſendo, deq; tribunalibus collo querentur, erat, vt ſe inuicem ad auream meſſem inuitarent.

DEI VIS.

SAnè Ianum, de quo plura alibi, veteres bicipitem, ſed abſq; manibus & pedibus effingebant, quadrato lapide ab exili baſi in latum exurgente. Indicabat id Dei vim, cui neq; pedibus neq; manibus opus eſt, ad ea quæ iuſſerit efficienda, vtpote qui nutu ſolo totum poteſt mundum tremefacere, & vt apud Poë-

B tam, dicto citius tumida æquora placare. De ſtatua verò Iani, quæ numerum CCCLXV dierum digitorum geſtu indicaret, ſuo loco dicetur.

PROVENTVS.

QVamuis verò ita veteres iuſtitiam informarint, apud cōiectores tamen reperias virum agendis cauſis nobilem, iudiciaq; & leges fama optima conſectantem, qui plures ſe habere manus ſomniauerit, proſpera expectare, q; id portendat & clientum, & amicorum, atq; etiam pecuniarū prouentum exuberantē,

VINCVLA.

IMperitis tamen, maleficis & ſceleratis hominibus, id ſomnīj vincula minitatur, multas ſcilicet manus ad eorum coërcitionem expediri. Sed quoniam incidimus in prouentū, ſuccurrit id ex Pſalmo CXVII, Labores manuū tuarū comedes, apud Græcos τῶ· καρπῶν ſcriptum eſſe: quare bene periti quidam, fructuum potius quàm manuum reddidere: καρπὸς enim tametſi nō quidem manum, non palmam, ſed iuncturam palmę cum

C brachio ſignificat, vt apud Homerū legas Venerem à Diomede vulneratam ὡδὶ καρπῷ, vbi non pars pro toto, ſed locus letalis, & conuulſioni obuius de induſtria deſignatur, ad criminis atrocitatem augendam: pro fructu tamen paſsim ponitur, & multa inde in huiuſmodi ſignificatū vocabula. Erit itaq; ſenſus, fructibus ſuis veſcetur is qui timet Dominum, nec impius hæc tam culta noualia miles habebit.

SPES IRRITA.

INuenias & operum inefficaciam per præciſas manus ſignificari, quæ vanas nonnunquam irritasq; cogitationes, ſpesq; hominum inanes indicant, quòd ita ſcilicet opus ad finem qui fuerat inſtitutus, perduci minimè poſsit. Et mathematici, nullius vtilitatis & haudquaquā frugi hominem in lucem edi ſub XVII Geminorum gradu oſtendere cùm vellent, hominem eo loco vtraq; manu mutilum pingunt, atq; eum ignauiter conſiſtentem.

MINISTERIVM.

SEd lōgè alia de cauſa Mycerinus Ægyptiorū Rex viginti coloſſos ancillarū circa filiæ cadauer circunſtātium, truncis manibus, iſq; humi ante pedes ia-

centibus erexerat:ĳs enim vxor manus abſciderat,ꝙ adulterĳ tam nefarĳ mini- D
ſtræ fuiſſent, vti ſcilicet pater ſceleratiſsimo exemplo cõplexu filiæ abuteretur. Quod verò in diuinis literis primo Regũ habetur, vbi Arcã Domini Palæſtini prędam abduxerãt,& in Dagonis idoli ſui templo poſuerãt,manè repertus Dagon prolapſus cõfractusꝗ,abſciſis manibus:interpretes loco hoc,abſciſis manibus,intelligũt,fore tunc præmonſtratũ, vt cùm Domini noſtri doctrina ad gentes perveniſſet, idolorũ manus abſcinderent̃, hoc eſt, præſtigiæ quibus mortales omnes eludebãt,deſiturę eſſent,neꝗ vlla vlterius decipiendi poteſtas dęmonibus relinqueretur. In huiuſmodi ferè ſignificatum Leuitico legas,vbi de victimis agitur:Si nõ poterit manus eius inuenire,hoc eſt,ſi propter egeſtatẽ emere non poterit, ſi precium erogare nequiuerit. Alioqui,ſideratæ,attritæ, vel etiam abſciſæ manus,neꝗ non pedes,actiones indicãt deprauatas:ſtudioſum quippe hominem eorum tantùm quæ vel ab auaritiæ, vel ſuperbiæ ſpiritu ſuggerũtur. Quare Dauid ita deprecatur: Non veniat mihi pes ſuperbiæ, & manus peccatoris non moueat me,diripientis ſcilicet aut violantis:ſuperbi enim hoc eſt,auari illud. Eodem & brachia ſignificato accipiuntur. Nam vbi Pſal. XXVI. delinquentis hominis brachium cõteri legitur,impurorũ hominũ brachia debilitata E
ſignificari ait Origenes, quandoquidẽ ad nullum miſericordię aut beneficentię opus exerceant̃. Nã manus & brachiũ, inquitis,operis eſt indiciũ. Sed eo loco Euthymius adimi perperã agendi autoritatem, vireſꝗ confringi interpretatur.

A V A R I T I A.

SVnt tamẽ qui hoc ad auaritiã pertinere cenſeant, interpretamentũꝗ huiuſmodi ex Theocritiano carmine mutuentur, τετύκται δ' ἐπὶ κέρδεσιν, ταῖς δ' ὑπὸ κόλπω χεῖρας ἔχον, & quæ ſequuntur in hanc ſententiam. Neꝗ deſunt qui manum tãtùm ſiniſtram digitis cõpreſsis pro tenacitate & auaritia pingant: nam & coniectores læuam lucri, & augendæ rei ſignum ponunt, quippe quæ ad cuſtodiendum magis idonea ſit, vtpote ſegnior, & tenacitati accõmodatior. Ad hoc facit quod Diogenes, vt nonnulli tradunt, dicere ſolebat, nõ eſſe tradendas amicis manus complicatas:quod interpretantur, benignitatẽ addendam comitati. Auaritiam & ille geſtus in manu ſignificat, cùm exporrecta capedunculam aſsimilat, quo geſtu Philemonis Romæ ſignum vidi, cùm in altera volumen complicatum haberet, idꝗ tenaciter reſtrictum, vt qui precium ſibi depoſceret, nõ niſi eo nume- F
rato librum exhibiturus. Ferunt enim eum Comœdiarum ſcriptorem, ære graui ſolitum lucubrationes ſuas venundare. Inſcriptio ſanè erat ΦΙΛΗΜΩΝ. Apud Ariſtophanem iocus eſt Cõcionatricibus, vbi Phidolus deos exemplo ponit, quibus cùm ſupplicamus boni alicuius gratia, ſtare eos ſupinã manũ porrigentes, non vt quid dent, ſed aliquid accipiãt. Hinc quoꝗ Athenienſium in aucupãdis lucris auiditas dicterio carpit̃, ἀπλήστως ὑπέχει τὴν χεῖρα κ' ἀποθνήσκων, manum etiã dum moritur Athenienſis porrigit.

SERMO.

POrrò aũt orationem vnamquãꝗ tradunt ex manu ſignificari, quamvis alio loco prenſam manu linguã id facere dixerimus. Ea tamen differentia habetur, quòd ſpecies illa non orationem tantùm, ſed eloquentiã indicabat. Manus verò vnumquẽꝗ ſermonẽ per ſe ipſa ſignificat, quòd vnà cũ ſermone manuũ etiã motũ expetimus, vt

ait

A ait Artemidorus: hiſtriones enim vel celebres inuenias ſolœciſmi redargutos, quòd geſtu manuũ aliquando peccaſſent: de quo alibi. Contrà verò erant Hermea ſigna quadrata ſine manibus & brachijs, ſolo quippe inſignita capite, eaq; præcipuè apud Athenienſes, ſed in quorũ medio virilia etiã adſculpebãtur. Sermonis hæc erant indicia, vt in Pudendis etiã oſtenſum, Mercurij quippe ipſius vim oſtendebant. Nam is & Cyllenius ideo vocatur, quòd κύλλους Græci vocant eos, qui ſine manibus ſunt. Oſtẽdit verò hoc, ſermonem ſuapte vi pollere, & ſine manibus omnia conficere. Cur verò ſigna illa quadrata fierẽt, in quadra iugeris dictũ. Sed enim cùm Ariſtoteles duplicẽ ſermonis ponat intellectum, vnum ſcilicet primæ intentionis, alterum ſecundę, vt noſtri interpretantur, ſermonem illum qui per Hermea figuratũ virilibus arrectis, primæ dixerim intẽtionis quaſi mente conceptum: ſecundæ verò, qui per manus ſignificatur: is enim per vocis inſtrumenta expreſſus, opus quodammodo conficere videtur. Hic verò ſermo plurimùm apud eruditos aut per dialecticã in anguſtias intruditur, aut per eloquentiã in latiores campos explicatur: vnde Zeno Stoicæ diſciplinæ princeps B commentus eſt, per manũ vtrunq; diuerſo geſtu porrectã ſignificare: quod quidem inuentũ cùm manifeſtũ ſit hieroglyphicũ, minimè fuerat diſsimulandum.

DIALECTICA.

Dialecticam enim oſtendere cùm vellet, manum pingere ſolitus eſt digitis in pugnũ compreſsis, anguſtias hinc ſcilicet & argumentorũ breuitatem, quibus illa cohibetur, oſtendens, quòd ſimplex vniuſcuiuſq; rei qualitas tribus plurimùm propoſitionibus comprehendatur, axiomate, aſſumpto, & illatione, vel partibus his etiam breuioribus.

ELOQVENTIA.

ELoquentia verò latè diffuſa patenti decurrens planitie, quaq; libuerit peruagata, per diductos digitos dilatatamq; manum ab eodem exponebatur. Reprehendit ſanè Quintilianus eos, qui orantes vlla in cauſa manũ ſub pallio cõtinent, quaſi res ignauiter agatur: noſtri tamen inſtituti eſt, cùm apud Pontifices inter ſacra ſermonẽ habemus, manus intra palliũ cohibere, frugaliq; tantùm pronunciatione vti. Quoniã verò Theologi finiunt aliud orare eſſe, aliud adorare, ſtatus ad cultum, manus ita ſurrectæ ad adorationem facere videbuntur.

C PRECES.

IN Hetruſcis quoq; inſtitutis hoc geſtu manuum ad preces vtebantur, neque non in deuouendis ciuitatibus, euocandiſq; dijs: cumq; Iouem dicebant, manus ad cœlum ſuſtollebant, vt eo etiam loco apud Virgilium eſt:

Multa Iouem manibus ſupplex oraſſe ſupinis.

Sanè, quod ad hãc rem facit, Polemonem ſophiſtam legimus Olympicis ludis, qui Smyrnæ olim celebrabantur, inepti cuiuſdam actoris ſolœciſmum manu factum reprehendiſſe, cùm in exclamatione, ὦ Ζεῦ, manus ad terram protendiſſet. Cùm verò ὦ γῆ pronunciaret, faciem ad cœlum erexiſſet. Sed quantum ad Iouem pertinet, eundem morem vetuſtiſsimo ritu apud noſtrę pietatis Pontifices obſeruari videmus: quotiens enim vel DEVM, vel DOMINVM enunciant, gentem ſanctã bonis verbis expiaturi, proſperaq; & felicia mortalibus precaturi, manus ſub eam locutionẽ ſupinas in cœlũ tollũt. Quin etiã ὀργιάζειν, quod ſacrificare eſt, etymologici grãmatici nõnulli dictũ putant, ꝙ qui ſacrificant, precanturve Deos, ὀρέγουσι τὰ χεῖρε, manus quippe protendunt. In numo Gordiani Pij ſimulachrum eſt, quod paſſas hinc inde manus ad cœlum tollit, cum inſcriptione

ad rem accommodata PIETAS AVGVST. Illud addam, antiquum precan D di modum noctu ſub dio Pindarũ poſuiſſe, Olympijs, ode ſecunda, apud quem νυκτὸς ἱκέτευσε ob hanc cauſam inſcribitur.

DE PEDIBVS.

HÆc quidem manu ſuper memini, Manarde, tibi diſſeruiſſe: ſed quoniã Caprilis velle ſe de pedibus audire ſimilia dictitabat, quæ ſuper his à me tunc dicta fuerunt, viſum eſt ſubiungere.

IRRITVM.

Fieri minimè poſſe aliquid, aut inconſtans irritúmve futurũ, quod cœptum actúmve fuiſſet, oſtẽdere ſi vellent Ægyptij ſacerdotes, pedes in aquę ſuperficie inambulãtes pro hieroglyphico faciebãt. Nemo enim eſt qui neſciat, nulla id humana ope ingenióve fieri poſſe: nihil enim magis irritũ cedit, quàm ſi quis plantas ſuper aquę ſuperficiem firmare ſibi perſuaſerit. Ad hoc reſpexit Cicero, cùm libro Officiorũ tertio, fluxas, labiles & inconſtantes Epicuri rationes eſſe differeret, quippe quæ minus in ſolido conſiſtant, quòd aqua hærent, vt aiunt. E Sunt qui elocutionẽ hãc, In hac cauſa mihi aqua hęret, rem nondũ peractã ſignificare contendãt, dubiúmq́ aliquod ſupereſſe, quod nondũ fuerit explicatũ, aut ſibi re ſuper adhuc dicendũ eſſe, ſumpto à clepſydris, in quibus aqua, temporis dati index, per tot horas ſtillatura ſtatuebaẽ argumẽto. Et hoc eſſe quod ad Q. Fr. Cicero ita ſcribit alterius libri epiſtola v. Quod idibus & poſtridie fuerat dictum de agro Campano, nõ eſt actum, in hac cauſa mihi aqua hęret. Vbi tamen damnat Epicurum, cũ Ægyptiorũ hieroglyphico videtur cõvenire, vtpote qui argumentorum eius infirmitatẽ omnino redarguit. Nam ingredienti vnicuiq; animali, vt palàm eſt, ſolo opus eſt, diceret Ariſtoteles, cui firmiter innitaẽ: id aũt homini, vtpote grauiori animali, neq; in aëre, neq; in aqua cõcediẽ, et ea de cauſa pedes ſuam habent nuncupationem, quòd ἀπὸ πέδου, id eſt, ſolum ſibi depoſcunt.

VACILLATIO.

CVM Ægyptiaco conſentit hieroglyphico quod Pſalmo LXXIII legitur, Mei penè moti ſunt pedes. Gręca lectio habet ἐσαλεύθησαν, quippe vacillarũt, ſiue potius fluctuarũt: maris enim turbatio, fluctuũq; cõmotio, σάλος. Hic verò pedes pro cogitatione ponunẽ quę ſcilicet animi noſtri pietatẽ pedum inſtar regit, & ſuſtinet. Penè igiẽ, inquit, cogitatione peruerſus, ac penè lapſus ſum, vt crederem Deo nullã ineſſe prouidentiã, incertóq; caſu mortalia defluere, aut quid huiuſmodi. Ita ibi legiẽ pſal. XXXVIII, ὡς ὅτι σαλευθῶσι πόδες μου. vbi ſi verbi maritimi & fluctuantis ratio eſt habenda, Latinè dicemus, cùm fluctuare cœpiſſent pedes mei. F

FVNDAMENTVM.

COntrà verò pedes in ſolido conſtituti, iactũ oſtendunt fundamentũ. Hinc apud Iuriſcõſultos legas, ponere pedẽ, pro fundamentũ iacere. Hinc illud apud Tulliũ De finibus IIII. Quid enim ſapientia vbi pedẽ poneret nõ habebat, ſublatis officijs omnibus. Alibi pedem ponere ſignificat occupare. In Deo aũt pedes virtutis eius firmitatẽ oſtendũt, & ſolidi fundamenti ſtabilitatẽ, Eſaia dicente: Cœlũ mihi ſedes eſt, terra aũt ſcabellũ pedum meorũ. Alibi pedes Dei hieroglyphicè accepti, humanitas Chriſti eſt: nam ſicut caput Pater, ita pedes Filius, qui eò quòd terreno mixtus eſt, diuinitate ipſa inferior eſt. Quod verò ſcriptum eſt Deuteronomio, Qui appropinquãt pedibus eius, de doctrina illius aliquid aſſequẽtur: ſunt qui ex myſticis hiſce pedibus abeundos intelligãt ſanctos interpre-

A interpretes, & qui diuinā prędicant ſapientiam. At ꝙ Pſal. ſtantes pedes hieroglyphicè ponuntur, mentis atqꝫ fidei ſtabilitatē ſignificāt. Nam contrà de maleficis Propheta, Cur claudicatis vtroqꝫ pede? Et Pſalmographus pſal. XVII, Claudicauerūt aberrātes à ſemita. Porrò vitiatus pes, aut mutilus, aut intortus, in diuinis literis hominem ſignificat qui à recta diuinæ inſtitutionis ſemita declinat: quandoquidem pedes pro actionum, vt dictum eſt, progreſſu ſæpe ponuntur: Theologiqꝫ omnes hunc vitę noſtræ curſum viā appellare conſueuerūt, de qua Dauid pſal. 118, Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini: hoc eſt, qui dum hanc viuunt vitam, ea faciunt quæ lex Domini præcipit atqꝫ mandat.

PVRIFICATOR.

SI verò pedes altius in aquam merſos effinxiſſent, purificatorem ſignificabāt. Nam et alibi aqua & ignis in deſęcationis ſignificatum accipiuntur, ꝙ rebus his labes omnis eluatur & eximatur. Hîc verò de ijs ſermo eſt, quæ leui ſint macula contaminata, quibus vnda ſatis ſuperqꝫ ſit ad depurandum. Apud Horum legas fullonem hic ſignificari, quod tantundem eſt: nam id eſt fullonis officium,
B vt res depurget, & munditiem veſtibus inducat. Alij commenti ſunt γραφέα pro γναφέα apud Horum legere, vt ſcribam ex hac pictura cōmentarentur, propterea quòd hoc à Mercurij ſimilitudine deſcriptum apud Horum vulgatum legerant: ſed non animaduerterūt eo loco non ἔργῳ, ſed ἔργου legi, quod exponi debet, ab operæ videlicet ſimilitudine, vt ſcilicet geſtus ille deſcriberetur, figurareturqꝫ, qui fullonis eſt veſtimenta pedibus in aqua preſſantis.

DIVES AVARVS.

TAntali verò ſpecies in aquam demerſi ramis fructiferis ad frontem vſqꝫ, & ob oculos dependentibus, quos fruſtra carpere, & hāc hauri re irrito cauet euentu, quanā meliori pateſcat interpretatione, ꝙ luculētis his Petronij verſibus?

Nec bibit inter aquas, nec poma patentia carpit
Tantalus, infelix quem ſua vota premunt.
Diuitis hæc magni facies erit, omnia latè
Qui tenet, & ſicco concoquit ore famem.

SERVITVS.

C APud Onirocritas pedes ſeruorum indicia ſunt, vtpote qui totius corporis pondus ſuſtineāt, vti opera domi ruriqꝫ facienda ſeruis incumbunt, & quæ perperā egerint compedum ſupplicio puniuntur.

TRIVMPHATOR.

QVoniam verò Regum triumphantiū mos erat captiuorū corpora pedibus cōculcare, ſubiectionis ſignum: triumphabundū hominē per ita poſitū pedem Romana pleraqꝫ ſigna ſignificāt. eoqꝫ ſpectat verſiculus ex Pſal. LXVI, Impoſuiſti homines ſupra capita noſtra, hoc eſt, de nobis triumphū alijs cōceſsiſti.

VIA.

AB officio quoqꝫ pedes in diuinis literis vię profectionisqꝫ ſignificatū habēt. Vnde plerunqꝫ videas vetuſtis in imaginibus Deum pingi pedibus intra nubes abſconditis, quod fatidici vates noſtri volentes carnis à Deo aſſumptæ viam (eam Theologi noſtri aduentū dicūt) arcanā, obſcurā & incogniā fore ſignificare, eam pręferebant ſpeciē. Hinc Dauides offuſam ad diuinos pedes caliginem canit Pſal. XVIII. Sed quod idē alibi canit, Pes meus ſtetit in via recta, dictū volunt veteres Theologi propterea, ꝙ nō ſolùm manus, ſed etiam pedes

pro actione, progreſſuq́ negotiorũ accipiunt. Et Leuitico, vbi ſacrificiũ fertur pro ſacerdotũ conſecratione, pollices manuum & dexterorũ pedum, hoſtię ſanguine oblinuntur: dexteras quidem partes obunctas ponũt, quia bonorum hæ ſunt operum indices, cùm ſiniſtræ pro prauis accipiant. Nam & Maro, dextera ait eſſe iter ad Elyſium, At læua malorũ Exercet pœnas, & ad impia tartara mittit. Quòd verò vnctionis mentio facta eſt, ea ſanè vigoris, conſeruationis, & ſalutis aſſecutionem ſignificat. Vnde etiã apud Gentes athletæ non niſi oleo deliburi certamen inibant. Non vngi verò, in diuinis iiſdem literis deſolationẽ, ruinam, & perditionẽ indicat. Sic in Ægypto ſublati ſunt vna nocte omnes, quotquot limina poſteſq́ intinctos agni ſanguine non habuere, vt Heſychius. D

SOLSTITIVM HYEMALE.

SOlis curſum in hyemali ſolſtitio ſignificare ſi vellent Ægyptij ſacerdotes, pedes duos compedibus implicitos, atq; ita progredientes (niſi codex impreſſus mendoſus eſt) effingebant, quòd Sol tũc lentius, & quaſi pedicis coërcitus ingredi videatur. Sed enim huius rei longè aliam picturam eſſe diximus in commentario Polypi, vbi manu ſcriptos Hori codices, duos Polypos inuicem colligatos, non pedes duos, habere monuimus. E

VOLVPTARII AFFECTVS.

PHiloſophi antiquiores, quiq́ doctrinã eorum ſecuti ſunt, pedes pro cõtemptiſsima parte ponunt: eſſeq́ in anima pedes aiunt voluptarios affectus, venereæ mollitudini mancipatos. Quiq́ Achillis figmentum intrepretantur, fuiſſe illum inuiolabilem præter talos, qui Stygis aqua illini nequiuerint, quòd ea parte manu matris tẽtus fuerit, cùm ab ea eſt fatalibus vndis immerſus, ea autẽ parte ſaucium periiſſe, id ſibi velle fabulam dicũt, quòd fortis alioqui homo aduerſis caſibus omnibus animoſus, nullaq́ fortunæ iniuria deiectus, libidini tamen ita interdum ſuccumbere deprehendatur, vt inde ſibimet exitium paret. Nam & Orpheus principem libidinis locũ talum ait, ſed idem myſticè; vti ſuus eſt mos. In cœna Domini diſcipulorum lauantur pedes, vt ſcilicet ablutis animorum ſordibus, ad Euchariſtiæ donum mundi nitidiq́ procederent. In Iacobis & Eſaus partu philoſophatur Philon, firmiſsimæq́ mentis, quippe optimi luctatoris eſſe opus ait, tenere calcaneum: nam id animum indicat qui vitio dominetur. Calcaneum enim, vt alibi ſæpe, infirmæ vitioſæq́ naturę indicium eſt. F

FINIS.

EſT etiam pes abſoluti operis indiciũ: ad calcem enim dicimus, cùm ad finem peruentũ eſſe vel operis, vel negocij, volumus indicare. Et Adamantius, vt alibi dictum, nouiſsimum in Deo nobis incognitum eſſe, apud Eſaiam oſtendi eo argumẽto dicit, quòd Seraphin duo alis inferioribus Dei pedes obtegebãt.

INIQVITAS.

ANguineos alibi diximus Gigantum pedes effingi, cruraq́ obtorta, & quodammodo deluxata, propterea quòd tota aberrãt via, qui cœlo bellum inferre parant. Pedes igitur ita malè affecti, iniquorum operum indicia ſunt. Nam vti recti pedes quatuor animaliũ in diuinis literis apud Ezechielem memorantur, ob eorum quæ in Euãgeliis habentur veritatem, ita retorti pedes de prauis dicitur ingeniis atq; maleficis: non enim rectè pedes dirigunt, diceret Ambroſius, qui poſteaquàm ſemel in viam rediere, ad ſcelera mox & iniquitatem reuertuntur, & tanquam ſus lota primo quoq; tempore repetunt luti volutabrum, & vt Lucretius ait, *Inſatiabiliter toti voluuntur ibidem.*

Sanè

A Sanè apud Pſalmographum, impiorum ambulationes obtortas eſſe, ambagibuſq; circumactas, inuenies.

AGGRESSIO.

IN ſtatuis verò pes læuus antè porrectus, aggreſsionis indicium eſt, quo ita firmato, geſtum aiunt ad inuadendum aptū, quòd dexteri pedis agilitas ictum, quoquouerſum quis incubuerit, iuuet. Siniſter enim ſua quadā peculiari tarditate, totius eſt veluti corporis firmamentū, ac quaſi centrū, circa quod alterius pedis alacritas & prōptitudo verſetur exerceaturq;, & quaſi rotæ curuatura axi per radios innixa circumagatur, parti vnicuiq; laboranti opē allatura, quod nō ignorauit Maro noſter, vbi X. Lucagus Æneā ferire parat: proiecto nam pede læuo aptat ſe pugnæ. Hoc etiam in numis, vbi Martis vltoris inſcriptio eſt, ſæpe cōperias: nam & philoſophi conſentiūt, motū à dexteris partibus oriri. Atq; ego Romæ in Mediceis ædibus pulcherrimi operis ſtatuam obſeruaui, quę ſpeciem hanc in aliquem inuadendi, læuo proiecto pede, præ ſe ferebat. Militaris prætera diſciplinæ Magiſtri commonent, ſi miſsilibus agatur, ſiniſtros pedes B antè haberi à peditibus, ita enim vibrandis ſpiculis vehementiorem eſſe ictum. At ſi res, inquiunt, agatur gladio, dexter pes proferendus, vt propinquior dextera ſit ad vulnus inferendum. Sed vtcunq; illi, apud Maronem tamen eodem ipſo congreſſu, quem pauló antè dicebamus, ſtrictū rotat acer Lucagus enſem.

REGRESSVS.

NOn ierim tamē inficias, regreſſum dextero porrecto pede figurari: quia qui loco ſe moueat neceſſe habet à dextero pede motum auſpicari. Ita ſignari videas numos FORTVNÆ REDVCI cuſos.

IGNAVIA, VEL REQVIES.

ET quoniā geſtus ab hiſtrionibus in primis obſeruabantur, inde factū vt hieroglyphica nōnulla inde deſumpta ſint: quale illud pro otio et deſidia, pedē ſupra pedem ſtatuere: qui geſtus in aliquot ſepulchrorum imaginibus, ſed pro quiete habetur. Sanè Ariſtophanes cùm ocíantem meditabundúq; Euripidem deſcriberet Acharnanibus, famulus eius interrogante Diceopoli an intus eſſet Euripides, reſpondit, Ipſe intus pede ſupra pedem poſito tragœdiā meditatur. Et Pluto, Mercurius: Nunc aūt eſuriēs pede ſupra pedem poſito altū requieſco.

C

DE CALCANEO.

CAlcaneum quamvis ſit pedis pars, à pede tamen, quantum ad hieroglyphica pertinet, ſeparatur.

SENTENTIA PRÆPOSTERA.

CAlcaneum quidam hieroglyphicè accipere videntur pro infirma, falſa, atq; prępoſtera illa ratione, qua nos vitia noſtra excuſamus, et nimiū plus ęquo noſmetipſi nobis indulgemus. Vnde Deus Geneſi ad ſerpentem, qui voluptatis eſt ſignum: Homo ipſe tuum obſeruabit caput, & tu illius calcaneū, imbecillitatem ſcilicet mentis, quæ facilè ſeducatur, & quicquid adlibuerit ſibi permittat. Siue, vt alibi diximus ex Philone, calcaneum ea pars animæ eſt, quę terrenæ adhæreſcit naturæ, in ſenſum voluptateſq; prona & labilis. Ideóq; Aſſertor noſter diſcipulorū pedes lauiſſe dicitur, vt ſignum eſſet, dilutum eſſe maledictum illud calcanei, quò ab ipſo rerum primordio ſerpentis morſibus patebat aditus. Nam alibi dictum inuenias, Ecce dedi vobis poteſtatem calcandi ſuper ſerpentes & ſcorpiones, in hanc ſententiam.

TERMINVS. D

INterdũ accipitur pro actionis termino, ſumpto à ſaltatoribus more, in quorum ſaltu extrema pars veſtigiJ, quam calcaneũ preſſerit, ſignat̃. hinc Pſalmo: Ipſi calcaneum meum obſeruabunt. quod proximè accedit ad id, quod inquit Ouidius,

Sed ſcilicet vltima ſemper
Expectanda dies homini eſt, dicíq; beatus
Ante obitum nemo ſupremáq; funera debet.

Latinus quoq; ſermo calcem accipit pro termino. Sic videt Cicero calcem, ad quem decurſum eſt. & ad calcem peruenire, & ſimilia paſsim habentur.

DE GENIBVS.

ADdam & Genua, ſine quorum auxilio parum aut nihil agerẽt pedes, alterius ſic altera poſcit opem res, & conſurat amicè.

IMPEDIMENTVN.

EStin his quoq; ſignificatũ impedimenti, ſi poplites alternis genibus impoſiti figurarentur, qui quidem geſtus nullo magico ſuſurro ſimpliciter inter veneficia recenſentur: eo enim partus detineri, & omnem actum impediri, maiorũ religio, decretis etiam inhibitorijs, vt perhibet Plinius, teſtata eſt. E

MISERICORDIA.

CÆterùm genu miſericordiæ ſedem eſſe, antiqua omnis ſuperſtitio cõfitetur, vt memoriç auris, irriſionis naſus habetur: quamvis Thebanus Crates religionem eam, vti reliqua ſacere ſolebat, eluſerit. Nam cùm pro quodam GymnaſiJ principem ſupplicaret, procumbens coxam illius pro genibus attigit, principeq; præ ſaſtu indignante, Quid, inquit, an non hæc tua ſunt, ac genua? Apud Ciceronem legas oratione poſt reditum, vbi L. Piſonem acerbiſsimè compellat: Tu meum generũ, propinquum tuũ, tu affinem tuam, filiam meam, ſuperbiſsimis & crudeliſsimis verbis à genibus tuis repuliſti. Iam verò illa, Ad pedes iacére, & accidere ad pedes, eodem ſignificato notiſsima ſunt. F

HVMILITAS.

DEpoſitum genu humilitatis & ſuperiorem agnoſcentis indicium eſſe, nulli non innotuit. Hinc apud Horatium:

Ius, imperiúmq; Phraotes
Cæſaris accepit genibus minor.

In diuinis literis, Reliqua mihi ſunt ſeptẽ millia virorũ, qui ante Baalem genua nõ curuauerũt. & alibi, Flecto genua cordis mei, & huiuſmodi pleraq;, id vno verbo dicitur procidere. atq; ita etiã noſtri Pſalmo LXXII reddidere: Coram illo procident Æthiopes. Multò verò plus procumbere, & terram lingere, vt ibidem: Inimici eius terram lingent.

PROCLIVIS AD VITIA.

NEq; negarim alicubi flectere genua eſſe hieroglyphicũ ad terrã, hoc eſt, ad vitia declinantiũ, & humanæ cedentium fragilitati, impuriſq; affectibus inſeruientium, aduerſus quos niſi ſteterimus, nullam ex hoſte victoriam ſperare poſſumus.

LEVA-

A LEVATI PARIENTIVM LABORES.

VIſebantur olim in Capitolio ante Mineruæ cellam ſigna tria Nixidia nūcupata, quæ genibus nitebantur, ſed ea de cauſa ita dicta, quòd parientium nixibus pręſiderent: quod eo libentius retulimus, quòd vulgata exemplaria Feſti corrupta ſunt, in quibus ſcilicet pro Nixidia, Noxij dij ſcriptum inuenias. Sunt qui ſigna hæc Antiocho Rege Syriæ ſuperato, à M. Attilio ſubtracta prodiderint, ab eoq; Romam apportata: alij capta Corintho aduecta, quę ibi mēſæ ſubiecta fuerint. Sed iam de manu, deq; pedibus, & genu, hæc dicta ſufficiant. Videor enim mihi nullam neq; tui, neq; publici commodi rationem habuiſſe: tui, quia philoſophum ſcio nolle deſidibus & ſuperuacaneis lectionibus detineri, eaq; tantùm lectitare, quæ ad ſanam doctrinam facere videantur. In publica verò commoda me peccaſſe vereor, quia dū te his detinui nugis, boni aliquid ad alicuius ægroti ſalutem excogitaſſes. Quicquid tamen in hoc erratum eſt, totū id tua culpa factum, qui cicadæ, vt dicitur, vterum ſcabere non dubitaſti.

B PIERIVS VALERIANVS ERVDITISSIMO VIRO FRANCISCO ROBORTELLO, IN ACADEMIA PATAVINA BONARVM LITERARVM PVBLICO PROFESſori, de digitis & menſuris ad Aegyptiorum Hieroglyphica.

CUm nuper ſcripta tua omnifariæ doctrinæ pleniſſima, & vtriuſq; linguæ ornatiſſima, ſumma cum voluptate legerem, incidiſſemq; in obſeruationes eas quas doctiſſimo viro Ioanni Sico inſcripſeras, duplici ſum dolore affectus: ob amici memoriam, qui tam miſerabiliter nobis ereptus eſt, noctu in habitatione ſua clàm trucidatus: deinde commentario eo amiſſo, quod amicitiæ noſtræ pignus paulo antè illi recognoſcendum dederam, ſed adhuc abſq; titulo: ita duplici hac iactura & amici & libelli facta ſummopere dolere cogor, quòd potuiſſes doni eius hæres eſſe. Ne verò amplius hoc accideret, cœpi ante omnia commentarijs omnibus titulum inſcribere: & cùm magni nominis philoſopho Bernardino Tomitano de digitorum numeris libellum inſcripſiſſem, ſupereſſe vidi al- C *terum de digitorum menſuris, eumq; ne amicos nimium obtunderem, tibi Franciſce Robortelle doctiſſime commendaui: quamvis partem hanc præteriturus eram, quòd ea parum ſuauis videbatur, verebarq; ne imago ferè eadem toties repetita, ſatiaret potius quàm oblectaret. Partem tamen hanc omni iure tuam nō modo legendam, verùm etiam examinandam tibi commendabo, quòd id in animum induxi meum, euenturum, vt quemadmodum ego doctrinam tuam mihi laudi fore perſuadeo, tu quoq; pro animi tui candore putes ad rem tuam facere, vt quicquid ego ſcribere ſim aggreſſus, id tum tua, tum aliorum amicorum opera politius fiat. Veræ enim neceſſitudinis ea lex eſt, vt amicorum exiſtimationem non ſecus ac ſi eadem nobiſcum inuehatur naui, nobiſcum identidem & ſeruari, & omne periculum adire iudicemus.*

DE DIGITO COMMVNITER.

DEbuerant quidem digiti in Manuum commentarium inſeri: ſed quoniam tam varia tamq; multiplex eſt eorum materia quam cōprehenderunt, vt ijdem ipſi vno nequiuerint commentario coarctari, neceſſe fuit eorum argumenta diuidere: quorum alter liber circa numeros verſaretur: cumq; numeri quoq; ipſi ſua gerant hieroglyphica, ſeparatim de numeris per digitorum geſticulationem ſignificatis,

& quorundam etiam numerorum intellectu myſtico, diſſerẽdum fuit. Alter hic D de digito communiter, ad mera pertinet hieroglyphica. Demùm, quia digitus idem dimenſionem pręcipuè ſignificat, eamq́ creat, addenda erunt dimenſionũ & ſpecies, & ſignificata, cùm quæ peculiariter quiſq́ ſibi digitus comparauerit, ad calculum examinauerimus.

ALMVS SPIRITVS.

VT verò rem auſpicatius exordiamur, ad almum conuerſi ſpiritum, qui nos afflet, eum dicimus in diuinis literis per digiti hieroglyphicum & intelligi, & nominari. Euãgelio autem, omni ſummota dubitatione, vt cùm Aſſertor noſter dicit: Si in digito Dei eijcio dæmonia, profectò venit in vos regnum Dei. Quo loco diuus Gregorius ex eo manifeſtum eſſe ait digitum pro ſancto ſpiritu accipi, quòd cùm Marcus poſuerit, Si in digito Dei, alius Euãgeliſta dixerit, Si ego in ſpiritu Dei. Porrò in precibus, quas certo anni tempore almo huic ſpiritui allegamus, dexteræ Dei digitum eum appellamus. Præterea D. Hieron. eo opuſculo cui de Diuinitatis eſſentia titulus eſt, digitum vnitatis numero, pro almo eo diuinoq́ ſpiritu accipi debere profiteť, quo lex in duabus tabulis in monte Sina ſcripta fuerit: Ipſe enim, vt idem ait, ſcripſit, qui & dictauit. E

PROPHETÆ.

NVmero verò multitudinis digiti ſunt Prophetæ, per quos ſpiritus idem almus libros Legis afflatu ſuo cõſcripſit. vnde Dauides: Videbo cœlos tuos, opera digitorum tuorum: vbi per cœlos ipſam Prophetarum incitationem accipiunt, qua correpti admirãda tot oracula de diuinis humaniſq́ rebus in poſteros conſparſere. Sunt qui Pſalmographum dicant ad hiſtoricum ſenſum ſimpliciter reſpexiſſe, per digitum tamen virtutem Dei exponant. Vnde Magi Pharaonis cùm Moſeos miraculis cederent, digitus Dei eſt, dicebant, vbi pars pro toto, digitus pro manu: nam omnino manus, vt loco ſuo dictum, cõfecti operis hieroglyphicum eſt. In mundi verò totius fabrica, nihil cœlo ipſo admirabilius.

MEDITATIO, VEL vltio.

QVòd ſi hominem digitos aut vngues ſuos commordentem pictum ſculptum've inſpexeris, ſcias eo geſtu, aliàs quidem meditationem, profundumq́ ad ecſtaſin vſq́ cogitatũ intelligendum: aliàs verò pœnitentiam facti, vlciſcendi've minas. Illud ſignificatũ apud Perſium & Horatium habes, quorum alter dicit: F

Nec pluteum cedit, nec demorſos ſapit vngues.

alter & in verſu faciendo,

Sæpe caput ſcaberet, viuos & roderet vngues.

vltimum apud Propertium habes:

Vngue meam morſo ſæpe querere fidem.

ſed hæc omnibus notiſsima præteribimus.

LASCIVA MOLLITIES.

ASpicies fortè ſtatuam ſaltatorio geſtu poſitam, ritu barbarico adornatam, digitis ſupra caput veluti argutum aliquid crepitantibus: ea hieroglyphicè laſciuas mollities, & eneruatę nequitiæ delicias indicat. Et vno digito caput ſcalpere, delicatæ admodum mollitiei ſignum eſt: quod Gn. Pompeio vitio datum, vſq́ ad inimicorum publicum cauillum, ait Plutarchus. quo ſuper geſtu Iuuenalis etiam mordaciter iocatus, cùm dixit: Qui digito ſcalpunt vno caput. Plu-

nibus

Aribus verò modis hæc in digitis mollities nota-ta, geſticulatione, munditia nimia, ornatu gemmarum anulorumq́ue ſumptuoſo, motuq́ue ad mimicum propius accedente. Quare Chilonis Lacedæmonij dictum eſt, inter loquendum manũ moueri non debere. Et Hebraico prouerbio dicitur, ſtultum digito loqui.

SOCIETAS.

LIcet in duabus cõſertis manibus fidei fœderumq́ue hieroglyphicum locupletius habeatur, non eſt tamẽ illud diſsimulandum, quod de pollicibus eſt à Cornelio Tacito traditum: morem quippe fuiſſe Regibus quorundam barbarorum, quotiens in ſocietatem coirent, applicare dexteras, pollicesq́ue inter ſe vincire, nodoq́ue perſtringere, & vbi mox ſanguis in artus extremos perueniſſet, leui vulnere cruorem eliciebant, atq́ue inuicem lambebant: idq́ue fœdus arcanũ, quaſi mutuo cruore B ſacratum haberi ſolitum.

FVRIÆ ORESTEÆ.

QVi verò digitus lapideus paruo olim tumulo ſuperpoſitus erat inter Megapolim & Meſſeniam, in regione Mania nuncupata, à quo quidem digito tumulo nomẽ fuit, non alia de cauſa erectus fertur, autore Pauſania, niſi quia Oreſtes furijs agitatus vnum ipſemet ſibi à manu digitum abroſerit, remq́ue eo monumento notare voluerit.

PACIFICATIO.

SEd quoniam ad pollicem reuerſi ſumus, qui aliorum dux eſt & dominator, ſuper eo quædam, quæ hieroglyphicum ſapiunt, apponemus. Hic inter alia ſignificata compoſitæ pacis hieroglyphicum apud Romanos habitus, eo quippe geſtu, vt manui porrectæ ſubijceretur. Rem tangit Quintilianus Rhetor, vbi ait: Qui geſtus in ſtatuis pacificatorum eſſe ſolet, qui inclinato in humerum dextrum capite, brachio ab aure prætenſo, manum inflexo pollice extendit: quod perperàm in codicibus aliquot impreſsis legitur, infeſto pollice, quod nihil eſt. C Atq́ue hinc locus apud Papiniũ Sylua prima intelligitur, Dextera vetat pugnas: vbi de geſtu hoc dubio procul accipiendũ: de quo quia multa alij, rem ego breuiter ſubſtrinxi. Hunc geſtum periti antiquitatum agnoſcunt in Marci Aurelij ſtatua, quæ nunc ante Lateranas ædes, ex ære, magnitudine coloſſea, equo inſidens viſitur: dexteram enim porrigit reſupinam, & aliquantulum inclinatam, digitis disiunctis, pollice deorſum verſo.

FAVOR.

FAuor autem aſſenſusq́ue alienæ victoriæ præſtitus, aut cùm aliquem ſtrenuè facientem laudare vellent, per ſublatum pollicem exprimebatur. Hinc illud apud Horatium:

Fautor vtroq́ue tuum laudabit pollice ludum,

hoc eſt, maximè tibi fauebit. Quippe ſi pollicum alter ſatis eſt ad fauorem indicandum, vterque in eum geſtum adhibitus quammaximè fauere profitebitur. Nam & qui certabãt, cùm ſuccumbere ſe, & hoſti victoriam cedere fatebantur, pollicem ſuſtollebãt. Vnde illa in victos apud Græcos imperitatio, ἀρὰ δάκτυλον, quod alio de more noſtri herbam dare dicere maluerunt. Noſtro verò tempore cum vniuerſa Italia, & tota etiam Europa altervtri ex duabus factionibus dam-

nata ſit, moris eſt, his pollicem, illis indicem attollere, ſi cui faueant factioni, atte D ſtari voluerint: idq; vtinam ſtudio nõ tam perdito fieret: non enim Italia omnis ſibimet aduerſaria, omnium hinc prædæ expoſita, tot clades, direptiones, incen dia, deſolationesq; ſuarum iam omnium vrbium tam continenti per tot annos bello pateretur, ſeq; mox ob ſolam ſuorum pertinaciam, implacabileq; diſsidium, ruituram miſerabiliter deploraret.

TRVCVLENTIA.

QVem verò verſum pollicem apud Iuuenalem & aliquot alios legas, nihil habentem cum fauore ſimile, ſciendum eſt id tyrannorum quorundam ſignum fuiſſe temporarium, vt eo ſcilicet tempore ſicarij percuſſoresq; in cædem trucidationemq; populi debacchari inciperent, cùm ſignum id verſi pollicis ab Imperatore datũ obſeruaſſent. Qua de re, ſcholis omnibus nota, & nihil ad hieroglyphica pertinente, plura dicere non puto neceſſarium.

ROBVR.

ID potius referemus, robur validasq; vires per pollicem ſignificari, ſi ſurrigatur, quatuor reliquis ad volam appreſsis. Nam ea de cauſa ἀντίχειρ à Græcis dicitur, quòd pari cum reliqua tota manu robore cõtendat, alteriusq; manus vice E fungatur, vt Galenus interpretatur. Apud Latinos autem, quòd præcipuè polleat, nomen habet: is enim dominatur in manu, nec in ſiniſtra ceſſat, quamvis ea tota ſit ignaua, neq; minus quàm tota manus ſemper in officio eſt. Quin & veteres hunc præſtare alijs intelligentes, hallum eum appellabant, quòd in reliquorum dorſa vnus omnium inſiliret: aſpirationem enim loco S literæ poſitam nõnunquam ab antiquis inuenias, & vice verſa, S pro H. Sed longè ſimplicius eſt hallum ab ἅλλω vel ἅλλομαι deducere, id enim ſalire eſt.

INVTILIS BELLO.

HOminem bello invtilem oſtendere qui volunt, manum abſciſſo pollice faciant: digitus enim hic ſummotus, hominem actionibus & præſertim bello invtilẽ reddit. Eaq; de cauſa legas grauiter animaduerſum in nonnullos qui bellum detrectãdi cauſa ſponte ſibi pollices amputaſſent, vt à Senatu in C. Vectienum, vel vt alibi legitur, Votienũ. A' Cæſare etiam Auguſto in quendam equitem Rom. qui duobus filijs adoleſcentibus, cauſa detrectandi ſacramenti polli- F ces amputauerat. Marcellinus cùm Gallos militiæ ſemper obuios & expoſitos oſtendere conetur, noſtrã verò ignauiam, quod Græcanici vir ingenij libenter admodum facit, inceſſere, reprehenſioniq; obiectare, neminem vnquam apud eos ait, quod in Italia plerunq; accidit, munus Martium pertimeſcentem pollicem ſibi præcidere. Sanè verò Athenienſes, crudeli admodũ atq; immani exemplo, Æginetarum iuuẽtuti pollices præciderunt, ne populus qui claſſe valebat, deſcendere ſecum poſſet in virium maritimarum certamen.

DE INDICE.

POllici proximus eſt index, ita dictus, quòd eum porrigere ſolemus indicando. Sunt qui eum Salutatorium etiam appellent, ſunt qui Medicũ, neq; deſunt qui Lichanon eſſe velint: ſed horum proſequi controuerſias, noſtri non eſt inſtituti, qui ad hieroglyphica feſtinamus. Satis igitur fuerit eum indicem Romano nomine nuncupare.

SILENTIVM.

PRæcipuum igitur digiti huius hieroglyphicum eſt, ſilentium indicare, ſi ori appreſſus figuretur: quo geſtu Titi Liuij Patauini imago ſupra fores præto-

rij

A rij in eius vrbe patria dicata, nempe quòd is ſcribendo adeò multa complexus, ſcriptoribus alijs ſilentium indixiſſe videatur. Hinc apud Apuleium libro primo Metamorph. legas: At ille digitum à pollice proximum ori ſuo admouens, & in ſtuporē attonitus, Tace, tace, inquit. Et Pontianus Pontifex epiſtola quadam: Si eſt tibi intellectus, reſponde proximo: ſin autem hæſitas, ſit manus tua ſuper os tuum. Ita & Eutychianus, quæ verba ſunt ex Salomonis dictis. Et Damaſus epiſtola de coëpiſcopis: Digitum ori imponite: hoc eſt, nihil vlterius loquamini. Ita & apud Iobⷩ: Principes ceſſabant loqui, & ori ſuo digitum ſuperponebant. In omnibus verò templis, vbi colebatur Iſis & Serapis, ſimulachrum erat, digito labris impreſſo, quod multi interpretantur, tacendum eſſe, illos itidem mortales fuiſſe. Sed quę fuerit Harpocratis effigies apud Ægyptios, literarijs ludis omnibus innotuit. Figmentum hoc porro totum Ægyptiacum fuit, quod digito labijs impreſſo, ſilentium ſignificaret de dijs immortalibus habendum: in quos ne licentioſi loquendo ſimus, à Platone etiā monemur, Legibus. Aliàs Harpocratis ſigillum in anulis geſtari ſolitum à veteribus ea de cauſa tra-
B dit Plinius, vt ſilentium de agendis rebus indicarent. Angeronæ autem effigies obligato obſignatoq; ore fuit apud Romanos, vt ſilentio prętereundum innueret, in cuius tutela numinis Vrbs Roma eſſet, quodq; proprium illi nomen, ob eam ſcilicet ſuperſtitionem, ne tutelares dij ſacris quibuſdam auocarentur, deuouerentur've. Hinc Valerium Soranum neci traditum conſtat, quòd arcanum hoc propalare auſus eſſet. Eaq; de cauſa Plinius de Roma loquēs ait: Cuius nomen alterum dicere arcanis cæremoniarum nefas habetur. Quod verò ad obſignatum os facit, Alexander Macedo cùm matris epiſtolam accuſationis in Antipatrum plenam, vnà cum Hephæſtione legiſſet, detractum è digito ſignatoriū anulum ori illius appreſsit, ſilentij monumentum.

EX PATIENTIA VOLVPTAS.

SEd nihil ferè tam eruditè traditum à quopiam eſt, vt non ingenia inuenta ſint, quæ aliorum commentationes euertere conarentur. Inuentus eſt ſiquidem ſcriptor Maſurius nomine, qui Angeronæ ſimulachrum, quod Romæ in ſacello Volupiæ obligato, vti ſuperius, obſignatoq; ore viſebatur, propterea
C confictum ait, quòd qui ſuos dolores anxietateſq; diſsimulat, patientiæ beneficio ad maximam perueniat voluptatem. Nam & Verrius Flaccus Angeronam dici ait, quòd angores ac animorū ſolicitudines propitiata depellat. Sed quamuis alia atq; alia etiam ſuper Harpocrate commētati ſint ingenioſi viri, illud ego minimè diſsimularim, quod ſummæ eruditionis autores approbaſſe videntur, ſummum Deum ex eo figmento ſilentio coli debere, quod & in Piſce, & in Crocodilo, & alibi ex Iamblichi monitis aperuimus. Et in pietatis Chriſtianæ ſacris preces pleræq; ſunt, quas ad Optimum Maximumq; Deum nulla emiſſa voce dirigere iubemur. Super Harpocrate demum Plutarchus multa, quæ quoniam multorum commentarijs vulgata ſunt, ea non exiſtimaui hîc ad commemorandum neceſſaria. Illud vnum minimè præteribo, traditum ab Ægyptijs Oron & Harpocratem digito ad labia appreſſo coalitoq; in lucem editos, eodemq; modo & Heraiſcum, magnæ apud eos celebritatis viros. Iam apud Romanos ſilentij nota fuit S, prima eius nominis litera, quæ triclinijs, & diætarum foribus ſuperponi conſueuerat, vt inde ſilentium conuiuis indiceretur, quando multa inter bibendum dici ſoleant licentius atq; liberius, quæ palàm efferre nefas. Vnde Flaccus Torquato ad cœnam inuitato cauturū ſe pollicetur, ne fidos inter ami-

cos ſit, qui dicta foras eliminet. Et cōuiuas memores odio habendos eſſe, Græ- D
co, quod Martialis ponit, adagio monemur, μισῶ μνάμονα συμπόταν Procille. Vino enim libertas, vnde Lyæi nomen, attributa. Apud Comicos nonnunquā inuenias ad S literam, T quocꝫ adiectam, vt Phormione Terentius, S T.

DE MEDIO.

MEdius à ſitu ipſo nomen accepit, ab officio Medicus, à loquendi vſu inſamis & impudicus. Sunt qui hunc nō hallum, ſed Lichanon velint, πὰ ᾧ λάχειν, quod nos lābere dicimus, vt ita exploratis vniuſcuiuſcꝫ rei ſaporibus, quid ad ſtomachū faciat, quid've ab eo repudietur, intelligamus. Apud Procopiū legimus, ſummo quid digito guſtatū, cùm tamen in digito nulla guſtandi vis eſſe poſsit: intellexit tamen ille, ſublita digiti extremitate ori aliquid admotum.

STOMACHVS.

SAnè quidem Ægyptij ſacerdotes, vt apud Horum habetur, ex digiti pictura ſtomachum hieroglyphicè intelligebant: ſed necꝫ certus illic digitus, necꝫ cur id fecerint, explicatur. Dici fortè poſſet ab officio, quia ſolent qui grauantur ex crapula, auxiliū alleuationemcꝫ ab eo plurimùm depoſcere, quo ſcilicet in ſum- E mum gutturis immiſſo, incitata nauſea euomere cōpellantur, atcꝫ ita ſibi incommodi eius remedium comparant. Vel quia Medici ſtomachum totius corporis regem appellant, quippe qui omnibus portiones ſuas certa quadam dimenſione impartiri videatur. Digiti verò præcipuum hieroglyphicū eſt, menſurā præ ſe ferre, de qua multa paulo pòſt loco ſuo. Ea verò à medio potius, quàm ab alio quopiam deſumitur, vtpote perfectiore. Primùm enim is ab internodio medio ad extremum vnguis, & ad radicem ſuam, æqua dimenſione diuiſus, alterutra pollicē & auricularem æquat, circino ad interiores cutis angulos appreſſo: mox frontem, naſum, aures, & pleraſcꝫ alias humani corporis partes dimetitur, cuius quidem rei ſtudiū ad pictores & ſtatuarios delegabo. Necꝫ me latet, eſſe qui Lichani nuncupationem in anularem transferant, ſed ipſi ſententiā ſuam probent. Quem nos medium & medicum dicimus, hic nimirum eſt, qui etiā impudicus.

INFAMIA.

EXporrectus enim medius, reliquis in pugnum attractis, virilis pudendi ſpecies quædam oſtenditur: eocꝫ geſtu infamiæ eſt hieroglyphicum, de quo F Satyricus:

Cum fortunæ ipſe minaci Mandaret laqueum, mediumq́ oſtenderet vnguem,

de Diogene dictum, qui hoſpitibus quibuſdam Demoſthenem videre cognoſcerecꝫ anxiè quæritātibus, eum oſtendit, medio digito, pro indice, porrecto, vt ſcilicet illum impudicitiæ aut ignominiæ cuiuſpiam notaret. Mitto illa nota nimis: Et impudicum oſtendis digitum.

DE ANVLARI.

ANulari, qui minimo proximus eſt, nomen dubio procul inditum ab anulo, quo digitus is inſigniri ſolitus. Cur id inſtitutum, variæ ſunt autorum opiniones, ex quibus nos, pluribus alijs omiſsis, quas in Gemmarum commētario recenſuimus, eas quæ potiores videbuntur afferemus.

COR.

ILlud autem primum omnium manifeſtum eſt, anularem digitum cordis eſſe hieroglyphicum: eácꝫ de cauſa inſtitutum ab Ægyptijs, vt ijs anulo tanquam corona honeſtaretur. Eundē ſacerdotes cùm circa deorum ſuorum aras operabantur, confectis odoribus illinebāt: eiuſmodicꝫ honores illi ea de cauſa haberi ſolitos

A ſolitos aiunt, quòd diſſectionum periti neruulum quendam à corde natum, per dorſum ad cor tendere, & in eo deſinere compertum habuere. Sanè ſolebant in eiuſmodi anulis eorum etiam imagines fieri, quorum memoriam colerent atq; obſeruarent ij, qui eas gerebant, ita nos ſibi præcipuè eſſe cordi, cum quadam etiam ambitione, omnibus oſtentantes. Vnde Cicero libro De finibus, Epicuri ſtudioſos memorans, Epicuri imaginem, inquit, non modò in tabulis, ſed etiam in poculis & in anellis habebant.

CONIVGIVM.

HIc porrò digitus anulo inſignis, coniugij eſt hieroglyphicum, eaq; de cauſa ſunt qui eum pronubum appellent. Hinc Maro vincla iugalia poſuit pro connubio. Et in diuinis literis inditum ſponſalitijs anulum, arrhabonis indiciũ, nuptiarum cauſa legimus: eumq; morem & inſtitutum omnes Chriſtianorum cõuentus ſemper obtinuerunt. Vnde Septimius Florens digitum hunc & pronubum appellauit, & anulum quoq; pronubum, eo loco: Nam & mulieres, parciſsima patrum ſobrietate aurum minimè nouerant, vno excepto digito, quem B anulo pronubo ſponſus oppignoraſſet.

VINCVLVM.

IVgalia illa vincla monẽt, vt qua de cauſa anulus inter alia ſignificata, vinculi etiam fuerit hieroglyphicum, aperiamus. Ea ſic fertur: Promethea olim Saturni lege perpetuis vinculis ab Ioue damnatum, ea mox conditione liberatum, vt inde anulum lapide & ferro compactum geſtaret, ne omnino exolutus pœna videretur, indeq; anulorum vſum propagatum. Indignationem autem Iouis inde ortam aiunt, quòd Prometheus Parcarũ ſortem de Thetidis filio, qui patre maior & clarior futurus eſſet, pateſeciſſet, atq; ita Iouẽ ab eius congreſſu deterruiſſet, ne ſe præſtantior filius naſceretur. Sedenim cùm eiuſmodi legis ſilentium in Iouis perniciem euaſurum eſſet, fabulatorũ deſidero prudentiã, qui velint Iouẽ pro imperio & autoritate ſibi conſeruata, Promethea ita malè multare voluiſſe.

SERVITVS.

QVòd verò anulus ſit ſeruitutis hieroglyphicum, tam maritale ſignum atteſtatur, quod addictam eſſe viro ſponſam indicat, quàm Pythagoræ ſymC bolum exponit, dum nos arctum anulum geſtare vetat, quod ex diui Hieronymi interpretatione, non eſſe anxiè viuendum admonet: quippe cauendũ, ne nos in eam ſeruitutem coniiciamus, quæ dura ſit, & incommoda. Habet verò ſecum vinculi ſignificatum anulus, quòd tota eius nominis originatio, quantũ ad etymon attinet, ab AN particula deſumitur, quæ circum ſignificat, atq; ideo vinculum, aut compedum manicarum've oppreſsionem. Eſſent verò ſuper anulo plura commentanda, ſed hîc de anulari digito, non geſtamine vel ornamento, ſcribere inſtitutum eſt meum: quare longè plura in cõmentarium id reiicimus, quo inſignia pleraq; ordine locoq; ſuo interpretati ſumus.

VENIA.

PEtitam à dijs ſermonis veniã, cum obſecratione, ne noſtri memores delicti, vlciſci cogitarent, eo exprimebant hieroglyphico, vt proximum à minimo digitum ad aurem dexterã referrẽt, quod tacto prius ore fieri inſtitutũ. Eſt enim locus ille Nemeſeos, quam geſtu hoc, vt in aure oſtenſum, cõciliari crediderũt.

DE AVRICVLARI.

SVper auriculari nullum hactenus hieroglyphicum inueni: id tantùm apud chiromanticos deprehendi, cum qui breuiorẽ hunc habeat quàm legitima

menſura depoſcat, id eſt, ad tertium anularis nodum non perueniat, indicium D eſſe eum illegitimo concubitu ſuſceptum: ſed quoniam ex diuinatricibus, conie ɛturalibusq́ꝫ diſciplinis, ſi modò diſciplina eſt talia profiteri, nulla eſt hac magis fallax, his omiſsis, ne digitus prætereatur indictus, ad ea me conuertam, quæ de numero cuius is præcipuum eſt hieroglyphicum, ſuperius fuerant examinanda, niſi præ voluminis magnitudine moroſitatis notam declinare viſum eſſet. Is igitur cùm, vti ſequenti commentario explicabitur, & vnitatem & quaternarium alio atq; alio geſtu præ ſe ferat, ſeptenarium, quantum fieri poteſt, in extremam volam exporrectus oſtentat. Numeri autem huius hieroglyphicum eſt, vt præter ea quæ loco ſuo commemorata ſunt, multiplicitatem, aut frequentem ſignificet iterationem.

FREQVENS ITERATIO.

Hebræi autem in primis, vt Ægyptiacæ linguæ diſcipuli, SEPTEM de re pluries repetita ponere conſueuerunt. Vnde argentum ſepties purgatum, pro ſæpius, Pſalmo vndecimo dictũ: hoc eſt, vt Euthymius explicat, donec quicquid in eo terreni fuerat igne abſterſum exhalarit. Et Pſalmo nono ſupra ſeptuageſimum, Redde vicinis noſtris ſeptuplum: interpretes aiunt, ſeptuplum Hebræorum more poſitum pro multiplici, quemadmodũ & ſeptem, ſæpe pro multis. Nam & Regum primo Theologi ponunt illud, Sterilis ſeptem peperit: itidẽ & eccleſias ſeptẽ, pro multitudine. Iam Chryſoſtomus actione in Iudæos quinta, ſeptenarium numerum ait in diuinis literis infinitæ multitudinis ſignum habere. Et ita fortè Virgilianum illud accipiendum: E

Septem illum totos perhibent ex ordine menſes
Rupe ſub aëria deſerti ad Strimonis vndam
Fleuiſſe. & alibi, *Immania ſeptem* *Terga boum.*

& eodem modo pleraq;.

SANCTVS SPIRITVS.

Eſt & ſancti Spiritus prærogatiua ſeptenarius: de quo, vt infinita alia prætereamus, Eſaias: Et requieſcet ſuper eo ſpiritus Domini. dein dona eius VII enumerat: ſpiritus ſapientiæ & intellectus, ſpiritus conſilij & fortitudinis, ſpiritus ſcientiæ & pietatis. Et replebit eum ſpiritus timoris Domini. F

PERFECTIO.

Qvæ verò plurima & Philon, & Hierocles, & alij ſuper ſeptenarij perfectione diſputãt, nunc miſſa faciemus: illud quod noſtri temporis inuentũ eſt, minimè diſsimulabo, multarũ rerũ, ne de argento ſolo dictum hoc exiſtimemus, quæ per ignis iterationẽ depurgantur, perfectionem in ſeptima decoctione conſiſtere, veluti quotidie cernere eſt in ſaccharo purgando: nam vbi ſepties igne id examinaueris percoxerisq́ꝫ, nihil quicquam vlterius proficit, ſed lapideſcit penitus, ne vlterius eliquari poſsit. Vnde prouerbium vulgò vſurpatum de re, quæ ſummam adepta ſit perfectionem, Septimæ decoctionis ſaccharum, vbi ſagaciſsimum quempiam atq; vaferrimum hominem deſignamus.

HVMANÆ VITÆ CVRSVS.

Addemus & illud, ſeptenarium numerũ totius humanæ vitæ curſum ſignificare, vt theologi declarant eo Leuitici loco: Septem diebus comedetis azyma. de quo Paulus: Epulemur non in fermento veteri, neq; in fermento malitiæ, & nequitię, ſed in azymis ſynceritatis & veritatis: & nõ ad tempus, ſed omnino ſtra vita ab huiuſmodi prauitatis fermento mundi eſſe debemus. Nam ſi ſeptem diebus

A diebus holocauſtomata, vt L X X reddunt, offerre debemus, neceſſe eſt diebus ſeptem nos puros permanere, quia non debent qui ſacra ferunt celebrantq́ꝫ, criminis cuiuſpiam ſibi eſſe conſcij.

DIMENSIO.

NOn eram autẽ ſuper digito quicquã vlterius philoſophaturus, niſi mihi veniſſet in mentem, in menſuris quoqꝫ multa deliteſcere hieroglyphica, eaq́ꝫ plurimùm de diuinis. Menſurã verò ipſam digitorum eſſe filiam. Nam Ægyptij menſurã ex digito poſito ideo ſignificabant, q̃ tota metiendi ratio à digito principium capiat. Mẽſura enim, vt apud Ariſtotelẽ, à minimis oriri debet: atqui digiti ſunt omniũ membrorũ minimi. Neqꝫ me præterit, nouiſsimos quoſdã menſuræ principiũ, perinde ac etiã ponderũ, à grano tritici deſumpſiſſe, vt ſcilicet cohærẽtia grana quatuor, digiti ſpatiũ expleãt, cuius ratione reliqua mox ad menſum veniant. Cæterùm cùm veteres ab humanis membris menſurã inchoarint, ſatis cõſtat ex eorũ traditione, digitum omnium menſurarum eſſe minimam. Ita apud M. Iunium Nypſum legas, qui de limitib. agrorũ luculentũ reliquit opus, B cuius de digito verba ſunt: Minima pars earum menſurarum eſt digitus. quod & Iulij Frontini ſententię conſonat: ſi quid enim infra digitum metiamur, partibus reſpondemus, vt dimidiã aut tertiã partẽ digiti. Hinc illud apud oẽs vſurpatiſsimum, Latum vnguem, aut tranſuerſum digitum non ſecedere, cùm minimũ quodqꝫ ſpatiolum intelligi volũt. & illud, Leonẽ ex vnguibus æſtimare, cùm ex minimo quoqꝫ vel indicio, vel argumento, vel cauſa, rei totius ſummã intelligimus. Id inde ſumptum, quòd memorię proditũ eſt Phidiã ex viſo Leonis vngui totã feri faciem magnitudinemq́ꝫ, magna artis ſuę cõmendatione repræſentaſſe. Qua verò ratione certa digiti dimenſio nationib. omnibus præſcribi poſsit, adhuc incõpertum eſt mihi. Nam apud autores digitus, & quę inde menſurę deſumunt, proportionis potius regulã, modum've quendã, quàm certũ vllum menſuræ terminũ oſtendere videntur. Quæq́ꝫ Romæ atqꝫ alibi vel in æs, vel in antiquis marmoribus menſurarũ exemplaria ſignata reperiũtur, nationibus omnibus non inſeruiunt. Ad hæc, hominũ facies pro locorũ & regionũ ſitu, perinde ac aliorum etiam animalium corpora, tum exilitate, tum proceritate, tum craſsi-C tudine diuerſa diſsimiliaq́ꝫ naſci manifeſtum eſt, id quod Baſilius Magnus à veteribus traditum, à ſe verò diligenter obſeruatũ aſſeuerat. Tritici quoqꝫ, ſi menſuram inde quis maluerit exordiri, & pondere & magnitudine, non prouinciæ tantũ, ſed regiones ſingulæ, & vel modico inter ſe diſtãtes interuallo, ac plerũqꝫ etiam cõtigui agri variant. Perqꝫ ætates, & ſecula ſingula, corpora noſtra imminui, Homerus, & ab eo Virgilius & Horatius vnà cum philoſophis tradidere: id quod & maiorum noſtrorũ oſſa paſsim eruta teſtatiſsimum relinquunt. Rari enim, qualia nunc hominum producit corpora tellus, vt apud Poẽtã eſt, vel Plinij teſtimonio, patribus proceriores fiunt cõſumente vbertatẽ ſeminũ exuſtione, in cuius vices nunc vergat æuum. Quare certa exactaq́ꝫ digiti dimenſio, quę pari ſit apud omnes mẽſura, nuſquã poteſt reperiri. Quoniã tamen veteres in eã cõueniunt ſententiã, vt digitus ſit menſuræ principiũ, quę inde mox diſtribuuntur menſurarũ nomina loco hoc recenſere libet, argumentum quidem ab Ægyptiorum ſacerdotum inuentis non alienum: ſiquidem in menſuris etiam hieroglyphica quædam inueniuntur, quæ ſuo ſe loco prodent. Menſuræ autem his præcipuè capitibus diſcernuntur, vt loco primo ſit digitus, ſecundo vncia, mox ſextans, inde palmus, doron, dochme, ſpithama, pes, cubitus, gradus, paſſus,

orgyia, vlna, hexapus, decempeda, plethrum, actus, iugerum, ſtadium, hexaple- D
thron, diaulus, hippicum, milliarium, dolichus, paraſanga, ſchœnus, funiculus, ſtathmus: quorum omnium rationes afferre perdifficile fuerit in multa ſcriptorum diſſenſione. Ne tamen Chryſippi Medeam penitùs exſcribam, ea tantùm colligam, quæ à probatioribus tradita videbuntur.

DIGITVS.

ESto igiť digitus vel ex granis tritici quatuor cohęrentib. ſpatiũ collectũ, vel mẽſura omniũ minima, vnde rerumpublicarũ decreto reliquas aſtruere neceſſe ſit. Quæ verò ſuper eo ſint hieroglyphica, longa iam narratione ſuprà diſſeruimus.

VNCIA.

CErto autem dato ſpatiolo, quod digito attribuatur, vncia ſeſquidigito conſtat: ea verò octaua palmi portio, ita tamen vt palmum hîc accipiamus pro menſura ea, quæ σπιθαμὴ Græcè dicitur. Sedenim ex dimenſione Nypſi, vncia ſupra digitum nihil plus occupat, quàm tertiam alterius digiti partem, dum palmum ait quatuor conſtare digitis, eaſq; eſſe vncias tris: & ita Frontinus etiã tradit: quare vncia pars erit pedis duodecima, vt rectè menſores ponunt. Quòd ſi E
vncia ſeſquidigito fieret, pes in digitos decem & octo produceretur. De quo verò palmo & hîc & illic intelligendum, paulò inferius explicabimus.

SEXTANS.

SExtans ſexta pars aſsis omnino eſt, vnciç quippe duæ, vt pondera ad menſuras accõmodantur: quç quidẽ vnciæ, vti ꝓpoſitũ ex nonnullorũ traditione, in triũ digitorũ ſpatiũ porrigunť: quanq̃, vti dicebamus, Nypſi nonnihil variet mẽſura. Nimirũ verò loco hoc aſſem pro pede, vt inferius patebit, intelligendũ.

PALMVS.

PAlmus ex Vitruuij deſcriptione quatuor cõſtat digitis: ex aliorũ verò ſententia digitos continet XII. Nypſus hunc menſuræ modũ ſextã appellat, & dodrãtẽ etiã vocitari aſſerit, quę ſcilicet palmos tris cõtineat, vncias quippe nouẽ, qui ſunt digiti XII. Cauſam verò cur ita diuerſi autores ierint in aſsignanda palmi dimenſione, eam eſſe crediderim, quòd Latini appellatione palmi tria dimẽſionũ genera cõplectũtur, quæ ſuis apud Græcos nominib. diſcernunť. Ea ſunt, δῶρον, δοχμὴ, σπιθαμὴ.

ΔΩΡΟΝ. F

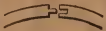
ESt verò δῶρον, ſiue δώρα fœm. gen. (vtrunq; enim dicitur) menſura, quam alio nomine παλαιστὴ appellant, vt interpretes Heſiodi verſu illo enarrant:

τρισπίθαμον δ' ἄψιν τάμνειν δεκαδώρῳ ἀμάξῃ, *Inde apſin curru decadoro cæde tripalmum.*

Sedenim hoc Heſiodi loco quædã oboritur difficultas, quã anteaq̃ vlterius ꝓgrediamur, ne quod nobis negotiũ faceſſat, fortè nõ importunũ fuerit explicaſſe. Quatuor apſidibus currulis rota cõficitur. Ad huius verò rotæ diametrũ Heſiodus pro modulo decadorũ currũ vocat, vt vnaquæq; apſis triũ ſit ſpithamarum: atq; ita neceſſe eſt vniuſcuiuſq; rotæ circumferentiã, ſiue curuaturã dicere malimus, duodecim eſſe ſpithamarum. Hæ verò doræ ſunt XXXVI. ſpithama enim doras, quippe palæſtas tris cõtinet: & palæſta, vti dictũ, quatuor eſt digitorũ: ſi ergo, vt oſtenſum eſt, circumferentia circuli qui rotã ambit, XXXVI doris conſtat, & diametrũ vnũquodq; tertia pars eſt circumferentię, cur nõ dodecadorum diametrũ poſuit potius, q̃ decadorũ? nc geometrię terminos excederet, veritatiq; ipſi videreť aduerſari. Cui difficultati reſpõdetur, docẽ illas diametri doras ab interiore circuli parte deſumendas, de quib. hîc intelligit. Duę verò doræ computãtur ab interiore parte rotæ, vſq; ad circumferentiã exteriorẽ: vna

quip-

A quippe dora ab vtraq; rotæ parte. Alij ita ſoluũt, vt digitos octo, qui doræ ſunt duæ, expenſos intelligant in ea quæ ligularia dicuntur, ſiue compages dicere velimus, quibus vnaquæq; apſis inuicem adacta conſeratur, hoc modo:

Precipuè verò παλαιστὴν menſurã eſſe quatuor digitorum, inde colligimus, vbi Nicander baſiliſci corporaturã deſcribit: quẽ enim Plinius duodecim nõ excedere digitos affirmat, Nicander eo ſuper τρία δῶρα φέρων μῆκος τι καὶ ἰλυῶ. Interpres eius, τρία δῶρα, inquit, ἤγουν παλαιστάς, δῶρον γὰρ ἡ παλαιστή. Tria itaque dora duodecim explebunt digitos, & Plinij baſiliſcum.

VITÆ BREVITAS.

IN diuinis literis, vt multorum theologorũ eſt interpretatio, παλαιστὴ vitæ breuis eſt quaſi hieroglyphicum. Nam Pſalmo nono ſupra trigeſimum, qui apud aliquos trigeſimus octauus eſt, in Græco canitur, ἰδοὺ παλαιστὰς ἔθου τὰς ἡμέρας μου. Traductione, quam Ruffinus citat, ſcriptum eſt: Ecce veteres poſuiſti dies meos. Illi enim qui ita reddiderũt, viſi mihi ſunt, aduerbij παλαὶ, quod antiquitùs apud La-

B tinos eſt, ſignificatũ ex vocis ſimilitudine ſequi. Ita & Romanorũ exemplar habet, quod & Caſsiodorus agnoſcit, & in ea locutione plurimũ immoratur. Qui Hebræos ſequunt̃, alij breues, alij poſitos à Deo dies in menſura digitorũ IIII aiunt: alij palmi longitudine cõſtitutos dies, alij pugillares dies datos, atq; ij minimæ etiã menſuræ mentionem faciunt. Paraphraſtici: Veluti in digitis numeratos habere pauciſsimos dies meos. Sed illud, velut in digitis numeratos, nihil ad rem: de menſura enim hîc eſt ſermo. quare vulgata traductio, cõmẽſurabiles habet, ſed ſenſum non exprimit integrũ τῆς παλαιστῆς. quare id fortè melius quod ex Adamantio cõijcere poſſumus, ſi legamus, Ecce quàm breues admodũ poſuiſti dies meos: quippe cùm quatuor digitorũ menſura breuis admodum ſit, ac perinde vitæ noſtræ breuitatem ſignificet. Hinc clamat Iobes: Nihil enim ſunt dies mei. Vt miſſum faciamus Hippocratem, vitam quidem breuem, artem verò longam eſſe cõquerentem: & quæ multa in hanc ſententiã dici poſſent. Euthymius quoq; palæſtã quatuor digitorũ coniunctione fieri, ſpithamæq; tertiã eſſe partẽ dicit, ac perinde minimã omnino mẽſuram, eoq; nomine paucitatẽ dierũ, quos

C viuimus, intelligi. Sed quoniam id nomen ἀπὸ τῆς πάλης deduci poſsit, interpretari etiam poſſe dicit contentioſos, ſeu laborioſos dies, hoc eſt, luctæ pugnæq; plenos: in lucta enim labore ac contentione multa vtimur. Ideo verò dori nomine menſurã eam appellari dicũt, quòd eorum plurima quæ donantur (id enim eſt vocabuli ſignificatũ) ab eodem digitorũ loco amittantur, quo παλαιστὴ conſtat, à quatuor quippe digitis. Plinius antiquos ait Græcos vocaſſe δῶρον, quem nos palmum. Vitruuius quoq;, quem nos palmum, δῶρον ait à Græcis dici, quòd munerum datio Græcè δῶρον appellatur. Id autem ſemper per manus geri.

ΔΟΧΜΗ.

DOchme dimenſio eſt decem digitorũ. Sunt tamen qui δοχμὴν menſurã eandem eſſe putent cum doro, quatuor quippe digitorum in exporrecta manu cohærentiũ, ita vt δοχμαὶ tres, σπιθαμὴν efficiant. Atqui apud aliquos inuenias σπιθαμὴν δοχμὴν etiam appellari, atq; id apud Heſiodi commentatores.

ΣΠΙΘΑΜΗ.

ΣΠιθαμὴ omnino duodecim eſt digitorũ, quippe quòd à digiti auricularis vngue ad extremũ vſq; pollicẽ occupamus. Plinius libro VII. cap. altero, vbi de Pygmæorum ſtatura loquitur, ternas eos ſpithamas longitudine, hoc eſt, ter-

nos dodrantes nõ excedere dicit. Dodrãtem poſuit Plinius ratione pedis habi- D
ta, ex quo ſi dematur quadrãs, reliqui erunt digiti XII. eaq́; pars quę tribus con
ſtat quadrantibus, dodrans nimirũ appellatur. Frontinus ſpithamã etiã ſextan-
tem dici ſcribit, habereq́; palmos tres, vncias nouem, digitos duodecim.

D E V S.

ADducit hæc rerum ſeries in memoriam id, quod Prophetæ, qui plurimùm
hieroglyphico, ſi nõ charactêre, idiomate certè hieroglyphicis perquàm ſi-
mili vtuntur, Deum appellatione Spithamæ vocitarunt, penes quem ſcilicet ſit
rerum omnium facultas, ſupremaq́; autoritas, manu paſſa propèmodum occu-
pata, qua ſingula ordine tenoreq́; certo temperat ac moderatur, neq; non fines
æquis terminis diſtributos, dimenſionesq́; omnibus, quæ in vniuerſo mundo
ſunt rebus lege ſua dipartitur. Moris enim eſt oblatarum rerum magnitudinem
ſpithamis, quę nobis promptuaria eſt menſura, dimetiri. Quod verò dictum de
omnipotentia Dei, ſufficiat vnus ex quadrageſimo cap. Eſaiæ locus: Quis men-
ſus eſt pugillo aquas, & cœlum palmo ponderauit, & quæ ſequuntur. Vbi Hie
ronymus: Quòd autem pugillum vocat & palmum, humanæ cõſuetudinis ver- E
bis vtitur, atq; menſuris, vt Dei potentiam per noſtra verba diſcamus. Et paulo
pòſt: σπιθαμὴ autem, hoc eſt, palmus, extenſam ſignificat manum à pollice vſq; ad
extremum digitum. Quę verò ibidem poſita ſunt de lichano guſtatore, vt idem
interpretatur, digito, ac perinde minimo, alij viderint.

V I T A B R E V I S.

IN Spithama autem, vti ſuperius dictũ, vitæ breuis hieroglyphicon habetur:
quod à Græcis autoribus poſitum eſt, vt minimum vitæ ſpatiolum menſuræ
eiuſmodi paruitate ſignificaretur: vſurpaturq́; plurimùm ad vniuſcuiuſq; rei bre
uitatem indicandam, præſertim vbi in pumiliones cauillum vertitur, vti de Py-
gmæis dictum, quos in deriſum triſpithamos ſcurræ vocant.

P E S.

PEs nemine diſcrepante digitis conſtat ſexdecim: quare qui ſcribunt eum pal
mis quatuor confici, palmum accipiunt vt Vitruuius τὸ δῶρον. Diuiditur verò
huiuſmodi dimenſio in vncias XII. & eſt ſexta pars altitudinis in humano cor-
pore. Frontinus pedem ita deſcribit, vt eum dicat habere palmos quatuor, vn- F
cias XII, digitos XVI.

C V B I T V S.

CVbiti quoq; ratio ideo varia eſt, quia palmus variè accipitur. Nã qui duo-
bus eum conſtare palmis dicunt, digitos omnino quatuor & viginti cõme
morant, dum cubiti ſpatium id eſſe dicunt, quod ab extremis vnguibus in me-
dium brachij angulum protenditur. Id nimirum ſeſquipedale eſt, & Græcis py-
gon dicitur, vnde Pygmæi Euſtathio. Ita palmi illi duo pro totidem dodranti-
bus accipiuntur. Neq; diuerſus erit à Nypſo & alijs Vitruuius, qui cubitum ſe-
nis, more ſuo, palmis dimetitur, cùm dubio procul palmos quatuor quenq; di-
gitis porrexerit. Cubitum pictores quartam corporis noſtri partem eſſe volũt.
Apud Herodotum cubitum inuenias viginti digitorum tantùm, differreq́; ab
eo qui dicitur πηχύς: de quo videris apud Suidam. Eſt etiam cubitus regius, qui
maior eſt cõmuni tribus digitis, de quo idem Herodotus primo. Eſt & cubitus
geometricus, qui dimenſione vna ſex cubitos è noſtris æ-
quat, vt Origenes & Auguſtinus
retulerunt.

A

TEMPERANTIA.

Hieroglyphicum verò cubiti vnà cum fræno manu prætento, temperãtiam præ ſe fert: vnde Nemeſeos ſimulachrum inſignibus his conſpicuum habebant, cuius hæc erat inſcriptio:

Ἡ νέμεσις προλέγει τῷ πήχει τῷ τε χαλινῷ,
Μήτ' ἄμετρόν τι ποιεῖν, μήτ' ἀχάλινα λέγειν·

Vna manus cubitum oſtentat, gerit altera frænum:
Illa, modum ſerua: hæc admonet, os cohibe.

DELICIOSVS.

SVnt qui delicioſum molliculumq́ hominẽ, nc hieroglyphica hæc elabantur, ex cubito ceruicali innixo notẽt. Signum, inquit Adamantius, mihi videtur voluptatis carneq́ ſub cubito manuum ceruical aſſutum: ſumptum id ex Ezechiele, qui dicit: Væ ijs qui aſſuũt ceruicalia ſub omni cubito manuum: nimirum eos intelligẽs, qui propter animi corporiſq́ mollitiem à virili

B recedunt fortitudine, & nequiter effœminãtur. Forſitan autem, addit Adamantius, ſermo diuinus per iſtiuſmodi figuram & argumẽtum eos culpat magiſtros, qui per vaniloquentiam, & falſæ beatitudinis promiſsiones (quod noſtro, quippe corrupto tempore, ſupra modum inualuit) multitudinẽ audientium libidini, vitijs, voluptatiq́ ſummittunt. Addit etiam Propheta de capitis velamine quædam, quæ quoniã his præcipuè temporibus valde ſuſpecta ſunt, conſulto præteribimus, quæ ſi quis curioſius appetierit, eiuſdem Origenis homiliam legat in Ezechielem tertiam, deq́ temporum noſtrorum proceribus dicta omnia interpretabitur.

GRADVS.

GRadus, quem alij greſſum dicere malunt, quem ſcilicet Græci τὸ βῆμα, vno conſtat cubito & pede, quod ſpatium tantundem eſt ac pedes duo ac ſemis, vel digiti quadraginta.

PASSVS.

PAſſus à paſsis manibus dici videtur. Alij paſſum quinis tãtùm pedibus con-

C ſtare putant, quo ſpacio greſſus duo recenſeantur, ſintq́ digiti octoginta. Nam ſpatium quod paſsis manibus occupamus, in ſex & nonaginta digitos exporrigitur, quæ integra eſt quadrati corporis proceritas.

ORGYIA.

ORgyia Herodoto ſex pedum eſt. Mẽſura eadem à pedũ numero hexapus dicitũ. Orgyiæ ſpatiũ Sudas inter expanſas manus capit, quæ quidem menſura cùm par ſit proceritati humani corporis, nulli dubiũ & Sudam & Herodotum idem ſentire. Lib. Pandect. x. tit. Fin. reg. cap. vlt. fodienri puteũ paſſum à vicino limite abeſſe oportere, interpres Latinus poſuit. Lex ea Solonis à Caio recitata, Græcè ſcripta eſt in codice Piſano, qui Florentiæ aſſeruatur, & ὀργυίαν hic habet, quæ quidem menſura vna plus pede creſcit, & aliàs, vti oſtenſum, ἑξάπους vocatur. Theodorus ex Ariſtotele interdum paſſum vertit. Sed cùm orgyia, vti dictũ, vno plus pede ſupra paſſum porrigatur, non ſatis rectè videtur expoſitũ, vt paſſus a paſsis manibus dicatur: id autẽ ſi admittatur, rectè Theodorus. Sedenim omnino variat ipſa paſſuum menſura, pro regionum ritu & inſtitutis.

V L N A.

VLnam Seruius & plerique alij eandem cum ea quam memorauimus orgyia videtur interpretari: neque tamen inficiatur, longè minori ſpatio ab alijs deſcribi. Sunt verò qui vlnam orgyiæ dimidium eſſe velint, nomenque id, atque ea ferè trium pedum menſura in pleriſque Italiæ locis permanſere. Quare quod apud Plinium legitur lib. XVI, cap. XLI, de abiete, cuius craſsitudo quatuor hominum vlnas complectentiū implebat, hominibus quatuor admotis arboris ambitum vlnis octo complexum intelligendum. Si verò vlnas altero modo malueri quis intelligere, nihil laborauerim. Sanè huiuſmodi amplitudo mihi non eſt miraculo, qui & abietes & larices & arbores alias vaſtitatis incredibilis inſpexerim in Noricis Alpibus enatas. D

D E C E M P E D A.

DEcempeda, quę Grecè δεκάπους, ſuo ſe prodit nomine. Ea verò & Acęna eſt, Theſſalorum quidem inuentum, vt apud interpretem Apollonij Argonauticis legimus. Porrigitur nimirum ea in digitos centum ſexaginta, qui duo paſſus eſſent, non tamen orgyiæ. Eo dimenſionis nomine ſæpe vtitur Cicero, E & decempedatorem, metatorem appellat. Eo ferè ſpacio à vicino abeſſe lege XII. tabularum iubetur is, qui ficum aut oleam in agro plantauerit: nam ſi quid aliud ſeuerit, ſatis eſt quinque abeſſe pedes. Quanquam ſuper huiuſmodi limitatione lib. Pandectarum X, tit. fin. reg. Solonis lex à Caio recitata, non ſatis ex fide Latinis reddita. Nam quod interpres reddidit, Oliuam autem aut ficum nouem pedes ab extrema regione plantet, alia autem ligna quinque pedes: in Pandectis quæ tanta veneratione Florentiæ cuſtodiuntur, ita Græcè ſcriptum reperi: ἐλαίας δὲ ἢ συκῆν ἐννέα πόδας ἀπὸ τοῦ ἀλλοτρίου φυτεύειν, τὰ δ' ἄλλα δύο πόδας. Ex quibus verbis manifeſtum, oliuam quidem vel ficum pedes nouem procul ab alieno ſolo plantandas, cæteras autem arbores duos tantùm pedes abeſſe poſſe. Sunt & alia eadem lege, quæ aliter habent in Piſano codice ipſo, quam paſsim in impreſsis voluminibus præſtitum, de quibus alibi differendum: nunc noſtrum ſequamur inſtitutum.

A C T V S.

ACtus pedibus cōſtat centū & viginti, qui paſſus eſſent quatuor & viginti.

I V G E R V M.

IVgerum, vt Varro finit, conſtat ex actibus duobus quadratis. Vnde Quintilianus ducentos & quadraginta pedes ponit in longitudinem, dimidium in latitudinem, quod vno iugo boum in die arari poteſt: de quo, quia pleni ſunt omnes Grammaticorum libri, non eſt vt plura inculcem. F

S T A D I V M.

STadium dupliciter conſideratur: alibi pro ſpatio curſoribus in agone deſtinato, alibi certum eſt menſuræ genus limitibus agrorū metandis comparatum. Atque hoc plurimū centum vigintiquinque paſsibus noſtris terminatur, qui pedes eſſent DCXXV. Ea ſumma octies cōputata mille facit: quæ dimēſio proximè accedit ad eam, quā ponit Herodotus II, vbi de labyrintho, αἱ δ' ἑκατὸν ὀργυιαὶ δίκαιαι εἰσὶ στάδιον ἑξάπλεθρον, Orgyiæ centum iuſtæ ſtadium conficiunt hexaplethrū. Quod verò ad agones pertinet, Græci ſtadium ſuum ducentis pedibus metiuntur. Sed Herculeū ducentis quantumlibet pedibus dimenſum ab Hercule, alijs omnino maius. Vnde mathematum periti herois ſtaturam ex eo ſtadio, quod ipſe ſuis pedibus metitus eſt, prodidere. Italicū porro pedes continet CXXV.

auto-

A autore Cenſorino. Erat & ſtadium Pythicum, quod pedibus mille conſtitiſſe tradunt: at Olympiacum, quadringentis tantùm. Sic colligimus ex his, ſtadium non fuiſſe certæ menſuræ ſpatium, ſed partis illius, quæ alicubi breuior, alicubi longior fuerit, agonibus deſtinata.

PLETHRVM.

PLethrum verò menſura eſt centum pedum, ſexta quippe ſtadij pars, vt apud autores Græcos paſsim habetur, πλέθρα ἓξ στάδιον ἑξακοσίων ποδῶν ποιοῦσι. Tantundem verò eſt, centum id conſtare orgyiis dicere, cùm, vti ſuperius dictum, orgyia ſex occupet pedes.

DIAVLVS.

DIaulus menſura eſt duorum ſtadiorum. Cæterùm varietas ſtadiorum effecit, vt diaulum nonnulli ducentis conſtare cubitis tradiderint. Quin & cubitus ipſe, vt ſuo loco dictum, plurimum habet varietatis.

HIPPICVM.

B HIppicum, quo ſcilicet equi ad curſum admittebantur, duplo maius diaulo fuit: nam quatuor id ſtadia comprehendiſſe, Plutarchus autor eſt.

MILLIARIVM.

MIlliarium, vt Iunius Nypſus, octo ſtadijs conſtat: vt Vitruuius, pedibus quinquies mille: atq; ita ſtadium id aſſumitur, quod C X X V paſsibus noſtris terminatur, quos pedes eſſe diximus ſexcentos quinque & viginti, quinis vnicuiq; paſſui pedibus adnumeratis.

DOLICHVS.

DOlichus, vt nonnulli ponũt, ſtadia continet duodecim, vnum quippe milliarium & ſemis. Qui verò quatuor & viginti aut vno minus ponunt, quę tria eſſent milliaria, recurſus rationem habuiſſe mihi videntur: erat enim locus, vbi equi ſunt curſu exerceri ſoliti, curſu ſepties iterato, quare à flexu locus ita nuncupatus. Apud Pindarum inuenies, & octies & duodecies iterationem eiuſmodi fieri ſolitam, pro equorum, qui iungebantur, modo: de quo in commentario de Metis diximus. Ita patet illud apud Chryſoſtomum in epiſtola ad C Philippenſes homilia prima: Etenim qui poſtquam decem dolichos cucurrit, ſi pòſt deficiat, omnem amiſit laudem: dictum, quia ſcilicet duo adhuc dolichi erant decurrendi.

PARASANGA.

PAraſanga, menſura Perſica, in ſtadia triginta porrigitur. Herodoto ea eſſent tria milliaria & ſemis, qua dimenſione in itineribus tranſalpinæ nationes plurimùm vtuntur, vulgò Leuguam appellantes. quanquam & Leuguæ ſpatium, pro locorum regionumq; ſitu plurimùm varient, quippe quæ inter Alpes, breuiores, in Germaniæ verò atque Galliarum campis longius protrahuntur. Deniq; eam mihi videntur rationem habuiſſe, vt quantum itineris vna hora obequitando confici poſſet, id ea nuncupatione appellarint: ideoq; cùm difficilior ac perinde tardior ſit ingreſſus per Alpes, Leuguas identidem breuiores conſtituerunt.

SCHOENVS.

SChœnus duas occupat paraſangas, quæ ſeptem eſſent milliaria. Hæc inter Ægyptiacas menſuras adnumeratur ab Herodoto. Nõnulli ſtadia eũ quin-

quaginta continere tradunt. Plinius ex Eratoſthenis ratione quadraginta tan- tùm, qui paſſus eſſent quinquies millia. Aliqui ſtadia XXII ſingulis ſchœnis attribuere. Atque ita menſurarum huiuſmodi inconſtantiam diuerſitas autorum facit, ſiue loca, ſiue tempora rationem hanc omnem variarint, quemadmodum in ponderibus tanta ſcriptorum diſſenſione omnia conturbata. D

HÆREDITARIA PORTIO, SORS'VE.

INuitat verò me nominis ſimilitudo, vt quid ſchœni vocabulo ſibi velint di- uinæ literæ, aperiamus. Apud Hebræos enim menſuræ genus erat ſub funi- culi nomine nuncupata, per quem portionem eam indicabant, quæ in agrorum diuiſione huic & illi obveniſſet, tranſibatque vocabulum ad hæreditates & pa- trimonia. Vnde Moſeos cantico, Deuter. Funiculus hæreditatis ſuæ Iſraël, & Pſal. 77. Et forte diuiſit eis terram in funiculo diſtributionis. Et 47. Ezechielis: Ioſeph duplicem funiculum habet: & paſsim multa huiuſmodi. Ægyptijs por- rò mos, ait Prodicus, vt apud Max. Tyrium eſt, terram metiri funibus: quod & Hieronymus agnoſcit tertio Ioëlis cap. vbi Septuaginta ait tranſtuliſſe, χείμαῤῥον τῶν σχοίνων. quod alij torrentem ſpinarum fecerant, funiculum ait σχοίνους, aut iuxta Ægyptios menſuram certi itineris. Vnde in Pſalmis: Semitam meam & funi- culum meum inueſtigaſti. In Nilo enim, ſubijcit, flumine, ſiue in riuis eius ſolent naues funibus trahere, certa habentes ſpacia, quæ appellant funiculos, vt labo- ri defeſſorum recentia trahentium colla ſuccedant. E

VITÆ PROGRESSVS.

QVia verò verſiculum obiter ex triceſimonono ſupra centeſimum Pſalmo ci- tauimus, τὴν τρίβον μου καὶ τὴν σχοῖνόν μου σὺ ἐξιχνίασας, Semitam meam & funiculum meum tu inueſtigaſti: tranſtulerunt quidam, examinaſti, à veſtigio tamen eſt ἐξιχνιάζω. quamvis qui Hebraicam ſequuntur lectionem, grabatum ex iunco fa- ctum, non funiculum, intelligere videantur, dum τὴν σχοῖνόν μου ἐξιχνίασας, accubitum meum euentilaſti, reddunt. Quinetiam Chaldææ Arabicæque lectionis tradu- ctio in hanc ipſam ſententiã habet. Sed &, quando ambulauero in via, aut quan- do accubuero ad ſtudendum, legi. Sed quoniam Græca lectio iam recepta eſt, quam, vt pleriſque locis apud Hieronymum video, eam eſſe arbitror quam LXX tranſtulere, eam ſecuti, quid in ea hieroglyphici contineretur, expoſuimus. Quã verò ſchœni funiculi'ue menſuram apud Ægyptios & Perſas eſſe Euthymius tradit, eandem ait noſtri propemodum ſtadij longitudinem æquare. F

STATHMVS.

STathmus, quod itineris diurni ſpacium eſt, produci fertur ſtadijs centum et quinquaginta, quæ milliaria eſſent vndeviginti, quadrante minus. Nam & Iuriſconſultorum tabulę viginti milliaria diurnis itineribus conceſſerunt. Ioco- ſe verò Lucianus ὑπερνεφέλῳ ludit, οὐκοῦν τρισχίλιοι μὲν ἦσαν ἀπὸ γῆς στάδιοι πρὸς τὴν σελήνην, ὁ πρῶτος ἡμῖν σταθμός; Nũquid tria millia ſtadiorũ ſunt à terra, ad Lunã vſque, qui pri- mus nobis ſtathmus, id eſt, quod itineris ſpacium vno die peregimus? Sed vt fa- bulas omittamus, ſatius fuerit, tot decurſis ſpacijs cõmodùm quieſcere: quam- vis adhuc digiti quoquouerſum accepti quaſdam habẽt dimenſiones, quarum norma modoque reliquum totius humani corporis dimetimur, menſura in hoc vel illo membro nunc parte pari, nũc geminata, in pluribus triplici: quippe pol- lex expeditus, vt ſuprà innuimus, eiuſdem menſuræ eſt cum infamis dimidio, aure, cum naſo, cum fronte & ore, cum infima brachij latitudine, & partibus ple-

A riſq; aliis. Verùm cum hęc ad pingendi ſculpendiq; artem potius, quàm ad ſuſcepti operis negotium pertineant, eam artificibus operam relinquentes, imaginum ſignificata, non artem pingendi, exponere proſequemur.

CLARISSIMO BERNARDINO TOMITANO, PVBLICO BONARVM ARTIVM IN ACAdemia Patauina profeſſori, de Digitorum numeris & ſignificatis, ex ſacris Ægyptiorum literis, per Pierium Valerianum.

Micare tecum digitis libet, TOMITANE *honoratiſſime. Micare mecum? inquies. Nempe quantacunq; ſis grauitate præditus, micare tamen libet. Quid enim aliud is, qui per digitorum motus varios, numerorum ſignificationes explicare aggreſſus fuerit, facere videatur, quàm ridiculis propemodum articulorum omnium geſticulationibus, modo eos porrigendo, modo contrahendo, colludere ne dicam, an pueriliter ineptire? & tamen ipſa rei cognitio aliquid habet, quod eruditi quantumlibet viri mi-*
B *nimè ſint aſpernaturi. Quare auſim dicere, aliquid omnino in digitis meis vel ipſo Tomitano non indignum, quodq; forſitan emunctiſſimam eius narem ad libri totius lectionem poſſit allicere. Multa enim ex eo tempore ſunt, quæ temporibus illis beatioribus, quibus induſtria & ingenium in precio fuerunt, minimè contemnenda videbantur. Sed enim vt quid de huiuſmodi argumento ſentiam, ingenuè fatear, habet omnino aliquam rerum copiam, & varietatem: Sed exactiſſimam diligentiam illam, omnia perquirendi, quæ in huiuſmodi ſententiam dici poſſint, neque me præſtaturum polliceor, cui pleniorem eſſe, per otium, & tam frequenter infeſtam podagram, minimè licuerit. Neq; tu, qui omnem vitæ meæ rationem optimè noſti, id ab occupationibus meis efflagitabis, eo vno contentus, quòd hoc, qualecunq; ſit, mei erga te amoris & obſeruantiæ argumentum eſſe voluerim. Cognoſco autem ingenium philoſophi, qui tam multa quæ minimè oculis conſpicua ſunt, ita ſpectare videatur, ac ſi rerum ſuarum imaginibus conformata, ſuiſque coloribus picta proponerentur. Animam nemo vidit, quam philoſophus ita intuetur, & ad amuſſim factam agnoſcit, ac ſi coloſſus ingens aliquis aut fabrica quæuis admirabili membrorum artificio elaborata eſſet.*

C

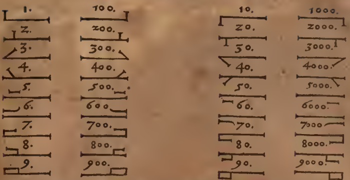
DIGITORVM DIVISIO.

RATIONI conſentaneum videtur digitos primùm diuidere, & quod illi munus ſinguli ſuſcipiant explicare, vt ita mox quæ in illis ſignificata reperiuntur aperiamus. Illi enim alio atque alio geſtu diſpoſiti, nunc contracti, nunc porrecti, vti profati ſumus, modò hac, modò illa manu varias habent ſignificationes, ac omnem ferè numerorum rationem explent, cuiuſmodi plurima in antiquorum ſtatuis reperiuntur, & apud ſcriptores paſſim offeruntur, quæ non paruam inferant hæſitationem, niſi aliqua eorum ratio, quod facere propoſuimus, expendatur. Tota igitur ſupputationis ratio in tris partes diuiſa eſt, quarum prima digitus, articulus altera, tertia compoſitus numerus appellatur. Digitus eſt quicunque numerus ſub denario profertur: & huiuſmodi puncta vſq; nouem, prærogatiua quadam, etiam ſub numeri nomine ſingula continentur. Articulus, qui nullo redundante diuiditur in decadas, è quorum vtroque compoſitus

numerus reſultat, quotienſcunq; ſcilicet articuli, ſiue denarij numerum aut hūc aut illum ſibi aſſumunt. Numeri ſedem in inferioribus tribus digitis habent. Articuli coniunctim in indice, pollicéq;. Compoſiti & hos & illos, prout vſui venit, aut explicant, aut inflectunt ſocialiter. His ita conſtitutis, operæpretium eſt, quos quiſq; digitus, quos cuiuſq; digiti geſtus, numeros oſtendat, aperire. Primum autem omnium illud conſtat, læuam manum omnia indicare puncta ab vnitate, vſque nouem & nonaginta: dexteram verò à centenario, vt ita dicam, vſque noningenta. Sed quibus digitis millenarium à centenario diſtinguatur, magna eſt inter eruditos controuerſia, dum alij Bedam, virum quidem non ineruditum, ſequuntur, alij probabiliorem quandam rationem amplectūtur. Bedas enim, ſi modò ille ita ſcripſit, centenarium à læua in dexteram ita transferri tradit, vt quo geſtu, quibuſq; digitis X in læua numerauimus, eo centum in dextera deſignemus: inde ad millenaria deſcendamus, & quibus geſticulationibus in læua numeros vſq; nouem oſtenderimus, ijſdem in dextera totidem millenaria proferamus. Alij naturæ ordinem ſecuti, vti minores numeri maioribus ſubiiciuntur in læua, ita minores ſummas maioribus in dexteras ſubditas agnoſcunt: ea enim proportio eſt numerorū ad decadas, quæ centenariorū ad chiliadas. Congruum igitur eſt eorum quoq; hieroglyphicorū figuras ad eorum regulam accōmodari. Quare perplexitate, quę in ijs quę Bedæ attribuuntur mentes implicat & obturbat, euitata, ita manus ſtatuendę, vt veluti in læua cœptum eſt ab auriculari pro vnitate & ſociis, ita in dextera ab eodem digito centenariū exordiamur, vſq; noningenta. Millenaria verò per pollicem & indicē exprimamus. Atq; vt in læua à numeris per inferiores tris digitos aſcenſum eſt ad articulos, ita in dextera per eoſdem inferiores à centenariis ſurrigamur ad millenaria, quo ſcilicet geſtu quibuſq; digitis in læua X oſtendimus, per eoſdem in dextera millenaria explicare incipiamus, quæ circa pollicem & indicem longè cōmodius & conuenientius hoſpitantur. Cuius rei teſtem appello ſummæ multipliciſq; doctrinæ virum Irenęum Theologum ex antiquioribus, qui aliquot ętatibus ante Bedam claruit: apertè enim hic ſcribit, VNIVS numerum, quo geſtu ſignificabatur in ſiniſtra, tranſlatum in dexteram centena conficere. Sed ponam eius verba ſuper hoc geſtu, in Valent. libro primo, capite decimotertio: A' numero nonageſimonono, qui fuit in læua per VNIVS ſignificationem, transferri in dexteram, & ibi centena conſtitui. Huius ſententiam Græci, & vniuerſus recentiorum vſus admiſit, quos inter egregiè princeps Lucas Minoritanus, qui Arithmeticam & partes eius abſolutiſsimè conſummauit, eiuſq; opus vno omnium ore probatiſsimum, multis abhinc annis venit in manus hominum, & habetur in primis. Fuerunt & alij, qui manibus ad hanc ſeriem, quam ponit Irenęus figuratis, libellos ad mortalium inſtitutionē edidere. Præterea tota huius hieroglyphici ratio cum Chaldæis ad amuſsim congruit, mirificéq; reſpondet. Illi enim totam hanc computandi diligentiam per lineas expreſſere, ita inter ſe diſtinctas, vt apicibus ſolùm quibuſdam additis, ſitu tantùm numerorum varietatem indicarent, quaternæ tamen ita poſitæ, vt prima digitos, ſecunda articulos, tertia centena, quarta millenaria commonſtrarēt, eo quidem ordine, vt qui apex ſurrectus læuorſum vnitatem oſtenderat, dextrorſum verſus centena præſe ferret: iidem, ſed inſernè vergentes, læuorſum X, dextrorſum mille ſignarent, in eum, quem ſequenti vides pagina modum:

Ad

A

Ad Chaldęorum igitur normam, manuum digitorumq́ ſupputationes accom
B modabimus, earum volis altera alterius è regione paſsis, vt vnitates cẽtenariis, decades millenariis, ad ſuperiorum hieroglyphicorum inſtar, opponantur.

C

Quòd verò Orontes Regis Artaxerxis gener, qui ob eius indignationẽ quandam & honoribus amotus, & a d ignomipiam redactus eſſet, dixerit: Quemadmodum ſupputatorum digiti nunc myriadas, nunc vnitates præ ſe ferunt, ita Regum amici nunc plurimum, nunc minimum præſtare poſſunt: non eſt vt quiſpiã hoc ad Bedæ rationes trahat, quaſi Orontes intellexerit de dexteræ le-

uæ'q; auricularibus, in quibus hinc vnitates, inde millenaria conſtitui debeant: D inſulſa enim eſt imaginatio, cùm Orontes myriadas hic confuſim ad amplificationem oratorio more dixerit, non quòd myriadum hieroglyphica vnitati ſigillatim opponere cogitarit, ſed in vniuerſum hinc læuæ digitos, illinc dexteræ deſignauit. Obſtaret Chaldæis & Perſis, Irenæo & alijs, Quintilianus, quem nōnulli ex libro vndecimo citant, eo loco: Geſtus poculum poſcentis, aut verbera minantis, aut numerum quingentorū pollice flexo efficientis. Quæ ſunt à quibuſdam ſcriptoribus notata, ne in ruſticis quidem vidi. Sed ijdem ipſi, qui quingentorum poſitum volunt, inficiari non poſſunt, quin eo loco eruditi plerique viri quinquagenarium potius agnoſcant. Non ſum verò neſcius nonnullos eſſe, qui lectionē apud Bedam defendere aggrediantur, quippe quæ in læua denaria ſunt, ijſdem digitis in dextera centena ſignificare, atq; ita per eoſdem pollicem & indicē per decadum aggregationem ad nongenta vſq; procedēdum: mox cùm millenaria fuerint indicanda, ad eiuſdem dexteræ inferiores digitos deſcendamus, quod vel natura ipſa videtur abhorrere. Sanè Hieronymi verba ſunt: Porrò centeſimus numerus (diligenter quæſo Lector attende) de ſiniſtra E transfertur ad dexterā, & ijſdem quidem digitis, ſed nō eadem manu, quibus in læua nuptæ ſignificantur & viduæ, circulū faciens exprimit virginitatis coronā. Ego, ni fallor, ex his verbis Hieronymum puto eadem tradere, quæ docuit Irenæus, dum modò loco ſuo ſentētia cōmatis adlitis diſtinguatur. Sententia quidē Hieronymi eſt, diligenter attendendū. Quid attendamus? Centeſimū numerū de ſiniſtra transferri ad dexterā, & ijſdem quidem digitis, nō eadem manu circulum facientē exprimere virginitatis coronā. At explicauit ſe aptius, inquiunt, dicens, quibus in læua nuptæ ſignificantur & viduæ. Scimus quidem in læua vnguem pollicis, ad vnguē indicis, quaſi ad oſculum molliter applicatū, maritalis coniūctionis hieroglyphicū ab eo viro doctiſsimo poſitum, quod loco ſuo plenius cōmentati ſumus. Viduas aūt per ſexageſimū oſtendi, qui numerus per indicem eiuſdem læuæ, qui extremū pollicis articulum arctè complectatur, exprimitur. Idem fatentur omnes. Sed Hieronymus, ne fallamur, admonet, transferri numerum centeſimū ab læua in dexteram, per digitum & geſtū ſcilicet, qui vnitatem in læua conſtituit, in dextera centena cōficiat. atq; ita de cæteris. Atq; hoc eſt quod ait, Sed non eadem manu. quam manū? eam intelligit qua non vtimur F in centenis, cuius ſcilicet digitis nuptæ ſignificantur & viduæ, quarum manuum hieroglyphica ſuperius & explicauerat, et ingenioſe interpretatus erat. Sed quo modo corona hæc, dicet aliquis, circumflectetur in auriculari? Reſpōdemus: ſi digitum cum ita inflexeris, vt digiti eius vnguis mediæ palmæ tuberculū appetere videatur: id ita coronæ plexū imitabitur, ac ſi arboris cuiuſvis ramulum ita flexeris, vt cacumen eius ad locū vnde germinare cœperat, inflexeris. Nā geſtus hic, vt quod neceſſe eſt identidem repetamus, in læua vnum ſignificat, cētum in dextera, vt ſingula copioſius ſuis quæq; locis enarrabūtur. Nunc quoniā lectorem aſpera & moroſa forſitā diſceptatione defatigauimus, libet in huius geſticulationis ſententiā lepido Nicarchi epigrāmate aures animum've aliquātulū delinire. Iocatī enim is in Coryttarin annoſam vetulā, quæ præcano cùm eſſet capite, multæq; dicacitatis, ac Neſtori comparata, nondū eum ita grandæuū eſſe fineret, quæ ceruos annis ſuperaſſet, ea ætatē ſuam læua manu verā diſsimulans inciperet numerare, tamen & viueret, & luminis beneficio frueretur, & firmis ingrederetur pedibus, æquè ac ſi eſſet adoleſcētula. Quare maximè verendū ne Plutoni

ſiniſtri

A ſiniſtri aliquid acciderit. Sed Nicarchum ipſum audiamus, quem falſò quidam Nicandrum vocant:

> Ἡ πολλὴ κροτάφοισι κοττυτάρις ἡ πολύμυθος
> γραῖα, δι' ἣν Νέστωρ οὐκ ἔτι πρεσβύτατος,
> ἡ φάος ἀθρήσασ' ἐλάφου πλέον, ἡ χερὶ λαιῇ
> γῆρας ἀριθμεῖσθαι δεύτερον ἀρξαμένη,
> ζῶσ', καὶ λεύσσουσα, καὶ ἀρτίπος οἷά τι νύμφη
> ὥστε με διστάζειν μή τι πέπονθ' ἀΐδης.

Quòd ſi quis epigrāma ipſum Latinè ſibi cani poſtularit, id huius eſt ſententiæ:

> *Multùm garrula anus, caput omne Cotyttaris alba,*
> *Propter quam Neſtor non ſit adhuc ſenior,*
> *Quæ ceruos annus ſuperarit, quæq́ ſiniſtra*
> *Vitæ iterum cœptet connumerare dies:*
> *Viuit adhuc, cernit, pede firma eſt, virginis inſtar,*
> *Plutonem vt dubitem paſſum aliquid grauius.*

Et quoniā in Neſtoris ætatem incidimus, ſynepeia poſtulat, vt quatuor etiam Iuuenalis carmina ſubiungamus:

> B *Rex Pylius, magno ſi quicquam credis Homero,*
> *Exemplum vitæ fuit à cornice ſecundæ.*
> *Felix nimirum, qui tot per ſecula vitam*
> *Diſtulit, atq́ ſuos iam dextera computat annos.*

VNITAS.

Sed iam ſtrato itinere, ſopitiſcꝫ controuerſiis, ad ea quæ liquida manifeſtaꝗ ſunt procedamus, digitoſcꝫ ipſos erumpere geſtientes è carceribus emittamus, primiꝗ ſpacia corripiant auriculares, alter & alter: quorum qui in læua eſt, vno omnium conſenſu vnitatis indicium eſt, ſi vnguiculum ad medium volæ tuberculum aduertat, quaſi coronam quandam flectere meditetur. Itaꝗ ſi faſces à dextera alicuius ſtatuæ fuerint, læua verò eo geſtu prætendatur, primi Conſulatus hieroglyphicum apparebit: vel ſi alia fuerint inſignia alicuius honoris indices, primùm eo potitum oſtendet, atꝗ ita de reliquis.

CENTVM.

AB hoc læuæ digito ad eundem dexteræ conuerſi, eodem geſtu quo illic vnum, hic centum, vt iam conſtare poteſt, ſignificari profitemur. Ne-C que id prætereundum, quòd centenarius numerus virginalis, vt ſacrarum literarum interpretes tradunt, appellatur: de quo apud Matthæum habetur cap. XIII. Quandoquidem ĳs qui vitam rectè, piè, ſanctéque inſtituerunt, tria ſunt propoſita præmia, vel fructuum prouentus, alĳs tricenarius, alĳs ſexagenarius, alĳs centenarius. Tricenarius quidem ĳs qui maritalem ſecuti vitam, eam coniugio minimè contaminato peregere: nam numerus ille, vt loco ſuo diceetur, aptus nuptĳs. Sexagenarius ĳs, qui viduitatem aut cœlibatum incorruptè atque integrè cuſtodierunt. Et ſexagenarium annorum numerum viduitatis eſſe identidem oſtendimus. Centenarius demum ĳs, qui virginitatem intaminatam incolumemꝗ ad vltimum vſcꝫ vitæ terminum ſeruauere. Eucherius centenarium hoc præmium non tantùm ad virginum merita, verumetiam ad martyrum mercedes præmiaꝗ propoſita contendit. Hieroſolymitanus Heſychius, perfectiſsimum, ait, centeſimum ideo concipimus, quia quinquageſimus, quæ ſpiritus ſunt, amplectit, vnde Penteceſte ſpiritui ſacra. Bonorum verò operū fructus, qui meſſem omnem excellit, in Euangelica lectione ad

centeſimũ vſq; cumulatur. Adamantius quoq; numerũ hunc plenum in omnibus atq; perfectum autumat, aitq; totius rationabilis creaturæ ſacramentũ intra ſe continere. D

DVO.

AD læuam autem, vnde digreſsi ſumus, reuertentes, ſi, vti de vnitate dicebamus, aut Conſul, aut Imperator, aut Dictator, vel quid huiuſmodi fuerit, qui dignitatem candem ſibi acceſsiſſe indicare voluerit, non inſulſe ſtatuam ponet, in cuius manu læua anularis digitus eodem inflectatur modo, atque eodem loco cum ipſo minimo applicetur. Duo enim vel bis, vel iterum, eo geſtu exprimi manifeſtum.

CORPVS, VEL IMMVNDITIA.

IPſe verò dualis numerus myſtico ſignificato corpoream indicat naturam, & pro immundis accipitur in ſacris, quòd is numerus ſociandis generandisq; corporibus aptari ſolet: de quo videndus Adamantius lib. tertio in epiſtolam Pauli ad Romanos, vbi de propitiatorio loquitur. Summonet D. Hieron. in hanc ſententiam aduerſus Iouinianum, animaduertendum eſſe iuxta Hebraicam veritatem, in primo, & tertio, & quarto, & quinto, & ſexto die, expletis operibus ſingulorum, ſubiectum eſſe, Et vidit Deus quòd eſſet bonum: in ſecundò verò die hoc omnino ſubtractum, vt admoneremur non eſſe bonum duplicem numerum, quòd ab vnione diuidat: nam vnitas tota Dei eſt, dualitas verò ſignificet hieroglyphicè fœdera nuptiarum, quibus vbique Hieronymus paulò ſe infenſiorem oſtentat. E

DVCENTA.

EOdem verò ipſo geſtu quo in ſiniſtra DVO, in dextera digitus idem DVCENTA ſignificat.

III.

MEdius autem, quem nonnulli Medicum, plures infamem & impudicum appellant, ita penes duos inferiores adcuruatus, ac ſi citharæ cuiuſpiam filo vna ſerie geſtuq; apprimendi eſſent, ternarium effingunt numerum. Quódque ſuperius de titulis & honoribus attigimus, vbi tergemini cuiuſquam notandi eſſent, hoc aſſumi poteſt hieroglyphicum.

ANIMA, DEVS'VE.

SEd ipſe etiam numerus ſuum habet ſignificatum, quippe qui incorporeæ naturæ conſecratus, nunc animæ, nunc Dei ſimulachrum, hieroglyphicumq; eſt: de quo multa Pythagorici, multa etiam veteres Theologi diſputarunt, quæ breuitatis cauſa ſunt prætereunda. Illud tamen non omittam, Propitiatorium in diuinis inſtitutionibus longitudine duorum cubitorum & ſemis fieri demandatum, vt id Chriſtum hominem ſignificaret, quod & apud Paulum epiſtola ad Romanos habetur: qui quidem licet verus eſſet homo quem propoſuit Deus propitiatorium per fidem in ſanguine eius, aliquid tamen habuit quod humanam excederet naturam, tria tamen non exæquaret: nam pater eo maior eſt. Sed ſi quis hæc apertius declarari ſibi voluerit, ad eius epiſtolæ interpretes accedat. Quòd verò paulò antè binarium malum eſſe dicebamus, ſacerdos Heli, cap. III primi Regum, dualem numerum peſsimi ſpiritus eſſe ſuſpicatur, vti Dei ternariũ. Nam cùm angelus Domini Samuelem bis vocaſſet, tertiam vocationem expectandam duxit, vt vocem diuinam eſſe cognoſceret. F

CCC.

EOdem geſtu digitoq; quo tria in ſiniſtra, CCC in dextera ſignificant. Sed & vocabulũ ipſum ſuas habet ſignificationes. Trecenta ſiquidẽ pro magno admo-

A admodum numero ponũtur: vt apud Catullum: Expecta hendecaſyllabos treçentos, Quos ſimul complexa tenet treçentos. & multa huiuſmodi, etiam apud alios: Et tercentenas erroribus impleat vrbes. Tercentũ niuei tondent dumeta iuuenci. Tercentum tonat ore deos. Sanè cùm ſuperius centenarium plenũ atq; perfectum numerum eſſe oſtenderimus ex Adamantio, eundem triplicatum ſupremum quid ſignificare nulli dubiũ relinquitur. Sed tercenteni in arcæ longitudine cubiti, oſtendunt hominem qui ſit à centenario lapſus, hoc eſt, qui a tota rationis ſumma per ignorantiam deciderit, facilè poſſe per Patris, & Filij, Sanctiq; ſpiritus cognitionem in trecenta reſtitui. Hic autem animaduertendũ eſt, poſſe nos geſtuum conformationibus illud coniectari quod ait Plinius libro XXXIIII, ca. VII, Ianũ à Numa rege dicatũ digitis ita figuratis, vt CCCLXV dierum nota, per ſignificationem anni, temporis, & æui ſe Deum indicaret.

CCCLXV.

CVm itaq; Plinius dicat digitis ita figuratis, veriſimile non eſt, quod nõnulli putant, in dextera inſculptã fuiſſe literam T, quæ apud Græcos trecenta B ſignificat: in læua vero Ε & Ε, quæ ſexagintaquinq; ſupputant. Dicamus igitur eius ſtatuę dexteram eo geſtu figuratam, vt ea exporrecta tris inferiores digitos graduum in morem incuruatos haberet, qui geſtus, vti dictum, trecenta ſignat: læuam autem, vt paulò inferius patebit, ita conformatam, vt index pollicis vngui circunductus, arctiſsima cum circulatione complecteretur, infamis verò mediam palmam verſus adeuruaretur, duobus reliquis extantibus quantulumcũque porrigi potuerint: ita enim quinq; & ſexaginta deſcribi: annum enim ad huiuſmodi dierum numerum intelligi debere ciuiliter Pandect. vltimo Paulus ait. Et intercalarem, quo ſcilicet bis ſexto calendas Martias dicimus, quarto quoq; anno nihilo ſecius eodem dierum numero ſupputari, manifeſtum: quia duo illi dies vnius vice habentur: nec intereſſe ait Celſus, vtrum priore an poſteriore die quid actum ſit.

IIII.

TRium igitur numerorum geſtibus ita poſitis, inſequentium aliorum trium ridicula propemodum ſeſe offert geſticulatio. Nã quatuor exprimere cùm volumus, minimum ſuſtollimus, reliquis in incuruatione ſua permanentibus. C Ita quartùm Cos. Imp. Dict. & reliqua.

CCCC.

EAdem ratione modoq; in dextera ijdem compoſiti digiti, CCCC conſtituunt. Nec ſuper hoc aliud ad negotium.

V.

QVinq; autem, aut quinquies oſtendere qui volunt, anularem & minimum exporrigunt, impudicum palmam verſus incuruant, vti in Iani ſtatua dicebamus. Neq; quidem hoc tantùm ſigno quinarium ſignificabant Ægyptij, verum etiam per ſculptæ Stellæ hieroglyphicum, propterea quòd, vt Horus ait, ex innumerabili ſtellarum multitudine quinq; tantùm ſunt ea prærogatiua præditæ, vt mundi, quod illi aiebant, curam gererent, humanis rebus omnibus conſulerent, nihilq; apud mortales fieret, quod ab earum arbitrio non pendéret. Ego, ſi mihi dicere liceat, deſumptum puto à radiorum numero, quo Stella piſcis inſignita eſt, quod & Naturalis hiſtoriæ ſcriptores tradunt, & ego in Anconitanum littus eiectas magno numero conſpexi, & manibus meis attrectaui. Sed enim de hac plura loco ſuo in Cœleſtibus enarrabuntur.

SENSVS. D

SEd & ipſe quinarius numerus quomodocunq; deſcriptus figuratuſve, ſuam
habet hieroglyphicam in ſacris ſignificationē: pro quinq; enim ſenſibus ac-
cipitur. Vnde illud Ambroſij peruulgatum de quinq; virginibus prudentibus,
& totidem fatuis. In antiquioribus verò Moſaicæ legis præceptis, qui peccaſſet
in ſanctis, tantundem reddere iubebatur, & ad illud quintas adijcere, quod in
exemplaribus Græcis ἐπιπέμπτους legitur, vt ſcilicet ita intelligamus: Si quis de ſa-
cris vel oblationibus vel muneribus in vſum pauperum erogatis, aut pro tem-
pli ædificatione, alteriuſve voti operis deſignatione datis, quinq; intervertiſſet,
oportere eum quinque ſarta tecta reddere, mox peccati veniam imploraturum
ἐπιπέμπτους adijcere, hoc eſt, & altera quinq;, & aliquid inſuper auctarij. Quā ſen-
tentiam Cyrillus examinans ita meditatur: Si quis, inquiens, quinq; ſenſuum
opus perverterit, & debito honeſtoq; vnumquenq; officio defraudauerit, opor
tere eum ſynceros illos, & integros Deo reſtituere, mox alios quinq; interiores
adijcere, & horum omnium deniq; ſummam & ſolidationem quandam ſuper-
addere, firmū ſcilicet bene agendi propoſitum, ſi Deo ſatis ex aſſe facere voluē- E
rit. Eodem facere videbitur, quòd ab vno menſe ad quintum vſq; annum didra
chmæ quinque, hoc eſt, vt Hieroſolymitanus Heſychius interpretatur, quinq;
ſenſuum perfectio, ſit oblatio, quæ ideo per geminatum numerum exprimitur,
vt intelligamus, ea quæ puer ſenſibiliter audit, videt, guſtat, odoratur, & tangit,
ea etiam conduplicet, dum ad intellectum ea acccommodare fuerit inſtitutus.

QVINGENTA.

IDem geſtus ex ijſdem digitis in manu dextera, quingenta ſupputat.

VI.

ANularis verò in læua ſolus incuruatus, auriculari & alijs exporrectis, ſena-
rium oſtendet: de quo multa apud Macrobium libro ſexto.

SEXCENTA.

IN dextera verò eodem depoſitus modo ſexcenta colligit: qui numerus apud
Latinos pro maximè ingenti copia, numeroſiſsimaq; multitudine, ac prope-
modum infinita, hieroglyphycè proferri ſolet. Ad Atticum Cicero: Venio ad
epiſtolas tuas, quas ego ſexcentas vno tempore accepi. Ad eundem idem: In F
quo multa moleſta, diſceſſus noſter, belli periculum, militum improbitas, ſex-
centa præterea alia. Lepideq; Plautus, Captiuis, Sexcentoplago nomen fecit il-
li, cui plagæ innumeræ nunciabantur. Sed ne ſexcenta eiuſmodi proferam, ad
reliqua enarranda progrediar.

VII. DCC.

BIs iam trium digitorum ſpatijs decurſis, tertium iterabimus, quod palmam
moueat. Facta igitur ad auricularem repetitione, cum dicimus, quantulum-
cunq; porrigi poteſt, ad imum vſq; palmæ tuberculum appreſſus, ſeptenarij nu
meri ſignum eſſe. Et in dextera, ſepties centeni. Eo verò geſtu componendo
medius quoque adflecti cogitur, ac veluti gnomon horarius ſupra anularem
prominere, vt ea ſit eius digiti figura, quam trapezitæ nunc in ſeptenario notan
do delineant, in hoc ſcilicet ſignum 7.

CENTVRIO.

AC, ne leue quid attigiſſe videamur, eadem trapezitarum nota in pleriſq; ve-
terum monumētis adſculpta, centurionis ſignū habebatur. Oſtendit mihi
Romæ

A Romæ vetuſtũ admodum monumentum ex marmore Thomas Petroſanctius, vir antiquitatum huiuſmodi ſtudioſiſsimus, in quo & ſignum id inciſum erat, & verba rem interpretantia, in hunc modum addita.

SIGNVM CENTVRIONIS, 7.

ET Bononiæ inſcriptionem vidimus ad D. Petronij ædem, in qua ſignum idem eodem ſignificato inciſum ſpectatur. Romæ etiam apud Paulum Cæſium Cardinalem inſcriptionem vidi eius notæ, quæ ſic incipit:

M. POMPEIO. M. F. ANI ASPRO 7 LEG. XV.
APOLLINAR. 7 COH. III.

& quæ multa ibidem inſculpta ſunt militaria, de quibus in Armorum commentario abundè meminimus.

DEVS.

NOn erat autem otioſum ſeptenarij nomen, quod hieroglyphicum eſſe Dei Philolaus aſſeuerat, quippe quòd ea ſit eius numeri prærogatiua, vt ipſe ſibi ſimilis, alter ab alijs ſit, veluti Deus dux & princeps vniuerſorum ſolus ſem-
B per, ſingularis & immobilis. Inter enim ea quæ intellectu percipiuntur, ſeptenarius ſine motu eſt, neque quicquam patitur. Nam alij numeri partim generant nõ geniti: partim generantur, cùm minimè generent: alij vtrunque obeunt munus: ſolus verò ſeptenarius vtriuſque conditionis immunis. Vnitas quippe à nullo prorſus genita, numeros omnes quotquot habentur, generat. Octo verò generãtur à bis quatuor, nullum autem generant. Nam numeri hic infra denarium intelliguntur. At quaternarius eorundem & parẽtum & liberorum ius obtinet, octonarium quippe gignit, a bis duobus ipſe genitus.

PALLAS.

QVorum cùm nihil accidat ſeptenario, quòd ſine matre ſit, quodque virgo Palladi aſsimilatur, & quorũdam ſymbolico hoc vtentium idiomate mos fuit ſummi Dei ſapientiam vocabulo ſignoque Palladis interpretari, quanquam vbi figuras mathematicas aliquot hoc commentandi genere declarauimus, ternarium & æquilaterum triangulum præcipuè Palladi dicatos oſtendimus. Sed quoniã alibi, quæ ſeptenarius ſignificata habeat in Diuinis literis, dicenda ſunt,
C hic ſatis fuerit pauca hæc attigiſſe.

OCTO. OCTINGENTA.

MEdius itaque auriculari adiectus, ita vt vnà cum eo extremam volæ partem apprimat, octonarij numeri hieroglyphicum erit in læua: in dextera octies centena recenſita indicabit.

IX. CM.

MEdius demũ ad extremã palmæ volã vnà cũ duobus inferioribus applicatus, ita vt totã obtegãt, nouẽ in ſiniſtra cõſtituit, in dextra nouies centena.

MVLTITVDO.

ESt etiam nouenarius ipſe numerus hieroglyphicus, quippe qui ſe non intra cutem contineat, ſed effuſus plurimos ſignificet: quod Theon obſeruat in Arati carmine, ἐννεάγηρα κορώνη: nõ quòd nouem, inquit, ætates viuat, ſed quòd perquandiu, vt Tibullus, *Viuere cornices multos dicuntur in annos.*

Apud Nicandrum ἐννεάκεντρον legas, pro, aliquot præditum aculeis. Idem ἐννεάδεσμους σφονδύλους in Scorpij cauda ponit, cùm ſeptem tantùm in ea compages enumerentur. Pro multis igitur nouem poſita interpretes agnoſcũt, de quo ſatis in Scorpij cõmentario. Quin & Alcæus hydrã ἐννεακέφαλον eadẽ ratione dixit, cum

Simonides eam πεντηκοντακέφαλον tradat. Quem imitatus Maro, ita ſuper ea: D

Quinquaginta atris immanis hiatibus hydra. Ad hoc etiam facit, quòd Heſiodus nouem inquit noctes Iouem cum Mnemoſyne iacuiſſe, vnde Muſarũ prolem ſuſceperit. Oportere enim, aiunt interpretes, eum diu ſtudijs incũbere, qui ſit mox aliquod ingenij atq; doctrinæ memorabile teſtimonium relicturus:

Nam decem bos luca per annos
Parturit, ingentem prolem paritura, nitensq;
Dentis ebur, decora ampla virûm, decora ampla Deorum.

DENA.

POſtquam igitur digiti tres inferiores triplici decurſu ludi ſui partes peregere, athletas nunc ſpectabimus, pollices quippe, indici vnumquenq; ſuo cõmiſſos, varia quorum colluctatio à læua theatri parte per decadum campũ, altera verò ad dexteram lucta per numeroſiſsimas chiliadum arenas exercebitur. Erit igitur cõflictus primus, læuæ index in primam pollicis ſui ſuffraginem vnguem affigens, quem attractus pollex ita vrgeat, vt colluctatorem ſtrangulatione quadam elidere videatur. Hieroglyphicum hoc denarium, alterum verò par B ad dexteram millenarium recenſebit. De denario locus pateſcit apud Apuleiũ, Apologia: Si triginta annos pro decem dixiſſes, poſſes videri pro computationis geſtu erraſſe, quos circulare debueras digitos aperuiſſe. Quo verò pacto digiti in tricenario aperiantur, loco ſuo dicemus. Apud Horũ Niliacum inuenias lineam vnam ſurrectam cum alia ſupernè deiecta, vel incumbente, decem linearum quæ in plano ducendæ eſſent, hieroglyphicum eſſe. Puto ego hunc exprimere voluiſſe denarium numerum, cuius ſcilicet denę vnitates per lineas totidẽ ſignificari, tanquã per puncta, ſolitæ eſſent, quæ apud Ægyptios eiuſmodi tantùm figura comprehenderentur: compendioſam enim rationem aliquam in numerorum notis nationes omnes, quæq; ſuam, excogitarũt. Omnino enim codices quos inſpexi, omnes eo loco mendoſi ſunt, pręſertim impreſsi, qui ſic habẽt: γραμμὴ ὀρθὴ μία ἅμα γραμμῇ ἐπικειμένῃ δέκα γραμμὰς ἐπιπέδους σημαίνει. Sed & in manu ſcriptis aliquid deſideratur, quorũ minus corrupti ita habent, γραμμὴ ὀρθὴ μία ἅμα γραμμῇ ἐπικειμένῃ, ἢ (hic vacuum relictum) ἢ δέκα γραμμὰς ἐπιπέδους σημαίνει· quorũ hæc eſt ſententia: Linea vna recta, vnà cum altera ſupernè ſibi adſcita linea, vel F (hic vacuum) vel decem lineas planas ſignificãt. Puto autẽ lineas illas ita ducendas I̅. Nam aliquid ſimile apud nos eſt, cùm linea plana ſupernè ducta, cui puncta numeralia ſubijciantur, quæ ſingula vnitates oſtendãt, duplicatum numeri tantundẽ ſignificat, quot ſunt ſigna, quæ planæ illi lineæ ſubdita conſpiciunt, vt I I̅I̅ I VIR. aut I ıı. I. VIR. pro Sex. vir, & Decemuir. In Ægyptiaco verò ſigno, ſuperior illa linea producta oſtendere videtur, licet vna tantũ ſignata ſit, X. tamen ſibi vnitates adſciſcere. Quod verò de duplicãdis pũctis dicebamus, multis poteſt veterum inſcriptionibus confirmari, ſed vnã tantũ exẽpli loco ponam, quã Venetijs apud clariſsimum virum Danielem Ranerium ſenatorem, antiquo lapide ita notatam inſpexi. I ıı I VIR. quod tantundem eſt, ac ſi DECEMVIR ſcriptum eſſet. Intelligendũ enim eſt pũcta illa quatuor, linea illa ſupernè ducta, duplicari. Quod verò ad Horum attinet, id ideo appoſui, vt caſtigatiorẽ codicẽ quærendũ admonerẽ. Nec me latet Probũ de notis antiquorũ, eius lineę ſupernè ductæ ſignum, ad millenariũ vſq; prouchere, ſed in eo libro multa ſunt multorũ arbitrio, atq; etiã errore, inculcata: neq; rei cuiuſpiã ſana intelligẽtia magis noſtro tẽpore deſideratur, quàm inſcriptionum eiuſmodi vera cognitio. Ad id verò

A verò quod ſuprà læuæ pollicem indici, quippe decadas chiliadibus, reſponde-
re aſſerebamus, Romani quoq; ad Ægyptiorũ, Chaldæorũ, Perſarumq; imita-
tionẽ, cùm decẽ ſignarent, per X duplicẽ literã ſuam, ꝗ decuſſatio, qua inſignis
eſt, locutionem denarij ſaperet: Mille facturi, litera eadem in ſuo iure cõſeruata,
capita tantum à dextera læuaq; oppoſitis ſemicirculis, cuiuſmodi alij apoſtro-
phos, alij, vt Victorinus, ſicilicos appellauerũt (eſt enim ſicilicus ponderis certi
menſura, quæ ſigno hoc ͻ figuratur) coniunxere. At ita ex X litera, vt dictũ eſt,
ſua ∞ millenarium hieroglyphicum formauere, vti quo geſtu læuę digiti de-
cem oſtendunt, eodem dexteræ mille proferunt. Quamuis Priſcianus, qui nihil
non arrogat græcitati, id ſecundum Atticos, quibus χίλια mille ſunt, factum ve-
lit: atq; ideo, veluti illi ad hunc numerum prima tantùm nominis litera vſi ſunt,
quippe X ita nos M pro mille poſuerimus. Sed hoc nõ vincit, quin notam eam,
quam ſuprà poſuimus, à ſua potius litera quàm à græcanica Romani deſumpſe-
rint. Non eſt autem hìc prætereundus Ciceronis locus, epiſtola ad Tironem,
quæ incipit: Quid igitur? nõ ſic oportet? vbi in vulgatis codicibus ſcriptũ, Hel
B luo nequiſsimus ſeſtertia C C dabat, nullo aprico horto, nullo emiſſario, nulla
maceria, nulla caſa. In venerandæ antiquitatis codice bibliothecæ Mediceæ, ita
Florentiæ ſcriptum obſeruaui: Helico nequiſsimus HS. ∞ dabat: id, ſeſtertia
mille dabat, indicat. Idem hieroglyphicum in multis antiquorum memorijs ani
maduerti, notumq; eſt Rauennæ marmor vetus ita inſcriptum:

OB MEMORIAM PATRIS SVI DEC. VII. COLLEGII FABR.
M. R. HS. ∞. N. LIBERALITATE DONAVIT. & quæ ſequuntur: hoc
eſt, Decurionibus ſeptimi collegij fabrum municipij Rauennatis ſeſtertia mille
numũm. Hæc verò etiam apud antiquarum inſcriptionũ impreſſores ineptiſsi-
mè corruptiſsimeq; edita ſunt. Idem in antiquis inſcriptionibus indicant ꟺ. &
ꟺ. de quibus loco ſuo, vbi quinquagenarij numeri hieroglyphicum proſeque-
mur. Sunt qui millenarium numerum, per miliariæ ſpicæ hieroglyphicum indi-
cent: neq; quidem autores abſunt, qui genus id ſegetis nomẽ à maximo grano-
rum numero, mille ſcilicet, accepiſſe tradant, vt in ſpica dictum.

XI. XII. & reliqua.

C His igitur eo geſtu conſtitutis, vbi accidiſſet vt denarijs reliqui etiam nume-
ri infra X adiungendi eſſent, trium illi, vt oſtenſum eſt, inferiorum digito-
rum flexionibus porrectionibus've ſignificabantur: Vndenarius quippe, indi-
ce ac pollice pro decem circulatis, auriculari mox eo loco, vbi vnũ ſignificat, ad-
flexo: Duodenarius, firma denarij circulatione permanente, annulari ad auricu
larem adiecto. Ita reliqui numeri vſq; ad vnum de viginti, provt per inferiores
digitos oſtendi, ſatis explicatum.

XVI.

QVoniam verò ſextodecimus numerus inter hos collocatus eſt, eiusq; ſi-
gnificatio magni apud Ægyptios momenti fuit, & iam conſtat numerum
eum per medium molliter inflexum, & indicem & pollicem circulatos ſignifica-
ri, nunc quid ipſe ſibi velit numerus, videamus.

VOLVPTAS.

SAnè quidem Ægyptij ſacerdotes per eiuſmodi numerũ eo, vti veriſimile eſt,
geſtu ſignatum, voluptatem, pręcipuè venereã indicabant. Ab eo ſiquidem
annorum numero adoleſcentuli ad muliebres conſuetudines, & oblectamenta
nequitię incœptant animum applicare: licet ad ter ſeptimum vſq; annum ſemen

infœcundum eſſe dicit Ariſtoteles. Quod ſi prolificũ ſit, vel exigua, vel imperfecta generari autumat. A' bis ſeptimo autem anno pruritu Veneris incitari vult: à quo etiam tempore pubeſcere primùm incipit, ſtirpesq́; imitari, vt Alcmæon Crotoniata ait, quæ ſemen laturæ floreſcũt prius. Atq; hic ille eſt ætatis flos, de quo ſæpius apud autores: vt apud Terentium: Annis ſexdecim, ætatis flos ipſe. Et Ouid. philoſophię iſtiuſmodi non ignarus, cùm Narciſſum oſtendere vellet eius eſſe iam ætatis, vt amoribus dare operam poſſet, ait: D

Iamq́ ter ad quinos vnum Cephiſius annum Addiderat.

Indicium autem incœpti coitus eſt vox craſsior & inæquabilis, quæ ſecũda ferè omnibus hebdomade, vel ſaltem incipiente tertia, euenit, & ſubalaris odor. Ariſtoteles id τραγίζειν appellat. Antiqui noſtri, vt Cenſorinus ait, hirquitillare dixerunt, & quibus corpus olere incipiat, hirquitallos. Nam annorũ quatuordecim vel παῖδα, vel φίλον appellabant, ad ſexdecim verò ἐφήβους, vt Terentianũ illud obiter interpretemur, Poſtquam is exceſsit ex ephebis. quanquã μειράκιον quoq; vnica locutione Græcis dicitur de grandiore iam adoleſcentia. Adſtipulantur huic Ægyptiorum cõmento Aſtronomorũ traditiones ſuper ætatum affectibus: illi E enim Lunam ad quintum vſq; annum infantem propémodum ductare dicunt: decenniũ inde Mercurio adſcribunt, vnde illud eius ætatis ſtudium rerum plurimarũ, & mutabilitas, & inconſtantia, vt modò hoc, modò illud appetant: hinc geſtiunt paribus colludere, temereq́; iras colligunt atq; ponunt, &, vt Horatius ait, mutantur in horas. Mox hominem ſextodecimo ætatis anno in Veneris ditionem deuenire aſſerunt. Ad hunc vſque annorũ numerum & Seruius Tul. & Terentius Varro pueritiam protraxere. Nam Rex in Inſtitutionibus ſuis pueros ad ſextumdecimũ vſq; ætatis annũ appellauit, ad quintumdecimum Varro. Iuniores ille à ſextodecimo ad ſextum & quadrageſimũ vſq; dicit, adoleſcentes hic ad trigeſimum vſq;. Quod reliquũ eſt ætatis apud illum ſeniores habentur. Apud Varronem à triceſimo ad quintũ & quadrageſimũ, iuniores, inde ſeniores, ac demùm ſenes appellantur. Diuerſa hæc aliquantulum ætatis deſcriptio apud Pythagoram, qui vitam hominis quatuor ætatibus diſpeſcit, viginti vnicuiq; annos impertiens, pueritiæ quippe, adoleſcentiæ, iuuentuti, quam Latini virilitatem potius appellarunt, ac ſenectæ demum: quas totidem anni temporibus æquiparauit, vt ſuo loco ſingula tractauimus. F

EXCESSVS.

PRæterea ſciendum eſt, hunc quoq; numerum ex eorum eſſe claſſe, qui multitudinem exceſſum' ve ſignificant. Cùm enim dicimus ſedecim pedibus ſuperare, intelligimus maximo excedere interuallo. Vſurpatum ab Ariſtide, qui Periclẽ dixit ἑκκαίδεκα πόδας αἱρεῖν τῶν ῥητόρων τοῖς λόγοις. Ab Eupoli, vt Bruto oſtendit Tullius.

X X.

CVm verò X X ſignificare vellent, pollicarem vnguẽ infimæ indicis ſuffragini (vt hoc pro re vtar vocabulo) adprimebãt, vbi ſcilicet index ab infami incipit ſeparari. Bedas verò, cuius codicem in damno eſſe ſuſpicor, nõ enim adduci poſſum virum tam eruditum ita ſcripſiſſe, vt infamem hieroglyphico eiuſmodi admiſceret, quippe qui apud eum ſcriptũ legerim, impudici ſummitatem inter nodos indicis & pollicis arctè figẽdam eſſe: quod ſi quis facere meditetur, id ſubſequetur incõmodũ, vt neq; quo pacto poſsis tria & viginti commõſtrare, neq; vnum de triginta repræſentare, & alia multa eiuſmodi, cùm in X X I I I

A oſtendendis tres illi inferiores digiti arctius contracti, lineæ, quæ palmæ eiuſdẽ flexu media fit, ita applicandi ſint, vt trium graduũ ſpeciem præ ſe ferant. In nouem verò & viginti notandis, iĳdem digiti quantũ exporrigi poſſunt, ad palmæ vſq; radicem apprimantur. Quare neceſſe eſt decadas omnes, indicis & pollicis tantùm geſticulationibus explicari, nullo eorum in ſocietatem admiſſo digito, qui partem eam quæ numerus vocatur, indicent. Ac ne quis autoritate cuiuſpiã decipiatur, Eraſmus ille multiſcius, qui ſcholĳs in Hieronymũ ad Iouinianum, vbi de virginitatis agitur hieroglyphico per coronam expreſſo, inepta quædã ſomniauerat, quæ nemo vnquam eruditorum cogitaſſet: cùm errorem mox recognouiſſet, dum cognitiora, vt ipſe dicit, traditurum ſe profitetur, loco hoc impegit in Bedam, imò in vitiatum Bedæ codicem. Eandem iacturam fecit in quinquagenarĳ nota cùm apud Bedam ſcriptum ſit corruptiſsimè de ę Græcæ literę ſimilitudine, quod loco ſuo ſuæ dabitur luci.

V O T. X X.

CVræ precium mihi videtur, anteaquã vicena hæc amittam, quid ſibi velint B notæ V O T. X X. in numis & aris, vel vt vulgus ait, triũphalibus arcubus, explicemus. Dicimus itaq; fieri ſolitum id in ſalutis augurium, cùm ſcilicet S. P. Q. R. vouebat hæc vel illa ſacrificia ſe facturos, ludos'ue celebraturos, aut ædes dedicaturos, ſi præſcripto annorum ſpatio Reſpub. in eodem ſtatu permanſiſſet, quo tunc florebat cùm vota ſuſcipiebant. Hinc apud Cornelium Tacitũ legas, ſalutis augurium quinq; & viginti annis omiſſum repeti, ac deinde continuari placuiſſe Claudio Imperatori. Fuiſſe verò ſalutis augurium in hunc modum, ait Dion, vt ſi Deus permittat, ſalutem populo poſceret: quaſi ne ſalutem quidem à dĳs petere fas ſit, niſi prius hoc ipſum dĳ conceſſerint. Obſeruabatur autem quotannis dies vna, in qua nullus ad bellum exercitus proficiſceretur, nemo contra hoſtem ſe pararet, nemo pugnaret, quod in bellis ciuilibus haudquaquam obſeruari poterat: hoc ſalutis auguriũ, cum alĳs cæremonĳs iam abolitis, reſtituit & Auguſtus Cæſar. Apud Liuium ſæpe reperias vota eiuſmodi facta. In ara ſiue arcu Conſtantini Romæ V O T. X X. ſcriptum, aſpicias. In numo Maximiani Pœni V O T. X X. in media laurea poſitum. Ita pleriſq; alĳs locis & C numis, V O T. X. alibi, V O T. X X X. votis quippe decennalibus, votis vicenalibus, tricenalibus, reatum ſcilicet voti ſolutum, quod ita poſtea poſteritati commendabant, factis aut ex ære aut marmore monumentis.

M V L T I T V D O.

ILlud autem ſcitu non indignũ, quòd vicenalis numerus multitudinis ſignificatum habet, de quo apud Theocritum legas:

οὔθ' ἕκτωρ ἑκάβας ὁ γεραίτατος εἴκατι παίδων.

Viginti natorum Hecubæ neq; maximus Hector.

vbi poëtam numero abuſum aiunt interpretes, pro multorum, propterea quòd ſit numerus multitudini maximè congruus, quod etiam apud Simonidem obſeruarunt. Homerus in eiuſmodi ſignificatum vndeuiginti poſuit, quod Latini vno minus viginti dicere conſuerunt.

D V O M I L L I A.

VIgena ſuperius eo geſto figurari oſtendimus, cùm pollicis læui vnguem in eum indicis & infamis infimũ locum, vbi digiti illi duo diuaricari incipiũt, affixerimus. Idem geſtus iĳſdem digitis in dextera duorum millium eſt hieroglyphicum. Neq; vltra repetemus, quæ ſuper hoc geſtu perperàm à quibuſdã alĳs

excogitata ſunt: ſed ad calcem feſtinantes, triginta iam & ter millia proferemus. D

X X X.

TRiginta, vti ex Apuleio dicebamus, in denario indicabãtur, indice & pollice adapertis, ita tamen vt vtriuſque vngues ad oſculum quodammodo coirent blando inquit amplexu Bedas: Hieronymus, eorum digitorum coniunctione molli.

N V P T I Æ.

ESt verò numerus tricenarius nuptiarum hieroglyphicũ, vt ſacri Euangeliorum interpretes, Matthæo, affirmant, quod non multum abeſt ab eo numero per quem Ægyptij maritalem copulam, ſiue, vt apud Horum eſt, maris & fœminæ congreſſum ſignificabant, geminæ quippe voluptatis interuentu. Nam cùm numerus, vt paulo antè dictum eſt, X V I voluptatis ſignum haberetur, illi mox duo atq; triginta nuptiarum hieroglyphicũ eſſe conſtituerunt. Nuptiæ verò coniugaliſq́; coniunctio eodem hìc ſignificato accipiuntur. Qui quidem congreſſus vtriq; voluptuoſus, cùm, vt Ouidius diceret, vtrinq; reſoluat, geminari identidem poſcit ipſum voluptatis ſignum. Atq; hoc illud eſt in diuinis quoq; literis, quòd trigeſimus annorũ numerus pro maritali copula ponitur. Vnde fructus ille trigeſimus, qui offertur Deo, cùm coniugalis vita caſte puriterq́;, & nulla alterutrius partis iniuria cum fide peragitur. Cõmodè verò fecerimus, ſi rem huiuſmodi ſculpturi, eam non ex duplicatis X V I, vel ex integro X X X I I fecerimus, at manum ipſam ea ſpecie compoſuerimus, vt X X X I I repræſentet, vnguibus, vti dictum eſt, lææuæ manus duobus illis ad oſculum coëuntibus, anulariq; & auriculari in flexum palmæ appreſsis, vt duo ſignificent addita tricenis. E

T E R N A M I L L I A.

IDem geſtus in dextera, qui X X X in læua commonſtrarat, tria millia ſignificat. Quæ fuerint verò apud Romanos millenariorum notæ, quæ paucisſimis ætate noſtra patuerunt, quæ earum ratio, in quinquageno & quingenteno numero copioſius explicabimus.

X L.

QVòd ſi pollicis eiuſdem ſuffragio lateri vel dorſo in læua eiuſdẽ indicis ſuperinducta ſit, ita vt ſigno ✝ facto digiti ambo quantũ fieri poteſt extendantur, indice tanquã horologij cuiuſpiam gnomone prominente, quadraginta ſignificabant. Atq; hoc illud eſt quod apud Apuleiũ habetur: Cùm verò X L quæ facilius cæteris porrecta palma ſignificantur, ea X L tu dimidio auges, non potes digitorum è geſtu erraſſe, niſi fortè triginta annorum Pudentillam ratus, binos cuiuſq; anni Conſules numeraſti. Hæc ille diſputat oratione ſecunda pro ſeipſo, vbi Pudentillã quadrageſimũ annum non excedere contendit, quã Æmilianus iam ſexagenariam depoſuerat, ideoq́; nefas eſſet eam ad nuptias ſolicitare: quando, vt ſacri etiam interpretes aiunt, ſexagenarius numerus viduitati ſacer eſt, vt paulo infrà loco ſuo plenius. Facit & ad virum hic annorũ numerus. Nam Philon problemate propoſito, Quare Iſaac quadragenarius Rebeccã duxit? tempus id congruũ maritali copulæ ait ſapienti viro: idq́; fieri boni ominis cauſa, quia ſemen in vulua reconditum quadragenis diebus in maſculum figuratur. Eſaus quoq; quadragenarius Iudithen vxorem accepit. F

I G N O M I N I A.

APud Hebræos verò in flagris quadragenarium numerum vel vno excedere infame habitum, & pro ignominię nota accipiebatur. Vnde illa in Actis

A V, Illi autem ibant gaudentes à conſpectu Concilij, quòd digni habiti eſſent qui pro nomine IESV contumeliã paterentur. Verbum autem Græcum illud ἀτιμασθῆναι, habet in ſe aliquid, quod infamia notatum indicet, ſed & inteſtabilis ſit, & ad honores non amplius idoneus haberi poſsit. Apud Hebræos enim lege cautum erat, vt ſi quis vel vnam plagam ſupra quadragenas accepiſſet, ad honores & dignitates conſequendas nõ amplius idoneus haberetur. Hinc locus ille cap. XI. ſecundæ ad Corinthios epiſtolæ pateſcit: A' Iudæis quinquies, quadragenas, vna minus, accepi. Cur, vna minus, quærit Theophylactus: atq; ea citata lege iuſsiſſe ait Iudæos tot numero plagas, vna minus, infligi, ne illi cederet ad ignominiam, ſi fortè percuſſor vltra conſtitutum numerũ prouectus eſſet. quod ſi errore, vel caſu aliquo accidiſſet, eam eſſe voluerant quadragenam: cupiebant enim eum per eiuſmodi caſtigationes ad ſe trahere: quod ſi facere potuiſſent, par erat, vt hominis doctrina, ingenium, & fandi vis, honores ſibi depoſcerent, quos nequaquam deferre recuſaſſent. Cauebant verò ne ad repulſam locus eſſe poſſet ignominiæ. Sunt qui ſimpliciter rem accipiant, quia Iudæi literæ tantùm
B addicti, habebant in lege, non excedendum in flagris numerum quadragenæ. Sed nos illud, vna minus, penſitamus. Neq; neſcimus Moyſem illum plagarum numerum ideo non excedendum inſtituiſſe, ne fortè qui caſtigandus tantùm eſſet, nimia flagrorum repetitione exanimaretur. Cuius verba ſunt Deut. XXV. Sin autem eum qui peccauit dignum viderint plagis, proſternẽt eum, & coram ſe facient verberari. Pro menſura peccati erit & plagarum modus, ita duntaxat vt quadragenarium numerũ non excedant, ne fœdè laceratus ante oculos tuos obeat frater tuus.

REDEMPTIO.

EST & ea quadragenarij numeri cõſideratio in diuinis literis, quòd à V anno vſq; ad vigeſimũ, qui ſe Deo vouerit, redimere ſeſe poteſt fructu quadragenario, ſiclis quippe XX, ſiue vt Septuaginta reddidere, didrachmis. Siclus eñ, vt ſæpe dictum, duabus æſtimatur drachmis. Illæ igitur drachmæ ſunt XL. Cuiuſce rei hieroglyphicũ ſignificatum eſt, vt præter ſenſuum caſtigationem, poſ-
C ſit ea ætas ieiunijs interim & orationibus vacare, donec eò perueniat, vt opulentioris doctrinæ fiat idonea. Ad operis cuius quandam ſimilitudinem Moyſes per XL dies ieiunus orationi operam dedit.

QVATERNA MILLIA.

AC ne idem ſępius repetendo moroſus fiam, qui geſtus, quæ've digitorũ collocatio in læua fuit, cùm IIII notaremus, eadẽ figura ſtatuſq; idem in dextera quatuor millia cõputabit. Quia verò polliciti ſumus loco hoc rationẽ reddere, cur Romani millia hęc per rectã lineolã, & ſicilicos (ea eſt certi põderis nota, ad apoſtrophi, quo nũc plurimũ vtimur, ſimilitudinẽ) hinc inde adalligatos figurarint, oſtendendũ eſt. Manifeſtũ eſt millenarij numeri notam, quę tot antiquis in marmorib. inſpicit̃, hac fuiſſe figura, ⅭⅠↃ. duo millia verò ſicilicis ad rectã lineolã duplicatis ⅭⅭⅠↃↃ: tria millia, triplicatis ⅭⅭⅭⅠↃↃↃ: quaterna millia quadruplicatis ⅭⅭⅭⅭⅠↃↃↃↃ. Pręteribo millenariũ, quòd id ſignũ & à Priſciano & alijs agnitũ pleriſq; locis in cõſpicuo eſt. Duo millia, Mediolani videas in hortis q̃ olim Zichi Simonetę fuerũt, porta Comẽſi, ea inſcriptiõe, cuius initiũ eſt, C. VALERIVS C. F. O. V. F. & q̃ ſequunt̃. Cai fil. ob votũ fecit. Deniq; HS. ⅭⅭⅠↃↃ. ARBITRATV VALERIÆ C. F. SORORIS. & Rauennæ apud Petrinũ Sueſſanũ, MONVMENTVM HS ⅭⅭⅭⅠↃↃↃ EX TESTAMENTO. Sed impreſſores nõnulli

ſignum vitiarunt, vtpote qui H S. C. C. T. ↄ·ↄ. imperitiſsimè fecerunt. Terna ve D rò millia hac ratione ſignata conſpiciuntur in antiquiſsimo codice Mediceæ bibliothecæ Florentiæ nunc, ad D. Laurentij dicatæ per Clementem VII. P. M. epiſtola ad Caniniũm Salluſtiũ, quæ libro II. incipit: Literas à te mihi Stator. eo loco: Quod ſcribis ad me de drachmis CCCLIII. notatũ eſt. De drachmis [symbol], quod cõputat tribus millibus. Ac nc in quatuor millibus ſimiliter ſignandis immorer, ſcilicet [symbol], hæc vt ſemel dicam, demũ erit regula, vt quotienſcunq; ſiue apud Plinium, ſiue Liuium, & alios, præcipuè verò in Verrinis, L. vnum inueneris duobus CC præpoſitis, totidem verò II ſubiectis, CCLII, interdum etiam hoc modo per X. denariam notam, CCLXX, tu [symbol] facito, nulla dubitatione impeditus. Vbi CCCLIII. vel CCCLXXX, tu [symbol]. Vbi. CCCCLIIII, vel CCCCLXXXX, tu [symbol]. & millena tot firmiter credas.

QVINQVAGINTA.

QVinquaginta verò hieroglyphicè per digitos indicandis, lævæ pollicem, palma tota paſſa, deorſum inflectes, & r tertiæ apud Græcos literæ ſimilitudinem effinges: non autem, vt Eraſmus ex deprauato Bedæ codice ſcripſit, cũ quinquaginta pollicem exteriore arcu inſtar Græcæ literæ ɛ incuruatum ad palmam inclinabis. Sed iam ad huius numeri hieroglyphica veniamus. E

REMISSIO, VEL INDVLGENTIA.

ERat autem hic numerus remiſsioni & indulgentiæ conſecratus. In veteri enim lege quinquageſimo anno cuiuſq; obligationis remiſsio cõdonabatur: quippe ſi quis poſſeſsionem diſtraxiſſet, recipiebat: ſi liber in ſeruitutem incidiſſet, libertatẽ aſſequebat: indulgentiã debitor accipiebat, exul in patriã redibat.

EFFOETVS.

PEr eos qui alterum à quinquageſimo vitæ annum exceſsiſſent, cur nonnulli effœto iam corpore, mentis quoque & ingenij debilitatem ſignificari dixerint, non ſat ſcio: niſi Ariſtotelis dicto freti ſint, qui Politicis ait, poſt annos LII ingenij vigorem euaneſcere. Vnde etiam Euripides Bacchis dixerit:

τὸ γῆρας ὑμῶν ἐσορῶ, νοῦς οὐκ ἔχει
Cerno, ſenecta veſtra mentem non habet.

Atq; alius non minus dicax, ait: F

πολιὰ χρόνου μηνύουσι, οὐ φρόνησιν
Cani indicant ætatem, haud prudentiam.

Sedenim ad hæc ampliſsimus erit alibi reſpondendi locus.

PLVRIMI.

ET hic quoq; numerus multitudinem ſignificat, quo libenter vtitur Maro:

Quinquaginta intus famulæ.
Quinquaginta atris immanis hiatibus hydra.

Quam tamen & Simonides πεντηκοντακέφαλον appellauit, cùm Alcæus ἐννεακέφαλον dixerit, vti ſuperius meminimus. Vtcunque autem quinquagenarius numerus deſcribatur, ſpiritalis vitæ hieroglyphicum eſt, & animi eius qui diuinis intentus, ſublimia quæq; mente concipiat & contempletur, perinde ac duplicatus in cẽtenarium, negotioſam ſignificat. Quinquageſimo enim poſt reſurrectionem die Sancti ſpiritus afflatus aduenit. Et operum noſtrorum fructus vberrimi atq; pinguiſsimi, ad centenarium vſque numerum cumulantur, eorum inquam, qui vitæ integri, ſcelerumq; puri peregrinationis noſtræ curſum piè ſanctéq; peregerunt. Hic verò numerus centenarius non ſine myſterio per quinquaginta

A ta potius didrachmas, quàm per drachmas centum exprimitur in ſignificato hu
iuſmodi: ſed quinquaginta bis ideo complectitur, quia nullum bonum, inte-
grum & perfectum opus eſſe poteſt, abſque ipſius Sancti ſpiritus ope auxilioq́;.
Ad ſimilitudinem autem quandam geſtus eiuſmodi, qui quinquaginta præ ſe
fert, factum putarim, vt Latini eius numeri notam L eſſe voluerint: quanquam
non deſint ingenia, quæ re ſuper ea ſic philoſophētur, aut ratiocinentur potius.
Numeri à punctis prius originem traxerunt, ſed quia erant adeò exilia, puncta
ipſa aliquantulum producere cœperunt ad inſtar vocalis mediæ, • ⁚ ⁝ ⁘ ⁙
I. II. III. IIII. Sed ſi ita proceſsiſſent, vt vſq; ad nouē lineolis totidem vnum-
quenq; numerum notarent, moleſtam & inconcinnam rationem fore ſuſpica-
ti ſunt: ad compendia igitur animum verterunt, & pro quinario, ne quinque li-
neas facerent, vna ſignata, reliquas quatuor per obliquā vnam à tergo ductam,
⋁, fecerunt. Mox vſui placuit, vt expeditior eſſet ſcribendi ratio, pro nota ea
V vocalem quintam ſtatuere, moxq́; vſq; nouem vnitates eas addere, prout nu-
merus quiſq; poſtulabat. Ad denariū cùm veniſſent, quinq; duplicarunt, ita ta-
B men vt ſecundum inuerterent, & ſubijcerent priori, vnamq́; facerent notam per
decuſſationem. Tribus his notis proceſſum eſt vſq; ad quadraginta & nouem.
Viſum eſt inde facere ad commoditatem, quam ex compendio aucupabantur,
quinquaginta notandis, ſignū illud ex vna obliqua linea pro quatuor rectis &
quinta adalligata ſurrigere, vt ſtaret quæ pendebat in latus, quæ ſtabat in pla-
num deijceretur. Ita ex L notata ſunt quinquaginta. Ventum mox ad centena,
quæ per primam eius nominis literam intelligi voluêre. Ad quingenta cùm ve-
niſſent, rectam lineolam quæ iacebat in quinquaginta, in ſemicirculum adcur-
uatam ſurrexere in hunc modum, IↃ. quam notam imperiti ſuperiori capiti con-
iunxere, quartam Alphabeti literam arbitrati. Atq; hoc illud ſicilicū eſt, de quo
facta mentio in millenarijs, quod à tergo quingentorum IↃ ita applicitum ↀ,
mille facit, & ita reliqua, vti ſuprà dictum.

QVINA MILLIA.

QVina verò millia, quo geſtu L in læua, eodem in dextera compoſito figu-
rantur.

C

SEXAGINTA.

SI verò pollicem eo geſtu inclinatum, quo quinquaginta per ſe ſignificat, toto
indice circunducto diligenter à fronte præcingamus, ſexaginta conſtitue-
mus. Hinc errore fieri nòn potuiſſe dicit Apuleius, vt Æmilianus, contra cuius
accuſationem cauſam ſuam agit, ſexaginta pro quadraginta protulerit, quia lon
gè diuerſus eſt vtriuſq; numeri geſtus.

VIDVITAS.

PEr numerum ſanè ſexagenarium, vti dicebamus, viduitatem veteres ſignifi-
cabant, quòd mulier id ætatis nata haudquaquā amplius idonea eſt ad con-
ceptum, propterea quòd ab eo annorum numero claudi vuluam philoſophi na
turæ contemplatores tradunt: ideoq́; vlterius illi nubere nō licebat. cui legi plu
rimum nititur Æmilianus contra L. Apuleium. Si qua verò, quod aliquando
accidiſſe ferunt, natu tam grandis concepiſſet, oſtenti loco habitum. Quare He-
liſabetis conceptus grandæua ea ætate pro miraculo adducitur à diuino nun-
cio, vt virgini Deiparæ fidem faceret, poſſe Deum quæcunq; naturæ vim exce-
dunt efficere. Sara etiam cùm à ſummo numine ſibi iam nonagenariæ promitti
conceptum audiſſet, riſit, vtpote quæ id naturæ lege fieri minimè poſſe cogno-

ſcebat. Paulus quoq;, qui ſexagenarium numerum viduitati dicatum agnoſce- D bat, illi inquam viduitati, quæ viduitas eſt, caſta'q;, ſyncera & intaminata in ſolitudine perſeuerat, vbi probatã mulierem eligi mandat, quæ iunioribus præſit, Vidua, inquit, eligatur non minor L X annorum: ad eum vſq; numerum ſcilicet perfectionem in muliere deſignans. & quia eſt viro infirmior, non niſi ſexageſimum fructum colligit in diuinis literis. Ideo ſi ſe redemptura ſit mulier, Leuitico, didrachmas X X X offert, id eſt, fructum ſexagenarium. Eruditeq; admodũ D. Hieronymus cauſam, cur ſexagenarius numerus ad viduas referatur, explicare volens, ad numeri ipſius hieroglyphicum ſe confert, in quo ſcilicet pollex à ſuperiore digito deprimatur, arcteq; cinctus ab eo, in quantis affligatur anguſtijs ipſa viduitas, oſtentet, quæ ita ſit vndecunq; cohibita. Mox illud addit ad conſolationem: Quanto ſcilicet maior eſt difficultas expertæ quondã voluptatis illecebris abſtinere, tanto maius propoſitum eſſe præmium.

LXX. ET SEPTENA MILLIA.

VT verò & reliquas tris decadas attingamus, ſeptuaginta exprimebantur, vt Bedas tradit, indice vt ſuprà circumducto, pollice verò ita exporrecto, E vt in medium indicis artum affigatur. Neq; aliud ſuper hoc numero myſticum adinueni. Idem geſtus in dextera, ſed non ex Bedæ ſententia, ſeptena millia computabat.

OCTOGINTA, ET OCTONA MILLIA.

INdex identidem circumflexus, pollexq; protentus, ita tamen vt eius vnguis extra medium indicis articulum prominens appareat, octogenarij numeri eſt hieroglyphicum in læua, in dextera octona millia ſignat.

ADORATIO.

QVi quidem geſtus ad os admotus, adorationis hieroglyphicum eſt: de quo Apuleius IIII. Metamorph. Et admouentes oribus ſuis dexteram, priore digito in erectum pollicem reſidente, vt ipſam prorſus deam Venerem religioſis adorationibus venerabantur.

NONAGINTA, ET NOVEM MILLIA. F

PEr inflexum autem læuæ indicem, ita vt eius vnguis ad radicem pollicis applicetur, pollex liber extet, qui ſuperiore numero, toto extremo articulo oppreſſus erat ab indice, nonagenarius exprimitur. In dextera geſtus idem, millia nouem. Ita cùm ad nouem & nonaginta peruentum eſt, manus omnis ita clauditur, vt pugnum faciat, pollice ſuperextante, & ad medium infamis dorſum exporrecto. Qui ſi pugno ita includatur, vt cum vngue ſuo totus occultetur articulus, ſexaginta nouem adſtruet.

TACITVRNITAS.

SVpereſſet de myriadibus dicere, quæ per manum varijs geſtibus modò ad pectus, modò ad femur applicatam indicantur, de quo apud Plautum:

Pectus digitis pultat, cor credo euocaturus foras.
Ecce autem auortit nixus læua in fœmore habet manum,
Dextera digitis rationem computat feriens femur.

Sed quoniam intentio noſtra fuit hieroglyphica cõquirere, non artem omnem numerandi tradere, & argumentum id non indiligenter à Beda explicatum, & iam

A iam in omnium manibus verſatur, finem huic dictioni facturus, quo numero taciturnitatem Ægyptij ſoliti ſint indicare, non eſt animus præterire. Erat is vtique M X C V: mille ſcilicet & nonaginta quinque, qui partim dextera, partim læua deſignabatur. Mille, vti ſuperius oſtenſum, dexteræ manus indice, ad primam ſui pollicis ſuffraginem appreſſo, ſummoque eiuſdem articulo ſuper indicis vngue inclinato. Quinque verò & nonaginta, in læuę tribus inferioribus digitis, inflexo infami, anulari & auriculari porrectis, indicis autem vngue ad infimam pollicis ſuffraginem affixo. Cauſam verò cur eo numero taciturnitatem Aegyptij ſignificarent, eam afferunt, quòd compertum eſt eo dierum numero, qui annos tris complectitur, niſi cœperit puer effari, linguam eius præpeditam eſſe, neque vllam ſupereſſe ſpem vt amplius loquatur. Sunt qui Pythagoram triennale ſilentium dicāt hinc inſtituiſſe, vt naturæ ſpecies exprimeretur in diſcipulis, quos, vt tunc primùm natos, alendos educandosque animi cibo ſuſcepiſſet. Sed nos in taciturnitatis mentionem illapſi, eius demùm memores, ne hominem grauioribus occupatū ſtudijs & diſciplinis, in leues adeò nugas auocare videamur, dicti illius
B ſapientiſsimi, MANVM DE TABVLA, non fruſtra vulgati, memores, nihil vlterius ſuper digito loquemur.

PIERIVS VALERIANVS AD ILLVSTRISS. AC REVERENDISS. DN. D. HERCVLEM GONZAGAM CARD. MANTVANVM, QVA RATIONE LITERAE ET DIſciplinæ Hieroglyphicè ſignificentur, ex ſacris Ægyptiorum literis.

FUrnius tuus, Antiſtes illuſtriſsime, vir planè probus, & diſciplinis optimis pereruditus, cuius tu opera non ſolùm ad doctrinam, ſed ad rerum tuarum etiam adminiſtrationem vteris, proximus hiſce diebus cùm Romam adueniſſet negocia tua curaturus, impendiò me rogauit, Leonem meum illum Aegyptiacum, quem olim Amplitudini tuæ dedicare cogitaſſem, ſibi vidēdum traderem. Re-
C *ſpondi, fuiſſe quidem olim id conſilij, ſed pro re nata captum, quia ſcilicet clariſsimus adoleſcens diſcipulus meus, Hippolytus Medices, quo tempore Florentiæ in honore erat, leanæ fœtū qui expectabatur in dies, ad Illuſtriſs. Principem Fridericum fratrem germanum tuum mittere decreuerat, marem & fœminam orituros. Id enim frater ipſe tuus propagandi ſeminij cauſa, maximè cupiebat. Ita volebam ego, dum leunculorū illud par ſplendidiſsimo fratri tuo oblatum in propatulo ſpectaretur, haberes & tu Leonem alterum interiorem, quem vnà cum eruditiſsimis, quos domi alis, amicis attrectares: multa enim inſunt Leoni, quæ ſtudioſorū omnium ingenia ſemper exercuerūt. Verùm accidit vt ſpem falleret leæna, quia vtranque fœminam edidit, quare ſublata mihi quoque eſt mittendi Leonem meū occaſio, quia neque fœtura illa iam erat tranſmittenda, ſine qua ſi meus veniſſet Leo, importunè accedere viſus eſſet. Cœperam tamē cogitare, nunquid aliud inuenire poſſem, quod ad ingenij tui ſublimitatē videretur accōmodatius, cùm opportunè de ſtudijs tuis ex ipſo eodē Furnio, quæ mihi mirificè placuerūt, intellexi. Aiebat enim te philoſophiæ & diuinarū literarum lectionibus incumbere, maximè verò pietatis noſtræ ignibus incenſum, cogitationes omnes tuas ad eiuſmodi diſciplinā conuertiſſe: qui quidem nuncius mihi accidit iucundiſsimus: quandoquidē, ſi quid ego huiuſmodi ſcribere inſtituiſſem, quod ad hoc ipſum, quod tibi adeò cordi eſt, argumentū facere videretur, ſperabam me tibi rem longè iucundiorē effecturum. Erat verò mihi tunc præ manibus, De literis & diſciplinis commentarium, quod ad expli-*

canda Aegyptiorum, atque adeò maiorum etiam noſtrorum quædam ſuper his myſteria conficiebam, quibus ſcilicet imaginibus, per hieroglyphica ſacerdotes Aegyptij, per myſtica mox verba veteres Hebræorum patres literas eſſent indicare ſoliti, quibus diſciplinas, quibus demùm ſapientiam ipſam figuraſſent. Interrogaui Furnium, an commentarium hoc, pro Leone miſſum, vlla tibi eſſet in parte placiturum. Legit, & vt animo eſt egregiè candido, approbauit, ſuaſitq́ vt omni ſummota cunctatione, libellum omnino mitterem. Cuius ego iudicio fretus, nam eum palati tui optimè callentem arbitrabar, quamprimùm per occupationes licuit commentarium abſolui, tibiq́ ſtatim, quicquid id eſſet, dedicaui. Videbis igitur Antiſtes honoratiſſime, quæ de literarum ſtudijs, deq́ humana diuinaq́ diſciplina vetuſtas illa ſub rerum verborúmve quorundam inuolucris occultauerat, quòd peritiſſimi quiq́ inter ſe hoc velut ænigmatum genere vti conſueuerunt. Et niſi me ſuſcepti operis fallit amor, ſpero te conſenſum hunc multorum eruditorum, qui per huiuſmodi ſculpturas Aegyptiorum inuenta ſecuti ſunt, aliqua cum voluptate ſuſcepturum: tuumq́ tibi inſtitutum tunc longè magis placiturum, cùm ex ijs, quæ ſumus allaturi, nationum penè omnium ſententiam, in eam quam ſequeris ſtudiorum rationem conuenire perſpexeris. Sed anteaquàm ad illam deueniamus, de literis quædam ſimpliciter prius dicere neceſſarium eſt. D E

Apud Aegyptios ſacerdotes librorum bibliothecarúmve facies iuncorum faſciculo, cui appenſa eſſet ſepia cribrumq́ illi ſubditum, hieroglyphicè ſignabatur. Et literatorum hominum memoriæ, vel marmore, vel ære conſpicuæ, his ijſdem figuris inſculpebantur: & quicquid ad eruditionis monumentum faceret, hoc elaboratum erat ornamento.

LITERAE AEGYPTIACAE.

EA verò ſpecies literas, præſertim Ægyptiacas, vt apud Horum eſt, ſignificabat, propterea quòd & iunco illi, & atramento huiuſmodi de ſepia exempto ſcriptitabant, necq; ad hunc vſum alio vtebantur inſtrumento. Quod autem ad ſepiam attinet, quæ pro theca atramentaria poni ſolita ſit, ac perinde literas ſignificet, non apud Ægyptios tantùm, verùm & apud noſtros quocq; habetur. Perſius:

Tum queritur craſſus calamo quòd pendeat humor, F
Nigra quòd infuſa vaneſcat ſepia lympha.

Atramentum ſanè Græci σηπιῶτας appellant. Sunt & alia pleraque ſepiæ ſignificata, ſed ea inter piſces conuenientiori loco memorauimus. Cribrum verò ſub ſepia ponere ideo commenti ſunt, quia ea prima ſunt arma, quibus in pane conficiundo vtimur, atque id apud Ægyptios ex iunco contexi ſolitum: nam ὁλόσχοινος, quem ſoloiuncum appellare poſſumus, vtiliſsimus ad naſſas marinas, vitiliúmq; nexus elegantium. In Ægypto verò, vti Plinius tradit, cribrorum longitudinem implet. Admonebat autem ea cribri cælatura, ita iunco & ſepiæ ſubiecta, eum qui victui neceſſaria comparaſſet, literis dare operam poſſe. Cui verò deſit prouiſæ frugis in annum copia, alij dedatur arti, aliam've ſequatur induſtriam neceſſe eſſe. In hanc Ægyptiorum ſententiam Simonides interrogatus, vtrum diuitiæ, an ſapientia prius optari deberet, neſcire ſe, reſpondit: id verò exploratum omnibus eſſe, ſapientes diuitum fores frequentare. Opinionem tamen hanc interpretatione callida eluſit Ariſtippus, qui à Dionyſio illo ſuo interrogatus, vnde fieret, quòd philoſophi diuítum limina tererent, non illi philoſophorum: reſpondit, Quia philoſophi norunt,

A quibus egeant, illi autẽ minimè. Sed vt ad Ægypti mores reuertamur, illud con-
ſtat, anteaquàm pollutionum contage contaminarentur, & à priſtina caderent
diſciplina, primariã apud eos nobilitatem dignationemq́ eorum fuiſſe, qui lite-
ras callerent, cùm literis non niſi locupletes operam darent. Nam & Athenien-
ſes morem hunc ab Ægyptijs acceptũ aliquandiu ſeruauere, vt is primas in Re-
publica partis obtineret, qui & eruditione & ſapientia maximè præſtaret. Et
quantum ad inſtitutionẽ attinet, Romani artes honeſtiores omnes, & quæ lite-
rarum ope comparantur, Liberales appellauerunt, quòd earum doctrina ad in-
genuos ſpectaret. Hinc illud apud Terentiũ: Fac periculum in literis, fac in palæ
ſtra, in muſicis. Quæ liberum ſcire æquum eſt, ſolertem dabo.

INSTITVTIO.

SAnè apud Ægyptios inſtitutio, ſi quos habuimus codices, in dãno nõ ſunt,
SBO nuncupabatur, cuius interpretationem plerique ponunt, victus opu-
lentus, vel ad neceſsitatem idoneus: id ſcilicet innuentes, literarum ſtudia rem
paratam ſibi depoſcere. Qua in ſententia fuiſſe etiam Ariſtotelem ex eo manife-
B ſtum eſt, quòd eum nullius rei egenum eſſe cupit, qui philoſophiæ ſit operam
daturus. Et Zachariæ Chimios inter Hebræos nominatiſsimi dictum circum-
fertur: Si farinam habueris, legem capeſſere poteris: ſi legem aſſecutus fueris, fa-
rinæ non egebis. Legis enim appellatione, literas intelligũt Hebræi, & farinam
pro frumento annonaq́ omni ponunt. Quod quidem cum eo quadrat, quòd
Iſidem, ſiue Cererem malis dicere, legum inuentricem fuiſſe memorant, cùm ea-
dem fruges etiam humano generi commonſtrarit, de qua loco ſuo plenius. Ad
huiuſmodi rem Ariſtotelis ſcomma eſt, quo reprehendere ſolitus eſt Athenien-
ſes, qui iam à priſtinis moribus & ſtudijs decidèrent, cùm tamẽ ſe frumenti per-
inde ac legum inuentores fuiſſe gloriarentur, frumento quidem plurimùm, le-
gibus verò minimùm vterentur. Sed enim magis facere ad Ægyptiorum ſapien
tiam videtur, ſi quæ alij de corporis cibo, deq́ rerum opulentia intellexerũt, ad
animi paſtum, & doctrinæ fœcunditatem referamus, cum dubio procul illi per
cribri ſignum ἱερογλυφικῶς inſtitutionem interpretarentur. Nam & azymorum
calathus, qui Leuitico ab Aarone & filijs eius offerendus erat, linguam, hoc eſt,
C ſermonem, vel eloquentiam potius diuini numinis ſignificaſſe fertur. Sicut
enim panis nutrimentum eſt corporis, ſic & lex, & doctrina Dei, nutrimentum
eſt animi. Cùm verò ſæpe cibus pro doctrina poſitus ſit, non apud Ægyptios
ſolùm, ſed apud nationes omnes quæ literis & diſciplinis claræ habentur, cuiuſ-
nam ſermo vel eloquẽtia pleniorem perfectioremve doctrinam induxit, quàm
is qui copiæ totius & perfectionis autor eſt? Ille ille cibus animi verus, ille pa-
ſtus ſuauiſsimus, ille ferculum & lautiſsima doctrinæ totius menſa, ſuper mel &
fauum optatiſsima. Et huiuſmodi ſenſu panes illi duo primitiarũ dicti, ex dua-
bus decimis ſimilæ fermẽtatæ, quos XXIII Leuit. offerri ſibi iubet Dominus,
nouo ſacrificio legem & Euangelium indicant. Panes enim hi ſunt fidelium ani
marum cibus. Quòd verò ex duabus ſimilæ decimis conficiantur, admonet hęc
geminata perfecti numeri deſignatio, condi eos ex doctrina, quæ perfectam in
Chriſto diuinitatem, perfectamq́ humanitatem tradit: nec aliter coqui, niſi per
huiuſmodi doctrinam poſſunt. Sed ipſe demum Dominus Aſſertor noſter, hie-
roglyphicum hoc explicauit, cùm aſtuto dæmoni reſpondit, hominem non ali
pane ſolo, verùm etiam quocunq; verbo, quod ex diuini numinis ore procede-
ret. Animaduertendum verò in diuinis literis per cibum ipſum modò pecuniã,

modò rem domeſticam, modò annonam genus omne intelligi: atque omnes has D locutiones identidem accipi pro doctrina: vt cùm præcipit Deus, ſimulac in terram Canaam ingreſsi fuerimus, eaque & expiata, & ritè perpurgata fuerit, ne veteres incolas expellamus, ſed cohabitare nobiſcum permittamus, quin & pecunia noſtra eos ſubleuemus. Hieroſolymitanus Heſychius pecuniam hic hieroglyphicè pro doctrina noſtra poſitam intelligit. LXX hic Cibos ponunt, quod idem eſt cum fructibus & annona. Nam cùm aliquem à ſceleribus ad virtutem & bonos mores, ab impietate ad Dei cultum atque timorem adductum, & in ditionem noſtram redactum inſpexerimus, eum, quia perditus fuerit, nequaquam abominabimur, ſed doctrina ſubleuabimus, & honeſti commercij, laudabiliſque conſuetudinis exemplo paſcere, educare, confirmareque pernitemur. Miſſum facio fermentum in farinę ſata tria abſconditum, vbi Eucherius farinam pro ſcientia poſitam tradit. Quinetiam miſſos facio non modò panes, verùm & totam meſſem, & patentes campos in diuinis literis pro ſacrę doctrinæ hieroglyphico poſitos, de quibus idem Eucherius dictum ait: Et campi tui replebuntur vbertate, atque de paſcuis idem. Vnum illud minimè prætererim, quod vtili admodū E documento apud Maximum Tyrium habetur, ſermones ſimilitudinem ciborum gerere, ſicuti concentus odorum, cùm ea ſit ciborum natura plurimùm, vt fœcundiſsimè nutriant: odor aër ſit vaporatus, vt ſonus aër ictus, quorum vterque cùm in re tenuiſsima conſiſtat, aut nullam, aut minimam habeant paſcendi vim. Appetendas itaque monet epulas nutrientes, ſermones quippe de virtute, atque adeò diuina in primis philoſophia: paruique ideo faciendam eloquentiam, eam inquam quæ præter aurium oblectamentum, nullam aliam afferat vtilitatem: ſermoneſque illos eſſe potiores, qui animum rebus optimis cibi inſtar enutriant. Apud Abacunta Prophetam legas boues non adſiſtere ad præſepia. Boues Euthymius Iudæos intelligit hieroglyphicè poſitos, qui olim virtutis cultores fuerint: per præſepia, ſacros & diuinos libros, qui pabuli nihil eis in poſterum allaturi eſſent. Et Pſalmo LXIII, Super oues paſcuæ tuæ. Interpretes per paſcuæ vocabulum ſacram intelligunt lectionem, qua illi animum opiparè nutrire ſibi videntur, qui ex diuina lege viuunt. Ita nonnulli Pſalmo LXIX, Fiat menſa eorum in laqueum. Menſam eſſe volunt diuinę inſpirationis ſcripta, quę F Iudæis implicationem mentis afferunt, non doctrinam. Idque ſibi velle laqueum, in quem Propheta menſam huiuſmodi tranſmutari poſcit. Mox & tormentum addit, & multam, qua caſtigati ſunt ob deſtinationem ſuam: inde ſcandalum, propter priſtini ſtatus diuiſionem, totiuſque gentis diſsipationem. Denique vt à menſa demum ſaturi recedamus, Simandius Ægypti Rex bibliothecam inſcripſit, ANIMI ALIMENTVM, cùm id, quod cibus corpori, ſtudium literarum animo ſubminiſtret. Et noſter Tullius, Tuſculanis, vbi de Archimede loquitur: Eius mens, ait, rationibus agitandis exquirendiſque alebatur, cum oblectatione ſolertię, qui eſt vnus ſuauiſsimus paſtus animorum. Idem paſci ſe Fauſti bibliotheca alibi dicit. Alibi contemplationem, animi pabulum vocat. Alibi ſe vorare literas profitetur.

SACER SCRIBA.

VT verò cribrum etiam expediamus, ex eius hieroglyphico Ægyptij ſacrū etiam ſcribam intelligi volebant: ea enim nuncupatione eos, qui futura præſagirent, appellabant, vti Prophetam Hebræi Videntem. Nam veluti cribrum

A brum vtilia ab invtilibus diſiungit, ita per ſigna quędam ſacerdotes illi mortem à vita diſcernebant. Et τὰ τῷ κοσκίνῳ dici ſolitum de ijs, quæ vera compertaq́ue viderentur. Sanè librum Horus apud Ægyptios fuiſſe tradit, qui Ambres nuncupabatur diuinationum plenus, ex quo præcipuè decumbentem ægrotum, vtrum victurus nec ne, an moriturus eſſet augurabantur: idq́ue ex ægrotantis decubitu præcognoſcebant. Nam & alij plura id genus obſeruarũt, vti fimbriarum in lodice complicationes, aduenientes moleſtè ferre, eorum cõſpectum auerſari, obtutus ſolito toruiores, & alia, non tamen cum arcanis illis conferenda. In antiquis Hebræorum ſcriptis mentionẽ inuenias de libro quodam arcano, in quo ſcripta deſignataq́ue eſſent omnia, quæ vniuerſo mortaliũ generi euentura ſunt: adduntq́ue eum & Adamo diuinitùs oſtenſum, atq́ue etiã Moyſi: ſed hæc illi ſupremi numinis aſpiratione accidiſſe crediderim, oraculumq́ue huiuſmodi ob quandam docendi ſimilitudinem, librum appellatum. Hinc ſapientiſsimi viri Maronem volunt ad huius quaſi libri formulam dixiſſe illa ſuper poſteritatis Æneæ futuro ſucceſſu:

B *At pater Anchiſes penitus conualle virenti*
Incluſas animas, ſuperumq́ ad lumen ituras
Luſtrabat, ſtudio recolens, omnemq́ ſuorum
Fortè recenſebat numerum, charosq́ nepotes,
Fataq́ fortunasq́ virûm, moresq́, manusq́.

Nam & Romani, dum à fando fatum dicunt, edicta decretaq́ue huiuſmodi, veluti relata in deorum acta, intelligere viſi ſunt.

PERFECTÆ VIR SAPIENTIÆ.

ALij dicunt per cribrum conſummatum virum ſignificari, ſapientem quippe, qui de diuinis humanisq́ue rebus ſciat appoſitè diſputare, quòd veluti eius inſtrumenti munus eſt apludas à frumento ſecernere, ita doctrina, rerumq́ue vſus & experiẽtia faciat, vt bonum à malo, rectum à curuo diſcernamus: vt meritò à Marone dictum ſit, Myſtica vannus Iacchi. Huc nonnulli trahunt Antiſthenis dicterium, abſurdum eſſe lolium à tritico non repurgare: hoc eſt, invti-
C les ciues non ſecernere ab vtilibus, milites ignauos à ſtrenuis: quod dictum alibi latius interpretati ſumus. Apud Galenum prouerbiũ eſt, Stulti ad cribrum, cùm illi notantur, qui rem, aut negocium, quod vires exuperat, aggrediuntur. Nõ enim ſtultorum eſt naturæ ſecreta inueſtigare. Quamvis alij putant id ideo dictum, quia ſi Theſſali velit errores omnes corrigere, vel dictione proſequi, numero ſuperatus in ſcomma prouerbij decidat, quod eſt, Stulti ad cribrum: hoc eſt, Stultorũ conatum eſſe velle ſingula totius cribri foramina obturare. Apud noſtros D. Ioannes Præcurſor, doctrinam cœleſtem ſummam ſapientiam in Chriſto præmonſtraturus, in hanc ſententiam clamat: Ventilabrum in eius eſt manu (ſunt qui cribrũ, eadem omnino ſententia tranſtulerint) aream itaq́ue ſuam purgabit, vt quæ nullius ſunt fructus, à fructuoſo diſcernat, triticumq́ue in horreum condet, paleas verò igni exuret inextinguibili. Cuius myſterij ſignificatum, ne nos moroſi ſimus, latè explicatur ab Adamantio, capite in Lucam tertio, homilia XXVI.

TERMINVS, META'VE.

PEr idem quod ſuperius poſuimus hieroglyphicũ, terminũ etiam metam've ſignificari proditum, propterea quòd is qui ſtrenuè decurſo ſpatio profece-

rit in literis, ad tranquillum iam vitæ portum applicuerit, eumq́ꝫ ſcias poſſe de- D
mùm habere ſuæ vitæ modum, neqꝫ hallucinari amplius in ijs, quæ mortalium generi accidunt mala. Ita is omnium quæ ſunt, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur, cognitionem aſſecutus eſt, vt vndecunque prudentiſsimus effectus, neqꝫ ſecundis intumeſcat inſolenter, neque aduerſis perturbetur: in vtranqꝫ verò fortunam ita ſe compararit, vt æquum & inſuperabilem ad omnes caſus animum præ ſe ferat.

HVMANÆ DISCIPLINÆ.

A Cribro ad panificia deuenire, non admodum importunum fuerit. In panificijs autem fermentum non vltimum habet locum. Id in ſacris literis multa ſignificat: ſed nos id quod ad rem, quæ præ manibus eſt, facit, interim deſumemus. Aiunt verò fermentum inter alia ſymbola humanas etiam diſciplinas indicare. Scientiarum ſiquidem, vt plerique diuidunt, nonnullæ humanæ, nonnullæ diuinæ perhibentur. Humanæ ſunt, quæ ſermonis variationi ſubijciuntur: vnde vulgò etiam humanitatis ſtudia dicuntur. Diuinæ, quæ perpetuo conſtantiq́ꝫ tenore quodam perſeuerant, eodemq́ꝫ ſemper habent modo, E
atqꝫ parte hac ipſam referunt diuinitatem. Quod enim ſemel iuſtum eſt (de perfecto loquor) ſemper iuſtum eſt. Qui ſemel calefacit ignis, calefacere nunquam deſinit, dum ignis eſt. Neque diuina deficit prouidentia, neqꝫ perpetua mundi gubernatio. Ita Moralis, Phyſica, & Theologia, cum diuinitate conſentiunt. Humanas autem diſciplinas appellabant, Grammaticam, Rhetoricam, & Dialecticam. Atque hoc illud eſt, vt ſentit Origenes, quòd fermentum in ſacrificia non admittitur. Per fermentum enim, vti dicebamus, Theologi humanas has intelligũt diſciplinas, quarum quidem vis & materia in locutionibus ipſis omnino conſiſtit. Accedunt tamen ad miniſterium, quia ſermo purus, quem docet Grammatica, eloquentiæ ſplendor, vis atque copia, quam per Rhetoricam aſſequimur, & diſputandi ratio, quam indicat Dialectica, miniſtri ſunt omnium ſcientiarum.

DIVINÆ DISCIPLINÆ.

QVo igitur hieroglyphico humaniora ſtudia ſignificentur, expoſitũ eſt: ſupereſt de diuinis, quibus ea ſignis hieroglyphicisq́ꝫ figurarentur, explica- F
re. Diuina verò quod primum ſibi ſignum poſcant, niſi quod ipſam indicat diuinitatem: cuius circulus eſt hieroglyphicum, vti latius in figurarum mathematicarum commentario diſſeruimus: nempe quòd in ea figura neqꝫ principium, neqꝫ finem inuenire ſit, quod æternitatis eſt propriũ. Cuiuſce rei ratione habita, Ægyptij Deum ex circuli figura intelligebant. Perſæ verò cùm Iouem cœli circulum dicerent, ſacrificia illi ſe facere putabant, vbi celſiſsimam ſpeculam conſcendiſſent, Iouemq́ꝫ cœli circulum nuncupaſſent: & quæ multa eo loco tractauimus, hîc ad repetendum minimè neceſſaria.

ENCYCLOPÆDIA.

NOn temerè igitur Ægypti ſapientes, Græciq́ꝫ antiquiores, qui priuſquam ſophiſmata mortalium mentes implicuiſſent, ſimplicius ac fortè melius philoſophabãtur, quarundam diſciplinarum complexum Encyclopædiam vocauerunt, nempe quòd per circulorum quorundam colligationem inter ſe copulatæ, ab ampliori quodam circulo complecterentur, cuius nomen eſt Theologia, intra quem tres alij circuli centris & circumferentijs adeò inuicem com-

plicati

A pliciti deſignabantur, vt vnius centrum alterius principium & circumferẽtia eſſet, in hunc ſcilicet modum: per illos quidem interius ductos, alia quadam ratione quàm ſuperius dictum ſit ex Origene, humanas diſciplinas indicantes, quæ moribus, ratione rerum, quæ naturæ vi, inſtituta, conſiderata, examinataq́; mortalium mentibus inſedere: per illum verò qui latiori ambitu expatiatus, reliquorum centra & circumferentias in ſemetipſum amplectitur, diuinam oſtendebant. Verùm eadem hæc Leuitico intelliguntur ex orna-
B tu Pontificio, qui totus eſt hieroglyphicus: ibi enim Pontifex humeros primùm præcingi iubetur, hoc eſt, moribus optimis atque caſtigatiſsimis ornari, praua ſcilicet opera cohibendo: mox logium aſſumere, quod dubio procul rationis intelligentiam ſuſcipiendam indicat: inde quam vocant manifeſtationem, quæ quidem rerum eſt diſciplina videlicet philoſophia, per quam naturæ ſecreta omnia perueſtigamus, & veluti cerberum quendam ex imis penetralibus extractum in lucem exponimus: quarto loco veritatem, quæ dubio procul ipſa eſt Theologia. Obſeruat verò Cyrillus ordinem in ornamentis his aſsignandis: quoniam non prius de ratione verborum diſputare debemus, quàm mores compoſuerimus, ne nos malè imbuti animi prauitas à recto diuertat, & vero cognoſcendo minus idoneos reddat: neque rerum cognitionem prius aggrediendam, quàm ſermonum rationem prius intellexerimus: necq; Deum & cœleſtia contemplari poſſe nos manifeſtum, priuſquàm per mores, pẽr rationem, per rerum cognitionem, quoſdam veluti gradus, per quos ad veritatem in ſublimi confidentem erigi poſsi-
C mus, nobis præparauerimus. Vt verò alij rem copioſius tradidere, moralem in primis diſcere debemus, quæ in humanę degendæ vitæ ratione modoq́; occupata eſt, effrænis quippe excurſionibus iræ, animiſq́; contundendis, fordibuſq́; omnibus excutiendis, quando memorabile illud in diuinis literis dictum, in malignum animum non intrare ſpiritum ſapientiæ. Neque enim polluti, qui ſcilicet morali diſciplina minus inſtituti eſſent, in tabernaculum admittebantur apud Moſem, ſed cum plebe ſub dio habitabant, ſeſe interim expiantes. Præcipuè verò hoc præſtare poſſunt oratoria & poëtica facultates, cùm Oratoris ſit proprium, bonum eſſe virum, & Poëtica omnis laus & exemplar virtutis habeatur, vt Magnus Baſilius inquit. Sed hæc dicimus ad eos, qui ſunt adeò imbecilli, vt diuinorum voluminum pondera ſuſtinere nequeant, ideóq; validiorem cibum omnem auerſantur, quare modò per ſabulas, modò per hiſtoriarum exempla deducendi ſunt. Quòd ſi eueniat vt tandem ablactati firmitatem à Deo, & à fide conſequantur, tunc ordeacei quinque panes, quinque ſcilicet Moſaicæ, diceret Cyrillus, inſtitutionis libri guſtu aſperiores, & piſces duo pro pulmentario, hoc eſt, Euangelica & Apoſtolica diſciplina, pabuli longè ſuauioris, ſatis ſupérque futuri ſunt ad omne bene inſtituti animi

robur confirmandum. Quamvis non deſint, vt varia ſunt mortalium ingenia, qui partem hanc de moribus (hoc κατὰ πάρεργον afferemus) è diſciplinarũ choro ſummoueant, tum quòd mores ad cuiuſque populi libitum cõponantur, exemploq́ꝫ potius & vſu ipſo, quàm ratione vigeſcant: tum quòd non eadẽ apud omnes iuſtitia, neqꝫ fortitudo, neque vllum ferè virtutis genus, quod non alibi vitium, alibi virtus exiſtimetur, conſtareq́ꝫ prorſus id in opinionibus incolarum. Nam quòd apud Athenienſes iuſtiſsima omnium eſt lex Pelargica, de parentum ſenecta renutriẽda, qua etiam apud Lacedæmonios nihil ſanctius: apud Chios honeſtiſsimum atqꝫ ſanctiſsimum habitum eſt, eos qui ſexageſimum ætatis annum impleſſent, trucidandos inter ſe publicè committere: quod moris in Iulide Co inſulæ vrbe Menander fuiſſe notat, vt apud Stephanum, de quo plenius in Ciconiæ cõmentario. Quodq́ꝫ in huiuſmodi diſsimilitudinis ſentẽtiam in Inſtitutis Theophili Græcè legi, Athenienſes aduenas & hoſpites omni officij genere proſequebantur, apud ſe permanere adhortabantur, ciuitate donabant, ad honores & Reipublicæ participatum cooptabant. Lacedæmonij contrà aduenas non admittebant, hoſpites vnius tantum noctis mora receptos, vrbe mox eijciebant. Vnde quod Paulus Iuriſconſultus ait de candelabro argenteo in argento relatum, ideoq́ꝫ pro argento, nõ autem pro ſupellectili habitum, indicat nihil aliud eſſe quàm humanum placitum, totamq́ꝫ Iuriſprudentiam in ſola denicꝫ hominum voluntate conſiſtere roborariq́ꝫ. D E

DIALECTICA.

SEd rem nos noſtram proſequamur. Addiſcenda ſtatim à morali poſtmodũ eſt rationalis diſciplina, quam ipſam Dialecticen, hoc eſt, ſermocinatricem vocant, quæ rationis turbas inter orationis pugnacitates captionesq́ꝫ anxiè tumultuantes pacificè componat, & clara nitidaq́ꝫ ſyllogiſmi ſerenitate tranquillet. Nam etſi mores Moſaici compoſuerant, eſſentq́ꝫ in ſanctuarium recepti, ſacra tamen nondum attrectabant, niſi prius dialectico famulatu ſeduli Leuitæ ſacris miniſtrarent.

NATVRALIS PHILOSOPHIA.

NAturalem inde philoſophiam aggrediebantur, quæ de mũdo, aut de ijs quæ ſunt in mundo, quærit. Hæc autem diſciplina opiniones, lites & diſsidia, quæ inquietum hinc inde animum vexant, diſtrahunt, lacerantq́ꝫ, molliter ſopit atque componit, vt ita demùm ad ſacra admiſsi, nunc ſuperioris regiæ multicolorem, id eſt, ſidereum aureum ornatum, nunc cœleſte candelabrum ſeptem luminibus diſtinctum, nunc pellicea elementa in philoſophiæ ſacerdotio contemplemur. F

THEOLOGIA.

POſtremò Theologia eſt amplectenda, quę, vti dictũ eſt, omnes amplectitur diſciplinas, cuius munus eſt ſolidam præſtare pacem, quam neqꝫ mores humanę fragilitatis ſanctiſsimè quantumlibet inſtituti, neqꝫ colloquiorum curioſa cognitio, neqꝫ naturæ totius perueſtigatio præſtare potuerunt. Tunc verò pax hæc firmiſsimo nobiſcũ eſt fœdere ſancita, cùm motus omnino nullus aduerſus rationis imperium diſceſsionem vllam meditatur, cùm omnia cogitationũ noſtrarum diſsidia compoſita ſunt, ſopiti ſenſuum impetus, diſcuſſa oppreſſaq́ꝫ penitùs cupiditatum coniuratio. Hæc illa eſt Pythagoreorum amicitia, quã totius philoſophiæ finem autumant. Hæc nos in templi adyta & adducit & recipit, vbi

A vbi nullo imaginis intercedente velo, diuinitatis gloria perfruamur. Per ſcalarū itaq; gradus philoſophantes, à centro ad centrum omnia peruadentes, & quæcunq; ſunt in vnum contrahentes, nunc vnum quaſi Oſirin, admirandus diceret Picus, in fruſta plurima vi Titanica diſcerpētes, ire pergamus, donec in ſinu patris, qui ſupra ſcalas eſt, tandem quieſcentes, Theologica felicitate conſummemur, indiuiduaq; mox copula complexu've non modò Deo conciliemur, ſed admirabili quodam modo vnum penitùs euadamus. Vt verò quædam à Pici ſententia non aliena ſubiungamus, à quatuor his doctrinæ partibus circumdari Deum, Maximus Tyrius mihi videtur intelligere. Circundatur autem is, qui coràm, retrò, ad dexteram, atq; ad ſiniſtram, aliquos habet circumfuſos. Eorum verò qui Deum circundare videntur, illi retrò eſſe dicuntur, qui per virtutem illam, quæ ad actiones pertinet, Deum ſequi perſiſtunt. Ea verò plurimum in moribus ſita eſt. Dedit autem is exemplum nobis, vt quæ ipſe egerit imitemur. Ad ſiniſtram illi conſtitui videntur, qui naturalem ſecuti philoſophiam, vſum eius in ſpiritualem dirigunt intellectum, perq; inferiorem indaginem, ad ſuperiorū
B cognitionem peruenire connituntur. Ad dexteram illi eſſe intelliguntur, qui ſublimium, & à materia ſeparatarum, humanumq; viſum excedentium, rerum ſcientiam perſcrutātur. Coram deniq; Deo eos eſſe dicimus, qui ob immenſum diuinæ pulchritudinis amorem digni effecti ſunt, vt Dei ipſius conſpectu perpetuo perfruantur, facieq; quodammodo in faciem intenta, veræ felicitatis participes facti, dij quoq; & ipſi fieri mereantur. Ea enim perfecti tetrade, vt Pythagoræ vocabulum interim vſurpem, riteq; inſtituti, animam vndecunq; puram, ſanctam & immaculatam Deo videntur aſſerere: atq; ita mente optima, manifeſtiſsima ſcientia, opinione firmiſsima, ſenſuq; abſolutiſsimo præditi, ſoli hominum ſuper hominem euecti, terq; quaterq; beati efficiuntur.

T R I A S.

QVatuor itaq; circulis huiuſmodi deſcribitur inſtitutio, in quatuor ipſa diuiſa partis. Sed enim Salomon, qui diuino afflante ſpiritu diſciplinarum ordinem primus excogitauit, quem plerique Græcorum ſapientes, qui eius inuenta ſibi vendicant, non temerè ſecuti ſunt, tris tantummodo totius diſci-
C plinæ partes agnoſcit, moralem, naturalem, & contemplatiuam: quas per tria identidem volumina pertractauit, Prouerbia, Eccleſiaſtem, & Canticorum canticum: mores vtique per Prouerbiorum præcepta docens, naturam rerum per Eccleſiaſtem, per Canticum autem ſpeculationem. Neque enim Logicen diſtinctam ab his portionem arbitratus eſt, quæ in vnaquaque diſciplina per ſe ipſa conſeritur, & inſtar ſtaminis ad firmitatem contexta, cuiuſcunque ſubtegminis laborem admittit, ſiue pexum, ſiue plumatile, ſiue beluatum opus intexere volueris. Nam cùm inſtitutio omnis per ſermonem fiat, quomodo quiſpiam probabilem ſermonem ſuum efficiat, niſi ita loquatur, vt ipſius rei quæ in promptu eſt ratio, veriſimilitudo, ipſa denique veritas depoſcere videatur? Vnumquenq; igitur ſermonem dirigit Dialectica. His ſimilia videntur quæ de Deo Abraham, Deo Iſaac, & Deo Iacob habentur in ſacris literis. Nam quod Abraham vbiq; locorum ſe morigerum & obſequentem Deo prębuerit, moralem innuit. Iſaac dum ſcientiæ puteos fodit, profundaq; & abdita quæq; rimatur, naturæ indicat philoſophiam. Cōtemplationis verò munus Iacob oſtendit, tum ex ipſo nomine, quòd Iſraël ob diuinorum contemplationem appellatus fuit: nam mentem quæ Deum intueatur, nomen id ſignificat: tum ob inſpe-

cta cœli caſtra Dei ſedes, & angelorũ vias, ſcalas quippe à terris in cœlum vſq; D ſurrectas, de quibus in hanc omnes ſententiam tam Hebræi, quàm Græci, Latinique Theologi plurima diſputarũt. Quinetiam ipſa elementorum natura quandam iſtiuſmodi inſtitutionis figuram oſtendere videtur, terra ſcilicet vnà cum aqua, inde aër & æther, quorum mutuus complexus certos in diſciplinis gradus cõſtituere perhibetur: terra quippe, & illi applicitus humor, magiſtram morum hiſtoriam, in his enim mundi partibus res geſtæ continentur: atq; illę vel priuatæ, vel publicæ, vnde œconomia, atq; politica, ex eorum qui ſapientiores habiti ſunt, exemplo deſcribuntur. Facit verò hiſtoria hæc ad inſtitutionem, quoniam exempla ipſa per euentus varios aut hortantur ad imitandum, ſi præclara ſint: aut abſterrent à perperàm factis, ſi malè tractata malè ceciderint. Hoc verò amplius, aquæ varijs ventorum flatibus agitatæ, mores in humana natura varios & inconſtantes indicant. Quo igitur pacto cogitationum procellis, & conſiliorum tempeſtatibus obuiam ituri ſimus, per orationis fluxum inſtitutio moralis edocebit: atq; pars hæc illa eſt, quam Ethicen Græci dicunt, quam vnuſquiſque hominum debet ſecum diligenter examinare, inde ſibi, & ſuis, & patriæ, & vni- E uerſo demùm mortalium generi profuturus. Terræ pariter atq; humori vndequaq; circunfuſus eſt aer, atq; vnà cum duabus quę ſimul adhæreſcũt partibus, naſcentium omnium atq; morientium naturas amplectitur: atq; ita aër naturalis indicium eſt ſcientiæ. Extra hæc omnia quæ variationi ſunt obnoxia, æthereus ille ardor igneus eſt, in empyreum vſq; cœlum, vt multorum ſapientium eſt opinio, diffuſus, quæ quidem eſt naturæ diuinæ cõtemplatio, quam Græci theologiam nominant, vltra quam nullus procedit intellectus. In qua quidem diuiſione Dialectica non immeritò prætерita eſt, cùm ea minimè particularis ſcientia eſſe videatur, ſed tanquã ſpiritus harum vnicuiq; partium inſita, coalita've: per eam enim hiſtoriã ſcribimus veriſimilem, per eam morum rationes varias edocemus, per eam naturę vim perſcrutamur, per eam demùm ipſam diuinarum rerum imaginem intelligimus. Quare, vti ſuperius dictum, etiam illi qui diſciplinas ad elementorum ſimilitudines diuiſerunt, dialecticam, vtpote quæ cuiuſlibet inſtitutionis miniſtra ſit, in partem non admiſere.

F

DE IIS QVÆ PER COELVM RORE PLVVIVM *& aliquot aquarum genera ſignificantur.*

AEgyptij quidem de diſciplinis hoc modo in vniuerſum differere conſueuerunt. Quatuor verò illas, Arithmeticã per ſurrectos digitos, Geometriam per arundinem, Muſicam per dentes IIII lingua percuſſos, Aſtrologiam per maculoſam hinnuli pellem, & figuras alias indicatas, nunc omittimus, quòd alijs ea cõmentarijs ſunt à nobis explicata. Atq; vt ſuſceptum ſemel negotiũ peragamus, quamvis alia nunc circumacti via, eandem tamen metam contingere procurabimus. Theologi ſiquidem noſtri cùm antiqua Ægyptiorũ dictata conſpexiſſent, qui cœlum imbre rorulento liquidum in doctrinæ ſignificatum pingere inſtituiſſent, Moſemq; ex ea quam adoleſcens in Ægypto didicerat lingua, figuris huiuſmodi paſsim vſum animaduerterent, ea multa quæ de pluuijs, de fontibus, de fluminibus, de mari, deq; aquis reliquis paſsim in diuinis literis reperiuntur, ad huiuſmodi vetuſtatis exemplum interpretati ſunt: quorum ego commentationes proſequutus, aquarum de doctrina ſignificationes poſt Ægyptiacas illas explicare congruum exiſtimaui.

INSTI-

A INSTITVTIO.

VTi igitur profati ſumus, cœlum Ægyptij rore pluuium cùm pinxiſſent, di-
ſciplinam inſtitutionisq́ laborem & operam intelligebant: mira etenim eſt
vtriuſq; rei ſimilitudo. Nam veluti ros in herbas, frutices, plantasq́; omnes deci
dens, ea omnia quæcunq; mollíri apta ſunt, humectat, paſcit, & liberaliter edu-
cat: contrà verò in ijs quæ natura proprietateq́; ſua obturata, dura, ſolida atque
repugnantia fuerint, proficere nihil quicquam poteſt: ita in hominibus erudien
dis inſtituendisq́; euenit, quorum ij qui prompto, acuto, & docili ſunt ingenio,
minimo negotio erudiuntur: cōtrà verò ſi plumbeum & obtuſum, atq; honeſtis
artibus & diſciplinis auerſum, inſtituere aggrediaris, nihil prorſus efficias: inui-
ta ſiquidem Minerua nihil rectè fieri, dici've poteſt, vt apud Horatium. Ita de-
mum diſciplina contumacem nacta naturam, fruſtra omnino laborabit: ſed ido
nei fundi compos, lætiſsimæ frugis opulentia lętabitur. Sanè Pindarus eius rei,
quæ plurimùm ad fœcunditatem faciat, ratione habita, irrigationi ſimilem eſſe
laudationem dixit. Nam quemadmodum illa plantarum vim auget, & vt lætius
B proueniant efficit, ita virtus dignis poëtarum ſcriptis commendata mirificū ſu-
ſcipit incrementum: laudatam enim virtutem gliſcere vulgò etiam dictitatum:
contrà verò loca quæ aquarum beneficia non ſuſcipiunt, plurimùm infœcunda
ſunt. Et diuinæ literæ vbi agri cuiuſpiam ſterilitatem, deſertaq́; & inhoſpita teſ-
qua notare volunt, inaquoſum dicunt, vt Pſalmo LXXVII, Exacerbauerūt al-
tiſsimum in inaquoſo. eodemq́; modo ſæpius. Quod verò facit ad doctrinæ ſa-
pientiæ've ſignificatum, in ijſdem literis cùm Pſalmographus deſiturum in ad-
uentu Chriſti promptuariū illud vaticinationis donum præuideret, neq; diui-
nationem ipſam quicquam amplius producturam, Pſal. CVI, terram frugiferā
in ſalſuginem vertendam oraculo haudquaquam vano præſagiuit. Marina au-
tem aqua ἀτρυγετὶς Homero dicitur, quòd nullum ex ea fructū poſsis decerpere,
propterea quòd adeò eſt ſalſuginoſa.

DOCTRINA GENTIVM.

EIuſdem ſalſedinis atq; amaritudinis cauſa, marina aqua doctrinam gentium
ſignificabat, propterea quòd ſine fructu eſſet, & propter rerum quæ ſacris
eiuſmodi adhibebantur amaritudinem, intractabilis, dum neq; quidem huma-
C nis hoſtijs abſtinebant, & alia dictu fœda faciebant, ſceleraq́; ac turpitudinem
omnem dijs etiam ſuis adſcribebāt, quorum exemplo laſciuire, & mollia quæq;
ſectari mortales ſibi permitterent. Tot preterea deorum marinorum luſus nihil
aliud ſunt, quàm mera laſciuia, profanis quippe & impuris ea dulcis & delecta-
bilis, pijs verò ſynceris q́; inuiſa & amariſsima. Fortè autem Herculis columnæ
in habitabilis terræ finibus erectæ, virtuti documento ſunt, nō eſſe à duris terræ
laboribus ad vndarum mollitiem atq; laſciuiam dilabendū. In has autem aquas
Abacus Propheta armentum à Deo inducendum canit, acceſſurum quippe cul
tum, & polituram: hoc eſt, Apoſtolos per omnem terrarū orbem profecturos,
qui omnia commitigarent, manſuefacerent, & habitabilia frugiferaq́; rederēt,
amaritudine omni dulcium aquarum corriuio delinita.

DOCTRINA COELESTIS.

PIndarus pleriſq; locis hieroglyphico vtitur hoc dicēdi genere, vt cùm canit,
χαρίτων ἄρδοντι καλλίστᾳ δρόσῳ, hoc eſt, optimo pulcherrimo've Gratiarum rore ir-
rigant: id quod odarum luculenta lepiditate dictum interpretes exponunt, vt
deniq; per rorem eloquentiæ lepôrem intelligamus. Sed quid egemus Pinda-
ro, cùm Moſem audimus cœlum ad audienda quæ loquitur, ac terram etiam ip-

ſam inuitantem, doctrinamq́ʒ ſuam vti pluuiam concreſcere augurantem, eloquium vti rorem pluere meditantem, eſſeq́ʒ quaſi imbrem & ſtillicidia ſuper herbam & gramina, quæ manifeſta ſunt doctrinæ cœleſtis ſymbola? Quin & Angelici chori aquæ vocabulo deſignantur, vt Pſalmo: Et aquæ quæ ſuper cœlos ſunt laudent nomen Domini. Vnuſquiſq́ʒ autem Prophetarum ſimulac os adaperuit, terram irrigat vniuerſam, hoc eſt, vt interpretatur Adamantius, diſciplinam in aures & in corda hominũ infundit. Dauides autem noſter per lignũ propter aquarum fluenta plantatum, fœtiferum & opportuno prouentu lętum reddi hominem intelligit, qui diuina præcepta ſuſceperit, quibus ingenia non aliter quàm plantæ aquis irrigantur. Sanè Moyſi diuinitùs ab aqua nomẽ inditum facilè crediderim, qui vberrima diuinarum humanarumq́ʒ rerum omnium doctrina mortale genus in æterna eſſet ſecula inſtituturus: moys enim Ægyptijs aqua dicitur: quamvis euentus nomini cauſam dederit, quòd à Thamura Pharaonis filia ex profluente, in quem à parentibus acerbiſsimi edicti regij metu proiectus erat, diuinæ ita prouidentiæ commendatus, in ciſtula iacens exemptus eſſet. Antiquitas demùm tota diſciplinam aquis cõparauit: hinc Pegaſeus, hinc Caſtalius fons, hinc vndæ Cephiſides, hinc Permeſſus, Iliſſus, Termeſſusq́ʒ fluuij, totaq́ʒ, vt ſemel dicam, Aonia aquis irrigua: vnde, vt fit in fabulis, non tamen inanibus,

Vatum Pierijs ora rigantur aquis.

Apud Virgilium cùm Damœtas & Menalcas ingenij & artis doctrinæq́ʒ ſuæ periculum alternis cantando feciſſent, Palæmon vtriuſq́ʒ virtute commendata, demum ait:

Claudite iam riuos pueri, ſat prata biberunt.

Muſicam porrò Pindari cõmentatores ex aqua fieri autumãt. Et Varro tris Muſas ponit, vnam quæ mera tantum voce conſiſtat: alteram, quam aëris icti ſonus efficit: tertiam, quæ ex aquæ motu naſcitur. Hinc percuſſa iuuant fluctu littora: hinc dulce etiam petra riuus qui ſtillat ab alta, vt Theocritianũ illud imitemur: ἅδιον ὦ ποιμὰν τὸ τίον μέλος, ἢ τὸ καταχὲς τῆν' ἀπὸ τᾶς πέτρας καταλείβεται ὑψόθεν ὕδωρ. Cùm verò tam noſtri quàm Ægyptij pluuias plurimùm in doctrinæ cœleſtis ſignificatum acceperint, cauſa ea eſſe videatur, quòd imbres longè fœcundiores aquis alijs eſſe, magiſq́ʒ nutrire, & celerius confici experimento compertum eſt. Hinc Heſiodus, Theogonia, fœcundũ cœlum dixit, propterea quòd, vt interpretes eius aiunt, & Virgilius affirmat, Plurimus vt cœlo deſcendit Iuppiter imbri, omnia terra naſcentia fœcundantur. Hinc Menander:

ἐρᾷ μὲν ὄμβρου γαῖα, *Amore tellus imbrium peruritur.*

Eodem modo doctrina ea quæ cœlitùs inſtillatur, longè fœcundior eſt, quàm quæ ab hominũ opinionibus emanauit. Huiuſmodi autem imbribus affluenter omnes alluimur, quicunq́ʒ Chriſtianã ſequimur inſtitutionem, ex quo tempore ſuper Hebræos decidere olim deſiere: quod non temerè præmonſtratũ libro Iudicum eo loco legimus, vbi Gedeon Ephraimita, qui & Hierobaal, Madianitarum Amalechitarumq́ʒ & Arabũ viribus Iſraëlitas omnes opprimẽtibus, ſignũ petijt à cœleſti numine, quo ſe populũq́ʒ adhortaretur ad virile aliquod facinus aggrediendum, & ſe ſuoſq́ʒ de montiũ ſolitudine liberaret, in quibus, patrijs expulſi finibus, extorrẽ vitã rerum omniũ inopia laborantes agitabant: excitatus itaq́ʒ Gedeon oraculo minimè cõtemnẽdo, cui tamẽ haud facilè fidẽ adhibuerat, ob ita acciſas res, vt facile eſſet omnia deſperare: Sequar te, inquit, ſanctiſsime,

tuæ

A tuæ erga nos propẽſæ voluntatis ſignũ id aſſecutus, ſi ros ſcilicet ceciderit ſuper
lanę vellus in area ſtratum, & terra circùm arida perſtiterit: id quod vti petierat,
factum eſt. Subiecit mox Gedeon atteſtatum: Si ros, inquiens, ſuper terram de-
ciderit, eaq́ tantũ aſperſa, ſtratũ vellus minimè madefecerit: cui petitioni Deus
cùm iterum annuiſſet, plenus animis negotium aggreſſus victoriam eſt feliciſsi-
mam conſecutus. Hic, vt interpretantur ſapientes, vellus lanæ populum indicat
Iſraëliticum, terra verò Gentes reliquas eius eo tempore pietatis ignaras. Qui
verò ros cœlitùs decidit, Dei doctrinam oſtendit, quæ prius Iſraëlitis diuinitùs
indulta eſt: hos enim ſolos ros diuinæ legis prius irrigabat: reliquus autem ter-
rarum orbis nulla iſtiuſmodi humoris gutta madefactus, arida prorſus ſiccitate
laborabat. Poſtea verò quàm ſecundum accidit poſtulatum, aruit vellus, terra
irrorata eſt: Hebræis quippe adempta eſt Prophetarum pluuia, nobis verò per
Chriſti doctrinam diuini eloquiĵ fontes adaperti. Tale aliquid tangit Chryſo-
ſtomus Pſalmo LXXI: ſed rem copioſe tradit Adamantius. Eodem modo Ter
tullianus etiam interpretatur locum illum, Et mandatum eſt nubibus ne plue-
B rent imbrem ſuper vineam Soreth, hoc eſt, cœleſtibus beneficiĵs ne prouenirẽt
in Iſraëlis domum: ſubtractis enim chariſmatum roribus, lex & Prophetæ ceſſa-
uerunt, neq́ vltra Ioannem proceſſerunt. Quod verò ad gentes facit, aſſentitur
huic ſententiæ Cyprianus, qui prænunciaſſe Deum per Prophetam ait, apud
gentes in locis quæ inaquoſa prius fuiſſent, flumina poſtmodum redundatura:
& Chriſtum ait, vt doceret, oſtenderetq́ futurum vt populus gentium ſuccede-
ret, & in locum quem Iudæi perdidiſſent, merito fidei perueniret, de aqua vinũ
feciſſe, vt ad Chriſti quippe & Eccleſiæ nuptias Iudæis, qui fuerant inuitati, ve-
nire ceſſantibus, euenturum oſtenderet, qualiter non temerè, neque contanter
plebs gentium è plateis & triuiĵs, vt ſe quiſq́ obtulerat, conuocata conflueret &
conueniret: vinea enim Domini ſabaoth domus erat Iſrael. In eandem ſignifica-
tionem aquam vino inſtillare inſtitutum ſacrificio noſtro, quæ modico tempo-
ris momento vinum fiat, vt receptos ad nos populos ſentire & facere nobiſcum
intelligamus. Quamvis longè ſublimiore ſignificato, preces quę huiuſmodi my
ſterio adhibentur, humanam naturam indicent aggregari ad diuinam, vti diui-
C na humanam ad ſe traxit. Hinc Irenęus de Ebionitis loquens, qui vnionem Dei
& hominis non recipiebãt: Reprobant, inquit, hi commiſtionem vini cœleſtis,
& ſola aqua ſecularis eſſe volunt. Alio tamen modo ſententiáq́ longè ſeciore
aquam vino mixtam aiunt ab Eſaia, Caupones tui miſcent vinum aqua, vt id ſci
licet innueret, quòd auſtero amarioriq́ Dei præcepto iam tum Iudæi illi ſenio-
res aquæ dilutionem immiſcere cœpiſſent, multáq́ laxare, & in commodum
ſuum indulgere ſibi, legem adulterantes, cùm alioquin legem obſeruare finge-
rent, & quæ minimi momenti eſſent, religioſiſsimè cuſtodirent, quod eis pluri-
bus locis obiectum eſt à Domino: vt de menthæ decimatione, & cameli deuo-
ratu. tum illud apertiſsimè: Quare vos tranſgredimini præceptum Dei propter
traditionem veſtram? Nam, vt inquit Irenæus, nõ ſolùm per præuaricationem
fruſtrati ſunt legem Dei, miſcentes vinum aqua, ſed & ſuam legem contrariam
ſtatuerunt, quæ Phariſaica vocabatur, in qua quædam quidem auferebãt, quæ-
dam verò addebant, & ex libidine ſua interpretabantur, & vt ait Eſaias, & Pſal-
mographus ſubſcribit, labiĵs Deum honorabant, cor autem eorum à Deo pro-
cul aberat, eumq́ fruſtra colebant, cùm doctrinas & præce-
pta hominum edocerent.

AQVÆ RELIQVÆ.

QVoniam verò varia admodum eſt aquarum cõſideratio, oper[illegible]
detur, priuſquàm huic cõmentario finem imponamus, aquas diſtinguere
ſingularumq́ mox ſpecierum ſignificata pertractare. Primæ autem omnium vi-
dentur eſſe pluuię, de quibus abundè eſt à nobis diſputatum. His nubes neceſſa
riò coniunguntur: harum igitur ſignificationes ſtatim ſubijciemus. Subſequen
tur inde fontes, mox fluuij, in quos naturæ ipſius impulſu torrentes inferentur:
dein conſtruenda erit cataracta. Hinc ſe offeret mare vaſtum & magnum, cuius
pars nobis erit perſulcanda: ijſq́ demùm quę in conſpicuo ſunt enumeratis, de-
ſcenſus erit in abditam puteorum profunditatem. In vniuerſum autem aquę ſin
gulæ vel limpidæ tranquillæq́ reperientur, vel turbidæ atq́ procelloſæ: quo cõ
ſtituto, ſingularum hieroglyphica commodius exequemur.

NVBES. PROPHETÆ.

NVbes in diuinis literis Prophetarũ ſignificato paſsim poſitæ, in quas ſcili-
cet Dei veritas extenditur: atq́ hæ dicuntur mandatum Domini audire, &
quo tempore quo've loco pluuiæ ſint effundendæ, cognoſcere, & à quibus etiã E
eas ſuſpendere ipſa res exigat. De quibus, vti ſuperius habetur, Eſaias: Et man-
dabo nubibus meis ne pluant ſuper eam imbrem. Domũ enim Iſraël vineam ap
pellat vates diuiniſsimus, mandatumq́ ait nubibus ne ſuper eam pluerent, hoc
eſt, ne Prophetæ oracula ſua vlterius in Iſraëliticum populum conſpergerent.
Quod autem ad nubem facit, manifeſtum eſt eam fuiſſe multa obſcuritatis cali-
gine circumfuſam: arcanumq́ illud de Chriſto myſterium, vnde noſtra omnis
doctrina defluxit, per tenebroſas aquas, denſiſsimis quippe nubibus collectas,
Pſal. XVII. indicari theologi monuerũt. Nam vbi, Et nebulæ puluis pedũ eius,
Eucherius nebulas pro myſteriorũ velamẽto hieroglyphicè poſitas ait. Nam &
caligo in id accipitur ſignificatũ, vtpote quæ diuinorũ ſecretorum operimentũ
intelligatur, vt Pſal. Caligo ſub pedibus eius. atq́ alibi, Poſuit tenebras latibulũ
ſuum. Eſt & vbi ſignificant perperàm admiſſorum abolitionem: vt apud Eſaiã:
Deleui vt nubem iniquitatẽ tuam, & quaſi nebulã peccata tua. Eucherius *idem*,
vbi legitur, Velut nubes pertranſiuit ſalus mea, iniquorũ ait tempora ſignifica-
ri. Quinetiã propter eandem prophetiæ duritiẽ atq́ difficultatem, doctrinamq́ F
ſolido velut quodam corpore concretã, ac minimè diffluentem, ex grãdinis me-
taphora ſignatam Pſal. VII, viri ijdem diuina mente præditi tradidere. Alioqui
nix, glacies, & grando, in diuinis literis plurimùm ponunt̃ pro duritia atq́ rigo-
rę delinquentiũ. Et quod ait Dominus, Orate ne fuga veſtra fiat hyeme vel ſab-
bato: ſunt qui per hyemẽ, ſordidum quippe & ignauũ tempus, intelligant hiero
glyphicè humanã vitam in peccatorũ immundicijs occupatã, ſcelerumq́ vora-
ginibus immerſam atq́ detentã: per Sabbatũ autem ceſſationis diem: innui ve-
rò dicant, cauendũ identidem ne cùm dies illa ingruerit, deſides & à bonis ope-
ribus ceſſantes deprehendamur. Non enim ſufficit non peccare, niſi bona etiam
opera faciamus: quia tam rebellis eſt vetita cõſectari, quàm contumacis facien-
da relinquere. Ac de niue, & omni glacie, ſentit idem Eucherius: de pruina ve-
rò ſecus, quippe quam abſtinentiæ ſymbolũ eſſe tradit, propterea quòd ea ſit in
cauſa vt calor corporis ad ſalubritatẽ reſrigeſcat: eaq́ de cauſa dictũ, Factus ſum
ſicut vter in pruina. Et quoniã huc incidimus, LXVII Pſal. vbi legitur, Et vir-
tus eius in nubibus, Theologi Apoſtolos identidem per nubes interpretant̃, ve
luti procul extantes, & ſupra terrena omnia negotia in altũ euectos, diuiniq́ in-

A ſuper ſpiritus aqua plenos, qua mox arua, campos, & vniuerſam terram inundarent, vnde fœcundiſsimos bonorum fructuum proventus obveniret. Huiuſmodi enim pluuiam decidere, & rorulentũ imbrem terram irrigare, noſtra pietas per preces poſcere conſueuit.

FONTES. LIBRI.

SEquuntur fontes, de quibus Pſalmo ſexageſimo ſeptimo legimus, Ex fontibus Iſraël Dei laudes in Eccleſiis emanare: quod ita Theologi accipiunt, vt intelligamus, ex Legis & Prophetarum libris, veluti ex quibuſdã fontibus perennibus, Iſraelitico olim populo Dei doctrinam atq; cognitionem affluxiſſe: ex quibus fontibus viri illi ſanctiſsimi ac Deo pleni multa haurientes, hymnos in Dei laudem componebant. Apoſtolos etiã, primos Chriſtianæ pietatis doctores à Chriſto electos, per aquarũ fontes qui repẽtè apparuerint, interpretes pleriq; deſignarũt, vbi Euthymius vnanimẽ veterũ ſententiã ſecutus, ſæpenumero ait per aquã euangelicę prędicationis doctrinã ſignificari. Iam quod Dauid ait, Inter montes tranſibunt aquæ, potabũt eas omnes beſtiæ agri: oſtẽdere voluit,
B nulla tã alpeſtria, tamq; inacceſsibilia loca fore, in quę doctrina diuinæ legis nõ ſit penetratura: nam per beſtias pleriſq; ſacræ Scripturæ locis impñ ponunt, & qui nullam adhuc rerũ diuinarũ doctrinã audierunt. Et quòd Leuiticolegiſlator vaſa omnia pollui dicit, in quę pollutorum morticinium inciderit, exceptis, inquit, fontibus aquarũ, per ſontes quippe & ciſternas, & caſtella, & collectiones aquarũ, doctrinã intelligens, & Magiſtros, qui q; prauis nonnunquã moribus polluti ſunt, non tamen prorſus abominandi: de quibus ſcilicet Matthæus: Omnia quęcunq; dicunt vobis, facite & cuſtodite, ſecundũ autẽ opera eorũ no lite facere. Ad hęc ſextis Hebręorũ caſtris per XII aquæ dulcis fontes ad Elim repertos, Hieronymus Apoſtolos XII interpretatur, de quorũ fontibus deriuatæ aquæ, totius terrarũ orbis ſiccitatẽ rigant. Cõmuni verò ſcriptorũ omniũ cõſenſu, dulcedo aquis præcipuè fontanis attribuitur, quamvis in optima aqua neq; ſapor neq; odor vllus à Phyſicis requiratur. Quia tamen ſitientibus, cùm ſcilicet ſicco ſpuit ore viator, aquæ potus ſuauiſsimus accidit, factum vt poëtæ dulcis aquæ ſaliente ſitim reſtinguere riuo, inter oblectamenta ingentia poſuerint. Ita illud Deuteronomñ cantico expreſsit, mel de petra dictum ſuper Moſe,
C hoc eſt, tam ſuauẽ tamq; dulcem & amabilem aquã, vt melli ſimilis eſſe videret. Chryſoſtomus quoq; aquæ ſuauitatem pro melle ex petra proſiliente intelligit, cùm nuſquam legatur mel à Moſe de petra vnquam eductum. Apud Dauidem verò Pſalmo LXXX, Educto de petra melle ſaturauit eos, interpretes ita dicũt: Pauit Chriſtus IIII millia hominum ſeptem panibus, quia potauit eos mellita doctrina ſua vſq; ad ſaturitatem. Res enim omnes ab eo geſtæ, præter hiſtoriam, myſticum etiam ſenſum ſecum trahunt. Quàm dulcia (canit pietas) faucibus meis eloquia tua, ſuper mel ori meo. Petra igitur illa vnde fluebat aqua, vt Apoſtolus ait, erat Chriſtus. Atque hic fons ille fertur de quo cecinerit Dauid: Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum. Eſaias, patentem fontem dixerit appariturum. Hieremias, fontem aquæ viuæ derelinquendum conqueratur.

FLVVII. CHRISTVS.

SEd enim in fluuiorũ metaphoris longè frequẽtius eſt in diuinis literis Chriſti ſignificatum: vt eo loco, Fluminis impetus lætificat ciuitatem quam incolit Deus: vbi noſtri Theologi flumen Chriſtum eſſe dicunt, propter dulciſsima eius fluenta, de quibus Pſalmo primo multa diſſeruêre. Hinc apud Prophe-

tas legas: Ecce ego ad eos delabor quaſi tranquillũ flumen. Et Eccleſiaſtici 24. D
Ego ſapiētia effudi flumina: ego quaſi trames aquę immēſæ de fluuio: ego qua-
ſi fluuius Dorix, & ſicut aquæductus exiui de Paradiſo: & quæ ſequunt̃ in hanc
ſententiam. Quinetiam ait Dominus, flumina aquę viuæ de ventre eius qui cre
diderit emanatura: quo ſapientiam & facundiam intelligi voluit, Ambroſio in-
terprete, quam aſſecuti erant ij qui diuino afflari ſpiritu meruiſſent. Itaq; Apo-
ſtolorum doctrinã et inſtitutionẽ pręuiſam à Pſalmographo, Theologi eo loco
volunt, vbi Extulerunt flumina Domine, extulerunt flumina voces ſuas, habe-
tur. Et per amnes qui per eoſdem alueos decurſuri erãt, ſubſecutos doctores ac-
cipiunt. Non negarim verò quod tradit Eucherius, flumina nõnunquã pro po
pulo accipi qui nondum in fidem receptus eſſet: in quam ſententiam corriuat il
lc flumina Babylonis. Iam & Apoc. 17. Aquæ quas vidiſti, ſuper quas meretrix
illa ſedet, populi & turbæ & gentes ſunt, & linguæ. Eòdem tendit Eſaiæ dictũ,
cùm beatos appellauit eos, qui ſuper omnes aquas ſeminarent. Apud Abacũta
prophetã legas, fluminũ terra ſcindetur, quod de Hieroſolymis dictum Græci
tradũt, quæ ſcilicet fuerit Prophetarũ patria, qui fluminũ inſtar eam irrigabant, E
ſed ad IESV Chriſti aduentũ hiatura eſſet, & rimis aperienda, omnisq; humor
alueo ita fatiſcente defluxurus, penitusq; defecturus, futurũ ſcilicet vt priſtina
exareſceret vaticinatio, quod euentus cõprobauit. Quod verò ſexto ſupra cen-
teſimũ Pſalmo legitur, Deſerta reddidit flumina, et aquarũ fluxus in ſitim tranſ-
mutauit, flumina ſcilicet exiccauit, & quæ terra prius erat irrigua vliginoſaq;,
ita deſertam reddidit, vt prorſus ſterileſceret, & aquarum venas abundantes ita
obturauit, ne vlla inde potio, ſed ſitis potius proſiliret, Euthymius Græcus ipſe
ad Græcos philoſophos referri dicit, qui ſcilicet cùm eloquentiæ quaſi flumi-
nibus & diſciplinarum varietate & copia redundarent, omni demùm ſapientia
deſtitui viſi ſunt, cùm illiterati ac piſcatores homines eos repreſſerunt.

TORRENS.

Accedit huc torrens, cuius ſignificatũ ita refertur ad eloquentiã, vt torrens
facundia veterũ ſcriptorũ ſententia dicta ſit ea dicendi vis, quæ magno di-
ctionis impetu decurrit, quã in Pindari cõmendationem ita deſcribit Horatius:

Monte decurrens velut amnis, imbres
Quem ſuper notas aluere ripas, F
Feruet, immenſusq; ruit profundo
Pindarus ore.

In diuinis verò literis mentio fit de quodã deliciarũ torrente, Pſal. ſupra XXX
quinto, pro quo pleniſsima Chriſtianæ doctrinæ fluenta intelliguntur. Torren
tem autem dixit Pſalmographus, ob tempeſtiuã doctrinam, quæ à Chriſti ore
loco & tempore diffluebat, propterq; eius in ſuadendo & arguendo vehemen-
tiam, affluentiſsimãq; vim. Quin & propterea ea multa, quæ de propheticis ſer
monibus collecta in vnũ adducebat: fluit enim ad tempus torrens, & vehemẽs
eſt ac violentus, & ex multiplici aquarũ cõcurſu corriuatur: vnde ait Eucherius,
per torrentes inſignium prædicatorũ eloquentiam ſignificari. Alioqui torrens
in ijſdem diuinis literis pro concupiſcentiæ ſtimulo ponitur, quæ vel difficulter
ſuperetur, vel in profundum trahat, de quo plura inferius. Nam hic præterire
nõ eſt animus locum in Pſalmo, Sicut torrens in Auſtro, quã exultantis eſſe vo-
cem, inquit Eucherius, & ex vitiorum vinculis ad libertatem, conuerſionemq;
redeuntis, qua poſtulat vt diuinę aſpirationis auxilio atq; ope, ex peccatorũ ca-

A pituitate ſoluatur, ſicut conſtricti glacie torrentes, Auſtri tepore ſoluuntur.

C A T A R A C T A.

EST & diuinarū literarū proprium, vehementiā vel in ſermone, vel in opere, aut alia quapiam vi, per cataractā ſignificare: atq; hęc ea eſt cataractarū vox, cuius mentio habetur Pſal. LXI. Eſt verò cataracta, aquatici cuiuſdā aluei coarctatio, vbi aqua in anguſtum vel natura, vel arte collecta, aut ſpōtè, aut artificis arbitrio, magno inde impetu atq; etiam fragore prorumpit. Sed enim quæ à natura eſt cataracta, nihil aliud quàm ſtrepitum & impetum præ ſe fert: ea'q; eſt naturalis eloquentia ſermonis'ue copia, nullo ſtudio, ſpontè profluens. Quæ verò arte conſtruitur, & vim & efficacem operum vtilitatem ſuggerit: atq; huiuſmodi eſt dicēdi facultas, arte, labore, diligentia, iudicio atq; exercitatione cōparata.

M A R E.

QVemadmodū autem fontes'q; fluuij'q; omnes in mare decurrunt, ita nos dictionis ordo deuexit in pelagus. Vt verò loco hoc ea prætereamus, quæ multa ſuper mari ex Ægyptiorum doctrina in Piſce diſſeruimus, contenti nunc erimus aliquot tantùm locis, quos ex diuinis literis eruemus.

B P E R D I T I O.

ID verò cum primis proprium eſt maris ſignificatū, vt perditionis indiciū ſit, ob ipſam quippe profunditatē, vtpote quę idonea admodū ſit ad ſuffocandū. quanquā alia de cauſa mare apud Ægyptios pro pernicie ponebat̄, vt ſuo loco docuimus. Quod ad perditionē attinet, eo ſignificato Theologi Prophetā aiūt Pſal. XVII canere, ſe de aquis multis eductum. Paſsim verò interpretes, exundantes fluctus pro calamitatum exceſſu accipiunt: & per turbulentas aquas ſuprema quædā doloris oſtendit̄ vehementia, quæ omnem reſpirandi facultatem exuperat: vt Pſal. LXVIII affixum ſe clamat in profundo luto, vnde nulla ſe vi poſsit expedire: rapidiſsimis demum vorticibus deuoratum, in imam maris ſedem deiectum eſſe, in quem vſq; locum tēpeſtas etiā accedat, quę arenas omnes æſtu cōmiſceat atq; perturbet: qua quidem nulla maior deſcribi poteſt inquietudo: primò enim aquarum, in quas deciderit, ponit altitudinem: mox limū, cui affixus inhęreſcat: inde maris amaritudinem, & immenſas vndas: poſtremò eas ſæuis tempeſtatibus agitatas: meritò itaq; paulò pòſt ſe de profundo huiuſmodi liberari ſupplicat, ne tanta rerum vexatus perturbatione deficiat.

C H O S T I L I S I M P E T V S.

APud eundē hoſtilis impetus, & ſubitaria quędā oppreſsio, per aquā indicatur, Pſal. CXXIII, Cùm exacerbatus eorū furor in nos debacchare̅t, ſanè aqua demerſiſſet nos. quod vt magis exaſperaret, addidit: Torrentē pertrāſiuit anima noſtra: vbi impetuoſos inexpectatos'q; hoſtiū inſultus incurſu repētino proruentes, torrenti turgido cōparauit, quem tamē auxilio Dei fretus tutò pertranſierit. et quaſi parū adhuc dixiſſet, ſuperaddidit: Sanè pertranſiuit anima noſtra aquam intolerabilem, ingentes quippe rerum difficultates atq; pericula. Tale aliquid apud Maronem legas: *Diluuio ex illo tot vaſta per æquora vecti.*

Idem'q; alibi nubem belli dixit, vtrunq; deſumptum ex Pindaro. Iſthmijs enim οἱ πολυφθόρῳ σελαμὶς διὸς ὄμβρῳ. & alibi: ὅτις οἱ ταύτᾳ νεφέλᾳ. Adud oratores hiſtoricos'q; turbines & procellas ſæpe pro bello poſitas inuenias. Cauſa verò cur aqua vehementiores iudicet ærumnas, ea eſt, quòd pericula caſus'q; reliqui corpus ſolcant ex vna aliqua parte labefactare: aqua verò vniuerſo ſtatim corpori circūfuſa, omnibus e veſtigiò membris impedimento eſt, atq; vndiq; oggerit difficultatem atq; moleſtiam.

ÆRVMNÆ.

D

HInc Pſal. LXXXVII, vbi legitur, Omnes fluctus tuos induxiſti ſuper me: interpretes per fluctus; perturbationes & ærumnas omnes intelligũt, quęcunq; affligere poſſunt humanũ genus, quibus omnibus Chriſti eſſet humanitas obnoxia: in eius enim perſona dictum id autumãt. Fluctuare autem verbum ſæpe pro perturbari ponitur. Sed enim aliquando pro timore poſita fluctuatio, vt Pſal. LXI, Ecce enim ipſe Deus meus aſſertor meus, & adiutor meus eſt, quare non amplius fluctuabo: id eſt, nihil eſt quod vlterius pertimeſcam.

DILVVIVM.

ACcedit huc diluuium, de quo Pſalmo XXVIII, Dominus diluuiũ inhabitare facit: ſiue vt alij reddidere, Diluuiũ ſedat: vel, Tempore diluuij regnũ obtinuit. Vtcunq; ſignificatum ad humanam pertinet ſalutem: quoniã hic gentes intelliguntur quæ in ſuarum inundatione cupiditatũ, in vitiorum pelago & humanorũ affectuũ voraginibus demerſæ detinebantur, quæ mox à Domino exemptæ ſeruatæq; ſint. Alio verò loco, pſalmo quippe XXXI habetur, Diluuium aquarum multarum proximè ad eum non accedet: per huiuſmodi aquas ſupra modum exundantes, cùm ſcilicet excreſcentia ripas flumina prætereunt, vel mare turgidum per littora ſpatiatur, quas ſuprà memorauimus calamitates intelligi volunt. Ita Euthymius, & pleriq; alij ſentiunt. E

ABYSSVS.

EOdem modo vbi fit de abyſſo mentio, vaſtũ calamitatis pelagus figuratur: vt Pſal. XLI, Abyſſus abyſſum inuocat: quod ita accipiunt, profunda atq; vaſta calamitas vaſtiorem aliam ſemper vocat calamitatem, quod alij dixerunt malorum hydram, cùm ſcilicet aduerſæ res cladesq; continenter ingruunt, ac velut vnda ſupervenit vndæ, aliæ poſt aliam ſuccedunt. Sunt qui dictum ita interpretantur, vt vniuſcuiuſpiam rei magnitudo alterius inuocet magnitudinẽ: vtpote, peccatorũ cumulo neceſſarium eſſe ingentem cumulum miſericordiæ. Alij per abyſſos hos nouam & veterem diuinarũ inſtitutionum doctrinam intelligunt, profundiſsima enim vtraq; eſt, & altera alterius indiget auxilio: ita enim Eucherius, pſalmi dictum huiuſmodi citans, profunditatem inquit Scripturarum inde colligi. Neq; illud non probat, vt vetus Teſtamentũ noui egeat auxilio, & veteris nouum. Quin & humanam mentem vnicuiq; abyſſum eſſe dicit, quia nequeat ſemetipſam ipſa cõprehendere, niſi ſuperioris abyſsi ope ſubleuetur, vnde ſcilicet affulgeat lumen quo alti profundi tenebras diſcutiat. F

LACVNA FOSSA'QVE.

AB abyſſo haud multum diſsimilis eſt alia aquarũ ſpecies lacunoſa, eaq; plurimùm turbida, cœnoſa atq; fæculenta, quæ nimirũ pro cladibus & ęrumnis accipi ſolet. Ita dictũ Ezechielis interpretantur, vbi Dominus ad Hebræos: Aperiam ſepulturas veſtras, & educã vos de Babylone. frequenter enim in diuinis literis pro vna eademq; re ponũtur, ſepultura, vorago, infernũ, abyſſus, foſſa, lacus, & ſimilia. Pſalmo XXVII, Similis deſcendẽtibus in lacũ, nõnulli profundiſsimas foſſarum altitudines intelligunt, vnde non detur emerſus: nõnulli ſepulchra foueis excauata. Sed enim Pſal. XXIX, Seruaſti me ne deciderẽ in lacum, quod foueam alij, alij puteũ vertêre: Euthymius ineuitabile periculum exponit, quippe voraginẽ, in quam qui fortè inciderit, ſuis ipſe viribus nequaquã poſsit euadere. Alibi exauditum ſe ait Propheta, vt de lacu profundiſsimo ſordidiſsimoq; extraheretur, quod maxima vitæ diſcrimina, quæ diuinitùs euaſerat,

A rat, declarat. Et quod ibidem dicitur de luto limi, liuidiſsimam loci putredinem oſtendit: ea verò eſt quæ animas noſtras eò demerſas tenaci velvti cœno implicatas detinet. Hinc Dauides orat ſe de luto eripi, ne affixus in palude putoreq́ illo perpetuò recumbere adigatur. atq́ hæc de turbidis.

LIMPIDÆ.

AQuæ verò limpidæ perſpicuæq́ omnes, dubio procul pro doctrinæ ſymbolo, vti oſtenſum eſt, accipiuntur. Doctrina autem omnis vel in cōſpicuo eſt, in ore quippe ipſo, vel in mentis receſſu. Hinc ea quæ manifeſtè patent, perſpicuis & nitidis, neque admodum altis profluentibus comparamus: quæ verò in arcanis habentur, aut ſolo concipiuntur intellectu, ea vel nubium, vti ſuperius, denſitati, vel puteis, vel altioribus vndis ſimilia ſunt. Transfertur autem commodiſsimè hæc aquæ claritudo atq́ obſcuritas ad humanum animum: eáque metaphora, quod ſyncerum, apertum, manifeſtumq́ & perſpicuum eſt, candidum appellamus: propterea quòd huiuſmodi propemodum eſt aquę puræ conditio, vt ſuperficiem habeat claram atq́ perſpicuam. Hinc Pindarus Py-
B thijs, Arceſilao candida præcordia dixit, λευκαῖς πιθήσαντα φρασίν. Contrà verò quæ abdita, incognita, & in intima mentis penetralia recondita, ab eiuſdem aquæ ſimilitudine, obſcura, nigra, vel alta nuncupamus: vt quæque enim in aquis profundiora ſunt, eo videntur obſcuriora. Ita Homerus nigra inquit præcordia, φρένας quippe μελαίνας, ob taciturnitatem, & conſiliorum occultationem. Et Virgilianus Æneas premit altum corde dolorem, quem nullo ſcilicet ſigno manifeſtabat.

PVTEI.

ET in huiuſmodi ſignificatum diuinæ literæ puteos plurimū ponere conſueuerunt. Hinc Iſaac puteos tot fodit, tot purgare aggreditur, tot nouo labore aperit, quæ omnia myſtico ſenſu vitæ, quam ſequi debemus, doctrinam indicant. Nam & Philo eo loco, Quę foderant pueri patris eius, ingeſto rudere obſtruunt Palæſtini, foſſuras puteorum auſpicia eſſe diſciplinarum ait. Eæ verò in pacatiſsimo contemplatiuæ philoſophiæ receſſu commorantur, vbi tranquillę, placidæ, leniterq́ fluentes aquæ caſtiſsimè laſciuiūt. Non negarim autē puteum in diuinis literis eſſe etiam vxoris hieroglyphicū: nam eò Theologi noſtri tra-
C hunt Salomonis præceptum, Bibe aquam de vaſis tuis, & de puteorū tuorum fontibus. Iam Berſabee nomen ſeptimus puteus interpretatur, quæ ſeptima fuerit Dauidis vxor. Propter aquas educatum ſe Dauides plurimum gloriatur, ſed perſpicuas, viuas, dulces, & placidè prolabentes aquas: quæ nobis quoque ſunt identidem adeundæ, ſi modò illos adeamus puteos in quos Palæſtini terram non ingeſſerint, in quos ſcilicet, vt hoc obiter interpretemur, inuida ac periniqua hæreticorum factio ſuæ turpitudinis cœnum nō admiſcuerunt: quicunque enim ſuam vberrimis his limpidiſsimisq́ vndis ſitim expleuerit, aut cœleſtem exceperit rorem, fontes melle fluentes hauſerit, nubium harum imbrem collegerit, inq́ auctos ijſdem imbribus fluuios demerſus lauet & volutetur, æſtuoſos is cupiditatum ardores extinguet, membris morbos qui ſenſum obſtupefaciunt, expellet, animiq́ podagram, bonorum quippe operum impedimentum, elidet, omniq́ demum labe perpurgatus, nulla corporis fęce ſordidus, ſitu obſitus nullo, nulla deniq́ labe contaminatus, ipſam æthereæ puritatis claritatem induet, & ſuperis par effectus, immortalitatis etiam conditionem diuinæ decreto liberalitatis aſſequetur.

PIERIVS VALERIANVS AD M. ANT. PASSEREM, PATAVINVM PHILOSOPHVM probatiſs. de iis quæ per Iſidem, & iugeris quadram, & picturas aliquot alias ſignificantur, ex ſacris Ægyptiorum literis. D

NOlim putes, eruditiſsime M. Antoni, dedicationem hanc meam de Iſide, déque iis quæ ſimilitudine quadam ad Iſidis argumentum in comitatum ſeſe adiunxere, ideo tibi factam, vt ſperarem te aliqua hinc obligatione mihi deuincire, cùm mihi potius perſuaſerim, multum me acquiſiturum, tibique plurimum debiturum, ſi commentationes has meas, qualeſcunque ſint, ſuſcipere dignatus fueris. Nam quid ego vel meditari, vel continua lectione conſequi vnquam potuerim, quod eruditionu cuiuſpiam nomine venditari mereatur tibi, cui totus ſit calathus ille domi, vnde omnia poſsis largiſsimè depromere? Non enim te ſolis medicinæ philoſophiæq; terminis cohibuiſti, ſed longè vlterius progreſſus, variarum inſuper rerum minimè protritarum doctrinam ita tibi comparaſti, vt de quacunq; re propoſita, & erudite loquaris, & eruditionem ipſam mira ſermonis iucunditate noueris conueſtire. Quin poëtas, hiſtoricos, polyhiſtoraſque omnes ita tibi familiares effeciſti, vt nihil tota in encyclopædia ſit, quod te lateat, quod non in promptu habeas, proq; loco & tempore vtaris quam feliciſsimè. Quare nihil aut parum legendis noſtris profecturus es, niſi quantum amici virtutibus tuis deditiſsimi nugas amas: & qui amant, Ouidianum illud obiectare ſolent: E

In facie næuus cauſa decoru erat.

Sit vtcunq;, non debui ego, quantulumcunq; præſtare potui, quin ad te mitterem hæſitare, aut propemodum expaueſcere, qui ſcirem quantum inde lucri facturus eſſem, qui rem quidem imbecillam admodum & infirmam offerrem, ſed quæ apud tam peritum, tam prudentem, tam probum, eundemq; humaniſsimum amicum ita accipi poſsit, vt vigorem firmiſsimáſque vires ſit conſecutura.

DE ISIDE.

ISIS dea quæ fuerit, quantóq; cultu à veteribus veræ pietatis neſciis, ſed rerum humanarum peritiſsimis, ſuſcepta, quot ſuperſtitionibus celebrata, iam omnibus innotuit: quare nos circa hieroglyphica eius tantùm immorabimur. F

QVADRIENNIVM.

PEr eius effigiem inter alia ſignificata Ægyptii annum ſuum, qui ſcilicet quatuor annis ſolaribus conſtabat, indicabant. Erat verò muliebre ſimulachrũ patrio paludamento veſtitũ, vt paulò pòſt dicetur, quod & anni, & ipſius Dei ſignum habebatur. Iſis in cœleſtibus aſtrum eſt, Sothis Ægyptiaca lingua nuncupatum, ἀστροκύνας Græca, quaſi aſtrocanem dicas. corruptam eam dictionem multis in locis invenimus. Is idem apud nos Sirius eſt, eadeḿq; Canicula, quæ ſtella ſub mento Canis eſt, vt Aratus obſeruauit: quamvis alibi ex Euſebii obſeruatione diximus, Solem & Sirium eundem accipi. Simpliciter verò ſtellam hanc in Iſidis honorem Ægyptii colebant, quòd ortu ſuo ingentes apud ipſos pluuias concitare ſolet, quibus Nilus creſcat, vnde ſibi victui neceſſaria comparabãt: qualem honorem & Leoni habitum eadem de cauſa, ipſo Leonis cõmentario declarauimus. Cur verò annũ ex hieroglyphico huiuſmodi intelligerent,

cauſa

A cauſa eſt, quod Ægyptij annũ ab iſtius ſideris ortu auſpicabant. Oriri verò in Ægypto ſolitus XII. circiter Cal. Auguſti. Sed hoc de vertente, de proprio inferius.

LVNA.

PLutarchus verò & Euſebius, qui veluti Solem Oſirin, ita Iſidem Lunam ex Ægyptiorum dictatis eſſe contendunt: eam hoc hieroglyphico deſcribunt, vt cornua taurina, veluti nouæ Lunæ ſpeciem geſtet, nigráque amicta palla, per latebras & obſcura loca Solem appetere, atque vnum ipſum concupiſcere videatur. Vnde factum eſt, ait Plutarchus, vt in amatoriis, quemadmodum apud Theocritum eſt, Lunam inuocarent. Eudoxus enim Iſin rebus amatoriis opitulari dicit. Hinc apud Ouidium, Arte amandi, legas:

Multas illa facit quòd fuit ipſa Iouis.

Porrò Luna cùm ſit noctis domina, noxque voluptarijs illecebris & Veneri ſacra, quæ, vt alibi dictum, latebris & ſpelæis gaudet, hieroglyphicè plurimùm cum ijs quæ Veneri attribuuntur, congruit. Amatores enim apud Maronem,

Secreti celant calles, & myrtea circùm Sylua tegit.

B Hinc legas apud Euſebium, voluptates, atque eas quæ fortè omniũ maximæ cenſeantur, ſi aſpexerimus, aut quod riſu dignum, aut viſu turpiſsimum eſt, aduertimus: quocirca vel erubeſcimus, vel occultare properamus. Id autem impendiò cauemus, vt hæc omnia nocti concredamus. Celari enim, vt elegans poëta dixit, vult ſua furta Venus.

MATERIA FORMA'QVE.

CVm verò Iſis materiam etiam myſticè ſignificet, Sol verò formã, vel agentem vim, Lunáque Solẽ ita ſuũ obſeruet, eiúsque ſemper radios excipere quærat, quibus illuſtretur, videor Platonis illud intueri de ſponſa, quæ veluti proſtituta ſponſum expectat auidiſsima, vnde rerum ſpecies, atque nouatus concipiat, & loco reddat, vti Luna lumẽ acceptũ mutuò, quò poteſt ſtudio reſtituit. Atque hæc ita obſcura hieroglyphicum eſt materiæ, quæ nullam adhuc formam ſuſceperit. Figuræ autem variatio in Lunari globo materiam apertè ſatis commonſtrat, quæ veluti cera mollis, nunc hanc, nunc illam impreſsionem ex quocunque ſigillo ſuſcipere apta ſit. Hinc tęniæ illæ variæ multicoloresque Iſidi dicatæ, nõ ſeptem tantùm eas Lunę facies, quas Græci φάσεις dicunt, ab Heliodoro ita nuncu-

C patas, ζωώδας, γένας, ἀκτολλὼ, μηνοειδῆ, διχοτόμους, ἀμφικύρτους, καὶ πανσελήνους, ſed etiam vim eius quæ circa materiam verſatur, indicant, qua ſcilicet gignit omnia, & omnia concipit: lucem quippe, tenebras, diem, noctem, vitam, mortem, principium, finem. Quis enim aſsiduam in Lunari facie varietatem non admiretur, dum eam nunc euaneſcentem, vt Heliodori ſententiam interpretemur, nunc corniculatã, nunc diuiduam, nunc protumidam, nunc plenam cõtemplatur? Ignium denique facie varia, quanto longius ſeceſsit à Sole, tãto largius colluſtrari, parte luminis compotem, parte altera caſſam, proque oris circumuerſione fulgoris ſpeciem variare, ſiue id alieno irradiata lumine faciat, ſiue proprio præpetique candore, vt Chaldæi arbitrantur. Cleomedes enim libro De cœleſtium orbium contemplatione ſcribit, inter Beroſi placita cõtineri, corpus Lunæ pilam eſſe dimidia parte candidam, altera cæruleam: partémque illam candidam proprietate quadam τῆς συμπαθείας ad Solem ſemper conuerti, vnde quo magis illi ſuccedit, luminoſam illam partem à nobis auerti magis: quo verò longius abſceſſerit, eo magis oculum noſtrum in amborum medio ſiſti, partémque candidam nobis aduerſam fieri, ac perinde ſeſe exhibere conſpicuã. Tangit idem Apuleius in Deo Socratis.

PRINCIPIVM. D

OSiridis verò tæniæ nulla fucabantur vmbra, ſed vndecunq; micantiſsimę ſplendorem nitidum præ ſe ferebant. Nam cum illæ principij ſymbolum eſſent, idq; virtute ſua purũ nitidum'q; ſit, neq; vllius rei admiſtione labefacteтur, nihil præter candorem oſtentare par erat. Sacerdotes autem illi cùm has ſemel in manus ſuſcepiſſent, eas eueſtigiò recondebant, nõ amplius videndas attrectandáſve: Iſiacis verò ſæpius vtebantur. Tænias autem Græcam vocem ſic interpretatur Verrius, vt dicat ornamentum eſſe laneum capitis honorati. Hinc Ennius Alexandro:

Volans de cælo cum corona & tæniis.

Sed vt rei philoſophiã in albis hiſce tænijs explicemus, manifeſtũ eſt rerum omnium principium ab omnibus ſanæ mentis hominibus ad Deum referri. Album autem eſt prima veluti materia quædam, in quam colores, quotquot volueris, perinde ac in vniuerſalem illam poſsis omnes ſpecies inducere. Hinc ad Dei cultum alba plurimùm indumenta omnium penè nationum conſenſu adhiberi ſolent, ſemperq; albus color ſacris accommodatus. Atq; ideo ait Perſius: E Quamvis albata rogarit. Sed quid indigemus Perſio, ſi Aſſertoris noſtri indumenta, cùm gloriam ſuam vellet diſcipulis patefacere, alba ſicut nix apparuêre? Apud Ciceronem II. de Legibus: Color albus pręcipuè decorus Deo eſt, tum in cæteris, tum maximè in textili. Et noſtra pietas canit, vt linteas, easq; puriſsimas induti tunicas, ſacra Deo caneremus. Sed quoniam pręcipua annorũ, menſium, & dierum hieroglyphica tam ſignificata quàm ſignificantia, deſumuntur à vario cœli motu, præteritis multis, quæ per figuras varias indicabantur, nec vulgo tamen, ſed ſolis ſacerdotibus Ægyptijs innoteſcebant, ad cœlorum perindeq; circulorum conſiderationem progreſsi, reliqua quæ de temporibus ſignificantur, per horum figuras explicabimus.

DE CIRCVLO.

CIrculi ſignificata non apud Ægyptios tantùm in vſu fuêre, ſed & apud nationes alias multifariam accepta: quare ſeparatim ſuum, hoc eſt, hũc locum ſibi depoſcere viſi ſunt.

ÆTERNVM PERPETVVM'QVE. F

NAm quod modò in Oſiridis tænijs dicebamus, has vtpote albas principiũ indicare, vnus quippe circulus deſcriptus, aut ſimpliciter, aut alteri cuipiã picturæ ſigno'vе circumductus, nunc ſemper, nunc perpetuum & æternũ, nunc omnia, quippe τὸ πᾶν ſignificabat, nempe quòd in ea figura neq; principium neque finem inveniri ſit, quod æternitatis eſt proprium; & quia omnium eſt figurarum capax, vniuerſitatem ipſam intra ſe complecti videtur. Ab huiuſmodi autem circulari ambitu exactè peracto, videlicet cùm Sol à matutino horizonte digreſſus, eo'dem redierit vnde ferri cœperat, diuinæ literæ tota die pro perpetuo poſuerunt: vt Pſalmo LXXI, Vt cantem gloriam tuam tota die: vbi Symmachus, pro lectione quæ eſt, Tota die, Perpetuò reddidit.

DEVS.

CVius etiam principij finisq; nuſquam apparentis ratione habita, Ægyptij Deum ex hieroglyphico circuli intelligebant. Perſæ verò (quod non abſurdum eſt repetere) cùm Iouem cœli dominũ dicerent, ſacrificia illi ſe facere putabant, vbi celſiſsimã ſpeculam conſcendiſſent, Iouemq; cœli circulum nuncupaſſent.

A paſſent. Tranſiit idem mos ad Turcas. Hinc ab alta quaq; turri matutinales illæ acclamationes, quarum ſenſus eſt, Deum fuiſſe ſemper, futurumq; ſemper: neq; quicquam aliud, niſi quòd ſuum etiam ſalutant Mahometum. Sarraceni quoq;, & pleræque aliæ nationes Deum circulum appellabant: atq; hinc ſempiternum exprimi contendebant.

ADORATIO.

EA de cauſa Pythagoras circumactu corporis adorandum iubet, hís verbis, προσκυνεῖν περιφερόμενον. quod Plutarchus ad imitationē cœli perpetua vertigine circumacti fieri putat: quanquam nõnulli dictum ad rerum humanarum varietatem, aſsiduamq; mutationem, in quibus nihil ſtabile, perpetuumq; ſit, arbitrantur. Sedenim quod ad corporis conuerſionem pertinet, multarum is gentium mos fuit, idq; Propertiani loci aperit intellectum, libro primo:

Ante tuos quotiens verti me perfida poſtes, Debitáq; occultis vota tuli manibus?

Quod dubio procul adorationē ritè ſactã innuit. Tale aliquid apud Suetoniũ invenias, vbi de Lucio ait, de Vitellij progenitoribus loquẽs: Idem miri in adu-
B lando ingenij, primus Caium Cæſarem adorari vt Deũ inſtituit, cùm reverſus ex Syria nõ aliter adire auſus eſſet, quàm capite velato, circũ vertensq; ſe, deinde procumbens. Fuit verò Numę inſtitutum, vt adorantes Deos, in orbem ſeſe verterẽt, deinde verò ſederẽt. Pręterea cõuerſio illa, & totius corporis circumactio, nobis documento eſt, nihil ex humanis rebus firmum eſſe & ſtabile, & vtcunq; vertat Deus, reuoluatq; vitam noſtram, id iucundè ac libenter admitti oportere. De ſeſſu autem in Cynocephali commentario dictum, ſitũ huiuſmodi ad diuina pertinere. Id verò minimè prætereundum, fieri ſolitam eam corporis conuerſionem à ſiniſtra in dexteram, ad ipſius mundi imitationem, cuius ortus, vt & Plinius & nonnulli alij tradidére, ab læua parte eſt in dexteram præceps. Quare iocatᷣ Plautus, Gurgulione, dicente Phædromo: Quò me vertã neſcio. ſubiungit Palinurus ſeruus: Si Deos ſalutas, dextrouorſum cenſeo. De Camillo memoriæ proditum eſt, cùm ſe ad dexteram conuertiſſet, vt mos erat Romanis adorantibus, ſubito eum lapſu cecidiſſe, quod omen ad damnationem, qua poſtea oppreſſus eſt, pertinuiſſe creditũ, omnia eo populo ſuperſtitioſius ęquo perpendente. Quodq; ad huiuſmodi circuitum in adoratione pertinet, notũ ex
C hiſtorijs ẽſt, quàm prudenter Marcellus ad Capidium Ciſalpinæ Galliæ vicum ſe geſſerit. Nam cùm impetũ in Gallos faceret, retroactus ab equo ob hoſtium clamorem perterreſacto, circuitum eum adorato Sole, vt Romanis in pugnæ principio facere mos erat, de induſtria feciſſe ſimulauit, ne apud ſuos mali ominis religionem excitaret. E contrariò Galli ſiniſtrorſum, & in læuam partem religioſius fieri ab adorantibus conuerſionem corporis arbitrabantur, de quo ita Plinius: In adorando dexteram ad oſculum referimus, totumq; corpus circumagimus, quod in læuum feciſſe Galliæ religioſius credunt.

PERFECTIO.

DEniq; apud veteres obſeruabatur, vt facto ſacrificio, circulum in ara illinerent ex hoſtiarũ ſanguine, quẽ phiala religioſiſsimè collegiſſent. Idq; erat ſacrum illud verbum πλάσαι, quod perfectionis indicium eſſe dicebant, quòd figurarum ea ſit vndecunq; perfecta.

ANNVS.

QVi verò per circuli deſignationem annum intelligi volunt, vt manifeſtiora prętereamus, eius potiſsimũ aurei circuli ratione inniti videntur, quẽ de Si-

mandij ſepulchro & Cambyſes & Perſæ ſuſtulerũt: erat enim ille trecentorũ & D ſexaginta quinq; cubitorũ ambitu, cubiti vnius latitudine, ſingulis anni diebus in ſingulis cubitis exculptis, per aſtrorũ ortus occaſusq;, quidq; ea ſecundũ Aſtrologos obſeruata ſignificarent: cuiuſce rei quędam propemodum vmbra habetur Patauij in Palatini palatij aula, vbi corona ſupernè circũcirca ducta, Zodiaci primùm totius figuris inſignis, mox gradibus ſuis diſtincta, quorum vnicuiq; adpictæ ſunt certæ rerũ imagines, quæ pueri gradus eius emerſu nati, modò ingenium, modò ſortem indicent: quarũ ego teſtimonijs ſæpe vti ſoleo hieroglyphicis meis fide facienda: nam Ægyptium quid omnino ſapere videntur.

POEMATIS GENVS.

AD anni autem ſimilitudinem poëmatis etiã genus Circulus appellatur, cuius Ariſtoteles Analyticis meminit. Id alij alio expoſuerunt modo. Sed nimirũ poëma illud Circulus appellat, cuius finis idem eſt cũ principio: cuiuſmodi eſt Catullianũ epigramma in annales Voluſij, & alterũ in Noniũ Strumã, & vnum etiam in Mamurrã & Cæſarem. Euthymius ſanè circulares eos pſalmos vocat, qui eodem finiunt verſu quo cœperãt, cuiuſmodi eſt decimuſoctauus ſupra centeſimũ: Cõfitemini Domino quoniam bonus, quoniam ſempiterna eſt E eius miſericordia. Fieriq; ſolet, vbi ſententiã aliquam inſigniorem quærimus in audientis animo quaſi aculeum quendam è repetitione productum affigere, vtq; tenacius memoriæ inhæreſcat, affixum ita relinquere.

CONTRARIETAS.

MOtus verò qui eſt in circulis natura conſiderata, in cauſa fuit vt periti Mathematicarũ, contrarietatem hieroglyphicè ſignificare volentes, duos iuxtà ſeſe contingentes circulos deſcriberent, quales in quibuſdam machinis fieri videmus propter vnius incurſationem aduerſo motu alterum circumagi, atque ita manifeſtam diſcordiam apparere: quam in adoleſcentiæ noſtræ delictis, amore in indignationem conuerſo, ita ex Ariſtotele deſcripſimus:

Non aliter motas concurrere ad oſcula vidi,
Hinc atq; hinc geminæ ſi coiere rotæ,
Quæ ſimulac primis ſeſe tetigere labellis,
Pars ea quamprimùm, quæ veniebat, abit:
Fitq; ex concurſu facies contraria primæ, F
Machina verſa meo qualis in igne fuit.

SVMPTVS PVBLICI PRIVATI'QVE.

ORbiculi quidam numiſmatũ ſpeciem referẽtes, quos in aliquot pyramidibus & obeliſcis exciſos videas, pecuniã indicãt in opere conſtruendo erogatam: qui ſi fuerint in orbem diſpoſiti, ſumptũ eius operis ſignificare aiunt publicum fuiſſe: ſin parallelari quodam ordine ſculpti, priuatam impenſam ſignificare contendunt: quę tamen interpretamenta iuniorum quorundam eſſe nõ inficior: nã apud veteres nihil tale interpretatum inveni. Exigeret hic locus, vt de circulis quibuſdã mutua cõplicatione cõiunctis, qui diſciplinarũ hieroglyphicũ conſtituunt, rationẽ ſubiungerem: ſed quoniam argumentũ illud alio cõmentario, quod Illuſtriſsimo reverendiſsimoq; Herculi Mant. inſcripſimus, latè ſatis explicatũ eſt, ad ſphęrã nunc, & figuras aliquot iſtius cogitationis cõuertemur.

DE SPHÆRICA FIGVRA.

PEr circulum ſuperius Deũ à nonnullis intelligi docuimus. Cæterùm ſi qua Deo

A Deo forma ſimilitudo've adſcribi poſsit,longè cõvenientius ſphęrica illi figura accommodabitur. Meritò itaq; Xenophanes mundum illum archetypum ſphęram appellauit:veteresq; pleriq; veræ theologiæ ſcientiam nondum aſſecuti, nihil eſſe aliud Deum, niſi cœlum ipſum, & cœleſtia iſta arbitrabantur. Sed & Salomon ad Deum conuerſus, Exaudi ò cœlum, dixit. Deos tamen, vt noſtrorum interim oracula miſſa faciamus, neq; menſura, neq; forma vlla cõprehendi poſſe dicit Iamblichus, & omnes qui aliquo veræ doctrinæ lumine irradiati fuerunt.

ÆTERNITAS.

ITaq; rectè cùm per hieroglyphicum ſphęræ Deum intelligerent, ęternitatem quoq; eadem figura deſcripſerunt. In numo enim Fauſtinæ, quam retulerant inter diuos ſuos, ſigillũ eſt cũ ſceptro ſuper ſphæerã ſedens, dextera exporrecta, cum inſcriptione, ÆTERNITAS. Eadem inſcriptio in numo altero, vbi dea ſummis læuæ digitis pallam tollit, dextera ſphęrulam porrigit. Cùm verò mundi ipſius figura in orbem conglobata perhibeatur, pleriq; veterũ eo ſigno credidêre, mundum identidem principio caruiſſe: quodq; in diuinis Græci reddiderunt ἀϊδίως ἀρχή, ab æterno hi ſunt interpretati. Quibus Magnus Baſilius egregiè reſpondet, atq; inter alia, figuræ huiuſmodi principium, quod incompertũ illi putant, & ſcholis omnib. declamitant, à centro is eſſe demõſtrat. Apud Romanos quoq; perpetuitas eſt per ſphęram indicata: vt in ſphæra illa quæ cũ caduceo & pharetra tranſuerſis, virgaq; cui palliolum appenſum eſt, dexteræq; conſertę, in numo quem Cęſari cudit L. Buca, in cuius altera facie inſcriptio eſt his literis, CÆSAR DICT. PERPETVO. Sanè perpetuitas ex ſphęra, autoritas verò Dictatoria quæ illi conſenſu atq; concordia ciuium demandata fuerat, per inſignia reliqua ſignificantur, de quibus ſigillatim dicere non eſt hîc locus.

COELVM.

EAdem pila Solis & Lunæ ſignis cõſpicua, cœlũ ſignificabat. Alij per huiuſmodi ſpeciẽ, CVNCTA, veluti etiam in circulo, interpretabant: ſiquidem circumflexu cœli, quẽ alio nomine mundum appellamus, cuncta tegi cõprehendiq; manifeſtũ eſt, quippe qui totus in toto ſit, imò verò ipſe totũ, extra intraq; in ſe cuncta cõplexus. Quin non modò pila, ſed ſimplex rotæ curuatura cœlum apud Ægyptios indicabat. Ita enim apud Cyrillũ legas libro nono contra Iulianum, quod pręcipiti quidã ingenio pro apſide aſpidem tranſtulerunt. Huius picturæ eam Ægyptij tradebant cauſam, quòd cœlum in circuitum aſsiduè ferat.

FORTVNA.

VVlgatiſsimum illud inter hieroglyphica, Fortunã nunc rotulæ, vt vulgus, nunc ſphęræ alicui, vt Cebes, inſiſtentẽ pingere: ſiue vt eam rerũ dominam oſtentent, qua etiam de cauſa Apelles eam in ſedem collocauit: ſiue vt eius inſtabilitatem inde coarguant. Quin à volubilitate nomen etiam illi: nam quæ prius Vortuna à vorto dicebatur, digammi mox mutatione in F affinem literã, quod in pleriſq; factũ eſt locutionibus, in Fortunã abijt. Cuius pręcipuũ opus eſt, ima ſummis, & ſumma imis commiſcere, rerũq; omniũ viciſsitudinẽ inducere: cuius quidem vertiginis ergò φερέπολις τύχη Pindaro nuncupata. Nam ſi Fortuna proprium hoc habet vt viciſsitudinum autor ſit, quos modò claros effecerat, mox obſcuret, fouereq; deſinat: quos verò premebat, iam erigat, & illuſtres efficiat: quęq; antiquiſsimus Heſiodus ſuper his de Ioue dixit, iure ipſa ſuo propemodũ adminiſtret, quid in rerũ natura mutabilitati huic & apertiſsimæ rerũ viciſsitudini magis ſimile reperiatur, quàm circuli rotæ've motus? conſtant enim hæc

primùm, ſimulac fiũt, ex re ipſa, contrarijs ſimul manentibus, & integris, curuo D
ſcilicet & concauo, ex ſtante & moto, centro ſcilicet & circumferẽtia: ac ſimulac
impelli cœperint, vna eademq́ linea, vti ſuperius dicebamus, abit et redit, aſcen
dit atq; deſcendit, eodemq́ motu, quod primum erat, vltimũ, quod vltimũ, pri
mum euadit, vt nihil deniq; in vna re quapiã variantius excogitare poſsis. Vn-
de meritò dixerit Ariſtoteles, circulum miraculorũ omnium eſſe principium.
Id verò minimè prætereundum, Ægyrenſes eiuſdem mutabilitatis ergò Amo-
rem atq; Fortunam eodem in delubro venerari conſueuiſſe. Conſtat igitur pi-
lam atq; rotam volubilitatis hieroglyphicum eſſe, & luculento apud Græcos
epigrammate Poſidippi de Occaſione, quæ idem ferè cum Fortuna officiũ exer
cet. Ea enim cur rotulæ inſiſtat interrogata, Stare loco nequeo, reſpondet. Au-
guralis autem diſciplinę obſeruatione proditũ eſt, ſphæram æream de Cæſaris
Maximini ſtatua, quæ in veſtibulo Regiæ locata erat Antiochiæ, excuſſam re-
pentè Iouiano Imperatore vrbem eam ingrediente, turbarum quæ ſubſecutæ
ſunt in eius perniciem, portentum habitam, quòd aruſpices rerũ volubilitatem
id ſignificare aſſeuerarent. Et Conſtãtius Imp. paulò antè quàm moreretur ima
ginari per quietem viſus eſt, cernere ſe patris effigiem quæ pulchrũ infantem of E
ferebat, quem vbi gremio ſuſcepiſſet, proiecit is longius ſphærã de manu ipſius
Imperatoris excuſſam, quod temporũ permutationem portendere, euentu mi-
nimè irrito ab aruſpicibus reſponſum eſt. Quod verò dicebamus, Fortunam
ſphęrę inſiſtentem pingi ſolitam, apud pleroſq; variat huius argumenti ſpecies:
vt in numo P. Septimij Getæ Cæſ. ſigillum ab altera parte eſt cum radio in læ-
ua, cum ſphęrula in dextera, quam exporrigit, vti coloſſea quædam manus ahe-
nea in Capitolio habetur. Vidi etiam Fortunæ ſimulachrum pilæ inſiſtens cum
nouacula, cum nauali clauo, & cornu copiæ: in qua, nouacula felicitatis indicat
amputationem: pila facilem eius volubilitatem, vt paſsim: clauus, vitæ noſtræ
ſub eius ditione curſum: cornu copię, bonorum largitionem. Sanè Plutarchus
commentario de Fortuna Romanorum, Fortunam ait traiecto Tybri, poſitis a-
lis, exutis talaribus, abiecta inſtabili & veſtigia fallente pila, ita Romam ingreſ-
ſam: quod indicium eſſet eam ibi conſtanter permanſurã, neq; aliò in poſterum
abuolaturam: illud ſcilicet Maronianum ſecutus, quod de Romanus ait:

His ego nec metas rerum, nec tempora ponam, Imperium ſine fine dedi. F

TERRARVM ORBIS.

QVo pacto autem terrarũ orbem pila deſcripta ſignificent, rudi etiam inno-
tuit plebeculæ. Orbem enim linea quadã, veluti finitore circulo diſſectũ, al-
terũ quoq; ex hemiſpherijs, quippe ſuperiorẽ, quaſi meridiano circulo produ-
cto diuidunt: à meridiano autem quaſi coluri partem ad occidentem Solem ver
tunt, atq; inde Aſiam, hinc Africã & Europã intelligunt, cùm tamen poëtę terrã
ἀπείρονα dicant. Cuius vocabuli ſi vim ſimpliciter interpretemur, infinitã expone
mus. At Ioan. Grãmaticus Ariſtotelis interpres accuratiſsimus, σφαιροειδῆ mauult
interpretari: omnino enim neq; ſphęra, neq; circulus finem principiúmve vllum
prę ſe ferũt. De figura verò terræ quàm varia alijs atq; alijs credatur, videndum
apud Plutarchũ libro de Philoſophorũ placitis altero. Sed nos in hoc antiquis
feliciores ſumus, q̃ non vniuſcuiuſquã teſtimonio, ſed iam innumerabilium de
viſu referentiũ, vniuerſum hunc orbis globũ terra mariq; & habitabilem & per-
meabilem accepimus, & quotidiana in hanc & illam partẽ ſuprà & infrà nauiga
tione, manifeſtior fit in dies. Sed quod ad orbem noſtrum attinet, videre eſt in

Fau-

A Fauſtinæ numo quodam ſphæram pro terrarum orbe poſitam: ibi enim Cybele leoninæ inſidet ſellæ, ſphæramq́ue inter manum atque genu continet: inſcriptio, quæ ad hanc rem facit, eſt, MATRI MAGNÆ. In numo Germanici Imp. Cæſaris Aug. Victoria ſphæram mouere videtur, in qua literæ, S. P. Q. R. quaſi terrarum orbem Senatui populoq́ue Romano adiudicatum iam eſſe ſignificare velit. Sanè autem Imp. Neruæ Cæſ. Aug. ſphæra S. C. adcuſa eſt, cũ adiecto temone, quod orbis gubernationem dubio procul indicat. Et eodem ſignificato Imperatori Veſpaſiano Aug. P. M. P. P. P. COS. VI. Vtrunque numo æreo ſignum idem dedicatum. Grati verò Imperatores qui Dis acceptum referrent quòd regnarent, id deorum prouidentię adſcribentes, rem numiſmatũ monumentis teſtati ſunt. Nam in M. Antonini Pij numo ſimulachrum muliebre videas, quod ſtans læua contum tenet, dextera radium, quo præiacentem pilam verſet. Inſcriptio, PROVIDENTIÆ DEORVM. In altero eiuſdem ſimulachrum idem læua manu baculo innititur, cuius apex in lituum flectitur, læua pilam radio attingit, quaſi eam verſaturo, aut leges illi cõſiſtendi præſcripturo. Inſcriptio, PROVIDENTIA. Eadem pila in manu dextera exporrecta in numo L. Veri Aug.
B cum inſcriptione, PROV. DEOR. TR. P. III. COS. At in Maximini, ſimulachrum cum cornu copiæ, radioq́ue in eius manu dextera pilam à pedibus verſante, cum inſcriptione, PROVIDENTIA AVG. In Antonini verò Pij numo ſphęra cum cornu copię, FELICITATIS adſcriptionem habet. Dicata etiam eſt cum iaculo, Philippi filio. Inſcriptio, PRINCIPI IVVENTVTIS.

MVTABILITAS.

QVod autem ad rerum mutabilitatem facit, non pila tantùm, verùm etiam rota in huiuſmodi accipitur ſignificatum. Pſalmo enim LXXXIII legit: Deus meus pone eos vt rotam: hoc eſt, tam facilè felicem eorum ſtatũ converte, quàm volubiliter rota ipſa conuertitur. Ita Euthymius, Eucherius, & alij.

DE ROTA.

C ET quoniam res ipſa nos ad rotam iterum reduxit, cùm aliquot adhuc ſuper ea reliqua ſint ſignificata, quæ diſtinctio ſit in rotis primùm enarrabimus, mox quæ ad ſignificatum attinent exequemur.

DEORVM ROTÆ.

SCiendum enim rotas plurifariam à radiorum numero diſtinctas eſſe. Nam quæ dijs attribuuntur, octo radijs inſignes figurantur: propterea quòd rerũ cœleſtium motus in octauam vſque ſphæram, quantum humani oculi vis porrigi poteſt, obſeruantur.

HVMANÆ ROTÆ.

HOminum verò rotæ ſex tantùm radijs compingi debent, tot enim ſunt humanæ naturæ motus: in anticã, in poſticã ingredi, vel retrocedere, in dexteram aut in læuam ferri, ſurſum aut deorſum aſcendere, vel deſcendere.

INFERORVM ROTÆ.

QVæ verò Ixionis rota fertur, quatuor tantùm radijs cõpacta fingitur: vnde Pindarus dixerit, τετράκναμον ἰὸν δλέϐον. In ea verò ita diſtrictus fingitur Ixion, vt manus ſingulę ſingulis radijs affixæ eſſent, totidemq́ue alijs pedes ſinguli. Quæ de re apud Pindarũ legas Pythijs, Ode ad Hieronem altera. Neruæ Traiani numus eſt, à cuius vna parte ipſe pro ſuggeſtu populum alloquitur, toga-

tus verò populus ſublatis in cœlum dextris applaudit: inde in extremo margi- D
ne meta eſt, iuxta cuius baſim Nympha iacet humi fuſa ſiniſtro brachio ſupra rotam exporrecto. Sunt qui ex hoc Circum inſtauratum à Traiano interpreten tur, quia rota circumagi videatur.

AQVA TRAIANA.

SVnt qui, vt mihi videtur, longè rationabilius aquam Traianam intelligant. Nympha enim humorem, humi præſertim fuſa, dubio procul indicat: innixa verò rotæ, aquæ curſum nõ incongruè ſignificare poſsit. Alibi vidi Nympham ipſam in eiuſdem Traiani numis cum rota supernè ſita, & inſcriptione, VIA TRAIANA. quorum vtrunque artificioſe, maximeque propriè figuratum. Nam in via rota ſupernè voluitur: in aqua curſus ab imo eſt. Alius item numus eiuſdem Traiani, in quo ſignum idem penè humi proſternitur, læua ramum frondibus veſtitum, dextera currulem rotam iuxta genu tenens, ſub baſi cuius literæ ſunt, VIA TRAIANA. S. C. circumcirca verò, S. P. Q. R. OPTIMO PRINCIPI. In alio, in quo eædem literæ circumductæ, aquæ ductus habetur in ſemicirculum fornicatus, idemque ſimulachrũ humi fuſum cum harundine infrà, & literis in hunc modum diſpoſitis:

S. AQVA C.
TRAIANA. B

VITÆ NOSTRÆ PROGRESSVS.

SEdenim VIA etiam ſua habet ſignificata in diuinis literis, quippe quę vitam hanc quam viuimus indicat: vnde omnes à die natiuitatis ad extremũ vſque, viatores, hoſpites, & peregrini dicimur, vtpote qui ſolum hoc extra patriam incolimus, vbi nulla cõſiſtendi firmitas, perpetua verò ſemper agitatio animi, vbi demùm rerum aut ſententiæ conſidendum ſit examinantis. Diſtinguũt inſuper theologi viam à ſemita: per viam mandata ea peragenda intelligentes, quæ vniuerſo mortalium generi data ſunt: per ſemitam verò, quæ huic vel illi perſonæ, ordini, collegio, nationi've præcipiuntur.

THEOLOGIA.

SVnt qui per rotam currulem in diuinis literis Theologicæ doctrinæ hieroglyphicum intelligant, propterea quòd rota ea terram ima tantùm attingat ſuperficie, reliquum in ſublime tollatur, & aurigam animũ ſemper terra procul F ſurrigat. Idem præterea eſt officium rotæ, quod & Theologi, vt ſcilicet à terrenis imiſque rebus ad ſublimium cœleſtiumque naturarum ſpeculationem attollatur, inde mox à diuinis ad humana deſcẽdat, quoque inter ſe vinculo colligentur oſtendat: qui quidem eſt rotæ motus. Sed quoniam proprio commentario mul ta de vniuerſo curru diximus ex diuinis literis, deque myſticis eius rotis, tũc cùm terreſtre iter eamus, Traiana procedemus via.

IMPERITORVM PRÆCIPITIVM.

SEd cur id diſsimulem, quod in diuinis literis imperitorum præcipitantiam per rotam ſignificari comperimus? & in hanc ſentẽtiam à Pſalmographo dictum citauerimus: Deus meus pone illos vt rotam. Rota quippe poſteriore par te attollitur, anteriore cadit. Poſteriora ſunt bona fortunæ, quæ quia noſtra nõ ſunt, ea nobiſcum tranſportare non poſſumus, ideoque à tergo relinquuntur. Anteriora ſunt æterna, & quæ nos aſsiduè comitantur, imò nos præcedunt, ſeque duces, quò progrediendum ſit, exhibent. Impurus igitur & imperitus rerum, cùm fortunæ bonis augetur, auerſus retrò faciem quæ æterna ſunt obliuiſcitur, atque ita fit vt anteriore parte neglecta, præceps eat: nam poſterioris, quæ attolli vide-

A videtur, admiratione captus, in quam rapiatur voraginem animaduertere nequaquam poteſt, atq; ita præcipitatur.

DE QVADRATO.

AB egregiè mobili figura ad maximè ſtabilem tranſire quodam veluti antipathiæ loco viſum eſt, quippe vt vario eo delaſſatus motu, firmitatis iſtius occaſione quietem aliquam aucuparer. De quadrangulari igitur figura diſſeremus, quę multipliciter deſcripta, multas identidem præ ſe fert ſignificationes.

ANNVS SOLARIS.

QVarum prima illa eſt, quam initio cōmentarij ſuper Iſide tetigimus, Ægyptios quippe duas anni rationes habuiſſe: vnā qua vertētem, CCCLXV diebus, & horis ſenis, agnoſcebāt: alterā, qua Sotheos ortū quarto quoq; anno quadrantibus illis diei quatuor in vnum cōtractis, obſeruabāt ſupputationi huiuſmodi reſpondere. Cùm verò iugerū centum cubitis dimetirentur, quartā iu-
B geris, quæ ſcilicet cubitis XXV claudebatur, pro ſex horis quę vnoquoq; anno ſuperabant, accipere cōſueuerunt, ac perinde vertentem annū intelligebant, cui quarta illa diei pars addita, quarto quoq; abſoluto, dies etiam vnus intercalaris ex quartis illis adauctus adijciebatur. Sed quoniā & hæc & alia multa ſuperius ſuper anni ratione diſſeruimus, ea repetere ſupervacaneum eſſet & importunū.

SAPIENTIA.

VEluti verò Fortunam rotundo lapidi inſidentem pingere veteres inſtituerunt, ita Sapientiam in quadrato ſtatuebant: ex hoc hieroglyphico volubilem illam, vti paulo antè diximus, huius verò ſedem firmam & inconcuſſam indicantes. Et noſtri quadrata ligna quæ ad arcæ Noes fabricam parari diuinum iuſsit numen, doctores & magiſtros in Eccleſia ſignificare dicunt, quorū ſapientia incluſi intus populi conſeruantur, & ab incurſantibus hæreticorum procellis muniuntur. Ex quadratis enim lignis conſtruere debere nos Bibliothecam admonet Adamantius, non ex agreſtibus, rudibus, & impolitis: quippe ex Propheticis & Apoſtolicis voluminibus, in quibus ſolis vera continetur ſapientia,
C vtpote qui vitijs omnibus reſectis exciſisq;, quadratum vitæ iuſtioris tenorem, & ex omni parte libratum præ ſe ferant.

MERCVRIVS.

CVm'q; apud veteres Mercurius ſapiētiæ Deus haberet, Hermæa illa apud Athenienſes fieri ſolita, quadrati quippe lapides, quos tum in priuatarum, tum in ſacrarum ædium veſtibulis ponere conſuerant, vt ſignificaretur, rationē & veritatem perinde vt forma quadrata rectam ſemper ſtare. Nam rationis & veritatis Deus Mercurius antiquis erat.

IVPITER.

APud Arcadas nō Mercurij tantùm, ſed & Iouis, & aliorū deorū ſimulachra quadrantalia fieri ſolita, Pauſanias autor eſt, nempe vt eorū inde ſtabilitas ſignificaretur. Iupiter enim ipſe manēs ſtabilis, dat cuncta moueri, vt veteres poetæ canūt. Nam & Hermæis à firmitudine nomen, quòd herma fundamentū ſit.

VIR PROBVS.

QVantum verò pertinet ad virtutes, quadrata forma virū ea de cauſa probum dicimus, quòd cubicę figuræ ſpecies quoquo verſum iacta verſataq; fuerit, recta ſemper conſiſtit, quatuor lineis, & totidem angulis ſemper inſignis.

Hinc illud, ἀγαθὸς ἀληθῶς καὶ τετράγωνος ἄνευ ψόγου. Quadrangulus reuerà probus, nul- D
liúsq; obnoxius vituperationi, quod tangit Ariſtotel. Ethic. primo. Et ad Theo-
dectem III, quadratum ſimpliciter virum per tranſlationem dictum autumat,
& perfectum ſignificare. Sanè quidem cùm tres in corporibus ſtaturæ conſide-
rentur, rotunda, quadrata, teres, humanum corpus quod à pictoribus & ſtatua-
rijs commendetur, ſex & ſexaginta digitos excedere non debet, quippe quod
quatuor cubitorũ altitudinem æquet: & quatuor & viginti digitos cubito ad-
ſcribi, ſuo commentario probatum eſt. A' quatuor igitur cubitis quadratũ cor-
pus denominatum, quod laudatiſsimæ ſtaturæ ſit. Infra horum digitorum nu-
merum, quos fortè ab vniuſcuiuſq; corporis proportione accipimus, quo quis
magis contrahi, ac propémodum deſidêre videtur, eo magis ad rotundam ſpe-
ciem accedit: & corpus illud rotundum appellari poteſt, quod digitis aliquot
eſt quadrato breuius, vel cuius altitudo extremos brachiorum quammaximè
porrectorum digitos non exęquat. Teres verò, cuius proceritas ſupra ſex & no
naginta digitos aſcendit, altior've ſit eo menſuræ modo, quem vti dictũ, expor-
recta brachia deſignant. Staturam hanc alij oblongam, alij gracilem appellaue- E
re, & rotundiorem illam obeſam dixere. Cornelius Celſus corpus illud habiliſ-
mum dicit, quod quadratum eſt, neq; gracile ſcilicet, neq; obeſum. Nam longa
ſtatura vt in iuuenta decora eſt, ſic maturiore conficitur ſenectute: ſolere enim
homines huiuſmodi ſupra modum mox incuruari, tam philoſophorum ratio-
nes, quàm hiſtoriarum exempla oſtendunt, ſi quæ cotidie oculis offeruntur mi-
nus animaduertimus. Et Antoninum Pium eiuſmodi fuiſſe tradit Iulius Capi-
tolinus, vſumq; eum ad emendandum vitium tabellis ex tilia, quibus pectus ad
ſuſtinendum pondus adſtrictum faſcijs obligaret.

CLARI VIRI.

QVod tamen de certa hominis altitudine dictũ eſt, non negarim procerio-
res ſtatuas ijs eregi ſolitas, qui vel victoria aliqua, vel præclaris alijs faci-
noribus ſupra reliquorum mortalium gloriam euecti ſunt: vt Diagorę Rhodio
Olympionicę ſtatua decreta eſt quinq; ſupra quaterna cubita digitis. At Dama
geto eius filio paterna minor vno, cæteris maior digitis quatuor. Sunt qui ha-
bitam in his rationem putent, vt recta proportio oculis repræſentaretur, quo- F
niam huiuſmodi ſtatuæ in columnas ſublatæ, dum ſuſpiciuntur, niſi naturæ lon
gitudinem excedant, in monſtroſam quandam obeſitatis ſpeciem declinare vi-
deantur, ſpatio ſallente oculum. Sed vt hoc non negarim, ita etiam plures ſta-
tuarum ordines fuiſſe, non ignorãdum dixerim: pariles quippe, magnas, maio-
res, atq; maximas: alias benemeritis & ſapientibus viris, alias Regibus, Impera-
toribusq;, alias heroibus, Dijs alias fieri ſolitas. Sed in ijſdem ipſis ſtatuis nõ ea
menſuræ conſideratio, qua de nos agimus, perpenditur, cùm in illis ſua cuique
proportio adiudicata eſſet, qua opus perfectiſsimum redderetur. In ratione ve-
rò noſtra cùm obeſum, quadratum, aut procerũ corpus dicimus, rationem eam
inſpicimus, quæ ad digitorum & numerum & proportionem quadret, vt hæc
ab illa diſtinguatur. Hinc illud apud Tranquillum intelligi poteſt de Flauij Ve-
ſpaſiani habitudine quadrata: & quod apud Palladium eſt, Sint boues nouelli,
quadratis & grandibus membris.

MVLIEBRIS STATVRA.

QVoniã verò decet muliebrẽ habitudinẽ graciliorẽ eſſe, atq; ea de cauſa ma
tronales virginalesq; colũnæ, quarũ ratio ad hũani corporis ſimilitudinẽ

primum

A primùm excogitata fuit, procceriores quàm Doricæ, quæ viriles nuncupantur. Hinc fit, vt quę virum decet quadrata facies & habitudò, dedeceat mulierem: & qui virum probum quadratum dicimus, mulierem quadrantem, & quadrantariam Alia tamen ratione proſtitutam intelligimus, de quo apud Plutarchum in M. Tullij vita, & apud Tullium oratione pro M. Cælio: quod nõ à corporis dimẽſione deſumptum, ſed ab exigua ea ſtipe, qua parabilis habetur. Sed enim Siculi ad hæc vſq; tempora meretrices vulgò quadratas dicunt: eaſdẽ Itali reliqui, vel ab obſequio, vel ironicè, bonas fœminas appellitare conſueuerunt.

ROMA VETVS.

ET Roma olim quadrata, eaq; ſpecie primùm ædificata, diuq; permanſit vt quadrata Roma diceretur, præcipuè locus in palatio ante tẽplũ Apollinis, vbi repoſita erant quæ boni ominis cauſa in vrbe condenda adhiberi ſolita. Saxo autẽ munitus erat in ſpeciem quadratã. Eius loci meminit Ennius eo verſu,

Eſt nunc, & quis erat Romæ regnare quadratæ.

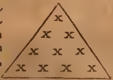
B DE META.

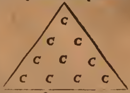
IAm metarum pyramidumq; ratio nos appellat, quarum ſignificata referamus: & quoniam & quadrangulares & triangulares metæ reperiuntur, de quadrangularibus prius dicere incipiemus, argumento eo, quod præ manibus erat, inuitati.

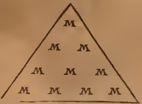
FINIS.

FInem hęc, aut operis cõſummationem, abſolutumq; modum oſtendit: ſiquidem myrias, qui decem millium numerus eſt, metam aſtruit. Numerus verò is ab vnitatibus multiplicatus, & maximus, & perfectiſsimus eſt, adeò vt ſumpto ab vnitate principio, ſit in myriadem finis. Pyramidis enim baſis, vt apud Philonem eſt, longitudine pedum centum, ac totidem latitudine conſtituitur, quibus iuxta quadrati naturam multiplicatis, in quem diximus numerum reſultat: quem quia perfectiſsimum eſſe dictum C eſt, finem itidem & exactum opus meta, ex ter multiplicato denario conſtituta, ſignificare dicitur. Decadis autem vis eſt quaternarius numerus: ſecundum enim compoſitionem à monade ad quaternariũ punctis in vnum contractis ac ſupputatis, decas fit. Decies autem decem, centum: decies cẽtum, mille: millia decies, ſumma perfectiſsima. Adſtipulatur huic perfectioni architectorum etiam commẽſus, qui perfectionem in denario, quem antiqui τἐλειον appellant, collocauerunt. Et Romulus, nõ ille quidem inter paſtores, vtputat vulgus educatus, ſed Stabijs oppido non incelebri literis inſtitutus, & vt Plutarchus atteſtatur, liberalibus artibus & diſciplinis eruditus, ad eam quę ſubſecuta

eſt felicitatem auſu minimè temerario via ſibi adaperta, confirmatis iam rebus, D regnoq́ iam conſtituto, quæcunq́ fecit & inſtituit, denario finiuit numero: vt puta ſenatores in X decurias, vrbem in curias X X X, in totidem decurias equites. Principes haſtatas & pcilanos denario finiuit. Annumq́ demum in menſes X terminauit, quod ad noſtram vſq; diem tributo militibus erogando perdurauit. Addunt nonnulli, non temerè eſſe denarium numerum tam pedum quàm manuum digitis attributum, & os capitis à mento ad frontem ſummam, & manus palmam ad medij vſq; digiti ſummum, menſura decies repetita, perfectam cuiuſq; hominis altitudinem dimetiri. Quòd verò Mathematici, qui altius philoſophantur, numeri perfectionem alij in ſenario, alij in ſeptenario poſuerunt, alterius eſt cōſiderationis, quam in Digitorum commentario delibauimus: ſed ad hos numeros illa nihil attinent. Huiuſce perfectionis ergò Ægyptij, reges ſuos, qui mortales reliquos gloria præceſsiſſent, honorare metis & pyramidibus, quæ ſepulchris eorum ſuperponerentur, conſuerunt, de quibus cùm pleni ſint hiſtoricorū libri, neq; plura ſuper Ægypti rebus miracula celebrētur, quàm molium huiuſmodi amplitudines, aliquot etiam ad hanc vſq; diem perdurantibus, rem adeò notam verboſius proſequi ſuperfluum exiſtimaui, ſi vnum illud E addidero, Nazianzenum minimè reſpuere eorum opinionem, qui pyramides eas in Ægypto celebriores ab Ioſippo Hebræo exædificatas putant, vt frumenti conditoria eſſent: & nomen rei conſentire dicit, quod πυρὰς triticum vocant. Nam & apud Stephanum, in ijs quę Hermolaus Byzantinus compilauit, legas, dictas eas ἀπὸ τῶν πυρῶν. Sed fabulam ſubiungit, ὡς ἐκεῖ συναγαγὼν ὁ βασιλεὺς, οὓς δῶσαι ἐπίνοσιτα, κατὰ τὴν αἴγυπτους, à tritico ſcilicet quod vndiq; congeſtum Rex eò contulerit, penuriáq; Ægyptum affecerit, cùm Ioſippi conſilium ſalutare fuerit, ne mortales fame, quę per tot annos futura erat, abſumerētur. Illas porrò vulgus adhuc granaria Pharaonis vocat.

DE TRINO.

INter hieroglyphicas has imagines, & trinum, triangularemq́ pyramidem nonnulli adnumerant, cuiuſmodi obeliſci baſes aliquot Romæ vidi: quod myſterium enodare, etſi profundioris ingenij, altioF riſq; diſciplinæ opus eſſe non ignoro, in quo omnia ad hoc vſq; tempus ingenia præſtantiſsima defatigata ſunt, nō abſurdè tamen me facturum exiſtimo, ſi modicum quid vmbræ ad cōmenti huius rationem ex philoſophorum Theologorumq́ vetuſtiorum dictatis pro re nata breuiter tetigero.

TRINITAS RERVM.

TRes aiunt hi in rebus vnitates conſiderari, ita tamen mutuò connexas, vt ab vnitatis ſimplicitate minimè diſcedant. Eſt enim primùm ea in rebus vnitas, qua vnumquodq; ſibi eſt vnū, ſibiq́ conſtat atq; cohæret: cui quidam ex veteribus adeò fauere viſi ſunt, vt numerum ex natura rerum amouere cogitarint. Eſt ea ſecundò, per quam altera alteri res vnitur, & per quam demùm omnes mundi partes vnus ſunt mundus. Tertia atq; omnium princeps, eſt, qua totū vniuerſum cum ſuo opifice, quaſi exercitus cum ſuo duce, eſt vnum. Adeſt tripartitò conſiderata vnio hęc vnicuiq; rei per ſuam vnam ſimplicē vnitatem, deriuatā ab vno illo, quod & primū vnum, & trinū ſimul, atq; vnū eſt, à Patre inquā, Filio, & almo Spiritu. Nam & Patris poteſtas omnia producēs, ſuā omnibus largitur vnitatē. Et ſapiētia Filij ritè omnia diſponēs, omnia inuicē vnit & copulat. Mox

Spiritus

A Spiritus amoris ſui vinculo ad Deum omnia conuertens, totũ opus opifici nexu charitatis adiungit. Hinc illud Deo inditum amoris cognomentũ, quo mortales affecti, primò Deum ipſum ſupra nos, ſupraq; omnia diligere debemus: ſecundo loco nos ipſos: tertio proximum, ſicut nos ipſos.

CVBVS.

Accedit huc Cubus ex trigonalibus figuris, quatuor compactus triangulis, cuius hieroglyphicum eſt SVPREMVM NVMEN. Nam cùm in Mathematicorum datis punctum referatur ad monadem, linea ad dyadem, vtpote quæ ab aliquo tendat ad aliquid: ſuperficies verò ſit ternarius, qui figuras inter rectilineas principium habetur, ac quoddam veluti elementum, inde ſi corpus ſolidum conficiatur, cubus erit, triangulis quippe quatuor rectilineis in corpus vnum coagmentatis atq; compactis. ita prima pyramis inter ſolida emicat, cuius baſis tres oſtentat angulos. Quartus in ipſius figuræ ſummitate poſitus, vt numinis formam, ita & nomen apud Pythagoricos accepit. Addunt Ma-
B gi, ſimplex quoq; triangulum æquilaterum diuinitatis indicium eſſe, ſiue rerum cœleſtium effigiem, vtpote quod ſit ſibi ipſi æquale, difficulter moueatur, & ad malum declinare non poſsit.

IVSTITIA.

Vt verò trini proſequamur ſignificata, ternariũ veteres, vt alibi etiam oſtendimus, iuſtitiæ dedicarunt, vt de Pythagoricis diſciplinis Plutarchus ait. Iniuria ſiquidem afficere, neq; non affici, cùm extrema ſint, & idcirco vitioſa, iuſtum æqualiter vtrinque reductum in medio reſidet. Sanè Pythagorici non numeros tantùm, verùm etiam figuras deorum nominibus dedicarunt: quippe qui triangulum ęquilaterum Mineruã appellabant: Verticigenam & Tritogeniam propterea, quòd tribus perpendicularibus lineis ab angulis tribus diſſecetur.

MINERVA.

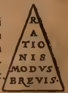
C Qvod verò pertinet ad Mineruam, trigeminã eam nõnulli faciunt, propter anni tempora, quæ vt ſæpe dictum, apud Ægyptios tria tantùm fuere, quippe, ver, æſtas, & hyems. Huic etiam tertium vniuſcuiuſq; menſis diem dedicarant, cùm à Lunæ coitu menſem auſpicarentur, vt Sthenis autor eſt. Pallas enim, vt in eorum eſt theologia, die tertia orta eſt. Et eandem & Pallada & Lunã pleriq; interpretantur. Hæc verò nõ prius quàm tertio à coitu die ſe videndam exhibet. Quanquam non deſunt qui Tritogeniam ea de cauſa dictam aſſerant, quòd è Iouis capite orta prædicetur: Tritò enim Bœotiorũ lingua caput appellatur. Sanè Diodorus Pallada aerem eſſe dicit, eumq; incorruptibilem, eaq; de cauſa & virginem deam, & Iouis è vertice editam, confictum eſſe. Ad hoc facit Horatianum illud:

Proximos illi tamen occupauit Pallas honores.

Nam cùm aër tertium ex elementis locum obtineat, Æthræ, quæ pro Ioue accipitur, omnino proxima eſt, & ternarius illi numerus rectè datur. Miſſa facio quæ multa & varia de palude Tritone Græci fabulantur. Sed illud minimè diſsimularim, quod Democritus dixiſſe fertur, Pallada Tritoniam ea de cauſa nuncupatam, quod præcepta tria ad humanam vitam bene beateq; degendam neceſſaria propoſuerit: bene quidem conſulendum, rectè iudicandum, iuſtè

deniq; agendum.In quem terminum omnis diſciplinæ ſanctioris finis dirigitur. D
Meritò igitur ternarius,& triangularis figura ea, quę lineis æqualibus deſcribitur,& Palladi eſt,& iuſtitiæ dicata.

HVMANITAS.

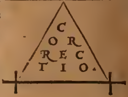
SVnt & alia figurarum triangularium ſignificata, quæ Pſellus libello De dæmonibus interpretatur. Ea libenter apponã, quia cæteris hieroglyphicis videntur minimè diſsimilia. Æquicrurem enim humanitatis ſymbolum aiunt:quod quidem vna breuiori linea deſcriptum, indicat rationis modulum contractiorem eſſe, ac perinde multa effugere,quæ percipi non poſsint.

MORVM DISSOLVTIO.

VEl ſi vna ſit linea latiore productioreq́;, aberrare ſignificat ab inſtitutis, & à recta via, & plus æquo indulgeri quædam cupiditatibus.

CORRECTIO. E

QVæ tamen lineæ ſi notentur cõtractæ ad aliarum normam,oſtendit,ex perperàm actorum pœnitentia vitæq́; ſolutioris correctione, fieri nos poſſe longè meliores quàm antea acta vita fuerimus.

DÆMONIACA NATVRA.

SCalenus autem dæmonum & malarum poteſtatum figura dicitur,vſqueadeò inæqualis eſt, & à bono & æquo remotus. Componitur autem ex ſenario numero, ſed imperfecto, qui corporeis, & mundi huius inferioris rebus obnoxius eſt, quòd in eo circumſcriptiones corporeæ ſitæ ſunt: per eumq́; mundus hic inferior compoſitus eſſe imperito eo ſeculo putabatur.Ideoq́; aiunt ſex genera dæmonum infra lunarem globum inueniri:quorum primũ per ſublimiorẽ aëra vagari tradũt, LELIVRON appellatum,quaſi velint igneum ſignificare.Secundũ aëreum, quòd in craſsiori nebuloſaq́; regione ſedem habeat. Tertium terrenũ. Quartum aquatile vel marinum,à locis & regionibus in quibus oberrant,& quarũ curam gerunt. Quintum verò ſubterraneum,quod vel noctu, vel in puteis, & antris, & huiuſmodi locis frequẽter apparet:ne antrum Nurſiæ fabuloſum eſſe credamus, aut quem Diui Patricij puteum in Hybernia memorant.Nam & Cumis & alijs pleriſq; locis reſponſa in antris dari ſolita, totius antiquitatis teſtimonio perſuaſum eſt. Sextum & vltimum eſt lucifugum,imperſcrutabile ac tenebricoſum penitùs,algoriq́; perpetuo damnatum.Id verò dæmonum genus modis omnibus mortales infeſtare creditur, Stygioſq́; latices hauſtos ſpargere, vnde calamitates, peſtes & fames conſequantur.Adduntq́; huiuſmodi rerũ periti nomina,Actęum, Megaleſium,Ormenon, Lycum, Nicona, Mimona, Alaſtoras alios, alios Palamnæos appellatos,à quibus omnia in homines incommoda cõgerantur.Sed hæc fortè plus nimio homini ſublimium rerum cupidiſsimo,cùm πάρεργα futura ſint omnia quę de dæmonibus loco hoc afferre voluerimus. Multiplices tamen eorum figuras & apparitiones,varijs rerum & animalium imaginibus conſpicuas,toto opere,vbi hieroglyphicum tale aliquid depoſcat,minimè diſsimulauimus.

PIE-

A **PIERIVS VALERIANVS AD IANVM VITALEM PANORMITANVM, DE IIS quæ per veſtes aliquot ſignificantur, ex ſacris Ægyptiorum literis.**

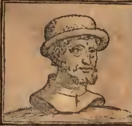
NOn parua quidem de cauſa, Iane mi iucundiſſime, Leo X. Pont. Max. quamprimùm tuum de Trinitate poëma legit, ingenio & eruditione tua delectatus, pietateq́ in primis commendata, præclara tibi munera dari iuſſit, in quibus fuit & Palatinæ veſtis ornatus, vt inter amicos admiſſum eſſe te, virtutis & optimarum artium ergò, omnibus innoteſceret, tuq́ ad diſciplinarum ſtudia in dies magis incitarere. Quæ mihi tam iucunda acciderunt, ac ſi omnia & ijs longè maiora in me collata eſſent, qui tot annos amorem erga me tuum habuerim exploratiſſimum, quemq́ ego ſemper ob ſummum ingenium, ſuauiſſimos mores, ſingularem animi tui integritatem, fratris loco dilexerim. Itaque cùm ex remuneratione huiuſmodi, quæ tibi obtigiſſet, magnam ego lætitiam concepiſſem, incenſus ego quoque ſum tanti Principis æmulatione, vt ipſe quoque grato erga te animo eſſem, pro voluptate ea, qua me tuo de commodo, addam etiam honore, affectum ſentio. Qualeſcunque igitur eſſent opes meæ, ex ijs aliquid ad te mittere decreui. Atque vbi horrea aperuiſſem, veſtes aliquot hinc tibi deprompſi, non eas quidem Luculliano ſumptu magnificentiaq́ comparatas, neque Mileti textas, neque vt Pontificiæ illæ veſtes erant, Tyria purpura ſaturata, ſed quales ex Aegypto me attuliſſe non ignoras, in quibus ſcilicet mira conſpicitur parſimonia. Sunt enim veſtes hæ labore omnino curaq́ aliqua contextæ, ſed materia admodum parca, iunco quippe omnes papyraceo, vt facile contemni poſſint ab ijs qui noſtri temporis luxum deliciasq́ conſectantur, quibus nil facere videtur ad cultum, niſi quod cariſſime vænierit. Vtcunque tamen, habendæ tibi ſunt qualeſquales fuerint: quas ſi foris in conſpicuo vti verecundabere: certè, quæ tua eſt moderatio, domi tibi vſui eſſe poterunt. Non enim puto te ita repentè ſuperbum euaſiſſe, vt quamuis Pontificia in purpura tibi meritò placeas, ſi quid tamen manibus meis elaboratum acceperis, id ſis aſpernaturus. Sed iam quid hoc ſit ſupellectilis, explicemus,

C

DE PILEO.

QVEMADMODVM in vnaquaq; re nihil eſt capite prius, ita veſtium aliquot ſignificationes dicturi, à pileo, quod præcipuum eſt capitis integumentum, conuenienter incipiemus.

NOBILITAS.

NImirum verò is apud Græcos nobilitatis indicium fuit, hicq; ea de cauſa Vlyſsis caput pileatum fieri ſolitũ autumãt, quòd magna ſcilicet ab vtroq; parente nobilitas illi obtigiſſet. Nam apud Ouidiũ eam ita in Aiacem oggerit:

Nam genus & proauos, & quæ non fecimus ipſi,
Vix ea noſtra voco: ſed enim quia retulit Aiax,
Eſſe Iouis pronepos, noſtri quoq; ſanguinis autor
Iuppiter eſt, totidemq́ gradus diſtamus ab illo,
Nam mihi Laërtes pater eſt, Acriſius illi,

Iuppiter huic: neq; in his quiſquam damnatus & exul. D
Eſt quoq; per matrem Cyllenius addita nobis
Altera nobilitas: deus eſt in vtroq; parente.

Quòd verò Caſtorum quoq; capita pileata pingerentur, nil aliud ſibi velle tradunt, niſi vt indicio eſſet, eos fuiſſe Lacones. Hos verò pileatos pugnare mos fuit, quò indomitum animum aduerſus barbaros Reges & tyrannos ſignificatione libertatis oſtentarent. Quiq; aliquot abhinc annis Venetias confugerunt Græci, extorres à Turca facti, nobilitatem ſuam & ingenuam libertatem vnanimiter pilei illius ſui geſtatione profitentur.

LIBERTAS.

PAſſim enim in numis videas pileum ipſum cum inſcriptione LIBERTATIS, vt in numo TIB. CLAVDII, in quo ſimulachrum eſt dextera pileum geſtans, læuam expaſſam habens, cuius inſcriptio eſt, LIBERTAS AVGVSTA. In Antonini item numo pileus à manu dextera pendet, læua haſtam tenet, inſcriptio, LIBERTAS COS. IIII. Sed in Caracallæ numo libertas ipſa præter virgam & pileum, ſtellam etiam habet antè ſ̃tam. Aliter Libertatis argumentum figurabant per ſigilla quatuor, expeditis pedibus gradientia, quorum ſecundum & quartum faſces & ſecures alligatas geſtarent, cum inſcriptione, BRVTVS. Vnde apud Virgilium legas, E

Animámq; ſuperbam Vltoris Bruti faſceſq; videre receptos.

Ab altera parte fœmineum caput eſt, cum inſcriptione, LIBERTAS. Sed hoc nimirum in hiſtoriæ memoriam, quòd exactis Regibus, partaq; libertate, Conſularis magiſtratus annuus autore præcipuè Bruto ſit conſtitutus.

LIBERATORES PATRIÆ.

QVòd verò in alterius Bruti numiſmatis cernere eſt pugiones duos adiecto pileo, Dion ex hoc Brutum & Caſsium patriæ liberatores indicari dicit. Nam pugio cædem patratam omnino ſignificat, pileus verò libertatem. In F numo quodam argenteo venerandæ antiquitatis obſeruaui fœminea capita ab vtroq; latere ſingula, ſimplici quodã modo capillos collecta, in quo nihil aliud ſcriptum quàm LIBERTAS. In numo Ser. Galbæ ſimulachrum eſt cum iaculo & pileo, cuius inſcriptio eſt, LIBERTAS PVBLICA. Eadem in Neruæ numis aliquot habentur. Apud hiſtoricos legas ſeruos nonnunquam ad pileum vocatos, vt apud Liuiũ XXXIIII. Poſtero die ſerui ad pileum vocati: hoc eſt, promiſſa conceſſa've ſeruis libertas.

SERVILIS IMPROBITAS.

SEcus verò intelligendum de ſeruo pileato. Nam cùm impoſito pileo venundabantur, nequã & improbum eſſe ſeruum innuebat: ſignificabat enim venditorem dominum nihil ſuper eo polliceri velle, quod poſtmodum ad præſtandum cogi poſſet, exoluebatq; ita ſe ab omni vinculo, quod poſſet ad redhibitionem trahere: de quo vide apud Cælium Sabinum, & alios.

THEO-

A THEODOSIANI.

SPectandum etiam erat trium ordinum Theodoſianorum inſigne, ſub militum Præſentiali merentium, qui dimidium quiꝗ ſimulachrum humanum in clypeo geſtabant, idꝗ manibus ab vtraꝗ parte porrectis, quorum dextera vinculum, ſiniſtra pileum prætendebat, quaſi vellent innuere, contumacibus ſe vincula iniecturos, obſequioſis libertatem donaturos. Sed enim de primis in Vulpis commentario diximus.

SECVNDI THEODOSIANI.

IN eodem Canone, quæ apud inſignes Maffæos Romæ vidi, geſtamen erat luteus taurus ad viridantis monticuli radices pictus: in ſummo verò collis vertice dimidius Æthiops dextera manu lorum, læua pileum prętendebat, paſſis hinc & inde manibus: id ipſi quoꝗ indicantes, in ſua eſſe manu captiuos facere, & libertatem indulgere. Geſtabant inſigne hoc ſecundi Theodoſiani. Ipſa verò parmæ facies hyacinthina, quaſi cœli colorem præ ſe ferebat.

TERTII THEODOSIANI.

B ERant & tertij eiuſdem nominis, eiuſdemꝗ ductoris, quorum parma in hũc modum facta præferebatur. Margo hyacinthini coloris circulo aliquantulum lato circumductus, ſub quó alter contiguus anguſtioris ſpatij: inde facies media rubra, ab ima cuius parte albus erigebatur cippus in anguſtum supernè deſinens, qui Lunæ ſpeciem cornibus ſurſum verſis ſuſtentabat. In medio parmæ inſidebat Lunæ albus identidem circulus, cuius centrũ latè fuſum nigri coloris erat. Supra circulum hunc album oſtentabatur à medio ſurſum Æthiops eodem modo quo ſuperior manibus exporrectis, eadem dextera loro, ſiniſtra pileo munitis. Illud addam, eos imperatoris triumphãtis currum pileatos ſequi ſolitos, qui fuerant è ſeruitute manumiſsi.

TRIPLEX LIBERTAS.

ANimaduertendus apud Auſonium locus, eo verſu,

Triplex libertas, capitisꝗ minutio triplex:

quod nonnulli legendum arbitrantur, capitis minutio triplex, pro tribus pilei ſpeciebus, vel triplici eorum cõditione, qui pileum aſſequerentur. Sed enim minutio, vt inferius oſtendemus, longè caſtior eſt lectio. Quod verò attinet ad li-

C bertates, tris manumittendi rationes erãt. Prima, qua maiorem & iuſtam libertatem conſequebantur, ita vt etiam ciues Romani fierent. Altera, qua Latini fiebant, ex lege Iulia Norbana. Poſtrema, qua in ordinẽ dedititiorũ ex lege Ælia Sentia adſcribebanť. Tris has manumittendi ſpecies tangit Boëtius primo Topicorum commentario. Apud Tacitum duas tantùm inſtitutas reperias. Quas verò Boëtius enumerat, ſunt, cenſus, vindicta, teſtamentum, de quibus apud Iuriſconſultos copioſius. de his Plautus, Caſsina: Tribus, inquit, cõduci non poſſum libertatibus, quin ego hodie illis comparem magnum malum.

FLAMINES.

SAnè pileus apud Romanos ſacerdotij ſymbolum ſemper fuit. Nam Flamines à Numa cõſtituti, quaſi pileamines dicti: quamvis nonnulli arbitrentur à flammeo, quod eſt capitis tegumentum, appellatos. Nam & infulæ, & mitræ, & amictus alij atꝗ alij ſacrificulis attributi. Sed enim vt in ſacerdotio pileũ præſtare fateamur, Fabij Pictoris autoritas facit, qui Flaminem ait nõ poſſe eſſe ſub dio ſine pileo, ſub tecto autem, vt libebat: quem quidem morem in ſacerdotio etiam noſtro ſeruari nemo non videt. Domo enim prouchi prǽſulem ſine pileo, nefas habetur.

HIPPOCRATES.

ANte alias autem antiquorũ ſtatuas Hippocratis imago pileata celebratur, D eoq́ habitu multis locis erecta. Ex eo nonnulli hieroglyphicè interpretati ſunt partem eam cuſtodiẽdam, in qua, tanquam in domicilio, princeps animus reſideret, totaq́ intelligendi vis collocata eſſet. Alij ex Græcis ſolã hominis nobilitatem inde intelligi volunt, vtpote qui cognationem ab Apolline & ab Hercule traheret. Nam eum ab Æſculapio oriundum ſenatus Athenienſis teſtatus eſt publicis etiam monumẽtis. Id verò ſi ad libertatem referamus, cui potius Liberatoris nomen accommodare debeamus, quàm illi, qui tot mortalium corpora morbis tot obnoxia liberauit, & bonæ reſtituit valetudini, ſitq́ humanæ incolumitatis autor appellandus, ſi merito eum titulo honeſtare voluerimus? Nõ deſuêre tamen qui rem malignè admodum interpretarentur, & quod illi honoris cauſa datum erat, modò caluitium, modò imbecillitatem capitis, modò quid ijs inanius tradiderint inde ſignificari. Quod quidem de Pericle memoriæ proditum eſt, qui ea de cauſa pileo vti conſueuerit, quia capite eſſet ſupra modum acutiore, vnde ab æmulis σχινοκέφαλος appellabatur. Hinc etiã, vt alibi diximus, E ſtatua eius cum caſside poſita. Formam tamen hanc, quæ dedecori nõnullis adſcribitur, Genuenſes honorificam, & adeò ingenuam ducunt, vt obſtetrices ſtatim nato puero nihil diligentius curent, quàm infantuli caput tenerum, palmis, digitorum complexu complicatis, adſtrictum producere, & faſcijs colligatum, donec ſolidius fiat, conſeruare.

FORMA PILEI.

ANtiqua verò forma pilei eſt, quam Lucianus in Dipſade deſcribit, dimidiũ quippe corticis alicuius oui. Nam apud Garamantas ex ſtruthiorum ouis ſingulis in æquas partes diſſectis, bini fiunt pilei. Tanta ibi eſt eius oui magnitudo, eoq́ capitis tegumento populi illi ſibi plurimùm applaudunt. Ea porrò pilei figura eſt in numo, quem Imper. Gordianus Pius Fel. Aug. cuſit, cum ſigno ab altera parte, cuius læua haſtæ toto cubito ſurrecto innititur, dextera pileum ea qua dictum eſt forma prætendit: inſcriptio, LIBERTAS AVG. Non negarim tamen in aliquot monumentis, vbi ſigna maiora ſunt, extremum pilei marginem paululum ſurſum verſus inflecti, vt in ſtatuis aliquot obſeruauimus, prę- F ſertimq́ Mercurij. Sed & numiſmata pleraq́ eam penè ſpeciem oſtendunt. Variatum autem apud has & illas nationes, vt alij marginẽ dilatarint, tam pluuijs amoliendis, quàm ſereno vmbris captandis: alij cauã partem preſſerint, alij altè ſuſtulerint, eamq́ acuminatã alij produxerint, alij planam eſſe maluerint. Neq́ tamen neſcius ſum pilea apud Romanos ex lacernis cæſis conſui ſolita, quod & apud Papinium & Martialem habetur: quem morem longo antiquatum tempore, noſtra ætas reuocauit, pileaq́ elegantiſsima ex conſutis panni fruſtulis quatuor, tam ad ornatum capitis, quàm etiam ad vmbellæ vſum fecit: non ea tamen oui ſingula dimidij ſpeciem referẽtia, ſed quatuor veluti coſtis ad quatuor inſtar mundi cardinum aſſurgentibus diuiſa, ita tamen vt quarta deſideat in plicam, quaſi polum deſcribat, quem

Sub pedibus Styx atra videt maneſq́ profundi:

argumento, nos cœli ſemper memores eſſe debere, cuius figura quadam capita contegamus. Sacerdotes verò hoc plurimùm vtuntur capitis tegumento.

A

DE INDVMENTIS.

QVantum verò ad reliqua pertinet indumenta, cùm multi materiam eam pertractarint, nobis non eſt conſilium ſingula recenſere, ſed pauca admodum quæ vel remotiora, vel ab alijs diuerſa videbuntur, & aliquid ſapiant hieroglyphicum.

ROMANVS.

MIſſam itaque faciemus togam, cuius figuram Quintilianus ſatis explicauit, cùm nulli non innotuerit per eam ita Romanum ciuem indicari, quemadmodum per pallium Græcum hominem. Vnde Latinæ Comœdiæ, in quas ſcilicet Latinæ perſonæ inducuntur, togatæ vocitantur: palliatæ verò, quæ per Græcas perſonas aguntur. Sed hoc Virgilius explicauit, cùm dixit:

Romanos rerum dominos, gentémque togatam.

CIVILIS.

AT eum quidem Romanum per togam intelligebant, qui ciuilia negotia
B tractaret: ſiue, vt diceret Horatius, ciuilibus vndis mergeretur. Vnde Martialis: Toga rara, mens quieta. Nam Marcellus veſtimentum eam eſſe tradit, quo amicimur in foro negotiaturi. Cæterùm toga non ſolùm viri, ſed etiam fœminæ vtebantur. Varro de vita populi Romani, vt apud eundem citatur, de togis loquens: Antè enim olim fuit commune veſtimentum, & diurnum, & nocturnum, & muliebre, & virile. Hinc apud Propertium legas:

Siue togis illam fulgentem incedere Cois.

Tertullianus cùm notaretur, quòd indumenta Romana faſtidiret, pallioque potius vir tantus vteretur homo minimè ambitioſus, cauſam tuetur ſuam, euitaréque ſe eo habitu & impenſam & incommodum reſpondet, cùm toga veſtis ſit admodum oneroſa. ait enim: Conſcientiam denique tuam perrogabo, quid te prius in toga ſentias, indutum, an'ne onuſtum? habere veſtem, an baiulare?

PAX.

QVoniam verò ea quæ domi fieret reipublicæ adminiſtratio, vel ciuilis vitæ negotiatio, longè diuerſa videretur à bellicis negotijs, inde factum vt pro pace nonnunquam toga acciperetur, quippe cùm de ea vitæ ratione di-
C catur, quæ pertinet ad forenſia.

BELLVM.

SEd ſagum cùm militare omnino ſit indumentum, cuius ſcilicet vſus expeditiorem ad itinera & negotia hominem reddit, pro bello poni ſolitum. Ita arma togæ opponuntur, de quo celebre illud Ciceronis dictum: Cedant arma togæ. Nam ad hunc vſque diem nationes pleræque, præſertim Galli, viros militiæ deditos breuis indumenti vocabulo deſignant, cùm ſacerdotes, legum profeſſores, ac negotijs ciuilibus deditos, longæ veſtis nuncupatione deſcribant, ita duplex hominum genus diſtinguentes, quemadmodum veteres per togam & ſagum varia hominum ſtudia ſignificabant. Facit ad hoc Tullianū illud ad Cæſarem iuniorem lib. Epiſtolarū primo: Pridie nonas Febr. cùm ad te literas manè dediſſem, deſcendi ad forum togatus, cùm reliqui conſulares ſagati vellent deſcendere. In Canone autem illo, vt hoc τὸ πάρεργον, non importunè tamen inſeramus, qui apud Maffæos Romæ habetur, De Militum Romanorum ordinibus, nūcupationibus, vexillis, & geſtaminibus, ad Theodoſium & Valentinianum inſcripto, lata de thoracomacho indumento laneo Libycis pellibus coo-

perto mentio eſt. Sed vſitatiſsimus ſemper fuit corij vſus in militaribus tegumentis. Hinc apud Maronem nonnulli D

Lupi de pelle galeros
Tegmen habent capiti: veſtigia nuda ſiniſtri
Inſtituere pedis, crudus tegit altera pero.

PLEBECVLA.

TVnica autem, plebeculæ ſignum erat, eaq́ etiam ſerui vtebantur. Vulgatiſſimum enim eſt, per tunicatum, aliquem ex Romana plebe ſignificari. Vnde Horatius:

Vilia vendentem tunicato ſcruta popello.

Quæ verò eſſet tunicæ ſpecies, Nonius explicauit, cùm ſine manicis eam eſſe dixit: & plurimùm talarem ſine manicis eſſe oſtendit, indumentum aptum ad opera facienda: eaq́ gens otij propemodum neſcia erat. Hinc Virgilius vulgo gratulaturus, manicatos irridet, vtpote minus idoneos qui bella, negotiave, aut artes vllas tractent. Numanum enim Latinum hominem ſui generis ſtrenuitatem iactantem, & imbelliam Phrygibus obiectantem, ita loquentem inducit:

Et tunicæ manicas, & habent redimicula mitræ. E

ILITHYIA.

SEd vt antiquiora repetamus, Athenienſium inſtitutum fuiſſe Pauſanias tradit, vt Ilithyiæ ſimulachra ad imos vſq́ pedes contegerentur. In diuinis verò literis tum tunica, tum color eius hieroglyphicè conſideratur. Pontifex enim pręter interiorem tunicam, quæ fit ex lino, materia quippe terreſtri, podere etiam vel hypodyti dicamus hyacinthino induebatur. Cœleſtis enim color, dubio procul eſt hyacinthinus, monimentoq́ eſt cœleſtia demùm meditanda, cœleſtia tractanda, cœleſtia diſcutienda, totamq́ mentis agitationem circa ea quæ cœli ſunt exercendam. Sunt verò interpretes qui non hypodytin, ſed epandytin edidere, quod indumentum ſignat quod ſuperinducitur: nimirum enim hypodytis interior eſt tunica, quæ primã noſtram indicat generationem, vt apud Hieroſolymitanũ Heſychium. Alij exponunt, quia hominem oſtendit interiorem: alij tunicam huiuſmodi Iuſtitiam interpretantur.

DE PODERE.

EST autem poderes, vt Eucherius, ſacerdotalis lintea corpori penitus adſtricta, eademq́ talaris, ἀπὸ τῶν ποδῶν appellata ποδήρης, quæ & ſubucula dicit̃. Per hanc igitur, quippe quæ veſtimentis alijs ſubiiciẽbatur, doctrinam ſacratiorem intelligi veteres theologi tradiderunt. Exodo: Et fecerunt veſtimentum poderem ſub vmbone, opus textile, totum hyacinthinum. F

PVDICITIA.

QVòd verò in numis & monumentis aliis antiquis velatæ nonnunquam facies obſeruantur cum inſcriptione PVDICITIÆ, non tam ob flammeũ, quo nouæ nuptę faciẽ obnubere ſolitę ſunt, cùm ad virũ traducerentur, vnde illis nuptarũ nomẽ, q̃ ob hiſtoriã inſtitutũ crediderim vt ita fieret. Ab Icario enim Penelopes patre ſimulachrũ eiuſmodi dedicatũ Pudori ferunt, Gręciq́ hiſtoriã ſuper hac re huiuſmodi cõſcripſere. Cùm Icarius ab Vlyſſe fruſtra contendiſſet, vt Lacedæmone habitare mallet, id demum filiæ perſuadere conatus eſt, cumq́ acrius inſtaret, ne ſe dereret, Vlyſſes iuſsit vt ea ſpontè ſequeret̃, aut cũ patre, ſi grauaretur, Lacedęmona rediret: Penelope obtecta facie, nihil quicquã reſpondebat: quare pater intellecta filiæ ſententia, eam dimiſit, & in facti monumentũ,

eo

A eo loco Pudoris ſimulachrum erexit, quod in Laconia ſpectabatur. In numo, cuius inſcriptio eſt, SABINA AVGVSTA HADRIANI AVG. ab altera parte dea ſedens velo faciem cooperta, digito dexteræ indice ad iugulum admoto, conſpicitur: cuius inſcriptio eſt, PVDICITIA. In alio Herenniæ muliebre ſigillum ſedens cum conto in læuam vlnam iacente, dextera velum ante faciem obducit: inſcriptio eſt, PVDICITIA AVG. In eo quoq;, cuius literæ ab vna parte ſunt, MARCIA OTACIL. SEVERA AVG. ab altera ſigillum eſt, quod velum in faciem prætendit, cũ ſimili inſcriptione, PVDICITIA AVG. In altero eiuſdem Otacillæ cũ eadem inſcriptione & ſpecie, quæ velum eodem modo prætendit, læua radium tenet: ſed nomen ita ſcriptum eſt, MARTIA OTACIL. SEVER. AVG. cùm in altero MARCIA per C literam in ordine quarta, habeatur: quod quidem oſtendit, eo quoque tempore eandem fuiſſe pronunciationem literæ T, quæ nunc eſt, cùm poſt I vocalis altera ſubſequitur. Quamvis ætate noſtra fuerint publici non poſtremi nominis profeſſores, qui longè aliter ſentirent, bleſitatemq; eam in T litera ſuapte vi ſonora, peruicaciter abhorruerint. Sed enim puto ego variatum in numis, quia alij Marciæ nomen à Marco, alij à Marte deductum exiſtimarint. Sed vt ad flammeum redeamus, quo noua nupta olim cooperta ducebatur ad virum, crocei coloris id plurimùm fuiſſe comperio, vt apud Maronem, Cyri:

Vt tibi Corycio glomerarem flammea luto.

Idem alibi pro maximo negocio habet, venerabile matronalis ornatus donum celebrare,

Circumtextum (quippe) croceo velamen acantho:
Ornatus Argiuæ Helenæ, quos illa Mycenis
Pergama cùm peteret: inconceſſoſq; hymenæos
Extulerat, matris Ledæ venerabile donum.

Neq; ſatis ſemel hoc dixiſſe, ſed paulò pòſt mirari Tyrios ait,

Pallámq; & pictum croceo velamen acantho.

Hoc illud eſt quod Cyprianus ait, continentiam & pudicitiam non in ſola carnis integritate conſiſtere, ſed etiam in cultus & ornatus honore pariter & pudore. Solicitus admodum in hac re Tertullianus mihi videtur, qui non ſolùm velamen huiuſmodi armaturam pudoris vocat, verecundiæ vallum, ſexus fœminei murum, qui nec ſuos emittat oculos, nec admittat alienos, verùm etiam modum præſcribit, ad quem velaminis iſtius forma produci debeat: Quantum, inquit, reſoluti crines occupare poſſunt, tanta eſt velaminis regio, vt ceruices quoque ambiantur. Ipſæ enim ſunt quas ſubiectas eſſe oportet, propter quas poteſtas ſupra caput haberi debet. Velamen iugum illarum eſt. Denique bonum eſſe ait, vt mulier vſque ad lumbos à capite veletur. Iudicabunt nos, addit, Arabiæ fœminæ ethnicæ, quæ non caput, ſed faciem quoque ita totam tegunt, vt vno oculo liberato contentæ ſint dimidiam frui lucem, quàm totam faciem proſtituere: mauult enim fœmina videre quàm videri. Nam & qui flammeum deſcribunt, veſtem alij, tegmen alij eſſe dicunt, quo matronæ capita tegebant: dictumq; volunt à Flaminica, quæ vxor Flaminis erat, boni ominis cauſa, quippe cui vſque adeò iniuncta erat pudicitia, vt vni illi diuortium facere non liceret. Sanctiſsimumque præceptum eſt apud Chriſtianos fœminis, ait Adamantius ex Paulo, vt cùm orant, habeant velamen ſupra caput, pro-

pter angelos, qui ſanctis aſsiſtunt, & in Eccleſiis verſari delectantur: quos quidem nos, qui ſumus peccatorũ ſordibus inquinati, videre nequaquã poſſumus. D

ALBATÆ.

IPſi verò colores etiam hieroglyphicum quid ſapere videntur. Nam flamen, vt Varro tradit, cùm Ioui ſacra ferebat, totus albatus erat, & pileum etiam geſtabat album. Magi ſanè in Perſide dicebant, Deum ipſum non delectari niſi in albis veſtibus: quod ego ex Salomone deſumptũ crediderim, qui dum morum candorem, & animi puritatem perſuadere intendit, In omni tempore, inquit, candida ſint veſtimenta tua, vtpote qui ætatem nullam, officiũ nullum, nullum otium & negotium toto vitæ tempore ſynceritate & innocentia vacuũ eſſe debere præcipiat: ita enim ſacræ literæ veſtimenta accipere conſuerunt: ita veterem hominem exuere admonemur: ita qui nuptiali veſte nõ ornatus, conuiuio nuptiali Regis diſcumbere auſus erat, ad cruciatum in vincula coniicitur.

VESTALES VIRGINES.

QVæ verò ſuffibulo amictæ ſacrificabant, virgines Veſtales erant. Fuit verò ſuffibulum veſtimentum album, prætextum, quadrangulum, oblongum, quod illæ in capite ſacrificantes habebant, idq; ſub mento fibula comprehendi ſolebat, vnde nomen. Eadem penè ſpecie qua ſuffibulum erat, Romanæ matronæ nunc vtuntur, cùm domo exeunt, pudicitiæ ſimul & pietatis, quæ duo in illis egregiè vigent, indicia & vera & manifeſta. E

LIBERTAS.

LIbertos manumiſsione accepta, alba veſte decorari ſolitos id oſtẽdit, quod apud Tertullianum legitur de famulo libertate mutato. Atqui & veſtis albæ nitore, & aurei anuli honore, & patroni nomine ac tribu menſaq; honoratur. & alibi talia, vt aduerſus Marcionem libro quinto: Et ſacræ tincturæ candidatis mos fuit albam veſtem induere, de quibus eleganter Pontius Paulinus:

Inde parens ſacro ducit de fonte ſacerdos
Infantes niueos corpore, corde, habitu.

Nec minus luculenter Fortunatus:

Candidus egreditur nitidis exercitus vndis,
Atq; vetus vitium purgat in amne nouo.
Fulgentes animas veſtis quoq; candida ſignat,
Et grege de niueo gaudia paſtor habet. F

Et quoniã per hebdomadã Paſchatis vnà tingi plures conſuerũt, ea de cauſa feriæ illæ, quæ ad hoc omnes inſtitutę ſunt, & quę ſubſequitur hebdomada, In albis adhuc appellatur. Erat verò ſignum quoddam manumiſsionis, de quo ſuprà dictum.

MODESTIA.

ERat & modeſtiæ ſignum alba veſtis, animiq; qui præſentibus æquus, nihil vlterius tentare videatur: vti purpura ambitionis, animiq; ſublimis & vaſti, amplitudinis, magiſtratusq; ſummi. Sanè cùm apud Alexandrum quidam Antipatri parſimoniam atq; modeſtiam commendaret: Foris, inquit Alexander, albo vtitur pallio, intus verò totus eſt purpureus: fictam notans in homine ambitioſiſsimo, qui maxima quæq; appeteret, parſimoniam.

LEGES, VETVS ET NOVA.

SEd vt ad noſtra redeamus, Canticorũ cantico legitur, Fratruelis meus albus & rubicundus: quo loco diuinarũ literarum interpretes, per colorem albũ, legem veterem intelligũt, per rubicundum, prædicationem Euangelij: vtrunq; autem

A autem in Chriſto: ipſius eſt enim Lex, ipſius Euangelium. Sanè vbi Leuitico de cicatricibus agitur, albam aiunt cicatricem Legis tranſgreſsionem ſignificare. Ita illa omnia hieroglyphicè ſunt intelligenda.

DE STOLA.

STolam apud veteres invenias matronalis pudicitiæ ſignum: de qua Tertullianus plura. Ouidius amoris & impudicitiæ præcepta daturus, quò ſe tamen verecundum aſsimularet, ait:

Eſte procul vittæ tenues, inſigne pudoris,
Quæq́; tegis medios inſtita longa pedes.

BAPTISMVS.

EVangelij verò locum, Citò proferte ſtolam primam pro iuuene perdito, qui redierat in viam: veteres aliquot Theologi accipiunt pro baptiſmo, vt apud Eucherium. Suprà verò exeuntibus à baptiſmatis tinctura, veſtem albam parari oſtendimus.

DE ATRATIS.

B

SACERDOTES ÆGYPTII.

COntra verò noſtrorũ mores, ſacerdotes Ægyptij, cùm ſupplicabãt, nigris vtebantur veſtibus: neq; alias quàm nigras veſtes eum decere arbitrabantur, qui diis preces allegaret: quippe vt terram ipſam ſupplicare ſignificarent, ex qua mortales conformati ſumus. Ea verò apud ipſos nigra figurabatur.

CERES ET FALACRALIS FLAMEN.

ET Cereri nigra veſtis apud Arcadas induebatur. Et Falacralis flamen nigro vtebatur pileo: erat enim Plutonis, cui cùm immolabant, veſtibus vtebãtur nigris, quem colorem aiunt inferis diis dedicatum. Et lugentium veſtis maximè nigra erat, vnde eas Varro anthracinas vocat, quaſi carbonarias velit dicere. ἄνθρακες enim Græcè, Latinè carbones appellantur.

ÆRVMNOSVS.

APud Hebræos luctus ſupremæq; mœſtitiæ indicium veſtis erat saccus, & ſaccium appellata, humilis illa quidem, abiectæ vilitatis, & informis: quæ quidem induta calamitatem, qua quis oppreſſus eſſet, indicabat: conſciſſa verò

C lætitiam. Geneſi: ὁ δ' ἰακὼβ σακκίον ἠμφιασμένος καὶ τῇ λύπῃ βαρὺς ἐκαθέζετο· Iacob autem ſaccium indutus, magnitudineq; mœroris oppreſſus, humi aſſedit. Sunt qui cilicium interpretentur. Sed & Græci ſacci vocabulum vſurpant. Vtcunque, veſtem huiuſmodi induere conſuerant, cùm in ærumnas, quæ omnem ſuperarent conſolationem, incidiſſent, qua demum leuati ſaccum diſcindebant. Vnde Pſalmo XXXV legas: Ego autem cùm mihi moleſti eſſent induebar ſacco, & macerabam ieiunio animam meam. Eodem autem ſignificato color niger luctum, & quam Theologi noſtri facti pœnitentiam vocant, indicare pleriſq; locis maniſeſtum. Nam atratas in luctu veſtire, à rerum primordio ad hoc vſq; tempus vnanimi omnium conſenſu factum. Tum illud Leuitico celebratur, Si non capillus niger fuerit: quod exponunt, ſi nullum pœnitentiæ ſignum per lachrymas dederit, aut aliquem omnino mœrorem præ ſe tulerit.

MAPPA.

ET mappa veli genus, quod menſis inſternimus, quoq; abſtergendis manibus vtimur, hieroglyphicum ſuum adepta eſt: ſiquidem ea ſignum erat in

ludis, quo equi de carceribus excitati curſum arripiebant: mittebat enim prætor eam cùm ſignum daret, quod nũc clangore tubarum ſignificatur: de quo apud Martialem habes: D

Cretatam prætor cùm vellet mittere mappam.

Nero libertos ſuos id facere voluit, quod tãto apud veteres honori ducebatur. Nam apud Liuiũ legas VIII ab Vrbe cond. L. Plautio prætore graui morbo detento, Dictatorem creatũ fuiſſe, qui ludis Romanis ſignum daret quadrigis emittendis: qui eo miniſterio functus, Dictatura ſe abdicauit. Hodie quoq́, mi Iane, Romę munus id ad ornatiſsimos viros defertur. Nam, vt nõ ignoras, Angelus Cæſius Aduocatorũ facilè princeps, & Cardinalis pater, & nobiliſsimus vir Petrus Melinus, tam eruditione, quàm domeſtica celebritate inſignis, duo S. P. Q. Romani Cancellarij (is enim titulus apud omnes Europæ Principes inter honoratiores hodie celebratur) inter alia præfecturæ tam præclaræ munera, curſorum in ſtadio emittendorum etiam negocio præficiuntur.

PALVDAMENTVM.

Tribunum, vel præfectũ, aut præſidem aliquem ex habitu ſignificare qui volebant, imaginem eius paludamento inſignem faciebant. Erat enim paludamentum veſtis militaris, quo Duces, Tribuniq́, & præfecti ad id munus electi, cùm in prouinciam proficiſcebantur, vti conſuerunt, indeq́ Paludati dicebantur, quemadmodum milites præcincti. Paludamentum Nonius chlamydem mox appellatam dicit: ſed id quoque antiquum nomen. Sed enim omnia militaria ornamenta, paludamenta dicebãtur. Vnde Verrio libris auguralibus, Paludati, armati ornatiq́ ſunt. E

RVBICVNDA.

Rubicunda veſtis, tunica vel pallium deprompta, pugnæ acieíve committendæ hieroglyphicum apud Romanos habebatur: de quo in Marcello, & in Pompeio, & in M. Bruto, Plutarchus.

LÆNA.

Et læna veſtimentum militare, quod ſupra omnia veſtimenta inducebatur: de qua Maro:

Tyrioq́ ardebat murice læna.

Id vocabuli à Græcis dubio procul mutuò ſumptum, qui genus id indumenti χλαίνας, dicunt. F

VERSICOLORIS.

Verſicoloris veſtis adoleſcentiæ hieroglyphicum eſt. Eaq́ de cauſa veteres Comici adoleſcentis perſonam verſicolori veſte indutam, in ſcenam inducebant, vt ſcilicet ingenij volubilitatem, cupiditatúmque varietatem, in ea ætate præcipuam commonſtrarent. In Ioſippo verò puero per verſicolorem veſtem, doctrinarum & virtutum copiam, quæ iam ex eius indole concipiebatur, intelligit Adamantius. Quòd verò lex noſtra præcipit, veſtem ex duobus textis non induendam, eò reſpicit, quòd minimè debeas Chriſtum adorare ſimul & dæmonas: id enim eſt abominabile veſtimentum. Non vult enim hominem ſemel Deo dicatum, diabolicis ſeſe immiſcere negocijs, neque ſimul orationibus incantationibuſque vacare, & huiuſmodi alia quæ in ſpiritus contumeliam quotidie fiunt. Neque vetat hoc lex in textis tantùm, verùm etiam diuerſi generis animalia commiſceri prohibet, circuncisionem quippe, atque baptiſmum, vt ait Heſychius, non eſſe commiſcendos.

LIN-

A

LINTEA.

LIntea veſtis alba ſupra cæteras veſtes inducta, puellaris ætatis indiciũ fuit, quòd eo genere amiculi apud veteres puellæ ante duodecimum annum vtebantur. Hinc illud apud Afranium citatur: Puella non ſum, ſupparo ſi induta ſum. Vult verò Nonius ſupparum linteum eſſe ſemorale, vſq; ad talos pendẽs, dictum ꝙ ſubtus appareat. Sunt etiam puellares veſtes ex Varronis iuſſu, chlamydes, encobomata, ac parnacides, quas iubet vt puellæ habeant, potius quàm togas. Vtcũq;, lõga veſtis omninò ſœminea eſt, aut citharœdica: de qua Maro,

Necnon Thraicius longa cum veſte ſacerdos
Obloquitur numeris ſeptem diſcrimina vocum.

Ita Propertius libro II: *Pythius in longa carmina veſte ſonat.*

FIDES LVBRICA.

NOnianũ verò ſupparũ adducit in memoriam mihi linteum alterũ, quo mulieres hodie paſsim vtunt̃ domi. Id infra thoracẽ accingit̃, & ad pedes vſq; propendet, anterioresq́; tantùm partes velat: vulgò nõ impropriè gremialia vo-
B cantur. Habet hoc veſtimenti genus hieroglyphicũ ſuum. Nam & proverbium eſt, Nec mulieri, nec gremio credi oportere, ꝙ & illa incerti & leuis animi ſit, & in gremio poſita plerunq; cũ in obliuionẽ venêre, illis temerè ſurgentibus, procidunt.

FIDEI CREDITVM.

SInum hunc Latini mihi videntur appellaſſe, quamvis eius locutionis latè patet vſus, præſertimq́; vbi poteſtatem aut quid fidei creditum ſignificat, vt altero & vigeſimo Pandect. lib. Tit. III. Scæuola: Titio C. do, lego, quæ mihi pertulit: quæ ideo ei non caui, quòd omnes ſortunas, & ſubſtantiam, ſi quam à matre ſuſceperat, in ſinu meo habui, ſine vlla cautione.

PRÆTEXTA.

PRætextam nonnulli putant togam ſuiſſe, quæ ad talos vſq; produceretur, dictam quòd in ea purpura prætexeretur. Per eam honorem intelligebant, qui eſſet cuipiam habitus: honeſtorum enim prætexta erat, ait Pædianus, toga viliorum. Alij nomine hoc purpuream quandam faſciã valde latam intelligunt, quæ tamen multipliciter plicata in anguſtũ contraheretur, atq; ita ſupra alia veſtimenta nunc ab humeris, nunc à pectore in faſciæ modũ circunduceretur, nũc
C eius capita vtrinq; ab humeris in pectus demitterentur: cuius generis amicula Romæ pleriſq; antiquorum ſtatuis inducta conſpicias. Et in Veneta nobilitate qui togati incedunt, eo omnes amiculi genere vtuntur, eo excepto, quòd purpurea apud eos in vſu non eſt, ſed ex nigro panno plurimũ. Purpura enim non niſi magiſtratibus conceditur, hiſq́; inſignioribus. Nuptialibus quoq;, & cùm primi honores, quos procuratorios vocant, alicui deſeruntur (ſunt verò hi ſacrarum largitionum præfecti) tunc conſanguineis & cognatis & affinibus licet per aliquot dies vti purpura in lætitiæ gratulationiſq́; ſignificatum. Sed admonet me color purpurę, vt quid in diuinis literis manus coccino præligata ſibi velit, exponam: Zaræ manus in quã Iudæ filij, quæ ſe de matris vtero porrexit: nulli enim dubium, eſſe id hieroglyphicum, per quod theologi, vt apud Irenæũ eſt, Iudaicum populum ſimplicibus legis operibus & circunciſionis ſanguine inſignem, qui prius apparuerit, ſeq́; mox retraxerit, loco alteri fratri, qui & ipſe in vtero matris erat, dato interpretantur: & per Pharea Chriſtianos, qui ſecundo loco cogniti hęreditatis primigeniæ meſſem abſtulerint. Sed vt Romam repetamus, antiquiſsimũ apud Rom. quoq; fuit, vt magiſtratus prętexta vterentur.

Nonius quoq; ait prętextam inſigne Romanum eſſe, quod ſupra tunicas honorati quiq; ſumerent. Et prætextatæ fabulæ dicebantur, vt apud Feſtum legas, quæ res geſtas Romanorũ continebant, in quibus ſcilicet Imperatorum negotia agebantur, Regesq; Romani vel Duces inducebantur. D

PALMATA, ET TOGA PICTA.

IOuis quoq; imago toga prætexta inſignis dedicabatur, cui & palmatam tunicam, & togam pictam adiiciebant, quo habitu triumphales etiam viri conſpicui incedebant, vt apud Liuium legere eſt lib. X. Et apud Iuuenalem triumphantem vides in tunica Iouis ſuperbire.

PVDOR.

QVantum verò pertinet ad pueros, præcipuum prætextæ ſignificatum fuit, vt pudorem indicaret, quem ſcilicet ætas ea, quæ Prætextata dicebatur, ſibi proponere deberet: eiusq; rei indicium eſſe purpureum colorem, vnde admonerentur verecundiam in dictis factisq; omnibus amandam. Quòd ſi nuptialibus, de quibus apud Catullum, ad aliqua petulantius dicenda adhiberentur, quò id facere liceret prætextæ iure minimè violato, eam in id tempus abijciebant. Hinc pro laſciuo ſermone atq; licentioſo, aliqui prætextatum dixère. Sunt verò hæc quæ tangit Seneca, Medea: E

Feſta dicax fundat conuitia Feſceninus. Ita Catullus:

Nec diu taceat procax Feſcenina locutio.

Ea verò qualis ſit, ad multos qui ſubſequuntur verſus explicatur.

MANIPVLARIS.

CAliga quoq; ſuum habuit hieroglyphicum, vt ſcilicet eius ordinis militem indicaret, qui manipularibus præfectus eſſet: eo enim calciamenti genere vtebantur. Subiecti erant hi centurionibus, & caligati dicebantur, vnde apud Tranquillum legas de Auguſti facilitate, qui vallares muralesq; coronas ſæpe etiam Caligatis tribuerit. Inter hos infimæ notæ milites quia & enutritus, & aſſiduè verſatus erat C. Cæſar, qui Tiberio ſucceſsit in Imperio, ab eo calciamenti genere Caligula vocitatus eſt. Qui verò eſſet manipularis ordo, & quo militum numero conſtaret, quoq; ſigno turma huiuſmodi cognoſceretur, minimè diſsimulandum. Apud Liuium enim numerus XXX militum ſub manipulo cogebatur, vno quippe vexillo. Manipulus verò præcipuè dicitur faſciculus alicuius rei, quia manu capitur. Romulum quippe aiunt manipulos fœni pro vexillis habuiſſe, quòd repentino tumultu excitatus id ſigni genus prætulerit, req; bene geſta, boni inde ominis cauſa manipulos inſtituiſſe. F

PENVLA.

PEnula militaris veſtis, quam cœlo pluuio geſtare conſuerant, quam Horatius ſolſtitio nihil prodeſſe dicit, Tribunitiæ poteſtatis inſigne fuit. Hadriano autem Tribuno facto, Imperij omen fuiſſe penulas amiſſas, quas Tribuni geſtare ſoliti pluuiæ tempore, Imperatores verò nunquam, ait Spartianus. Poteſtas verò Tribunitia, quia ſacroſancta erat, ab Imperatoribus vſurpari ſolita, vt quæ maxima eſſet pars Regalis imperij, vt apud Vopiſcum eſt.

ZONA.

VIrginitatem per zonam ſignificare tam Gręcorũ & Latinorũ eſt, quàm etiã Hebręorũ. Trœzeniorũ autem virgines zonã Palladi Apaturiæ ante nuptias dedicabãt, ſicuti crines Hippolyto, cui Diomedes templũ excitarat, quòd Aurigam in cœlo poſitum Hippolytum crederent. autor Pauſanias. Sed nos ad

A zonam. Deniq; pleriſq; locis diuinæ literę zonam pro fortitudinis hieroglyphi
co ponunt, eaq; Pontificem ſacra facturum præcingi iubent. Sed quòd variari
cum opere plumatili pręcipitur, non rectè nonnulli pro plumatili topiario ſub-
ſtituendum putant: multa enim adhuc huius antiquitatis veſtigia extant, ab ex-
tremis præcipuè noui orbis nuper inventis partibus allata, vbi tam indumenta,
quàm geſtamina, ſcuta etiamnum, & diuerſi generis vaſa pleraq; omnia, pſitta-
corum, & phœnicopterum, & aliarum pictarũ auium plumulis intexũtur, ope-
re tam venuſtè variato, vt nihil delectabilius poſsit oculis offerri. Nam quod
ſuperius dicebamus hãc pro fortitudine poni, cinctus ipſe apud Romanos ſtre-
nuum ſignificat, vti diſcinctus imbellem, & ignauum, ac nihili hominem notat.
Tertulliano zona tormentum eſt. Hilario, efficax in omne opus bonum appa-
ratus, vt ad omne miniſterium Chriſti voluntatis cingulo ſimus accincti.

VINCVLA IVGALIA.

IVgalia verò vincula quæ ſint, apud poëtas omnes vulgata ſunt. Noua ſanè
nupta cingulo præcingebatur ex lana ouilla facto, quod vir prima nocte, in
B Deæ virginalis honorem, ſponſæ accubans in lecto ſoluebat. Vnde Homerus,
λῦσε δὲ παρθενίην ζώνην. Et apud Ouidium:

Caſtáq; fallaci zona recincta manu.

Eoq; ſpectat Catullianum illud:

Qui zonam ſoluit diu ligatam.

Indicabat verò hieroglyphicum hoc, vt ſicut illa in glomos ſublata cõiuncta in-
ter ſe eſt, ſic vir ſuus ſecũ cinctus iunctusq; eſſet. Cingulumq; hoc Herculaneo
nodo vinctum, vir ominis gratia ſoluebat, vt ſic & ipſe in libris ſuſcipiendis fe-
lix eſſet, quemadmodũ Hercules fuit, qui liberos ſeptuaginta reliquiſſe fertur.

PVERPERIVM.

QVin etiam zonæ ſolutio puerperij fuit hieroglyphicum: olim ſiquidem
ſoluere zonam dicebantur, quæ primò pariebant: eaq; de cauſa leuatę par-
tu mulieres, zonam Dianæ dicabant. Vnde fanum Soluizoniæ Dianę Athenis
fuit, de quo apud Apollonium Argonauticis.

TEMPERANTIA.

HAbent & diuinæ literæ hieroglyphicum quod per zonam cingulũmve ſi-
C gnificent, præcipuè verò temperantiam & moderationem, qua fluxæ ani-
morum cupiditates coërcentur, luxuriantia compeſcuntur, et modus deniq; im-
ponitur rebus, vt quinto ſupra quadrageſimum Pſalmo legas, Regis filiam in
cingulis aureis conſpicuam, quod alij in fimbriis tranſtulere. Apoſtolus tamen
præcincti circa lumbos zonis aureis dixit, quod pro cordis munditia nonnulli
interpretantur: alij veſtem auro contextam ſimpliciter accepêre. Verùm Euthy
mius zonam agnoſcit, & pro temperantia atq; modeſtia, quæ concupiſcibilem
animæ partem coërcet, interpretatur, non hoc dicturus, ſi veſtem ſimpliciter
agnouiſſet. quanquam & fimbriarum non reſpuit ornatum, & virtutum inde
multiplicitatem non auerſatur.

DE PERA.

POſita zona, viſum eſt κατὰ πάρεργον & perã apponere: nam & zona ipſa
ſæpe pera eſt, vt apud Horatium:

Ibit eò quovis qui zonam perdidit.

Hęc tam apud Græcos quàm apud Hebræos hieroglyphicũ habet

id, quod pro cura & ſolicitudine victus accipitur: vnde theologi transferunt ad D impedimenta humanæ vitæ, quæ animum alioqui paratum ad diſciplinas interturbant. Græci ſuper hoc dicunt, Diogenes cui pera penus, cui ſcilicet minima harum rerum cura. Euangelium quoque, Non peram in via, cùm nec quidem ſolicitos eſſe de craſtinô imperauerit Dominus. Eodem facit & ſacculus, quem habere non licet: hoc eſt, in hac peregrinatione minimè theſaurizandum eſſe. Quod ibi apertius: Facite vobis ſacculos qui non veteraſcunt.

HIEREMIÆ CINGVLVM.

EIuſmodi eſt & cinguli ſignificatum, quod ex lino factum, eoq́ cingere ſe iuſſus eſt Hieremias. Quod quidem vt manifeſtius intelligatur, exigit locus vt de lino quædam altius repetamus. Linum enim ex terra naſcitur, ſatumq́ prius in gramen pullulat, mox vt flore laſciuierit, vellitur, aqua immerſum maceratur, exiccatum mox frangitur, & quoquoverſum perdomatur, inde pectitur, atq́ netur, neq́ tamen prius, quàm feruenti mordaciq́ ſubindè lixiuio perpurgatum ſit, effectumq́ candidum, texitur, vt veſtes inde conſuantur, quas induti ante faciem Domini preces allegemus. Hæc omnia nobis diligenter inſpicienda ſunt, huiuſmodiq́ ſegetis herbæ've cura ante oculos proponenda, quippe quæ probatioris caſtigatiorisq́ vitæ ſcenam quandam pingere videatur. E Siquidem nos è terra geniti, luxuriare ineptiis ſtatim incipimus: magiſtra igitur diſciplina auellendi à terra ſumus, & lachrymarum aqua macerãdi, ad ſacerdotalem Solem mox exponendi, laboribus inde & perperam factorum pœnitentia domãdi, inde per omnes conſcientiæ ſcrupulos quàm diligentiſsimè pectendi, vt ita ſordes excutiantur omnes, nihilq́ relinquatur, quod in filo vitæ producendo poſsit officere: quod quidem filum longa bonorum operum continuatione nendum eſt, mordaciq́ ſubinde lixiuio dealbandum, vt eluto ita tetro illo colore, quem à terrena contraxeramus origine, candidiſsimũ nobis amiculum, puta cingulum contexamus, quod tamen ad Euphratem minimè deſodiamus, ne ibi computreſcat, inutileq́ reddatur, hoc eſt, Aſſyriorum & Babyloniorum moribus corrumpamur, ſed eo & integro & nitido cuſtodito, clericos, qui verè ſint per ſortem electi, profiteamur. Atq́ hæc eſt ſuper ſacerdotum amictu ratio nulla non hora repetenda. In vniuerſum autem linteas veſtes ſacerdotibus attributas habilitatem ſignificare veteres pleriq́ Theologi dixerũt. Inde lintea F tunica iuſtitiam, ſemoralia identidem lintea caſtitatem oſtendunt: nempe id inuentes, quòd veluti linum res eſt admodum parabilis, ita virtutes, modò eas appetierimus, minimo negotio comparantur.

PVRITAS.

HErodotus, vt Gentes quoq́ nobiſcum in puritate vitæ ſentire cõmonſtremus, neſas ait apud Ægyptios laneas veſtes in ædes ſacras inferre, proindeq́ linteis vſos: de quibus ita Martialis,

Linigeri fugiunt calui, ſiſtrataq́ turba, Inter adorantes cùm fletit Hermogenes.

Vnde apud Tertullianũ de Chriſto: Cùm linteo circũſtringitur, propria Oſiridis veſte. At Plutarchus libro de Iſide & Oſiride, cur eorũ ſacerdotes linteis tantùm veſtibus vterentur, vnicam eam eſſe cauſam exiſtimat, quòd immortalibus diis omnia pura mundaq́ conveniant: nõ enim eſſe ſas, Platone teſte, pura deorum numina impuris & contaminatis rebus coli: quare cùm linum iis quas ſuperius recitauimus cauſis maximè purum fiat, ſitq́ ad eluendum expeditiſsimũ, ſacrificis Deûm cultoribus ante omnia congruere cenſuerunt. De nigris verò veſtibus

A veſtibus, quas tunc induerent cùm Deos precibus placare inſtituiſſent, ſuperius dictum eſt.

FATVM.

ADdemus & illud, receptiſsimũ apud poëtas eſſe lina pro fato ponere, quod neſcio quid ſapit hieroglyphicũ. Nam vt Parearum ſtamina prętereamus, quæq; ſuper his alibi dicenda ſunt, cur linum pro fato poëtæ ponãt, cauſam afferunt interpretes Theocriti, quia ſcilicet terræ fœtus eſt linum, quemadmodum etiam mortales: idq; abruptum, ſignificat hominem rurſum ad terram redire.

CASTIMONIA.

SEd vt ad vitæ redeamus integritatem, moresq; caſtos, nihil aliud ſibi diuina noſtrorũ monumenta volunt, dum ſacerdotalia memorant indumenta, quibus Campeſtre adnumerant, quod alij femoralia dixerũt, niſi vt hinc caſtitatem etiam nos aſſumere commonerent, indumentum quippe quo pudenda cooperiamus, & renes etiam conſtringamus: eo enim ſacerdos pręcingi iubetur, in holocauſti faciendi lege, hoc eſt, vt Cyrillus interpretatur, fluxæ libidinis luxuriam caſtitatis cingulo coërcere. Sacerdos enim qui ſacris aſsiſtit altaribus, id

B præcipuè curare debet, vt caſtus & intaminatus operetur.

PROFECTVS ORATIONIS.

TAmetſi Origenes ſublimiore quadam cõtemplatione raptus, cùm octo ponantur, Exodo, ſacerdotis indumenta, cur Leuitico ſeptẽ tantũ recenſeãtur, inquirit, hoc ſcilicet Campeſtri poſthabito: eoq; rem deducit, vt veluti de Mercurio nationes reliquæ veteres intelligebant, per genitale nos quoq; ſermonem accipiamus, qui quidem tunc exerceri debet, cùm ſpes profectus aliqua viſa fuerit affulgere, fœturamq; minimè irritam futurã. Cùm verò nos nulla profectus ſpes inuitarit, ſed auerſas à bono aures, auerſa hominũ ingenia perſpexerimus, Campeſtria ſubliganda, orationi quippe nihil quicquam profuturæ frænũ imponendum. Sunt verò campeſtria, perizomata, vt Eucherius, quibus iuuenes qui nudi exercebantur in campo, vti cõſuerunt, pudendis cooperiendis. Iam & illud continentiæ ſignificatum eſt maximè proprium, & admodum hieroglyphicum, niſi oculos verecundiorum offenderet, quo pudendum fibula cohibitum oſtentatur. Vſitatiſsimum autem apud veteres fibulam apponere, præcipuè his, quos ad Muſicam educarent, ne ſcilicet Veneri operam dantes raucedinem

C contraherent. Vnde & fibulare, & eius contrarium, refibulare, verba.

RERVM PROGRESSVS PER CALCEVM.

SEd neq; calceus eſt inter indumenta contemnendus, qui progreſsionis indicium eſt: pro viatoribus enim excogitata ſunt calceamenta: proq; expeditionum auſpiciis in diuinis literis calceamentum ponitur. Inde Pſalmò LX dictum volunt: In Idumæam extendam calceamentum meũ: hoc eſt, in Idumæam progreſſus, eam mihi ſubiiciam. Sanè veteres Theologi, vt Eucherius tradit, veluti per pedes humanitatem Chriſti ſignificari dicunt, ita eum adveniſſe, & corpus noſtrum induiſſe, per calceamentum ita porrectum interpretãtur: & quòd poſitum eſt, in Idumæam, in plebem gentilium hanc manifeſtatum iri pollicentur. Quod quidem dictum, Iane mi, Ægidius noſter cùm tempora, quibus hæc futura ſint, dinumeraſſet, rem multis diuinorum vatum oraculis comprobauit. Reliquũ eſt, vt quæ futura ille magnus omnino vir prædixit, nos aſsiduis precibus, ab Optimo Maximo fatorum Rege depoſcamus, vt tu argumentum habeas ingenio tuo dignum, quod ſcriptis illuſtrare aggrediaris.

PIERIVS VALERIANVS BELLVNEN. AD ORNATISS. PATRITIVM VENETVM IO. CORNElium Fantini Clariſsimi F. de iis quæ per Bullam, Anulum, inſigniores aliquot gemmas, & geſtamina quædam ſignificantur, ex ſacris Ægyptiorum literis.

CVM primùm intellexi, Magnificentiſsime Ioannes, te præſtantiſsimi viri Aloiſij Cornelij generum effectum, clariſsima quippe Clara eius filia in vxorem accepta, ſtatim Venetias aduolaui, de tam felici matrimonio tibi coràm gratulaturus. Inueni verò domum totam exultantem gaudio, & auſpicatiſsimis nuptijs bona commodáq; omnia ominantem, te verò cum inſtitoribus agere de muliebri mundo, de bulla aliqua pereleganti, aureóq; torque, & anulo pronubo, in quo non ſplendorem tantùm, ſed et pulcherrimum aliquod ſignum quod antiquitatem ſaperet quæritabas: ideóq; adventu meo lætatus, ſuper his multa interrogare cœpiſti, quòd circa rerum huiuſmodi cognitionem me diu verſatum noras: de quibus cùm multa dicta fuiſſent, longéq; plurima dicenda eſſent, rogaſti me, vt per otium ea ſcripta tibi traderem, vt hæc quietius examinares. Bullam autem præcipuè petebas, anulúmq; cum gemma aliqua inſigniori, præclaráq; antiquorum opera, quæ non temerè olim & magiſtratibus, & ijs qui fortiter aut ſapienter ſe geſsiſſent, honori fuerint condonata. Hæc igitur ego quoque per otium in vnum tibi congeſsi commentarium. Quid enim ego antiquiſsimus domus tuæ cliens negare potuiſſem, quod tu tam honeſtè poſceres, quódq; ad ingenij tui elegantiam facere mihi videretur? Antiquiſsima enim eſt imaginum diſciplina, & gentibus omnibus quæ ingenijs & eruditione claruere, in primo ſemper honore habita. Idem de Regijs, de Romanorum faſcibus, de ſella, déq; ornamentis alijs dici poſſet, cuius potiſsimùm rei ratio ab Aegyptiis primùm deſumpta, reliquis mox nationibus communicata. Volui itaque vt pars hæc meum erga te ſtudium, amorem, obſeruantiámq; declararet: eo enim conſilio ſcripſi, vt hæc qualiacunque ſint, iſtiuſmodi mei erga te cultus teſtimonium eſſent manifeſtum. Ingrati ſiquidem animi eſſet, non aſsiduè eſſe memorem beneficiorum, quæ in me domúmque meam vniuerſam, clariſsimus patritius Fantinus pater tuus ſummæ vir integritatis aſsiduè contulit, quæ quidem è memoria vitáque mea nunquam euellentur. Accedit ad hæc, quòd tu quoque iure quodam hæreditario eadem benignitate patrocinium erga nos idem ſuſcepiſti, méq; præcipuè vel à teneris vtriuſque noſtrûm vnguiculis in amicitiam tuam acceptúmne dicam, an in domo tua compertum, fouere, ac omni officiorum genere proſequi nunquam deſtitiſti, diſciplinam liberalitatémq; eam quam à patre ſapientiſsimo atque optimo viro acceperas, egregiè conſecutus. Auxerunt autem tot merita ſummum ingenium tuum, ſuauiſsimíq; mores, probitas dubio procul ſingularis, quæ vt te ſemper mirabiliter & amarem & colerem, effecerunt: nam & tu aliquid dignum maiorum tuorum gloria cogitas, futurúmq; eſt, vt inde virtutis etiam tuæ lumen eluceſcat. Sed quoniam tam claræ ſunt laudes tuæ, vt meo non indigeant teſtimonio, eæq; ſuapte vi omnibus innoteſcunt, ijs nunc dimiſsis ad negotium quod explicari quæris, accingamur.

A D E B V L L A.

BVLLAM apud Romanos cordis effigiem habuiſſe, multi profitentur. Hetruſcorum ſanè geſtamen illud ab Lucumone Hetruſco duce, quem Romulus tam condendæ quàm inſtituendæ vrbis ſocium habuit, acceptum. Eum verò Pythagoricum fuiſſe Auſonius oſtendit, vbi Samij Lucumonis acumen celebrat. Sedenim Pythagoram Tyrrhenum fuiſſe, Ariſtoxenus, Ariſtarchus, & Theopompus aſſeuerant, quos Theodoritus id ipſum ſentiens autores habet: quamvis vnus Neanthes eum Tyrium fuiſſe ſuſpicetur. Multa verò huiuſmodi excogitata ſunt à Pythagora, quia non ſolùm originatione motus, quòd multæ olim in Hetruria ciuitates ab Ægyptijs fundatæ conſtitutæq́ dicuntur, ſed quòd ipſos etiam Ægyptios adierit, à quibus ſacri ſermonis rationem, obſcuritatem in loquendo ſymbolicam, & diſciplinas alias reportauit. Cur verò Samium nonnulli eum fuiſſe dixerint, alibi diſputatum.

CORDE PRAESTANDUM.

B Erat verò apud Romanos geſtaminis huius hieroglyphicum ſignificatum, vt ingenui pueri figurã huiuſmodi de collo ſuſpenſam ante pectus inſpicientes, ſe tum demum homines futuros cogitarent, ſi corde præſtarent. Ideóq; Tarquinij Priſci filium, quatuordecim non amplius annos natum, virili edito facinore, hoſte quippe in acie cæſo, Bulla primum omnium ea ætatula donatum aiunt. quamvis & Herſiliæ filiũ adhuc infantulum, quòd primus ex raptis coniugibus ortus eſſet, eo geſtamine decoratum, proditum ſit: puerumq́ Papyrium ob tacendi ſimulandiq́ peritiam, qua in eludenda matris importunitate, quæ ſenatus ab eo ſecreta perſcrutabatur, vſus eſt, ea maximè nobilitatũ. Sunt autem qui vocis ſecuti ſignificatum, ἀπὸ τῆς βουλῆς, id eſt, à conſilio Bullam dici voluerint, ideoq́ datam pueris geſtandam, quòd ætas ea alte-
C rius ſit cõſilio regenda. Puerile enim omnino geſtamen fuiſſe, Perſiani ad Cornutum verſus oſtendunt:

Cùm primùm pauido cuſtos mihi purpura ceſſit,
Bullaq́ ſuccinctis laribus donata pependit.

Apertius verò Tullius Verrinis: Bulla in toga prætexta erat ornamentum pueritiæ, indicium atq; inſigne fortunæ.

CONSILIVM.

ALij ſignificare voluiſſe dicunt, conſilium à pectore proficiſci, ideóq; Bullæ hieroglyphicũ in eam partem reſidere. De conſilio verò per figurã cordis à gutture pendentis expreſſo, in Cordis ipſius Commentario ſatis diſputatum.

VERITAS.

AEgyptij ſanè cùm veritatẽ ex humano corde gutturi appenſo ἱερογλυφικῶς indicari dicunt, Bullã hanc intelligunt: inſignemq́ ſanè hoc geſtamine prædicant iudicem illum, quem in Simandij monumentis fuiſſe tradunt, cuius à collo ſuſpenſa veritas pendêret, oculisq́ eſſet in ſinum deiectis, octo legum libris circunſtantibus: quod nos admonere dicũt, Iudices integros eſſe debere, & ſolam inſpicere veritatem. Quòd verò eſſet compendioſum veritatis hieroglyphicum

nullum corde ipſo commodius inuenimus. Adamãtius vbi Ezechielis dictum illud interpretatur, Et catena circa collum tuum: Si me, inquit, poſteaquam iuſticię opus adimpleuero, intellectu ornauerit veritatis, tunc mihi ornamentum nuptiale, tunc catena collo decora circundatur. Nam & Platonici, qui iuſtitiam volunt actionem eſſe quandam animæ propriam, ei locum etiam circa pectus attribuunt. Nos verò cùm veritatem eſſe quid ingenuum, et mendaciũ ſeruile quiddam addidicerimus, ἐλευθέρου χρὴ αἰδοῖός τ' ἀληθῆ λέγειν, Ingenui opus viri eſt vt vera proferat, eamq́ꝫ Bullam ingenuos tantùm geſtare ſolitos, quid illud fuerit geſtaminis, quod veritatis indicium à collo penderet, præterquam Bullam hanc, ſuſpicari nequimus. Sanè Diodorus ſignum id varijs ornatũ gemmis fuiſſe profitetur. Leuitico etiam, vbi de pontificis ornatu agitur, veritatis ſignum inuenias in pectus incubuiſſe: de quo alibi ſuo loco diximus. Sed & Salomonis dicterijs cap. III. veritatem gutturi circundare commonemur. D

INVIDIÆ AMVletum.

ERat & triumphantium geſtamen Bulla, quã in triumphis præ ſe geſtabãt, incluſis in eam remedijs, quæ aduerſus inuidiam pollere credebantur. Illud adnotandum ex Aſconio, Bullam ſuſpẽdi in collo infantibus, ingenuis auream, inuenio etiam apud alios argenteam, libertinis verò ſcorteam, eſſe ſolitũ, vt illud apud Iuuenalem aperiatur, Signum de paupere loro. Sanè noſtrę etiam ętatis mos eſt, vt ſi quis torquem aureum, catellam've geſtare voluerit, neq; tamẽ equeſtri, vel, vt aiũt, militari, aut alia quapiam dignitate, cui geſtamen illud competat, ſit inſignitus, ligulam ex loro geſtamini eiuſmodi alligare compellatur. E

GLORIOSVS.

NEq; tamen vbiq; Bullæ nomen pro geſtamine accipiendum, ſed & pro baltheorum, & forium, & aliarum plurimarum rerum ornamentis: vnde pars hæc pro gloria faſtuq́ꝫ ponitur, vbi quis non aliter gloria turgeſcere videatur, quàm Bullæ ipſæ inturgeſcentis cuiuſdam figuræ ſpeciem præ ſe ferunt. Vnde dixit Perſius: F

Non equidem hoc ſtudeo bullatis vt mihi nugis Pagina turgeſcat.

Id quod alia metaphora alibi dixit, Ad populum phaleras. Bullæ autem in zonarum ornamentis tanquam claui affixæ, baltheis dedere nomen, quaſi bullatei vocitentur. Et clauorum capita tumentiora, qualia templorum, & priuatarum aliquot ædium valuis ornamenti cauſa affigi ſolent, Bullæ nuncupantur, quas Cicero ait Verrẽ, quęcunq; aureæ eſſent, omnes auferre non dubitaſſe. Et apud Plautum, Aſinaria, Leonida ſeruus in Atriani Sauriæ perſona, Iuſsin', inquit, in ſplendorem dari Bullas has foribus noſtris? Idq; nominis eſt ſimilitudine inde ſumpta, quòd perquàm ſimilia ſunt bullis, quas aqua in aquam decidua ſuſcitat.

HVMANA FRAGILITAS.

QVoniam verò tumorculi illi perexigui, qui ſtillicidijs in aqua fiunt, citò prætereunt, ad humanæ vitæ fragilitatem oſtendendam hieroglyphicum factum eſt prouerbium, Homo bulla: cuius meminit Varro libro De re ruſtica primo: quamvis nonnulli de ijs tantùm dictum volunt, qui iam ſaturi annis propè caſuri ſunt, & morituri.

A **DE ANVLO.**

FIDES.

PRæcipuum anuli ſignificatũ hieroglyphicumq́ verum eſt, ingenui hominis fidem indicare, quandoquidẽ anulum veteres nõ ornatus, ſed ſignandi cauſa circumferebant, nec plus habere q̃ vnum licebat: quamuis laudatiſsimũ eiuſmodi morẽ, ſuccreſcente poſtmodum luxu, & diuitiarum oſtentatione, delicioſi populi labes violarit. Scimus enim inuidioſum Sergio cuidam, nobili alio qui viro, cognomẽ additũ, vt Orata diceret, propterea quòd duobus anulis aureis & grãdibus vteretur: vulgus enim aurum, orum, vt nunc paſsim dicitur, enunciabat. Sed erat hoc ad gemmarũ etiam oſtentationẽ, quarum mox luxus creuit in immenſum. Nam ſignũ in vno tantũ habere permittebatur, nec cuiq́ niſi libero, quos ſolos fides decerneret, quæ ſignaculo cõtineretur. In diuinis quoq́ literis anulus eſt fidei ſignum: quo ſpectare Euangelicũ illud Theologi aiunt, Date anulũ in manũ eius. & quod Pſal. legit: Signatũ eſt ſuper nos lumen vultus tui Domine. Nam & Paulus vltimo Digeſtorũ, anulum
B huiuſmodi ſignatorium inter ornamenta recenſeri negat. De hoc Cic. ad Q. ſratrem: Sit, inquit, anulus tuus nõ miniſter alienæ voluntatis, ſed teſtis tuæ. Sanè apud veteres teſtamentorũ tabulæ, ſeptem teſtiũ ſignis anularibus muniebant, quæ facti teſtamẽti fidem facerẽt. Quòd verò ſeruis atq́ libertis ius anulorũ negaret, quo tamẽ impetrato, ingenuitas ſimul impetrata intelligeret, XL Digeſtorũ lib. Papinianus, Neratius, Paulus, & Vlpianus oſtendêre. Hîc verò quæſiuiſti à me, quid ſibi vellet in ſcenis anuli aurei legatus vſus, quo non alibi, q̃ in ſcena liceret vti. Reſpondi, locũ eum ex Pandectis deſumptũ eſſe, ſed fœdiſsimè vitiatũ eorum imperitia qui literas nunq̃ attigerũt. Nam quòd vulgata habẽt exemplaria: Proinde etſi ſcenicæ veſtis vſus fructus legetur, aut anuli aurei, vel alterius apparatus, alibi q̃ in ſcena non vtetur: legendũ ex antiquiſsimo Piſano codice qui Florẽtiæ cuſtodit: Proinde ſi ſcenicæ veſtis vſus fructus leget, vel aulæi, vel alterius apparatus, alibi q̃ in ſcena non vtet. Habes eñ veſtem ſcenicã, habes aulæa, habes reliquũ apparatũ. Ac de aulæis huiuſmodi apud Horatium legas, Auditoris egent aulæa manẽtis, in huiuſmodi ornatus ſcenici ſignificatũ.
C COR.

SEd hæc vtcunq́ habeant, illud manifeſtum eſt, digito qui minimo læuæ proximus eſt, anuli geſtandi munus demandatũ, eaq́ de cauſa nomen illi inditũ anulari: erat enim is cordis indicium, ideoq́ inſtitutum ab Ægyptijs, vt anulo tanquam corona honeſtaretur. Eundem ſacerdotes ad deorum aras operantes confectis odoribus illinebant: idq́ propterea fieri ſolitũ aiunt, quòd diſſectionum periti neruulum quendam à corde natum per dorſum ad eum tendere, & in eo deſinere compererint. Sanè ſolebant in huiuſmodi anulis eorum etiã imagines fieri, quorum memoriã colerent & obſeruarent, quòd eos ſibi præcipuè cordi eſſe, qui eas gerebant, cum quadã etiam ambitione omnibus oſtentarent. Vnde Cicero lib. de Finibus, Epicuri ſtudioſos memorans: Epicuri imaginem, inquit, non modò in tabulis, ſed etiam in poculis & in anellis habebant.

IGNAVIA HONORATA.

ALij putant anulum in hunc digitũ immiſſum, ne aurũ tam facilè obtererẽt. Ignauiſsimũ eñ eſſe eum inter omnes digitos, manifeſtũ eſt, ideoq́ ad auri & gemmarum incolumitatẽ aptior videt. Non eñ exporrigi ſine aliorũ comita tu poteſt, vnde minus attritui obnoxius eſt, Itaq́ nõ deſunt qui per eum digitũ

anulo honeſtatū,honores ignauo cupiſiā habitos interpretari velint. Sed quan- D
tum pertinet ad locū,ſubſecuta ętas nihil intereſſe iudicauit,quo geſtaret articu
lo,ſed vt quiſq; vellet,quacūq; manu,quo've libêret digito,ferre permiſſum eſt.

NOBILITAS.

SEd vtcunq; illi philoſophentur,apud Romanos anulus omnino ſignum no bilitatis fuit:nam vt apud Liuiū libro ſecundi belli Punici tertio,Mago, qui Cannenſis victoriæ nuncius Carthaginem miſſus erat poſt rerum geſtarum ſe-riem enarratam,ad rerum tam lætarum fidem,effundi iuſsit in veſtibulo Curiæ ingentem illum anulorum aureorum aceruum:deinde verbis adiecit,quò maio ris cladis indicium eſſet,neminem niſi equitem, atq; ipſorum primores, inſigne id geſtare. Et in calce noni ab Vrbe condita:Tantum, inquit,Flauij comitia in-dignitatis habuêre,vt pleriq; nobilium anulos aureos & phaleras deponerent. Et vbi Cicero oratione quarta obijcit Verri, quòd indigniſsimos in concione anulis aureis donaſſet,Honori,ait Aſconius,& lucro ſunt,vt haſtæ,vexilla,pha leræ,coronæ ciuicæ,item anuli aurei ingenuitatis ſigna.

DE DIADEMATE. E

AB anulis & gemmis, caſu neſcio quo,ad diadema progreſſum eſt : quo in ſermone,quòd faſciam eſſe diadema dicerē,& in numis aliquot eam gemmatam oſtenderem, admirari videbáre:cuius rei fidem afferebam, Ægyptios ſacerdotes ſi principē hominem oſtendere voluiſſent,hieroglyphicè canem ſolitos facere faſcia velatum:de quo ad Florium loco ſuo plura.

REGIA POTESTAS.

IDem Regię poteſtatis ſignificatum à faſcia etiam apud Romanos acceptum, exemplis tibi plurimis confirmaui. Apud Ammianū enim Pompeio legimus obiectū ab obtrectatoribus,quòd eſſet rerū nouarū cupidus, & Regiæ maieſta tis affectaret inſignia, quia crus faſciola candida obligatū, tegendi vlceris cau-ſa,geſtauerit aliquandiu:nihil enim intereſſe,iactitabant illi, quam quis partem corporis redimiret Regię maieſtatis inſigni. Nam et Fauonius,vt Valerius ait, dicere ſolebat,nihil referre,qua in parte corporis ſit diadema,cùm ita Pompeiū eundem carperet. Eoq; Senecæ ſententia nimirū ſpectat,vbi dicit:Faſciā ſolue, multum enim mali ſub illa latet. Libro de Alexandri virtute Plutarchus ait, Ti- F granem Armeniū candidam faſciam,quod inſigne regni eſt,ad Pompeij pedes abieciſſe,regnumq; fœdiſsimè depoſitum in prædam cōceſsiſſe. Cuiuſmodi ve rò eſſet ornamentum hoc in numis vidimus,in quibus eius Regis caput impreſ ſum eſt,cum inſcriptione, ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΙΓΡΑΝΟΥ. ab cuius altera parte hoſtē ipſe proſtratum calcat,palmamq; dextera prætendens,hoſtis ſceptrum ſuſtolle re videtur. Ibi verò diadema ita figuratum eſt,vt prælta faſcia opere Phrygio, floribus et alitibus ſuperadditis,elaborata,à fronte ad occipitium circundatur, duæq; à temporibus hinc inde tæniæ,ipſæ quoq; à medio deorſum ſciſſæ in hu meros vſq; dependeant,gemmis per omnē marginem bacchantibus. Et cidarin Regis Perſarū inſigne,quod Darius capite geſtabat,cærulea faſcia albo diſtin-cta circumibat. Ad diadema verò facere faſciā, Antigoni dicteriū indicat, vſur-patum à Seneca. Ille enim vetulæ cuidam felicitatem eius admiranti reſpondit, Si noſſes,ô mater,quanta quot've mala panni fruſtū hoc obtegat,diadema cō-monſtrans,illud quidem vel è fimo tollere minimè dignareris. Sanè cùm Cæſa-ris imagini quidam ex adulatorū numero, vt Appiani more loquar, coronam lauream candida faſcia præligatam impoſuiſſet, Tribuni Epidius Myrillus Ce-

ſetiusq;

A ſetiusq́ Flauus, vt apud Tranquillum eſt, coronæ faſciam detrahi iuſſerunt, hominemq́ qui id fecerat, duci in vincula mandarunt, ſimulantes & in hoc Cæſari rem gratam facere, qui ad Regni mentionem ſubiraſci conſueuerat, atq; ijs qui aliquando cum circa portas regem ſalutaſſent, cùm populum vocem eam indignè ferre atq; ingemiſcere animaduertiſſet, reſpõderit, ſe Cæſarem eſſe, non Regem quaſi illi ad nomen eius aberraſſent: cùm tamen Myrilli factum adeò ægrè tulerit, vt in Senatu grauiter conqueſtus inſidias ſibi ſtrui per Myrillum, qui calumniam affectatæ ab ſe tyrannidis aſtutè commentus eſſet, cùm eum morte dignum cenſeret, id demum obtinuit, vt magiſtratu priuaretur, ſenatuq; ſummoueretur. Quòd ſi quis adhuc dubitet diadema faſciã fuiſſe, qua principatus inſigni Reges vti ſoliti ſunt, ſi quæ retulimus ambiguum quidpiam habent, illud apertè dilucideq́ declararit, quod ſuper Alexãdro Macedone fertur, olim eum diadema ſibi dempſiſſe, cauſa vulneris alligandi, quo Lyſimachus in fronte vulneratus fuerat: quod auſpicium regalis poteſtatis Lyſimacho fuiſſe rerum ſcriptores prodidêre. Tradunt verò Græci, faſciam huiuſmodi candidam pro inſi-
B gni Regum eſſe, & à Libero patre fuiſſe primùm inſtitutum.

VICTORIA.

EAdem faſcia in victoriæ ſignificatum nonnunquam adhibita: vt quæ Corinnæ puellæ poëticis ſtudijs clariſsimæ, data capiti faſcia traditur, quòd Pindarum Thebis melico certamine ſuperauerit: eius enim picturam capite tænia vincto, hieroglyphicum dubio procul huiuſmodi victoriæ argumentum, in Tanagræorum gymnaſio fuiſſe Pauſanias autor eſt. In quo tamen, vti illi victoriam, ita nos principatum interpretari poſſumus. Nimirum fuit hæc Corinna illa, de qua Propertius noſter,

Et ſua cum antiquæ committit ſcripta Corinnæ.

Et in vulgatis à Io. Laſcari antiquorum epigrammatis:

καὶ ἁ κόριννα θοῦριν ἀθωναίας ἀσπίδα μελψαμένα·

Vnde nos in nugis noſtris puerilibus: *Inclytæ, quæ Mineruæ clypeũ canit, Corinnæ.* Quòd verò geſtaminis huius inuentũ Libero patri Græci adſcribere voluerũt, manifeſtum eſt Ægyptios eo multò antè vſos, neq; in Cane tantùm, ſed in alijs
C quoq; ſimulachris, vt in Iſidis tænijs, alio Commentario latius declarauimus.

DE TITVLO.

ERat & amiculi, ſiue redimiculi ſpecies, cui nomẽ Tutulo prius, mox Titulo fecerunt: ornamentum quippe capitis in ſublime ſurgens, purpurea vitta redimitum, inſtar coni, galeri've roſarum.

SACERDOS.

EO ſacerdotiũ hieroglyphicè ſignificabant. Quin & vxores & miniſtræ Flaminis, eo erant geſtamine inſignes. Petronius ait Titulum à Numa Rege factum, fuiſſeq́ palliolũ ex lino, quo ſacerdotes in ſacris vterentur. Alij per Titulũ mitras ſiue faſcias accipiũt, quorũ vſus eſſet ſacerdotibus ad ornamentũ, nõ illę tamẽ ocioſæ, neq; temerè appoſitę, cum ſua præ ſe ferãt ſignificata. Κίδαριν Eucherius pileum ſacerdotalẽ ait ex byſſo, quẽ Græci & noſtri tiaram dicunt: quidam etiã mitrã vocãt: eamq́ incorruptã dicit Apollonius, cùm integrã & incolumẽ intelligit pudicitiã, propter faſcias ſcilicet quib. id geſtaminis prælìgat. Vteũq;, ornamẽtum hoc capitis, vt Hieroſolymitanus Heſychius interpretat, ſapientiæ ſignum eſt, propterea quòd in capite cerebrũ ſapientię organũ. Sed antiquioris illius Tituli ſpecies hodie quoq; in vſu eſt ſub regni nomine, quo quidem Pont.

maximi caput,maximis quibuſq; ſacrorũ ſolennitatibus inſignitur:& vt ſumma D eius poteſtas co geſtamine ſignificetur,triplici faſcia,auro,gemmiſq; ditiſsima, ornamentum illud redimitum conſpicitur. Sed apud Hebræos nullum venerabilius geſtamen erat,quàm Petalũ,aurea lamina in fronte Pontificis, quæ Dei nomen illud,quod nulla lingua mortali enunciari poteſt, quatuor Hebræis literis ſcriptum præferebat,quod Tetragrammaton adhuc appellant.

REGIA CLARITAS.

IN antiquiſsimis Ægyptiorũ monumentis cernere eſt mulierem quãdam tribus regijs caput inſignitam. Significare aiunt id, eam regis filiam, regis vxorem, ac regis matrem fuiſſe. Ea verò Simandij clariſsimi Regis mater fuit, de qua ſcriptores rerum plurima: quorum ſi nos diligẽtiam ſequeremur, tale aliquid in Blancam Philippi magni Mediolanenſiũ Ducis filiam decerneremus, quæ Franciſco Duci nupſit, quæ Galeatium Ducem genuit, de qua cultiſsimũ extat Epitaphium à doctiſsimo eius temporis viro Bartholomæo E Lampridio Lyrici noſtri clariſsimi patruo editum, Id eſt huiuſmodi:

Tres Italos proceres terris ego Blanca Latinis
Regnantes vidi, filia, nupta, parens.

In alijs Ægyptiorum Regijs varias geſtaminum formas inſpicias, quæ Regum capitibus imponerẽtur. Leonis quippe, aut Tauri, aut Lupi, aut alterius cuiuſq; feræ priores partes, draconum etiam capita, inſignia principatus, pro virtutis, aut operum conditione, quo quiſq; in argumento clarum aliquod facinus edidiſſet, quo've rerum ſtudio teneretur: quorũ quidem ſignificata de ſimplicibus eorum Commentarijs, quæ conſcripſimus, requirenda ſunt. Neq; verò ſum neſcius, coria ſerpentum plериſq; populis tegumentorum bellicorum vſum præſtitiſſe, quibus plurimùm Amazones in Libya vti ſolitæ, vnde, quod nonnulli tradunt, Meduſæ figmentum emanarit.

P A L L A S.

SAnè Phidias dracone Palladi appoſuiſſe perhibetur: quod cùm optimè calleret Maro, dracones illos geminos à Tenedo in terram elapſos, poſt facinus F in Laocoonta & eius liberos perpetratum, ad ſumma Palladis delubra confugiſſe dicit, ſub pedibuſq; deæ, clypeiq; ſub orbe locũ tutelæ ſibi delegiſſe. Quod vt manifeſtius intelligatur, operæprecium eſt quę Pauſanias de ſimulachro Palladis tradidit explicare. Ait enim ſimulachrum Mineruæ Athenis fuiſſe talari veſte, Meduſæ capite eburno pectus obtegente, cum victoria, cubitorum quatuor, & haſta in manu: ad pedes verò clypeus appoſitus erat: iuxta haſtam draco obuolutus cernebatur, quem ipſe Erichthoniũ ſuſpicabatur eſſe. In baſi, quę ſtatuam ſuſtentabat, Pandoræ hiſtoria ſculpta erat, quæ mulierum omnium prima fuiſſe traditur ab Heſiodo, & in vltionem ſurrepti ignis, in humani generis perditionem emiſſa.

P R O T E V S.

INter inſignia reliqua ſpectare eſt nõnunquam arborem, nonnunquã ignem flammulis promicantem, quandoq; flores, quãdoq; plumas in varias criſtarũ ſpecies diſpoſitas, quæ modò ad decorẽ, modò ad ſtuporẽ cõparabantur. Quibus cùm Proteus Ægypti Rex nominatiſsimus variè vteretur, datus eſt fabulæ locus

A locus, vt in tot ſe vultus cõmutaret. Quamvis non ſum neſcius Prothei figmentum in longè ſeciorem intellectum ab antiquis interpretibus acceptum.

VERITAS.

Quippe qui per eiuſmodi fabulam, ſi quis hieroglyphici locutionẽ abhorreat, difficultatẽ eam oſtendi dicant, quam in aſſequenda veritate rerum experimur, tot ſunt quę nos eludunt ſpecies, ſophiſtarum decipulæ, atq; ſubter fugia dialecticorum poſita, quæ veritatis ſpeciem præ ſe ferant, oratorum inductiones atque ſoritæ multis argumentorum aceruis in immenſum congeſtæ, vt multùm diuq; laborandum ſit, antequàm Proteus ipſe humana, hoc eſt, vera ſe facie ſpectandum exhibeat.

INSIGNIVM CAVSÆ.

Aiunt verò nonnulli, inſignia hæc ideo prius olim excogitata, vt Principis et ductoris ſui ordinem milites in bello ſeruarent: quibus verò res proſperè ſucceſſerat, animal conſecraſſe, cuius auſpicijs victor euaſiſſet, cùm animalia ſingula ſingulis genijs & cœlorum virtutibus credita, perſuaſum haberent, quos B omni cultu ſibi propitios reddere, & ſeruare curabant, cuius aliquando numen voti compotes exploraſſent. Quam opinionẽ magnus etiam Iamblichus, ac plerique alij Platonicæ factionis proceres enixiſsimè fouere contendunt, eſſe quandam in rebus inferioribus congruentiam, vt nunc ita dicam, cum ſuperis aſſerẽtes, ideóq; ad ſacrificiorũ efficacitatẽ cõferre. Neq; animata tantùm id præſtare, verùm etiam inanima, colores, figuras, numeros: veluti hexagonarius numerus cum Sole cõgruit in Crocodilo, in Cane rurſus, & canicipite Simia. Quædam à natura profectæ rationes, & vires, pari cum Luna temperatura deprehendunt: ita demũ colores, figuras, formasq; omnes, cuipiam ſuperiorũ cõuenire, vel animaliũ membra ſingula, vt galli cor ad ſolares genios cõciliãdos efficaciſsimũ.

ANIMALIVM CVRANDORVM CAVSA.

Animalia verò apud Ægyptios ideo, dicit Iamblichus, alebant, quia dum conſeruarentur tenerenturq;, familiarem proprietatem ad deos augerent, vimq; cõmunionis inter homines deosq; conſeruarent. Quare Mathematici ſuper hoc multa tradiderunt: ac noſtris quoq; temporibus pleriq; non poſtremæ C eruditionis viri, certis quibuſdã ſiderum momentis imagunculas huiuſmodi ſignãt afflatu captato, vt aſtri genij ve illius tutela, quib. ſe vel à geneſi, vel à profeſsione, vel etiã ab euentu aliquo cõmendatos credunt, fortunatiores ſimul ac beatiores fiant. Sed enim omnia hæc irrita fiunt, ac penitùs ſummouentur, cùm ſanctiſsimũ Chriſti nomẽ in omnes huiuſmodi deluſiones opponitur: inde enim omne bonũ, inde felicitas vera, & incaſura beatitudo. Sed vt ſuſceptũ proſequamur negotiũ, in honore plantæ etiã fuerunt, ne leguminа tantũ, ex ijs quæ terra naſcerentur, cultu ſuſcepta exiſtimemus. Phœnices enim plantas diuinis honoribus coluère, vt apud Euſebiũ: & caſu aliquo auulſas terra, aut alio quopiã cuẽtu intermortuas, miſeratione, luctu et deploratione, ex patrio ſacrorũ ritu proſecuti ſunt. Ad horũ ferè imitationẽ nõ arborũ tantùm, verùm herbarũ atq; florũ obſeruationes alias alia de cauſa excogitauit terra Gręcia: vti laureã pro triumphantibus, & ijs qui immortalitate dignũ aliquid perpetraſſent: quernã pro ijs qui ciuem ſeruaſſent: oleaginã & alia quædam pro Gymnicis, de quibus multa paſsim Gręci tradidère. Nanq; hi Pandorę primũ caput ponũt coronatũ à Charitibus. Saturnũ Pherecydes ante omnes coronatũ ait. Iouẽ Diodorus poſt euictos Titanas. Idẽ Priapo tænias dat, et Ariadnę ſertũ. Iunoni vitẽ Callimachus.

de quo alibi ex Tertulliano. Hercules nunc populum, nunc oleaſtrum, nunc a- D pium capite præfert. Suam Apollo laureã, poſt Delphicum draconem interiectum, de quo Pindarus, atq; Callimachus, Liber hederã: cuius rei cauſam loco ſuo, ex Harpocratione recitauimus: quamvis idem India triumphata lauream tulit: nanq; is, vt Saturninus, triumphorũ Deus habitus. Milites idem ait etiam myrto, quæ propria Veneris eſt, coronari ſolitos: quanquã & olea, quæ Mineruæ debetur in primis, redimiti aliquando proceſſere. Prætereo caſtrenſes, murales, & nauales ex auro dari ſolitas, & quæ latè habentur apud Gelliũ, Suetonium, & alios, & quę vulgatiſsima ſunt de inſignioribus Græcię certaminibus, Olympijs, Iſthmicis, Argiuis, & Pythijs, quorũ præmia oleaſter, pinus, apium, & malum. Vnde illud apud Max. Tyrium: Minimè fas eſt oleaſtro malóve coronari, qui ſecum ipſe decertet: vt victor præconio declareris, opus eſt æmulo. Sed ne videamur immemores Ægyptiorũ, Iſis prima repertas ſpicas capite circuntulit, quod Leo ſcriptor Ægyptius tradit. Et vt noſtrarum quoq; literarum monumenta proſequamur, Eua omnium prima, diceret Tertullianus, pudenda ſua folijs coronauit. Sed qui plura ſuper his petierit, Claudij Saturnini librum, E quem de coronis edidit, inquirat, qui, Tertulliano teſte, & origines, et cauſas, & ſpecies, & ſolennitates earum ita ediſſeruit, vt nullam gratiã floris, nullam lætitiam frondis, nullum ceſpitẽ aut palmitem nõ alicui capiti inuenias conſecratũ.

L E G E S.

AD coronarũ demùm hieroglyphica reuerſi, coronam dicimus legum indicium eſſe, propterea quòd certis eſt vinculis cõplicata, quibus vita noſtra veluti religata, coërcet. Atq; hęc diui Hieronymi ſentẽtia eſt, qui στέφανον μὴ τίλλειν, Pythagorę ſymbolum interpretatur leges nõ eſſe dilacerandas, ſed in vigore et incolumitate ſua conſeruandas. Et quoniam ſepes complicatione quadam ambituq; certo coronis quodammodo ſimiles habentur, eadem ratione factũ, vt in diuinis literis ipſæ quoq; ſepes ſint legum hieroglyphicum.

H I L A R I T A S.

ROſeam tamen & florulentam præterire noluimus, quæ quidem corona *hilaritatis* erat indicium: veteres ſiquidem conuiuia celebrantes ornare ſe coronis conſueuerunt, cuius rei principiũ à diademate ſimplici fuit, vt *ſcilicet* fron F tem faſcia conſtringerent, quod inſtitutum eſt ſalubritatis cauſa, vt tradit Athenæus, propterea quòd conuiuiorum mos ſit, ſeſe ad bibendum liberius inuitare. Ne igitur vinum æquo largius ſumptum moleſtos ad caput vapores attolleret, experimento compererũt plurimùm prodeſſe frontem ita colligare. Poſteritas verò ſalubri huic inuento decus & ornamentum adiecit, atq; ideo faſcias illas floribus perueſtire cœperũt, quæ res procliuiter admodum in effuſiſsimum mox luxum euagata eſt.

C O R N V A.

QVæ verò corona Regium eſt geſtamen, eam à cornu dictam volunt: paſſimq; in diuinis literis cornu pro Rege poſitũ inuenias: cõueniuntq; ſimilitudine quadã inter ſe, cornu, radius, et corona. Vnde Moſes cornuta pingitur facie, quæ radiata eſſe deberet. Diuini enim Solis afflata lumine, radijs quibuſdam igneis promicare videbatur: quem ſplendorẽ cùm Iſraëliticus populus ferre non poſſet, precibus ab eo contendit, vt velata ad eos facie loqueretur. Coronæ porrò Regiæ ex inſtituto veteri, radiorũ referunt ſimilitudinẽ, vt non temerè olim inſtitutum ſit eas in Apollineo capite XII. precioſis lapillis confici, qui

ſplen-

A ſplendore ſuo fulgentes caput vniuerſum radijs illuſtrarent: atque, vt in Ceruo rem hanc totã latius explicauimus, vetuſti numi, marmoreæ aheneæq́; Regum ſtatuæ pleræq́; duodecim conſpicuę radijs oſtenduntur. Hinc apud Virgilium Latinus rex fœdera certaminis inter Æneam & Turnum ſancturus,

Quadrijugo vehitur curru, cui tempora circum
Aurati bis ſex radij fulgentia cingunt, *Solis aui ſpecimen.*

MVRI.

ET frequentiſsimus autorũ vſus coronam pro muris vrbium vſurpauit. Pindarus Alcimedonti Olympijs, ὑψισέφανον τεῖχ, metaphoricè aiunt interpretes mœnia: muri enim vrbium tanquam coronæ ſunt. Hinc Anacreon:

Νῦν δ' ἀπὸ μὲν πόλιος σέφανος ὄλωλεν,
Nunc diſsipata ſunt coronæ ab oppido. Vel, *Vrbis at iamiam perijt corona.*

Quòd verò coronas Regias non eſſe diſcerpẽdas Pythagorã admonuiſſe dicebamus, ſunt qui eodem argumento dictũ exiſtimãt, quo ignem non eſſe gladio fodicandum edixit: quippe non eſſe vt quiſquã principibus negotiũ faceſſeret.

B Quod verò de regno dicebamus, per cornu ſignificari, cùm id paſsim in diuinis literis habeatſ, ſuperfluũ eſt ijs diutius immorari: vt, Exaltauit cornu Chriſti ſui. & quę huiuſmodi dicta ſunt in Cerui commentario. Illud hieroglyphicum ante omnia videt, quod apud Ezechielẽ Cherubim humano primùm capite pingit, eoq́; quatuor cornibus bubulis inſigni: humeris inde alatis, & pectore leonino: qua in ſpecie theologi noſtri, vt apud Hieroſolymitanũ Heſychium legere eſt, inſigniores virtutes quatuor, per totidem vituli cornua intelligunt. Humana quippe facies ſapientiam indicat, quã philoſophi aliquot prudentiam dixerũt, ſed ſublimius atq; diuinius quid in ſapientiæ nomine, Leonina nimirum fortitudinem. Per partem eam quæ vitulum exſcribit, iuſtitiam interpretantur, de qua nõnulla in Bouis cõmentario. Aquilæ ſpecies caſtitatem præ ſe fert, quæ ſublimi volatu in cœlum ſeſe erigit: nam Ioannes, qui omnino aquila eſt, ſcriptorum omnium conſenſu intaminata fuiſſe caſtitate perhibetur. Animaduertendũ tamen eſt in Heſychiano codice vulgato deſiderari quædã, & perperàm eſſe poſitum, In perſona leonis ſapientia, nulla de perſona hominis facta mentione.

C VIRES.

IAm quòd alibi per cornua vires ſignificari diximus, antiquum inſuper dicterium eſt, πρὸ τούτου σὲ ᾤμην κέρατ' ἔχειν, olim putaſſem te habuiſſe cornua, cùm quis fortis antea habitus, ſpem mox per ignauiã feſelliſſet. Et Horat. de Baccho: En addis cornua pauperi. Quem ſecutus Ouid. ait:

Tunc veniunt riſus, tunc pauper cornua ſumit.

Alibi verò ſuper eodem dixerat, In prælia trudit inermem. Et Dialectici ſyllogiſmi ſpeciem, dilemma dictum, quòd hinc & inde feriat, cornutum appellant.

DE SCEPTRO.

SCeptrum Regium diademati & coronæ addere res ipſamet poſtulat, de quo tamen toto opere, vti varijs imaginibus inſigne apud hos vel illos haberi ſolitũ, pro loco, & ſigno, quod occurrebat, multa diſſeruimus: nunc verò ſuper eo quædam generatim diſſerenda ſunt.

REGNVM.

APertiſsimè quidem ſceptrum ſiue virgam, hieroglyphicum eſſe regni, illud in diuinis literis oſtendit, quòd ſceptrum de manu Iudæ non auferendum pollicetur Dominus, donec veniret qui mittendus erat. Regiũ quippe nomen

In Iudæis tandiu duraturũ,dum veniret Chriſtus. Nam & Pſal. virga regni tui D habetur,& huiuſmodi multa paſsim. Ponunt verò Theologi differentiam inter virgam & baculũ,quòd virgula in diuinis literis plériſq; locis ſit caſtigationis, correctionis,& diſciplinæ ſignum,vt virga æquitatis,baculus cõſolationis, auxilij,ſuſtẽtationiſq;:vt eo loco, Virga tua & baculus tuus ipſa me cõſolata ſunt. Pro ſuſtentaculo,Thob. Baculum ſenectutis meæ. Latini in huiuſmodi ſignificatum ſcipionem protulere.Inuenitur & pro defenſione,vt de Cleomene Atheniensium duce fertur, qui cum propter omnium in ſe odium effectus eſſet inſanus,baculo ſe aduerſus inſultantes muniuerit.

DE TORQVIBVS ET PHALERIS.

SVbſecutus hinc ſermo eſt de torquibus,phaleris,armillis,quæ præmia fuiſſe militaris virtutis Plinius,Gellius,& quidã alij tradiderũt: quippe Siciniũ Dentatũ donatũ torquibus ter & ſexagies,phaleris vicies quinquies.

VIRTVS SOLIDA.

TOrquem aureum ſolidę virtutis præmium fuiſſe traditum à Vegetio,quem qui meruiſſet,præter laudem duplas conſequebatur annonas. Species tor- E quium in marmore inciſas Brixiæ videris cum inſcriptione huiuſmodi:

L. ANTONIVS L. F. FAB.
QVADRATVS DONATVS TORQVIBVS ET ARMILLIS AB T. CÆSARE.
BIS
LEG. XX.

Bini enim hinc, & inde alteri torques cum literis, quæ vigeſimæ eum legionis fuiſſe declarant:inde duo ſigna militaria quadrata, ad cognomentũ eius exprimendum,aut fortè legionis nomen. Et ſpecies quædam candelabri in tridentis modum figurati,in medio ſita,de quibus in Armis.

OPERA LAVDABILIA.

TOrquis quidem̃ ſignificatũ aperuit Vegetius,de armillis nihil meminit: eas laudabilium operum præmium eſſe indicat Adamantius, dum in ea Ezechielis verba,Et impoſui tibi armillas circa manus tuas, paraphraſim huiuſmodi ſubiungit:Cùm mihi dederit Deus occaſionem bonorum operum, armillas F circundat manibus meis. Diffundebantur ad poſteros geſtamina hæc, quò minores ad imitandas maiorum ſuorum virtutes inuitarentur. Hinc apud Tranquillum legas,C.Caligulam vetera familiarum inſignia nobiliſsimo cuiq; ademptiſſe,Torquato torquẽ,Cincinnato crinem,Gn.Pompeio Magni cognomẽ.

ARMILLAE.

ARmillæ nõ humeris tantùm decus afferebant, verùm & brachia decorabant. Eas verò ita dictas volũt veteres etymologici,quòd antiqui humeros cũ brachijs armos vocabãt:inde arma,quæcunq; ab illis dependent vel ijs alligata ſuſtinentẽ. De armillarũ donis habetur apud Liuium X ab Vrbe cond. poſt victoriã è Samnitibus ad Aquiloniã, à Papyrio quippe Sp. Nautiũ, Sp.Papyriũ fratris F. & quatuor centuriones manipulũq; haſtatorũ armillis aureiſq; coronis donatos. Idem ibi centuriones, militeſq;, atq; equites, corniculis armilliſq; argẽteis donat. Et Decius tribunus ob ſeruatũ ex obſidione præſidiũ Romanum,diſsipataq; Samnitiũ caſtra,aurea corona ab A.Cornelio Coſſo donatus. Aurea verò corona erat quæ caſtrenſis, ex auro quippe in valli ſpeciem fabrefacto,quæ dabatur ei qui hoſtium caſtra pugnando primus introiſſet.

DE

A

DE ADAMANTE.

HInc ſermonem tranſtulimus ad Adamantem, quo ſuper multa vltrò citroq; dicta ſunt, dum tu ea quæ paſsim prædicantur, quæq; lectione laboreq; tuis ſuper acquiſieras, commemorares. Verùm ea quæ tu meminiſti, quæq; tuopte ſtudio conſecutus es, hîc repetere ſuperfluum iudicaui: quare ea tantùm quæ pauciſsima illis ego addideram, recenſebo.

FORTITVDO.

NOn temerè ſcilicet Adamantem pro fortitudine proponi, cui robur indomitũ, visq; inſuperabilis, nomen meritò feciſſet, quippe qui limæ, ſcalpro, & malleo duritia inenarrabili reſiſtat: quodq; omnium maximè admirandũ eſt, cõtra etiam ignis violentiam incolumis lapillus euadat, neq; calore quidem admiſſo: vnde Græci ex ipſo nomine à re impoſito, gemmam indomitam intelligi voluêre. Per hanc verò ea fortitudinis virtus oſtentatur, qua quis ea quæ aduerſa acciderint ferendo peruincat, ſecundis nihil quicquã immutetur, atq; vt apud Horatium eſt, rebus anguſtis animoſus atq; fortis appareat, idemq; vento ſecundiſsimo turgentia vela contrahere ſapientia duce didicerit. Quin etiam id inſitũ diuinitùs habere fertur Adamas, vt mentem animumq; geſtantis vano metu liberet, vt ſuperbæ etiam fortunæ reſponſare ſuadeat.

B

INEXPVGNABILIS.

TRanſit & in cõmunem locum ſignificatũ huiuſmodi, vt tã de animi fortitudine, quæ virtus ſit, hoc eſt, honeſti iuſtiq; cauſa concepta, quã etiam de obturata aliqua mentis deſtinatione, quæ nulla queat ratione loco dimoueri, poſsit intelligi: eaq; de cauſa Ditis pectora adamantina fingi, & apud inferos ſolido ex Adamãte portas & columnas eſſe, atq; ita demùm omnia dura & implacabilia, eius lapilli elogio ſignificari. Adamanta quidem Plutonem Theocritus maniſeſtè nuncupauit, Pharmaceutria:

Τὶ δ' ἄρτιμι καὶ τὸν ἐν ἅδα Κινήσαις κ' ἀδάμαντα.

C Propterea enim dictũ hoc nomine aiunt interpretes, quòd durus ſit & inexorabilis: aiunt enim loco hoc κε particulã intentionis eſſe, atq; ita Plutonẽ mirum in modum inexorabilem exponunt. Sed vt ad eam partem quæ virtutis eſt redeamus, qua ſcilicet quis munitus ærumnoſiſsima quæq; patiẽtiſsimè perferat, nulliq; calamitatũ generi ſuccumbat, Adamantius vbi cauſam quærit, cur corpus etiam Iobis viri iuſti piiq;, Deus in poteſtatẽ dæmoni conceſſerit affligendum, comparationẽ ab eo deſumit, qui boni Adamantis dominus, cum cuivis periculis omnibus cõcedat explorandũ, dicatq;, tolle, proba, experire, tormentiſq; omnibus examina: ſic omniũ cognitor atq; preſcius, qui optimè noſſet Iobẽ Adamantum inuiolabilem, poſcenti diabolo cum dedit in poteſtatẽ, ſibi quidem ſatis cõſcius Iobẽ verũ Adamentẽ eſſe. Mox illa de Chriſto ſubiecit: Sic nanq; & ſingularis ille et diuinus, cœleſtis atq; incorruptibilis Adamas vnigenitus Deus à patre ad terras miſſus, de quo dicit Deus Pater: Ecce ego ponã Adamantẽ in medio populi mei, quẽ neq; ignis tentationũ in deſerto cõminuet, quẽ ictus, verbera plagæq; impiorũ in cruce nõ atterent cõminuẽntve, quem neq; ſepultura, neq; deſcenſus ad inferos vel minimùm violare poterũt, ſed enim omnia ſuperabit, ſeq; diuinũ et incorruptibilẽ probabit Adamantẽ. Et ne quis fabuloſa putet

quę de hircino ſanguine, cui rerũ vni cedat Adamas, memoriæ produnt̃, memo D
ratu digna ſunt quæ ſuper hoc D. Cyprian. lib. de duplici martyrio diſſerit, cùm
efferas nationes quas Romani nunq̃ frãgere vel domare potuerint, Chriſti ſan
guine indicat emollitas. Qui naturę cauſas ſcrutantur, ait, narrãt Adamantẽ nul
li chalybis duritiei cedẽtem, hircino ſanguine maceratum, ictu mox malleorum
diſsilire. Nullus autem Adamas corde ſaxeo peccatorum durior. Hoc igitur cor
ferreum, cor ſaxeum, cor pluſquàm Adamantinum emollit ſanguis Chriſti.

LITATIO.

IN Hebræorũ ſacris Adamas litationis ſignum habebat̃: quia quæ foret ſum-
mi numinis de mortaliũ reb. ſentẽtia, maniſeſtabat. Geſtabat enim eorũ Pon-
tifex ornamentũ quoddã ante pectus opere pulcherrimo elaboratũ ex auro, nõ
vltra palmi magnitudinẽ, in cuius medio veluti ſtella quædã aurea eluceſcebat,
duo vtrinq; Smaragdi, quorũ vnus tribubus ſex, totidem alter ex XII Iſraëliti-
cis inſigniti erant. Inter Smaragdos medius Adamas erat. Sacerdos igitur Deũ
de re quapiã cõſulturus, precib. ritè prolatis, ſupinis in cœlũ manibus porrectis,
oculos in id operis cõijciebat, deq; ꝓpoſita re Deũ interrogabat: qui ſi proſpe- E
ra ſecundaq; polliceret̃, Adamas ardentiſsimo ſplendore promicabat, radijſq;
fulgẽtiſsimis coruſcare quodãmodo videbat̃. Sin aũt ex voto nihil promitteba
tur, lapillus nihil quicq; immutatus, ſua ſe ſpecie continebat. At ſi Deus populũ
cædi deſtinaſſet, ſanguineus apparebat. Si mors cuiquã impẽdebat, nigro obſu
ſcari cõſpiciebatur: idq; geſtaminis EPHVD illi appellitabãt, de quo tota ſacra
hiſtoria plurima. Sedenim & genus veſtis ſacerdotalis erat Ephud, quę aliter ſu
perindumentũ, vel ſuperhumerale appellat̃: cuius veſtimenti duo erant genera:
vnum lineũ & ſimplex, quod ſacerdotes habebant: alterũ diuerſis coloribus, ex
auro, purpura, & byſſo, hyacintho gemmiſq; ſuprapoſitis ornatũ, quo ſoli Pon
tifices vtebantur. Logium quoq; inter ornamenta Pontificia celebre, noſtri Ra
tionale appellitarũt, de cuius ſignificato alio cõmentario diximus, contenti hic
formam eius ex Eucherio prodere. Erat verò pannus exiguus, ex gemmis & au
ro coloribuſq; varijs, qui ſuperhumerali cõtra pectus Pontificis adnectebatur.

SAPPHIRVS.

IMPERIVM, AVT SVMMVM SACERDOTIVM. F

SApphirus & apud veteres & apud iuniores, omni ætate, magna ſemper
in celebritate fuit: ſiquidem per eum imperium, aut ſummũ ſacerdotium
ſignificari manifeſtum eſt. Cauſam nonnulli eam cõminiſcuntur, quòd
lapillus is cœlitùs à Ioue & à Saturno vim quandam contrahat, vt ad eiuſmodi
euenta viam præparet, & faciliora hæc affectantibus omnia reddat: ita ab Ioue
regnũ, ab Saturno ſacerdotium impetrari. Sedenim pietas noſtra ſanctiora pa-
trum documẽta proſequẽs, Sapphirum in ſimilitudine Throni figuratum apud
Ezechielem agnoſcit, idq; Dei Opt. Max. ſedem ſignificare cõtendit. Eucherius
hinc cœleſtes formas, ipſoſq; angelos intelligit, ita per ſerenum cœlum electorũ
cõuentus oſtendi. Neq; diſsimilia Heſychius ſuper tunica coloris hyacinthini.

COELVM DECIMVM.

SPecies tamẽ ea Sapphirei throni, vt ab Iſaache philoſopho explicat̃, decimũ
cœlorũ orbẽ deſignat, empyreũ ab alijs vocitatũ: ex colore ſiquidẽ ſapphiri
nitorẽ intelligunt illius lucis, q̃ omnẽ ſupereminet lucẽ. Throni verò ſimilitudo
immobilitatẽ eius indicat: ſiquidẽ orbis ille fixus manẽs, & quietus eſſe perhibet̃.
In diuinis ſanè literis legere eſt, Intuebũt̃ pij quę ſub pedib. Dei ſunt, quaſi opus

A lapidis ſapphirei. Quinetiam profanæ religionis autores Iouem in throno ſtatuebant, quod firmæ apud eum perennitatis indicium eſſet,

Qui ſtabilis cùm permaneat, dat cuncta moueri.

SMARAGDVS. VIRGINITAS.

SVnt qui perpetuo claroq; Smaragdi virore conſiderato, ſignum id eſſe virginitatis velint: idq; inſuper argumento addunt, in patranda re venerea, quod experimento compertum eſt, ſi quis lapidem attingat, cum ſponte frangi. Cæterùm Aſtronomi Smaragdum Veneri cæleſti dedicarunt, et ad impetrandũ eius numinis afflatum perquàm idoneum eſſe profitentur. Nihil autem ecclitùs non vndecunq; purum, honeſtum, & candidum, mortalium animis, ſi Platoni & veritati credimus, inſpiratur.

IASPIS. GRATIA.

IAſpidem pro gratia poni autores tradunt. Sumptum ab eius vi, quòd mortalibus perſuaſum eſt gemmam eam hominum gratiam
B conciliare erga geſtantẽ. Vnde non otioſe dictũ à Virgilio volunt,

Illi ſtellatus Iaſpide fulua Enſis erat:

quo præcipuè tempore Didûs gratia expetebatur, cuius amore detentus,

Carthaginis fundabat arces, ac tecta nouabat.

VENVSTAS.

SVnt qui gemmas omnes in ornatu Veneri deberi putent, quòd ſcilicet eam maximè comptam eſſe deceat, & deliciis omnibus affluentem. Operæpretium verò eſt apud Tertullianum legere, quæ de moroſa gemmarum cura diſſerit, dum noſtras miſeratur ineptias, qui tam anxiè in re tam inani occupemur: Tardè (ait) teruntur vt niteant, ſubdolè ſubſtruuntur vt floreant, anxiè forantur vt pendeant: & alia in hanc ſententiam. Vniones tamen cùm ad ornatũ prçcipuè comparentur, venuſtatis ſignificatum ſibi ante alias vſurparunt: lapilli enim reliqui non de pulchritudine tantum, ſed de dotibus etiam alijs cenſentur: in vnione nitor & læuor tantum expetitur. Quòd verò fuerint qui eos etiã deuorare magnificum exiſtimarint, id improbitati potius, quàm vlli ſit liberalita-
C tis ſplendori tribuendum. Diuinæ literæ per hieroglyphicum margariti, præmium oſtentant quod rectè facientibus offertur. Euangeliſta: Inuento autem vno precioſo margarito abiit, & vendidit omnia quæ habuit, vt id emeret.

VNIONES. LACHRYMÆ.

ILlud magis receptũ, vnionem eſſe lachrymarũ indicium, ſumptum quidem à coniectoribus, qui viſos in ſomnis vniones lachrymarum profluuiũ portendere tradiderũt: aiunt enim, δηλῶσι μαργαρεῖται δακρύων ῥόον, vt apud Sudã eſt, Artemidorũ, & alios. cuiuſmodi ſomniũ cùm nobis aliquando contigiſſet, resq; poſtmodum ſubſecuta eſſet, ita cecinimus:

Viſus eram niueos manibus tractare lapillos,
Vnio in his, latis gemma inimica viris.

AMETHYSTVS. SOBRIETAS.

NEq; deſunt qui Amethyſtũ pro ſobrietate poni dicãt, quòd eiuſmodi lapidem cõtra ebrietatem ſtare compertũ eſt: non enim vino tentari, qui eum geſtet: in quo prçter nomen, quod eius eſt ſignificatio-

nis, nihil certi habeo, pleriſque tamen, qualecunque ſit, commentum placet. D

DE PECTINE.

ERam hic finem facturus, cùm tu vt proſequerer ita hortatus es: Mulierem nobilem gemmis aliquot ornauimus, ſed ea niſi caput cõpſerit, parum profecerimus: addamus igitur & pectinem, & ſpeculum, vt ſi qua eo vti velit, non aliunde quæſitum eat. Subieci ego:

VENVS.

VEneri quidem pręcipuè ſacer eſt pecten, eiusq́ Deæ ſtatua cum pectine aliquãdo Romæ dicata eſt, ſoluto quippe voto, quod mulieres Romanæ vouerant, comis propter inſuperabilem pruriginis ardorem abraſis; quo quidem incommodo atq; cruciatu liberatæ, ſtatuam huiuſmodi Veneri erexêre, quæ comas reſtitueret. Eandem etiam barbatam ſtatuerunt, quòd vtroq; ſexu prædita ſit Venus, quã à lumbis ad ſuperiora, marem, ad inferiora fœminam eſſe dictitabant. Atq; huc ſpectat Maronianũ illud, Diſcedo, ac ducente Deo. quãvis non contemnendi autores vtrunq; ſexum diis attribuant. Sed ſuper hoc alibi. Sanè quod ad pectinem attinet, Naſo eum Cytheriacum dixit: B

Sæpe Cytheriaco deducit pectine crines. Metamorph. vbi de Salmaci.

Ea enim propria eſt muliebris curæ vanitas, vt in comendo ornandoq́ capillo, ſtudium omne ſuum exerceant. Quare in numiſmatis videas Fauſtinæ caput multis & diuerſis capillorum concinnitatibus ſæpe variatum. Sanè Seleucus meritò duodecim eos verſus ſuſtulit, quibus Heſiodus inducit Palladem, Theogonia, Pandoræ ſatagentem, comendo eam & ornando: indignum ratus ſapientiæ deam tanto ſtudio circa muliebris ornatus curam occupari. Verſus illi XII hi ſunt:

Ζῶσε δὲ καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις ἀθήνη,
Ἀργυφέῃ ἐσθῆτι, κατὰ κρῆθεν δὲ καλύπτρην
Δαιδαλέην χείρεσσι κατέσχεθε, θαῦμα ἰδέσθαι·
Ἀμφὶ δέ οἱ στεφάνους νεοθηλέας ἄνθεσι ποίης
Ἱμερτοὺς περίθηκε καρήατι παλλὰς ἀθήνη:
Ἀμφὶ δέ οἱ στεφάνην χρυσέην κεφαλῆφιν ἔθηκε,
Τὴν αὐτὸς ποίησε περικλυτὸς ἀμφιγυήεις
Ἀσκήσας παλάμῃσι, χαριζόμενος Διὶ πατρί,
Τῇ δ' ἐνὶ δαίδαλα πολλὰ τετεύχατο, θαῦμα ἰδέσθαι, F
Κνώδαλα ὅσ' ἤπειρος τρέφει, ἠδὲ θάλασσα.
Τῶν ὅγε πολλ' ἐνέθηκε, χάρις δ' ἀπελάμπετο πολλὴ
Θαυμασίη, ζώοισιν ἐοικότα φωνήεσσιν.

DE SPECVLO. EXPLORATIO.

SVnt autem qui ſpeculum explorationis ſignum eſſe velint, propterea quòd & næui & rugæ, & vniuſcuiuſq; color, & alia quæ forent incognita, indice ſpeculo deprehenduntur.

FALSVM.

SEd enim ſapientius illi rem expendiſſe mihi videntur, qui falſum ex ſpeculo ſignificari tradiderunt, in quo ſcilicet quamvis ſimilitudo quædã appareat, eo tamen falſa eſt, quòd in ſpeculo quæ læua ſunt, dextera: quæ dextera, læua referantur, atq; ita veritati fucus fiat.

HYMNVS.

ALioqui ſpeculum Pindaro eſt hymnus, in quo ſcilicet res pręclarè geſtas, virtutesq́ cuiuſpiam celebres poſsimus intueri.

AD

AAD ILLVSTRISS. PRINCIPEM D. NICOLAVM RODIVILVM OLICÆ ET NESVESII DVcem, Palatinum Vilnenſem, ac magni ducatus Lituaniæ ſummum Mareſcalcum & Archicancellarium, Breſenſem, Saulenſem, Boriſſouienſemq́ue Capitaneum, De iis quæ per arma ſignificantur,

EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS PIERIVS VALERIANVS.

CVM iam varios commentariolos diuerſis miſiſſem amicis, dediſſemq́ operam vt argumenti ratio vnicuique non inconveniens eſſet, diligenter diſpiciendum mihi putaui, cui nam hanc noſtrã de Armis elucubratiunculam inſcriberem. Verùm cùm arma acri mittenda viro non ignorarem, tu certè Nicolae Rodiuille Magnanime princeps, animo ſtatim obverſabare meo: téque vnum è multis delegi, in cuius patricinio ac tutela, noſter qualis is cunq; eſſet in hac re inſum-
B *ptus labor, conquieſcere deberet. Nam cùm multæ ſeſe offerrent cauſæ, quæ quemvis ad te vel amandum, vel ſuſpiciendum allicere poſſint, vt animi tui celſitudo cum ſumma coniuncta clementia & moderatione, ingenium facile & apertum, nulla maleuolentia ſuffuſum, nulláque auaritia inquinatum, bellicæ laudis militariſque gloriæ flagrans ſtudium, tum illa in primis Caroli V. Imp. Sigiſmundiq; Sarmatiæ regis (quos maieſtatis cauſa nomino) de inſigni tua virtute teſtimonia tot tantáque fuere, vt alter te Ducem renunciaret, ab altero multis maximiſque Lituaniæ imperiis & adminiſtrationibus ornatus longè clariſſimus eſſes, dignúſque habitus qui in fortium bellicoſorúmq; populorum vel flore vel robore ſummam poteſtatem haberes, & in quo omnes rebus ſecundis animi æquabilitatem & religionis propagationem agnoſcerent, aduerſis invictum robur cernerent, & diſciplinam militarem prudentiámque in adminiſtrandis diſponendiſque ſingulis ſequerentur, & autoritatem ampliſſimam libenter retinerent. Hæc cùm in te ſint dona, ceteriſque tam pulchro laudabilique exemplo ad eorundem lucem alios multos adducere, & quaſi normam boni gubernatoris dirigere, meritò te omnes ſtrenuium iſtic hominum florem, ditionum iſtarum firmamentum, boníque principis ornamentum exiſtimant: meritò quoque nos T. Excellentiæ hoſce noſtros de Armis commentarios*
C *nuncupamus & conſecramus. Arma certè huiuſcemodi mittimus ad bellum ita delectabilia, vt eadem vel domi ſedens, in alto contrectare poſſis ocio, cùm in iis ipſis & diſciplinarum cultum, & variæ eruditionis totiúſque antiquitatis imaginem honoratiſſimam ſis agniturus. Hæc qualiacunq; à me conſcripta, meæ in te perpetuæ obſeruantiæ teſtes, probata ad alios venire patieris: equidem nec dubito, quin tuo patrocinio defenſa, gratiora omnibus futura ſint. Faxit Deus Opt. Max. vt poteſtas & voluntas quas tibi dedit, eos exitus habeat, qui & illi maximè gloriæ ſint, & Chriſtianis vtilitati, & tibi dignitati. Vale.*

IVS IN ARMIS.

DEORVM, vt hinc exordiamur, ſimulachra armis ornata, autoritatem, vimq́ue armorum indicant. Nam Græci præcipuè deos omnes in vniuerſum ferro accinctos fingere conſuerũt, ex eo ſcilicet innuere volentes, armis omnia parêre, in armis ius eſſe: cùm tamen Phœnices, vtpote mercatores, & aſſiduis dediti negociationibus, deos cum loculis & crumenis bene pecunioſos omnes effingerent,

nempe quòd rerum omnium vim penes aurum & diuitias eſſe arbitrarentur. D

MVLIEBRIS VIRTVS.

QVòd verò Lacedæmonij Veneris armatæ ſimulachrũ dedicarint, virtutis id hieroglyphicum, quæ prænituit in mulieribus. Nam cùm Lacedæmonij bello cum Meſſeniis congreſsi eorum impetum ſuſtinere non poſſent, pedesq́ ſenſim retroferrent, vxores eorum hoc animaduerſo, repentè arma corripiunt, impetuq́ in hoſtes facto non tantùm lapſam maritorum aciem reſtituêre, verùm & Meſſenios ipſos fugauerunt. Eas inde amplexi Lacedæmonij, provt erant armati, cum armatis promiſcuè, vt Lactãtius ait, concubuêre. Atq́ ita mox armatam Venerem colere cœperunt. Neque tamen Venerem tantùm, quam μορφὼ vocitabant, ſed deos, deasq́ omnes cum lancea figurabant, vt eas ita redderent honeſtiores. Nihil enim apud eos ignauia turpius, nihil bellica virtute præſtantius habebatur. Alia verò ratione armatæ virgines in ſacrificiis adhibentur: eas enim in numis aliquot, atque etiam in lapideis ſignis atq́ memoriis videas lacinia toga in humerum reiecta figuratas. Hę ſunt virgines quæ Armatæ dicebantur, quòd in armum ita veſtes coniicere ſacrificij ritus depoſceret. Vnde etiam poma ex alieno in armum legere, legibus prohibemur, tanto ſcilicet numero aſportare, quantum humerorum onus ſit. Hoc quidem ἐν παρέργοις fatemur, ſed hoc loco neceſſarium. E

MARS VLTOR.

VIdere autem eſt pleriſq́ locis, atq́ etiam in numis, ſigna Martis Vltoris cum ſcuto & haſta, quæ nimirum belli indicia ſunt, cùm omnis eius ornatus in eo verſetur, vt arceat à ſe cladem, & hoſtibus inferat calamitatem. Hinc prouerbiũ illud emanauit, ζῶ ἄρει, ζῶ ἀσπίδι, cùm quid omni conatu aggrediendum innuimus. Huiuſmodi verò ſtatuã ſibi Seſoſtris erigi curauit ſupra quatuor cubitorum magnitudinem, vt ita mortales reliquos ſuperaſſe geſtarum rerũ gloria teſtaretur. Nam eorum quæ præclara geſſerit Rex hic Ægypti, pleni ſunt omnes antiquitatis libri.

BELLVM INDICTVM. F

APud Romanos indicti belli ſignum erat haſta ferrata præuſtaq́, fecialis manu prætenta, quam vbi primùm in hoſtium fines emiſiſſet, tribus puberibus præſentibus, cauſa prius expoſita, bellum iuſtum indictum, fieriq́ cœptum intelligebatur. Hinc apud Maronem Turnus primus iaculatum intorquens emittit in auras Principium pugnæ.

ARCVS ET SAGITTAE.

TVMVLTVS.

AEgyptij ſanè ſacerdotes tumultum, aut belli principiũ eſſe factum, ſignificare cùm vellent, armatũ hominem figurabant, qui telum arcu cõtenderet, & ad feriendũ paratus videretur. In diuinis tamen literis per arcum & ſagittas ab improbis hominibus paratas, interpretes totũ belli apparatũ accipiũt: & huiuſmodi ſignificatione Pſal.

A L I X. Dediſti metuentibus refugium, vt declinare valeant arcum. quamvis in Hebraicis codicibus L X longè alia lectio reperiatur. Ita tamen legit Euthymius, & hic arcum recipit Eccleſia.

SOLARES RADII.

IN Apollinis verò Dianęq́ſimulachris arcus & ſagittæ vibratilem radiorum vim oſtendunt. Vnde Lucretius hieroglyphicè ita eos expreſsit:

Non radÿ Solis, neq lucida tela diei.

Eædem in Sagittario cœleſti ſigno, vim eius à remotiſsimis etiam locis in plantas & herbas permeare, quæ quidē vbivbi ſunt, ſolari omnino vi viuidæ, & incolumes conſeruantur. In Gallieni ſanè numis Sagittarÿ ſignum eſt, quale cœleſte illud fingitur, cum inſcriptione, APOLLINI CONS. AVG.

DE PHARETRA.

MInimè verò prætermittendus eſt locus in carminibus diuinis Pſalmo X, Siquidem impÿ arcum ſæpius intenderunt, promptuariis ſagittis pharetram impleuerunt, quas in quempiā probi cordis hominem immitterent. Non-
B nulli Paraphraſtæ, dum nouitati forſan plus æquo ſtudent pro eo quod apud Græcos eſt, ἑτοίμαζαν βέλη ἐς φαρέτραν, ſagittas ad neruum accommodarunt, ponere maluerunt, nempe quòd ita id exponendum codex Hebraicus admoneat.

COR, CONSILIVM'QVE.

ADamantius tamen Græcam ſecutus lectionem, ita pharetram agnoſcit, vt quid habeat hieroglyphici, etiam interpretetur: per eam enim cor intelligit: per ſagittas, conſilia, & cogitationes: per arcum, os & labia. Nam & alibi dicitur, Cor impÿ repletum eſt veluti pharetra ſagittis venenatis. Conſilia enim cogitationesq́ peſsimæ, impiorum ſagittæ ſunt: arcus verò, os & labia: quo diſtento, quippe adaperto, virulēti cordis ſpicula depromūtur ad vulnera. Quòd verò dictum eſt è latebris, nō otioſe appoſitū: ſiquidem hi cùm lucem odio proſequantur, in tenebris deliteſcunt, & in cæca malignitatis atq; ignorantiæ latibula ſeſe abdunt. Iam verò apud Lucianū legas, πρὸ τῆς ὁδοῦ μαθὼν ζωόντι, ſtare aliquem in inſidÿs incognitum, qui arcu ſemper intento ſpeculetur, qua latus exceras, vt ea te quamprimùm parte conficiat. Vbi nimirum delatorum intelligas malignitatem, qui dicta factáq; explorant tua, ac ſimul aliquid exciderit impru-
C denti, collectum ſtatim ad dominum deferunt, vt aliquod inde tibi detrimentum accedat. Olympiis quoq; Ode ſecunda, tela pro verbis, pharetram pro ſententiis à Pindaro poſitas invenias, in hunc modum: πολλά μοι ὑπ᾽ ἀγκῶνος ὠκέα βέλη ἔνδον ἐντὶ φαρέτρας φωνᾶντα συνετοῖσιν: Multa mihi tela velocia ſub cubito in pharetra ſonantia exaudiuntur, propter orationis acumen, & laudationum opportunitatem, inquiunt interpretes. Præclara enim eſſe debent, neque ab obtuſo ignauóq; ingenio prolata, quæ dicuntur, ſed ea opportuno etiam loco diſpoſita. Alibi diximus, myſticæ philoſophiæ interpretes Plutonis cor ab Herculea ſagitta vulneratum, hieroglyphicè ſignificare velle, nullum eſſe tam abditum in rerum natura locum, quò non pervenerit philoſophia: eius enim ſcientię latebras multi memorant. Nam & Nazianzenus Baſilium ait philoſophiæ latebras omnes penetraſſe.

VVLNERA AMORIS.

AMori verò arcus in primis dedicatur, propterea quòd eo vulnere ſaucÿ, ſemper eminus feriuntur, veluti ſagitta quadam ab amatis oculis emiſſa, & in amantium oculos recepta. Sunt verò illi, vt philoſophatur Plato, radÿ

quidam tenuiſsimi, qui ex intimo cordis expirant, vbi vitalis ſanguis dulciſsi- D
mus calidiſsimusq́ ſedem habet, viaq́ ſibi, vt Muſæus ait, per oculos patefa-
cta, per amantis identidem oculos illapſi, ad intimum eius cor penetrant, accen-
ſoq́ interim magis ac magis ſanguine, bilis etiam inflammatur, vnde ille ſequi-
tur dolor, quem affixum eſſe cordi amantes omnes profitentur, quicunque il-
los euentus, aut durus, aut facilis ſequatur. Hinc etiam adiectæ ad amorem fa-
ces, de quibus alio loco diſſeruimus.

AMOR.

Apud coniectores ſanè, ſi quis ętate florida vir aut fœmina pectus ſibi tranſ-
fixum imaginatus fuerit, amorem ſignificat. Non æquè id in grandæuo, ſi-
quidem huic id ſomnij triſte aliquid, & illætabile nuncium affert.

POENITERE.

IN diuinis verò literis ſagittæ ſæpiſsimè ponuntur pro doloribus, qui ex re-
rum perperàm actarum conſcientia cor ſtimulant, compungunt, exulcerántq́.
Ita Pſalmo octauo ſupra XXX, Quoniam ſagittæ tuæ infixæ ſunt mihi: Atti-
gerunt me, tranſtulit Symmachus. E

COELVM.

Sed enim philoſophi cùm amoris cognomento cœlum intelligant, non ocio-
ſe commenti ſunt & alas & ſagittas velocitatis indicia figurare, ſimulq́ fa-
ces, vtputa ignem, quo cœlum ipſum maximè ſpectabile eſt: ac puerum deniq́,
cùm ſenium auferant à cœlo. Amorem inſuper primum omnium genitum au-
tumant, & cœlum initiò creatum à Deo ſacræ teſtantur literæ.

VELOCITAS.

Esto igitur ſagitta velocitatis etiã hieroglyphicum, cuius ergò Virgilius iu-
uenibus curſu pedum certaturis cùm equum primò præmiũ propoſuiſſet,
alteri Amazoniam pharetram, plenamq́ ſagittis pollicetur. Et Armenij ſagit-
tam Tigrin vocant, vnde & velociſsimum animal Tigris, & fluuius rapidiſsi-
mus, qui ex Armenia in Meſopotamiam labitur. Ibi enim ſagitta Tigris dicitur.
Et Pſal. ſeptimo, quòd minatur propheta futurũ vt Deus gladium ſuum expe-
diat, & arcum intendat: interpretes per gladium acerbitatem, per arcum celeri-
tatem mortis indicari tradunt. Ab hac ſagittarum velocitate vulgus totius Ita-
liæ hodie cùm quid properandum eſſe innuit, vocabulum formauit Affrezza- F
re, ex quo ſagittam frezam vocant. Sanè Abarin genere Hyperboreũ apud Scy
thas tantæ velocitatis hominem fuiſſe tradit Nazianzenus, vt cùm ſagittam, ve
luti fabulantur, accepiſſet ab Apolline, emiſſam eam pari curſus pernicitate con
ſequeretur: quo ſigno populos circumiens reſponſa dabat, inde ſibi fidem ac-
quirens, quòd conatus ille longè ſupra humanas vires eſſe putabatur. Sed non
fabuloſe apud nos dictum, Sicut ſagittę in manu potentis, ita filij excuſſorũ: per
quas Eucherius Apoſtolos hieroglyphicè ſignificari tradit, qui orbem terrę vo
latu perniciſsimo peragrantes, doctrina ſua mortalium, qui nõdum Deum no-
rant, corda penetrarunt. Filij verò excuſſorum, quia de prius excuſsis telis, hoc
eſt, Prophetis, Apoſtoli geniti ſunt. De iis Pſalmographus ait: Miſit ſagittas
ſuas, & alios aliò delegauit. Pleriſq́ enim locis ſagittæ verba diuina ſunt, quæ
penetrabili charitate corda noſtra cõfigunt. Hic arcus ille erat, quem tetẽderat,
paratumq́ ad feriendum aſſeruabat: quamvis hoc nonnulli ad minas referant,
quòd arcus inter alia ſignificata, minarum etiam ſignum ſit. Vnde Horatius:

Nec ſemper feriet quodcunq́ minitabitur arcus.

CON-

A CONTRARIETAS.

VBi tamen ſagittæ duæ parallelari poſitu iacentes animaduerſæ fuerint, quarum cuſpides altera ad alterius pinnas viciſsim conuertantur, præſentaneæ contrarietatis ſignum eſſe volunt.

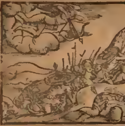
FRACTA BELLI FEROCIA.

QVemadmodum verò arcus intentus belli ſignum eſt, ita fractus ſublatam belli ferociam oſtendit. Et in oſtentis eodem accipitur ſignificato: veluti quod in recentiorum hiſtoriis legitur, ea nocte qua Rex Attila ſanguinis eruptione, quæ profluuio effuſiſsimo de naribus emiſſa eſt, ſuffocatus & extinctus eſt, ſupremum numen Martiano Imperatori apud Conſtantinopolim agenti apparuit in ſomnis, arcumq́ Regis defuncti relaxatum, vt alij, fractum, oſtentare viſus eſt, quod de bellica eius ferocia iam extincta ſignum fuit. Et in diuinis literis ſcriptum eſt, Deum eorum contererc arcum, & arma confringere, qui pictate poſthabita ſpem omnem in ferocitate ſua poſuere.

PERSÆ.

B AB eo verò armorum genere, quo Perſæ plurimùm vtuntur, ſagittas numis Darius impreſsit, ſiue ita gentem ſuam ſignificare voluerit, ſiue potentiam ſuam latè diffuſam indicare. Nam & in Artoxerxe ſagittarius miles cuſus erat, eaq́ de cauſa numi illi Sagittarij vocitabātur, vt Plutarchus Apophthegmatis. Vnde non infacetè dixerit Ageſilaus, triginta ſe millibus Sagittariorum Aſia pulſum, cùm ea ſumma Rex corruptis per Timocratem Athenienſibus effeciſſet, vt bello aduerſus Lacedæmonios concitato is prouincia decederet. Quod quidem dicterium proximè accedit ad Gylippi Noctuas, de quibus loco ſuo.

PESTILENTIA.

SAgittas autem Apollinis in Græcos immiſſas, peſtilentiam manifeſtiſsimè ſignificaſſe nulli dubium: de quibus latè apud Homerū. Hæ verò hieroglyphicè ſolares radios indicāt corrupto cœli tractū contagem illam diſpergentes. Et Chriſtiana pietas è diuorum numero Sebaſtianum ſagittis impetitum, dum Chriſto fidei teſtimonium præſtat, aduerſus peſtilentiam ſibi tu-
C telarem propoſuit.

DAMNATIO.

SVnt qui telum in ſagittæ cuſpidem ita ⟶ figuratū, damnationis ſignum eſſe autumēt, aut explodendum ſummouendumve aliquod ineptè dictū in ſcriptis, id quod Ariſtarchi ſummi Grammatici iudicio inter hieroglyphica receptum eſt, quòd eo ille ſigno vſus ſit in adulterinis apud Homerum carminibus ſummouendis.

DE HASTA. SAPIENTIÆ VIS.

QVòd Palladem armatam vbiq; conſpiciamus, indicat, arma parum proficere, niſi quæ per ſapientiam adminiſtrantur. Nam ſtulto præcipitiq́ ingenio Imperatores, quot & quantas & ſibi & Reipublicæ calamitates attraxerint, vt alia diſsimulē, clades illę inſignes ad Trebiam, ad Thraſimenum, ad Cannas acceptæ, facilè oſtenderūt. Porrò autem haſta in manu Palladis, ingenij vim atq; promptitudinem oſtendit. Vnde apud Martianum legas: *Haſta etiam vibrans penetrabile monſtrat acumen.*

Ee iiij

FAMA. D

AD hæc lancea in quacunq; videatur imagine, præter militiam ipſam famæ etiam celebritatem indicat. Quare Lyſippus, vt Plutarchus ait, eam in Alexandri manu poſuit, fulmen quod alij fecerant, aſpernatus, vtpote qui celebrem cum vna vix ætate exiſtimaret, dummodo quis veritatis ſtudioſus, ea tantũ quę re vera geſta fuiſſent ab Alexandro collegiſſet. Quod verò ad extenſionem in longinquum facit, telum appellant quicquid à manu iacitur, quòd τῆλε & τηλόθι procul apud nos ſonat. Quanquam apud Caium Iuriſconſultum telum vulgò appellaretur, quod ab arcu tantùm mitteretur.

HOSTIS INFENSISSIMVS.

INfeſtiſsimum hoſtem, qui omnes, quò maximè lædat, vias exploret, nõnulli ſignificare cùm volunt, iaculum terræ appreſſum cuſpide in eius lęua ſtatuũt, dexteram verò ori obiiciunt, eo geſtu, vt in eam inſpuat, nempe quòd perſuaſum ſit, ictus aggrauari ſaliua in manum ante conatum ingeſta. Id verò ea de cauſa fit, quia manus ita magis ſolideſcit, & maior in vibrando vis accedit, non autem quòd ea quædam ſit faſcinatio, vt Magi putant. E

OFFENSIONIS ILLATÆ POENITENTIA.

NAm illud forſan pertineat ad Magiam, quòd à iactu, ſi quem inferendæ iam iniuriæ pœnituerit, in mediam expuendo manum, qua vibrauerit, leuari percuſſum à pœna prodiderunt. Alioqui pleraque alia expuere, contra omnes faſcinationes & pericula amuletum eſſe creditur. Vnde apud Theocritum τρὶς ἐς ἐμὸν ἔπτυσα κόλπως, ter in ſinum meum inſpui. Meminêre huius rei & Plinius, & autores alij plerique.

SVMMVS HONOR.

SEdenim nc Lyſippum adeò malignũ aut inuidum in Regem ſuum, vt paulò antè dictum, fuiſſe ſuſpicemur, ſciendum haſtæ geſtamen haudquaquam inter vulgares honores habitum, tantæq; apud veteres venerationis fuiſſe, vt loco diadematis pro inſigni Regio haberetur. Neq; temerè Virgilianus Æneas,

Bina manu lato criſpans haſtilia ferro, Ingreditur. Et Regis filius Pallas apud eundem, telo rapto volat obuius ipſe Æneæ. Neq; quidem ea ſolùm donari ſolitos tradunt qui fortiter in bello feciſſent, verùm & Iunonẽ Curitin ab ea nuncupauerunt: Curis enim haſta Sabinis erat, quod iam apud omnes peruulgatum eſt. F

STRENVVS.

EOrum qui fortiter feciſſent inſignia, more quodam hieroglyphico apud veteres fuiſſe reperio haſtas puras, quibus milites ab Imperatoribus donari ſoliti: eaq; de cauſa Sicinium Dentatum, Plinio referente, haſtis puris duodeviginti donatum. Haſtas verò puras, Donatus & Seruius interpretantur, ſine ferro, eo præſertim Maroniano verſu:

Ille, vides, pura iuuenis qui nititur haſta:

qui quidem futurus erat Rex, multorumq; Regum parens.

BELLVM.

APud Carthaginenſes, genus intractabile bello, belli haſta erat indicium. Hinc cùm bellum velle ſe cum Romanis profeſſuri eſſent, Romam ad eos haſtam ſuæ voluntatis ſignum miſerunt. Sedenim apud Macrones, dare accipereq; lanceam, ſanciti fœderis ſignum fuit: cuius rei meminit Xenophon De reditu Græcorum IIII.

SVM-

SVMMA IMPERII.

A EA verò de cauſa viros fortes haſta donari putat Feſtus Pompeius, quòd haſta ſumma armorum & Imperij eſſet, captiuosq́ ſub ea ven di morem fuiſſe: proindeq́ rei ſortiter geſtæ ſignum erat. Et ſub iugum mittere, qui ſuperati eſſent, quiq́ per vim ſub Imperium deveniſſent, apud hiſtoricos frequentiſsimũ. Conſtabat verò iugum ex haſtis tribus, duab. quidem fixis, et alia in tranſverſum ad eas alligata: ſub his enim diſcinctos tranſire cogebant, inquit Feſtus, vbi diſcinctos intelligendum, armis ſpoliatos. Hinc etiam mos apud Romanos fuit, vt nuptarũ capita cœlibari haſta comerentur, propterea quòd quæ nuberet, imperio viri ſubiiceretur. Cœlibarem autem haſtam vocabant, quæ in corpore gladiatoris abiecti occiſiq́ ſtetiſſet.

CONIVNCTIO MARITALIS.

B AIunt verò nonnulli coniunctionem maritalem hieroglyphicum id ſignificaſſe, vt quemadmodum haſta ipſa in corpore gladiatoris hæſiſſet, coniunctaq́ fuiſſet, ita debere ſponſam viro coniungi, vt, quod noſtrę monent diuinæ literæ, duo ſint in carne vna. Alij boni tantùm ominis cauſa factum autumant, vt vota hinc oſtenderentur, fore vt viros fortes genituræ eſſent.

DII.

PRæterea, vt Iuſtinus ex Trogo memorat, ab origine rerum pro dis immortalibus veteres haſtas coluêre, ob cuius religionis memoriam haſtæ adhuc, ait ille, Deorum ſimulachris adderentur. Quinetiam ſimplex baculus ſurrectus apud Ægyptios diuinitatis hieroglyphicum fuit. Atq́ hoc illud eſt quod Pędianus ait in Diuinationum commentario, nõ placere ſibi eorum opinionem, qui delubra exiſtimant ligna delibrata, id eſt, decoriata, pro ſimulachris deorum more veterum poſita. Id fieri ſolitum à veteribus Cyrillus inquit, quòd natura diuina nullo modo neque deiici, neq́ labeſactari poteſt, ſed inconcuſſa firmaq́ ſuo ſe robore communiat, ſuſtinereq́ omnia, & omnium fundamentũ eſſe perhibetur. Sed vt ea etiam quæ ad ineptias vſq́ facta ſunt in hoc genere commemoremus, Alexander Phereus haſtam, qua Polyphranẽ auunculum interemerat, conſecrauit, additis etiam corollis, eiq́ tanquam Deo rem diuinã fecit. Tantum verò haſtę à veteribus tributum eſt, vt ſceptrum illud Agamemnonis, multorum Regum ſucceſsione apud Homerum celebre, Chæronei Bœotiæ populi diuinos illi honores meditati, quò cultus eius fieret auguſtior, haſtã appellitarent. Colebant verò illud vti numen, ſingulis diebus hoſtiis à ſacrorum antiſtite immolatis. Cui etiã (tanta fuit hominum veſania) menſa variis inſtructa carnibus parabatur, omniſormiumq́ placentarum libis referta ſemper adſtabat. Iam & Cenea illum, quem ex fœmina in virum à Neptuno commutatum Græci fabulantur, primum omnium aiunt comites ſuos iuſsiſſe per haſtam ſuam iurare. Vnde mox proverbium, Haſta Cenei: de quo apud interpretem Apollonij, & alios, Argonauticis, plura reperias.

C

DII PENATES.

ET Penates, qui apud Romanos tanta religione colebantur, armatos, haſtatos quippe fuiſſe, memoriæ proditũ eſt. Dionyſius enim duos ait adoleſcentes fuiſſe militari habitu, & vetuſto opere, qui ſederẽt, & peila in manibus tene-

rent, cuius rei teſtimonium titulus ſubeſſet, DII D
PENATES. Eos Nigidius putat eſſe Apolli-
nem & Neptunũ, quòd in Apolline calor & ari-
tudo, in Neptuno humor & frigus intelligatur,
quæ noſtræ cõpoſitionis principia perhibẽtur.
Et quoniã Penatibus Magnorũ Deorũ cogno-
mentum attributũ eſt, vnde Maronianum illud:

Cum ſociis natóq; Penatibus & Magnis diis,

eruditiores particulam, &, ad expoſitionem po-
ſitam volunt. Alij eos Iouem & Iunonem eſſe
voluerunt. horum enim præcipuum eſſe munus, iuuare mortales, atque inde
vtrique nomen. Alij Caſtorem & Pollucem Deos magnos vocari perſuaſum
habuêre. Sed quoniam in nullo Deorum magis, quàm in dis Penatibus & poë-
tæ & hiſtorici occupantur, tum ipſa vetus Romanorum religio tam multa, tam
ſæpe de his in medium protulit, haudquaquam ab inſtituto negotio alienum fe-
cero, ſi ſuper his aliquid ex remotiore vetuſtate repetiero. Pallantis filiam legi- E
mus, cùm Dardano in Arcadia nuberet, dotis nomine munera Palladis attuliſ-
ſe, ſcutum quippe breue e cœlo lapſum, quod Palladium appellarunt, cumq́; hu-
iuſmodi ſcuto Magnorum Deorum ſimulachra. Orta autem ſeditione in Pelo-
ponneſo, Dardanum inde cũ vxore & magna Arcadum manu vertiſſe ſolum,
atque in Samothraciam nauigaſſe, vbi dotalibus muneribus templum erexit,
quibus occultas inſtituit cæremonias, vt ſacra ea ſepararet à vulgi cognitione.
Simulachra itaque in ſubterraneo ſpecu condidit, quæ mox cùm inde in Aſiam
tranſinigraret, ſecum abvexit, & in Dardania à ſe nũcupata collocauit. Ilus cùm
Ilion ædificaſſet, eò Deos ipſos tranſtulit. Æneas ex incendio Troiano ablatos
in Italiam vexit, cosq́; Lauinij poſuit. Aſcanius in ſuam Albam traduxit, pul-
cherrimo illis templo ædificato. Verùm aiunt ſequenti nocte Penates, nullo fe-
rente, Lauinium rediiſſe, oſtia clauſa inuenta, parietes integros, & tectum nulla
in parte violatum: quo miraculo motum Aſcanium, aiunt ſexcentos curatores
Lauinium miſiſſe, qui ſacra cuſtodirent, præfectumq́; his antiſtitem Egeſtum
nomine. Iidem demùm Romã tranſlati cùm vrbem approbaſſent, nequaquam
abierunt. Cumq́; eos Romani in vrbis imperiiq́; ſui cuſtodes admiſiſſent, ne F
per vim aut dolum auferri poſſent, eos in ſubterraneo, vt Dardanus fecerat,
ſpecu, templo ibi dedicato, poſuerunt. In quo quidem templo id præcipuè reli-
gionis obſeruabatur, vt ſpuere nefas eſſet. Ad hoc ſpecu, & priſtinum Darda-
ni inſtitutum, Virgilius alluſit, cùm ſcripſit:

Aeternúmq; adytis effert penetralibus ignem.

Nam ſacra Penatibus ſine Veſta nunquam fieri ſolita, ſed vnà cum Veſta ſem-
per illi colebantur. Quid verò Veſta foret, declarat Naſo:

Nec tu aliud Veſtam, quàm viuam intellige flammam.

Et Sinon apud Virgilium, vbi ſe Penatum offenſam vereri ſimulat, ſi patriæ ſe-
creta hoſtibus prodat, cuius cura Penatibus credita:

Vos æterni ignes, & non violabile veſtrum Teſtor numen, ait.

Sed quoniam de Veſtali igne, & dis Penatibus, alibi etiam diſ-
ſeruimus, hæc pro loco commemoraſſe
ſufficiat.

A

DII TVTELARES.

ID verò tutelares eos eſſe oſtendebat, quòd ſederent, quòd peila geſtarent, quòd adoleſcentes eſſent. Nam ſeſsio hieroglyphicè firmitatis & conſtitutæ rei conſiliíve ſignum habetur. Peila propulſationem malorum, incommodorumq́ꝫ ſignificant. Adoleſcentia incrementum, quod Imperio eſſet in dies acceſſurum. Quod verò genus teli peilum ſit, à Vegetio ita deſcribitur: Miſsilia pedeſtris exercitus peila vocabant, ferro ſubtili præfixa trigono nouem vnciarũ, ſiue pedali, quæ ſcutis infixa nõ poſſent abſcindi, & loricã facilè perrumperent.

DE FRAMEA.

FRameæ vocabulum, & id genus teli, Germanicum eſt, de quo Cornelius Tacitus in Germanorũ moribus in hunc modum ſcribit: Haſtas, vel ipſorum vocabulo frameas, gerunt, anguſto & breui ferro, ſed ita acri, & ad vſum habili, vt eodem telo provt ratio poſcit, vel cominus vel eminus pugnent. Ita eques ſcuto frameaq́ꝫ contentus eſt.

B

MORS.

IN diuinis literis Framea, vt & alia telorum genera, mortis hieroglyphicũ habetur. Ita Theologi eo Pſalmi loco: Erue à framea Deus animam meam.

DE SCVTIS.

LOcus exigit vt haſtis ſcuta etiam adiiciantur, quorũ varia ſunt hieroglyphica, quia variæ ſunt eorum ſpecies, varij etiam vſus, neq́ꝫ facile eſt omnium rationes exquirere in tam varia tamq́ꝫ frequenti armorum penè omnium mutatione, quæ vnaquaq́ꝫ ætate facta eſt: eas tamen nos formas amplectemur, quas in numis, aut veterum monumentis figuratas obſeruauimus.

STRENVVS II.

PAri honore cum haſta ſcutum fuit, quo inter præmia reliqua militaria donari ſoliti ſunt qui ſtrenuè feciſſent, cuius rei exempla paſsim apud hiſtoricos. Et apud Virgilium Æneas clypeum efferri iuſsit, quo iuuenem egregium

C Niſum præſtanti munere donaret. Præcipuum verò honorificum apud Argiuos fuit ſcutum Enhippi, puero, qui tale aliquid meruiſſet, geſtandum tradere, eoq́ꝫ inſerto pompam ducere. Argiui porrò primi omnium ſcutis ligneis vſi, eo prælio quod inter Prœtum & Acreſium fratrem geſtum eſt, pro tyrannide occupanda. Sed enim de honoribus inferius.

SALVS.

CVm Palladium ſuperius cœlo lapſum, ſcutũ fuiſſe diceremus, ſignificatum eius ad Imperij tutelam ſpectare interpretati ſumus. At identidẽ obſeruatũ eſt peltæ quoq́ꝫ ſignificatũ ſalutis eſſe, quod ab interpretatione Numæ deſumptum eſt: is enim delapſam cœlo peltã ſalutẽ Vrbi immiſſam interpretatus eſt, cùm octauo eius anno peſtilẽtia per vniuerſam Italiã debacchata, Romã quoq́ꝫ vrbem inuaſiſſet. Vtrum verò grauis alioquin autor peltam propriè nec ne dixerit, quod ſcutum Numæ tempore cœlo delapſum fertur, & lapſa ancilia cœlo Maro dixerit, alij viderint. Legi tamẽ de Saliorum ornatu, conſueſſe illos capite geſtare pileum inſtar coni, non obrotundum, vt vulgò: thoraca aheneum in-

ducere,dextera manu ancile, læua peltam aheneam circumtuliſſe: quamvis, vti D
dictum, & læua ancile gerebat,legamus.

PELTÆ FORMA.

QVoniam verò pelta Maroni lunata dicitur, operæprecium me facturũ crediderim,ſi figuram eius ex antiquis monumentis deſcripſero. Nam ea Romæ multis locis aſpicitur, nuſquam tamen ſpecioſius quàm in marmoreo quodam conditorio,quod nũc in hortis Pontificio Palatio ſubiectis pro aquæ temporariæ aluco ab Leoniana porticu ſpectatur. Ibi pugna quędam Amazonum inciſa mira quadem arte,ſiue ea Troiana ſit,ſiue, quod potius reor,quæ ab id genus erraticis in Scythia commiſſa eſt. Ita viri mulieribus parcere, inuitiq́ obuias ſauciare videntur, cupereq́ eas potius captiuas facere, quàm lædere. Omnes illæ peltis armatæ ſunt, quarum ſpecies in hunc modum deſcribi poteſt, vt ſcilicet circulus deſcriptus linea diametrali diſſecetur, pars altera quantum cubiti manusq́ miniſterio inſeruiat, relinquatur, altera duobus à lateribus excauetur, ita vt in eorum medio ſpatium ſit inſertando brachio, cuius hoc ſit propugnaculum. Extrema ad ſcuti marginem lunentur in cornua. Orbes illi duo hinc inde exempti, inſertandæ ſi opus ſit haſtæ alter commodus, alter ad inſpectandum inſeruiat.

E

PRIMA ARMENICA.

VAriabat verò peltarum forma qua parte manus erat inſerẹnda: vt in prima Armenica, inciſura erat rectangularis.

SECVNDA ARMENICA.

QVæ in ſecũda, orbicularis fieri conſuerat. Tum etiam coloribus,cùm pelta primæ cæruleo colore eſt, in alba parma: ſecundæ verò purpurea, in parma ipſa cærulea: in vtraq́ verò pelta aureus vmbilicus.

F

MENAPII.

MEnapiorum autẽ pelta rubra erat in alba parma. Sed infra in eo albo ſub pelta canis lutei coloris, pedibus ad curſum quantum fieri poſſit, exporrectis, vtero ad peltam verſo, dorſo parmæ ſuperficiem ſpectante.

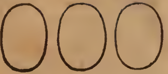
VESONTES.

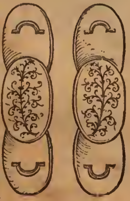
VEſontes,qui ſub illuſtri viro Magiſtro peditum militabant, parmam habebant peltis quatuor cæruleis inſignem, quadrangulari ſitu intra parmæ marginem & centrum diſpoſitis: centrum autem in partis quatuor decuſſatum,quarum duę albæ,cæruleæ duæ. Circa centrum coloris rubri circulus, & in parmæ ambitu alter itidem ruber conſpicitur.

ANCILIA.

EIuſdem omnino ſignificati Ancile eſt, cuius figura, vt ex veterum numis habe-

A habetur, oualis eſt, ductu quidem oblongiore, quod, ne cui dubium relinquamus, ex Antonini Pij numo didicimus, ab cuius altera facie ſcuta tria vna ſerie diſpoſita, eá qua diximus figura conſpiciuntur, quibus inſcriptio ſubiecta eſt, ANCILIA. In altero Antonini eiuſdem numo ſcuta ſex habentur anciliorum ſpecie, vt paria duo, vno ſuper alterum ſublato, partem interiorem oſtentent, qua ſcilicet brachium inſertatur: mox ſingula vtrinq; pari appenſa, quæ vmbonem ſpectandum obijciant, in eum quem vides modum. Literæ nonnullæ in eo quem attrectaui numo detritæ ſunt, vna excepta locutione, SVPERATO. vbi etiã duo prima elementa ita curta ſunt, vt vix diſcerni ab oculatiſsimo quoque poſsint.

B

SAPIENTIA.

EA plurimùm forma ſcuta ſunt, quę Palladi dedicantur: quamvis non negarim orbiculari etiam ſpecie nonnunquam facta, cuiuſmodi eſt Argolicus clypeus, quem Maro cum Phœbea cõfert lampade. Hieroglyphicum verò id eſſe plerique volunt, vt orbem indicare videatur, qui ſub clypei ſpecie regatur à ſapientia. Quare Martianus Capella, qualiſqualis autor eſt, ita de Pallade:

Hinc tibi dat clypeum ſapientia, quod regat orbem.

PAVITATIO.

DE Meduſa verò, quæ ſit in vmbone medio figurata, idem ſentit, quod in Serpentis cõmentario diximus, vbi de Domitiano loqueremur, qui Meduſæ ſignum geſtare ſolitus eſt ad ſtuporem, quem affectabat de ſe inter mortales concitari. Martiani verſus de Meduſa:

C *Quod pauidum ſtupitet ſapiens ſollertia vulgus.*

DEFENSIO.

ITa verò ſcutum pro defenſione ponitur, vt milites eos ignominioſe notari paſsim videas, qui plus ſalutis & ſpei in ſcuto quàm in gladio poſuiſſent, Scipionis præcipuè dicterio notum, cùm militi, qui clypeum elegantius ornauerat, dixit: Non miror quòd clypeum tanta ornaris cura, in quo plus præſidij ſtatuas, quàm in gladio. Scuto verò nos coronatos ait Pſalmographus, pro tuto circũſeptos munimine: munitiones enim plurimũ in orbem circunduci conſuerunt.

DEDITIO.

ESt & deditionis ſignum clypeus, ſi caput ei ſummittatur, quod apud Appianum legas, vbi Afranij & Petreij turmæ quædã à Cæſare circumuentæ, capita clypeis ſubiecêre deditionis indicio. Alibi ſcuta ſupra caput ſublata, & huiuſmodi iunctis vmbonibus progreſſus, oppugnationẽ oſtendit, qualia Romę paſsim in columnis & triumphalibus arcubus, aris, clypeiſq; conſpiciuntur.

INITIVM PVGNÆ.

SCuta verò haſtis illiſa pugnæ initiũ ſignificabant: ſiquidem moris erat cum primùm hoſtes collatis ſignis in propinquũ ita proceſsiſſent, vt iamiam pu-

gna eſſet ineunda, ad concitandos militum animos, vno eodemq́ tempore ſub D datum ſignum ſcuta percutere haſtis, ſtrepitu quammaximo poſſent excitato: quem morem apud Marcellinum inuenias. Eundem morem hunc à Grçcis obſeruatum tradit Xenophon, ſed ad equos incitandos fieri ſolitum. Apud Philoſtratum etiam, vbi de expiationibus ad Achillis tumulum agitur, legere eſt, milites qui ad tumulum ſuccederent, poſt hymnum, quem ceciniſſent, ſcuta haſtis ſolitos incutere, quemadmodum in bello fieri ſoleret, cuius hæc ſunt verba: προσελθόντες δὲ τῷ σήματι μετὰ τὸν ὕμνον, ἀσπίσι μὲν ὥσπερ ἐν πολέμῳ ἐπεδούπουν.

P L A V S V S.

QVòd verò milites initio pugnæ facere conſuerunt, togati, fabula vel concione, quam ſpectatum vel auditum veniſſent, abſoluta, ſcabellorum crepitu faciebāt, eo ſcilicet plauſu actoribus gratulati. Hinc apud M. Tullium oratione pro Cælio legas: Deinde ſcabella concrepant, aulæum tollitur. Dictumq́ illud de Caligula apud Suetonium: Et quondam tres conſulares ſecunda vigilia in palatium accitos, multaq́ & extrema metuētes ſuper pulpitum collocauit: deinde repentè magno tibiarum & ſcabellorum crepitu, cum palla tunicaq́ ta- E lari proſilijt, & decantato cantico abijt.

H O N O R E S.

CLypeis, vnde nomen, incidi deſcribi've facta pulchra moris fuit: vnde qui nihil adhuc ſtrenuè in bello geſsiſſent, alba vtebantur parma, de quo Virgilius: Parmaq́ inglorius alba. Donabantur ab Imperatoribus honori militibus, atque etiam dijs: quare ſæpius apud Liuium legas, argentea clypea templis illata, ac dijs dicata. Hinc nonnulli vocabulum à ſculptura factum voluēre, quòd in his omnino imagines haberentur, in qua quidem ſententia Plinius eſt: ſcutis enim, ait ille, qualibus apud Troiam pugnatum eſt, continebantur imagines, vnde & nomen habuerunt clypeorum, non, vt peruerſa Grammaticorum ſubtilitas voluit, à cluendo deduci. Sed quoniam in Grammaticos incidimus, inter clipeum per I, & clupeum per V, differētiam ponit Cornelius Fronto, clupeumq́ per V, quæ omnino Y pſilon Græca eſt, imaginis eſſe dicit, per I verò armorum. Apud Virgilium tamen, Mutemus clypeos legas, vbi de armis dubio procul intelligēdum. Sed & in ijs imagines fuiſſe, Seruius atteſtatur, qui F Græcorum in clypeis Neptunum, in Troianorum Mineruam pictam fuiſſe dicit. Sed nihil ſit horum, quomodo ſe pro Troianis venditaſſent, niſi Troianorum inſignia in clypeis apparuiſſent? Sed enim alij ſunt, qui genus, non ſcriptionem, differentiam facere putarint: ait enim Labienus, clypeum neutro genere imaginem ſignificare, virili verò inter arma poni. A' quo diuerſus eſt Pomponius dubij ſermonis libro ſecundo, vbi Clypeus & Clypeum indiſtincto genere dici ait, ſed litera differre, vt pugnatorium per I, clipeum dicamus, imaginem verò per V, clupeum: vt etiam ex Cornelio dicebamus. Eam verò differentiam improbat Chariſius, qui clipeus per I, & clupeus per V, non alia ratione dici aſſeuerat, quàm Maxumus & Maximus, Optimus & Optumus, propter communionem I & V literarum. Sanè clypeum vtroq́ genere pro ſcuto Virgilium poſuiſſe, agnoſcit Nonius Marcellus, non malus autor: Ardentes quippe clypeos. & ita alibi, & nono: Clypeum ſuperintonat ingens. Clypeum ingens recto caſu indubitatò legit Nonius, cui Seruius aſſentitur, dum per hoc expreſſum ait illud Homericum, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ. quod etiam alibi Virgil. expreſſit, Sonitum ſuper arma dedere. Sed vt has Grammaticorum altercationes omit-

A omittamus, quamvis hæc tibi doctiſsime Nicolae, nunquã diſplicuere, de ſignificato rei potius agamus. Dedicabatur ſanè Clypeus ijs, qui graue aliquod periculum à Rep. propulſaſſent, ſuſtuliſſentq́; penitùs ꝓpugnationis defenſionisq́; memoriam: isq́; rem geſtam imaginibus explicabat. Deniq́; hoc non tantum de militaris clypei forma intelligendum eſt, quantum de quacunq́; dedicatione in alicuius pręclari viri memoriam poſita, & vel ſculpta vel inſcripta ad poſterorũ memoriam: cuiuſmodi marmoreæ æneæq́; tabulæ & Romæ & alibi adhuc ſuperant, quæ omnia clypei cognomentum vſurparunt. Trahit verò me geſtæ rei tam præclaræ magnitudo, vt κατὰ πάρεργον, ſed forſitan non importunè dicam, qualia nam eſſent, quæ clypeos huiuſmodi mererentur. In longa ſanè tempora ſpectatus eſt clypeus aureus in Romana Curia collocatus, qui ſenatus totius iudicio in D. Claudij honorẽ affixus erat, quòd ille vt primùm Imperator ſalutatus eſt, tricena X X millia Barbarorũ, qui aduerſus Imperium Romanũ arma ſumpſerant, nauiumq́;, ſi Pollioni credimus, duo millia feliciſsimo ſucceſſu deleuit, adeòq́; attriuit, vt paucos ad ſolum patriũ redire permiſerit. Extat adhuc exem-
B plum eius epiſtolæ, quæ ita ſcribitur: Claudius Broccho: Deleuimus trecenta X X millia, duo millia nauium merſimus, & quæ ſequuntur. Adducit hoc in memoriam quod duodecimo de bello Macedonico apud Liuium legitur: clypea ærata ab ÆDD. CVR. P. Claudio, & P. Sulpitio Galba poſita. In codicib. vetuſtis manu ſcriptis clypea aurata legi. Quod verò ad arma pertinet, Pœni quoq́; clypeos ex auro factitauere, ſculptis imaginibus, & ſecum in caſtris tulere.

LACONES.

ET literæ nõnunquam ſingulæ, hieroglyphicorùm munus explevere. Apud Romanos id frequentiſsimum, in omnibus ferè familijs appellandis. Sed enim de his dicere, tam longum quàm ſuperfluum eſſet. Id vnum, quod ad arma pertinet, dicam, Λ literam in Lacedæmoniorum ſcutis notatam, populum cum ſignificaſſe.

MESSENII.

AT in Meſſeniorum clypeis, qui & ipſi clariſsimi olim extitere, τὸ M deſcriptum erat, ſui & ipſum populi ſignificatione.

C MOROSITAS.

QVod ideo non ſum referre grauatus, quia arrepta hinc occaſio eſt in argutum Dionyſij dictum illabendi. Erat in antiquorum ſortibus M litera moroſitatis & ſtoliditatis ſignum, vnde prouerbiũ, ἔλαχες τὸ M, obuenit tibi M: obiectumq́; aliquando Dionyſio cauilli vice, cui ſors obuenerat M, μωρολογεῖς Διόνυσε. cui tamen & vafrè, & vero de ſe præſagio reſpondit ille, μοναρχήσω μέλλων. Quanquã ex eo quòd res optimè ſucceſsit Dionyſio, prouerbium illud, Sortitus es M, de callidis, & longè maiora quàm in hominum ſpe aut opinione fuerint attentantibus, dici mox cœptum.

DE Σ ET K.

ADdemus illud, Σ ſignum in equos impreſſum apud Gręcos curioſiores, indicaſſe eius generis equos, qui Samphorę vocabantur. Imò quia Σ illis inuſtum fuerat, eo ſunt nomine nuncupati, vocabulo ipſo notę huiuſmodi ſignum præ ſe ferente: vti Koppatiæ, quibus K generis erat ſignum. Fuerunt enim, ait Euſtathius, qui κόππα literam κάππα nominarent, vti nunc Theutones pleriq́; omnes Papa ſcribũt, & Popa enunciant. Ita Dorienſes Σίγμα, Σὰν dicebãt, vt apud Athenæum. Samphora igitur à ferendo Σίγμα.

NEFASTVS. D

ET ne ſingulas literarum notas alieno loco cõmemorem, ſubſequentis in ordine literæ N ſignificatum in Pontificum libris tantùm liceat addidiſſe: per eam ſiquidem nefaſti dies notabantur. Notum illud, N. L. pro non liquere, poſitum in iudicijs. Et N. D. neci datum interpretari, quod mihi non ſatis conſtat. Verùm illud non importunè addiderim, neci datum intelligi, ſine vulnere mortuum, vtpute veneno, aut fame: ſed hæc tamen autores confudére.

SALII.

DE Salijs, quorum inſigne eſſet thorax aheneus, & ancile in dextera manu, in læua verò pelta, cùm hiſtoria ſit ſcholis omnibus notiſſima, ſuperuacaneum iudicaui plura repetere.

DE GLADIO.

POſt arcum & ſagittas, iacula, pilaq; & ſcuta demùm, Gladius locum habeat, cuius plurimus ex omnibus armis vſus. E

CRVDELITAS.

ID verò præcipuum eius erat hieroglyphicum, vt pro crudelitate poneretur, cuiuſmodi nuncupatione Ægyptij Ochum appellare ſoliti ſunt, qui quidem Perſarũ Rex omniũ crudeliſsimus, ac maximè formidabilis, cæde omnia fœdauit, quacunq; per Ægyptum progrederetur: quodq; apud eos inexpiabile facinus habebatur, Apin ipſum iugulauit, & amicis epulandum appoſuit: atque ita vniuerſam Ægyptũ vnius animalis cæde luctuoſam fecit: tanto is odio gentem eam proſecutus eſt.

SCELVS.

PRæſectum gladio ſinciput, ſceleſtum indicabat facinus: ita enim ἀνοσιότητα interpretabimur ex Hori Niliaci dictatis.

OCHVS PERSARVM REX.

QVare apud Ægyptios machæræ nomen imago've, in Regum nomenclatura pro nomine Ochi hieroglyphicè exponebatur, atq; ita recenſebatur, F ab inſtrumento eo tam letali ſumpta ſimilitudine. In Aſino ſanè dictũ, quonam argumento Perſarum Magi crudelitatem in eo ab initi Regni principio præſagiuerint: quia ſcilicet Artaxerxe patre defuncto, in ingreſſu regni lautiori, vt fit, menſa ex pluribus eduliorum cõdimentis appoſita, Ochum animaduerterunt manus primùm ad cultrum inieciſſe, mox ad panem, & carnes, quas auidè & immoderatè comedit.

VERBA.

DIogenes verba gladio comparauit, cùm adoleſcẽtem formoſum admodũ turpia quædam fabulantem audiuiſſet: Non te, inquit, pudet ex eburnea vagina plumbeum gladium exerere? Inuenies verò paſsim de maledicis, verbis proſcindere: & eloquentiam ipſam eſſe gladium: & gladium in ore aliquem geſtare, qui, vt ait Horatius, ſit

Quælibet in quemvis opprobria fingere ſæuus.

Et ſacræ noſtrorũ literæ linguam gladio ſæpe comparant, vt Pſal. LVIII, Lingua eorum gladius acutus. & ſubſequenti: Exacuerunt vt gladios linguas ſuas. vbi quidem de calumnijs & inſidijs ſermo eſt, quę ab hoſtibus parabantur. Aliter

A ter apud Paulum, cum ait, viuum eſſe Dei ſermonem, & efficacem, & omni gladio ancipiti acutiorem, penetrabilioremq́;.

PERICVLOSVS.

QVòd verò declinandum ſubterfugio acutū gladium Pythagoras monuerit, dicens, ὀξεῖαν μάχαιραν ἀποστρέφειν, plerią; ſymbolicum ſenſum ſecuti, à periculoſis negocijs abſtinendum interpretantur.

IVSTICIA.

IVniorum autem inuentum eſt, iuſticiæ ſeueritatem atque rigorem, per exertū enſem manu virginea prætentum ſignificare: cui ad æquitatis indicium, trutinam etiam addidêre. Sedenim apud veteres aliter traditum inueni, qui iuſticiam cum libratis omnino lancibus in læua figurabant, ſed in dextera non enſem, ſed faſces cum adalligata ſecuri ſtatuebant, merita æquaq́; ex huiuſmodi hieroglyphico præmia merenti-B bus impendi atque diſtribui, hinc ſcelerum conuictis caſtigationem impendêre ſignificantes. Sedenim ſpecies hæc duas ſecum mulieres captiuas trahit, vnam quæ fractum enſem manu prætendit, alteram quæ conto innititur, duo ex hoc figmento vitia domita indicantes, vt ex vtriuſque medio virtutem ipſam adſtruerent, per fractum ſcilicet enſem ſeueritatem nimiam retuſam cohibitam'ue intelligentes: per contum, lentitudinē ad ferulam reuocatam, qua iudicia plus æquo producebantur. Inde enim contatio, quæ retardationem ſignificat. Lenti verò ſunt, qui nullo atroci quantumlibet ſcelere concitantur, neque publicis neq; priuatis iniurijs commouentur. Sunt tamen & alia iuſticiæ hieroglyphica, quæ locis ſuis, prout res exigit, exponuntur. Apoſtolus tamen ait, iudicem eſſe Dei miniſtrum, ideoq; non ſine cauſa portare gladium, vindex enim in iram ei qui malè operatur. Et quoniam ſatis conſtat gladium ſeueritatis animaduerſionisq; indicium eſſe, prætereundum non eſt quòd in diuinis literis ſæpe mentio fit ancipitis gladij, cuius hieroglyphicum eſt, quòd in iu-C dicio corpus atque animam punire ſimul poteſt: vel, quòd & ſupplicio præſentis pœnæ, & futuræ metu puniat. Ita accipi ancipites gladios in ſanctorum manibus. Nam vt & Eucherius ait, qui mundi peripſemata, quiſquiliæ creduntur, de nationibus ac Regibus iudicabunt.

IRRITATIO.

IGnem verò gladio diſſecare, quid ſibi velit apud Pythagoram, non facilè fuerit augurari, cùm in eiuſmodi ſymboli enarratione diuerſi abeant præclari admodum viri. Nam D. Hieronymus, atque etiam Cyrillus, impudentem, ac ira percitum animum, aſperitate verborum (is enim gladius eſt) non eſſe laceſſendum exponunt. Diogenes, potentiorum iracundiam non incitandam interpretatur: cui ſententiæ ſubſcribit etiam Plutarchus. Et Flaccus Horatius cùm in Sermonibus dixit, atq; ignē gladio ſcrutare, nihil aliud prorſus ſibi voluit, niſi admonere nos, ne magnorum hominum indignationem aduerſus nos prouocaremus, laceſſeremus've.

NVLLIVS FRVGIS OPVS.

REm quæ neq; vſui, neq; efficaciæ reſpondere poſsit, non ſolicitandam attendendam've, Lucianus, Baſilius, & Plato, hinc ſignificari arbitrati ſunt: quo-

rum ſi qua eſt autoritas, aptè admodum, qui ſtudium in nullius frugis opere in- D ſumptum ſignificari voluerit, hominem pinget flammam gladio diſſecantem. Cui ſimile dicteriũ illud, Aquam in mortario tundere: neq; nõ Laterem lauare.

C Æ S A R.

QVòd verò fabulantur Cęſarem per cultrum ſignificari, iuniorum inuentũ eſt, non infelix tamen. Nam cultrum pro diſſoluendi, incidendi've ſignificato poni apud Iamblichum reperias, in ijs quæ ſcripſit ad Porphyrium.

P O N T I F E X.

IAm & inter inſignia Pontificum Flaminum've, cultri ſpecies aſpicitur oblonga, manubrio, quod ex ebore fieri ſolebat, & ex auro vel ex argento, rotundo, ſolido, ad capulum iuncto, fixo clauis æreis, ære Cyprio, vt apud Pompeium legitur, cui à ſecando ſeceſpita nomen fuit.

SPIRITVS SIBI REDDITVS.

QVinetiam Pontificis noſtri IESV CHRISTI gladius celebratur, qui vt celebri pentametro fertur,

Non venit pacem mittere, ſed gladium. E

quod apud Marcum præcipuè legitur. Apud Eſaiam verò Dominus intentato gladio nos viſitare fertur. Per hunc Adamantius diſſectionem Spiritus à carne videtur intelligere. Carnis enim ſunt, fornicatio, immunditia, adulteria, veneficia, idolorũ ſeruitus, & quæcunq; dictu factu've fœda perhibentur, quæ omnia Dominiq; Deiq; noſtri ſeceſpita abſcidit abſtulitq;. Antea enim quàm ille nos inuiſeret cœlo delapſus, non erat enſis hic inter mortales, neq; caro quicquam aduerſus ſpiritum concupiſcebat, neq; Spiritus aduerſus carnem. Aduentu verò eius edocti ſumus, quæ carnis eſſent propria, quæq; ſpiritus: doctrinaq; eius quaſi gladius vibratus carnem à ſpiritu diſſecuit, diſſeparauitq;, vt inde viueremus in ſpiritu, neq; rerum noſtrarum ſummam in carne, ſed in ſpiritu ſtatueremus, non corruptionem à carne, ſed beatorũ vitam à ſpiritu in lucro repoſituri.

M O R S.

APud Scythas, qui multa Ægyptiorum more confinxerunt, à quibus, vt veteres quidam autores tradunt, etiam inſtituti ſunt, gladius mortis erat ſymbolum: fuitq; maximum omnium illis iuramentũ, ventum & acinacem atteſtari: F (acinaces enim vt Medorum, ita eorum gladius eſt) per hunc quidem interitũ, aut ſalutem: in eo enim ſalutis ſuæ præſidia ſtatuebant: per ventum autem animam, hoc eſt, vitam interpretantes, quòd ſcilicet tandiu viuamus, quoad vitales auras carpere permiſſum eſt. Pari modo in oſtentis mali hominis & cædem minitantis habitus: vt Heluidio Pertinaci accidit, qui ante triduum quàm occideretur, in piſcina ſibi viſus eſt videre hominem, à quo gladio inſeſtaretur. Eodem ſignificato formidabilis minabunduſq; Galba, cognita Neronis nece, ſuſceptaq; Cæſaris appellatione, iter ingreſſus eſt paludatus, pugione ante pectus à ceruicibus dependente, vſu togæ non prius recuperato, quàm omnes qui res nouas moliebantur oppreſsiſſet. Quid verò libelli duo, qui reperti ſunt in ſecretis C. Caligulæ poſt eius necem, in quibus notæ nominaq; continebantur morti deſtinatorum: præſcripti enim erant diuerſo titulo, alteriq; Gladius, alteri Pugio nomen erat: per hunc eos qui clàm opprimendi eſſent, intelligebat: per gladium, quos palàm cædere deſtinaſſet. Moliebatur enim Princeps carnificinæ deditus, electiſsimum quenq; vtriuſque ordinis interimere, mox Antium, inde Alexandream commigrare.

A IMPERIVM.

IAm & poteſtatem & imperium ex gladio ſignificari, à noſtræ pietatis fundatoribus accepimus. Nam quod reſponſum à pio diſcipulo eſt, Ecce duo gladij, ſacræ Legis interpretes humanarum diuinarumq; rerum poteſtatem ſub Chriſtianæ Reipublicę principem peruenturam præmonſtratum aiunt. Apud Chaldęos idem indicatum, cùm Darius vaginam acinacis, quam geſtabat, Perſico ornatu conſpicuam haberet, longè antè quàm Alexander è Græcia moueret in Aſiam, eam ornatu Græcanico cōmuniri iuſsit: quo facto Chaldęi reſponderunt, Imperium, quod Darius obtinebat, in eorum ius venturum, quorum arma imitatus eſſet.

DE SECVRI.

ESt & Securi à ſecando nomen: quare Demoſthenes Phocionem orationum ſuarum ſecurim appellabat: breui enim ille, ſed acuta oratione, Demoſtheni plurimum aduerſabatur. Et Hieremias, ſermones Domi-
B ni ſicut ſecurim ait, quæ vel petras incidat.

LYDIÆ REX.

EA non Romanos tantùm Conſules inſignes faciebat, verùm & Lydiæ Reges, quorum geſtamen erat. Inde Iouis Labradei ſimulachrum, quòd ſecuris labrys Lydorum vocabulo dicebatur.

ROM. COSS.

ROmanarum verò ſecurum ſignificata cùm ſcholis ſint omnibus admodum vulgata, plurimiq; vnà cum Plutarcho rem interpretati ſint, eas ad ſcelus, quod emendationem non reciperet, excidendum comparatas, vlterius ego dè his quicquam in medium afferre ſuperſedebo.

ANIMADVERSIO.

NEq; enim apud Romanos tantùm, ſed etiam apud aliquot Græcorum gentes ſecuris ſeuerißimæ fuit animaduerſionis hieroglyphicum, vt in Tenedio numo, de quo Pollux, cernere eſt. Tenediorum enim Rex cùm legem eam
C tuliſſet, vt in adulterio deprehenſi mas & fœmina eodē ſupplicio ſecuri ſubijcerentur, neq; filio peperciſſet ſuo, rem eo monumento iuſsit inſigniri, quo Tenedius numus ſignatus eſt: de quo Ariſtoteles in Tenediorum Rep. vna quippe parte ſecuris eſt cuſa, altera capita duo.

DVRATVRA MEMORIA.

IN antiquorum memorijs pleriſq; ſecurim & aſciam, ſed hanc frequentius, videas adſculptā, addito etiam elogio, Sub aſciam dedi vetuit, quotiens defunctus non obliterandam de ſepulchro memoriā cauet, auerſaq; ideo ſcalpitur ferri acies. Sed in diuinis literis per aſciam ſimpliciter prauorum hominum in inſectandis abolendiſq; proborum operibus ſtudium & conatum intelligimus, vt Pſalmo: In ſecuri & aſcia deiecerunt eam.

DE FALCE.

FAlx præcipuè in Saturni manu, temporis, quod vniuſcuiuſq; rei maturitatem attulerit, hieroglyphicum eſt, quod & nomen ipſum δρέπανον præ ſe fert. Nam apud Græcos δρέπειν vindemiare eſt, atque metere. Tempus autem edax rerum, omnia demetit.

AGRICVLTVRA. D

VT verò Cyprianus ſentit, rei ruſticæ, quam Saturnus docuiſſe fertur, ſignũ fuit. Nam finis eius induſtriæ eſt, metere, fructusq́ colligere.

CASTIGATIO.

QVam verò falcem in cuſtodis hortorum manu veteres poſuerũt, ad fures arcendos, auesq́ ne fructus læderẽt deterrendas, antiquum inuentum eſt, caſtigationis quippe hieroglyphicum. Apud Zachariam Prophetam ſiquidem legas cap. IIII, Falcem quam videre viſus eſt, longitudinis cubitorum viginti, latitudinis decem, contra fures eam, & contra periuros exacutam, inferriq́ eam in domum furis, atq́ periuri.

DE SERRA.

INter inſtrumenta ſecandi & Serra eſt, eadem militare vocabulum. Ea ſanè in Ægyptiorum obeliſcis frequens habetur: cęterùm apud eorum autores, quos viderim, quid ea ſibi velit, traditum non inueni. E

MALEDICENTIA.

PLaciades maledicentiam, ſiue vt ipſe ſcribit, maliloquiũ, per Serram ſignificari obſeruauit, ſiue id ob dentium ſeriem, quæ mordacitatem innuere videatur, ſiue ob inuiſum ſtridorem, maximeq́ auribus infenſum, quem in nodos præſertim illapſa reddit, acerbo, vt inquit Lucretius, horrore concitato.

ANCEPS PVGNA.

ANcipitem verò pugnam, victoriam alternatim modò in hãc, modò in illam partem, viciſsitudine ſæpius variata, inclinantem, ſignificare qui volunt, Serra pugnare dicũt, aut præliari. Id eſſe tunc, Feſtus ait, cùm frequens eſt cõfertæ pugnæ viciſsitudo, cumq́ aſsiduè acceditur & receditur, neque vllo conſiſtitur tempore: quod quidem ab ſecandi geſtu deſumitur, ſerra quippe modò in hanc, modò in illam partem aſſiduè tracta. F

SVBSIDIVM.

IN militari diſciplina ſerra ſubſidium ſignificat, de qua apud Fl. Vegetium: Si ducenda ſit ſerra, ex abundantibus ducendam eſſe, propterea quòd ſi de loco ſuo ordinatum militem transferre cœperis, vniuerſa turbabis. Serra enim à ſtrenuis directa, ante frontẽ hoſtibus opponitur, vt turbata acies reparetur: ſitq́ ad ſimilitudinem A literæ, vel libellæ fabrilis. Fuit etiã Serra Germanici numi nota, de quo apud Tacitum legas, eaq́ de cauſa Serratus dictus.

DE GALEA.

QVoniam de armis ad offenſionem comparatis eſt dictum ſatis, nunc de galea & thorace, quæ ad defenſionem accipiuntur, dicendum aliquid.

PRINCIPIA OCCVLTA.

GAlea, qua Plutonis caput in primis tegitur, ſignificat occulta eſſe principia generationis. Plutonem autem Solem interpretantur, eo tempore quo per hyemem remotas à nobis mundi partes circuit: vnde etiam Proſerpinam

A nam rapuiſſe confinxêre, de cuius rei ſignificato paſsim habetur. Illud addam, ſceptrum illi & breue & aduncum figurari, quod inferioris regni indicium habetur.

ROMA.

ROmæ quoque caput galeatum in numis paſsim, & alijs veterum monumentis. Id quanam alia de cauſa fieri dixerimus, niſi vt fuiſſe eam omnino Martiam intelligamus?

THELESILLA.

ET Theleſillæ Argiuæ poëticis ſtudijs claræ ſtatuã ſe vidiſſe Pauſanias affirmat, quę vna manu galeam, altera velitarem haſtam teneret, libris circa pedes appoſitis, ob præclarum ſcilicet facinus, quòd illa cæſis acie ad vnum Argiuis à Cleomene Spartano, ſenes & pueros armatos mœnia tueri iuſſerit, ipſa cum valida mulierum manu hoſtem ad vrbis direptionẽ incurſantem

B excepcerit, fuderit, fugaueritque.

PERICLES.

CVr verò Periclis ſtatuę caſside tegerentur, ſi quęſierit quis, ſciendum id à ſculptoribus ea de cauſa excogitatum, vt eo remedio capitis vitium emendaretur: capite enim is fuiſſe traditur oblongiore, nec cæteris partibus reſpondente, quod deformiorem hominẽ reddebat. Conſtat eum ab obtrectatoribus ea de cauſa σχινοκέφαλος appellatum, vtpote qui caput iunci inſtar acutum notarent. Quo vocabulo nonnulli decepti, κυνοκέφαλος apud Plutarchum legi credidêre, cõmenti etiam cauſam, ſed ineptam & importunam, id ei nominis datum ob agẽdi fandique libertatẽ, quam is, vt ijdem aiunt, ad impudentiam vſque vendicaſſet.

DE THORACE.

MVNIMENTVM.

C THorax porrò munimẽti ſignum ponebatur: vitalia enim defendit vniuerſo pectori circumfuſus. Deque hoc Antiſthenes Philoſophus dicere ſolebat, ἀναφαίρετον ὅπλον εἶναι τὴν ἀρετὴν, virtutem, quòd auferri minimè poſſet, munimentum eſſe. Nam & enſis & clypeus excuti, amittique poſſunt: ſapientiæ arma, quæ quis accinctus fuerit, firma ſunt & ſtabilia. In pectore autem ita habere ſedem ſapientiam, vt pro ſapientia pectus ipſum aliquando ponatur, oſtendit Horatius, vbi dicit Epiſtolis:

Non tu corpus eras ſine pectore.

PVGIONES.

QVæſierit aliquis, quid in numis Bruti pugiones duo ſignificent, adiecto pileo. Sed quoniam inter veſtimenta vbi de pileo agitur explicatum eſt ex Dione, pugiones eædem, pileum verò libertatem ſignificare, proindeque ex numo illo, Brutum & Caſsium per cædem patratam patriæ liberatores indicari, non eſſe hæc duximus vlterius repetenda.

DE CASTRIS.

D

INter caſtrenſia ornamenta honoresq́, inuenias pleriſque locis non tantùm ſigna, verùm etiam & arcas pullarias, & caſtrorum ipſorum moduſos, & ſignorum tum loculos & coronas: quæ quoniam obſeruatione digna ſunt, & eruditis iucunda, minimè grauatus ſum quædam ſubtexere, qualia vno marmore apud Paulum Cardinalem Cæſium animaduerti.

Caſtra quidem huiuſmodi quam adpinximus contignatione fabricata erant, tignis octo pro parte qualibet ita compactis, vt tribus quæq; locis in tranſuerſum conſerta, clauis ſiue fibulis leonina capita præ ſe ferentibus coniungerentur: quorum quidem clauorum hieroglyphicum in primis erat, vt in Leone ſuo loco dictum, Vigilandum eſſe. Supra huiuſmodi caſtrorum ſpeciem capita duo adſculpta erant, velo quodam à dextero vſq; in læuum protento, & ſuperinſidente. Supra vtrunq; caput ſingulæ laureæ. A' Caſtrorum angulis, inferiore parte, loculi duo, vnus hinc, inde alter, qui quadrata forma, intus vacui, in acutam cuſpidem deſinebant. Hi terræ impingebantur pro theca, mox ſigni pars ima in eum inſerebatur. Ibidem erat & pullaria cauea cum duobus pullis paſcentibus: inter quam & caſtra ſignum Aquilæ conto præfixum. Idq; manifeſtè oſtendit, qua ratione fieret, cùm exemptus loculo contus ſuſpenſus videatur, loculo vacuo apparente. A' lateribus longiſsimi conti duo, ſignis, præmijs, & geſtaminibus militaribus inſtructi: in quorum ſummo cuſpis ad loculorum formam: ima pars ferro præmunita, capuliſq; prædita, vt commodè ſiſti & auelli poſſent. Sed iam & inſcriptionem harum rerum indicem, & faciem ipſam marmoris repræſentemus. E

M. POM-

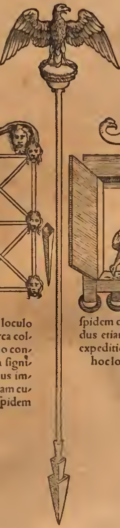
M. POMPEIO. M. F. ANI ASPRO 𝔖.
LEG. XV. APOLLINAR. 𝔖. COH. III. PR.
PRIMOP. LEG. III. CIREN. PRÆ F. CASTR.
LEG. XX. VICTR.

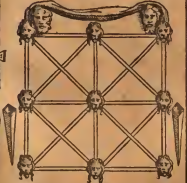
ATIMETVS LIB. PVLLARIVS
FECIT ET SIBI ET

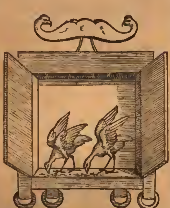
M. POMPEIO M. F. ET CINCIAE
COL. ASPRO SATVRNINAE

FILIO SVO ET
M. POMPEIO.
ASPRO FIL.

VXORI SVAE
M. F. COL.
MINORI.

Apud Dionem leges de loculo paruo, in quo Aquila aurea collocaretur, eum longiſsimo conto præfixum in exercitu à ſigniferis geſtari, qui vt facilius impingi terrę poſſet, in acutam cuſpidem

ſpidem deſineret. De quo videndus etiam Cornelius Tacitus, in expeditione Germanici, vbi de hoc loculo, ſiue de ſiſtendis ſignis loquitur.

Sed quoniam ſuperioris marmoris inſcriptio quædam habet quæ interpretatione indigeant, vt ϡ. Centurionis ſignum apud veteres vſitatiſsimum, & alia in dictionibus conciſa, operæprecium viſum eſt, ne quid a quoquam deſideretur, totam eam explicare. D

MARCO POMPEIO, MARCI FILIO, ANISIO ASPRO CENTVRIONI LEGIONIS DECIMÆQVINTÆ APOLLINARIS, CENTVRIONI COHORTIS TERTIÆ PRÆTORIÆ, PRIMO PILARI LEGIONIS TERTIÆ CYRENENSIS, PRÆFECTO CASTRORVM LEGIONIS VIGESIMÆ VICTRICIS,

ATIMETVS LIBERTVS PVLLARIVS FECIT ET SIBI ET

MARCO POMPEIO MARCI FILIO, ET CINCIÆ COLLIBERTÆ ASPRO SATVRNINAE FILIO SVO ET VXORI SVAE MARCO POMPEIO MARCI FILIO COLLIBERTO ASPRO FILIO MINORI. E

PIERIVS VALERIANVS AD REVERENDISS. PATREM NICOLAVM SCOMBERGVM CARD. CAMPANVM, DE IIS QVAE PER SELLAM, currum, & fulmen ſignificantur, ex ſacris Ægyptiorum literis.

MAximè vereor, ſapientiſſime Pater, ne aliquando me tacito cogitationis conuicio verberaris, quòd tuæ erga me beneficentiæ tibi conſcius, totq; inſuper meritorum, quæ à te ſumma ſemper alacritate profecta ſunt, nullum adhuc grati animi ſignum in me cõſpexeris elucere. Scias tamen accidiſſe, non negligentia, non ruſticitate, nõ vlla tuorũ erga me meritorũ obliuione, ſed ob eximiam commodorum, quæ abs te ſum aſſiduè conſecutus, magnitudinem. Ea quippe vel ſingula, pro quibus immortales tibi agere gratias debuiſſem, ingenium ita meum obruere videbantur, ne potuerim vlla vnquam meditatione parem verborũ copiam excogitare, aut vlla mihi in parte ſatisfacere. Dicendũ enim erat, quãta me ſemper humanitate vir tantus amplecti perſeueraueris, vt mearum omniũ rerum patronus extiteris officioſiſſimus: vt vitæ dignitatiſq; meæ rationem omnem fauore præſidioq; tuo tuendam, iuuandam, ſuſtentandã, ornandamq; etiã ſuſceperis: deniq; autor fueris vt illuſtris adoleſcens Hippolytus, quem à ſummo Pontifice eius patruo mihi regendũ, inſtituendumq; mandari procuraueras, me tandem egere vetuerit: vnde factum, vt aliquando me mihi aſſerere, & intermiſſa per tot annos ſtudia repetere licuerit, quodq; parturiebam opus abſoluere demùm ſperem, quod omnium meritorũ maximum ſemper appellabo. Nam etſi alia periucunda ſæpe mihi fuerant, nullum tamen hoc neq; opportunius accidit, neq; cõmodius. Cuius quidẽ conſilij mei maiorem in dies ſingulos fructũ voluptatemq; percipio. Hinc enim euenit, vt multa in amicos, quos mihi paria literarũ cõmercia cõciliauerant, nõ obſcura forſitan extarent officia, dareturq; interim occaſio, vt meum ſummũ erga te ſtudiũ inciperem omnino patefacere, F

quod

A *quod omnium maximè cupiebam. Parum enim exiſtimabam talia mecum cogitaſſe, quæ menti ſemper firmiter inhæſerant, niſi res ipſa aliquo, vt vt fieri poterat, ſigno cæteris omnibus innoteſceret. Viſum itaq; eſt vnum è commentarijs, quæ per datum à te mihi otium conſcripſi, de myſticis Aegyptiorum literis tibi, ſi quid hoc ad rem facit, dedicare. In eo continentur Currus, Sella, & Fulmen. Sella, vt quies demum aliqua laboribus detur tuis, quos vt rempub. Chriſtianam pleriſq; locis conuulſam firmares, bonam orbis partem ambiendo, quæq; vbiq; labefactata cerneres, prudentia conſilioq; tuo reſarciendo toleraſti. Currus, in quo doctrinæ ſapientiæq; tuæ ſublimitas prouehatur. Fulmen, quod tuæ ſit indicium claritatis & famæ. Dicent aliqui, impudenter à me factum, qui de picturis, de ſignis, de artificum operibus inſtituerim cum eo fabulari, quem conſiliarium, quem ſocium, vbi arduæ quæq; res inciderint deliberandæ, maximi quique principes ſibi adſciſcere contendant: agnoſco quidem hanc culpam, & ineptè feciſſe profiteor, qui te nugis his obtundere cogitarim: ſed malui & à te & ab alijs deſiderari prudentiam meam, quàm niſi hoc qualecunq; eſt, feciſſem, memoriam, fidem, amorem, cultum & obſeruantiam, officium deniq; ipſum forſitan exquiri.*

B

DE SEDE.

SVmmorum principum ornamenta, inſigniaq; & multa & varia fuiſſe alibi recenſuimus, ſed nullum vnquam ſella ſublimius, neq; auguſtius, neq; venerabilius habitum. Reliqua enim ad humanæ tantùm amplitudinis decus facere videntur, hoc ad diuinæ propémodum maieſtatis honores proximùm accedit. Quare minimè arbitror me operam eluſurum, ſi multa quæ de ſellæ dignitate tradita ſunt à veteribus, in commentarium hoc collecta, ſi quis huiuſmodi rerum cognitione delectetur, in promiſcuo vſu fecero, measq; ſuper his lucubrationes ſtudioſis omnibus communicauero.

PERENNITAS.

POrrò perennitatis, æternæq; quietis hieroglyphicum eſſe ſellam, pleriſq; locis toto opere diſputatum eſt ex Ægyptiorum ſacerdotum inſtitutis, eoq; præſertim loco, vbi ſedentis Cynocephali ſignificata percurrimus: ſic enim eum ſtatuebant, cùm æquinoctij quietem æqualitatemq; deſcribebant: quæ quidem
C neceſſe eſt ibi ſit, vbi nihil ſubſultat quod alterum inquietet, ſed omnia firma ſtabiliaq; in æquilibrio conquieſcant. Quin etiam veteres Deum infantili ætate, vtpote vnicum atq; perpetuum rerum omnium principium nullo conficiendũ ſenio, inter loti arboris ramos conquieſcere profitebantur, vtpote qui diuinitatem ex ipſo ſedentis habitu internoſcebant, quem nulla vnquam poſſet inquietatio ſolicitare. Numa Pompilius Ioui flaminem aſsiduũ ſacerdotem inſtituit, cui præter alia ornamenta ſellam etiam decreuit, & duos illi comites Martialem & Quirinalem. Quod verò ad firmitatem attinet, eiuſdem Numæ præceptum fuit, vt poſt adorationem ſederẽt, boni ominis cauſa, vt Plutarchus arbitratur, quò ſcilicet preces eſſe ratas augurarentur. Religionem hanc ſella ſuper, ſecuti plurimum ſunt Romani principes. Hinc Macrinus Imp. cùm Baſsianum Antoninum inter diuos referri procuraret, tum multa alia, tum præcipuè duas etiam ſtatuas ſedentes ciuili habitu illi decreuit, diuos eos, ex eo quòd ſederent, interpretatus. Naſamones autem, quòd ab obitu ad Deos euolare ſe arbitrabantur, quò fierent dijs ipſis propiores, cùm morituri erant, inter expirandum ſedere, ac ſedentes etiam ſepeliri volebant.

Æ T E R N I T A S. D

SEllam hanc æternitatis ſignum oculata fide perſpicimus in numo quodam, in quo Romæ ſimulachrum eſt in ſede cum ancili & inſcriptione, ROMÆ ÆTERNITAS. cui ſcilicet Iupiter apud Virgilium fateatur nec metas rerum nec tempora poſuiſſe, ſed imperium ſine fine decreuiſſe. Nam & ipſum Romæ vocabulum, nationes nonnullæ ex patriç linguæ ſignificatione æternitatem interpretantur. In numo cuius inſcriptio eſt, CLOD. SEPT. ALB. AVG. idem ſimulachrum eſt ſedens, dextera genium porrigens, læua verò iaculum terrę affigens, cum eadem Æternitatis inſcriptione.

V E S T A.

EAdem æternitatis ſignificatio effecit, vt & Veſta per ſedem exprimeretur, vel ſella illi ante omnia dedicaretur. Itaq; dijs reliquis apud Platonem, Phædro, duodecim ordinibus domo digreſsis, ac alatum Iouis currum ſubſequentibus, ſola Veſta reſidet domi, eaq; vbiq; ſedẽs ſculpi & pingi ſolita. Nam in Caligulæ numo gemmata ſella ſedens, dextera pateram porrigit, ſiniſtra contum terræ affigit, cum eadem inſcriptione, VESTA. In alio Titi Veſpaſiani, ipſa eadem ſedens cum conto, dextera genium ſuſtentat: literę, VESTA. In numo hoc inſcriptio infernè, in altero supernè poſita eſt. E

D I V V S.

EAdem ſpecies, vti ſuperius de Baſsiano dictum, relatũ quempiam in Deorum numerum oſtẽdit, quod ex inſcriptione, quæ eſt, DIVVS, intelligitur. Numus eſt cuius inſcriptio, DIVVS AVGVSTVS. ab altera facie, DIVA AVGVSTA, ipſa ſella ſedens conto innixa, dextera duas ſpicas porrigit. In Iuliæ Auguſtæ numo Dea ſignata eſt ſella ſedens, pinum dextera prætendens, leone accumbente: inſcriptio, MATER DEVM. In diuæ Fauſtinæ Piæ ſimulachrum muliebre eſt ſedens cum lancea, ſignis antè affixis, quod pilam cui aquila inſidet porrigit: inſcriptio, MATRI CASTRORVM. Nam M. Antonius eius maritus Fauſtinam ſubito morbo exanimatam, diuam à Senatu appellatã gratulatus eſt. Matrem verò caſtrorum ideo ipſe vocitare ſolitus, quòd eam ſecum & in æſtiuis habuerat.

SECVRITAS. F

CVm verò proprium Deorum ſit perpetua frui quiete, neq; vllos humanæ viciſsitudinis caſus in poſterum expaueſcere, ſecuritatem inuenias hieroglyphicè plurimùm ſella compoſitam. In M. Aurelij Antonini Brit. numo dea ſedens caput manu ſuffulcit, dextera radium tenet: quæ verò manus caput ſuſtentat, eadem ſellæ innititur. Inſcriptio eſt, SECVRITATI PERPETVÆ. In altero Imp. M. Iul. Philippi Auguſti, dea ſedens eſt, quæ dextera ſagittam tenet, læuam ſupra caput tollit innixam ſellæ. Inſcriptio, SECVRIT. ORBIS. In numo quodam Imp. Neronis Cæſaris Aug. P. M. TR. P. P. P. dea ſedens ara appoſita, radium læua tenet, dextera caput ab occipitio ſuſtentat, cum inſcriptione, SECVRITAS AVGVSTI. quod mihi reducit in memoriam dictum illud, In vtranque aurem quieſcere.

CON-

A CONGIARIVM.

IAm & congiarium dari ſolitum ſimulachris tribus pro tribunali ſedentibus, in numo Clodij Pupieni cernitur. Et in numo Domitiani COS. XIII. congiarium ipſe ſedens populo elargitur, cum inſcriptione, LVD. SÆC. Ædes verò iuxtà ſita eſt, & in tribunalis facie literæ appoſitæ ſunt, S. V. F. P. D. quarum ſententiam ita reperi à nonnullis interpretatam: Sedem vouit firmam primo decennali.

ÆDITVMVS.

AEditumum quoq; ſignificaturi ſacerdotes ijdem Ægyptij, hominem pro templi foribus in ſede ſtatuebant, eo amictum indumento, ijsq; geſtaminibus ornatum, quæ latè Euſebius libro vndecimo de præp. Euang. recenſet, vbi templum Serapidis deſcribit, & cuſtodes hos ipſos paſtophoros enumerat, ab ſacerdotali ſcilicet habitu ſic cognominatos, à Latinis aliàs æditumos quaſi ædium intumos, aliàs æditüos à tuendis ædibus appellatos, vt apud Chariſiũ eſt. Prævidit Dauides principes ſacerdotũ è Iudæis futuros, qui aduerſus Chri-
B ſtum inſurgerent, cùm dixit: Aduerſum me loquebantur qui ſedebant in porta. Nam & idem mos pro templo ſeſsitandi, apud Hebræos etiam fuit. Sed cur ab Ægyptijs, à gentibus've alijs exempla quærimus, cùm diuinæ vbiq; literæ de throno Dei tam multa protulerint? Vidit enim Michæas Deum Iſraël ſedẽtem in ſede ſua. & Eſaias, Dominum ſedentem ſuper thronum excelſum atq; ſublimem. & apud Hieremiam, thronus gloriæ, exaltatus ab initio locus, ſanctificatio noſtra, ſuſtentatio Iſraël: quæ quidem omnia firmum & ſtabile Dei ſignificant imperium: & vt inquit Adamantius, ſiue de Chriſto volueris iſta intelligere, non peccabis: ſiue de Patre, non impiè ſenſeris: eſt enim thronus glorię excelſus, & à principio, Aſſertor noſter: propterea regnũ eius & ſanctificatio noſtra Chriſtus eſt, quia & ille ſanctificans, & nos ſanctificati ex vno omnes ſumus. Ideo verò eum ſedere dicimus, ait Euthymius, quòd hinc Regiam eius dignitatem, ſtabilitatemq;, & venerabilem iudicis autoritatem imaginamur. Ita ſedere ſuper ſedem ſuam dicitur Deus, qui latè Dominus ſuper omnes gentes regnat. Quin & malignus cùm Scythas, Turcas, & pleroſq; alios à Septentrione barba-
C ros, alios impios, alios hæreticos ſibi addicendos præſagiſſet, Ponam, inquit, thronum meum ad Aquilonem: inde enim mali genus omne, per tot ætates, per tot ſecula, in quietioris vitæ prouincias continenter effluxit. Cùm verò ſuper Cherubim ſedere ponitur Deus, intelligitur de ſumma ſciẽtiæ plenitudine, quæ tum angelis, tum viris inſigni pietate præditis ſuperaſtitit, de qua Salomõ Prouerbijs: Anima eius ſedes ſapientiæ. At ſcabellum à ſcamno ſede deminutum, humilitatis & ſubiectionis, inquit Eucherius, indicium eſt: vt Pſalmo, Donec ponam inimicos tuos ſcabellum pedum tuorum. Accipitur & pro Chriſti humanitate: vt, Adorate ſcabellum pedum eius. Nam & pedes pro Filio ponũtur in diuinis, ſicut caput Pater, de quo loco ſuo.

DOCTRINA.

PLeriſq; verò hieroglyphicis cathedra doctrinæ ſignificatũ habet: atq; ita diuus Hieronymus & pleriq; omnes interpretantur locũ Euangelicũ: Super cathedram Moyſi ſederunt ſcribæ & Phariſæi. Ita illud Pſal. primo: Et in cathedra peſtilentiæ nõ ſedit. quod pro doctrina non ſana interpretatur Euthymius, hæreticorũ ait Eucherius: beatiq; porrò illi habentur, qui pro ſceleratis nõ ſteterint, & cũ impijs atq; peruerſis minimè ſederint. Quãvis pro peſtilentia nõnulli

accipiant, deriſores, & pro cathedra, ſocietatem ponant: vt ſit, neq; cõmercium D habuit cum ijs quorum ingenium & doctrina omnis eludendis decipiendiſq; mortaliũ animis exercetur. Quòd verò Paraphraſtæ nonnulli ſcripſerint, neq; ſocius fuit eorum qui ſtudio faciunt malè, multò minus eò dementiæ peruenit, vt impoſtorum illi vita placuerit. Latinũ eſt omnino, Aſsidere cuipiam, pro ſocium eſſe, vel ſimilem, vel imitatorem. Hinc Horatius Epiſtolis:

Parcus ob hæredis curam, nimiumq; ſeuerus

Aſsidet inſano: hoc eſt, par, vel ſocius, aut ſimilis eſt inſano. Sunt qui cum ſuperiore ſignificato conſentientes, per cathedram hoc loco perſeuerantiã & firmitatem in malis operibus ſignificare velint. Nam deſidere, vnde deſes & deſidia, contationem indicat huiuſmodi.

CONSVLTATIO.

QVin & conſultationem per ſeſſum ex Ægyptiaca doctrina ſignificari manifeſtum. Vulgatumq; apud nos illud de Romanis, ſedendo eos viciſſe: quod ad conſilia referunt eruditi, vt apud Plautum is qui nimio plus ſapere ſe ſedentem aſſerit. & quod apud Maronẽ, Turnus ſacrata valle ſedebat, legitur, B exponit Seruius, ſedere, eſt conſilium capere. Multaq; apud alios etiam in hanc ſententiam. Non otioſe poſitum eſt in ſacris concentibus Pſal. XLIX, Sedens aduerſum fratrem tuum obloqueris: id enim κατὰ πλάλεως indicat. Sedens, hoc eſt, conſultò, non ſubita ira aliqua percitus, non dolore concitatus, non repentina aliqua re commotus, ſed animo conquieſcente, & ſponte de calumnijs agitante, vel aliquid, quod obeſſe poſſet excogitante.

CESSATIO.

NEq; deſunt, qui ſedere pro ceſſare ponunt, Horatium ſecuti, qui de puſillanimo dixit:

Sedet qui timuit, ne non ſuccederet.

Vti ſtare, ad expeditionem paratum eſſe, interpretantur. Ita Maro:

Stat ferri acies mucrone coruſco, Stricta, parata neci.

Ita pro deſide ſedentem, vel qui nihil attentet, intelligunt.

OPIS IMPLORATIO.

ILlud non omiſerim, implorantium opem fuiſſe morem apud hoſpites, quos F adijſſent, in foro ſeſsitare: quod apud Alcinoũ feciſſe Vlyſſem Homerus ſcribit, neq; diſsimulauit Apollonius. Et Martium Coriolanum patria profugum, Actij Tullij Volſcorum principis ſupplicem factum, ad focum ſedentem ſcribit Dionyſius Halicarnaſſeus. De Themiſtocle quoq; in exilium abacto, talia inuenies apud Græcos hiſtoricos.

ÆDILIS CVRVLIS.

ERat verò ſella eburnea propriũ Ædilium Curulium hieroglyphicũ, quod quidem quoniam alijs aliquot magiſtratibus debebatur, animaduertendũ apud Plutarchum, Mario, duos apud Romanos Ædilium ordines fuiſſe, quorum alter ſella, quę curuos pedes haberet, vtebatur, in qua ſedentes ius dicebãt, huicq; honori aderat magiſtratus nomen. Inferiorem alterum popularem vocabant. Quòd ſi quis à maiori honore decidiſſet, rurſus ad alterius petitionem accedere cõſuerat. Pauloq; infrà, Marius cùm ad Herennium reſponderet, huiuſmodi ſellã ἀγκυλόποδα memorat, quæ cuiuſmodi eſſet in numiſmatis intueri licet: duæ enim huiuſmodi cuſæ habentur ſuper tribunali, in M. Plætorij Æd. Cur. numo, vt omnino inde qua fieri ſpecie ſolerent ſellæ illæ, cõſpicuum ſit. Magna autẽm

A autem ambitio Romanis fuit eburneis huiuſmodi ſellis ad clariſsimos quoſque Reges, quorum amicitiam ſibi cōciliaſſent, dono miſsitandis. Inter ampla quippe dona, quæ Maſsiniſſæ Numidarum Regi miſſa ſunt, ſella etiam Curulis fuit. Ad Syphacem quoq; cum donis alijs ſella miſſa, cùm is ſe Carthaginenſibus inimicum, Romanis amicū per legatos profeſſus eſſet. Et Ptolemęo Ægypti Regi cùm legati ad commemorandam renouandamq; amicitiam miſsi ſunt, tulêre dona, togam, & tunicam purpuream, cum ſella eburnea. Et cōſules cùm magiſtratum inibant, in ſella eburnea ſedere ſolebant. Vnde apud Ouid. Faſtis,

Et noua conſpicuum pondera ſentit ebur.

Sed hæc miſſa faciamus, quæ omnium ſunt hiſtorijs peruulgata, in currumq; protinus à ſella ipſa inſiliamus.

DE CVRRV.

B PRoximus ad ſedem accedit currus, multis & ipſe hieroglyphicis inſignis, quę commemorare infiniti propémodum operis labor eſſet: ſed enim ea tantùm recenſebimus, quę vel in numis, vel autorum de vetuſtate libris comperiuntur, & ſi qua facient ad pietatem, ea nequaquam diſsimulabimus.

TRIVMPHVS.

SAnè conſtat apud Romanos & gentes alias currum triumphi ſignificatum habuiſſe, cuiuſmodi victoriarum monumenta paſsim in numis, in aris, in arcubus conſpiciuntur. Iis autem qui triumphaſſent, ſtatuæ in curribus ponebantur, quæ ob id triumphales appellatæ ſunt. Earum verò ſtatuarum ornamenta erant, quæ Liuius enumerat, corona aurea, ſella Curulis eburnea, eburneus ſcipio, toga picta, & palmata tunica. Sellam autem Curulem ea de cauſa dictā volunt, quòd curru honoris gratia ſoliti erant in Curiam vehi Senatores qui Curulem magiſtratum, hoc eſt, maiorem honorem geſsiſſent, in quo curru ſella eſſet, ſupra quam conſiderent.

AMPLIATOR IMPERII.

C TRiumphalis autem effigies Romęis omnibus decreta eſt, qui fines Imperij ampliaſſent. Auguſtus verò memorię ducum, qui populi Romani Imperiū ex minimo maximum reddidiſſent, proximum à dijs immortalibus honorem præſtitit, itaq; & opera cuiuſq; manentibus titulis reſtituit, & ſtatuas omnium triumphali effigie in vtraq; fori ſui porticu dedicauit, profeſſus edicto, commētum id ſe, vt illorum veluti exemplar & ipſe dum viueret, & inſequentium ætatum principes exigerent à ciuibus.

MARITIMA VICTORIA.

IN numo M. AGRIPPÆ COS. III. ab altera facie Neptunus eſt, equos agens flagello ſublato, ipſe currui cymbæ ſpeciē præ ſe ferenti inſiſtens. Cymba inter vtrunq; equū ſita. In puppi eius nauigij auis eſt alis ſurrectis, quę aquilæ ſpeciem refert. Literæ, HIC OMNIPOTENS ÆCORIS. Vnde apud Horatium illud, Suſpendiſſe potenti Veſtimenta maris deo. Vbi animaduertendum eſt, C literam apud nos ordine tertiam, pro Q poſitam more maiorum, qui Q literam olim excluſere, vt Velius Longus atteſtatur, neq; à Nigidio Figulo in commentarijs ſuis vnquam poſita eſt, teſte Victorino. Numi verò huius ſpecies nimirum victoriam ab Agrippa contra Sex. Pompeium partam oſtendit, quam Maro etiam celebrauit in Scuto:

Parte alia ventis & dijs Agrippa ſecundis D
Arduus agmen agens, cui belli inſigne ſuperbum
Tempora nauali fulgent roſtrata corona.

Sunt etiam numi alij in victoriæ huius memoriam cuſi, in quibus triremes tridentalibus roſtris præditæ conſpiciuntur, vt tandem aliquãdo Virgilianum illud incolumitati ſuæ reſtituatur, Roſtriſq; tridentibus: de quo in ijs quæ circa Virgilianæ lectionis caſtigationem olim elucubrauimus, pleriq; dubitant.

IMPERIVM.

IMperium autem, aut ſummam rerum, ſpecioſioreſq; magiſtratus, aruſpicina quoq; per currum ſignificauit. Nam Tarquinius cognomẽto Superbus, cùm adhuc Romæ regnaret, & Iouis Capitolini templum penè abſoluiſſet, currum quendam fictilem Thuſcis quibuſdam ex Vciorum gente fingendum locauerat, quem cùm iam cõfectum figuli in fornacem intuliſſent, nõ vt reliqua fictilia humore expreſſo exilior euaſit quàm impoſitus eſſet, ſed fermẽtati panis inſtar intumuit, coq; magnitudinis concepto robore duritiaq; increuit, vt vix ſublato fornacis culmine, parietibuſq; diſiectis, educi potuerit. Conſulti ſuper hoc aruſpices reſponderunt, apud quos eiuſmodi currus aſſeruaretur, felicitatem & imperium ijs portendi. E

NVPTIÆ.

EIuſdem boni ominis cauſa, & aucupandæ felicitatis affectatione inſtitutum apud veteres erat, vt noua nupta curru vecta traduceret, quod Heſiodus, ſiue is Ariſtophanes Grammaticus fuit, Scuto Herculis ita deſcribit:

Τοὶ μὲν γὰρ ἐϋσσώτρου ἐπ' ἀπήνης ἦγον
Τ' ἀνδρὶ γυναῖκα, πολὺς δ' ὑμέναιος ὀρώρει·
Hi curru inuectam geniali virginem amanti
Traduxere viro, paſſimq; hymen hymenæus Excitus cantu.

Et ligneum ſpõſæ ſimulachrum Citheronis cõſilio fabrefactum, pro Aſopi filia ſuppoſitum, & in curru conſtitutum ab Ioue reperias, quò Iunonem, quę diuortium fecerat, illuderet. Eo verò nuptiali curru tris tantùm vectari ſolitos, ſponſam quæ ſederet in medio, ſponſum & parochum, Pauſanias tradit. Parochum eum nimirum intelligens, quẽ nos hodie anuli maritalis cõpatrem appellamus. F
πάροχοι γὰρ παραβάται παραλῆπται, καὶ οἱ συμπρεσβεύοντες τῇ νύμφῃ ὡδὶ τοῦ ζεύγους καὶ παράνυμφοι.

TERRA.

QVòd verò Cybelem curru inuehi finxerunt, cùm eadem & tellus ſit, terræ ipſius libramentum in aëre pendentis indicare Lucretius putat:
Hanc veteres Graiûm docti cecinere Poëtæ,
Sedibus in curru bijugos agitare Leones,
Aëris in ſpatio magnam pendere docentes Tellurem.

Illud addam, ex ijs quas rerum natura partes habet, vni illi veteres maternæ venerationis merito cognomen indidiſſe, quãdo ita hominũ illa mater, vt cœlum deorum, habita eſt. Hęc nos naſcentes excipit, natos alit, ſemelq; editos ſuſtinet ſemper, nouiſsimè complexa gremio iam à reliqua natura abdicatos, tum maximè vt mater operiens. Quòd ſi quis & cauſam quæſierit, cur turrito capite conſpicua ſit, eam Lucretius rationem in hunc modum expreſsit:
Muraliq; caput ſummum cinxere corona,
Eximijs munita locis quòd ſuſtinet vrbes,

Quo

A *Quo nunc inſignis per magnas prædita terras*
Horrificè fertur diuinæ matris imago.

In editis enim & excelſis locis vrbes ponere antiquis mos erat, non tam alterius diluuiȷ metu, qui diu mortalium mentibus inſedit, quàm vt difficilior hoſtibus acceſſus foret.

BATTI NAVIGATIO.

ERat Delphis Batti effigies in curru, quem Cyrenenſes dedicarunt, poſteaquàm is nauibus in Libyam traiecit. Auriga erat Cyrene: Libyæ verò capiti coronam imponebat. De Batto autem qui Thera inſula pulſus, Apollinis oraculo in Libyam profectus, Cyrenaicis rebus originem auſpicatiſsimè dederit, alio loco diximus copioſiſsimè.

CIRCENSES.

LVdos Circenſes per bigas & quadrigas, quæ tot numis ſignatæ ſunt, ſignificari, ſatis omnibus innotuit, vniuerſa Græcia cum Romanis eo ſpectaculorum genere per multa ſecula detentis. Id autem honoris habitum aurigarum B factionibus, vt in victoriarum eorum memoriã numi ipſi & bigati & quadrigati cuderentur, de quibus in vita Veri apud Iulium Capitolinum legas, poſtulatum interdum à populo Praſinianorum aureorum modium propter equum ex factione Praſina, cui Verus impotenter fauit. Vbi cauendum ne, vt aliquot habent codices, Parſimanorum legas, aut quid hac locutione corruptius: ſed veluti Capitolinus à Veneto, Venetianum fecit, ita Praſinianum à Praſino deduxit.

AVRIGA COELESTIS QVIS.

IN cœlo quoq; Aurigæ ſpecies oſtenditur, de quo ita Theon in commentariȷs Arati: Fabularum ſcriptores, inquit, Aurigam eum, qui cœlo adſcriptus eſt, imaginem eſſe dicunt Bellerophontis, vel Trochili, qui Callitheæ filius fuit: ſolenniaq; huius rei ſacra in Argis primũ inſtituta, quòd primus iunxerit currum. Sunt tamen qui putent Myrtili, ſunt qui Cillantis qui Pelopis auriga fuit, ſunt qui Oenomai figuram eſſe contendunt. Atq; ita Græcia demùm eſt in vna quaque re contentioſa.

C

DIVINA MAIESTAS.

SEd enim cur nos mortaliũ fabulas æquo curioſius proſequamur, cùm Deus Opt. Max. ſua ſe conſpicuum autoritate nobis exhibeat? cuius ſumma maieſtas, qualiſq; videri cœlicolis & quanta ſolet, inuehitur curru, non eo inquam Platonico, in quo ὁ μὲν μέγας ἡγεμὼν ἐν οὐρανῷ Ζεὺς πτηνὸν ἄγων ἅρμα πορεύεται, ſed de curru loquor quem Hetruſcorum monumenta obſeruanda nobis vetuſtate oſtendêre, quem ex Arameorum arcanis profundiſsimæ doctrinę vir Ægidius Viterbienſis in Circum ætate noſtra primus induxit. Verùm ſuper hoc quędam altius repetenda ſunt. Aramei vnum eundemq; librum duas eſſe leges dixerunt: alteram ſcriptam, alteram à Deo Moyſi traditam: illam populis, hanc ſapientibus: illam prouerbȷ rerum humanarum, hanc lucis rerum diuinarum formam gerentem: in illa hiſtoriam orbis conditi atq; adminiſtrandi, in hanc formulã adumbratæ atq; ad effigiem expreſſæ diuinitatis oſtendi. Duo itidem Plato regna commemorat, Iouis & Saturni, regnumq; Saturni regno Iouis tanquam felicius antepoſuit: ſiquidem ſub Ioue actio vitaq; humana, ſub Saturno verò cõtemplatio diuinorũ ſignificatur. De quorũ temporũ felicitate Platonicam ita ſententiã Maro mihi videtur expreſsiſſe, vt cum Platone currum agitet ad palmam. Ait enim:

Ante Iouem nulli ſubigebant arua coloni, D
Nec ſignare quidem aut partiri limite campum
Fas erat,in medium quærebant, ipſaq́ tellus
Omnia liberius nullo poſcente ferebat. Mox de Ioue:
Ille malum virus ſerpentibus addidit atris,
Prædariq́ lupos iuſſit, pontumq́ moueri,
Mellaq́ decuſſit folijs,ignémq́ remouit,
Et paſſim riuis currentia vina repreſſit,
Ut varias vſus meditando extunderet artes
Paulatim,& ſulcis frumenti quæreret herbam,
Et ſilicis venis abſtruſum excuderet ignem.
Tunc alnos fluuij. & quæ plurima de humanis ferè omnibus negotijs ſubſequuntur. Hunc imitatus Naſo, vtriuſq; regnum ita deſcribit:

Aurea prima ſata eſt ætas,quæ vindice nullo,
Sponte ſua ſine lege fidem, rectúmq́ colebat. E
Pœna, metúſq́ aberant, nec verba minantia fixo
Aere ligabantur, nec ſupplex turba timebat
Iudicis ora ſui, ſed erant ſine iudice tuti. & quæ multa proſequitur.

Sed vt ad rem noſtram conuertamur, vtrunq; duobus nominibus appellat Hebræus, illud opus BRESCIT, ac creationis, hoc opus CVRRVS, & arcanę intellectionis. Legis igitur ſecundæ huius, quæ arcana eſt, per Meſsiã & ſuos aperienda, per ſpeciem Currus apud eos conſcribitur ἱερογλυφικῶς. Currũ hunc Ezechiel quatuor ex imaginibus excogitauit: vidit enim in diuina luce tanq; ideas quatuor, atq; ijs veluti gemmis ac ſigillis, formati à Deo ſunt angeli quatuor, omnium cœleſtium mentiũ & duces & principes. À dextera Dei gemma ea prima eſt, vnde pulchra, grata, lætaq́; omnia proueniũt: eamq́; vim Michaëlem vocant. À læua gemma altera eſt, vnde fortia, dura, caſtigataq́; manant: ea Gabriel nuncupata. Mixtum ex ijs medicina & temperamentũ Raphaël. Quarto deniq; loco Vriel terræ proximus, horum trium veluti diſpenſator. Ita Michaël & Gabriel pro duabus rotis, Raphaël pro ſella quæ ſit media inter rotas poſita. Quarta Vriel pro axe, circa quẽ fabricæ huius eſt totius fundamentũ. Duo illa priora nonnulli brachia vocant: tertium & pectus & zonam: quartum tanquam vel pedes, vel pedum ſcabellum. Idcirco dictum aiunt de Imperio Romano Hieroſolymæ euerſore, Donec ponam inimicos tuos ſcabellũ pedum tuorum. Græca Theologia Michaëlis vim in Deo vocat Venerem, Gabrielem Martẽ, Raphaëlem Iouem, cui ſella propriè dicata eſt: & Solem quartum, fœminæ mariſq; vim habẽtem, omnis planè generationis initiũ, & Vrielem nominat & Adonin Hebræus. Orpheus ea quatuor vno refert verſu, quòd mas, quòd fœmina, quòd rerum genitura, quòd Adonis: F

Κούρη καὶ κόρος σὺ πᾶσι θάλος αἰὲν Ἄδωνι.

Vt non ita cõmentitia eſſe videantur ea quæ Plutarchus de Bacchi cultu apud Iudæos obſeruauit, & Sympoſiacis latè diſputauit. Eorum enim ſcenopegia in Bacchi celebritatem fieri putat, Adonimq́; & Bacchũ eundem eſſe. Rotis quatuor, ſiue gemmas, ſiue currus ipſius partes, aut membra libeat appellare, quinto adijciunt loco Nurielem tanquam temonem, cui alligatus trahitur currus. Atq; quinq; hæc diuini currus nomina alto myſterio vna locutione ſcribuntur

in

A In Canticis, eam noſtri aſcenſum purpureum interpretati ſunt. Salomon ſcribit currum hoc modo, ARGAMAN. Prima litera fit Vriel: per A enim illi ſcribũt. Sequẽti R, Raphaël. Tertia G, Gabriel. Quarta M, Michaël. Quinta N, Nuriel. Neq; ſum neſcius, Hebræorum quorundam iuniorum ſuper angelis, Planetiſq; & ſignis, quibus imperitent, commentationes longè diuerſas eſſe, aliterq; tradi in diurnis illis ſupplicationibus, quæ ſecundum doctrinam Cabaliſticam inſtitutæ dicuntur: cæterum Aſtrologos hi potius quàm Theologos ſecuti mihi videntur, qui Michaëlis in Deo vim ita interpretantur, vt numen incomparabilè ſignificare dicant. Vnde illud in Pſal. citant: Deus quis eſt ſimilis tibi? Mercurium è Planetis huic miniſtrum eſſe, fandi & agendi potentem, diuinæq; & humanæ naturæ totius interpretem: cuius lætiores receptus ſint, ſiue vt Græci dicunt, οἰκοδεσπόται, è cœleſtibus ſignis Gemini atq; Virgo: huiuſmodiq; genio diè quarta preces allegandas. Et noſtri Michaëli munus illud attribuũt, quod Mercurio Græci veteres, qui ſcilicet animas cœlo inferat, atq; alias ſub triſtia Tartara mittat. Ad hæc trutinam in manu eius ſtatuunt virgæ loco, vtpote qui meri-
B ta inquirat, bona malaq; compenſet, proindeq; vtvt quiſq; apud ſuperos vixerit, aut pœnis, aut præmijs afficiatur. Sed anteaquàm à Michaële diſcedamus, quamvis cuipiam κατὰ πάρεργον dictum videatur, præterire nolo id quod Rabi Tedacus Leui lib. de duodecim numerationibus ait, Michaëlem occidentali vento præpoſitum, vt magna mihi de cauſa inſtitutum à Gallorum pietate videatur, quod ad noſtra tempora magno cultu perdurat, honoratiſsimum ordinem cohortis Regiæ diuo Michaëli dicatum eſſe. Sed vt reuertamur, Gabrielem iſti Deum fortem interpretãtur, minoris tamen cuiuſdam fortitudinis eſſe: Lunam è Planetis huic miniſtrare, cuius gratiſsimũ hoſpitium Cancer eſſe perhibetur, ſecundaq; illi die ſupplicandum. Ex Raphaëlis nomine atque vi, rerum aiunt omnium medicinam emanare. Eſſe hunc Solem ipſum, qui & Phœbus. Nam is apud Ouidium dicit: Inuentum medicina meum eſt. Leonis vnius domicilio gaudere: prima illi die vota concipiẽnda, nuncupandaq;. Ac, ne Apollinis & Æſculapij fabulas irrideamus, Iouis filius Apollo cenſetur, huius verò Æſculapius: ipſa nimirum Theoretice, quæ intellectum illuminat, Apollo eſt,
C Æſculapius ars ipſa. Vnde Maro:

Tum pater omnipotens aliquem indignatus ab vmbris
Mortalem infernis ad lumina ſurgere vitæ,
Ipſe repertorem medicinæ talis & artis
Fulmine Phœbigenam Stygias detruſit ad vndas.

Ars igitur Æſculapio attributa, per quã bona cõparatur valetudo, vtpote quæ in curatione ipſa verſetur. Eſt & Zamaël, cuius munus vlciſcendi, venenaq; diſpergendi eſſe perhibent, vberrimæ illi bonorũ omnium largitioni ſemper oppoſitus. Martem hunc eſſe Græci volunt, Arieti & Scorpio præfectum: tertia illi die preces faciendas. Nanaëlem mox enumerant, in nomineq; id eſſe ſignificatum autumãt, vt Deum benignè nobis omnia reſpondere, ac omnia ipſo horreo mortalibus elargiri interpretentur. Eſſe hunc Venerem, qui Tauro Libraq; delectetur: ſexta illi die ſupplicãdum. Zadchielem inde deprehendêre, qui Dei iuſtitiam, & quintæ diei ſacrificia, preceſq; procuraret: vnde nonnulli quinarium iuſtitiæ dedicarint. Eſſe hunc Iouem: nam vt Maro, Rex Iupiter omnibus idem. Iſq;, vt illi commenti ſunt, Sagittario atq; Piſcibus præficitur. Caphzielem demum ſeptimæ lucis curam gerere, eaq; mortalium preces ſibi depoſcere.

Ab eo vim frigidam emanare, qua ſcilicet ſingula in inferiori mundo concreta D cōdenſentur. Nam vti calidi eſt diſſoluere atq; rarefacere, ita frigoris eſt ſolidare coagulareq;. Saturnum hunc noſtri vocant, qui Capricornum & Aquarium ſedes habet. Sedenim vt in curru ſatis expatiati, metamq; ipſam ritè circumuecti, eódem vnde curſum auſpicati ſumus reuertamur. Id aliqua egere videt elocutione, quòd à Platone regna duo poſita diximus. Is ſiquidem multo antè tempore præſagiſſe videtur, quæ nunc demum ſperamus euentura. Mundi circuitum is ab Oriente ad Occidentem Iouis eſſe, ac perinde fatalem dici. Appariturum verò olim alterū ſub Saturno huic oppoſitum, ab Occidente ſcilicet Orientem verſus, in quo ſpontè naſcantur homines, & à ſenio in iuuentutē regrediantur. Id ita Platonici interpretantur, vt Iouem mundi animam intelligi velint, cuius lege fatali manifeſtus hic manifeſti mundi ordo diſponatur. Præterea animorum vitam in corporibus cōcretis ab Ioue eſſe, ſenſibusq; & rerum agendarum ſtudio deditā. Saturnum verò ſupremum inter angelos intellectum, cuius radijs animi etiam vltra angelos illuſtrentur accendanturq;, & ad intellectu pollentem vitam continuè pro viribus erigantur. Quæ quoties ad vitam huiuſmo E di cōuertuntur, ſub regno Saturni agere creduntur. Sub Ioue verò, cùm rerum humanarum negotijs implicantur. Plotinusq; regnare nos ait ſub hoc vel illo, prout ſecundum hunc vel illum egerimus. In hac autem vita ſpontè regenerari dicimur, rurſumq; iuueneſcere, ac in dies magis efflorеſcere, cùm ſana bene inſtitutæ mentis optione ad meliora contendimus, de quo Paulus Apoſtolus: Homo interior renouatur in dies. Atq; paſsim in diuinis literis de iuuētute noſtra, quæ ſit vt Aquilæ renouanda. Quòd ſi vllo vnquā tempore ſpes affulſit vt mortales hæc eſſent conſecuturi, nunc ſperandum maximè, cùm eorum omnium ingenia, quæ aliquem veræ lucis fulgorem conſecuta ſunt, maiorum noſtrorū errores, qui tot annos vni tantū ſenſui adhæſere, deprehendere iam inceptarunt, omnemq; ſtudiorū ſuorum conatum ad veritatem ipſam conuertere, ſanctioresq; diſciplinas adamare. Adiuuant inſuper hanc proborum hominum voluntatem, ſanctiſsimorum autorum ſcripta, lucubrationesq; & documenta, quæ de vetuſtatis eruta voraginibus cotidie prodeunt in lucem. Etiam ille minimè cenſetur eruditus, quantumlibet Græcè Latinéq; ſciat, qui Iouem ſcrutaturus cœle F ſtem non inſiliat in currum, qui ſacra non attigit, qui diuina non eſt imbutus diſciplina, qui Chriſtum, atque adeò Chriſtianæ inſtitutionis volumina non affectatur: quid myſteria ſibi velint, non exquiſierit, quaq; ratione Deo animum aſſerere poſsit, inſpicere neglexerit. Verùm ille omnium optimè peritus, qui lutoſas, fæceq; conglutinatas alas in profluente puriter abluerit, perpurgaueritq;, à terraq; ſublatus cœleſtium Circenſium pompam comitatus eò peruenerit, vbi ſparſas manu veri Iouis fruges donariaq; percipiat, opiparéq; & ipſe & iugales excepti, amœniſsimi lautiſsimiq; diuerſorij otio perfruantur: quod qui fecerit, dubio procul intelliget reliquas doctrinas omnes, ſtudiaq; omnium reliqua, nihil aliud niſi ſummam eſſe vanitatem.

DE FVLMINE.

IOuem igitur in alta ſede conſpicuū alato inuecti curru cōſecuti ſumus. Quo verò eum eſſe Iouem agnoſceremus, nullū manifeſtius ſignū fuit, quam fulmen eius manu prætentū; quare cùm id geſtaminis ad Iouem præci-

A præcipuè pertineat, non ſecus ac ſella, de fulmine dicere minimè alienum eſt ab inſtituto negocio futurum.

IVPITER.

OMnibus vtiq; vulgatum eſt hieroglyphicum illud, Fulmen ſupremi Iouis geſtamen eſſe. Sed vt nunc fabulas diſsimulemus, veram figmenti cauſam afferamus, ſiquidem hoc ipſius fulminis naturam exprimere videtur: quod quidem ita fit. Calor interdum per refrigeratum à ventis aëra conſperſus, vbi contrariæ naturæ viribus ſolicitari cœpit, ſeſe in globum colligit, & aduerſus algorem validiſsimè reluctatur: vrget algor ventis ingruētibus, ille ſeſe magis ac magis adſtringit, quoq; anguſtius premitur, eo validior euadit, ac ſimulac extremā intentari ſibi vim intelligit, totis erumpit viribus, craſsioreq; aëre, qui circunfuſus eſt, diſrupto, viam ſibi cum ſtrepitu & incendio patefacit. Suprema verò illa pars elementorum, vnde calor emanat, cùm Ioui ſit attributa, ideo illum vetuſtas fulgura & fulmina ciere confinxit. Signaq; Iouis paſsim cum fulmine fieri cōſuerunt, cum vno quidem frequentiſsimè: ſed & cum duobus fulminibus aliB quando Ioui ſtatua poſita eſt, vt apud Elidem Olympiæ Iouis Horcij nuncupata: ea quidem ſeuera minaciq; effigie, vtraq; intenta manu fulmina tenebat, iuxta quam pugiles in certamen deſcenſuri ſuper mactati porci exta iurabant, nihil ſe dolo malo facturos, aut ſecus quàm Olympiæ leges paterentur auſuros.

FAMA LONGE' LATE'QVE PROPAGATA.

ILlud verò præcipuum fulminis ſignificatum eſt, vt vocem procul auditam, hoc eſt, famam rerum geſtarum longè lateq; per immenſa terrarum ſpatia diffuſam expatiatamq; præ ſe ferat. Tranſit & illuſtrem præclari facinoris memoriam, in longam annorum ſeriem propagatam. Ægyptij enim ſacerdotes huiuſmodi gloriæ amplitudinem oſtendere ſi vellent, vocem, vt ipſi dicunt, aëris quippe tonitrum, hoc eſt, ipſius fulminis imaginem deſcribebant. Nihil enim magis, nihil validius nec terribilius tonitru ſonare conſtat. Eaq; de cauſa Apelles pictor, vti in Armorum commentario diximus, cùm Alexandri effigiem pingeret, fulmen in eius manu poſuit, quo nominis eius amplitudinem ex re-
C bus ab eo geſtis longè lateq; propagatām, & memoria nunquam intermoritura celebrem indicaret. Poſita ea tabula, vt Plinius ait, in templo Dianæ Epheſiæ, XX talentis auri picta. Eo verò artificio fuit, vt digiti eminere viderentur, fulmen extra tabulam eſſe. Sed enim Lyſippus ſtatuarius factum vt adulationis plenum improbauit, quare haſtam ipſe in manu Regis poſuit: qui quidem, ſi vera quis de Alexandro, non fabulas conſcripſiſſet, famam eius ne vna quidem ætate ſuperfuturam iudicaret, nedum id aſſequi meritus ſit, vt diuini honores ei decernerentur, datis ad Græciæ ciuitates literis, vt ſe decreto publico Deum inſtituerent. Ea res cùm matrem Olympiam etiam offendiſſet magnę integritatis fœminam, Rex ipſe vt inceptum excuſaret, & inſtitutum ſuum approbaret, inſigne volumen ad matrem ſuam conſcripſit, vt apud Cyprianum legi, quo rationes multas oſtendit, Regibus ſuis Apotheoſin decernere, atque hinc maiorum Regum memoriam ſeruari, indeq; colendi & ſacrificandi ritum inoleuiſſe. Sane quidem Athenienſes ipſi, qui doctrina & ſapientia ſemper inſignes habiti ſunt, cùm XII tantùm deos antea colerent, Alexandrum tertiumdecimum appellauêre, honoreſq; illi adhuc viuenti inſtituêre, qui tamen vulneribus ſæpe confoſſus, morbiſq; tentatus, ac poſtremò vita functus, ſe

mortalem oſtendit, qui deorum interim concilio adiectus erat. Quare Lacedæ- D
monij literis acceptis, argutè liberéq; admodum more ſuo reſponderunt, ἐπειδὴ
ἀλέξανδρος βούλεται θεὸς εἶναι, ἔστω θεός. Alexander quandoquidem vult eſſe Deus, eſto
Deus. quo decreto id declaratum voluêre, nullam aliam fuiſſe cauſam, neq; me-
ritum aliud cur deificatio eſſet Alexandro decernenda, niſi quòd ipſe ita vellet.
Cæterùm is qui adhuc viuẽs diuinis honoribus inhiabat, ne communibus qui-
dem poſt obitum iuſtis honeſtabatur, ad grauiſsimam vſq; Olympiæ matris la-
mentationem. Peruulgatum tamen apud multos populos & nationes fuit, Re-
ges ſuos, vt nuper dicebamus, pro dijs colere. Nam & Romani non tantùm Re
ges pleroſq; ſuos, verum etiam eorum vxores diuinis honoribus honeſtarunt,
& nonnullis templa, & ſacra etiam inſtituerunt. Quantum verò pertinet ad ful-
men, eo tolerabilius id Alexandro concedendum, quo inſolentius Lyſimachus
ab Alexandri morte particulam eius regni ſortitus, non quam armis virtutẽ ve
vlla ſua ſubegiſſet, ſed ex Regis tabulis adeptus eſſet, lancea cœlum tangere ſe ia
ctabat: quod tantundem erat, ac ſi famã aſtris terminare ſe diceret. Qua de cau-
ſa Paſiades Byzantinus hominis vanitatem irridens, ad ſuos conuerſus ait: Ca- E
uendum ne is lanceæ mucrone cœlum medium pertundat. Quódq; impatien-
tius aliquis ferat, Clearchus Heracliæ tyrannus fulmen geſtauit, & ex liberis
vnum Tonitrum appellauit. Quanta verò Cliti, quanta Demetrij fuit inſolen-
tia, quorum iſte non magna admodũ regni parte ab Alexandro accepta, Iouem
ſe vocari paſſus eſt, reſponſa ſua pro oraculis haberi gauiſus: ille quatuor ad
ſummum nauibus demerſis, Neptunus vocitari voluit, tridẽtémq; geſtauit. Vt
minus iam Salmonea miremur eò prouectũ inſaniæ, vt flammas Iouis, & Olym
pi ſonitus imitaretur. Nam vt apud Maronem:

Quatuor is inuectus equis, & lampada quaſſans,
Per Graiûm populos, mediaéq; per Elidis vrbem
Ibat ouans, diuûmq; ſibi poſcebat honores
Demens, qui nimbos, & non imitabile fulmen
Aere, & cornipedum curſu ſimularet equorum.

Longè verò felicius atq; tutius Numa Pompilius eliciendorum fulminum ra-
tionem inuenit. Nam cùm quædam occulta ſacra ad fulmina expianda noſcere F
cuperet, Egeriam conſuluit, quæ reſpondiſſe fertur, vt Auentinum peteret, &
fontem qui in antro quodam erat, melle & vino generoſiore inficeret, quò ſole-
bant hora certa dæmones duo ſitibundi conuenire. Hi erant Picus & Faunus.
Curaret verò ille ſibi latebras, in quas abditus ab aduenientibus illis non con-
ſpiceretur, ipſe tamen fontem intueretur, diſponerétq; per fontis marginem
retia, prout opportunum ſibi videretur. His peractis dij venerunt, & potus
allecti ſuauitate multum ebiberunt: tandem ſopore grauati, ibidem, vbi con-
ſtiterant, ſomno ſe proſtrauêre, quos ita grauatos Numa implicuit in rete, qui
videntes ſe captos, in varias ſe formas transformabant. Sed cùm nihil quic-
quam proficerent, ad veras tandem effigies rediere, Numámq; vt retia ſolueret,
orauerunt. Rex ſe non prius retia ſoluturum dixit, quàm de placando Ioue do-
cerent. Illi & hoc docuerunt, qua ſcilicet ratione cœlo Iupiter eliceretur, quoq;
modo fulmen expiaretur. Vnde Ioui Elicio nomen datum, cuius templum in
Auentino poſitum, vbi res hæc contigerat. Scio fabulam importuno loco po-
ſitam, ſed quia non ita vulgata eſt, minimè fuit diſsimulanda. Ne verò nos alie-
næ gloriæ detractoribus fauere videamur, Alexandro fulmen meritò attributũ
dixe-

A dixerim, ea de cauſa, quòd annos vix tres & triginta natus, celeritate mira Orientales ferè omnes nationes ſubegerat, & Oceanum ipſum enauigauerat, vt nō immeritò Cæſar, qui pari ſaltem animo ad eam rerum amplitudinem adſpirabat, cùm Gades veniſſet, animaduerſa apud Herculis templum Magni Alexandri imagine, ingemuerit, atque vt Tranquillus ait, pertæſus ſit ignauiam ſuam, quòd nihil tum à ſe memorabile actum eſſet in ętate qua iam Alexander orbem terrarum ſubegiſſet.

CELERITAS.

EST enim fulmē ante omnia velociſsimæ omnino celeritatis indicium, quam poëtæ cùm volunt exprimere, dicūt, fulminis ocyor alis. Idem ex antiquorū numis manifeſtum eſt: vt in eo cuius inſcriptio eſt, Q. PILIPVS, equus habetur in pernicem curſum admiſſus, cauda exporrecta, fulmine ſubſequente, lancea protenta: quod innuere videtur, prouinciā ſuſceptam ſumma celeritate peragratam, negociumq́ quamocyſsimè confectum. Nam & Ptolemæus, vnus ex Ægypti regibus, promptitudinis & audaciæ cauſa κεραυνὸς appellatus, ait Pauſa-
B nias. Facit huic rei fidem numus alius, in quo caput humanum eſt, capreæ coopertum ſpolio, ſub cuius iugulo fulmen eſt, & arcus ab occipitio: ab altera verò parte Pegaſus, cum ſagitta ſubiacente, omnia, vti palàm eſt, velocitatis indicia, cùm præſertim inſcriptio ſit, L. PAPI. De quo quidem Papirio, qui ob mirificam in agendis rebus feſtinationem atq; celeritatem, Curſoris cognomentum meruit, multa rerum ſcriptores memoriæ prodidêre. Equorum porrò velocitatem in curruli certamine fulguri comparat Heſiodus Herculis ſcuto, vbi dicit:

ᾤδι δ᾽ ἱππεὺς δίφρα δίφυ ἴκελος ἀστεροπῇ πατρὸς Διὸς αἰγιόχοιο.

quem Statius ſecutus ait:

Ilicet igne Iouis lapſisq́ citatior aſtris.

Et inferius idem Heſiodus de equis in curſum à Pallade concitatis:

τοὶ δ᾽ ἄμυδις πρεγέοντ᾽ ἴκελοι πυρὶ ἢ θυέλλῃ.

quod proximè accedit ad Papinianam ſententiam.

CELEBRITAS.

IN augurali diſciplina fulmen tam in publica quàm in priuata opera vibratū, atq; etiam per nocturnam imaginem in ſomniis viſum, celebritatē nominis,
C & magnarum rerum auſpicia facit. Nam Olympiæ Alexandri matri fulmen per ſomnium oblatum, futuræ in filio claritatis indicium fuit. Illa enim priori nocte qua ſe viro adiunxit, exiſtimauit facto tonitru in vterum ſibi fulmen illabi, ex cuius ictu magno excitato incendio, in flāmas inde latè diffuſas abire viſum. Quid verò hîc memorem Iuliæ filiæ Cæſaris monumentum ictum fulmine? quid Euripidis poëtæ Tragici, atq; Lycurgi ſepulchra de cœlo tacta? Quid Veliternum murum? quid Eutimi Pictę, aut Horatij Coclitis, aut Probi Imperatoris, aut Taciti & Floriani ſtatuas eodem modo afflatas? quæq; huiuſmodi exempla plurima declamatione, quam olim de fulminū ſignificationibus edidimus, explicata ſunt, quorum ſignificata in hanc nominis amplitudinem accepta, tam Aruſpicum reſponſis, quàm euentis poſtea comprobata reperiuntur.

ELOQVENTIÆ VIS.

QVod verò de claris eloquentia viris dictum, vt de Pericle et aliis reperimus apud antiquos, eos ciere tonitrus, & fulgura diſpergere ſolitos, cùm orarēt, tanta erat animorum perculſio & in dicentiū ſententia motus, tanta verborum autoritas, de ſacra dubio procul lectione metaphoram ſumpſere. Pſalmo enim

centeſimo ſupra quartum & trigeſimum canitur: Educit nubes ab extrema ter- D
ra, fulgura vertit in pluuiam. Vbi per nubes viri ſancti intelliguntur, per fulgura verò perſuadendi vis, per pluuiam eloquentia: de quo plura alibi. Et quòd alibi Dauid, Vox, ait, tonitrui tui in rota, eo hieroglyphico ſignificat Euangelij voces, quæ de cœlo diuinitùs intonaturæ eſſent, & vniuerſum terrarum orbem (id enim rota eſt) commoturæ, attonitumq; redditurae. Eodem modo per fulgura verba Chriſti ſignari tradit Eucherius: eoq; ſpectare pſalmi dictum, Et fulgura multiplicauit, & conturbauit eos, de Iudæorum confuſione, qui ei nulla in re vnquam reſiſtere potuerunt. Et Hieronymus primis Hebræorum caſtris, Rameſem, tonitrui gaudium interpretatus, diuina verba, & quæ voces ſunt in ſacris literis, per tonitrum accipi docet, quòd cœlitùs editæ excipiantur. Fulminis verò radij deſcripti, quæ ipſæ coruſcationes ſunt, ad eiuſdem Euangelij pertinent claritatem & famam, de quibus Pſalmo: Illuxerunt coruſcationes tuæ orbi terrarum.

CLEMENTIA.

IN Antonini Pij, atq; etiā in aliquot Neruæ numis cernere eſt fulmen in toro E
collocatum, quod manifeſtum & pulchrum admodum eſt clementiæ ſignum: arguit enim offendendi poteſtatem penes ipſum Imperatorem eſſe, verùm ob eius clementiam quieſcere: quod perinde eſt atq; illud, quòd apum regem aiunt aculeo quidem præditum eſſe, verùm eum in vulnus nunquam exeri. Primam verò huius virtutis laudem ætate noſtra tulit Iulius Medices princeps noſter, qui ſimulac bonorū in eum ſtudiis inclinatis Pont. Max. electus atq; ſalutatus eſt, omnium ſtatim, & earum quidem atrociſsimarum iniuriarū oblitus, ijs omnibus eveſtigiò pepercit, quos aduerſarios habuerat iniquiſsimos, quos hoſtes totæ vitæ curſu perpeſſus erat infenſiſsimos, quiq; non bonis tantùm & fortunis eius, ſed & vitæ modis omnibus inſidiati ſæpius fuerant. Quare Clementis nomen, vt tantæ manſuetudinis pignus, perpetuumq; monumentū, aſſumpſit: ita ſumma totius vitæ moderatione conſeruauit, req; probauit, vt Chriſtianum demum Pontificē mortales intueri ſe profiterentur. Sedenim cùm nobis de tanti principis laudibus loqui non liceat, qui eius auſpiciis annos aliquot in hominum luce verſati ſumus, negocium aliis relinquemus, eam fuiſſe noſtri principis clementiam profeſsi, vt vel hoſtes ad eam æternis literarum monumentis cele- F
brandam impulſura ſit.

PIERIVS VALERIANVS AD IO. BAPTISTAM MONTANVM, DE IIS QVÆ PER SOlem, Lunam & Stellas ſignificantur, EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS

SCribis, Clariſsime vir, vidiſſe te lemmata quædam mea in breue admodum compendium redacta, de Hieroglyphicis quæ per Stellam apud Aegyptios ſacerdotes in doctrinarum ſuarum arcanis habentur: quod vt ad ſe mitterem, Reuerendiſsimus Cardinalis vtriuſq; noſtrûm alumnus Hippolytus Medices, tantopere flagitauerat. Addis inſuper, cognouiſſe te rei iſtiuſmodi argumentum non in ea tantùm ſchedula contineri, ſed à me longè copioſius conſcriptum. Rogas itaque, vt rei totius Commentarium ad te mittam. Nam quicquid illud erat, ad figurarum tantummodo formam ſpectabat, quibus pictor

A *pictor vteretur in Iulio illo ſidere adornando, cuius celebritatem Hippolytus ipſe tanto ſtudio fouet. Nimirum video te, Montane eruditiſſime, leonem ex vnguibus æſtimare voluiſſe: ſed in re mea non leo, ſed muſculus continetur, qui ſe olim apud mythologos pro leone auſus eſt venditare. Quantulumcunq; tamen id ſit quod ego præſtare potuerim, officij mei fuit, omni poſthabita contatione, obſequi viro tum à primis ſtudiorum noſtrorum annis amico, tum ætatis totius demùm curſu mihi ſemper admirando, tam in philoſophiæ quàm artis Medicæ peritia, quàm etiam in cultioris eruditionis elegantia, ſeu Græca ſeu Latina quis poſcat, politiſſimo. Accipies igitur Stellarum hieroglyphica prout à me fuerunt interpretata. Sed noſti ſtellas ſine Luna deſolatas quodammodo videri. Nam quò illæ rerum quæq; ſuarum ſemina conſpergant, niſi in Lunaris orbis paratiſſimum, vt ita dicam, horreum condantur, quæ poſtmodum illa quaſi ſequeſtra terris demum indulgeat, aut potiùs vberrimè largiatur? Sed neq; Luna neq; ſtellæ ſine Sole ſui compotes eſſe poſſunt: quare Sol quoq; his adnumerandus, imò anteponendus. Ridebis, ſcio, non erubeſcere me, quòd auſus ſim de Sole, de Luna, de ſtellis apud talem tantúmq; virum totius Encyclopædiæ decus & ornamentum verba facere: ſed id me conſolatur, quòd tu, vt hæc ad te darem, iuſſeris: quare ſi quid hæc attulerint tædij vel moleſtiæ, vni tibi qui crabrones irritaris imputato. Vtcunq; ſi leges hæc quæ ſunt per nos in vnum veluti corpus hinc inde collecta, opto non ea tan-*
B *tùm quæ me longè accuratius legeris, in memoriam tibi reducant, verùm etiā te Pierij tibi deditiſſimi memorem aſſiduè faciant.*

• DE SOLE.

COELESTIVM corporum quæ die noctéque micant ſignificationes dicturi, rationi conſentaneum eſſe duximus à Sole ipſo dictionem auſpicari: quando, niſi Sol eſſet, neq; Luna, neque ſtellæ vllæ conſpicuæ eſſent, vt & doctrina eſt Aſtronomorum, & res ipſa indicat. Cùm itaq; Sol reliqua huiuſmodi corpora lumine illuſtret ſuo, noſtriſq; videnda oculis offerat, ab eo vtpote lucis arbitro, initium meritò faciemus.

DEVS OPT. MAX.

THeologi tā vetuſtæ religionis, quàm noſtræ pietatis interpretes, Deū Opt. Max. & vnum, & lumen, & bonum appellauerunt. Eaq; ratione Sol cùm ſit vnus, vnde illi nomen, quippe à ſolitudine: ſit lumen, vt ſenſu manifeſtum eſt: ſit bonus, vt quotidiano cernitur experimento, Dei ipſius hieroglyphicum, nullo
C alio ſigno addito, perhibetur. E profano verò cultu ante omnes Perſæ, reliqua deorum omniū, quam gentes ipſæ venerabantur, caterua reiecta, Solem Deum eſſe vnicū arbitrabantur, ita vt nulla diis templa condenda eſſe crederent, ea inducti ratione, quòd vni Soli, quem colerent, vix mundus ipſe ſufficeret. Pythagoras tanta eum veneratione proſecutus eſt, vt aduerſus eum nefas eſſe dixerit lotium effundere, vtpote quem omni cultu dignum arbitraretur. Et Heſiodus præceptum hoc ſumma religione obſeruandum adhortatur. Omnino autem Gregorius Theologus id eſſe Deum dicit inter intellectuales creaturas (his enim locutionibus vtuntur qui diuina tractant) quod Sol inter ſenſibiles. Quæ verò de Solis ſimilitudine cum Deo referuntur ab Ioanne, à Paulo, ab Hierotheo, abſolutiſsimè verò à Dionyſio, qui horum documenta literarum monumentis quamdiligentiſsimè cōmendauit, cùm ea quotidie per templa ſcholaſq; omnes cōmemorata recitentur, ea hic ego duxi prætereunda, Phœnicum interim & Ægyptiorum inuentis gratulatus, qui primi omnium, vt Euſebius memoriæ proditum ait, Solem & Lunam & ſtellas ita eſſe deos intellexêre, vt eos

tantùm gignendarum abolendarumq; rerum omniũ cauſam affirmarent: quod D
iis congruit, quæ Plato Legum XII, de Parcis philoſophatur. Nam & Anaxa-
goras Solem μύδρον eſſe, hoc eſt, ferrum candefactum arbitratus eſt, atque ita o-
mnia ex eo gigni conſormariq; affirmabat. Ferrum enim ita diſpoſitũ, in quod
volucris opus informabis. Magnificentius Euripides Anaxagoræ diſcipulus,
cũ eodem ſentiens, Solem aureã glebam appellauit. At Socrates apud eruditiſ-
ſimum optimumq; Xenophontem eos reprehendit, qui Solem Deũ poſuere,
lumenq; eius & formã ad Deum Opt. Max. refert, quòd omnis eius poteſtas &
magnitudo à Deo ſit, à quo vnà cũ Luna fuerit creatus. Eaq; ratione reprehen-
dit & Homerum, & cæteros omnes, qui Solem vnicum eſſe Deũ crediderunt.

VNITAS.

SI quid autem eſt in rebus, quæ noſtris obiiciuntur oculis, quod vnitatem ſi-
gnificare poſsit, nempe Sol is eſt: id quod, vti dicebamus, locutionis etiam
etymon atteſtatur à ſolitudine deductum, ſiue potius à Sole ipſo fiat ſolitudo.
Sapienter itaq; Alexander Macedo Dario amicitiã petenti reſpondit, nec mun
dum duobus Solibus poſſe regi, nec duo ſumma regna ſaluo ſtatu terrarum ha E
beri poſſe. quam ſententiã ex Ariſtotelis Ethicis ſibi deſumpſerat, qui diſcipu-
lo adulaturus, tum hæc, tum illam præcipuè Homeri ſententiam prætexerat:

Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔστω, εἷς βασιλεύς.

Quòd verò Solem in rebus egregiè vnum eſſe dicebamus, extra res Deus quo-
que vnus, & τὸ ἕν cognomento ab Orpheo, à Platone, & à noſtris agnoſcitur.

VERITAS.

ET qua ratione Sol vnus eſt, eadem eſt veritatis hieroglyphicum: duplicia
enim et multiplicia ſunt veritati cõtraria. Simplex igitur ſit neceſſe eſt, quod
verum cenſeri debeat. Hinc nudum effingitur ipſius veritatis ſignum: & quia
omnia habet in conſpicuo, ex eo præcipuè veritas eſt. Hinc Pythagoras πρὸς τὸν
ἥλιον τετραμμένους quempiam loqui non debere monuit, facie ſcilicet cõtra Solem
verſa, quod non eſſe manifeſtis repugnandum ſignificare contendunt: neq; ho-
minem loqui ferè poſſe, quod vndecunq; verum ſit, cùm omnem hominem di-
uinæ literæ mendacem eſſe dicant. Sanè de iis quæ liquidò patent, apertamq; in
ſe continent veritatem, dici ſolet, Meridiana eſſe luce clariora.

CHRISTVS. F

AT ſacræ paſsim literæ CHRISTVM per Solem imaginari tradunt: vt il-
lud, In Sole poſuit tabernaculum ſuum. Et: Exiit de tribu Iuda, cuius ſignũ
eſt leo ſolare animal. Plato in Repub. vt ſolet myſteriis ſuis inhæreſcens, & Pro-
phetarũ quos adiit, & audiuit, oracula depromens, Solem viſibilem Dei filium
appellat, quippe qui Deũ ipſum excribere non audeat, & à quoquã fieri poſſe
diffidat. Atq; identidem intelligendum, quòd vbiq; Chriſtus ipſe profitetur ho
minem imaginem eſſe inviſibilis filij: qui ſi lux eſt vera, quæ mentem omnem il-
luſtrat, expreſsiſsimũ habet ſimulachrum hunc Solem, qui eſt lux imaginaria il-
luminans omne corpus. Hic patiente Chriſto aduerſa Luna deficiens, conſen-
ſum nobis ſuæ naturæ perſpicuè cõmonſtrauit: noſq; iure optimo diem, qui So
li à Mathematicis adſcribitur, cũ Domini vocitamus, & eius cultui ſacrũ dedi-
camus, vel hinc oſtendentes, nõ eſſe cur amplius corporeũ Solem, vt olim Gen
tes, colamus, quaſi Regem cœli, & dominum, atq; moderatorem, poſteaquàm
Soli inviſibilis, coæternus Patri & coæqualis, per quem & cœlum & terra cõdi
ta ſunt, ſitos in vmbra mortis homines illuminauit, eſtq;, vt cũ Simeone abſol-
uam,

A uam lumẽ, quod è gentium oculis tenebras diſcutiat, & electo populo gloriam afferat nullo vnquam tempore defuturam. In aliquot antiquorũ numis cernere eſt humanum caput radiis circũquaq; diffuſis, cuius inſcriptio eſt, ORIENS. Siue igitur pro Sole, ſiue pro regione, vnde Sol oritur, imago ea recipiatĩ, vtroq; hieroglyphico Chriſtũ referre videbitur, de quo Zacharias Propheta: Ecce vir, ORIENS nomen eius, qui dominaturus eſſet ſuper ſolio ſuo. Alter quoq; Zacharias antiquũ hoc dictũ atteſtaturus, In quibus nos viſitauit, ait, Oriens ex alto, vt eos qui ſedẽt in tenebris & in vmbra mortis, illuminaret. Ideoq; tam vox, quàm imago Orientis, Aſſertorem noſtrũ ſignificat, ait Eucherius. Exorientis autem Solis imago altera erat apud Ægyptios ſacerdotes, Lotos quippe arbor aquatica, vbi infantem in ea conſidentẽ figuraſſent. Hinc vtiq; vapores illos matutinos, qui à Sole mouentur, ſtrictiori quadã aura refrigerantes potius quàm adurentes intelligi volebant. Cęterùm ego ſignificatũ hoc, vt exortũ lotos indicet, inde ſumptum crediderim, quòd ea ante Solis emerſum implicata folia habeat, quæ quidem ita ſenſim ex ſinuantur aperiunturq;, vti magis ac magis tollitur

B iubar Solis. Maximè verò panduntur, vbi mediũ is iter emenſus eſt. Eodem verò decedente, folia ipſa viciſsim contrahuntur, complicariq; incipiunt ac inſinuari, veluti nulli patère velint præterquàm numini quod venerantur: atq; ita quibus liceat modis, eo abeunte, ſeſe intra clauſtra cohibeant. Quod, vt Proclus ait, obſeruatum à Magis, vt ſacram omnino eam Apollini crederẽt, effecit.

RESIPISCENS.

HAbet & Aurora ſuum hieroglyphicum, quod aperire non pigeat. Per eam ſiquidem vir oſtenditur, qui de voraginibus emergens prauorũ operum, & erroris cæcitatem derelinquat, & ad iuſtitiã & lucis puritatem euehatur: quæ ſententia eiuſdem eſt, quem ſuprà citauimus, Eucherij.

CLARITAS.

A Solis verò claritate, viros omnes inſignes, qui vel rebus pręclarè geſtis patriam illuſtrarunt, ſiue ſublimiori aliqua doctrina mortale genus (quod egregiè tu facis) inſtituerunt, aut vitæ ſanctioris exemplo reliquis fuère documento, quò veram poſſent aſſequi beatitudinem, LVMINA nuncupare mos eſt. D. Ambroſius Luminaria, ſanctos inquam homines, inter mortales verſa-

C tos ait. Illi enim verę participes lucis, eas animas quas erudiebant ab ignorationis tenebris educentes, luminaria nõ iniuria nuncupati ſunt. Ita gentes reliquæ viros qui præclari nominis eſſent, nomine Luminis appellarũt, vt Latinus Rex apud Maronem queritur, Lumina tot cecidiſſe ducum.

IMPERII MAIESTAS SVMMA.

APud eoſdem, quos paulò antè nominauimus, Perſas, quorum quidem diſciplina recentior omnino fuit, deducta ad res humanas ſimilitudine, Sol eum, penes quem ſumma eſſet imperij maieſtas, indicabat, Solemq; in eius ſublimitatis homines ſigna dare perſuaſum habebant. Vnde etiam apud Maronem:

Ille etiam extincto miſeratus Cæſare Romã Tunc caput obſcura nitidum ferrugine texit.

Et vltimo Domitiani tempore corona quædã iridi ſimilis Solem circundedit, quæ lumen eius ac radios obſcurabat: quod portendebat, vt Arioli interpretabantur, fore vt is Imperator à Stephano iugularetur.

HVMANA VITA.

TAntus verò eſt Soli cum humana vita conſenſus, vt is claritate ſua inſignis, vitæ identidem noſtræ tranquillitatẽ: obſcurus autem obnubilatusq; rerũ

noſtrarum perturbationem oſtentet. Hinc apud coniectores inuenias, quod etiam veſter Hippocrates Medicis non ocioſe obſeruandum præcipit: Si viſus Sol in ſomniis obſcurari, occultari ve, aut nuſquam apparere, periculum inſtare vt ægrotus vitam amittat. Si verò vim alicuius inſequẽtis ipſe Sol aufugiat, decumbentem in furorem agi præcipitem: mentis enim lumen eo ſigno labefactari, inquietari, ac loco exturbari ſuo. Quæ cùm quis imaginatus fuerit, ſolicitus admodum eſt Hippocrates, vt ægroto certa victus ratione obviam eatur. Tantam verò Sol prærogatiuam in iis quæ ad nutriendi rationem ſpectant, habet, vt Phyſici omnes ex calore et humore noſtrum conſtare incrementum affe-rant. Nam & Heſiodus poſteaquàm fluuiorum quorundam nomenclaturam abſoluit, ſubiecit mox, hos eſſe qui mortale genus enutrirent, vnà cum Sole. Interpres addit: Aquæ enim & Sol nutriendi vim habent, eorumq; beneficio res aluntur & gliſcunt. Inde Catullus de flore quodam viuido: D

Dum mulcent auræ, firmat Sol, educat imber.

ANNVS.

APud aruſpices Sol annorum ſignificatum habet, quorum ipſe Dominus eſt. Quodq; ad hanc rem facit, Cyri ſomnium memoratur, qui ſcilicet imaginatus per quietem ſit Solem ter manibus apprehendere fruſtra appetiiſſe, ſiquidem conuoluebat ſe Sol, & elapſus abire videbatur: hinc Magi dixerunt, eum triginta annos regnaturum, quo ſcilicet tempore Saturnus Solem eodem aſſequitur puncto, vnde ſimul deferri cœperat. Id vtcunq; interpretatum fuerit, tamen ipſis commentum placuit. E

GRÆCI.

AEgyptij vates per Solis imaginem Græcos in prodigiis intelligi tradidère, cuiuſmodi rei nota eſt hiſtoria. Cùm Alexander Macedo Tigrin fluuium ſuperaſſet, paulò pòſt Luna prima vigilia defecit, deinde ſanguinis colore ſuffuſo, lumen omne fœdare viſa eſt: quod Macedones laborum pertæſi dirum arbitrabantur, reſq; ad omniũ deſperationem proceſsiſſet, niſi vates Ægyptij, quorum doctrina omnis per rerũ imagines explicabatur, affirmaſſent, bene ſperandum eſſe, quòd Sol Græcorum, Luna Perſarum indicium eſſet, ideoq; ruinam ſtragemq; eo oſtento illis gentibus portendi, quorum ſignum laborare viſum eſſet, quod effectus poſtmodum comprobauit. Interferere autẽ hieroglyphicis prodigia, ſomnia & oſtenta licet, quia manifeſta inter ſe congruũt germanitate. F

PATER, MATER, LIBERI.

SEd vt ad hieroglyphica noſtra redeamus, cùm Sol generationis arbiter exiſtat, Luna veluti lac humorem ſufficiat ad nutrimentum, liberi vitæ lumen à patre ſortiantur, nõ temerè apud Hebræos Ioſippus puer imaginatus eſt ſopore preſſus ſe à Sole Lunaq; & ſtellis vndecim adorari: nam quòd patrem ſimul & matrem, ac fratres totidem id olim facturos, tunc oſtenſum, euentu poſtea comprobatum, cùm illi annonæ præfecto, & maxima quæq; negocia Regis in Ægypto adminiſtranti, cùm nondum eum agnoſcerent, procubuerunt.

PRÆGNANTIA.

SEd quod ad partus attinet, manifeſtiſsimo hieroglyphico id Ægyptij figurare conſuerũt, apud quos bipartitus Solis orbis, in media cuius ſciſſura ſtella impoſita eſſet, humanũ fœtum in prægnantis mulieris vtero ſignificabat, non ea tãtùm de cauſa, quòd vterũ in corpore medio ſitum ſolari corpori ob rotunditatem æquipararent, ſed quia Sol cõceptus omnes irradiatione ſua viuificat, à

quo

A quo vitalis virtus pręcipuè demanat, quod quidem Ariſtoteles Phyſicę auſcultationis ſecundo affirmat, gigni hominem ex homine & Sole profeſſus. Veluti verò ſtella lumen à Sole mutuatur, ita fœtus in vtero alimentum à matre conſequitur. Neq; huius eruditionis imperitus Lucretius, cùm Epicurũ illum ſuum mortalibus vitę tranquillæ initia dediſſe conaretur oſtẽdere, mortales reliquos ſtellas dixit, Epicurum verò Solem appellauit, his verſibus:

Ipſe Epicurus obit decurſo lumine vitæ,
Qui genus humanum ingenio ſuperauit, & omnes
Reſtinxit ſtellas, exortus vti aerius Sol.

At dicet aliquis: Si Sol exortu ſuo ſtellas omnes extinguit, quomodo illis lumẽ mutuatur? Quibus reſpõſum facio, accidere id ex oculi noſtri imbecillitate, qui luce illa omnium maxima perſtricti, minora nequeant lumina conſpicari.

DE LVNA.

Atque hæc de Sole dicta ſufficiant: non enim omnia proſequi volui,
B quæ ſuper eo dici potuiſſent ab inſtituto hoc non aliena, ſed occupationum tuarum ratio mihi habenda fuit, publicæ quippe profeſſionis, lucubrationũ tuarũ peculiariũ, ſolicitudinis quam pro laborantibus, quotquot opem implorãt tuam, benigniſsimè ſuſcipis atq; accuratiſsimè: à quibus ſi longiore ſermone auertere te voluiſſem, in alicuius omnino commodum peccaſſem. Ad Lunam igitur breuiter examinandam aggrediamur.

NATVRA HVMANA.

SOle pro ſublimioris naturæ imagine conſtituto, fuere qui per Lunæ hieroglyphicum naturam humanã exprimi differerent. Nam quòd hęc è limo terrave conſtat, terra etiam lunaris globus eſſe perhibetur. Pythagoras enim Lunam modò terrã cœleſtem, modò terreſtre cœlum appellabat: ac terræ ſimilem eam dicit Ariſtoteles. Varia eſt præterea Lunæ facies, diebusq; ſingulis immutata conſpicitur: neq; variantiæ quicquã magis obnoxium, quàm rerum humanarum conditio. Quinetiam ſi vniuſcuiuſq; hominis vultum intueamur, nunquam aut rariſsimè hac & illa vice eundẽ eſſe conſpiciemus, modò enim iratũ, modò lenem, modò triſtem, modò hilarem, modò hoc, modò illo affectu per-
C turbatũ comperiemus, ac prout diuerſæ rerum imagines animum perculerint, ita varias in vultu figuras conformabunt. Hinc inter magna naturæ miracula de Socrate fertur, eum eodem ſemper vultu conſpectum. Ad hæc, vt quæ tam manifeſta ſunt miſſa faciamus, cupida lucis Luna, cupidum intelligẽdi (ea enim lux eſt) mortale genus. Eam modò Soli ſuo adiunctam, modò abeuntem, modò redeuntem aſpicias. Animus quoq; noſter nunc ipſius veritatis lumini copulatur, nunc longè recedit, nunc ad veræ rationis intellectum facta repetitione reuertitur. Aberrare enim hominum eſt, & ſepties in die vel iuſtus cadit. Luna ea ſemper parte clara, conſpicua, & illuſtris eſt, qua Solem aſpicit: obſcura verò, caua & inanis parte ea qua divertit à Sole. Homo qua ſe parte conuertit ad Solem ſuum, micãtiſsimis radiis velut alter Moſes illuſtratur: ab eo verò auerſus aliò, turbulentiſsimis omnium errorum tenebris obfuſcatur. Hinc dies à Deo dictus Neomeniæ, nouę quippe Lunæ, quem feſtum celebrare debeamus. Quod eò ſpectat, vt intelligit Adamantius, quando lex vetus vmbra futurorum eſt, quod Apoſtolus Paulus ait, eandem ipſam memorans Neomeniam, vt intelligamus iuſtitiæ Solem Chriſtũ eſſe, Lunam verò Eccleſiam, quæ lumine ipſius

repletur, ac cùm Soli ſuo iuncta fuerit, eiq́ penitùs adhæſerit, tum feſtum diem agit Neomeniæ. D

PIORVM COETVS.

IGitur Theologi, qui Chriſtum Soli æquiparant, in quo ſit ſenſibilis humanitas, & diuini luminis imago, iidem per Lunam piorum, vti dictum, vniuerſitatem intelligunt, cùm nulla ſit gens, nulla natio, nulla ſectæ cuiuſlibet congregatio illuſtrata lumine, niſi quæ vt in Sole Luna, Chriſti radio verberatur. Eucherius quoq́ Lunam Eccleſiæ dicit hieroglyphicũ, nempe quòd in hac mundi nocte reſplendeat. Et quoniã defectibus menſtruis imminuitur, & faciem quotidie variat, noſtræ ſit etiam ſymbolum imbecillitatis, de qua ſuperius.

ÆTERNITAS.

APud Gentes præcipuum erat Lunæ ſignificatum, æternitatis hieroglyphicum haberi, propterea quòd, cùm defeciſſe videtur, noua iterũ ſit, ſæpiusq́ anno toto iuueneſcit. Quare ſcitè admodum Horatius, cùm breuem & imbecillam humanæ vitæ conditionem lamentatur, ait:

Damna tamen celeres reparant cæleſtia Lunæ. E

In Fauſtinæ numis aliquot ſimulachrum eſt, quod læua pallam ſuſtinet, dextera auiculam cum Luna ſuperſidente porrigit: inſcriptio, ÆTERNITAS. Alibi enim diximus eam in Marci adulationem relatam inter diuos à Senatu. In numis etiam aliquot Seueri Alexandri Aug. ſimulachrum videre eſt, quod dextera nouam Lunam attollit in ſublime, inſcriptione addita, PERPETVITATI AVG. Ægyptius autor Horus ad huius hieroglyphici ſupplementũ & Solem adiecit. Et Catullus noſter, quæ de Luna dixit Horatius, ipſe de Sole dixit:

Soles occidere & redire poſſunt.
Nobis cùm ſemel occidit breuis lux,
Nox eſt perpetuò vna dormienda.

Cauſa verò cur per hieroglyphicũ Solis & Lunę Ægyptij ſacerdotes perpetuitatem ſignificarent, ea perhibetur, quòd eos perpetua eſſe rerum elementa arbitrabantur, quippe quæ virtute propria inferiora omnia generarent, conſeruarẽt, & perennare facerent. Huius ergo perpetuitatis, quæ ſemper fuit, eſt, & futura eſt in Chriſto, Pſalmographus memor, futurum ſcripſit, vt Chriſtum populi omnes revereanť per generationes omnes, quandiu Sol & Luna circuitu ſe conuoluerint. Et Cabaliſtæ vigeſimam illam intelligentiã agnoſcunt à perpetuitate deſumptam, quæ per meatum Solis & Lunæ quotidie continuatur. Vita porrò noſtra (vt id identidem repetamus) eorum regimine ducitur, cuius cùm duæ præcipuè partes ſint, eęq́ maximè propriæ, ſentire, & creſcere, quorum alterum Græci αἰσθητικὸς, alterum φυτικὸς dixêre, ſentiendi vim à Sole, creſcendi à Lunari globo ſortimur: atq́ ita vtriuſq́ luminis beneficio hęc nobis conſtat vita qua fruimur. Deniq́ humore vnius, & alterius calore ſuſtentatæ rerum ſpecies prorogantur, æternaq́ fiunt. Ad hoc faciunt pleriq́ Corneliæ Saloninæ Auguſtę numi, cuius caput ex noua Luna prodire videtur, à quorum tergo modò FOECVNDITAS, ob id quod modò dicebamus: modò IVNO, quòd eadem Lucina eſt: modò PVDICITIA, quòd Iuno, Luna, Diana, & idem Proſerpina numen. Horum omnium ſummam Catullus ita breuiter colligit: F

Tu Lucina dolentibus	*Dicta lumine Luna.*
Iuno dicta puerperis,	*Tu curſu dea menſtruo*
Tu potens Triuia & notho	*Metiens iter annuum,*
Dicta	

Ruſti-

A *Ruſtica agricolæ bonis* *Tecta frugibus exples.*

Quod verò ad huiuſmodi fœcunditatem facit, pleriq; cœlum omnium terra na-
ſcentium patrem arbitrati ſunt, terram verò matrem. Ipſum autem æthera pro-
pterea patrem, quòd aquarum lapſus inde cadentium ſeminis vicem prębeant:
terrãq; matrẽ, quòd matris vice has excipiat, & inde pariat. Eadem de cauſa Lu-
nam, quippe quę totius humoris domina perhibeatur, quaſi virilem operam in
eo ſumminiſtrando præſtet, à multis Lunum virili genere vocitatum reperias,
quod profeſſus eſt etiam Tertullianus. Et Cornelius Seuerus, quem Chariſius
citat, Phœben epitheto generis maſculini adiecto dixit:

Ignea iam cælo lucebant ſidera, Phœbe *Fraternis ſucceſſor equis.*

Quamvis nõ deſint Grãmatici, qui eruditionis fortè iſtius ignari, putent SVC-
CESSOR fœminino etiã ſexu dictũ ab antiquis: vt, Autor ego audendi, de Iu-
none. Verùm illud probabilius eſt, quod aliquam ſapit eruditionem. Sanè inue
teratum eſſe cõſtat apud Carrenos Meſopotamiæ populos, eum qui Lunã mu
liebri nomine ac ſexu nuncupandam putaſſet, eo ſupplicij genere damnatum iri
B à Natura rerum omnium arbitro, vt is mulieribus addictus eis ſemper ſeruire
cogeretur. Qui verò marem eam eſſe credidiſſent, futurum vt vxori ſemper ſuæ
dominaretur, neq; vllas vnquam muliebres inſidias pateretur. In Hebræorũ ar-
canis, quæ Cabaliſtica vocant, omnes ſiderum idearum'q; cœleſtium virtutes
lunari corpore ſuſcipiuntur, à quo poſtea, vti diximus, in inferiorem materiam
vt genitale ſemen immittuntur, rerum ſpecies, fructus, animantia, nouatúſque
omnes per elementa ſingula progeneraturæ. Alibi ſimulachrum Panis, quod
Panopoli viſebatur, attigimus, eo geſtu factum, vt Lunam à dextera ſitam fla-
gello verberare videretur, quippe vt quæ apud eam quaſi in penum quandam
repoſita eſſent, rerum ſemina loco & tempore depromi flagitaret.

MENSIS.

QVòd ſi Lunam Ægyptij deiectis infrà cornibus pinxiſſent, hieroglyphico
eo menſem ſignificari prędicabant, cùm palàm ſit eam in ortu cornua ſurri-
gere ſurſum verſus, eo pręcipuè tẽpore, quo ſigna Zodiaci vel recta cadunt, vel
oriuntur, quòd pars inferior tãtùm, eaq; oculis noſtris minima, propinquo oc-
cidente Sole cõſpicua ſit. Ad coitũ verò properantẽ, ſub ſeptimũ & vigeſimum
C itineris decurſi diem planè manè cõſpectã deorſum cornua demittere: duobus
enim reliquis, quos in aſſequendo Sole, eo'q; mox prætereundo cõſumit, omni-
no latet, tertio ſeſe incipit oſtentare. Hoc eodẽ ſignificato poëtæ quoq; menſem
intelligunt, vt illud: Luna quater latuit. atq; eodem modo apud alios paſſim.

ÆGYPTVS.

IN T. Antonini Aug. Pij P P. numo, qua parte inſcriptio eſt, ALEXAN-
DRIA, videre eſt humanæ figurę ſignum, quod ambabus manibus Lunam
affectet apprehẽdere, [illegible]e ſit is adorationis geſtus. Ea autem cornibus infrà de-
iectis ſita eſt, tribus in conuexo tuberculis, duobus infernè, quæ veluti guttulæ
pendẽtes ſunt. A' pedibus poſtica parte ſpicę tres fructu pręgrauidę cõſpiciun-
tur: ab antica crocodilus humi repit, capite in ſimulacrũ id reflexo. Quæ omnia,
vt hæ partes alibi declaratæ ſunt ſuis quæq; locis, Ægyptum ipſam ſignificare,
etiamſi non adeſſet inſcriptio, Alexandriæ, nulli dubium relinquitur.

SOPHISTÆ.

VArietas autem Lunæ, mutatis quotidie faciebus, adeò cõſpicua, anſam de-
dit, vt nonnulli ſophiſtas per Lunę hieroglyphicum intellexerint: & Ægy-

ptij ſophiſtæ, quando Luna Ægypti ſymbolum eſt, cuius prouinciæ Iſis domina perhibetur, toto opere notantur. Alia tamen ratione Clitomachus, vt apud Stobæum legere eſt, Dialecticam Lunæ æquiparauit, quæ nunquam eadem facie ſeſe mortalibus oſtentet, nunc accretione, nũc diminutione luminis aſsiduè variante, nunquam interquieſcat. D

INSIPIENTIA.

NOſtri huiuſmodi varietatis ergò inſipientiam per Lunæ ſimulachrum indicarunt, quippe cùm propter vniformitatis effigiem, veritatem, & propter lumen in Solis corpore, ratione firma præditum intellectum innuerent. Contrà per Lunę varietatem, & nothum lumen, inconſtantiam mentis accipiebant. Vnde Salomon, Sapientia: Sapiens ſicut Sol permanet, inſipiens autẽ ſicut Luna mutatur. Et Matthæi locus de iuuene lunatico, qui nonnunquam in ignem, nonnunquam in aquam cadere conſueuerat. Quod ſi trahas ad ſpiritum, animaduertas in talibus impetus quoſdam quaſi bonorum operum ſurrepentes, ita vt laudandi videantur, ab iis tamen qui dilucida in eis interualla non agnouerunt: rurſus enim eos minui videas, quodq; videbatur in eis lumen, non eſt diurnum, ſed nocturnum lumen, quod quidem vſqueadeò imminuitur, vt iam penitùs deficiat. Atq; ij nonnunquam in ignem cadunt, id eſt, in ardorem concupiſcentiæ, in veteres excandeſcentias, vlciſcendiq; cupiditatem, in pecuniarum amorem, & vitia reliqua. Nonnunquam in aquam, hoc eſt, in lubricas mortalium curas, in perſeuerandi deſperationem, in ambitionis fluctus, ciuileſq; vndas perpetua inſtabilitate exagitatas. Humana enim vita, vt alibi oſtenſum, marinæ inſtabilitati plurimùm aſsimilatur. E

PERSÆ.

QVod verò Luna Perſarum hieroglyphicum eſſet, ſuperius ex oſtento dictum, & quid ſuper eo ſenſerint Ægyptiorum Magi.

NOBILITAS.

PEruulgatũ & illud eſt, Lunæ geſtamen apud Arcadas nobilitatis hieroglyphicum fuiſſe: qui quidem Proſelenes ea de cauſa nuncupati ſunt, quòd ab Deucalioneo diluuio primi ipſi Lunam inſpexiſſe naſcentẽ ſe crediderẽ: quodq; putarent vniuerſum humanum genus aquis obrutum periſſe, & à ſe rurſus originem propagationis emanaſſe. Erat verò geſtamen id, quo vti ſoliti Arcades, fibula in Lunæ cornua porrigentis ſpeciem, qua calceamenta connectebantur: de qua ſcommaticum Herodis dictum fertur in Bradeam vxoris fratrem, qui cùm generis ſui nobilitatẽ æquo verboſius apud Romanos oſtentaret: Næ tu, inquit Herodes, generis tui nobilitatem in aſtragalis geſtitas. Quin & Romanis, qui nobilitate præſtarent, geſtandi lunulas morem fuiſſe Plutarchus tradit: niſi ſatis ſit Martialis dictum, lunatam pellem appellantis calceum in hanc ſententiam. Et de Quintiliano Rhetore apud Iuuenalem habetur: F

Et nobilis, generoſus

Appoſitam nigræ Lunam ſubtexit aluta.

Sunt qui cauſam huius geſtaminis eam commenti ſunt, vt ſic admonerentur conſiderandam eſſe rerum viciſsitudinem, quæ præſertim in Luna ſpectabilis eſt, ne ſolo nobilitatis nomine nimium turgeſcerent.

A

DE STELLA.

SEd iam locus exigit, vt ſtellas tuas aggrediamur, quarum ſignificata recenſere, rationemq́ reddere, noſtræ potius fuerit indaginis, quàm alterius cuiuſpiam inuentum, cùm præſertim in reſtituendo cõtextu pauciſsimorũ admodum verborum, quæ ſtella ſuper apud Horum Ægyptium tradita inueniuntur, cura laborq́ non defuerit. Sed eſt omnino in damno libellus ille tam in vulgatis Aldina impreſsione, quàm etiã in manu ſcriptis exemplaribus, quorum nobis copia fuerit. Sed iam ad rem ipſam.

VNIVERSI DEVS.

APud Horum igitur legas ſtellam hieroglyphicum eſſe Dei, neq; ferè quid amplius: quare neceſſe eſt rem ipſam, paucis his incluſam verbis, manifeſtius & latius aperire. Etenim cùm Ægyptij luctamen & concertationem, quam Deus Opt. Max. in cœleſtibus orbibus, aduerſo motu atq; eo etiam vario concitatis, inſtituit, contemplarentur, neque id alia quapiam ratione deprehendiſ- B ſent, quàm ſtellarum motu, earumq́ præcipuè, quas vices aſsiduè variare manifeſtum, rapiq́ vniuerſam mundi ſuperioris machinã ab exortu occaſum verſus, vertigine ſupra mentis captum citatiſsima, ac niſi res ipſa quotidie fidem faceret, prorſus incredibili: obniti verò contrà ab occaſu exortum verſus ſphęras octo ex iis, quæ nobis innoteſcere potuerunt, eaſq́ prout magis minúſve à centro diſtant, pro ratione ſua eo ſegnius aut velocius ad metam properare, nimirum fieri hæc abſq; Deo minimè poſſe crediderunt. Quis enim tantarum molium rector conſtitueretur, qui certo temporum ſpacio omnia gubernare, niſi mens ſuprema omnium arbiter haberetur? Cùm igitur per ſtellas potiſsimum in Dei ipſius cognitionem perveniſſent, ipſius vniuerſi Deum, per ſignũ idem ipſum, quo rem deprehenderant, ſignificare inſtituerunt. Ideoq́ ſtellæ hieroglyphicum pro mundi totius Deo ponere voluerunt. Sententiam verò hanc Romanis etiam placuiſſe poſſumus ex eo conijcere, quòd in Pertinacis numo ſimulachrum eſt, manibus verſus ingentem ſtellam ad cœlum ſublatis, cum inſcriptione, PROVID. DE OR. COS. II. Ita ille diis gratias agere profeſſus, quorum prouidentia rerum potitus eſſet.

C

PAN.

ATq; ea potiſsimũ ratio eſt, cur Pana Deum ex hieroglyphico ſtellarum intelligi contendebant: quin & pectus eius variis inſigne ſtellis effingebant, cùm omnino per Pana totam rerum naturam interpretarentur: qua de cauſa & fiſtulam ſeptem calamis compactam, propter erronum totidem concentum, ori eius apprimebant: de quo apud Orpheum plura. Probo autem idem & Pan & Iupiter eſt, quòd πᾶν omne, vniuerſam quippe, vt dictum eſt, naturam ſignificet. Propterea verò & hinuleæ pellis varietate tegi ſolitum aiunt, vt ex maculis referri ſtellæ videantur, de quo in Serpentis commentario plura: quod quidem iſti forſan de ſacris noſtrorum literis deſumpſere, in quibus legitur, Extendit cœlum vt pellem: quamvis Adamantius dictũ de ſapienti anima interpretatur. Nimirum illa extenſio in modum pellis, tanquam literis inſcriptę luminaribus & ſtellis, dicitur Rakia: & ῥακὸς Græcis corium eſt. Nos verò tentorium illud, firmamentum appellamus: & aulęa picturata vulgus etiam vbiq; hodie Racia nuncupat. Porrò cœlum propter micantes ſtellas à cælatura appellatũ Probus idem putat, vnde ſcilicet Luna bigis ferri incipit, in ſuperiorem vſque cœ-

leſtium orbium partem, quæcunque cõtinentur, ea Grecè ab ornatu κόσμος, à pu- D ritia Latinè mundus vocatur, ait Varro.

CELEBRITAS.

NOn temerè itaque in ſomniis, vt apud Philiſtum legere eſt, Satyriſcus eſt celebritatis hieroglyphicum. Nam Dionyſij mater, eius qui Syracuſanorum tyrannus fuit, cùm prægnans eum ipſum aluo contineret, per nocturnam imaginem viſa ſibi eſt Satyriſcũ peperiſſe. Ex quo galeatæ Siculi coniectores interpretati ſunt, eum quem illa pperiſſet, clariſsimum Græciæ ſidus, ad diuturnum cum Fortuna ſore. Hinc Naſo etiã ſidus pro nobili claritate generis poſuit, vbi Maximũ, ad quem de Ponto ſcribit, ſidus Fabiæ gentis appellat. In diuinis quoque literis, doctorum & pietate inſignium virorũ lumina per ſtellas ſignificantur: vt apud Danielem, Docti tanquam ſtellæ fulgebunt. Et quæ progenies Abrahæ promiſſa diuinitùs eſt, tanquam ſtellæ, nõ tam ad numerum innumerabilem refertur, quàm etiam ad rerum, quibus poſteri eius illuſtrandi eſſent, claritatem. Præcipuè verò Hyades in huiuſmodi celebritatis hieroglyphicum delectæ, vt admonet Eucherius: ſiquidem ortu ſuo ſolent pluuiam inducere, atque E ideo per id ſidus ſacræ diſciplinæ doctores interpretantur. Cur verò pluuia diuinæ ſit inſtitutionis hieroglyphicum, ſuo commentario eſt abvnde diſputatũ.

PROSPERITAS.

ARuſpicum autem obſeruationes ſtellam aſſerunt proſperitatis, ac læti alicuius euenti ſignum eſſe, ab Atteio Capitone traditum, quod, vt Feſtus ait, acceperat à P. Seruilio augure. Hinc locis inaugurandis ſtella ex lamella ærea, qua ſpecie reliquæ ſpectantur in cœlo ſtellæ, præfigebatur. Diſciplinam hanc ſecutus Virgilius, feliciſsimum Troianæ poſteritatis ſucceſſum Anchiſæ ita præmonſtratum ait:

Subitóque fragore Intonuit læuum, & de cælo lapſa per vmbras
Stella facem ducens multa cum luce cucurrit.

Neque immeritò Cæſar Auguſtus crinitam ſtellam viſendæ magnitudinis, quæ Iulio Cæſare ſublato ſtatim apparuit, cum paucis admodum ſententiam ſuam profeſſus, felicitatis, quæ ſe depoſceret, oſtentum interpretatus eſt. quamvis palàm Iulij Cæſaris animam in eam ſtellam commigraſſe dictitare ſolitus eſſet, remque teſtatus ſit numiſmatum monumentis, ſtella ſcilicet impreſſa in eo nu- F mo, cuius inſcriptio eſt, CÆSAR AVGVSTVS. Ab altera verò facie, DIVOS IVLIVS. Adiectum etiam eſt id inſigne capiti ſtatuæ eius in foro poſitæ. Et alij plerique numi Cæſaris caput ſtella ſupra frontem præfixa conſpicuum oſtendunt. Et Dionei Cæſaris aſtrum Virgilius hac de cauſa celebrauit. Veluti etiam Horatius micare dixit Iulium ſidus, velut inter ignes Luna minores. In numis verò quos Metius Macer in honorem Cæſaris cuſit, Cometa ab occipitio Cæſariani capitis appoſita eſt, vt ab eius obitu ſignum id ſubſecutum innuat. Fuerunt autem ex iunioribus nonnulli, qui per ſtellam tantùm Iulium Cæſarem intelligi voluerint, picturis publicatis. Verùm hæc conſignificat, non autem ſimpliciter ſignificat.

FATVM.

ADiecere ſacerdotes Ægyptij, Fatum per ſtellam ſignificari, quoniam id ex ſiderali diſpoſitione cõſiſtere vulgata doctorũ opinione creditur. Per motum enim ſtellarũ negotia tranſiguntur, vt Heſiodi interpres ait ſuper Aſterie. Nã & Parcæ illæ, Clotho, Lacheſis & Atropos, vt alibi ex XII. Legũ Platonis oſten-

A oſtendimus, nihil aliud ſibi volunt, quàm tardum in primis Saturni motũ, quo ſingula maturantur: & multitudinem virtutum, quæ in firmamento ſunt, per quas tanta rerum varietas in inferioribus generatur: ac reliquorum deniq; erronum motũ, quo ſuo quæq; tempore perficiũtur. Quamvis enim à Solis & Lunæ beneficio vita conſtet qua fruimur, noſtra tamẽ negotiatio tam ad ipſa duo lumina, quàm ad quinq; vagas ſtellas refertur, vt vulgus Aſtrologorum putat. Quinetiam nullum in cœlo ſidus, lumen nullum, otioſum volunt. Et Cabaliſtę, nullam eſſe herbam plantámve in orbe hoc dicunt, quæ non ab aliqua firmamẽti ſtella irradietur, foueatur, & ad incrementum adiuuetur. Erronum verò varijs coniunctionibus & aſpectibus, vt vocant, ea rerum viciſsitudo in humanis rebus eſſe perhibetur, quæ fati cognomento à pleriſq; nuncupatur. Tametſi clariſsimi ætate noſtra fuêre viri, qui acriter in Mathematicos inuecti, huiuſmodi veterum cõmentationes plurimas euertere conati ſunt. Cæterùm vt diuos Auguſtinum & Ambroſium ac pleroſq; è noſtris alios miſſos faciam, qui lapidem hunc voluêre, Plotinus è veteribus nihil vi & poteſtate ſiderũ hominibus eue-
B nire contendit, ſed ea quę decreti neceſsitas, quam noſtri prædeſtinationem vocant, in ſingulos ſancit, ita per horum ſeptem tranſitum, ſtationem, receſſúmve monſtrari: vt aues ſeu præteruolando, ſeu ſtando, futura pennis vel voce ſignificare dicebantur, ipſæ tamen rerũ indociles, ac quid agant prorſus ignaræ: quarum volatus, aut ſtatus, aut garritus, prout fauſta infauſta've, commoda vel incommoda portendere exiſtimabantur, ita ſalutares aut terribiles habitos, cùm à ſe ipſæ neq; ſalutem, neq; terrorem vllum afferant.

DE SIRIO.

QVam tamen præ ſe fert ſtella Sirius præſagiturã, non leui de cauſa, ſed ex grauiſsimis philoſophorum obſeruationibus adinuenta eſt. Aiunt enim Ætæos ortum Caniculæ diligenter quotannis obſeruare ſolitos, cõiecturamq; inde capere, ſalubris'ne, an peſtilens annus futurus eſſet. Ea enim ſtella ſi obſcurior ac caliginoſa propémodum extitiſſet, pingue, ac concretum eſſe cœlum, ac perinde afflatum eius grauem & peſtilentem futurum abominabantur: ſin illuſtris atq; pellucida apparuiſſet, cœlum identidem tenue purumq; conijciebant,
C futuramq; inde ſalubritatem præſagiebant.

COELESTES SPIRITVS.

CÆterùm nos cum piè ſimus inſtituti, cur nõ etiam piè loquamur? Sanè cõſtat apud Theologos, & Dionyſium præcipuè, tris angelorum eſſe hierarchias, quibus in firmamento ſedes præcipuè conſtituta. Harum ſuprema ſoli contemplationi vacat, Deumq; perenni ſono, continuaq; aſsiduitate nullo vnquam tempore defutura collaudat. Medius autem ordo cùm ſit cœleſtibus officijs atq; muneribus delegatus, per firmamentũ, quod ab excellentia Cœlum appellãt, ſignificatur. Poſtrema verò hierarchia, etſi natura ſupra omne corpus eſt, ſupraq; cœlum, curat tamen ea quæ ſub cœlo ſunt. Et cùm diuidatur in principatus, archangelos et angelos, omnium horum munus circa ea tantùm verſatur, quæ ſub Luna ſunt. Principatuum cura circa reſpublicas, principes, ac Reges, vt ex Dauide cognoſcimus. Archangelorum circa myſteria, & ſacras cæremonias. Angeli priuatis ſtudent rebus, & ſinguli ſingulis hominibus adhibentur. Euthymius porrò Iudæorũ fuiſſe cuſtodem Michaëlem nominat, vbi verba citat ex oratione Azariæ, libro Danielis: Angelus autem Domini deſcendit ſimul cum Azaria & ſocijs in fornacem: cùm tamen archangelus ſit. Sed enim

ſæpe admodum in quotidiano ſermone omnes ordines Angeli nuncupatio- D nem vſurpant. Cùm igitur tertius ordo huiuſmodi res humanas tueatur, & ad incorruptibile ſuperioris dominij decretum dirigat, cuinam potius quàm huic ordinij Fati cognomentum dabimus? Qui demum cum octauæ ſphæræ, hoc eſt, ſtellato inſideat orbi, à ſoli eius excellentia ſtellæ ſignificatum Fato congruere meritò videtur. Neque tamen abſurdum eſt Angelos per ſtellas intelligi, qui ſtellarum præſides habeantur: veluti cùm apud Salomonem pro cœlo Deum intelligimus. Scriptum eſt enim hiſtoria Regum, Exaudi ó cœlum: vbi non cœlum tamen, ſed cœli, & terræ rectorem ac Dominum, ex Theologorum interpretatione, Deum appellat. In Moſeos etiam traditionibus, vt ſummi viri locum interpretantur, per ſtellas Angeli ſignificantur. Demùm Angelorum munera cùm ſint, purgare, illuminare, perfectum reddere: ſi Parcis hæc, vt fortè non incongruum videatur, adſcribere voluerimus, ne penitiora hæc documenta ſublimius æquo perſcrutemur, Fatum id omnino eſſe conſtabit. Cui quidem opinioni ſubſcribit Chryſippus (hos enim autores citare compellor, propter noſtrorum quorundam literatorum peruicaciam, qui pro- E ſanis autoribus maiorem adhibent fidem, quàm Chriſto, & à Chriſto patreq́ eius omnipotente Deo illuminatis.) Igitur ſi Græcis philoſophis magis quàm Paulo vel Apoſtolis alijs credunt, Chryſippum præcipuum ex antiquioribus audiant ita dicentem, Fatum eſſe potentiam ſpiritalem, certa quadam ratione vniuerſi conſtitutricem. Atq; alibi: Fatum, inquit, eſt mundi ratio: vel, lex eorum quæ in mundo prouidentia conſtituuntur: aut ratio ad quam omnia quæ fuere, facta ſunt. Quin & Poſidonius, dum Deum Iouem primum appellat, ſecundum Naturam, tertium Fatum, ſi quæ de Angelis retulimus, & alia Theologorum ſcripta conſiderare voluerimus, idem hoc, aut non multùm diſsimilia ſentire deprehendetur.

TEMPVS.

AD hæc ſtella temporis etiam eſt hieroglyphicum, quia nihil in mundo toto ſtatam temporis legem magis obſeruat, quàm cœleſtia corpora, quæ ſua quadam lege iterū ac ſæpius mota, eodem ſemper temporis interuallo, certiſq; periodis eò redeunt, vnde ferri cœperant. F

EXPLORATIO.

STella eadem apud Ægyptios circuitionis indicium habetur: quod ſiue ad orbicularem motum, ſiue ad cœli ipſius figuram, ſiue ad ea quę de temporū repetitionibus modò dicebamus, quis retulerit, omnia quadrabunt. Sed enim quam hi circuitionem ponunt, explorationem potius ego dixerim, propterea quòd ſtellæ peruigiles facta conſiliaq́ noſtra omnia videntur explorare. Vnde apud Catullum legas:

Aut quàm ſidera multa cùm tacet nox,
Furtiuos hominum vident amores.

Apertiſsimè verò apud Plautum exploratores per ſtellas intelligunt, ſi cui non ſatis eſt Chriſti ipſius teſtimonium dicentis, vel puerulorum Angelos facta eorum omnia referre coram patre ſuo. Nam ſtellas paulò antè Angelorum hieroglyphicum agnoſcebamus. Apud Plautum igitur Arcturo ſtella in ſcenam introducto, hæc, Rudente, recitantur:

Qui eſt imperator diuûm atq; hominum Iupiter,
Is nos per gentes alios alia diſparat,

Qui

A *Qui facta hominum, mores, pietatem, & fidem*
Noſcamus, vt quenq; adiuuet opulentia,
Qui falſas lites falſis teſtimonijs
Petunt, quiq; in iure abiurant pecuniam,
Eorum referimus nomina excripta ad Iouem,
Cotidie ille ſcit quis hic quærat malum.

Romani enim veteres hæc de ſtellis opinabantur, quæ nos officia Angelis attributa noſcimus, cùm animi illi, olim iam electi ad pietatem, & religionem, cultumq; Dei, in rerum diuinarum curam, qua poterant, ante omnes propenſi eſſent: quare hi de ſtellis, quæ nos ſuperius de Angelis ex ſapientiſsimorum hominum ſententia retulimus, intelligebant. Huiuſcemodi autem explorationis ergò C. Caligula nouum quod excogitauit coronarum genus, Solis & Lunæ, ſiderumq; ſpecie diſtinxit, casq; coronas nouo etiam nomine exploratorias appellauit, vtpote qui per Solem diurnos, per Lunam & ſtellas nocturnos exploratores intelligeret. Cur verò noctem ſacerdotes ijdem ex ſtella picta ſignificarent, manifeſtius eſt, quàm reddi cauſam vllam oporteat.
B

CVSTODIA.

Videre eſt in numo quodam cuius inſcriptio eſt, VRBS ROMA, ſpecum in arcum productum, cum lupa et geminis infantibus circum vbera in medio ſitis. Ab vtroq; autem ſpecus latere aſſurgũt pueri duo colludentes: ſupernè ſtellæ totidem, ſiue pro genijs illæ ſint, quorum auſpicijs infantes qui fuerãt in fluuium abiecti, ſoſpitati ſint, mox famelicam lupæ rabiem nõ effugerint modò, ſed ab ea perhumaniter etiam fuerint educati: atque ita argumentum hoc omne CVSTODIÆ ſit hieroglyphicum, quæ diuinitùs fuerit infantibus præparata. Nam & apud nos certæ ſunt preces, quibus Angelum nobis cuſtodem dari depoſcimus. Siue celebritatis, necq; non apotheoſeos, quæ ſubſecutæ ſunt, ſtellæ illæ ſigna ſint. Siquidem Romulus fratris nomẽ etiam poſt mortem eius publicis actis adſcribebat. Vnde Virgilius dixit, Cum fratre Quirinus iura dabant, commentus quidem id Romulus, vt Remi fratris manes placaret, quibus terrificis imaginibus ſæpius infeſtabatur.

C

ANIMA.

Eſt etiam id apud Ægyptios ſtellæ ſignificatum, vt defuncti iam hominis animam oſtendat, quod in manu ſcriptis codicibus habeẽ: quod dubio procul animæ immortalitatẽ indicabat, quæ ſcilicet deficiente corpore vim atq; vigorem ſuum efficaciſsimè conſeruaret. Atqui vim luminis manifeſtam anima ipſa videtur obtinuiſſe, quam ſcintillam maſſæ ſtellaris Heraclitus Phyſicus aſſeuerabat. Timæus verò Locrus vnicuiq; animę collegam eſſe ſiue conſertam ſtellarum aliquam tradidit, quod non diſsimile eſt à genio ſoſpitali atque cuſtode, quo de ſuperius diſſerebamus.

MORBVS GRAVIS.

Hippocrates medicus obſeruauit, ſtellas per ſomnium in mare, vel in terram cadere, atq; euaneſcere viſas, graues indicare morbos ei apparatos qui ſibi videre id viſus fuerit: cùm contrà, claræ, & exortum verſus currentes, ſanitatis affuturæ indicia ſint.

CREPVSCVLVM. D

ADdunt Ægyptij ſacerdotes (quod in impreſsis codicibus non habetur) crepuſculum ex micantiſsimæ ſtellæ ſimulacro ſignificari, propter Heſperi Phoſphoriꝗ notabilem fulgorem, vt puto: quæ quidem eadem Veneris ſtella eſt, nonnunquam Solem præcedens, nonnunquam ſubſequens: itaque per aliquot dies ante Solis exortum ſtellarum omnium maximè ſplendeſcit, aliàs occidente eo, luce ſua alijs pręmonſtrata, atq; his quaſi valere iuſsis, ipſum mox Solem ſubſequitur. Vel quia tota ſtellarum ratio inter vtrunque crepuſculum, veſpertinum ſcilicet & matutinum, munus peragit ſuum. Veſpertino ſiquidem excitatæ crepuſculo, ſimulac matutinum aduenerit, ſuo quaſi perfunctæ excubiarum munere, Soli ſua data vice ſtellæ recedunt omnes. Et vt tandem ſtellarũ commentationem cum vtroque crepuſculo abſoluamus, earumꝗ principium & finis terminetur, pauca quædam ſubiungam ex diuinis literis, in quibus Nox ſuum habet hieroglyphicum, cùm præſentis vitæ tenebras, & hallucinationem ſignificet: matutinum verò tempus pro futuro ſeculo ponatur: de quo Paulus, Nox præceſsit, dies autem appropinquabit. Eoꝗ ſpectare dicit Heſychius Hieroſolymitanus præceptũ illud Leuitici, Ne de carnibus ſacrificij ſalutaris quicquam in matutinũ relinquatur, quippe ne vitam noſtram deprehendi ſinamus imperfectam, quo ſcilicet tempore intercipiatur agendi facultas, quippe vbi miſericordiæ opus nullum cuiuſpiam alterius virtutis aggredi poteris, vel exercere. Quare quinq; illæ virgines parum prudentes, ante oculos nobis proponendæ ſunt, quæ dum lampadum ſuarum oleum comparaturę retrocedunt, aduentu interim ſponſi clauſa ianua excluduntur, non amplius admittendæ. Idem admonemur ex prouerbijs à Salomone: Ne dicas amico tuo, Vade, & reuertere, nam craſtino tibi dabo, cùm ſtatim poſsis dare: neſcis enim quid pariat ſuperuentura dies. Ad hoc ita Heſychius: Feſtina, neque quicquam differas, ne fortè in eas coarcteris anguſtias, vnde expedire te nequeas, eoꝗ difficultatis adigaris, vt eueſtigiò rerum omnium, quas tractaueris, rationes reddere cogaris. Epicurus qui pleriſq; in alijs, res alias agere deprehenditur, in eo verſu prudentiſsimè ſe geſsit, cùm dixit: E

Ἕκαστος ἡμῶν ἀσχολούμενος ἀποθνήσκει· F

Nemo hominum eſt, qui non inter agendum obeat.

Quòd ſi quis ætate noſtra, præter bonorum omniũ ſpem oppreſſus, inter agendum obijt, quis vnquam maiore totius Romæ luctu deſideratus quàm noſter Hippolytus? qui parata ære ſuo priuata triremi, fortiꝗ militum manu ad Carolum Imperatorem, qui Libyam debellabat, Chriſtoꝗ aſſerebat, priuſquàm inſtructam nauem, explicataꝗ vexilla illa Iulij ſideris videre poſſet, medio itineris veneno letali, quo perditiſsimus miniſter ferculum infecerat, nobis tam iuuenis, tam Cæſari charus, tam eius gloriæ cupidus, miſerabiliter interceptus eſt. Paucisꝗ pòſt menſibus, nepos eius Alexander Florentię Dux, Imperatoris ipſius gener, à cõſanguineo ſibi coniunctiſsimo nõ minori ſcelere mucrone crudeliſsimè dum dormiret trucidatus. Sed nolo vulnera tam atrocia refricare, potiusꝗ tibi næniam, qua infeliciſsimum vtriuſq; caſum, iacturamꝗ & luctum noſtrum deploraui, pro libelli huius Coronide ſubiungam.

HIPPO-

A HIPPOLYTI MEDICEI CARD. ET NEPOTIS EIVS ALEXANDRI FLORENTIÆ DVCIS, MISERABILES EXITVS deplorantur.

VT cùm potenti deciderit Iouis
Dextra, ſuperbæ inſigne latus domus,
Et ſtrage & ingenti fragore
Corda hominum attonita obſtupeſcunt:
Mox, dum miſertum eſt puluere grandia
Cæmenta ſolui, parte alia latens
Erumpat improuiſa flammæ
Uis, reliquumq̃ operis ruina
Inuoluat oppreſſum, cinis omnia
Puluisq̃ fiant, prætereuntium
B Honore & admiratione
Tecta prius celebrata, puncto
Uno auferantur temporis, omnium
Mortalium per corda pauor meat,
Conſiderantum quàm caduca
Sint eaque aſſerimus beata:
Sic duplicato concidimus malo,
Quicunq̃ claras Mediceæ domus
Stellas colebamus, fideli
Obſequio, officijsq̃ chari.
Nam vix cicatrix illa coiuerat
In altum adacti vulneris, intima
Per oſſa lapſi, cùm peremptum
Eximium Hippolytum abſtulit mors.
C Qui dum cohortes cogeret impigras,
Arma & triremes ære parans ſuo,
Hanc vltrò opem allaturus oræ
Cæſari opes Libycæ prementi,
Roma profectus Parthenopeium
Nauale iturus, de media via
Improuidè interceptus atro
Fraude dato opprimitur veneno.
Hinc mille & illinc mille per auia
Sparſi locorum, ſiue domi in ſitu
Fletuq̃ lugebamus, ægra
Pectora per, lachrymis profuſis.
Cum fœda clades huic ſuperaddita
Oppreſſit incurſu ſubito omnium
Mentes, & vnda vndæ niuoſis
Alpibus incubuit refuſa.
Maiora aperto vulnere vulnera
Nunc facta ſunt, conſanguinea vt manu
Confoſſum Alexandrum in cubili
Fama tulit, medioq̃ noctis.
Sic heu miſella hæc vita hominum omnibus
Iniuriarum obiecta periculis,
Quovis dieq̃ horaq̃ noſtro
Aſſiduè capiti ingruentum.
Mens nulla prudens eſt adeò, vt queat
Obſtare fatis, vel petulantias
Ictusq̃ fortunæ cauere,
Aut varios ſubitosq̃ caſus.
Sed magna Regum ô progenies, Ducem
Quæ Petrum Athenis magnanimũ inclytis
Olim dediſti, totq̃ honorum
Muneribus titulisq̃ fulges,
Quàm clari eratis, quàm prius improba
Turca tyrannis & Scythicum genus
In Græciam inuaſiſſet, alta
Ui superûm imperio potita.
Fato Quiritum ſcilicet Ilium
Euerſa, Romanum Imperium extulit.
Gens veſtra Athenis pulſa, vt orbis
Conſuleret ſtatui vniuerſi.
Atq̃ hinc duorum Pontificum decus,
Amplum Leonis, mox venerabile
Clementis: idq̃ iiſdem tiaris
Continuis propè colligatum.
At non potentes dicere Coſmidas,
Laurentiumq̃, & nobilium virûm
Prouentum honoratum, Camœnis
Lugubribus licet, atq̃ mæſtis,
Sed flere ademptorum miſerabiles
Uices, in ipſo limite gloriæ, &
Primo rudimento inuidendi
Nominis, egregiæq̃ laudis.
Heu quò iuuentus, & validus vigor,
Et promptitudo mentis, & ingeni
Atq̃ indoles illa educata
Auſpicijs ſapientum auorum.

Quo purpuratus Hippolyto decor
Splendorq́ rerum, ſeu patruo comes
Puer ſenem adiuuaret, ingens
Pondus & imperij ſubiret.
Quem Cæſar alto in puluere Pannonum
Vidit paratum cernere principem,
Contra ſuperbarum cateruas
Gentium, & horribiles phalangas,
Cùm Turca nunquam pluribus antea
Inſtructus armis, crederet Italas
Vires Iberumq́ robur
Et Tameſin domitare, & Albin,
Quem tota circùm vis Aſiatica
Niliq́ latè gens vaga turgidi,
Et Græciæ totius arma,
Atq́ Scythæ, atq́ Arabes obibant.
Verùm explicatos vidit vt ordines
Noſtrorum ita acri prælia ſpiritu
Poſcentium, aufugit, reductu
Retrò equitum peditumq́ turmis.
At qui virum ſe præſtiterat foris,
Haudquaquam inerti pectore erat domi,
Quem multo abundantem Senatus
Conſilio iuuenem probabat.
Qui ſæpe Romam ſeditionibus
Tumultuantem, iraſq́ Quiritium
Pacaſſet, irrumpens in arma,
Fronte hilaro, eloquióq́ dulci.
Qui ſplendidas tot diuitias, opes
Tantas, amicis atq́ clientibus
Vellet paratas, ſe exhiberet
Ditem alijs, ſibi pauper vni.
Sine apparatu Regifico penum
Elaboratum apponeret omnibus
Aequaliter, parciſſimo ipſe,
Et tenui & facili vteretur.
Sed quis modum vitæ omnis, & integram D
Synceritatem narret? Hic omnibus
In poſterum exemplo futurus,
Tam viridi excipitur iuuenta.
Immitis aufert Parca eadem Ducem
Illuſtrem Alexandrum iuuenem inclytum,
Florentiæ, Hetruſciq́ regni
Omne decus, columenq́ ſummum,
Quo iuſtum & æquum Principe floruit,
Seruata morum eſt integritas, fides
Intaminata. At vis ſceleſta
Pulſa procul, pudor ipſe tutus.
Hic glorioſi Caroli erat gener
Selectus omni de grege. Filio
Hic Regio Henrico ſororem
Coniugio celebri elocarat. E
Hæc obfuerunt, perniciem hæc bonis
Traxere, veſtræ nomina gloriæ
Vos abſtulerunt. Hæc amarum
Inuidiæ ſtimulum incitarunt.
Laborioſum ſcilicet eſt opus,
Tutum eſſe Regem, qui violentiæ
Obſtet ſuorum, vllumq́ fraudi
Eſſe locum vetet, & rapinis.
Sic Pertinacis mens bona: Seruij
Sic victa virtus cæde nefaria:
Sic multa vbiq́ exempla, quorum
Iam numerum hoc etiam obtinebit.
At vos meum vnum præſidium ac decus,
Si quid clientis Muſa erit, ibitis F
Nunquam vel ignotis, vel vllis
Illachrymabilibus receni.
Non vos ego inquam perpetiar mori,
Dum vis mihi aſſit, perpetuum quibus
Debetur excelſa in columna
Nomen, honos, ſtatua, æsq́ fuſum.

N Æ N I Æ F I N I S.

APIERIVS VALERIANVS AD REVERENDISSIMVM D. THOMAM CAMPEGIVM EPISCOPVM FELTRENSEM, DE IIS QVAE PER NAVEM ET ALIQVOT eius partes ſignificantur, ex ſacris Ægyptiorum literis.

NUnquam putaſſem, Colendiſſime Præſul, accidere poſſe vt mihi de Iure tecum diſſerendum eſſet, quod nũc caſus tulit, & neceſſitas poſcere viſa eſt. Nam cùm mecum cogitarem aliquod tibi Commentarium de ſignificatis Aegyptiorum, pro meo erga te cultu & obſeruantia, dedicare (non enim vir tantus prætereundus eras, qui ætatem omnem & Iure publicè profitendo, ſententijs Romæ dicendis, ſacroſancto Concilio præſidendo, & in principum negotijs procurandis, inſumpſeris) argumentum quærebam quod ad huiuſmodi Perſonæ nomen accommodari poſſet: opportunéq; piſcium meorum hieroglyphica commentaria præ manibus habebam, quæ præſulibus quibuſdã, quos præcipuè colo, honoratiſſime Antiſtes, cœperam diſtribuere: atq; cùm non tam ipſi piſces, B *quàm etiam inſtrumenta quædam nautica interſerenda eſſent, Anchora tibi deberi viſa eſt, quæ quòd firmata Chriſtianæ Reip. præſidio aliquando fuerit, antiquæ clariſſimæq; nobilitatis Campegiæ domui pro inſignibus argentea hinc & inde geſtare conceſſum eſt iam ex illo, quo Ugolinus ipſe Campegius Piſanæ claſſis Imp. maris imperium ab impijs infidelibus inquinatum, pacificum reddidit. Sed priuſquam de Anchora dicere incipiamus, ex re me facturum puto, ſi animaduertendum dixero locum libro Pandectarum xiiij, titulo, de exercitoria actione, capite ſtatim primo, altero mox paragrapho, perperam interpoſitam eſſe Anchoræ locutionem. Accurſium hallucinari puto, quia corruptum ſit codicem nactus: ibi enim Vlpiani ex libro ad edictum verba ita notata ſunt: Magiſtrum nauis accipere debemus eum cui totius nauis anchora mãdata eſt, ſcilicet à domino. Nuſquam verò legi ego Anchoram pro gubernãtione poni, quod quidem munus pertinet ad clauum: vſitatiſſimáq; omnium autorum metaphora, temonem aut clauum aut gubernaculũ regiminis loco poni paſſim obſeruaui. Sed enim in Vlpiani verbis nulla erit ambiguitas, ſi veluti in Piſano habetur codice antiquiſſimo illo qui Florentiæ aſſeruatur, ita legerimus, Cui totius nauis cura mandata eſt. Caſtigatiſſimámq; lectionem hanc & in meo* C *peruetert, & in aliquot codicibus manuſcriptis, in quos nemo manus inieceru, deprehendi. Elegi itaq; te iudicem, vt quæ aliena eſſent, legitimos agnoſcerent poſſeſſores, réſq; omnis nautica legitime tractaretur. Tu quod Iuris eſt videris: nos Anchora iam ablegata, quando hîc ſtandum minime neceſſum fuerit, ad iter inſtitutum peragendum nauim iam ipſam aſcendamus.*

DE NAVI.

NAuis, atq; eius partes aliquot, armamentáq; ipſa multis locis in veterum monumentis ſculpta, & in numis cuſa, non leue cogitationis argumentum ſpectantibus exhibuêre, dum quid hæc ſibi velint plerique omnes inueſtigãt, quorum bonam explicaturi partem à numo omnium antiquiſsimo exordiendum duximus. Quid igitur ſibi Iani numus velit examinemus.

ADVENTVS, VEL MIGRATIO.

ROſtrum nauis, aliàs autem puppis, vel interdum integrum nauigium in æs ſignatum, Iani nauigationem in Italiam oſtendit: ex altera enim numi parte Ianus geminus, ex altera roſtrum nauis, inquit Plinius, & nos inſpeximus. Ouidius etiam ita interpretatur:

At bona poſteritas puppim ſignauit in ære,

Hoſpitis aduentum teſtificata Dei. D

Quinetiam Onirocritæ obſeruant, quotieſcunq; quis vel nauem vel ratem ima ginatus fuerit ſe videre per quietem, nuncium ex longinquo peregrè confeſtim affuturũ. Antiquiſsima verò eſt illa numi ſpecies, quadrans ſcilicet Raticus nomine, in quo ratis. Mosq; inde durauit, vt pueri in aleæ luſum denarios in ſublime iactantes exclamarẽt, aut capita, aut nauim, quorũ altero poſt firmatum numum cõſpicuo, eius eſſet victoria, qui diuinaſſet, luſu teſte vetuſtatis. Quanquã & altero vſi ſunt numo, ouem bouemq; inſculptos habente: quod numi genus documento erat veteres gregibus & armentis abundaſſe, quippe quorũ omnis res in ouibus & bubus collocata erat, vt autor eſt Plutarchus, Problematis.

FELICITAS.

AD hæc nauis in aliquot veterum monumentis felicitatis hieroglyphicum eſt, vt in Hadriani numo, quæ remigio vecta, pulcherrimeq; elaborata viſitur, cum inſcriptione, FELICITATI AVG. Sub naui verò S. C. COS. III. PP. In numo etiam Auguſti cernere eſt nauim longam cum remigio, cuius eadem inſcriptio, FELICITATI AVG. E

SALVS.

QVæ verò nauis apud Athenienſes erat SALVTIS indicium, in Theſei memoriam coli conſueuerat, ſingulisq; annis Delon mittebatur Apollini cultũ allatura, ſuſcepto olim à Theſeo voto huiuſmodi, ſi ciuibus ſuis vnà ſecũ ſaluis reuerſus eſſet. Eoq; interim tempore, quo ſacerdos Apollinis nauis eius puppim coronauerat, & Delon ea profecta eſſet, pelagoq; remenſo in patriam rediſſet, cautum erat Athenienſium lege, ne quenquam publicè interficerẽt. Eaq; de cauſa ſcribit Plato in Phædone, longum temporis interuallum interiectum eſſe inter iudicium Socratis, & mortem eius, quòd ſententia pridie quàm ſpectaculi auſpicium fieret, lata erat.

CHRISTIANÆ PIETATIS SVCCESSVS.

HAbet & Chriſtiana pietas feliciſsimi ſucceſſus ſui ſignũ, nauẽ cum piſcatore Petro, tam in familiari ſummi Pontificis anulo, quàm in aureis Apoſtolici fiſci numis expreſſam, manifeſtiſsima eius quæ ſubſecuta eſt felicitatis indicia, tot annis antea præmonſtrata. Nam quod Ouidius dixit, Hoſpitis aduentũ teſtificata Dei, ſumptum omnino eſt ex altiori diſciplina, qua priſci Romani diuinitùs admoniti eſſent, hoſpitem aduenturũ, qui verum Dei cultum afferret, ſiue Noam nauigio ereptum vndis, ſiue Ianum ſalutaria tot præcepta Italiæ daturum, naui ad nos vectum, ac naui mox inſignem in numis, ſiue ipſum noſtræ pietatis autorẽ fluctuanti nauiculæ affuiſſe meminerimus. Hoc verum ac vnicum eſt aduerſus ſæuientis maris rabiem ſoſpitamentum: hic vnicus ſalutis noſtræ portus, quem eiuſmodi nauis auxilio occupare feſtinauerimus. Sapientiſsimè Ioan. Scholaſticus vigeſimoſexto ſcalarum ſuarum gradu pericula recenſet, in quæ per mare hoc magnũ & ſpacioſum nauigãtes incidimus, ſcopulos, vertigines, inundationes, piratas, belluas, ſiphones, procellas ventis fluctibusq; commiſtas, ſingulorumq; adijcit interpretationes: vt per ſcopulos, feram præcipitemq; iracundiam intelligamus. Per vertiginem, res eas, quæ præter ſpem oblatæ mentẽ circumſiſtunt, delirioq; agitant, & in deſperationis profundum rapi- F

dè

A dè deuoratos trahunt. Per inundationum tumores, ignorantiam, quę boni ſpecie decipit. Malus enim & egregiè ſuperbus eſt, ſibiq; omnia arrogat, quicunq; eſt imperitus. Per piratas, gloriarũ ſatellites, qui noſtras opes omnibus vitæ incommodis partas, interuentu ſubito diripiunt. Per belluas, noſtrũ hoc corpus graue, brutũ, & efferatũ, ac perdifficile cicuratu, vtpote quod ventri tantummodo deditũ, ſolã ſibi finem conſtituit voluptatẽ. Per ſiphones, elationis noſtrę impetus, per quos ad cœlũ vſq; ſuſtollimur, vnde mox deturbati, in ꝓfundiſsimã tartari voraginem pręcipitamur. Huius inquam pelagi cauſa nauis illa tot olim numis cuſa, diuinitùs aduenturã miſeris mortalibus ſalutem indicauit. Ac ne de præſagio dubitemus, in ipſius Iani numis, tam gemino capite barbato, q̃ etiam imberbi, vti habetur in argẽteo, in quo etiam nauis cum rectore, literæ ſupernè C. FONT. Neq; non in alijs videre paſsim eſt inſcriptionem, ROMA. Romæ enim pietatis noſtrę principatum, & in togata præcipuè gente conſtituendum, vt Euangelicã interim veritatem prætereamus, vel Maro ipſe ſupremæ intelligentiæ actus ſpiritu diuinauit, dum Iouem inducit aſſerentem,

B *Romanos rerum dominos gentemq́ togatam.*

Cui quidem imperium ſine fine conceſsiſſet, quippe quòd eorum inſtitutiones eſſent in omnem terrarũ orbem, vt Theophylacti verbis vtar, exituræ, neq; vllo vnquã tempore defuturæ. Neq; verò mirum in Marone homine diuini muneris experte, & qui verũ pietatis ritum adhuc abditũ ignoraret, diuinationis lumen illuxiſſe, quia veriſimile eſt eum in huiuſmodi vaticinio, ex veterũ arcanis aut Marci, aut Sibyllæ, aut Hetruſcorũ, prædictionẽ illam excerpſiſſe. Vel, quoniam ſummus ille ſpiritus nullum hominum genus, nullam vnquam nationem aſpernari cõpertus eſt: quare Balaana legimus, hominem & alienigenã, & piorum hoſtem, præclara tot ſuper Iſraëlitarum ſucceſſu diuinaſſe.

SOSPITAMENTVM.

IN Q. Naſidij numo nauis eſt cum velo, & ſtella in antẽna, & ab altero latere caput cũ tridente, & inſcriptione, NEPTVNI, ſubaudiendũ, ope vel auxilio ſeruatos. Hoc enim ſtella ſignificat in antẽna ſita, de qua loco ſuo inter cœleſtia.

MANIFESTA OPpugnatio.

C QVoniam verò obiter in velum incidimus, minimè prætereundum videtur quod dici ſolet, velificatione plena in quempiã ferri, quod eſt aperto Marte, inimicitijs minimè diſsimulatis, rem aggredi, hoſtemq; laceſſere.

OCCVLTA OPPVGNATIO.

HVic contrarium eſt, conto, remulco've nauigare, cum tacitè quiſpiam inſidiatur, atq; vt vulgò etiam dici ſolet, ſubaquanea vti opera. Locũ hunc ad hanc propémodum ſententiã interpretatẽ Ammianus rerum geſtarũ lib. XVIII, dicens: Nõ conto, neq; remulco, vt aiunt: id eſt, non flexiloquis ambagibus, vel obſcuris, ſed velificatione plena in rempub. ferebatur. quamvis aliter expoſitũ ſit in collectaneis Suidæ, prouerbio κοντῷ πλεῖν. quod quiſquis ille fuerit exponit, ἤγουν πανουργοῦντας ζῆν.

LVNÆ VECTATIO.

QVòd nauigiũ in Iſidis honorẽ Ægyptij coluerint, ſunt qui raptã eam ab Ioue naui, cuius inſigne vacca eſſet, arbitrentur: ſed cõmentitiũ hoc mihi vi-

detur. Magis autem ad Ægyptiorũ eruditionem quadrat quod Plutarchus ait, Lunam apud eos nauigio vehi fictam. Hanc Iſidis nauem Apuleius multis donarijs ornat. Diodorus fabricatam à Seſoſtri nauim ex cedro octuaginta cubitorum ait longitudine, deauratam exterius, interius verò deargentatam, quam dono obtulit Deo qui Thebis Ægyptijs colebatur. Is Iſis erat. D

NAVIGATIONIS AVTORES.

IN Tyriorum numo nauis eſt cuſa, nimirum ea de cauſa, quòd ipſis Tyrijs cõmentum placet, nauigationis primæ ſe autores haberi. In huiuſmodi eorum numo legitur ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΥΡΙΩΝ. Eſt & alius cum eadem naui longa numus, in cuius altera ſacie caput eſt cum corona irradiata: inſcriptio, ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΣΙΔΩΝΙΩΝ. Ita demum Phœnices inuentæ nauigationis laudem aſciſcunt ſibi.

VICTORIA NAVALIS.

IN Agrippæ numis nauis illa tridentali roſtro inſignis, qualem ſcilicet Maro ſæpe deſcribit, dum non vno loco ait, roſtriſq; tridentibus, partã ab eo victoriam indicat maritimo prælio, quod aduerſus Sex. Pompeium cõmiſit: id quod Maro in Auguſti gratiam ita immortalitati commendauit: E

Parte alia ventu, & dis Agrippa ſecundis
Arduus agmen agens, cui belli inſigne ſuperbum
Tempora nauali fulgent roſtrata corona.

Aliquot in monumentis videas & Varronis inſignia naualia, qui Proprætore ſub Pompeio Piratico bello militauit, à quo ob res bene geſtas nauali corona donatus eſt.

DE ANCHORA.

HIeroglyphicum anchoræ non Ægyptiorum tantùm eſt, ſed à Græcis & à Romanis principibus vſurpatum: vt minimè importunum ſit rem à pleriſq; tractatam repetere, vt quæ ſectamur ſignificata loco ſuo manifeſtentur.

MATVRANDVM.

CIrcumuolutus anchoræ delphinus, quod ſignum in aliquot Titi Veſpaſiani numis obſeruauimus, maturandum, vt Latini vna locutione dixerunt, omnino ſignificat. Sed quoniã rei cauſam in Delphino ſatis explicuimus, & res iam æuo noſtro lippis & tonſorib. innotuit, plura ſuper eo dicere ſuperſedebimus. Id pro pictura animaduertendum eſt, anchoram quæ in numo Titi habetur extrema dentiũ in vomeris ſpeciem dilatare, cuiuſmodi figurã Aldus noſter imitatus eſt in omnibus quos impreſſit libris. Alia verò forma eſſe, dẽtibus quippe in acutum recto ductu mucronatis, quam in numo veteri apud eruditiſsimũ virũ Romulum Amaſæũ vidimus. F

TVTELA REFVGIumq;.

HOminem qui rebus ſuis tutelã pręſidiúmve parauerit opportunũ, per nauem & anchoram ſignificabant. Quòd ſi ſola anchora manu prætenta figuraretur, refugium indicabat, quaſi vellet innuere pictura hæc, ſi aduerſa ingruerit tempeſtas, reſq; noſtræ fluctuare cœperint, paratum eſſe profugium vt poſsimus ita ſeruari.

Eſtq;

A Eſtq́ dicteriũ apud Græcos in hanc ſententiã celebre, quo Demoſthenes vtitur oratione pro Cteſiphonte. Et Propertius eruditionis elegiacæ columen ad hoc innuens ait: Anchora iacta mihi. Idem ſermo apud Paulũ, rei nullius ignarũ, epiſtola ad Hebræos, cap. 6. Qui confugimus vt ſpem propoſitã teneremus, quam veluti anchorã habemus animæ cùm tutam, tum firmã. Et Chryſoſtomus de ſupremo firmoq́ profugio, cõcione in Lazarum IIII, hæc ait: Sunt diuinæ ſapientiæ opera, hæc maxima illius prudentiæ ſunt argumenta. Conſcientiæ increpatio ſacra eſt anchora, quæ nos nequaquã ſinit in peccatorũ profundũ abſorberi.

STABILIMENTVM.

QVòd ſi firmitatem, ac immobile ſtabilimentũ rei cuiuſpiã ſignificare vellent, anchoras duas adpingebãt, ſimilitudine ſumpta à nauibus, quæ tunc

Ventorum temnunt rabiem fluctusq́ ſonantes,

cùm duabus anchoris innituntur. Qua ſimilitudine vtitur Ariſtides Panathenaicis. Sedenim Pindarus duabus innixum anchoris dicit, qui duas habet patrias: vnde prouerbium, οἴκοθεν οἴκαδε, Domo domum, de cõmodè peregrinanti-
B bus, quippe de iis qui arrepto itinere quotidie apud amicos aut neceſſarios diuertunt. Nam pro firmitate Pindarus idem vna etiam vtitur anchora, Iſthmiis, ἤδη πρὸς ὄλβου βάλλετ' ἄγκυραν. Iam anchorã ad felicitatem iecit: hoc eſt, firmitatẽ iam ad vitæ tranquillitatẽ aſſecutus eſt. Vitæ porrò noſtræ tumultus, perturbationes, cladesq́ omnes, marinis fluctibus, tempeſtatibus vorticoſisq́ æſtibus ſolemus æquiparare, quemadmodum Archilochus facit, qui cùm in Thracenſes calamitates incidiſſet, bellum marinis fluctibus ita comparauit:

Γλαῦχ' ὅρα, βαθὺς γὰρ ἤδη
Κύμασι ταράσσεται πόντος,
Ἀμφὶ δ' ἄκρα γύρων ὀρθὸς
Ἵσταται νέφος, σῆμα χειμῶνος
Κιχάνει δ' ἐξ ἀελπτίης φόβος.

Myrſilus quoq́ Mitylenæorum infortunia tyrannicasq́ procellas ita deſcribit:

Τόδ' αὖ τε κῦμα τῶν προτέρων ἰόμω στείχει,
Παρέξει δ' ἄμμι πόνων πολλὼ αὖ τ' ἄλω.

Atq́ iis vrgentibus infortuniis ad ſacram, vt aiunt, anchoram confugiendum.
C Sapientes enim ferè omnes hieroglyphico vtuntur anchoræ, tam ſcribendo quàm loquendo: vt Pythagoras, quem Phocion ait ſuper humana vita ita diſſerere ſolitum, ὅτι καὶ βίον αἱρεῖσθαι ἄριστον. quæ ſi primùm amaritudine aliqua prædita videatur, ſuauem ipſam redditura ſit conſuetudo. Diuitiæ ſi optentur, ſciendum eas infirmam admodum eſſe anchoram. Gloriã, etiamnum infirmiorem. Quæ corporis ſunt, eiuſdem eſſe tenoris. Principatus, honores, omnia hæc imbecillia, & nullo robore ſuffulta. Quæ firmæ igitur anchoræ? prudentia, magnanimitas, fortitudo, quas nulla procella diſcutiat. Nam diuina lex eſt, virtutem ſolam atq́ vnicã habere robur, reliqua omnia nugas eſſe.

INTERPRES.

APud nationes aliquot anchora fuit interpretationis ſignum, quo ſcilicet caduceatores & internuncii pro geſtamine vterẽtur. Præcipuè verò Indi anchoram pro caduceo habuêre, propterea inquit Philoſtratus, quòd omnia teneret, ac perueſtiget. Eaq́ de cauſa cùm Apollonius ad locum, quem Indi ſapientes incolebant, appuliſſet, ſeq́ cum comitibus intra ſtadium cohibuiſſet, adoleſcens eum adiit à ſapientibus miſſus qui auream anchoram pro caduceo manu geſtabat, perq́ eum in colloquium adductus eſt.

FRÆNVM. D

AD hæc anchora moderãdi cõpeſcendiq́ ſignũ eſt, frænumq́ indicat, quod quidẽ ex Pindaro deſumit. Ille eñ πυθιῶν, ode quæ inſcribit, Ἀρκεσιλάῳ κυρηναίῳ ἅρματι, frænum Argûs nauis dixit, vbi interpres ait, Anchorã ἐκ μεταφορᾶς τῶν ἵππων διὰ τὸ ἐπέχειν τὰς ναῦς δίκην χαλινῶ, ſumpta ab equis trãſlatione, ꝙ ea naues compeſcat fræni inſtar.

SELEVCI GENVS.

EXtant Seleuci numi anchora ſignati, propterea quòd is anchora ſignatũ femur habuit ab ipſa origine: filijq́ & nepotes eius eodem inſigniti modo, anchoram in femore veluti notã generis naturalem habuêre. Et vt Græci ſunt ad figmenta promptiſsimi, fabulã etiã adijciũt, Laodicen Antiochi nuptã Apollinis cõgreſſum per quietẽ pati viſam, qui anulũ ei quendã veluti cõcubitus præmiũ donarit, iuſſeritq́ vt mox filio eundem redonaret, futurũ eum aliquãdo feliciſsimi euentus auſpiciũ: repertumq́ prima luce anulũ in lecto, cuius ſignũ anchora erat, admirationi fuiſſe, Seleucumq́ mox natu grandẽ, tradito anulo à matre, de origine ſua, deq́ futura felicitate edoctũ, cùm mortuo iam Alexandro, quem in Perſicã militiã ſecutus fuerat, regnũ ipſe Orientis occupaſſet, gemmæ iſtiuſmodi memoriã conſecraſſe. Nam & cùm vrbem Antiochiam patris nomine condidiſſet, campos vicinos vrbi Apollini vti originis autori dicauit. Hæc Trogus. Appianus indignum ratus fabulas hiſtorijs admiſcere, rem aliter tradit in Syrõ, Apollinẽ quippe Laodicæ per ſomniũ mandaſſe, vt quem anulũ aliquãdo reperiſſet, filio ſtatim geſtandũ daret: fore nanq́ vt quibus in orbis locis Seleucus anulũ eum amiſiſſet, eam ipſe poſtmodũ regionẽ imperio ſuo ſubijceret. Is igit cùm Alexandrũ ſequeret, anulũ iuxta Euphratẽ fluuiũ amiſit, factusq́ eius prouinciæ præfectus in diuiſione regni poſt Alexandri mortẽ, moxq́ inde deturbatus ab Antigono, Ptolemæi, cui Ægyptus obuenerat, auxilio in regnũ reſtituit.

POSSESSIO.

EST & obtinendæ poſſeſsionis ſignum anchora, cuiuſmodi eiuſdem Seleuci fuit interpretatio, reperto quẽ iam amiſerat anulo, in quẽ anchora inciſa fuerat. Cuius quidẽ rei huiuſmodi fert hiſtoria, quæ ad futurũ auguriũ ab Apolline promiſſum facit. Seleucus cùm eiectus Babylone, Ptolemæi mox copijs adiutus poſſet quidẽ vti vi, ex amiſſo tamẽ anulo in ſpem regni omnino erectus, omnia prius ꝙ armis experiri conſtituit, ne populũ, quẽ per benignitatẽ ſibi allexerat, belli metu exacerbaret. Internũcijs ad rem vſus, ciuiũ cõperit ſtudia erga ſe propenſiſsima, itaq́ feſtinatione opus eſſe admonitus, paucis admodũ, ſed ijs impigris & fideliſsimis electis, Babylona verſus quanta poteſt celeritate proficiſcit. F Accidit verò vt inter gradiendũ pede lapidẽ offenderet, euelleretq́, ex cuius impulſu tanto dolore affectus ſit, vt ibidẽ eueſtigiò ſubſiſtere, ac humi reſidere cogeret. Ecce verò tibi amicis pedẽ demulcẽtibus, & euulſum lapidẽ inſpectantibus, anulus ille affulſit, qui ſublatus attrectatusq́, magnæ inter ſocios mœſtitiæ argumentũ fuit. Id quid rei eſſet cùm Seleucus ſciſcitaret, ſignatã illi anchorã in anulo reperto mœſtitiæ cauſam dediſſe reſponderũt, ex qua captiuitatẽ portẽdi interpretabãtur. Tũ Seleucus, Bono, inquit, animo eſtote omnes: nam quã terram calcamus, & retẽturi ſumus, & firmiter poſſeſſuri: & cũ dicto doloris immemor proſilit, iterq́ arripit alacriter. Cui paululũ progreſſo adfuêre obuiam qui tuta & pacata omnia nunciarent, exceptusq́ ita omniũ ſtudijs, dignitatẽ priſtinam & regnũ illud obtinuit. Mox Indiã & Aſiam omnẽ ſubiugauit. Anuli verò memor, vrbem in Oriente cõdidit, & gemmã originis memoriam conſecrauit.

A ## DE TEMONE.

IN naui autem primas omnino partes tenet temo, de quo multa ſunt apud veteres ſignificata, quæ tamen omnia in vnum coeunt intellectũ.

REGIMEN.

NAm regimen per figuram eius ſignificari manifeſtum: & cuius arbitrio res agũtur, is gubernare, & gubernaculum temo ipſe dicitur. Hinc Iuuenalis, Aut de temone Britanno décidet Aruiragus, dixit, cùm Domitianum Britãnia potiturũ præſagit adulator ille Veiento, expulſo inde Aruirago, qui totius inſulæ imperium obtinebat. Nam ad ea tempora Britannia nondum venerat in ditionem Romanorum, tentata bello ſæpius, licet cum eorum aliquot Imperatoribus fœdera iunxiſſet, quæ noſtri plus æquo forſitan extulerunt. Contrà verò Nero, paucos ante dies quàm moreretur, vidit per quietem eum ſibi nauem regenti extortũ, trahiq́ſe ab Octauia in arctiſsimas tenebras, quod aruſpices reſpondêre, eum adminiſtratione deiectum mortem infeliciſsimam moriturum.

FORTVNA.

B QVapropter veteres cùm Fortunę plurimũ tribuerent, eamq́ negociorum penè omnium, quæcunq́ mortales gererent, arbitrum opinarentur, ſimulacrum eius dextera clauũ, ſiniſtra cornu copiæ tenere finxerunt, quòd bona & cõmoda ab eadem omnia proficiſci crediderunt: vnde diuitias & opulentiam, fortunas appellauere, vni illi regendi elargiendiq́ facultatẽ conceſſam arbitrati.

INCONSTANTIA.

VT verò inconſtantiã eius notarent, vtpote quæ, vt Horatius ait, poſsit imo tollere de gradu mortale genus, vel ſuperbos vertere funeribus triũphos, & valet ima ſummis mutare, ſedentem eam in pila ſculpebant, quod tum in marmoreis monumẽtis, tum in numiſmatis antiquis obſeruauimus. Talis eius ſpecies eſt in numo Neruæ Traiani, cum inſcriptione, FORT. RED. S. C. vbi etiã legas, SENATVS POPVLVS'QVE ROMANVS, literis omnibus expreſſis, quod raro inuenitur.

FORTVNA REDVX.

EIuſdem Fortunæ Reducis ſimulacrum eſt in altero eiuſdem Imperatoris
C numo, vbi dea ipſa ſede ſedens temonem manu regit, qui à pedibus ſurrigitur: inſcriptio eſt, FORTVNÆ REDVCI. Atq́ hac eadẽ ſpecie & inſcriptione literisq́ habetur in Hadriani numo, vbi temo inſidet pilæ: in nonnullis abeſt pila. Eadem verò ſedens cum temone & cornu copiæ eſt in numo Septimij Getæ, cum inſcriptione, FORT. RED. Sed illud obſeruatione dignum, quòd eadem ſpecies cum temone, & cornu copiæ in Domitiani numo, quẽ apud Bembum vidimus, FVRTVNA AVGVSTI ſcriptum eſt, prima ſyllaba per V vocalem vltimam, quæ paſsim in ea locutione per O vocalem quartam enunciari ſolet. Eadem penè inſcriptio ſpeciesq́ cornu copiæ & temonis pilæ inſiſtentis in manu Fortunæ ſtantis habetur in numo Antonini Pij. De pila verò atq́ rotula alibi erit locus ſuus, vbi Fortunæ ipſius ornamẽta copioſius explicabimus.

DE RETIBVS.

PEtrum in naui ſuperius inſpeximus: ſed habebat idem retia quę tractaret. Huius rei memoria nos quoq́ traxit ad ſagenam, ad hamos & tridentes: quare priuſquàm exiliamus è naui, an poſsimus aliquid expiſcari, videamus.

Kk

SILENTIVM. D

PEr retia ſilentium ſignificari tradunt, ea quidem ratione, quòd præcipuũ eſt præceptũ piſcatoribus, vt dum gregem circundant, ſilentio quam maximo nauigẽt. Piſces præterea altiſsimo ſilentio præditos eſſe compertiſsimũ eſt, paucíſsimis exceptis, ac pręcipuè Cane marino: vnde etiam prouerbium emanarit, ἀφωνότερος τῶν ἰχθύων. Sic eruditus Horatius eos mutos vocat. Sic Lucretius mutas natantes appellauit.

PERSVASIO.

IN diuinis autem literis retia ſunt perſuaſionis hieroglyphicũ, qua ſcilicet homines in veritatis cognitionem inducuntur, atq; ita capi videntur. Ad hoc facere Euangelicum illud ait Eucherius, Mittite retia in capturam.

INSIDIÆ.

ANtiquiſsimum eſſe reperio, inſidias per rete ſignificari, neque ea tantùm de cauſa quòd eius opus omne ad inſidias comparatur, quantum etiam ex hiſtoria deſumptum eſt. Nam Pittacum memorãt, vnum ex ſeptem Sapientibus, aduerſus Phrynonem Athenienſiũ ducem validiſsimi corporis hominem, Pancratiaſten ſcilicet & Olympionicam, de finium controuerſia, quæ inter Atticos E & Mytilenęos erat, ſingulari certamine dimicaturum, rete ſecum in occulto ſub clypeo abditum tuliſſe, quo, cùm tempus viſum eſt, iacto Phrynonem impedierit. Hiſtoria eſt apud Verrium, in ijs quæ Feſtus deflorauit: neq; ea tamẽ in vulgatis codicibus, ſed antiquo manu ſcripto, cuius partem vltimam Romæ comperi. Hinc ſanè ludus à Pittaco inſtitutus, quo Retiarius Mirmillonem in certamen prouocabat: cui adcantabatur, Piſcem peto, nõ te peto, quid me fugis Galle? Erat autem eodem autore Feſto, Mirmillonicum genus armaturę Gallicum: ipſiq; Mirmillones antea Galli appellabãtur, in quorũ galeis piſcis erat effigies.

DESOLATIO.

EſT & deſolationis ſignum retis genus, quod verriculum appellatur: ad multa ſiquidem id ſpatia in mare demiſſum, reſtibusq; longiſsimis hinc atq; inde attractum, quantumcunq; ſpatij complexum fuerit, totum abuerrit, neq; vlli piſcium exitum patẽre permittit. Transijtq; miſerabile genus hoc venationis in vrbium & agrorũ deſolationes. Accidit enim plerunq;, vt edicto vniuerſali op- F preſſorum exitio agri ſint euerriculati. Fiebat autem euerriculatio in hunc modum. Viri manus ſibi mutuò tenentes, quaſi reſtim vnam texũt, occupatisq; terræ, quam deſolatam volunt, extremis finibus, ita latè extenſi progrediuntur, latentesq; paſsim incolas venando excipiunt, nihilq; reliqui faciunt, quoquouerſum peragrantes. Quod olim exemplum à Darianis militibus editum in Chio, Leſbo, Tenedoq; inſulis vi captis, atq; euerriculatis. Eretrienſes quoq; legas à militibus Xerxis eadem euerriculatione omnes abductos.

DE HAMO.

HAbet Hamus cum Anchora ſimilitudinem quandam, ſi figuram inſpectes. Sed quantum eſt in Anchora officij, tantum in hamo malignitatis atq; perfidiæ: quæ cuiuſmodi ſit, hinc apparebit.

DECEPTIO.

SVnt qui non imperitè, neque impropriè, deceptionem per hamum pictum ſignificari tradant: ſiquidem decipere, eſt vnum oſtentare, & aliud præter opinionem inferre. Ita hamus eſcam eſurienti offerre porrigereq; videtur, ſaturita-

A ritatemq́ꝫ polliceri, mox apprehendit, alligatq́ꝫ, & captiuũ facit eum, qui eſcam
illam appetierit. Hoc habemus apud Horatium de cœnipeta:

Hic vbi ſæpe Occultum viſus decurrere piſcis ad hamum.

Et hunc ſecutus Lucianus eo opuſculo quod in Romanorum inuidiam de Au-
licorum vita conſcripſit, in hac plurimum ſimilitudine immoratur, dum ſpes il-
las clientium, qui admiſsi ad principũ amicitias, montes ſtatim aureos ſibi pol-
licentur, hami iſtiuſmodi vorationi ſimiles eſſe contendit. Et de lenone in frau-
dem prolabente, Meus eſt, hamum vorat, apud Plautum. Longè verò aliter in
diuinis literis hamum accipi videas, per quem ſanctiſsimum Chriſti corpus ſi-
gnificatur, de quo apud Ezechielem Theologi dictum aiunt, Et extraham te in
hamo meo, & extendam te ſuper terram, campos implebis, & à volucribus om
nibus impetêris, perindeq́ꝫ omnes terræ beſtias tuo paſtu ſaturabo. Sicuti enim
ſi hamum eſca coopertum piſcis rapiat, non ſolùm eſcam ab hamo nõ ſuſtollit,
ſed ipſe de profundo eſca alijs futurus educitur: ita mũdi Princeps, penes quem
erat mortis imperiũ, rapuit quidem in mortẽ corpus Adamiaci IESV, cum ſub
B eo hamum diuinitatis incluſum minimè ſentiret, quo deuorato hæſit ipſe conti-
nuò, deq́ꝫ profundo tractus, eductus eſt vt eſca fieret ijs, quibus calcandi ſuper
ſerpentes & ſcorpiones poteſtas à Deo data fuerat. Idem apud Iobem XL repe
rias: Aut adduces draconem in hamo, aut capiſtrum circa nares eius appones.

DE TRIDENTE.

ET Tridens inter piſcationis arma connumeratur, ſed cum hamo parum congruit.

APERTA VIS.

HAmus enim per fallaciam quicquid acquirit aucupatur, ſed tridens aperto marte, medio veluti campo aduenientem hoſtem excipiens, eum aggreditur, ſolaq́ꝫ fretus agilitate, conficit. Sed quid is in Neptuni manu, quid in Trœzeniorum numis, & in Mantineenſium ſcutis ſibi vellet, alio Commentario docuimus. Hæc verò plus quàm ſatis eſſe, quæ ad occupatiſsimum virum & ocij
neſcium mitterentur exiſtimaui. Vale.

C

PIERIVS VALERIANVS BOLZANIVS AD MAGNIFICVM VIRVM BENED. AGNELLVM, DE VRNIS NILI, LVCERNA ET FACIBVS, TVRIBVLO, ET phiala, demum igne & aquis.

ANtonius Agnellus patruus, Vir magnifice, tuus, cùm eſſet olim Venetijs apud clariſsimum eruditiſsimumq́ Io. Laſcarin, ea tunc in ciuitate Ludouici Galliarum Regũ oratorem, tanta mihi familiaritate deuinctus erat, vt amicitia nulla coniunctior eſſe poſſet, quàm ea, quam communia ſtudia inter nos conciliauerant. Incumbebam ego tunc in prima literarum tyrocinia, audiebamq́ in arte dicendi Prunulum, in eloquentia Sabellicum, in varia rerum eruditione Georgium Vallã: ſed rariſsimum Laſcarin obſeruabam in primis, in quo magna optimarum artium ſcientia, ſumma vetuſtatis inueſtigatio, reconditarumq́ rerum ſtudium atq́ cognitio nõ vulgaris, atq́ vt ſemel dicam, vir erat omni liberali doctrina politiſsimus. Hunc itaq́ frequens inuiſebam, probatiſsima eius conſuetudine melior in dies euaſurus. Quòd ſi Laſcarin occupationes diſtinebant,

aderat illic Patruus tuus, qui diem ſine linea præterire minimè permittebat: ſemper enim noui D
aliquid de Muſarum penu depromebat, nunc epigrammatum, quæ faciebat, argutias, nunc
hendecaſyllaborum amœnitates, nũc huius vel illius numeri poemata, in quibus multum inerat
lepôris & elegantiæ. In eo verò præcipuè conueniebamus, quòd ille numiſmatum antiquorum ſi-
gnis mirificè delectabatur, quorum feſtiuam copiam habebat à Laſcari: ad quem quicquid in
huiuſmodi rebus venerandam ſaperet antiquitatem, id à nobilitate illa ſponte conferebatur.
Idem propémodum ſtudium ab Urbano patruo meo erat mihi quodammodo hæreditariũ, qui
cùm magnam orbis partem pererraſſet, multorumq́ noſſet hominum mores, de peregrinationi-
bus ſuis, Aegyptijs, Arabicis, Palæſtinis, ſemper habebat noui aliquid, quod ſcitu dignum &
vtile communicaret mecum. Quotidie igitur cùm ſimul eſſe dabatur, Agnellus aliquid habe-
bat, quod ſuper numiſmatis alicuius geſtaminibus aut titulis diſputaret. Ego ſi quid diceret
quod ad Aegyptiaca faceret hieroglyphica, in eo ſummo opere delectabar. Quodã verò die tuus
hic Patruus imagunculam quandam ex orichalco protulit, cuius geſtus erat, vt corpore reliquo
decumbente, caput manu dextera ſuſtineret, cubito ad baſim appreſſo: manu altera aquam ex
tribus vrnis vna tantùm anſa coniunctis effunderet: ad hæc pueruli minutiſſimi operis numero
ſexdecim circumfuſi, pueriliter hac & illac per vniuerſum corpus luſitare videbãtur. Super hoc E
Agnellus, qui argumentum huiuſmodi haudquaquã temerè factũ arbitrabatur, quid hoc ſibi
vellet curioſiſſimè percontabatur. Reſpondi ego, imagunculam eſſe Nilum amnem: tris vrnas,
cauſas itidem tres incrementi: puerulos XVI, totidem cubitos, quibus creſceret ad fertilitatem.
Vix hæc ſummatim dixeram, & horum omnium rationem reddere parabam, cùm affuit ta-
bellarius à Gallijs, quo cum literis ad Laſcarin ingreſſo, Agnellus quoq; accerſitus eſt eueſtigiò.
Ego eo digreſſo domum redij, ac triduo pòſt Patauium à Patruo miſſus, vbi Leonicũ audirem:
neq; ex eo amplius Agnellum videndi facultas fuit, qui Principũ negocijs addictus, ſtatim ipſe
quoq; aliò migrauit. Tantùm id, non multò pòſt tempore, eum diem ſuum obijſſe renunciatum
eſt. Poſtea verò quàm calamitoſiſſimis totius Venetiæ temporibus Romam me recepi, vbi locu-
pletior mihi copia facta eſt huiuſmodi rerum, quas alibi difficulter inueniebam: ibi verò tum pu-
blicè tum priuatim toto calatho ſuggerebantur, incubui alacrius in idem ſtudium, quo me ſem-
per oblectaueram, & ἱερογλυφικῶς plura ad amicos Commentaria conſcripſi: cumq́; in Roma
media vidiſſem effodi marmoreum Nili Coloſſum cum XVI illis puerulis circùm laſciuienti-
bus, de quibus in imaguncula Patrui tui meminimus, ſubiit ſtatim Agnelli memoria, præq; ho- F
minis mihi ſuauiſſimi deſiderio lachrymas cohibere non potui, quòd ereptam mihi videbam oc-
caſionem, ne huiuſmodi rerum Commentarium ei dedicare poſſem, qui ſi fuiſſet in humanis, ni-
hil illi optatius accidere potuiſſet, neq; ego quicquam libentius feciſſem. Venit autem in mentem
mihi, poſſe me ſaltem renouare memoriam eius, quem vnicè adhuc colerem, ſi rem omnem ad
te converterem, qui nepos eius eſſes, in quo præſertim non alienam ab ipſius Patrui genio vigere
mentem animaduertiſſem, videremq́; ſi memoriam eius apud te ſuſcitarem, id iucundum mi-
hi, tibi verò gratiſſimum fore, cùm hoc à me depoſcere viderentur integritas humanitaſq́; tua
dubio procul ſingularis, & reliquæ virtutes tuæ, quibus apud omnes clarus es & inſignis, &
quarum ergo coluerim ego te ſemper, & obſeruarim. Habe igitur & antiquæ amicitiæ
meæ cum Patruo tuo monumentum, & meæ erga te obſeruantiæ ſi-
gnum, vt ipſemet ſpero confiteberis, mani-
feſtum.

A
DE TRIBVS VRNIS.

FLuuiorum ſanè fontiumq́ ſimulacra cum vrnis dedicari ſolita, magis apertum & obuium vnicuiq; eſt, quàm vlla indigeat interpretatione. Cur verò Nilus cum tribus vrnis figurari ſoleat, non ocioſe quærendũ eſt. Nam Ægyptij illi ſacerdotes cùm incrementum Nili tribus præcipuè de cauſis fieri putarent, reliquis aliorum opinionibus abiectis, quæ propemodum eſſent innumerabiles, quò ſententiam ipſi ſuam perpetuis teſtarentur monumentis, tris vrnas Nilo attribuerunt, cùm reliquis fluminibus ſingulæ ſingulis adhiberentur: vt illud apud Maronem,

Cælataq́ amnem fundens pater Inachus vrna.

Harum verò trium cauſarum primam illam aſſerebant, quòd tellus ipſa Ægyptia aquam ex ſe ipſa progigneret, vberrimeq́ proferret, ſui ipſa humoris altrix. Vnde Timæus Mathematicus Nili fontem phialam appellarit, quaſi ipſa intra ſe contineret eam aquæ vim, neq; aliunde mutuaretur. Eſt tamen eodem vocabulo in Nilo locus à figura ſic appellatus, quod nihil facit ad Timæi phialam.
B Phidias inter ſculptores celeberrimus, vel ipſe rerum peritus, vel ab ijs qui ætate illa peritiſsimi erant admonitus, cùm Victoriæ ſignũ in Marathone ſub Nemeſeos velamento confingeret, in dextera eius ſtatuæ phialam exculpſit, in quã Æthiopes cælati videbantur, propter Oceanum, qui Nemeſeos pater habitus eſt: & Nilum Oceanum vocari multa veterum dictata monuerunt. Quòd verò gignat Ægyptus aquas, ex eo, aiebant ipſi, facilè conijci poſſe, quòd in quovis alio climate fluuiorum exundationes circa hyemem plurimum accidunt, nunc imbribus coactis, nunc niuibus liquefactis: ſola verò terra Ægyptiaca in medio terræ habitabilis conſtituta, quemadmodum in oculo pupilla, peculiari quodã aquarum profluuio æſtatem mediam irrigat. Alteram Oceano cauſam adſcripſere, à quo aquam in Ægyptum exundare incrementi tempore fama eſt, quæ quidem præcipua fuit Euthymenis opinio, Ægyptiorumq́ in primis ſacerdotum, vt Diodorus atteſtatur, qui rei fidem non aliam faciunt, niſi quòd ſatis ſit eorum autoritas, vt ſibi fides adhibeatur, qui rerum ſcientiam per manus à pa-
C rentibus traditam, longa annorũ ſerie obtinerent. Iuniorum inde diligentia exploratum eſt, Nilum ab Oceano ex Atlante monte primùm emanare, ibiq; Dyrin appellari: Heptabolum inde lacum ſtagnare, inde cognomento Nigrin effluere, mox Coloëm paludem efficere, inde Aſtaſobam & Aſtaboram flumina, donec ad cataractam perueniẽs erumpat, ac per Ægypti campos diffluens, Nili demùm cognomentum accipiat. Tertiam cauſam imbrium eſſe dicunt, qui auſtralibus in Ægypti regionibus, Eteſijs nubila, vt ait etiam Democritus, illò ferentibus ex orbe reliquo, eo maximè effunduntur tempore, quo Fertilis æſtiua Nilus abundat aqua. Atq; vti tradit Eudoxus, Ægyptij ſacerdotes imbres eos ibi fieri ob antiperiſtaſin arbitrantur: cùm enim æſtus nobis eſt qui viciniora Cancro loca incolimus, tunc hyems ijs qui Capricorno propinquiora habitãt. Addit ad hæc Thales, mare in ora agi vltro, Eteſiarum ex aduerſo fluminis flantium repercuſſu, de quibus ita Lucretius:

Aut quia ſunt æſtate Aquilones oſtia contra
Anni tempore eo, quo Eteſiæ eſſe feruntur,
Et contra fluuium flantes remorantur, & vndas
Cogentes rurſus replent, coguntq́ manere.

Nam dubio procul hæc aduerſo flabra feruntur D
Flumine,quæ gelidis ab ſtellis axis aguntur.

Incipit verò creſcere Luna noua,quæcunq; poſt Solſtitiũ eſt, ſenſim modicéq;, Sole Cancrũ tranſeunte:abundantiſſimè autẽ dum in Leone progreditur:mox reſidet in Virgine iiſdem quibus accreuit modis.Quãta verò feracitate vniuerſam Ægyptum beet alluuione fœcunda,multi prodidère: vnde eum Poëtæ modò fertilem,modò pinguem,modò potu fœtiferũ dicunt,q; animalia, quæ ex eo bibunt,& pinguiora,& obeſiora fieri cõpertum eſt:quare ſuũ illum Apim tanta cura cultúq; nutritũ, ex Nilo bibere quàm religioſiſſimè vetuerũt: ſiquidem & macilentiã & gracilitatem omni pondere vacuã,diuinitati propiorẽ arbitrantur,vt Plutarchus aſſeuerat.Quineriã ſacerdotes eadem cauſa plurimo vti ieiunio & abſtinentia conſueſſe,Porphyrius atteſtatur,vt eorum copia liberati,eorumq; pondere leuati,quæ intromittuntur in corpus,animi oculus à fumo fluctúq; corporeo foras emicaret,neq; cõmemoratione,neq; demonſtratione iam indigeret,ſui compos,viq; pollens ſua,ob naturalem ſui ſolertiam otij neſciam.

AGRICVLTVRA. E

VEteres aũt legimus agriculturã hieroglyphicè per Nili ſimulacrũ indicaſſe. Cuiuſmodi verò eius eſſet effigies,lepida deſcriptione Philoſtratus indicauit.Laſciuire enim cum cubitulis ait circunludentibus: huic enim ſeſe ab vndis attollenti,magnitudinis quippe iſtiuſmodi pueri ridibundo adblandiuntur occurſu,ſexdecim numero,quot itidem cubitis ad fertilitatem facit exundatio:infantiliſq; ætas ea creſcendi eſt hieroglyphicũ.Circumſiſtunt verò Nilum huiuſmodi pueri propèmodum garrientes,quorũ alij humeris inſident, alij de cruribus pendent implicati,in vlnis alij cubitant, luſitant circa pectus alij : ipſe verò pater flores ſuaueolenteſq; herbas de ſinu depromit,& in eos ſpargit : ex ijs alij coronas contexunt,alij ſeſe illis obuoluunt,ſtratiq; per flores ſomnum captant: ſiſtra quatiunt alij,alij ſubijcientes alteri cuipiam humeros,ſcalarum vicem officioſe ſubminiſtrant,alteriq; alteris catena veluti iuncta ſuſtolluntur:neq; abſunt qui plauſum ſonitumq; ab aquis excitent,applofis manibus. Crocodili verò & fluuiales equi procul hinc ſummoti,imo ſe condunt fluuio, ne puerulos perterrefaciant,& numinis ſui luſum interturbẽt. Hanc ſpeciem Philoſtratus, & agri- F culturæ fœcunditatem, & rei nauticæ lucrum, & cõmunicatam longinquis regionibus & prouincijs opulentiam ſignificare teſtatur.Sexdecim verò ponuntur cubiti,quia ſi infra X V ſubſederit auctus, bona Ægypti pars non irrigatur, ac perinde redditur ad ſerendum invtilis. Si ſupra ſexdecim attollatur, quanto altius inturgeſcit,eo magis fames expectatur: quia diutius aquis immorãtibus, ſerendi præterit tempus,neq; ſata poſſunt ad frugem maturitatem've peruenire.Auctu demùm intra X V & X V I conſiſtente,omnia ex voto ſuccedunt, ſeminibus latè iactis,& opportuno tempore maturatis.

NILVS.

ILlud etiam adnotatu dignum, quòd ſimulacra fluminibus reliquis ex lapide candido fieri ſolita,vt vndarum nitorem exprimerent,Nilo verò ex nigro,vt Pauſanias ait,propterea quòd ex Æthiopia delabitur,

Vſq; coloratis amnis deuectus ab Indis,ait Poëta.

Et ipſe fluuius à nigrore Melonis olim cognomentum habuit. Vnde Catullus cum ait æquora colorare,latè enim lõgéq; inficit mare,quia limoſus eſt,& vnda turbidiore, quare in mare delapſus aquam nactus nitidiorem, per longa ſpatia colorem

A colorem ſeruans expatiatur. Qui tamen Nili coloſſus antiquus Romæ a Leone X. in Citriorum ſpecula dicatus, ex Pario marmore factus eſt.

DE LVCERNA.

SEd vt reliqua prætereamus, quæ plurima Nilo ſuper dici poſſent, ad igniaria iam deueniamus, quæ quidem hieroglyphica multa ſecum trahunt, quæ tam à lumine, quàm ab ignis ipſius natura deſumuntur: ea quæ & qualia ſint, explicare iam cura fuerit: proindeq́ lucernam, fidam ſtudiorum vigiliarumq́ noſtrarum comitem, ſeligamus.

VITA ANIMVS'QVE.

PRimum quidem lucernæ ſignificatū eſt, vt pro vita figuretur, cui oleum ad luminis viuacitatē infuſum, vitalem eum humorem oſtendit, quo paſcitur calor, vt corpus viuificet: quo deficiēte, & calorē ſimul & corpus extingui neceſſe eſt. Inde apud Euripidem pleriſq́ fabulis vitam relicturi dicūt, χαῖρε φίλον φῶς. Quam opinionē Plutarchus ſequitur, dum lucernā corpori, animę quippe rece
B ptaculo, ſimilem dicit, lumē verò animo. Nam & ſacerdotes in captandis augurijs lumine minimè cooperto clauſo've ideo vti ſoliti, ſummaq́ aëris tranquillitate frui, quòd animū, qui certi aliquid conijcere velit, tranquillū ab omni ventorum turbine, hoc eſt, ab impuris affectib. liberū eſſe deceat, ne veluti aues aëriæ tranſuerſæ plerunq́ vi ventorū aguntur, ita internæ mundi noſtri aues, quippe mentis agitatio ſolertiaq́, & huiuſmodi pleraq́, errore perplexo diſturbentur.

ANIMAM SPONTE NON EXTVRBANDAM.

HInc illa apud veteres ſuper igne religio, vt eum porrò extinguere nefas eſſet, quem potius per ſeſe languentē deficere ſinebant. Tale quid in nobis, veluti per hieroglyphicum indicantes, ne vi animam exturbaremus, nobiſmetipſis mortem conſciſcentes: animam enim, inquit Plato, nobis cuſtodiæ creditam tandiu obſeruare debemus, quoad à Principe repetatur, ne ſi fractis ergaſtulis, perfoſsiſq́ carceribus effugerimus, diuinas leges quotquot ſunt in nos, nullo relicto defenſioni loco, conuertamus.

LIBERORVM PROPAGATIO.

C LOngè verò apertius ſexto de Legibus animā lumini cōparauit, vbi ciues ait oportere liberis generandis atq́ educandis operā dare, vt vitā quam ipſi à maioribus accepiſſent, viciſsim quaſi tędas ardentes poſteris tradāt. Hunc ſecutus Lucretius, vbi de animantib. agit quę ſucceſsione propagant, vita per vices alijs in alia transfuſa, huiuſmodi hieroglyphico rem oculis ſubijcere viſus eſt:

Et quaſi curſores vitai lampada tradant.

De ludo verò lampadū, quem dicunt à Prometheo inſtitutū, legendum apud interpretes Ariſtophanis, Ranis: apud Platonē lib. primo de Repub. apud Pauſaniam, Atticis: apud Herodotum, Vrania: & in Rhetoricis ad Herennium.

H O M O.

EOdem argumento Hercules humanas victimas in lumina totidem Saturnalitijs ſacris commutauit, impietate oraculi per hunc modum perhumaniter emendata: nam Pelaſgos tradit Varro poſt longos errores perueniſſe in Italiam, ibiq́ ex oraculi Dodonæi monitis decumatos homines Diti atq́ Saturno ſacrificaſſe. Oraculum fuit, vt L. Manius ſe vidiſſe dicit ſuper tripode quodam in templo Iouis priſcis characteribus,

ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΣ ΑΪΔΕΙ ΚΑΙ ΤΩ͂Ι ΠΑΤΡΙ ΡΕΜΡΕΤΕ ΦΩΤΑ. quod ita Latinum fiet:

Plutoni capita, aſt hominem ſacra mittite patri. D
Sed enim Hercules ex Hiſpania rediens, rei non ſacrę, ſed execrabilis immanita
te offenſus, cùm deos hos lumina, non homines ſibi depoſcere docuiſſet, quòd
q̄ ōe cōmune vtriq; nomē, & lumen & hominē ſignificaret, oraculumq; ita inter-
pretandum, *Plutoni capita, at genitori lumina dentur,*
obtinuit vt Diti oſcilla, & Saturno lampades dedicarentur: atq; ita Saturnalia
inſtituta, in quibus præter ſigillaria mos fuit cereos etiam miſsitare. Sanè huma
nas hoſtias Saturno immolare multarū gentium mos fuit, ſed immanius apud
nullas, quàm apud Carthaginenſes, qui, vt Diodorus tradit, præſtantiores ex fi
lijs ſuis ſacrificare conſuerant. Cæterùm cùm aliquando exuta feritate humani-
tatem demū induiſſent, aliorum filios aut clàm ſurreptos, aut emptos, pro ſuis
educare, ſacrificioq; ſupponere cœperūt. Euenit verò vt ab Agathocle Sicilię ty
ranno poſt Alexandri Magni interitū grauiſsima obſidione premerentur, atq;
vti mos eſt in calamitatibus, aut ad Deos, aut ad pietatem, nonnunquā etiam ad
ſuperſtitionē confugere, ſuſpicari cœperūt Saturnum iratū, quòd honore ſacri-
ficij, quod fuiſſet à patribus inſtitutum, fraudaretur, tot in eos clades immiſiſſe: E
cumq; res palàm facta eſſet, multiq; inuēti eſſent, qui pro nobilibus & ingenuis
ſacrificabant, antiquū ritum inſtaurandū cenſuerunt, quoq; deos placarent, du
centos ex nobiliſsimis adoleſcentibus publicè ſacrificarūt: quamvis, vt in Por-
co ſcripſimus, apud Diodorum & aliquot alios variat hic ſacrificatorū nume-
rus aduſq; CCC. Sed hoc parui refert, hiſtoria reliqua cōcorde. Plutarchus lib.
de Superſtitione, vbi de huiuſmodi religione meminit, eos ait qui ſine liberis fo
rent, pueros à pauperib. in hunc vſum emptitaſſe. Id genus ſacrificij tangit Plau
tus, cùm dicit: Faxo vt bubulis corijs onuſtus ſis Saturni hoſtia. Q. Curtius id à
Tyrijs vſq; ad vrbis excidiū ſeruatū tradit. D. Auguſtinus iuuenes Saturno ſa-
crificari etiam apud Gallos morē fuiſſe dicit. Carthaginenſes tamen Gelon Sici
liæ tyrannus legibus adſcribere coëgit, vt ab infanticidio deſiſterēt, cùm eos a-
pud Himerā debellaſſet. autor Plutarchus Apophthegmatis. quodq; alij tradi
dere immanem hunc morem Cambyſes rex Perſarū abolere aggreſſus, mox &
Alexander Macedo, nihil quicquā profecerūt, ſed Hadrianus demùm ſuſtulit.

VITA DIVINA. F

AT Veſtalis ignis ille, quém tanta diligentia Romanæ virgines nutriebant,
ſublimiorē diuinioremq; vitam præ ſe ferre videbatur: hunc itaq; & cuſto-
dia, & nutrimento adiuuabant, quòd ſuperioris illius vitæ ſymbolum æternum
videretur. Atq; inter portenta, vt & Dionyſius & alij referunt, vrbis periturae
præſagium habebatur, ſi caſu aliquo accidiſſet eum extingui. Hinc Camillus ad
Quirites ait: Quid de æternis Veſtæ ignibus, ſignoq; quod Imperij pignus cu-
ſtodia eius templi tenetur, loquar? & Maro:

Aeternumq; adytis effert penetralibus ignem.

Cernere eſt nonnunquam lucernam in baſi alicuius ſimulacri: id æternitatem ſi
gnificare, nonnulli interpretantur.

INSIGNE AVGVSTALE.

OBtinebat ſanè primas ignis inter inſignia auguſtalia, vt ex Herodiano cō-
ijci poteſt, ita in Commodo ſcribente, quòd conſiliū ſuū ad Marciā retu-
lit, vnam è ſuis cōcubinis, cui ſcilicet plurimùm deferebat, ac propè vxoris eam
loco habebat, ſic vt præter ignem omnes honores illi velut Auguſtæ tribueren
tur. Extant quædā Theodoſianę militiæ, & eorum qui Theodoſiū aliquot antè
annis

A annis præceſſerunt, monumenta, prouinciarumq́, & præfectorum, & ordinum, & manipulorum omnium, qui tunc Romano Imperatori parebãt, quodam veluti rationario nomina & inſignia deſcripta. In his videas præfectorum abacos paſsim cum candelabris ſuperimpoſitis figuratos: in pleriſq; etiam ara eſt in magni proceriq́; tripodis ſpeciem ex ære fabrefacta: quod nimirum ad huiuſmodi dignitatis participationem referri debet.

DOCTORES.

IN diuinis literis ſæpe inuenias diſciplinarum profeſſores, myſteriorumq́; interpretes, morumq́; moderatores, per lucernam intelligi, quam Aſſertor noſter hieroglyphicè monet ſuper candelabrum ſtatuendam, vt domeſticis omnibus illuceſcat, diſcuſsiſq; tenebris ad obeunda munera cuiq; ſua lumen ſubminiſtret. Addit & alibi, nõ occultandã eſſe lucem hanc, ſed in frequenti quovis hominũ cœtu proferendã. Quicunq; igitur lucem de ſe daturus eſt, debet prius omniũ vitiorũ ſordes perpurgare: neq; enim vnquã clarũ præſtabit lumen fæculenta materia. Quòd ſi lux vertatur in tenebras, vt rectè Climace ſua Scholaſti-
B cus, tenebræ ipſæ, hoc eſt, homines ij qui ſacris initiati non ſunt, in quantã tenebrarum profunditatem coniecti exæcutient atq; hallucinabuntur?

SPLENDOR NOMINIS.

ANtiqui omnes lumen pro homine, qui vel ingenij vel corporis viribus fretus præclara facinora edidiſſet, hieroglyphicè ponere conſueuerunt. Vnde Maro, lumina tot cecidiſſe virûm dolet. Et eadẽ ſynepeia, Geminos terrarũ lumina Reges, vir, quem citare minimè pigeat, eloquẽtiſsimus Pontanus poſuit. Sed noſtra potius afferamus. Paraui lucernã Chriſto meo, legas Pſal. CXXXII, ibi interpretes per lucernam, gloriam exponunt, hoc eſt, ſplendorem nominis, præclaramq́; famam, & victuram in illuſtri luce poſteritatis ſuæ celebritatem. Alij tamen per lucernam Euangeliũ intelligunt, alij Io. Baptiſtam, qui etiam lucerna ardens dictus eſt. Lucernæ quippe erant & alij Prophetæ, ſed illunes propemodũ, quia ænigmaticè ferè omnes loquebantur. At Ioannes manifeſtiſsima declaratione Chriſtum ipſum intento digito cõmonſtrauit. Eucherius plerunq; bona opera per lucernam in diuinis literis accipi tradit: vnde dictum ſit Euan-
C gelio: Sic luceat lumen veſtrum, vt videant bona opera veſtra.

MORTES DVÆ.

CVm verò in hominibus duæ ſint occumbendi rationes, vna quæ vi fit, altera quæ natura ipſa contingit: extinctum identidem ignem vi, violentã mortem ſignificare dicebant, cùm ſcilicet quis, vti ſuperius dicebamus, manus ſibimet inferret. Quantum verò pertinet ad mortis rationem quæ natura fieret, eſſe huius ſimulacrum volebant ignem, quem ita ſponte deficere permiſiſſent: cautum enim erat lege, ne cui prorſus ignem extinguere liceret: neq; quidem alimenta adijciebãt, ne fruſtra nutriretur: extinctum porrò nulli ex mulieribus licebat intueri. Sed qui veterum inſtituta eludunt, non alia de cauſa cultum apud Romanos ignem aſſerũt, quàm apud Ægyptios vel Canis, vel Crocodilus, vel Lupus enutriretur.

PIETAS.

PLeriſq; verò monumentis ignis eſt pietatis hieroglyphicum. Quòd ſi inferiora hæc vlla nos ſuperioribus conciliare poſſunt, nihil eſt quod maiore ſit cum animo ſimilitudine, cùm lumine polleat, & illuſtret omnia, ac perinde genios ac Deũ ipſum nobis repræſentare videatur. Adde quòd nihil aliud viuen-

ti magis congruit animali, animal & ipſe à nonnullis exiſtimatus, nõ ea tantùm D cauſa quòd vt animalia cætera nutriatur, imò etiam omnivorus ſit & inſatiabilis, ſed quòd etiam ſenſu pollere videatur, quod tunc præcipuè cùm extinguitur apparet, quippe qui veluti principij vitalis expers minimè ſit, inclamat, excandeſcit, vlciſci ſtudet, reluctabundusq́ reſiſtit, veluti reliqua faciunt animantia, quæ violenta morte perimuntur.

PERDITIO.

IGnem alioqui belluam animatam eſſe Ægyptij ferebant, quæ quidem omnia abſumeret, omnia depaſceretur. Hinc apud aliquos videas ignem ſymbolum eſſe perditionis, cùm ita omnia conſumat. Animal verò eſſe indicio eſt, mori eũ deficiente pabulo: quare, vt alibi dictum, cadauera apud illos cremare nefas, vtpote quæ ita belluis deuoranda tradi viderentur: idcoq́ in ignominiam combuſtum Amaſios cadauer à Cambyſe.

BELLVM.

VSitatiſsimum etiam eſt ignem pro bellorum ſignificato ponere. Hinc Hieremias ollam ſuccenſam videt ad Aquilonẽ, vnde ſcilicet tot in vniuerſum E terrarũ orbem bellorũ eſſent incendia motibus aſsiduis effundenda. Hinc tanti incendia belli, legas apud Maronem: &, Italiam ardere bello, apud Ciceronem. Hecuba verò face prægnans, ignes enixa iugales eſt, in futuri belli, quo patria caperetur concremareturq́, ſignificatum. Aruſpices enim ignem in huiuſmodi ſæpe portentum accepêre. Cuius non ignarus diſciplinæ Virgilius, de Lauinia, cuius cauſa bellum adeò funeſtum excitandum erat, ita cecinit:

Præterea caſtis adolet dum altaria flammis,
Et iuxta genitorem adſtat Lauinia virgo,
Viſa (nefas) longis comprendere crinibus ignem,
Atq; omnem ornatum flamma crepitante cremari,
Regalesq́; accenſa comas, accenſa coronam
Inſignem gemmis, tum fumida lumine fuluo
Inuolui, ac totis Vulcanum ſpargere tectis,
Id verò horrendum, ac viſu mirabile ferri:
Namq; fore illuſtrem fama, fatiśq; canebant F
Ipſam, ſed populo magnum portendere bellum.

SIGNA MILITARIA.

APud Romanos inter alia militaria ſigna nonnunquam & flammulas ruffas inuenio geſtari ſolitas: fuiſſeq́ flammam proſperi euentus ſignum vbiq; legas: veluti pugna quam Romani cum Sabinis ad Heretum commiſere, vbi ferunt militares Romanorum haſtas ad altam noctem pertinaciter ardere viſas, nec, cùm omnia conſumat flamma, ex ijs quicquam eſſe detritum: quo facti audentiores, veluti Deorum aliquis victoriam pollicitus eſſet, vbi primùm illuxit in Sabinos illati, qui multitudine longè præſtabant, inſigni eos victoria profligarunt.

VMBRÆ.

HInc etiam ſuperſtitibus animis vmbrarum nomen, quia fumus adhuc vel torri, vel carbonibus pertinaciter inhæreſcens, diutiùs vaporat, nutrimento adhuc reſiduo. Vulgò enim creditur eorum diutiùs errare animas, qui ante diem violenter occubuerint. Quare ita Dido Maroniana minitatur:

Sequar atris ignibus abſens,

A *Et cùm frigida mors anima ſeduxerit artus,*
Omnibus vmbra locis adero.

MVLIERIS AMOR.

APud Onirocritas legere eſt lucernam ardentem eſſe mulieris ſignũ, quæ ſit amore capta, propterea quòd leuis, inconſtans, & infirmus admodũ ſit earum amor, qui lucernæ inſtar, minimi flatus impulſu extingui poteſt.

LVCVBRATIO.

VVlgatiſsimum verò eſt lucernã pro lucubrationibus ponere: vnde Demoſthenis illæ, ac Ariſtophanis Grammatici, & Cleanthis lucernæ celebratiſſimæ, atque illa Epicteti tam frequenter à noſtris & à Græcis autoribus decantata, vt nulla apud omnes celebrior, nulla precioſior habeatur. Sanè quidem à Pythea obiectum Demoſtheni, quòd eius enthymemata lucernam olerẽt, quippe quòd is nihil ex tempore diceret, ſed meditatione & vigilijs ſingula elucubraret: neque ſegnis in reſpondendo Demoſthenes, qui non eodem precio ſibi & illi conſtare lucernã ſubiecerit, nocturna ſcilicet illi conuiuia exprobrans, quibus il-
B le plus indulgeret, quàm Demoſthenes ſtudio. Æſchines quoque nimiã hanc hominis diligentiam inceſſens, λογογράφους eum appellat, ſiue quòd ſemper, vti dictum, ex ſcripto diceret: ſiue quòd, vt nonnulli aiunt, in vtriuſque partis fauorem aliquando ſcriptitarit. Vnde iocus ille apud Ariſtoph. Erine, de lucernarum fabro, & quòd omnia iam conſilia ſint ad lucernã cõſultaturi. Sed vt ad lucernam redeamus, Plato cùm ſummi boni quà poterat cognitionẽ peruestigaret, id minimè explicare poſſe contendit, ſed ex diutino cõtubernio, tanquam ex igne ſtatim proſiliente, ſuccenſum ait lumen animam irrepere. Sed longè ante Platonẽ magnus dixerat Propheta: Lucerna pedibus meis lex tua, & lumẽ ſemitis meis. Et: Signatum eſt ſuper nos lumen vultus tui Domine. Et: In lumine tuo videbimus lumen. Hinc illa Eſaiæ celebris adhortatio: Illuminare, illuminare Hieruſalem, quia venit lumen tuum, & pleraque huiuſmodi de aduentu IESV, qui verum & vnicum eſt lumẽ. Paſsim verò apud hos ignis fidei ſymbolũ eſt, lucerna ſcientiæ, quas in manibus habendas diuina inſtitutione commonemur. Et Pſalmo XVIII, illuminandam à Deo lucernam prædicitur, vbi nonnulli interpretes
C per lucernam intellectũ, per tenebras corpus exponunt. Cedunt verò tenebræ, vbi veræ ſcientiæ lumẽ effulſerit. Quòd verò pro lucubratione lucerna accipiatur, in cauſa ſunt nocturnæ vigiliæ, quæ meditationi maximè cõmodæ ſunt, & ad excogitandum propter ſilentium aptiſsimæ. Vnde illud, plus olei, quàm vini quoſdã abſumpſiſſe. qua de cauſa poëtæ noctẽ εὐφρόνην, à meditationis promptitudine vocitant. Epicharmi dictum eſt, ſi quid ſcitu dignum quæras, nocte meditandum: & vt ſemel dicam, nihil ad ſtudia nocte cõmodius. Quare nõ incongruum lucubrationis ſymbolum eſt lucerna, cùm præcipuè frequens Ægyptiorum mos fuerit, per inſtrumenta ſæpius eorum vſum ſignificare.

DE FACIBVS.

ADdemus lucernæ faces, vtpote quæ in eundem cum lucerna veniant vſum: nam & Cicero aliquid ſe ad ligneum lychnum non ſine delectatione ſcripſiſſe profitetur.

AMOR.

AEgyptij ſacerdotes, qui odium per aquas intelligebant, ſub hoc tamen nomine mare ipſum accipientes, per ignem amorem exprimi voluerũt, ideoque

faces paſsim Cupidini dedicarũt: notum enim illud de amore captis, vri eos intimis medullis. Et apud Maronem: Regina cæco carpitur igni. Alibi: Eſt mollis flamma medullas. Atque eadem Vritur infelix Dido: ardet amans Dido. Cyrus apud Xenophontem, ignem ait vrere homines, qui eum tangant: amorem verò non præſentes tantùm, verùm etiam longè abſentes inflammare. Meritoque Portius Licinius dixit hominẽ ob amorem non eſſe ignitum, ſed ipſum ignem, cùm ait: Quæritis ignem, ite huc: quæritis, ignis homo eſt. Vulgatum & Iſidori dictũ autoris Græci de amore loquentis, ea de cauſa cum facibus & alis amorem pingi ſolitum, quòd nonnunquam cupiditate impatientius exurat, nonnunquam verò præ ſatietate abuolet. Nam & Propertius alas illi in huiuſmodi vſum traditas arbitratur, vt eius oſtendat inſtabilitatem, dicens: D

Idem non fruſtra ventoſas addidit alas,
Fecit & humano corde volare Deum,
Scilicet alterna quoniam iactamur in vnda,
Noſtráque non vllis permanet aura locis.

Sed cùm amorem firmiſsimam in ſe vno tantùm poſuiſſe ſedem indicare velit, ita ſubiungit: E

Sed certè pennas perdidit ille ſuas,
Euolat is noſtro quoniam de pectore nuſquam,
Aſsiduusq́ meo ſanguine bella gerit.

Sed quod ad faces pertinet, Heſiodus cùm terram, aquam & aërem genitos poſuiſſet, quarto loco amorem genitum ſubiecit, per quẽ interpretes hieroglyphicè igneum elementum intelligunt.

AMOR MVTVVS.

DVæ faces vinculo conſtrictæ diuaricatæque, nimirum indicia ſunt amoris mutui, quem Græci ἀντέρωτα dixerunt, vti ἀντιθέους πολυφήμους Homerus. Pinguntur verò hæ accenſa parte ſurſum verſus erecta.

AMATORES MORTVI.

QVæ ſi pingantur inuerſæ, amatorum funera indicant, vt in elegia, qua Tibulli mortem deflet Naſo, legere eſt:

Ecce puer Veneris fert euerſamq́ pharetram, F
Et fractos arcus, & ſine luce faces.

Sed rem Ægyptiacã, qua ratione quis euaſiſſe de amoris ergaſtulis indicare poſſit, in Erycinæ Veneris templo ſculptã idem admonuit, II de Amoris remedio:

Eſt prope Collinam templum venerabile portam,
Impoſuit templo nomina celſus Eryx.
Eſt illic lethæus amor qui pectora ſanat,
Inq́ ſuas gelidam lampadas addit aquam.
Illic & iuuenes votis obliuia poſcunt,
Et ſi qua eſt duro capta puella viro.

Erycinæ verò Veneris templum nõ tantum loco hoc ad Erycis filij memoriam reſpicere videtur, quam verum tacitè innuit Græci nominis ſignificatũ, hoc eſt, aſſertricis, quippe ab ἐρύκω τὸ ἐρύομαι, aſſero, libero, defendo: vnde ἔρυμα, munitio, propugnaculum. Inde etiam Eryci epitheton celſus, quòd editioribus locis arces olim fieri ſolitæ.

NVPTIÆ.

ERat & nuptiarũ index fax illa, quam prætextatus puer apud Romanos patrimus

A trimus matrimusq́ præferebat, duobus aliis eiuſdem ordinis & cõditionis nuptam deducentibus. Noctu autem, prima aut ſecunda hora ducere mos erat, ominis cauſa, quòd ita optima ac ſecundiſsima euentura ſibi proponebãt: quod nonnulli tradunt in honorem Cereris inſtitutum. In hoc autem ſacro ea ſuperſtitio acceſſerat, vt fax ea ab vtriuſq́ amicis raperetur, perfuncto munere, quòd ea inceſſerat religio, ne aut vxor eam ſub lecto viri ea nocte poneret, aut vir in ſepulchro cumburendam curaret, ſiquidem vtroq́ mors propinqua alterutrius captari, putabatur. Addemus, tametſi τῷ ἔργῳ, inſtitutum apud Romanos fuiſſe vt virgo, cum ad virum tradebatur, de matris gremio, aut aliqua, quę proxima neceſsitudine eſſet, rapi ſimularetur, eo ſcilicet omine, quòd ea res feliciter Romulo ceſsiſſet. Hinc illa apud Catullum:

Heſperæ qui cælo lucet crudelior ignis,
Qui natam poſsis complexu auellere matris,
Complexu matris retinentem auellere natam,
Et iuueni ardenti caſtam donare puellam,
Quid faciunt hoſtes capta crudelius vrbe?

B Sed vt ad facẽ revertamur, apud Gręcos ad id miniſterij ancillæ adhibebantur, vti cernere eſt in Herculis Scuto apud Heſiodũ: opus enim id antiqui illius eſſe Apollonius & Steſichorus agnoſcunt. Ibi nouam nuptã plauſtro vectã videas:

Τῆλε δ' ἀπ' αἰθομένων δαΐδων σέλας εἰλύφαζε   χερσὶν ἐνὶ δμώων
Ardentes latè ſpargebant lumina tedæ,   *Quas manibus famulæ geſtabant.*

Quanquã moris etiam inuenio apud eoſdem Græcos fuiſſe, vt mater nuptiales eas faces prætenderet: vnde apud Euripidem,

ἐγὼ δὲ οὔτι σοι πυρὸς ἀνῆψα φῶς
Νόμιμον ἐν γάμοισ' ὡς πρέπει ματέρι μακαρίᾳ·
Atqui nec ignis prætuli lumen tibi,
Nempe vt beatam in nuptiis leges monent   *Decere matrem.*

Æneas apud Virgilium cùm ſe maritali coniugio devinctum abnegaret, ait:

Nec coniugis vnquam prætendi tedas.

CERES.

Est etiam Cereris geſtamen fax, in eius enim manu alicubi cernitur, quam aiunt ab ea incenſam in Ætna, cùm filiam perquirere inſtituiſſet.

C ILITYIA.

Qvin etiam Ilithyiæ hieroglyphicum eſt, cum face in vna manu, altera paſſa & exporrecta, à capite ad pedes tenuiſsimo panno cõtectum, prout apud Æginenſes fuiſſe Pauſanias meminit. Fax verò illa, vel partum, ob dolorem, ignis violentiæ aſsimilari oſtendit, vel lucis illius quam naſcentes indipiſcimur, indicium eſt. Exporrecta diſcapedinataq́ manus eo ſignificato ponitur, quòd ſolui grauidam partu dicimus. Amictus per ſe patet.

DE TVRIBVLO ET PHIALA.

Qvoniam verò multa ſuper Vrna prius & Phiala dicta fuerunt, contrariaq́ his addita Lucerna, & Faces, conſentaneũ eſt viſum, vt quid vtrunq́ ſimul iunctum ſignificet, videamus. Propoſita autem ſunt pro hieroglyphico Turibulum & Phiala.

DISCORDIA.

Svnt enim qui turibulum, aut aliquod aliud vas igniariũ cũ aquario pictũ,

vnde ſcilicet ignem & aquam ineſſe perſpiceretur, quippe ſi ex vno ignis promi D caret, in altero aqua deſideret, diſcordiæ ſignum eſſe tradant, quòd ea naturæ ſint maximè contrariæ. Vnde ignem aquæ permiſcere dictum de iis, qui ſe ea præſtituros pollicentur, quæ fieri nequaquam poſsint.

PVRITAS.

SEd enim Ægyptij ſacerdotes per ignem et aquam, quippe turibulum & phialam, labes maculáſve deterſas elutaſq; optimè ſignificari volebant: quinetiā ignoratione hallucinationéq; doctrinæ ope ſummotā, vbi præſertim ita illæ oſficerēt, ne quis diſcernere aut internoſcere potis eſſet, vbi veritas latitaret, quòd per huiuſmodi elementa rerum omnium defæcatio peragatur, ac puritati ſuæ reſtituatur, vt qualis ſit appareat: aqua enim maculas eluit: quæ verò aqua efficere non poteſt, ignis exequitur. Hinc illa apud veteres aliarum quoq; gentium appellata ſuffitio, quotiens qui funus proſecuti fuerant, quòd polluti haberentur, ignem aqua ſparſi ſuperingredi conſueruut, purgationem ſcilicet hinc fieri perſuaſum habentes, & quavis pollutione infectos ita liberari. Vnde nonnulli per aquas quę ſuper cœlos ſunt, purificatorias virtutes, vt ait Ambroſius, interpretati ſunt. E Aquas verò ſuper orbes ætheris eſſe, idem die ſecunda validiſsimè contendit. Doctè autem Catullus, cùm in aqua puritatem hanc intelligeret, dixit: Aut quilibet, qui puriter lauit dentes, hoc eſt, aqua ſola lauit, vnam eam ablutionibus aptam non ignarus, humores verò reliquos aut inficere, aut medicamentum eſſe. Ignis autem, vt noſtri veteres tradidère, purgat, aqua expiat, luſtratq;. Hinc ille Plautinus iocus Aulularia:

Quid impurate, quanquam Volcano ſtudes,
Cœna'ne cauſa, aut mercedis gratia
Nos noſtras ædes poſtulas comburere?

Et apud Lycophronē legas Thetim indignatā, ſe deam mortali Peleo in matrimonium collocatā, filios quotquot oriebātur in ignem exurendos coniicere ſolitam, quòd ita rebatur mortalitatē exuri, & quod immortale eſſet perpurgatū conſeruari, veluti aurū ære cōfuſum ignis ope purgatur, poſteaquàm quicquid admixtum erat ęris, in fumum & ſcoriam verterit. Atq; ita ſex iam filios abſumpſerat, donec ad Achillem ventū, quem pater ſuperveniens ab igne exemit, Chironiq; curandum cōmendauit. Sacræ verò literæ apud nos Deum eſſe ignem F conſumentē aſſerunt, igneoſq; fluuios hunc pręcedere: quin & eundē ipſum inſtar ignis omnia cōflantis incedere: in quo nimirū nequitia intelligit, quę à Deo cōſumatur, cùm omnis ab eo ſit purificatio, nempe vnumquodq; opus quale ſit probat ignis. Referta autem eſt natura humana tum plumbo, quo animi noſtri pergrauati ad terrā inclinant: tū aliis impurioribus metallis, quę rubiginē inducunt, vel auri & argenti naturā adulterant, vt ait Adamantius: quare diuino illo igne opus eſt, vt quę vndequaq; immixta eſt animi nequitia deleatur. In quā ſententiam peccanti populo dictum in ſacris literis: Habes carbones ignis, quibus inſideas, hi erunt tibi in auxiliū. Sed nuſquā apertius q̄ in Eſaię viſione purgatio hęc oſtendit, vbi vnus de Seraphin à Deo mittit, qui pruna de altari incenſo forcipe apprehenſa, Eſaię labra tetigit dicēs: Ecce abſtuli iniquitates tuas, & peccata tua circūpurgaui: labia enim immūda ſe habere profaſus erat, & in medio populi labia immunda habentis habitare. Transferē nimirū ignis ad turibulū, per quod in diuinis literis linguam Dominicā intelligunt: lingua verò ignis, in quo ſpiritus. Vnde Dauid: Carbones ſuccenſi ſunt à Deo, qui ſcilicet nos calefaciāt

ad

A ad pietatem, impellantq́ mentis noſtrę impetum ad doctrinā Dei, vt oratio noſtra in conſpectu eius tanquā thymiamatis odor aſcendat. Aromata enim ſuper ignem impoſita, hieroglyphicè orationem ſpiritalis doctrinæ ſignificant, vt traditum à Theologis oſtendit Hieroſolymitanus Heſychius. Pręcipuè verò thus gratiarum actiones & oblationē ſignificat, non ſolùm quia dicatū eſt Deo, ſed quia, vt Medici dicunt, multas oculorū ſanat ęgritudines. Quòd verò thus, idq́ lucidiſsimū, ſuper XII propoſitionis panibus XXIIII Leuitici poni iubetur, LXX Sal reddiderunt, quod Apoſtolorū doctrinā ſignificaret: illi enim ſal terræ. Hebraica tamen lectio Lebone habet, hoc eſt, thus. In iiſdem diuinis literis mētio fit de carbonibus deſolatoriis: eos eſſe dicit Eucherius, qui peccata diſſoluunt: huiuſmodiq́ fuiſſe illū, qui ad labia Eſaiæ prophetæ appreſſus eſt, vt quæ is cōtraxerat vitia, perpurgaret. Ponūtur etiā pro igne charitatis, aut exemplorum, aut pœnitentiæ. quanquā de carbonibus his aliter in Iunipero traditū. Facit ad hūc locū id etiā quod apud Ezechielem legimus, Deū vti corpus viſum, à cuius lumbis vſq; ad pedes membra omnia igne conflagrabāt, à lumbis verò
B vſq; ad caput electri ſpecies erat, quo nihil magis eſt hieroglyphicū. Nimirū indicat hoc, renes lumboſq́;, & quę partes ad terrā tendunt, exvrendas eſſe illecebras quippe, nequitiam, et voluptarios affectus omnes perpurgandos: ita enim quæ à renibus ſupernè exiſtūt, ſupraq́; mollitudinis & nequitiæ opera attolluntur, in puriſsimam electri materiam euadere: electrum enim auro precioſius eſſe contendunt. Si noſtrum igitur corpus, Dei corpus eſſē volumus, vitia eius igne percrememus, eo quippe quē Deus immittit, vt ita ſordibus exuti, loti, perpurgatiq́;, electri ſpeciem, per ea quæ ad ſapientiam pertinent exhibeamus.

VESTA.

DVplex verò apud veteres erat ignis conſideratio, quippe qui materialem hunc noſtrū longè diuerſum à ſuperiore illo dictitabāt. Eum ſanè in ſublimi poſitum, Volcanum appellantes, quaſi Volicanum dicere voluiſſent. Veſtam verò aiebant domeſticum hunc noſtrum eſſe, vt alibi dictum, autore Varrone: quamvis Ægyptij tranſlucidum & purum illum ignem Palladem eſſe volebant, hunc verò qui materiæ applicitus eſt, Vulcanum intelligebāt. Sed huius argumenti conſideratio examinatur in Vulture locupletius. Quantum autem
C pertinet ad Veſtam, ſimulacrum eius ſtrongilari figura, obrotunda quidem, & in acutum prominente, quæ circa medios humeros reſideret, cuiuſmodi eſt coagmentatæ figura terræ. Eadem & ſedentis habitu ſtatuebatur, & apud Græcos ἑστίας παρὰ τὸ ἵστασθαι, τὸ ἱδρύσασθαι, quod ſedes ponere ſignificat, appellatam aiunt. Seſſum verò ad diuinitatis perpetuitatem ſpectare, alibi commodius differendum eſt. Quod verò περὶ τῶ ἱδρύσασθαι dicebamus, qui vulgi dicta conſectantur, ab ea tradunt ædificationis principium eſſe. Scriptores enim rerum affirmant artes nullas à mortalibus inuentas, priuſquam ignis repertus eſſet, quo deprehenſo, eiuſq́ vſu cognito, reliquæ omnes artes inde in dies magis ac magis profecēre, cùm vnuſquiſq́ ignis commoditate adiutus noui aliquid ſemper excogitarit, & modò hoc, modò illud opus mortalium vſui propoſuerit.

NVPTIALIA, VEL PVRITAS MARITALIS.

QVod verò purificatione ſuper dicebamus, nōnulli aiunt inde ſacris nuptialibus ignem & aquā pręferri ſolitam: nam & huiuſmodi donaria nouę nuptę apponebantur, quæ ſcilicet vxorē puram & caſtā permanere oportere docerēt. Qui verò inſtituti huiuſmodi rationē altius rimantur, naturæ vicem hinc intel-

ligi interpretatur. Ignem ſiquidem aiunt actionis vim obtinere, & agendi elementum eſſe, aquam verò patiendi. Hinc philoſophi non defuêre, qui rerũ formas ex aqua, per admixtionem ignis, produci exiſtimarint, atq; ita auſpicatiſsimè ignis & aquæ ſacramento nuptiarum fœdera ſanciri. Apponebantur verò hæc in limine domus, quà ſponſus & ſponſa intraturi eſſent, vt ea oblata ſpecies, memores eos redderet quorſum eſſent huiuſmodi ſacris initiati. D

ÆRVMNÆ.

SEd enim Græcus poëta quidam acerbè nimium rem huiuſmodi interpretatus eſt, cùm dixit:

θάλασσα, καὶ πῦρ, καὶ γυνὴ, κακὰ τρία·

tria quippe accidere mortalibus ærumnoſa, mare, ignem, & fœminã. Et Theologi noſtri ignẽ in diuinis literis pro ærumnis & calamitatibus, quæ probẽt hominis fortitudinẽ, poni dicunt: in eamq; ſententiam dictũ autumant Pſal. LXV, Igne nos examinaſti, ſicut examinaĩ argentũ. quodq; ibidem eſt, Tranſiuimus per ignẽ & aquã, calamitates quaquauerſum ingruentes, omneq; genus ærumnarũ vno impetu effuſum intelligi volunt, quaſi nihil iam atrocius, neq; miſerabilius eſſe poſsit, in vllo malorũ genere, quod exantlatũ non eſſet: alterum enim horũ atrociſsimo cruciatu cõficit, alterũ inimiciſsimo animæ mortis genere ſuffocat, quippe quę cùm ignea ſit, nihil indignius pati ſe poſſe putat, q̃ per aduerſarij ſui violentiã exturbari. Ita & illud Euãgelio: Frequẽter eum & in ignẽ & in aquã miſit, vt eum perderet: quod pro periculoſis euentis poſitũ ait Eucherius. E

NECESSITAS.

SEd vt ad nuptias revertamur, lõgè honeſtius Metellus, qui de vxore ducenda ſententiam interrogatus, vxorem eſſe malum haudquaquã inficiatus eſt, malum tamen id eſſe neceſſarium: igitur per ignem & aquam neceſsitatem interpretabimur, quæ ducere vxores iubet, non tantùm ob ſobolem, quæ præcipua cauſa eſt, verùm etiam vt ſit, quæ domus & familiæ totius curam ſuſcipiat, & quodam veluti gubernaculo adminiſtret ac regat.

VITA.

VTcunq; verò ſenſerint alij, ſcimus ignẽ & aquã vitæ prius auſpicia dediſſe, vitamq; quandiu vitales auras carpimus, conſeruare. Quis verò ignorat, ſine maritali copula breui periturum eſſe humanum genus omne, cæterorumq; animalium ſpecies defuturas? Quare exules, qui vita cenſebantur indigni, aqua & igni priuabãtur. Sanè poëtæ cùm fingunt Saturnum amputaſſe genitalia patri Cœlo, eaq; in mare abieciſſe, indeq; natam Venerem, id ſignificare volunt, igneum ſemen admixtum cum humore, generationis fuiſſe principium. F

CONIVGII COMMODA.

NOn abſurdè etiam voluptatem, & vſum, quæ ſoleãt ex vxoria conſuetudine, vnanimiq; concordia percipi, qualem Homerus mirificè commendat, per huiuſmodi ignis & aquę fercula interpretabimur, cùm nihil ferè ſit in rerum natura igne iucundius, nihil vtilius aqua, quæ ſola ex rebus omnibus, neceſsitatibus innumeris opem affert. quare aquam Pindarus optimã, Ariſtotele etiam comprobante, nuncupauit, igneum etiã ardorem auri pari elogio proſecutus.

MAIORIS LVMINIS VIOLENTIA.

ET ne lõgius à Pindaro recedamus, argumentũ is pulcherrimo hieroglyphico ſubminiſtrauit, ode Olympiorũ prima, vbi fulgorem ignis celebraturus inquit, αἰθόμενον πῦρ ἅτε διαπρέπει νυκτί: non ignarus ſcilicet, ignem ſoli expoſitum

amittere

A amittere omnem ſplendoris gratiam, quæ noctu ſuam habet cõmendationem. Elegantia igitur ingenia virtutem cuiuſpiam, præſtantioris alicuius interventu obnubilatam labefactatámve, ſignificare cùm vellent, ignem Soli expoſitũ pingere cogitarunt: ſiquidem ignis ſplendor, vt palàm eſt, Soli expoſitus, vim amittit ſuam, noctu verò prævalet, & vt in ſuo regno pervigeſcit. Atq; hoc eſt quod Pindarus ait, διαπρέπει νυκτί.

NVMEN.

CVm tot igitur ſint ex igne vtilitates, totq; magnarũ & admirabiliũ rerum ſimilitudines habeat, non immeritò à Perſis in primis, & ſacer, & æternus vocabatur, quẽ quacunq; rex exercitũ duceret, magni numinis inſtar argenteis altaribus impoſitũ præferebant. Super hoc Maximus Tyrius: Perſę diariũ ignẽ adorant, nimirũ diuinitatis ſignũ, inſatiabilem, voracem. Huic cùm ſacrificãt illi alimentũ præbentes his verbis vtuntur: Ede ignis domine. Neq; Perſarũ tãtum eſt ignem colere, vt idem Tyrius, ſed Lyciorũ etiam, apud quos Olympus ignẽ emittit, hunc ſacrũ habẽt. Ferũt aũt ignis, quo Zoroaſter cõflagrauit, reliquias, tanquã ignis diuini à cœlo delapſi, à quodã ſuſceptas, ad Perſas, vt perpetuis ex-
B cubiis ſeruaretur, eſſe delatas: atq; hinc apud eos ignis cultũ habuiſſe principiũ. Fuit verò Zoroaſter is, vt à veterib. accepimus, Chamis filius Mezraim nomine, qui Magia per manus à patre accepta, ſigna quędam veluti ſtellarũ ſcintillas de cœlo deducere, & alia huiuſmodi oſtentare ſolitus, diuinitatis ſibi nomen aſſerebat, donec fulmine tandem ictus interiit: mortaliũ tamen imperitia, qui tunc erãt, ita raptum eum fulmine & cœlo illatũ credidit, mutatoq; nomine Zoroaſtrum, quaſi viuũ aſtrum appellauit, ſubſecutaq; deinde ætas omnia quæ fulmine tacta eſſent, ſacra exiſtimauit. Sanè Orpheus, à quo noctem alibi diximus luminis parentem appellatam, æthera πυρίπνοον vocat, quippe igneum ſpiraculum. Euripides aũt: Vides excelſum, qui illum infinitũ ætherem & terrã vndequaq; circumplectitur humentibus vlnis, hunc crede Iouem, hunc arbitrare Deum. Quem ſecutus Ennius: Aſpice, inquit, hoc ſublime candens, quem inuocant omnes Iouem. Veteres hunc Dieſpitrem, & Lucetiũ dixêre, Gręci ζῆνα à ζῶ, quod viuere eſt. Vnde Ioannes: Vita erat. Plato Cratylo δία dum vocat, transfert ad præpoſitionis vim, vt Ioannes idem, Per quem omnia facta ſunt. De ſplendore verò: Et erat facies eius ſicut Sol. vt apud Malachiã: Oriẽt vobis timentibus ſol
C iuſtitiæ. Sed quæ plurima pertinent ad Solis hieroglyphicũ, cùm ea cõmodiore loco plenius dicta ſint in cœleſtium corporum cõmentario, breuiter hæc tacta ſufficiant. Quàm verò attonita propemodum veneratione apud Perſas colebretur ignis, ex eo manifeſtum eſt, quòd grauiſsimus apud eos mos ſupplicandi fuit, cùm quis igne in manus accepto ſupplex interminabatur, eum ſe in aquam iniecturum, ſi voto excidiſſet: non eſſe illi fas ducebant eum reiicere, qui ſic preces allegaſſet. Sed enim vt impudentiæ nonnullorum modus imponeretur, neq; vlli violandi ignis occaſio permitteretur, lege inde ſanxerunt, vt qui eo ſupplicandi genere vſus eſſet, ſupplicio multaretur. Autor Plutarchus.

TENTAMENTVM.

FVit & apud quoſdam è noſtris populos, iuramenti atq; iudicij ſpecies ſuper ferro candenti, ſuperſtitioſe potius quàm piè per æditumos templi in Liuonia pręſertim obſeruata. Nã ſceleris alicuius accuſati, ad ferri candẽtis iudicium vocabantur, & id ſubire nonnunquã vel inuiti cõpellebantur. Id erat eiuſmodi, vt criminis reus ferrum candens è mediis prunis exemptum, in manus caperet,

accuſatoribusq́; & iudicibus oſtentaret, ſicq́; advſtione nulla ſubſecuta illæſus D
eſſet, abſolueretur: ſi vim eam pati non poſſet, obiecti criminis ita convictus damnarẽ. Purgabãt verò ſe prius ieiuniis, cõfeſsione, & Euchariſtia, mox ad horrificum illud experimentum accedebant: id, quia periculoſum erat, & inſontes aliquando ex eo condemnabantur, præcipuè verò contra Chriſtianæ pietatis mores erat, Deusq́; tentari videbatur, Honorius III. fieri per grauiſsimum edictum vetuit, vt Decretalium lib. V, tit. XXXVI de iniuriis, cap. III. habetur.

DE FVMO.

AC, ne fumum etiam prętereamus, poſtquam ſuper igne multa diximus quod fumi ſignificatum eſſet, iam aperiemus.

IGNIS.

ORtus à terra fumus, & in cœlum ſeſe attollens, ignem, ait Horus, ſignificare perhibetur. Porrò ignis Ariſtoteli nihil aliud eſt, quàm fumus incenſus: & apud Homerũ totiens fumus expetitur, vnde ignem ac mox habitabilem eſſe regionem cõiicere detur. Eò vero hieroglyphicũ fumi tendere videtur, vt ſuſpicionem aliquã non temerè obortam eſſe intelligamus. Nam cùm rumor aliquis B
in vulgus emanat, dici ſolet, abſq́; igne fumum nullum oboriri. Et Petrus apud Clementem: Fieri minimè poteſt, inquit, vt conſurgat fumus, vbi non ſit ignis. Quinetiam vbi Pindarus, Nemeis, inquit, ὕδωρ καπνῷ φέρειν ἀντίον, certet aquam appoſuiſſe fumo: fumum, ait interpres, pro igne poſuit, ex ſequela ſcilicet ſignum quod præcedit indicans. Et Pſalmo XVII legas, fumum aſcendiſſe in ira Dei, & eveſtigiò ignem exarſiſſe: vbi quidam aiunt interpretes, invectũ quidem primò in dæmonis pervicacia comprimenda, mox ad vitia reliqua extirpanda aggreſſum. Alij fumum hoc loco initia futuræ compunctionis intelligi volunt, & ita ſentit Eucherius, quod ad Ægyptiacum accedit hieroglyphicũ: quanquam & Dei cõminationes ſignificare poſſe non inficiatur. Nam, vt etiam apud Plautum, flamma fumo eſt proxima. Quę omnia noſtri multò antè literarum monumentis mandauêre. Sic Eccleſiaſtici XXII legas, Vaporem fumũq́; emanare in altum ante ignem, ita & contumelias & minas ſanguinis eſſe prævias.

PERDITIO.

PErditionem multi per fumũ intellexêre: & mos eſt, opes diuitiasq́; magnas, Regna, & vnamquãq; rerum amplitudinẽ in fumũ abiiſſe dictitare, cùm ita F
conſumpta fuerint, aut ita collapſa defecerint, vt ne veſtigium quidem priſtinæ maieſtatis relinquatur. Iocatur in hanc ſententiã Horatius, vbi Menniũ paternorum maternorumq́; bonorũ abligurritorem omnia in fumũ ac cinerẽ vertiſſe dicit. Ad hoc ſuccurrit Demonactis philoſophorũ omnium feſtiuiſsimũ dictũ, qui à quodam interrogatus eludẽdi cauſa, vt pleriq́; literatos ita tentare ſolent, quot fumi minæ ex mille lignorum minis combuſtis educi poſſent: cineres expendendos eſſe, reſpondit, reliquũ in fumum abiiſſe. quod ea ratione ſupputatur, qua Archimedes detractũ fraude aurum à redemptore ex votiua Hieronis corona deprehendit, qua de latè apud Vitruuium. Quod verò ait Heſiodus:

αἶψα καὶ πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνοῦ καταθέσθαι·

Quamprimum fumo properes clauum impoſuiſſe:

præclari admodũ interpretes, poſteaquã combuſſeris, exponũt, vtpote qui nollet fratrem vlterius rei maritimæ dare operam, ſed ſolam exercere agricolationẽ.

SOLICITVDINES.

SVnt tamẽ qui loco hoc Heſiodiano philoſophari malint, & pro fumo vitæ noſtræ

A noſtræ ſolicitudines accipiant, quæ intellectū ac rationem ipſam obtenebrant. Difficulter enim poſſe nos pura ſenſuum claritate, hoc eſt, trāquillitate frui, vbi illa ingruerint quæ mentis oculos lancinent, & cæcutire faciant.

BONA VOLVNTAS PER ERROREM OBFVSCATA.

SVnt qui per fumum bonam proficiendi voluntatem, quæ tamen ſit erroris tenebris obfuſcata, interpretentur: cui ſi fomes adhibeatur, hoc eſt, ſi recta accedat inſtitutio, flatuſq; verborum adiuuetur, ignem promicaturum, hoc eſt, rectorum operum effigiem apparituram. Hinc Eſaias, lignum à quo vel tenuis admodū fumus exhalet, minimè extingui debere præcipit: vbi fumus, tantillæ illius pietatis quæ ſit in delicioſo diuite, ſignum eſſe videtur. quam ſententiam acutiſsimus etiam Scotus claro fretus lumine cognouit.

IMPERITIA.

SAnè fumus eſt etiam imperitiæ ſymbolum, cùm lumen ſit doctrinæ ſignum: cuius contrarium eſt caligo ipſa: vnde caligare errātes dicimus: fumus verò eſt, qui caliginem inducit. Transfertur & ad vitia, vt Alexandrinus Clemēs, vi-
B tia, ait, veluti fumum immenſum eſſe, qui vniuerſam mundi huius domum repleuerit, atq; hæc inſtitutionē malam, ſodalitates peſsimas, conſuetudinem improbam, colloquia praua, opinationes haudquaquā rectas invexiſſe, vnde primùm error, inde contemptus, tum infidelitas, atq; malitia, parataq; ſemper ad nocendum verſutia, auaritia, vana iactantia, atq; alia huiuſmodi exoriantur.

PIERIVS VALERIANVS AD MARCVM MANTOVM IVRISCONS. PRÆSTANTISS.

de iis quæ per Lyram, & arma quædam alia muſica ſignificantur,

EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

SCribonius Libo magnæ olim apud Romanos celebritatis, inter opera multa quæ magnifica & præclara poſteris reliquit, numum eum argenteum ſignauit, in quo putealis, quod pro foro iudiciali fecerat, exemplum expreſſit, victurū operis à ſe inſtituti monumentum. In eo verò multi non incurioſe quæritare ſolent, quid ſibi velint lyræ, ad ſingulos putealis angulos adſculptæ. Quorſum enim, aiunt, lyra ad litigioſa diſsidia, diſcordeſq; contentiones? aut quid putealis aquæ ſilentiū & quies, ad vllam facit harmoniā, aut clamoſi ſtrepitum fori? Quibus ego reſpondere ſoleo, ſapienter à Libone ornamentū illud eo loco excogitatum, vtpote qui ob oculos ea poſuerit, quæ his, qui locum eū frequentarent, & vtilia & ſalutaria viderentur. Litigantibus quidem, vt concordiæ memores, ad pulcherrimum ſuauiſſimúmq; eius fructum oculos intenderet, quo quidem nihil humano generi accidere poſſit vtilius, neq; commodius. Cauſidicis, ſi clientibus conſultū vellent, congruentia ſuſceptæ materiæ dicerent, ab iis quæ incōgrua & diſcrepantia eſſent, abſtinerent. Qui autē iudicaturi conſediſſent, rationum & argumentorum, quæ allata eſſent, conſenſum, veritatem, aut non leuem ſaltem veriſimilitudinem acriter inſpicerent. In cuiuſmodi ſermonem cùm proximis diebus apud communes amicos incidiſſem, euenit vt iucundiſsima tui recordatio è re nata ſurreperet, quòd antea diu multúmq; cogitaueram aliquod ex hieroglyphicis meis commentarium tibi Marce præſtantiſſime deberi, quando te potiſsimum impulſore labor hic omnis ſuſceptus eſt & exantlatus. Ipſa autem Lyra magis conveniens viſa eſt, quàm res alia quæpiam, quæ tibi donaretur, quam tu ſcilicet ſuauiter adeò, ſeu linguam cauſis acuas, ſeu ciuica iura reſpondere paras, concentu tam

C

mirifico reſonare facis, vt omnium mentes tanquam Amphion alter quoquò velis trahas, neq; ſaxa tantùm moueas, ſed vel adamantina deſtinatorum hominum corda quotiens adlibuerit arbitrio verſes tuo, ſiue diſertiſsimè diſcutiendo de cathedra intones, ſiue in foro agendo fulmines, ſiue mare terráſq; publica vel priuata tempeſtate perturbatas, clariſsima ingenij tui ſerenitate tranquilles. Sed quoniam multi longè quàm ego ſim facundiores in laudes incumbunt tuas, ego ne decus tuum culpa deteram ingenij, ab aliorum me prouincia cohibebo, & quod tibi deſtinaui commentarium procurabo. D

CONCORDIA.

IGITVR, vt palàm eſt, Romani veteres per Lyræ hieroglyphicũ concordiam figurarunt: cuius tamen alia quoque ſunt ſignificata, eaq; multis antiquorum tum poëtarũ, tum philoſophorũ præconiis celebrata: ſed nos ea tantùm ſeligemus, quę ad hieroglyphicum inſtitutum facere videbuntur: tamen, vti meus eſt mos, ſi res exigere videatur, numum quo de meminimus, diligentius examinabimus. Eius inſcriptio eſt, PAVLLVS LEPIDVS CONCORD. à cuius altera parte legitur, PVTEAL SCRIꝏON LIBO. Ibi figurã Putealis videas, de quo ſcriptores plerique meminêre. Huic autem à ſingulis angulis lyræ appenſæ ſunt, corymbis & ſertis medio interuallo dependentibus. Aiunt verò Libonem primùm tribunal & ſubſellia prope Arcum Fabianum collocaſſe. Hinc Horatius: Forum putealq; Libonis mãdabo ſiccis, quia ſcilicet forenſia negotia precipuè ſibi depoſcunt ſobrietatem. Et Ouid. de Remedio: E

Qui puteal Ianúmq; timet celeréſque calendas:

hoc eſt, qui ſe rapi timet in ius, & qui alienum paſcit æs, quod ſcilicet calendis ſingulis efflagitatur. Neque illud diſsimulandum fuerit, in numi ipſius inſcriptione duo eſſe obſeruatione non indigna: in Scribonij nomine ꝏ literam iacentem atque ſupinatam, & PAVLLVS gemino LL notatum ex Terentij Scaurij ſententia atque præcepto, neque non ex antiquorum vſu, quod in pleriſq; monumentis obſeruaui: neque proprium tantùm nomen, verùm & aduerbium. PAVLLVM eadem lege ſcribendum Grammatici veteres cenſuere, vt illud Romæ, HOSPES QVOD DEICO PAVLLVM EST ASTA ET PELLIGE. & huiuſmodi plæraque. F

IVDICIVM COMPOSITVM.

ATq; illud in Lyra pręcipuũ, quòd hominem compoſiti iudicij, quiq; aures eruditas haberet, ſignificabat: ea ſiquidem diuerſas componit voces, & cõcordi omnes tono temperat: quod munus in diuerſæ rationis affectibus componendis videtur homo præſtare, vt non immeritò Diogenes Cynicus carpere ſit ſolitus Muſicos, qui cùm Lyræ chordas congruenter temperarent, animi mores inconcinnos haberent. Eadem mordacitate Iſidorus Cynicus Neronem tranſeuntem in publico clara voce corripuit, quòd Nauplij mala bene cantitaret, ſua bona malè diſponeret, neque vllum in vitæ tenorem temperamentum adhiberet.

A Statuebat & in Mercurij manibus lyra, idq; hieroglyphicũ oſtendebat, concentũ omnẽ ex vocũ inęqualitate cõſtare: cõcentus verò hominũ eſt, cũ varię voluntates in conſenſum vnũ contrahuntur. In ſingulis verò mortalium concentus ille, quo quis beatitudinem aſſequitur, vbi ſcilicet res & cõgruenter temperarit, et ad amuſſim explorarit. Plato animam in Timæo cõcentum, & concordiam vocat. Ariſtoxenus & Dicęarchus harmoniam dixerunt. Lyrę igitur meritò dominus Mercurius,

INÆQVALIVM concordia.

Qui animas nunc evocet orco Pallentes, alias ſub triſtia tartara mittat, vt Maro.

BONA DISCIPLINA.

Eſt & Muſarũ inſigne lyra. Muſas Euſebius à μύω dictas arbitratur, quod ſignificat honeſta bonaq; diſciplina inſtituere: eaſq; Orpheus B et Proclus in hymnis religionẽ hominibus com monſtraſſe dicunt. quemadmodum & Orpheo id attribuunt, vt ſuauiſonæ teſtudinis concẽtu, hoc eſt, placidis & aptè cõpoſitis verbis fera hominum corda mitigarit, agreſtes mores expoliuerit, & diſperſos vagoſq; mortales in cœtum vnum cõgregarit. Apud Ariſtophanem legas, per citharæ callentem, hominem ſapientem, & Gratiis omnibus ornatum, à veteribus indicatũ. Diuinæ quoq; literę citharam pro morali virtute acceperunt, vtpote quæ in actione conſiſtat. Et in huiuſmodi ſignificatum theologi dictum volunt Pſal. XLIII, In cithara tibi confitebor.

RATIO.

Athanaſius in iis quæ contra gentiles ſcripſit, rationem lyræ comparauit, vbi de anima, mente et ſenſu diſſerit: quippe id lyrę haud diſsimile videri ait, quæ rectè temperata ſit, & Muſico, qui eam reſonare faciat, non imperito. Eſt enim in lyræ neruis ſuus cuiq; ſonus, grauis, acutus, medius, argutus, atque alius C aliis. Concentus autẽ nullus diſcerni aut internoſci poteſt, niſi fidicinis ars accedat. Tunc verò modulatio & varia ſoni ſuauitas oſtenditur, cùm qui Lyram tenet, neruis increpuerit, ſingulosq; aptè percurrerit. Eodem modo, cùm ſenſus in corpore ſint tanquã lyra cõpoſiti, ſi docta mens illis imperauit, diſcernet animus, quid abſonum, quid concinnum ſit, quale ſit vnicuiq; rei temperamentum adhibendum, vt nihil deniq; facere, aut meditari aggrediatur, quod modulis & tonis non reſpondeat, vnde concors concentus exaudiatur. Et nonnulli concordiam inde dici putant, quòd chordæ variæ in vnam conueniunt harmoniam: tametſi alij concordiam à corde deductã malunt, qui Tullio innituntur Tuſculanarũ primo dicenti: Aliis cor ipſum animus videtur, ex quo excordes, vecordes, concordesq; dicuntur, vt in Cordis commentario diſputatum: eamq; afferunt rationem, quòd id locutionis in monumentis antiquis aſpiratione careat. Qui chordis inſiſtunt, concordem à Græcis σύμφωνον dici opponunt, conſueſſeq; aiunt veteres è locutionibus pleriſque in Latinitatis vſum receptis, adiectam conſonantibus aſpirationem ſummouere, quatuor tantùm admiſsis, quę Scaurus enumerat.

MATRIMONIVM CONCORS. D

SEd nos vt ad concordiæ ſignificata redeamus, illud ex Onirocritarũ diſciplina deprompſimus, vt ſi quis nuptiarum tempore lyram per ſomnium videre imaginatus fuerit, concordiam id inter maritũ & vxorem futuram ſignificare.

MVSICA.

QVæ verò lyra eſt in Neronis numo, ſtudiũ eius in arte Muſica, & victoriam ex certamine eo partã ſignificare crediderim. Fidibus enim eum oblectatũ ad inſaniam vſq;, & in theatris Muſica decertaſſe non ſine maieſtatis Imperatoriȩ dedecore atq; ignominia, ſcriptores eorũ temporũ omnes prodiderũt. Nam is præter numos ea nota percuſſos, ſtatuas etiã ſibi citharœdico habitu poſuit.

POMP. MVSA.

EſT & Pomponÿ Muſæ numus, à cuius altera parte muliebre ſignũ eſt cum lyra & plectro: id quid ſibi aliud velit, quàm eius cognomentũ, non video, ſiue is Pomponius poëta fuerit, de quo apud Pliniũ: ſiue qui bello Mithridatico captus, cùm multis vulneribus ſaucius ad Mithridatẽ adductus interrogatus ab eo eſſet, an amicus futurus eſſet, ſi opera iuſſu Regio darẽt, vt curaretur: reſpõdens, Si tu, inquit, populo Romano amicus fueris, aliter me quoq; ſemper E inimicum habebis.

AMOR.

QVoniam verò voluntatũ, ſtudiorumq; conſenſus atq; ſimilitudo amorẽ parit, celebratẽ à Platone lyra inter amatoria monumenta, libro de anima. Procluſq; vbi Venerẽ Cythereã ab Homero & Heſiodo appellatã exponit, aduerſatẽ Heſiodo, neq; dictã ὅτι προσέκυρσε Κυθήροις, ἀλλὰ μὴ χαίρει τὰ Κύθηρα, κυθέρεια δὲ ἡ κευθομένην ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ πάσης τῆς ἐρωτικῆς φιλίας. Non aſſentitẽ, inquã, Proclus, vt Cytherea dicta ſit à Cytheris, vbi illi templũ, aræq; tot frequentiſsimo mortaliũ cõventu colebantẽ: quia, inquit, κύθηρα vocantur inſulæ illȩ, & alta Cythera etiam apud Maronẽ, cuius ſcilicet vocabuli ſyllaba media per η vocalem longã perſcribatẽ. Dictam verò Cytheream ait, q; vniuerſæ conſuetudinis amatoriæ vim intra ſe occulat. Nam & alÿ Cythereã ab occultãda turpitudine dictã voluere: & illi in abdito templũ fuiſſe alibi diximus. Lyra autẽ cùm omnẽ in ſe ſuauitatẽ complectatur, quandã cum Amore, cum Venere, cũ Gratiis ſimilitudinẽ præ ſe ferre videtẽ, pariq; cum iis illecebra homines illectare. Demumq; hæc illa videtur Amphionis lyra, cui ſponte ſaxa etiam paruiſſe perhibentur: cuius rei mentionẽ facit Apollonius Argonauticis, & Antimenidas primo, donatamq; Amphioni lyrã eam dicit à Muſis, quamvis Dioſcorides ab Apolline, à Muſis tamen etiã Pherecydes hiſtoriarum libro decimo. F

SEDATVS ANIMVS.

RIdiculum fortè noſtris videatur, ſi quis non vnum hominem tantùm armis inſtructum, quippe Achillem cithara canentem pinxerit, verùm & vniuerſum exercitum in aciem deſcendentem, ad citharæ modulos progredientẽ fecerit, quoniam neq; citharœdi quicquã cõmune cum armis habere iudicantẽ, neq; milites, feroceſq; homines vllam hodie liberalium artium diſciplinã aſſequi dignantur. Verùm ſi Lacedæmoniorũ diſciplinam & inſtituta reſpiciamus, inuenimus eos ad lyram citharȩq; ſonum acies inſtruxiſſe, reiectiſq; tubis, & claſsicis aliis, ad eiuſmodi modulationis ſonum pugnam inire ſolitos, id quod indicat illos ſedatiori quodam animo prælium aggredi cõſueſſe. Nam & Homerus ſtrepitum & tumultum in congreſſu primo barbaris dedit, cùm Græcos ſenſim & taciturnos progredi dixerit. Hanc tamen in Pompeio contationẽ reprehendit Cæſar, cùm in Pharſalia victor evaſiſſet.

HV-

A HVMANA VITA.

QVi verò per lyram humanæ vitæ rationem exprimi dixerunt, tam eorum quæ ſuperius de ſenſibus,atq; anima, deq; mortalium inſtitutis attulimus, rationem habuiſſe mihi videntur, quàm etiã de naturæ noſtræ conditione rem ipſam perpendiſſe. Nam cùm in lyra ſeptem diſcrimina vocũ celebrari comperiſſent,humanæ vitæ tenorem eadem aſsiduè agitari varietate animaduerterũt: ſeptima enim hebdomada mas in vtero fabricatus exiſtit: ſeptima poſt partum hora manifeſtum aut vitæ aut mortis argumentum affert:ſeptimo pòſt die vmbilicus aſtringitur,ac ſolideſcit:poſt bis ſeptem manifeſtũ eſt luminis indicium: poſt ſepties ſeptem obtutus firmitas,atq; cognitio. Videmus mox à menſe ſeptimo dentes pullulare, poſt bis ſeptem ſeſsionem eſſe tutam, poſt ter ſeptem verborum articulationẽ, poſt quater ſeptẽ inceſſum, poſt quinquies ſeptem lactis horrorẽ ſuboriri, poſt annos demũ ſeptem primoribus dentibus expulſis validiores enaſci, ac perinde vocis ſonũ integrũ fieri: ſecundo verò ſeptenario pubeſcentiã,ac emittendę genituræ facultatẽ,roburq; iam ad virilitatem ſpectare:
B tertio lanuginẽ, & creſcendi finem: quarto robur, & membrorũ plenitudinem. Quinta verò hebdomade cùm viriũ augmentũ, quantũ vnicuiq; eſſe datur,abſolutum ſit,congruũ nuptiarum tempus à Platone conſcribi, quod ſeptimo Legum habetur. Sexta autẽ partas collectasq; vires incolumes ſeruat,ac prudẽtiæ vigorẽ affatim ſubminiſtrat. Septima diminutionem quippe viriũ,ſed perfectũ intellectus & rationis incrementũ habet: quare ſoliti ſunt milites ea ætate rude donari, & cõſiliis rebusq; pub. adhiberi. Atq; hac de ratione Horatius ad Mecœnatẽ ſcribit,ſe iam donatũ rude: nã qui vndenos Decembres quater iam, vt ipſe de ſe dicit,expleuerat,per ſeptimã hebdomadã deferri iam occeperat. Octauo mox ſeptenario perfectionem & in intellectu, & in ratione videre eſt,qualis maior in vnoquoq; iam ſperari debeat. Nonus humanitatẽ ac manſuetudinem adducit. Decimus vitã finiendi plerunq; deſideriũ:quæ omnia verſibus elegiacis Solon luculentiſsimè complexus eſt,lyramq; ſuã ita temperauit, vt humanæ vitæ concentũ ſonoramq; vocalitatem anno ſeptuageſimo terminaret, quẽ vbi mortales exceſſerint,deſipere iã, & chorda modò hac, modò illa ſubinde videntur aberrare. Neq; multum alienũ ab huiuſmodi cõſideratione, quòd Magnus
C Baſilius per citharã corpus interpretatur: nam & alij Theologi Pſalmo LVII, Exurge pſalterium & cithara, per pſalterium animã, per citharam corpus intelligi volunt, quod ita pluribus eſſe locis acceptum Euthymius obſeruauit.

LYRÆ FORMA.

SI quis verò lyram, qua fuerit apud antiquos ſpecie, intueri velit,nõ ignoret cõſtare illã ex binis cornibus,iugo,teſtudineaq; teſta:talem enim,vt in Amphione Philoſtrati eſt, Mercurius excogitauit,cõpegitq;:qua poſteaq;,vt aiũt, Apollinẽ & Muſas honeſtauit,Amphionẽ etiam,vti dictum ſuperius,donauit. Cornua verò illa ſublimipetæ capreæ fuiſſe volunt,quibus Muſici,antequ ligni vſus ad hoc cõmodus haberetur, ad lyras conficiendas vterentur. Ex lignis verò quæ lyræ apta cenſeantur,buxum maximè laudant,vtpote quæ ſolida ſit materia,& ad polituram aptiſsima. Potentiores huc ebenum adhibuerunt. Rhæti atq; Norici acerem arborem egregiè criſpatã exhibuêre,vtpote quę mirificè colorum varietate delectet,quæq; fiſſa non fallat, neq; excauata diſsiliat. Elephas, ait Philoſtratus,nihil ad lyrã:quocirca ſciti viri neq; animal ipſum magni quicq̃ faciunt, neq; cornibus eius vtuntur: quanquã noſtri,pectine pulſat eburno, li-

bentiſsimè dixerint. Videtur verò natura ipſa opera perquã diligentiſsimè dedita, teſtudinis teſtã, vt huic inſeruiret vſui, fabricaſſe, ita illam excauauit, & vas veluti quoddam vocum repercuſsioni collectioniq́ꝫ pręparauit: vacua quędam foramina hinc inde fecit, in quę vmbilici inſeri poſſent, atqꝫ alter alteri apprimi: chordæ enim ex vna parte, quippe in imo, quadræ ſuæ applicant̃, ex altera vmbilicis obuoluunt̃. Atqꝫ hæc in illis ratio potiſsima conſiderat̃, vt rectè in lyram ductæ ęquis inter ſe diſtent interuallis, & parallelos binæ quæqꝫ efficiant: quæ quidem ſpecies in hodiernis adhuc quodammodo refertur, quãvis cornua non in vacuũ, vt olim, ſed in ipſum lyrę corpus inflectantur. Atqꝫ hæc ea quidem ſpecies, de qua Græci ſcriptores, & Romani Gręcos ſecuti, inventionis laudẽ partim in Mercurium, partim in alios cõferunt. Sed Hebręorũ literæ Tubalem appellant, qui primus omniũ & huiuſmodi inſtrumenti, & muſicæ inuentor fuit. Sedenim quã lyram à Mercurio inuentã tradunt, trium tantùm chordarũ fuiſſe dicunt: voces enim ab eo tris, trium inſtar temporũ inuentas aiunt, acutã quippe, grauem, & mediã, prout tria tantùm apud Ægyptios fuere tempora, æſtas, hyems, & ver, ſingula quadrimeſtria. Sic æſtati acutus ſonus attributus, hyemi grauis, veri medius. Thebarũ tamen portas ea ratione ſeptem inſtitutas Græci dicunt, vt totidem in lyra tonos repræſentarent. Et memorabile illud Emerepis Lacedæmonij factũ celebrat̃, qui cùm Ephorus eſſet, cuius ſcilicet magiſtratus cẽſuræ Græcia vniuerſa olim acquieſcebat, Phrynidi Muſico duas è nouẽ chordas bipẽni excidit, dicẽs, Muſicã ne deprau es: de quo nono Sympoſiacôn apud Plutarchũ. Ad hęc ipſa hominis conſtitutio cùm ſit quatuor ex elemẽtis, & anima, & quaternarius numerus multis de cauſis corpori cõpetat, ternarius verò animæ, de quo alibi copioſius, iuncta hæc, & in concentũ excitata omnem reddunt harmoniã, quę tam ex operibus quàm ex cogitationibus noſtris percipit̃: vt nõ immeritò humanã vitã tot ſeptenariis variari paulò antè diſputauerimus. D E

DE FISTVLA.

FAcit ad hoc & fiſtula, vt chordis lyra ſeptem, ipſa quoque ſeptem compacta cicutis: cuius forma conſpicua eſt paſsim in Panos & Satyrorum manibus.

RESIPISCENTIA. F

HOminem Ægyptij diu quidem mente captum, poſtea verò quaſi ſomno excitatum, ad intellectus officia redeuntem, & vitæ ſuæ iam modum imponentem, ſignificare ſi vellent, fiſtulam, inquit Horus, pingere conſuerunt: huius enim munus, animum ab odioſis & grauibus atqꝫ etiam impuris cogitationibus auertere, & curarũ obliuionem, vt diceret Heſiodus, inducere, & vt exemplo Pythagoræ comprobatũ eſt, impotentiores etiam laſciuientis animi ſedare motus, dum compoſita ſoni ſuauitate animum arbitrio ſuo verſat & moderatur. Facit hoc ad illud Antiphanis, ſive vt alij, Bionis, qui Bucolica ſcripſit, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς τεχνᾶσθαι σύριγγα, πόλλ᾽ δέ τοι εὐμαρὲς ἔργον, Tu tibi fiſtulam ames cera coniungere, quando non labor aut opus hoc magnum.

ADVLATIO.

EAdem verò, vti alibi dictũ, cum ceruo picta, pernicioſam indicat adulationem, ob hiſtoriã ſcilicet quę ſuper ea & ceruo fertur, animal id eius ſuauitate modulisq́ꝫ mulceri, & ad ſtuporẽ vſqꝫ delectari: vnde accidat, vt dum ceruus intentior in eam incumbit, incauto illi abalienatoq́ꝫ mors inferatur.

DE

A DE TVBA.

SEd iam altius inſonemus, neq; ſemper in molli lyra aut fiſtulis immoremur, ſed & tubam ſtrepitu procul ære canoro exauditam, ad muſica inſtrumenta reliqua adijciamus.

CELEBRITAS.

SIgnificat tuba famam & celebritatem: vnde Romani in Saturniæ ædis faſtigio Tritonas tubicines imponebant, caudis abditis & abſconditis, id ſcilicet eo hieroglyphico ſignificãtes, quòd hiſtoria geſtarũ rerum ab Saturni commemoratione ad noſtram vſq; ætatem in obliteranda celebritate, nota, clara, & quaſi vocalis eſſet: quæ verò ante Saturnum geſta fuerint, obſcura & incognita in tenebris deliteſcere: idq; ſibi velle Tritonũ caudas ad humum inclinatas, abſcõditasq;. Erãt verò tubæ Marti dicatæ, vti etiã nunc ſunt: in acie enim mos eſt

Aere ciere viros, Martemq; accendere cantu.

ERIGENDÆ MENTIS SIGNVM.

B IN ſacris verò literis tuba ſuum habet intellectum. Nam quæ memoria tubarum celebrãda mandat à Deo prima ſeptimi menſis die, nihil aliud ſibi vult, vt interpretantur Theologi, niſi debere nos Prophetarũ oracula memoria repetere, Euangelicas voces omnino recogitare, Apoſtolorũ prædicationes cœleſtium tubarum inſtar, quarum ſonus in omnes terræ fines exire deſtinatum erat, reminiſci: & ita initio menſis tuba canamus, & in Pſalmis Deo iubilemus.

DE TIBIIS.

SEd tibiæ Veneri ſacræ ferebantur, eaq; de cauſa in ouatione tibijs & myrto Romanos vti ſolitos Plutarchus ait, Marcello.

SENSVS.

EAdem Pani, perinde ac etiam fiſtula, attributæ, quippe quem ſenſilis mundi rectorẽ intelligebant: ſonus enim nõ niſi ſenſu percipitur. Atqui Apollinem etiam aiunt à Pallade doctũ libenter tibijs ceciniſſe: & in altera ſimulacri eius, quod Deli erat, manu, tres in C ſidebant Gratiæ, quarum vna lyram, alia tibias, fiſtulam, quæ inter has media erat, geſtabat. & dona legas ab Hyperborijs Delum miſſa, Cithara, tibijs, & fiſtula comitantibus.

SACRORVM TEMPVS.

TIbia ſanè rei ſacræ ſignum erat, precationumq; faciendarum tempus indicabat, quaſi adeſſe iam Deum per eam admonerentur, qui ſacris adſiſtebant. Nos quoq; cùm in ſanctis ædibus ſacra facimus, æris tinnuli ſono diuini libum myſterij adorandũ innuimus. Sed quod ad tibiam ſpectat, minimè recens, neq; imperitæ plebeculæ dicteriũ eſt de ceſſantibus, tibicinẽ expectare, ſed antiquũ & nobile, quippe quo Scipio minor vſus eſt in Pompeiũ, qui tibicinis filius credebatur. Pompeius enim C. Lælio Conſulatum ambiente, cui Scipio maximè fauebat, negauerat Scipioni ſe petiturum, adfuturum verò Lælio, eumq; deducturum: quem dum expectarent, auditum eſt eum iam candidatum prehenſare obuios. Tum Scipio ridens: Næ, inquit, nos egregiè ſtulti ſumus, qui perinde ac Deos, non homines precaturi ſimus, tempus tenimus tibicines expectantes.

Hinc anſam arripuit Cornelius Tacitus, vbi lib. XIIII de Octauia Meſſalinę fi D lia loquens: An quia, ait, veram progeniem penatibus Cæſarum datura ſit, malle populum Romanum tibicinis Ægyptij ſobolem imperatorio faſtigio induci? Nempe propter Pompeium, qui, vti dicebamus, tibicen à Scipione vocatus eſt, Octauia verò à Scribonia Auguſti vxore deſcendebat.

DE TYMPANO.

TYmpano etiam & choro laudari gaudet Deus. Per tympanum Gregorius lib. Epiſt. ſexto ad Anaſtaſium, abſtinentiæ tenuitatem ἰσχνωμὰς interpretatur, à materia ſcilicet ipſa, qua conſtat tympanum: nam id dubio procul corium eſt ex pelle iam areſacta, quæ tamen prius diu fuerit macerata: ita vir ieiunio confectus, ab omni luxu alienus, parcè & duriter viuens, qui laudes Deo canat.

DE TINTINNABVLO.

CIere ad ſe nos videtur etiam tintinnabulum, quod Moſaicus Sacerdos, de quo XXVIII Exodi, ornatu Pontificio geſtare iubebatur: ad imas E enim tunicæ fimbrias aurea tintinnabula, malaq; punica alterna appendebãtur, vt eorum ſonitus, quotieſcunq; Pontifex ingrederetur egrederetur' ve Sanctuarium, exaudiri poſſet. Significabat id, oportere ſacerdotem, vt etiam in Cane dictum, aſsiduè vocalem eſſe, nunc docendo, nunc arguendo, nunc exhortando, ſæpiſsimè verò conſolando, quod noſtra ſibi fragilitas depoſcit, opportuna remedia cõquirendo. Itaq; tintinnabulũ prædicationis eſt & inſtitutionis hieroglyphicum, de quo plura Gregorius idem lib. primo, Epiſt. XXIIII. Tintinnabula huiuſmodi antiqui operis domi habemus: ſunt aũt ex orichalco, meſpili caui forma, cũ fibula ſupernè ad appẽſum apta. Intra concauũ ærea immiſſa pilula eſt, quæ motata ſonum impulſu reddit argutum, atq; admodum ſuauem.

DE LITERIS SEPTEM.

ATq; vt ad Muſicã redeamus, alijs quoq; ſignis ea pingi ſolita eſt, non ijs tantũ, quæ propria ſunt illius inſtrumenta: quare ſupereſt vt quid Ægyptij per vocales numero VII ſignificarẽt, afferamus, & ita Muſicos hos numeros abſoluamus. F

MVSA.

ILli ſiquidem digitos duos literis ſeptẽ inſignitos præferentes, Muſam, vt Horus ait, ſignificabãt. In quo aduertendum, vulgatos Hori codices fœdè deprauatos circumferri, qui πράγματα ſeptem, non γράμματα habent. Cur verò nos Vaticanæ bibliothecæ codicẽ, in quo γράμματα ἑπτὰ, non πράγματα, ſcriptũ eſt, caſtiorem iudicauerimus, ea in cauſa ſunt, quæ apud veteres tradita reperimus ſuper ſeptem vocalium ſignificato, quibus Muſica omnis exprimi ſolita. Nam Demetrius Phaleræus in Cõmentarijs περὶ ἑρμηνείας, Ægyptiorũ fuiſſe morem ait, ſeptẽ vocalium modulata enunciatione Deos collaudare. Septem porrò vocales Plutarchus Muſicæ totidem vocibus accommodat. Et Phurnutus ex veterum dictatis obſeruat, ſeptẽ eſſe diuerſos tonos, quibus olim tota modulatio cõſtaret. Vox verò ipſa ſeptem patitur qualitates, acutam, grauem, circumflexã, denſam, tenuem, longã, breuem. Ac veluti eſt apud Philonẽ, ſeptenarij numeri proportio eſt valde Muſica, quippe qui ſex ad vnũ ſexcuplarẽ habeat: ſexcuplaris verò ratio maximũ in re propoſita interuallũ facit, quo quidem acutiſsimũ à grauiſſimo ſeparatur. Cęterũ & quinq; ad duo vim plurimã in harmonia demonſtrãt,

ipſi

A ipſi τῆς διαπασῶν ferè æmulam. Et vt ſemel dicã, hebdomada cùm externario quaternarioq́ conſtet, harmoniã omnem amplexat̃, quippe διατεσσάρων, διαπέντε, & διαπασῶν. Omnes quoq́ proportiones, árithmeticã, geometricã, & Muſicã. Quod verò diximus ex Plutarcho, vocales eas fuiſſe literas quibus fortè vterentur Ægyptij, ne qui Græcè neſciunt dictum mirent̃, ſciendũ apud Latinos vocales duas, E ſcilicet & O, figura vnamquanq́ eadem, vi tamẽ & tempore & enunciatione diuerſas eſſe: quarum vnaquæq́ apud Græcos ſuo inſignis eſt charactère, atq́ ita ſeptẽ omnino eſſe, ad humanæ ipſius vocis cõditionem excogitatas. Ex his notũ eſt A ſedem habere in imo barathro pectoris, quam enunciatã palma ad pectus admota ibidem trepidare ſentimus. E in faucibus, quam manu itidẽ deprehendimus. atq́ illa duplex, acuta, & grauis. Grauis enim (nam eam ſono E Latinæ literæ veteres enunciaſſe, paulò pòſt in B litera oſtendemus) vocalis hæc tunc exaudit̃, cùm ſpiritus aliquãto inferius cõtrahi videt̃, & ſuppreſſo quodammodo ſono enunciat̃. Acuta verò ſub ſigno ι apud Græcos, E vel e apud Latinos, cùm ad aperta vſq́ labra porrigit̃, & vocaliore ſono ſe prodit. I tanq́
B columna quædam, ad cuius imaginem figurat̃, palatum medium inhabitat, idq́ ſuſtentare quodammodo videtur. O item duplex, acuta, & grauis. Acuta, cùm emiſſum ab imo pectore ſpiritũ circa dentes ſiſtit, & expedito eum ore reſonare facit. Grauis, cùm vſq́ ad dentes emiſſum interius reuocat, & aliquantulum remoratur, quod ex ipſa etiam figura quodammodo replicata, ω vel Ω Græci conſtare voluerunt. V dubio procul in labijs tota cõquieſcit. Vocalis ea apud Græcos non habetur, ſed eius ſoni vice diphthongum ponunt ου, quam Latini cùm vno charactere ȣ ſæpe ſcribi obſeruaſſent, contracta in acutum parte inferiori, V ſuam fecêre, per quam ſuum illum vſitatiſsimũ peculiaremq́ ſonum exprimerent. Verùm multa etiam quæ Græci per υ ſcriptitant, ipſi per vocalem hanc ſuam ſignare inſtituerũt, vt δύο, duo: πύῤῥος, Purrus (ita veteres ſcribebant, vt antiquæ indicant inſcriptiones aliquot) nos ad Græcos redimus, & Pyrrhus facimus. Quod ne dictu leue adeò videat̃, Verrius Flaccus ita cõmentatur: Quod illi dicunt κύμινον, nos cuminum: quam illi κυπάρισσον, nos cupreſſum: illi κυβερνήτην, nos gubernatorem. Neq́ negarim cum Scauro, Græca nomina plurima in no-
C ſtrum ſermonẽ admiſſa, τοῦ υ ψιλοῦ ſonum & figuram conſeruaſſe, vt, hymnus, hyacinthus, Satyrus, de quo plura Victorinus. Sed vt argumentũ ſuſceptum proſequamur, ex literis mutæ nouẽ (tot enĩ Græci ponũt) eodem autore Plutarcho Muſis totidem dicatę. Octo inde ſemiuocales, voces muſicas reliquas abſoluũt vnà cum vocalibus ſeptẽ, quas natura ipſa cõmodè variare poteſt, ad quintũdecimũ vſq́ gradum aſcendendo. Neq́ verò hîc Sophiſtas audio, neq́ ſuperſtitioſa multorũ conamina in hoc albo repoſuerim, qui ad vnũ & vigeſimũ vſq́ gradum aſcenſum dari diſputant, qui quidẽ ſtridor potius eſt, q̃ humanę vocis ſonus. Verùm ego ſatis habiturus ſum, ſi cũ Iuſquino Muſico ætate noſtra clariſsimo ſenſerim, qui materiã hanc in Theoreticis lucubrationibus ab Ægyptijs, à Plutarcho, & à Marone minimè diuerſas, accuratiſsimè pertractauit.

MVSÆ CVM APOLLINE.

VErùm hæc alij viderint, nos ad Muſarũ hieroglyphica reuertamur, quorũ illud precipuũ, vt ſi lingua dentes quatuor è regione oppoſitos incutiat, eo geſtu Muſæ cum Apolline ſignificentur: dentes enim Muſarum inſtar ſunt: per linguã verò, quę illos pultet, Apollinem vti plectrũ aliquod intelligimus. Nam & Romani linguam ſimilem plectri, dentes chordarũ dicere ſolebant, vt lib. de

Natura Deorum Cicero. Et Ambroſius Hexamero, linguam veluti plectrum D
eſſe dicit. Tranquillus de Claudio: Plectra linguæ titubantia. Sed enim cur qua-
tuor tantùm Muſæ poſitæ ſint, altior inquiſitio eſt, cùm ſemper multiplices ha-
bitæ ſint apud eruditos. Cur autem eas nonnulli nouem poſuerint, non lingua
tantùm, aut dentes quatuor, ſed tota oris facies diſcutienda: quia ſic eas per to-
tidem oris inſtrumēta repræſentari tradidêre, quę ſunt dentes, quos nominaui-
mus, quatuor: labia mox duo, quæ cymbalorum vſum ad augendum ſonitum
præbent: inde palatus, in cuius concauitate ſonus inturgeſcit: gutturis fiſtula,
quæ ſpiritum immittit: pulmo deniq́, qui veluti æternus follis ſpiritum conci-
pit, & pro vſu rei temperatiſsimè remittit: denique in medio reſidens Phœbus
omnia complectatur. Singula hæc contarentur, nihilq́ proficerent, ignauia ve-
luti quadam torpeſcentia, niſi ſedulæ linguæ plectra excitarentur, & ad ſolici-
tam operis properationem accenderentur: quorum omnium rationem Anaxi-
mander Lampſacenus, Leophantes Heracliopolita, Piſander Phyſicus, & Eu-
ximenes latius explicuerunt. Neque tamen deſunt qui nonarium numerm pro
pluralitate poſitum cōtendant, vt apud Nicandrū, vbi de Scorpij cauda σφόνδυ- B
λοι ἐννεάδεσμοι, quaſi cauda eius nouē eſſet ſpondylis compacta, quę nodis ſeptem
tantùm inſignis eſt. Quinetiam Nicander idem ἐννεάκεντρον dixit de eo, qui duos
tantùm aculeos haberet: obſeruatum ab Apollodoro. Sic apud Maronem, no
uies Styx interfuſa, & porrecta nouem per iugera corpus: & quod obſeruat
Theon in Arati carmine, ἐννεάγηρα κορώνη, nō quòd nouem, inquit, ætates viuat, ſed
perquàm diu. Et apud Alcæum hydra ἐννεακέφαλος, quę πεντηκοντακέφαλος eſt apud
Simonidem, quem imitatur Maro:

Quinquaginta atris immanis hiatibus hydra.

Itaq́ qui Muſarum numerū ſupra nouem augent, eo nituntᷣ argumento, quòd
ſcientiæ plurimæ ſunt, non autem nouem tantùm: vnicuiq́ enim ſcientiæ ſuam
eſſe Muſam præſidem oportere. Ex eorum verò numero qui tres tantùm Mu-
ſas ponunt, eſt Eumilus Corinthius, qui etiam earum nomina hæc prodidit, Ce
phiona, Apollonida, & Euryſthenida, quas Apollinis fuiſſe filias fabulatᷣ. Ara-
tus quinto de aſtris quatuor enumerat, Argen, Meleteam, Thelyonem, Aæten.
Qui has quinq́ poſuêre, nomina his à quinq́ ſenſibus indidêre. Epicharmus in F
Hebes nuptijs ſeptem ait, & filias Pieri Pimpleidosq́ Nymphę, quarū nomina,
Nilûs, Tritone, Aſopûs, Heptoporta, Achelois, Titoplûs, & Rhodia. Apud
Heſiodum Theogonia nouem ſunt, hæq́ Latinis iam celebres, quarū inuenta
ſunt toni tres, ἁδρὸς, μέσος, ἰσχνός, plenus, medius, tenuis. Accentus totidem, acutus,
grauis, circumflexus. Tempora itidem tria, præſens, præteritum, & futurū. quæ
ſi ad Muſicam referantur, præteritum longi temporis inſtar erit, quod ab eo co
tidie longius abſcedamus: futurum pro breui accipietᷣ, quòd illi cotidie propin
quiores efficimur: pręſens verò communis, quam Græci μίζω vocant, inſtar erit
ſyllabæ: inſtantis enim temporis natura eſt, vno eodemq́ momento prætereun
tia venientibus coniungere. Alij hunc Muſarum numerum alio atq́ alio modo
interpretantur: atq́ ex his qui quatuor ſtatuunt, nōnulli linguarū quatuor diffe
rentiam excogitarunt, vtpote quòd Muſarum inuentum fuerit, Ionicam, Atti-
cam, Doricam, & Aeolicā linguā à cōmuni diſtinguere: & pleraq́ inſuper qua-
terna ad oſtentationem vſq́ dinumerant. Qui quinariū earum numerum recen
ſent, quinq́, vti dicebamus, ſenſus ab eis animaduerſos, diſtinctæq́ cognitioni
traditos prædicant. Qui ſeptē, ſeptichordem lyram, ſeptemq́ compactā cicutis
fiſtulam

A fiſtulam, climata ſeptem & Planetas totidem, vocalesq́, vti initio cōmonſtrauimus, memorant. Qui nouem eſſe cōtendunt, hiſtoriam Cliûs inuentum aiunt, plantandi rationē Thaliæ, coniugalia & ſaltationē Euterpes, agriculturam Polymniæ, Aſtrologiā Vraniæ, Calliopes Poeticā, atq; ita demùm vnicuiq; inuento, quod ad mortalium vſus faceret, ſua eſt cuiq; Muſa excogitata, vnde neceſſe eſt infinitū earum numerum cōſtituere. Sed hæc nullo apud Græcos fine diſputantur. Apud Ægyptios, vti palàm fecimus, compendioſius colliguntur, ambagibusq́ euitatis, rectà per planiſsima toto conſtrato itinere traducuntur.

A.

CVIuſmodi verò eſſent literarum charactêres apud Ægyptios, ſi quæſierit quiſpiā, putarim ego partim inſtrumentorū aliquot, plurimū verò animalium effigies fuiſſe. Illud enim ex Plutarcho conſtat, Mercuriū, qui primus literas Ægyptijs cōmunicauit, Ibin primā eſſe literā voluiſſe. Refert quidē ea in ingreſſu triangularē effigiem, cruribus ita diſpoſitis, vt loco ſuo dictū. & quæ prima apud nos, & Grçcos litera eſt, ad iſoſcelis trianguli faciem accōmodat. Atq;
B ita conijcere poſſumus, reliquas quoq; literas, vel XV, vel quotquot fuerint, alicuius animalis effigie membróve figuratas, quæ tam longa inde annorum ſerie ſint abolitę, atq; ab eo præſertim tempore quo Ptolemęi Græcas literas in Ægyptū deduxêre. Ægyptiacorū porrò characterū formæ, vna hac excepta, ferè omnes obſoleuêre.

B.

QVòd ſi eiuſmodi exemplis inſiſtendū eſſet, fortè B per pictam pecudē figurari poſsit, aut membrū ſtatumq́ eius aliquem qui ouem ſaperet, quòd proprium eſt illi literam eiuſmodi articulato proferre ſono. Agnoſcunt hoc interpretes etymologici, Cratinumq́ citant Διονυσαλεξάνδρῳ, eo verſu:

ὁ δ' ἠλίθιος ὥσπερ πρόβατον βῆ βῆ λέγων βαδίζει.

Stolidus tanquam pecus, be be dicens ambulat.

Atque ita nonnulli, vti paulò antè monuimus, H tertiæ apud Græcos vocalis ſonum per E grauem pronunciant, quod Latini receperunt, Penelope, Anchiſes, Ariſtoteles, naturæ quidem in oue ſonum imitati.

Γ.

C QVin etiam Γ aliquid habet quod hieroglyphicè notari poſsit: ſiquidem autores Græci literæ huiuſmodi etymon παρὰ τὸ ἀμᾶν, quod metere eſt, deduci volunt, & ſimulacrum eius falcem ponunt.

Δ.

DElta dubio procul per ſtellas tris æquidiſtantes ferè, easq́ in trigonum ſitas notant: & ea de cauſa ſignū cœleſte inter æſtiuū & æquinoctialem circulum ſupra caput Arietis δελτωτὸν vocant: & Ægyptum Græci à triangulari forma nuncuparūt. Verùm hæc curioſioribus relinquemus: id vnū dicam, ſignū id æquis eſſe lateribus duobus, vno breuiore, ſed propè reliquis æquali.

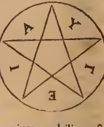
DE PENTALPHA.

QVoniam verò incidimus in literarū notas, & cūctarum rationes reddere difficillimū, & inexhauſti laboris opus eſt, & quod fortaſſe faſtidiū potius quàm delectationem vllam ſit allaturū, πεντάλφα inter has minimè præteribimus, ex qua præter delectationem, vſum etiam & vtilitatem aliquam percepturi ſumus. Signum id ex alpha quinq; numero complicitū: lineis enim à pentagoni

recti punctis alternatim ductis ea proſilit figura, de qua multa ſcitu digna minimè ſunt diſsimulanda. Antiochum ferunt cognomēto Soterem, antiquū illum, à quo reliqui Syriæ Reges Antiochi mox dicti, cùm aduerſus Galatas acie decertaturus eſſet, per nocturnam imaginem videre viſum adſtitiſſe ſibi Alexandrum, qui mandaret vt militibus teſſeram daret ὑγιαίνειν. cuius dicti hieroglyphicum olim iam adinuentū erat triplex triangulus inter ſe complicitus, ex quinque paribus lineis ſeſe inuicem in puncto cōtingentibus: quo non cunctanter à ſe facto, pentagrammóque huiuſmodi tum in vexillis impoſito, tum & ſingulis, & reliquis militaribus indumentis ſuperaddito aſſutóque, admirabilem mox eſt à Galatis victoriam cōſecutus. Antiochi porrò numus argenteus paſsim habetur, iſtius rei memoria ſempiterna, in quo nota ea impreſſa eſt, additis ſingulis per angulorū interualla literis ΥΓΙΕΙΑ, in eum quem hic vides modum. In militia verò Imperatorum, qui præcipuè Byzanti claruerunt, ordo qui ſub illuſtri viro Magiſtro peditum merebat, propugnatores nomine, cæruleam præferebant parmam, cuius margo purpureus erat, viridis aūt vmbilicus intra πεντάλφα huiuſmodi contentus. quicquid autem erat ſpatij reliquum inter vmbilicum & lineas quæ pentalpha illud deſcribebant, purpureo erat colore illitum. Meritò autem propugnatorum ijs nomen datum, quorum opera ſalus exercitui comparabatur. Sed quoniam hæc parum fortè ſuauia videantur, multa huiuſmodi præterire conſilium fuit: tum etiam, quia non æquum erat virum grauioribus deditum rebus, exilibus his legendis occupare. Sed illud minimè diſsimulare poſſum, poſſe nos in veræ ſalutis ſignificatum accipere quinque CHRISTI vulnera, pectoris vnum, manuū duo, totidem pedum, quæ in propatulo poſita, pentalpha ipſum cōmodè cōſtituunt: patefactis enim manibus, quæ deorſum à lateribus porrigantur, pedibusque ipſis modicum diuaricatis, puncta æquidiſtantia quatuor aſsignantur, quintū verò in ipſo pectore coſtas inter: à quibus punctis lineæ quinque numero æquales omnes, quæ altera in alterius punctis ſe contingant, πενταγράμμους faciunt, duę quippe à pectore ad vtrunque pedem, duæ alteræ in chiaſmi ferè modum decuſſatæ à dextera manu ad pedem læuū, atque læua ad dexterum, quinta ab alterutra manu ad alteram. Neque πάρεργους id fuerit, ſi quę de ſalutatione Lucianus collegit, ſaluti ſubiecerimus. χαίρειν ait ille, hoc eſt, gaudere, antiquam fuiſſe ſalutationem, cuius exempla complura ponit. Platoni demum viſum eſſe amicabilem hanc compellationem in εὖ πράττειν, quod bene agere eſt, conuertere: vnde noſter Horatius vtrunque complexus morem, epiſtolam ad Celſum ita exorditur:

D

E

F

Celſo gaudere, & bene rem gerere Albinouano,

Muſa rogata refer. Verùm Archytas Pythagoram ſecutus vnà cum pleriſque alijs eiuſdem ſectæ, χαίρειν atque εὖ πράττειν repudiatis, ὑγιαίνειν induxere, quod mox alter alteri ſcribentes vſurparunt. Latini horum ſententiam approbantes, SALVTEM, vt apud Tullium & alios frequentiſsimū, perſcripſere. Exiſtimarunt

A runt verò ſapientiſsimi viri compellationem huiuſmodi & animæ & corpori eſſe maximè cõgruentem, & ſimul omnia intra ſe mortaliũ bona complecti. Quin etiam Epicurum ferunt, qui voluptatem maximè omniũ adamauit, in quibuſdam doctis admodum epiſtolis non χαίρειν, ſed ὑγιαίνειν præſcripſiſſe.

INFINITVM.

SEd vt iam ad priores illas vocales redeamus, earundem literarum numerus infinitum ſignificat, ſi quem ſequimur codicem fidelis eſt, quod alij vulgata exemplaria ſecuti, rudem, alij inexpertum traduxêre, quod ἄπειρον apud Horum habetur. Neq; ſum neſcius ἀπείρους dici poſſe παρὰ τὸ μὴ ἔχειν πεῖραν: verùm iiſdem autoribus etymologicis dicitur etiam παρὰ τὸ μὴ ἔχειν πέρας, quòd finem aut terminum non habeat. Hori verò autoritate dicunt ἄπειρον ſignificare tunicam, quæ non habeat exitum, eoq; ſignificato Sophoclem in Polyxena dixiſſe:

χιτὼν σ᾽ ἄπειρος ἐνδυτήριος κακῶν·

Malorum amictus tunica te exitu carens,

ſubintelligendum, perdet. Et apud Euripidem Oreſte:

B Ἡ πόσιν ἀπείρῳ περιβαλοῦσ᾽ ὑφάσματι·

Texto maritum impermeabili induens.

Eſt & alia ratio cur hîc infinitum ſignificare locutionẽ eam cõtendamus, quam ex ipſius numeri ratione deſumimus, quem Pythagoras immobilem dixit, ſuaq; firmitate ſolidum, adeoq; plenum, vt quod infinitũ in rebus eſt, ipſe cõprehendat. Sed enim ſuper hoc loco ſuo in numerorum hieroglyphicis locupletius.

PRINCIPIVM ET FINIS.

ET ne ab infinitate hac diſcedamus, quæ germana eſt æternitati, minimè prętereundum videtur, quòd hieroglyphicum primę huius apud omnes literę ſignificatũ, quod in diuinis habetur literis, principium exprimit, veluti Ω apud Græcos vltima, finis eſt indiciũ: vnde illud iam omnibus cognitum: Ego ſum alpha & Ω. Apoſtolus autem epiſtola quam ad Epheſios ſcribit, Deum propoſuiſſe dicit in ſemetipſo, ad diſpenſationem adimpletionis temporũ, ad caput, id eſt, ad initium reciprocare vniuerſa in Chriſto quæ ſunt ſuper cœlos et ſuper terras in ipſo. Et duas Græciæ literas, primam ſcilicet & vltimã, ſibi induit Dominus, initij & finis concurrentiũ in ſe figuras, vti quemadmodũ A ad Ω replicatur, ita oſtenderet in ſe eſſe, & initij decurſum ad finem, & finis recurſum ad initium, vt omnis diſpoſitio in Ω deſinens, per quem cœpta ſunt, per verbum ſcilicet Dei, quia caro factum eſt, proinde deſinat quemadmodum & cœpit, & à Deo in Chriſto omnia reuocarentur ad initium. Repetuntur hæc à Tertulliano lib. de Monogamia, vbi ſecundas impugnat nuptias. Apud Hebræos, quorum tam multa cum Ægyptijs communia ſunt, magna eſt ſignificationũ ſylua ſingulis in literarũ characteribus: ſed enim hæc quia latiſsimè apud Cabaliſtas explicantur, ne actum agerem, præterire conſiliũ fuit: ea ſiquidem nos tractanda deſumpſimus, quæ per rerum figuras, non per literas ſcribi conſuerunt.

C

FATVM.

ADdunt & Fatum, ſiue Parcas, per eandem vocalium deſignationem intelligi, non tam ob Planetas ſeptẽ, qui Fatorum miniſtri ſunt, vti latius in Stella diſſeruimus, quàm ob id quòd imago Dei habetur Septenarius, dux idem & princeps vniuerſorum, immobilis, indomitus, omnium victor, gubernator omnium, de quo plura eo loco habentur, vbi de numerorum ſignificationibus ordine ſuo diſputatum eſt.

DE LIBRO. D

ALiteris ad librum tranſire ipſa rei natura compellit: literæ ſiquidem lo-
cutiones adſtruunt, locutiones orationem, librum oratio.

ANTIQVITAS.

DEſcripta folia, codicilli, vel liber quomodocunq́ compaginatus obſigna-
tu'ſve, antiquitatis hieroglyphicum eſſe perhibetur. In manu enim ſcriptis
Hori codicibus παλαιότητα δηλοῖ legitur, non παλαιότητας. Folia quidem codicilliq́,
propterea quòd antiquorum mos fuit in folijs & quarundam arborum corti-
cibus ſcribere, vnde & codicis & libri cognomenta permanſere. Et apud Maro-
nem Æneas orat, ne Sibylla folijs mandet nomina,

Ne turbata volent rapidis ludibria ventis.

Ideo verò obſignatus liber, vt ſuperius, quòd in eo vel veteres ſapientum diſci-
plinæ, vel res geſtæ, longæ poſteritatis memoriæ commendentur, atq́ ita liber,
vt diceret Horatius, Longum ſcriptori prorogat æuum. Steſichori poëtæ ſta-
tuam ſenilem, incuruam, cum libro, temporibus ſuis fuiſſe in Sicilia tradit Tul-
lius Verrinis. Et nos Romæ apud Raphaelem Vrbinatem marmoream Phile- E
monis ſtatuam validæ ſenectutis vidimus, qui vna manu volumen replicatum
continebat, alteram ad mercedem operis paſſam porrigebat: de cuius auaritia
in ſcriptis ſuis venundandis alibi meminimus. Sed quoniam de literis ſermo
fuit, quæ Muſicam ſignificant, Muſica verò tam animi quàm morum concor-
diam & concinnitatem oſtendit, vt in Lyra commonſtrauimus, ſuccurrit mihi
quàm memorabile ſit commentum illud Athenodori philoſophi, qui Augu-
ſtum Octauianum docuit philoſophiam. Nam cùm videret hunc ad iracundiã
facilè commoueri, ne aſperum aliquid ſtatueret ex quo poſtea pœnitentia ſubſe
cutura eſſet, eum monuit, vt vbi iraſci cœpiſſet, quatuor & viginti illas Græcas
literas memoria recenſeret, vt illa concitatio, quæ momentanca eſt ac breuis (vt
Horatius ait) furor, aliò traducta parui temporis interiectu langueſceret: quod
& alij Auguſtum imitati non ſine fruge factitarunt. Saluete igitur literæ verè
ſacræ, verè cœleſte donum beneficio ſummo mortalibus elargitum, ſiue vos
Muſicam, ſiue concordiam, ſiue animi concitatioris impetum componatis. At
quanta mox in dictionibus, quanta in orationibus virtus, ſi pura ipſa, nuda, ſim- F
plicia, & inania propémodum elementa tantum habent virium, vt ſoni, quem
ſingulæ reddunt, commemoratione ſaltem, à perperàm factis incœptisq́ abſti-
nere compellunt?

PIERIVS VALERIANVS AD ERVDITISSIMVM ARNOLDVM ARLENIVM, DE IIS QVÆ PER INCVDEM, MALLEVM, ARATRVM, FLAGELLVM, FRAENVM, LAqueum, Catenas, Iuga, & Vncum, ſignificantur, ex ſacris Ægyptiorum literis.

*NOn ſum neſcius, Arnolde eruditiſsime, vbi commentarij huius tibi dedicati ti-
tulum inſpexeris, animo te concitatiore ac ſubirato forſitan dicturũ eſſe, quor-
ſum mihi incudes has & malleos, aratra, flagella, fræna, laqueos, catenas, iuga,
& odioſum vbiq; nomẽ vncũ, id genus? an ego veluti Vulcanus alter fabrile fa-
cere iubeor? an alia quæris vincula mihi ſuperinijcere, quàm quibus opprimor,
tot Aegyptiorũ nugis, vt recta & caſtigata prodire poſsint, procurãdis? Tolle tolle iſta, et exquire*

aliquid

A *aliquid & excude quod me deceat, vel vnde optatiſsimum mihi poſsim otium cõparare. Reſponſurus ſum, Bona verba quæſo Arnolde mi, nullum hinc tibi bellum intentatur, nullum paratur incommodum: mea hæc inſtrumenta ſunt eius generis, vt vel ſedens, vel ſtratus, nullo labore ſingula poſsis attrectare: quòd ſi quid in his laboris deſumendum fuerat, id à me iam exhauſtum tibi perſuadeas. Memineris tantùm Pierium tui memorem eſſe, nihilq́ cogitaſſe quod tibi vel moleſtum, vel iniucũdum accideret, aut minimè liberale: voluiſſe verò in hac commentariorum ſuorum diuiſione, te ſibi vnanimi amicitia neceſſarium, in adoptionem ad rerum ſuarũ participationem admittere herciſcundæ familiæ iure. Quod verò inſtrumenti tibi eueniſſet, ne vlla hæredum cauillatione auferri poſſet, donationis etiam nomine cenſeri: ſed quæ ſimplex donatio ſit, nulla eius Homeriaci carminis additione facta,*

δή τότε μοι χαίροντι φέρειας πρὸς δώματα.

Sed hæc plus nimio, cùm amicitiæ noſtræ ſimplicitas omnia boni conſulere debeat, nullaq́ indigeat ratiocinatione quicquid dictum factumq́ ſit. Quid verò ſibi velint inſtrumenta tot, facile diſces ex eorum vnoquoq́ quod in manum ſumpſeris.

B

DE INCVDE.

INter inſtrumenta primum non iniuria locum occupant Incus & Malleus, quorum quidem opera ea fiunt inſtrumenta quę faciundis reliquis miniſterium præbent. Ab incude igitur prius exordiamur.

DVRANDVM.

IVniorum inuentum eſſe putaram olim, vt ad caſuum damna ferendo vindicanda, Incudem quis proponeret, ſed poſteaquam in Græcum diſtichon incidi, luculentum quidem, ſed incerti autoris, figmentum hoc antiquum quid ſapere perſpexi. Eſt id huiuſmodi:

ἄγμονας μέγιστος ὁ φοβεῖται τῶν ψόφων,
καὶ τοὺς ἰσχέφρονας πάσας ἕλκουσι βίας·
Strepitus nec incus maxima horreſcit, neq́
Mens firma quaqua traxeris, violentiam.

Incus igitur hieroglyphicum fortiſsimi ponatur animi, ſiue pro præcepto, quo
C in aduerſis durandum admoneamur, neq́ vllis procellarum ſæuiĉtium tempeſtatibus moueamur, ſed contra Fortunæ quantũlibet iniurioſæ ictus enitamur, ne vllus labefactãdi locus illi relinquatur. Neq́ aſpernatus eſt Cicero hieroglyphicam huiuſmodi ſimilitudinem lib. de Orat. ſecundo, vbi dicit, Aſsiduis vno opere eandem incudem diem noctemq́ tundentibus, de ĳs qui perſtant, vt Lucretius ait, labore vincunt, quod deſignarunt facere.

TERRA ET AQVA.

SEd quæſierit hîc fortè aliquis, quid ſibi voluerit Homerus per incudes duas, quas Iupiter ſe Iunonis pedibus appendiſſe dicit, quam prius aureo funiculo ſuſpenderat. Atqui fabularum vbiq́ aërem per Iunonẽ intelligimus. Funiculus autem aureus æthram ſtellarum globis conſpicuam oſtendit. Incudes verò duæ terram & aquam, inter quæ Iuno ipſa ſuſpenſa confingitur. Hinc Fulgentius ex autoritate Theopompi in Cypriaco carmine, & ex Hellanico ἐν τῇ τοῦ Διὸς φιλολογίᾳ, Iunonem ait ab Ioue vinctam catenis au-

reis, & incudibus ferreis degrauatam. quamvis praue quidam, deprauatam legunt: ſed longè fœdius interpretántur, dum exponunt devirginatam: & quod magis rideas (animaduerte hominis phraſin, & impudentiam) depudicatam, imminutam, incudibus veluti ſtragulis & lecto geniali præpoſitis, ob nimij tendoris & libidinis impatientiam (ſic ille ſtolidus inſanit, & enormia longè magis ſibi confingit ſuper angelis.) Nec tamen me præterit, alicubi legi angelos quoſdam deprauari, & compedibus coërceri: ſed ibi deprauari non ſignificat depudicari, vt ſtupor iſte putat, ſed gratia luminéq; Dei priuari. Homeri autem carmina, vnde hæc à Theopompo & Hellanico deſumpta ſunt, habentur Iliad. o. D

ἢ οὐ μέμνῃ ὅτε κρέμω ὑψόθεν, ἐκ δὲ ποδοῖιν
ἄκμονας ἧκα δύο, περὶ χερσὶ δὲ δεσμὸν ἴηλα
χρύσεον ἄῤῥηκτον, σὺ δ' ἐν αἰθέρι καὶ νεφέλῃσιν
ἐκρέμω· ἠλάστεον δὲ θεοὶ κατὰ μακρὸν Ὄλυμπον, λῦσαι δ' οὐκ ἐδύναντο.

Non memor es cùm te de ſummo penſilem Olympo
Demiſi, vtq; pedes geminas graue pondus ad imos
Appendi incudes, manibúſq; tenacia vincla B
Ex auro inieci; aëris tu in nubibus altè
Pendebas, fremuere Dei per ahenea cœli
Templa indignantes, neq; te diſſoluere quiſquam Eualuit.

DE MALLEO.

INcudi Malleus, vti diximus, non indecenter adiungitur: de quo quidem apud Ægyptios nihil habetur, apud diuinarum literarum autores multa reperiuntur.

VIdetur verò Malleus pro malorũ irritamento accipi: arma ſiquidem, pugiones, cuſpides, & cultros malleus excudit, vnde mala tot in mortales oboriuntur. Eo etiam fiunt tubę ductiles, per quarum clãgorem animemur in bellum. Eo franguntur opera, & quæ ſolida ſunt conteruntur. Quare nonnulli diuinarum literarum interpretes Zabulum per mallei figuram intelligunt, à quo malę omnes procedũt cogitationes, prauaq́; conſilia, & bonorum operum perturbationes. F

MALORVM IRRITAMENTUM.

Hunc malleum hieroglyphicôs vniuerſæ terræ confractum contritumq; intelligit Hieremias aduentu Chriſti, ſubindéq; conſringi quotienſcunq; prauis poſthabitis operibus, ad rectam viuendi rationem conuertimur. Vnde ait Apoſtolus: Deus autem conterat ſatanam ſub pedibus veſtris quamocyſsimè. Sed ſuper hoc plura legas homilia tertia in Hieremiam apud Adamantium. Zabuli verò nomen, quo Theologi veteres plurimũ vtuntur, idem eſt quod diabolus, vti Zacynthus per reſolutionẽ Diacynthus. Theocritus, καλὰ πόλις ἁ Διάκυνθος, quod & alibi notauimus.

DE SISTRO.

SIſtrum in Cleopatræ manu Virgilius ſtatuit. Idem in Iſidis ſacerdotũq; & Regũ aliorũ manibus ſpectatur, myſticũ quidẽ inſtrumentũ, ſed quo crepitum admodũ ſonorum prociebãt, de quo apud Maronem legas:

Regi-

A *Regina in medijs patrio vocat agmina ſiſtro.*

Interpretes quidem ſitulam & ſiſtrum Niliaci acceſſus & receſſus hieroglyphica fuiſſe dicunt. Sedenim neceſſe eſt hoc altius atq; diffuſius explicare.

RERVM VICISSITVDO.

SIſtrum itaq;, cuius vſus totus erat in motu, eam rerum viciſsitudinem, quam iuniores alterationem vocant, cõtinuumq; formandi deformandiq; motum indicabat: nam eius quaſſatio aſsiduum rerum motum oſtendebat. Cæterùm quia quæri ſolitum à pleriſq;, ſiſtri ſpecies quænam eſſet: pro re fecerim, ſi priuſquàm partium eius ſignificata tractare aggrediamur, formam inſtrumenti eius à Plutarcho traditam deſcripſero. Erat ſiſtri ſpecies orbicularis, & æquè caua, in cuius circumferentia mobilia quatuor veluti tintinnabula appendebantur. Portio ſiquidem ea, quæ generationi corruptioniq; obnoxia eſt, lunari ſubijcitur globo, infra quem omnia commutantur, alternantq; vices variabilis æui, quippe quæ ſint ex elemẽtis quatuor, igne, terra, aqua & aëre cõflata, & in hanc vel illam ſpeciem conformata. In apſide verò, ſummo verticis loco, ſelem effin-
B gebant, quæ faciem humanam haberet: infrà verò ſub motabilibus illis orbiculis, hinc Iſidis, inde Nephthyos effigiem: quibus quidem figuris ortum & obitũ indicabant, cuiuſmodi ſunt elementorum quas vocant alterationes & motus. Quid verò ſibi feles vellet, ſuo commentario dictum, vt ſcilicet Lunæ ſymbolũ eſſet, quòd animal id temperaturam cum Luna perquã ſimilem habeat, ſiue coloris varietatem, ſiue aſtum, ſiue nocturnam potius quàm diurnam exercitationem, ſiue procacem admodum ſalacitatem cõſideremus. Quid verò illud quod
aiunt, felem vnum primo partu edere, ſecundo duos, ac ſingulis X X V I I I.
ita vicibus vſq; ad ſeptenos vnum addere, vt tot deniq; tota vita . . . .
pariat natos, quot in Luna dies connumerantur? Iam verò pu- . . . . . .
pillarum incrementa decrementaq; pari cum Luna conſenſu o- . . . . .
mnibus innoteſcunt. Humana verò facies nihil aliud ſibi vole- . . . .
bat, ait Plutarchus, niſi vt intelligeremus animal id peritiam & . . .
rationem mutationũ quæ lunari globò accidunt, habere, quan- . .
do vni homini per rationem intelligere datum eſt. .

C

DE TRIDENTE.

EX ſiſtri figura igitur elementarem omnem plagam intelligimus: ex incude, terram & mare. Si verò quis mare tantùm hieroglyphicè ſignare voluerit, habebit ex numis vnde figuram ſibi deſumat.

MARE.

IN promptu ſiquidem eſt tridens, qui in Neptuni manu poſitus, ſymbolum, vti Plutarchus ait, erat tertiæ regionis ab igne: qua de cauſa ita & Amphitritem & Tritonas appellant. In numis ſanè paſsim pro ſymbolo Maris ponitur, vt multis eſt locis cernere.

TROEZENII.

ALiquot verò numi tridentis nota ſignati, Trœzeniorum indicant rempublic. Siquidem cùm illi Neptunum religioſiſsimè colerẽt, hieroglyphicum tridentis in numis cultus ſui teſtimonium imprimebãt. autor Plutarchus idem. Et ποσειδωνιὰς aliquando Trœzen ipſa dicta, hoc eſt, Neptunia, vt apud Stephanum habetur: tametſi ea ſit olim alijs atque alijs nominibus appellata, quippe

nunc Aphrodiſias, nunc Saronia, nunc Apollonias, & Anthanis. Peloponne- D ſiacam autem hîc intelligo: nam alia eſt omnino Trœzen iuxta Maſsiliam, quæ pertinet ad Italiam, à qua prouincia etiam ipſa Trœzenis olim nuncupata. Sed vt ad priorem reuertamur, Pauſanias Palladem & Neptunum de regione ea certamen iniiſſe tradit: pugnam Iouis ſententia diremptam, qui regionem cõmunem vtriq; eorum eſſe ſanxerit: eaq; de cauſa Palladem apud ipſos πολιάδα καὶ σθενιάδα nuncupatam, Neptunum verò βασιλέα, eſſeq; in eorum numis vna parte tridentem, in altera autem Palladis ipſius caput.

MANTINEA.

IN Mantineenſium etiam ſcutis tridẽs ſignatus erat, quare eius vrbis ciuis per geſtamen id cognoſcebatur, vt apud Pindarum.

LEGIO VIGESIMA.

SPectare eſt Brixiæ antiquo in monumento tridentem in inſignium quorundam militarium medio poſitum, in candelabri quodammodo ſpeciem figuratum, ſupra quem literæ ſunt, LEG. XX. Inſcriptio eſt, quæ Lucium E Antonium Fab. Quadratum in torquibus & armillis ab Tito Cæſare bis donatum indicet.

DE ARATRO.

SCEPTRVM Regium.

TAnta fuit olim agriculturæ reuerentia, tantusq; honos illi ſemper habitus, vt veteres ſceptra Regia in Aratri formã effigiarẽt, quo & ipſi quoque ſacerdotes perinde ac Reges vtebantur.

DEMOLITIO.

CIrcunducendi verò aratri obſeruatio non in cõdendis tantùm vrbibus reperitur, verùm etiam in euertẽdis delendisq;. Quare illud apud Modeſtinum Digeſtis lib. VII. tit. Quibus modis, &c. obſeruandum: Aratro in ciuitatem inducto, ciuitas eſſe definit, vt paſſa eſt Carthago. Eoq; ſpectat Horatianum illud primo Carminum: F

Imprimeretq; muris
Hoſtile aratrum exercitus inſolens.

Et ſecunda Philippica M. Tullius: Vt vexillum videres, & aratrum circumduceres, cuius quidem vomere portam Capuæ penè perſtrinxiſti.

AGRICVLTVRA.

NImirum etiã eſt aratrũ agriculturæ frumentariiq; prouentus ſignum, vt in numo argenteo cernere eſt, cuius inſcriptio eſt ab occipitio, SCIPIO IMP. cuius caput elephantino eſt inſigne capite, quod dubio procul Africanũ ſignat: infernè aratrũ pulcherrimè factũ. Ante faciem ſpica, inde literæ, Q. METELLVS. Ab altera facie ſigillũ nudũ, cuius dextera innitič femori: læua ſupra magnã ſpicam toto brachio exporrigitur: literę hinc, REG. F. C. inde, EPIVS. De frumentaria verò Africæ feracitate alibi ſæpe dictum. Quod verò Prophetæ olim dixerunt, ex Sion procedet lex, & verbum Domini de Hieruſalem, corrigetq;

A rigetꝗ vim magnam populorum, vt concidãt gladios ſuos in aratra, & frameas ſuas in ſalces: Irenæus lib. in Valentinũ quarto, pacificum Chriſti dogma præmonſtraſſe tradit. Chriſtiana igitur inſtitutio ad pacem, ad cõcordiam, ad vnanimitatem comparata eſt. At quò nos decidimus? quæ nobis tempora deſtinata ſunt? quibus quæ plurima tam publicè quàm priuatim Chriſtianis accidunt mala, non aliunde ſint, quàm ab ipſis Chriſtianis.

DE FLAGELLO.

AVGVSTVS MENSIS.

IVniorum inuentum eſt, per flagella duo frumentaria in tranſuerſum alterius alterum poſita, Auguſtum menſem indicare, quòd eo potiſſimum tempore tritura peragatur, inter meſſem ſcilicet & vindemiã, niſi hoc fiat, agricolis vix, quod agant, habentibus. Sedenim cùm nõ eadem ſit regionibus omnibus triturandi ratio, hieroglyphicum hoc iis tantùm inſeruiet, quibus id inſtrumenti vſui eſt.

IMPERIVM.

B ID receptius apud veteres eſt, vt per flagellum imperium ſignificetur, quod ſæpe in Conſularibus numis cuſum obſerues. Quinetiam in coniecturali diſciplina nihil ab hoc diuerſum notat, quod vel ipſius M. Tullij Ciceronis ſomnio ſatis innotuit, cùm is C. Cæſarem in Capitolium proſecutus, Auguſto viſo, affirmauit ipſum eſſe, cuius imago ſibi ſecundum quietem obverſata, cœlitùs aurea catena demiſſa, cui Iupiter flagellum obtuliſſet.

TOLERANTIA.

ESt & tolerantiæ ſymbolum per ſe manifeſtum ſatis flagellum ipſum, quo vno ſigno Laconum patientia verberibus tolerãdis aſſueta, clara & illuſtris habebatur. De qua Tertullianus: Certè Laconum flagella, ſub oculis etiam hortantium propinquorum acerbata, tantum honorem tolerantiæ domui conſerunt, quantum ſanguinis ſuderint.

DE FRAENO.

REX.

AB officio verò gubernandi regendiꝗ, habenæ quoꝗ in Regis ſigni-
C ficatum veniũt. Hinc frænum nonnulli in Fortunæ manu ſtatuunt. Hinc pleriſꝗ locis eadem clauum tenet nauigij gubernaculũ. Sed habenas tenere, pro regere, paſsim apud autores vſurpatũ. Quia verò funẽ ex corio primũ fuiſſe cõſtat, vt naues apud Homerũ ἐϋστρέπτοισι βόεσσι ligant̃, funes interdũ habenas vocitari cõperias. Et noſtri Bellunẽſes, toto agro, validiſsimos funes ex crudo corio in ligulas longas ſecto, in tricasꝗ mox arctè cõplicato conficiunt, quos etiã ruſticorũ vulgus funes appellitat. Quin & Virgil. vetuſtatis amator dixit, claſsiꝗ immittit habenas, cùm funes intelligeret velo regendo aptos, vt Cælius Vrbanus antiquus grãmaticus interpretatur. Quanꝗ eruditiſsimi noſtro tempore ſint, qui eo loco habenas metaphoricè pro clauo poſitas arbitrentur.

TEMPERANTIA.

EAdem porrò ratione qua clauus in naui moderationem ſignificat, frænum tum moderationem, tum quam Theologi noſtri temperantiam appellant, ſignificare dicunt. Nam quod temo nauibus, id equis frænũ eſt. Iocatur in hãc ſententiã Plautus, Rudente, nauem pro equo intelligens, vbi ſacerdos ad puellas eiectas ait: Nempe equo ligneo per vndas cæruleas eſtis vectæ. Camus &

frænum idem ſunt, quamvis camus ad inflectendam ceruicem comparatur, frænum ad oris, ac perinde totius corporis regimen. Horum ſignificatum eſt, malarum incitationum coërcitio, vt exponunt Theologi eo loco, In camo & freno maxillas eorũ conſtringe, qui non approximant ad te. Dicitur autem κάμος ab inflexione παρὰ τὸ κάμπτω, quod domare eſt. Huiuſmodi enim fræni genere deſultores vtuntur ad pullorum ceruices intactas edomãdas. Nemeſeos porrò ſignum ab antiquis celebratum, inſigne cubiti menſura manu prætenta, neq; non fræno, in hunc ſcilicet modum: D

Ἡ Νέμεσις προλέγει τῷ πήχει, τῷ τε χαλινῷ,
μήτ᾽ ἄμετρόν τι ποιεῖν, μήτ᾽ ἀχάλινα λέγειν· de qua ita nos:
Vna manus cubitum oſtentat, gerit altera frænum:
Illa, modum ſerua, hac admonet, os cohibe.

DE TVRBINE PVERILI.

HAbenarum mentio turbinem in memoriam attraxit, quia turbinis concitatio ab habena eſt. De hoc autem Græci Latiniq; potius, quàm Ægyptij, quantum inveſtigare potui, meminerunt. Quoniam verò clari admodum viri ſimilitudinem à rhombo, qui turben eſt, deſumpſere, quid in eo lateat hieroglyphicum, exponere viſum eſt operæprecium. E

VEHEMENS MENTIS AGITATIO.

EST autem rhombus, vt hinc exordiamur, lignum buxeum, vel ex ſolidiore aliqua arbore tornatũ, plana lataq; primùm baſi, cono ſenſim in anguſtum abeunte, cuius apex clauo armatur ferreo. Vſus eius in puerilibus ludis cùm antiquiſsimus fuerit, Florentini, apud quos plurimùm exercetur, eum vulgò Palæon appellant, vocabulo ipſo vetuſtatem indicante. Implicatur is à cuſpide prælongo loro, atq; ita ludo puerili, quanta vi fieri poteſt excuſſus, baſi supernè, cuſpide infernè verſa ſolo alliditur: dum verò ab intorto ſe loro explicat, in rapidiſsimam concitatur vertiginem, atq; ita volubiliter rotatus, ſpatiis ampliter curuatis hac illac fertur: pueri ſuperinſtantes flagello illum exagitant, acriq; intorta plaga impetum vehementiorem adiiciunt: Turben hic à Tibullo, à Marone autẽ turbo, vt Soſipater Chariſius obſeruauit, dicitur. Ob eam igitur concitatiſsimam vertiginem agitationemq;, poetæ mentis volubilitatem, quæ nullo poſsit loco conſiſtere, rationéve ſedari, quod plurimum in furore accidit, expreſſere. Atque ita Tibullus amatorio furore exagitatus, de ſe dicit: F

Nanq; agor vt per plana citus ſola verbere turbo,
Quem celer aſſueta verſat ab arte puer.

Ludum hunc Maro dilucidius pinxit, vbi correptam furiis amatam reginam nuſquam conſiſtere poſſe, ita luculenter oſtendit, vt verſus hi, vel decies repetiti, nullius vnquam tædio recitentur:

Ceu quondam torto volitans ſub verbere turbo,
Quem pueri magno in gyro vacua atria circum
Intenti ludo exercent: ille actus habena
Curuatis fertur ſpatiis, ſuper inſcia turba
Impubéſq; manus mirata volubile buxum
Dant animos plagæ. Non curſu ſegnior illo
Per medias vrbes agitur, populóſq; feroces.

Quoniam verò inter furoris ſpecies quinque à Platone memoratas amatorius

A locum obtinet, rhombum Magi alliciendis amatoribus aptum veneficiis adhibuêre: de quo apud Theocritum, Pharmaceutria.

DE COLV ET FVSO.

NEc quidem in myſtico hoc ſcribendi genere contemnendæ ſunt colus & fuſus, cùm ex iis antiquiſsima quædam referantur ſignificata.

FATVM.

PEr colum autem & fuſum ſignificari fatũ, longè manifeſtius eſt, quàm vlla debeat cõmentatione vlterius explicari: plena ſiquidem ſunt poëtarum volumina, fatum ipſum per ſtamina, per fuſum, per colum, per fila vbiq; ſignificantium. Tris verò Parcas illas huius negocij arbitras, qua de cauſa vetuſtas finxerit, Platonem latiſsimè interpretatum alibi diximus. Tris autem illas eſſe, quarum vna colum ſuſtineat, altera neat, tertia adactis in fila forficibus modò hæc, modò illa occet: ita rebus quotquot in mundo ſunt, ortum, auctum, interitum eſſe proprium, ignorare neminem crediderim. Si verò tabulæ huius ſeriem quis deliniari ſibi cupierit, ita picturam digeramus, vt Clotho veſtem induta verſicolorem, cum corona ſeptem ſtellis inſignita colum teneat ingentem B admodum. Lacheſis veſte paſsim ſtellata inſignis, manibus in pendentium magno numero fuſorum fila immiſsis, modò hunc, modò illum torquere videatur, vtraque palma ad torturam compoſita. Atropos atrata inſultet filis forfice detruncandis. Fuſi ſolo paſsim iaceant, alij modico, alij plurimo obvoluti ſtamine. Fila variis ſint picta coloribus. Minimè verò diſsimulanda ſunt, quæ filo ſuper ex diuinis literis tradit Heſychius: ſubtegmen quidem mortalium intentionem indicare, ſtamen verò Dei nutum, vtpote firmius, eaq; gratia quæ ſtabilis atque incommutabilis in nobis permanet, quæ noſtræ intentionis ſubtegmen admittit, vt boni operis indumentum contexatur.

NVPTIÆ.

QVòd verò colus & fuſus nouam nuptã indicet, aliquis fortè dubitarit. Sciendum autem id inde ſumptum boni ominis cauſa, quòd .ↄ. Cæciliæ, quę alio nomine Tanaquil Tarquinij Priſci vxor fuit, lana cum colo & fuſo in templo M. Anci diutiſsimè adſeruata perdurarit, cuius rei mentionem facit Varro. Et quoniam res C Tanaquili feliciter ceſsit, inſtitutũ vt nubentes virgines comitaret colus compta, & fuſus cum ſtamine. Hinc gratulari libet antiquitati patriæ meæ, vbi toto territorio mos adhuc huiuſmodi obſeruatur, vt poſtero die quo noua nupta traducta fuerit, mane præſtò ſunt domeſtici cõiunctiores ſponſo, cũ colo & fuſo, quos nouæ nuptæ offerãt, armaq; alia, quibus opus aliquod domeſticum fieri ſoleat. quanquã vulgus interpretatur id ea de cauſa fieri, quaſi ſubinnuere velint, heſternum quidẽ diem & genialem & feſtum fuiſſe, poſtero autem ad officia muliebria redeundum. Nam & alibi de olla meminimus, quã noua nupta poſtero à nuptiis die iubebatur à ſocru petere, quam illa peracerbè conviciis etiam ſuperadditis abnegaret. Sed enim tã pervulgatus de colo fuſoq; mos, antiquitatẽ illã ſapere mihi videt.

PAVLATIM QVID EFFECTVM.

SEparatim autẽ per fuſum glomo obvolutũ, ſunt qui paulatim quid effectum intelligant, quod apud veteres nuſquam inueni. Nam fila ipſa dum nentur,

paulatim coëunt, ſenſimq́ue torquentur, & ex molli vellere lino'ue per patientiſſimam contationem in eam ſoliditatem ac firmitudinem, quæ operibus faciendis apta ſit & idonea, coaleſcunt. D

MORS.

AT colus atque penſa tantùm, ſtaminibus abruptis, mortis habere ſignificationem tradunt, vulgata quam citauimus Parcarum fabula, quarum munus eſſe diximus, ſuum vnicuique rei finem præſcribere, inde etiam ficto nomine, quòd, vbi fatalis advenerit dies, nemini parcãt. De vi autem earum, quam ἀμετάστροφος eſſe dicit Plato, nos inconvertibilem dicere poſſumus, quoq́ue pacto non circa ſtabilem corporis ſanitatem tantùm, verùm etiam ad animos in legum cultum & obſeruantiã inducendos munus exerceant ſuum, quin legibus & ſanctionibus firmam pręſtent incolumitatem, duodecimo Legum libro circa finem Plato diſſerit: ibidemq́ue interpretes de fixarum ſtellarum orbe multa. Lacheſin quippe firmamentum eſſe (vt ſuperiorem fabulam apertius interpretemur) in cuius ſtellis vires ſorteſq́ue inferiorum omnium contineantur. Clotho verò Planetarum cœtum, in evoluendis rerum ſortibus firmamento ſubminiſtrantem. Atropon denique Saturnum, qui ſtabilitate ſua eductas in effectum ſortes immutabiliter cõfirmet: quæ quoniam latè apud eos diſputantur, à me nunc prætereuntur. E

DE LAQVEO.

HÆc verò Parcarum lina in opus deducta, laqueum neuêre, artificiq́ue aſtu compoſuerunt: de quo dicere non fuerit importunum.

AMOR.

LAqueus vel vinculum, nunc rete, nũc decipula quælibet, amorẽ hieroglyphicè ſignificat, quippe qui artibus his homines cõvenetur, taciteq́ue aggreſſus incautos in inſidias trahat. Adduntetiam nonnulli hamum, de quo loco ſuo dictum. Quod ad laqueum facit, aliqua ſpe propoſita voluptatis ita decipimur, veluti feras quoque appoſita eſca, ſpe boni capere moris eſt. Neminem enim facilius decipias, & arbitrio colligaris tuo, quàm amantem: vnde etiã vinculum, & vinciendi, & captiuum reddendi, ſignificatum habet. F

VENVS.

IPſi verò Veneri amoris genitrici à vinculo nomen inditum: ſiquidem à viere, quod ligare eſt, dictam ait Varro. Quod verò apud Lacedæmonios Venus cognomento Morphò, pedicis circa pedes obvolutis oſtendebatur: nam Tyndarum ferunt conieciſſe Venerem in vincula, quò filiarum opprobria, quę impulſu eius acciderant, vlciſceretur. Sed enim Pauſanias figmentum hoc à vulgi fabula ſummouet, remq́ue eruditius hieroglyphicè interpretatus, ea ſpecie ſignificari tradit, quòd debeant mulieres erga viros ſuos in fide firmiter & conſtanter permanere. Noſtri in vniuerſum caſtitatem & ſobrietatem ita cõparandam monuêre, ſi tali vtamur hieroglyphico, dum aiunt,

Compedibus Venerem, vinclis conſtringe Lyæum.

DIANA.

APud eoſdem Lacedæmonios Dianę ſimulacrum, quod Iphigenia & Oreſtes

A ſtes ex Taurica regione detulerũt, vitice colligatum colebãt, nempe quòd eam auferẽtes viticũ faſciculo obuolutã occultauerint. Huic quondã homines ſorte ductos immolabãt, quod ſacrificij genus Lycurgus in Ephaeborũ flagra cõmutauit, ſimul vt aram Dianæ, quod ipſa oraculo ſibi depoſcere viſa erat, humano ſanguine conſpergeret, ſimul vt plagarũ cõtemptu fortiorẽ redderet iuuentutẽ.

DIANA STRANgulata.

Apud Caphyatas Arcadiæ populos, Dianæ ſtrangulatæ ſimulacrum, atq; eidem templum erat. Significabat id, non hieroglyphicè, ſed hiſtoricè, rem ſuper ea geſtam, propterea quòd pueri quidam circa templum ludentes funiculum repertum ſimulacri collo iniecerunt, ſe Dianã ſuſpendiſſe dicentes, quos Caphyatæ lapidibus obruerunt, oraculo inde moniti eos ſepelire, & ſacra quotannis facere, cùm eorum vxores omnes abortiuos partus ederent. autor
B Pauſanias.

FIRMITAS.

Svum verò ἐνυάλιον Lacedæmonij pedibus vinctum colebant, cuiuſmodi vetuſtiſsimã apud eos ſtatuam fuiſſe Pauſanias atteſtatur, ne ſcilicet aliorſum ab vrbe ſua ſecederet, ſed in ea firmus ſtabiliſq; permaneret. Cuiuſmodi inſania Tyrios etiam vexauit, quo tempore ab Alexandro Macedone obſidebantur: nam & Apollinis ipſi ſui baſin aurea catena religarunt, cùm quidam in concionem progreſſus affirmaſſet, viſum ſibi per nocturnam quietem Apollinem dicere, velle ſe tranſire ad Alexandrum: poſt quod vinculum iniectum, eum inſuper Tyrij Alexandrinum cognominarunt. Sed enim aliorum quoq; deorum ſtatuis Plutarchus ait Problematis Tyrios vincula ſolitos iniicere, id ſcilicet indicantes, quòd lento gradu in ſcelerum caſtigationem ferantur. Et Horatij locum de pœna quæ claudo incedit pede, in hanc eandem ſententiam Porphyrio interpretatur.

IVNONIVS.

Et ahenea Milonis ſtatua in Olympia fuit, quæ ſuper diſcum poſita vinctis
C ſimul pedibus inniti videbatur. Malum aũt Punicũ ſiniſtra tenebat. Dexteræ digiti recti, & rigentibus ſimiles apparebant: vittaq; caput habebat redimitum. Rem ita interpretatus eſt Philoſophus Tyaneus, vt Milonem athletam dixerit Iunonis ſacerdotem à Crotoniatis inſtitutum, idq; mitram & redimiculum indicare. Arborẽ verò malum Punicã ſolam in Iunonis honorem plantari.

FORTITVDO ATQVE TEMPERANTIA.

Qvanquã alij eruditionis hieroglyphicę non ignari, dicunt pedes colligatos id ſignificare, quòd fortiſsimus is athleta nullius viribus ex eo loco, vbi ſemel conſtitiſſet, dimoueri poſſet. Malum manu comprehenſum, digitorum eius fortitudinem indicare, quod identidem nullius conatu auelli poſſet. Porrectionem verò digitorum eodem roboris argumento ſignificaſſe, quantũ illi virium ineſſet, quòd à quoquam vel robuſtiſsimo, neq; inflecti, neq; dimoueri potuerint. Per vittã verò temperantiã hominis aiunt indicari: athletæ enim vires ſuas ea potiſsimùm ratione cuſtodiebant, quòd ab iis quæ corpus eneruant libidinibus ſtudioſe admodum abſtinebant.

MINERVA ARCADICA. D

NEcꝙ quidem Dianæ tantùm ſimulacrũ obligatũ erat apud Arcadas, verùm etiã Mineruę lignum obligato crure oſtendebatur. Significabat id vulnus, quod ipſa à Teuthi Arcadum duce acceperat, dũ illi ſuadere, & obſtare conatur, ne Grecorũ ſocietatem desereret, quam ipſe ob ſimultatem in Agamemnonẽ repudiauerat. Teuthis autem apud Arcadas colebatur, & certamen id cum Minerua illi laudi adſcribebatur. De ſtupore verò & imperitia Arcadum, qui nihil cum Minerua commune aut ſociale habuerint, in Quercu, atcꝙ etiam in Aſino, ſatis dictum.

SEMEN IN VTERO.

SAturnum Apollodorus alligari ait per annum laneo vinculo, & ſolui ante diem ſibi feſtum menſe Decembri: atcꝙ inde prouerbiũ, Deos habere pedes laneos. Hinc verò ſignificari ſemen in vtero animatum (nam à ſatu Saturno nomen) in vitã grandeſcere, ac donec erumpat in lucem, quod decimo fieri menſe, & Virgilij & aliorũ teſtimonio, iis quę rectè ferunt, comprobatur, mollibus interim naturæ vinculis detineri. Sunt verò qui referant id ad tempora, quæ certa naturæ lege connexa ſunt: vel quòd fruges omnes vinculis nodisꝙ quibuſdam alternentur: vel quòd in Tartara cõiectus, propter loci, in quo verſatur, profunditatem, quaſi quibuſdam ibi vinculis detineatur, vt deportatus. Alij fictum volunt ob motus tarditatem, de quo alibi. E

ARTIFICIOSVM OPVS.

QVæ verò vincula ſtatuis, quas Dædalus elaboraſſet, iniici ſolita ſunt, id ſibi volunt, artificioſe adeò fuiſſe fabrefactas, vt abire viderentur, quocirca vinculis compeſcendæ eſſent. Meminit huius rei Plato in Menone, Dædali ſigna, inquiens, ni religata fuerint, abire & fugã arripere: vbi verò reuincta ſunt, conſiſtere. Proinde ſi quis aliquod eius habeat, et ſolutum eſſe ſinat, incertã eam eſſe poſſeſsionem, perinde ac quis ſeruum habeat fugitiuum. Et primo Politicorum Ariſtoteles Dædali ſtatuas memorat, quas vulgus ſpontè moueri, & opus facere dictitaſſet. Necꝙ deſunt qui ligneam Venerem à Dædalo fabricatam autument, quæ argento viuo infuſo moueretur. Hinc quotiens opera huiuſmodi & pulcherrima & abſolutiſsima eſſe oſtendere voluerimus, ſi Platonis ſententiam approbemus, eorũ pedibus, aut quæ opportunior fuerit parti aliquid adalligabimus. F

NEQVITIA.

IVniorum inceptum eſſe volunt nonnulli quantivis precij viri, amorem obligatis oculis pingi: necꝙ id antiquam ſapere eruditionem, cùm eum ipſi dicant oculatiſsimũ. Plericꝙ tamen veterũ, vt Theocritus, Menander, Archilochus, & è noſtris præcipuè Virgilius, amori cæcitatem attribuerunt, eum ſcilicet amorem intelligentes, cui aſsidua eſt comes nequitia. Affectũ enim in turpitudinem cæcum eſſe, nemo non dixerit. Appetentia enim quæ ab oculorũ ſenſu eſt, intellectum concitat ad voluptatem: ea verò tali orta principio, quæ putat in cõſpectu eſſe bona, ea tãtùm concupiſcit, addictacꝙ ſenſui à cõtemplatione auertitur, necꝙ ſui compos eſt vt poſsit eligere. Impetu igitur raptatur, & in furorẽ fertur. Furor dubio procul intellectum obcæcat: quicꝙ ita affectus eſt, is cæco carpitur igni.

A igni. Qui verò electionis eſt compos, auream colit Venerē, nihilq́ prius curat, quàm cæci ſtimulos auertere amoris: cęci, quia dubio procul affectus ille à ſenſu rectus, aut exoculatus eſt, aut ita oculos habet obligatos, vt nec quę attingūt ad rē, nec ſumptus videat. Quòd verò ſint qui, Cęco carpitur igni, exponāt, cæco, validiore, quia dixerit Ouidius, Quoq́ magis tegiť, tanto magis æſtuat ignis: cur nō dixere potius, cęco, intellectus & rationis lumine priuato? Id tamen actiuè, quia non videbat omnino Dido quò rueret, quò raperetur, in quantū ærumnarum tragœdiam ſe præcipitaret. Amat Scyllam Glaucus: Scylla lupis eſt ca nibusq́ ſuccincta, quod meretriciam proteruitatem & impudentiam oſtendit. Glaucus idem vel cæcus, vel vt ſignificantius loquamur, luſcitioſus, & glaucoma cæcitas Latinis eſt. Sed cur non ea etiam de cauſa laqueum amoris inſigne dixerimus, quòd vbi quis perdite inſanire cœperit, extremo ſibi aufugio, & miſeriarum liberationi laqueū agnoſcat? vt elegantiſsimus ille monet ſenariolus:

ἔρωτα παύει λιμὸς· εἰ δὲ μὴ, χρόνος.
ἐὰν δὲ μηδὲ ταῦτα τὴν φλόγα σβέσῃ,
θεραπεία σοι τὸ λοιπὸν ἡ ἀρτάνη βρόχος.

B quod ita Latinè reddere poſſumus:

Fames amorem ſedat: hæc ſi non poteſt,
Non grande ſaltem tempus efficit: niſi
Præſtare tempus hoc queat, reliqua ſalus
Eſt laqueus, aptes quem tibi.

Paſsim verò poëtę amoris retia decantāt, quę ſtatim declinare ſtudeamus. Nam vt ſapientiſsimè admonet Lucretius:

Vitare plagas in amoris ne iaciamur,
Non ita difficile eſt, quàm captum retibus ipſis
Exire, & validos Veneris perrumpere nodos.

VENATOR.

SEdenim cū venationis præſes Diana fingatur, iure illi & laquei & retia ſunt attributa, vtpote præcipua venatorum arma. Vnde Pſalmo XC ſcriptum: Libera me de laqueo venantium. Et CXXV canitur: Anima noſtra ſicut paſſer erepta eſt de laqueo venantiū. vbi animaduertendū eſt, apud Græcos quidem
C θηρευόντων legi, quam literam noſtri ſecuti ſunt: ſed apud Hebręos vocabulū eſſe, quod aiūt ſignificare Sidonios, populum Iudęis ſemper infeſtiſsimum: venatores enim Sidonij, inquit Adamantius. Neq́ ignorauit hoc Maro noſter, apud quem Venus mater Æneæ filio *Media ſe fert obuia ſylua,*

Virginis os habitúmq́ gerens & virginis arma Spartanæ.
Nanq́ humeris de more habilem ſuſpenderat arcum
Venatrix, dederátq́ comam diffundere ventis,
Nuda genu, nodóq́ ſinus collecta fluentis.

Curq́ hoc venatricis habitu incederet, cauſam mox infert:

Virginibus Tyriis mos eſt geſtare pharetram,
Purpureóq́ altè ſuras vincire cothurno.

ANNONA.

QVinetiā ipſa venationis locutio aliquid præ ſe fert hieroglyphicū: ſiquidem venatio tum victum, tum annonā, & quicquid in humanæ vitę vſum cōparať, ſignificare diciť. Venatu enim primę ciborū delicię cōparatę. Quare videas locū Pſalmographi, Viduā eius precipuè benedicā, quod in antiquis Græcorū

exemplaribus θήραν, non χήραν legitur, quod venationem ſignificaret: ex qua locu D
tione Theologi omne ciborum genus quod ad pulpamenta comparatur, accipiendum dicunt. Nam & qui Hebraicam lectionem ſequuntur, aliquid ſimile deprehendêre, cùm pro, viduam eius benedicens benedicam, annonam illius: alij, prçcipuè benedicam: alij, amplificabo, copioſiſsimamq́ faciam, reddiderũt.

DOLI OCCVLTI.

SEd vt ad laqueum revertamur, id inſtrumenti occultos dolos & calliditatem inſidiarumq́ indicat cogitationes. In occulto enim tendi ſolent inſidiæ, quemadmodum & laquei: & in eiuſmodi ſententia à fatidico vate Dauide poſitum inuenias. Idem alibi mortis laqueum memorat, pro morte per inſidias intentata. Nam quod laquei venatoribus aduerſus feras, id inſidiæ in hoſtes præſtant. Dubio procul enim vbi Pſalmo legitur, Laqueum parauerunt, dolos omnino ſignificat. Eucherius. Atq; alibi in iiſdem ſacris literis de meretrice legas, vinculum in manibus eius de vitiis: Dirumpamus vincula eorum, & proiiciamus à nobis iugum ipſorum, vt contrito laqueo liberemur. Nam hæc quandiu rupit Sampſon, inimicos vicit.

DE CATENA.

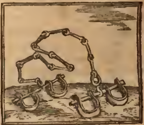
APERTA VIS. E

CAtena verò vim apertã ſignificat, quia victis palàm iniiciuntur, neq; vllam exigunt occultationem.

VITIA.

THeologi noſtri veteres, catenas vitia ſignificare contendunt, quòd vitia ſe invicem gignere atq; arctiſsimè complecti conſueuêre. Nam qui de moribus diſputant, neceſſe aiunt multa illi ineſſe vitia, in quo vel vnum tantùm fuerit in conſpicuo: vſqueadeò peccatũ eſſe, tranſire lineam, finiuêre. Sic à manibus Petri Apoſtolorum principis catenæ ceciderunt: ſic illi ſoluendi ius diuinitùs attributum. Hoc tamen ſignificato iuniores laqueos libentius dixêre.

CONIVGIVM.

SVnt tamen & maritalis vitę indicia, proprię que ſimilitudines catenę, quę pedibus, quęq; manibus iniiciuntur. Nam pedicæ vitæ liberioris progreſſum impediunt, hominemq; intra certæ rationis ergaſtula cohibent, neq; licentius euagari permittunt. Manicæ verò ſunt negotiorum impedimenta, quibus implicari neceſſe eſt familiæ patrem, ſi rem, liberos, domũq; ſuam rectè adminiſtratã, inſtitutã, conſeruatamq; velit. F

DE IVGO.

INter vinculorum genera & iugum eſt, cuius varia omnino ſunt ſignificata. Sed quoniam de maritali vinculo loqui cœpimus, eidem hoc adiiciemus.

PAR COPVLA.

PRo vita coniugali, vel ipſo nomine rem indicante, honeſtiori argumento iugum accipi. Ea ſiquidem eſt coniugatio & copula maximè maritalis, vnde coniugium & vincula iugalia, & parem denique conatum, curam, amoremq́, et ſtudium in conſortibus eſſe debere indicat, atq; hoc eſt quod apud eruditos dictum inuenias, Pari iugo.

A SVBIVGATIO.

APud Horatium iugum aheneum pro violenta ſubiugatione poſitum reperias, vt eo loco:

Sic viſum Ueneri, cui placet impares
Formas atq; animos ſub iuga ahenea
Sæuo mittere cum ioco.

Nam & ſubiugare, militare verbum, & ſub iugum mittere, paſsim apud hiſtoriæ ſeriptores inuenias. Erat verò huiuſmodi iugi ſpecies, vt in Armorum commentario diximus, ad ſimilitudinē π Græcæ literæ, duabus ſcilicet haſtis in terra defixis, tertiaq; ad ſummum earum deligata, ſub qua victi hoſtes omnibus armis exuti, ſubeuntes tranſire per ignominiam iubebantur.

SERVITVS.

INuenias & pro ſeruitute iugū poni, ac perinde pro fatigatione: vnde ſubdere colla iugo, pro trahi in ſeruitutem & labores, paſsim apud poëtas, à bobus nimirū ſumpta metaphora, qui B ad hoc iunguntur vt laboribus exerceanť. Hoc ſignificato Aſſertor noſter, qui calicis amaritudinem ſuis alibi pollicetur, de promptæ voluntatis alacritate loquens, ſuaue eſſe iugum ſuum, & onus leue profitetur.

LEGES.

SVnt qui per eiuſmodi dictum leges intelligi putent, quòd appellatione iugi legum onus fuerit etiam à Dauide nūcupatum. Omnino verò leges pro ſubiugatione & imperio vicißim à Marone dictū: Legesq; viris & mœnia ponet. Nam qui legibus parent, ſimilitudine quadam colla iugo ſubdere videntur: & qui potentiorum arbitrio ſubiiciuntur, ſubire iugum identidem.

PATIENTIA.

SVnt qui iugum ſignificato patientiæ præferant, quo plurimum inſigni gauiſus eſt LEO X. P. M. Cùm enim ab ineunte ætate Virgilianum illud admirari cœpiſſet, quòd ſolitus ille, vt aiunt, dicere, nullam homini virtutem patientia commodiorem eſſe, eam ſententiam ita carmini mox inſeruit:

C *Superanda omnis fortuna ferendo eſt.*

Nullum vnquam is opus neque publicum, neque priuatum, etiam cùm ad pontificatum evectus eſſet, faciundum locauit, cui iugorum inſignia non appoſuerit, cum inſcriptione, SVAVE, vt ſcilicet ad virtutis eius fructū percipiendum alacrem eſſe neceſſariam voluntatem innueret, iugumq; id ſuaue futurum, quod libenti animo toleraretur. At contrà nihil tam facile, quin difficile appareat, quod inuitus facias. Poſtea verò, cùm is rerúm potitus eſſet, ad inſigne id ea accommodata eſt interpretatio, quæ orta eſt ex re ipſa, eo ſcilicet principe iuſtam & clementem atque adeò ſuauem humano generi ſeruitutem obtigiſſe.

IVPITER.

SEd quid illud, quod ipſius Iouis ſymbolum eſt, iugum? Iugare ſiquidē Iouis inventum eſſe veteres tradiderunt, & a Iouis nomine Græci ζεῦξαι deduxerūt. Ipſum autem aiunt primùm iumenta iunxiſſe, vt ea in frugum ſatu frugalem nobis operam præſtarent. Nam *Ante Iouem nulli ſubigebant arua coloni.*
Nec ignorauit hoc Naſo, cùm ſcripſit de Ioue ipſo:

Semina tum primùm longis cerealia ſulcis

Obruta ſunt, preſſiq; iugo gemuere iuuenci, D
Poſtquam Saturno tenebroſa in Tartara miſſo,
Sub Ioue mundus erat.

DE CLAVO.

HAbet quid ſimile cum iugo, cumq́; laqueo, clauus, quantum pertinet ad colligationem, applicationem, vnionem: quare locus exigit, vt ſuper eo quoque aliquid diſſeramus.

SISTERE.

CLauus vtiq; ſiſtendi firmandiq́; ſignum habitus apud antiquos. Et dea ipſa Neceſsitas adamantino clauo inſignis fingebatur, quæ vbi quid faciundũ decreuiſſet, non licere vel diis ipſis intercedere, Homerus ait. Hinc apud Horatium Fortunam ipſam, quæ rerum humanarum domina fingitur, ſemper anteit ſæua Neceſsitas, ſiue, quod in antiquiſsimis codicibus obſeruaui, ſerua Neceſsitas, E

Clauos trabales, & cuneos manu
Geſtans ahena, nec ſeuerus
Vncus abeſt, liquidúmq; plumbum.

Eodem vtitur hieroglyphico Tullius Verrinis, vbi ait: Et vt hoc beneficium, quemadmodum dicitur, trabali clauo figeret, cum conſilio cauſam Mamertinorum cognoſcit, & de conſilij ſententia Mamertinis ſe frumentum non imperaſſe pronunciat.

SOSPITAMENTVM.

QVi verò clauus aheneus, nonnunquam & ferreus in poſtico pariete templi, quod Mineruæ dicatum erat, in Capitolio viſebatur, præſentanei remedij ad mala quæ impendêre viderentur, ſignum habebatur, atq; amuletũ erat præcipuè contra peſtilentiam, eóq; vim morbi ſiſti perſuaſum fuit. Figebat eũ Conſul ſolenni ſacro. Et aliquando Dictator ſolius figendi claui cauſa creatus eſt: quo in albo Cincius Manlius, Gn. Quintilius, & alij nomẽ habent apud rerum ſcriptores. Cuiuſmodi rei adhuc Romæ extat monumentum hoc:

F

M. ORATIVS CONSVL EX LEGE
TEMPLVM IOVIS OPT. MAX. DEDICAVIT ANNO POST REGES EXACTOS.
A CONSVLIBVS POSTEA AD
DICTATORES, QVIA MAIVS IMPERIVM ERAT, SOLENNE CLAVI
FIGENDI TRANSLATVM EST.

ANNVS.

ERat & alterius generis clauus, qui Septembribus Idibus figebatur per annos ſingulos in ſacrarum ædium parietibus, ad annorum numerum colligendum, quia paruus tunc erat literarum vſus: iſq; clauus annalis appellabatur.

A

DE CVNEO.

Contrà verò Cuneus, quæ vel natura ſunt ſolida, vel arte compacta, conglutinata & applicita ſunt, diſcutit atque diſſoluit, diſciſſáque ſeparat, & à clauo totus diuerſus abit. Ideóque inter inſtrumenta neceſsitatis, quæ fortunæ operam ſuam ſubminiſtrat, adpingitur. Super eo eſt igitur differendum.

DISSOLVTIO.

Poſito ſiquidem firmandi ſigno, quod per clauũ indicatur, vbi ſcilicet fortuna quippiam ſtabiliuiſſe videat, cùm & eiuſdem munus ſit, ea quæ firmiſsima iudicentur, in humanarũ rerum ludibriũ diſſoluere, loco dimouere, diſcutere, atque diſiicere, additus eſt ad neceſsitatis inſignia cuneus, qui nimirum, vti dictum, diſſoluendi, diſcindẽdi, atque ſeparandi ſymbolũ eſt. Et veluti per clauũ firmatũ aliquid oſtẽdimus, ita per cuneũ, infirmatũ aut loco dimotum indicamus. Additũ & ahenea hęc geſtari manu, vt viciſsitudinis huius perpetuitas nunquã defutura cõmonſtretur: ſiquidem, vt ſæpe alibi docuimus, perpetuitatẽ indicat
B æs, propterea quòd rubigine nõ abſumitur: ideóque Vegetius probat ęreos clauos configendis nauibus, quos ferreis anteponit, quòd eos tẽpore & humore celeriter rubigo cõſumat: illos etiã in fluctibus permanere incolumes manifeſtũ ſit.

DE VNCO.

Quæ verò de Vnco & Plumbo ſubſequuntur apud Horatium, ad eandem faciunt ſententiã: ſiquidem vnco trahi, qui loco deiecti fuerint, læſæ præſertim maieſtatis rei, ſolitum, apud rerum ſcriptores ſæpe legimus: quare congruit vncus cuneo.

DE PLVMBO.

Plumbum verò clauo perquam ſimile eſt, propterea quòd eo infuſo, & ſtatuæ, & aliæ operum ædificiorumque moles cohęreſcunt, & firmitate ſtabiliuntur: & ſuapte natura eſt adeò ponderoſum, vt etiam ſi non ad operis adhibeatur firmitatem, quam difficulter loco dimoueas, per ſe valeat ſignificare.

HEBETVDO.

C Alioqui plumbum hebetudinis indiciũ eſt. Nam cùm velociſsima eſſe debeat mẽtis agitatio in eo qui acutioris ingenij laude cõmendandus ſit, vbi quẽ tardiorẽ ad ea excogitanda, cõſulenda, cõſtituẽda, adeunda, peragendáve, quæ vſu veniũt, inſpexerimus, à contatione ipſa, vel ab immobilitate, plumbeũ ingeniũ per cauillũ exprobramus. Vnde Tuſculanis Cicero: Niſi ſanè in Phyſicis plumbei ſumus. Et pro inefficaci, & inutili, atque inani ſermone, plumbeũ gladiũ aut pugionem plumbeũ apud eundum Tulliũ inuenias.

INIQVITAS.

Illud etiã in diuinis literis obſeruatur, quòd iniquitas per plumbum intelligitur. Iniquitas enim, ſecundum Zachariæ Prophetę viſum, ſuper plumbi talentũ ſedet. Vetus enim ponderis modus eſt talentũ. Ideóque Pharaonis exercitus, vtpote qui in iniquitate permanſit, tãquã plumbum in imas aquas peſsũ iit, ibíque ſupinus in cauo profundi alueo recubuit, vt ait Adamãtius.

DE VECTE. D

QVid pondus ſignificaret indicauimus:ſed reliquũ eſt inſtrumentum ponere, quo magna quantumlibet pondera facilè moueantur.

ARS NATVRÆ VICTRIX.

IS vectis eſt, per quem, artem humana induſtria comparatam, quę naturam longè vincat, indicamus, negotia've perdifficilia minimo conatu cōfecta. De vecte ſanè, de'qꝫ aliis machinis Antipho poëta ſenariolo eo, quem citat Ariſtoteles Mechanicis, arte nos ea ſuperare docet, quibus rei natura ipſa repugnare videbatur. Magnas enim rerum moles loco dimouemus adacto vecte, hypomochlio, quē noſtri Suppreſſam vulgò vocant, centri loco ſummiſſo, pondera ſupra omnium, qui rem non inſpexère, fidem tollimus, & eorum qui inſpexère, ſed cauſam non intellexère, admiratione, huc illuc arbitrio noſtro promouemus. Atqꝫ hoc eſt quod in primis admirabile dicit Philoſophus, quod quiſpiam pondus virium imbecillitate loco mouere non poteſt, id ipſum facilè commouere, & hac illacqꝫ ducere, adiuncto vectis pondere tam exiguo, ſi reliquæ molis motæ magnitudinem contempleris. E

DE CLAVI.

PRæſtat vtrunqꝫ clauis, quod & cuneus & clauus: eadem enim aperit & claudit, hoc eſt, ligat & ſoluit, & in manu Iani pręcipuè ſtatuebat.

PVDOR.

DE qua quidem multa poëtę noſtri. Sed vt figmenta, vbi agitur ſeriò, prætereamus, Fabij Pictoris, ſi modò legitimum eſt id opuſculi, interpretationem afferemus, qui Ianũ dicit ad pudorē & ſanctimoniam, domorũ primùm valuas, ſeras & claues excogitaſſe, ab eo'qꝫ ianuas appellatas: vnde claues in ſimulacris, in beneficij huius memoriam geſtet.

SECVRITAS.

ALij dicunt ſecuritatis eius ſignum eſſe, quæ paſsim eo regnãte fuit: domos ęnim omniũ religione ac ſanctitate munitas fuiſſe prædicant. F
Alij à cludendi aperiendi'qꝫ anni officio, quod munus eius eſſe Dei putabant, claues additas arbitrantur: ea'qꝫ de cauſa Cluſium & Patultium appellatum. Ad huius inſtar Apollo cognomento θυραῖος colebatur apud Græcos, quòd ineuntis & exeuntis anni arbiter haberetur. Ianum verò eundem eſſe ac Solem, à multis vbique diſputatum.

PORTVNVS.

NEqꝫ tamen Ianus tantùm cum clauibus, verùm & Portunus cum claui figurabatur in manu: nam & portarum Deus eſſe putabatur.

PARTVS.

ERat etiam olim ritus, vt nuptialibus inter alia clauis quoque mulieribus traderetur. Id aiunt boni ominis cauſa fieri ſolitum, ad partus ſcilicet facilitatem illis comprecandam. Et hoc ſignificato in ſacris literis ſæpe inuenies, Vuluam aperire.

APIERIVS VALERIANVS AD MAGNIFICENTISS. VIRVM ALOISIVM CORNELIVM, DE IIS QVÆ PER LAPIDEM, ET ALIQVOT ÆDIFICIORVM PARtes ſignificantur, ex ſacris Ægyptiorum literis.

CVM mecum reputo, Vir magnificentiſſime, nulla verò nō hora reputo, quantus ſit tuus erga me amor, quæ beneficentia ſemper extiterit, ſuffundi me verecundia neceſſe eſt, quòd tibi nunquā alia ratione reſpondere cogitarim, quàm redamando, beneficentiæ verò hactenus immemor mihi fuiſſe videar. Nā quod ad amorem attinet, cōmune id eſt cum plurimis, cùm tu innumeros alios, imò quotquot ſemel allocutus fueris, ad te amandum, colendumq́ trahas, & iucundiſſimo ſuauis naturæ tuæ blandimento nouos quotidie amicos pares: adeò ſingularis eſt integritas illa tua dubio procul incōparabilis. Sedenim quamvis hoc maximi faciendum ſit, longè maioris ponderis apud me eſt benignitas, qua me ſemper es tam liberaliter proſecutus: cui ſi parem referre gratiam nō
B *poteram, ſaltem eius prædicatione liberarē me à diſſimulationis ſuſpicione, quæ meritò ſuboriri poterat, niſi aliquando eam confeſſus eſſem. Nunc igitur cùm labores meos in Aegyptiorū hieroglyphica, qualiacunq; ſint, publicare conſtituerim, pro amicorum moribus & ingenijs conuenientis materiæ commētaria in hunc & illum diſtribuere conſilium fuit, atq; ita hoc de Lapide & fabricis nonnullis, tibi deberi exiſtimaui, quando hodie nemo priuatorum hominum fabricæ rationem, pulchritudinem & elegantiam te vno melius intellexit, intellectamq́ in vſum & artem euexit. Quòd ſi digna magnanimitatis tuæ ſors fato aliquo tibi obtigiſſet, ætas noſtra nulli veterum in rei tam præclaræ amplificatione cedere iudicaretur. Accipies igitur Lapides meos primam ædificiorum omnium materiam, eóſq; ita tractabiles, vt vel in aëre manſurum opus ædificare poſſis, quod contra fulminum caſus incolume reſiſtat, nullam fluuiorum illuuiem pertimeſcat, terræ motus, hiatus, eructationéſq; omnes aſpernetur: quæ ſi tibi aliqua parte arriſerint, magno ego beneficio affectus mihi videbor, qui multis olim à te commodis acceptis, per nugarū mearum diſtributionem obligationis illius meæ partem aliquam tibi depenſam exiſtimaueris.*

C
DE LAPIDE.

ANteaquam ad ædificia aggrediamur, de Lapide prius dicere conſentaneum eſt: non enim quiſpiam niſi materia prius comparata, fabricare incipit. Sedenim & rudis lapis ſua apud antiquitatem omnem habuit ſignificata. Nec forte Romani temerè Iouem lapidem iurabant, apud quos futurum erat vt veræ pietatis fundamentum ex petra ſolida iaceretur. Petra enim erat Chriſtus, de quo paulò inferius dicturi ſumus: nūc enim à Gentibus incipere viſum eſt. Multipliciter ſiquidem apud hos & illos lapis in cultu fuit: vt apud Thraces colebatur ſaxum, in quo veſtigiū Herculis impreſſum eſſe perſuaſum habuēre. Et Arabes, vt legere eſt apud Maximum Tyrium, tetragonum colebant lapidem. Apud Romanos lapis altera extra portam Capenam erat, qui cùm ſiccitas temporis frugibus officeret, intra vrbem ſolenni pompa ferebatur, & ſtatim pluuia, vt memoriæ proditum eſt, cadebat: proptereaq; Manalis appellabatur, quòd eius beneficio impetraretur, vt aquæ è cœlo manarent.

PERPETVITAS. D

APud eoſdē lapideus Terminus in Capitolio diuinis eſt honoribus celebratus: autoresq́ſ ſunt, ſaxum illud fuiſſe, quod Saturnus deuorare non potuerit propter magnitudinē, cùm Iouem deglutire ſe crederet. Nam vetuſta illa ſuperſtitio omnis, cōminiſcendis fabulis implicabatur. Caſsiodorus, vt quæ recepta ſunt ponam, meminit aruſpicem interrogatū, quando imperium Romanū caſurum eſſet: reſpondiſſe, quando ſaxum Capitolij cadet: addidiſſeq́ insuper, ſi eueniret vt vnquam caderet, futurū vt poſt XXX annorum millia iterum reſurgeret: tanta eius artis fuit impudentia: niſi aruſpex is per tantæ multitudinis numerum perpetuitatem intellexerit, quam apertius explicuit Maro:

His ego nec metas rerum, nec tempora pono, Imperium ſine fine dedi.

Atq; alibi: *Capitoli immobile ſaxum.* Nam & ſerpens apud Homerum poſt nouē paſſeres deuoratos in lapidem mutatus, ſignificaſſe dicitur, captæ euerſæq́; Troię gloriam nullo vnquam tempore perituram, vt ſcilicet Calchas atteſtatus erat, ὅ κλέος οὔποτ᾽ ὀλεῖται. quanquam ſuper hoc aliter alibi.

FIRMITAS FOEderum. E

SEd vt ſignificationes, quod noſtrum eſt inſtitutum, proſequamur, illud omnibus conſtat, lapidem fœderum firmitatis hieroglyphicū fuiſſe, quòd teſte lapide apud veteres fœdera ſint firmari ſolita, quæ vt homines rata ſcirent fore, Fecialis agnum læua manu, dextera ſilicem retinens, ſi falleret, Iouem cęterosq́; precatus Deos, ita ſe mactaret, quemadmodum ipſe agnum: & ſecundum imprecationem ſaxo caput pecudis elidebat: quæ latius explicata ſunt apud Polybium libro tertio in fœdere cum Carthaginenſibus primùm icto, quod æneis tabulis inſcriptum in æde Capitolini Iouis diutiſsimè permanſit. Et tale aliquid VII Epiſtolarum, quas vulgus Familiares vocat, apud Tullium, epiſtola eius libri prima, vbi de hiſtrione Æſopo loquitur. Erat & iuramenti ſpecies per lapidem ſimpliciter, vt Athenienſes iurare ſoliti, quod Ariſtoteles & Philochorus ſubinnuunt: & Demoſthenes contra Cononem, τῶν τε παρόντων καθ᾽ ἕνα ἡμῶν οὑτωσὶ τὸν λίθον ἄγοντες, καὶ ἐξορκοῦντες. Id quod ſacratiſsimum intra ſe continet veræ diuinitatis arcanum: nam apud Hebræos, AB, pater: BEN, filius: ABEN, lapis. Hic verò lapis ille eſt, ſi myſticum ſenſum introſpicias, quem non temerè propheta memorat, & Petrus principibus populi & ſenioribus obiectat, quòd cum reprobauerint ædificantes, atq; mox cōſtitutus fuerit in anguli caput. F

FIRMA PROSPERITAS.

NOn præteribo illud, lapidem è cœlo lapſum feliciſsimi conſtantisq́; ſucceſſus in gerendis rebus aliquando fuiſſe ſignū: vt qui ad Ægos flumen viſendæ magnitudinis è cœlo delatus traditur paulò antequā Lyſander anguſtiſsimo temporis ſpatio, tam magna, tam cōtinua felicitate, tam glorioſe faceret aduerſus Athenienſes. quamvis perniciosum auguriū Ariſtotimo Æleniſium tyranno præſtitit ſaxum è ſublimi loco ab aquila demiſſum in eam tecti partē ſub qua tyrannus cum vxore cœnam, quæ inſtruebatur, opperiebantur: nam paulò poſt ab Hellanico & alijs ciuibus fœdiſsimè trucidatus eſt.

PIETATIS NOSTRÆ STABILITAS.

SEd quod ad ſaxum ab ea volucre demiſſum facit, in Aquilæ Commentario ſtatu

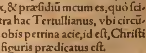
A ſtatutam firmiter ſedem per Lapidem in nido ab ea alite poſitum ſignificari do cuimus: quicq; & cuiuſmodi ille lapis eſſet, quæ'que ex eo vtilitates haberentur, antiquorum ſecuti opiniones, cõmemorauimus. Vt verò nunc Ægyptiorum cõmentum magis approbemus, quidnam aliud Petra quàm firmamentũ & ſtabilitatem affert? Vnde Pſalmo XXX qui apud Hebræos XXXI eſt, habetur: Quia petra mea & munitio mea, quippe veluti arx in rupe ſita, et turribus munita. In vulgatis, robur legitur: interpretes alij, fortitudo mea: Romanus firmamentum habet. Nam cùm nos paſsim Chriſtũ aſſertorẽ noſtrum petrę nomine accipi legamus, per petram nimirum pietatis noſtræ ſtabilimentum intelligimus, ſuper qua Eccleſiam ipſe ſuam ædificauerit, quòd verè ſit diuinitùs decantatum paſsim, Capitoli immobile ſaxum. Romano enim Pontifici hæc promiſſa ſunt, quippe Petro, qui Romę (nemo hoc inficiari, niſi imperitus, auſit) ſedẽ fixit: cui, vt Euangelia teſtantur, poteſtas data eſt in orbem vniuerſum: quem locum etiam Theophylactus diligẽter examinans, non vnius inquit Eccleſiæ, nõ vnius prouinciæ imperium eſt Petro & ſucceſſoribus eius demandatum, ἀλλὰ
B πάσης τῆς οἰκουμένης, ſed vniuerſi, ait, terrarum orbis. Ad hanc ſententiam facit Nabuchodonoſoris ſomniũ, quem ναβοκοδρόσορος appellat Strabo, qui per quietem imaginatus eſt, ſe ſtatuam cernere viſendę magnitudinis, cuius caput aureum eſſet, humeri & brachia argentea, ex ære venter, & femora: crura & pedes ferrei, luto ferruminati: ac ſaxum mox ingens, impulſore nullo, repentè iugo montis auulſum in ſtatuam procubuiſſe, eamq; incurſu eius proſtratã & attritam in puluerem abijſſe, qui ventorum mox flatu diſsipatus eſt: ſaxum mox adeò creuiſſe, vt totam ſua magnitudine terrã occuparet. Cuius quidem ita conſpectæ ſtatuæ ſignificatum Daniel, qui & Azarias, Propheta potius quàm coniector, ita explicauit, vt per caput aureum diceret Aſſyrium regnum demonſtrari. Brachia & humeros argenteos, duos eſſe Reges, qui imperium illud euerſuri eſſent, atque horum alterum æramento ſimilem, moturũ ab Occidente in huiuſmodi regni perniciem & euerſionem. Mox rerum ſummam ferreum excepturum, lateq; omnia obtenturum. Alij poſt rem geſtam faciliore coniectura, imò animaduerſione potius oblata, ex ſubſecuto rerum euentu ita ſtatuæ rationem accepêre, vt
C dicerent aureum illud caput Aſſyrium quidem regnum ſignificaſſe, quod primum omnium fuit in terris conſtitutum. Sed per argentea brachia, hinc Arbacem Medum, illinc Cyrum intelligunt, quorum alter Aſſyrio ſublato imperio, regnum Medicum, alter Perſicum conſtituerit. Per ventrem & femora ahenea, Alexandrũ Macedonẽ, qui rubicũdo colore fuit, ſignificari, qui ab occaſu profectus Orientẽ ſubegit: cuius regnum poſt eius mortem à ſucceſſoribus, quos per femora poſsis intelligere, ſciſſum eſt. Per ferreos pedes Romanos interpretantur, qui magis adhuc occidui quàm Macedones fuêre, Macedonumq; opibus euerſis, latè ſunt terris omnibus dominati. Hæc quidem illi tam verè, quàm etiam ingenioſe, omnibus dubio procul approbanda protulêre.

CHRISTVS.

SEd quod ad ſaxum pertinet, neq; hi exequuntur, neque Ioſephus explicare voluit, conſultò ſe interpretamentum illud præterire ſilentio profeſſus, quoniam ex hiſtorica lege, præterita ſcriberet, non futura. Quod quidem homo Iudæus ideo mihi videtur ſubticuiſſe, ne quæ de Chriſto ſubſecutura manifeſtè conſpicere poterat, prodere cogeretur. Cui enim dubium ſit, per ſaxum illud, quod vniuerſam ſtatuam, atqueadeò totum vniuſcuiuſq; ſtatuæ cultum ſu

ſtulit atq; diſsipauit, Chriſtianã intelligi pietatẽ, cuius ſonus, peruulgata quip- D
pe doctrina, in omnem terram eſſet exiturus, pontificemq́; ſummum Petrum, et
ſucceſſores, non vni tantùm prouinciæ imperaturum, ſed, vt Theophylacti ver-
ba repetamus, vniuerſo terrarum orbi leges & ſalutifera præcepta præſcriptu-
rum: quod etiam tradit Cyprianus lib. cõtra Iudæos altero, cap. 15. 16. 17. Quod
verò dictum eſt à Daniele, lapidem ſine vllius manibus impulſum, id porrò eò
ſpectare ait Heſychius Hieroſolymitanus, quòd ſine congreſſu viri & mulieris
conceptus eius proceſsit, & partus. Ita alibi: Quòd ſi altare lapideum feceris mi-
hi, non excitabis illud de ſectis lapidibus: ſi enim cultrum admoueris ei, pollue-
tur: neq; enim ſecta, neq; dolata eſt Chriſti caro ab vlla hominis manu. Apud
Eſaiam quoq; celebre eſt, Chriſtum hieroglyphicè per lapidem intelligi, vt eo
loco, Ecce ego mitto in fundamenta Sion lapidem precioſum, electũ, ſummũ,
angularem, honorificum: quæ omnia agnoſcit & Petrus epiſtola prima, addi-
to, futurum vt qui crediderit in eum, minimè ſit aberraturus. Ipſa ad Eſaiæ ver-
ba ait Irenæus, vti non ex voluntate viri, ſed ex voluntate Dei aduentum eius,
qui ſecundum hominem eſt, intelligamus. Nam & quod Daniel lapidem ſine E
manibus exciſum ait, hoc idem ſignificat: id enim ſine manibus eſt, quod nõ o-
perantibus humanis manibus, hoc eſt, virorum illorũ qui ſolent lapides cæde-
re, nulla ſcilicet viri opera eius in hunc mundũ aduentus futurus erat: hic enim
lapis à terra ex virtute & arte cõſtat Dei. Et apud Hebræos Pſal. XXVII, primo
ſtatim verſu: Clamo ad te Domine, qui petra, arx, & præſidiũ meum es, quò ſci-
licet hoſtes nunquam accedere potuerũt. De petra hac Tertullianus, vbi circũ-
ciſionem vtranque comparat: Circumciſis, ait, nobis petrina acie, id eſt, Chriſti
præceptis: petra enim Chriſtus, multis modis & figuris prædicatus eſt.

PRAVARVM COGITA-
tionum excuſsio.

QVoniã verò, vt Theologi conſentiunt, pe-
tra Chriſtus eſt, animaduertendum in pſal-
mis, vbi de paruulorum alliſione ad petram ſer-
mo eſt, id nobis omnibus ita faciendum, vt ſcili-
cet cogitationes, affectuum prauorũ plenas, pue-
riles & fatuas, priuſquàm adoleſcãt firmitatemq́;
conſequantur, deliberationiq́; adhæreſcant, eſſe F
quamprimum ad Chriſti petram allidendas. ita
ſentit Euthymius, idemq́; prius dixerat Adamã-
tius. Hic ille omnino lapis eſt, vt ſæpe dictũ, qui
ad anguli ſtatuitur caput, quem ij reprobauerũt,
qui vſum eius non agnouerunt. Repudiabant e-
nim cum inter Iudæos ſacerdotum principes, & vt Samaritanum explodebant,
ſeductoremq́;, & nouarum rerum autorem criminabantur: cùm ecce in ædificij
angulum à Deo translatus eſt, ibiq́; poſitus, & firmiter ſtabilitus, duos coniun-
xit parietes. Iudæorum vnum, eorum inquam qui pietatem hanc ſecuti ſunt, &
Gentium alterum, qui baptiſmum ſuſcepere.

SENSVVM EXPERS.

PLerunq; autẽ per lapidem expertẽ ſenſus hominẽ intelligimus: vnde illud
apud Comicũ, Quid ſtas lapis? Et Amaryllis à Theocritiano paſtore tota
lapis dicitur, quòd nullis amiculi, vt idẽ ait, precib. moueatur. In hanc verò ſententiã vir
ſanctitate ante alios mortales omẽsinſignis, vatesq́; ſummus, clamat in deſerto,
ſolitarioq́; ſeceſſu: Poteſt Deus è lapidib. iſtis ſuſcitare filios Abrahamo: quippe
de

A de ſtupidis, penéq; brutis hominibus, qui nihil adhuc diuinum ſapiunt, proptereáq; tanquam lapides ſine ſenſu ſunt. Nam qui lapides adorabant, lapidibus ſimiles, vt in Pſalmo eſt, euadebant. In Exodi cantico ſcribitur, Vertantur in lapides, donec pertranſeat populus tuus Domine: quem locum ita interpretatur Adamantius, vt intelligat de gentibus dictum, quas tantiſper lapideſcere ſupplicetur, donec pertrāſeat populus Iudæorum, cùm illud ſubſecuturum eſſet, vt deletis illis, & à Deo recedentibus, gentes lapidem exuturæ eſſent, proq; duro & ſtupido corde, viuentem, ſenſuſq; & intelligentiæ participem rationem, per Chriſtum ſuſcepturæ. Nam & Cyprianus, epiſtola libri ſecundi tertia, Euangelium illud, ex lapidibus excitari filios Abrahæ, de gentibus colligi ex Ioannis ipſius verbis interpretatur. Græcis quidem, qui lapides totiens in populos mu-
B tari fabulantur, anſam dedit vocabulorum vicinitas & ſimilitudo, quibus λᾶας, λᾶος & λάαος, lapis eſt, λαὸς verò populus, cùm fortè exiſtimarent tam facilem eſſe mutationem ex lapidibus in populos, quàm paruo momento λᾶος paroxytonus in λαὸς oxytonum tranſire poteſt. Sed ioci ſatis. Sanè apud Eſaiam primo ſupra quinquageſimum capite in huiuſmodi ſimilitudinem legas, Attendite ad petram vnde exciſi eſtis: quod paulo pòſt explicat, Attendite ad Abraham patrem veſtrum. Vt verò ad Euangeliū redeamus, Eucherius ſecutus Origenem, ipſe quoq; de inſipientibus dictum intelligit, cùm præſertim alibi dicant diuinę literæ, Auferam cor lapideum de carne veſtra. Irenæus ita ſuſcitari filios Abrahæ ex lapidibus, cùm nos à lapidum religione remouit, à duriſq; & infructuoſis cogitationibus tranſtulit ad potiora, & fidem Abrahæ ſimilem in nobis conſtituit atq; firmauit.

DE MOLA.

ET Mola lapis eſt, vnde molares lapides pro ingenti maſſa & pondere. Ipſa verò in diuinis literis hieroglyphicum habet ſuum minimè cōtem-
C nendum.

HVMANÆ VITÆ COMMERCIA.

SVnt enim qui per molam humanæ vitæ cōmercia ſignificari velint, propterea quòd molæ ſemper duæ, atque alterius altera ita ope indiget, vt ſingulæ opus nullum faciant: vnde amicitiæ noſtræ neceſsitudines appellantur, quòd vnicuiq; neceſſe ſit habere amicum, cum quo ſua conſilia conferat, qui ſe mutuò adiuuent, & alter alterius officijs ſublevetur. Vnde rectè, Væ ſoli, dictum. Eucherius locū Euangelij, Duæ molentes in mola, eò trahit, vt per molas vtrunq; intelligatur teſtamentum (vtar enim eius verbis quæ per annorum millia in diſciplinæ noſtræ traditione receptiſsima ſunt, & maximè propria) quarum ſcilicet molarum opera, labore quippe differentium, veteris Teſtamenti triticum in farinam, quippe paſtum Euangelij, conuertatur.

DE ARIS, AEDIBVSQVE ET IANIS.

SEd enim ædificationem iam incepturi, nihil prius quàm aras excitare videmur admoneri, vt quod auſpicatum eſſe cupimus, à diuûm immortalium cultu principium aſſumat.

DEI SAPIENTIA. D

SItamen prius id explicuerimus, cur in diuinis Hebræorum literis aquæ de petra proſiliũt: Petra, inquit Philo, firmam Dei ſapientiam demõſtrat, vnde firma identidem exhauritur doctrina. Nã aquæ paſsim in diuinis literis, vt ſuo docuimus Commentario, ita pro diſciplina accipiuntur, vt apud Ægyptios ros pluuius, id quod etiam de manna pluuio in ſolitudine affatim redundante poſſumus interpretari. Sed hæc alibi, nos ad Aram.

PIETAS.

EA verò præcipua eſt aræ ſignificatio, vt noſtræ erga Deum pietatis indiciũ ſit, preceſq; noſtras igne, vt veteres opinabãtur, internuncio ad Deum deferat. Vnde apud Maronem, Tango aras, medioſq; ignẽs, dictum, quòd inter humanam naturam & cœleſtem, ignis medium ita obtineat, vt merito dici poſſit internuncius. Materiæ autem adhæreſcit, & in ſublime ſemper fertur, tanquã rerum omnium noſtrarum conſcius, inferiora hæc cœlicolis manifeſtare videa- E
tur. Hinc ſacrificiorum ritus eo tempore quo naturæ tantùm leges obſeruabantur, non temerè inſtituti ſunt, & poſteaquàm clarior illuxit veritas, ignis ita ſacris noſtris adhibitus, vt ſi abſque igne Deo preces allegemus, vix litare poſſe nos perſuaſum habeamus. Quòd ſi, vt alibi latius diſſeruimus, inferiora hęc vlla nos ſuperioribus cõciliare poſſunt, nihil eſt quod maiore ſit cum animo ſimilitudine, vtpote qui & lumine pollet, & illuſtrat omnia, ac perinde genios, ac Deum ipſum nobis repræſentare videatur. Quamvis impia improbaq; perditorum Anabaptiſtarũ factio tẽpore hoc, non ignes modò, rituſq; ſacros omnes in pietatis noſtræ ſignum exhibitos, extinguere, perdereq; conentur, ſed & etiã bonos mores, ipſumq; Dei cultum profanare aggrediantur. Dedicata verò nimirum ara ſacrificijs faciendis, & precibus allegandis, quibus diuũ animi nobis concilientur. Qui tamen eſſet apud veteres probatus ſacrificandi ritus, pauci admodum prodidêre. Deo ſiquidem Deorum omnium ſupremo, mente & intellectu ſolo, ſine ſermone, ſine ſono ſacrificabant. Vnde Crocodilus, quòd elinguis eſt, diuini ſilentij ratione habita, cultus apud Ægyptios. Spiritibus & F
beatorum animis laudes adhibebant. Cœleſtibus materia conſtantia, quæ ſcilicet ſimilitudine aliqua ad eos facere viderentur, vt ignem Soli, & huiuſmodi pleraque toto hoc hieroglyphicôn opere perquiſita: malis verò dæmonibus ne nocerent, vel vt eorum impuritas arceretur, libaminibus & nidore carnium faciebãt. Cæterùm Ægyptij veteres pecudibus aut ſanguine placare Deos ſemper abhorruerunt, precibus & thure ſolo contenti. Adegerunt verò eos Ptolemæi, ſacra Saturni Serapidiſq; ſuſcipere, quod facere coacti, fana eorum extra pomœria poſuerunt, quibus hoſtiæ de more mactari debebant. Quanquam illaudato Buſiridis exemplo, homines poſtea immolari occeptum, cùm is apud proxima Nilo loca tyrannidem occupaſſet. Sed quod ad aras & pietatem attinet, in numis T. Ælij Cæſaris Antonini ſimulacrum eſt vtraque manu paſſa, ara appoſita, cum inſcriptione, PIETAS. Manus porro paſſæ, vt in Cynocephali Commentario docuimus, adorationem ſignificant. In Hadriani Aug. idem ſimulacrum eodem habitu, ab cuius vno latere ciconia adſit, de qua loco ſuo: ab altero ara eſt corymbis ornata: inſcriptio, PIETAS AVG. In numo Diuæ Auguſtæ Fauſtinæ ſimulacrum eſt, quod læua pallam ſuſtentat,

alte-

A altera in ignē, quī de pulcherrimè facta ara promicat, libamina porricit, cum inſcriptione, PIETAS. Eſt & ara poſita ante ſignum, in cuius manu patera eſt libationi parata in numo Lucillæ: inſcriptio, PIETAS. Eadem inſcriptione pietas ipſa in Antonini numo dexterā exporrigit paſſam, læua in ſubiectam aram libat. Illa porrò paſſa dextera, adorationis, vt alibi loco ſuo declarauimus, indicium eſt. Supplicationes porrò fieri ſolitæ, aut cùm vota facimus, aut cùm damnati votis, gratias agimus. Hinc aliæ atq; aliæ inſcriptiones in numis inueniuntur, omnes tamen ad pietatem ipſam referuntur, ſiue diuini numinis auxilium imploremus, ſiue vota perſoluamus. In Iuliæ Piæ Felicis Aug. numo ſignum eſt læua pallam in vlnā ſuſtollens, dextera in aram porriciens: inſcriptio, VOTA PVBLICA. At in Hadriani numo cernere eſt duo ſimulacra, quorum ſtat vnum ipſius Imperatoris effigie, alterum læua palmę ſurculum tenet, dextera pateram offert Principi: inſcriptio, ADVENTVI AVG. Eſt & Domitiani numus cum ara & igne ſuperaccenſo, cuius inſcriptio eſt, PRINCEPS IVVENTVTIS. Pulcherrima verò omnium quas viderim ara eſt in ipſius Cæſa-
B ris Domitiani numis, in quo anſas illas, vnde arę nomen nonnulli volunt, apertiſsimè licet intueri.

PROFVGIVM.

FViſſe verò aras apud veteres, vti etiam nunc ſunt, ſanctioris aſyli loco, nulli nō exploratum eſt. Hinc apud Maronem Priamus, omni alia ſalutis ſpe abiecta, ad aram confugit, cui dixerat vxor, Hæc ara tuebitur omnis. Et M. Tullij dictum pro Roſcio Comœdo: Sicut in aram confugit ad huius domum. Et apud Terentium: Nemo te accuſat Syre, ne tu aram tibi, aut deprecatorem parari s. Et Ouidius de Triſtibus:

Vnica fortunis ara reperta meis.

MISERATIO.

APud Athenienſes ara peculiaris fuit miſerationi ſacra, de qua Papinius poëta, & Lactantius grammaticus, neq; non Apſinis in Rhetoricis meminêre: & Plutarchus lib. de Superſtitione, φύξιμον βωμὸν eam appellat. In profugij ſa-
C nè ſignificato Veſtam pro ara poni apud Xenophontem inuenias rerum Græcarum libro ſecundo: ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἑστίαν· Hæc cùm Theramenes audiſſet, ad Veſtam ſibi profugium parauit. Et ſacrificalis ara Veſta eſt Polluci, præcipuè verò quę in Prytaneo fuit, vbi inextinctus ignis aſſeruabatur. Et triginta curiarum Veſta collocata apud Dionyſium Halicarnaſſeum antiquitatum ſecundo. Tale quiddam & apud Tranquillum in Tiberio.

XII IANI COLONIÆ.

QVòd verò arę XII Iani ſimulacro adſculpi ſolitæ ſint, ſunt qui ob id factū putent, quòd Ianus pomœria & aras duodecim Hetruriæ colonijs ſecaſſet. Alij aras illas XII ad menſium numerū dedicatas aiunt, quòd Ianus pro anni tempore ſit Romanorum religione pingi ſolitus. Nam de CCCLXV diebus, quos geſtu manuum referret, alibi diſſeruimus.

TERRA. D

ROtundam ædem Veſtæ Numa Pompilius Romanorum Rex conſecraſſe fertur, quòd eandem eſſe terrā, qua vita hominū ſuſtentaret, crediderit. Eam pilæ formā eſſe, vt ſui ſimili templo dea coleretur. Pro eorū verò ſententia, qui per Veſtam nil aliud quàm puram flammam intelligebant, de ſtrongilari lapide, qui deam figuræ ſimilitudine referret, alibi diximus.

MVNDVS.

ET mundo ædem veteres ea qua conſpicitur forma poſuerunt, mundumq́ eam appellauêre, ab eo mundo, inquit Cato in cōmentarijs Iuris ciuilis, quę Feſtus citat, qui ſupra & infra nos eſt. Eius inferiorem partem veluti Dis manibus cōſecratam, clauſam omni tempore cuſtodiebant, neq́, niſi ter in anno, patefaciebant, vt ait Atteius Capito, quippe diebus his, poſtridie Volcanalia, & ante diem ſextum Idus Nouembris, & ante diem tertium Non. Octobris: quos dies, ait Feſtus, etiam religioſos iudicauerunt, propterea quòd eo tempore, quæ occulta & abdita religionis deorum Manium eſſent, veluti in lucem adducerentur, & nihil eo tempore in Repub. geri voluêre. Itaq́ per eos dies non cum hoſte manus conſerebant, non exercitus ſcribebatur, non comitia habebantur, non aliud quicquā in Repub. niſi quod vltima neceſsitas admittebat, adminiſtrabat. Volcanalia autem antiqua monumēta in Circo Flaminio X. Cal. Sept. celebrare ſolita comperimus. In alijs, Fer. Volca. N. X. Calend. Iunias. Ibiq́ N litera diem nefaſtum notat, apud Ouidium. Tubiluſtria Volcano XIII. Calend. Iun. E

DII OMNES.

OMnibus verò Dijs, Agrippa templū rotundo ambitu Romæ dedicauit, eaq́ de cauſa Pantheon appellauit: in quod quidem minus quàm in alia veterum monumenta ſæuijt ipſa vetuſtatis iniuria: idq́ nunc Virgini Deiparæ dedicatum, magno mortaliū concurſu inuiſitur, & ab ea qua factum eſt forma, nomen habet. Sanè Auguſtus Cæſar, qui templum id excitauit, licet Agrippæ inſcribi dedicatione ipſa voluerit, nulla commodiori forma deos omnes complecti poterat quàm orbiculari: de qua quoniam alibi dicturi ſumus, vlterius nunc de figura huiuſmodi loqui ſuperſedebimus: ſi tamen id dixero, Ariſtotelis dictum eſſe, veteres gauiſos dijs templa rotunda ſpecie dedicare, cuiuſmodi ſanè multa Romæ ſupereſſe adhuc, vel magna ex parte diruta, vel noſtræ pietatis dijs inſtaurata conſpeximus. F

IANVS.

IAno cōtrà, templa quadrata ſpecie dedicari ſolita, quatuor quippe pilis, quæ totidem fornicibus iungerētur, peruiosq́ à frontibus quatuor aditus patefacerent, qui tamen in primario Iani templo ſolenni ſacro pacis tempore claudebantur.

MENSARII.

ERant autem & alij Iani, in quibus trapezitarum menſæ, vbi mercatorū conuentus, & omnium quæ ad rem pecuniariam pertinent negotia tractabantur: de quibus Horatius:

O' ciues ciues, quærenda pecunia primùm,
Virtus poſt nummos: hoc Ianus ſummus ab imo

Perdo-

A *Perdocet: hæc recinunt iuuenes dictata, ſeneſq́;*
Læuo ſuſpenſi loculos, tabulamq́; lacerto.

Huiuſmodi generis ædificia plurima Romæ erant, nunc vnum minus dirutum in velabro perdurauit iuxta ædem quæ D. Georgio dedicata eſt.

PAX. BELLVM.

QVod verò Iani templum in numis habetur, quadrata & ipſum ſpecie, ſed clatris, repagulis, & foribus præmunitum, ipſi tantùm Deo dedicabatur. Clauſum hoc, pacem indicare: adapertũ, belli tempus, non tam ex Vergilij carmine cantatiſsimo, quàm etiam ex numis paſsim in conſpicuo eſt. Sed illud præcipuum numiſma tum opere tum etiam inſcriptione ſpectabile, in quo legitur, PACE P. R. TERRA MARIQ. PARTA IANVM CLVSIT. Fuit verò is, vt ex altera numi parte habet, IMP. NERO CLAVD. CÆSAR AVG. GERM. TR. P. P. P.

PROVIDENTIA.

ALia etiam atq; alia templorũ exempla multifariam in numis habentur, quæ proſequi B ad faſtidium potius, quàm ad delectationem inclinaret. Illud dicã, in numo cuius inſcriptio eſt, DIVVS AVGVSTVS PATER, ab altera parte legi PROVIDENT. Idem templum eſt in Imperatoris Conſtantij numo, cuius inſcriptio eſt, PROVIDENTIA AVG.

SALVS. IVNO. DIVVS.

IN Domitiani numis templum eſt SALVTI AVGVSTI inſcriptũ. In Voluſiani, Dea in delubro ſedens cum inſcriptione, IVNONI MARTIALI. de quibus dicere hic nullum eſt operæpreciũ. Neq; verò veteribus tantùm Dis, ſed & iis quos apotheoſi cõſecrabant, templum etiam dicare mos erat, vt videre eſt in Antonini numo, in quo templum eſt cum inſcriptione, DIVO PIO.

SVBDIALES QVIBVS.

C TOta verò ædium ſacrarum forma antiquitùs pro conditione numinis ædificari ſolita, quare ex ipſa ſtatim ædis facie numinis qualitas intelligebatur. Ioui ſiquidem, fulguri, cœlo, Soli, & Lunæ, ſubdiales, vt Vitruuius monet, ædes, quę Græcè ὕπαιθρα dicuntur, ædificabantur, quorum numina, poteſtates, vimq; ac effectus omnes ſub dio ſpectamus.

DORICÆ QVIBVS.

MIneruæ autem, Marti & Herculi numinibus, vt idem ait, virtute ipſa memorandis, ædes opere Dorico erigebantur: nullis quippe delicijs, neq; laſciuioribus florum ac foliorum ornamentis, neq; denticulatis coronis, ac guttulatis metopis, ſed rudi ac hiſpido potius aſpectu, qualis dignitas in viris expetitur, à peregrino omni cultu aliena.

CORINTHIACÆ QVIBVS.

AT Veneri, Floræ, Proſerpinæ, & fontanilibus Nymphis, numinibus quippe delicatioribus, ob mollitiem atq; nequitiam Corinthiacæ conſtituebantur, genus quidem ædificij tum gracilitate operis, tum florum ac foliorum laſciuia, volutarumq; multiplici perplexitate, triglyphorum, ac aliorum ornamentorum varietate viſu admodum delectabile.

IONICÆ QVIBVS. D

IVnoni verò, Dianæ, ac Libero Patri, cæteriſq; eiuſdē ordinis numinibus Ionicū adhibebant opus, medio quodā inter Doricū et Corinthiū temperamēto, quippe quod neq; horrorē & auſteritatē ipſa operis ſimplicitate præ ſe ferat, neq; quidē eneruatā illam mollitiē ex tot ornamentorū luxuria cōmonſtraret.

DE COLVMNIS.

NEque quidem templa tantùm, verùm etiā columnæ nō ſine myſtico aliquo intellectu fieri conſuerunt, quarum & cauſas et rationes retuliſſe nō incōgruū videatur: ſiquidem hæc haudquaquā ſunt ab Ægyptiacis inuentis diſsimilia, dum aliæ firmitudinis, aliæ rei præclarè geſtæ, tamq; ſupra mortalium conditionem aduſq; cœlum attollendæ, aliæ captiuitatis, aliæ profligationis, aliæ opprobrij ſint indicia.

TERMINVS.

CÆterùm antiquiſsimū fuit per columnā terminum ſignificare, quòd columellas in terminis ponere mos fuerit. E Hinc regionū multarum fines terminoſq; columnas appellamus, vt in Hiſpania Herculis: eo enim vſq; & imperiū et labores ille ſuos extendiſſe fertur. Eodem modo in Africa ſub Atlante mōte, & in Aſia ad Euphratem fluuiū, & ſupra Armeniam terminos Romani Imperij columnas dixerūt, & eo ſignificato Atrides Protei Menelaus aduſq; columnas exulat, apud Virgiliū legas, quod pro Ægypti finibus poſitum notat Seruius.

GLORIÆ SVBLImitas.

IN ſepulchris verò, neq; non monumentis reliquis columnarum ratio fuit, vt cuius nomini dicatæ eſſent, gloria ſupra cæteros mortales attolleretur. Hinc illa Ennij de Scipione verba: Quantā ſtatuā faciet populus Romanus, quantam columnā, quæ res tuas geſtas loquatur? Hinc in argenteo numo videas columnam, cui mediç ancile affixum eſt, vrna in ſummo ſuperpoſita, duabus hinc et inde laureis appenſis, quā Senatus Diuo Auguſto Veſpaſiano decreuit. F Sed vt reliquas prætereā, duæ adhuc Romæ viſuntur, quæ Romanæ potentiæ atq; ſplendoris teſtimonium faciunt, Traiano vna, altera Hadriano erecta, ad ſummam quarū altitudinē, quæ admodum excelſa eſt, per interiores gradus coclitis in modum circunductos cōmodiſsimus eſt aſcenſus: nō enim in re tam omnibus obuia nobis immorandum eſt. Decretæ autem in columnis ſtatuæ à Senatu pleriſque fuerunt, quos enumerare noſtri non eſt inſtituti: rerū enim quæ tractandæ ſunt multiplicitas, breues nos eſſe cogit. Illud admonuero, quod apud Plinium legitur, ſenatum Galbæ vt primùm licitum fuit ſtatuam decreuiſſe roſtratæ columnæ ſuperſtantem, placere nonnullis vt ſtriatæ legatur. Antiquam autem eſſe celebritatem ſtatuarum in columnis, ex eo manifeſtum, quòd C. Menenio ſupra columnā ſtatua dicata eſt, qui Latinos priſcos deiecerat vnà cum Camillo collega, quæ res, inquit Liuius, rara illa ætate fuit. Et illa adeò celebris Traiani columna coloſſum habuit ſuperimpoſitum, cuius rei fidem faciunt eius numi.

A

DE OBELISCIS.

HOrum loco Ægyptij ſuos erexerunt obeliſcos, & Græci ἄξιον ὀβελίσκου dixerunt, cui maximi quiq; honores deberentur. Non ineptum autem fuerit animaduertere Ægyptiorum ſtatuas, quę antiquitatem ſapiunt, graciliores eſſe, & truncis oblongis propémodum ſimiles, quod quidem non eſt artificum vel ſtupori vel imperitiæ imputandum, ſed eorum potius diligentia ſtudiumq; conſiderandum, quippe qui ita facerent, vt diuinitatem minimè corporatã eſſe oſtenderẽt. Quare Euphranor pictor, idemq; fictor hominatiſsimus, quem in omni ſpecie admirandũ perhibent, non ita fortè reprehenſioni obnoxius, propterea quòd in vniuerſitate corporum exilior fuerit, capitibus articuliſq; grandior, cùm is præſertim primus dignitates, ac heroum inſignia dicatur expreſsiſſe.

HEROES.

SEd quoniam in Heroas incidimus, id minimè diſsimulabo, quòd Romani Græcos potius quàm Ægyptios imitati, heroũ ſtatuas, & corũ qui bene de
B repub. meriti eſſent, eo maiores faciebãt, prout eos maiori honore dignos arbitrabantur: de quo apud Macrobium. Hinc iocoſum illud M. Tullij dictũ in fratris ſtatuam: nam cùm in Prouincia, quam ille rexerat, clypeatã eius imaginem conſpexiſſet ingentibus lineamentis vſq; ad pectus de more pictam, erat autem Quintus ſtaturę paruæ, Frater, ait, meus dimidius maior eſt, quàm totus. Apud Virgiliũ verò Dido cùm voluntariã mortem excuſat, quaſi ea omnia abſoluiſſet officia quæ à ſe exigi potuerint, nihilq; à ſe vlterius expectari poſſe, quod ad apotheoſeos gloriam pertineret, ita ſecum ratiocinatur:

Vixi, & quem dederat curſum fortuna, peregi,
Et nunc magna mei ſub terras ibit imago.

Cur verò magnam ſperet, enumerat merita:

Vrbem præclaram ſtatui; mea mœnia vidi,
Vlta virum pœnas inimico à fratre recepi.

Oppida autem condere, inter ingentia ea facta recenſetur, propter quæ Romulus & Liber pater, & cum Caſtore Pollux, Deorum in templa recipi meruerũt,
C vt apud Horatium. Cùm itaq; maiores iuſto ſtatuæ vita functis fieri ſolitæ eſſent, Onirocritæ, qui, vt ſæpius oſtendimus, hieroglyphicis adhæreſcunt, vbi quis ſupra humani modi ſtaturam fieri ſe magnum conſpexerit per quietem, mortem illi præſagiunt affuturam: & qui filium paruulum ad virilem magnitudinem imaginatus fuerit excreuiſſe, eius identidem mortem expectandam. Hinc Virgilianum illud ſuper oblata viſui defuncti corporis anima, Et nota maior imago: nempe quòd corporeis clauſtris veluti prælis exoluta anima poſt mortem latius dilatari videatur. Sed enim illa de honoribus opinio & verior eſt, & probabilior.

CHRISTI. VICTORIA.

ILlud minimè prętereundum, ſextidecimi pſalmi inſcriptionem apud Gręcos eſſe στηλογραφία: alibi aureum inſigne Dauidis, vbi interpretes antiquorũ repetunt morem, qui columnas, imagines, aut ſtatuas ijs qui ſtrenuè feliciterq; militiam exercuiſſent, erigere conſuerant. Id verò laudis victori Chriſto attributum, eo Pſalmo declarari.

PRO PATRIA OCCISI.

D

APud autores Græcos locum Athenis fuiſſe legas, Ceramicum appellatũ, columnis vndecunq; frequentem, quæ in eorum memoriam erectæ erant qui pro patria pugnando cecidiſſent, inſcriptione adiecta quo quis prælio oppetiiſſet.

CLARITAS EX POETARVM SCRIPTIS.

PIndarus Timarcho Æginetæ Nemeis:

στάλαν θέμεν παρίου λίθου λευκοτέραν·

Ponatur altè ſtructa ſaxo Candidior pario columna:

vbi interpretes per columnam poëma intelligunt. Nam ſtatim ſubdit ipſemet poëta, quantum claritatis addant poëmata in præſtantis alicuius viri laudem elucubrata.

TELESILLA.

TEleſillæ Argiuæ poëtica facultate celebri, galeata ſtatua erecta eſt in columna, libris circa pedes adiectis, vt alibi diximus, quod maribus Argiuorum, qui prodierant ad bellum, ad vnum cæſis, fœminas armarit, & cõtra hoſtes eduxerit, eosq; vrbis diripiendę ſpe profectos retrocedere coëgerit. Exemplum muliebris virtutis inter paucíſsima ſæpe commemorandum. E

ISOCRATES.

ISocrati verò eloquentiæ magiſtro, ſtatua in columna decreta eſt ab Atheniẽſibus, quòd octo iam & nonaginta natus annos, ab inſtitutione nunquam ceſſauiſſet.

APOLLO AGYIEVS.

COnſpicuæ fuerant apud Græcos columnæ quædã in coni formam deſinẽtes, quas ante fores erigebant Apollini ſacras, vt verò quidam dicunt, Baccho, vt pleriq; alij, vtrique: nam idem vtriuſq; numen eſſe, oſtenſum alibi. Hinc Apollinem Horatius Agyieum nuncupauit. Eas nonnulli aras vocauerunt, ſed columnarũ omnino habere ſpeciem non inficiantur. F De his apud Sophoclem:

Ignibus odoris aræ Agyienæ nitent, Suffitu halantes myrrhæ lachrymas barbaro.

Sed cur non Græcos potius verſus apponimus?

λάμπει δ' ἀγυιεὺς βωμὸς ἀτμίζων πυρὶ σμύρνης σταλαγμοὺς βαρβάρους εὐοσμίας.

VICTORIA DE Perſis.

Ea verò decauſa Agyieus dicebatur, quòd huiuſmodi columnæ in compitalibu s vicaneisq; vijs erigi conſuerunt; ἀγυιαὶ enim viæ quæ ab vtraque parte exitus habent.

EXcogitatæ etiam ſunt columnæ trophæorũ vice, quæ victoriam oſtenderent, cuiuſmodi porticus cognomento Perſica Lacedæmone viſebatur, victoriç illius index, quam Pauſanias Ageſipolidos filius conſecutus eſt Platæo prælio, vbi parua manu ingentes hoſtiũ copias profligauit, in cuius pręclari facinoris memoriam ſtatuas habitu Perſico pro columnis porticu ſubiecêre.

CARY-

A CARYATARVM OPPROBRIVM.

SImile in Caryatas Peloponneſi populos exemplum editũ, quorum mulieres matronali habitu,ſtola quippe ad pedes vſq; demiſſa,in captiuitatem abductæ ſunt,viris prius ad vnũ cæſis,totius Græciæ in eos cõſpiratione facta, quòd Perſicas partes aduerſus Græciam ſecuti eſſent. Hiſtoriã in exemplo poſuit Vitruuius.

BELLVM.

ALiqua etiam columna belli ſignificatum habuit, vt quæ Romæ olim erat ante Bellonæ templum,ſuper quam,quotieſcunq; bellum cuipiam indiceretur,haſtam iaciebant,eius ſcilicet ominis cauſa,quòd ſpes eſſet per huiuſmodi ſuſceptum bellum aut hoſtes à finibus ſummouendi, aut vltra præſcriptos fines imperium proferendi. Ea autem columna Bellica dicebatur.

SECVRITAS.

INuenire eſt in numis aliquot columnam ad ſecuritatẽ additã,vt in eo quem IMP. CÆS. VAL. HOS. MES. QVINTVS AVGVSTVS cuſit. Ibi enim muliebre ſignum molli &
B eneruato habitu ſtans, læua columellæ innititur, dextera palmæ ſurculum tenet ſupra verticẽ exporrectum: inſcriptio, SECVRITAS AVG. Quæ quidem ſpecies cùm fortè antiquitùs fieri ſoleret, facilè credendum purpureos Tyrannos hinc ab Horatio dictos,

Metuere Fortunam Iniurioſo ne pede proruat,
Stantem columnam, Atq; ita ſublimi deiiciantur loco.

FIRMITAS.

NAm vetuſtiſsimũ omnino columnarum inuentum ad firmitatem fuit,quæ præſertim viriles appellatæ ſunt, quas alio mox vocabulo, vti ſuperius dictum, Doricas vocauerunt. Nam cùm Græci olim in colonias miſsi per Aſiæ loca Caribus finitima regionibus quibuſdam occupatis ædem Apollini Panionio ædificare ſtatuiſſent,nullaq; adhuc eſſet ſymmetriæ proportio,nulla dimenſionis norma,cõmenti tamen ſunt à pedis mẽſura, quæ ſexta pars eſt virilis corporis,columnas dimetiri,rati ſic firmitatem ædificiis duraturã appoſuiſſe: eaſq;
C columnas nudas,ſine vllo prorſus ornatu,vt virilem omnino ſpeciem præ ſe ferrent, erexêre. autor Vitruuius. Sedenim & in diuinis literis colũna pro firmitate accepta, vbi prophetico ore dicit Dominus, Ego cõfirmaui colũnas eius, de terra loquens, non vtiq; quòd eam columnis ſubnixam eſſe diceret,ſed virtutẽ, quæ terram in medio rerum omnium ſitam ſuffulcit ſuſtinetq;,per eam loquendi figuram ſymbolicam, ſeu dicere maius hieroglyphicã, nobis indicauit. Eam vtiq; firmitatem columnas appellari Baſilius etiam interpretatur, & aliis ſæpe locis inſtrumenti veteris eodem ſignificato columnæ accipiuntur.

MVLIEBRES COLVMNÆ.

CVm verò Dianæ etiã ædem conſtruere vellent, gracilitatẽ in columnis ad muliebris corporis effigiem cõmenti ſunt,eaſq; octaua parte craſsitudinis produxêre, ſpira etiam pro calceo ſuppoſita, capitulo volutiſq; vti capillamẽto concriſpatis, atq; aliis muliebrem mundum referentibus ornamentis additis.

VIRGINALES COLVMNÆ.

ADditæ his virginales etiamnũ columnæ, quæ Corinthiæ nuncupatæ ſunt, & gracilitate & ornatu, propter ætatis teneritatẽ, & hilariores, & venuſtio-

res. Puellæ ſiquidem & ſumptuoſius, & magnificentius ornari ſolent, quàm matronæ, quas cum vittis ſtola ſatis deceat ad honeſtatem. Neq; negarim, ſuccreſcente in dies hominum diligentia, aliis atq; aliis dimenſionibus columnas excidi cœptas. D

CALATHVS CERERIS.

OBſeruatio calathi, qui locorum vbiq; Cereris capiti ſuperponitur, de quo multa in alio cõmentario, cur id facere conſueſſent Ægyptij, diſſeruimus. Effecit itidem vt capitula in calathiſcorum effigiem columnis præſertim Corinthiacis ſuperaddi placuerit, quamvis Græci omnia ſuis inuentis libenter adſcribunt, & Callimachũ quendã cognomento Catatechnon prędicãt, qui genus id capituli primus excogitauerit, veriſimili etiã fabula, vt ad confingendũ feliciſsimi ſunt, adinuenta: Mulierem quippe Corinthiã quandã, amiſſa filia corpus ſepulturæ mandaſſe, ac ſuper tumulum calathum rebus iis oppletum, quibus maximè nata dum viueret, oblectabatur, ſtatuiſſe, atq; demum teſta ſuperimpoſita coopertũ reliquiſſe: accidiſſe verò vt calathus ille caſu ſuper acanthi radice ibi nata inſideret. quare verno adveniente tempore gramen id pullularet, & calathum foliis primùm amiciuerit, mox & floribus ornarit, cumq; cauliculi procreſcerent, obſtaculo ſuperſtratæ teſtæ concuruati, capreolos in volutarũ ſpeciem complicarunt: quo quidem obſeruato, ingenioſus faber venuſtam eam capitulorum ſpeciem meditatus ſit omnium applauſu cõformare. Commentum quidem hoc eo fauore legentium exceptum eſt, vt architecturæ magiſtri ſine vlla prorſus contatione illi aſſenſiſſe videantur. E

DE MVTILIS.

OBſeruare etiam eſt in omnibus ferè veterum ædificiis imagunculas quaſdam nunc virili, nunc bouilla, nunc alterius animalis facie, quæ vel mutilos, vel coronas ſuſtentant. Id ab Ægyptiacis inuentis non omnino alienum ſuo legitur ſignificato.

ATLAS.

NAm quantum ad humanã pertinet effigiem, Atlantem, totius quippe ponderis patientem, id ſignificare dicũt: & huiuſmodi ſuſtentacula nimirum à Græcis Atlantis nomine nuncupantur, quæ cur à Latinis telamonas vocari nonnulli dicunt, & antiquis architectoribus, & nobis incompertum eſt: ſi quid tamen ariolari licet, τελαμῶνας ſcimus eſſe lora, quibus ſuſtinetur clypeus, quibuſque brachium inſertatur, atq; etiam vinculum, quo enſis vel appenditur, vel manui nonnunquam, ne vehementiori aliquo excutiatur ictu, adalligatur: quare crediderim à ſuſtentando deſumptum nomen: τλάσαι enim, τολμῆσαι καὶ τλῆναι eſt, quod pati, & tolerari Latini dicunt. Illud ſuper Atlante vulgatum, geſtare eum humeris vniuerſam mundi machinam, de quo Maro: F

Ubi cœlifer Atlas Axem humero torquet ſtellis ardentibus aptum.

Inde ſcilicet fabula conficta, quòd is omniũ primus Solis & Lunę curſus, ſyderumq; omnium motus, ortus & occaſus, certa quadam moueri lege deprehendiſſe creditus, eaq; diligenter obſeruata mortalium vſui promulgaſſe. Quòd verò pro Atlantibus bouilla etiam capita fieri ſolita dicebamus, vidimus id apud Melinos Romæ: habet enim Petrus compater meus bouillum caput aheneum quatuor circiter vnciarum magnitudine, pulcherrimè fabrefactum, eo geſtu vt aliquid omnino ſuſtentaſſe videatur, de quo tamen alibi diximus.

A
DE PERPENDICVLO.

QVando verò in hæc ædificiorum opera prouecti ſumus, quid ſibi velit etiam Perpendiculum, explicemus.

ÆDIFICATIO, VEL POSITVM.

AEdificationem, vel poſitũ aut conſtructum opus, per id appenſum linea, libratumq́ꝫ, denotabant. Nullo enim pacto erigi poſſent ædificia, niſi facierum angulorumq́ꝫ rectitudo per perpendiculorum indaginem exploraretur: eaq́ꝫ præcipua eſt obſeruatio in ædificiis moliendis, vt ſtructuræ omnes perpendiculo reſpondeant, neque proclinationes, vt vocabulo vtar Vitruuiano, in partem vllam habeant.

RECTVS TENOR.

TRanſit & ad res alias id ſignificatum, & ad perpendiculum amuſsim adiiciunt, cùm quid vndecunq́ꝫ & quoquoverſum delibratum directum ve ſignificare voluerint: vtriuſque enim munus eſt, vt iuſtus tenor, ipſaq́ꝫ rectitudo adinueniatur. Sed perpendiculum in iis deſeruit, quæ ſurrigenda ſunt: amuſsis, & planis & obliquis, & omnibus denique vniuſcuiuſque corporis lateribus,
B per quæ recta linea fuerit deducenda.

DE CARDINE.

AD fabricam omnino pertinet cardo: quare ſi quid ſuper eo dicendum ſit, hoc potiſsimùm loco differendum.

AVTORITAS VEL SVMMA.

HAbet verò ſignificatum ab eo munere, quod in valuis, oſtiisq́ꝫ ſuſtinendis præſtat, ita vt nunc dignationem, nunc autoritatem, nunc rei ſummam ſignificet, ex arbitrio ſcilicet aut miniſterio cuius res vnaquæq́ꝫ pendeat, cui'q́ꝫ rerum pondera innitantur. Hinc in litibus & cauſis tale aliquid appellatur cardo, à quo ſcilicet tota perſuadendi ratio pendére videatur, quóve omnia congeruntur argumenta, ſitq́ꝫ ſtatus is, circa quem tam rei quàm accuſatoris conatus omnis vndecunq́ꝫ exerceatur.

CARDINALES SACERDOTES.

HAbet & pietas noſtra dignationis gradum à cardine nuncupatum. Nam veluti cardines in oſtiis admittendi excludendiq́ꝫ arbitri videnẽ, ita illi ad-
C mittendorum exigendorumq́ꝫ operum, quæ ad Chriſtianam faciant pietatem, conceſſamq́ꝫ ſummo Pontifici autoritatem poteſtatemq́ꝫ tuendam, autores honorificentiſsimi perhibentur. Fratres hos appellat Põtifex M. decretaq́ꝫ omnia, legesq́ꝫ in comitiis iſtius ordinis perlatę, de conſultatione eorum, tametſi omnia per ſe poſsit, ſancire ſe profitetur. Is enim honos eis habetur, vt huiuſmodi ſententiarum rogationes in acta ſumma cum fide referantur.

PIERIVS VALERIANVS AD HIERONYMVM FRACASTORIVM, DE IIS QVÆ PER Palmam & Laurum ſignificantur, D

EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

QVamvis parua admodum inter nos conſuetudo fuerit, eóq; ſeceſſu Olivetano Veronenſis agri, quo mihi per continuum triennium frui temporum eorum permiſit quies, dum tu Veronæ tuis, ego ibi meis tum ſtudiis tum negotiis incumbebamus, vix ter facultas data, vt eſſe vnà poſſemus: neq; antea te Patauij, quò me ad Philoſophiæ ſtudia contuleram, videre licuerat, quod inde paulò antè diſceſſeras, quàm ego adveniſſem: tua tamen te virtus ita mihi ex eo tempore conciliauerat, vt quem ob ſummum ingenium, ſummámq; doctrinam plus te vno diligerem, certè neminem haberem, omnium enim voce cõmendationeq; politiſſimis literis, & liberalium omniũ artium ſtudiis florebas, clarúſque & celebris habebare, vnde meus erga te, quem adhuc ex facie non agnoſcebam, cœpit cultus, qui mox cum ætate accreuit ſimul, maioribus ſcilicet in dies ad virtutem profectúmq; tuum additis incrementis. Ab eo verò tempore quo bella illa calamitoſiſſima, tam aſpera, tam continua, B *me non modò ex tranquillo eo ſeceſſu exturbauerunt, verùm tota etiam patria expulerunt, quandiu foris profugus, errabundus, inops vixi, tui ſemper memor, atque ſolicitus fui, quòd vicem etiam tuam, & bonorum omnium ingemiſcebam, & vbicunque locorum ciues tuos diſperſos etiam ipſos comperiſſem, nunc per Aligeros fratres Petrum & Ludouicum, nunc per Alithæum, Zauariſium, Turranios, nunc per alios amicos tuos, quos doctrinæ nomine veneror, curabam vt meus erga te amor tibi fieret perſpectiſſimus: idq; officij ab aliquibus ex his mihi non indiligenter præſtitum confido. Sed quoniam vel his teſtibus tam locupletibus mihi nondum ſatisfaciebam, decreui tandem quaqua ratione poſſem, aliquod huiuſmodi mei erga te animi ſignum manifeſtius exhibere. Igitur cùm labores meos in Aegyptiorum hieroglyphica explicanda recenſerem, pluráq; id genus cõmentaria in amicos diſtribuerem, túq; non in poſtremis eſſes, plantas duas inſigniores elegi, Palmam & Laurum, eáſq; à noſtratibus longè diuerſas, ex Aegyptiorum quippe lucis à me primùm in Italiam translatas, quas tibi dono mitterem. Palmam quidem, ob ſublime illud ingenium tuum, quod ad excelſa quæq; proſpero euentu ſeſe attollere contendit, cuius euectus pennis toto primùm cælo Epicyclos ſummouiſti, tótq; priorum Aſtrologorum machinas demolitus, facilem & permeabilem Planetis viam complanaſti. Laurum autem, quia tu re optimè in cælo geſta, ad infima mox terræ loca deſcendiſti, tanquam* F *Hercules alter triumphabundus: ſed qui in ſuperiorem orbem non, vt ille, de viſceribus terræ Cerberum traxeris, qui aconitum ad mortalium perniciem euomeret, ſed ab Antipodibus Siphylum illam tuã admirandi vigoris plantã aſportares, quæ morbis omnibus, tam cognitis, quàm incognitis, præſentanea remedia, & incolumitatem efficaciſſimè conferret. Quod verò ad plantas attinet, ſpero eas à te benignè ſuſcipiendas, déq; earum ſurculis amicitiæ noſtræ firmitatem colligari poſſe, quam diuturnam perpetuámq; fore mihi perſuadeo: quia meus erga te amor, cultus, & obſeruantia, talia mihi pollicentur: túq; vt ameris ab omnibus, ingenij, doctrinæq; tuæ monumenta, vno doctorum omnium ore celebrata depoſcunt: quorum quidem operum, ſtudiorúmq; tuorum omnium felicitatem agnoſcimus, & omnium poſteritati celebrem & illuſtrem fore plurimùm & ex animo gratulamur.*

DE

A

DE PALMA.

PALMÆ ſignificata plurima traduntur, quorum præcipuè quatuor
ex grauiſsimis autoribus ſeligere viſum eſt: quippe annum, menſem,
iuſtitiam ſiue æqualitatem, atque victoriam: quorum ſignificatuum
cauſæ diligentius examinandæ ſunt. Reliqua, vtpote manifeſtiora,
ſponte, nulla ſolicitata cura, provenient.

ANNVS MENSI'SQVE.

CAuſę verò cur annũ Palma ſignificaret, tris eſſe perhibentur, eaq́ꝫ omnium
prima, quòd ſola omnium arborum per ortus Lunę ſingulos, ramos ſingu
los progenerat. Atqꝫ ita etiam ſignificatum menſis obſeruauerunt, vt per ſingu-
los Palmæ ſurculos, menſes totidem adnumerarẽt. Par itaqꝫ vt ſi annus exprimi
debeat, Palma duodecim ramis prædita figuretur. Sed enim, etiam ſi hæc nõ ad-
fuerit curioſitas, annum omnino ſignificabit, vel quantum ad menſem attinet,
quòd in oſsiculis eius ea maximè figura expeteretur quæ lunata eſſet, quam con
tra faſcinationes pollere plurimùm arbitrabantur. Lunam aũt maximè cauam,
B qualis eſt cùm octo & viginti dierum numerũ expleuit, cornibus ſcilicet infernè
deiectis, menſis indiciũ eſſe in cœleſtibus loco ſuo dictũ. Dianaq́ꝫ ipſa apud Ho
merũ Apollinis hymno, menſis & anni arbitros paritura, Palmã amplexata de-
ſcribitur. Altera cauſa eſt, quòd Palma, vti Babylonij tradunt, referente Plutar-
cho, trecẽtas & ſexaginta vtilitates mortalibus elargitur, ideóqꝫ anni ſimulacrũ
& inſigne: tot enim diebus annus conſtat, intercalaribus quinque, de quibus in
Vulture, ſubductis. Alia ratio eſt, quòd palmæ ſatus quatuor ex lignis, ſiue oſſa
ea maluerimus appellare, quæ, vti paulò antè dictũ, in eius fructibus inſunt, fieri
ſolet, quæ bina iuxtà compoſita ſubter, binaq́ꝫ ſupernè colligantur, pronaq́ꝫ o-
mnia ſeruntur, quorum inde radices amplexu mutuo connectuntur, atqꝫ ita pri
mi ortus promiſcui coaleſcunt, & vnus ex cunctis caudex conficitur.

Annus quoqꝫ ſolaris quatuor qualitatibus conſtat, quæ tamen ita mutuò cõ-
necti videntur, vt fallente de die in diem qualitatis ipſius mutatione, vnus qua-
ſi caudex fieri videatur.

TEMPORIS DIVTVRNITAS.

NOn diſsimulabo quaſi κ῀ παρέργοις, quod Quintius Græcus autor aſperum
C quendam locum, & admodum editum, ſuperatuq́ꝫ perdifficilem ponit, in
cuius vertice Palma conſurgat, cuius in cacumine inſideat virtus: ex montis vti-
que aſperitate labores varios, ex Palma temporis, vt Heſiodi interpres ait, diu-
turnitatem innuens. Non enim putabat quempiam ad perfectam aliquam vir-
tutem pervenire poſſe, niſi per labores, quos diu toleraſſet. Temporis autem
diuturnitas quo convenientius ſigno figuretur, quàm per id, quod anni & men
ſis habetur hieroglyphicum adeò manifeſtum? Sententiam hanc ita ſibi deſum
pſit Quintilianus: Deſinit in aduerſa niti qui pervenit ad ſummum, ſcandenti
circa ima labor eſt. Quod nos in adoleſcentia ita retulimus:

Incipit oppoſitam pedibus qui repere molem,
Eximio ſuperat grande labore iugum.
Vt tenet aerei placidiſsima culmina montis,
Languida felici membra quiete leuat.
Paſtus amaritiem rigidæ radicis acerbam,
Molliculi glutit dulcia mella faui.

Hoc ſophiæ aſperioris iter Superantule pergas, D
Dummodo poſt fellis pocula nectar habes.

ÆQVALITAS.

AEqualitatem verò ea de cauſa ſignificabat, quòd cùm initio Soli dicata fuerit ante laurũ, grauiſsimi autores aſſerunt, & Phœbum & victores hac, non alia quapiam arbore coronari ſolitos. Quę cùm ęquale eſſet victorum omnium præmium, æqualitatis inde ſymbolum aſſecuta eſt. Sanè Plutarchus & Pauſanias autores ſunt, Palmæ precium, qua multis in certaminibus victores ęquè coronarentur, à Theſeo primùm inſtitutum, cùm à Creta reuerſus in Delum appulіſſet, & Apollini ludos edidiſſet. Siue ea de cauſa ſit excogitatum, quòd arbor ea foliis ſit maximè æqualibus, ideóq; victoribus conveniret, quòd æqua eorum laus atq; præmium eſſet.

IVSTITIA.

FRuctum præterea reddit pari cum foliis æquilibrio, atq; hinc iuſtitiã ſignificari voluerũt. Præter hæc incorrupta eſt Palmæ materies, ac propemodum ſeniĳ neſcia, perinde ac decet incorruptos eſſe, neq; vnquã temerè flecti aliorum E quorunquã arbitrio, iuſtitię adminiſtratores. Folia demùm, niſi vi tollantẽ, nunquam amittit, quare illam congruenti epitheto ἀείφυλλον, atque etiam ἐμπεδόφυλλον appellauerunt, cùm & laurus, & oliua, & myrtus, ac aliæ quædam, quibus eſt perennis ſoliorum viror, ſuccreſcentibus aliis priora decutiant. Eademq; immobilitas expetitur in iuſtitia. Quòd verò ponderibus reſiſtat, & in aduerſum incuruetur, facere idem Iudices debent, atq; reluctabundi, ſeductores pellacesq; omnes detrectare, neque muneribus, neq; violentiæ cedere. In hanc ſententiam Leuitico celebrandis feriis XV menſis ſeptimi, Palmarum ſurculos, quos Græci ſpathalas à gladĳ forma vocant, legiſlator ſumendos præcipit. Theologi per eos iuueneſcentia iuſtitiæ germina interpretantur. Iuſtus enim, ait Pſalmographus, ſicut Palma germinabit, propterea quòd nihil eſt in vniuerſa Palma, quod reſpui debeat, ita tota ab intima medulla ad extremum vſq; folium humanæ neceſsitatis vſibus eſt commoda, idq; multipliciter, perinde ac in iis qui iuſtè viuunt nihil reperias, quod non vndecunq; vtile ſit ac commendabile.

SOL.

NEque quidem ea de cauſa tantùm Palma Solis hieroglyphicum eſt, quòd F anni viciſsitudines referat, quantum quòd figuram ſolarium radiorum imitari quodammodo videatur. Vnde ſacerdotĳ veteris autores, qui vt Proclus ait, à rebus apparentibus ſuperiorum virium cultum adinuenerunt, ab hac ſimilitudine ſolare quid in Palma eſſe arbitrati ſunt. Et apud L. Apuleium legas, myſtico eo ſacro quo initiabantur Iſidi, caput, ad ſolarium radiorum ſimilitudinem oſtendendam, Palmæ candidæ foliis in modum radiorum proſiſtentibus redimitum.

VICTORIA.

VIctoriæ demùm in Palma ſignificatũ, ex numis, picturis, ſculpturisq; omnibus vniuerſæ iam plebeculæ manifeſtum eſt. Eaq; elocutio toties vſurpata Ciceroni: Docto oratori Palma danda eſt. In quadrigis qui Palmam primus acceperit. Quam Palmam vtinam dĳ immortales tibi Scipio reſeruent. & ſimilia. Et cauſam multi prodidère, præcipuè verò Plutarchus Sympoſiacõn octauo, quam etiam poſuerat Ariſtot. nempe ſi ſuper arboris eius lignum, magnum quantumlibet pondus imponas, Palma minimè deorſum çedit, nec infrà flecti-

tur,

A tur, ſed aduerſus pondus reſurgit, & ſurſum nititur in contrariũ fornicata. Eaq́ue
de cauſa in certaminibus Palmam ſignum eſſe placuit victoriæ, quoniam, vti di-
ctum eſt, ingenium eiuſmodi ligno eſt, vt vrgentibus prementibusq́ue non ce-
dat. Videre verò eſt Palmam caudicibus ſurſum verſus collectis in numo Ne-
roniano, vbi idem ipſe aprum impetit veru, victoriæ nimirum, quam de confe-
cta fera conſecutus eſſet, hieroglyphicum. Et felicis augurij cauſa Auguſtus Pal
mam inter iuncturas lapidum enatam ante domum ſuam, in compluuium deo-
rum Penatium trãſtulit, vtq́ue coaleſceret magno opere curauit, Cæſaris factum
ſecutus, qui caſtris locum capiens, inter ſyluas, quas cędebat, repertam Palmam
conſeruari vt omen victoriæ iuſsit. Ad hæc Cæſarianæ victoriæ aduerſus Pom
peium in Pharſalia prælio commiſſo Trallibus Palma oſtentum dedit, exorta
repentè eodem fermè tempore, quo hæc geſta ſunt, penes Cæſarianæ ſtatuę ba-
ſin, quę in templo Victoriæ dicata erat: quamvis omnis circa ſtatuam locus na-
tura ſolidus, & duriſsimo lapide inſtratus eſſet. atq́ue huius generis oſtenta mul-
ta apud veteres memorãtur. Minimè verò prætereundus eſt numus æreus cum
B ingenti Palma, eaq́ue dactylis fœcunda, cuius inſcriptio eſt, A L. Æ. quæ dubio
procul victoriam Alexandriæ Ægyptiacæ ſignificat: quod vt magis explicetur,
ab altera facie ſpica eſt cum inſcriptione ΚΑΙΣΑΡΟΣ.

IVDÆA.

DEſumũtur hieroglyphica plerunq́ue à rebus quas egregiè aliqua regio ferat:
vt Cyrenaica per ſilphium, quod in Batti numis cuſum videas. À Palma-
rum verò feracitate Iudæa eius arboris pictura ſignificatur. Sanè in Titi numis
paſsim videre eſt eius prouincię ſimulacrũ arbori Palmæ adalligatũ, cum inſcri
ptione, IVD. CAP. Vbi verò inſcriptio eſt Cęſaris Veſpaſiani, atq́ue ibidem IV
DÆA CAPTA, mœſta ſedet ipſa manu quaſi faciem complodens, adſtat ipſe
iuxta Palmam. In alio cum eadem inſcriptione ſignũ eſt, quod dextera altè inni-
titur pilo, læua ſceptrum geſtat, læuumq́ue pedem iacenti galeæ ſuperponit.

IACTVRA.

COntrà verò, vel deiecta, vel caſu aliquo vitiata, iacturæ imminentis prodi-
gium habebatur: veluti ęnea illa quam Athenienſes in Delphici Apollinis
templo dedicarant, rei aduerſus Medos feliciter geſtæ monumentũ. Paulò antè
C quàm aduerſus Syracuſanos mouerẽt, infauſtæ ſignum expeditionis fuit, quòd
eius fructus, qui ex auro conſtabant, corui alites inauſpicatæ pluribus diebus
impetierunt, eosq́ue partim deuorarunt, partim deiecerunt.

NVPTIÆ.

SEd cur nuptiarum etiam ſignificatum in palma diſsimulemus? qui picturam
huiuſce rei tam elegantem legerimus apud Philoſtratum, Imaginibus, qui pa
ludibus & fluuiis hoc ſuperaddit ornamentũ, Palmarum quippe veluti fornici-
bus ductum, pontem fluuio ſuperiniectum. Nam cùm Palmarum alia mas, alia
fœmina ſit, inuicemq́ue maritali quadam copula coniugentur, maresq́ue attrahant
ad ſeſe fœminas, neque illæ congreſſum, quantumcunque adniti poſſunt, aufu-
giant, ſed vltrò ramis ab vtraque viciſsim contrà ad oſculum quodammodo ex-
porrectis, manifeſta dent mutui deſiderij ſigna, is duas, & huius ſcilicet & illius
ſexus Palmas in ripis fluuij oppoſitas è regione ſtatuit. Hic verò mas amore
correptus plurimùm incuruatur, altéq́ue ſeſe ſupra fluuium protendit. Fœmina
verò, quantumlibet procul ſita ſit, neq́ue apprehendi poſsit, inclinat ſe tamen, &
obſequij quoddam & ipſa ſtudium præ ſe fert. Aquã itaq́ue quodã veluti ponte

coniungunt, difficili tamen & inaceeſſo tranſitu, propter foliorum aſperitatem. D
Hanc vtiq; ſpeciem ex Philoſtrato qui pinxerit, nuptiarum & cõiugalis amoris
hieroglyphicum, ex ipſius naturę gremio deſumptum, ſumma etiam eum venu-
ſtate deſcripſerit. Quò verò maior huic argumento ſit fides, eam palmarij dili-
gentiã adhibent, vt mares eo ſaltem interuallo à fœminis diſtent, vt puluis ven-
torum flatibus à foliis ſublatus in fœminarũ folia incidat, quod ſatis ad fœcun-
ditatem facere compertum eſt. Sed mirum dictu, quòd ſi qua procul à mare ab-
ſtiterit, vt neque puluis, neq; aura, odórve eius ad eam permeare poſsit, excogi-
tauerunt coloni funem à mare religatum ad fœminam vſq; producere, atque ita
quaſi maritali vinculo copulatam, maſculo viru clanculum per funem irrepen-
te fœcundã fieri, quæ prius in ea ſterileſcebat ſolitudine. Diophanes autor Græ-
cus, Florentinum citat, qui ſuis in Georgicis multa de Palmę amore conſcripſit,
contabeſcere eam maris deſiderio, quod nulla diſsimulatione profiteatur, mo-
dò radices verſus eum porrigens, modò verticis in eum proclinatione, fructum
ferre pernegando, agricolamq; demum cogi amantẽ huic inueſtigare, qui mul-
tas Palmas mares manu amplexuq; cõtingat, mox ad amore perditam rediens, E
eam amplexetur, attrectetq; manibus. Flores quoq; mari prius impoſitos tollat,
& ſupra fœminæ verticem imponat. Quæ ne quis fabuloſa ſuſpicetur, iſtiuſmo-
di amoris exemplum atque coniugij noſtro dedere tempore. Siquidem vir cla-
riſs. Iouianus Pontanus, homo minimè futilis, & quem fabulas pro hiſtoria, de
re maximè ſuo tempore omnibus conſpicua, ſcribere puduiſſet, duas celebrat
Palmas, marem vnum Brunduſij, fœminam alteram Hydrunti, quæ diu ſteriles
permanſerint, donec ſcilicet paulatim ſuccreſcentes, nondum alterã altera con-
tueri poterat: vbi verò tantum adoleuêre, vt ſeſe inuicem conſpicere potuerint,
longo quantumlibet multorum ſtadiorum tractu diſsidentes, fœtificare cœpe-
rint. Sed cur non ipſum audiamus?

Brunduſij latis longè viret ardua terris
Arbor, Idumæis vſq; petita locis.
Altera Hidruntinis in ſaltibus æmula Palma,
Illa virum referens, hæc muliebre decus.
Non vno creuere ſolo, diſtantibus agris,
Nulla loci facies, nec ſocialis amor. F
Permanſit ſine prole diu, ſine fructibus arbor
Vtraq; frondoſis & ſine fruge comis.
Aſt poſtquam patulos fuderunt brachia ramos,
Cœpere & cœlo liberiore frui,
Frondoſiq; apices ſe conſpexere, viriq;
Illa ſui vultus, coniugis ille ſua,
Hauſere & blandum venis ſitientibus ignem,
Optatos fœtus ſponte tulere ſua.
Ornarunt ramos gemmis, mirabile dictu,
Impleuere ſuos melle liquente fauos.

Eſt idem amor in Piſtaciis, ex quibus ſemina cùm panguntur, mas & fœmina
committi debent coniunctis naturis, ita tamen vt mas ad Fauonium
dorſum vertat, vt monet Demageron.

A INNOCENTIA.

NE verò noſtratia prætereamus,in ſacris noſtrorum literis eo loco vbi,Statura tua ſimilis facta eſt Palmæ, legitur, Ambroſius ſignificari ait viriditatem pueritiæ,atq; naturalem eius innocentiam,quam à vitæ primordio receperimus, ſeruandam eſſe, & vt fructum nullo foliorum defluuio ſuo tempore maturemus,admoneri.Idq; de Aſſertore noſtro piorum conventus canere, Iuſtus vt Palma florebit. Tardè verò proficit Palma, ſed diu in viriditate perſiſtit, ait Eucherius:ita Eccleſia ſancta per multas difficultates ad firmum fidei ſtatum venit,auctaq; iam & propagata,ſtatura nimirum diu.

PIORVM VITA.

SIgnificat & pioru͂ vita͂ Palmæ ſpecies,propterea quòd ſicut interior eius caudex & tenuis eſt,& corticu͂ ſcabritie perplexitateq; viſu minimè iucundus:ſuperior verò pars viſenda,tum trunci tum ramorum amplitudine, amœnaq; pulchritudine viriditatis expanditur, ita piorum conditio prima facie contemptibilis videtur,ſed in mirifica͂ demum exit morum virtutumq; pulchritudine͂. Sed B cur non ipſa Eucherij ſanctiſsimi doctiſsimiq; viri verba ſubtexam, in hanc ſententiam? Habet quidda͂ aliud Palma, quo à cunctis arboru͂ generibus differat. Omnis enim arbor quæ in ſuo robore iuxta terra͂ vaſta ſubſiſtit,creſcendo ſuperius anguſtior euadit,& quantu͂ pauliſper ſublimior,ta͂to in altu͂ redditur ſubtilior.Palma verò tenuis ab imo inchoat,& iuxta ramos aut fructus ampliori robore co͂turgeſcit. Quibus itaq; alia arbuſta niſi terrenis me͂tibus aſsimilari poſſunt,inferius vaſta, ſuperius anguſta? quia nimiru͂ omnes mortaliu͂ in hoc ſeculo degentiu͂ delectationes in terrenis rebus ſunt fortes,in cœleſtib.debiles. Pro temporali enim gloria vſq; ad morte͂ appetunt deſudare:pro ſpe verò perpetua ne parum quidem in labore ſubſiſtu͂t.Pro terrenis lucris quaslibet iniurias tolerant,& pro cœleſti mercede vel tenuiſsimas vnius verbi contumelias ferre non poſſunt.Vt terreno iudici totos dies aſsiſtant,fortes ſunt:in oratione verò cora͂ Domino,vel vnius horę momento laſſantur.Sæpe nuditate͂, vigilias, fame͂ pro acquirendis diuitiis & honoribus tolera͂t,& multa ſe abſtine͂tia cruciant:quod bis aut ſemel in hebdomada pati pro ſalute animi, grauiſsimu͂ ducu͂t. At contrà ex ęqualitate Palmaru͂ deſignant iuſti, qui vita proficiu͂t,qui nequaqua͂ in terre- C nis ſtudiis ſunt fortes,& in cœleſtibus debiles,ſed longius atq; diſta͂tius ſtudioſos ſe Deo exhibent,quàm ſeculo fuiſſe memineru͂t.Rectè itaq;, vti ſuprà dictu͂, Iuſtus vt Palma florebit. Illud addam ex ſextis Hebręorum caſtris apud Hieronymu͂:Veluti XII dulcis aquæ fontes ad Elim reperti, XII indicaru͂t Apoſtolos,de quoru͂ fontibus aquę deriuatæ, vniuerſi terrarum orbis ariditate͂ affluenter irrigarunt,ita Palmę numero ſeptuaginta cibum oſtenderunt,quę mortales à totide͂ ſecundis Apoſtolis appoſitu͂ eſſent accepturi. Cibus enim doctrina,vti ſæpius dictu͂.Quonia͂ verò Crux Domini,quæ Palma ea eſt,in qua͂ aſcenſurum eſſe Dominu͂ Prophetæ prædixerant, longo ſtipite & in altu͂ ſurrecto, in tranſverſumq; latè porrecto fuiſſe fert͂, ſignificaſſe etia͂ videt͂ illud antea dictu͂, Cùm exaltatus fuero,omnia traha͂ ad me:ipſa em͂ manuu͂ extenſio duos populos Iſraëliticum & Ge͂tilem ad Deu͂ trahere,& in vnu͂ co͂gregare videbat͂, vt ſeniores dixiſſe ſcribit Irenęus:no͂ ab re fuerit,vt piis quæcu͂q; ratione poſſumus ſatisfacere ſtudeamus,ſignu͂ id & victorię et ſalutis,quo pacto pij veteres figurarint,adſcribere.Co͂tus erat prælongus, cuius apex in ę Græcæ literæ ſimilitudine͂ incuruabatur:inde pauló infra x Græca identide͂ litera ſua inſignis decuſſatione addita

erat, id Chriſti nomen oſtentat. Inde qui Crucis ſignũ faceret bacillus tranſverſus, cui velũ aut mappula ſolebat appendi vexilli loco. Hæc duo ſignificabant apud Græcos, quorum characteribus ſignata erant, CHRISTVS PASSVS, aut CRVCIFIXVS. Inde pro delubro pedamentoq́ aliquo, vaſis alicuius forma, orbiculis, aut ouis, aut aliis geſtaminibus caſtrẽſi more altero ſuper alterũ ſuffixis ſubiiciebantur, in hũc ſcilicet modulum. Quod vltimo loco ſubiecimus, forma loculi eſt, in quem vexilla figebantur, de quo alibi plenius. Agitè verò qui ſignum hoc ſequimini, & in eius imperium iuraſtis, ſalutẽ vobis atq; victoriam inde certiſsimam pollicemini. Non enim tumultuarium hoc, aut temerè concitatæ cuiuſpiam multitudinis fortuitum eſt ſignum, quod elemẽta porrò omnia, quod humana omnis natura, quod bruta, quà licet, exprimere conãtur. Diſſecatur terra punctis quatuor, à quibus ductæ lineę crucem figurant. Puncta, Oriens & Occidens, Septentrio, Meridies. Sãctius in ea animal Homo, brachia cùm precatur in crucem extendit, vel ſaltem pectus ſignat à fronte ad vmbilicum, vt deſcenſum à cœlo in terras noſtri numinis indicet, mox ab læua, à corde quippe ad dexterã papillam (in dextera enim bonorũ operũ motus) crucem delineat. Per mare verò quæ volitãt nauigia, ſi optatũ curſum arreptura ſint, antennas malo in crucis effigiem applicãt: quęq; cœlum alites ſecãt, paſſis alis crucem oſtentant. Nos igitur faciem & pectus cruce ſignati, tutius & animoſius vnũquodq; virtutis opus aggrediamur, fluxarum cogitationũ inundationes tranſeamus incolumes, prępetiq; volatu ſupra cœlũ attollamur, adminiculo ſignoq; crucis omnia feliciter executuri, ſtratisq; & ſuperatis doloſiſsimi hoſtis inſidiis, eiusq; conatibus euerſis, in Domini noſtri cruce tantum gloriati, trophæa, more veterum, victoriarumq; triumphos ipſa cruce deſignata ſuſpendamus.

D E L A V R O.

VVlgatum illud eſt, Laurum Apollinis inſigne perhiberi, eiusq; fronde, Palma iam poſthabita, eius ſimulacra coronari. Neq; tantum ea de cauſa, ꝙ Laurus in ore palumbi vim medicã indicet, quæ pleriſq; volucribus præſentaneo eſt remedio, quantum quia ſit, vt Euſebius ait, ignea, ideoq; à dæmonibus maximè odio habetur. Vſta præterea reſonat, quòd quandam pręd icendi vim habet. Igniſpicium enim nõ tantùm ſplendore, verùm etiã crepitu portendit, frequentiſsimo poëtarũ omniũ aſſenſu. Ferunt verò Empedoclem, qui animã eſſe igneã ſtatuebat, Lauri natura cõſiderata dicere ſolitũ, ſi homini ſit in animaliũ quodpiã tranſmigrandũ, optandũ maximè vt in leonẽ tranſiret, cõmodiſsimum enim id animæ quę hominẽ incoluiſſet hoſpitiũ futurũ. Sin verò arbor eſſet ſubeunda, in nullã cõmodius ꝙ̃ in Laurũ fieri tranſmigrationẽ. Pindarus atq; Callimachus Apollinẽ memorãt interfecto Delphico dracone Laureã induiſſe quaſi ſupplicẽ: erant enim ſupplices coronati apud Veteres. Ariſtophanes dominũ et ſeruum oracula conſulturos coronatos inducit, Pluto. Quin & Liber Lauro coronabatur, in qua ex Indis triumphaſſe fertur:

A dieſq; in illum ſolennes, magna olim corona dicebantur, vt tradit Tertullianus. Laurea itaque Apollini & Baccho ſacra, illi vt Deo telorum, huic vt Deo triumphorum. Quanquam & Myrto milites redimiri ſoliti: ita Claudius Saturnius, qui librum edidit de coronis. Eſt & alia ratio cur Laurus Apollini ſacra dicatur: legimus enim apud Serapionem Aſcalonitam, Lauro ad dormientium caput appoſita, vera videri ſomnia. Id ipſum Antiphonem, Philocrum, & Artemonem, qui de ſomniorum interpretatione ſcripſerunt, aſſeueraſſe cõperimus. Neq; quidem Euſtathij interpretamentum ſuper hoc, parui fecerimus, qui Daphnen ideo dictam ait, quòd δα intenſionis particula, & φωνεῖν, quod loqui & canere eſt, in compoſitionem accedant. Apud Heſiodum interpres Theogoniæ, Laurum ait εὐφυεῖν πρὸς τοὺς ἐνθουσιασμούς. Hinc vaticinantes Lauro coronari ſolitos ait interpres Ariſtophanis. Et qui bella ſequebantur vates, in ſumma galea Lauri conum geſtabant.

VATICINIVM.

B QVocirca non imperitè Aphthonius Laurũ vaticinij ſymbolum eſſe dicit, quã μαντικὸν φυτὸν Dionyſius in pręceptis de Panegyricis ſcribẽdis appellat. Nam quòd vates δαφνηφάγοι vocitarentur, non ex eo tantùm, quòd ille dixerit, Laurumq; momordit: & Sibylla apud Tibullum, Sic vſq; ſacras innoxia Lauros veſcar, deſumptum eſt, verùm etiam ex Sophoclis Caſſandra dicentis, δάφνην φαγὼν ὀδόντι πρίω τὸ στόμα. Eodẽ modo Lycophron, δάφνην φαγὼν φοίβαζεν ἐκ λαιμῶν ὄπα. Porrò Daphnem puellam, vt Plutarchus ſcribit in Agide, Paſiphaës nomine Spartani coluerunt, quæ oracula, vt aiunt, certiſsima ſit dare ſolita.

CVSTODIA.

PRo cuſtodia verò Laurũ poni, & incolumitatis eſſe ſymbolum ex Proclo didicimus, qui veteres ait Laurum tutelæ conſecraſſe, & in ſacrificiis, & in locis vbicunq; vel ſata, vel affixa fuerit, incolumitatem præbere. cuius rei nõ ignarus Ouidius, tutelæ huius ergò illud de Lauro dixit: Mediamq; tuebere quercum. quod ita mihi libet interpretari, vt ad ciuicæ coronæ ſoſpitametum & tutelam ſtatueretur: id quod ex numis quibuſdam intellexi, in quibus ciuica poſita eſt, quam duo laurei rami circumplectuntur, non ipſi in coronam deducti, ſed ad oſculum quodammodo adcuruati. Literæ, OB CIVIS SERVA-
C TOS. Duo huiuſmodi ſunt apud me, in quorum vno literæ circumductæ, C. GALLIVS. C. F. LVPERCVS. III. VIR. AAA. FF. In altero, L. NEVIVS SVRDINVS. III. VIR. AAA. FF. Quid verò ſibi velint clemẽta illa, quippe A triplex, & F geminũ, ſi quis quęſierit, ſciat id ſignificare, Auro, Argento, Ære, Flando, Faciundo. Inueniuntur verò & in Auguſti numis, & alibi. Eadem verò ſpecię ciuicam eam fuiſſe crediderim, quam Auguſti foribus affixam Ouidius ſcribit, quamvis nonnulli arbores ipſas ſatas putant, quia ita ſcriptum à poëta ſit:

Poſtibus Auguſtis eadem fidiſſima cuſtos
Ante fores ſtabis, mediamq; tuebere quercum.

Idem ſibi vult numus argenteus in quo duo Lauri ſurculi cum radicibus, in quorum medio erecta eſt columna Ionica, ſupra cuius capitulum carcheſium eſt, in medio parma affixa, cum literis S. C. Nam ab vtraq; columnæ parte in albo ſingulatim literæ E. X. adſcriptæ. Altera inſcriptio eſt, DIVVS AVGVSTVS VESPASIANVS. quod apotheoſin ipſam ſapit. Sed ex his ſatis ſuperq; eſt oſtenſum, Laurũ pro cuſtodia & tutela poni, & eorum quæ perpetuò

ſoſpitari, conſeruari, ac viuere volumus, ſignum. Accedit & illud ad ſoſpitamentum, quòd eius arboris folia fulmen non icit: eaq́ue de cauſa Tiberius cùm fulmina coruſcationesq́ue ſupra modum expaueſceret, cœlo turbido Laureã ſibi ſolitus eſt imponere, non ſecus ac eadem de cauſa Auguſtus ex vituli marini pelle cingulum geſtare. D

POETICA VIS.

QVæ quidem perennitatis aut diuturni tẽporis vita cũ à nullo magis, quàm à poëtis ipſis expetatur, meritò Laurus vnà cũ hedera, cuius circa vetuſtatem opus omne, poëtis dedicatæ ſunt: aliorum enim ſcriptorum autoribus non tam fama quàm vtilitas etiam quæſita, ſola poëtis gloria, & victuri nominis cupiditas inſita eſt, nec, vt eleganter & verè dixit Ouidius, petitur ſacris niſi tantũ fama poëtis. Quòd verò datum ſibi laureum ſceptrum à Muſis canit Heſiodus, laborem & diligentiã ſcribentis indicat, propterea quòd veluti ſunt amara lauri folia, ita virtutis ſudor, vel ipſo eodem teſte laborioſus. Vnde chartas Cornelij laborioſas Catullus pro magna laude celebrat. Nam cùm Heſiodus pauperibus fuerit parentibus genitus, veriſimile eſt eum non ſine magna difficultate proficere potuiſſe. Ita enim Zezes, quòd Muſę nouem eum Lauro coronarint, E labores & amaritudinem eius in doctrina comparanda commonſtrant.

AVTORITAS IMPERATORIA ET TRIVMPHALIS HONOS.

ESſe verò Laurum inſigne triumphantium, non ex eo tantùm quod apud Ouidium legitur,

Tu ducibus lætis aderis, cùm læta triumphum
Vox canet, & longas viſent Capitolia pompas,

quantum ex multis veterum monumentis innoteſcit. Illud quoq́ue ſatis conſtat, Imperatores triumphi Lauream ad Iouem Capitolinum ferre ſolitos, atq́ue eam in eius gremio relinquere. Laureata verò Imperatorum capita in numis paſsim habentur. Atq́ue hîc non incongruum fuerit ea quę de Laureto, vnde triumphaturi laureas ſibi decerpere conſuerant, memoriæ prodita ſunt, repetere. Liuiam quippe olim poſt Auguſti ſtatim nuptias Veientanum ſuum reuiſiſſe, ibiq́ue tum illi gallinam albam, quæ ramulum Lauri roſtro tenebat, à prætervolanti aquila, quæ illam rapuerat, in gremium demiſſam, cúmque nutriri alitem pangiq́ue ramulum placuiſſet, tantam pullorum ſobolem proveniſſe, vt Tranquillus ad ſua vſque tempora villam eam Ad Gallinas vocitatam atteſtetur. Tale verò Lauretum fuit, vt triumphaturi Cæſares inde Laureas boni ominis gratia decerperent. Fuitq́ue mos triumphantibus, alias confeſtim eodem loco pangegere. Adeò verò Laurus triumphantium propria fuiſſe videtur, vt obſeruatum ſit in huiuſmodi Laureto ſub cuiuſque obitum arborem ab ipſo inſtitutam elanguiſſe. Ex quo etiam prodigij cauſam intelligas, quod Iulij Cæſaris cædem præmonſtrauit, cùm pridie Idus Martias auis Regaliolus cum laureo ramulo Pompeianæ Curię ſeſe inferens, à varij generis volucribus ex proximo nemore perſequẽtibus ibidem diſcerpta eſt. Nouiſsimo verò Neronis anno, in quo Cęſarum progenies defecit, ſylua illa Veientana radicitùs omnis exaruit, & quicquid ibi gallinarum erat, interiit. Tali portento fuit Alexandro Seuero Laurus alia ingens & antiqua, quæ in palatio cuiuſdã ciuitatis, à qua proficiſcebatur ad bellũ quod contra Germanos parauerat, ſubitò collapſa, mortis itidẽ eius indiciũ habita. Contrà non temerè boni ominis Lauri folia, quæ circa Põpeij faſces F

illigata

A illigata fuerant, cùm longo itinere per arida & inculta loca iam exaruiſſent, eo tempore quo in vico quodam Galatię cum Lucullo in colloquiũ deſcendit, detracta, & à Lucullianis lictoribus recẽtia & viridia, quę penes eos plurima erãt, liberaliter ſuffecta: quod ſummã gloriæ, rerum à Lucullo geſtarũ ad Pompeiũ tranſituram interpretatum eſt, vt paulò pòſt ſubſecutũ. Et Romæ lamentabunda Luculli vox audita, Pompeius res meas in Aſia geſtas eleuauit.

PVRGAMENTVM.

SExtus ait laureatos milites currum triumphantis ſequi ſolitos, vt quaſi purgati à cæde humana intrarẽt vrbem; proindeq́ ſuffitionibus omnibus Laurum adhiberi ſolitam fuiſſe, vel quòd medicamento ſiccißima ſit, vel quòd omni tempore viret, boni ominis cauſa perpetua reipublicę viriditas hinc optabatũ.

VICTORIA.

QVantum ad aruſpicinã pertinet, Laurus victoriã aliquando præmonſtrauit: vt ea quæ in domo Alexãdri Seueri iam infantuli nata iuxta Perſicum arborẽ, intra vnũ annũ Perſicũ ipſam incremento mirabili ſuperauit: vnde aru-

B ſpices futurum prędixère, vt puer is olim Perſas euinceret, quod euentu poſtea comprobatũ eſt: ſub eo enim primò Perſæ ſerui apud Romanos fuère. Quare apud Virgiliũ ex ea deſumptũ doctrina legas de victore: Viridiq́ aduelat tempora lauro. Notum illud eſt, ſolitos eſſe imperatores Romanos, re bene geſta literas Lauro reuinctas mittere, victoriarũ & lætitiæ nuncios, quæ Laureatæ dicebantur, quod Epiſtolis ad Atticum, & alibi habetur. Hinc Ouidius:

Non ego victrices Lauro redimire tabellas,
Nec Veneris media ponere in æde morer.

Apud Marcellinũ, vbi de vanitate Conſtantij loquitur, ſuorũ ducum victorias ſibi adſciſcẽtis, laureatas literas mißitatas inuenies. Quare Plinius XV, Laurus Romanis præcipuè lætitiæ victoriarumq́ nuncia, additur literis, & militũ lanceis, pilisq́. Vnde legere eſt in Pompeij geſtis, cùm is in Arcadia equeſtre certamen ageret, ludi gratia aduenisse tabellarios ex Ponto, geſtantes iaculorũ cuſpides Lauro coronatas, ex quo læta nunciare antequam literas redderent cogniti ſunt. Mithridatem enim ſibi mortem conſciuiſſe nunciaturi venerant. Vi-

C ctores Delphis Pithijs certaminibus ea peculiariter lauro coronabantur quæ Delphica nominabatur, cuiuſmodi genere & triumphantes Romæ: ea enim longè viridior eſt, maximis baccis, atq́ ex viridi rubeſcentibus: vnde nonnulli commentati ſunt, in quatuor certaminum præmijs quę recenſentur ab Archia, per malum grandiores has Pythiæ Laurus baccas intelligi, de quo apud Lucianum videas de pomis in templo Apollinis decerptis.

IVRGIOSVS.

QVòd verò iurgioſum notari per Lauri ramum alicuius manu prætentum nonnulli dicunt, Græcorum cõmentum eſt, non Ægyptiorũ: idq́ deſumptum ex hiſtoria. Nam Bebrycia Laurus erat in Amyci portu, à qua ramũ quicunq́ decerpſiſſet, tandiu fieri iurgia ſolebant, quoad abijceretur: quod traditũ eſt ab Apollodoro libro primo de Ponticis heroibus. Sed enim particularia hæc inter hieroglyphica locum nõ habent, quia neceſſe eſt, quod rectè ſit exprimendum, id vniuerſo generi competere, vnde ipſa deſumitur ſignificatio.

REMEDIVM.

QVę verò de ſcipione laureo memorãntur, ſignificare id remedium contra pericula & inſidias, quæ à quopiam intentẽt, vt apud Sudam legitur, nõ

ea tantùm cauſa eſt, quòd contra venena pollere Laurus credit̃, ſed huc faciunt D
ea omnia quæ ſuperius recitauimus, vbi tutelam & cuſtodiam per Laurum ſignificari docuimus. Quin & Æſculapij caput Laurea redimitũ non alia de cauſa dicunt, niſi quia ea arbor plurimorum ſit remediorum. De medicina verò diuinitùs reuelata, quæ per Lauri ramum, aut folium in columbæ roſtro oſtenderetur, in aliis eius Commentario diximus. Præſtant & hordeo condito incolumitatem Lauri folia, ſi ſicca grumis immiſceantur, aut ſupernè ſternantur, diuq́ à vitio conſeruant, vt Demagerontis præcepto admonemur, in ijs quæ à Conſtantino Cæſare ſelecta ſunt. Quin Romani, vt apud eundem Cæſarem, Laurum boni genij plantam ſunt appellare ſoliti: perſuaſumq́ habuêre, locum, vbi Laurus eſſet, neque à ſacro vllo morbo, neque à dæmone infeſtari. Et ſalutaris ominis gratia folia ipſius à populo Calendis Ianuarij magiſtratibus offerebantur, vna cum caricis.

DE CEDRO.

AD Palmam & Laurum pro poetis & Cedrum & Myrtum adiungere glorioſum eſt, cùm de pręſtantibus inſigne dictũ illud proferri ſoleat, Et Cedro digna locutus. Ante alias enim arbores Cedrus æternitatis hieroglyphicum eſt, quia materia eius nec putreſcit, necq́ cariem patitur. Hinc Arca fœderis ex Cedro fabrefacta eſt. Et Cedro digna loqui dicuntur illi, qui ea ſcribunt quæ nulla temporis iniuria ſit abolitura. E

EXCELLENS.

ALibi diuinis in literis excelſioris potentiæ viros indicat, Pſalmo: Sicut Cedrus Libani multiplicabitur. Et alibi, Confringet Dominus Cedros Libani, hoc eſt potentiores. De medulla verò Libani ablata à Rege barbaro, pro nobilitate protrita, dictum in Aquilæ Commentario. Sed iam ad Myrtum.

DE MYRTO.

GENIVS ET VOLVPTAS.

SAtis quidem exploratum eſt omnium ferè poetarum lectione, Genium & Voluptatem ex Myrto ſignificari. Arbuſculam eam omnium delicatiſsimam aiunt, perpetuo tam virore ſpectandam, quàm foliorum ſpecie, ſuauiſsimoq́ odore præſtantem: vt non immeritò ſit Veneri deæ omnium delicatiſsimæ dedicata, vnde meruerit Pelops Hippodamię nuptijs potiri certaminis victor auxilio Veneris, quòd ei ſimulacrum ex pullulante Myrto feciſſet. F

VENVS.

NAm qui Venerem pingunt, libenter illi myrteam coronam imponũt, quo coronatam eam in iudicio Paridis aſtitiſſe, Nicander ait Alexipharmacis, atq́ ea de cauſa huiuſmodi arbuſculam & Iunoni et Palladi odio habitam in poſterum. Apud quem animaduertas Dictynnam Palladem appellari, quamvis gloſſemata quædam aliter exponant. Neque verò diſsimulandum, Myrtum pudendi muliebris habere ſignificatum. vnde apud Ariſtophanem legas, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ μύρτω θίγοις ἐῶτε, πρὶν ἦ ξυνὸς λόγῳ σπονδὰς ποιησόμεθα ποτὶ τὰν Ἑλλάδα· quod ita reddemus: Neque rem aggredi veneream, priuſquam Græciam fœdere iunxerimus. Sed Myrtum Pollux carunculam intra pudendum muliebre ponit laſciuo quodam motu interim ſubſultantem; quò forſitan ſpectat Ariſtophanicus ille iocus

A cus, vbi chorus ſenum Lyſiſtrate ait: Enſem poſthac geſtabo in Myrti ramo. In Commentario Serpentis Hecates fabulam recitauimus, quam multis modis Faunus pater ſolicitauerit ad ſtuprum, cùm eam paternæ petulantiæ reluctantem modò virga myrtea verberaret, modò vini tormentum adhiberet, mox in anguem conuerſus ſpiris totam implicuerit, atque ita voti compos euaſerit. Ibique virgam myrteam, nequitię imaginationem, vinum mentis hilaritatem, anguem multiplices voluptatis nodos hieroglyphicè ſignificare oſtẽdimus. Nam quod ad Myrtum attinet, apud Maronem,

Quos durus amor crudeli tabe peredit,
Secreti celant calles, & myrtea circum Sylua tegit.

OVATIO.

MYrtea verò corona triumphantiũ militum capiti geſtata, rem bellicam ſine ſanguine confectam ſignificabat: vel cùm quid bello nõ indicto per occaſionem captum fuerat: tunc enim ouatio decernebatur, nõ triumphus, atque ita myrtea vtebantur corona, facilitatis indicio, cùm in triumpho ob victoriã cum B labore partam laurea geſtari ſolita eſſet, de qua ſuperius.

HILARITAS.

ERat & hilaritatis indicium ramus myrti, quem veteres inter vina alter alteri porrigebant. Mos enim fuit in conuiuijs eo circumlato ramo vnumquenque diſcumbentiũ ad cantandum excitare. Singuli enim cõuiuarum accepto in manus myrti ramo, partes canebant ſuas: quem morem Sympoſiacis Plutarchus latè diſputauit. Et Horatius adueniente verno tempore, quo ſe vndecunque pateſacit hilaritas, dum Cytherea choros ducit Venus, decere ait viridi nitidũ caput impedire myrto. Atque vbicunque conuiuiorum lætitiam celebrat, coronas è myrto inferri iubet.

ARMA BELLICA.

IN prodigio autem, quod ad Polydori tumulum Æneæ ſeſe obtulit, corneis virgultis, & Myrti denſis haſtilibus, ad euulſionem ſanguinem ſtillantibus, Tib. Claud. Donatus per id genus virgulta hoſtilem illic eſſe locũ ſignificari dicit, quippe quòd duo ea genera lignorũ haſtilibus bellicis apta ſint, proindeque pa- C cis auſpicium nullum illic eſſe potuiſſe. Ac per hoc ſacrificanti in nouæ ciuitatis cauſa, portendi, id quod accidit, crudele illic hominum genus, & humano infeſtum ſanguini. Sed enim crediderim ego potius Maronem noſtrũ locum hunc de ſepulchrali myrto mutuatum ab Elpenoris tumulo: quandoquidem Theophraſtus ait ad Circeum in Italia locum eſſe eminenti quodam ſitu, denſiſsimo variarum arborum nemore, ſed arboroſis præcipuè myrtis denſum, vbi paruus viſitur locus, quem incolæ Elpenoris tumulum perhiberent. In eo, qui ſupini hominis menſuram non excederet, myrtos coronarias naſci, minutis quippe folijs, & odoratioribus quàm latifoliæ ſint, neque alibi toto tractu eas, quàm anguſto eo ſpatio reperiri. Sanè Myrtus corona quoque funebris eſt, de qua Pindarus Iſthmijs, vt in Cupreſſo diximus,

οὔτε λυκνοεὶς χάρα μύρτοις ἐδ' ἀ·ἰρ.

Thebis enim qui vicerant Iolea, Myrto coronabantur, ea de cauſa, inquit interpres, quia funebris eſt. Iolaum enim heroem Thebani colunt, ad cuius tumulũ Iolea celebrabant.

AMORIS VVLNERA

EST Myrti genus, quæ folia habet perforata, ea Trœzenijs latiſsimè proue-

nit:per hanc amoris vulnera,mœroremq́ ipſum,quo plurimùm amantes ex de- D
ſiderio conficiuntur,ſignificari tradiderunt celebres doctrina viri. Alij (dicēda
enim,omnia ſunt)ſignificantur ab acu,quæ Phædræ capillos coërcebat,ea forami
na proceſſiſſe:de quo,vt nullam eſſe fabulam tam ineptam quæ apud Græcos
autore careat,admonemur,apud Pauſaniam libro primo videndum.

GANYMEDES.

SVnt qui per myrtū Ganymedem referri putent, quòd perſuaſum ſit eam ibi
lætiſsimè natam,vbi puer is pedum veſtigia preſsiſſet. Argumento eſſe lo-
cum in Chalcide Harpagium à re ipſa nuncupatū,quòd ibi Ganymedem ab Io-
ue raptū fabulantur, ibidemq́ Myrtos pulcherrimas, atq; admodum copioſas
naſci.Quod ea de cauſa à Chalcidenſibus cōfictum aiunt,quòd inſulares illi im
purum genus fuerint, pueriliū amorum turpitudini quamdeditiſsimi, pudore
omni poſthabito.Id quoq; apud Pauſaniam.

PAPYRII VICTORIA.

IN numis aliquot aſpicere eſt Papyrij caput myrtea corona redimitum.Signi- E
ficat id Sardos ab eo in campis Myrteis ſuperatos,ob cuius rei memoriā myr
tea ipſe corona vſus eſt.

AD ILLVSTREM HIERONYMVM ROBOREVM VICINOVI DOMINVM, DE IIS QVÆ PER QVERCVM, HEDERAM, FERVLAM, MILACEM ET AMYGDALAM SIgnificantur, ex ſacris Ægyptiorum literis, Pierius Valerianus.

ECce verò tibi Quercus tua,honoratiſsime Hieronyme,quā ex Aegypto aduectā ti
bi dari tantopere cupiebas:neq; id immeritò,neq; temerè : nam cùm ea arborū va-
lidiſsima vulgò à robore nomen conſecuta ſit,ſiue potius vires ipſæ ab arbore Quer
cu,quæ robur ipſa eſt,nomen acquiſierint,cui potius dari debuerat, quàm illi, qui
de clariſsima Roborea ſtirpe prognatus,duorū ætate noſtra maximorū Pontificū,Sixti IIII.& F
Iulij II.illuſtris gloria,clariſsimum quenq; eorum decorare videatur? Nam Sixtus Saonæ ortus
cùm veluti poſtliminiò Taurinum veterem patriam ſtudiis florentem reuiſiſſet,maiorum tuo-
rum,quos agnatos habebat,liberalitate adiutus, paratam ſibi ad Pontificatum viam inuenit:
tantum enim virtute & diſciplinis optimis profecit, vt vel ante ætatem primos in congregatio-
ne ſua titulos ſit honorificè cōſecutus: mox doctrinæ et præſtantis ingenij nomine Sacerdos Card.
factus,integritate hominis cognita nullo negocio fuerit ad ſummū Pontificatum euectus: ac tum
ipſe,tum Iulius II.qui ei paulo pòſt ſucceſsit,progeniem vnde fuerant oriundi,honeſtiſsimis titu-
lis & honoribus ornauerunt.Sed ne ſingula referam quæ et aliàs à me dicta ſunt, & paucis ex-
plicari non poſſunt, quid magni illi Gallorum Reges,nónne Roboreos ſemper magni fecerunt, &
eorum aliquem apud ſe fouerūt? teq; adeò ipſum ſapientiſsimus Rex Franciſcus,ac deinde Hen-
ricus eius filius, ſingulari humanitate ſunt amplexi? quibus tu bonarum diſciplinarum ſtudio,
politiorumq́ eruditionis nomine gratus in primis extitiſti, eiq́ opinioni, quam omnes de te conce-
pimus,in hac ipſa adoleſcentia non auarè cœpiſti reſpondere: vnde ipſe etiam Rex Henricus tua
ad res gerendas opera atque induſtria vti in animum induxerit.Itaq; non plus tibi familia tua
ſplendoris adiungit,quàm abs te illa accipiat,eiq́ in dies magis ac magis acceſſurū eſſe videtur.
Quod autem ad Quercum attinet, Hedera quoque ſe illi applicuit ad ornamentum,proq́ ſepto

Myrtus,

A *Myrtus, & Ferula, Milaxq́ cum Amygdălis acceſſere, quibus venuſte ædium tuarum hypæthron poteris conueſtire, amœnioribusq́ vmbris feſtiuè admodum opacare. Uale.*

DE QVERCV.

CIVIVM SERVATOR.

INTER coronarū genera querna in primis celebratur, quæ ciuis in bello ſeruati ſignum magno apud veteres in honore ſemper habita. Cur verò ciuicas ex Quercu fieri ſit inſtitutum, plures enumerant cauſæ. Alij enim dicunt honorē hunc Arcadibus attributum, quos oracula ſolita ſint ob vetuſtatis honorē glandiphagos appellare. Alij ea de cauſa, quòd facilē et promptuarium cibum Quercus ſit militibus afferre ſolita. Alij, quia Ioui ſacra ſit, in cuius tutela ſunt ciuitates, cōgruensq́ haberi, vt qui ciuem ſeruaſſet, ea coronaretur fronde, quæ ciuitatū omnium tutelari Deo dicata eſſet. Apud Celtas autem, vt Max. Tyrius tradit, altiſsima Quercus deligebatur, eaq́ erat Iouis ſignū.
B Sunt qui eam tradant primam plantarū omnium genitam, atq́ ita populorum altricem fuiſſe, & primariam oraculorū autorem. In numo quodam, cuius Dorica inſcriptio eſt ΑΠΕΙΡΩΤΑΝ, aquila habetur fulmine ſubter pedes deiecto, et rami duo querni in coronam flexi, quæ dubio procul Epirotarū moneta glandes Chaonias, & oracula Dodonæa ſignificat. Quantum verò pertinet ad ſeruatos ciues, quāvis in Lauro de C. Gallij & L. Næuij Surdini numis rem explicuiſſe ſatis eſſe poſsit, nō importunè tamen loco hoc repetetur quod Ouidius de Quercu ad Laurum dixit, cùm in arborem eam Daphne tranſmutaretur: Mediamq́ tuebere quercum. In numis quippe aliquot coronam ciuicam eſſe poſitam, quam duo laurei rami circumplectuntur, non ipſi in coronam deducti, ſed ad oſculum quodammodo incuruati: literæ, OB CIVIS SERVATOS, quorum duo huiuſmodi apud me ſunt. Qua ſpecie ciuicam eam fuiſſe crediderim, quam pro Auguſti foribus affixam ſcripſit Ouidius:

Poſtibus Auguſtis eadem fidiſsima cuſtos
Ante fores ſtabis, mediamq́ tuebere quercum.

C quamvis nōnulli arbores ipſas eo geſtu ſatas fuiſſe putant. Libet aūt & aliorū quorundā addere monumēta. In numo C. Caligulæ ciuica tantùm cum glandibus ſpectatur, in quo literæ ſunt huiuſmodi, S. P. Q. R. PP. OB CIVES SERVATOS. In Sergij verò Galbæ Aug. numo ciuica eadem eſt cum inſcriptione, S. P. Q. R. OB C. S. Eadē in Vitellij Germanici, in cuius medio hę literę ſunt, S. P. Q. R. OB CIV. SER. In numo etiam quodā aureo, et aliis pleriſq́ obſeruaui, ciuicā hanc Neroni etiam ex S. C. dedicatā: quamvis alia nō adſit deſcriptio, idem tamē eſt ſignificatū. Eodemq́ S. C. Antonino numus datus eſt cum porca fœta & natis ſub vbere, quibus imminet quercus, quòd animal id dubio procul glande plurimū paſcatur, vnde antiqui omnino cibi admoneamur: quā cauſam Plutarchus præcipuā putat in ciuicæ coronę dono: quāvis primas Ioui partes tribuat, cui ſacra ſit arbor, et in cuius tutela, vti dicebamus, ſunt ciuitates. Videas & in numo quodā Auguſti Cęſaris, quercus arbores duas cū ingēti patina in medio earū ſita, circa quā literæ ſunt ad quadrati poſiturā S P Q R. Neq́ ſum neſcius ciuicā etiā ex ilice fieri ſolitā: nā & ipſa glandifera eſt: Cæciliūq́ Comicū poetā coronā ciuicā ilignea appellaſſe: omnino eīn ilignea primò fuit. Rationē Feſtus tradit, q̄ frondē pręſe perennē ferat, poſtea verò magis placuit ex eſculo

Ioui ſacra, vbiq; cuſtodito honore glandis, vt Plinius autor eſt. Nota ſunt quæ D & quanta tribui ſolita ſunt iis qui ciuicã meruiſſent. Ea quippe vti licebat perpetuò in ludis. Induenti aſſurgi etiã à Senatu moris erat, ſenatuíq; proximus erat locus aſsignatus. Vacatio munerũ ipſi, patriq; & auo paterno dabat̃, quòd filiũ adeò publicæ rei vtilem genuiſſent. Ne verò temerè daretur, arctiores additæ ſunt leges, vt quippe ciuis q ſeruatus eſſet, ſeruatũ ſe eſſe fateret̃, aliter teſtes in eo negocio nihil proderãt, neq; ſi quempiã alium quàm Romanũ ciuem ſeruaſſet, quantumvis Regem. Ciceronẽ ciuica donandum L. Gellius cenſuit, quòd eius opera eſſet atrociſsima Catilinæ coniuratio detecta, vindicatáq;, atque ita non ciuis vnus, ſed vniuerſa Romana ciuitas ſeruata, meritoq;, vt ait ille,

Roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit.

AMVLETVM.

Hecate quoq; quercu coronari ſolita eſt, in cuius manum haſta imponebatur, & humeros multis draconum ſpiris implicabatur. Huiuſmodiq; deæ ſimulacrum ante ianuam dedicari ſolitum Æſchilus tradit, idq; incantationum amuletum habebatur. E

VIRTVS.

Herculeam verò clauam illam valido plurimùm de robore fieri ſolitam, virtutis ſimulacrũ eſſe, optimi quiq; autores tradunt. Tum etiam numus Gordiani Pij declarat, in quo Hercules nudus cum claua ſpectatur, cum inſcriptione, VIRTVS AVGVSTI. Neruæ autẽ Traiano ex S. C. quod in numis apparet, decretũ eſt Leonis caput claua ſupererecta, cum inſcriptione vni illi maximè attributa, quæ eſt, OPTIMO PRINCIPI. Nec prætéribo Commodi vanitatẽ, in cuius numo vidimus ingentẽ clauam cum inſcriptione, HERCVLI ROMANO AVG. S. C. & ad hæc coronam ciuicã circumductam. In aliis ad adulationẽ huiuſmodi cuſis, Hercules eſt facie ad ipſius Commodi ſimilitudinem informata, cum ſpolio & claua in læua, dextera coronã trophæo ſuperimponẽs: literæ, HERCVLI ROMANO AVG. Accepit enim is ſtatuas Herculis habitu, eiq; immolatum eſt vt Deo. Harum vnam adhuc integrã cum claua & Hyla, Iulius II reſtituit pro foribus aulæ ſuperioris palatij Pontificij, vbi nunc porticus Leoniana. Sed enim Leo X ſtatuam amoueri iuſsit, neglectamq; in angulũ reiici. Neq; verò clauã Herculi ſemper ex robore fuiſſe perhibent, verùm & ex oleaſtro, cuiuſmodi ea fuit quam Mercurio πολυγίῳ dicauit, F quam iterum pullulaſſe fama eſt. Nam Trœzenij oleaſtrum ex ea claua natum oſtentare olim conſueuerunt. Piſander & aheneam Herculi clauam fuiſſe dicit.

FORTITVDO.

Iam verò fortitudinem, validaſq; vires per Quercum ſignificare mos eſt multorum, ſiue nomen ipſum ſequantur, quæ roboris elogio cenſetur: viribus enim præſtantes viri, vt Feſtus ait, robuſti à robore nuncupantur: robur verò à robo colore ruſo, quòd ea materia plurimas eius coloris venas habet, ſiue inſitã illi vim admirentur, quòd incorrupta materies, et ad ædium perennitatem facere, magnis inde acceptis vtilitatibus, comperiatur.

DIVTVRNITAS.

Eadem autẽ de cauſa diuturnitatẽ etiam ſignificat quercus, quòd eiuſmodi ſit eius vis, vt in ſeros vſq; annos prorogetur, præcipuè cùm vel defoſſa, vel aquis macerata per tempus aliquod fuerit. Quare augures non iniuria auo Galbæ fulgur procuranti, cùm exta de manibus Aquila rapuiſſet, & in frugiferam

A ram quercum contuliſſet, ſummum, ſed ſerum imperium portendi familiæ, reſponderunt:quod eventus mox comprobauit.

IMPERIVM FIRMVM.

IMperij firmitatem per ſceptrum ex querno trunco ſignificatum inuenio. Sceptrum aũt cum foliis quernis in columna quadam ex alabaſtrite Viterbij ſpectare licet, inferioribus quippe ramis amputatis, ſuperioribus autem ita mutuò complexis, vt oculi ſpeciẽ reddant. Plutarchus Oſirim huiuſmodi ſigno redditum arbitratur, qui, vt nõnulli prodidêre, non Ægypti ſolùm, verùm & Italię, & totius ferè terrarũ orbis imperiũ obtinuerit. Aiunt verò ſceptra huiuſmodi ita pluribus ramis ornari ſolita, vt plures erãt prouinciæ quibus is imperitaret, cuius honori & nomini dicatũ eſſet id monumenti. Quercus enim Rheæ, quę terra eſt, ſacra, vt Apollodorus III. de Diis ait. Quin eos omnes quernis coronari tradit, ob vtilitates quas arbor ea tam in ędificiis, quàm in primo victu prębuit.

OSIRIS.

MAcrobius in hac oculi ſpecie, quæ ab incuruatis ad complexũ hinc inde ramis, vt in nobilitatis veſtræ geſtaminibus ſpectare eſt, cùm Oſiridis nomen agnoſcit, tum Solis id eſſe ſignum cõtendit. Oculi verò ſimilitudinem ideo poni, quia Sol regiali poteſtate cuncta deſpiciat, vnde illi oculi cognomentum apud antiquos. Sed enim de oculo eo cõmentario diſputatum, quo per ſingulas humani capitis partes, quæ aliquid ſignificant, decurritur. B

PRINCIPATVS.

CÆterùm & in Aruſpicũ diſciplina quercus principatũ oſtendit, quod multis olim auguriis obſeruatũ eſt: ex quibus illud præcipuè referendũ videt, quòd in ſuburbano Flauiorũ quercus antiqua, quæ Marti ſacrata erat, per tres Veſpaſię partus ſingulos repentè ramos à frutice dedit, haud dubia ſigna futuri cuiuſq; fati. Primum quidẽ exilem, & haud ita multò pòſt areſactũ: ideoq; puella nata non perennauit. Secundum prævalidum ac prolixũ, & qui magnam portenderet felicitatem. Tertium verò inſtar arboris: quare patrem Sabinũ ferunt aruſpicio inſuper confirmatum renunciaſſe matri, nepotem ei Cæſarem natum. Contrà verò ſceptrũ nouiſsimo Neronis anno de Auguſti manibus excuſſum C fulmine, imperium Cæſaribus diuinitùs abrogatum indicauit.

FERITAS.

QVorundam etiam inuentum fuit animi feritatem ex quercu ſignificare, quòd etiam non ignobiles poëtæ agreſtes homines, immites atque ſæuos, nulliſq; humanis moribus expolitos, duro ex robore natos dictitabant: de quo interpres Heſiodi, Veteres, ait, filios in quercubus aut petris exponere ſolitos, vrbium tectorũmve commoditate nondũ adinuenta, datamq; hinc anſam, vt ex petris aut roboribus geniti viderentur.

OBSCOENITAS.

HAbet & glans ipſa ſuũ ſignificatũ, idq; obſcœno ſatis intellectu, ob eã ſcilicet qua prędita eſt figurã, pudendi virilis mucroni penè ſimilem. atq; hinc Arcadũ obſcœnitatẽ inceſsi reperias, q; βαλανοφάγοι eſſent. Vnde Diogenes eiuſmodi notæ adoleſcentẽ Arcadẽ dixit, is cuiuſmodi videret eſſe interrogatus: intelligebat enim Arcadiã infamẽ eſſe, vtpote quæ luxu deliciiſq; barbaricis corrupta eſſet. Alij referunt ad ſtuporem: vnde dixerit etiã Iuuenalis, Læua in parte mamillæ nihil Arcadico iuueni ſubſultare. Sed cũ priore ſententia facit alterum eiuſdem Cynici dictũ, apud quẽ cùm mentio fieret de puero quodam qui malè

pudicitiam tutabatũ, Diogenes cuiuſnam is eſſet interrogatus, Tegeates reſpondit, ludens ſcilicet ex ambiguo: nam Tegea ciuitas eſt Arcadiæ, Tegos autem interdum pro lupanari ponitur. D

IRA DELINITA.

IPſa denicꝫ arbor quercus, ea inſignis aſperitate, quæ omnibus conſpicua eſt, non immeritò fertur vſqueadeò inimica oleæ, vt eam iuxta ſe poſitam extinguat. Olea verò cùm ſit pacis, manſuetudinis ac lenitatis indiciũ, excogitatum eſt quercum olea complicare, cùm iracundiam atcꝫ inexorabilem animi aſperitatem ſeſe ad lenitatem dediſſe ſignificandum fuerit. Contrà addam κατὰ παρέργους et ea quæ beneficiũ à quercu conſequũtur: ſcriptores enim naturaliũ rerum, hederam quercinã, viſcum quercinũ, & polypodium quercinũ optimũ dicunt.

DE HEDERA.

HEdera autem non quercina tantùm, ſed qualiſcuncꝫ eſſet, haudquaquam obſcuræ celebritatis erat apud Ægyptios, quippe quæ propter continuum virorem vitibus etiam præferebatur in ſacris, quòd illæ à fructu folia identidem amittant. E

BACCHVS.

EA verò in primis quæ corymbos nigros fert: ſed & ſine delectu coronamentis accepta Dionyſio ſacra, quòd æquè eſt ac apud Ægyptios Oſiridi: à quo etiam iſti nomen: chenoſiris enim eorũ lingua nominatur, quod Oſiridis planta interpretatur. Præterea Dionyſius, Nyſa vrbe à ſe poſita in extrema ferè India, hederam quam ſeuit, æternum nominis ſui monumentum eſſe iuſsit.

NOCVMENTVM ABSCONDITVM.

THyrſis verò, quod telum eſt ligneũ, circumfuſa hedera coopertũ vini nocumentũ hieroglyphicè indicat ſub ipſius ſuauitate latitare. Hinc Macrobius Liberũ Patrem ait ferire per obliquũ, circunfuſæ hederæ latitãte mucrone. Neque aliud ſibi vult vitis ſupra caput Hecates prętendi ſolita, quę nimirũ oſtẽdit Fauni patris inſidias, quas in natã vini opera cõſtruxit, de quo latius in Serpẽte.

TENACITAS.

VSqueadeò verò adhæſit hederæ tenacitatis nomẽ, vt illigandi complectendicꝫ ſignificatum, vt olim apud noſtros flamini Diali non modò eam tangere ominoſum eſſet, verùm etiã nominare, ne inde illigatus aliquo modo vel re, vel cogitatione deprehenderetur. Eacꝫ de cauſa necꝫ anulũ quidem geſtare ei licebat, libera ſiquidẽ omnia eſſe volebãt ſacrificulis. Vnde ſacrũ factura Dido apud Maronẽ, vnum exuta pedem vinclis in veſte recincta, legitur. Manifeſtũ autem eſt hederam vincire quicquid fuerit, ad quod ſe applicuerit. Hinc Horatius laſciuis hederis ambitioſior dixit. Hinc Catullus mentẽ amore revinciens, vt tenax hedera hac & illac arborem implicat errans. Et Gallienus Imperator: F

Brachia non hederæ, non vincat oſcula conchæ.

Ea denicꝫ ſiue ab hęrẽdo, ſiue ab eo quòd edita petat, ſiue potius ab edendo ea, quibus adhæſerit, nomen habeat, Libero Patri dedicata eſt, vt initio dictum, quòd ita ſemper vireat, vt & ille ſemper iuuenis: Nam ſolis æterna eſt Baccho Phœbocꝫ iuuenta. vel quia mentes hominum ita Liber liget, vti ea quęcunque tetigerit impedit: ebrius enim quamvis ſolutum eum vel in anguſta paupertate dicat Horatius, & Lyæus à ſoluendo nomen acceperit, irretitam tamen habet mentem, necꝫ ſui compos eſt.

Aſſer-

A ASSERTOR.

IN numis pleriſque caput hedera redimitum aſpicias cum Aſſertoris inſcriptio-
ne: vt illud cum cornibus, ab cuius altera parte ſigillum eſt cum racemo in de-
xtera, in læua ſpolium gerit: literæ quæ legi poſſunt, ΔΙΟΝΥΣΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ. In
aliquot aliis caput identidem hedera redimitum, ab altera verò facie Hercules
cum claua & ſpolio: literæ ſunt, ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ ΣΩΤΗΡΟΣ: infrà verò, ΘΑΣΙΩΝ.
Sed dicerem ego populeam pòtius eſſe frondem, niſi flexuoſus viticulæ ambi-
tus hederam potius referret. Sunt verò Thaſij ab inſula, quæ Thraciæ adiacet,
vnde Herculis progenitores oriundi, quo nomine illi ſibi plurimùm plauden-
tes, imaginem eius numis exprimere inſtituerunt.

BACCHEIA SVPELLEX.

VInaria verò vaſcula, quæ Ciſsibia plurimùm appellãt, orificiũ ad hederacij
folij ſpeciem informatũ habent: κίσσος enim hedera: cuiuſmodi vaſa quam-
plurima, quæ longã ſapiunt vetuſtatem, vbique Romæ videas. Et quæ nũc etiam
è luto formantur, ad eandem penè formam rediguntur, à foliiſque vulgò nomen
B habent, nam Folietę nuncupantur. At bona pars Italiæ vaſa vinaria quotidiani
vſus Boccalia, quaſi, vt puto, Bacchalia dicere velint, appellant. quamvis βαυκά-
λιον pro vaſe vinario ſit apud Homerum. Qui κισσύβια dicta putarunt, quòd vaſa
olim ex hedera fieri ſolerent, hallucinari mihi videntur: nã neque quidem lignum
ſatis idoneũ, neque materia commoda eſt, cùm ſatis conſtet, ſi poculo hederaceo
mixtum infundatur, vina transfluere. Neque ego nunc poculorũ genera perqui-
ram, quæ copioſe ſatis ab aliis enumerata fuerunt: Illud oſtendiſſe ſatis fuerit,
qua de cauſa bona eorũ pars hederam ſupremo margine aſsimularent. quinetiã
in nonnullis iuxta anſam impreſſum hederę foliũ obſerues: & apud Maronẽ pa
ſtoralibus quibuſdã poculis ſuperaddita vitis, Diffuſos hedera veſtit pallente
corymbos. Qua verò ſpecie eſſet cantharus qui Baccho dedicabatr, vti ſcyphus

Herculi, ſi quęſierit quis, picturatione cõmodius quàm
verbis explicabitur. Pedem enim habet à latiori am
bitu in anguſtũ flexuoſo interius ductu ſe contra
hentem, ita vt ea pars tota deſidentibus incuruis co
C ſtulis deſcribatur: mox intumeſcit in calicem, quod
nomẽ noſtris in ſacrificiis tot iam abhinc annis, ſpe
cie nihil quicquã immutata, receptum eſt. hinc iterũ
anguſtari incipit, totoque ambitu introverſus incur-
uari, quo ductu vbi aliquantulum proceſſerit, rur-
ſum aperitr, & cratera in ſummo patefacit. Addũtur
hinc atque inde anſæ, quas aures Græci libentius ap-
pellarũt: ſed aures ego eas alia quàm anſę ſint forma ſactas intelligo, vtpote quę
quidem proſtarent à ſummo vaſe, ſed minimè ad inferiora flecterentr. In morem
autem Delphinorũ aliàs anſæ, aliàs anguium figuras, plerunque volutarũ in mo-
dum fieri ſolitæ. Sed & vna tantũ anſa præditos pleriſque locis canthаros in anti-
quorum monumentis aſpicias, cuiuſmodi apud Virgilium eſt Silenianus ille,

Qui grauis attrita pendebat cantharus anſa.

POETA.

QVòd verò poëtis hedera decerneretur, vt vnà cum lauro coronã eorũ perfi
ceret, non tam perpetuus vtriuſque viror, qui diuturna eorũ opera ſignifica-
ret, in cauſa fuit, quàm vt oſtenderetr, eos, qui digni hederis euaſiſſent, Laureàque

meruiſſent, & ingenio & arte præcelluiſſe: per Laurũ enim inſitã in ingenio vim, D ac venæ fœcunditatẽ Apollinis irradiatione locupletẽ intelligebant: per hederã verò artem & induſtriã pervigili labore partam. Cuius rei id eſt indicium, quòd hedera ſuapte vi admodum imbecilla humi ſemper reperet, neque ſe vnquam attolleret: pertinaci tamen labore artificioſoq́ conatu pervincit, vt vel arboribus vel parietibus adhæreſcens, paulatim irrepens ſupra omniũ faſtigia victrix euadat, & ſupremo in vertice dominetur: vtroq́ enim opus eſt, ſi quis velit excellere: niſi verò excelluerit, nihil quicquã profecit, quia Mediocribus eſſe poëtis, non homines, non Dij, non conceſſere colũnę. quare ſapienter ait Horatius,

Ego quid ſtudium ſine diuite vena,
Nec rude quid poſſit video ingenium: alterius ſic
Altera poſcit opem res, & coniurat amicè.

In eandem ſententiam apud Pindarum legas, vt in Ape diximus, poëtas lacte ſimul & melle paſci: quorum lac naturam facundiæ vbertate affluentem, mel artem, laborioſumq́ proficiendi conatum oſtendit. Non enim mel ſine magno labore, induſtria & artificio comparatur. Apud Athenæum, quod minimè diſsimulandum eſt, legas, ex Seno Elienſi Grammatico deſumptum, Autocabalos, qui poſtea Iamborum poëtę nuncupati ſunt, hederacea corona vti ſolitos: Ithyphallos verò talari tunica manicatos, ebrioſorũ perſonas ridiculum in morem geſtaſſe. Hinc apud Virgilium: E

Threicius longa cum veſte ſacerdos
Obloquitur numeris ſeptem diſcrimina vocum.

Et quod ad manicatos facit cluſum alibi:

Et tunicæ manicas, & habent redimicula mitræ.

Sed vt ad Athenæum revertamur, Phallophoros demum ait (ideæ ſunt hæ impudentioris Muſicæ, laſciuæq́ apud veteres cæremoniæ) ſerpyllo & pęderotæ herbis faciem occultaſſe, ſertaq́ ſibi ex viola & hedera nexuiſſe.

VETVSTAS.

PRæter hæc vetuſtatis ſymbolũ eſt hedera, cùm ſemper circa vel arbores, vel ędificia vetuſtate cõſumpta ruinoſaq́ ſaxa maximè verſetur: quin etiã ex eo Baccho ſacra, veluti vina etiã de vetuſtate commendant. Pindaricum porrò eſt F vinũ à vetuſtate cõmendare, vt Epharmoſto Olympiis, αἴνει δὲ παλαιὸν μὲν οἶνον. Ita Horatius paſsim: *O natam mecum conſule Manlio teſta.*

Sic Tibullus, vt corrupta obiter lectio corrigatur, li. Amorũ ſecũdo, elegia prima:

Nunc mihi fumoſi veteres afferte Phalernos
Conſulis, & Chio ſoluite vincla cado.

Fumoſi enim Conſulis, non fumoſos Phalernos, vt imperiti nonnulli putant, eadem ſynepeia apud Iuuenalem habetur:

Fumoſos equitum cum Dictatore Magiſtro.

Notum enim quemadmodũ Romani ſtudioſiſsimè curarint, vt atria ſua maiorum illuſtrium imaginibus complerentur, ad excitandam ſcilicet poſteritatem, vt quod ſibi ad imitandum proponerent, aſsiduè conſpicerent. Fumoſos igitur, præ vetuſtate quadam veluti fuligine coloratos. Hedera autem cogere in ſenium arbores creditur, ipſaq́ non niſi ſeneſcentibus libenter adhæreſcit. Extant ſuper hoc luculentiſsima Laberij carmina, quorum ea duo tantùm afferam, quæ ad ſententiam, qua de nunc agitur, congruere videntur:

Vt hedera ſerpens arborum vires necat, Ita vetuſtas ambitu annorum necat.

Neq́

A Neq; quidem ea tantùm de cauſa, quia vetuſtas vinum commendet, & hedera ſit vetuſtatis indicium, ea Baccho ſacra perhibetur, ſed quoniam, vt ſuper eius vi Plutarchus diſſerit, commanducata hederæ folia ebrietatis ſpeciem quãdam repræſentant, & procliues ad furorem mentes incitant.

FVROR POETICVS.

ATque hinc demum exiſtimant eruditiſsimi viri coronas hederaceas poëtis attributas, ſiquidem motus ille diuinitus fit, vt autor eſt Plato, quo poëtarum mens concita, imagines rerum tot ſupra naturam concipit, & ea interdum myſteria ſcriptis mandet, quæ paulò pòſt ipſi abeunte furore vix intelligunt. Vnde non immeritò excludit ſanos Helicone poëtas Democritus, eosq; tãtùm admittit,

Quos cantor Apollo
Non patitur verſare lutum, ſed ad aurea cœli
Limina ſublimes Iouis omnipotentis in aula
Siſtit, & ætherei monſtrat commercia cœtus,
B *Ambroſiámq; libens nectárq; propinat, & illi*
Magna canunt afflante Deo, mortalia ponunt
Nubila; quæq; Deûm in penetralibus abdita cernunt.
Adq; vbi iam ſeſe rediere inſomnia mente
Attonita repetunt, & quæ inſpexere repoſcunt,
Et plerunq; ſuas non percepere Camœnas,
Vſqueadèo humanis præſtant cœleſtia rebus.

DE SMILACE.

QVoniam verò Milax, vt vocabulo vtar Æginetę, quadam cũ hederę foliorũ viticisq; ſimilitudine ita cõgruit, vt ea multi magno cæremoniarũ errore pro hedera vſi ſint, ignorantes funeſtã eſſe, & omnibus ſacris & coronis infauſtam, ideo viſum eſt in hoc hederæ commentario eam diſſoluere ambiguitatẽ. Quatuor enim diſtinguitur ſpeciebus: arborea vna, quæ noſtris taxus eſt: virgulto aſsimilis altera, ſed aſpera & ſpinoſa, C ſurculis, ramis, pediculis, & foliis paliuri inſtar hamatis, labruſcę propèmodum racemis prædita, quã Venetijs in ſemotioribus Lignipedum hortis in pergula ſurrectã aſpexi. Hederæ aliæ duæ propriores, quarũ vna læuis, altera hortenſis appellatur, ſed vſqueadeò ſibi invicẽ aſsimilatæ, vt vtrãq; pleriq; vnã tantũ ſpeciem exiſtimarint. Siliquis hæ lupinorũ tunicas magnitudine adæquãtibus fœcundiſsimæ, in quibus grana ad faſeolorum ſimilitudinẽ renunculorũ figuram referentia deliteſcunt, preſsiora in aliis, in aliis toroſiora. Colorum multa varietas, in aliquibus lutea, in aliquibus purpurea, nigra alia, alia variegata ex nigro & albo, ſurculo in omnibus iunceo ad admirandã altitudinem excreſcente: foliis propèmodum hederaceis, niſi quòd hederis vnicuiq; ſingula, his paſsim trina: hederæ tenacia, & perpetua, & læuore quodam placida, his aſperiora debiliaq;, & cum vento ſimul interdum abeuntia, autumno prorſus decidua.

FVNESTVM.

FLos harũ coronis intextus funeſtũ habet hieroglyphicũ. Florem verò ſcrũt violis admodũ ſimilem, colore in aliis cãdido, in aliis puniceo, in aliis etiam ſubpallido, ex quibus lugubres coronas fieri Plinius atteſtatᷓ, infauſtosq; eſſe dicũ omnibus ſacris & coronis: cauſamq; affert, ob crocũ in eã herbã amore ſmi-

ſacis converſum: quã quidẽ fabulam Naſo IIII Tranſmutationum libro vnico eo verſu tangit: *Et crocon in paruos verſum cum ſmilace flores.* D
De qua quidem fabula cùm nihil aliud extaret, nos olim de cultu eius herbæ viticuli've iuſtum opuſculum hexametris cecinimus, fabulęq́ totius argumentum explicuimus. Idem Plinius ait: Vulgus ignorando, hancq́ hederam exiſtimando, feſta ſua polluêre. Nam & Poetis, & Libero Patri, aut Sileno, Smilax iam pro hedera ſacrabatur ab iis, qui omnino quibus coronandi eſſent ignorabant. Legumen hoc diu noſtris regionibus ignotum, nunc nuper allatũ è Sicilia Romam, multorum hortos tota iam Italia cœpit multiplici fruge fœcundare. Obleẽtat mirificè fructus tum lepida colorum varietate, nitoreq́ gemmarum inſtar arridentium, tum opere topiario ſurculus, qui foliorum ſylua denſiſsima in metas erigitur altiſsimas, & muris applicata paucorum dierũ ſpatio ad celſa quantumlibet ędium faſtigia prorepit, turres exuperat, nullius arboris proceritate ſuperatus. Ideoq́ in ſpacioſas ſcenas latiſsimaq́ tentoria, quo præcipuè anni tempore magis expetuntur, mirabili pampinorum feracitate cõtexitur. Tum cibus leguminis non, vt multi tradũt, abominabilis, ſed guſtu gratus atq́ ſuauis: nam E & diſclusus à tunicis, & cum teneris adhuc ſiliquis aqua incoctum, lautis etiam cœnis apponitur. Quam verò Medici damnãt, fortè trachea illa eſt, paliuri ſpinis prædita, quæ racemulos quoſdam ad inſtar labruſcæ producit.

DE AMYGDALA.

QVoniam verò, nobiliſsime Hieronyme, ſpem eam quã de præclara iſta indole tua optimã omnes conceperãt, vel ante tempus explere, tam in bonarũ artium ſtudiis, quàm in inſignium morũ elegantia iam dudum occœpiſti, Amygdalum tuã eſſe hieroglyphicũ animadverti: ea enim arbos ante alias omnes floribus induta, non ſuę tantũ ſpem oſtentat opulentiæ, ſed & aliarum frugũ annũ feracem pollicet. Vnde Maro cùm videret eã primã omnium florere, nihil vel Ianuarij rigore deterritã, ex florum eius multitudine lętæ identidem fœturæ ſpem in frumentis concipere nos poſſe monet his verſibus:

Contemplator item, cùm ſe nux plurima ſyluis
Induet in florem, & ramos curuabit olentes, F
Si ſuperant fœtus, pariter frumenta ſequentur,
Magnáq; cum magno veniet tritura calore.

Quòd ſi ſpes, vt Speuſippus Platonicus definit, eſt expectatio boni, velut è cõverſo metus animi concitatio in expectatione mali, ſicq́ floribus inſpectis vſum inde fructuũ expectare ſolemus, nulli dubium erit quin flos ſit futuri boni prænuncius, & frugem paulò pòſt ſuccreſcentem polliceatur: nam & Themiſtius iucundiſsimam floris ſpeciem fructuum prænunciam eſſe dicit.

IVVENTVS.

AD hęc flos omnis iuuentutis habet hieroglyphicũ: iuuentus autem omnis ſemper ſpei plena, cùm ſenectus contrà omnia deſperet: ſiue hoc accidit iuuenibus ex exiguo rerũ vſu, ſenibus verò ex irrita multorũ votorũ experientia: ſiue quia iuuenes natura vegetiore, quæ cupiũt ardentius futura etiã ſibi proponunt, ſpemq́ impendiò paſcũt, ſenes debilitate cõfecti, præ timore etiã cùm aſſecuti ſunt diffidere videntur, ideoq́ bonis minus gaudent. Alij dicũt ęquius ideo ſperare iuuenes quàm timere, quia ſpes eſt de futuro tẽpore: in ſenibus aũt multa memoria reſidet, ac earũ præcipuè, quę ſpem plurimam eluſere, tũ autem me-

A moria ipſa ſpei quodammodo contraria conſtituitur.

SENECTVS.

PОrrò ſenectus, quæ ſeſe hîc obtulit, facit vt ad amygdalam rurſum reuertamur: eius ſiquidem hieroglyphicum in diuinis literis accipitur pro canitie, quę manifeſtum eſt ſenectutis indicium. Amygdala autē potius quàm alia quępiam ex plantis, quia, vt etiā ex Maronis deſcriptione vidimus, arbor nulla den ſiorem florū vbertatem reddit quàm amygdala. Locus autem eſt in hanc ſententiam apud Salomonem ad calcem Eccleſiaſtæ: Florebit amygdalum, & pingueſcet locuſta, & diſsipabitur capparis, atq; hæc incœptabunt, homine iam in domū æternitatis ſuæ profecturo: hoc eſt, vt apud Eucherium, caneſcet homo, tumebunt pedes, & concupiſcentia frigeſcet: nam hæc plurimùm homini in poſtremo vitæ tempore accidere conſueuerunt, vt inde in terram, quaſi in æternitatis ſuæ domum redeat. Proculdubio autem indicium appropinquantis mortis eſt, cùm canis caput albicat capillis. Mitto illud quod D. Hieronymus notat, quoſdam interpretari per amygdali florem ſacram ſpinā, quòd decreſcentibus B natium carnibus ſpina ſuccreſcat, & floreat: nam & hoc & illud ſenij eſt.

CONTINENTIÆ FRVCTVS.

APud Hieremiā primo capite, vbi ſe is virgā vigilantē videre aſſerit, Theodotio reddit amygdalinā. Vnde colligitur, amygdalum caſtioris hieroglyphicum eſſe temperantiæ: nucē enim eam videmus amariſsimū habere putaminis corticem, teſtaq; lignea, eaq; duriſsima cingi, amaritie corticis difficultatem indicante, integumenti duritia virtutē ipſam: fieri autē vt cùm putamina illa & amara & dura ſummoueris, fructu fruare ſuaui admodum & delicato. Sic continentiæ caſtigata coërcitaq; cuſtodia, amara primùm videtur, perdifficilis & ab omni delectatione remotiſsima, ſed ex qua fructum colligas dulciſsimū ſuauiſsimūq;: ait enim Heſiodus, virtutis radices amaras eſſe, fructus verò ſuauiſsimos.

DE NVCE IVGLANDE.

NVPTIÆ.

AB amygdalo ad nucem iuglandem tranſire non incongruum, cuius eſt hieroglyphicùm, vt nuptias præ ſe ferat. Credidêre multi, ait Pli- C nius, quia nuces cadendo tripudium ſonumq; faciant: qua de cauſa dictum illud, Sparge marite nuces. Sed veriſimilior cauſa eſt, quam ipſe comminiſcitur, ob integumentum duplex, puluinati primùm calicis, mox lignei putaminis, quali propémodum operimento fœtus muniantur.

CAPPARIS.

VT verò & Capparim abſoluamus, ſuper eo multa & varia tam Hebraici interpretes, quàm Latini & Gręci cōmenti ſunt, dum Hebraicam vocem, quā nos Capparim dicimus, illi AVIONA, modò amorem, modò deſiderium, modò concupiſcentiam, & his ſimilia elocutionibus ſuis circunſcribunt. Sed qui diebus noſtris ſcripſere Capparim libidinem perfrigerare, hoc loco, teſte eo, decepti videntur, quòd minus animadverterunt Salomonem id notare voluiſſe, ceſſare tūc libidinis ardorem, cum Capparis nulla eſſe cœperit: id enim apertè ſignat, Diſsipata fuerit: perinde ac ſi Gręci per fabulas ſuas philoſophentur, tunc ardorem Leandri gelidis aquarum fluctibus ſuperari, cùm primùm Herûs lucerna fuerit extincta.

PIERIVS VALERIANVS DE FVNESTIS ARBORIBVS, ET CORONIS ALIQVOT, EX ſacris Ægyptiorum literis, ad Laurentium Granam.

LVctuoſiſſimo illo die, quo Celſi Melini iuſta, Academia vniuerſa depoſcente, peruetuſto maiorum ritu celebrauimus, memini te, facundiſſime Grana, dum funeris apparatus inſtruebatur, multa de me quærere ſuper funeſtarũ arborum ſignificationibus, quòd nonnullam huiuſmodi rerum inquiſitioni operam dare me non ignorabas. Túq; meminiſſe debes pauca admodum ea fuiſſe, quæ mihi tunc, tanti ac talis amici caſu conſternato, memoriæ ſuccurriſſent, tum quòd eò totus conuerſus eram, vt quæ multa in prærepti iuuenis deſiderium à doctiſſimo quoque conſcribebantur, ſedulò colligerem, collectáque publicarem: tum quòd nolebam eo tempore te nugis meis occupare, ſtudiorum tuorũ ſocium laudare meditantem. Quem quidem tu non laudaſſe tantùm, ſed diuturniori, vel æternæ potius vitæ viſus es mihi reſtituiſſe. Dignus quidem Celſus, qui tam eruditum, támque elegantem funeris ſui laudatorem ſortiretur. Dignus tu quoque, qui de iuuene tam præſtanti, tam docto, tam probo verba faceres, quamvis id lætiori argumento factum omnes maluiſſemus. De qua quidem oratione tua multa alij præclarè prædicant: nos exuperaſſe te & noſtram, & omnium expectationem, qui de te optima quæq; conceperamus, veriſſimè profitemur. Tibi verò an ego reſponſurus ſim in iis quæ percontatus eras, adhuc ambiguum eſt mihi: curaui tamen, vt ſi quid per diligentiam aſſequi poſſem, tuæ me flagitationis memorem fuiſſe comprobarem. Itaque Cupreſſum, & Pinum, & Populum, & pro corona Smilacem, & quædam alia quæ funeſta ſunt perquiſiui, de quorum ſignificatis commentariolum hoc ad te conſcripſi. Illa verò meminiſſe debes, cùm de coronis quæreretur, quibus cenotaphium cingeremus, reſpondiſſe me, ex Salice, ex Moro, ex Caprifico, & Loto demum ſerta contexenda. Ex Moro, quoniam ſenilem prudentiam tam iuuenili ætate præ ſe ferebat. Ex Caprifico, quia cupiditatibus omnibus, quas innumeras ea ætas afferre ſolet, ipſe iugum impoſuerat. Ex Salice propterea, quòd ſumma erat adoleſcens continentia præditus. Ex Loto, ad diuinum eius ingenium, & omnifariæ doctrinæ ſtudium: quorum quoque omnium rationes poteris ex hoc libello noſtro cognoſcere. Sed enim in his nihil fortè nouum tibi, gratam tamen futuram ſpero induſtriam, quæcunque eſſe potuit, meam, quòd non cantanter ſatis amico facere procurarim. Eſto igitur apud te noſtri hoc amoris qualecunq; monumentum: neque id horrori ſit quòd feralia donamus, vtpote qui philoſophus non minus rerum fines, quàm ortus progreſſusq; ſis contemplari ſolitus. Sed iam quid hæc ſibi lignorum ſtrues velit, inſpiciamus.

E
F

DE CVPRESSO.

CVPRESSI ſignificata apud Horum nulla ſunt, apud Latinos & Græcos pleraq; memorantur.

POLLVTVS MORTE LOCVS.

ATque illud in primis, quòd pollutionis, aut inceſtati de alicuius morte loci, aut funeris ſignum fuit, feraliſq; illi apud omnes cognomentum: quia cùm minimè recidiua ſit, humanæ conditionis ſortem referre videatur. Quanquam Herodotus vnam ſolamq; pinum ex arboribus reciſam minimè repullulare tradit, eſſeq;, vt ipſe ait, πανώλεθρον. Nimirum animaduerterat homo multæ diligentiæ, reciſam cupreſſum in Creta beatiore inſula repullulare, quod de pinu nuſquam obſeruarat.

A

CRETA.

QVoniam verò Cretæ id præcipuè conceſſum, vt renaſcentes, quæ præſectæ fuerint, cupreſſos videat, nõnulli Cretam per eiuſmodi arborem ſignificari tradiderunt, non aliter quàm Palmam pro Iudæa poni in Veſpaſianorum numis obſeruatũ: Palmæ ſiquidem & lætius & frequentius in Iudæa proueniunt, quàm vſquã alibi. Cupreſſeta porrò Gnoſiorum celebrat Plato, in quibus æſtiuo die de legibus commentatũ à Megillo & ſociis tradit. Non immeritò autem magno habitum oſtento, cùm arbor Cupreſſus altitudine conſpicua in Veſpaſiani agro auito ſine vlla vi tempeſtatis euulſa radicitùs repentè procidit, ac inſequenti die viridior atque firmior eodem veſtigio reſurrexit, grande, vt inquit Tacitus, proſperumq́ꝫ, aſſenſu aruſpicum, & ſumma claritas iuueni admodum Veſpaſiano promiſſa. Apud Plinium legas, vbi de prodigioſis arboribus diſſerit, arbores multas, ſine tempeſtate, vllâve cauſa alia, quàm prodigij cecidiſſe, ac ſua mox ſponte reſurrexiſſe, quæ fuerũt fauſti ominis & oſtenti. Sed enim ne noſtra negligamus, vetuſtis rebus nimium applaudentes, in Mediceis ędibus, quę
B thermis Alexandrinis dirutis incũbunt, hoc Romę vidimus, quod huc inſeruiſſe minimè fuerit importunum. Paucis admodum antè diebus quàm Leo Pont. Max. moreretur, Medicam arborem proceræ admodum magnitudinis, ſed magna ſui parte in latitudinem ramos ad parietem affixam, vt perpetuo virore aulæa quæ dicuntur facere viderentur, caſu neſcio quo, noctu ſolutis pergulę compagibus ita concidiſſe, vt cacumine terram attingeret, & à porticu in xyſtũ prodeuntibus prœaltæ curuaturæ arcum exhiberet. Subſecuta mox clariſsimi Principis mors. Neglecta arbor, omni tunc familia aliis negociis occupata. Creatur interim Hadrianus VI. PONT. MAX. ab extremis vſqꝫ Morinis in Italiæ ludibriũ perquiſitus. Inſequitur ſtatim ab electione, maxima hyemis inclementia: niues iuges, & in multos dies terræ, pertinacia Romano ſolo inſolita, inhæſitantes, qualem tempeſtatem & niuium altitudinẽ, aſperitatemq́ꝫ aëris nemo quantumlibet natu maximus Romæ ſe vidiſſe profitebatur. Sæuiit ea hyems in citrios, lucos, & viridia omnia Medicis arboribus conſita perſtringit, & ad radicem vſqꝫ adurit: omneſqꝫ illæ huiuſmodi arborum deliciæ, quæ Romæ plurimę frequentiſsimęq́ꝫ erant, auferuntur: ſola è noſtris illa ſeruata incolumis, quę ante Leonis obitum prociderat: ac omnis ille ordo, qui ad eundem parietem adhę
C reſcebat, minima iactura læſus, cæteris omnibus ad repullulationem ſuccisis ad imum caudicem. Quòd ſi altero vix anno completo Clementem VII Leonis præmortui fratrem patruelem ad Pontificatus faſtigium euectum vidimus, cur Medicam illam arborem in eius ædibus, & inclinatæ fortunæ deiectam, & feliciſsimi ſucceſſus, ab hyemis tam horridæ ſęuitia ſeruatam, fuiſſe prænunciam affirmare vereamur?

SEPVLCHRA NOBILITATIS.

SVnt qui cupreſſum funus quidem & ſepulchra, ſed non niſi nobilitatis ſignificaſſe contendant: quod & Lucani teſtimonio confirmatur, ita dicentis,

Et non plebeios luctus teſtata cupreſſus.

Sanè Thucydides libro Hiſtoriarũ ſecundo, arcas fuiſſe dicit ex cupreſſo, in quibus eorum efferrentur oſſa, qui pro ſalute patriæ mortem oppetere non dubitaſſent. Huius autem inſtituti, vt cupreſſus defunctis accommodaretur, principium nonnulli ad hiſtoriam referunt: aiunt enim Aſclepiadis autoris gra-

uiſsimi teſtimonio, Boream Celtarum Regem cùm filiam Cypariſſam nomine D amiſiſſet, arborem hanc in eius tumulo ſeuiſſe, à qua inde nomen inditum Cypariſſo: mox à ſatu illo luctuoſam feralemq́ haberi cœptam.

MORS.

NAm & in oſtentis mortis indicium fuit, quod tum aliis euentis, tum Imp. Seueri caſu comprobatum eſt, cùm Æthiops quidam claræ inter ſcurras famæ, cum corona è cupreſſo facta illi obuiam proceſsiſſet: quem cùm ille iratus remoueri ab oculis præcepiſſet, coloris tactus omine reſpondiſſe ille dicitur, Totum fuiſti, totum viciſti, iam Deus eſto victor. Paucis verò pôſt diebus Seuerus eſt vita functus. Quod verò pertinet ad colorem, fertur & Hadrianus Imp. ex Mauri occurſu extrema ſibi iam ingruere concepiſſe.

DIS.

CVpreſſus porrò in tutela Ditis Patris: & eius arboris rami ſepulcris affixi, adſculptive, Dis Manibus commendari defunctos indicant. Atq; hoc eſt quod apud Horatium legas, arborem nullam hominem ad inferos ſequi, præter inuiſas cupreſſos. E

IVNO.

EX ea autem arbore ſimulacra Iunoni Reginæ fieri iuſſa, in pleriſque prodigiorum expiationibus obſeruatum: vt Cn. Cornelio Lentulo, P. Licinio Coss. Cupreſſea ſimulacra Iunonis Reginæ poſita per virgines viginti ſeptem, quæ Vrbem luſtrauerunt.

ORPHEVS.

ET in Lebethris Orphei ſimulacrum ex cupreſſo cultum, quod cùm Alexandri temporibus ſudorem multum emiſiſſet, omnibus eo prodigio perterrefactis, reſponſum eſt ab Ariſtandro viro ſapiente, bene ſperandum, ſiquidem quod nunc opus Alexander aggrederetur, ob rerum geſtarum magnitudinem maximum eſſet ſudorem & laborem poëtis & Muſarum cultoribus allaturum.

PVLCHRITVDO SINE FRVGE.

INdicat etiam Cupreſſus rei cuiuſpiam ſublimitatem atq; pulchritudinem, ex qua tamē nullus percipiatur fructus. Quare Phocion, cùm Leoſthenes Athenienſes in bellum impuliſſet, magnaq́ ſpe ad libertatis & principatus nomen F crexiſſet, illius verba dicebat cupreſsis eſſe ſimilia, quæ cùm procerę admodum ſint & pulchræ, fructum tamen non habent. Ceſsit inde res in proverbium κυπαρίττω καρπὸς, de re ſpecioſa quidem viſu, ſed prorſus inutili. Spectatu quidem iucunda eſt cupreſsi proceritas, effigiesq́ illa metas imitata, fructu tamen ſupervacua eſt, baccisq́ torua, diceret Plinius.

PERPETVITAS.

CVr verò Diis ſimulacra ex cupreſſo fieri ſoleret, in cauſa eſt materiæ perpetuitas, odorisq́ ſuauitas, quæ perpetui thymiamatis loco eſſe videretur. Cupreſſum enim neq; cariem, neq; vetuſtatem ſentire tradunt, neque temerè rimam aperire, vllave parte ſatiſcere. Simulacrū Iouis in Arce ex Cupreſſo à condita Vrbe ſexcenteſimo ſexageſimo primo anno dicatum, tempore adhuc ſuo durare Plinius atteſtatur, qui quidem anni eſſent circitèr CC. Plato leges publicas, acta decretaq́ ſacris monuit inferendas tabulis cupreſsinis, quòd eam materiem ære perenniorem arbitraretur. Quantum verò pertinet ad odorem, Indi Cupreſſum inter aromata propémodum venerantur.

DE

A

DE PINO.

ET Pinum, mi Grana, non paruam habere cum cupreſſo ſimilitudinem, exploratum eſt.

MORS.

NAm mortis ipſa quoq; indicium eſt, de qua idem obſeruatum vbiq;, arborem exciſam ſemel minimè ſuppullulaſcere. Vnde Staphylus poëta πίτυος τρόπον, hoc eſt, in morem piceæ dixit. Et apud Homerum βέλος ἐχεπευκὲς letale telum exponunt interpretes vetuſtiſsimi, quamuis alij ad ſolam referant amaritudinem & acerbitatem, qua ſit arbor ea præcipuè prædita: quandoquidem amaritudo ipſa ita eſt morti affinis, vt viceverſa mors interdum pro amaritudine vſitatiſsimo mortalium ſermone proferatur: neq; hodie tãtùm, verùm & apud vetuſtiſsimos hominum ita fieri ſolitum inueniamus. Nam IIII. Regum, cùm Prophetarum grex apud Eliſæum eſſet, & eorum vnus egreſſus in agrum colocynthidas agreſtes legiſſet, eaſq; conſciſſas in ollam pulmentariam paraſſet, neq; eorum quiſquam propter amaritudinem guſtare poſſet, clamauerunt ad Eliſæũ dicentes, Mors in olla eſt: hoc eſt, tãta eſt pulmentarij amarities, quanta mortis eſt. Eodem modo, paucis antè diebus, cùm poſt raptũ in cœlum Heliam, Hierichonta ſe recepiſſet, queſti ſunt eius loci ciues, aquas eſſe apud ſe peſsimas, quas diuinitùs cùm dulces reddidiſſet, numinis dictum citauerat: Sanaui aquas has, & non erit vltrà mors in eis. Sed vt ad piceam reuertamur, Herodotũ nonnulli carpunt, quòd ſolam piceam præſectam non repullulare dixerit, cùm & cupreſſum, & alias quaſdam plantas ipſi agnoſcant, quæ idem patiantur. Sed quantum ad cupreſſum attinet, diximus nos Herodotum ad Creticam reſpexiſſe, quas repullulare cõſtans fama eſt. De pinu verò, quod Staphylus Pini more dixit, pro abolitione, excidioq; ſupremo, in memoriam adducit terribilem eam Crœſi denunciationẽ, qua per caduceatorem Lampſacenis interminatus eſt, eos vt pinum exterere, niſi Miltiadem, quẽ per inſidias ceperant, miſſum facerent. Cumq; Lampſaceni inter ſe quærerent, quid illud eſſet, quòd Rex ſe vt pinum diceret extriturũ, à grandiore natu ciue edocti ſunt, eam arborem ſemel exciſam nunquam amplius ſuppullulaſcere. Quod illi excidium veriti, Miltiadem confeſtim è vinculis exemptum liberum abire permiſerunt.

B

C

ISTHMIA.

ISthmiaci quoq; certaminis præmium pinus erat. Neq; verò pino tantùm, verùm etiam arido olim apio ſacri eius victores coronabantur. Funeſtum enim eſſe etiam apium, ſuo loco docebimus. Quæ verò apij corona Nemeorũ victoribus dabatur, ex eo viridi texebatur apio, vt interpretes Pindari monuerunt. Erant verò Iſthmia in Melicertæ memoriam inſtituta. Et Pauſaniæ adhuc temporibus pinus apud aram Melicertæ germinabat, quem puerum à Delphino delatum expoſitumq;, Siſyphus rei miraculo motus in Iſthmo ſepeliſſe fertur, & certamen illud inſtituiſſe.

NATVRA.

NAturæ imaginem eſſe pinũ dicit D. Ambroſius, quippe quæ ſemina à primo illo diuino cœleſtiq; priuilegio accepta cuſtodiat, partuſq; ſuos quadam veluti annorum vice & ordine referat, neq; niſi vi caloris admota excludat. Atq; eadem ipſa nux flammæ ſpeciem imitatur, lacunatis in turbinem toris reticulato opere circunductis.

CYBELE. D

EOdem argumento & cauſa Cybeles deæ ſymbolum erat pinus: nam & ipſa dea rerum omnium mater habebatur. Videre verò eſt numum in quo caput Cybeleium eſt de more turritum, ab altera cuius parte corolla impreſſa eſt ex duobus ramis pineis, intra quos literæ ſunt ΣΜΗΡΝΑΙΩΝ. Vbi illud quoq; adnotatione dignum, quòd litera Σ in eo numo figurã habet Latinæ aſpirationis in latus proſtratæ, ac ſolo proiectæ, Σ. Hinc enim crediderim multa ea Græcorum vocabula, quę apud eos à vocali incipiunt aſpirata, per S à Latinis enunciata, vtpote qui aſpirationem S literam eſſe arbitrati ſint. Sic ἑπτὰ, ſeptem. ἕρπω, ſerpo. ὗς, ſus. Siue ea literæ Z nota fuerit, quòd veteres inſcriptiones plurimæ Z pro s litera ponũt: vt ZMYRNA Romæ in Diuæ Anaſtaſiæ, & in Campo Florę: in Veientibus arce caſtri noui, OS SVIS ZMARAGDI: in foro Traiani, ÆMILIVS ZMARAGDVS, & innumera alia, de quibus Grammatici viderint. Per Hetruriam vetuſta pleraq; conditoria pinum inſculptam habent, ſiue funerali argumento, ſiue quòd apud eos Cybele olim vnicè coleretur.

ÆSCVLAPIVS. E

APud Sicyonios pinea nux Æſculapij ſymbolum habebatur. Nam & Pauſanias autor eſt, eum Deum cum ſceptro, & nuce pinea in manu altera, ſculptum eſſe.

DE POPVLO.

ACcedit his Populus, multæ & ipſa apud antiquos venerationis, quamvis inter infelices damnatasq; religione recenſeat̃: quo in numero ſunt omnes, quæ neq; ſeruntur, neq; fructum ferunt.

FVNVS.

EA quoque apud aliquos inter ferales habita. Nam apud Rhodios ludi funebres in honorem Tlepolemi celebrabantur ab impuberibus pueris Populo coronatis.

TEMPVS.

PEr eam tempus etiã indicabant, propterea quòd arbor ea bicoloribus ſit foliis prędita, ex quo præcipuas ipſius temporis partes, quippe diẽ ac noctem referre videatur. Ideoq; Probus Herculi dicatam ait, quòd phyſici tempus per F Herculem interpretantur. Quinetiam hoc habet Populus commune cũ tempore, quòd eius folia poſt ſolſtitium circumaguntur: nec alio argumento certius intelligitur ſidus confectum, ait Plinius. Sunt verò & aliæ arbores, quæ foliis bicoloribus variæ conſpiciuntur, vt ſalices, oleæ, citri: in illis tamen color penè idem, licet ab vna parte dilutior, altera denſior atq; coloratior habeat̃. In Populo verò, hac præſertim quæ alba nuncupatur, nam ea eſt Alcidæ gratiſsima, vt Maro, & in eiuſmodi accipitur ſignificatum, candor ex vna parte penè niueus ac ceruſſatus, ex altera porracei folij inſtar viridiſsimus. Narrant nonnulli fabulam, Herculem cùm ad inferos deſcendit, eius arboris coronam geſtaſſe, atq; eam foliorum partem quæ foris conſpicua erat, fuligine tetri chaûs obſcuratã, quæ interius condebatur ſudore ablutam candidiorem euaſiſſe, inde cùm ſurculos eos in Acherontis ripa ſæuiſſet, feminium id latè propagatũ. Sedenim vt apud Pauſaniã eſt, Hercules Populum albam ex Theſprotide regione iuxta Acherontem fluuium genitam ad Græcos tranſtulit, atq; hinc locus fabulæ datus. Acheron enim Theſprotidis fluuius leucen, quæ alba eſt Populus, paſsim

fert,

A fert, perinde ac Alpheus oleaſtrum, Aſopus Bœotiæ iuncos, Menander myricas, Perſeam Nilus.

DE APIO.

EX herbis verò ante alias omnes maximè ferale eſt apium. Neque tamen hic ego contenderim, vtrùm Selinon atque Petroſelinon idem ſint, an aliquid inter ſe diſsideant, quam prouinciam ſibi doctiſsimi hac ętate viri ſuſcepêre, ſatis habiturus ſi quę ad hieroglyphica quomodocunꝗ pertineant, ſignificata commemorauero.

NEMEEVS VICTOR.

HOminem apio, verùm eo viridi, coronatum, Nemeeorum victorem ſignificare magis vulgatum eſt, quàm vlla indigeat repetitione. Quodꝗ ea certamina in Archemori, ita ab Amphiarao vocitati, celebritatem inſtituta eſſent, quãvis nonnulli dicant Herculem Nemeeo Leone domito certamen id ſacrauiſſe, cuius precium àpium eſſe voluerit. Ideoꝗ leonis herbam apium appellatũ, de qua Pindarus Nemeis Alcimedæ Æginetæ, βοτάνα τίνιας πρὸ ἁ λέοντος νικάσαντι.
B Hiſtoria tradit herbulam huiuſmodi ex Archemori ſanguine progenitam. Alij volunt inde leonis herbam dictam, quòd apium in Nemea lætiſsimè vulgoꝗ proveniret, qua leo ibi verſatus affluenter admodum paſceretur.

LVCTVS.

NImirum igitur apium luctus indicium eſt, quãdoquidem herba ea, vt Pindari interpretes aiunt, eſt inferis ſacra, luctuiꝗ dedicata. Nam, vt Greci autores prodidêre, terreſtre admodum eſt: effunditur enim libenter humi, plurimumꝗ occari gaudet, vt ſolo propinquius adhæreſcat. Satum eius ſemen, vt aniculæ noſtræ fabulantur, ad inferos proficiſcitur prius quàm enaſcatur. Orta inde fabula, quòd ob ſoliditatem atꝗ duritiem, qua præditum eſt, aliquãto diutius quàm alia intra terræ viſcera morari videatur. Itaꝗ mortalis Opheltes, qui mox Archemorus terreno fuit honore decorandus, ex quatuor enim illis inſignioribus certaminibus, Olympiis, Pythiis, Iſthmiis, Nemeis, vt Archias:

οἱ δύο μὲν θνητῶν, οἱ δύο δ' ἀθανάτων·
Sunt duo mortali, ſunt duo ſacra Deo.

C Mortales Archemorus, & Melicerta, qui & Palæmon: Dij, Iupiter & Apollo. Præmia, Apollini Laurus, quæ pomi etiam nomine nuncupatur, ob grandiores baccas, quas Laurus Delphica producebat, vnde coronæ illæ decerpebantur, de quo vide apud Lucianum. Ioui oleaſter, Palæmoni pinus, aut aridum apium, viride verò Archemoro, olimꝗ olea. Minimè verò prætereundus hic locus eſt, ad vtrunꝗ ſignificatum funeris & victoriæ optimè accõmodatus: quippe cùm Timoleon copiarum Græcarum dux, audito Bomilcaris & Aſdrubalis Carthaginenſium adventu, qui claſſe bene magna comparata miſsi fuerant ad Græcos tota Sicilia pellendos, ipſe cum quinꝗ tantùm peditum millibus, & equitibus mille, hoſtibus occurrere ſtatuiſſet, profectusꝗ Syracuſis cùm ad Criniſium amnem, quò ſciebat hoſtem venturum, proceſsiſſet, factus eſt obviam mulis apium ferentibus: perterrefactis omine militibus, qui apio ſepulchra coronari non ignorabant, quem morem Plutarchus Sympoſiacis enarrat: vulgatumꝗ erat inter Græcos adagium, incurabilem valetudinem apio indigere: Imò, inquit Timoleon, Coronæ vobis vel ante victoriam offeruntur,

ad id ſcilicet alludens, quòd Iſthmiis victores apio coronabantur: dictúmque D eventus comprobauit, Carthaginenſibus poſtridie victis profligatisq́ maiore ſuorum ciuium ſtrage, quàm vnquam antea paſsi eſſent, inſigniq́ ac memorabili victoria Timoleonti acquiſita. Sanè pleriſq; in antiquorum monumentis, & in adſculptis cantharis atq; carcheſijs apium obſerues, quippe mortis atq; luctus indicium. Eo autem ſepulcra, & alia mortuorum conditoria ſubſterni ſolita, priuſquàm cadauera inſerrentur: eaq; de cauſa cùm veteres in conuiuiis omnibus ferè aliis coronamentorũ generibus vterentur, flores & herbas omnes huc admiſcerent, vno in primis apio, vtpote quod nihil ad hilaritatem faceret, abſtinebant.

DE MYRTO.

EST & Myrtus inter funeſtas arbores adnumerata, qua Thebis qui vincerent Iolea, coronabantur: de qua Pindarus Iſthmiis, ἄνθεα λευκᾶν κόρσα μύρτοις δ' αὖτις. Fuit autem Iolaus heros apud Thebanos diuinis cultus honoribus, ad cuius tumulum Iolea ludos celebrabant, & huiuſmodi coronam ex Myrto præmium inſtituerant, propterea quòd, inquiunt interpretes, funebris eſſet arbor. Verùm cùm longè plura ſint ab ea & genij & E voluptatis ſignificata, inter funeſtas has Myrtũ prorſus inſerere noluimus, ſed eam cum lætioribus, roſa, hedera, & quibuſdam aliis conuenientiori loco pangendam exiſtimauimus.

DE SALICE.

POſtea verò quàm iuſta iis qui præclaro fuerũt ingenio, ritè perſoluimus, tempus eſt vt ad lætiora cõvertamur argumenta. Promiſeram enim ſuperioribus diebus Grana tibi, priuſquã funus hoc incideret, de Salice, de Moro, de Caprifico, de Loto, quę deducta eſſent hieroglyphica perſcribere. Ea igitur in hunc modum diſponemus.

VINCVLVM.

SAlicem in primis eſſe vinculorũ ſymbolum, tum ex quotidiano eius virgulti vſu manifeſtum, ad id enim plurimùm comparatur: tum diuinæ etiam literæ atteſtantur, cùm Iudæos dicunt patriis abductos ſedibus, miſerrimo Babylonis incolatu organa ſua in ſalicibus ſuſpendiſſe, de quo paulò pòſt. F

CASTITAS.

QVòd autem nonnulli aiunt ſalicem caſtitatis indicium eſſe, tametſi de ea nihil Ægyptij, nõ incongruè tamen confictũ eſt, ſiue ſit propter vinculi ſignificatũ, quòd eius materia ſit plurimùm apta vinculis, atq; ideo coërcitionis indicium ſit: & caſtitas ipſa modò zona, modò campeſtri, modò alio atq; alio vinculo coërcenda præcipitur. Siue ſumptũ ab Amerina ſalice, quæ lectis accubitisq́ impoſita, caſtitatem inducit. Siue ab eo quod pleriq; autores tradunt, folia huius arboris cõtrita & pota, intemperantiam libidinis efficaciter frænare: ſæpius verò ſumpta, vſum in totũ auferre. Vnde Homerus ſapienter ſalices ὠλεσικάρπους, noſtri veteres frugiperdas appellarunt, vel infructuoſas, cuius ſcilicet ſemen in potu acceptũ efficit ne conceptus ſubſequatur. Sanè Porphyrius in iis quæ circa Homerica philoſophatur, ſalicem ab eo ὠλεσίκαρπους vocari tradit, quòd ſemen prius quàm matureſcat abiicit. Sed idem ea potius de cauſa dictum putat ὀλεσίκαρπους, quòd ſemen illud, ſiue fructum appellare quis malit, ex vino propinatum

A natum ſterilitatem faciat, ſeminali omni vi protinus labefactata. In diuinis porrò literis, vbi iubetur populus Dei tabernaculorum feſta celebrare, quippe in tentoriis omnes habitantes palmarum ramos ac frondes ſalicis manibus prætendere, nimirum per ſalicem continentiam intelligimus. Idq; volumus admonitum, apud Origenē homilia nona ſuper Exodum, in qua de tabernaculo agitur, eo loco in damno eſſe impreſſos codices, vbi legitur: Arbor autē populi & ſalix, virgulta ſunt caſtratis: vbi dubio procul legendum eſt, virgulta ſunt caſtitatis. Fortè autem non temerè id ſcripſere aliqui, credentes ſaligna corona coronandos eos, qui iuxta Eſaiæ dictum, quaſi ſalix ſuper fluentem aquam oriuntur. Neq; alia de cauſa crediderim apud gentes laſciuiſsimo, quē fingunt, hortorum cuſtodi ſalignam falcem adhibitam, niſi vt Veneris pruritum, & impudicas cogitationes caſtitatis falce reſecandas admoneremur.

STERILITAS.

SAlicem porrò ſterilitatis hieroglyphicum intelligi voluerunt, Maronem ſecuti, qui ſalicē inter infœcundas memorat plantas: vbi Seruius ſemen ſalicis eſum infœcunditatem ait mulieribus gignere, quippe qui apud Pliniū legerat,
B ſemen ſalicis mulieri ſterilitatis medicamentum eſſe. Sedenim qui Maronem aiunt eam infœcundam appellaſſe, quia ſemen non habeat, norint ſalices habere in foliis grana quædam, quibus vis ſeminis ineſt, vt eo commiſſo terris arbor ſurgat tanquam ſurcuſo defoſſo, vel æquè ac ſi de ſemine pullularet. Sciendum tamen eam ocyſsimè ſemē perdere, quippe quod ante maturitatem in araneam abeat. In Creta tamen inſula fructum ad maturitatem ferre perhibetur.

OTIVM.

EVthymius vbi, quod ſuperius attigimus, legitur, In ſalicibus ſuſpendimus organa noſtra, per ſalices otium interpretatur, propterea quòd arbores hæ ſunt infœcundæ, quippe ſine vllo vtili, vt dictum eſt, ſemine. Nam cùm Iudæi in eam tracti captiuitatem propter Babylonis flumina deſediſſent, captiuitatemq; ſuam tantùm deplorarent, nihil habebant quod eos ad cantus hilaritatem inuitaret. Ignauam igitur per otia vitam trahere cogebantur.

PRÆMATVRVM INCREMENTVM.

SVnt qui per integram hanc & adultam iam arborem prǽmaturū incrementum, adoleſcentiamq; ante annos mira auctam proceritate, ſignificari velint.
C Manifeſtū enim vnicuiq; eſt, quàm citò, quantaq; ramorum denſitate conſtipata creſcat ſalix. Hinc Verrius eam ita dictā interpretatur, quòd ea celeritate creſcat vt ſalire videatur. Quamvis non ignoro ſententiam hanc à Feſto Pompeio irriſam, qui etiam id damnat, quòd non virgulti genus potius quàm arborem eam appellarit. Sed hæc àuſtera nimis eſt Grammatici cenſura. Leuitico feriis, quæ XV ſeptimi menſis colligendis fructibus celebrātur, ſalices de torrente ſumi præcipiuntur. Theologi pleriq; omnes hîc quoq; per ſalicem caſtitatē interpretantur, moderatiq; coniugij continentiam, ſiue, vti ſuperius dictum, propter vinculorum ex ea vſum, ſiue quia fructum non facit, veluti Eunuchi, quos viros vocat Euangeliū, de quibus apud Eſaiam: Nō dicat Eunuchus aridū ſe lignum eſſe, quia in domo mea dabo eis locum nominatum à filiis filiabuſq;. Mox atteſtationis loco ſubiungit: Dabo inquam eis ſempiternum nomē. Quòd verò loco hoc poſitum eſt, ſalicem de torrente, ſunt qui orationis & pœnitentiæ hieroglyphicum eſſe velint, vt eo identidē loco Pſalmographi: Super flumina Babylonis, illic ſedimus & fleuimus, cùm recordaremur tui Siō. In ſalicibns, in me-

dio eius ſuſpendimus organa noſtra. Orationes enim & quę pœnitendo lachrymæ oboriuntur, indigent inuicem commiſceri: de quibus Eſaias: Sicut ſalices ſuper præterfluentes aquas. Alīj torrentem loco hoc pro præſentis vitæ decurſu capiunt, in quo ſubita tot incommoda quotidie nobis ex improuiſo ingruunt, qualibus Chriſtus noſter exerceri voluit, qui & ipſe de torrente, qui ſecus hanc viam præterfluit, bibere non recuſauit. D

DE MORO.

IN quibuſdam arborum variarũ commentariis, in amicorũ quorundam gratiã conſcriptis, fortitudinẽ ex quercu, iuſtitiã ex palma, tẽperantiã nuper ex ſalice ſignificari oſtendimus. Nunc autem, Grana, quartam etiam his addemus Heroinam, quæ quidem prudentia eſt.

PRVDENTIA.

EAm per morum ex arboribus ſignificari ex eo compertum eſt, quòd vna omnium pręedicatione prudentiſsima cenſetur, vtpote quæ non vt multæ, properat, quæ vbi primùm lenioris mitioriſq; aliquantulum auræ ſpirauerit, erumpunt in germina, & flores exſinuant magna interdum ſtrage, ob temporis E inconſtantiam. At morus ne pruina lædi poſsit, quam hoſtem ſibi perniciofum agnoſcit, non antè germinat quàm frigus penitùs fugatum eſſe cognouerit, atq; ad amœniſsima adulti veris tempora perventum omnino ſit. Addit hoc, quod rem properè conficit, & quod ſapientis illius præcepto mãdatur, τὸ παρὸν εὖ ποίει. Vna enim ferè nocte tota germinat, fœtum celerrimè grandit & maturat, ne caloris etiam aduentantis iniuria lædi poſsit.

DE CAPRIFICO.

TEMPERANTIA.

SEd enim cùm ſalicem pro caſtitate poſuerimus, quę bonæ mẽtis vinculo vti zona coërcita ſeſe probet, eamq; temperantiam etiam eſſe interpretati ſimus, cùm virtus hæc ad alias quoq; cupiditates coërcendas, frænisq; atq; catenis compeſcendas progrediat̃, ſitq; omnino temperantia ex Ciceronis finitione, moderatio cupiditatum rationi obediens, optimè vident̃ Ægyptīj feciſſe, qui virtutem hanc per Caprificum expreſſere: ea ſiquidem collo tauri quãtumlibet laſciuientis alligata, animal ferocire minimè permittit, ſed laſciuia eius atq; petulantia omni cohibita, eum obtemperantem reddit, neq; quicquam ſinit immodeſtius facere. F

IVNO.

QVod verò alicubi videas caprifici ramũ ſimulacro Iunonis appoſitũ, ea de cauſa factũ, quòd Nonę apud Romanos erãt Caprotinæ nũcupatæ, quibus, vt autor Varro eſt, matronę ſub ficu Iunoni ſacra faciebant, & ex caprifico virgã adhibebãt, nẽpe ob memoriã pudicitiæ ſeruatę, cùm Philotis ancilla Senatui ſuaſit, vt pro matronis et virginibus, quas hoſtes dari ſibi obſides petebãt, ipſa cum ancillis aliis habitu matronali cultæ ſubmitterentur: cuius laudata ſentẽtia cùm omnes hæ ſecũ potiones meracas in læ-

titiæ

A titiæ ſignum attuliſſent, conuiuiumꝙ ſimulaſſent, hoſtes lætabũdi, comeſſatio-
ne & potu grauidi, poſt iocos quieti ſe dederũt. Hic Philotis ſignum dedit ex ca
prifico, per quã de mœnibus, vbi nata erat, propẽdentẽ irrepſerat. Romani exci
ti impetũ in dormiẽtes faciunt, eoſꝙ cædunt, & clade fœdiſsima fugant, potitiꝙ
victoria, ſacrũ id inſtituêre, vt ancillæ matronis ęquatæ, Iunoni, quã à caprifico
Caprotinam appellauêre, ſacrificarẽt. Ad hoc ſacrum reſpexit Ouidius, cùm in
Arte dixit: *Porrige & ancillæ quæ pœnas luce pependit,*
Luſa maritali gallica veſte manus.

DE LOTO.

INter arborũ ſignificata nulli apud Ægyptios maior honos habitus
quàm Loto, mirificæ omnino arbori, & quæ magnũ cum cœleſtib.
cõſenſum habeat, ſitꝙ veluti noſtrarũ rerũ ad ſuperos internuncia.

ORTVS SOLIS.

ERat verò Lotos apud Ægyptios ſacerdotes exorientis primũ Solis imago
B quædã, vbi infantẽ in ea reſidentẽ appoſuiſſent: hinc vtiꝙ vapores illos ma
tutinos, qui à Sole mouentur, ſtrictiori quadam aura refrigerãtes potius quàm
adurentes intelligi volebãt. Cæterũ Solis ipſius ſignificatũ, exortũ quippe, Lo-
tos indicat: idꝙ inde ſumptũ crediderim, ꝙ ea ante Solis emerſum implicata ſo
lia habeat, quæ quidẽ ita ſenſim exſinuanẽ aperiũturꝙ, vti magis & magis tolli-
tur iubar Solis: maximè verò pandunẽ, vbi mediũ Deus iter emenſus eſt. Eodẽ
verò decedente, folia ipſa viciſsim contrahunẽ, complicariꝙ incipiũt, ac inſinua
ri, veluti nulli patêre velint quàm numini quod venerant: atꝙ ita quibus liceat
modis, eo abeunte ſeſe intra clauſtra cohibeãt. Quod, vt Proclus ait, obſeruatũ
à Magis, vt nulla prorſus contatione ſacram eam eſſe Apollini crederẽt, effecit.

VESTALIVM INITIA.

ERat & Romæ maxima in celebritate Lotos capillata, cui Veſtalium virgi-
num capilli cæſi deſerebantur, veluti pubcrum adoleſcentium Apollini, vel
Æſculapio eius filio. Græci verò fluminibus patriis cæſariem offerebant, illis
eam dicabant, offerebantꝙ, quod quandam omnino cum Loto rationem ali-
moniæ præ ſe ferebat, perinde ac arbor ipſa felix cognominata, tum ea quam ſu
C perius attulimus ratione, quòd Deo tam familiaris habeatur, vt ſedes eius ſta-
tuatur, tũ quòd irriguo ſemper ſolo pulluler. Neꝙ me fugit quas arbores Ver-
ranius dixerit felices, ſed quæ ille ſcripſit, ad auguralem diſciplinam retulit. No-
bis hæc Ægyptiaca de ipſius naturæ vi ſatis fuerit deſumpſiſſe.

DEI ADVENTVS.

VT verò ad Solis ortũ revertamur, minimè prætereunda eſt Memnonis ſta
tua ſedens, nigro è lapide, quę magna religionis celebritate in Æthiopia vi
ſebatur, in quam ducem ipſum poſteaquam ab Achille confoſſus fuit, tranſmu-
tatum fabulantur. Erat ea diei advenientis indiciũ, vt Auroræ filius maternum
officium imitaretur. Eo autem artificio fabricata erat, vt Sol primo ſtatim ortu
radios ſuos in os eius eiacularetur, ac veluti plectrum aliquod ibi ſonum excita-
ret, vocaliꝙ ſignificatione iam adeſſe Deum annunciaret.

MVNDI MOLES PLENA DEO.

ALiĳ mundi molem ex ea ſpecie, Deumꝙ in eius medio compoſitũ reſiden-
temꝙ intelligere maluerũt. Interpretatur hoc Iamblichus ad Porphyrium
ſcribens, cõmentumꝙ hoc ideo ab Ægyptiis excogitatũ ait, quòd Lotos limo-

ſis præcipuè locis fruticet, ſitq; in primis aquatica, quod veteres illi præcipuum D
generationis argumentū contendebant, qui Oceanum rerū parentem omnium dictitarent. Obſeruauerant autem in ea demum omnia orbiculata & rotunda, quippe folia atq; poma, ex qua quidem effigie perfectiſsimaq; forma mentis actionem perfectioni intentam oſtendi profitebantur. Deum verò infantali ętate, vtpote vnicum atq; perpetuum rerum omnium principium, nullo conficiendum ſenio, neq; ipſum vlli ætatum variantiæ obnoxium, ſuper actionem eiuſmodi in ſeipſo totum conſiſtere, ac principatus reliquos exuperātem, ſanctum, incorruptū, & vbiq; venerādum conquieſcere. Nam diuinitatem ex ipſo etiam ſedentis habitu internoſcebant. Seſſum enim Deo in primis accommodabant, quem nulla vnquā poteſt inquietatio ſolicitare, commouerève. Quin & ſedentem Cynocephalum ſtatuebant, cùm æquinoctij quietem æqualitatemq; deſcriberent, quæ quidem neceſſe eſt ibi ſit, vbi nihil ſubſultat quod alterum inquietet, ſed omnia firma, ſtabiliaq; in æquilibrio conquieſcant. Quod verò initio diximus infantem inſidentem in medio Loti poni ſolitum, obſeruata ſunt etiā ab Ouidio, apud quem mater ita loquitur IX. Metamorph. E

Hunc tamen infantem maternis demite ramis,
Et date nutrici, noſtráq; ſub arbore ſæpe
Lac facitote bibat, noſtráq; ſub arbore ludat.

Sic infantem hunc videmus apud poëtam in Loto ſedentem figurari.

PIERIVS VALERIANVS AD ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. REGINALDVM POLVM CARD. de iis quæ per oleam, vitem, & ficum ſignificantur,

EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

FAmiliaris mihi tota vita mos fuit, optime clariſsiméq; Reginalde, vt clarorum hominū quos præcipuè colerē, moribus contemplandis non parū adhiberem ſtudij atq; diligentiæ, vt ſcilicet qua quiſq; parte excelleret, ea præcipuè cōmendaretur. Nam vt optimè noſti, Deos homineſq; à partibus laudare Homerus inſtituit. Cùm itaque qua tu in primis laude præſtares mecum examinarem, perſpiciebā Vir rariſsime, tria eſſe, quæ de laudum tuarū principatu inter ſe contendere videbantur. Hinc enim bonarum literarū, optimarúmq; artium doctrina primū ſibi locū aſſerebat: inde admirabilis ea morū ſuauitas, quam & ſumma benignitas, & ſingularis humanitas comitabantur, doctrinam ſibi cedere imperitabat. Vrgebat tertio loco pietas integerrima, vitæ moderatione conſpicua, diuinarū rerum ſtudio feruida, omnibúſq; probitatis numeris abſoluta: quæ licet ab omni eſſet ambitione alieniſsima, nihilq; ſpecioſum in propatulo iactaret, ſuáq; ſe virtute inuoluens, alienæ nihil opis indiga, ſi vni ſibi pretium eſſet, ſatis habere videbatur: quo tamen magis ab oſtentatione aliena erat, eo admirabilior illuſtriórq; apud omnes euadebat. Quocunq; me igitur animo & cogitatione conuertebam, ambiguus quam tibi præcipuè partem attribuerem, mecum aliquandiu dubitaui. Nam ſi tu cū reliquis & probis & literatis viris, quos tu ſemper vnicè liberaliterque fouiſti, ad menſam meam Aegyptiacā adhibendus eras, conſentaneū videbatur, vt quam tu ſymbolam in talium conuiuarū ſodalitium conferres agnoſceretur, quiq; tuus eſſet nuptialis ornatus appareret. Sed enim animaduerti demum nullam earum, quæ in te conſpicuæ ſunt, virtutū partem ab alterutrius ſocietate poſſe diſiungi. Quorſum enim doctrina, niſi qui per doctrinam mores comparantur, ita præſto ſint, vt & doctrinæ laus moribus optimis adiuuetur, & mores ipſi doctrinæ firmamento

mento

A *mento innixi ſtabilitiq; fulciantur. Diuina verò illa pars vix apud vllos vnquã illuſtris habita, niſi & mores & eruditio fidiſsimi comites acceſsiſſent: ad ruminationem enim biſulcæ etiam vngulæ quærebantur. Quæ cùm in te omnia ita nimirũ eluceſcerent, vt vel regiam ipſam ſanguinis tui ſublimitatẽ facilè ſuperare putarentur, cognoui demùm te non à partibus, ſed à toto celebrandum: quæ quidem omnia in vno apud te coniuncta eo nunc acciderunt illuſtriora, quòd hac fama impulſus Paulus III. P. M. ſponte, te nihil tale cogitantẽ, in ſacroſancti Senatus Collegium adſciuit, non modò vt virtutem ornares tuam, ſed vt tu quoq; non paruo patribus eſſes ornamento: qui quidem noſtræ pietatis partes, hoc præcipuè tempore labefactatas, tam acriter defendendas ſuſceperis, vt multas ſeculi noſtri infectas labes tum autoritate, tum eruditione tua deterſeris elueriſq;, tum exemplo vitæ laudatiſsimo optimi atq; integerrimi Præſulis formam præbueris ad imitãdum. Quoniam verò clientium mos eſt vt patronis ad huiuſcemodi honores euectis, eorum nomina gentilitiáq; inſignia corymbis, ſertis, floribus, foliisq; honoratioribus redimita poſtibus quiſq; ſuis affigant, horum ego ſecutus ambitionem, ſertum inſignibus tuis ex olea, vite, atq; ficu circunducendum inſtitui: ex olea, vt tuæ ea eſſet manſuetudinis & ſerenitatis indicium: ex vite, vt & meam & literatorum omnium lætitiam indicarem: ex ficu, vt tuorum inde ſuauitas*
B *morũ oſtenderetur. Sedenim quid hoc rerũ ſit, ex ipſo iam Commentario apertius inſpicias licet.*

PAX.

PACIFICVM in primis Oleę hieroglyphicum eſſe tam apud poëtas quàm oratores vulgatiſsimum eſt, cuiuſmodi illud eſt Maronianũ:

Paciferæq; manu ramum prætendit oliuæ.

Et Ariſtophanes Auibus, vbi Hercules legationem exponit à deis ſe veniſſe conciliãdę pacis gratia: atqui, reſpondet Piſtotherus, ἔλαιον ὐκ ἔνεστ' ἐν λεκύθῳ, oliui in lecytho prorſus nihil. ὁ ἔλεος, miſericordia dicitur, quæ quia contingit iis quibus pax datur, olea apud Probũ pacis eſt hieroglyphicum. Sedenim non à Grçcorum fabulis, neq; ab alienigenarũ gentium cõmentis, ſed diuinitùs, vel ab ipſo ferè noui mundi primordio ineſſe oleæ pacificationis vim nobis demonſtratum eſt. Diluuio enim ceſſante ab Noë columba emiſſa, quæ præpeti volatu regionis aliquantulum circumlata, paulò pòſt oliuę ſurculum habens in arcam reverſa eſt: eoq; argumẽto lætatus Noes, ſenſit tempeſtatem diluuij iam tranquillatam, terramq; ipſam pacatam, & remittente inundatione iamdudum
C in emerſu eſſe. Sed quid illud? Cùm ferrũ, ferriq; vſus bello in primis inſeruiat, et ſymbolicè pro bello ponat̃, tantã ineſſe oleo vim, vt id emolliat, & ad feriendi vſum ineptum & inutile reddat: ſiquidem fabri, qui ferrum lenteſcere & emolliri volunt, candefactum id oleo intinguere conſueuerunt.

DVRITIES EMOLLITA.

QVare nonnulli mollitã eſſe duritiem hieroglyphicè ſignificare ſi vellent, cultrum in aliquot oleæ baccas impactũ facere inſtituerunt. Quod illi nõ ſecius re ſignificato propémodum ſimile eſt, quòd oleæ ſurculum querno ramo quidam implicare excogitarunt, immortalis odij diſsidium compoſitum eſſe ſignificantes, propterea quòd quercus & olea tam pertinaci odio diſsideant, vt altera in alterius ſcrobe depactæ moriantur.

AGRICVLTVRA.

SVnt qui oleæ ramuſculũ in Mercurij manu propter agriculturæ ſtudiũ poni dicant, cùm ipſe initium & fructiferarũ arborũ ſoſpitator habeatur: cumq; honorem oliuæ potius quàm alteri cuipiã arbori habitum vt pro agricolatione poneretur, quia longè plures vtilitates ex olea deſumũtur, quàm ex quavis alia

fructiferarum arborum. Necꝫ tamē deſunt qui rem ad pacis ſignificatū deferāt, quòd ille rerum internuncius pacem feratur cōciliare, de quo multa diximus in Caducei Cōmentario. Operęprecium verò eſt videre veterū monumenta, in quibus Olea inſigne pacis vbicꝫ prætenditur. Nam in Hadriani numo quodam ſimulacrum habet̃ flexo genu, quod dexteram ipſi Hadriano ſtanti porrigit, læua oleæ ramū humero demiſſum tenet: inſcriptio, RESTITVTORI HISPANIÆ. In alio Imperatoris eiuſdem, prouincia eadē humi ſedens læuo cubito lapidum tumulo innitit̃, dextera ramū oleæ habet: inſcriptio, HISPANIA. quo ex argumēto pacata quietacꝫ prouincia ſubintelligitur. In eiuſdem alio ſignum eſt cum olea in læua, cum genio in dextera, quod fortè refertur ad augurium ex oliua, ſorte ſibi oblatum, vnde aſpirare cœpit ad imperiū, ſortibus Virgilianis fretus, cùm ei verſus illi obvéniſſent: D

Quis procul ille autem ramis inſignis oliuæ
Sacra ferens, noſco crines incanáq; menta
Regis Romani, primam qui legibus vrbem
Fundabit, curibus paruis, et paupere terra
Miſſus in imperium magnum.

Quibus quidē ramis oliuæ inſignem Maro fingit Numā ab Anchiſe pręcognitum, cui ob iuſtitiā & integritatē nemo vnquā bellum intulit, ipſe vltrò pacem ſemper fouit. Quocirca Hadrianus Imperio potitus æquè pacis ſtudioſus fuit: E expeditiones enim ſub eo graues nullæ fuerūt, bella etiā ſilentio penè tranſacta. In numo verò Seueri Pij Aug. togatum eſt ſimulacrū cum oleæ ramo, cuius inſcriptio FVNDATORI PACIS. Eiſdē penè figuris in eiuſdem Seueri Parth. max. numo inſcriptio eſt, FVNDATOR PACIS. Quamvis verò vidiſſe iuuet in Maximiani numo ſimulacrum quod oleam prætendit, cum inſcriptione, PAX AVGVSTI: illud tamē mihi magis arridet, quòd in numiſmate Philippi patris ſigillum illud eſt oliuæ ramū tollens, cū inſcriptione, PAX ÆTERNA.

FELICITAS.

QVòd verò olea adiecto caduceo felicitatis hieroglyphicū habeatur, multa veterū numiſmata indicio ſunt, quę in ipſius Caducei Cōmentario continētur. Apud Pauſaniam legas, Pacem geſtare in vlnis Plutonē puerū pectori appreſſum, eo quidem ſignificato quòd pax opulentiam alit, educatcꝫ: vbi verò opulentia, ibidem & maxima felicitatis pars, eacꝫ nimirum omnibus expetita.

CONDONATIO.

IN diuinis Hebraicæ vetuſtatis monumentis oleū cōdonationis, veniæ, ac miſericordię ſignū habet̃. Et in Euangelica hiſtoria Aſſertor noſter condonaturus adulterij pœnā mulieri, quę rea agebat̃ à Phariſęis, ex oliueto in templū perrexerat. Et apud Athenæū nō abſimile, βωμοὺς ἐλάιν. quę tamen omnia ex Hebręorum ſacris deprompta ſunt, quibus iubemur cruſtulū abſcꝫ fermēto, quod oleo ſit irroratū, offerre Deo. Et alibi: Vbi anima donū affert, ſimila erit eius oblatio, fundetcꝫ ſuper eā oleū, & panes abſcꝫ fermento cōſperſos oleo. Et alibi oleū eſſe pro peccato legas, et huiuſmodi pleracꝫ, quæ omnia delictorū huiuſmodi cōdonationē indicāt: ſiquidē, vt Adamātius ait, omnis anima eget oleo diuinę miſericordię, vt ſoſpitari poſsit. Hinc Hilarius ait Matthæo, oleū fructū miſericordiæ cœleſtis eſſe propheticus quocꝫ ſermo profitet̃. Ergo cū ieiunamus, oleo caput noſtrum invngemus, bonis quippe operibus caput noſtrum, id eſt, vitæ noſtrę ſenſus ornabimus, quia intelligentia omnis in capite eſt. Iam, vt Hieroſol. Heſychius interpretatur, ferè paſsim Leuitico ſuperfuſum oleum pro eleemoſynis accipitur, vti thus orationes & preces interpretantur. Quod verò ſcriptum eſt, animam quæ peccauerit, offerre donū ſimilam cum oleo, virū nulla vel ingenij F

ſubli-

A ſublimioris vel doctrinæ gratia prẹditũ, ſed vita tãtùm hominẽ profeſſum, alio-
qui vel mercaturẹ, vel agricolationi, vel piſcatui, aut militiẹ, aut ſellulariis artib.
deditũ Cyrillus intelligit, ꝗ ſimplicitatẽ ſuã cuius ſimila eſt indiciũ, quærat Deo
per oleũ diuinẹ miſericordiẹ cõmendare. Neq́ꝫ prætereundũ quod aliquorũ hi-
ſtoriẹ prodidẽrunt, Auguſti tẽporibus è taberna meritoria trans Tyberim oleũ
erupiſſe terra, totaq́ꝫ die nulla intermiſsione fluxiſſe: quod forſitan ad ortũ Chri
ſti, & eam quẹ ſubſecuta eſt mortaliũ, quæ ſumma eius fuit miſericordia, redem
ptionem, & gratiã per omnẽ terrarũ orbem longè lateq́ꝫ diffuſam, referri poteſt.
Sunt qui defoſsi in terrã cadi defluuiũ illud olei fuiſſe dicant, cũq́ꝫ apotheca, vbi
vas conditũ fuerat, in ripæ Tyberinæ ſummo margine ſita eſſet, amphora caſu
aliquo vitiata liquorẽ inde ſibi viam aperuiſſe. Vtcũq́ꝫ, maximi omnino oſtenti
loco habitũ, eiusq́ꝫ rei monumenta longa annorũ ſerie poſteritati cõmendata.
Epopæus Theſſalus qui Coraci Sicyoniorũ Regi ſucceſsit in imperio, à Nicteo
Thebanorũ Rege bello impetitus, cõmiſſaq́ꝫ pugna graui accepto vulnere cùm
victor euaſiſſet, Palladi templum erexit, qua rogata vt ſignum aliquod oſtende-
ret, ex quo an id gratũ deæ donũ fore coniicere poſſet, aiunt oleum ſpontè ante
B templum fluxiſſe, ſimulq́ꝫ Epopæum haud ita multò pòſt vulnere negligentius
curato periiſſe. Ex gentilium enim religione obſeruatũ eſt, deos tunc ſuæ in nos
miſericordiæ ſigna exhibuiſſe, cùm ex carcere corporis migrare iuſsi eſſent, id
quod aliquot exemplis declaratũ eſt. Simile fuit in Cleobe atq́ꝫ Bythone fratri-
bus iuuenibus, qui pientiſsimi erga matrẽ Iunonis deæ ſacra petiturã, iumentis
aliis deficientibus vltrò ipſi iugum ſubiêre, pro quorũ pietate merita à Iunone fi
liis dona mater cùm popoſciſſet, manè ambo inuenti ſunt animã efflaſſe. Quod
verò ad miſericordiã & veniam imploratã attinet, quæ multis veterũ exemplis
per oleum ſignificata fuerint, interpretari libet Ælij Lampridij locum Helioga-
bali vita: Sybaritas eo anno periiſſe, quo miſſum ex oleo & garo cõmenti ſunt.
q́ꝫ ſi quis ad cibi genus id & ganeæ delicias referat, ſubfrigida admodum cauſa
videatẽ: ſin ad oraculum, cuius mentionẽ ex Stephano Hermolaus Byzantius fa
cit, Ægyptiacũ aliquid, hoc eſt, eruditius oleat. Tunc quidẽ Sybaritas perituros
oraculum nũciauit, cùm maior olim honor mortali cuipiã quàm diis habitus eſ-
ſet: forteq́ꝫ evenit vt ſeruus heri ſẹuitiã ſubſugitãs, ad aras deorũ cõfugiens nihil
profecerit: vt verò ad patris herilis monumentũ ſe recepit, veniã implorarit, at-
C que ita oleũ garo, piſculẽto quippe ac perinde profano, vt in piſcibus habetẽ, pul
mẽtario, cõmixtũ: condonatũ ꝗppe crimẽ profanẹ rei gratia, poſthabita diuina.

ELEEMOSYNA.

PLuribus verò locis olea in diuinis literis virum probum indicat, qui miſeri-
cordiæ præcipuè fructibus abundet, de quo habetẽ in Pſal. Oliua fructifera
eſt in domo Domini. Cõtrà oleaſter minimæ frugis hominem, vel idololatram
oſtendit. Paulus: Si autem tu ex naturali exciſus es oleaſtro. Tum lucernas in ta-
bernaculo teſtimonij à veſpere vſq́ꝫ mane illuceſcere iubet Dñs, hoc eſt, iuge eſſe
cõmiſerationis opus. Nã Salomon, Oleum, ait, de capite tuo non deficiat. Corã
Domino autẽ illa accendi debet, ꝗa in abſcõdito fieri debet eleemoſyna, & vni
Deo tãtùm innoteſcere, vt ignara ſiniſtra ſit quid fecerit dextera. Quòd mũdiſ-
ſimum eſſe vult cãdelabrum, oſtendit opus hoc tã pium à colluuie oſtẽtationis
& hypocriſeos abſterſum eſſe debere. Aliter lucerna ſuper cãdelabro mundiſsi-
mo poſita ſemper in conſpectu Domini, cãdelabrum Euãgelica eſt doctrina, in
qua Chriſtus virtutes lucernæ inſtar ſplendere præcipit, abſurdùm eſſe dicens

ſub modio eam occultari: oleum verò quod his lucernis infunditur, ipſa eſt eleemoſyna, vnde ieiunium, virginitas, oratio, iuſtitia, & alia vitæ noſtræ lumina irrigantur, & vt perpetua inextinguibiliꝗ flamma vigeant cuſtodiuntur. D

SVPPLICATIO.

IAm verò notum eſt illud, imbellem oliuam à Valerio Flacco quinto Argonauticôn appellatam, de qua Statius non alia de cauſa dixit,

Ramúmq; precantis oliuæ. atꝗ alibi: *Uittatæ laurus & ſupplicis arbor oliuæ.*

Ramus enim oleæ lauri ve lana circumvolutus, manibus legatorum ſupplicantium geſtari ſolitus erat: quo de more Probus Æmilius in Pauſania. Id poſtquã Lacedæmonij reſciuerunt, legatos ad eos cum lana miſerunt. Maro quoꝗ morem hunc tangit:

Optime Graiugenûm cui me fortuna precari,
Et vitta comptos voluit prætendere ramos.

Quod quidem hieroglyphicum Seruius ad imbecillitatem indicandam inſtitutum putat: nam qui precantur, & ſupplicant, ſuam arguunt imbecillitatem. Ex lana verò velamentũ id accipi ſolitum, quòd oues alieno ſemper auxilio egeãt. E
Hinc ſacra illa ἱκετήρια, de quibus in Theſeo Plutarchus: nam Theſeus oleę ramũ ſertis coronatum vouit Apollini, ſi Minotauro interfecto incolumis rediiſſet. Hinc ὀσχοφορία, πυανεψία, κυανεψία.

MANSVETVDO.

QVantũ autẽ pertinet ad manſuetudinem, ſunt qui illius ergò Deorum ſimulacra fabricari ex olea contendant, quaſi benignitatẽ illam qua ſuperi ſunt præcipuè pręditi, ita ad vnguem referre videantur. Hinc apud Herodotũ Terpſichore, orta in Epidauriis ſterilitate, conſultũ ab iis oraculum reſpondit, Damiæ & Auxeſiæ ſimulacra ex olea erigẽda. Non immeritò itaꝗ ſacra oleæ ſtirps apud Mileſios tunc ſponte ſua conflagraſſe dicitur, cùm illi inter ſe omne crudelitatis & immanſuetudinis genus truculenter exercuiſſent. Aiunt verò oleo cõtra furorem tantã ineſſe vim, vt effuſum in perturbatos veſanientis maris fluctus, tempeſtatem efficaciſsimè tranquillet. Hinc Ioannes Synæ monachus: Velut vter oleo repletus fluctuũ rabiem in ſerenitatis tranquillitatem cõmutabit.

ÆTERNITAS.

ALij, qui ligni naturã & ſoliditatem exploratam habebant, æternitatis ratione habita id fieri crediderunt: ea ſiquidem materies æterna eſt, quam neꝗ F
tempeſtas, neꝗ caries, neꝗ vetuſtas labefactat. Eadem nõ in muro tantùm abſtruſa, ſed & in ſubſtructionibus, & in terra obruta, & in aqua defixa, collocatáve, ſempiterno propémodum officio perſeuerat incorrupta. Cumꝗ Maro dicat ſolum ignem inimiciſsimum oleæ, quo ſi comprehenſa ſemel fuerit, non à ſtirpe valere, non cæſam reverti poſſe, atꝗ ima ſimilem revireſcere terra, illud Athenis admiratione dignum olim evenit, quòd eo tempore quo vrbs Medorũ incendio conflagrauit, ea ſimul arſit olea, qua de lis illa inter Palladem & Neptunum orta fingitur: ſed eandem aiunt eodem die in duorum cubitorum menſuram excreuiſſe: autor Pauſanias, à quo nonnihil diuerſus abit Herodotus, Vrania. Atꝗ hoc illud eſt, quod libro de Legibus ait Tullius: Niſi fortè Athenæ tuæ ſempiternam in arce oleam tenere potuerunt.

GYMNASIVM.

COrporis autẽ exercitatiões & gymnaſij labores per oleũ ſignificari paſsim inuenies, quanꝗ nõ ſum neſcius Anacharſin Scythã oleũ cõcitãdę inſaniæ pharma-

A pharmacū appellaſſe, quòd Athletæ eo perunčti magis ac magis inſanirent: putabat enim, aut putare ſe fingebat, eam oleo ineſſe vim, vt eo qui delibutus eſſet, inde ad certandi furorem cōcitaretur. Sed hæc vt Philoſophus Anacharſis, qui tecto gauderet & vmbra, quiq; olei vſum apud Scythas ſuos nullum eſſe viderat. Contrà verò Epaminondas permoleſtè tuliſſe fertur multū olei ſe intra corpus recepiſſe, cùm eius coquus impenſarum redderet rationē: maluiſſem enim, inquit, id extrà conſumpſiſſe, nempe ad exercitationes alludens. Idem apud Horatium ſignificatum, vbi libro Carminū primo Sybarim dicit amore perditum deliqueſcere: quærit enim cur is oliuum ſanguine viperino cautius vitet. Et Attis Catulli galliambico ait: *Ego gymnaſi fui flos, ego eram decus olei.*

Neq; quidem ad corpus tantū, verùm ad mentis etiā labores & exercitationes, propter vigilias & lucubrationes refertur: vnde dičtum de ſtudioſiſsimis nonnullis, plus olei quàm vini eos inſumpſiſſe. Et ad alicuius veteris & præclari viri lucernam aliquid elucubratum, cùm eius imitationem exprimere voluerint.

NITORES.

B QVos verò λαμπτῆρας vel Marci noſtri, vel alterius cuiuſpiā celebrari videmus, inde nitores quoſdam, & inſperſa lucubrationibus fulgura quædam intelligendum, quæ ſplendidiorē orationē reddant. Id à balinearum vſu ſunt qui deſpromptū putent, q lecythi vſus eo potiſsimùm loco inſeruiat, in quo oleum ad huiuſmodi nitores & elegantias comparatū, infuſum ſit. Qui verò ad lucubrationes & vigilias rem deducunt, eas aiunt meditationi maximè commodas, & ad excogitandum propter ſilentium aptiſsimas. Epicharmi enim dičtum eſt, ſi quid ſcitu dignum quæras, nočte meditandum: αἱ νυκτὶ γὰρ βουλαὶ τοῖς σοφοῖσι γίγνεται.

VICTORIA.

AN verò ea de cauſa victoriæ hieroglyphicum per oleam indicari nonnulli prodiderint, quòd ex ea veteres trophæa cōſtituere conſuerint, an quia victoribus ex oleaſtro corona plurimùm pararetur, in ambiguo eſt: dubio procul enim Olympionicæ oleaſtro coronabant̄, vt Ariſtoteles, oleæ ſpecie, quę quidē ea de cauſa φιλοσίφυλλος appellatur: folia enim coronis huiuſmodi dedicata, contrario quodā modo habent cum reliquis foliis, alia ſiquidem quod albicat interius claudunt, virori forinſecus patefacto: hęc verò intra ſe quod viride eſt inſi-C nuant, quod candidum habent foras ſpectandū exponunt. Aiunt verò Herculē Pæoneū, Epimedē, Iaſiumq; & Idā fratres, ex Ida Cretenſi in Elidē delatos, ibiq; Herculē, qui natu maximus erat, reliquis certamen fratribus propoſuiſſe, victoremq; oleaſtro coronaſſe, quā plantā ipſe ex Hyperboreis regionibus in Gręciā detuliſſet: cuius rei meminit Pauſanias, Olympia. Et apud Pindarū cū legas ex oleaſtro lucū ſeuiſſe, quē victoribus dedicarit. Nā et Ariſtander et Alexādri Magni vates oleum victoriæ, ſed laborioſæ, ſignū eſſe interpretatus eſt. Cùm enim Rex ad Oxū flumen applicuiſſet in Sogdianos mouēs, caſtris poſitis nō procul ab eius tabernaculo gemini fontes repentè exorti, alter aqua, alter oleo fluxêre. Conſultis vatibus Ariſtander reſpondit, olei fontē, laborē quidē, ſed et victoriā ꝓmittere: vngunt̄ enim athletæ, & olea victores coronant̄. Vnde in antiquorū memoriis nōnunq; legas legatū oleū, vt Reate, T. Fundilius Gemilius VI. Auguſtalis HS XX dedit, vt ex reddito eius ſummæ, die natali ſuo IIII. K. Febr. pręſentes veſcerent̄, & ob dedicationē ſtatuę decurionib. et ſeuiris, et iuuenibus ſportulas & populo epulū & oleū eadē die dedit, oleū nimirū ad gymnica certamina quę funeralib. celebrari cōſuerūt. Neq; verò prętereundū Panathenaicis,

quæ in Palladis gratiã celebrabanť, olei vas plenũ victoribus dari ſolitũ, quòd D
oliuum invenerit Minerua. quamvis non deſint, qui oleam inuentã à Mercurio
tradant, nõ à Pallade. Sedenim cur oleę ramus in Mercurÿ manu poneretur, ſu
perius expoſuimus. Sanè quidem nõ ignoramus miniſtros triumphantiũ olea-
gineis coronis vti ſolitos in honorẽ Mineruæ, quæ belli dea putabať, & hinc illi
Bellonæ nomẽ. Vnde illud apud Maronẽ, Præſes Tritonia belli. Xerxen tamẽ
fefellit inſomniũ, quo ſibi viſus eſt coronã oleagineã geſtare, ex arbore, cuius ra
mis terra tota occupareť, id quod eũ maximè impulit vt tanto belli apparatu in
Græciã traiiceret, vbi poſtmodũ magna victus clade, turpiſsimã fugã arripuit.

PINGVEDO.

SAcræ noſtrorũ literæ vbertatẽ interdũ per hieroglyphicũ oleæ acceperunt:
nam eam pinguedinis & lætioris cuiuſdam vbertatis ſignũ eſſe ex eo perſpi-
cias, quòd libro Iudicũ cùm à ſterilibus arboribus olea ad imperiũ accerſeretur,
reſpondit ea, nolle ſe pinguedinẽ ſuam derelinquere, quæ vſui & diis & homini
bus haberet. Apud Horatiũ, lecta de pinguiſsimis oliua ramis arborũ, habetur.

HILARITAS. E

ET pro hilaritate oleũ poni in iiſdẽ diuinis literis inuenias: vt Pſal. XCII, Se
nectus mea in oleo pingui: vbi interpretes per oleum hilaritatẽ exponũt, ci-
tantq́ꝫ ex paulò pòſt ſequenti Pſalmo locũ, vt exhilaret faciẽ in oleo. In iiſdem di
uinis literis inueniť cibus panis non fermentati, collyridũq́ꝫ oleo conſperſarũ, &
ob vnctorũ oleo laganorũ: per quæ, vt Hieroſolymitanus Heſychius interpreta
tur, Apoſtolorũ doctrina, legis eloquiũ, et myſtica Prophetarũ verba intelligũ-
tur. Obuncti Prophetæ, quia res non ita liquidò, neq́ꝫ tam opulẽter explicuère.
Cõſperſę collyrides, quia paſsim doctrina Chriſti, legis vtiť teſtimoniis: de Chri
ſto enĩ Moyſes locutus eſt. Panes verò nulli nõ adiiciunť obſonio, pleniſsimeq́ꝫ
hominẽ paſcunt, magisq́ꝫ omnino nutriũt, veluti Apoſtolorũ traditiones, quæ
eædem & Chriſti documenta ſunt, in omni vitæ tenore coloreq́ꝫ vſui veniunt,
& opulentiſsimè ſufficiunt.

SPES.

ESt & ſpei ſimulacrũ olea, propter continuã viriditatem: nã noſtro etiã tem-
pore virorem multi pro ſpe ponũt. Hinc ſimiles nos eſſe oleæ Baſilius cupe
ret, quò grauidi refertiq́ꝫ fructibus, nunquã ſpe denudaremur: et quia miſeratio-
nis etiã indiciũ eam eſſe oſtendimus, omni, vt idem inquit, tẽpore miſericordiæ F
munus exercẽtes, fœcunditatis ac vbertatis eius, quæ ſemper vberrima eſt, ęmu
li euademus. Quod verò proditũ eſt Iouẽ olea coronari ſolitũ, id ea de cauſa fa-
ctũ Phurnutus putat, quòd in ea viriditatis perennitatẽ & pinguedinẽ animad-
vertẽrãt: itaq́ꝫ Deum omniũ bonorũ autorẽ, fœcũdiſsima vtiliſsimaq́ꝫ omnium
arbore inſigniri placuit. Alÿ dicũt ꝓpter glaucedinẽ, quæ ſit cœlo propémodũ
ſimilis: nam & id ad hiſtoriã addiť, vt à Pallade, quæ Glaucopis diciť, producta
credatur, de qua quidẽ fabellã ex Marco Varrone recitare nõ pigeat. Enata for
tè in Athenarũ arce oliua arbore, ſed et aquarũ ſcaturigine mox emanãte, Cecro
pem per id temporis Regẽ animo ad hęc prodigia obnoxio, ſaneq́ꝫ territũ, et ne
futurarũ fortè calamitatũ hæc portẽta ſorẽt prę nuncia, ſciſcitatũ Apollinis ora-
culũ miſſos certos homines, qui & oſtenti cauſam perquirerẽt, & auerruncãdæ
deorũ iræ, ſi quid illi minitarenť oſtento, rationẽ diſcerẽt. Legatis verò poſt ſci-
ſcitationẽ reſpõdiſſe Pythiã, iuſsiſſeq́ꝫ interim illis bono eſſent animo, neq́ꝫ enim
oſtentũ id hominũ malo aliquo factũ, ſed deorum duorũ cõtentione certãtium
inter ſe, vter eorũ Athenis imponẽdi nominis autor eſſe debeat: per oleã enĩ Mi
neruam,

A neruam, per vndam Neptunum ſignificari, & quæ ſequuntur ad hoc pleraque alia, quæ de induſtria miſſa facio. Porrò de deorū cōcilio, vt apud Ouidium eſt, pleriq; omnes tradidére, decreuiſſe eos, vt is imponēdi nominis autor eſſet, qui rem humano generi vtiliorem protuliſſet. Oliua quidem quantas habeat vtilitates nemo non nouit. Vnda verò quāto ſit mortalibus vſui, loco ſuo declaratū à nobis eſt. Sed enim oleam ideo prælatam aiunt, pronunciatumq; pro Pallade, quia arbor ea pacis indicium haberetur. Pacem verò bonorum omnium opulentiā & vbertatem ſecum afferre, parentes noſtri forſitan experimento cognouêre. Nos, Italia vniuerſa per tot annos aſsiduo continentiq; bello afflicta, vix eius felicitatis famam, vt diceret Homerus, audiuimus.

FRVGALITAS.

QVamuis aūt tāta ſit lęta pinguedine, eſt tamē & frugalitatis indicium oliua, de qua ſępe legas, eiuſmodi baccas apud veteres parſimoniæ cauſa appoſi-
B tas, & à Platone lauto etiā cōuiuio deliciis cōtemptis eſitatas. Eundēq; cōſtat in conuiuio quodā oleis veſcentē, irriſum à Diogene, qui dixerit, Si ſic prandiſſes, non ita cœnares: qui ſcilicet ſentiret, non eſſe id frugalitatis, ſed ſtomachi lauto prandio grauati. Quod verò pertinet ad Mineruā, quę innupta, quę virgo perhibetur, meritò ea ſibi oleam aſciſcit, cùm puritate pudicitiaq; non minus olea quàm Minerua delectē. Græci enim, vt Rutilius Taurus ait, iubent oliuā, cùm plantatē & legitur, à mundis pueris atq; virginibus operandū, credo, inquit, recordati, arbori huic eſſe præſidem caſtitatem. Florentinus quoq; lib. De re ruſtica, adeò purā eſſe oleam tradit, vt collectores etiā non niſi puros amet, qui cùm ad oliuationem accedunt, iurātſe nō aliunde quàm ab vxore ſua venire: ita fieri vt anno inſequenti vberiorē prouentum exhibeant. Præcipuè verò aiunt Anazarbi, quæ Ciliciç eſt ciuitas, oleas eſſe fœcundiſsimas, quoniam à caſtis tātummodo pueris colantur. Sed neq; illud diſsimulandum, tametſi ridiculum, quod apud autores Græcos, qui nihil nō auſi ſunt mādare literis, inuenias, amuletum præſentaneum ad capitis dolorem eſſe, ſi oleæ folio Mineruæ nomen, ΑΘΗΝΗ ſcilicet, inſcribatur, ipſumq; folium filo religetur ad caput in coronæ modum.

C

DE VITE.

OFfert verò poſt oleā Vitis, neq; minoris ipſa vtilitatis, vt non immeritò multis & his inſignib. atq; pręclaris ſit hieroglyphicis decorata.

LÆTITIA.

QVorum illud præcipuū, & omniū præconio celebratum, vt per eam lætitia intelligatur: id non Ægyptij tantùm, verùm & philoſophi & poëtæ Latini Gręciq; omnes eodem admiſere cōſenſu. Sed vt plurima ſuper hoc à Platone & ab Homero dicta diſsimulem, nónne diuinæ etiā literę ſententiam hanc eandem pleriſq; locis proſequuntur? cuiuſmodi illud eſt, quod requiſita vitis ad aliarum arborum imperium reſpondit, non poſſe ſe deſerere vinum ſuum, quo Deus atq; homines læti redderentur. Quare Socrates apud Xenophontē, Sympoſio, vinum ait non aliter mœrori mederi, quàm mandragora hominibus: lætitiamq; nō aliter excitare, quàm oleum inſperſum igni flammā adauget. Et cōiectores, vel modici vini hauſtu in ſomniis attētari viſo, læti alicuius euenti ſignū arbitrantur. Apud Philoſtratū vinitor ſub vite conſidendum Phœnici ſuadet, quòd ex ea ſpirare ſoleat lętitia. Epigrāmatarius poëta quidā non inelegans nec inſacetus, acerbè in eum invehitur qui racemū immaturū aſpernatus humi abie-

cerat, & inſuper pedibus conculcauerat: non immeritò quidē indignatus, propterea quòd primo eo guſtu deceptus, vitem omnem malè acceperit, & in præciſo racemo ſuccreſcentem lætitiam extinxerit. Ita enim dicit: D

Τίς ποτ' ἀκηδέστως οἰνοτρόφον ὄμφακα Βάκχου
  Ἀνήρ, ἀμπελίνου κλήματος ἐξέταμεν,
Χείλεα δὲ συμφθεὶς ἀπόμυξας βάλεν, ὡς ἂν ὁδίταις
  Εἴη πατουμένοις ἡμιδαὲς σκύβαλον,
Εἴη οἱ Διώνυσος ἀνάρσιος οἷα Λυκούργῳ,
  Ὅττι μὲν αὐξομένην ἔσβεσεν εὐφροσύνην·
Τῷδε γὰρ ἂν τάχα τις διὰ πώματος, ἢ πρὸς ἀοιδὰς
  Ἤλυθεν, ἢ γοερῶν κήδεος ἐξέλυσεν·

cuius hæc propemodum eſt ſententia:

Quæ feritas? quiſquis dona immatura Lyæi
  Ante diem è vitis palmite ſuſtulerat,
Labráq; perſtrictus vecors abiecit, vt eſſet
  In pedibus trita vile putamen humo,
Huic pater inſtauret Lenæus digna Lycurgo,
  Quando ita naſcentem ſuſtulit Euphroſynen. E
Nanq; aliquis vino hoc hilaris cantaſſet, amaſſet,
  Aut poterat curas dememiniſſe graues.

Nos verò adoleſcentes iocati contrà ita reſpondimus:

Κεῖνος ἀεισθέντας καὶ οἰνοτρόφους ὄμφακας μισῶν,
  Ὃς βάλε τὸ σκύβαλον ἡμιδαὲς χαμάδις,
Κλήματά τ' ἐξέταμεν καὶ ὅλας βλαστὰς ἀπὸ ῥίζης,
  Ὃς τὴν αὐξομένην ἔσβεσεν ἀφροσύνην·
Τῷδε τις οἰνοβαρὴς διὰ πώματος, ἢ πρὸς ἄρηα
  Ἤλυθ' ἂν ἢ γ' αὐτοῦ τάχα λέλασε πείρας·

quorum ſenſum ita Latinè reddemus:

Macte animis quiſquis vinum hoc immite peroſus,
  Alliſit putri vile putamen humo,
Ramóſq; & plantam totam ab radice recidit,
  Atq; ita gliſcentem ſuſtulit Aphroſynen.
Nanq; aliquis poto hoc vino grauis iſſet ad arma,
  Aut decoris poterat dememiniſſe ſui. F

Sed vt lætitiæ huic modum imponamus, Salomon ait: Exultatio animę & cordis vinum moderatè ſumptum: ad iucunditatem enim creatum eſt, nō ad ebrietatem, quæ te vita defraudet.

ACERBITAS.

AT non in omni vua ſuauitas, neq; quidem in vlla, niſi maturuerit, niſi aëris clementia, lociq; & ſitus opportunitate adiuta fuerit. Nam vuæ pleræque neq; tempore, neq; loco ſuo decerptæ, amaritudinem potiùs quàm ſuauitatem vllam præ ſe ferūt: quare ſuum eſt omphacio ſignificatum, vt ſcilicet inſuaue, acerbum, & intolerabile aliquod damnum per immaturā vuam indicetur. Hinc illud in ſacris literis: Patres noſtri comederunt vuam acerbam, & dentes noſtri obſtupuerunt. quam ſententiam diuinitùs Cicero mihi videtur explicuiſſe, vbi ad Brutum ſcribit: Nec verò me fugit quàm ſit acerbum parentum ſcelera filiorum pœnis lui. Sed hoc præclarè legibus comparatū eſt, vt charitas liberorum amiciores parentes reipublicæ redderet: & quæ mox de Lepidi crudelitate in liberos ſubſequuntur, quæ omnia in parentis ſcelus oggeruntur.

A HILARITAS.

EAdem ratione qua lętitiã ſignificat vitis, publicam etiã hilaritatẽ oſtendere videt̃: quare apud Maronem Troiani longa nauigatione & ſæuiſsima mox tempeſtate fatigati, Dei Bacchi lętitia exhilarant̃. atq; alio etiam loco, adeſſe eiſdem lętitiæ datorem Bacchum votis precari videmus. Tum apud Horatium, ſi qua celebratur hilaritas, vel ipſa pauimenta vino natãt. Triſti verò & perturbato homini Plautus propinandum monet, qui bilem diluat. Cui ſimile id quod apud Ciceronem III. Tuſcul. habet̃: Huic calix mulſi impingendus eſt, vt plorare deſinat. Quin & ipſa Muſica, quę tota ad hilaritatem cõparata eſt, non alio magis ſtimulo concitatur quàm ſuauis vini guſtu. Hinc apud Ouidium legas:

Necnon & carmina vino Ingenium faciente canunt.

quod ex Tibulli ſynepeia dictum. Ille enim cùm Oſirim viſitatorem laudaret, ita de vino cecinit:

Ille liquor docuit voces inflectere cantu,
Mouit & ad certos neſcia membra modos.

B Hinc Æſchylus quaſi nimium oblaſciuiens, dictus eſt tragœdias ſuas potando ſcriptitaſſe, de quo Plutarchus Sympoſiacis. Contrà reprehenſus eſt Gorgias, qui tragœdiam ſuam Marti dedicauit, cùm Baccho potius tribuẽda fuerit: nam ea de cauſa dictum, οὐκ ἔϛι διθύραμβος ἂν ὕδωρ πίνῃ, nullam quippe adeſſe hilaritatem ei qui aquam bibat. Quam ſententiam ſibi deſumpſit Horatius eo Epiſtolarũ loco, vbi feſtiuè admodum bibacitatem hanc eludit ad Mecœnatem:

Priſco ſi credas Mecœnas docte Cratino,
Nulla placere diu, neq; viuere carmina poſſunt,
Quæ ſcribuntur aquæ potoribus. Mox & illa per iocum acriter demorſa:
Ennius ipſe pater nunquam niſi potus, ad arma
Proſiluit dicenda, forum puteálq; Libonis
Mandabo ſiccis, adimam cantare ſeueris.

Agnouit & hoc Anacharſis Scytha, quãvis vino ſuper ſeuerè nimis iudicaret, quippe qui cùm in conuiuio quodam vibriſatores quoſdam cantilenam admodum variam criſpata voce cum ſibilo ſimul emodulantes auſcultaret, interrogatus an in Scythia tales eſſent modulatores, reſpondit illicò, Neq; quidem vi-
C tis: vtpote qui innuere vellet, non aliam eſſe cauſam emodulationis eiuſmodi, quàm epotum vinum. atq; hinc dicterium, Nemo cantat ſobrius. De his queritur Dauides Pſal. LXVIII. Vinipotores contra ſe canere. Anacharſis dictũ ab Ariſtotele commemorat̃ eo loco ἀναλυτικῶν, vbi argumentorũ quædam genera à cauſa deſumi ſolere oſtendit. Idem Anacharſis tris in vnaquaq; vite racemos inveniri dictitabat, qui diuerſa inter ſe vi pollerent: primũ enim voluptatem afferre, ebrietatem alterũ, tertium moleſtiam. Sed vtcunq; Scytharum ſuorũ ſobrietatem prætendat Anacharſis, Cleomenem tamen Spartanorũ Regẽ apud Scythas, vt alibi diximus, vino verſum in inſaniã accepimus, quòd ſcilicet cum eis meri potationibus contendere voluiſſet. Merito autẽ Plato, vbi ſecundo de Legũ ferendarũ ratione diſſerit, optimum futurũ exiſtimat, ſi Carthaginenſium more miles in caſtris nunquam vinum guſtet, ſed toto expeditionis tempore aquam biberit. Seruis ne vinum vnquam concedatur. Magiſtratus, quandiu munere funguntur, abſtemij ſint. Pręſides & iudices, eo tempore quo negotia cauſarum tractantur, vinum penitus non attingant. Et qui magnis de Reip. rebus conſilio adhibentur, rémque publicam adminiſtrant, aquam omnino bibant.

quam ſententiam philoſophus ille ſummus ex XXXI Proverbiorum Salomonis capite ſibi deſumpſit. Sanè Romanorum in hoc quoq; prudentiam, qui ſobrietatē in imbecillo fœminarū genere accuratiſsimè cuſtodirent, multi cōmendauêre. Sed Tertullianus egregiè, qui mulieres Romanas ait olim vſqueadeò vino abſtinere ciuitatis eius inſtituto iuſſas, vt matronā ob reſignatos cellæ vinariæ loculos ſui inedia necarint. Sub Romulo verò quæ vinū attigerat, impunè à Mecenio marito trucidata ſit: idcirco & oſcula propinquis offerre neceſsitas erat, vt ſpiritu indicaretur, exploratumq; inde eſſet, an temetum olerent. D

LIBERTAS.

QVòd verò & libertatis indicium ſit vitis, ipſa Bacchi nuncupatio, quę apud Grçcos Lyæus eſt, apud Latinos Liber, argumento eſſe poteſt. Tum apud Platonem inuenias, explorandis adoleſcentium ingeniis conviuia nonnunquā indulta, quò illi ad pocula ſe benignius inuitarent, eoq; tormento coacti, ab intimis ſe præcordiis expectorarent, vtpote qui nihil tunc ſimularent, ſed cupiditates omnes ſuas, ſtudiaq; omnia propalarent. Vnde ſapienter Horatius:

Quid non ebrietas deſignat? operta recludit, & quæ ſequuntur. Idem alibi: E
Fœcundi calices quem non fecere diſertum?
Contracta quem non in paupertate ſolutum?

Meritò itaq; apud Spartanos Dionyſius cognomento ψίλας dicitū idiomate Dorico, quod pennatū ſignificat: vinum ſiquidē mentē, non ſecus ac alæ corpus, attollit, & modò huc, modò illuc volitare facit perquā agiliter: cuius rei meminit Pauſanias tertio. Facit ad hanc libertatis ſignificationem quod ab Heliogabalo profectum eſt, vt vindemiarū feſtiuo liceret vnicuiq; multa in dominos iocoſa atq; ſcurrilia, petulantiſsima quadam licentia ipſis etiā audientibus dominis iactare, quem morem adhuc in agro Neapolitano vigere paſsim vidi, cùm eo fortè tempore ad viſendum eius honoratiſsimæ ciuitatis Academiam illò me cōtuliſſem. Et quoniā vinū in lætitiæ libertatiſq; ſignificatum abiit, libet ex Moſeos hiſtoria quod ad rem facit exemplum recitare. Cùm Pharaonis pincerna, qui eodem cuſtodiebatur loco, quo & Ioſippus ob cuſtoditā innocentiā vt nocentiſsimus detinebatur, per quietem exiſtimaſſet ſe triplicem videre palmitem ternis præditum racemis, qui cùm tempeſtiuè maturuiſſent, eſſentq; à ſe reſecti & expreſsi, ſubitò Regi muſtum propinaſſet: ex quo Ioſippus bono eum eſſe animo iuſsit, futurum ſanè vt triduo liberatus eo ſitu quo intabeſcebat, in priſtinam dignitatē reſtitueret: atq; ita vti à Ioſippo prędictum fuerat, tertio pòſt die liberatus, & honori ſuo redditus, coniectorem haudquaquā vana nunciaſſe cōperiit. F

FELICITAS.

EIus enim ſcientiæ periti ſcribunt, vbi ſignificata vitis examinant, vuam in ſomniis viſam, etiam extra tempus, felicis eſſe præſagij. Cuiuſmodi etiā vitis fuit, quæ viſa eſt Aſtyagi per quietem nocturnam de Mandanes gnatæ ſuæ genitalibus oboriri, vniuerſamq; Aſiam palmitibus invmbrare: quod de Cyro nepote eius euentu adeò felici poſtmodum comprobatum eſt: terrarum enim latitudinem id ſignificabat quæ Cyri eſſet imperio ſubiuganda. Rheæ ſiquidem vitis ſacra eſt, & eiuſmodi deæ de vite fieri ſimulacrum tradit Euphorion. Fuit autem hoc atteſtatum oſtentum, ad alterum, quo prius imaginatus fuerat Aſtyages idem videre ſe micturientem filiam, quæ Regiam vrbem cum vniuerſa Aſia inundaret. Et quamvis Rex quid vtrunque ſibi ſomnium vellet à Magis edoctus contra filiam & infantem natum multa eſſet machinatus,

fatalem

A fatalem tamen neceſsitatem evincere non potuit. Everſo enim Medorũ regno, Perſicoq́ conſtituto, Cyrus mirum in modum creuit.

LABOR.

NEque tamen ita felix tranquillumq́ eſt hieroglyphicum vitis, vt non & laboris plurimi ſit etiam argumentum: ſiquidem arborum nulla maiori indiget cura. Vſqueadeò imbecilla eſt, vt niſi humana diligentia excolatur, pergulis ſuſtentetur, vel arboribus maritetur, ſalce comprimatur, ac annis ſingulis præcidatur, multo deniq́ labore cuſtodiatur, breui admodũ tempore vel pereat, vel in labruſcam degeneret. Quare non imperitè dixit Heſiodus, ſiue is Apollonius fuit qui ſcutum Herculis doctiſsimis carminibus celebrauit:

Οἷα Διόνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάρμα, καὶ ἄχθος·

vt & lætitiam & laborẽ ſimul hominibus à Baccho datos affirmaret. Neq́ ſum neſcius, τὸ ἄχθος ad animi etiam anxietatem atq́ mœſtitiã referri poſſe: ſiquidem compertum eſt eos qui meraco plurimùm vtuntur, melancholicos fieri, atq́ inde triſtiori eſſe corde: tum obliuioſos, vt Florentinus in re ruſtica ait, in primis B fieri, vt ea taceam quæ per ebrietatis furorem infanda pleraq́ perpetrãtur: quorum omnium memor Maro noſter, ne vinum plus æquo laudaret, ita cecinit:

Bacchus & ad culpam cauſas dedit, ille furentes
Centauros leto domuit, Rhæchúmq́, Pholúmq́,
Et magno Hyleum Lapithis cratere minantem.

Habet & illud incõmodi, quòd linguam vinum præpedire ſolet, eaq́ de cauſa Mercurio, non vino, ſed lacte ſupplicabatur, ad ipſam etiam eloquentiæ dulcedinem indicandam: idq́ Romæ, vico etiam ſobrio nuncupato fieri ſolitum.

TITILLATIO.

ET quod aiũt, ſine Cerere & Baccho Venerem frigere, adducit in memoriã, Lampſacum ea de cauſa ſalaci Deo ſacram olim dictitatã, quòd optima generoſiſsimaq́ vina proferebat: ludibrium enim illud Veneris & Bacchi filium fuiſſe antiquitas fabulatur. Citat Stephanus Demoſthenem, qui rei iſtiuſmodi cauſam memoriæ prodiderit. Cùm itaq́ vinum præcipuum ſit nequitiæ fomentum, meritò ſignum Virginis vitem auerſatur: cauendũ enim, vt Orpheus monet, ne Luna ſignum Virginis præcurrente vitem ſeramus: eam enim Virgo C odio proſequitur. Atq́ ne vllus vnquam ſit fabulis modus, alij dicunt propter Icarium patrem, qui ab ebriis colonis fuerit interfectus.

SANGVIS.

FVit & ſanguinis ſignum oblatum in ſacris vinum, atq́ eo nonnunquam cognomento nuncupatum: quare quod apud Maronem,

Vidit Thuricremis cùm dona imponeret aris,
Horrendum dictu, latices nigreſcere ſacros,
Fuſáq́ in obſcœnum ſe vertere vina cruorem,

non tantùm oſtenti loco poſitum, ſed antiquum videtur ſignificatum attigiſſe, quòd & pro vino ſanguis, & pro ſanguine vinum acciperetur. Nam Moſe ſecundo Deuteronomij cantico: Et ſanguinem vuæ biberet meraciſsimũ. & Pſalmographo dictum, Sanguinem, inquit, vuæ biberunt. Sanè quidem Ægyptij ſacerdotes vino pertinaciſsimè abſtinebant, & antiquiſsimi eorum reges: nam & illi tunc non niſi ſacerdotes erant, vt tradit Hecatæus. In deorum tamen cæremoniis vino vtebantur, eóque libabant, vt idem autor ſcribit, non gratam

quidem rem cœleſtibus oblaturi, ſed corũ ſanguinem qui contra deos pugnaſſent propinaturi, indeq́ ſibi numina conciliari arbitrabantur: perſuaſum enim habebant Ægyptij, vitem ex fuſo in terram gigantum ſanguine pullulaſſe, vnde & amentia, & furor ineſſe vino. Quanquam poſteriores Reges, Pſammeticho in primis autore, vinum, ſed certa menſura, menſis adhibuére. Ponit verò & Heſiodus menſuram qua ſit ad ſalubritatem bibendum: D

τρὶς δ' ὕδατος προχέειν, τὸ δὲ τέτρατον ἱέμεν οἴνου·

Tris miſcebis aquæ partis, ſit quarta Lyæi.

Et venuſtũ admodũ eſt epigrãma Meleagri, quo à Meraco ſalubriter exterrere-mur: αἱ νύμφαι τὸν βάκχον ὅτ' ἐκ πυρὸς ἥλατ' ὁ κοῦρος

νίψαν ἰσὼ τέφρης ἄρτι κυλιόμενον,

τοὔνεκα σὺν νύμφαις βρόμιος φίλος, ἢν δὲ νιν εἴργῃς

μίσγεσθαι, δέξῃ πῦρ ἔτι καιόμενον.

Ardentem ex vtero Semeles lauere Lyæum

Naides, extincto fulminis igne ſacri.

Cum Nymphis itaq; eſt tractabilis, at ſine Nymphis

Candenti rurſum fulmine corripitur. B

Hęc autẽ miſcendi meri admonitio, adducit in memoriã mihi locũ in diuinis literis, quẽ nefas eſt præterire: Calix in manu Domini vini meri, plenus mixto. Calix Domini mixto plenus, idẽ eſt, vt ſentit Eucherius, ac ſi diceret, miſericordia & iudiciũ. Inclinatur verò ex hoc in hoc, cùm de miſericordia in iudicium diuina ſeueritate tranſitur. Fęx autem nõ exinanitẽ, quia adhuc vltimum iudicij reſeruatur: ea ſiquidẽ erit vindemia, quæ ipſis in diuinis literis hieroglyphicè ponitẽ, ſignificatq́ rerũ finem, quam theologi ſeculi cõſummationem vocant, aliquando depopulationẽ, vt Pſalmo: Vindemiãt eam omnes qui tranſgrediuntẽ viam. Pro fine verò rerũ, Ioël: Mittite falces, & vindemiate vineã terræ, quia maturæ ſunt vuæ eius. Et ne hoc imprudentibus excidat, vindemiæ ipſius inſtrumẽtum torcular, nomẽ in ſacris literis hieroglyphicũ, per quod ſcilicet tum alia quædã, tum præcipuè tempora ærumnoſa, preſſuræ, vexationesq́ ſignificantẽ: quam in ſentẽtiã totus ferè Pſalmus euagatẽ, cuius inſcriptio eſt, In finẽ pro torcularibus.

FERACITAS.

NOn ineptè verò quiſpiam feracitatem hieroglyphicè ſignificaturus, vitem cum racemis pinxerit, inter enim fœcũdiores plantas principatum obtinere vitem nemini dubium, ſi arbuſculæ vniuſcuiuſq; ratione habita, vini copiam expenderimus. Addam etiam eam alicubi eſſe racemorũ magnitudinẽ, vt racemi ſinguli ſingulos expleant currus, cuiuſmodi fertilitas eſt Eucarpiæ minoris Phrygiæ vrbe. Quinetiã currum medium ibi diffractum defeciſſe vnici racemi pondere Metrophanes tradit. Ita rectè Plinius, nullum apud Græcos mendacium eſſe dicit, quod teſte careat. vtcunq; tamen, hæc & alia ſuper huiuſmodi vrbe à Stephano memorantur, in iis quæ defloraũit Hermolaus Byzantius. F

PIORVM CONVENTVS.

SEd vt de vite ſimpliciter ſermo ſit, debere nos, ait Baſilius, rationẽ eius cõtẽplari, qua Dominus ſeſe vitẽ, & Patrẽ agricolam eſſe, vinitoremq́ dixit, nosq́ ſingulos in piorũ cõuentu per fidẽ ſatos, palmites appellauit: hinc nos ad vberrimi fructus feracitatẽ inuitat, ne vt inutiles atq; ſuperflui ludibrio ſimus, & à fœcundorũ palmitũ cõſortio reciſi amputatiq́, igni deſtinemur. Aſſertor vero noſter nuſquã ceſſat animas noſtras vitibus cõparare. Vinea nãq; facta eſt dilecto, dicit,

A dicit, in cornu, in loco pingui, & vineam ſeui, ſeptumꝗ circũpoſui. Animas humanas planè vineas dicit, quàs circũdedit ſepto, tũ ea ſecuritate atꝗ tutela, quæ reſultat ex pręceptis, tum ipſa gemmarũ cuſtodia. Dictum eſt enim: Verſabitur angelus Domini in circuitu metuentium eum. Deinde quaſi valla nobis defixit poſitos in Eccleſia primũ Apoſtolos, mox prophetas, mox doctores alios: inde animũ noſtrũ, ne deiectus deſpectusꝗ humi reperet, & prætereuntiũ pedibus conculcaret̃, maiorũ noſtrorũ exemplis, qui per ſummã innocentiã & probitatem clari & illuſtres habent̃, in altũ erexit, eorumꝗ veſtigia ſequi iuſsit, qui per virtutẽ & integritatẽ ad ſummũ euaſere. Ad hæc vitẽ Ambroſius plebem Eccleſiæ ſignificare cõtendit, quę veluti quadã fidei radice plantat̃, propaginecꝗ humilitatis reprimit̃: vbi verò circumfoſſa fuerit, religat̃, erigiturꝗ, ne reflectat̃ in terram. E ſarmentis alia reciduntur, propagant̃ alia. Reciduntur quidẽ ea quæ inani ſylua luxuriant, de quibus Pythagoras ſymbolicè dixit, μὴ σπένδειν θεοῖς ἐξ ἀμπέλων ἀτμήτων, pura purgataꝗ omnia eſſe volens quæ Diis offerantur. Ea verò propagantur, quæ bonus agricola fructifera iudicarit. Adminiculorũ verò ordines iu-
B gationisꝗ cõcinnitas verè atꝗ manifeſtè docent æqualitatẽ in Eccleſia ſeruari debere, vt ſeſe nemo, quantumlibet diues & honoratus, extollat, nemo pauper animũ deſpondeat, ſeꝗ deſpectũ atꝗ cõtemptũ eſſe vereat̃: ignobilis nemo deſperet, verùm æqua ſit omniũ conditio, pariterꝗ omniũ mens ad ſuperiora ſuſtollatur, ſuamꝗ in cœlis futurã conſuetudinẽ atꝗ cõmercia ſibi proponant. Ne verò vllis ingruentiũ tempeſtatum procellis vexari, loco've deturbari deiici've poſsit, clauiculis quaſi charitatis amplexibus proximos quoſꝗ complectit̃, & in eorum coniunctione requieſcit. Appellat nos IESVS vitis ſuæ palmites, propterea quòd, inquit Origenes, palmes arbore connectit̃, & clauiculis tanquam manibus freta confirmat̃ à lapſu, quo fretus adminiculo ventos turbineſꝗ contemnat. Futurorum id bonorũ indicat ſpem, quia fideles quiꝗ non ſolùm in iis quæ gerunt, ſed etiam in iis quæ ſperant & credunt, perfectũ ſalutis ſtatum expectant: quapropter quaſi ad quendã patientię ardorẽ ſpe iuncti atꝗ cõfirmati, naturaliũ motuũ procellas, cupiditatumꝗ turbines inſultuſꝗ perferũt atꝗ contemnũt. Hæc & huiuſmodi pleraꝗ cõmentationibus in hieroglyphica noſtris
C libenter inſeruimus, quò mihi ſint æquiores ij, qui ſtudiũ in hac re meũ acrius inceſſunt, quorſum id tendat ignari, cùm viderint ſimilitudinariã hanc loquendi figuram nõ tantùm ab Ægyptiis, quos immeritò cõtra Dei præceptũ abominantur, inuentã, verùm etiam ab antiqua & noua lege receptã, quinetiã ab ipſo noſtræ inſtitutionis cõditore CHRISTO IESV frequentiſsimè in vſum deductam: nihil eñ aliud eſt hieroglyphicè loqui, q̃ diuinarũ humanarumꝗ rerũ naturã aperire. Addenda verò huc fuerãt ea quoꝗ de Iuda Iſraëlis dicta: Lauabit in vino ſtolam ſuã, & in ſanguine vuæ amictũ ſuũ: ſed quoniã hæc copioſè ſunt à ſacrorũ interpretibus diſcuſſa, pręſertimꝗ ab Adamantio, ad vltimam eius homiliã in Geneſim, vnũquenꝗ pietatis ſtudioſum accedere cohortamur.

DE FICV.

INchoauit, honoratiſsime Domine, oliua apparatũ noſtrũ: acceſsit vua, quę plurimũ fortè attulit ſaturitatis: pro bellariis addere ficus libuit, vt ſi quid amaritudinis in oliua fuit, ſi acerbior vua, quòd noſtri quippe Bellunenſis cœli rigor, eam plerunꝗ matureſcere non ſinit, errorem omnem miſſus tertij ſuauitas emendet.

DVLCEDO.

D

DE Ficu ſanè quicquam, quod magnam mihi affert admiration ē, apud Horum Ægyptiū, Caprifico excepto, nō inuenimus: paucisſima enim admodum eius autoris fragmenta temporis iniuriam euicerunt. Apud autores alios inter arbores primas celebratam paſsim comperimus: atq; illud præcipuum eius eſt hieroglyphicum, vt per eam dulcedo intelligatur, eaq; tam in grata hominum conſuetudine, ac morum ſuauitate, quàm in cæteris rebus quæ iucundę amabilesq; ſint, ac voluptatis plenæ. Hinc illud apud Theocritum de ſuauiter canente, καὶ ἀπ' αἰγίλω ἰσχάδα τρώγοις, è mediisq; cibus tibi ficus Athenis. Ab Ægilo verò dictū, quòd ea ſit ex Athenienſiū tribubus. & ſuauiſsimas Athenis ficus eſſe, Dion etiam teſtatur. Ita verò ficus ad victus humani cōmoditatē nata, vt Hipponax Poëta vetus, eam auro prætulerit, dum ſcazonte illo ſuo licentioſo dicit:

Εἴ τις κατείρξει χρυσὸν ἐν δόμοις πολλὸν,
Καὶ σῦκα βαιά, καὶ δύο ἢ τρεῖς ἀνθρώπους
Γνώῃ χ᾽ ὅσσωνας τὰ σῦκα τοῦ χρυσοῦ κρέσσω·

Si quis domi recondat auri plurimum,
Ficusq; paucas, comparetq; ſeruulos E
Duóſve triſve, iudicabit illicò
Auro domi præſtare ficum plurimo.

Sanè φιλοσύκους nonnulli appellant purioris manſuctiorisq; vitæ duces. Harum verò cōmendationē auget ſummo opere Artaxerxis cognomento Mnemonis teſtimoniū, qui iunioris Cyri frater fuiſſe fertur: is cùm aliquando arrepta fuga cōmeatuq; direpto coactus eſſet ficus & hordeaceum panem eſitare, indoluiſſe fertur, ob regalem affluentiā apparatioresq; lautitias tantæ ſe voluptatis expertem tandiu fuiſſe. Quid verò quòd ruta ſua ſatis inſignis amaritudine, ſi iuxta ficum ſeratur, mitior euadit? Meritò itaq; ficus apud Iſraeliticos iudices nequaquam velle ſe ait dulcedinē ſuam derelinquere, vt reliquis arboribus, à quibus in imperiū adſciſcebatur, dominaretū. Vt verò alibi legimus in iiſdem diuinis libris, iuſtos & ſanctos homines ſub ficu requieſcere perhibent, hoc eſt, tranquillam atq; ſuauem vitam agere. In veterū etiam numis ſuauitatis iſtiuſmodi ſignificatum obſerues. Nam in quodam ficus eſt inter duos tumulos ſita: vnius tumuli inſcriptio eſt ΑΜΒΡΟΣΙΑ. Alterius ita detritæ literæ ſunt, vt legere non potuerim: puto tamē ex nota Ν literę, quæ vix dimidia diſcernitū, ΝΕΚΤΑΡ eſſe debere, quaſi ficus vtriuſq; vicem gerat. Sanè cōiectores inſpectam in ſomniis ficum, albam præcipuè, atq; ſuo tempore, bonorū multorum præſagiū habent. F

SVAVITAS SVBLATA.

NEcq; caruit ominibus ficus, quę ſublatam ſuauitatē extirpata ſignificaret, eo præſertim tempore quo publica ciuiū Ro. ſuauitas & dulce commercium, extincto Alexandro Seuero, adempta eſt. Paulò enim antè quàm is fatis concederet, arbores fici tres, quibus tentoria imperatoria adnexa erant, quæq; ficus eas ferebant quibus Alexandrinarū nomen eſt, ſubitò ante illius tentoriū prociderunt. Idem in Caprifico portentū in Meſſenios accidiſſe memoriæ proditū eſt. Nam cùm illi ſylueſtrē ficùm τράγους appellarent, quos nos imitati ſumus Caprificum appellantes, oraculum ſuper excidio ſuo huiuſmodi habuerunt:

Εὖτε τράγος πίνῃσι νέδης ἑλικόῤῥοον ὕδωρ,
Οὐκέτι μεσσήνην ῥύομαι, σχεδόθεν γὰρ ὄλεθρος·

Nanq; Nedes ſimulac curuas caper hauſerit vndas,
Tunc Meſſena vale, tibi enim grauis exitus inſtat.

Accidit verò vt Caprificus in Nedes fluuij ripa nata, ramos eouſq; declinarit,

A vt aquis profluentibus rami alluerent: quod cùm Theolcus vates animaduertiſſet, inſtare dixit Meſſeniorũ exitium, vt oraculo Pythio prędictũ fuerat. Rem tangit Pauſanias quarto. Sed cur ficum Idumæã dicere cõtamur, ad quam Aſſertor noſter à Bethania rediẽs, fructũ ex ea capturus acceſsit? famelcebat enim: verùm cùm fructũ in ea nullũ inueniſſet, arborẽ deuouit, ne vllo vnquã tẽpore fructũ ferret. Sanè myſticè factum hoc, vt tam multa alia: nimirumq; ficus hæc populus Iudaicus erat, ad quẽ famelicus Dominus venit, in quo cùm nihil pręter quandam ſpeciẽ vitalem ſine vllo profectu cõperiſſet, eum in æternam perſidiam execratus eſt. Fructum enim ipſe è ſynagogã quæſierat, quem nullũ inuenit, quia ea, vt inquit Gregorius, folia legis habuit, ſed fructum operis nõ habebat, de qua dictum ait Euthymius ab Abacunte, ficum fructum non allaturam. Quòd verò per tres annos fruſtra quæſitus fuerit hic fructus, Eucherius tria vult tempora intelligi, ante legẽ, ſub legẽ, et gratię tẽpore, quibus Iudæi ipſi fuerint ſemper à Domini præceptionibus alieni, & nullũ boni operis fructũ protulerint. Eodẽ facit q̃d ait Dominus Nathanaeli: Cùm eſſes ſub ficu, vidi te: quipB pe cùm in originali labe Iudæorũ ritu cõſiſteres, adieci animum vt te redimerẽ.

FATVITAS.

ET ſycomorus aliquid habet hieroglyphicũ, quã Zachęus inſcẽdit: nã arbor ea cùm ſit ficus fatua, indicat eos qui, vt Eucherius refert, mundi ſapientiã humiliter ſectati, eligũt mox Dei ſapientiam ſubtiliter aſpicere. Prudenter enim ait is, ſycomorũ aſcendimus, ſi prouidè eam quę diuinitus præcipiť, laudabilẽ et ſapientem fatuitatẽ tenuerimus. Quid enim inter mortales inſipiẽtius, q̃ amiſſa nõ quærere, poſſeſſa largiri, rapiẽtibus relaxare, nullã pro acceptis iniuriis iniuriam reddere, ſed iuxta præceptũ Dominicum, in omnibus præſtare patientiã?

CONTEMPTIBILIS.

CÆterùm quod ad opera ex ficu facta pertinet, Gręci ficulnum pro imbecillo & cõtemnendo ponunt: quo ſignificato Sermonibus apud Horatium:

Olim truncus eram ficulnus inutile lignum,

hoc eſt, minimi precij, minimiq; vſus, de quo ſcilicet faber meritò ambigeret, faceret ne ſcamnum, an ſimulacrum pudendum, deum omnino deſpicatiſsimum:
C nam fici materia paucisſimis eſt, & iis admodum exiguis fabricis idonea. Eoq; ſpectat prouerbium de Mandronis naui, quæ ficulna fuerit, cùm is notatur qui tenuiſsima olim re, anguſtoq; patrimonio deſpicabilis, ad ampliſsimos honores emerſerit, nihilo tamen venerabilior habitus ob inſolentiã importunamq; ſuperbiã, qua ſeſe intemperantius efferat. Nam Mandro, vt pleriq; alij, à remis ad imperium venit, neq; ob id tamen vllam aſſecutus eſt autoritatem. Ita deniq; veteres per fici nomen nullius frugis hominem, imbecillum & abiectum ſignificabant: nam et Græci olim hunc ἄνδρα σύκινον dixêre, vt apud Theocritum Ergatinis, & apud Ariſtophanẽ ſæpius inuenias. Et nunc quoq; vulgus ſtupidos & ineptos, ficones appellat.

BACCHVS SYCITES.

LAcedæmonij ficum à Baccho inuentã opinanť, eaq; de cauſa eum Sycitem nomine, vt Soſibius tradit, coluêre. Apud Naxios ſimulacra eius nũc ex vite, nunc ex ficu fieri ſolita ſunt. Milichius à nõnullis appellatus Bacchus, quòd Milica pro ficis nonnunquam accipiuntur. Et Dionyſiis præter vini amphorã, & vitem, quæ præferebatur, & præter hircum qui trahebatur, cophinum etiam geſtare mos erat, in quo caricæ forent. autor Moralibus Plutarchus.

Tt ij

PROGRESSIO.

VT verò ad folium reuertamur, quod thrion appellatur, progreſsionis olim ſignũ fuit. Veteres aliquò profecturi ficulna folia ſuſpendebãt progreſsionis cæremonia, atq; ita ſibi auſpicatũ iter forte augurabantur. Ea autem de cauſa thrion dicitur huius arboris folium, vt interpretes Theocritiani volũt, quòd in tris partes diuiſum eſt, viſendo inter vtraſq; partes interuallo: ſcribiq; & trion, tenui, & thrion aſpirata, atq; etiam thriambon. quin et θριάζειν dicũt huiuſmodi folia colligere, & in aliquem vſum parare. D

SEPTENTRIO.

PArabatur aũt thrion religioſe admodũ Serapidis Oſiridiſq; ſacris, geſtamẽ ſcilicet foliaceũ, quod capiti ſuperponeret geſtãdis hydriis aut calathis cõmodũ, eratq; illi ſuũ etiã ſignificatũ: ſiquidẽ & Regẽ, & ſeptentrionalẽ regionẽ, polum quippe Arcticũ, per intortile geſtamẽ huiuſmodi intelligebant. Regem, quia polus cœlorũ omniũ rotatũ regere videt: & circulus ille foliaceus in geruli capite orbiculum Arcticũ excribit, ab axis illius qui præ oculis eſt ſimilitudine.

GENITALE. E

QVin etiam præter motum, cuius primarias partes illi tribuebant, rerum etiam omnium ſemina inde demitti pleriq; veterũ magno ex argumẽto arbitrati ſunt: inde enim actionis eſſe principium, quæ Mathematici veteres latiſſimè diſſeruerunt. quocirca thrium, cùm & humoris redundantiam, ob viridis craſsiq; folij vuiditatem, & motum omnium, ob cõuolubilem texturam ſignificaret, pari quadam natura cum genitali æſtimabatur, atq; eius eſſe ſimulacrum videbatur, vbertate ſcilicet humoris & motu ad prociendæ genituræ principia conuenientibus. Sed hæc in Serapidis calatho locupletius.

DELECTATIO.

HVius generis fuiſſe prædicãt Adami pomũ, præter ipſius Dei præceptũ nimis expetitũ: id enim delectationẽ & voluptatẽ, quæ ſenſu percipit, ſignificaſſe pleriq; Theologorũ docuerũt. Nihil enim mentẽ noſtrã è tranquilla Paradiſi ſtatione facilius exturbat, q̃ nimia voluptatũ cõſectatio. Is tamẽ ſuæ præuaricationis amaritudine exacerbatus, fici foliis ſemet velare pudoréq; obtegere properauit. Ficũ enim fuiſſe, tradit Irenæus. Tertullianus aũt ea re ſuper ait: q̃d in nouo corpore indebitũ adhuc pudori erat, protegere feſtinãs, ficulneis foliis interim circundat. Ad hoc addit Irenæus, non alterius arboris aut herbæ, quæ molliori tactu eſſet, ad indicandũ pœnitentiæ duritiẽ atq; cruciatũ, propter ſcabritiem ſcilicet et aſperitatẽ, qua foliũ huiuſmodi præditũ eſt. Et quia cingulum id & ſibi & vxori ſuæ circumligauit, nõnulli exponũt, vt petulantẽ carnis impetum retũderé ſe polliceret, id veluti cõtinentię frænũ adhibuiſſe, quoniã ſcilicet ſtolã eam, quã habuerat à ſpiritu ſanctitatis, amiſerat, eo tegumẽto, quod nullã prorſus delectationẽ afferre poſſet, ſed morderet potius ac pungeret, vteretur. F

FOLIA RELIQVA.

FOlia verò reliqua diuinis in literis pro ipſa, vt ita dicamus, legis litera hieroglyphicè accipiuntur: quia quemadmodum arborum fructus foliis velatur ac tegitur, ita ſub legis litera ſpiritus occultatur. Idcirco nos, ait Heſychius, literæ folium aperimus, vt qui latet interius fructum ſpiritus inueniamus, de quo Hieremias: Si vindemiatores ingreſsi fuiſſent in te, ſaltem reliquiſſent racemum tibi. Et Virgilianus Æneas apud Sibyllam, cùm ambages & verborum inuolucra cupiat euitare, & rerum euenta apertè ſibi declarari compre-

A cõprecetur, quòd folia omnia conturbarẽt, id vnũ orat: Foliis tantùm ne nomina manda. Sedenim quantũ pertinet ad voluptatẽ, de qua ſatis, cùm hoc ipſum argumentũ ſequeremur, in Serpentis cõmentario diſputatũ. Illud hìc potius memorabo, ficum nõ eo tantùm rerum primordio humano generi calamitatem, & aſsiduos labores attuliſſe, verùm annis voluentibus in cauſa fuiſſe, cur potentiſsima opulentiſsimaq; regna duo ad interneccionem vſq; corruerint, Carthaginis imperiũ, & Romana potẽtia. Carthago quidẽ, quia ficũ ex hortis ſuis decerptum velociſsima feſtinatione tertio pòſt die Romę repræſentauit: doluitq; Cato, & in Senatu cõqueſtus eſt, hoſtes nõ triduo magis procul Roma proprias habere ſedes. Romana verò potentia, ac vniuerſum Italiæ robur à tranſalpinis gentibus ſeſe nobis totiẽs ſuperfundentibus, ea de cauſa quaſſari cõfringiq; cœpta, quòd, vt Plinius inquit, Hellico quidã Heluetius, qui Romæ ob fabrilẽ artem aliquandiu cõmoratus fuerat, in Galliã remeans ficum ſiccã & vuam, oleiq; & vini præmiſſa ſecũ tulit, quorũ vſu delicato ſuauiq; concitati feroces populi, ad hanc vſq; diem aſsiduis nos calamitatibus affligere nunquã deſtitẽre, quamvis natura ipſa Alpibus, & tam inexuperabili munimento, Italia procul Gallias B atq; Germanias coërcuerit: quorũ feritas ſi quando grauis Italię fuit, nullo certè vnq; tempore calamitoſior extitit, quàm quinto iam et vigeſimo ab hinc anno, quibus vniuerſa Italia cædibus, rapinis, incẽdiiſq; deſolata peruaſtaſ, hinc Germanis, hinc Gallis, hinc Hiſpanis extremũ eius excidium aſsiduè meditantibus.

ALIMONIA.

SEd vt querelę faceſſant, adeò ficum alimentis idoneum eſſe compertũ eſt, vt eam Cereris donũ dictitarint, procq; alimonię ſymbolo ſuſceperint. Quantũ enim ficus humanę proſit alimonię, vel ex eo manifeſtũ eſſe poteſt, quòd athletas ſiccis ficubus paſcere moris fuerit, autor Plinius: experimẽto enim comprobatum eſt, eo cibo frequentius ſumpto, corpora & vires mirum in modum adiuuari. Quòd verò Attica eo fructuũ genere magnam eſt nobilitatem aſſecuta, Pauſanias ait Cererẽ primùm in ea regione ficum Phytalo cuidam hoſpitalitatis præmium donaſſe, eiuſq; rei monumentum extare his verſibus celebratum:

C ἐνθάδ᾽ ἄναξ ἥρως Φύταλός ποτε δέξατο σεμνὴν
Δήμητραν, ὅτι πρῶτον ὀπώρας καρπὸν ἔφηνεν,
ἣν ἱερὰν συκῆν θνητῶν γένος ἐξονομάζει,
ἐξ οὗ δὴ τιμὰς Φυτάλου γένος ἔσχεν ἀγήρως.

Hic quondam hoſpitij Phytalus ſuſcepit honore
Legiferam Cererem, quæ molli cortice poma
Prima dedit, dixere ſacram mortalia ficum
Ora, genus Phytali decus hinc inſigne ſecutum eſt.

ADVLATIONIBVS DEDITVS.

DIuitem hominẽ adulatoribus deditũ Thebanus Crates per ficũ arborem in præruptа aſperaq; rupe ſatã deſcribebat, quippe quò ſit hominibus difficilis acceſſus. Eius verò fructus à coruis & miluiis tantùm decerpi: ita horum opes ab impuris tantùm & adulatoribus depaſci. Idem de reliquis etiam arboribus quotquot fructiferæ eſſent, Diogenes dicere ſolebat.

DVLCEDO VERITATIS.

ET Mercurius ſibi ficũ vendicauit, cui vndeuigeſimo primi menſis die Ægyptij ſacra faciebant melle & ficu, quæ ſacra eo clamore proſequebanſ, vt q̃d hieroglyphicè in eis latitaret exponentes, identidem clamitarent, γλυκὺ ἡ ἀλήθεια.

quod dulcem eſſe veritatem ſignificabat. D

CYRENENSIVM PIETAS IN SATVRNVM.

STatuæ verò pleræq; ficis coronatæ, Cyrenenſiũ religionẽ indicabant, quia
& Saturnus decus in agricultura ſuum meruit, quem agri colendi autorẽ, &
inſitionis putationiſq; & ſtercorationis repertorem memorant, neque minore
quàm Cererem honore honeſtandum exiſtimabãt. Huic Cyrenenſes cùm rem
diuinam faciebant, ficis recentibus coronari conſueuerant, quòd & alimonia in
iis, & guſtus ſuauitas egregiè vigerẽt. Hæ ſunt, honoratiſsime Princeps, arbo-
res illæ ad ingenij tui naturam accommodatæ, quas deſumpſi ex hortis meis du
ctilibus, limoq; Nilotico in areas ingeſto, mecum quaquà iter eſt circumuecto.
Neq; verò folia his arboribus vlla vnquam décidunt tempeſtate: licebitq; per-
inde tibi, ſi plantis his delectari cœperis, eas hoc terreno pactas in Britãnias vſ-
que tuas aſportare: quæ mundi pars cùm olea, vite & ficu careat, illas aſpiciant
non modò ſuo tempore frondeſcẽtes, ſed toto etiam anno, folio nunquam de-
ciduo, perpetuò virides admirẽtur. Sedenim vt ſeriò loquar, eas tu ſi pertracta-
bis, earumq; vim diligenter inſpexeris, cordi ita inſitas tuo comperies, vt nihil E
tui ſimilius eſſe, etſi modeſtiſsimus es, cõfiteri neceſſe habeas. Nam boni quic-
quid in diuinis illæ ſignificant, ea omnia tuæ congruunt pietati.

PIERIVS VALERIANVS AD ERVDITISS. ALOISIVM PRIVLLVM PATRICIVM VENETVM, DE IIS QVAE PER POMVM ITALVM, PERSICVM, ET PVNIcum ſignificantur, ex ſacris Ægyptiorum literis.

*HERI Priulle doctiſsime, cùm veterum ſigna quadam ſingulari opere artificioq;
perfecta hic & illic inſpecturi per Vrbem equitaremus, multiq; præteritu Capito-
lium demum inſcendiſſemus, Herculis ibi ſignum ſummæ nobilitatis ex ære conſpe-
ctum eſt, quo non facile quicquã tota vrbe dixerim me vidiſſe pulchrius, neq; præ-
clarius, ſiue hæc ea fuerit ſtatua, quam Q. Max. capta Tarento, opus Lyſippi, obtulit Capitolio,
ſiue quam Fabius Verrucoſus eò tranſtulit, ſiue aliorum fuerit dedicatio: vtcunq;, antiquiſſi-
mum omnino opus eſt, & Græcis ſcriptoribus honorificè celebratũ. Nam præter leoninũ ſpolium F
læuo iniectum brachio, clauã manu dextera retinet, læua tria poma cydonia præfert. Quæ cùm
comites, qui te multi ſequebantur, eruditi viri animaduertiſſent, de ſpolio & claua dixerunt, co
gnoſcere ſe mentis præſtantiã, et generoſum animi robur, quibus virũ, qui veram virtutis gloriã
affectet, præditũ eſſe debere cõmonemur. Herculẽ verò poſitũ à veteribus, quia quicquid præcla-
rè geri poteſt, id totũ Herculi attributũ. Nam et Arrianus vbi petrã ἄορνον memorat, difficil-
lima quæq; & maximè ardua, quæ humano quopiã conatu vinci minimè poſſe videantur, Her
culi attribui ſolere dicit. De pomis, quid ea ſibi vellent, dubitari cœptum, niſi ea Heſperidum eſſe
quis arbitraretur. Tuq; ad me conuerſus, Aegyptiacum quidpiam poma hæc nimirum ſapiunt,
addidiſti: tuum igitur Pierie fuerit id explicare, qui ſtudiis iſtiuſmodi delectaru. Reſpondi, vt res
erat, eſſe ibi etiam alios eruditos, qui me forſitan eruditius rem, quam petebas, explicare poſſent:
ſed quoniam me appellaueras, ne ruſticus viderer, quid ego ſentirem, non diſsimulaturum. Græ-
cos quidem per tria illa mala manu contenta, virtutes tris, quibus vir quiq; probus et ſapiens in-
ſignitus eſſe debeat, interpretari, quarũ vnam eſſe volunt, nõ excandeſcere: alterã, non eſſe dedi-
tum auaritiæ: tertiã, liberũ à voluptatibus animũ ſibi cõparaſſe. Incidit hinc, vti fit, de Pomorũ
ſignificationibus alius atq; alius ſermo: quem cùm tu auide admodum excipere viſus eſſes, in eam
ſpem*

A *ſpem adductus ſum, vt ſi quid huiuſmodi tibi deſtinaſſem, quicquid id eſſet nugarum, gratũ tamen acceptúmq; eſſes habiturus. Domum itaq; reverſus, ſelegi ſtatim ex pomario meo Aegyptia coplantas tris, quas tibi dono mitterẽ: Italam vnam, alteram Perſicam, tertiam verò Punicam, ob tris ſcilicet virtutes, quas identidem in te ſitas optimè noueram, inſignem quippe humanitatem, miram in omnes beneficentiam, et ſingularem quandam animi moderationem, quibus ſemper fuiſti egregiè clarus, ſiue tu adoleſcentiam temperares tuam, ſiue amicis præſidio atq; ornamento eſſes, vltra etiam quàm ætas tua depoſcere videretur, ſiue bonarum omnium artium, & veræ pietatis doctrinam tanto ſis ſtudio complexus, vt nihil in humanis diuiníſque rebus eſſe velis, quod tibi non cognitum & perſpicuum fiat. Quare bene ominor pomis meis, quibus ad te transferri contigerit, apud quem culturam mea longè fructuoſiorem ſint conſecuturæ. Tu modo pro tuo prompto alacriq; animo ad arborum, quæ tuæ iam ſunt, polituram aggredere.*

DE MALO.

INTER fructiferas arbores malo nulla voluptuoſior, pulchrior nulla, nulla delicatior. Sed quoniam pleraq; ſunt quæ ad alia quoq; fru-
B ctuum genera accommodari poſſunt, multasq; intra ſe malus ſpecies complectitur, hìc malum eam intelligimus, quæ pleriſq; Italiæ locis nomen ſuum tutata eſt: niſi vulgus ſyllaba prima fructum ipſum Græcæ potius enunciationis vocem, quàm Latinæ ſequeretũ. Melum enim dicunt, atq; ita omnes vltrà citraq; Apenninũ gentes. At circa Padũ, ad ipſum vſq; Timauum, pomi vocem ſibi vnicè vſurpauit. Horum verò pomorũ cùm iucundus ſit non guſtatus ſolùm, diceret Cicero, ſed odoratus etiam & aſpectus, amoris in primis hieroglyphicum ex eius ſimulacro excogitatum eſt.

AMOR.

QVi'q; amorũ agmina pingere delectantur, luſitare eos malis, & inter arbores eiuſmodi laſciuire, poma decerpere, abrodere, iactareq; cõfingunt. Hinc apud Theocritum Βουκολιασταῖς, βάλλει τοι πολύφαμε τὸ ποίμνιον ἁ γαλάτεια μάλοισι.
Et, Malo me Galatea petit, Menalcas ait apud Vergiliũ. Malo Cydippen Acontius venatur. Mala nõ temerè Hippomani Venus elargitur, quę vſque adeò grata fuerunt Atalantæ, vt zonam abſtulerint diu ligatam; de quo Theocriti car-
C men non indiligenter animaduertendum:

μᾶλα μὲν ἐν κόλποισι διονύσοιο φυλάσσοισα·

Mala ſinu condens Bacchi de tempore ſumpta, quod interpretes exponunt amabilia, amorẽ quippe facientia. Mala enim illa Philetas ait de coronatis Bacchi temporibus decerpta: nõ enim quiſpiã in amorẽ ferretur, niſi prius lętitiæ titillatione concitaretur: lætitiæ verò datorẽ Bacchũ poëtæ paſsim celebrãt, vt in Vitis cõmentario latiſsimè declaratũ. Apud Lucianũ dialogo qui Toxaris inſcribitũ, legas, καὶ στεφάνους ἡμιμαραμένους, καὶ μῆλα τινὰ ἀποδεδηγμένα. Corollas quippe magna ex parte flaccidas, et ambeſa quædã mala, morſúve tacta, in amoris indiciũ à Chariclea matrona nobili Diniæ cuidã dono miſsitata. Et miſsũ ſponſi furtiuo munere malũ memorat Catullus, quod adventu matris excuſſum è caſtæ virginis gremio ꝓſilierit. Iã & apud Onirocritas mala venerearũ illecebrarũ plurimũ indicia ſunt, pręcipuè verò iis, quorũ cogitationes ad amicas ſuas tendunt. Et mala demũ, præſertim dulcia, Veneri eſſe dedicata autumãt. Philo inſuper in hãc ſententiã primã illam malũ, cuius fructib. noſtri generis autorib. interdictũ fuerat, ex myſtico ſenſu ab iis quę poſuimus nõ admodũ alieno deducit, quę Theologi tã Græci q; Latini multis & magnis voluminib. tractauêre: nobis id afferre nũc

ſatis fuerit, parentes illos noſtros Dei Opt. Max. manibus informatos, vitã primò beatiſsimam egiſſe, calamitatum & ærumnarũ omnium expertem, terra ſua ſponte omnia ferente. Cæterũ lege aberrantes, quia qua fuerat eis arbore interdictum, nõ abſtinuiſſent, amœniſsimo incolatu pulſos ſolum flebiliter vertiſſe: atq; hinc conſtare, mali eius guſtũ omnium ferè malorũ cauſam mortalibus extitiſſe. Quæ quoniam ex veterum ſententiis in Serpente noſtro fuſè lateq; diſputata ſunt, minimè mihi videntur hîc ad repetendum neceſſaria. D

AMORIS PROGRESSVS.

EA verò de cauſa malus potius quàm arbor alia eſt amori dedicata, q; eius facies omnem rerum amatoriarum progreſſum oſtendere videatur: earum enim arborum trunci coërciti primùm recti ſurgunt: à medio verò, vbi dilatari cœperint, in ſpatia diffunduntur: cuiuſmodi etiam in amatore ratio eſt, qui munus ſuũ ſemper ab ingenuo pudore quodã cohibitus auſpicatur: inde vbi paululum proceſſerit, frontẽ perfricat, ac verecundię cõpedibus expeditus, quaquà voluerit liberè pervagatur. Fructus pręterea fert aureos & rubicũdos, palloris eadem & erubeſcentiæ, vt ita dicam, ſigna. Nam apud Horatium tinctus viola pallor amantiũ: & apud Catullum quidem inaurata eſt pallidior ſtatua. Poma E verò ita magis rubeſcũt, vti magis expoſita Soli ab eo contingũtur: perinde ac amator eo magis erubeſcit, quo nequitia palàm magis profert, aut in aperto deprehenditur. Sub ipſa malo Amores ludo editi confinguntur, ſub qua illi curſitantes, variis mollium herbarũ involucris impediuntur: quiq; ita ſunt implicati vt ſeſe nequeant exoluere, labore conatuq; quodammodo delaſſati, ſomno ſe dedunt, cuiuſmodi laſciuia greſſus amatorios occupat, & in ergaſtula cohibet: mox luxu inhæſitantes ſoporat, profundiſsimoq; opprimit veterno. Auro inſignes eorum pharetræ, aurea quæ inde promuntur tela, auro Danaë capta, auro comparatur, auro detinetur amor. Nudi illi omnes, lætiq; ac alacres obvolitant magno numero circum vnamquanq; malum. Amicula eorum variis texta coloribus, multiplicíq; arte laborata, in herbis neglecta iacent, multitudine florũ involuta: quorũ vis magna circumquaq; toto eo agro pullulat, neq; tamen illi capita coronant, vtpote quibus comæ illæ flaueſcentes, nitidæ, criſpulæ, ſatis afferant ornamenti. Alarum pinnulas habent cæruleas & puniceas, nonnulli etiam aureas Pſittacorum, pauonumq; inſtar, quibus quodam veluti concentu, ſonoroq; ſtrepitu aëra diuerberant. Sed quid ego de calathiſcis, in quos mala congerunt, dicam? quanta illos gemmarũ Sardonicarum, quanta Smaragdorũ, quanta margaritarũ vis debacchatur? Vulcanũ id opus effinxiſſe putes. Iucundũ verò viſu eſt, vt ſponte ſua, ac ſuapte vi, ad quantumvis alta, ſummotaq; mala provolant, vt nulla is ſcalarum neceſsitas ſit ad ſcandendum. Sed ne interim alios ſaltitantes, alios curſitantes, alios quieſcentes memorẽ, vel qualem in abrodendis malis lætitiam pręſe ferunt, illud ſpectatu pręcipuè dignũ, quod ex his quatuor omniũ ſpecioſiſsimi certamen ineunt, quorũ duo malis invicem ſe petunt, alij duo ſeſe confodiunt telis, alternis ſeſe ictibus laceſſentes, neq; dum mutuis vulneribus confodiunt, vulnera depellere, prohibere, vel declinare quicquam curãt, verũ vltrò alter alteri pectus obiectat, ipſiſq; vulneribus exponit, eo quidem conſilio, vt in medio omnes pectore inſideant ſagittæ. F

AMOR MVTVVS.

EX iis autem certatorũ paribus duos illos qui malo luſitant, voti compotes eſſe dicas. Nam qui iaculatur, exoſculatum prius malum emittit, quod alter ſublatis

A ſublatis ſupiniſq; manibus excipit: neq; vlla contatio futura videtur, quin idem comprehenſo malo ſit oſcula relibaturus, atque ita in ſocium pari certamine remiſſurus.

AMOR PERDITVS.

EX illo verò ſagittariorum pari vnus alteri vincula iniicit penè moribundo, inſultat'que ferocius, vt captiuum faciat. Ille contrà nihil molitur, nihil reluctatur, ſed tanquam perdita re, manus vinculis obiectat: proinde qui luſitant, amorem auſpicari: qui ſe feriunt ſagittis, nullum amori finem appetere videntur.

INIQVVS AMOR.

SVnt & alij ad quos innumeri ſpectatores confluunt: hi manus in palæſtram conſerunt animoſiores, ac Athletarum alter, manibus ad alterius humeros appreſsis, cõplexus hoſtem quodam veluti ſuffocandi ſtudio collidit, ſubdit'q; crura aſtu artificioſo cõplicata, vt pede poſt colluctatoris calcem obfirmato, vnà ipſum protrudat, & in lapſabundum ſuper & ipſe corruat: neque tamen
B alter animum deſpondet, at erectus contrà inſtat & obluctatur, quaq; maximè angitur parte colluctatoris manum ſoluere conatur, vno digitorum obtorto, quo ita aliis facultatem eripiat firmiter apprehendendi. Qui verò digito obtorto læditur, dolore percitus hoſtis aurem admordet: quo animaduerſo Amores cæteri grauiter indignati in perperàm & inſolenter facientem, ac luctatorij certaminis leges, iura, fas, atq; mores tranſgredientem feruntur, maliſq; illum certatim impetentes, toto in vnum agmine concitato eum in fugam auertunt, totiſq; hortis eiiciunt eliminant'q;. Atque ita demùm ludi Amorum omnes circa mala verſantur.

PVELLARES INEPTIÆ.

ET mala puellarum ludicrum vocat Nicander Alexipharmacis:
Τοῖά περ ὧραι Εἴκελα φαείνουσιν ἐν ἑψιάμασι κούραις.
ἑψιάματα τὰ παίγνια, exponit interpres: ludunt enim puellæ, oblectantur'q; malis. Multa verò huiuſmodi quæ ad inſaniam propémodum tendunt, inter ineptientes amatores fieri videmus, vt meritò nõnulli dicant ἀφροδίτην dictam, παρὰ τὸ ἀφραίνειν,
C id eſt, à deſipiẽdo, cùm præſertim Euripides dicat, τὰ μωρὰ γὰρ πάντ' ἐστὶ ἀφροδίτη βροτοῖς, Mortalium eſſe ineptias quæcunq; Veneris cauſa fierent. Atque ob hoc ipſum Catullus amicum Flauium veretur, ne quid ineptiarum faciat.

VENVS.

IPſa etiam Venus malo inſignis eſt. Nam apud Sicyonios ſtatua ei erecta erat cum malo in manu vna, cum papauere in altera: ex malo quidem amorem, ex papauere vim prolificam, ac ſeminij copiam ſignificantes. Nam & lepus illi ob fœcunditatem dedicatus, id quod Amoribus Philoſtratus, vt eius animalis commentario alibi explicuimus, ſumma narrationis laſciuia percurrit. Idem autor Venerem in antro ſtatuit molliter in ſtratis floribus recubantem, iuxta quam fons irriguus vitrea perſpicuus claritate proſilit. Ibi amatoriam Veneris ſuppellectilem, pyxidas, pectines, ſpecula, cymbala cum crotalis, omniaq; arma pruriginis, amœnitatum'q; & illecebrarũ alia atq; alia illectamenta recenſere poſsis, quibus colluſtrandis oculos quidem delaſſari ſentias, ſatiari verò nunquam. Quòd verò in antro cubitet Venus, apud Græcos eſt μυχεία ἡ ἀφροδίτη, Mychea Venus, quòd ſeceſſu & abdito loco gaudeat. μυχοὶ γὰρ οἱ ἐνδότατοι καὶ ἀπόκρυφοι τόποι, interiores, maximeq; remoti, & occulti obſcuri'que loci. Tum ipſius

Deæ munera Latini furta nuncupauêre, quia celari vult ſua furta Venus. Qua D
re Daphnis apud Theocritum in Venerem indignatus, eam in Idam montem remittit ad Anchiſem, vbi quercetum eſt, in quo ſcilicet occultari poſsit, nulloq́ rubore in molli cyperi prato laſciuire.

NEMESIS.

ERat & mali arboris ramus in manu læua Nemeſeos, quam Marathoniæ pugnæ monumentũ Phidias lapide Pario dicitur excidiſſe Athenis, corona cuius & ceruis, & paruis quibuſdam victoriis inſignita: dextera verò phialam tenebat cum Æthiopibus inſculptis, propter Oceanum fluuium, quem Æthiopes accolunt. Ea verò de cauſa mali ramus Nemeſi geſtandus dedicatur, quòd Veneris habitu Nemeſis dea ſit primùm ſolita figurari, vt habetur in Sudæ collectaneis: nam alterum illud de ſtatua Phidiaca, apud Pauſaniam eſt.

SACRVM HERCVLIS.

NEque tamen ierim inficias, aliis quoque diis malum fuiſſe gratam, vt victimarum loco nonnunquam acciperetur, ac feliciſsimè litaret. Nam ſi quando bos, quam Herculi ſacerdotes immolare voluerant, aufugiſſet, malum illi B
ramis quatuor compoſitis, quadrupedis illius inſtar ſacrificabant. Huius rei mentio eſt apud Sudam, neque non apud Pollucem. Narratur'que re ſuper hiſtoria de Bœotorum hoſtia, quæ fluuio Aſopo ita aucto, vt tranſiri non poſſet, eo loco vnde victima erat adducenda, ne qua ſacrificio mora fieret, pueros aiunt malum quatuor ſtipulis vice pedum ſuſtentaſſe, duas'que loco cornuum addidiſſe, atque ita Herculi obtuliſſe, cum'que ita litare viſi eſſent, rem in conſuetudinem proceſsiſſe, atque μήλιον inde Herculem appellatum, quaſi Pomonum dicamus. Alij euentum huius pomi pro boue oblati ad Athenienſes transferũt: nam Bœoticum ſacrum loco arietis fuiſſe volunt, Apollodoro hæc apud Zenodotum tradente.

APOLLO.

QVin & Apollo mali coronã, priuſquã laurum ſeligeret, adamauit, eaq́ victores in certaminibus coronari voluit, vt in luculento Archiæ tetraſticho legitur: τλασιφθὲν εἴδιας ἀλγύνει. quod epigramma in omnium iam manibus verſatur. Apud Pauſaniam legas ſtatuam Apollini μηλιάτῃ erectam, ſiue à malo quo F
gauderet, ſiue ob paſtoralẽ, quam per aliquot annos vitam egit. Nam μῆλα propriè πάντα τὰ τετράποδα. Vnde vniuſcuiuſq́ quadrupedis tergus melote dicitur, vt obiter Pauli locus animaduertatur ex epiſtola ad Hebræos capite XI, Circumierunt in melotis. Sed & μήλοις τοὺς καρπούς, quippe, vt etiam apud nos, vnumquenque denotat fructum. Ab ea verò æquiuocatione factum vt in Herculis ſacro, quo de paulò antè dictũ, æquipollere malus pro boue iudicaretur, cùm & minimè redargui poſſet, quin & quadrupes, & eodem nomine victima cenſeretur. Fructiferarum autem arborũ plantatio hieroglyphicè in diuinis literis accipitur pro diſciplina Doctorum, vt ſentit Heſychius. Hinc Dauid: In lege eius meditabitur die ac nocte, & erit tanquã lignum quod plantatũ eſt ſecus decurſus aquarum, quod fructum ſuum dabit in tempore ſuo. Et, Ego plantaui, Apollo rigauit, ait ad Corinthios Paulus. Ad hoc pertinet quod de plantatis arboribus lex iubet primo, ſecundo & tertio anno decerpi nihil: quarto, quæ leguntur, offerri Deo: quinto etiam reliquis vſus permittitur. Ex quo tempora quatuor ſignificantur, à tempore legis vſq́ ad Dauidem, à Dauide vſq́ ad tranſmigrationẽ Babylonis, à tranſmigratione vſque ad aduentum Chriſti, quibus annis fructus inutilis

A tilis omnis fuit, ſed ſpes tantùm promiſſa bonæ frugis. Chriſti autem tempus prouentum Deo dicauit, annuſq; ſanctus appellatus. Anno autem quinto facta omnibus copia, permiſſuſq; fructuum vſus, tam Iudæis, quàm gentibus, Apoſtolis eos liberaliſsimè effuſiſsimeq; diſtribuentibus. Sed quod ad Pythia ſpectat, quamvis victores lauro mox coronari cœperint, mala tamen ex Apollinis templo decerpta, vt Lucianus ait, coronis inſerebantur. Hinc illud apud Apuleium de Paride: Tunc animo volenti Phrygius iuuenis malũ quod tenebat aureum velut victoriæ calculum puellæ tradit. Sunt qui, vti ſuperius ſuo loco dictum, Delphicam laurum baccas tantæ magnitudinis habuiſſe dicant, vt poma dici meruerint. Plinius maximis quidem eam baccis fuiſſe memorat, ſed nihil ad pomũ. Et Archiam in ea ſermonis puritate quicquam impropriè poſuiſſe, mihi perſuadere nõ poſſum. Si cui tamen de baccis illis grandioribus cõmentum placet, contrà ego haud ſanè multum contenderim: nam & hodie vniuſcuiuſq; arboris fruticis've baccas pomella vocitamus.

TRES HERCVLIS VIRTVTES.

B QVod verò ad Herculem pertinet, initio diximus ſtatuam eius eſſe in Capitolio egregiè factam ex ære, leonino inſignem ſpolio, & claua, quæq; tria læua manu poma contineat: ea ſignificare tris in Heroë virtutes inſigniores, quarum vna eſſet excandeſcentiæ moderatio, altera auaritiæ temperamentum, tertia generoſus voluptatum cõtemptus. Verùm quòd fabulantur illum, quò mala hæc ab hortis Heſperidum auferret, draconem extinxiſſe, qui peruigili cuſtodia hortos eos tuebatur, ſignificat illum concupiſcentiæ modum impoſuiſſe, vt alibi per draconem voluptuoſam libidinis mollitudinem intelligi declarauimus ex Philone. Spoliũ verò leonis dubio procul generoſum animi robur, mentiſq; præſtantiam oſtendit. Quid verò claua ſibi velit, alibi explicuimus, cùm illam & rationem & diſciplinam ſignificare contenderemus, quoq; præſtantius hæc in Hercule vigeſcũt, eo illi ex firmiori validioriq; trunco, quippe ex quercu materia incorrupta clauam attribuunt. Firmitatem enim & vires indicari ex quercu ſuperius oſtenſum. Nodoſa verò fingitur claua, propter ſcrupulos & difficultates, quæ virtutem indagantibus, qua duce veram virtutem
C agnoſcere poſsimus, ſeſe contrà magno errorum agmine contracto frequenter obiiciunt, ac omnibus occurſant locis.

ASTRA SOL'QVE.

QVæ quamvis ita habeant, nõ deſunt tamen qui aliter philoſophentur, & provt quiſq; huic vel illi deditus eſt diſciplinæ, fabularum ſenſum in eam trahit ſententiam, quam profeſsionis ſtudiorum've ſuorum conditio ſuggerit. Nam qui moralem ſequuntur philoſophiam, ea de malis, quæ ſuperius recitauimus, commenti ſunt. Qui Aſtronomia delectantur, per aurea mala, aſtra ſignificari contendunt, præſertim apud Heſiodum, vbi Heſperides Noctis filiæ commemorant. Herculem verò Solem eſſe dicunt, quo decedente precioſa illa meſſis paſsim oboriatur, & mortalium oculis offeratur.

VERI AMORIS FRVCTVS.

SEd vt ad amorem, vnde digreſsi ſumus, reuertamur, ipſa etiam numiſmata omnium ætatum teſtimonio, pomum Veneri dedicatum oſtendunt: ſed ei Veneri de qua fructus expetitur, propter quem rerum natura amoris vim vniuerſo animantium generi clargita eſt, nempe vt ſatis ritè fœminibus, rerum om-

nium ſpecies prorogentur, æternæq́ fiant, quatenus rerum opifex hanc mundi molem durare permiſerit. Ad hanc igitur fœcunditatē numiſmata nos inuitant, in quibus ipſa prolis ſuſceptio monumentis celebrata eſt. Nam in Iuliæ Piæ Aug. numo Dea ipſa cum pomo ſeſe oſtentat, cuius inſcriptio eſt, VENVS FELIX. In alio ab vna facie, FAVSTINA AVG. ANTONINI AVG. FIL. Ab altera ſignum molliter ſtat læua conto innixum, dextera pomum exporrigens, cum inſcriptione, VENVS S. C. Quoniam verò plurimæ ſunt huiuſmodi ſpecies, quotidieq́ hominum manibus attrectantur, his modum imponemus. D

DE PERSICO.

PERSICA MILITIA.

ILlud addam, molles Perſarū reges ſelectorū ſuorum mille numero thoraces malis inſignire cōſueſſe: qua de cauſa Mellophori appellabantur. Sed quoniam hoc fortè Perſicum erat malum, patriæq́ nomen ſecum afferebat, inuitat nos nominis recordatio, vt de Perſico B pomo dictionem noſtram proſequamur, rei quidem ſerie id ipſum depoſcente.

ACVTVS.

SVnt qui pomi huius acore cōſiderato, qui guſtus appetentiā mirificè, quantumlibet etiam maturi, expergefaciat, acutum hominē ex Perſici vocabulo ſignificari putent, cùm præſertim apud Plautum legerint, Qui Perſicus ſapis. Cæterùm hoc non à pomo, ſed à gente deducitur, quam tali præditam ingenio autores tradūt. Quibus enim purius eſt cœlum, eo acutiore ſunt ingenio: &, vt inquit Cicero, perſpicaciores ſunt qui ad Orientem, quàm qui ad Septentrionē habitant: quod nulla alia de cauſa prouenit, niſi quòd actus mentis ex calore naſcitur, & vigorem inde ſuſcipit. Quare multò maiora & veriora contemplamur æſtate, qàm hyeme, quoniam brumali tempore ex craſſitudine aëris hebetiores ſumus, & frigore pigriores: vis enim ipſa mentis ab igni, id eſt, à cœlo eſt: tametſi quod veriſsimum eſt Iuuenalis ait:

Summos poſſe viros & magna exempla daturos, E
Veruecum in patria, craſſoq́ ſub aëre naſci.

IN ALIENO COELO MELIOR.

ALij hominem qui domi vel ſeditioſus, vel tetro aliquo flagitio inſignis fuerit, in alieno tamen cœlo, aut patria profecerit, in viamq́ redierit, omni animi depoſita prauitate, per Perſicum oſtentant, propterea quòd aiunt pomū id in Perſide, vnde translatum eſt, veneni vice fungi, cáque de cauſa tranſmiſſum, vt nobis venenum eſſet, in Italia tamen mutato ſolo naturam etiam mutauerit, & ſalubre repertum ſit: quam quidem opinionem admittit Columella, dum ſcribit:

Pomis quæ barbara Perſis
Miſerat, vt fama eſt, patriis armata venenis,
At nunc expoſiti paruo diſcrimine leti,
Ambroſios præbent ſuccos oblita nocendi.

Hinc pomum eius innocuum ægris expeti, ait Plinius, neque alium eo pomo innocentiorem eſſe cibum. Dioſcorides ſtomacho Perſica tradit accommodata, quæ ſi matura comedantur, aluum leniant: ſi acerba, ſiſtant: quorum

A rum alterutro pro tempore & loco opus eſt. Et nos Romę aliquando letali correpti morbo, quo ſtomachus nihil cibi prorſus admittebat, et immiſſum evomebat eveſtigiò, poſt diuturnam inediam non alio cibo adiuti per tres continuas hebdomadas, quàm ſingulis pomis huiuſmodi in ſingulos dies ex vino acceptis, hac vna opella præter amicorum omnium, atque adeò Medicorum etiam ſpem, reviuiſcere potius, quàm convaleſcere viſi ſumus. Sed enim quod de fructus huius tranſmigratione à Perſis fertur, vel, vt plures tradunt, ab Æthiopibus in Ægyptum malo animo tranſmiſsi, naturam ſoli benignitate commutaſſe, aliter ſentire Callimachus videtur, qui Perſicum in Ægypto primùm ſatam inquit à Perſeo, verbis his: καὶ τεπτοίῃ περσῆος ἐπώνυμος, ἧς ὀρθάμνοις αἰγύπτῳ κατέπηξεν. Nicander verò Mycenis primùm ſatam contendit his verſibus:

Περσεὺς ἥν ποτε ποσσὶν ἀπαΐξας κηφηίδα γαῖαν
αὐχέν' ἀποτμήξας ἅρπῃ γοργόνεια μέδουσης
ῥεῖα μυκηναίοισιν ἀνάξετο ἀφρέγης·
Quam quondam Perſeus, poſtquam Cepheia liquit
B *Littora, præſecta clarus ceruice Meduſæ*
Dona Micenææ telluri tradidit.

Et eruditiores negare Plinius inquit, eã ex Perſide propter ſupplicia tranſlatã, ſed à Perſeo Memphi ſatam, & ob id Alexandrũ illa coronari victores ibi inſtituiſſe, in honorem ataui ſui. Fabulantur autem eam ſemper folia & poma ſubnaſcentibus aliis habuiſſe, cuiuſmodi eſt citriorum natura. Qui verò pomũ hoc venenatũ in Perſis gigni putauerunt, decepti fortè ſunt nominis vicinitate: nam id de Perſea diligentiores tradunt, quę omnino alia eſt, myxis rubeſcentibus ſimilis (pruna ea ſunt ſorbis inſita) in Æthiopia letalis, in Ægypto ſalubris. quãvis Columella poëtica licentia vtranque confundere videatur, quæ tamen ille ex Nicandro mutuat̃, apud quem videnda Commentaria, vbi de phalangis agit.

SILENTIVM.

INter picturas omnino multas, quibus Ægyptij ſilentium ſignificabant, Perſicum etiam his admiſcuêre, eaque de cauſa arborem eam Harpocrati dicarũt: fructum enim habet cordi, folium linguæ ſimile, quaſi ſermonem, qui fructus C eſt intelligentiæ, ſedem in corde, non in lingua, habere deceat.

COR.

SAnè cor per id pomum oſtendi ita vulgo innotuit, vt id repetere ſuperfluum videatur, cùm noſtro præſertim æuo iuuenes puellæque paſsim Perſica telo transfoſſa miſsitent, quæ cordis ita exulcerati indicia ſint. Quin & Medici pomum id cordi tradunt mirificè conferre, naturámque aiunt ei cordis figuram impreſsiſſe, vt cui eſſet genitum parti, vel ex ipſa ſpecie pateſaceret. Ea quoque manifeſta ſunt quæ Plutarchus libro de Iſide & Oſiride conſcripſit, arborem hanc Iſidi fuiſſe ſacram, quòd pomum eius humani cordis figuram, folium verò linguæ præ ſe ferat. Nam cùm Iſis παρὰ τὸ εἴδω ſit, ſapientiam hoc indicat intellectu primùm concipi, ſed parum hoc prodeſſe, niſi etiam in mortalium vſum enuncietur.

VERITAS.

QVòd ſi pomũ adhæreſcente folio vno tãtùm pinxiſſent, veritatis id ſignum erat, quippe quòd ea ſpecies linguam cordi coniunctam oſtendit, ac perinde ſermo cordis ipſius penetralia adaperiat, nõ aliud quippe ſentiat, aliud pro-

loquatur: cuiuſmodi orationem ingenuè & citra fucum loquentis eſſe debere D
diximus in Bulla. Quare Gregorius ad Ioannem Epiſcopum Rauennatem ſcribens, Chriſtiani viri officium eſſe monet, ne aliud ore loquatur, aliud in corde habeat.

CÆDES MVLTIPLEX.

SVnt qui cædem multiplicem, omni truculentia perpetratam, ſtragemq́ multa editam occiſione, ſignificare ſi velint, nucem ipſam Perſicam carne ſpoliatam præferant: nempe quòd in ea teſta, vel oſſeo malumus dicere integumento, omnium telorum quæ punctim cæſimq́ feriant, & quibuſcunq́ modis lædant, ſigna vulneraq́ impreſſa conſpiciunt, vt in nulla propemodum re magis quàm in eo cortice multipliciter dilaniando natura laſciuire geſtiuerit.

CVRÆ VARIÆ.

ALij ſignificatum ad animam transferunt, qui variis curis ſolicitudinibusq́ ſit vndecunq́ exulceratus, vt nullum ſit ærumnarum anxietatumq́ genus, quo ſe non afflictatum ſentiat, vicemq́ ſuam miſerrimè deploret.

BONA CITO LABENTIA. E

FVerunt & qui vel ætatis florem, vel vnumquodq́ bonum quod celerrimè deficere videretur, atque adeò humanæ ipſius vitæ imbecillitatem per decerptum Perſicum & in lance poſitum, non ineptum dicerent hieroglyphicum. Pomum enim nullum aliud fugacius, lõgiſsimaq́ decerpto bidui mora ſit, cogatq́ ſe quamprimùm venundari: quod non immeritò mirantur rerum naturalium ſcriptores, cùm ad eius precia reſpiciũt: nullius vnquam maiora, cùm memoria proditum ſit tricenis numis ſingula nonnunquam æſtimata. Quare huc fortè illud accommodabitur, quod altiore quodam ſenſu non temerè aures vellicet, à Philodemo, vel, vt alij tradũt, ab epigrãmatario Platone dictũ nobili diſticho:

μῆλον ἐγὼ, βάλλει με φιλῶν σέ τις, ἀλλ' ἐπίνευσον
Ξανθίππη, κἀγὼ καὶ σὺ μαραινόμεθα·

quam ſententiam nos iure noſtro ita reddidimus:

Pomum ego, quiq́ tibi me dat, te deperit, audin'
Flauia, marceſcam nempe ego, tuq́ etiam.

F

DE MALO PVNICO.

MAli Punici apud Ægyptios nulla reperi ſignificata: Græcorum nonnulla ſunt, ſed longè plura quæ in diuinis habentur literis.

POPVLOSITAS.

ERat verò illud præcipuum eius mali ſymbolum, vt populos gentesq́ varias vno collegio congregatas ſignificaret. Id ea de cauſa factum, quòd grana illa ſua ſolliculis quibuſdam aliquo numero ab aliis ſegregata, prouinciarum veluti limites quoſdam præ ſe ferre videantur, & ſingula hominum vel collegia vel nationes potius ab aliis diſtinguere. Varij enim loculi, cicco quippe ſuo dirempti, cum granis ſuis, varias itidem gentes, ſuis quaſq́ finibus terminatas indicant.

IVNO.

CVm verò Iuno regnorum præſes haberetur, malum illi Punicum dedicarant, quod in eius manu Mycenis ſpectabatur, cùm ſceptrũ altera teneret, eo opere quod Polycleti fuiſſe ferebatur, de quo apud Pauſaniã. In Iunonis itaque

A que gratiam reginæ cùm ſacrificabant, incuruatam ex malo Punico virgulam in capite geſtabāt, quā à veteribus Inarculum appellari reperias. Sedenim cùm ſatis conſtet Carthaginem Punici regni ſedem in Iunonis tutela fuiſſe, facilè potuit inſigne illud ei accommodari, quo res ipſa ſignificaretur.

POENI.

NAm in aliis quoq; veterum monumentis animadverti fercula Punicis malis ornata præferri, in eorum celebritatem, qui de Pœnis victoriam conſecuti eſſent. Et Africam ipſam muliebri ſpecie apud Pactios Florentię vidi, in cuius manu altera, lęua quippe, quæ decumbentis molliter capiti ſuſtinendo ſubiecta eſt, malum Punicum habetur. In altera flabellum, ad regionis ardores indicandos. Propuluillo vndæ duæ, vtrunq; mare ſignificant, Oceanum & Mediterraneum, quorum circa ſe ambitum vt oſtenderet, anulos etiam duos in extremos digitos induxit.

MULTARUM GENTIUM SOCIETAS.

B PVnicum malum tintinnabulo adiectum, cuius ſpecies apud Hebręos potiſſimùm reperias, vt olim Eucherius, mox Gregorius Pontifex interpretatur, vnitatem Eccleſiæ ex multis gentibus in eundem ſonum, hoc eſt, in eadem præcepta convenientiū indicat. Sicut enim, vt ille inquit, in malo Punico vno exterius cortice multa interius grana vniuntur, ſic innumeros ſanctæ Eccleſiæ populos vnitas fidei contegit, quos intus diuerſitas meritorum tenet. Quod verò piorum conventus canit, Et cortex mali Punici genæ tuæ, & floruit vitis, floruerunt mala granata: Eccleſia, vt Ambroſius ait, bonum fidei fulgorem, confeſsioniſq; prætendit, tot martyrum ſanguine precioſa, & quod eſt amplius, Chriſti cruore dotata, ſimul plurimos intra ſe fructus vſu iſtius pomi ſub vna munitione ſeruat, & virtutum negocia multa complectitur. Sentit idem Hieronymus, vbi ſextodecima Hebręorum caſtra Remon Phares dicta tradit, quod ῥοιᾶς διακοπῶν Græci reddidêre: Latini, mali Punici diſſepimenta. Arboris enim huius fructum, granorum numeroſitate refertum, indicare aiunt pij omnem turbam credentium, in Eccleſiæ gremio vno quaſi cortice contentam. Addemus id, eo magis vnitatem hāc in Chriſtianis malo granato convenire, quòd pomum id hoc
C habet præcipuum, vt quot in vno grana ſunt, tot in reliquis reperiantur. Nam vt Africanus ait, parua & magna granata nō eo inter ſe diſsident, quòd hęc plures, illa pauciores habeant acinos, ſed quòd parua minores, magna grandiores nutriat: ita Chriſtianæ pietatis opera non quàm multiplicia ſint conſiderantur, ſed quatenus vno eodemq; numero, cum fide, ſpe & charitate in vnoquoq; deprehendantur, & fine termino've vno concluſa, vno quippe cortice diuinę gratiæ comprehenſa, pro vniuſcuiuſq; virtutis magnitudine vel exiguitate pręmia conſequantur.

NÆVUS.

QVoniam verò nullum malum Punicum invenitur in quo non ſit aliquod granum ſubputre, indicium eſt nullum humanum corpus eſſe abſq; næuo aliquo vel cicatrice: nullum quippe hominem reperiri, qui vitio ſine naſcatur, cùm vel iuſtus homo ſepties in die prolabatur. Ita neq; collegium vllum eſt in quo non aliquis ſit prævaricator. Vſurpabat ſimilitudinem hanc Thebanus Crates ſecta Cynicus.

SIMVLATOR.

D

SEd enim quia plurimùm ita homines ſunt, vt apparere potius quàm eſſe ſtudeant, malumq́ Punicum emptorem egregiè ante omnia poma ludificetur, & ſe probantibus imponat, purpureo ſcilicet, rubicũdo lepidoq́ cortice ſpectãtibus adblandiendo, mox interiora aperientibus plerunq́ ſitum, putorem marcoremq́ patefaciendo, hinc factum eſt, vt pleriq́ veterũ ſimulationem probitatis per id genus pomum ſignificari dixerint. Vnde Scholaſticus ille ſeuerioris doctrinæ magiſter: Superbus, inquit, malum Punicum eſt, quod interius putridum ſit, exterius verò mirabilem pręſe decorem ferat. Hoc hominum genus ita notat Horatius: *Vir bonus eſt quis?*

Qui conſulta patrum, qui leges, iuráq́ ſeruat,
Quo multæ magnæq́ ſecantur iudice lites:
Quo reſponſore, & quo cauſæ teſte tenentur.
Sed videt hunc omnis domus, & vicinia tota
Introrſum turpem, ſpecioſum pelle decora.

Lucianus hos tragœdiarum codicibus auro purpuraq́ veſtitis æquiparat, qui miram ipſo compaginationis ornatu pulchritudinem oſtentent, adaperti verò non niſi parricidia, inceſtus, ſtupra, furores, ærumnas, luctus, familiarum vrbiumq́ excidia, & atrociſsima profligatiſsimaq́ ſcelera quæq́ contineant. E

VITIVM EMENDATVM.

EVm deniq́ hominem qui vel morum aſperitatẽ, vel vitium aliquod in melius verterit, ac virtute cõmutarit, ſignificare qui volunt, cuneũ ex pino per mediam arborem Punici mali adactum pingũt. Siquidem euenire ait Baſilius, vt ſi cuneus eiuſmodi in acidas Punicas impingatur, ita vt per mediam medullam adigatur, mala ſaporem ex acido & auſtero in dulcem atq́ ſuauem commutent. Id autem fieri ſolet ima in parte radici propinqua ſtipite perforato. Ac perinde magnus ille vir docet, poſſe vnũquenq́ ſibi vitij medelam cnanciſci, quando agricultura ſtirpium qualitates commutare poteſt: curam autem & ſtudium in animi virtutibus conſequẽdis morbos omnes euincere. Nam ſi modò quis, vt inquit Horatius, culturæ patientem accommodet aurem,

Nemo adeò ferus eſt vt non miteſcere poſſit. F

AMICITIA.

AMicitiam modis plurimis hieroglyphicè pingi ſculpive poſſe, toto opere diximus: vt in Palma mari & fœmina, quæ quamvis mira ſit, in ſuo tamen genere eſt. maius neſcio quid in hedera cum vite, maximum in Punica cum myrto: amant enim ſe invicẽ & myrtus & Punica, ideoq́, vt obſeruauit Florentinus, & aſſerit etiam Dydimus, ad Punicorum feracitatem myrtus iuxtà ſerenda eſt. Quin, vt ait Democritus, ita ſe amant, vt etiam aliquanto procul poſitæ radices mutuò complicent: ideoq́ mutua earum inſitio mirificè fœtificat. Si quis igitur fructiferam amicitiam Ægyptiorum in morem ſcribere voluerit, aptè coronam myrteam malis Punicis ornatam faciet. Coronæ enim ipſius forma, amicitiam qua quis mutuò devinctus eſt, poma illa fructum & vtilitatem inde ſuſceptam indicabunt.

REVE-

A REVERENDISSIMO ILLVSTRISSIMOQVE CARDINALI, DOMINO MEO, IVLIO MEDICI, FLOrentinæ Reipub. Præſidio ſingulari, de iis quæ per Roſam & flores aliquot ſenticetaq́ꝫ ſignificantur,

EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

INterrogaſti me ſuperioribus diebus, Reuerendiſſ. & Illuſtriſſ. Domine, quo exprimi poſſit hieroglyphico ſententia illa, quã toto vitæ tuæ curſu vnicè adamaſti, qua nulla moribus integritatiq́; proprior conuenientiórq́; excogitari poſſit, ALIORVM *quippe* PRAVITATEM BONORVM OPERVM OPE PERVINCENDAM. *Cuius quidem argumenti apud Aegyptios figuræ, apud Græcos ſymbola, apud noſtros documenta innumera comperiuntur, quæ nunc ineptæ admodum eſſet moroſitatis enumerare, cùm tu breue quid, Laconicum ſcilicet dictum aliquod, ſi fieri poſſit, mo*
B *noſyllabum, figuræ vnius cõpendio elaboratum depoſcere viſus fueris. Ego verò, ſi in huiuſmodi breuitatis anguſtias includor, à vobis potius, hoc eſt, à clariſſimo patre tuo Iuliano, Magni Laurentij fratre, argumentum quod in promptu eſt, mutuabor. Animaduerti ſiquidem in manu dextera imaginis eius, quam Florentiæ magno in honore habetis, Roſam cãdore niueo inſignem adpictam, quam pollice foliis ſuperimpoſito continere videatur. Hoc eſt mihi breue et expeditum illud hieroglyphicum, quod quæris,* MALA BONITATIS OPE SVPERARE. *Nam Roſa quid aliud præ ſe ferat, dum pulcherrimã floris ſpeciem ex calicibus explicat, depulſa ſpinarum aſperitate, quæ floris tam elegantis amœnitatem opprimebant, eámq́; quodammodo ſtrangulare videbantur, niſi illa virtute, conatúq́; ſuo ſemetipſam expediuiſſet, comodiſſiméq́; patefeciſſet, indicaréq́; ita voluerit, nullum eſſe tam pertinacem in prauitate conatum, nullam tam grauem difficultatem, quam bonitas non poſſit euincere, diſſipare, & imperio ſuo ſubiicere. Quoniam verò præſtantiſſime Domine, in theatrũ me iam induxiſti, vbi Roſam agerem, quæ flores etiam ſecum aliquot alios trahit, reliquos eorum actus proſequar, ita tamẽ digeſtos, vt vbicunq́; volueris fabula deſinat. Nam verè eſſet in publica peccare commoda, eum principem nugis longioribus implicare, qui tot tantáq́; magnarum rerum negocia ſuſtineat. Sedenim qua mo*
C *deſtia, quóq́; temperamento tua & publica omnia moderaris, parua etiam hæc & exilia quæ nos præſtare poſſumus, per ocium inuiſere non aſpernaberis.*

IMBECILLITAS HVMANA.

AC de bono quidem quod ſuapte vi prauitatem euincat, ſatis ſuperq́ꝫ ſuffecerit Patris tui geſtamen pro hieroglyphico tam congruo, tam proprio. Subſequitur alterum non minoris efficaciæ, quòd flos is tam venuſtus, tam ſuaueolens, tam pulcher viſu, tam ſuaui odore delectabilis, humanæ ſit imbecillitatis hieroglyphicum, ac boni momentanei ſignum, tam breuis illi vita, tam caducus decor, vt quo die florens vigénſq́ꝫ enituerit, eodem ipſo defloreat & elangueſcat. Hinc elegantiſsimus poeta, quicunq́ꝫ ille fuit, qui Roſam, quæ Maroni adſcribitꝰ, celebrauit, vel deplorauit potius, repentinã hanc iucũditatis rapinã ita lamentatur:

Mirabar celerem fugitiua ætate rapinam,
Et dum naſcuntur conſenuiſſe roſas.

Quantum verò illud habet inuidiæ, & acerbæ in rerum naturam querimoniæ? D

Quàm longa vna dies, ætas tam longa Roſarum,
Quas pubeſcentes iuncta ſenecta premit.

In vniuerſum autem flores penè omnes decerpti, ſine foliis cōſpecti, fragilitatis humanæ, aut fugientis boni indicia ſunt. Vnde apud infelicem amatorē Theocritus roſam e veſtigiò tabeſcere, violam citò ſeneſcere, liliū paruo pòſt tempore marceſcere, & veluti albam niuē illicò liqueſcentē effluere lamentatur. Quòd verò in antiquorū memoriis aliquot obſerues lilia & roſas & flores alios adhiberi in ſepulcrorum ornatum, vetuſtum eſſe morem multa huius generis dona Manibus mitti ſolita indicāt. Imò quoſdam Teſtamento etiam cauiſſe legas, vt iis vel illis floribus quotannis ſibi parentaretur, cuiuſmodi memoria Rauennæ lapis ita inſcriptus:

OB MEMORIAM PATRIS SVI DEC. VII.
COLLEGII FABR. M. R. HS. ꝏ. N. LI-
BERALITATE DONAVIT SVB HAC CON-
DITIONE VT QVOTANNIS ROSAS AD
MONIMENTVM EIVS DEFERANT, ET E
IBI EPVLENTVR DVMTAXIT IN V.
ID. IVLIAS. QVOD SI NEGLEXERINT,
TVNC AD VIII. EIVSDEM COLLEGII
PERTINERE DEBEBIT CONDITIONE
SVPRA DICTA.

Et Comi in æde D. Benedicti lapis eſt ſtratus memoriis cuiuſdā Valerianæ, & Appi Valeriani filij eius, in quo mandatum eſt vt PER OFFIC. TESSERARIOR. QVODANNIS (ita enim per D ſcriptum) LECTISTERNIVM PONATVR ET PARENTETVR. ITEM CORONÆ MYRT. TERNÆ, ET TEMPORE ROSÆ IVLIO TERNÆ EIS PONANTVR. Item Appius Eutychianus maritus eiuſdem Valerianę, ſcholæ vexillariorum largitus eſt magnā pecuniæ vim, vt quæ ibi notata ſunt, fiant: demum OLEVM ET PROPITIATIONRM PER ROSAM PRÆBEANT. F

Como Mediolanum proficiſci, inuitat breuitas itineris, roſas huiuſmodi decerpturos. Nam in propyleo D. Ambroſij porta Vercellenſi legas,

PETRONIO IVCVN. VI. VIR.
SENI
PETRONIA MIRA L. F.
PATRONO QVÆ HS
CCCC. LEG. POSSESSORIB.
VICI BERDOMAG. IN HERM.
TVEND. ET ROSA QVOTANNIS
ORNANDVM.

Vbi Adria Tuſcorum, pars inſcriptionis cuiuſdam eſt, in qua ſeſtertia numero quadringenta data ad roſas & eſcas ducendas cuidam Ottitio Scroniano omnibus annis. Eſt etiam monumentum, de quo alibi, P. Corneliæ Anniæ, quæ ne in deſolata orbitate ſuperuiueret, viuā ſe vltrò in arcā cum viro defuncto damnauit, vbi ſcriptum eſt mandaſſe illam, ſacrificio ſuper arcam Plutoni & Proſerpinæ peracto roſis eam exornari. Hinc mendum corrigere poſſumus in appendicibus

A cibus Virgilio adſcriptis, vbi eleganti admodum in Coppam elegia, poſtquam ſuaſum eſt aureo redimiculo caput nectere, & indulgere genio, quippe vbi omnia comparata eſſent ad voluptatem, tum croceo violæ de flore corollæ, ſertaq́ purpurea lutea mixta roſa, ſubiungitur demùm:

Quid cineri ingrato ſeruas beneolentia ſerta?
An'ne coronato vis lapide iſta tegi?

Hîc tegi mendoſe legitur, quia legendum, Coronato vis lapide iſta legi? Interrogat enim Poëta, an ſeuerus is, et priſcorum in morem ſuperciliofus, velit ideo roſas ſpargere, vt in eius defuncti memoriis legatur teſtamento cautũ, vt quotannis roſæ ad monumentum ei deferantur? Hæc fateor κατὰ πάρεργον, non tamen bonis ingeniis inutilia. Nunc ad Hieroglyphica redeundum.

BONVM DE MALO DELIGERE. vel,
BONVM MALO CIRCVMSEPTVM.

ILlud etiam memoratu dignum, quòd roſæ ſimulacrum, bonum ſignificat, quod vndiq́ circumſeptum ſit malis, ac perinde voluptates noſtras amaritu-
B dinis & aſperitatis plenas. Nam, vt Ambroſius Hexamero philoſophatur, roſam ſpina ſepſit, tanquam humanæ vitæ ſpeculum oſtentaret, quæ quod eſſe potuit ſuauitatis, finitimis curarũ ſtimulis ſæpe compunctũ, amareſcere videatur: vallata enim eſt elegantia vitæ noſtræ, & quibuſdam ſolicitudinibus obſepta, vt triſtitia ſemper adiuncta ſit hilaritati. quare non illepidè Catullus Venerem, quæ iucunditatis hilaritatisq́ autor præcipuus habetur, ſpinoſas ait in pectore curas ſerere. Quòd autem roſa & rubet & pungit, affectus amatorij ſignum eſſe Placiades affirmat, vtpote qui ſine verecundiæ rubore, & facinoroſi criminis exulceratione eſſe non poſsit. Roſam primitùs ſpinis caruiſſe Baſilius tradit, poſtea verò pulchritudini floris additos eſſe aculeos, vt quod ex voluptate oblectamentum perceperimus, propinquo inde dolore exulcerati, qui ex delicti recordatione emergit, ſtatim amittamus. Cuius rei monumentum ſpinas tribuloſq́ tellus ipſa nobis paſsim oſtentat.

DE VEPRIBVS.

SCELERA.

C ATque adeò vepres omne genus hieroglyphicè ad delicta noſtra referunt, eaq́ de cauſa CHRISTI caput ſpinis coronatum, vt indicium hoc eſſet noſtrorum ſcelerum, quæ ſupra caput ſuum expianda ſuſcepit. Spinas terra germinat Adamo, quia propter eius præuaricationẽ peccata pullularunt. Apud Salomonem ſpinæ naſcuntur in manu temulenti, actiones eius ſceleribus, & perperàm quibuſq́ factis plenas eſſe cõmonſtrantem. Eſaiæ cantico legitur, expectatum vti vinea vuas daret, eamq́ ſpinas protuliſſe: ſpinæ, ait Eucherius loco hoc, hieroglyphicũ ſunt iniquitatis, vt vua iuſtitię. Sanè ager, vt Heſychius, in diuinis literis pro diuina accipit̃ inſtitutione, quã Prophetę, IESVS, et Apoſtoli tradidére, cuius vitis Chriſtus, agricola Pater, in quo abſcondit̃ theſaurus, id eſt, ſalutaris prędicatio. Semen, verba doctrinæ. Poma, bonorũ operũ prouentus. Spinę, ſcelera, prauęq́ cõſuetudines, atq́ peſtilentes.

ODIVM.

NAm & SIN apud Hebræos, apud nos rubus eſt, cuius id eſt hieroglyphicum, vt odium ſignificet, vt octauis apud Hieronymum Hebræorum caſtris habetur.

ASPERITAS.

VSqueadeò verò rubus in aſperitatis ſignificationem abiit, vt homines ingenio moroſo & difficillimo præditos, qui præ ſuo viuendi inſtituto omnes aliorum mores impendiò faſtidirent, per rubum ſiccam indicarēt: eam enim ita affectam frangas potius, quàm minimum flectas. Deniq; rhamnus, vrtica, carduus, ſentes, paliurus, & herbæ reliquæ aculeis armatæ, in ſacris literis ſignificant homines immites, doloſos, inſolentes, & omnino improbos, quos nemo ex probis & manſuetis attrectare poteſt, contingere vel caſtigare, ſine doloris compunctione, diceret Eucherius. D

PERTVRBATIONES ANXIETATES'QVE.

SVnt præterea omnia hæc perturbationum, quæ menti noſtræ accidunt, hieroglyphica. Rubus, ut ſentit Heſychius Hieroſolymitanus presbyter, afflictatio ea eſt, quam noſtri tentationem vocant, aſperum quippe virgultum, & quod difficulter manibus attrectare poſsis. Hinc verò curæ, oppreſsiones, aduerſi caſus omnes intelliguntur, quibus corda noſtra vellicantur, lacerantur, & ærumnoſa fiunt, de quibus Paulus ad Timoth. Omnes qui volunt piè viuere Chriſto IESV dediti, perſecutionē patiuntur. Ita apud Græcos dicterium, βάτος E ἀκανθώδης, pro incommoda atque perdifficili.

DIVITIARVM CVRÆ.

HIeroglyphicè paſsim loquitur Euangelium: vt ad hanc ſententiā ſemen ait inter ſpinas concidiſſe, vnde anxiæ diuitiarum curæ ſignificantur. Sed durum fortaſſe videatur, diuitias per Spinarum vocabulum intelligi, niſi Dominus noſter IESVS Chriſtus, qui eo vſus eſt hieroglyphico, dictū ipſe ſuū explicuiſſet. Quis enim mihi crederet, ait ſummus Pontifex Gregorius, ſi ſpinas diuitias interpretari voluiſſem, maxime cùm illæ pungāt, iſtæ delectent, & tamen ſpinæ ſunt, quia cogitationum ſuarum punctione mentes lacerant: & cùm vſq; ad peccatum pertrahunt, quaſi inflicto vulnere cruentāt, & quæ plurima in hāc ſententiā diſputat. Expectet verò aliquis, vt huc citem locū ex XXXI Pſalmo: Conuerſus ſum in ærumna mea, dum configitur ſpina. Sed loco hoc ſatis fuerit Lectorem admonuiſſe, in Hebrꝙo codice nullam eſſe hîc de ſpina mentionem, ſed de ariſtarū ſpiculis, quæ per æſtatem torrefactæ facilè confringunt. Hebraicæ prorſus literæ ſenſus eſt, vt paulò altius repetam, conuerſum eſſe humorem, F quod alij pinguedinem reddidêre, in eam iam ariditatem, quæ ſpicis accidit eo præſertim tempore quo ariſtæ triturantur. Nam tritura eum magno plurimùm calore venit, vt Maro diceret. Dicendum igitur, humor omnis meus ita exaruit vt ariſtæ (nam hæ ab ariditate nomen habent) eo æſtatis tempore quo tritura feruescit. Et hoc ſibi vult illud, Dum confringitur ſpica. Niſi fortè ſpina in linguis aliquot aliis ſpicæ etiam ſignificatum habet.

GRATIA.

VT verò diu per ſenticeta tot peregrinati, poſtliminiò tandem ad roſam redeamus, ea ſine ſpinis conſiderata, tum venuſtatis, tum amoris, in primis autem gratiæ eius ſignum eſt, qua quis præditus omnium in ſe amorem contrahat, omnium ſibi animos conciliet. Inde factum eſt, vt purpureum roſę colorem Veneris ſanguinem eſſe poëtæ dixerint, qui quidem ex icto eius pede defluxerit, & roſam, quæ prius vbiq; alba erat, aſpergine ſua continxerit:

Illa quidem ſtudioſa ſuum defendere Adonin,
Gradiuum ſtricto quem petit enſe ferox,

Afflixit

A *Affixit duris veſtigia cæca roſetis, Albaq́ diuino picta cruore roſa eſt.*

Et Europa, Theocritus: Dum regiæ puellæ alios aliæ flores legunt, ipſa Regis filia purpuream manu roſam legerat, qualis Venus inter Gratias excellens. Inde Roſas loqui, prouerbium, de re gratiſsima iucundiſsimaq́;. Et Perſianum illud, dum nutricula gratiam omniũ alumnulo comprecatur, Deos votis oneran do ait, Quicquid calcauerit hic roſa fiat. Sed quod alij ſabuloſe dicunt, philoſo phi illi veteres, qui rerum omnium originẽ altius perſcrutati ſunt, odorem coloremq́; illum à Veneris ipſius ſtella proficiſci autumãt. Hinc Maro Venerem roſeo ſemper ore loqui dicit. Quod deniq; ad afflatum pertinet, nemo luculentius expreſsit, quàm idem explicuerit: eius enim id de Roſa opuſculũ, de cuius autore dubitatum diximus, Chariſius agnoſcit. Ait verò poëta:

Vidi Peſtano gaudere roſaria cultu,
Exoriente nouo roſida Lucifero.
Rara pruinoſis canebat gemma frutetis,
Ad primos radios interitura die.
B *Ambigeres, raperétne roſis tunc aura ruborem,*
An daret, & flores tingueret orta dies.
Ros vnus, color vnus, & vnum mane, duorum
Sideris & floris eſt domina vna Venus.
Forſan & vnus odor: ſed celſior illi per auras
Difflatur, ſpirat proximus iſte magis.
Communis Paphiæ Dea ſideris & Dea floris,
Præcipit vnius muricis eſſe habitum.

Quò verò Gratiæ ſignificatũ ineſſe roſis apertius intelligamus, Indorũ etiam monumenta cõquiremus: ſiquidẽ eorũ Magi roſam tanti fecerũt, vt ad cõcilian dos magnorũ principum animos nõ alia re quapiã libentius quàm roſis vteren tur. Libet verò ex eorum dictatis vnum hoc, quod ad argumentũ facit, recitare. Aiunt illi, ſi Princeps quiſpiã ſacer profanúſve ſit adeundus, quem tibi cõciliatum velis, vt & te amet, & votis tuis ſaueat, atq; benignè reſpondeat, obſeruan
C dum eſſe cœli ſitũ, cùm Sol vel in Ariete vel in Leone gradu eo aſcendente ſert, quem Luna læto feliciq́; aliquo aſpectu intueat. Hic tu phialam roſaceo nitidiſſimo plenã in manum dexterã ſumẽs, ſacie aduerſus Solem cõuerſa, ſummis pedibus inſiſtens & phialã prętendens, in hæc verba duodecies repetitione ſacta, voce clara orationẽ habeas: Saluere te iubeat Deus ô Planeta tuo potens lumine, ac omnigenæ ſelicitatis ſœcũdiſsime, qui tam ſormoſus, tamq́; omnibus exoptatus, tam beneficus oriris radiorũ difflatione micãtiſsimus. Tu ſol ille es, qui luce, ſpiritu et vigore tuo mundũ vniuerſum regis: tu cœli lampas, tu rerum omniũ lumẽ, tu corum quæ vbiq; gignunt autor: tu per vim quã tibi Deus Opt. Max. infundit, tibi omnia deuincis: tu quatuor mundi cardines cõtinuo infatigabiliq́; curſu perueſtigias: tu lumẽ et pulchritudinẽ ex ipſa diuinitatis ſacie mutuaris: tu vitã luminoſam, & perpetuæ vſum lucis nullo interpoſito velamento Lunę liberaliter elargiris: tu reliquos ſtellarum globos luminis tui lampadibus accendis. Quæ ſi ita habent, exoratũ te velim, vt amicitiã, beneuolentiã, amplexum, & affectum erga me omnium beneuolentiæ in hoc oleo mihi cõcedas, ita vt me omnes appetant, & amicitiam meam vltrò concupiſcãr, ac perinde maximos minoresq́; Pontificcs, Reges, principes, reliquosq́; potẽtiores, Senatum,

populum infimumq́ gregem mihi amore atq; charitate conciliē. Hî e quo illi ap D pellarent nomine profitebant, rogabantq́ inſuper & adiurabant, obſecrationibusq́ adigebant per eius poteſtatē, vt amicitia hæc & amor et pietas ita in horum cordibus & linguis & operibus inſideret, vt magno ſe affici gaudio experirentur, quotieſcunq; hominē eiuſmodi intueri atq; alloqui facultas eſſet. Proinde Sol virtute & poteſtate ſua, vt mores etiam congruerent, hominisq́ præſentiam illi omnes admirarentur, honorarent, & eſſe quantumvis precij exiſtimarent, efficeret. Ad hæc quædam geniorum nomina intermiſcebāt, quorū interuentu eadem fieri ſupplicabant, præcipueq́ nomen illud quod amores et amicitias viuificat, & amantū corda in vnum conflat, inſolubiliq́ copula coniungit. Ea verò tum quia videbant abſurda (ſunt enim, vt Lucianus ait, βαρβαρικά τινα καὶ ἄσημα ὀνόματα καὶ πολυσύλλαβα) tū quia ex Chriſtianæ pietatis inſtituto profana iam habentur, de induſtria prætermiſi. Id ritè cùm exegiſſent, oleum ſumma veneratione ſuſceptū obſeruabant, quo faciem obvngerēt, quotieſcunq; principē aliquem adituri eſſent. Quò minimè ridiculum videatur, Vlyſsi in Phœniciam appulſo, fracta quippe naui, mari eiecto, & omnium egeno, Deam Pallada oleum B attuliſſe, quo ille perūctus, omni abiecto ſquallore, quem ex maris ſalſugine inediaq́ per quatriduū tolerata cōtraxerat, κάλλει καὶ χάρισι στίλβων, dignior & venerabilior effectus eſt. Roſaceū verò Homero fuiſſe cognitum ex eo cōiicimus argumento, quòd ῥοδόεντι ἐλαίῳ Venus Hectoris cadauer obvnxerat, quod à canum iniuria, quibus id Achilles obiecerat, inoffenſum prǽſtitit. Tantā ineſſe Roſę vim, Homerus perſuaſum habuit. An nos autem oleum aliud à Venere quàm ex roſa ſua cōparatum exiſtimemus? aut alia quapiam ope vſam eam crediderimus, quàm ea ipſa vi, quam roſis ipſamet infudit, cùm in Carthaginis templo

Reſtitit Aeneas, claraq́ in luce refulſit,
Os humerosq́ Deo ſimilis? Nanq; ipſa decoram
Cæſariem nato genitrix, lumenq́ iuuentæ
Purpureum, & lætos oculis afflarat honores.

Sed quoniam roſa ſuper ſatis ſuperq; iam prouecti ſumus, præteribo Ælij Veri Imperatoris lectulum, minutulumq́ reticulum foliis roſæ repletum, quem ſibi ſubſterni iubebat, in quo Perſicis odoribus perunctus recubare cōſueuerat, ma F iorem inde ſibi gratiam adepturus. Diſsimulaboq́ fabulas Apuleianas, in quibus Lucius ipſe prius in aſinum ex homine conuerſus, roſis toto terrarum orbe perquiſitis tam multa pertulit incōmoda, donec demum oblata earum copia, quas decerperet, humanæ formæ reſtitutus, priſtino decori eſt & venuſtati redditus. Quod autem pertinet ad odorem, roſa ſordidiſsimū animal ſcarabeum, cui res plurimùm eſt cum ſtercore, vt alibi diximus, odore enecat ſuo. ῥόδον autem eam idcirco appellatam Plutarchus ait, ὅτι ῥεῦμα πολὺ τῆς ὀδμῆς ἀφίησι, quòd ingenti odoris redundātia diffluat. Diuinæ literæ, vt Cyprianus ait, glorioſam famam appellare ſolent odoramēta. vnde Paulus, Chriſti bonus odor ſumus. Et quod vnguentū in Aaronis Pontificis barbā diffluebat, bonæ index eſt famæ, quam ſibi ſacerdos quilibet comparare debet. Et pro martyribus hieroglyphicè poni roſas, à rubore ſanguinis, ait Eucherius.

DE LILIO.

VT verò coronā ipſi noſtram elegantius cōtexamus, purpureis aderunt lilia miſta roſis. Sciendum autē in primis, vnumquenq; florem hieroglyphicum eſſe ſpei. Nam ſi ſpes, vt Speuſippus Platonicus finit, eſt expe

ctatio

A ctatio boni:velut è cõuerſo,metus,animi cõcuſsio in expectatione mali:ſicq́; floribus inſpectis,vſum inde fructuũ ſperare ſolemus, nulli dubium erit quin flos ſit futuri boni prænuncius, & frugẽ paulò pòſt ſuccreſcentẽ polliceaẽ. Nam & Themiſtius ait per florẽ, vbi præuius apparuerit,in frugis inde nos ſpem ſurrigi.Sed quamvis ſit hæc florũ omniũ prærogatiua,vt nos bene ſperare iubeant, vnus tamẽ præcipuus,quippe liliũ,vno omniũ cõſenſu hieroglyphici huius primas obtinet.Hic in antiquorũ monumẽtis cum inſcriptione SPEI, lilij potius figuram,quàm alterius cuiuſquã floris ſpeciẽ oſtentat.Nam in numo Imp. Alexandri Pij Aug.ab altera facie dea lilium dextera prætendit,cuius inſcriptio eſt, SPES PVBLICA. Eadem inſcriptio cum lilio manu Deæ prætento in Imp. Æmiliani numis habetur. Nuſquã verò frequentius neq; manifeſtius hæc lilij facies pro ſpe ponitẽ,quàm in Imp. Claudij P. T. Aug.numis,quorũ vis magna proximis annis in Bellunenſi agro effoſſa eſt,in quibus Dea ipſa pallam læua ſuſtinet, dextera lilium prætendit, cum inſcriptione, SPES PVBLICA. Et in Ti.Claudij numis eodem geſtu Dea,palla quippe ſublata, lilioq́; dextera porre

B cto,cum literis, SPES AVGVSTA. Eodem ſtatu habituq́; in Hadriani numo dea lilium prætendit cum inſcriptione, SPES P.R. Ac ne tædio ſit horũ multiplicitas & numerus,hieroglyphici huius non ignarus Maro noſter, cùm ſpem de Marcello conceptam ſignificare vellet,tacita quadam ad clariſsimũ illum alluſione,eruditius ſanè quàm fronte prima polliceatur,hæc ſcripſit:

Nec puer Iliaca quiſquam de gente Latinos
In tantum ſpe tollet auos,nec Romula quondam
Vllo ſe tantum tellus iactabit alumno:

& quæ ſequuntur,vſq; ad verſum illum:

Si quà fata aſpera rumpas, Tu Marcellus eris:manibus date lilia plenis.

Lilia poſcit Anchiſes, quibus donis nepotis animam cumulet, vt inde præreptam iri ſpẽ publicã Populi Romani, provt ex ſuperioribus numis oſtenſum, indicaret.Hinc Flaccus cùm ſpes noſtras ſæpe fallere animaduertiſſet,indoliſq́; bona de manibus ſæpe rapi conſpexiſſet, poſtquam viuax apium dixit, breue mox lilium ſubiecit.

C

CHRISTVS. ANGELI.

IN diuinis literis lilium,præcipuè album,nunc Chriſti, nunc angelorũ hieroglyphicũ eſt,à candore quippe iuſtitiæ.ad quod ſpectaſſe volunt Salomonẽ, cùm dixit:Flos campi,& lilium conuallium. Hilarius Matthæo,præcipuũ angelorum hieroglyphicũ ponit lilia,de quibus dictũ Euangelio,Non laborãt,neq; nent,quibus ſcilicet extra humanæ ſcientiæ eruditionẽ, ſuiq; operis mercedẽ, à Deo gloriæ candor indultus atq; indutus eſt,ne quid ex principio,labore et arte exiſtimarenẽ habuiſſe.Ea autẽ eſt iſtius germinis natura, vt cœleſtibus angelorum ſubſtantiis aptiſsimè comparetur: hoc enim effloreſcẽs, cùm à ſtirpe decentæ humi radicis auellitur,naturæ ſuæ virtutẽ,licet aruiſſe videatur, occultat, & redeunte tempore rurſum lilij ſui honore veſtitur.Ex ſe igitur refloreſcit, ſibiq́; reddit:quòd ſit, quòd vigeat,nec radici nec terræ debet, cùm ille qui ſe ſuggerit ſuccus ex ſe demanet & ſuffundatur,atq; ita annuæ huius viriditatis exemplo,virtutem cœleſtis ſubſtantiæ æmulatur, cùm tamen ex eo tantùm quod intra ſe diuinitùs acceptum habet,alatur in florem. Ideo ergo lilia non laborant, neq; nent,quia virtutes angelorũ ex ea quam adeptæ ſunt originis ſuæ ſorte, vt

ſint ſemper, accipiunt. Generatim verò florem Eucherius hieroglyphicū eſſe D
dicit eorum operum quæ bene riteq́ fuerint inchoata: & Canticorū cantico ea de cauſa ſponſum dicere, Fulcite me floribus.

PVLCHRITVDO.

EST & pulchritudinis ſignum lilium, ſiue formam, ſiue colores eius cōtemplē re, Suſasq́ mollem delicatamq́ Perſarū vrbē, vbi Regum erant hyberna, ob mitiſsimā cœli plagam, & amœnitates alias, inde cognominatā tradunt, quòd Suſa Perſarum lingua lilium ſit. Volentes itaq́ loci pulchritudinem ſignare, nomen à lilio fecerunt. quamvis Stephanus à multitudine potius liliorū, quæ paſſim illic & feraciſsimè proueniunt, cognomentū vrbi inditum ſcripſerit. Vtcunque verò, velut à liliis Suſæ, non immeritò inter Italicas vrbes à flore Florentia nuncupata, vtpote quæ, Dominę mi præſtantiſsime, patria hæc tua, quā tam libenter incolimus, tam forma quàm ſitu, et incomparabili rerum omnium amœnitate, totius ſit Italiæ flos: vt inuidè mihi facere videantur, qui Fluentiam antiquum vrbis nomen ſibi ſomniant.

PVDICITIA. E

PVdicitiæ virginitatiſq́ florem eſſe lilium, Hieronymus aduerſus Iouinianū interpretatur, dum Canticorū cantico ſponſa illa cœleſtis fratruelem ſuum inter lilia paſci canit, hoc eſt, inter candidiſsimos virginum choros. Illa enim tota ſpecioſa, nulla notabatur macula, neq́ etiam ruga, vt Apoſtolus addidit. Et quod à Libano accerſitur, λευκασμὸς, id eſt, candor interpretatur. Sanè Nymphis qui faciebant, etiam Gentium ſacerdotes, lilia præſertim candida offerre ſoliti erant. Ita apud Propertium Tarpeia:

Sæpe tulit blandis argentea lilia Nymphis,
Romula ne faciem læderet haſta Taci.

Sciendum tamē in vniuerſum flores λείρια dici ab Apollonio, vt Argonauticōn primo:

ὡς δ' ὅτι λείρια καλὰ περιβρομέουσι μέλισσαι·
Pulchra fremunt vt apes paſcentes lilia circum.

Quamvis propriè flos eſt qui liriū appellat̃, quem Theophraſtus libro de Plantis, narciſſum eſſe dicit, alij autem lilium. Et licet & pulchra & delicata lilia ſint, F
ea tamē inuiſa Veneri ait Nicander Alexipharmacis, quòd olim de candore cū dea certare voluerint, eamq́ indignatam lilia in aſinini pudendi formam tranſmutaſſe: adeò nihil tam ridiculum, tam ineptū, quod ſibi Græci nō permittant.

IVNO.

VErùm odium hoc in lilium, inde potius proceſsiſſe videri poteſt, quòd flos Iunonius lilium eſſe dicitur, vt ex deæ lacte progenitū, cùm ſubiecto clàm Herculi vbera admouiſſet, doloq́ ſtatim cognito ſe retraxiſſet: guttas verò lactis aiunt aliquot in terram decidiſſe, ex quibus mox lilia pullularint. Meritòq́ flos Regius etiam appellatur, non à Iunone regina tantùm denominatione ſumpta, ſed à Regia qua præſtat celſitudine, quòd tanta proceritate ſuper flores alios attollitur, vt ad tria interdum cubita ſurrigatur.

DE

A
DE CARDVI SCOLYMO.

ET quoniã hodierna dictio per flores volutatur, bonaq́ꝫ eorum pars, boni parũ admodum pollicetur, vt conditionem quiſq; perpendat ſuam, de cardui ſcolymo, deq́ꝫ Fremio quędã minimè diſsimulanda.

IMBECILLITAS HVMANA.

IMbecillitatem humanæ vitæ ſacerdotes Ægyptij nullo ſignificantiore oſtendebant hieroglyphico, quàm cardui flore figurato, quem Græci Scolymon vocant. Vnicaulis enim carduus ſimulac ſcolymon in calicem apparuerit, florem purpureum mittit inter medios aculeos celeriter caneſcentẽ, & abeuntem cum aura, perinde ac ſpes noſtræ plurimùm euaneſcunt, & minima quaque de cauſa homines plerunq; exanimantur.

MORBI.

SI verò morbos, quibus plurimùm tentatur affligiturq́ꝫ humanũ genus, ſignificare voluiſſent, Fremij feciſſent flores, vel quia rerũ natura flores odoresq́ꝫ de die in diem gignit, magna hominũ admonitione, quæ ſpectatiſsimè florent,
B e veſtigiò marceſcere, & vt apud Eſaiam eſt, Omnis caro fœnũ, & omnis gloria eius flos agri: ſiue, vt Cyprianus reddit, omnis eius claritas vt flos fœni: ſimulac enim fœnũ aruit, décidit & flos: id quod fatidicus etiã Rex lamentatur, cùm oſſa ſicut fremiũ aruiſſe clamat. Vel quia tradunt Magi, colligi anemonas (ſic enim Gręci vocant) tertianis & quartanis remedio, poſtea alligari florem panno roſeo, & in vmbra aſſeruari, ita cùm opus ſit adalligari. Florẽ hæc habet aut phœniceũ, aut purpureũ, aut lacteũ, qui ſe nunquã aperit, niſi vento ſpirãte, vnde & nomen accepit, ἀπὸ τοῦ ἀνέμου ſcilicet. Quamvis non ſum neſcius, eruditos eſſe autores, qui hoc nomine flores omnes intelligant in huiuſmodi ſignificatũ, quòd floribus omnibus contingat ſpirante vento aperiri. Ad eorum verò quæ pulchra, grata, & amabilia putamus, imbecillitatem indicandam, Catullus affectus aliquot accidere ait, velut prati vltimi flos prætereunte poſtquã tactus aratro. Quam ſententiam dixiſſe ſemel non ſat habuit, quare alibi eandem repetit:

Ut flos in ſeptis ſecretus naſcitur hortis
Ignotus pecori, nulli contuſus aratro,
C *Quem mulcent auræ, firmat Sol, educat imber,*
Multi illum pueri, multæ optauere puellæ.
Idem cùm tenui carptus defloruit vngui,
Nulli illum pueri, nullæ optauere puellæ.

Quem Maro imitatus ait,

Purpureus veluti cùm flos ſucciſus aratro
Langueſcit moriens.

Neq; fortè importunè dixerim, loco hoc herbam in diuinis literis, vt apud Eucherium, hieroglyphicũ eſſe iucunditatis: nonnunquã indicare quædam animę proficientis rudimenta, quæ mox florẽ, hoc eſt, ſpem, inde ſemen, hoc eſt, fructũ datura ſit. Ad ſuperiorem verò ſententiam Hilarius, Matthęo, ſub hieroglyphico fœni nomine gentes à Deo ſępe nuncupatas ait: Germen, inquit hic, illud eſt quod virtutis ſuæ flore dilapſo, ad calorem Solis areſcit. Igitur requies nulla gentibus: neq; mortis, vt volunt, compendio quies dabitur, ſed ipſis corporis etiam æternitas deſtinabitur, vt ignis æterni in ipſis ſit æterna materies, & in vniuerſis ſempiternis exerceatur vltio ſempiterna. Et hoc illud eſt quod Paulus ait: Omnes quidem reſurgemus, ſed non omnes immutabimur.

DE AMARANTHO. D

DE humanæ vitæ imbecillitate, boniſq; caducis & ante diem ereptis hæc per florum imagines Ægyptij afferre conſueuerunt.

INOFFENSA VALETVDO.

COntrà verò ſi quẽ inoffenſa valetudine vixiſſe corporis ad extremum vſq; dignitate viribuſq; ſeruatis, hieroglyphicè oſtendere voluiſſent, amaranthi corollam capiti eius imponere mos erat. Eſt autem amaranthus ſpica purpurea verius quàm flos aliquis, aſſeruaturq; decerpta, ac poſtquam defecêre cuncti flores, madefactus aqua reviuiſcit, & hybernas coronas facit: ſummaq; eius hęc natura nomen inuenit ἀπὸ τοῦ μὴ μαραίνεσθαι, id eſt, propterea quòd minimè marceſcat, Amaranthum ſit appellatum. Hinc Theſſali ad tumulum Achillis libamina & expiationes quotannis oraculi Dodonęi admonitione ferre iuſſi, cùm omnia quæ ſacrificio ritè operando neceſſaria eſſent ex ſolo patrio aſportare conſueſſent, duos quippe tauros, album vnũ, nigrum alterum, vtrunq; verò manſuetum: ſyluam ex monte Pelio cæſam, ignem ex Theſſalia, molamq; & aquam ex Sperchio hauſtam. B Coronas inſuper amaranthinas primi omnium excogitauerunt, eaſq; ad ſacrum eiuſmodi ferri ſanxerunt, vt ſi fortè venti nauem repuliſſent, aut alia quapiam de cauſa mora iniecta eſſet, coronæ tamen neque flaccidæ, neque deformes ſuſpenderentur.

DE FERVLA.

CASTIGATIO INGENVA.

QVam Baccho ſacram, & inde ναρθηκοφόρους miniſtros eius multi tradidêre. Sed quòd ea de cauſa Baccho dedicetur, quia aſini ea veſcantur auidius, cùm animalibus reliquis, vt tradit Plinius, præſentaneum ſit remedium, leue commentum forſan videatur, quamvis nõ ignoremus animal id gratiſsimam fuiſſe Libero patri victimam. Id verò magis arridet quod à Plutarcho accepimus libro de inſtituendis mulieribus: hic enim & ferulam & obliuionem Baccho dedicatas ait. Ferulam quidem propterea, quòd virga ea admonitionem ſignificat, qua pueros caſtigare ſoliti ſunt veteres, vt ſe F quoq; ſubduxiſſe manum ferulæ profitetur Iuuenalis, itaq; innuere voluerint, quę per ebrietatẽ admiſſa ſunt, puerili tantùm indigeant caſtigatione. Obliuionem addidêre, puto, per lyncis eiuſdem Bacchi ſimulacrum, quæ, paſcendo ſi caſu aliquo auertat oculos, propoſiti cibi obliuiſcatur, vt aiunt, & alium quęrat. Aiebant verò eorũ recordari non oportere, quæ inter vina dicta factáve eſſent: notum enim illud eſt, μισῶ μνήμονα συμπόταν. Quòd ſi quid eſt cuius meminiſſe debeat ebrius, ea dubio procul omnia, vt Pythagoræ ſententia eſt, non tantùm reminiſci, ſed identidem etiam animo repetere debet, quę in ebrietate ridicula aut pernicioſa dixerit feceritve: id enim vnum eſſe euitandæ ebrietatis remedium. Nam & Anacharſis ita nos docuit ebrietatem cauere, ſi quæ ebrij faciant, inſpexerimus. Quòd verò Plutarchus admonendis mulieribus ferulam adhibet, aurem nobis vellere videtur, ne diſtichi illius immemores ſimus, quod toto terrarum orbe cantatiſsimum eſt:

Nux, aſinus, mulier, ſimili ſunt lege ligati:
Hæc tria nil rectè faciunt, ſi verbera ceſſent. Sed ioco iam ſatis.

APIERIVS VALERIANVS AD IOANNEM ANTONIVM POLLIONEM, GELOVM PRIMATEM, de iis quæ per Spicam, & Cerealia quædam arma ſignificantur,

EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS.

*CVI verò libentius Spicas & Cerealia quædam arma donarim, quàm ti-
bi tam præſtanti viro, tam frugi, tam probo, tam benigno, tam liberali?
qui præſertim ſpicam habes in gemma domeſticæ nobilitatis inſigne: addam
etiam, qui Siculus es, magnóque ingenij acumine præditus, verùm quo non
niſi modeſte vtaris, atque ſapienter. Ero enim ego ſemper huius rei teſtis,
qui prudentiam moderationémq; tuam tandiu expertus ſum, cùm in eodem convivebamus
contubernio, ad idem munus tecum à Clemente P. M. delegati, qui nepotes ſuos adole-
ſcentulos nobis commendaras, quos tanta rerum perturbatione vexatos, infeliciſſimo illo tem-
pore huc & illuc peregrè circumduximus, cùm hoſtica eſſent omnia, aduerſa omnia, omnia
B ſuſpecta. Tot illæ erant inſidiæ, quæ illi etiam ætatulæ parabantur. Nos tamen per tot rerum
omnium difficultates evicimus, vt ſoſpites eos Clementi tandem reſtituto redderemus, atque ita
moribus excultos, quantum in vtroque noſtrûm fuit, vt nihil tam ad nobiliſſimæ indolis in-
ſtitutionem deſiderari poſſet. Neque verò Legationes tuas illas memorabo, Germanicas, No-
ricas, Pannonicas, Bohemicas, Gallicas, Britannicas, & alia tibi ſæpe munera demandata, qui-
bus gerendis talem te præſtitiſti, vt ob ſapientiam & probitatem omnibus eſſes admirationi.
Quòd ſi conſiliis tuis faciliores acceſſiſſent aures, in tot, quæ mox perpeſſi ſumus, calamitates
minimè incidiſſemus: tot erant ea, quæ deſperata ab aliis, tua tu dexteritate reſtitueras, niſi ob-
ſtitiſſent fata, quæ prudentiæ tuæ ſeſe oppoſuerunt aduerſaria, vel, cùm te vera loqui, optima ſen-
tire, ſalutaria conſulere homines cognoſcerent, quod plerunque accidere ſolet, optima videntes,
ad deteriora tamen ſponte non declinaſſent. Sed hæc miſſa faciamus. Id vnum profiteri nun-
quam deſiſtam, quàm iucundum, quàm ſuaue mihi tum fuerit totum id vitæ tempus, quod in
ea non noſtra tantùm, ſed Italiæ totius communi calamitate vnà conviximus: quantúmq; me
tibi debere intelligam, qui non minorem mei conſolandi, cùm deſperarem omnia, rationem ha-
bueris, quàm eorundem, qui nobis commendati erant, principum. Quæ verò vtrique noſtrûm
C res præter omnium acciderint expectationem, quámq; varia fuerit rerum fortuna, longè magis
quàm vellemus inſidet memoriæ, neq; quidem ſi obliuiſci velimus, vllo modo poſſumus. At dices:
Quorſum hæc rerum publicarum commemoratio, ſi de Spica & Cerealibus futurus eſt ſermo?
nempe quòd eò me trahit earum rerum recordatio, quæ toties deambulando, ſedendo, obequitan
do, ſuper iis quæ ad nos & principes noſtros attinebant, fuere ſæpius à nobis non modò præviſæ,
verùm etiam deploratæ. Idcirco nequeo ad Pollionem ſcribere, neque cum eo loqui, neque quic-
quam meditari, quod mihi non ſuggerat eorum ſermonum memoriam, qui tam frequentes, tam
neceſſarij quotidie intercidebant. At effluxere omnia hæc: effluxerint. Vt te igitur audiam, no-
bis quid nunc agendum, poſteaquam ſtudium, fides, induſtria, conatúſque noſter omnis iis ni-
hil profuit, quibus omnia proſpera, felicia fauſtáque cupiebamus, ſed everſa omnia ſunt, fató-
ne dicam, an eorum culpa, qui recta conſulentes aſpernabantur? Velimúsne nos aliorum cau-
ſa in perpetuo eſſe mærore, an noſtri ſtudij, noſtri officij memores ea meditari, quæ aliquam æru-
mnarum obliuionem afferre poſſint? Ego nempe poſt rem certa iam deſperatione conclama-
tam, ad ſtudia me mea retuli, commentationibúſque illis hieroglyphicis, de quibus ſæpe tecum,
nunc totus incubui: quas cùm per ſua quæque ſegmenta diſponerem, viſæ mihi ſunt polliceri,*

fore, vt huius induſtria mea aliquis fructus iis, qui politiores has literas affectantur, acquiri poßit: quare labori nihil quicquam peperci, donec rem omnem digeßiſſem. Ea verò quoniam in partes diuidenda fuit, qua ad te pertinere arbitratus ſum, tibi dedicaui. Utinam eo tu atque alij animo hac ſuſcipiatis, quo à me ſtudio atque beneuolentia conſcripta ſunt. D

DE SPICA.

ONYX ille tuus, Antoni Pollio, modiolo, qui ſpicas duas continet, inſignis, ab cuius vtraque parte copiæ cornua arte admodum deganti inciſa conſpiciuntur, vetuſtatis omnino venerandæ monumentum, ſignum olim aut Ædilium fuiſſe, aut eorum qui rei frumentariæ præerant, facilè credere poſſumus.

CERES.

VIdere enim eſt Iuliæ Piæ numũ, ab cuius altera facie ſigillum eſt læua conto innixum, dextera ſpicam gerens, calatho ante pedes propoſito, cuius inſcriptio eſt, quarto caſu, CEREREM. E

ANNONA.

ESt & T. Cæſaris Veſpaſiani numus, in quo ſimulacrum eſt, quod dextera ſigillum exporrigit, in cuius vna manu libella eſt, in altera cornu copiæ, appoſita naui, & calatho cum ſpicis: inſcriptio, ANNONA. In eiuſdem aliquot aliis eadem omnia ſunt prꝗter cornu copiæ: eius loco caduceum ſpectes: nam & is, vt alibi diximus, in felicitatis ſignificatum accedit, quòd pax ipſa, cuius ſymbolum eſt caduceus, rerum omnium copiam & affluentiam inducit.

AFRICA.

SPectare verò eſt Africę picturam eo libro, quem de Imperio, magiſtratibus, & militiæ ordinibus Theodoſianis temporibus conſcriptum vidimus. Ibi enim, vbi de Proconſule Africæ legitur, vrbes que & officia & magiſtratus tota ea prouincia diſtributa continentur, mulier quędam inſpicitur, pileo in primis cooperta caput, cærulea palla hinc inde ab vtroque humero reiecta, eaque ad humum vſque fuſa, interiore verò tunica rubra, imo limbo ad pedis vnius altitudinem albo, cuius ſuperiorem inferioremque marginem aureæ fibræ duæ circumeunt. F Brachia nuda vtrinque exporriguntur, binas vtraque manu ſpicas oſtentantia. Sub pedibus naues duæ frumento onuſtæ, adpictæ ſunt. Literæ ſupernè ſunt, PROCOS. AFRICÆ. Apud Horatium ſanè de terræ huius feracitate frumentaria legas:

Quicquid de Libycis verritur areis,

deſumptum quidem ex Pindaro, qui πυροφόροις λιβύας Iſthmiis dixit.

BRACCATI MILITES.

IN iiſdem monumentis obſeruaui geſtamen cæruleo colore ſubobſcuro pictum, circulo nigro iuxta marginem circumducto, à ſumma cuius parte ſtella adpicta eſt radiis octo prædita: in medio orbiculus eſt cum vmbilico, vtroque coloris aurei: ab eo orbiculo vſque ad circulum qui iuxta marginem eſt, columella ſummiſſa coloris rubri: à lateribus columellæ ſpicæ duæ vtrinque ſurgunt ſingulæ, quas auiculę totidem volatu ſuſpenſæ impetunt. Inſigne hoc erat eorum militũ, qui BRACCATI IVNIORES appellantur, militabantque ſub militum

A militum Prgſentiali tunc nuncupato, qui titulus eorum erat notæ qui viri illuſtres vocabantur. Sed vt ad annonam revertamur, in Hadriani quoque numis corbis eſt cum ſpicis: & in Antonini, ſpicæ & Cornu copiæ cum eadem ANNONÆ inſcriptione.

PROVENTVS.

QVæ verò ſpicæ duæ, dolio vuis pleno in earum medio conſtituto, ſpectantur in numo L. Liuinei Reguli, proventum bonorum, fructuumq́ copiam, & feracitatẽ eius viri magiſtratu vberem oſtendit: nam vbi conſultum eſt iis quę cibo potuq́ inſeruiunt, annona omnis largè populo videtur erogata. Vſqueadeò verò ſpicæ proventus indicia ſunt, vt & apud Coniectores reperias eum, qui natas in aure ſpicas per nocturnam imaginem videre viſus fuerat, & delapſa inde grana manibus collegerat, fratris mox demortui hæreditate locupletatum: ſpicis quippe proventum, aurem verò fraternitatem oſtendentibus: germanas enim inuicem eſſe aures manifeſtum. In diuinis quoq; literis ſpicæ, hoc eſt, meſsis eodem modo proventum hieroglyphice ſignificant, dicente
B Domino, Meſsis quidem plurima, operarÿ autem pauci admodũ. Humanam enim meſſem vredini procellisq́ obiectam, cupiebat ille in horrea æternitatis ſuę transferre. Heſychius Hieroſolymitanus pro meſſe accipit virtutes, quæ ex diuini verbi ſemine oriũtur. At ſtipula pro nullius boni operis fructu ponitur. vnde Propheta lamentatᷓ: Hei mihi, vt factus ſum ſicut qui colligit ſtipulam in meſſe. Idem paleæ, vt illud: Paleas autem vret igni.

ÆSTAS, ET FRVgum inuentor.

SAnè plerunque inuenias ęſtatem ipſam per ſpicarum faſciculum ſignificari. Vnde apud Maronem:

Stabat nuda æſtas, & ſpicea ſerta ferebat.

Nonnunquam verò meſſem ipſam, aliàs & frugum inuentorem.

MESSIS.

SEd enim Heſiodus Theogonia, falcem pro meſſe poſuit, vbi dicit, τεῦξαι μέγα δρέπανον. ſubiiciunt interpretes, Drepanon meſsis tempus.
C Hinc iuniores ſpicas duas, manipulos ſpicarum interdum duos in tranſverſum adclinatos, pro menſe Iulio ponere excogitarunt, quòd nimirũ eo menſe meſsis omnis triticea demetatur.

TEMPVS.

ET quod pertinet ad falcem, quoniam tempus omnia metit exſecátque & aufert, ideo falcem Saturno attributam nonnulli volunt: κρόνος enim Saturnus, cui tempora ſubiiciuntur, quæ voce eadem Græci ſola adiecta aſpiratione pronunciant, quippe κ in χ verſa. In hanc ſententiam Maro: Omnia fert ætas.

AGRICVLTVRA.

ALÿ falcem agricolationis totius ſignum arbitrantur, quod inſigne Ianus Saturno dederit à meſſe & fertilitate, cui poſteritas rationem etiam inſerendi, & artem faciendi ſurculos fert acceptas: vnde Saturnum à ſatu Latini vocitarint.

FRATRES ARVALES. D

ALioqui ſpicea corona fratres aruales indicabat, quam primùm Acca Larentia Romulo ſacrificanti dedit.

SACERDOTES ARVORVM.

SI verò ſpicea corona vitta alba illigata eſſet, ſacerdotes aruorũ ſignificabat, quorum illud erat inſigne. At Cereris caput ſpicis redimitũ ſpectauimus in numis quibuſdam, ab altera quorum parte ſpica magna eſt nonnunquam ſola, nonnunquam cum caduceo & lituo, eo quod retulimus ſignificato.

PAX.

QVin & pacis ſimulacrum cum ſpicis figuratur: vnde Tibullus,

At nobis pax alma veni, ſpicámq; teneto,
Profluat & pomis candidus ante ſinus. *Pax enim candida primùm*
Duxit araturos ſub iuga panda boues.
Pax aluit vites, & ſuccos condidit vuæ,
Funderet vt nato teſta paterna merum.
Pace bidens vomérq; vigent, at triſtia duri
Militis in tenebris occupat arma ſitus. E

DIANÆ TRICLARIÆ SACRVM.

ERat & ſpicea corona inſigne atq; geſtamen eorum adoleſcentum qui Dianæ Triclariæ ſunt immolari ſoliti apud Patrenſes, mollienda numinis indignatione, quam Menalippus atque Comætho templo deæ turpiter violato in ciues contraxêre.

DE LOLIO.

TRiticeæ coronæ geſtaminíve contrarium eſt lolium, quòd quantum ſeges illa fœlicitatis affert, tãtum hoc infelicitatis, & incommodi: ſecum enim inuidiam, & quandam animi prauitatem trahit.

PRAVI MORES.

MOrum enim corruptorum id omnino indiciũ eſt: quare Antiſthenes non temerè dicere ſolebat, abſurdum eſſe triticũ à lolio non repurgare, qui ſentiret ex hoc inuidos à republica ſummouendos, vt Plutarchus interpretatũ: tam enim invtiles inuidi ſunt ciuitati, quàm lolium eſt tritico. qui verò inuidus eſt, F ſuam ipſe ſibi fouet infelicitatem: quandoquidem Horatius ex Phalaridis ſententia dicto ſumpto,

Inuidia Siculi non invenere tyranni *Maius tormentum*, ait.

Et quod ad corruptos degeneresq; mores facit, ita Virgilianus paſtor lamẽtatũ:

Grandia ſæpe quibus mandauimus hordea ſulcis,
Infelix lolium, & ſteriles dominantur auenæ.

DE MILIO.

VIrtus ideo humano generi vtilis atq; cõmoda, qua miliũ egregiè pollet, efficit ne ab hieroglyphicis expelli debeat. Nam ſi quis hominem qui declinare ſciat infortunia, hoc ſcripturæ genere oſtentare voluẽrit, aptè ſerpentẽ pinxerit milij ſurculo circumvolutũ, anguis ipſius capite deorſum deiecto, cauda ſupernè ſita: quandoquidem ex milio panis præſumptus, incolumẽ ſoſpitemq; præſtat à veneno, naturæ beneficentia, quę mortale genus remedio tam parabili, atq; omnibus obvio, prĕmunire voluerit contra

A tra peſtē adeò pernicioſam. Idq; tradit Didymus in iis, quę de re ruſtica ſcripſit.

INNVMERA.

SVnt etiam qui ſpicam milij hieroglyphicè pro millenario numero ponant, ac perinde pro innumeris, quia tale etiam eſt millenariis ſignificatum. Neq; deſunt qui numerum ipſum mille à milio dictum velint.

DE MODIO.

SEd vt ad onycem revertamur, modius in ea inciſus eſt: is quid ſibi velit explicemus. Sed quoniam in numis, in picturis, in ſculpturis, atq; aliis antiquorum monumentis ſpectare eſt alibi modium, alibi latè patentem vrnulam, nonnunquā & cyathum, ſæpius verò calathum, & quicquid vel humoris, vel ſolidorum eſt corporum capax, in Serapidis capite ſuperpoſitum (illi enim plurimùm vaſa hæc dedicabantur, quòd diuitiarum, & omnium proventuum numen haberetur) neceſſe erit hæc omnia colligere, ac veluti vetuſtas fecit, in vnum commiſcere.

B FRVGVM OPVLENTIA.

SIue igitur modius, ſiue calathus, ſiue quid huiuſmodi figuretur, frugum id opulentiam indicabit, quas ipſe ſiue Serapis, ſiue Oſiris, ſiue quocunque nomine δοτῆρ ἐάων nuncupari placeat humano generi, ſatu inuento, & aratione cōmonſtrata, comparaſſe dicitur, de quo multa alibi, & quo pacto Oſiris quoq; in huius inuenti participatum admitteretur, diſſeruimus. Illud verò conſtat, cibarias opes & donaria in caniſtris offerre, & antiquorum fuiſſe morem, & nūc palàm omnibus eſſe. quin etiam vbi liberalius, o pipariusq; aliquid erogatū ſignificare volumus, αὐτῷ κανῷ dicere conſueuimus. Hinc apud Maronē ferunt nymphæ calathis pallentes violas, & alia dona. Alibi Cererem caniſtris expediunt miniſtri. Oſirin quoq;, neq; non Cererem eodem inſignitos geſtamine Diodorus atteſtatur, & antiqua pleraq; ſigna oſtendēre. Neq; verò hîc repetenda ſunt ea, quæ plurima docuimus eo cōmentario quo de Capitis atque adeò Tricipitij ſignificationibus agitur, vtrū ſcilicet Serapis pro Sole, an pro Ioue, an pro mundi totius machina, vt Nicocreonti Cyprio Regi ipſo eſt oraculo proditum, ac
C cipiendus ſit, quoniam eo loco hæc omnia ſunt explicata.

AQVA.

SEd enim vrnam potius Oſiridi dedicatam videas, idq; ea de cauſa factum, quòd eum non vini tantùm, verùm totius humoris dominum intelligebāt, cumq; Oceanum, perinde ac Iſidem Thetin. Præferri enim vrnam in ſacrificiis, qua Deum colerent, mos erat. Hydriam enim quandam ingentem ſummo cultu, & attonita penè veneratione proſequebantur, quam obtectam, & caſta religione ſuſceptā, in ſacram ædem ſolenni pompa geſtabant, quò cùm perveniſſent, terræ procumbentes manibus ad cœlum ſublatis iis gratiam agebant, qui primi diuini benignitatis munera mortalium vſui communicaſſent, vtpote qui ex humore oriri omnia perſuaſum haberent.

CANOPVS.

ALij, qui philoſophiam eam eludebant, quorum è numero Ruffinus eſt, Canopum quendā apud Ægyptios in hydriæ ſpeciem figurari ſolitū aiebant, q; inuento callido, cùm in certamen cōtra Perſas deventum eſſet, victorē ignem evicerit. Perſæ enim, vt alibi ſæpe oſtendimus, ignem numinibus omnibus anteponunt. Is itaq; minutioribus quibuſdam foraminibus hydriam, quam cōtra

ignem in periculum adducturus erat, à fundo perterebrauerat, ceraq; diligenter D
obturauerat, qua ſuper ignem ſolenni certamine poſita, vi caloris ſoluta, ignis
extinctus expirauit. Quoniam verò de vrnis locupletius alibi dictum, reliqua
nunc vaſa perſequemur.

NON CESSANDVM IGNAVITER.

SEd id quoq; neſcio quid Ægyptiacum ſapit, quòd Pythagoras ſuper modio
ſedere nos vetat: quippe rationis portionē eam, qua anima ipſa metitur, ex-
plorat, atq; examinat omnia, non eſſe otioſa deſidia remittendam, habendámve
negligenter, verùm omni exercitatione modoq; & regula dirigendā, aſsidueq;
per cogitationis ſpacia agitandā. Cęterùm diuus Hieronymus hoc ſubindicare
dicit, nō debere nos de victu ſolicitos eſſe in diem craſtinum, provt etiam Do-
minicis præceptis admonemur. quanquā Cyrillus priorem ſequitur ſentētiam.
Plutarchus Sympoſiacis ſymbolum ita exponit, vt ex præſenti mēſa ſemper ali-
quid in futurū relinquamus, & craſtini diei hodierno meminerimus. Re ſiqui-
dem parata non erit vlterius conſultandū, vt nudipes ille Phrator hoſpitem elu
ſit, cùm ſatur recederet, & ex reliquiis capum integrū coctum in manicam conie E
ciſſet: interrogante hoſpite quid eo facturus eſſet, in craſtinū ſe aſportare dixit:
cui cùm ſubieciſſet hoſpes, Atqui lex nobis deſcripta eſt, ne de craſtino cogite-
mus: ſuſcepit ille Phrator, Pareo igitur legi, qui hoc mihi prandio deſtinato, ni-
hil quicquam ero ſuper craſtino ſolicitus. Sed vt in re ſeria faceſſant ioci, Plutar-
chus ad eorum morem, quibus mēſas inanes tollere magna erat religio, ſymbo-
lum videtur accōmodare. Nam chœnicem pro diurno victu capi, quam Lati-
ni ſportulam appellarunt, tum ex eo manifeſtum eſt quod apud Herodotum le
gitur, Regibus Spartæ ad cœnam non euntibus binas farinæ chœnices mitti ſo
litas, tum quòd Alexarchus chœnica vocat ἡμεροτρόφιδα. Significaret igitur ſymbo-
lum, nō debere nos in ſportulis vitæ noſtræ totius ita ſpem collocare, vt ſede in
eis ſtatuta totum vitæ tempus ignauiter deſideamus, ſed aliquā ineamus ratio-
nem, cōſiliumq; capiamus, vt nobis aliquando viuere poſsimus, opesq; noſtræ
tandē in nobis ipſis, nō in alieno arbitrio ſitæ ſint. In diuinis literis modius hie-
roglyphicum eſt dogmatis atq; doctrinæ, quam Iudæi profitebantur, veritatis
lumen ſub eo recondentes: quam ſententiam explicat Hilarius Matthęo: ideoq;
proferēdā eſſe lucernā IESVS admonet Apoſtolos, & quę apud eum copioſe. F

DIALECTICA.

ZEno multipliciter ſolitus Dialecticorū argutias eludere, ſed eo præcipuè
dicto, quòd eam iuſtis quidem menſuris æquiparauit, quibus tamen non
frumentum, ſed paleas, fimumq; quis dimetiretur. Ita hieroglyphicum Zeno fa
ciebat, Dialecticam oſtenſurus paleas modio demenſas.

ANIMVS.

VAs obturatum plerunq; animi ſignificatum habere perhibetur. Vnde La-
cenæ mulieres ollas in Regum ſuorum iuſtis pulſitabant per vrbem diſcur
rentes, vt ita ciuitatem orbam Rege, animo carere ſignificarent, quemadmo-
dum ollæ illæ inanes erant. In diuinis verò literis vbi Pſalmo LXXII legitur,
Penè effuſi ſunt greſſus mei, de rupti aut inuerſi vaſis ſimilitudine ſumptū aiunt
interpretes: vti enim liquor è vaſe in terram effuſus perditur & euaneſcit, ita co-
gitationes ſuas & animi ſentētias dicit penè effuſas, in vanas ſcilicet & inanes re
rum fabulas euagatas: quod fortè de nobis nugas has ſcribētibus dici poſsit. In
quo tamen illud me conſolatur, quòd multa omnino in his nugis diſciplinæ ve-
teris

A teris arcana, quæ hactenus ſepulta iacuêre, nemine ante me lapidem hûc mouente, induſtria nunc primùm mea cœpêre in lucem proferri, & tibi ſimilibus quod ſatis eſt mihi, & aliis oblectamentum aliquod afferre. In Chaldæorũ quoq; ſcriptis, animus appellatione vaſis accipitur: vt illud, Vas tuum inhabitant beſtiæ terræ, ira videlicet & libido, cupiditatesq́ aliæ, quos affectus communes cũ beluis habemus, & quod infelicius eſt, tantæ interdum apud nos autoritatis, vt ad brutalem ſæpe nos vitam impellant. Hoc illud eſt quod Plato ait Repub. alere nos domi diuerſa brutorum genera, quæ Deus ad hominem, vt in diuinis literis habetur, accerſiuit adiumento futura, ea tamen omnia interturbant, omnia ſubruuunt, cùm fræni impatientia nullo poſſunt regimine, nulla caſtigatione coërceri: id quod tunc accidit, cùm noſtri vigoris, noſtræ immemores ingenuitatis, iis ſponte noſmet dedimus in ſeruitutem. Concitatus enim animus, niſi parere cogatur, imperium ſibi arripit, & dominationem exercet. Vas animæ vocat Paulus carnem noſtram, quam etiam honorificè tractandam monet. Nonnunquam tamen eandem exteriorem vocat hominem. Vas verò capacitatis no

B mine dicta eſt, qua ipſam capit animam & continet. Homo verò de cõmunione naturę, vt Tertullianus diceret, quæ eam non inſtrumentum in operationibus præſtat, ſed miniſterium. Apud Hieronymum ſeptimis ſupra triceſima Hebrœorum caſtra, inuenias nos mortales hieroglyphicè pro fictilibus vaſis intelligi, in quibus precioſiſsimum theſaurum conditum habeamus, quæ cùm ita fragilia ſint, vt vel minutiſsimè confringi poſsint, omni ſtudio, cura atq; diligentia cauendum, vt cor noſtrum rectè muniamus, ſepimentisq́ validioribus circundemus, vt ad ictus quoſlibet firmũ integrumq́ ſeruetur. Olla, ait Eucherius, cùm ſit condimentorum, quæ ad humanum victum pertinent, receptaculum, in diuinis literis pro ſobole vel progenie ſolet accipi: nam veluti ex olla deſumitur quod ad victũ facit, cuius beneficio humana vita ſuſtinetur, ita de humano vaſculo genitura depromitur, quæ in multas hominum ætates propagatur. Ideo Pſalmo LX legas, Moab olla ſpei meę: hoc eſt, Ruth, quæ Moabitis fuit, progenies illa eſt, quam ſpe concepi: nam Chriſti generatio, quantũ ad humanitatem, per Ruth ipſam in poſteros propagata eſt. Eòdem ſpectat Apoſtoli dictum: In domo magna non ſunt tantùm vaſa aurea & argentea, ſed & lignea & fictilia, alia

C quidem in honorem, alia porrò in contumeliam. Et inhonoratus eſt Iechonias, quaſi vas cuius nulla eſſet vtilitas: quoniam cùm in domo Dei ex numero eſſet familiarium, ſe turpitudinibus ſceleribusq́ ſummiſit, ideoq́ ea ſuper homine ſcripta ſunt: Nunquid vas fictile, curtumq́ vel attritũ vir iſte Iechonias? At bone Deus, quid aliud clamat Oedipus apud Sophoclem? Ita me turpibus bellum educaſtis vas repletum ſordibus. Alibi adapertis theſauris vaſa indignationis à Deo prolata comperias, hoc eſt, reiectos animos, in quibus & ira, & praui affectus reliqui concluderentur, de quibus plura apud theologos. Heſiodi quoque interpretes dolium vas allegoricè pro vitæ animiq́ noſtri ſuſtentaculo accipiunt, eo Agriculturæ loco:

Ἀρχομένου δὲ πίθου καὶ λήγοντος κορέσασθαι, μεσσόθι φείδεσθαι.

De ſummo ſatiere cado, & cùm cœpit ad imum
Deficere, at medio memor eſto parcius vti:

vbi dictum aiunt de pueritia, virilitate, & ſenectute, quippe pueros & ſenes iucundiorem vitam agere debere, genioq́ liberius indulgere: viros verò, ætatem quippe firmiorẽ, parcè omnia ſibi permittere, modũq́ voluptatibus omnibus

adhibere, vitamq́ꝫ vndecunqꝫ laborioſam adamare. Vtrum verò Heſiodũ hoc ſenſiſſe dicamus, an quod Alexander Aphrodiſeus interpretatur, de vini parte media meliori, viderint alij: nam ad Alexandri ſententiam accedit etiam prouerbium vulgò dictatum, Seram eſſe in fundo parſimoniam. D

PERSVASIBILITAS.

APud Platonem, Gorgia, legas Socratem ex Itali cuiuſdam viri elegãtis commento, eam animæ partẽ in qua vigeſcunt cupiditates, propter perſuaſionem credulitatemq́ꝫ lubricam dolium appellatum, quòd Græci nominis vox πίθος, non à πίω, ſed à πείθομαι deduci videatur. At quæſierit fortaſſe aliquis, quid ſibi voluerint dolia duo, quæ olim in ſacello quodam Romæ ad cloacam maximam, via quæ ad Carinas ducit, habebantur: quo quidẽ in loco ſpuere nephas erat: quod porro ſacellum Doliola Plutarchus vocatũ ait. Nempe nihil aliud, vt nonnulli tradunt, niſi duo fuiſſe dolia, alterum in quo Numæ ſacra quædam olim repoſita fuerint, alterum inane, ſed in quo Gallorum Senonum irruptione ſacra quædam à Veſtalibus virginibus abſcondita ſeruataq́ꝫ fuerint, cùm ipſæ metu perculſæ, deſerta Vrbe fuga ſibi conſuluiſſent. Ibidem aiũt ſimulacra duo fuiſſe militari habitu, quæ ſedebant, & peila manibus tenebant, quibus titulus E ſuberat, DI PENATES. Significabat verò ſeſſus, firmatã Imperij ſedem: peila, hoſtes ſummotos procul: arma reliqua, Romani populi virtutem, & munimentum, vt apertius alibi ſingula pertractauimus.

LIBIDINES.

SEd vt ad Platonem redeamus, eam animi partem quæ libidinibus agitaretur, Italus vir ille pro ſapiente citatus à Socrate, perforatum dolium exiſtimabat, cuiuſmodi eſſent dementes, profani, & iudicio damnati viri inexplebili incontinentia prædití, qui propter infidam animi compagem, obliuionemq́ꝫ fluxam eorum quæ honeſta iuſtaq́ꝫ percepiſſent, nihil quicquam infuſum continere poſſent. Ideoq́ꝫ Lucretius hunc ſecutus ait:

Deniq; animi ingratam naturam paſcere ſemper,
Atq; explere bonis rebus, ſatiareq́; nunquam,
Quod faciunt nobis annorum tempora, circùm
Cùm redeunt, fœtúſq; ferunt, variòſque lepores,
Nec tamen explentur vitai fructibus vnquam: F
Hoc, vt opinor, id eſt, æuo florente puellas
Quod memorant laticem pertuſum congerere in vas,
Quod tamen expleri nulla ratione poteſtur.

HVMANI AFFECTVS.

PHiloſophi, qui ſacras literas ad morum tantùm rationem trahunt, cùm in arcam Noës omnes ferarum ſpecies introductas legerent, arbitrati ſunt intelligi debere ex huiuſmodi hiſtoria in humanum corpus ferinos omnes affectus, cupiditates & appetentias introductas. Sunt verò ex iis, quę difficulter exarmari, cicurarive, aut mãſueſcere poſsint. Quare clamat Horatius, regendum animũ, qui niſi paret, imperat: hunc frænis igitur, hunc catenis compeſcendum. Rerũ itaq; opifex terram affluentibus aquis expurgaturus, hoc eſt, vt Philo ait, animũ ab iniquitatibus expurgaturus, Noam in arcã, animi quippe vas, ſeptem ex puris iumentis deferre iubet, viſum ſcilicet, auditum, olfactum, guſtatum, tactum, ſermonem ac concupiſcentiam, quos defæcatos habere decet ſapientem,

A cùm mala innumera ab exlegibus & rationis expertibus animæ portionibus erumpant, à quibus maximum aſsiduumq́ bellum inſurgit, eo præcipuè tempore, quo mortale genus otio deſidiaq́ torpeſcit. Quare Perſius, vdum & mollelutum ne obdureſcat, & ad opus fiat inhabile, properandum, & acri fingendum ſine fine rota monet.

INANIS ANIMVS.

IDem animum fideliæ comparat, percuſſamq́ ſonare vitium ait, maligneq́ reſpondere, quæ viridi informata limo non ſatis excocta ſit. Et futile illud & apertile vas animum prorſus inanem oſtendere profitetur, cùm dicit, Effluis amens, contemnere. Apud noſtros etiam vas corpus eſt: Paulus enim corpus tabernaculum vocat: nam dubio procul corpus animæ receptaculum eſt.

SERMO.

QVod verò monuit Pythagoras, σιτίον ἐς ἀμίδα μὴ ἐμβάλλειν, Plutarchus ſermonem vrbanum, qui cibus eſt animi, in improbi hominis animum non immittendum eſſe interpretatur. Epictetus quoq; cùm ſermonem Ægyptiorũ more pro liquore, aut rore pluuio, vel vnda profluente accipiat, in minimè ſyncerũ
B vas, ne aceſcat computreſcátve, infundendum vetat. Ad quod nimirum reſpexit Horatius cùm dixit: *Syncerum eſt niſi vas, quodcunq; infundis, aceſcit.*

OBLITERANDA MALI MEMORIA.

ILlud etiam ad animi ſignificatum facit, quòd vbi ollam à cinere ſuſtuleris, veſtigium turbandum Pythagoras cenſet: hoc eſt, ſimulatq; deferbuerit, atque reſederit animi tumor, mali pręteriti memoriam obliterandam, & iracundiæ veſtigium omne penitùs tollendũ, vt Plutarchus Sympoſiacis interpretatur. Eoq́ diuinum præceptum facit, Sol non occidat ſuper iram tuam.

FERENDA MAIORVM DIFFICVLTAS.

QVam verò ollam nuptæ nouæ poſtridie nuptias à matre ſpõſi petere iubebantur, quam illa & iurgiis & conuitiis aſperius intortis abnegaret, inſtitutum ferunt apud Leptitanos Libyæ populos, vt ſponſa vel ab ipſo primordio ſocrus difficultatem patienter ferre conſueſceret.

SERVITIA.

AMiniſterio aũt vaſa ſeruitutis indicia ſunt: vnde apud Plautum legas de in-
C ſolentiſsimo adoleſcente, qui omnes pro ſolutis ſcopis habebat: Niſi mihi matulam dederitis, vos habebo pro matula. Inter enim vaſa viliſsimi vſus lotiaria ſunt. Et tale aliquid apud Lucianum olfacies, περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων, vbi potentiorum faſtum tangit εἰς ἀμίδα mingentium. Id vtcunq;, in diuinis quoq; literis vaſa pro ſeruitiis ponuntur, propterea quòd ea non niſi in miniſterium aliquod comparantur. Hinc nonnulli quem pſalmi LX locum ex Eucherio citauimus, Moab lebes ſpei meę, ſimplicius intelligentes exponunt, Moabitę ad ſeruitium meum ſiſtendi ſunt. Iam illud de Paulo vulgatiſsimum eſt, quem pro vaſe, verùm eo precioſo, Dominus noſter IESVS Chriſtus ſe profeſſus eſt elegiſſe. Ita plurimũ calathus hieroglyphicũ eſt ſeruitutis, ſiue corbes, ſiue cophinus appellet. Vnde illud de Ioſippo ex Pſal. citat Eucherius: Manus eius ad cophinum ſeruierunt. Nam & geruli dicuntur viri geſtandis oneribus conductitij: & Venetiis paſsim foro plurimùm cetario, olitorio & boario, qui operã hanc pręſtant, Ciſtæ nuncupatione accerſuntur. Et quoniã cibum alibi referri ad animi paſtum oſtendimus, panemq́ eſſe doctrinæ ſymbolũ, duodecim illæ fragmentorum corbes quæ de profuſa Chriſti liberalitate ſuperfuère, duodecim Apo-

ſtolorum doctrinam, vt idem Eucherius ſentit, indicaſſe videntur, quæ ne perirent accuratiſsimè procuratum. D

AMICITIÆ CONFIRMATIO.

POcula verò viciſsim porrecta, inuitationesq́ ad compotandũ, amicitiæ cõfirmationẽ eſſe, tam noſtri temporis mos eſt, quàm antiquorũ omniũ inſtitutum. Hinc apud Maronem Dido cùm Hoſpitali Ioui libaſſet, mox Bitiæ dedit, inde alij proceres ad poculum inuitati. Sed nihil pigeat temporariæ hilaritatis ergò Virgilianum ſuper hoc carmen repetiſſe:

Hic Regina grauem gemmis auróq́ popoſcit,
Impleuitq́ mero pateram, quam Belus & omnes
A Belo ſoliti, tum facta ſilentia tectis.
Iuppiter (hoſpitibus nam te dare iura loquuntur)
Hunc lætum Tyriiſq́ diem Troiaq́ profectis
Eſſe velis, noſtróſque huius meminiſſe minores.
Adſit lætitiæ Bacchus dator, & bona Iuno,
Et vos ô cœtum Tyrij celebrate fauentes. E
Dixit, & in menſam laticum libauit honorem,
Primáq́ libato ſummo tenus attigit ore.
Tum Bitiæ dedit increpitans, ille impiger hauſit
Spumantem pateram, & pleno ſe proluit auro. *Poſt alij proceres.*

In huiuſmodi ſignificatum trahunt Tantali phialam, ex qua Brachmanæ philoſophi prius bibere ſoliti eſſent, quàm ſomno indulgerẽt, humore per ſe nunquã deficiente. Philoſtratus enim amicitiæ confirmandæ cauſa eiuſmodi compotationem apud eos inſtitutam autumat. Moris huius meminit diuus Hieronymus in veteris Inſtrumenti liminari pagina, ſed pro phiala fontẽ ponit, eodem omnino ſignificato, quo ſuper quidam Grammaticorum proceres diutiſsimè concertarunt. Mihi verò videtur fontẽ dixiſſe Hieronymus, ad vim illam vberem & inexhauſtam oſtendendam, cùm liquor ille, veluti ex perenni fonte manare quotidie videretur. De myſtico autem eius liquoris ſignificato in Roris pluuij commentario eſt abundè diſputatum. F

CONCORDIA.

AD amicitiæ confirmandæ ſignificatum ſigna etiam veterũ numorum accedunt, in quibus frequentiſsimè pateram exporrigi videas: vt in Orbianæ numis, quorũ inſcriptio eſt, CONCORDIA AVGVSTORVM. Sed et ipſa Dea ſella, patera per dexterã porrecta, læua duo copiæ cornua tenet. Hæc eadẽ ſunt in numo Iuliæ Paulæ Aug. cum inſcriptione, CONCORDIA. Sed in Sabinæ Auguſtæ numis, ſigillum id quod ſella ſedet, læua innititur lanceæ, dextera pateram porrigit: inſcriptio, CONCORDIA AVG.

CLEMENTIA.

HÆc eadem habentur in numo Antonini Auguſti Pij, cuius inſcriptio eſt CLEMENTIA AVG.

LIBERALITAS.

SVnt qui patinam expanſam inter hæc Ægyptiorũ cõmenta liberalitatis indicium eſſe dicant, quod ego nuſquã apud veteres, quod meminerim, obſeruaui: feliciter tamen excogitatum non negarim, habereq́ cum calatho ſimilitudinem, de quo multa ſuperius, vbi de modio diſſeruimus.

VBER-

A

VBERTAS.

ALij peluim & guttum eodem penè ſignificato, vel etiam vbertatis ſignificatione deſcribunt: quæq́ defunctorũ cippis ſigna huiuſmodi hinc inde paſſim appoſita conſpiciuntur, nimirum indicant iuſta ritè atq́ liberaliter perſoluta, neq́ eſſe vt manes quidpiam aliud à pietate noſtra deſiderent. Speciem verò hanc antiquã eſſe ex pleriſq́ veterũ monumentis aſſerimus, ſed ex ea præcipuè ſculptura, quæ mihi omniũ in hoc genere pulcherrima viſa eſt Romæ in Æſculapij pronao, vbi ſepulcrum eſt, à fronte cuius prima patinam & guttum, & corymbos omnibus fructuum generibus, cum pediculis & folijs ſuis artificioſiſsimè laboratis ſuſpenſos videas, à capite verò ſpecioſiſsimũ candelabrũ duabus lauris hinc inde adſitis, cum baccis et folijs ſuis ſubtili adeò arte factis, vt ad obtutum tremere & crepitũ ciere videantur. In diuinis verò literis multa ſuper calice proponunt, quæ ſi omnia complecti velim, nullus vnquam erit operi finis: quare pauciſsimis contentus, ſatis habebo locum alijs intento digito commonſtraſſe. Argumentum enim hoc totum pertinet ad Theologos.

B

SVPPLICIVM CAPITALE.

FRequentiſsimum eſt in diuinis literis poculum aut calicem pro capitali ſupplicio ponere, quod inter ſanctiones ſuas Athenienſes præcipuè ſuſceperũt. Iudicijs enim capitalibus vel cicutæ ſuccum, vel venenum aliud ſontibus propinabant, vt ex Socrate & alijs manifeſtũ eſt. Et Pſal. XV, calix pro mortis cruciatu poniť. Et Euangelijs eodem ſignificato: Calicem quem ego bibo, vos'ne poteſtis bibere? Et: Pater, ſi fieri poteſt, ſummoueatur à me calix iſte. Apertiſsimè quoque eo verſu Pſal. LXXIIII, Quoniam calix in manu Domini vini meri mixtione plenus: vbi de pœnarum diſpenſatione ſermo eſt, vt Græci Theologi diſputant: Dominus enim vno calice merum propinat, hoc eſt, amaritudinem ſuppliciorum. Amariora enim vino tum Catullo, tum alijs dicũtur, quæ meraciora ſunt. Altero miſtum, hoc eſt, aquam miſericordiæ ad pœnarum temperamentum, quod ſubſequentia ſtatim verba declarant: Et effudit ex hoc in hoc, quamvis qui literam Hebraicam ſequi ſe profitentur, longè aliter rem expoſuerint. Illud autem, Calicem ſalutaris accipiam, Euthymius ita interpretatur, vt dicat: Quoniam tot & tam magna ſunt beneficia quæ Dominus in me contulit,

C

vt nullo poſsim modo parẽ illi gratiam referre, ita me comparabo, vt ſi vſu veniat, animam propter amorem eius ſim audacter effuſurus, quippe quo vis martyrij cruciatu emoriturus. Hinc nulla tormentorũ atrocitate territus clamat heros Rotatus meus, quem tu libenter adeò legebas:

Ne me effuſe cruor, neu me terrete minaces
Mucrones, radijq́. Mox,
Dum carnis grando, dum ſanguinis imber inundat, ita precabatur:
Cape prima cruoris
Libamenta pater, viuo hoc me flumine ab omni
Labe, & ab inceſtu mortali perlue, vt inde
Hoſtia pura tuas feriar mactandus ad aras.

Non igitur temerè prius in tyrannum dixerat:

Ut libet hos artus lacera, ſuſpende, trucida,
Et meus eſt hac paſſus amor. & huiuſmodi alia.

Quanquam ſalutaris calicem & Chryſoſtomus & pleriq́ alij aliter acceperunt, quod breuitatis cauſa prætereo.

SAPIENTIA.

QVem verò tripodem aureum Græci Apollini dedicarũt, eiusq; capiti geſtandum ſuperimpoſuêre, ſapientię hieroglyphicum eſſe nemo dubitarit, D qui norit hiſtoriam ſuper eo traditam: extractum quippe tripodem aureũ è mari ſapientiſsimo adiudicatũ Apollinis ipſius oraculo, cumq; mortales ad Socratem munus id detuliſſent, quod ei deberi publico omnium iudicio decretũ eſſet, remiſit is tripodem, & Apollini deberi, non cuipiam alteri reſpondit.

DE CORNV COPIAE.

REliqua ſunt in Onyce tuo Cornua copiæ duo, de quorum ſignificationibus diſputare ſuperfluũ videatur, propterea quòd nihil his vel vniuerſo vulgo notius, quia tamẽ antiquorũ numûm commemoratio, quæ plurimùm ad hoc negociũ facit, non iniucunda futura eſt, hanc quoq; partem nihil grauati tractare aggrediemur.

LIBERALISSIMA BENIGNITAS. E

ILlud ſanè & antiquum, & maximè celebratum eſt, in liberaliſsimæ benignitatis & largitionis effuſiſsimæ ſignum Cornu copiæ figurari, quod tum in fluuiorum, præſertim nauigabilium, tum in aliorum numinum manibus, vbi larga ſignificanda ſit opulentia, ſpectatur. Multa verò paſsim in numiſmatis eiuſmodi cornua videas, nunc liberalitatis, nunc felicitatis, nunc concordiæ, nunc pacis, nunc annonæ, nunc hilaritatis, nunc huius vel illius indicia commoditatis & boni, vt quicquid denique lætum aut opportunum humano generi ſit, inde nobis afferri videatur. In numo enim Antonini Aug. Germ. ſimulacrum eſt læua cornu copię tenens, dextera verò ventilabrum cereale, cuius inſcriptio eſt, LIBERALITAS AVG. Eadem inſignia cum eadem inſcriptione habentur etiam in Hadriani numis aliquot. Quem verò L. Septimius Geta Cæſar cuſit, ſigillum habet cum caduceo in dextera, in læua verò Cornu copiæ, cum inſcriptione, FELICITATIS TEMPORVM. Duo verò cornua ſemicirculum facientia vaſculis ſurſum verſus erectis, iuxta verò mucronem inuicem colligata, habentur in Antonini Pij numis: inſcriptio, FELICITAS. In alio eiuſdem F Antonini ſimulacrum eſt læua Cornu copiæ geſtans, dextera verò intenta face arma à pedibus ſtrata incendit ac perdit, cum inſcriptione, PAX ÆTERNA AVG. Sedenim & clariſsimæ fœminæ non diſsimili ferè argumento numiſmata meruêre, veluti Iulia Paula, cuius numum in patera citauimus, cum inſcriptione, Concordiæ. Et Marcia Otacilla Seuera Aug. in numo pateram, & copiæ cornua duo præfert, cum inſcriptione, CONCORDIA AVGG. Eadem inſcriptio in Orbianæ Aug. numo, de quo paulò antè. Sunt verò cornua hæc non aduerſa, vt quæ in ſuperiore Antonini numo pro felicitate poſita ſunt, ſed inuicem cohærentia.

HILARITAS.

COncordiam non immeritò ſequit̃ hilaritas, quare venit in mentẽ mihi numus Fauſtinæ, in quo ſigillum eſt quod læua Cornu copiæ, dextera thyrſum à ſolo ad caput vſq; frondibus & corollis ornatum tenet, vnde ſumpta inſcriptionis occaſio, quę huiuſmodi eſt, HILARITAS. In alio quodã ſurculum palmæ videas à ſolo ſupra caput aſſurgentem, quem medium dextera Dea ipſa cõprehendit, læua Cornu copiæ geſtat: inſcriptio eſt, HILARITAS. Non te

merè

A merè verò vbi pax æterna, ibi cõcordia: vbi concordia, ibidem hilaritas: ex his autem oritur felicitas, quam in Veſpaſiani numo caduceo inſignem, & Cornu copiæ ornatam videas, cum inſcriptione, FELICITAS PVBLICA. Caduceuſq; idem, atq; idem cornu copiæ in Traiani numo eſt, cum inſcriptione, FELICITAS AVGVST. Horatius quoq; hilaritatem & felicitatem huiuſmodi eo tempore vniuerſæ Italię ſcribit obtigiſſe, quo tempore rebus ab Agrippa cõtra Cantabros, à Claudio Nerone contra Armenios optimè geſtis, eo loco erat res Romana, vt ex voto omnia ſuccederent: ideoq; vt ille ad Iccium ait,

Aurea fruges Italiæ pleno diffudit copia cornu.

FORTVNA AMATORIA.

ERat olim Ægiræ, ea Achaiæ ciuitas eſt, Fortunæ idolum cum cornu copiæ, iuxta quam Amor alatus aſsidebat, indicio, vt Pauſanias arbitrať, ea quoq; quæ ad amorẽ pertinent, fortuna magis quàm pulchritudine ſecundari. Quòd verò diuitias fortunas appellant, neque incongruè, neq; nouo inuento factum. Pauſanias enim Bubalum ait omnium primum Fortunæ ſimulacrũ Smyrneis B effinxiſſe, in cuius capite polum ſtatuerit, in altera ex manibus τὸ τῆς ἀμαλθέας καλουμένης κέρας, quæ nunc vulgò diuitiarum cornua nuncupamus. De polo Pindarus, qui πόλον φερέπολιν appellauit. Huc facere videntur καταχύσματα illa, de quibus meminit Ariſtophanes, Pluto, quę ſeruorum nouitiorum, cùm primùm domum ingrederentur, capitibus ante focum profundebantur, dactyli quippe palmarum, numuli, legumina, carycæ, nuces, & huiuſmodi bellaria conſeruis omnibus impunè diripienda, quæ quidem in annuæ vbertatis omen fieri conſueuerunt, vel vt ipſi frugi eſſe meminiſſent. Inſtitutũ mox idem ex Theopompo didicimus fuiſſe, boni auſpicij cauſa, in ſponſi caput.

P O C V L A.

PRæbuerunt autem olim cornua poculorum vſum, cùm nondum vaſa excogitata eſſent, vt apud Nicandri interpretes legimus: indeq; κεράσαι, quod miſcere eſt, à cornu deductum. Siue quòd potatores taurinum quiddam aſſequantur, quippe animos, ferocitatẽ, & pugnacitatem, neq; dicto neq; facto parcant, C ſed vt animalia quæ cornibus prædita ſunt, ad feriendum ſeſe paratiores oſtendant. Vnde Horatius dixit, ebrietatem ad prælia vel inermem trudere: eaq; de cauſa Bacchum taurinis cornibus inſignitum aiunt. Atque hoc illud eſt quod conuiuas coronari mos fuit. Nam coronam à cornu fluxiſſe Cõmẽtario ſuo, & quæ plurima ad hanc rem faciunt, oſtendimus. Apud Xenophontem tamen de Græcorum reditu pleriſq; locis inuenias, eos non niſi corneis poculis acceptos, quòd apud Gentes innumeras cornua vaſculorum vſum ſubminiſtrarẽt: quare Nicandri dictum ad hiſtoriã potius, quàm ad philoſophiam referendũ.

CLEMENS ANIMVS.

VIdere verò eſt Cornua illa copiæ nuncupata & vaſa reliqua, variorum modò fructuum, modò arborum, modò herbarum plena. Quale igitur ſignificatum habet id quod ex vaſe pullulat, tale aliquid inſidere animo intelligendum: quippe ſi fructiferæ oleæ ramuſculos inſpicias, clementem animum interpreteris: ſi Palmam, inuictum, & victoriæ compotem: ſi Laurum, ab humilibus negocijs, caducisq; rebus alienum, cœleſtiaq; & permanſura ſemper attentantem.

ARTES DISCIPLINÆ'QVE INANES. D

PAri modo vaſa ſterilibus arboribus, & inutilibus fructibus oppleta, hieroglyphicè inanes artes, vanasq́ diſciplinas oſtendũt. Per ſteriles enim & inutiles fructus in diuinis literis artes illę intelligũtur, interprete Philone, quæ contra veritatẽ iuſticiamq́ comparantur. In quibus Medicinam in primis enumerat, vbi non ad ſanitatẽ, ſed ad lucrum comparata ſit. Cui mox oratoriã adiungit, aduocatoriã ſcilicet illam & mercenariam, non ad iuſticiam, ſed ad decipiendos fallacibus ſuaſiunculis auditores intentam. Iis Dialecticam illam comitem adhibet, quæ nihil ad mores, hoc eſt, ad veros animi fructus facit, vtpote quæ nugarũ tantùm argutijs & ſubtilitatibus gallinaceũ lac ex illo ſuo copiæ cornu propinare ſe polliceatur, cùm tamen ſit rerum omniũ inanis, ollasq́ tantùm, vt Plutarchus de ijſdem ipſis ait, oſtentet. Inuehitur & Origenes in hos ipſos, vbi eos piſcibus ſquama pinnisq́ carentibus ſimiles eſſe dicit, hæſitareq́ ſemper in luto, nec ad aquarum ſuperficiem, aërisq́ participatum vnquam attolli: eſſeq́ hoc genus illud piſcium profanum, quod à ſacris omnino repellitur.

VERA FOECVNDITAS. E

COrnu verò copiæ verum illud eſt, quod ab animo quî veram profiteatur agriculturam impletur. Ea verò eſt quæ ab agro ſuo inſipientiæ, intemperantiæ, iniquitatis ac formidinis arbores exciderit, ac ab radice penitùs extirparit: voluptatis inſuper, cupiditatis, iræ, furoris, & venenorũ aliorum plantas ad cœlum vſq́ porrectas ita eradicarit, vt neq́ pars, neq́ veſtigiũ earum vllum relinquatur, aut quicquam aliud quod occulta tacitaq́ propagine prorepens aliquando ſuppullulare contendat. Cuiuſmodi verò ſint arbores quæ prauos inducent affectus, oſtendit Horatius, cùm de ſpinis pluribus exemptam vnam, nihil aut parum iuuare diſſerit. Atq́ alibi,

Certemus (inquit) *ſpinas animóne ego fortius an tu*
Euellas agro, & melior ſit Horatius, an res.

His inquam evulſis, earum mox loco ſuppullulent pangantúrve plantæ, quarũ fructibus repletũ cornu offeramus Deo, vt illud, Ecce odor filij mei ſicut odor agri pleni, quem Deus numinis ſui rore fœcundarit, & ad optimam frugem iuſſerit peruenire, de nobis dici mereamur. F

PIERIVS VALERIANVS BELLVNENSIS AD MAXIME' REVERENDVM PATREM LVDOICVM BECCADELLVM ARCHIEPISCOPVM RAGVSINVM, DE IIS QVAE per Papyrum, Fabam, Cicerem, Arundinem, Sinapim ſignificantur, ex ſacris Ægyptiorum literis.

CUm ea plurimùm de cauſa, honoratiſſime pater, Venetijs omni Bellunenſium hortorum meorum amœnitate poſthabita, ſubſtiterim, quòd & tua, et aliquot aliorum præſtantiũ amicorum iucundiſſima conſuetudine frui poſſe mihi pollicebar, accidit vt (quod ætas iam pluſquam ſeptuagenaria ſpontè afferre ſolet) modò pedum, modò ſtomachi imbecillitate laborare cœperim: vnde coactus ſum me domi, tanquã intra caueam cõtinere, non ita tamen vt non omnis mea cogitatio ad vos tenderet, & qua ratione congreſſu veſtro frui poſſem, aſſiduè cogitarem. Habebam autem ante oculos labores meos in Aegyptiaca diſciplinæ non iniucundam forſitan interpretationẽ, quam inter amicos impertiebar, meæ erga illos obſeruantiæ futurum internuncium. Cumq́ dies aliquot,

quodnam

A *quodnam ex his Commentarijs (id enim operi nomen) Beccadello tam præſtanti viro mitterem,
examinaſſem, viſum deniq; eſt, Papyrum illi, Fabam, Cicerem, Arundinem, & Sinapim dedi
care, quod ad eius frugaliſſimos mores ex amuſſi facere viderentur. Memineram enim ſermonũ
eorum, qui nobiſcũ Patauij olim cum infeliciſſimo illo adoleſcente, tam multũ fleto, ad ſuperos,
Coſmo Cerio Phanenſi, iam Præſule habiti fuerant, cùm iuuenis ille non tam Græcarum Lati
narumq; literarum eruditione dubio procul admirandus, quàm ſanctiſſimorum morum & pie
tatis in primis noſtræ propugnator acerrimus, tam doctè, tam copioſe diſſerere conſuerat. Nam
cùm de frugalitate ſermo è re nata inter nos incidiſſet, egoq; Papyrum in exemplum ab Aegy-
ptijs deſumpſiſſem, per quam illi victus parſimoniã frugalitatemq; ſignificare ſoliti eſſent: At-
qui, Coſmus inquit, quàm multa ea quoq; ſunt in hanc ſententiam tum noſtrorum, tum exte-
rorum ducum, Regum & Imperatorum reſponſa, factaq; ſcitè & ſapienter, quæ victus queant
petulantiã caſtigare: cuiuſmodi eſt noſtri illius, qui militibus fruſtra vinum peti reſpondit, qui-
bus à vicina Nili ripa liceret aquari. Quem ſecutus Peſcenius Niger, Militibus vinum identi-
dem efflagitantibus, reſpondit: Nilum habetis & vinum quæritis? Idemq; tumultuantibus his
B qui à Sarracenis victi fuerant, & dicentibus, Vinum non accepimus, pugnare nõ poſſumus: E-
rubeſcite, inquit: illi qui nos vincunt, aquam tantum bibunt. Cumq; nos taciti eum libenter au-
ſcultaremus, ardore ille iuuenili, honeſtiſſimaq; ambitione concitatus, proſecutus eſt. Quid autẽ
Alexãder Macedo? cùm illi Regina Carum Ada, obſonia quædam exquiſitiſſima, magnaq;
impenſa, nec minori arte & diligentia condîta miſſitaret, quàm ſapienter eam illuſit, quæ co-
quos etiam ſe miſſuram offerret, obſonia lautiora, & peritiores coquos habere ſe domi reſpon-
dens, nocturnum quippe iter, quod prandium pararet: matutinam frugalitatem, quæ cœnã in-
ſtrueret. Unde philoſophi clariſſimi dictum, nullum obſonium fame melius. Apud Max. Ty-
rium legas Mithecum quendam ganeæ magiſtrũ Sparta eiectum, quòd illi labore potius, quàm
per cõdimentorum lenocinia edendi deſiderium quæritarẽt. Illud præcipua memoria dignum,
quod Guefacto Aegyptiorum regi Bacchoris filio accidiſſe memorant, qui licet & ipſe inductis
à Rege Meni delicijs & imbutus & educatus eſſet, & ferè eneruatus, generoſi tamen animi ſpe-
cimen præbuit, cùm exercitũ per Arabiæ ſolitudines ductaret: deficiente commeatu, coactus
cibum deſpicatiſſimum quenq; mendicare, humanæ neceſſitatis commoda locorum vbique ſatis
opulenter ſuggeri perſpexit, ac Regijs demum apparatibus, luxu & opulentia poſthabitis, nul-
C lo vnquam exquiſitiori condimento ex eo vſus eſt, victu eo cõtentus qui pro locorum natura ſup
peteret, parciſſimè peruixit, remq; ſacris annalibus deſcribendam Thebis in templo nõ incurio-
ſe demandauit, vt reliqui ad frugalem hanc rectè viuendi normam exemplo ſubinuitati quie-
tius degerent. Huiuſmodi frugalitatis Cyrus Rex etiam fuiſſe traditur, qui, vt apud Ammianũ
legitur, rogatus ab hoſpite quidnam ad prandium ſibi iuberet apparari? Nihil, inquit, quàm pa
nem. Hic tamen tam parcus ſibi, à Platone reprehenditur Legum III, quòd non & Cambyſem
filium in eadem parſimonia educandum curauerit: perinde ac Darium etiam appellat, qui ſe
tantum defraudans, filium negligenter educari permiſerit. De Artaxerxe, cognomento Mne-
mone, memorabile illud conſtat, cuius direpto in fuga quadam commeatu, cùm aridis ficubus &
hordeaceo pane veſci coactus eſſet: Dij boni, inquit, cuiuſmodi voluptatis hactenus expers fui?
Hæc, inquam, vt tu quoq; meminiſſe potes, Coſmus noſter ex antiquorũ hiſtorijs referebat, cùm
ego circa Aegyptiaca tantùm inſiſterem, & quam ipſi ſententiam ex rerum ſuarum vſu ſe-
querentur, commemorarem. Declamaueram enim vt cibum illi per Papyri figuram ſignifi-
carent, cùm priſcis illis herbæ quæque paluſtres, caules, & radices, quas guſtu mi-
tes experti eſſent, victum largè ſubminiſtrarent, ſed
omnium maximè Papyrus.*

DE PAPYRO. VICTVS D

MEritò quidem pro victu Papyrus poni ſolita eſt, tam ob cibi copiã, quàm etiam ob raram quandam eius herbæ naturam. Licet enim fructus habeat infœcundos, radicem tamen eam fert, quæ, præter quòd ignis gratia vellitur, ſummam tamen frequentiſsimamq́; opem in re cibaria præſtat. Omnes quidem incolæ, & crudam, & aſſam manducãt, & elixa etiam vtuntur, ſucco tantùm deuorato, cùm alioqui manducamentũ expuant. Frugaliſsimis enim viris, & tenui cibo contentis, ſatis ad alimoniam ſuccus ille facere videbatur.

PARVO CONTENTVS.

CVm itaq; tam larga Papyrus cibi cõmoda ſubminiſtraret, inde factum vt quotiens hominem paruo contentum innuere vellent, ſimplici quippe naturaliq́; cibo vtentem, quiq; in medio poſitorũ, vt diceret Horatius, abſtemius herbis viueret, illud dictitarent:

βίϐλῳ ὃ καρπὸς οὐκ αἰτεῖ μείζονα στάχυν E

hoc eſt, non eſſe vt grauiorẽ plenioremq́; ariſtam diſquirat is, cui papyri fructus victui neceſſaria ſuppeditare poteſt. Neq; enim Heliſæus in præbendis epulis vilis habitus, quanquam oleribus ſylueſtribus amicos exciperet. Inuenio traditum à Chæremone Stoico, quem Martialis, vt factionis ſuę maximè contrariũ, eludit eo epigrammate:

Quod nimium laudas Chæremon Stoice mortem,
Vis animum mirer, ſuſpiciamq́; tuum.
Hanc tibi virtutem fracta facit vrceus anſa,
Et triſtis nullo qui tepet igne focus. & quæ ſequunt̃ calumnioſa omnia.

Ægyptios olim omnibus negocijs curiſq́; reiectis, ſemper in templo perſtitiſſe, rerumq́; naturas, cauſaſq́; & rationes ſiderum contemplari aſsiduè ſolitos, mulieribus nunquã ſe miſcuiſſe, nunquã cognatos & propinquos, ne liberos quidem vidiſſe, ex eo tempore quo cœpiſſent diuino cultui famulari: carnibus item & vino ſemper abſtinuiſſe, imò etiam hanc rarò veſci ſolitos, ne ſtomachũ onerarent, quæ ſi quando comederent, tunſum pariter hyſſopum ſumebant, vt eſcam grauiorem illius calore decoquerẽt: oleum tantùm in oleribus nouerant. F
Ecquid loquar, inquit Chęremon idem, de volatilibus, cùm ouũ quoq; pro carnibus vitauerint, neq; nõ lac, quorum alterũ carnes liquidas, alterũ ſanguinẽ eſſe dicebãt, colore tantùm mutato? Cubile eiſdem ex folijs palmarũ, quas *βαΐας* vocant, fuiſſe, aſſuetoſq́; bidui atq; etiam tridui inediã ſuſtinere. Quare minimè mirum eſt in tanta victus parſimonia, eorum corpora, quod pleriq; autores tradunt, vel nullis odoribus delibuta, ſpontè auram ſuaueolentẽ emiſiſſe, odorataſq́; tranſeuntium vmbras miram inſpiraſſe fragrantiam. Quanquam & Alexandri Macedonis corpus ſuapte vi aromaticũ quid oboluiſſe Theophraſtus aſſeuerat: ſed forſitan in Rege cura, quod in illis negligẽtia, præſtabat. Quid verò Chæremon ſcripturus, ſi noſtri generis eremitas per deſerta Thebaidos, & montẽ Sinã inſpexiſſet? Quid, ſi vniuerſa interdum collegia ad duriſsimã corporum macerationẽ ſpontanea etiam ſupplicia, flagra, labores addidiſſe cognouiſſet, nullumq́; neq; nocte cruciatus alicuius vacuum tempus ſibi permiſiſſe? Sed enim multa Ægyptijs attribuunt̃, quæ noſtræ pietatis proceres præſtitêre, præclaraq́; illa patientiæ documenta, diſsimulatis noſtrorum nominibus, in re-

gionis

A gionis tantùm, quam incolebant, laudem tranſtulerunt. Nec tamen Ægyptij ſolùm, de quibus Chęremon Stoicus tam multa diſſeruit, herbis & arborũ tantùm fructibus victitarunt, verùm & gentes reliquæ, vt Porphyrius atteſtatur, hoc cibi genere vſæ ſunt aliquandiu: primiq́ ſacrificãtes, non animalia, ſed herbas floresq́, deinde arbores ſacrificarunt, atq aromatum ſuffitu operati ſunt, cu iuſmodi ſunt thymiamata apud Orpheũ. Qui verò primi animalibus veſci cœperunt, penuria frugum id facere coacti perhibentur. quare luculenter ſimul ac eruditè Ouidius:

At vetus illa ætas cui fecimus aurea nomen,
Fœtibus arboreis, & quas humus educat herbis
Fortunata fuit, nec polluit ora cruore.

Quantũ verò illa delectant, quæ tam elegãter Pythagoras apud eundẽ diſſerit?

Parcite mortales dapibus temerare nefandis
Corpora, ſunt fruges, ſunt deducentia ramos
B *Pondere poma ſuo, tumidaq́ in vitibus vuæ:*
Sunt herbæ dulces, ſunt quæ miteſcere flamma
Mollirive queant: nec nobis lacteus humor
Eripitur, nec mella thymi redolentia florem.

& quæ plurima in hanc ſententiã modulaẽ. Quin & Græcos illos veteres, tanquam proximè Deo genitos, optimos fuiſſe natura, Dicæarchus Peripateticus aſſeuerat, nullumq́ animal occidiſſe. Vetus autem Athenienſiũ cibus, ficus: Arcadũ, glans: Indorũ, calami: Carmanorũ, palmæ: Mæotiorũ Sauromatumq́, milium: Perſarũ, cardamũ ac terminthus, vt obſeruauit Ælianus. At Euſebius homines ferino ita victu prius ali ſolitos, rerũ imperitię videẽ adſcribere, vbi dicit: τοὺς δ᾽ ἐξ ἀρχῆς γενομένους, τῶν ἀνθρώπων φασὶν ἀτάκτῳ τε, καὶ θηριώδει βίῳ καθεστῶτας σποράδην ἐπὶ τὰς νομὰς ἐξιέναι, καὶ προσφέρεσθαι τήν τε βοτάνης τὴν προσηνεστάτην, καὶ τοὺς αὐτομάτους ἀπὸ τῶν δένδρων καρπούς· Homines quippe rerũ principio genitos, aiunt parabili ferinoq́ victu paſci ſolitos, ſparſimq́ in paſcua prodijſſe, decq graminibus quę mitiora viderentur, cibum ſibi cõparaſſe, atq etiã fructus qui ſponte, nulla mortaliũ cura culti, naſcerentur. Sed enim vtcunq ſenſerit Euſebius, fuit tamen Theologorũ veterũ præ-
C ceptum, animantiũ nullum ſacrificandum, ſed vſq ad farinã & mel, terræq frućtus atq flores. Nouit enim Deus (aiebant illi) virum pietatis veræ cultorem, etiam ſi minimũ quodq foliũ altaribus intuliſſet, atq ipſum, quantũ quiſq animo, nõ quantũ manibus afferat, intueri. Quod verò ad carnes attinet, carum vſum Porphyrius libro de Abſtinentia, dicit ad ſalubritatẽ minimè cõferre, ſed ei potius impedimento eſſe, eo argumento, quòd per quę recuperatur bona valetudo, per eadem conſeruaẽ: eam ſi quando amiſerimus, per victum tenuiſsimũ, & præſertim à carnibus alienũ, recipimus: per eundem igitur ſalubritas in incolumitate perſeuerat ſua. Sed ne tam multa quæ ille cõſcripſit in hanc ſententiam cõpilem, & Chryſippi Medeam repetã, ad noſtra regrediendo, quæ apud pios domi naſcuntur apponã, qui quidem ipſius Dei ſummi prouidentia ſimplicẽ victum, & natura ipſa prouenientẽ, reliquis cibis antelatũ autumãt, et perinde debere nos idẽ approbare. Terra enim antequã Sol creatus eſſet, germinare iuſſa, cibũ ſobrietatis prius eduxit, q reliquos, deliciarũ atq luxuriæ, quibus quãvis humana improbitas ſit nunc vſqueadeò dedita, vt iam vnuſquiſq ſupra etiã vires & cenſum, exquiſitiores vberioresq epulas diſquirat, ille tamẽ cibus diuino primũ effuſus munere, ſine ſatu, ſine ſemine ꝓductus, tam dulcis & gratus per-

manſit, vt etiam repletis diſtentisq́; voluptati atq; vſui ſit, & auidius appetať, D
primis deniq; menſis appoſitus, ſecundis minimè faſtidiatur, atq; ita ſimplex di
uinitatis opus humanã omnem exuperat induſtriam. Noſtri verò temporis hel
luones inſtitutum ieiunij ſacroſanctũ ad pietatem nihil facere arbitrantur, totq;
iam voluminibus in ſanctos mores inuecti, noſtrã hanc viuendi temperantiam
nihil antiquum ſapere contendunt, muliercularumq́; ſuperſtitiones eſſe, cùm ta
men & illi ipſi veteres qui nondum veritatis lumine fuerãt irradiati, ieiunia tam
multis cæremonijs indixerint. Præcipuè verò Romani ieiunia Cereri feruntur
inſtituiſſe, M. Acilio Glabrione, P. Cornelio Scipione COSS. poſt victũ An
tiochum Syriæ regem. Reliquum eſſet ſanctiſsima tot noſtræ pietatis collegia
recenſere, quæ vt ſanctius atq; caſtius Deo famulentur, perpetuò ſibi carnium
vſu interdixêre: ſed quoniã hæc in omniũ oculis verſanť, ſatisq́; omnibus inno-
tuêre, ijs nunc præteritis, ad reliqua Papyri ſignificata ſtylũ direxiſſe prǽſtiterit.

ANTIQVA PROGENIES.

CVm verò apud Ægyptios nihil eo cibo antiquius haberetur, factũ eſt vt E
ſi progeniem antiquam deſcribere vellent, papyraceum faſcem pingerent:
tametſi nobilitatis nullum inter ipſos diſcrimen habebatur, ſed omnes pariter
nobiles cenſebantur. Herbam verò illam magna veneratione ſuſceptam in ma-
nus, quotieſcunq; dijs ſupplicaturi eſſent prætendebant, quòd è limo ſe quoq;
genitos profitebantur, atq; vnà cum ipſo caule ſe identidem eſſe paluſtria pro-
pémodum animalia. Eóq; ſpectare videbatur præclarum Romanorum inſtitu
tum, qui multis in rebus, tum in ea præcipuè prudentes, cùm hominem re bene
geſta ſummis honoribus decorare inſtituiſſent, triũphales illos currus in tuni-
ca Iouis decernebant, idq́; ſapientiſsimè cauerant, vt ne ſupra modum inſoleſce
rent, à tergo eſſet qui, Hominẽ memento te eſſe, identidem ſuccla maret. ita Ter
tullianus. Sanè Plinius maximum eſſe dicit victoriæ ſignum, cùm herba tradiť,
quia per eam ſe indicant eſſe de terra altrice, atq; humatione cedere. quamvis
Seruius eo carmine Virgiliano,

Et vitta comptos voluit prætendere ramos,

aliter ex Varronis Ætijs dare herbam exponat. Sanè Virgilius terream & ipſe
progeniem hominum agnouit, Lactantio ita verſum eius referente: F

Terrea progenies duris caput extulit aruis:

quod in vulgatis exemplaribus habetur Ferrea, id quod nihil ad ea primordia,
quæ Maro tangit. Tollenda tamen ex Lactantij codice verba ſunt illa, *procrea-
ta ex lapidibus*, quæ quidem ex Seruij commentario, importunè ſunt eò tranſlata.
Sed vt ad Papyrũ reuertamur, vel ob eam, quam retulimus cauſam, vel ob hu-
milem naturalemq́; ortũ, vt Diodorus ait, vel quòd magis humidis quàm ſic-
cis cibis victus humani conſtet alimonia, parem ſibi cum Papyro generationẽ
exiſtimabant.

SACERDOTIVM.

IPſos verò ſacerdotes ſuos huius nobilitatis gratia papyraceis calceis inſigni-
bant, neq; eos ijs ex alia quapiam materia contextos ferre licebat, vſqueadeò
illa omnia euitabant, quæ vel minimam impuritatis ſuſpicionẽ afferre poſſent.
Hinc etiã apud Romanos noſtros, huius puritatis ergò, Flaminicis mortuæ
per ſe pecudis corio calceos aut ſoleas fieri nefas habebatur, ſed aut occiſæ alio-
qui, vt illud Homericum, βοὸς ἶφι κταμένοιο, aut immolatæ, quoniam hæc macta eſſent:
ſua verò morte extincta omnia, vetus illa ſuperſtitio funeſta eſſe decreuerat. At-

qui

A qui etiã Aſſertor noſter præcipit Apoſtolis ſuis ne calceamenta pedibus induceret: quod ita interpretatur Adamantius, vt ipſorũ pedes, qui ad annunciandã feliciſsimæ vitæ perpetuitatẽ properabant, omni carerent mortalitatis indicio. Nam & Moſes cùm exiret è terra Ægypto, calceamenta ex mortuis pellibus induxerat, quibus veluti quadam mortalitate conſtrictus erat: cùm verò cœpit per virtutem proficere, & ad montem Dei conſcendere, ibiq; immortalibus miniſtrare myſterijs, tunc ei præcipit vt lora calceamenti ſoluat, quia locus in quo conſiſteret, ſanctus eſſet: hoc eſt, vt indicia mortalitatis, quæ in pelliceis calceis deſignatur, abijceret. Quantũ verò ad papyracea Ægyptiorũ calceamẽta pertinet, nonnulli nihil aliud inde quæſitum autumant, quàm puritatis argumentũ. Nam eadem de cauſa pietas noſtra indumenta ex lino ſacerdotibus imperauit, in quibus omniũ ferè gentium & nationum conſenſus fuit: & eo veſtis genere Apollonius Tyaneus ſemper vſus eſt, quoniam illa veſtis purior & ſyncerior videretur, quàm veſtes ex lanarum aut vellerũ pollutione contextæ. Papyrus autem non tantùm calceis cõficiundis commoda, verùm & ad multa vtenſilia vaſorum
B aptiſsima: quin & ad nauigia texenda, velaq; & tegetes, necnon veſtem ſtragulam, ad funes è libro cõficiendos: & nulla deniq; herba ſit, quę tot & tam varijs modis humano conſulat vſui, & maiores pluresq; afferat vtilitates.

DE FABA.

FAba Ægyptijs inſtar venerandi numinis fuit, tantæq; religionis, vt eam neq; ſererent, neq; comederent, quinetiam aſpicere vererentur: quod Theon Grammaticus apud Plutarchum Sympoſiacis enarrat, & alij pleriq; tradidêre.

IMPROFANABILE NVMEN.

PEr eam velo coopertam improfanabile numen intelligi volebant: quamvis Herodotus vulgi opinionem ſecutus, id ea de cauſa factitari ſolitum dicat, quòd impurum adeò legumen id exiſtimarent, vt non tactu guſtu've tantùm, verùm etiam viſu profanum haberetur.

FVNVS LVCTVS'VE.

C NAm & apud Romanos faba inter funeſta recenſebatur, neq; Diali fas erat eam tangere, neq; quidẽ nominare, putabantq; omnino ad mortuos pertinere: nam & lemuralibus iaciebatur laruis, & parentalibus adhibebatur ſacrificijs: in flore enim eius luctus quædam ineſſe literæ videntur, vt Feſtus Pompeius atteſtatur. & quod ad parentalia pertinet, fabaciũ epulum in funeralibus ad noſtra vſq; tempora perſeuerat. Sanè Varro ea de cauſa Flaminem ait ea non veſci, quòd in eius flore literæ illæ luctus indices inueniantur. Aliorum fuit opinio, mortuorum animas in fabis habitare: inde Pythagoras cùm percuſſores fugeret, & in aruum fabis conſitum incidiſſet, quà tutus ei dabatur exitus, ſi ſe in eam ſegetem immiſiſſet, ab inimicis potius trucidari, quàm fabas animarũ conceptacula conculcare maluit.

NEQVITIÆ FRÆNVM.

SVnt qui fabam eam velo coopertam nihil aliud ſibi velle diſputent, quàm amouendas à manibus oculiſq; noſtris omnes nequitiæ cauſas, vt caſtiorem agamus vitam: eoq; ſpectare Pythagoricum præceptum, vt à fabulo abſtineamus. quam ſententiam Empedocles ita pronunciauit:

Δειλοὶ πανδειλοι κυάμων ἀπὸ χεῖρας ἔχεσθαι.

Ah miſeri à fabulo miſeri ſeducite dextras. D

Cyamon verò, vt inquit Gellius, multi fabam intelligi voluerunt, peritiores tamen pro teſticulis accipiunt, quos ita opertè ac ſymbolicè Pythagoras appellarit, quia ſcilicet fabæ mollitudine ſua, & ingenita quadam tumoris efficacia, humanæ genituræ vim ſuggerãt, atq; inſuper facillimæ ſint corruptionis, & deniq; teſticulis ipſis forma quàm ſimillima. Idcirco Empedoclem verſu illo, nõ à fabulo edendo, ſed à rei Venereæ proluuio voluiſſe homines auertere, quibus veluti animi ergaſtulis liberati, poſsimus ingenio expeditiorem nauare operam.

NEGOTIA PVBLICA DECLINANDA.

SEdenim Plutarchus commentario de liberis inſtituendis, Ariſtotelem ſecutus, abſtinendum ex hoc monet à tractandis rerumpub. muneribus, quòd in creandis magiſtratibus fabę calculorũ vice vſui eſſent: quem morem pleræq; ciuitates adhuc obtinẽt. Romani calculis vſi videñ, iisq; albis aut nigris, quorum niger in comitio funeſtum ſignificabat, vt aliàs Romuli morti deſtinatus, ſed nõ vſu obuenit. Ariſtoteles hinc opinatus eſt ciuiles adminiſtrationes à Pythagora improbatas, vt ex eius libro de Fabis Laërtius obſeruauit, vſqueadeò E omnes aliorum dictata ſententiasq; ſuis ſtudijs accommodare contendunt. In Sudæ collectaneis, vbi prouerbium eſt, neq; fabas neq; allium comedendum, fuiſſe morem apud antiquos legitur, vt in iudicijs fabas eſitarent, ne obdormiſcerent: id hodie Romæ ludis teſtaceis ad moræ tædium leniendum, in lupinos aqua maceratos, viliq; per gradus omnes à ſolis ludęis inſtitoribus venditatos, conuerſum eſt. Quòd verò allium admiſcent adagio, notum eſt & allia & cæpe cibum eſſe militarem, dicterioq; nos admonitos, ſi tranquillam agere vitam velimus, neq; bellica neq; ciuilia negotia attingenda.

CASTIMONIA.

IDem tamen Plutarchus dictũ Problematibus aliter q̃ in educatione puerorum exponit: facere enim ad caſtimoniã leguminum abſtinentiã docet, quòd eos qui ſanctè & immaculatè viuere curãt, pura & tenuia corpora habere oporteat, legumina verò maximè vires corporis corroborãt. Vnde inſtitutũ vt Carnæ deæ, quam vitalibus humanis præeſſe veteres cõfinxerũt, pulte fabacia & larido ſacrificaret, quòd eo ciborũ genere vires corporis egregiè roborent. Conſtatq; calẽdas Iunias ea de cauſa Fabarias vulgò vocitatas, quod ſacrũ inſtitutũ eſt à Iunio Bruto, à quo etiã menſi nomẽ. Eadem præterea tum ob ventoſitatẽ, tum ob plenioris cuiuſdã nutrimẽti redũdantiã, plurima itidem purgatione indiget, atq; ita Venerẽ ciere perhibet. Atqui iubet Plato ſic ad ſonũ ꝓficiſci corporibus affectis, vt nihil ſit quod errorẽ animis perturbationẽq; afferat. Didymus Amphiaraũ ait primũ omniũ fabis abſtinuiſſe, quòd is vaticinio per ſomnium vteret. impediũt em̃ aut obturbãt fabæ ſomnia: ex quo etiã Pythagoricis interdictũ putat, ait Cicero primo de Diuinatione, ne faba veſcerent, quæ res habet inflationẽ magnã, ac perinde cibus is tranquillitati mentis vera quærẽtis omnino cõtrarius eſt. Idem Didymus ait, fabas corda eorum qui eis veſcant hebetare: ſed ea primùm de cauſa prohibitas à Pythagora ſuſpicatur, quòd lugubres illæ literæ in earũ floribus obſeruentur, de quibus ſuprà dictũ. Quantũ verò ad Ægyptios pertinet, deuitabãt illi ea omnia quę animã corpori pertinacius affigere poſſent, néve ſenſu voluptateq; inualeſcentibus eã profundius in corpus immergerẽt, vt Porphyrius atteſtat: idq; operã dabant impenſiſsimã, vt nõ vitiorũ tantũ effectus, verũ & affectus ipſos radicitùs extirparẽt. Hac eadem de

cau-

A cauſa D.Ioannes Nazaræus locuſtis tantùm & agreſti melle toto vitę tempore
nutritus,eo ſimplici tenuiq; cibo cõtentus,ne corpus ipſius craſsioribus pulmẽ
tis pinguefieret,& exquiſitarum dapum copia grauaretur. Huiuſmodi quippe
naturæ corpora noſtra ſunt,vt eſcis ſuperfluis grauia reddantur, cumq; ita cor-
pus aggrauatũ fuerit,animã quoq; ipſam,quæ per totũ diffuſa corpus, eius ten-
tatur motibus,identidem onerari ſegnioremq; fieri neceſſe eſt. Nanq; vt Sam-
monicus poëta dictitare ſolitus,à comeſſationũ cruditate vitiato ſtomacho re-
ctos à cerebro ſenſus auerti manifeſtũ eſt. Eſt & Plotini ſententia, qui ventri pe
nitùs obediunt,periculum eſſe ne ſenticeſcãt.Sed vndénam verius ſententiã hu
iuſmodi cõquiramus,quàm à diuinis literis,vbi de craſsitudine animę tam mul
ta traduntur? Illa nimirum à Deo verba emanarunt: Non permanebit ſpiritus
meus in hominibus iſtis,quia caro ſunt.Porrò anima quæ peccat,craſsior effici
tur,cõtrà verò virtute attenuari, graciliorq; reddi fertur,virtus ſiquidem quic-
quid in ea corporeum eſt,abſtergit & perimit, illaq; ſublata ita fæce,velut igne
examinata purior efficitur. Quare Protogenis pictoris continentiã nunquã ſa-
B tis laudaueris,qui in Ialyſo pingendo parcè adeò & duriter vitam duxit,vt non
niſi lupinis frigida maceratis victitarit,qui ſimul famem ſuſtinerent & ſitim, ne-
que ſenſus nimia dulcedine obſtruerent.Dignus ille quidem propter quem De
metrius Rex Ialyſum ciuitatem,cùm ab ea parte ſola poſſet Rhodon capere, ne
tabulas cremaret,non incenderit,dumq; picturæ parcit,victoriæ occaſionem a-
miſerit. Inuenies apud noſtræ pietatis proceres, & fabas, & legumina reliqua
tantùm aqua macerata,in continentioris vitæ vſum ſumpta. Extat Eutychiani
Pontificis ad Bæticos epiſtola,vbi legas,fabas tantùm, & vuas, & quædam hu
iuſcemodi ab Apoſtolis inſtituta,ſuper altare offerri ſolitas.

DE CICERE.

NEque illud eſt cõtra hieroglyphicam legem, ſi quis vel legumen, vel fructum aliquem nomini ſuo cõſonum, pro nomine ipſo vſurparit, lentem quippe pro Lentulo,fabam pro Fabio.

CICERO.

C FEcit enim idem Cicero, qui cùm poculum argenteum Dis eſſet dicaturus, prænomen ac nomen literis ſignauit:ſed pro Ciceronis, ciceris figuram inſculpſit,nihil veritus quòd iam id cognomenti verterat in cauillum, ad grauem vſq; amicorum expoſtulationẽ monentium, vt ad ludibriũ euitandum aliud ſibi cognomen adſciſceret,quod nunquam impetrare potuerunt. Cur enim ipſe leguminis honorati,maximéq; vtilis nuncupationẽ abhorreret,quod honeſtiſſimis familijs olim eſſet ſumma cum laude datum,vt quiſq; ſcilicet aliquod optimè genus ſereret? ita Piſo,Lentulus,Fabius vocabatur.

INCOLVMITAS.

SVnt qui per ciceris imaginem rerum indicent perennitatẽ, ſiquidẽ ciceri tantùm nullæ beſtiolę in horreis innaſcunt.quin etiam ad olerum incolumitatẽ excogitatũ ſit cicerem vnà ſeri, propterea quòd erucas eum arcere experimẽto compertum eſt.

ARIES.

AFiguræ verò ſimilitudine pro arietino capite ponitur,cui ferè nihil ſimilius videas,ſiue eius pecoris rictum,ſiue tortuoſam in eo cornuum reciprocationem cõtemplère:vnde optimo eius generi nomen etiam arietino, vt Plinius tradit,idq; religio peruigilio ſolita eſt adhibere.

MVNIFICENTIA. D

INuenies & inter Romanæ munificentiæ partis cicerum largitionem ab Ædilibus populo erogatam, cuius rei mentionem apud Ciceronem inuenias, vbi Quæſtores magnificentius ſacere potuiſſe dicit, ſi quantum in cicere expenſum eſt, in aliјs, quæ rempublicam adiuuarent, inſumptum eſſet. Vnde Horatius de largitionibus ambitioſis:

In cicere atq; faba bona tu perdaſq; lupinis,
Latus vt in circo ſpatiere, aut æneus vt ſtes
Nudus agris, nudus nummis inſane paternis.

Quanquam rem omnem aliј referunt ad ſuffragia, quę per legumina ferrentur. In Florentina ciuitate, vtpote antiquiſsima Romanorũ colonia vtrunq; obſeruaui, fabis quippe ferri ſuffragia, & feſto D. Præcurſoris die, qui apud eos maximè omnium ſanctus atq; venerabilis eſt, ciceres à popularibus in ſiliquis ſuis publicè tota vrbe perfunduntur, vt omnibus eſitare volentibus vſui ſint.

DE ARVNDINE. E

AD papyrum addere libuit arundinem, propterea quòd maximam cum ea originis habet ſimilitudinem: vtraque enim paluſtris eſt, terrenoq; gaudet plurimùm limoſo, multasq; & varias afferunt mortalibus vtilitates.

LITERÆ.

SVnt verò plures arundinis ſpecies, ac perinde diuerſa ſignificata: ſed quemadmodum iuncus literas ſignificabat, propterea quòd apud Ægyptios eo vterentur in ſcribendo, ita calamorum faſciculus, quibus nos vtimur, eadem ratione literas indicat: vt apud Perſium,

Inq; manus chartæ nodoſaq; venit arundo.

SAGITTÆ.

ALiј calami ſunt longioribus internodiјs, læuore, proceritate, rectitudine, & ſoliditate præſtantes: per hos ſagittas innui, ob vſum, quem his cõficiendis præbent, poëtarum ferè omnium teſtimoniјs comprobatur.

RESIPISCENS. F

QVoniam verò ex latioribus arundinibus fiſtulæ plurimùm fieri conſueuerunt, cicutis aliquot cera compactis, Ægyptiј ſacerdotes fiſtulę conditione conſiderata, per eam hominẽ mente olim captum, poſtmodũ tamen & mentem & rationem adeptũ, quiq; vitæ ſuæ modum impoſuiſſet, ſignificabant: inanis enim arundo mentis identidem vanitatẽ indicat, verùm vbi iuncta ſpirituq; animata cõcentum harmonicis numeris reddere cœperit, rationis ſe quodammodo participem effectam oſtendit. Ad hæc, tanta illi vis, vt furibundum hominem compoſita modulatione poſsit in meliorem ſedatioremq; mentem reſtituere, cuius exemplum rei à Pythagora editum in omniũ iam ore verſatur: neq; alia de cauſa Mercurio adſculpebatur, quem etiam harmoniæ inuẽtorem fuiſſe tradunt, niſi quòd proprium eſt caduceatoris munus, in diuerſum abeuntes animos atq; diſſonas voluntates, ad concordiam & concentum reuocare.

FRAGILITAS.

ALioqui arũdo humanę fragilitatis indiciũ habebat. Hinc illud apud Eſaiã, Arundinẽ quaſſatam nõ confringes. quã ſententiã acutiſsimus Scotus ita dilu-

A dilucidat, vt ex eo debere nos miſeratione proſequi peccatores admoneat. Interdum & auxilium infirmum. Eſaias: Quid confidis in baculo iſto arundineo Ægyptio? cui ſi quis incubuerit, conquaſſabitur, & perforabit manum eius.

CALAMITAS.

AB eiuſdem calamitatis ſignificato illud etiam deducitur, vt per diffractas proſtratasq́ arundines, ærumnæ, damna, iacturæ, & quæ miſeris mortalibus accidunt mala ſignificentur, vocabulo inde etiã apud Latinos facto, vt huiuſmodi incommoda calamitates appellentur.

INANITAS.

VVlgatiſsimum verò illud eſt, per arundinem inane aliquid ſignificare: cuius rei cauſa magis re ipſa patet, quàm verbis explicare neceſſe ſit. Illud minimè prętereundum, quòd arundo in Aſſertoris noſtri pro Rege ſalutati manũ tradita, myſteriũ fuit vani fragilisq́ ſceptri, ſuper quod Gentes omnes prius innitebantur, de quo Eſaias XXXVI. Ezech. XXIX. Regum IIII. 18. Cõſidebamus enim in arundinea virga, vel Ægypti, uel Babylonis, vel cuiuſcũq́ alterius

B principatus, qui Deo contraria ſentiret. Eum igitur calamum IESVS de manibus noſtris accepit, vt de illo triumphãs, pro vano & inani, infirmo fragiliq́ bacillo validiſsimũ firmiſsimũq́ nobis ſceptrum cõpararet. Idem Aſſertor noſter ad inanitatem huiuſmodi reſpexit, vbi dixit: Nunquid ſpectatũ exiuiſtis arundinem vento agitatam? Pſalmo LXVIII legas: Extimula feras ex arundineto: feras aiunt interpretes, leones intelligendum, propterea quòd apud Ioben legitur, ſub omni arbore dormire leonem, iuxta quã denſent arundineta: eſſeq́ leones illos rugientes, hoc eſt, dęmones, qui cubile ſibi ſternũt in arundineto: quippe inter eos homines dæmonem habitare, qui leues inanesq́ ſint, atq́ etiam ſteriles, quos ſcilicet in petra firmare nequeas, vtpote qui vento vel leuiſsimo expoſiti, continuò huc & illuc agitentur diſsipenturq́. Deq́ eadem inſtabilitate dictum Pſalmo altero ſupra LXXX. Vt arundinem vento expoſitam.

MENSVRA.

IN numo argenteo C. Mamilij, ab vna facie Mercurius cum pileo & caduceo, ab altera Mamilius ipſe cum arundine & cane, qui à pedibus illi allatrat. Su-

C pra canem literæ, LI. MEΤN. quæ omnia magiſtratum eius indicant, qui limitibus metandis præfectus fuerit. Arundo enim propter internodia, quæ modò pedum, modò palmorum ſpeciem præ ſe quandam refert, menſuræ ſignum habetur. Canis fidei, quam præſtare debet is, qui eiuſmodi negocio pręficiatur. Et à tergo Mercurius concordiam oſtendit, quæ ex ipſa limitatione ſubſequi debeat. De arundine id inſuper animadvertendum eſt, in hanc vſq́ diem aliquot Italiæ locis vſitatiſsimam menſuram pedum circiter ſenum vulgò Cannam vocitari. Id etiam animaduertas in literis numo impreſsis, MEΤN. vbi figura Τ Græcæ literæ, pro TA poſita eſt.

SVRDITAS.

SVnt qui ſurditatem oſtendi velint per arundinis panniculam illam denſam, oblongam, teretem, grauem, villo vti ſericeo præditam, ac arctiſsimè conſtipatam: eius enim flos, ſiue potius floccus, ſi aurem intrauerit, exurdat: ideóque pleriſq́ locis ſurdones vocitantur. Lanugines eas Latini pollulas appellarunt, ex quibus ſtrata fieri conſueuerunt, ſed quæ nihilo ſecius auribus noceant.

DE SINAPI. D

SEd iam quid ſibi Sinapis velit, inſpiciamus: quanquã, vt verũ fatear, eram partem hanc prętermiſſurus, quaſi ſuperfluam: quia poſtquam ſuper Sinapi ea collegerã, quæ noſtra præſtare poterat imbecillitas, venit in mentem mihi videre, ſi quid Theologi noſtri, præter, quos ſequimur, Gręcos, ea ſuper philoſophati eſſent, cùm ecce primo atq; ſecũdo ſtatim ſermone, qui Ambroſio attribuunt, comperi, & copioſe et eruditè, vtile ſalutiferumq́; ex ſinapi condimentũ eſſe confectũ: quod quidem ſiue Ambroſij ſit, ſiue cuiuſquã alterius, dubitare cœpi meum hoc, extãte illo, & fatuũ & inſipidũ fortè omnibus appariturũ. Poſtea cùm me collegiſſem, & alia me condiendi ratione vſum animaduertiſſem, multasq́; in domo Domini manſiones eſſe recordarer, & nullius generis vaſa in ea eſſe, quæ non alicui apta vſui eſſent, reſumpſi animũ, porrigente mihi manũ Origene, & pudenter, vt decebat, viridia hęc ingreſſus, alia quædam ſuper Sinapi, quæ Papyro tuo, clariſsime Beccadelle, ſubiungeres, tanquam ſpicilegus in vnum eundemq́; manipulum congeſta colligaui. Sed illud præmonebo, ſinapin ab Ægyptiis poſitam me non inueniſſe. Sacras verò noſtrorum literas, Gręcorumq́; veterum monumenta habere multa, E quæ noſtra ex eo locupletare poſſunt hieroglyphica. Quare non temerè feciſſe viſus fuero, ſi huius quoq; graminis ſignificationes explicuero.

FOECVNDITAS.

PRæcipuum aũt eius eſt ſignificatũ, vt ex tenui admodũ principio lætiſsimæ ſit feracitatis indicium. Vnde illud Aſſertoris noſtri dictum, Si quis habeat fidem quantum eſt ſinapis granum vnum, iuſſu illius montes transferri, eáque omnia fieri, quę nullius conatu imaginationéve effici poſſe videant̃. Exiguũ eſt enim ſinapis ſemen, & puſillo illud corpore ſcribit Athenæus: id tamẽ fœcundę terræ demandatum, quam diligens & laborioſus agricola poliuerit, omnium olerum maximum euadit, demumq́; abit in arborem vel volucribus ſuſtinendis idoneam. Talis quippe fœcunditas rerum ex antiquæ Theologiæ noſtrę lectione feraciſsimè provenit, cuius quidem ſemina primo aſpectu puſilla admodum vident̃, verùm vbi à perito agricola ſata fuerint, in immenſum coaleſcunt, augenturq́; in arborem, in ramos, et in virgulta vndequaq; prorũpentia, in qui- F bus aues cœli congregentur, vt in ſacris habetur inſtitutionibus. Aues igitur, hoc eſt, diſputatores, quod interpretatur Adamantius, quippe Rhetores, qui velut aues cœli leuibus pennis, verborum duntaxat elegantium nitore freti, diſciplinarum excelſa prius ſectari, & ardua quæq; appetere videbantur. Pennata enim Homero verba. Et per bracteatas argento columbæ pennas, ſermones Dei Theologi aiunt intelligendos. Huiuſmodi igitur Rhetorum alites, ſimulac noſtram in ſinapiñ inciderint, ipſis deniq; rationibus, & rei ipſius veritate allectæ, non ingratam ſibi ſedem in ea delegerunt. Ex cuius quidem ramis nõ admodum delicatè frondeſcentibus, vi tamen ſua conſiſtentibus, nullus fortè loquendi decor, ſed optimæ vitæ tantùm ratio, quæ ſola ſit appetenda decerpit̃. Quanquam Heſychius aues loco hoc Euangelico accipi contendit pro hominibus contemplationi deditis, qui ſi terrena aliqua tractare neceſſe habuerint, hoc eſt, ſi ſuper ſinapis ramo quieſcere contigerit, paulò pòſt tamen volatu repetito, non ignauiter in ſublime tollantur.

INTEL-

A INTELLECTVS EFFICACIA.

INdicat verò ſemen ipſum (vt nos quoque de puteo noſtro aliquid hauriamus) magnam altiſsimi intellectus efficaciã, quæ ſub exili ac propemodum cõtemptibili ſemine lectionis, vt multi putant, etiam fatuæ, deliteſcebat. Nam ſimulac ſemen id ori ingeſtum eſt, ac mandi cœptũ, acutiſsimi vi ſaporis os omne incendit, omnemque reliquorũ ciborũ fatuitatem temperat, condimẽtumque omne, cui admixtũ fuerit, mirificè cõmendat, commanducatũ pituitã capitis purgat, perque os egerit. Sic ſacra lectio grauedinẽ intellectus emendat, abſtergitque, vt purificatus per os, quippe per doctorũ verba, diuina poſsit myſteria deguſtare. Nam, vt ait Horatius, *Nemo adeò ferus eſt, vt non miteſcere poſsit,*
Si modo culturæ patientem commodet aurem.

Sed quid indigemus Horatio? cùm Dominus noſter dicat, Scrutamini Scripturas: quas ne faſtidiamus, vtpote quæ nonnullis guſtu aſperiores videantur (fuerunt enim qui dicerent, Durus eſt hic ſermo) ſinapis huius condimentum efficiet. At lachrymas ciet, quod illi obiicit Poëta quidam, dicens:
Séq; laceſſenti fletum factura ſinapis.

B Sed ò dulces lachrymas, nulla ſalſuginis amaritudine vitiatas. O' amœniſsimã lachrymarum vallem, ò iucundas, ò amabiles, ò ſemper appetendas lachrymas, ſi quis ita ſit felix, vt lectulum vbique ſuum lachrymis irroret, eas inſtar panis ducat, & ad ſurrectæ Crucis conſpectum, confixique in ea Seruatoris noſtri lachrymulam ſaltem vnam aliquam expreſſerit, quam videat Dominus erumpentem. Quid verò ſi vberiores fuerint, & donec omnis totius corporis inareſcat humor, emanare non deſinant? Quicunque enim ita ſeminarit in lachrymis, lætiſsimam frugem poſtmodum eſt in exultatione demeſſurus. At inde nomen ſinapis habet, quòd olfactu luminibus officiat. Nam etymon illi παρὰ τὸ σίνεσθαι τὰς ὦπας, vt medicorum tradit diſciplina. Vnde acrem, & incommodam eius naturã inceſsit Græcus Athenæus. Fac olus id infeſtum oculis, & pernicioſum: noſtrum, quod ex agro Domini colligimus, cor in primis exhilarat, cerebrũ illuſtrat, oculos aperit, vt videant ſicut Agar fontẽ aquæ viuæ: paulatim lenit, & ad ambroſij vereque cœleſtis cibi guſtum reddit idoneum: faucium aſperitatem emollit, vt nullius vnquam vuæ afficiatur incommodo. Prodeſt etiam ſine ficu adhibitum
C auribus, vt illæ angelicæ etiam fiant harmoniæ capaces. Alopecias emendat, omnemque pruritum extinguit, vt nullo prorſus vitio contaminatum corpus offerre Deo properemus. Contra lepras inungitur. Quid enim aliud lepra in ſacris monumentis, quàm vitiorum ſordes, malæque conſuetudinis contagiones?

FIRMITAS DOCTRINÆ.

QVid autem illud, quòd ſemel ſatum difficulter extirpari poteſt? Nam ſemina ſimulac decidêre, haud ita multò pòſt & virent, & feraciſsimè pullulant: vnde doctrinæ ſtabilitatem, & propagationem ex eo poſſumus interpretari. Nam qui ſemel noſtræ huius ſinapis ſuauitatem guſtare cœperit, ab ea nũquam amplius, tanquã Vlyſsis comites à loto, auelli poterit. Pullulabit in corde quotidie caulis amœniſsimus, totaque ſpiritus conceptacula ſeminibus his cõfarcientur, neque hunc proculcabit lupus, aut vrſus, aut rugiens leo: non effrenis equus, non taurus ferox, non doloſa vulpes in pabulum abſumet: non frigus aduret, non æſtus deſiccabit, non aratrum denique contundet: virebit in dies magis, & ad procellas & conculcationes omnium tanquam inſuperabile crocum lætius proueniet.

EXPERGEFACTIO. D

AD hæc ſinapis expergefactum ac minimè ſomno grauatum ſignificat intellectum: ſiquidem terreſtris illa contra lethargos, deraſo prius capite, illinitur. Noſter hic ſinapiſmus deraſo circumciſoq; cordi contra huiuſmodi morbum admouetur. Quid enim aliud lethargus eſt, niſi ſomnus inexpugnabilis? Atqui quotidie vt vigilemus, vt Deo preces allegemus, ſuaui huius noſtri pungimur acrimonia. Guſtu eius ſcimus quando hora eſt de ſomno ſurgere, ne grauati eo, longæ ſcilicet deſidiæ indormientes, obtorpeamus ignauiter. Non galli cantu, non æris tinnuli ſtrepitu, nō vllius ortu ſideris indigemus, vt mane, ſed planè mane excitati corpus ſtrato corripiamus, atq; tunc, & in dies ſepties laudes Deo concinamus.

SVBLIMIVM APPETITOR.

QVid verò quòd per ſinapis ramuſculum, quem quis ore decerpat, mentem & cogitationem in ſublime ſeſe attollentem accipimus? propter præſentaneam excitandi virtutem, quam in eo ſemine Pythagoras maximè omnium admirabatur, qui vix illius terreſtris folia deguſtauerat, præcipuo tamen vnum illud amore proſequebatur, B quòd vim eius in ſublime ferri conſpiciebat, perinde ac ſi in cœlum niteretur, cùm per nares in cerebrū penetraret, omniaq; hinc purgatiora, & ad viſum mentis vegetiora fieri aſſeueraret. Maximè itaq; ſtudendū, vt cibos omnes oleris huius intinguamus pulmentario, cùm præſertim modico eius in ollam iniecto, legumina omnia, vt Democritus ait, facillimè decoquantur. Agitè igitur, agitè ferculis omnibus, tam æſtate quàm hyeme, tam mane quàm veſperi, vel grana, uel ſuccum eius admiſceamus. Vtuntur hoc libenter probi omnes, hoc Pontificiis cœnis adhibuit aſsiduè Clemens VII. Nulla enim vnquā vel publica vel priuata cœna eſt ab eo inſtituta, quin noſtræ huius ſinapis agricolæ politoresq; plenis adſtarent calathiſcis: iucundumq; inter eos certamen oriretur, quis eorum id melius vel ferere, vel condire didiciſſet. Idem nobis faciundum, vt noſter exemplum nobis Pontifex dedit, vt ita nos neq; fames occupet, neq; ſitis etiam moleſtet: ſupra enim nectar, ſupra omnem, quod aiunt, ambroſiam cibus hic, & melle & fauo ſuauior, mortalibus ad vitam eſt omnibus profuturus. F

FRANCISCO FANTONO BIDIZOIENSI, MEDICO SALODIANO, DE IIS QVÆ PER CÆPE & Hortenſia quædam alia ſignificantur,

EX SACRIS ÆGYPTIORVM LITERIS, PIERIVS VALERIANVS.

QVantum riſurus ſis, Fantone doctiſſime, ſuper apophoreto noſtro, non ſum neſcius, quippe qui odoratiſſima ſuauiſſimaq; citria, Salodiana ſcilicet, quibus nuſquam precioſiora naſcuntur, à te dono acceperim: ego contrà Cæpe, alliúmq;, tam olida, tam inſuauia tibi & Medico Salodiano redonare cogitarim, reliquorúmq; olerum corbes, quorū tu iſtic vel hortos integros vno aſſe comparare poſſis. Sed quid facias? non eadem ſunt omnibus ingenia. Attamen ſi quanti hæc, qualiacunq; ſint, mihi ſteterint noueris, fortè non ita vilia eſſe dona æſtimabis. Non enim cælo noſtro hæc naſcuntur, ſed ex Aegypto intima hucvſq; magno portorio transferuntur. Neq; ſperandū vt hìc ſata his ſimilia renaſcantur, quia talia ſunt, vt in alieno ſolo ſemina corrumpantur, vel omnino degenerent. Dices: At

malo

A *malo ego noſtratia, ſapores quorum & cognouimus, & quibus apta condimentis ſint, toties experti ſumus. Sed vide ne fallaris, priuſquàm noſtrorum experimentũ facias. Memineris Aegyptios olim & doctrina, & ingenio plurimũ claruiſſe, neq; temerè ex tota Græcia viros ſummos doctrinæ nomine ad eos tranſmeaſſe, cùm tamen ij cæpe tanti facerent, vt id numinis loco coluerint: quod à tam celebri natione factum nos minimè ridiculum exiſtimare debeamus. Utcunq; autem, ne hîc totam Commentarij rationem alieno loco explicandam ſuſcipiam, ex ipſo omnia loco ſuo videnda tibi propoſui, quorũ multa licet antiquitate iam obſoleuerint, ſolent tamen vel eruditis aliquam afferre delectationem, quæ veteres quomodocunq; tradiderint, propterea quòd exquiſitioribus iuniorum inuentis magis ex comparatione gaudere conſueuerimus.*

DE CAEPE.

OLera igitur & ſagminea quædã collecturus, ordiar à Cępe, propterea quòd inter herbarum, bulborum, caudicum, ſurculorumq; genera memoriam ſibi primam cæpe apud Ægyptios vendicauit: quin etiam inter hortenſia eorũ numina principatum prorſus obtinuit.

B LVNA.

EA enim tota lunaris eſt: cumq; nullum apud nationem eã numen veſaniore cultu habitum fuerit quàm Luna ipſa, in vnius Lunæ honorem cæpe coluerunt. Nam vt taceam quòd ea diſſecta multiplicem Lunæ ipſius effigiẽ, & quas Græci φάσεις nuncupant, omnes oſtentat, ſiue ea curuata in cornua, ſiue æqua portione diuiſa, ſiue protuberet, ſiue quotidiana facie varia ſinuet, nunc immenſa ſit orbe pleno, ac repentè nulla. Habet autẽ cępe hoc peculiare, quod Plutarchus quarto in Heſiodum Cõmentario tradit, vt reuireſcat & cõgerminet decedente paulatimq; deficiente Luna, contrà autem inareſcat adoleſcente, quaſi ipſa pro alimẽto corpus exponat ſuum. Quamvis rem lõgè aliter acceperint Peluſiotæ, qui cæpe profanum adeò exiſtimarint, vt cibum eius pollutũ eſſe crediderint, ideoq; menſis inferri vetuerint, propterea quòd ſolum olerũ omniũ contra Lunæ aucta atq; damna vices minuendi & augendi habeat cõtrarias. Quòd verò cibus tam acris tamq; vehemens in menſarũ etiam delicias venerit, Socrates apud Xenophontẽ Philoſophorũ ſympoſio, bellatorũ vires acriter eam exci-
C tare dicit, & eius eſu vino commendationẽ augeri, ibidẽ legas. Laudat eas etiã quiſquis ille eſt Apitius, quòd ad omnia cõdimenta optima ſit & idonea. Quanquã Morus ille Florentinus, cognomento Nobilis, paraſitorum omnium, quot ſunt, quotq; fuerunt, feſtiuiſsimus, cùm cæpas Pontificiis Leonis X cœnis auidius appeti, trucidariq; indigniſsimè ferret, aſpera declamatione contra oleris eiuſmodi eſitationẽ invehi ſolitus eſt, impios, impuros, inteſtabiles eos omnes dictitare atq; reprehẽdere, qui humanũ corpus tã puro elementorũ cãdore mũditiaq; compactũ ab optimo maximo numine, dignitate, facieq; ſibi perq; ſimili fabrefactũ, quod idẽ ipſe rerũ opifex ſpiritu afflaſſet ſuo, flãmeisq; ſtellarũ ſcintillis animaſſet, iſti per ſpurciſsimũ cęparũ alliive cibũ, maleolenti & vſqueadeò fœtido putore cõtaminare, fęce tam ſordida, tam profana polluere, ipſius demũ ſanctioris animalis animã reddere diis hominibusq; abominabilẽ cõniterentur.

PROFANVM.

SEd vt ad Ægyptiaca noſtra revertamur, alia inſuper afferẽ cauſa, cur profanũ hoc apud aliquos olus haberetur: ſed ea fabuloſa, atq; ex vulgo ſumpta, forſitan à calũniatoribus in eius gentis irriſionẽ excogitata. Aiunt enim cępis ideo

non veſci Ægyptios, quia Dictys Iſidis alũnus, dum has in Nili ripa enatas auellere conaret, in amnẽ decidiſſet, extinctuſq́; hac inde ſit memoria coli cœptus, vt olus id, quaſi necis patratæ cauſa, profanum haberetur. Alij rem in religionẽ convertêre, quòd numen vltione ea ſeſe improfanabile eſſe commonſtrarit. D

L A C H R Y M Æ.

ID non omiſerim, apud quoſdam cæpe lachrymarum hieroglyphicum fuiſſe, eaq́; de cauſa imperatum eſſe à Biante philoſopho Alyatti Regi cum ad amicitiæ ſuæ fructũ amicè benevoleq́; accerſenti, vt cæpe veſceretur. Ita enim tetricum eius philoſophi dictum ferunt: ἐγὼ ἀλυάττῃ κελεύω κρόμμυα ἐσθίειν. Nam quòd cæpe oculos acriter mordeant, lachrymaſq́; vel ſola contrectatione cieant, omnibus exploratum: apteq́; Columella lachrymoſam eam vocat. Iam & Dionyſius apud Ariſtophanem interrogatus, cur ita fleret, cæpe olfacere ſe reſpondit, & ea de cauſa κρόμμυον Græcis dicitur, ὅτι κόρας μύειν τοὺς ἐσθίοντας, quòd comedentes iubeat oculorum pupillas occludere. Dantur verò remedio contra caliginẽ oculorum, quòd eam vel olfactu purgent.

PER INIMICITIAS ILLVSTRATVS.

SI quis verò velit quempiam indicare, qui ex inimicorum obtrectationibus & iniuriis creuerit, longeq́; illuſtrior atq; potentior euaſerit, quo aduerſaria magis vis in eum incubuerit, pro hieroglyphico ſurculum roſæ flore prçditum, emergentem è cæpe figurabit. Experimento ſiquidem comprobatum eſt, roſas violaſq́; iuxta cçpe vel allium ſatas, fragrantiores fieri: ita vnius fœtorem ad alterius beneolentiam conferre. Tangit rem Plutarchus, vbi ea recenſet commoda & vtilitates, quas conſequi poſſumus ex ſuſceptis inimicitiis: fieri quippe nos vigilantiores ad vitia declinãda, & ad virtutem capeſſendam ardentiores, atque in his omnibus maiori conatu laborare, vt quæ veram gloriam paritura ſint, omni ſtudio ſolicitudineq́; complectamur. E

ALLIVM.

M I L I T I A.

VNum tantùm ex allio hieroglyphicum inueni, vt per id militiam intelligamus, propterea quòd & allium & cæpe cibum eſſe militarem conſtat. Atq; hinc prouerbiũ apud Sudam, neq; alliũ, neq; fabas eſitandas, iis qui tranquillum ſibi vitæ ſtatum propoſuêre: per ſummotum allium, bellica negocia dimittenda: per fabas, ciuilia non attingenda, quæ latius in Fabç Cõmentario explicuimus. Sed quod ad militarem cibum attinet, Ariſtophanes, Equitibus, milites memorat, qui coëmptis alliis & cæpis naues inſcenduſent. Et chorus iam antea Alantopolam incitans dixerat, Vt inalliatus ſtrenuè magis pugnes. Neque rem tantùm bellicam adiuuat allium, ſed ruſticæ etiam opem affert. Siquidem, vt Africanus ait, oleum in quo allium contritum fuerit, mirè prodeſt vitibus eo obvnctis, ne pediculos gignant: & abſq; oleo tritum oblitumq́; arborum truncis, ne ab erucis infeſtentur, opitulatur. F

RAPVM. SOL.

APud Ægyptios ſacerdotes veluti cæpe Lunæ, ita rapum Solis erat hieroglyphicũ, numinibuſq́; alterum, & alterum ſuis dedicabantur: corpus enim rapi ſolidũ, immutabilẽ Solis effigiem refert: veluti cæpæ, vti dicebamus, multiplicitas illa tam multiformis tunicarum, Lunæ varietates oſtendit. Sanè autores ſunt rapum è plumbo dicatum olim fuiſſe

A in templo Apollinis Delphici, quod Phœbei corporis ſoliditatem oſtenderet.

FVNGVS.

ET fungus neſcio quid ſapit hieroglyphicum, qui tametſi apud Ægyptios, quos ſequimur, nuſquam apparet, apud Græcos tamen & Latinos non illepido celebratur ſignificato.

REPENTE QVID ET INSPERATO FACTVM.

NAm id pręcipuum fuit, eſtq́ adhuc apud omnes hieroglyphicum fungi, vt quotiens noui aliquid pręter expectationem repentè factũ apparuerit, fungum id dictitemus. Poëtas quippe funginos, oratores, hiſtoricos, philoſophos, Iuriſconſultos vnius tridui ſtudio autoritatẽ indeptos, et quę plurima ſub Leone X. P. M. miracula vidimus, nocte vna præſtantes aliquot, tanquã in Parnaſo ſomniaſſent, haberi cœptos, eoq́ proceſſum temeritatis, vt ex iis nonnulli milites etiam ſibi compararint, qui non applaudentibus mortem minitarentur:

At rerum natura parens nil edere magnum,
B *Spectandúmq́ ſolet, longo niſi tempore adultum.*
Ipſa etiam maiora ſuos animalia partus
Iuſſa diu geſtare, decem bos Luca per annos
Parturit, ingentem prolem paritura, niténſq́
Dentis ebur, decora ampla virûm, decora ampla Deorum.

Sed vt ad funginos revertamur, proverbiũ eſt, quod de re ſubitaria & inſperata fertur in primis, nocte vna fungum naſci. Quare apud Dionem legas, Traiani vita, fungum quendam magnum in Decebalis caſtris à barbaris circumlatũ, Latinis etiam literis inſcriptum. Literas non ponit autor, ſed ex iis quæ ſubſecuta ſunt, manifeſtè percipitur, admonitionis aliquid id fuiſſe, cauendum ſcilicet Traiano, ne ſe tantis támq́ ferocibus copiis committeret: repentè enim oriri ſolere, quod nemo vnus vnquam expectaſſet. Quod vt exiſtimem id admonet, quòd in eo exercitu vociferationes etiam exaudiebantur à Buris præcipuè, atq́ aliis gentibus cum Romanis ſocietate coniunctis, Traianum ad pacem hortantibus, & vt ſaluis rebus retrò domum abiret admonentibus.

C

FATVITAS.

APud Plautum, Bacchidibus, fungus fatuitatis, & ſtupidæ admodum credulitatis hieroglyphicum eſt:

Adeon' me fuiſſe fungum, vt illi crederem?

Quod quidem ſignificatum Nicobolus eadẽ fabula manifeſtius declarat, dum ſe omnes quicunq́ vbivbi ſunt, qui fuêre, quiq́ futuri ſunt poſthac ſtulti, ſtolidi, fatui, fungi, bardi, buccones, blenni, anteire longè ſtultitia & indoctis moribus profitetur. Et prius de re nihili Chryſalus:

Tanti eſt, quanti eſt fungus putridus.

DE CVCVRBITA.

CVcurbitam apud Ægyptios non inueni in ſuas literas receptã, apud alios tamen in hoc genere minimè prætermiſſam.

SPES INANES.

NAm apud Onirocritas cucurbita ſpes inanes præſagit, vtpote quę cùm ventricoſam admodum ſpeciem prę ſe ferat, multumq́ identidem nu-

trimenti polliceri videatur, illud tamen & tenue, & niſi condimento aliquo iuuetur, egregiè fatuum eſt. D

SALVBRITAS.

NEc tamen cucurbitæ fautores deſunt, vt qui pro ſalubritate poni eam contendunt, anſa, vt puto, capta ex prouerbio, κολοκύντης ὑγιέστερος, quod ex Epicharmo ſumptum memorat Athenæus.

DE PAPAVERE.

PApauer nonnulli inter ſegetes enumerãt, propterea quòd Maro id Cereale dixerit: quaſi non & olera, & edulia omnia terra naſcentia, Cereris eſſe munera cognoſcant. Ab hac igit parte ſignificata eius exordiemur.

CERES.

PApauer quidem Cererem, atque adeò terram omnẽ humano cõmercio habitatam, hieroglyphico ſuo referebat: nec quidem hoc vna tantùm de cauſa: orbicularis enim figura eius perinde ac terræ, protuberat vndecunque, conuallibus quibuſdam veluti ſubſidentibus, montium quodammodo iugorumque ſpecie, locorumque reductorum effigie: interiora denique folliculis quibuſdam diſtincta gerit, veluti etiam nationes hominum & fluuiis, & montibus, et vrbibus diſpertiuntur. Innumera præter hæc includit ſemina, eſt & hoc terræ benignæ proprium. Nec quidem hoc cibũ, niſi concutiatur, obtundatur, & ventiletur, emittit: nec terra, niſi exaretur, ſarriat, vertatur, obteratur, multiſque modis excutiatur agiteturque, quicquam proficit. E

IVSTITIA.

PRopter verò receptacula æquis inter ſe interuallis diſgregata, iuſtitiam, ac legumlationem, quæ Cereri attribuuntur in primis, hieroglyphicè commonſtrat: eaque de cauſa dea ipſa & legifera, & iuſtitiæ autor appellata eſt: ſiue, vt arbitrantur quidam, propterea quòd ſementia penes ſe depoſita magno cũ fœnore reddere conſuerit. Sanè Virgilius & his & quæ ſuperius dicta ſunt conſideraratis, non immeritò Cereale papauer appellauit. Sunt qui nihil, quod ad eruditionem faciat, inueſtigantes, Cereale papauer à Poëta dictum autument, quòd Cererem in Proſerpina filia conquirenda cibos ſibi ex papauere confeciſſe tradant, quaſi per ſomnium ea fuerit inueſtiganda, quæ meræ ſunt nugæ. F

VENVS.

APud Sicyonios Venus, vt autor eſt Pauſanias, cum papauere in altera ex manibus contento figurabatur, quod dubio procul ad ſeminij copiam referendum eſt. Nam quantum ad amorem pertinet, in altera manu malum habebatur, quo de Cõmentario ſuo dictum. Erat verò eius deæ ſtatua auro eboreque fabrefacta, in ſummo cuius vertice poculum inſidebat: quod hieroglyphicum eò ſpectat, quòd maritum Græci, vel dicere velimus amatorem, potionis nomine nuncupabant: πόσις enim vtriuſque nomen, & πόθος Platoni amor.

AMOR.

NImirum autem papauer florens amoris indicium habetur apud ſortilegos, cuius quidem folium qui amoris periculum facere volunt, pugno ſuperponũt, alteraque paſſa manu illud allidentes, ex crepitu coniiciunt quod quærebant. Explorant enim, an amantes redamentur: nam quo clamoſius inſonuerit, eo ſe magis amari putant: quòd ſi ſonus oblanguerit, contemptui ſe habitos arbitrantur: cuius rei tum alibi, tum eo loco meminit Theocritus:

ἐν

A οὐδὲ τὸ τηλέφιλον ποτὶ μαξάμενος πλατάγησεν, ἀλλ' αὔτως ἁπαλῷ ποτὶ πάχεϊ ἐξεμαράνθη·
quod vno dici poteſt verſu: *Nec ſupercuſſo crepuere papauera pugno.*

GENTES.

HVmani verò generis hieroglyphicum præ ſe ferre videtur, non ex iis tantùm quæ ſuperius de granorum diſſepimentis dicta ſunt, ſed ex eo etiam conſtat, quòd compitalibus, quæ in compitis Laræ, ſiue Larundæ, vel Maniæ Larum matri fiebant, humana capita ſacrificabantur. Sed Iunius Brutus conſul ſacrificij genus abominabile & abhorrendum, ſuppoſitis puerorum loco, allij papauerisq́ue capitibus, celebrandum inſtituit.

CAPITA.

ESt enim illud haud obſcurum papaueris ſignificatũ, vt omnino capitis hieroglyphicum habeatur, adeò nullus olerum fœtus inſigniore capitis honore conſpicuus eſt: fortè vaſtior fructus cinaræ, ſed aut ſpinarum, aut integumentorum, quibus confertim circumuallatur, aſperitate horridior, cùm papaueris & læuore delicatus, & Regia corona redimitus, maieſtatem quandam præ ſe ferat. Iam & apud interpretes Theocriti μήκων λέγεται ἡ κεφαλή. Sed mihi videtur locus
B cus potius ex hiſtoria deſumptus, vbi Tarquinius cognomento Superbus, per hortum inambulans, nullo reſponſo dato ei nuncio quẽ Sextus eius filius, quid ſibi agendum in Gabios eſſet ſciſcitatũ miſerat, tantùm baculo eminentiora papauerum capita decutiebat. Ex quo Sextus intellexit, proceres populi paulatim ſummouendos. Sed hoc vetus fuit Corinthiorum exemplum, à quibus oriundi Tarquinij. Siquidem ferunt Periandrum, qui Corinthi tyrannidem exercuit, cùm per fidum nuncium Thraſybulum Mileſium conſuluiſſet, quanam arte, quáve vi ſibi principatũ ſtabilire poſſet, nullum ab eo reſponſum accepiſſe: vidiſſe enim ſe tantum nuncius memorabat, eum in campum triticeæ ſegetis ingreſſum, eminentiores ſpicas baculo decuſsiſſe, atque ita Periandrum inſtructum, capitibus ciuitatis cæde & exilio ſublatis, tyrannidem occupaſſe.

DE VERBENA.

CApitis, q̃d in papauere eſt, ſignificatũ, verbenę reminiſci facit, in qua de capite identidẽ nõ incurioſa & nunc eſt, & olim fuit inueſtigatio.

CAPITA DEORVM.

C VErbenarum faſciculi puluinaribus dicati, Deos apud veteres ſignificabãt. Struppos eos vocitabant. Erat verò mos olim dona eiuſmodi Deorum capita nuncupare. Sanè apud Tuſculanos faſciculus, vel corona herbacea impoſita puluinari Caſtoris, ſtruppum vocabatur. Alij ſtruppum idem quod ſtrophium intellexerunt. Vnde apud Faliſcos ſtruppearia nuncupabãtur feſta, quibus ambulabant coronati. Atteius Philologus Græcum eſſe vocabulum ſtruppum putat, quippe στρόφιον, & inſigne fuiſſe, quod ſacerdotes in capite ornando geſtarent, ſiue ea corona eſſet, ſiue aliud geſtaminis pro corona: de quo videndus Feſtus, ſed in codicibus emendatis.

DIVI PRÆCVRSORIS CAPVT.

NOn temerè verò in noſtram vſq; diem mos pleriſq; Italiæ ciuitatibus perdurauit, vnã è verbenis ſpeciem, eãq; & grandiorem & odoratiorem in D. Ioannis Pręcurſoris memoriã celebrare. Herba enim ea lato folio eſt, criſpatóq;, aſpera admodum lanugine, coloris cineritij, multis ſciſſuris corrugato, acutiſſimi odoris ac periucundi, caule pręalto, ramoſo, quadrangulari, puniceis floribus ad bugloſſæ propémodum ſimilitudinẽ condenſatis, intra quorum calices

grana quatuor ſingulis, veluti panici papauerisve reperiunt, quibus excuſsis pe- D
diculo pars adiuncta remanet, quaſi quædam macilenti capitis effigies, idq; D. Ioannis caput vulgus dictitat, herbamq; eius nomini dicatam, non ſine pietatis oſtentatione puluinaribus imponit, eademq; priuatarũ ędium ianuas parieteſque ornat, tanquam amuletum ſit minimè contemnendum. Nec me latet verbenas pro quibuſcunq; ſagminibus in ſacris acceptas, & coronationũ ritibus herbas quaſcunq; è Capitolio decerptas, pro verbenis habitas: ipſam autem verbenam multis à Dioſcoride nominibus appellatam, & quæ ſuper ea plurimi ætate noſtra conſcripſere, quæ hîc repetere ſuperfluum eſſet.

NOVA NVPTA.

QVi verò puellam pingũt verbenam ſub amiculum occultantẽ, hieroglyphicum huiuſmodi nouam nuptam ſignificare tradunt. Siquidem mos erat nuptiarum ſacro faciendo, vt noua nupta corollam de verbenæ floribus à ſe lectis ſub amiculo geſtaret. Sunt & alij verbenæ ſiue verbenacæ, vſus, aliis atq; aliis antiquorum cæremoniis, magicis etiam eluſionibus accommodati: ſed nos ea tantùm delibamus, quæ ad alicuius hieroglyphici ſignificationem pertinent.

DE FILICE.

B

VOLATVS.

FIlix quoniã Struthiocameli pennis aſsimilatur, ſunt qui volatũ per herbam eam figurare cœperint, quod mihi non vſquequaq; approbatur. Nam licet vnaquæq; penna volatus hieroglyphicũ ſit, inſtrumentumq; eius rei proprium, cùm tamen manifeſtum ſit Struthiocamelũ ex omnibus alitib. vnũ, ob vaſti corporis molẽ, vix poſſe ſeſe humo attollere, alis verò vti ad curſum tantũ adiuuandũ, congruũ mihi non videtẽ ab eo ſignificatũ id deſumere, quod ipſe ſibi natura repugnante præſtare minimè poſſit. Sed de Struthiocamelo ſatis inter alitũ ſignificata. Id de filice proditum, non Struthiocameli tantũ cauſa herbam eam Pteryga vocari à Græcis, ſed quòd in vniuerſum foliũ eius ſit pennis alitũ ſimile: de quo & Dioſcorides & alij plura.

SECVRITAS.

MAgis aũt placet illud quòd ſecuritatẽ per filicis hieroglyphicũ indicari quidam memoriæ prodiderũt, propterea quòd eius herbæ odor ſerpentes fugat, animantiũ quippe genus omnino pernicioſum: eaq; præcipuè de cauſa ruſtici eiuſmodi foliis grabatos ſuos farcire conſueſſe, vt interpretes Theocriti tradiderunt. F

ODIA CAPITALIA.

ID etiã eſt filicis hieroglyphicũ, vt arundini adalligata capitales indicet inimicitias: adeò cũ inter ſe diſsidẽt, vt altera alterã enecet, coronę modo circundućta, vulneribusq; alterius ſtirpe factis, cõtuſa altera & impoſita efficacißimè medeatur. De quibus ita Celſus: Peſsima ex ſurculis arundo eſt, quia aſpera: eadẽq; offenſa etiã in filice eſt, ſed vſu cognitũ eſt, vtrãq; aduerſus alterã medicamẽtum eſſe, ſi cõtrita ſuperimponatẽ. De diſſenſione ita Plinius: Filices aiunt nõ renaſci arundine ſectas, aut exaratas arundine vomeri impoſita: ſimiliter & arundinem exarari vomeri impoſita filice pręcipiunt. Quod verò ad ſupradictam pertinet medicinam, apud eundem lib. XXIIII. cap. XI. eadem quæ Celſus tradit, legas.

DE ABSINTHIO.

QVid ſibi vellet Abſinthium de ſauo mellis enatum, in Apis Commentario Lucretianum ſecuti carmen indicauimus: nunc quid ſimplex ſibi velit, exponamus.

SALV-

A SALVTIFERA CASTIGATIO.

SIgnificat enim graminis huius hieroglyphicum obiurgationē, quæ cuipiā ſalutē attulerit, qua ſcilicet increpitus qui tota aberrabat via, prolapſus in ſcelerū voraginē, in meliorē mox regreſſus ſemitā, abiectis à ſe vitiis, vitā inde degat inculpabilem. Amariſsimum eſt enim abſinthiū guſtu, perinde ac obiurgationes vnicuiq; videntur acerbę, ſed ſi hauſtū non reuomatur, omnē perpurgat inteſtinorū fęcem: contrà verò mel, quæ placidæ ſunt adulationes, bilem auget. Dicit enim Horatius ex medicorū dictatis, Dulcia ſe in bilem vertūt, ideóq; hominē in morbi alicuius incōmodum trahūt: qua de re ſatis in Ceruo, qui fiſtulæ ſonantis adulatione deceptus, venatoris iaculum in ſe directū minus aduertit.

SACERDOTIVM.

ERat verò abſinthium marinum, quod quidam Seriphium vocant, ſacerdotum Iſiacorum geſtamen: huius enim ramum illi præferre ſolenne habebāt oleaginorum ramorum loco, vt apud Dioſcoridem lib. III. Quod verò Seriphium abſinthium, quod & marinū dicitur, autor idem, neq; non Plinius aiunt
B Taphoſiri in Ægypto lætiſsimè prouenire. Taphoſirin vrbem Stephanus ideo dictam ait, quòd ibi ſepultus ſit Oſiris.

SANITAS.

QVòd verò poculum abſinthij quadrigarum agitatoribus propinatū legas, indicat id Latinarum victorem: his enim feriis qui quadrigis vicerat, abſinthium in Capitolio bibebat: idq; maiores noſtri ſanitatem interpretabantur, quod magni ſatis præmij loco dare ſe profitebantur.

HYSSOPVS. ELVTIO.

HYſſopus in diuinis literis hieroglyphicū eſt gratiæ ſpiritalis, per quā inquinati labe aliqua eluimur. Eius aſpergine mundatur quoddam lepræ genus. Lepra paſsim humana delicta ſignificat, ſiue peccatorum maculas appellare libeat. Hinc apud Pſalmographum, Aſperges me Domine hyſſopo, & mūdabor, habetur. Eucherius eam pro humilitatis patientięq; hieroglyphico ponit, propterea quòd humilis admodum herba eſt, & lapidi, cui naſcendo adhęreſcit, adſtricta: cuius radices ſaxum etiam dicuntur
C penetrare. Ipſa verò præcipuè pulmones curat. In pulmone ſedem habere dicitur ſuperbia, in quo ſcilicet tumor, & anhelitus. Cicero de natura Deorum: In pulmonibus ineſt raritas ad hauriendum ſpiritum aptiſsima. Quòd verò ſpiritus pro ſuperbia vel animi elatione ponatur, idem oratione pro P. Sylla: Res geſtæ credo meæ me nimis extulerunt, & mihi neſcio quos ſpiritus attulerunt. Ibi autem apertius: Nunc Capuæ Campano præſidio ac regio ſpiritu cùm viderem, Bloſios illos mihi videbar videre, ac Iubellios.

DE ASPARAGO.

EX ASPERITATE SVAVITAS.

MIte aliquid & lene, quod ex aſpera duraq; re proueniret, ſignificare qui vellent, hieroglyphicum Aſparagi faciebant, ſurculum quippe iam maturum & ſeminibus inſtructum. Nam ſpina eſt, quæ ſemen illud fert, quo ſato molles inde aſparagi ſuccidantur. In Bœotia ſanè qui nouam nuptam comebant ornabantq;, eam ſpinoſo aſparagi frutice coronabāt, quoniam, vt apud Plutarchum eſt de Coniugali vita, ſuauiſsimū ille fructum de aſperrima ſpina producit. Sic vxor viro primā illius aſperitatē ac duri-

tiam minus aſpernanti, dulcem poſtmodo & ſuauem conuictum præbet. Qui D
verò, vt idem Plutarchus, primas virginum rixas ferre nequeunt, ſimiles profectò ſunt iis, qui prima vuarum acerbitate offenſi, eas etiam cùm maturuerint, abhorrent.

CITO' CONFECTVM.

ATque hæc de ſpina. Teneriores verò coliculi ſignificatum habent rei quamocyſsimè paratæ, vel ipſius Auguſti dicterio, cui frequentiſsimũ illud erat dicere, Citius quàm aſparagi coquantur, cùm quid momento minimo properatum innuere volebat. Ita illud apud Dioſcoridem animaduertendum, ἐπ' ὀλίγον ἑψηθεὶ, quod in antiquiſsimæ traductionis codice, Latina quidem phraſi, ſed literis Longobardicis ſcripto, quem perlegi Florentiæ, quemq́ue Marcellus tranſlationis ſuæ ducem habuit, breui coctura elixum, legitur. Philemon Comicus, victitantibus aſparago, perinde ac thymo etiam ac cappari, extenuationem corporum videtur exprobrare, vbi ruralis parſimoniæ pœnitentem virum in ſcenam producit, querentem ſcilicet quòd rus, vt medici, conuenientia ęgrotis tantùm eſculenta ſubminiſtret. Addit illud: καὶ νὴ τὸν Δία B

τὰ πετραγῶα ταῦτ' ὀφέλεια, κάππαρις,
θύμους, ἀσπάραγους, αὖ τὰ τοιαῦτα γε δέδοικα
μὴ λίαν ἰσχναίνοντες με ποιήσῃ νεκρόν·

quorum verſuum hic eſt ſenſus: *Atque per Iouem*

Innata petris obſoniola capparim,
Thymumq́ue & aſparagum, & alia huiuſmodi,
Quàm vereor, extenuatione præ nimia,
Ne me cadauer exanimum humi deſerant.

Quòd verò Philemon τὰ πετραγῶα dicit, vide apud Dioſcoridem quoque in petroſis naſci aſparagum, nulla facta de ſatiuo, quo nunc plurimũ vtimur, mentione.

DE CAPPARI.

SEd quod ad Capparim attinet, ad hanc Philemonis ſententiam facit Dioſcoridis locus, qui eam nulli rei dixit eſſe vtilem, nempe adeò tenue eſſe nutrimentum eius, vt nullam afferat vtilitatem.

DE MANDRAGORA.

MVlta ſuper Mandragora dicenda eſſent, ſed ea vel inſuauia, vel abhorrenda: quare in iis quæ humano generi perniciem afferunt, temperamento vtendum eſt, quoniam etiam neſcire quædam inter virtutes reponi ſolet. F

SOMNICVLOSVS.

ID omnino non diſsimulabimus, ſomniculoſum hominem per id genus herbam ſignificari, propterea quòd vis eius media eſt inter venenũ & ſoporem. Nam ſi quis vinum ea medicauerit, bibentem in profundum adeò ſomnum iniiciet, vt expiraſſe credatur, memorabili Annibalis exemplo, qui miſſus à Carthaginenſibus in Afros qui rebellauerant, non ignarus ille gentem eſſe vini auidam, magnum eius modum mandragora permiſcuit, mox leui cum eis commiſſo prælio ex induſtria ceſsit, nocte inde intempeſta relictis intra caſtra quibuſdam ſarcinis, & eo vino quod infecerat, fugã ſimulauit: cúmque Barbari occupatis caſtris gaudio effuſi medicatum vinum hauſiſſent, iacerént que ſtrati defunctorum in modum, reuerſus Annibal nullo negocio eos trucidauit. Rem

Fron-

A Fronto exemplis ſuis adiecit. Quòd verò ponit hiſtoria vinoſos Afros, Cyprianus quoque de Afrorum ſuorum bibacitate multa conqueritur, quæ propèmodum iam, vt nunc apud Germanos, in ciuilium laudum locum irrepſiſſet. De ſoporifera verò Mandragoræ vi Medici multa tradidère, idq; præcipuè, quòd plurimus & efficaciſsimus eſt eius vſus in ſoporandis iis, qui vel inurendi vel ſecandi ſunt: altiſsimum enim per quatuor fermè horas ſomnum, potione ita medicata exhauſta, perſeuerare, vt neq; ignem neque ferrum ſentiant.

AMATORIVM.

PRopoſui de veneficiis à mandragora nihil me dicturum, præſertim ea quæ pertinēt ad amatoria, de quibus aliquid omnino habetur in ſacris literis: ſed nunc maioris illud curæ precium eſſe duco, vt radicis eius figuram, non temerè tam inſignem à Deo, ſiue à natura, ducente Deo, conformatā, enarrem: cuius altera eſt virili ſpecie, capite capillamento veluti quodam vndecunque cooperto, pube etiam denſiſsimis radicularum filis pudenda virilia cooperiente. Altera fœminina, iiſdem velamentis, ſi quis curioſius rem ipſam inſpectare voluerit, naturæ miraculum occuſtantibus, quotidianis teſtimoniis veritatem i-
B pſam comprobātibus. Quod miror à quibuſdam tam pertinaciter negari, cùm præſertim vulgatum ſit, Pythagorā herbam hanc ἀνθρωπόμορφον appellaſſe, quo vocabulo nihil maniſeſtius ad humani corporis formam exprimendam. Sed, ſi Deo placet, Pythagoram iſti dicunt myſticum aliquid per id nominis intellexiſſe, eam quippe Philoſophi locutionem ad poma ea ſpectare, quæ putāt nonnulli Melenzanas eſſe, quòd oualis figuræ ſint, ac perinde teſtibus aſsimilentur. Leuis hæc eſt coniectura, ſiquidem ἄνθρωπος vtriuſq; generis vocabulum eſt, teſticuli verò forma ad marem tantùm pertinet. Sed quod arbitrari videatur Hermolaus Barbarus, vir vndecunq; doctiſsimus, Melenzana apud Ligures quaſi mala inſana dici, quam quidem coniecturam, vt inferius apparebit, puto eum ex Columella deſumpſiſſe, cur nō ab amarore potius, quo, niſi condiātur, egregiè prædita ſunt, dici ea arbitrēmur? quod quidem propius ad Liguſtici vocabuli ſimplicitatem accedit, qui Marezanas eas vocant. Cæterùm cùm Dioſcorides & reliqui medici hanc & aliam Mandragoræ ſpeciem frequenti vſu ſumptam inter venena connumerent, Marezana verò, quę totius littoralis Ligurię
C tractu modò recentia in iuſculentis, modò condita aceto fœniculoq; ſuperinſperſo, in acetariis & frequenter & copioſe anno toto eſtur, nihil afferunt incommodi, ſed & grata guſtui, & corpori ſalubria ſunt, nullo mihi pacto videntur inter mandragoras recenſenda. Ad hæc cùm Dioſcorides mandragoræ poma oui vitelli ſimilia dicat, auellanæ nucis alij, Marezana nihil habent quo vel ouorum vitellis, vel id genus nucibus æquiparari poſsint, imò totius oui ſpeciem & magnitudinem præ ſe ferunt, plerunque iis etiam grandiora, eò diſsimilia, quòd punicei coloris fimbriis, ab ea parte quæ Soli expoſita eſt, nō ſine ſpectantium applauſu & oblectatione diſpeſcuntur, cumq; valde maturuerint, totæ puniceæ fiunt, parte à Sole tacta ſemper denſius colorata. Sed vt ad formam radicis quæ verè mandragora dicitur, reuertamur, id etiam miror, cur vnà cum Pythagora Columellam etiam nihili pendant, qui Pythagoricam ſecutus nuncupationem, ita ſuper ea canit:

Quamvis ſemihominis veſano gramine fœta
Mandragoræ pariat flores, mœſtámq; cicutam.

Quòd verò Columella veſano gramine poſuit, ad herbæ vim reſpexit, quæ ali-

ter & morion dicitur: ea enim, vt Medici tradidêre, drachmæ vnius pondere, D
vel in polenta, vel eſculentis aliis data, fatuitatem inducit. Eucherius ſuper hac, Geneſi, nihil aliud dicit, niſi mandragoram genus pomi eſſe paruo peponi ſimillimum, quæ quidem forma ad Liguſtica, quæ dicebamus Amarezana, proximè accederet, niſi obſtarent reliqua veneno ſuper tradita.

LÆTITIA.

SEd vt mandragoram ab omni abſoluamus ignominia, Xenophon eam pro lætitiæ argumento citat, apud quem Sympoſio Socrates ait, vinũ non aliter mœrori mederi, quàm mandragora hominibus: lætitiamq́; non aliter excitare, quàm oleum inſperſum igni flammã. Porrò ſi mandragora venenum eſſet, aut manſa incõmodum aliquod afferret, cur XXX Geneſeos Ruben triticeę meſsis tempore in agrum exierit mandragoras reperturus, quas ad Liam matrẽ ſuam deferret, & Rachel explorata re petierit à ſorore, vt in eiuſmodi plãtæ participatum admitteretur: cui Lia reſponderit, Parúmne tibi videtur, quòd maritum mihi præripueris, niſi mandragoras etiã filÿ mei induſtria conquiſitas tibi vendicare cogites? & quæ de nocte mox pacta ſequuntur mandragoræ precio conceſſa. Vnde ſuſpicari poſſum, apud ſcriptores noſtros parum de mandragora li E
quere, antiquiſsimumq́; eius vſum & vtilitatem eſſe temporibus noſtris incognitã. Quod verò manifeſtiſsimũ eſt, priſco illi ſeculo, ex hiſtoria ſacra, cibum omnium precioſiſsimum fuiſſe apparet: noſtro autem tempore, ſi ca Liguſtica Amarezana eſt, cùm tot condimentis inſeruiat, & olerum omnium per vniuerſum annum ſit vſitatiſsima, faceſſere iuſſerim eos qui eam infamem imaginantur. Sed qui plura ſuper ea quæſierit, ad Plinium ſe conferat, lib. XXV. cap. XI.

DE BVLBIS. NVPTIÆ.

SVnt qui nuptias, atq; maritalem copulam (ita enim Græci γάμους intelligunt) per hieroglyphicũ Bulbi ſignificari velint: eo enim plurimùm veteres vtebãtur ad languentem Venerem excitandam. Et viri in nouis nuptiis prima die, autore Varrone de vita Patrum, bulbos comedebant. Hinc illud apud Martialem facetè dictum:

Cùm ſit anus coniux, & ſint tibi mortua membra,
Nil aliud bulbis quàm ſatur eſſe potes. F

Sed hoc Martialis ex Ariſtophane deſumpſiſſe videtur, vbi iuuenis, Concionatricibus, à duabus vetulis diſtractus, quærit ab eis, quanam poſsit ratione duo eodem tempore nauigia agitare: reſpondet vna, Poſtquam bulborũ ollam deuoraueris. Docet verò M. Varro bulbos aqua decoquere ad vſum Veneris. Apitius addit nucleos pineos, & ſemen erucæ cum pipere.

DE CICVTA.

SEd quoniam nequitiæ ſatis vbiq; eſt, longè vtilius fore exiſtimo, ſi quę ad ardorem Veneris potius extinguendum proponantur, quàm quæ laſciuiam fouere doceant, commemoremus.

CASTIMONIA.

CIcutam nonnulli pro hieroglyphico caſtimoniæ poſuêre. Cauſam ego eam eſſe crediderim, quod ſi eius herbæ ſucco teſtes illinantur, Venus cohibetur, præcipueq́; ὀνειρωγμοί, quæ ſcilicet per ſomnium accidunt Veneris imaginationes compeſcuntur.

SVP-

A SVPPLICIVM.

VBi vaſa quædam, quid ſibi quæq; velint, recenſuimus, incidimus in calicē, eumq; non alia de cauſa ſupplicij de aliquo ſumpti hieroglyphicum eſſe docuimus, niſi ob cicutæ ſuccum, qui ſontibus capite damnatis propinari ſolitus eſſet, idq; præcipuè Athenienſium inſtituto: ibiq; de calice in ſacris etiam literis diſſeruimus.

DE RVTA. CASTIMONIA.

EAdem ratione Ruta quoq; hieroglyphicum eſt caſtimoniæ, qua cicuta, diuerſa tamen naturæ vi: illa, quia plurimùm refrigerat: hæc, quia ſupra modum exiccat: atq;, vt Dioſcorides tradit, genituram in potu ciboq; extinguit ruta. Theophraſtus ob ſiccitatem indurare, & ob caliditatem exurere dicit. Vtcunq;, ita Ouidius:

Vtilius ſummas acuentes lumina rutas,
Et quicquid Veneri corpora noſtra negat.

B Eſt & magis arcana cauſa, quàm ſiccitas caliditaſve nimia, quæ rutam continentioris vitæ hieroglyphicum eſſe iuſſerit. Nam cùm ſerpens, vt ſuo loco dictum, voluptariæ nequitię ſignum ſit, ruta nimirum cùm tota ſit ſerpentibus aduerſaria, eosq; vel odore fuget ſuo, vt pleriq; veterum tradidêre, quanquam vim eam ineſſe vni ſylueſtri tradunt, meritò pro caſtimonia ponitur. Ad id porrò quòd acuere lumina dicit Ouidius, Apuleius rorem eius herbæ matutinum prodeſſe tradit, vel cùm matutinò maduertit ſuccos in hūc vſum colligendos. Atq; alibi, roſcidę folia decocta in vaſculo vitreo decoquēda, vino veteri admixto, atq; ita inungendum. Cur verò ſerpentes rutam exhorreſcant, cauſam eam philoſophi comminiſcuntur, quòd ſerpentes frigiditate ſiccitateq; ſint præcipua præditi, vnde non immeritò terrarum orbis per ſerpentis effigiem oſtendatur. Siccum enim & frigidum eſt elementum terræ, & Saturno anguis, vt alibi dictū, in manu ſtatuitur, cuius ſidus & frigiditate & ſiccitate cenſeri autumant Aſtronomi. Ruta verò quamvis calida admodum, ipſa tamen ſiccitate longè præſtat, adeò vt affluentiori quadam ariditatis vi apta ſit ad ſimile corrumpendū, eodem modo quo Proclus non aliam ob cauſam galli cantum leonibus horrori eſſe putat,
C niſi quia ſolaris virtus vtriq; inſita ſit animali, ſed longè pręſtantius gallo, quàm leoni. Neq; diſſimulanda eſt vis rutæ prorſus admiranda, quæ non ſerpentes tantùm fuget, verùm etiam feles (ita ſoinas nonnulli vocant, de qua loco ſuo in Æluro) prohibeat ne adrepant, ſi eius herbæ ramuli in columbarij feneſtris & ingreſſibus alijs ſuſpenſi fuerint, traditum à Florentino in Conſtantini Cæſaris collectaneis. Quòd verò venenis ruta reſiſtat, muſtelæ ſunt documento, quę cū ſerpentibus dimicaturæ, cibo eius armantur, vnde eam à nonnullis viperalem appellari, tradidit Apuleius. Et Mithridaticum illud aduerſus venena medicamentum nulli iam non innotuit: regem quippe Ponti Mithridatem cùm fratris ſui timeret inſidias, rutæ folia XX. cum duabus nucibus iuglandibus, & totidem carycis, admixto ſalis grano, ieiunum quotidie accepiſſe.

DE CONIZA.

ABLIGVRITOR.

AEgyptij ſacerdotes hominē qui bona ſua abliguriſſet, &, vt Horatius diceret, paternas maternasq; res fortiter abſumpſiſſet, ſignificare ſi vel-

lent pecudes capráſve conizam depaſcentes, pro hieroglyphico facere conſue- D
runt: ſiquidem conſtat animalia ea quæ coniza veſcuntur, inſatiabili inde ſiti confecta deficere. Quoniam verò peculium Ægyptiorum ferè omne in gregibus conſtabat, vnde vniuerſa ea gens paſtores à nonnullis in opprobrium vocitati (quanquam, vt alibi diximus, ſacerdotes eorum, quicq́ ſacro cuipiam initiati eſſent, paſtores ita abominabantur, vt ne alloqui quidem eos fas putarent) notum ex hiſtoria ſacra, cùm Pharao coloniam Ioſippi parentibus & fratribus indulgere meditaretur, non admittendos in Ægyptiorũ cõmercia cenſuit, quia Ioſippus induſtriam eorum omnem in armentis eſſe cõfeſſus erat, eos tamen & commodè & liberaliter, opportuno feraciſsimoq́ loco, ſeorſum à ſuorum conſortio habitare iuſsit. Vtcunque autem, cenſum Ægyptiorum per oues aut capras exprimere moris erat.

AMATÆ REI DESERTOR.

SEdenim quæ vis herbæ eius eſſet in polypos, curq́ hominẽ amata relinquere pernicem, ſubito tamen euentu aliquo abalienatum, per conizam admo- E
tam Polypo, ſacerdotes ipſi cõmonſtrare ſoliti eſſent, in Polypi cõmentario inter piſces enarratum eſt. Exigere verò res mihi videtur, vt quoniam de coniza ſæpe mentionem facere continget, ſuper ea loco hoc quędam aperire, quę apud autores tam Græcos quàm Latinos variè tradita ſunt, atq́ ea quidem perplexè admodum. Origanum herba eſt vulgò nota Romæ, atq́ aliis vniuerſæ Italiæ locis, κόνιζα Græcè, Cunila plurimùm Latinè dicta, quam, vtpote pręcipuè ſuam, Ligures littorales Cornabuliam vocant, putri, vt prouerbio fertur, aptiſsimam ſalſamento: nomen ab ea ſpecie ſumptum, quæ Cunila bubula appellatur. Cæterùm cùm permultæ eius ſpecies ab autoribus referantͬ, eademq́ variis cognomentis appelletͬ, diligẽtiori cura ad Medicos delegata, ſatis nos habituri ſumus, ſi Cunilam bubulam eam acceperimus, quæ Origani ſpecies eſt, quam à teſtudine cùm ea viperam ederit, ad incolumitatem carpi dicit Ariſtoteles, & ab eo Plutarchus. Apud Pliniũ legas, contra ſerpentes priuatim in vino bibi, quæ Cunila bubula appellatur. Apud Ariſtotelem, ciconiæ cùm vulnus acceperint (eas enim cum ſerpentibus aſsiduè dimicare cognitum) originũ plagæ imponunt. Theodorus Gaza, vir accuratiſsimus, origanum libenter cunilam vocat: alicu- F
bi pulicarem, quia pulices necat, ſtratis ſuppoſita, ſtratáq́ ſub lecticis. Cunilam hanc noſtratem Satureiam à ruſticis vocari, tradit libro X Columella. Horum teſtimonia fuerunt adducenda, quia ſunt nonnulli, qui Cunilam bubulam candem & origanum eſſe pertinacius negant. Addam & illud, cùm inter tres pręcipuas origani ſpecies Onites connumeretur, doctiſsimos ætate noſtra viros de hac non parum dubitare, eamq́ ſibi incognitam ingenuè profiteri. Noſtri Bellunenſes agreſtem quandam origani ſpeciem vulgò prouenientem, caule, foliis & floribus grandioribus, odore tantum nõ vſquequaq́ ſuaui, ſed vaſtiore, pulelium aſininum vocant, quæ nimirũ Cunila bubula eſt, quę in Liguribus Cornabulia, & eodem apud nos vſu, quo apud Ligures, ſalſamentis inſperſa. Putarim verò Onitis vocabulum ἀπὸ τοῦ ὄνου, qui aſinus eſt, cõmodiſsimè deductum. De formicis verò noſtræ huius odore fugatis, experimentum ipſe feci, quod ad biduum poſt inſperſionem efficaciter ſucceſsit, vt locum omnino defererẽt. Ne verò cuipiam mirum adeò videatur gramini huic eam ineſſe vim, Ambroſius herbam quandam memorat, Gillam appellatam, cuius folia turtur nidis ſuis excluſo

A cluſo fœtu ſuperiaciat, eoq́ pacto pullos à luporū incurſu deprædationeq́ tutetur: lupus enim folium eiuſmodi vſque ad fugam abhorret. Leopardus verò allium ita ſibi ſentit abominabile atq́ contrarium, vt ſi quis eo locū, vbi ille morari ſit ſolitus, confricuerit, exilire cogatur, & aufugere. Ælianus primo de Animalium naturis ſcribit, noctuas à ciconiis, ſuo nido procul ſummoueri, platani eò foliis importatis, quorum contactum noctuæ ferre nequeant, ex eo in torporem dilabentes, ciconiasq́ ita pullorum ſuorum incolumitati proſpicere, quibus aſsiduè noctuæ inimicabiliter inſidiantur: de quarum alitum inimicitiis ſuo loco dictum. Neq́ verò ciconiæ tantùm, turturéſve, aut teſtudines medelam ſibi nanciſcuntur naturæ ductu, verùm etiam & canes, & ſues, & ex brutis pleraq́ alia. Canes quidem cùm fellis vitio laborant, gramen illud ſuum depaſcuntur. Sues ſi cephalalgia crucientur, fluuiales cancros inueſtigant. Muſtelæ rutam, ſi venenatū quid comederint, carpunt. Angues marathro lippientes oculos depurgant. Huiuſce rei quænam ſit cauſa, nō otioſe quæritur à quibuſdam, quippe cùm animalia hæc neq́ talia didicerint ab aliis, neq́ quidem doceri potuerint, cur ita norint quæ ſuis ſint ægritudinibus vtilia. Putant igitur ita acci-

B dere: quemadmodum faui odore ſolo apes ad ſeſe alliciunt, & cadauera vultures, vel procul abſentes, ſic etiam cancri ſues illectent, origanum teſtudines, vrſam formicæ, de qua loco ſuo diximus: id verò nulla ratione fieri, neq́ quòd ſenſus, & facultatis eius qua vel intelligere vel cognoſcere queāt, participes habeātur, cōmentiq́ ſunt corporum conflaturas, diceret Plinius, in cauſam adducere, quæ huiuſmodi appetitus in animalibus concitent, quæ humorum mutatione varios, dum laborāt, appetant vel acores, vel dulcitudines, vel alias, vti vſui venerit, qualitates, fieriq́ plerunque id importunè, ac præter morem, & indecenter, id quod in mulieribus præcipuè videre eſt, quæ dum prægnantes ſunt, & lapidem, & terram, & ſordes alias, & humanam interdum carnem appetūt ad veſcendū: quod ſuperioribus annis in Inſubria accidit, vbi matrona quædā nobilis, cùm oculos in coloni ſui toroſiores muſculos, qui de coxendicibus protuberabant, inieciſſet, tanta arrepta eſt auiditate carnis eius fruſtulum guſtandi, vt niſi compos fieret, defecturā ſe profiteretur, aut abortiuum facturam: quo metu coniux eius commotus maxima mercede cum colono convenit, vt abſcindi

C ſibi muſculi partem pateretur, ne patrona ſua exanimaretur: ille precij lenocinio ductus, conditionem accepit, ſucciſumq́ eſt fruſtum, modicoq́ inſperſo ſale prunis toſtum, quo illa devorato incolumis quāprimùm euaſit. Quocirca Medici cùm in effrænatas huiuſmodi appetentias incidunt, quæ ſalubria, quæ minus, nouiſſe debent: nam aliquid huiuſmodi omnibus ferè grauiter decumbentibus accidere interdum ſolet. Scribit Mneſitheus medicus in pneumonicæ principio, quendam qui cæpe cōcupierat, euafiſſe: quendam verò qui ficus appetierat, periiſſe, propterea quòd appetitio corporis qualitati, qualitas verò texturaq́ ipſa, vt quæq́ eſt, morbis obſequitur. Ex quo manifeſtum eſſe autumant, feras quoq́ cùm in pernicioſas & letales ægritudines inciderint, non alia de cauſa in huiuſmodi appetentias ferri, quàm ob naturæ ipſius (vtar Lucretiano vocabulo) cōpoſituras, quę illas ad ea ſpōtè incitāt, quæ ſaluti futura videantur. In hunc modum diſputant hi, qui nihil aliud brutis animalibus conceſſum volunt, quàm ſentire & paſci. Antiquiores tamē philoſophi pleriq́ bruta etiā in mentis & intelligentiæ participatū admittunt, quorū nos argumenta validiora alibi, & in Elephanti, & in Formicæ cōmentariis recitauimus. Iis verò hìc con-

tenti, quæ ad veterum hieroglyphica facere videantur, proſequamur. D

DE HELIOTROPIO ET SELENOTROPIO.

TERRENORVM CVM COELESTIBVS TEMPERATVRA.

QVòd ſi cognationem, conſenſúmve, aut temperaturam, quam inferioris naturæ iſtius res cum cœleſtibus habent, infimis quippe ſuprema, & ſupremis infima, occultis quibuſdam viribus colligata eſſe oſtendere voluiſſent, nullo evidentiori ſigno, propriorévе hieroglyphico id exprimere conſueuerunt, quàm cùm herbas duas, Soliſequã & Luniſequã figuraſſent. Liceat verò mihi ἡλιοτρόπιον & σεληνοτρόπιον ita Latina facere: illa enim ad Solis motũ Solem verſus mouetur, hęc verò ad Lunã vertitur. Sũt verò & alij flores tam arborum quàm herbarum, qui hoc imitari videntur, ſed his duobus nulli manifeſtius. Proinde Ægyptij eandem rerum omnium rationem eſſe contendebant, vt intellectu alia, vi rationis alia, alia natura, alia ſenſu ſuperioribus devincirentur, & ſuam quæq; concordiam affectarentur. E

DE LVPINO.

TRahit ſimilis quodammodo natura, vt Heliotropio Lupinũ ſubiiciam: nam id quoq; ad Solis curſum vertitur.

HORÆ.

PEr eius autem figuram temporis dimenſio, vel horæ ipſæ hieroglyphicè ſignificantur: quæ quidem ab eo ſurculo tam manifeſtè diſtinguũtur, vt agricolæ peritiores diurnas horas, aëre etiam nubiloſo, ex eius motu conver ſioneq; deprehendant. Traditum ab Apuleio lib. De re ruſtica.

SVIS VIRIBVS POLLENS.

ET quoniam id ingenium eſt lupino vt coli nolit, ſitq; negligentia ipſa fertilis, aptè quis fecerit, ſi hominem qui ſuopte ingenio vel induſtria ſibi neceſſaria comparet, eiuſmodi ſurculi geſtamine inſignìuerit.

DE NYCTERETO.

SI verò hominem occurſum cuiuſpiam rei natura expauentem oſtendere curaſſent Ægyptij, Nyctereton herbam & anſerem faciebant. F
Ferunt enim anſerem ad primum conſpectum eius expaueſcere, vnde & χηναμύνην vocatur. Herba eſt coloris ignei, foliis ſpinę, nec à terra ſe attollens, noctibus interlucens, & quoniam è longinquo etiam noctibus fulget, νυκτιπόλους appellatur.

DE BLITTO. FATVVS ET INSVLSVS.

FAtuum & inſulſum, turpiq; deditũ inertię hominem, per Blittũ herbam ſignificare mos erat. Stupidi eñ ſaporis herba omnino eſt, neq; vllam habet acrimoniã: vnde convitium in fœminas mariti faciunt apud Menandrũ, βλῖτα eas appellantes. Et Truculento Plautus non infacetè dixit blitteam meretricẽ, quæ non ſaperet in vino ad rem ſuam: qui locus imperitè ſatis à nõnullis invertitur, qui Bletetã & Bletem neſcio quod incõmodi calceamenti genus exquiſiuêre in eiuſmodi cõtemptũ. Laberius dixit bipedem blitteã belluam. Et Empedocles, vt apud Varronẽ eſt, humilem humani generis conditionẽ oſtenſurus, natos homines ex terra ait vt Blittũ. Sanè illi nomen herbæ à ſtupore eſt: βλάξ enim ſtupidus Græcis, ſtolidusq; & ignauus.

DE

A
DE BETA.

SVnt qui betam & blittum idem eſſe ſentiant, Martialis, puto, carmine decepti, qui ſcripſerit:

Vt ſapiant fatuæ fabrorum prandia betæ,
O' quàm ſæpe petet vina piperq; coquus:

quas aliter paratas nihil ſapere exquiſitioris ganeę proceres profitentᷓ. Sedenim Dioſcorides blittũ à beta ſecernit, & blittũ quidẽ apud Ægyptios Æclotoripẽ, apud alios Eriplẽ, apud Romanos pariter & Græcos blittũ appellari: edi oleris modo, ventrẽ tantùm deiicere, medicas vires habere nullas: cùm beta ea ſit, quæ Atticis σεῦτλον, Theſſalis, propter odiũ in σ literam, τεῦτλον nuncupetᷓ, olus, vbiq; locorũ celeberrimũ vſitatiſsimũq;, alicuius omnino ſuauitatis, quodq; à ciuilibus menſis minimè reiiciatur, quæ pluribus apta medicinis, multas humano generi conferat vtilitates, quas qui noſſe voluerit, Dioſcoridem legat lib. altero, cap. CX. Theophraſtum VIII. Æginetam VI. Plinium XIX. & item alios.

MOLLITIES.

PEr eius verò hieroglyphicũ cinędica petulantia, mollisq; & eneruis laſciuia
B notatur, pervulgato illo Cynici Diogenis dicto, qui cùm à petulcioribus quibuſdam pueris convitio inceſſeretur, quòd canis eſſet, ac ſubinde fugitarẽt, quærente eo cur fugerent, Ne mordeas, reſpondentibus: Bono eſtote, inquit, animo, canes non edunt betulas.

DE CAPILLO VENERIS.

EBRIOSITATIS REMEDIVM.

QVi ſignificare hieroglyphicè volũt hominẽ ebrioſitate laborantẽ, ac ſibi remediũ comminiſcentẽ, vt prę monſtrarunt Ægyptij, Vpupam & Capillum Veneris herbam faciebant. Vpupa ſiquidem vuis veſcitᷓ immodicè, ita vt plerunq; inde ebria fiat: verùm ſimulac ſe tentari ſenſerit, Capillo Veneris decerpto, efficaciſsimè ſibi medicatur. Herbam hanc Adianton Græci vocãt, ἀπὸ τοῦ μὴ διαίνεσθαι, hoc eſt, à nõ marceſcendo: neq; enim bruma, vt herbæ reliquę, marceſcit, neq; aqua perfuſum merſúmve. καλλίτειχον multi, hoc eſt, pulchricomum, alij πολύκομον, id eſt, multicomũ, vtrunq; ab effectu vocant, licet πολύκομον,
C nonnulli canocomũ interpretentur. quin etiam ab effectu ſaxifragũ appellarũt. Capillũ verò Veneris ideo Latini dicunt, quia capillũ præcipuè tinguit: ad hoc decoquitur in vino cũ ſemine apij, adiecto oleo copioſo, vt criſpum denſumq; faciat. Defluere verò prorſus prohibet, vrſino adipe & ladano admixtis.

DE APIASTRO.

POPVLVS LEGE COERCITVS.

APem ſuo cõmentario populum inter alia ſignificare diximus. Eum verò legibus coërcitum hieroglyphico aliquo figurare qui vellent, apem & apiaſtrum herbam proponebãt: qua ſi pervngantur aluearia, non fugere apes tradũt: nullo enim magis gaudent flore, eaq; de cauſa μελισσόφυλλον, & melitænã appellatam conſtat, quæ marrubium eſt nõnullis.

DE BRASSICA.

QVod autem ad modò memoratam vpupam & adiantum facit, auxilio etiam eſſe aiunt braſsicã, vbi quis ebrietate tentetur. Nam ante cibum ſumpta, largiores potationes ne lædant, efficit, vt autores pleriq; tradunt, præſertim Græci.

INTERTVRBATA LÆTITIA. D

VNde qui lætitiam interturbatã importunitate cuiuſpiam hieroglyphicẽ notatam volunt, Braſsicã inter duos vitium ſurculos adſitam conſtituũt. Vino enim, quod præcipuũ eſt lætitię hieroglyphicũ, ea, vt apud Plinium eſt, auer ſatur, in primisq́; eſt vitibus inimica, vitesq́; illi, vt pernicioſa alterutri ſoueant inter ſeſe odia. Nam vites, vt ſecundo de Diuinatione Tullius, à caulibus Braſsicis, ſi propter ſati ſint, vt à peſtiferis & nocẽtibus reſugere dicuntur: & quãvis rei cuiuſcũq; adminicula clauiculis perueſtigẽt, quę tanquã manibus apprehendant, atq; ita ſe erigãt, hos tamen, vtcunq; propè adſint, nulla ex parte cõtingũt. Ad hæc Beritius, vbi & ſua, & Tarentini ſentẽtia, nihil in vinetis ſeminandũ cẽſet, Braſsicã pręcipuè ſummouendã præcipit, vtpote quę vitibus egregiè cõtraria ſit: & cùm propter naturæ ſuæ ſiccitatẽ multo indigeat humore, euenit vt iuxtà adſita vitibus alimentũ ſubtrahat. Tanta verò inter vitem & braſsicã diſſenſio eſt, vt ſi quis vinũ dum ea coquitur inſtillauerit, ne poſtmodũ coquatur efficiat, & oleris colorem vitiet. Qui q; prius crudam braſsicã ederit, vino quãtumvis largiter hauſto tentari nõ poterit, quia vis eius occurſu braſsicę hebetaẽ, fractaq́; labaſcit. Hinc pleriſq; Italię regionibus, & totius etiamnũ Europę prouinciis mos inoleuit, vt cùm calendæ Auguſti vulgò Baccho dicatæ habeãtur, permiſſa eo die vnicuiq; volenti largius epotandi licentia, ſympoſiisq́; ad hoc inſtitutis, & curioſiſsimè celebratis, in quibus Auguſtũ ſe capeſſere glorienẽ, braſsicas identidem vt ebrietatis antidotũ in ferculis præſumãt. Affirmat & illud Beritius, quod ex Cicerone retulimus, ſi iuxtà depoſita vitis ſit, vltrò eã effugere, & in contrariã partem ſarmẽta convertere: id quod nos in hortis noſtris Caſtalioneis fieri vidimus, extra quorũ ſeptũ excitata pergula, quam iuxtà poſitæ vites inſcenderẽt ad meridiem, accidit vt hortulani incuria differtim braſsicę ſubſeminarenẽ: tum vites cumprimũ pampinos emittere cœperunt, braſsicarũ iuxtà ſurgentiũ odore offenſæ ſurculos converterunt, omiſſaq́; percõmodè parata pergula: vltra ſeptũ ad ſeptentriones ſeſe porrexère. Abſuerã ego tris mẽſes, dum hæc nulla curantur diligentia. Reverſus aũt auulſis inde caulibus coactus ſum bonam earum partem pedamentis ac ridicis aliis alieno loco ſuſtentare, quod præter ſpem feliciter ceſsit, pergula intra & extra hortos duplicata. Citat Varro Neſtoris Alexicepon, elegiaco numero conſcriptũ, in quo harum inimicitiarum cauſa decantatur, Bacchum quippe furibundi Lycurgi timore perculſum in mare ſe proripuiſſe, in eoq́; delituiſſe, mox ab emerſu clandeſtino Lycurgum ex inſidiis inuaſiſſe, quem vite devinxerit: illum indignabundum cùm improuiſam capturam ferret impatienter, lachrymas emiſiſſe, ex quibus enata ſit braſsica: atq; hinc orta diſsidia, & implacabilis plantarum earum contrarietas. Tabeſcere enim eam neceſſe eſt, ſi fortiori viti proxima fuerit: vel vitem, ſi tenella ſit, ipſa tabeſaciat. Vſqueadeò verò odia hæc in vuæ nomen exercentur, vt (quod idem Varro tradit) quod incommodum vua in humano gutture appellatur, odioſum admodũ, ſi nimia deſtillatione laxata fuerit, cohiberi, retrahiq́; facillimè poſſe credatur, ſi crudæ braſsicæ ſuccus capiti ſuperfundatur. Sed mirum eſt admodum has ſoliis & pampinis inſitas eſſe aduerſus vinũ inimicitias, radici verò conciliationem ineſſe. Nam qui vinum in acetum trium horarũ ſpacio verti docent, inter quos Varro ipſe eſt, radicẽ betæ contuſam in doliũ conii ciendam monent: ſin verò reſtituere vinum malueris, braſsicæ radicem eodem modo præcipiunt immittendam.

HIEROGLYPHICORVM PIER. VAL. FINIS.

CAELII AVG. CVRIONIS HIEROGLYPHICORVM COMMENTARIORVM LIBER PRIOR, EA CONTINENS quæ per varia deorum & hominum ſimulacra ſignificantur:

AD [illegible] politiſsimum.

CVM difficillimum ſit ea in lucem edere, ob ingeniorum moroſam ſæpe varietatem, quæ omnibus placeant, opus eſt illæ magni alicuius viri autoritate fulciri, qui & calumniatores ac detractores deterrere poſſit: & ſiquid in controuerſiæ fuerit, diiudicare, rectáq; & vera comprobare, falſa autem refellere. Unde etiam fit, vt virtutes illorum quibus ſcripta dicantur, eiuſdem ſæculi hominum teſtimonio celebrentur, et ſic illi quoq; patrocinij ſui præmium amplum referant: memoriam videlicet earum virtutum, quarum quamuis docti ipſi ſint, nulla fama ipſorum ſcriptis ad poſteros perueniret. Nam principum quidem atque heroum res geſtas memoriæ mandant Hiſtorici: eruditionis ſuæ monumenta alij docti viri relinquunt: horum autem omnium humanitatis, ſuauitatis, ſapientiæ, virtutum teſtes & præcones non alij ſunt, quàm omnis generis ſcriptores qui illis monumenta ſua inſcribunt. Quamobrem æquè prudenter mihi rebus ſuis conſuluiſſe videntur, & qui ſcripta ſua doctorum patrocinio commiſerunt, & qui ita rationes ſuas inſtituerunt, vt & docti ipſi eſſent, & à bonarum literarum ſtudioſis celebrarentur. Illi enim ſcriptis ſuis autoritatem conciliarunt, hi virtutes ſuas ab obliuionis tenebris vindicarunt. Hos igitur ego imitari cupiens, quem alium huic meo Hieroglyphicorum priori Commentariolo patronum conciliarem potius quàm te, qui & tanta eruditione atque autoritate es, vt tuo fretus patrocinio liberè in omnium manus venire poſſit: et familiæ noſtræ ita coniunctus, vt primæ ætatis bonam partem ſimul tranſegerimus, cuiuſq; humanitatem ſingularem ac beneuolentiam quotidie experimur. Hunc igitur meum laborem eodem animo complectere, quo me noſtrámq; domum iamdudum amplecteris. Vale. Baſileæ,

XIIII. *Kal. Sext.* CIↃ. IↃ. LXVII.

DE ENEPH, AEGYPTIORVM DEO. D
CREATOR, ET CREATIO MVNDI.

PER Eneph, quem pro Deo colebant Ægyptij, ipſum totius mundi atq; vniuerſitatis creatorem opificemq́; pulcherrimo hieroglyphico oſtendebant: cui hominis formam attribuebant, eumq́; cœrulea veſte indutum, zonamq́; tenentem & ſceptrum pingebant, ac eius in capite pennam ponebāt: vt teſtatur Euſebius in libris de præparatione Euangelica. Penna enim in capite, ſignificat difficilem inuentu eſſe creatorem, & nemini conſpicuū, ſed ſublimem, non modò ſupra ſenſuum, verùm etiā ſupra humanæ intelligentiæ captū: humana verò forma, eundem vitæ autorem, & motu qui intellectu cōprehendi poſsit, circumlatum indicabat. quoniā vt hominis corpus quidem cernitur, mens verò ipſa quæ hominē à cæteris animantibus diſiungit, eſtq́; eius naturæ propria, cerni à nullo poteſt: ſic etiā Dei ac ſummi opificis actiones & motus, quæ ipſe in ſacris literis poſteriora vocat, non ſecus atq; Ariſtoteles effectus poſteriora, cauſſas verò priora nominat, ab humano intellectu cerni poſſunt: mens verò ipſa et Diuina natura, quæ illa moderat̃ & gubernat, in huius corporis carcere abſolutè cognoſci non poteſt, & ideo cœrulea veſte indutū eum pingebant, vt cœleſtem illū eſſe ſignificarent, & in cœlo habitare, nullius coloris vel accidentis, mixtioniſve participem, etiam ſi nobis ea fortaſſe ſuſcipere videatur: & modò iraſci, modò placari: quemadmodum cœlum ipſum, cum nullius coloris ſit, propter interualli longitudinem cœruleum videtur. & ſic ſimul quoq; eius naturam tantum à noſtra diſtare indicabant, quātum cœlum à terra diſtat. Sceptrum verò poteſtatem eius regiam in vniuerſam naturam ſignificat, & zona vinculum, quo creata omnia colligat, & in quo vitæ neciſq́; fata continet: hoc eſt ortus atq; interitus, & rerum naturalium cauſſas. Eſt autem zona circulus ille, quē Aſtronomi Zodiacum vocant. Præterea hunc Deum ouum ex ore producentem faciebant, quod mundum ſignificabat Dei verbo creatum, vt etiam Sacræ literæ teſtantur. E F

DE PANE ARCADIAE DEO, VEL SATYRIS ET FAVNIS.
VNIVERSVM, VEL MVNDVS.

PAna, quem & Innuum & Faunum vocauêre, ſic pingebāt veteres: Caprina facie, rubro colore, hirtis cornibus varia pantheræ pelle indutum, infima ſui parte hiſpida, & Caprino pede, altera manu fiſtulam ſeptem calamorum tenentē, altera pedum ſiue baculum incuruū. hacq́; figura vniuerſi ſymbolum cōtineri volebant. Facies enim rubens ætherē ſignificat, bina cornua Solem et Lunā, pantherę pellis cœleſtium

leſtium

A leſtium ſiderum varietatem. Pars eius inferior hiſpida fingebatur, propter arbores, virgulta & feras: caprini pedes terræ ſoliditatem oſtendūt: fiſtula ſeptem calamorum, harmoniam cœli, in qua ſeptem ſoni ſunt, & ſeptem diſcrimina vocum: Virga recurua annum qui in ſe recurrit, & ideo πᾶν, id eſt totum, eſt appellatus. Sic autem ſymbolum hoc interpretãtur Euſebius, Phurnutus & Seruius.

INDIGENA VEL NOBILIS.

EIuſdem Panos ſimulacro indigenam ſignificari, teſtatur Virgilius his carminibus:

Hæc nemora indigenæ Fauni Nymphæq; tenebant,
Génſq; virûm truncis & duro robore nata.

Nam Deorum filios aiebant eſſe Faunos, è terra & diuino ſemine genitos, Faunorum verò liberos heroas, & demùm ab heroibus homines natos, vnde rectè per Fauni ſimulacrum etiam generis nobilitas ſignificabitur: eſt enim in magna parte nobilitatis, non advenam, ſed indigenã eſſe. Quamobrem legimus apud Platonem Athenienſium nobilitatem idcirco cæterarum ciuitatum nobilitati B præſtitiſſe, quòd illi ex ipſa terra geniti eſſent, nec alio commigraſſent.

SERMO.

PEr eundem Pana & Sermonem ſignificari, tradit Plato, Ægyptiorũ arcanorum interpres in Cratylo, quòd non ſecus ac Pan vagari & circumire fingitur: ſic ſermo omnia complectatur, & per omnia vagetur, verſetq; cuncta: & geminus ſit, verus ac falſus. Quod autem verũ eſt ex ipſo, id quia leue ac diuinum eſt, & ſupernè apud Deum habitat, pectore & capite ſignificari: quod verò falſum, quia infernè inter vulgus hominum manet, inferiore parte quæ hiſpida eſt & hircina, ob aſperitatem turpitudinemq; oſtendi: & ideo à Græcis πᾶν appellatum dicit, id eſt totum, quia ſermo totũ comprehendit & verſat.

MVNDI HIEROGLYPHICVM.

MVndum alio etiam modo Ægyptij hominis effigie pingebant, complicatis pedibus cũ facientes, veſtem variã ad talos vſq; C indutum & aureũ globũ capite ſuſtinentẽ. Pedibus quidẽ complicatis, propter terræ firmitatẽ, varia & oblonga veſte indutum, propter elemẽtorum ac rerũ quæ ex illis gignuntur, & quibus terra veſtitur varietatẽ & copiã: aureũ verò globũ capiti eius impoſuerũt, qui cœlũ ſignificaret ſphęricum, & circularẽ eius motũ.

SOLIS SIMVLACRVM.

SOlẽ pingebãt iuuenili & rotũda facie, cũq; in naui collocabãt, quã crocodilus ferebat: per nauigiũ motũ eius in humido ſignificãtes, hoc eſt, in ęthere vel intelligẽtiis. nam & ęther multi humidũ eſſe putarũt: et in ſicco tã diuturnũ motũ fieri nõ poſſe, & cœlos aqueos dixerũt: vnde in Sacris literis tã ſępe cœleſtiũ aquarũ mẽtio fit, & angeli ipſi aquarũ nomine à Dauide cõprehendunt̃. Per crocodilũ verò aquã pluuiam, cuius cauſſa Soli tribuitur.

OSIRIS. D

SOLIS ET LVNÆ CONIVNCTIO.

IN Elephantinopoli Ægyptia vrbe Oſiridis ſimulacrum colebatur, viri corpus habens cœrulei coloris, caput verò arietis, quod Solis ac Lunæ coniunctionem ſignificaſſe, tradit Euſebius. Cœruleus autem color ei propter humiditatem tribuebatur, quia Lunaris cõiunctio humidior eſt: nec non quia noctes cœruleas facit: tunc enim potiſsimũ noctibus ſerenis cœruleum videtur cœlum.

LVNÆ SIMVLACRVM.

IN Heliopoli verò eiuſdem prouinciæ vrbe, Lunæ ſimulacrum hoc ſymbolo conſecratũ erat. Homo accipitris habens faciẽ, lancea Typhona interficiens. Pingitur autem Typho fluuiatilis equi forma: & totum hoc ſimulacrum candidi coloris erat, qui color ab alio lumen accipere Lunam ſignificaret: accipitris verò facies à Sole eam lumen capere indicabat, vnde & ſpiritum attraheret: Soli enim accipiter dicatus erat, qui, vt etiam Pierius teſtatur, lucis ac ſpiritus ſymbolũ eſt, tum propter motus velocitatem, tũ quia alis altiora & lucidiora petit. B

PLVTO.

OCCVLTA CONSILIA.

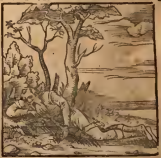
VEteres cum conſilia & cogitationes occultas eſſe debere ſignificare volebant, Plutonem pingebant galeatum, et Proſerpinam rapientem, tum quòd ſubterranea, quorũ Deus dicitur Pluto, lateant abſconditaq; ſint: tum, quia raptus clàm fiunt: tum deniq;, quòd cùm in capite conſilij ſedes eſſe putetur, galea illud tegens aptè conſiliorum occultationem ſignificet.

INFERIOR VEL MINOR POTESTAS.

EIuſdem quoq; Plutonis hieroglyphico, breue ſceptrũ in manu eius ponentes, minorem inferioremve poteſtatem, vt eius qui alium maiorem principem agnoſcit, innuebant: propterea quòd Pluto inferorũ rex dicatur, & tamen Iouis imperio ſubiectus.

SILENVS.

SPIRITALIS MOTVS. F

SIlenum quem ſenem & dormientem pingebant, ſpirabilis motus ſymbolum fuiſſe, teſtantur veteres: cuius caput candore fulgens propter cœleſtem motum faciebant, cæſaries verò longa craſsitudinem terreſtris aëris ſignificat. Dormire autem illum ebrium finxerunt, quia craſsiores ſpiritus & vapores caput quaſi ebrietate quadam grauant, ſomnumq; inducunt.

VVLCANVS.

IGNIS.

IGnis virtutem ſub Vulcani, hoc eſt hominis forma pingebãt, in cuius capite pileus erat cœruleus, æthereæ ſymbolum regionis, vbi integer purusq; ignis inuenitur: nam qui è cœlo in terrã delapſus eſt, cum im-

becillior

A-becillior ſit, materiaꝗ́ indigeat & fomento, claudicans fingitur, vt qui ſeipſum, niſi baculo innixus, ſuſtinere non poſsit, cum æthereus ille abſq; vllo fomento ſe ipſum ſuſtineat, alat, tueatur.

HERCVLES.

ELOQVENTIA.

Viſum eſt nobis hîc recenſere hieroglyphicum, quo Galli antiquitus eloquentiæ vim exprimebant. Id autem ex Luciani libello de Hercule Gallico conſcripto, ſumemus ad verbum, quemadmodum vertit Eraſmus. Sic igitur inquit: Herculem Galli lingua gentis vernacula Ogmium vocant. Porrò deum ipſum noua quadam atq; inuſitata figura depingunt. Decrepitus eſt apud illos, recaluaſter, reliquis capillis, ſi qui reliqui ſunt, planè canis, cute rugoſa, & in aterrimũ exuſta colorẽ, cuiuſmodi ſunt nautæ iſti. Charontẽ potius aut Iapetum, quempiam' ve ex ijs qui apud inferos verB ſantur, diceres. In ſumma quidvis potius quàm Herculem conijceres ex imagine. Atq; tali ſpecie cùm ſit, tamẽ Herculis ornatum gerit, vt qui cum leonis exuuium indutus ſit, tum clauam dextra teneat, tum pharetram humeris aptatam portet, tum arcum tenſum læua prætendat. Denique modis omnibus Hercules eſt. Hæc equidem arbitrabar in Græcanicorum deorum contumeliam facere Gallos, quum eiuſmodi pingerent effigie: quo nimirum illum talibus picturis vlciſcerentur, quòd olim regionem ipſorum incurſaſſet, prædas agens, id temporis cùm Geryonis armẽta veſtigans, occidentalium gentium pleraſq; regiones peruaſtauit. At nondum dixi id quod erat in imagine maximè nouum atque mirandum. Siquidem Hercules ille ſenex, ingentem admodum hominũ multitudinem trahit, omnibus per aures reuinctis. Porrò vincula catenulæ tenues auro, electro've confectæ, pulcherrimis monilibus ſimiles. Atqui cum vinculis vſque adeò fragilibus ducanť, tamen neq; de fuga cogitare videntur, quũ alioqui cõmodè poſsint, neq; prorſus obnituntur, aut pedibus aduerſus trahẽtem obtendunt, ſeſe reſupinantes: verùm alacres ac læti ſequuntur, ducentẽ adC mirantes. Vltrò feſtinantes omnes et laxatis funiculis etiam anteuertere ſtudentes: perinde quaſi grauiter laturi, ſi ſoluerenť vinculis. Neq; illud quidem pigebit referre, quod mihi videbatur omnium abſurdiſsimum. Etenim cum non inueniret pictor vnde catenularum ſummas anſas necteret, videlicet dextera iam clauam, læua arcum tenente, ſummam Dei linguam perterebrauit: atque ex hac religatis catenulis eos trahi fecit: ipſe nimirum ad eos qui ducebantur, vultum & oculos conuertebat arridens. Hæc ego cum diutius adſtans eſſem contemplatus, admirans, hęſitans, indignans, Gallus qui propius adſtabat, noſtratium literarum nõ ignarus, id quod declarauit Græcè optimè loquens, philoſophus opinor, ex eo genere philoſophorum, quod apud eos eſſe fertur: Ego tibi hoſpes, inquit, picturę iſtius arcanum explicabo: nam videris vehementer ad eam attonitus ac mirabundus. Orationẽ nos Galli nequaquã arbitramur eſſe Mercurium, quemadmodum vos Græci, verùm Herculi illam tribuimus: propterea quòd hic Mercurio longè robuſtior extiterit. Nam quòd ſenex fingitur, nihil eſt quod mirêre: ſiquidem facundia ſolet in ſenecta demùm abſolutam vim oſtendere. Si modò verum veſtri dicũt poetæ, obduci iuuenum denſa caligine pectus, contra ſenectã poſſe quiddam dicere rudi iuuenta melius ac pręclarius.

Hinc videlicet apud vos & Neſtoris lingua melle profluit, & Troianorum o- D
ratores lirioëſſam edunt, videlicet floridam quandam vocem: nam liria, ſi ſatis memini, flores appellantur: proinde quòd auribus ad linguam vinctos trahit ſenex hic Hercules, qui non aliud quàm ipſe eſt ſermo, ne id quidem debes mirari, qui quidem non ignores linguæ cum auribus eſſe cognationem. Neq; verò ad contumeliam illius illud pertinet, quòd ea perforata ſit: nam memini, inquit, & iambicos quoſdam verſiculos apud vos dicere, viris loquacibus extremam linguam perforatam eſſe omnibus. Quin de eodem hanc in ſumma habemus opinionẽ, vt quicquid egit, id illum oratione facundiaq; egiſſe putemus: vtpote virum ſapientem, ac perſuadendo pleroſq; ſibi ſubegiſſe. Iam tela illius nimirum rationes ſunt acutæ, miſsiles, citæ, atq; animum ſauciantes, vnde pennigera dicta ſuit oratio. Hæc Lucianus, quæ ad huius hieroglyphici explicationem ſufficere opinor.

RATIONIS CVM APPETITV PVGNA.

Herculis Antheũ interimentis ſimulacrũ in multis antiquis numiſmatibus E
cernitur: quod quid ſignificet, nunc explicabimus. Hercules animę rationis participis, ſpiritusq; ſymbolũ eſt: Antheus verò corporis. Herculis pectus ſapientiæ ſedes eſt, atq; prudentiæ, quibus perpetua eſt cum appetitu ac voluptatibus pugna: ſemper enim appetitus rationi obſiſtit, nec poteſt ratio ſuperare, niſi corpus ita in altum, & procul ab terrenarũ rerum intuitu extulerit, vt pedes, hoc eſt affectus, nullum amplius ſomentũ à tellure accipiant: imò cupiditates & affectus qui terræ ſunt filij, prorſus interficiat. Quo de genere mortis loquitũ D. Paulus, cum ait, Mortui eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cũ Chriſto in Deo. Et Dauid: Precioſa in conſpectu Domini mors ſanctorum eius. Et Seruator ipſe: Niſi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipſum ſolum manet: ſi autem mortuum fuerit, multum fructum adfert. Et hæc eſt omnium victoriarum præſtantiſsima, vnde in Scipionis Africani tumulo legitur hic elegãtiſsimus verſiculus, MAXIMA CVNCTARVM VICTORIA, VICTA VOLVPTAS. & Boëthius hoc ipſum Herculis factum celebrans ait, SVPERATA TELLVS, SIDERA DONAT. F

INGENIVM, VEL INTELLIGENTIÆ VIS.

Symbolica nõ ſolùm Ægyptiorum, verùm etiam Græcorum theologia, Herculem pro humano ingenio vel intelligentiæ vi ponit: pingitq; illum arcu trium cuſpidum ſagittam iaculantem: propterea quòd humani ingenij acumen, cœleſtia, terrena & inſerna ſcrutetur: vel propter tripartitam Philoſophiæ diſtributionem, quia ingenio Mathematicas diſciplinas, rerum naturaliũ cauſſas, & diuina myſteria indagamus: aut alio modo, ex Socraticæ ſcholæ diuiſione in diſſerendi ſubtilitate, naturæ obſcuritate, vita et moribus eo vtimur, ita vt ſagitta trium cuſpidum aut triplicem mundum, aut triplicem contemplationem, aut tripartitam philoſophiam ſignificet.

PRO-

A

PROMETHEVS.

ARTES ET INGENIVM, VEL ARTIVM INVENTORES.

PLato in Protagora ſub perſona Socratis, huiuſmodi narrat de Artiũ origine fabulã: Erat, inquit, aliquãdo tẽpus, quo dij quidẽ erant, mortalium autem genera non erant. Poſtquam autem & his tempus fatis conſtitutum venit, vt crearentur, formabant ipſa dij intra terram ex terra & igne permixtis, & ex ijs quæ igne ac terra permiſcentur. Quum verò in lucem iam illa producturi eſſent, illorum ornandorum,
B facultatumq́ſ ſingulis, prout deceret, diſtribuendarũ curam Prometheo & Epimetheo demandarunt. At Epimetheus ſibi diſtribuendi munus depoſcit, & Prometheo, dum ego diſtribuo, dicit, Aſpice & cõſidera. Sicq́ſ illo perſuaſo, diſtributionem facit. Hic verò alijs robur abſq́ſ celeritate apponebat, alia debiliora velocitate ornabat, alia armabat, alijs inermi data natura, aliam quandam facultatem ad ſalutem excogitabat. Quæ enim ex ipſis parua fecerat, ijs volatilem fugam aut ſubterraneam habitationem tribuebat. Quæ verò magnitudine auxerat, ea hac ipſa ſeruabat, & reliqua hoc modo exæquans diſtribuebat: ea induſtria, vt caueret, ne quod genus interiret. Poſtquam verò mutuæ corruptionis effugia ipſis ſuppeditaſſet, facilitatem anni tempora & varias cœli tempeſtates ſub dio ferendi excogitabat: induẽs illa denſis pilis, & ſolidis pellibus, quæ & hyemem & æſtum arcere poſſent: & quæ ſingulis cubilia petentibus proprium ac naturale ſtratum itidem eſſent: & ſub pedibus alia vngulis, alia pilis & corijs ſolidis ac exunguibus muniuit. Nec non alimenta alijs alia ſuppeditabat, his herbam
C ex terra, illis arborum fructus: alijs radices, quibuſdam verò aliorum animaliũ laniatum in alimentũ dabat. Et his quidem paucam ſobolem tribuebat, his verò quæ ab illis dilaniarentur, multam, quo genus ipſum cõſeruaretur. Proinde Epimetheus, vt qui non vſqueadeò ſapiens eſſet, non animaduertit, ſe facultates in bruta animantia expendiſſe. Reſtabat adhuc ipſi inornatum hominum genus, et quid cum ipſo ageret, ambigebat. Quo dubitante, venit Prometheus, inſpecturus diſtributionem, & videt reliqua quidem animalia accuratè omnia habere, hominem verò nudum, non calceatum & inermem, iamq́ſ fatalis dies aderat, qua etiam hominem ex terra in lucem prodire oportebat. Conſilij itaq́ſ inopia præhenſus Prometheus, et quamnam homini ſalutem reperiret neſciẽs, Vulcani & Mineruæ artificioſam ſapientiã vnà cum igne furatur. Fieri enim nullo modo poterat, vt illa abſq́ſ igne ab vllo poſsideretur, aut vllo vtilis eſſet: & ſic illam homini largitur. Sapientiã itaq́ſ circa parandum victum hoc modo homo accepit: artem verò verſandi in rep. non habebat. Illa enim apud Iouem erat. Prometheo autem Iouis arcem ingredi non licebat, quoniam Iouis munitiones horrendæ erant. at in cõmunem Mineruæ & Vulcani domum, in qua artes exercebantur, furtim ingreſſus erat, & furto ſublata ignea Vulcani arte, &

alia Mineruæ,eas homini cōtribuit. Et ex hoc contigit homini victus facultas. D Prometheus verò poſt eám quæ fertur furti pœnam Epimethei cauſſa dedit. Poſtquā autem homo diuinæ ſortis particeps factus eſt, primùm quidem propter Dei cognationem ex igne contractam, ſolus inter omnia animantia deos eſſe putauit,ijſq; aras & ſtatuas dicauit.Deinde vocem & nomina breui per artem articulauit:habitationes,veſtes,calceos,ſtrata,& alimenta ex terra inuenit. Hoc autem modo inſtructi initio homines ſparſim habitabāt,nullas habentes ciuitates. Cumq; feris imbecilliores eſſent, paſsim ab illis interimebant. Ars nanq; opificiorum ad alimentum quidem idonea erat auxiliatrix:verùm ad bellum contra feras manca. Reip.enim artem nondum habebāt, cuius pars eſt ars militaris.Quærebant autem,quomodo cōgregarentur ac ſeruarentur condentes ciuitates.Quum verò cōgregati eſſent,iniurias mutuò inferebant,vt qui artem gubernandæ reip.non haberēt. quare rurſus diſpergebantur ac peribant. Iupiter igitur timens generi noſtro,ne in totum aboleretur, Mercurium mittit, vt pudore & iuſtitia homines imbuat, quæ ciuitatum eſſent ornamenta & vincula,& amicitias inter homines conciliarent. Interrogat itaq; Mercurius, quo- E modo iuſtitiam & pudorem hominibus diſtribuere debeat? Num vt artes diſtributæ ſunt,ita & has diſtribuam? artes enim ſic ſunt diſtributæ, vt vnus qui artem medicā aliámve quampiam teneat, multis imperitis ſufficiat. Itáne ergo & iuſtitiam & pudorem inter homines ponam? aut in omnes diſtribuam? In omnes,inquit Iupiter,& omnes eius participes fiant. Neq; enim conſtabunt ciuitates,ſi pauci illarum participes fuerint,velut ex alijs artibus. Legem item nomine meo promulges,vt qui pudoris & iuſtitiæ particeps eſſe non poſsit, tanquam peſtis ciuitatis occidatur.Ex qua narratione colligimus, per Prometheū facem accenſam,quæ ignis furtum ſignificet,tenentem,ingenij vim in inueniendis artibus,artium ve inuentionem & ipſum inuentorem denotari: fax enim animæ illa vis eſt,quam Ariſtoteles intellectum agentem vocat, quam Plato & Ægyptiorum theologia cœleſtem igniculum lumenve extrinſecus aduenien s appellarunt:cuius proprium munus eſt artium inuentio.

GRATA ACCEPTI BENEFICII MEMORIA. F

HOminis prope rupem arduā ſtantis,anulumq; ferreum ex catena, quę mōti alligata eſt,exemptū cum adnexo lapillo in digito habentis imago, gratam accepti beneficij memoriā ſignificat:in eo præſertim cui delicti pœna condonata eſt.Aiunt enim Prometheum,ob ignem dijs ſurreptum, & cum mortalibus communicatum, ab Ioue Caucaſi mōtis rupi ferrea catena alligatum fuiſſe:& paulo pòſt ab eodem eius miſerto ſolutum, in huius beneficij memoriam vnum ex illius catenæ anulis cum ſaxi portione ex rupe ſumpta, digito alligaſſe,indeq; pòſt anulorum & lapillorum iungendorum morem emanaſſe.quo fit vt etiam ſolus ferreus anulus quo diu Romani vſi ſunt,id poſsit ſignificare.

DELICTI POENA, VEL VLTIO DIVINA.

IDem Prometheus rupi alligatus,pœnam delicti diuinamq; vltionem imminere denotat,vel iuſtum iudicium eſſe,& calamitatem flagelli loco diuinitùs immiſſam,quemadmodum ipſe Prometheus diuino iudicio ob ignem cœlitibus furto ablatum,rupi alligatus traditur.

MER-

A **MERCVRIVS.**

ORATIO, VEL ELOQVENTIA.

MErcurius orationis vim interpretandiq́ue virtutem & eloquentiam ſignificat, vtpote Deorum nuncius atque interpres: vnde Virgilius dixit,

Interpres diuum cælo demiſſus ab alto.

Fingitur autem protenſus atq; erectus, propter orationis vim, alas in capite & pedibus habens, vt ſignificet volucrem per aëra ferri ſermonem. nam & Homerus τὰ ἔπη πτερόεντα, hoc eſt alata verba, appellauit.

VELOCIOR SENSVS, VEL INTELLECTVS AGENS.

AMmianus Marcellinus ſcribit, Iulianum Cæſarem media nocte, vt Mercurio ſupplicaret, exſurgere ſolitū, quo menti ſuę lumina pręferret: quia Mer
B curium velociorem in mundo ſenſum eſſe motus mentium excitantem, quem vulgo Intellectum agentem vocant, ex philoſophorum arcanis acceperat. Ex quo colligimus in ſacris per Mercurium, intellectum agentem, & celerem animi ſenſuumq́ue motum ſignificatum fuiſſe.

FIRMITAS ET GRAVITAS ORATIONIS.

CVm autem orationem grauem & firmam ſolidamq́ue eſſe debere, indicare volebant, Mercurium in quadrata baſi ſine pedibus pingebant, quod veri ſermonis firmitatem ac robur indicabat: tum etiam, quia ſermo ſine manuum vel pedum adiumento ſuo fungitur officio.

MERCATOR, VEL MERCATVRA ET LVCRVM.

PEr eandem quoq; Mercurij imaginem quæ marſupium manu teneret, gallum ad eius baſim ponentes, lucrum, mercaturam, mercatorémve ſignificarunt, quòd is mercium & lucri Deus haberetur: quia ſermonis ope omnia mercimonia & cōtractus fiunt. gallum verò idcirco illi adponebant vigilantiæ ſymbolum, vt indicarēt mercatores decere vigilantes eſſe, nec totas ſomno tribue
C re noctes.

FVR ET FALLAX.

FVr quoq;, & furandi ars, atq; fallacia, Mercurij Apollini boues furātis imagine ſignificatur, quòd illum eius artis & fallaciarū ac doli fraudisq́ue inuentorem poetæ tradiderint, vnde & illi cognomentum κλέπτης, Phurnuto & Suida autoribus, eſt inditum: ideoq́ue ſic de illo cecinit Horatius:

Callidum quicquid placuit iocoſo
Condere furto.
Te boues olim, niſi reddidiſſes,
Per dolum amotas, puerum minaci
Voce dum terret, viduus pharetra,
Riſit Apollo.

& Prudentius:

Expertes furandi homines, hac imbuit arte,
Mercurius Maia genitus. —

HYDRARGYRON.

PEr eundem Mercuriū Chemicæ artis profeſſores, argentū liquidum, quod vulgo viuū, Græcè hydrargyron appellatur, propter eius mobilitatē intel-

ligunt. nam illis ſingulis metallis planetarũ nomina tribuũt: vt plumbo Satur- D ni, ſtanno Iouis, ferro et chalybi Martis, auro Solis, æri Veneris, argẽto Lunæ, vt & Plato in Timæo facere videtur.

TALARIA.

VELOCITAS.

TAlaria Mercurij, velocitatem motum'que ſignificãt, quòd ijs ſublimis per aera feratur, vt Virgilius ait:

— Et primùm pedibus talaria nectit
Aurea: quæ ſublimem alis, ſiue æquora ſupra,
Seu terram rapido pariter cum flamine portant:

adeò vt ſi cuipiam ſignificare velimus fugiendum eſſe, aptè talaria depingere poſsimus. vnde fit, vt etiam cõmuni ſermone dici ſoleat, Addere pedibus alas, pro celeritate, *Pedibus timor addidit alas.*

CADVCEVS.

POTESTAS ET VIS FATI. E

ESt & alia Caducei qui Mercurio attribuitur ſignificatio, præter eas quæ à Pierio ſunt enumeratæ. Caduceus enim fati poteſtatem ſignificat, vel afflatum quendam diuinũ, ductum'que quo non modò mentes noſtræ, verùm etiam creata omnia mouentur & gubernant̃: atque vinculum quo cum Deo colligati ſumus, a [redacted] Quod præclarè indicaſſe videtur Virgilius his verbis:

Tum virgam capit, hac animas ille euocat orco,
Pallentesq; alias ſub triſtia Tartara mittit:
Dat ſomnos, adimitq;, & lumina morte reſignat:
Illa fretus agit ventos, & turbida tranat
Nubila. —

Sic enim pingebat̃ ab Ægyptijs Caduceus ille, Macrobio autore, in ſpecie draconum maris & fœminæ coniunctorũ, qui parte media voluminis ſui, inuicem nodo, quem vocant Herculis, obligabantur: primæ'que partes eorum reflexæ in circulum preſsis oſculis ambitum circuli iungebant: & poſtmodum caudæ re- F uocabantur ad capulum Caducei, ornabantur'que alijs ex eadem capuli parte naſcentibus.

CONCORDIA.

IDem Mercurij Caduceus angues illos circumuolutos habens, quos ipſe, vt poetę narrant, pugnantes cum inueniſſet, diremit, ita vt ambo Caduceo eius adhæſerint, Concordię ſymbolum eſt, vt in antiquis numiſmatibus apparet, ac inter cætera in M. Antonij triumuiri numiſmate quodã, in cuius vna parte, mulieris laurea corona ſub capitis velamine redimitę caput eſt, cum his literis: III. VIR. R. P. C. in altera duæ manus iunctæ Caduceum hunc tenentes, cum hac inſcriptione: M. ANTON. C. CÆSAR. quod proculdubiò pro Concordiæ, quæ tunc inter Cæſarem, Antoniũ & Lepidum erat, ſymbolo poſitum fuit. idem'que Caduceus res quæ eandem vim habent, ſimileſ'ue ſunt, denotat, duobus ſerpentibus, eiuſdem videlicet generis animalibus.

AR-

A
ARGVS.
MVNDI MACHINA.

ARgus circa totum caput oculos habens, de quo ſic canit Ouidius:

Centum luminibus cinctũ caput Argus habebat,
Inq́; ſuis vicibus capiebant bina quietem,
Cætera ſeruabant, atq; in ſtatione manebant:

& Statius,

Spectat in occiduis ſtellatum viſibus Argum:

hic, inquam, vniuerſæ mundi machinę typus eſt: cuius caput cœli pręſe fert imaginem, oculi ſtellarum, quæ inferiora omnia cuſtodiunt & fouent. Voluerũt enim Theologi Symbolici mundum animal eſſe: idq; ſub Argi imagine ſignificarunt: & terram quoq;
B moueri dixerunt. Ait enim Mercurius Triſmegiſtus in Pimandro, terram non ſolùm moueri, verùm etiam vario motu agitari: ſed tamen ita, vt cum reliquis elementis comparata propter motus tarditatem, immota videatur: idq; huiuſmodi argumẽto probare nititur: Non eſt, inquit, credendum, illam quæ omnia nutrit, fouet, concipit & parit, motus expertem eſſe: fieri enim nequit, vt quod non mouetur, gignat & pariat. Vt igitur ſtellæ ac ſidera huiuſce mundi oculi ſunt, ſic herbæ, arbores & plantæ omnes capillorum locum obtinent: metalla verò & lapides, oſsium: nil mirum igitur, ſi ſub Argi imagine mundum vniuerſum comprehendit Ægyptiorum theologia.

ENDYMION.
PIORVM OBITVS.

CVm plura ſint mortis genera, illud maximè & à ſapientibus gentiũ, & Sacrarum literarũ teſtimonio comprobať, & cõmendať: eum qui piè
C & ſanctè vixerũt, iamq; altero illo genere mortis, de quo in Hercule Antheũ interimente diximus, mortui, hoc eſt prauis cupiditatibus deuictis, & ad Deum anhelãtes, ac cum eo cõiungi (quod in hoc corporis carcere fieri non poteſt) cupientes, ab eo in cœlũ trahunť, corpore, nõ ſecus atq; altiſsimo ſomno morte cõſopito: quemadmodum mori cupiuit Paulus, cum diceret, Cupio diſſolui, & eſſe cum Chriſto. Hoc aũt genus mortis oſculũ vocauêre ſymbolici Theologi: de quo videť loquutus eſſe Salomon in Cantico, cum ait: Oſculeť me oſculo oris ſui. quod ſub Endymionis, quem Diana in mõte altiſsimo conſopitũ ſomno oſculatur, imagine adumbrarũt. Aiunt enim Dianã, vt quæ ſiderum vim quam ipſa recipit, ad inferiora tranſmittat, reginã eſſe et dominam cœleſtiũ proportionũ atq; intelligentiarũ: Endymionem verò animam hominis pij ſignificare, cuius amore capti cœlites, vt illam ſibi coniungere poſsint atq; oſculari, in alto monte, hoc eſt, dum cogitationem & mentem in cœlum attollit ſomno altiſsimo cõſopitam, id eſt morte huius corporis.

Nam cum corpus impedimento ſit, quo minus perfectè Deo coniungi poſsi- D
mus, ſequitur eo ſoluto nos liberè in cœlum euolaturos. Quod quanto citius ſit, tanto maiores Deo gratias habere debemus: nec tamen recuſare quamdiu ei viſum fuerit, huius corporis carcerem æquo animo ferre: ſed aſsiduè illum rogare, qui ſolus omnia bona largitur, vt interea ſaltem cupiditates noſtras, quæ nos ab eius complexu abſtrahere poſſunt, interimat. Quod vt faciat, clementiam eius ſupplex manus tendens rogo & obſecro.

PACIFICATOR HABITVS.

Noluimus hìc omittere, priuſquam viriles imagines abſolueremus, quin ea adijceremus, quæ Quintilianus de Pacificatore habitu ſcribit. Sic enim ait: Fit & ille habitus, qui in ſtatuis pacificator eſſe ſolet, qui inclinato in humerum dextrū capite, brachioq́ ab aure protenſo, manum infeſto pollice protendit: qui quidem maximè placet ijs, qui ſe dicere ſublata manu iactant: cuiuſmodi habitus hodie cernitur Romæ in pulcherrima ſtatua, quæ pro æde Lateranenſi ſtat. E

QVOMODO PINGI SOLERENT A' VETERIBVS FAVOR, EIVS'QVE CONTRARIVM.

Cum ijs quæ de Pacificatore habitu diximus, faciunt, quæ de fauoris eiuſq́ contrarij ſymbolo ſcribit Politianus in Miſcellaneis: fauorem enim pollicibus preſsis & eius contrarium verſis ſignificari ſolitum ait. idq́ Horatij, Iuuenalis, Plinij & Prudentij autoritate probat. Sic namque ait Horatius in primo Epiſtolarum:

Conſentire ſuis ſtudijs qui crediderit te,
Fautor vtroq́ tuum laudabit pollice ludus. F

Iuuenalis verò hoc modo:

Et verſo pollice vulgi,
Quemlibet occidunt populariter.

Plinius autem libro naturalis Hiſtoriæ vigeſimooctauo, pollices, cum faueamus, premere etiam prouerbio iubemur. Et Prudentius:

Et quoties victor ferrum iugulo inſerit, illa
Delicias ait eſſe ſuas, pectusq́ iacentis
Virgo modeſta iubet conuerſo pollice rumpi.

Ex quibus patet, eos qui fauerent, pollicem premere: qui verò fauorem denegarent, vertere ſolitos.

FIDIVS DEVS.

FIDES.

Præſtantiſsimum extat Romæ in antiquo marmore Fidij ſimulacrū, ſic expreſſum: Vir eſt imberbis quidem, ſed tamen maturam præ ſe ferens ætatem,

A ætatem, cui adiectũ eſt nomen, HONOR, hic VERITATI, quæ virginis forma expreſſa eſt, manũ porrigit, prenditq́; : in medio autem AMOR eſt puerili ætate: quòd hæc tria ſint, quibus Fides nititur, quæq́; illam inuiolatam conſeruant: nempe honoris ſtudium, veritas promiſſorum, vt videlicet ab vtroq; ſeruẽtur, & amor, qui niſi adſit et faueat, facilè fides corrumpitur: nam fidem honos ſuſtinet, veritas parit, amor nutrit.

SOMNVS.

VERA ET FALSA SOMNIA.

IMago virilis facie reſoluta & languenti, candida ſubtus veſte & ſuprà nigra induti, quaſi diem & noctem indicaret, cornu manu tenens, Philoſtrato autore, ſomnum ſignificat: quod cum vera ſomnia B immittit, nigrum cornu habere fingitur: cum verò falſa, eburneum. vnde & geminæ ſomni portæ à Virgilio finguntur, his verbis:

Sunt geminæ ſomni portæ: quarum altera fertur
Cornea: qua veris facilis datur exi us vmbris.
Altera candenti perfecta nitens Elephanto:
Sed falſa ad cœlum manes inſomnia mittunt.

quoniam, vt inquit Macrobius ex Porphyrij autoritate, latet omne verum: hoc tamen anima cum ab officijs corporis ſomno paulum libera eſt, interdum aſpicit: nonnunquam tendit aciem, nec tamen peruenit. Et cum eum aſpicit, tamen non libero & perfecto lumine videt, ſed interiecto velamine, quod nexus naturæ caligantis obducit. quod Virgilius his verbis indicauit:

Aſpice, namq; omnem, quæ nunc obducta tuenti
Mortales hebetat viſus, tibi & humida circum
Caligat, nubem eripiam.—

C Hoc igitur velamen quod nigro colore ſignificatur, cum in quiete ad verum vſque aciem introſpicientis admittit, cornu eſſe creditur: cuius hæc eſt natura, vt tenuatum viſui peruium ſit: cùm autem à vero hebetat, ac repellit obtutum, ebur putatur: cuius corpus ita natura denſatum eſt, vt ad quamvis extremitatem tenuitatis eraſum, nullo viſu ad vlteriora tendente penetretur. Hæc Macrobius. Seruius verò aliam adfert rationem: ait enim per portam corneam oculos ſignificari, qui & cornei ſunt coloris, & duriores cæteris membris, quia frigus non ſentiunt, vt & Cicero in libris de natura Deorum teſtatur. Per eburneam verò portã, os, propter dentes, quòd ea quæ loquimur, falſa eſſe poſſint: ea verò quæ videmus, ſine dubio vera ſint. Aut verò ait, corneam portam idcirco veram dici, quòd, vt ij qui de ſomniorum interpretatione ſcripſerunt, teſtantur, quæ ſomnia perſonæ ſtatum & fortunam non excedunt, vera ſint, & ſimplicia, vt cornu eſt: quæ verò ſupra fortunam ſunt, & nimium habent ornatum, falſa: vnde eburnea quaſi ornatior porta fingitur.

HONOS ET VIRTVS.

D

IN quibuſdam Vitellij Cæſaris numiſmatibus inueniunt̃ pulcherrimę Honoris ac Virtutis imagines, in quibus Virtus ſic eſt expreſſa: Iuuenis galeatus cum pennis ſupra galeã, haſtam ſiniſtra, ſceptrũ dextra tenens, ocreas habens, & ſub dextro pede teſtudinẽ, Honorem qui muliebri forma eſt expreſſus, intuẽs. Habet autẽ caput galeatum, vt fortitudinẽ ad virtutem opus eſſe indicet, quo nos ab imminentibus inſidijs tueamur. eandemq́ ob cauſſam & haſtam habet: pennę verò vel criſta, ingenij acumen ſignificant, & ſublimia cogitanda. Sceptrum poteſtatem vitiorum domandorum, & cupiditatum fręnandarũ. Ocreæ duplicem habent ſignificationem, primùm quòd qui virtutem ſectãtur, ſemper ad locũ, ſi opus ſit, virtutis exercendæ cauſſa mutandum parati eſſe debent. Deinde quia pedes & crura imbecillitatem quam ex hoc terreo corpore ſuſcipimus, quæ nos cupiditatũ ictibus obnoxios reddit: prudentia, cuius ſymbolum eſt teſtudo, quam ſub pede habet, diligenter muniamus, ſicq́ greſſus noſtros dirigendos, prudentia duce, vt ne noſmet ipſos in peccandi neceſſitatem conijciamus: ſemperq́ in omnibus rebus honorẽ ſpectandum & intuendum, non autem opes. Honos muliebri potiſsimùm forma depingitur: quòd mulieres maximè honoris ſtudioſas eſſe deceat. Eſt autem ſeminuda mulieris imago, propter opum contemptionem, eademq́ cornucopiæ geſtat, & galeam pede premit: quia ex virtute omniũ rerũ copia prouenit, & virum in honore ob virtutem conſtitutum omnes venerantur. E

H E C A T E.

L V N A.

F

LVnam ſub Hecates imagine pingebant, propter varias eius corporis figuras: Hecate enim cum tribus capitibus pingitur, quorum dextrum equi eſt, ſiniſtrum canis, medium hominis. Luna enim ex Solis diſtantia varias figuras ſumere videtur. & cum nouilunium pingere volebant, candidis vel aureis veſtibus indutam, atque ardentem facem tenentem eam faciebant: cum mediam oſtendere volebant, ciſtam ei in manu ponebant, quia creſcente lumine fruges maturat. Plenilunij autem virtutem ferrugineo calore denotarunt: túncque ramum Laureum & papauer manu tenere fingebatur: ramum quidem Laureum, quoniam à Sole ignea fit: Laurus enim Soli conſecrata eſt: papauer verò propter fertilitatem multitudinemq́ animarum, quę in ea tanquã in ciuitate habitare putabantur. Duplicem enim tellurem Ægyptiorum philoſophia

A ſophia ſtatuebat:ſuperiorem vnam,& inferiorem alteram: ſuperioremq́; tellurem Lunam eſſe putabant,inferiorem verò hanc frugum procreatricem, quam nos mortales habitamus:illam enim animas corpore ſolutas incolere putabāt: quia cum Ægyptij ex Hebræorum, à quibus multa didicerunt, theologia eſſe quendam locum, in quem animæ corpore ſolutæ tranſmigrent, ibiq́; beatorum ſedes eſſe,& multa præterea de cœleſti illa patria,& ſancta ciuitate eiuſque regionibus audiuiſſent, & in plenilunio maculas quaſdam in Lunari orbe viderent,quæ in nullo alio ſidere cernerentur, & terrarum quandam montiumq́; & lacuum imaginem præ ſe ferrent, diuina myſteria & arcana humana intelligentia metiri volentes, ea omnia in Luna eſſe putabant, eámque cœleſtem illam tellurem eſſe aiebant. Nec defuerunt qui duplicem mundum ſtatuentes,vnum in quo perfecta rerum omnium quæ in hoc noſtro orbe ſunt, exempla atq́; imagines cernūtur, ab ipſo creatore minimè corruptioni obnoxiæ factæ, quas ideas vocauêre: ex quibus pôſt & ad illarum imitationem, quæ in hoc mundo ſunt omnia creata ſint: mundum illum idearum Lunam eſſe dixe-
B runt. Sic enim ratiocinabantur: vt architectus, pulcherrimam aliquam domum templúmve ædificaturus,imaginem eius perfectiſsimam mente concipit, quæ cum ex materia concreta non ſit facta, corruptioni minimè eſt obnoxia, niſi cum architectus ipſe corrumpitur,hoc eſt aut moritur,aut mente alienatur, neque pôſt ædificium ipſum tam perfectum & abſolutum reddere poteſt, vt ideam illam quam conceperat æquet: ita & ſummus ille opifex atque architectus, mundum hunc creaturus, eius & omnium quæ in eo eſſe volebat, imaginem perfectiſsimam concepit:quæ imago, vtpote in eius qui omni corpore ſolutus eſt,quiq́; omnia poteſt mente cōcepta,ita perfecta fuit, vt nihil perfectius excogitari poſſet:& re ipſa extitit,quia potentiſsimus eſt qui eam fecit. Et quēadmodum imago humana mente concepta, ſine ſui artificis corruptione corrumpi non poteſt,ſic illam quæ opificem habet nulli corruptioni obnoxium, ſempiternam fore, neceſſe eſt fateri. Hanc autem imaginem Lunam eſſe volebant, cui etiam creator vim hæc inferiora ad ſui exemplum,ſed minus perfecta, gignendi dederit:quam vim Naturam appellarunt. Et ſic Lunæ multitudinem
C animarū, vel quòd in ea corpore ſolutæ habitarent, vel quòd ab illa in mortalia corpora influerent immitterenturq́;, vel quòd perfectiſsimas illarum contineret imagines. Sed eſt & alia ratio, cur illi fertilitas multitudoq́; animarum tribuatur: quia videlicet Luna creſcente, plantæ,& fructus,nec non & animantia magis creſcunt, & quia partui præeſſe putatur. Nec tamen abſurdam prorſus illorum ſententiam exiſtimarem, qui huius mundi imaginem in Luna eſſe putarunt, modò ne de diuina illa idea, ad cuius exemplar omnia ſunt creata, intellexiſſent, quæ non magis quàm Deus ipſe mortalibus oculis cerni poteſt, cùm diuinam illam ideam ſempiternam fore ſit neceſſe, Lunam verò & Solem mutationi obnoxium eſſe, Sacræ literæ teſtentur. Sed ſi huius mundi imaginem tanquam in ſpeculo cerni dixiſſent, facilè illis aſſentirer. Lunare enim corpus ſpeculo ſimile eſſe, ſolarium radiorū reflexio, quam in eo videmus, indicat, itemq́; aqueæ naturæ, quæ in ſpeculis eſt, eſſe philoſophorum omnium illi humiditatis ad rerum generationē cauſſam tribuentium cōſenſus, & res ipſa docet. Cum igitur talis ſit Luna, & in plenilunio terra inter ſolem & illam poſita, huiuſmodi maculæ in eius corpore cernantur, quæ mediam orbis terrarum

partem, vt illam à Geographis pingi videmus, imitentur, quis non credat macu- D
las illas terræ imaginem eſſe? Nam quòd illas ob corporis inæqualitatem fie-
ri dicunt, id abſurdiſsimũ videtur in cœleſti corpore: & ſalſum eſſe, teſtatur ſo-
larium radiorum tanta reflexio: quæ niſi ex politiſsimo nitidiſsimoq́ꝫ corpore
fieri nullo modo poſſet. Quod verò alij vapores eſſe putant, quos illa aſsiduè
ad ſe trahat: primùm dico fieri nõ poſſe, ſi vapores eſſent, vt ſemper eandem fi-
guram ſitumq́ꝫ ſeruarent: deinde Mathematicorum, hoc eſt Optices certiſsimas
veriſsimasq́ꝫ rationes, id ſalſum oſtendere. Nam cum vapores non ſupra me-
diam aëris regionem attollantur, neceſſe eſſet, Lunam à Britãnis, aut Hiſpanis,
aut Ægyptijs, quorũ acies ſupra vapores illos, qui in noſtris ſolũmodò regio-
nibus eſſent, tenderet, ſine maculis cerni: nam ſi quis fortè diceret, vapores illos
totam mediam aëris regionẽ occupare, & ideo ab omnibus videri, is ſciat, ſi ita
ſe res haberet, nos non maculas, ſed totum Lunarẽ orbem quaſi velamine quo-
dam obductum viſuros. Ex quo patet, cum eædem maculæ æquè ab omnibus
gentibus cernantur, vapores eos nõ eſſe. Sed & ipſarum macularum figura o-
ptimè orbis terrarum imaginẽ, vt ex tam longinquo tractu perſpici poteſt, præ E
ſe fert: quemadmodum quilibet videre poteſt.

PERSEPHONE, SIVE PROSERPINA.

SEMINVM VIRTVS ET GENERATIO.

SEminum virtutẽ & gignendi vim, quę potiſsimùm in terra eſt, veteres muliebri forma, germina quædam protendentem pinxerunt: hancq́ꝫ imaginem Bonam deam vel Perſephonem appellarunt: ſemen non antè germinare ſignificantes, quàm in terram proiectum aliquandiu ibi latuerit.

DIONYSIVS:

PROMISCVA GIGNENDI VIRTVS PLANTARVM.

QVoniam verò plantæ non ſolùm ex ſemine, verùm etiam quædam
ex ſurculis plantatis naſcuntur, hanc promiſcuam gignendi vim, ſub
Dionyſij imagine expreſſerunt, quem muliebri forma & cornua ha- F
bentem pingebant.

IVNO.

QVATVOR ELEMENTA.

IVno catena de cœlo ab Ioue ſuſpẽſa, & lapides pedibus alligatos habens, ab Homero fingitur: ita vt vnum pedem cõtractiorem habeat altero, quæ imago quatuor elementorũ ſymbolum eſt. Iuno enim ipſa aërem ſignificat: catena ignem quo cætera colligantur atq́ꝫ miſcẽtur, lapis altiori pedi appenſus, aquã, alter verò terram: quæ omnia Iupiter, quem cœli rectorem ſignificare volunt, ita cœlo alligauit, vt ex illo pendeant, ipſiusq́ꝫ qui cœlum mouet, nutu gubernentur.

TEM-

A TEMPESTATIS MVTATIONEM, ET ARCANA TEMPORE PATEFIERI.

EAdem Iuno nubibus vndiq; ſepta, ita vt vix cerni poſsit, tum mutationem tempeſtatis, cum Iuno aëris ſymbolum ſit, tum res alta vetuſtatis caligine merſas, aut alioqui obſcuras abſconditasq́;, quas tamen tempus patefaciet, tum temporis breuitatem ſignificat.

SPES FALLAX.

EAdem quoq; Iuno ex nubibus ficta, res de quibus agitur fictas & falſas eſſe ſignificat, ſpemq́; fallacem, admonetq́; vt caueamus nobis ab illuſoribus, vel ne falſo, vt ſæpe fit, amore capiamur, nosq́; fœminis deludendos præbeamus. Aiunt enim, Iunonem ab Ixione adulterij ſolicitatam, illi corpus ex nubibus ſui imaginem præ ſe ferens obtuliſſe, cum quo ille iacuerit.

EVROPA.

ANIMÆ HOMINIS IN CORPORE STATVS.

B MVlier tauro inſidens, ac per mare delata, facie tamen in tergum conuerſa, & littus quod longè liquit reſpiciens, ſignificat animam hominis, quam corpus per huius mundi pelagus defert, cum ipſa tamē tellurem quam deſeruit, hoc eſt Deum creatorem atq; opificem, auidis oculis intueatur. Et hic eſt Platonicus ille animæ circulus, atq; rationis motus, cum videlicet mente à diuinis ad humanas res cogitandas ipſaq́; creata, conuerſa, tandem ad Dei contemplationem redit. ideoq; poëtę finxerunt, Europam Agenoris Phœnicum regis filiam, ab Ioue ſub forma bouis aut vituli raptā, & per mare in Cretam delatam fuiſſe: cuius fabulæ myſtica explicatio eſt quam modò protulimus.

C

DIANA.

RERVM MVTATIO.

VIrgo cui Mercurius veſtem porrigit, Diana eſt, quæ rerum mutationem ex incremento & diminutione factam ſignificat. Finxerunt enim Græci poëtæ, Iouem cum videret Dianam nudam incedentem, quòd id virginem minimè decere videretur, Mercurio, vt ei veſtem faceret, mandaſſe: cumq́; multas ei Mercurius veſtes feciſſet, nullam tamen illi aptam facere potuiſſe: propterea quòd illa dum is vnam pararet, aſsiduè mutaretur, ita vt pòſt illam non poſſet induere. Eſt ergo hæc figura

incrementi & diminutionis, rerúmve aut conſilij & mentis mutationis hiero- D glyphicum.

DANAE CVM AVREA PLVVIA.

ANIMI PVLCHRITVDO, ET COELESTIVM BONORVM AFFLVENTIA.

DAnae formoſiſsimæ mulieri, aurum in gremio pluiſſe finxêre poetæ, per Danaem animi pulchritudinem ſignificantes, quæ naturalibus virtutibus continetur, quas Deus amat, per aureum verò imbrem cœleſtium bonorum affluentiam, quæ ex diuino amore eiuſq; benignitate ſunt petenda. Omnium enim bonorum perfecta copia à Deo ſolo datur.

PASIPHAE.

ANIMA CVM AEREO VEHICVLO.

PAſiphaë Solis filia, & Minois Cretæ regis vxor, quam in vaccam transſmutatam, ex tauro Minotaurum peperiſſe ferunt, qui media ex parte homo erat, reliqua taurus, animam ſignificat cum ſuo ętehreo vehiculo, quo illam corpori coniungi Platonici tradidêre. Aiunt enim animas noſtras in beatis illis ſedibus & cœleſti regione, æthereũ igneúmve quendam vehiculum, quo deferantur & moueantur habere, cũ nihil quod ſit expers corporis moueri poſsit. quod & Dauid vates comprobare videtur, cum canit, Qui facit angelos ſuos ſpiritus, et miniſtros ſuos flammam vrentem. Addunt deinde Platonici illas, quamvis hunc igneum vehiculum habeant, tamen corpori, hoc eſt terreo vehiculo, ob ignis ſubtilitatem & terræ craſsitudinem, niſi aliquo intercedente medio quod vtriuſque naturæ ſit particeps, iungi non poſſe, ideóq; illam dum per cœleſtes orbes & elementa deſcendens tranſit, paulatim craſsiore ſe quaſi veſte induere, aëreumq; ſibi vehiculum comparare, quo facilè terreo huic corpori copuletur. Id autē facit corporis induendi cupiditate, vt iidem aiunt, accenſa: taurus enim corpus ſignificat, vacca ficta aëreum vehiculum: Paſiphae ipſam animã, ex qua copula oritur Minotaurus, id eſt homo ex anima & corpore conflatus. B E

PANDORA.

PAndora mulier pyxidem in manu habens apertam, aduerſam fortunam, generis obſcuritatem, infelicitatem, paupertatem, infamiam, ægritudinem, ſpei fruſtrationem, humanę ſortis miſeriam nobis adumbrat. nam cum hæc virtutes omnes in pyxide incluſas teneret, eam, vt quid intus eſſet videret, aperiens, omnes elabi paſſa eſt, malis retentis, & ſpe ſola, quæ vaſculi labro adhæſit, vt narrat Heſiodus: eam enim à Vulcano factam, & ab omnibus diis muneribus, quæ pyxidi illi incluſerant, ornatam, poſtq; Epimetheo coniugem datam tradit.

EVRI.

A

EVRYDICE.

APPETITVS.

EVrydice quam in pede momordit ſerpens, appetitum hominis ſignificat, quem animi affectus exulcerant, pedes enim ac præſertim calcaneu[illegible]um hieroglyphicum ſunt. vnde [illegible]pulorum ſuorum pedes lauare voluit, vt eos ab affectibus terrenis mundos redderet. Et Petro nolenti vt ſe lauaret, dixit, Niſi lauero te, non habebis partem mecum. & in Geneſi dixit Deus ſerpenti, Inſidiaberis calcaneo eius. nec ſolum hoc in Sa-
B cris literis, verùm etiam in Græcorum fabulis legimus, Achillem propterea quòd puer Stygiis aquis fuiſſet immerſus, nulla in parte vulnerari potuiſſe, præterquam in pedibus, qui abluti non fuerant: vt indicarent eum fortem fuiſſe, niſi affectibus vinceretur propriis. Neque abhorret ab hoc ſenſu quod tradunt, Iaſonem aureum vellus petentem, vnum calceum in flumine, quod ſolum in toto terrarum orbe nulli vento eſt obnoxium, amiſiſſe: hoc eſt, dum virtutem ſectatur, & immortalitatem, aliqua affectuum parte exutum fuiſſe, & Virgilius, Didonem morituram vnum calceum exuiſſe, ſcribit his verbis:

Ipſa mola, manibusq́ piis, altaria iuxta
Vnum exuta pedem, vinclis in veſte recincta
Teſtatur moritura deos, & conſcia fati
Sidera.—

hoc eſt, vno affectu, nempe mortis formidine exutam, quæ Didonis figura repentinum firmumq́ conſilium ſignificat.

C

CYBELE.

AGRICVLTVRA, VEL VICTORIA POPVLORVM.

CYbeles turritam coronam habentis ſimulacrum, tellurem indicat, & vrbes quas illa ſuſtinet domitas: vel victoriam de agricolis ſeditioſis partam: vel tellurem agricultura domandam, & eam quæ habitatur fertiliorem eſſe ea quæ minus incolitur. Vbi enim hominum frequentia, ibi artes & induſtria valent. Quod verò currui eius Leones adiunxêre, vt in antiquis marmoribus numiſmatibusq́ videre licet, id ſignificat nullam eſſe terram adeò ſterilem & aſperam, quæ labore & induſtria fertilis reddi non poſsit, vel illam vim gignendi à ſole capere, cum leo ſit animal Phœbææ naturæ. Hanc ipſam ſi non in curru, ſed humi ſedentem vel ſtantem cum circino pinxeris, Geometriæ, ſi cum quadrante, Geographiæ, ſi cum ligone vel taurum prope ſe habentem, Agriculturæ ſimulacrum habebis.

TRES CHARITES. D

TRes Charites ſorores fuiſſe tradun-
tur. Pingebantur autem iuuenes
virgines,ridentes,manibus imple-
xis, ſoluta ac perlucida veſte: qua-
rum natu maxima, Heſiodo autore, Aegle vo-
catur,media Euphroſyne,tertia Thalia. Quid
autem hæc omnia ſignificarent, pulchrè do-
cet Seneca de Beneficiis libro primo, in hunc
modum: Quare,inquit, tres Gratiæ,& quare
ſorores, & quare manibus implexis, quare ri-
dentes, quare iuuenes, & quare virgines, ſo-
luta ac perlucida veſte? Alij quidem videri vo
lunt vnam eſſe quæ det beneficium, alteram
quæ accipiat,tertiam quæ reddat. Alij tria beneficiorum genera,promerentiũ,
reddentium,ſimul & accipientium reddentiumq́ꝫ. Sed vtrumlibet ex iſtis iudi- E
ca verũ. Quid iſta nos iuuat ſcientia? Quid ille conſertis manibus in ſe redeun-
tium chorus? Ob hoc quia ordo beneficij per manum tranſeuntis, nihilomi-
nus ad dantem reuertitur, & totius ſpeciem perdit, ſi vſquam interruptus eſt:
pulcherrimus, ſi cohæſit & vices ſeruauit. Ideo ridentes, quia promerentium
vultus hilares ſunt, quales ſolent eſſe qui dant & qui accipiunt beneficia. Iuue-
nes,quia non debet beneficiorũ memoria ſeneſcere. Virgines,quia incorrupta
ſunt & ſyncera,& omnibus ſancta,in quibus nihil eſſe alligati decet,nec aſtricti.
Solutis itaq́ꝫ tunicis vtuntur,perlucidis autem, quia beneficia conſpici volunt.
Hæc Seneca: nos autem etiam illud minimè ſilentio prætereundum cenſemus,
quòd vna faciem auertere & occultare fingitur: vt indicet,eum qui munus dat,
id clàm facere debere, iuxta Seruatoris dictum, Cùm facis eleemoſynã,noli tu-
ba canere ante te. & alio in loco: Neſciat ſiniſtra tua,quid faciat dextera. Altera
Charis faciem apertam oſtentat,quia eius qui beneficium accipit,eſt id oſtenta-
re & prædicare:tertia partem faciei oſtendit,& partem occultat:ſignificans be-
neficij retributionem celandam eſſe,oſtentandumq́ꝫ ipſum beneficium. F

GORGONES.

ANIMÆ TRES IN HOMINE.

GOrgones capita,draconum ſquamis obſita, dentes maximos apro-
rum inſtar, item manus & alas habere finguntur: eas tres Phorci fi-
lias fuiſſe tradunt, nomine Euryale, Stheno, & Meduſa,ex quibus
Meduſa ſola mortalis fuiſſe perhibetur, reliquæ duæ immortales:
ideoq́ꝫ Meduſam Perſeus decollauit. Hæ Gorgones animarũ hieroglyphicum
ſunt. Tradit enim Ægyptiorum Theologia, & cum ea Platonica quoq́ꝫ ſchola,
tres in homine animas eſſe, quarum ſingulæ apud Hebræos proprium nomen
habent: vna enim Nephes vocatur,quæ Latinè Viuens vel Sentiẽs dici poteſt:
quam cum beſtiis communem habemus,& hæc mortalis eſt,quam Meduſa in-
nuit:eſt enim corpori proxima,eiq́ꝫ adglutinata,& ſenſibus,corporiſq́ꝫ affectio
nibus obnoxia:de qua volunt acutiores Theologi intellexiſſe Chriſtum, cũ di-
xit, Triſtis eſt anima mea vſq́ꝫ ad mortem: &,Qui non habuerit odio animam
ſuam,

A perdet eam: ideoq́ finxerunt Perſeum, qui diuinum ſpiritum melioremq́ genium ſignificat, hanc obtruncaſſe: debent enim qui altiora contemplari volunt atque diuina, hanc prorſus interimere, ne quid ſenſus animæ quæ rationis particeps eſt, obeſſe poſsit. Altera anima Ruah, id eſt ſpiritus nuncupatur, quæ rationis particeps eſt. Tertia dicitur Neſſamah, id eſt Lumen, vt à Pythagora & Dauide fuit appellata, quam D. Auguſtinus diuinitatis partem, & Plato mentem vocat. Ideo autem dixerunt has tres ſorores homines ſuo aſpectu in ſaxa conuertere: quia quamvis illas in nobis habeamus, illarum tamen naturam nemo abſolutè poteſt ſcrutari, niſi Meduſa obtruncata, id eſt corporearum affectionum impedimento prius fuerit liberatus: imò qui eas intueri volunt, ſaxis eos ſimiles eſſe ad alia oportet. Oculus autem quem ſibi inuicem hæ tres ſorores mutuò dant, ſignificat lumen quod habemus extrinſecus, à Deo nobis dari, atq́ ab vna in alteram animam deriuari.

VIRGO CAPILLOS HABENS ERECTOS.

B

HOMINIS NATVRA.

PLato dixit hominem arbori ſimilem eſſe, verùm in hoc ab illa differre, quòd illa radices in terra fixas habet, homo autē in cœlo: quo capilli capitis radicum ſimilitudinem quandam habentes indicant. Radix autem vera hominis eſt anima, quę cœlitùs eſt demiſſa, & per quam viuimus, ſpiramus, & vitales fructus ferimus, vt arbor ex radice vitam trahit: vnde in Cantico legimus, Comæ tuæ iunctæ canalibus: quod de cœleſtibus riuis, ex quibus virtus in nos deſcendit, eſt intelligendum. nam quæ de capillis & barba in Sacris literis dicuntur, ea o-
C mnia ad animam referri, teſtantur Origenes & Hieronymus. Vnde ſi quis virginem capillos in cœlum erectos habentem pinxerit, aptè animam vel hominis naturam expreſſerit.

VIRGO ABSCISIS CAPILLIS.

IMBECILLITAS ET MORS.

VIrgo cui abſciſi ſint capilli, imbecillitatem virium ingenij, animíve, aut etiā mortem ſignificat: quia non modò in Sacris literis videmus Sampſonis robur in capillis fuiſſe, quibus abſciſis facilè captus & victus fuit: verùm etiam Euripides finxit Alceſtem mori non potuiſſe, donec illi à Mercurio cœlitùs demiſſo crinis abſcinderet̃: & Niſus non prius à Minoë interfici potuit, quàm illi ab eius filia pilus fatalis abſcinderetur. Nec Dido apud Virgilium antè mori potuit, quàm Iris ab Iunone miſſa ei flauum vertice crinem auferret.

ASTRAEA. D

IVSTITIA.

ASTræam, Aſtræ Gigantis & Auroræ, vel Iouis & Themidis filiam, pro iuſtitia ſumi notiſsimum eſt: fingunt enim illam vitiis creſcẽtibus indignatam in cœlum euolaſſe, locúmque inter Leonem & Libram medium tenuiſſe, imò etiã ipſam Libram ei tribuunt, qua quid cuique debeatur, expendat. Quamobrem ſic de illa cecinit Ouidius:

—— Et virgo, cæde madentes
Vltima cœleſtium terras Aſtræa reliquit.

& Seneca in Octau.

Neglecta terras fugit & mores feros, B
Hominum & cruenta cæde pollutas manus,
Aſtræa virgo, ſiderum magnum decus.

Eam quoq;, vt Gellius & Chryſippus tradunt, forma atq; filo virginali, aſpectu vehemẽti & formidabili, luminibus oculorũ acribus, neq; humilem, neq; atrocẽ, ſed reverendæ cuiuſdam triſtitiæ dignitate pingi ſolitam, omnes ferè norunt: cui noſtri pictores modò lancem, modò ſecurim virgarumq; faſcem adiiciunt. Illud autem ferè inauditum eſt, & tamen pulcherrimum, quod Alexander Aphrodiſæus ſcribit, Iuſtitiam ab Ægyptiis ſine capite pingi ſolitam, per manum ſiniſtram porrecta palma diſcapedinatam: quoniam ſiniſtra genuina pigritia nulla calliditate prædita, æquitati aptior quàm dextra videtur. Collocatur autem inter Leonem & Libram, quia iuſtum iudicem intrepido & forti animo eſſe oportet, vt nullius minis aut precibus ab æquo & bono dimoueatur: eundemq; decet crimina omnium atque merita ad lancem diſcutere & ponderare, vt cuique quod meritus eſt tribuat. Caput verò ei nõ tam ademiſſe mihi videntur, quàm inter ſidera occultaſſe, vt indicarent à iudice neminem videri debere: F vnde Athenis in Areopago, rei velato capite cauſſam dicere iubebantur, ne iudicum affectus mouere poſſent. condit ergo caput inter ſidera, ſolum Deum intuens: & ideo à nobis cerni non poteſt: debet enim iudicis mens ad extremum vſq;, donec ſententia ſit lata, occulta eſſe, ne qua fraus ſtrui poſsit.

PRIORIS LIBRI FINIS.

A QABEIR ÆVQVSAR QVDRONIS HIEROGLYPHICORVM COMMENTARIORVM LIBER SECVNDVS, EA CONTINENS QVAE PER SERPENTEM, CERBERVM, FELEM, VItulum, Capricornum, Cancrum, Aquilam, Craterem, Lyram, Arcum, Nodum, Catenam, Quinarium numerum, Pentagonum, Pyramidem, Cubum, Octaëdrum, Icoſaëdrum, Papauer, Iridem, Hyacinthum, Narciſſum, Hyſſopum, Myrtum, Salicem, Cedrum, Palmam & alia huiuſmodi ſignificantur,

*AD THEODORVM ZUINGGERVM PHI*loſophum & Medicum præſtantiſsimum.

B ALTERAM *hanc myſticarum imaginum Partem, quam cum ſuperiore Valerianis quaſi racemationem quandam diuinis Commentariis adiecimus, tibi, doctiſsime Zuinggere, donare atq; in tuo nomine edere ſtatui: non quidem quòd tuæ famæ aliquid ſcriptis meis ornamenti adiicere poſſe ſperem, quam tu ingenij tui magnitudine, atq; illuſtribus monumentis, quibus rem literariam promoues, ab aliis illuſtrari non pateris: ſed vt & hi mei labores nomini tuo inſcripti, plus autoritatis inveniant, & tu aliquod meæ in te obſeruantiæ indicium habeas, tenue quidem illud ac rude, longeq; impar iis quibus tu nos ornare ſoles, ſed ex candido in te animo profectum, & tali qui libentius, ſi poſſet, maiora digniorâq; tibi commendaret. Sed tuæ humanitatis erit, mentem non munus ſpectare. Quod ſi feceris, & ingenij ac prudentiæ tuæ acumine, ad intimos animi mei ſenſus penetraueris, tanti te hoc facturum non dubito, quanti regium aliquod munus: & quemadmodum me amare iamdudum cæpiſti, ſic hunc meum immaturum fœtum fouendum ſuſcipies. Quod quoniam mihi certò polliceor, plura non addam. Vale. Baſil. XIIII. Kal. Sext.* CIↃ. IↃ. LXVII.

SERPENS.

ANIMA ET CORPVS.

C BAcillum, cui ſerpens circumvolutus eſt, non modò apud Hebrços, & in Sacris literis, in quibus legimus ſerpentis in cruce poſiti aſpectu populum Iſraelis à morte liberatum fuiſſe: verùm etiam apud Ægyptios & Romanos animæ atque corporis ſalutare ſymbolum fuit. Nam cum cætera omnia reptilia craſsioris & magis terreæ ſint ſubſtantiæ, ſerpentem ſpiritus & vitæ tenaciſsimum animal eſſe conſtat, quod & imbecillitatem corporis exuat, & ad medicinam vtiliſsimum ſit, & ad acuendum viſum herbam inueniſſe, nec non ad ſeſe in vitam reuocandum quandam herbam cognoſcere traditur. Et cum Romani oraculo admoniti, Epidaurum miſiſſent ad Æſculapium, quem Medicinæ & ſalutis Deum exiſtimabant, accerſendum, ſerpentem Romam aduexerunt.

CERBERVS. D

TRES COELI REGIONES: VEL TRIPLEX DEI POTESTAS.

VEteres tres tantùm cœli regiones faciebant:nempe,Ortũ,Occaſum, & Meridiem.nam in Septentrione inferos putabant eſſe,propterea quòd Sol nunquam eò perveniat: quemadmodum & Sacræ literæ Aquilonem interdum accipiunt:et impios ad ſiniſtram à Deo in extremo illo iudicio detrudendos. Siniſtram verò in eodem Septentrione eſſe theologis, quis dubitet, cum impij in eandem cum dæmone regionem ſint detrudendi: ideoq́ harum trium regionum ſymbolum finxerunt Cerberũ canem tricipitem, quo etiam trina Dei regna ſignificarent, cœleſte,terrenũ & infernũ.

TRES NATVRALES NECESSITATES.

EVndem Cerberum tricipitem finxère poetæ infernę domus aditum cuſtodire: eo hieroglyphico tres neceſsitates naturales,quæ hominẽ à ſempiternarum rerum contemplatiōne abducunt, ſignificantes: nempe ſamem,ſitim,& ſomnum.& ideo Virgilius fingit Sibyllam,quæ Æneam mentem ad magnarũ E
rerum contemplationem convertere volentem, monet, vt huic Cerbero melle ſoporatam & odoratis frugibus offam obiiciat, ſtatimq́ illo relicto tranſeat: vt indicet, eſſe quidẽ his neceſsitatibus ſatisfaciendũ, ſed nõ prorſus indulgendũ.

FELIS.

LIBERTATIS APPETENTIA.

FElis præterea quæ de illo ſcripſit Pierius, libertatis appetentiæ hieroglyphicum fuit, quo priſci Alani, Burgundiones & Sueui, teſte Methodio, in militaribus ſignis vti ſolebant: perinde vt Feles carcerem ferre nõ poſſunt,ſic ſe ſeruitutis impatientiſsimos eſſe teſtantes.

VITVLVS.

CONCVPISCENDI VIS.

MAnſuetus & domeſticus vitulus, vel bos,concupiſcendi appetẽdiq́ vim quæ in nobis eſt,denotat: quia conſtat,nullum animal ęquè appetitui obedire & venereum eſſe, atq́ Vitulus,ſiue Taurus. F

CAPRICORNVS.

MORS, VEL DEFVNCTORVM ANIMÆ, ET SECVNDA FORTVNA.

CApricorni ſignum quod in multis Auguſti Cæſaris numiſmatibus vidimus, ſummam, vt Aſtronomi tradunt, ſub ſe natis portendens felicitatem, à Platonicis deorum porta vocatur:quia per eum tradũt,animas corporis vinculo ſolutas,rurſus in cœlũ aſcendere, vbi diuinæ naturę participes fiunt.ideoq́ hoc ſignũ ſidereum animas defunctorum mortémve ſignificat, & nonnũquam ſecundam fortunam ſummamq́ felicitatem, vt diximus.

A

CANCER.

ORTVS HOMINIS, VEL VITA.

CAncer ex eorundem Platonicorũ ſententia, ortum hominis vitamq́ notat. volunt enim animas per Cãcri ianuã in humana corpora demitti, & vt Capricornum deorum, ſic Cancrũ hominum portam vocãt, quòd per eam egredientes animę humanã in naturam tranſeant.

AQVILA.

DIVINI NVMINIS PRÆSENTIA.

AQuila pręter ea quæ de illa ſcripſit Pierius, in Sacris diuini numinis
B præſentiam vel effluxum quendam ſignificat, quo ad maiorem ſuperioremq́ rerum diuinarum cognitionẽ ducimur, vt Cabaliſtę tradunt. vnde Moſes dicit, Sicut aquila provocans filios ſuos ad volandũ, et ſuper eos volitans expandit alas ſuas, aſſumpſit eum, atq́ portauit humeris ſuis.

CRATER COELESTIS.

OBLIVIO.

CRater ille ſidereus, qui ab Aſtronomis inter Leonẽ & Cancrum collocatur, obliuionem ſignificat: quoniam ex Platonicorum ſententia, animę cum in humana corpora demittuntur, de cœlo per Cancri ianuam deſcendentes, & per Capricornum rurſus corpore ſolutæ in cœlum aſcendentes, cum deſcendunt ex cratere illo, quem Bacchi poculum vocant, obliuionem bibunt: & ſic cœleſtium rerum obliuiſcuntur, ſed non omnes æquè, verùm aliæ magis, aliæ minus, prout magis minúſve ex eo poculo hauſere. ex quo patet, poculum illud obliuionis poculum eſſe, eiuſq́ imagine obli-
C uionem ſignificari.

LYRA.

AVDITVS.

LYra duo habens foramina incurua, aures et auditum ſignificat. quoniam vt in Lyra fidibus illis & neruis tactis aër proximus cõmotus ad duo illa foramina inflectitur, & tandem in Lyræ conuexum, vbi quoq́ aër incluſus eſt, reflectẽs ſonitum edit: ſic vox aërem extra aures noſtras cõmouens in aurium foramina impellit, qui in pelliculam quandam inſtar tympani tenſam, appulſus, aërem qui intus eſt naturalem mouet: is autem commotus neruos quoſdam excitat, in quibus eſt auditus. Propter hanc ergo ſimilitudinem Lyra auris & auditus hieroglyphicum eſt.

ARCVS.

ACVTI DOLORES.

PEr Arcum in Lunæ virginali forma expreſſæ manu poſitum tenſumq́ acuti dolores indicantur: quia nullus intenſior dolor quàm partus, cui Lucina ſiue Luna præeſt, eſſe putatur.

NODVS. D

NECESSITAS.

PEr nodum neceſsitas, Macrobio teſte,ſignificatur: quæ enim vincta ſunt, ſe ipſa diſſoluere nequeunt: quòd ſi nodo gladium adiicias qui eum reſcindat,fortunam,fatum & neceſsitatem virtute ſuperari indicabis: quoniam Alexander Magnus,Gordium illum fatalemq; nodum gladio reſcidit, & ſic fatum ipſum vicit. & Vetus eſt dictum, Sapiens dominabitur aſtris.

CATENA AVREA HOMERICA.

CONNEXIO RERVM HVMANARVM CVM DIVINIS, VEL DIVINÆ PROVIDENTIÆ VIS.

DVbium nõ eſt,quin Catena illa aurea Homerica, quam pendére de cœlo in terras Deum iuſsiſſe cõmemorat Iliados lib. VIII. his verbis: Agedum aureã reſtim è cœlo ſuſpendite, eaq; cuncti dij ac deæ apprehenſa,me hinc detrahite in terram: nullo id quantolibet nixu poteritis efficere. At cum mihi facere idem irato libuerit, in terras vos vniuerſos & in maria vſq; detraham. Quinetiam circumligata reſte ad ſummitatem E Olympi,omnia ſupernè attollàm,vt intelligatis quantum ego deos ſimul atque homines antecello. Dubium, inquam,non eſt,vel Macrobio & Luciano teſtibus, quin illa rerum humanarum cum diuinis connexionem, & commune quoddam vinculum, quo Deus & ſummus ille Pater quum vult nos ad ſe trahit,mentesq; noſtras in cœlum attollit,quo nos alioqui propriis viribus,quantolibet conatu aſcendere non poſſemus, ſignificet: adeò vt qui mentem ſuam diuinitùs gubernari ſignificare velit, is aptè catenam hanc ex ſtella pendentem & contrahentem pingere poſsit. Ea eſt enim diuini afflatus,& igniculi illius,cuius Plato omnes homines participes eſſe voluit, vis, vt mẽtes ad creatorem cõuertat,& in cœlum trahat. Dixit autem Plato, omnes homines eius igniculi cœleſtis participes eſſe, quia qui eius non ſunt participes,quamvis formam corporis humanam habeant, non tamen homines ſunt,ſed belluis inferiores deterioresq;. Eſt prętèrea connexio illa & alio modo intelligẽda, vt eam interpretatur Macrobius: nam quæ modò diximus, ex Luciani Dialogis, cùm Mercurium F fingit de Ioue propter hanc catenam conquerentem, dicta ſunt, & ad fatorum vim afflatumq; diuinum referuntur. Macrobius verò ait,catenam hanc ſic conflatam eſſe,vt ex ſummo Deo mens manet,ex mente anima,quę et condit & vita complet omnia quæ ſequuntur: cunctaq; vnus fulgor illuminat,& in vniuerſis apparet, iuxta Peripateticorum ſententiam, vt in multis ſpeculis per ordinẽ poſitis vultus vnus apparet. Cumq; omnia continuis ſucceſsionibus ſe ſequantur degenerantia per ordinem, inquit,ad imum meandi,inuenietur preſsius intuenti,à ſummo Deo ad vltimam vſq; rerum fæcem, vna ſe mutuis vinculis religans,& nuſquam interrupta connexio, quæ per catenam hanc ſignificatur,quã Lucretius auream funem vocat,his verbis:

Haud (vt opinor) enim mortalia ſæcla supernè
Aurea de cœlo demiſit funis in arua.

SOLIS VIS.

PLato autem in Theæteto per hanc catenam ſolem ſignificari vult, cum ait: Et ad hæc Colophonem inſuper addam auream illam catenam, qua nihil aliud

A aliud quàm Solem Homerus oſtendere voluit. Quandiu enim circuitus ille & Sol mouetur, omnia ſunt ac ſeruantur inter deos & homines. Si verò ſtaret hoc totum velut ligatum, omnia corrumperentur, & fierent inuerſa.

SACRARVM RERVM COGNITIO.

PEr eandem quoq; catenam ſacrarum cœleſtiumq; rerum cognitio mihi ex Homeri verbis ſignificari videtur, cũ ait neminem quantolibet nixu illa apprehenſa Deum de cœlo detrahere poſſe, ipſum verò eadem cuncta ſurſum attollere. nam & ſi literarum ac philoſophiæ ſtudia, ſint quaſi gradus quidam & catena, ad cœleſtium rerum cognitionem: nihilominus ſi quis per eos gradus ipſius creatoris naturam indagare velit, nullo id ingenij acumine, diligentiáve aut labore aſſequetur: hoc enim eſſet Deum de cœlo detrahere, & humano ingenio ſubiicere. Si verò alicui Deus ipſe ſui cognitionem dederit, is totus illi coniunctus facillimè cœleſtia aſſequetur. Quo hieroglyphico monemur, diuinarum rerum cognitionem non ex Philoſophorum libris, ſed precibus & pietate à Deo petendam eſſe.

MVSÆ, EARVM'QVE AFFLATVS.

B CAtena verò ferrea magnetem lapidem alligatum habens, vt Plato in Ione tradit, Muſarum connexionem et commune vinculum, atq; afflatum illum ex quo prçſtantes poetæ vim quandam diuinam affectuum concitandorum capiunt, ſignificat.

QVINARIVS NVMERVS, ET QVATERNARIVS.

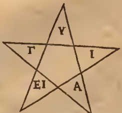
MERCVRIVS, ET ARTIVM INVENTORES.

PEr Quinarium numerum Leo Baptiſta Albertus Mercurium figurari ait. Martianus verò & alij Quaternarium eius ſymbolum eſſe volunt, propter artium inuentionem, vt qui numeri ſint perfectiſsimi. Ex quo patet, per huiuſmodi numeros etiam artium inuentionem inuentoresq; ſignificari.

C

PENTAGONVM.

SALVS.

PEntagonum ſalutis ſymbolum fuiſſe, teſtatur Lucianus eo in libello in quo agit de quodam qui lapſus erat inter ſalutandum: cuius rei origo talis commemoratur. Antiochus is qui ΣΩΤΗΡ cognomento dictus eſt, cum aduerſus Galatas pugnaret, nec ſatis ex ſententia res ſuccederet, eſſetq; in diſcrimine, per quietem vel vidit, vel ſe vidiſſe ſimulauit, vt militum animos in ſpem erigeret, Alexandrum Magnum ſe monentem, vt ſalutis ſymbolum aſſumeret, idq; pro teſſera tribunis daret, eorumq; veſtibus inſueret: ea re fore vt victoria potiretur. Symbolum autem illi huiuſmodi oſtendiſſe, triangulum triplicem inuicem inſertũ ex lineis quinque conſtantem, in quibus ΥΓΙΕΙΑ ſcriptum erat. ſic enim ſalus ſanitáſve Græcè appellatur. vnde & hoc ſignum in

veteribus Antiochi numis adhuc cernitur: quod ſignum Mathematici à quinq; D
angulis Pentagonum vocant.

PYRAMIS.

RERVM NATVRA, VEL MATERIA PRIMA.

PEr Pyramidem veteres rerum naturam & ſubſtantiam illam informem formas recipientem ſignificare voluerunt: quòd vt Pyramis à puncto & ſummo faſtigio incipiẽs, paulatim in omnes partes dilatat̃: ſic rerũ omnium natura ab vnico principio & fonte, qui diuidi nõ poteſt, nempe à Deo ſummo opifice profecta, varias deinceps formas ſuſcipit, & in varia genera atq; ſpecies diffunditur, omniaq́; apici illi & puncto coniungit, à quo omnia manant & fluunt. Verùm & alia huius rei ratio, nempe Aſtronomica reddi poteſt: quoniam Ægyptij ſummi Aſtronomi fuêre, imò ipſius Aſtronomiæ inuentores. E
Tradunt autem Aſtronomi, eſſe circulum quendam in Sphæra, vel cœleſti illa machina, ſub quo ſol & reliqua errantia ſidera, curſus ſuos circuitusq́; conficiant, & in quo omnium animantium vita, rerumq́; naturalium ortus atq; interitus ſit poſitus: adeò vt etiam Ariſtoteles in libris de Ortu atq; interitu, dicat generationis atq; corruptionis, omnisq́; mutationis vel incrementi cauſam eſſe acceſſum & receſſum ſolis in circulo obliquo: nam circulum illum, de quo agimus, obliquum vocat Ariſtoteles: Aſtronomi verò, propterea quòd ex eo pendeat animantium vita, Zodiacum vocauêre. Hunc igitur circulum, cui ſoli inter cœleſtes circulos latitudinem tribuunt, in duodecim partes, quas Signa nuncuparunt, partiuntur: aiuntq́; cum illo diuidi etiam inferiora omnia, adeò
vt quicquid ſub vno ex illis ſignis contineatur ad centrum vſque terrę, id omne F
in ſigno eſſe dicatur. & ſic ſignum volũt eſſe velut Pyramidem quandam, cuius baſis in cœlo ſit: nam fundamentum Aſtronomicum cœlum eſt, & apex in centro terræ. Cum igitur in Pyramidibus illis omnia fiãt, ſitq; acceſſus ſolis, qui eſt quaſi punctum quoddam ad ſigna illa ortus, & receſſus ab illis interitus rerum naturalium cauſſa, aptè videtur per Pyramidem natura rerum omnium parens ſignificari.

ANIMA HOMINIS.

SEd & animam hominis ſub Pyramidis forma adumbrare voluiſſe videntur iidem Ægyptij, qui magnifica regum atq; heroum ſepulcra, ſub ingentibus Pyramidibus fecerint: vt teſtarentur corpore ſoluto & corrupto, animam ſupereſſe, quæ cùm ſummo opifici viſum eſſet, hoc eſt circulo illo triginta ſex millium annorum circumacto, aliud corpus genitura & ſibi factura eſſet: non ſecus ac Pyramis, vt Geometris notum eſt, vertice immoto manente circumacta baſi circulum deſcribit, & toto corpore conum: vt circulus annorũ illud curriculum ſignificet, conus verò corpus quod curriculo illo conficitur. Nam Ægyptiorum fuit illa opinio de rebus in eundem ſtatum triginta ſex millium annorum

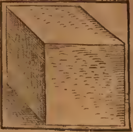
Arum ſpacio reſtituendis, & ab illis ſe id accepiſſe, teſtatur Plato: qui etiam hoc ipſum, id eſt animam noſtram Pyramidis formam habere mihi teſtari videtur, in Timæo, cùm ait ſic factam fuiſſe à Deo animam. vnam accepiſſe illum ex vniuerſo portionem, quæ proculdubiò vnitas puncto illo, qui in Pyramidis vertice eſt, ſignificatur: ſecundam aũt primæ partis duplam: tertiã ſecundæ ſeſquialteram, & primæ triplam: quartam ſecundæ duplam: quintam tertiæ triplam: ſextam primæ octuplam: poſtremò ſeptimam, quæ partibus ſex & viginti primam excederet: poſthæc dupla & tripla interualla repleuiſſe. Quibus numeris profectò nihil aliud ſignificat, niſi expanſionem illam linearum quæ à puncto ad baſim tractæ angulos efficiunt, & per interualla ipſas ſuperficies quæ lineis clauduntur. ex quo apparet illum hoc quoq;, vt alia, ab Ægyptijs accepiſſe.

I G N I S.

IGnem quoq; Pyramidis formã habere, teſtatur idem Plato: propterea quòd cùm in imo latus ſit, circa materiem & fomentum quo paſcitur, in acutã flammam quæ cœlum ſpectat, deſinit. nam per baſim materia concreta ſignificatur,
B per reliquum corpus, materia iam ad formam recipiendam parata, & quaſi fermentata: per punctum ipſa informis & ſimpliciſsima ſubſtãtia. vnde minùs mirum eſt, quod ſuprà diximus, per Pyramidem animam ſignificari, vt quæ igneæ naturæ ab eodem Platone eſſe tradatur, & corpori non ſecus ac Pyramis baſi, vel ignis fomento, adhæreat.

C V B V S.

T E R R A.

CVbum, hoc eſt teſſeram, octo angulorũ & ſex laterum terram ſignificare tradit Plato ex Timæi Locrenſis Pythagorici philoſophi diſciplinã, quam Pythagoras, vt teſtatur Iuſtinus hiſtoricus, ab Ægyptijs potiſsimùm didicerat. terrã verò per cubum depingebant, ob eius ſtabilitatem grauedinemq;, quia vt cubus quocunq; voluatur, ſemper iacet, nec facilè
C mouetur, ſic terra per ſe immobilis, ſi aliqua fortuita vi commoueatur, ſtatim rurſus iacens quieſcit.

O C T A E D R V M.

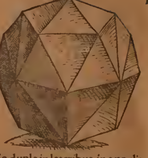
A E R.

AEri idem philoſophi Octaëdri formam tribuere, quę octo triangulis æqualibus & æqualium laterum, id eſt octo baſibus, & ſex angulis ſolidis: viginti quatuor verò planis continetur. quod vt melius intelligatur, explicandum eſt quid ſit angulus ſolidus, quid item planus. Angulus planus, inquit Euclides, eſt duarum linearum in plano ſe mutuò tangentium, & non in directum iacentium mutua inclinatio. ſolidus verò angulus eſt, qui pluribus quàm duobus angulis planis cõtinetur, qui non eodem ſunt plano, & ad vnum conſtituuntur punctum. Ideo autem hanc illi formam tribuerunt, quia in aſcenſu ignem conſequitur, & in terræ cauernas penetrat. Octaëdri enim forma aſcendit in duos vtrinq; vertices, & aptiſsimè Sphæræ includi poteſt, vt docet Euclides.

ICOSAEDRVM.

A Q V A. D

Quam verò Icoſaëdri figuram tenere dixerunt. Eſt autem icoſaëdrum, Euclide autore, figura ſolida, quæ viginti triangulis æqualibus & æqualium laterũ continetur, propterea quòd aqua ſua natura mobilis ſit, & diuiſioni flexuiq; perfacilis. His quoq; figuris ipſam elementorum ad inuicem proportionem indicare voluerunt, quæ ex baſium ſiue laterum & angulorum numero colligitur. Octaëdri enim ad Pyramidem eſt proportio dupla in lateribus, in angulis ſolidis ſeſquialtera, in planis verò dupla: ex quibus proportionib. fit harmonia duplicis diapaſon & diapente: Pyramidis verò ad cubũ in laterib. ſeſquialtera proportio, in angulis verò dupla, ex quibus diapaſon iterum & diapente. Cubi E
ad icoſaëdrũ in lateribus proportio eſt tripla ſeſquitertia, in angulis ſeſquialtera, vnde diapaſon, diapente & diateſſaron in baſibus, in angulis verò diapente. Icoſaëdri verò ad Octaëdrum in baſibus dupla ſeſquialtera, in angulis autẽ dupla, vnde diapaſon & diapente in baſibus: in angulis verò iterum diapaſon conſurgit. quæ proportiones & harmonię pariter & in elementis per has figuras ſignificatis eſſe traduntur.

V E R.

AE S T A S

 F

A V T V M N V S

H Y E M S

A

VER.

CIſta florum, autore Euſebio, Ver ſignificat: quia vere cuncta floreſcunt.

ÆSTAS.

CIſta ſpicis referta, eodem Euſebio teſte, æſtatem denotat: quòd æſtate ſegetes & ſpicæ demetantur.

AVTVMNVS.

COrnu copiæ vuis & pomis plenum, autumnum indicat: quoniam tunc vina fiunt, & omnes fructus pleno copiæ cornu fundi videntur.

HYEMS.

MEnſa apud ignem parata hyemẽ ſignificat: quia frigus & quies poſt æſtatis labores parta, terræq; opes congeſtæ ad lautius vitæ genus inuitare videntur. vnde poëta, inuitat genialis hyems. & Horatius:

Vides vt alta ſtet niue candidum
Soracte, nec iam ſuſtineant onus
Syluæ laborantes, geluq;
B *Flumina conſtiterint acuto.*
Diſſolue frigus, ligna ſuper foco
Largè reponens: atq; benignius
Deprome quadrimum Sabina
O Taliarche, merum dyota.

PAPAVER.

CIVITAS.

PApauer præter ea quæ de illo ſcripſit Pierius, Euſebio autore, ciuitatis ſymbolũ eſt: quia, vt in ciuitate multi homines habitant, ſic in papaueris capite quaſi intra eadem mœnia multa ſunt ſemina: & vt ciuitas in vicos & domos eſt diſtributa, ſic & papaueris caput in multas intus partes eſt diuiſum, multaq; interſtitia habet.

IRIS HERBA.

ELOQVENTIA.

C IRidem herbam eloquentiæ ſymbolum eſſe, nemini mirum videri debet: cum Homerus fingat Troianorum oratores vt qui diſertiſsimi eſſent, Lirioeſſam, id eſt iridem herbam floridã comediſſe, quod eloquentiæ præcepta illos hauſiſſe ſignificat: propterea quòd eius herbæ flos colorum varietate atq; ornatu, Iridi cœleſti, quæ & ipſa eloquentiæ dea habebatur, ſimilis ſit: & quia talem oportet eſſe orationem, nempe colorum ac figurarum varietate diſtinctam: multasq; hæc herba eloquentiæ ſimiles vires habet. nam vt de illa tradunt medici, iris halitus prauum odorem corrigit, gratumq; & ſuauem reddit ſpiritũ, & venena repellit: ſic etiam ornata oratio quaſi ſuauis quidam halitus gratiam conciliat, & animi venena, hoc eſt perturbationes depellit. Hanc herbam quidam volunt olim hyacinthum appellatam: quod indicare videtur Ouidius Metamorph. lib. X, his verbis:

Flos oritur, formamq; capit quam lilia, ſi non
Purpureus color his, argenteus eſſet in illis.
Non ſatis hoc Phœbo eſt: is enim fuit autor honoris.
Ipſe ſuos gemitus folijs inſcribit, & hya
Flos habet inſcriptum, funeſtaq; littera ducta eſt.

Sed hanc quæſtionem medicis permittimus: nos de illa quæ hodie hyacinthus vocatur, mox dicemus ſeparatim, hanc vulgo lilium cœruleum vel purpureum appellari ſcimus. D

HYACINTHVS.

SAPIENTIA.

HYacinthus, quem ab Apolline in florem conuerſum poëtæ fabulantur, prudentiæ ac ſapientiæ ſymbolum eſt. Nam cum Apollo Muſarum ingenij, ac literarum Deus ſit, Hyacinthum puerum ab illo ob formam adamatum, poetæ finxerunt: quia ſenſus naturalis minimè corruptus puer eſt, hoc eſt prudentia caret, ſed tamen formoſus eſt, quia mentē ad ſui contemplationem excitat: qua contemplatione fit, vt tandem ſenſus, iuuenili ætate atque feruore illo depoſito, prudentiæ & ſapientiæ florem ex ſe gignat, ſuauiſsimis virtutum odoribus fragrantem: quorum pòſt memoria literarum monumentis ad poſteros manat.

NARCISSVS FLOS. B

CORPORIS FORMA.

NArciſſus flos corporis formam quæ citò corrumpitur, & iuuētæ florem qui citò tranſit, ſignificat, vt & roſa, & viola, & omnes flores qui citò corrumpuntur. idcirco enim poëtæ finxêre, Narciſſum formoſiſsimum puerum, dum ſuam formā quam in fonte cernebat, cupidè nimis admiratur, in fontem prolapſum periſſe, & in florem huiuſmodi conuerſum: vt indicarent, non hanc fluxam corporis formam, ſed animi præſtantiam, & diuinam illam æternamque pulchritudinem eſſe adamandam.

HYSSOPVS.

EXPIATIO PECCATORVM.

HYſſopus herba pulmones purgans, & caput, qua vtebantur Hebræi cum ſanguine animalium, ad populum aſperſione luſtrandum, gradum diuinum ſignificat, & vinculum illud, quo cum Deo coniungimur: & coniuncti à peccatis expiamur. Hinc Dauid, Aſperges me Deus hyſſopo, & mundabor. F

MYRTVS.

GRATIA.

MYrtus Veneri dicata, & ob id coniugula dicta, multis morbis ſanandis vtiliſsima, gratiæ & bonæ valetudinis ſymbolum eſt.

SALIX.

HÆREDITAS.

SAlix pulcherrimo hieroglyphico, præter ea quæ à Pierio ſcripta ſunt, hæreditatem ſignificat vel diuinam, vel humanam. quoniam vt ſalix iucunda arbor eſt, quæ ad torrentes naſcitur, ſic ex hæreditatis abundantia, quæ etiam per torrentem adumbratur iucunditas lætitiaque oritur. quod & vox ipſa Hebraica qua in Sacris literis ſalix nominatur, indicat. nam vehirbe nachal appellatur, quod & iucunditates hęreditatis, & ſalicem torrentis ſignificat.

CORPORA NOSTRA.

COrpora quoque noſtra ſalicis hieroglyphico ſignificātur. quoniam vt ſalix, niſi torrentis aquis irrigetur, non creſcit: ſic & corpora noſtra, imò & noſmet

A met ipſi, niſi cœleſtibus aquis irrigemur, & ſecundum decurſum illarum plantati ſimus, fructum nullum ad vitam ferre poſſumus. Vnde Dauid de beato viro, Hic arbori ſimilis eſt ad aquæ riuum ſetæ.

CEDRVS, SIVE CITHRVS.

MISERICORDIA VEL PIETAS.

CEdrus ſiue Citrus arbor, fructus gignens odore ac ſapore pręſtantiſſimos, miſericordiæ pietatiſq; ſymbolum eſt, propter magnas vtiliſſimaſq; mortalium generi vires. Primùm enim præbet reſinam electiſsimam, quę citria dicitur, dentium doloribus vtiliſsimam. ſuccus eius elephantiaſin curat, & pulmonis vlcera: valet contra venena, ardetq; velut facula. Vnde Hebræi fructu eius ſolennem quendam diem celebrabant, quaſi diuinæ miſericordiæ opem implorantes. Quos æmulati Lacedæmonij, deos ſuos coronare ſolebant ijs fructibus quos oxymala perſica nuncupāt, idem per illos ſignificantes quod Hebręi per Citrum. Lignū quoq; eius corruptioni mi-
B nimè obnoxium, facit vt cedrus pro immortalitate æternitatéve accipiatur.

PALMA.

HOMO.

PAlma in myſticis literis celebratiſsima, duplici de cauſa hominis ſimulachrum eſſe putatur. primùm quia fructum non fert ſine coitu, ſed replentur eius rami gemmis maſculeis, quaſi ſemine quodam: deinde quia in ſuperiore parte habet quaſi cerebrum, quod Hebręi Halulab, Arabes verò Chedar, vel Gemar vocant, quo corrupto moritur arbor, ſicut cerebro læſo homo interit: quod quidem huic ſoli inter plantas contingit. tertio quod comam in cacumine habeat, & ramos in manuum modum protenſos, & fructus digitorum figuram præ ſe ferentes, vnde dactyli, id eſt digiti ſunt appellati. pulpa quoq; ipſorum fructuum caro nuncupatur, multum ſanitati cōferens, & vel ex vi quadam animali, vel ex Phœbæa natura ſummæ nutritionis, adeò vt multi ſancti Patres in ſolitudine vitam agentes, eo ſolùm cibo contenti
C fuerint: quemadmodum & hodie quoq; multi in Africa populi eo tantùm fructu victitant.

IVDÆA.

PEr Palmam præterea Iudæa notabatur, propterea quòd ea potiſsimùm regio palmis abundet, & quod Iudæi in ſacris ſuis eius folijs vterentur, habentq; diem ſolennem de palmarum nomine appellatum: vnde in multis Romanorum numiſmatibus videmus palmam, & mulierem mœſtam ſub ea ſedentem, cum huiuſmodi inſcriptione,

IVDÆA CAPTA.

BIBLIOTECA ROMA VITTORIO EMANUELE

[illegible] HIEROGLYPHIcorum *Finis.*

INDEX RERVM ET VERBORVM MEMORABILium locupletiſsimus.

A

A Litera 350.a 351.a 352.b
A. litera abſolutionis nota 128.c.a
A. litera cur prima 27.b.c
A. triplex quid in veterũ monumentis ſignificet 372.c
Aete 350.c
Aaron cur vitulum, & cur hircum immolarit 26.e
Aaronis dexteræ auriculæ extremũ cuius hoſtiæ ſanguine tangebatur 258.a
¶ Abactoris nomẽ meruit Abrahã 169.a
Abantes quomodo comam geſtandam primi excogitarint 230.d
Abderitæ à ranis è regione ſua expulſi 212.b
abdicatio filiorum 352.d
aberranti in ſyluis viã monſtrant elephantes 20.a
Abionitarum hæreſim aboleuit D. Ioannes Euangeliſta 142.b
abliguritor omnium 196.f
Abliguritoris iudicium 421.c
abolitus 216.c
Aborigenes quo caſu Romæ manſerint 158.b
abortus 81.a 207.b
Abradere in rotundum capillorum faciem probibitum 230.b
Abrahan moralem innuit philoſophiam 280.c
Abraxas Baſilidis 131.b
abſentia diuturna 144.c
abſinthium marinum 420.a
Abſinthij ſymbolum 420.a vis ibid.
abſolutum nihil in humano opere 210.c
abſtemius per noctuam indicatus cur 248.b
abſtinentia cibi potusq́ 94.d.e
abſtinentiæ tenuitas 349.d
abſurda res 28.b
abyſſus 284.e.f
abyſſum cur vocarint Dei iudicia Prophetæ 206.f
Academia noua à Carneade 153.a
¶ Acena 265.d.e
acanthias 192.f Achelois 330.f
Achilles ceruorũ medullis enutritus 51.e Chironi curandus à Peleo datus 343.f inuiolabilis præter pedes 257.e vnde dictus 51.f
Achillis ad tumulum quæ libamina ferunt quotannis Theſſali 403.d.e
Achilles Bochius Bononienſis 51.a
Achilles Maffeus 110.e
accipiter Soli dicatus 426.d.e
accipiter, eiusq́ ſymbola 151.c.& ſeq.
accipiter animi ſymbolum 156.a idem & Oſiris Plutarcho 151.d Inſigne erat Sagittariorum Venatorũ militum 355.e quando fœminæ conſortium appetit 151.e ſacerdotij ſymbolum 156.a ſanguinis ſymbolum 154.b surſum volans quid, & deorſum quid 131.f 152.a
accipitris artificioſa pugna 155.d oſſa ex tibijs aurum attrahunt 131.d ſignificatio in ſacris 152.b
accipitres ſeptem vulturẽ inſectantes quid 155.c
accipitrina herba ad oculorũ morbos cur adhibetur 151.d
accuſator inanis 575.b
acerbitas 583.f
aceti conficiendi ratio 424.f
acinacem attestari Scythis maximum iuramentum 313.f
acinaces ibid.
acoris auidus 183.f
Acridophagi in Aethiopia 202.f
Actæon à ſuis canibus deuoratus, quid 52.a 53.a.b
Actæus dæmon 292.f
Actiaca victoria 15.f
Actiæ matris Auguſti ſomnium 111.f
Actij Synceri laus 143.f 164.c
actus in menſuris, quid 265.f
acuti hominis ſymbolum 396.e
¶ Ada regina Carũ obſonia exquiſita Alexandro mittit 411.b
Adad quid Aſſyriis 15.e
Adagartis quid ibid.
Adam quid Hebræis 153.b
Adami cingulum quid ſignificet 392.f
Adami pomum 392.e adamas 306.a
adamanti collatus Chriſtus & Iob 306.c
adamantẽ emollit hircinus ſanguis 306.d
Adelbertus Brauemburgi regulus iniquè ab Attone Moguntino deceptus 254.e
adianton 424.b
ad Gallinas, villa 372.f
adlocutio, multorum numiſmatum inſcriptio 238.e
Admetus iunxit Leonem & aprum 2.d
admirator ſui 50.d
adoleſcentis generoſi natura qualis eſſe debet 40.e 305.f
Adonis 322.f ab apro confectus quid 68.a.b huius ſimulacbrum ibid.c
adoranti conuenit [illegible] ratio ibid. 175.e adoratio per circulum indicata 287.a per manus ſymbolum 253.f
adoraturos ſedere iubet Pythagoras 46.e
aduena 184.e
aduentus vel migratio 334.c
aduerſarius contradicens quo ſigno in lucem æditus 227.c
adulatio 348.f
adulationibus deditus 392.c
adulator 188.c
adulator & ſcurra 41.a
adulatorum illecebræ 89.c infidelitas 196.b
ab adulatoribus peſſundatus 51.c
adulteræ coniugis maritus 73.e
adulteri quã pœna affici ſoliti 93.d
adulterium per murænam 209.c
¶ Aedes 361.c.d ædificatio 368.a
ædificationis principium vnde 344.c
ædilis curulis 320.f ædilium ordines duo ibid.
æditumus 320.a æditus ibid.
Aegydius Viterbienſis 121.a d 322.c
Aegilia, Athenienſium tribus 391.d
Aeginetarum iuuentuti pollices præciſi ab Athenienſibus 260.f
Aegira Achaiæ ciuitas 410.a
Aegon Argiuorum rex vt creatus 137.f
ægritudine conflictatus 153.a
Aegyptus 117.c 329.c
Aegyptus cœli imago 243.b cur per cor ſignificabatur 242.e.f per crocodili ſymbolum 207.f humida & calida 242.f Romanos effœminauit 35.b quid in diuinis ſignificet 153.f
Aegyptiacæ litera quæ 351.a
Aegyptiaci ſoli fertilitas vnde 10.f
Aegypti captiuitas quid 353.f
Aegypti deliciæ 35.a
Aegypto quomodo promiſſa libertas 35.b
Aegyptius ſophiſta 211.a
Aegyptij ſummi aſtronomi 438.e
Aegyptij ab Aethiopibus multos ritus dicuntur accepiſſe 147.f à Cambyſe diuexati 12.f à quibus ſignificationes ſuas comminiſcebantur 44.b ciuitates multas in Hetruria fundauerũt 301.a cadauera vitro condita dũ aſſeruabant 40.d diuino cultui ſeruientes carnibus abſtinent & vino 411.e cur maritimis abſtinuerint 221.e noctem cum die pari horarum numero aſſiduè partiuntur 208.e puritatem adamauerunt 220.e quomodo mundum pingebantur 134.f
Aegyptij & Phœnices quomodo Solem Lunam & ſtellas deos intellexerint 326.c
Aegyptij reges ac ſacerdotes vino abſtinebant 390.c
Aegyptiorum opinio de mundi figura 24.d peculium in gregibus 421.d ſtatuæ quales 366.a
Aegyptiorum Iupiter quis 29.b
Aegyrenſes Amorem & Fortunam in eodem delubro colebant 288.d
ægythus auis quæ Aegyptijs 183.f
Aeliani locus 81.b

Adij

Aelij Veri imp. lectulus qualis 401.f
Aelio Pertinaci ſignum datum de inuadendo regno, quale 33.f
ælurus & felis an idem animal 100.d cur Lunæ ſimulachrum 101.c
æluri oculi ad Lunæ vices vel maiores vel minores 100.e
Aemathcolicæ ſues ſolidis ſunt vnguibus, & non diuiſis 69.c
Aeolipilæ 105.f 106.a
Aeneæ Platonici locus 190.f
Aeolus cur Hippotæ filius dictus 104.f
Aeoli filij & filiæ 104.f
æqualitas 161.f 369.d
æquinoctia 46.d
Aequitas in Elephanto 18.b
Aequiuoca, cuius ſint Xenophontis, ignoratur 230.e
aer 280.e 439.b
aeris elementum per accipitrem 155.f
aeris ſymbolum per columbam 158.c
æreí claui cur configendis nauibus aptiſſimi 360.b
æris ſignandi mos à Lano inuentus 228.b
æris ſoliditas ac diuturnitas 110.e
ærumnæ 284.d 344.d
ærumnoſus 297.b.c
æs perpetuitatem denotat 360.b
æs olim pecudum nota ſignatum 76.f
Aeſchinem tragicam ſimiam vocauit Demoſthenes 49.c
Aeſchylus primùm excogitauit colubras Eumenidum crinibus obuolutas 181.d
Aeſchyli dictum de leonis catulo 6.c locus 149.a tragœdia 389.b
Aeſculapius 117.a 381.e cur intonſa barba 232.b cur ſerpentis inſignia geſtet 118.a in ſolitudine Tithei montis expoſitus 40.c à capella alitus ibid. ſub anguis ſpecie multis apparuit 117.f
Aeſculapij caput cur laurea redimitum 373.d
Aeſculapij ſimulachrum 381.e imberbe apud ſolos Sicyonios 252.b
Aeſculapij ſimulachro cur canis adſculptus 40.c
Aeſculapio attributa ars 323.c cur gallum ſe debere dixerit Socrates 171.f cur immoletur gallina 171.c
æſtas 67.b 405.b 439.f
æſtas & hyems 68.a
Aeſtyi Germani aprorum formas pro armis geſtabant 67.f
Aeſymnio Megarenſi quid reſponderit Apollo 123.a
ab ineunte ætate libidinoſus 202.c
ætatum diſtinctio varia 272.e
æternitas 238.a 319.d 328.d cur per baſiliſcum indicata 105.e
æternum, perpetuumq́ue 286.f
æthera cur patrem putauerunt nonnulli 329.a
æthereus ardor 280.e
Aethiopia quid ſonet Hebræis 155.f
Aethiopes pij fuerunt olim 147.f publico damnati iudicio ſponte ſibi mortem conſciſcebant 247.f vbinam habitent 242.f
Aethiopum ad epulas cur Iupiter cum reliquis dijs inuitatus dicatur ibid.
Aethiopum pedes tumori obnoxij 28.e
aetatis ſpecies duæ 141.d
Aetnæ montis lucũ incolebant canes 40.d
Affectus motum vt ad aſſecutionem perueniatur, excitat 109.a
affectus humani 407.f voluptarij 257.e
Affectuum malorum diſsipatio 126.f
africa 404.e huius fertilitas ibid. domita quomodo pingebatur 17.f muliebri ſpecie effigiata 398.a
Africæ ſymbolum per ſcorpium 119.e
Africani elegans ſententia 53.a
¶ Agamemnonis clypei inſcriptio 4.d
Agamemnonem cur Homerus æquiparauerit boui 5.a
Agathocles graui obſidione preſsit Carthaginenſes 340.d.e
Agathocles Siciliæ tyrannus à Timæo hiſtorico notatus 151.d
Agathyrſus 112.b
agelaſtos 182.a
Ager quid in diuinis literis ſignificet 400.c.
Ageſilai dicterium de ſagittariis 310.b
aggerum conſtruendorum norma ab hirundinibus accepta 162.e
aggreſsio 253.a
Aglaus alter, prouerbium 87.e
agmen 189.c
agna aurea Atrei, quid 76.b
agnus 75.c.d
agni inſolito colore nati quid portendant, & quibus imperium 76.b
agricola 63.f
agricultura 15.f 326.d 339.e 354.f 385.c 405.e
agriculturã monſtrauit Saturnus 218.b
Agrigentini taurum Phalaridis in mare proiecerunt 25.e
Agrippa omnibus Dijs templum dedicauit 364.e Sex. Pompeium maritimo prælio vicit 321.c.d 315.e
¶ Aiax Locrenſis draconem manſuetum in delicijs habuit 117.b
¶ Alæ animarum Platoni quæ 153.d
alas pedibus addere 419.d
Aleus Telephum expoſuit in Panthium montem 52.f
Alaſtores dæmones 291.f
alba cur ad Dei cultum adhibita 286.d
alba veſte decorabantur liberti manumiſſione accepta 296.e
albatæ 296.d
Albertus Magnus aliter 8.e 105.e
Albini natale ſolum quod 138.b
Albino Clodio quid portendebant cornua 56.f
albis veſtibus delectatũr Deus 296.c
albis veſtibus vti in imperatorum Rom. funeribus mos olim 157.b
Alcathus Leonem occidit 259.f
alcea cur leonis cauda dicta 7.c
alcedo 180.d rarò apparet 180.f
alcedonis nidus qualis 180.e
alcedonum incubatus tempore, mare tranquillum 180.e
Alceſte Admeti regis coniux 156.e
Alcibiadis coturnix 177.e
Alcithoe cur in veſpertilionem mutata 179.f
Alcmæonis de ſapore ſententia 240.c
Alcyonij dies 180.c
Aldi Manutij inſigne 535.f
alectoriæ gemmæ vis 171.c
Alexandrũ Aeropum Theſſalis equitibus præfecit Alexander Magnus 162.f
Alexand. Macedo Iouis Ammonis filius fabuloſe creditus 5.b
Alexander puellas Darij captiuas ſumma integritate ſeruauit 247.d
Alexandri Bucephalus 29.a
Alexandri capiti inſidens hirundo quid 161.f cõmentum aduerſus ingruentem ſomnum 128.e continentia 247.d effigiem qui geſtabant, proſperè ſibi omnia ſucceſſura putabant 226.e mos in præbendis auribus tam reo quam accuſatori 237.b numiſma cur leoninum ſpolium habeat 5.c reſponſum Adæ reginæ Carum 411.b
Alexandri ſtudioſiſsimus Antoninus Seueri filius 226.f
Alexandro an meritò fulmen attribuatur 324.e.f 325.a
Alexandrum decimum tertium Deum ad duodecim ſuos colebãt Athenienſes 324.c
Alexandri Aphrodiſæi locus 415.d
Alexander Medices trucidatus 312.f
Alexander Pheræus haſtã qua Polyphrontem interemit conſecrauit 311.e
Alexander Seuerus ex leporinæ carnis eſu formoſus factus 96.b
Alexandri Seueri mortem indicans portentum 572.f 391.f
Alexandria cur vocata Leontopolis 3.c
Alexandriæ vrbis prima deſcriptio farina ſignata 184.e
alienæ opis indigus 201.f
alienigenarum procus 209.b
alienus ab amore 92.a
alimonia 391.b
Alilat & Oratal Arabum Dij 254.c
alis inſignita erant capita ſacerdotũ Aegyptiorum 256.a
Alithæus Turrianus 308.e

allium militiæ ſymbolum 417.e
allio incitantur ad pugnam galli 173.d
neq; allium neq; fabas eſitandas, prouerb. 417.f
allium odit Leopardus 59.c.d
Almæ ſignificatum 132.d
Alpini milites 302.a
Aloiſius Cornelius 361.a
alta, & altum 285.b
altum nil ſapiens 180.c
alumine oblita materia non ſuccenditur 120.e
¶ Amans ardet 120.a
amaranthus 403.d
amarities de vitæ dulcedine 187.d
Amaſios cadauer combuſtum à Cambyſe in ignominiam 341.d
Amatæ rei deſertor 412.d
amator 120.a
amatores mortui 342.e.f
amatoriæ deliciæ 100.b illecebræ 157.d
amatorium 421.a
Amazones è ſerpentum coriis tegumenta bellica faciebant 303.e
Amethyſtus contra ebrietatem ſtat 307.c
ambiguæ oues quæ 76.e
Ambres liber Aegyptiacus 278.a
D. Ambroſio puero apes in labellis conſediſſe dicuntur 186.c
amicitia 40.f
amicitia firma 220.f
amicitiæ confirmatio 408.d
amicitiæ hieroglyphica plurima 398.f
amicus inutilis & ingratus 162.d
amicorum comparandorum ratio 254.a.b
Ammianus Marcellinus Græcanico fuit ingenio 260.f
Ammiani Marcellini locus 429.a
Ammonius Alexandrinus Origene & Porphyrio diſcipulis clarus 91.c
amolitio 242.a
amor 309.d 342.c 347.e 356.c 394.b
amor fidem nutrit 431.a
amor alatus 408.a
amor geminus quomodo exercēdus 161.a
amor in ſimpliciorem ætatem 15.f mutuus 342.c 394.f oculatus ne an cæcus 357.f perditus 395.a turpiſſimus 375.d
amoris firmitas 198.f
amoris impuri ſatietas 196.c
amoris indicium 418.f nutrimentum 120.b petulantia 16.a progreſſus 394.d laquei & retia 353 a.b radij in amantium oculis qui 309.c.d ſymbolum 400.f vulnera 309.c 374.c
amoris veri fructus 396.c
amori cur alæ attributæ 155.b
amori perſuadendi magna vis ineſt 184.a
Amorū agminis deſcriptio, ac luſus 394. b.c.d. & ſeq.
Amphilochus Olenius ab anſere adamatus 145.c
Amphion à quo lyram acceperit 347.f 348.c
amplitudo nominis 312.e
amuletum 375.d
amygdala pro canitie 279.a
amygdalæ floris multitudo, aliarum etiam frugum feracem annū pollicetur 378.e
amygdalus temperantiæ hieroglyphicum 379.b
¶ Anacharſis quo geſtu dormire deprehenſus 247.c
Anacharſis Scythæ dictum 389.b.c
Anacharſis ſtatuæ quid inſcriptum 247.c
Anacreontis verſus de faſtu muliebri 15.d
Anaxagoras cur iudicarit hominē ſapientiſſimum omnium animantium 251.f
Anaxagoræ opinio de Sole 326.d
Anaxilas Rheginus 97.b
Anazarbeni cur oleas habeant fœcundiſſimas 388.b
anceps conſilij 81.e
anchoræ hieroglyphica 335.e
anchoræ alligatus Delphinus quid 195.e
anchoram habuerunt Indi pro caduceo 336.c
anchoris duabus inniti 336.a
anchus piſcis 215.f
ancile 318.c.f 313.a
Andreas Phyſicus ad Nicandrum gloſſemata adiecit 209.b
anemona 403.b
Angelus Ceſius 297.d
Angelus Colotius 364.a.e 238.e
angeli 234.e 402.c
angelorum cura quæ 331.c.d hierarchiæ tres 331.c nomina & munera 322.e 221.a.b.c
angelos nos vocamus, quos Gentiles Genios 40.d
Angeronæ effigies qualis 261.b etymon ibid.c
Angleuarij 114.c
anguilla 210.d & ſeq. mutationem non facilè fert ibid.f mortua ad fundum reſidet 219.f
anguillæ generatio 210.e
anguillarum captura copioſa quando 210.b
anguimanos cur vocarit elephantos Lucretius 17.a.b
anguineum ouum quod 115.e ad iudiciorū victoriam confert ibid.
anguineos pedes habuerunt Gigantes 118.c
anguipedum Syrtium hiſtoria elegans 108.a.b
anguis ſignificata 101.d.& ſeq.
anguis caudam admordens quid 111.f
anguis, niſi anguem comedat, non fiet draco, prouerb. 111.d
anguis quo tempore exuuium deponit 103.e
anguium magna vis conglobata in Aethiopia 115.f
anguibus vis magica ineſt 106.b
angulus ſolidus 439.e
anima 155.b 332.e
anima Deus ne 269.f
anima hominis 438.f
anima cum aereo vehiculo 433.d.e
anima & corpus 436.b
anima corporis affectibus tangitur 202.b generat cogitationes 229.f purpurea 204.f ſanguine nutriri videtur 154.b
anima leonis cur vehementius moueatur 7.c
animæ hominis in corpore ſtatus 433.a.b
animæ & animi differentia 153.b
animæ cum corde commercium 153.c
animæ ſubſtantia non eſt ſanguis 154.c
animæ per piſces indicatæ 222.b
animam ſponte non exturbandam cur indicarint veteres 340.b
animæ humanæ vinctis comparantur 391.a
animæ defunctorum 416.f
animas mortuorum in fabis habitare 413.c
animaduerſio 316.b
animaduerſio ſeuera 227.f
animal nullum homine diutius viuere exiſtimat Ariſtoteles 349.e
animal nullū ſacrificandū putabant Theologi veteres 412.e
animalia fœcundiora quæ 11.c frigida & timida quæ 197.f naturæ ductu in morbis ſibi medentur 423.a.b.c rationis experti a voluptate afficiuntur 93.a
animalia tertij generis non gignunt 92.b
animalium curandorum cauſa 304.b.c
animalibus omnibus quibus ſanguis, iiſdē & cor eſt 154.c
animalibus qui primi reſecabantur penuria frugum id coacti fecerunt 412.a
animus 152.a 406.f 407.a
animus ad humilia deiectus 127.a elatus Zoroaſtri 153.c à vitijs depurgatus 215.f diuinis intentus 126.d gratus 196.c regendus 407.f ſuauitate permulcendus 186.f
animus vitaq; 340.a.b
animi afflictio 189.c candor 165.a deſponſio 37.e domitor 15.g elatio deſcripta 35.a puritas 172.f vis labefactata 64.a.b
animi pulchritudo 433.d
animi corporisq; vires 2.e
animi feritas per quercum ſignificata. 376 c
animi magnitudo in canibus 42.e
animi patria non eſt corpus 144.f

Anima

Annæ Samuelis matris precatio qualis 206.a
Annibalis cõſilium Antiocho datum in nauali prælio quale 113.d
Annibalis ſtrategema 420.f
annona 358.c 404.e
Annonæ felicitas & penuria 23.e
annus 104.e 287.c 327.e 359.f
annus menſesq́; 13.a
annus cur per palmam indicetur 369.a
annus Aegyptius 185.f
annus iniens 228.a
anni Aegyptiaci rationes duæ 290.a.b
anni conſtitutio apud Perſas 131.b qualitates quatuor 229.e tempora tria Aegyptiis 292.b
anni ſymbolum cur vultur 130.e
annum quomodo metiebantur Aegyptij 130.f
annum vnum viuunt paſſeres mares 150 c
annorum centena 131.b
annorum certus numerus 67.c.d
anſer 174.d cur detrimenti ſymbolum 175.a cur liquidis & frigidis delectetur cibis 174.f
anſeris exẽpla amoris erga homines 175.a
anſeris ingeniũ auerſum à poeticis ſtudiis 174.f
anſeri honores à Romanis inſtituti 574.d
anſeres Taurum montem penetrantes cur lapillis roſtra ſua occludant 574.e
anſerum iecinoribus canes paſcendos inſtituit Heliogabalus 174.d
anſerum oletum omnia adurit 173.a
Anſer poëta peſſimus. ibid.
Antagoras poeta quid reſponderit Antigono 221.d
Anteuorta & Poſtuorta 228.a
Anteus 417.d.e
Anteus ab Hercule colliſus quid 247.e
Anthanis 354.d
anthia piſcis 113.b
anthracinæ veſtes 297.b
Anthropius taurum dedit Agamemnoni & Menelao 29.d
Antigoni dictum argutum 1.e
Antiochi numiſma 438.d
Antiochi laus ab æqualitate 193.d
Antiochus cognomento Accipiter 155.c
Antiochus Soter 351.d 438.c
antipathia inter camelum & equum 94.d
Antipatri epigramma de Platone 141.d
Antipatri parſimonia ficta 296.f
antiquitas 352.d
Antiſthenis dicterium 34.f in adulatores 51.d in Athenienſes 200.b
Antiſthenis argutum reſponſum ad Diogenem 189.e
Antoninus Pius cur ſemper in vrbe ſederit 111.a
Antonini Pij manſuetum ingenium 172.f
Antonino imperiũ portendit agnus vellere in fronte purpureo 76.e
L. Antonius Fab. Quadratus torquibus & armillis à Tito Cæſare donatus 334.e
Antonius Agnellus 338.c
Antonius Bechus Tiberiũ oppreſſit 172.d
Antonius Maroſticanus 193.f
Antonius Muſa viperas edendas dedit 117.b
M. Antonius Paſſer 285.d
Antonij ab Vrſicino deprecatio 233.c
Antonij triumuiri numiſma 419.f
Anubis 41.e
Anubis Cynopolitarum deus 222.f
Anubis & Oſiris expulerunt Gigantes ex Italia 41.e
anularis digitus cur odoribus illinebatur ab Aegyptijs ſacerdotibus 301.c
anulus 302.a ornatus & ſignandi cauſa circumferebatur. ibid.
anulum arctum non geſtandum cur dixerit Pythagoras 162.c
anulum geſtare flamini Diali cur non licebat 376.f
anulum vnum duntaxat olim habere vnicuiq; licebat 302.a
anulorum ius quibus negabatur 302.b
anulorum vſus vnde propagatus 262.b
❡ Aornus fluuius piſces habet vocales 218.e
❡ Apaturiæ Palladi zonam virgines Trœzeniæ ante nuptias dedicabant 398.f
Apelles cur fulmen in Alexãdri manu pinxit 324.b.e
aperta vis 318.b
aperto pectore 241.f
Aphrodiſias 354.d
apiaſtrum apibus gratum 424.e
apis 185.c regni ſymbolum. ibid.f vitæ ſociæ amatrix. ibid.e
apes D. Ambroſio, Pindaro, Platoni pueris in labellis conſederunt 186.c Dionyſio & Hieroni regnũ quomodo præmonſtrarint 185.e.f
apes ignorant venerem 188.b oderunt homines à coitu olidos. ibid. vnde generentur 31.f
apum artificium à Virgilio deſcriptum 188.b politia eleganter à Plinio deſcripta 185.d
apum examen in faucibus leonis a Samſone ſtrangulati 187.e in iuba equi Dionyſij 185.c
apum rex aculeo caret 185.e
Apim cur nõ paſſi ſint Aegyptij bibere ex Nilo 339.d
apium luctus indicium 382.a.b
Apollo 395.e
Apollo Agyieus 366.e Delphicus 194.f
Apollo fidicen 163.d Meliates 395.c Thyreus 360.f
Apollo Muſarum deus 440.d
Apollo cur per coruũ ſymbolum 169.c per gallum 173.a per lupum 79.d per gryphem 167.f
Apollo in Delphinum mutatus 194.f tibijs libenter cecinit 349.c
Apollinis affectus expreſſus ab Ouidio 43.d cum Hecate certamen 100.f Panionij ædem quomodo primũ ædificandam putarint Græci 367.b.c Muſæ 350.c ſagittæ in Græcos immiſſæ 320.b
Apollinis pedibus ſerpens triceps ſubijciebatur 118.b
Apollini acceptũ ferebãt Cretenſes vniuſcuiuſq; mali liberationem 194.f
Apollini cur cygni ſacri 164.d
Apollini Lyceo cur templum dicatũ apud Sicyonios 82.e
Apollini quæ nam animalia dicata 173.a
Apollonius 354.d
Apollonij Rhodij locus 122.e 239.e
Apollonius Tyaneus 57.b
Apollonij Tyanei præſagium ſuæ commorationis apud Barſanum 13.a.b
Apoſtoli 28.e 141.e
apotheoſis imperatorum 17.f 139.b.e fœminarum 171.d multis regibus decreta 324.c
appetentia 121.e
appetentiæ vis in hepate 314.c
appetitio affectum excitat 109.a
appetitus rationi obſiſtit 427.e
Appion Grammaticus cymbalum mundi à Tiberio vocatus 59.f
Appioni cor aſini obiectum 88.a
Aptera ciuitas vnde nomen ſortita 135.a
apua piſcis 215.f Veneri ſacra. ibid.
apua ad ignem, prouerb. ibid.
apuarũ copia cur apud Megarenſes. ibid.
Apuleianæ fabulæ argumentum 401.f
❡ Aqua 40.b 419.d
aqua mihi hæret 256.e
aqua cœleſtis 426.e
aquæ vocabulo quæ ſignentur 281.d & 284.c
aquæductus & fontes leoninis figuris ornati 10.f
aquam generationis cauſam putarũt multi, & cur 60.b
aquam ranæ dare, prouerb. 211.e
aquæ & aere naturam rerum conſtare putabant Aſſyrij 222.e
aquarum ſegregationes apud Moſen quid 219.f
aquis comparata diſciplina 281.e
aquila 137.c. & ſeq.
aquila Aurelianum infantem de cunis ſuſtulit 133.c carnem bubulam in Maximi cellam, & Iouis Præſtitis ſacellum abiecit 138.e Claudij dextero humero conſedit 138.b dedicata iuſtis imperatorum & regum 139.b in educanda prole iniqua 140.b Gordij curri s inſ.

iugo inſidens 137.f Ioui geſtat tela 141.a lapidem in nido collocat 142.c
mactandam Helenam liberauit 139.e
Maximo imperij auſpiciū dedit 138.b
aquila oßifraga quæ 139.d
aquila panem de manu Octauiani rapiens quid 158.b
aquila pollet viſu 142.e 142.b quibus imperium & regnum præmonſtrauerit 137.e.& ſeq. quot vno tempore pariat 138.a volucrum regina 139.a vnde dicta 25.b
aquila vulturina 139.d
aquilæ conſpectus felicitatē indicat 157.f
Aquilæ cognomento gaudebat Pyrrhus 158.f
aquilæ etymon 142.b
aquilæ nidus cum pullis à C. Mario puero repertus, quid portendebat 138.a pennæ aliarum auium pennas cōtactu corrumpunt 140.c.d
præconium ex Soſtheì dicto 141.c
aquilæ ſenectus, prouerb. 141.a
aquilæ cur bellum cum ſerpente 117.f
cur tantum tribuerit Pindarus 139.a
aquilam ſacrarunt Perſæ ante Romanos 137.c
aquilæ duæ in culmine domus, vbi Alexander natus 158.c
aquilæ gerendis rebus ſe duces præbentes 138.c
aquilarum duarū ex auro apud Delphos ſignificatio 145.a inſignia quædam Ibid. pulli à vulturib. diſcerpti 131.b
aquilis feneſcentibus roſtrum magis incuruatur 141.a.b
Aquilæ Pontici opinio improbatur 132.d
Aquileiæ expugnatio quibus indicijs præcognita 125.c
aquilinus lapis ad multa remedia 142.d
Aquilo 436.d
Aquilo quatenus vocetur dexter, & quomodo pro dæmone accipiatur 24.e
Aquilone ſpirante gignitur maſculus fœtus 24.b
aquilus color 142.b
¶ Ara 363.c.d
ara Dianæ deæ ex cornibus ceruinis 54.a
ara ſacrificalis 364.c
Arabes fidem in manibus colebant 254.c
Arabia cur nullum ſuillum genus habeat 64.c
Arameorū opinio de duabus legib. 322.c
aranearum telæ quid Ariſtoni Chio 195.d
araneus 191.a
araneorum telæ quid in Sacris [illegible]3.b
Arati locus 167.c
arationis partes procuratæ 26.d
aratrum 354.c
Araxa fœmina 110.b ex Hercule filios genuit tres. ibid.
arbiter genius'vc 40.c
arbores ſine tēpeſtate cecidiſſe, ſuaq; ſponte mox reſurrexiſſe 380.a
arbuſta terrenis mētibus aßimilata 371.b
arca fœderis cur ex cedro ſit fabrefacta 373.e
arcæ Noes ligna cur quadrata 290.b
Arcades cur rudes dicti 66.a Proſeleneś cur 329.e.f
Arcadum geſtamen quale 329.f mos in eligendo rege 2.f
arcam Domini vaccæ fœtæ traxerunt 28.d
arcana tempore patefieri 435.a
arcana reuelata 201.d
arcana ſacrorum 243.c
arcana tegenda 48.c
archangelorum cura quæ 331.c
Archemori celebritatis Nemeorum cauſa 382.a
Archidami dictum in Chiorum legatum 219.c
architectura per hirundinem 162.b
arcus 308.f 309.a cur fuerit dedicatus Amori 309.c
ardea 181.a per coitum ſanguinem ex oculis emittit 183.a tempeſtatis ſignum. ibid.
in Arropago rei velato capite cauſam dicebant 455.f
Argaman 323.a
Arge 350.e
argentum liquidum 429.c
Argiphon cur Mercurius dictus 118.e
Argiui, & Argiuorum numi 100.d
Argiui primùm vſi ſcutis ligneis 312.c
Argus 410.a
Argus cur bouem cuſtodierit 26.b
aries 77.d.& ſeq.& 414.c
aries in Iſocratis ſepulchro cur adſcriptus 78.b
aries in Sacris literis quid 75.c
arietinum caput cur Hammonis ſignum 78.d
Arij Lacedæmoniorum regis epiſtola 143.b.c
Arion quo habitu delphino vectus 194.d
Ariſtander Thelmeſius 162.f
Ariſtandri Thelmeßij diuiſio dentiū 240.f
Ariſtandri ſententia de oleo 387.c
Ariſtides Italicas res deſcripſit 139.f
Ariſtippus quid obiecerit Diogeni 37.d
Ariſtippi reſponſum de diuitibus & philoſophis 276.f
Ariſton quibus ſimiles aiebat dialecticæ ſectatores 201.b
Ariſtonymi dictum in adulatores 51.f
Ariſtophanis locus 210.b.373.f
Ariſtoteles & Plinius de fucis diſsident 289.d
Ariſtot. locus 43.f 192.e 211.f 213.a
Ariſtotelis cōſilium Calliſtheni datū quod 174.f ſcomma in Athenienſes 277.b
ſententia de Taranda 198.b
Ariſtotelis non videtur legitimus liber, De mirabilibus auſcultationibus 181.b
Ariſtoteli conciliatus Plinius 215.a
Ariſtotimus quomodo perierit 361.f
Arithmetica quomodo ab Aegyptiis oſtendatur 280.f
arma, armorumq; genera varia 308.b & ſequent.
arma bellica 374.b
arma per ſapientiam adminiſtranda 510.c
armorum apparatus ſine corde irritus 54.f
armatam Venerem cur coluerint Lacedemonij 308.d
armatos Deos omnes cur finxerint Græci 308.c
Armenica prima pelta 312.c
Armenica ſecunda pelta. ibid.
Armenius mus 100.c
armi 305.f
armillæ 305.f vnde dictæ. ibid.
armillarum donis & coronis honeſtati qui 305.f
armillarum ſymbolum quod 305.c
aromata ſuper ignem quamobrem impoſita 344.a
aromatarius 183.b
aron agreſte cur paſcatur vrſa 59.c
Aroncæ ſtirpis mares tantùm cur ſacrificato veſcebantur 246.c
Arriani locus 220.d
ars naturæ victrix 360.d
ars & ingenium 115.a. 428.a
artes cur per manus ſignificentur 250.d
artes manes 410.d
artes nullæ ante ignis vſum ſunt repertæ 344.c
artium inuentores 428.a 458.b
artibus proprijs eluſus 184.b
Arſinoes miſerabilis interitus 145.f
Artaxerxes cognomento Mnemon, ficubus & pane hordeacro veſci coactus 411.c
Artaxerxis Mnemonis de fici & hordeacei panis præſtantia teſtimonium 391.c
Artemiſia quale ſepulchrum ſtruxerit 156.d
articulus 267.d
artificium 188.d
artificioſum opus 357.e
aruales fratres 405.d
Arueris 151.a
Aruiragus 317.a
aruncum quid vocet Plinius 71.c
arundo menſuræ ſignum 415.e
arundinis flocci efficacia. ibid.
arundinis & filicis inter ſe inimicitiæ 419.f
arundo in manus tradita Chriſto, quid indicarit 415.a

aruſpex 99.c
¶ Aſcia 316.e
Aſcolia ſacra cur Baccho inſtituta 71.e.f
Aſconij Pediani locus 69.c 84.c
aſcolopax 174.e
aſelliceps homo 87.e
aſello fabulam narrare ſurdo 87.d
Aſia per tres ſerpentes indicata 211.b
aſilus 190.d quomodo naſcatur. ibid.
aſina animal eſt ad onera portanda genitum 88.b fœtus excludit in tenebris 90.a
aſina prioris populi ſymbolum 88.b
aſinæ pullus iuniorem populum indicat. ibid.
aſinus Aegyptius 88.d
aſinus ab omni rationis vſu eſt ſemotus 87.e animal dæmoniacum 88.e humanæ commoditatis aſsiduus miniſter 91.c
aſinus in fabulis quis 87.e in ludis quis 87.d ad lyram 87.d inter ſimias 88.f ſalutis augurium dedit 90.d ſapientiæ ſymbolum 91.e
aſinus putandarum vitium autor & præmonſtrator 90.e
aſini auriculæ 87.f
aſini cutis poſt obitum vtilis 91.a
aſini portantis iuuentutem, & ſerpentis fabula 103.f 104.a
aſini & ſali auiculæ odium vnde 182.f
aſini vmbra, prouerbium 87.a
ab aſino excuti, prouerbium 88.f
aſinum currentem pingere 88.e literas docere 87.d
aſinum parere 87.d
aſini Apollini mactati 88.d auditu præter mures ceteris præſtant animantibus 24.f 87.f ad bellum gerendum apud Saracoras adornantur 89.e difficulter occiduntur 88.d extra prouinciam non peregrinantur 87.d omnium quadrupedum inuerecundiſsimi 88.a
aſini Palæſtini equos pernicitate prouocare dicuntur 89.d
in Aſinos poſt obitum deiici 88.a
aſinaria mola, ex Euangelio deſumpta 89.e
aſininæ vngulæ abortiuis euocandis proſunt 90.a
aſio auis 181.c imitatrix. ibid.d
aſio Fauonijs flantibus apparet 183.d
Aſopus 350.f
aſpalatho tactus ceruus moritur 53.a
aſparagus 420.e
citius quàm aſparagi coquantur, prouerb. 420.d
aſperitatis ſymbolum 400.d
aſpicere, quid in ſacris ſignificet 235.a
aſpis alita ab Aegyptio 117.b
aſpis cur dicta ſomniculoſa à Siſenna 106.c
aſpidum ictus letalis 106.b
aſſentatoribus nullum genus animantium pernicioſius 51.f
aſſertor 377.a
aſſertor multorum 212.b
aſſes lignei & ſcortei à Numa populo dati in congiario 26.f
aſsidere cupiam 320.d
Aſſyrij cur abſtinuerint piſcibus 223.b cur columbam coluerint 158.e
Aſtabora 339.e
Aſtaſoba 339.e
Aſtrea 435.d
Aſtræa dicta Ceres Poëtis 154.b
aſtrologia 280.f
aſtutia praua 176.d
Aſtyagis ſomnium 389.f
¶ Atalantæ ceruus dicabatur 55.c
Atargate & Derceto 223.c
Ateccotti iuniores 114.f
Athalaricus Romanum imperium attriuit 331.c
Athenarũ arcana myſteria vniuerſum orbem eluſerunt 248.a
Athenienſes Aegyptiorum coloni 228.b
Athenienſes famis vltione multati quòd vrſam Dianæ interfecerunt in Munychio eius ſacello natam 86.a hoſpites & aduenas omni officij genere proſequebantur 179.d.e Niciana clade venditi pro ſeruis apud Syracuſas 34.e
Athenienſes quod nam votũ fecerint Dianæ, & cur 73.e quot deos coluerint 324.c
Athenienſium nobilitas 426.b
Athenienſium in boue mactando mos 27.d
Athenienſium malè conſulta, noctua fortunare dicebatur 147.b
Athenodorus philoſophus 352.e
Atlantus 50.b
Atlas 367.e cur cœlum geſtare fingatur ibid.f
athletæ oleo delibuti certabant 257.d
athletæ ſiccis ficubus paſti 393.b
atomis ſuis quid ſibi voluerit Democritus 203.b
atrati & atratæ veſtes 297.b
atramentarius piſcis lolligo 103.c
atramentum in aquas euomit ſepia, atramentiq́; vis 201.c
Atrei & Thyeſtis diſcordia vnde 76.b
atri feſtiq́; dies 98.e.203.e
Atropos 356.b.e
atrum & nigrum 203.e
Attica ficubus nobilis 393.b
Attilæ datum augurium per ciconiam 125.c
Attonis Moguntini Archiepiſcopi improbum factum 254.e
¶ Auaritia 255.e
audiendi promptitudo 71.c
auditorum frequentia 58.e
auditus 54.b
quomodo fiat. ibid.
auditus ex leporino ſimulachro intelligitur 95.c
auditus è longinquo 99.b
auditus promptus 24.f
auditu quæ nam ex quadrupedum genere præſtent 24.f
Auerroes ab Ariſtotele diſſentit in teſtibus 245.e
aues cœli 415.f
aues ex arborum folliculis natas in Britannia fabulantur nonnulli 191.f
augurium mortis 82 b.e
augurijs in captandis mos ſacerdotum 340.b
D. Auguſtini laus 232.e
Auguſtale inſigne 340.f
Auguſtus cingulo ex vituli marini pelle cõfecto cur vſus 372.d
Auguſtus infans ranas obſtrepentes ſilere iuſsit 211.d
Auguſtus nepotes ſuos literas & natare docuit 49.b
Auguſti Cæſaris numiſma 416.f
Auguſti geneſis 72.c
Auguſti milites 101.f
Auguſti præſagium ex dracone 112.f
Auguſto decretus currus ex quatuor elephantis 17.f
Auguſto in littore deambulanti è mari ad pedes proſiluit piſcis 218.c.d
Auguſtus menſis
aulicorum vita 33?.a
Aureliano Imp. quo præſagio imperium oſtenſum 112.e
Aurelius Augurellus ſenex ſcripſit Chryſopœiam carmine 164.e
Aureoli tyranni tumulus 203.d
auriga cœleſtis quis 322.b
auris conſecrata Memoriæ 238.e
auriculas aſini quis non habet 89.b
auribus cur carebat Iouis ſimulachrum apud Cretenſes 237.b
auritus 237.e
aurum ſolare metallum Chymicis 151.d
auri nomen quid 153.e
Auſonij locus 294.b
auſpicium regium 159.b
auſpicia Canaria 44.e
auſpicia, portentaq́; felicis per aquilam 137.e
auſter quomodo accipiatur 24.d
auſtri flatus fœmineum fœtum producunt 24.b
Autocabali 377.e
autores veteres multi noſtra ætate in lucem prolati 251.a
autoritas 37.e 366.b
autoritas per manus ſymbolum 251.c
autoritas imperatoria & triumphalis honos

Index.

nos 372.c
autumnus 440.a
Auxeſtæ ſimulachrum cur ex olea 386.c
auxiliares 228.f
auxilij imploratio 162.d
auxilij imploratio apud Scythas qualis 26.c
¶ Azymorum calathus quid 277.b.c
azymorum feſtum amaritudine & humilitate celebrabatur 189.b

B

B Litera 351.b
Baccheia ſupellex 377.a
baculi & virgæ differentia 305.d
Bacchus 29.d 322.f 376.e
Bacchus cur tauro & pardali ſimilis dicatur 29.c
Bacchus idem & Sol nonnullis 104.c
Bacchus Sycites 392.c
Bacchus taurinis cornib. inſignitus 410.c
Bacchi ſimulachrum ex vite aut ficu apud Naxios fieri ſolitum 392.c
Baccho cur delphinus adpictus 194.f
Baccho cur dedicata ferula 403.e.f. cur oblivio. ibid.
Baieth Aegyptij quid. & Bai 151.b
Balbino & Gordiano ſtatuæ cum elephantis decretæ à ſenatu Rom. 20.b
balibeus 301.f
baptiſmus 297.a
baptiſmus vera purificatio 218.c
Baptiſta Caſalius 194.f
barba in Sacris literis quid 425.c
barba intonſa cur Aeſculapius 232.b
barba ſymbolum virtutum 232.a
barbam cur ſe geſtare dixerit Diogenes 231.f
barbam cur ſoli Lacedæmonij raſitarint 230.c
barbã nutrire ſacerdotibus mandatũ 229.f
barbam perpetua declamatione laudauit Pierius 231.c
Barthol. Carolus Picolomineus 71.a
Bartholomæus Lampridius 303.c
Baſilides Abraxas 131.b
Baſilius Magnus philoſophiæ latebras omnes penetrauit 309.e
Baſiliſcus 105.a. in honore habitus ab Aegyptijs. ibid.
baſiliſcus ex ibidis ouo 128.a
Baſiliſcus ſtella 106.a
Baſiliſci ſanguis cur à plerisq; adſeruabatur 106.a
baſilici ſibilus quibus ſit formidabilis 105.c
Baßiano Antonino quales ſtatuæ decretæ à Macrino Imperatore 319.c
Batavi milites qui 114.c
Batti nauigatio 322.a
¶ Beatitudo futuri ſeculi 186.c
Bebryciæ Lauri effectus 373.c
Beeb Phrygibus quid 74.a quid Scythis 172.c
Beelphegor 148.a
Beelzebub dæmõ muſcæ hieroglyphicum 191.b
belbi 83.c
bellator ſtrenuus 62.a.b.
bellatori aliquando cedere neceſſe 31.a
bellatorem decet ſeuitia 2.e
Bellerophon coercuit amoris petulantiam 16.a
Bellerophontis imago 322.b
Bellica columna quæ nam dicta Romæ 367.a
bellicus apparatus, vel caſtra 250.a
Bellona Minerua 387.d
Bellonæ templum 367.a
bellum 31.d 77.c 295.c 310.f 341.c 367.a
bellum indictum 309.f
bellũ marinis fluctibus comparatũ 336.b
bellum, pax 365.a
belli incommoda & damna 315.c
belli nubes 284.c
bello inutilis 260.c
Bembi ænea Aegyptiaca tabula miræ antiquitatis 124.f 144.a 167.f 233.c
Benedictus Agnellus 318.c
Benedictus Lampridius 217.c
beneficij accepti grata memoria 248.c
beneuolus 174.c
benignitas 139.c
D. Bernardus 40.a
de D. Bernardo quæ ſomniauerit mater prægnans. ibid.
Bernardus Vibienius 120.d
Bernardinus Maffæus Card. 102.b
Bernardinus Pollanus 120.c
Bernardinus Tomitanus 259.b
Berſabea quid Hebræis 285.c
Betæ & bliti differentia 424.a
¶ Bianenſes 113.f
Biantis philoſophi dictum ad Alyattũ regem 417.d
bibaces cur aquilæ ſenectuti compararentur 141.a
bibaciſſimus 216.d
Biblia quo tempore conuerſa in linguam Græcam à LXX interpretibus 132.c
bicipitium 227.c
bifrons cur Ianus 228.a
bigati numi 233.b
bile caret columba 159.d
Bithon & Bitonis robur 29.c.f
Bithyni iudicia ex aduerſo Solis cur exercere conſuerant 233.f
¶ Blittea meretrix 423.f
bliti ſymbolum 423.f
Blondi opinio ventilata 127.b
¶ Bocapiſcis vocalis 218.d
Bœotij anguillas dijs immolare conſueuerunt 218.a
Boethij locus 427.f
Bœotij ſtupidi dicti 66.c
bonum de malo deligere 400.a
bonum omen 90.d
bona citò labentia 397.c
Bona dea, vel Perſephone 432.c
Bonorum obſequium 23.f
bonorum cœleſtium affluentia 431.d
Boreas 119.a
bos ab Argo cuſtodita cur 26.b
bos ad ſacrificium quomodo ducebatur à Perſis 26.a
bos arator triclinium Veſpaſiani aſcendit 26.b
bos integer à Germanis Bononiæ toſtus 178.a
bos per linguam inambulat 26.e
bos ſub iugo, prouerbium 28.f
bouis effigies in Athenienſium numiſmate 26.e
bouis precium 26.f ſignificatio 16.d ſignificatum in ſacris literis 28.c
boui honor habitus à veteribus 26.f
boui vnde nomen 26.d
bouem Deliorum pecuniam cur putarint nonnulli 27.b
bouem occidere, antiquitùs capitale 27.d
bouem quando ſacrificabant Lacedæmonij 173.f
Bouem quando ſacrificabãt Romani 30.b
boues olim vocati Itali 27.c
boues arantes imaginari, quid 26.d
boum cornua cur fœno circumligabantur 30.f
boum natura 30.d
bouillo extenſo corio quomodo opem implorabant Scythæ 26.c
¶ Braccati milites 404.f
brachiati milites qui 115.a
bracteatæ argento pennæ 415.f
braßica ebrietatem arcet 424.c
braßica vitibus inimica 424.d.e diſſidij cauſæ. ibid. f
Breſcia 322.c
Bretti populi & Brettus 147.a
breuis vita 264.a
Briareus Centimanus 252.c
Britannia vrſorũ ſæuitia nobilitata 86.b
Britanni olim anſerem religioſum opinabantur 146.d
Bromus Bacchus 180.f
brumalia quando celebrantur. ibid.
Brutia vocata olim Italia 147.b
Brutum hebetẽ putabat Tarquinius 74.e
brutorũ cultus vnde apud Aegyptios 47.c
¶ Bubalus, primus omnium Fortunæ ſimulachrum Smyrneis effinxit 410.b
Bubulci nomen in familias Romanas admiſſum 27.c
L. Buca numum cudit Cæſari 235.b
Bucephali 29.a
bucephali equi apud Theſſalos 29.b

bulla

bulla 301.a bullæ geſtamen vnde accepitum ibid. vnde dicta ibid. b puerile geſtamen fuit ibid.c
bulla cordis erat figura 242.a
bulla primus omnium donatus Tarquinij Priſci filius 301.b
bulbi hieroglyphicum 421.c
bulborum efficacia 421.c
Bupalus 34.f
Buſiridis nomen vnde 29.c
butio, accipitris genus quod 151.d
¶ Bythonis & Cleobis fratrũ pietas 386.b

C

C Litera, cõdemnationis nota 128.c
Cabaliſtica 329.b
Cacus Auentinus 86.c
cadauera vitro condita adſeruabant Aegyptij 40.d
caduceatoris munus 414.f
caduceus 115.a & ſeq. 429.c
caducęis numiſmata inſignita multa 115.f
cæcitas 99.a.236.f
cædes multiplex 397.d
Cælij Calcagnini laus 45.c
cępæ efficacia 417.b
cępis cur non veſcantur Aegyptij 417.c.d
Cæſa vocatur elephas Maurorum lingua 17.c
Cæſar 315.d
Cæſar apud Gades inſpecta Alexãdri imagine ingemuit 325.a
Cæſar conſternatus, non inuento corde in bouis opimi extis 242.b
Cæſar regium nomen reſpuit 303.a
Cæſaris mors in Solis ſignis indicata 327.c
Cæſaris numus cuſus à L. Buca 228.b
C. Cæſaris numi ſymbolum 17.c
calamitas 104.c
calamitatis ſignum 415.a
calathiſcorum effigies columnis Aegyptiacis addi ſolita 367.d
calathus azymorum quid 277.b.c
calathus Cereris 367.d
Calauria Apollini ſacra 194.f
calcaneum, ac huius hieroglyphica 258.c
calcaneum, & tenere calcaneum 257.f
calcaneum flectere 17.c
calceamenta Aegyptiorum papyracea 413.a
Calceus 300.c
Calchas augur 150.c
calendæ Auguſti Baccho dicatæ 414.c
Calenus Megaram cepit 6.d
calidi facultas 323.d
caliga 298.e
caligare 346.a.b
Caligula Cæſar 298.c
C. Caligula vetera familiarium inſignia nobiliſſimo cuiq; ademit 305.f
C. Caligulæ coronæ exploratoriæ dictæ 332.a
C. Caligulæ ſceleratum facinus animo conceptum quod 315.f
calix multa in diuinis literis ſignificat. 409.a
calix pro mortis cruciatu ponitur 409.b
Calix ſupplicij ſymbolum 422.a
calliditas 110.c dolosa 97.c
Callimachi locus 205.d
Calliope 351.a
caluaria aſini ad loci fertilitatem facit 90.e
calumniator 238.b
calumniatores cur baſiliſco comparati 105.d
calumniis afflictus 105.c
calx 258.d
Calidonij apri mater quæ 63.e
Cambyſæ anima in leone reperta à Pythagoricis 11.f
Cambyſes abolere conatus eſt immanẽ homines ſacrificandi morem 340.c
Cambyſes diuexauit Aegyptios 12.f
Cambyſes de Simandij ſepulchro aureum circulum ſuſtulit 287.c
camelus ad duodecimũ diem ſine potu perdurat 94.e
camelus animal profanum 93.c
camelus animantium omnium tortuoſiſſimum eſt 94.d
camelus matrem ſuam nunquam ſuperuenit 94.c
camelus quaſi camerus 93.e
camelus quatuor femora gerit 93.e
cameli eſitientes à poetis ſunt appellati 94.c
cameli manſueti bilisq; expertes 94.d
Campegianæ familiæ claritas 334.b
campeſtre, genus indumenti 300.a.b
campeſtres elephanti quales 19.d
camus 355.c.d
cana cur fides Virgilio 254.c.d
Canaria auſpicia 44.c
cancellus pinnophylax & pinnoiheres 201.f
cancer 200.e
cancer cur inter ſidera collocatus 201.e
cancer in numis quid 200.e
candelabri ſignificatio in ſacris quæ 3 6.c
candida vel obſcura quænam dicimus 285.a.b
Candulus 50.b
Canicipes 45.c
canicula 285 f
caniculæ ſidus frugibus inimicum 44.c
canis cur vocatus Diogenis 41.a
canis deſcribitur 39.b
canis & gallus cur ad parricidij ſupplicium adhibebantur 107.a
canis in diuinis literis quid 43.d
canis mira induſtria cõiicientis lapillos in amphoram oleariam 170.a
canis qualis expetitur à venatoribus 44.b
canis quomodo militis officium videatur obire 40.b
canis ſerpens in Tænaro 41.d
canis ſimulachro Mercurij cur adiectus 239.d
canis viuus in diuinis literis quid 42.c.f
canis fidei ſymbolum 415.e
canis fidelitatis mira quædam exempla 41.a
canis impudentia 88.a
canis oculum habere quis dicatur 44.f
canis ſignificatio in diuinis literis quæ ſit 39.b
canis vſus quis 39.d
canem comedebant Oxyrynchitæ pop. 222.f
per Canem quando iuret Socrates 40.f
canes alebantur in Daulis in Mineruæ tẽplo 40.b
canes Alexandro Macedoni miſſi ab Albaniæ rege 42.c
canes fellis vitio medentur decerpto gramine 59.d
canes in crucem quando rapti à Romanis 44.c
canes laribus diis præſides 40.b
canes quibus Diis ſacri 44.d
canes ſepulchrales apud Hircanos 134.a
canes mutos quos vocet Dominus 39.e
canities 23.d
canities per amygdalam intelligitur 379.a
Canopi aſtutum inuentum 406.c
canterius in foſſa 37.f
cambaris 61.d
cantharus 60.b
canthari typus 377.b
capaides anguillæ 218.a
caper ab Hercule domitus quid 73.d
caper cur Baccho mactabatur 71.e
caper paſcens accliuiora petit 201.f
capro inſpecto elephantus fugit 18.c
in Capris an rauduas 75.f
Caphziel 323.c
Caphiatæ 357.a
capillus Veneris 424.b Eius vires ibid.c
caputale apud quos, bouem interimere 27.d
capparis 420.e
capparim libidinem nõ perfrigerare, contra recentiorum opinionem 379.c
capra 71.c & ſeq.

capra per aures an ſpiritũ emittat & reci-
  piat 71.c
capram aheneam Phliaſij colebant fol. 71.e
capram in Acropolim Athenis adire lege
  prohibitum 71.e
capra in ſacris quid 72.c
caprarum cornua qua ratione vitibus fer-
  tilitatem adferunt 71.f
capriceps auis liene caret 182.a.b
Capricornus 456.f
caprificus 383.e.f
caprifici ramus, Iunonis ſimulachro cur ap
  poſitus 383.f
caprifici vis 23.d
caprimulgus 184.a.b
Caprotina Iuno 384.a
Caprotinæ Nonæ 385.f
captator 213.b
captiuitas 253.d
captiuitatis impatiens 86.f
captiuitatis prudens declinator 214.b
captiui ſub haſta vendebantur 311.a
caput, ac huius hieroglyphica 225.a
caput abradi malum portendit 231.a
caput adiurare & deuouere 326.c
caput Chriſti cur ſpinis fuerit coronatum
  400.c
caput humanum ad mundani orbis ſimili-
  tudinem compactum 225.c
caput leonis quid notet 8.a
capitis hieroglyphicum 419.a
capitis raſitatio ſeruitutem indicabat
  230.b
capiti manus impoſita quid 226.c
capita, Ceſarum æde tacta de cœlo, omni-
  bus ſtatuis deciderunt ibid.
in capite conſilij ſedes 426.e
capitibus brutorum, humana corpora in-
  ſignuerunt Aegyptij 232.c
Capys 111.b.c
Car Cyrum vulnerans quo premio hone-
  ſtatus ab Artaxerxe 173.e
Carboni, de abroſis faſcijs à muribus, quid
  reſponderit Cato 99.e
cardamus circumpullulantes herbas exa-
  reſcere cogit 240.d
Cardinales ſacerdotes 368.b
cardo ibid.
carduus in ſacris quid 400.d
cardui ſcolymus 403.a
Carnæ deæ ſacra 415.e
Carneades ad ſummam peruenit ſenectu-
  tem 353.a
caro ſub frigida & humoris plena ſom-
  nos ciet 96.c
carnes lupinis dentibus laceratæ cur dul-
  ciores 77.a
Carolus Magnus purpurã imperatoriam
  ab interitu primus vindicauit 231.c
carpere 240.f
Carpocrates hæreticus 238.b.c
Cartadulorum regio 47.d
Carthaginenſium immanitas in ſacrifican-
  dis nobilibus adoleſcentibus Saturno
  340.d
Caryatarum opprobrium 367.a
Caſſander, Antipatri, Abderitis à ranis pro
  fligatis agrum in Macedonia conceſsit
  211.e
caſsita Gellij conſiderata 227.a
caſſius lumine 233.b
caſtigatio 12.e 316.d
caſtigatio ingenua 403.e
caſtigatio ſalutifera 420.a
caſtimonia 300.a 413.e
caſtimonia è concupiſcentia 249.a
caſtimoniæ ſymbolum 421.f & 411.a
caſtitas 258.e 381.f
caſtitas per apes 188.b
caſtores 98.d
Caſtorum capita pilea cur 293.d
caſtra belliciuſq; apparatus 230.a
caſtra quomodo fabricata, & caſtrenſia
  ornamenta, honoreſq; 317.d 318.a
cataracta 284.a
catena 358.e
cathedra 310.c.d
Cato grammaticus dictus Latina Siren
  130.f
Catonis in lurconem dictum 240.d
M. Catonis Proprætoris nummus qualis
  253.d
Catonis ſententia in Romanorum luxum
  221.c
Catonis ſcomma in Lentulum 241.a
Catulli locus 7.c 97.b. 163.b.c
  193.b 218.b 233.e 327.d 328.f
  342.f 403.b.c
catulina carne epulæ celebriores olim
  44.d
catulus leonis in Republica non alendus
  fol.6.e
cattus 200.d
Cauartianus vicus 83.f
Caucaſo alligatus Prometheus 428.e
cauda 243.e
cauda, leonini index animi 7.c
caudam nigram quæ habebant, de iis cur
  guſtandum vetuerit Pythagoras fol.
  240.a
caudex Comicis quid 111.f
Cecinna Volaterranus cur hirundines ſe-
  cum in expeditionibus ferebat 263.f
Cecropis an euocata anima 50.d
Cecropis effigies biceps cur 218.b
Cedrus 441.a
cedrus æternitatis eſt hieroglyphicum
  373.e
cedri conſideratio 373.d
cedro digna loqui qui dicantur 373.e
Ceionij Poſthumij augurium de oblata te-
  ſtudine 200.c
celebritas 325.b.c 330.d 349.a
celeritas 31.f 155.e 325.a
Cenchrenæ, leones vocatæ 15.c
Cenei haſta, prouerb. 311.c
Cenſorinus quo tempore floruerit 131.b
Centauri forma duplex, quid 36.b
Centaurorum forma & ſignificatio 31.d
Centenariæ cœnæ quæ 67.b
centipeda piſcis 215.c
centum, & centenarius numerus 249.c
Centurio 270.f
Centurionis ſignum quomodo figuraba-
  tur apud veteres 318.a.d
cephalus piſcis 214.a
cephali quomodo capiantur Venetiis
  214.b
Cephas nomen Diuo Petro conueniens
  227.d
Cephion muſa 350.e
cepphus auis 167.b.d.c
Ceramicus 366.d
Cerberus 436.d
Cerberi hieroglyphica 41.c
cercopithecus cur cynocephalus 45.e
cercopitheci 47.c
cercopitheci ſibimet aliquando caudas ab-
  rodunt 197.a
cerebrum & cor regitur à Sole 259.b
cerebro Leſo homo interit 441.b
Ceres 38.a 68.b 343.c 404.e
  418.d
Ceres vnde dicta 54.b
Ceres eadem & Venus 38.a
Ceres legiſera 15.f. 26.d. 154.b
  162.b
Ceres vecta draconibus 228.f
Ceres & Falacralis flamen 297.b
Cereri ſacrificatur ſus 63.e
ceruarij lupi ſeptentrionalibus regioni-
  bus frequentes 85.c
ceruus 51. & ſeq.
ceruus acerrimi auditus eſt 24.f
ceruus fiſtula paſtorali demulcetur 51.c
ceruus Indicas & Græcas voces intelligẽs.
  52.b
ceruus poſt coitum ſolitarius in ſcrobibus
  deliteſcit 54.c.d
ceruus torquem aheneum collo geſtans ab
  Agathocle interfectus 55.d.e
cerui ætas quatenus ex cornibus & denti-
  bus noſcatur 35.d pugna cum ſer-
  pente 51.c ruminatio 53.e vi-
  uacitas 55.d 117.d
ceruum enecans Hercules quid 53.f 54.a
cerui in Dianæ tutela 54.a vnde dicti
  Ibid.b
cerui quomodo ex Sicilia in Calabriam
  tranſnatant 53.a
cerui vocati cerui fugitiui 54.a
ceruis Achaicis cornua decidua recidiuaq;
  annis omnibus 56.d
ceruini cornu ſuffitus ad abigendos ſerpen
  tes remedium 52.c

ceruix

ceruix ſuperbiæ ſymbolum 232.e
ceruix audaciæ & ferocitatis ſymbolum 232.e
ceruix ſummiſſionis Ibid.
cerulus auis 281.a
ceſſatio 320.e
ceſpitatio 35.c
ceſſandum ignauiter non eſt 406.d
Chabriæ Athenienſis dictum 4.e 54.f
Chalos amnis manſuetos fert piſces 211.e
chamæleon 198.a
chaos 68.e
Chares 55.a
charitas 157.f
Chedar Arabibus quid 441.b
chelidonia herba 163.f
Chenoſiris 376.e
cheppa Venetorum piſcis quis 215.e
Cherubim ſpecies quæ apud Ezechielem 305.b
Cherubim ſuper ſedere quid 320.c
Chius à Darianis militibus cuerriculata 337.f
Chij Homeri imaginem numis impreſſerunt 216.d
Chimæra 72.e
Chimæræ deſcriptio 26.a ſymbolum 109.f
Chiron 36.b
Chiron an Achillem inſtituerit 52.f
chamydes 298.a
chœnix 406.e
chœnices farinæ binæ Regibus Spartæ ad cœnam non euntibus mittebantur 406.e
chœrogrillus erinacius 62.f
CHRISTVS 283.e 326.f 362.e 402.e
Chriſtus homo Deus 25.f
Chriſti anima nequaquã apud inferos paſſa 4.d
Chriſti humilitas 548.d
Chriſti quinq; vulnera per pentalpha 351.e.f
Chriſti ſepulturæ ſymbolum ex ſacra hiſtoria 4.d
Chriſti ſymbolũ per pelecanum 146.a.b
Chriſti victoria 366.e
Chriſtum geſtare humeris quid 116.c.d
Chriſtianæ pietatis ſucceſſus 334.f
Chriſtophori veri quiuam 116.d
¶ Cibariæ donationes caniſtris offeruntur 406.b
Cibus antiquitus Athenienſibus ficus, Arcadibus glans, Carmaris palmæ, Indis calami, Mæotis milium, Perſis cardanum 412.b
cibus pro doctrina 371.c
cibus in ſacris literis quid 277.c.d
ciborum varietate fatur 67.a
cicada 191.f
cicada ore caret 192.a per quamnam corporis partem emoduletur Ibid.a.b
cicadæ cantus vnde 192.b
cicadæ maximè indigenæ 192.e
cicadæ fœminæ taciturnæ creduntur 192.d
cicer 414.b
cicer erucas ab oleribus arcet 414.c
Cicero ibid.b
Ciceronis locus 76.b 550.a 175.b 190.f 218.b 220.a 258.e 272.b 274.d 313.d.e 386.e
Ciceronis & Virgilij lectione Tacitus Imp. offendebatur 189.a
Ciceronis ſalſum dictum in Metellum 169.c
Ciceronis ſomnium de Auguſti imperio 355.e
Ciceroni obiectum quòd homo nouus 192.f
ciconia 124.a & ſeq.
ciconia lingua caret 126.c menſis inferri vetita 126.b cur vigilarum, cuſtodumq; vrbium ſignum 125.e quo pacto ſe à noctuarum inſidiis defendat 125.d
ciconiæ perpetuum bellum cum ſerpentibus 126.a
ciconiæ quomodo pullorum ſuorum incolumitati proſpiciant 423.a
ciconiam occidere multis gentibus capitale fiat, & cur 126.a
cicuma 325.b
cicurare leonem quid portendat 5.e
Cidaris 302.f.303.e
cinædum cur vulpem vocarint Siculi 97.d
cinaræ fructus 419.a
Cincius Manlius 359.e
cinclus auis, cur alienis nidis oua ſua ponat 184.d
cinctus Latinis quid 245.b. 299.a
Cingani vnde dicti 184.e
cingulum Hieremiæ 299.d
cinnamus auis 183.b
circulus 286.e
circulus obliquus 438.e
circulus cœli, vocatus Iupiter à Perſis 286.f
circulus principium miraculorum 288.d
circumactu corporis adorandum iubet Pythagoras 287.a
circunciſio 47.f antiquiſſima apud Aegyptios Ibid. ab Abrahamo vt ſignum Hebræis data 48.a
ciſſibia 377.a.b
cithara 347.b
Cithæronius Leo vocatus Hyllus 2.f
citò confectum 420.d
citus 441.a
ciuis oppreſſus à peregrino 27.c
ciuium ſeruator 375.a
ciuibus genuinum eſt inuicem ſibi inuidere 202.f
ciuilis 295.b
ciuilibus ſeditionibus creſcens 210.b
ciuica corona quamobrem ſit ex quercu facta 375.a
ciuica corona donatis quæ & quanta tribui ſoleta 375.d
ciuitas 440.b
¶ Cladis præſagium 43.c
claritas 327.b
claritas ex poëtarum ſcriptis 366.d
clari viri 290.e
Claudiani locus 102.e 213.d 168.a 218.e
Claud. Cæſar in ſpectaculis exhibuit pantheras Africanas 84.c
Claudij Imp. epigramma Aureoli tyranni tumulo inſcriptum 208.d
Claudium aſellium quomodo eluſerit Iubellius Taurea 37.f
claudus cur fingatur Vulcanus 536.b
clauis 360.e
clauus 359.d
clauum in Mineruæ templi poſtica parte quis figebat 359.e
Cleanthis reſponſum 91.c
Clearchus 543.e
Clearchus Heracleenſis fulmen geſtauit 324.e
clementia 12.d 325.e 408.f
clementia Imperatorem præcipuè cõmendat 20.b
Clemens Agrippæ Poſthumi ſeruus cur in Hetruria latuerit 230.b
clemens animus 410.c
Clementis recognitionum opus 60.f ex eodem locus recognitus Ibid.
Cleobes 29.f. matrem currui impoſitam ad Iunonis templum vexit Ibid.
Cleomedis opinio de mundi figura 24.d
Cleomenes cum Scythis meri potationibus contendit 389.c
Cleo cur ſit vocatus larus Ariſtophani 167.b
Cleopatræ virilis animus 231.f
clepſydrarum vſus vbi primùm 46.e
clibanus 243.c.e
Clio 351.a
clipei & clupei differentia 313.e
Cliti inſolentia quæ 324.e
Clitor fluuius piſces progenerat vocales 219.b
Clotho 356.b.e
clupea 216.b Lunæ naturam imitatur Ibid.
clypeum neutro genere 313.f
clypeus aureus in D. Claudij honorem Romæ in Curia affixus 314.a
clypei Agamemnonis inſcriptio 4.d
clypei Græcorum Neptunum, Troianorum Mineruam pictos habebant 313.f

clypei militibus ab Imperatoribus bonori dabantur 313.c Diis dedicabantur Ibid.& 314.a
clypeos qui merebantur 314.a
clypeis inſcribebantur facta pulchra 313.e
clupeæ lapis quartanæ medetur 215.c
¶ *Cnidū miſſa nauis à Periandro cur in alto mari remorata 212.e.f*
¶ *Cochlea Romanas delicias auxit 203.a*
Cocis vel Cotionis exemplum 42.c
coccygium 181.f coccyx Ibidem
Coci 200.f
cœleſte rerum omnium promptuarium 247.f
cœleſtis ſpiritus 331.c
cœleſtium bonorum affluentia 435.d
cœlibaris haſta quæ 311.a
cœlum 288.b 245.b 309.c
cœlum cur cœruleum 425.c
cœlum decimum 306.f
cœlum nil niſi ſanctum profert 23.a
cœlum quo motu rotetur 24.c
cœlum veteres pro capite 225.c
cœlum fœcundum cur dixerit Heſiodus 281.f
cœlum vnde dictum 550.c
cœli tres regiones 436.d
cœli alieni impatiens 209.f
cœli fœcunditas 246.c
Cœli virilia Saturni falce reciſa quid 220.b
cœlo alieno melior effectus 396.f
cœli aquei 426.c
cogitatio 64.c
cogitatio alta 141.f
cogitatio vel ſenſus imaginationem creat 109.a
cogitationes generat anima 129.f
cogitationum procellis quomodo obuiam itur 280.d.c
cohortes, earumq; inſignia 113.c
coitus incœpti indicium quod 271.d
collegium nullum ſine præuaricatore 398.c
collyrides conſperſæ 387.c
Coloes 359.c
color niger Soli dedicatus 169.d.c
coloris nigri ſignum quod 157.b
coluber gaudet latebris 107.e
coluber terræ filius & indigena 115.d
colubrorum ingens vis in Sardium ſuburbanis locis quando viſa 115.c
columba 157.a & ſeq.
columba aëris ſymbolum 158.c
columba argentea cui aurū in dorſo, quid 160.c.c
columba caret bile 159.d
columba cur ab Aſſyriis colebatur 158.c
columba fuſca Prophetis quid 157.d
columba munda & ſimplex eſt 161.c
columba quieta 159.c
columbæ eſus contra contagium 159.c
columbæ & veſpertilionis diſcordia fol. 179.c
columbæ etymon 157.e
columbæ felix auſpicium fuēre Aeneæ & Iulio Cæſari 159.b
columbæ natura actionesq; myſticæ explicatæ, & quomodo ad vſus transferendæ 160.f
columbæ obſonium Regibus parabatur graſſante peſte 159.c
columbæ oculos habere quid 160.c
columbæ cur parcant Syri 158.c
columbarū ac turturum par quis dicatur obtuliſſe 157.c
columbarum alæ gypſo illitæ ſummisq; tectis affixæ quid 159.b
columnæ, ac earum ſymbola 365.d
columnæ muliebres, virginales 367.c
columnæ Traiano & Hadriano erectæ 165.f
columnarum ſignificatio in ſacris 367.c
in Columnis ſtatuæ plerisq; à Senatu decretæ 365.f
colurna haſtilia 70.a 71.f
colus 356.a
colus & capilli in ſacris quid 129.f & 230.a
comeſſationes pernicioſæ valetudini 107.c
Comethus Dianæ templum violauit 405.c
compotatio amicitiæ cauſa inſtituta 408.c
conditorium 244.c
condonatio 385.f
concentus cur odori comparatus 277.e
concha Veneri dicata 202.a
conchylium 205.b
concordia 346.d 408.f per caduceum indicata 115.d per cordis ſymbolum 244.c per cornices indicata 149.a per mel & lac 188.a per pauonem 170.c
concordia vnde dicta 347.c
concordia rei familiaris 176.b
concordia rerum 92.a
concordiæ ſymbolum 429.f
concordiæ diſcordiæq; effectus 19.b
concupiſcentia 134.b
concupiſcentiæ ſignum vmbilicus 249.a
concupiſcendi vis 436.c
concupiſcere quid 244.f
congiarium 320.a
congri & polypi certamen 197.a
congruere vocis etymon 128.f
coniugium 262.a 358.c.f
coniugij commoda 344.f
coniugij fidem nō violant columbæ 157.a
coniugis mores ferendi 209.c.f
coniugula myrtus cur dicta 440.c
coniunctio maritalis 311.b
coniza animalibus pernicioſa 422.d
conſcientia igne examinata 243.c
conſenſus 253.f
conſilium 301.c
conſilium per cordis ſymbolum 242.a
conſilia occulta 426.e
conſuetudo pernicioſa 184.a.b
conſularis magiſtratus annuus 293.e
conſulatus primi hieroglyphicum 269.b
conſultatio 320.d
conſultorum bene ſtabilitas 228.b.c
conſummatio 154.e
conſummationis ſacrificium 258.a
Conſtantia 34.c.120.a
Conſtantij Imp. pompa Romā ingrediens 113.c.d
conſternatio multitudinis 72.d
contatio 315.b
contemplatio 257.f
contemptibilis 392.b
contemptor diuūm 254.f
contentio laudis 96.e
continentia 110.c 247.b
continentia in quibus rebus conſiſtat 296.b
continentiæ exemplum in tauro 22.e
continentiæ fructus 379.b
contrarietas 287.c 310.a
contumacia 106.c
contumax 180.d 258.b
contumelioſus 176.d
conuerſio hyemalis quæ 199.b
conuiciorum contemptor 140.a
conuiuia lautiora piſcibus olim erant opiparè inſtructa Romanis 221.b
cor 127.d 241.f
cor, animæ receptaculum 242.c voluntatis fons 134.c conſilium & rerum agendarū radicem continet 242.c
cor Dei, in ſacris quid 242.b
cor habet & iecur omne animal quod ſanguine præditum eſt 242.b
cor hominis anniculi duarum eſt drachmarum 152.e
cor in ſenium vergens imminuitur 151.e 153.a
cor, per annularem digitum 261.f per anuli hieroglyphicum 302.e
cor omnibus, qui ſanguis 154.e
cor quibus dicatur excedi 153.a
cordis aperta ſimplicitas 48.b
cordis cum ſanguine commercium 154.e
cordis figura cur bulla 242.a
cordis ſignificata 244.c
cordis ſymbolum 297.c
corde præſtandum 301.b
Cora Hetruriæ promontorium 250.c
Corax primus Rhetoricam docuit Syracuſis poſt Hieronis obitum 169.c
corbes fragmentorum duodecim, doctrinam duodecim Apoſtolorum ſignificāt 408.c.d
corculum 242.a

corda-

cordatus 237.c
corij vſus in militaribus tegumentis 295.d
Corinna melico carmine ſuperauit Pindarum 303.b
Corinthiacæ ædes quibus Dijs ſacræ fol. 365.c
Corinthiacæ columnæ ibid. & 367.c
cornabulis 422.c
cornabulia Liguribus quæ 59.b
cornea pocula 410.c
cornea porta 431.c
Cornelia Annia viuā ſe vltrò in arcā cum viro defuncto damnauit 399.f
Cornelius Muſcus Bitontinus præſul fol. 110.b
Cornelius Tacitus mendacij arguitur 90.f
Cornelij Caſtalij Feltrenſis epigramma feſtiuißimum 219.f
Cornelij Nepotis ſententia improbata 126.c
cornicari 149.c
cornix 148.e *duo tantum oua excludit* ibid.
cornix aliquot hominum ætates dicitur viuere 149.f
cornix concordiæ ſymbolum 149.a
cornicis & noctuæ confuſus ſanguis coire non poteſt 148.b
cornicis ſepulchro & columnæ honos habitus à Marrhe rege 149.d
cornices ad Palladis arcem nō aduolabant Athenis 140.b.c
cornicum oculos effodientem puerū damnauerunt Areopagitæ 150.b
cornicum oculos configere, prouerbium 150.a
cornicum viuacitas 149.d.e
cornu copiæ 440.a
cornua 304.f
cornua antennarum 31.a
cornua cerui 56.d
cornua elephanti ſpecioſa 18.f
cornua fluminibus attributa cur 25.d
cornua honoris & potentiæ ſignum fol. 56.d
cornua in libris quæ vocentur 248.f
cornua multa in numiſmatis multiplicis cōmoditatis indicia ſunt 409.e
cornua poculorū vſum præbuerūt 410.b
cornuum differentia in boue mare & fœmina 27.e
cornuti milites 114.d 183.e
corona vnde dicta 304.f 410.c
corona aurea quæ 305.f
corona ciuica non temerè data 735.d
Corona vrbi 149.b
coronæ Muſarum ex pennis 155.a
coronæ poëtarum ex quibus conſtabant 377.c.d
coronæ Regiæ quot radiis conſtabant 36.e.f
coronæ Regiæ forma 304.f
coronis ſe ornarunt veteres conuiuia celebrantes 304.f
corpus 292.e
corpus animæ receptaculum 408.a
corpus humanum quod perfectius à pictoribus & ſtatuariis habeatur 290.c
corpus Lunare 215.e 432.c.d
corpus nullum ſine neuo 398.c
corpus vel immunditia 269.d
corpus vas appellatum 408.a
corporis forma 440.e
corpora nullis odorib. delibuta aurā ſuaueolentem emiſerunt 411.f
corpora per ætates & ſecula imminuuntur 263.c
corpora noſtra ſalicis hieroglyphico ſignificata 440.f
correctio 157.c 292.e
corrugare frontem 7.e
corruptor omnium 120.f
Corſicum mel parum ſuaue 187.a
Cortonacenſes milites qui 113.e
coruus 168.c *animal inauſpicatißimū* 169.d
coruus contumaciæ nota iniuſtus 168.f 169.a
coruus cur Apollini ſacer 169.c.e
coruus emiſſus à Noe quid 169.a
coruus lapideus Diodori rhetoris ſepulchro impoſitus à Metello 169.c
coruus lauro ſibi medetur 159.e
coruus à Phœbo miſſus, vt aquam adferret 168.f
coruus quo tēpore pullos excludat 169.d
corui crocitatus frequentioris pluuiæ indicium 169.f
corui lapillos in vaſa fictilia cōiicientis mira hiſtoria 169.f 170.a
corui ouo nihil efficacius ad intinguēdum capillum 169.c
corui quibus malū auguriū fuerint 168.f
corylus vitibus vicinitate ſua nocet 71.f
corythaliæ Dianæ quodnam ſacrum fecerint Lacedæmonij 43.a
Coſmas Gerius 217.b
Coſmi Medicis laus 16.e 22.e 224.e
coſti 189.c *coturnix* 176.f
coturnix Alcibiadis è ſinu volans 177.c
coturnix cur Herculi ſacrificabatur 177.e
coturnix, ſimulac biberit, reliquā aquam turbat 177.b.c *cur impura habeatur* 177.a *cur maligna* ibid.b *cur veratrum appetat* 177.d
coturnicis impietas aduerſus Lunam 177.a.c
coturnice cur veſcebantur Aegyptij 177.b
coturnices cur à menſis ſummoti à nonnullis medicis 277.d
¶ *Crabrones ex aſini cerebro* 31.f
crapula 13.b
Craſſus vxores tres abſq; luctu ſepeliuit 209.f
craticula 244.a
Cratis Pergameni hiſtoria de aquila 139.f
creatio 425.d
creator mundi ibid.
crepuſculum 332.d
creſcendi vis à Luna eſt 328.f
Cretam per cupreſſum ſignificari 380.a
cribrum 277.f 278.b.c
cribrum cur ſub ſepia ponant Aegyptij 276.f
crimen 246.c
Criſpi Paßieni dictum de adulatione 51.e
crocodilus 205.e 426.c
crocodilus elinguis eſt ibid.
crocodilus ibidis admota penna obtorpeſcit 128.b
crocodilus vbinam oua ſua ponat 260.c
crocodili adeps ad quid vtilis 207.a
crocodili morſus incurabilis 207.a
crocodili oculi quales 206.c.e
crocodili ouum quale 207.d
crocodili robur in cauda 206.e
crocodili & ſcorpij genuinū odium 119.b
crocodili tergus corticoſum, durūq; 206.e
crocodili viſus in aquis hebes, in terris acerrimus 206.d
crocodilo vbinam veſcebantur 207.c
crocodili manſuefacti 207.d
crocodilorum hoſtes cur delphini 196.a
crocuta 83.d
Crœſus Lampſacenis excidium interminatur 381.b
Cromyonis 63.e 67.d.e
Crotoniatæ bonæ valetudinis laude inſignes 110.a
Crucis Dominicæ ſignū minimè fortuitum 371.d
crudelitas 314.e *animaduerſionis ſeueritatisq; indicium* 315.c
crura femoraq; concidua 93.e
¶ *Cubica figura cur ſemper recta* 290.e
cubitus geometricus 264.f
cubitus in menſura quis 264.e
cubitus regius quis 264.f
cubus 292.a 439.b
cuculus 181.b *timidißimus* ibid.
cuculus boni augurij eſt auis 181.f
cuculus in Iunonis ſceptro 181.e.f
cuculum cur paruæ aues fugiant 181.d
cucumeres infanti febricitanti appoſiti vt cutem contingant, feruorem omnem in ſe recipiunt 91.c
cucupha 125.b & ſeq.
cucurbita quid præſagiat 418.c
Culex 188.f
Culices ex coſtis generantur 289.c
culicum ſæuitia in Leones 8.f
cultus cauis 44.c
Cumis in antris reſponſa dari ſolita 292.f
cuneus 360.a *cuniculus* 97.a
cunila bubula 59.b 422.e *contra ſer-*

pentes videt ibid.c
canulam & pulicariam herbam reformidat polypus 198.c
cupiditas latè profuſa 192.d.e
cupiditates & affectus terræ filij 427.c
cupreſſus arbor funeſta 379.f 380.c
cupreſſus à carie & vetuſtate immunis 380.f
cupreſſus in tutela Ditis 380.d
cupreſſus mortis indicium ibid.
curæ variæ 397.d
Curatij iuniores 214.b
curis 310.f
curuca 281.a
currus 321.b
currus in ſacris 322.c
curru nuptiali quot, & qui vehebantur 321.c
curulis ſella 321.b
curuiungues animalia non alenda 6.c
cuſtodia 78.b 128.d 174.d 227.e 391.f 332.b
cuſtodiæ ſymbolum 372.b
cuſtos 112.a 234.b
cyamon 413.d
¶ Cybele 381.d
Cybele, quæ & tellus, cur mater hominum dicatur 322.f cur capite turrita ibid.
Cybeles currus 321.f
Cybeles currum cur trahant leones 15.f
Cybeles ſymbolum pinus 381.d
Cybira 158.d
Cychrei templum in Salamine 212.c
Cyclopes monoculi cur 235.f
cygnus 164.c & ſeq.
cygnus morti proximus dulcius canit fol. 164.c.e
cygni cur Phœbo ſacri 164.d
cygni dedicantur nautis 165.f
cygni ſuauius canunt Fauonio flante 165.c
cygni ſymbolo poetæ nuncupantur fol. 164.d
Cylabræ heroi Phaſelitæ offerebant ſalſamenta 218.a
Cyllenius cur vocatus Mercurius 256.a
Cylonem cur trucidarint Athenienſes 8.d
Cynica familia vnde 39.b
Cynici 291.e moleſti & impudentes f.
cynocephalus deſcribitur 45.c & ſeq.
cynocephalus cur in fontiū apicibus ſtatuebatur 46.d
cynocephalus Mercurio ſacer 47.a
cynocephalus pari conſenſu cum Luna afficitur 45.f
cynocephalus piſce non veſcitur 47.c
cynocephalorum lacte viuebant Numidæ 45.c
Cynomya 291.d
Cynopolitarum deus quis 222.f
Cyoniæ Deæ cur ſacra fiebant 44.c
Cypariſſa Celtarum regis filia 380.d
cypariſſo vnde nomen ibid.
D. Cypriani laus 157.f & locus 158.a
Cyprus Veneri ſacra 157.c
Cyrenenſium pietas in Saturnum 393.d
Cyrnij populi cur longæui 106.f
Cyrillus aduerſum Iulianum Apoſtatam ſcripſit 234.c
Cyrilli locus emendatus 283.c
Cyrus à cane nutritus cur 44.c
Cyrus vnde ſit dictus 91.f
Cyrus & Ochus idem apud Tertullianum 90.f
Cyri ſomnium de ſolis contactu 327.e
Cythera 347.c
Cytherea vnde dicta 347.e
Cytheriacum pectinem cur dixit Naſo 307.e

D

D Litera cur vſurpata pro quingentis 275.b
Dædali nepos cur Athenis ab arce præceps datus 176.c idem in perdicem mutatus, quid ibid.
Dædali ſtatuis cur vincula iniecta 357.c
dæmon malus 140.f
dæmon præſes naſcentibus 215.b
dæmones aquei laſciuiæ præfecti 223.a
dæmones improbi 212.c
dæmones leonina fronte viſi 10.d
dæmones per ranas 211.e
dæmonum genera ſex infra Lunarem globum 292.e.f
dæmonum varia nomina 292.f
dæmoniaca natura 292.e
dactyli 441.b
Dagon Palæſtinorum idolum collapſum 255.d
Damageti ſtatua qualis 290.c
Damiæ ſimulachrum cur ex olea 386.e
damnatio 310.c
damnum & vtilitas 218.e
Dan ſerpens à Moyſe factus 210.c
Danaus cur ædem Apollini Lycio vouerit 81.f 82.a
Daniel Renerius 233.b 271.f
Daphne puella à Spartanis nomine Paſiphaes culta 372.b
Daphnis cur dicta 371.a
Dardanus in Samothraciam nauigauit 311.e
Dardano nupſit Pallantis filia 311.e
Dardanorum pecunia, & Dardaniæ nomen 273.d
Darij vagina ornatu Græcanico quid 316.a
Darij palla quæ, qualiſue 255.c
daſypus an idem cum lepore 96.f 97.a
daſypus & lepus vterque hirtipes dicitur 96.f
¶ Debiliora à validioribus abſumuntur 140.e
decempeda 265.d.e decempedator ibid.
deceptio 337.f
decemuir quibus notis indicabatur 271.e
Decius cur aurea corona donatus 305.f
Declinator inſaniæ 18.c
decuſſatio 78.e
deditio 313.c
dedititij qui 294.c
defenſio 313.c
defenſores milites qui 214.c
Dei triplex poteſtas 436.d
delectatio 209.c 392.e
deliciarum torrens Pſalmographo quis 283.f
delicioſus 265.a
delicta humana 294.d
delicti pœna 428.f
deliberatiuum genus orationis 16.b
delyrij piaculum 69.a
Delio natatore indigere 49.b
delphinus 194.b
delphinus amoris ſimulachrum 38.a anchoræ circūuolutus quid 315.f 196.a cur Baccho adpingebatur 194.e à Cupidine alato frænatus 195.f futuræ tempeſtatis indiciū 195.a omnium animaliū velociſſimus 195.d piſciū rex 139.a veneratiōe proſecutus à veterib. 194.e
delphini beneficio ſeruati Arion, Palemō, Phalantus, Taras, Telemachus, alij fol. 194.d.e
delphini imagine colebatur Neptunus Sunij 195.a
delphinum pingit in ſyluis, prouerbium 196.c
delphinum nare doces, prouerb. 195.d
delphini cur crocodilorum hoſtes 196.a humani generis amatores 196.a quibus diis dedicati 194.f
Delphij aquilæ duæ ex auro, quid 143.a
Delton vocata Aegyptus, & cur 127.d
Demadis dictum ad Philippum quod 55.a
Demetrij vana inſolentia 324.c
Demetrij Triclinij opinio expenſa 134.c
democratia 128.e
Democritus quid per atomos indicare voluerit 203.b
Democriti cōſilium fratri datū quod 57.e
Democriti reſponſum ad logiorem vitam aſſequendam quale 186.f
demolitio 354.e
Demonactis feſtiuum reſponſum de fumi minis 345.f
demonſtratiuum genus orationis 26.b
Demoſthenes notatus 26.f
Demoſthenes quænam obiecit Philocrati 211.c.d
Demoſthenis enthymemata lucernam olebant 342.a
Demoſthenis in noctuæ cultum exclamatio 146.c.f
Demoſthenis locus 147.b
dena 271.d
denario numero finiuit omnia Romulus quæ

quæ inſtituit 291.a
dentes in infantibus quando primò pullulant 348.a
dentes ſuos aliquando excutiunt elephanti 19.b
dentium diuiſio ex Ariſtandri ſententia 240.f
deoſculatio Hebræis quid 253.f
depontani ſenes qui appellati 114.c
depopulatio 59.b
Derceto & Atergate 222.f
deſidere 320.d
deſignatio & ſcopus 133.c
deſolatio 337.c
deſpicatus 43.b
detrimentum per auſerem 175.a
detrimentum per dentium ſymbolū 140.f
Deucalionis ciuitatio qualis 129.a
Deus Opt. Max 326.b.c
Deus à quibus circundetur 280.a
Deus in humano corpore 60.d
Deus per accipitrem indicatus 551.e per ciconiam indicatus 116.c per circulū 286.f per crocodili ſymbolum 205.c per oculi ſymbolum 234.c per ſeptenarium numerum 271.a per ſpiritus appellationem 264.d
Deus non delectatur niſi in albis veſtibus 296.d
Deus pater 231.c
Dei aduentus 384.c cognitio cur pauciſsimis innotuit 206.f dextera quid 252.d ſapientia 363.d vis 255.a
de Deo cognitionem ex operibus perpendimus 206.c
à Deo & ſacris alienus 88.c
de Deo diſputare non eſt omnium 246.c diſputandum ſobrie 253.a
Deorum capita 419.b coronæ ex varijs herbis ac plantis 304.c.d cultū inſtituit Mercurius 239.c rotæ cur octo radijs compactæ 289 c ſimulachra cur ex cupreſſo fieri ſolita 380.f
dextera manus in ſacris quid 254.b
dexteræ manus ſymbola 252.c.d
dexteræ & ſiniſtræ mūdi partes quæ 24.c
Diabolus 73.c
diadema 302.c.f 303.a
Diadumeno ambulanti in agro pileū abſtulit aquila 137.f
Diagoræ Rhodij ſtatua 290.c
dialectica 256.b 379.e 280.e 406.f
dialectica Lunæ æquiparata à Clitomacho 329.d
dialectica per araneam 193.d
dialectica per culices indicata 189.b
dialectica quæ nihil ad res facit inanis eſt 410.d
dialecticæ ſectatores quibuſnam ſimiles dixit Ariſton 201.b
dialecticam polypi ſimilem cur dixerit Carneades 196.f
Diana 29.c 328.f 433.c
Diana Lucina per mulum 214.d
Diana regina cœleſtium proportionū & intelligentiarum 430.c
Diana ſtrangulata 357.a
Diana ταυρωπὸς τριοδίτις 29.c
Diana vel Hecate triceps 41.f
Dianæ ædes ſacræ quæ 365.d
Dianæ ædem quo modo conſtruendam putarint veteres 367.c
Dianæ ædem ſacrauit in Auētino Seruius Tullus 54.a
Dianæ Corythaliæ quod ſacrum fecerint Lacedæmonij 73.c
Dianæ ſimulacrum alatum 25.d
Dianæ ſimulacrum apud Lacedæmonios 356.f 357.a
Dianæ ſimulacrum mammoſum 178.d
Dianæ Soluizonæ templum 299.b
Dianæ Triclariæ ſacrum 405.c
Dianæ vel Hecates ſimulacrum 229.b.c quis primus triceps excogitauerit Ibid.
Dianæ votum factum ab Athenienſibus, & quod 73.c
Dianam gaudere telis & capreis ac fugacibus ceruis, quid 55.b
diaulus 266.a
dicacitas 183.f
dicacitatis caſtigatio 192.b
dictatori cur nefas equitare 37.c
Dictynna, Pallas vocatur Nicandro 373.f
Dido 435.c
didrachma 136.d.c
dies atri feſtiq; 98.c
dies per pauonis ſymbolum 171.b
Dieſpiter 345.b
difficultas 37.f
difficilis atq; moroſus 219.d
digitus 259.c 263.d 267.c.d
digitus annularis 161.f cur odoribus illinebatur ab Aegyptiis Ibid. & 262.a
digitus articularis 262.c.d
digitus Dei, quid 259.d
digitus medius 261.d
digitus menſurarum omniū minima 263.a
digito vno caput ſcalpere 259.f
digiti & numeri 267.c.& ſeq.
digitorum diuiſio 267.c
dignitas ſacroſancta 56.c
Dij 311.b
dij laneos habent pedes, prouerb. 357.c
Dij Lares 40.b
Dij manes 227.c.f
Dij marini cur cæteris fœcundiores à poëtis ponantur 220.b
Dij omnes 364.c
Dij Penates 311.c.d 407.c
dij præſides homini naſcēti quatuor 155.b
dij ſecūdum Lacedæmonios quomodo inuocandi 250.c.f
Dij Tutelares 312.a
Dijs templa rotunda cur dedicarint veteres 364.f
diluuium 284.d
dimenſio 263.a
dingua 238.f
Diocletiano datum oraculum quod 2.f
Diocletiani milites Iouiniani vocati 143.d
Diodorus rhetor quo honore iam defunctus à Metello diſcipulo affectus ſit 169.c
Diodorus Siculus in hieroglyphicis indagandis non incurioſus fuit 227.c
Diogenes cur barbam ſe geſtare dixerit 231.f
Diogenes cur appellatus Canis 43.a
Diogenes cur carpebat Muſicos 346.f
Diogenes quid reſponderit Alexādro mittenti oſsium plenam ſportulam 43.a
Diogenis anceps interrogatio 36.b
Diogenis Cynici dictum 424.b
Diogenis dictum de adulatore & obtrectatore 51.f
Diogenis dictum in adoleſcentem luxu deliciiſq; corruptum 376.c Aliud eiuſdem de puero impudico Ibid.
Diogenis dictum apud Xeniadem ſeruiēs 5.b.c
Diogenis iocus in athletas 63.d
Diogenis opinio de ſapore 240.c
Diogenis ſalſum dictum 15.b
Diogeni quid obiectum ab Ariſtippo 37.d
Diogeni quid reſponderit Antiſthenes 189.c
Diomedes cur templum excitauit Hippolyto 298.f
Diomedis filiæ 36.a
Dionyſius 412.c
Dionyſius Aegyptiis Oſiris dicitur 376.c
Dionyſius cur ad mare fugiſſe fingitur 394.c
Dionyſij Halicarnaſſei locus 133.f
Dionyſium cur taurina ſpecie figurabant antiqui 23.c
Diophanes 186.f
Diophanes Lacedæmonius 70.c.f
Dioſcorides Aſtrologus 152.f
Dioſcorides verſio caſtigatur 420.d
dipſas 121.a & ſeq.
dipſadem quid vocarit Apollonius poëta 121.d
diſceſsio ſubita 198.d
diſcinctus 245.b 299.a
diſcincti milites 311.a
diſciplina bona 347 b
diſciplina tota aquis comparata 281.e
diſciplina vera 116.c
diſciplinæ diuinæ 178.c.f
diſciplinæ exoticæ 187.b
diſciplinæ humanæ 278.d.e
diſciplinæ per Mercurium 239.d
diſciplinarum ordinem primus excogitauit Salomon 280.b.c
diſcipulorum pedes loti in cœna Domini

quid 257.c 258.c
diſcordia 77.c 341.c
diſcordia militaris 168.c
diſcordiis ciuium locupletatus 210.a
diſerta proles 29.f
diſsimulator ingenij 83.f
diſsimulator turpitudinis 101.d
diſſolutio 360.a
diſtinctio 64.d
Dithyrambum vincens bouem aſſequebatur 29.d
Ditis pectora adamantina cur 306 b
Diti & Saturno ſacrificarunt decumatos homines Pelaſgi 340.c
diues auarus 157.b
diuitum variæ auocationes 94.a
diuina maieſtas 322.c
diuina prouidentia 134.d
diuina in occulto 48.f
diuinorum ab humanis ſeparatio 219.c
diuinitas per capitis ſymbolum 225.c
diuinitatis indicium cur triangulum æquilaterum 292.b
Diuitenſes, Gallicana legio 155.c
diuitiæ an ſapientia prius optanda 276.f
diuitiæ elatum faciunt 171.a
diuitiæ fortunæ appellatæ 410.a
diuitiæ viciſsitudinariæ 171.a
diuitiarum flagellator 172.a
diuitiarum turpitudo 170.f
diuitias per ſpinas intelligi in Sacris literis 400.c
diuus 319.c
diuturnitas 375.f
¶ D.M. literæ quid 117.e.f
¶ Dochme 164.c
docilitas 238.c
docilitatis & obſequij memorabile exemplum in cane 42.f
doctor virtutis 75.b
doctoris munus 173.c
doctores & prophetæ Ibid.& 341.a
doctrina 320.c
doctrina cœleſtis 281.c
doctrinæ firmitas 416.c
doctrina imperióue præſtantes 226.d
Dodonæum oraculum 340.c quomodo interpretatus ſit Hercules Ibid.d
doli, fallaciæq; 119.b
doli occulti 358.d
dolichus 166.c
Doliola ſacellum Romæ 407.d. ibidem dolia duo, quid indicabant 107.d
dolium quid in Platonis Gorgia 407.d & dolium perforatum quid Ibid.e
domeſtica animalia duo nunquam manſueſcentia ſunt, hirundo & muſca 191.b
dominator 4.f
dominium 112.c 225.d
dominium equum 237.a
Dominicus Michaël Venetus 27.a
Domitia Auguſta quæ 171.c.d
Domitianus muſcas perfodiebat 18.f
Domitianus cur Meduſæ caput pro pectore geſtare ſolitus 227.c
Domitiani inſtabilitas in Domitiam vxorem 171.d
Domitiani nocturna viſio de aureo gibbo quid 160.c
Domitiani mors per Solis ſigna cognita 317.c
Domitiani ſigillum 112.a
domus regia cur in medio imperij totius ſita debeat eſſe 111.a
Dores vertunt [illegible] 118.f
Doricæ ædes quibus Dijs ſacræ 365.c
Doricæ columnæ 365.c 367.c
dorſum 231.f
¶ Drachma 136.c
drachma argenti 14.f
drachmæ duæ ſuis cor 136.c
draco ab Aeſculapio educatus 117.f
draco conſpectus, felix prodigium 111.c.f
draco cur Palladi dedicatus 112.b
draco Heſperidum, hortorumq; cuſtos 103.c.d
draco quinque iugerum magnitudine 118.c
Draco Tauri pater 29.c
draconis etymon 110.c 112.b
Draconis multa [illegible] 17.a
draconi viſus acutiſsimus 146.c
dracones inter ſerpentes qui 111.d
draconum inuolucrum in caduceo 115.b
draconibus vecta Ceres, quid 118.f
Draconarij 113.c
Dromoclidis auara improbitas 255.a
Druſi à continentia commendatio 13.a
¶ Dualis numerus cur immunditiā ſignificet 269.d
ducenta Ibid.e
dulcedinis ſymbolum 391.d
dulcium appetitus 186.d
duo 269.d
duo millia 173.c
durandum 353.b
duritas & firmitas oſsium leonis 8.d
durities emollita 385.c
Dyris 339.c

E

E Litera 350.a
ebrietatis remedium 181.b
ebrietatem quomodo vitabimus 401.f
ebrietates deteſtandæ 107.c
ebrioſitas in panthera 84.a.b
ebrioſitatis remedium 414.b
eburnea porta 431.c
¶ Eccleſiæ vnitatis ſymbolum 398.b
echeneis vnde dicta 211.a
echidna Heſiodo quid 16.b
echidna cur dicta Nympha 103.c.d
echinus marinus 204.d
echinus terreſtris 61.a.b.c
echinus terreſtris cubilia ſua Aquilonum & Auſtrorum commutatione mutat. 601.a.b
echini etymon 204.c
echini terreſtris duo genera 62.f
echinus vnum nouit magnum 61.c
¶ Edomitum à virtute vitium 122.c
educatio vniuſcuiuſq; vitā inſtituit 124.c
¶ Effœminatio 95.c
effœtus 274.c
¶ Electores Imperij quando conſtituti. 131.d.e
elementorum concordia 178.d
eleemoſyna 386.c
elephantiaſis curatio 441.a
elephantus fugit inſpecto capro 18.c
elephas murem capiens quid 18.f
elephas ſolus diutius homine viuit, ac animal aliud nullum 149.c
elephantis dotes 16.f & ſeq.
elephantis ſtudium Romæ ad vmbrā Lunæ 19.c
elephanti campeſtres aliis dociliores, montani praui & inſidioſi, paluſtres dementiores & leues 19.d
elephanti cur turbidam aquā bibant 19.a
Elephātj Luna noua, flumine ſe purificāt, ſermonem patrium intelligunt 19.c
elephanti cur ſerpentibus certamen aſsiduum 17.c
elephanti partus longiſsimus 19.a
elephanto cor duplex ineſt, ſecundū Mauros 20.c
elephanto nulla belluarum prudentior. 19.c
elephanto ſuper mirabilis hiſtoria 20.d
elephantorum genera tria 19.d
elephantum natu maximus gregem ducit 17.b
elephantum cur Lucam bouem vocarunt. 19.a
Eleus ager equorum generoſitati conſecratus 92.c
Elicius Iupiter vnde 314.f
Eliſæus pueros paruulos ei illudentes deuouit 86.c
Eliſæi viſio quæ 33.c
Elienſes mulieres, cūm Baccho preces funderent, quid petebant 23.c
eloquentia 427.a 440.b
eloquentia grata per apes 186.a
eloquentia per caduceum expreſſa 116.b
eloquentia per manum dilatatam 256.b
eloquentia per pſittacum 166.d
eloquentiæ neceſſaria calliditas & prudentia 116.b
eloquentiæ ſymbolum per Sirenas 150.f
eloquentiæ vis 239.a 325.c
eloquentiæ vis per Herculē expreſſa 139.b
elops piſcis 213.c
Elorus cicures piſces producebat 221.b
Elpenoris tumulus 374.c
eluſus ſuis artibus 134.b

eluſio

elutio 420.b
¶ Emanſor per coruum 168.f
Emerepes Phrynidi muſico cur duas chordas è lyra bipenni exciderit 348.e
Empedoclis carmen de ſeipſo 135.a
Empedoclis de anima ſententia 371.f
Empedoclis opinio de corde expenditur. 152.f de mundi partibus dextris aut ſiniſtris 24.e
emunctæ naris quis dicatur 237.c
¶ Encæniare 217.e
encobomata 298.a
encyclopædia 178.f
Endymion 430.b
Eneph Aegyptiorum deus 425.d
Enhippi ſcutum 312.c
Ennenſium nemus 248.c
¶ Epaminondas 212.c
Epaminondam cur ſociũ muneris cooptauit Pelopides 228.f
epandytis 295.e
ephemeris 191.e
epigramma ab oraculo in Nicocreontis regis gratiam enunciatum 225.e.f
Epigrammatum locus 388.d
Ephud 306.e
Epidaurus 436.c
Epies Aegyptius 103.e
Epimetheus 428.a
Epopæus Palladi templum erexit 386.a.b
¶ Equæ vento grauidæ 36.d
equarum ſylueſtrium copia in Syria 36.d
E Q. victoria 34.b
equitare habetur magnificum 37.d
equus cur leone ad bellum aptior 31.d
equus cur profanus Aegyptiis 37.c
equus fluuialis 208.a
equus Marti immolabatur 38.c
equus multifariam in numis diuerſis conſpicitur 34.a
equus Platonis 35.d
equus Soli & ventis mactatus à Lacedæmoniis 38.d
equus viuus dicatus Ioui, à Salentinis in ignem coniectus 38.e
equi apud Sardos colubros quo tempore deuorarunt 115.c
equi charactere inuſta frons Athenienſiũ captiuorum apud Syracuſas 34.c
equi & equitatus Domini, quid Abachovati 33.c
equi ſubrefecti à Dionyſio Argiuo quales 36.e
equi fluuiales impietate notati 207.a
equi ſacri quibus Diis 38.c
equi ſignificatio in diuinis literis 33.c 34.f
equi ſoluti & paſcentes, quid 33.f
equi Theſſalici 29.b
equorum affectus in dominos 33.c
equorum zelotypia 36.d
equis albis quo tempore vehuntur Romæ præſules 37.c
equis cur cõparantur Diomedis filiæ 36.a
equis & velis, prouerb. 32.a
equis quando cœperint Romani eſſe ſuperiores 30.b
Equinis à pedibus ſecede procul, prouerb. 34.f
¶ Eraſmus Roterod. fallitur 273.a & 274.e
Eraſmi Roterodami laus 22.f
Eraſmi Rot. mordacitas de eſu piſcium. 221.f
Erycinæ ſimulacbra 118.f
eremita 89.f
eremitæ per deſerta Thebaidos & montem Sinam 411.f
Eretrienſes à Xerxis militibus euerriculatione abducti 337.f
Erichtonius cur inuidiam indicat 122.e
erinacius 62.f
Erotes malo nauis affixus 176.f
erucæ ab oleribus quomodo arceantur. 414.c
eruditus impurus 140.e
eruditus quis verè cenſendus 323.e
Erycinæ Veneris templum 342.f
erithacus auis ſolitudine gaudet 184.c
¶ Eſaiam ſuſtulit Manaſſes 229.c
Eſth Hebræis quid 135.f
¶ Eth Aegyptus quid 153.b
Ethicæ philoſophia 280.e
¶ Euboici opiſthocomæ 230.c
Euchemus Arcas 2.f
euentus inexpectati 92.d
euerriculatio quomodo fiebat 337.f
euiratio 246.d
Eumolpus Athenienſes profligauit 215.c
Eunomi citharœdi ſtatua 192.e
Euphranor 366.a
Europa 433.a à Ioue rapta Ibid.b
Euphratis ſymbolum & etymon 154.b
Euryſthenis muſa 350.e
Euterpe 351.a
Euthymenis ſententia de Nili exundatione 339.b.c
¶ Exanimatus minima de cauſa 216.b
exanguis de nequitia redditus 283.a
excæcare oculos populi quid 184.b
excandeſcentiæ cauſa 7.a
excellens 373.c
exceſſus 272.f
excubiæ 371.b
excubias diſponunt grues 118.d
exultatores 114.f
exhæredator filiorum coruus 168.c
exoſculationes cur apud Romanos ſancitæ 158.b
exoſſare catulos ſuos leo cur pingatur 7.c
expectationem fruſtratus 167.a
expergefactio 416.d
expiatio peccatorum 440.c
explicationis ſacrificium 238.a
exploratio 307.f 331.f
externæ aues ex Hiſpania miſſæ in Italiam 176.d
extincta libido 247.e
exundare 145.a
Ezelino portentum oblatum à pica 166.f

F

F Gemmum vt in antiquorum monumentis intelligatur 372.c
faba Aegyptiis inſtar nummis fuit 413.b
faba funeſta habita 413.c
fabæ eſus prodigioſa ſomnia parit 198.d
fabæ in iudiciis cur olim eſitatæ 413.e
à Fabis abſtinendum 413.c.e.f
fabis ſuffragia ferri 414.d
Fabariæ calendæ 411.f
Fabius Caluus Rauennas 246.f
Fabius Maximus cur Ouiculæ cognomentum adeptus 74.e
Fabij Contatoris virtutes 37.d
Fabio Max. primum conceſſus equus 37.d
Q. Fabius Eburnus Iouis pullus 175.d
Fabius Vigil Spoletinus 31.f. 63.a
Fabio Valenti augurium ab aquila oblatũ 138.d Vitellio contra Othonem Ibid.
fabella de leone, vrſo, & cane 12.e
faber lignarius 223.d
Fabricæ præfecti, quinam milites 113.f 114.b
fabrilia inſtrumenta in ſquatinæ capite. 213.d
fabula oraculi Iouis Ammonis 5.b
Facelitis dea 222.e
faces 341.c Cupidini dedicatæ Ibid.d
facetiores quidam morbos ſuos phratoribus commendãt, & ita liberantur 91.e
facienda neſcire tutiſſimum in expeditionibus 30.b
Falconarij milites 114.d
falſum cur ex ſpeculo ſignificatum 307.f
falx 316.c Saturno attributa cur 405.c
fama 32.d.e 310.d
fama longè lateq; propagata 324.b
fames 43.b 102.f famis vocabulũ 41.b
fama moriens ſignificatus per aquilam 141.a
familia prodiga 90.c
familiæ amplitudo 297.f
familiaris rei accumulator 196.c
familiaris rei concordia 176.b
familiarum imagines & picturæ, nõ ſunt recentioris ætatis inuenta 110.e 241.b
farina Hebræis quid 277.b.d
farre victitauit populus Rom. diu 26.a
faſcia ad diadema pertinet 303.a 320.f
faſcia candida Regum inſigne 303.b
faſcia molem Aeliam Romæ ambiens qualis 27.f
fatum 300.a 330.f 331.a.d 352.e 256.a
vnde dictum 278.b
fati definitio ex Chryſippo 331.e
fati poteſtas 429.e

fatuitas 391.a
fatuitatis ſymbolum 418.c
fatuus & inſulſus 423.f
fatuus per cepphum 167.c
Faunus 425.f
faunus anguis 108.c
Faunus & Picus quo pacto in rete implicati à Numa Pompilio 324.f
fauor 260.c eius contrarium 450.c
fauoris ſignum oculus 234.f
Fauſtina viſa ſibi in ſomnis ſerpentes parere, quid indicarit 118.c
Fauſtinæ cur aquila virorum more in conſecratione data 171.c
D. Fauſtinæ Piæ ſimulachrum 319.c
fauum & mel in ſacris quid 187.f
¶ Febris letalis à Sole 61.c
febris medela 30.d
febris quid, & vnde dicta 8.d
febris ſæpe capras moleſtat 72.c
febre torquentur leones 8.d
fel à Marte regitur 77.c
felis 456.c
felicitas 76.b 116.a 245.f 334.d 385.c 389.f
felicitas animorum futura 160.c
felicitas vnde oriatur 412.a
felices ſeniores milites 101.f
felis an idem animal cum æluro 100.d
feles cur Lunæ comparata 354.b
femoralia 300.a
fera peculiariter dictus Leo 7.c
feracitas 119.c.d 390.f hieroglyphicum eiuſdem Ibid.
feracitatis præcognitio 182.b
Ferdinandi II. Neapolitani regis nummus. 238,c
feritas 376.c
fermentum 278.d.e
ferocia belli fracta 310.a
ferocia emollita 84.f
ferocitas 77.d euitanda 30.e in timiditatem verſa 56.b
ferocitas per ceruicem 231.d
ferocitate poſita aſſumpta mãſuetudo 15.f
ferox à manſueto ſuperatus 182.c
ferre in oculis 256.c
ferula 403.c cur Baccho dedicata Ibid.
Feſcenina locutio 298.c
feſtinantia 215.f
Feſti opinio de mundi partibus 24.c
Feſti Pompeij locus emaculatus 222.b 159.a
¶ Fiber, & eius etymon 98.c
fibri cur in venatione ſibi teſtes auellant. 98.d
fibri partes poſteriores cur piſcium loco à multis habitæ 98.f
fibulare 300.b.c
ficulnm pro imbecillo & contemnendo. 392.c
ficus alimoniæ ſymbolum 393.b
ficus Carthaginis & Romani Imperij ruinæ cauſa 393.a
Ficus dulcedinis hieroglyphicum 391.d
ficus & oliua quàm late ſint ab alieno ſolo plantandæ 265.c
ficus quandoq; ominoſa 391.f
fici materia fabricis minimè idonea 392.c
ſub ficu requieſcere, quid 391.c
fides 40.f 302.a 450.f
fides cana cur Maroni 254.c.d
fides lubrica 298.a.b
fides per manum dexteram 254.c
fides vel hoſti ſeruanda 254.d.e
fidei creditum 298.b
fidem honos ſuſtinet 451.a
fidem in manibus cur colebant Arabes. 254.c
fidelitatis rara quædam exempla in cane. 41.a
fidelium ſimplicitas per aſellum exprimitur 88.c
Fidius deus 430.f
filius per vulpanſerem indicatus 146.c
filij alieni pro ſuis educati 181.b
filij conſpirantes in matrem 106.f
filij in patrem iuſtæ vindictæ hiſtoria. 124.c
filix cur Pteris vocetur à Græcis 419.c
filix ſerpentes fugat 419.c
filix Struthiocameli pennis aſſimilata. 419.c
filicis & arundinis inter ſe inimicitiæ. 419.f
fimus in diuinis literis quid 249.d
finis 291.b
finis per pedem indicatus. 257.f per vmbilicum 248.d
firmitas 357.b 367.b
firmitas amoris 198.f
Firmus Aegypti tyrannus adipe crocodili cur ſe perunxerit 207.a
fiſſa vngula 64.f
fiſtula 548.c.f
¶ Flagellum 253.b 355.a
Flamen aſſiduus Ioui inſtitutus à Numa Pompilio 319.c
Flamines vnde dicti 294.c
Flaminio Conſuli oſtentum quodnam acciderit Aretij 37.f
Flaminicis ſacerdotibus quales fiebant calcei 412.f
flamma proſperi euentus ſignum 341.f
flammeum 296.c
flammeo cooperta noua nupta ducebatur ad maritum 296.b
flammis vermis quis Apuleio 520.c
flectere genua quid 57.c
Flos futuri boni prænuncius 378.f
flos iuuentutis hieroglyphicum 378.f
flos regius 402.f
Florentia ſemper leones aluit. 16.c
Florentiæ ſitus amœnus 402.d
Florentini ſcriptoris de re ruſtica laus. 72.c
Florius Mereſtus 38.f
florum ſignificatio 30.a
florus auis 182.d
fluctuare 284.d
fluctus exundantes in ſacris quid ſignificent 284.b & d
flumen & flumina 285.c.d
flumina cum ſole cur dicantur genus humanum enutrire 327.d
fluminibus arietem offerebant Græci. 384.b
fluuialis equus cur diſſidij ſymbolum. 219.d
fluuij 25.c 383.c
fluuij cornigeri cur appellati 25.c
fluuiorum fontiumq; ſimulachra cum vrnis figurantur 339.a
¶ Fœcunditas 76.c 96.c 172.b 425.c
fœcunditas vera 410.c
fœdus 254.a
fœdera quibus modis firmabantur apud veteres 361.c
fœderum firmitas Ibid.
fœmina boum grauiorem mare vocem habet 25.a
fœminæ & pauonis naturæ conſenſus. 171.c
fœminæ vocabulum in ſacrificiis quid. 246.c
fœminam quid deceat 23.c
fœminæ loquaciores turtures vocatæ Theocrito 161.c
fœminæ marib. morigeræ quo elogio honeſtabantur 552.c
fœminarum conſecratio 171.d
fœminarum interitus 130.f
fœminis Romanis capitale erat vinum guſtare 158.a
fœni manipulos pro vexillis habuit Romulus 298.f
fœnum habet in cornu 30.f
folia quid in diuinis literis ſignificent. 392.f
fontes 285.a
fontes & aquæductus cur leoninis figuris ornati 10.f
forma 286.b
formica 57.d & ſeq.
formica Soli cur immoletur in iſthmo. 57.d
formicæ & veſpertilionis diſcordia 179.c
formicæ Neroni mortis appropinquantis præſagium attulere 58.d Tiberio ferales fuerunt Ibid.
formicæ quomodo fugentur 422.f
formicarum eſu, morbi opem ſibi comparat vrſa 59.c
formicas candicantes habet Pephnus inſula 58.c
in formicas qui poſt obitum abeant 58.a.b

formi-

formicaria bona 58.d
formidator inanium 80.c
formido 53.b
formido ſublata 53.f
formidoloſus & imbellis 246.a
formidoloſiora ſunt animalia, quæ frigidiora 53.d
fortis 93.f
fortis ſignificatio 31.f
fortitudo 306.a 375.f
fortitudo per Tigrim amnem 154.a
fortitudinis ſimulachrum 2.f
fortuna 337.b 288.c huius ſimulachrũ. 288.c
fortuna ſecunda 436.f
Fortuna amatoria 410.a
Fortuna Redux 337.c
fortunæ aduerſæ domitor 83.c
Fortunæ idolum Aegiræ 410.a
Fortunæ ſimulachrum 34.c
fortunæ ſpecioſæ inconſtantia 56.d
fortuna ab exili in altum euectus 179.b
fortunarum contemptus 200.a
foſſa 284.f
¶ Frænata ferocitas 33.a
frænum 355.c
frænum Corinthi inuentum à Pallade 33.c Lapitharum inuentum 31.c
frænum per anchoram indicatum 336.d
fragilitas humana 301.f
fragilitatis indicium arundo 414.f
framea 311.a
Franciſcus Bandinus 71.c
Franciſci Robortelli laus 259.b
Fridericus II. elephantos in Italiam ex Idumea tranſuexit 20.d
frigidi facultas & vis 323.d
fringilla 183.e
frontem glabram imaginari per ſomnium quid 230.c
frontes cur abradendas iuſſerint Lacedæmonij 230.c
fructus ex laboribus 27.e
fructus per ouem exprimitur 76.d
frugalitas 388.a.b
frugalitatis varia exempla 411.a.b.c
frugem lætam prænunciantia quæ 26.d
frugum opulentia 26.c 406.b
¶ Fuca piſcis 215.a
fucus à fure differt 189.d
fuga 43.c
fuga popularis 187.d
fuga per dorſi ſimbolum 232.f
fugacitas 52.e
fugientia ſequi ſine ſpe 210.a
Fulgentij locus 353.c.d
fulgura in ſacris literis quid 325.d
fullonis officium quod 257.b
fulmen 323.f 314.a
fulmen Iouis ſupremi geſtamen 324.a
fulmen lauri folia non icit 372.d
fulminis natura 324.a
fulmine nil celerius 325.a
fulminum eliciendorum rationem inuenit Numa Pompilius 324.f
fulminum ſignificationes & naturam deſcripſit Pierius 325.c
fumus 345.d
fundamentum 256.f
T. Fundilius Gemilius cur inter cætera oleum legauerit 387.c
fungi hieroglyphicum 415.a
fungum vna nocte naſci, prouerb. 418.b
funes primum ex corio 355.c
funibus metiebantur terram Aegyptij. 266.d
funiculi menſura 266.c.f
funus 133.f 381.c 413.b
furacitas 251.f
fur & fallax 419.c
fures & fuci qui 189.d
furis agitandum quem dicant Aſtronomi 29.f
furor familiaris leoni 7.c
furor implacabilis 106.c indomitus 6.f
furor per crocodilum 207.b
furor poëticus 378.a
fuſus 356.a
futuri ſeculi beatitudo 186.c
futurum opus, vel quid agendum 238.e
fy 65.e

G

Gabriel 321.e.f 313.a.b
Gabrielis vox & vis in Deo quid 212.d
Gæon amnis 153.f & 245.d
Galba quid inſtituerit Nerone mortuo. 315.f
Galbæ quale occupandi imperij præſagiũ oſtenſum ſit 231.d
galea 316.f
Galeni & Ariſtotelis diuerſa ſententia de teſtibus 245.e
Gallienus ambitioſus & impurus 55.c
Gallieni Imp. carmen 157.e
gallina 173.f & ſeq.
gallina auri venenum 172.a cur Aeſculapio dicata 172.c quid Theologis. Ibid.
gallinæ per quietem viſæ quid 172.a
gallinæ quomodo à fele tutæ 172.d
galliuago 174.c
Gallonij gula notata 126.b
gallus vigilantiæ ſignum 429.b
gallus gallinaceus 171.d Apollini dicatus 173.a Lunæ dicatus Ibid. cur in parricidæ culeum inſuebatur 107.a 174.b.c cur maxime animal ſolare. 9.c cur Mercurio dicatus 173.b
gallus inſidens Tiberij humero quid 172.d
gallũ nutrire quid Pythagoræ 171.f immolabãt Lacedæmonij parta victoria. 173.f quando ſacrificabant Spartiatæ 30.e cur perhorreſcat leo 9.b pro vinearum incolumitate mactabãt Methonenſes 174.a
gallũ ſe debere Aeſculapio cur dixerit Socrates 171.f
gallo inſignitus clypeus Idomenei 173.b in Gallo mira vis 174.b
gallinaceus pullus excluſus in manu Liuiæ quid 172.e
gallinacei pugnaciſſimi in Rhodo inſula. 173.e
galli allio incitantur ad pugnam 173.d in Perſide primum orti 173.c
gallorum exemplo pugnantes confirmauit Themiſtocles 173.d.e
gallorum ſpectaculum quotannis Pergami ſolitum edi 174.a Athenis etiam à Themiſtocle inſtitutum Ibid.
Galli populi quas artes ſtudioſius exercuerint olim 239.b
Galli te cantãdo excitarunt, dictum Neroni 172.e
Galli ſacerdotes Deũm Matri miniſtrabãt 146.e
Gallarum tumultus contra Neronẽ 172.c
Gallicum genus leporum 97.a
Gallorũ mores in oſculo adhibendo 158.a
ganea 66.f 221.d
Ganges fluuius 153.e
Ganymedes 374.d
Garamantes ſtruthiorum oua cur perquirant 121.e
Garamantarum pilei vnde 294.c
garrulitas 149.b 162.f 166.e
garrulitas vana 192.d
¶ Gedeonis petitio à Deo quæ 381.f 382.a
Gelanor à Danao expulſus 81.f 81.a
Gelon Carthaginenſes debellauit apud Himeram 340.e
Gelonem quomodo ſeruarit lupus 82.d.e
Gelonus 110.b
Gemar Arabibus quid 441.b
gemmæ 306. & 307. per totum
gemmæ alectoriæ vis 173.e
gemmæ in ornatu Veneri debentur 205.b
gemmarum curamoroſa ridetur 307.b
generatio 60.b
geneſis 115.b
Genetiæ mactabantur canes 44.d
genetrix per E, media ſyllaba, & Venus Genetrix 252.b
genitale 392.e
genitura humana vnde 244.e
Genium ex myrto ſignificari 373.e
Genij nobis appoſiti 40.c
Genios præ ſe ferunt Lares Ibid.
Genſericus quo tempore Romam ceperit 131.c
gentes per piſces indicatæ 222.c.d
gentium doctrina 281.b.c
gentium multarum ſocietas 398.b

genua 258.d
genua flectere quid 17.e
genus humanum 202.b
Geometria 286.f
geometricus cubitus 364.f
Georgius Anſelmus 24.a
Georgium Vallam docentem audiuit Pierius 338.c
Gephyreorũ ſimulacrum in exercitu 115.c
Geranus mons vnde dictus 129.b
gerendarum rerum ſumma quibus rebus conſiſtat 227.a
Gerenius cur vocatus Neſtor 33.a
Germani bouem integrum Bononiæ in Caroli V. coronatione torruerunt 178.b
Germanorum inſtitutum olim in ducendis vxoribus 23.a
germinatio 166.b
Geruli qui dicantur 408.c
Geryon cur multis manibus & pedibus dicatur præditus 228.f
Geryonis boues abacti quid 25.d. 118.e
Geryones Hercules oppreſſit 228.d.e
¶ Gibberoſius homo quis dicatur 232.f
gibberoſi aſtuti 196.b
Gigantes quandiu perſecutus eſt bello Oſiris 230.e
gigantes quos vocauerit Commodus Imp. 118.c
gigantum anguinei pedes, quid 257.f
gilla herba 59.e
gillæ herbæ virtus 422.f
¶ Gladius 314.e.f
gladij ancipites in ſanctorũ manib. 315.c
gladium cur portet iudex 315.b
glandis ſignificatum 376.c
glanis piſcis 217.c
Glaucem citharistriam adamauit & anſer & aries 175.a
glaucoma 358.a
Glaucopis cur vocata Pallas 122.a
Glaucopis Minerua 146.e
gloriæ calcar 165.b
gloriæ ſublimitas 365.e
glorioſus 171.b c 301.e
¶ Gordiano tertio quadrigæ elephantorum decretæ 20.b
Gordij currus iugo aquila inſidens quid. 137.f
Gorgiæ tragœdiæ cur reprehenſæ 389.b
Gorgoneũ caput adſculptũ ſcuto Mineruæ 146.e
¶ Graculæ lauri folio annuum faſtidium purgant 159.e
gradus in menſuris quid dicatur 265.b
Græci 327.e
Græculus Romæ ferocem taurum quomodo ducebat 23.f
gramphum quid vocet vulgus 61.c.d
gratia 307.b. 440.e
gratia relata 139.f
gratiæ ſymbolum 400.f
gratiam quid vocent Theologi 235.a
gratiarum pullus quis 56.b
gratus animus 40.e 125.c
grauis anima, quo ſymbolo ſolet exprimi 13.b
Gregory patriarchæ Cõſtantinopolitani hæreſis 193.d
grillus conciliando ſomno eligitur 211.c
grus auis 128.d. & ſeq.
grus biceps feracitatis indicium 119.c.d
grues cur in ſublime volantes lapidem aſſumunt 128.f. 129.a
gryphs 167.f
Gryphus Syriæ rex 168.b
¶ Gueſactus Aegyptiorum rex cibũ mendicare coactus 411.b
Guido Aſcanius Sfortia Card. 16.c
de Gula multatus 204.d
guſtatus 240.c
guſtus perfectus in qua parte conſiſtat. 240.c
¶ Gyges centimanus 252.e cur hyemem deuotet Ibid.
Gygis anulus qualẽ habuerit lapidẽ 115.e
Gylippus depeculator 147.c
gymnaſium 386.f
gymnica certamina funeralibus celebrari ſolita 387.c

H

H Pro S apud antiquos nonnũquam poncbatur 260.e
habenas tenere 355.c
Hadrianus Imp. æqualitatis ſtudioſiſſimus. 162.a
Hadrianus Imp. pacis ſtudioſus 385.c
Hadrianus pauonem Mycenis in æde Iunonis dedicauit 170.f
Hadriani Sexti P. M. ingenium 140.f
hæreditas 440.f
hæredipeta 133.c.f
hæreditaria portio ſorsq́; 266.d
hærere aquam 256.e
hæres inuiſus 49.d
hæreticus 278.f. 179.a
hæretici ranæ hieroglyphico notantur. 211.a
Halieuticon opus à Nigidio elucubratum. 214.b
hallus cur dictus pollex 260.e
Hammon 78.c & d
hamus 317.f
Hauno Ammonita Dauidicis nuncijs barbam abſtulit 232.a
Hanno Carthaginenſis exul cur 5.c
Hannonis elephantis mirum ingenium. 20.d.e
hara, & ex hara productus quis 66.a
Harpagium, locus in Chalcide 374.d
Harpocrates 261.b.c
Harpocrates ſilentij ſignum 205.e
Harpocratis ſigillum cur in anulis geſtabatur 261.a.b
haſida auis 126.c 127.a
haſta 310.c
haſtæ geſtamen inter maximos honores habitum 310.f
haſtam appellarunt ſceptrum regium Agamemnonis Bœotij 311.c
haſta donantur viri fortes 311.a
haſtæ puræ 310.f
haſtas pro Diis coluerunt veteres 311.b
hazir Arabes ſuem appellant 127.b
¶ Hebdomada in albis quæ & cur 296.f
hebetudo 360.c
hebetior in Venerẽ ex eſu palumbiũ 158.c
Hebræi quanam in re reprehenſi ab Apione & Iuliano 70.c.d
Hebræorum gens ſalaciſſima 187.c
Hecate triceps 40.f 431.e
Hecates & Apollinis certamen 100.f
Hecates fabula 108.d 374.a
Hecates ſimulacrum 375.d
hecatombe 139.c
Hector comam per terga fuſam geſtabat. 330.c.d
Hectoris cadauer oleo roſaceo obunxit Venus 401.e
hedera cur Baccho ſacra 378.a celebris apud Aegyptios 376.d Dionyſio ſacra 376.e Libero Patri cur dicata. 376.f
hedera nõ niſi ſeneſcẽtib. adhæreſcit 377.f
hedera ſuffumigata occiduntur veſpertiliones 179.f
Helias quomodo Baalis ſacerdotes riſerit. 205.f
Heleis ſerpentis ope victoriã aduerſus Arcadas conſecuti 117.c
heledo polypi ſpecies vnde dicatur 196.f
Helenam mactandam liberauit aquila. 139.e
Heliogabalus perdicum plumulis in ſtratis vſus 175.e
Heliogabali luxus 67.b. bipedum & quadrupedum ſpurciſſimus 71.b
Heliopoli primùm phœnix ortus 144.b
heliotropium 423.d
Hellico Heluetius 393.a
helluo per crocodilum 207.c
helluones taxati 412.d
Heluidio Pertinaci quodnam ſpectrũ oblatum ante mortem 315.f
Henricus Imperator quando declaratus. 131.c
hepar à Ioue regitur 219.b
Heptoporta 350.f
Heptabolus lacus 339.c
Heraclides iocoſe à Ptolemæo illuſus 91.a
Heraiſcus 261.c
herbam dare 260.c 412.e.f
herbæ aculeis armatæ quid in ſacris literis indicent 400.d
herbis plantisq́; variis dij varij coronati. 304.c.d

Hercules 427.a
Hercules Aegyptius primus Leonis geſtauit inſignia 15.a
Hercules benignè interpretatus eſt oraculum Dodonæum 340.d
Hercules cancrum deuincens quid 201.c
Hercules cerium enecans quid 53.f 54.a
Hercules cur dictus aurea mala ſecum aſportaſſe 76.a
Hercules Gongazæ Cardinalis Mantuanus 276.b
Hercules Libycus Syrtes anguipedes effugiens quid 108.c
Hercules oleaſtro fratrem victorem propoſitis certaminibus coronauit 387.c
ex oleaſtro lucum ſeuit ibid.
Hercules omnium virtutum idea 109.f
Hercules Populum ad Græcos tranſtulit 381.f
Hercules puer in cunabulis angues profligauit ac eliſit 109.f
Hercules Pylo bellum intulit 32.f
Hercules Theſtij filiabus virginitatem imminuit 73.d primus Iunoni capras immolare inſtituit. Ibid.
Herculis ad inferos deſcenſus 381.f
Herculis claua 375.c
Herculis columnarū ſymbolica interpretatio 281.c
Herculis furor in liberos 6.f
Herculis nodus 125.b
Herculis progenitores vnde oriundi 377.a
Herculis ſacrum 395.d
Herculis ſignum ſummæ nobilitatis ex ære Romæ etiamnū extat 393.c & 396.b
Herculis ſimulachrum in Capitolio interpretatur 396.b.c
Herculis virtutes tres 396.b
Herculi quare ſacrificabatur coturnix à Phœnicibus 177.c
Herculem qua forma Galli faciebant 239.a
Herculeus taurus 23.d
Herculiani iuniores, ſeniores 143.c
Herculanus Leo quid 14.f & 23.a
Herculanus morbus aquilino lapide exploratur 142.d
hermaphroditi an apud ſolos Lunenſes 135.c
Hermæa forma cur quadrata 290.c
Hermæa ſigna qualia 256.a
Hermes vnde dictus 239.c
Hermolaus Byzantius Stephanum in cōpendium redegit 147.a 194.f
Herodes Athenienſis in Neptuni templo dicauit delphino inſidentem Palemonem 194.c
Herodis ſcomma in Bradeam 329.f
Herodotus putat leænam ſemel tantum párere 32.b
heroës & heroum ſtatuæ quales 366.a.b
heroibus cur draco ſacer 112.b
Herſiliæ filius cur bullæ geſtamine decoratus 302.b
Herus & Leandri fabula quid 247.c
Heſiodus contra Proclū defenſus 163.c.d
Heſiodus quare difficulter profecit 372.d
Heſiodi an germanū poëma de Scuto Herculis 122.b 341.b
Heſiodi locus 32.f 101.b 116.a 150.c 165.c 186.a 196.f 263.f 321.c 345.f 407.c
Heſiodi verſus duodecim è Theogonia cur ſuſtulerit Seleucus, & quos 307.c
Heſiodo laureum ſceptrū à Muſis datum, quid ſignificet 372.d
Heſperus 332.d
Heſychij Hieroſolymitani laus 230.f 251.a 305.b
Hetruſcorum doctrina de prodigiis à quibus manarit 236.b
hexapus 265.c
¶Hiererchiæ angelorum quot 331.c
Hieremiæ locus 84.c
Hieroglyphicè loqui, quid 391.c
Hieroglyphici ſenſus celebritas & diuinitas 160.c.d
Hieron cur laudatus à Pindaro 34.c
Hieron puer à patre expoſitus 185.f
Hieronymus Fracaſtorius 368.d
Hieronymus Mandolus 70.f
Hieronymus Vuolfius 224.c
D. Hieronymi locus 263.c
D. Hieronymi opinio de Pelecano 146.b
hilaritas 236.d 304.c.f 374.b 387.c 393.a 409.f
hilaritatis ſymbolum 398.a
hippicum menſuræ genus quod 266.b
hippobinos homo quis 36.a
hippoceruum noſtra vidit ætas dono miſſum Franciſco Galliarum Regi à Frederico Mantuæ Duce 56.c
Hippocrates cur pileatus 294.d ab Aeſculapio oriundus Ibid.
Hippolytus Medices Card. 325.f
Hippolyti Medicei liberalitas 99.f
Hippolyti Medicei mors 332.f
Hippolyto cur templum excitarit Diomedes 298.f
hippomanes 36.c.f
Hipponis ſententia de cœli figura 241.f
Hipponis ſententia de procreatione 226.c
Hippota Neſtor 33.a
hippopornos 36.a
hippopotamus 208.b huius peruerſitas Ibid.
Hippothoontis poëtæ ſententia 2.f
hircus animal libidinoſum 73.a formoſarum puellarum collegio nutriebatur Mendeſio ciuitate Ibid.
hirci hœdiq; immolandi in ſacris quid 73.b
hircini adipis vis in vite 71.f 72.a
Hirpi & Hirpini 120.d
hirquitillare, & hirquitalli 272.d
hirudo 226.d
hirundo 161.f. & ſeq.
hirundo in Pyrrhi tabernaculo nidum poſuit 163.c
hirundo literas ad pedes alligatas portans 163.f
hirundo volitans ſupra caput Alexandri quid 162.f
hirundinis ars & ingenium Ibid.b
hirundinis caput ſe habere qui imaginatur, quid denotet 163.c
hirundines ædium conſtruendarum normam commonſtrarunt 162.c
hirundines cur à tecto ablegauit Pythagoras 161.c
hirundinum Muſca Ariſtophani quæ 163.a
Hiſpania 97.b
Hiſpania per Geryonis ſymbolum 228.c
Hiſpanicum leporum genus 97.a
¶Hœdi in diuinis literis quid 73.b
Homerus nullius diſciplinæ neſcius 242.f
Homeri defuncti anima qua ſpecie euocanda 165.c 166.a
Homeri locus 112.a 142.a 159.d 167.d 211.b.c 353.d.e 418.a
Homerum in pauonem abyſſe, cur dixerint Platonici 171.a
homo 340.c 441.b
homo bulla 301.f
homo ingluuioſus, intemperans, in ſues condendus 66.d
homo arbori ſimilis 435.b
homo mentis impuræ 180.a
homo nihili ac nequam 49.c
homo raræ conſuetudinis 180.f
homo qui vel ſuam vel alienam ferocitatem edomuerit 5.c
homo quomodo vertitur in belluam 36.b
homo ſolus an comitiali morbo laboret 177.d
hominis natura 415.a
hominis ætas vt plurimùm annorum octoginta & vnius 152.f
hominem cur ſapientiſſimum omnium animantium indicauit Anaxagoras 251.f
homine diutius nullum viuit animal præter elephantem 149.c
homines vtriuſq; naturæ 133.c
homines in lupos tranſmutari 81.f
Homolottorum ſacrificium quale 26.c
honor ſummus 310.c
honos fidem ſuſtinet 431.a
honos & virtus 411.d
honorem quibus tribuerit vetuſtas 26.a
honores 313.c
Honoriani iuniores 114.a
Honoriani milites 68.f
Horæ 423.c
horæ nomen 208.c

horæ Græcis Latiniſq; quid 229.c.d
horæ per fluuialem equum 208.d
horæ quæ, & unde nomen 241.b
horarum obſeruandarum ratio priſca 46.e
Horatij locus 16.a 22. 62.d 69.b 77.a 104.e 107.e 2.b 124.d 126.b 158.d 163.b 161.e 170.f 181.c.d 186.e 248.d 254.d 292.e 354.f 364.f 429.c 430.e 440.b
Horcij Iouis ſtatua 69.c
hordei à vitio conſeruandi ratio 375.d
Horomazes quot deos in ouum incluſerit 241.b
horrificum 118.d
horoſcopus 241.a.b
horti in tutela Veneris ſunt 247.b
Horus Aegyptiis quis 241.b
Horus apparuit Oſiridi 11.d
Horus Apollo à Philippo quodam Græcè redditus 233.c mutilus & imperfectus Ibid.d
hoſpitalitatis iura 117.b
hoſtia humana 70.a quibus Diis immolabatur Ibid.b
hoſtis infenſiſſimus 310.d
hoſtis profligatus 126.a
hoſtis victus 82.e
hoſtium cædes mutua 119.b
hoſtium mutua detrimenta 148.a
hoſtibus quæ optanda dixit Antiſthenes 54.f
¶Humana vita 327.c 347.f
humanæ vitæ lubricitas 32.d
humanæ vitæ cõmercia 365.e
humanæ rotæ 289.c cur ſex tantùm radiis compactæ Ibid.
humeri quid in ſacris literis 253.a
humanitas 292.d
humilitas 151.f 258.f
humor parens omnium rerum ſecundum Aegyptios & Thaletem Mileſiũ 142.e
¶Hyacinthinus color 295.e
Hyacinthus in florem mutatus 440.c.d
hyæna 82.e.f
hyæna an alternis annis mas & fœmina 83.a
hyænæ & pantheræ odium Ibid.e
Hyantes 66.c
hyca 217.a
hydra 122.e & ſeq.
hydrargyron 429.c
hydriam in ſacram ædem geſtabant venerabundi Aegyptij 406.e
hyemale ſolſtitium 199.b
hyemalis conuerſio quæ Ibid.
hyems 440.a
hyemis inclementia Romæ maxima 380.b
hyemis ſymbolum per cornicem 150.c
Hyllus Herculis filius 2.f
hymnus 307.f
hypenemia oua quæ 531.b
hypocrita 179.a
hypocritæ ſimulachrum 148.c
hypodyſis 295.e
hypomochlium 360.d
hyſſopus 440.e
hyſſopi ſymbolum 420.b
hyſteria 69.f

I

I Litera 850.b
Iacob contemplationem indicat 280.c
Iacobus Sadoletus 151.a 163.b
Iacobus Sanazarius, qui & Actius Syncerus, ſenex ſcripſit poëmata 164.e
Iacobi Ziegleri præſtantia in mathematicis 49.c
iactura 370.b.e
iactura per caluitium 251.a
Ialyſus ciuitas ob picturam Protogenis ſeruata 414.b
Ialyſum quanta diligentia pinxerit Protogenes 414.b
Iamblichi laus 239.e
Iamidæ 39.d
Iana olim vocata Diana 104.e
Ianus & Iani templa quadrata 364.f
Ianus æris ſignandi morem inuenit 228.b cur aliquando quadrifrons 229.c.d cur biceps, abſq; manibus, & pedibus 255.a cur bifrons 228.a
Ianus Cluſius & Patultius 360.f Geminus, barbatus 228.a primùm valuas, ſeras & claues excogitauit 360.e
Iani etymon 104.d.e filiæ quatuor 229.d duodecim coloniæ 364.c templa quadrata ſpecie 229.e
Ianum Saturni filium cur ruſtici lapidibus obruerint 229.d
Iani 363.c.d
Ianiculi numi aliquot 228.b
Ianus Vitalis Panormitanus 293.a
Ianuarius Lenæus 180.f
Iaſoni Venus cur iynga dederit 184.a
Iaſpis gratiam hominum conciliat 307.b
¶ Iberis olus, eiuſq; natura 140.d
ibis auis 127.c & ſeq. cur Mercurio dedicata Ibid.d cur ſalutis ſimulachrum 127.e.f duas ponderat drachmas 127.e
Ibis prima litera Aegyptiis 351.a
ibidis ouum baſiliſcum profert 128.a
ibes candidæ & nigræ vbi 127.c
ibes cur Aegyptum ſignificent 127.e.d
ibidum præſidio Moſes quomodo exercitum loca à ſerpentibus occupata duxerit 127.f
¶Icarius 295.f
Icarius pater ab ebriis colonis interfectus 390.c
Ichneumon quo pacto crocodilum interficiat 207.e
Ichthyophagorum genus vnde 220.d
Icoſaedrum 439.d
ictu vno exanimatus 204.c
¶Ideas Platonis cur [illegible] vocauit Ariſtoteles 192.c
Idomenei clypeus gallo inſignitus 173.b
Idumæa ficus à Chriſto cur deuota 392.a
¶Iechonias inhonoratus 407.c
ieiunio curantur Venereæ voluptates 109.e
ieiunia Romani Cereri feruntur inſtituiſſe 412.d
ieiunia à veteribus recepta 412.d
Ieiunus 214.a
Iephtæ deteſtabile facinus 70.c
Ieſus quomodo aſſeruerit nos in libertatem 18.f
¶Ignarus hominumq; locorumq; 87.e
ignauia 89.d. 251.f 258.b
ignauia honorata 302.c
ignis 426.f 419.a
ignis ab Aſſertore noſtro in terram miſſus 86.e
ignis à Prometheo furatus quid 115.a
ignis conſideratio duplex 344.b
ignis cur internuncius dictus 365.d.e
ignis duplex 135.f
ignis ex colliſis leonis oſſibus 8.d
ignis hieroglyphica 342.a.c.d
ignis per fumi ſymbolum 345.d.e
ignis ſignificatio in ſacris quæ 344.d
ignis Veſtalis 340.f
ignem adorabant Perſæ, & Lycij 345.a
ignem aqua permiſcere 343.d
ignem formidat leo, & cur 9.a
ignem gladio diſſecare 315.c
ignem Perſæ omnibus numinibus anteponebant 406.c
ſuper igne ſolicitus 9.a
ignobilis à genere ad claritatem euectus 208.a
ignobilitas 185.e
ignominia 173.f
ignorantia 222.d
¶Iliados Mineruæ templum 40.b
ilignei folij calcati à leone vis 9.b
Ilithyia 295.e 343.c
illecebræ amatoriæ 157.d
¶Imaginatio excitat appetitionem 109.a
imagines & familiarium inſignia, non ſunt recentioris ætatis inuenta 110.e 143.b
imagines in anulis geſtare ſolebant veteres, & quorum 302.c
imaginibus maiorum illuſtrium cur Romani atria ſua compleuerint 377.e
imbecillitas 100.a
imbecillitas & mos 435.e
imbecillitas humana 399.e 403.a
imbecillus fortiori aſſurgens 180.c
imbellis 246.a.b

im-

imbres aliis aquis magis nutriunt 281.f
imbres per corui ſymbolum 268.c
immortalitas 441.b
immoderatus impetus 34.c
impatiens alieni cœli 209.f
impatiens famis 81.c
impedimentum 212.d 251.a 258.d.e
Imperator 111.a
Impp.duo Ibid.c
Imperatoris optimi munus 126.a
Imperatoris qui paribus cum Auguſto honoribus honeſtandi 18.a
Imperatorum & regum iuſtis dedicata aquila 139.b
Imperatoria maieſtas 138.c
imperitia 346.a.b
imperitia & imperiti hominis ſimulacbrũ 232.b.c
imperitus diſceptator 93.c
imperitus literarum ne de diuinis diſſerere audeat, lege cautum eſt 91.d
imperitorum præcipitium 289.f
imperium 33.d.315.f 321.d 355.b
imperium firmum 376.a
imperij Romani tres inſignes mutationes 131.c
imperij ampliator 331.b.c
imperij maieſtas ſumma 327.c
imperij ſumma 311.a
imperio doctrináue præſtantes 226.d
imperfecti ſymbolum per ranam 210.f
impetus 67.e
impetus hoſtilis 284.c
impietas per hippopotamum 208.b
impietati prælata pietas 124.f
impius ingratusq; 158.d
imploratio 100.f
imploratio auxilij 162.d
importunitas ac impudentia 191.a
impoſtura 190.c
improbitas 83.c.f 203.e 293.f
improbitas edomita 208.c
improbitas meretricia 80.c
improbitas per anſerem 174.f
improbi probiq; viri deſcriptio & parallelon 182.c.d
impudentia 44.f 30.a 88.a
impuritas 176.f
impurus 239.f 240.a
impurus amator 43.d
impuri amoris conditio 196.c.d
¶ Inæqualitas 38.c
inæqualium concordia 34.a
inanis animus 408.a
inanis gloria 58.f
inanitatis ſignificatum 415.a
inaquoſum, quid in ſacris literis 261.b
inarculum 398.a
incantatio 183.f
incœpta magna irrita 201.e
incolumitas 59.e 194.e 414.c
incolumitatis ſymbolum 372.b
inconſtantia 201.b 228.c 337.b
incontinentia reprehenſa 23.a
incrementum noſtrum ex quibus conſtat 317.d
incrementum præmaturum 383.c
incubones 73.d
incus 353.b
incudes à Ioue ad Iunonis pedes appenſæ quid 353.c
indemnis fuga 80.c
index digitus 260.f idem Medicus, Lichanus, Salutatorius dictus Ibid.
indicti belli ſignum apud Romanos quod 308.f
Indici elephanti ferociſſimi 19.d
Indicum mare magnas habet teſtudines 199.f
indigena, vel nobilis 426.a
Indorum mos in traiiciendis fluuiis elephantis 19.a
Indorum oratio pro concilianda ſibi principum beneuolentia 401.b.c
Indorum quædam gens longæua cur 117.d
indocilitas 65.f 88.f 191.b 238.e
indulgentia 274.c
indumenta 195.a
inexpugnabilis 306.b
infamia 261.f
infernum 284.f
inferorum rotæ cur quatuor radiis tantùm compactæ 289.e
infinitum 352.a
infortunium 99.c
infortunij magni tutela 208.f
ab Infortunus potentior 81.a
infrænis oris finis infortunium 34.f
ingenium 427.f. 418.a
ingenium velox 141.c
Ingenij acumen 48.c.f
ingenio acutiore cur ſint quibus purius eſt cœlum 396.e
ingenia recta debilitãtur verecũdia 191.e peruerſa confirmantur audacia Ibid.
ingluuioſus 214.c
ingrati erga parentes 246.e
per Inimicitias illuſtratus 417.c
iniquitas 360.c
iniquus amor 395.a
iniuriarum vltio 182.c
innocentia 75.c 246.c 371.a
innocentia per manuũ ſymbolum 251.a.b
innocentia per piſcem 222.c
innuus 425.f
inquietudo 150.b
inquilinus 201.d
inſatiabilitas 216.a 249.c
inſcitia cur veſpertiliones 279.e
inſidiæ 337.d
inſignium cauſæ 304.a.b
inſipientia 145.c 179.a.b 329.d
inſolentia 35.c
inſomnia: vide Somnia
inſomniam tribuunt leoni 3.b
inſtauratio 144.a
inſtauratio per echinum 205.a
inſtitutio 277.a.b
inſtitutio ex elementorum natura ſpectatur 280.d
inſtitutio per cœli ſymbolum 281.a
inſtitutio per hirundinem 162.a
inſulares homines peſſimi habiti 219.d
intaminata munditia 300.c
Intellectus agens 429.a
intellectus æthereus 161.f
intellectus efficacia 416.a
intelligentiæ vis 427.f
interitus 58.c
interpres 336.c
interquieſcens 52.f
inuerecundus 210.d
inueſtigatio 57.d
inuictus 207.e
Inuidia cur per Hydram indicata 122.d
inuidiæ amuletum 301.e
inuidi ciuitatibus inutiles 403.f
inundatio 10.c
inuolucrũ draconũ in caduceo quid 315.b
¶ Ioan. Antonius Pollio 53.b Geloum primas 404.a.b.c.d
Ioan.Baptiſta Montanus Veronenſis 315.f doctiſſimus medicus 326.a
Ioannes Cornelius Fantini F. 300.d
D. Ioan. cur per aquilã indicetur 142.a cur locuſtis tantum & agreſti melle nutritus 414.a
Ioannes Grymanus Patriarcha 193.f
Ioan. Iacobi Fuggeri laus à literis, literatosq; iuuandi ſtudio 224.a
Ioannes Laſcaris 338.c
Ioannes Petrus antea vocatus Pierius 130.c
Ioannes Sicus 259 b
Ioannis Manardi Ferrarienſis laus 250.b
Iolaus apud Thebanos diuinis cultus honoribus 382.d
Iolea Thebis celebrata 374.c
Ionatha mel guſtans quid 187.b
Ionicæ ædes quales, & quibus diis ædificatæ 361 d
Iordanis allegoricè quid 216.d
Iordani Bonzij domus euerſa 115.c
Iordanis conuerſus retrorſum quid 220.c
Ioſippus à fratribus venundatus 25.c idem ſomniorum interpres Ibid.
Ioſippi parentes ac fratres in Aegyptiorũ commercia non admiſſi 412.d
Ioſippi ſomniũ de Sole, Luna, ſtellis 327.f
Iuliæ Piæ nummus 232.b
Iouiani Pontani carmen de Palmarum amore 370.c.f
Iouiani & Iouiniani iuniores & ſeniores milites 143.c.d
Iouij ordines militum 68.c

Iouis Ammonis oraculi fibula 5.b
Iouis cerebrum vocatus ſcarus 214.c
Ioui Horcij ſtatua qualis 314.b
Iouis Labradei ſimulachrum 316.b
Iouis prouidentia 233.f
Iouis pullus dictus Q. Fabius Eburnus 175.d
Iouis regnum quale Platoni 322.e
Iouis Serapidis ſimulachrũ apud Sinopenſes quale 226.b apud Megarenſes 229.d
Iouis ſimulachrum abſque auribus quid 237.b
Iouis ſimulachrum cupreßinum peruetuſtum 380.f
Iouis ſtatua in ſubdiali ara qualis 235.f
Ioui ſtantes ſacrificabant 46.c
Ionem Aegyptij ſpiritum dicebant 105.e
Ionem fulmina ciere cur confinxerit vetuſtas 324.a
¶ Iphicrati duci quomodo animos adiecerit Socrates 173.f
Iphigenia & Oreſtes Dianæ ſimulachrum ex Taurica regione detulerunt Lacedæmona 356.f 337.a
Iphigenia in quenam animantia mutata dicatur 35.e
¶ Ira 86.c.d 244.a
Ira delinita 376.d
ira Laceßita 20.c
iracundia 48.c
iracundia iuſta & neceſſaria quæ 86.d
eiuſdem effectus Ibid.
iracundia ex tarditate ferocior 21.b
iracundiæ non obnoxius 159.c
Irenæi laus 64.f 267.e
Iris cœleſtis 440.c
iris herba Ibid.
Iris cur aeripes & procellipes 155.f
irriſio 89.b 116.c
irritatio 315.c
irritum 256.d
¶ Iſaac cur quadragenarius Rebeccam duxerit 173.f
Iſaac naturæ philoſophiam indicat 180.e
Iſachar aſinus à patre appellatus, Geneſis cap. 49. 87.c
Iſis 285.f 286.a
Iſis cultum animalium inſtituit 47.e
Iſis legum inuentrix 277.b
Iſis prima repertas ſpicas capite circuntulit 304.d
Iſis ſuperius hemiſphærium 40.f
Iſidis nauis 335.c.d
Iſidis numen maximum Aegyptiis 101.b
Iſidi dicatæ teniæ quales 286.b.c
Iſidorus Cynicus Neronem in quibus carpebat 346.f
Iſigoni Cirni ſententia de viperina carne 117.d
Iſocrates quanam ætate ſcripſerit Panathenaicam orationem 264.e
Iſocratis ſepulchro cur magnus aries adſculptus 78.b
Iſocrati ſtatua decreta Athenis 366.e
Iſraeliticus populus cur non aſcendebat in montem Domini 253.a
Iſraeliticis quo loco lex data 153.f
Iſraeliticos appellauit paſtores ouium Apion ignominioſe 74.f
Iſthmia cur inſtituta 381.c
Iſthmiaci certaminis præmium 381.c
¶ Itali vocati Boues olim 27.e
Italia ibid. & 34.a
Italia olim Bruttia vocata 147.b
Italicum leporis genus quod 97.a
Italicum ſtadium quot pedum 265.f
iteratio frequens 262.d.e
Ithyphalli 377.e
¶ Iubari ſtellæ nomen vnde 23.a
Iubellius Taurea quomodo eluſerit Claudium Aſellium 37.f
Iudæa 441.c
Iudæa per palmæ ſymbolum 370.b
Iudæi 28.b
Iudæi aſini caput adorare conſuerũt 89.c
Iudæi etiamnum hodie humano ſanguine ſacra faciunt 70.e
Iudæi piſcem, niſi pinnatum & ſquamoſum non attingunt 217.e
Iudæorum ſcenopegia in Bacchi celebritatem fiebant 322.f
index 255.a
indices integri eſſe debent 301.c
iudicum ſtatuæ Thebis ſine manibus cur 255.a
iudiciale genus orationis 16.b
iudiciorum ſeueritas 204.e
iudicium abſolutum vnde 110.d
iudicium compoſitum 346.f
iudicijs capitalibus cicutæ ſuccum propinabant Athenienſes 409.b
iugare, Iouis inuentum eſt 359.c
iugerum 265.f
iugum 358.f 311.a
iugum aheneum Horatio quid 359.a
ſub Iugum mittere 311.a
iugi ſpecies quæ 359.a
Iulianus imp. vigilantia præditus maxima 128.e
Iulij Cæſaris cædem præmonſtrans prodigium 372.f
Iulij Cæſaris equus humanis propemodum erat pedibus 33.d
Iulij Capitolini locus 312.b
Iulij Firmici incuria 23.c
Iulij Medices laus, clementiaq́; 325.e
M. Iunius Nypſus 263.b
iuniores quos vocet Ser. Tul. & quos Varro 271.e
Iuno 69.f 170.e 236.e 328.f 380.e 383.f 402.f
Iuno quatuor elementorum ſymbolum 432.f
Iuno ab Ixione adulterij ſollicitata 433.a
Iuno à Ioue vincta catenis aureis 353.c
Iuno cur dicta Lucina 236.e
Iuno conſeruatrix 121.c domina Ibid.
Iuno pronuba 171.d
Iuno regnorum præſes habita 197.f
Iunonis ſimulachrum apud Argiuos quale 13.c 181.f
Iunoni cur oues ambiguæ ſacrificabantur 76.e
Iunoni quales olim hoſtias immolabãt Aegyptij 70.b
Iunonius 357.e
Iunonis flos 402.f
Iupiter 29.b 229.b. 290.c 324.a 359.c
Iupiter cum reliquis diis cur ad Aethiopũ epulas mutatus 242.f
Iupiter Elicius vnde 324.f
Iupiter Latialis 70.b
Iupiter mundi anima 323.d
iuramentum ſuper ferro candenti in Liuonia 345.c
iurare per altare quid 243.b
iurgioſus 375.c
iuriſconſulti cæno implicati qui 217.f
ius in armis 308.e
Iuſtitia 26.d 333.b 369.d.e 435.d
iuſtitia per Euphratem fluuiũ 154.a per oculi ſymbolum 233.e per ternarij ſymbolum 291.b per ſtruthiocamelum 278.b
iuſtitia ſpeculatrix ac vindex 233.e
iuſtitiæ cultus 13.f
iuſtitiæ locus Platonicis quis 301.d
iuſtitiæ ſeueritas 313.a
iuſtitiæ ſymbolum 418.e
iuſtitiam quomodo depinxerint veteres 315.a
iuſtitium 180.c
iuuenalis locus 13.c 30.b. 249.b 155.f 221.f 269.b 301.e 329.f 430.f
iuuentus 378.f
iuuentus renouata 141.b
iuuentus ſemper ſpei plena 378.f
iuuentuti redditus 103.f
¶ Iynx 183.e.f linguam habet longam 183.f
Iynx à Venere cœlitus allata 184.a

L

Labor indefeſſus 57.f ſeruilis 91.a
Laboris alieni fructus 188.d.e 214.e
laboris tolerantia 129.e
à Laboribus quies 28.e 33.f
Labrax piſcis 267.c
lac gallinaceum 410.d
Lac quid Pindaro 386.d
Lac ſanguis eſt colore tantũ mutato 411.f
Lactis & mellis guſtu imbuebantur infantes à lauacro 188.c
lacte & melle fluens terra quid 186.c.d

Lace-

Lacedæmonij cur frontem abradendam iuſſerint 230.c
Lacedæmonij equum ventis immolabant 38.d
Lacedæmonij Iudæorum cõſanguinei per Abrahamum haberi volunt 143.b
Lacedæmonij Leuctrica pugna propemodum oppreßi 174.a
Lacedæmonij per aquilã indicati 143.b
Lacedæmonij quid reſponderint Alexandro, cùm Deus haberi cupiuerit 324.d
Lacedæmoniorum inhoſpitalitas 279.c
Lacedæmoniorum mos iam parta victoria 175.f
lacerta exiccata in viperã mutatur 106.f
Lacheſis 356.b.c
lachrymæ 205.b 307.c
lachrymarum hieroglyphicum 417.d
Lacones 314.b
Lacones pileati pugnabant 291.d
Lactantius de Phœnice poëma, non hiſtoriam ſcribit 144.d
Lactantius Ptolemæus 70.f
Lactantij locus 412.f
Lactantij Tertullianiq; opinio improbatur 141.f
C. Lælius eodem ſemper vultu 44.c
Lælius Taurellus 22.a
læna veſtis 297.c
Lætitia 25.d 383.c
Lætitia interturbata 424.d
Lætitiæ dator Bacchus 394.c
lætitiæ indicium 421.d
Læua manus quemnam indicet numerum 267.d
Læua vis in Deo quæ 252.d
Laidis tumulo leænæ ſimulachrum oppoſitum 14.d
Lais quo pacto fuerit obruta à Theſſalis matronis 200.b
Lamachum ſocium ſibi cooptauit Nicias, & cur 228.f
lamma 284.f
lampadum ludus 340.c
Lampſacum cur ſalaci Deo ſacra 390.b
Lampridij locus 386.b
lampyris 120.c
lanata in pelle cur noua nupta ſedebat 76.d.e
lancea 310.d
lanceam dare & accipere 310.f
Lanuuij clypei abroſi à muribus 99.e
Laodice 356.d.e
lapis 361.c
lapis è cœlo lapſus, quale ſignum 362.f
lapis & caudex quid Comicis 111.f
lapidem tetragonũ colebant Arabes 361.c
laqueus 356.c
laqueum mellitum quid vocarit Diogenes 186.a
Laræ, ſiue Larundæ humanis capitibus ſacrificatum 419.a
largitio cicerum 414.d
larus 167.a & ſeq.
larus cur Herculi dicatus 167.b
larus cepphus, prouerb. 167.f
larum vocauit Cleonem Ariſtoph. 167.b
lares cur caninis tergorib. velabãtur 40.c
laruarum laceßitor 84.c
laruis non terretur leo 1.b
laſciua mollities 259.f
laſciuiæ pœnitentia 54.c
laſon 258.f
latebræ 59.c
latebris gaudere colubrum quid 107.c
Latini manumißi qui 294.c
latro 67.d latrocinium 207.b
latum vnguem cedere 263.b
laudabilia facienda 59.a
laudatio ſimilis irrigationi 281.a.b
D. Laurentius qualis 244.b
laureatæ literæ 373.b
Laurentius Iuſtinianus patriarcha 127.b
lauretum Liuiæ Auguſtæ 372.c
laureus ſcipio quid indicet 373.c
laurei ſceptri Heſiodo dati ſignificatio 372.a
Laurus Soli conſecrata 411.f
Laurus 371.f Apollinis inſigne Ibid. Eiuſdem ignea vis. Ibid. vſta reſonat Ibid.
laurus Bebrycia 373.c Delphica cæteris præſtantior Ibid.
laurus ſuffitionibus adhiberi ſolita 371.a
laurus cur Apollini ſacra 372.a cuſtodiæ ſeu tutelæ conſecrata 371.b
laurus triumphantium inſigne 371.c
laurus vaticinij ſymbolum 372.a
lauri Delphicæ baccarũ magnitudo 396.a
lauri folia fulmen non icit 372.d
lauri folia viridia Pompeij faſcibus à Lucullianis militibus illigata quid portenderint 371.f
lauri folio annuum faſtidium purgant graculæ, merulæ, palumbes, perdices 159.e
laurus lætitiæ victoriarumq; nuncia 373.a.b
lauro ad dormientium caput appoſita, vera videri ſomnia 372.a
laurum fugiunt anſeres 174.f
Launi milites, eorundemq; inſigne 155.c
Lazarus Bonamicus 217.c
laureum ſcipionem geſtare quid 159.c
Laurium 147.d
¶ Leænæ partus rarior cur quibuſdam viſus 11.c
leænæ ſcorti ſimulachrum 14.c
leænam ſemel tantùm parere putãt Aegyptij 11.b.c
legifera Ceres 162.b
legio viceſima 354.d.e
legumina vel fructus pro gentilitiis nominibus vſurpata 414.b
leguminibus cur abſtinendum 413.c.f
Leliuron 292.
lenonum improbitas 49.
lenti qui 315.b
leo cur cœlo adſcriptus 2.e cur ſolare animal 3.a cur ſuperatus fingatur ab Hercule 15.a
leo dominator animalium 4.f domitus ab homine quid 6.d
leo & aper iuncti ab Admeto 2.d
leo gallum cur perhorreſcat 9.e
leo parcißimi ſomni cur 3.a
leo percuſſorem mira obſeruatione noſcit 12.e
leonis anteriora membra robuſtiora 2.e
leonis à Samſone ſtrangulati examen apum faucibus fauos ingeſſit 187.c
Leonis X. Pont. inſignia 359.c
leonis effigies 1.b
leonis etymon 3.a
leonis herba 381.b
leonis herbæ natura 10.e
leonis magnanimitas 1.a.b.c
leonis membra ſingula myſtici ſignificati argumentum præbent 1.a
leonis partes anteriores & poſteriores quid 15.f
leonem ex vnguibus æſtimare, vndenam ortum 263.b
leonem Megara deuaſtantem confecit Alcathus 239.f
leonem quid vocet Martialis 11.b
leones animoſiores qui 1.b pauidi magis qui Ibid.
leones domiti, & Magnæ Deæ currui ſuccedentes, quid 15.f
leones inſomnes cur nonnulli putauerint 3.a
leones ſemper febri cruciantur 8.d
leones vbi locorũ a culicib. infeſtentur 8.f
leonina ſocietas 5.a & b
leoninum caput per ſomnium quid 4.f
leonini capitis ſignificatio 2.f
Leonardus Iuſtinianus 137.b
Leontopolis vocata Alexandria 3.e
Leopardus allio fugatur 423.a
lepos obortus in inæſtitia 187.d
lepus κατὰ τὸ λάειν dicitur, quod aſpicere eſt 95.b
lepus cur Veneri dedicatus 395.c
lepus Græcum vocabulum 96.f
lepus impurum animal in diuinis habetur 95.d
lepus marinus 216.b
lepus mas & progenerat, & fœtum concipit 96.c
lepus oculos inter dormiendũ patefactos oſtentat 95.b
lepus palpebris clauſis vigilat, adapertis dormit Ibid.
lepus quaſi leuipes 96.f
lepus tute es, & pulpamentũ quæris 95.d
lepus Veneri præcipuè debetur 96.a

leporis occurſus ominoſus & improſper 95.e
lepores auriti à poëtis vocati Ibid.e
lepores maſculo fœminæ omnes ab Archelao vocati 96.e
lepores qui primus in Siciliam portauerit 97.b
leporum tria genera Ibid.a
leporina caro melancholiam alit 96.b.c
leporinæ carnis eſus formoſiores facit homines Ibid.b
leporinus ſomnus 95 b
lepra quid in ſacris literis ſignificet 420.b
Leptitanorum inſtitutum 408.b
Lerij peſſimi 219.d
Leſbia virgo à delphino ſeruata 194.e
Leſbus à Dalianis militibus euerriculata 357.f
Lethargi remedium 416.d
Leucadica virgo mirificè à pauone adamata 171.e
Leucothoë cur in veſpertilionem mutata 179 f 180.a
Leuctricarum puellarum necem indicauit canis 41.a
leucus piſcis ſacer Theocrito 213.a
Leutychides Lacedæmonius 118.e
Leuitæ cur iuſſi abradere pilos omnes corporis 229.f
leuitas 193.e
Leuitas in moribus 44.c
lex, legiſq; appellatio Hebræis quid 277.b
lex quando data 29.a
legis iugum impoſitum Iudæis 28.f
leges 504.e 359.b
lex diuina de plantandis arboribus myſticè interpretata 391.f
leges, vetus & noua 296.f
legum inæqualitas 191.e
¶ Libaus medulla ablata à Rege barbaro, quomodo intelligendum 373.e
liber 101.d 352.d vnde dictus ibid.
Libero Patri ædes ſacre quæ 365.d
Libero Patri gratiſſima victima aſinus 403.e
liberalitas per manus ſymbolum 251.e
liberorum propagatio 540.e
liberorum procreatio, quorum inuentum 255.e
liberales artes quæ 277.a
liberaliſſima benignitas 409.d
liberalitas 408.f
liberatores patriæ 293.f
libertas 293.d.e 296.e 389.d
libertas & liberatio a moleſtiis 230.e
libertas Chriſtianorum vera quæ 28.f
libertas per explicatas manus 252.b
libertas triplex 294.b
libido 72.c 119.c 407.e
libido extincta 247.e
libidinis antidotum 209.d
libidines 407.e
libidinoſus ab ineunte ætate 202.a
libidinoſus quomodo per oculi indicium 235.d
libitinariorum munus 40.e
libri 283.e
libanus 260.f 261.d
lien quenam ad ſe trahat 44.b
lienis vitia 43.e
lienem tenuiſſimum habet canis 43.e
liene laborantib. riſus difficillimus 44.b
lilium purpureum 440.e
lilium, liliiq; ſymbola 401.f 401.a
lilium cur flos Iunonius, cur item Regius 402.f
lilium ſpei ſymbolum eſt 402.a.b
lilia offerebant Nymphis gentium ſacerdotes 402.e
limi oculi 217.a
limpidæ aquæ 285.a
lingua 218 f
lingua coërcenda 206.b diſſecta in ſacris præconi tradebatur 219.c Mercurio ſacra 239.b optimum & peſſimum in homine Ibid. plectri inſtar 350.e.d
lingua ferrea, veritatis indicium Pindaro 240.b
linguæ cum auribus cognatio 427.d
linguæ victimarum Mercurio adolebantur 239.e
linguaces 181.f
Lingua ciuitas quæ 147.a
linum, liniq; opificium 299.d e
lintea veſtis 298.a
linteæ veſtes in ædes ſacras inferendæ 299.f
liria 417.d
lirioëſſa 440.b
litatio 306.d
literæ 47.a 203.e
literæ lauro reuinctæ 573.b
literæ ſeptem 349.e.f
literarũ Aegyptiacarũ charactêres 351.a
literarum honos apud Aegyptios 277.a
literarum ſymbolum 414.e
Liuiæ Auguſtæ lauretum 571.f
Liuiæ currũ cum elephantis decreuit Claudius 17.f
Liuius Podocatharus Cypri Archiepiſcopus 199.d
Liuor 134.e
¶ Loca autorũ explicata vide in propriis eorum nominibus
Loculi in quem vexilla figebantur, forma 371.e
locuples 129.f
locupletatio 216.b
locupletatus diſcordiis ciuium 210.a
locuſta marina 197.b 202.d terreſtris 201.f
locuſtæ & polypi inimicitiæ 197.b
locuſtæ ſegetes depopulantur 202.f ſaltu pernices ſunt Ibid.
locuſtarum certamen Ibid.d
locuſtis quibuſnam veſcebatur Ioannes Baptiſta Ibid.e
locuſtis aluntur multi in Aethiopia 203.b
logium, Pontificium ornamentum quale 306.e
lolium 405.e
lolligo fundit atramentum 203.c
longæuus ex doctus qui 152.f 153.a
longo pòſt tempore prodiens 210.f
longo tempore aliquid effectum 19.a
loquendum rariſſimè & iucundè cum regibus 174.f
lotos arbor 527.a.b vbi fructificet Ibid. c.d cur Apollini ſacra 384.a
lotos capillata Ibid.b
¶ Luca bos 29.a
Lucani ſcarabei 61.c
Lucani locus 24.f
Lucas Euangeliſta 50.c
Lucas minoritanus 267.f
lucerna 340.a
lucerna ardens dictus Io. Baptiſta 341.b
lucernæ Ariſtophanis Grammatici, Cleanthis, Demoſthenis, Epicteti 342.a
lucernæ ſignificationes Ibid.b.c
Lucetius 345.b
Luciani libellũ de Mercede conductis conuertit Pierius in linguã Latinam 167.c
Luciani locus 427.a.b
Luciani locus emendatus 167.c
luci dare quid 179.d
lucifuga Ibid.e
Lucina 328.f
Lucina cur dicta Iuno 236.c
Lucina dicta Diana 214.d
Lucretij locus 8.d 15.f 52.e.e 51.e 102.f 103.a 104.e 109.e 136.b 149.e 177.d 191.a 244.e 246.e 321.f 319.c 340.c 407.f
lucrum 137.f 419.b
lucrum per capitis ſignum 226.c
luctus 236.d
luctus & querimonia 163.b
lucubratio 342.a
lucubrationes per luſciniæ ſymbolũ 166.c
Lucumon Hetruſcus 301.a
ludi Circenſes 322.a
ludi Taurij quib. Diis, & cur inſtituti 25.b
ludi teſtacei Romæ 413.c
Ludouicus Aliger 368.e
Ludouicus Beccadellus Archiepiſcopus Raguſinus 410.d
Ludouicus Podocatharus Card. 199.d
lumbi per Veneris ſymbolum 244.f
lumen in diuinis literis quid 147.e
Luminis maioris violentia 144.f
lumina & luminaria cur vocentur viri clari 327.b.c

Luna 15.d 41.f 61.c 100.b 328.b & ſeq.
Luna cur Lunus virili genere aliquando 329.a
lunare corpus 432.d
Luna menſtrua 228.f
Luna Perſarum indicium 327.e
Luna quæ & Iſis 286.a
Luna quid Pythagoræ 328.b qua parte ſemper clara & conſpicua ibid.c
Luna rixa cur dicta 115.b
Lunæ comparata dialectica 329.c
Lunæ ſimulachrum 426.a
Lunæ & Solis coniunctio ibid.
Lunæ & Solis certamen 200.a
Lunæ facies varia 328.b
Lunæ ortus 46.a
Lunæ ſymbolum 417.b
Lunæ varietas admirabilis 286.c
Lunæ vectatio 335.c
Lunæ nouæ adorandæ mos 46.b
Lunata pellis Martiali quæ 329.f
Lunulas geſtandi mos Romanorum 229.f
lupa intra quot dies pariat 81.d.c
lupanaria vnde dicta 80.c
lupercalia 44.d à quo primum inſtituta ibid.
lupinis dentibus laceratæ carnes cur dulciores 77.a
lupus 79.d.& ſeq.
lupus ab Athenienſibus cultus 79.f
lupus ſcillæ contactu conuellitur 98.c
lupi & equi antipathia 84.b
lupi nomen in ſacris quid 80.c
lupi ſaxum extimeſcunt 80.d.e
lupum tenere auribus, prouerb. 81.c
lurconē quomodo taxauerit Cato 240.d
luſcinia 166.a & ſeq.
luſcinia modulationis ſtudioſiſſima 166.b pullos ſuos erudit ibid.
luſcinia quo tempore aſſiduè cantet 166.b
luſciniæ Druſo & Britannico dociles fuere Græco Latinoq; ſermone 166.b
luxurioſæ deliciæ 66.d
¶ Lyæus à ſoluendo dictus 376.f
Lyæi nomen vnde 261.d
Lyciſca cur Meſſalinæ cognomentum 8.c
Lycabanta cur annum dicimus 79.e
Lycopolitani lupum colunt ibid.e
Lycurgus ſacrificium humanum Dianæ offerri ſolitum in Ephebor ū flagra conuertit 357.a
Lycurgi de liberorum inſtitutione concio 124.c.d
Lycus dæmon 292.f
Lydiæ rex 316.b
Lydorum equi, Cyri camelorū odore conſternati inſidentes præcipitauerunt 94.d
Lynceus claſſem Carthaginenſium à Lilybeo Siciliæ promōtorio proſpectare & recenſere ſolitus 85.c
lynx in genere luporum recenſetur à pleriſq; 85.c
lyncis acutiſſimus obtutus 85.c
lynci Ceruario cognomentū inditum 85.c
lynces conuexa montium viſu penetrare feruntur 81.d
lyncei oculi à lynce 85.d
lyncei oculi à Lynceo Idæ fratre Argonauta dicti 85.d
lyncurius lapis ex concreta lyncis vrina 85.c
lyra 346.d.e
lyra cur in manu Mercurij ſtatuebatur 347.a & quot chordarum 348.d
lyræ forma 348.c
Lyſander feliciter aduerſus Athenienſes pugnauit 361.f
Lyſimachi inſolentia arrogantiaq; 324.d huius vanitatem quomodo riſerit Paſiades ibid.
Lyſippus cur haſtam in manu Alexandri poſuerit 310.d & 324.c
lytræ. 98.c

M

M Litera 314.b.c
Macarij hæreſis 193.b
Macedo 82.b
macies ex inedia 85.f
macilentus echini ſymbolum. 205.a
macilentia graciliiasq; diuinitati propior quàm obeſitas 319.d
Macriana familia Alexādri effigiem quaſi ſibi familiarem habuit 226.e
Macrinus Imperator quas ſtatuas decreuerit Baſſiano Antonino 319.c
Macrobij locus 225.f 431.c
Magna mater 69.f
magnanimitas leonis 5.a.b.c
magnanimitas per pudenda 245.f
Magni Dij qui 311.d
Magnorum Deorum ſimulachro vnde aduecta & quò translata 311.e
magnus conatus cum dolo 98.a
Mago anulorum ingentē aceruum effudit in Curia apud Carthaginenſes 302.d
Maia 69.f
maiorum ferenda difficultas 408.b
maioribus parendum vel apum exemplo 185.d.e
mala cogitatio 97.f
mala bonitatis ope ſuperanda 399.b
mala Veneri dedicata 394.c
maledicentia 316.e
maledicus 204.a
maleficiorum amuletum per veſpertilionem 279.f
malignitas perditiſſima 177.b
malleus 313.b.e
malum ex bonis initiis ſubſecutum 128.a
malorum irritamentum 351.e.f
maluæ ſylueſtris ſuccus veſpis aduerſatur 189.f
malus Punica in Iunonis honorem plantatur 357.c
mali arboris & fructus hieroglyphica
malus dæmon 109.b (394.b
Mamææ ſomniū de Alexandro filio 112.f
Manalis lapis 361.c
Manardus medicus 45.c
Manaſſes quincuceps 229.e
mandragoræ ſoporifera vis 421.a radix ibid.
mandragoræ vſum temporibus noſtris incognitum 421.e
Mandri in Indis 202.e
Mandro à remis ad imperium venit 392.c
Mandronis nauis 392.c
Manes cur dicti 227.f
Manethon Aegyptius fallitur 1.a.b
Mania Larum mater 419.a
maniçæ 358.f
Manilij locus 218.e.220.f
manipulus 298 f
manipularis 298.e
manobarbuli 243.d
manus & earundem vſus 250.d 251.c
Mantiuea 354.d
Mantuani numis impreſſerunt Maronis imaginem 226.d
manus ad digitos vſq; inuoluta 254.c auerſa ad oſculum expoſita quid 253 f coccino præligata 298.c
manus Dei quid 230.f
manus dextera quem numerum indicet 267.d
manus in triclinio Veſpaſiani viſa quid 211.d
manus læua quem numerū indicet 267 d
manus manum ſcabit, prouerb. 252.e
manus ſiniſtra compreſſis digitis 251.e
manum admouere 252.f
manum deoſculari ſolent adorantes 213.f
manus artium miniſtræ 210.d
manus complicatæ nō ſunt amicis tradendæ 255.e
manus inter loquendum non mouendæ 260.a
manus poſt tergum reiectæ quid 255.c
manuum ablutio quid veteribus 251.b impoſitio 254.c
manus plures ſe habere qui ſomniauerit, quid 255.b
manus remittere 252.c tollere 253.f 254.a
manumittendi rationes quot, & quæ 294.c manſuetudo 19.f 30.d 75.c 386.e
manſuetudinis miræ exemplū in elephanto Romæ 20.b
mappa 297.c
maraſſus 111.c
marathro lippientes oculos depurgans angues 59.d
Marcelli laus 34.c

Marcia & Martia 196.a
Marciæ concubinæ plurimum tribuebat Commodus Imp. 340.f
Marci Aurelij ſtatua forma conſiderata 260.c
M.T.Ciceronis iocus 366.b
Marcomani 114.a
Marcomani iuniores 114.f Seniores ibid.
Marcus Craſſus agelaſtos 44.e
Marcus Craſſus cur dicteriis non carpebatur à Sacinto 30.f
Marcus Euangeliſta cum Leonis imagine figuratur 4.f
Marcus Mantoua Patauinus iureconſultus egregius 346.b.c
mare 284.a 314.c
mare ἀτρύγετον 220.e cur perniciem vocarint Aegyptij 219.b mundi venter 225.f nihil Ioue dignum producit 217.d nullius fruges eſſe dixit Homerus 219.b
mare perturbatum in inſomniis quid ſol. 215.f
mare per ventris ſymbolum 249.b
maris aqua ad purificationem adhibetur 218.b
maris imperium 195.a
mare cur Saturni lachrymas vocarit Pythagoras 218.f
mares inter animalia grauius ſonant fœminis præterquàm in bubus 23.a
mares animi 246.b
mares animi Marti attributi 38.c
maris & fœminæ fœtus quibus indiciis cognoſcatur 24.a
marium interitus 230.f
maritalis coniunctio 311.b
maritalis copula per cornices 148.f
maritima antiquitus omnia ſacra 213.b
maritus coniugis adulteræ 73.c
Marius Bandinus 71.a
Marius Maffæus 116.c
Mars & Mauors vnde dicti 80.a
Mars & Venus per duos accipitres 152.b
Mars Vltor 308.e
Marti cur ſacer canis 44.c
Marti equus ſacer 58.c
Marrhes rex quem honorē habuerit cornici 149.d
Marſyas cur ſuillam dicatur caudam habuiſſe 65.f 66.a
Martialis locus 15.b 38.c 100.c 151.f 156.b 204.d 213.d 248.c.d.f 297.d 299.f
Martialis & Quirinalis ſocij 319.c
Martes animal 100.c
maſculus & fœmineus fœtus quomodo deprehendatur in tauro 24.a
maſculi vocabulum in ſacrificiis 246.c
Maßiniſſæ Regi munera miſſa cum ſella curuli à Romanis 321.a
Maſurij interpretatio de Angeronæ ſimulachro 261.b.c
mater ſiue naturæ genius 131.f
matris nomen in diuinis literis 135.d
materia prima 418.d
materia, formaq́; 286.b
mathematicus 74.b.c
matrimonium concors 347.d
matronarum impudicitia 92.d
Matthæus Macingus Venetus 205.c
maturandum 333.e.f
maturitas 195.e
Mauretania 34.a.b
Mauritanites milites 114.b
Mauri feroces 34.b
Mauri occurſus Hadriano fatalis 380.d
Maximiani Imp. milites cur Herculiani vocati 145.d
Maximini imperiū ſerpentis indicio præmonſtratum 112.c
Maximo Imp. aquila dedit auſpicium imperij 138.b
¶ Mecœnas præcipuus Auguſto amicus 211.d
medicæ arboris caſus Romæ Leoni X. P. M. fatalis 380.b
medici prudentia qualis eſſe debeat 118.b
medici tam manus quàm cor eruditæ debent eſſe 230.b.c
medicos eſſe in Aegypto cur dictum 127.e
medicina multifariam ab oraculis peti ſolet 159.e
medicina lucrum non ſanitatem quærens manis ars eſt 410.d
medicina petita à Dis 159.e
medicinæ ſymbolum per ciconiam 125.e
medius digitus 160.f 261.d Idem, Medicus, infamis, impudicus. Ibid. & 269.e
medium 248.c
medium hominis vbi ibid.
meditatio 259.e
medulla carent oſſa leonis 7.c
Medus aſinus primùm vim equæ intulit 92.a
Meduſa 121.f & ſeq.
Meduſæ caput quid 31.e
Meduſæ caput Domitianus cur pro pectore geſtare ſolitus 227.c
Meduſæ figmentum vnde 303.e
Meduſæ cur ſerpentinum caput 121.f
Megaclis Athenienſis cenſura de Heſiodo 121.b
Megaleſius dæmon 292.f
Megarenſes cur aquis abundent 215.f
Megarenſium factum ad fugandos Antipatri elephantos quale 18.e
Megarenſium mores, & Megaricæ ſphinges 14.d
Megarenſiū ſtratagema aduerſus Antipatrum 64.a
Megarenſibus quid acciderit ferarū effractis carceribus 6.d
mel, ac ab eo metaphoræ diuerſæ 186.e.f
mel adulationis ſymbolum 410.a cur in ſacrificiis offerri prohibetur 187.b & c. quid Pindaro 186.b
mel Corſicum aliquid amari habet 187.a
mel & fimum in ſacris quid 188.a
mellis vſus vitam diutius producit 186.f
melle & lacte fluens terra quid 186.e
melle & lacte imbuebantur infantes ſuſcepti à lauacro 188.a
melle plurimùm vſi Pythagorici 186.f
Melampus 57.b
Melas & Melon cur vocatus Nilus 141.f
Meleta 350.e
Melicerta 194.c huius corpus in Iſthmo à delphino expoſitum 194.d.e
Melicerta, qui & Palæmon 382.e
Meliſſæ hiſtoria 188.f
Meliſſi Euboici ſententia de olore 165.a
melitæna 424.e
Mellophori 396.d
Melo vocatus aliquando Nilus 339.f
Melon & Melius Hercules 76.f
melote quid 395.f
Memnonis ſtatua 384.c
memoria grata accepti beneficij 418.e
memoria 40.e
memoria diuturna 316.c
memoria mali obliteranda 408.b
memoria poſt obitum extincta 209.e
Memoriæ conſecrata auris 238.c
Memphi templum Serapidis 226.a
Memphitica inſcriptio de Aegypti libertate 33.b
Menalij equi quales Phormis 36.a
Menalippus Dianæ templum violauit 403.c
Menandri locus 224.e
Menander Samarita hæreticus 108.f
Menapes ſeniores quinam milites 113.e
Menapij 42.d 312.f
mendacium 203.d
mendacium in extrema parte nigreſcit 167.a
mendacia cur imbecilla 240.b
Menis rex cur ab Aegyptiis malè audiuit 66.d
Menoni in vxorem data Semiramis 158.f
mens quid Tullio 101.f à ſenſu decepta 108.e verborum fons 39.d
mentis attonitæ conſternatio 198.c
mentis erigendæ ſignum 349.b
mentis frater eſt os 39.d
mentis vehemens agitatio 355.e
menſarij 364.f
menſis 329.b
menſis cur bos appellatus 23.c cur per palmam 369.a
menſes ſinguli dijs ſingulis, & quibus attributi 104.f
menſium Græcorum diuiſio 228.f
menſura à quibuſnam principium ſumere de-

re debeat 263.a
menſura digitorum filia ibid.
menſura quæ ſit ad ſalubritatem bibendum 290.d
menſurarum nomina 263.c
menſurarum & ponderum ratio cur incerta 263.b.c 266.d
Mephiboſetha Ionathæ filius 41.b
mercator & mercatura 429.b
mercatorum ſtationes in Ianis habebantur 229.c
Mercurius 62.d 239.b 429.a.b 438.b
Mercurius, vel efficax ſermo 246.f
Mercurius χαριδότης 116.b Deorũ præco 239.c concordiæ ſignum 415.c cordis & ſermocinationis dominus 127.d cur vocatus Cyllenius 256.a cur Latonæ cõmittitur ad Xanthi fluuij ripam 259.b.c magno ſilentio colebatur ab Aegyptiis 205.f primus literas Aegyptius communicauit 551.a primus verba in ordinem redegit 239.c rationis & veritatis Deus 292.c ſermonis præſes 259.b
Mercurius Triſmegiſtus 430.b
Mercurij ſimulachrũ apud Corinthios cũ ariete cur 78.b apud Tanagræos quale 78.a
Mercurij ſimulachro cur canis adiiciebatur 239.d
Mercurio cur arundo adſculpta 414.f cur dicatus gallus 173.b. lacte cur ſupplicatum 390.b
Mercurio linguæ victimarum à quib. adolebantur 239.c
per Mercurium in Sacris quid denotetur 429.b
Mercurium Nilo prognatũ putabant Aegyptij 205.f
meretrix 13.b.c
meretrix per mel. 187.a
meretricia petulantia per equinam imaginem indicatur 36.c
meretricia procacitas 36.a
meretrices quænam amatoribus ſuis comprecantur 51.c
meretriculas quam nam poëſim vocarit Plato 198.d
merops 124.f 125.a huius pietas in parentes Ibid.
merulæ lauri folio annuum faſtidium purgant 159.c
Meſſalina 80.c
Meſſalinæ ſalacitas 100.c
Meſſenij 314.b
Meſſeniorum exitium vnde animaduerterit Theoclus vates 392.a
meſsis in diuinis literis quid 405.b
meſsis per falcis ſymbolum 405.c
meſſoris ab aquila liberati hiſtoria 139.f
meta 278.c
meta triangularis & quadrangularis quæ 291.b
metallis ſingulis Planetarum nomina tributa 429.d
Metellus coruũ lapideum impoſuit ſepulchro Diodori rhetoris 169.c
meteora 235.f
Methona 174.a
Meticuloſus 18.f
Metrodori Scepſij ridicula obſeruatio cõtra cantharides 61.d.c
metus quid 878.f
metus comes potentiæ 18.f
¶ Michael 322.e.f 323.a
Michael angelus occidentali vento præpoſitus 323.b
Michaelis vox quid 252.d
Michael Siluius 20.c
Michaelium familia Veneta 26.f
Midas cur aſininis auribus fuiſſe prædicetur 87.f
Midas Satyrum capiens quid 73.d
Midæ puero formicæ in os tritici grana cõgerebant 58.d
Midæ quomodo Phrygiæ regnũ præmonſtratum 137.f
migratio 334.c
Milanioni ceruus dicabatur 55.c
Milichius à nonnullis appellatus Bacchus 392.c
miles 42.b
miles Romane, Aegyptum caue, cur dictũ 35.a
milites cur vulpibus aſsimilati ab Ariſtophane 97.c
milites fugientes galeati lepores vocati à Cornificio poëta 95.c
milites mulieroſi 119.c
militaris diſciplina 125.f
militaris ordo 68.c
miliaria ſigna vocalia & muta 30.a
militia 417.c
militarium ordinum inſigne 30.c
milium 405.f ex milio præſumptus panis, incolumitatem præſtat contra venena 405.f
militiæ antiquæ veſtigia Rom. apud Maſſæos 311.d
mille nonagintaquinq; cur taciturnitatis ſignum 276.a
millenarius numerus quibus ſignis notabatur 272.b
millenarij numeri nota & reliquorũ quæ 274.c.d
milliarium 266.b
Milo Crotoniates Iunonis ſacerdos 357.c cur in certaminibus inuictus 173.c cur à Theocrito celebratus 29.e
Milonis ahenea ſtatua in Olympia, eiuſdemq; ſignificatio explicata 357.c
miluius 119.c
miluij Britannis ſacri 130.d
miluijs procumbere, prouerb. 129.e
in Miluios qui dicantur conuerti 130.a
Mimon dæmon 292.f
mimus 183.d
minæ & pax 315.e.f
Minerua 428.c
Minerua Arcadica 357.d
Minerua Pythagoricis cur per triangulũ æquilaterum 292.b cur Trigemina Ibid.e
Minerua ταυροπόλος 29.d
Mineruæ clypeo adſculptum Gorgoneum caput 146.e
Mineruæ ſymbolum per noctuam 146.e
Mineruæ tertium vniuſcuiuſq; mẽſis diem dedicarunt Aegyptij 292.c
Mineruæ Operatrici ſacer gallus 173.c
miniſterium 255.e
minotauri effigies quando extollebatur 30.b
Minutio Auguri cur bos aurata poſita 26.a
Mirmillones 357.e
miſeratio 132.f 146.a 364.b
miſericordia vel pietas 441.a
miſericordia per genu 258.e
Mithridatis contra venena remediũ 411.c
mittere ſub iugum 311.a
mitra 301.c
Mitylenæi Sapphûs imaginem numis impreſſerunt 226.d
mixta 15.f
¶ Moderatio 299.c
moderator 254.a
modeſtia 23.b 296.f
Modeſtini iureconſulti locus 354.f
modius 404.a
medio ſuper ſedere quid ibid.d
mola 363.a molaris lapis Ibid.
molles per comæ ſymbolum 230.d
mollities 216.c 424.b
mollities laſciua 259.f
monarchiam probauit Iſocrates 140.b
Monodos cur vocatus Pruſiæ regis filius 83.d
monſtra domita ab Hercule quid 41.d
montani elephantes quales 19.d
monumenta aliquot vetuſta diuerſis locis extantia 599.d.c.f
monumenta vetuſta in agro Bellunenſi 160.a
mora 179.e
moralis philoſophia diſcenda 279.c
morbus grauis 352.c
morbi ad Deorum iram referebant veteres 159.f
morborum ſingulorum ſinguli erant medici apud Aegyptios 127.f
morborũ tranſitus in rebus inanimis 91.e
mordacitas 200.d
mores ciuiles imperfecti 190.c
mores coniugis ferendi 209.a.f
mores occulti 81.f

mores praui 405.c.f
morũ diſſolutio 192.d inſtabilitas 83.a varietas 84.c
moribus aliorum accommodatus 197.b
à Moribus bonis alienus 64.c
moroſitas 314.c
moroſus atq; difficilis 204.d
Morphò Venus 356.f
mors 237.c 312.b 315.c.f 356.d 380.d 381.a 436.f
mors difficilis 200.d
mors & imbecillitas 415.b
mors in diuinis literis quid 147.c
mors per pellis hieroglyphicum 249.f
mors pro amaritudine 381.a
mortis hieroglyphicũ per noctuã 147.d
mortis indicium Cupreſſus 380.d
mortes duæ 341.c
morſus canis rabidi 43.f
morſus ieiuni hominis peſtilentior 109.f
mortalium duæ conditiones 217.c
mortui exenterati & aromatibus delibuti Alexandriæ diutiſſimè conſeruabantur 131.f
mortuorum ventres cur eximebant Aegyptij 67.c 249.d
morus arbor 383.d
Morus paraſitus in cæparum alliiq; comedones inuehitur 417.c
Moſes cornibus inſignis effingitur 56.d
Moſes infans in profluentem expoſitus, à Thanura Pharaonis filia ſeruatus 281.d
Moſes rogatus ab Iſraelitis, vt velata facie loqueretur, & cur 304.f
Moſi cur ab aqua nomen inditum 281.d
Moſis ſerpens æreus quid myſticè 110.c
motacilla 183.c
motus ſpiritalis 426.c
motus à dexteris partibus oritur 258.a
motus omnis à corde initium habet 242.d
¶ Mula equum peperit pilo flauo 92.f
mulorum partus oſtenti loco habita 92.c
muli cur vehiculo lunæ adhibiti ſunt 91.f
mulorũ vſus tempore belli plurimus 92.a
mulier ad delinquendum procliuis 246.c
mulier malè morigera 89.f
mulieris amor 342.a
mulieris grauidæ appetentia effrænata 423.b
mulieres caſtigandæ admonendæq; 403.f
mulieres à Luna debẽt eſſe diuerſæ 200.a
mulieres honoris ſtudioſas eſſe debere 431.c
mulieroſus 54.c
muliebris curæ vanitas quæ 307.c
muliebris ſalacitas 101.d
muliebris ſtatura 290.f
muliebris virtus 308.d
muliebre officium 76.d.e
muliebres columnæ 367.c
mullus ter anno parit 214.d
munditia inanimata 300.c
mundus duplex 432.a
mundus 60.a 330.d. 364.d
mundus, vel vniuerſum 425.f
mundi machina 71.a 102.d 430.a mens Sol 234.a moles 104.d 223.c moles plena Deo 384.c partitio apud Aegyptios 134.f. hieroglyphicum 426.b
mundi partes quænam dexteræ, & quæ ſiniſtræ 24.c
municipibus iniurius ſuis 164.f
munificentia 18.a 414.d
munimentum 98.c 317.c
munimentum ab inſidiis 123.d
multatus de gula 204.b
Multimammia Diana 279.d
multiſcius quo ſigno in lucẽ editus 229.d
multitudo per nouenarium numerũ 271.c
multitudo, & vnus è multis quid 145.a
multitudo infeſta 38.d
multitudo per vicenalem numerum 273.c
multiuolus 278.f
murænæ 209.a.b an ſerpentibus copulentur Ibid.
murænæ & thriſſæ euocantur cõcentu & tintinnabulis 52.a
murænis exponebant olim ſeruitia Romani proceres 209.c
muri pro corona accepti 303.a
mus 99.c
mus albus quis dicatur 200.c auditu præſtat 24.f in conuiuio candelam tenuit 47.a
muris arroſio pernicioſa portendit 99.c
muris ſalacitas 100.c
muriũ palatũ in guſtu ſagaciſſimũ 100.a
mures negligit elephantus 18.f
Muſa 227.b 349.f
Muſæ cum Apolline 350.c
Muſæ tres Apollinis filiæ quæ 350.c
Muſæ vnde dictæ 347.b
Muſarum coronæ ex pennis 153.a
Muſarum fons in Parnaſſo excitatus à Fama 32.c
Muſarum afflatus 458.a
Muſas meretriculas appellauit Plat. 187.c
à Muſis & Gratiis alienus 221.a
Muſæa hirundinum quæ 163.a
muſca 190.c
muſca in ſacris literis quid 191.a
muſca, inſigne in Laconum clypeis 191.b
muſcæ pertinacia ab Homero improbata 190.f
Muſica 280.f 347.d
muſica ſuauis vini guſtu concitatur 389.a
muſica per cicadam 192.c per cygnum 563.c per luſciniam 166.a
muſici cur reprehenſi à Diogene 344.f
muſtela cur inauſpicatum animal 99.c
muſtela cur à Thebanis colebatur 99.d
muſtela marina 213.a
muſtelæ genitale, ſtrãguriæ remediũ 99.d
muſtelæ rutam carpſit ab eſu colubrorum 59.d
muta ſigna militaria 30.a
mutili 367.c
mutua officia 93.a
mutuò muli ſcabunt 93.b
¶ Mycenarum portis ſtatuebantur leonis effigies 3.b
Mycenis pauo in æde Iunonis ab Hadriano dedicatus 170.f
Mycerinus Aegypti rex 23.b
Mycerini Aegyptij coloſſi quales 255.c
Mychea Veneri ſacra 107.c
Myiodem muſcarũ deum imprecatus Hercules 191.c
Myonia 200.c
Myriſs 291.b
Myrillo cur iratus Cæſar 303.a
Myrmidonum fabula 38.a
Myrtilus 322.b
myrtus 440.c
myrtus ab Hecates templo ſummota 108.d
myrtus corona funebris 374.c
myrtus pro pudendo muliebri 371.f
myrtus Veneri dedicata Ibid.
myrti conſideratio Ibid c
myrti ramus hilaritatis indicium 374.b
myrto coronari ſoliti milites 304.d
myrtea corona triumphantium militũ capiti geſtata quid indicarit 374.a
myrteæ virgæ hieroglyphica ſignificatio 374.a

N

N Literæ nota 314.d
N.D. literæ, quid indicent 314.d
N.L. literarum notæ, quid 128.c 314.d
¶ Nabuchodonoſor 63.d
Nabuchodonoſoris ſomnium 362.b
Nabuchodonoſor Hieroſolymam cepit 142.f
Næuij locus 195.c
Næuus 398.c
Nanael 323.c
narciſſus flos 440.d
Narciſſus puer in florem conuerſus Ibidem c
nares in ſacris quid 257.d
Naſamones quo pacto ſepeliri voluerint 319.c
Naſones vocati Gryphes 168.b
naſturtij oleris vis 140.d
naſus 237.c
naſus ſimus petulantiæ ſignum 196.a
naſi adunci ſignum quod 141.b
nationes totius terræ in quot partes diuiſæ 49.c
natorum obſequium erga parentes 15.f
natura humana 328.b
natura rerum varietate delectatur 107.d
naturalis philoſophia 279.c.f

nauiga-

nauigatio 130.b
nauigatio cita 195.d
nauigatio ſecunda 165.e
nauigatio tuta 204.e
nauigationis autores 355.d
nauis 354.c & ſeq.
nauis apud Athenienſes colebatur in Theſei memoriam 334.c
¶ Nebrias 215.a
Nebridius quid à Iuliano petierit 254.b
Nedes fluuius 391.f
neceßitas 344.e 359.d
neceßitas in caduceo ſignificata 115.b
neceßitates tres naturales 416.d
neceßitudinis auerſator 182.f
neceſſarium, primum eſſe debet 27.b
nefaſtus dies 314.d
negocia publica declinanda 413.d
Nemeea certamina quare inſtituta 382.a
Nemeem victor 381.a
Nemeeorum victoribus ex apio viridi corona texebatur 381.e & 382.a
Nemeſis 395.d
Nemeſis ſimulacrhum 395.d
Nemeſeos ſimulacbrũ & inſcriptio 265.a
Nemeſeos locus vbi 238.c
Nemeſeos ſignum 355.d
Neomeniæ dies quis 318.c
Nephthe 131.a
Nephthys inferius hemiſpherium 40.f
Neptunus 25.a
Neptunum delphinis imagine vbinam colebatur 195.a
Neptunus piſcis cuiuſuis ſignum 195.c
Neptuno ſacrificabant thunnum piſcatores 218.a
nequitia 196.a 220.a 357.f
nequitia immoderata 175.e
nequitia inueterata 247.a
nequitia in temperantiam verſa 35.a
nequitiæ facinoroſitas 73.a
nequitiæ frænum 413.c
neritos taurus 29.e
Nero Claudius quonam ætatis anno ſublatus eſt 231.d
Nero ſerpentis ope ſeruatus 117.b
Neronis ſomnium de formicis 513.a ſomnium de aſturcone ſuo 35.f
neſciri facienda tutißimum in expeditionibus 30.b
Neſſama 455.a
¶ Nicarchi epigrãmatis explicatio 268.f 269.a
Nicagoræ apparuit Aeſculapius ſub anguis ſpecie 117.f
Nicãdri locus 55.f 105.b 106.e 119.b.e 121.a.f 168.e
Nicias imbecillo fuit corpore 228.f
Nicippus Com 5.a
Nigidius opus Halieuticum elucubrauit 224.f
nigra præcordia Homero quæ 285.b
Nigræ Veneris ſacellum vbi 147.d
Nigris fluuius 339.c
nigri coloris ſignum quod 157.b
nigrum & atrum 203.e
Nico Attica meretrix cur αἴξ vocata 72.f
Nicon dæmon 292.f
Nicolaus Cordatus 170.d
Nicolaus Leonicenus 233.b
Nicolaus Leonicus Thomæus 235.b
Nicolaus Leonicus Patauij Ariſtotelẽ Græcè prælegit 598.b
Nicolai Leonici Thomæi laus 165.b
Nicolaum Leonicũ docentem audiuit Pierius 338.e
Nicolai Rodiuili præſtantia ac laus 308.a
Nicolaus Scombergus Card. Campanus 318.e.f
Nicoſtrati Iambi in garrulitatem 163.a
Nilus 350.f
Nilus per aquilam indicatus 141.e fertilis, frutifer, pinguis 359.d.f cur cum tribus vrnis figuretur 339.a cur Melas & Melon vocatus 141.f totius humoris fons 243.a
Nili diluuium 241.d
Nili diluuium quonam anni tempore 10.e
Nili fontem phialam appellauit Timæus 339.a
Nili ſimulacbrum quale 339.e cur ex nigro lapide ibid.f
Ninus Bactrianos Semiramidis induſtria expugnauit 159.a
Niſus à Minoë interfectus 435.c
nitedula vermis 510.c
nitores 387.b
Nixidis ſigna 259.a cur ſic dicta, & à quo Romam portata ibid.
¶ Nobilitas 293.c
nobilitas generis 191.d
nobilitas per anulum indicata 302.d per Lunam indicata 329.c
nobilitatis nullum diſcrimen apud Aegyptios 411.e
nobilis, vel indigena 426.a
nocte meditandum 387.b
noctua 146.d & ſeq.
noctua fortunare dicta Athenienſibꝰ etiam malè conſulta 147.b
noctua in Hieronis haſta viſa 146.f inſidens haſtæ Pyrrhi 147.f letale quid & inauſpicatum affert 147.d
noctua noctis domina 147.c
noctua volat, prouerb. 147.c
noctuæ & cornicis immortales inimicitiæ 147.d.e 148.a
noctuæ Lauriotice quæ 147.c
noctuæ qua ratione pecuniã ſignificabant 147.c
noctuarum artificioſa pugna 135.d
noctuis pugnantibus opem fert accipiter 155.d
noctuina oua vinũ odium inducunt 148.b
nocumentum abſconditum 376.e
nodus Herculis 429.e
nonaginta 275.f
Nonæ Caprotinæ 385.f
Nomadum ruſticitas aſperrima 258.b
nomiſmatis Lyſimachi origo 4.f
Noricæ alpes quales lepores progignant 97.a
Noſora vel Noſola 220.d
Nothus 91.f
nouacula in Fortunæ ſimulacbro 288.d
nouenarius numerus multitudinem ſignificat 122.d
nouem, nongenta 275.e
nox in ſacris quid 331.e
nox per pauonem 271.b pro morte 147.e ſtudiis commodißima 542.c
¶ Nubes 281.d.c
nubes belli Virgilio quid 284.c
nucis iuglandis hieroglyphicum 379.b
nullius frugis opus 315.c
Num, Aegyptiis quid 10.e
Numa Pompilius inuenit rationem eliciendorum fulminum 524.f
Numa Pompilius Ioui Flaminem aßiduum ſacerdotem inſtituit 319.e
Numa populo dedit in congiario ligneos & ſcorteos aſſes 26.f
Numa Pompil. quomodo deceperit Picum & Faunum dæmones 324.f
Numæ ancile 312.c.d numen 345.a
numen improfanabile 411.b
numeroſa proles 216.e
Numidæ cynocephalorum lacte viuebant 45.c

NVMI.

Numm L. Aelij Aurelij Commodi 207.f
T. Aelij Cæſaris Antonini 363.f
L. Aelij 253.b
M. Agrippæ 595.b.c 315.d.c
M. Agrippæ Cos. III. 321.c
Alexandri Pij Imp. 401.a
Antonini Pij 18.a 126.a 139.c 137.f 213.f 253.b 289.a.b 291.c 313.a 315.e 329.c 337.c 364.a 365.b 405.a
Antiochi 15.b 351.d 458.d
Argiuorum 100.d
Aſia recepta 113.b
Athenienſium 26.e
Auguſti 71.e.f 207.f 330.c 354.e 436.f
Auguſti patris 139.c
M. Aurelij Antonini Brit. 429.f 519.f
Aurelij Cæſaris 111.b
M. Aurelij Seueri Alex. 217.e
Cæſaris Dict. III. 213.c
Caligulæ 319.c
Caracallæ 295.e
Cephaleniorum 34.c
Cibyratici numi conſideratio 158.d
Claudij P. T. Aug. 401.a

Clodij

Clodij Pupieni 320.a
Conſtantij Imperatoris 365.b
Corinthiorum 32.e
Domitiæ Auguſtæ Imp. 171.e
Domitiani 337.c 364.b 365.b
Domitiani Cos. XIII. 320.a
Druſi 116.a
Fabatij 105.b
Fauſtinæ 15.f 149.b 170.e.f 171.d.e 188.a 289.a 328.e 363.f
Gallieni 32.b.e 55.c 78.c 84.b 168.a 206.c 309.a
Germanici Imp. Cæſaris Aug. 289.a
Ser. Galbæ 293.f
Gordiani Pij 253.c 256.c.d 294.e
Gratiani 253.e
Hadriani 32.d 34.b 55.c 119.e 124.b 139.d 254.f 334.d 363.f 364.a 385.d 401.b 405.a
Hadriani tertiùm Conſulis 228.e
Hadriani Traianiq; Impp. 116.a
Hieremiæ 296.a
Iani 218.b 334.c 335.a
Iani bicipitio imberbi 228.a & alius bicipitio barbato Ibid.
Iuliæ Auguſtæ 319.e
Iuliæ Mamææ 111.d 116.a
Iuliæ Piæ 396.a 404.e
Iuliæ Piæ Felicis 170.e 364.a
M.Iul.Philippi Aug. 213.f 319.f
L.Liuinei Reguli 405.a
Lucillæ Auguſtæ 213.f 264.a
C.Manilij 40.f. 411.b
C.Marij 26.c.d
Q. C. Mari 17.e 127.d
Diuæ Marinianæ 171.f
Maximiani Pœni 273.b.c
Maximiani 385.e
Diuæ Maximinæ 171.e
Metij Macri 310.f
Q. Naſidij 195.e 335.b
Neptuni imagine 195.b
Neroniani 34.a
Neronis Cæſaris Auguſt. 114.b 319.f 347.d 370.a
Neronis Claudij 195.b
Neruæ 33.f 289.a 291.f. 325.e
Neruæ Traiani 289.c.d 337.b & c
noctuarum numiſmata varia 147.a
Octauiani Auguſti 216.d.e
Otacillæ 296.a Papiriani 34.a
L.Pap.Curſoris 32.d
Diuæ Paulinæ 171.d
Peloponnenſium 200.e
Pertinacis 330.b
Diui Pet.Pij patris 139.e
M.Pletorij Aed.Cur. 320.f
C.Poblicij Q. F. 2.f
Pomponij Muſæ 347.d
C.Poſthumij 43.e
Pyrrhi 139.a
Romanorum 441.c
Diuæ Sabinæ Auguſtæ 139.d
Sabinæ Aug.Hadriani Aug. 294.a
Saloninæ 78.c. 318.f
Sagittarij nummi qui 310.b
Sapphûs imaginẽ nummis impreſſere Mitylenæi 216.d
Scribonij Libonis 346.b.c.e
Seleuci nummus 29.f
Septimij Getæ 317.e
L.Septimij Seueri 18.a
Seueri Alexandri Aug. 328.e
Seueri Macrini Aug. 116.a
Seueri Pij 385.e
Syracuſanorum 15.b. 34.c
Tenedius nummus 227.f 316.b.e
Ti.Cæſaris 178.e
Tib.Claudij 115.f 293.e 402.b
Tigranis 302.f
Tuti nummus 370.b
Q. Titi 32.e
Titi Veſpaſiani 195.e 319.e 335.f 404.e
Veſpaſiani 26.e 115.f 139.d
Vitellij Cæſaris 431.d
Nummi aliquot Herculis claua ſignati 375.e
nummi argentei à ſenatu Auguſto decreti conſideratio 365.f
numi argentei cuiuſdam inſcriptio 46.e
nummi bigati, & quadrigati 322.b
nummi cancri figuram habentes 200.f
nummi continentes muliebre caput galeatum conſideratio 227.d
nummi cuiuſdam argẽtei habentis angues tres conſideratio 113.b
nummus Cybeleium habens caput 381.d
nummi duos ſerpentes continentis conſideratio 111.e
nummus gallinaceorum conflictu ſignatus 173.d
nummi, in quo quadriga cum victoria, conſideratio 119.d
nummi noctuarum varij 147.b
nummi ranam habentis cõſideratio 211.d
nummus ſerratus quis 316.f
nummi veteres 291.e
nummi victoriati 155.a
numiſma Athenienſium 26.e
numiſma tricipitis Serapidis 119.a
numiſmata aquilam præferentia 139.b
numiſmata plurima cum ſerpentibus quare cuſa 317.e
nummorum aliquot conſideratio 72.e 139.a 195.b.c 207.e.f 213.e 254.f 258.b 295.f 319.d.e 315.a & b 317.a 332.b 354.f 370.b 371.e 375.b.e 377.a
nupta noua 419.d
nupta noua cur in pelle lanata iubebatur ſedere 74.d.e curru vecta traducebatur 321.e quibus modis ducebatur in domum ad maritum 343.a
nuptæ nouæ offertur colus et fuſus in agro Belluneſi 356.c
nuptiæ 181.f 321.d 342.f 356.b.c 370.c 379.b
nuptiæ per tricenarium numerum 173.d
nuptiarum fœdera cur ſacramento ignis et aquæ ſanciebantur 344.d
nuptiarum hieroglyphicum per cornices duas 149.a
nuptialia 69.e 344.c
nupturæ olim camelis virginibus ſupplicabant 94.c
nuriel 382.f 323.a Nurſiæ antrũ 292.f
nutricationis facultas 179.c
¶ Nyctiretum herba 423.e
nycticorax 148.e
Nympha cur dicta echidna 103.c.d
Nymphis fontanilibus ædes ſacræ 365.c

O

O Litera 350.b
obcæcatus in ſacris quis dicatur 235.b
obdurari & excæcari quempiam à Deo quid 184.c
obedientia per aurium ſymbolum 238.a
obeliſci Aegyptiorum 366.a
obliuio cur dedicata Baccho 403.f
obolus 136.e obſcœnitas 376.c
obſcura vel candida quæ dicantur 285.a.b
obſequium 42.e obſonatores 221.c
obtutus amatorius 23.e
¶ Occaſus 206.d
Oceanus Nemeſeos pater 339.b
Oceanus rerum parens Homero 60.b
occiſi pro patria 366.d
occultum conſilium 30.a 426.e
Ochus auaritia famoſus 90.f
Ochus compulit Aegyptios imaginẽ aſini auream adorare 90.f
Ochus Perſarum rex ab Aegyptiis per aſini ſimulachrum notatus 90.e
Ochus Perſarũ rex Apim iugulauit 314.e
Ochi crudelitas Ibid e
Octaëdrum 419.b
Octauiani epiſtolæ ad Tiberium locus explicatus 252 c
Octauiano panem de manu rapuit aquila 138.b
octo, octingenta 272.e octoginta 275.c
oculus cur Dei ſignum 234.d
oculus mentis quando rectè cernit 141.c
oculus, Solis cognomẽtum apud antiquos 376.b
oculus Venereus quis Heſiodo 233.c
oculi affectuum moderatores 234.e
oculi Dei in diuinis quid 234.e
oculi diuûm 105.d
oculi emiſsitij, hominis doloſi ineptiq; ſigna ſunt 211.c fores animi Polemoni 233.c morientibus operiebantur, in rogo patefiebant 235.f
oculorum caliginis remediũ 457.d 422.b
oculis explicantur motus animorũ 233.b.c

oculos iuſtitiæ quales dicebat Chryſippus 233.f
oculatus 257.c
¶ Odoacer Italiam afflixit 251.c
odium per piſcem interpretatum 229.a
odia capitalia 419.f
odoramenta in diuinis literis quid 401.f
odorari in ſacris quid 257.d
Oedipus Coloneus in ſenectute cõſcriptus à Sophocle 164.c
¶ Oenomai equi qua ratione terrefacti 81.(c.d.e
Oenotris 147.b
œſtrum fluuialis materia producit 190.d
¶ Offenſionis illatæ pœnitentia 310.c
officium muliebre 76.d.e
officia mutua 279.c
officia mutua, per manus 252.e
¶ Olea 381.b.& ſeq. quid in ſacris 386.e
olea Athenis conflagrata litem excitauit inter Palladem & Neptunum 386.f
de eadem ibi enata fabula 387.f 388.a
olea à quibus inuenta 387.d
cur Anazarbi Ciliciæ ciuitate ſit fœcundiſſima 388.b
cur Iupiter coronari ſolitus 387.f
cur Mineruæ ſacra 388.b
inimica quercui 376.d
oleæ æternitas 386.f
oleæ baccas veteres parſimoniæ cauſa apponebant 388.a.b
oleæ ramus lana circũuolutus à quibus geſtari ſolitus 386.d
ramuſculus cur in Mercurij manu 385.d
ramũ ſertis coronatum vouit Apollini Theſeus 386.e
ſacra ſtirps quando ſpontè conflagrarit apud Mileſios 386.e
oleis veſcens Plato cur à Diogene irriſus 388.a
oleaſter in ſacris quid 386.c
oleaſtro coronabãtur Olympionicæ 387.a
olfactus 44.a
oleũ in perturbatos maris fluctus infuſum, tranquillos facit 386.e
oleum legatũ à nonnullis ad gymnica certamina 387.c
oleum cur concitandæ inſaniæ pharmacũ vocarit Anacharſis 386.f 387.a
cur extra corpus quàm intra abſumi maluerit Epaminondas ibid.
oleum terra erupiſſe trans Tyberim Auguſti temporibus 386.a
olei fõ ns repentè exortus ad Oxum flumen in Alexandri exercitu 387.c
olei ſignificatũ 186.f
ſignificatio in ſacris 385.f
vas plenum in Panathenaicis victoribus dari ſolitum 587.c.d
oliua quàm longè ab alieno ſolo plantanda 265.e
oliuæ ſurculum columba in arcam Noe importauit 385.b.c
de Oliua plantãda legendáve, Rutilij Tauri præceptum 588.b
Oliuerius Caraffa roſarum odorem ferre non potuit 61.f
Olla in diuinis literis quid 407.b
olla ſuccẽſa & à Hieremia viſa quid 341.e
ollas pulſitabant per vrbem Lacenæ mulieres in Regum ſuorum iuſtis 406.f
olor 164.c & ſeq.
olor cur inhoſpitalis Pindaro 164.f
olores ſeſe mutuò depaſcentes ibid.
Olympiæ Alexandri matri fulmen per ſomnium oblatum quid 325.c
Olympiæ ſomnium de dracone quid portendebat 111.f
Olympiseum ſtadium 266.a
¶ Oneſili Regis caput cur honorificè ſepultum 185.f
onites cunilæ ſpecies 59.c
Onirocritarum cõmenta à quibus deſumpta 236.b
onocrotalus 145.b
operis laborioſi finis, ad fructum reſpicere debet 76.d
¶ Opera laudabilia 305.e
ophiomachus 202.d
Opis 69.f
opis imploratio 26.b 32.f
Opis Deæ ſimulachrum quale 251.f
Opis Deæ ſimulachro ſerpentes appoſiti, quid 111.d
Opi ſedendo rem ſacram faciebant 46.c
opem ferre 252.f
Oppiani locus 196.f
oppida condere, inter ingentia facta recenſebatur 366.b
oppidis condendis quis mos 25.c
Opiſthocomæ vocati Euboici 250.c
opportunitatis captator 62.a
oppugnatio manifeſta 555.e
occulta ibid.
Optio 100.a
opulentia 58.d 75.f
opulentia felicitatis pars 385.c
Opulentus 98.f
opus 250.d
Opus & labor 27.a
opus inane 191.a
¶ Oracula conſulta vt medicina multifariã peteretur 159.e
Orata Sergius 302.d
Oratal & Alilat Arabum Dij 254.c
oratio, vel eloquentia 429.a
oratio ardens 245.a
oratio ornata 440.c
orationis profectus 300.b
orationis firmitas 419.b
M. Oratius conſul 359.f
oratores vani notati 217.f
oratoria ars mercenaria inanis eſt 410.d
oratoriæ partes tres 16.b
orbis dominium 111.d
orbis terrarum 49.b 288.f
orbem in quot partes diuiſerint Aſtrologi 49.c
orbitas 256.e.f
ordinis obſeruator 129.c
ordines equeſtres Tarentini 34.d
Oreſtræ furiæ 260.b
orgyia 265.c
Oriens 17.f
Origanum 422.e
origanum carpit teſtudo cum viperam ederit 59.c
origanũ cur frumenti aceruis circumſpargendum ibid.b
origanum imponunt plagæ Ciconiæ cum vulnus à ſerpentibus acceperint 59.c
origani ſpecies 421.f
Origenes immeritò poëtas taxat 221.b
Origenes Latinus valde corruptus 4.d
Origenis codex emaculatus 385.a
Oris vis per colubrum indicata 206.b
Oritæ pane ex piſcib. cõfecto vtũtur 47.e
Orizon 41.e
Ormenus dæmon 292.f
Orontis de ſupputatorum digitis ſententia 268.c.d
Orpheus 147.b
Orpheus cur in cygnum emigraſſe dicatur 165.d
qua ſpecie huius anima foret euocanda ibid.e
Orphei ſimulachrum in Lebethris 380.c
ſudorem emiſit ibid.
orta ſeneſcere 232.b
ortus 206.c
ortus & obitus rerum 201.c
Orus Apollo, vide Horus
oryx 47.b
¶ Os & oris fabrica 240.f
os non habere quid 241.a
oſcorzones viperas vocant Hetruſci 111.c
oſculandi manus Imperatoris mos 254.b
oſculum ſymbolicis Theologis quid 430
oſculo licebat olim apud Romanos obuias quaſq; mulieres excipere 158.a
oſcula apud Lacedæmonios cõceſſa 158.a
apud Megarenſes in honorem Dioclis ibid.
Apud Niſæos ibid.
Oſeus rex, & populus 111.b
Oſiris 29.e 68.b 103.d 131.a 246.f 376.a
Oſiris & Anubis expulerunt Gigantes ex Italia 42.e
Oſiris eodem, quo Ceres, inſignitus geſtamine 406.b
Oſiris Gigantes bello perſecutus 250.e
Oſiris idem qui Dionyſius 214.b 376.e
Oſiris Iupiter, pater, iuſtus, dux 262.b
Oſiris vox quid Aegyptijs 230.f 234.a
Oſiridis imago quæ 254.a 426.d
Oſiridis peregrinatio 230.e
Oſiridis tæniæ 286.d
oſſa leonis dura 8.d
oſſifraga aquila quæ dicatur 239.d
oſtentũ quod'nam acciderit Flaminio Conſuli 57.f
oſtenta varia 212.e & ſeq.
oſtracinæ & ſcorteæ pecuniæ 26.f
oſtrea 202.a
cui deo dedicata ibid.
¶ Othocarus Bohemiæ rex oblatum imperium reſpuit 111.e
otij ſtudioſus 185.c
otis auis 180 b
otidum caro ſuauiſſima ibid.
Otus auis modulamine afficitur 52.b
¶ Oua zephyrea, hypenemia, vel ſubuentanea quæ 132.b
oūatio 374.a
Ouiculæ cognomentum cur tributum Fabio 74.c
Ouidij locus 25.c 44.e 111.c 122.b 277.d 187.a 220.d 218.b 255.d 238.d 272.d 286.a 322.c 334.c 342.f

384.a 430.a 435.d 440.c
Ouidij Halieuticon opus 214.b
ouiles mores 74.d.e
ouilis pecoris hoſtia cur vocata maxima 75.d
ouis 74.d & ſeq.
ouis leonem pariens, quid portendat 5.a
oues vnus, multa dicta 76.f
ouis lupiq; antipathia 77.e
ouem offerre Deo, quid 74.e
ouem quando ſacrificabant Romani 30.c
oues ambiguæ quæ 76.e
oues antiquitus in honore habitæ 76.a
ouium paſtor quis in ſacris 75.b
ouum pro carne vitatum 411.f
¶Oxymala Perſica 441.a (112.f
Oxyrynchitæ piſcem pro Deo coluerunt
P
Pacificator 233.d 450.a
Pacificatio 260.b
Pacuuij locus 102.f
pæciliæ piſces 218.d
pæti oculi 255.e
pagurus piſcis 201.d
Palæmon Grammaticus M. Varronem literarum porcum appellauit 63.a arrogantiſſimus fuit ibid.
Palæmon puer delphino vectus 194.e eidem nautæ vota faciunt ibid.
Palæmon, qui & Melicerta 382.e
Palæſtini arcam Domini prædam abduxerunt 255.d
Palæſtini doloſi 97.e
Palamedes cur pullum equinũ Soli ſacrificandum putarit 38 e
Palamedis reſponſum ad Vlyſſem 119.e
Palamnæi dæmones 292.f
palato anguſtus ſedes inſit 240.e.d
palcæ in ſacris literis quid 405.b
Paleologi Athenienſium qui 17.b
Paliurus quid in ſacris 400.d
Palladium 311.e
Pallantis filia nupſit Dardano 311.e
Pallas armata 310.e
Pallas 29.d
Pallas, Palladiſq; ſtatua 303.f
Pallas cur dicatur de cœlo deſcẽdiſſe 225.e cur Meduſæ caput prætendat 122.b cur vocata Tritonia 292.c
Pallas & Iuno ex vulture 114.e
Pallas ex Iouis capite cur dicatur nata 135.d Pandoram comens & ornans inducta ab Heſiodo 307.e per ſeptenariũ numerũ 271.b trib. infauſtiſſimis beſtiis delectata opinione Demoſthenis 146.f Vulcano matrimonio collocata quid 134.f 135.a
Palladis Neptuniq; certamen 354.d
Palladi vnde nomen 11.e cur dedicatus draco 112.b dedicatus tertius cuiuſq; menſis dies ab Aegyptiis 292.e templum erectum ab Epopæo 386.a.b
Palladem & Vulcanum maſculofœminas iudicarunt Aegyptij 134.f 155.e
Palladẽ Nicander Dictynnam vocat 373.f
pallium & palliatæ comediæ 295.a
palma 369.a & ſeq. 441.b
palma ænea Athenis in Delphici Apollinis templo dedicata 370.e cur victoriæ ſignum 369.f 370.a cruci dominicæ aſſimilata 371.e in quo à cunctis arborũ generibus differat 171.b Trallibus Cæſarianæ victoriæ indicium fuit contra Pompeium 370.a
palmæ materies incorrupta 369.e oſſicula contra faſcinationes 369.b
palmæ ſpecies piorum vitam cur ſignificet 371.a
palmã inter iuncturas lapidum enatã ante domum ſuam Auguſtus tranſtulit in compluuium deorũ Penatium 370.a
palmæ maritali copula cõiungũtur 370.e
palmarum alia mas, alia fœmina ibid. earundem mutuus amor ibid.d
Palmarum dies 441.e
Palmis Iudæa abundans ibid.e
palmata tunica 208.d
palmus 263.e 264.e
palmi dimenſio cur varia 263.e
paludamentum 297.e
palumbes ægrotæ lauri folio ſibi medentur 159.e
palumbis etymon 158.e
de palumbibus diſtichon 158.e
palumbus Diadumeno auſpicium dedit ad imperiũ 159.b Alexãdro Seuero ibid.
paluſtres elephanti quales 19.d
paluſtris cur fingatur Hydra 122.e
Pan 310.c 425.f cur fiſtulam ſeptem calamis compactã & pectus variis inſigne ſtellis habeat ibid.
Pan cuius filius fuerit 72.b
Panici furores 52.b
Panathenaicã orationem in ſenectute ſcripſit Iſocrates 164.e
Pandectarum locus reſtitutus 265.c.e 302.b 514.b
Pandionis filiæ quæ 163.b
Pandora 303.f 451.f
panis doctrinæ ſymbolum 408.e
Panis geſtamen ex hinulea pelle 103.d
Panis ſimulacrum quale 329.b
Panos in Nymphas procacitas 72.a ſimulachrum in hortis ibid.
Panos Lycei veneratio 44.d
Panſelini populi ſuilla veſcũtur carne 65.e
Pantheon M. Agrippæ 364.e
Panthera 81.e & ſeq.
panthera fœmina mare ferocior 86.a
pantheræ etymon 85.f
pantheræ odore delectantur multa animalia 83.f 84 a
pantheræ pellis cuius rei ſignum 72.b
pantheræ metuunt hyænam 83.e
papauer 440.b
papauer cur cereale dictum 418.e
papaueris hieroglyphicum 418.d
papauerum capita a Tarquinio Superbo decuſſa 419.b
papilio imbecillitatis ſymbolum 191.e
Papinij locus 26.a 260.c
Papyrius cur bulla decoratus 301.b
Papyrij victoria 374.d
Papyrius Curſor 31.e 325.b
Papyrus frequentiſſimã opem in re cibaria præſtat 411.d
papyraceis calceis vtebãtur ſacerdotes Aegyptij 411.f
par copula 358.f paraſanga 266.e
paraſitandi ars 181.d
paraſitus piſcis 201.f
Parcæ 330.f 331.a
Parcæ & Horæ cur Iouis ſimulachri capiti ſuperpoſitæ 229.d
Parcæ tres quando depingendæ 336.b
Parcis & fato Iupiter ipſe ſubiectus 229.d
pardo quid reſponderit vulpes 97.e
parentes venerari conuenit, & à quibus filiis 214.b.e
parientium leuati labores 259 a
pariendi facilitas 211.f
Parnacides 298.a
parricidæ ſupplicium 107.a 215.e
parto fruens 214.f
parturientium difficultas & facilitas per manus 252.a.b
partus 360.f
partum cuſtodit aquilinus lapis 142.d
paruo contentus 411.d
paſcha Domini cum amaritudine comeditur 187.e
paſcha quo tempore celebrabatur 35.a
Paſiades Byzantinus quomodo irriſerit vanitatẽ inſolentiamq; Lyſimachi 324.e
Paſiphae 415.d
paſſer 130.c & ſeq.
paſſeris ſignificatio in diuinis 150.f
paſſerum eſitatio rem veneream adiuuat 150.e
paſſeres cur Veneris currum trahũt 130.e
paſſus 265.e
paſtinaca piſcis 214.f
paſtinacæ piſcis ictus quo medendus ibid.
paſtophori 520.a
paſtores ouium apud Aegyptios pene profani, & cur 74.f 75.a
pater, mater, liberi 327.f
paterfamiliàs parcus 90.c
paterna difficultas 140.a
paterna diligentia in filiis educãdis 216.e
patientia 359.b
patria 248.b
patriæ liberatores 291.f
pro Patria occiſi 366 d
D. Patricij puteus in Hybernia 292.f
patrimoniũ per hirundinis nidum 162.e

patro-

patrocinium fruſtra imploratum 348.c
Patulsus Ianus 360.f
pauitatio 313.b
paulatim quid effectum 356.c
Paullus gemino ll. 346.f
Paulus Iouius 211.e *eiuſdem eruditio & laus in hiſtoria conſcribenda* 212.a
Paulus Iuſtinianus 137.a
D.*Paulus quoſnam à fratrum commercio ſubmonet* 202.c
Paulus vas precioſum 408.c
D.*Pauli Epiſtolarum locus* 249.c
Pauſaniæ virtus in Platæo prælio 366.f
pauo Iunoni dedicatus 170.e *&c* ſ.
pauone laudata ſuperbior, prouerb. 171.c
pauones in Samo prius repertæ 370.f
pax 295.b. 385.b 405.b
pax, bellum 365.a
pax per caduceum indicata 115.f
pacis commoda 588.a 404.c
pacis, nimarumq; hieroglyphicum 115.c
¶*Peccatorum expiatio* 440.e
pecten 307.d *Veneri ſacer* Ibid.
pectus 242.a 317.c
pecunia 26.e *ex corio bubulo olim* 26.c *vnde dicta* 76.f
pecuniæ per noctuã ſignificatæ 147.c.d
pecunioſos & eum crumenas cur finxerint Deos Phœnices 303.c.d
pedibus addere alas 429.d
pedicæ 358.f
pediculi ſcarabei 61.e
Pegaſus, & vnde natus 32.e
pelum 332.a
Pelaſgi nomen cur inuidioſum 195.e
Pelaſgi decumatos homines Diti atq; Saturno ſacrificarunt 340.c
Pelecanus 145.b *& ſeq. Chriſti ſymbolum* 146.a.b *quomodo cum pullis capiatur* 145.c
Pelethronius 117.f
pellis 249.f 250.a
pellem animantis geſtare, mos fuit heroicus, 34.b
Pelopides cur laudetur 218.f
Peloponneſij 200.e
Pelops vnde meruerit Hippodamiæ nuptiis potiri 373.f
Pelops auriga 312.b
Peluſium nigras habet ibes 117.c
pelta 311.c *peltæ forma* Ibid.d
Pemonis Bellunenſis laus 23.a
Penates Dij 311.c.d
penna volatus hieroglyphicum 419.e
pennæ aquilæ cur aliarum auium plumas corrumpant 140.d
pennæ argento bracteatæ 415.f
pennigera oratio 427.d
pentalpha 351.c.d
pentagonum 418.b
penula 298.f
Pephnos inſula candicantes habet formicas 58.e
pera 299.c
perditio 341.d 345.f
perditio per maris ſymbolum 284.b
perditio rerum 172.a.b
perdix 175.c *doloſus & aſtutus* 176.c
perdicis impotens ſalacitas 175.c
perdicis ſignificatio Theologis quæ 176.a
Perdicis venatoris improbitas 175.e
perdicem virili genere appellandum putauit Marcellus 175.d
perdices quæ nobiles, quæ ruſticæ 176.d
perdicum plumulis in ſtratis vſus Heliogabalus 175.e
perdicũ dolus in fallendo venatore 176.c
peregrinantes in Aegypto barbam & comam nutriebant 230.e
peregrinatio 163.e
peregrinus 61.f 134.a
perennitas 319.b
perfectio 261.f 287.c
perfectum nihil in opere humano 210.c
Periander pueros nobiles caſtrãdos iuſsit, decretumq; mox reuocauit 212.e.f *qua arte ſibi principatum ſtabiliuerit* 419.b
Pericles cur pileo vſus, & cur σχινοκέφαλος dictus 294.e 317.b *ciere fulgura & tonitrua dictus* 325.c *quid faciebat magiſtratum initurus* 42.a
Pericles ſtatuæ cur caſide tectæ 317.b
Periclymenus 32.f
periculi vitandi ſolertia 214.d
contra Pericula munitus 62.c
periculorum fuga 195.a
periculis in euitandis aſtutia 176.b.c
periculoſus 315.a
pernicies 63.d 118.b 207.d
pernicies ſummota 189.a
pernicitas equi mira 31.f
perpendiculum 368.a
perpetuitas 361.d 380.f
perpetuitatem cur Aegyptij per Solem & Lunam indicarunt 318.e
Perſephone 452.e
Perſæ 310.b *equum Soli ſacrificãt* 38.d *homines aquilino naſo commendabant* 138.f *per Lunam ſignificati* 329.e
Perſæ milites cur vocati galli 173.e *quo pacto ducebant bouem ad ſacrificium* 26.a *ſacrarũt aquilam ante Romanos* 137.c *Solem Deũ vnicũ putarũt* 326.e
Perſarum mundities 101.f
de Perſis victoria 366.f
perſeuerantiſſimi mores 120.b
Perſeus 32.f *Pinnipes cur* Ibid.
Perſica militia 396.d
Perſicum pomum cordi mirificè conferre 367.c *Iſidi cur ſacra* Ibid. *vnde trãſlatũ* 397.a *cordis ſymbolum* 367.c
Perſici pomi efficacia 396.e.f
Perſica poma ſingula tricenis nummis quandoq; æſtimata 397.e
Perſij locus 126.c 129.f 203.e 244.f 276.e 286.e 301.f
perſuaſibilitas 407.d *perſuaſio* 337.d
Pertha canis & ciuitas Alexandri 45.b
pertinacia 35.c 190.f
Pertinax ſacrificãs, cor in extis bouis non inuenit eo die quo occiſus 242.c
perturbator 190.d
pes in menſuris quis 264.e
pes ſupra pedem poſitus, quid 258.b
pes leuus antè porrectus quid 258.a
pedes ac horum hieroglyphica 256.d.e.f *& ſignificata* 257.a
pedes in Deo quid 256.f
pedes anguinei Gigantum quid 257.f
pedes per locuſtas indicati 203.a
pedes recti & retorti 257.f
Peſcenij Nigri continentia 25.a
Peſcenij Nigri reſponſum militibus 411.b
peſtilentia 82.c 310.b
peſtilentia in mulieres grauidas ſæuiens Romæ quando 25.b
petalum 303.d
petra quid in ſacris 362.a
Petronij Arbitri locus 169.d
Petrus Alexander 193.f
Petrus Aliger 368.e
Petrus Melinus 27.f 61.f 184.e.f 230.e 297.d
Petrus Victorius 31.b
Petro piſcatore quibus in rebus opus fol. 202.b
petulantia 87.f
petulantia domita 73.d
petulantia pernicioſa 150.e
petulantiæ finis 109.f
petulantiæ frænum 23.d
petulantiæ ſupplicium 98.d
petulantes tumores 45.a
¶*Pheaces à piſcib. olim abſtinebant* 221.b
phalangiæ parricidio infames 107.a
Phalantus vbi naufragium fecerit 194.f *à delphino ſeruatus* Ibid.
Phalaris ſcomma in fratres de mutua peruerſitate inter ſe contendentes 219.f
Phalaris ſtrategema 57.e
Phalaridis Taurus in mare proiectus ab Agrigentinis 25.c
phaleræ 305.d
Phallophori 377.e
Phanes 105.d
Pharo vſus conſilio Ioſippi quomodo famem ab Aegypto depulit 25.f
Pharaonis cor indurare quid 184.b
pharetra 309.a.b
Pharſelitæ offerebant ſalſamenta Cylabræ heroi 218.a
phiala 343.c.d
Phidias cur teſtitudinem Veneris ſimulachro ſubiecerit 200.a
Phidias Victoriæ ſignum in Marathone cum phiala ſculpſit 339.b

Phidias viſo leonis vngue totam feri magnitudinem repræſentauit 263.b
Phigalenſium Ceres qualis 38.b
philautia 50.d.e
Philemon lucubrationes ſuas ſolitus erat care diuendere 255.f
Philemonis auaritia 352.e
Philippus quidam Hori & ſacerdotū Aegyptiorum lemmata in Græcā linguam vertit 161.e 225.b 228.c
Philippi imp. numus 18.a
Philippi ſomnium poſt Olympie nuptias quale 3.c
Philocrati quenam obiecerit Demoſthenes 221.c.d
Philomela in hirundinem mutata 165.b
Philonis laus 307.e
Philonis pharmacum, [illegible] 259.f
philoſophia communicata 41.c
philoſophia, politioresq; literæ à Chriſtiano homine minime contemnenda 117.c
philoſophiæ triplex partitio indicata in Abraham, Iſaac, & Iacob 280.c
philoſophi viri munus 41.c
philoſophi cœno inuoluti qui 217.f
Philoſtrati locus emaculatus 19.c
Philotis ancillæ memorabile facinus fol. 385.f 584.a
Philoxenus gruis gulam optabat 240.d
Phiſon Hebræis quid 155.e
Phliaſij cur ahenam capram inauratam colebant 71.e
phocæ corium fulmine non icitur 208.f
phoca 209.f ſomniculoſa Ibid.
Phocion orationū Demoſth. ſecuris 316.a
Phocylidæ carmen reſtitutum 219.e
Phœbe maſculino genere 319.a
Phœbus Gryphencus 167.f
Phœbi inuentum medicina 523.b.c
phœnix auis 141.f & ſeq.
phœnix Orientales habitat ſolitudines 144.b vnicus eſt ibid.
Phœnicis auis deſcriptio 144.f
Phœnicis mors & origo 144.b
Phœnices ad cuculi cantum meſſem faciebant 182.a
phœnices inter homines qui dicuntur 145.a
Phœnices plantas diuinis honoribus coluerunt 504.c
Phœnices cur Deos cum loculis & crumenis finxerint 308.c.d
phœnices duos aliquando viſos qua ratione dictum 144.c
à Phœnicibus honor habitus boui 27.b
pholis piſcis 215.c
Phormis Menalij equi quales 36.e
Phoſphorus 15.a 332.d
Phratoris lepidum reſponſum 406.e
Phryges imbelles notantur 175.d
Phthia in columbam mutata 158.d
phthiriaſis 76.f
Phyſiognomica indicia in facie humana 47.b
Phytalus Cereris hoſpes 391.b
¶ Pica buccinatorū cantum imitata 166.f
pica cur Baccho dedicetur 166.e.f
pica & bubus docilitas 166.e
picturæ in Palladis templo conſideratio 219.c.d
Pierius libellū de Fulminibus ſcripſit 125.c pro ſacerdotum barbis declamationem conſcripſit 251.e
Pierius quonam aſtu circumuentus à Rolandino Virdunenſi 170.b ſacrarum literarum ſtudioſiſſimus 130.c.d
Pierij nomen ex Petro Sabellicus autori primus impoſuit 150.c
Pierij Græcum epigramma, alteri Græco reſpondens 508.e epigramma de Petri Melini nomine 185.a epigramma de virtute per labores acquirēda 369.e epigramma in Framayanū 121.e epigramma in Simiæ improbitatem 50.e Næniæ in Alexandrum & Hippolytum Mediceos 333.a opuſculum de ſatione croci 378.d præceptores qui 13?.c.e proteſtatio de hoc colligēdo hieroglyphico argumento 201.a ſtudium in hiſce Commentariis quod 23.b
Pierio Commētarius de Scarabeo quomodo ſurreptus 61.f
Pierius pater Muſarum ſeptem 350.f
pietas 29.f 58.b 224.b 341.c 363.d
pietas & amor in filios 245.e
pietas impietati præferenda 208.b
pietas in elephante 19.c
pietatis noſtræ ſtabilitas 361.f 362.a
pileus 293.c
pileus libertatis ſignum 252.b
pilei forma 294.e
ad Pileum vocati ſerui, quid 293.f
pilea quibus ex rebus conſui ſolita apud Romanos 194.f
pili veterum cogitationum indices 229.f
Pimpinelus 193.f
Pimpleis Nympha 350.f
Pindarus cur multum aquilæ tribuerit 159.a
Pindari dictum in ſtolidè iudicantes 50.d
Pindari laus 285.f
Pindari locus 54.e 184.a 197.d 251.c.f 284.c
pinguedo 387.d pinna 202.c
pinnæ in mœnibus 178.d
pinus exciſa ſemel nūquā repullulat 581.a
pinus Iſthmiaci certaminis præmiū 181.e mortis indicium 581.a naturæ imago 381.c
pinum pro abolitione, ſupremoq; excidio 381.b
piorum cœtus 328.d 390.f
piſcatorij ludi, vbi & quo tempore celebrati 222.b
piſcis ganeæ ſymbolū 221.e natura vorax eſt 222.c neqnam niſi recens 217.d
piſce non veſcuntur Iudæi niſi pinnato & ſquamoſo 217.e
piſce taciturnior, prouerb. 218.d
piſces ad ieiuniorum conſolationem indulti 222.a
piſces vocales qui & vbi 218.d
piſces argenteos in templa Faſcelitidis detulerunt Syrij 221.e
piſces manſuetos fert Chalos amnis ibid.
piſcibus cur abſtinendum dixerit Pythagoras 222.c cur abſtinuerunt Aſſyrij 222.c opiparè inſtructa lautiora Romanorum conuiuia 21.b veſci ſolis ſacerdotib. licuit apud Aegyptios 221.e
Piſcibus orientibus geniti dicaciſſimi ſunt 219.e
piſtaciorū maris & fœminæ amor 370.f
Pittacus quomodo Phrynonem vicerit 337.e
Pithecuſæ inſulæ 50.b
¶ P[illegible]gæ flagris inflictæ Aſinatæ vocatæ [illegible] d
planetæ Fatorum miniſtri 352.c
plani piſces ſacri Plinio 213.c.d.e
plantæ ratione loci magis minuiue pollēt 36.f
plantarū gignendi promiſcua virtus 432.e
plantatio fructiferarum arborum quid ſignificet in diuinis literis 395.f
platani folium arcet noctuas 225.d
platani folio Ciconiæ arcent noctuas à nido ſuo 59.d
platani folia arcent veſpertiliones 179.f
platea auis & platalea 145.b
Plato cur equo conſcenſo ſtatim deſilierit 27.d
Plato ſenex ſcribendo moritur 164.f
Platonis locus 428.a 437.f 419.a
Platonis Axiochi locus caſtigatus 252.f 107.e 109.d 253.c.d
Platonis epitaphium 141.e equus 35.d [illegible] vocatus Ariſtote[illegible] 2.e inſtitutum in eligendo Academiæ loco improbatur 177.f regna duo quæ 512.e & 515.d
Platoni puero apes in labellis conſederunt 186.a
plauſus 252.a 313.d
Plauti locus 69.b 80.a 84.c 98.e 107.c 262.d 180.e 343.c 423.f
plebecula 295.d
plenilunium 432.c
Phlegyæ filiam compreſſit Apollo 40.c
plenilunij vis in conchilius quæ 201.d
plethrum 266.a
Plinij locus 55.e 91.f 84.a 215.c 168.b 285.c 190.c 295.a 212.f 265.d 365.f 430.f
plotes 214.a
plumbū 360.b plumbei homines, plumbeiq;

beimq; ingenium Ibid.
plurimi, per quinquagenarium numerum 274.f
Plutarchus antiquitatis indagator curioſiſſimus 95.c autor fide dignus 42.f Romanarum hiſtoriarum hoſtis 138.a
Plutarchi locus cõſiderandus 125.b 155.f 176.d 317.b
Pluti oculos cur angues duo dicantur lambere 112.b
Pluto 68.b 426.e
Pluto Adamas cur 306.b.c
Pluto Græcis qui Aegyptiis Serapis 216.b
Pluto puer pacem in vlnis geſtas 385.c
Plutonis caput galea tectum 316.f
Plutonis cor ab Herculea ſagitta vulneratum quid 590.c
Plutonem cur Solem interpretentur nonnulli 316.f
pluuia per araneum 191.c
pluuiæ indicium per corui frequentiores crocitatus 169.f
pluuiæ vocabulo quæ ſignentur 281.c.e
¶ Pocula 410.b
podagroſus 28.d
poderes 295.f
poëmatis genus circulus 287.d
pœnitentia 244.b
pœnitere 309.d
poeſis 198.d cur polypo ſimilis 199.d
poeta 377.c
poëta cygni ſymbolo 164.e
poëtæ encomium 211.b nomine Deus colitur 211.c ſymbolum per ranam Ibid.b
poëtæ gloriæ ſtudio trahuntur 165.b mali qui 217.f qui laudandi, quive improbandi 211.e
poëtarũ coronæ quibus cõtextæ 577.c.d
poetis cur hederaceæ coronæ attributæ 178.a
poëtis ſola gloria & victuri nominis cupiditas inſita 372.d
poëtas immerito taxat Origenes 211.b
poëtas lacte ſimul & melle paſci, quomodo intelligendum 377.d
poëtica vis Ibid.
poëticæ amœnitas 136.b
Polemõ quo pacto ſolœciſmũ inepti actoris manu factum reprehenderit 256.c
pollex ſublatus quid 260.c verſus quid Ibid.d
pollicis etymon 260.c
pollices cur ſponte ſibi nonnulli amputarint 260.e
pollices inter ſe vinciendi mos in ſocietate conſtituenda 260.a
pollulæ 415.c
pollutus morte locus 379.f
polluti in tabernaculum non admittebantur apud Moſen 279.c
Polygnoti opus 90.b
Polymnia 351.a
Polyphranes ab Alexandro Phereo interemptus 311.e
polypus multa deuorat 196.e
polypus atramentum in aquas effundit 203.c auerſatur dulcia 198.e colorẽ mutat 197.e cur parum viuat 199.b cur poëtices ſymbolum 198.d cur Veneri adſculpebatur 199.a famis impatiens 198.d
polypus ingenti magnitudine Puteolis repertus 199.b parricidio notatus 107.a falaciſſimus 199.a
polypi caput horrenda ſomnia paris 198.c caro qualis 197.f
polypi & congri certamen 197.a
polypi ſimilem dialecticam dixit Carneades 196.f
polypo ſuper in diuerſa abeunt Plinius & Plutarchus 196.f 197.a
polypi cur formidoloſi 197.c
Polis vocatus Sol 144.f
Gn. Pompeius mollitiei ſigno notatus 259.f
Pompeij Magni currum quando ſubierint elephanti 17.f
Pompeio cur obiectum, quòd regiæ maieſtatis affectaret inſignia 302.c
pompilus 215.c
Pomponiæ Scipionis Africani matri draco circumfuſus 112.f
Pomponij Læti laus 165.b
pomum pro boue Herculi oblatum 395.e
pomum Veneri dedicatum 596.c
pomorum hieroglyphicum 400.c
poma in armum legere quid 308.c
ponderum & menſurarũ ratio cur incerta 265.b.c 266.d
ponere pedem 256.f
Pontanus omnium ingenia fouit 165.a
Pontanus ſenex ſcripſit Vraniam & Meteora 164.e
Pontani laus 340.b Pontifex 315.d
pontificis Hebræorum geſtamen pectoris quod, qualeve 306.d.e
Pontus cur polypos non habeat 198.f
popa 27.d
populus arbor ab antiquis venerata 581.e
populus temporis ſymbolum 381.e Herculi dicata Ibid.
populus Iudaicus aſino aſſimilatus 85.b
populus lege coërcitus 424.e
populus regi ſuo obſequens 185.c
populoſitatis ſymbolum 397.f
porca ſulcus 68.f 69.a
porca triginta capitũ fœtum pariens Lauinij 67.d
porcare 68.f 69.a
porcus 85.a.b.c & ſeq. animal profanum 93.c Cereri mactabatur 60.c
porcus fœminino genere Ibid.c
porci cultus 68.d.e
porci grunnitu audito fugit elephas 18.d
porcum immolabant inſania laborantes 69.a
porcum tangere non licebat Flamini Diali 65.c
porci à Megarẽſibus in Antipatri elephantos immiſſi 64.a
porci quonam aſtu Patauij abducti 100.b
porcos in pugnã inſtruebãt Spartani 65.f
poroſitates exhalabiles inſunt rebus omnibus 197.c
porta cornea 451.e eburnea Ibid.
portæ inferorum adamantinæ 306.b
portenta & auſpicia fœlicia per aquilam 157.e.f
portentoſi partus qui habendi 538.a
porticus Perſica Lacedæmone 366.f
Portunus 194.e 360.f
poſitum 368.a poſſeſſio 336.e.f
poſteriora in diuinis quid ſignificent 16 .e
potentia pernicioſa 140.c
potentia quo pacto euadit amabilis 162.a
potentiæ comes metus 18.a
potentiæ excelſioris hieroglyphicũ 373.e
in Potentioris ditionem redactus 199.f
poteſtas Dei triplex 436.d
poteſtas inferior 426.e
¶ Præcipitantia 32.b
præco deorum Mercurius 259.c
præconi tradebatur lingua in ſacris diſſecta 239.c
præcox profectus 175.f
D. Præcurſoris caput 419.e victus quis 202.e
præfectus militum 115.b
prægnantia 327.f
prægnantiæ diſſimulatrix 90.a
prematurum incrementum 381.c
præſagitura 133.d præſagium 99.b
Præſentalis magiſter militum quis 34.d
præſtantia 255.e
præſtare & excellere, exundationis vocabula 145.a
prætexta, Romanorum inſigne 598.b.c.d
prætextatæ fabulæ 298.d
Praſinani & Praſinæ factio 32. b
prauitas edomita 51.d innocua 119.c
prauarum cogitationum excuſſio 362.e.f
prauitatem aliorum, bonorũ operum ope peruincendam 399.a
preces 256.e
Priamus ad ſtatuam Iouis in ſubdiali ara confugit 235.f
Priapus 245.a
Priapi ſimulachra in hortis quid 247.b
Primogenita ſacrificari præceptum, homine & aſino exceptis 91.d
princeps 42.a imbecillus 86.e ſibi tantum ſtudens 140.f
principis æqualitas ad populorũ animos conciliandos mirè efficax 162.a
principes ex quibus ſacra faciebãt pro ex-

piandis delictis 18.d
principiũ ſceptri cuiuſdã deſcriptio 208.b
principatus 376.b
ad Principatum ineptus quis 34.f
principatuum cura circa quæ 331.c
principium ad quem referendum 286.d
principium anni cur aries 78.c.f
principium & finis 352.b
principiũ egregium citò deſtitutum 88.c
principiũ per ventris ſymbolum 249.b
principij ſymbolum per caput 215.a
principia occulta 316.f
principiis obſiſtendum 97.f 98.a
probi viri quietus animus 182.d
probi viri à potentiorib. ignominioſe accipiuntur 75.a
Probi liber De notis antiquis parum caſtigatus, & cur 271.f
procellæ 284.c
procidere 258.f
Procli ſententia de gallis & angelis ſolaribus 9.c
procliuis ad vitia 258.f
Procne in luſciniam mutata 143.b
procraſtinationis damna 62.e
procreationis partes quatenus à viro & fœmina 216.c
procuratoribus pro ſpongiis vtebatur Veſpaſianus 216.d 217.a
procus vetulipeta 78.a
prodigus 171.c
prodigij quod ad Polydori tumulum Aeneæ ſe obtulit, interpretatio 374.b
profanus 37.b 65.c
profanus per anguillam 209.f
profectionis olim ceremoniæ 392.d
profectus cum ætate 85.e
profugium 364.b
profugus 32.e
progenies antiqua 412.e
progrediens longo pòſt tempore 210.f
progreſſio 392.d
progreſſus vitæ 266.e
proles maſcula, & proles fœminea 24.a
proles numeroſa 236.c
Prometheus 428.a
Prometheus quibus legibus à vinculis liberatus 262.b
Promethei cor à vulture arroſum quid. 134.d cor arroſum ab aquila 141.f
promptuarium cœleſte rerum omnium 247.f
promuſcis elephantis 17.a
pronubus digitus & anulus 262.a
properantia 81.c
prophanum 217.d
propheta 39.c
propheta cani aſſimilatus 39.c
propheta Hebræis cur dicatur Videns 277.f
Prophetæ 150.c 282.d.e apis nomine appellati 187.f Videntes appellantur 299.c quinam olim vocati 39.d
prophetæ & doctores 173.c
prophetarum oracula 187.f
propitiatorium qua longitudine fieri demandatum 269.f
Propertij locus 330.b 155.b 357.b 287.a 295.b 342.d.e
Proſelenes cur vocati Arcades 329.e.f
Proſerpina 69.f 328.f 432.e
Proſerpina & Serapis magnorum dæmonum principes 226.b
Proſerpinæ canes mactabantur 44.d
Proſper Publicola Sancrutius 46.c
Proſper Sanctacrutius 79.b
proſperitas 81.d 22.e 330.e
proſperitas firma 361.f rerum per aquilam 137.d vitæ 149.d
Proteus cur in varios ſe mutare vultus fingatur 303.f 304.a
Protogenis pictoris continentia 424.a
prouentus 247.b 255.b 405.a
prouidentia 57.c 86.c 161.d 365.a.b
prouidentia diuina 226.f
prouinciæ princeps 111.e
prouinciarum ſubiugatio 17.d
Prudentia 118.a 111.f 112.a 118.f cur per morum arborem 383.e per Gangem fluuium 153.e per Iani bicipitium 227.f
prudens captiuitatis declinator 224.b
Prudentij locus 430.f
pruina in ſacris quid 282.f
Prunulus Pierij præceptor 338.c
Pruſiæ ſtratagema in prælio nauali 113.d
¶Pſalmi circulares qui 287.e
Pſammetichus 74.a
Pſaphon Libycus qua ratione diuinos honores aſſecutus ſit 166.d
pſittacus 166.c & ſeq.
pſittacus cur humanã vocem propius refer at 166.d
¶Pterophori qui Plutarcho 155.f
Ptoëmphanes canem viuum pro rege elegerunt 42.b
Ptolemæus Alexandro cur magnam pecuniam miſerit 5.b
Ptolemæi Lagi beneficio Biblia conuerſa in linguam Græcã à LXX. viris 132.e
Ptolemæi Lagi ſuperſtitio 224.a.b
Ptolemæus quidam cur αγαπης vocatus 325.b
Ptolemæo Aegypti regi quæ dona miſſa à Romanis 321.a
¶Publia Corn. Annia ſe viuã vltrò in arcam cum viro damnauit 136.e
pudenda 245.e
pudicitia 295.f 402.e
pudicitia quare velata facie pingebatur 161.d columbis prima & peculiaris 157.a in quibus conſiſtat 296.b turturis ſymbolum indicata 161.c
pudor 298.d 360.e
pudoris cura apud Aegyptios maxima 200.b
pudoris ſimulachrum cur & vbi ab Icario erectum 295.f 296.a
puellæ ab Athenienſibus vrſæ appellatæ 86.b
puellæ innuptæ domi clauſæ cuſtodiebantur 86.b
puellarum quàm matronarum ornatus olim ſumptuoſior 367.d
puellas Darij captiuas magna integritate ſeruauit Alexander 247.d
puellaris ætas 86.b
puellares ineptiæ 395.b
pueri recens nati cor, duas ponderat drachmas 127.e
puerorum ſenumq; vita qualis 407.c.d
pueritia 272.a
puerperium 299.b
pugilum iuramentum quale 69.c
pugiones 317.c
pugna anceps 316.e
pugnæ initium 313.e
pugnacitas 32.e 173.c 189.e
pulchra incepta turpiter cedentia 203.b
pulchritudo 402.d
pulchritudo ſine fruge 380.e
pulicaris 432.f
pulicum defectus 182.e
pulicum ſignificatio myſtica 181.f
pullaria arca vel cauea in caſtris 317.c 318.a
pullus color lugubris 157.b
pullus gallinaceus excluſus in manu Liuiæ 172.e
pulli columbarũ quibus conueniant 159.e
puluis in ollam iniectus ab elephanto cur 28.c
pulpa 441.b
puniceis pennis terretur ceruus 53.b
punici mali ſymbolum 397.f
punica mala tam magna quàm parua, granorum numero non diſſident 398.b
punicorum ferocitatem myrtus iuxtà ſata plurimum iuuat 398.f
purgamentum 373.a
purificatio 218.a
purificator 257.a
puritas 299.f 343.d
puritas animi per gallum 172.f
puritas maritalis 344.c
puritatem adamarunt Aegyptij 220.b
purpura 204.a vorax Ibid.
purpuræ lingua acuta & valida 204.a
purpuræ quomodo capiantur 204.e
purpurea anima quomodo intelligendum 134.c
purpureum & purpuraſcere 204.c
purpureus color pudoris indicium 298.d
puteal 346.e
putei, & puteorum foſſuræ 285.b
¶Pygmæorum ſtatura 264.c.d

pygon 264.f
Pylos quomodo capta 32.f 33.a
Pylo cur bellum intulerit Hercules 32.f
pyralis ac pyrauſta 220.b
pyramis 438.d
pyramidis baſis . 291.b
pyramides in Aegypto à quo ædificatæ 291.e
Pyrrhus Aquilæ cognomento gaudebat 138.f
Pyrrhi haſtæ inſidens noctua 147.f *interitus quis* Ibid. *in tabernaculo hirundo nidum poſuit* 163.e *modeſtia in vſurpanda gloria* 138.f
Pyrrhi cuiuſdam hæreſis 193.b
Pyrrhicæ boues in Epiro 22.f
Pythagoras cur mare vocauerit Saturni lachrymas 218.f
Pythagoras iubet adoraturos ſedere 46.c *Tyrrhenus fuit* 301.a *Aegyptios adiit* Ibid.
Pythagoræ præceptum de anulo arcto nõ geſtando 261.c *de animalibus curuos vngues habentibus* 6.e
Pythagorici plurimiõ melle vſi 186.f
Pythicum ſtadium 266.a
pythones 318.c
Pythones dæmones & ſerpentes 209.c *conſulendos prohibuit Deus* Ibid.

Q

Q Literam veteres olim excluſerunt 321.c
quadragenarium numerum in flagris & plagis excedere, ignominioſum apud Hebræos 274.a
quadraginta 273.e.f
quadrans Raticus 334.d
quadrantalia deorũ ſimulachra apud Arcadas 290.c
quadrantaria fœmina 291.a
quadratum 290.a
quadratus vir · Ibid.d
quadriennium 285.f
quadrifrons 229.c
quadrifrons cur aliquando Ianus Ibid.c.d
quadrigarum agitatoribus abſinthiũ propinatum 420.b
quadrigas Soli conſecratas Rhodij quotannis in mare abiiciunt 38.e
quadrigati numi 322.b
quadringenta 270.c
quadrupedis Moſaici vitia 35.c
qualitas vniuſcuiuſq; rei tribus plurimum propoſitionibus comprehẽditur 256.b
quartanas ſanat clupeæ lapis 215.e
Quartodecimani 243.e
quaterna millia 274.b
Quat Hebræis quid 145.b
quatuor 270.b
quatuor anni qualitates 219.c
quatuor Dij præſides homini naſcẽti, qui 215.b
quercus fortitudinis ac diuturnitatis ſymbolum 375.f
quercus iuxta nucem iuglandem ſata emoritur 240.c
quercus oleæ inimica 376.d
quercus principatum oſtendit 376.b
quercus vnde dicta 374.c
querna corona quare data 375.a
quercus & oleæ odium 385.c
quies 46.f
quies à laboribus 28.e
quietam columbam quid Græci 159.c
quinarius & quaternarius numerus 438.b
quingenta 270.e
quinquagenarius numerus multitudinem denotat 122.d
quinquaginta 274.e
quinque 270.c
Quintæ legionis ſignis adpingebantur elephanti, & cur 17.f
T.Quintij feſtiuum dictum 200.f 201.b
Quintiliani locus emaculatus 260.b
Quintiliani locus expenditur 268.d 430.a
Quintiliani ſententia de orantis geſtu 156.b
Gn.Quintilius 359.e
Quintilij de agricultura ſcripſerunt 175.c
Quinti Cæcilij Metelli dictũ celebre 32.b
Quintus Fabius Eburnus Iouis pullus 175.d
Quirinalis 319.c

R

R Abidi canis virus 43.f
rabioſi canis vrina calcata noces Ibid.
rabies in cane à ſplene eſt 43.e
rabies in homine quando cognita 43.f
racemorum magnitudo incredibilis 390.f
radices byſſopi ſaxa penetrant 410 b
radius 304.f
radij ſolares 309.a
rata 215.b *eiuſdẽ machinamentũ* Ibid.
rana 210.c *cum grillo* 211.b *Mecœnatis* 211.d *prædita eſt verecũdia* 210.f *ſanguinem nõ niſi in oculis habet* 210.e
ranæ dare aquam, prouerb. 211.e
ranæ vbinam obmuteſcant 211.d
ranas obſtrepentes ſilere iuſſit Auguſtus infans Ibid.
rapacitas 119 f
Raphael 322.e.f 323.a.b
rapina 251.c
raptor 80.b
Rapum, Solis hieroglyphicum 417.f
ratio 347.b.c
ratio & cupiditas 35.c
rationis modus breuis 291.d
rationis cum appetitu pugna 427.d
ratiocinatio 93.b
rationale ornamentum Pont. quale 306.e
¶*Receptus tutus* 80.f
recordationis hieroglyphicum 238.d
rectus tenor 363.a.b
redactus in potentioris ditionem 199.f
redemptio 274.b
reditus in viam 175.f
refibulare 300.b.c
reflandum non eſt in ventum 62.b
refugium 335.f
regimen 337.a
Reginaldi Poli Card. laus 384.e.f 385.a
regnum 305.c
regni ſolitudo 140.b *ſymbolum per apes* 186.a
regreſſus 258.b
remedium 373.c
remedium in febrem nactus 8.c
remedia contra ſcorpiones 319.e
remeligo 212.c
remittere manus 252.c
remiſſio 274.e
remora 212.d
renes à Venere reguntur 239.b *in Veneris ſunt poteſtate* 244.f *vnde dicti* ibidem
repandiroſtrum animal delphinus 194.d
reptatus ſerpentum quid myſticè 107.e
reptile 203.c
repugnantia rerum 92.a
repulſa ignominioſa 169.b
de Repulſa pudor 54.d
requies, ignauiaq; 258.b
res geſta cominus 191.a
rei domeſticæ ſtudioſus 215.d
reipub. negotia alacri animo ſuſcipienda 185.e
rerum diuinarum cognitio vnde petenda 438.a
rerum omnium gerendarum ſumma quibus reb. conſtet 117.a *progreſſus per calceum* 300.c *proſperitas per aquilã indicata* 137.d *viciſſitudo* 354.a
rerum mutatio 433.c
rerum natura 438.d
reſina Citria 441.a
reſipiſcens 317.b
reſipiſcentia 243.f 348.f
reſipiſcentia per hirundinem 163.e.f
reſipiſcentiæ ſymbolum 414.f
reſtitutor 253.e
retia & retium hieroglyphica 337.c
reuerentia in matres 94.b.c
rex 355.c *per apis ſymbolũ* 185.d *per elephãtũ deſignatus* 17.b *optimus* 111.f *potẽs imbecillioris artificio petitus* 21.c *tutelaris* 111.f *vultum affectator* 18.e
regis inter apes munus 185.d
regis pij & miſericordis ſymbolum 139.c
regi ſuo obſequens populus 295.d
reges fulminare dicuntur 209.a *pro Dijs habiti à multis nationibus* 314.d
regum aures innumeræ 87.f
regibus etiam mortis imperandæ ius per

internuncium ſacerdotibus Memphitiçis erat 148.a
regia claritas 303.d
regia poteſtas 302.e
regium augurium 12.f 11.a
¶Rhadamanthus truculentos vrſis ingerere ſolitus 86.c
rhamnus in ſacris quid 400.d
Rhea dea cur ab Aſſyriis colebatur 221.e cum Saturno rem clàm habuit 130.f
Rhegmorum moneta quæ 97.b
Rhemnij Palæmonis arrogantia 63.a
rhetor Corax 169.e
rhinoceros 21.a eiuſdem cum elephanto pugna Ibid.b
rhinocerontis effigies miſſa Leoni X. ab Emanuele Luſitanorum rege 21.d
Rhodia 350.f
Rhodij quadrigas Soli cõſecratas quotannis in mare iaciunt 38.e
Rhodos inſula pugnaciſſimos habuit gallos 171.e
rhombus 353.e
¶Riſus 44.b
riſus leuitatis ſignum Ibid.e
riualitas 77.f
¶Robur 2.e
robur per pollicis ſignificatum 260.d
robur Romanorum in legionibus 30.e
ex Robore nati qui dicti 376.e
robuſtus 21.e
robuſtus & robur vnde dicta 375.f
rodere 240.f
Rodolphus Habſburgi comes 131.e
Rolandini Galli Virdunenſis impoſtura 170.b
Roma capta à Genſerico 131.e domita ab Odoacro 131.c.d quadrata 291.a vetus Ibid.
Roma per mulieris caput 227.d
Romæ antiquum nomen Cephalon fuit (227.d
Romæ caput galeatum 317.a
Romæ nomen publicari vetitur 227.d
Romanæ virgines nutriebant diligentiſſimè Veſtalem ignem 340.f
Romanus per togam 295.a
Rom. COSS. 316.b
Romani cur equum mactare ſoliti 38.e originem ſuam ad Martem referre ſtudent 227.d quando cœperint eſſe ſuperiores etiam equis 30.b
Romanorum numiſma 441.e
Romanorum mos in ſacrificiis 30.b
Romanum imperium quot annos durauerit 131.b
Romani imperij mutationes tres 131.e
Romulus & Remus cur Martis filij dicti 82.d
Romulus vbi educatus 291.e
Romulus Amaſæus 37.a.b 217.e 333.f
roris vocabulo quæ ſignentur 281.c.d
roſa humanæ imbecillitatis hieroglyphicum 399.c
roſa ſine ſpinis conſiderata venuſtatis amoris & gratiæ ſignum eſt 400.f
roſa ſpinis ſepta, humanæ vitæ ſpeculum 400.b
roſæ afflatum quomodo deſcripſerit Virgilius 401.a.b
roſæ odor ſcarabeum enecat 401.f
roſam quãti fecerint Indorum Magi 401.b
roſæ in ſepulchrorum ornatum adhibitæ 399.d
roſæ quomodo fragrantiores fiant 417.e
roſarum halitum multi oderunt 61.f
roſas loqui, prouerb. 401.a
roſaceum Homero cognitum 401.e
Roſcij hiſtrionis claritas 112.e
rota & rotæ deorum 289.b.e rotæ humanæ & inferorum Ibid.
rota currulis quot cõſtet apſidibus 163.f
rotunda templa cur veteres Diis dedicarunt 364.f
Ruah 415.a
¶Rubecula auis, vel ſyluia 284.e
rubeta rana quæ 211.e
rubi ſymbolum 400.e
rubicunda veſtis 297.e
Rufus Prætorius cur ſcazonte proſciſſus 126.b
rugitus leonis animantibus formidabilis 4.f
ruminatio 64.e.f
ruminatio in ſacris quid 55.f
ruminantia animalia, carent altera dentiũ parte 214.c
ruſticitas per ranam 211.d
ruta continentioris vitæ hieroglyphicum 422.a.b
ruta ſi iuxta ficum ſeratur, mitior euadit 391.e
rutam cur exhorreſcant ſerpentes 422.b

S

S Pro H nonnunquam apud antiquos ponebatur 260.e
S. quid Romanis, & cur triclinis & dietarum foribus ſuperponebatur 261.e
¶Sabaci Aegyptiorum regis ſucceſſus 28.f
Sabeeh 77.f
Sabellicus 163.a
Sabellicus aliquando noctu vidit 234.d ab Vrbano didicit Græcas literas Ibid. Pierij præceptor 130.e 138.e
ſaccium 297.c
ſacer piſcis quis Homero 213.b.c
ſacer ſcriba Aegyptius cur 227.f
ſacerdos 47.e 303.c
ſacerdotis boni munus 39.b.e
ſacerdotis negligentia, error maximus Ibid.f
ſacerdoti Aegyptio non licebat equo vehi 31.e
ſacerdotes Aegyptij 297.b
ſacerdotes aſſentatores & aulici magna in orbem importantes mala 152.c.d Arnorum 403.d mali taxantur 217.f
ſacerdotes tantùm circuncisi erant apud Aegyptios 48.b Memphitici ſupra Reges erant 148.a
ſacerdotum Aegyptiorum eruditio 103.a
ſacerdotum amictus qualis 299.e.f
ſacerdotibus indumenta ex lino cur imperata 415.a
ſacerdotibus licuit piſcibus veſci apud Aegyptios 221.e
ſacerdotes quales eſſe oporteat 230.a
ſacerdotium 412.f 420.a
ſacerdotium ſummum 306.f
ſacerdotij ſacroſancti ſymbolum 106.b
ſacoma coronæ qua ratione deprenderit Archimedes 270.a
ſacrarum rerum cognitio 438.a
ſacramentum 69.c
ſacrificium Ibid.b
ſacrificia in luſtratione quæ Ibid.c
ſacrificiorum ritus quo tempore inſtituti 363.e
ſacrificandi homines immanẽ morem quis ſuſtulerit 340.e
ſacrificantes primi, herbas & flores, non animalia adhibuerunt 412.a
ſacrificato quibus licitum veſci 246.c
ſacrarum literarum profeſſor 39.a
ſacrorũ initia 16.b arcana 243.c tempus 349.c
ſacris initiatus 192.f
ſæuitia occulta 109.f
in Sai picturæ conſideratio 218.f & 219.a
ſagacitas 237.c
ſagacitas & ſagire 44.a
ſagacitas iuuenilis ſenili experientiæ prępoſita 149.f
ſagitta Herculea vulneratum cor Plutonis quid 309.c
ſagittæ 307.f 309.& ſeq.
ſagittarum ſymbolum 414.e
Sagittarij Nerui 214.e
Sagittarij ſeniores Orientales 34.d
Sagittarij Venatores 355.e
ſagum 295.c
Saguntenſes milites 113.f
ſal & mare cur auerſabantur Aegyptij 220.a
ſal cur hoſpitibus ante alios cibos apponitur 220.f & 221.a in menſa euertere, cur ominoſum Ibid.
ſal, quo paſſim vtitur Germania, vnde colligatur 219.c
ſalis ſignificatio in diuinis quæ 200.e
ſalacitas 67.b per crocodilum 207.a
ſalacitas prolifica 350.d
ſalacitatis nomen quid 220.b
Salamandra 219.f & ſeq. an ignem extinguat 120.e
ſalamandra impunè veſcuntur ſues 120.f

Salij 82.b 314.d
Saltorum ornatus quis 311.c
ſaligna ſalx cur Priapo attributa 381.a
ſalix 440.ſ
ſalix an fructum ferat 381.b
ſalix caſtitatis indicium 382.ſ
ſalix vinculorum ſymbolum 381.e
ſalicis etymon 383.e
ſalicis ſemẽ in vino potum ſterilitatem inducit 383.a.ſ
ſalicem cur ὠλεσίκαρπον vocarit Homerus 381.ſ
ſaliua ieiuni hominis ſerpentibus letalis 109.e
Salmonei inſana arrogantia 324.e
Salomon Trecenſis 253.c
ſaltatio per turtures ſymbolum 161.e
ſalubritas 78.a 117.e 159.d
ſalubritas per gallinæ ſymbolum 172.c
ſalubritatis indicium 418.d
ſalus 117.c 212.e 312.c 334.e 363.b 438 b
ſalus per capitis ſignum 216.c
ſalus auis aſino inimica cur 182.ſ
ſalutatio 253.e
ſalutatorius digitus 260.ſ
Samnium armatura 178.e
Samphoræ equi 314.c
Samſon leonem ſtrangulauit 187.e
Sampſonis robur in capillis 435.c
Sampſonis coma 231.b
Samſonis quæſtio Palæſtinis propoſita 187.ſ
Samuelis anima an per incantationes euocata 109.c
Sandrocottus Indus 13.a 17.c
ſanguis animæ vehiculum nonnullis 154.c à Marte regitur 239.b antiquitus pro vino poſitus 390.c
ſanguis cur libaminibus, quæ pro anima fiebant, apponebatur 154.b
ſanguine placare Deos improbarunt Aegyptij 363.ſ
ſanguinarius 216.a
ſanitas 420.b
ſapientia 290.b 440.d cur in quadrato lapide conſtituta 290.b
ſapientia 313.b 409.d per auriũ ſymbolum 237.b per noctuã ſymbolum 34.6.ſ hominum largita 428.c
ſapientiæ arma firma & ſtabilia 317.c vis 310.e
ſapientiæ perfectæ vir 278.b
ſapientiæ vanæ ſtudium 146.ſ
ſapor quomodo exploretur 240.c
ſaporem vbi collocet Ariſtoteles 240.d
Sapor rex quid Conſtantio Imp. ſuadere conatus ſit 98.e
Saporis Regis geſtamen quod 78.d
ſapphirus 306.ſ
Sardanapali incuria 111.ſ
ſargus 215.b
Sarmatæ 38.e
ſartago 243.ſ
Saturnus 40.ſ falce Cœli pudenda abſcidit 246.e 344.ſ filios deuorans quid 103.b in equũ verſus quid 32.b laneo vinculo ligatus 357.e
Saturni beneficia 228.b coloſſus aheneus vbi 70.b.c ad hunc ſacrificabãtur adoleſcentes ingenui Ibid. etymon 403.c regnum quale Platoni 322.c
Saturno decumani homines ſacrificati 340.c
Saturno quæ gentes ſacrificabant iuuenes & proprios filios 70.c
Saturnalia 340.d
Satyrum capiens Midas quid 73.d
Satyri quibus in locis 72.c.d 47.d
Sauromatæ equos alunt ad ſacra & cibum 38.e
ſaxum in quo Herculis effigies, colebant Thraces 361.c
¶ S B O quid Aegyptus 277.a.b
¶ Scabellum 310.e
ſcalenus figura quæ 292.e
ſcaphos olus 140.d
ſcarabeus 39.ſ & ſeq.
ſcarabeus ex aquis primum in lucem prodit 60.b.c roſæ odore necatur 401.ſ ſignum Romanorum militum 61.b
ſcarus 214.b.c Iouis cerebrum Ennio 214.c quomodo captiuitatem declinat 214.c ſolus piſcium ruminat 214.c
Scaurobates in Semiramin inuectus 158.ſ ſcelus 314.e
ſcenopegia Iudæorum in Bacchi celebritatem fiebant 321.ſ
ſceptrum 305.c de Auguſti manibus fulmine excuſſum quid indicarit 376.b ex querno trunco quid ſignificet 376.a regium 354.e
ſceptri cuiuſdam deſcriptio 208.b
ſceptra regia ciconiæ capitibus inſignita 114.ſ
ſchœnus 266.e.d
ſcillæ contactu conuellitur lupus 98.c
ſcincus, vel ſcingus 207.b
ſcipio 305.d
ſcipio laureus quid ſignificet 373.c
Scipio Africanus 417.e
Scipionis dicterium de ſcuto & gladio 313.c celebre dictum ad Antiochi legatos 33.b ſcomma in Pompeium 349.c
Scipionis numi argentei inſcriptio 17.ſ
ſcipionem laureum geſtare quid 159.e
ſcolopendra piſcis 213.b
Scorili exemplum de ſeditione 40.c
ſcorpius 119.a & ſeq.
ſcorpij cauda quot habeat compages 119.e 271.c
ſcorpij cœleſtis vis 119.d
ſcorpij & crocodili odium mutuum 119.b
ſcorpio quænam corporis partes dedicatæ 119.c
à Scorpio ictus ſi ſuper aſinum ſederit, trãſibit in illum dolor 91.d
ſcorta vnde dicta 250.a
ſcorteæ & oſtracinæ pecuniæ 26.ſ
Scribonius Libo 346.b
ſcriptorum ſanctorũ lucubrationes quid præſidij attulerint nobis 322.e
ſculptura antiqua in Aeſculapij pronao Romæ 409.a
Scutum Herculis, an Heſiodi Opus 122.b
ſcuta 312.b.c
ſcuta haſtis illiſa quid 313.c.d
ſcutis continebantur imagines 313.e
ſcutis ligneis primum vſi Argiui 312.e
Scytha Herculis filius 110.b
Scythæ ab Aegyptiis inſtituti 315.e
Scytharum iuramentum maximum quod 315.ſ mos in ope imploranda 26.c ſagittæ quo veneno infectæ 107.c
¶ Sebaſtianus ſagittis impetitus 310.b.c
Sebaſtianus Corradus, atq; huius Quæſtura laudatur 241.d.e
ſeceſpita 315.d
ſeceſſus 204.c
Secundi Theodoſiani 34.d
ſecuris 316.a
ſecuris & Lydorum & Romanorum geſtamen 316.b
ſecurim cur ream conſtituerint in iudicio Athenienſes 27.d
ſecuritas 236.ſ 319.ſ 360.ſ 367.a.b
ſecuritas otioſa 213.e
ſecuritas periculis libera Ibid d
ſecuritas per gallinam & rutam 172.c
ſecuritas per veſpertilionem 179.ſ
ſecuritatis ſymbolum in multis veteribus numis 213.e.ſ
ſecuritatis ſymbolum 419.e
ſedatus animus 347.ſ
ſedda olim quæ nunc ſella 238.ſ
Sedechias in captiuitatem abductus 141 ſ
ſedere 310.e
ſedes 319.b & ſeq.
ſedes firmiter ſtatuta 141.c
ſeditioſus 202.d
ſegnities 200.d
ſegregationes aquarum apud Moſen quid 219.c
ſelenotropium 413.d
Seleuchus Antiochiam condidit 336.e cur verſus XII. ex Heſiodo ſuſtulit 307.e res compoſuit cum Scandrocotto 17.c
Seleuci genus & numi 336.d.ſ & anulus Ibid.
ſella, vel ſedes 319.b & ſeq.
ſella Curulis 311.b
ſella eburnea ſedebant Conſules cùm magiſtratum inibant 321.a
ſemel tantum enixa 11.b

Semele 108.d
ſemen in vtero 357.e
ſemen quando prolificum 272.d
ſemen quid in ſacris literis 400.c
ſeminum virtus & generatio 432.e
ſemicrinitum caput 230.d.e
ſeminuum triſte leonum cur dixerit Lucretius 8.d
Semiramis procacitas 158.e
Semiramis cui nupſerit 158.f effecit vt Perſæ matrũ filiarumq; ſuarũ coniugia non abhorreant 158 d immoderatæ libidinis fuit 158.f [illegible] vocata Ibid. vbi nata & educata 158.e.f
Semiramin ſub ſpecie columbæ colebant Aſſyrij 158.c.e
ſemita quid Theologis, quid via 289.e
Senecæ locus 133.f 298.e 435.d
ſenectus 231.d
ſenectus cur omnia deſperet 378.f
ſenectus miſera 251.a
ſenes & ſeniores qui 271.e
ſenex muſicus 164.c
ſenibus cur ſupercilia grandiora 236.c.d
ſeniorum inter ſe certamen 124.e
ſenſus 270.d 349.b.c à voluptate deceptus 108.e maximè brutus 63.e
ſenſus velocior 429.a
ſenſus & intellectus ſignificatio 109.a
ſenſum quinam admirati ſint, quive aſpernati 63.f
ſenſus communes in corde 151.e
ſenſus quinq; per virgines prudentes & fatuas indicati 108.f
ſenſuum expers 362.f 365.a
ſententia præpoſtera 258.c
ſentiendi vim à Sole habent homines 328.f
ſentes in ſacris quid 400.d
ſepes 304.e
ſepia 205.b 276.e.f atramentum in aquas euomit 203.e
ſepia melanuros 203.d
ſepiæ machinamentum 215.b
Sepias promontorium 205.d
ſeptem, & ſeptuagenta 270.f
ſeptem & ſeptuplũ quid Hebræis 262.d.e
ſeptenarij numeri proportio valde muſica eſt 349.f
Septentrio 392.d Eius hieroglyphicum Ibid.
Septentrioni ineſt vis maſcula 24.b
ſeptima decoctio, perfectionem indicat 262.f
P. Septimi Getæ numus 288.e
ſeptuaginta 275.e
Septuaginta interpretes quo tempore Biblia verterunt in linguã Græcam 132.e
ſepulchri ſignificatum per cor 244.e
ſepulchra nobilitatis 380.c
ſepulchrorum aliquot inſcriptiones 399.d.c.f
ſepulchra 284.f
Serapis cur à multis colebatur 226.b
Serapidis epigramma de totius mundi mole 225.c.f ſimulacbrum 25.f ſimulacbri caput quod 225.e eiuſdem ſignificatio 226.a
Serapidis tricipitis numiſma 229.a
Serapi cur magnifica templa dedicata, & vbi 226.a
Seres populi longæui 149.f
ſeriphium abſinthium 420.a
ſermo 255.f 426.b. cur cibo comparatus 227.e efficax vel Mercurius 246.f inanis 247.a.b pro liquore aut rore pluuio acceptus 408.b per oculi hieroglyphicum 234.f vrbanus, cibus eſt animi 408.a
ſermonis intellectus duplex 256.a
ſermonis præſes Mercurius 259.b.c
ſermone nimio extenuãtur corpora 129.f
ſerpens 436.b
ſerpẽs Apollinem prouocans in Delphis 118.b caudam depaſcens quid 102.f 105.a gignitur ex humano cadauere 31.f
ſerpentis effigies à Moſe ex ære in contum ſurrecta cur 117.a
ſerpentis effigie quid commonſtrabãt Valentiniani 203.b ſpolium Neroni pro amuleto commendatum à matre 113.a
ſerpentes alatæ volant ex Arabia in Aegyptum 127.f
ſerpentes puellarum amaſij reperti 110.b
ſerpentiũ ſymbolica tractatio 102.& ſeq.
ſerpentium coria Amazonibus tegumentorum bellicorũ vſum præſtabant 305.e
ſerra 316.d
ſerra pugnare Ibid.e
ſerra ad ſquatinæ piſcis oßis ſimilitudinẽ effecta 216.a
Seruij locus 431.e
ſerui fugitiui vocati olim cerui 54.a
ſeruilis improbitas 293.f
ſeruitia 408.b
ſeruitus 559.a.b longa 237.f per anuli ſymbolũ 262.c per aſininas aures 237.e per pedum ſymbolum 257.c per raſitationes capitis 230.b
ſeruitutis indicia inter ſomniandum quæ 33.c
Seſonchoſis 245.f
Seſoſtres 245.f
Seſoſtris Aegypti rex 308.e
Seſoſtris nauis 335.d
ſeßio 312.a
ſeſſus 46.f
ſeſſus Deo accommodatus 384.d
Seueri Alexandri Imp. numus 255.e
Seueri imperium quo præſagio præmonſtratum 112.e
ſeueritas peculiaris ſenibus 236.e
ſexagenarius numerus 269.c viduitati dicatus 275.e.d
ſexaginta 275.c
Sexta partica legio quæ 114.c
ſexcenta 270.e
ſex & ſenarius numerus Ibid.
ſextans 263.e
ſextodecimus numerus 272.c
¶ Sibi ſoli natus 209.d
ſiccus pro paupere 216.d
Siciliæ vmbilicus vbi 248.c
ſicilicus quo ſigno figurabatur 272.a
Sicinius cur dicterijs non laceßiuerit M. Craſſum 30.f
Sicinius Dentatus quodnam ſacrũ primus fecit Marti 70.b
Sicinius Dentatus donatus torquib. 305.d
ſiclus 136.e 274.b.c
Siculi à Romanis orti 96.f
Sicyonij, Suarij, Aſinij & Porcarij à Cliſthene vocati 90.f
ſiderum, idearumq; cœleſtium virtutes Lunari corpore ſuſcipiuntur 329.b
ſigna militaria 342.f
Silenus 416.e
Sileni 48.f
Sileni Alcibiadis 49.a
ſilentium 239.f 337.d opportunum 274.e per indicem digitũ 260.f per piſcis ſymbolum 218.d per ranæ rubetæ ſymbolum 221.c
ſilentij ſymbolum 397.b
Silij Italici locus 33.a 234.a
ſilurus 216.f
Simandij regis Aegyptij ſignum 2.e
Simandij Regis bibliothecæ inſcriptio 277.f
Simandij ſepulchrum aureo circulo ſpoliauit Cambyſes 287.c.d
Simeon Antiochenus 125.a
ſimi naſi indicium 296.a
ſimia 49.d
ſimia vrnam euertens, ac ſortes dißipans 49.f
ſimiæ paſtione liberatur à febre leo 8.e
Simiam cur tantopere oderit leo Ibid.
ſimiæ triſtes Luna caua 45.f
ſimulachri Cereris apud Phigalenſes explicatio 38.a
ſimulatio per picam 266.f
ſimulationum inuolucris obtectus 203.c
ſimulator 398.d
ſinapis vnde nomen habeat 416.b Oculis infeſtum Ibid.
ſinapis allegorica conſideratio 415.d.e.f & ſeq.
ſinus 298.b
Siphonum & tuborum aquæ cur per leonina capita eructare ſoleant 10.f
Sirenes 250.e
Sirenũ aureæ illecebræ ſuſpenſæ in Apollinis templo 250.f
Sirius 285.f

Sirius ſtella 331.b
ſiſtere, ſiſtendiq́; ſignum 359.d
ſiſtrum 353.f 354.a
ſiticuloſitas 121.b
ſitis cur per corui ſymbolum 169.c
ſitis ex morſu dipſadis, epota theriaca ſedatur 122.d
ſitis & ſitibundi ſignificatum 121.c
ſmaragdus 153.c 307.a Veneri dicatus Ibid.
Smerdes Magus 133.c
ſmilacis cum hedera ſimilitudo 378.b Speciebus quatuor diſtinguitur Ibid.
ſmilacis flos coronis intextus quid ſignificet 378.c
ſmilacis fructus elegantia 378.d
¶ Smyntheus cur etiam vocatus ſorex 101.c
Smyrneorum Fortunæ ſimulachrũ 34.c
¶ Sobrietas 74.c 307.c
ſobrius nemo cantat 389.c
ſobrius vicus Romæ 390.b
ſocietas 260.a
ſocietas leonina 3.a
Socrates eodem ſemper vultu 44.c 338.b
Socrates cur dixerit ſe gallum debere Aeſculapio 172.f quando iurat per canem 40.f
Socratis opinio de Sole 326.d
Socratis ſomniũ de Platone per cygni imaginem 164.f
Sol 32.c 61.c 84.c aurea gleba Euripidi 326.d Græcorum iudiciũ 327.c mundi mens 234.a vnde dictus 326.c.d.e cur Centimanus dictus 252.c cur per palmã 369.f per accipitrem, & cur 151.c per tricipitium Serapidis 229.a
Sol & Bacchus idem numen 84.c
Sol & flumina cur dicãtur mortale genus enutrire 327.d
Sol & terra 13.c
Sol, eiusq́; hieroglyphica 326.b.c.d
Sol, ſolisq́; vis 247.f
Solis ſimulachrum 416.c
Solis & Lunæ certamen in procreandis animalibus 102.a
Solis ortus cur per lotum arborem indicatus 384.b. ſimulachrũ per Phœnicem 144.f ſymbolum 417.f viæ 230.f vis & beneficium 123.b 234.a
Solis vis 437.f
Solis & Lunæ coniunctio 416.d
Soli cur dedicati leones 3.b
Soli equus mactatus à Lacedæmoniis & Perſis 38.d
Solem, Lunam ſtellasq́;, quomodo deos intellexerint Aegyptij & Phœnices 326.c
Solem Oſiris apud Aegyptios ſignificat 310.f
Solem quomodo alloquebantur Indi pro conciliãda Principũ beneuolẽtia 401.c
Solem variæ gentes Deũ putauerũt 326.c
ſolaris annus 290.a
ſolares radij 309.a
Solini locus 129.a
Solitaurilia 69.c
ſolitudo 146.c
ſolitudo per aquilæ pullũ indicata 140.c
ſolicitudines 343.f
ſolitudinarius 96.d 184.c
ſolouncus 276.f
ſolſtitium 188.c
ſolſtitium hyemale 199.b 257.d
ſolſtitium vel tempus annuum 90.a
ſolſtitiales mundi partes appellauerũt dexteras Aegyptij 24.c
ſoluere zonam 299.b
Soluizoniæ Dianæ templum Ibid.
ſomniculoſa cur aſpis dicta 106.c
ſomniculoſus 208.f 420.f
ſomnium pincernæ Pharaonis à Ioſippo interpretatum 389.e
ſomniũ Aſtyagis 389.f
ſomnia vera & falſa 431.a
ſomnis admoniti ad aliquid aggrediendũ qui 360.a.b
ſomnus 239.c 431.a
Somnus Neſtoris perſona compellãs Agamemnonem 112.a
Somnia, ſomniorũq́; interpretationes variæ: vt ſi quis per quietem ſomniarit aures plures ſe habere 237.f
boues arantes imaginari 26.d
caput caninũ vel equinũ ſe habere 33.b
caput ingens ſe habere 226.c
capitis partem dexterã denudatã 230.f
caput leoninum 4.f
ceruum inſtantem tergo 52.c
dentes amiſſos dextera parte 24.b
equum qui ſe portet 33.c
formicas 38.c
frontem capillis glabram 230.c
fulmen vibratum 325.b.c
gallinarũ gregem ad ſe venientẽ 172.a
lyram nuptiarũ tempore videre 347.d
manus plures ſe habere 253.b
manus pulchras 250.d
mare perturbatũ videre 25.f 249.b
mulierẽ ſe in virum commutatam 237.a
naſum non habere 237.c
nauem vel ratem videre 334.d
occipitium caluum 231.a
oculos tres ſe habere 236.e
pectus ſibi transfixum 309.d
puer in ſenem ſe mutari 231.d
ſenex ſe in puerum mutari 231.d
ſolem obſcurari 327.d
ſpicas in aure natas 403.a
ſtatura ſe vaſtæ magnitudinis eſſe 366.c
ſtellas in mare vel terram cadere 332.c
ſuperciliũ coloratum & denſum 236.d
vini hauſtu ſe attentari 388.c
vmbilicum, & quæ circa eum 248.c
vniones 307.c
vuam ſe videre 389.f
ſomni parciſſimus eſt leo 3.a
ſomnum captantes Mercurio victimarum linguas adolebant 239.c
ſophiſta per cancri ſymbolum 201.b per ranæ ſymbolum 211.a
ſophiſtæ 64.c 122.b 329.c euitãdi 64.b
ſophiſtarum nugæ 89.b oppreſſio 201.c
Sophocles in ſenectute ſcripſit Oedipum Coloneum 164.c
Sophoclis locus 366.f
ſorex Hecaten, prouerb. 100.f
ſoricis etymon Ibid.b
ſoricis & ſuis conſenſus naturæ 100.b
Soſithei dictum in laudem aquilæ 141.c
Soſipolis Deus ab Heleis cur colebatur (217.c
ſoſpitamentum 333.b 359.e
¶ Spartiatarum mos in ſacrificiis 30.b
Spartanorum origo 112.d
ſpathalæ 369.c
ſpeculum 307.f
ſpes fallax 431.a
ſpes certa de re ambigua 110.a irrita 255.c per florũ ſymbolũ indicata 401.f
ſpei definitio 378.f fruſtrator 201.a
ſimulachrum per oleum 387.e.f
Speuſippi vel Antipatri epigramma ad Platonis ſepulchrum 141.d
ſphæra ænea de Maximini ſtatua delapſa Antiochiæ quid portenderit 288.d
ſphærica figura 287.f
ſphinges cur appellatæ meretrices 24.d humanicipites 16.c vbi naſcãtur 48.d
ſpica 404.d.c.f
ſpicas repertas Iſis prima capite circumtulit 304.d
ſpina dorſi 244.d
ſpinæ pro diuitiis 400.c quid indicent in ſacris literis 400.c
ſpiræ ſerpentum quid myſticè 107.c
ſpirillum quid vocet Opilius 71.c
ſpiritalis motus 426.e
ſpiritus 105.f
ſpiritus pro ſuperbia & animi elatione
ſpiritus almus 259.d (430.c
ſpiritus ſanctus, eiusq́; dona ſeptem 262.e
ſpiritus ſanctus in columba 137.f
ſpiritus ſibi redditus 333.d.c
ſpiritum quid vocauit Anaxagoras 103.f
ſplen à Saturno regitur 239.b
ſplene laborantib. riſus difficillimus 44.b
ſplendor nominis 341.b
ſpolium leoninum, virtutis ſignum 13.a
ſpongia 216.d 217.a.b
ſportula 406.c
ſportulam oſſium plenam dono miſit Diogeni Alexander 43.a
¶ Squamæ in ſacris quid 212.c
ſqualina 213.d
ſquilla 201.f
¶ Stabilimentum 336.a

ſtadiũ 265.f Italicum quale ibid. Pythicum 266.a Olympicum ibid.
ſtare 230.e
ſtare conuenit adoranti 46.a
ſtare in diuinis literis quid Ibid.d
ſturnæ aues quæ nũc Romanenſib. 176.d
ſtathmus 266.f
Statij locus 122.c 325.b 450.a
ſtatuæ Aegyptiorum quales 366.a
ſtatuæ gigãteæ obtortis ſunt crurib. 118.c
ſtatuarum celebritas in columnis, antiqua eſt 365.f
ſtatuarum triumphalium ornamenta quæ 321.b
ſtella 330.& ſeq.
ſtella crinita Iulio Cæſare ſublato ſtatim apparuit 330.e
ſtellæ aliquot Arctico polo affixæ repellunt aquam à terra 251.d.e
ſtellæ cur exortu Solis extingui videantur 328.a
ſtellæ mundi oculi 410.b
ſtellæ per ſomnium in mare vel terram cadere viſæ, quid 332.c
ſtellarum ſignificatum in ſacris quod (331.d.e.f
ſtellio 202.d
Stephanum de Gentibus Hermolaus Byzantius in compendiũ contraxit 194.f
Stephani de Vrbib. locus 126.a 220.d
ſterilitas 92.b 385.a.b
ſterilitas mulierum propria 92.c
ſtipula in ſacris literis quid 405.b
ſtola 297.a
ſtoliditatis ludibrium 88.f
ſtomachus 261.e
ſtomachus à Luna regitur 239.b
ſtrages Megarenſiũ à leonibus edita 6.d.e
Stratoclis improba auaritia 355.a
ſtrenuus 310.f 312.c
ſtruppearia feſta 419.c
ſtruppi Ibid.
ſtruthiocamelus 178.b & ſeq. ambiguus inter terreſtria & aëria Ibid.e
ſtruthiocamelus currit pernicißimè 178.f incubatu oua non fouet, nec pullos nutrit 279.a
ſtruthiocamelus cur colla tantum frutice occultet 179.b
ſtruthiocameli pennæ æquales 178.c earundem vſus ad conos bellicos & galeas adornandas Ibid.d
ſtruthiocameli ſtoliditas 178.d 179.a
ſtruthiorum oua diſſecta in æquas partes Garanãtis præbẽt vſum pileorũ 294.c
ſtruthiorum ouã cur perquirant Garamantes 121.e
ſtudiorum profectui, corporis officiunt incommoda 178.a
ſtultitia 74.d
ſtulti ad cribrum, prouerb. 278.c
ſtupidus tardusq; 66.c
ſtupor 29.c
ſtupor & admiratio 321.a
ſturio an ſilurus 216.f 227.a
¶ Suauitas ex aſperitate 420.c
ſuauitas ſublata 391.f
ſubare 67.c
ſubdere colla iugo 359.a
Subdiales ædes quibus Diis ædificentur 365.c
ſubiugatio 259.a ſubiugare Ibid.
ſublimitas 151.f
ſublimium appetitor 416.d
ſublimium rerum indagator 129.a
ſubſidium 316.f
ſubucula 295.f
ſubulci templa non ingrediebantur apud Aegyptios 65.c
ſubuentanea oua quæ 152.b
Suburranẽſium & Sacranienſium cõtentio ſuper equino capite 38.c
ſucceſſus voti 106.a
Sueſſanorum pecunia 273.f
Suetonij locus 287.b 313.d.e
Suffeni Catulliani 50.d
ſuffibulum 296.e
ſuis viribus pollens 17.a
ſuos tantùm curans 175.b
Sulpitij Galbæ canterius prolapſus in ipſa longi itineris porta 37.e
ſumma 368.b
ſumma calliditas ingenij 5.a
ſummißio 232.e
ſumptus publici priuatiq; 287.f
ſuperbia 35.c in pulmone 420.c per ceruicem 332.d
ſupercilium 236.c 238.a
ſupercilium in tutela Iunonis 236.e
ſupercilium in lutu veteres ſolebant vellicare 236.d
ſuperciliorum contractio 7.c
ſuperciloſi qui dicantur 238.a
ſuperflua ſummota 231.a
ſuper humerale ſacerdotale Aegyptiorum 306.e
ſuperſtitioſæ nationes omnes aliquando contaminatæ 79.d
ſupparum 298.a
ſupplex 253.c
ſupplices apud veteres coronatos fuiſſe
ſupplicatio 386.d (371.f
ſupplicationes quando fieri ſolitæ 364.a
ſupplicium capitale 409.
ſupplicij ſignificatum 422.a
ſuppreſſa 360.d
ſurditas 54.b 184.c
ſurditatis ſymbolum 415.c
Suſæ vnde dictæ apud Perſas 402.d
ſus Bœotia 66.c
ſus cur in Creta ſacra 68.d.e
ſus Mineruam 66.b
ſuis grunnitum fugit elephas 64.a
ſuem tangere non licebat Aegyptiis 65.c
ſue nullum animal pluribus varietisq; conditis aptius 65.b 66.f
ſues Aemathcolicæ ſolidis ſunt vnguibus 69.c
ſues agreſtes ſemel pariũt in anno, idq; æſtate 67.b
ſues cephalalgiã curant eſu cancrorũ fluuiatilium 59 d
ſuibus dentes atterebantur apud Salaminios 63.e
ſuilla caro aciem ingenij obtundit 63.d
ſuillæ carnis laus 67.a
ſuillum genus cur nullum in Arabia 64.c
ſuillo generi cur pepercerint Aegyptij 68.c.f
¶ Sybaritarum interitus quando 386.b.c
Sybaritarum mollities cur gallinaceos in vrbe non patiebantur 273.c
ſycomori hieroglyphicum 392.b
ſydus 330.d
L. Syllæ legionum exemplum 42.c
ſyluia auis, vel rubecula 184.c
Symeon puerulus Tridenti à Iudæis in ſacrificium trucidatus 89.b.c
Syncerus Actius Sanarius 143.f
Synodi ſextæ locus emendatus 75.d.e
Syphaci cur dona miſſa ſint à Romanis 321.a
Syracuſana menſa quæ Platoni 67.a
Syracuſani 34.c
Syracuſanorum numus 25.b
Syri cur columbæ pepercerint 158.c
Syrij detulerunt piſces argenteos in templa Faeclitidis deæ 223.e
Syrtes anguipedes 108.a

T

TAbanus 190.c
tabellarij fides 149.c
tabularum in Theodoſij inſigniis interpretatio 226.f 227.a
taciturnitas 275.f 276.a
taciturnitas leænæ 14.d
Tacitus Imp. amariores cibos appetiit 189.a Idem Virgiliani carminis dulcedine offendebatur, & Ciceronis lectione Ibid.
tæniæ quæ 286.d
tæniæ Iſidi dicatæ quales 286.b.c Oſiridis quales Ibid.d
talaria 429.d
talaria pennata Mercurij 155.f
talpa 98.f 99.a liquidius audit 98.b
talpæ cor ad præſagium confert 99.b
Thaltibius, cur porcum, quem Agamemnon pro iuramento ſtatuerat, in mare præcipitem dedit 69.c
talus, princeps libidinis locus 257.e
Tanagræorũ peſtilentiam quomodo Mercurius expiauerit 73.a
Tanaquil in templo M. Anci diu adſeruata 356.c
Tantali ſymbolica interpretatio 257.b
taranda 198.b

Taras

Taras delphino vectus 194.c
Tardas aues quas vocent Hiſpani 180.b
tardigrada teſtudo 200.d
Tarentini 34.d
Tarquinij Priſci filius cur omniũ primus donatus bulla 301.b
Tarquinio Priſco ex itinere pileum abſtulit aquila 137.f
Tarquinius Superbus papauerum capita decutit 419.b
Tarquinij Superbi currus fictilis 321.d
metus angue conſpecto quid 211.e
Tarquiniorum origo 419.b
Taruſini leones quid 16.c
Tauri populi qui 29.c
Tauricæ Dianæ ſacrificium quale 70.b
Taurij ludi quib. diis, & cur inſtituti 25.b
taurina ſpecie fluuij qui 25.c
taurus animal venereum 436.f
taurus deſcribitur 22. & deinceps. à lupo ſuperatus apud Argiuos quid 27.c dextro obligato genu manſuetè ducitur 23.f Soli à Perſis dedicatus 26.a
Taurus cœleſtis cur Veneri dicatus 22.f
taurus Herculeus 23.d
tauri auricula quid 25.a
tauri collo alligatæ caprifici vis quæ 383.a
tauri ſignificata 22.e
tauri ſignificatum in ſacris 31.a
tauri temperantia 22.d robur Ibid.
taurum quando ſacrificabant Spartiatæ 30.c
taurorum immolatio Hebræis quid 23.c
tauros cur immolabant Neptuno, & quales 25.a.b
Taygeto in monte ventis equum immolabant Lacedæmonij 38 d
¶Tegea Arcadiæ ciuitas 376.d
Tegos pro lupanari Ibid.
telamones 367.f
Telemachus delphino ſeruatus 194.d
Teleſillæ cur galeata ſtatua erecta 366.e
Telephus 52.f
tellus duplex 431.f 438.a
Tellus cur hominum mater dicta 321.f
tellum vnde dictum 309.b 310.d
temonis hieroglyphica 337.a
temonem nauibus immittere à quibus didicerint homines 130.b
temperantia 245.d 299.c 385.c.d 383.e.f
temperantia, modeſtiáq; 202.d
temperantia elephanti 18.b
temperantia per cubiti ſymbolum 263.a per Nilum 153.f
temperantiæ vis 110.d
tempeſtas per ardeam 283.b per ſepiam 203.f
tempeſtatis mutationem patefieri 433.a
tempeſtatis præſagium per echinũ 204.f
templa ſacra, Floræ, Herculi, Marti, Lunæ, Proſerpinæ, Soli, Veneri quæ 365.c
tempus 104.b 331.c 381.e 403.c
temporis diuturnitas 369.c
temporis ſignificatio varia 104.c.d
tenacitas 376.f
tenebræ funeſtúmve 206.d
tenebræ in diuinis literis quid 147.e
Tenedia ſecuris 227.f
Tenedus quomodo à Darianis militibus vaſtata 337.f
Tenediorum regis lex quæ 316.b.e
tentamentum 343.c
tentoria ex quib. rebus fieri ſolita 250.a
tercenta ſexagintaquinq; 270.a.b
Tereus Thrax Procnen duxit in vxorem 163.d Philomelam deflorauit Ibid.
terga dare 232.f
Ter iungi milites 97.b
terminus 133.c 258.d 278.e 363.e
Terminus lapideus Capitolij 361.d
terna millia 273.c
ternarius numerus cur Palladi & iuſtitiæ dicatus 291.d
terra 315.e 321.f 364.d 439.b
terra & aqua 353.e
terra cur omnium mater credita 329.a
terra frugifera 26.a
Terra, quæ & Maia 69.f
terra per Scorpium indicata 119.d
terræ filius coluber 115.d
terræ fines omnes in Dei manu eſſe, cur dixerint veteres 251.d
terrarum dominatio 214.c
terrarum vmbilicus 141.a
terrenorum cum cœleſtibus temperatura 433.d
terrenis addictus 203.b
terrificus leo 4.d
terror 222.f 227.c
torrens in ſacris quid 383.c.d
Tertij Theodoſiani 294.b
Tertiodecimani 42.d.e
Tertulliani laus 144.e
teſtacea plenilunio magis pingueſcunt 201.d
teſtamentum nouum eget auxilio veteris, vetuſq; noui 284 f
teſtamentorum tabulæ apud veteres quomodo ſignabantur 302.b
teſtes fibri Pontici præſtantiores 98.d
teſtes quantum ad genituram conferant 245.d
teſtes virtutis indicia 246.d
teſticulos ſibi ſecuiſſe vel abſtuliſſe quis dicatur 246.d
teſtimonia ſeruorum contra dominos nulla 147.c
teſtudo 199.f
teſtudo cur Veneris ſimulachro appoſita à Phidia 200.a
teſtudo prudentiæ ſymbolum 431.e
teſtudo ore robuſtiſſima 200.c
teſtudinis munimentum Ibid.c
teſtudinis ſegnities diſticho expreſſa Ibid.d
teſtudines vbi magnæ 199.f
tetragrammaton 303.d
Tetragrammaton nomen ineffabile 205.f
Teuthis 357.d
¶Thaipſali milites 113.e
Thalia 351.a
Thallus mercator 27.f
Thamura Moſen puerum ex profluente exemit 281.d
Thebani vnde oriundi 112.d
Thebarum inſigne fuit draco 111.d
Thebis cur iudicum ſtatuæ ſine manibus 235.a
Thebiorum natio peſtifera 107.d
Theleſilla, eiuſq; ſtatua 317.a
Thelyo 350.c
Themiſtocles gallorum exemplo confirmauit pugnantes 173.d.e
Themiſtoclis argutum reſponſum 34.f
Theocriti locus 36.c 73.f 183.f 216.a 281.e
Theocriti Pharmaceutria ex Euphorionis Mimis tranſlata 216.a
Theodori Gazæ laus 59.c
Theodoſianæ militiæ inſignia 340.f 341.a
Theodoſiani 294.a Secundi Ibid. Tertij Ibid.e
Theodoſij inſignia qualia 226.f 227.a
Theodotionis Epheſij opinio reiecta 132.d
Theognidis locus 197.d
Theologia 178.f 179.a.f 280.e 289.e.f
theologiæ munus 279 f
Theophraſti de viperis ſententia 107.b
theriacum 117.e
Therſites cur dicatur in ſimiam mutatus 50.e [illegible] dictus Ibid.
Theſeus barbam tondere noluit 231.f
Theſeus primus anteriorẽ capitis comam Apollini Deliaco dedit 230.d & 231.f
Theſeus primus palmæ pretium inſtituit 369.d
Theſſali coronas amarãthinas primi excogitarunt, & libamina quotannis ad Achillis tumulum ferunt 403.d.e
Theſſalis quinam erant buecephali 29.b
Theſtij filiæ quinquaginta ab Hercule vitiatæ 73.d
Thetis in ſepiam commutari ſolita 203.e
Theu Platoni quis 205.f
Theutates Propertio quis Ibid.
tholos 203.f.
Thomas Campegius epiſcopus Feltrenſis 334.a

Thomas Milarius 177.f
Thomas Petroſanctius 271.a
thorax 327.b & deinceps
Thoracum indago in paludibus explorandis qualis 98.b
Thraſybulus Mileſius 419.b
Thraſybuli ſimulachro cur adſculpta muſila 99.c
Thraſybuli ſtatua in Olympia 39.d.e
thrion fici folium cur dictum 392.d
Thronax mons 181.f
thunnus 217.a huius captura vbi Ibid.
thunnum piſcatores Neptuno ſacrificabãt 218.a
thuribulum 341.a
thus in Sacris quid 344.a
Thyrſus circũfuſa hedera coopertus quid ſignificet 376.e
Tiara 303.c
tibiæ Veneri ſacræ 349.b Pani attributæ Ibid.
tibicines expectare, prouerb. 349.c
Tiberius à quo oppreſſus 172.e
Tiberius fulmina corruſcationesq; expaueſcens, lauream ſibi imponere ſolitus 372.d
Tib. Gracchus quo geſtu ſe populo cõmendarit 226.c
Tiberius Imp. noctu vidit 234.d
Tiberij Cæſ. ſerpens à formicis corroſus quid portendebat 113.a
Tib. Cæſaris numus 178.e
Tib. Claudij Cæſ. numus 251.b
Tib. Gracchi oppreſſio per angues in galea ſignificata 118.d
Tiberij humero inſidẽs gallus quid 172.d
Tiberij Imper. nequitia 172.e
Tibulli locus 104.a 158.c.d 355.f 377.e
Tigranes candidam faſciam ad Pompeij pedes abiecit 302.f
Tigris 84.d
Tigris audito tympani ſono inſanit, ita vt ſemetipſam dentibus impetat 85.b
Tigris cur vocata ſagitta ab Armenis 509.e
Tigris equum citatiſſimum ter repetito curſu aſſequitur 85.b
Tigris fluuius vnde dictus 154.a
timidus minima quaq; de re 181.b
Timo Demeam aſſentatorem ligone percuſſit 51.f
Timoleon cum Bomilcare & Aſdrubale feliciter pugnat 382.c
tinca 215.c
tintinnabulum 349.d
tippula 193.d.e
Tireſias 57.b
Titanum genitalia deſecta quid 247.e
Titi Liuij imago Patauij qualis 260.f 261.a
T. Liuij locus 24.c 314.b
Titi Veſpaſiani numus 195.e
titillatio 244.d 390.b
Titoplus 350.f
Titulus 303.c. à Numa rege factus Ibid.
Tityi iecur, à vulture cur fingatur abrodi 234.b.c
¶Toga & togata comœdia 295.a.b
toga picta 298.d
toga vtebantur & viri & mulieres 295.b
tolerantia 355.b
tondère in ſacris quid 219.f
tonitrus 25.d
Tonitrus vocatus filius Clearchi 324.e
torcularis hieroglyphicum in ſacris literis 390.e
torpedo piſcis 211.a
torpedini piſci ignauis præditus cur aſſimiletur 211.c
torques 305.d
torques aheneus in corui collo inuentus, qui ab Agathocle venando interfectus fuit 35.d.e
torquem qui meruit duplam conſequebatur annonam 305.e
torquium ſpecies 305.e
torquibus donatus Sicinnius Dentatus 305.d
torquilla 185.f
torrens 283.e.f
toruitas vnde dicta 23.e
toruum tueri Ibid.
toto & aperto pectore 24.f
¶Tractabilitas 94.d
Tragelaphi in Diuinis literis qui 16.b
Traiana aqua 289.d.e
Traiani columna, coloſſum habuit ſuperimpoſitum 365.f
Traiani Hadriani numus 254.f
Tranquilli locus 190.e
tranquillitas 180.e
tranſmutatus 181.d
tranſuerſum digitum non ſecedere 163.b
trapezitarum menſæ in lanis habebantur 129.c
trecenta 269.f 270.a
trepidatio 95.e 159.d
tria 269.d
tria mala quæ 344.d
trias 280.b
triangulũ æquilaterum cur diuinitatis indiciũ 292.b cur Minerua, Verticigena Tritogenia Ibid.
tribas mulier per gallinam 171.f
tribunitia poteſtas ab Imperatoribus vſurpari ſolita 298.f
tributum remiſſum Italiæ à Nerua 55.f
Tricarenus Geryon 228.e
tricenarius numerus 269.e
triciputium 228.d
tridens 338.b 354.c
triginta 275.d
trigla 215.a cur Dianæ dicata Ibid.
trinum & trinitas rerum 291.f
tripos aureus Socrati adiudicatus 409.d
triticum à lolio repurgandum 405.f
Trito Bœtis quid 292.c
Tritogenia 292.b & c
Triton cur biformis pingebatur 218.c
Tritone 350.f
Tritones tubicines in Saturniæ ædis faſtigio 349.a
Tritonia cur vocata Pallas 292.c
tritura quo anni tempore potiſſimùm fit 355.a
triumphator 257.e
triumphus 251.b
trochilus 322.b
trochili adhiantem crocodilum accedunt pabuli gratia 207.c
Trœzen 354.c.d
Trœzenij Neptunum colunt 554.c
Troiani belli tempus ex paſſeribus auguratus Calchas 150.d
Trophonius, eiusq; ſimulachra 115.f
Trophoniana oracula Ibid.
truculentia 260.d
¶Tuba 349.a Marti dicata Ibid.
tuborum & ſiphonũ aquæ cur per leonina capita ſoleant eructare 10.f
tumultus 308.f
tunica & tunicatus 295.d
turbidã aquam cur bibant elephanti 19.a
turbines 234.e
turbo puerilis 355.e
Turcarũ matutinales acclamationes quales 237.a
turdus 184.c ſibi mortem cacat Ibid.
turdus ſurditate laborat 184.c
turibulum 345.c.d
turtur 161.a & deinceps
turtur tibiarum cantu delectatur 161.e
turturis continentiſſima viduitas Ibid.b
oblatio, in ſacris quid Ibid.d
pulli, quid Ibid.
turturum par quis dicatur obtuliſſe 157.e
quando Deo offerimus Ibid.c
tutela 315.f
¶Tympanum 349.d
Tyndarus cur Venerem coniecit in vincula 356.f
Tyndarus raptæ filiæ iniurias quomodo putauit vlciſcendas 38.c
Typho 426.d
Typho latrociniis infamis 207.b
ab Oſiride domitus 208.c
Typhon 131.a
Typhonis ſuem inſectantis fabula 65.c
tyrannus per polypi ſymbolum 197.b
tyranni ſymbolum per noctuam 148.c
Tyrij Apollinem ſuum cur Alexãdrinum cognominarunt 557.b cur Deorum ſtatuis vincula iniiciebant Ibid.
Tyrij cur Carthaginem ædificare intermiſerint 45.28.a
Tyriorum numus 315.d

Tyrrheni

Tyrrheni nauigandi facilitate claruerunt 195.d Delphini cognominati ibid.

V

VAcca Veneri dedicata 25.a
Vaccæ vox quid in ſacris literis 23.e
Vacillatio 236.e.f
Valentiniani quid per ſerpentis effigiem commonſtrabant 115 b
Valentianenſes milites 97.b.c
Valeria Luperca ab aquila liberata fol. 139.e
Valerius Soranus cur neci traditus fol. 261.b
valetudo inoffenſa 403.d
valetudinis diuturnæ proſperitas 186.e
validior à deteriore ſuperatus 83.e
vanæ ſapientiæ ſtudium 146.f
vaniloquentia 63.f
vaniloquentia euitata 18.d
Variæ, genus Pantherarum 84.c
varietas rerum grata 107.d
M. Varro literarum porcus appellatus à Palæmone 63.a 66.a
Varro nauali corona donatus à Pompeio 333.e
Varronis opinio de mundi partibus 24.e
vas animæ quid D. Paulo 407.a
vaſa indignationis quæ ibid.c
vaſa pro ſeruitus ponuntur 408.c
vaſtitas 118.c
vaticinium 372.a
vaticinij ſymbolum laurus 372.a
vaticinia ex cane quis primus deſumpſerit 39.c
¶ Vbertas 409.a
¶ Vectis 360.d
vehemens cupiditas 184.a
velamen ſimulachri fidei albũ fuit 254.c.d
velia 183.e
Vedius nebulo reprehenſus à Cicerone 47.d
vehemens appetentia 53.f
Veientana ſylua quando exaruit 272.f
velocitas 195.e 309.e 419.d
velocitas negociorum 29.f
venator 358.b.c
venationis antiquæ ratio in Sicilia dũ ceruos venantur 53.b.c
veneficiorum amuletum 81.e.f
venenatarum ſagittarum ictus quomodo ſanabantur 159.f
venia 262.c
Venus 68.b 356.f 395.e
vnde dicta 356.a
Venus [illegible] 220.b cur aurea vocata 22.f cum pectine cur Romæ aliquando colebatur 307.d cur eadem barbata ibid.
Venus Genetrix 252.b eidem templum erectum, & à quo ibid.
Venus in antro ſtatuta, & quare 395.e
malo inſignis 395.e
Venus Morphò 356.f
Venus [illegible] vocata 158.f verecunda 247.d vult crapulatum non famelicum 67.c
Veneris armatæ ſimulachrum cur apud Lacedæmonios 308.d currum cur trahant paſſeres 150.c digreſſio ab Erycis monte 157.f
Veneris Erycinæ templum 342.f
Veneris in tutela ſunt horti 247.b
Veneris Mycheæ ſacra quæ 107.e nigræ ſacellum vbi 247.d prophanatæ templum 200.b ſedes in lumbis 157.e ſimulachrum inſidens arieti 77.f ſymbolum 418.f ſtatua ibid.
Veneris ſimulachro cur teſtudinem adiecerit Phidias 200.a
Veneri cur adſculptus polypus 199.a
cur dedicatæ columbæ 157.a
dicata concha 202.c
Venerem cur cõpedibus conſtringendam finxerint veteres 147.c cur in vincula cõiecerit Tyndarus 356.f languentem excitantia 411.c
Venerem ſpinoſas in pectore curas ſerere 400.b
venter 249.b originis indicium ibid.
venter caret auribus, prouerb. 249.d
venter mare aliquando denotat 225.f
ventris varia ſignificata 249.b.c
in Ventrem pugnos ingerere 249.e
ventriloqui qui dicantur in ſacris 249.e
ventum atteſtari, Scythis maximum iuramentum 315.f
vento grauidæ factæ equæ 36.d
ventorum præſagium per echinum 104.f
ventis equum immolabant Lacedæm. 38.d
venuſtas 95.f 307.b
venuſtatis ſymbolum 400.f
vepres delictorum ſymbola ibid.c
ver 439.f
ver & hyems 129 d
ver, hyems, ſol 251.d
veratrum cur appetant coturnices 177.d
verbenæ deſcriptio 419.c
Verbum quid Theologis 142.b.c
verba per gladij ſymbolum 314.f
verborum fons mens eſt 39.d
verecundia 240.f
L. Veri Aug. nummus 289.b
veritas 301.c 304.a
veritas fidem parit 431.a
veritas, veritatisq́; ſignum nudum 316.e
veritatis dulcedo 39.c
veritatis ſymbolum 397.c
vernum tempus 123.c 162.e 181.a
verni temporis amœnitas 78 f
verriculum 317.e
verſicoloris veſtis 297.f
verſipellis 193.a
Verticigena 293.b
Veſontes 312.f
veſpa vnde procreetur 189.e
veſpæ 31.e
veſparum habitationes & cellæ quales 190.a.b
veſpis aduerſatur malus ſylueſtris 189.f
Veſpaſiæ partus treis, per quernos ramos fatales totidem præmonſtrati 376.b
Veſpaſianus aliquot ex plebe miraculoſè ſanauit 227.a.b
Veſpaſianus de lotio vectigal exigebat 18.f procuratoribus pro ſpongiis vtebatur 216.d
Veſpaſiani ſignum 122 a
Veſpaſiani triclinium aſcendit bos arator 26.b
Veſpaſiano recẽns electo defuit autoritas 217.a
veſpertilio 179.b.c & deinceps
veſpertilio ſola volatilium lac & mammas habet 170.d
veſpertilionis & columbæ diſcordia fol. 179.e
veſpertilionis & formicæ diſcordia 179.e
veſpertiliones arcẽtur platani foliis ibid.f occiduntur hedera ſuffumigata 180.a
veſpertiliones in ſacris quid 179.f
veſpillo 40.d
Veſta 135.f 136.a 311.f 344.b.e 364.c
Veſta ſedens ſculpi pingiq́; ſolita 319.d
Veſtæ rotundam ædem Numa Pompilius conſecrauit 364.d
Veſtæ ſimulachrum quanam figura erat (344.c
Veſtales virgines 296.e
Veſtalium inſtituta 384.b
veteres minus vitioſi in philoſophando 245.e
vetuſtas 377.e
vetuſtas quibus honorem tribuit 26.a
vetuſtatis ſymbolum hedera 377.e
vexatio 249.f
¶ Vgolinus Campegius 314.b
¶ Via in diuinis literis quid 257.a
viæ & ſemitæ differentia 259.c
viæ per pedes ſymbolum 257.c
victimæ quales & quæ numinibus immolabantur 70.a
victor hoſtis 82.f
victoria 30.b 303.b 369.f 371.a
victoria & gloria per accipitrem 154.f 155.d
victoria maritima 321.c naualis 333.d.e perpetua 155.b per galli ſymbolũ 173 f per noctuã apud Athenienſes 147.b cur per oleum indicatur 387.b
victoriæ Dauale Piſcariæ principis laus inſignis 156.e & deinceps
victoriæ præſagium 41.c
victoriæ ſignum cur alatum 154.f 333.a
victoria vti neſcius 197.a
Victoriati nummi 155.a

Victorini rhetoris locus 46.e
victus frugalis commendatur 412.e
victus promiſſo 19.b
Videntes appellantur Prophetæ 229.e
vidua perſeuerantis continentiæ 157.a
viduitas continentiſſima 161.b
viere 356.f
vigilantia 93.b
vigilantia cuſtodiáq; 3.a
vigilantiam præſtant ranæ oculi, luſciniæ carne 110.c.f
vigilia perpetua nullum vtitur animal 3.b
vigiliæ ſpeculationesq; 115.c
vigmti 272.f
Vincentius Caprilis 250.c
vincla iugalia Maroni quæ 262.a
vinculum 281.c
vinculum per anuli ſymbolum 262.b
vincula 235.b
vincula iugalia 299.a
vindemiæ prouentus plenus vnde præſagitur 182.b
vindemiarum licentia in regno Neapolitano 389.c
vindices milites qui 114.e
vindicta 12.c
vinearum incolumitas 174.a
vineas infeſtant Aphrici venti 174.a
vinitor 90.e
vinum ad iucunditatem, non ebrietatem creatum 388.f
vinum in acetum conuerſum quomodo reſtituatur 424.f in ſacris oblatum, ſanguinis ſignum 390.c marina cõmixtum aqua facilius conſeruatur 194.c mentem, non ſecus ac alæ corpus, attollit 389.c
vini odium ex eſu ouorum noctuæ fol. 148.b
vino apud Carthaginenſes quibus interdictum 389.c intemperantius vtentes, melancholicos fieri 390.a nullum tormentum efficacius ad veritatem eliciendam adhibetur 166.f olim abſtinebant Romanæ mulieres, quarum vna ob reſignatos cellæ vinariæ loculos ſui inedia necata 389.d ſe ingurgitare cur adoleſcentibus quandoque permiſſum 389.d
vina vetuſtas commendat 377.e
violæ quomodo fragrantiores fiant fol. 417.e
vipera an mariti caput amputet, incertum 106.d
viperæ dente tactus nulla deinceps venena reformidat 117.d iecur conditum aduerſus ſerpentum ictus remedium 117.d
viperæ edebantur in deſperatiſſimis morbis 177.d in Arabia cur innoxiæ 117.e quomodo abortum mulieribus adferant 107.c
viperarum viterus an à catulis excedatur 107.b
viperis conditis veſcentes diutiſſimè viuũt 117.d
viperalis herba 422.c
viperino ictus vipera remedium eſt fol. 117.c
vir probus 290.c
vir frugi, vxor prodiga 90.a
vir paterve cur dictus ſcarabeus 61.a
vir vndecunq; perfectus 55.e
viri amor in mulierem infidam 203.f
viri probi animus quietus, improbi inquietus deſcribitur 182.c.d ſermo 241.f
viri ſymbolum per barbam 231.f
viris loquacibus extrema lingua perforata 417.d
virago 86.a 99.d
vires 303.c
vires cedere ſapientiæ & eloquentiæ fol. 13.b
viribus ſuis pollens 423.e
virga cur Palladi accommodatur 116.b
virgæ & baculi differentia 303.d
Virgilij locus 28.a 29.f 30.a 33.b 36.c.d 69.d.e 70.a 71.f 84.e 104.e 103.f 110.c 112.b.c 134.a.c.d 143.b 150.c 159.d 160.b 163.f 167.d.e 168.e 206.c 207.f 219.b 244.d.e 246.b 247.c 256.c 257.d 261.c 278.b 284.c 288.f 295.d.e 311.f 322.d 322.c.d 323.c 342.e 355.f 386.d 403.c 426.a
Virgilij locus in appendicibus 399.f
Virgilij opuſculum de Roſa 401.a
virginales columnæ 367.c
virginitas 307.a
virginitatis imago per apes 181.b
virgo abſciſis capillis 435.c
virgo capillos erectos habens ibid.b
virginis ſignum cur vitem auerſetur fol. 90.b
virginem parere non abſurdum 131.c.d
virgines Armatæ quæ 308.d.e
virginum cuſtodia 200.a
virgula diuina quæ Ciceroni 116.c
virtus 15.a 175.e eneruata deliciis 61.c.f ſolida 305.e
virtus indagatrix cur draconi aſſimilata 110.c
virtus, munimentũ quod auferri non poteſt 317.c
virtutis decor 231.b doctor 75.b
Virtutis ac Honoris imagines 431.d
virtuti cedit improbitas 209.a
virtutes labore comparantur 369.c
virtutis radices amaras eſſe, fructus verò ſuauiſſimos 379.b
virus hippomanis quale 36.a 63.e
vis aperta 358.e
vis leoni peculiaris 3.a
viſcum vnde proueniat 184.b
vita 344.f diuina 340.f
vitalis 152.e per cordis hieroglyphicum 241.b
vita morsq; per oculi ſymbolum 235.e
vitæ breuitas 4.a 262.a.e
vitæ humanæ cõditio 218.f curſus 262.f
vitæ progreſſus 266.e 289.e
vitam inſtituiſſe ſapienter qui dicantur 51.e.f
Vitellij Cæſaris numiſma 431.d
Vitelliana dominatio crudelis 26.b
Viterbienſis columna cum duabus accipitribus quid denotare videtur 155.d
vitij emendati ſignum 398.e
vitia 358.e
vitiis diuitiisq; nomen, idem 94.b
vitiis quis dicatur liberari 35.b
vitioſus 28.d
vitis libertatis indicium 389.d laboris 390.a
vitis Rheæ ſacra 389.f
vitis ſupra caput Hecates prætendi ſolita, quid ſibi velit 376.e
vitis cui Chriſtus ſe comparat, palmitũq; eius conſideratio 381.f
pro Vitibus ſacrum 71.e
vitula indomita deſcripta ab Horatio 33.c
vitulari & vitulantes quid 25.d
vitulus 436.e
vitulus marinus 108.f fulmine non tangitur ibid.
vituli hieroglyphicum quod 25.d
vituli ſignificatio in ſacris quæ 30.f
vitulum offerre quid 23.b
viuacitas 55.d
viuificare in ſacris literis quid 147.e
¶Vlna 265.d
vltio 84.f 188.e
vltio diuina 428.f
vltio per digitos commorſos indicata 259.f
Vlyſſes ordinis deſertor 129.e
Vlyſſes πολύτροπος 197.d
Vlyſsis caput pileatum 293.e genus nobile ibid.
Vlyſsis ſocij non niſi neceſſitate coacti piſcantur 221.b
Vlyſsis ſocij quomodo virga vel in bruta vel in homines transformati 116.b
Vlyſſi naufrago Pallas oleum attulit quo perungeretur 401.e
Vlyſſi quid reſponderit Palamedes 129.e
Vlyxis etymon 87.e
¶Vmbra 341.f
vmbræ odoratæ miram inſpirarunt fragrantiam 411.f
vmbilicus, & eius ſignificata 248.b.d.e
vmbilicus terrarum vbi 141.a

¶Vncia

¶Vncia 263.d
vncus 360.b
vndecim & duodecim 272.c
vngendi cadauera mos Aegyptiis 49.c
vngi & vnctio, & non vngi, in ſacris quid 257.d
vnguentum in Aaronis barba quid fol. 401.f
vngues demordere, & rodere 259.f
vngula biſida 64.d
vngula duplex 63.a
vngula biſida in ſacris quid 55.f
vnicornis quomodo capiatur 21.e
vnigenitus 80.d
vniones gemmæ 307.a
vnitas 296.b 326.d
vnitas & vnio 291.f
vniuerſalia rerum multis voluminibus explicauit Mercurius 239.d
vniuerſum vel mundus 425.f
vniuerſi Deus 330.d
vnius dici vita 191.e
¶Vocalia ſigna militaria 30.a
vocalis prima 27.b 228.b
vocalibus ſeptem muſica expreſſa 349.f
vocis qualitates quot, quæue 349.f
vocum compoſitiones apud Aegyptios quam vim habeant 153.b
C. Voctienus cur à Senatu punitus fol. 260.e.f
volare verba, Horatio quid 155.a
Volcanalia quando celebrari ſolita fol. 364.e
Volcanus 344.b
Volcani templum apud Aetnam 40.d
volumen 118.f
volumen vnde dictum 248.e
volumina ſerpentum quid denotent fol. 107.c
voluminum cornua quæ 248.f
voluntas bona per errorem obfuſcata 346.a
voluntatis fons, cor 134.c
voluptas 272.c ex patientia 261.b maturè extincta 109.f vera quæ 110.d vires eneruat ibid.a
voluptatem ex myrto ſignificari 373.c
voluptates quomodo coercendæ 250.e
voluptatum ac malorum affectuum diſſipatio 126.f
Voluptaria Venus 93.a
voracitas inſatiabilis 215.a
vorago 284.f Vortuna 288.c
Vot. XX. notæ in numis & æris quid ſibi velint 273.a.b
voti inefficacia 128.b
vota concepta, & nuncupata 245.b
vox humana, quid 206.b
¶Vpupa 181.b
vpupa quid Theologis 182.c
vpupa viuis veſcens immodicè, quomodo ebrietati medetur 182.b
¶Vr Hebraica lingua quid ſignificet fol. 86.d
Vr Madianitarum rex ab Iſraelitis occiſus, quid ſignificet 86.d
Vrbanus Bolzanius Pierij patruus 233.a 338.d
Vrbanus Græcas literas docuit 233.b
vrbes cur olim editis in locis ponebantur 322.a
vrbium origines variè ab autoribus traduntur 111.c
Vriel 322.f 323.a
vrina rabioſi canis 43.f
vrinator 49.a 209.a
Vrna Oſiridi dedicata 406.c
vrnæ tres 339.a
vrſa auerſis veſtigiis cauum irrepit 86.c fœmina mare ferocior 86.b fœtum edit ſine oculis 83.f fœtum lambendo perficit 85.f
In vrſas abire quid 86.c
vrſus quomodo capturam euadit 86.f
vrſi caput imbecillum 86.c
vrſi primùm antra habitationibus commoda oſtenderunt 86.a ex Britannia aduecti ad pop. Rom. ſpectacula, maximè admirationi fuerunt 86.b quandiu pedum ſuctu viuunt ibid.a ſalutis ergò aluearia inceſſunt 86.c.f
vrſis nomen ab irruatione olim impoſitū 86.d
Vrſina ferocia Hieroſolymitani excidij indicium 86.e
vrtica in ſacris literis quid 400.d
vrus aut difficulter aut nunquam capi poteſt 86.f
vrus bos Germanica 86.f
¶Vtilitas & damnum 218.c
¶Vua in ſomnis viſa, quid portendat 389.f
vuæ laxatio quomodo cohibeatur 424.f
Vulcanus 426 f
Vulcanus claudus cur fingatur 156.b
Vulcani parentes qui 156.a
Vulcano iuncta Pallas quid 134.f 135.a
Vulcano piſciculi pro animis humanis dabantur 222.b
Vulcanum & Pallada maſculo fœminas iudicarunt Aegyptij 134.f 535.c
vulpanſer 146.c
vulpeculæ pellis aſſuenda Leonis ſpolia, prouerb. 98.a
vulpes 97.c & ſeq.
vulpis lepidum reſponſum ad pardum 97.c
vulpis lupiq; nomen à Prophetis nunquā ad bonum vſurpatum ibid.
vulpi quid reſponderit leæna de prolis fœcunditate 11.b
vulpem cur Siculi cinædū vocarint 97.d
vulpinari quid & vnde ibid.c
vulnus amatorium 107.c
vulnera amoris 309.e
vulnerat culex ſuſurrando 94.b
vultur 130.c & ſeq. à vento concipit 130.f quot oua parturiat 131.b viua non attingit 133.b
vulturis cœleſtis afflatus quamnam habeat vim 133.e
vulturis cor amuletum ad varia 133.c nidum nemo vidit 134.a.b præſagitura vbi strages futura ſit, ac acies cōcurſuræ 133.d ſtudium in educandis pullis 132.f 133.a viſus & odoratus exquiſitiſſimus ibid.c
vultures omnes fœminæ 131.f
vultures pro ſepulchris apud Iberos 134.a
vulturum oua zephyrea & hypenemia 132.b
vulturina aquila 159.d
vulturina penna parturientes adiuuat 132.c
vxor cur ducenda 344.e inimica marito 106.d malum neceſſarium 344.e

X

Xenophontis nomine liber de Aequiuocis 162.d
Xenophontis locus 130.f
Xerxem fefellit inſomnium 387.d

Y

Y Græcorum ſæpe apud Latinos v. 350.b

Z

Z Pro S veteres frequēter vſi 381.d
Zabulum 333.f
Zachariæ Chimtos dictum quod 277.b
Zadchiel 323.c
Zamael Ibid.
Zamolxis ſententia de oculis 253.c
Zaræ manus de matris vtero porrecta quid 298.c
¶Zelotypia 94.b
Zelotypia equorum 36.d
Zeno dialecticorum argutias eludebat 406.f
Zenonis Cittiei reſponſum de conuiuij hilaritate 84.f
Zenonis ſententia de Dialectica 195.d
Zenobia commendantur 25.b
Zenodoti error 120.b
zephyrea ſunt vulturum oua 152.b
zephyro flante cātūt ſuauius cygni 163.c
in Zerintho Samothraciæ oppido immolabantur & epulabantur canes 44.f
¶Zodiacus 425.f 438.c
Zona 198.f 299.a.c
Zonam virgineam, vel diu ligatam ſoluere 299.b
Zopyrus Pyrrhū iugulauit 147.f
Zoroaſter 345.b
Zoroaſter recentior 9.b
Zoroaſtris flumina quatnor 153.c
Zoroaſtris ſententia de animo 153.c

GRAECARVM VOCVM QVÆ TOTO OPERE OCCVRrunt, Index.

A

Ἀγαλματίας 310.f
ἀγρεύς 366.f
ἀδιαπτώτως 182.b
ἀετίτης lapis 142.d
ἀειφύλλος palma 369.e
ἀήρ 97.d
αἰγοκέρως scarabeus 61.e
αἰγὸς ἀδάμαντος 260.e
ἀλιτήριος 175.d
ἀλιγενὴς Venus 210.b
τ' ἄλλα παραγγέλλω 170.f
ἄλλομαι 260.e
ἀλλοτριωτής καὶ ἀλλοτριωσία 97.d
ἀμάω 551.e
ἀμφίκερως Luna 286.e
ἀναγκαῖος nascentium Deus 115.b
ἄνθος auricula 182.e
ἀνοσίως 514.e
ἀντίγραφος 542.e
ἀντιπελαργεῖν 224.b
ἀντίχειρ 260.e
ἄξιον ἀκούειν, prouerb. 566.a
ἄπειρον 552.a
ἀπὸ μηχανῆς 288.f
ἀποσκορακίζειν, ἀποσκορακισμὸς 269.e
ἀργειφόντης Mercurius 241.f
ἀργυρίδιον 242.a
ἄργος 171.b
ἀργυρίῳ μᾶλλον ἢ ἀργύρῳ ἐκπορευόμενον dixit Antiſthenes 317.e
ἀριστοῦσα Polluci quid 86.e
ἀρχὴ 288.b ἀρχαϊκὸν 285.f
ἀροτῆρες boues quæ 22.f
ἀρτημάσιον ibid.
ἀσπαλάθων 274.a
ἀσφαλτίτης 291.b
ἀτρύγετον mare 220.e
ἀττικὸς πάρεχε τὴν χώραν ἀποδύσομαι, prouerb. 255.f
ἀφύα 220.f ἀφύη 215.f
ἀψευστότατον τῶν ἰχθύων 357.d

B

Βαλανηφάγοι 576.e
βασιλίσκος 211.a
βδέλλιον 207.b
βλέπειν τραγικὸν 23.e
βλῆμα 156.b
βόλβιτον 22.e
βουγενὴς uocatus Dionyſius 23.e
βοῦς 235.e
βουλιμία 43.b
βοῦς ἐπὶ γλώσσῃ βέβηκε 26.e
βοῦς ἐπὶ φάτνῃ 28.e
βύρσα 26.d
βορβόρος 27.d
βοώπις 23.f
βῶ 26.d
βωμὸς φοβερώτατος 564.b

Γ

Γ Litera 351.b
γῆ in Aucrunt Dores 218.f
γάμος 28.a
γαμψώνυχα ſunt 6.e
γαστὴρ ἀδαμαντα 249.b
γαστὴρ ἐν ἰχθύσι 249.d
γαστρίζεσθαι 249.e
γλαῦξ ἵπταται 147.b
γραῦς genus duplex 158.f
γυναικεῖος 239.d pullos ſuos faſtidit 140.b

Δ

Δ Litera 551.e
Δαρειφάγοι 572.b
Δαιδάλειον uallis Draconis 27.a
Δαμάσιε 265.d.e
Δαμασίου 551.e
Δαρδανίσκος Vlyſſes cur 194.d
Δελφικὸν ὀρνίθιον 106.b
Δέρμα 118.f
Δημοφάγοι 50.f
Διάκτορος Mercurius 239.e
Δίαιτα ὀφθαλμοῦ 233.e
Διομήδεια ἀνάγκη 56.a
Διχόμηνος Luna 286.e
Δρυμασέ 316.e
Δυναστεία ἢ ὑπάτου Διὸς, numi inſcriptio 111.e
Δυοδεκάθεον commune Auguſti quale 104.f
Δῶρον 252.e 263.f & 264.e

E

Ἔαρ 285.a
ἐγκέφαλος ἐλαίου, παροιμία 8.d
ἕδρα 286.a
ἑκατομβαῖος Apollo 118.b
ἑκατοντάς 252.e
ἐκλειπομένων 249.a
ἐκπεπυρωμένος 176.e.d
ἐλαφηβόλια Diana 55.b.e
ἔλαφος ἀνδρα quemnam uocent Græci 53.e
ἐλάχιστον, prouerb. 514.e
ἐλεφαντοσ διαφέρει οὐδὲν 19.d
ἐλεφάντινον oculus quis 235.e
ἐμπλεκτὰ 297.f
ἐνδρόμις κοθόρνω 249.e 271.e
ἐνδρόμιδες ὀφιόδεται 271.e
ἐνυπάρχον καὶ ἐνυπάρχοντα 119.e 271.e
hydra ἐνυπαρχοῦσα καὶ περιπολοῦσα 271.e.d 274.f
ἐξέφηβος 272.d
ἐπιχωριάζω 266.e
ἐπιτελεῖν 6.f
ἔπεα πτερόεντα cur dixit Homerus 255.a
ἐπισκοπεῖν 245.e
ἐπιταφίου 270.d ἐπιταφίων 7.e
ἐριούνιος Mercurius 239.e
ἔρυμα 342.f
ἐρωδιὸς unde dictus 18.a
ἔρως dæmon naſcentium 115.b
ἑτία 235.f
εὐθυμία 76.e
εὐκράτεια 351.f
εὐρύοπα leo 4.f εὐφυεῖς 342.e

Z

Ζεῦγμα 559.e
Ζῆνα cur Iouem Græci 345.b

H

Ἡμιθέαινα χεῖρ 406.e
ἡσύχιος 79.e ἠϋγένειος leo 2.b

Θ

Θὴρ unde dictus 254.e
θηρῶν χεῖρας Philonis pharmacum 159.f
θύρα 585.d
θυρεοὶ Mars 2.e
θοὸς 205.f
θυμελικοὶ 2.d
θυμβραῖος Apollo 360.f
θύννοι 69.b

I

Ἰδιωτεία 235.f
ἴλαος 153.b ἱμάς 213.b
ἱππόβοτα 586.e ἵπποι 229.e
ἱπποδεία nympha 32.a
ἱππαύκα 52.f
ἰχθύων καὶ γενέσθαι 218.d

K

Κακοδαίμονα χρὴ 197.e
κάλλιχαρης obolus 300.e
κανθάρου σοφώτερος 60.e
κάππα 314.e
καρδίαν μὴ ἐσθίειν, quid Pythagoræ 253.a
καρχαρόδοντες Græci cur 310.d
καρώνειον ſuper 44.e καρύκη 255.b.e
καταγρίζειν 55.f
καταχθόνιος Iupiter 256.a
κεφαλαλγία 58.f
κεραυνὸς cur uocatus Ptolemæus 525.b
κέρκος 214.d κεραΐζειν 184.d
κίχλας πεζότερος 184.e
κόππα πάρουσα uocatus Agathocles 151.d
κόττῳ πλάκα 355.e
Koppatiæ equi 314.e
κόραξ λύκῳ καὶ μῆλα 286.e
κακοὶ κοινόν, prouerb. 278.a
κόρυμβος 330.d
κραδίη λευκογάλακτος 77.d.e
κρήμνον 417.d
κρόκοφι ὑγρότερον 110.e
κρόξιν 149.e κροκύφαντα 316.e
κρότον ἐλάφου cur dixerit Theocritus 265.b
κύκλος 356.a
κυνόρηχα 44.f
κυνόσουρος πιθανὸς 380.f
κύων καὶ αἴλουρος 43.d κυνηλόγημα 163.a

Λ

Λ In Lacedæmoniorum ſcutis 314.b
Λαῖος, λαῖος, λαίμος, λαῖς 163.b
Λαγώς unde formetur 95.e
λαλεῖν 338.f
λάμπα 402.e
λαμπροὶ 402.e λέων ἐγκέφαλος 8.d
λέανδρος 387.b
λευκοπορφύρεος 404.f
λεπτοφυλλὶς ſalamandra 120.e
λογογράφος uocatus Demoſthenes ab Aeſchine 342.b
λόγος quid D. Ioanni 142.b
λυκηγενὴς 79.e
λύκος πέρι τῷ βοὸς ornithic 80.f
λυκοσπάδαι 81.a.b λυκόφως 80.a

M

Μαλάχη 103.e
μάχαιραν ἐγείρει ἀνεγείρειν 515.a
μελανόφρυς μὴ γενέσθαι 205.d
μερόπες homines 225.a
μέλαν 76.f
μηνοειδὴς Luna quæ 286.e
μέσον ὕδωρ, μέσην γράμμασι 49.b
μετὰ μουσικὰ σύμπτωμα 261.d 408.f
μονόγραμμον gemmis inſculptum 238.d
μονόκερως 21.d

μονόκε-

μονᾶν, ὡς μόνος quid Orpheo 23.e
μορφή 308.d
μύδρον Solem esse putauit Anaxagoras 326.d
μυῖα ἴκελος 100.a μύρμηξ 190.d
μυκητὰς cur uocabant Neptunum 25.b
μύρμηξ ὁ ἄμμαχος 59.c μυχός 107.e

N

Ναρθηκοφόροι 403.e
νοῦς 108.f
νοῦς quid Anaxagoræ 105.f
νυμφόληπτον 413.f

O

Ὀβελίσκοι ἄξονες 366.a
οἶστρος 190.e οἶκτος 132.c
ὀλίγων φωνὸ 110.d
ὀλόχρυσος 276.f
ὁμωροφίους χελιδόνας μὴ ἔχειν, quid 162.f
ὄνος quod significet 89.e
Ὄνου ὦτα, pagus Phrygiæ 87.f
ὀργάζειν 156.c
ὀρθογώνιον καὶ ὀρθόβαιον χελιδών 163.c
ὀρχηστική 376.c
ὅρκος ὅρμου 112.b
ὄρνιθα ἀλεκτρυόνα καὶ ὄρνις 109.d
ὀφθαλμὸς ὑπνωτικὸς Luciano quis 235.d
ὀρθαγόραι Spartani 122.d
ὀφιοκτόνος Argiphon 118.e
ὀψοφάγοι 221.c
Hori Apollinis loci aliquot uel emaculati uel accuratius expensi. 6.f 19 b 27.c 55.d 121.f 125.b.c 132.a 145 c & d. 146 d 147.c 150.d 155.f 176.f 177.b 179.d.e 199.b

Π

Παλαιστὴ mensura quæ 326.f 264.a
παντόμορφος 78.a
πανσέληνος Luna 286.e
παρθενεῖα quando sublata 139.e
πάρχος qui 321.f
πετρηδὸν πεπρωμένη 287.a
πῆχυς 264.f
πιθηκόμορφος cur dictus Thersites 50.e
πῖλος 407.d
πίθηκος νοῦς καὶ οὖλος 176.e
πλαταγῶνι 197.f
πλεκτὴ 157.f
πλαγίαν 197.f
ποδάγρα 52.e
πόλεις 354.d
πολύτροπος Vlysses 197.d
πορφυρίων 204.d
πυθωνιάς 354.c
πλοῦς καὶ π[illegible] 418.f
προίκτης πενθικὸς 159.c
πρόβατον 76.a
προβατεῖον ὅσον ζῷον καὶ προβάτων εἶδος 74.d
πλήθοντα ἱστία 155.a
πυγμαῖα 386.c
πυρινός 8.d
πυρωπὸς æther cur Orpheo 345.b
πυρφόρος ἀλκὴν 404.f

P

ΡΑ 306.e
ῥαβδὸς 330.c
ῥινόκερως 21.d
ῥόδα 120.c
ῥόδον ἔτυμον 401.f

Σ

Σ in equis quid 314.c
σάλος 256.f
σφονδύλη 183.c 184.d
σεμναὶ deæ quæ 76.c
σίδηρον 424.a
σηπιωτικὸν atramentum 204.b
σηπιωτικὸν 276.f
σφαῖρα 354.d
σκαριφίζειν 173.d
σκύφος 7.e
σκιαὶ 148.c
σταθμοὶ βραχίων 195.c
στάθμη 263.d 264.d.e
σφὴν 100.b
στέφανος καὶ διάδημα 304.e 305.a
σαρκοφαγία 366.c
συγκεχυμένα corpora 302.f
σχοινοκέφαλος cur dictus Pericles 294.c 317.b
σῶκος Mercurius 259

T

Ταρταρίζειν 34.d
ταῦρος Neptunus cur 25.b
ταυρηδὸν βλέπειν 25.e
ταυρομορφὴς scarabeus 61.e
ταυρόμορφοι fluuij cur 25.e
ταυροκέρωι Dij, & cur dicti 20.c
ταυροφάγος Bacchus 29.d
τιλάσθαι 367.f
τιθάσσω 287.c
τίλλειν 291.c
τετρίσματα 302.c d
τριβωνάριον 237.c
τεττιγοφόροι Athenienses 192.c
τρώγλη 272.d
τρία 150.d
τρίμαρ ibid.
τριόρχης accipiter 151.d
τρυγών 215.e
τροχίλος κροκόδειλος 99.a
τύχη Luna cur dicta 15.b
τύχη φερέπολις 288.e
τὸ ῥεῖν τὴν ἐγχέλυν 310.a
τὸ μιλτοφόρον μὴ γεύσασθαι 167.a
τὸ σχοῖνον χαμαὶ 266.e

Y

Ὑ Litera 65.e
ὕγρα 438.c
ὑγίεια καὶ ὑγιαίνειν 351.d.e 252.a
ὕαινα 217.a
ὗν ὀρύγειν 67.f
ὑπαίθριοι ἵπποι Pindaro qui 155.f
ὕραξ 100.b
ὗς 65.e
ὗς διὰ ῥόδων 64.c
ὗς ἱππομανὴς 66.b
ὑπνωτικοὶ ὀφθαλμοὶ Luciano quis 235.d

Φ

Φάρος 26.d
φαρμάκα 206.e
φάσσα columbæ quæ 157.e
φερέοικος cochlea 203.b
φερένικος τύχη 288.c
φιλόσοφον βωμὸν 364.b
φύλλα ἐλαίας oleæ quæ 387.b
φρένες μέλαιναι Homero quæ 285.b
φοίνιξ 328.f
φυτὸν 36.f
φυλακτήρια 86.a
φυλάττειν 215.c
φῶς φίλον χρῆμα 340.b

X

Χαλκὸν 351.f
χεὶρ χεῖρα νίπτει prouerb. 251.e
τὴν χεῖρα ἐκβάλλειν 252.f
χελιδόνιον 162.f
χειρόμακρον 423.f
χηλὴ 5.f
χελώνη 297.f
χειροτονεῖν 67.e
χρυσόμηλον quemnam uocarit Diogenes 74.e
χρυσόρραπις Mercurius 116.b

Ω

Ὠδίνων 212.f
ὥρα 197.f

ΤΕΛΟΣ.

BASILEÆ EX OFFICINA THOMÆ GVARINI,
Anno M. D. LXXV. menſe Martio.

PALMA GVAR.